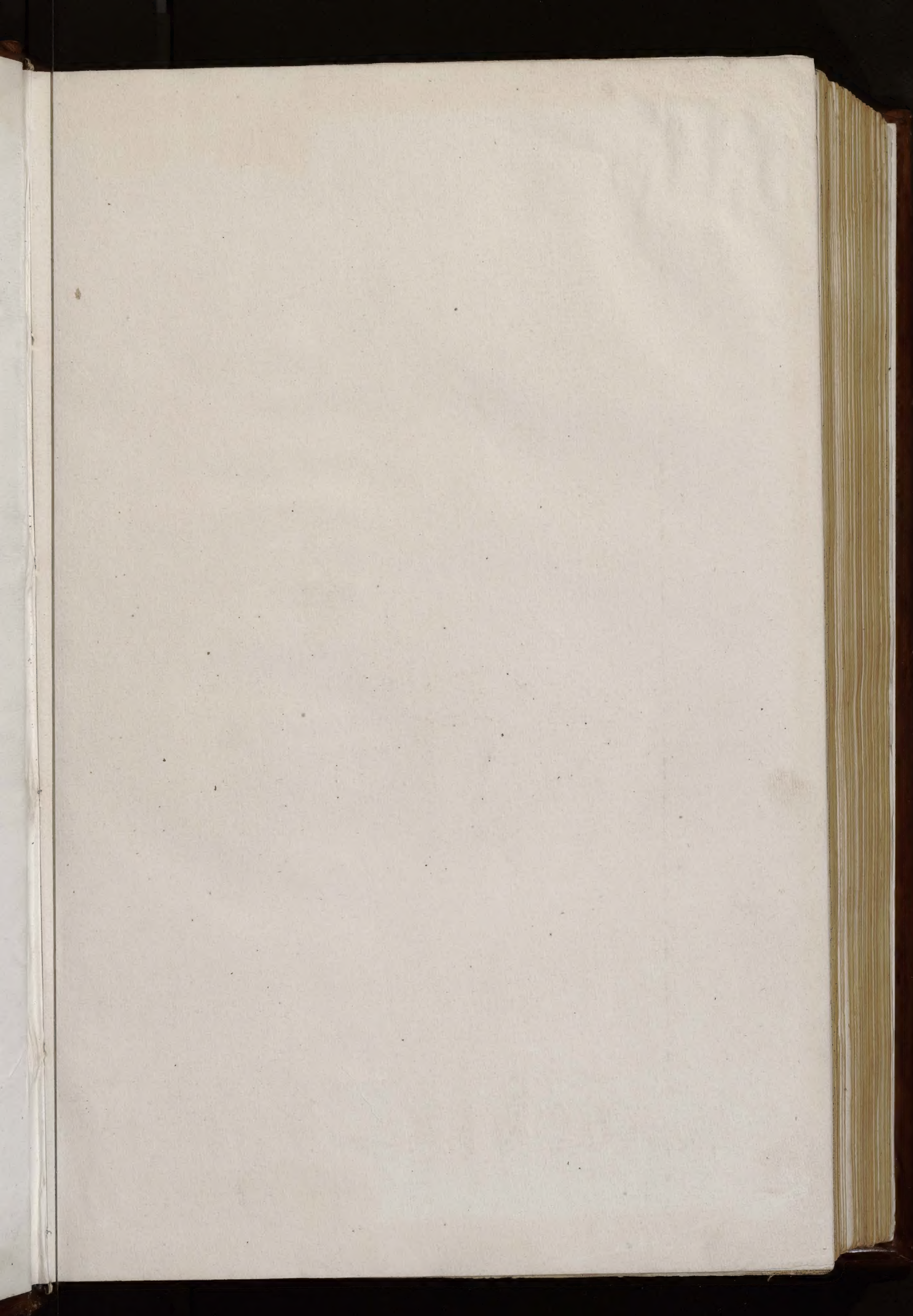
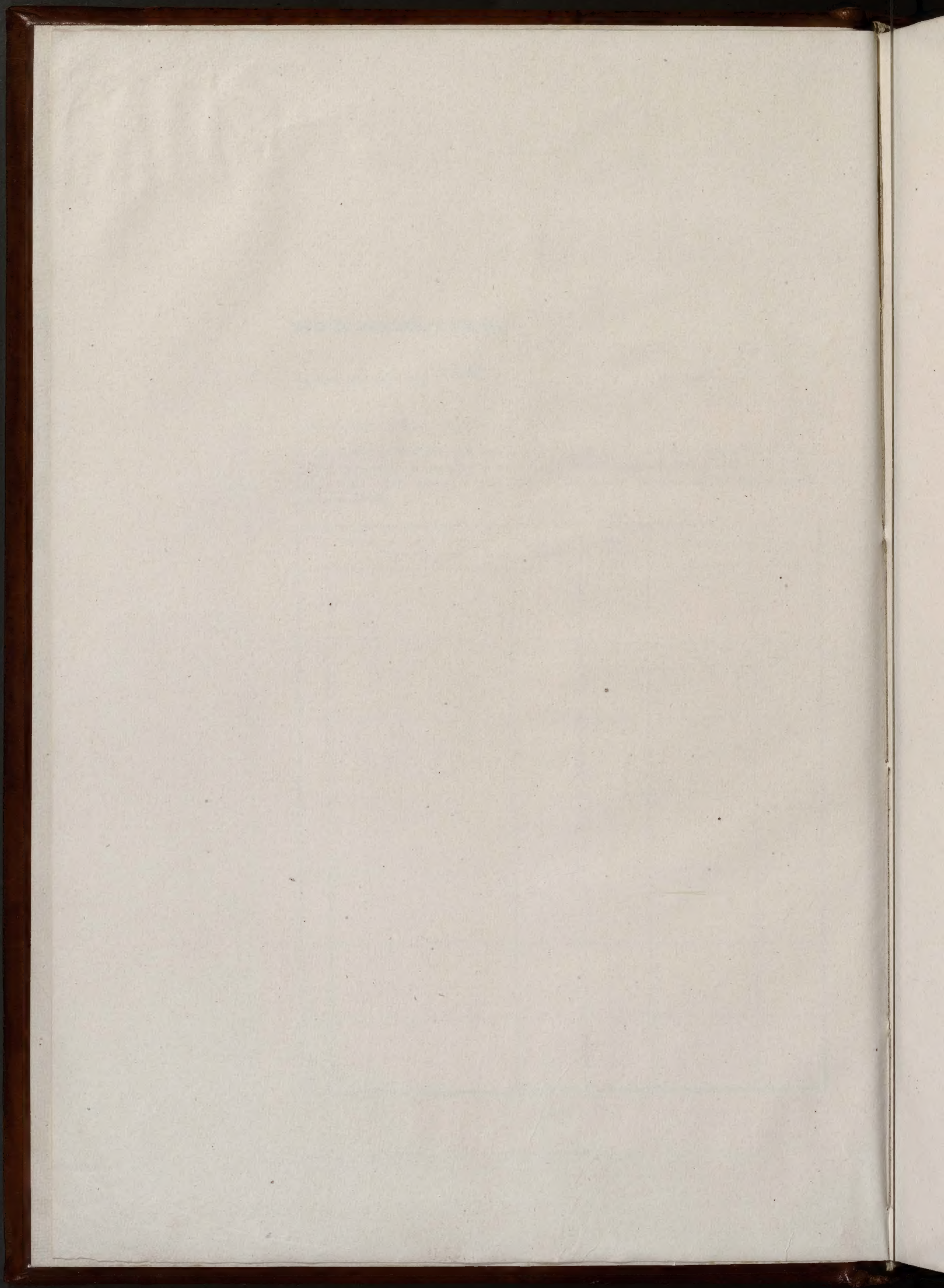
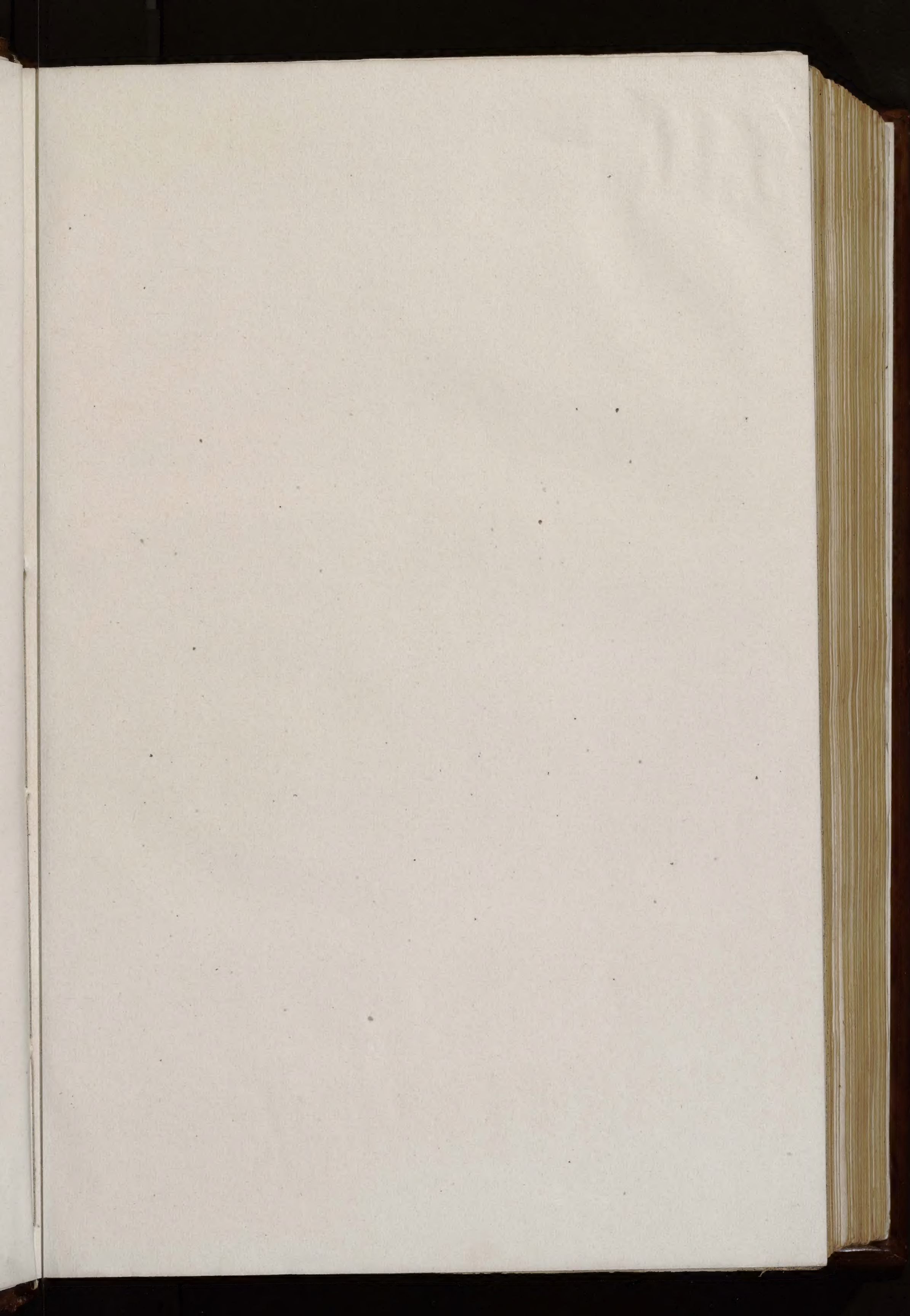

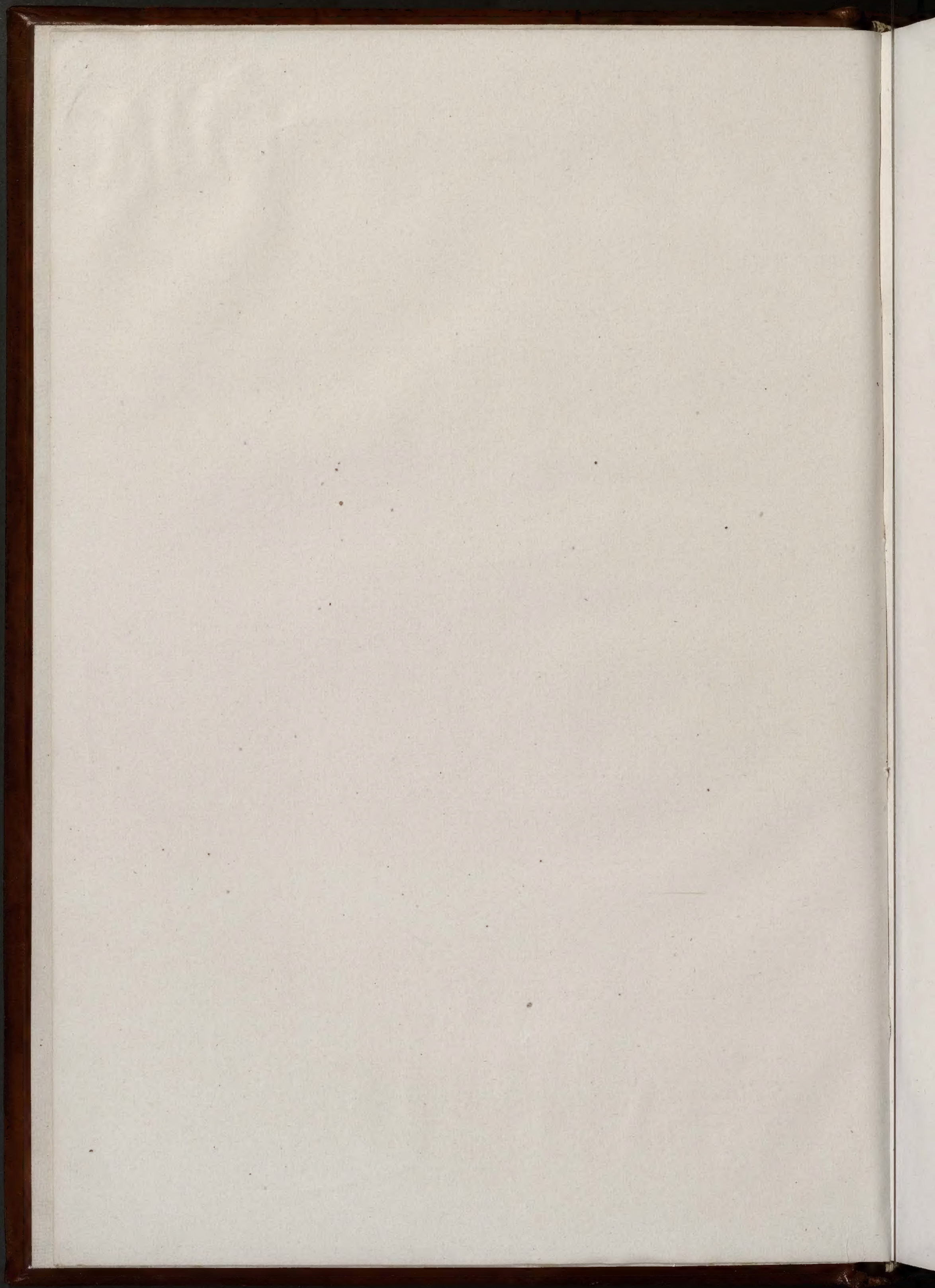

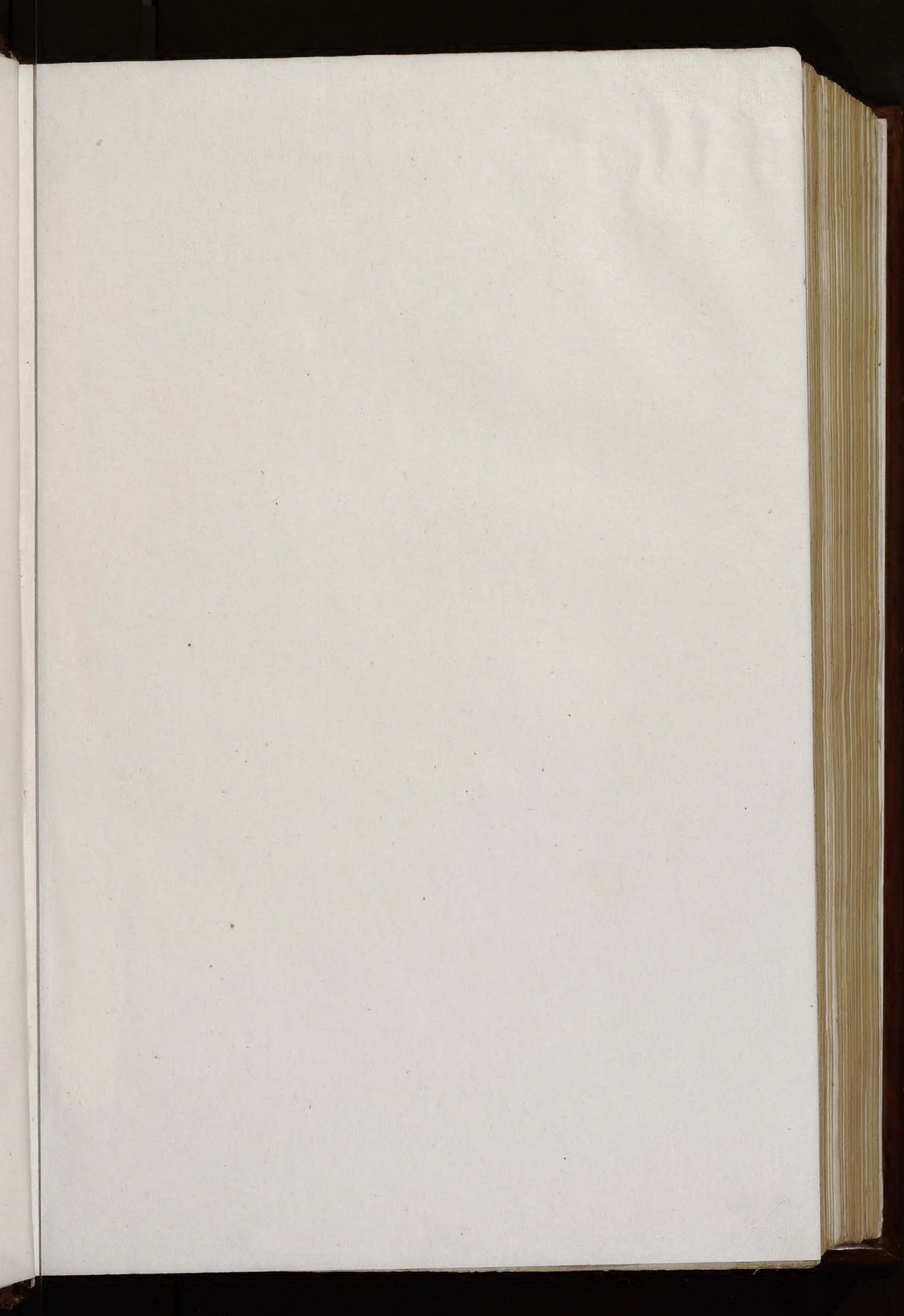
Inc 1495 -

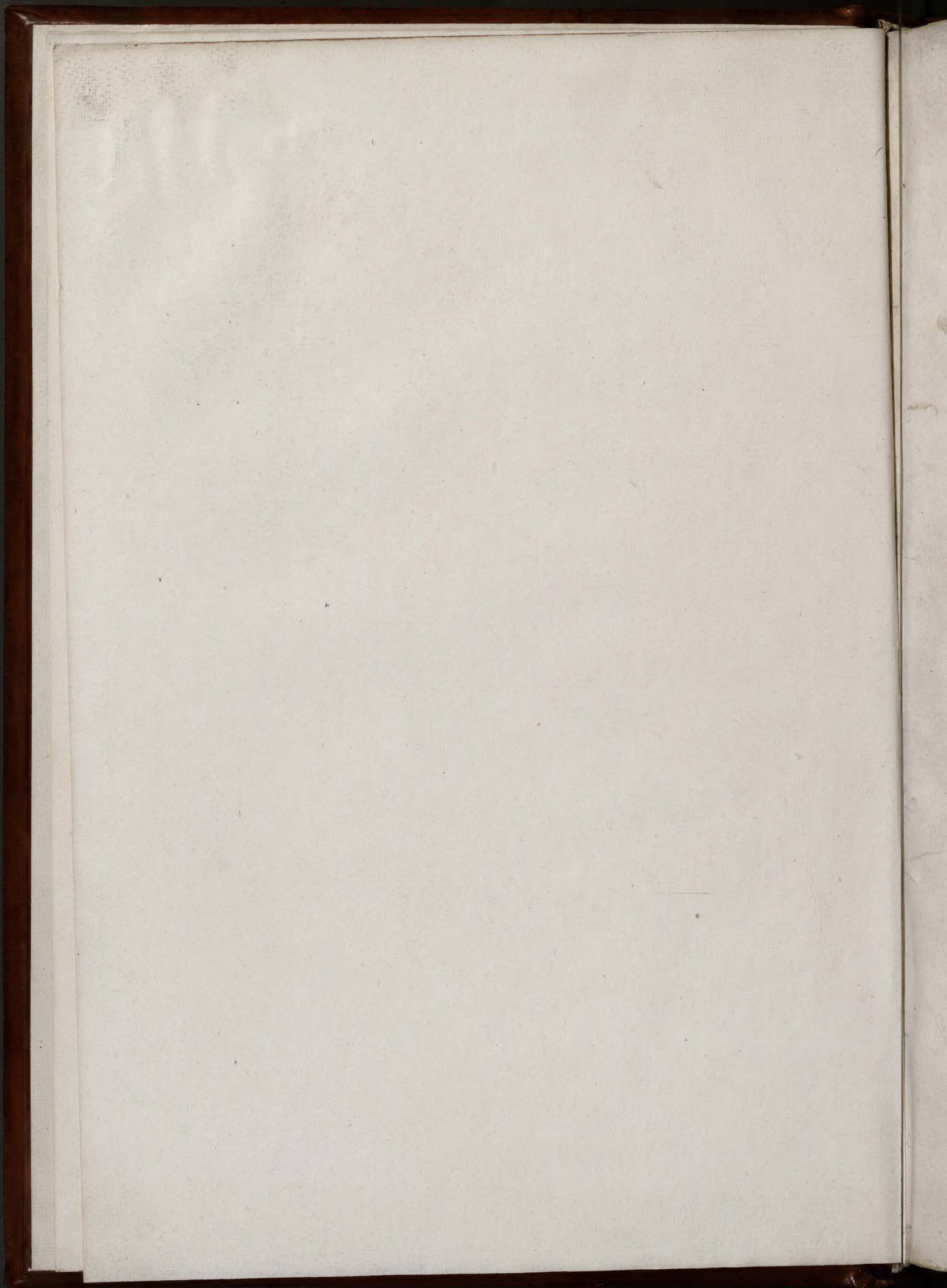

Te Deum Laudamus

Incipit sermo tertius de dispositioibus medicinalibus qui est de dispositioibus cerebri et omnium membrorum animalium ortorum ab eo.

Postquam de

divini muneris largitate a sermone 2°. expeditus sit.

3°. aggrediar sermone pro eius plenitudo auxilium potest.

Stulans ab eo qui sua gratia cuncta felicitat.

Continet autem sermo iste tractat novem quorum primus est de virtutibus animalibus. 2° est de anothomia capitis. 3° est de dispositioibus cerebri et puniculorum eius. 4° est de dispositioibus nuce et nervorum. 5° est de dispositioibus oculorum. 6° est de dispositioibus palpebrarum. 7° est de dispositioibus aurium. 8° est de dispositioibus narium. 9° est de dispositioibus prius oris.

Tractatus primus continet capitula 17.

Capitulum 1° de virtute animali sermone 1°.

Capitulum 2° de virtute animali sermone 2°.

Capitulum 3° de organis et instrumentis virtutis animalium exteriorum dictione 1°.

Capitulum 4° de medijs quibus mediantibus operantur ipse virtutes animales exteriores sermone 1°.

Capitulum 5° de sensu visus.

Capitulum 6° de sensu auditus.

Capitulum 7° de sensu odoratus.

Capitulum 8° de sensu gustus.

Capitulum 9° de sensu tactus.

Capitulum 10° de apprehensione sensuum exteriorum.

Capitulum 11° de virtute sensitiva interiori dicta sensus communis.

Capitulum 12° de fantasia sive virtute fantastica sive ymaginativa non cognitiva.

Capitulum 13° de virtute cognitiva estimativa et ymaginativa.

Capitulum 14° de virtute moderativa et remissiva.

Capitulum 15° de effectibus qui proveniunt ex ymaginatione.

Capitulum 16° de sompnis.

Capitulum 17° de virtute motiva voluntarie.

Incipit capitulum primum tractatus primi sermonis tertii de virtute animali sermone 1°.

Equens sermo

monstrabit quomodo virtutes anime in naturales distinguantur et animales. Et persequens 2°.

2°. de anima secundum hanc divisionem.

non dicitur altera ipsarum esse sensitiva. propter quod rationabiliter notat. quod per se sensitiva dupliciter sumpta ab auctoribus reperitur. uno modo large per ut apprehendit sensus et motus similes. Et sic sumpta per ea 2°. in distinctioe predicta. quod sic sumpta idem est quod virtus dicta animalis apud medicos. de qua dicitur 2°. quod ipsa est perfectio corporis organici secundum quod apprehendit et movet appetitum. Et medici dixerunt hanc virtutem esse alteratam ipsam in corde generari ut fiat organum ydoneum ipsi.

si virtus sensitiva ad exercenda operationes sensus et motus quare ipsa est principium. Alio modo reperitur sumpta stricte et proprie per virtutem hanc distincta virtuti motive per voluntatem sive appetitum quod virtus a philosophis et medicis proprie dicitur sensitiva apprehensiva sive cognoscitiva. Pro clariori declaratione notat quod ysaac febrius. 5°. dicit se sum triplicem esse. unam dictam naturalem quod circa nutritives accedit. et proprie dicitur animalibus et plantis. Inequum est. non virtus et recipit nutritives quod est uenies et delectatur ipso et fugit ab inconvienti. Secunda est sensus dicitur animalis quo dicitur et dolor percipit corpore. et motus voluntarius secundum appetitum executiones habet. 3°. est sensus dicitur intellectualis sive spiritualis qui est investigatio discretio interpretatio et cognitio veritatis qui proprie inest hominibus. horum autem modorum primus et 3° improprie dicuntur sensus 2°. autem dicitur sensus large sumendo sensus ut iam dictum est.

Et rursus notat quod sensus distinctus contra motum voluntarium quadruplex sumitur ab auctoribus reperiatur. uno modo per distinctionem contra intellectum et sic supponit pro sensibus exterioribus et interioribus et 3° hanc modum dicitur est quod sensus non sine corpore est. intellectus autem separatus ut 3° de anima. 2° modo sumitur sepe per sensibus exterioribus et interioribus. Et sic sumitur per 3°. in rubrica primi capituli tractatus quarti. 3° modo sumitur ex contrario per sensibus interioribus et distinctus exterioribus ut ibidem in rubrica de egritudine sensus. Et 4° modo reperiatur sumptus per virtutem rationalem estimativam sive cognitivam secundum quem modum dicitur de aliquo homine quod ipse sit sensus boni vel mali et isto modo sumitur ab auctoribus. ibidem cum in dicto capitulo dicitur. Cum vero sensus hominis. Sic igitur patet quod virtus animalis per hanc divisionem dividitur in virtutem sensitivam proprie sumptam et virtutem motivam voluntariam dicitur auctoribus. per 3°. in virtute animali due copulantur virtutes. una quare est virtus apprehensiva et alia motiva. quare ambare virtus animalis est sicut genus. Dicitur non dicitur auctoribus. est genus. 3° notat est sicut genus. Et hoc idem quod virtus apprehensiva et motiva non sunt unius generis obiecti ymo secundum hoc sunt generis naturalis de diversis. Cum virtus apprehensiva sit passiva et virtus motiva sit activa ut patet. Unde do actio et passio sunt generum diversorum constituentes diversa predicamenta. Sed sunt unius generis subiecti quod sunt et esse possunt in eodem subiecto ut per in musculis quod sentiunt et movent. Et insuper sunt unum et in uno genere predicabili. Nam sunt sub virtute animali quod de ambare predicatur. virtus. non apprehensiva est animalis. et virtus voluntarie motiva est animalis. hanc autem virtutem medici in cerebro velud in sed propria loca verant. Dicitur hanc theorice 3°. Animalis virtus est cuius cerebri sedes deputata est et fornar. 3° dicitur hoc apertius in sequenti sermone. Et est hec virtus perfectior et nobilior virtute naturali seu vegetativa quare animal perfectior et nobilior est planta. per hanc enim virtutem animal est intelligit et differt a planta. Dicitur aligzel. quod predicte due virtutes. scilicet apprehensiva et motiva voluntarie unius anime sunt ab eadem radice procedentes. Et idcirco quertur a. z.

Huan, 11. 767. III

ut eaz actōes adinūcē. Cū. n. fūit in anīma
apphēfio. Nam sequit̃ desiderū. ⁊ gñatur
mor⁹ ab eo. uel ad acqrendū uel ad fagiedū. ⁊
tus. n. ⁊prehēfua mouet uirtutē motuā q̃ ē
in mufculis ⁊ neruis fm̃ impetū ⁊ obediētiā
ad representandū motum. uirtus. n. motiua
fecundum q̃ impellit uirtus desideratiua mo
nebit et aliter non.

Ca^m 2^m. d. hūte animāli ſenſitiua in gnālī.

Item **I**gazel. uirt⁹ ⁊prehē
fio dē diuidi in exteri
orē ⁊ interiorē. dixit Aui. uir
t⁹ ⁊prehēfua ē ſicut gen⁹ dua
rū uirtutū quaz una ē uirt⁹ cō
phēfua manifeſte ⁊ iſta ē exterior ⁊ altera
ē ⁊prehēfua occulte. ⁊ iſta ē interior. Et
nūc qdē ⁊prehēfua manifeſte dī exterior.
eo q̃ hēat organa ſua in corpore manifeſta.
Et q̃ nō cōphēdat niſi obiecto pſente. Et
q̃ apphēdat que ſūt manifeſta uelud extrinſe
ca in re quā apphēdit ut colorē ⁊ alia accīa
Comphēfua uero occulte dī interior. qz
nō hē organa exteriora manifeſta. ⁊ apphēdit
ē obiecto abſente. Et apphēdit que ſūt magis
occulta ⁊ intrinſeca in re. ſ. cētiam rei. Et
utraqz quidē uirt⁹ ⁊prehēfua uti ad ſuas pſi
ciēdas operatiōes ſpū animalī. uēz ⁊phēfua
interior uti eo qui eſt purior ⁊ ſubtilior
exterior uero impurior ⁊ groſſior. Di
xit Hilub. hūis cerebri groſſiorē pte ſpū mī
rit ad quinqz ſenſus. ⁊ ſubtiliorē ⁊ mūdiorē
ad uirtutes mētis. Et ſubdit quid ſuper eſt
de ſpiritu mandat ad pupis cerebri ad uirtu
tes motus uoluntarij. Cōprehēfua etiāz
interior uirtutis ſpiritu ipſo in cerebri uentri
culis animalī facto. Exterior uero ſpū hēet
per neruos ad inſtrumētū eius delatūz ſicut
ē ⁊ uirtus motiua hēet. Dixit hal. 4°. ſco
rice q̃ hūtes ſenſientes ⁊ uoluntarie monē
tes opari cerebz faciūt mediatiōe neruorū
qui ſenſui ſunt ⁊ uoluntario motui organa. ⁊
hoc ſit ut aliquid mittat ſpū animalī qui in
cerebri eſt uentriculus in neruis ad omnia
mēbra. Et uirtus quidē ⁊prehēfua in
terior 3^a p^a ab Aui. uocatur uirtus moralis
eo q̃ regat nos ⁊ eo q̃ ſuo iudicio cōuerſe
mus dī ē ab eo hēet occulte ⁊phēfua ad dif
ferentiā ⁊phēfue exterioris q̃ ⁊phēdit mani
feſte obiecta pſētia illa aut qn̄z ⁊phēdit nō p
ſentia. Et pp. hanc eām qn̄z ē ab Aui. uoca
ta ē uirtus nō ſenſiens. qz nō ⁊prehēdit per
organa ſicut ſenſitiua exterior. Et aliqua
do reperit uocari uirt⁹ nālīs. nō tñ proprie
cū nō agat circa alimētū. ſed improprie dicta
ē nālīs. Et hoc qz cerebro ē magis intrinſe
cata q̃ ſenſitiua exterior ⁊ hīc ideo ſibi facta
cōnālīs. Et qdā dīcūt pōt uocari. qz ſicut nāl
is uirt⁹ de neceſſitate agit in obiectū pſens
appropriatū ita appropriato obiecto hūc uir
tuti de neceſſitate ſequit̃ ipſi opō. Et hec h
tus ē multū ſpūalis cū alii ⁊prehēdat rem ē
nō ſenſatā a ſenſitiua exteriorē. Et iō hal.
6°. afforūmox in qmēto afforūmī qbuscūqz
ſanis repēte ⁊c. uocant actiōē. hūc hūis

nobiliffimā uolūtariā. cogitatio. n. uolūtariā
et nobiliſſima opatō ē. lz quidā dīcūt q̃ hal.
p actionē nobiliſſimā uolūtariā intellexit
uoluntarie motuā que poteſt dici et eſt nobi
liſſima ⁊paratiōe actionis motiue nālīter.
Diuidit aut uirtus cōprehēfua interior
in ſpēs dupliciter. uno mō fm̃ ſubiecta ſiue
loca in quib⁹ operatur. Et ſic cū ſubiecta ei⁹
ſint uentriculi cerebri. et ipſi ſint tres ut pa
tebit. ſic iſta uirtus in tres diuiditur ſpēs
ſeu uirtutes quaz una conſiſtit in anteriori
uentriculo cerebri ⁊ altera in medio ⁊ tertiā
in poſtremo. 2°. mō diuiditur penes act⁹
ſiue operationes ei⁹ ⁊ fm̃ hoc ap. 3°. de ani
ma diuiſit eam in quatuor uirtutes que ſunt
ſenſus corporis fantaſia. cogitatiua. ⁊ memo
ria. Et hal. qñlz dīctas quatuor uirtutes po
ſuit. Et Auer. idē fecit 2°. colliget. qñuis 2°.
de anima alii poſuerit eas tres alii quatuor ⁊
alii quinqz. Aui. uero p¹ p^a. diſtingit eā
in dīctas quatuor ⁊ in eſtimatiua. poſuit etiāz
extimatiua diſtingit a cogitatiua. quāuis
apud. ap. nō diſtinguantur. Hal. uero ubi
ſupra diſtingit ipſam in tres. ſ. in eā per quā
ſit fantaſia. ⁊ in eā que cogitatiōi pōt. et
in eā per quam ſit memoria. Et qz medici
precipue diſtingunt hanc uirtutē fm̃ ſubiecta
ideo fm̃ eas tres ſunt uirtutes. ſenſus enim
comūis ⁊ fantaſia licet fm̃ pſos ſint due h
tutes fm̃ medicos ſunt tantum una que etiāz
alii dīcūt ymaginatiua non cognitiua.
Sed ſine una ſit ſiue due ſedes eius ⁊ ip
ſius operationis principiū eſt anterior uē
triculus cerebri. 2^a uirtus a medicis ē dī
cta cogitatiua quāuis fm̃ pſos ēt aliquid
dicat cogitatiua ⁊ aliquādo ymaginatiua. ſ.
cognitiua. uerum fm̃ Aui. eſt duplex. ſ.
cogitatiua ſiue ymaginatiua ⁊ extimatiua.
Et ſine una ſit ſiue due ſedes eius et ope
rationis ipſius principiū eſt medius uen
triculus cerebri. 3^a uero uirtus ⁊ fm̃
pſos et fm̃ medicos eſt una dicta mēoratiua
ſiue remiſſitiua ſiue ſeruariua. Et huius
ſedes ⁊ operationis ei⁹ principiū ē poſtremo
uentricul⁹ cerebri. Et ſic ēt uoluit Auer.
collz. 2°. cū dīxit uirt⁹ ymaginatiua. ſ. nō co
gnitiua ſtat in pīora cerebri. ſz cogitatiua
manifeſtat in media camera. Et loc⁹ hūis
remiſſitiue ⁊ ſeruariue ē pupis ſiue pars
poſterior cerebri. Ap. tñ p^o de ſomno ⁊ uī
gilīa dīxit. q̃ primū ſenſitiuus. ſ. ſenſus cōis
eſt in corde. Et ſic impoſuit ei hal. 4° d. ac
cidenti caplo penultimo. ⁊ Auer. ēt 2° collz
in hoc ſecutus eſt ap. Et hoc ideo dīce
runt ap. ⁊ Auer. pro tanto q̃ fm̃ eos cor dī
eſſe primū principiū mot⁹ uoluntarij. qm̃ mo
tus uoluntarij nō ſit niſi mediante calore
cuius ſons eſt cor qz igit eſt principiū mo
tus uoluntarij ſequitur q̃ erit pñū principiū
ſenſitiui appetitus. qz motus uoluntarij in
ſequitur appetitū ſenſitiuū. Et ſic erit prin
cipiū ſenſus cōis. Et ſi ei⁹ opponētur. non
uidetur hoc uēz qm̃ hūtes ſenſitiue interio
res exīgunt pro ſuis exercendis opōmbus
calorē repātū. qualis nō eſt in corde cum ſit
in eo nequēter excedēs. Et qñlz ſi oppone

recurrat eis. 2.º nō uidet. q. eius principium sit
cor q. si sic foret lesa ipsa uirtute remedia ad
ministrarentur cordi. Sed sic non docet scien
tia medicine ymo applicare ea cerebro. Re
sponderent q. licet cor sit primus princi^m sen
sus communis et omnis virtus sensitue interio
ris. ipsa tñ uirtus sensitua interio^r nō opat^r
nisi mediante certo spiritu dearticulato in ce
rebro. Nam cor mittit spūm ad cerebrū quez
postea cerebrūz modificat et temperat. Et p^rea
sic mōdificatus et temperatus remittit in cor qz
uis per alias uias qz per eas cor mittit in ce
rebzum. Hāc tñ dicit. et alij medici uolue
runt q. sensus cōis sit in cerebro et in primo
eius uentriculo. Nam lesio sens^u cōis mani fe
stat per lesiones contingētē in āteriori uē
triculo cerebrū. Et ipsius perfectio manet eo
uentriculo bene habente. Et non sic est ex le
sione cordis uel eius firmitate ut expientia
declarat. Sed per nullum modū potest meli^r
sciri situs uirtutis in loco nisi per bonitatem
et maliciāz opationū eius. Et dicunt medī
ci q. cerebrūz alterat spūm sibi transmissū im
mediate per suam p^rponē innatāz ut sit serui
ens uirtuti sensitue ad operandum et nō per
influxum quem recipiat a corde q. dicit ma
nifeste patere. Cum frequenter prope mortē
corde existente sūme lapsio uirt^u sensitua ual
de bene exerceat operationes suas. quare di
cunt non hēc obstat q. dixerūt A^p et Auer.
scilicet q. cerebrūz modificat spūz et remittit
in cor quoniam cerebro certe lesio si cor infri
gidaret et in tantū tēperaret aliq^d coōperā
te causa infriigidatūz qz uim est temperamen
tum qd recipere dicunt a cerebro non minus
operationes uirtutis sensus communis et om
nis uirtutis sensitue interio^ris lese p^rstiterent
Et medici qdē inuestigauerūt p^rocās diuer
sas virtutes i dēis diuers^u residē cerebrū uētr^u
cul^u expimento et ratione. expimēto qz uide
runt q. lesio narys uentriculis ipsi leduntur
operatōes ipsarūz diuersarūz uirtutūz. lesio
enīz posteriore ledit operatio memoratiue
et medio operatō cogitatiue et lesio anteriori
leditur operatio sensus communis et fantasie.
Ratione uero quia cōsiderauerūt cerebrū
diuerse in suis partibus cōplexiōnūz. ante
rior eis uis p^r hūidissima iter alias existit.
posterior sicciissima. et media medio mō se bz
Et sic in āteriori locauerūt virtutes receptiua
qz receptiōi maxie deseruiūt hūiditas. et in po
steriori memoratiua qz cōseruatōi maxie d^r
seruiūt siccitas. Et in media iudiciales posue
runt virtutes. qz ei maxie tēperatiua defūire
uideat. Uirt^u hō p^rprehēsiua manifeste di
xit Aui. ē fm quosdā sicut genus quqz virtutū
et fm quosdā alios ē sicut genus octo virtutū.
Et si dicat q. sit sicut genus. s. uirtutūz tunc
p^rma erit uirtus uidendi siue uisua. Et 2.^a
erit uirtus audiendi siue auditua. Et 3.^a erit
virtus olfandi uel odoradi siue odoratiua siue
olfatiua. Et 4.^a erit virtus gustandi siue gusta
tiua. Et 5.^a erit uirtus tangendi siue tactua
Et fm hāc diuisionē quqz sūt sensus exteri
ores. s. uisus auditus odoratus. gustus et tactus
Et si dicat q. h^u p^rprehēsiua manifeste sit gen^u

octo virtutū. tūc dixit Aui hoc est qz fm plu
res phos. h^u tactua ē qdruplex et unaqz
ē p^rse uirt^u licz in mēbris sensibilib^u sūt cōca
sicut est gustus et tact^u in lingua. Et uisus et
tactus in oculo et cōsist^r in alijs. Aui. et di
xit. 6. de nālīb^u cap^o d^r tactu q. sensus tact^u
est quadruplex. unus pceptiuus calidi et frigi
di. 2.º hūmīdi et sicci. 3.º mollis et duri 4.º le
uis et asperi. Et dixit ibidē q. sensus tactua
iudicat etiam de leuitate et grauitate et de
unitate et debilitate et sic posset dici sexti
plex. Sed in rei ueritate omnes iste con
trarietates et sique alie sūt siles istis preter
primas duas que sūt calidi et frigidi sicci et
hūmīdi reducuntur ad sensibilia communia l^u ad
ipsas p^rmas duas contrarietates qm prime due
sūt h^u p^rse sensus tact^u. Et iō A^p. ubi
supra diuīsit sensūz tact^u in duas scz in eū q. ē
calidi et frigidi et in eū q. est sicci et hūmīdi. Et
ut sic h^u p^rprehēsiua manifeste cēt genus sex
virtutū qz A^p. uoluit q. quilibet h^u p^rprehēsi
ua manifeste esset in p^ratōe ad obiectū unius
h^urietatis ut uisua circa albū et nigrū. Et sic
in alijs virtutibus p^rprehēdentibus manifeste
et si qua est circa plures h^urietates p^ras tunc
ipsa ē duplex h^u uirt^u tactua. Notat itaqz
q. distinctio virtutis p^rprehēsiue manifeste si si
at penes obiecta tūc pōt dici q. fiat in sex ul
octo n^u forte plures uirtutes ut itz dicitur est
Sed si fiat diuīsiō eius penes organa ip
si^u tūc diuīdit^r in quqz sicut. s. sūt organa se
sus ut patebit. Et dicit q. qñ A^p. et alij uo
luerūt uirtutē tactuāz esse plures virtutes fm
pluralitatē h^urietatūz p^rprehēsiue ab ea ipi in
merunt aliquāz qualitatē inesse organo eius
qua mediante discernat contrarietate alteram
ab altera siue qua mediante una h^urietate imp
mat in tactūz aliqūā qualitatē q. mediatē p^rci
piat^r ab ea que qualitas sit distincta ab ea
quā imprimat alia h^urietate. hūmīdita h^urietate
cali et frigidi imprimat in tactū unā quēdā q.
litatez qua p^ricipat calidū et frigidū et siue q.
eoz pceptio ab eo non posset fieri. Et contra
rietate sicci et hūmīdi imprimat aliam qualitatē
distinctā ab ea quā imprimat h^urietate cali et
frigidi qua uirtus tactua p^ricipat siccum et
hūmīdū et siue qua eoz sensatio nō posset fieri
et qz alie contrarietates imprimāt et sic iste
qualitates distincte sicut in lingua est distin
cta qualitas qua sentit gustabilia ab ea
q. sentit tangibilia. Et dicunt q. qz contra
rietate que est in colorib^u et sonis et odorib^u
et saporibus reducitur in unum genus propin
quū hūmīdita albedo et nigredo in colorē et
sicut d^r alijs p^rterea h^u uirtus auditua odo
ratua et gustatiua nō diuīdūt in plures virtutes. sz
qualitates que sūt obiectūz virtutis tactuēlz
reducuntur in unū genus remotūz qd est qualis
tas nō tñ sūt reducibiles ad aliq^d unū gen^u
ppinquū. iō uirtus tactua est diuīsa in plu
res uirtutes. Et patet ex dictis q. q. dixe
runt tact^u ēe plures virtutes qz bz plura orga
na. s. plures nervos errauerūt. Nam plurali
tas nervoz nō causat pluralitates in organo.
Et A^p. uerū qñz inuēit virtutes p^rprehēdētes
manifeste ēe diuīsa i 4.^u. Nam gustiua repōsiu

si sub tactus. Dixit enim 2° de anima si gustaremus per totum corpus sicut tangimus si diceremus sensum gustus et tactus esse plures. Et in hoc uerbo significauit quod diuersitas sensus sumitur a diuersitate organorum ipsius et non a diuersitate contrarietatum apprehensibilium. Et hinc est quod quod tactus secundum idem organum apprehendit omnes contrarietates quas natus est apprehendere ipse est unus sensus et non plures. et uno nomine et non diuersis nominibus nominatur. Aut etiam 6° de naturalibus dixit si gustus et tactus essent filii dispersi per totum corpus dicerentur unus sensus. sicut sunt in lingua. Sed quia diuersi sunt extra linguam ideo cognita sunt eorum diuersitas. Et dixit Aut non oportet quod unaquodque barum virtutum habeat instrumentum sibi proprium. sed possibile est unum esse instrumentum commune illis ut lingua gustui et tactui. Et si hoc est in gustu et tactu multo fortius erit hoc in diuersitatibus solius tactus quod eis omnibus possibile est esse unum instrumentum commune eis. Dixit Avicenna. in suis commentariis manifeste est sensibilibus quia ista uirtus comparata ad comprehensiuam oculi est sicut materialis et illa spiritualis. sensus enim proprie distinguitur ab intellectu per materialitatem. Quod autem in suo de sensu et sensato uoluit omnem comprehensionem facere a uirtute apprehensiuam esse spirituales non reales. Et dixit quod intentiones quas anima comprehendit spiritualiter quoddam sunt uires sicut sunt intelligibilia et quedam particulares sicut sensibilia. Et isti duo modi intentionum aut comprehenduntur ab anima uno modo modorum spiritualium aut ambobus non uno modo quia tunc intentiones uires et particulares essent eadem quod est impossibile. quare comprehendit intentiones uires uno modo et particulares alio modo. Sed uires comprehendit comprehensione non conueniente cum materia. ideo. Et ideo non indiget medio. particularis autem apprehendit per res quoniamque particulares. scilicet per media. Et si hoc non esset tunc intentiones comprehensione essent uires non particulares. Et quia si esse formarum in medio existit cum modo medio inter corporale et spirituale. Et dixit de medio in hoc loco istam sententiam et ea quod sunt extra sensum. instrumentum igitur non indiget sensu. scilicet. sensus exteriores non indigent instrumentis nisi quod apprehensio eorum est in diuersis. uniuersalis autem non indiget istis instrumentis. manifestum est igitur per hoc quod ista spiritualia particularia sunt in anima ideo apprehensio eorum est per medium. et recte fuit hoc. nam enim non uenit de opposito ad oppositum nisi per medium. et impossibile est quod spirituale acquiratur a corporali nisi per medium. Et ideo quanto ista media fuerint subtiliora ratione magis apprehensio melior est. Notant quod quantum est ex parte sentientis omnes sensus sunt eque perfecti et eque spirituales. nec est unus perfectior siue spiritualior altero quod omnes sunt ab eadem anima sentiente. Quod quantum est ex modo quo recipiunt sensibilia unus dicitur spiritualior siue immaterialior altero quod erit secundum quod magis spiritualiter immensum organum unius sensus recipit sensibilia intentiones siue species eorum suscipiendo absque materia. Et qui recipiunt eas

magis spiritualiter dicuntur immateriales et qui minus spiritualiter materiales. ut Avicenna. uoluit 2° de anima. et non dicit unum spirituales siue immateriales et alius materiales quod materiales apprehendat de re materialiam et species spirituales. et immateriales non. nullum enim eorum apprehendit materiam rei secundum species. sed unusquisque solus species intentionales. Immaterialior omnium potest esse uisus. post eum auditus et post auditus odoratus. gustus uero et tactus et precipue tactus ponitur esse materialior. Et adhuc omnes isti comparati ad sensus interioriores possunt uocari materiales. Notant insuper quod uires sensitiue exterioriores dupliciter considerantur uno modo ut est in heredes et permanentes in organo suo. et sic dicitur esse una et materialis. Alio modo putantur in actus deducti ex obiecto. et sic dicitur esse formalis et potest formalis esse plures. Dixit Avicenna. 3° de accidentibus et morbo. omnis sensus cum sit passio consistit in fieri et alterari. Et proprie res non quod occurrat ordinare et paulatim sensu percipit neque quod ita permuat de cessant. In re si uidere natus est percipere non sit passio. Sed omnis dispositio huiusmodi corporis sensui mutatione qua subito mutatur ad illam. Dixit Avicenna. in suo de sensu. forme comprehensibile habet tres ordines. unus est corporalis simpliciter. et est in sensibus exterioribus. Et 2° est in sensu communi et est spiritualis. et 3° est in uirtute imaginatiua. scilicet. cognoscitiua et est magis spiritualis. Et ordines istos forme in istis virtutibus sunt sicut dicit Avicenna. quasi hoc accipit speculum habens duas facies et asperit in altera illam et posuerit 2° facies in directo aqua. coniungit eam tunc ut forma aspectus firmet in speculo dictum de speculo signabit in aqua. Si igitur aliquid insperit facies speculi. scilicet. illas que est in recto aque uidebit illas candeas formas descriptas. 2° de aqua in speculo. forma. igni aspectus est sensata et speculatus est aer. medius et aqua est oculus. Et 2^a facies speculi est huiusmodi sensibilibus. et hoc apprehendens ea est huiusmodi imaginatiua. Si igitur insperit insperit in hoc speculo. scilicet. in prima facie amittitur forma a speculo. scilicet. a secunda facie et aqua et remanebit insperit in prima facie speculi ymaginatio formas. Et ista est uirtute ymaginatiua cum forma que est in sensu communi. quam quando sensatus absentauerit se statim absentabit se forma eius a sensu communi et remanebit uirtute ymaginatiua ymaginando ipsam. Et dixit Avicenna. ibidem virtutes sensibiles loquens de exterioribus quod sunt necessitate inesse animae et quod sunt per melius. tactus et gustus sunt necessarii sicut uisus auditus et olfactus sunt per melius. per gustus distinguit cibum quod uenit a non uenit. Et per tactus distinguit ea que corrumpunt totum corpus ex extrinseco et ea quod fluunt ipsum. Alii autem sensus non sunt nati distinguere talia. et ideo non sunt necessarii. Dicunt sensus tactus quod maxime necessarii est adesse animae immensum quod non stante sensu tactus in corpore impossibile est uita esse ut inferi appetit. ideo facit et uisus totum corpus. quod in singulis corporis membris ad sentiendum aptis coram recipit. Alii uero sensus sunt particulares quod uni soli particulari membro existat et non constitatur omnibus membris insensibilibus. Quidam tamen dicunt quod gustus tenet quasi medium inter tactum ex una parte et uisum

auditu et olfactu ex aliis. Et ideo aliquando facit
ad esse animalis. sed si sicut tactus. Oportuit autem
utrumque siue potestas esse diuersas propter di
uersitates obiectorum alterantium eas. ut cum ait
Aristoteles de utilitate praecellens alterat non ab
omni sensato omne. sed lucis forme et splendi for
me a coloribus. Et acroasus a uocibus. Et uia
porosus ab odorabilibus. et sic de alijs. Et non
potest sensiterium aeris alterari quibus a colo
ribus sicut neque lucis forme a uocibus. et con
sistit in alijs. Dicitur Aristoteles 3. de anima. sensus
est datus animalis propter custodiam. Et Aristoteles
dixit 6. de naturalibus sensus est datus animalis ad p
recedendum nocitiam et corruptionem ut illa cunctet
et ad praecedendum proficua ut illa prosequatur.
Per sensum autem aliter differt a planta et elongat ab
ea dicitur Aristoteles in libro de spermate et ponitur a
Rabbi in 7. praecellens gradibus quibus quas exqui
sitor res inuenit in natura. Et primum gradus
est uno sensu et aliter habens tantum unum sensum
s. tactum. 2. gradus est additio tactui sensus
gustus. Et 3. gradus est aliter habens cum dictis duobus
sensus odoratus. Et 4. gradus est additio dictis tri
bus sensibus auditus. Et 5. gradus est additio omnibus
illis sensibus uisus qui sensus in talpa format et
ignorat si in ea completur. Dicitur Aristoteles 2. de
anima sensus est ratione quedam media seu propositio
eius quod in sensibilibus qualitatibus contrarieta
tis est. Et ideo quia in natura humana plures quatuor
elementarum qualitates maior est coequa
litas propositio. Ideo homo inter cetera ani
malia melioris sensus est. Quibus quidam alia
accutiora sunt aliquos existunt sensus. Et omnes
quidem sensus conferunt ad sciendum. neque aliter plus al
tero. ut si in plures quatuor alio proficit quod dicitur
Aristoteles in de sensu per uisus plura cognoscimus.
Aut obiectum uisus est color obiectis aliorum sensu
us unde et eo mediante apprehendimus celestia
corpora. Et per uisum est auditus. 7. Aristoteles ibidem
uoluit quod auditus plus proficit quod uisus. sed non d
per se 7. de per accensum. Et per auditum est tactus. 7.
per tactum gustus et uisus localis in odoratus. Et
praedicte per quod uisus est praeceteris alijs appetendus
propterea Aristoteles in praemio metaphysice dixit per
omnibus uidere cligimur et causa est quod uisus sensum
maxime cognoscere nos facit et multas diffe
rentias demonstrat. Virtutes sensitiuas in
teriores uocantur Aristoteles 3. per morales eo quod nos
regunt et in eo iudicio quiescunt ut si aliter
omnes istae virtutes sunt iuste uocantur et extrema
uia tota ut inuenit Aristoteles 3. de accensum. Et Aristoteles
2. theozice. ca. 9. et quod iste regunt merito mo
rals uocantur et sic est et non notare eas Aristoteles 3. de n
terioribus. Iste est virtutes sunt iuste dicuntur me
dianae siue metales siue metales. Et ipsae actio
dictae medianae. Cum n. omnes coniunguntur propter ap
paret actio extrematiue virtutis. dicitur Aristoteles ubi
supra virtus per quam est regimur mens dictae.
Causa 3. de organis et instrumentis uirtutum
animalium exteriorum dictae de uirtutibus.

rganum

dicuntur quasi ab
origine naturae.
Instrumentum hoc dicitur quod mentem
instruat operans. Est autem or
ganum siue instrumentum illud per
quod principale operatur agens. Est autem agens

principale forma rei que cum sit simplex ma
teria in quas agit extrinsecas siue medio non
us attingit per impossibilem quod inter eas est quod per
ad forme operationem necessaria fuerat quod
instrumenta quibus uelud medius ualet in manum
extrinsecam operari. Uel ut quidam dicunt organi
siue instrumentum est illud cuius virtus siue potestas forme
siue principalis agentis insit. Uoluit autem
Aristoteles 2. de anima quod instrumentum sit duplex
quodammodo cuius actus in corpore humano est anima
potest dici quod est forma cuiusque rei sicut est oculi
instrumentum potest dici siue et eius actus est animi
Et quodammodo est cuius anima non est actus. sicut sunt in
strumenta artificia. Cum n. cum eis anima aliquid
operatur ut malleo operatur cum eo mediante alio in
strumento cuius ipsa est actus ut mediante manu
sic igitur malleus est instrumentum cuius anima non
est actus. Instrumentum autem cuius anima est actus
est duplex. scilicet naturale et animale siue animatum et. h.
dicitur per 2. de interioribus quod naturale instrumentum habet
natura virtutem suam operationem facientem. sicut n. ma
gnes habet virtutem ferri trahendi ad se. ita et unum
quodque instrumentum naturale. Est autem propter instru
mentum naturale membrum. Et si in aliquo membro or
ganico virtus naturalis sua faciat operationem non facit
eum in eo ratione quod organice est. sed ratione suorum co
filiis. Instrumentum autem animatum dicitur. h.
ibidem virtus a fundamento et initio. scilicet a membro prin
cipali uenit. sicut splendor solis uenit ad res
in quod splendet. Et est duplex. unum deserviens
virtuti animalis mortuae. Et aliud deserviens vir
tuti animalis sensitiue. Et instrumentum animatum
propter est membrum organicum siue instrumentale. Et
ita naturalia instrumenta quod animata diuiduntur in
intrinseca et extrinseca. Et intrinseca dicitur
illa per quam per se anima suas efficit operationes.
extrinseca hoc dicitur illa per quam per se non habet
operationes sed sunt uelud coadiuuantia siue uelud
cooperantia. Nullum tamen praedictorum instrumentorum
potest esse neque et ydoneum instrumentum anime ad op
tiones nisi cum ueniret fuerit natura. i. tribuit
natura agrue donatum. scilicet propter operationem propter unitate
Et nisi in eo fuerit spiritus. et innat et influens
quod anima corpori siue membro mediante spiritu
alligat in nato et mediante operatur influere Et quod
siue dictis naturis et spiritibus membra non possunt esse
anime uenientes instrumenta. hinc est quod est ipse ne
et spiritus est anime uocatur instrumentum Instrumentum
itaque multiplicia sunt. quodammodo n. sunt incorpo
rea et sunt tres ne supra dictae quibus inter eas
propter obtineat principatum. et quodammodo sunt corpora
et ista sunt duplicia quodammodo sunt solida ut membra
quodammodo sunt fluida uaporosa ut spiritus. Et Aristoteles
inter dicta instrumenta copans. 2. colligit. dicitur
per 1. instrumentum esse anime quodammodo corporis calidum
scilicet spiritus et dictum corpus solidum. scilicet membrum propter
ne tamen primus qualificatus et sic uoluit quod spiritus
operatione membrorum sit principalis agens. omnia
enim supra dicta instrumenta sunt agentia non quod
des principaliter et per se. sed mediante principali ag
te. Et ideo agentia varia siue instrumentalia
uocantur quorum puritate uel impuritate omnis
anime in actione uariatur in perfectione. Cum n. fu
erint tanta et talia quanta et qualia ad perficiendas
operationes requiruntur et non fuerint praebens extrin
secus. tunc anima sua virtute suam propter et per

est operatione. Et si non fuerint tunc aut non
talia ipsa omnia vel quedam eorum aut fuerint p
hibent extrinsecus. tunc actio aut omnino non
fit aut diminuitur fit vel augmentatur. aut male
et corrupte fit. Et quod opiones tunc actus quod
passive que in aliabus ab ipsorum anima produci
habent diminuitur quod et varie ualde ymo et op
posite sunt. non potuerunt ab ea cum unico instru
mento corporis. quia non cum uno temperamen
to propriis neque cum unico instrumento corporis
sive subtili et uaporoso ut unico spiritu sive
solido ut unico membro. Ideo diuersa fue
runt instrumenta ipsa omnia. et membra corpo
ris diuersa habentia temperamenta propriis di
uersas proprias et unitatem et diuersas habentia et re
cipiunt spiritum ut singula anime in singulis ex
cedis opibus defuerunt. dixerunt aut quod in
strumenta tunc anime quod non duplicia sunt. scilicet gros
sa et subtilia. Et grossa uocauerunt ipsa in quibus
residit. et subtilia uocauerunt spiritus illis discernen
tes. Que autem sunt particularia instrumenta non
sive spiritus naturalis in sequentibus. In omnibus
manifeste dicent. quod autem sunt instrumenta anime si
ue spiritus animalis in hoc tractatu dicenda sunt.
Et primo que sunt instrumenta spiritus animalis
sentientie. et primo que interioris. Cuius instru
mentum solidum sunt ut patet tres uenerunt. cere
bri. Et instrumentum uaporosum est spiritus multus in uero de
purat. subtilitatem et claritatem et sicut splendor
bus facit temperamentum propriis et proprio et
unitas sunt quod dicuntur in sequenti tractatu de an
thomia cerebri. Instrumenta spiritus animalis sen
sitive exterioris sunt uaria et diuersa. secundum di
uersitates ipsorum uirtutum. dixit Auer. colligitur
quod sunt sensus exteriores. scilicet uis auditus odor
tactus gustus et tactus. Et quod istos debet sunt instru
mentum. scilicet uis auditus. auditus. auris. odoratus. na
res gustus lingua. Sed de instrumento tactus est
dubium. Nam Galen dixit. quod est neruus qui oritur a cere
bro qui est datus ipsorum uirtutum aliis membris. Sed
Auer dixit quod illud est caro. Sed quod sit de instru
mento patet eo de tactu et organo eius. Et unum
quodque istorum instrumentorum potest diuidi in duo.
scilicet in principale et secundarium sive coadiuuans. et
principale est illud quo medietate ipse sensus perfici
tur et per se sicut in bigra. In organo uero
principale est per se instrumentale agens est cristallo
dos ut patet in anotho oculo. Secundarium uero
sive coadiuuans est illud quod principali defuit et ip
sus coadiuuat sicut sunt reliqua partes oculi qui in ui
sione defuerunt cristalloidi. Et ista instru
ta sive organa. Galen et alii quod plures sensiteria
uocauerunt et approperauerunt ea quod antiquorum
elias dixit. Nam in de sensu quod alii uoluerunt
in oculo propriam ignem eo quod in oculo dicitur lumen
et propterea Galen oculum luciformem et splendoris
uocauit. Inter ista autem ignis est lucidus. Et hoc me
rito dixerunt quia spiritus et sensus immaterialis
et debet deferre elementum immaterialis
Sed inter sensus uis est immaterialis. et inter ista
ignis. uerum quia de opinione. Nam sunt
quod oculus sit aqueus. ideo dicunt quod plato et
sequaces fuerunt qui dixerunt ipsum fore igne
um fortasse quia uis inter alios sensus ex
teriores indiget pluri et clariori spiritu. ipsi
sensu autem Auer. et de anima ignis affluunt

maxime quod clarior et lucidior fuerit. Et uolue
runt in odoratu et sicut dicitur in fine per fumos
uaporatos odorem olfactus canter. In gustu uero et
tactu dicitur quod dominari terrarum quod in
tactu fortius quod in gustu. Dicitur et instru
mentum sive sensiterium horum sensuum exteriorum re
piti dupliciter sumptum. uno modo stricte per ipso
instrumentum proprie sumptum. Alio modo large per
medium ipsius sensus. Et sic multoties sumit
ab Auer. in suo de sensu ut cum dicit instrumentum
tunc auditus est aer instrumentum odoratus est
aer. Et ibi reddens causam quare medium uoca
uit instrumentum dixit proprium est medium ut sit de
genere instrumentorum propriorum. sicut sit recipiens
sensibilia aliquid modo receptiuis instrumentorum pro
prium. Et cum in hoc apparet quod debilitata
fuerit non sensu quibus approperantur media. Cum
enim medium corripitur. et sensus actio corripitur
tur. Amplius unumquodque sensiterium in cor
pore est duplex. scilicet dextrum et sinistrum. unde
oculus est dexter et sinister. et auris est dexter
et sinister et sicut naris et lingua est dextra
et sinistra. Quis enim unum appetat membrum. est
secundum Galen duplex ut in sua anothomia patet. et
sicut in sensiterio tactus potest assignari dextrum
et sinistrum licet non sit manifeste.

Capitulum 4. de mediis quibus medietate sensus
bilia immutat sensiteria sensuum exteriorum.

Edum de quo hic agi

tur est intersti
tium stans inter obiectum et orga
num in quo medio prius suscipi
tur sensibile quod in organo dicit
Aristo. nullus sensus sit absque medio. sensibile. n.
potius supra sensus non facit sensum. Auer.
et de anima dixit quod in quolibet sensu requirit
tur medium. Medium autem dicitur esse duplex unum
intrinsecum et aliud extrinsecum. Et extrinsecum
ut dixit Auer de anima est humidum aerem aut aquam
ut dicitur quod medium necessitas extrinseci maxi
me est in sensibus qui de longe percipiunt sua sensata
sunt primi tres. scilicet uis auditus et odoratus. In
aliis autem duobus non est necessitas medium extrin
seci. perficitur enim sua sensata de propinquo. Di
xit Auer. in suo de sensu approperat gustus et
tactus quod non indigent medio. extrinseci. Alii
autem sensus indigent eo. manifestum est enim quod tres alii
sensus indigent medio quoniam quod sensibile potius
fuerit supra sensum non comparabitur ab eo. Et si
multum quod inter sensus et sensibilia interie
cent corpora grossa non apta ut sint media non
perceptiua sensibile. medium autem aptum
predictis tribus sensibus in animalibus com
pestribus est aer. in aquosis uero est aqua. aer enim
cum fuerit medium et sicut aqua prius mouetur sive
alteratur a sensibili. et deinde ipse aer et ipsa aqua
immutat et alterat sensum. Sciendum est uar
ias fuisse et esse opiniones de necessitate uel
innecessitate medium extrinseci ad operationem
sensus. Quidam enim dicunt de sensu tactus
quod ipse nullo medio extrinseci indiget et ra
tio eorum est quia oportet membrum quod
sensui debet sensu retransmutari realiter ab

Et uolue
e pp humos
gustu uero ei
rras qm in
in et instrum
exterioris re
strice p ipso
mo luge p
tiones sumi
ur instrumē
odoratus est
medius uoca
edio ut sit de
sit recipiens
instrumē p
qū debilitata
ur media. Et
actio corrupe
terior in cor
instrum. unde
uris ē dexter
Et est dextra
par. medrū. est
ma par. bit. et
gnari deprimi
diētib⁹ sensu
exterioris.

e quo hic agi
est interitu
dicū et orga
patus suscipi
organo dixit
sensibile. n.
us. et uer.
sensu requiri
duplex unum
Et extrinsecū
i aere aut aq
extrinsecū maxi
sua sensata q
odorat⁹. In
mediu extrin
inquo. Di
pat gustui et
extrinsecū. Ali
n. q. tres ali
sensibile potius
ē ab eo. Et si
bilis interia
sunt media nō
autem aptum
malibus cam
ē aq. aer. n.
us mouet siue
per ipa aqua
tendū ē uia
necessitate uel
ad operatiōē
de sensu tactus
indiget et ra
membrum qd
ri realiter ab

obflecto animi transmutationem sentit. Et
ideo ad sciendū tangibilia nulla est neces
saria alteratio cuiuscūq; medij extrinsecū cū
ipse realiter transmutetur per se absq; medio ex
trinsecū organi tactus. Et dicunt qd qd
cūq; tactus sentiat tangibilia aliqñ cum me
dio extrinsecū aereo uel aqueo. ut cum tangi
mus aliqñ tangibile mediante aqua hoc non
est quia tangibile moueat prius aquam. et de
inde aqua moueat organū tactus sicut d rō
ne est medij. S; tangibile sit mouet aqua
et tactus. Comētor autē et alij qd plures dī
cunt medij extrinsecū nō necessario currere
ad omnes sensationes tactuam. Et uolē
do hoc declarare supponunt qd organū ta
ctus sit neruus et medij extrinsecū sit caro
aut cutis. Et tunc declarant dictū suū in pā
nibus intrinsecis in quib⁹ nō est caro neq;
cutis et tñ sciunt. Et dicunt qd si aliqñ
ad sensationes tactuū currat medij tunc
nō quidem necessario. s; ad bonitates sensatio
nis ut bona et qd decens sensatio fiat et maxi
me obiecto extrinsecū. Et exponūt uer
bū supradictū Ap. sensibile positū supra sen
sus nō facit sensus duab⁹ uis. una una ē. qz dī
cū qd neruus p ea pte qd immediatē cerebro nō
sentit. supra ergo hanc pte sensibile positū
nō facit sensus. tñ positū supra alias partes
nerui facit sensum. 2ª uia est dicunt ipsi
tactus est duplex. unus nālis et alius innatu
ralis. Tactus nālis est qñ tangibilia occurrūt
organo tactus nullam afferentia lesionem. s;
potius perfectionem. sicut cum occurrunt
organo sano. Innālis autem tactus est qñ
tangibilia occurrūt lesionem inducentia ut
cū solutio nimij mēbro subito occurrat aut
cum tangibile occurrat organo non sano. In
tactu naturali dicunt occurrat medij. s. ca
ro aut cutis aut ymen necessario et ut sic sen
sibile positū supra sensus hūc nō facit sensus
Sed in tactu innāli neruus organū sensus nō
requirit medij ad sciendū ymo absq; dī
medio percipit ut p; in neruis et cordis di
schopertis qui cū tangūt uel pūgūt dolo
rem sentiūt. Et quidā dicūt qd sensus non
indiget medij necessario necessitatē. s; q
daz eo p accēs tātū eo. s. uisus et audit⁹. in
alijs autē tribus. quantomagis obiectis ap
proximat sensui tātomagis percipiet. ut p;
in odorabilis saporabilis et tangibilis. Et q
daz ali dicūt. qd qñ sensibile est remotū tñ
medij ē necessariū Itaz expedit ut sensibile
agat in medij. et postea medij agat in sen
sum Et nō ē qz sensibile nō ageret in sensus
si eēt ei immediatū. qz ymo ageret. Sed sic
agit cū medij. qz accidit medij ibi esse ut p;
de uestigio cornee de uapore intercluso faci
ente ymaginationes oculorum qui uidentur
Et p; in tinitu aurium in quo auditur sonus
per aliqñ uaporem intus in aure motus cō
tangētē ibi neruū expansū. Et patet de re
putrida exāte intra nares cuius fetor perci
pitur. Amplius de organo et medij cuius
qz sensū dīcetur in sequētib⁹ capitulis qui
sūt de ipsis sensibus in particulari.

Ca. 5^m. de sensu uisus siue de hūte uisua.

Koprer melius habe

re sciētiā de
sensu uisus. o; pnotare qd sit
lux quid splendor. quid lumen
qd radius qd dyafonū et quid
color. Lux est dixit Ap. 2°. de anima actus
siue perfectio dyafani sū qd dyafanum. et est
id ex quo fit fibra. ex corpore opaco. und 3°
collz dixit Auer. lux ē illud in quo fit fibra
ex corpore grosso. ē igit lux qūtas. qd ex sua
eēntia ē pfectio trāslucētis. sū qd trāslucens
ē. Et Auer. dixit in suo de sensu. qd lux ē pfe
ctio dyafani nō terminati. Splendor autē si
ue radiositas ē qualitas ex refractōe lucētis
ad aliqñ terū in medij derelicta. que mani
festatur. cū solares radij ad speculum percuf
si et maxime rcauū in aere inter medij refrā
gūtur. Lumen autē ē qualitas que corpus
nō trāslucēs mutat a corpore. lucido et pp.
eū efficiat trāslucens actu. Et differt lumē
a luce quia lux ē in corpore perse lucido ut
sole uel igne. Sed lumen ē receptum ex luce
in medij. et ē affectio corporis habētis lucē.

Radius nō ē lumen per rectam lineam pā
entia trāsmittit dyafono dicūt omni radius
ē lumen. sed nō queritur. qz lumē ē causatur
ex refractione. Et radius quidem sit in
et iō cū d eo dīcūt aliqñ ppter. qd uideat eē
corpus. illud transumptiue. et nō ueridice de
eo dī. sicut cum dī radius descendit ab alto
hoc sic ē dictum. quia ab alto accedit. Dya
fani autē ē corpus peruius trāslucēs qd nō ē
fm se uisibile. sed bñ est uicissim lucis et tene
bre susceptiū ut aer et aqua. cuius oppositū
ē corpus opacū. Color autem ut dixit Ap.
2°. de anima ē motu⁹ uisus fm actū dyafoni
Et ē ut ipse dixit i d sensu et scilicet extremas
pfectū in corpore terminato. Et Auer. dī
xit qd color ē ultimū corporis terminati dya
foni. et dixit in suo d sensu. necesse ē ut sit co
lor dyafoni terminati. color. n. ē in superficie
corporis terminati s; qd ē dyafonū termina
tū. et p hū distinguūt color a luce qz ut supra
paruit lux ē pfectio dyafoni nō terminati. De
colore dixit Auer. i suo d sensu. et dī uerissimū
cā ē s; multitudinē et diuersitatē paucitatē dya
fonitatis. s; bignatū. aer et aq. et dyafonū est
natū recipere lucē et pferre ab illa. et cū dyafonū
recipit lucē sūt ex hoc colores diuersi fm
fortitudinē et paucitatem lucis siue eius de
bilitatem et fm paucitatem et multitudinem
dyafonitatis. Et hoc manifestum ē ex co
lorib⁹ diuersis factis. qñ lux solis aduna
tur cū nubibus. illi enī colores sūt ab albe
dine lucis et ex nigredine nubis. s; bignatū.
colores qui sunt in yride. necesse ē qd ut co
lor fiat ex ad impositione corporis lucidi cū
dyafono. et qz omnia pposita sunt ex quorū
eētis. et dyafonū ex eētis est aer et aqua. Et
lucidum est solus ignis. et hoc ē qñ fuerit
mixtus ideo necesse est ut colores sint com
positi ex istis duabus naturis. s. nā dyafoni
et nā luminosi. Et qd diuersitas istarū du

ap nāp in q̄titate et q̄litate faciat dīfinitatē
corus. color igitur albus fit ex admixtione
ignis clari cuius elemēto quod est valde dyaso
nus. s. acre. Et niger fit ex igne turbido qui
admixetur cū elemēto minime dyasonita
tis. s. terra. Et colores medii inter albus et
nigru diversificāt. pp diversitatē istoz duoz
. s. corporis lucidi et corporis dyasani s. ma
gis et minus. et ideo color alb⁹ et niger sunt
etia coloru medior. qz ergo colores medij
sūt ex albo et nigro fm magis et minus. Et
diversificantur in hoc diversitate infinita se
cū dū māz. ideo necesse est ut colores sint in
finiti in nō qm quicūqz fuerit ymaginata rō
intrinseca in eis aliqūe modū extrahet nā
qm̄xtionis. licet rō extrinseca. nō possit pro
nūtiare hūc modū. Et ideo ars in hac inten
tione sicut dixit Ap. est minor natura. et iō
colores et tincture quas ars extrinseca pōt
dare sunt finiti. Colores autē qui sunt in rō
ne intrinseca fere sunt infiniti. Et ideo tin
cture et colores multi sunt in nā quos tincto
res nō possunt invenire. Et dixit Aver.
quēadmodū color albus utilior est luce cum
sit ex ea. ita et alij colores medij utiliores sūt
albo et nigro cum sunt ex eis. Et iterum di
xit ibidem color dividitur in duo extrema
quoz unus est discretivus visus modicum
de opaco. et multum de lucido participans
ut albedo. et alter est e converso modicū dē lu
cido et multū de opaco participans. et est con
gregativus visus ut ingredo. Et alij sunt co
lores medij variati put magis vel minus partē
cipat de predictis. Dixit Ap. q. colores
de nocte non sunt. Et ideo Aver. voluit colo
res in obscuro solū existere. in potētia. Et h
ideo dixerunt. nō rōne coloris ut color est.
sed fm q. color videtur actu. Color enim rō
videtur actu. qz nō movet sensum. nisi ipse
moneatur et detegat a lumine exīte in actu.
Nihil enim videtur nisi prius deducatur de
potētia ad actum per aliqū agens exīte in
actu. et tale agens actu respectu coloris est lu
men. In tantum enim color ē visibilis in q̄
tū participat lumine. unde ut dicunt. E nēpa
ce dixit lucem necessariā fore ppter. colorē.

Quidam autē dicunt oppositum. s. lucem
fore necessariā ppter. mediū. non ppter. co
lores. q. si eēt necessar. a ppter. colores. si e
color non eēt perse visibilis ex quo lux dat
sibi ut videatur. Sed color in se ē perse visi
bilis et semper ē in actu ut videatur absqz oī
lumine. Et non ē necessaria lux. ut faciat ipz
esse in actu. Non enim requiritur lux ut faci
at colorē actu motuum visus cum hoc dese
beat. sed requiritur ut faciat mediū aptū
ad receptionē spērū colorum quas nō possz
recipere nisi actu esset illuminatus. Et vi
detur q. dictum Averpace sit verius. quia me
diū obscurum exīte potest recipere species
colorum. sed color absqz hoc q. illuminetur
non potest speciem suam imprimere in mediū
et non potest videri. hoc enim patet. quia
exīte oculo in obscuro pōt vidēre colores illu
minatus s. nō est e converso. nam colore exī
tente in obscuro. q. tuncqz oculus sit illu

minatus. et sibi medium circa oculum sit illu
minatum non videbitur ipse color. Et q. lux
requiritur propter colores et non pp. mediū
demonstrant multa lucentia de nocte que vide
ri possunt q̄tuncqz mediū non sit illumi
natum ut apper de uernibus qui lucēt de no
cte et de medullis quorūdam arborū quando
inveniantur. Visus siue virtus visiva p
cedit a cerebro uecta siue delata a spiritu ani
mali in sibi procedente a cerebro directe q
sunt instrumentū virtutis visive. Et enī
oculus. dixit Aver. in suo de sensu instrumē
tum virtutis visibilis. Et dicunt quidāz oculo
visus prout est instrumentū virtutis visive su
mitur pro omnibus partibus suis ita q. etiā
pro nervis opticis. Et dicunt huius instru
menti aliqua pars eius principalior est in vi
sione. Alie vero sunt ut coadiuvantes vel ad
hūc esse facientes. que autem sit ista pars pnci
palior in visione differenter ponitur a quib⁹
dam. Hāc enim visus est q. humor crista
linus sit pars in visione principalior et q.
in ea fiat visio. unde et ceteris partib⁹ oculo
li terrior est et lucidior. Et ipse aut octavo
de utilitate partū calap lucidum oportere eē
et purum et splendidum sicut debet faciliter et
sincere suscipere eam que ex colorib⁹ altera
tionem. Et albertus magnus dixit q. visio
fit in centro humoris crystallini. Quorū
autem ubi supra dixit in instrumento visio
nis dominatur aqua que est tersa et dyasana
Et fuit talis ut in ea describanur forme sen
sibilium. s. visibilia sicut in speculo. Et iō
pars glacialis est valde clara et alba. et actio
actionum oculi est partis glandinose aquosē
Et p̄p̄sio istius partis est causa perfecte vi
sionis. Et necesse est dixit ipse ut rete. i. tuni
ca retina intrinseca retium oculi illuminetur
ab aqua que est intra oculum. sicut aqua illu
minatur ab aere. virtus enim sensibilis. s. vi
sibilis est in horizonte istius retis in parte
cranei non in parte aeris. i. non in parte ex
trinseca. Et signum q. necesse est lucem p
venire ad ista retia est. quia quando cōtingit
homini percussio supra palpebram statim ob
scurabitur visus et extinguatur lux que est in
oculo. sicut extinguatur candela ut nihil vide
at. Hic autem sunt qui dicunt q. fit in crania
tione nervorum opticorum. Et propterea di
cunt facta sunt illa cruratio ut una res duo
bus oculis apprehensa non appareret neqz
iudicaret duplex sed una. Et in hoc adducit
exemplum qd dixit Albertus de milite qui
vulneratus fuit in tempore sinistro et amisit
oculum dextrum. Quidam autem dicunt
Aristotelem voluisse in fine libri de sensu et
sensato. visionem fieri in corde. Nam cor
transmittit oculo calorem et spiritum quo
mediante oculus aptus natus est mutari a spe
cie visibili. que spēs postea deferretur ab oculo
ad primū sensitivum. s. cor. Et hoc decla
rant qm cum cor visioni non intendit oculis
apertis et in nullo lesus presente obiecto vi
sibili visionē priuatur et nō videt illud. Et
hoc experientia approbat in eis qui cum uehemē
ter circa aliquid intendunt visibilia coram

eis peranseuntia non apprehendit. In hoc
autem opinio gati cōiter approbat. Sed qd
cunqz fuerit principale organū uisionis ipz
non agit ut dixit Auer. in suo d. sensu nisi qñ
fuerit in sua ppsone nālī nullo adueniēte con
turbante ipm. Et hinc ē qd iracund⁹ in hora
ire ⁊ habens calorē ascendentes sui uisus cor
ruptionez recipit. Medius uero uisionis
est duplex ut supra patuit. scilicet aer ⁊ aqua. sic. n.
dixit Auer. ubi supra. Receptio oculoꝝ fit
mediante aere ⁊ aqua. Et ista duo elta sunt q
si media inter materialia ut terrā ⁊ formalia
ut ignē uel etiam corpora celestia. Et ppter
hoc dñantia super hoc mēbro sunt aqua ⁊ aer.
Et dixit iterū in suo de sensu. Inter tres sen
sus egentes medio propriū ē uisui qd cū me
dio indiget etiam luce. non enī uidet i obseu
ro. Et ideo cū in aere acciderit fumus aut
uapor qui prohibeat transitū lucis debilita
tur uisio. Et dixit propriū ē hūc complebē
sioni per uisū qd non sit bona nisi in tempa
ta luce non in imensa non etiam in parua. dix
enim A. qd excellens sensibile destruit sē
Obiectū aut sensus uisus dixit A. 2.º d.
aia est color. Quidāz tñ notat qd color dupl⁹
accipitur. uno modo cōiter ⁊ large ppter est
quid uisibile. sicut enī dicit qd omne qd mo
uet uisū est coloratū siue habet colores. Et
scdm hoc dixit A. qd color ē motu⁹ uis⁹ fm
accū dyasoni apparet hoc dicunt isti in sq
mis pñcijs in ueribus lucenib⁹ de nocte ⁊
alijs multis que uidentur ppter luciditatem
cop ⁊ tamen non est manifestus cuius coloris
sunt. Et isto modo dicuntur corpora celestia
elementa ⁊ etiam principale uisionis dicūt eē
colorata. Et sic fm hāc largam supponē co
loris. A. in suo de colorib⁹ dixit Aer ⁊ aq
fm se ipsos albi sunt. ignis uero ⁊ sol rubici
di. ita uero fm sui nām alba ē. s. p. tunc uis
dicitur multicolor. Alio modo sumitur co
lor magis proprie ⁊ stricte. fm quem modus
in minus se habet qd uisibile ⁊ sic ē ut supra
patuit ultimus corporis perspicui lucidi ter
minati. Et hoc modo sumptio semper ē passio
mixti ⁊ in solis est mixta. Et dicunt qd isto
modo color sicut etiā ⁊ sonus ⁊ odor ⁊ sapor
⁊ obiectum tactus de terris qualitatibus cā
tis ⁊ primis mediantibus his. modo dicunt
qd obiectum propriū uisus ē color. p.º modo
sumpt⁹. nā omne uisibile mouet uisū ad app
hendendū. ymo pp colorē 2.º mō sumptum ad
hoc ut moueat uisū requirit lux. ⁊ nō ppter
mediū sicut quidāz dixerunt ut supra patuit
Et natura lucis alia est. a nā coloris. color
enī ē uisibilis mediante luce. lux aut uisibilis
ē per se. Propterea dicunt quidā modicis
rū qd principale obiectū uis⁹ ē lux. eo qd nihil
absqz luce possit mouere uisū. Et color eti
am ipse non est motuus uisus nisi in quan
tū luce participat. lux uero absqz hoc qd ali
ud concurrat potest mouere uisū. Et hic
est dicunt qd quedam de nocte uidentur. quia
habent in se de permixtione lucis. non mo
uent autem hec talia uisū ut lucida in die.
qd parua eorum lux occultatur a luce magna
diei. Et ideo tunc mouet uisū solum ut colora

ta ⁊ er appent coloris albi. Nā color alb⁹ par
ticipat plus de luce quolibz alio colore. Sic
ergo color 2.º mō sumptus est obiectū uisus
s. nō principale ymo nō mouet uisū nisi me
diante obiecto principali. Uisio itaqz est
pceptio spēs uisibilis per pupillam oculi ad
principale organū uisus transcūtu⁹ ⁊ perus
mentū qñ medio illuminato ut cū spēs co
lor fit pceptio ⁊ qñ nō illuminato ut cū spe
cies fit pceptio lucidoꝝ ⁊ cātur in instanti si
cū ⁊ instat cātur illuminato. Dixit Auer. 3.º
collz pñcias uisus est qd recipit colores nō
denudatos a mā i. a additionibus māibus et
propterea habet cōuenientiam pñciam cum
mā ⁊ pñciam quēniētiā est factū pñciam abstra
ctam a rōne ⁊ ab intellectu. ⁊ si nō esset sic ip
se intellect⁹ esset. Qñ aut uisio fiat an ex
tra mittendo an int⁹ suscipiēdo diuersimode
senferunt antiqui. Bal. nāqz 4.º de accidē
ti ⁊ morbo. ⁊ 4.º etiam de interioribus in
uestigans cām quare aliqui uident bñ ⁊ lon
ginqua ⁊ pñcia. ⁊ aliqui uident bñ pñcia
qua ⁊ male longinqua. ⁊ aliqui econuerso. di
xit hoc fore ex spiritu uisibili extra exeunte
Et sup p.º pñsticop dixit lumē uisibile pe
netrare ex pupilla ad acē extrinsecū cū quo
qñuat in bñditate subuli clara. dixit enī
2.º de unitate pñcia pñ oclī lucidā ex qd
lux nālī intrinseca ē oclī solū esse bñditatē
crīstallinam. qñ qd ipa est ad modū lucens
crīstalli ex ea intrinsece totus refulget oclī
⁊ quidāz dicunt qd coadiuuat ad lucem intrin
secā que inest oclī spēs uisibilis qd ē lucid⁹
⁊ illi humor albugineus qui est lucidus. Et
sic Bal. noluit qd uisio fiat extra mittēdo ⁊ il
lūsus suscipiēdo ⁊ ut dicunt. ista opinio fuit
pñonis. 2.º tñci. A. autem in de sensu
dixit qd uisio intus suscipiēdo fit. Et Auer.
hoc probando dixit si uisio extra mittēdo
fieret. tunc ipa fieret in obscuro nec egeret
medio aut luce. Et adhuc uento fortiter flāte
⁊ agitate aere nō possent uisibilia uideri et
maxime triangulare ⁊ piramidale ppter
agitationem eius quod emittitur. Et dixit
qd uisio fiat intus suscipiēdo. ⁊ nō econuerso
appet. qñ uisus uisū ē uisus passiuus cum
sit sensiuus. S. intus suscipe est qdāz pati.
extra hō emittit ē qdāz agere. ⁊ sic cū lux
uē color luce effect⁹ sit qd actiuū in uisione nō
esset aliquid passiuū. qd esse nō pōt. cū in oī
nā ut dixit A. 3.º de aia oporteat esse ali
qd ut potētā ⁊ māz. ⁊ sic ut passiuū ⁊ aliqd
ut formā ⁊ actū ⁊ sic ut actiuū. Et dixit.
appet etiā hoc ex alijs sensib⁹ qd omnes pñci
untur suscipiēdo ⁊ nō extra aliquid mittē
do qre qñ sic ē d. de uisū. Et iterū dixit
in suo de sensu. si lux ē in oculo non est in co
per naturā oculi. sed intrat ipsum ab extrin
seco. Si enī hoc esset eius natura tunc uide
ret in obscuro. Et quia non est ideo acci
dit ei qd claudit oculus et postea appetit ⁊ nō
uere uideat nisi postqz uisus eius fuerit illu
minatus. Et accidit uisui ut uideat rē uisio
ne spūali intrinsec⁹ anteqz uideat ipsam ab
extrinseco. Et ista uisio nō accidit in maiorē
pñcia nisi in obscuro et apō getē. ⁊ nō hinc intep

no dicitur. qd in oculo nō est lūmē ē extrinsecū
oculi qz ymo est. unde dicitur. in d. sensu dicitur qd
stans in obscuro fricans oculos lumen uide
bit in quibus uerbis inuit qd in oculo ē uere
lumen intrinsecū ē ex natura oculi. si enim i
oculo non esset lumen intrinsecū non uideret
lumen in obscuro. cum in obscuro non possit
habere lumen ab extrinsecō. Et qd lumen in
trinsecū inuit oculo ex natura oculi apparz
ex exemplo dicitur. cum dicitur in quibusdā ita uul
neratis in bello iuxta tempora ita ut abscond
rentur pōt. i. nerui oculi quibus accidit fieri
tenebras sicut lucerna extincta. eo qd in eis q
si lampas abscessa fuit per spaciū uocatū pupil
la. hoc etiam apparet pzo tanto qd scintille cō
prehendunt in oculo qd super ipso ēte clauso
fortiter pōmitur uel fricat. Apparet iterum
ex eo qd oculi quorūdam aialū sicut dicitur gal
8. de utilitate picularū lucentes existētes
illuminat medius usqz ad terciū spaciū tēpo
re noctis. Sed dicitur. in supra allegatis. h
bis cum dicitur in oculis non ē lumen ex natu
ra eorū. sed intrare in ipsos lumen ab extri
nsecō nō uoluit aliud significare nisi qd lumen
qd ē in oculo ex nā oculi nō ē sufficiens ad uisi
onē absqz lumine extrinsecō. ut uoluit dicitur. in
de sensu qm si illud lumen foret sufficiens ite
oculus posset uidere colores immediate positiū
supra oculum quod est flm ad experientiam.
Et hinc etiā ē qui ponit aliquā rez multaz p
pinquaz oculo non potest eam uidere qz non
debet illuminat. Insufficiētiā etiam dicitur
luminis intrinseci oculi ad uisionē probat
dicitur. in d. sensu dicens si foret sufficiens bō pos
set uidē i obscuro qz ibi recipiunt oēs cāc sūf
ficientes ad uisionēz scilicet lumen et species.
Sequere ē qd bō hīs oculos post subitam
apitionē posset pfecte uidere qd est falsum ut
iam dicitur est. Similiter ē ut dicitur est in
tellectu dicitur. cum 3. collz. dicitur. Neqz in
oculo est corpus celeste aut igneus habēs splē
dorez uel qd sit splendidus qd illuminet i flm
p naturam. i. sufficienter. Dicunt ēt nō est
in oculo lumen sufficiens ad uisionē quia. si
sic esset oculus non posset uidere omnia lūmī
nota quia ut dicitur d. risto. sed de aia omnis
sensus et uniuersalr omne recipiēs debet esse
denudatus a natura recepti. et qd magis ab
ea denudabitur fm possibilitatez tantomagis
illam recipere poterit. Et cum dicunt
quidaz oportuit esse oculum sine omni colo
re ut omnez colorem possit apprehendere si
multiter oportuit i p m esse absqz omni luce ut
omnez possit lucez uidere. Et dixerunt si
lumen esset in oculo. tunc omnia reciperetur
in eo. ut luminosa qd est falsum saltem de co
lore nigro qui recipitur ut opacum. non ut
luminosus. hoc autē ideo sequeretur quia si cū
stante oculo colorato omnia recipiuntur fm co
lores eius. ita stante in eo lumine sufficienti
omnia recipiuntur ut luminosa. Dicunt quid
dam lumen intrinsecū in oculo p naturaz fore
necessariū est qm sicut medius non illumina
tus nō pōt moueri a coloribus ita nec oculus
posset spēs colorum recipere nisi esset lucidus
et illuminatus. et factus dydianus actu. Et

enim ita nō foret sequere qd oculus stans in
obscurō non illuminatus a medio non posset
uidere colores entes in medio illuminato
qd est falsum ad experientiaz dicunt enim qd
ad causandū uisionem non est necessariū
oculum immediate illuminari ab extrinsecō
sz sufficit spēm prius esse receptā in medio il
luminato. Et hinc est qd uisio causatur ob
iecto posito in medio illuminato et oculo po
sito in obscuro ad determinatā distantiam. et
hinc stans in obscuro aliqui ad multa multa
ria uidet ignem siue lumen posito in medio
illuminato. Sufficit g. ad uisionē spēm uisi
bilē ēē dātā in me. illuminato pter h qd ocu
lus sit immediate illuminat ab extrinsecō et
sic dicitur sufficit ad uisionē ultra lūmē intrin
secūz oculi spēs esse decissas ab obiecto in me
dio illuminato ymo dicitur h necessariū fore ad
uisionē. si enī nō esset necessariū tūc oculs ui
deret corneā qm si nō esset necessariū spēs uisi
bilē esse in medio illuminato nō esset aliud eā
uideri pphens sz qz illud est necessariū iō nō
uidetur. Quidā autē alij dicunt necessariū
fore lūmē intrinsecū i oculo fore qm sicut lux
siue illuminatō medij ē necessaria ut dicitur ē
ad uisionē siue cognitiōez uisū ita necessaria
est lux siue illuminatiō intrinsecā oculi ad ap
prehensionē anime spēs in sap. et sicut siue luce
et illuminatiōe medij et uisū nō apphēdit
colores ita siue intrinsecā luce oculi anima nō
apphēdit spēs oculo. sicut g. uolūt qd sicut
ad uisionē pcurrit color et illuminatiō medij
qd exstib. oculus nō impeditur uidet et ap
prehēdit spēs color. ita ad apphētionē aie de
illis spēs. color receptis in oculo pcurrit
ipe spēs recepte et illuminatiō oculi a luce ipi
intrinsecō. Et sunt qd dicūt qd lux intrinsecā
est necessaria oculo qz dispōit. et pparat oculūz
passiue ad recipiendū spēm coloris ad hoc ut
sit sufficiens ad causandū cognitiōez uisū
Et iō dicitur fuit oculis factus aqueus ut in eo
fieret ab qualis pseruatiō specier. que pua
tio necessaria fuit ad pfectū ferendūz iudiciū
siue habēdū de uisibilib. et ita fuit factus lu
cidus ut spēs impressē cēt sufficiens perfe
ctionis ad iudiciūz ferendūz de ipis sed per
fectiores sunt adhuc existētes in dydiano la
cido actu. Quidam dixerunt qd fieri uisio
nez iūtu suscipiendo uerius est. sed tñ est oc
cultius et ē qd magis intellectuale. Et Arist.
et dicitur. sz intellectu iudicātes dixerūt uisio
nez iūtu suscipiendo fieri. Sed uisionē ex
mittendo fieri p. fronte appet pphabilius et
magis manifestū. et est qd sensuale magis et
pmpius ē sz hoc passiuus qd circa uisūz fuit
causā assignare. Et Gal. cum alijs medicis
magis fm sensūz iudicātes eā fieri foras mit
tendo dixerūt. Et qdaz dixerūt opimōnē
medicōz ueriores. fore et ei exmittendum
aliter periret magna ps curatiōis passiōnē uis
us ut ex sequētibz in tractatu d. passiōnē
oculoz poterit apparere. Quocunqz autē uis
io fiat siue iūtu suscipiēdo siue foras mit
tendo uidendūz est quid est qd representatur
uisu et quo mō ei representetur. dicitur. eim
sup. 2. de aia in plurib. qm uisus uolūt qd ad

si ut uisibile uideat sit necessarium ipsi uisibile
in medio. s. aere ut aq^a causare aliquam qualita-
tem representatiua ipsi uisibilis que uocatur
spes uisibilis sine qua uisibile uideri non potest
que spes postea in ipso medio multiplicatur do-
nec pueniat ad organum uisus et ibi uideatur
unum in suo de sensu aeris mediante luce recipit
prius formas rerum deinde reddit eas rem ex-
trinsecam oculi. s. tunice corneae et hoc rete ex-
trinsecum reddit eas alijs rebus intrinsecis
quousque eaz motus pueniat ad ultimum rete
post quod est sensus cōis. Et in medio istarum re-
tium apprehendit rete grandinosum formam
rei sine illarum spem uisibilis. Et istud rete est
quasi speculum medium inter nāz aeris et nām
aque et ideo recipit formas ex aere quod est qua-
si speculum et reddit eas aque quia nā eius est
cōis inter duas nās. s. aeris et aque de qua
dixit Auer. quod est post hōiores glandinosum et
est illa quā uocat Sal. uitrū. et ista pars est po-
strema partium oculi. s. faciētiū ad uisionem et
per istā partem aspiciunt sensus cōis formā. s. uisā
et reddit eas informatiū que est uirtus ymagna-
tiua receptione magis spūali que est in 3° or-
dine ut scdm euz supra patuit. Et fuit ista
opinio multorum antiquorum philosophorum et sequunt
eā multi modernorum. Et approbat et confirmat
eā multis experientis de quibus est que apparet
de baculo. i. grato nehementer etiaz aere in
grato ducto qui ad sensus multiplicat speciem
in aere in quo ducitur. Alia est quod una res
apparet aliquando duplex quod non contingit ut dicunt
nisi quod in una parte oculi propter motum in co-
factus repñat se alteri parti ut obiectū ut pa-
tet 6° de naturalibus ab Auer. quod etiaz noluit idē
Auer. in principio commentarii libri de sensu et se-
sato ubi expresse dixit quod unum quousque apparere
duo propter motus contingere spūi quā quā pars
recipiens formā mouet et uenit ad suum locū ex
alia parte describitur forma in 2^a parte adhuc
non abscessa a prima. Et sic una forma apparet
duo. Alia experientia est quod denari⁹ positiui in
uase aque pleno et a loco a quo non uidebat
cum uas erat uacuum ab aqua. Quod non contin-
git ut dixerunt nisi propter spem impōssibilem in aq^a
superficiē. Sic ergo in aqua emittit spem uisibi-
lis ut denari⁹ ita consiliū et in aere debet emitti
et multiplicari. Hinc quod aer est medius rari⁹
quod sit aqua ideo in aere non et sicut in aqua.
Alia experientia est in sole repñato in aqua
mota quā in ea apparent plures esse soles et
etiam eius figura repñat maior quā in aqua
quiescente. Et idem dixerunt appare de specu-
lis in quibus non solum appet spem gnatio-
nem sed etiaz ipsa manifesta uisio a visu quod est for-
tius. Dixit ergo scdm hanc opinionem Auer.
colliget 3° qui argumentantur a lineis radiosis
que exeunt ab oculo et uadunt usque ad rem uisā
tam. s. sicut gal. et alij medici ut supra dictum
est suple non bene dicunt. quod dico dixit Auer.
quod intentio talium linearum non habet intentio-
nem scdm sensus etiam. Sed solū scdm intellectū
i. scdm ymaginationem ut intelligat. i. ymagi-
nem quasi exeunt ab oculo. Sed uere uidere et
quod accidat ab eo non igitur nisi per intentionem
harum linearum in figura noua. Et figura no-

na est uerax et propterea subiectū harum dimensio-
num est corpus paruum quod est quod hoc corpus a
sui natura habet recipere lumen et colorē et
receptione. Et quod tale corpus ut aer recipiat
colorē apparet quod uidemus nebulas raras ul-
tra quas sol pertransit. et tunc corpora que sup-
ponuntur ipsis nebulis colorantur suo colore.
Et ideo dixit Auer ibidem. Scias quod sensus
uisus recipit formas rerum in hūc modum. quod aer
mediate lumine recipit formas rerum postea mit-
tit ad tunicas oculi exteriores. et ista dat alijs
quousque pueniat motus ad tunicas posteriorem
postquam est sensus cōis qui apprehendit formas
rerum. Et in medio istarum tunicarum dixit ipse est
tunica glacialis. i. aranea quod est sicut speculum me-
dium inter nāz aeris et aq^a et propterea accipit
figuras aeris quod est sicut speculum et mittit eas
aque. quod sua nā cōicat istis duabus naturis. et
aq^a quā dicit Auer. s. 5° de generatione animalium
quod stat post humiditatem glacialē et est illa quas
appellabat Sal. uitrū. In hac recipit sensus
cōis formas. et quā recipit mittit ymaginati-
ue. Ex dictis ergo experientis concludunt isti
quod uisio fit isto modo. s. quod a uisibili multiplicatur
spes per aeres usque ad oculum. quod quod spes est cō-
uisionis per dicitur haberi ab auctoribus prope-
ctue in hunc modum quod uisus non uidet nisi illā
rem cuius spes super lineas rectas uel reflexas
puenit ad oculum cadens in ipso oculi cōtactu quod
linee oēs ducunt a singulis rebus uel se ipsis faci-
unt unam pyramidē cuius conus est pupilla et
basis est in re uisa. Nisi enim res uisa in tali op-
positione cadat ad oculum non potest fieri uisio.
Et propter hoc appet quod res que uidet per quod est
magis distans uel magis propinqua apparet ma-
ior uel minor. Et hoc quod linee angulorum pyra-
midis quod magis elongantur a re uisa tanto
magis coeunt et cōiungunt. Et ideo si con-
tingat quod cōiungant et claudantur antequam perue-
niant ad uisum. tunc res ois non uidet. Et ex hoc
patet quod res uisibilis tantum potest distare a visu quod
ois non uidebit. quod linee angulorum siue pyrami-
dis cōclaudant. et faciunt conum antequam pueniat
ad oculum. Et dixerunt predictas spes esse alie-
rius rationis ab obiecto. Et ideo obiecta sunt
hīa. spes tamen ipsoz hīorum non sunt hīe. sed
possunt fieri in eodē medio existere. Aliter si
per idem medium hīi colores non possent uideri
quod est sicut ad experientiam. predicta opinio quousque
fatis sit probabilis et mēibus auctorum cōsona
multis tamen modernorum non placet. imo placet eis
opposita opinio. dicunt enim isti quod adhuc ut
uisibile uideat. non est necessarium causari a ui-
sibili. nec in medio nec in organo. s. oculo ali-
quas qualitates siue spem uisibiles sine qua ui-
sibile uideri non possit. Sed sine ea uideri potest.
quā si sic est. tunc posset idem uideri? equum
liter. ut hīgratia uno forma altero in duplo.
tunc forma uidet non possit uideri in maiori distan-
tia quod debili⁹ idē uisibile. s. b^o est ad experientiam
manifeste falsum. Et quia tenet. quia sumptio
uno uisibili si debet uideri per supradictos
os quod multiplicet in aere illas spes uisibiles
aut ergo multiplicat eas ad quousque distantiam
aut non s. non ad quousque quod tunc hūc et hūc quod
euz est de se in infinitum posset extendi. Et ma-

¶ me cū ipi dicant eas uideri p lineas rectas
aut reflexas causantes pyramidē & q lineae pi
ramidis aliqñ cocūt in unā. Si aut nō nō
fit spēs multiplicatio ad qñqz distantia g
ab aliqua distantia aliqñ uidens uidebit ali
quod uisibile & aliud uidēs bñs in duplo for
tiores uisus nō poterit ipz a maiori distātia
uidere qz nō erit ibi illa spēs multiplicata in
tanta distantia que cū requiratur fm eos ad
uisionē illud nō poterit uideri. Sequere
insup qz quilibet oculus ab equali distantia
indicaret rez equalis magnitudinis ita oculo
debilis et male dispositus sicut fortis &
bñ dispositus qz est fm spēs expientia & ad ex
pientias quas illi adduxerunt isti respōdent
dñtes qz in oculo organo uisus sepe sepi im
primūz qualitas aliqua que uere mouet ui
sus tanqz obiectus que nō est spēs nec actus
uidendi s; est effectus actus uidendi. ita qz
uera illa qualitas ab oculo uidet. Et istud
expresse patz per mltas expientias. una est qz
si quis diu insperet aliquid qd circūuolu
tur postea hñt oculos ad res qeētes tpe res
quiescentes apparent moueri circulariter.

¶ Alia est qz si quis diu asperet ad splendē
dūz & postea hñt se ad aliud nē claudat oculos
suos mani feste uidet splendore. Et circa hoc
dicunt Aq. adduxisse mltas expientias in li
bro de sompno & uigilia & in de sensu & sensa
to. Et similiter Auer. & in ista qualitas nō
est necessaria ad uisionē obiecti a quo cātur
s; potius est ipius impeditiua. Et dicunt
2°. qz uisio qñ hñt pposito pñet ē duplex
quedam recta in qua requirit qz oculus in di
recta oppōne se beat ad uisibile & qz uisibile
sit illuminatū & qz mediū sit dyasānū uel non
opacū. & qz sit uisibile in debita ppinquitate
ad oculū. Ita qz in ista uisione qñ est ex
pre obiecti non concurrunt nisi duo agentia
unūz particulare ut color. aliud uel ut lumen
& hoc dicunt in uisione coloris qz in uisione
lucis non concurrunt unūz agens. Alia ē ui
sio reflexa in qua uisibile uidetur nō exstēs
in dicta oppōne ad oculum ut in ista uisione
requiritur ex pre obiecti illa met agentia q
requiruntur in uisione recta. Et ultra illa re
quiritur unūz aliud agens uel plura agentia
fm diuersitatem que sepe accidit in diuersis
reflexis uisionibus. hoc autem tale agens est
aliquid corpus tersus politū & splendidūz ut
speculus uel ali quod tale speculo simile sicut
est aqua que concurrat in uisione reflexa
tanqz priale agens effectuum illius uisionis

¶ Secundū ergo predicta respondent ad ex
pientias supradicte opinionis. & primo ad
eam de baculo ignito & similibus &c. qz illa
non est species causata a baculo ignito. s; est
una qualitas uere in oculo impressa que uide
tur que non est necessaria ad uisionem. s; po
tius est uisionis impeditiua. Et ad eam qz
una res apparet duplex &c. dicunt illud non
esse propter speciem illius. sed propter in cō
uenientez situz instrumenti uisus quēadmodū
cū unus oculo p directus sur surz eleuatur uel
infra deprimatur una res duplex apparet.

¶ Et ad illam de denario posito in uase &c.
dicunt non ē propter speciem in aqua impres
sam. sed quia ibi est uisio reflexa uirtute isti
us tertij agentis concurrentis ad uisionē hanc
qd ē aqua cui uirtute denarij pōt uidēti in si
tu in quo sine pñcto tertio agēte & curēte ui
deri nō poterat. Et si hñt ad illā d sole in
aqua representato. qz enim aqua ex motu in
ea facto tenet locū duplicis uel triplicis spe
culi ideo est cā illius apparitiōis. Et con
sistit ēt dicit ad illā de speculo. Non enīz ali
qua res uidetur qz sit in speculo uel aere. sed
uidet illud met obiectus cuius illa spēs a mul
tis creditur esse et hoc uisio reflexa que est
mediāte speculo. Et sic cūz plura uel diuersa
specula cōcurrunt in figuris sunt diuersae ui
siones et multiplicat et eiusdē rei apparēt s
in diuersis locis et sitibus. Et eim si aliqua
res in superficie existens speculi uidet qz
ēet talis spēs quā dicunt esse tunc omnis ui
dens totā speculi superficiem ubiqz predi
ctus uidens esset uideret ipz speculē. quia ex
quo uidet totāz superficies. si in illa esset ali
qua qualitas uisibilis ipā uideretur ab eo.
Sed hoc est contra expientiaz. Non igitur
aliquid qd sit species in superficie speculi uide
tur. Et similiter ppter pñctā cām posito ali
quo transparenti habente aliquēz colores ut
uiridēz rubēz res que uidetur appent illius
coloris cuius est transparentis illud. & bignia
rubee. non quia in illo repñtur species illius
rei. Sed quia illud sicut 3° agens & currit ad
causandūz rei illius uisionē reflexā. Et
multi modernorūz hanc ultimāz oppñtionē
approbant et dāpnant eam que est primorūz.

¶ Constantinus in libro de cerebro dixit qz
spiritus uisibilis a cerebro procedens & ad oculo
um uenies prestat eis uisibilem qualitātē q
pceditur ab eis prope. i. ad partes porpini
quas ample & habundāter. Sed longi. i. ad p
tes longinquas tenuiter & parce. Et ppter ea
que prope sunt largius uident que uero a lō
ge tenuius. Et ista qualitas uisibilis pcedēs
ab oculis statiz cū aggredit physim rei uis
ibilis rursus reuertit ad eosdez oculos & scul
ptis hñdis amicus ipmit agnitā uise rei sili
tudine unde pducit cerebro & a cerebro cor
di pstat noticia. Propter hñbz supra adu
ctis ex Arist. qz sensibile posituz supra sensum
non facit sensus. Et sic uisibile positum supra
oculū nō facit uisibēz. Dubitatio surrexit
an res existens in oculo. ab ipso met oculo
posset uideri. Ad quā dubitationē respon
det. Gentilis sup. 3. 3°. caplo de ymaginatio
nibus dicens rem stantez in oculo posse uide
ri est dupliciter. uno mō qz uideat per suam
speciem quā causat in cristallina. Et h^o modo
nō est possibile qz aliquid existens in oculo
uideatur. Et hoc ideo qz ut supra patuit ad
uisionē requirit mediū extrinsecū ut Auer.
uoluit. 2° de aia et 3° coliz. Cum ergo itra
oculum non sit tale medium non poterit qd
intra oculum est uideri. 2° modo potest in
telligi qz res pura exñs in oculo uideat nō p

propter spem quam causat. Et per spem res visibilis ab extra ueniens quod species modificat in earum receptione secundum naturam uaporis in oculo existens. Et hoc modo dixit res existeres in oculo uideri. Cum enim non uideatur per spem propriam quam causant. igitur uideantur modo dicto. cum non sit alius modus. Multi uero magis modernis et maxime. thomas dicit de florentia. dicunt quod per quod gentilis non est uera. ymo dicitur quod uapor per uisum existens in oculo uere potest uideri siue hoc sit per sui spem propriam apud ponentes species uisibiles. siue absque sui specie apud non ponentes eas. et quod uideatur experientia in hominibus ymaginationes declarat. Et probat hoc per a similitudinem. si uideatur fulgoris siue specie doris oculi sui in motu de oculi et impressione in eo facta. ut supra patuit. igitur si uideatur uaporis per uisum coloratum in eo existens. Et quia ista tenet. quod omnia que sunt in uno per quod potest uideri sunt in alio. Et ex omni illo quod uisio prohibetur in uno prohibetur in alio ut notum est inquirere ea. Amplius species uisibiles considerate in memoria reuertentes usque ad oculum possunt uideri et iudicabuntur quasi essent extra. ut uoluit Averroes. coll. 3. c. de accubus uisus. igitur multo magis hoc accideret uaporis quod coloratum in oculo existit. Et gentilis uidet ambas predictas instantias et tetigit eas. et soluit eas. Et dixit primo ad primam. quod non est siue de lumine siue fulgoris et de uapore illo quod fulgur habet se magis intentionali. quod uapor ille coloratus. Et idem uapor peruenit gradatim de eo malum ad immale requiritur medium in uidentem ipsum quod non requiritur in uisione luminis uel fulgoris. Et ad 2am dixit. quod species reuertentes a parte rememorativa acquiescent in materialitate. et idem non indigent medio extrinseco. Uex solus eius predicta non ualeat. primo quod 2o quod ipse sumpsit ex Averroes. quod ad uisum requiritur medium extrinsecum nihil ualeret ut claret per similitudinem. 2o quod transire ad immaterialitatem et esse immale non remouet id quod dictum est. Nam illud lumen intrinsecum siue fulgoris. ita est res materialis uerax realis sicut lumen extrinsecum. licet sit magis remissum. Et similiter etiam illa species reuertens a memorativa est una uera res existens in sui subiecto. sicut quicumque color. Et sicut color non potest uideri sine lumine exteriori. siue nec predicta species. unde in obscuro non appetit huius predicta re siue spem uidere quod cum illa res appareat sibi foris esse clarum est quod in obscuro illud non posset esse. quod in obscuro non posset sibi apparere uidere rem extra eum tunc extra se nihil uideat nec sibi appareat. Et siue actus uidendi non potest esse de colore nisi lumine oculo colorato. Amplius species uisibilis si sit dare illam res minus uisibilis quod color quod in se ipsa multum incedatur non potest uideri ut asserunt ponentes spem uisibilem ut supra patuit. repondeo n. quo illud obiectum quod respicit predicta species que ad oculum reuertitur a memoria quod ipsum respicit non uidebatur ut clarum est. Et ideo species uisibilis secundum ponentes eas. est minus uisibilis quod color. igitur multo magis res qua habet colorem existens in oculo potest uideri. Amplius autem medium requiritur ad uisionem

propter lumen. siue color et medium sunt illa minata quia absque concursu luminis tanquam prius causa uisionis non potest color care uisione nem. Aut requiritur medium ut recipiat species coloris quia color in se ipso non potest immediate care. nulla autem alia causa de mundo uidetur esse per quam medium in uisione regatur. Et quicumque istorum modorum requiritur ponatur non inde prohibetur. quoniam uapor dictus in oculo existens uideatur per quod cum tali uapore concurrat lumen extrinsecum cum ponatur quod uapor ille sit prius et transparenter neque per se quod inter illum uaporem et crystallinum est corpus medium per quod potest species uaporis illius ad ipsum deferri quod est ibi humor albugineus per quem est deferretur species eorum que extra oculum existunt uidentur. igitur claret per quod ex nullo predictorum prohibetur quoniam ille uapor transparenter possit uideri.

Amplius quoniam habet hominem ymaginationem respicit aere non respiciendo aliquid obiectum extrinsecum aliud. sibi appetit quod predictus uapor sit citrinus niger uel alterius coloris sicut est ut per ad experientiam patientis ymaginationem. tunc sic impossibile est quod tunc ipse uapor non uideatur per species propriam sui et non per species rei uisibilis ab extra ueniens. quod probatur. quod tunc non uideatur aliquid obiectum extrinsecum cum ipse respiciat solum huius aeris et non huius alia res et est hoc argumentum demonstrans contra opinionem gentilis. Amplius multa alia sunt in oculo que possunt uideri ergo siue ipse uapor per se per priam spem poterit uideri. et ante probatur per multas experientias quas Averroes posuit 2o de sompno et uigilia. Et quia tenet. quod nulla est causa siue 2o quare illa possint uideri. quoniam per eadem rationem uapor predictus non possit uideri. 2o igitur generatio illis que est quod res possunt uideri talis uel talis coloris esse secundum colorem et dispositiones uaporis quod dicitur esse uera. Sicut est uidentur res aliquod colorate talis uel talis coloris mediante aliquo intermedio sic colorato. uel mediante aliqua alia re si simili. Amplius multa dicuntur de his que pertinent ad uisum in tractatu 4o huius primis. et maxime in capitulo de debilitate uisus et capitulo de ymaginationibus et alijs etc.

Capitulum 6o de sensu auditus.

Aditus ut dicitur yfido rufi 1o cibimo logiarum sic appellatur eo quod uoces aurium et hoc est ut aere libera to sonos suscipiat. Et autem quid sit siue huius auditus est illa que sonos tanquam uoces existentes quod non uoces percipit eorum digno licet differencias scilicet acuitatem et grauitatem siue tunc dicitatem asperitatem et lenitatem magnitudinem et puritatem omnemque aliam uocum differenciam et ut uoce dicitur in fymone sequitur quod erit de dispositionibus membrorum ipsarum. Pro uera scilicet natura habenda de sensu auditus. igitur uocem quod sit huius auditus et uisus cedat et quod sit eius organum et quod sit eius mensura. et quia sit eius obiectum et quid sit sonus et in quo iniectione possit et quomodo pueniat ad auditum. et quomodo causetur et quotuplex sit auditus. Citius autem au

dicta est 2^a. de virtutibus animalibus. scilicet
exterioribus que a cerebro pcedit ad aures
mediante spiritu delato ad eas a cerebro p
neruos moles descendentes a cerebro ad au
res qui vocantur nervi auditivi et nervi expa
si. Et organum huius virtutis est auris put
auris sunt pro omnibus partibus eius. et pro
neruis auditivis predictis. nec in organo au
ditus aliqua pars est principalior et in qua pro
prie dicitur virtus auditiva consistere et operari siue
passi et percipi. Et ista pars proprie est ipsorum nervorum
auditivorum iam dictorum. in eis enim proprie et pncipaliter
efficitur auditio. Et omnes alie partes con
structionis aurium sunt sicut coadiuvantes et secun
dario facientes ad auditionem et pferuntur pars car
tillaginis aurium. hec enim pars ad sonos tam
voces quam non voces apta nata est. Medium quo
quo mediante auditus sonos percipit est duplex.
unum propinquius siue immediatius. et hoc medium
est aer impositus et receptus in aure a prin
cipis generationis qui dicitur aer generalis aeris
de quo dixit Aver. in de sensu et sensato et et
3°. colligitur quod ista aer est subtilior et quie
tior tanto opus virtutis auditivae erit melior et
perfectior. Aliud est medium remotius siue me
diatius et est duplex. scilicet aer et aqua. Dixit. n.
Aver. colligitur quod iste sensus apprehendit media
te aere et aqua. Obiectum autem huius virtutis
est corpus sonantius siue sonus. Corpus autem so
nantium dicitur esse solidum et lene ut apparet. Et non
autem ut voluit Aver. est qualitas quedam. scilicet de
teretibus qualitatibus ut supra patuit in aere
fines per fundationem siue motum accidentem ei ex
motu pveniente ex vehemencia aliquorum corporum
sonantium inter se percussione vel separatione ex his
chillo. scilicet aere. Non enim est sonus dixit
Aver. 6°. de naturalibus aer nec corpora percussa
nec motus alius corporum. scilicet est qualitas pveniens
ex motu frangente aere. nisi enim motus frange
ret aere non daretur sonus. et non daret ista qualitas
quod est sonus siue non perdurat nisi quod durat
iste motus. Generat autem qualitas ista dicta so
nus ex percussione aliquorum corporum solidorum pla
norum siue lenium propterea quod in percussione eorum
expellitur aer a superficie utriusque ipsorum corpo
rum equaliter. non autem causaretur. si corpora illa
non essent plana et lenia. scilicet aqua. nam ex collisione
ne corporum asporum non expelleretur aer virtus
inter ea. ymo remaneret virtus inter partes de
pressas et elatas ipsorum corporum asporum. Et
si non causaretur si corpora illa non essent dura
sed mollia. nam corpora mollia in percussione ce
dunt sibi ipsis non expellentia aerem inter ea
manentes. et si non causaretur si illa corpora non
forent plana sed acuta. Et enim acutus acutus vel alte
ri rei obiciatur non cadit sonus quod acutus est
penetrativus et divisiuus potius quam expulsiuus
aeris. et scias quod corpora sonantia causant in
percussione sonum intensum vel remissum secundum quod pl
et minus aere plena sunt. et ideo metalla quod aere
plena sunt et diu aere et virtus percussa sonum ma
gis efficitur et maxie aere et es. quod magis dicitur aere
habet in sua mixtione. Et alii dicunt et sit qua
tas predicta siue sonus non ex percussione unius
solidi ad aliud solidum. sed potius ex scissione
unius partis corporis ab alia parte eius. ita ut

et rumpitur pannus vel lignum non in fractione ista
tingit aerem frangi sicut in percussione predicta
et in aeris fractione causatur sonus. Et
alii dicunt sonus ex percussione aeris ad aliud
corpus solidum. per hoc cum pulmo percussit aerem
ad partes trachee artarie solidas et duras quoniam
tunc datur sonus. Et alii dicunt ex fractione
aeris sicut quoniam stringit aer per folium vel per
insufflationem intra fistulam. et quoniam virtus impellit
aerem ad cavernas et foramina stringens eum
ibi. Et alii dicunt ex inundatione aeris quoniam
una magna pars aeris prohibet super alteram
antequam illa altera apta sit cedere prime. sicut
accidit sonus in aere tempore flatus ventorum ma
xime fortis. Sic itaque causa efficiens soni est
impulsio aeris violenta modis dictis pven
iens frangens aerem circumstantem cuius fractione
datur sonus. Et ex hoc patet quod sit causa materialis soni
non ex qua causa sit accensio. scilicet in qua. scilicet subiectiva
in qua est sonus tamquam in subiecto. et est ipse aer
fractus ut dictum est. Requiritur. n. ad sonum ut iam
patet percussus. et percussus et aer in pulsu fran
gens aerem. Vel requiritur aliquid quod teneat
locum ipsorum. Alii dicunt tantum unum quod teneat locum
ipsorum quantum ad diversas ipsi partes patet per
in corda cum rumpit. aut in ligno cum frangit.
et huiusmodi in quibus aer est sicut percussus et
sicut percussus. et est impellens et frangens alium ae
rem. Nam sonus in illa fractione datur ex ven
tione partium aeris que ibi conveniunt et coniungu
tur ad replendum locum in quo erat virtus co
de vel ligni fracti. propterea utare vacuus. Et tunc
una pars aeris illi se habet ut percussus et alia
ut percussa. et alia que est interposita inter partes
percussas et percussas habet se sicut impellens et
frangens. Et alii illud tenent locum dictorum trius
requiritur ad sonum non est unum tantum sed duo ut
patet in sono cato ex motu corrigie baculi in ae
re citius quam aer possit dividi. Nam in tali sono
corrigia vel baculus se habet ut percussus et aer se
habet ut percussus in quantum non cedit sed resistit. et
patet aeris que intercipit inter corrigiam siue ba
culum et aerem percussus habet se ut impellens et fran
gens alium aerem. Ex dictis patet potest quod cor
pora sonantia non habent in se sonum nisi effectue
quod ipsum in aere datur. Et si non audirent nisi
effectue. Causa autem formalis soni potest dici
quod sit talis vel talis fractio aeris. siue ipsi
motus sic et sic imitatur auditum. et quod talis aeris fra
ctio et auditus imitatio est naturalis varia et diversa.
Ideo soni habent diversitatem multam quantum est di
versificatio ex parte passiva ut auditus et organum
et quod quod ex parte agentis ut corporum sonantium
et corporum. n. sonantia. licet non habeant in se so
num in quantum sunt efficientia ipsum diversos
citant sonos habent eorum diversitatem ut ad sensum pa
tet. alii enim soni cant metalla alii lapides
alii ligna et sic de alijs. Et non solum divers
sificata in modo mixtionis diversificat sonos
sed et diversificata in figura figuris sunt eiusdem
mixtionis ut patet de metallo plano et concavo
et de campanis diversarum figurarum. Unde Aver.
3° colligitur potest ad sonum forma instrumentorum
recipienda ut sunt concava aut perforata aut
rara. Et causa materialis ipsi soni per se est perfectio
auditus. Propter enim ex iam dictis quod sicut

in fractura illa
circulatione p
at sonus. Et
aeris ad aliq
no percutit ac
das et duras q
ur et strident
per folle vel per
n uentis impellit
stringens cu
an de aeris qm
super alteras
ere prime. sicut
atus uentis ma
efficiens sonu
is dicitur pueri
e cui fractione
it ea mltis son
qua. f. subiectu
no et ipse aer
n. ad sonu uia
er in pulsi fran
aliquid qd teneat
u qd tenet locu
partes put p
no cu frangit.
aut percussio et
frangens aliu ae
eatur ex uen
uenit et pungi
ut pmutas co
taguas. Et tunc
percussio et alia
repta inter p
sicut impellens et
pda dicitur triu
tantu sed duo ut
gic baculi in ae
ita in tali sono
percussio et aer se
cedit s. resistit. et
congruunt sine ba
impellens et fran
gere pot q cor
na n. i. effecane
o audiri n. i.
us soni pot dici
eris. siue ipse
et qd talis fra
uaria et diuersa.
ita quomo et di
udit et organu
to: p. p. son. uno
no beant in se: o
a ipm diuersos
e ue ad semis pu
la. aliu l. p. p. a
no solus diuer
aerificat sonos
ignis sine cruce
plano et cocano
z. Un. dicit.
a instrum. enora
a perforata aut
per se e pfecto
n. d. c. q. q. sicut

dicta. Aut. 6. de n. lib. sonus non est aliquid
firmum sed est in aliquid. differt. n. sonus ab ali
is sensibilibus. Nam omnia alia sensibilia in
corporibus mixtis existentia insecunt modum
mixtionis elementorum adinuenit et sunt qualitates
quedam fixe. unumquodque n. aliorum sensibilibus
se est ipso in quiete exente ut p. de caliditate
et frigiditate siccitate et humiditate de colore
sapore et odore. sed sonus non insequitur mixti
onem estor. ymo motum localem aeris in actu mo
tus. q. d. n. stat motus stat sonus et recedente
motu recedit et sonus. Concordat aut omnis
q. auditur istud sit. Nam sonatus mouet aerem
ut supra dictum est et frangit ipsum et pcedit aer
motus unus manens actu et continuus usq. ad aurem
et intrat in eam et contingit aeri omni in aure
erant et mouet ipsum. Et aer conualis motus mo
uet et immutat organum audituum neruum. f. exp
sus et ipse percipit sonum et repitatur ipsum cerebrum
Dicitur Gal. 3. de utilitate particularis sonus
et non est aer percussus siue percussio aeris que
dam exis. differt aut nihil. solum hoc in con
fessione habet motus qui in percussione causa
tur uelud ioma pcedentes ad cerebrum ascende
re oportere. Dicitur Auer. colligit 3. sicut
aer ducit colores ad instar in ipso ppter perus
etate corporis sic etiam aducit sonum ad audi
tus propter uelocitates receptionis motus istius
rei quia aer recipit ipsum uelociter. Et rema
net in aere h. ipse motus etiam postquam sepa
tus est a motore. Et sicut forma que fit ab illo. Et
si h. remanet in aere sonus tpe sufficienti do
nec possit puenire ad aurem ppter ea q. sonus
est motus uel est a motu et omnis motus est in tpe
Et hoc est contrarium rei uisusque non fit in
tempore Et ppter ea audimus tonitruum post
uisionem coruscationis. Et uidet h. ymaginatio lauri
cis ultra aquas antequam audiat sonum quia ea
ambos sit eade. Et est causa quare audimus
ultra murum et non uidemus ultra murum. Di
cunt q. aer conualis auri immobilis est de se eo
q. non mouet motum quo mouet aer exterior
Et hoc ideo ne ppter forte motum prohibeatur
suscipere omnes sonos sine differetia eorum. Et
q. non mouet de se nullus habet de se sonum
ut immutetur et immutari possit a quocumque sono
Est t. h. aer conualis est fragilis et facili frangi et
diuidi et ideo ab aere p. p. in quo moto exteri
aduenerit facili mouet. Et quia aer cum
natus sit immobilis de se eo q. non mouet mo
tu quo mouet aer exterior q. nec sonus gnat
exterior nec etiam motus p. que ipse sonus gnat
tur est ei proprius. mouetur tamen continue
motu proprio quo motu accidit. q. auri sem
per sonat sicut cornu. Et ppter ea. si manus
ponatur super aurem aer connaturalis qui est
in aure habens motum proprium facit multas
reflexiones et repercussiones propter quas ui
detur aurem sonare sicut cornu. Et iste sonus
aeris est signum quod audimus mediante di
cto aere connaturali. Et quia contingit me
diante ipso audire ideo audimus in aqua
cum aqua non ingreditur ad aerem connatu
ralem. Nam cum ingreditur ad ipsum et
ipsum corrumpit non audimus in aqua.
Quomodo autem qualitas que est sonus per

ueniat usq. ad auditum non equat sentit oēs
Quidam enim dixerunt quod quibus fuit libere
magnus q. dixerunt q. sonus non generatur in una
pte aeris t. in omni pte usq. ad auditum.
Hic unaqueque res sensibilibus non habet nisi
in sua materia. et tanta est quanta est sua materia. Et ideo quanta
aeris pcutit pcutit a quo egreditur sonus
tantus aeris pcutit aer percussus et generat in
eo sonum. Et ille aer 2. motus percussus 3.
aerem et tertius 4. et sic deinceps q. d. u
durat uolentia pcutiens. q. m. et h. debilitat
et fortitudinem illius uolentie debilitat ut uel
fortificatur sonus. Unde 3. colligit dicitur. Et h.
q. to factio siue percussio corporis solido
tam erit fortior. tanto sonus fortior et acui
tior erit et everso. Et dixerunt q. non est
simile de sono et aliis sensibilibus. Hic alia
sensibilia habent materiam in qua sunt realiter et nati
ter potest esse quod habet in medio quia in medio habet
esse intentionaliter. Sed sonus non habet materiam in
qua habeat esse naturaliter nisi aeris tantum. Et
ideo sonus finis esse male est in aere. quia
finis suus spiritus sit in sensu. Ex dictis dicitur p.
aere quare est q. cum in aere sit sonus et motus
non percipimus ex his duobus nisi sonum quia
aer motus non alterat neruum auditum nisi h.
sonus. Alii aut dixerunt q. sonus non est rea
liter in qualibet pte aeris usq. ad auditum.
Sed realiter est solus in pte aeris resistentis
et pcutiente et percussio. In aliis aut partibus est
intentionaliter tantum. Et hoc declarat ex eo
q. sensibile positum supra sensum citra suum rea
le non facit sensum. Sed sonus puenit ad audi
tum p. mediu. igitur in illo toto medio non est
realiter. sed solus erit realiter in illa pte in qua
finis esse suus generatur prima a corporibus se p
cutientibus que sonus habet care. sed hoc p. est
aer resiliens ex pcutiente et percussio. Et di
cunt q. licet sonus non sit realiter in aere usq.
ad auditum in toto t. in illo aere sonus multipli
catur usq. ad auditum cum motu locali ipsius
aeris que qd multiplicatio est cum motu circu
lari ipsius aeris. Sic euenit in lapillo picco
in aqua qui in eo circulos facit primo puos
deinde magnos ut uoluit Arist. 2. de anima.
Et q. fiant cum motu locali appet ut supra
quia prius uidetur percussio q. audiri sonus.
Et apparet autem quia uidemus q. sonus impe
ditur a uentis. i. auditio. non autem spiritus u. sibi
lis seu uisio que fit in instanti. et uoluit hoc
Arist. 2. de anima. Ubi etiam Arist.
uoluit q. sonus sit in aere et in aqua tanquam in
medio. In aere enim et in aqua generatur so
nus et auditur. unde dicunt quidam q. auditus
habet duplex mediu scilicet aerem et aquam
sed diuersi modo. Nam aer est mediu in quo
generatur sonus et sine quo non est esse eius.
Aqua uero est mediu tantum per quod tran
sit sonus in sua materia qui est aer impulsus
et propterea aqua confundit et prohibet sonos
aer uero conseruat. quia conseruatio rei est in
propria materia. Ideoque cum aqua non sit
propria materia soni non suscipit generationem
in suis partibus. Et ideo non puenit sonus usq. ad au
ditum mediante aqua nisi aer i. q. subiectum est so
nus scindit aqua et p. aqua transcat pueniens ad

auditus. Quidam tñ nolunt q̄ sonus potest
nere subiective in aqua recipi. Et hoc innuit
Aristo. cum dixit q̄ audimus in aere et aqua
minus tñ in aqua. Nō enī clare apper q̄ aer
p̄forat aquam semp sic cum auditur in aqua.
clarus est enī q̄ si quis sub aqua existens in
loco p̄fundo ubi nō est aer. si uchemēter duo
lapides adinuicē pcutiant audiet sonus lapi
dus s̄ nō mediante aere quia ibi in p̄fundo
aque non est aer. ergo mediante aqua. Et
dicunt q̄ auditio est duplex una recta et alia
reflexa. Et Auer. 3. coll. voluit q̄ quicq̄
sacratio siue percussio faciat reuerberationē.
Et sic q̄ nō fiat aliqua auditio recta in qua
nō sit reflexio. Et ob hoc accidit q̄ homo au
diat suas uoces. Quidā tñ modernior et
thomas cum eis dicūt q̄ quis h̄ba supradēa
uideant s̄re ad mentes p̄. et ēi h̄. tñ sibi
apparet q̄ cū ab eis dī q̄ sonus inmediate
causat effectiue ex solo motu fractuū aeris
a corporib⁹ sonantibus causantib⁹ talē motum
sine frictione et q̄ p̄dicat son⁹ sit solus s̄
sectiue in aere non sit nec qm̄ si uerū foret
tunc ex diuersis corporib⁹ se pcutiētib⁹ et eo
dē modo aere mouētib⁹ s̄lis sonus causaret
Et hoc est contra exp̄ientiam. Nam si per
cutiant adinuicē metalla alius sonus causat
q̄ si percutiant alia corpa q̄tūcūq̄ alia cor
pora equali uelocitate et equali uchemētia et
equali fractione aeris mouerēt. Et q̄nto p̄
quia ex tali percussione inmediate nihil cau
sant ipsa corpora nisi motum localem. Et
igit̄ p̄dictus motus localis aeris ē sufficiens
causa immediata soni cū ille mot⁹ sit in utriq̄
q̄ s̄lis et sonus in utriq̄q̄ causat⁹ est similis.

Et confirmat hoc. q̄ si sit una cāpana et p
cutiat cū uno ligno uchemēter. ita q̄ debeat
aer uchemēter motu fractuū resilere tunc ne
bementiores deberet facere sonū. q̄ si leuiter
pcutiatur cum frustro ferri. ex quo nō uis
aeris est causa p̄dicti soni. Et tamen huius
contrariū apper ex p̄fesse. Et dicūt q̄ nō ē
ut dixerūt. s̄ q̄ sit necessariū ad hoc ut sonus
audiat aere localē moueri usq̄ ad auditum
cuiusq̄q̄ audientis. q̄ uolūt q̄ in generatōe
soni aer circulariter moueat. Nō si sic foret
tūc ad motū corporis satis pui aer moueret
ad longissimū spaciū. sicut cū una cāpana sat
pua ad longissimū spaciū audiat q̄ uidetur
absurdus ē cum uox unus hominis audiat
aliqui p̄ longū spaciū ualde satis uidetur ex
transire q̄ motus t̄z pui corporis et tā modi
cū de aere pcutiētib⁹ q̄tū est in trachea ter
ria tantū aerē moueat circulariter ad tantū
spaciū. Cū in quocūq̄ loco cēt auris in
p̄dicto spaciū p̄dictas audiret uoces. Et pat̄
hoc ē de multis p̄is fistulis ualde modicis
aeris mouētib⁹ q̄ tñ multū a longe audiun
tur. Amplius cum ille motus aeris iuxta
auditus sit ualde debilis per sepe aliq̄ corp⁹
ibi motus aeris ualde fortius deberet sonus
ē illis inducere quē tñ nō inducit. Et ista
cōsequētiā tenet. quia illi dixerūt q̄ a corpo
rib⁹ pcutiētib⁹ nihil sit in aere nisi motus
ille a quo sonus causat⁹. igit̄ uchemētiōr mo
tus in aere debet ibi melius sonum causare.

Ampli⁹ nō uideret posse audire diuersos
sonos a diuersis p̄tib⁹ causatos cū aer nō pos
sit simul et semel diuersis motib⁹ moueri et di
recte in situ h̄us. Propterea dixerūt isti
q̄ sicut uisus ita et sonus gnāt in o in q̄ cor
pora sonantia se pcutiūt. Et apparet ista cōclu
sio clara ex quo sonus nō causat⁹ ex motu ae
ris ut iā p̄bat⁹ ē quare oq̄ inmediate cau
sat ex percussione cor⁹ cū ibi nō sit aliud cāsa
ergo causat⁹ in instāti s̄ salte cāri pōt. Am
pli⁹ equali motu exire in aere et eodē ex di
uersis corporibus sonantib⁹ se pcutiētib⁹ diuer
s⁹ causat son⁹ et diuerse maneriei. q̄ ex ipa
percussione cor⁹ inmediate p̄dicta soni uarie
tas causat⁹ et p̄ q̄ntū tal⁹ tal⁹ son⁹. Sed talis p
cussio ut dictū ē in instāti. Et ex iā q̄ hoc
dictū sequit⁹ q̄ ualdē bñ tollerari pōt q̄ sonus
ita bñ s̄biectiue ē recept⁹ in corporibus se
cutiētib⁹ in aere licet etiā h̄iuz possit s̄bi
neri. quia neutra partū ē demon. strabilis. Et
dixerunt q̄ sonus s̄biectiue habet in aere cau
sari et in aere recipi ex percussione sonantū cor⁹.
Et hoc ad sensum exp̄imur sepe enī et septies
sonus audim⁹ post ita illorū cor⁹ et tempus
ergo ad auditū puenit ei⁹ gnatio et multi
catio successiue de parte ad partes in t̄pe al
quo s̄ id fieri nō posset nisi generat⁹ in spaci
me⁹ inter corpora percussoria se et ipsum au
ditum. Et dixerūt q̄ nisi son⁹ in aere recipi
tur. sic uet⁹ spiras ad h̄iū audit⁹ nō impē
ret auditus p̄dicti soni q̄d ē h̄ exp̄ientia man
ifeste. Et dixerūt q̄ nō est necessariū ad
q̄ sonus audiat aerem localem mouere a le
co corporum percussorum usq̄ ad auditum.

Et dixerunt q̄ corpora sonantia si pro p
sibili possent se pcutere et aer nō mō moueri
tur adh⁹ sonus causaret⁹ ab illis et audiretur
sicut cātur et audiretur cū motu aeris existēti
cū ipa percussione. Et dixerūt p̄ ex dictis
q̄d uentus mouet aerē in quo generat⁹ son⁹
h̄us audiat. uel ipm̄ remouēs ab eo facit ac
facilitates uel difficultates audienti. Et pat̄
q̄d diuersis corporibus sonantibus stantibus
in h̄iō s̄iū. pōt sonus utriusq̄ ad auditū pui
nre q̄d bene nō uidet⁹ posse fieri si oq̄ziceret
aeris usq̄ ad auditū moueri localiter. Et
dixerūt apper tales uel tales sonus cāri. fm̄ q̄
corpora se pcutiētia sunt talis uel talis nē. et
nō fm̄ q̄ tal⁹ uel tal⁹ motus cānt in aere. dī
enī q̄ lignū fagi inter alia ligna bene sonat
et hoc ideo q̄ ē aeris q̄pōis. et dicūt q̄ inter
omnia metalla es. et aux bene sonat. q̄ m̄luz
h̄nt de aere in sui q̄pōne. Et claz est q̄ b̄
nō intelligi esse p̄pter motus aeris extrinse
ci interclusi cum adinuicem pcutiunt quia
ita pōt aer pcuti ab alijs corporalibus sicut
ab istis. Et dixerunt q̄ motus aeris pōt
esse causa soni effectiua ut p̄ in motu corrigie
uel baculi et in motu uentorum et s̄lib⁹. Et
dixerūt q̄ generatio soni reflexi siue reuerbe
ratio soni sicut est in ecchōn habet uere unaz
cām effectiua ultra cās soni recti uel quā non
h̄z sonus rectus quia nisi in ecchōn esset una
alia cā effectiua nulla uideret⁹ esse rō. quare
ibi reformaret⁹ nouus sonus similis p̄mo
plus q̄ in sono recto. Itēq̄ hoc aliq̄ modo

pōt saluari ex motu aeris in quo est son⁹ pp
plura. Primo qz si nō ē necessarius adh⁹
ut sonus audiat⁹ aerez local⁹ moueri usqz ad
auditus ita nō uidet⁹ necessarius aerez local⁹
moueri usqz ad locuz ubi format⁹ ecchōn pp
easdez fere rōnes adductas sup⁹. g⁹ tē ibi nō
cābitur ecchōn. pp nouū motū aeris repulso
ab aliquo solido corpore. g⁹ aliā o3 ibi cē cāz
2⁹ qz et si recederet in ecchōn aerē local⁹
moueri usqz ad locuz ubi format⁹ ecchōn. et
inde repulsi. id nō uidetur ali q⁹ mō posse salua
ri. qz cūz in ecchōn sepe audiam⁹ uocē forte
et claraz et cūz omni qditiōe formatā si ē fuit
pma uox recta ut est p expientiaz uidere claz
est qd ex solo motu aeris pūz moti et deinde
ab illo corpore repulsi nō mouet⁹ ita sonit⁹
nec aliquo modo si l2. pmo motu aeris prius
moti. qz in sono recto corpora que mouerūt
aerez ipz motu uehementi mouerūt et fregit
ipz uehement⁹ ex uehementi ipoz scū. Sz
in nouo motu aeris i loco ubi format⁹ ecchōn
nō ē talis uehemēs pūssio cor⁹ q uehemēt⁹
beat aerē mouere. Sūz aut⁹ ex aeris motu
qz illud cor⁹ nō d3 aer sibi uehement⁹ frā
gi et uehemēt⁹ repulsi et retrocedē. Sūz iāz
motus aeris pueniēs ad illuz locū sit debilis
et ualde tardior qz qn in pn⁹ mouebat⁹ cū mo
tus ille auris sit uolētus igitur ex tali motu
nullo mō uidet⁹ posse formati sūz in magni
tudine et in forma et alijs uoci pme. igit⁹ ibi
alias o3 cē cām effectiua illius soni. f. ecchōn
Dixerūt g⁹ qd ecchōn ē p siles moduz f3
quē cātur uisio recta et reflexa. Nunc aut⁹ ad
uisionē rectaz nō requiritur nisi obiectuz coto
rat⁹ et lumine mediū et q in uisioe recta obie
ctuz sit situatus indirecte ad oculū et q in ut
uioe reflexa in q⁹ obiectū nō situat⁹ ex directo
ad oculū si ē qn hō uidet aliqd p speculū i sūz
mō necessariū ē ultra cās uisionis recte pdi
ctas qcurrē effectiue pdictū speculū seu cor⁹
uersus polituz et candidū ad cāduz pdictam
uisionē. Ita f3 hac sūz tudine dixerūt sūz
ecchōn. qz si ē ibi in uisio reflexio. ita hic in
auditu reflexio. Nā generato sono in aere et
ipō p aerez multiplicato. qncūqz eius multipli
catis puenit ad determinata loca dēterminare
figure et determinat⁹ qditiōnū ab illis cor
porib⁹ mediāte pdicto sono uel a sono in pdi
ctis cor⁹pib⁹ recepto. et nō al3 regenerat⁹ no
uus sonus in aere et remultiplicat⁹ usqz ad au
dituz. Et si qreret⁹ qz pdicta cor⁹ sic signata
cū qditiōib⁹ hnt pluri facit⁹ b⁹ qd alia cor⁹.
nō ē alia rō. nisi qz sunt sic qditiōnata. Si ē
si qreret⁹ qz speculū est cā uisiois reflexe. nō
posset alia rō assignari nisi qz ē talis qditiōis
qd ē in mltis alijs sūz lib⁹ rebus ē uidere.

Capitulum septimū de sensu odoratus.

Ulfatus odoratus est. Et
odorat⁹ dixit yf
dor⁹ et bimoligaz. xi⁹ d3 quasi
odor attractus. qz odor aere ac
traccio tenuē. Ulfat⁹ aut⁹ dicit⁹
tur quia afficiat⁹ odorib⁹. Est aut⁹ olfactus
sive uirtus olfactua sive odorat⁹ uel uirt⁹ odo

ratina illa que odores percipit eozqz discernit
differentias maxime redolētie siue olentie si
ue placibilitatis et displicibilitatis. Ad ha
bendas aut⁹ pfectā noticiā de sensu odoratus
o3 scire que sit uirtus odoratiua et unde pce
dat et quid sit eius organū siue instrū et quid
sit eius mediū. et quid sit eius obiectum siue
quid sit odor et in quo subiectiue pstat et q⁹
modo pueniat ad odoratū et immutet ipz. Uir
t⁹ itaqz olfactiua ē una et ē 3⁹ de uirtutibus ani
malib⁹ sensitiuis exteriorib⁹ a cerebro pce
dens ad carūculas cerebri que uocant⁹ capita
māllaruz mediāte spū odoratiuo delato ad il
las ex cerebro ordinata ad apphēdēdum id
quod offert ei aer attract⁹ per nares de odo
re. De organo autem siue instrūto huius
uirtutis diuiderūt pbi et medici. Ap. nanqz
primo de hystroruz animalium dixit. qd olfat⁹
sit in duobus meatib⁹ qui sunt in naso. Et
Auer. 2⁹ coll3 dixit qd nares sunt instrūta
odoratus propria. Alcazel autem dixit qd
odoratus sit per uirtutes que ē in duob⁹ carū
culis cerebri que sunt similes similitud⁹ ube
rū. Et similz Hal. 4⁹ de accit⁹ et mor⁹ et B.
de utilitate picularuz uoluit. qd ille due carū
cule sunt instrūta odoratus. dixit enim qd
odoris sentit⁹ incita crancuz factū ē sūz
omniū sentit⁹ in ipz cerebri anteriori
bus uentriculis uaporoz spūm cōnētib⁹.
hoc idem uoluit Hal. 3⁹ theorice. Et Auer.
sūz 6⁹ de nūtib⁹ et 3. 5⁹. Auer. tū ubi su
pra repbendit Hal de hoc et arguit qd eū dicit⁹
Si carūcule forent instrūta odoratus. tunc se
queret⁹ qd opilatis nariibus odorarem⁹ qn ae
res per os attraherem⁹ qz in pallaro ē aptum
foramen naso. Et inde posset aer transire cū
uapore odorabili ad carūculas et tū hoc nō sit.

Et dixit. si ita foret. nos sicut dixit Auer
zoar odorarem⁹ odorē ciboruz qn incipiunt
digeri in stomaco p eandē uiaz ascendente na
pore ad carūculas. Sed tū hoc ē qd expientia
et a contrario nō ē probat⁹ qd per illas duas
carūculas fiat odorat⁹ qz si ita ēēt animalia
olfabilia non odoraret⁹. Et quidā confirmāt
opinionē Auer. ex eo qd organū alium pti
laris sensus uidetur esse necessario senties sz
cerebrum scdm omēz sui partes ē insensibile
et per qns scdm carūculas que uident⁹ ēē par
te cerebri. Nā uero ubi supra repbendit di
centes foramina nariū ēē instrūta odorat⁹. nā
si sic foret. tūc nō facia attractiōe appōita re
odorifera. et replens illis foraminib⁹ seu ut
is uapore odorifero odor percipitur. sed hoc
est falsuz ad expientia quia sine attractione
nihil aut ualde modicum de odore percipitur
propterea ad nares non peruenit aliqz ner
uus ex cerebro nec neruo pportionale p sensu
odoratus sicut ad alia organa alioz sensuum
nisi ille carūcule. ergo ipse erunt instrūta odo
ratus. Nam uirtus quem dixit Galien⁹ uenit
re a cerebro ad nares ē pp sensuz tactus et de
eo intellexit Hal. cum 3⁹ de uirtutibus dixit
q nariibus puenit neruus ex cerebro. Due
aut carū. ule a cerebro pcedunt uelud nerui
et cōiungunt⁹ foraminib⁹ ois colatoru qui
bus terminatur nars. Et iō lectis hys pnb⁹

non lesis meatib⁹ nariū ledi⁹ odoratus ut p⁹
in coriza. Preterea Ap. 2° de anima dixit
q^{uod} animalia respirantia odorant cum attracti
one aeris in qua attractiōe appiunt cohopro
riū seu pānicul⁹ et appiunt porri et uie p⁹ quas
transit aer et odor. Sed clarū est q^{uod} uie na
riū non habēt uias clausas. sed clausio est ul
tra uias nariū. Et sic in dictis uerbis Ap. in
nunt q^{uod} organū ad quod debēt odores attingē
est ultra meatus nariū. sed ibi sunt carūcule.
ergo innuit eas eē instrū odoratus. oportuit
autē aperiri cohoproriū odoratus ad odora
tiones sicut os aperiri palpebras ad uisionē.
dicunt instrū odoratus habere duplicē pte
tiaz principales et aliā coadiuantē. p⁹ prin
cipal⁹ sunt due dicte carūcule. sicut gal⁹ dixit
et rōnes supra pōte pbant. Et rationes ad
ducte in opōitū non ualent. foramina emz pa
lati citius occurrunt nariū q^{uam} carūculis q^{uod}
etiā opilatis nariū ab extra odor percipi
pōt si per nares fieret odoratus. Sed uapo
rabile siue attractum per os siue surgens ex
stomaco non transit per illa foramina ad na
res nec etiā ad carūculas. et ideo opilatis
nariū nō odoramus. sed pōt⁹ uaporabile
quod attrahit per os ad pulmonē transit. Et
quid p⁹ inferiora pūit ad os extra educitur
Si emz uaporabile exiit in ore trāstret p⁹ fo
ramina palati ad nares. tūc odorarem⁹ quid
est ab extra attractū in os aut quid ad ipsum
puenisset ex stomaco. Nihil. n. prohiberet h
cum ergo non odoramus opilatis nariū non
transit uaporabile p⁹ illa foramina palati qm
facta sunt ut per ea expellat⁹ uaporabile mediā
tibus meatibus nariū. Cū ergo meatus na
riū sunt opilati. uapores illi non transiunt
ad nares cū nō sit tūc uia expulsiua eorum
Dicunt tamē quidā q^{uod} nō ē incōueniens ali
quādo percipere odores cibor⁹ ex stomaco ap
tis nariū sicut ēt aliqū in ebuldā egritū di
mbus fetor⁹ percipit nullo exiit ex ut pūte feci
do. neq³ ēt in meatibus nariū. Neque pōt
dici q^{uod} odoratus fiat in exteriorē extram: ta
te nati siue in capite nariū. qm tūc opilatis
nariū in superiori parte odorarem⁹ qd
ē ptra expiētā. Pars fo instrū odor
tus coadiuantis sunt nares et ipsaz meatus si
ue foramina in quātū p nares fit attractio ae
ris deferētis odores ad ptem principales et
cū qua attractiōe eleuat⁹ cohopenlū odorat⁹
et aperitur. Propterea bñ dixit Dama. odo
ratus fit inquit p nares remittēdo uapores
ad cerebrū. finit āt ad fines ārtioz uētricu
loz cerebrū. Et emz uis sensitiua pcepti
ua uapoz ibi. Et dicūt fortasse A. b. in lū
pradictis uerbis suis. solū uoluit remonere
falsam opimōz dicētū nares nullo mō deier
uire in odorādo. qm licet non sint principale
odorās. magnū tamē ad odoratū q^{uod} ferunt iuu
mentū. Et dicūt ad dicentes organa sensu
um debere esse sensitiua. si intelligunt ea esse
sensitiua sēu tact⁹. et q^{uod} ad ea deueniūt instru
mentū sensus tactus. i. neruus tactiuis tūc il
lud nō ē uerū. apparet hoc ex crystalloyde ad
quam nullus neruus tactiuis peruenit. Si at
intelligūt ipsa esse leniētā aliquo sensu iunc

illud est uerum. et sic est de carūculis dictis q^{uod}
sentiunt sensu odoratus sicut et crystalloyde sē
su uisus. Et dicunt q^{uod} cum. y. dixit in affo.
mulier suffragata deorsum si per se non cō
cipit sentit odorem rei fumigate ad os et na
res ascendere intellexit tenendo os apertum
nam ore clauso non perciperet odorabile.
Nullum enim odorabile intus ore clauso re
tentum percipitur. Medium autem ol
factus est aer. dixit Auer. tertio colliget. Iste
sensus recipit res odorabiles per medium
aerem et opatio aeris in sensu odoratus est
p⁹ hūc mediū. q^{uod} fert id qd resolutur ex sba
aerea ex rebus hūitibus odores p⁹ similitudi
nez quā bz cū eo quousq³ pducit ipm ad sen
sum p se et p adiutoriū p⁹ ignec. Et similiter
Aui. 6° de naturalibus uoluit q^{uod} aer sit medi
um in sensu odoratus. 3° tūc de anima ē. p.
dixit q^{uod} olfactus est per medium ut aerem et
aquaz. Namq³ aquatica animalia uidentur
sentire odorem similiter et que cum sangui
ne. i. animalia sanguinea que sunt in aere. s.
uidetur sentire odorem. s. uolantia. Et pro
pterea longe q^{uod} daz eoz currūt ad alimē
tūz que ab odore illius mouētur. Et non solū
q^{uod} puenit olfactus a cā extrinseca. sed ēt q^{uod}
puenit a cā intrinseca immente in sensum
odoratus odores bonos uel fetorē nō puenit
hoc sine medio. s. aere ut quidaz iaz dixit.
ymo puenit cum medio aere. s. inspirato per
nares. cuius p⁹ ascendit per colateriū ad ca
rūculas et deferit uapores secum. Dicunt
qdā modernor⁹ sensus odoratus nō indigere
medio extrinseco bz ēt possit fieri mediāte eo
et q^{uod} possit fieri sine ipō appet. quia si odora
bile immediate organo appropinquet aut ei sup
ponat⁹ percipitur ut p⁹ d hūore purido posito
uel exiitente iuxta carūculas q^{uod} inficit eas et
eius fetor percipitur. Odor est obiectus sen
sus odoratus. Et sumitur dupliciter uno mō
stricte et p⁹rie pur est quedā qualitas satis
spūalis fidata in uapore eleuato a re odorabi
li et p⁹mixetur spūi olfactui. Alio modo sumi
tur magis large et in p⁹rie p corpore odora
bili siue p subiecto cui inheret p⁹dicta quali
tas que est odor. et p⁹ceptiua a sensu odorat⁹.
Dixit Auer. collis 3°. odores sunt ex rad
ce uapoz fumoloz et ab hac pte est aer suus
subiectus si fuerint dominātes sup ipos cali
ditas et siccitas. Propterea inuenies mltas
res quarū odor nō manifestat⁹ nisi q^{uod} calefiūt
ab igne. sicut lignum aloes et similia. Et alie
res sunt que indigent fricāte manus. et tūc
dant eoz odores fortassis ppter caliditatez
man⁹. Et ppter hoc uidet⁹ q^{uod} homo sit ap⁹ior
ad discernēduz indiuidua odorabilitū ceteris
animalib⁹. Uapoz dixit Gregori⁹ 143°
generalissima differentia est bonus odor et
malus odor et mediū istorum qd nec est bo
nus bene odorabile neq³ fetidum. Dicunt
quidā odor diuidi⁹ dupliciter. uno mō p⁹le et
sic diuidi⁹ in odorez suauēz et fetidūz siue io
cundūz et horribilez. siue gratūz et nō gratū.
Alio modo per accidens et si⁹uidinarie ad
saporez. Et diuiditur in delectabile et gratū
et abominabile siue tristabile. diuidi⁹ et in

addeat et amare. et sic
creo tamen odoratus
mon. q^{uod} nō habemus
notandū. Odoratus
sunt grati uel conuoc
aromatica et dicta su
bus pro ciuitatis inu
leban enim sacri fic
Et aromati cop p
mē inueniunt frig
ca sim ualde euapor
posare aliquid frig
muer p⁹ euaporat
nas parrem calidam
uameti frigida ne
tā postquam aliqu
exmuerit. Et ē s
aromatica sunt in se
siam quibusdam e
ingrata et inuocund
indivisiuū ipozū
et in aromatum. Et
cet per accidens in
et hoc non inuenit
posu unde Auer. i
na odoris est sipo
ficatatis cū hūm
inductiōem q^{uod} ob
tem. et hūc ē q^{uod} bō
conuenientem et in
quidem que ē odor
tatis siccitū A. p. ē
ratione siccit⁹ sicut d
et passio mixti p⁹
Quomodo autē o
um inuenit et perue
Auer. 2°. sū de ac
realiter immutat me
porati one quod app
na cōt⁹ beseūt et mi
et odor in medio
uer uel intentionali
odoratus subito in
fius a colore. sed hoc
emū. Nam odor p⁹
pinquor⁹ odorabilis
us. Et q^{uod} tene
in isto sensu plus q^{uod}
rea si odor nō habet
spiritualiter. tūc un
p⁹bedi⁹ onē alterius
bubent eē solū spū
lo nō impedit aliū.
p⁹bedi⁹ onē alterius
emū. Preterea s
miale. tūc nō habet
cerebrū q^{uod} fortare. si
qm qualitas spūiti
he et immediate trā
trea si odor habet
nō deberet impediri
nō eis color. s. exp
pedi⁹ app⁹bedi⁹ onē
humorū puritū e
pe carūculas p⁹ci
leco pūit. ergo nō p

dulcem et amaram et secundum alios saporos. Species tamen odoris non proprie et recte uocamus. quia non habemus nomina proprietateas de notantia. Odorabilia delectabilia et que sunt grati uel conuenientis odoris uocantur aromatica et dicta sunt sic. quia aris siue aliis bus pro diuinis inuocationibus apta sunt. solebant enim sacrificia ex aromantibus fieri.

Et aromaticorum plura sunt calida aliqua tamen inueniuntur frigida. quibus enim aromaticis sunt ualde euaporatiua. Cum hoc tamen sit euaporare aliquid frigidum et in frigidare uehementer per euaporare simul ad organum odoratus partem calidam et partem frigidam. parte tamen frigida non faciente suam operationem nisi postquam aliquandiu ibi retenta fuerit et euaporauerit. Et est sciendum quod quatuor quedam aromatica sunt in se delectabilia ex natura ipsorum quibusdam tamen indiuiduis redduntur ingrata et inuocanda quod accit ex specialitate indiuidui ipsorum indiuiduorum respectu illorum in aromatum. Dictum est odorem diuidi licet per accidens in species secundum saporum et hoc non immerito. est enim odor sequela saporis unde Auer. in suo de sensu dixit materia odoris est sapor qui fit ex permutatione siccitatis cum humiditate. apparet enim per inductionem quod omnes odorem habet saporem. et hinc est quod homo per olfactum cognoscit saporum continentem et incontinentem. Et qualitas quidem que est odor quod proprie est obiectum odoratus secundum Aristotelem. est passio mixta principaliter ratione siccitatis sicut dixit ipse in de sensu sapor est passio mixta principale ratione humiditatis.

Quomodo autem odorabile siue odor medium immutat et peruenit ad organum odoratum Auer. 2. in de anima dixit quod odorabile realiter immutat medium mediante fumali euaporatione quod apparet quia odorabilia ut potius cōturbant et minuant. Preterea si non esset odor in medio realiter sed solū spiritualiter uel intentionaliter. tunc ab eo immutaretur odoratus subito in instanti sicut immutatur in sensu a colore. sed hoc est expresse falsum per experientiam. Nam odor prius percipitur ab eo quod est propinquior odorabili quam ab eo qui est remotus. Et quia tenet. quia nulla est resistentia in isto sensu prius quam in sensu uisus. Preterea si odor non haberet esse in medio nisi solū spiritualiter. tunc unus odor non impediret apprehensionem alterius sicut est de colore qui cum habeat esse solū spiritualiter in medio. unus color non impedit alium. sed unus odor impedit apprehensionem alterius odoris ut declarat experientia. Preterea si odor haberet solū esse spirituale. tunc non haberet sic festine manifeste cerebrum confortare. sicut facit secundum experientiam quoniam qualitas spiritualis non habet sic manifeste et immediate transmutare cerebrum. Preterea si odor haberet solū esse spirituale. tunc non deberet impediri a uento. sicut nec impeditur ab eis color. sed experientia demonstrat quod uentus impedit apprehensionem odoris. Preterea fetor humoris putridi existentis in naribus prope carunculas percipitur nullo odorabili extrinseco prius. ergo non prius est spirituale. Auer.

40 2. de anima 4. meo 97. imposuit supradictam opinionem Auer. Et dixit Auer. noluisse odorem non esse aliter in medio quam cum fumali euaporatione nec aliter sensus immutare. Et quod odor non sepat a corpore odorabili. Nam non habet nisi unum esse tantum. Et quod dissoluitur a corpore odorabili corpus uaporosum subtile habens odorem subtile quod mouetur in aere donec perueniat ad sensum odoratum. Et quod hoc maxime uidetur esse uerum. propter res non ostendere nec manifestare odorem nisi cum ab eis sit uaporatio.

Et dixit Auer. predictam opinionem Auer. non esse ueram et secutus in hoc eum multum. Et hoc declarant. quoniam inuentus est animalia multa ad maxime longas distantias mota fuisse ad nutrimentum ex odore precepto. sicut apparet de uulturnibus et uirgibus qui perueniunt ad cedes grecorum. unde dicitur quod uultures mouentur ad nutrimentum per miliaria gentium sed impossibile esse uidetur quod corpora illa cesa euaporauerint ad eas longas distantias. Et maxime cum omne sensibile quod apprehenditur per medium equaliter debeat sentiri ex omnibus partibus circulariter nisi aliud impediat. sed ex hoc est de illis corporibus cessis. quoniam si semel tota fuissent conuersa in ignem qui est maxime rarus quod ipse potuisset attingere ad tantas distantias. ergo dicendum est quod odor fuerit in loco multiplicat ad quem non peruenit uapor in quo loco non habuit esse reale. sed solum intentionale. Preterea odor multiplicat se in aqua quod patet quia Aristoteles uoluit et experientia declarat quod pisces mouentur ad odorem nutrimenti sed in aqua odor multiplicat se spiritualiter et non realiter cum euaporatio quod euaporatio illa calida et sicca existens in aqua corrumpitur a frigidityte et humiditate aqua.

Propterea sensibile positum supra sensum non facit sensum ut dixit Aristoteles. sed si odor peruenit realiter ad odoratum sensibile ponere supra sensum ut clarum est. Preterea qualitas que est passio mixta et composita non potest esse in elemento et simplici sed talis est odor. est enim passio mixta. ergo non erit in aere simplici. Nulla dictarum opinionum potest demonstrari.

Quidam tamen dicunt opinionem Auer. fore ueriores et habere rationes magis demonstratiuas appropinquantes. Et tunc solunt et dicunt ad rationes Auer. et sequacius. et primo ad primam quod ad illa animalia peruenit fumalis euaporatio cesorum mediante aliquo uento dedacente eam usque ad regiones in quibus ipsa erant. Ut fortasse fuerit mota animalia illa in re illuc ex alia causa et non ex odore. uel fortasse uulturnes uolantes multum alte potuerunt cum sint acuti uisus uidere illa corpora cesa. Ad secundam dicunt quod uapor odorosus aeris mixtus potest fieri cum aere intercepti in aqua. sicut et aer solus intercepti. et tamen non corrumpitur ab aqua. Et ad tertiam dicunt quod ista pro sensibile positum supra sensum non facit sensum. non habet ueritatem in omnibus sensibus. Ad quartam dicunt quod ex parte sensibilis in quibus sensibile est nec ex parte sensus in quibus sensus est. imo si hoc est in aliquo sensu ex causa est accidentalis. Et ad quartam dicunt quod qualitas mixta non potest esse in simplici quibus ad esse fixus et quibus est ex causa ipsius qualitate scilicet

existētib⁹ intrinsece in simplici. S3 bñ pōt ēē in eo ex cāis extrinsecis ut p3 de colore yri dis et de colore cāto in aere ex oppōne utri colorati et sibi. Conciliator aut dicit qd fm Aui. odor ē fumalis euaporatio aut saltez nō sit absq3 fumali euaporatōe. put ergo odor sumit. 2. mō. f. put ē fumalis euaporatio odor mediū imutat realiter et pōt cū realitate puenire usq3 ad organū odorat⁹. Et maxime si spatiū qd est inter odorabile et ipm organū fuerit breue. S3 tñ qñs realit pueniat usq3 ad organū sēsus tñ odorat⁹ nō suscipit odores nisi intentionaliter qz non percipit realitatē s3 species intentionales. Si uero spaciū qd mediat inter odorabile et organū fuerit lōgū tūc dicitur imutari mediū realiter secūdū aliquā spatiū pte in qua pte ipsa fumalis euaporatio euanesceat. Et p3 hac pte residuū spatiū imutari dicitur intentionaliter tñ et tūc ut sūt odor p qualitate odorabili. et sic corpora grecor cesa quersa in fumalē euaporatiōē usq3 ad aliquā pte mediū realiter mutasse. s3 p3 hac pte intentionaliter tñ. et sic usq3 ad uultures et tigrites duenisse. Porat q3 species intentionales sensū odorat⁹ imutantes compare ad species imutantes sensum et auditum sunt fere materiales quamuis cōpare ad species imutantes gustus et tactū sine satis intentionales et sic uolūt q3 sēsus odorat⁹ teneat quasi mediū inter sēsu uisus et auditus ex una pte et sēsu gustus et tactus ex altera pte. Dicit Auer. 3. sēsus odorat⁹ innemē ē in animalib⁹ carētib⁹ sanguine sic in formicis et apib⁹ et in hys q3 dōt in aqua. Et dicitur si ficit hō a multis animalib⁹ in hoc q3 homo nō pōt odorare nisi cū alteratiōe. f. cū attractione. s3 multa animalia odorāt sine olfactiōe et attractione sicut animalia exāguia. Et dicit Auer. nō sunt data attractiō odoratiua nisi p3 unā duarū rep. f. aut electionē pp meli⁹ aut grossi. uē istius sensus in animalib⁹ q3 possibile ēēt odorē uenire a re odorata p se ad uenire sensibilem odoratiū ppter nimiam subtilitatē. et pp naturā sue impulsiois. Sed q3 opatio olfactiōis ē una duarū rep. aut attractiōē. aut emittendi. et est impossibile odorē sine uapōre uenire a re odorata tēpore tñsmissionis aeris extra et ē possibile ipsū uenire tpe attractiōis q3 uenit aeris odorati fit magis per uiam attractionis q3 p uiam emissionis sicut in uides q3 cum uolumus certe sentire odores nos conamur super attractiones. et hec ē causa pp quā data fuit attractiō. Dicit Ari. 3. de anima. homo respirās odorat non respirās autem sed expirans aut retinēs spiritum non odorat nec a longe nec a prope nec si intra nasum ponatur odorabile. Et dicit ibidem prae quidem odorat homo. et dicit 2. de anima homo deteriorē habet sēsum odoratus ceteris animalib⁹. Et Auer. 2. collz dicit. Cum sit ppatio istius sensus inter hominem et alia animalia multa iste sēsus diminet⁹ ē in homine ab illis animalib⁹ q3 idē genit hoc sēsu in uenādo uitā suā et ppter hoc dicit in procerbis q3 cū ista animalia uenāt uitā suā hoc est per uis ppheue aut diuine

pusdēte. Et dicit A. ibidē animalia odorant a sine attractiōe hūgliariorē sensus q3 q3 odorāt cū attractione. qm pp debilitatem hui⁹ sens⁹ in animalib⁹ olfactus sensū odorat⁹ sine attractiōe et q3 uidei q3 nō sentiāt. Dicit qdā. Cū dñt hōies prae odorare et diminutus habere odoratū cōpatiōe multop animalū intellexerūt qm ad hoc q3 multa animalia ut supra dē ē sine attractiōe odorē percipiūt. hō aut nō sine attractiōe. Et q3 ad hoc q3 est a maiori distantia percipere odores. ut enīz patuit multa animalia a lōge ualde percipiunt odores. nō aut sic hō. Et ē q3 ad hoc q3 ē acutius percipere odores. multa enīz animalia acutius et intensius percipiunt odores quā hō. Dicit Arist. in 8 sensu pōt summi ex hoc q3 hō bz cerebrū multū frigidū. et habuit organū auditus multū iuxta cerebrū situm et iō p frigiditate cerebri nō pōt faciliter et uehemēter imutari ab odore. cum odor sit calidus et siccus. Et cā q3 homo diminue odorat. dicit Sen. sup uianico cap. 8 si ueniat odor sumit a uianico eodē cap. dicente. homo bz cerebrū hūdius ceteris animalib⁹ et ei⁹ mltā hūditas pphibet penetratiōē odorabilis q3 adheret sicco. Dicit qdā et pp debilitatē hui⁹ sensus nō discernit hō odorē remissus sicut multa animalia faciūt. ymo nō discernit hō nisi odores excellētes. et pp hoc multū deficiet ei sciētia de odoribus. Et cā q3 intellectus difficile apprehendit differētiās odorū. dicit Auer. 12. de anima. q3 apprehensio res sensibilū a sensu est cā apprehensiois eaz ab intellectu. Et ideo q3 caret aliq3 sensu caret intellectu illius generis sensibilis. Et pp d3 bilitates illius sensus dicit hō rāo sompnat de odorib⁹ eo q3 iste sensus debet impm in fantasiaz. Et iō dicit Auer. 6. de nali bus q3 uis hō maioris sit ingeny in olfactiōe q3 oia alia animalia et in ppalando odores ocultos ab odorabilib⁹ p3 pfricaciōē uel subtilitatē neligni impositionē et distinctionē odorū. minus tñ ab odorabili in organū hui⁹ sensus impm et min⁹ pfricaciō in homine sensus iste. Et q3 uis ita fit q3 homo debilius odorat multis alijs animalibus mō dicto. homo tñ melius omnib⁹ alijs animalibus o odoribus et iporū differētijs distinguit et iudicat de multis de quib⁹ non indicant alia animalia. Nam alia animalia indicant de odoribus determinatis ad alimētū qui determinat differētiās saporū infecūtur et nō de alijs Et tali odore illa animalia tēpore quo sunt inanita uehemēter delectant et cessat ab eis etus delectatio illico quo repleta fuerint. Dicit enīz Arist. in de sensu q3 uisumq3 nō est delectabilis esca odorē hñs neq3 illis odor ipi us esse delectabilis est. Homo autem ut Arist. dicit ibidem non solū pprehēdit odores qui sunt fm alimētū s3 et alios qui fm se et non in relatione ad escā sunt delectabiles sicut sunt odores florum aliarumq3 multarum rerum per quos ut ipse Arist. dicit anima nil magis uel minus eicam assequitur nec conferunt ad desiderium qdāq3 imo. potius cōtrariū. Et ppter ea dicit qdā

q̄ simpliciter loquādo hō nō hēt dīcrīorē
 siue minus bonū odoratū alīf. immo simplici
 ter hēt ip̄s melīorē et effīcatīorē illā illa uir
 uidet ēē melīorē et effīcatīorē q̄ cognoscit plura
 cognoscibilia sui generis. et ad plura se extē
 dit. Et talis est uirtus odoratiua in homīne
 et pata ad uirtutē odoratiuā in alijs animalib⁹
 quare et nec obstat qd quidā opponūt dicen
 tes animalia alia ut canes floz et et aliaz rep
 odores sentire qd pbat ex expīmento qm
 uenatores referūt q̄ tpe floz in quo maxīme
 flores in suo odore augent canes sūt minus
 apti ad uenādū. qd dīcūt nō uidet q̄tingere nī
 si qz ab odore illoz floz impeditur. Qm hō
 nō q̄tingit canib⁹ ab illis odorib⁹ p se. s3 pp
 aliquā qualitatē q̄comītītē dīfusiōē illoz
 odoy q̄ forte ē nimia: hūiditas uel frigiditas
 uel alia similis qualitas pp quā canū odora
 tī impedit a pfectiōe sui odoratī. et q̄ canes
 et alia animalia nō pceptāt odores floz et simi
 lū. patet p rāo q̄ si canis rēpletus cibo irer
 dormitū uel cubatū in loco in quo eēt flores
 delectabiles odorib⁹ nō plus irer uersus illos
 q̄ uersus partem in qua nō essent nisi hoc ex
 alia cā q̄tingeret. S3 Loquādo quātū ad ap
 prehēsiōē aliquoy odoroy cōmū homīni et
 alijs animalibus hō hēt odoratū min⁹ bonuz
 qz minus acute et a minorī dīfīctia odorat il
 los. mō excellētia uirtutis odoratiue ab illis
 duobus sūmī. s. ab acutius odorādō et a ma
 iori dīfīctia. alia sūt animalia q̄. qz nō hēt ce
 rebzū sic frigidū et hūidū ut hō. acutius et ma
 gis remore odorāt. Cā aut quare homo alios
 dīfīctias odoy pceptit ē pfectio siue animae
 cuius multiplicatē sūt potētīe supra potētias
 animay alioy animalū. pp quā cāz mai⁹ cere
 bzū hēt p ceteris scīdū magnitudīnē sui cor
 poris et ē et cā alia qm natura sic ordinant
 qm ut dīxit A. in dīfīctia. hō eguit pcepte il
 las dīfīctias odoy ut tūc et q̄ forte scīdū
 cerebrū et caliditate et siccitate illoz odorū
 et gaudet eis. qz ut ipse dīxit q̄mēsurat coruz
 calor et mor⁹ ad pceptōē. i. excessū ei⁹ q̄ in lo
 co ē frigiditatis et hūiditatis. alia aut animalia
 nō sic eguerūt illa q̄mēsuratiōē. et ppter ea nō
 sentiūt alia animalia odores illos. et si sentiūt
 eos tūc nō ē eis pceptū scīre eos s3 q̄ sūt odo
 rīferi s3 q̄ hēt in se q̄lītates corruptīas
 organū ipoy quēadmōz homīnes a carbonū
 fumo patiūtur grauedīnē capitis et corrupū
 tur multociēs a sulfuris uirtute et sic corrupū
 tur alia animalia et fugiūt. et subdit A. q̄
 alia animalia scīdū se ipsa non curāt sedī
 tatem. Multū tamē sunt qui admīrātur de
 dīctis uerbis A. et dicunt si uerū ē q̄ dīxit
 A. s. q̄ alia animalia nō pceptiūt odores
 floz et similia mirabiliter nā in hoc opata
 sūnt nā cā oēs odores uidet ēē et sint eius
 dem generis sicut oēs colores et sint sensibile
 pceptū potētīe odoratiue. satis extraneum
 et mirabile uidetur q̄ sit aliquod obiectum
 potens et intensus approximatū potētīe intē
 siori et pfectiori et acutī et a remotiori suoz
 obiectū comprehendēt q̄ alia potētīa et
 nullo mō potētīa intensior immutēt ab eo et
 nō pceptat ipm. Sicut si foret aliqd animal

hōis uisus acutus et sibi pceptaret insibile po
 tens et nō uidet illud et tamen animal hōis
 minus acutus uisus illud uidet. Iterū si in
 sensu odoratus esset hoc q̄ alia animalia non
 cōprehēderēt aliquas dīfīctias odoroy et
 homo pceptat illas deberet sūt huius repitī
 in alijs sensibus circa eoz pceptā obiecta sed
 hoc nō apper in alijs sensibus. nec ē repitū
 dēz ab aliquo auctoy pp que dūt q̄ si ē in
 gustu et tactu. ita est in odoratu. s3 sic est in
 gustu et tactu q̄ in gustu una et eadem res gu
 stabi ē ab aliquo ut dulcis et delectabilis. Et
 ab alio gustabi ē ut amara et contrīstabilis.
 Et in tactu una et eadez res ab uno aliquo tā
 gente iudicabi ē calida et ab alia frigida. et
 ita sūt erit in odoratu q̄ una et eadez res iu
 dicabi ē odorīfera et iocūda et ab alio cōtrī
 stabilis. Nec est dicūt ipi incōueniens q̄
 aliqua odoratiua po⁹ ē q̄ tuncqz intensā et
 acuta nō pceptat odores quēlibz ē si intensus
 sit. Et hoc ideo qz odorabile fm totaz sui la
 titudīnē non est obiectū adequatū quēlibz
 potētīe odoratiue. Latitudo nanqz obie
 cti pceptū sensus adequat sibi potētīaz in tota
 latitudine sua. q̄ est q̄ id qd nō pceptit ab hac
 una potētīa pceptat ab alia. s3 non adequat
 quēlibz singulares potētīas. quēadmodū. n.
 nutrimentū ē obiectū pceptū tūc nutrīue
 et tūc nō qdlibz nutrimentū est pceptū obiectū
 cuiuscūqz uirtutis nutrīue ut clarū est tūc
 enī omnia ex eisdez possent nutriri. S3 qd
 libet nutrimentū ē obiectū alius nutrīue
 potētīe. Ita q̄ tota latitudo nutrimenti ad
 equat sibi totaz latitudīnē potētīe nutrīue
 nō tūc cuiuscūqz nutrīue. Ita sūt dūt ē in odo
 ratu et gustu. Et nō solus est in hoc qd est
 obiectū pcepti nel pcepti a po⁹. sed ē in hoc
 qd est tales uel tales notīctīaz circa ipaz habē
 alī sensus circa pceptū obiectū haberet de
 cipi. Et p3 de re que ab uno aliquo animalī
 iudicat optimi saporis et ab alio iudicat pe
 simi. Quappter dūt potuit A. opime
 affirmare q̄ odores multi ab homīne pceptan
 tur q̄ nō pceptiūt ab aliq̄ alioy animalīz.
 Et dicūt q̄ cā quare hoc est in tactu gustu et
 odoratu et nō in alijs sensibus est p⁹ in tactu
 qz organū eius nō est omnino denudatū a q̄
 licibus tāgibilibus q̄ sunt pceptū obiectū
 eius pceptū suo cā⁹ parebit. In gustu hō ē qz gu
 stus ē circa obiectū determinatū in alimētū
 fm q̄ res ē apta nato queri in nutrimentū
 alius uel nō. Itaz fm hoc illa res reddi ē
 saporīfera siue boni saporis uel ecōuerso. s3
 aliq̄ ppter multas pīcularitates aliq̄ con
 tingat q̄ plus sapiat illa res q̄ nō ē sic bonū
 nutrimentū. qz igit nutrimenta diuersīficātur
 respēu animalū diuersoy iō eadē res dīner
 sūmode a gustu diuersoy animalū appbēdīt.
 ymo ē in eodē gustu tēpore quo alī famescit
 aliq̄ una res appbēdīt boni saporis dīplī
 cibilī. Quare q̄ sūt erit in odore cū odor
 ut supra dēm ē insequitur saporē. pīnquā. n.
 sūt dīxit A. 3. coll. 3. indiuidua odorabilib⁹
 Non aut q̄tingit hoc idē in uisu et auditu
 quia uisus et auditus eoz obiecta magis in
 materialiter pceptiūt et habēt eoz organa

magis ab obiecto conditionibus demudata.

Notant quidam qd diuersitas delectatiois in odoribus sequitur diuersitates proportionis animalium ad odorabilia ppter quam diuersam proportionem aliqua animalia delectantur in odoribus qd apud qda animalia indicatur mali feridi et indelectabiles unde uultrices ex hac diuersitate proportionum delectantur in fenidis et canes aliqui in odore animalium siuestris ut lepores uel aliter animalis determinate specie et totu hoc tringit pp proprietates occultas inuicem in animalibus ex tota specie cu referuntur ad inuicem. imo et hoc pprietas induit dualiter repit. na repitatur aliqua indiuidua et in specie humana q delectatur in fenidis. Dixit Alex. s. d. generatioe qstus quozucuz na res lorge fut ut latonicor odoratus uirt. f. e. pfectior exite naqz p fudo selus hui? organo lorge qz mor? no distrahuntur sz recte reddut io pfecti odorat. sicut accidit apud adiuuantes in su manu p occultis apposita. Et dixit s. d. anima. nihil odorabiliu apprehedit ho absqz leticia aut tristitia. ucp d eo qd appreheditur cum letitia. dixit Dama. in affo. q olfactus maxime si falliat fumus in capite celerius qz quod bibit inuat cerebrum. Et Auer. dixit in de sensu. et sensu. q cura fit p olfactu si cur p gustabilia. olfactu enim curat ab egritudinibus capitis qz caput e frigidum et huiusmodi. et olfactu in maiori pte e calidu et sicum.

Dicitur in de secretis ad Alex. q odor e anime suauissimus cib? unde dicit q odor e anime si cur alia qcuqz accidit gaudiu et letitiaz afferret. Et qda dicit no solu odor et b? e anime sz et corporis. unde Aui. p. d. in ribus cordis. dicit odor nutritiu afferre pp qd dixerit qda q odor supius p corpore odorabili spiritui nutrit uere. f. eo q in substantia nostri spūs querit et fortasse isti opinio nis fuit Hal. q uoluit q aer substantiam nostri spiritus reapparet. sed odor supius p qualitate odorifera no nutrit uere immo in ppte et mediat in qstū animā cibāt et qfortat. q qfortata spiritū suū instrumentū meli? dispōit et regulat tenacius retinet et ab exaltatōe prohibet. Quidā ho dicit q odorabilis qualitas per miscet spiritui olfactu. et facit illū spiritum gratū anime quapp reuocat ad suā originem de quo mēbrū principale quod e origo eius multū delectat et sue uirtutes ei applaudūt. et dicit no solu pdicta odorabilis qualitas per mixta spiritui olfactu ipsū gratū effici. sz et quēcūqz aliū spiritū cū pmiscet quare et ille qcuqz spiritus grat? effect? ad suā originē reuocat et ut dictū ē d. pncipio spiritus olfactu ita dicēdū ē d. pncipio cui? in spiritus grat? p illā qualitatē effect? q ipsū qfortatur et in suis potētys roborat. Lōicat et gratitas ista alijs spiritib? quare huius pncipij siue pncipiorum spiritū ipsū sic gratū factum et reuocatum magis et meli? retinet et phibet ipsū expadi et resolu. Et hinc uirtus illius pncipij siue pncipiorum dicit? cōfortari et cōfortat. Et no nutrit dicit? isti et nutriendo confortat odor sumendo odorem pro humali euaporatōe ne ut iam quidam crediderunt. Nam talis

humalis euaporatio. propter sui subtilitatem et multas eius distancias a nutrimento est inco ueniens nutritioni. Et Aui. et alij auctores de nutritione eius loquētes in ppte fuerūt locuti. Propter pdicta p3 quare in cāu p strationis huius odorifera applicatur nari bus et no solum naribus sz et circa alia pnci palia et cor et epar et testiculos et ipse emū ctoria qstus pncipaliter nāibus applicetur sz no p illud qd quidaz crediderūt dicētes gratas qualitates odoriferas solum p nares nostro spū posse admisceri. unde phibebat alijs pibus pncipalibus odorifera tamqz in fructifera appropinquare. Sz io pncipaliter nari bus applicatur quia p eas multaz de ea attra hit qualitate pp delectatōes quā efficit in olfa ctum et et qz nares uicini sunt cerebro et per eas facili et cito aduenit ei debili existenti et agenti cōfortatōe. Uerū ipa odorabili? grata qualitas no solu spū animali cōformis ē sz et uitali et nali. omne namqz uirtutes re fouet et confortat ut experientia confirmat. et pomū ab Arist. p sua uita pro longauia cō structus approbat. Et pterea omnia bene redolentia cordialia fere cōprobant. Et cū a pncipalibus qstus si odor p humali euapora tiōe no reapparet sūas spūs quō est q odora to aliquo odorifero statū sequit? totius cor poris cōfortatio. Respōdēt p. q sicut totū corpus qpatitur et languet ad aliquis pncipij uel mēbrū nobilis dolorem ita ad ipius dele tiāz maxime refocillata animal. hūne p odo rem totius corporis sequit? qfortatio. 2. qz per odores no solus cōfortatur cerebrum sz et cor ut dictū est a quo totius corporis fortitudo dependet. Hal. tñ respondēt q totius corporis ex odore sequit? confortatio qz ali que ptes nobiliores illius fumose euaporant in suam spūs cōuertuntur. unde augēt spūs. et eo augmento hūis totius cor poris roboratur. Amplius in tractatu. 8. hui? fmōis plura dicent? d. hys q ad sciaz di apōnus huius sensus pūnet q ibi inueniuntur.

Capitulum 3. de sensu gustus.

Gustus dicitur Aui. s. d.

xi. a. guntire dicit. Et aut gustus qstus ex sensib? exterris ribus lingue applicatus p quē alimētoz cibaliū et potabiliū discernitur sapor et ipsoz alimētoz cōueniētiaz et di f cōueniētiaz. Et Arist. qdēz 3. de anima dixit q gustus est quidā tactus et nō sit sensus a tactu distinct? Sz sic dix qz quodāmo que rit cū tactu et maxie i b? q n eget p sui opa tiōe me? extrinsecō sic neqz tact? Alij aut se hūe egēt eo ut patuit. uñ ibidez dixit Alex. sic se hēt caro et lingua i tactu et gustu sic se hēt aer et aq i uisu auditu et odoratu. Propter noticiāz tñ supra dicti hui? Alex. f. q gust? est qdā tact? Forat q gust? ē duplex. unus ppe dicit? gust? q a qbusdaz dicit? gustus pfectus et a qbusdā dicit? gustus formalis sumptus. Et ē

ille qui uere diiudicat saporibus ciborum et potuum
et quorūcūq; pueniētiū ad linguas sicut q̄ sa-
poribus sunt uere qualitates distincta a primis
qualitatibus. et iste gustus nō ē tactus. immo
ē sensus ab eo distinctus sicut distinctum est
obiectum eius quod est sapor ab obiecto tac-
tus quod ē qualitates prime ut patet sequē-
ti capitulo. Et iste gustus proprie sumptus nō
ē necessarius corpori ad alimentum. qm̄ aial
sine ipso. i. quāuis animal non distingueret d̄
saporibus adhuc uiuere. quare non ē ad esse
animalis necessarius. sed ad bene. eē d̄ isto gu-
stu proprie sumpto loquēs Aui. 6. d̄ naturali-
bus dixit gustus apprehēdit saporibus q̄ sunt
dulcedo et amaritudo acerositas et spiriticitas
acuitas et pōticitas insipiditas et uenositas
Alius ē gustus improprie dictus siue gi-
stus imperfectus siue gustus materialiter sūp̄
et iste gustus nō diiudicat de saporibus s̄ solū
de conuenientia et discōueniētia iudicat alimē-
ti. Et iste gustus ē animalis necessarius et ē
quidam tactus. unde Auer. 2. de anima 7. me-
to 28. dixit existimandum ē q̄ hic sensus in
oi animali existit. sicut et sensus tactus. imo ē
formaliter qdā tactus ita q̄ uere hic gustus
ē tactus. solū enī d̄ tāgibilib' apprehēdit. ē. n.
ad alimentum ordinat'. De isto ē sensu lo-
quens A. p. dixit q̄ obiectū huius gustus nō
ē nisi tāgibile et dixit humor. i. cōueniētia et
discōueniētia humiditatis alimentalis unū ex
stī tāgibilib'. et q̄ fames et sitis directe cor-
respondent ipsi gustui improprie sūp̄. Ideo
ponēs in eis exēplū subdit esurire. i. fames
calidi et sicci ē. sius uero frigidi et humiditatis
q̄ sunt prime qualitates et non sunt saporibus. ani-
mal uero qm̄ famescit desiderat calidum et sic-
cū. et qm̄ sitit frigidū et humidū. non autē de-
siderat dulce uel amarum. non enī hic gustus
discernit differētiās saporibus sed solū cō-
ueniēs ab inconuenienti. Et d̄ isto loquēs.
Aui. ubi supra dixit gustus utilitas ē in actō-
ne per quā perficitur corpus que facit deside-
rate nutrimentus et expiri. preterea ut dictū
est omnibus inest animalibus. Gustus hō
proprie sūp̄tus non omnibus inest animalib'
multa enī animalia nō distinguunt d̄ speciebus
saporū uel saltē non d̄ omnibus. Remanēt enī
animalia multa tanq̄ inconuenientia ea que
sūt delectabiles saporibus et eligunt ea que hor-
ribilis saporibus existunt immo et quedā eorum
uenenosis alunt rebus. Est igitur iste gu-
stus improprie sūp̄tus tactus quidā quod ap-
paret q̄ iste gustus et tactus ab eodem neruo
procedunt ad instrumentum gustus. i. ad lin-
guam mō neruus ē organū tactus obitū etiam
utriusque potest dici idem qm̄ obiectum hu-
ius gustus ē sapor prout est quid conueniēs
uel inconueniēs. et sapor ut sic fundatus ē in
humido. humidū autem est obiectum tactus.

Procedunt autem gustus et tactus in lingua
ab eodē neruo. i. ex pari tertio neruorum ce-
rebrī ad linguam descendente cum hoc tamē
accidit lēdi sensum. gustus in lingua non lēso
in ea tactus sensu. Cuius causa est quia gu-
stus eget pluri uirtute. i. pluri spiritu q̄ sen-
sus tactus. quare potest ad linguas peruenire

per eundem neruum spūs sufficiēs ad tactum
qui tñ nō erit sufficiēs ad gustus. Ex quo p̄
q̄ tactu lingue lēso necessario lēditur gustus.
qm̄ spūs ueniēs si nō sufficit ad tactus multo
minus sufficit ad gustus. q̄ ergo gustus qdā
tactus est. ideo dixit A. risto. 2. de anima cor-
tiores hēmus gustum preceteris animalib'.
etenim tactus ut patet. homo h̄z ceruissimus

Et preterea in libro de natura animalium dixit
tactus in homine subtilis est plus q̄ in alijs
animalib'. et post ipm̄ gustus. homo enim ē
in gustu omnia alia. excedit animalia. Qd
autē dictū est simīlā hominē excedere in gustu
et araneas in tactu debet intelligi q̄tum ad
id qd est obiecto subtilius occurrere. Non
autē q̄tum ad discutiendū qualitātē tangibiles
uel gustabiles que percipiūt ex obiecto. Nam
ut sic homo cetera animalia excedit. Et q̄
uis gustus improprie sumptus sit ueraciter
tactus ut uoluit A. risto. nō tñ est omnis tactus
ymo est quidā particularis tactus inexistens
lique distinctus a tactu aliarū prius corporis
qui est tactus calidi sicci. frigidi et humiditatis
sicut distinctus ē et particularis tactus. tactus
oris stomaci quo perficitur appetitus. Aut
tactus p̄p̄ti uirge. sicut enim illi sunt parti-
culares tactus et respectu determinator ob-
iectorum ita et iste est particularis tactus et res-
pectu determinator obiectorum q̄ nō solū p̄
instrumentū lingue animal habuit discernere
de calido frigido sicco et humido absolute.
sed ē de determinato calido sicco frigido et
humido. i. de cōueniētiā uel incōueniētiā ad nutri-
cationē q̄ animal ex ceteris et determinatis
mixtis habet mutari. et diuersa animalia se-
pe sepius diuersis mixtis. Et ideo nō suffi-
cit animalis tactus absolute inter primas qua-
litates discernēs. sed necessarius fuit ei parti-
cularis tactus respectu quorūdā determina-
tor obiectorum et q̄ talis est in lingua imperfectus
gustus nominatur. directe enim discernit ea
q̄ sapunt animalia ut apta nutrimenta pro ali-
mento eius. Et hec qualitas discreta per
ipsum gustum in q̄tum animal placet et sapit i
tātū a quibūā aliquādo sapor ē uocata sed in
proprie. q̄ nō ē sapor q̄ ē obitū gustus p̄p̄ti et
p̄fecti. p̄ predictis dixit A. p. in de sensu.

Nutrit autem secundum q̄ gustabile oblatum
et nō nutrit sicut q̄ calidū frigidū siccū uel hū-
dū sicut q̄ absolute ē tale. q̄ tñ oē mixtum
ēē ueniēs nutrimentū. s̄ nutrit scd̄ q̄ ē cō-
ueniens huic gustui in perfecto discernenti
determinata calida frigida sicca uel humida
Et dicunt q̄ gustus proprie sumptus est or-
dinatus ad finem dicti particularis tactus si-
ue gustus imperfecti et improprie sumpti. Dixit
Auer. in suo de sensu. instrumentū gustus
est lingua. Et ipsa quidem sentit gustabilia
sicut omnes partes eius anteriores et postero-
res dexterās et sinistras. uerumtē ipsa circa
radicem eius est fortioris sensationis. Et iō
magis delectatur pars illa saporibus bonis
et oppositis contristatur. Et ratio est quia
ad radicem eius plures nerui ueniunt. ibi
ē est plus et melius de medio huius sensus
i. de salua. q̄to aut plus p̄cedit lingua et plus

cuspidē debiliore est sensatōis. quā minū
habet de nerualis hunc sensum dantibus et
minus bonum de medio eius. Et hinc est
q lingua cum sola cuspidē tunc rei sapor
bili nūbū aut parum de sapore percipit. Dic
tum est q hic sensus non eget medio extrin
seco. s. aere aut aqua. Sed eget nūbūminis
medio intrinseco. Dixit Auer. 6. de nūbū
bus. gustus eget medio quod recipiat saporē
et sit in se non habens saporem. ut enim dixit
Aristo. debet esse demutatus ab omnib. spo
ribus. Et tale medium est dixit Auer. humor
salinū. q prouenit ab instrumentis salinib.
Nam si hic humor erit ex pte saporis reddet
sapores firmiter. Si autē ad mixtum fuerit
et sapor aliquis. sicut in amaritudinarius et
hys qui habet in ore stomachi acetosus humorē
manifeste fundet gustum et reddet gustabile
cum sapore q est in eo et assimilabit illud ama
ro uel acido. Et Auer. 2. coll. dixit. Hu
mamentum salinū est ut faciat manifestare in
ore gustum rerum saporositarum. sentit enī
ut ipse dixit in 3. eiusdem propter humidit
tatem q est in ore. Et ppter ea facit fuerit due
uene in lingua ut ppter ea generaret hūc hūdi
tates. et q corruptitur hoc humiditas i ore
sicut in istis suple aut quando deficit. non
possunt sapores tunc ueraciter apprehendi.

Obiectus gustus est sapor. Et est sapor q
daz qūtas d terys qūtatibus sicut color et
odor. Et sapor ppter sumptus est obiectum
gustus perfecti et proprie supri. sicut sapor in
proprie sumptus est obiectus gustus imperfecti
et im pte sumpti de q dixit ysaac. in dietis
uniuersalib. sapor nūbū aliū ē nisi qdā sen
sibile a sensu gustus qd delectat uel at hor
ret. Dixit Auer. in de sensu. sapor est pa.
gustus a terrestri sicco in hūdo s. potēt al
teratūa i actu deducēt q po. alteratūa ē ca
lidas digerēs que saporē deducit in actu. s.
qui actus ē sua forma et nō i actu qui ē actio
Hā actio cōiungit cū quid gustatur et i effectū
percipitur tūc ei sapor. Dixit aut. Auer. a sic
co terrestri ad differētā fumalis euaperatio
nis qui ē cā odoris. Et Auer. i suo d sensu
dixit q sapor catur ex qm pte patris sicce
cū pte hūda qm fuerit digesta ex calore ali q
digestiōe et sic uolūt q sapor causetur per di
gones digō aut causatur a calido per se et q se
quēter ab hūdo. Et sic sapor sicut et odor
ē pa. mixtu. nō enim inueniuntur nisi i corpore
mixto. nō enī habet elia saporē aut odorem.

Notat q licet cōpositiōe saporis inducti
efficiēs saporis sit calitas digerēs operatio
ne tamē corporis hūani cui daz cōperari illū
efficiēs pōt ē frigiditas. qz quidaz sapores
sūt operatiōe corporis humani frigidi dixit
Auer. 3. coll. qz corpus uegetabile et aiale
declinat ad caliditātē et humiditātē necessariū
fuit q sapor declinaret ad caliditātē et hūdi
tates nūbūter intelligēs quo ad ipm. sapores
inductus. qm sapor sit p admixtiōē siccū cū
humido qm decoquuntur p calores decoctiōe
determinata. Et ipse attribuit saporē plus
hūditati et siccitati q caliditati et frigiditati

ti. qd sō fecit. qz cā saporis intrinseca uide
magis esse humidus et sicci rei. S. caliditas
pōt ē extrinseca ut calor solis uel aeris uel
ignis. Frigiditas aut pte nūbū est cā sapor
ris. omnis enī sapor a calido surgit uerū
tū debilis caliditas est cā saporis frigidi cō
patione corporis hūani. et quia debilis cali
ditas respectu intense pōt uocari frigiditas
ideo sapores frigidos patione corporis hu
mani dicāt qdaz surgere frigido. Aristo.
tū in de sensu inuit q sapor est pncipaliter
passio hūdi tanq. pncipalis et ppter subiectū
et ex cōsequētē ē passio sicci cū hūdo mixtu
Hāz dixit Auer. sapor uidet ē passio nutriti
ti uidet enī in cō rei nutritiue ad designon
dūz ut supra patuit cōueniētias uel incōueniē
tiā nutritiū s. nutritiū maxime qm enī
ē rōne hūdi. Et pterea si res sicca fuerit
adh. ut ei sapor percipiat qz humectet. Et
p hoc ē posita ē hūditas salinū in lingua

Et Auer. in suo de sensu dixit. Gustabile est
nutritiū animalū et nutritiū ē sile ani
malū. et corp. animalis attrahit dūo calidi
et humidū. Et sapor attrahit caliditātē et
hūditātē. Hā. n. hūdi magis quēnt animalū
q nā terre. Et dixit signū q nā hūdi ē cā
saporis in mixto ē. q gustabiliū qdaz sunt sa
porosa in po. et qdā in actu. Et saporosa in
actu sunt hūda in actu. S. saporosa in po.
qz q hūda actu. hūgrata. Et al nō enī
ē saporosa donec fiat hūdu actu et dissol
uat. Notat q qm Auer. dixit q sapor ē pa.
hūdi nō intellexit q hūdi saporē sit a pūo
hūdu. mīta n. nūbū sicca hūdi saporē ut hūgo
que est amara. s. intellexit q sit passio hūdi
qz ut supra patuit p Auer. res gustabi. n. pōt
im pte in sensum gustus ita ut dicat q ei
sapor in actu sit mortuus gustus nūbū fuerit
hūda actu nūbū hūctet. Pro iōqz cū sili
go et hūctet n. nūbū in gustu nūbū hūctet

Et hoc uoluit ē Auer. cū 4. de accidenti
dixit gustus nō sentit nisi res hūdas. Et nō
tant q ppter loquēdo sapor n. ē pa. nutriti
ti Nam multa saporosa nō sunt nutritiua sed
cū sic dixit Auer. intellexit q sapor est quali
tas qua pūctigam. qm enī saporē sine apū uidi
nez et eius opōsitū in nutritiōe. Uel intel
lexit q ē passio nutritiū qz ē pa. mixtu qd
bz dispōnē p quā pōt trāsmutari actu in nutri
mētū. Uē ē pa. nutritiū. i rei hūdi actu
po. dispōnē ad nutritiū. Res. n. hūdes sa
pores uel hūdi dispōnē p pūctū ad nutritiū
nel si nō hūdi cā pūctū hūdi tū dispōnē deue
nēdi ad dispōnē p pūctū. si ulteri. mīscē
tur et digerantur sic p d lupinis et alijs mīscē
reb. amaris cū dulcescūt. oē. n. saporosus ē
mixtus pfectū uel pfectibile. Dixit Auer. in
suo de sensu mīscēdo sapor dīuērficat. Im
dīuērsitatē hūdi ex siccū in paucitate et multā
tudine. S. de h. et alijs q plurib. pūctū
ad sensus gustus et ad sapores apūctū dīcēt in
ultimo tractatu hū. fmonis et maxime in ser
mone q est de medys simplicib. ubi dīfere
re saporum notabuntur.

Exp. 9. de sensu

Act

qō pira
bra oia
Nam t

creta corporis sen
mus. Dixit Auer. p
ordinata ad apphēnd
tūz et afficit pūctū
fieri onē pūctū. Et
festus est qm necesse
stactu aīa mori. Et
et habere non anim
q necesse est habere
cūla quare hūc nec
mīe nō ē quia alia
non cōiungunt anim
Hā sēdm actiōe in
fieri sēdm foris ex
tem. aut excellens o
do ut inuāt uel mo
mutaret i pū cōiung
sensu. tactu exelle
per se cōiungunt ar
rum frigiditātē uel
dūctū sit animū p
iudicat de sensu hūb
corruptum i pū sū
omnes sunt ad bene
negotatūz potēt se
tactus ab omnib. al
pit. Serar. dūz nāqz
pluribus corruptis se
leditur animal quā
animalibus. omē. n.
ro sēdm non omnia
dam. omnes uero pe
Auer. 6. de nūbū. o
res non contingēt
uūqz ipsoz sit insti
tum sibi cōiūctū n
Et sapor anima seq
peraret ab illa parte
non fuit uūqz mēbz
na uūqz mēbz tū
perciperet de corrup
tūda contingeret.
tūbus tactus est q
totum corpus sit sē
sola pars eius. Nam
conseruādo corpus a
creta si cōiūctū
ciderent oportuit
s. ex terius esset sē
cūz Serar. qz in h
animal et ē sēdm i pū
non uūqz quidēz pū
tactus sed uūqz sēdm
Et Auer. 2. de
et animalū multus
animal est animal

Actus

dixit ysidorus? et huiusmodi
molo. x^o dicit eo
quod tractat et tangit et per mem-
bra omnia uigores sensus aspergit
Nam tactu probamus quicquid

ceteris corporis sensibus iudicare nos possumus. Dixit Aristoteles primo de anima. Tactus est uis ordinata ad apprehendendum illud quod tangit ipsum et afficit quietate permittente rationem et affectionem rationis. Et dixit in 3° de anima maius sensus est quam necesse est hoc solo privato sensu. scilicet tactu animalia mori. Neque enim hunc possibile est habere non animal. Neque cum sit animal aliud necesse est habere sensus preter hunc. Et causa quare hunc necesse est habere animalia alios autem non est quia aliarum sensibilia excellentias non corrumpunt animal et color et sonus et odor. Nisi secundum accensum inquantum corrumpunt tactum. fortasse sonus ex ictu excelleret mouendo aerem. aut excellens odor aut color ipsum immutaret ut immutat uel motus quieret ad tactum et immutaret ipsum corruptiue. Sensibilia autem sensus tactus excellentias non per accidens sed per se corrumpunt animal ut excellentia calidiorum frigidiorum uel duriorum. Cum igitur sensus datus sit animali propter custodiam solus hic qui indicat defensibilibus potestibus suis excellentias corrumpere ipsum fuit ei necessarius. Alii uero omnes sunt ad bene esse unde Aristoteles dixit quod si uegetatius potest separari a sensu ita potest tactus ab omnibus aliis sensibus separari. Dixit Gerardus namque in libro de natura bonis pluribus corruptis sensibus nil ad ipsas uitas leditur animal quia tactus solus sensus ceteris est animalibus. omne enim animal tactum habet. Alios uero sensus non omnia simul omnes sed quosdam que dam. omnes uero perfectiores habent. Dixit Avicenna 6° de naturalibus quod alii sensus redduntur res non contingentes et de procul sufficit ut cuiusque ipsorum sit instrumentum unum in quo cui sit sensatum sibi coniunctum non faceret impedimentum. Et sciret anima sequi cauere ab eo et corpus separaret ab illa parte. Sed sensus tactus instrumentum non fuit unum membrum. Si enim instrumentum tactus foret unum membrum tantum oporteret quod anima non perciperet de corruptis nisi tantum quantum illud contingeret. Et propterea ex proprie-
tibus tactus est quod tota cutis que circumdat totum corpus sit sensus per tactum et non una sola pars eius. Nam quia sensus iste est natura conseruans corpus ab accensibus que multum nocerent si consisterent in aliquo membrum cui acciderent oportuit idcirco quod totum corpus. scilicet exterius esset sensus per tactum. Dixit enim Gerardus quod in huiusmodi sensu magis perfectatur animal et secundum ipsum esse animal uel non esse non una quidem periculum a conditore fortis est tactus sed uniuersus ferre corpus animalis.

Et Avicenna 2° de anima. dixit sensus tactus est animalis multum necessarius. ymo per tactum animal est animal quia necessarius fuit. Di-

xit Auer. quod alii discernunt ad sui sensationes quod est et immutatio ab incoueniencia et nocitio ut fugere nocitio et persequere immutatio. Et huiusmodi habet etiam in omnibus corruptis. Propter hoc sufficiens extrinsece corporis fuit coicatio huiusmodi. Et igitur quod per corpus habeat sensum. si est ossa et huiusmodi. uestiturum in panis sensibilibus. Tactus quoque omnis per cutis extrinsece coicatur quod ei habeat extrinsece occurrere corruptioni. Et dixit Auer. fuit et sensus tactus alii necessarius propter discernere in eis alimentum quod est ab incoueniencia. Et hoc idem fuit ut ipse dixit eodem 2° de anima quod. 28 quod nutritio alii non esset in potestate in plerisque rebus si est in plantis. Et idem plante non egerunt sensu quod discernat cibum et distinguat. L. n. plante sunt animalia imperfecta nutritio earum est imperfecta. Et idem ex quolibet quasi terre mixto potest nutriri. Et propterea non habuerunt sensum ad discernendum huiusmodi. Nec habuerunt motum localem. Sed ad generationem ipsarum sufficere radices earum esse terre affixas unum trahat nutritio. Sed nutritio animalis est in partibus rebus quod non nisi in quibusdam perfectis mixtis. Et idem alii inquantum alii necius fuit sensus alii ut quod est elligere et incoueniencia refutaret. Et fuit ei necius motus quod quod est elligere alii. et ea persequere. Et huiusmodi maxime in aliabus perfectis quod in perfectis quibusdam non est motus progressus. Et huiusmodi nutritio sibi quod nutritio ut apparet multis rebus lapidibus affixis. Et talia alii propter eorum imperfectionem sunt quasi appropinquata plantis. Ipsa tamen quod non habeant motum progressum. habent motum dilatatum et restrictum. Dixit enim Aristoteles. quod quibusque in est tactus illis in est leticia et tristitia et quibus hoc in est. eis in est impietate et desiderium. Nam delectabilis appetitus est hoc et propter hoc in eis est necessarius saltim motus dilatatus et restrictus. Sensus autem in animali discernens de alimento est tactus. Et ideo tactus est sensus qui per se necessarius inest omnibus animalibus. Et si diceret quis quod propter alimentum necessarius est gustus quod est sensus qui habet distinctionem de alimento. Respondendum est ei quod istud habet ueritatem de sensu gustus imperfectus. quod in omnibus animalibus recipit. Sed iste gustus imperfectus ut supra patuit est idem precise quod tactus. Sensus autem perfectus qui distendit de sapore tribus distinctis a qualitatibus tangibilibus ut supra etiam patuit non est animalibus necessarius. Dixit Aristoteles 2°. de anima certior habet homo gustum et ostenderet de quo gustu intelligebat subdit propter id quod gustus quod tactus est huiusmodi autem. scilicet tactum habet homo fortis certissimum. In aliis autem deficit ab animalibus multis. Im autem tactus distendit certum unde et prudens animalium hoc est. Signus autem huiusmodi et in genere hominum in sensus huiusmodi in gentios et non in gentios esse homines. fortis autem alium sensum nullum. Duri enim carne inepti mente sunt molles uero carne boni apti. Et enim. actus actiuus sunt in patere disposito. Si ergo forma habet materiam boni dispositam melius excedet in ea operationes suas. Modo corpus humanum organum intellectus est. Et ideo quod corpus humanum est magis et melius dispositum tanto

intellectus melius intelligit. Modo ita est q
ex eisde mutatur et generatur. Autimur
autem calido frigido sicco et humido. et his
eisdem generamur. Sed sensus tactus apprehē
dit alimentum quo mutatur. ergo apprehen
dit calidum frigidum siccum et humidum q
etiam sunt illa ex quibus generamur. Et pp
hanc causam non potuit organum tactus ex to
to esse denudatum a suis obiectis. scilicet calido
frigido sicco et humido. cui sit generatum ex
eis sicut fuerunt organa aliorum sensuum de
nudata a qualitatibus quas apprehēdunt unō
Buer. in suo de sensu dixit proprium est om
nibus instrumentis sensuum hoc q nihil ha
bent in actu eius q apprehēdūt nisi instrumē
tum tactus qd pponitur ex qualitatibus quas
apprehēdit. Fuit tamen denudatum ab ex
cellentis earum. Et hinc est q organum
tactus qto magis fuerit temperatum et ab ex
cellentis qualitatibus quas apprehēdit denuda
tum. tanto melius sensui tactus deseruit et p
fectior erit in eo tactus. Et ex hoc sequitur
quod ex meliori tactu arguitur melior et pfee
tior complexio in eo cuius est ipse tactus me
lior. quia magis temperata est. Et hinc etiam
sequitur. q cum homo ut supra patuit in tactu
excedat omnia alia animalia in eo sit maius
temperamentum et pplexio. Et q hō sit magis
tēpat inter oīa alia et p qns q magis apro
pinquet equali ad pōd. Hoc autem nō est
de alijs sensib. qntis enim multa animalia in
uisu auditu et odoratu et foras in gustu per
fecto excedat homines. Nihilominus non ar
guitur in eis melior siue tēperatio et pplexio
q in homine qm predicti sensus nō habent
cōprehendere qualitates ex qbus pntur
pplexio suorum organorum. ymo apprehēdunt
qualitates a quibus eorū organa sunt penitus
denudata. Cum ergo ex bonitate tactus ar
guatur bonitas pplexio et per qns bonitas
dispositio. Et tactus ut dictū ē comuni cer
tori corpori ex eius bonitate bonitas totius
corporis arguet et bona dispo et p qns boni
tas organi intellectus et per qsequēs bonitas
ingenij. Qui ergo duri sunt carne imper
fectionem sensus tactus hnt et p qns imper
fectionem intellectus unō nō sunt ingeniosi
Et econverso se hnt carne molles. Notant
q nō humitur bonitas intellectus nec arguit
eius pfectio ex hoc q sensus apprehēdat plu
res diffērentias sui obiecti. Nā si sic foret tūc
uisus argueret super illo. Luz uisus deducit
in cognitionem multarū plurimū rerum q
aliquis alius sensus. Et tū uidemus quosdā
esse optimi uisus q sunt grossissimi intellectus
Nec ut notant sumitur ex eo quod est bene
deduci posse doctrinā i hominē. Nā si sic fo
ret tunc bonitas intellectus argueret ex boīta
te auditus q per ipsius homo redditur magis
disciplinabilis. Et tū mlti uald boī auditū hnt
tes sūt grossi intellectus. Sed dnt sūt boītas ei
a boītate opōnū suarū et ipaz pfectōe. Et
dnt corp⁹ siue organū sūnt nobilitates suam
a pfectōe forme cui deseruit et a pfectione sui
seruicij. Et hic sequitur q corpus humanū
ē ceteris nobilius. quia deseruit forme perfe

ctiori. scilicet perfectiori opōnū. Et sequit q
inter homines ille qui ē melioris tactus et me
lius cum eo siue forme deseruit inter homines
ē nobilior. Et dicit nō sequit nobilitas siue
pfectio ex hoc qd ē cū sensu tactus subtilius
occurrere tangibili. qm si foret sic tunc a ra
nea esset nobilior et perfectior homine. sed su
mitur a meliori iudicio a qualitatibus tāgi
bilibus de quibus homo pre aranea et ceteris
alijs animalibus pfectus iudicat. Et non
sumit ut dicit nobilitas a temperantia q p o
nis absolute qm si sic sumeret tūc curis que
ē mēbrū satis uile in corpore hominis esset
mēbrū nobili⁹ ceteris cum beat pplexio tem
perantē alijs mēbris omnib⁹. Et similiter
dicit si daret aliqd mixtū qd magis appro
pinquaret quā homo equali ad pondus l⁹ fo
ret temper⁹ homine nō tū nobili⁹. q nobili
tas rei sumit a cōplone deseruere nobili
ri forme et p nobilitatibus operationib⁹. Di
xerūt auctores sēsu tact⁹ cōparū ad alios sēsus
fore multū materialē quod nil aliud est dice
re nisi organum tactus multum realiter affici
a suis sensibilibus pprus. Nō enī pōt tact⁹
aliqd sentire nisi organū ei⁹ realit⁹ transmutetur
a sensibili. Et hoc siue transmutetur reali
ter motu alterationis a qualitatibus primis
siue motu locali a grauitate et leuitate siue du
ritie. Et hinc est q si appropinquaret orga
no tactus aliqua res pēse in cōplone sibi
sitis tactus nō percipet illam rem. quia non
transmutaretur realiter organum eius ab illa
re pēse sibi simili. Cum inter pēse similia
non interueniat realis actio. Et dicunt q
qntis sensus tactus sit multus materialis et nō
possit comprehendere nisi organum eius reali
ter transmutetur. potest tū post transmutationes
mutare aliquando et secundus quid intentio
liter moueri et transmutari. Et huius hoc mō
q obus potest mouere quasdam partes orga
ni tactus realiter. et plures alias intentionalit⁹
tantum. Uelut dicunt quidam saltem potest
mouere quasdam partes ipsius organi ad ul
teriores gradus intentionalit⁹ q sit grad⁹ ad
quem mouit realiter. Et hoc apparere di
cunt in tangente digito suo aquā frigidissimā
qui sentit in eo magnā frigiditatem. Et p
statim qntis desistat a tactu ipsius aque tamē
sentit frigiditatem usq ad certā qntitatem ma
nus cito peruenisse satis magnā. Ita ut sit cō
sonū extimare q tanta frigiditas et sic intēsa
qntam sentit in manu non sit sic subito in ea
generata ex illo paruo tactu digiti. Et
maxime cum frigiditas sit qualitasque suc
cessiue et in tempore acquiratur et cum re
sistētia inducat. Sed potius cōsonū uidet q
illa frigiditas in manū uel saltem gradus eius
intensus sit intentionalis que pōt subiecto
induci. Hoc ē idem apparere dicit ex alio
exemplo qd est q aliqd corpus pōt realiter
minus infrigidari ab aliquo corpore frigido
q qdāz aliud qd infrigidatur ab illo eodez
Et tamen corpus qd minus infrigidatur ab
eo realiter apprehēdit et iudicat corpus il
lud infrigidans maioris frigiditatis esse
q corpus quod ab eo plus infrigidatur

realiter p3 hoc si corp⁹ idē fūctus appropri
met corpori colico et corpori tēperato. ipm
entis in sua appropinquatiōe min⁹ reali. in frigid
dabit corp⁹ colicū q³ tēparū. q³ colericū plus
sibi resistit. et tñ corpus illud colericum tūdi
cabit illud corpus flegmaticū esse frigidius
quā iudicat illud corpus temperatū. sicut eti
am uidemus q³ corpus aliqd balneus exiens
iudicat aliqd corpus frigidum cui obuiat fri
gidius q³ sit. et tamen non tantum realiter in
frigidatur ab eo q³ iudicat ipsum frigidū
illud igitur plus frigiditatis qd indicant
predicta corpora cum non proueniat in eis
ab alteratione reali. Dicendum est proueni
re ab alteratione intentionali siue spiritali
De organo autem sensus tactus uisus est
A⁹ sentire in diuersis dictis suis et simi
liter Auer. et uisum est etiam Gal. et Auic. di
sentire abinuitem et ab illis. Auer. enim col
liget 2°. dixit Aristoteles primo. de ystozis
animalium dixisse tactum fore in omni parte
sicut in carne uel alio simili. Et in tertio ei⁹
dez dixit q³ pellis incisa p³se. i. sine carne. in
sensibilis est et maxime pellis que in capite
cum sit ad os sine carne. Et in de p³ibus ani
malū. 2° dixit q³ in hūitibus carne calidi fri
gidi siccū et humidi et alioz talūz sensitiūz
est caro et qd carni est p³ortioale et nō hūi
bus carnez. eo q³ corpulentissimū sensitiūz
existit. Postea diffinit ab hoc et dixit eo
dez. 2° de p³ibus animalū ubi ostendēs unū
qd q³ sensitiūz duplex existere. et diuiditur
in dextrū et sinistrū. subdit in tactu hoc
mibi manifestū existere cuius cā est quia nō
est primū sensitiūz in tactu caro. s. talis p³
est intus significans per istam p³em intus
neruus. Unde. 2° de anima uoluit q³ caro sit
medium in tactu et non instrumentū. sit aliqd
qd est intus. de quo opinandum est q³ sit ner
uus. dixit enī ibi q³ tactus est uis ordinatā
in neruis tocus corporis et eius carnis.
Auer. quoq³ 2° coll³. et in de sensu. dixit
q³ due sunt species carnis. s. lacertosa et pra
ua. Et Arist. dixit super has duas q³ sunt
instrumentū sensus tactus. Et demonstratur
hoc. qm sensus simplex nō reperitur nisi in cor
pore simplici. Uerū dixit Auer. neruus
est seruitor carnis in ista app³essione ad tem
pandū spūm sensus huius qui ad carnez mit
titur a corde. Et uoluit q³ sicut cerebrū ē
saluationis gratia p³empando ex situ opposi
to caliditatez cordis et in mediū qd dāz pro
portionatūz uite ac sensui adducendo. ita ope
tur neruus subseruiens carni. Et tandem
Auer. subdit dicimus q³ instrumentū p³riū
sensus tactus est caro. proterea q³ caro est
membrūz qd comunicat omnibus animali
bus. sicut et tactus est communis sensus omni
bus eis. Et dixit in carnibus perfectior an
malūz sunt dispersi nerui multi ad comēpe
randūz complexionez carnis. Et quia ner
ui sunt similes cōplexioni cerebri est inuamē
tum eorum de genere inuamenti cerebri. Et
pterea mēbra ad que non ueniūt multi nerui
sunt duri sensus. Secundo autē de anima
tpe Auer. et uidet sibi contrariare. dixit eis

in mētis 107. et 108. q³ neruus est organum
in tactu non autem caro. Et dixit Auer. q³
A⁹. 2° de anima forte fuit contrarius sermo
ni suo in de animalibus secundum q³ appa
ruit illis. i. secundum q³ notitiam habuit de
membris in illo tempore. quando enim A⁹.
fecit libros de animalibus nōdū habebat no
titiā neruorum p³ anothomiā sed postea ha
buit eam. et id in libro de anima correxit illū
et dixit instrumentū eē istis animalibus cōgibi
libus intra carnē. hoc enim p³uenit ei qd post
app³uit p³ anothomiā. s. q³ nerui hēnt introitū
in tactu et motu. Cā uero dissonātie in dic
tis. Auer. fuit q³ Auer. conatus fuit saluare.
Aristo. iuxta posse siue bene siue male locut⁹
fuerit. Quidam tamē dicunt A⁹. et Auer.
qd dixerūt carnem esse organum tactus intel
lexisse. i. carni simile ut neruum uel cutem.
Galenus uero uoluit q³ neruus sit primū
sensitiūz siue primū organum sensus tac
tus. Et hoc p³ot demonstrari quia neruus est
uez membrū simplex. caro autē et cutis nō. Et
hinc est q³ neruus nelementius dolet q³ caro
uel cutis. Et q³ neruus sit p³riū organū tact⁹
declarat dens. ipse enī dolet p³ neruū uent
entes ad ipsū. nō enī ē in eo caro. Et p³ dic
tas causas multi secuti sunt opinionē Gal. ne
tūtamē dicunt quidam ex eis q³ neruus apud
sūmū ortus nō sentit sic nec ip³ cerebrum. ita
q³ neruus ubiq³ nō est organum tactus. Cum
tō neruus i p³te diuidit. et immiscet carni ut
cuti uel denti uel ullis ligamentis ut i cordis
et p³aniculus tunc est organum eius. Nec
hoc dicūt ē incōueniēs. uidem⁹ enīz ueritates
aliquas fortiores fieri apud extremūz sui in
strumēti q³ apud ip³ p³ncipiū ut patz ē hūie
tractus q³ ē in cordis. fortius enim hūit
eūz exstremūz corde siue cauda ei⁹ q³ cum
ei⁹ p³ncipio. Aut. tō in suo d anima dixit
q³ instrumentū nāle tact⁹ est caro neruosa. Aut
caro et neruus. Et. 6°. de nāl³ ca. de tactu
cōtra. Auer. dixit q³ organū tactus nō ē tācū
neruus s. eūā caro neruosa aut caro et neru⁹
Et enīz solus neruus eē organū ei⁹ scāret
q³ tota cutis corp³is esset neruus. Et filz. q³
totus musculus esset neruus. Sed bec sunt fū
a nōa tenet. quia cutis et musculus in omni
parte sentiūt. Non ergo d³ putari q³ sentiens
sit neruus tantum sed quod neruus reddit
sensū tactū alteri mēbro ut carni. Primi ue
ro prima dixit Auic. q³ cutis est organum
tactus cutis. s. interior nō ymem. quia ymem
non sentit. Et in tactu cutis habet melius
iudiciū omnibus alijs mēbris. Et quidam
secuti sunt Auic. dicentes organum sensus
tactus fore neruum carnem et cutem. neruum
tñ dicunt isti neruus ē magis p³riūz et p³ri
cipalius eius organum quam caro et cutis eo
quod caro et cutis sentiunt per neruum Et
q³ neruus caro et cutis sint organum tactus
declarat. quoniam omē illud mēbrū qd in se re
cipit sensationem tactūz est organum ipsius
tactus. Sed illam recipit neruus et caro. lo
quēdo ē carne sensitiua et ē cutis et qdā addit
cordam p³aniculum et dentem ut patet ad sen
sum. Tactus ut supra patuit non eguit

medio extrinseco tunc neqz gano. Qui in
tenent nervi in fore organum tactus dicunt
carnem cutem et ymen fore medium in sensu
tactus. Obiecta aut ppa et particularia
sensus tactus. Ap 2. de generatōe et corruptō
ne posuit eē calidū et frigidū siccū et humi
dū graue et leue. leue et asperum durum et
molle viscosū et frangibile grossū et subū
le. Dixit Algazel. sensus tactus est virtus
diffusa per omnem cutem et carnem per quā
apprehenditur caliditas et frigiditas. humi
ditas et siccitas. durities et molliēs leuitas
et asperitas. grauitas et leuitas. Et hec virtus
pertingit ad partes carnis et cutis mediante
subtili corpore. qd est uehiculum eius qd di
citur spiritus et discurrit p pagines nernoz
mediūb? qd ptingit ad ptes carnis et cutis
Et dixit qd dictū corp? suble acqrit et dant
dicta hūte a cerebro et a corde. Notant q
oēs ptes corporis qd attributū sfo tact? ap
pbedūt obia supra dicta maxime quatuor qd
tates pmas put sūt absolute talia. Et pdicta
appbēsiōe dicit qd faciunt p tactū qd ē cōis
Uex ē qdā tact? ptiētis qbusdā tū parū
b? quo mediate ipse ptes quib? ē appropat?
appbēdit ptiētis qd tates nō ut sūt absolute
tales sed ut sūt quibūdā pditionibus nobis
ignore affecte. uel ut dicunt quidā appbēdit
qdā aliud obiectū nobis occultū et innomi
natū qd nō ē aliqua illaz qd tatiū pmarū. ap
pbedunt. n. illud pter qd indicēt ipsum esse
causā frigiditatis siccitatis uel humiditatis. Et
hūc ptiētis sensatōe eligūt ita ex uno ob
iecto qd nō ex alio. Et qdētur ex ipsa appre
hensione determinatā delectatōem uel tristitiam.

Et ptes iste corporis sūt lingua os stōac
caput uirge et os matricis. Manifestū est
enim qd sperma tactū a capite uirge respectu
calidi frigidi siccit et hūdi in quozcūqz gra
du fuerint nō hūc inducē delectatōe quā idu
cit. Et manifestū ē qd semē apromatū cutis
qz alteri pti corporis sentienti delectatōes
illi qd tatem non inducit. Et sūt manifestū ē
q caput uirge nō assequitur illam delectatōe
ne ex aliquo altero tangibili ut uirga uel alie
ra re ei appropiata. Et qdētur ē d sensu
qui ē in ore matricis p sperma illuc descen
dens. et sūt de sensu oris stōmaci inaniūōis
eius aut repleōis et transitus cibi super ipz.

Et similiter de sensu lingue. lingua enim li
cet participet. caliditatem frigiditatem siccita
tem et humiditatem et similiter quēz illaz parti
u sicut faciūt omnes alie partes tactus. Al
bilomin? lingua qdā tāgibilia ob alijs oibus
pub? diuersimode appbēdit ex qua appben
sione discernit qd illoz tangibilū est quēz
ens alimentūz et qd non.

Capitulum 10. de appbēsiōe sūū exterior.

Encipio ad qd determinā
tur isti sensus exteriores
Ap diffone locut? fuit. nā in li
bro de sensu et sensato et 2.
de pub? animalū dixit qd duo
s dicitis sūb? termināt in corde. s. gust? et ta

ct? Et qd alij tres termināt in cerebro. s. uisus
audis? et odorat?. Et declarās d dicitis trib?
sūb? dixit. uis? sit mediate pte aqā hūda. s.
mediate cristallina q attestat pti frigide hūi
de sicut cerebro. Et dixit audis? cū sit sens?
satis spūalis d3 recipi mediate dyafono et mē
n? māli. qle ē cerebz respectu cordis. cū cor
sit siccū. cerebz hō sit nē aqē. Et dixit cum
odor sit nē cale tūc terminari dūit in cerebro
qd ē frigidū ut odore pferet et calefiat. Et
dixit tact? cū sit sens? māli et magis māli re
cipiatur hūit terminari i corde qd ē medbz ma
gis māli respectu cerebro. Et gust? qz ē quidā
tact? ideo ē terminat in corde. Et id circa
sunt inuoluti duo nervi in quib? terminant
operatōes dictoz duoz sensuū. Uerū p
de sompno et uigilia. Ap dixit qd oēs sensus
exteriores termināt ad sensus cōez qd ē i cor
de. ppter dictā diffonātiā. dicit qdā qd p dicit
tres sens? terminantur ad cerebz p uia pping
tatis magis. qz habent ppinquitatez magnaz
iuxta cerebz. Alij autē duo non fuerunt sic
iuxta cerebz situati. Et cā dicitur sit?
dictoz sūū sūt qz pmi tres sūb? sūt magis
spūales. et nobiliores exercent opōnes. nū
eguerūt spū magis tepato et clariori. qualis
est qd cerebz. Alij autē duo qz sunt māles et
nō exercent opōnes nobiles ut p dicit egue
rūt spū calidior. nō autē sic clario. Et id i
duo fuerunt situati a cerebro magis remoti.
Illi autē tres magis pping fināl? autē dicit
oēs terminari in corde i quo sens? cōis existit

Hal. uero dicitur sūt ab opinione. Ap
Et uolunt qd oēs sens? terminēt in cerebro qz
termināt ad sūū cōez. qz cū ē i cerebro. Et
id dixit qd cerebz est principū oīuz sensuū
ita qd ē sensus tact? de quo declarās. Hal. di
xit qd id qd appbēdit aīa p sensus magis mā
le. s. p tactū nō ē hūgratū ignis s3 spēs ignis
qd aīa non recipit nisi modo spūali. Lu enī
ignis agit in sensus tactus spēs eius spūalis
recipit in anima et iudiciū fertur de ea per
sensus comunē et nō qz māli uadat spēs ei? ad
ipz. Et secū. Hal. oēs doctores medici ne
ideoqz ut p3 in regni et alijs l. b. coruz ipz
docent significare p fortitudine et debilitate
sue p uirtutez et uirtutē sensuū exterioroz super
dispositionib? cerebro. Ex quo innuit sen
sus siue opōnes corz terminari in cerebro qz
in illo cerebro termināt sup? opōne uel d? c?
opōne iudiciū ferūt. Quidā totaliter affir
mant opinionē Hal. Quidā hō dicit sensus
immediate terminari in cerebro. s3 mediate
et final? terminari in corde qd maxime dicit
bēre uirtutē de gustu et tactu. sicut Ap innuit
in vbi supra adductis. Et ē sciēdū qd for
tudo et debilitas in dicitis quoz sensib? autē
dū pnes duo. s. pnes extensionē et pnes
intensionē. Et fortitudo extēsiua tūc ē d3
qd sensus appbēdit ppinqua et remota. Et
debilitas ei oppo? tūc d3 qd appbēdit ppin
qua s3 nō remota. Fortitudo hō intēsiua tūc
ē d3 qd appbēdit magna et pua intēsi et re
missa. Et debilitas hūc opposita tūc ē qd ap
pbedit magna et intēsi. nō aut pua et remissa. Et
sūt tactus pōt deferuire unus et idem nervus

simul et motum. in alijs autem quatuor alijs sensibilibus non est ita. non enim sensus et motus in eodem nervum fiunt. sed alius est nervus qui sentit et alius qui movet instrumentum illius sensus. Et causa fuit. quod ad istos sensus requiritur magis propria dearticulatio spiritus quam ad sensationem tactus qui est simpliciter omnium. Sensus exteriores apprehendunt sensibilia extrinseca hoc autem dicitur per 2°. de anima in sensibile per se et sensibile per accidens. Et sensibile quidem per se est illud quod per se immutat sensum. sensibile vero per accidens nullo modo mutat sensum exteriorum. sed pro tanto dicitur sentire. quod ei accidunt illa que per se sentiuntur ex quorum apprehensione per exteriores sensus potest per aliam interiorum vires deventum in noticiam illius quod dicitur sentire per accidens. Et dicitur per 2° sensibile per se in sensibile cōe et in sensibile propriū. Et sensibile cōe est illud quod potest a pluribus sensibus sentire. Sensibile vero propriū est illud quod solū ab uno sensu percipitur. scilicet ab eo cuius propriū est color et visus. sonus ab auditu et consistit in alijs. Et dicitur ibi dem per 2° sensibilia cōe sunt quinqz. scilicet magnitudo figura numerus motus et quies et omnia reducibilia ad ista. unde visus et tactus ponuntur obiecta cōe. acutum et obtusum. leve et asperū siccum et humidū subtile et grossū sursum et deorsum. De sensibilibus tamen cōibus utrum sint sensibilia per se fuit dubium apud philosophos. Ad 2°. de anima 7° mento 6° dicitur quod album quod est socrates videtur per accidens quod dicitur ipse non sentimus per visum quod illud est socrates nisi sciamus quod est coloratum et coloratum illud esse socratem est per accidens. Modo dicitur ipse. similiter dicitur potest quod coloratum accidit figura et numerus et motus et quies. quod ergo dicitur ipse fuerunt ista numerata in his quod sunt essentialiter sensibilia quod si fuerunt numerata sic quod sunt cōe. tunc sunt et intentiones individuales sunt cōes omnibus sensibus. Ad ergo videtur quod predicta quinqz sensibilia cōe sunt sensibilia per se. Ad hoc aduersus thomas de florentia. per declarationem dicitur dubium possunt quinqz rationes. quarum prima est quod predicta quinqz sensibilia cōe. nulla res est antem iam per se et quantitate. In hoc. non. quod dant oēs moderni. 2^a ratio est quod nulla res extra animam est sensibile cōe quod est illud quod potest per se a pluribus sensibus percipi et per quod nullum sensibile cōe est per se percipibile a pluribus sensibus. Et quod nullus sit talis ipse declarat. ponens exemplum de figura dicens. Nulla figura potest a pluribus sensibus sentire. cum dictum sit quod figura non sit aliqua res extra animam distincta a substantia et quantitate sensibilibus. modo dicitur substantia clare est quod ipsa non per se sentitur. Nec aliqua quantitas sentitur a pluribus sensibus. Ideo nec aliqua figura. figura enim coloris non gustatur nec odoratur. et figura frigiditatis non videtur et auditur et sic de alijs. quod cum figura frigiditatis sit ipsa frigiditas. tunc ipsa frigiditas ut dederetur. ergo nulla est figura que a pluribus sensibus cognoscatur. Et consistit potest fieri discursus per quodlibet aliorum sensibilibus communium. 3^a conclusio eius. est quod figura est sensibile commune. et motus est sensibile commune. et sic de alijs quinqz predictis. hoc autem

tem 3°. sic probatur. illud est sensibile commune quod per se a pluribus sensibus particularibus siue proprijs comprehenditur. sed tale est quodlibet dictorum quinqz 3°. et 4°. Maior. est nota ex supra dictis. et minor apparet. nam figura et tangit et igitur magnitudo numerus et motus et quies. 4^a ratio est quod in omnibus istis positionibus figura est sensibile et cōe. motus est sensibile cōe. et sic de alijs et ista sensibile cōe est illud quod a pluribus sensibus proprijs apprehenditur subiectum proprijs supponit pro ipso termino in proprio posito. siue proprio sit materialis siue vocalis siue scripta. si cui supponit in istis homo est species animal est genus homo est nomen et similibus. quod probatur. quod si nulla res est anima est sensibile commune ut nulla a pluribus sensibus sentitur ut est distincta a sensibilibus proprijs si sit tale predicatum de nullo termino supponente per se extra animam posset verificari ut supra dictum est. Cum igitur ut dictum est in 3^a conclusionis predicte propositiones sint ut re. sequitur quod predicte predicte et verificetur de subiecto supponente pro ipso met termino. Et ideo sicut ista est vera. homo est species. et tamen nullus homo est species. ita ista est vera figura motus et cetera. est sensibile commune. et tamen nulla figura nullus ne motus est sensibile commune. Et similiter ista est vera figura sentitur a pluribus sensibus et tamen nulla figura sentitur a pluribus sensibus. Et similiter est ista vera sensibile commune sentitur a pluribus sensibus. ergo aliquod sensibile commune sentitur a pluribus sensibus. Et tunc si aliquod sensibile commune supponit pro terminis vel pro isto termino. figura vel motus et cetera de quibus est verum dicere quod sunt sensibilia communia. Sed pro nulla re extra animam supponit. 5^a ratio est quod de virtute sermonis ista propositio est vera. sensibile cōe per se sentitur ut sentitur a pluribus sensibus. sic est de virtute sermonis ista est falsa inter omnes species animae humana species ambulat recte. Et hoc quia nulla species ambulat cum sit species quiddam terminus. sic et sensibile cōe est quiddam terminus et clare est quod nullus terminus exteriori sentitur. Sed predicta propositio et igitur est vera ad bonum intellectum sicut sane dicitur intelligi. Et sicut intellexit per quod bonus intellectus est. sensibile commune sentitur a pluribus sensibus ut. 6^a figura sentitur a pluribus sensibus. quia illa de quibus predicatur figura sentuntur a pluribus sensibus. Et si ista figura est per se sensibilibus quod illa de quibus predicatur et verificatur figura sunt per se sensibilia. quod omnia sunt vera. quod figura predicatur de colore calore sapore et similibus. illa enim res que est color est figura et que est calor est figura et sic de alijs et talia per se sentiantur. Et similiter ista. Inter animalia species que est homo ambulat recte est vera. quod illa de quibus predicatur homo ambulat recte. Sed sensibilia propria non sic se habent quod nulla sensibile proprijs predicatur de aliquibus quod sentitur a pluribus sensibus ut de se patet. Nec est intelligendum quod omnia illa de quibus predicantur illa sensibilia communia sunt per se sensibilia. quod predicantur de substantia ut de materia et forma substantia quod non sunt per se sensibilia. Sed quod ista sensibilia communia significant illa met quod

Significat illa sensibilia ppa. Propterea. n.
ista sensibilia cōia dicuntur sensibilia ppe euz
p eisdem sent reb? ut dictū ē. sensibile autē
p accēs nullo mō immutat sensū exteriōrē. s3
p tūto dī sentiri. qz ei accidit illa que perse
sentitunt ex quoz appbensione p exteriōres
sensūs p aliā virtutē interiorē deuenim? in no
tiā ei? Dicit Aver. in suo de sensu pro
prietatē qd dēdī sensū exteriōrē in anima
lib? nō ē eadē. hō. n. qd dēdī drās rep? tūte
tiones ipsaz pps q sūt in re sensata. qī me
dulla de fructu. ab animalē autē bruto qd dēdī
dunt ea q sūt ex que sūt qī cortices fructus
et signū but? ē q bruta non mouent a sensibi
libus sicut mouentur hō. homo enī. mouetur
apud cantū. nō autē bruta. Et similiter hō mo
uetur a tincturis et figuris motū quo nō mo
uetur bruta. Et sū. est de modis odoris et
saporis licet bruta cōsent in hoc plus ppter
corporeitatē ipsaz et sū ē de uirtute tactus
Et dicit 2°. de anima. bruta licet habeant
sensūs extrinsecū bonū. non habent tū iudiciū
um dīscursiū bonū ex quo sequit? qd ē supra
dictū ē. qz aliqua bruta habeant aliquē sen
sūs meliōrē hōie in iudiciō de aliquo obie
cto illi? sensūs non tamē sequit? qd hāt illum
sensū extrinsecū meliōrē hōie. qz nō habent
in illo iudiciū dīscursiū bonū sicut hō. homo
Et ideo hō iudicat de omnib? sensibilib? me
li? Dicit 2°. de anima sensūs exteriōrē
qd dēdī sensibilia absqz mā. qz sensibile affi
ciens mālter sensū. ymo ut quidā uolūt enī
et mediū sūte quozdā sensūs impedit appre
hensionē alioz sensibilia. cōiter. n. tenetur q
sensūs moueat spūat? a sensibilib? Qd aut sen
sūs alteretur a sensibili appet. qz alī sens? ap
pēdīt et cognoscit sensibile et alī n. igitur o3
q aliqd sit in sensu qm cognoscit sensibile.
qd nō ē. qm nō cognoscit ipm. qz nō requirit
solū pūa obiecti ipsius sensui et hoc qz alī
obiectum. h. q. insibile est pūa uisui et tū ut
ins illud nō appbendit. nec ualet si dicatur.
q tunc organum uisus nō est dispositum. qz
si o3 ipsum esse sic dispositum hoc nō ē nisi
qz d3 aliqd recipit ab obiecto. qd non pōt
agere in sensū. qm nō ē dispositū. Et quomo
documqz sit obiectū agit in sensū. cū sensus co
gnoscit ē amotis sensibilib? remanent enī
spēs et fantasie. S3 hoc nō foret nisi sensitiua
agerent. Quia aut sensus suscipiat sensiti
ua absqz mā. dicūt quidā q sensus suscipere
sine mā apud intentionē 2° est quādo forma
agens inducit aliquā formam in passio que nō
ē sibi forme inducenti. licet sit similitudo il
lius et cū hoc nō facit mām recipientē ueni
re cum mā in qua est forma illa agens siue in
ducens. sicut quādo calor agit in mām inducē
do calorem. agit dispōnes in materia rarefa
ciendo uel dispositiones alias inducendo q
les sūt in mām in quo est ipsum agēs. uerbi q.
calor agēs spēm suam in organo tactus pmo
nō agit formā aliquā sibi silem in gnē. ppin
quo nec alias dispōnes inducit in mām per qz
ipsa beat pūetū cū mām ipsi? agēt. nec ipsa
mām mutatur ad alias alterationē. ymo quātū
cūqz illa spēs intēdere nō nisi alia forma realis

In ea cāntur nūq? corrūpet organū nec aliq
alia mutatio fieret in ei? mām. Dicit et si co
lor cāret calore intētionālē in aliq? medio nō
si cāret calore realē nūq? fieret in eo aliq? ra
refactō nec impressio alicui? alteri? qūitate
in subiecto seu mām recipiēte. Et ille calor in
tētionāl? licet nō sit sūlis calori reali in gene
re aliquo ppinquo. ē tū similitudo ipsi? et tū q
p ipz percipit ipse calor realis. uñ dicūt aliq
est cū simile calori. et aliud ē cū similitudo eius
Et hoc dicūt ē sensūs recipiē spēs sine mām. et
istud idem ē eaz recipi intētionālē in medio
Quidā uero alī dicūt p quo notat q reale
pōt sumi dupl. uno mō pūe distinguitur q
id qd h3 ē in anima siue in mēte siue pūe
sumi? pro cū predicamentali. Et isto modo
dicūt sensibilia sū et mediū etiā realiter im
mutare. Alio mō sumitur reale pē corpore
reo qd hēat esse extēum extensione quātū
tūa. et isto mō dicūt sensibilia nō recipi in sū
ymo nec in medio ymo in eis ē solū intentio
nalter. Et hoc p tūto dēdarāt q illd qd ē
totū in toto sūto et totū in qualz pte ipsi? sū
h3 ē in illa intētionālter et non realiter. qz
illud qd real? ē in subiecto sumēdo cū reale
ulimo mō licet sit totū in toto sūto. nō tamē
ē totū in qualibet parte sūto. sed est pūe in pte.
mō spēs obiecti ē tota in toto subiecto ut to
to medio. et tota in qualz parte ei? uidemus
enī ad experientiam q tota albedo unius ma
gis patiens pōt uideri p unum paruum tota
men. 2°. de anima inuuit q s. s. exteri
o3 solū partē a sensibili et nō agit. qm si agerz
tūc senseret absqz pūa obiecti sensibilib? qd
est sūm ad experientia. sensus enī nō differt
ab intellectu. qz est in actu p exteriōra sensibi
lia. Et nō uolūt 2° per hoc ut dicunt q
sens? exteriōr sit solū partē sūc sit solū po
passiua et nullo mō actiua. quomā sic non est.
Nulla enī d3 ē ppor? inter cām et effectū
Et cā saltem totalis nobilitas est sūo effectū
uel saltem eque nobilitas et hoc uel in uirtute
uel in forma. S3 clarū ē q ipsa notitia q ē
in sēu ē qūitas multū pfecta respectu qūitatis
q ponunt cū sensibiles. ergo pūe qūitatis
nō modo possunt cū tales potentie ut sensus
in hoc se habeat pure passiue. In hoc enī
mā uel fecerit anima nostra in opatiōib? sen
sui respectu tā uelū cāp a qd? pateret si sibi
nulla actio tribuat. Uñ enī uolūt ē p in su
pradicte sūis sūis aliud nisi pbarc pmo q
sūs sit sū? passiua. Et hoc quia sensationes
sūt p alterationē et motū factos in potētia
sensitiua qm. enī aliqd sit de nouo in aliqua
potētia. qd pūa nō erat in ea. yllud sit p alī
q alterationē quā illa potētia recipit et ideo
sens? patitur a sensibili. nō autē sensibile a sensu
Et uolūt probare 2° q sensus non sit uirtus
actiua. s. sufficiens et totalis et particularis
ipsius sensationis. Non aut q nō modo
sit actiua. uolūt enī q uirtutē sensitiua q est
in anima sit uirtus causa sensationis. sensibilia
aut sunt sicut cāe pūculares. h. n. hoc nō ē ra
tio adducta p 2° quādo dicit q sens? senti
ret absqz pūetū obiecti. licet si qbusibile
haberet potētia qbusēdi. tūc qbusēdi absqz

Abusius extrinseco. Sed bene concluderetur
si poneretur qd sensus est virtus actiua tota
lis et sufficiens et specialis illius sensationis
sed ipsa non est nec ponitur esse talis virtus
effectiua pp quod ad sensationem causandum
necessario requiritur sensibile agens. Et hoc
dicitur fuit de mente Aver. ibidem qmto. 25. cu
dixit. dicamus igitur in respondendo qd sensus
non est ex virtutibus actiuis que agunt ex se
absqz eo qd indigeat actione que provenit
et ex motore extrinseco. Et ideo non sentiunt
ex se. Ad enim dixit Aver. sensus non est ex vir
tutibus actiuis aliquo modo sed dicitur non est
d illis que agunt ex se. i. totaliter et sufficenter
Et ideo eget motore extrinseco occurrente
secum ad sensationem. Dicunt qd sensus
exterior in apprehendendo non extendit se
ultra sensibilia communia et propria. Et ista solus
apprehendit. Ideo qd dicit qd sensus exterior
apprehendit solum corticem rei non autem
medulla. Dixit Aver. 2. de anima qmto
63. unusquisqz sensum exteriorum iudicat
suum sensum proprium. et non errat in eo in ma
iori parte. visus enim non errat in colore
utrum sit albus vel niger. nec auditus in voce
utrum sit acuta vel gravis et similiter in alijs.
Sed sensus exterior bene errat in hoc. i. in
comprehendendo quid sit. verbigratia. illud
album. an sit nigrum vel calidum. et errat in compre
hendendo differentias locorum obiecti. ver
bigratia. an illud album sit superius vel infe
rius. Sensus itaqz exterior nunqz decipit
respectu iudicii qd dat de obiecto proprio nec
respectu operis qd foret de obiecto proprio. i.
d termino stare p illo obiecto qd dicitur sensu
bile proprium. Et qd maxime habet hoc verita
te cu de ipso iudicat. hoc est qd est adiacens.
Si enim viderit qd colores non possunt decipi de
istis operibus istud est color ut color est qd ibi
color est sensibile proprium. Et intelligit hoc sep
cu additionibus requisitis. Sed bene posset de
cipi de hoc istud est quiescens vel motum vel
istud est tantum distans et de similibus hys
Dicunt qd sensibilia communia non possunt
mutare aliquem de sensibus exterioribus neqz re
aliter neqz spiritualiter absqz hoc qd ipsum moueat
obiectum eius proprium. Luz ergo opponit ad
illud quidam dicentes qd sentimus motum
membris aliqz absqz hoc. qd aliqua sensatio
facta sit in eo caliditatis frigiditatis siccita
tis vel humiditatis duritiei vel mollietatis
vel alterius alicuius obiecti proprii sensus
tactus. et tamen motus est sensibile commune
Respondent qd percipimus illud membrum mo
ueri mediante gravitate. nam gravitas in motu
aialis continue resistit virtuti mouendi ita qd ex
gravitate resistere percipit membrum moveri. et gra
uitas est obiectum proprium sensus tactus. Quis graui
tas non percipiat nisi mediante motu. ut patet qd
est non fallax apprehensio facta p sensum exteriorem
de proprio obiecto et non sola illa qd est in complexa.
ut verbigratia apprehensio albedinis. uerum est i. qd
est complexa qd est illa qd sensus ipse inuestigat aliqd
de ipso obiecto. verbigratia. sicut cu visus app
rehendit albedinem deinde inuestigat aliqd d. ipa
albedine. Sed si sensus inuestigat mediante

apprehensione obiecti de alia re distincta ab ip
so obiecto tunc talis inuestigatio non est certa.
nam potest fallere et non fallere. Non enim est semper ve
rax neqz semper fallax. h. g. Si apprehendo in su
phicte alieni corporis colore citrinum. ista ap
prehensio et omnis inuestigatio facta de ipso
colore citrino est vera et certa. Sed si quero
inuestigare aliud ab ipso colore citrino. ut
h. g. de humiditate humoris colici in interio
ribus illi corporis. ista inuestigatio potest esse ve
ra et non vera. vera erit quia sic est sicut est inuesti
gatum. non vera uero quia sic non est etiam quantum
cumqz ipsa inuestigatio scientificiter fiat nisi aliqd
ad inuestigationem concurrat. quia potest color ille
citrinus ab alia causa processisse qd ab habitudine
humoris colici in interioribus ipsi corporis
Et quia erit de iudicij aliorum sensuum. Et de
ista inuestigatione intellexit Sal. 4. afforsimo
rum in quanto afforsim. Si quia os purgari etc.
cu dixit qd inuestigatio p seipsum est fallax. Ap
2. de anima innuit qd nullus sensus exterior co
gnoscat opinionem propriam aut et alteri sensui. Et sic
visus non cognoscit se uidere nec auditus audire
et sic in alijs. Nam si sic apprehenderent tunc visio
est obiectum visus et auditio esset obiectum auditus et co
sisteret in alijs qd est sensus. Et propterea si sensus app
rehenderet suam opinionem sequeretur qd sensus esset virtus
reflexa qd est falsum. et quia tenet. quia si h. g. visus
percipit visionem percipit se uidere. g. reflectit se su
per opinionem suam. sicut anima cu percipit se intelli
gere. Dixit Aver. in suo de sensu. Quilibet
sensus exterior in bono est uia ad proprium intellectu
experta in illo genere et prope visus et auditus.
Et auditus quidem in bono est uia ad disci
plinam. disciplina enim fit per loquelam. que
non apprehenditur nisi per auditum intelligere
uero uerba quid significant non est auditus
sed intellectus.

Capitulum. ii. de uirtute sensitiva interiori
et dicta sensus communis.

Dicitur est in precedere ca. sensus
exterior non cognoscit opo
nem suam neqz opinionem alteri sensui
exterioris qd necessaria fuit h
et qd illos opiniones cognoscit. et
taliter est p de virtutibus sensibilibus interioribus
sensui appellata cois sic dicta qd est apprehensio et
distinctio actus omnium sensuum exteriorum. De
q dixit Auer. pmi p. Sensus cois est illa virtus
q omnia sensata precepta sensui. i. exteriori reci
pit. et pp eas formas patitur qd in ipso copulatur.
Sunt autem sensui cois necessaria animalis perfectio
pp duas opiniones utiles et necessarias qd insunt
ei. Et p. opo est apprehendere opiniones sensuum
exteriorum omnium. recipit. n. formas omnium
obiectorum apprehensas a sensibus exterioribus. h. g.
Oculus uidit lucem. et auris audit uocem et quia
in alijs. et tamen oculus non apprehendit se uidere nec
auris audire et quia alij sensus. Non enim visio
illa est lux aut color. neqz auditio illa est so
nus uel uox. Sed qd oculus uideat et auris au
diat percipitur a sensu communi in hoc qd reci
pit ab oculo species uisus. et ab aure species
auditus et apprehendit illas quia etiam in alijs

sensibus. et opo 2^a est qd post qd apphndit
omnes sps sensatas a sensib⁹ exterioribus
distinguat inter omnes illas q in ipso recep
te sunt unite qua distinctione sensus exte
res facere no possunt. cu ut dictu est alr opo
nes alterius no cognoscat. uisus eniz no app
hendit de sono. nec auris de colore et qd in
alijs ponit ergo sensus cois differetias in
illas sps apphensas p ipz b indicado hoc est
sonus hoc e color hoc odor et sic d alijs. et sic
separ dulcedine a caliditate et sonu a colore et
odor e a dulcedine. No tn pponit ipas sps
aliquo mo adinuicem. neqz etiā aliter diuidit
nisi ut dictu e. dicendo. hoc e hoc. et hoc. hoc
et. Et sic fuit de ista uirtute interio 2^a 2^a.
de anima et p. de sompno et uigilia. Et q pp
recipere sensus cois sps apphensas ab ex
teriorib⁹ sensib⁹ ois ipsi sens⁹ exteriores ter
minant ad ipm. Propter qd 2^a. de aia et
etiā in de sensu 2^a pparuit sensu cois cen
circuli ad que terminat ois lide ptracte a cir
ciferetia circuli ad ipz na qd ad sim cois
terminant ois imutaciones sensu exterioru
Et sicut ceter in se considerati e unu et indiuisi
bile et relatu ad lineas que ab ipso ad circife
rentia protrahit e plura et diuisibile. sic et
sens⁹ cois pot dici un⁹ et plures pp. qd. 2^a.
2^a. de anima 2^a meo. 148. dixit q sens⁹ cois
ut recipiens e plures. sz ut iudicis e un⁹ et sic
uno mo pot dici diuisibilis. et alio modo in
diuisibilis. An aut sensus cois sit uirtus
distincta a sensib⁹ exteriorib⁹ an n. uarie se
ferat quida a qbusda. Quidaz n. dixerunt q
sensus cois ide e realr cu potentys sensu ex
terior. f. cu po^a. uisua auditiua odoratiua
gustatiua et tactiua. Et q omnino ipse est ipse
potentie. Na dicunt ipsi. iste potencie. non sit in
organu sensu ipaz sz sunt ille mediab⁹ q
b⁹ organa sensu. et in eis cap operaciones ma
nifestant. ppter ea. Auer. 2^a. collz dixit. po^a
uisua non e in oculo. sz manifestat p oculum
sz ipsa e ubi e sens⁹ cois cu sit realiter ides
cu eo. qd pz. qz apphndit obiecta sensu ex
terior et ipsoz act⁹. Et non solu dicunt e
ides realr cu illis sz est etiā ides in subiecto.
dicunt tn q quauis sint ide realr et in subiecto
drnt tn ratione. qz potenta uisua dr sic qz re
fertur ad tale organu ut oculu. ppter. qd rec
pit spem talis sensib⁹ ut colore. et qd b po
tenta auditiua et alijs. sz sens⁹ cois dr qn co
siderat ut iudicis de unoquoqz sensibili ex
trinseco et de actu siue opone un⁹ cuiusqz sen
sus particularis no aut ut referat ad tale orga
nu ppter. Alij aut dixerit oppositu. f. qd se
sus cois no e idem realr cu illis neqz etiā in
subiecto. et dato q id pdictoz cet uera. qz si
sic eet. tunc et cogitativa et intellectus eent
ides realr cu illis et in subiecto qd. pz qz cogi
tatiua et intellectus sensata a sensibus exteri
secis apphndat ut notum est. Et dicunt isti
q no ob aliud sz sensum comune assimilant
tra ptracte terminatur nec ali d uoluit p istu
nisi q sensus cois e illa po^a q a sensib⁹ particu
rib⁹ immediate mouet et q immediate inter ob
iecta diuersoz sensu ponit quementia et dif

ferentia et q eqli se habet in b ad ois exte
res sens⁹. Et id silat cenro circuli ad qd ois
linee terminat et eqli ois respicit et recipit
Et istu n arguit illa ee realr in subiecto. ymo
sens⁹ particularis bz uere sua apphensione. et sen
sus cois sua. ois tn sensatōes. siue exteriōz
siue interiōz sensu fuit i eodē subiecto. qz i
eadē aia. Et si ipse sensatōes dicatur esse di
uise in subiecto n e hoc nisi fm q aia ad di
sa organa relata recipit noticia diuersoz.
Et sic ad determinata organa referedo ani
ma dicim⁹ in nobis hntes fore diuersas et
una n ee alia. sz et hoc apli⁹ dice⁹ in smone
sequenti tractatu p. dicunt q facili apphēdē
l diffculter sps sensatōz reduci ad opōnes
sens⁹ cois et ymaginatie. Et qd ad eas re
ducitur facilitas siue festinancia et difficultas
siue tarditas discendi.

Caplm 12^m. de fantasia seu de uirtute fantastica
seu ymaginatiua non cognitiua.

Antasia

alij reperit dici
de ipso actu fan
tastadi. Et b mo alij f. pfit fanta
sia. 2^a. de aia. Actū fantasti
di bēm⁹ cu uolum⁹. fantastiamur
eniz qn uolum⁹. Et p hoc dicit diffi⁹ fantasia
ab opione. No. n. possumus opinari cu uolu
m⁹. un⁹ fas possumus opinari uelle assentendo
aliam iudicio ut q sim. doctor. et tn no possi
illud opinari. Et causa quare non opina
mur cum uolumus e. qz ad opinandum oz q
sit aliqd opinoz statim timo. Et mli illi opi
moni assenti rem non causatur in me timor
sed bñ fantasiamur qn uolumus. qz ad fanta
siadum nihil aliud requiritur nisi formatio
ydoz. hac tn formatiōe pot anima facere
cum uult. Alio modo reperit dici d uirtute
fantastica d cui opatōe dissensit auctores.
2^a 2^a. de anima. et 2^a 2^a. de acc
dentu et mor⁹ uoluerunt q hnt fantasia sit
illa hnt que pponit et diuidit circa apphēsa
a sensu comuni. ueruntū in sua actione non
feri iudiciū assentiendo ul⁹ dissentiendo sue
compositioni. Et pp hanc causam est q dum
anima nostra p uirtutem fantastica opat⁹ no
mutatur in nobis sz soluz pponimus et diui
dimus Et est sicut cum uidemus picturas qz
tunc neqz tristamur neqz delectamur. Sicut
cum ymaginamur montem aureum non assen
tendo nec dissentiendo hoc et talia huius fi
ant a fantastica uirtute. Et in talibus non
accidit permutatio in corpore. sicut cum
operamur per ymaginatiua hntes. f. cogno
scimus. Qui uero dixit q fantasia est uir
tus que formas receptas a sensu comuni cust
dit postquam iunguntur et retinet eas post
sensu absentiam. f. tā sensus communis qz sen
s⁹ particularis. 2^a 2^a. de aia. uoluit Auerrois

et 2°. colligit dixit uirtus ymaginativa. s. nō cognoscitur que ppter ē fatistica stat in pzoa cerebri. Et ista ē que retinet figurā rei postq̄ sepeata ē a sensu comuni. et sic uoluerūt q̄ uirtus fantastica dicatur. eē uirtus sp̄rum obiectorum sensatozū q̄seruatiua in absēcia eoz. Et sic operatio istius uirtutis secūdu eoz ē solū ih abādāta sēbilitū retinē q̄ appbēsa sūt p sensū comune que appbēsa uocantur intentiones siue species sensate seu ydola siue ymagines siue similitudines et seu simulacra. hoc etiā uoluerunt Aristot. et Gal. sed ultra retentionem illorum uoluerunt q̄ etiā sit cōponere et diuidere non assentiendo nec dissentiendo. Sed Auicenna uoluit q̄ uirtus que exerceat officium componendi et diuidendi sit alia uirtus que apud ipsum est ymaginativa. Et sic uoluit q̄ primum iudicium quod datur de sensibilibus extrinsecis a hūte intrinseca est datū a sensu cōi. Et hoc iudiciū a fantasia q̄seruatur. Et q̄ iudiciū iteratū datur de eis in eorum absētia uel datū cū itē ipa sensibilia p̄stāt sit datū a hūte ymaginatiua. q̄ pponit et diuidit.

Ad hūc enī antiquoz uoluerūt q̄ sensū cōi et fantasia sit una uirtus et dixerūt q̄ hoc hūte recipit formas sensatoz extrinsecoz et eas pponit et diuidit s; nō bēt eas q̄seruare ut sic receptas ppositas et diuidas. ymo n̄ q̄seruare eas nisi postq̄ uirtus memoratiua tribuit ei illas.

Et dixerunt q̄ bec uirtus una existens. s; sensus cōis inq̄tum recipit formas a sensibus exterioribus et eas diuidit et componit. Et dicitur fantasia inq̄tum intrinsece absq; extrinseco obiecto recipit eas a memoratiua. Ap. Auic. et alij multi dixerunt q̄ sunt due uirtutes distincte. Nam dixit Ap. sensus communis componit et diuidit maxime in presentia obiectorum et q̄ actuali et mutant ipsius. fantasia uero pponit et diuidit in absētia illorum. Et Auic. dixit sensus communis recipit. fantasia uero conseruat. Et recipiens aliud est a conseruante. Non tñ est magna uis ut dicunt quidam siue dicatur q̄ sint una uirtus realiter dummodo differant rōnibus predictis siue sint due uirtutes realiter et ratione distincte. Et dicunt q̄ sensus communis inquantū recipit uirtutē hūdo. fantasia uero inquantū cōseruat uirtutē sicco. q̄ bona im̄p̄sio sit in humido et bona retentio sit in sicco. Et ppter. hanc cām dixerunt q̄ iste hūtes sūt distincte et quāuis realiter sint situate in anteroi uentriculo cerebri. nō tamē sunt ambe in eadē parte eius. Sed sensus communis ē situat⁹ uersus anteri⁹ ipi⁹ uentriculi circa partē exteriorē in qua parte plus dominat⁹ hūditas. Et fantasia ē situat⁹ magis ad interi⁹ uersus partē posteriores ei⁹ iuxta uētriculū mediū que pars ē magis sicca aliquatulus. Uerū alij dixerūt q̄ propter uti sensus comunē hūdo et fantasias sicco nō est necessarius situate eas in diuersis partib⁹ siue subiectis q̄ ambe exītes in eo dē subiecto pōt utraq; facere operatiōes suas cum eadē p̄pōne sicut patebit in sermone se quēte tractatu pmo et in sermone. s^o. tracta

in p^o. capitulo de uirtutib⁹ nālībus. Qui dā dixerūt q̄ sensus comunis aliquo tēpore lz p̄uo referuat spēs obiectoz appbēsas a sēb^o exteriorib⁹ in absētia obtoz. Et hoc dē clarat in eo q̄ mouet in girū cui appet q̄ omnia moueant qd nō ē. nisi qz spēs motus alij quo tēpore stat in sēbū cōi remoto motu siue obiecto. Alij autē dixerūt sensū comunem nō retinere spēs obiectoz et tēpore quātum cumq; paruo. qz si sic eēt tūc cū aliqua spēs recipere in sensu cōi. q̄diu retinēt oēs alie q̄ interītur reciperent indicarent ei⁹dem modi cū illa. ita q̄ recepta uerbigratiā in sēbū comuni albedine omnia alia recepta quādiu permaneret albedo illa indicarent alba. Sed hoc ē falsum Ad experientiam etiā ad id q̄ illi addunt de motu in girum respon dent. q̄ postq̄ desinit motus exterior adhuc apparent omnia moueri. non propter species motus illi⁹ referuatam in sensu cōi. s; ppter motū adhuc referuatū in sp̄ritib⁹ cerebri q̄ adhuc circulariter mouēt. Dixit. n. Ap. 2°. de anima q̄ habentibus sensibus remanent motus et fantasie.

Capitulum 13^m. de uirtute cogitativa extrema et ymaginatiua.

Essē uirtutis cogitatie ex uirtutis et ymaginatie. Auctores uarie sentier. Uirtus nāq; cogitativa apd Auic. ē illa. que ab Ap. uocata ē fantastica de qua dictū est in precedente caplo

Hoc quidē manifeste appet considerari operaciones earū. ut enim panit fantastica uirt⁹ apud Ap. est illa q̄ pponit et diuidit formas sēbēsas a sensu cōi. nō indicādo tñ dē eis qz nō sequit⁹ ex illoz compōne et diuisione assensus neq; dissensus. Et hanc eadē opōnē Auic. cogitatie uirtuti. dixit enim q̄ ipa ē uirt⁹ que se exercet in formis sēbū. s. cōi pceptis et q̄ in ymaginatōe. i. in hūte ymaginatiua n̄ cognoscitiua. s. in ea q̄ apd ipz ē hūte fantastica recōdite sūt exercitio pponendi et diuidendi. non tñ sūt iudiciū. s. assentiendo uel dissentiendo. Et singlas percipit formas quēadmodū ad eas perueniunt a sensu. s. cōi et alias et percipit formas ab illis diuersas q̄. s. cātū ex ei⁹ diuisione et p̄pōne in formis a sensu cōi pceptis facta sicut est forma hōis uolūti in mōte smaragino. unde dicunt q̄ fm Auic. ista uirtus cogitativa se exercet in formis sensatis dupl. uno mō sicut in mutatio facta fuit in sensu cōi p sens⁹ exteriorel. Alio mō exercet se aliqñ circa illas formas nō p̄ut facta fuit immutatio in sensu s; pponēdo et diuidēdo illas sicut exercet cū pponit montē aureū aut bonē uolārē. q̄ ut talia nūq; fuerūt sensata a sensu et qz ad hūte nō sequit⁹ assensus neq; dissensus ad ea nō seqt⁹ p̄secutio aut fuga. ad absolutā enī ymaginatōez rep̄terribiliū nō cātū timor unde accadat fuga. Neq; ad absolutam ymaginationem rerum delectabiliū cātū confidentia unde accadat profectio. ideoq; ut supra dictū fuit

et tremunt ex his terribilibus. Neque letamur
huius delectabilibus nisi sicut in picturis ut di-
xit Avicenna. hanc autem sententiam Avicenna dicitur cogitari
ut et hanc Avicenna. fantastica multum ymaginatio uo-
cant. et aliquid uocat eam hanc componendi et diui-
dendi. et hanc uirtutem attribuit sompnia ut
in capitulo de sompnis dicitur. Et hec eadem
uirtus apud Avicenna duabus deseruit uirtuti-
bus. scilicet uirtuti que apud ipsam uocatur extima-
tiua et intellectiua. unde dicitur quod si uirtuti co-
gitiue impauerit uirtus extimatiua anima-
lis et ipsam ad suam perduceret operones. tunc
uocant eam per ymaginatio. Sed si ei impaue-
rit uirtus rationalis et reduceret eam ad illud quod
sibi prodest. id est ad operones suam uocant eam per
cogitatio. Dicunt quidam quod secundum Avicenna.
uirtus cogitatio recipit formas sensatas et
circa illas dupliciter operatur. uno modo per se. Alio
modo deferuendo alteri uirtuti. Si operatur
per se. Et tunc dupliciter quod uel operatur in sompno uel
in uigilia. si in sompno. sompnia mirabilia fa-
cit operones et diuisione illarum formarum. Et in uig-
ilia et tunc dupliciter quia uel operatur in sa-
nis uel in egris. in sanis operatur sicut quis
componit quedam trifabilia ut cum quis de
bens audire lectionem doctoris sui aut ora-
tione oratoris componit castra in angula et
huiusmodi. in egris uero operatur sicut apparet
in freneticis in quibus aliqui eueniunt mira-
biles ymaginationes. Si uero uirtus ista
cogitatio operatur alteri deferuendo uirtuti
tunc uel extimatiue animalis uel in pueris et
in brutis apparet quod alii ymaginantur aliquod
terribile et tamen si imperet ei extimatiua co-
gitatio et iudicet eam fugiendum non timeant. Hanc
deferuendo uirtuti rationali siue intellectiue. si-
cut quod positio formarum facta ab ymaginati-
ua uirtute que ut supra dictum est. est ipsa cogita-
tiua non fit absolute sed ut uera uel falsa. Si
autem cum hoc audiat post operones et diuisionem for-
marum discurrendo uel discutendo in ipsis uer-
uel falsus. Quidam autem dicunt alii fatiamur
per uirtutem extimatiua sicut cum ymaginamur
montem aureum. et alii per intellectiua. sicut cum
dicimus illud ymaginari eam futuritatem et huius-
modi. Et notat quod hec uirtus licet operetur et diui-
dat non est actiua sed passiva. quod non operetur et diui-
dit agendo ymo patiendo. Quidam uero dicunt
quod ista uirtus est actiua sicut alie uirtutes actiue.
agit enim diuidendo et operando. sed quod agit pa-
tiedo ab alio. scilicet ab obiecto et non agit in aliud
sicut uirtus nutritiua agit in nutrimentum et sic
non agit in magis exteriori. ideo dicitur mere pati et
non agere. Et Avicenna. quod dicitur quod uirtus cogi-
tatiua est instrumentum uirtutis extimatiue. non
quod sit organum eius. sed quod sibi ministrat et obser-
uit ut dictum est. Et seruitiu huiusmodi uirtutis ad ope-
rationes extimatiue est diuidere et operare et
presentare extimatiue species sensatas. ex quibus
postea uirtus extimatiua elicit species sensatas
sicut species amicitie et inimicie que non senti-
untur ab aliquo sensu exteriori. Uirtus uero
cogitatio et extimatiua apud Avicenna. est ista
uirtus cuius operatio est in particularibus exhibe-
re iudicium et discutere in particularibus ipsius
elicendo de intentionibus sensus non sensatas.

Et est eius operatio assensus et defensio in
particularibus. Et non differit cogitatio et ex-
timatiua apud Avicenna. nisi quod extimatiua apud
eum dicitur operari supradicta in animalibus
brutis. et operari illa in homine est cogitatio.
per quod cogitatio uirtus alii appellata est intelle-
ctus. Et Avicenna. 2. de anima de ea loquens dicit
hec autem intellectus corruptibilis est. sine ea tamen
nihil intelligit. Dicitur Avicenna 2. colligitur cogitatio
na plus manifestat in media camera cerebri.
Et per hanc uirtutem cogitatio bonum in rebus quod
bus pertinet cogitatio et electio. scilicet procedit quo-
uisque apprehenderit quod queritur. Et propter
ea non inuenta est hec uirtus nisi in homine et
animali brutum necessaria fuit uirtus extimatiua lo-
co ipsius. Et si quis bene considerat uidebit quod
que est uirtus cogitatio secundum Avicenna et Averroes. est
uirtus extimatiua secundum Avicenna. solum quod Avicenna. hanc
uirtutem extimatiua posuit in homine et in
brutis. Pro declaratione igitur istius uirtutis
uidendum est quid de ea dicitur Avicenna. Bre-
uiter notandum est. quod uirtus extimatiua est duplex
una est dicta naturalis que operatur quodam
instinctu nature. et non per assuetudinem. sed quasi
per cautela exhibita animali a natura secundum quam. et
gratia infans nuper natus mouetur ad ube-
ra tanquam ad sibi amica et cum incipit
ambulare instat rei fixe secundum naturam. Et uirtus
facit secundum eam modum suum semper uno modo et
huiusmodi talia. Et hanc uirtutem tetigit Avicenna. 6. huius-
modi naturalis et secundum quosdam etiam in hoc capitulo
Alia est uirtus extimatiua animalis de qua
proprie est hic sermo quod operatur per apprehensionem et
premeditationem et cognitionem uel per assuetudinem
et non ex instinctu nature Et ista uirtus di-
gitur Avicenna. est illa qua animal iudicat quod lupus
est inimicus et ab eo fore fugiendum et quod si-
lius est dilectus. et qui portat anonom est
amicus et non est ab eo fugiendum. Et di-
gitur Avicenna. quod iudicium datum a uirtute extima-
tiua secundum modum existit non rationalis. id
est secundum modum iudicandi uirtutis rationalis
siue intellectus. licet enim uirtus extimatiua
iudicet aliquam rem esse sibi amicam uel in-
micam non tamen hoc facit per rationem et discursus
syllogisticus et maxime ex uerbis. quod hoc fa-
cere soli appetit intellectum. Et in hoc differt
iudicium datum ab intellectu ab aliqua re ami-
ca. a iudicio dato ab extimatiua quia intelle-
ctus iudicat rem amica per discursus ex uer-
balibus. dicit autem maxime ex uerbis. quod quod
dam uoluit quod extimatiua iudicet syllogismo
ex particularibus uel in hominibus tantum uel in homi-
nibus et in brutis sed quodam qui dicunt quod omnis
in iudicando lupum sibi inimicum iudicat et dis-
currat ex particularibus. dicit tamen Avicenna. quod li-
cet apprehensio extimatiue non sit rationalis
modo dicto est tamen aliqua apprehensio. scilicet appre-
hensio rationalitatis propinqua quia nulla est
uirtus sibi propinqua. Et scias quod extima-
tiua uirtus animalis secundum quosdam solum in
homine reperitur et non in brutis. Et quod iudicium
brutum de amica uel in inimica aliterius pro-
cedit solum a uirtute extimatiua naturali et in-
stinctu non et non ex aliquo discursu. Hanc Avicenna.
In hoc capitulo de uirtutibus extimatiuis loquimur

scilicet naturalium et animalium et sic de indicibus utriusque exemplificat. Et cum Avicenna dixit utrumque estimatum aialis exponit id est in animalibus reperta et non prout distinguit contra naturam.

re apprehensiva. comprehendit enim amicitias & i
 nimicitias que non sunt sensu pcepte. non enim
 apprehendit eas sensus exterior neq; sensus co
 munit. cum non sint corus obiecta. sed ista &
 omnia ex formis sensarum per illos sensus eliciti
 foras occultas illis ppter quod uirtus oc
 culte comprehendens dicta est. Notant q; ban
 ta regulant per hanc uirtutem s; homines ali
 quando regulantur per eam. & ali qñ per intel
 lectuā. Inter extimatiuā. n. in homine & in
 lecturiā ē differentia notabilis. Aliqñ enim
 homo habet exti^{am} bonā & bene se regit & in
 habebit malā intellectuā & grossū intellectus

Et aliquando habet homo eōuerso bonā intellectiua et malā extimatiua. Unde dicitur Aui. homo plerūq; uti⁹ hac hūne in mētis suis iudiciis. Et procedit in hūc quē admodū animal non rationale non considerā dū in iudicio per intellectū sicut apparet de homine lapino qui scdm extimatiua iudicat coruū eē bonū. et tñ scdm intellectū iudicat ipm fore inuile et in tali casu respuit iudiciū rōis et intellect⁹ et nō opat scdm intellectū sed scdm exti^m. sicut. n. uirtuē intellectiua sequitur uoluntas et est uoluntas passio intellectus. Ita uirtutes extimatiua sequi⁹ sensus lites siue appetitus sensitiu⁹. ipse enim ē pa⁹ extimatiue Et ex opōne hūis extimatiue siue z^m Aq. cogitauit et surgit in hōine appetitus irascibilis et concupiscibilis. Et ipsa ē illa uirtus que directē impat in animali uirtutib⁹ inferioribus. scilicet uirtus et motus uoluntarie. uirtutes. n. inferiores regulant⁹ a superioribus ut a uoluntaria siue intellectia et ab appetitiua siue exti^a. Et ppterca uirtus exti^a in animalib⁹ a phis uocata est uirtus impans. qm ipsa non impante et non aduertente opōne uirtutis sensitue et motus uoluntarie sepe erronee sunt. Et q impet hūis sensitue exteriori clarū est. qm ea non impante obuiū qd pns ē a uirtute sensitua non percipit. Et q impet hūis motus uoluntarie etiaz appetit ad aprehensionē rei absolute qualis ē aprehensio fantastica al non mouetur ad fugiendum uel psequendū. sed qñ ad aprehensionē seq⁹ sensus fides uel extimatio. tunc al mouetur et scdm totū uel scdm partem ad fugiendum si aprehensio est terribile uel ad psequendū si est delectabile. Et opinari de opōnib⁹ hūis extimatiue ē. Est autem opinari assensu⁹ alteri parti cōtradictōis cum formidine ad oppositū. uerbigratia. qui opinat assensu⁹ alteri parti iudicioris alicuius querit. hūi gratia. si queratur cuius pponis sit cor et te sponde⁹ opinor q sit pponis calide et sicce. Attilominus dubitans declinat respondens ad oppositū ut q sit pponis frigide et hūmide et hoc ppter aliquā rōne probante. Cū enim de tali re uirtus fantastica siue ymaginaria scdm Aq siue cogi^a. z^m Aui. fecerit dī mōiōes siue pponē tūc hūi exti^a sup i⁹ pponē

indicat. Et in suo iudicio assentit uni par-
tius iudiciōis. Dicit Huic. virtus extrema
tua differt a fantastica. qm fantastica sensu
comuni pcepta retinet. extrematius vō i pcep-
tis discurret et incēdēs non sensatas elicit.

Et dixit separari ab ymaginativa seu cogi-
tativa qm̃ opōnes ymaginative nulluz sequitur
iudiciū. Quis enī cōponat. et diuidat. nō tñ
iudicat. nū̃ quis pponat p̃dicatū cū s̃bo. et dī-
cat bō ē al. qz nō assenti neqz dissenti buo
ppōit iō n̄ iudicat. Sz dixit Alu. eximative
ē tutis opōnes nō soluz sequitur iudiciū. sz iudi-
cia pluraz opōnes eius sunt circa bonitatē ⁊
maliciāz et circa amores et odiū. Non tñ
dicūt qdaz facit hoc nisi mediātē sensu pcedē-
te. Nā omnis nostra cognitio intellectua de-
pendet ex sensitua. Alij hō dñt hoc habere
ēitates ut in pluribus. Nam aliqz sensibile
pōt imp̃mere in sensū interiorē p̃ter hoc q
imp̃ferit in sensuz exteriorē. Et declarāt h̄
de uapourb̄ eleuati ab h̄ore mlico ad cere-
bruz q imp̃mūt in sensū interiorē dato q nō im-
p̃feriūt in uisuz ut patebit cap̄ de mltia. Et
haz duaz h̄utū. s. ymaginative ⁊ eximative
sedes pōit ēē mediū uetrical̄ cerebri. sunt in-
t̄us distincte et uapuz indigēt p ipaz opō-
tōib̄ rēpāntis. Et p̃terea una pōt ledi alia
lesi ut patebit infra. cū d̄ ipaz dicēt lesiōib̄

Et dixit Aui. q. medicus nō est curādū nī
sciat hāc vntē eximatiuā. Nā medic⁹ in p^o
medic⁹ nō p̄siderat cas. Et rō ē qz medic⁹
curat nisi de vntib⁹ ex qbus cuz in suis o
tiōibus puenit lesio puenit egritudo. Et
nō p̄siderat nisi vntes q̄ inmediate ledit⁹ p
malā dispōnē n̄bri. Qd si aliq⁹ vnt⁹ nō led
tur inmediate pp̄ lesiōes n̄bri. s̄z accit og
tiōi ipi⁹ lesio cā impediūti qd accit p̄ og
tiōi alteri⁹ vntis q̄ ei suē fuerit illud imp
diūtiū secutū malitiaz p̄pōnis siue coru
tionē n̄bri. et illā vntes medicus nō cōsid
rat. Nō. n. curat scire vntes dispōnē cui q
accit nō accidit nisi alio mediate sed suffic
sibi ut sciat impediūtiū illd pp̄ malitiā p̄p
nis nī pp̄ corrupciōes cōpōnis accidisse ad
ut ei cā medic⁹ s̄oueniat aut ab eo custodi
Et sic ē dixit Aui. q. impediūta ogatiō
vntis eximatiue sūt sequētia impediūta al
tū vntū q̄ sunt an ipas. sūt fantastice et yn
guinate et memorialis. g. ipas nō p̄sidera

Propter hoc sciendum est quod de intentione Dei. for
quod si eximatiua est bene operis quoniam bene op
atur alie futuri sententiae in intrinseco et quod ill
male operantur. ipsa est male operis. Et quod no
bat quod si eximatiua persuet in bonitate f
et meliores per servandos et meli orandos ill
alias videntur. quod opponit eximatiue infelicium
opones illas. Et ex isto morus fuit Dei. di
quod medicus non est necesse considerare huius ex
maturias sed solum alias. quod illas persuedo p
lorando eximatiua meliorat atque conferu

Nō n. b5 medicus determinatiz regime
 ea. Nā impedimēta ei? et inuamenta inseq
 tur impedimēta et inuamenta eorum.
 ergo lesō fiat immediate in aliquo uētricū
 cerebri tūc ledi? immediate l' fantasia l' y
 ginatiua siue cogitatiua l' memorialis. E

Ally nero ⁊ melius dixerunt q̄ licet mēōis
al' non sit ante extimatiū quo ad organū in
quo residet. est tñ ante eam aliqñ quo ad ope-
rationem. Nam aliqñ mēōialis opatur prius
q̄ extimatiua quod apparet ex eo q̄ opatio
extimatiue est duplex una recta ⁊ alia retrog-
da. mō opō ē? recta hñ ē añ opatiōēz mēōis
alif. s; retrogda ē posterior sic ē bñ gñia. yma-
ginemur q̄ onif p̄phēdat lupū ⁊ iudicet eū inf-
mūz ⁊ spēm inimicitie sue reponat in mēo-
ria. Ista ē opō recta. ⁊ ē ac? frutū ordinat?
⁊ fact? p̄ ingressū formaz. S; tñ p? h lupō
n̄ pñte alif onis extiarū sup ī spē inimicitie
lupi ⁊ iudicat eē fugiēdū ⁊ figit nō pñte lupō
n; ab ea uiso. Et ī opō extimatiue d; retro-
gda. ⁊ fit iste ac? p̄ regressū formaz. fit. n. b.
mō q̄ mēōis spēm inimicitie lupi in ea refer-
uat ⁊ extimatiue repñtat. uñ extimatiū mouē
ad opandū. Et ista tal' opō mēōial' ut patz
ē añ opōnē extimatiue. Dixit Aui. 3. d. c.
stoliditate cogita? ē un? q̄ mouib? sps. Et
ill' p̄r d; cogitaciōē q̄m ad acūz p̄generāt ⁊

Et primo. intelligentes inanimata specantur.
Dicunt q' operatio intellectus extimatiue
fructus in infans? nō inuenit in actu uel sal
tem inuenitur multū diminuta. Sz opatiōes
q' uidentur posse sequi a fructu extimatiua ut
cum claudunt oculos infantes qñ abstergiunt
ab eis lipitudo. et euz exēdit manus ut sub
frēntur ne cadūt cum erigunt nō puenit
fructu extimatiua animal. sed a nālī que est
intrinsicus nature. ut uoluit Aule. 6.º de natu
ralibus. Supra tactus est q' operationē ex
timatiue. pcedit opatio sensitīue exterioris.
Et Aristō. sic uisus est uelle. qđ dictū dñi pōt
intelligi dupliciter. uno modo immediate et hº
modo nō est uerū. qm si sic esset tunc opatio
rememoratiōis esset cassa et nunq' fieret re
memoratio. Nam ut sic extimatiua nunq' re
ciperet a memoratiua. Alio modo media
te. Et sic est uerus. r ratio est. quia spēs non
cōprehendunt a sensitiua interiori nisi gra
duate scđm spiritualitatē ut Aristō. uoluit 2.
de anima et in de sensu. qua pp necesse est p
cedere aliquaz spēm aliter apprehēderentur
absqz graduatiōe. Et ppter hanc cām ē
uoluit Aristō. q' spēs sensate a sensiterus ex
terioribus nō possint immediate recipi a uirtu
te cogitatiua sine extimatiua qz nō sunt spūa
litatis tante. q̄ta illi cōgruit uirtut. qua pp
necessarius fuit sensus comunis fantasia ut in
eis magis spūales fierent. Et dicunt q' si
aliquid impm̄ in sensus intrinsecus sine mo
uet ipm̄ preter q' mouerit pns sensus extrin
secus nō facit hoc. quia actm impm̄at immedia
te in sensus ipm̄ intrinsecū. sed qz ē cā morº
alicius qđ prius fuit in illo sensu. Et hoc pz
qm aliquid ab extrinseco uadit ad organa sen
sus intrinseci nō mouēdo organa sensus ex
teriorus qđ nō pōt iprimere imēdiate in ipz
nisi per aliquid qđ prius fuerit in ipō sensu.
Et sic facit sensus operari qz sensus interior

moris et reminiscen-
 tiam esse patris pro-
 pter autem de facili
 ita vult et tunc dicit
 et sic et remouibilis
 esse potest et actu
 non notitia iam pro-
 cognoscere per ipsos quod
 memoratius sicut be-
 memorari cum iam prius
 ad cognoscit Et ut
 genus prius fuerit a
 deo ipse in idem
 sicut ipse intellectus
 ut primo estimat
 ut infensibilis et se
 idem quod vultus exte-
 rius et quod de memo-
 riatur cognoscit a
 deo et non solum
 memoratius quod est ill-
 licet in intellectu per rationem
 et sic sumitur eius
 status resedens in
 de qua dixit Be-
 ne hinc memoriali-
 tas autem ad extrinsecam
 considerationem et in
 eo sensu perceptus.
 et confirmans the-
 sis est ibi scilicet
 quod prout ad sensus
 in perceptis. Et quod
 vultus deus est et
 deus et sensus om-
 nium et ad extrinsecam
 prout ad extrinsecam
 non ita fantastice
 deus extrinsecam

non opatur nisi p speciem receptas prius in sen-
su. Et isto modo dicunt fit operatio in
sompnis in freneticis et melicis. in sompnis
qdes quia dato q sint sompnia uera pceden-
tia ex impressione celestiu que moueant yma-
ginatiuas nō tñ ymaginatiua opatur per im-
pressionem illorū nisi inq̄tum moueant ali-
quā spem in ymaginatiua tam apphēsa ul' sal-
tē illi sitet. Et q̄sū ē in freneticis et melicis
in qb' ascendūt uapores ad caput q figurāt f3
diuersas figuras et formas sic accidit in nubi-
b' in aere. ponatur ergo q affēdat et figurē
figura eq et armoz et q uapor sit niger. has
uaporatiōes uapoz uoluit Auer. in de sopno
et uisū. q ymaginatiua nō iudicet nisi uēiat
ad sensū cōez et a sensu cōi ad sensū extēio-
rē et sic non iudicabit freneti' aut melic' bu-
ius formas ēē nisi mediante sēsu extēio-
ri. Nec tñ difficultates habent.

Capitulum 14^m. de uirtute memoratiua et remi-
niscitiua.

Memoria i libris aucto-
rum tripliciter rept-
tur sūpta. uno mō p spē q dicit
ēē in hūre memoratiua. Et sic
sumpta ē ab A. in libro d me-

moria et reminiscencia cui dicitur. memoria di-
citur esse passio primi sensuius. Et ista spe-
cies aut ē de facili mobilis et remouibil' ab
ipsa hūre et tūc dicit' passio. aut ē ualde fixa et
difficil' remouibilis et dicit' habitus. 2°. mō
sūp p hūre q actuali cognoscit obiectū cui
obit notitia iā pcessit et tūc ipsū obiectum
cognoscit p spē que remanserat in uirtute
memoratiua sicut hoc mō dicimus hominem
memorari cū i pñi habet noticiā alicui' qd
an' cognouit. Et ut sic sumpta memoria sū co-
gnitio pñs fuerit alicuius rei primo in elec-
te ē pñs idem quod uirtus intellectiua
siue ipse intellectus. Et si illa cognitio fuerit
rei primo extimate siue cogitare sensibilis si-
ue insensibilis p sensū extēiores ē pñs
idem qd hūre extimate siue cogitatu. Istū
eniz ē qd dicit' memorari. i. i pñi cognoscē qd
fuit ante cognitū ab intellectu ul' extimate

Et 3° mō sumitur memoria p ipsa uirtute
memoratiua q ē illa q pseruat spēs obiectoz
in intellectu p extimate dīdicatoz i absentia
Et sic sumitur cui dicitur quod memoria est
uirtus residens in postremo uentriculo cere-
bri de qua dicit' Auicena. uirtus conseruati-
ua siue memorialis est thesaurus eius quod
prouenit ad extimate suple ul' intellectuā
de intentionib' inceptis sensu ex formas
eoz sensu pceptas. et exponunt est thesaurus
i. conseruans thesaurum. Sicut fantastica
hūis est thesaurus. i. pseruat thesaurum ei'
qd puenit ad sensū cōez ex foris sēsu extēio-
ri pceptis. Ex quibus apper q operatio
huius hūis ē pseruāe intentiones nō sensa-
tas et ēē sensatas omniū corā quoz noticia
puenit ad extimate ex pceptiōe sensū aīe o-
rā. Sicut fantastica ē pseruare intētiōes sensa-
tōes extēioribus tñ quarū ambaz uirtus

tus pseruatione et repēscēde pseruati facta
ad extimate. extimate suā effi ē opatōes et si-
militer intellectuā. A. tñ i d mēoria et re-
miniscētia dicit q uirt' memoratiua est con-
seruatiua sensibilis per se et insensibilis per
accidēs. Et ut dicunt intellexit per insensibi-
lia intelligibilia nō aut insensibilia q nō pcepti
uirt' sensu ut amicitia cōueniētia utilitas et
huiusmōi sūta et eoz opposita. qm oīa huius
modi insensibilia sicut et sensibilia ipsa p se
cōseruat. Intelligibilia solā cōseruat p acci-
dēs. Et q ista uirt' pseruet ēē intelligibilia
dicit A. apparet qz lesa memoratiua ledit
intellectū. uñ si qd amittit mēoratiuā nō pōt in
actu f3 extē mediate intellectu intelligēdo p-
pter amissionē spēs circa qd intellect' suas
exercet opatōes. Ex dictis pōt patere quō
mēoria dicit a mēorari. dicit eniz Auer. i suo
de mēoria et reminiscētia q remēoratio in p-
teritis ē. Aō eniz uocam' remēoratiōē nisi
illi' rei q psciebat in pterito. Remēoratio
eniz ē reueritio in pñi intētiōis qd ēē in
pterito. Et differt a pseruatione. qz pser-
uatio ē illi' qd semp ē in anima postqz fuit q
pseruat. Remēoratio hō ē illi' qd fuerat ob-
litus. et iō remēoratio ē pseruatiō absēsa. ubi
pseruatio ē mēoratiō qd. Et dicit remēora-
tiō per inuestigationem ē ppe in homine. s3
mēoria ē i omni b' animalib' imaginatiuis.
mīta autē aīaliū nō imagināt' sic hūet et hūia
conchas. Dicit q mēoria 3° mō sumpta p
ut h3 spēs pseruare in absentia sensibilium
nō ē cognoscitiua. qz talis pseruatiō fit absqz
actuali cognitione. et isto mō ppe sūp p uir-
tute mēoratiua. S3 2° mō sumpta put in
actu recordatiōis cognoscit qd ē pteritum
sub rōe pteriti et discurret et iudicat de ipso
tūc spā ē uirt' cognoscitiua. et im ppe dicitur
mēoratiua. Et ista uirt' 3° mō sumpta et p-
prie ē duplex. una absolute dicta pseruatiua
uel mēoratiua. et alia ē dicta reminiscitiua.

Et mēoria absolute ē uirt' q pseruat spēs
mēorie qmēdatis cū pseruatiōe absqz dis-
pñone et dilatiōe siue absēsiōe sicut cū hō
rem de qua hūet cognitiōē h3 pñcipaliter i
mēoria et actu mēorat ei'. ita q nō est ei ne-
cessari' discursus aliquis ad h' ut mēoretur
ei'. Sed uirt' reminiscitiua ē illa q deuēit
in noticiā rei oblite p discursus factus de re
oblita per aliqua memorata. ita q ducit in co-
gnitiōē eius sub ratione qua precognita erat
sicut vñ. hōmo uidit sortem et operationes
ei' quas memorie comendauit. Sed postea
ad tempus recordatur sortis. sed nō potest re-
cordari operationum eius unde stat cogitās
sup operationibus eius discurrendo. donec
recordetur earum. hūc autem discursum nō
facit uirt' mēoratiua absolute. qz cum pñma
tōe spēs pseruat. iō dicit Auer. 2°. coll3 q in-
ter pseruatiuā et reminiscitiuā nō ē dīa nisi qz
pseruatiō ē pseruatiō qd. et remi' ē pseruatiō in-
terrupta. Et dñt ex dictis pōt apparē dīa
iūer cognitiōes oblitū q catur p reminiscētiā et
noticiā alicui' oblitū factā p nouā sciāz vñ.
pōt qui oblitusci alicui' oblitū et per memorata
deuenire i cognitiōes illi' qd sit p reminiscētiā

Et aliqui non poterit recordari illi? obliu p
aliq^a p^o cognitio et p^o habita. sed recordabit
eius p^o aliquam additionem nouam. Quidam dnt
q^o memorantia et reuocatio n^o sunt due virtutes di
stincte exites in posteriori uentriculo cerebⁱ
sed acc^o eap. s. memorandi et reuocandi bñ sunt
distincti. Et p^o declaratione hor^o notat. q^o
memoria ut dicitur Ap^o in d^o memoria et reuocatio e
uirtus qua mediate hñs illas uenit in cogniti
onem actuales rei cuius in p^oterito noticiam
habuit que noticia e illi? rei sub rōne qua in
p^oterito fuit cognita. Actual^o n. cognitio rei
re non pñte nisi sit cognitio illi? fm q^o in p^ote
ritio alias fuit cognita non e cognitio q^o fiat
ex memoria l^o q^o cognitio memoratiue dicat. Et
l^o dicitur Ap^o q^o memoria n^o e sens^o n^o opinio s^o
bonu^o alicui^o habit^o aut passio cū factu^o fuerit
temp^o. Nam pñtis e sens^o et fieri est spēs et fa
cti e memoria. unde p^o spēs memoria omīs q^o dī
xit Ap^o. quēcūq^o tps sentiūt et quo h^o sola aīa
lia memorant et isto q^o sentiūt et hñt qm neq^o
nūc omīs p^o illud qd non omīs tps sentiūt
sensu^o hñt. Reuocatio ite fm Ap^o e ali^o actus
a memorari licet memorari sit actus necessarius
ad reuocatio. Nam reuocatio non e iterū adiscere
uel inuēire n^o e iterū memorari. Sed dicitur Ap^o
e sequis memoria ita q^o memoria antecedit. Abigra
tia. si prius aliqd didici et suz oblitus illius et
postea occurrit de uono uel p^o inuēitione l^o per
auditu^o ab alio. Si non cognoscā me prius
illud sciuisse. non dicat me illius reuocatio. sed re
adiscere uel re inuēire. Et sit si nō suz me
mor alicui^o rei et postea ito per aliquod tem
pus et postea rememoror eius. tunc etiam il
lius rei non dicor reuocatio cū nō fueris obli
tus illi? sed dicor iterū memorari. Reuocatio
n. sit hoc modo. siquidē prius aliquid cogno
ui et habui memoriam illi? et nunc sit ei^o a me a
blata memoria sic q^o nō possu^o memorari illi? cū
uolo. tunc dicitur Ap^o. si ex aliq^o memorato pos
su^o deuenire in cognitionē illi? obliu sub ra
tione qua ipm fuerit cognitus h^o directe e reu
ocatio illi? Verbigratia. Si pēdi lib^o et n^o
suz mēor ubi dimissi euz. sed sum mēor cuius
dā loci ad quez tui. si ex memoria illius loci et
alys factis a me ibi. possu^o deuenire in cogniti
onē loci in quo dimissi lib^o. tūc dicor dire
cte reuocatio illi? q^o ex aliq^o memorato tāq^o ex
prius noto infero aliqd oblituz sub rōe illius
prius cogniti quā ex tali inuestigatione scio
q^o ibi lib^o dimissi. Et sic apparet q^o remi
niscit antecedit memoriam. quā antecedit me
moriam loci in quo dimissi lib^o. Et eti
am sequitur memoriam ut uerbigratia loci ad
quem iui et aliorum que in illo loco feceram.
Dicitur Aristoteles. Actus reminiscencie nō
inest brutis sed solum homini. quā remini
scencia est inuestigatio alicuius obliu. Et ta
lis inuestigatio non potest esse sine deliberati
one et a proposito. Nam uelle rem oblitam
inuestigare est aliquod propositum sibi face
re scilicet proponere sibi aliquod questum
et inuestigare illud et procedere ad illud in
uestigandum non sit sine ordinato discursu
unius ad aliud. talis autem ordinatio ex
aliqua ratione. procedit hoc autem non po

test fieri nisi ab habente rationem quā nō sit
nisi ab intellectu uel ab aliqua virtute immediate
deseruire intellectui que nō reperitur nisi in
homine. Si aut in brutis sit ordinatio ali
qua illa est ex instinctu nature quo semp^o p
cedit in eo memorando. et si in eis aliq^o una
spēs cōseruata alias inferat nō facit illud ex
pposito nec querit hoc facere ppter qd si ali
quando in brutis fiat talis illatio erit a casu
et accidentaliter q^o nō sit in eis remissio sed
tantum sit in eis iterum memorari qm obli
tum non qram nec inuestigant aliqua ordina
tione. Dicitur Aristoteles in de memoria. et
reminiscencia memoria differt a reminiscencia
nō solus s^o tēpus s^o qm ipso memorari et an
malitū aliq^o p^o p^o p^o multa. s^o reminiscit nullū
ut dicat q^o cognoscitur animalis nisi domo.
Et si bene cōsideratur predicta apper^o q^o ad
actus reminiscendi plures p^ocurrunt uirtutes.
Dicat tñ reminiscit p^ocurrere ad eādem uir
tutes et eandem p^o ad quā p^ocurrer memorari
in reminiscencia tñ accidit ut memoratus unū
cōtineat uel inferat aliud. Huc quia habet ha
bitudinem essentialem ad illud uel in rōne
causae uel in ratione effectus. Huc quā habet
habitudinē ad illud uel sicut sit uel sicut con
trarius. uel q^o h^o habitudinē ad illud ex h^oue
tudine q^o h^ouectus e fieri cū i^o. Huc s^o aliq^o
aliū modū. Quid aut sit illud qd cōseruat
in memoria dixerunt quidam q^o cōseruatur
actus. hoc aut nō est tollerabile quia si sic e
staremus in continua actuali cognitione. p^o
qd dixerunt quidam q^o cōseruatur habitus et
quidam q^o cōseruatur spēs. Et inter istos non
e notabilis differētia. q^o fere dicūt idē. Et
qd cūq^o istos p^oseruet idē opatur et eandem
virtutem mouet q^o tum ad actum memorandi.
quoniam actus est qualitas qua mediate possu
mus operari cū uolumus et memoria est uir
tus qua mediate memoramus cū uolumus.
Et ideo dicitur Ap^o. q^o memoria e h^ouectus fan
tasmatum. qualitas ēt que ē spēs ydolum uel
ymago uel habitus remanet impia nō in a a
q^o si posset corripui cum in anima nō sint con
trarietates. s^o remanet impia in pte corpora
li deseruienti virtuti memoratiue. et cōseruat
habitū in anima. uel si nō cōseruat est tñ cā
simul cum anima actus memorandi. Et di
cunt q^o talis qualitas cōseruata in pte corpo
rali est extensa extensione sibi. Et est in virtu
te representatiue tale quale ē obliu in actu.
Et ideo l^o dextruz sit quadratus uel beat
dextrum uel sinistrum ipsa ēt est talis repre
sentatiua licet nō formaliter talis. Et dñt
q^o cum modo recordor alicuius cuius nuper
non recordabar. hoc est quia illū ē in habitu
cōseruato quo possu^o cū uolumus rememo
rari et modo uolumus memorari unius mo
do alterius. fantasmatia euz cōseruata que
sunt representatiua obiectorum per impres
siones sunt causa ut modo sit actualis noticia
que prius non erat. Et hoc est p^o aliq^o nou
um motum factum in spiritu animali simile
motui qui factus fuit cum de nouo fuit cogni
tio causata. unde cum modo actualiter recor
dor de forte et prius non recordabar uel q^o

nolo nunc recordari et potestatem habeo
illud facere per habitus reservatus in me. Ut
hoc est quia nunc in me ab anima vel ab extra
causatur noticia alicuius cum motu vel altera
tione in spiritu simili illi qui factus fuit cum
de nouo habui noticias foris. Vel causatur
noticia alicuius habentis contrarietatem vel
oppoñens foris vel habitudinem aliquam per aliquem
modum foris unde fantasma reservatus similis
cum anima vel anima mediatore fantasmate re
servato per diversos modos opinandi nunc ex
preparatione spiritus et organi gignit actualem
noticiam quam prius non faciebat. Nam res filis et est
spiritus in quibus spiritus cum possint esse relativi vel
habere ad res habitudinem sunt causa per res in ac
tuales noticias veniant. Et ut dicitur Aristoteles.
in libro de sompniis. voluit quod aer faciens in
nobis alterationem possit esse causa deveniendi in
noticias alicuius licet non totalis. nisi eis yma
go esset reservata. non faceret illud ex toto.
Et hoc facit aer per alterationes quam facit in
spiritu anime presenti et actualiter noticiam
causanti. Et dicitur dicitur patere. cum quod
aliquis memoratur alicuius velimus nolimus
quia cum recordamur alicuius vel cum aliquid
obicitur de nouo nos mouet potest illud habere
talem habitudinem similitudinis et conuenientie
vel similitudinis et inueniendi ex alteratione
et preparatione facta in spiritu et organo ex motu o
ne quam facit illud quod nunc nos mouet quod fantas
ma reservatus alterius rei mouet nunc actua
liter animam et si nolit quam prius actualiter non
mouebat. Nam fantasmatum reservatum agunt in
representando naturaliter ut cum passum est di
spodium. Dicitur Averroes in de memoria et re
miniscentia quod virtus memorativa est immutabilior
quam ymaginativa vel cogitativa. Et non inalegit
de memorativa quod est tantum ymaginativa spiritus et non
est cognoscitiva. quoniam ista virtus memorativa est ma
ior illis. Nam dicitur Aristoteles. ibidem virtus maior
non nocet ex nocumeto virtus immutabilior.
Et virtus cogitativa siue estimativa ledit ex
nocumeto memoratiue ut supra dicitur et quod memo
rativa non est immutabilior ea. Sed intellexit Aristoteles. de me
morativa reminiscentia de qua dictum est quod
ipsa est virtus cogitativa siue estimativa itez
cognoscitiva. ista enim immutabilior est pure cogita
tiva siue estimativa igitur ipsa vocetur memorativa.
Et ad ampliores declarationes predictorum
dicitur Averroes. quod ad hanc virtutes cogitativam. si
itez cognoscitivam pertinet 4^a actus siue 4^a
operatio de quatuor operationibus siue actibus quod autem
habetur posteriori uentriculo cerebri. quare per
est motus spiritus in uentriculo ut fiat impressio quod
motus saltem aliquis percurrit dispositio spiritus quod
est actus impressio. 2^a est ipsa impressio que
est sigillatio passiva. 3^a est motus spiritus a
posteriori uentriculo ad medium ut reddat spiritus
ad virtutes cogitativas vel estimativas. et 4^a est
ipsa recognitio spiritus quod formalis est operatio cogitati
ve et non memoratiue. Et quia ista est improprie attribui
tur 1^a 4^a operatio posteriori cerebri et virtus memo
ratiue tamque termino a quo. Et dicitur Aristoteles. quod quicquid
quod operatio de tribus primis dicitur deficit. 05 quod de
ficiat 4^a operatio. si recognitio rei. si respectu
eiusdem recognoscibilis si non conuerso. Dicitur

Et recognoscitivum non invenitur in brutis sed
solum in hominibus. Nam ad actum remissum est prius
aliquid dubium sibi proponit deinde ordinat memo
ratum ut inde possit venire in reminiscentiam ut
supra dictum est que non possunt facere bruta
Memorativa virtus convenit cum fantasti
ca. quia utraqque est conservativa specierum sed
dicitur dicitur Averroes 2° colligitur. quia ymaginativa
id est fantastica prestat aliis virtutibus formam
sensate rei potest quod parata est a sensibus. igitur yma
ginativa et remissibilis non sunt nisi ad conservandum
aut ad faciendum reverteri apprehensione illius fi
gure. et ideo sunt magis spirituales quam ymaginati
va i. fantastica. Et differt fantastica etiam a
memorativa quia fantastica species reservatas conservat
cum cognitione. Et iterum dicitur quia fantastica
conservat species pauco tempore et ideo sedem ha
buit in organo pauce siccitatis. memorativa vero
conservat species longo tempore et quasi in bitu
et propterea habuit sedem in organo pluris siccit
atis. Et consilium dicitur Averroes in de memoria. dif
fert fantastica a memorativa. quia fantastica est
sentire puta ymaginem siue apprehensionem illam sub
torem quam est prius et secundum se est ymago quedam. Sed
memorativa est sentire illam ymaginem non secundum se
sed secundum quod est ymago rei prius cognite. Et
posuit Averroes exemplum in hoc dicens. si quis in pi
ctura aspiciat figuram alicuius ut fortis. tunc po
test considerare illam picturam ut secundum se. i. ut quod
dam pictura est vel secundum quod est ymago alterius
prius cogniti. per hoc dicitur fantastica. et secundum hoc me
morativa. Dicitur Averroes in libro motuum lacerto
rum et ponitur a Rabi in prima pericula suorum as
serimorum quod actionum et operationum quod operamur cum
proposito tempore fantasmatum nos ipsi recordamur cum
eas prius egerimus. Sed non est sic de operationibus
et locutionibus eorum et mente capiorum
fortiter quod hi non recordantur eorum postquam sunt
liberati. etiam si eas ad eorum noticiam reduce
mus. Et causa huius dicitur Moyses est quia vir
tus memorativa cum est incolumis id quod necesse
est conservari recomendat cum proposito con
servatiue utrumque. Et conservativa virtus magis
conservatiue conservat id quod cum proposito sibi de
ponit a memorativa virtute. Dicitur Averroes in si o
de memoria et reminiscentia rememorans delecta
tur et tristatur. licet delectabile et tristabile non
sit in actu. delectatur autem et tristatur per rememorati
ones rerum que non sunt in actu. quia illa que
induxerunt ipsum ad rememorandum presentia in
actu sunt res necessario siles rebus rememoranda
dis quia igitur simile rei est comprehensum in
actu ab eo accidit rememoranti de delectatio
ne et contristatione apud illud quod accideret
ei. si illa res esset in actu et. quia habet speciem ut
illa res exeat in actum et quasi esset apud animam
possibile quoniam quando simile rei fuerit. tunc
erit quasi possibile ut sit. quando anima fuerit
rememorans aliquid per aliquod sile illi rei.
statim percipiet quod illud sensibile est de genere illi
us quod erat esset in potentia et quod est possibile ut exeat in
actum. sicut est possibile quod exiit in actum habet sile per
quod fuit exeat super illam rem. Et tunc accit remem
oranti de tristitia aut delectatione quod accidit
rei ei si esset in actu. Dicitur Augustinus memor
ativa iudicata recondit et affert adhuc iterum

Judicanda. Et dixit uolo cogites diligenter
quanta et quam multa memoria nostra retineat
atque utique anima retinet.

2^a. 15^m. 3° effectibus appueniunt ex ymaginatioe

Supra patuit quod yma-
gines alia sunt
per hunc fantastica diuidente et
propter. Sed et alia sunt per hunc
te quod cogitatio de apud et extra
clia apud. Et ut sit supra de ea de ymagia
facit casus. Dixit. Qui. quod extrinsecus siue yma-
ginatioes hunc mouere habere. Et id in per
morbillorum et yteritiae citric. et in per uariolam
ponit res rubee et citrine ante oculos ut per hoc
magis moueat ad sufficiens. uoluit ei. Qui.
quod intentiones sunt cause effectuum realium
in corpore. ipso. sed et in extrinsecis. Et sit
et Algazel uoluit. Sed et dixit. Qui. quorum
da anime ita perfecte. ut multa exteriora corpo-
ra obediunt intentionibus earum et fortibus earum
ymaginationibus. Et sic alia propter intentiones
fortes earum secuntur plume et grandines et
alia huius similia multa ac etiam maiora. Et hoc
ideo quia particulares cause talium effectuum
productiue obediunt animabus illis. Et di-
xit. Anic. per. et. quod ydionis et uulgaribus
ista uidentur impossibilia. Sed per uidentur
possibilia. Et secundum has ymaginationes
accidit stupefactio in dentibus uidentis com-
medere acrimonia. et accidit offitium uidentis
alium offitare. et huius similia. Reddunt
autem aliquid causa quod ymaginatio sit causa effectus
realis et est quod quando aliquid datur malitiae
uel efficienter in illo saluat uirtus illi. causa
sicut apparet in spermate in quo saluatur uir-
tus hominis. Et per hanc causam dicunt ster-
cus accipit et corrumpit sterus columbe per
inimicitiam saluatam in eis. Et si sit de cor-
dis factis ex intestinis lupi et pecudis que si
ponantur simul in lira non possunt propter
inimicitiam seruatas in eis quod prius erat inter
lupum et pecudem. Et sic dicunt species de
cise ab obiectis uigorem seruare obiectorum et
ideo species rei calide potest calefacere et species
rei accitose potest stupefacere. Et similiter est in
alijs que apparent ab intentionibus rerum
peruenire. Et dicunt quod quantis colores non
alterant speculum quod magis malitiae eos re-
cipit tamen corus species alterat corpus ut dicitur
et. Et si huius est quod agere habere determina-
ta passim modo speculum non est passum determi-
natum respectu speciei coloris si sunt corpora paci-
entium morbillum uel uariolam uel yteritiam
respectu illarum specierum. Et insuper species recepte
in corporibus animatis sunt magis uigoroze quam
recepte in inanimatis. Et dicit quod de causis
horum effectuum est quod huius inferiores nostri cor-
poris subalternantur et subordinantur anime
nostre intellectui. et agunt secundum quod ab ea mouen-
tur. modo accidit ut cum anima nostra intel-
lectiua apprehendit aliquam rem ut nocitum
species mouetur interius ad fugiendum illud eo
quod species agunt ut ab anima mouentur. et sic est de
uirtute appetibili. modo sicut anima mouetur

uel nititur ad talia. ita et huius inferiores ad
illa sic mouentur. quod mouet species eius deseruiens
sicut ipse mouet ab intellectu. Et ex his
dicitur appetit causa quod res rubee mouet sangui-
nem ad exteriorem quod uel ex uigore reseruat in ta-
libus speciebus uel ex ordinatioe uirtutis nostrae
aie intellectiue quod mouet ut ipsa anima. Quis et
bertus magnus dixerit quod res rubee mouent
sanguines a forma specifica. sicut et res odo-
riferae habent mouere animas a forma specifica.

Quidam autem dixerunt quod cum sit ymaginatio
aliquis rei species ad illam partem corporis de-
currunt cui illa actio est destituta ut naturas
membra exerceant ad similia per agenda. Et
dixerunt quod uirtus ymaginatiua multipliciter
exercatur ad finem effectum. quod enim stimula-
te sensu fumositate. humore. memoria ratio-
ne. uel maligna suggestionem. Sensu quidem
mouetur dupliciter. scilicet irascendo uel concupi-
scendo. irascendo ut horribilia sensu percepta
tanquam illicita repellamus. Et hinc est quod terre-
do medicinam solutiuam uel cernendo ipsam
aut eam sumentem attentione statim ad yma-
ginationem ad effectum medicinarie inacta-
mur. scilicet turbationis humoris et abdominatio-
nis eiusdem et subuersionis humorum cum eo-
rum de expulsiue. Et hoc manifeste mul-
tis uicibus uidetur in libro de adimaribus qui-
bus discreta ymaginatione conceptus. illico
ymaginatione completa. intentione duce ad stoma-
cum trahitur. ut perturbatio humoris et leui-
gando uirtutem incitet stomachi expulsiua ad
similitudinem medicine persequendo effectum. Et
inde est sit dixerunt isti quod serie ymaginando
frident auditum conceptum dum ymaginatio
ne peracta. species per inferiores molle terminos
discurrens et eos replens molam trahit supe-
rius ut superius affideat. ex quo quasi quidam
fridor generetur ut fridoris fre horros tol-
latur. Sed si comedenti bona cibaria quod
falso diceret illis muscas uel alia horribilia
fuisse permixta horribilitatem cibariorum co-
siderando et irascendo et ea spiritu ad stoma-
cum deducto per ymaginationem et incitan-
ti stomachi expulsiuam per uomitum illa ei ciet.

Et si sit modo si dixerit quod quidam uenenum
simpliciter nonne assumptum uenenum ex cogitan-
do effectus illico rigore retinet et spiritu ad in-
feriora cum calore reducto tremore non modico
timendo corripitur. et tanta posset fieri cor-
dis coangustatio quod non subcedente dila-
tatione illico mors sequeretur. Sed et quidam
nocte dormire nequeunt dum circa audita
terribilia aut futura in quodam aut simulacra
mentem opponunt et cogitando nocuos effec-
tus fortius anxiantur. Similiter etiam si
quis transiret ubi hominem occisum fuisse
illico timore retinet et si quis istius maxime
locum transiret ubi cadauer recens fuerit oc-
cultatus licet fetore non sentiat tamen spiritu quod
taciturnitas immutatione ex aere intentione susci-
piens et eandem anime repitans que horri-
bilitates sentiens per eundem spiritum sic turbatum
et effectum uirtutis ymaginatiua excitat ad hor-
ribilitatem ymaginationem. Et sic ex intentione aie
et circa horribilia ex cogitatione species ad interio-

910 616

• 3000000 5000000

100

me principis quo p
crentificus. Is hō b
Et dicitis dicunt
ē simplici voluntari
momento ēm impius
latus pōt in oibus
vō agē ad crecutu
em et volūtarias m
fratre ipm appetit
et nāle ut ē bñgrati
sō nō pōt volūtaria m
nō pōt in ad libitū
Et bene pōt resistē
et pēp volūtarem pō
nem. Similiter s
litas facē qn appet
ne abstinere a co
pōt resistere motu
quibuscūq. nē est
multas corrīpantib
occurrit cū manu ig
ras ad contrahendu
cam ab igne et q nē
uile ē difficile. Si
tatem non pteraber
tueret eas in igne.
vires bñne cogi cū
re. Verus frequen
conatus. Et inquit
Et in brutis hō mo
iū nec ēt esset i b
libere volūtarius.
appetit aliqd necē
illud uel fugiendū
impedit. Dicit
a domine nō utē
lice: nō simplici s
sēfem quādo q si
apprehensione app
eadez instrument
simpliciter volūtā
large simplici dicit
utritus motus
uile apprehensio
trahens nē del
ciqz apprehensio
Si enī m appreh
mam qz hoc mō ē
nō inuitigē app
quācūqz apprehē
appetitis tunc p
gare in nobis ap
tuez qd ē saluz.
appetitus est qñ
anima Iudicat a
aliquid nē bēre op
illud. Cū igitur
et sēntia uel cred
quid pplexū for
ca illud. Et q si
exemplis. Si enī
nouit iudi co nec a
uenire ad me ē i
qñ et caetis. n
li sēntio unum c
dūmē. Leo est

in se picipit quo possint cessare a motu nisi
extrinsecus. s. b. h. in se libertate rōis.
Ex dictis dicunt patere q. i. h. b. mor.
ē simplr uoluntari. q. b. homo mouetur et non
mouetur fm impūz uoluntatis per quam uo
luntate pōt in oibus resistere appetitui sensiti
uiuo q. ad executionem effectus appetitus
qui est uoluntarius motus. nō tñ semp pōt re
frenare ipm appetitui. q. aliqn tal appetitus
est nālis ut h. b. gratia. fames. Cum enīz fame
leo nō pōt uolūtas mea b. a me remouere q.
nō pōt sum ad libitum uolūtatē nō famescere
S. bene pōt resistere motui executionis eius
q. per uolūtatē possim desistere a q. mēstio
nem. Similiter si appeto coyū nō pōt uo
lūtas facē qn appeto ipz. s. b. nō potest facere
me abstinere a coyū. Et quāuis uolūtas
possit resistere motui executionis appetitus in
quibusdā. tñ est ualde difficile ut apparet in
multis cōtristantiis. Cū enīz h. b. gratia q.
occurrit cū manu igni. statim insurgit appeti
tus ad contrahendū manus et remouendū
eam ab igne et q. non p. trahat et amoueāt
ualde difficile. Si tamen uellet per sui liber
tatem non p. traheret manus. s. extenderet et
teneret eas in igne. nō enīz pōt libertas uolū
tatis hūane cogi cum uult suūz conatum face
re. uerūz frequenter et in multis nō facit suū
conatum. et inssequitur appetitum sensitiuum.
S. in brutis h. motus nō est simplr uoluntari
sicut nec ēt effect i homine cū nō uteret homo
libertate uolūtatē. Bruta enīz cū efficaciter
appetit aliqd necessārio mouent ad p. q. dū
illud uel fugiendū ex se nisi alius extrinsecus
impediat. Dicitur tñ iste mor. in brutis
et homine nō utere libertate rōis uoluntari
licet nō simplr sic in hōie utere libertate rōis
s. fm quid eo q. fiat ex precedente noticia et
apprehensione appetibilis et ab eisde cāis et p.
eadēz instrumenta et eodez mō sicut sit qui ē
simpliciter uoluntarius. Et dicit q. appetitus
large sumptus dicit uolūtas. Obiectū h.
utritus motus imperantis est omne appe
tibile apprehensum ab ea sub ratione con
tristantis uel delectantis. Et tō non ad quā
cūqz apprehensiones obit insurgit appetitus
Si enim apprehendo leonē ut uideo ipm pie
nim q. hoc mō ē mibi p. trahibile ideo in me
non insurgit appetitus fugiendi. Si enim ex
quacūqz apprehēsiōe uel fantasig insurgeret
appetitus tunc possemus ad nostri libitū g.
gnere in nobis appetitui optinonez et creduli
tatez qd ē falsus. S. apprehēsiō ad q. seguitur
appetitus est qn tñ apprehensione et fantasia
anima iudicat aliqd illi assēdo qd nō ē
aliud nisi bēre opinione et credulitatez circa
illud. Cū igitur apprehēsiō ē cum iudicio
et assēsu uel credulitate seu opinione circa ali
quid p. plexū formatum insurgit appetitus cir
ca illud. Et q. sic insurgat appetitus patet in
exemplis. Si enim modo apprehēdo leonē et
non iudico nec assēto hūc cōplexo leo pōt
uenire ad me et ledere et hāc habeo opinionez
q. ē in cauēis. nō inde moueor ad fugam S. z
si sentio unum clamorem magnū in quo multi
clamer. leo est extra cauēas et uenit hūc. tunc

statim timeo et appeto fugere. q. p. timore
et dicta clamantū statim assēto hūc cōple
xō leo uenit et pōt uenire et me et ledere me.
Et gnatur in me p. illud opinio et creduli
tas talis et assēsus. Et hoc intellexit Aulc.
cum dixit q. sequit iudiciū extimatiue aqua
prouenit cōis cū sensus. Et notat q. appbē
sibile extra animā mouēs desideratiū et tūc
dupl. pōt p. siderari uno mō p. tpe i aia app
bēnsia ab eo. et sic est causa efficiens motus.
Alio mō prout ē extra aiaz qd desiderabi
le. Et ut sic pōt dici. aliā cā finalis mor. Exē
plū posuit Auer. i. z. metafisice q. mēto. 36.
d. balneo ubi uoluit q. balneū h. duplex esse
unū in aia in q. tū apprehēdit per spēs ab ali
quo in qua apprehēsiōe orit appetitus cūdi
ad ipm qd ut sic est cā effectiua illius deside
rii. et per q. nō motus ad illud sequenti. Et
aliud esse bēre balneum extra animā. et tūc mo
uet ut finis q. desideratū. Et dicit q. illū
qd mouet ut finis. nō sēper h. esse reale extra
aia actū. s. sufficit q. bēat ē obiectiuūz per
noticiā abstractā que d. illo h. p. quā homo
mouet ad illud acquirēdū. Requiritur tamē
q. hōis tale ē potētiāle possibile sit ipz ponē
in eē. ut sit uex dicere tūc illud actualiter est
A. h. agens p. finē frustrare. Et p. hāc
cām mouetur hō ad faciendū domū et alia
multa sūta que pro tūc nūc sunt extra. In
strumētū hō et tūc desideratiue pōt dici q.
sit h. exēqns motū desideratū et mouens ad
impūz i p. nōis de qua h. uice dixit Aulc. h. uis
motus est illa que cordas p. trahit et laxat p.
qd mouetur mēbra et iuncture dilataione sua
et fixione. cuius penetratio est in neruis qui
sunt laceratūz et tūc. s. mediāte spū motio tras
missio p. neruis ab ei. p. principio. Et bec h. uis
reperitur motuā rōis et motuā. partus si
ue p. nōis. Et mouet totum siue partes aut par
tes obediendo desideratiue et hoc mō sit p.
hibens uel resistens. quod prohibens siue
resistens potest esse uolūtas rationalis imo
nans p. tra appetitū sensitiuum et potest esse ali
quis appetitus sensitiuus qui cāretur. h. uis
primo. sicut cū timet quis posse sequi maiore
tristitiam in prosequēdo q. sit delectatio p.
quam assētiēbat ad prosequēdum. Et
nō intellexit Aulc. cū dixit q. uis motus
mouet mēbra et iuncturas. q. in quolz mou
sit expediens mouere iuncturas. Nam in mo
tu lingue et labioz nō mouetur iunctura sed in
tellexit in motu membrorum hūanū iunctu
ras. Et dixit Aulc. cum dilataione et fixio
ne q. non solū bec uis h. mouere. sed et
firmū tenere et quiescere facere ut patz d. aue
senēte alas apertas in aere. Inueniunt autem
hic alia littera que dicit et flexione et est etiā
bona et clara. Et dixit Aulc. bec uis ē
sequens iudiciū extimatiue aqua prouenit
cōis cū sensus. nam bec uis ut dictum est
exequens motum necessārio obedit extimatiue
nā aia exequit motū p. appetitum. et appeti
tus inssequitur apprehēsiōē non absolutam
quia licet ymaginet in mente mea unum po
mū nō tamen moueor ad illud s. insēgi app
bēntionē cū iudicio qd facit extimatiua et intel

in extremitatibus eorum. Ideo quod cum trahitur trahit illas cordas. et quod alligata est eius extremitate ossis mouet os suo motu. Et quando membrum habet duos motus huiusmodi. tunc habet duo ossa uel duos musculos in duobus locis. et 2us adinuenit quod quilibet trahit per se suo tempore et prohibet alteri siue huiusmodi ne faciat oppositum suum 1^a hora. Si. n. opati fuerint ab eo una hora tunc statim in eum equaliter secundum unum situm. Supradictis duobus huiusmodi motibus. scilicet naturali et animali eorum respondet duo motus in corpore nostro de quibus dixit Galenus in libro de moribus liquis. motus ab anima procedens est duplex unus simpliciter naturalis qui fit a huiusmodi simplici naturali non agere cognoscit. Et fit mediante organo naturali. scilicet uulso et fit ad finem qui est restauratio. Et alius est motus simpliciter uoluntarius qui fit a huiusmodi animali motu post extinctiones et deliberationes et fit mediante organo huiusmodi animali motu. scilicet musculo et fit ad finem qui est uoluntatis siue appetitus executio. Et dicitur Galenus in 2° in 2^a 3^a motus medius inter predictos. Et iste ponitur esse duplex unus qui fit ambobus dictis huiusmodi et ambobus organis concurrentibus sicut deglutitio. Et alius est qui fit ab una dictarum uirtutum. scilicet ab animali et est organo. sed tamen cum hoc fit ad modum mori naturalis sicut motus hancit qui fit a uirtute animalis et mediante musculo. Et fit ad modum motus naturalis quod fit sine deliberatione ut in sompno. Et non est de hoc mirandum. scilicet quod aliquis motus fiat uoluntarius secundum modum motus naturalis. scilicet si ne deliberatione. et hoc propter finem et necessitatem. Cui uideamur ex dispo. pp. consuetudinem acquisita huiusmodi. sicut fieri ut per de ceteritate quod eo eum aliquo loquente sine deliberatione ceteris rixat et de sacerdote psalmos cantante. eo non attendente. sed meditando de alio. Et sic motus hancit et ei siles ut motus oculi et palpebrarum que sunt nobis uoluntarius et nobis etiam in istis uocantur motus uoluntarius de 2^a intentione. et dicuntur sic quod non sunt uere naturales neque uere uoluntarius. Et huiusmodi generis est tremor membrorum qui est egritudo uoluntarius mori qui est cum membrum opatur tremere uel nolit. Et dicuntur sic ad duas motus uoluntarius qui nunc si ne appetitu et uoluntate qui est mori uoluntarius de prima intentione. Et dicitur dicitur 2° colligitur quod motus uoluntarius alii est eorum et est motus totius corporis de quo dicitur. quod autem est perfectus ut motus eundi siue progressus. Autem est imperfectus sicut dilatare et contrahere quorumdam ostracorum. Et alius est motus. proprius siue particularis alicuius partis corporis ut frontis capitis oculorum mandibule inferioris ceteris raturum nasi lingue labiorum epiglottis colli spaulum cum uulna brachii rascere digitorum et aliarum functionum motus pectoris ad inspirandum motus uirge uelice qui claudit. intestini recti qui retinet ne feces exeant motus mirach et core et cruris et pedum et digitorum eorum. Et motus quidem uoluntarius in genere est duplex. scilicet tractio et pulsio. ad hos. n. duos omnes alii reducuntur. Notant propter predicta quod in animali bus reperiuntur multiplex motus. unus naturalis cuius principium est ab intra. siue illud principium sit passiuum ut grauium et leuium siue sit ac

trahit ut tractio nutritiui. Alius est uoluntarius cuius principium ab intra sicut est mori procedens a uoluntate. Tertius est uoluntarius cuius principium est ab extra non confusus uim. scilicet formam naturalis passio. ut dixit Galenus 2° de ceteris sed tamen cogit operari. Quartus est medius inter naturales et uoluntarius qualis est motus animalis graditui in altum qui ratione forme mouentis est naturalis. scilicet ratione molis est uoluntarius. Et Galenus in libro de rigore et ceteris. ut ponit a Rabi in 3^a pericula dixit. Genera mori animalis qui sensus inuenit sunt duo. scilicet motus uoluntarius et mori cordis et arteriarum. Et est 3us genus mori etiam in uenis non pulsantibus que non inuenit sensus. Adhuc motus sicut dixit ibidem Rabi. est ille que Galenus probauit in 3^a pericula de huiusmodi naturalibus. scilicet quod uene non pulsantibus alii qui mouentur per attractionem nutritiui et alii qui mouentur motu huiusmodi ad expulsiões alicuius quod est in huiusmodi panderis uiaz. Notant quod mori qui sunt in rigore quod non inscuntur notitia sensus inueniunt. scilicet notitiam sensus tactus sunt uere naturales. sunt ei 3 facti a uirtute naturali expulsiua. et non sunt facti ad psequendum uel fugiendum. sed sunt motus cōcussiu ad expellendum nocuum super quos motus uoluntas uel appetitus non habet imperium. Amplius in finem se querit capitulo de operationibus dicitur et de motu qui fit in sompno et aliis quibusdam requiritur ad motum.

Capitulum primum sume pme tractatus scdi fmōis scru q ē de dispōibz mēbroz animatoz in quo determinat de capite.

Inquit R. pbleumati 34. pbleumate p. caput diuinitum mēbz ē a q^o tanqz a diuina pte pcedēsternutatio qd sacra et auguriū fore sternu

tationes putauerūt et uetus p sternutatioes pcedentē adorāt et dignificāt. Et dicitur 12^a de anima lib^o cerebz ē eternū et opatio rei eterne ē in cerebro. scilicet intellectus. Et autem caput grece cefal. dicitur quod dicitur p laro caput pter ceterū corp^o honoratus ē optati qdaz eminētia. cui reliq^a membra dñanti parant atqz obsequiunt iure meriti cois slecta. Assignas autem Galenus. eam diuinam et honorabilitatis predictarum dicit in capite rationes per amplius quā in aliis corporis partibus manifestari. Est enim caput ut ipse dicit primo regimini acutoz rōe cerebri rōnalis anime sedes qdaz et domus. Dicitur dicitur 3^a theorie dispōis regalis ca. 12^a. Cerebz ceteris mēbris corporis honorabili^o ē et excellētis. est enim radix et qⁱ forma a se rōnalis per quā ē animus et discretio et origo sensibus et p^a animalis priu occurrēs intuenti. Dicitur periliator differētia 29^a. Caput ē mēbrū diuinū in supiori corporis situatum plurimis partibus et huiusmodi insignitū. Et quod rōnalis anime dom^o ē. in supioz et diuinoz exempla uide uacare. id dicit quidā cerebrū est sedes rōnalis anime ēz ipi^o huiusmodi operationū manifestationē. sed fm essentiaz cor est sedes eius per caput itaqz dignitatem ob reuerentiam

aliquid certe ideo frequentius contingunt flammam quæ sit, & quæ sit in continuo motu, & non quæ sit idcirco secundum fluxu. 6°. de animalium naturalibus sumus in continuo confluunt. Et sic ut nunc cupere non pot sumus ita ymaginationes & cogitationes auferri nalem? nisi ad perfecti res flammæ cogitationes? malis & hoc sufficit ad bonitatem.

Capitulum de sompnis.

[illegible]

bus in i fectus q̃ mol
 carnis. Et scōm b
 terna appo'is. Et ca
 etia suuū simū in b
 tunc locum decet pon
 uia i nra pūerē.
 canone id gerendus r
 dices finalis. i. p̄fēf
 edoq̃ amplius infra
 ē ceterū bāsis uocā
 p̄dices q̄nnet offi
 ē p̄pter dno iūamā
 nos id portandus. i. i
 mī iūat. Et aliud ē
 p̄dices q̄nnet offi
 am cū. Idcoq̃s fuit
 dicit. Aliq̃. q̃ sup
 na fū fuit quāto
 nes fūctus est eo q̃
 nes p̄ma aut p̄tes
 ē terminus est ad
 ceteros que ab una
 p̄mēntem transiit
 ē cōmūatū eius fū
 nt. alio duo p̄
 ē infra sunt offi
 ē nūq̃ p̄terofa p̄p̄
 ē q̄dē terminat fū
 mātē adēz laude
 ē q̄ ab antēori p̄
 p̄mēntē adēz laude.
 ē p̄terofa adēz la
 ē dno inter cap̄ p̄
 ad cēma laude. Et
 ē i n p̄p̄o p̄te fū
 boerūm nertus q̄
 ē fūctus est fēdō lon
 ē i n p̄p̄o ex tra
 offi p̄ris.
 Et p̄s 3^m d̄ anothom
 mātis p̄ncipaliū

An

ge uoc
 cū a c
 uel cot
 Dixit Nābūfū
 uādo que cerebrū
 lūgū spūā seu dura
 me uocātū fūit seu
 mātē licet ubi q̄
 dno i n cerebro dīp̄
 ē i p̄s q̄ i alys fū
 cētē duob̄. i. cōpō
 fūit ē legē i p̄m. i. c
 sōm duo creati sūnt
 mātē cerebrū et os
 ē sōn non conangū
 ap̄tuenāt. Et q̄
 ē i p̄s q̄ offi n̄ a
 cētē i sōa sua. i. i
 mē i n mōi fū. i. i
 ē q̄o dēcēt. q̄p̄
 etiam cū que

huc manifestus quod molis erat illis ossium hunc
capitis. Et secundum hanc commensuram sentunt
boies certissime calefieri vel infrigidari per
serius appo'ta. Et cum alius rursus rarissimus
est et subtilissimus in hac parte crani igitur secundum
hunc locum decet ponere firmata si uirtutem
uelis intus pueri. Melius tamen cum refri
cantone id gerendum tendentes capillos uel ra
dentes finaliter. i. perfecte. Huiusmodi tamen
de hoc amplius infra dicitur. Os uero quod
est cerebri basis uocat os parillare quod oia su
pradicta continet ossa. Et ipsum quod dux creatur
est propter duo iunamta. unum quorum est quod duri
tates ad portandum. i. tollerandum res pondero
sam iunat. Et aliud est quod durus minus suscipit
putrefactiones suppositum. Huiusmodi. n. sub super
finitatibus que ad ipsum semper descendunt possi
tum est. Ideoque fuit melius ipsum esse durum.

Dixit Aui. quod supradicta quatuor ossa cra
nei sunt sicut quatuor parietes. et posterior du
rior facies est eo quod assensuum custodia est reo
nis. prima autem paries est os frontale cuius sup
er terminus est aderes coronalis et inferior est
aderes que ab una extremitate coronalis par
ue pueniens transit supra oculos apud supercilia
et continuatur eius finis alij extremitati coro
nalis. Alij uero duo parietes qui a dextra sunt
et sinistra sunt ossa in quibus sunt aures et uo
cantur petrosa propter sui duriciem quorum unum
quodque terminat super aderes que puenit a su
mitate aderes laude et puenit usque ad corona
les et ab anteriori pars coronalis et posterior
pars aderes laude. Quod uero puenit terminat
a superius aderes laud. et inferior aderes que
est cetera inter caput et parillius. et coniungit inter
duo cetera laude. Et dixit et unum quodque duo
rursus temporis parte sunt duo ossa dura que co
doperiunt neruis qui transit in tempore quo
rursus situs est secundum longitudinem cerebri alij me
lius temporis ex transverso et uocatur b duo
ossa paries.

Capitulum 3^m de anothomia partium capituli continen
tiarum principium.

Amiculi cerebri tegere
Aui. Huiusmodi. m. ri
ge uocari sunt ab Aui. et si ppa
chia cerebri et ab alijs regimta
uel cobogimeta cerebri dicuntur

Dixit Huiusmodi ubi supra circuebat cerebri opum
ta duo que cerebri matres dicuntur. Aliter spiritus
huius et spiritus seu dura mater uocat. et altera sub
tile uocat subtile seu pia mater. Et dura quod
mater. licet ubique grossior sit pia mater. Et me
dio in cerebro dixerunt Huiusmodi et Contra. igros
facti. s. p. q. i. alijs suis partibus. Dixit et. to
cerebri duobus cobogit pamiculis quorum unum quod
subtile sequitur ipsum. et alij spiritus sequitur os quicquid
dem duo creati sunt ut sint duo distinguenda
inter cerebrum et os. ut cerebrum substantiaz
ossis non contangit ne ad ipsum ex ossis nocumē
ta perueniant. Huiusmodi tamen pamiculis dixit
Huiusmodi. s. ossis non accit n. i. dispositio additio
cerebri i. s. sua. ar. i. dilatare quod et accit obcessio
ne et striat. s. i. motu suo dilatare et striatio
de quo dicitur. Quis est eleuatur cerebri ad
craneum cum quedam adsum dispositione

sicut uoces fortes. pp. h. g. Iunameta dixit
Aui. inter cerebrum et os cranei duo ponunt
distinguenda media inter ea leuitate et duritie
Et duo quod ponuntur cuius obuiatio ossi non
est bona. absque medio. s. distinctum inter ea
est ut sit cerebro propinquior subtilis et ossi
spissius. Dixit Aui. duo fuerunt facti
istri pamiculi. ut si nocumētus contingeret uni
s. dure matri adhuc non contaretur cerebro.
2°. s. pia matre illeso permanere. Et facti sunt
unus durior immediate locatus sub craneo quod
durum est. ut non ledatur mollis a re dura. et
alius mollior immediate locatus sub duro
et supra cerebrum ne cerebrum tangat a re du
ra. Dixit Auer colligit primo. Et pamiculi
duobus cerebri unus est fortis et grossus et
alius est subtilis. et subtilis est coniunctus ce
rebro nominatus capituli secundina. quod si latur
secundine eo quod in ipso sunt nerui et uene ex quibus
bus natri cerebri. Dixit Huiusmodi. 8° de utili
tate pamiculorum grossa miringa cerebri regimē
et uelud defensorius quodque premittitur cra
nei obuiatio ossibus reiacens Et est filis subri
li. Subtilis tamen differt ab ea solis uasis cōten
tis in ea. Et nisi in medio natura locasset ne
quaquam tuti stabili esset uenatio cerebri ad
grossam et si solam subtilem natura creasset. n
esset absque dampno eius ad cerebrum appropi
matio. ut ergo non pateret facta est miringa
grossa quod ossis mollior tanto subtili miringa
durior. et quod grossa subtilis est mollior tan
to subtili cerebro. Dixit Huiusmodi. mater spiritus
sa nunc me ossi cranei continua est sed seonys
est suspensa pamiculis qui ab ea oriuntur qui
eam attollunt et seonys alligant egrediuntur
quod ossi cranei inter seonys uacuitates et di
latantur qui corde ac adiunctis quoniam dicitur. Sit
quod ex eis pamiculis unus subeunt dicitur arab.
secundina. Et est quod dixit Huiusmodi. 8° de utili
tate pamiculorum. A grossa enim inquit miringa
pducunt ligamenta quedam subtilia membrana
uia aut eis ut exeant extra future capitis sunt
pensis circa unum quodque ptez que fm se. Et
unde oriuntur inde pcedentes obuiant sibi in
uices et copulantur et totaliter ununtur et cōe
ex oibus ipis una generant membrana per a cra
neum nominatus quod quod colligat dura mirin
ga craneo. Dixit Aui. pamiculus spissus
cerebro non aderet neque et subtili pamiculo ita
ut in omni loco sit deceter situs super ipsum. Quod
est ab eo eleuatus. Et inter ipos quod non cōti
nuat nisi uene penetrantes in spisso. s. que ab
exira egrediuntur craneum et pueniunt ad spissum
et ex spisso puenientes ad subtilem. spissus
non uadit ad craneum cum ligamentis pamicula
ribus oriens a spisso stringentibus ipsum ad com
mensuras ne super cerebrum nebulosius grauet
Et hec quidem ligamenta ex commensuris ele
uantur usque ad exteriora cranei. Et oriuntur
illuc ita ut ex eis. unus tectatur pamiculus cra
neum cobogiens et per illud affirmatur liga
mentum pamiculi spissi craneo. Dixit Huiusmodi
habas utilitates piamatris dure tres sunt.
prima quia subtilem seruat que super cere
brum est et a cranei eam defendit duritie. se
cunda est ut inter duas partes cerebri pro

ram. f. r. pupin differentiam faciat 3^a ut sit
firmamentum r soliditas uenis que in eius
plicatione sunt sua reuolutione r duplicatiōe
Hail. 8° de utilitate ptenaz. subtilis miriga
simul qdes firmat cerebrum r regit. Et cum
hys adhuc colligatio sit uasorum omnium
que hz ipsum sunt assimilati enim cono embri
onis r mēstierio .i. cirbo. r eni illoruz sin
gulā ex multis arterijs r uenis ppe inuicem
existentibus mēbranis subtili inter medias
distātiās ptertas factū est r miriga hec filz
omnes colligit eas q fm cerebrum arterias
p uenas ut non pmutentur r circumplecten
tur. 2^a positione egrediantur fm motus non
habētes basim firmam ceu sup ita humidum
r molle. r paulo minus fragile corpus ad late
ppreca ei neqz solū cerebz pūnet. sed pūm
dū ei² inmergit r omnia ptertransit r totum
id plectitur undiqz uasīs. extēsa usqz ad in
trinsecas spatiositates uentriculor. Dixit
Hail. tenuis mater opimentūz. ē subtile inter
uenas r arterias que cerebz super eminent
ligat stringit repletqz que inter eas sunt ua
cuitates ad exēplum uenaz r arteriarum q i
qcauitate sunt. hec eni duo sunt ex uenis q in
uices inuicem r inter eas operimētū tenuē
est qd illas adinuices stringit. nec remanet
inter eas locus uacuu. Sic fit r in tenui ma
tre. fit enim ex uenis distributis a duabus
nō pulsantib⁹ uenis q cerebz ab exteriorib⁹
cranei ingreditur. r ab arterijs que adua
bus diuiduntur arterijs inuicē sibi obuiis in
plicat. Et ipsa quidem tenuis subspissa posita
est cerebrumqz circūtenet illi ptracta ipsum
qz ab omni opit pte intratqz in eius pfundū
ē qz cū uenis eius in omnibus illius parti
b⁹. r in concantis omnibus eius. Est autem
mollior spissā matre r cerebro continuata est
tāqz si eius sit curis. Non autem pūnuatur
tenuis cū spissā matre hz est inter eas separatio
Hail. q in loco pūna ē illo quo i eā due igre
duntur uene a cranci exterioribus r occurrū
eaz loco. ac etiā dilatanōis cerebz ipz dūz
autē reducitur. f. stringit cerebz mat⁹ iter
sit spaciū. Dixit Auic. subtilis pāniculus
copunctus est cerebro r continuat⁹ ei in ali
quibus locis. Dixit Auic. subtilis pānicul⁹
pter hoc q est cerebz tūamē est ē subfēta
mētuz uenaz qetaz et pulsantia. et ē sic secū
dina feruās situs iparum in ipō cōtextaz et
ingredit⁹ cerebz sbaz in multis locis pmissi
raruz eius et tendit in uētres eius et puenit
ad postremū sectuz ppreca. qz n idiget ea p
pter sui duritiē. Et dixit pānicul⁹ sbil⁹ ps
cobopitur et cobopit uētres cerebz usqz ad
colla in hac sup qd est tunica. durities r o ei²
qd est post illud. sufficit ei loco cobopertu
re uelaminis. Et dixit in. 12° sui de animal
bus mēbrana subtilis intrat in uentriculos
cerebz et cobopit illud quousqz puenit ad
ptes posteriores cui sufficit sua durities loco
cobopimentū mēbranc. Dixit Hail. facta
est hec mater tenuis triuz utilitatz causa una
ē ut uenas et arterias alliget que in cerebro
sunt. solidetqz uenas que ad cerebrum ueniat
ne forte suspēse remaneant. et secunda est ut

partes r congreget cerebz r operiat r de
fendat a matre spissa quēadmodū et cutis. idqz
molliis oīo facta ē ne cerebro nocerēt eius
occurrences quēadmodū spissa mater mollior
ossibus facta ē tenui tamen durior a superio
ri tenuē uestiens ut sit ei opimentūz r a duri
tate cranci defēsiō. Sic quoqz. r capitis cra
neū defēsiō ē r custodia r matris spissē. 3^a
autē eius utilitas ē ut cerebz pascat hys que
in ea sunt uenis nō pulsantib⁹ atqz nālē lērat
calorē hys q i ea sūt arterijs. Et dixit Hail.
hec duo opimenta oēs uestiūt neruos a cere
bro missos qz dū inter capitis sunt craneū ut
autē craneum egrediunt⁹ spoliantur eis r nudi
exerunt ab eo. Ex predictis notant. q pia
mater ut dixit Rabinoyes. mā feste cum cō
tinuitate adhēt cerebro r p eius ingreditur
cōmissuras r cauernositates ut possit bñ sbus
cerebz nutrimentū pberē r bonā constantiā
cerebz cōstare. Non tñ diffundit⁹ h sbil⁹ pe
licula ut uult Hail 9° de utilitate. pūculaz ab
intra in oēs āfractus r qcauitates cerebz in
parte posteriori sicut in āntiori hz quādam
ē similit⁹ illas. f. que sunt duriores in posteri
ori uentriculo que sunt i loco quē Auic. uoca
uit caudati. Et qz in parte ipsa posteriori
subtilior. qz posterior cerebz pars est grossi
or r durior non fluxibilis. qz nec continenti
eguit grosso nec ad oēs cauernositates intrā
re. durities. n. eius dixit Auicena sufficit ei
loco coboperture uelaminis hy etiam amb⁹
pānicul⁹ penetrant diuidendo cerebrum per
medium secundum diuisiones cerebz ut
appetit. Cerebz dixit Hail. theoric. 3°
ē corpus albū sanguine carēs mole. neruis si
mile molliibus. Dixit Hail. 8° de utilitate pu
culaz. cerebz in sba simillimū ē neruis quo
ruz debebat ē pūm nisi qz mol⁹ eis existit.
Non quidez nerui pars sunt sbe cere⁹ ppe hz
in ipō iemūtur uelut uirgula ab eo pdeu
tia. Et dixit Hail. mol⁹ factuz ē. hoc enim
cōueniēs erat ei qd oīs sensus recipit. oīs
n. fantasias fantasiaz cerebz r oīs intelli
gentias intelligere debet. Molle autē facile
alterabile est r passionuz receptiuuz. Unō
hail. molius factuz est propter eam que neces
saria erat uelocem mutationē r alterationē
ineozum que sentiuntur naturam. Dixit
Auic. cerebz humidum creatum est ut ipsius
motus non exicent. r ut eius figura sit bona.
Et hoc qz ad figuram capitis. Est enim
humidum bene figurabile r bene terminabi
le termino alieno. Et sic etiam eius figura
bona qz ad bene recipienduz ipressiones
sensibilis. Et cum hoc qd est creatum mole
dixit Auic. etiam est creatum pingue r leue.
Et Haliemus 9° de utilitate pericularum
dixit esse humidum pingue esse quadam ui
scositate uiscosum. sed esse humidum leue est
esse molle sine uiscositate. Dixit ergo Auic
cena. pinguedo eius est ut sit qz ex neruis ex
ipso oritur uiscosum. Sed leuitatis causam
dicit ipse Haliemus assignauit r est illa que
iam dicta est scilicet ut eius figura sit bona
r bona etiam sit ipsius alteratio cum ymagi
nationibus. Sed ego dico dixit Auicena.

imitatio eius canis
pō eni poterat ēē
luc. quia pinguedo
ex permiptione hum
3^a hūc tene ut murr
dum duris tribuit
perat murrū a cer
bro nutruntur r m
res exientes exren
oportebat nutriment
pque r nō solidū du
ut durā subfēta dū
molle leue uiscosum.
mentū neruoz ē tal
ipso oritur sic fle
nis. hec et oīa a cer
nates indurari nece
iporum duritiē est ut
pola. oportuit ut su
cerebz sit subfēta
que aut r uiscosum
fuit necesse dixit Au
cerebz ut spō q ipsi
uolūtate indiget si
us. Hō autē subfēta
kola forat. Et op
subfēta cerebz r
subfēta allentatur
Si enim fuisset dur
sit ualde magnum. A
bris qz depūis r te
lmi raro. Dixit i
aquū qd patet qz c
lura p calorē aquea
retri ut r. patet
de cerebro p⁹ mo
tū sbaz cerebz ei
uinus nō sunt oī
oportuit neruoz
āli duriores. hz r
luc diuiz ē. molli
uero reliquū qd c
f. quod posterior.
tue r molliē in
teriori mollior ē
Hail. molliis qdem
hail. debens ēē ner
tā sensus. duri⁹ ue
tūe diueminādo p
n. Dixit Auic. 2°
tā leue mli qz pūp
luc r auditus orit
speculator ē r spec
ueneroyē ē digniōis
duri⁹ qz pūm neru
mo ipi⁹ r ex ipō e
nominis r uicariuz
cessum est ex ip
Dixit Hail. qz nō c
pūm molliis ad dū
lūia porterea nā
r mediaz locant
tas cerebz ex dū
bat. Dixit Auic
uclaminis duri di
r uclaminis subtili

lenitatis eius causam fuisse. p. ut sit pingue
Ad cuius poterat esse pingue nisi sit humidum
leue. quia pinguedo ut in suo loco patuit fit
ex permixtione humiditatis aereis cum aqueis. et
2° fuit lene ut nutrimentum quod nervis gra-
darum duris tribuit sit bonum. et nervis pre-
parat nutrimentum a cerebro. Nervus enim exire
bro nutriuntur et nuda. ut ergo. nervi durio-
res existentes extenderentur in longitudine
opotebat nutrimentum eorum esse tale. f. molle
pingue et non solidum durum. Non enim augmen-
tar dura substantia duras sicut augmetat ipsum
molle lene viscosum. Nec non oportuit nutri-
mentum nervorum esse tale in cerebro. ut in eo quod
ab ipso oritur sit flexibilitas in nuda et ner-
vis. hoc est orta a cerebro apud suas extremi-
tates indurari necesse erat secundum gradum. Et
ipsorum durities est et esse debet durities fle-
xiosa. oportuit ut substantia originis eorum
f. cerebri sit substantia flexuosa. f. pinguis pin-
gue aut et viscosum lene est pauldubio. Et
fuit necesse dixi Avicenna. ut talis foret substantia
cerebri ut ipsa quod ipsius circumdat et qui motus
velocitate indiget sit in humiditate substa-
tus. Ad autem substantiam nervi. nisi pinguis ut
flexa foret. Et oportuit etiam fuisse talem
substantiam cerebri et non duram ut cum raritate sic
substantia alienatur et non est nimis ponderosa
Si enim fuisset durum fuisset nimis graue cum
sit valde magnum. Et quod durum est in men-
bris quod densius et terrestrius est grauius est
leni raro. Dixit Avicenna. cerebrum terreum est et
aqueum quod patet quia quod decoquitur sicca fit dis-
soluta per calorem aqueam parte eius remanente ter-
restri ut 2°. patet de animalibus. quod quod est
de cerebro per motum animalis. Et quod oportuit
fuisse substantiam cerebri esse lenem per nervos et nervi
unius non sunt oes. sed duplicem dixit Galenus.
oportuit nervorum esse nam unum molliorem et
aliud duriores. sunt et cerebrum in duritie et mo-
litie diuisum est. mollius quod est quod autem. durius
vero reliquum quod cunctis diuisum vocat anothomici.
f. quod posterius. Dixit Avicenna. cerebrum substantia in du-
ritie et molitie in equalis existit. Ad per eius
anterior mollior est et posterior durior. Dixit
Galenus. mollius quidem oportuit esse id quod ante
per. debens esse nervorum mollium uentrem
ad sensus. durum uero quod posterius per. debens
esse disseminandum per totum corpus nervorum duro-
rum. Dixit Avicenna. Anterior cerebrum non est fac-
tum lene nisi quia plerumque nervorum sensus et per quod uis-
sus et auditus oritur ex eo. Et causa est quia sensus
speculator est et speculatoris inclinatio ad pre-
anterior est dignior. Et fuit posterius cerebrum
durius quia plerumque nervorum motus oritur ex poste-
riori et ex ipso etiam oritur nuda quod est eius
nutritus et uicarius in cursu dorsali et ubi ne-
cessarium est ex ipso oriri nervos fortes.
Dixit Galenus. quia non erat valde quiescens et quies-
cens molliis ad duram approximationem superle. sed
levis porteres non alteraturam distinxit scorsum
et mediam locum ipsam duram mirram que to-
tus cerebrum ex dictis nunc patet quod tenere debe-
bat. Dixit Avicenna. inter dictas partes gradibus
nelaminis duri distinctus est superle ymo etiam
et nelaminis subtilis quod sub duro locatum est

Dixit Galenus. per causas quod dicebatur quod appro-
ximatio duri ad molle non est bona. factum est quod
pres anterioris cerebri que in illa diuisione
tangunt duram mirram duriores sint facite.
Dixit Avicenna. uelamen in ipso non gradatim
exit. f. non replicatur et duplicatur nisi ut sit dria
si inter partem lenem et duram ut non trahat se sine
medio. Sicut et ipsi reflexionis replicationis
et duplicatōis alie cause quod una est dixit Avicenna.
ut uene ad cerebrum descendentes habeant cui in-
cantur et eas fortes faciat. Ideo posita est reflexio
in sustentamentum eorum. Et 2°. causa est
ad hoc ut ligamentorum uelaminis adherens ce-
rebro sit origo et egdistia commissure cranei
que est coram ipso. Dixit Galenus. diuisus est cere-
brum in duas partes quarum altera est anterioribus
et uocat per. et altera posterioribus et dicitur pu-
pis. separata quod has duas partes opimetur spissius
subintrat illas duabus tumis. Dixit enim
quod. quod ipsum duplicatur inter illas duas partes. Nec
est dixit Galenus. inter has duas partes continuatio
nisi per meatum quod sub huius est per coram quod meatum est
cundat. Et per mollior est pupis. quod oportet
bat ex ea nervos molles quibus debebat sensus
fieri oriri. Et pupis durior ut quod motum copiam
as fortior est et tollerantior. Et dixit Galenus.
per maior est pupis. quia ex ea oriri oportebat
nervorum plura paria quod a pupis. Dixit Galenus. 8°.
de utilitate periculi partes anteriores cerebri
quod tangit opimetur. f. periculi superiores duriores sunt
tōne sunt. molles et quod ab his trahuntur
partes molliores. Extrinsicis enim ad uix pa-
ciendum oportebat preparari. et ad duriorum ner-
uorum apophisim que et in medio sunt ut per passi-
bilitate quidam habent ab ipsa positioe et per ydo-
neum facta sunt nervus molles. ut enim appebit
in ano nervorum ab anteriori cerebro nervi
motum aliqui oritur maxime illi qui ueniunt
ad mouendum oculos qui ab extrinsecis et su-
perficiale cerebri anterioris pre origine ha-
bent tanquam a duriori cum eos duos oporteat
esse. Nervus et sensus molles a profunda et
et uentriculis oriuntur. Ex eugelida enim. 1. par-
te posteriori nullus nervus molles oio explan-
tans est. Ex anteriori et necessario fuit ce-
rebrum durorum nervorum explanari aliquos sic pu-
to eos quod oculos mouere debet quo circa qua-
uis per nervos molles sit huius. non enim ex pri-
bibus sunt in profundo ex quibus illi. f. molles explan-
ationes fecerunt. sed ex duris quod sunt superficie
tenet. Auctor anothomie cerebrum est latum
dine diuisum est in duas partes ut huius membrum binum
sit sicut et cetera membra bina ut si forte leda-
tur eius una pars. alia seruetur illesa. ponit
et cerebrum a rabi. per suorum affo. auctoritate. B.
in libello de adiutorio creatoris inter membra
que creduntur in corpore esse unum et in ueri-
tate sunt duo. De numero uentrius cerebri
superficialis uidetur esse discordia inter au-
ctores. Dixit. n. al. li. 2°. quatuor partes que ue-
trici cerebri sunt secundum Galenus. sunt quatuor
or. quorum duo in anteriori parte cerebri
stantur et unus in medio et alius in occipicio
Galenus uero dixit eos esse tres. quorum duo in
proa sunt et uocant uentriculi parales per quas
et attractio fit aeris et expulsio. et flans

qui a cere^o ē et quibuscūq; uox erit a cereb^o ut
Constant. dixit in pātegni. Et in ipso dixit
Haly sps mutat uital' in nāz sps alio. Et ē a^o
q̄cūq; in cere^o posteriorib^{us} q̄ uentricul^o d^o
posterior. Et usq; ad hunc uentricul^o sps pce
dit alio a duob^{us} pre uentricul^o. p^o q̄ mutat^{ur} ē
et alterand^o quadā alterat^{ur}. Et dixit Haly.
Inter hos duos uentricul^{os} meat^{us} ē trāsiti^{us} per
que^{os} spūs discurrent aial^{is} a duob^{us} prore uentri
cul^{is} ad pupis uentriculū. Et h^{ic} mediante meatu
fit cōtinuatio pre et pupis. Et secut^{ur} ē et in
hoc Constant. in ibeoz^{is} pātegni. Dixit enī
proza duos optinuit uentricul^{os}. pupis et u^o
ad quē sps accedit aial^{is}. et aliq̄tūlū in duo
bus mutat^{ur} sit prore uentricul^{is}. Necessē. n.
fuit ut duo uentriculⁱ prore uentricul^o iūgerent^{ur}
pupis. nūc hui^{us} uie pforatio uentricul^o triū
est continua^{ta}. Auē. quoq; coll^{is}. p^o uidet^{ur}
ponere quātor^{um} dicens. cere^o hēt in se conca
uitates q̄ noianē cellule cerebri. Et sunt due
exites in parte anteriori cerebri. una in me^o
et alia in posteriori. Et iste cōcūctas sunt
adinuices se coniūgētes. Auē. uero posuit
tres cōcūctas uentricul^{os} in anteriori
alt^{er} in medio. 3° in posteriori. Quidā autē
solū duos ipos cōdixerunt. sicut due sunt p
tes cerebri anterior. s. et posterior in quarum
una queq; unū dixerunt cō uentricul^o. Et
q̄ sedatio p̄dicte discordie ex dione cerebri
fm longitudinē ei^{us} erit māifesta. Hō notat q̄
cere^o fm lōgitudinē diuisus ē ad q̄m at cere
bri. et ad quos ei^{us} uentricul^{os} h^{ic} longitudinalis
diuisio pueniat. Et uidet^{ur} discordia cō inter au
ctores. Haly. nāq; 8°. de utilitate p̄culaz
posuit q̄ dīca dīo non pueniat ad posteri^{us}
cerebri et q̄ uentricul^o posterior nō ē diuisus
in duas ptes. Auē. uero dixit cere^o totum
in sui longitudine mediatiōe hēt penetrātes
in ipsi^{us} sup̄bac et medulā in ipsi^{us} uētes. Et h^{ic}
p̄ illud qd in p̄litate. i. dualitate de iunamē
to noto exī. s. ne si alit^{er} ledat^{ur} cōcēt alteri.
Et ueritas quidē ē ut dixit Auē. q̄ unusq; s
q̄ uenter in sui latitudine duas habet partes
sed h^{ic} p̄litas i uēte āteriore solo ē sensui ma
gis apparē. Anterior ei^{us} uentricul^o sensibilis
ē sepationis in duas ptes. s. in dextram et si
nistram et sunt dixit monidius p̄tes. s. uela
minū diuidentes ip̄s descendentes hinc inde
usq; ad basim p̄ quā appētes et manifestā dī
uisiones hīc uentriculus unus uere existēs a
supradicis auctorib^{us} posuit est duplex. fuit
autē hīc uentriculus manifeste diuisus et facit^{ur}
bimus. dixit gal^{enus} ubi supra. q̄ duos meli^{us} fuit
ēdicos ceu inferiori pforatione. s. per quas de
scēdūt supfluitates eius duplici exite et sensu
terys oibus que ab eo pcedunt didim^{us}. i. du
plicib^{us}. s. exītib^{us} et ppter p̄mā et cōfīmā om
nium utilitatem didimozum organozum que
est ut si unum patiatur alterum famuletur.
Et dixit Haly. facti sūt duo ut ab uno
quoq; latere neruus unus produceretur. ut
si forte aliquid eorum in commoditas accide
ret aliqua ster alter ipsius loco. Alij autē
duo sunt insensibiliter diuisi et ideo non binē
positi sunt. Medius tamen uentriculus secun
dum quōdam subtiliter inspicientibus dī

uisus apper. ppter qd Haly. ubi supra dixit
miringa usq; ad p̄cūctas puenit q̄ ē infor
et formi que cōcūctas est uentriculus medi^{us}
que et deinceps corpora duriora exīta sūt
q̄ ut egeat atinardio et sūt q̄ circa postero
res totū sunt uentricul^o. fuerunt enī tres
creati ut sint sedes triū uirtutū anime unus
quisq; sue ut supra de uirtutibus aialib^{us} pa
ruit. Medius quoq; uentricul^o dīx^{it} Mundin^{us}
quia ē uita et transitus et cōiunctio duoz uen
tricul^o. ideo q̄busdā nō fuit uentricul^o po
stius ab anteriori et posteriori distinct^{us}. Et
iōnō habuit cereb^o distinct^{us} ab eis et sic po
sterior habuit ab anteriori. Et uentriculus
q̄dē anterior maior est posteriori satis sic et
anterior cerebri maior ē posteriori. Imo et
quecūq; sentio anterioris uentriculi maior
est toto uentriculo posteriori et posterior uē
triculus maior medio ē satis. De magnitu
dine posterioris dixit ubi supra Haly. q̄ ner
ui motus et dorsalis exparēgelida. oriunt^{ur}
oportuit hīc uentriculū dignū cō magnitudie
s. q̄ ibiq; corporis uentriculi illi q̄ maiores
s. bas recipiūt maiores rōnabilt^{er} sunt ita et h^{ic}
ideoq; patangēlida uentriculus rōnabilt^{er}
minor factus est anterioribus. Dixit Auē.
uenter posteri^{us} est magnus qm ip̄e implet
magnā cerebri p̄cūctas et qm ē principiz
magne rei. s. nuce. est tñ minor anteriore. Et
dixit auē hoc gradat^{us} minoratur usq; ad nu
cam. Hā gradat^{us} a pte ipsius anteriori pce
dit minorando ut quasi in postremo ei^{us} ad a
uitates tendat. Dixit Auē. medius uentri
culus est sicut transitus ex parte anteriore
ad posteriorem. et est sicut de ilico sinus iū
eos. Et ip̄e quidē p̄ illud magnificat^{ur} et elō
gatur qm ip̄e est radiēs de magno ad magnū
sup̄e et in ipsius medio est paruus. Est. n.
ad modum foraminis seu spelūce et per ip̄m
continuat^{ur} spiritus anterior^{is} et posterior^{is}
et puenit ad p̄litudinem circuituum memora
liū. i. ad p̄litudinē uentriculi posterioris
in quo fit memoria ad quē puenit spūs sic
dixit Haly. p̄claboratus in anteriorib^{us} uentri
culis p̄ mediū uentriculū q̄ per quasdā curu
tates seu incuruaciones cum ip̄e medius uē
triculus taceat q̄ incuruatus. Et illic comū
guntur duo uentres cerebri anteriores ita q̄
separat^{ur} a posteriore in hoc trāsitu. et nomiat^{ur}
q̄uēctio duoz uentriū. Et hīc idē trāsitus est
uēter. Dixit Haly. in p̄pectu duoz uentri
cul^o anteriorū locus est p̄fundus ad quē
puenit. et dicit^{ur} duoz uentriū cōiunctio et
cōgregatio a quo meat^{us} dīctus incipit. uentri
culi enī p̄e necesse ēbant pupis cōtinuari
uentriculo ab uno qui utriq; comuni^{us} esset dī
citurq; a q̄busdā locus hīc uentriculus. 4° ce
rebri. Dixit Mundin^{us} cereb^o posterioris
uentris pyramidalis ē figure et cā est quia per
p̄tes inferiores eius que ē sua basis debet re
cipe. Et ideo dī habere latitudinē s. per par
tes superiores debet retinere et retinere et ideo
stricatur et acumen dī habere in acumen spe
ties nāq; meli^{us} cōseruāt^{ur} in loco stricto q̄
in amplo ut ē supra appuit in figura cōmīsu
re laude. Dixit Haly. figura cerebri est

an. recti oblongi rotundi nodosi in similitu
dinē circuli spissi qđ sic facti ē. ut maiorem
qunt. rer sps quantitatē. remouereturq; p hāc
figurā ab incōmodop susceptōe. Dixit Gal.
li. 2. forma cerebri formaz sequit cranet.
pū nāq; si fuerit cranet et cerebz parū erit
Et si cranet figura corūpiti cerebz figura
mala erit. Dixit Gal. 8. de utilitate pti cu
lap. oēs uentriculi cerebri sūt figure sperice s;
ipeditur rotunditas i. propter quasdam apo
phytes. i. appōnes et distractōes. Adhuc
nāq; uentriculus cum claudatur est spericus
et cum aperit ut fiat transit sps tunc elonga
tur. Dixit Aui. qmūsuratio. i. anfractuosi
tas siue diuisio q̄ accidit uentriculis cerebri. i.
fibe cerebri que est circūdans uentres quas
cōmissuratiōes siue cōmissuras diuisiōes uel
anfractus. i. 2. de alibus. c. 8. cerebri uocat
Aui. uis sirofas ē facta ppter utilitates. s.
ut sps alio in fām cerebri. i. inter fōz cere
bri in dictos. s. anfractus transiūz habeat si
cut in uentres eius aut in fām cerebri. i. ue
ntres minutissimas in cōmissuris cerebri spar
sas eo qđ non omni hora sit uenter dilatatus
et paratus. Nam aliqñ constriūgē in qua cō
strictiōne oportebat spm animale alicubi mā
dari et reueruari ut tempore dilatatiōis uentri
culi repleat uacuitatē ipsi. cuius reuatio fit
in dictis anfractibz. Cōstringunt quoq; et uē
triculi ipsi tpe sistolis cerebri et pnt qstin
gi et ex infirigidatiōibz accēdēt cerebri. et
ut quidaz dicunt et az tpe somni ex quadā
optōne et infirigidatiōe q̄ accidit eis in sōpno
Resuaturq; et in dictis anfractibz ut eis sit
paucis ubi uentres tantūmodo apūnt sic tē
pore uigiliariuz multaruz resoluētum in qui
bus paucissimz sit sps animal restaret locus
reoluit. Hāc. n. esset de spū reseruato in anfra
ctibus n̄ sufficeret paucificatus replere suffi
cienter tpe dilatatiōis. Et quēcns non fuit
qđ ex alia materia replerentur uentriculi qđ
ex spū ut non incurrerent lesionez. Dicunt
nūq; ē in dispōne sanitatis qđ uentriculi in
tā qstringant qđ latera eoz intrinseca se con
tangāt. qđ tē eēt moza. Sz sp in eis reauer d
spū. sed remanet pauc? qđ necessaria fuit ipsi
reseruatio ut suppleat tpe necessitatis Et ē
fuerit facti dicti anfract? dixit Aui. qđ sps al
teratio ut sit animalis parū pplet a qplone
cordis usq; ad qplonē q̄ ē cerebri. ut in ipso. s.
cerebri et desectio fiat ad saptā ex e? cerebri
qplone. Sic pō anrior cerebri maiorē et ma
gis māifestū hēt uentres et maiores et magis
māifestos hēt anfract? qmūsuras siue diones
pdictas. uñ dixit Aui. qmūsuras anrioris plu
ra hēt singularia suple et maiora et magis ma
nifesta qđ cōmissura posterioris. Ratio
est quia proportio commissure ad commissu
ram est sicut proportio mēbz ad mēbz fere
Et cā qđez minoratiōis posterioris ab an
teriore inuenit. i. accipit et manifestatur in
cōmissura inter hunc uentres et posteriorē. i.
in cōmissura uentris medij q. i. quia pūis est
quas habuit cōmissuras. Ratio autē maio
ratiōis cōmissuraruz anterioris supra cōmis
suras posterioris ē qđ in qmūsuris anteriori

bus debet recipi plus de spū et dgeri qđ in
posterioribus. fueritq; iō magis sensui mani
feste. Unde Aui. 12. de animalibus dixit
Serra. anterior. i. cōmissura uel anfractus
ptis anterioris ē magis appens. s. sensui qđ
posterior. Dixit Aui. cerebri fba fca ē ne
ipaz istamet mltitudo q̄ adducit ei ex foris
tudibus motuuz neruorum et passiōibus
sensuuz. s. exteriorū et motibus spūs in alte
ratiōibus ymaginatiōis et cogitatiōis et me
moratiōis. Et ut qtemperet spūs ex corde egre
diens et ad ipsūz penetrans in duabus uenis
ascēdētibz ab eo ad ipsūz. s. dextre et sinistre
Et ut dixit Auctor anothomic ne istamet
a calore humoruz ascendentiū ad ipz ex sto
maco suple et et az ex alijs ptibus corporis.
Et qđ ut dixit A. p. est membrū insanguineū
et opōsitū cordi ad illud q̄tēperādū. et qđ sui
frigiditate inducit sōpnū et ab eo mltie supflu
itates frigide egrediūt q̄ attestāt ei aquo
deidit. Et qđ faciē ledit a frigido et leuiter
et facilius labitur ad lapsūz frigidū. Pars
tū posterior dicit qđ nō ē ita frigida ut are
rior et hoc ppter inflammatiōē nēuoz motuoz
quā ex motu recipiūt q̄ peruenit ad posteri
cerebri a quo illi nēui originē habēt et sic ei
remittit frigiditatem. Dixit Aui. 2. pble
umata pbleumate. ii. Cerebz būditatū fōs
existit nō intelligēs d būditate cēntali et ra
dicali qđ talis būditatis fōs ē epar ut suo
patet loco. sed de būditate accēntali et adbeū
ua. Cū enī frigidū sit ut patet in ipso p uis i
digestiōis generāt būditates aq̄ ad ipz et
cū sit sicut caminum corporis perueniunt ab
ipso uapores et flositates que ibi infirigidate
quērit in aqueā nāq; qđ semp būditatibz
alienis indigestis et aqueis regitur būdāns
Conciliator dixit qđ cerebz ē plus frigidū
qđ būditū et iō cerebz aq̄ ascribit qđ est p
frigidop et ob hoc. Aui. d. p. p. p. frigidop
sicut cerebz et uerū dixit qđ intellexit de
būditate aerea et cēntali qua būditate epar ē
būditus ceteris pncipalibz būditate autē aq̄a
et accēntali et acq̄ita dixit ipse cerebz ē pl
būditū qđ frigidū. Quidā hō dicunt et forte
melt? qđ cerebz essentiali būditate et deple ē
magis būditū qđ frigidū. Null? n. unq; dubi
tatur an cerebri sit būditū. sed mlti tā dubita
uerūtaz sit frigidū. Auctores quoq; ponētes
fibra in qplone in qplatiōe ad eures posuerūt
cerebz plus cūi. ppinquā in frigido quā in
būdo. ponūt. n. mltā fibra inter cerebz et cu
tez in būdo qđ in frigido qđ maxime pcedit
qđ ad cerebz qcurrūt qđ maxime q̄tēpat ei
innatā flūitatez et ei? innatā būditatē augz. s.
spūs mlti in cerebro exns q ualō calidi ē et
būdi? itaq; mlti dūt cerebz būditate cēnta
li būdi? fore qđ ep sic p3 p auctores ordinā
tes mlti in būditate. Cū autē dī qđ epar ē fōs
būditatis bz hūitatē in q̄tē epar ē sanguinis
geneatū q būditatē cūisq; mlti restaurat
et dūt n̄ dixit. A. frigidop sit cerebz et. qđ
uoluerit cerebz magis frigidū fore qđ būditū
sed qđ inter pncipalia n̄ erat mlti aliqđ frigi
dū nisi cerebz. iō exēplifican? dixit frigidū
tū sit cerebz et. Dixit A. p. 2. d pib? aialū

Cerebrū in homine maioris q̄tatis ē q̄ in
aliquo alio animali eiusdē molis seu q̄tatis
magnitudinis. Et cā ē dixit mūdīn q̄ habet
cor calidius alijs q̄ indigens est propter
opōnes intellectus plurib⁹ sp̄itib⁹ animalib⁹

Dixit tñ Ap i de sensu q̄ cerebr⁹ mīeris
ē min⁹ cerebro niri. Dicūt cerebr⁹ seq̄ motū
lune. q̄ luna crescēte medulla cerebr⁹ crescit
et ea decrescēte minorat. Minoratq̄ ē hī
ip̄ius q̄ in se ip̄m tractū et abstractus nō ē
libe obedit sp̄ui animali ut patet in lunaticis
et ep̄leis qui i noui lunio et pleni lunio maxi
me patiuntur. Dixit Ap. 2. de partibus
Cerebrum in homine est magis organizatū et
hariclatū q̄ in aliquo animali cū habeat hō
in cerebro hīntes magis pfectas. Cerebr⁹
nō habet sensū in actu nisi uolūt q̄ dicē ip̄s
fētre mediante pāniclo p̄amatre q̄d iō fēz
fuit q̄z debet habere et habet oēs sens⁹ in
potētia quos mediante nica et nervis oris
ab ip̄o p̄bet toti corpori. Organizatū. f. illis op̄ta
tis. Dixit Rabi. p. suoz affo. auctoritate.
Bati. in libello de odoratu. Cerebrū hēt sep̄
motū retractionis et extētionis currētē cursū
ponderis pulsus ad modū motus artariā et
cordis. Et hoc manifeste appet in infantib⁹
et pueris et in animali cuius cerebr⁹ discobo
puz est a cranio. q̄ cum clamant inflatur cere
brum totum et decrescit. Et puto q̄ cā hūis
est calor additus ex forti clamore q̄ impellit
substantiā cerebrī ad sup̄. et cā depōit ad infe
rius. Et p̄ extētionem cerebrī trahitur aer
p̄ nares. et per eius retractionem premunt
quicq̄ est ibi superfluitatis fumose ul⁹ aliāz
supfluitatū et expellit ab eo ei⁹ calore semp
incolumi remanente. Quidam dicunt ce
rebrum moueri motu dilatatiōis et q̄stricō
nis. nō pp̄ se nec pp̄ enētare caliditate suā. f. z
calitate influētē q̄ maxime q̄ntē in artarijs
in p̄amatre disseminatis et in rebi mirabilī

Et q̄dā dicūt q̄ substantiā cerebrī nō mouet
medularis. f. mor⁹ q̄ dicūt cēbri ē artariāz
extētionem in pāniculis eius. Dixit alberius
f. cerebr⁹z mouetur hoc ē motu alteri⁹. q̄ f.
mediatib⁹ uillis nō existētib⁹ in eius suba
f. in pāniculis eius. Quidam uero aserunt
cerebr⁹ moueri dilatatiue et q̄stricūe sicut
cor et artāe ut patet ad sensū in fracturis cra
nei in quibus os abicitur. Hāz detectis pan
niculis cerebrī uidetur dilatari et q̄stringi

Sz nō mouet ut quidam dicūt propter di
latationez et q̄strictionez panniculorū eius et
maxime p̄amatre in qua est multitudo arta
riarū. Et rō ē. q̄z recto offe panniculus cere
bri non moueretur. q̄z in dilatatiōe pānicul⁹
aer posset ingredi. Et etiam q̄z panniculus
nō mouet tali motu. f. solū artariē in ip̄o ex
stentes ad quāz motū nō debet moueri cere
br⁹z cūz impleantur aere attracto et non per
cerebrum f. aliunde. Et ē quia quāscunq̄z
artariē pānicul⁹ moueantur pāniculus tamen
q̄ntine adheret cerebro. ut supra in anota
mā paruit. Pulsat ē artariē ip̄e ad di f. sa
lacera cū pānicul⁹ ingrediāt ut paruit q̄misu
tas cerebrī et ita ibi sint artariē ad di f. sa late
ra et sicut in circuitu. Sunt etiā artariē ille q̄

ue ualde ad quāz motū nō uidet posse nec de
bere moueri cerebr⁹. quare dicūt ip̄si dicēdū
ē cerebrū moueri dilatatiue et q̄stricūe
sua p̄pria hūre. q̄d iō ē. q̄z sicut sp̄s in q̄cū
q̄z artariā q̄ntus eget enētari ut refrigeret
et eius fumus capinosus expellatur ita etiam
et sp̄s q̄ntus in uētriculis cerebrī sibi a cor
de transmissus cū multus sit. Et nos uidem⁹
artariā quātuncq̄z parū et in quocūq̄z mē
bro ē multū frigidū posita pp̄ dictas cās sic
moueri. Et hanc q̄tione dicūt exp̄sse uoluit
Bati. 9. d. suamētis c. 6. ubi dicit dicam⁹
ergo q̄ duo uētriculi anteriores uētriū cere
bri faciūt hanelitū aeris et extētiō ei⁹ apud ha
nclitū cerebrī et effusationē q̄ fit a cerebro
Et isti duo uētriculi alterāt aerē et faciūt sp̄z
alalē ex eo. Et hoc idē uoluit 8. d. utilitate
particulāz cū dixit anteriores duo uētriculi
inspirationē et expirationē et efflationē op̄a
tur q̄ a cerebro ē. et ob hoc ibidē dixit. c. de
organo odorat⁹ foramina ossis nariū p̄ncipa
liter ad hūc finē ē creata. Et hoc idē uoluit
Bati. 3. teorice et Bati. 5. p. 2. c. et ē 3.
4. p. c. Et dicūt p̄dict⁹ mor⁹ cerebrī nā
lis ē. quāuis nō fiat mediātib⁹ uillis. qm̄ nō
ē necessariū ad motū nālē semp mēbrū hēre
uillos qm̄ et cor et artariā quātuncq̄z nō hē
rent uillos attraherēt et expellerēt aerē. pre
fētia nanq̄z uilloz in mēbris ad motū nālē
ē necessaria pp̄ attractōez nutritiā nō aeris.

La. 4. de Notionis p̄tū capitū q̄tina
tū nō p̄ncipaliū f. anep̄aruz.

Ixi Bati. 8. de utilitate
p̄ncipaliū corpus su
periacens fm̄ p̄n⁹ porzi i. uen
tris medij qui copulat antiozē
ad posteriōzē uētriculū ab ano
uētriculis uocat conariū. h. āt sōa est adē. i.
glandula. figura uero cono sile. uñ ei⁹ et nomē
positū ē. Utilitate āt ē. lēz cē putat quā bz
q̄ fm̄ uētrē ē portanari⁹. Et. n. adē quēdam
ē atū illū et phibē de uētre ad sōile intestīnū
trāsitiū nutritiū anq̄ digerāt. Hūc āt adē
nē conariū in p̄n⁹ stātē porzi nutritis ex me⁹
et p̄ āgefalidā sp̄it custodē q̄dā et uelō dispēsa
torē cē q̄tatis mīfisiōis dūt. Ego autē dī
co hūc adēnē q̄m̄ilem replentem magne ar
tarie diuisiones a qua oēs fere f. q̄z anteriorē
uētriculū cēbri cori formis p̄lature q̄stāt
gracia eiusdē utilitatis alijs a dēib⁹ q̄ firmāt
diuissas uenas. Et eniz positiō p̄ omnia hēz
esse cadē predictis adēnib⁹ summitatē quidē
in illis p̄tibus uene firmatā ubi p̄ diuiditur
artariā. Reliqua uero p̄s p̄porziōab di f. tūe
et que fit ex diuissis uasis. adaugetur. Et usq̄z
tū p̄cedit. quousq̄z et illa subtilia feruntur
Postq̄z antez asenderūt uene corp⁹ quidē fm̄
ip̄z cerebrum relīqt iam eas conariū et fit
mamētus fit hūc. corpus cerebrī q̄d est ibi.
Dixit Bati. in p̄ncipio. meat⁹ q̄ ē uēter medi⁹
In p̄te qua iūgitur uētriculo p̄ corp⁹ ē glan
dulosa. cui⁹ figura p̄nee ē siliis. q̄d necessariū
um fuit ut uacuitates replerēt q̄ inter mēbra
et p̄uiones sūt uenāz ex q̄b⁹ reie interueniūt

Et hec quidē glan'ula cū hys pergit nefe
quādiu suspēse sunt. ut autē in corpore stabili
untur cerebri finitur stabilitas earum ipso
momento nec illud transit. De ea dixit Aul.
sub uentriculis locus est qui ē partitio duarū
uenarū ad cerebz ascendentes ex quaz ramis
textur secundina sub cerebro. Et isti qdē ra
mi infixi sūt corpori de genere glādularū iplē
t i qd ē inter eos et sublinz eos. sicut ē dispō
sireligis partib' uenosis. uacuitatis enim que
inter eas cadit ppietas ē ut impleat carne
glandosa. Et iste quidem glandule figura ra
morū figurant predictoz fm formā partitio
nis narrate. quēadmodū eniz rami aut pti
tio predicta a stricto incipiūt et in amplū ter
minant facientes dilatationē. similiter capud
glandule factū ē pinealis forme. cui' capud ē
sequēs initiū partitōis. desuper et incedit cū
eo tendens uersus finem eius usqz ad cōple
mentum suspensionis ramorū. Et est illic cō
textum fm similitudinē suspēsiōis secundine
et requiescit in iplo pars cerebri pprehēdēs
super hūc uentrē mediu' et comitans ipsum.
Est autē dicta pars por' medi' i quo ptiūtur
dicte uene. Dixit Hal. 8°. de utilitate pri
culaz. particula que cē d3 circa porz cerebri
ut ptiū trāsiū sps nō ē conariū. s3 ē qdā sba
fm porz extensa uermi siliis q3 a figura hmi
formē apophysiū no mināt. Et dixit hēi uer
mis cōmissuras ut possit diuersos babe
re motus. et eius qmssuratio ē in longitudine.
opatio eniz hmi ē apperire meatū q ē fm
uentriculi medy qn corruat et in latum auge
tur. et claudere ipsum qn elongatur. Et hoc ē
quia duo additamenta que core uocātur pre
muntur usqz ad locum coniunctionis earum
qui ē locus pncipij uentriculi medy. core eni
sunt sicut solū siue fundus anterioris uētri
culi. et sic pte opilant meam. Pars quoqz
uermis posterior aliqūa habet concantates.
anterior uero nō hēt eam. Et intrat qm pars
posterior in meatū uentriculi medy quia ei
multū appropinquat. et ē strictior et minor ps
uero anterior latior est et maior. De uerme
et coris dixit Auer. collz primo prope con
iunctionē cellulaz partis unius cū altera sunt
corpora formata formis talib' ut sint quēdā
tes in aliquo tēpore ad claudēdū et ad apēdū
Dixit hal. in hui' meatū qcauo augmētū
ē oblongū ptiūctū dicitur uermis eo q eius
figura uermi siliis sit. Cuius caput magnum
incipit stari apud glandulā dictā. Aliud uero
capud usqz ad pupis uentriculum procedit.
Et in hui' meatū qcauo ab utroqz latere p
cedunt et sub uerme augmenta duo a cerebro
foranda et oblonga adinsecem iuncta similia
duobus hōis femorib' si sint ptiūcta uocan
turqz due castule. i. core et meatus latera sūt
h augmēta duo. superius autem pellicula ope
ratum ē subtili et forti cōiuncta cum duabus
illis castulis a lateribus eaz. Hoc quoqz
operimētū usqz ad pupi pcedit cerebri ubi
ē extremitas inferior uermis. Nec quidem
uermis siliis ē castulis duab' quouis modo.
uermis eniz pposit' ē frustro magno eiusqz
ppositio siliis est disgregatiōibus ptiūctis

et opimētis subtilib'. Ne uero castulaz dua
rū pres siles sunt hmi et cum disgregatio
num copia figure est uarie extremitas enim
eius que ptiūctur uentriculo pupis. eo in
loco quo finitur opimentū et suppositū gib
bosa est et subtilis et debinc nō desinit auge
ri et dila ari paulatiz donec extrema tangat
spatiola inter castulas et coniungantur simul
Ideoqz si per longum extenditur meatū
claudat illum diligenter. si autē ad posteriora
reducatur. operimentum secum trahit tanqz
gibboso extremo cōtinuatur. ptiūctū me
tus. cuius apitionis qritas est qita eorum
reductionis. in reductione quoqz eius et ad
posteriora cōnseruatiōe cōgregatur et abbrevi
atur eius longum. latum uero augetur et totū
datur ut sili' spice fiat figure. Ideo ergo quā
do pauca eius est reductio. et meatus parum
appiūtur. si uero plima sit et meatus plurimū
referatur. Uermis quoqz cōsolidatus est
castulis duabus ab exterioribus ligamentis
duobus que mēbroz explanatores cordulas
uocant. sic autē necessarius fuit. ne forte hmi
de suo caderet loco. ex sui mor' copia facit
qz est cerebro solidior ut ab incōmodoz re
moueretur suscepiōne. Utilitas autem h
mis est meatū qui inter mediū est uentriculū
et pupi claudere. ut si forte sps aliquid pupi
fuerit ingreſſus exire nequeat et ut apiat. dug
ad illū fertur. De hme dixit Aulic. partes
que sunt desuper. s. in uentriculo anteriore q
est alior sunt hmi clari forme qmssurati ex
qmssuris positīs in longitudine sui ligatis
adinsecem ut possint extendi. et contrahi si ē
hmi reuolans. Et superius eius cohoper
tum est pnticulo quod cohoperit cerebrū usqz
ad posteriōrē. s. piamatte. Et est cōpositum
cū duobus additamentis cerebri rotundis
et cōprehensis longitudine sicut due core ui
cine ad cōtactum et elongate ad separationem li
gamētis que noiantur corde ut ab eis nō re
mouantur. ut cum hmi extenditur et eius la
titudine ptiūctur pprimat hec duo additāmē
ta usqz ad coniunctionem et opiletur meatus. et
cū ptiūctur ad exprimendū et augmētatur
latitudo. et elongetur ad sepandū apiat me
tus. Quod autem ex eo sequitur posteriū ce
rebrum est minus et peruenit ad aliqūā u
cilitates. et siliū in posteriōri cerebro. sic
ex eo intrās in introitū. Et eius qdē anteri
est lati' posteriōri. fm formā quā cerebz col
lat. Duo hō additāmēta predicta uocātur
unalia qz in latere grossiori siliāne duabus
nullis. et in ipis qmssure nō sunt. sed sunt le
ua ut ipsoz constructio et cohoperimentum
formora sint. Et ut ipsoz obedientia ad
motionē ppter. motū rei alterius sit magis
siliis obediētiē rei unius. Uel ut quidam
dicūt in ipis. s. uermib' nūquā qmssure sūt
s. asperitates qz licet in sba hūit cōmissuras
diuersaz partiū in superficie tamen sunt leues
obedientes motui ut ipe Aulic. dixit iz° de
animalibus uel in ipis nō sūt qmssure appen
ter l' nō sūt s3 latitudinē s3 autē lōgitudinem
sic ut supra patuit ex hbo Hall. Dixit ad
predicta mēdin' inter p. uentriculū et mediū

sunt tria. scilicet que sunt basis busus ante
rioris uentriculi dextri et sinistri. et sunt de sub
stantia cerebri ad formam et figuram anchas. et a
latere uniuscuiusque inter uentriculos dictos
est sba una rubea sanguinea facta ad modum uer
mis oblongi sba rubea ligata ligamentis et ue
nulis alteriusque que ad sui elongationem et strin
git et claudit anchas et in sui transitu ab an
teriore uentre ad mediu et e contra. ut quando
dum uult cessare a cogitatione et sui contractione
clenat parietes et dilatat anchas ut possit sps
transire ab uno uentriculo ad alios. Et uoca
tur hec substantia uermis. quia uermis similis
est sba et figura. etiam in motu et tractu et exten
sione. Dicitur Gal. 9. de utilitate plicatur uo
cata ab anobis uermis rethiformis. plicatura
maxima. miraculum est eorum que ibi sunt. locata. n.
est apprehensio in circuitu supradictis aduen
tibus retro usque plin. tota enim paulominus
basis cerebri submissa habet hanc plicaturam
est autem non simplex sed rethiformis. scilicet sicut si pila
torum rethi pila accipiens supra se inuicem ex
tendens. aduenit enim huius rethi nam super appo
nens semper alteras alteris copulatas esse et
non esse possibile unum quodque ex eis accipere quin
sequitur alia ad sumptum. secundum ordinem omnibus
deinceps adinuenies copulatis. quoniam cuiusque neque
substantia quod situm neque decomplicatur quod situm
eorum. huius utique aliquod horum rethum copare
Et uero neque coniungenti uia factum est. sed maxime
pre artariarum que a corde ad caput referuntur magis
subiungit nam huius mirabili plicature. pue enim
aliqua earum germinationes ad collum et ad fa
ciem et ad extrinsecas partes capitis accessit
aut totum uero reliquum rethi a principio factum est per
thoraces et collum ad caput relatus. Suscep
it autem suauiter hanc pre cranium et pforatum mi
sit intrinsecas ad intra caput. Suscepit quare
illud et grossa miriga. et secundum rectitudinem in
petus illarum pforata est. Et extrinsecas erat ex
his omnibus prepare eas ad cerebrum sed
non huius ita huius. pforantes et transeuntes crane
um in intermedia regione huius et grosse mi
ringe prius quidem diuise sunt ad multas quas
uelde et subules artarias inter autem hoc quod
autem hoc uero post. hoc autem ad dextrum. huius autem
ad sinistrum. pue inuenies allate et pplexit. rursum
aliam extrinsecas et intrinsecas pplexit. quod obli
tine sunt eis que ad cerebrum uenit. Sed neque hoc est ue
rum Sed rursum ex illis multis artariis uelud ex
iudicibus ad stipites aggregatione facta p
dixit par artariarum alter equalis ei quod a principio
ascendit. Et ita iam p grosse miringe forami
na ad cerebrum est immersa. utilitates autem huius
mirabilis plicature adeptus eris. per hoc quod
ubi certitudinaliter elaborare magis uult nam
diuturnam eis ueritatem in organo diuinitatis
pparat. ut et hec apper in reuolutionibus uasorum
que circa testiculos sunt ad spermatem generationem.
uene enim et artarie in principio reuolutionis sine
sanguine sunt. secundum uiam huius apud ipsos testi
culos medii rubei certitudinaliter sed iam albi
aliqua est pars adhuc indiges ad complementum
sba spermatem quod ab ipsis testibus accipit
in dicta ergo rethiformi plicatura sps alius.
elaboratione suscipit et per eam ad cerebrum defer

itur. cerebrum quoque ab illis artariis plectitur mi
nister scissis. et nite scissioni ad uentricul
ei definit sicut et uenarum que ex principio descen
dunt. ex quibus enim partibus imitatur artariarum ad
oem in suis pliculis et distribuitur sba alia et sba
ipsos uentriculos que uene supfluitates cerebri ex
cernunt sanguinem autem retinet artarie autem sps ma
xime omnes respirant. Et artarie quoque ex istis
rethibus partibus referuntur ad cerebrum uene huius ex
principio ad ipsos uenunt puidere et hoc mira
biliter nam. ut que excludit per eam officia sba tra
seant totum cerebrum. quosque enim in ipsis uasis con
tinent ubique corporis simul cum ipsis erit. Luz
autem semel ab eis excluduntur sba pplexa alterutra
feri reptione superius quod est lentis et subtilis i
feri autem quod grossa et gravis. Et sunt autem sep
ipsa que bene elaboratur et rethiformi plicatura
conducit eam supallat quoniam secundum ipsum
miserit artarie. neque enim utique has. potest fac
liter pertransire sed detinet secundum reflexiones et re
uersiones que sunt desuper inferius et ad obliqua
multas et multiformes exites omni modo erras
Itaque in his rethibus multiformiter elaboratur
et autem elaboratur est maxime incidit in uentri
culos cerebri. Neque. nam adhuc manere oport
tebat ipsum neque eum qui nodus elaboratur est
puerit. Et non secundum ipsos uentriculos solu ita
oportebat habere cerebrum sed etiam secundum ipsum totum
nihilum. quocumque enim partes eius cinguntur mi
ringa tanguntur ex eis que sunt secundum ipsam nam
auriunt pplexum nutrimentum quocumque huius longius
facere maxime reptionibus adiuuant. huius enim
tunc ueritatem alius pue familiaris me ad
tractos. sed non possunt a longe huius facere nisi ali
quid eis adueniat ab eis que ex tra auxilium de
huius ergo auxilium nam manifeste in cerebro puidere
pmo quod principalissimum est. et quod maxima inter
media uasorum huius sparsa. Et quod quod pplexum mol
liu est et moderatior caliditas min arta
beret potest. et non quod ex plima egerit debet at
trahere et caliditate. Dicitur Gal. uene autem relate
et irritate a duabus diuinitatibus uenarum que iuueniles
dicuntur que rethi sba sunt circulant dicta gla
dula illa circulant. Huius quod hoc rethi sim
plex sicut malia sunt rethia. ymo rethibus
est sba alius super alia positis bus etiam illa in
transibus sicut non possunt alia ab alijs sepe
ri. Et supposita sunt ac substrata cerebro in
loco qui est inter palatum et spissam matrem sed
uia in anteriora et posteriora latera que sinistram
et dextram. De hinc autem aggregant uene hec
et sunt due ex eis uene equales illis a quibus
pullulauerant. duosque ingrediuntur spisse matris
foramina. hinc uentriculos cerebri et i oem
ei distribuntur partes. Huius autem rethibus
utilitas est sps decoctio uitalis qui de duabus
ascendit uenis iuuenilibus et eius in animalis
nam sps alteratio. quocumque enim habuit mam
nam excoquere loca in quibus imozaret dispositu
it. Et pars autem alius quod subtilis est eorum que
in corpore sunt. Et cuius generatio ex spu est uitali
maiori eget ematuratione et subtilizatione fer
riori. fecit et natura hanc implicationem rethi
similem ne forte citius eam posset egredi sp
ritus. sed rete circundet et imozetur in eo. com
plicaturque eius decoctio et melioratur sub

illatio. Dehinc autē sps hīc ut decoctus
et subtilizatus est in duas illas mittitur uenas
que ex rethi sūt ad uentriculos cerebri. Au-
geturq; ibi decoctio et subtilitas eius et ab
eis in pupis cerebri et in oīs cerebri partes.
Dixit Rabi p^a suoz affo. inter os summi
tatis palati et pelliculam duram est rethe cō-
textum ex artarijs et subingreditur totū cere-
brū excepto pap et in eo sunt plures tunice
in aspēu siles pluribus rethibus piscaroz q
f. una super aliud sunt extensa ut sanguis
mora sua in eis decoquat et subtilietur et sū-
tilians ad uentriculos cerebri transeat et de-
coctus. Aliter collz primo sub cerebro et
pāniculo grosso est rethe qd a rāb nominat
allagena que est ex artarijs ascendit⁹ ca-
pud. Dixit Auic. pmi p^a ps artarie ascen-
ditis q posterior ē in duas diuidit ptes qua-
rū minor plus ad posteriora elenatur et i ma-
sculis qui capitis sunt qnientes sūcturas sp-
gunt ex qua etiā ē qd abasim postremi cere-
bri tendit in foramen ingrediēs magnus qd
est apud adenez laude. maior autem corā b^o
foras in foramine petroso ad rethe igredi
ymo rethe ex ea textitur. f. ex uenis in uenis
et tunice super tunicas et rugis super rugas
ita ut nemo ex eis unam solam apprehende-
re possit. nisi cum alia cōtinuam et cū ea liga-
tas sicut rethe. Et spgitur ad anteriora et po-
steriora et ad dextraz et sinistras. Et uadit p-
torum rethe demuz aggregant ex ea par sūc-
erat ante et foratur et panniculus et ascendit
ad cerebrum. et spargitur in ipso in panucla
lo subtili postea interi⁹ in cerebro in suis uē-
triculis. et in sifach nentriculorum ipsius. Et
ramoz suozum ozificia sibi obuiant que ibi
ascenderunt. quēadmodū ramoz et uenarum
ozificia nō pulsantur que descendunt. non autē
facta fuerunt ista ascendente et illa descendē-
tia nisi ppterca q illa sunt rigata et sūdētia
sanguine qm melior ex sūb⁹ suoz uasozūz ri-
gātum ē. ut ipsoz extremitates sint capita
ad inferiora hītes. S; ista iuuamētū pstant
in dando spm. Et sps qd ē subtilis ad supio-
ra mobilis. Et neq; ē necesse suoz uasozūm
capita ad inferiora reducere donec fundant.
ymo si hoc fieret multa inde proueniret effu-
sio sanguinis q eis associat. et difficultas mo-
tus sps in eis. qm ipsi⁹ motus ad supiora ē
facilior. Et ppter illud qd in spizum exit ex
motu et subtilitate sufficit in eo qd ad cerebz
uadit illud qd ē necesse ut calefaciat ipm. Et
sub cerebro quidē nō fuit extensū rethe nisi
ut redeundo incedat sanguis q ē i artaria. et
sps q in ea exiit et pplexiōi cerebri p^a digonē
simile et dei nō s; ordinē ad cerebz uadat et
rethe inter os et pāniculū duz ē positū. Loca
expurgonū supfluitatū cerebri plura fuerunt
et diuersa fm diuersitatē supfluitatū ei⁹. Sūt
autē duplices. f. subtiles uapozose siue fumose
et grosse humozales uel aquee. Dixit autēz
Baf. de utilitate pūculaz 9°. de excretiōe sup-
fluitatū cerebri pūidēs nā. p palatū ad os et
p foramina nariū sensibilia et magna supflui-
tates eructuat sensibiles et grossas s; qd cra-
neū nā absistit sensibiles uias uapozosis et li-

gnosia supfluitatib⁹. Et fecit plus q in alijs
mēbris manifestas excretiōes has uias i ce-
rebro. nō solū qdē pp cōez oīuz utilitatē s; pp
ppūā q appositōe cerebri accipiat. supiacet
eniz oib⁹ pūculis q sūt in corpore uelō qdā
tectū dom⁹ calide. oēs igit liginosas et fumo-
sas supfluitates qdūz sursū currūt suscipit. et
iō copiosiori eger euōe. Et qz cerebz in fal-
laci erat custodiri circū appositōe pp b^o nō
soli cui sūc hys q circa uētrē sūt. ei⁹ qcessit
custodiā s; uelud cerbellenā qdā os qdā ap-
posuit ei ad cutē. pp qd nō solū copiosiori p
alijs pūculis cōne. s; nō ē moderata potit
debebat nisi trāsire respirātes ei ppasset nā.
uñ simul si rāgosuz opata ē os capitis. simul
aut et coarticulatū futuris. pporos igit et cra-
nei suturas supfluitates fumose et lignose edu-
cunt et dixit Rabi p^a suoz affozūz pelli-
cula dura ē pforata foraminib⁹ rectis ad mo-
dū colatoris et illis foraminib⁹ euapozat et mū-
dificatur fumositas pfecta mundificatione p
ingressū et egressū aeris. De excretiōis
aut supfluitatum grossaz cerebri locis dixit
Baf. ubi supra duoz poroz q ad palatū gra-
tia excretiōis supfluitatū cerebri grossaz pue-
niunt. un⁹ ex fūdo medij uētriculi pūidēs ad
id quod introitū. scilicet. Reliqu⁹ qd incipit a
poro copulāte cerebz p angelalide fert autē
et hys aliez cerebz inferi⁹ obliqu⁹. Cū qd pri-
us in idē sibi inuicē pueniūt. suscipit utrūq;
qdē regio cōis qeana et dorsalis. Circulus q
dē ē ceritudinaliter ei⁹ superius labiū. ab idē
autē semp magis angustata descendens implā-
tatur ad subiectum adenē qdā apli ficate spe-
re sensibile hītem qeantates. Suscipit autē
hunc. istinoso aliqd qdā os ad palatum desi-
dēs et b^o grossaz cerebri supfluitatū uia. Cō-
canitas autē q suscipit poros qdūm ad qeant-
tatē pelium a figura et ab utilitate ēbōtūm uo-
cāt. Ex superiorib⁹ pūib⁹ uelud pelius alicui⁹
hīs utilitatē in inferiorib⁹ qd ēbōtūm ymitatē.
pforata enim ē inferi⁹ sensibili poro usq; ad
uētriculū q ē fm adenē. Et qm desup opoz-
tebat eā ipsi cerebro copulari. inferi⁹ autē adni-
dēter mēbronosa facta ē q miringa qnēs
cerebz ptena qstituit. Adenē autem susci-
piētis ipaz utilitas ē trāscolare supfluitates
dixit. A. expūis supfluitatū cerebri duos bz
meatus. quoz unus est in uentre anteriore et
apud terminatōez qui est inter ipm et illū q ē
post euz. Et alter est in uētre medio. f. i loco
q ē inter ipm mediū uētriculū et posteriorem
posterior autē uēter dixit Auic. nō bz meatus
singularē. et rō ē. qz ē et positus in postremo
est et pūus qpatus ad anteriores nō tollerās
foramia et inuersionē. Medius uero meatus
bēt cōem inter illū. f. posteriōrē et se. Et hoc
ppe ē cā sufficiens et uera. qz per istū meatus
cōez supflua sua expellit. iste emz meatus suffi-
excretiōi supfluitatū suaz et uenitis medij. cū
sint min⁹ bāide sōc qz anterior pauiores su-
pfluitates generātes. Et adhoc adiunant qz
sum ad posteriōrē uētriculū alie dicte due cau-
se. f. qz est positus in postremo et qz est pūus
Et isti duo meatus cū incipiūt ex duobus uē-
tribus. ut dicūm ē. f. anteriōrem et medio et

ad significandum: dispoñes eorū nāles. *Auic.*
 aut 3^a p^a posuit p^adicta sex quā signoz. s. ad
 duxit ea ad signū ficādū dispoñē cerebrī nā
 lem et p^ater nām. Dixit q^o q^o p^a cornū su
 mitur ex opōnib⁹ sētibilib⁹. s. exteriorib⁹ ex
 opōnib⁹. s. qnqz sūū exteriorū et ē b^o 2° sū
 gnū posuit sup^a a Salo. Et 2° dixit *Auic.*
 sumit ex opōnib⁹ morālib⁹. s. sensibilib⁹ itē
 fecit q^o Sal. in 4° suo signo uocauit p^ancipa
 les q^o opōnes sumit. dixit *Auic.* a mēoria et
 cogitatōe siue ex curatōe et formatōe. i. a sū
 iacta l' sensu cōi. et a sūte mētia. i. intellectu
 et p^aeritacione q^o. s. sit ab intellectu p^aponēdo
 et diuidendo in dicitis v^obis sumatim tangēs
 oēs opōnes sūū sensibilib⁹ intrinsecarū.

Et tertiū sumit ex opōnib⁹ mobilib⁹. i.
 sūū motiue mēbrorum uoluntarie. Et est
 etiam 3° signū posuit a Saleno. Et
 4° sumit ex sup^afluitatib⁹ cerebrī considera
 tōe habita in sūa ipsa. i. modo sūe et q^o sūate
 cap calore sapore. suple. et odore q^ontitate et
 mō exiū. s. in luxibilitate et retentōe ipsa
 ruz q^o an sūat. an retineat et nō sūat et est
 hoc 4° gen⁹. Sen⁹ s^o p^apositus a Salo q^o ē
 sumptū ab opōne sūū nāliū. ipse cum ma
 xime in sup^afluitatib⁹ manifestat. Et s^o ge
 n⁹ sumit a iuuatib⁹ et nocētib⁹ et ē genus 6°
 posuit a Salo q^o ē in q^o sūderatiōe appor
 matōis rex extrinsecap. s. rex nō nāliū
 et maxime acris et cibi et pot⁹ inq^otrū cerebro
 quēntat aut diuersificat ab eo et noceant ei.
 Et 6° gen⁹ ē q^o est p^a posuit a Salo. sumptus
 ex dispoñibus capitis. s. in magnitudine et p^a
 ure et ei⁹ figura bona uel mala et ei⁹ dispoñe
 in leuitate et grauitate. Et ex tactu ipsi⁹ cap
 itis et colore ipsi⁹ et uenaz ei⁹. Et ex ap^au⁹
 et ulcerib⁹ q^o i cute capitis accē. Et ex dispo
 ñe capilloz ei⁹. et dispoñe orioz organozum
 ab eo siue anozum ei. ut organozum capitis
 exteriorū et p^ancipue oclōz celli et nucē et nerno
 rā q^o ē possunt addi mēbra nernosa ei colla
 gata et alia ei uicina et anecti opōnibus ut
 tūā animalū nigilia et sompnus et sompnus
 Et quidam hys uolunt addere signa sum
 ta ex banclitu pulsu urina et egestione.

Cap^o septimū de q^ontitate et figura capitis na
 turābus et p^ater naturam.

Alienus

ubi supra inre
 qui de dictis signis. distinxit p^a
 mū genus eoz. s. q^o sumptū est
 ex dispoñe siue bīne capitis

in trā. qm aut sumit a q^ontitate capitis. s. ma
 gnitudine et p^auitate aut ab eius figura aut ab
 ei⁹ capillis. q^ontis *Auic.* plura alia addiderit
 ut patuit pp^a bēre nouiciā huius signi o⁹ de
 q^ontitate et figura capitis p^aeractare. *Scien*
 duz aut q^o q^ontitas capitis est triplex. una est
 nālis mediocris mēsurata et p^aportionata ce
 teris p^aibus corporis q^omēsuratū exnibus
 Decēda aut capitis q^ontitas est maior p^aed
 cia excedens p^aportionē et q^omēsuratiōem
 aliaz p^aius corporis. Et 3^a est minor infra
 q^omēsuratiōē et p^aportionem aliaz mēbroz.

etis. Dicit tū q^o magnitudo et p^auitas ca
 pitis p^aenas duo diuersa attendi. unus est re
 spectu uenientie seu cap^aitatis cranet eius
 ut illud dicat magnus capud q^o magne capa
 citatis etis multū cerebrū q^onticat. Et illū
 dicatur p^aū q^o p^aū q^ontet cerebrū. 2° est
 respectu magne ul⁹ p^aue molis capitis siue ali
 ter et mel⁹ respectu mīte ul⁹ p^auce carnis uel
 cutis supra cranet in circuitu etis et maxi
 me in p^aib⁹ anteriorib⁹. Dixit *Auic.* q^o cā
 p^auitatis capitis in creatura ē paucitas mē si
 cut cā magnitudis ipi⁹ ē mēitudo s^amaticat
 p^aite in p^aitōe q^o capiti ē nālis. i. p^apa et que
 nīes suple et capitis mediocritatis cā ipi⁹
 mē est q^ontitas moderata p^aportionata q^onta
 ti alioz mēbroz. Figuraz hō capitis una
 est nālis et plures sunt ināles. Et nālis q^odem
 figura dixit Sal i regni 2° est ncluti si uidēas
 spērā p^afectā ceream et utraqz parte leuiter p^a
 sam. necesse ē eūz hui⁹ talis forme gibboro
 sa sū spērā posteriora fieri et anteriora. Dix
Auic. figura capitis ē spica sic facta. q^o ipa
 ē capacissima oīus aliap et q^o est magis tūa
 ab extrinsecas obuiantibus cum nō possit tā
 gi nīsi in puncto. nō tū sūe cap forme rotun
 de p^afecte. s. sūe cum rotunditate figura ei⁹
 leuiter p^asi ab utraqz parte pp^a quā causā sū
 anteriora et posteriora habuit umorositates
 quasdam. sū hō dextruz et sinistruz habuit
 planities quod sūe factus pp^a uentriculorum
 distincōez cerebrī. et pp^a oritū sensitiuoz p^a
 oclariū a p^ate anteriori. ut magis et melius dī
 stincti p^auenirent. *Scilicet et *Auic.* collz. 4°*
 cōiter oēs anctores de ea loquentes p^adictaz
 figurā asserūt capiti esse nāles. *Quid⁹ bone*
 figure cām fore innatū *Auic.* tertiū p^a fortitū
 dīnē uirtutis informatiē et bonitatē materie
 qua obediēs reddit opōnē ipsius uirtutis

Figure autē capitis innaturales ab aucto
 rib⁹ rep^aitūz posite tres. q^oz due sūt simpli
 ces et una q^oposita. p^a g^o ē ut mīat emīnētia
 coronalis anctoz. et 2° ē ut mīat p^a yma
 les siue posterior et 3° ē q^oposita ex ābab⁹ p^adi
 cis in q^o. s. utraqz p^a mīat. *Dixerūt*
q^ontitator et mīdū q^o figure innāles cerebrī
 alie sūt mōstruose et alie nō mōstruose. et nō
 mōstruose sūt tres p^aedite. Mōstruose hō
 possunt esse plures. ut q^o maior sūt distantia
 a tūpore ad tūpus q^o a sūcipite ad occi
 pud. Et q^o capud sit longum in sūsum.

Senilis uero dixit q^o p^ater dictas tres
 figuras innāles non monstruosas ab auctori
 bus positas est rep^are alias et non monst^a
 osas. sū ē figura oblonga multū ab an⁹ in p^a.
 Et ego uidi hāc figurā in filio mariano *Ree*
ebi guidonis quazte. Et ut ē figura longa in
 sūp^a. *hec. n.* due sūt innāles et nō sūt aliq^o
 de p^adictis trib⁹ et nō sūt monstruose cū frequē
 ter rep^ant et nō raro. Et ad declaratiōē p^a
 dictoz dixit Senilis q^o male figure capitis
 possunt distingui dupl⁹. uno modo sū q^o re
 mouent deb^aram formaz et numerum cōmissū
 rāz cranet et sū hoc distinxerunt eas ancto
 res et posuerunt eas esse tres p^aedictas q^ouz
 una ē spērica que carat q^opressionē laterum
 quare remouet gibborositatem. sūe eminan

ita anteriores et posteriores et totus capud in
sequitur rotundum. Et hec est figura q̄ supra
posita est eē pposita ex dictis duobus simpliciter
b? Alia figura ē q̄ p̄dit eminentiā anteriore et
p̄ditur per eā futura anterior coronalis. Et
s? ē que p̄dit eminentiā posteriore et p̄ditur
per eā futura laude. Dixit itaqz de his gal.
9° de inuementis membrorum. tres sunt om
niū figure. s. innāles. u. ea que opponitur ro
tundum et que fm nāz se hēt. quādo abas qdē
p̄diderit eminentiā capud. eam que fm occi
pitiū et eā que fm frontē. equalē aut undecū
qz et uelud circa speza. due uero alie hec qdē
eā que fm solam. h. uero eam que fm occipi
tium nō habens eminentiā. Et deinde gal.
ostendit qūo unaqueqz dictarū figurarū malā
collit debitam futuram. Idas tres innāles
figuras tangens Auic. sequens Gal. uocant
rotundam aliusfata dato q̄ littera Gerardī
extra neqz sinonima non exponant aliusfata
ta pro figura pro rotunda et uocant figuram
que perdit unā eminentiā tantū quadratam
quia p̄ remotionē unius eminentiē non est
capud uere rotundum. et ideo uocant qua
dratum. Figuram autem innaturale in q̄
eminentiā a dextris ad sinistra est longior
q̄ ab ante ad post. Biliensis ibidem negat
eo q̄ cum ea non staret uita. Secundo
modo dixit Benaliū possunt distingui male
figure capitis secundum q̄ opponuntur ho
ne figure absolute siue remoueat aliquā
futura siue non. Et ut sic possunt esse ma
le figure plures predictis. quia omnis fi
gura que impedit figuram bonam et nālem
erit figura mala innālis. Hec autem pōt
eē. aut qz capud sit sursum longum ut in figu
ra q̄ in speculāte se in offe posito apparet uel
qz sit ante et post longū sicut rectum domus.
Et hanc dixit intellexisse Auic. cum dixit
eminentiā extra nutritum. Et dixit centilis
q̄ littera. Gerardī exterior dicit hē. uel sit ma
la figura capitis. qz sit ante solum nimis pro
beminens uel solum retro. Et sic in summa
sit iste male figure quatuor a q̄b? nō impedit
forma q̄miffurā quantū ad numerum eorū
Et dixit possunt inueniri alie multe figu
re partiales innāles ut cum unum eorū frō
tis supereminet altero depresso. Et dixit
q̄ Auic. innuit q̄ figura innaturalis est du
plex. una semper innālis ut aliusfata et qua
drata. Alia non semper innaturalis quia non
tantum innālis sicut que est eminens in extre
mitatibus. cui si adiungitur bonitas informa
tiue pōt hēre bonitatem. s. minorem maliciam
nā non ē mala nisi ex multa probeminētia oc
cipiti uel simplicitis. Et quasi est idem q̄ ca
pitis magnitudo et maxime in longitudine.
Si ergo cū hoc sit bona forma occipiti et sin
cipiti signū ē fructus fortis. et hoc declarat
per ortū bonitatem ut per collum et pectus
a posteriori. et per oculos et faciem ab anteriori
Figurā autem oīū harū innāliū causāz ef
se atunt fructus informatiue imbecillitatem
aut mē maliciam qua redditur inobediens
opōni eius aut utrunqz simul. Omnis fi
gura innaturalis remouens aliquā commu

furam deterior est nō remouēte eā Et ideo
quadrata deterior est alijs. ita q̄ etiam ē dete
rior rotunda in ea enim soluitur p̄tice sum
re. ita tñ rotunda deterior est alijs innālibus
que sūt innāles solū per oppositiōē quā hnt
ad figurā nāle absolute. Notant q̄ capud
magnū rōne molis semper est uitupabile. qz
contra sitū nālez cap̄ p̄e pendere inclinare
deorsum facit. Est etiam rōne sue humidi
tatis carnosē uehementer humidum. uñ spm
animalem remollit et turbidos efficit. et tar
dos ad motum unde homines talium caputū
hebetes sunt sensibus et pigri motibus ani
malibus alijs in magnitudine hac simile existi
tes et pueros p̄portionales. Cap̄ uero paruū
rōne molis laudatur. tale enim capud de
cet homines in p̄pōtōe ad alia animalia cum
hēant capite stare erecti iuuenibus quoqz et
p̄fectis etate p̄portionales sunt tales habent
res capita. habēt enim iuuenes in comparatiōe
ad pueros hāc capitis puritatem. Et enim su
piora p̄portionata inferioribus pueri maio
ra habēt iuuenes uero cōuerso nec ē tale cap̄
supflūis repletum hūiditātē. q̄re et sp̄s
aiales subiles luminosos et ueloces ad motū
reddit unde et talium caputū differentia
opōnes animales sensitiuas et mortuas bōis
habent. De hac magnitudine et puritate lo
quens al. li. 2°. ait capud in q̄ritate supflū
necessario ē malū suple paruū et bonū. Et no
tāt q̄ capud paruū rōne capacitatis. et sit
magnū p̄pōtū non p̄beāt iudiciū nisi cum cō
plicatur ad significandū simul cū figura ipsi
Et notant q̄ capud bñ figuratū bonā obe
diētiāz mē et fructū informatiū eē forte si q̄
Et hoc siue sit paruū siue magnū. Ideoqz rāz
magnū q̄ paruū capud cū bonitate figure ip̄i
us tēpantiā pōt significare q̄pōnē cōbri et
cū maliciā figure pōt significare distēpantiā
ei. Et b? dicit loq̄ndo de opōnē nāli acqui
ta ex p̄ncipio gnationis. Et declarātes d ca
pice p̄uo q̄ possit significare q̄pōnē tēpantiā
dicūt possibile eē i p̄n? gnatiōis mām eē pau
cā bñ tñ dispositā et bone q̄pōnē et uirtutē
informatiā eē forte. Et tunc capud erit paruū
bñ figuratū bone et tēpante q̄pōnē cūz ibi
nulla sit cā distēpantiē ipsi. Et si p̄dicta
fuerint p̄ oppo. s. q̄ cūz paucitate mē sit ma
la ei? dispō et inequalitas q̄pōnē et uirtutē in
formatiua debilis tūc capud erit paruū male fi
guratū distēperate q̄pōnē. q̄ distēperata q̄
licet possit eē q̄cūqz q̄pōnē distēperataz sim
plicitū uel cōpositaz sicut possibile ē māz ipsi
us generatiōis paucā eē cūz q̄cūqz distēpantiē.
fm tñ p̄m erit frigida et sicca eo q̄ q̄stictio
uel dep̄stas q̄ sunt cā puritatis frigiditatem
et siccitatem attestant a quib? p̄cedūt. siccitas
et ē cā inextensiois et p̄ q̄nō purificatiōis.
Eodē quoqz modo loq̄ndo d p̄dicta q̄pō
ne nāli declarāt de capite magno et p̄ eadē
cās pōt significare q̄pōnē tēperatez cerebri
et distēperatā q̄ si fuerit distēperata pōt
eē q̄cūqz ipsaz simplicitū uel cōpositaz.
fm p̄m tamē q̄ illa distēperata erit bñda
sola uel iūcta cā caliditate. nā magnitudo mē
broum ex humilitatis p̄cedit multitudinem

cui? facile ē recipere extensionem. Dicitur
 Gal. magnū capud si fuerit factū pp multam
 et bonā mām et fortitudinē uirtutis informa-
 tiue. illud operātis. tunc est signum bonum si
 gni ficās p̄lōnē cēbri tēperatā et bonā ex p̄n-
 cipis generatōis acq̄sitā. Si v̄o fuerit pp so-
 lā mē multitudinē absq̄z mē qualitate bona et
 absq̄z fortitudine v̄tutis informatiue non est
 signū bonū si q̄ns cōplōnē p̄dictā cerebri di-
 stēperatam. Et idē erit iudiciū de capite par-
 uo. q̄ si fuerit factū parū pp solam paucitatē
 mē exīte tamē bone et tēperate q̄litate quaz
 informauerit uirtutis fortis ē signum bonum
 si q̄ns p̄plexionē ex p̄ncipis generatōis acq̄-
 sitā tēperatā et bonā. Si v̄o fuerit pp pauci-
 tatem mē et male qualitatē et uirtute informa-
 tiua debili ē signum malum si q̄ns p̄dictam
 p̄plexionē distēperatā et malā. Dicitur Auer.
 coll. 4. forma tortuosa. i. innālis si q̄t malā
 cōplexionē. Et capud magnū uel puū h̄z ē si
 gni ficat h̄. i. tūta cū tortuosa figura. loq̄n-
 do autē de p̄plexiōe nāli cēbri ex tēpore acq̄-
 sita tūc dicunt q̄ ad paruitatē rōne parue capa-
 citatis capitis sumpta. necessario sequitur
 mala p̄lō calida. Et q̄ ut sic putat capitis
 nō pōt significare cōplōnē capitis tēperatā.
 sed semp malā cōplōnē ei? et distēpatā ad ca-
 lidū significat. Et rō ē q̄ cerebri exīte puo
 necessario uētrici cēbri sunt pui ip̄s aut
 pui exīstēt? nō pōt p̄ eos sp̄s animalis ce-
 rebri libe penetrare ampliari et debite euen-
 tari. s̄z in eis coangustat indebite euentatis
 unde ex indebita euentatione et per arta loca
 penetratione inflamat. Et inflamatū fac
 necessario acquiri malā cōplōnē calidā in tē-
 pore. q̄tūcūq̄ ē radicalis q̄ ei? ex p̄ncipis
 generatōis fuerit tēperatā uel frigida. et iūuat
 ad caliditātē acq̄rendā in sp̄u aīali. q̄ sp̄s uī-
 talis uicinis ad recte mirabile qd̄ necessario
 in puo capite est puū p̄ ip̄ius artas penetrās
 artarias inflamat. et inflamatū in calidior
 rez querit sp̄m aīalē. De hac p̄plexione
 intelligens gal. dixit in tegni 2. puū capud
 prauē cēbri p̄pōnē. i. q̄ nīs uel p̄pōnē quā
 necessario mala sequitur q̄. p̄pū est signum.
 Et dicunt q̄ ad magnitudinē capitis rōne
 magne capacitatis sumptam necessario sequitur
 distēperatā q̄ frigida et humida. et q̄ magni-
 tudo capitis nō pōt significare p̄lōnē cēbri
 tēperatā s̄z p̄ distēperatā frigidā et hūidā.
 Et rō ē q̄ ad magnū capud dicto mō sum-
 ptū necessario cōsequi magnū cēbz. qd̄ cū sit
 nālis p̄lōnis frigid. rōe sue magnitudis mī-
 tū pōt infrāre ac ēt exīis magnū mītas puiā
 indigestiōis multiplicat inspuritates frās cru-
 das recipitq̄z mītos ex corpore uapores. q̄
 ibi rōe frictatis sue in aq̄z querit nāz. ipsam
 nāz ifrigidat. igit̄ ad distinguendū inter signi-
 ficata magnitudis et putatis capitis an signi-
 ficet p̄lōnē cēbri tēperatā uel distēperatā ōz re-
 currē ad cōsiderationem sicut et iā dictū ē si-
 gure capitis et ēt ōz ab eo. De magnitu-
 dine autē dixit Gal. d̄terminādā cē pus a q̄ cā
 ip̄a magnitudo p̄cesserit. Magitudo. n. si bo-
 ne forme seu figure fuerit. semp bonū ē signū
 si q̄ns tēpatā et p̄lōnē cēbri. Et si h̄z ōz ab

eo collum dēcipue forte fuerit. s. et grossū et ab
 alijs oīib? optime dispositus. s. fuerit cap. et
 corp? totus. et si neruosis ē oē. s. collus capud
 uel corp? et plenus et uinidus. nāz si sic fuerint
 tēperatam significabūt cēbri p̄lōnē. eo q̄ māz
 si q̄nt fuisse multas bñ dispositas et bone q̄li-
 tatis et v̄tutē informatiuz fuisse forte in bñ
 et debite regulando ip̄as multas mās qd̄ mī-
 nime fecisset sine instrumēto cōplōnis tempa-
 re. Et per oppo^m si figura non fuerit bona et
 ōz a cēbro n̄ fuerint fortia nec magnitudinē
 corporis correspondētia malā signū malā si q̄nt
 et distēpatā cēbri cōplōnē. q̄ si q̄nt mās mul-
 tas male dispositas et inobedientē. et v̄tutis in-
 formatiue debilitatē. Dicunt puum capud
 cōplōnē si q̄t siccat. q̄ mās si q̄t paucam n̄ ex-
 tensibile. Et si fuerit cū bona figura si q̄t sic-
 citatē q̄ cū caliditate si q̄t v̄tutis fortitudinē
 sed si fuerit cum mala figura si q̄t siccitatem
 euz frigiditatem. q̄ si q̄t uirtutis imbecillitatē
 Magnū uero capd̄ significat hūiditātē Et si
 fuerit cū bona figura significat cū hūiditate
 caliditātē et cū mala frigiditātē. et h̄ dicit cē-
 bz p̄z Alij aut uolūt qd̄ si fuerit capd̄ magnū
 uel puū dūmō sit bone figure et signi ficet tem-
 pamentū q̄ nīs ad qd̄ seq̄ fortitudo v̄tutis
 quā seq̄ bōa figuratio et formatio mēbroz.

Dixit Aui. physiologi dicit q̄ h̄o bñs cap
 puū ē p̄fidus et timidus et uelocis ire belis i
 reb? et h̄ siue h̄est bonā figurā siue malā. in
 h̄is malā deterior ē. h̄o. n. pui capitis ē malū
 iudiciū et errorē pp dno. primo q̄ sp̄s in cere-
 bro nō h̄et bonā conuersiones pp defectū uē-
 triculor et enā spūz. 2. quia cerebz puū
 non pōt cōtempere caliditātē cordis q̄re sp̄s
 uitalis in cōuersione sua ut fiat aīalis calidus
 remanet et turbidus unde erratur in iudicio
 Et q̄ capitis pui cōplō. ut paruit ē siccior
 tenet et seruat ip̄as species iudiciū erroneas
 unde est perfidus. ille enim uidetur esse perfidus
 qui in errore iudiciū perseuerat. Et q̄
 tales sp̄s cerebri licet sint pauci sunt tamen
 calidi ideo est uelocis ire. tamē pp paucita-
 tem spūz est timidus. et pp dictas passiones
 est belis in rebus. q̄ quasi semp ē i bello
 inter timorē. pp. spūz paucitatem et quādam
 audaciā impetū siue incitationē pp spūz cali-
 ditates. Dixit Senilis cōsidera q̄ habēs
 capud longum est tardus in iudicando ppter
 distantiam uentriculorum.

Cap^m 8^m de signis cōplexionis tēpate cēbri.

rosequens

Gal. signa
 q̄ nūz cere-
 bri nāliū p̄ sex genera signorū
 supius positōz incipiens a si-
 gnis q̄ nīs tēpate. dixit de p^o
 signo suo fm ordinem distinctionis eius in
 cera ut supra paruit q̄ capitis bona figuratō
 siue cum magnitudine fuerit siue cum par-
 uitate complexionis cerebri significat tem-
 pamentū. Et dixit de signis sumptis ab
 oris a cerebro. Si fm occipitiū eminentia
 minor sit alicui q̄ esse debeat secundū naturāz
 q̄ fm nām ut ip̄e dixit figurata esse debet si

gura cōmiffare posterioris q̄ est fimilis lan-
de. tūc cōfidera r̄ nervos r̄ collū cū alijs offi-
bus fpondilijs. f. r̄ cōftatū quibus fecidus nāz
fe habētib⁹. f. ficut fe habēt in capite tēpato
tunc iudica b⁹ p̄ceffiffe ex indigētia fine pau-
citate materie. r̄ nō virtutis imbecillitate. r̄
iō p̄pter illud nōtū indicare diftemperantiaz
q̄plōis cerebri. f. tēpanūam. Sz predicta
mēbris inepitiorib⁹ exiftentib⁹ q̄ eē dbeat
in capite tēpato. iudica infirmū. i. diftem-
patūz eſſe principiū. f. cerebz. r̄ b⁹ p̄ceffiffe
ex virtutis imbecillitate. tamen ita eſt dixit
Gal. q̄ in pluribus indigētia materie fm oc-
cipitiū ex nte fequitur imbecillitas dīctorū
ortoz nervoz. f. collū r̄ offiū. Et r̄arū ual-
de eſt q̄ fequitur oppoſitū. f. q̄ ſtate ibi pau-
citate materie p̄dicta orta ſint f. nāz capitiſ
tempati. Et rō eſt quia nūca oritur a parte
poſteriori cerebri. r̄ fm q̄ritatem nūce per-
uenit q̄ritas fpondilijs. r̄ fm quantitate ſpō-
diliū puenit q̄ritas coſtaz. Si g⁹ ps poſteri-
or cēbz eſt pua r̄ nūca dīz eſſe pua r̄ ſiſtē
ortū ab illa pte. Sed nūca ex nte pua. ſpondi-
les debēt eſſe pui r̄ ſiſtē coſte. Et ad putates
fpondilijs ſequi ſ puitas collū r̄ ad putatem
coſtaz puitas pectoris. Etiamē q̄ predicta
mēbra nōtū gnāt ex eadem mā nec ex etul-
dē nē cum ea ex q̄ gnātū ps poſterior cere-
bz pōt euenire l̄z raro q̄tingat q̄ mā p cere-
bro erit pauca r̄ mā pillis mēbris erit mul-
ta. Et tūc ſtante fortitudine q̄ritas iſozātūe
accēt illa mēbra eſſe magna r̄ ſicut fe hnt i ca-
pite tēpato r̄ nōtū attētabunt in q̄ritate ſua
r̄ figuratiōe ſuo p̄n⁹ nec i q̄plōne ſue q̄plexi-
ōnī. Et dixit Gal. q̄ ſi mar⁹ fuerit r̄ groſſi⁹
bito occipitiū. eodē mō q̄ſidera r̄ iudica per
hāc ptes ſicut iudicatū eſt p totū capd magnū.
uiz. q̄ ſi ipſa ps occipitiū cū ſua magnitudine
fuerit bone figure r̄ orta ab eo hnt fe f. nāz
tūc iudica hoc eē fm fortitudinē iſozātūe
r̄ attētabi ſupra tēpanūū cēbz. Et ſi vo cōrio
fe hnt figurā ei⁹ r̄ ipſa ab eo orta iudica
q̄ritū r̄ diſtēpatū eē cerebz. Dixit Aulc. ſi
collū e forte r̄ groſſū ſi q̄ritū fortitudinē q̄ritas
cerebri erit ei⁹ exuberātiā. f. mē. ul. exuberā-
tiā. i. exuberāte r̄ forte uirtutē iſozātūe
debile vo curtiū r̄ ſubtile ſi q̄ritū cōrio. r̄ p q̄ritas
q̄plexiōnē cēbz diſtēpatā. Et dix Gal.
q̄ ſiſtē ſūt determinatiōes r̄ q̄ſideratiōes r̄ iu-
dicia d q̄ritate magnitudie. f. r̄ putate ſinet
pitis pitis anterioris cerebri eminētie. ſic q̄
dicta ſūt de poſteriori. Nā dbeant reſpicē ad
faciē r̄ ſenſiteria q̄ in ea ſūt. ipoz ei⁹ nerui ab
anteriori cēbro oriūt ſic poſtēiora a poſtēiori
Mēbra. n. oia tā anteriora q̄ poſtēiora orta
a cerebro r̄ alia ei⁹ co ad accētia ſi habuerit
fe fm nāz. r̄ f. q̄ habere debēt in capite tem-
pato. tēpanūū q̄plexiōnē cēbz ſi q̄ritū ei⁹.
Debent. n. fm naturam nerui tam motū q̄
ſenſitiū eſſe fortes groſſi r̄ bene radicati.
Dixit Aulc. cūz nerui fortes fuerint r̄ ingro-
ſciunt. i. groſſi ſunt r̄ uie eorum fuerint fortes
q̄ eis create ſūt p̄ncipales. i. q̄ nerui in eoz
radicibus ſunt groſſi r̄ fortes ſi q̄ritū fortitudi-
nē cerebri r̄ mēbra ēt neruoſa p̄ cōitātē quā
hnt cū cerebro ſiſtē fortia ex nte r̄ bñ radica-

ta ſup bonā ſignificāt cerebri diſpōnē ei⁹
Dixit Gal. in tegmī z⁹. in hntib⁹ cerebz tē-
pati eis ex nte b⁹ infantib⁹ capilli ſunt ſub ru-
bi. i. flauī. r̄ pueris frigidis ſunt ſubrubri. r̄
pueris frigidis ſunt rubri. Et cauſa bonū
colorū ē. q̄m cūz mā pilli ut ſuo loco parebit
generet p̄ actōez calidi in hntū in etate iſā-
cie prohibet actio calorīs ab uſione p̄p ex
cedētē hntitātē unde ſunt flauī. in pueritia
fo iam hntido madente ad diuſiōnē calidū
fortius agit unde magis declinat ad rubedi-
nem. Et cūz ad iūuētū pueniunt calido acu-
tiori facto per diuſiōnē maiorē hnti a
gente in ipis fortius. ſunt rubicundiores
cū quādā declinatōe ad nigredinē. Nā ut ſuo
loco parebit quali s ē uapoz ex quo ſiſtē capil-
li. talis ē color eoz. Et iō eo tēpore quo ua-
pores ſunt minus uſti ſiſtē flauī r̄ eo quo ma-
gis uſti declinat fm illud plus f. ſus colorē ni-
grū. Et dixit Gal. capilli eoz ſunt quodam
mō medij criſpiz r̄ ſimplicium. i. planoz. Et
cū nota ſiſtē cum loco diceēt cā criſpitudo
r̄ planitiei capillorū. Et dixit Gal. nō ſiſtē
calui facili⁹ quaſi uelēt q̄ hntes cerebz tēpa-
tū ſiſtē quaſi medij inter eoz qui facile ſiſtē cal-
ui r̄ qui difficulter. nā facilitas generatiōis
caluitiei ſiſtē p̄p ſuo ſiſtēntem ſiccitatis r̄ diffi-
cultas uel nō caluities p̄p ſupfluitates hntē
tatis ſic g⁹ i tēpatis medio mō ſe hēbit diſpō-
ad caluitiē. Dixit Aulc. collū 4⁹. q̄ horū
capilli nō oio exentiſ ſeu plani ſiſtē uel tortuo-
ſi uel criſpi albi uel nigri. Dixit Aulc. ca-
pillos hnt a pueritia glaucos. r̄ in adoleſcen-
tia igneos. r̄ rubeos ad nigredinē declinan-
tes circa q̄plementū creatiōis r̄ auemētū in
pfecta iūuētute quē capillū ad nigredinē deli-
nant. Aulc. in phyſionia parui laudat dicens
Niger capilli iūuētū rectitudinē r̄ amorem
iſticie. Et ipſos capillos dixit Aulc. habēt
medios in criſpitudo r̄ planitiei. r̄ ipſorum
ortus r̄ temp⁹ naſcendi totū eſt in ſua hora.
Et ipſoz canities nō ē ſeſtina n̄ tardā ab
hora nāli. r̄ caluitiū nō cito eis aduenit. Et
hec de primo ſigno. De 2⁹. anterior ſigno
Gal. in tegmī nō ſiſtē locutus quia declinat
motus. de ipſo tamen dixit Aulc. ubi ſupra q̄
in hntē cerebz tēpatū ſeſus ſiſtē clari r̄ boni.
dicūt. n. q̄ exterior ſenſū fortitudo r̄ boni-
tas tēpamentū cēbz ſiſtē. De 3⁹. ē ſigno
p̄p dictā cām Gal. nō tēngit. d eo dix Aulc.
q̄ ſiſtē mediocres inter p̄griū r̄ uelocitates
f. ad motū. dicūt tā q̄ ipſaz hntū motū
opōnū fortitudo ſiſtē tēpamentū q̄plōis cēbz
ſiſtē ipſaz r̄ ſenſuum exterior obilitas ſiſtē
diſtēpamentū. De 4⁹. aut ſigno dix Gal.
in tegmī q̄ facilis intellectus ſubtilis ſbe cē-
bri ē cognitio. i. ſignificat ſbz cerebri clarā
ſincerā r̄ p̄nā ad ſiſtēntinē aeris ſubtilis et
clari. Sed tarditas intellectus eſt cognitio
ſbe p̄griozis cerebri. i. ſignificat ſbz cere-
bri groſſam r̄ turbidā. De hoc ſigno dixit
Aulc. fortitudo meditatiōis. r̄ p̄ſeruatōis
f. fortitudo actū intellectus qui ſiſtē duo.
quoz unus ē ſimpliciu appbēſiō. r̄ dē medi-
tatiō. r̄ alius eſt illoz ſimplicium appbēſiō
ſozum q̄pō r̄ diuſiō ei uocatur p̄ſeruatō

significat fortitudinē plexionis cēbri oīo
 .i. pfectaz uel oīo .i. totius cēbri .qz q̄uis
 intellect⁹ p̄stat in mediō uētriculo cēbri tū
 qz ad bonitatē ei⁹ requirē bonitas alia⁹ hū
 tū alioz uētriculop cēbri iō bonitas intel
 lect⁹ bonitatē q̄nis toti⁹ cēbri significat
 q̄uis p̄ncipaliter uētriculi medij uel omnino
 .i. omniū nāp cēbri q̄nis .i. q̄pōnis r uni
 tatis. Dixit hal. in q̄mto p̄dicti hūi gal. faci
 litas intellect⁹ cū sit ei⁹ opō pfecta. significat
 q̄nē cēbri tēpatā qz perfecta opō non nisi
 a plexione tēpatā puenit. Dicit qdā qz p in
 tellectu intellecterūt hūit cogitantiā siue ex
 timatiā fm Aue. de sig⁹ hō sup̄o ab intelle
 ctu p̄p̄ sup̄o p hūit rōnali dicit qz ipi⁹ bo
 nitas uel malitia nō hz imediate significāe sū
 p plexionē cēbri. cū opō intellect⁹ nō fiat
 in organo cum sit hūi abstracta ut uult Auz.
 3. d. anima. r ē ei⁹ opō distincta ab operatōi
 b⁹ alia⁹ hūit animalū s̄rituaz r p̄ns sup
 nullā partē cēbri imediate hz significare
 Et ita uult. Aue. 6. de nālīb⁹. Et ut sic dix
 p⁹ p⁹ c. de hūitib⁹ aīalib⁹ in fine. Medie nō
 hz se impedire de opōne intellect⁹. Mediate
 tū pōt significāe et ut sic b⁹ mō intellect⁹ bo
 nitas l malitia s̄git sup bonitatē l malitiā s̄u
 um. cū oīs cognitō intellectūa depēdeat a co
 gnitione s̄rituā. Bonitas autē l malitia s̄rituaz
 s̄git bonitatē l malitiā q̄pōnis cēbri ut patu
 it. g. bonitas l malitia intellect⁹ significabit
 mediate sup bōitate l malitiā q̄pōnis cēbri.
 Dicit qz facilitas intellect⁹ cogitantiē siue ex
 timatiē hūit ē ueloz inuentio medij in di
 scursu p̄ intētiōes p̄culariū. r. p̄dicamētoz
 Et dixit hal. facilitas discēdi ē cognitio
 bē cēbri mollis .i. hūide. s̄git. n. hūiditatem
 anterioris uētriculi cēbri. facilitas autē discē
 di s̄git facile r bonā q̄p̄hensioē sp̄ez. bona
 autē q̄p̄hensio r facilis eaz est effectus hūit
 ymaginatiue et s̄ritus cōis qz sedes ut supra.
 patuit ē anterior uētricul⁹ cēbri. Et s̄git iō
 hūiditatē ipi⁹ uētriculi. ab hūiditate. n. p̄e
 dit bona r facilis q̄p̄hensio. Dicit qdā qz
 hal. p hāc hūiditatē intellect⁹ ei⁹ tēpatā q̄pō
 nē qz ē hūida absolute licet sit ipi⁹ uētricul⁹ tē
 patā. Dixit autē hal. sic. qz anterior pō cere
 bri ē hūidior alijs. dixit Aui. fortitudo yma
 ginatiōis r formatōis .i. opōnis s̄rit⁹ cōis
 r fantātic qz dī hūit formatōis s̄ritat ad signi
 ficandū anterioris cēbri s̄ritatē r tēpanti
 am. Quidā tū alij dicūt hal. p supradictā hūi
 ditate intellect⁹ hūiditatē remittit. ut. h. g.
 qualis esset hūiditas corporis s̄riti s̄mpt⁹ ut
 multū uel nētri s̄mpt⁹. nā talis hūiditas ē qz
 facit ad facilitatē q̄p̄hensiois r p̄ns ad fa
 cilitatē discēdi. non autē hūiditatē excessi
 uā q̄lis ē corporis s̄riti nunc siue egrī s̄mpt⁹
 nā talis hūiditas non facit ad bonitatē q̄p̄e
 hēsiōis. dato. n. qz bona imp̄ssio fiat in hūi
 do. tū cū hūidū ē excessiuus destruit actum
 ē siue hūit ut p3 de cera multuz liquida in
 qua non recipitur impressio sigilli. Et q̄cesso
 qz in multuz hūida s̄rit recipere impressio
 illa tū imp̄ssio siue receptio effert indebita in
 determinata r imp̄portionata hūit. Lūz ē
 hūiditas hūiditas s̄ritus obundat. r sic facit

tatē discēdi impedit. Et dixit hal. difficul
 tas discēdi ē s̄gitio s̄rit dure idest sicce cere
 bri. s. anterioris. p oppo^m r ad hūiditatē. di
 ctā intelligēdo siccitatē. Et dixit hal. me
 moria ē cogitō s̄rit pmanētis. i. sicce cēbri. s.
 posterioris intelligēdo fm quosdā p hanc p
 manētā q̄pōnē tēpatā posterioris cēbri qd
 est sedes memoriē qd absolute est sicca. lūz
 sibi ipa siccitas sit t̄pamētū. n. s̄rit alios intel
 ligēdo siccitatē remittit nō excedit cū exce
 des destruat actū ē siue p̄p̄ hūit. cū nō fa
 cit fiat in ea imp̄ssio. r q̄cesso qz fieret nō cēt
 debita r p̄portionata hūit memoriē. nō
 .n. seq̄ bona retētiō sit in sicco. uñ r bona
 sit rememoratio. g. cū melior retētiō fiat in
 magis sicco melior fiet in co rememoratio.
 qz illa maior siccitas nō cēt hūit p̄portōna
 ta s̄rit poci⁹ ipi⁹ act⁹ destruciuā. Et dixit
 hal. esse mobile in opionib⁹ ē signū q̄nis
 cēbri calidi. qz mobilitas opionis s̄git fa
 cilitatē mor⁹ sp̄uz in cerebro. cū nō fiat uari
 atio opionū nisi ex ueloci motu sp̄ez quaz
 monōis uelocitas p̄cedit ex ueloci motu
 sp̄rituū cui⁹ uelocis mor⁹ cā ē calitas. p̄ma
 nere autē firmū in opionib⁹ signum est q̄nis
 frigide p̄p̄ q̄riā cāz. r notant qz hūit tēpam
 tū cēbri s̄rit tēpati in s̄ritu r uigilia. ut di
 xit Aue. collz 4. De 5. aut signo qd est
 sumptū a hūit l uisio opōnū nālū p̄lequēs
 gal. in p̄a id qd dixit p⁹ de hūitib⁹ nālūbus
 .i. qz nālū hūit act⁹. nō s̄rit s̄rit s̄rit aliqd
 ab eis factū. seu in qd agūt qd est nutrimentū
 supfluitas nobis inotescit. dix ponēs signū
 sumptū a supfluitatib⁹ qz si cerebr⁹ eucatū
 fuerit s̄rit quatuor qualitates hēbit moderate
 supfluitates q̄cūqz p palatū aut nates l aures
 suple aut oclōs purgāt. Dix Aue. 4. collz
 qn supfluitates qz ex cēbro egrediūt s̄rit tēpa
 te i q̄ntitate r q̄litate s̄rit tēpantiā ei⁹. tūc aut
 s̄rit moderate i p̄e supfluitates cū s̄rit pauce et
 quēnter digeste. Dix. A. qz talē cēbr⁹ ē cō
 m̄suratū in eo qd ab eo expellit r ipi⁹ retēti
 tōe. Et ponēs 6. r ulū^m sig^m gal. sup̄um
 ab extrinsec⁹ occurrētib⁹ dixit qz cēbr⁹ tēpa
 tū mīme ledit q̄patū ad oīa q̄cūqz extrinse
 cus calefaciūt infrigidāt siccant nel hūectant
 in q̄patōe ad qd cūqz cēbrum distēpat. dñt
 hoc dictū hūit hēre s̄rituoli quocūqz col
 lectiue nō distributiue. nā distributiue s̄rit
 do nō hēt hūit nā aliqd cēbruz distēpatū
 plus resistit quibūsdā cōis alteriūb⁹ r min⁹
 ledit ab eis cerebro tēpatō. Calidius enim
 p̄p̄z cerebr⁹ plus resistit frigidis alteriūbus
 qz tēpatū s̄rit aut ē r i alijs q̄litatib⁹. Di
 xit Aui. cēbr⁹ tēpatū forte ē ad resistēdū ac
 cidētib⁹ ipeditū a s̄ritētib⁹. Et s̄ritarie de
 dictis signis dixit gal. si cerebr⁹ eucatū fue
 rit s̄rit quatuor q̄litates hēbit cū mō. i. cū tēpam
 to oīa qz dicta sunt. Pro h̄ficatōe quoqz
 dictaz significatōz dix gal. qz oīa sig^a dēa d
 bēt audiri r intelligi i corporib⁹ h̄ritūb⁹ i re
 giōe tēpatā r maxie ea qz sumūt a hūit r ui
 nō opōnū. Et b⁹ iō qz uariat uariatōe regio
 nuz ut appet in calidis. n. regionib⁹ sunt bōi
 nes magis furiosi r plures exaltationes mul
 tuplicant in eis r e⁹. Nō tū intelligas ex

dictis hōis gālī q̄ oīmode p̄dicta sig^a non
h̄ficentur in oīb⁹ regionib⁹. s̄z intellige q̄
in distēpatō nō uerificatur nisi cū discursu
sic h̄bigratia. cū intellexero capillos cē tal
coloris in corpore tēpato in aere tēpato scīā
c⁹ coloris d̄beant eē i aere distēpato. s̄z im
mutatōez mouēre a q̄litate regōis tūc discurs
f⁹ rōnalis arguet sic. q̄n capilli sunt mutati in
regōe distēpato ab eo q̄ d̄bēt eē in aere tēpa
to. q̄ntū mutari d̄bēt a q̄litate illi⁹ regōis dī
stēpate s̄gnit sup⁹ p̄lone tēpata. s̄z q̄n mutat
plus ul⁹ min⁹ q̄ d̄beāt s̄gnit sup⁹ q̄ne distēpa
ta. Et s̄bāt gālī ad h̄ficatōez signor⁹ su
pradictor⁹ ex capillis s̄lptor⁹ nō solū anotare
oz regōes tēpatas. s̄z q̄ sint corpora cū hūo
rū tēpātia. s̄z q̄ nō h̄ant hūores sup̄fluos n̄z
in q̄ro nec i q̄li. Et hoc s̄d. q̄z dīuerſitatē
hūor⁹ corporis i q̄litate i q̄litate eor⁹ accit
uariari capillos in colore i in m̄ltitudine i
paucitate eor⁹ t̄n ip̄oz crispitudine i plani
tie. Dīx̄ Aulic. s̄. p̄. c. de signis sumptis
ex p̄te mēſure capitis q̄ sig^a cerebri tēpati
i fortis ē ut n̄ patiat⁹ ex uaporib⁹ uini. s̄. pu
ri i uaporib⁹ cū bibit⁹ ex eo q̄ntitas qua eu
poret ad cerebz. Et n̄ patiat⁹ ab alijs uaporo
sis ut ceruilla acruminib⁹ leguminib⁹ fructi
b⁹ i alijs uaporosis. i n̄ patiat⁹ ēt alia accide
tia q̄ pateret⁹ sine pari posset cerebz nō bonum
nec forte s̄bilitate. s̄. m̄ni i caliditate ei⁹ al.
i debilitate. s̄. quā facit m̄ni. h̄us enīz tribus
modis m̄ni ledit cerebz. s̄z ut addatur mēs ei⁹
i. sensus interior⁹ i exterior⁹ a potu m̄ni.
acut⁹ n̄qz m̄toris ei⁹ potu sens⁹ i intellect⁹

Cap^m. nonis de q̄busdā generalib⁹ p̄mittēdiā
ad cognitōez q̄ nū distēpatay cerebri.

Uicena terty p̄ma po
sunt q̄dam au
rioritate gālī q̄ rep̄tām z⁹ te
gū i z⁹ de interiorib⁹ q̄ pueni
ūt supra cerebz ex actōe uni⁹cu

q̄z q̄tuor q̄litate p̄maz. posuit ēt q̄dam ex
scia sua. Dīx̄ aut p⁹ m̄lū ē gālī. q̄ calitas
i cerebz d̄nans generet rōis p̄mixtiōē i ali
enatōz q̄d fac p̄p̄turbatōez i morū quē fac
in s̄pū i m̄ltā euaporatōz. q̄ p̄p̄ q̄d ē rectum
indicat n̄ rectū i c⁹. hic t̄n inuēt una littera
q̄ dīc i rōiditatē q̄ ē opō dīnuta h̄ntis co
gitatie. Et p̄d̄ h̄ficari sic. nā calidum mo
uēdo s̄pū ut n̄ figat⁹ in actu iudiciy. p̄t eē cā
dīnūtōis act⁹ cogitatie. Et p̄t dīnūt act⁹ uī
sibilis. q̄z uīibile s̄bito recedit ab aspectu. i
q̄ntū ad istā cāz d̄m ē a p̄bo. q̄ i sedēdo i qe
scēdo sit aīa boīs prudens i sapiēs. p̄t ēt ca
liditas eē cā dīnūtōis act⁹ cogitatie. cū esset
m̄ltā excessiua d̄bilitas h̄ntē m̄ltā resoluē
do s̄ s̄pū. Dīx̄ Aulic. p̄dictis nos addim⁹ s̄b
itardēz motuū. s̄. i iudicior⁹ i acuitatem ca
sus iniciorū. s̄. eor⁹ que p̄posuit i iaz facere
inchoauit. i uelocitatē p̄mutatiōis uolūta
tē. N̄d̄s enīz calidū cerebz. nūc d̄termiat
ire ad unū locū. i statu postq̄ inceperit ire
cadit ab initio determinatiōis sue i permu
tat uolūtate resiliens. a p̄posito. i uadit ad
q̄ntū locū. Et post itēz permutat se ab illa

i tendit uel declinat ad aliū uel d̄terminat
aliud s̄cūduz esse. Et dīx̄ Aulic. m̄lū ē h̄alo
q̄ frigiditas ḡnat s̄oliditatē i q̄erē mor⁹. nā
frigidū ē d̄bilitare h̄ntē i immobilitare. S̄z
dīx̄ Aulic. nos addim⁹ tarditatē intellect⁹. s̄.
i cogitatie siue ext̄tatiue i ext̄nsatiōē co
gitōis i p̄griūtā. s̄. ad cogōscēdū. h̄ntē. n. cē
bz frigidū nō laborat ut cogitēt. ymo suadet
sibi ip̄is. nō eē cogitandū. Et sic excusant se
a cognitōe i cogitātōe. Et dīx̄ Aulic. uī
suz ē h̄alo. q̄ siccitas facit uigiliā. i q̄ ip̄az
s̄gnit uigilie. S̄z ad significandū siccitates
p̄ uigiliās dīx̄ Aulic. nos addim⁹ hanc q̄d
tione. s̄. q̄ nō sit uigilia ab humiditatibus m̄
erosis. i q̄ non sit cū granitate capitis i non
sit cūz assiduatiōe eīonis sup̄fluitatūz i q̄ nō
h̄eat paties reliq̄s significatiōes h̄uiditatis.
nā h̄uiditas falsa m̄trosa recte h̄alo facit. in s̄o
p̄nietatē. sicut p̄z in senib⁹. Dīcunt q̄daz q̄
i uigilia alī fuit a m̄a falsa t̄n s̄gnit siccitates
q̄z m̄a falsa l̄gum eliecat intantū inducē uī
gilia t̄n q̄z non signi ficat siccitatē exclusiua
humiditatis h̄uoraliūz. ymo cūz eis stat siue
p̄t stare m̄a. humoralis repletina i ip̄a m̄a
uīruat⁹ sit siue esse possit siccitas. ideo Aulic. dī
xit q̄ uigilie non s̄gnit siccitatē. s̄. m̄p̄ humo
raliūz exclusiua nisi sint alie q̄ditiones dī
cte. Et dīx̄ Aulic. q̄ h̄uiditas facit s̄opnū
p̄funduz. s̄z ad hoc significandū dīx̄ ip̄e sta
tue in aīa t̄na q̄sideratiōē p̄dictaz. s̄. statuc
q̄z non seq̄ ē in mēbro humiditas g⁹ erit s̄o
pnus p̄fundus q̄z posset humiditas cē m̄trosa
i facere uigiliās. s̄z q̄d̄tōib⁹ infra dīcēdis in
c⁹. de suberb⁹ ass̄ntentib⁹ significat s̄opnuz p̄
funduz. Et ad discernēduz malas q̄p̄lones
m̄alē ab im̄ali dīx̄ Aulic. uīfuz ē h̄alo q̄ si
gnuz ad ostēdēduz q̄. ē d̄nans siue m̄a est
puatio flux⁹ sup̄fluitatūz cū significatōib⁹ ma
le q̄p̄lōis. Et signū q̄ sit d̄nans cūz m̄a ē flu
p⁹ sup̄fluitatūz i h̄ dīctū dīx̄ Aulic. ē uex cō
ditionatū. sic q̄ q̄n n̄ adest flux⁹ sup̄fluitatūz si
at p̄seruatiō q̄ in mēbro nō sit op̄lo n̄z debi
litas h̄ntis expulsiue. nā si sic nō fuerit tūc
erit sic dīx̄ Aulic. Si aut sit cū s̄puatiōe flux⁹
sup̄fluitatūz op̄lo aut debilitas expulsiue tunc
esset mala q̄ cum m̄a. dato q̄ non esset fluxus
sup̄fluitatūz.

L^m. to. d̄ signis q̄ nū cerebz distēpatay s̄m
plicidū

Igna cerebri calidioris
tēpato reptant de
scripta nouē. Unū ē dīx̄ Aulic.
i regni. Rubicōdiora i calidiora
sūt oīa q̄cūqz circa capad. d̄ q̄

signo dīx̄ Aulic. s̄gnit ip̄az. tact⁹. s̄. calis i ru
bedo coloris. Dīcūt nō facit hoc cerebz p̄se
q̄ntūcūqz sit calid⁹ tēpato q̄z q̄ntūcūqz sit
calm ē frūis cure. s̄z hoc facit p̄ accēs i q̄ntūz
s̄. calitas influēs ad ip̄m i circūstantia ei nō
tantū remittit a cerebro calō. q̄ntū a tēpato.
unde totū capud reddit tēperato calid⁹ san
genti ip̄m. Redditur autē i rubicundius
q̄z rubens color sit ex p̄mixtiōe sanguinis
i caloris cū partibus cutis. S̄z p̄z d̄ sanguie
i calore p̄mixcet cū partib⁹ cutis capitis. eo

ex parte calido q̄ tepato. Est autē hoc signū
a calore rubore sumptū a casibus. sumptū uero
a calore scdm q̄ pōt dici sūptū a casibus in q̄
tū ipsa caliditas modo dicto pōt dici cadēs
a cerebro ad mēbra circūstantia. S3 fm q̄ pōt
dici sumptū a s3al2 inherētib⁹ in q̄tū sumit
a calitate p̄p̄ionali dictarū p̄tū. Nam id qd
tactui rep̄ntatur ē totum aggregatū ex calidi
tate inata et influenti. Scdm signum dixit
Sal. q̄ in oculis uene sensibiles sunt. appēt
n. m. sui cum sint maiores et latiores. de quo
signo dixit Aui. appētio uenarū oculoꝝ. Dñe
nō ē p se cere^m eā latitudis et maiortatis ue
narū oculoꝝ eūz uene non oriātur ab eo. sed
per accēso. s. in q̄tūz non tñ constringunt in
oculis oriis a cerebro. ab eius frigate cereb^o
ex parte calido q̄tūm cōstringunt eo existente
t̄pato. Et dicunt uerificari hoc signū epa
te ex parte calido uel t̄pato. Nam si epa eēt frī
gidum nō apperēt uene in oculis. eo q̄ in eaz
origine essent parue et graciles. hoc autē signū
pōt dici cadere a cerebro. 3^m signū dixit
Sal. capilli hys citius in capite nascunt. Et
si quidē multū fuerit cerebrū calidū sunt
capilli nigri fortes et crispī. Sed si non mul
tum fuerit calidum sunt s3ubei p̄tinuū. de
inde processu etatūz nigrescunt. Et uenien
tibus etatib⁹ calui sunt et magis p̄m calt ce
rebrū. Dixit Auer. colliger 4°. Capilli nigri
significānt super aduersionē. qz igneitas hēt
albus denigrare. et qm cito oriunt si gnt calt
tates Dixit Aui. uelocitas oriū capilloꝝ in
p̄tin^o natiuitatis aut i uentre. s. matris an na
tiuitates. Et nigredo ipsorū in p̄tin^o et dent
gratio post glaucedine ueloz. et crispitudo ip
sorū et similia. i. similes dispositiōes capillo
rūz que consecutur excessū caloris ut q̄ sint
fortes et asperi et cito adueniat eis caluitium
Dixit Sal. in q̄nto dēi uerbi. Salie. p. ca
pillos debemus intelligere et alios pillos p̄ti
nūz faciei ut barbe et superciliorū. Et dixit se
uidisse quēdaz natū sine pillis et supercilis. Et
tñ p^o natiuitates eius cito nati fuerunt. Et āt
oīz predictarū nota erit in tractatū dē dōra.

Est autē hoc sig^m sumptū ab exeunte muta
to. qz materia capilloꝝ una est s3 superflua
tantibus cerebri que expelli ē ad extra. 4^m
signū dixit gal. supfluitates que scdm palatū
et os nares oculos et aures egrediunt in eis
pauce sunt qm inreprehensibiles sunt. s. ob
seruantes debituū regimē in sex rebus non na
turalibus. et maxime qm lapsus est paruus. s3
qm negligentes sunt in obseruando regimē d
bitū supfluitates in eis sunt p̄tine. sed tñ nō
sunt indigeste. Dixit Aui. significānt illud
decoctio supfluitatū effusarū et expulsarū et
equalitas earū in substantia cum comparatio
ne ad alias scilicet comp̄iones cerebri distē
peratas. Notant q̄ licet de se multiplicent sup
fluitates in cerebro calido. plures q̄ in t̄pato
to p̄p̄ digōnē ipsū eē debitoꝝ. tñ qz ei^o cali
dū p̄s resoluūt uapores et sumit supfluitates
accidit eas in ipso pauciores rep̄ri q̄ in t̄
pato. De supfluitatib⁹ tñ aurūz q̄ caltior
sunt uidetur dubiū. an sint in calido paucio
res an plures p̄pter calidū multiplicās colerā

Respondēt qdaz q̄ licet hec nō minuantur tam
dicēdū ē supfluitates cerebri absolute dimi
nui qz m̄to magis diminuitur flice et m̄tice
q̄z augeatur colerice. Quidā hō dñt et co
lericitas minui ex eo q̄ q̄tūcūqz ad cerebrū
nutriēdū calidū uadit cū sanguis pauca cole
ra. Neqz ipa in cerebro generat q̄ p̄ plus
pōt calitas cerebri i sumptū illi^o p̄tis quā
sit illud quo plus indiget de colera q̄ t̄pera
tus. Et notāt q̄ Sal. nō intelligit q̄ supflui
tes in cerebro calido sint magis digeste di ge
stione uera et p̄p̄tis q̄ in t̄pato. sed intelligit
q̄ non sint sic crude sicut in cerebro frigido
y^o sunt magis subtilitate et magis dispoſite ad
digestiōē uerāz capiendū q̄ in cerebro fri
gido. 5^m signū dixit Sal. Caput hys reple
tur ex calefaciētib⁹ cibis et potibus. q̄ si
caliditas cerebri fuerit cōiuncta cum hūidita
te multo magis replebatur ipoz capita q̄ si
calida fuerit solū et nō hūida. Lito eim re
plent eorum capita dixit Al. et granantur di
xit Aui. si gnt ipaz uelocitates repletōis ca
pitis et ipius grauitas que sequit ad ipius
repletōes. Notant q̄ ex dictis cibis et po
tibus multe surgunt euaporatiōes ad caput.
ad quaz ascensionēz inuāt caliditas cerebri
attrahēs Et dicunt q̄ etiaz in comūb⁹ hūi
ditatibus repletis ē ab s3qz cibis et potibus
caliditate cerebri attrahente ipas ad se seqē
capitis repletio. In cerebro autē calido et hūi
do magis ingressant et multiplicatur uapores
et minus resoluuntur unde maxie tale repletur
caput. Sextum signū dixit Sal. leduntur
odoribus calidis et extrinsecis alterantibus
calidis et maxie ab aere calido. Idem Al. et
Aui. dixit et lesio eorum ab odoribus cali
dis. omnis nāqz discrasia imoderata leditur
a sibi siliabus in forma. auctis tamē in gradu.

Septimū signū dixit Sal. habentibus ce
rebrū calidum sunt sompni breues et non
p̄fundi respectu t̄perati cerebri Alman. di
xit q̄ sompnus eorūz p̄mus est. Et Auer. di
xit uigilie et leuitas sompni dixit Aui. pauci
tas usus sompni cum leuitate eius. parū eim
dormiunt et non p̄funde. quia tempamētum
supponitur in hūido et sicco et calidum ex
cedens cōsumptum quare minuitur uapo
res hūidi mulcēdres qui sunt causa sompni
et p̄fundationis eius. 8^m signū dixit Aui.
est acuitas oculorum. i. iporū mobilitas p
pter caliditates. Nonum signū dixit Aui.
est cum uelocitate p̄mutatiōis eius in q̄sibus
et uolūtatibus. uelociter eiz p̄mutant iudicia
sicut faciūt infantes. dixit al. in cogitatiōib⁹
sunt ueloces instabiles et multe mutatiōis.
supflue ē sunt acuti et ueloces in opatiōib⁹
animalibus. et dē hoc nono signo satis appuit
supra per Sal. Dicunt quidam homo hīs
cerebrū calidum est sollicitus inquietus et
stabilis andax loquax et nō somnolentus.

Cerebri hō frigidioris t̄pato sig^m descripta
repluntur octo. Et p^o est dixit Sal. in regnū
supflua plura sunt s3 p̄p̄rias effusiōes. i. fm
determinata loca qd a cerebro expellūt ut os
aures nares et oculos. maxie tñ effusio p̄p̄e
et determinate mē q̄ tali discrasie appropriat

.f. m. h. f. t. i. c. e. m. l. i. p. l. i. c. a. t. m. l. i. p. l. i. c. a. t. n. i. t. a. l. i.
cere^m m. a. f. l. a. t. i. c. a. p. e. r. u. i. i. i. n. d. i. g. o. i. s. q. u. i. n. u. t. r. i.
mentu. z. u. a. d. e. n. s. a. d. c. e. r. e. m. e. f. l. u. i. d. u. s. z. u. i. r. t. u. s. e. i. s.
d. i. g. e. s. t. i. u. a. d. e. b. i. l. i. s. q. u. e. n. o. n. p. o. t. m. u. l. t. u. f. l. u. i. d. u. s. n. u.
t. r. i. m. e. n. t. u. b. e. n. e. d. i. g. e. r. e. r. e. I. n. c. e. r. e. b. r. o. e. t. f. r. i.
g. i. d. i. o. r. e. u. a. p. o. r. e. s. a. d. i. p. m. a. s. c. e. n. d. e. n. t. e. s. i. n. a. q. u. e. a.
f. a. c. i. l. e. c. o. n. u. e. r. t. u. n. t. n. a. m. D. i. x. i. t. H. a. l. i. n. q. u. e. m. e. t. o. f.
d. i. b. u. i. q. u. o. f. i. c. u. t. e. s. t. d. e. u. a. p. o. r. i. b. a. s. c. e. n. d. e. n. t. b. e. r. e. x.
a. q. u. a. b. a. l. n. e. i. a. d. p. a. r. i. e. t. e. s. z. t. e. c. t. u. c. i. u. s. q. u. o. u. a. p. o.
r. e. s. i. l. l. i. i. n. p. a. r. i. e. t. i. b. a. z. t. e. c. t. o. b. a. l. n. e. i. c. o. n. u. e. r. t. u. n. t.
i. n. a. q. u. a. f. i. c. e. s. t. d. e. u. a. p. o. r. i. b. a. s. c. e. n. d. e. n. t. b. e. r. e. x. t. o.
c. o. r. p. e. a. d. c. e. r. e. m. z. m. a. x. i. e. f. r. i. g. i. d. u. q. u. o. u. e. r. t. u. n. t. u. r.
i. a. q. u. e. a. h. u. m. i. d. i. t. a. t. e. A. l. i. i. g. n. a. t. a. t. d. u. a. s. c. a. s.
c. o. n. u. e. r. s. i. o. n. i. s. u. a. p. o. r. u. b. a. l. n. e. i. i. n. a. q. u. a. u. n. a. e. s. t. f. r. i.
g. i. d. i. t. a. s. l. a. p. i. d. u. e. x. t. r. i. u. m. i. n. t. e. c. t. o. b. a. l. n. e. i. q. u. i. e. z.
f. i. n. t. c. a. l. i. d. i. a. c. c. i. d. e. n. t. i. t. e. r. e. e. n. t. i. a. l. i. i. n. f. u. t. f. r. i. g. i. d. i.
z. a. e. q. u. i. z. i. n. i. l. l. o. u. a. p. o. r. e. f. i. c. a. l. i. t. a. s. z. l. e. u. i. t. a. s.
a. c. c. i. d. e. n. t. a. l. e. s. q. u. i. f. u. n. t. c. a. e. l. e. n. a. t. i. o. n. i. s. e. i. u. s. i. n. a. l. t. u. m.
N. i. c. h. i. l. o. m. i. n. i. i. n. c. o. f. u. n. t. f. r. i. t. a. s. z. g. r. a. u. i. t. a. s. e. s.
f. e. n. t. i. a. l. e. s. L. u. e. r. g. o. u. a. p. o. r. i. l. l. e. a. s. c. e. n. d. i. t. q. u. i. p. o.
t. u. i. t. n. o. n. a. m. p. l. i. b. e. r. m. o. r. u. s. a. c. a. l. i. t. a. t. e. z. l. e. u. i. t. a. t. e.
f. z. p. q. u. i. n. u. e. t. e. n. d. i. t. u. e. r. i. t. a. c. t. i. o. n. e. f. u. a. n. a. l. e. q. u. e.
p. r. e. d. i. t. a. f. r. i. t. a. t. e. r. e. m. i. s. s. i. e. i. u. s. z. g. r. a. u. i. t. a. t. e. u. n. d. e.
i. n. a. q. u. a. c. o. m. e. r. s. i. n. f. e. r. i. u. s. d. e. s. c. e. n. d. i. t. S. i. t. u. z.
u. a. p. o. r. e. s. a. d. c. e. r. e. m. a. s. c. e. n. d. e. n. t. e. s. f. r. i. t. a. t. e. c. e. r. e. b. r. i.
f. i. l. c. u. i. n. a. l. i. t. a. t. e. i. p. o. r. u. q. u. e. r. t. u. n. t. i. n. b. u. i. d. i. t. a. t. e. a. q.
a. z. D. e. b. o. c. p. f. i. g. d. i. x. i. t. A. l. i. p. a. f. i. g. n. i. f. i. c. a. t.
i. p. m. a. u. g. m. e. n. t. u. e. i. u. s. f. u. p. l. u. i. t. a. t. u. s. f. z. q. u. e. x. c. o.
d. i. c. t. o. e. f. u. p. r. a. d. i. c. t. u. e. f. i. q. u. o. n. o. f. i. t. i. b. i. o. p. l. o. n. e. q. z.
d. e. b. i. l. i. t. a. s. e. x. p. u. l. s. i. u. e. z. m. f. i. g. n. u. s. e. s. t. d. i. x. i. t. g. a. l. i.
c. a. p. i. l. l. i. f. u. n. t. r. e. c. t. i. d. e. s. t. p. l. a. n. i. n. o. c. r. i. s. p. i. A. l. i. n. o. n.
a. c. c. i. d. i. t. t. o. r. t. u. o. s. i. t. a. t. i. n. e. i. s. c. a. n. o. n. f. i. a. t. c. o. n. s. u. m.
p. t. i. o. b. u. i. d. i. t. a. t. i. s. i. p. s. o. r. u. i. n. c. e. r. e. b. r. o. f. r. i. g. i. d. o. p. o. s.
f. e. n. t. i. n. l. i. c. e. t. r. a. r. o. c. o. r. i. n. g. a. t. f. i. e. r. i. c. a. p. i. l. l. i. i. n. c. o.
c. r. i. s. p. i. n. o. n. e. x. f. r. i. g. i. d. i. t. a. t. e. s. e. d. e. x. p. o. r. o. r. u. c. u. i. s.
c. a. p. i. t. i. s. t. o. r. t. u. o. s. i. t. a. t. e. E. t. f. u. n. t. d. i. x. i. t. g. a. l. i. r. u. f. i.
n. o. t. i. n. q. u. a. c. u. q. z. e. r. a. t. e. f. e. d. i. n. i. u. e. n. t. u. r. i. n. p. u.
e. r. i. t. i. a. n. f. u. n. t. f. l. a. u. i. z. i. n. a. d. o. l. e. s. c. e. n. t. i. a. f. u. b. r. u. f. i.
z. p. p. t. e. r. c. o. n. s. t. r. i. c. t. o. s. e. e. p. o. r. o. s. c. u. i. s. f. u. n. t. m. a.
n. e. n. t. e. s. q. u. i. a. n. a. t. i. n. o. n. f. a. c. i. l. e. d. e. c. i. d. u. n. t. z. f. u. t. p.
m. u. l. t. u. m. t. e. m. p. u. s. a. p. r. i. n. c. i. p. i. n. a. t. i. u. t. a. t. i. s. n. a. s. c. e. n. t. e. s.
A. l. i. n. o. n. e. s. t. o. n. a. s. c. u. n. t. c. u. f. i. t. i. n. e. r. a. t. e. i. l. l. a. i. n. e. i. s.
c. a. l. i. t. a. s. d. i. m. u. t. a. c. u. b. u. i. d. i. t. a. t. e. f. u. p. e. r. f. l. u. i. a. u. n. p. u. a.
f. i. t. e. f. f. u. m. a. t. i. o. a. p. r. a. p. m. a. p. i. l. l. i. E. t. f. i. q. u. a. f. i. t. c. h. u.
m. a. t. i. o. i. n. a. l. t. i. a. s. c. o. n. u. e. r. t. i. f. f. u. p. l. u. i. t. a. t. e. s. i. n. p. r. e. c. e. s. s. u.
e. n. f. e. a. z. c. a. l. i. t. a. t. e. p. o. t. e. n. t. i. o. r. i. n. a. s. c. u. n. t. e. s. f. e. d. f. u. n. t. f. b.
t. i. l. e. s. p. r. i. m. u. i. a. p. r. i. n. c. i. p. i. o. o. r. i. e. o. p. p. p. a. r. u. a. z.
m. a. z. c. o. p. z. f. t. r. i. c. u. r. a. z. p. o. r. o. z. f. e. d. p. o. s. t. e. a. i. n. p.
c. e. s. s. u. m. u. l. t. i. p. l. i. c. a. n. t. z. a. l. i. q. u. a. l. i. n. g. r. o. s. s. a. n. t. D. i.
x. i. t. a. l. c. a. p. i. l. l. i. c. a. p. i. t. i. s. e. i. u. s. l. e. u. e. s. f. u. n. t. z. p. a. r. u. m.
n. i. g. r. i. E. t. A. u. e. r. d. i. x. i. t. c. a. p. i. l. l. i. a. l. b. i. f. i. g. n. i. f. i.
c. a. n. t. m. a. t. e. r. i. a. z. c. r. u. d. a. z. i. n. d. i. g. e. s. t. a. m. z. q. u. i. t. a. r. d. e.
o. r. i. u. n. t. f. i. g. n. i. f. i. c. a. t. f. r. i. g. i. d. i. t. a. t. e. D. i. x. i. t. A. l. c. a.
p. i. l. l. o. z. p. l. a. n. i. c. i. e. s. z. p. a. u. c. i. t. a. s. n. i. g. r. e. d. i. m. u. s. c. o. r. u. z.
z. u. e. l. o. c. i. t. a. s. c. a. n. i. t. i. c. i. z. m. f. i. g. n. u. s. d. i. x. i. t. H. a. l. i.
f. a. c. i. l. e. a. f. r. i. g. i. d. i. s. c. a. i. s. l. e. d. u. n. t. i. t. a. q. u. i. a. z. l. e. u. i. s.
f. r. i. g. i. d. i. t. a. s. c. a. p. i. t. i. b. a. z. e. o. p. a. d. u. e. n. i. e. s. l. e. d. i. t. e. o. s. p. p.
i. n. o. d. e. r. a. t. a. d. i. s. c. r. a. s. i. a. z. l. e. d. i. a. f. i. b. i. f. i. l. i. D. i. x. i. t.
a. l. d. i. s. c. o. b. o. p. e. r. i. r. e. c. a. p. u. t. n. o. c. z. e. i. s. d. e. b. o. c. f. i. g. n. o.
d. i. x. i. t. A. l. i. f. i. g. n. i. t. i. p. m. u. e. l. o. c. i. t. a. s. p. a. c. i. e. n. d. i. a. n. o. c. u.
m. i. t. i. s. f. a. r. e. b. f. r. i. a. E. t. p. p. b. a. n. c. e. a. m. d. i. x. i. t.
g. a. l. i. q. u. o. f. e. d. m. i. l. l. d. i. p. s. l. e. s. i. o. i. s. c. a. t. a. r. r. i. s. z. c. o. r. i. z. a. s.
q. u. i. u. n. t. u. r. q. z. t. u. c. i. n. e. i. s. m. u. l. t. i. c. a. t. a. r. r. i. z. c. o. r. i. z. e.
m. u. l. t. i. p. l. i. c. a. t. u. r. z. r. e. u. m. a. t. i. s. m. i. p. u. i. a. i. n. d. i. g. o. i. s. e. t.
e. x. p. r. e. s. s. i. o. i. s. f. a. c. t. e. a. f. r. i. g. i. d. o. U. n. d. i. x. i. t. a. l. c. i.
t. o. c. a. t. a. r. r. u. p. a. t. i. e. s. t. E. t. A. u. e. r. d. i. x. i. t. m. i. n.

tudo reumatismi et accedentis corize accedat
eis maxime post eas infrigidates ledent eis
4^m fig^m dixit Hal. rangentibus non calida q
circa caput appareret neqz inspicitur rubea.
Et h^o ppter f^orias cas hys q dca sunt in cereb^o
calido. ymo color eoz tendit ad albedine p
pter coloru albu p^ontes in cuti ex na eius
in q^otu mēbrū spermatu est. 5^m signū di
xit Ha. oculoz uene sunt inuisibiles coangu
state et striete a frigiditate cerebri. Dixit
Aui. oculatio uenaz in oculis. Sextus si
gnū. dixit Hal. somnolentiores quodammodo
sunt. f. hūit^o cerebri teporatus. nō aut habē
pius frigidū z būidum. Al. dixit. q somno
lentus est et palpebre eius tarde mouent. Di
xit Aui. adest multitudo somni. ymo eius
forma similis ē forme dormientis z tardus ē
palpebray ipoz mor^o. Septimū fig^m dixit
Al. est ebes et tardi intellectus. Octauū si
gnū dixit Aui. ē stabilitas fm uolūtares. Nō
enim fit iudiciū mutatio in eis ppter calidi
tates f. firmitas ppter frigiditates imobilita
tes. Et iō dato uno iudicio. qz ut dixit Al.
in 7°. signo ipi sunt debetes et pigri in exer
cicio ajali z corporeo nolūt amplius laborare
et in iudicādo et si laborāt tardant in illo in
telligendo. unde firmat iudiciū datus et ipz
stabile tenet. sicut et senes faciūt. Cerebri
uero sicci signa repūntur posita ab auctorib^o
quatuor. Primū signū est dixit Ha. in tegni
q nō est supflauz in effusioibz. hūit enz sup
fluitates cerebri p^orias paucas. qz in eis fit
fortis exiccatio uapoz ascendentiz. et būidi
tatis generatay in cerebri. quare dixit Al.
ex naribus eius nihil defluit nisi parum. et
ideo catarrus non accidit eis neqz coriza.
Dixit Aui. significat ipz mudificatio mea
tū supfluitatiz quia p eos nō expellunt. euz
nō multiplicent. unde mundi p^ostunt. Quidā
operātes inter cerebri sicci z calidiz. dicūt
q cereris parib^o in hūitibus caput siccz pau
ciores supfluitates iucnūt. qz in habētib^o
c. lidū. eo q siccatas p^o oppōit būiditatē q
multiplicat supfluitates ac ē qz i sicco cereb^o
cū tepantia actiūay qualitū melior p^oficiunt
digestio qz in calido cum tepantia passiuarū
qz melior digestio fit a calō tepato quā a ca
lido excessino. Et ex meliori digōne minor
supfluitas. Ac ē qz in calido cerebri rōe ca
liditatis fit attractio supfluitatiz ad ipz. Nō
aut sic i sicco. Et rursus qz hūis calidū cereb^o
ut supra patuit facile replet et ledit. ab extri
sec^o occurrētib^o. qz in supfluitates i sicco
cerebri sunt paucē ipe tū sunt grosse qz sicci
ē igrossare. ideo dixit Auer. q si cum paucita
te in est eis aliqua grossitudo signū secitates.
z^m signū dixit Hal. est sensus pfectio. Et
Aui. dixit si qz ipm claritas sensus. Quidā
dūt q pando cerebri siccz ad tepantiz dēz
signū ueri f. i. c. a. de sensibus exteriorib^o eo q
ipz ueniētes in habēte cerebri sicci ad o
gana sensu exteriorū sunt magis tepati z e^o
in sensib^o interiorib^o. ipi. n. in cereb^o tepato
sūt pfectiores. patuit. n. supra ex h^o b^o Ha. q
opōnes pncipales i tepato sunt pfecte. Al.
aut z melius dūt q Hal. in hoc nō compauit

cerebri sicci ad tepatus. qz uolunt qz i cere
tprato omis sensus tã exteriorez qz iterores
sunt pfectiores. s3 qz paut ipz ad alia cerebra
distempata uolens qz sensus oes tã extrinseci
qz intrinseci in cerebro sico min⁹ ipficiat qz
i alyz t maxie qz in humido. cuius cã e clari
tas spũz in cerebro sico sicut ipsoz turbulẽ
tia in cere⁹ hũido e cã hebetudinis sensuum.

Qd at in sico cere⁹ n cã pficiant sens⁹ ex
teriores sic i tprato p3. qz organa eozuz ozat
a cere⁹ sicco sunt sicca t sic discretiata a qb⁹
non pöt ppter discretiã fieri perfectio. unde
ut apperbit suo loco siccitas cristalline impedit
uisionẽ. Neqz ualet qz in tepato sit hũiditas
maior qz in sico. t hũiditas maior hebetat se
sus. qz hũiditas supflũes licet hebetet. hũitaf
in q e cã tpramto non hebetat sed perficit t
spz reddit claros. 3^m signus dixit gal uigi
lantes sunt. Et al. dixit silt. Minut. n. in
eis uapor mulcebris t hũiditas facies ad so
pnus qz min⁹ dormiunt t min⁹ p funde. 4^m
signus dixit gal. Capillos fortissimos hñt. i.
grossos qz humositas grossa et mta e t ppter
eadem cãm nati citissime produciunt eos. et
crispos hñt magis qz rectos. siccitas eiz exic
cãdo hũiditate t tnuatẽ capillos crispas eos
reddit. et pp hũidũ tumpcionem calui fiunt
in breui. Dixit al. i capite cito nascuntur
et cito calui fiunt. Dixit. Auic. si qz ipsum
fortitudo capillorũ et uelocitas ozus eorum
pp. sumũ in etate p^a sed postea i pcessu qũit
ille sumus diuina hũiditate und fuit calui ue
lociter. et crispitudo adest eoz. Dicunt. qz
hõ feci cerebri est leue uelox et bõc memorie
Silt aut t cerebri hũidũ. 4^m repiuntur
signa poita. p^m est dixit. Gal capilli eoz sunt
plani et non oio calui fiunt. Et al. dixit quod
sunt stiles et tarde nascunt neqz calui fiunt
Silt et. Auic. dixit. sunt cãm hñtes cẽbrã
hũidũ qz hñtib⁹ ipm sicco. Et pp qz ias cãs
hñt illis capillorum dispositiões. Dixit. Al.
qz capilli albi crispũ t plans signũ supfluitatẽ
hũiditatis. 2^m signũ dixit. Gal sũt eis sens⁹
debetes. Dixit al. qz sensus i eis nõ sũt clari
Et. Auic. dixit. pũrba⁹ sũtũ. i. hebetudo
qz spz i eis pp hũiditatẽ igrossã t turbidã
multiplicatis supfluitatibus. Est aut bebe
tudo sensus ipius qdã diuina. und Azarun⁹
d hoc signo dixit qz est imodi ci sensus. 3^m
signũ dix. Al. hñor. i. supfluitas hñoralis ex
narib⁹ semper eis desunt. unde reumatismus
ledunt. dixit. Auic. qz mltitudo supfluitatũ i
est eis unde reumatismus eis accidit. 4^m
signũ dixit al. est sopnolentus. ita qz. Auic.
dix. qz adest supfluitas sopni. multiplicato eiz
in eis uapore hũido magis dormiũt t magis
p funde. Dicũt quod hñs cerebrum hũidũ est
piger obliuofus et sompniculosus.

Capitulu undecim de signis qplexionum
distemperataz cẽbri naturalius.

Igna qplonũ qpositaruz
discretaz ponenda
sunt et p^a calide t sicce cerebz
Repiũt aut poita sig^a sex. p^m

est diu Salicemus. non sunt hñdantes super
fluitates in eis uel ab eis pñũ. i. a p^a etate ut
pñũ. i. p^a qz potissime nõ supñdant supflui
tates in eis p oes etates. in qpatõe. n. ad oes
altas discretiã hñtes cerebz calidũ t siccoz
sunt paucap supfluitatũ. Itã hñt duas cãs cõ
supñtis eaz. i. caliditate t siccitate. unũ Al di
xit. supfluitates paucẽ ab eo nascũtur uel pñat
eis ut dix. Auic. 2^m signũ dix. Ga. pñi sunt
sensib⁹. hñt. n. dixit Al. sensũ pfectiões. S3
et. u. dixit sensus claros t nõ dix pfectos qz
in qpatõe ad tepatũ cerebz nõ hñt pfectio
nẽ sensus. s3 hñt in qpatõe ad oia alia discre
tiata. hñt. n. respectu eoz organa sensũ t i o
ruz meat⁹ magis depurata t mũda a sordib⁹
t a supfluitatib⁹ caliditate t siccitate tsumã
te cas t depurate. Dñt aut nõ in qpatõe ad
tepata. qplonẽ qz ut tã pñit pñio tñtũ sen
suumqz maxime pcedit eqũtate qũtatu pas
suumqz eis si cã eoz opõnes patiendo. Mõ opõ
nes passue pficiũtur in qũtationibus passuis.
S3 pfectio qũtatu passuumqz maior repit in
qplone tepata qz in calida t sicca. Romus
tñ tmentator uidet uel qz hñtes cerebz calz
t sicco n hñant pñiões opõnes omniũ sensu
u3 intrinsecop. s3 solus illi⁹ q cũ calo t motu
sit spũz q e xrus cogitatu. qz dñt qz pñitũ
auctores debebãt dicẽ sensus in singulari nu
mero. t n sensũ in spirali. Et forte sic uoluit
motus ubi sily. in fine tmentũ pñitũ ubi
Salubri sily. dñt qz ista e pñima discretiã
qd declarat qz discretiã cala et sicca cerebz
e magis opposita qplonẽ nãtũ tepate cerebri
q e frigida t hũida. s3 in qplone ete magis p
ternãz n meli⁹ pficiũtur opõnes sensuue cũ
et qũto magis distet q^a distepata a tepata tã
to debet distare opõnes ei⁹ ab opõnib⁹ tepa
te. Dñt qdã qz in distpõne sanitatis b⁹ n bz
qũtate Nec ualet argumentus sily. t noui qmẽ
tatoris qz lz q^a cala et sicca magis distet a tẽ
pata rõe qũtatu tñ nõ magis distet ab ea rõe
pternãtatis. ymo ei magis appropinquat et
maiori nãtate picipat et iõ minus impfec
tas facit opõnes sensuinas. Non. n. est si
mile in lapsu nãtũ et egritudinali qz licz in lap
su egritudinali nãtclapsus ad qruz sit deterio
r tñ tũ sic in lapsu nãtũ. ymo lapsus nãtũ ad
sile e deterior eo qz e ad qruz in mebris lap
sis. Cũ g⁹ cerebz sit mebrũ lapsus ad frigidũ
et hũidũ tẽ seqt qz cerebz frigidũ t hũidũ
respẽu tempati cerebri deterio⁹ se beãt qz calz
t sicco. Quidã aly sunt uolẽtes qz hñtes ce
rebz calm t sicco meliõres et pfectiõẽ seu
clariõres hñt sensus uisus qz hñtes cerebz
tẽpatuz et hoc pp sũilitatẽ t clariatẽ t uelo
citatez mor⁹ spũs uisibilis et pp pñationẽ hu
miditatis hebetatis organũ uisus. qd dñtũ
et nõ e uex pp supra assignataz rõe. i. qz ma
ior pfectio qũtatu passuumqz e in qplone tem
perata qz in calida t sicca t sic maior in ea
erit pfectio opõis. Nec seqt spũs sũliõr t
clariõr t uelociõr mouet. ergo est meliõr t
melius mouetur. uel ergo e opatiõ meliõr y⁹
qũto motus spũs erit uelociõr. tãto discretius
erit min⁹ bon⁹ qz oz discretũ eẽ cũ tñtũ ga
none rõis utriusqz partis qdictionis ad hoc

ut sit bonus. bñ tñ sit in eis. cñtus dñfñs
sed non eque bonus. & bñgratū uerū ē bñtes
pñtōnē cerebrī calidaz & siccā cito respōdere
ad quēstionē. non tñ uerū ē ipm bñ respōdē
Unde Auer. colligit 4.º qui habēt hñc pñtō
nez ueloces erunt ad actiones & eas faciunt
sine discretione & accipiūt ex rebus solum si
militudinez & non dñfñonē. & errores coruz
sunt multi & cogitationes ipsoz male. 3.º si
gnus dixit gal sunt uigilātissimi. dixit Al. sunt
in ultimo gñu paucitatis sompni & in eo pax
delectant. Dixit Aul. inest eis potentia ul
gilandi & paucitas sompni. unde in eis dixit
Auer. augmētant uigilie. rōc. n. caliditatis &
siccitatis coruz minuit in eis pñtō in alpe cā
faciēs ad sompniū. 4.º signus dixit gal pñtō
capiloz gñatio eis est ciūssima & plenissima
& capilli nigri sunt & crispī & calui sunt ciūul
Dixit al. Capillos in capite habent in uli
mitate fortitudinis. f. qñtū ad grossitū & mī
titudinē & uelocis natiuitatis sunt & ultime nī
gredinis & asperitatis & calui sunt ciūssime
Dixit Aul. uelocitas oris capiloz in pñ
cipio & fortitudo ipsoz & nigredo & crispi
tudo & mīta caluitiei uelocitas quia facillime
humiditas continuans pillos consumit i eis.
sunt tamen eis in principio capilli multi quia
multa ē actio caloris in humidis & porri mul
ti sunt. 5.º signum dixit Gal. habent calū
dñ tangētibus caput & apparent rubicundū
usqz ad tempus status exclusiue. tñc. n. tñc
tūris eorum caliditas efficitur usqz uñ red
dit in eis color non rubeº sed niger exussio
sanguis. Aul. dixit calitas tactº capitis &
siccitatis ipsiº cñ rubedine mñifesta in ipso &
in oculo. Quidaz dicunt de ista pñtōne. q
si fuerit parus lapsa q ipsa pmanet talis p oēs
etates. sed si fuerit multus lapsa pmutat in se
nectute ad frigidā exalato & dimisso calō nñli
6.º signus dixit al. uelocitates alius opō
nez habent & ueloces cogitationes. Et hñc
& Aul. dixit uelocitas opatiōnū alius. Et hñc
olum qz in oibus tā intrinsecis qz extrinsecis
qz ēt motus. uñ dix. Al. fortitudo adest cñf
tellectº. qz pñt mñtū uigilare & ut sic labozare
circa actū intelligēdi cogitādo & extimando &
spō bñt mñtū motuos. Et adest eis fortitudo
mēorie pp siccitātē. Et dixit q si hñc ē ipiger
ad motū tñc qz eiº i pñ. f. cereº. ē cala & sicca.
De hñc signo dixit azaraniº q sunt ultime agilita
tis. f. ad motū & artes exercēdas pñabēdo &
retrahēdo corº & mñbra corº. Signa hñc ca
lidi & hñdi cereº diuersificānt fñ diuersitatē
lapiº. Hñ si calitas & hñditas nñ mñtū recedūt
a tñpñtō. eñt tñ. tñ quoz repñnt signa cº
assignata. Pñtº ē dixit gal. bonus color. i.
clarº non tñ bonº sic i tñpñtō. f. ex albo & ru
beo pñtº exñs illi ē pñtº qz i hñc mñtū
plicat i pñtº capitis sanguis bonº. Et dixit
calitas repñnt i pñtº capitis tñgēntº i spuz
plusqz in tñpñtō. qz plus pñt in istis de san
guis & spñ ad cap. Et dixit uene in oculis ma
gne sñt sunt. qz calitas fac ad dilatatōez & bu
miditas ad extēsiōē facit. Et adiunat adh
multitudo sanguis pñtās transeñtis respectu
tēpñt. Dixit Aul. si qº ista nñ ē multum

remota ab cñtate color est bonus et uene
sunt manifeste et tactus ē calidus et leuis pp
hñditatē. 2.º signū dixit Gal. supñtates
i eis sñt pñtē et Aul. dixit q sunt plures. n
qdē absolute fñ i tñpñtō ad tēpñtū et ad calū
& siccatz & ad calū tñ. et ad siccatz tñ. In hñc
.n. pauciores sunt supñtates qz i calō et hu
mido fñ sunt dixit Gal. mediocriter digeste &
Aul. dixit sñt magis coctē. f. qz i hñdo tñ & qz
in frigidō tñ. & pñtº qz i frigidō & hñdo & qz
in frido & sicco. mñtº tñ qz in calō tñ. & qz in
tēpñtō. dimīnuīt. n. i istis digestio pp mñtū
dñt supñtātū qz pñtē a bona digōne dato
q in eis lapsus sit pñtº nñ multū debilitās mñ
tū. Dixit q in calō & sicco cerebro sup
ñtates sunt pauce. non tñ bene digeste qz
assant in ea. In calō adest & hñdo nñ multum
lapiº sunt multe fñ sñt elise bene digeste. f. nñ
tñ qz in tēpñtō. unde in digōne medio mñ
se habēt inter hñditates cerebrī calū et sicci
& hñditates tēpñt. qñ. gº sñt mñtē & digeste
.f. mñ dñt dixit Gal. signū calitātē & hñditatē
3.º signū dixit Gal. hñc capilli sunt. recit
cñtº nñ hñnt cām tñtñtatis & sunt subruī
eis accedentibus ad iuuētētes. Nam in pñt
tia sunt tenuiores in colore & nñ sunt calui
facile qz in eis nñ facile sit effici cñtō hñdita
tis. dixit Aul. capilli sunt pluri declinātes
ad glaucedine absqz uelocitate caluitiei. 4.º
signū dixit Gal. repletur hñc caput et grauāt
a calefactiōibus pp euaporatiōē multaz quā
faciūt ad caput que ibi hñditate ingrossant
et replet et grauāt. Et mñtº magis accidit eis
hoc si humectentur. i. si appropinquāt eis res
humectantes. Dixit Aul. calefactio et hu
mectatio sunt ueloces. i. in eis uelociter indu
cuntur a cñtis calefactiōibus et hñctiōibus. f.
gº humectentur statim hñt hñdantiaz supñtā
tuz. Et hñ lapsus iste sit multus repñnt
ē signa. Primū est dixit Gal. egrum hñc ca
put est. i. hñt caput apñm facilliter egrotare
sicut in hñtibus caput egrum simpñt mñtū
lapiº. et hoc cerebruz appellat egrotatiū
Et ideo dixit Aul. erit cerebruz illis egrota
tuz parus. f. cadere in egritudines mñles fa
cit eo qz aggregat multa supñtā. repñnt alia
littera que dicit ē egrotās. quia hñc sñtates
sñt ita pñtinquā termino egritudinis. qz pñt
tēpñtē stat infirmū qz sanū. Et hoc cerebruz
incurrit egritudines putridas nisi ei pñtdea
tur pp multitudinē supñtātū q nñ bñ regulā
tur a calido suo. 2.º signū dixit Aul. facit
recipiūt cās calidi & fridi. i. cadit & distēpan
tur a cñtis calidis & fridis et incurrit egritu
dines i sñtā sua. i. in pñtº suo intrinseco mñles
ab hñoribus calidis et ēt a frigidis. Hñ istd
cerebrū rōne sui calū attrahere pñt quēcūqz
hñorē dñntēz in pñtibus pñtngis capiti. Et
iō pñt incurrit morbos calidos & frigidos.
Uel incurrit pñt morº frigidus. qz eiº calz
suffocat sub multitudie supñtātū. Et repñt
hñtēra qz dñt facilliter recipit cās calidas &
fridas. i. facilliter recipit impñtōez utriusqz pp
raritatē ob quā cito penetrat a calido & a fri
do. Et qdā dñt q tale cerebrū uiuat pñt fris
& siccis ut uento boreali et sñtibus. f. p acciō

leditur pp exp[re]ssione[m] sup[er]fluitat[is] q[ue] bo[re]as fa-
cit. und[er] fr[ig]it in eis catarr[us] cor[dis] ob[er]almie r[ati]o-
reli que egri tudines numerate a Gal[eno] 3° affor[is]
moz in p[ri]mo affo[ro]. si aut[em] austrius yems. r[ati]o.
De h[uius] signo dixit. gal[enus] i regni. q[uod] facile a calefa-
ci[ent]ib[us] r[ati]o h[uius]c[us]q[ue] ledit[ur]. cum. n. h[uius] lapsus sit
mitus ledit[ur] a sibi simili. Ideoq[ue] notus h[uius]
semper contrarius est qui est uentus. meridi-
onalis calidus r[ati]o humidus sup[er]fluitatib[us] ca-
pita replens. sed in bo[re]a optime degunt. q[uod]
est uentus frigidus r[ati]o siccus remittens disera-
siaz cor[dis] r[ati]o eozu[m] exicans sup[er]fluitates. Di-
cunt t[ame]n. q[uod] licet bo[re]as conferat istis de per-
se pp d[omi]nam cam. p[er] acc[us]u[m] t[ame]n nocet inq[ui]tum. f.
constringit sup[er]fluitates eoz in capite r[ati]o car[um]
prohibet resol[uti]ones. pp qu[ia] cam si fuerint re-
pleti sc[ilicet] capud flante bo[re]a h[uius]ditatibus
c[on]p[re]ssio[n]e desc[en]d[en]t[ur] acc[us]u[m] eis d[omi]nanc[ia] cor[dis]
catarr[us] r[ati]o morbi reuoluit. Si uero capud n[on]
fuerit sic repletur condempnabit[ur] in eis sup[er]
fluitates. unde accide[n]t[ur] p[er] eis epi[st]a r[ati]o simi-
les morbi. 3° signu[m] dixit gal[enus]. non possunt
exicari usq[ue] ad multu[m] semp[er] repleta habent
capita sup[er]fluitatib[us]. f. ap[er]tum egrotare. 4°
signu[m] dixit gal[enus]. ad sompnus conuertunt[ur] sc[ilicet]
s[ic] ut id est a principio inu[en]it[ur] qu[ia] in eis e[st]
ca sompnus. Et grauius dormiunt id est p[er]fundi-
p[er]ter multitudin[em] uaporu[m] r[ati]o humiditatis in
eis r[ati]o grauius uigilant. f. difficulter ad uigila-
du[m] se conuertant. Et fantasias uident. f. i[st]o
p[ri]mo pp ascensu[m] multoru[m] uaporu[m] diuerso[rum]
ad cerebrum p[re]sentantiu[m] diuersas species in r[ati]o-
nib[us] cerebri. unde apparet eis uide[n]t[ur] mira-
bilia. Et Aui. de hoc signo dixit. uideb[un]t[ur] i[st]o
p[ri]mo p[er]mutatiua id est facientia eos p[er]mutat[ur]
moueri loqui ind[istincte] ambulare equitare r[ati]o mul-
ta alia similia. que faciunt q[uod] plures dormien-
tes. 5° signu[m] dixit gal[enus]. h[uius] sensus i[st]i p[er]fecti
sunt. sunt eni[m] dixit Aui. eozu[m] sens[us] graui[us]
p[er]urbati r[ati]o oculi eozu[m] debiles. Et hoc e[st] pp
sp[iritu]m turbidu[m] r[ati]o organa sensus hebetari mul-
titudine sup[er]fluitatum indistinctarum. Qui
daz dic[un]t q[uod] h[uius]cere calid[us] r[ati]o humidus h[uius]
sensus p[er]fectos in senectute in comp[ar]atione ad
alias etates p[re]cedentes ex eo q[uod] in senectute i[n]
eis rep[er]itur t[em]p[er]antia c[on]p[re]ssio[n]is fere similiter
t[em]p[er]antie repte in iuuentute in cere[bro] t[em]p[er]a-
to. quia ratione p[ro]p[ri]a etat[is] frie r[ati]o sicce r[ati]o
t[em]p[er]atur eozu[m] caliditas r[ati]o humiditas p[ro]p[ri]a
lis. Et erit de h[uius] s[ic]ut per op[er]at[ur] pate-
bit infra q[uod] habentes p[ro]p[ri]a cerebri frigidu[m]
r[ati]o sicce h[uius] sens[us] p[er]fectiores in pueritia. quia
eozu[m] frigiditas r[ati]o siccitas p[ro]p[ri]a t[em]p[er]an-
tur caliditate r[ati]o humiditate etat[is]. Alij di-
cunt q[uod] dicto p[re]dicto[rum] obstat experientia
q[ue] demo[n]strat quoscunq[ue] senes minus e[ss]e ap[er]tos
ad speculatio[n]es qu[am] atea fuerit. q[uod] p[re]cedit alie
id[em] sp[ec]ies ad speculatio[n]em etatib[us] p[re]cedentib[us]. Et
i[st]o d[icit] q[uod] h[uius]cere calid[us] r[ati]o h[uius] h[uius] sen-
s[us] p[er]fectos i[n] senectute. q[uod] l[et]eant t[em]p[er]antia. ab-
solu[m] g[ra]uale. n[on] t[ame]n h[uius] t[em]p[er]antia debitu[m] p[er] for-
titudine h[uius]t[em]p[er]antia. Acc[us]u[m] e[st] s[ic]ut illi d[icit]. q[uod] cu[m] t[em]p[er]a-
m[en]to frie r[ati]o sicce cere[bro] p[er] uericia stat augm[en]tu[m]
calor[is] l[et]eant n[on] d[icit]u[m]. f. i[st]i i[n] senectute stat
diminutio calor[is] naturalis r[ati]o p[er] consequen-
tiam i[n]u[en]it[ur]. unde s[ic]tudo illa non tenet

De signis aut[em] cerebri calidi et h[uius]idi ineq[ua]-
liter recedentis a t[em]p[er]ato dixit Gal[enus]. q[uod] si calidi-
tas multu[m] excesserit et h[uius]ditas par[um] t[em]p[er]e re-
tinebuntur signa p[er]plexio[n]is calide q[uod] f. erunt
fortia. sup[er] et signa h[uius]ditatis erunt remissa
et debilia et leniter cu[m] illis p[er]m[isc]ebunt[ur]. Et
er[unt]. si h[uius]ditas multu[m] excesserit caliditas ho-
paz Et dixit Gal[enus]. simile e[ss]e iudiciu[m] in omnib[us]
discretis p[ro]p[ri]is ineq[ua]liter recedentib[us] a t[em]p[er]a-
m[en]to. Sig[na] cerebri frigidi et sicci re-
p[er]iuntur posita sex. p[ri]mo e[st] dixit Gal[enus]. frigidum r[ati]o
sine colore p[er]cipiunt caput. Dixit Aui. Capud
e[st] frigidu[m] facies q[uod] cerebri frigidu[m] alterat ad
frigidu[m] cut[em] r[ati]o p[er]es circ[um]st[an]tes ei et frigidus
sp[iritu]s eis t[ra]nsmittit. n[on] et sine colore apper[et]. f.
uind[us] facies. Dixit. n. Aui. q[uod] abiect[us] e[st] ei
color q[uod] frigidu[m] et sicce e[st] mortificare r[ati]o sp[iritu]m
ei sanguine paucos r[ati]o n[on] calidos redd[er]e et pro-
fundos a cutis sup[er]ficie. Et p[re]dicta sunt uera.
dixit Gal[enus]. q[uod] n[on] e[st] in i[st]is. f. q[uod] n[on] e[st] ex p[re]-
dispositio[n]is capitis ei cerebri et n[on] aliter. Pos-
sent eni[m] cerebri r[ati]o p[er]es circ[um]st[an]tes immuta-
ri atq[ue] pp h[uius]ores p[er]fluentes ad caput ex alijs
me[n]bris. Si. n. cor[dis] et epar essent multu[m] calida
et humida possent ad capud multu[m] sanguine[m]
t[ra]nsmittere calidus et h[uius]idus p[er] que dispo[n]t ca-
pitis t[ra]nsmutare. Et n[on] apperet tangenti[us]
frigidu[m]. imo calidus n[on] uidentibus abiecti co-
loris. f. b[on] coloratus. Ideoq[ue] notat q[uod] sic ut
supra d[icit]u[m] e[st] ad uerificatione[m] signor[um] cerebri
t[em]p[er]ati. os p[er] supponere t[em]p[er]amentu[m] h[uius]orum
e[ss]e in corpore r[ati]o maxie in p[ri]ncipalib[us]. Ita ad
u[er]ificatione[m] signor[um] discretar[um] p[ro]p[ri]a cerebri
nec[ess]e e[st] dispo[n]t h[uius]oz corporis maxie p[ri]nci-
p[al]io[rum] e[ss]e p[ro]p[ri]a t[em]p[er]at[is] dist[an]tie illi cerebri
u[er]ificant sig[na]. 2° sig[na] dixit Gal[enus]. q[uod] h[uius] cra-
ses sine uenis circa oculos sunt appenab[us]. u[er]u[m]
Aui. dixit. uene i[n] oculis sunt oculie q[uod] s[ic]ut i[n] p[er]i-
do ob co[n]quistatione[m] et p[er]it[ur] a friditate r[ati]o
siccitate p[er]uenientes r[ati]o sanguis paucitate. 3°
sig[na] dixit Gal[enus]. a fridis ca[us]is ex[te]rnis occu-
rentibus cito ledit[ur]. dixit Aui. q[uod] noceret fri-
gidis f[er]e p[re]dictio[n]es p[re]dictas q[uod] s[ic]ut q[uod] si sanitas e[st]
multu[m] ex[te]r[us] equitate nocet f[er]e b[on] et iunat[ur] h[uius]
ois. n. imoderata discretia ledit[ur] a suo s[ic]ut Et
q[uod] si sanitas sit paz ex[te]r[us] equitate iunat[ur] similib[us]
Dixit Blosator. q[uod] l[et]eant sit p[er]seruare. q[uod]
t[em]p[er]at[is] p[er]seruatio i[n] i[st]is e[st] multu[m] lapsus e[st] p[er]seruatio
in malo. q[uod] ad furias deducit[ur]. id a s[ic]ut b[on] di-
citur ledi. 4° sig[na] dixit Gal[enus]. ieq[ua]l[is] sunt sunt
Et Aui. dixit q[uod] eoz s[ic]ut e[st] i[n]stabilis. Ad. n.
fuant eandem dispo[n]t. cu[m] cito et sepe ledit[ur]
a reb[us] n[on] n[on]alib[us] ad frigidus alterantib[us]. Sit
et eoz sanitas n[on] firma pp malitiaz regimis
q[uod] q[uod] debite regunt sani sunt et q[uod] indebite
infirmi. Et ad ostendendu[m] q[uod] hy in equali-
ter sunt sani dixit Gal[enus]. q[uod] aliq[ui] sunt in caput
lenissimi et n[on] sup[er]flui ad effluuio[n]es et aliq[ui]
sup[er]flui sunt graues. unde catarr[us] et cor[dis] et
a p[er]is ca[us]is leduntur cito. Et Aui. dixit
q[uod] n[on] e[st] in eis capitis lenitas et uiaz ap[er]to r[ati]o
q[uod] n[on] e[st] 7°. Dixit q[uod] in i[st]is paulatim aggrega-
tur sup[er]fluitates. Paz l[et]eant frigidus coadunet sic
cu[m] t[em]p[er]at[is] p[er]sumit. q[uod] n[on] subito m[ul]ta agregant sup[er]
fluitate facto t[em]p[er]at[is] ipaz cumulo g[ra]uat[ur] r[ati]o eo ex
p[er]p[er]to lenes sunt. 8° postea iteru[m] coadunant

ut possit dici huiusmodi esse neutra proprie
3° significatio. 4° signum dicitur galenus huius
in puericia sunt perfecti pueris 4° i. in iuven
tute exantibus emerecuntur ceteri sensus. Et dicitur
dicitur quod sensus sunt clari in puericia sua et cum p
cedit in etate debilitantur velociter. Hinc per
puericiam intelligi debet etas augmenta inel
piendo a preteritis qua homo incipit habere discre
tionem in qua etate habent sensus claros et p
fectos quia hinc organa sensuum purgata et munda a
superfluitatibus optudentibus ea hinc et repa^{re}ntur
cerebri quod si leses ei quod in etate iuuentutis in ce
rebro tpeato. mlti. n. restant et repa^{re}ntur ipse
frigus et siccitas p^{ro}portionalis a caliditate et humore
etatis puerilis cui quod repa^{re}ntur ante calorem nati
sufficiunt clare et pfecte sunt op^{er}ones sensuum
eorum. Dicunt quidam predicta vera esse copu
one sua ad seipsos in alijs etatibus id in hys
in iuuentute in qua ceteri sensus perfecti sunt min
p^{er}ficiunt. Philosophi vero uelle quod absolute in
puero frigidi et siccus cerebri sensus sunt perfectiores
quod in alijs alio puero cuiuslibet alterius p^{ro}po
nis. ita quod et puero tpeato. s. n. hinc sensus p^{er}fec
tiores quocumque alio in alijs etatibus exite ita
quod non magis quod in temperato iuvene. cerebrum
enim frigidum et siccum processu etatis p^{er}io
ratur. quia prius est in iuuentute sed cerebrum
temporari melioratur processu etatis. ita quod p^{er}
fectum est in iuuentute. hinc quod cerebri repa^{re}ntur i iuue
tute organa depurata p^{ro}portiones et sp^{irit}us p^{er}fectio
res et magis p^{ro}portionatos suis uirtutibus quod
habeat puer frigus et siccus cerebri. Non enim ha
bet puer iste eam bonam temperantiam cop^{er}onis
nec tantam quantitate sp^{irit}us nec organa sensuum
eque bene depurata et p^{ro}portionata suis uirtutibus
dus sic habet iuuenis cerebri temperantiam. Neque
et hinc puer predictus eam bonam p^{ro}portione capituli
sicut habet iuuenis temperantiam cerebri. quod hinc ca
put in quantitate mediocre. ille uero hinc p^{er}fectus. mo
ut supra patuit. bonus compo^{si}to facit ad p^{er}fectiores
operationes morales. Sensus autem uoluit quod in
puero frigidi et siccus cerebri non est maior p^{er}fec
tio sensuum quod in puero cerebri repa^{re}ntur. y^o dicitur quod
puer cerebri temperantiam inter omnes pueros hinc sen
sus perfectiores. quia habet maiorem temperantiam co
p^{er}onis. hinc et debita capitis compositionem. et
omnia ad p^{er}fectionem sensuum requisita habet magis
ydonea. Quis ergo puer frigus et siccus cerebri p^{ro}p
ortiones supradictas habet sensus claros et perfectos. n
tamen hinc eos tamen quantum puer cerebri tpeant. Et di
xit Galenus hinc cito senes circa caput sunt. Et
Aui. dicitur quod senescit. et appetit sp^{irit}um et cora
ctio. i. corrugatio in p^{er}ibus capitis et i^o. cito
. n. fit in facie secundum formas senis. Dixerunt autem
et caput p^{er} hinc quod cerebri frigus et siccus hinc repa
rentur alioque modorum maxime p^{ri}ncipalium quod non iene
scunt cito secundum alia membra. sed solum secundum ca
put. Si uero haberet discretam in alijs mem
bris. sicut circa ea cito senescunt. Et autem cito se
nescunt eorum est pauci ipsorum humiditas cito
p^{ro}sumptio quam cito sequi calidi diminutio et sic
senectus. unde in amnis in quibus temperantia
sunt in iuuentute hinc sunt senes. Et in sene
ctute eorum calido paucificato et multiplicatis
superfluitatibus ex in digone cito sequi calid
suffocatio extinctio et mors. Auicenna. tamen
dicitur quod hinc cerebri frigus et siccus cito se

nescat. fit tamen senectus intellectus maxime
de sene p^{ri}mo senectutis quod calidum nodus est mul
tus paucificato nec humiditas multum p^{ro}sumpta
5° signum dicitur Galenus. etis natis capilli ueniunt
nisi. i. tarde. tardus. est. n. capilloz ortus in
dicitur Aui. et hoc p^{ro} paucitas actione calidi in
humidum paucum. Et p^{ro} hac paucitatem me et str
cturas et poroz quod sequi frigidi tatem et siccita
tem quod ueniunt. dicitur Galenus. sunt exiles. Et dicitur quod
sunt rasi. Et Aui. dicitur castaneus. i. subusti ten
dentes ad flauitates obscuras. quia pueniunt a
ma sicca in qua non egit caliditas natiuitas. Et di
xit Galenus. cito canescunt quia cito senescunt. Et
in senectute multiplicatis superfluitatibus indi
gestis et non bene regularis accidit eis puritas
et inde canines. Et plus u^{er}o ista causa ad
canices inducenda quod ualeat frigiditas et siccitas
p^{ro}portiones et etatue ad prohibendum euenire putre
dinis. Et dicitur Galenus. quod si frigiditas in p^{er}fectu
etatis multum augeat supra siccitates hinc non sunt
calui. Et n. Aui. quod accidit eis tarditas cal
tiei. Et p^{ro}pter si non est magis diuersa et siccitas
quod frigiditas quod non sic cito p^{ro}sumit materia
capilloz imo frigiditas stringendo est causa frigidit
eoz maxime si fuerit diuersa supra frigiditatem
hinc calui sunt p^{ro}sumptio humidum p^{ro}sumit siccitatem
Sextus signum dicitur Aui. colligitur 4° quod humiditas in
sopno minus quod hinc p^{ro}portione frigiditas tamen. Nam
siccitas illi sicca est causa minoris sopni p^{ro}pter p^{ro}sumptio
one quam facit in humiditatem. Signa cerebri
frigidi et humiditatis sunt sex rep^{er}untur posita. p^{ri}mo
dicitur Galenus. quod sunt sopnolenti quia dormientes
Et Aui. dicitur multum est hinc sopnus. Et Aui.
dicitur quod sopnus in eis est multus quia locus et p
fudus est. hinc. n. duas causas facientes ad sopnolentiam.
frigiditatem et humiditatem et multiplicantes super
fluitatem op^{er}ationis et hebetantiam. Tercio diffi
cultas. Et dicitur Aui. quod frigus et siccitas minoris est
sopni quod frigiditas et humiditas. 2° signum dicitur Ga
lenus. inuitiles sensibus. hebes. n. dicitur Aui. Et
Aui. dicitur quod isti sunt maloz sensuum p^{ro}pter ipsoz orga
na immunda superfluitatibus plena et ipsoz sp^{irit}um
turbidum. Et non solum intelligit de sensibus exteriori
bus. s. et de interioribus uirtutibus. 4° dicitur si
tardi intellectus. et non p^{ro}pter recte diuisiones rep.
s. assumunt eas confuse. 5° signum dicitur Galenus.
facile sunt patientes a rebus frigidis extrinsecis
occurrentibus. eo quod immoderati sunt et leduntur
a sensibus. 4° signum dicitur Galenus. facile replent
et caput p^{ro}pter multip^{er}one superfluitatem et paucitatem
resoluis eaz quod ut dicitur Aui. multum euanones
superfluitatibus ex capite eis sunt. s. sensibiles et
p^{ro}pter ipsoz capitis replones dicitur Galenus. quod facile
patuntur catarrhus. Dicitur Aui. quod corizis et ca
tarris incessanter molestant. Et Aui. dicitur si
spasmodicitas euenit reumatismoz superfluitati
bus multiplicatis et eis inferi sunt. et maxime
me cum non aliter effluat et purgatur. Dicitur Aui.
4° superfluitates crude et multe et casus haque
signum p^{ro}portione frigiditatem et humiditatem de quod dicitur
ypo. quod ei sanitas est p^{ro}pter pinguiem egritudinem quod sa
nitant. 5° signum dicitur Galenus. non sunt calui et
Aui. dicitur si sp^{irit}us euenit caluitie tarditas
i. raritas. nullo. n. modo dicitur Aui. et calui et
accidit cum non bene eaz exiccat materiam capil
lorum. Sextus signum dicitur Aui. piger est
et tardus. s. ad motum. Et similiter dicitur A.

Et etiā dicitur. Et qz hñt nervos ⁊ organa mor-
laza ⁊ spm motuū paucū. unde dicitur. Autē. q
si homo ē deditus pigritiei ⁊ laxitati. dicim⁹
qz eius 9° in principio. f. cerebro fria ē ⁊ hu-
mida. Et gal⁹ quidez in regit 2° ad pñcia
oīa signa signi fī cātia diserasi ā quēcūqz cere-
bri. siue simpliciē siue compositas posuit unus
generalem cāñ licet ipm exēplariter solum lo-
quantur in cerebro calidiori. Et dicit qz si cere-
brum fuerit calidius tprato i qualitati⁹ aut pa-
sius tempātū appēbunt signa calitatis magis
⁊ minus scdm qritatē lapsus. Nam si plm fu-
erit calidius erūt signa eius significantiā cali-
ditatem fortia. ⁊ si parum erunt debilia. Et
subdit Gal⁹ gnālizādo hunc cāñ ad lapsus oī-
us mēbroz. cōis ē hec ratio ē in lapsib⁹ omni-
us alioz mēbroz qz si eoz laps⁹ ē magn⁹ signa
illū oñdētia. erūt fortia ⁊ māifesta ⁊ e⁹. Et
ratio hui⁹ ē quia signa sūt effect⁹ illi⁹ lapsi
⁊ effect⁹ pporionat⁹ sue cāc. si g⁹ cā ēit mag⁹
effect⁹ erit magnus ⁊ e⁹. Compantur autē
districte opñones cerebri in bonitate ⁊ mali-
cia a quibūsdā. dicit. n. thomas. qz pñtia pira-
te lapsus a cere⁹ tprato ē simplici⁹. min⁹ ma-
la ē cala qz fria ⁊ min⁹ mala ē hūida qz sicca
Et de opñit⁹ dicit. qz min⁹ mala ē cala ⁊ hu-
mida ⁊ p⁹ cā calida ⁊ sicca ⁊ post cā min⁹ ma-
la ē fria ⁊ hūida ⁊ qz deterior oīus ē fria ⁊ si-
ca. Et reddens cām dicit. qz opñes distra-
te pñclariū mēbroz corpis ita se hñt in boni-
tate ⁊ malitia in opñitōe ad tempamētū ipoz
mēbroz. si cut se habēt opñones distracte to-
tus corpis in comparitōe ad tpramētū tou⁹
sed iste sic se habent ut dicunt⁹ ē. Et confir-
mat dēm sūi p o tanto. qz caliditas plus attri-
net sātati qz fritas ⁊ hūiditas plus qz siccitas
ut p⁹ p. p. ⁊ z. Et dicit qz qz mai⁹ tpra-
mētū resultat in toto corpore ⁊ in cere⁹ opñi-
bus ei⁹ distractis graduatis ut dictū ē tō sic
sunt graduande. pp tpramētum. n. quod homo
habet maius alius aīalibus. posuit dicit 2° de
aīa. qz homo habet pfectiōē opñē sensitiuā
Quidā autē alij tenēt qz 9° cerebri calida ⁊ sic-
ca sit inter oīs distractas opñones ei⁹ cōpōi-
tas minus mala. ⁊ qz post eas ē calida ⁊ humi-
da. Et reliquas ponunt ut thomas ⁊ reddens
causam dicunt quia per cōplones calidā ⁊ si-
cā cerebri meli⁹ pñclant oīs opñes cerebri
Et magis ⁊ melius remouet cerebruz a lesio-
ne extrinsec⁹ occurrentius ⁊ qz ita sit appet-
discurrendo per oīa signa supza pñtia oñden-
tia ipas cōplones cerebri cōpositas distractas
Non. n. sunt habūdātes. supfluitantib⁹ y⁹ mōi-
cas hñt ⁊ medioeriter digestas. sunt uigilanti-
simi ⁊ pfecti sensib⁹. ⁊ min⁹ ledūt ab extrinse-
cis alteratib⁹. ⁊ qz min⁹ ledūt ab eis apparet
qz cerebz qritūqz calm ⁊ siccū ē magis frim⁹
⁊ hūidū qz sit cūis. ⁊ si cūis apuz ledi a fri-
gidis ⁊ hūmidis ergo cere⁹ calm ⁊ siccū erit
minus apuz ledi ab eis quocūqz alio cerebri
qz. n. magis opponit⁹ eis. magis ipis resistit
De diserasi⁹ autem singularib⁹ dicunt isti
qz calida est minus mala qz frigida ut dicit
thomas. sed dicunt qz sicca est minus mala qz
humida. cui⁹ qritus dicit thomas. ⁊ probant h
quia ut superius in eozum signis appet in lica

sensu sunt pfecti in hūida ho hebetes. Et
dicunt non esse neqz qz diserasi mēbroz se hñt
in opñione ad tēpamētū sūū equali⁹ diserasi
totius relatis ad tēpamētū totius ymo mul-
tus dissili et inequali. Et cā ē qz opñones
mēbroz efficiuntur cū qritus tēpamētis. Et di-
cūt qz qritus diserasi totius graduemur ut di-
thomas. 1. qduatio solū scā ē respēu opñio-
nis uite sed qduatio diserasi⁹ mēbroz dē sic
ri respectu opñionū exercēdaz p ipa mēbra.

Caplm. 12. de signis male opñis cerebri.

Exit dicit. 4. coll. signa
significantiā sup com-
positione cerebri sumūt a opñio-
ne ⁊ ab opñitōib⁹ ipi⁹. largital

. n. ⁊ stricturna suaz uiaz ⁊ suaz
mā pñclariū sumūt ab ipi⁹ opñione qd ē qz
uie cerebri calī et hūidi sūt i ultimitate largi-
tatis ⁊ frigidi ⁊ sicci sūt i pñtia. Et medioeri-
tas ipaz si gē sup calid⁹ ⁊ siccū nel sup frigidū
et hūidū ⁊ suā tēperata cōplō cognoscit. qñ
sue uie ⁊ pñclariū sunt i ultia tēpātia. Po-
nā figura capitis bonā opñes si gē ⁊ mala ma-
laz opñes aīales ⁊ nāles cerebri dñt si gē
malaz opñes et malā formā cerebri. Exit⁹
supfluitatū largitatē uiaz si gē. ipaz ho detē-
tio stricturna. Et in sūma qz mala cerebri opñō
insequit malā opñionē i pñtia. Jō sciendū ē. qz
illa eadē signa q si gē opñionē cerebri nālem
tēpātaz uel distratā si gē bonā ei⁹ cōpositionē
siue tēpātā et bonā illā. f. q ad illā sequit cō-
plonē. uñ signa tēpātē opñionis qz ipa tēpātā
9° ē cā bone capitis cōpōnis si gē cōpōnē bo-
nā et decentes. Et eodē modo si gē determinare
cōplonē distracte cōplonē malā ostendūt ei⁹
cū pñtate uel magnitudine stricturna uiaz et
receptaculorum uel largitate pñtia i pñtia distracte
cōplonē pñt.

Capm. 13. de cāis egritudinū cerebri i genālī

Ause egritudinū cerebri.

Autē sūt pñtice. alie
anecdētes alie cōiūcte. Et cō-
iūcte qdes necessario regitūtur
ad eē cui⁹ qritus egritudis. anīel
ho et pñtice nō semp. Et cā qdē pñtice. est
oīs res nō nālis excessiua potēs cerebri ledē
alterādo i qritutē ei⁹ solūdo. Aut ad ipz
mās a corpore attrahēdo ut aer excedēs i ali-
q⁹ qritatū pñtia. Et uēti fortes et maxie au-
strini ⁊ boreales ⁊ aer putrid⁹ ⁊ corrupt⁹ ma-
lis uapozib⁹ infect⁹. Et fetor imo et odores
boni diuici⁹ ⁊ frequēti⁹ olfati. Et accia aīe
excessiua. ut ira furor rior tristitia. nimia soli-
tudo et gaudiū excedēs medioeritatē et mo-
tus fortes corporei ⁊ sompni et uigil imode-
rate. Et cibi oēs uapozosi ⁊ minā sūt uaporo-
si. Et ciboz ⁊ potū replo supfla. Et supflui-
tatū retēu. Et dimissio exercitū consueti ⁊
eūonū cōsuetaz. Et genālī qritus ex reb⁹ nō
nālibus ista ponētur capiti nocē. Et ex eis ē
casus et pñtio et fortis fractura uel pressu-
ra capitis. Et cā aīe alie est mala cōpositio
ipius capitis sicut fortis stricturna commi-

furatus erant aut porro capitis vel supina
largitas. Et mala opio mēbroz circumstantiū
alteratūz mēbra capitis vel mala opio siue
mala opio mēbroz cōcantium cerebro.
Et multiplicat plectore uel cacocimie siue al
cui humorū peccantis in q̄titate uel qualita
te in corpe toto. uel aliquo mēbroz cōcantū
ei siue etiā in ipso cere^o anteq̄ fiat cā q̄tita
alicui⁹ egritudinū suarū. Et cā quidē con
iuncta est ois cā actu causant egritudinē. Et
q̄cūqz dicat⁹ eā p̄mittit⁹ l' antecedenti p̄t eē
causa efficiēs egritudinē capitis r p̄t eē ipz
agens. r p̄t eē confuans. Et q̄cūqz sit siue
agens siue consuans siue efficiēs. ipsa aut ē
p̄ns aut p̄terita. Et insup dicat⁹ causā p̄
mittit⁹ r antecedenti⁹ r p̄tūturum. Alia for
tis. alia debilis r alia hās mediocritatē. Et
fortes q̄d fortes r prae sequūt egritudines
debiles uero r debiles r facile remouibiles
sequūt egritudines. Et sūt mediocres medie
De his tñ omnib⁹ p̄ticulari⁹ in p̄p̄is egrī
tudinib⁹ cuiuscūqz capitulis dicetur
Ca^m 14^m d signis egritū^m cere^o in generali.

Item

Sal^m in tegni^o 7°. Egre

disposēs scdm cerebrū

cognoscant aut desipie p̄terit⁹

.i. opōnū cogitatie uel mutatiōis

b⁹. aut sensibilibus fantasiaz

lesionib⁹. i. imutatiōib⁹ opōnū ymaginatie.
reputat tñ hec littera que dicit. aut sensibilib⁹
aut fantasiaz lesionib⁹. r per lesionē sensibi
liūz intellexit lesionē opōnū sensui⁹ extērio
riūz. i. n. non p̄ncipiū signi⁹ ficet r p̄t lesionē
cere^o tñ mediatē quibūsdā cōdictiōib⁹ eaz si
gnificare p̄t. r suple aut lesiōib⁹ appetituum
.i. ad mouēdū q̄i dicat ex lesiōib⁹ opō^m uirū
tis moriue uoluntarie. Aut egōib⁹. i. exēti
biūz mutatis p palatū nares aures suple l' oc
culos. aut dolor dūis que sunt scd⁹ cerebz
ut scilicet sciatur utroz dolor sit grauius uel
extensiuus uel alterius spēs ei⁹. Et Aut.
addidit aut ex dispoib⁹ mēbroz orozum a
cere^o ut oculis aurib⁹ r alijs orgāis sensui⁹.
Et uoca r neruis. r ex dispoib⁹ faciei. Et
ex dispoib⁹ mēbroz inferiorum cōcantū ce
rebro. Et ex dispoib⁹ somni r uigiliāz r sō
pniorūz. Et ex dispoib⁹ grauitatis r leuita
tis. Et ex dispositiōib⁹ tactus. Et ex muā
tibus r nocētib⁹. Et quidā addūt hys signi
ficatōes sumptas ex pulsu ex ur⁹ r egōne. Et
ex accētib⁹ aie r risu. Dixit. B. 3° p^o q̄ ex p̄
dictis significatiōib⁹ significam⁹ aliquando
disposēs p̄tes r ut sic sunt signa demonstrati
ua. Et aliqñ significam⁹ disposēs futuras r
ut sic sunt signa pronostica. r ponēs exemplū
de pronosticis dixit. sicut cum ex longitudie
tristitie r horibilitatis idest pululaminatis
significatur malia futura. Et ex ira siue cau
sa euidenti significatur eplia uel mania futu
ra. Et ex risu siue causa manifesta significat
congelatio siue amentia. suple r aliqñ signifi
cam⁹ p eas disposēs p̄teritas r tñc sunt si
gna remōziatiua. Et quia a lesionib⁹ opōnū
hūmūz p̄dictarū significatiō sumit⁹. ideo ne
cessarium est spēs lesionū ipaz bēre noticiāz

pp qd sciendū q̄ in q̄libet opatiōe tria mari
me q̄siderantur. i. sba siue cōtia opatiōis. for
ma ei⁹ et ipius q̄titas. Et fz h tria lesio anē
diū in opatiōe. Pā ledēs opatiōē aut ledit
p id qd inducit opatiōē cōtia opatiōis. Et
fz hāc lesionē sūtur una spēs dicta destructō
siue ablatio opatiōis. Aut ledit p id qd indu
cit opatiōē forme opatiōis exūti fz nāz indu
cēs formā p̄tētiāz. Et fz hoc sumit⁹ a⁹ spēs
lesiōis q̄ dī corrup⁹ opatiōis Aut ledit p id qd
inducit opatiōē q̄titati opatiōis. Et fz h sūti
3⁹ spēs lesiōis q̄ diuidit⁹ fz q̄ dī p̄t opatiōē
inducit q̄titati fz nāz in hereti opatiōis. Pā aut
diminuit de q̄titate nāli opatiōis aut augmē
tūz efficiit in ipa. Quātitas tñ nāli dīta opa
tiōis alicui⁹ hūmūz dū p̄t considerari uno mō
absolute inq̄tū debet totū spēs l' totū climati
Alio modo put hūti ad indiuiduū h uel illū
Et utroqz mō q̄siderata latitudinē bz in q⁹
p̄t angēti et minui siue lesione. Cū hō latitudi
nē illā egressa fuerit opatiō. tē ē opatiō lesa. q̄
hō spāl⁹ q̄siderat a medicis ē illa que ē hēta
ad indiuiduū q̄dēmqz sit illud. Si itaqz le
dēs opatiōē diminuit de q̄titate ei⁹ p̄dicta
sit in una spēs lesiōis dicta debilitas siue di
minutio deiectionis siue remissio illi⁹ opatiōis lese
Si hō auget et tūc q̄siderādū ē. Et si illud
augmētūz fuerit absolute excedēs totā lati
tudinē debetū spēs. ita q̄ nō repiat in aliq⁹ ho
minū fz nāz. tūc semp ē defect⁹ siue lesio illi⁹
opatiōis. sic hūgratia in appetitū appetit⁹ ca
ni⁹ Aut aliud augmētū ē p̄tiale hēti ad spālē
indiuiduū sic cū angēti aliq⁹ opatiō in aliq⁹ ho
mine respēti ei⁹ qd interest ei⁹ fz nāz et tē aln
istud augmētūz ē lesio et aliqñ n. Et aut n
lesio qñ opō illa exūti p̄p̄tatiōe alteri opatiōi
sic h. g. appetit⁹ ē p̄p̄tatiōis nāli digōm
p̄p̄tatiōis hūti cū illa angēti ita q̄ aucta digō
ne augēti appetit⁹ et tñ q̄tūz illa. tūc enim
augmētūz illū nō ē lesio. Sz tūc erit lesio qñ
una opō alteri p̄p̄tatiōis fz nāz. n aucta illa
ipa angēti n p̄p̄tatiōis hūti ei sicut qñ appeti
tū ē maior q̄ digestio Aut qñ reientio p⁹
est q̄ digestiōis hūti. Et fm hoc sumit⁹
alia spēs lesiōis opatiōis dēa augmētū l' ue
lētia siue intēlio opatiōis illi⁹. Auctores
tñ oēs cōiter d lesiōib⁹ opatiōis tractātes n
ex p̄fserūt nisi d destructiōe corruptiōe r dimi
nutione. Aut. n. Sal. i tegni actio ledit aut le
miter qz. i. diminuit aut mediocriter qz. i. cor
rūpit aut oio n sit qz. i. destruit. Et Aut. p.
2° ca^o de significatiōib⁹ r accētib⁹ dix. opa
tiōnū nocētiā sūt fz tres modos. opatiōes
.i. aut minuitur si ē cū oculi minui ē uisio r tē
uiderē r miorē q̄ sit aut a p̄p̄tatiōi spatio ei
stomach⁹ cū duri⁹ r tardi⁹ digēti miorē q̄tū
tate. aut mutatur si ē cū oculus uidet illū qd n
ē Aut uidet rē n si ē. Et si ē stomach⁹ cū cibū
disipat aut ipm male digēti Aut destruitur
si ē oculus cū non uidet aut stomach⁹ cū nullo
modo digēti. Non ex p̄fserūt aut d augmē
to lesiōis. qz ipm icluserūt sub diminutione le
siōis. uno. n. hūroz poito datur intelligi relā
quū. Et ideo cū posuerūt lesiōē diminutio
nis dederūt itelligi lesiōē augmētū. q̄ dī fm
augmētūz opatiōi ledi possit fz aucto. co. appet

q̄p̄t de lesiōib⁹ p⁹
mūti determināi i p⁹
uēti⁹ sumis r augmētū
tates cōmūtiōē opō
re co q̄ dīmi opōnē
angēti. Et ex co q̄ dīmi
māre p̄t. Augmētū h
opōnē cōtiā. Pā nō l
mentū nāli ille que bñ
nōnōnē adūmē scdm
subordinatiōē r p̄p̄
nōn ledunt fz aug^m. Et
aut tres esse spēs lesiōis
nō intelligunt q̄ oīs
in una quāz opōnē c
Destructiō tñ bānet
remātiā uie. r sic d
hūti. Sed intelligit q̄
di nāli altero dī cōmūti
p̄t q̄ cor⁹ opōnē al
large p̄o omni lesiōnē
4° de accētib⁹ r mor⁹
nōm cū uocat. Et i
digōm corruptiōē
digōis. Et q̄z sumi
cor⁹ oppōit forme
q̄ dīficta alijs. Et fz
corruptiōē opatiōis i
Capitū decimūm
omib⁹ opōnū cerebrū

Item

pus ex

uūis in

ipaz q̄

poter fūit r grolū
Et nō hūti ex caliditate
r pueniat ad hoc ut d
uero opōnū. i. cor⁹ r
ex caliditate ei⁹ hūti ex
dūti r si cōtate hūti
ficiatū b⁹ hūti lesiōis
que sequitur r p̄p̄tatiōē
corruptiōis fz p̄m
r que currit cursu dī
p̄m legē frig⁹. Dīm
ut fūgus nāli hūti cū
p̄tatiōis. i. destructiōis
fūit illud p̄m erit
nāli caliditas quētiā ē
nōmētū p̄p̄tatiōis
cor⁹ hūti dimūtiō
destructiōis q̄ malia
dī fūti. lesiō opōnū
et q̄ q̄ hūti
dī opōis destructiō
fz r cor⁹ caliditas y
tē dī dī lesiōib⁹ o
tūz causatūz dī
gūficiatōē dī lesiōnē
cū hūti ymaginatie
dīfūti r nō remane
fūti p̄ r cōtatiōē
r fūti cū cā fūti
aut mutā cū cursu nā
nāqz cor⁹ r dīfūti fz

qz ipsi de lesionibz pñz opationū scōz augu-
mentū determināt i pñs ipsaz caplīs. sic de
nebe^a fumis et augmēto sūtis. Expñserūt āt au-
ctores dñutionē opōnū et tacerūt augmētū
ex eo qd dñuit opōnē frequētū et rigit qz ipaz
augeri. Et ex eo qd dñuit in omni opatiōe
eūēre pōt. Augmētū qd ē lesio nō pñt in oī
opōne cñēre. Nā nō ledunt opōnes fm augu-
mentū nisi ille que hñt pporiōnē et subordi-
nationē adiūcē scdm nās. que uero nō habēt
subordinatiōnē et pporiōnes adiūcē s3 nās
nō ledunt s3 augm. Dicunt cum auctores dī-
cunt tres esse spēs lesionū opōnū predictāz
nō intelligunt qd omēs tres spēs lesiōis possit
in una quāqz opōne euenire uita remanente
Destructio tñ hanc lētiū non pōt eūēre cū
remanētia uite. et sic de quibūsdā alijs opōni-
bus. Sed intelligūt qd opatio qd ledit nō pñt le-
di nisi altero dīctōnū modorū. Hōiāt ī sū-
per qd cor^o opōnis ab auctoribz qñqz sumit
large pro omni lesione operatiōis. Unde gal⁴
de accētū et mor^o augm^o appetit^o corruptio
nem eius uocat. Et Aui. 3. 13ª dñutionem
digōis corruptionē appellat i c^o d corruptiōe
digōis. Et qñz sumit stricte put lesio qd est
cor^o opōnis forme opatiōis. Et i^o mō ē spēs
q disticta alijs. Et s3 hūc mōz stricte sumēdo
corruptiōez opatiōis s3 seqñtibz locuti erit.
Caplm decimūqñtuz de signis sumptis ex lesi-
onibus opōnū cerebri principalium.

Item Aui. 3. p^a i uñ loqñt
de significatiōibz sum-
ptis ex lesiōibz opatiōnū. sermo
uñs in carū significatiōibz ē qd
ipsaz destructio et dñitio sunt

ppter hñt et grossitudinē spūs ex humiditate
Et nō sūt ex caliditate nisi magnificēt calitās
et pueniat ad hoc ut deiciat in ruitē. pmutatio
nero opōnū. i. cor^o et que motui opant. sunt
ex caliditate ē sūt ex siccitate suple uñ ex cal-
iditate et siccitate simul. Iudiciū g^o d signi-
ficatiōibz hāz lesionū dixit Aui. est quomā
que sequuntur et procedūt cursu pmutatiōis i de-
structiōis s3 plm seq^o pñtōnē calitās et siccā
et que currūt cursu dñitiōis et debilitatis s3
plm seq^o frig^o. Dñitio. n. et destructio sequū-
tur frigus nisi sint cū uehēmētī appñtōe corru-
ptiōis. i. destructiōis et casus uirtutis. tunc. n.
fortasse illud plm erit ex caliditate. Uerūz
tñ calitās quēdā ē hñtūz opata frigori dā
nocumētū pñtōis ab ea nō magnificat et ei^o
cor^o hñtūz dñitiōnē possidē nō facit. g^o ad
discernēdū a q^a malitia opōis pcesserit cali-
da l^a frīa. lesio opōnū et maxie dñitiō et destru-
ctiō. n. s3 qd qñdas dix. A. in dñitiōis signibz
i. qd opōis destructio et dñitio signēt pñtōnē
frīas et cor^o calitās. y^o cū uidēs hñtūz debilita-
tē cū dñitiō lesiōibz s3 ut canēas significatiōes
alias cuiuscūqz dīctaz duaz pñtōnū. De si-
gnificatiōe āt lesionū opōnū moraliū dix. A.
cū hñtūz ymaginatie accidēt nocum^o accitāt
destructiō et nō remaneat in ipa for^a ymaginatiōis
sensate p^o reuatiōnē et apporitiōē qd ē iter ipaz
et sensūz cū ea sentit. Aui debilitat et minuitur
aut mutat a cursu nālī et ymagiet qd nō ē. M^o
nāqz ei^o et destructiō s3 plm signēt supfluitatē frī-

goris aut siccitatis aut humiditatis in ante-
riori cerebro. sed frīas ē cā cēntial et siccitaf
et hūditas p accidēs qñz auferūt opationes
ymaginatiōis. S3 pmutatio opōis ei^o si gñt
supfluitatē caliditatis. Et h significata sūt
s3 plm. In hñtūz sūz cogitatiōis et ymagina-
tiōis. i. extētiōis accidit sūz nocumētūz. aut
destructiō et nōiāt deletiō rōis aut dñitiō
et debilitas et nōiāt amentia. et hāz lesionū
pñt^o ē frig^o aut siccitas aut hūditas s3 plm ut
dictū ē Aui ē pmuta^o ita ut sit i ei^o cogitatiōe
regimen tñ et rectū faciat qd nō ē rectū et uocat^o
ymixtiō rōis. Et si gñt aut opa aut mās colicā
calidā et siccā et ē demoniū lupinū et est eius
ymixtiō cū malitia aut mās malicā et est pñt^o
mixtiō eius malitā et est eius pmutatio cū ma-
litiā extimatiōis cū cogitatiōe qui aut ex dī-
ctis motibz ad timorē declinior est et magis
significatiūz frigoris. Et declinās ad auda-
cias et irā ē magis significatiūz caloris. Et
uñ cū cogitantes iste lese mouētur moribus
mñtis plm et pmutant et uariantur tñc illic ē
caliditas. Et dix qd qñz accidit pmuta^o cogita-
tiōis in egritudibz. mē frīde cū ipē a caliditate
nō eūantur cēnea sicut accidit ymixtiō rōis
in litargia. Et in hñtūz sūz memoratiōis et
eius opatiōne accidit lesio aut ut debilitet aut
ut destruat. sic narrat Gal. qd pestilentia pue-
rit in pte ethiopie q eis accidit pp cadauera
multa relicta post forte plū. Et puenit pesti-
lencia illa usqz ad terras grecoz. Et accidit
eis ut cā illius tñ accideret obliuatiōis donec
eis uenit dispō. qd hō nomis sūz ipius obliu-
sceret et filij sūt. Et dixit. plurimū accidit
debilitas i mēoria pp corruptiones in postre-
mo cerebro ex frīditate aut hūditate aut sic-
citate. aut accit opōni mēoratiōe ut pmutet et
accit et ut remēoret ei^o q nāqz ei adest et si
gnificat pñtōnē calitās. Dix g^o bñ Aui. qd
destructio opōnū hñtūz moraliū hñt pppter do-
minū frigoris et qñz frigoris cū hūditate et
qñz sit pp siccitatem et sūz ex debilitas. Sed
ipaz pmutatio et corruptio sit aut pp opa aut
pp pñtōnē colicā aut mñtā aut corp^o adberēt
Et de hñz opōnū lesionibz āplius dīctuz est
supra d signi hñtūz dīspōnū cerebri nālū
q hic afferātur. Et d lesiōe opōnū sensūz ex-
teriorē dixit qd nocumēta eueniētia i uñtū si nō
sint ppa oculis signēt lesiōnē in cerebro. Si
aut sūt ppa oculis nō hñt significare sup cereb^o
Et nocumēta qd nō sunt ppa oculis nō solū habēt
significare generalit^o lesiōez i cereb^o s3 et spālē
et iō pñtūz oīz ea qñsiderare. Dix Aui.
fantasie corāz oculis appetentes qñz significāt
suo colore. Nā rubee sanguinē albe sūz citri-
ne coleraz et nigre. mñtāz signēt. hoc ēt ponit
haly. 2° regni. qñtō. i. s. o. u. ē tñ qd ut appe-
bit tractatū de oculis qñz būoz pōt facē fatiā
nigrā et pñtūz irradiatiōis. s3 fantasias alio-
rūz coloz dīctoz nō. Et dixit Aui. sūz ex
lesiōibus opatiōnū audit^o significam^o sup le-
siōnē cerebri. uñ si corūpi ē audit^o ut. s. audi-
at qd nō repñt exteriori^o d sono significat aut q^o
siccā in pte medij cerebri a q^a antrūz audit^o
nerui aut uicinositas uel uapor ibi retentus
Aui ad ipsum ascendens et prout dīctur in

tractatu anrius. Et similis dicitur ex opōib⁹
odoratus qm̄ cūz ledunt non pp̄ cūz i nari⁹
significat scdm̄ plm̄ qz posset fieri lesio illa
ex alia causa corporis ut ppter vapores pur⁹
dos ascendētes ad nares ex pūb⁹ pectoris ut
ex alia cāis in tractatu nariū dicēdis. Et
sūz significat dicitur Aui. ex lesionib⁹ opat⁹
onus gustus et tactus qm̄ ipsarū lesio signifi⁹
cat super cere^m qm̄ nō ē lesio pp̄ cām in istris
ipsoz ppr̄a. nō tñ necessario siue sp̄ qm̄ pōt
lesio tñ i ipsoz pp̄ alia mēbra euenire. Dif⁹
fert tñ dicitur Aui. signifiatio sumpta sup⁹
cere^m a lesione opōnū gustus et tact⁹ assumpta
a lesione opōnū aliorū sensuū dictozū eo qz
muta⁹ gustus et tactus a cursu naturali scdm̄
plm̄ significat lesiones in istris ipsoz ppr̄a
Et scdm̄ min⁹ et raro si gē cōcūonē cere^m
tunc tñ maxie si gē lesio tact⁹ sup̄ lesione cere^m
bri dicitur Gal⁴ de interiorib⁹ qm̄ ipa est
cōis totū corpi ut i stupore cōi totū corpi.
talis tamen stupor communis totū corpi raro
accit. et iō raro ē qz significet ex lesione tact⁹
sup̄ lesione cere^m et si si cū stupore cōi totū ac⁹
cidit lesio in gustu si gē lesio in cere^m. De si
gnificatiōe aut sumpta ex lesione opatōi mo⁹
tue dicitur A. destructio et debilitas opatōi
motuarū si gē pñ fr̄itātē tāqz cāz pma. qm̄ fri⁹
giditas ē cā directe opōita caliditātē qz ē cā ese⁹
tua mot⁹. cal⁹. n. ē motū et fr̄idi ē gēte facē.
z⁹ cū m collz dicitur Auer. qz motus uolūtari⁹
principali est a calō. Significatiō aut humidit⁹
tē non ut principale cām. s. tāqz cām indispo⁹
nētē mobile ad motū. reddit. n. mobile laxū
non potens figi cum ad hoc ut moueatur egeat
fixione. Et qz humiditas ē scdm̄ plm̄ plusqz
frigiditas pūatiōis et debilitatis mot⁹ causa
plus enim nā pati⁹ excessus hūidi qz fr̄i fr̄ict⁹
et humores facientes molli ficatiōē neruozū
motuoz plus sunt sub actu hūiditatis rēolūt⁹
ue qz sub actu fr̄itatis y⁹ actuali hūit quēdam
calores eliqzē ipsos ita qz hūor fr̄ictus facies
molli ficatiōē pñ facit ipaz sua hūiditate qz
sua fr̄it ate. Et iō A. dicit qz si gē hūiditatez
fm̄ plm̄ Et dicitur A. significat humiditātē
subiles. Subtilis. n. hūiditas est illa que pe⁹
netrare pōt. et penetrat in partes neruozū et
molli ficat eas ut patebit in tractatu neruozū
et maxime si sit plima. et hoc apper ex littera
que hic regitur qz dicit significat hūiditatem
plimā. Materia uero grossa pōt esse causa
corruptiōis opōnū motue. unde potest ēē cā
spasmi et tremoris ut suis capis patebit. Et
dicitur Aui. qz pōtēte lesiones scilicet destructio
et debilitas operationū motuarū in quocū
qz mēbro fuerint significant lesionem in cere^m
bro aut i una parte. et reperit alia littera que
dicit et in una parte. Quare notant qz si li⁹
tera est disunctiua uerificatur sic destructio
et debilitas in quocūqz mēbro fuerint si
gnificant lesionem in cerebro aut in una par⁹
te scilicet ea in qua est destructio. uel debili⁹
tas. Et quidam dicunt qz est littera trans⁹
posita. Sed si littera est copulatiua de⁹
bet intelligi sic. qz lesio erit in cerebro. quo⁹
nam compatiatur particule. et in una parte et
hoc erit ppter cām in cerebro. Verūm dicit

Aui. eaz magis ppr̄is ē significare lesiones
in cerebro qm̄ lesio ē i toto corpore si ē capta
Dñt qz ad cognoscēdūz plesionē unius pñ
si cā ē in cerebro oportet qz dēderat alia signa
Et dicitur Aui. qz qm̄z ambe⁹ dicte lesiones
s. destructio et debilitas pueniūt. s. ad signi⁹
ficandū destructiōē et debilitatē caliditatis
cerebri que. s. fit a frigiditate. Et ē sicci⁹
tatis cerebri. s. eius que debita est pñ fr̄idē
mobilitas que. s. fit ab humido. uel fortasse in
hūis pōtēte Aui. uoluit ostendere qz destru⁹
ctio et debilitas opatōi motuarū et motuarū
possumt aliqui significare caliditates et sicci⁹
tatem cerebri. Et tūc exponit sic. qm̄z ambe⁹
siones pōtēte pueniūt ad significandū destru⁹
ctiōē et debilitatē caliditatis et sicci⁹
tatis cerebri. s. factas a caliditate et sicci⁹
tate cerebri aut alia mēbroz longinquoz. uerūtamē
dicitur Aui. illud erit pp̄ egritudines plurimas
s. longas resoluētes et paulatiz paulatiz fiet
fm̄ dies sicut qm̄z accidit in fine ethice et pñ
fis. Nā licet pōtēte qz dēderat s. qz dēderat mo⁹
tui nihilomin⁹ cum multū excedūt resolutio ca⁹
lido nāli illas lesiones faciūt sicut multonēs
dictus ē. qz ois immoderata quantitas destruit
opatōi et ppter hūit. Albertus aut in
trodūxit istūz textūz sic. qm̄z cōueniūt ambe⁹
s. destructio et debilitas motus. uel ambe⁹
torura laxi et pñtis ad significandū destru⁹
ctiōē et p. i. debilitatē pueniētes a calidita⁹
te et sicci⁹ tate in aliquo mēbroz longinquoz
a cerebro. uel illud qz significat sup̄ calidita⁹
tes et sicci⁹ tate cerebri. uel alia mēbro est
cum accidit post longas egritudines paulatiz
paulatiz p multos dies pduātē ad resoluē
excectiōē cerebri uel alterius mēbri. Et
uolens Aui. ostendere qz nocumētus in quo
cūqz mēbro pūatū sit pōt significare noci⁹
mētus in cerebro. dicit qz aut nocumētus in
uno mēbro sit siue mollicies sit siue aliū sile
qm̄z ē pp̄ egritudines ppr̄as illas mēbri et
qm̄z ē p expulsiōē sup̄fluitatē cerebri ad ipz
Et qm̄ sic ē significat lesione in cerebro. qm̄
significat cerebrum se habere p modum cōe
aūis mediate respectu lesionis illius mēbri
Et significat debilitatē digestiue cerebri qua
illa mā fuit aggregata in eo uel alius defectū
pp̄ quez ad ipm̄ sup̄xit mā aliunde. qz aut fu
nocumētus in aliquo uno mēbro pp̄ egritu⁹
dines ppr̄as ipius. nō hz significare aliud
sup̄ disponēs cerebri. Opacū nā ē moti⁹
uarū corruptio ut spasm⁹ et tremor pōt signi⁹
ficare caliditātē et frigiditātē et sicci⁹ tatez et
hūiditātēz cūz ab eaz unaquāqz possit pueni⁹
re. Si ergo dicitur Aui. eaz mutatio. s. cor⁹
ruptio accidit subito significat hūiditātēz et
si accidit paulatiz significat sicci⁹ tatez i instru⁹
mentis ipaz. qm̄ eim̄ isti mali motus subito
eueniūt significat cām humores et repletiōē
et si paulatiz sicci⁹ tatem. Et hoc fit appar⁹
maxie in spasm⁹ qui dñz fit est motus corrup⁹
tus s. dum factus est ē motus distractus. Et
cā horū appēbit in ppr̄is capis. dicitur Aui.
qz mutatio opatōi motue que ē ppr̄a ce^m
rebro. s. quez cāz i ipō cerebro siue ppr̄a
siue per cōiates est ppr̄a sicut motus epūci

qñ adest ep̃l̃a ⁊ ip̃a non fit nisi ab hūiditate
qm̃ fit subito. Muta⁹ at opōnū ip̃az mo-
riaruz cūenitēs i mēbris longinqzib⁹ a ce-
rebro si g̃t sicut dictū ē supra de significatiōe
longinqzoz sensū a cerebro q̃ sic min⁹ si g̃t
super cere⁹ licet aliqñ possint significare ita
⁊ ista minus significant super cerebro q̃ p
pinqua. Dixit Aui. cū homo habuerit egrit-
udinē ⁊ motus eius pertinet ingendini tūc
morib⁹ ē calid⁹. Et si quiesci declinat ad frig⁹
Si uirtus non fuerit uehemētis calid⁹. qm̃ si
eēt uehemētē debilis ⁊ p̃strata. tunc nō mo-
per declinat ad frig⁹. s; possit morib⁹ esse
calid⁹ licet in eo sit q̃s. ut p̃ in freneticis
multis in fine in quibus licet morib⁹ sit calid⁹
tñ q̃ per resōlōnē q̃ritus ē uehemētē d̃bilis
nō ē mor⁹. sed ultima uirtus que non potest di-
ci uera quies sed impo⁹ ad motus que cum i
freneticis aduenit ē signus infalibile mor-
tis. De lesionē aut opōnū uirtutis nōlūz
cerebri significatiōib⁹ q̃ ex sup̃lūitatib⁹ ac-
cipiunt ut supra dictus ē dixit Aui. q̃ multi-
plica⁹ cūonīs sup̃lūitatū a cerebro g̃nālī si g̃t
tria. i. ip̃as mās que cūantur ⁊ cām propter
quaz multiplicantur in cere⁹. et q̃ uirtus ex-
pulsua nō ē debilis ⁊ s̃lī earum cūonīs p̃bi-
bitio sine retentio. significat tria. i. op̃lōnez.
debilitates expulsiue ⁊ resōlōnē. tñ non si g̃t
predicta sup̃lūitatus retentio nisi cū hac cō-
ditiōe. i. q̃ cum ea inueniat aut grauitas q̃
tūm ad mās sitcam uel mīcam. aut punctio ⁊
mordicatio q̃ritus ad mās colicam. Aut pulsa-
tio q̃ritum ad sanguineas. aut tensio remōio ut
tūm q̃ritū ad uērosā. Nā si puatō sup̃lūitatū
ut supra dēz ē fuerit absq; aliqua de dictis
q̃ditiōib⁹ tūc significaret siccitatē. Dixit
Aui. si adest p̃ua⁹ cūonīs sup̃lūitatū cū leu-
tate capitis si g̃t siccitatē absolūtē. Et dixit q̃
odor sup̃lūitatis egrediētis acut⁹ ⁊ purit⁹
si g̃t caliditatē ut patuit supra de odoratu. Et
puatio odoris si g̃t caliditatē fortasse nō tñ
sic illa si g̃t caliditatē q̃ p̃t p̃hiberi odor a
grossitie mē nō naporē emittēt. s; sit calid⁹ ⁊
p̃t p̃hiberi a frigore aēis non permittētis
euaporare. Et iō nō certe. s; fortasse fridita-
tē si g̃t. Dixit Aui. calidū. i. q̃d bō sentit in
capite suo ut q̃d inuenit tāgēs ip̃m si g̃t calidi-
tatē. Et si p̃cuerat ⁊ nō nocet opōi ē calidi-
tas nālī. s; si nocet opōi si g̃t caliditatē ac-
cidentalē nō tñ egritudinalē. Et si līz ē iudiciū
frigidū. Et iudiciū aridū et siccū est quia si g̃t
siccitatē cū q̃ditiōe q̃ ē q̃ n̄ adueniat ex̃ri⁹ ali-
qd exaspans et arefaciens ut frigiditas ex-
asp̃s ⁊ siccās cūre i siccitatē d̃siccās. q̃ tūc po-
set cadē d̃ceptio i iudiciū q̃ posset cēbz esse
būidū. Et si līz est iudiciū būidū si non fuerit
calor iterins sep̃s. i. dissolūēs iteri⁹ būidita-
tes q̃bus dissolūis fiat q̃dā madefactio unde
capud appeat būidū. et tñ est sicū. Calidum
i p̃ occurru ad corp⁹ dissoluit būidū si ē p̃z p
bleu⁹ i. 7. p̃icta p̃bleumate. 24. de pane sic
co cū p̃ occurrit igni. qm̃ tē molestat. Sic g̃
mult. A. q̃ iudiciū ex leui ⁊ duro sup̃ sicco ⁊
būido sit neq; n̄ fiat dūp a frīo ⁊ leue a calō
S; de b̃ apli⁹ dēm ē i effectib⁹ calitatis ⁊ fri-
giditatis. Dixit A. q̃ sopn⁹ seq̃t maliciā q̃

nis frigide lare aut frigide congelantis motū
uirtutis ⁊ spūs sensibilib⁹ aut uehemētē
spūs aīalis resōlōnē. aut reuerfionē q̃ritum ⁊
spūs ad p̃ncip̃ quēdamōz sit p̃ cibū. sompni
eīm cā q̃ nō ēz nālem cursūz p̃cedit neq; seq̃t
labores et motus. sup̃le aut aliā rez resōlūēz
fortiter cā ē būiditas aut q̃gelatio. q̃ si nō ca-
dūt cā q̃gelatiōis aut significatiōes signifi cā
res sup̃lūitatē frigoris tē cā ē? būiditas.
Nō tñ oīs būiditas facit sompniū ut senā h̃i
ūitas put patuit in smone p̃. cap⁹ de sopno.
Uerūtū siccitas p̃culdū fm̃ oīs d̃sponē uigi-
lare facit et sic si g̃t uigilia p̃culdū siccitates.
Et dixit q̃ in sompnus plm̃ uisōis rez curi-
uaz calidaz si g̃t d̃m̃z cadē. Et si līz p̃z uisō-
nis rez curi⁹ d̃m̃z q̃p̃lōni p̃portioatay si g̃t
illā op̃lōnē uisō. n. albaz si g̃t d̃m̃z f̃l̃az ⁊
rubeaz sanguis ⁊ nigrarū ofasaz mīc. Et
sompnia p̃mutata. i. p̃ime p̃mutatiōis. q̃n. i.
plima occurrūt i sompnado uignt caliditatē
et siccitates ut apper in egritudinibus acutis ce-
rebri in q̃bus appere talia sompnia ⁊ q̃ d̃t
p̃mutata a q̃suetudine. Et dixit si līz ē sunt sepe a
terribilia. i. significatiō caliditatis ⁊ siccitatis
ut si līz sompnia terribilia sit significatiō. ho-
res malos. Aut si g̃t aff̃p̃io ē rez illa sepe
nia inducētus si ē porzi. Et dixit si p̃t o. o-
rūz sopniator n̄ recordat si g̃t uigiliatē et
būiditatē fm̃ p̃z q̃z aliqñ possint tangē a re-
co sup̃lūitē si ē aliqñ ab eo sup̃lūitē con-
tingit ablauo memorie.

Laplin 16. d. signis sumptis a mēbris curis
capitis et faciei.

Irit Aui. ulcera et apata
cūis capitis si g̃t f̃z
plm̃ mās q̃ fuerūt i. in cerebro
et expellunt sup̃le aut expul-
sunt. Et iō nō si g̃t d̃sponēz ce-
rebri in illa hora manifeste s. ē egrā n. i. for-
san sint i augm̃to sup̃le uel i p̃n⁹ qm̃ s. adhuc
p̃mē que expelli remiserit in cerebro. in
statu ho et declinatiōe d̃eoz apatus uel ulcep
nō si g̃t illud q̃z mās tē tota ē expulsa. Ut nisi
sint i augm̃to. i. i magna fortitudine ⁊ mīta
malicia. q̃z tē si g̃t illud. Si ho sunt debilia ⁊
pua n̄ si g̃t illud. Si collū ē p̃patū dixit A.
ad recipiēdū scrofulas et apata alia tē cā i b⁹
nō ē debilitas in ip̃o collo. i. debilitas accidē-
talis. Nālīs tñ debilitas neciō ē i co et ma-
rie resp̃n cereb⁹ p̃ quā recipit sup̃lūia ab eo
uñ n̄ ē debilitas i ip̃o collo. i. uñtū digestiue
ei⁹. s; ē cā ei⁹ dixit Aui. debilitas digestiue
cerebri. Et fortitudo expulsiue ei⁹ expellēt
ad collū et carnes glandosas eius suas sup̃lūi-
tates mās. i. indigestas. n̄ h̄t scrofula ⁊ alia
apata. S; qñ collū uacūū ē a scrofulis ⁊ alijs
apantib⁹ nō ē cā in b⁹ fortitudo ei⁹. i. collū q̃z
p̃t hoc ē būitate digestiue cerebri rectifica-
tis bñ mīrīm̃tūz suū. Et si līz dixit Aui. ē si
gnifica⁹ sup̃ta ex amigō. ⁊ una ⁊ dentib⁹ signi-
ficatiōi sup̃te ex collo. Nā eodēmō si g̃t ex
receptiōe mēp in ip̃is a cerebro ⁊ n̄ receptiōe
sicut ex celo. Et ex ligua qñ sūt i d̃icatō sup̃
cerebro. si ē f̃bī g̃. ex colore ei⁹. S; q̃z color
ligue. p̃t p̃mutari p̃ter p̃p̃az ei⁹ passiōē ex

h daco epe spualib⁹ & to⁹ corpore. Mo aut sic
color oculi. Po Aut. dix. n e si q⁹ sup cereb⁹
ex colore lingue. sicut ex colore oculi. Ma ocu
lus uehemeti ore her cerebro ppteratē. unde
ait Auer 4° colliger. oculus si q⁹ fori si q⁹ de
sup p⁹one cere⁹. vnti dixit. A. euz sci f q⁹ le
sio e in cere⁹ & q⁹ ex tali lesione fiat mutatio
in colore lingue tūc nō elongat si q⁹ supra ex
colore lingue a si q⁹ supra a colore oculi.
si q⁹ g⁹ lingua sua albedine mās flateā & sic h
argia & sua citrinitate colicā & fuscacie mās
cas. Et si lingua fiat citrina. primo. i. i p⁹
mor⁹ & nigra. 2°. i. q⁹ in processu subsequēter
dūgreē si q⁹ carabūz. Et ex uiriditate que
est sub lingua significat caducatio. i. morb⁹
caducatio. s. eplia ut suis p⁹ caplis. Et quā
facies potest pmutari a corde epe a cere⁹ &
a toto corp⁹. & pōt pmutari i suo colore & sua
pōne. s. pinguedine & macie. Et pōt ē pmut
rari in ipso ex propria passione sui ipso⁹ dix
iō Aut. post q⁹ scieris q⁹ mutatiois faciei cā
non fuerit di pōnes dūy principales. i. di pō
nes nāles ipso⁹ faciei ut pncipales. i. alicuius
mēbz pncipalis ut cordis uel epatis ut alicui
suis totius corp⁹ q⁹ in corpore non est egrit
tudo mutas formā faciei nisi in latere cereb⁹
tunc dicit Auer. faciei pinguedo. i. carnositas
& ipsius rubedo si q⁹ dūy sanguis in cere⁹
Et ipso⁹ macie cū citrinitate si q⁹ dūy col⁹
Et euz tenebrositate dūy mlie. Et inflatio
modica. i. pinguedo pauca si q⁹ colore ten
dente ad albedinē si q⁹ dūy aquositate i sū
gume uicō. s. ab ipsa aquositate. i. si q⁹ si q⁹
nō aquosus & sic dūy filatis uel inflatio mo
dica. s. sicut est que e in caceptia in qua appet
tatio circa oculos & in facie satis supficiat
si q⁹ dūy aquositate in sanguie uicō. i. san
guine aquosus uicō ab expulsiua cereb⁹ ex
pellente i p⁹ ad faciē uel uicō ab aquositate
in eo exite. uel ut dixit Auer. uicō. s. a calo
re nāli uicōria. s. enaporatio. nō sit qdā mo
d⁹ caceptie q⁹ ab Aut. 4° p⁹ ca⁹ d⁹ effimera ex
migliu uocat excitatio. Et dixit. significa
tio sumpta ab oculis sūtur ex di pōne uenap
eoz & grauitatis & leuitatis eoz & coloris &
eactus & ex eo qd⁹ sunt ab eis de laeris & lippit
udine & ex eo q⁹ accit eis ex clausura & pupi
latione. i. motu pupille & ex pfunditate & exi
tu eorum. et magnitudine & puitate. Et ex isir
mitatibus & dolorib⁹ ipsoz. Dixit. Aut. si
oculus exicat p⁹uatiōe. s. lacrimaz & lippitu
dinis si q⁹ siccitate cere⁹. flux⁹ & lippitudinis
& lacrimarū absq⁹ causa manifesta oculi si q⁹ bu
miditate anterioris cereb⁹. Et magnitu
udinarū oculi si q⁹ caliditate cereb⁹ in sba. s. ce
reb⁹ q⁹. s. significat subulē caliditate & itrin
secam cereb⁹. Et fluxus lacrimarū absq⁹ cā
manifesta significat in egritudinibus calis d⁹
cereb⁹ inflammatione eius & apata ipso⁹. Et h
ē ueruz p⁹supoito q⁹ cereb⁹ egrit ex egritu
dine calida. qm si tunc lacrimae fluunt signifi
cat ex h mltā istatio & ppe apola q⁹ mae el
quāt q⁹ fluētes ad oculos faciūt lacrimas. Non
n. ex fluxu lacrimaz absolute arguimus egrit
tudine cere⁹ calidā q⁹ posset eē fria. S; si
egritudo e cala significat⁹ forte flāmā clig
te. Et p⁹te dix. A. si lacrie fluunt ex una

oclo. pōt. n. lacria fluere ab uno oclo tū. aut
q⁹ apā e tū i una pte cere⁹. aut q⁹ iz passio sit
cōis totū cereb⁹ unus tū oclo⁹ e debilis & ali
ter nō. Aut pp sitū mē. Aut pp situs in acubā
do potius sup uno q⁹ sup alio. lacrimae. n. eli
quate fluūt magis ad oculū declinorē in situ
iacendi. Et oculus remanet q⁹ ap⁹ & nō mo
net ut in karabito & in litargia. In calido eiz
apate cereb⁹ oculi stāt plus apu ppterea q⁹
calor & siccitas inducūt uigilias. si tū apā calz
pduās inducat defectū. vntis pūaz resolo
nis fac stare. dixit Aut. oculos clausos. Ocu
pus aut clausus cui⁹ difficilis sit aprio s; p⁹
mas uicos inuenit in litargia. Ma apostema
ficus cereb⁹ p⁹lū inducit subeth et insubeth
oculi stant clausi. Et tū mā litargie eē mlica
tendens ad siccitates q⁹ p⁹rie d⁹ gelatio tūc
oculus quādoq⁹ remanet ap⁹us. Et dixit
Aut. oculus p⁹lū mobilis significat inflama
tio nes et caliditate & demoniū. i. maniā. cal. n. ē
moue. grad⁹ n. mobilitatis significat gradus
caliditatis. & iō multus mot⁹ pōt significare
maniā. Et ocul⁹ adherēs suo intuitu uni
loco q⁹ e almuclis. natiā al⁹ alziabesteman et ex
pōit a girando in littera ex. i. frenetic⁹ me
lius exponit tū ut sit nomē si q⁹ dūy spēs
intuitus q⁹. s. ē ad unū locuz. et intuitus qui ē
terrefactus significat alienatōes. i. karabūz.
Et hoc eiser qm mā facies karabūz tendēt
ad nāz mlie. si q⁹ ē mliāz. et hoc ē sui p⁹lū.
Et dixit Aut. ex motu oculi q⁹ significat
error cereb⁹ ex crudelitati⁹ ire angustie &
timoris et p⁹upiscētie. i. libidinis. mlie nāq⁹
de pceptiōibus aie manifestatur i modis mo
tus oculi. Et iō error uel cogitatio et obediē
tia credulitibus i tra aliter di pōit oculi q⁹
cogitatio tri fice uel timoris uel libidinis. Jo
q⁹ satis cognoscimus intuitu oculi itatus tri fice
timidus uel libidinofus. Et dixit. oculus exis
ad exteriora si q⁹ apā et resōlones nāz ce
reb⁹. i. uenap uel uicōria cereb⁹. Et p⁹u
dus significat resōlōne plurimā i sba cereb⁹
si ē accidit in uigiliis et cubitib⁹ et p⁹upiscē
tia. forma tū pfunditatis ocloruz in hys di
spōibus distinguūt ut de hoc et supra dēis et
plus quā p⁹ b⁹ plenius dicit tractatu d⁹ oculis.
Et dixit Aut. oculus pfund⁹ q⁹ significat cō
gelationē cereb⁹ et mortē. Possimus aut
ex significatiōibus sumptis ex di pōibus or
ganoz alioz sūtuū sūmere indicatiōes super
di pōibus cereb⁹ put in tractatib⁹ de eis
inferius apparebit.
Lap. m. 17^m. de significatiōib⁹ sumptis a mē
bris quibus cōicat cereb⁹.

X mēbris nervosis cōi
can 1b⁹ cere⁹
pōt sūti si q⁹ sup cere⁹ dupl⁹.
mo⁹ ex di pōne mēbz cōicātis
cere⁹ in eo qd⁹ accit ei de nocu
mo ex cere⁹. Alio⁹ ex di pōne mēbz cui⁹ cōi
cauōe cere⁹ infirmat q⁹ dēradō qd⁹ sit & qd⁹
sit in ipso & q⁹ p⁹uit ab eo nocuū cereb⁹
ut ut dix littera ex quomō p⁹uit ipso mēbz
nocuū cere⁹. Dixit Aut. cū mēbz ce
re⁹ cōicantia foruz exi fluit. Et si plures ha
bent lesiones pp cās manifestas sūc ille. cā

sint extrinsece quibus occurrentibus etiam
leuibus membra nervosa facilius et frequenter
leduntur. siue ille casus manifeste sint intrinsece. s.
humorales quas ipsa membra sepe per uiam distilla-
re recipiunt et cerebri debilitatur aut leditur. s. si
gnificat quod cerebri debile lesus est debilita-
te et lesione in illis membris et cōicantibus acci-
desio. Et ostendit de rebus. sunt operationes le-
se in membris cōicantibus cerebri propter cōitantes
humores cerebri que sunt lese i co. si. s. b. b. g. r. a.
tia. igitur quod non uadat eger ad urinam et egones
indigens expellere eos propter priuationem sensu
tactus in uentrica et intestinis que non sentiunt nec
incitant ad expulsionem. nisi propter priuationem
sensu. s. interioris. s. uirtutis moralis. Cū. n.
non indicat extirpationem et illas supfluitates ex-
pellendas si cōcurrat uoluntas que non mouet eger
ad urinandum. put appet in litargia et clausura
uigilantia que est quedam spes frenesis in qua
oculi sunt clausi. et propter multas fatigas sp
partes loqui et non dormit. et igitur in ea oculo
rū clausura propter mae aggrauationem sic ebullit
grauitas a uino igitur. unde galienus in libro de
comate ait. Cū est ambabus quod non possit lenare oc-
culos. sed mori grauius et dormire uolunt. p
prius autem est aliter. s. litargie. s. huius dormiunt mori
et phinde et diu. huius uero. s. frenesie. s. huius ui-
gilant. alia super alias fantasia adueniente. uir
sp uigiles manet. Et ideo dixit. Huius in clau-
sura uigilantia appet et quod dicitur in fre-
nesie in quibus oculi sunt aperti uigilant ut
in capitulo de frenesi dicitur dū notat dicit
huius ex lesione humores cerebri leduntur opones
in illis membris cōicantibus et. Et non dixit ledi-
tur illa membra quod exinde per ledi operatio i ip-
sibus membris nulla erit lesione in eis. licet et pos-
sit ledi ipsos operatio. ipsa lesio exiunt. Et
sic accit dicit. Et in humores motus qui in illis
membris sunt lese propter grauitatem. i. impedimentum l'no-
cuntū motus sup ipm mēbrā qd debet uolunt
tarie moueri l' sup ipm cerebri sic accit in dēf
passioib' cerebri. Et sicut accit defect' de
glutidū et sorbendi et strab. i. qū aq' i qd f
trachea arteria in dictis egritudinib' cerebri.
In ipis. n. egro appropinquare mori. cum ac-
cidit orefmon debili tam facta uirtute muscu-
lorum pectoris. aqua in ore eorum posita intrat
trachea arteria et uideb' ide suffocari. In frene-
sie in quibus stat oculi aperti non tū impediri h
tus mori. y' sūt mltū mobile sūt appebit licet
quibus eis igitur impediri huius motus propter
oblationem et in fine frenesi resoluta huius. Op-
atio et banclit' quibus abscondit' propter eam lesiois
in cerebri puenientis ad uelamē et membra banclit'
i. s. p. ipsi magnitudi cōicata membris banclit'
si so ulesione huius sed et calitate pter nāz.
Un propter magnā inflammationē cogit patēs ba-
nelitū magni ficare et in alia pecc' clenare. hac
et ma in litargia et dormitūde uigilantia huius
cura accit banclit' et eius puritas cōicata non
solus lesione huius s. et frigidityte membris
banclit'. Hec itaqz est ma signi ficatōis sup
cerebro ex membris cōicantibus. lesio cerebri cōi-
cata illis. S. uia signi ficatōis sup cerebri
ex eridē mēbris pta cōicata lesio ipsoz ipi
cōb' bec ē. Et p' ex signi ficatōe stōaci dixit

Huius. o. ut signi ficet illud. ex considerande desi-
deru. s. appetitus sensitui et pmutat. Et ex
dispositiōe digōis et eructationis et rugit'
et singultus et nausce et tremoris stomacalis
suple et alia dispositiōe stōaci. Huius in qualita-
te huius est considerandus huius stōachibus quomodo ac-
cidit et quomodo ad ea potest seg passio in cerebro.
Huius et diuersas stōaci passiones pnt diuersa
accidētia i cerebro fieri. Cū. n. huius. accit a
accidit in stōacho et postea cerebri infirmat
signi ē quod cerebri stōacho pmutat. Significat
et dicit. Huius. sup cerebro ex dispositiōe uacuitatis
et repletionis stōaci ex cibo. Huius cōitantes cerebri
eius stōaco quomodo stōac' ē replet'. aut huius infirmat
appet in dispositiōe repletionis stōaci. s. cōitantes ce-
rebri eius stōaco propter caliditatem et colicā rub. et
dolores qui sunt inde et ex fortitudine caloris
appere in dispositiōe uacuitatis. Huius quod huius
in stōaco lesioes cōitantes propter quā possit i cerebri
lesio puenire pnt duplici in stōaco repiri. uno
modo propter uiam defluxus ab alio membro ad stōachibus
Alio modo propter uiam generatōis ipsoz in ipso propter ma-
litiā digōis. Si aliunde fluat. tūc nocumētūz
stōaci et cerebri sibi in illo cōicantis maius
et magis ē tēpore famis et uacuitatis a cibo
quod in tēpore repletionis eo quod quicquid huius
fluat ad stōachibus magis et plus sunt tēpore ma-
nitōis quod i huius tēpore stōac' ē si ē trahēs ut dēz
ē in tractatu de dispositiōib' stōaci. Et adiunat
ad illud. s. ad fluxus huius ad stōachibus tardi-
tas cibi. Et quod huius qui inter oēs alios magis
fluat ad stōachibus et sepi'. ē colicā iō de ea huius
possit huius. Huius quicquid huius possit esse ille. Si
uero humores fuerint in stomacho multipli-
cati propter malitiā digōis tūc talis lesio auget
tēpore repletionis. quod tūc magis auget ma illa
et malitia ei' propter corruptiōes cibi. Et quod tal'
stōac' semp remanet replet' mal' mēb' i. alia
de non fluat uocat eius dispositiō. dispositiō repletionis
Et dicit pda significari et accidē o ple. p accit
in possit igitur. quod tēpore repletionis. i. sumptio-
nis cibi stōachibus minus ledētur. Et hoc quod
sumeret cib' huius qūitatis pponi male exiunt
in stōaco quod erat cā male digōis. un huius. dixit
quod sit replet'. s. cibi sumptio cā ad equidūz cō-
piones stōaci. Et possit et igitur quod reple-
tus stōach' propter uiam male digōis ei'. magis le-
deret tēpore quo stōachibus a cibo ēēt uacu'.
quod tē excitaret huius a mē colica pte i stōa-
cho periret cerebri. Et supro cibo maxie stip-
tico phibebit trāitus humor ad caput. ita quod
propter cibi supitionē minus ledet. un huius. plerūqz
sit ex receptiōe cibi cā ad opilādūz iter uapo-
res cibi et inter cerebri. Et potest et dicit quod tē-
pore repletionis a cibo accit a stōaci et cerebri
propter calitates et colerā sūt miora quod cibi p' cō-
tēpare pponē stōci et si ē phibē uapore hu-
moris ascēdē. ut quod cibi ēēt frigida et stipue'
Quidā huius notat quod mē ledētes stōachibus. Huius
ledit ipz modo repletionis extēdēdo et inflādō et
debilitādō digestiua et talitūz huius nocumētū
magis appet tēpore repletionis quod inaniōis
quod tē replet magis auget et in flūto et digesti-
ōe sūt magis appet. s. quibus igitur plus ta-
le nocumētū in fine digōis. s. huius. auct. cōi-
tas cerebri cū stōac' ē replet'. i. cū stōacu huius

egritudinē quē replōne humorali ledit. Aut
habz inflationē. i. exritudinē ledentē in flādo
uel inflationē ex mā inflationē uel ex defectu
digestiue uentofantis cibū appet in dispōe re
plōnis cibi. aut māc in stomacho ptenie ledāt
acuitate mordicatia et inflāmatia. Et tūc eorū
nocuitū appet plus tpe uacuitatis qz magis
inflamāt et inflāmāt et qz occurrūt stomachi
magis nudo. Ex dictis dñt apparē qz quia
hūores f.ici sunt maxie replētes nocētes et in
flando et digestiua debilitādo. iō nocuitū eo
zuz plus appet tpe replēdis cibi magis qñ
fit digō et in fine digōnis magis mā flica mī
triplicata tpe digōnis cibi. Et apparer qz
humores colerici plus ledāt inflāmādo et mor
dicādo idēo nocuitū eoz plus apparer tpe
uacuitatis et maxime accit b p se. p accit aut
posset alñ accidere oppositū. p qz hūores frī
gidi. qñz tpe uacuitatis plus nocēt. et hoc p
pter aliquas uērosi tātē uel uapozē eleuatū ab
eis qui uapoz posset forsan quiescēt in totū uē
in pte sumptō cibo ut appebit infra de signa
fode. posset et z contingē si cib⁹ sumpt⁹ cor
rigēt frigiditātē humoris ledentis digestiua
et posset z contingē. si tpe uacuitatis hūores
frigidi. ppter aliquas cām fuerēt ad stomachū
Et sūz p accit pōt cātingē qz colera et hu
mores calidi plus ledent tempore replōnis
ut qñ sumptō cibi leuētes supra ipm asēde
rent ad os stomachi. Morāt tñ qz cū hoc accit.
raro morāt quin educatur uomitū. Et si
gnificat ppe de dispō cerebri qz pcedat a sto
maco scdm locū doloris i prin⁹ sū et ipi⁹ mā
fione. Et. n. dixit. A. egritudines cerebri
cōitate stomachi factas tam si gē do cū incipit
a sincipite. deinde effundit ad illud qd ē iet
utraqz spaulas. licet. n. spaula fme tanqz re
gio media iet stomachū et cerebz tñ qz d rōe
napozis sp ē ferri sursum et sic ad caput. Jda
pus incipit dolor in capite. deinde illis iā re
solutis repleto tam capite spargunt ad spau
las et ibi dolorē causāt. In capite tñ dolor fit
fortior. Dñt qz dolor capitis auget apd dige
stionē cibi in stomacho qz tūc maior fit efum
tio. Quidā ergo auctoz dñt accia cerebri
ex cōitate ad stomachū augeri tpe digōnis. et
quidā dñt ea minui quoz discordia quo mō
sedari debeat appet ex dictis. Mā in hora re
plōnis stomachi a cibo et digōis ei⁹ mō dicto
auget accia q replōne et inflationē. sequūt tñ
cū digō fit bona. i. min⁹ mala illa accia alleui
atur et reitunt. Et cū fit mala. i. deterior qz
p⁹ auget. i. p⁹ qñ fit mala more solito et qz
qñ fit min⁹ mala. Dix. A. egrotat qñz cap
dispōe epatis cū cōicat ei. Et ē tē decto dolo
ris capitis ad dextrā sū q fit cōitate splenis
ē e⁹ decto ad sinistrā. Et b qz gigit pp maiore
colligatiā epatis cū dextra pte capitis et sple
nis cū sinistra. Et dix. qñz egrotat cap cōi
tate stomachi cū mirach ut dic littera girardī
et cū mirach absolute ut in mīra mirachia.
Et cū eo qd ē corā ferā sū. i. ferat. i. torace f
qñ b⁹ pectoris Et ē dolor tē dectus ad āte
riora ualō qz ille ptes colligāt maxie āterio
ri pti capitis Et dix. qñz cōicat cere⁹ matrici
et pati p eā. et cognoscat qz accit capitis
nocu⁹ cū egritudib⁹ matricis et dolor tē senuē

i sūitate sincipitis. et iā fac. i. i pñtura coro
nali Et ē qz matrici pp cōitates quā bz ad mā
nullas cōicat magis anteriori pti capitis et
p capite fronti et oculis mediātib⁹ ipis mā
nullis ut dicit Gal. s. affo. in omento. affo.
qñqz corrumpit sunt fetus et. Dicit pōt ē
cōicari cerebro nocuitū ex lēsiōe aliōz mē
broz cōicari ei ab eis simpliciter nocuitū uē
cōicari ei mā hūorali ab illis ad ipm trāmis
sa. uerū hēc due cōicatiōes rari⁹ coniungunt.
Sepius aut ptingit cōicatio uapoz a qua cōi
cantiō raro cōicatur corp⁹. Et iō Am. nō dixit
hic nisi de cōicantiōe lēsiōis ad cerebz me
diātib⁹ uapozib⁹. Et dixit qz uia ascensus
eoz aut ē illud qd ē coram anteriorē pte a se
rasi. i. ibozacis. qñ dicat uapoz ascendit ad
caput. aut p partes anteriores. et tunc sentit
pationē in pñis extensionē ei⁹. i. toracis ad
supiora et ē extensio in corda et ē pulsatio in
uicinis pulsantibus in ipm. et sentit pñci⁹ do
loris anterioris. Aut uia ascensus eoz est illud
qd sequit pte colli qñ dicat aut ascendit per
ptes posteriores. Et tenditur ut corda uene et
arterie posite posterius et sentit illic pulsatio
nē. Et sentit pñci⁹ doloris tūc posterius. Dñt
qz dñt qz loco pulsantibus in uia ascensus uapoz
aliqñ sentit ietigatio et nō pulsatio. Et qz in
iudicādo p pñtate sensus lēsiōis in cere
bro uel mēbro cōicanti ei qz illud erat mēbrū
p⁹ panēs et cōicabat nocuitū posteri⁹ sen
tient potat cadē error. Ad euanduz hūc
errorē. Hūc. ponēs aliquos cām dixit Cum
qñ dñt a cōis mēbri cōicatio. s. qd pus bz
illō accidēt pōt illō alteri cōicare ut vbi. qñ
indisti nausē in stomacho et stomachus pōt cōi
care cereb⁹ tē oz ut qñ dñt nē illō accit sit
accit illi mēbro. i. in quo posterius appet in
sei pō. i. p lēsiōne pñtā et nō p lēsiōne sibi
cōicanti suple et sibi qñ dñt nē accit in illo
mēbro. i. qd pus apput sit i mēbro i sei pō. i.
nulla fca cōicantiōe alteri mēbro. vbi. qñ. poss
stomachus pus pati egritudiez et pōt cerebz
pati pp egritudiez i sei pō pp cāz sibi pñtā et
tē nulla hāz ab alia depēdēt. sed egritudo sto
maci ē sibi pñtā. Si g⁹ i b⁹ cām argueres stō
chus pus pati qz cerebz et cerebz posteri⁹
g⁹ stōac⁹ cereb⁹ cōicat lēsiōne errares. Sz cō
sidera dix. Am. qz illō accit sit i cerebro pp
cōitātē sū quā bz cū cerebro. i. stōac⁹ et nō sit
pp cōitātē cerebri cū ipō. i. stōaco ita. i. qz ce
rebz sit p⁹ panēs et cōicet deit stōaco. i. stōa
co tñ pus manifestat. et p⁹ manifestatōez lēsiōis
i stōaco manifestat i cerebro. Si. n. sic cēt tē ce
deret i iudicādo sz supra dēa error. qz iudica
tes stōaco qñt cerebz ubi ē e⁹. Et dectat
Am. cām i exēp. Et cām ē talis. pp puā et oc
cultā lēsiōne cerebri ut debilitatē digestiue ei⁹
p paulatim. paulatim mītiplicari fca. qd paula
tis paulatim descendit ad stōachū. et in stōaco p
multos dies aggregatū mouebit nausēaz anqz
cerebz; manifeste exstia lēsum. Sed postea
et tam appente nausēa p durante mala qñlone
cerebz et aucta eius idigōne mītiplicata mā
idigesta manifestabit lēsiō in cerebro. tē dix
Am. stātē b cām l alio sū. i. si g⁹ref ex nausēa
q lēsiō cerebri sit pp lēsiōne stōaci tē nō clōgat
qñ erret et sit egritudo i cereb⁹ p⁹ et sit ocitā

Igni

indicare p

duz qñlone

qñ. Dixit Am. qz cal

qñlone. i. nāt. i. p

uābz uābz. i. p

quāz una ē ex pte rari

in bz dñt egritātē

hō dñt calefēt rari

inde calefēt dectat

et regn. Sz g⁹ cerebz

et rariatē erit a calitē

fractū calefēt. et nō ē be

ne et sic ē frim. et

qñbz talis ab aliq

uābz. n. calz possz ab

qñ aliquas pñtātē in

uābz loco dēo. i. in di

uābz rari iudicāti

ad uābz rariatē

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

qñbz rariatē ex

Et n3 app3 nausea in stōaco n3 p cōitate suā
cū cereb3 ut appet i dco cām. Quā pp ponēs
hui. cāñ. correctiū dci erroris dixit. o3 q
redeas ad pñ. f. ad id qd dixit pñ. z. ubi do
cet distinguē egritudines pncipales ab egritu
dib3 cōicatis. Dñt tñ q3 pñderatis hys q3 h
dñtur z q3 dca sūt ibi istd iudiciū n3 ē certuz
ymo n3 ē nisi extimatiūū uel quasi.
Capitū 18. de signonib3 supris ex uelocita
te et tarditate passiōis et ex iunātib3 et no
cētibus et ex dolore.

Ignificatio

supra ex ue
locitate et
tarditate passiōis pñ adduci ad si gn
duz pñonē nālē. z ē pñonē pñer
nā3. Dixit hui. q3 calefit uelociter si gn calita
tē pñonis. f. nāl. pñer nā3 pñ pñciōes dēas
in libro nālū. f. pñ. z. in 6. genere signoz
quāz una ē ex pte raritatis z dēpitatis ut. f.
in hys pñant egritudinē siue pñonē. pñ. n.
hō cito calefit rariū et n3 calitate et pñ
tarde calefit dēpitare z n3 frigate ut uult. S.
z. regni Si g. cerebz facit calefit. et nō ē h
a raritate erit a calitate z sic ē calz. Et si dif
ficulz calefit. z n3 ē hoc a dēpitare erit a frigid
tate et sic ē frim. z. qñdictio ē q3 nō sit pño
cerebri talis ab aliqua pñetate coanexa. Ce
reb3. n. calz pñ. ab aliq. calz tarde calefit
pp aliquā pñetate inter illa currētē. ut hui.
uult loco dco. l3 in difficili smone. Et si q3
uelociter in frigidat ē frigidat. et si l3 ē de co
q3 uelociter siccat uel hūctat. Et cām bo
ruz dixit. hui. z. de generatiōe z corruptiōe
Et. h. pñ. z. ē pñer nā3 z similitudinē. nā
facilitas trāsmutatiōis ē pp pñer nā3. S3 q3
aliqud pñ uelociter exiccati ab alia cā q3 a sic
citate pñonis ut a calitate l3 subtilitate z pul
tate hūctatis erit. pñ. hui. docēs distinguē
iter ista. dixit uerūcū cū pñ. f. cū pñitate hūdi
tatis reptitū aliq. sig. siccitatis cerebri ut ut
gile z si l3. et h3 cū z. f. cū subtilitate hūdi
tis cognoscat q3 siccitas n3 accit ei nisi i hōis
q3 sunt apd motū laboriosus. Aut calitates for
tes aut id q3 currit cursu eius ex cāis exiccat
tib3. Et h3 aplius sciet ē ex cā subtilitatis hu
miditatis z n3 paucitatis erit si n3 affuēt si gn o
siccitatis in reliqs hōis. f. i. qbus nō aderit
mot3 laboriosus fortis calitas aut aliud exic
cans illā pñā hūctatē. Et cū z. f. cū siccita
te q3 fūit ex cā calitatis aderit sig. calitatis
suple et si l3. ē si siccitas foret ex frigiditate
exiccate g. ut dñt. uer. ē dñt q3 uelocitas exic
catis sēp si gn siccitate pñtes. l3 nō si gn
siccitate pñeritā uel pñeritā. q3 potuit pñedere
alia cā exiccat de pñeritā et nō siccitas. Qd
aut uelociter hūctat dixit hui. qñz sit pp
calitates sbe eius et qñz sit pp frigus in sba
ei. Et qñz sit. qñz radical sbe ei fūit hu
mida. Et qñz q3 radicalis i pñus sbe eius
fūit sicca. q3 si fūit ex caliditate erit illic si
gna caliditatis z apli. illa hūctatio nō ē ex
eo q3 sēp ē s3 erit successiua calitati supflue
cadent i mō. z attrahenti hūctitates ad ipm
que ipm implebunt. q3 si deinde remanserit
z. calida uincens succedet ei siccitas cum

diminutione. f. hūctatis i pñi calitatis. S3 si
hūctitas uicēt succedet ei fritas z fiet cere
fridū z hūctat. Et si equabūt calitas z hūctas
pñerit egritudines putride q3 cū i calitas
n3 sit innata. n3 pñerit sup hūctatē innata cō
uersiōe s3 ēnea cōuersiōe q3 ē putredo. Qd
si fuerit hūctitas pp frigate n3 erit enēt hū
ctatis illi subito. s3 fm dies. deind enēt hū
ctatio z fiet cū uelocitate. z erit in hoc signuz
frigoris cereb3 reptū. q3 si fuerit pp hūctatē cō
pñonē cerebri ipm erit uelocitas hūctatōis
in i pp unā duarū rex aut q3 hūctitas facit
frig. z frig. corrūpit hūctatē digestiua mutan
tē illud qd pñerit ad cereb3 de nutrimento z ap
paret hūctatio. Lūz ergo pñerit frigus sōi
to hūctatio pñ illud sequet subito. Et qñ
cū illo accidit opñones in meatib3 accidit ut
supfluitates retineant. deinde erit h3 sp z in se
pabile z nō erit ex eis que sunt raro. Et
uero q3 sit pp cerebri siccitate cā ē deficiatio
aduēiens subitio q3 cerebz inantū attrahit
hūctitates z ex eis replet cū siccitas accidit
uno momēto z est cū signis siccitatis. z est si
milis ei que pñerit ex calitate nisi in eo i q
ambo diuersificat ex signis calitatis z ex si
gnis siccitatis. De signo sumpto a iunātib3
z nocētib3 possum3 arguere sup pñonē nālē
z innālē de quo dixit. h. qñdictio ē in dispo
ne q3 ipm tenet est afflatus pñerit erit. qd sig
pñerit ad sanitatē optimā tñ. h3 q3 ce
rebri. f. opñia cognoscat ex ipso. licet. n. h3 sig
nō sit necessariū ad cognoscendū optimā sū
tates q3 ipa cognoscat ex opñiū pñerit. h3
chilomin3 hoc signū certificat illā noticiā z
confirmat. pñerit ē referri hoc signū ad sanita
tes nūc ita q3 si cerebz est sanus siue simplz
siue nunc z uia a re que ē sūlis pñerit illi
rei. z si nocet ab ea ē hūctat pñerit significat
q3 sanitas consuā suo sūli z egritudo suo me
dicat h3. Et si hūctas uia qñz in sanitate
nūc ut z. regni hoc ē in uia pñerit z in sū
tate nūc multū laspa z pñeritima casu i egrit
tudine nūc. qd at diuersificat ab ea. qd no
cet in dispoñe illa. f. sana siue simplz siue nūc
dixit hui. ē h3 dispoñe eius. Sed in di
spōne cerebri egra iudiciū ē h3 erit qd est
dictū in dispoñe sana q3 si cereb3 ē egruz nūc
z uia ab aliqua re ē disilis i h3 in pñerit
illi Et si nocet est ei sūlis. Et uerificat h3
nō solū in egritudine nūc s3 ē i neutralitate ne
ac ē in sanitate multū laxa pñeritima i egrit
tudine nūc. Nam talis sanitas ex sūlis pñerit
pñeritima cadit. h3 aut uia ueritā dixit
h3 qñz fallit. qñ qñz sit dñm q3 in dispo
ne egra iudiciū sit h3 iudiciū dñm in sana
z hoc quandoq3 fallit. ideo oportet ut discer
natur z consideretur hoc quoniam quādoq3
inuenitur q3 utraq3 eximias idest utraq3 qua
litas. f. similis z contraria nocet dispoñiōi
egre. Et tunc non poteris arguere qualitas
contraria que est una extremitas nocet hūc
cerebro egro. igitur erit q3 ē hūctat sūlis q3 y
pñerit nocet qñz sit h3. Et hoc erit pp multū
excessus in gradu qualitatis ultra illum quo
indiget cereb3 ipm ex de alteratione. Et ico
uolendo effugere hūc erroz o3 q3 medicus

extremam de cognoscat q̄ritatē egrē cōplōnē
occurrūt iūuātia et nocentia q̄ h̄ia p̄nt nocē
re ppter multū excessus in gradu supra p̄lō
nes que ē egritudo. Si n. cere^o panēt ma
las p̄lōnē calidā i duob⁹ q̄dib⁹ apponāt frī
da in trib⁹ l⁹ quatuor q̄dib⁹ nocēbūt ab eis.
Et non erit tē certus ar^m. h̄ ledit a frīs ergo
egritudo ē frīa quare. q̄z ut sciat q̄ritas egrī
tudinis. Dolor quoq̄ capitis si q̄t super di
spōne cerebri egram p̄t⁹ suas spēs. Et hoc
aut q̄ sit mordicatu⁹ siue corrosiu⁹ et si q̄t ma
teriā calidā ambulante et incidente q̄ p̄cipit
ac si aliq̄ res ābularet. aut q̄ sit pulsatiu⁹ et
si q̄t āpā calmī. calām mām replentē et extē
denē p̄tes m̄bri sensibīl⁹ et arteriosi. siue sit
āpans siue non s̄z ut p̄m ē āpans. Et q̄z talis
mā ē multa et calida. Jō q̄n tal⁹ dolor adest p̄
deferri iudiciū q̄ patiens aut actu febricitat
aut febricitatur⁹ ē i breui t̄p̄e. un̄ dixit. A.
q̄ subitat si q̄tio hui⁹ doloris comitantiaz fe
bris. i. q̄ febris sequitur statim. l⁹ ut dicit alia li
tera subitat si q̄onē ip̄i⁹ doloris cōitancia fe
bris. q̄z per febrē p̄ntes certū si q̄tur q̄ mate
ria ē āpans et sic q̄ dolor pulsatiu⁹ adest. aut
q̄z sit dolor grauius et si q̄t mās f. i. cā ul⁹ m̄l⁹
caz l⁹ colicaz grossaz. Aut q̄z sit dolor extensī
u⁹ et si q̄t uerōsitatē extendētē. Et dicit. A. q̄ p
mutatiō hui⁹ doloris subitat ip̄m. i. dat iudi
ciū certū q̄ mā sit uentosa. Vā subita p̄muta
tio si q̄t uerōsitatē. debet. n. ē subita p̄p mās
colica subitū que ē est p̄mutabil⁹. sed nō sic
subito. Aut q̄z dolor sit p̄cussiuus et si q̄t om̄s
uel emiḡnē ut infra dicit in capitis suis. Aut
quia sit alius de alijs dolorum sp̄ibus. et si q̄t
p̄ut in uniuersali ca⁹ de dolore dicit. Aut
si q̄t dolor p̄ locū capitis in quo ē ut infra appe
bit. Aut si q̄t fm p̄seueratiā suā uel eius op
positus. dolor nāq̄. dixit. A. cū p̄seuerantia i
anteriore capitis p̄te uel posteriore si q̄t cū p̄
te sua. i. in p̄te in q̄ ē p̄seueras karabitus. i.
q̄dēuq̄z āpā. q̄z dolor ille mās exacuit et tra
bit ad locū ubi est ex q̄ cū duratiōe sua fiet
āpā. et q̄z mā cala ē magis trahibil⁹. iō fm ma
torē p̄te si q̄t futurū karabitū uer⁹. De si q̄
ficatis aut puls⁹ hancit⁹ urine egōnis et silī
us i p̄uclari⁹ capitis passionū capitis s̄z sin
gulum dicitur.

Capit. 16^m. de generali curatiōe egritudinū
capitis p̄ instrumētus dicte.

Generalis curatio egritudinis dinū capitis tri bus p̄ficiē medicinalib⁹ instrumē tis. i. dieta potione et c̄rugia. Et

dieta q̄dem attēdit in cuitatiōe eoz q̄ capiti
nocent et appropriatiōe debita eoz q̄ ei conue
niūt. discurredo s̄z singulas res non nāles.
Et de nocentibus quidēz cerebro dixit Ipo
cras. 5° afforismoz. frigidum scilicet actua
le. ut aer frigidus. uel aqua frigida nocet cere
bro quia destruit et extinguit debilem calita
tem ei⁹. Maxie aut nocet cerebri fridus et de
bilis et habētib⁹ capis q̄missuras raras latus
et apertas. Et ppter frigiditatem horales
uenti nocent cerebro. Et dixit Ipoctas. 5°

afforismoz. Auf̄runt uenti sunt caput graui
tes q̄z ip̄m replent h̄iditatu⁹ et morari ca
pite discoboperto sub sole aut sub radijs lune
cerebro nocet. attrahitur eis ad ip̄m materia
ex corpore et maxime si sub eis sompnū tra
xerit. Dixit Aul. 3°. p^o caplo de subeth Lanē
dum ē a dormitiōe sub sole. ex eo enim timeē
capiti. Et dixit sompnus factus in luna fa
ci possidē sanguis. sc̄reatū qui sit cū rascatio
ne p̄pterea q̄ luna q̄mouet h̄iozes cū sua debi
li calitate et dilatat et p̄miserit eos cū sanguie
et mixti sup̄h̄idantes fluūt p̄ colatorū cū eo
ad palatū et in sp̄uro in rascatiōe emittuntur.
Et om̄is aer intense caliditatis ē et cerebro
nocet dissoluēdo h̄iditates ei⁹ et debilitādo
f̄rutes eius sp̄ūz nimis resoluēdo aiales et ad
q̄ritūz deducēdo cerebri p̄lōnes. Et ois aer
multe h̄iditatis pluuiosus et nebulosus caput
replet. uehemētius aut nocet capiti aer inenē
tans in c̄riptis et antris ex̄is et maxime si
in illo sompnus trahat. et moras trahē sub ar
boribus malarūz umbrāz ut sub nucibus in
estare p̄pterea sub eis dormiētes malas incur
runt egritudines capitis et neruoz. Et no
cent. cereb⁹ q̄cūq̄z uolēter et fortiter mouēt
organa sensuūz ut colores uehemētē albi uel
c̄trini uel somi fortes. ut tenitruū clangor tu
barūz et s̄līa. Et dixit Ipo. 5° affo. q̄z aroma
tica capitis grauedinē faciunt et odorata q̄z
caput replent. Et Bordo. dixit q̄z ideo odorī
fera ledunt sanos olfata q̄z distrahunt cerebz
eoz a sua p̄lōne nālī si ē patet cū sanus odo
rat liliūz ul⁹ muscūz et s̄līa q̄ statim caput ei⁹
grauat. l̄z odorifera p̄ferūt egris ut inferius
patebit. ex maxie autē cerebro nocētibus et
ip̄ius h̄uites p̄sternētibus est feror. et nocet
cerebro oē aie accēs nimis p̄durans. maxie
tū longa tristitia sup̄flua solitudo et timor.

Et nocet cerebro sompnus imediate p^o al
sumptū cibuz factus. et sp̄ūz lōgus et diurn⁹
et inclinatio uel dep̄sio capite. Et nocet cere
bro exercitiū forte post cibum factū et om̄
nis capitis calefactio et fricatio seu pectina
tio post cōmestione. siue ē et nocet balneūz
tam uniuersale q̄ p̄uclare ut ablutio ip̄ius
capitis stomacho repleto. Et de multuz nocē
tibus ei⁹ est ip̄ius frequēs balneatio siue illi
nitio ut mulieres capillos comantes ostendūt
Non tū nimis nocet foridum multiplicatio
supra caput. Et dixit Bar. 5° de simplici
medicina q̄ oēs cibi sup̄le et potus facientes
post cōmestione i p̄op̄ sc̄otoniā aut grauitatē
sunt mali et nocini cerebro. tales aut sunt cibi
expotus uentosi seu uapozosi. Et caput replē
tes et maxime uapozibus obscuris grossis.
Aut uapozibus drigimibus et acutis de q̄b⁹
in p̄uclari⁹bus capitulis appebit Et om̄es
cibi et potus que nocent ori stomachi pro
porcionaliter nocent cerebro. Et similit⁹ cibi
et potus stomachum grauantēs et longam
in eo moram trahentes cerebro nocēt. Et
nocent cerebro m̄lta replō cibi et potus socie
tas nauſecatua et ebrietas assidua et retentio
superfluitatum et etiam superflua euacuatio et
maxime coitus. Conferentia autem cere^o
sunt aer temperatus ad caliditates et siccitates

declinatio serena tranquilla et quiescentia a uapori-
bus corruptis et immundis et scitibus munda

Et temperantia in accidentibus anime et dor-
mire eleuato capite longe ab assumptione cibi
de nocte potius quam de die in loco securo ab in-
troyu aeris uentorum et radiis solis et lunc in
loco sine fumo et exercitatu moderate an ciba-
tionem et post mitem et paulatine. Et abstinere ci-
bis uentosis et potibus et similibus uaporosis si ca-
put replebitur aut ledetur seu granatibus flo-
macu. Et moderantia uisus ciborum et patu-
perstititatus et uenositatus debita expurgatio
de quibus oibus quod in particularibus appetit ca-
pitulis non ulteri? hic pcedendum putant. Spe-
cialiter autem loquens. A. 3. p. ca. cum mas et c.
inquit. Cum cibis patiens egritudine capitis
males frica exima. s. ante cibationem. quod sic fri-
cata esculant uapores a cibo surgentes. unde non
petunt caput sicut si non forent ab eis escant
Et dixit abstrige et esicca latus capitis id est
esicca caput in hora cibationis. s. ab omni me-
dicamine locali quod ea omnia remouere debes ante
exhibitionem cibi et postquam exiccasti. s. remou-
isti localia remedia supple et postea cibasti con-
forta caput apocusticis. i. repulsiuis ungē-
do ex eis caput totum uel partem ut anteriores
frontes et tempora ne uapores ascendentes ex
cibo recipiat. possit etiam fieri h. confortatio
an cibi exhibitionem et non eēt magna uix in h.

Est autem h. can prim? maxie attendendus in
egritudinibus malubus fris stomachi uel mēbro
anz cōcantibus capiti et in repletiōib? ipoz et
toti? simul cū cōcantōe mālīs replōnis cere-
bride in quibus appropinquare calida ē ad ca-
rationē necesse que appropinquata ab int? uel
etiam ab extra capiti si ibi statet tpe cibati-
onis uel post cibationē possunt esse cā tracu-
nis ad cerebr? Et notant quod in tali casu apo-
custrica apponēda non debent eligi ab inten-
se frigidis simul ex remissa uel ex eis mixtis
cum calidis simplicis.

Capit. 20^m de generali curatiōe egritudinū
capitis per instrumentū potioris.

In generali hac cura-
tiōe egritudinū capitis per instrumentū
potioris o? reminisci can gene-
ralius curōnis uniuersalis mor-

borū in quacūq? corpis pūcula euementius
et debentis executioni mandari fm hoc instrū-
b g? illos adducē o? Et si forte alig h repetā-
tur n? erit icōnēiens Sic g? ibi dēz sunt tria
ē pteritāz a corpe abiciēda. s. cāz mor? et ac-
cidens ita et sūz et i morbis ppiis capitis. h.
cad tria abiciēda repiunt. Ad qdes oia tria
pūit quocūq? capitis mor? h? i aliq? aliter co-
tum tantū. s. morbus ut in mala complexionē
pura et et aliquādo duo tantū ut morbus et
cā eius ut in mala complexionē cum mā a qua
procedit. et in aliquo omnia tria morbus cau-
sa et accidens ut in frenesi. Sicut ergo in
ali curatiōe morborū appuit cōtra unūq? dēz
dictorū trium una surgit intentio curatiua.
ita et in curatiōe morborū capitis pponit

sunt ergo in summa cor? tres intentōes curatiue
quarū una ē cōtra morbus eius qūitatez ad cō-
trariūz deducēdo que intentio uocat morbi
alteratio. Et 2^a est cōtra cām eius ipam ab-
iciēdo. Et 3^a est ptra accidens ipm cor?i
gendo et sedando. Intentio autē q? est abscisio
causē aliqū cāz abscindit mām extra corpus
educendo et uocat materie eū. Et aliqū cāz
abscindit de uno mēbro ad aliud trāspōnēdo
seu diuertendo et ad oppositum ducendo mām
que uocatur cōter materie diuersio. Et qz
mā extra corpus educenda uel ad oppositum
trahenda ex sui modo sbe est inhabilis neqz
educi uel trahi sine lesiōe pōt requiritur ut dis-
ponatur et habilitet. que dispositio et habili-
tatio ipius est digestio et sic in summa curam
egritudinū capitis sex pplent intentiōes cura-
tiue. De intentione autē ad morbū que est mor-
bi alteratio. sciendū est q? ipa ad implet per
administratiōes fm qualitati morbi. Et si q
des morbus fuerit pur? inmalis ab ea icipiē-
dum est obscuratis can. dictis in uniuersali
curatiōe morborū intētiōē habita ad alteran-
dūz ad quē locum recurrēdūz est. Si uero
fuerit cū presentia mē. tūc ab hac intētiōe nō
inchoamus sed mām eius cām prius abicim?
et ea abiecta ad alterēdūz relictas discretas
intentionē querimus. Dixit Bui. quēcūqz
materia fuerit a qua puenit mala complō si
ipa cūata mala cōplexio remanēt tūc medica-
bimur illas malā complōne per pteritāz. si qui-
des calida fuerit frida appropinquādo et ecō-
uerso. Et si humida fuerit sicca et econuerso
put in pprus cor? malaz cōplexionū appetit
Impletur autē h intentio aliqū per interius
exhibita. Et aliqū per localia remedia exte-
rius appropinquata ungendo ēplastrādo ēbrocan-
do ēpithimādo fomētando. abluendo balneā-
do suffragiādo odorando caputpurgia i gar-
garismata faciēdo. Circa quoz exteriorū
remediōz appropinquatiōē quedaz dātur ab
auctoribus regule. quarū una ponit a Hal.
in 3°. terrapentice et adductē. Et in 3° megra-
tegni et trahit et ex regula in ali curatiōe mor-
borū posita et cā ista qbus ossa capitis fuerint
duriora grossiora et min? rara. s. i portis suis
et in pūlitis suis fortiora et subtiliora me-
dicamina apponi o?. 2^a regula ē eodē. 13°
terrap. ponit q? tal ē. ingt Hal. si hūidū fuerit
qd afferē ēbrocando potius administrari dēz
et eim ex aliori mittētes et uelud guttati per
cutientes afferemus. pertransit enim intus
magis iactatione et pulsu. Et Buiens. tertū
prima in fine capituli cum materiam et c. do-
cens modum appropinquatiōis medicaminum
humidorū. supra caput dixit oportet ut scias
q? liquida administrēt super caput distillā-
do et administrēt retenta in retentione fa-
cta ex pasta aut lana infusa qua caput cor-
zonetur ut retineatur sup ipm id qd liquidū
administrat et nō fluat. Alia regula est q? si
medicīne quas habes exterius applicandas
fuerint grosse substantie aut cōmiffure fuerint
deprese et stricte admiscende sunt cum eis me-
dicīne subtilitatie penetrare eas facientes. un-
de aliquando medicinis frigidis grosse sub

transse admiscemus aliquas medicinas col-
das subtilis substantie ut camomillam. et ac-
tum pot misceri ad pfundatione medicinarum
tam calidarum quam frigidarum. maxime tñ pms-
fecur medicinis frigidis grossis transire no-
lentibus. Alia regula est de loco actuali me-
dicine appropinmande. dixit Auer. 7. col-
get Cerebrum subinet medicinam multum
acta frigidam. Et qñ inducit necessitas ref-
ad utenduz ea medicina que ipaz ad pfunduz
ducat cu ea miscenda est sicut miscemus acce-
tum cum oleo rosato. Et hoc sit causa cerebri
cum sit frigidum et ut facilius p craneum et
eius pmissuras ad medullā cerebri possit pue-
nire. Alia regula est de loco appropinatio-
nis dictarum medicinarum. dixit Gal. in 3.
terrapetice qz curis quasi coriuz et craneuz
superponitur cerebro necessariū est exsolui
virtutem coriuz que super iponitur farmacop-
ino nisi future fm os capitis facie fuissent a
natura nihil magnopz farmacopz aliqd pficit
retrosus iposuit. s. quia est futura et maxie
coronalis transit inus facile nō soluz qñtas
farmacorus super ipositoruz sed et sba si lipo-
tomeris fuerit et ideo decenter multe earum
que sup cerebrum sunt passionum euacuat a
virtute suppositoruz farmacorum. Et ideo
in seipo. Gal. pñsentit frigiditatē ex oleo ros-
frigido supposito capiti in loco qui bregma
uocatur et est locus dictus fonticella. Dixit
Aui. sit iporuz effusio ab eo qd est corā an-
teriore pte sincipitis. Et dixit. melius est ut
administrēt post capitis abrasionem. Am-
plius et de hys oibz in pñcularibus regibus
amplius dicet. De intentione aut ad cam.
scienduz ē q cura regulari aliqua est mā que
ad sui effonez uel ad diuersi ones pparatione
nō eget s. nulla digōne seu materie pparati-
one pmissa euacuari pot ut de materia sangui-
nea uel sanguini pñmixta appetit. Materia
quoqz ipa euacuanda siue cū pparatiōe siue
siue pparatiōe. aut ē solo capite possessa et in
ipo cōprehēsa nulla ex ea exñte i corpore ut
mēbris cerebro cōcitantibus replone. Aut est
pprehēsa in toto corpore uel mēbris cerebro
cōcanti. n. dñ aut in capite. siue tñ ad ipm pa-
rata. Aut ē sñ p pte in capite pprehēsa et in
corpore toto aut mēbris cōcanti capiti. Et s.3
bocmā aut pata est fluere ad caput. non tñ ad
duc fluit. aut est in pñ sui fluxus. Aut itaz ps-
eius fluxit ad caput et in eo locata est et ps-
est fluxura aut est tota in capite cōprehēsa et
locata. Et quēcūqz sit mā sub dictis disposi-
tiōibus. ipa aut ē sanguinea aut colerica aut
flica aut mīca aut ex hys mīxta. Aut est mā
uentosa siue naporosa. Et materia humo-
ralis in capite cōtenta aut est apostemās aut
nō apans. Multis aut modis pot materia
in capite cōtenta euari. s. p stomias uertis so-
luationē uomitus urinas uel sudores. Et pot
euari per caput purgā et gargari imata educi
et pñternuatiōes et masticatiōes et per sensi-
biles effonez de qbus oibus modis uidendū
est. De effone itaqz mētas locare in capite
loquēs Aui. 3. pma dixit. pñtemplatur an si
gnificatio. s. collecta ex collatiōe eius signoz

ōndat sanguinē cum ipsa materia habundatē
esse ita. s. q sanguis dñetur in ipsa mā alus hu-
moribus. Et si pro quā in sanguine nō ē dimi-
tio ut pñsuppositū ē. suple ymo est habundā-
tia quēcūqz sit illa materia cum sanguine pe-
cans ipso habundatē. tē scipiemus a stomia.
Nam dixit gal. 4. de regimine sanitatis. s. o-
mia competat sanguini et alus humoribz pce-
santibus cum eo. Dixit autem notanter
et in sanguine non ē dimutio ut cognoscat q
si in sanguine cēt dimutio qz. s. paucis qñtis
bonus ut in multis extenuatis et debilibz cō-
tingit qñtis cum hac paucitate sit dñans alus
humoribz secuz mīxtis non est fienda stomia
ymo nedū f. oia dimittēda ē sed et omis alia
euacuatio ppter easuz pñtas ex effone sequi-
entur. Et ostēdens Aui. de quo loco sit fiē-
da stomia dixit. Incipim? a stomia cefalica et ue-
naruz capitis. barū. n. uenaruz stomia materia
dicta in capite locata euacuat. Drñter tñ si
cū et drñter mā locata in capite potest se ba-
bere et quo ad sñtum. et quo ad qñtatē. Et
eniz cum materia in capite locata aut reperit
alia mā in corpore toto aut i mēbris aliq? ca-
piti propinquo uel ei cōcanti aut non. Et
si quidē alia fuerit mā capitis. qñtis de ipsa
nihil fluat ad caput. Incipim? a stomia cephalica
qñ hēc uena respicit caput sñm et to. cor-
pus et mēbra inferiora sñtem plusqz alie ue-
ne capitis ppter qd h uena cum h q a capite
euacuat etiam ab ipso aliquat diuerit et effu-
gere facit h stomia suspitiōne de fluxu mae in
fra caput locata ad caput que fluere possit ad
ipsuz expagitata et ui uacui attracta ex effone
uenaruz capitis. Qd si nō ē mā replēs nisi
in capite. tñc eniz pñplādū ē an ipa mā i ca-
pite locata sit mīta l pauca. Et si qdē mul-
ta fuerit an multa ualde de qua magnuz intne-
at pñclm suffocatiōis aut apite ex maxia capi-
tis plenitudine. tñc dixit. A. stomam? quidēz
s. alteram earum q ē in uno latere colli. stomia
p. quidēz potēter euacuat māz a capite et pñ-
bus gule et liberat a suffocōe et alus mītis pñ-
cullis ut patuit in casū stomie uniuersalibus.
An sit mā multa sed non ualde. et tunc inci-
piamus a stomia cephalica cum ipsa sit ma-
ior alus uenis capitis et materia multā cōmo-
dius educens. Si autem materia nō fuerit
excedentis qñtatis tunc incipim? a stomia ue-
naruz capitis. Elligenda est autem ex uenis
capitis illa que magis respicit ipsam materiā
locatam fm diuersas replones diuersaruz pñ-
um capitis. Nam dixit Aui. oportet q fiat
baruz uenaruz capitis stomia in parte qñta pñ-
replete. Et de hoc plene in pñcularibus curis
apparebit. Et ostēdens Aui. eniz qñtatē
sanguis euacuandi i stomia cephalica materie sic
in capite locata dixit. non intendim? in stomia
dictaruz uenaruz nisi minoratiūz. quia non
debet haberi intentio in ea tunc ad eradicā-
dum. sed solum ad minuandū. eo q humo-
res q sunt mīxti cū sanguine non sunt tempo-
re dicte stomie fiende digesti sed sunt
per ipsozum indigestiōes indispōiti eradi-
cari qñtis aliqua pars eorum sit disposita
cum sanguine educi. Non ergo in tua stomia p

dicta multū eūent de sanguine ne pducatur
per eā alij hūores secū mixti ad furia ul' exa
ditatē. Quidam tū dicunt q' bñ. q' quia Aui.
dixit in re magna erit floandū guidēz t' in
magna re non expectatur tempus ul' hora ele
cta ad floandū. ut in uniuersalibus cāñ. s'le
mē patuit. noluit in ipā magna re te reddere
solicitiū ad floandū in quocunqz tempore
ul' hora rez magnā. i. magni piculi inueneris
non obseruādo conditiones s'ioie electe. qm
dixit Aui. in magno periculo non declinam?
nisi ad diminutionem sanguinis. s'z subito
t' pro resto faciendam ex guidēz. Et in eūoe
materie locare in capite etiā contemplamur
an predicta significatio oñdar. Si humores
ipi mixti euz sanguine predñent ei. nō qdez
suple absolute. s'z cū pporōe cū qua adhuc in
uenis q' eis sit multuz de sanguine s'z non
tū q' sanguis hēat dñiuz supra illos sicut hē
bat in p'p'latione precedente. t' tunc dixit
Aui. Et incipimus a floia. quod dicunt hēre
ueritates. qñ ipi humores non essent multuz
extraēati seu multū a natura sanguis distātes
qm si essent mltū extraneati t' a nā sanguis
distātes ita q' ex hoc nō eēnt pari educa
tione. non esset incipēdus a floia ut iunt
uersalibus cāñ. s'ioie dictuz est. Et dicunt q'
ipsis in dicto cāñ non eribus multuz a natura
sanguis distātibz non debet floia magna
fieri ymo longe minor q' in contemplatione
supradicta. t' causa in hoc nota est. Et etiā
in materia in capite locata contēplamur an si
gnificatio ostendit q' materia locata i sanguie
sit solus sanguis. i. sine alijs humoribus
dñans. et tunc etiam dixit Aui. incipimus
a floia in qua nō declinamus ad diminutionē
ymo sit floia completa uel complete facta. s.
eradicatua. ista enim cōp'ete sufficit in tali
mā ad sanandū. Et dixit Aui. in materia pre
dicta sanguini mixta in capite locata post flo
miaz sumātiā cōstantia que finit ex mirab. s.
citrinis t' sicis fructibus. s. in casu q' materia
colica esset mixta sanguini. suppleat uel edu
centia s'ia aut miaz si et ipa fuerint mixta
sanguini. Expreffit autem Aui. soluz de eua
cuationibus colicis. quia in dñio sanguis ps ei?
facili' queritur in eā quā euacuari os ab eo
Et dixit Aui. cristere aut post floiaz fm plu
rimā ē necessariū. qz p'dicta floia ad diuersū
trahendo mās ep'ecat uentrē. uel est neces
sariū p' alteras aliaz causas facientius neces
sariū esse cristere. t' p'ecipue si patiens nō
posset sumere solutiū. Et contēplamur
dixit Aui. si significatio predicta ostendat
mās in capite locataz esse aliā a sanguine. nec
sanguī mixtā. Et si fuerint alij humores sine
peccato sanguis in capite locati. tunc conside
rabimus si euz ipa materia sit peccatu rep.
nis. s. in corpore toto. uel mēbro capiti cōi
cantū alterius a sanguine. Et si sic erit dato
q' ex illa nihil fluat ad caput euacuabimus
tunc totū corpus in primis deinde intēdem?
ad caput solamini. s. ad euacuādū mās in eo
p'tentaz exhibendo medicamina p'p'a ei. s. ca
pitū. t' ei. s. humori peccatu in eo. Et ad hāc
p'tem. s. ad euacuandū a capite penitus
nō erim? aut nū. post totius corporis purga

tionē. Dixit tamen Aui. q' prius ipis
humores digeremus. non enim debent tales
humores purgari nisi digesti fuerint ut patu
it ex cāñ generali solutiōis uentris t' uōitus
unde Aui. dixit totū hoc qd dictum est de
euacuatione. s. totū corporis t' capitis facie
m? si sciuerim? mās in ipso corpore t' capite
esse decoctā. qd sciemus testimonio eius qd
ex ipso. s. corpore t' capite cūat. nā cū eo erit
signa digōia ipsi? nō. n. erit subtile ualde aut
ualde grossū. suple aut ualde incoctum. Et hoc
totum obseruandum est in morbis dantibus
iducias medico ad regulariter curādū. Si au
tē morib? cēt inuētis periculi magni nō dāris
iducias medico ut ap'ia. tunc dimittimus di
gōnes t' incipimus ab euacuatione. Dixit
Aui. debemus digerere utraqz p'es hōrū
. s. grossas t' subtiles t' contentā in toto corpo
re t' p'tentā in capite. Complectur autē ipsa di
gestio aut? medicinar? inter? assāptaz t' et
exteri? applicataz maxie capiti uel memb'is
mādanti ad ipz. Dixit Aui. materie colice
digōnes faciunt medicinē cū aggregatōe ipsi
fatione. s. sue s'be qñ ē subtilis t' euz apertōe
t' incisione ut quando mā colica esset grossa t'
oppilaret. uel ut quidā dicunt. cū aggregatōe
sue s'be t' apertione t' incisione. i. q' medici
na tua digestiua sit talis. q' quāuis sit igrōssa
tiua nō tū sit oppilatiua sed aperitiua t' inci
siua. i. absteriua. Et dix q' digestiua materie
colice calide sunt. q' sūt in frigidatā t' hūectā
tia in qb? ē ablutio t' absterio sicut aqua or
dei t' lac. s. bibitum. lac tamen uitare dz. qui
hēt frutis debilitatē cum soda ut in c° s' soda
parebit. De digestiuis tū ab intra sumptis
dixit mē. in mā calida sūt si rumpus acetos? t'
aqua de lupulis t' aqua ordei t' aqua buglose
domestice t' siluestris. t' sirupus uol. t' siru
pus ros. t' nenufarum t' similia. Et dixit
fap. de app'omatiz ab ex. loquēs spāl' s'
lacte p' breuiary c°. 7°. caue administraciones
lactis. s. ab ex. sup cap. nam lac qñz prohibet
superfluitatē a resoluōe. qñis enim sit confe
rens in frigidatō t' hūectatō. tū qz inuiscat
sup cuti t' oppilat poros prohibendo transpi
rationē magis nocet q' iuuat experte alteratō
nis. Aui. tū 4°. p°. de cura doloris capitis
post febrē. concedit multionem lactis capiti
supra caput in uirtute fortis t' mulieb'is i uir
tute debili. Dicunt q' si uirtus est fortis po
tēs facere trāspirationē nō obstante inuisca
tione lactis. tūc si multum ē fortis. utendū ē
lacte caprino. si hō mediocriter fuerit fortis
quā in p'parōe ad multū fortē. Aui. uocauit s'
bile utendū lacte muliebri. quia nō est ita fri
gidū t' grossū ut caprinū t' minus opilatiuum
eo Si hō uirt? fuerit debilis nullo lacte uen
dum esse dicunt. ut dix fapio. Et dicunt cū la
cte ueris frequēter permixta ipsum. t' nō di
mittas diu morari super cap. qm frequēter
mutatū rūt? oppilat. Dixit Aui. post doctū
nā dictā de lacte. utet oia digestiua que sunt
cū hys p'dictis. s. cū quib? lac ab exira ap
proximatū sicut ē mucilago p'sily t' seminis
citronoz t' siluiz. que licet in frigidatē t' hūec
tent sūt opilatiua. Et cū quib? etiaz ē lac ab
intra sumptū qd sūt euaporatōe capiti nocet.

Sicut sunt fructus horarum frigidi et hidi
sunt uehementer uapores ut dixit Aui. 4.
p. et dixit Aui. si non poteris uti lacte. s. ab
extra uere ago frigidis huius alterantibus et in
q. decocta sunt folia salicis uide nennia
uigapastoris et filia mirtis cum aliquantulo
aceti ut p. fundet eas et faciat penetrare uirtu
tes earum ad interiora. Et dixit. si in eis me
b. colicis fuerit aliquid grossius addantur
p. dictis camomilla et malua. s. malua scens q.
cu suo calore tepida subliant illam parua
grossities suppleant. et si ille me colice essent
grossiores addant eis medicine magis subli
tatione. Mox uero frigidam flatuam uel ma
licam digestuorum marces. i. me dixit Aui.
sunt in quibus est subtilior incisio et resolu
tio. Subliatio namque competit in ma mica
et flica et incisio in ma flica. resolutio uero li
cet non sit de intentione dig. t. sequitur ad
medicinas digestuorum me frigidam p. dictam
Cum enim sint calide necessario aliquam dige
stione faciunt. Et de simplicibus hoc facien
tibus sunt. dixit Aui. in flica amaracum fo
lia lauri secha abrotanum camomilla squinas
tus mellilorus anetum balahe ysofus origa
nus ruta osimuz et polipodius. et epithimu in
mica et in utraqz omne i quo est resolutio.
Et de compositis dixit Aui. in materia fli
ca sunt orimel. s. simplex et compositus et or
mel squillicum et de simplicibus dixit bala
he ysofus et spica. Et de digestis i ma
teria mica sine ab intus sine ab extra appro
ximationis dixit Aui. duplex requiritur regi
men ut fiat ab una parte cum eis que lenifi
cant et humectant et debilitant duritiem corpo
ris ei. et siccitate terrefrictatis ipsi. Et ex
alia parte cu eis q. resoluunt et incidunt et subtili
grossities huius sicut dixit Aui. uerum dix
Aui. sit illud resoluzione incisione et subli
tatione non producente ad lapiditatem. Et
i. fiat p. p. cu opantibus. s. resolutio inc
fione et subtilitacione cum mediocritate et te
pore. Et semper ponamus uicissitudinem i hoc
duplici regie. ita ut una uice fiat lenificatio
et humectatio et habilitatio. ut non abscondat
subtile et remaneat grossum. dixit Aui. in di
gestionem materie melle indigemus lenifica
tione et humectatione proculdubio unde suc
cedemus cuz medicina maturatiua resoluti
uis subtilis resolutio q. sunt in gradu 2.
aut 3. melius t. est dixit ipe ut coniungas
lenificantibus et humectantibus medicinas cal
das et siccas resoluentes. Ista etiam p. dictio
modi medicina resolutiua incidit et subli
tatione puenit et in ma flica. et i. de approxi
mationis ab extra dixit Aui. Caneamus ne
epi. suple et ocs alij modi approximationis
medicinarum dicat sint addentia. s. supra gra
du puenit me. et etia loco p. omis eius ne re
soluatur ab ea subtile et remaneat grossum. Et
ut ad hoc est dixit Aui. ut euacuemus pec
ca. s. resolutiua post lenificationem. i. post
habilitationem materie factam cum lenifica
tibus et molificantibus. s. habentibus uirtu
tes maturatiua. non autem molificantibus solu
Et q. uiscusqz administrauerimus euenies p.

dicta p. dicta resolutiua ad tempus faciemus
tunc sequi lenificationem ut fiat uicissitudo
horum duorum regiminum. sicut dixit me.
tempus autem more dictorum regiminum u. reperi
ab auctoribus determinatum. s. oz relinq. boni
extimationi curatis medici. Et iste cas. licet
a me. fuerit positus in int. de ad digonem p.
resolutiua extrinsec. approximatione. super quo
cas. quidam dixerunt meli. e. permiscere molli
ficantia cu resolutiua cu quib. p. mirtis p. cedi
posse dicunt usqz ad pfectionem cure. Et sic ope
ratio non requirit tempus interpositum. p. dictu
Dicunt tamen ipsa debere misceri equalit. uel
inequalit. fm diuersas dispo. me. Et dicunt
ali q. ma ente pauca licet indigesta possumus
uti resolutiua debilibus. ymo et usum eorum
pcedunt ma ente multa. licet indigesta. Et b.
ad digonem et aliqualem resolucionem ipsius me
S. in ma multa et indiga non possumus uti for
p. resolutiua. q. ex eis tunc dilatat me
ub inobediencia ei. ad resolucionem. Et tunc
et resolutio subtilis et remanentia grossi. et si alij
inueniat auctores ipsi in dicto cas. for. b.
uti non uenit eis puris. s. aut p. mirtis cu d. b.
lib. remittentibus. h. u. co. aut cu mollicant
uis. ma aut ente dig. et pauca uel debent. re
solui for. b. q. p. me paucitate non timent
ipsi diluatio. et p. ei. uicissitudinem q. p. cedi
ab ei. dig. non timent petrificatio grossi. reso
lutio uicissitudo in ma pcedere. Et dicunt si le
e. de resolutiua et solutiua. Sicut g. an di
gones me facim. solutiua minoratiua cu soluti
uo debili. Et post digonem facim. eradicatione
me debili et ma ente cruda facim. resolutio
cu resolutiua debili. et post digonem cum for
Et dicunt pstantis e. resolutiua for. in
ma digesta cu lenificantibus humectantibus. n. mi
scere. s. uicissim distinctis teporibus. ea appo
xare si necessitas fuerit. S. resolutiua debili
q. uicissim dicunt e. in prin. licet pura possint
administrari melius t. esse administrare ea p.
mixta cum illis et cu digerentibus. qm in pn.
no querit resolutio pura. Et hoc maxime di
cunt obseruari debere in ma flica. in ma uer
mica dicunt ppter aptitudinem ei. ad petrifica
tione debere misceri resolutiua ei. cu resoluti
ua debilib. donec digerant. et ipsa digesta mi
sceri resolutiua cu lenificantibus. dixit. n. Aui.
melius e. ut coniungas lenificantia humectantia
cu calis et siccis resolutiua et precipue si fu
erit mla ppter naturam adp. Et dixit. A.
omnia olea calida q. sunt ex folijs odoriferis
et floribus et plantis ingrediuntur in digestionem
huius frigidorum. Et docet Aui. eligere gra
dus sine mationes digestuorum me frigidam
dixit q. debet eligi fm quantitatem ipsam mul
ta pauca uel mediocrem. et fm qualitate eius
int. remissam i. mediocrem. na dixit ipe si ma
fuerit multe q. titatis et uehemens q. titatis
s. frigiditatis ponem. tunc medicinas calidas
fortit. ita ut sint in 4. g. sicut p. p. eu
for. et filia. Et ab ei. puenit olea frigida cu
gimus calis et sp. for. et sic olea debent
et de sanluco. Et eni b. deper. in tali ma que
nunt. per acc. t. possent nocere. ymo uendo
et ebullire faciendo ipsas materiam. Et ergo

que si fuerint
 ut utrumque
 diu mori
 remanet
 in ista can. lucc
 ad digestionem
 ita saper que
 miferere molu
 miteris pced
 m. Et sic op
 dona parat
 m. Et dicit
 ista possimus
 utrum eorum
 digesta. Et
 nem ipsius re
 possunt. An
 et dilatat mi
 m. Et tunc
 grossi. et si
 tu can forme
 miteris cu d
 cu molli ficen
 ti debent. re
 no non timent
 tant q. pced
 re. et grossi
 m. Et dicit sic
 tunc g. an di
 tuu cu solut
 m. et adicem
 m. resoluioes
 non cum tenu
 m. forma in
 nant. b. q. m
 m. b. ca. ppo
 resoluta dila
 re pura possu
 mifer. re. ca. p
 m. qm in p
 hoc maxime di
 ad. an m. n
 ad perrifica
 m. et resolu
 pla digesta m
 dicit. n. et u.
 m. muncat
 p. p. p. p. p. p.
 Et dicit. Et
 in digestionem
 el. eligere gra
 m. p. frigidat
 m. et ipas mul
 qualitate eius
 p. ipe i. m. m
 m. quanto
 m. calas
 m. p. p. p. p.
 olea frigida cu
 olei debent
 m. tali m. que
 ere. q. m. o. u.
 m. et.

respicit partē ex qua mā fluit ⁊ partē ad quā ē fluxus. ita q̄ per eā cūatur de mā fluente et d̄ flura. Et hic notant ex cañ. generali euacuatiōis. q̄ si in corpore esset repleto multū magna ⁊ timere⁹ ne ex agitatione ei⁹ p̄ flōmiaz uene nigre cōsequeretur maior fluxus ad caput uel ad aliq̄d mēbroz nobile. tunc ante nigrā floboromadā est basilica. Et si adhuc maior eēt repleo floboromadā ē safena. ⁊ post deueniēdus esse dicunt ad flōmā nigre. si i^a flōmia facta adhuc magna remanet repletio. sin autē nō multū magna loco nigre. floboromada ē basilica. Et hoc si infirm⁹ duas est tollerās flōmias. Si uero mā nō a toto s̄z ab aliquo p̄ticulari mēbro fluit ad cap⁹ ⁊ p̄s iam fluxit ⁊ p̄s fluxura ē. dixit Auic. flōmia uenam utriq̄s cōez. s. capiti ⁊ mēbro mandāti ut h̄bigratia si ab epate fluit mā ad caput ⁊ iam pars fluxit. ⁊ pars est in epate iam fluxura flōmetur uena nigra. quia ipsa est cōis epati et capiti. Dicunt quidam p̄dicta ueritatē habere. qm̄ mā in membro mandante et in capite trineretur multa. Si autēz in mēbro mandante esset per multum iam fluxū paucificata tūc d̄z paucificari uena que p̄ncipal⁹ respiciat cap⁹. et secūdarīo mēbrū mādans ut v. g. in cāu dicto epar. et talis erit cefalica q̄ p̄ncipal⁹ respiciat cap⁹. et secūdarīo epar. Et e⁹. si p̄ paucū fluxum pauca mā adhuc contineretur in capite multa autēz in membro mādante d̄z floboromari uena que p̄ncipal⁹ respiciat mēbrū mādans et fatio cap⁹. Et patet hec ex gnālibus cañ flōmie. Dicunt q̄ stante mā multa in utroq̄s mēbro. s. mandante et capite recipientē possē fieri duplex flobotomia. ⁊ rectius si paucius tollerare poterit ābas. unā ⁊ primam de membro mādante ⁊ 2^a de recipientē. s. capite ut uerbigratia. in casu p̄dicto p^o de basilica. ⁊ 2° de cefalica Et dicit q̄ si nō hēretur uena communis capiti ⁊ mēbro mandanti. ut v. g. si matrix mitteret mās capiti tunc aut d̄z flobotomari basilica in qua oīa mēbra cōicant aut d̄z flōmari p^o uena p̄p̄ia mēbro mittenti. ut uerbigratia safena mittente matrice ⁊ deinde uena membri recipientis. s. capitis. Et facta flōmia p̄ut dictum est. si alia mā in toto uel membro mādante remāserit dñum hīs p̄pter q̄d timeatur eius flux⁹ ad cap⁹ ipsa est euacuanda. cū eo q̄d fluit et respiciendo totum aut particulare mēbrum mādās digōne eius premiā ut dictum est. Facta itaq̄z eūone totius si ue particularis mēbri a quo mā fluebat ad caput alia a sanguine remanēte mā in capite ad ipsū eūonē particulē de capite ueniēdū ē. Dixit. n. Auic. cū egrimo tā puerit ad statū. s. quo ad digonē mē. qz. s. iā mā digesta sit si ue bñficio nature siue bñficio artis. tūc estā bñm⁹ ex capite i p̄as mās aliquo mōz eūonis p̄p̄ie ab eo. Dixit Auic. ⁊ p̄p̄ie cū gargarismatib⁹. tenim ut appebit infra. gargarismata trahūt mās a capite p̄ uīā lariozem. ⁊ uīōz siue cōioz toti capiti. qz trahūt p̄ uīā de clunioz. s. colatoziuz palati ad q̄d uie purgationis superfluitatum capitis terminant ut supra in ano. paruit capitis. In euacuatiōe

in capite eligere debemus vias p[ro]p[ri]as
aspiciend[um]. si in m[en]te in eo p[re]sente ut educatur
per p[ro]p[ri]os or[di]nes ut d[ic]it[ur] apta fuerit. et non
fuerit p[ro]hibens s[ed] q[uod] d[ic]it[ur] e[st] in ca[ss]u. i. uniu[er]sa
salib[us] e[st]ationis in s[er]mone p[re]cedere. Et hec q[uod]
des p[re]dictis e[st]o a capite fieri d[ic]it[ur] obf[er]uat[ur]
ca[ss]u. in eis i. una quaq[ue] inferi[us] d[ic]ed[is]. hic in
attendend[um] e[st] q[uod] si m[en]te fuerit m[en]te relicta i. ca
p[ite] post uniu[er]sale purgato[re]s supradictam
ex cuius m[en]te n[on] c[on]sideremus. q[uod] i[st]a
e[st]et c[on]grue educabil[is] p[er] e[st]iones p[re]dictas. p[ro]p[ri]as
capiti in i[st]a e[st]ione n[on] e[st] incipiend[um] ab eis
S[ed] debemus p[er]mittere e[st]ione p[er] fluxu u[er]it[is]
potissime cu[m] medicina solutiva h[ab]eat respectu
ad caput et educere h[ab]eat peccat[um]. S[ed] si m[en]te
e[st]et pauca aut remaneret i. capite reliqua m[en]te
post e[st]ione cu[m] solutiva respiciere caput t[un]c ad
e[st]ione p[re]dicta illi deuenire debem[us]. Et e[st]
attendend[um] h[ab]eat ca[ss]u. general[is] p[ro]p[ri]as ubi supra q[uod] e[st]
repetit[ur] h[ab]eat h[ab]eat. in hoc e[st]. et e[st] ut cauea
m[us] administrato[re]s solutiv[os] maxime uniu[er]sa
s[er]u[er]e solutiv[os] corp[or]is siue p[er] uomitu[m] siue p[er] seces
s[er]u[er]e ac e[st] p[re]dicta solutiv[os] et educend[um] a capite
m[us] p[er] p[re]dictas e[st]iones ei[us] et maxime in gar
gari[sm]atib[us] et cap[er]gus nisi post fiducia[m] su
ptam ex p[ro]p[ri]etate e[st]ri. i. in sumpt[us] soluti
u[os] q[uod] fiducia sit q[uod] illud solutiv[us] quod dabi
soluet et e[st]abit i[st]a. hoc autem scies ex con
suetudine euacuand[um] et summend[um] illud
uel aliud s[er]u[er]e solutiv[us]. Et hoc ne sit portio
tua ei e[st] ad p[er]mitt[ur] aut corruptio[re]s. fortasse
enim n[on] solueret aut soluet effreniter et indebi
te. Posuerunt aut[em] auctores medicinas solu
tiuas m[en]te capiti per uomitu[m] et secesum et
p[er] p[re]dictas e[st]iones speciales plures q[uod] licet in
p[re]dictis curis infra ponantur. H[ab]eat. in ali
quas ex eis in uniu[er]sali tenet dicens q[uod] de
medicinis e[st]ionib[us] coleraz a capite cu[m] co[st]ita
te totius sunt decoctio microb[us] et prunor[um] et su
miterre et s[er]u[er]e de fructibus solubilib[us] et s[er]u[er]e
m[en]te. et decoctio cassie. et similia h[ab]eat sup[er]e cu[m]
dant sic. et eniaz cum fortificatur cum seamo
pea et reliquis medicinis solutivis fortibus
educantibus coleraz. Nam h[ab]eat e[st]o. dixit Aui.
fienda est s[er]u[er]e dispositio[n]e corp[or]is patiens
et s[er]u[er]e i[st]e est cu[m] febre aut n[on] ab ea et
s[er]u[er]e dispositio[n]e etatis et uirtutis et horuz s[er]u[er]e
de quibus patuit in ca[ss]u uniu[er]salib[us] e[st]ionis
et q[uod] h[ab]eat colericos acutos alii educere
q[uod] cu[m] solutivis calidis ex quibus alii rema
net in capite l[icet] aliis m[en]te uel e[st] in toto mali
tia co[st]ionis calide ideo dixit Aui. ne p[er]tigat
malitia p[ro]p[ri]as calide remanere post dictas
medicinas. ac e[st] si remanserit elaborabimus
ne hoc fiat succurrendo soloni facite per eas
i. post solone earuz cu[m] e[st]is infrigidatis re
monetib[us] illa malam p[ro]p[ri]as calidam sup[er]e et
omnib[us] alijs modis p[er]ueniend[um] ad curatio[n]e
i[st]a male p[ro]p[ri]as calide. Dicunt q[uod] e[st] p[er]t[ur]et
p[ro]hiberi e[st]ionis illi male p[ro]p[ri]as calide per
m[en]te cu[m] i[st]a solutivis medicinas infrigidat
tes ut in ca[ss]u. d[ic]it[ur] i[st]a p[ro]p[ri]as rectificatio[n]e apparebit
Aui. h[ab]eat h[ab]eat n[on] exp[re]ssit. aut decelin
quos notu[m] ex dictis ibi aut q[uod] cu[m] euacu[er]e
coleraz a capite maxime n[on] debemus p[er]mit
tere frigida eluata in gradu. q[uod] p[er] es impe

dit bona et obita e[st]o a capite. prohibet eni[m]
euaporatione solutivorum ad caput et eius co
angustant vias et mas educendas ingrossant
unde indebita sit per ea solutio. Remissa t[un]c
frigida e[st]a salubriter permisceri possunt ad
p[ro]hibend[um] nocum[en]tu[m] corp[or]is p[re]dicti. Et d[ic]it[ur] euacu[er]e
nibus solutivis flegma et m[en]te dixit Aui.
s[er]u[er]e yera archigenis et rufini et logodion et ye
ra h[ab]eat et similia. Et dixit q[uod] euacuatio[n]e cole
ra et flegma cu[m] co[st]itate totius s[er]u[er]e p[er]t[ur]et de yers
et p[er]t[ur]et cochie et p[er]t[ur]et de sticados. Et p[re]di
cis fortius e[st] infusio de alo[er]e. non debet
intelligi de co[st]i s[er]u[er]e de ea qua[m] ponit m[en]te. q[uod] e[st]
debilior. sed de alia cuius descriptio non re
peritur posita ab Aui. t[un]c p[er]t[ur]et magistral[is]
p[ro]p[ri]as p[er]m[en]te medice[n]as fori solutivas
cum alo[er]e. Et dixit Aui. debet infundi alo[er]e
p[ro]p[ri]as q[uod] e[st] fortius q[uod] ut patebit suo cap[ite] e[st]
epaticu[m]. i[st]a enim fori solut[ur] q[uod] subcorin[us]
Et d[ic]it[ur] infundi in aqua endiuie ad remouend[um]
nocum[en]tu[m] q[uod] infert e[st]i. aut infusio yere.
Et dixit q[uod] d[ic]it[ur] e[st]ionis colore et flauis
e[st]ionis cum oximelle et semine arriplicis
Et dixit Aui. q[uod] p[er]t[ur]et dicte ascyaret eu
cuant flegma a capite sine co[st]itate totius. Et
t[un]c si uoluntas fuerit ut cu[m] e[st]a educantur h[ab]eat
res colerici fiat in eis iuuam[en]tu[m] cu[m] seamonea
et s[er]u[er]e ei[us] illis p[ro]mixtis. Et si fuerit uoluntas
ut fiat cu[m] eis iuuam[en]tu[m] in educatione flatu[os]
q[uod] s[er]u[er]e fortius educant ipse iuuam[en]tu[m] cum pulpa
coloq[ui]z. zinzib[us] et sticados. Et si uoluntas
fuerit ut educantur per eas h[ab]eat m[en]te iuuam[en]tu[m]
tur cum pauco e[st]o. i. nigro. epibimo et poli
pod. Et in dictis p[er]t[ur]et ca[ss]u siue basia uel fun
damentu[m] e[st] yera et alo[er]e et cadit in eis ma
stix ad confortand[um] stomacum. Et recipiunt
in eis m[en]te s[er]u[er]e s[er]u[er]e et kebuli ut prohibeat
napozem calidum a capite qui a stomacho ascē
dit derelicta p[ro]p[ri]as clausura oculi stoma
ci post solone. Et dixit Aui. q[uod] ex eis suma
tur pillula magna ut paruum pondus ex eis
operationem faciat sufficientem cum mora.
Et non noceat p[er] paruitatem sua iteratio ex
hibitionis eap. Et sumpta pillula ipsa magna
dormiatur super ipsa. et hoc anteq[uam] incipiat
operari ut melius reducat ad actum. Et ne
destruant motus et uigile operatione ei[us]. Et
dixit Aui. in e[st]ione cu[m] solutivis incipiamus
a debiliore et gradati p[re]cedamus ad fortius
donec sciam[us] ex dispo[n]e egritudinis q[uod] ipa
est iam abscissa. De e[st]ionibus autem p[re]dicta
ribus a capite adhuc d[ic]ed[is] et primo de gar
gari[sm]atibus. Notant enim q[uod] gargari[sm]ata
ad multas intenciones fieri possunt. Et eni[m]
q[uod]q[ue] sunt ad co[m]pingend[um] siue ad constri
gend[um] siue sistend[um] m[en]te fluentem a capite
ad p[re]s inferiores per colatorium. Et q[uod]q[ue]
sunt ad abstergend[um] materias adherentes
guttur[us] et p[re]s adiacentibus ei. Et q[uod]q[ue] si
unt ad alterand[um] m[en]te in gutture et circonf[er]a
tib[us] p[re]s. siue malaz p[ro]p[ri]as ibide[m] ex[er]t[ur]
Et q[uod]q[ue] sunt ad resoluend[um] m[en]te in dictis
p[re]s p[re]s. Et q[uod]q[ue] sunt ad educend[um] mas
in capite p[re]s p[er] colatorium ut extra expel
latur p[er] os. et q[uod]q[ue] sit gargari[sm]a ad plures d[ic]i
tensionib[us] p[re]dictis. Ad d[ic]it[ur] t[un]c dixit inueniunt

usus gargarismati in tribus cooperere casib^{us}.
primus est ad catarrhū calm et acutū suple. et
propterea subtilē et tūc fiat cū reb^{us} ingrossantib^{us}
et coadunantib^{us} ipm suple et frangentibus
ipm caliditate et acuitate. ingrossat autē ut p
hibeatur descēsus et ad profundum. s. mem
bri ad quod descendit et fiat facilis ad expel
lendum et excreandum. quia prius pp subtili
tate et acuitatem eius aggregari non poterat
ut expelleretur. Et secundus casus est ad
catarrhū cuius mā est viscositas et spissa.
cuius querimus subtilitatem et thicisionem
Et hoc fiet cū reb^{us} subtiliantib^{us} et incidē
tib^{us} māz eius. Et 3° est qū timemus māz de
scendentē figi in faucibus et facere ibi egri
tudinē et tūc qrim^{us} absterfionē et mūdificatiō
nē ei^{us}. Dereliquit autē tangere modū gar
garismati ad purgandū materiā a capite qz
dedi intelligere p ea que posuerat in cura so
de frigide. Et modū gargarismati ad resol
uendū. quia dedit et intelligere p ea q dicitur
erat in cura s. nante. Et dicens qz mēb^{us} scēq
ter de hys locutus est et de pēdicis. Nā s
dit cum gargarismata nō expagiat māz fm al
terius quinqz modoz sunt. Aliud enim prem
nobile p ignobiles expurgat. aliud sicut flu
xus et aliud abstergit quod sunt. aliud alterat
quod sunt. et sub isto quarto modo comprehē
dit quod resolut. Nam quod alterat materiā
uel diserafā frigida ē et resolutū. Et aliud
aggar duas ut tres incēdes de pēdicis. de
inde cū mēb^{us} posuit ex^{emplum} ad pēdicta gargaris
mata dixit ex^{emplum} primi. s. de supradictis trib^{us}
modis ab eo est administratio diacodi on. s.
ad inspissandū subtile et gargarisma cum de
coctione ros et balaustrē ad stringendum et
expellendum. s. reprimendum qd sunt. nō enī
intellepit q sit ex^{emplum} primi de quinqz modis
ult o ab eo positis. qz ē littera corrupta et
fā cū illud sit ad expurgandū māz a cerebri
pre nobili ad colatorū prem ignobilem. Et
cū dixit ex^{emplum} 2° est administratio genex salis
et incisiuoz intellexit de 2°. et 3°. simul mo
dis de trib^{us} primis. Et cum dixit ex^{emplum} tertij
est administratio cāfore ad frigidā et cinamo
mi ad frigidā. intellexit d quo mō de ultimis
quinqz pēdicis. Et cū dixit ex^{emplum} 4° ē agre
gatio intentionum intellexit de ultimo et quī
to mō. Dicunt gargarisma a gargaleone q
est una de paribus gutturis. ut dicit Gal.
xi. de utilitate particularum capitulo. xi.
ad quā pē attigit q gargarizat et circa quā
percussione aeris ipsum percuntur. de quatu
or ultimis modis gargarismatum infra in p
riscularibus curis sufficienter apparebit. hic
uero de gargarismate qd materiā expurgat
sequendum est. de quo Auic. 3°. p. ca. supra
dicto alī innuit q medicine in eo posite eu
ciant māz a capite non trahendo sed subtili
ando. et sic eas fluxibiles reddendo. unde di
xit subtiliantia humores colericos suple et
multo magis flegmaticos et melācolicos. Et
alī innuit q euacuat ipsas attrahēdo et hoc
maxime cum ad singulos humores singularia
medicamina solutina pprios ipsos būozes at
trahētia in gargarismatibus posuit ut appa

rebit. quare notant q gargarismata in quib^{us}
ponuntur medicine euacuant mērum a capite
maxime illas euacuant p uirtutem ipsarum subtri
liantiam et absterfionē. nam ista uirtus uidet^{ur}
esse cōis omni gargarismati euacuat et ipsa
uirtute cōicant oia. Modus enim euacuationis
gargarismatum ē iste. qz ipsa diuidunt et sub
trahunt māz in capite stantes. unde diuise et
subtilitate redduntur cursiles. et cum hoc ab
stergunt māz circa colatorium existentes et
eas educunt. quibus educis alie profund^{ius}
stantes fluxibiles facie per quandam pūtiā
trahuntur et fluunt. Et ideo Auic. capitulo de
soda a mala pplone dixit. euacuationem per
gargarismata esse educationem. quia eū per
gargarismata ē plus educitio per quandā pū
tiā in absterfide pme parit ut dicit ē qz sit
attractio uiolenta facta a uirtute attractiua me
dicinaz in gargarismatib^{us} positazum. Dicunt
tū q medicine solutine in eis posite iuuat in
euacuado māz per pūtiā solutiuā attractiuā
reducit ad actū p pūtiā digestiuā existen
tem in ore et palato mediāte pūculo cobope
rēntē ea originem habente a pūculo stōa
ci sicut etiam medicine in intestinis ad actū
reducuntur in ea per cristeriū imisse. quāuis
hic actus non sit uigoroſus sicut si in stoma
co forent. ideoqz iuuamentum faciūt et nō
lentiam. Quidam uero alij dicunt q gargaris
mata sunt duplicia que a capite euacuant. nāz
quedam euacuant subtiliando et aliquando si
ue dissoluēdo humores in capite contentos
ut ē gargarisma de semine sinapis. Et quedā
attrahendo per uirtutem attractiuā ipsaz.
quāuis etiam ista dissoluant sicut gargaris
mata de yeris et alijs medicinis solutiuis.
Usus autem gargarismatum euacuantium
ut iam patuit. est quādo materia est dige
sta et paucificata et specialiter gargarisma
tum fortium. Est enim tunc ipſorum usus
salubris nisi in cābus ab auctoribus uenit
Dixit mēb^{us}. loquens de istis gargarismatibus
et non de illis tribus modis eozum quos pre
miserat in quatuor casibus gargarismata ad
ministrare suspectum est. Prius est timor
et suspitio catarrhi ad pectus et pulmonem flue
re cōsueti. 2° est si catarrus de genere acu
toz est et subulium et mordicanus. 3° est
in suffocationibus que sunt subito. Et
4° est si catarrus est uehemens multus. Aut.
eū supradicto c. uidet ponere si quatuor
pditiones in quib^{us} usus gargarismati dicto
tū est phibit^{us}. p. ē it nō timuerimus nocu
mentuz in pulmone suple uel pectore et hoc
uel pp pūtiā descēsus catarrhi ad ipa
ut dixit mēb^{us} uel si suspicaueris de multo
dine materie que si moueretur et descenderet
subito q possit oppilare uias ptonis et suffo
care. Secunda est si non fuerit humor edu
cendus per gargarismata de genere acuti
mordicantui. adderetur enim ad acuitatem
eius per caliditatem talis gargarismatis. nū
mobilior et furiosa reddetur ipsa materia.
Ideoqz et dixit. si humores fuerint colerici
pari non utaris in ipsis euacuatiōe euz gar
garismate timendo descēsum eozum ad pe

ctus. cū iam fuerint adepti superfluum acuita-
tem ex medicinis purgantibus acutis. .f. quas
exhibuisti pp purgationem uniuersalem et q̄s
modo exhibes in purgatione ista. particula
ri per gargarismata. Et reddens causam di-
xit subtilitatis colericos humores ut educā-
tur eis; facilitate et subtilitate. .f. cum facili s̄b-
tillatione suple sunt excessiue calidi tatis et in-
mis dissoluit et attrahunt sicut ea q̄ sunt equa-
lis yplonis nō multum agūt in eos in garga-
rismate administrata. quare modicum cum
eis proficere suple in. sed si ueris illis for-
tibus facient quod dicunt est et erit in eis ti-
mor. 3^a conditio est dixit Auic. q̄ patiens n̄
sit susceptibilis egritudinis pulmonis ex dis-
pōne sua sicut sunt alati dispositi ad primum.
ymo sit ea potentia cauendi a fluxu rei male
ad pulmonem suple. et non sit presentaliter
patiens aliquam egritudinem pulmonis uel
pectoris et hoc ne pulmo ex sua dispositione
uel debilitate recipiat materias fluentes.

4ª conditio est dixit Auic. nisi disposi-
tio capitis fuerit maioris sollicitudinis dis-
pōne pulmonis et pectoris q̄ dicat. licet catar-
r^{us} fuerit p̄fuerit fluere ad pect^{us} et fuerit de ge-
nere acuti et fuerit dispo^{ne} pulmonis apta ad
recipiendū. si tñ dispo^{ne} capitis de remanentia
mē i ipso fuerit maioris sollicitudinis. q̄ ma-
ioris timoris tñ gargarisma facere melius
est q̄ dimittere. et erit tunc cura coacta non
regularis. Et dixit Auic. loquens de gar-
garismatibus propriis cuiuslibet humori. Et
q̄ ut supra patuit in humore colico subit
gargarismata fortia sunt. timorosa et debilia
modicum conferunt. quare restat. ut si qua
querantur similitudines. Ideo Auic. dixit. si
aliquid gargarisma p̄perit tunc oxymel de se. .i.
simplex uel descriptionis cōis cum aqua en-
diuice conferret. Et procedens ab hoc ad for-
tiora subdit et oxymel squilliticum cum ea-
dem aqua et oxymel recipies. scamoneā Et
itē incipies a debilib^{us} et procedes ad fortio-
ra dixit. Et aqua lupuli et tamarindorum et
primor^{um} et sirupus uiol^{arum} singul^{arum} et conuincum
cū pauco scamonee. q̄ si humores fuerint co-
lerici grossi sicut gargarisma cum almu^{ri}
oloe et yera et confortetur istud si expedit
cum scamonea et pauco turbit^{ibus}. et supra illud
mibil. .f. magis calidum addatur ne nimis in-
flamet. Qd si humores fuerint grossi flegma-
tici dixit Auic. tunc addatur supra illud pul-
pa colocynthide singl^{arum}. strados turbit^{ibus} et ye-
ra archigenia et yerabulusus. Et fortasse in-
digebis ut cū eis administres sinapi et piper^{em}
et piper cū mastice si uis pp illō fortitudinez
hūius medicie. .f. solutue dicte poite i garga-
rismate q̄ illa acuta et sinapis pip^{er} et piper^{em}
ut supra patuit dissoluit et eliquant humores
grossos et uiscosos et reddunt eos apios edu-
ctioni per illam medicinas. acuiunt etiam et
exatant ipsam ad agendū et maxime cum fue-
runt hūores ipsi uehementis fortitudinis. .f. i
resistendo et nō obediendo medicie solutue
p̄dicte. Et in his uerbis apparet q̄ alii licet
gargarismata mixta facere ex medicinis eli-
quib^{us} et abstergeb^{us} cū medicinis attrabē

rib^{us} cū hūore Musti^{us} 40 i dicto gargarisma-
te ponit ad fortiorā mēbra recipiētia ut pa-
latū et alia mēbra oris. et q̄ et fortior mirabi-
liter cerebri corrigat supflū attractionē mē-
rū. suple et si hūores fuerint mlic^{es} addant in
pra illud medicie educentes melancolia. Et
dixit Auic. in omnibus gargarismatibus mē-
dificariis sit administratum almu^{ri} et hoc
ppter suam efficacitā quā habet in eliquando
humores et abstergendo ipsos. et ideo potest
administrari cum educentibus humores cole-
ricos grossos et flaticos uel melancolicos. nō
tamē negant Auic. quin possit fieri gargaris-
ma utile ad p̄dicta sine eo. notat hūius gar-
garismata actu calida approximari debere d
quib^{us} parum in uice in ore ponatur et dedu-
catur ad palatum capud inclinando ad poste-
riora. et tunc motu hancilius aere mediante
deducatur et ad palatum percuciat ut uir-
tus per ipm melius ad superiora perueniat.
Et administratur in ieiunio educit^{us} fuis ego
nib^{us} et urina p̄cularia aut gargarismata i p-
ricularib^{us} curis d̄scribēt. De caputpurgis
aut hoc dicendum in loco. de quib^{us} notant
q̄ caputpurgia a Salo naritina uocantur. et
lia enis dicuntur quecūq̄ naribus sugendo
trahunt ad supiora uersus cerebrū q̄uis ad
p̄dicta reducantur forme suppositiois filles
q̄ narib^{us} imitant^{ur} et inuentiones in eis fa-
cie. Et licet caputpurgium prima fronte ex
ui nominis uideatur importare capitis pur-
gationē. Et sic solus importare ea que caput
purgat. nihilominus hoc uocabulo auctores
comprehenderunt quecūq̄ medicamina na-
ritina idest que naribus approximantur
ad inuentionem cerebri. sūt aut hec ad mult-
plices intentiones. q̄siq̄ enim ad alterēdus ma-
li d̄scribā et quādoq̄ ad fortiorā cerebrū.
Et quādoq̄ ad exopiliandū. et quādoq̄ ad d̄-
gerendū quādoq̄ ad resoluendū. et quādoq̄ ad
euandū. Auic. tñ tēp^{us} supra dicto c^o. dixit
caputpurgio alia fuit ut p̄a pueniat infrigi-
dauo et h̄ccetatio. suple aut calefactio et exic-
catio. Et alia ut per ea penueniat resolutio s̄i
mēdo resolutōe large ēi pro attractione et eua-
cuatione. Et alia ut p̄a pueniat fortiorā.

Dixit Auic. cum administras caputpurgia
resoluentia et fortiorantia gradus in ipsoz ad-
ministracione obserua. Dicunt quidam. cum
dixit fortiorantia. non intellexit d̄ fortiorantib^{us}
solum. s̄ dixit resoluentia et confortantia. .i.
resoluentia cum quadam fortioratione et hoc
ex casū. generali quo hētur q̄ resolutia a m-
bris nobilibus nō sunt expolianda a fortio-
ritis. Et ponens gradus in dictis caputpur-
gis. dixit Auic. administra prima uice cap-
purgia cum oleo ros^{arum} et lacte et alio que taliter
currunt. ubi dicunt q̄ in oleo ros^{arum} et lacte est
aliqualis resolutio leuis et ideo ab eis incho-
at tanq̄ a leuioribus. Benilis uero dixit q̄
hic Auic. per resolutia non intellexit que
proprie sunt resolutia. s̄ que large. quecū-
q̄ enim quomolibet mās educunt a corpore
resolutia dici possunt. Et isto mō dixit ipe
oleum ros^{arum}. cū lacte sunt resolutia. Nā caput
purgia cū eis fridū educ a capite mās dupl^{es}

uno mō sternutationem mouendo in qua ster-
nutatione mō expellit. Et enim oleū rof. habe-
at peritiam sternutationem sedare ut patebit
suo c. alā tñ eam de nouo inducit quandam
leucem mordicationē inducendo. Alio mō
p mā curat i lubricationis seu labificationis
quā sequit mō lubricatio et ductio. Quidā
uero alij dicunt q hoc caputpurgium nullo mō
ē educitū mēp. sed est lenitione sua pparās
ad educitū. Et iō Huic. hic alij premisit ip-
sum. Et administra dixit Huic. uice 2^a. ex-
pressionem succi siclet similitum. de quo dicte
p m q ē leue. tñ nō sicut factum ex oleo rof
et lacte. Et dicte 2^a. q istud est primū de edu-
centibus mās et leuius eoz. Et administra
dixit Huic. uice 3^a. caputpurgium euz aqua
i. succo amarari qd solebat exponi falso p
maiorana. cum sit masticaria ut suo patebit
caplo. Supple deinde iterum ueniendum ē
ad fortiora gradatim. Dixit dya. Carpobalsa-
mū mūdi ficat cerebz. i. positiū in capurgio.
Et daniel. i. mirre narib? inromi sūis mūdi
ficat cerebz et expellit ab eo supfluitates gra-
uas et pprie qñ inicit cū succo rubeo uel acori
Et dixit dya. succus anagali appositus na-
rib? mūdi ficat cerebz a fite. Et succ? cepaz
sili? eis inmisit. Et sili? succus radicū blere.
hoc enim ego experit? sūz plures. et inueni i p
mirabile in educendo mās flegmaticas a capite
sine lesione. Et succus panis porcini mīx-
tus cum melle et sine melle. et est fortior
et sili? succus cucumeris asinini ita q etiā cum
lacte infectus naribus trahat multas super-
fluitates a cerebro. Et succ? papaueris ru-
fi naribus attractus et radix ē eius masti-
cata hūores de capite per nares purgat. ut di-
xit istan. Et succ? radicū acori in pua qñita
te p nares tractus purgat cerebrum per na-
res et palatū ab omni materia in ipso qñita.
et ualē in hoc succus celandonē succus lupuli su-
cus abugilise et succ? sili? Amplius ista cap-
purgia attrahūt a capite mās modis illis qd
dictus ē gargarismata eas attrahere de gbus
alys multis et alys ē oibus modis cappur-
gior in sequētibz pñcipalibz caplis dicef
Dicte q cū traxerit qd capurgius supius
sugendo illud debent stringi nares et os im-
pleri d3 aqua que d3 in ore tam diu tenet q
mā incipiat fluere p nares. sit aut hoc ut non
transeat mā descēdēs p foramina palati ad os
et ledat illud uel pres eius. s3 p nares extra flu-
at. Et Huic. quidez in cura sode frigide i cap-
purgio facto ex expōsione solioz enale dixit
fiat cū ē ieiun? inuēs sili? eo tēpore debere
fieri oia cappurgia fortia. Et ibidē i quodā
cappurgio leui dixit q pot fieri oī hora in
mēs sili? de oī alio leui. Qd si ex usu caput-
purgioz acutoz pruritus uel ardor remanse-
rit in naribus ad illuz sedandū utendum est ā
frigidantib? lenientib?. sicut in suo loco dicef
inferius. De sternutatoris autē 3° uidendū
est. ipis aut utendū ē in expulsiōne materie
a capite modis dicēdis infra c. d sternutatioe
Dixit tñ in pñcto caplo. Huic. illa que con-
ueniunt hūoribus colicis sunt sicut acetū dī
stilla. i. in nares. et sicut uapoz acetū in quo

paz castorei et scamonee dissolutū sit. Nam
acetū pñpat caliditate castorei et scamonee.
debet a se esse acetū acetū osus nō acutus. Et q
ueniūt sili? eis dixit Huic. sunt qd si loco en-
i utimur elio albo et pipe et cepe et allū et si
napis nasturciū baurach et siliā. in omnibus
eniz hys ē xrus mouendi sternutationem. fo-
lia anagali fricata naribus faciunt fluere hūi-
ditates a capite. Et hoc ē facit inuētus frō-
ti. Et 4° dicēdū est de odoramentis. ip-
soz enim usus quandoqz sit ad alterandum
quandoqz ad cōfortandū. qñqz ad expō-
landū et subtrahendū et resolueundū mate-
rias in capite cōrentas et quandoqz ad somp-
nū prouocandū. et de hys omnibus modis
inferius in suo loco dicetur. Et 5° dicen-
dū est de masticatoris que quandoqz fiunt
ad dolorem sedandū quandoqz ad somp-
nū prouocandū. et quandoqz ad subtrahendū
et educendū materias a capite. Et in hys ma-
sticatoris gradus attenduntur secundum re-
missiones et intensiōes. et fm ē materiā edu-
cendam. Dixit Huic. loco dicto. fortasse facit
masticare pīretz et pipez et genzi. et acop et
similia. et fortasse os ut pueniatur ad ultimam.
Tad staslagiaz et siliā ei quibus aliqñ pñ-
tēnt subtrahant ut yfopum cinamomum et
similia. 6° uero dicendū ē loco de emplastris
in uenibus ebriis epibimantib? et alys si-
milib? medicis localib? capiti ab ex appropi-
matis. Ipse n. qñz fiunt ad alterandā malā
qñtōne qñz ad sedandū dolorē. qñz ad somp-
nū inducendū qñz ad mām repellendū qñz ad
mām resoluendū et qfortandū. Dixit Huic. d
empis resolueutibus qñz ex medicinis reso-
lutiis qponunt? emplastrā aut epibimata su-
ple embrocās uel linimenta. Debent autē
habere predicta localia quas d3 conditiōes.
quarum prima est dixit Huic. ut apponantur
post abrasionem capitis factam. i. cum pi-
lo uel nouacula aut cum forcibus que ē me-
lior facta cum pilo. qñ per talem abrasionē
melius adherent capiti unde magis repri-
mūt. Debet aut post abrasionē caput fricari et fo-
mentari pānis calefactis ut remoueat frigi-
ditas et tollant soliditas et opilatio cutis idu-
cta per se. 2^a. conditiō ē ut fiat ipsoz ap-
proximatio in locis qmissuraz ut possit co-
xrus ad iteriora trāsi re. Et Huic. qd dixit d
cplis ponatur sup caput. i. totū et sup tipora.
3^a. qditiō ē ut p diuersitate humoris pec-
cantis diuersificetur ipsa. debet n. appropia-
ri hūorū peccati. alys enim eger humor colli-
cus et alys flicus et alys mlicus. 4^a. qditiō
dixit Huic. sunt talia q nō timeant? ex cpla-
stris. i. et alys corruptioz qplonis mēbz cō-
plonis. i. nālis ut p hec yba inuat q debeant
ēē qformia nāli qploni mēbz. nō enim dōbēt
diuersificari solū fm diuersitatē humoris sed
ē fm nāle qplonē capitis et supplem et fm cō-
pōnē ei? et ut nō solū pportionei hūori s3 et
nāli qploni et qploni. 5^a. qditiō ē q mā loca-
ta in capite sit talis dispositio q nos si-
mus confixi. q ipsa erit facilis ad resolu-
dum per illa. Erit autem facilis si pau-
cificata fuerit et bene digesta et posita in loco

apto resolutioni pilla. 6^a conditio est dicitur
Aulic. ut Caucam⁹ ne ipsa sint addentia. s. su
pra gradus quicquid me⁹ resoluende sumptu
ex mo⁹ sue sbe⁹ et p⁹lontis et loco p⁹onis eius et
hoc ne resoluatur subtile et remaneat grossius.
qd⁹ etiā po⁹ter contingere ut dicunt p⁹ q⁹tinuas
adherentiā localitū remedio⁹ predicto⁹ reso
lutio⁹ quare nō debēt d⁹tinue teneri i loco.
sed eis remon⁹is interposito spatio sufficienti
fm bonā p⁹secuturam medici iterūz debent ap
poni ut sic fiat ipso⁹z adhesio capiti nō q⁹tinua
s⁹ interposita. Et dicitur quatuor p⁹mas q⁹ditō
nes p⁹dictas quēire p⁹dictis localib⁹ ad q⁹stū
q⁹z intētiōes fāt. duas s⁹o ultimas solū reso
lutio⁹ nēb⁹. Et ad e⁹brocas quidē dant conditio
nes q⁹dam p⁹ma ē dicitur Aulic. supradicto cā.
o⁹z ut sit effusio o⁹is embroce administ⁹rande
in omni acēte a loco alto ut h⁹us eius p⁹lm
p⁹fundetur ex casu ei⁹ supra mēb⁹z. et maxime
quēit h⁹ fieri in mēbris duris quale ē cap⁹
Et si dēat fieri supra capud. dicitur Bal. in 3°
terap⁹utē ul⁹io c⁹. fiat ut cadat sup⁹ locū q⁹mis
sire. dicitur Aulic. preparetur capud. ut cadat
supra sincipud q⁹ locus ē dictus i⁹fat. quia lo
cus iste est ap⁹us ut supra patuit penetratio
ni h⁹umū medicia⁹z p⁹ cōm⁹istat i⁹bi ex⁹isten
tes et p⁹ cranēū i⁹bi esse subtilius et porosius
Rēp⁹itur autem littera exterior h⁹ic que d⁹
cit cadat supra sincipud ante partem posteri
orē et membra dura. ita ut descendat supra p
tem posteriorem. hoc autem fit cum homo ia
cet sup⁹inus aut cum tenet capud reuersus uer
sus retro quēadmodum m⁹ti faciunt balnean
eius recipientes aquā ex p⁹ductu balnei su
pra sincipud. sic enim liquor embroce uel a
qua balnei sunt supra occipud. sicut si iace
ret p⁹mus uel super pectore et inclinarer facie
fluere⁹ supra ipsam faciem. Et de his amplius
us dictum est supra. et dicitur in particulari
bus curis inferius. De intentione quos ad
materie diuersiones est sciendum q⁹ ad hunc
locum o⁹z adducti modos diuersionum et casū
in eis ab auctoribus assignatos posito⁹ in ser
mone precedente c⁹. de diuersione materie
in generali. h⁹ic autē notant q⁹ ad recte materiā
diuertendum. o⁹z considerare an materia tota
sit in capite congregata. an a toto uel ab ali
quo particulari membro fluat ad capud.
Quā enīz materie in capite q⁹tinetur aut ex
mēbris superioribus et p⁹pinquis ad ipm flu
perit. dicitur Aulic loco supra dicto. attractio
que fit ad p⁹rius. s. dicitur locutionis mē⁹ est q⁹
fit ad manus et ad pedes. Et hoc fieri debet
q⁹n m⁹ nōdū est minorata sufficienter et istud
fieri dicitur Aulic. cum fricatione ipsorum cum
file et oleo uol. si q⁹. fuerit calida. uel cum sa
le et oleo camomellino si p⁹lo fuerit frigida.
Frictio enīz extrēitū. s. sine sale et oleo et
ipaz p⁹pressio siue p⁹strictio et ligatio. s. dolo
rosa est ex diuertentibus a superioribus ad
inferiora frigida. et p⁹pe si sunt q⁹ cibari de
bent. i. anq⁹z cibent. Si autem materia fuerit
in fluxu uel pata fluere a toto uel aliquo mem
bro inferiori. dicitur Aulic. trahemus materiā
ad p⁹rius fm diuersitatez mēbro⁹z mittentibus
et administ⁹rabimus cristeria et suppositoria

et ligabimus extrema et p⁹rie pedes. Et si
mā fuerit sanguinea. dicitur appōe cruribus
uentositas et p⁹rie supra calcaneū pap. s. in lo
co safenaz. et possunt poni sine scarificatione
et etiā cum scarificatione. et maxime si nō
posset fieri storia diuersa. Et si fuerit flux⁹
ex aliquo particulari mēbro ut stomaco. c⁹pe
n⁹l⁹ splene euacuamus dicitur Aulic. membrum
mittens et regimus ipz regimine ei proprio.
et querens spāt⁹z fmorem suū ad stomachum
q⁹z ipe s⁹z p⁹lm est ei cōcans materias hūora
les et uaporales dicitur. q⁹n principius materie
in capite reple humoralis uel uaporalis est
a stomaco tūc triplex insurgit intentio cura
tina eius. una est rectificatio stomachi et cō.
mē in eo cōtente. Pro cuius intentionis im
pletione dicitur Aulic. attende s⁹ham humoris
in loco comprehensi et euacuatione eius et
fac illas. s. p⁹ont dicitur in tractatu de dispo
sitionib⁹ stomachi. 2^a intentio ē euacuatio
m⁹rū capiti communicarum retentaz in eo. et
humoralitūz quidē fm q⁹ dicitur ē supra. i. intē
tione ad euacuationē. Si uero dicitur h⁹ic.
mā descendens. i. progrediens ad capud est
uentositas uel uapor in capite retentis. o⁹z
ut cum resoluamus cum aqua in qua decocta
sunt scēba epistimū. balasce et similia embro
cando fomentando uel epistimando cum ipis
capud. Et distillem⁹ in aurem oleum sambā
cūmū. i. de testamino laurinum amarantum
et similia. quoniam ista resoluunt uapores ei
uentositates. nec non et resoluunt materiam a
quosam in capite aggregatam ex uaporibus
congelatis in eo. Tertia intentio est probi
bitio ascensui uaporum ac etiā humorū si q⁹
sunt in stōaco ap⁹ ad capud ascēdere si ē sunt
colerici subiles Et complet cā rectificatōe
stomaci ut dicitur ē. Et cū p⁹fortatōe cēbri ne
recipiat eos. de qua dicitur Aulic. Cum autem
corp⁹ cerebrū n⁹is p⁹fortare et prohibere napo
res et humores colicos q⁹ ascendunt ad ipm
ex stomaco et alijs mēbris que secuntur ipm
o⁹z ut ipsum cibos fructibus acetosis suple
et stipicis et proprie granatis acetosis et po
m⁹is et p⁹ris scilicet acetosis. agresta et similib⁹
bus. Et p⁹rie post cibum. q⁹z in fine mense
q⁹z prohibent etiā cibi uapores. Et dicitur
Fentilis q⁹z prohiberi potus post illos f⁹ri
et ne tollat inuamentum corum q⁹z faciunt
de p⁹strictione oris stomachi et ingrossatōe ua
porū et cohopertura. hoc enīz mō phibitū uā
porū ab ascensu p⁹ accisio sequi cerebrū con
fortari. et fortasse etiāz per se confortatur ab
illis fructib⁹ aliq⁹ stipicitate ab eis sibi eu
poratue cōcatis. Duplex et confortetur etiāz
cerebrum alijs modis confortationis eius
per interiora et exteriora. Nec quoq⁹ triplex
intētiō supradicta attendi d⁹z in quacūq⁹ mā
humoralis uel uaporosa a quocūq⁹ membro
uel toto capiti comunicata. Et notant q⁹ si co
municatio uaporis ad cerebrum fiat ab aliq⁹
mēbro extremo ut manu uel pede ligatio stri
cta supra illud membrum prohibet ascensum
eius ab eo. Amplius in particularib⁹ curis et
p⁹rie in cura sode uaporalis dicitur q⁹n con
uant hūic cure. De intentione autem ad

e'one siml' r diuersione collecte mae i capite
dixit Aui. Si m' fuerit cadens in uelamib'
extrinsecis crani. qz in g'ingia matre Aui si
egritudo sentit p'pinq' comi suris r prope
comisire laude. r uis curam facies apponat
uenosa mace. i. posterius in collo scilicet cu
scarificatione. quia sic euacuat r diuertit. pos
set etiam poni sine scarificatione. r con' erret
diuertendo tantum. Sed si materia e' pro
funda intra craneu r non propiq' q' missuris
ita q' non sperat e' attractio ad exteriora
cranei f'ona dixit Aui. uenaz fionis r pro
pue si dolor est posterius. i. si ca' m'as fac
ens dolor e' locata in posteriori parte cere'
Suple r e' si fuerit dolor anterior f'ona ue
naz in occipitio inquit in ypo in affo' poste
riora capitis dolentia in fronte recta uena i
cisa iuuat. Cum n. e'io simul ad euacuand' r di
uertend' sit oportet ex parte opoita e' fieri.
p'nt e' alie e'iones diuersine f'io loco f'ioe ut
appositio san'z f'icaz. Et rur' loq'ns. A.
de e'ione si' r diuersioe m'p' p'atuz ascen
dere ad caput ex toto corpore l' aliquo p'c'ia
ri m'bro. dixit res aggregas duo regis siml'
f. e'ionis r diuersionis sunt cristeria r supa
f'iozia r diuretica r sudore puocantia q' sunt
elligenda f'm f'uites p'ic'ens. r f'm materia r
f'm n'as m'broz sine lo. ouis p' que fit i' e' o
Ad supradicta de e'one r diuersioe notat
q' q' cu' m' locata in capite u' fluente l' p'ata
fluere co'ingit i' aliqua inuenio diuersiois. te
e'io de f'ioia debet fieri ex pte opoita. Si f'o
non co'ingit. te e'io debet fieri de ead' pte. Qd
furgit at' intentio ad diuersioe cu' medic' f'u
spicatur aliq' fluxus m'ae ad caput futur' q'
f. si magnus tunc f'ioia debet fieri o' uena
longin' ou. ut de sup'ena. si uero n' sit magn'
te debet fieri de basilica. Sed si parvus te o'
media. Et si adhuc minor. te o' cephalica. Si
uero cu' p'dicta materia in capite locata n' con
tigit i' intentio diuersiois. qz nulla sit suspitio
de futuro fluxu. tunc si m' sit pauca debet fieri
euacuatio de eod' m'bro. f. capite que si fuerit
u' l' de pauca d'z fieri de ead' pte capitis i' qua
locata e' materia. Si uero sit aliq' m'as maior
tunc et debet fieri ex capite. f. de pte capitis
opposita p'ri i' qua locata e' materia. Ex qui
bus apparet de e'ione diuersas i'ntend'as posse
cadere in mente medici curantis p' quara di
uersitates dicunt auctores medic'ne no' sibi in
uices aduersantes. f. ad d'cas diuersitates in
tentiois attendentes r diuersa eximantes in
e'ioib' r diuersioib' d'cas diuersa iudicia p'
tulisse. De i' e'ioe aut ad accit'u correctione
dixit Aui. si cu' materiab' co'lectis suple uel
alys adfuit uigile scilicet m'ae ad q' cogatur
medicus attendere r sit uoluntas ut dormiat
m'ice digestiuis cortices papaueris suple uel
alia similia. ymo r omni alio modo contra ui
gilias intende si expediens f'it. r'it. prout i' tra
in suo dicitur capitulo. Et similia suple agen
dum esse contra alia accidenia. Dixit Da
masce. in prima particula suorum affor'imo
ram. Medicinaram quedam r maxime que
faciunt in sumo capitis po' cenaz r quando
tat dormituz dande l'uni dicunt qdaz locatue

e' de medicinis solutiuis. Et q'uis de e'io sit
uerus intellexit et de digestiuis r fortitatis
Dixit Aui. 3. 6. 2. cap. In dig'one m'p'
capitis o'z ut bibant hec quide post cibum in
m'as ea debere dari post cenaz. et hoc nisi sit
p'hibes. tunc eim sumpte fortius o'panur nara
cia in sup'ioribus f'ioia supra cibuz eo q' sic
magis r melius euaporat ad caput q' si mane
tesuno stomacho sumeretur.

Caplm. 21. de generali cura egritudinu capl
us per ci'ugiam.

Item 21. p. 1. cu' m'as r'c. Cau
teru' f'entio f'm i'ntentione
auctoz loquendu' de canterizatioe e'
ut fiat sup' capite ubi puenit index
r articulus uel anularis r medius digitus
m'urado ab extremitate nati Aui ubi puenit
medic'as l'ogitudinis fili cui' l'ogitudo e' ab
aure ad aures. Dixit Mes. in cap' de catar
ro. locus canterizatiois e' ubi terminat maior
digitus manus. f. medius postq' eger radice
manus in extremo narius posuerit. f. in extre
mo sup'iori uersus cilia. Similiter et multi ali
auctoz posuerat. Notat q' in dictis man
suris querit locus q' m'issare ubi co'lung' r
coronalis cu' n' sagitali. qui locus inuenius
est p'expientia ex mensura sumpta ex radice
manus. f. supra rascetaz supra extremitate na
si ad extremitate digiti i' d'cas r in hoc n' est
aliq' ca' nisi qz sic inuenit e' p'expientia. Mes.
ho dixit ad e'xmitate medij digiti. Et Ras.
p' q' m'entis cap' 8. dixit. Inuenit locus iste
hoc mo'. pone extrem' uo' e' man' in extremo
nati. f. supra sagitali et m'fura cu'z tota manu
extendendo ipas in directo sup' f'ioies r caput
et ubi erit finis manus addito osse digiti. f.
ma ouis qd addit cu' replicatioe p'me iuncture
eius ubi e' locus. Et hy modi l'z aliquat' sunt
diuersi. sunt t'n satis p'pinq'. Co'cordat t'n
practicantes magis de extremo digiti maio
ris sicut dixit Mes. q'uis B. nullis dicat.
q' mensura de digito indice uel anulari inue
nat uera f'm plati ma' ut posuit Aui. B. nullis
t'n dixit q' o'ans bonam beat' eximatioe p'z
diuersitates figurarum capitis q'uitas nati
et q'uitas manus q'n in quibusdaz deuat p'
p'et d'cas causas p'p'ozio dictaru; mensura
raz q'uis ipa p'p'ozio sit de mirabilibus n'e.
De mensura aut fili dicunt q' filum ipm d'z
extendi ab aure ad aures ducendo ipm filum
super nasum et postea debet duplicari filum
et poni extremitas ei' ad extremitates auris
et duci supra caput directe uersus aliam aure
r ubi terminat eius extremitas ibi est locus
p'dict' u' d'z extedi filu supra caput. ab e'xmi
tate auris ad e'xmitate alteri' r d'ni duplicari
ut dicit e' r extendi debet autem hic modus
de filo fieri capite prius abraio ne impediatur
capilli rectitudines men'ure. Et sic p'p'oz'
mensure cu' manu alia deuat ut dicit e' l'imita
r ista mensura r p'pter d'cas causas qz fortas
se reperiunt quida' no' inuari ex h' canterio qua
uis ex natura sue egritudinis debet r'ferre
qz. f. non puenit m'fura ad com'furas q'uis b

Et posset accidere ex nebensiti structura qm
sive unde non transpirat m̄ a loco uel parā
ē qd transpirat. Est. n. causa iunam̄ti eius
cū p̄ ipm m̄ sub craneo contenta r̄ uapoz
capitis transpiratio. Et dixit Ras ubi su
pra q̄ in loco predicto ē qdā uena nominata
sefac que i cauterio ipso coquitur cū coctura
iunam̄ti magnū sequitur. Sūt autem. Ju
uamenta huius cauterij dixit m̄ in ea d̄ p̄
uatiōe ab egritudib⁹ oculoz hui⁹ cauterij iu
uam̄ti sunt m̄ta r̄ sublimia. Et p̄prie ad
oēs egritudines capitis fr̄as r̄ hūdas sic so
da. s. a m̄a fr̄a r̄ hūda. r̄ ouū r̄ scotola r̄ fr̄i
go r̄ grauitas sompni r̄ grauitas sensu r̄ pa
lissis r̄ torura r̄ pluralitas catarr̄i r̄ coruise
r̄ lapsus ad oculos r̄ narea r̄ aures r̄ uia r̄ fan
cea r̄ ad dolorē dētiū r̄ gignaz r̄ dolorē gur
turis r̄ ad om̄es distillationē catarr̄i sup pul
monē r̄ p̄es pectoris r̄ stomacū r̄ p̄es uel
nas. Et ḡm̄lter ad om̄es egritudines catarr̄i
fr̄idas r̄ hūdas. Et dixit mod⁹ op̄onis e⁹ ē
ut radiat loc⁹ r̄ signet ibi r̄ cauterizet cū cau
terio ignito cui⁹ forma sit sicut nucleol⁹ olue
maioris r̄ p̄cedat cauterizā n̄s ad sup̄ficies
cutis ossis r̄ obfuet deinde ut remaneat ap̄u
ut emittat pus usqz ad temp⁹ in quo m̄ifesta
bit tibi ex toto pus diminut⁹ r̄ egritudinea
catarales tolli. Quidā aut faciūt cauteriz
potentiale. s. n̄ ē cā bonū. Ampli⁹ r̄ de cau
terio in p̄cularib⁹ cutis dicitur inferius.

Sūma r̄ tractat⁹. 3. de mala q̄p̄ione cerebri.
Ca. p̄m de mala q̄p̄ione cerebri in generali.

Am dcm ē supra. q̄ q̄nea
male cerebri ledē p̄ten
tes sūt sexdecim. octo m̄ales. et
octo sine m̄a. quaz abaz 4.
sūt simplices et quatuor q̄p̄ite.
Et m̄aliuz alie sūt a m̄a h̄. orali et alie a ma
teria uaporosa. Ut frequēti⁹ aut mala q̄ cēbri
ē m̄alis. et raro igneuntur pura. siue simplex
fuerit siue q̄p̄ita. Et si alii rep̄t paruo t̄p̄e
durat pura. p̄ter malā q̄ n̄e sicca. q̄ alu lōg
durat spatio pura. Dixit Ras. 8. tractatu libri
sui. p̄ tractatū. p̄lme discrasie ex habūdātia
r̄ magis hūctatus q̄ ex idigētia sūt. Cōp̄io
tū fr̄a r̄ hūda sept⁹ cerebro supuēt. Et ip̄a
quidē p̄ducit ad ap̄tiaz litargiā r̄ siles. egrit
tūdines fr̄idas r̄ hūdas cerebri r̄ neq
uoz r̄ catarr̄us efficit. Mala uero q̄ cala. r̄
cala r̄ sicca p̄ducit ad krabitum r̄ p̄m̄tōez
rōis. Cāp malaz q̄p̄ionū capitis alie sunt
extrinsece r̄ alie intrinsece. Et extrinseca
rū alie sunt cāe male q̄p̄ionis cale. r̄ sunt oīs
cā extrinsec⁹ adueniēs capiti calefaciēs ipm
mediate uel imediate. Et mediate quidē quā
do mediante aliquo mēbroz uicinoz uel
comunicantiuz cerebro extra naturam calefa
ctorum a causa exteriori comunicat⁹ mala cō
plexio calida capiti. De quibus causis di
xit Auic. sunt motus corpore⁹ r̄ animalis su
perfluens r̄ obuiatio rebus calidis ut igni uel
aeri calido r̄ radys solaribus. Et uigilie plu
rime r̄ receptio ciborum potuum uel me
dicinaz calidaz. Et fames cui⁹ n̄ ultie sup
fluit et sitia. Et alie sunt cāe male q̄p̄ionis fri

gide et sunt q̄rie p̄d̄is ut m̄ta qes corporea
r̄ aialis r̄ obuiatio reb⁹ fr̄is ut aeri fr̄io l' ab
luriōi aq̄ frigide. Et sompn⁹ m̄ltus. q̄uis ē
r̄ uigilia m̄ta p̄ducēs ad resōnē calitatis
inate p̄ accūs sit cā eius. Et receptio ciborū
potuū uel medicinaz fr̄iaz. Et rep̄to m̄ta ex
dictis cibis r̄ potib⁹ fr̄is et sitia. Et alie
sunt cāe male q̄p̄ionis sicce d̄ q̄b⁹ sunt dixit Auic.
q̄eūqz extrinsecus occurrētes desiccāt resōnē
ne ut adbusio solis in dieb⁹ canicularibus r̄
applicatio balnei exiccatio uel emplī exicca
tio. Et ex eis sunt emplī rubificanti capiti
applicata uel mēbris uicinis ad q̄ diuersit mu
trimētus debitus capiti uel priuatus nutriti
to siccat. Et ex eis ē ieiuniū et paucitas cibi
et potus. Et cibi et potus et medicine exicca
tes et mor⁹ corporei r̄ animales supfluentes
desiccātes fm̄ semitā exiccatiois resōnōis r̄
eūonis. Et coytus et exuberatio. s. alium flu
pus ut sudoris urine uel alterius liquoris. Et
dixit Auic. Eūantia exiccātia caput. Alia sūt
eūantia uia a to⁹ r̄ aliq̄ ab aliq̄ p̄ictari mē
bro cui caput cōicat. ad q̄s eūones sequit⁹ ei⁹
capitis. r̄ sic ē exiccatio. Et alia sunt eūa
tia a mēbris capitis sic in reumati finis et en
tarris et fluxu sanguis nariū uel ei⁹ one fr̄ig
da cū gargarisimati⁹ et caputpurgus r̄ si lib⁹
hys. Et alie sūt cāe male cōplexionis humide
et sunt eposite p̄dictis sic sunt occi et qes sup
flua et oīs uia delictiosa sompnus multas la
uatio humectans repletio ciborum potuum et
medicinaz hūctantiū et dimissio eūonis r̄ si
milia. Intrinsec⁹ q̄o sūt alie sunt cāe male
q̄p̄ionis cale. sic m̄a sanguinea aut celerica i
capite multiplata uel ad ipm aliunde fluxa et
uapor calid⁹ siue fumositas aut uentositas ca
lida. Et caliditas loci uel alium seu aliquo
ru mēbroz uicinoz uel capiti cōicantiuz. cā
ip̄a caliditas cōicatur capiti. Et alie sunt
cāe male q̄p̄ionis fr̄ide. r̄ sunt opposite p̄dictis
ut m̄a fr̄ica l' m̄lica et uapor seu uentositas fr̄i
gida et fr̄iditas loci uel alium mēbroz d̄cōz
cōicata capiti. Et alie sūt cāe male q̄p̄ionis
sicce. sic cū caput ē patū resōnōi m̄te ex sua
q̄p̄ione et q̄p̄one. r̄ op̄iones p̄hibētes trāsitiū
nutrimēt ad ipm et obilitas t̄m̄tū nutritiua
r̄ et uicinitas mēbroz iam siccat⁹ et i p̄oz
continuitas cum capite. Et alie sunt cause
male q̄plexionis humide et sunt opposite p̄di
ctis ut priuatio eūonis et resōnōis ex natura
cōplexionis uel q̄positiois capiti. debilitas
digestiue cerebri. Et fortitudo uirtutum
nutrimētū in alijs mēbris. unde multū de nu
trimēto mittitur ad caput et uicinitas mēbro
rum hūctat⁹ et i p̄oz q̄m̄uitas cum capite
et hys sitia. Et ex noua causaz q̄plexionū
dictaruz simpliciū habetur nouicia caruz cō
plexionū q̄positaruz et puraruz et nō purarū.
Sig⁹ malaz q̄plexionū cerebri licz haberi
possint ex supradictis. tū b̄ic cōp̄ediōe repe
tenur. Signa. n. generis sunt p̄mutatio ope
rationū cerebri fm̄ diminutionē destructōez
uel corruptionem. Signa uero sp̄er um pu
rarum sunt lenitas capitis et p̄uatio exitus
supfluitatuz ex palato nariibus aurib⁹ et ocu
lis. Signa q̄o cōplexionū m̄aliū hūozaliuz

sunt grauitas sensata. minor tñ et maior sm
diuersitates materie. Et eim si m̃a fuerit cole
rica grauitas ē nō supflua: quia minor q̃ in
aliqua alia m̃a cum colera leuior sit alys hō
ribus. Et in sanguinea est augmētus grauita
tis supra grauitatē colere sicut et sanguis gra
uior est quaz colera. Et in materia m̃ica est
grauitas si multa fuerit plus q̃ in sanguinea.
m̃ica cūm terrestrior est alys et silt grauior
ni si quia eius q̃titas ñ ita in corpore maxie
in cerebro multiplicat. Et in slica grauitas
est maior q̃ in alys pp̃ suas grossities et mul
titudinē et maxie i p̃tib⁹ capis. Et si signis
nō puraruz ē educitio alicuius supfluitatis p
loca predicta. Dixit Auic. 3. p. capto Luz
māz et grauitas capitis semp significat māz
in ip̃o. ois eim mā hūoralis sui p̃ntia facit
aliquā grauitatē. differēter tñ. Nam mā coleri
ca dixit Auic. facit grauitates minores. s; m̃i
ca facit q̃titates maiores illa. Et mā sanguinea
facit q̃titate fortiores q̃ ille. s. col̃a et m̃ica et
fortiores q̃ totū capiti cōiores et fortiores. s.
maiores et hoc per accidēs. s. pp̃ multas eius
q̃titates que plus est apte multiplicari. Et
slica facit grauitates maiore q̃ oēs alie. Et
exitus quidē supfluitatus. in sanguinea quidē
ē paucis ualde uis exeat fluxu sanguis nariā
aut p̃ palatuz. Et in colica qdē ē puus et per
se in q̃tum sica et lenis et paucis et p̃ accidēs
ē minor q̃ in alys in q̃tū ē calida excecata
et est subtilis penetratiua in p̃funduz. Et in
m̃ica ē et puus et p̃ se ē minor q̃ in colerica
q̃ ē humor terrestrior grossior et siccior. per
accidēs tñ ē maior q̃ in colica pp̃ suas graui
tates. Signa male cōplonis calide pure di
xit. 8. 2. tractatu libri. x. tractatū hys qui
exarione patiuntur. uocat aut exarione cali
ditatē p̃māsiuā que a sole fit estuali circa ca
put suple uel ab alia cā silt calefaciēte. Entis
duriter appet capiti sm̃ primā immisiōes. q̃
caliditas diu p̃manēs excecant cures. suple. s;
si nō fuerit illa caliditas p̃mansiuā cutis non
apparet dura uel pap̃ dura. sed appet calida.
Et hñt dixit Auic. oculos rubicundos q̃ talis
caliditas est cā generatiōis humorū calidorū
in ip̃o capite. uel est cā attractionis ad ip̃m
dicorū humorū ex quibus accidit sicut dixit
Auic. Rubedo oculorū et rubedo. s. capitis uel
faciei. Et dixit Auic. gaudet frigidis infusio
nibus et unctiōibus. Et Auic. dixit inuatur
ab aere frigido et cibis et odoribus frigidis
siue illi odores sint boni ut uisoli sandal⁹ cari
fore et siltium. siue sint mali ut limosi. Et in
uatur dixit Auic. tranquillitate et quie. Et si
gnificant cā inflāmatiō. s. p̃cepta a patiente et
a medico uel alio tangente caput. Et uigilie et
inquietudo in moribus et p̃mutatiō in yma
ginatiōibus et agitatiō et uelocitas in ira.
Signa at male p̃plōis frigide pure capitis
sunt dixit Auic. Inuari co qd̃ est et q̃tius. si ē
aere calido. et odoribus calidis lenificatiō
idest resoluendo lenefaciētib⁹ alias lenifi
cantibus et resoluentibus et calefaciētib⁹.
et exercitijs et moribus. Et sensus fritatis
circa caput p̃cepte a patiente et a tangente
ip̃m et pigritia et tepiditas et albedo coloris

faciei et oculorum. Et diminiō in ymagina
tionib⁹. Et decō ad tumorē. Et inuamentuz
a calefaciētib⁹. et nocumētuz ab infrigidantib⁹

Signa aut p̃plōis siccī cerebri sunt ledi
ex eo qd̃ ex ip̃so eiant q̃ magis exiccat. Et
anteceffio eūonuz. Et delicatio stricure nari
uz. Et dñuz uigiliatuz. Nam ois siccitas ui
gilare facit. Et tace? cutis aridus sicc⁹. Et
signa male p̃plōis hūide sunt inuari ab eo.
quod ip̃o eiant. Et pigritia et tarditas cum
p̃mitate grauedinis. Dixit aut Auic. hoc q̃ di
ficile ē inuenire malā p̃plōnē humidam sine
materia saltem pauca q̃ statim sibi associat
ad quā sequitur aliqua grauitas. Et q̃ cito
ei associat aliqua materia ponēs Aut aliud si
gnus dixit. et paucitas fluxus eius qd̃ defluat
ex capite. q̃ pp̃ associatiōnē m̃ac alicui⁹ ali
quid ex eo defluit licet paucū ita ut dicāt qui
dam efflunt ex capite sicut in sanitate effluere
confluērat uel parum plus qd̃ significauit.
Aut. cum dixit aut quasi equalitas. s. cū qd̃
fluit. In alys aut malis p̃plōnibus puris
Auic. exclusiōtaliēter grauitatē et fluxus sup
fluitatuz. q̃ oēs alie p̃nt aliquo tpe notabil⁹
stare sine associatiōe m̃ac pp̃ter cū? abnūz
consequit ad illas leuitas siue non additio q̃
uitatis supra dispōnē sanitatis. Et p̃sequit
ad eas siccitas meatū expurgatiōis supflui
tatuz siue priuatiō fluxus earū uel saltes. non
additio fluxus earū supra dispōnē sanitatis

Et predicta sunt signa malarū p̃plōnū cere
bri puraruz simpliciū ex quoruz p̃pōne habe
ant significationes compōitari. Si. n. fue
rit calida et hūida dixit Auic. significat exdñio
sōpni. q̃ non ē fortis s̃bet. ñ fortis s̃bet sit
a frigido et hūido suple. et tace? erit cā calita
te lenis. et inuabit a fr̃is et siccis. Et si fue
rit calida et siccā dixit. A. significat p̃ uigili
as. s. multas et p̃ cōm̃itionē rōis et intelligē
tie suple et per ultimā siccitatē meatū expur
gatiōis supfluitatū cerebri et p̃ tactū calm et
aridum. Et per inuamentum a frigidis et hu
midis. Et si fuerit fr̃a et hūida dixit. A.
significat p̃ sompnū p̃funduz qui ē subeth su
ple et p̃ tactū fr̃itatis et lenitatis. et p̃ ultimaz
pigritiaz et tarditatz itellec⁹ et bebetudinez
sensū et q̃ non priuatur aliqua grauitate et
aliquo fluxu supfluitatuz. Et q̃ inuāt a calis
et siccis. Et si fuerit fr̃a et siccā dixit. A. signi
ficat q̃ cadit panēs in dispōnē silez egritudi
ni q̃ uocat congelatio de qua dicit infra. dñi
fo: tasse aduēt ei cogellatio. ip̃a nāq̃ sit a fri
gido et siccō cum superfluunt. suple. Et erit ta
cus capitis frigidus et aridus et inuabitur a
calidis et humidis. Signa sp̃etierum mate
rierum dixit Auicena in colerica est mordē
catio inflāmatiō. et aduastiō et siccitas in stri
ctura nariuz. Et sicut comunicata siccitatē
oris stomaci et paribus pulmōis. Et uigilie
propter siccitatem et mordicatiōnem colere.
Et armitas faciei et oculi. Et aliquando
est rubedo oculi scilicet clara. Et in sangui
nea dixit Auicena. ip̃a facit pulsationes et p̃
modificans hoc subdit fortasse associat sibi
pulsationes. quia non semper eam sibi associ
at sed cū continetur in locis sensibilib⁹ arte

riosis ut circa puniculos cerebri quia tunc fa-
cit pulsationes. Et dixit facit dolorē in ra-
dicibus oculi eo q̄ sua multitudine extēdēdo
puniculos peruenit dolor ad radicem oculo-
rum interius. Et ē cum ea inflatio faciei
et oculorum et exuberatio uenarum ymo ut ipse
dixit rubores oculorum et inflationes uenarum
facit uehementiores q̄ aliqua alia materia et
sequitur ipsas fortis sompnus suberbic? n̄ tū
tū q̄tuz in fūca materia. Et dixit Auice-
na frigidam materiam significant frigus seu
sanguis a patiente et per tactum. Et longitudo le-
sionis et eius assiduitas idest perduratio lon-
go tempore q̄ tarde resolubilis ē. et paucitas
rubedinis et citrinitatis coloris. Aliquando
enim parumper rubet uel citrinat facies uel
oculi quando scilicet pp dolores aliquis fit
tract? materiam calidam ad caput ymo adest
albedo coloris faciei et oculorum. Et facies
et oculi sunt cū pigritia et tepiditate. f. ad mo-
tū. Et dixit gal. 13. terrapēte. Cum hūor
qui superabundat in cerebro frigid? fuerit
insensibilis et imobilitas afficit homines
Cum aut calidus conti? mobilitas magis si-
mul cum mētis nocumento. contingit enī p-
pter frigiditatem pigritia. ppter calorem uero
imoderat? motus. Verū dicit Auic. si mā
frigida fuerit fūca erit cum pigritia et tardī-
tate. f. maiori et nimietate sompni et obliuio-
ne et plumbeitate coloris in facie et oculo. Sed
si fuerit mēica sunt uigilie plus et alienatio et
cogitatio corrupta. Et tenebrositas coloris
faciei et oculorum. Signa aut mēe uaporose
ponētur infra caplo de soda uaporosa. Am-
plius ex infra dōis in propriis capis. Iferi?
q̄b̄bendē signa predicta extensius cū narra-
buntur egritudines ab ipsis humorib? proce-
dentes. Cura malarū q̄ponus purarum du-
plici pficiē instrumento. f. dicta et potio. Nō
purarū uero triplici. f. predictis duob? et cy-
rugia. Dieta at cum debeat fieri maxime
ex cibis medicinalib? ipsa in eis et alius sep-
rebus non nālibus debet uerri ad oppositū ma-
le q̄ponis. Et potio sūc cum medicis altera-
tibus ad contrariū ipsius male complexiōis
similiter procedere debet. Et n. ut patuit in
generali curatione egritudinis mala comple-
rio pura sola alteratione ad contrariū eget
ad sui curationes. Si uero mala comple-
rio fuerit materialis eget eōne ipsi? mēe. et pro-
prie sicut dictum est supra in generali curati-
one egritudinis capitis per instrumentū poti-
onis. et sicut p amplius dicitur inferius in spe-
cialibus curis. Qd si euacuatio n̄ fuerit suf-
ficiens ad curam. tunc ad instrū citrugie recu-
rendum erit sicut supra dictum fuit de eo. Et
amplius dicit inferi? Subsequar ergo cu-
ram dictarum malarū complexionū specta-
liter per instrumentū diete et potionis q̄tuz
ad alterationis intentiones pertinet.
Capitulum scdm de speciali curatione malarū
fcomplexionū capitis.

Cura male q̄ponis ca-
lida simpli-
cis pure uel cū mā cala p instru-
mentū diete est ut uitaris oibus
cū calefaciētib? et hūiores

generatibus calidos inhibet aeres frigidum
aura seu uentilatus. Et sternatur in māsione
eius dixit Auic. ramū infrigidates. f. cum frō-
dibus suple et alia infrigidantia ut sandali et cā-
sora et poma frida. Humant eim cos fruct? fri-
gidi et glantes et nix et aq̄ frigide copiose. f.
stratē in ipa mansiōe. Et sint p̄dicta frigida
purand? p̄mixta calidis ut magis alteret q̄uis
cū eis dicit Auic. aliqui p̄cipiūt ut in māsione
sint sebasabzā que est quedā de sp̄bus ozimi
et solia alkane q̄ abo sunt calida s̄ tū rectius
ē dixit ipse ut sit ozimū aspersus aqua frigida
ad q̄teperandus eius uapores calidū. Debz
aut fieri ista p̄mixtio calidop? cū frigidis p-
prie in duobus cābus. unus est qū mala q̄ple-
rio calida est remissa nō egens fortibus infri-
gidantibus ad quop? cōteperantias debemus
cum eis miscere aliq̄? ex calidis et maxie ex
odoriferis cerebrum cōfortantibus. et ca-
lus ē q̄ p illas malas caliditate fuisse tracti
ad caput multi uapores et in eo retēti egētes
resolūtōis auxilio ad quop? resolūtōe alia qua
calida nūcēda sunt cum illis frigidis uel sal-
tes ad phibēdus porop? q̄strictionē q̄ induce-
retur a pure frigidis. Dicit possit ēr bec
p̄mixtio q̄teperet in mala q̄plione calida māli tā
declināte per bonā minorationē mē ad cuius
resolūtōe iam h̄teret intenuo. Et odorēt
redolentia frigida. et letet et gaudeat. et som-
pnus multiplicet supra uigilias. Et quiescat in
ipā mansiōe exuta a picturis et formis et
splendoribus solis ignis uel cādelarū. Di-
xit Auic. os q̄ oēs isti phibeant a moribus
aialibus. f. uoluntariis et a morib? intrinsecis
f. a moribus h̄tutis sensitiuap. q̄ ab ymagi-
natiōibus et cogitatiōibus et omni opatiōe
sensitiua ad q̄ exigaet motus spūs cerebri l'
a morib? intrinsecis. f. ab accūtib? aie ma-
xime ab ira et furore et uerecōdia et simili-
ter a tristitia et sollicitudine multa. Et p-
hibeant ab agitatiōe pupille. i. oculoꝝ in suis
aspectibus maxime multus uariis. Non enī
debēt aspicere hac illac nec ad diuersos situs
uel ad diuersas formas diuersop? colop. Et
similiter dixit tegant ipop? auditus ut nō au-
diant sonos fortes neq̄ tu multus strepitum
seu murmur astantium. Cauētur aut oia su-
pradicta quia sunt cā inflāmatiois et augmē-
ti eius et tractus uaporū ad caput. Et cō-
uenit eis lotio cum aquis et decoctiōibus in-
frigidantibus. Et ueniūt eis cū infrigi-
dantes sanguines frigidus fūcū generātes ut
sunt panis de timila lotus p̄sana far cucur-
bita lactuca. Et dixit Auic. cū eorum sint
ex lētib? f. ex corticatis. Et falsis. f. lētib? f. i.
conditis. Alia littera h̄et et falsis et ē melior
f. cū patis i fūlio. f. cū aceto agresta l' fūli-
bus. Et ex fapcolis et ordeo fracto. Ista enī
generāt sāguinē fūcū et grossū. Et ex cibis fri-
gidis d' spinachys et criolocāna suple et aluf-
olerib? fridis. Et ex cicerib? fractus. f. mix-
tis cū dēis oleribus. p̄cipue. n. ex dēis cibis
debēt misceri cū eis cicera et fapcoli ut q̄tepe-
tur ipop? calitas. Et cū pcesserit res cibetur
carnib? pullax et edop? et agnop? alterat s et
qdine cū frigidis. Et pot? cop sit aq̄ et oz

dei ut uinū granator. et in cōsuetis bibere ut
 mus et debilib⁹ deī uinū albu debile ad aqua
 tu et ppe in sine curatōis. Ad repleat cibis
 seu potib⁹. et in sine mēse pmedat aliqd fridū
 scriptū phibēs ascēsus uaporū cibi ad caput
 ut cionū ul' piz et coriandru ppatu in hoc
 bz hūtes magnū supitū i sine mēse. Expel
 lat o die supfluitates stercoris et urine et nō
 tollēt fām aut sitis. Neqz utat coitu. Cura
 ho ipius male pponis calide p instrumētum
 potōis dixit Aui. 3. p. cap. cū mā. Et fuit
 solus i sine mā uel solū i simplici sit cū co
 in quo ē infiridatio ex herbis et oleis fridis
 infiridatis. i. i aq⁹ frīa ul' nīne ut uelit q sint
 frida po⁹ et actu. Et melius ex ipis oleis
 ē nemisarinū et uio. Et elegantiū illis est
 oleū ros. et de semine cucurbitae et de sepe pa
 pauert et lactuce Et fortasse cū uehemētiōe sic
 rit dolor uendū ē oleo d seie iusjani. Et di
 xit pferūt herbe et succi que elegātur frīe pl⁹
 et minus fm uecessitatē qz uecessitatem decla
 rat tibi gradus illius male calitatis ita tū dīp
 tpe ne ptranscat exetio gduis friditatis usqz
 ad ea in qbus ē hūtes narcotizadi et qgilandi
 spūz nisi pp uehemētes uecessitates. Inqz
 eim Serrap. p. breuiary ca. 6. Est necesse
 ut caueas tibi a succo papaueris et mādzagore
 pp uehemētiā stupefactōis utriusqz. si nō co
 gat te uehemētia uigiliā ut eis. Et docuit
 Serrap. admiscere p dōis medicinā frigidis
 acētū ut inuenit ad pfundandum eas et hūtes
 eaz. maxie quia frigide sunt actu et potētia et
 grosse et per hoc pfundari tardantes. Sed
 qz nō oē acētum in hoc uenit loco Serrap.
 docuit quale dē esse. Cuius dēm sūmens Aui.
 dixit. Inquirit. f. auctores. maxie Serrap lo
 co dicto. Non ē necesse ut sit acētū acutū. f.
 ualde qm in eo ē caliditas qdaz qz demōstrat
 acutitas eius cū caliditatis gduis fm gduis
 sue acutitatis esse mōstrat. ymo oqz ut sit aceto
 sum ualde. suple et pax acutū. Dixit Gal.
 13. terrap in loco ubi est sutura coronal' tran
 sit inus facile suppositū medicamen. ipe. n.
 in se ipo pferūt frigiditates ex oleo ros. dēo
 loco superposito. Et ideo ubi ut supra patuit
 supponende sunt medicine locales. Dixit
 Aui. oportet ut alienes hec emplasta et epi
 thimata frigida et infiridata a posteriori ce
 rebro ubi est origo neruorū motuorū in loco
 .f. qui ē sub pmissura laude qz ibi approxima
 ta nō inuāt quā nō potētia penetrare pp du
 ritiez ossis nō pueniūt ad locū interiorē cū
 potētia inuandi. ymo nō inuāt dixit ipe nisi
 ex uia pmissura que ē in sinapite et coronal'
 qz p eas sufficēter penetrāt. Et si contingat
 ipas per posteriū et ex pmissura laude pene
 trare. Nocentes q pueniūt ad ptes postero
 rem cerebri que in qritate sbe est minor et
 in caliditate innata debiliōr anteriore. quare
 ab illa frigiditate leditur et maxie cūz sit ibi
 pncipius nuce et neruorū motuorū qui sunt frī
 gidi. Ex dictis dicūt apparere eiorē pra
 euatū qz apponūt posteriori capitis medi
 cinas ualde frigidas cū aceto multo ut faciat
 eas profundare ad interiorē cum in tute potē
 ti. quoniam longe maius est ipsarum nocumē

tus qz iunamentū. quare oportet eas alienare
 a loco illo et q in eo sit ipsa mala pplexio ca
 lida siue pura siue cū materia nō apante y
 et et cū apante in cuius principio uecessariū
 sit ipsas repellere. Ad curaz ergo i talib⁹
 casibus dixit Aui. melius ē frīa repulsiua
 apponē super pmissura coronali. Ad inde trā
 siens uirtus coz ad interi⁹ ad totū cerebrū
 perueniet alteras ipi⁹ malā pponē calām et
 māz in eo pētā et ipsas ab eo et a quacūqz e⁹
 pte in qua locata fuerit repellēs. Dñt i cū
 magne uecessitatis ut qñ ex uehemētia inflāma
 tiōis uel apatis cēt timor de nece patientis et
 non sufficeret tibi infiridatio p cōmissuraz
 coronales tunc licet tibi ponere ipsa frigida
 super posteriōrē et lauda elligendo potius no
 cumentū neruorū qz necem infirmi. Et
 dixit Aui. ex eis cū quib⁹ sit curatio huius
 male pponis calē ē olfacto cū odorib⁹ frīis cū
 quib⁹ reb⁹ odoriferis frīis fiat et singul⁹ uel
 qmritiz caputpurgiz. Cura pponis frīe
 simplici pure ul' cū mā p instrū dieie ē ut de
 uitatis oibus q ipaz gnāt. aut hūorē frīgū.
 pntēs ibabitet māstienē ad calitātē declinatē
 non tñ excedentē ut non fiat tract⁹ māz. sit
 tñ locus obscur⁹ nullo pflat⁹ uento in q ster
 nūt res calide odorifere. ipse. n. licet caput
 non grauatur grauent diu pmanēt. tñ graua
 tur alenit et calefaciūt qz odor et ea letet et
 gaudeat. et alū leuiter irascat. Sompno utat
 mediocri et uigiliis sili. Et motu tepato utat
 et fricatiōib⁹ eymoz. qz pacul fricef caput
 mediocriter et pecunet et cale iāt cū pāns ca
 lefactis aromatizans cū garrof. lignoal' thu
 re cinamomo. et simili bus. Et cibis utat faci
 lis digōis pauce qritatis quos sumere debet
 post exercitū appetitūz sint aut calidi actu et
 po⁹ et sili potus. et sint gnātes sanguinē lau
 dabilez ul' ad coleraz aliquatū declinatē. Et
 uenit ei mediocritas tolerancia famis et debi
 ta expulsiō supfluitatū. Cura ho cū p po
 tionez ē dixit Aui. administratio emp. oz et aq
 ru suple et decoctionū sumptarum ex medicis
 calis et oleoz caloz sic ppe laurini et rutacei
 calefactorum ut sint cala actu et po⁹. Et si ne
 cessariū fuerit ut predictis oleis addat qz for
 tatio. i. roboratio et additio hūis coz i cali
 ditate misceat eis euforbiz et sili. Duple et
 sili pnt fieri abint⁹ administratiōes electuario
 rū et aliāz medicināz calefaciētū si nō fuerit
 in corpore aliqd phibēs ab eis sic epis aut
 stomaci inflāmatiō. Cura uero male ppo
 nis sicce simplici p instrū dieie est ut cura
 tis eficātū cū locet eger in mansiōe i qua
 sit aer tepatus ad aliquatū frītatē declinat
 izoraz ags et alys humectātib⁹ i quo letetur
 proposse et sompnus multiplicet supra uigiliā
 et utatur uita delictiosa in ocio et quiete et bal
 neis humectātib⁹. Et cibis reficiat hūec
 tantibus in forma hūda elisi potuūqz affis
 multi nutrimentū sepe exhibitis in parua tamē
 qritate i uice q digeri possint. Et potus sint
 f milles illis in quib⁹ respectu cibi fiat augu
 mentū sit aut maxime potus eius uinū aquo
 sum albu et aqua ordet. Cura uero eius p
 instrū potuonis ē administratio emp. oz et em

brocarū et aliarū medicinarū humectantiū. Et
ut limetur caput cum oleo cucurbitino et de
amigdal. et pinguedine pulli recentis et mucila
gine psily et filibus mixtis. Et lauentur caput
cum decoctione capitum et pedum agnorum et
ordet et uiol. et similibus et utat electuariis hu
mectantibus. Cura uero male p^oonis hūi
de simplicibus p^o instrū dicitur est ut euitatis hu
mectantibus. Inhabitet aerem sicum in man
sione sicca lūnosa uentis p^ostata septentrionali
bus in qua acendat ignis et utat cogitatione et
sollicitudine et uigiliis pluribus et motu fricatio
nibus pectinatiōe capitis et balneis efficacibus
et cibis uescatur efficacibus et in forma si
ca assis uel fritis. Et potius minoret q^uis po
terit et utat ieiū et esione supfluitatis. Cu
ra aut malarū complonū capitis p^opositarū
purarū et non purarū est cura composita ex
simplicibus. De cura tū male cōplonis co
lide et sicce apparet ex hui. in cura male co
plonis calide supradicta. Ibi. n. in cura posi
te p^ola infirmitas. que cum hoc q^u infirmitas
et humectat que cōueniūt ad curā male p^olo
nis calide et sicce q^u intelligendū ē tam in in
strumēto dicitur q^u portionis. Si uero fuerit
mala complō calū euz humiditate tunc cura ē
cum infirmitatibus et exicantibus cum epithari
b^o ex aquis fructu. s. frigidioris et scripticor.

Et de cura frigide et sicce p^olonis capitis
dixit hui. si cum frigidityte ē siccitas tūc ag
grega inter humectationē et calefactionē. Et
si cum frigidityte ē humiditas suple aggrega
inter calefactiones et chccationes. S. d. h. A.
enacua. et ratio ad euacuandū monēt ē q^u ut
supra patuit p^o rarus ē q^u repiatur in cerebro
mala complō humida sine materia. Et si alii
incipiat imālis cito associat sibi mās q^u ena
cuari indiget. siue ipsa mala complō fuerit
simplex siue composita cū caliditate. l. cū fr
giditate licet plus si cōiungatur cum frigidi
tate ppter indigestiones ad eam maxime se
quentē. Et non solum in hac euandus est. sed
etiam in omni alia mala complexionē cerebri
simplici uel composita materiali digōne pre
missa uel non premissa scdm materie dispōnē
et obedientiā ad euandū. Et non solum ena
cuandus sed etiam diueriendū. scdōz cā supra
positos. Et q^u ad alterationes eodē mō p
cedendus est in mālū sicut in imālū dicitur est

Spāt tū de mālū mīlica exprimēs hui. di
xit. si cum mala p^olone fria fuerit materia q^u
sit mālū nālū aut frica. s. sit mālū q^u. s. mālū i
naturalis facta ex frate uel per fratis conge
lationes et ingrossationē uel per ipsi^o aduisti
ones ita tū q^u si fuerit p^o fratis aduistiōes nō
remanserit uestigiū aduistiōis in ea id est
non remanserit in ea caliditas ex aduistiōe
tunc calefac cum humectatione quia talis me
lencolia redditur frigida et sicca. Si uero
remāserit i ea uestigiū aduistiōis et caliditas
hui. si fuerit mālū inālū facta p^o aduistiōe co
lere l. sanguis l. i p^o mālū nālū ita q^u remāserit
in ea uestigiū aduistiōis tūc aliena q^u de
siccat aut calefacit. Et si cōtēnt^o dix. A.
humectatis ex lacrib^o et oleis et ep^ois et cibis
suple p^omixtis cū infirmitatibus itentis et remissis

qm q^u caliditas q^u remāserit i mālū ex adu
stione. unde i mālū aduista ex mālū radicali fri
gida ut frate uel mālū l. i ea remāserit uestigiū
caliditatis uicendū ē infirmitatibus remissis ut
p^omixta sūt aliq^u calefactionis remissis cū in
frigidatibus. Si hō fuerit ex aduistiōe mālū ra
dicali calē ut sanguis uel colē uicendū ē infri
gidatibus fortioribus. Qd si cū aliq^u mālū
p^oloni ccrebri pūgat aliq^u accēs forte dif
soluēs vntez et quertēs ad se curam. tunc ad
illud abiciendum recurrendum est ad p^orias
illius accēdis curationes.

Caplm. 3°. de grauitate capitis.

grauitas capitis ē ut sentiat
paries caput pōdero
suz ac si sup ipm aliq^u bon^o grane
cēt positus ue. ei applicatus et ma
xime cū caput eleuare et s^ostetare noluerit pa
ties. Que grauitas aliq^u ē pua ita ut nō ledā
tur per ipas opōnes p^ocipue animales mltum
manifeste. Et q^u ē magna ita ut ind cap^o do
leat et reduci dolo^o iste ad spēm doloris gra
uatiū. Accidit autē semp ut supra patuit ex
supfluitate hūorali mālū aut uapozali q^ugrega
ta in capite p^o mālū q^ugestōis. aut a toto uel alijs
mbris ad ipm fluxa q^u uel mālū ē frica et postea
mīlica et 3° loco sanguinea et ultimo colerica.
Quidāz tū dicit q^u p^o accidit a sanguine quā
a frate. Et que ē multa aut ē ap^oari q^uuncta
aut obstruatiō sine apate aut ē absq^u obstru
ctiōe et apate dixit. Bal. 2° mīcū solū quat
caput nō inducēs dolo^o et de ista ē h^o fmo.

Dixit ypo. 5° affo. in affo. mīlebrā educt
et. q^u aromatica grauedinē capitis faciūt p^o
euaporationē mltas q^u inducūt maxime tū h
faciūt in corporibus supcalefactis et reple
tis. Dixit hui. ad ipas iuuat euandū q^u que
nūt mē grauat. Et usus alect. az. i. puluina
ris mollis et suauis sup quo debite sūnet cap^o
ut nō sēuat grauitatē. In grauitate a mālū frigida
apponat succellus capiti post euandū ex mel
liloro floribus camomille et betonica. Cuius
signa nota sunt q^uum ad genus et relatione
infirmitatū q^u ad ipas h^o diueriuitatē hūor
sunt signa supradicta signa spēs hūoris gra
uatis. Et distinguit interea grauitas a remi
sa p^o sensus doloris et grauitatis q^utime. et quia
eger pax pōt caput eleuare. Et si aliq^u eleuat
cito depōit ipm et nō pōt ipm sustentare ere
ctus. Cura grauitatis capitis duplici p^ofici
instrumēto. s. dicit et potōe. oz ergo ut inhabi
ter aere tepatus uel ad caliditatem tepatā diuer
tent luminosus remotū a flatu austrinor i q^u
sint strata aromatica tepate caliditatis. Et som
pnus minuat degēs in gaudio et lencia et gere
fricatioes cōmitatus. et appōnes uentofaz in
spaulis et in natib^o et alias diueriōes paria
tur et caput leuiter pectinet. Libis utat bo
ni nutrimenti faciliis digōis quoz sūmat q^uti
tas pauca et sūt pot^o. Et eo^o supfluitates ex
purgent cotidie. Et oz q^u mālū digerat diuer
tat euentur p^o sup^o in curatiōe uel p^o instru
mentis potōis dēm ē. Et p^o inferi in sūma
de curatiōe sode dicit. Dixit ypo. 5° affo.

in affo. calidi & o sanie facies &c. q. calm hne
dine capitis soluit et idē dixit Aulc. de cura
emigrane. digerit. n. & resoluūt māz grauan
tem et azomata quentūt in dolore & grauitate
a mala op'one frigida et uaporib' frigidis.
Capit. 4^m de op'one cerebri.

o muis spēs op'ons p' cereb'
q'ingē uerūtū op'lo car
nosā p' rap ualdē q' in eo eueniat.

Attenuatoria aut et coartatoria
in eo euenire possit. Et n. attenuatoria in eo
q'ingē pōt ex cau et p'usione supra caput fa
ciēte accidē in cranco dep'ione ad inferiora
Et pōt q'ingē ex apate cōstringente meatus
uel uētriculos cerebri sibi uicinos et appo
p'ingētes. Et pōt euenire p' frigiditatem nī
mīaz q'stringentes aut p' siccitates nimias de
siccates et corrugantes. Et coartatoria in eo
euenire pōt multiplicatis in eo hūorib' op' o
nez faciētib'us. Et q' carnosā p' rāp p'ue
nit. Et attenuatoria curat cura apatis et cu
ra cāus siue p'usionis upra caput de q'bus in
fra dicē. Et curat cura male op'lonis fride
uī siccē. Ip'is p'termissis dicēdū ē de op'one
coartatoria. Et ip'a q'dez aut accidit in sba
cerebri et uētrib' et. Et accidit ex ea op'ia
uel aplia. Aut accidit in uenis uel arterijs uē
uērib' simul q' sunt in uelaminibus cerebri.
Et q' de op'one accēte in sba uel uētriculis
cerebri dicē in cap' de op'ia & de ap'ia. Re
stat ut de op'one uasoz uelaminū cerebri hīc
agendū sit. Pōt aut b' op'lo a quolz b'oz
fieri singl' & cōiunctim in dēis ualis repto.
Et n. singulis sua multitudine oppilare pōt.
Et s' a sua m'itudine g'ossit et uī siccitate.
Et malēcolia sua multitudine & g'ossit. Et
colera sua multitudine nō autem g'ossit nī
sit colera innālis ing'ossita. Et humoz
opillans uasa cerebri. aut ē in eo generatus
p' uas q'gestiōis aut p' uia q'uestiōis uapoz
in māz hūozalē. aut p' uia dēf. u' q' puenit ad
ip'm a toto uel ab aliq' seu aliq'b' p'icularib'
mēbris. Et sig' generis sunt g'uitas senā
ta ab infirmo in capite suo p' māz grauitates
et debilitas i op'ionib' hūorū sensitiuoz in trā
secap cerebri. Et s'm p'm sequit ip'az debi
litas in op'ionibus exteriop' sensitiuoz et maxie
uīsus et auditiu. Et p'uantio uel pauca exte
supfluitatū ex locis expurgationum cerebri.

Et dixit Gal. 2° tractatu. x. tractatū q' ē
i ca dolor et q' moderate obstructiōes fuerint
moderate sunt dolorose. fortes aut dolores
ifozuorib' sūt obstructiōib'. Et p'cedunt
ip'az dīssio cūonīs q' siue ex corpore toto uē
mēb' cōicātū cereb' & p'ossime ex ip'o capite
ut fluxu sanguis natiū uē fluxu hūiditātū p' pa
latū et os & nares aures & oculos. Et dīssio
exercitiū & fricatiōis & pectinatōis et lauatio
nis capis. Sig' & op' spēs s'm loca sunt. q'm
si op'lo fuerit i sba uētriculis cereb' aderūt
sig' ep'ie uel ap'ie i sba dicēda. Et si fuerit
op'lo in uasīs nō aderūt sig' ep'ie uē ap'ie. s'z
cū signis genālib' aderūt sig' alicu' mēp' su
pradēaz p' q' op'lo distinguit s'z cās efficiētes
sūt aut cap' hūozalitū sig' nota ex dēis supra

Lura op'ionū cereb' dupl'ci p'ficiē s'm
to. s. dicta & potio. Et dicta q'dē eligēda ē s'z
diuersitate hūoris op'lonis ex hys q' dēa sūt
in cura male op'lonis cēb' & hys q' dicē i s'eri.
Et potio ē q'ius ad digōnē dīnctionē & enō
nē adip' ēda ē s'm ea q' dēa sunt supra d' curōe
eq'itudinū capitis p' potionē. Materie tū
oēs tā ciboz & potū q' ēt medicīnaz debēt
ēē sūpte ex ap'itis & abstergētib' dix. A. Cura
tio ma sit cū electuarius ap'itis sp. Et dix q'
si eg'ritū. i. cā eg'ritudis fuerit uērositas i s'ro
maco suple l'oto l' alio p'icēlari mēb'. i. si op'
latio p'cesserit p' uērositate & uaporem a s'ro
maco l'oto l' alio mēbro p'cedēt & ascedēt
ad caput & ibi quērsū p' uia q'gelatiōis i mām
oppilantē purga. s. stomachū totū co-p' uel aliū
mēbrū mittēs & caput ēt si fuerit necesse su
ple & phibe in illis gnātiōē uapozum & gnā
torūz ascensū ad caput p'cedēs in hys scōm
cāi dēos & dicēdos in cura sode uapozū. Et
hoc facto restat intentio ad cām cōiuctā op'lo
nis capitis que intentio adipleē dixit. A. af
ferendo. s. capiti oleū ros dulce i. factū d' oli
nis p'fecte maturis q' in tali oleo ē aliquālis
resolūtiō. Pōt aut debet ēē oleū acerbū onfanci
nū q' sūptū ē q'strictiū & op'latiū. Et
admixtū dēm oliū dix. A. cū aq' d' octiōis ra
dicū. s. q' comedūt l' radicū aliāz resolūtiāz &
ap'itāz ut senugē & cordumē & s'itū hys. Et
s'ca ēdione p'dēa si nō sufficē ad curōnē admist'
ēdantia p'ia a capite dix. A. si cū masticatōis
b'. s. educēt b' māz op'latē. si cū p'itīs d' sear
q' masticā & educēt mās a capite. Et nō possit
A. hūaz cap. Vob. s' possit p'ies hys s'iles
c' d' sōda sup' & cū cap' purgus & sternutatoriū
& gargarisimant b' s'it educēt b' ip'az māz p' o
s'et ēt s'it masticatōis cap' pur' & gargarisimant
ac ēt odoramenta. ex hys q' ap'itū & resoluūt
māz op'lonū. Et adiunāt adh' s' p'ro electuario
rū & aliāz medicīnāz ap'itū & resoluētū
maxie b'itū respectū ad cereb'. Et illū cū
oleis resolutis supra caput. si cū oleo de ma
torana de amaraco & s'ibacio & s'itū. Et no
scas q' maiorana s'm omēs modū administratio
nis ei' magnā uiz bēt in ap'icēdo op'lonē cere
bri a cā s'ia s'cas. Dixit. A. q' cura op'lonis
p' p'fici ab s'z q'ietate q'z. s. nō ē ibi s'ia idica
ei' q' s'it ad cām op'lonis. tē ip'a ē facit. Et in
plet dixit. A. cū maturatōe. i. digōnē māc de
inde cū ēdione. s. l' totū uē mēbrū mādātia & ip
si capitis. Et postea cū asserbat q' sunt p'le
respiētētes caput ut supra p'auit dixit dēi cū
resolūtiōe. s. residui māc cū ep'is ēbrocis odo
ramis & gargarisimant b' & s'itū. Et s'itū. &
deinde cū maturatōe. Et hoc si nō sufficē cu
ra p'dicta ad curōnē p'fectā. tē itēz scipe & p
cede cū digestiōe māc. Et deinde fiat admini
stratio. s. ēdantū. & deinde fiat resolūtiō cū p'ie
dicta & sic toties donec curet p'fecte. Si
uero ibi ē s'ia indicatio ei' q' ē ad cām. ut q'z
sit in capite mala op'lo calida q'ucta ad op'lo
nē g'ossā. i. de mā g'ossā dixit. A. tē cura sit
difficilis. q'z mala op'lo calida phibet admini
strationē rerūz calidarū subulatiūz & ap'ien
tiū q' quēiunt in cura op'lonis a mā g'ossā co
q' ista calida augerēt ip'az malā op'lonē calāz

q̄ i cāu p̄dco dīx. A. oꝝ ut admistres p̄ apl
tionē faciētia q̄uis sint cala. deind si augeat
ex eis mala q̄ cala et excitefīnd sōda dicte ea
ad tps. Et succurre ei alterādo illā malā op̄so
nē cū infriantib⁹ ap̄oꝝiatia sup cap. s̄z sic i^a
infrigidātia ex eis in q̄b⁹ ē mollificā. i. p̄oꝝ
rop ap̄oꝝe ne vapores retineat et addat in cāz
op̄oꝝis. ac ēi ne p purā frītatē accat q̄stictio
et op̄oꝝia augmētū pp q̄d dīxit q̄ in dīctis in
frigidātib⁹ n̄ sit stipūctas. Si ēt aut i^a in
frigidātia talia p admixtione rep calidaz s̄b
tiliū. rēisse tñ castitatis. Cūqz sic p̄cesseris
et q̄scit ipsa mala q̄ calida redde ad ap̄oꝝione
op̄oꝝia. Et n̄ cesses sic op̄ari donec tota
tolat op̄oꝝ et adducat ad curā istā cāu. pōti i
uniuersali curōne morboꝝ ut n̄ cadat error i
op̄oꝝe.

Ca^m s^m de magnitudine et paritate cerebri.

Erebro accidit p̄nt multe
aliē spēs egriitudi
nū op̄oꝝis ut supra patuit q̄ si fue
rit ex p̄ncipus gñatōis n̄ recipiūt
curatiōē. Accit at q̄n̄ ut augeat s̄ba cere
bri ultra q̄uitatē nāles debita capacitati cra
nei etus q̄ pp q̄stringit p̄anicōs ip̄m tegētes
ad circūferentiā cranei interiorē. Et accit
ind ali q̄n̄ dolor leuis et pulsatio sentit coarta
tis arterijs et debita p̄hibita euētiōe et p̄ci
piū. gñitas capitis et p̄gñitia admodū et be
betudo in sensibus. Et cura ē p̄ dictā et pa
tione. Et dicta q̄d ē ut utat patēs regie ex
temuatiōe et maxie cū paucitate cibi et pot⁹ et
maxie q̄ sunt mlti nutriti et cū tollerantia fac
tus et ieiunij. Et potio q̄d in cōfione p̄ci
stat ad eūandū et maxie cū s̄ba copiosa. Et
accidit q̄n̄ ut dīnuat ei s̄ba a q̄uitate et nā
li. q̄n̄ accidit q̄uitas eius debilitari paucitā
te spū ei⁹. Et accidit ut p̄cipiat patēs ma
tus sine descensu ei⁹ ad an̄ioꝝia cū se inclina
uerit q̄ terrā. Et ut p̄lm seq̄ egriitudines
desiccates et regimē ex tenuatiōe ex lōgo iei
unio et multa abstinentia et euōnes fortes et ma
xime sup̄fluitates coytus. Et cura ei⁹ ē re
gimē qualescentū et om̄e regimē resumptiuū
et ultra delitiosa. Et p̄cipue usus rerum au
gumentū faciētia in s̄ba cerebri cū q̄uitate q̄
bñ digeri possint. Dicit Rabi moyses. z̄z
p̄tula suoz afforismoz auctoritate cor. In
amigdal ē p̄prietas saluadi cere^l s̄baz. Et ce
rebra cōmesta cere^m augmētāt p̄cipue cereb^a
passēz p̄pionū et p̄inguū galinarū et cerebrius
ānuat agni. Et s̄b faciūt ona forbilis recētia

Ca^m s^m de dolore i uniuersali. Sōma tertia

Uia tractanduz

est de dolore capitis et ipse de
bet esse exemplū curatiōis ut
dicit. A. s^l p^a reliqz egriitudi
b^a. i. reliqz dolorib⁹ oīuz alioꝝ mēbroꝝ. Et
q̄z ipe et q̄libz ali⁹ dolor cūqz mēbri fuerit
duplici curat regimine. i. generali et sp̄ali. Et
generale regimen ad implef iēū p̄lemēto in
q̄uonū curatiūaz q̄ frītur ad dolorē absolū

te. Iō placuit aī ca^m. de dolore capitis p̄mit
tere ules dictionē de dolore in q̄ explicabit
generalis cura doloris. Et q̄z unū frīoz
cognosci melius habita cognitiōe alteri⁹. Et
frīuz doloris ē delitā ideo iterū de delituz
ante dolorē s̄mo erit. Delitā ab Aīue. sic
d̄z ab Aīue. d̄z delectatio et a q̄bu d̄z leticia
mēbroꝝ. Catur. n. delitā in mēbro uel mē
bris dupliciter uno mō p̄ uenientis et p̄por
tionati obī app̄oꝝimatiōez ut appet in ore
s̄daci ei⁹ q̄ga in emissiōe sp̄matis. Et ut sic
dicit Gal. z^o de interiorib⁹. leticia est ylaris
sensus siue delectabil⁹ sensatio. Et Aīue. p̄l
z^a dicit d̄litiā ē sentire uenientē. Dicit Aīue.
collz. s^o delectatio q̄ ē frīa dolori n̄ ē nisi ap
p̄bētiō sensati tēpati. sic delectat⁹ sensus tac⁹
ex aqua calida et uisus ex colorib⁹ uiridib⁹
et gustus ex saporibus dulcib⁹ et auditus ex
amentis uocibus et odoratus ex odoribus aro
maticis. Dicit ē h̄ cā et h̄ diffinitio cōis et
generalis omnib⁹ cāis delitā et s̄b omni sp̄ci
delitā. Alio mō catur delitā ex reductiōe
mēbri a p̄ter nālitatē ad nālitatē suā. Et ut
sic dicit Gal. 4° de accidēt et morbo delitā
ē passio qua subito reducimur ad nāz. Di
xit Aīue. 6° theori. delitā ē ab extra nālem
habitudinē ad naturālē alteratiō. sic cū infir
mitas mutat in sanitatē de qua diffinitio d̄z
p̄t Lōciliator q̄ ip̄a potius māz denotat q̄
formā. Nō n. p̄prie delitā ē alteratiō sed ex
alteratiōe catur. Dolor quoqz op̄oꝝis de
litie q̄n̄ s̄b large p̄ omni malo sensu mēbro
rū q̄ mal⁹ sensus d̄z tristis. Alio mō stricte p̄
sp̄ali malo sensatiōe euētiōe in sensu tactus et
isto mō absolūte uocat⁹ dolor. Et catur do
lor i mēbris mēbro duplī uno mō p̄ cōuenientē
et impproportionati obī app̄oꝝimatiōez. Et ut sic
dicit Gal. z^o de interioribus dolor ē sensatio
tristis. Et Aīue. dicit q̄ ē sensibilitas rei q̄
rie. Et ē h̄ cā general⁹ d̄z cāis doloris et h̄
diffinitio s̄b ē general⁹ d̄z sp̄bus doloris.

Alio mō catur dolor ex cōductiōe a dispōne
nāli ad dispōnez p̄ternāz. Dicit Gal. q̄ do
lor ē passio q̄ deducimur ad id q̄d ē p̄ter
nāz. Dicit Aīue. theori. 6° dolor ē trāsmu
tatio rei nālis in rez extra naturāz. sicut san
tatis in egriitudinē. Dicunt multuz large lo
quēdo de delitā et dolore. ip̄i p̄nt aīe et cor
pori attribui. tristitia cū dolor anime est
et gaudiū est eius leticia. Et tristitia in ani
ma catur ex app̄bēsiōe obī in cōuenientis
siue dampnū inferētis. Et gaudiū ex app̄bē
siōe obī letificatiōis uenientis et inuamentū
adducētis. Delitā quoqz et dolor corpori
attributi p̄supponūt sensus. Nō cū delitā
tur aut dolent nisi sensibilia mēbra que uero
sensu carent neqz delitānt neqz dolēt. Di
xit Bordo. in lilio. in quolibet sensu pōt ēe et
inueniri delitā et dolor s̄m q̄ obtum illius
sensus est ei⁹ p̄portionatū uel ip̄oꝝportionatū.

Si eim anima p̄ quēcūqz sensus app̄bē
dit obiectuz cōueniēs letatur. cūz uero in cō
ueniēs tristat. sicut appet in uisu de app̄bē
siōe coloris uiridis q̄ aīa letat et de app̄
bēsiōe coloris albi ut niuis tristatur. et s̄līz
cū app̄bēdit p̄ audiuūz sonū suū letatur
et cū graue ut ignitruūz tristat. Et si ē est

dicere in alijs sensibus. **Sal.** tñ 4.º de acci-
denti et **Auer.** colligit 4.º. Et uere omnes
auctores uolunt q. dolor pprie sumptus ime-
diare sit accidens in sensu tactus et nō in al-
ro. Et similiter delicia. In pprie tñ et satis
mediate dicunt delicia et dolor erunt in alijs
sensibus a tactu. Dicunt enim q. oēs sensus
hnt organa sua cum sensu tactus. ita q. duos
habent sensus. s. pprijs et etiā sensum tactus
quare dicunt q. obiecta aliorū sensuum a tactu
quando agunt ut obiecta ipsorum sensuum. nō
causant pprie delicias uel dolores. sed in q.
tum possunt agere et agunt ut obiecta sensus
tactus qui est in illis organo sic causant pro-
prie delicias uel dolores in eis. Et sic innuit
Sal. 4.º de accidenti uerbi gratia in sen-
su uisus obiectus eius ut albedo pōt inducere
tristitiā in uisu mouendo ipm incommēdēt
et inpporionate et uiriditas pōt mouere ip-
sum cōuenienter et pporionate et sic albedo
causabit tristitiā siue dolorē in uisu et uir-
ditas delitiā. sed albedo satis mediate potest
mouere sensum tactus unde causabit in eo do-
lorem. Dixit **Bord.** delicia et dolor
aliorum sensuum a tactu dicuntur delicia uel
dolor animalis siue spiritualis. sed delicia et
dolor in sensu tactus dicuntur malis siue corpo-
ralis. Dixit enim **Auer.** pmi 2.º. pprietas
q. tactus omnibus sensibus est spissior et mā-
lior et magis retinet id qd recipit ex impres-
sione cōueniente uel incommēdente. ideo eius
sentire illud qd est cōueniēs cum natura et
obuiat est in aeris delitie et sentire qd est in
cōueniēs est deterioris doloris q. illud
qd alijs uirtutibus sensitiuis extrinsecis exi-
sit pprius. Dixit **Sal.** theoricē 6.º. q. de
litie et dolores nascuntur grauiorē in tactu.
quia tactus grauior est omnibus neq. in nō
rei sensate cito mutat neq. ab ipa re senten-
da cito peuit. Sunt eiz quoquo modo ad se
inuicē separata tactus et res sensata unde cum
paulatim tactus accedat necesse est grauius
eum ledat suple et similiter cōueniens magis
eum delectet. Unde alij sensus non tantum
dolent siue delectantur. uis enim cito a re
uidenda immutatur. s. a colore. unde paruas
paritur delectationes siue dolores. Et subdit
in hoc tactus et uisus in aliorum positi sunt
extremis in tactu et alij inter multos et paucos
sunt mediocres. Dixit **Bord.** ex dictis
patet q. dolor animalis siue spiritualis et mā-
lis et similiter et delicia possunt in eodez or-
gano simul coniungi. uerbi gratia tñ posset
esse tonitruū. q. ui motus aeris q. moueret ae-
rem inter aures existentem quietus superflue-
it q. sensus tactus aures cōprehēderet nimis
illā eius agitatōez. unde dolēbit tactus et sic
erit ibi dolor materialis. et auditus ex illo
tonitruo q. prehēderet in pporione ipsius to-
nitruū obiecti ipsius unde tristabit et erit ibi
dolor animalis. Dicunt tamē auctores et asse-
runt delicias et dolores esse sensibilitatē obui-
cōuenientis uel cōtrarij intelligunt q. delicia
et dolor sunt sensus nō aut q. sentiunt. Cum
eiz dicunt delicias uel dolores sentire intelli-
gunt id est causas deliciarum uel dolorum sen-

pire. formalitas enim deliciarum et dolorum
non est nisi sensatio. dixit **Bord.** dolor
et similiter delicia non est sensibilis sicut effi-
ciens sensum. sed sicut in formans sensum.

Sunt enim quedā efficientia sensum sicut
color in pariete et quedā in formantia sensus
sicut ydolum coloris parietis. ut quedā sunt
sensibilia immediata et p se sicut qualitates pri-
me et scde. Et qdā sunt sensibilia sic effectus
illarū q. litatū. Et ut sic dixit et dico q. dolor et
sua delicia non ē sensibile sicut cā pma s. sic
effectus cā pme. Conciliator ho pbat q.
dolor et sua delicia sentiāt. et arguit sic illud
uere percipit tactu q. ab alijs sensibili-
bus tact. discernit se cū extē. aut q. nil ali-
ud percipitur nisi ipm tale nāq. ē dolor suple
et delicia. Et declarās hoc in dolore dixit se
pe. n. percipit passio tristis ut tristitas siue tri-
stiditas. Et siue sentiē non raro passio tristis
absq. aliqua qualitatē primar. sed ut apa-
ret in coitu. Nam in eo nulla qualitatē pma
uel scdā percipit nisi sola quēiens cū que-
nienti quēiens q. ē delicia et siue erit in dolore
et opōito. Ampli. dixit ipse illud maxie se
si qd ē cā q. sentiāt reliq. q. pp qd unūq.
qd tale et illud magis. s. pp dolores sentiunt
alteratio subita et solutio cōtinui quare sub-
dit dolor non est sensus. sed obtus sensus.
Sunt enim dixit ipse dolor et delicia qualita-
tes inter passionē et passibiles qualitates.

Dicunt quidam delicia et dolor in sensu nō
peruenit ex perceptione speciei sensibilis ob-
iecti. sed ex medio organo contingente om-
nis nāq. sensus sit per mediu. 2.º de anima
Itaq. cū medius istud non excedit sed ppor-
tionatur potentie sensitiue dolorem efficit. in
receptione enim speciei solis propter fulgo-
rem pupillam contingentes dolor euenit. Di-
xit **Bord.** Non ē dolor sensibilis comune et si-
militer delicia. quia non est q. titas nec nume-
rus nec figura nec motus nec quies. Acc est
sensibile proprium quia non est color nec so-
nus nec odor nec sapor nec aliqua de qualita-
tibus tangibilib. primarijs uel scdā. est er-
go effectus sensibilis pprius quare relinq-
tur qd supra dixerat scilicet q. delicia et do-
lor est sensibilis. sicut in formans sensum aut si-
cut effectus qualitatē. Dixit **Auer.** 2.º d. ani-
ma. uisus et auditus non dolent ex eo qd ui-
dit aut audit scilicet dolore pprie sumpto.
sed ex eo q. tangit suple et similiter non deli-
atur quare dolor et delicia pprie sumpti at-
tenduntur et reperiunt in sensu tactus. Ex
dictis itaq. patet q. due sunt in genere cause
delitie et similiter doloris. una est proportio
gradis mēbro occurrens sensibili cāns deli-
tiā. Et alia est causa reducens mēbrum a di-
spōsitione pter naturam ad dispositionem
naturalem cāns similiter delitiā. Et simili-
ter in dolore una causarū eius est in propor-
tio uehemens mēbro occurrens sensibili do-
lorem cāns. Et alia est causa remouens ip-
sum a dispositione naturali et adducens ipsū
ad dispositionē pter naturam. Prima tñ
harū causarū duarū. Auctores relinquunt
ut notā. de 2.º tñ mō psequentes. Dixit

ergo de ea An. primi 2° in delicta. Causa 3^a
licet duob^{us} sunt comprehendere generib^{us}. unū
genus est eius quod compleret naturales su-
bito reducit ad hoc ut sentiat ipsa. 2° est
eius quod naturales p^{er}mutatē subito reduc-
tione ergo illud quod reducit mēbrum malum
complētem patiens ad complexiones natu-
ralem subito uel quod reducit mēbrum habens
solam suam continuitates ad unitatē subito
causat in illo mēbro delicta. Dicunt q^{uod} ma-
ior delicta causatur in approximatione rei de-
bite proportionate et delectabilis de per se
ex parte sensus et ex parte obiecti. et hoc ma-
xime in sensibus in materialib^{us} in quib^{us} ob-
iectum proportionatū potest effectum maio-
rem et fortiores inducere. Sed per accidēt
causatur uel causari potest maior delicta i
reductione organi sensus de dispositione p^{er}
naturas ad naturales et maxime in sensu māl-
licet tactu. Nam mēbrum dolens si remone-
tur a dolore maiorem percipit delicta quas
habeat mēbrum sanus ex approximatione et en-
tis. et hoc p^{ro}p^{ter} tristitia quas habebat dolens
cuius tristitia remotione causa est maioris deli-
cti etiam quia delicta in reductione mēbrum p^{er}
dicta magis subito inducit q^{uam} in approxima-
tione et entis. sicut etiam maior inducit do-
lor. De assignatione autem causarum dolo-
ris que possunt esse cause remotionis mēbrum
a dispositione naturali. Discordia uisa est or-
ta inter auctores aut etiam in dictis Hal. In-
quit Rabi. 2° p^{er}icula suorum afforimorum.
Medicorum aliqui p^{re}ter me cogitauerunt q^{uod}
da gatiē in causis doloris et inuenerunt in
pluribus locis eum fecisse ipsius causas unās
et est solutio continuitatis. Dixit enī in yle-
os calido solo est p^{er}mutatis et etiam in yle-
os frido q^{uod} yleos frigidus est cū coadunatiōe
Et sine dubio cum coadunant partes in mē-
bra loco uno p^{er} se alie sepan^t. reddūt g^o oia
h^{ab} ad separatōes p^{er}mutatis. Et d^{icit} hac re gal-
4° morboz et accētū et i p^{er}ib^{us} locis ē locu-
t^{us}. In p^{er}iculis h^{ab} d^{icit} mala p^{er}locē itē q^{uod}
mala 2° itē ē una d^{icit} cāis doloris. Et h^{ab} d^{icit}
ē sanū d^{icit}. A. Hal. h^{ab} cū p^{er}ificat licet. Et d^{icit}
istia h^{ab} fuisse hal. theorice 6°. f. q^{uod} aliq^{uod} ma-
le itelligētib^{us} ipz ad h^{ab} eā redūt. f. cāis doloris
ut cēntat. f. imediata cā doloris n^{on} sit n^{on} solo
p^{er}mutatis et n^{on} apli. i. n^{on} sit a^{ut} cā. Fuerūt autē
isti mori ex eo q^{uod} gal 4° de accētū uoluit. q^{uod} i
oi fū cāis dolor. Et ipi n^{on} potuerūt ymagi-
nari q^{uod} h^{ab} cēt possibile n^{on} ibi cārei solo p^{er}mut-
tatis. Et n^{on} itellexerūt q^{uod} gal n^{on} fuit ibi locu-
t^{us} dolore p^{ro}p^{ter}. Nam dolor p^{ro}p^{ter} i alijs sensib^{us} a
tactu ut iā d^{icit} ē n^{on} cātur. q^{uod} dolor p^{ro}p^{ter} sup^{er}ius
ē subita et uehēns altera. māl f^{uit} sol^{us} tact^{us} in
ter f^{uit} ē māl. Et iō p^{ro}cesserūt isti dicētes q^{uod}
calz dolorē n^{on} fac n^{on} p^{ro}p^{ter}ea q^{uod} p^{er}mutatē sol-
uit. f. ap^{er}itō. et dilatatō p^{ro}p^{ter} a p^{ro}p^{ter} ultra nā
les dispōnē. q^{uod} ultra quēdā dilatatō accēde
p^{er}mutatis solo. Et dixerūt q^{uod} frim ē dolo-
rē n^{on} effi^{ci} n^{on} q^{uod} ipz p^{er}mutatis solo comittat
p^{ro}p^{ter} māl nāqz spissitudiez quā fac. et agustatō
n^{on} ipm p^{ro}p^{ter}du^o seq^u ut p^{ro}p^{ter} ad locū trabant
u^{el} sp^{er} fūit et ut a loco separent a q^{uod} trabantur
Et d^{icit} An. i quodā suoz libroz. f. 4° de

accidēt. Hal. f. 3° finis illoz i tū p^{ro}cessit donec
opinari fec. f. eos q^{uod} oia sensibilia. f. quorūcū-
qz sensu nocuunt. i. dolores faciūt p^{ro}p^{ter} hū^o
f. aut p^{ro}p^{ter} separtione. f. q^{uod} fac calidū aut p^{ro}p^{ter} co-
adunatiōes q^{uod} facit fridus q^{uod} separtio sequit^{ur}.
Nigrū g^o in sensu uisus inter uisibilia dolo-
res effi^{ci} p^{ro}p^{ter} sue coadunatiōis fortitudinē et
albū p^{ro}p^{ter} sue disgregatiōis uehēntiā. et amap-
et falsū et accētū i gustatis i organo gust^{us} do-
lorē effi^{ci} p^{ro}p^{ter} p^{ro}p^{ter}ea q^{uod} fortiter disp^{er}it pōti-
cū h^{ab} sup^{er}. et stipitiū dolorē effi^{ci} i organo
gust^{us} q^{uod} uehēnter coadunant. uñ p^{ro}p^{ter} dubio
sp^{er}io. i. i^{nt}er separtio seq^u. Et fūit ē i adora-
tis et audit^{us} et p^{ro}p^{ter} h^{ab} i forib^{us} sonis fit dolor
iō q^{uod} disp^{er}it. i. separt p^{ro}p^{ter} mor^{is} actis forti-
tudinē cū si fact obuiat si fact. f. p^{ro}p^{ter} ab i
tra coadunatiōe organi audit^{us}. et An. f. 3° finis
p^{ro}p^{ter} p^{ro}p^{ter}ea q^{uod} gal. collz 3°. d^{icit} solo p^{ro}p^{ter}mut-
tatis n^{on} ē cā doloris. sic Hal. d^{icit}. Quare re-
stat ut cā doloris sic supra iā appuit p^{ro}p^{ter} Rabi
fit ipa solo p^{ro}p^{ter}mutatis et ē subita muta^{ti}o. 2° n^{on}
uñ ueladēdo fūit. cā doloris ē duplex. f. ma-
la 2° itē et separtio p^{ro}p^{ter}mutatis. et h^{ab} duplex cā af-
fignēda dolori d^{icit} itē d^{icit} Hal. 12°. terapēntice
ubi d^{icit} q^{uod} cāe doloris fūit. aut p^{ro}p^{ter}mutatis separtio
aut imuta^{ti}o fūit q^{uod} abhorret mēbra et d^{icit} g^o
f. et fūit d^{icit} i tegm^{us}. dolores f^{uit} q^{uod} icūbūt locū
aut p^{ro}p^{ter}mutatis solōne aut alteratiōes fūit
oñdūt. et h^{ab} idē uoluit de interioribus. 2°. Et
An. d^{icit}. Certe autē dictio. f. Hal. et uia
in hoc ē ut cōplexiōis mutatio. f. subita po-
natur gen^{us} ex quo dolor essentialiter puenit
mediate licet cū hoc genere cōtinuitatis solo
contingat. f. ut ē sit essentialis et imediata
cā doloris ita q^{uod} d^{icit} h^{ab} sint essentialis et ime-
diatē causa doloris. f. mutatio subita p^{ro}p^{ter}mut-
tatis et solutio cōtinuitatis. Et q^{uod} dolor a ma-
la cōplexiōe subito in equali possit impedire
puenire declarans An. d^{icit} Si dolor qui
cātur a mala cōplexiōe faciente solōne p^{ro}p^{ter}mut-
tatis ē in parte mēbrum ubi ē mala p^{ro}p^{ter}mut-
tatis et n^{on} est in hac eadē p^{ro}p^{ter} solutio p^{ro}p^{ter}mutatis.
Necessario sequit^{ur} q^{uod} ille dolor fiat imediata a
mala p^{ro}p^{ter}mutatis. Nam ut appēbit et discurrēdo
p^{ro}p^{ter} oia auctores n^{on} inueniuntur posite et esse
nisi due cāe doloris. f. mala cōplexiō in equa-
lis subita et solutio cōtinuitatis. ergo una re-
motā ponitur necessario alia quia necessario
ubi est dolor ibi est eius causa. Exptentia
autē declarat q^{uod} dolor repit^{ur} in aliquo toto
ano mēbro. ymo fm An. colliger. 3° in toto
corpore. Sed iposibile ē q^{uod} solutio iuncture
sit in toto uno mēbro uel fūit in toto corpo-
re uita remanēre ut 2° apparet d^{icit} interiorib^{us}
ergo oportet q^{uod} dolor existens in toto mēbro
in ea p^{ro}p^{ter} in qua n^{on} est p^{ro}p^{ter}mutatis solutio alia
habeat cām f^{uit} n^{on} nisi malaz p^{ro}p^{ter}mutatis. ergo
dolor imediata pōt fieri a mala cōplexiōe.
Apparet ē hoc ex eo q^{uod} res frigida applicata
mēbro dolores effi^{ci} ubi p^{ro}p^{ter}mutatis et coad-
nat in ipso mēbro. q^{uod} ibi soluit p^{ro}p^{ter}mutatis f^{uit} facit
et dolores ubi infrigidat tū ut in partibus p^{ro}p^{ter}
fundis mēbrum in quibus n^{on} causat solutiōne cō-
tinuitatis. Nam n^{on} cāeam nisi in partibus sup-
ficialibus quas p^{ro}p^{ter}mutatis et coadunat. g^o do-
lor existens in partibus profundis illius mē-
bri n^{on} habet causam solutiōis cōtinuitatis

h^{ic} ipam maliz cōplexionē frigidā. Et di
xit ostendendo illud idē p aliaz rationez am
plius mala pplexio inequalis subita efficit id
qđ adimplet dīfinitionē. doloris dīfinitio
enim doloris ē dixit Aue. sentire cōtrariuz
subito i primens. sed mala cōplexio subita ad
ueniēs est ipressa cōtrariuz. quia cōtrariat
cōplexioni naturali et est subito adueniens.
ergo adimplet dīfinitionez doloris adimplet
dolorē. ergo mala cōplexio subito adueniēs
immediate dolorē efficit. Et pbans hoc idē
Lōciliator dixit dolor inducitur a separatione
iuncture uidet i primi p motū locale aut saltē
per motum cū motu locali. Dolor autē cā
a mala pplexione subita cātur p motū alteratōis
pōt a motu locali separi ut pphycoz p. ymo
i hys mālib^{us} motū alteratōis ē pōt oī motu ut
p appet nālū l3 motus localis i uniuersū sit
pōt ut 3° p3 pphycoz qz appet q p motū
alteratōis immediate dolor possit induci. Et
2° pbat q ciliator h idē sic dicit. dicitur exi
qđā mediocritate et mediocri appropiātōne
pmaruz qualitatus. similiter dolor ei opposi
tus cōexistet in dīspōsitōne contraria earun
dem qualitatum. Ex opposito g^o causis
delitiaz ut dixit Aue. omnes doloris cause
duobus cōprehenduntur generibus. f. genere
mutationis complexionis cito. i. subito facit
et est malitia cōplexionis diuerse et genere so
lutionis continuitatis. Quod autē Aue.
ostendit coll3 3° q solutio continuitatis non
est causa doloris. f. est causa pplexionis q
facit dolorem quod probat. quia solutio con
tinuitatis est cum malo motu. et cōueniens
est ut tales motuz sequatur mala pplexio. Et
q etiaz dixit. q non sunt causa doloris due
res simul. f. solutio pplexionis et caliditas et
frigiditas sicut dixit Aue. quod decebit
quia iaz declaratus est in libro de anima q
iste sensus. f. tactus sentit post omnes sensus
scz qualitates quatuor primas ergo dolores
non sentit nec sentient ab eo sensu. nisi qn m
tus supabūt sua propria sensata. sicut accidit
alys sensibus. Similiter quia oculus nō do
let nisi pp nimiaz supfluitatē coloruz quādo
excutit uiaz tēperatuz uel mediaz et sic lingua
cuz saporibus et auris cuz sonis et odoratus
cuz odoribus. Et dixit si accidet huic sen
sui tactus dolor pp solutionez cōtinuitatis
tunc solutio cōtinuitatis esset suuz propriuz
sensatus. similiter solutio cōtinuitatis soluz
Et sicut oculus dolet pp supfluitates colorū
propterea quia suuz sensatus est de genere
coloruz et non est res que sit contraria coloris
f. dicit ipe solio pplexionis ē pp q accit qū
tates supflue et aīa scibit nē nisi ad qūitates
et gal. Et h pfitet qn dīx q uola man^{us} nē fuit
frida i sine tēpātē nisi ad appbēdēdū hria
et ob h^{oc} dīx Aue. appet q supfluitatē hrioz
ē cā doloris q sit i h scū eo q pap l mltū de
necessitate sūt sū eodē genē. et q ex dcis uī p
bare Aue. q sola alteratō q^o nīs sit cā dolo
ris. dīx q ciliator p tāto fuit qz Aue. solū cō
sidrauit q oīs pceptō doloris sit mediātē q^o
ne. f. p sīderādo q omne mox ipī. uī ē cā dolo
ris ut p sīderauerāt gal. et A. et alij auctores
q mltū ponēdū ē ēt solōnē pplexionis ēē ali

as cāz doloris cā mox pmutet. et maxie cū ali
organū imutet q. alteratō complexionis ut
appz in exemplo galī posito dīterioribus 3°
de colicam patiente ex humore uirco qui
adū uehēmēte dolorē sentiebat ut uidet itestia
ei^{us} terrebello pforari. Et cui^{us} fmo coll3 q
dolor ei^{us} nē erat adū uehēmē ex alteratōe q^o
nīs q facit ille uirco bōz f3 ex soloe pplexita
tis cū erit dolor pforatiū q nō pōt a fīate nī
tuo rōe alteratōis cāri. sed cātur a solone cō
tinuitatis sola et pp malitiā pplexionis solam et
pp utraqz simul potest fieri. Et declarans
Aue. d malitia pplexionis dīx q d3 ēē mala q^o
dī hīa nē qūis. Et p malitiā q^o nīs dī hīe illi
gim^{us} ut mltū i hīa fba q^o nē bēant māfina q nē
cōp q^o nālīs. deī nē aduēiat ei^{us} q^o eūca illi h
ria ita ut sit plexia l frā q erat. Et hī^{us} sibi
lis rei aduēit hīe sentit et fiet dolor g^o mala
q^o q cā dolorē d3 ēē dī hīa siue fīes et iēqūis
et nē frā nec qūis siue māfina. nā dīx Aue. ma
la q^o nīs māfina nīlō mō facit dolorē n3 sentit
ueluti si q^o mala q tā ē i mltis māfina corā
pit q^o nē pncipile et frā ē i pī ac si i pā ēē pnc
pal i pā. n. dolorē nē efficit qm i pā nē fīet et n.
o3 ut sentis ab eo qđ sentit patiā resāit nē pa
tiē pp dīspōnē māfina q i pāz nē mutat. ymo nē
patiē nisi pp cōtrariū adueniens q cam mu
tat ad id qđ non erat. Et signum huius dīxit
Aue. est q ethicam habens non tantum sen
tit inflammationem quantum habens effime
ram aut tertianam licet ethice calor calore
tertiane et multomagis calore effimere sit
maior eo quod calor ethice est mansuus
et in substantia membrorum principalium in
fixus. Calor uero tertiane est ueniens ad ul
cinitates calidi humoris ad mēbrū i quibus
adhuc ipsa cōplexio sic conseruata est natu
lis. et q sit conseruata apparet in eo. q si hu
mor ille abscessus fuerit membra manebunt
in sua complexionē naturali. Et mediante
ista complexionē naturali conseruata sit sen
satio illius rei contrarie et sic dolor. dīxit.
Aue. colliget tertio dolor sit quando mala
q^o nē dīat sup totū mēbrū. Et ista mala q^o a
medicis noīat mala q^o diuerfa qn hō dīat
super totum membrum mala complexio tunc
non sentit ipsam aut sentit stupidum. Et cau
sa huius est propter complexionem suam natu
ralem scilicet defectuz. quādo uero sit in par
te ipsius membri mala complexio extra natu
ram sentit ipsam per recessum bone comple
xionis. Sed quando bona complexio erit p
mutata tota non sentiet tunc dolorem. quia
non existit cum ea causa sentiens et erit mem
brum sicut mortuus. Et dixit Aue. in dīspo
sitione sanitatis etiam reperitur exemplum
proximū predicte. quoniam ille qui se in yeme
balneat si se cū aqua calida aut tepida lauat
accidit ei ex ipsa horripilatio qm corporis ei^{us}
qūitas ab ea ē longinqua et ei hria pro tunc.
Postea uero mittit ea et delectatur ex ea et
ita ordinatur ad resolutionem frigoris qđ in
ipsa erat agens deinde uero cum aliqua hora
in casa anterioris balnei sederit fiet corpus
eius aqua illa calidius et cum illa eadem aqua
repente eo inscio super ipsam probicietur.
horripilationem ab ipsa patitur et sentiet ex

ipsa frigiditatem. Ex quo apparet q' dolor
fit a mala complexionem fiente et non a frigi-
da quia cum dolor sit sensatio et sentire fiat
per aliquam alterationem et inuolutionem so-
lum fiet a mala complexionem fiente in qua in-
uolutio continue fit et non fiet a mala comple-
xione frigida in qua nulla fit alteratio et in-
uolutio. Omnis autem causa doloris oportet
et. q' uehementer et subito adueniat. oportet
enim q' alteratio ab ea proueniens sit excel-
lens et subita ad hoc ut dolor ex ea accidat.
et enim a non excellenti et paulatina transmu-
tatione non prouenit dolor cum non imprin-
tant tristitiam et non sentiantur. Et simili-
ter oportet intelligere de causa delitiae. Nam
delitiae et dolor non differunt in modo induc-
tionis. ymo in eo conueniunt. Dixit Aul.
nulla res que non subito. suple et excellenter
uenit sentitur. neq' delitiae ex ea habentur su-
ple neq' dolor. Galenus autem in regni
uideretur uelle q' ab omnibus qualitatibus q'
tuor primis dolor contingat. dixit enim do-
lores secundum quem incumbunt locum aut
continuitatis solutionem aut alterationes su-
bitas ostendunt alteratur. autem substantia
caliditate frigiditate siccitate et humiditate

Ex secundo regimini acutorum dolor fit
in corporibus sensibilibus quando in eis ac-
cidit alteratio magna subito distrabens ea a
dispositione naturali. que quidem alteratio
fit per multitudinem in qualitatibus agen-
tibus quando calefiunt aut infriquantur siccā-
tur aut humectantur. Quarto uero de acci-
denti et morbo dixit Gal' in sensu tactus acci-
dit mutatio sue nature propter fortitudinem
caloris et frigiditatis quia humidum et siccū
corpus super aliud corpus incidēs nisi cale-
faciat aut ifrigidet nō facit nocumētum ex
quo hult ut dixit. 12°. terapeuticē q' dolo-
rem faciat calidum et frigidum non autem
humidum aut siccum. 2°. quoq' mienit
dixit uehementissime cesalargie sunt secun-
dam caliditatem et frigiditatem moderate au-
tem secundum siccitatem. secundum humiditatem
uero nullus dolor dixit enim. Med'.
in suo de certificatione medicinarum humi-
dum inquantum humidum non inuenimus
causam fore doloris. Dixit Alexan. libro
primo cesalargie fortiores sunt secundum
operatias qualitates et maxime ex calore.
Ex siccitate autem non similiter generantur
uehementēs. humide uero qualitates nullo mō
inferunt dolorem nisi forte cum caliditate
aut frigiditate uel plenitudine humoris uel
ipsorum acredine coniuncte fuerint. Aue-
rois colligit quarto. humida uel siccā com-
plexio. dolorem non efficit nisi parum. Di-
xit Aulicena. licet unum ex generibus causa-
rum doloris sit malitia. complexionis diuer-
se non tamen malitia omnis complexionis
diuerse est causa doloris ymo calidum et fri-
gidum accidentaliter sunt causa doloris sic
cum uero non est eius causa nisi accidentaliter.
et humidum nullo modo dolores facit.

Ad predicta notant q' ut patuit ad causan-
dum dolorem oportet q' alteratio sit subita

et uehementis modo qualitates uehementer ex-
cedentes complexionem nostram potentes
uehementem et subitam alterationem facere
sunt caliditas et frigiditas. quoniam ascendit
ad quartum gradum. Siccitas autem et hu-
miditas non ascendunt ad ipm et si ascendūt
earum actio est paulatina. sunt enim respectu
caliditatis et frigiditatis qualitates passiuę
habent enim dixit Auerrois pro maiori par-
te plus pati quam agere. sicut caliditas et fri-
giditas habent plus agere q' pati. Per se
ergo et essentialiter immediate caliditas et
frigiditas possunt esse causa cē doloris siccitatis
uero et humiditatis nequaquam. ueritatem
siccum per accidens potest facere dolorem
inquantum est causa cause doloris scilicet so-
lutionis continuitatis. ratione constrictio-
nis et coadunationis partium membri que
sequitur ad siccitatem. Humiditas uero
nec per se nec per accidens propter suam mate-
rialem excedentem passibilitatem non potest
per se causare dolorem nec etiam per accidens
qui remolendo siue laxum faciendū mem-
brum non tamen soluit suam continuitatem.

Plusq' mentator tamen in regni probat
q' mala complexio siccā et humida per se et
immediate cēt dolores. et arguit sic. omnis
qualitas immutans bonam complexionem
in membro et inducens malam est uel esse
potest immediata causa doloris sed sic fa-
cit uel facere potest mala complexio siccā. et
etiam humida ergo 2°. nota est per Aulic.
qui dixit q' causa doloris est subita immu-
tatio complexionis a dispositione naturali
ad preter naturam. Sed. b°. patet quia com-
plexio est qualitas resultans ex quatuor
qualitatibus primis quare sequitur q' que-
cunq' illarum in proportionata fuerit immu-
tabit complexionem. et patet plusq' comen-
tator hoc argumentū demonstrare nō. Et so-
luto huius accipitur ex uerbo Galieni po-
sito quarto de accidenti cum uoluit. q' co-
lor sit propria passio. sensus tactus ubi innu-
it q' dolor potest considerari dupliciter uno
modo proprie prout est sensibilitas rei con-
trarie uehementer immutantis membrum
ut etiam uoluit Aulicena. Et sic mala cōple-
xio. siccā et humida non possunt esse immēdi-
ta causa doloris. quia ut patuit non possunt
ponere in membro subitam et uehementem
alterationem. Alio modo potest conside-
rari dolor large pro quacunq' sensibilitate
rei contrarie immutantis sensum. Et sic pre-
dicte qualitates passiuę possunt esse cause do-
loris. cum possint immutare membrum licet
diminute. Dixit Bordinus q' Aulicena
dixit q' humidum non causat dolorem nec
per se nec per accidens aduertere facit ad
id quod dixit sexto de naturalibus capi-
tulo de tactu. dixit enim. sensus nō apphēdit
sensibile fm q'uitatē derelictā in sensu a sensu
bilit neq' ē ista apphēdit nisi quādiu ē ibi
pa° et mot° et fieri. qm sens° ē pa°. Aut ut
cinat passio. et iō qm q'uitas derelicta nō in-
ducit passionē rōne sue sūtitudinis et paucitate
7riteratio nō sentit sic patz in ethica. illo igit

q̄ debilitat ip̄m̄ n̄ sentit̄ q̄z sent̄ tactus
n̄ ap̄hēdit nisi excellētias sensibiles. et tō sic
cū hūidū q̄z sunt qualitates passivae et debi-
les nō inducūt p̄se dolorē. Dñt calidū et hūi-
dū possunt dupl̄r eē cā doloris uno mō ut ma-
lā p̄p̄tōnē subito et uehēmēter possunt induce-
re. Alio mō ut malo motu p̄tūgunt ex quo
malo motu p̄tūcto ip̄s. ip̄a dicuntur eē in cō-
ueniētia sensui tactus. Et q̄z iste malus mo-
tus maxime ē in solōne p̄tinui ideo ut solūne
q̄m̄ sunt et cā doloris. Sic cū uero p̄ accēis
ut supra patuit pōt eē cā doloris et hūidum
nō mō. Et intelligatur p̄dicta de dictis qua-
litatib⁹ simplicib⁹ et puris. Nam siccitas et
hūiditas cū nō fuerint simplices s̄z cū calidi-
tate uel frigidityte p̄p̄te pāt eē cāe doloris
Sic q̄z mala q̄z tā simplex q̄z p̄p̄tōnē. cū nō
fuerit pura. s̄z rare p̄tūcta hūorali uel uapora-
li pōt eē cā doloris salte p̄ accēis in q̄tū sol-
ūat sua multa corpulētia q̄m̄. ip̄i hūores uel
uenositates ut appebit. Dixit Boet. s̄z so-
lutio p̄tinuitatis nō sit p̄se obit̄ sensus tactus
q̄z nec ē de q̄tūtatibus p̄mis nec de secundis.
Hūilo ē d̄ hys q̄z corūpūnt armoniā q̄m̄is
et p̄p̄tōnē corporis et sic senti ē. Quidā di-
cūt senti ē n̄ immediate. s̄z in q̄tū ē immediate cā
incōueniētie et disproportionis senti tactus.
h̄ tñ dēm qd̄i reputat falsus. uñ qd̄i alij dñt
q̄z solō p̄tinuitatis in rōne obit̄ cāntis dolo-
res n̄ ē cā immediate doloris. s̄z in rōne obit̄
disponētis organū hūi ē ei⁹ cā. Nam organū se-
lis tact⁹ ad h̄ ut p̄cipiat abiq̄s dolore d̄z eē
ordinatū et cohoratū curi. Cū ḡ accit ei solō
q̄tinui nō immediate cāt dolorē i eo s̄z facit q̄
p̄tōa q̄ n̄ d̄bēt eē expōitē reb⁹ extrinsecis ex-
ponātur eis ut aeri que res intrinsece obui-
tes ei indebite sūt cā q̄ sup̄ueniat ei imedia-
ta cā doloris ut caliditas et frigiditytas. et iste
mō solō q̄tinui disponit organū ad dolorē n̄
tñ effit ip̄s. et tō dñt q̄z p̄p̄tōnē alij qd̄
m̄bz sensibile solūctur in uacuo et n̄ p̄currēt
dolorē ad lo⁹ n̄ cāret dolo hōz tñ d̄z nil facit
ad m̄tē auctoz. et tō alij dñt p̄supponendo q̄
nullū sensibile cōe pōt senti immediate a sēsi
p̄p̄o nisi fiat ibi sēsi alij q̄z sēsi p̄p̄tō. et est
hoc et sup̄positū p̄p̄y et de anima. Et q̄m̄is
ita sit imediata tñ cā p̄ceptōis sensibiles cōis
n̄ ē nisi ip̄s sēsi cōe. n̄ ē dubiū q̄z cogni-
tio alij rei n̄ cātur in m̄tē nisi ab ip̄a re.
q̄z cognitōes iste n̄ sūt nisi sp̄s rep̄ cognita-
rū. Et tō s̄z sēsi cōe n̄ pōt p̄cipi nisi p̄-
ceptio sēsi p̄p̄o. tñ p̄ceptio sēsi cōi cāt
in mente sp̄s sensibiles cōis q̄ ē imediata
cā cognitōis ip̄i sēsi cōis. sic si dicē
q̄z partes d̄beat nigrescere. et n̄ possit nigresce-
re nisi p̄us recipiat rubedinē. ita q̄z rubedo
sit cā p̄ceptōis nigredis. et tñ cū nigredo p̄ci-
piē ip̄amet ē cā imediata p̄ceptōis sui. et dñt
siue p̄supponūt et h̄y q̄ uehēmēter et s̄bitā alte-
ratōes cāre dolorē ē dupl̄r. uno mō q̄z causet
dolorē p̄ egritudinē cāraz p̄us. h̄. ḡ. caliditas
in manu pōt excedre et alterare ip̄az ita q̄z cā-
bit in ea egritudinē q̄ postea cābit dolorem.
Alio mō q̄z cāet dolorē n̄ egritudinē mediate
sicut cū i manu excedit caliditas n̄ cāns egritu-
dinē i ea. et q̄z ita sit appet. q̄z tal̄ alteratō

uehēmēs et subita ut dicta caliditas manū al-
terans utroq̄z mō pōt p̄cipi a sensu tactus
et utroq̄z modo potest redire mēbz a sua nā-
li dispōne et adducere ip̄m ad dispōnem p̄ter
nāz. ḡ. utroq̄z mō pōt causare dolorē. Dicat
ḡ. ad p̄positū q̄ solutio p̄tinui n̄ pōt eē ime-
diata cā doloris. nisi eueniente aliq̄ q̄tūate q̄
sit causa sensationis. qua sensus sentiat solu-
tionem continuū. Est enim ymaginandum
q̄z res soluens continuum alicuius membri
alteret etiam ipsum alteratione quadam. que
alteratō nō facit in eo dolorē nec egritudinē
gladius itaq̄z soluens p̄tinui facit dolorem ma-
ximum soluendo continuum et euz hoc cāt s̄s-
tione illi doloris cādo in mēbro aliq̄ q̄tūa-
tē q̄ ē cā illi s̄s-
tōis et p̄ceptōis doloris. ita
q̄z in illo sensu erit duplex cognitio. una dolo-
rosa et alia nō dolorosa sed dolorosa nō pōt p̄-
cipi nisi p̄cipiat non dolorosa. et tñ ista co-
gnitio nō dolorosa ē causata a cognitōe dolo-
rosa. Si ḡ. querit ab eis que ē imediata cā
isti doloris respōdet q̄z solō p̄tinui q̄z ut pa-
tuit s̄sibile cōe potest eē imediata cā s̄s-
tōis sui. tñ ista cognitio nō pōt eē in sensu nisi me-
diantē s̄s-
tōe s̄sibilis p̄p̄y. sic nec iste dolor
pōt eē in mēbro nisi p̄ceptōe nō dolorosa me-
diantē sic ḡ. q̄cludunt q̄z solō p̄tinui ē effectus
ua cā doloris et illa q̄tūas mediantē q̄z dolor
p̄cipit ē cā dispositiua q̄z dolor causet et p̄cipi-
atur in mēbro. Sūt ḡ. in sūma imediate cāe
doloris due suprad̄e et n̄ p̄ies. nāz euz dolor
s̄sui tact⁹ attribuat p̄p̄. alteratōes fridaz in or-
gano ei⁹ qd̄ mēbz p̄sile existit p̄p̄ qd̄ dolor
p̄silib⁹ mēbris attribuit. euz excedēs et sub-
ito fuerit ip̄a alteratio. Et ip̄s organū n̄ p̄m-
tāt excellētē et subita. nisi comp̄lo mutatur
et solō p̄tinuitatis seq̄. q̄z n̄ sint alie cōe dolo-
ris imediate q̄z p̄d̄e due. duas corporis nās
p̄mutates q̄z n̄. s̄. et p̄p̄tōnē. Et tō q̄m̄or cause
doloris capitis q̄z hūic. uidet assignare 3.
p̄. c̄. de soda. Et dixit q̄z ois cā doloris mu-
tatio ē q̄z n̄is aut ei⁹ diuersitas l̄. solō p̄tinui
satis l̄ aggregatō abaz simul ad p̄dictas duas
reducunt ut p̄z intel. nti. Cōparans autē q̄z cili-
aroz inter d̄as duas cōis in fortitudine et de-
bitate ip̄az dixit q̄z solō p̄tinui maiorē do-
lorē p̄stat q̄z subita alteratio p̄p̄. uolēt et re-
pentinum occurrens de foris aut de intra.
Et enim repentinum alterans non est sic uo-
lentum sicut continuum soluens cum sit qua-
litas uel fortassis aliq̄d h̄ est quia demus ad
solutionem continuū sequitur alia causa
doloris scilicet mala complexio ex subita al-
teratione. non ergo tam grandis dolor altera-
tionem subitam sequitur sicut iuncture sepe
rationem nisi tandem ex ipsa subita alteratō-
ne sequatur separatio iuncture Et dixit non
intelligunt auctores. q̄z alteratio subita aut
subita continuū solutio sit in spontanea
quia non sentiretur sed intelligunt q̄z fiat in
tempore breui. ymo in quanto breuiori tem-
pore sit tanto minor sequitur dolor ideoq̄z
experimur quādo aliquis acutissimo quodā
instrumento inciditur et omnino repente. nul-
lum aut q̄z minimum dolorē senti eo q̄z non
solū alteratio. s̄z et operatio quelz alia tēp̄ et

quirit sufficiens in quo sensibile i sensu pos
sit impmere. Gal. 4. de accenti. et Auer.
coll. 3. ut iaz supra patuit uoluit q dolor nō
ē nisi in fieri. et iō sēp ē cū pntia cāe aq^a de
pendz. Gal. 2. mēmir uolēs pndere mōs
fo. onis qmunitatis cāpis dolorē. dix in eo
q dissoluit qmunitas homomeraz pūū sit do
lor soluit aut cā q corrodūt et q scidūt et que
tēdūt et q fortiter calefaciūt aut infrigidant
suple aut desiccāt et q pterūt qmūdūt ut quas
sant. Cāe aut male q nō sūt oēs cāe calefa
cientes aut infrigidātes. itaqz dix Alex. li.
p. c. d. cefalargia. dolor siue p caratice uitis
i. a cā exteriori siue senectico. i. a cā itero
ri sit. Sūt g^o exteriores cāe pmitie. et itero
res sūt aītes l. pūcte. Exteriores g^o sūt si c
cāus pūctio obuiatio ad aliud corp^o. corpus
icidēs qmūns pterēs l. pūctōes. Aet calid^o uel
frigid^o seu sic^o l. aliud siue ut ignis aq^a frī
gidū l. nix aut glacies et uēti. et accētia aīe su
pūctia et mor^o corporis fortes coy^o supflue
us et laborios^o sōpnus pūnd^o iordiat^o et ut
gille supflue. et appropiatō ciboz potūū l. me
di cāz calefaciētū l. infrigidātū uel dīccātū
et sūtia. Cāe fo iterores pūcte sūt aut aī
cedētes. Et pūcte qd sūt due cāe supradicte i
mediate alteratio sūta et sol^o qmūū. Et aī
cedētes qd sūt cāe māles hūorales l. uaporo
se. et hūorales qd sūt sūguis aut sūa aut col^a
aut mūia nāles l. iūales. simplices. uel qpo. te
qāntes uel nō apantes. Et uaporoze qd sūt
aut uērositates grosse aut sūtiles. Sūt ēt cāe
aītes ali qn qdē pōnāles. si c mēbri raritas
uel dēpnitas. et sens^o ēt mēbri acuitas ad qse
qns cāe aītis reducūt. Et similiter mala q^o
mēbri uicinantis uel cōicantis mēbro dolē
Et dicat^o cāz tā extrinsecas q intrinse
cas. qdā dolorē faciūt. qz mala q^o nē solūmō
sūto cānt. qdā qz solutōes qmunitatis solū ef
ficiūt. et qdā qz utiqz cānt seu cāre pnt. et bī
gratia inter cās extrinsecas. Aūc. pūū 2.
ex^m. ponēs d motū dix mor^o dolorē efficit p
id qd cū eo accit ex extēsiōe aut qmūsiōe aut
ruptura suple aut calefaciōe. qm mor^o calefa
cit ut patuit in fūmōe p^o. De cāis aut intrin
secis mīlib^o. A. uolēs oīdē qūo dolorē cau
sent. et d hūoralibus qdē dixit. hūores malī
dolorē efficiūt. aut cū ipoz qūitate. si c cum
mordicationē efficiūt aut cū qūitate. si c cum
sua mīstūdie extēdūt. aut ppterca q utraqz
qūgūt. i. qūitas et qūitas cū sūt mīstū et mordi
cātū. et pūctari^o oīs h^o. A. 3. p^o c^o d qūita
te sode accētis ex mērys. dix q mē hūorales
sūt. cā sode. suple et sūti cū qūqz doloris aut
p se aut p accētis. nō itellīdo p se. i. imediate et
p accētis. i. mediate qz mediatūb^o cāis imedia
tis supdētis. si c supdētis ē sūmī p se et p accētis.
i. itellīdo p se. i. p sūti corpulētā l. qūitē. i. cū
sua actōe. si c enī pducūt malā q^o nē. diuersaz
uel solūtū qmūū et inuelligēdo p accētis qn nō p
corpulentiaz neqz p qūitē siue actionis i. qse
cūtiue perducunt ad malaz q^o nēz uel solutam
qmunitatē. Et dēclans Aūc. qūo male mē hūo
rales sunt causē male cōplexiōis p se dixit
q complexio nō pmutatū p se a dictis mē
hūis nisi fm duos modos. i. aut ppter uel

astates aut pp transitiōē intelligēs p mēmi
tē malā qplōnē si cētē sic dēas eo. q cū sit in
motū indiget uicino. i. humore substantante
eas p uicinātē. itaqz. i. p malā qplōnē si cētē
si hūor calid^o aut frigid^o ē permixt^o. sed mē
bro calefaciēs aut infrigidās ipz cū sepeat
i. cūatur ipse hūor ab eo mēbro cui pmut^o
ē tūc finit et euāescit. i. mala q^o siens et non
facit moram de qua sit cura. sed eo euacuato
cito transit et liberatur. Per transitiōem
autē intellexit malā qplōnē factam. sic uocatas
qz tā transierit mor^o ad terminū et hūor tam
fixit impressiōem. dē enī h^o mala q^o si c et
affirmata qz iaz est in getato esse et potest de
ea affirmari q sit qd non pōt fieri de siēte
cū qmūne sit in motū. Dixit ergo Aūc. per
transitiōē aut qm hūor tā fixit impressiōē
siqz et affirmat eam et quāuis separetur hu
mor cūone l. resolutiōe. nō remanet qualitas
si cā ab ea. i. ipsa mala qplō. facta. q qūis in
qūū facta nō faciat dolorē ut supra patuit. nō i
qūū amoro hūore q fixit eaz remanet. et pōt
dici siens respectu quāquā pūū aliāz ipūis
mēbri que alterari pnt a partib^o hūit^o malā
qplōnē factas facit dolorē. Aut et quia etiam
nō amoro hūore predicto pōt dici siēs respe
ctu ulteriores grad^o ad quē mouet hūor ipse
i. sit facta respectu alie qūis possibilis re
manē post hūoris amotiōē. si c facit dolorē
Declaras fo Aūc. ubi supra qūo mē p se
mō dicto sūt cā solōis qmūti qūū dixit q mē
tū essētia. i. nā siue sit nā nālis siue accētali
p q soluit qmūū ē cā doloris p se fm semitaz
sōpnis qmunitatis. q agēdo facit qmū illud
i. mēp essētia siue nā mouet eas. i. mās et se
pat qmunitatē mordi cātōe et corrosiōe sua.
Et dixit mē q sūt mordicatione et corrosiōe nē
et solūm qmūū sūt cale col^aice. i. mē frigid^o
hūorales ymo ēt cibales solūtū qmūū sua mā
uentosabili. cum excitant et uentolantur a ca
liditate agente. que uentositat mora soluit qmū
quū p modum infra dicendum. Per accētis
uero mā humoralis facit dolorē. qm ipsa aut
ē apostemās aut nō apostemans. i. opilans et
facit dolorē per accētis qz nō facit cū sua nā i
mediate opōne uel apate. nā ad opōnē uel
apā sequit malā q^o et soluta qmunitas non p
se. qz opō uel apā per se causet malā qplōnēz
uel solutā qmunitatē sua actiōe i. p accētis et q
securi se hūit ista ad opilatōez et apā quicqz
igit p accētis ē cā cē p accētis ē causa cāci. Cū
igit opilatō et apā p accētis sint causa male q^o
nis et solute qmunitatis p accētis erūt cā dolo
ris Qd aut opō et apā sint cā male q^o nis p
qz p utā putrefactiōis sequētis ad illa seq^o ca
liditas et p utā suffocatiōis calidi seq^o ca fugi
ditas. Solutio aut qmunitatis seq^o ipsa dix
Aūc. qm mē qū mouet nā in corpore siue ut
expellant tanq^o supflue. siue ut destituantur
mēbris tanq^o nutritmentales et benignē non
recipiunt nec fit mor^o eaz nisi ex transiūb^o
nālibus. i. per uias nāles. i. debite apertas q
cā opilant probibēt ire mās. Et ad hoc seq^o
dilatatio sui et inflatio uiaz. Et cum dilata
tur uie pācte resistunt. i. transiū materie
uel resistunt. i. restant. i. materie i epe relidē

res ibi. et tal' m' ibi resident facit extensionē
Et extēsiō facit solonem q' nūm'at' u' seqē
ad op'ōnē solō otinuitatis. q' q' canales p
quos m' d'z moueri op'at'ur. tūc op'ō phibz
transitū et motum mēz per uiaz suā unde mē
mote dilatāt canales in sba coz. Et cum sic
dilatantur resistunt. et in resistentia fit exten
sio sbe canalis pp quod fit in eo solutio cōti
nuitatis. De materijs aut uaporabilib' quo
mō faciunt dolorē. dixit Auic. p'mi z'. nēro
sitas dolorē efficit pp extensionē. Et di
xit terti' p'. hoc facit uentositas duob' mo
dis. uno cū meatus naturalis per quez transi
re d'z cōstringitur. siue cū creat' ē a pncipio
strictior q' q'z quē extendit uentositas. et ex
tendēdo soluit eius otinuitatē. aut cū nō est
transitus in loco ubi est uentositas sed ipa
inquitit meatū. et facit puenire transitum nō
nālez. q' suo impetu facit puenire transitum
et foramē in loco unde transit. Et sic soluit
otinuū et facit dolorē. Sed uapor siue
materia uaporosa siue uentositas sbalis fa
cit sua qualitate dolorē. qualitate. s. acuta
mordicatura cala. Aut comprehensio mē
humoralis in locis ad que uel per que per
uenit uapor q' mām humoralē ipē uapor mo
uet. quam motam sequitur. aut mala op'ō aut
solō otinuū. et sic dolor. hunc etiam modum
pōt facere uentositas ipa grossa mouendo
humores quos inuenit in loco ubi est. Aut
ad que puenit. ymo h' modus motus humor
plus puenit a uentositate. q' a uapore. Et
dixit. A. uentositas siue uapor q'qz adueit
exterius ingrediēs corpus uel membruz per
poros eius cum multum fuerint dilatati. aut
per meatus alios mām festos. sicut cum i. re
ditur caput per aures aut nares. Et quādoqz
est eueniēns interius a causā intrinseca ex ci
bis u' humoribus uentositabilib' uaporabi
lib'. et tā uentositas q' uapor extrinsec'. adue
niēs pōt ēē frigida ut uet' septētrional' et ua
por eleuat' a lacunis et locis limosis. et pōt ēē
se calidus ut uet' meridional' et uapor salsu
ris p' azo natum caloz et siliuz. De intrin
secus aut eueniētib'. dixit Auic. humores a
cui. s. calidi nō generant uentositates sed
uapores. et qui sunt sanguinei sunt dulces mi
noris nocuiti sui q'itate q' uapores colici
s. sua q'itate magis nocēt sicut colici no
cent pl' sua q'itate. Ab hūorib' hō frigidis
surgit uentositas ut plus uapor hō ut param
l' raro. Et qui sunt fūci et retinentur sūt gra
uarii et tardi motus. Et qui sūt melancholici
sunt facientes tristitiam fixi minoris q'itatis
tis. et ideo nō sic grauant sed peioris sunt q'li
tatis. Et quādoqz prouenit dolor ppter
ambas cās sum'. s. extrinsecas et intrinsecas
et cāe quidē q'cūqz cū sunt debiles. dixit. A.
in quedā corpora u' mēbra imprimāt. et in
quedā nō. imprimūt enī in ea quoz sensus est
fortis acutus. et in ea q' sunt debilia natural'
u' accēti'. sensibilitas nāqz membri multa et
eius debilitas sunt causa dispositiua ut a qua
libet re occurrente patitur quāuis sit par
ua. Species doloruz diuiduntur aut essen
tial' magis aut accidental' magis. De diuisione

eius fm essentiam magis. Dixit Gal. z' de in
terioribus q' proprietates cuiusqz doloris
non ē accepta a causa faciente dolorē suple
et multominus ab alijs accidentalibus dispō
nib' ei euenientibus. s. a proprietate loci dolo
ris q' dolor est sensatio lesa. mō p'prietas sba
tronia lese est in ipō loco leso pp. g'. hui' p
prietatis diuersitatē membra lesa diuersos p
cipiūt dolores. Quidā autē ad diuersitatē
magis essentielles spēz dolorē reducunt euz q
sumit a causis fm q' alius d'z puenire a mala
op'one et alius a solutione otinuitatis. aut ab
utraqz. Et unaqueqz harum spērum diuidit
in factum a cā interiori et factum a cā exte
riori. et unaqueqz diuidit h'z uarietate causa
rum. Assignauerunt autem fm p'dictas diuersi
tates magis essentielles auctores quādecz gnā
dolorē. Et si aliq' genus aliud reperiret no
minatum ad alterum illorum. i. s. est reducibi
le. Colligens autem Auic. p'dicta. i. s. gnā p'
z'. dixit. dolorum genera que nomina hnt sūt
i. s. u' puritius exasperati' pūgitius com
pressiuis extēsiuis concussiu' sangitiuis
lariuius perforatiuis actualis stupefactiuis
pulsatiuis grauiat' fatigati' et mordicati
uis quos omnes dolores sparsim Auic. col
legit. maxime tamen a Galieno de interiori
bus z'. Est autē puritius dolor. dolor qui
dam leuis eueniens cuti corporis cum puri
ti quez pudorem nostri uulgar' sermone no
cant. Et causa eius dixit Auic. est humor acu
tus et salsus. i. h'ns acedine cum acuitate ma
laz op'ōnem cāns in cute et otinuitatis ei'
solutionē. Dolor autem exasperatiuis est
dolor p'cept' cum asperitate membri i quo
ē euenit enim mēbris nā lenibus cum exaspe
r' nē. ut cāne pulmonis et eius causa dixit Auic.
ē humor asper. i. asperum faciens. Dolor
uero pūgitius ē dolor quē percipit patiens
cū punctura mēbris in quo est ac si membruz
illud acu perforaretur. Et comment' hic dolor
panniculis. Et cā hui' dixit Auic. est bi or
extēdēns panniculum in latitudinem. Et ca
dit in hoc dolore diuersitas fm diuersitatem
panniculor'. Panniculor' enim aliquis extēdi
tur super aliq' mēbz. aliquis imoluit circa
aliq' mēbz. et aliquis otinuatur euz memb'o
q' mouet et aliquis cū mēbro q' non mo
uet. Et alī est panniculus cū motu et alī nō. et
alī est multi sensus et aliq' pauci Et alī accē
dit nocuētū in omib' suis partib' et alī
in una et nō in alijs. n' ergo est dolor in omib'
b' panniculis equalis. sed maior uel minor s. z
diuersitates p'dictas. in panniculo enī magis
sensibili dolor maior accidit et q'. Dolor
aut extēsiuis est dolor in quo patiens sentit
mēbz suū extēdi fm aliquam eius dimensi
onem. Et p'prie puenit neruis et laceratis. Et
cā ei' dixit Auic. est uentositas aut humor
q' neruū uel musculum extēdit. ac si ipsuz ad
suas trahat extremitates ppter q' ad ipsum
q'z sequit' spasm'. Et cū est a uentositate est
absqz sensu alit' grauitatis. Dolor autē
p'pressiuis est dolor in quo patiens extimat
mēbz dōens esse in loco constricto et coarta
to. Et cā eius dixit Auic. est materia que

membro suus coagulat locū. aut uentositas q̄
ipm coagulat ac si super ipm p̄primeretur
et runderetur. Et maxime appropat mbris
carnosis musculosis. Dolor quoq; p̄cussio
n̄ ē dolor ī quo patiens extimat mēbra do
lenta p̄cussio. Et cā ei? est dixit Aui. mā que in
ter musculū extendit et suus panniculus et p̄
nitatē soluit q̄ inter musculū existit et pāni
culū. Et musculus maxime proprius existit
Dolor autē frangitūus ē dolor profundus
in quo patiens extimat ossa mēbri dolentis
frangi uel ac si frangeretur. Et cā eius dixit
Aui. est mā aut uentositas que interponitur
media inter os et panniculū qui tegit ipm
Aut cā ei? est frigus quod illum panniculū
fortiter stringit. Dolor autem laxitūus
est dolor in quo patiens mēbri sentit extendi
absq; sensu alicuius actionis. et p hoc differt
a dolore extensiuo. Et cā eius est dixit Aui.
q̄ carnē musculi extendit. et nō ipm cordā. Et
id ad ipm nō sequit actio neq; spasmus. Et
est p̄p̄us carni musculor. et id uocatus est la
xatūus. ī mēbro laxo exis. quia muscu
lus saltē quo ad suā carnē in qua b̄ existit
dolor laxior est neruo et panniculo. Dolor
uero perforatūus est dolor in quo patiens
extimat mēbri dolens ab intus cerebello p̄fo
rari. Et est p̄p̄us mēbris duris et grossis
duas tunicas h̄ntibus sicut maxime ī testē
nū colon. Et cā ei? dixit Aui. ē mā grossa
ut sicut n̄tē. aut uentositas que retinetur in
ter duas tunicas illius mēbri que incessanter
ipm rāpit et in ipm penetrat stimulo ac si
cerebello perforaretur. Dolor acualis est
p̄p̄e spēs siue modus doloris perforatūus. dif
fert ab eo p̄p̄e s̄m magis et minus. Et causa
eius dixit Aui. ē materia. s̄ humorat grossa
seu uērositas recentis. s̄l̄ inter duas tunicas
mēbri in hora solū qua rāpit s̄ non mouetur
penetrans p̄t mēbri sicut mouet mā p̄foratū
Et d̄r acualis q̄ extimat patiens mēbri illud
dolēs ac p̄forari. accit aut maxie. ī testē
gelatib? s̄ p̄foratūus grossis. Dolor s̄o s̄u
p̄foratūus ē dolor diuinus et obtusus qualis
ē qui accit mēbris dormitantib? stupidis. et
nō d̄r stupēfactis. q̄ nō sentiuntur. s̄ q̄ obtu
se sentiuntur. ut quidā dicunt. q̄ p̄m sit a fri
gore sicut stupor. Et cā ei? ē dixit Aui. aut
fortis frigoris p̄fissio. aut poror penetrati o
nis sps sensibilis qui ad mēbri uenit clausu
ra cū ligatura. aut receptaculo rep̄o. q̄re nō
penetrat de sp̄u ad mēbri dolēs q̄ritas suffi
ciens ad h̄n sentiendū. Et nō ē intelligēdā
q̄ ligatura uel op̄o transitū sps sit cā dolo
ris in membro. ymo in eo causa doloris erit
una. s̄ de causis supradictis. sed est causa q̄
dolor sit stupēfactus obtus? S̄ mala q̄. s̄
gida p̄t ēē cā doloris et obtusidōis ei?. Et
ad hūc dolorē dicūt reduci dolorem q̄gelati
uū q̄ p̄p̄e dētib? cūit cū sensu manifeste fridi
tatis. Dolor s̄o pulsatiūus ē dolor in q̄ pa
tiēs pulsatiōes manifeste p̄cipit ad s̄titudinē
puls? uel ē d̄r pulsatiūus. et alibi absolute uocatur
p̄cussio uel pulsus. Dixit Gal. secundo de in
terioribus pulsare absq; dolore non est
nisi in artariis. Sed cum animal patitur

Nonnes aut erisipilā siue uulnere. tūc pulsus ue
te cū dolore sentit. s̄ ante cum sanū fuit non
sentit pulsare nec cū dolore nec sine. Et dixit
mēbra q̄ calida apata h̄nt sentiunt dolorem
in duob? temporib?. s̄ cū mouent et cū p̄mū
Et cū totus lacertus calido apate p̄p̄ēdēt
sentit dolor duab? reb?. s̄ cū dilatat aut mo
uet et cū caro circūdās sp̄s p̄mū q̄ est cā
pulsatiōis in mēbris calida apata h̄ntib?. Et
dixit mor? artariar? sit in mollib? apatib? et
malis p̄p̄ib? sine apate extimat sine dolore
Et in calidis ēē apatib? itē alibi artaria mo
uet absq; dolore. Neq; n. cū dolore mouet
nisi q̄n apā magnū ē q̄uis pulsatiō q̄ ē cū do
lore q̄ d̄r in calidis apatib? et magnis cūire
p̄p̄e artariis p̄inet. h̄c tū pulsatiōis ēē ī car
ne artarias circūdāt. dicim? p̄p̄ agustā loco
rū p̄cussor. uel p̄cussio appellat. pulsus. s̄ se
dilatāt. q̄d n̄ p̄tingit nisi in mēbris sensibili
b?. Et p̄p̄ h̄b? p̄cussio nō sit in p̄pleumonia
et pleuresi eo q̄ pulmo nō sentit et pleuresis ē
morib? q̄ ē in p̄niculo intra costas q̄ nō p̄ri
mit nisi p̄p̄ ossa. Alia s̄o loca q̄ sūt iter ossa
pectoris minime p̄p̄mū. Et artaria in bus
locis intra costas exis in p̄fundo interior
cor? ē. et p̄p̄ hoc nō t̄git pelliculas q̄ itra co
stas exis. uel mor? artariar? in pleuresi non ē
cū dolore n̄ senti. S̄ s̄o alibi lacertis q̄ sūt
iter costas apata p̄tingūt. n̄cō dilatāt puls?
ē cū dolore et sentit. Et h̄ dolor ī epe n̄ ī reni
b? n̄ in p̄lene. s̄ ē neq; in pulmone sentit q̄
n̄ diuidit ī bus mēbris nerui dātes eis s̄m.
Similz n̄ in pelliculis q̄ carēt pulsū. neq; in
carne molli q̄ artarias n̄ h̄z et alius similibus
istis membris hic dolor percipitur. Dicūt
ad hoc uel dolor causat pulsatiūus tria potissime
requirūt. p̄m ē q̄ mēbri sit s̄sibile z̄m q̄ sit arta
riolū z̄m q̄ mā sit ibi p̄cussas artarias p̄ quā
p̄cussatōes iduat n̄citatē euētiōis maior q̄
p̄us ēē ut p̄ h̄moneat artaria dilatatiue et q̄
strictiue p̄p̄ q̄. p̄p̄. Dixit Aui. cā doloris
pulsatiūus ē apā calz et n̄ frigidū. frigidū. n. q̄
cūq; mō fuerit siue durz siue molle. dolorē n̄
efficit. s̄ pulsatiūus nisi in calm quētat. nec ē
dolor pulsatiūus in calō apate accidit nisi ī s̄o
mō. s̄ cā apā p̄tingit et mēbri q̄d ei est uici
nus fuerit senties circa q̄d exis artarie q̄ s̄
p̄ pulsant. Cum n. mēbri fuerit sanus artarie
motus non sentit. p̄p̄ ipm? p̄funditatē. s̄ cū
infirmitatē et apatur ei? pulsatiō dolorē efficit
Luz enīz mēbri sanus ē mā ordinatiz mouet
s̄ cas apā sit iux artariā tunc ipsa p̄stringit
et inflamat. unde in ea mor? dilatatiūus sit uio
lēter. dilatāt ergo et mouet fortiter. ut possit
h̄n trahere acroz. et p̄ fortē motus p̄cussat ear
nē et sit dolor. Luz aut apā fuerit frigidū. q̄
nō inflamat artariā nō cāit iste dolor. Dicūt
hunc dolorē ēē cāri cūz inflamat artaria q̄l̄
cumq; sine apate. Dolor autem grauatiūus
ē dolor in quo patiens sentit rez grauez pōde
rantē illoco doloris. Et cā ei? ē dixit Aui. ē
apā in mēbro non s̄sibili sicut pulmone epate
splene et s̄l̄ib? q̄ sūt inuoluta p̄nicio sentite
et appēsa p̄nicipit sentientib? cū? apans gūi
tate mēbri ipm inferius trahant et sic p̄ci
piunt dolorem. Aui dixit Aui. cā eius ē apā

in membro sensibili est? sensus ista equitudo
iā destruxit sicut cācer in ore strāci cui? pon
derositas sentitur nec tñ dolorē efficit i ore
cuius ubi est. propterea q? sensus ei? destruxit
Dolor autē fatigatius ē dolor i q? patiens
mēbra sua fatigata sentit et uocat absolute la
bor. Et cā ei? ē dixit Aui. aut labor corpore
us et uocat tñc fatiga? laboriosa. aut cā ei? ē
hīor excedēs et uocat fatiga? extensius aut ē
uērositas et uocat fatiga? inflatius aut ē hīor
mordicās et uocat fatigatio ulcerosa. S3 de
hoc dolore plene ē dictū in smone p? tractata
de reg? e sanitatis. Dolor hō mordicanus
q? ē dī corrosiuus et alii absolute dī mortuus
u? corrosio ē dolor in q? patiens ymaginatur
aliquid incedēs corrodēdo et mordicādo ipm
Et cā ei? ē dixit Aui. hīor q? qūtatē hēt acu
tā p quā corrodit et mordicat et ppe attribuit
ut h dolor mēbris intrinsecis et p fundis et
s3 cutē positus. et p h? differt a dolore pruritū
uo siue pruriginoso qui cuti et mēbris ex
trinsecis appropriatus est. P hūq? mētor dī
xit q? dolor aliq? mō nō dī dī ex toto gene
re pternāz q? illa opatio dī dī ex toto ge
nere pternāz q? rōne sui generis remouet to
talit a corpore sano et rō est q? nulla nālitate
uidetur picipare. mō dolor nō ēz gen? remo
uet a corpore sano. sed solum fm formā sensa
tionis et bigratia in dolore q? sideram? duo. f.
sensatio q? ē sicut gen? et ēz hoc nō remouet a
corpore sano et q? siderat for? s3 statōis q? est
pternāz. et ēz hāc formā s3 statōis remouet ab
eo qd ēz nāz. et declarā hoc in ex? dixit in
corpore nālitate s3 hūte in s3 statū tact? s3p dī esse
s3 statū ex obīo illi s3 statū pportōnato. s3 in do
lore semper sensui tactus apporimatur ob
iectum improporionatum. et iō fm h? dolor
pōt dī ex toto genē pternāz. Sēu? hō q?
Hal. dīx q? nulla opō lesa quocūq? fuerit lesa
pōt dī nec ē ēz rei s3 statū ex toto genere pre
ter nāz. qm si aliq? ēē tal? maxie ēē opatio
corrupta. sed opō corrupta nō ē ex toto genē
pter nāz. eo q? nō al? immutat s3? in opōne
corrupta. seu in dīspōne dō orosa q? faciat in
opōe dīnuta i? adaucta g? nō pl? dī dī opō
corrupta seu dīspō dolorosa ex toto genē p
ter nāz. q? dīcat opō dīnuta nō adaucta et
gratia in s3 statū uis? sic in opōe dīnuta uis? cō
sideram? o?m uidē. et q? sideram? ipz nō uidē
sic dīz. ita in opōe ei? corrupta. q? sideram? oc
culū uidē et q? sideram? ipz nō uidē q? dīz. sic g?
in uisione dīnuta q? sideram? malitiā uisionis
ita et i opōe ei? corrupta. et s3 in s3 statū tact? in
opōe ei? dīnuta q? sideram? cū sentire et nō sentire
qd dīz. et s3 in opōe ei? corrupta ut i dolore et
sideramus cū sentire ut calz et frigidū. s3 nō s3
dīz. q? s3 statū illū itē? q? dībeat. et tādē dīx q?
iō aliq? opō pōt dī ex toto genē pternāz. et
aliq? nō. q? una sit a potiori cā quā alia. et q?
in facta a potiori cā ē peior dīspō iō dī ex to
to genere pternāz respectu illi. Thomas
hō dīxit. q? gal. 3. de accitū c. de accitūb?
q? s3 in accitūb? sensu extrinsecop post q?
declarauit quō in gngz s3 statū accitū triplex le
sio exeq? et dīcit. ē ei aliud gen? accitū qd
dolorē appellam? et ex gbus et hīs thomas

iposuit Gal. q? ipse uoluit dolorem nō ē ali
quā dī trib? lesionib? et sic ē aliud a lesi one
q? dīcit thomas q? dolor nō ē actio lesa. s3 ē
sensatio lesionis. q? ē aliqd sequē sensatōem
lesionis siue ē sensatio rei ledētis. Et tādē
dīxit thomas q? aliqū sensus hēre opōne cor
ruptā ē dupl? uno mō rōe obī p? impmētis
Et hō mō rōe obī z? impmētis et exēplificās
b? in sensu. gust? dīxit si in sensu gust? sit cor?
sic q? oia appēat amara. tñc et s3 statū duplex
obī impmētis in ipz. Et p? ē hōr aut uapor
amar? uenēs ad linguā et p? imprimens in cā
et fm ē aliq? cibariū uel aliqd occurrēt lingue
z? impmētis in cā. Dīxit g? thomas q? nlla ac
tio corrupta nec dolor ē opō corrupta rōe p
mī impmētis s3 rōe z? sic. h. q. i dēo ex? gust?
sentēs sapore amax pmi impmētis iudicat
qd dīz q? iudicat ipz ē amax sic uere ē Sed
sentēs sapore secūdi impmētis qd hē ē dul
ce iudicat qd nō dīz q? iudicat ipz amax cuz
nō sit. erit g? opō illa gust? actō corrupta rōe
secūdi impmētis. et nō rōe pmi S3 et in do
lore nā si fuerit a mala opōne calida q? est p?
imprimēs iudicat tñ cā caliditate iudicat re
cte s3 si ei occurrat postea aliqd obī min? ca
lida z? impmētis in fm tact? iudicat illū ēē cal
gidū. et sic nō iudicat recte cū sit et calm. Et
tādē finalit dīx thomas q? dolor dī dī ex to
to genē pter nāz rō ē q? dolor si q? ēē in mēbro
unā rē c? nulla ps liberet hōi sano. nā s3 statū aut
malā opōne aut solutā q? tūtatē quaz nlla i
hēt corpori sano. Dīcūt alij q? dolor ē actō
corrupta et ex toto genē pter nām sic et oēs
alij opōes corrupte q? nllō mō ēz nāz pōt in
ēē. Iudicat. n. siue picipi qd nllō mō ēz nāz
pōt iudicari i picipi. Cū tñ dīcūt fm nāz intel
ligūt nālitate cū q? stat sanitas. nō nālitate cū
q? stat uita. q? cū tali nālitate pōt stare morib?
Et dīcūt q? Hal. in et hīs adductis supra per
thomā nō uoluit qd thomas dīx. s3 uoluit q? n
ois opō corrupta adueniēs in s3 statū tact? sit in
dicare unū p altero s3 ē unū aliud accitū q? uo
cat dolorē. Et dīcūt q? aliq? opō dīminuta uel
aucta pōt ēē ex toto genē pter nāz ut q? ē tal? q?
nullo mō pōt in cē fm nām. Cū g? Hal. dīxit
in regni q? opōnes q? nō erāt ex toto genē pter
nāz erāt aut dīminuta aut aucta. dīx uerū tñ
cū h? stat q? aliq? dīminuta siue aliq? adaucta
sit ex toto genē pter nāz. Et dīcūt istī et cōi
ter oēs q? opō ablata ē ex toto genē pter nām
q? i ea auferit cēntia et forma obīte. opōnis.
Sūt autē qdā dīstringētes. dī opōnib? et dī
cētes ipas ēē dupl?ces. qdā q? necessario reg
runt et faciūt ad cē individui et qdā q? nō neces
sario. q? nō faciūt ad cē s3 ad bñ ēē. Dīcūt
g? q? ablatio opōnū q? faciūt ad cē. ē ex toto
genē pter nāz q? nullo mō fm nāz pōt in cē. s3
ablatio opōnū q? faciūt ad bñ ēē aliq? cap pōt
ēē fm nām et nō ex toto pter nāz. p3 hoc dī cēci
tate ex generatōe q? ē ablatio opōnis et non ē
pter nām. ymo ē sanitas ei? in quo ē et q? sic
sit p3 q? talis cecitas nō ē cā morbi nec mor
b? nec accidens. Distinctio autē accitūalum
speciez siue modoz doloris multatiam su
mitur. uno modo fm diuersitatem partium
q? occupat. et ut sic dīcūt tertio colliger. de

loz quiddā fuit in corpore toto et quā in uno
membro ut plūb. et qui pūctū totū corp⁹ dicā
tur labores siue laborioſi ut ſupra de dolore
fatigatio dictū fuit. Et qui ſūt in uno mēbro
Alius ē in mūſculo. alī in neruo alī in corda
alī in pānicle. alī in carne. alī in cuti. et ſi
alī ē in capite. alī in ſtōaco. alī in altero mē
broz q̄ ſitū ſ organicorū ſenſibilū. Et rursū
qui ē p̄p̄t alīcū mēbri et nō cōis totū. Aut eſt
in eo p̄ p̄p̄tate. qz in ſba ipſus mēbri p̄ cām
māſuā in eo doloris. aut eſt in eo p̄ cōitatem
alteri mēbri alīcui⁹ ſ totū corporis. Et h cōi
tas dicitur Aut. tēcy p̄ alīa ē abſoluta alīa
nō abſoluta. et abſoluta cōitas ē ut ad p̄tē mē
bri doloris ex toto ul' mēbro cōicāte nō pue
niat aliqd corporeū penitina niſi ipz nocumē
tū. nā cōitas abſoluta ē hīſſima cōitas. et ue
riſſima cōitas ē q̄ ē in maiori dependentia et
ē in qua ſolū nocumētū cōicat. Et iō ſtatiz cū
ceſſat paſſio a loco cōicāte ceſſat ab eo cui cōi
catur ul' ſaltē non remanet in eo tēpis ſpatio
de quo ſit curandum. Gentilis tamen dicit q̄
in cōitate abſoluta nō cōicatur nocumētū ſolū
ſz et cā nocumētū ut dolor. et cā doloris. ratio
ē qz effect⁹ q̄ in eē et in p̄duci depēdet a cā nō
pōt recipi ſine ſua cā. ſed dolor cōicat⁹ mem
bro alīcui ut capiti ē effect⁹ depēdēs a cā in
eſſe et p̄duci qz ē actio leſa g. ipſiſſibile ē q̄
repiat in mēbro illo qn in ipſo repiat cā ſz
et cā illuz. Et qz cā doloris ē aut mala q̄ uel
ſolutio q̄tū. qz q̄ in illo mēbro ſit altera ip
ſaz uel abe ſiml. Et dicitur licz qdā dicāt q̄
ſolū q̄tū nō poſſit cōicari de mēbro
ad mēbz ab illo diſtās ex dolore exiēte in mē
bro cōicāte. tñ dico dicitur ip̄e q̄ ex forū q̄paf
ſione pōt mēbz q̄bi in cātū q̄ ex illa q̄tūe
fiet in eo aut fieri poterit aliqua ſolū q̄tūi
tatis. Credit tñ q̄ dolor facit in aliq̄ mēbro
ex paſſione ad mēbz dolēs hēat p̄ ſua cā q̄iū
et aliq̄ modū male q̄ nō. q̄ mod⁹ male cō
plōnis cātuz ab ipſo dolore mēbri cōicātis. nā
ip̄e q̄ſiderat q̄ in mēbro fortiter dolere ſunt
duo. ſ. ip̄e dolor fortis et cā ei⁹. Et mēbz g
cui cōicat pōt incurrere nocumētū ul' a mala
q̄ ne mēbri cōicātis cāte ſucceſſiue malā cō
plōnē in mēbro cui cōicat. Et h dolor ſic ſdu
ctus licz redueat ad cōitātē abſolutā tñ nō eſt
hā cōitas abſoluta oīo qz talis mala q̄ ſic i
ducta hēt magis rōnē fixi et pmanētis et ē
qz poſſet iſta mala q̄ cōicari ei a mēbro nō do
lere. pōt ēt mēbz illud incurrere nocumētū a ma
la q̄ ne in eo inducta a dolore mēbri cōicātis
p̄ut dolor ē triſti et mala ſtātō. uñ aliq̄ mala
diſtēpies cābī in ſpū mēbri dolentis qui
ſpūs diſtēpius poterit ſucceſſiue ſpūs diſtē
pare uſqz ad mēbz illud cui cōicat et fiet ab
illo ſpū in eo mala q̄. et inde dolor. et reduci
tur ad cōitātē abſolutā et qz tal diſtēpies
ſegruz malā ſenſationez. ſ. dolorem mēbri
cōicātis. mō hoc dolore remoto ceſſat illa di
ſtēpies. et ſi h dolor ab ea pueniēs. hēt enīz
maxime rōnē depēdētis cū iſta diſtēpies ſit
pōt qdā in p̄p̄tōis q̄tatis q̄ ſit exceſſiue
in qdā q̄tis. Et dicit Gentilis de uidentur
ſuiſſe hā mēs Aut. q̄ ponēs ex m de hac cōita
te i ſoda dīr. q̄ ē ſic ſoda ſcā in tetano et ſpaf

mo. quaſi uelit q̄ ſoda ſequat⁹ fortitudinē de
loris tetanoſi et ſpafmoſi. Cōitas autē nō
abſoluta ē ut ad ſbz mēbz cui cōicat pueni
a mēbro cōicāte mā hūioſa aut uapoz et
iſta eſt cōitas nō ſic uera. qz nō ē ſic inōpen
dens cū mā in mēbro illo recepta hēat rōnēz
cāe q̄iuncte et p̄ſe ſtātis ſaltē fm notabile
tēpis et p̄p̄tē cūz mā ſuēt hūioſalis. iō dicitur
Aut. q̄ cū ex mēbz. ſ. mēbz mandantis ſar
gunt mē. ſ. ad mēbz cui cōicat. ita q̄ et omni
dolore circūſcripto in ipſo mēbro in q̄ ſunt
recepti. tñ ille dolor dī fieri p̄ cōitātē nō ab
ſolutā. Et oñdens Aut. q̄ a dolore facto p̄
cōitātē abſolutā pueni alī ad dolorē p̄ cōita
tē nō abſolutā ſine ut qdā dicitur q̄ ex dolore a
mala q̄p̄one ſine mā pueni alī ad dolorē ex
mala q̄p̄one cū mā. dicit q̄ q̄tis ſit q̄tatis ipe
dicens cōicāte mēbro alīcui cā ad ap̄hēdēdā
mās ledentes fm duos modos. Et p̄mus eſt
ut illa q̄tatis corumpat mās bonas quas in
uenit in mēbro ipſo aut corumpat nutrimentū
ad ipz pueniēs. Et 2⁹ eſt ut ponat illa q̄tatis
mala mēbzum ipſuz receptibile malarū mēz
q̄ dupliciter ſit p̄ qz ſit attractiū mēzū
ſicut ſi caleſcat mēbz ipm ab illa mala quali
tate. et caleſcat⁹ attrahat mās ab alijs. 2⁹ ut
p̄ illā malam qualitatem debilitetur membz
et debilitate reſiſtentie recipiat mās ad ipſuz
aduētiētes ex corpore toto uel aliquo ſeu ali
quib⁹ mēbzis. Alio modo diuiditur accē
taliſter dolor. rōnē diſpōnis corporum q̄bus
accidit. nā alius ē q̄ accidit ſubito corpori ſa
no. et ex h cā admiratiōnē qz non ſic appet
ei⁹ cā manifeſte p̄parata. et alius accidit cor
pori hūti egritudinē et nō cāt ſic admiratōez
Aut accidit corpori mēti ſp̄s. at corpori pau
ci ſp̄s ſeu corpori latoz poroz uel ſtrictorū
Ul' corpori hūti q̄p̄onē ſilēs male q̄p̄onē ſa
ciēt dolorē aut hūti q̄rias. Et diuidit 3⁹. fm
diuerſitates cāp in fortitudine et obilitate qz
alius eſt intenſus fortis ſiue magnus et alius
eſt remiſſus debilis ſiue paruus et alius medi
ocris. Et dolor fortis ut exp̄pliſcat Aut. de
ſoda aut eſt fortis ualde ita ut cum obuiat ſo
da ſimipit⁹ infantis ſuple uel pueri ſcma ha
bentis. oſſa ſeparat ipſum et frangit cominiſu
ram eius qd accidit p̄ multam attractionem
mēz que ſit ad caput eius. Et dicitur. Forz. in
uizis exiēs in capite uel in alio mēbro nobi
li. p̄duci ad ſpafmū et reſolutionem uirius
aut ē fortis ſed non ſic ut ad illa accidentia p̄
ducatur. Debilis uero eſt qui non uehemēter p̄
cipitur moleſtus. et mediocris eſt in illos me
dius. Et ſub hac diuiſione dicitur Forz. po
teſt reponi alia diuiſio ſumpta p̄n accidētia
q̄tatis dolorem ſiue illa accētia ſint egritudi
nes ſiue nō. Itaqz dolorū alius perducit ad
accētia in mēbro in quo eſt ul' i alio illi cōi
canti uel in utroqz et alius non. Et inſuper ē
etius a diuiſio p̄n accētia non q̄tatis ad ipz
qz alius ē cum accētie complicatus et alius nō.
Et rursūz alī ſequit⁹ egritudinē ut febres et
alius nō ſequit⁹ alīa egritudinē. ita q̄ nō eſt ac
cētis alteri⁹ egritudis p̄ter ſuas cās. Diuidi
tur et dolor fm tēpora multip̄. p̄mo. qz ali
us ē ſeperabilis et alius eſt firmus inſepera

Tis fuisse in uita sua etia si omnibus diebus
 nite sic fuisse infirmus. quapropter dif-
 ficile est spes dolor bene posse declarare et
 ostendere eo qd nos in hoc plm alys crede-
 re. Et ut certi ficemus dicta illius qui nec in-
 telligit n3 scit dicere quod sentit pp labores
 et pignitiaz et mollities eius et dato qd sentiat
 et intelligat. n3 denotare et bñ dicere ignorat
 ad hoc eniz hñus nō modica necessaria ē. aut
 ē forte dolor in seipō talis ē qd pphendi n3
 dici nō ualeat. quapropter signa qb3 dolores
 specificē indicem nō bñ sunt ab auctoribus
 peracta. qdā n3 ex supradictis i spēs i pō
 rñ add3 quicquid simi possunt. et qdā ex dicē-
 dis hic et alia ex hys q in pñclari3 singloz
 mibz dicent colligi poterūt. dixit Gal.
 2. de interiorib3 q dolor nervoz extē3 est
 et pñdus. s. fm plm. quia ut plm nervi in p
 fundo corporis sunt situati. Et si ille intelli-
 gē cordiz dolore exceptis cordis exteri3 po-
 sitis. sic sunt corde qb3 digiti dilataur. Et
 dolor nervi mīme gescit nec in latitudine extē-
 di. Et cū dolor nervi cap pñerit et sursum
 ascenderit. tūc in illa hora spasmus i toto cor-
 pore fieri incipit. ut añ et retro teneat. s3 cum
 dolor nervi cap nō pñerit. ipēs hec spasmū
 mīme adueniet. Et dolor pelliculaz dilata-
 tur q3 quadā coābulatōe. et fm plm est equal-
 mīsi distētiā faciat in eo q dicta sunt supra
 i dolore pñgūto. Et si dolor in uenis uenit
 arbitrarur eger. q dolor sit in corpore exten-
 so et lōgitudine sic corde organoz. s3 tñ i co-
 mulla appet granitas. et dolor carnis patēta
 nō inuenitur in lōgo spatio extēdi. Et tudeat
 g3 medicus studiosa circōspectōe p omnia di-
 scurrēs signa spēs et cās dolor cognoscere ut
 sciat rōnabili mēthodo auxiliari ut nō cadat
 in curatōne sua error. ingrat g3. cās peccar-
 ticas si qua fuerit doloris effectiua. et si ex-
 trorsus nō est aliqd eoz q dolores inferunt
 cū qd dōlet. tūc qdēdū ē dixit Gal. 12. terra
 pñice. si in corpore ē aliqd talū. s. calefacti-
 tū ul' infrigidatū aut solōne pñuitans. fa-
 ciētū. Hā nō extēdū cās exteriorib3. s3
 mīs pñuitans aliqū spēs faciētū. tūc sciē-
 dū ē in uehēmētib3 dolorib3 pñerē mīlū uel
 spīs. i. uērositate critū si hñt. l. grauē. i. ma-
 gnū mōres i extēdēte et extendendo scissionē
 facientes uel mordax būduz. i. būorē corro-
 siuuz esse intus in corpore corrosione facien-
 te ul' dispōnez sicā imoderataz esse in cā scis-
 sione opāte. Et cū hys pñiderādū ē. si qd
 calefactū uel infrigidet fortiter. Et has cās
 ut in spū ul' in būdia ul' in solidis ē pñedū.
 qdēq3 eniz hōz fortiter infrigidatū aut ca-
 lefactū rāgit apzopinquātā dolorosū cis sit
 Et dix Gal. q3 pñm immanifēte sit sensibua
 cās dolorē faciēs. et ad ipaz idagatōez ex-
 curatō circa talē pñeruatōez indigent iure.

Capitū secū dñ de generali regimine curatō-
 nis doloris capitis.

Generalis enro doloris

duplex ē. una
 nera et regularis. et alia n̄ nera.
 s3 mēdosa et irregularis. dixit
 Gal. 5. de simplici medicina et
 hētur ē. ab Auer. collz 5. q sedantia dolorē
 sūt duplicia. quedā enim uere dolorē sedant.
 et qdā nō uere s3 mēdose. Et q uere sedāt do-
 lorē sūt duplicia. nā quedā sedant eū qz indu-
 cunt hñū doloris. s. delitū que p3 frōte oppo-
 nitur dolori et tristi sentatōi. Et hoc faciētū
 pñone bñt tēperatā nē mēbz pñormē. nā ta-
 li pñone ppter similitudine nā mēbz dñtā
 sūmūt. hñt ē pñicta dixit Gal. nāz dyasorizā
 di mēbzum. i. rarefaciendi siue relaxandi pp
 quā relaxatiōe et rarefactiōe uapores retē-
 ti et mē disponunt exitui. Et ista alñ sunt ac-
 tuatū talia sicut uola manus applicata mēbz
 dolenti. ipa enim pñert in dolore quocunq3 a
 calō seu frido seu soluta pñuitate cāto. Et q
 dam sūt talia p3 sicut oleū anetū et si līa in
 quib3 ē hñus aperitiua poroz cū tēperatiua ca-
 liditatis. Dixit eniz Gal. ubi supra q uere se-
 datiuū doloris. s. p modū supradictū d3 cē tē-
 perare caliditatis aperitiuū poroz. unde qdā
 dicūt q qz camomilla hēat aliqūā sūpilitatez
 p quā nō bñ dyasorizat mēbz nō ē uere se-
 datiuū doloris per hāc mīaz. Et quedā sūt se-
 dāta dolorē uere qz cās doloris opponunt
 Et ista sunt duplicia quedā qz cās opponunt
 eū pñitate sicut cās calide opponunt frigidū
 et e3. et multitudinē opponūt eū et si līa. Et
 quedā sūt cās remotiua eā a loco impressio-
 nis remouētū. quecūq3 aut cās doloris cum
 pñitate corrigūt aut eā a loco impressiōis rēo-
 uēt sedare dicunt dolorē uere. qz cū dolor a
 cā dēdeat illa sublata l' correcta dolor illi co-
 tollet. Sedantia hō dolorē nō uere sed men-
 dose sūt ea q nec dolori opponūt nec sine cās
 s3 sedāt dolorē uerū sentitūā hebetādo. he-
 betant aut uirtutē sentitūā quedā ingrossan-
 do quedā infrigidādo. et quedā a forma speci-
 ca stupefaciēdo. qualia sūt medicīnāz con-
 simplices et pñosite et pñcis nominat3 torpe-
 do siue stupor manū pñcātis stupefaciens sua
 forma. Et quedā hebetāt ipsaz sentitūā hñt
 tē pñibēdo delatiōe siue discursus spēs sensi-
 bilis ad locū doloris qualia sūt opulātia et
 uitas et ductus pñringētia et compñsiones et li-
 gature. Et quedā hebetant ipsaz diuertēdo
 eā ab actu sentatōis a loco doloris pp ipsam
 intēdere alteri sentatōi intēiori. et pp intē-
 siōe sentatōis eē cās distractiōis pñū spūs
 sensibiliū a loco doloris ut hñt sic distracca
 eū paucitate spēs in loco dolente obiectū pñi-
 stās sentire nequeat. aut sentiat lōge reñsiua
 ex quo appet q dolor intēsiō mēdose sedat
 dolorē. isto ē mō i dolore immāli dolor idu-
 et3 pñsiōe l' ligatura fortis in alto mēbz lon-
 ginqz sedat dolorē illū. Dicunt aut oīa
 pñicta mēdose dolorē eē sedantia qz fm pñm
 post ipsoz remotionem redit dolor aut eālis
 aut intēsiō. raro aut remissiō. Et tñ quidaz
 ad hūc modū mēdose sedatōis reducūt ebrie-
 tatē et iebriari faciētū l3 hñt alñ p uia oppo-
 nit cās et curēt dolorē. Inter hec aut oīa

a uaporibus malis et ferens l'oi dolore inuenit
Et inuenit sollicitari circa aliquam agilitatem l'ensi
bilitatem aut intelligibilitatem. Dixit. S. in l'. b'ioz
ut. z. s'. ponit p'ntis dolor uehemens miti
gatur uocibus. s. d'alcibus et blandis cantile
ris et melodys et organis et musicalibus et
lassibus q'z hec inducunt sompnus et calefaciunt
modice. Et quies et oculus et uita delitiosa
et sompnus plenus et cibi et potus temperate
caliditatis pance appetitis boni nutrimenti.

Dixit. R'af. ubi supra n' d'z si d'z p'mestio car
niz q'z exptus suz ea et in ueni q'z exctat do
lores aln. s'z p'mestio eius iuris no erit susp'ca
q'z mitigat dolores. Et educio sup'fluitatiz
omni die e in omni dolore uehemet' iuuas.

Cura q'z p' p'ntione. s. p'ple' inuenit oibus
quaz p' e ad alterand' seu ad soluta p'ntu
tates iuuaduz. z. e ad digerend'. z. e ad cuan
duz. 4. e ad diuertenduz et s. e ad pagoriz
duz siue delit'ia inducedu. Et alteratio q'de
ubi e mala q'z pura sine ma' suffic' sola. Si t'n
fuerit a ca' p'mitua ut p'ntu' de uel cau uel ad
huc a causa calefaciente uel quocunqz p'ntigen
te unde sequit' dolor ex qua possit t'meri at
tractio m'p' ad locum doloris tunc cu' oppone
ad cam p'm'ceda sunt locus p'fortancia cum
i'p'oz stipicitate ut resister me' fluere et no re
cipiat. Si ergo fuerit dolor a mala p'one
calida pura inf'rigidat. et si a mala p'one fri
gida pura calefaciat. Et si a mala p'one sicca
h'uectet. Et si fuerit a mala p'one p'posita
frat ei opposit' cu' p'ntu' p'posito. Ad g' semp
in curatioe doloris ad euaduz cor'p' deuenie
duz e. dixit. Aui. p'mi. 4. In dolorib'. i. do
loz cura m'ltos cadit error. q'm coruz cae
erit extrinseca si e calor aut frigus aut cerus
calis eleuatio aut lecti corruptio. q'z no b'n si
tuat' s'z partes suas aut cas n' p'ntu' aut res
alia ab alijs et q'ntur cae dolor in corpore. i.
medicus extimat caz e intrinseca in corpore
q'z no b'n p'ntu' de ca extrinseca. und' q'nt
cuare caz intrinsecas et puenit inde error q'
p' dixit. Aui. scire debet hoc et p'ntu' si est
ibi repl'o aut no. Et s'z il'ud p'cede cu' alterati
one sola uel cu' cuone. Et erit q'z no sola al
teratio suffic' e' si ca sit doloris extrinseca di
xit. Aui. ibid' q'z ca doloris aduenit exteri
us et deinde interi' sit m'ltina. q'z p'mouet n'
generat caz a'ntez in corpore. q' comora uel ge
nerata sit ut ca co'ducta doloris dolore faciat
Si e' cu' alijs bibat aqua frigidaz et accit ef
dolor fortis in pte st'oc' et epis. R'af. n. z. s'.
p'ntu' p'ntu' p'ntu' p'ntu' p'ntu' p'ntu' p'ntu' p'ntu'
potu' aq' nimis passus e dolore inuenit p'cto
re dorso et spatulis intollerabile cui dixit uad
ad balneu q' morado in eo p'boras h'udant in
sudore. et mitigatus est exinde dolor ipius
b'n ergo subdit. Aui. ubi supra m'ltos no e
necessaria edatio et sibi s'nta ut diuersio. q'm
sepe suffic' et balneu et fortis sompnus et q'z
suffic' ei exbibitio q'ntu' ei q' comedit re
calida q' attulit ei dolores capitis fortis suffi
cit ut aqua frida bibat. Ubi aut' fuerit ma
la q' no pura s'z m'ltis simplex uel p'posita te
sola alteratio no suffic' s'z alie reg'atur inie
ctio. Cum g' ma' facies dolores t'at' fuerit

ut chari p'mode possit n' expectata digoe qua
lis ma' e l'inthomatica exuberans aut mixta sa
guini sanguine d'ante in comistione e' illico e
eund' f'oi'az faciedo. Dix. S. 12. terrap. si
sanguis fuerit multitudo que redat si e in bus
q' f'one patitur sit stomadu e' consetis. suple
et s'z. si cu' sanguine alij fuerint mixti h'ores
et hoc faciendu si h' accidat abs' f'one. Et
dixit. y. 6. affozismoz. quicunqz dolores ex
dorso incubitu l'i malla redat. f'ora soluit. Et
si f'oz in hoc dolore p'ntu' f'oi'az quet' s'z et
in quocunqz alio t'ratu faciente de m'bro no
biliori ad min' nobile. siue et ad m'bz nobile
q' p'ncipali m'bro min' p'pinq' extiterit.

Debet at' obseruari in hac f'oi'az can' gnal'
in e' de f'oi'az d'icti. h' t'n un' aduertendu e' q'm
gal' p'io ad' f'aucon. et p'ntu' a' R'ab' s' p'ntu'
la suoz affozismoz dixit q' dolor fortis p'bi
bet a f'ia. et t'n id' gal' ut z. s'. p'ntu' p'ntu'.
dixit. no cognosco in dolorib' uehemib' cu
ra fortior et efficacior minuit' q' fiat dum
f'incopis accat. Et tollit fortasse hec f'ad
pro per id' quod dixit. 12. terap'ice f'icandu
n. dixit in casu sup'ap'ito de f'one co'setim
f'ine fort' extit. si uero ibecit fuerit neq'z
uel fortasse tollit p' uarietate repl'o in q'ro
et quali. et enim stante d'no m'ae sanguine m'
te sedm' abitu tot' f'omandu e' usqz ad f'ine
p'm. si uero repl'o fuerit alteri' h'oris a san
guine neq'z f'omandu e'. Et in hoc p'ntu' an'
fune q'da q' d'ca sunt e' gnali' cuone. Alijs q'z
humoribus a sanguine dolore inducent' cu
ra e' dixit. Gal' co'd. 12. terap'ice cuo coruz
qui contrit'at humoris. Et si quides moroz
humor coleric' et acutus dolore in' op'at' co
trarysima hys sunt que attenuat et calefaciunt
suple sed e'icetur humor ille cu' co'q' sibi co
uenit et dentur ingrossantia et inf'rigidantia. q'
niz p' hui' sit ip'si digo. Et s'z si h'oz do
lores facies frigid' fuerit et grossus ingrossa
tia et inf'rigidantia p'ntu' sunt. Sed oport
et eos incidere et attenuare et calefacere. h. n.
digo est ip'si digone f'ca euand' erit. Et q'
eio non sufficerit uel fieri non poterit p' p'
tuus ibecit'at' uel aliaz cam. q'cuqz humor
fuerit dixit gal' euclendu et deriuand' erit. et
hoc diuertedo m'az a loco doloris et deducen
do ad m'bra ignobilia obfluans can' de diuer
sione suo loco d'ictis. Qd' si nec euare nec
diuert' m'az possibile fuerit an' si fuerit suffic'
ens ad sedanduz dolores. tunc dixit gal' id' g'et
epitafes. i. sup' im'f'ioib' epibimauz ep'lo
ruz et aliop' similia et dyaforetim et euapo
rationes facientibus. In h'ozuz t'n app'oxi
matione dantur can'. quoz unus e' p' stante re
p'one in corpore uel n' du' timetur fluxu m'ae
ad locuz huius secure no app'iant' salt' pura
euz agitent aplius m'am et disponat ad fluxu

Qua ppter in tali casu p'm'ceda sunt aliq
b' stipitici confortantib'. Alii can' e' q' oia
hui' acti cala app'rimet et no fria. p'po.
s'. affozismoz in affo. calz uero sanit' facies
et calm. f. acti posuit sedatiua doloris. et ut
z. s'. ponit p'ntu' ex 6. c. s'. epidiap' cale
factio mitigat dolore. q'z rare faciedo m'bra
dissoluit qd' in eis fuerit. Inf'rigidatio q'z

mēbrorum dolentia mala ē eo qđ dep̄sat ea r
phibet dissolutionē r exinde auget extensio
r dolor ymo infrigidatio nō puenit dolorib⁹
nisi in eo qui sit ex mala p̄p̄one cala abfz mā
admodū doloris capitis accētis ex calore so
lis r ifratiō ex ap̄ate calō dēo herisip̄. Un
ypo. 5ª afforū sinop in affo^o ulcerib⁹ quid rē.
dixit qđ fr̄m dolorē sine fante facit. Et pre
dicta de fr̄o actuali h̄nt v̄itatē de p se p acci
dens tñ dolorē sedare potest. aut stupidū faci
endo aut calorē nālez unīdo r for̄ficādo p
unione qđ for̄ficatuz cām doloris abicit r
curat dolorē. Ali^o cāñ ē qđ ē m̄a ex p̄te fri
gida nō obligant cala eleuata in gradu dixit
gal. 12° terapēce Luzare o3 hos dolores. f.
a grossis r uiscosis hūorib⁹ pueniētes nō ca
lesfacientes uehemēter infuziōib⁹ uel cataplas
matibus a calefaciētib⁹. n. for̄titer si nō cua
porant p̄dicti humores uiscosi grossi fri exi
dunt r ueniosant. suple r dolores augent. S3
digerē r eūare o3 ut dictū ē si fuerit possib̄le
Et adh̄ elligēda sunt quēcūq3 hūorib⁹ sūt
uon uentosa r deficiētiōra. Et n. dixit Gal
manifestū ē multos ydiōtas hūorib⁹ dolores pa
tientē dicere se m̄n^o dolere cū neq3 cataplas
mantur neq3 cristerizant. Et quēcūq3 grossi
sunt r fortes moderate dicatū r t̄p̄e aplor̄i
citius curant hys qui uolētē calefiūt. Bi
bil. n. o3 for̄midare ita scdm hos humores si
cū calorē effundentē r uentositatē col. euapo
rare aut. i. resoluerē nequētiē. f. pp̄ ip̄orum
multitudinē grossitē r uiscositatem. Qaa
pp̄ in talib⁹ casib⁹ elligēda sunt cala tempore
de quorū calefactiōe intellexit. Gal. 2° regis
a. uop cū dixit ut. 25°. ponit p̄uētis. Cale
factio mittigat dolores qz attenuat r subtili
at humores r dispergit partes uēositatis ip
sorum mittigando extensioez. Tñ m̄ltimo
da ē hūis calefactio. uidelicet humida sicca
fortis pungens r lenis r subtilis carens pun
gentiōe. Et unāquāq3 debem⁹ opari i loco
quēnti ei. Et dixit. calefactio fēa cū aq̄ cali
da in uēfca aut in aliquo p̄gamēto leni non
erit pungēs. r fēa i uale eneo aut ficuli ē i me
diocri inter lenem r pungentem. Et cale
factio fortis sit si horobum tritum cum ace. o
modice limfationis coquitur r superponi
tur. sit etiā cū milio r p̄anco r sale. Sali f̄at
calefactio. solū pungens est r p̄acti fortior in
Aliquo loco. Et dixit calefactio nō h̄ns pun
gentiōē quēnt in malicia humorū pūgentiū r ca
lesfactio pungens quēnt in humorib⁹ grossis r
uiscosis qz attenuat r incidit uehemētiā. Di
xit Ali. primi 4^a. ex uaporantib⁹ fortiori
bus ē ut heruorū siue horrob⁹ farina coq̄
tur in accero. r postea sicet r fiat cū ea uapo
ratio. Et minor ea est ut fursur coquat sic
illud. Sali aut uapor ē pūgentiū. S3 uapor
mily ē eo melior r debiliōr. Et plm̄ ē sit
uaporatio cum aqua. f. cala in uale posita. Et
quidaz aquaz sumit simplicē. r quidaz i ca
coquūt res resoluētē scd3 neētiē. Dix. tñ. A.
qđ ois euapora^o suspecta ē qm̄ qñz cā doloris
erit ap̄a Et si euaporatio facta fuerit in eius
p̄ncipio ē cū aqua calida ē nociua. et affert
magñū malū. Si fo mā facies dolores fue

rit uentosa. et si quidē fuerit pauca absq3 hu
more a quo eleuet. Aut cum pauco hūore ap
positio uentose aut uaporatio cōfert. Dix
Gal. 12°. terrap. dolores uentosus sanauimus
auxiliantes hys que attenuant cibarys et po
tibus et in m̄ssionibus et infuziōib⁹ et cata
plasmatis r fomētatiōib⁹. Et dixit ut
ponit Rabi. 8^a. p̄cula suor affo. doloris p
uenientis ex uēositatē famosorum. sp̄alis
curatio est appositio magne sitie cum igne. et
putabis hunc esse magnū cure modum artis
magne siue sit egritudo in intestinis siue in
ceteris mēbris corporis. qz ip̄a hora apposi
tionis sitie euanciscit dolor. Et ut. 25°. po
nitur p̄uētis. dixit uēose cū igne dissoluit
dolores ex uēositatib⁹ grossis ubi quq3 appo
sita fuerint in breuiori hora. admodū mago
rum aut for̄ilegorū. Et dixit debet appoi
pluries et sepe cum flāma ignis. dolor eim uē
tosus q̄tūcūq3 sit fortis facit tollitur cum
uentosa uel uaporatiōibus. Dixit Anic. p̄
4^a. ex doloribus sunt q̄ sunt multe for̄itudi
nis et sunt ad medicandū faciles in quib⁹daz
horis. sicut sunt dolores uentosi. f. qñ sunt a
uentositatē pura uel cū pauca mā qm̄ sufficit
ut sup̄ eos aqua calida cūctur. i. effudat. Ebro
cando. suple uel ut alia uentositates resoluēt
appropiment. Et dixit uentose cum igne for
tes sunt in sedando dolores uēosus. Et si eas
itep̄ adhibueris suple et iterū si oportunum
fuerit dolor totaliter destruet. Si uero dixit
Rabi. fuerit in causa hūor multus uēositatē
ip̄az operans siue fuerit apostemās siue non
apostemās qñs sedet ex euaporatiōibus r
appōne uentosa dolor certe reuertitur r tūc
euacua hūores ip̄m. Dixit Raf. ubi supra
si uideris calefactiōē augē i dolore. Rostas
qđ ibi ē hūor grossus quē dissoluit calitas et n̄
pōt ip̄m dissipere. un̄ accidit distensio maior
Dixit Ali. eodē loco in appropiatiōe ca
lesfactiōis est r̄timor. unde ubi cauere de
bes. qm̄ fortasse causa doloris erit ap̄a et cale
factio addet ad maliciā. suple et si humor
fuerit mult⁹ absq3 ap̄ate. Et dixit qđ ex uēo
sis plm̄ ē accidit i stud. et b^o est in casibus p̄
dictis. De intentiōe aut ad pagorizandū di
xit Gal. 6° de simplici medicia qđ medicie mi
tigātes dolores hoc mō sunt cale in p^o gdu. f.
tñ cū b^o debet ēē tenues et carētes oī s̄ticipi
tate penitus. ipe eim digerūt et adequāt q^o
nez. r dissolūt hūorē r dissoluēdo eūant. Et
huius medicie sunt dix Raf. 25°. p̄uētis
lac camellinū. semē lini. Anetuz malmauscus
camōilla nūctuositas lane adeps galinaz uel
lus oui summatere corona regia crocus cina
momū laudanū apozima rapaz et rapa ip̄a co
cta et emplastrata aqua calida et tepida oleuz
camomille et anet et totum id qđ fuerit i gra
du istorum in caliditate r būditate. Et di
xit Raf. malmauscus mittigat dolorem cum
uiolentiā fortis phibendo qđ nō fiat apostema
Et si fuerint nerui extorti dirigit eos et dis
solut. Et dixit de hūor ligatis sunt oleū camo
mille oleū granorū bōbaci r grana ip̄a boin
baci r aqua calida r unūz cocuz r succus
uuaruz. Et dixit omnia unguenta matura

siua miterigant dolorē. et dixit computandū ē
semē apq̄ eūz hys Dixit Aui. p̄mi 4^a. Ea
que fluxa faciunt mēbra. que. s. sunt mollificā
tiā et resoluētia t̄p̄ate. sunt. n. ex sūma eorūz
q̄ molliter. i. mōlīdō resoluūt l' molliter. i. de
biliter. Et sunt qualia sunt anetū. et semen linū
et mellilotū et camōilla et semen apii et amigb
amare et oīs res in p̄io gradu calida Et. A.
quidē in app̄oximatiōe istozūz ponet cān dī
cens fluxa facientia mēbra sunt danda p^o eua
cuanā. si necessariū fuerit. eūare. Et donec
māz restringas que ad mēbz descendit Et
dixit Rāf. ubi supra ad hanc intentionēz oīa
glutinatiua dolorē mīttigāt q̄ia sunt ficus bu
zirūz recens. albugo ouoz amīdū gūmi p̄uno
ruz farina simile lūuz sigillatū. cerotū. gūmi
f. arab dragagantuz. et cerusa plumbi. Dixit
Aui. ubi supra q̄ p̄dicta fluxa facientia p̄pe
mittigant dolorē q̄n cū eis fuerit glutinandi
potentia sicut gūmi p̄unoz et amīdū et ceru
sa et crocus et laudanū et altea et amomū et cau
les et sinapī et apozima eoz et adipēs et ylop^o
f. būda et cerotū et olea. Dyasigia et ade
ps anatis sunt efficacia in hoc ualde Dixit
Rāf. fiat emplū cū sefe linū maluanisco fari
na ordeī femigreco seic raparū fursure camo
milla oleo aneti et adipe anatis. Dixit. A.
si cā doloris fuerit ap̄a mittigat dolorē ipsūz
quodcūqz ap̄a maturat et ipm appit. Que
dam mittigant dolorē cū p̄oprietate. Dixit
Rāf. ubi supra Rāba que dicit herba mu
larū poita in emplō dolorē mittigat. Qui
dā ēt uerbis et carraterib^o p̄cantariōib^o et a^o
hui^o sanāt dolorē emigranē dolorē dentium
et dolorēz etiā stomaci. De cura uero i re
gulari et mēdosa p̄narcotica. qz ipsa sunt p̄ia
rei uite calorē extinguēt nālē. q̄tus possibī
le fuerit uitari debent. Inq̄t Aui. Dixit. A.
q̄ ascedantib^o dolorē raro incipe debem^o nisi
ap̄ necitates que tū necessitas expectari nō d
bet. sed cū dolor uel cā eius minat de necita
te futura. sedationis ei^o p̄ narcotica illico ip̄a
sunt app̄oximāda qua p̄ ut nō cadat in h̄ er
ror. dixit Rāf. z^o continentis. Eger nō de
bet ex patientia i p̄i studere ad sustinendū
dolorē ualde. Neqz medicus felicitare cū
debz quod sustineat ipm ne forte patiāz idē
spasmus aut sincopim et sequatur inde mors
ymo studere debet ualde ut quonien accidit
doloris nimis q̄titas q̄ declinet ad sedandū
eū relicta cura morbi facientis dolorēz. Co
gnosce. n. debet medicus terminū in suba do
loris eo^o quo possit certa fieri conditio secu
ritatis finis ei^o ita q̄ nō tendat i consumēdo
frutē sequendo curas morbi et maxime qū
cura morbi longa fuerit dixit Aui. cūa quar
ti prima quandoqz est res in qua ē fiducia q̄
dolor remoueat per ipsam. Attamen tarde
operans est ita q̄ dolor usqz ad illam horam
tolleat nō poterit. sicut uerbigratia est eua
cuanio materie facientis dolorē colice retē
te in uillis desfrictorū que non nisi in longo
tempore euacuari potest. Qua p̄ dixit ra
fis stanz cognita cōdictōe egrī q̄ nō durabit
cū eo h̄us cū ipso dolore dū tollat morbus
debes cū p̄cedere admittigādū dolorē dixit

etm Aui. q̄ omnis dolor q̄ sit fortior. s. ualde
iterficiet. et ex tali dolore accidit in p̄mis fri
giditas corporis. s. post calefactiōez et mītz
resolūōe fridaz de spū frigiditas et tremor et
postea sit pulsus p̄uis detū destruit et postea
moriē. Et dixit Rāf. dico q̄ dolor accit eūz
sincopi significatio hēur. q̄ dolor ē p̄necrabi
lis qua re intellecta p̄cede uelociter cū narco
ticis et regimie sincopis et sudoris frigidi et
alteratiōis accit de eis et eximis sup̄luta
tis n̄ uoluntarie. Sūt aut ex narcoticis q̄dā
simplicia et q̄dā p̄posita cū corrigētib^o ipoz
malitiāz. Et p̄posita q̄dē meliora et securiora
sunt simplicib^o. qm ipoz malitiā refracta est
p̄ ipa corrigētia. Et de p̄positis q̄cūqz sit
fermētata sunt debiliora tū meliora et magis
eligenda. Ampli^o tū ex simplicib^o q̄ ex cō
positis. q̄dāz sunt debilia q̄dā fortia et q̄dāz
mediocra. Dixit Aui. oīz ut id q̄d facili^o ē
dones et ut tribuas id q̄d cū suis tyriacis est
p̄positūz nisi res fuerit maxia q̄ forti indigeat
stupefactiōe Et narcotica q̄dē q̄n app̄xi
ant exteri^o et q̄n interi^o Et q̄ interi^o appo
ximatur alia b̄būē alia sponūtur l' p̄ inferi^o
aniciūtur cristeris l' p̄stargis. Et alia ori ut
narib^o l' aurib^o instillatur. Melior aut ē ip̄o
ruz app̄xiatio exteri^o q̄ interi^o f̄z p̄m. Dixit
Aui. sūt mēbra aliq̄ d̄ q̄b^o n̄ curam^o si eis
supponatur narcotica. qm n̄ tū ad uehēnter
malū finē deueniē. sic dētes cū supponat eis
stupefactiuū. Suple et q̄dāz sunt mēbra de
q̄bus curamus supponē eis stupefactiuū. et. n.
inde ad malū finē deueniē. sicut sunt oculi.
Quare cū necessarius erit p̄ dolorē ipoz ap
proximare narcotica meli^o ē ut in potu tribua
tur. facili^o. n. ē ipoz sic malitiāz corrigē. q̄
cū exteriis eis app̄ximatur. ex hac. n. appo
ximatiōe m̄tōnēs sequit cetitas. Cū aut in
teri^o app̄ximatur securi^o supponatur cristeri
zatur l' p̄stargis q̄ si in potu tribuāt. Et
cū hoc ēt in suppositiōe et cristerizatiōe būda
ē cautela. Dixit Rāf. sup z^o. ep̄dimaz ut po
nit. z^o. p̄tēnētis mīdim^o q̄ suppositū fuit opi
um in ano quorūdā admittigādū dolorēz et in
terfecit ipos. Et ego m̄di p̄uez cui suppositū
fuit opū p̄ tenasmonē et mortuus ē i sompno
p̄fudo. et m̄di quēdā sacerdotē in cui^o cristeri
positū fuit opū ad sedandū dolorē colicūz et
inde mortu^o ē. Dixit Rāf. plures utētes
narcoticis in medicinis aurū passi sunt inde
difficile audituz et in medicinis ocl̄oz et passi
sunt inde caliginez. Et dixit scēdū ē q̄ stu
pefactiuū ē cōis inuamēt in oib^o dolorib^o a q̄
cūqz cā pueniat siue a mala p̄pone siue a so
lone q̄tūsi siue ba uiragz. et siue mala p̄p̄o.
fuerit pura. siue cū mā. Tū min^o nocumētū
ifert laboratib^o dolore ex cā calā siue imālī
siue mālī q̄ laboratib^o do^o ex cā frida l' hūo
re grosso q̄ iuxta posse euitē op̄o i p̄i in h̄ lo
co et in dolorib^o ex uērositatib^o grossis et fri
gidis et in uiuentibus i ociositate et rep̄one
utētib^o. Dixit Rāf. stupefactiō indigz sagaci
tate qz pua q̄titas eius nō mittigat dolorē et
supbūdans i fert postea nocumētū. Et Rāf
dixit s^o p̄tēcula suoz affo cūz ad getādos do
lores medicis in q̄b^o itat dormienti p̄tē

guntur oꝝ aꝛtifice attente attendere circa tria
p^m e ut faciat dormire sensus. 2^m e ut ex di
spone ipa no pueniat pesti. i. lesio magna ali
qua q remaneat affixa mebro 3^m e ut adiu
uet mebru egrotas ab eis adiutorio magno
suple et iunetur alia mebra et maxime stoc
et epar. Dixit eim Hal. 2° mitem q potius
narcoticop sequit digois corruptio ul' ei' de
bilitas. Dixit Aul. pmi. 4^a. qz medic' abi
gunt e sepe i dignoſcedo an vñus possit tolle
rare cu dolore donec regit medicet. aut an ex
erhibito narcotici finis malus sedtur oꝝ
ipm bone mēſuratiois seu ex tmatōis fortitu
dinē habē ut ſciat qd duoz tēporū sit longi
aut tēp' ſitiois vñutis aut tēp' doloris. 2 q
duaz rez sit ei dterfor an dolor. an finis ma
lus q ex stupefactioe timef ut eligat ei studiū
ipendē qd magis ē ipeitēs. Fortasse eim
si dolor remaſerit fortitudine et magnitudie
ſua interficiet. et stupefactio fortasse nō inter
ficiet et ex alia pte fortasse ipeitēt cuius ipe
dimētuz corrigere poteris et redibit fortituz
et tu redibis cum quentēte. Et pp hoc totū
ſtupefactiois pponēs et pponēs qſiderare d
bea et ēt ipius qualitate. ut qd ex eo facili
est donec. Et cum hac bona ex tmatōe in
narcoticop ex tmatōe dꝝ medicus attendē
cañ. infra dicēdos. pmius ē ut exhibeatur de
ſero 2 in hora qſuete dormitōis. qm cū hēant
ſompnū inducē facili' et citi' ipm inducēt tē
ſumpta pp cōſuetudinē q nā habuit ad tē dor
miēduz. Et qz pſuēt nā in ſopno qſueto di
gōnez intēdē. fortasse tē quertet ſe ſupra māz
ſi q ſuēt et ipaz digerēt. ut Hal. dixit 2° mie
mīr. 2° cañ. ē ut nō denit ſupra cibū. ſz ſtōa
cho ab eo cōſaro ut nō corrūpat cib' dimittat
g' nutrimentuz qñ intētio ē exhibēdi ea. Et n
ſolū an exhibitois. ſz dimittēduz. ſed pōſt
eoz ſumptionē donec ſuaz qpleuerint opōnē
hoc aſt tēpus uariū ē p diuerſitate ipoz nar
coticoꝝ in qſitate 2 qſitate et tēpore pduct
ōis oꝝōnis ſuap. qdā aut pſecurāt hoc tē
pus debē cē ad mīnus qnqz horaz 2 qdā plu
rū niſi vñus coegerit ad cūcū cibandū. Et
dꝝ cib' iſte cē pauce qſtutis facilis digōnis
pp debilitatē digōnis ſecutā ad potius ipoz.
3° cañ ē ut ſi in corpore ſuēt replō hōra
lis q ipius pmiſſat eā. ſi tēpus tollerantie
vñutis aſſuerit. 4° cañ. ē ut nec qñ neqz
frequēs fiat ipoz ex tmatō ſz interpoſit a et
rara. Et 5° cañ. ē ut cū vino exhibeant ca
lido qz celeri' dācātur ad actū. Et maxime
uini qñent cū qñt ſtupefactio mebroz lōgin
quoz et pēpue in corporib' ſtrictaruz uiax.
qm uini facilitat penetratioes eoz. Et ſex
tis cañ. ē ut ſuccurāt nocumēto ipoz relicto
in aliq' ul' aliqbus mebroz et hoc cu; hys q
in pꝛpꝛs dicētur locis. Stupefactioes tñ
derelictaz in mebro cū appꝛiata fuerint nar
cotica remouet oleū camomelinū ul' oleū de ca
ſtor. qñ cum eoz alio 2 ſi mīxto bullierit
unū ex ſellibus qdrupedū et maxie tauri ad
ſellis qſuptionē. ſi ex oleo illo poſtea fiat fre
quēs illimito et a hoc reſuſus hñdus ē ad
cañ d' ſtupore. Dixit Raſ. 2°. qñētis q mī
tigāt cū ſtupefactioe h ſunt. ſ. pſalūz. ſ. mucil

laqo eius. coriandꝝ. ſ. recēſ radix qñati ſilue
ſtris mādragoꝝa papauer nigꝝ 2 gūi ipſi 2
lac ei' 2 ipi' ſuc' q ē opū 2 iſſigamus ruſus
2 niger 2 ſolatriuz ſtupefactiū nix 2 aq' frīa
ſuple 2 alia huius. Dixit Aul. pmi. 4^a ol
bus ſtupefactiōib' fortius eſt opūz. Et
ex ſtupefactiōibus ſunt poma mādragoꝝe 2 ſe
mē ei' 2 cortex radicis ipſi. 2 papauer 2 bē
zoar. 2 expōit q ē hba amara ſiue ſaba inuē
ſa 2 ſolatriuz ſtupefactiōis 2 ſemē lacuicaz 2 ex
eis ē nix 2 aqua frigida. Meli' aut omnib'
ē papauer albu. qm cū ſua ſtupefactioe ē ami
cū nāc. Et meliōra ex eis ſunt ſicca. qm ſup
hūida fortis ſtupefactiōis ualde cū uelocitate
nō qdñabit nā ut dixit Raſ. De cōpōitīs
aut narcoticis ſit quecūqz ea recipiūt iſtis
2 maxime qcūqz opūata dicunt ſicut tyriaca
meridatū regitica 2 alia huius q in antiq' de
ſcribent. Et dixit gal. 12° terapētie 2 po
nit a Rabi moyſe ubi ſupra puro filonem dī
ſpēſaſſe medicinā ſuā p' inſpectionē in oibus
qſideratīs 2 ab eo uocat i^a medicinā filoniū
2 ipa qdē ē antiqꝝ 2 famoſior ceteris medici
nis ut dixit gal 9° mitem. Dixit ypo. 6^a.
aſſo. qbuscūqz dolor ſit circa ypo^m ſine ſ. de
ſup 2 ſine mag^a corpis replōe 2 ſup ēt circa
qñqz aliā pte corpis fiat abſz ſione 2 replō
ne. ſebꝛis ſupuectio ſoluit dolorē. Dñt oēz
dolorē n apōſuz. ſz extēſiū frī a mā frīa uē
toſata p' n. Ul' frī a uētoſitate frīda groſſa ſe
bus remiſſa ſupuectio ſoluit. Hā 2 ſi in ſ. de
2 replōne ipa ſebꝛe ſupuectioe ipſa ſebꝛis p
ceſſu temporis reſoluēdo cām eius finalz do
loꝝz tollerēt. tñ in pñci' ſui ſupuent' dolorē
augēt. Et dixit ibidem dolor in laterib' 2
in pectorib' 2 in alijs ēt partib' corpis ſi
mītu diſſert ad diſcedēdu. ſiue ēt ad diſcernē
dū ſiue cognoscēdū malū. ſup tñ q pēi' ē ſi ſu
erit in parte nobiliori q ignobiliori. Et
dixit eodē loco dolores circa uentrē exñtes
qui cūqz uentrē fuerit. ſupiores quidē. i. qui
cūqz ſunt in pte ſupſtiali leuiōres ſunt n ſup
iores uero. i. q ſit in pñdo 2 in inſtinctis
uētris fortiores ſunt. Et h uꝝ ē ceteris pi
b'. Interiōra. n. dolētia cū ſint caſſora extē
oꝝib' attrahūt pſs d mā medicie ēt melius et
magis pñt applicari extēoꝝib' q interiōꝝ
b'. Ex ſupradēis appet ſic dixit Hal. 12°.
terapētie q errāt quicūqz in tēpanee loco
anodinoꝝ tollentū dolorē uere autunt narco
ticis. 2 ſuphabūdāt i uſu eoz. Et errāt et
qñqz anodinis mittigātib' qñocūqz dolorē
nō utunt tēpanee 2 moderate. ſed corrūpunt
dolorib' laborātes. Itaqz dix Hal. ab opāti
b' fm rōez artis ſic termin' elligēd'. Hā
ſi poſſibile ēt ſanare egritudine auxilys ſibi
dñtis. ſ. regit. deſiſtē tē oꝝ. a ſedātib' dolorē
ſ. ſtupefactio. Si hō uigilyz 2 diſſolone
vñutis ipſelū mortis uēat laborāſ tē i tꝛpe
apꝛo utēdū ſedātib' dolorē. ſ. ſtupefactio. Et
ſi p i^a ſedātia nocumētū aliqō inſeraſ oprabi
li'. n. ē moꝛie h nocumētū. Hā ſi hoc nocumētū
nō ualō magnū erit abſcīdī poterit p'. ſi hō
magnū fuerit ualde ut nꝝ i tꝛpe mīto finalz ſa
net adh elligēduz ē potius q moꝛe.

Capit. 3^m. de dolore capitis in generali.

Apitulum

istud a diuer-
sis auctori-
bus diuersimode istitutum inueni-
tur. Namque in 2° mientur. Ra-
tio i^o p^ontem istud. Alii. Constā et

Passionari^o istitutum hoc capitulum de cefalea a
cefal grece qd ē caput et lesio qd est lesio. i. d
lesiōe sine dolore capitis. Alii. autē dix de
cefalargia. i. capitis lāgore et labore. Et a qui
bulda ē cefalopenia. i. de capitis pena. Se-
rapio autē. Des. et. A. istitutum de sōda qd arāb
interpretat capitis dolor. Sōda tñ dupl^r inueni-
tūm uno^o large p^o quocūqz capitis dolo^r e q^o
modocūqz diuersificato. Alio^o stricte p^o una
sola specie ei^o que est dolor timporal^r pulsati-
uus. dixit Serapio primo breuiari^o sōda ē ut
addat mor^o duar arteriar^o q sunt i duob^o tim-
porib^o ex mā mala et ē ea pulsatio quedam.
Et subdit cū dolor ē in duab^o arterijs q sunt
i timporib^o nōrā sōda. Et mltis at absolute de
dolor capitis inueniatur. Dolor quoqz capi-
tis diuersa forit nōrā p^o diuersitate paruū
capitis quas occupat. Si enim totum cap^o
occupat uocatur ouū seu galea dixit Raf. in
dionibus. dolor capitis assiduus p^ophendens
totum caput uocatur galea. i. elmus. Arma. n.
hec totus caput sunt cōdopientia. Si uero oc-
cupat medietate capitis scdm longum. i. d^r
trā ul^r sinistrā emigranea dicit ab emi grece
qd latine d^r mediu^o q^o mediu^o occupat cranei
i. capitis. Dixit Alex^o emigranea d^r ab
emi qd ē semis et granea qd ē testa. i. cranei
os capitis. Et. A. dixit sōda qd ē i una me-
dierate capitis et ē fluctuātia emigranea
d^r. Si uero medietate capitis fm latu^o oc-
cupauit siqdē anriorē uocat dolor frontis
i. sinicipitis et si posteriorē dolor dicit occipit-
tis. Et. B. dixit hūc dolorē sine anriorē sine
posteriorē capitis p^o occupatē monopagiā
uocari. qdā tñ ali^o dñt monopagiā uocari so^o
quarta p^o capitis occupatē dolorē. et d^r amo-
nos grece qd ē unū q^o unā p^o tenēs. Et q^o
dā notat emigraneā et monopagiā p^ote dicit
qd dolor intra craneū fuerit. tunc. n. maxime
dō doloris fm dēas duas dimēssiones p^on-
gē pōt unū q^o nō alijs p^o cēbri. sic ē
dimissis ut in eius ano^o patuit qua dione
ledēs cā sic pōt unū eius p^o p^ongē. q^o nō ali^o
Theodorus. tñ prissianus dixit monopagiā
duplex ē una q^o exiō in una p^o capitis at
tingit ad oculos. i. ad p^oz oclor^o et superliū q^o
ppri^o d^r dicit emigranea. Alia ē exiō in qdā
q^o p^o capitis absqz b^o q^o p^ongat ad oclm q^o
pprie d^r uocari monopagiā. Et dñt qdaz
q^o si dolor aliqz p^o capitis tenuerit et fuit for-
tis claus uocat. sic ei^o referit patētes qua
si claus sentire infiruz. Et dolor qdē capitis
si interius qd ē intra craneū tenuerit p^ote
cefalea dicit d^r maxie q^o ex eo ē atiqu^o. Si hō
p^otes ex craneū p^obedat soluz absolute dolor
dicit d^r Alex^o Sera. qd ē in craneo. i. i p^oz
coboptēb^o craneū maxie i giga matre quē
n^o gres putat ē i sba cranei dō^o hūc uocat
Dolor capitis ē mala et tristis sēssibilis oī
um uel quazdā sēssibilū p^oz eius. Et d^r
Alex^o q^o ē synthoma. i. ē accūs. pōt autem

dict accūs et egritudo. put supra de dolore i
gnili dēm ē. Dñt possit accid^r capiti oēs spe-
ties ei^o gnāles ac etiaz speciales. Sed que de
spālibus et frequēti^o eueniūt sunt qntc. Dix
Aut. 3°. p^o. cap^o de eo qd sentit cerebz de g
uitate. Et p^o spēs eius ē dolor corzofiu^o. 2°
dolor pulsati^o. 3° dolor quantius. 4° dolor
extēsi^o et 5° dolor p^ouati^o in q^o sentit
siē p^ouati^o cū malleo. Et dolor qdē capitis
dimidi^o ēēntial^r et accidēti^r. Et omne mane-
ries dimi^o dēas dare de dolore in genāli supra
ita ut sit alijs eueniēs a mala p^oone alijs a
soluz p^ouitate et ali^o ab utraqz ut ab apate.
Et facius a soluz p^ouitate ali^o est ab inci-
sione ali^o a p^ouati^o ali^o a p^ouati^o ali^o a cor-
zofie. et ali^o p^o alijs mōs soluz p^ouitatis

Et facius a mala cōp^oone ali^o est a mala
p^oone para uel cum mā. et hoc ul^r simp^oter ut
cālā uel frigida i^o ficea i^o p^oposita ut cālā et hūi-
da cālā et ficea frigida et hūida frida et ficea.

Et ēst ali^o a cā i^otrinsēca ali^o ab extrinsēca.
et qñz ē accidens et qñz egritudo. Et qñz cō-
tinet totū cap^o et qñz p^oz ei^o ut supra p^ouit
diuisa s^o tres dimēssiones capitis. Et dixit
Aut^o oīa illa q^o dēas sunt de cāis doloris capis
qñz sūt i^o sba i^opius cerebri. Et quia ut pa-
tuit supra sba cerebri carer sensu n^o p^oci^o do-
lor ex lesiōe i^opius nisi aut q^o cōicē^o uclami-
nib^o ei^o exnūb^o inter i^opius sectiones aut q^o
cōicē^o alijs p^oz sēssibilib^o circūstātib^o ei^o.
Et qñz sūt i^o duob^o uclāib^o ei^o p^oz marre et
dura matre uel altero eorum. Et qñz sunt i^o
uclamine extrinsēco a craneo p^o illud qd ē
de sūspēssione inter hūc et intrinsēcos panni-
culos medietatibus qbus p^o cōicari cā ledēs
ab intrinsēcis ad extrinsēcū suple et qñz sūt
i^o extrinsēco a cā exteriori a craneo. Et
qñz sūt dixit Aut^o in uenis et arterijs cere-
bri et pāniculorū intrinsēcorū et extrinsēcorū
ple et qñz sunt i^o alijs paribus sēssibilibus
i^opius capitis ut carne et cuti. Et qñz acci-
dit dolor capitis hōi ebtis sensus et qñz hōi
multi sensus. et qñz hōi egritudinē aliqū pa-
uēt^o et qñz cōfēstis hōi appēnter sano. Et
rursuz doloris capitis. Ali^o est intensus ali^o
remissus alijs mediocris. Et alijs salubris
alijs mortalis. et alijs saluus alijs n^o saluus
Et alijs sepabilis interpollat^o uel prodicus
et alijs mansuinus croncus. Et ali^o ē p^oducēs
ad alijs egritudines siue ad alijs accidētia et
alijs nō. Et diuidit s^o tēpora āni d^r. Ipo.
3° affo. Si etas sicca et boualis fuerit hūc
p^ous hōi pluuiosus autrius fuerit dolor
capitis i^o yeme. Et Aut^o b^o sequēs dixit
qñ etas erit septētrionalis p^oz pluuiosa et
autūpnus meridionalis pluuiosus multiplica-
bit sōda i^o yeme et merito q^o hōi ditas multi-
plicata i^o autūpno p^oz n^oz et cāt dolorē dixit
Bak^o i^o ymēto p^ostricta dolorē capitis cāt. Et
Aristo. ē hoc posuit p^o ma^o p^oleumatū p^ole-
umate. i^o. Et dixit Aut^o cap^o de dispōnib^o
sōd sōda frida qñz multiplicat p^ostricta i^o yeme
i^o m^o et qdēpata yemis frigiditate dēpān-
te poros et p^ohibente diuacationē et refo^ones
Et diuacat. suple Sed sōda multiplicat i^o yesta
te diuacat. i^o m^o que comēpata erat tēpore

yemis caliditate etatis dissoluitur et liquan-
te eam. Et cum dicitur Gal. 2. de differe-
ntia febrium in estate liquatur. Et ueri-
ficatur predicta quibus si dicitur. A. q. 2. som. ye-
me et si estate euadit natus suus. quoniam si uenis
est calida non constringit mater. neque si estas esset
frigida liquaret eam. Vel fortasse dicitur. A. quibus
quod posset frigiditas yemis mater promodo facere
eas fluere ad alia membra. Et si posset cali-
ditas etatis esse tanta quod mater dissolueret re-
solueret uel uias aptendo et dilatando quod liquata
mater ad alia fluere membra. Hoc idem coniungere
posset in istis duobus aeris frigiditas ac et in cali-
ditate. Et in regionibus si est caliditas et frigiditas. Et
si frigiditas dolor capitis. quod aliter per proprietates
.i. per caliditatem existeret in ipso. Dicitur. A. quibus sit
causa ledens quodcumque membrum capitis fuerit causa
materia. i. manens in ipso membro. Et aliter sit
per caliditatem siue per passionem siue illa caliditas siue
rit absoluta siue non absoluta. si est super dictum est
de speciebus doloris in generaliter et de dolor per caliditatem
didit dione membrum quod caput caliditatem siue in caliditate
caliditatem fuerit in mediata. si est cum caliditate totius cor-
poris uel stomachi. i. dyastemati uel matrici me-
diastemati. i. nervis aut cordi epistemi et spleni mediastemati
bus arteriis et uenis. et ut quidam dicunt per omnia. per
per se caliditatem et in unitate et cum capite. Aut
mediate si est in duobus caliditatem in intestinis et maxime
in duobus in eis existeret. Dicitur. A. c. de sode
per caliditatem. quibus sit per caliditatem non integrum. i. non
totaliter siue non ad totum corpus. et tunc aut per membrum
inter quod et membrum capitis quoniam mediastemati
membrum nervorum si est stomachi matricis uel
laminis. i. dyastemati et spleni aut per membrum in
ter quod et cerebrum continuatur in uoluntate uenarum
aut arteriarum. si est cordis epistemi et spleni. Aut si
ter membrum uicinas ei aliter in unitate. si est plenum
potius sub eo et adducit ei uoluntatem. Aut per
membrum caliditatem membrum ano modo. cerebrum aliter. si est
renes quod caliditatem uni modo si est epistemi cuius. Et caliditatem
ceterum. Et quibus sit per caliditatem ad membrum ex-
terna ut pedes uel brachia uel digitum. Aut sit dicitur
Aut per caliditatem integrum. i. ad totum corpus. siue
cum accidit sode per febres. Et hoc quod dolor
sequens ad caliditatem totius et maxime per febres
uel alias egritudines coles. Alii antecedit febre
uel alias egritudines et est signum egritudinis si
significat egritudinem futuram aut febre fieri de
be. Et alius caliditatem ipsa egritudinem ut febre
et cum ipsa incipit et cum ipsa desinit. si est frequenter
appet in poris quatuordecim febribus in quod
principis dolor accidit capitis. et cum declinant
poris recedit dolor capitis. et alius sequitur
febres. Et ex hoc dolore est aliquis qui
est signum crisis et maxime crisis future per
fluxum sanguinis narium uel per uomitum.
Et alius est qui est solum lumborum signum
crisis. Ita ut dici possit quod alius est creticus
et alius lumborum. Et de sode propter caliditatem
integram dicitur. Aut. quod aut est propter
qualitatem expansionis in toto corpore. aut per
per materiam expansionem in toto corpore sicut
in febribus. Notant quod quamuis au-
crores ubique communiter ponant de sode a co-
munitate totius existeret in febribus aliter contingit
dolor capitis in febribus si est per caliditatem aliter

particularis membri et maxime stomachi. ymo hoc est quod ut
plum accidit in febribus. dicitur. Gal. 2. mem-
brum quod quibus si paucis humor aderit in uentre
et maxime in ore et acutus fuerit mox do-
let caput et sode cretica est per expansionem mater fa-
ciens egritudinem ad totum corpus. i. in totum corpore
si est crisis motio est tota mater egritudinis. Et o-
da aut frigida. per caliditatem non integrum sed pars est
a stomacho dicitur. Aut. membrum caliditatem capiti
per et dignius in hoc est stomachus. hoc. n. magna col-
ligantia cum eo. et multiplicat mater mater humor
les uel uaporosas uel in ipso generant et quod
ad ipsum ab alijs defluunt membris cum prodis uel
sine eis quas mater humorales uel uaporales sto-
machus frequenter caliditatem cerebro et cum hys
humoribus stomacho cerebrum in mordicatione oris
eius et prope in fortitudine sensus eius. Et di-
xit. Aut. mater est de membris quod caliditatem cere-
brum fortiter et mirach et et epar et splen et ue-
lumen et renes et eximitates oes et pectus dorsum.
Et de membris pinguis cerebro. per cui caliditatem
et potius est pinguis cohibens craneum. Et cum hoc
est iste pinguis est illud membrum a quo celeriter sit
caliditatem cerebrum. quibus aliter a membris longin-
quis et maxime a stomacho fiat cerebrum caliditatem uel
benemior et deterior. Et dicitur. Aut. plum id est
m. toties uel quibus sit sode caliditatem apud pmuta-
tionem membrum. i. uoluntatem membrum interiorum si est
pleureticis signum apertis epistemi et spleni et prope
cum mater eorum mouet ad superiora et puenit ad caput
cum sode sua uaporibus eius. Et dicitur. Aut. de
sode quod est accidit in febribus et egritudinibus acu-
tis quod ex ea est quod accidit cum fortitudine egritudinis
uel eius poris deinde remouet. Et alia est quod
remanet per remouitionem egritudinis. i. fortitu-
dinis eius. et per eradicandem poris eius. Et
dicitur quod sode quod accidit in febribus et alius egritu-
dinibus quibus in getat patientes a deo donec in
ca ipsi sode quod est caliditatem febribus et alteri egritudinis
augumentum faciat. Et sic potest esse caliditatem augmentum ipsi
doloris et augmentum eius febribus et alteri egritu-
dinibus. Et quod ut dicitur. Gal. 2. de febribus est
repere sode et emigrandem humores poris. Et
quod ois talis dolor per caliditatem. hoc dicitur. Aut.
dolor quod sit per caliditatem aliter cum prodis et poris. i.
ordinatis sed prodis et poris enuicem per
per causas. i. quod est in membrum caliditatem si est quod sit per caliditatem
stomachi cum sit per effusionem membrum ad ipsi sto-
machum cum prodis. Et si est quod sit cum prodis augu-
mentum spem febrium. super. Et quibus sit dicitur dolor
cum prodis ordinatis. quibus fiat cum eis inordi-
natis. et quibus sit absque prodis. si est dolor enuicem
a caliditatem aliter uice una deinde cessat non rediret.
Dicitur. Hilb. ois dolor depurata causa est continua.
Et ois dolor de causa reota. i. per caliditatem siue re-
mota. i. per uicem est interpolat. Et sode quod
per proprietates maxime et quibus est per caliditatem. quibus
applicat cum alia egritudine. quod non est causa eius. nec
ipsa illi. Et tunc illa egritudo quibus est talis quod non
impedit regimen seu curationem sode. et quibus im-
pedit si est cum applicat sode cum reumatismo. et tunc
difficilis sit cura ipsi ut apparet. Cuius dolo-
ris capitis fridus per caliditatem in tractatu de me-
bris eius caliditatem apparet. Cuius aut doloris
capitis per proprietatem accidit multe sunt et esse pos-
sunt. Inquit. Gal. 2. mem-
brum dolens ab una

in fba sua. Aut in q̄litate sua Aut q̄ cor̄p̄i
tur digestio eius pp̄. aliqua cāp̄ corruptiois
digōis. Dixit Auit. cap. de sp̄ibus sode.

Soda p̄p̄ sit p̄p̄e q̄ arterie afferūt capiti
uapores fraudulētos. et n̄ itellexit. p̄m q̄ ut
p̄m siue plas fiat ab ista cā q̄ ab alijs. quia a
m̄tis cāis alijs frequētius accidit q̄ ab ista
s̄ p̄m itellexit q̄n̄ uel multo uis. Et hoc
sine ille uapor fraudulē? pueniat a cā extrin
seca siue ab intrinseca. Nā uapor p̄ arterias
delatus. p̄ puenit ad cor faciēs noumēta in
corde. Quq̄ puenit ad ip̄m et cor est forte
resistēs et cerebrū debile. tunc per arterias
mittit ad cerebrū et facit soda. dixit Gal.
2. m̄icm̄ rōnabile est in fluxus tristantium
hōiorū aut uaporū aut utroq̄ p̄ uenas uel ar
terias uel utrisq̄ fieri. Q̄n̄ q̄d̄ hys in
trinsecis p̄ibus cranci solis. i. cerebro et mi
ringis sup̄fluitates q̄ sunt in ip̄is pellētibz
extra. aliq̄n̄ aut corpore q̄d̄ ē post caput mit
tente uapores uel humores prauos. Dixit
Bordo. licet fumus ab intus ascēdat eq̄lter
ad sup̄iora nō tñ oēs p̄tes cerebri equaliter
ab eo ledūtur. q̄ q̄d̄az sunt fortiores et q̄d̄az
ibecilliores. et fortes ad debiles mittunt. Et
sic aliq̄n̄ ledit p̄s anterior et nō posterior ul
ecōuerso. Et aliq̄n̄ p̄s media et alie n̄. Nec
ē aliq̄n̄ una p̄te cerebri lesa alie leduntur. eo
q̄ tēpamentū unius nō ē tēpamentū alterius.

Et Auit loquens de soda a cā p̄mitiua et
ante similit̄ dixit. Et soda ē cuius cā est ali
qua cāp̄ p̄mitiua sicut soda eberris uel fca
pp̄ q̄m̄tione ciboz calozū uaporozozoz. Et
nō sit fixa pp̄ fixiones cā. Et ex ea est cuius
cā est cā antecedēs iaz collecta et mania et
manet ip̄a pp̄ eaz. Et uidet̄ Auit. in hys
x̄bis inuere has diones. s. q̄ soda q̄d̄az est a
cā p̄mitiua et q̄d̄az ab ante. siue p̄mitiua. ymo
est iam collecta ip̄a cā aq̄s abq̄s p̄mitiua. uel
ut dicat̄ ali ē iaz collecta cum ip̄a cā p̄mitiua
q̄. s. cā p̄mitiua inuenit in corpore cām antez.
2. q̄ p̄t inuenire. ē q̄ cā p̄mitiua uel facit so
da remanēs p̄mitiua ita q̄ nō est fixa. multo
uēs cām nō figitur uel cā p̄mitiua facit soda
nō remanens p̄mitiua sed transiit i antez et
cōiuncta. Dixit Bordo. licet dolor capitis
eueniat p̄pter cās extrinsecas. nihilominus
p̄t esse cum peccato māl̄. q̄n̄ corpus est ple
toricū uel cacocimū uel dispositū. ut si a sole
calefiat caput colericū replet̄ aut si infrideat
corpus flatū replet̄. Alteratur eim q̄n̄
hōior. et efficitur p̄ter nāz. pp̄ cās extrinsecas
multis ip̄rimētes. Dixit Auit. soda critica
est de genere sode. cuius cā est motus nāl̄is.
fm̄ semitaz expulsiōis. s. mēx̄ uersus caput.
Et sic debz reduci ad soda accidentez pp̄ mo
tus mēx̄ que. s. pp̄ op̄ionē faciūt soda. Aut. s.
pp̄ op̄ionēz pre existentē sicut cum op̄io ē in
uenis uersus nares euz natura mouet mās ul
expellat eaz fluxu sanguinis nariū. Et mā ue
niēs ad ip̄as uenas op̄ilatas p̄hibita trāsire
residet ibi et extendens facit soda. Aut pp̄
op̄ilatiōē nō p̄ existentē sed que ab ip̄a mā
mota cātur. sicut cum multa mā mouetur ad
crisim fluxu sanguis nariū que sua m̄titudine
op̄ilans uas residet non transiens et exten

dit uenas et facit soda. Et dixit Auitena
soda que fit successione digōis cibi. s. in epe
ē ē de genere sode cuius cā ē motus nāl̄. q̄n̄
nā mouet mās nutritiētales. fm̄ semitaz sepa
rationis et distributiōis cibi ad mēbra. que
s. materia nutritiētales uel pp̄ op̄ionēz p̄xi
stentē uel pp̄ ab ip̄a causatā sua multitudine
non ualens transire residet et extendit et faci
at soda. Et dixit fortasse augmentat soda
in se ip̄a p̄pter uehementiā doloris sui. i. q̄n̄
ē uehementis fortis. attrahit. n. uehementia do
loris augmentū in ip̄o dolore attrahendo ma
terias ad locū doloris. Et causa quādē so
de cum ē debilis in quodā capite ip̄mit. et in
quodā non. Im̄p̄mit aut i apparatis ad so
da et cor. p̄pata ad soda. Dixit Auit. sunt ea
que habēt caput debile. siue nāl̄ siue accēta
liter a quacūq̄ cā debilitas eius precesserit.

Et maxime q̄n̄ cum debilitate capitis ha
bent mēbra digestiua p̄cipue stomachi debilia
quare in mēbris digestiuis p̄m̄us gnāt̄ ua
por. effundens ad stomachos eoz humores. i.
ex̄is signū uel cā effusiōis humorū ad stoma
cos eoz. Et rep̄itur h̄ littera q̄ dicit̄ cole
ricos humores et uerificat̄ quia colerici hūo
res cicius et frequēti effundunt ad stomachos
Et sit p̄pata ad soda corpa quoz caput sen
sus ē fortis. Cerebri nāq̄ debilitas et sen
sibilitas m̄ta sunt causa d̄ ip̄ositiua ut a qua
libet re occurrente q̄uis parua et debili leda
tur et doleat. In capitis uero forma. et ma
xime cū fortitudine digestiuoz mēbroz et
in capitis hebetis sensus cā non ip̄rimūt obit̄

Signa generis nota sunt ex relatione ist̄
Antecedit aut̄ dolor capitis ip̄i? grauitas
et corruptio op̄ionis sensitiua intrinsecarū
uel extrinsecarū. aut ip̄sarū debilitas. Et ma
xime cū antecessione alicui? uel aliquarū causa
ruz sode d̄ictarū p̄mitiuarū uel intrinsecarū
2. dinandū orū dicit̄ caput dolentib? si ur̄
na sit liuida doloris augmentū figit̄. Dixit y.
4. afforismoz quib? in febr̄ib? urine q̄ur
bate uelud subingalis et discolorate hys capi
tis do oies aut aduine aut aderunt. Et gal
dixit i q̄m̄to dicit̄ afforismi et ē primo d̄ cr̄i
si ur̄na aut mingitur turbida. et post clarifi
catur et significat q̄ soda fuit. aut migi turbid
da et remanet turbida et figit̄ q̄ soda fit aut est
ex̄is. aut migi clara et postea turbidat et si
gnificat q̄ soda erit et. A. dix. 3. p̄. ur̄na si
ur̄ne asinoz figit̄ q̄ soda fuit aut fit aut ex̄is
ē aut erit. turbatio nāq̄ ur̄ne figit̄ ebullitiōem
et ex̄is enaporiatiōē ad cap̄ un̄ fit soda. Et
dix. A. i. c. de cura sod̄ q̄ ē accēs i febr̄ibus
ad discernēd̄ inter d̄cas signēs oz ut reddat̄
ad alias significatiōes ad illas. s. que gal posu
it in comento dicit̄ afforismi. Dixit n. ibi
gal. q̄. Et dixit. A. q̄n̄ figit̄ soda in febr̄ albe
do urine. s. pu? n̄ fuerat alba. si fuerit cū for
titudine. i. intensiōe febr̄is. Et itez dix̄ albe
ur̄ne et subtilitas eius in febr̄ib? euēiens ma
xime in hōis cr̄is figit̄ p̄mutatiōē hūoz ad
caput et istō ē ex̄is q̄ p̄culdu? facit soda cō
tigit̄ at h̄ plerūq̄ in febr̄ib? acutis et cori. q̄
eaz mā habet̄ ad sup̄iora rapi. Et i hōis
cr̄is maxime quingit̄ p̄d̄m raptum materie

fieri eius nā mouet et separe fragit materiā
nocitiā a iuuatua. Contingit etiam raro
tū in alijs febribus ymo et licet rari? febrib?
nō exstib? Dñt hoc signū non eē necessa
riuz qz in febribus et sine febrib? i crisi et si
ne crisi mā mora et agitata possit rari ad alia
mēbra ut ad intestina et facere fluxū uentris
ad stomacū et facere uomitū uel ad aliqđ aliđ
mēbrorū et facere in eo apa uel aliaz egritudi
nē qua pp dixit. A. q. ad discernēdū utp uis
alba significet soda futura o3 deuenire ad alias
significatiōes. Vbi gñia. cū urina in febribus
sbito albescit nec appet fluxus uēria nec uoi
tus nec motus materie circa cutē neq3 lesio i
alio mēbro a capite. tunc cert? es q mā decli
nat ad caput que faciet soda. Dixit. A. 3.
pma. cū soda remanet egritudo post febres a
cutas nūnciat egritudines cerebri. et si q
nā deficit a pficiēdo expulsione mē q facie
bat febrē. Et dixit ex egritudinib? f. istis
qz ex his dolorib? capitis q sunt egritudines
sunt. ali que quib? nūntiat subeth aut aplia aut
mania aut molitres aut forditas. suple aut a
egritudinē capitis uel adnexorū ei. q autē sit
ex istis egritudinib? nūntiat scire poteris
ex ista mē urū. f. sit flica uel colica uel alia.
Et ex motu eius uersus diuersas ptes cerebri
uel adnexorū ei. Hā si fuerit flica nūntiat
subeth et alias egritudines frías. si colica nū
ntiat frenclim et similes egritudines. si mēca
miaz si aduista manā et sit de alijs. Et si hā
si mouet ad uēriculos cerebri nūntiat apliaz
si ad mēca. palisiz uel alia egritudinē neruorū
si ad aures uel oculos nūntiat in eis egritudi
nē. Dixit gord. omnis dolor capitis ause
rens sompnus et abuz pessimus ē et mortalis
dolor cum reumate malus ē qz reuma ipedit
rectaz curationē doloris ut apparebit. Et
omnis dolor capitis ad quē sequitur spasmus
uel apa uel egressio oculorū aut nimia eorum
submersio pessim? ē et mortalis. Pruuatio do
loris in febribus acutis pessimū ē signum. qz
stupores significat. Dixit Silib. si patien
tis cesalia unus de brachys tinnuerit. l. caput
ab utraqz parte. siue in sinistro oculo signum
apparuerit ad modū lentile mouetur? erit
si tamen ex nullo alio signo mors ppendat cu
rabilis erit. Et dixit. si color rubens appare
at in facie ante qui post hoc in pallores quer
tatur et circa inadit dolor inter spatulas et ri
bras et tussiat et qđ proicit ab ore sapore salis
habet. et memoriā nā bēt et uidet asperu eē q
uiderit h de uita moritur? ē. Cura gnāl do
lor capis lz quēnat cū genālī cura doloris iu
pra dicta. hic tñ qđā spāl? dirrigenda ad do
lorem capitis sunt dicenda. Berey itaqz in
habitet patiens soda. quietus serenū a fumis
o iouibus et mraie fetidā alienū nisi in casib?
infra dōis in loco bñ spirabili. i. amplo i quo
nō sint uoces neq3 soni neq3 murmur n3 stre
pitus. Et caueat sibi patiens ab ira et furore
et cogitationibus et similibus anime a comiti
bus. Et ab omni motu foris uel repentino
et maxime capitis. et a balneo uniuersali cor
poris. cōmouet. n. materias et dirrigat fumos
uersus caput. Et caueat se a multis uigilijs

Et ē a sompno plizo ne ostrictis poris su
mi retineatur et inde capud impleat. Dixit
Sal. 2. mēmit in pñ et adduc i statū existi
te dolore gescere melius ē. remissio aut et de
clināta in ydoneis locis p ābulare suple que
rit ydoneo aut sunt hys q calefieri egent que
calida. qui vō infridati q frigida. Et ante
cibuz qđē aphorib? ābulatiōib? uti. sup cibo
aut paucis et pigris. o3 aut post cibū nō cōse
stim ābulare. f. per duas horas aut tres aut
plures. Dixit Raf. p. qñētis fuit qdaz pa
tens soda cuius pedes fuerāt fricati qñtue
uno die et nocte et liberatus ē. Et tal frica
ē mirabilis cura karabitus cuzes et eplie di
xit Aui. cōfert de ābulatio pua et positio ex
tremitatū in aqua calida. qñz emz effundim?
aquā calidaz sup extremitates patiens soda
et assiduamus illud. Et sentis per hoc q soda
i. cā sode de capite ad eius pedes descendit
euz cuius descēsiōne resoluit soda. Et dixit
in cap? de cura sode calide tibi est necessaria
in hac soda et in alijs ut alienes totum id qđ
monet ipetuose ex uocibus et multitudine co
gitatiōis et coynis et famis. Dixit Aui. in
cap? de regimine uti in soda. scias q de reb?
in remouēde soda iuuatibus est mēitudo som
pni. Hāz ualer ad sedandū dolorem ei ualer
in soda mālī. qñ mā eget digōne p reuocatio
nez calorīs ad interiora. Verumtū nō oēs
spēs sode quēnat in multitudine sompni. imo
in qbusdam phibet multitudine ut patebit in
curis ptecularib?. Intellexit aut Aui. q
mēitudo sompni quēnat in oī soda respē ei?
qđ quēret in dispōne aqua pcedit. si nō eēt
ibi soda. Dicunt quidā caput nō multuz re
neat eleuatus in sompno nec ēt alio tēpore.
Et quidā dicūt q multū eleuet et intelligūt
pñi. qñ ab inferiorib? multitudine uaporū ena
porando mouet et maxie si in capite non fue
rit replo. Et ecōuerso qñ in capite fuerit re
plo et tior fuerit de descēsiō hūorū a capite ad
mēbra ei supposita et nō ascēderit ab inferio
ribus uaporū copia. Dixit Raf. in diuisione
nibus cōcunt oib? spēbus doloris capitis di
uissio oīs rei cuius uapor uelociter eleuatur
ad caput. Et dixit p. qñētis. c. 9. aucto
ritate phylareti q distio ciborū istarū uapo
ratorū iuuat. Et Aui. hoc idē posuit auctori
tate filagory. Dixit Aui. cibos fugiat cali
dos et lac. lac eim sic. ypo. in affo. dare capū
dolētibz malū. qđ qñis noceat in omni do
lore capitis spālus tñ nocet i frido a cā cala
et maxime mālī. Dixit Aui. in dietis in
oī dolore capitis bonū est cauere uaporosa.
Unde dixit Al. Eger a carne abstineat et
iuno suple et ceruicia et omni potu in ebante.
Dixit Sal. 2. mēmit abstinēdum ē a glan
dibus. i. castaneis et ad dactilis. f. maturis
qz pprietates hñt cesalagie faciūaz. dñt uti
tur cibis faciliis digōis paucē qñtatis bōi
nutrimēti puati effumatiōe. quos i pñ mēse
pcedat cibi leniētes et succedat in fine cibi
stipici qñstui ut citonia et silia. Et bibat
aquā zucchari uel mellis aut inlep et silia. Et
in cāu in quo a uino abstinere nō posset uel
nollet patiens bibat uinum albus pauci seram

sine aquosus. Et quia stomachus in omni
soda partitur cerebro et inde debilitatur i di
gerendo que venit cibum miorare quous plus i
mali ut uacat possit na digoni me. Dixit
Aui. scias. i. si re debes q ex reb? in remo
tode soda suuanti bus e paucitas datois cibi r
potus maxime uini. Omnes in soda spes
no sunt equales in hoc. sz in quadā dz cibis
r potus minus mltū r in qdā pap r in quadā
medicocriter. dixit eniz Aui. q puitas cōme
stionis. i. mltā. i. mltā diere attenuatio i soda
cata r maxime in proueniēte a colera mor
dicatua effusa ad os stomachi nocumtum af
fert faciēs in soda augmētū. Fugienda est
igitur replo cibi r potus. r insuper fugiēda
est fames sitis r ieiunius. Nam quous panct
tas cibi picipiat. nō tñ tollerātia famis saltē
longa qm ut supra patuit p Aui. est ex bus q
impetuose mouēt. Et si h tollerantia sitis. fu
giendaqz est cuiusqz supfluitatis retēctio
dixit ysaac in dietis in oī dolore capitis bo
nū ē uerē lenire. Et ras dixit i diombus
q oib? spēs? doloris capitis ppetit lenifica
tio ueris dixit Aui. in c. de cura sode calide
ad curādas egritudines capitis lenificatiōe
nē mltū indigēs. Et maxime in soda mltū. q
pp si in aliq spēs? soda pp aliquā intentiones
curatiua necessary sint tibi cibi ingrossantes
oz ut stipica tēpes ingrossantia cū māna r si
racose r alys q soluit cū lenitate. Cura uero
sode per potione nō ē una aliqua cōis oibus
spēs? ppter ea dixit. Gal. 2. mēimz qeunqz
scripserūt abiqz determātōe cesalarge aux
mau? nocumtū qz inuamitū opau sūt bps qui
crediderūt ipis. nō eniz dolent ab una dispo
sitiōe caput omnes sz plures r diuerse sūt dis
positiōes r sanatio uni? cui? qz ipay ppa est
r ppetas ista curatiōis cap uariat mltiply p
naqz ex essentia ipi? sode siue egritudis aut
cāe faciēs soda. 2. rōe quozdā mōz eius
ut utrū sit cronica l n. 3. rōe mōz cēndi
ei? ut utrū sit p ppetatē l cōiatē. 4. ex
pre loci siue picle capitis paciēis ut utz sit
an l rer? utrū in extra pte l sim l tra. utz ex
cranēū l intra utz tenēt oia mbra capitis ut
qdā. Et 5. rōe qd? l intēstionis l remissiōis
ei?. Et 6. rōe accētū sequitū. Et 7. rō
ne egritudinis cui qstigi. Quedā tñ qfe
rūt dolori capitis absolute cū ppetate q ē in
ipis de qb? ē semē iari gestatū aufert eniz do
lori capitis. r radix plāraginis collo suspen
sa miri fice soda tollet ēr cronica uald r ē ex
ptū r qfert coronare caput de bēna aut de
ramis cornu arboris. Sūt ēr soda exēcātes
r inducētēs sic aromata r ppe cassia. costus
cinamomū amoniū r crocus r ignatū r suc?
ablinthy r melōgiana r agn? castus r polū
et storax quous dicāt qdāz q ipa mādificat
cerebry r remouet hūditates ab eo. qō non
creditur. et qmestio cruce soli? facit soda et
sūt qmestio auellanay castaneay nucū porro
rū et ceparā. Cura ēr p instrumētū cru
gie nō omnib? spēs? sode cōis sz qbusdā nō
put plicētes cure declarabūt. qua pp de eis
puciariter ē psequēdū. cās ēr signa tam habi
ta sunt supra in c. de mala pphone cerebri.

Capitulum 4^m. de cura doloris ex mala pphone
sine materia.

Ara sode a mala cōplone
simplici l pposita. pu
ra. i. sine mā trib? pliciē instru
mētis. i. dicta potōe r crugia
Et dieta qd pstitit ut paciētes
soda a mala pphone frā. fugiāt acē frā iuz
posse r maxie q ex mltio frigore passī sūt. sed
sūt in cameris locādis calidis. n tñ excessiue
Et interdiciat cis. dixit Aui. exire ex. do
mū. i. ad acē pp frig. Dixit Ras. p. qrinē
tis qfert sode frigide d itere paciēte i sole do
nec mitiget soda nisi forte sit soda ex replo
ne siue ex in digōe aut fastidio. Dixit Aui.
qñz oēs paciētes hāc soda r ppetē eos q ex
eis sūt qgelati. si eoz cor^a sunt mūda. r non
sentit in eis aliqs motus humoz ad supiora
siuat denudare eoz capita in sole. i. estiuo et
sine uēto. r ponere eos in oriēte. i. hūs ori
ens ut radi? solaris fortius r directius cadat
sup eos. suple r si sol transierit ad meridiem
uel occidens. sūt situa eos hūs ipm Et sic
tene eos donec sanent et eoz soda resoluat.
Qd si corpora eoz nō fuerint munda aut sen
ti ē mor? humoz ad supiora nō exponantur
soli ne fiat mēz tractio ad capud. Dicāt innu
unt p sui auctores in pdictis uerbis gnālem
cāi i appropiātōe caloz maxie forciā supra
capd. q nō debeāt appropiari nisi corpore
exire mūdo. q si aer nāl nō fuerit calidus
artificiāli fiat cū igne sine fumo maxime fa
cto ex lignis siccis calidis et odoriferis. Et
cum aspersione ramoz berbaruz r florum
odoriferoz calidozum super lecto r in pau
mento camere. Et odorantur aromatica cal
dā. dixit Ras. primo continentis conficiant
simul muscus r ambra. et ex hoc ponatur gra
num unū in naribus ad odoranduz. Et dixit
Al odorant galli āz et insuffletur muscus na
ribus. Mes ponit odoramēta multa r utilia
ex quibus est hoc ualde utile. sz. storacis ca
lamite electe. lignat. an. 3. i. laudani conf
cte gumay ana. 3. i. et in al. o. 3. unius partes
duas spice. 3. iiij. galienul. 3. viij. masticis. 3.
quatuor ambre crude. 3. ij. et. 5. gare. et ma
cis ana. 3. quatuor r. 5. conficiantur sic sto
racem laudanum et masticem cum modico
olei debecē resoluē deinde tere in mortario
cum pistello calido r probice super ea pulue
rem lignatōes spice galie gare. et macis r
misce cū eis Et post hoc funde super ea glu
tinum gummi arabici aut dragaganti quantā
sufficit et misce conterendo. deinde malassa
cum ambra dissoluta cum modico olei debecē
malaxatione multa conterendo et ultimo aro
matizetur cum musci. 3. i. et. 5. r aqua rosata
Et fiant inde poma et odorētur aut suffumi
getur cū eis r expertū ueray. et subsumigā
tur tēpla r domus regie ex eis. Usus tamē
odoramenti hoz calidoz non debet multum
quauari. dixit n. Mes. q. y. inqt. f. affortimo
q aromatica capitis grauedinez faciunt. Et
ego quidē dico q nō elongat quin hoc sit in
frequē uia eoz quertunt eniz uapores ad

capud. ymo replent illud uaporib⁹ moderat⁹
aut uisus eoz crebr⁹ fortat et calefacit sed
nō fiat adeo frequē ut pducatur ad illud. Et
qdē can. est. nō debere pferre apur replonez
et hoc est qd y. uoluit. Hā post mādificatōez
fortat et calefacit et residu sōd reuocet. Et
si sōda ē a malicia q⁹ nōs frigidē sine mā ut
frigiditate aeris inueniem⁹ ē iuuamti sblt
mīs usus eoz. fugiat autē hic patiens tristit
cias et solitudinē in cogitātōib⁹. ymo
letetur et gaudet. et ira et furor pueniūt sinō
fuerit in corpore. replō. Dixit Alexā. con
fert eis gestacio cum co. f. equitando. et in
carru uehēdo supple et alios mor⁹ corporeos
exercēdo si patēs exercicio fortis fuerit.

De morib⁹ autē hys corporeis et aialib⁹ se
pet in ira qgelatū. et intra mor⁹ corporeos
et aiales et cogitabiles. q⁹ dicat sepa inter q
gelatū ex una pte et hos morus ex alia utēdo
modo motu corporeo et modo animalī et ma
xime cogitatione sup rebus. f. delectabilibus
et irascibilibus. Recitat enīz Haly. 3. tegm
q⁹ nō 23. q⁹ qdā qgelatus curat⁹ fuit per me
dicū qui iduxit eū ad irā. Hys tñ morib⁹
corporeis et aialib⁹ nō d3 uti debilis existēs
corporeis et cerebri. quia pl⁹ ledent q⁹ iuma
rent. Et ad hūc finē quidā exponunt. Aut. cū
dixit sepetur tē. ut supra. i. prohibeatur et in
terdicatur eis motus corporeus et animalis
Et uigile quidē magis pueniētes sūt q⁹ sōp
nus uñ sōpno utendū est breui nisi adit mā
frigida indigēs digōe in quo cāu ualz sōpn⁹
mediocritis. Dixit Hal. 2. mienur iube pa
tiētē uti balneis calidis. Et si quidēz nō af
fuerit mē eis uti poteris in pncipio et i om
ni tēpore Et maxime puenit balneus siccum
sue stufa. Si uero affuerit mē in principio
pbiendū est balneus et añ minoratōz mē et
ipī digōne. s3 mā minorata et digesta balne
us cōpetens est. Dixit Al. cūz cesalea per
obdomodā unaz durauerit tēpus p obdomo
da intelligēs iusticiēs ad mī orationē et dige
stionē mē siue fuerit breuius obdomoda si
ue longius uel intellectus ut qdā dicūt tēpus
in quo cesalea declinare sepet eger i balneo
mittendū est. f. sicco. Et super cap⁹ eius
aqua in qua camoilla sanūcus et sticados et
nemen cocta fuerint fundenda est. Et simile
intellige de pectinationibus et fricationibus
fortibus leues aut fricationes et pectinatōes
in pncipio et stante materia fieri possunt.

Dixit Hal. prance 5. caueat porro ciboz
frōz euz ut lactis et pisciuz et similituz. Et ci
boz uaporantuz ad caput ut nucuz sabadane
gi eruce pigani. Et hūc. dixit prohibeat
eis potus frigidus. f. actu et potentia et sūz ci
bus. Et dixit Paulus cibi exhibeantur
calefacientes suple et actu calidi. Dixit
Hal. sint cibi eius cicoris aqua cum oleo
olue et aneto cinamomo et cimino et galan
ga et hys siles. Et dixit si hos cibos non
suffert. aut quia debilis aut quia nolens refi
ciatur pulis colibaz iam assingentibus qd
tis cū pdictis qdimētis. Dixit Hūlls cō
medat firmus qñ est absqz febre carnes edi
et castrati et pulloz pducuz fastianorum et om

nūz autē degentuz i arborib⁹ et nō in ags
et melleos onoz ex aqua cicor conditaz cum
cimino uel cicera fracta condita cum pulvere
cinamomi. et gar. Et ex herbis qmedat seni
culum petrosellinuz boraginē et siles. Qd si
mā ibi affuerit frigida. dixit Serap. qfert ex
cibis q⁹ ē laudabilis hūoris uelociter digesti
bilis. Dixit Aut. si mā fuerit frica admini
stret cibi minoratio et eius subtilitatio. i. ci
bus sit pauce q⁹ titatio. et hoc siue sit cūz mā
siue sine ea. Dixit. n. necessarius ē congelatio
ut abus minoretur et hoc pp digestione et d
bilitatē. magis tñ minorare d3 stāte pñia mē
Et sit cibis subtilitatu⁹ illi mē. In mā. n.
frica ppetit attenuans dicta sumpta ex cibis
subtilitatu⁹ hūores grossos uiscosos d qb⁹
satis dictū ē in sermone p⁹ ut saltem sint cibi
mixti cū qdimētis subtilitatu⁹ et icidēb⁹

Conditant⁹ g⁹ cū spēb⁹ que sic fiūt. p. pipe
ris gare. añ. 3. 5. galige. zinz. cinamomi ma
cis nucisimulcare añ. 3. 4. croci. 3. 5. Qd si mā
fuerit mīca dixit Hūc. administret qd gñat
sanguinē subtilē laudabilē et humidum tenuē
.i. sint cibi gñatū sanguinē laudabilis clari
tenuis. i. fluidi et humidi et opponant terre
strenati grossicie et obscuritati humoris mī
ei quales sint cibi calidi et humidi subtilian
tū uel mixti cū subtilitatu⁹. Ideo qz cōdian
tur cū spēb⁹ que sic fiūt. p. gare. cinamomi
electi zinz. añ. 3. 5. cardamomi nucisimulca
te macis añ. 3. 1. 7. 5. croci. 3. 5. zucari albi
ad pondus omnīz. potus autē esse debet si
multis cibis. dicūt quidā unū non bibant. sed
aquā mellis aut decoctionis passularuz. Ali
uero unū concedunt paucifertū aut medice
ad aquatuz Et alij unum concedunt forte pu
ruz. Morant. q⁹ si cūz hoc dolore febzis affie
rit. unum omnino cauendūz erit. Si uero si
Et nō fuerit ibi mā unuz exhibendūz est po
tens et pup. dixit Hal. 2. mienur patenti dā
duz est de uino subtili. Et Ralis dixit p⁹. cō
tinentis unū albu pauce stipticitatis mitgat
hūc dolorē. Et dixit q⁹ meli⁹ ē exhibere ipz
pane pauco suple uel cū aliquo liti eo q⁹ ma
gis paulatiz et gradatiz euaporat ad capud q⁹
si solus bibatur. Qd si illi mā fuerit si quid
mīca fuerit unuz oio cauendūz erit. q⁹ si nō
fuerit ab eo excusato. tunc deuit quid pauca
feruz potens uero oīz fugiat. Dixit Vera
pio custodiāt a multiplicatōe uinoz et ppe
ab aliquo et odorifero. qz uinoz uapor colli
gitur i capite uelociter et dolores facit uebecm
tē. Dixit Hal. croceum unum et uetus porro
caueat. Si uero mā pauca fuerit aut paucifi
cata p cōonē uel cōones unum confert. Dix
hal. postquam in aliquo. i. fm aliquā partem
resoluitus fuerit dolor q⁹. f. erit post purgatiō
nes egro unū forte et uetus dandum. i. purū

Dixit Hūc. ex illis que post purgationem
omnes infrigidatos iuuant est bibere unuz
odon sepz subtile forte cū semib⁹. Dixit
Hennal. intellexit de semib⁹ calidis diureticis
eo q⁹ unū tūc frāz mām paucificatā qsumit.
Dat aut ipm Hūc. cū seib⁹ dēis qz cū il. bi
bitū qprehēdit i stōaco et nō sic euaporat ad
capud. et iuuat calitate ipsoz semina ad alier

anduz ipaz malā dīscrasīaz frigidā et q̄sumē
dā ipaz frigidā māz minoratā. Et dixit
Auc. hec seīa securos faciunt. humores in
stōaco suple et epe et alijs nutritiuis q̄prehē
di ad feruores facienduz p̄paratos. Et hoc
q̄z h̄z sint in stomaco ut epe uirtute illoz se
minuz dīuerti coz ad mīas urīne extra stoma
chūz et epaz deducuntur et expelluntur eo q̄
pancificatā māz deducere illuc possunt. unde
affecurant q̄ in nutritiuis nō q̄prehendūz et
retineātuz. Et dixit Gentil. q̄ per ista se
mina dedit intelligi elemaria et alia similia
fillem fructem h̄ntia inter que garīofili sup̄ri
multū ualent. Dicunt tñ in mā. mīca unū
līfandū esse. et fugienduz esse pup. In frica
uero pup danduz. nī si cerebz aut neru seu
mēbra neruosa ut stomacus debilia fuerint
Fiat autē p̄ctas in cibo et potu et maxie
cena dimittenda erit aut multum minuenda.
Et omni die supfluitatuz cūo cibaliū p̄cu
randa erit aux^o suppository uel. cristerus si
spōte nō dimittantur. Loxus quoqz oīo
fugiatuz. Pacīēs autem soda ex mala cō
plone calā. aerez fugiat calum et q̄strictū non
enētūz uapozibus plenum. h̄z inbīet aerez
frigidū claz recētūz asp̄sionibus rep̄ fri
gidaz odoriferaz. et odorētur ipa aromatica
frigidā ut rose uiole nemusaz sandali et cāfora
et fugiat hīc patīēs tristitiā irā et furorē lete
tur aut et gaudeat moderate et fugiat motū om
nez corporeuz et corpōis et capitis balnea et
fricaciones et pectinaciones et adbebeat quē
u. Et fugiat uigilaz p̄p̄sse sompno adbe
reat prolixo. Dixit Hal. patientem a mo
tu et uerbis reprimē multis et ira et granes
fugiat uoces et sompnus impera et quietem.
Libos aut uitare debet calefacientes. et actu
calidos et similia potus. q̄ si febris cum ea af
fuerit. q̄medat p̄tisanaz aut far uel panem lo
tus. aut ex herbis lactucaz et alia olera frigi
dā. et bibant aquam ordeī uel aquā simplicem
decoctū cūz iuleb. Et si non fuerit ibi fe
bris q̄medat p̄fices petrinos uel carnes edi
aut pullaz et similes alteratas et conditas cūz
rebus frigidis et si non potuerit abstinere a
uino bibat uīnus album aquosum et līfatum.
Dixit Hal. z^o mīemīz balneis eucratīs et
aquosū potū utendum est et uniuersa dieta hu
midior. i. q̄z siccior et maxime in colerica pl^o
q̄z in sanguinea et sic auchinā. Libis tamē
et potibus non repleatur. Neqz etiam famen
aut si uiz tollerēt. et supfluitatuz p̄curet expul
sionem q̄ si affuerit cum ea colā grossa admī
tceant. cum cibis et potibus suis aliqua ex
substantibus et incidentibus et maxie acētū
Dixit Auc. subtile regimē nocturnū est ei
q̄ hēt soda p̄p̄ colerā cā cibi grossi factaz. no
cet enīz q̄z plīxa est h̄ soda p̄p̄ colere grossi
tūe. Patiens uero soda ex mala cōplone
siccā aerez inbīet hūidū lī artīficiatū hūecta
tū. et gaudeat letetur q̄secat et dormiat et om
nī urāz regimine ocioso et delinso et cibis
reficiat et potib^o mīlū nutritiuis et hūectūz
b^o ex hīs q̄ dēa sunt in cura cibice et tabis
nullo mō ietinet aut famen tollerēt seu sitim
et coxum omnino fugiat. Et patiens ex

mala splōne hūida mālī regat fm q̄ ipa mā
regitur. Dixit Raf. in dīuisionib^o cura sit
desiccatiua et actu et sit siccā. Dixit Auc. de
clina. i. in regimine a pte calā uel frigida ad
illud qd̄ ē quētiēt^o fm dīspōnē in calitate et
frigate et h^o in mala q̄plone siccā et i hūida
suple. et sūz in mala q̄plone calā et ē frida d
clina a pte siccā l hūida ad illū qd̄ ē quētiē
ti^o. Et si hūi q̄siderāt regimīna auctoz in ci
bis colligī. cibos in soda debere hēre maxi
me. q̄qz q̄ditōes quaz. prima ē ut sint leniti
ut uētrif non s̄ticipi et maxime in soda mālī.
dixit Auc. oīz ut lenificatio nē q̄z perseue
ret. i. q̄tinue. z^a. ē ut cibi sint medicinales
oppositi in qualitib^o suis dīscrasie faciēti
soda. unde Auc. de diēta sode sanguinee dī
xit oīz q̄ eger nutritur cibis generatib^o san
guinē frigidū declinātes ad siccitatē et grossi
tētem aliquālē. Et gal. dixit de colerica oīz ut
diēta sit frigida et sit hūidior. Et sūz intel
lige de fiegārica et mīca. z^a q̄ditio ē ut ei
bi sint boni chīmī generatūz et facili digestō
nis. 4^a est ut sint prohibiti ab effumatio
ne et inflatione. Et 5^a. ut sint parue quantita
tis et maxime in sanguinea et fīca. ne fiat ex
ipsis repleo. Cura uero hui^o sode per potione
et complet^o intentionibus quaz una ē ad al
terandū. z^a ad remouendū accētia q̄ntia.
p^a aut intentionē adimpleri requirit ipa
mala q̄ q̄ fuerit pura nulli coniuncta mē. ac
etiam mala q̄ material^o eradica mā. si ma
la q̄ relicta fuerit. in mala ergo q̄plone frīa
pura et frigida a frigiditate q̄mutatuz curō
q̄plei alterado p̄ interi^o et p̄ exteri^o appoxi
mata sūz et in mala q̄ ne calā et in siccā. d̄ ex
teri^o aut appoximādīs alia sūz unguēta alia
empla alia epīthimata. alia ēbroce et alia fa
crellatōes. et alia subsumigia et alia cappur
gia. et retēnones in ore. Dixit Hal. z^o. mīe
mīr sufficit oleo rutaceo calido infundendo
bregma liberare totaliter hominē. Et sūz cō
fert oleū sanfucinum et serpillinum. Dixit
Mes. unctiōes fiant ex oleo nardīno aut yri
no aut laurino aut deeben aut aliquo calum.
Serap. dixit sufficit oleū rutaceū calefactūz
q̄ fundit super nerticē capitis. et oleū pule
ginum soluit cum ut dixit Eord. et etiam Si
lib. Dixit Raf. p^o q̄nentiis q̄ Hal. dixit
q̄ oleū balsami nō ē tante uirtutis in h̄ mor^o
Et sap. dīx q̄. B. l. l. x. terrapēice dīx
p̄bau oleum balsami. et non inueni ipsum cō
ferre in egritudinib^o frīdis cūz uirtute fortū
Dixit Eord. q̄ damus dīxit auctoritate Hal
q̄ Hal. expertus est de balsamo ubi calefactō
ē necessaria. et si inuenit in ea iunamētū. Et h^o
ē mirabile cū sit satis calidum. ego credo q̄
eā sit cita euanescentia ei^o. Emp. in utile. y.
melliloti seminis aneti. florum camomille ru
te sicce maiorane sicce an. z. s. terantur et iē
percentur cum succo mente uel balsamite et po
nantur supra capud. Lerotū bonum. y. oleū
rutaceū oleū de castoreo succū maiorane succū
rute an. z. y. cere cītrine. z. s. ferueant ad in
uicem ad succorum consumptionem. deinde
extendatur super panno et ponatur supra ca
pud. Dixit Mes. līmmētuz bonū. y. y. y. y.

cam ul' metridatū r euz fūco m' te mī fce r fū
ppone. qm̄ bonuz est. Et fiant epythima r
ēbroce ex reb' tēpare calidis. Et caputpur
giuz fiat cum fūco maiorane ut dixit dya. Et
maſticeuz m' m' r galanga r teneatur i ore
tyriaca aut plūris arcoticon. Et dixit. A.
q̄fert ei uaporatio euz eo quod calefacit actu
ex pānis calefactis r mīlps calefactis r fale
calefacto. ſed mīlūm eſt ſubtile r magis eā
le. ſic enim inquit Gal. r' terrapentice uli
mo c°. calefactoriuz de mīlps leuiſſimuz eſt
omniuz r deſiccantiūm. Dixit Gal. z°. mīemū
ſi opus fuerit fortioriſ calefactiōis immit
tendum eſt euſorbiuz oleis ſupradictis
Et quecuq; z parit ex conſtruuntur r linire
ultra bregma auriuz r nariuz poros r fronti
Linimentum meſ bo°. H. coſti mirre caſto
ze. ſpice añ. partes equales terantur r conſi
cianur cum oleo roſato ſuple uel alio calido
ri. Forō. dixit q̄ in hoc oleum de lilio in
alia opinet principatum. Dya. epythima
fiat ex cinere r aceto coctis ſi oleo r epiſbi
maris ſup cap ſit aut epythima optimū ex
aqua uitis ſola uel permixta cum garioſi et
galanga r nucemafeata. Saccellus apponen
dus ſupra caput et eſt ſenſi. H. ſpily maio
rane baſamite ſticados ſoliop lauri nucifmu
ſcate ſedoarie. gar. añ. 3. S. terantur r ponan
tur in ſaccello de pāno lino raro r caleſcat
cum aqua uitis ad ſpīa ſuper regulam calidā
r ponatur ſupra caput. Alius r eſt mundi
ni de foro iuly. H. ſolia lauri ſicca r grana
eius añ. 3. i. garioſi. calamēni ſicci pulegi
ſicci ſticados añ. 3. S. trita omnia recludan
tur in ſaccello qui caleſcat ſumo thuris r ti
nam poſitoruz ſupra prunas r ponatur ſu
pra caput. Gal. caputpurgium conferens
ſode frigide opīm colatorū r deſecanti olfa
tus nigella die ac nocte inſuſa in aceto r po
ſtea eſſicata terantur ſubtiliter r puluis eius
naribus irabantur approximatus r odorem
ſicut ſugendo. Primo q̄tinentis. dixit fili
meſ. auctoritate Gal. accipe mītaſp baſamitā
ſaſicu mellilotū r radicē lily celeſtis r anetū
r fac decoqui in aqua r embrocetur ex ea ca
put. Itē accipe anetuz mellilotum r ca
momillā r decoq; in aq̄ uſq; ad tertie pns q̄
ſuprōem poſtea cole r pone i ea olū keyrinū
et decoq; ad q̄ſumptionez aq̄ et oleo iſto il
line caput. Dix meſ in diuſionib' inclina
tio fiat capitis ſup uapores decoctiōis cala
menti et ſanſaci. Et odoret rutaz caſtorū
ſi ſimbriuz uel ſanſucuz. Dixit Al. ſi multū
inſeſtinauerit dolor euſorbiuz r caſtorū diſ
ſoluant in pauco oleo ſambacino et mittatur
in aures et innugant ex eo ē bregma et frōſ
et tympora. Qd ſi adhuc non ſuffecerint
p̄dicta ad rubificantiā deuenienduz eſt inci
piēdo a leuoribus. Sūt enī in eis q̄d' intē
ſionis et remiſſionis ex rubificatiōibus qd
ſūt ſinapis ſtercus colubinus ruta ſilueſtris
barmel euſorbiuz baurach piper p̄retrum co
ſtus et ſimilia. Alexan. H. ſimi columbi
ni. 3. q. et. 3. piperis albi. 3. y. caſtozei. 3. ny.
croci. 3. i. incorporentur cum aceto foriſſi
mo ſuco abſinthij et oleo nardino et inli

ne cum eis. H. colūbap ſimi euſorbiuz r pi
peris añ. partes equales diligenter tere r cū
aceto diſtēpera ac capō illinas. dixit Hili.
ſolia lauri ſamina abrotanum ſi ſimbrium be
tonica et ruta in uino rubeo bulliant r ſum
per os r nares recipiatur. oleum decoctiōis
abrotani capiti inuincum dolorem tollit
r remouet frigiditatem ei' r eſt foriſſimū
Et oleū anetuz coctuz r inuincum optimuz
ē r facit dormire. Et ualet oleū maiorane in
ſectū auribus. Et naſturtius ſedat oēm dolo
rē capitis in quo. oz caleſcere. r dyaſtea iun
cta dolores placat ſtatim. Lappurgius euz ſi
co maiorane in quo poſit mīma eſt p̄ſi in
uamēt. H. margaritas r pone integras in ſu
co lunariuz r dimitte in eo donec diſſoluant.
poſtea euz illa diſſolutione fac caputgiū ſtu
tum enim tollit ſodā frigidā et eas que dſcē
dūt ad oculū. De interi' aut appropinmandis
alia ſ. i. electuaria alia pulueres alia ſirupi ua
let aut potio uini neccari' q̄ſectū cū ſpēb' r ua
let electuariū plūris arcoticon r tyriaca r me
tridatū euz bñ ſermēta fuerint et bñ ſilū
et ponō ſirupi de ſticados r alioz diſcedoz i
digōne materiē frigide. Dixit Rog'. in oi
ſione capitis ad ſodā frigidā pone ſal r roſ
marinum. Dixit Bertram' p̄onia cum aqua
ſanſuci cataplaſmati multum q̄fert r ſit' deo
ctio edere terreſtris et ſauine. Embroca ſe
dans ſodā. H. melliloti ſarine ſemigreci et ſe
mims lūi r papaueris añ. bulliant in careno
r embrocet cū eis l' adde p̄dictis utellū oūi
et ſit empū. Gloſatur. H. ſulfuris caſtoze.
haccarum lauri añ partes equales miſceatur
cum butiro oleo roſ et cera et excedatur ſup
petia et ponatur ſuper frontem. Et dixit. H.
mirre aloes epiſi euſorbi. caſtoze. epiſbi
coſti p̄zerri p̄peris gna tria et cribellantur
diſſoluantur cum uino roſo et euz petia caput
diſſolument. In q̄ſione autem mala cala et in
frigida a calitate q̄tinentis ſode euz curam
frigide ab hūditate ſolis. Hinc ad hanc redu
cit ſtētōz alteratiōis p̄ſet tñ iſtātib' ab ex
et intra approximatus. in inſtando tñ notat
Forō. q̄ qdā ſūt capita q̄b' modica inſtatio
ſufficit. ſi ſūt capita ſenū mulier eumachap
pueror et hūdoz et alioz. i. ſi ſiū coz et coz
omniū q̄ hnt dñile capud. et coz q̄ d' ſacili in
currūt l'argiā aut alias egritudineſ frās cē
bñ l' neruoz et q̄ d' ſacili incurrūt egritudineſ
oculor ſiſta hys ut q̄ apparati ſūt. coriſis et
catariſ. hy. n. oēs a ualde inſtanti' cuſtodi
ri debēt q̄tis caput nimis accēſit ſit cale
faciuz ſz paulatine et euz remiſſe inſtanti' b'
ad ſanitate reducēdi ſunt. De appropinman
dis g' ab ex. oēs concordant auctores medi
cine olei roſ. q̄quaſſi cū aceto. dixit Deſ.
oleū roſ acetū euz modico aque roſ diu agitē
tur donec pingueſcat. deinde inſtētur ſuper
nucem et ex eis capud liniā Alexan. acci
pe ex ceroto Hilem. 3. q. et lana illud lau
nombus plūribus cum ſuco ſolari ſemper
uine et agreſte et illine capud et ſuperpone
ſolia ſalcis et mirabile uidebi effectū eius.
Dixit Almanſor. Leſaleam propter multam
in ſole morā ſufficienter ex oleo roſ. et aceto

infrigidatis curare poteris qd in si ex hoc n
generit ex alijs infrigidatib. s. inieci? curan
da erit. Dixit Serap. meli? cu quo curat
est illud qd in na sua est subtile. s. ex frigidis
ad hoc ut penetrare valeat frigida eniz r ma
xime qd grossa sunt trāsire morantur. r pp illd
dix sapio nō est aliqd plus qferēs in pncipio
qd oleū ros qd bñ factū ē. qm infrigidat in
frigidatōe bona cū funditur super caput r p
pe supra fricē capitis r nō sit antiquū. s. qd
factū est ano illo. antiquū eniz ex tēpe acuita
tes quādā accipit. Conferunt etiam oleum
uio? r de nenufaria r de salicibus r silib. cum
sunt recentia. Et oz ut admistrent omnia ista
olea infrigidata in aqua l'niue r pmiscantur
cū aceto uini. quia expellunt tunc uapores q
eleuantur ad caput r declinat eos ad inferio
ra. r de qstuetudine eius. s. aceti uel olei ros
mireti cū aceto est ut submergat usqz ad pro
fundū. Morant tñ q cum uoluntas fuerit
ut penetrat ad pñdū nō dē administrari cūz
actuali frigiditate inieci. Et dixit sapio oz
q sit qstetas aceti quarta ps olei s. qñ uolu
mus additionē in infrigidatōe pontinus ace
ti duas ptes. s. nō sit aceti acutum. qm cum
eo est caliditas. quedā ymo sit acetosum ualē
qm istud est quod infrigidat. r fortasse cogi
mur miscere cum eo aquā portul. aut salicis
aut cucurbitae aut granati r ppe acetosi. Et
hoc eniz inieci ex nte caliditate. Sucus cu
curbite sedat sodā calz r succus solari sili. l'
sōa herba qstula r eplata olez papaueris cū
oleo ros. Et qñ infunditur lana succida in ace
to cū oleo ros qquassato. r ponitur sup caput
qfert sode calide foris. Forō. dixit q qñ
uolumus q penetrat ad interiora debemus
miscere tantuz de aceto qstum est oleū. Di
xit Bar z? mēimz. inieciō fiat ex oleo ros r
maxe estinali hora et sit olez ros factū ex
onstantino cūz mltis ros in fine ueris aut pñ
estatis r sit n antiquū s. ex illo ano qstruētū
Lōleqñter aut p? olz ros ē camomillā in
corporibus in qb? timorem uehemētē in ri
gidatōez capitis opari ātia sunt corpora mu
licz cunucap r infantiū r qchqz albi bñt co
lorē r carnē mollē. r sunt n afflicti sō sole. Et
dixit mēimz aut infrigidatōi sōi rosati r ca
momillā ex pñcis habitudinibus corporis
r magnitudine exarionis inuenire pōt medi
cus considerando cum hys etatem r qstinen
tis aeris crasim r nō minus ipius domus
crasim in qua facit laborās. Et dixit gai.
frigida aut qchqz afferes aqua ualē frigida
circūda uas. nō pñte aut hac niue. hui?nanqz
aux? r si humor aut uapoz mltitudo fecerit
ad caput ipeti inuat generose. Repuerit ei
b r ppeit ad iseri? corporis. ego ei i mltis
b? uia aux? n i digni alio in regioib? i qb? ē
b? possibile fieri. In regioib? aut calis i qb?
fontanaz frigidaz r niuis inopia ē necesse ē
ut infrigidm? rodinā pñedo ipz i diuio ad uē
tū aliqūē querfā. Dixit Forō. qñ uolum? q
ola fortiter infrigidē tepestē r ponāt i pñ
do puteo ppe aquā. qm ista ifriatō egpoller i
frigidatōm nūis tepestē aut oleū qz cici? rect
pit ifriatōez aq. Et dixit Bar. necesse est ad

maiorē infrigidatōez faciēdū. qñz pmiscere
oleo succi sēpūne l' portulace psily l' similitū
p. paneris aut l' mādrazore succi cauere oz nō
eniz absqz nocuūto ifrāt. Cauere quoqz oz
r ab eo qd cū b? qd ifrāt. ifricat notabil?
qñ cū necessitas aliā occurrerit. pap oz misc
ti cis d ifricatūb? et pp b? solari succi l' n
oio pmiscem? i pap. ita ē pmiscem? succi mir
ti qñati citonū r nespili suple r silib? ifricatō
rū qz l' n oio l' pap. ifricat melior tñ ē succi
gnatoz acetosoz. s. iter pñca nūis aut pñcop
pñte alus silib? utēdū ē. succi sōbaz r fructuū
sint tñ fruct? n ualde maturi. dixit Aulc. in
soda q ē incipēs. i. q ē in pñ. siue ut dicat q
d i in ea in q n ē mltū fortis calor q aliq? mō
pōt uocari incipēs. nihil ē magis inuatiuz
qd oleū ros puz ifrātū actu nā dfruit cūz ac
tuali frigate actualē calitātē faciētē sodā. nec
ē nocuūm in actuali frigate pñca qstictōis
m? r b? maxime in imālī l' mōrata mā r sic
effusū sup caput n in postteriori. s. in aniori
coronato prius sincipite ut supra in curatōe
gnālī egritudinē capitis dēm ē. Et quētiēs ē
dixit Aulc. ut oleū ros. cū aceto miscat. q si
oleū ros. solū aut mltū cū aceto n sufficit pp
iniesm calitātē pmiscat eis expñsōes her
baz frāz in qb? ē debet eligi grad? frigitōis
fm grad? calitatis. Et dixit Aulc. cū caput
uehemēter inflāmat r calefit ualde r trāsgre
dit. terminū Sumi? sauc ordet r pñlū r mi
scēt cū aq. s. ge pastozis et ifridēt r fiat ca
pti emphm. Mes. eptidima resoluēs sodā
calam uisci semina et psiliū aut siml' aut sepa
tis cū aceto qquassata capiti supponāt. p? qñ
nēis succi herbe siue. i. portul. cū oleo ros.
posi? sup omi? i quētiēs soda euentēti exaz
siōe soler sili? succi sempitue cū oleo ros. illi
nit? emphm d folus et capriol' latis cū panco
aceto aut de folus salicis cure qfert. Et lac
lactice siluestri silinū sup frōtē sōpnū facit
et dolorē placat. folia quoz mādrazore et ra
dix ē? cū farinā ordet et aceto ē expñ et mī
rabile ad sedādū oēs dolorē et inflāmatōez in
qunqz pte corporis et floz fabaz sedat azdo
zē cēbz dixit Mes. capurgia fiat ex olz ros
uio? nenufarino cūz pauca cāfora. aut cūz cu
curbicino dixit Aulc. foritā nihil ē aōo iuna
tiuz q facit egro capurgium cum lacte aut
oleo uio? l' ros. et silib?. Embroca Bēnī
B. floz nenufaris et cucurbitae et floz salicis
uio? ros. r corticū papaueris. an. M. s. deo
quaf in aq et fiat ex ea embroca acm tepida. r
si recipiat ex dēa decoctōe uapoz dā fuerit te
pid? ad faciē r caput quētiēs. Dico expt? suz
ebrocatōē cūz aq decoctōis ros. uio? folio
ruz salicis et uirifiniū fere floz nenufaris cu
curbitaz et floz papaueris et foliorū lactice
q cūz spōgia ifridat sup caput tepida. s. post
ebrocatōez dē fieri lenis absterio capis cūz
pānis lemb? r post absterionē dē fieri inū
ctio cū aliq? ex oleis supradictis. inunctio glo
fatoris uilis ualē. B. mullaginis psily. mu
cilaginis seis citonoz r seminis malue r su
ci portulace r succi sempitue an. s. i. olei
nenufarini. s. iij. cere albe. s. ij. feruant ad
succorum qsumptionē. Et postea fiat inunctio

de interi⁹ adt appropinatis quensentia sunt de
curia si rupi iuleb⁹ et alia bui⁹ frigida supra
et bsbita. In dolore aut capitis a mala co
pione sicca de exteri⁹ appropinatis. Dix
hui. ex eis. f. localib⁹ q⁹ ferat e qd admistra
tio capurgioz hui⁹ cu oleis laudatis ad
b⁹ ut de amig⁹. amaris et de cucurbita. ubi
notat qd q⁹ littera e corrupta et dz dicere de
amig⁹ dulcib⁹ q⁹ si littera di⁹ de amig⁹ ama
ris pot⁹ filuari sic eo q⁹ oleu d⁹ amig⁹ amaris
cu sua ueritate et actuali bnditate huetat
et cu sua leui caliditate flumit et resoluat
qua ma illud pp. dolore e⁹ tracta et cu b⁹ al
terat mala q⁹ ne frigida si ibi frigiditas e⁹
pplicata siccitati. cucurbitina aut oleum huc
erat et declinat ad frigidu alterat mala q⁹ ne
calitas si caliditas e⁹ siccata siccitati. Et p ista
dedit hui. itelligit huc can. obfudat e⁹ i om
nib⁹ localib⁹ appropinatis in bui⁹ male co
pione sicce curone oz emz declinare a pte ca
lida frigiditas q⁹ fuerit quentia. Dix
Raf p⁹ quentia sode supuentia ex inamitoe
cerebri intromitte i instilla p nars medulla
offuz pecuda dissoluta cu oleo uiolato i bui⁹
to recet. et hui. dixit. si ma fuerit siccitas
ut faciat corrugatoez. et in sba cebra dimina
toez manifestat. tuc oz dixit hui. ut admistret
tur capurgia ex medullis. f. rex huetantium
et in potu datus. i. q⁹ et datur in potu. f. in iuri
bus que sunt ex cruribus ouis et uulor et
pinguedibus galloz et tbaez. f. anseris iue
nis u⁹ ut quidam dicunt alicuius sp⁹ pducuz
et cataras. f. iuratio. Potant q⁹ quia sicc
tas ista multa pducit cerebz et totu corpus
ad dispone senile frigida et sicca. id hui. in
etis cura posuit pducit huetantia q⁹ sunt cu
aliqua caliditate. Et p hoc dedit itelligit
pro cura bui⁹ recurrendu esse ad cura ethice
senectutis dcaz in fione pcedere. q⁹ si ali⁹ lz
p rap sit q⁹ cu tali siccitate sit quicta calidi
tas recurrendu erit ad cura febris ethice ibi
de dicte. Et dixit hui. ex eis que iuuant
eos est apponere capiti emplm ex feludez sb
nili et exponit ex melle subuli decocto facto
cu eo eplastro. et ex farina truci uel ordez fz
necessitate. f. fm dispone in caliditate et frigi
ditate et ex zucbaro albo et ex oleo amigala
ru. f. dulci u⁹ amap fz supradicta disponem
et oleo cucurbitino quoz et effuso. sbulis. i.
paulatina sup sinciput confert. Potant q⁹
in textu hui. regitur eplm factu ex stercore
uaccap et capraz. Et fuit littera corrupta no
emz quentia dca stercora cu siccitate de
cauia. Amplius p plemeto cure huus
sode recurrendu e supra ad cura male q⁹ nis
ebra pure simplicis pposita. Qd si curatio
nes supradicte no sufficiunt ad sedatione dolo
ris cu narcoricia deueniendu erit. que in seqn
ti c. dicetur. et aut inuenio complet⁹ euz
pustione ne ex hac sode euemat aliquid ac
cidens malu et si qd euenerit succurrendu ei
erit cu buis q⁹ inferi dicetur. Rarissime tn
hac spem sode accutia seu sequitur ymo. i. pa
est facili curonia nisi multuz diuturna fiat
Dixerunt emz Hal. secundo m. emz. et Raf
primo continetis. et Serap. et Med. et hui.

q⁹ ista sode si in pn⁹ sui consideratur q⁹ facile
curat. Si ho negligitur aut tardat non e lo
giquu qn eius cura excuset. i. relinquitur p
ipossibili a medico l⁹ difficultas fiat. Aut adue
niat ei difficultas pprietatis. i. pp maz ppoz
q⁹ attrahit siue q⁹ gnaf p ea cura eius fiat dif
cilis. Dixit Ser. super q⁹. al. q⁹ ea buis diffi
cultatis curat⁹ e conti⁹ attractio aut gene
ratio hui⁹ aut uapoz qui reddunt eam diffi
cilis curationis.

La⁹. s⁹. d. cura sode ex mala p⁹ione cu ma.

Eloris capitis ex mala
p⁹ione mali. ca
ut ex supradicis colligit pot. aut
e hui⁹ alteras pter b⁹ q⁹ oppi
let aut apemet aut quictate sol
nat. aut e ipe hui⁹ q⁹ cu b⁹ q⁹ alterat nate q⁹
ne capis oppilat aut apat. aut quictate solu
extededo l⁹ corrodedo. aut ca et e ueritas
seu uapoz. Signa puenientis a ma hui⁹ ali
fui dixit Alexan. si quitate sentiat in capite
fieri. no e q⁹itas sola i capite aut uapores ali
q⁹ fz plenitudo hui⁹. Et enim dixit Hal. de
interioribus s⁹. q⁹ dolor qui fit a multitudine
humoz fit cum granitate. dixit hui⁹ oes q⁹
nes non pure coicant in fece inneta in humi
ditate naris. que fex e aliquid grossu i ingros
satu adherens parietib⁹ naris. bnditas aut
naris pprie e illa que fluit. modo fex ali in
uenitur mixta cu humiditate et ali etiaz inue
nitur sine ea. omnib⁹ itaqz mebus in capite
bndantib⁹ humoralib⁹ coicant illa fex. qz ab
omni ma humoralis fluit humiditas cum qua
fex inuenit mixta. Et dato q⁹ aliqua d ca
non fluat humiditas no tn absolumit mē. qn
ab eis aliquid resudet. qd autē resudat adhe
ret parietib⁹ naris et ibi efficit et ingrossa
tur. Ideo qz dixit hui. humiditas naris qz
minorat ut cu fuerint mē grosse. suple. sed tn
seper resudat ab eis aliquid qd efficitur fex
Et ideo dixit siccitas structure nariu in sode
mali non si q⁹ mērum priuatione cu granitas
adest et associata. Et enim ut apparuit gran
tas seper si q⁹ mām. Priuatio autē fluxus
humiditatis possit accidere ex debilitate ex
pulsue aut op⁹ione. et no seper e ex priuatoe
mē. Dixit Horo. quicunqz adest ma est gran
tas i capite. Et si inclinat eger capud uelud
uelit adorare et subito eleuet. et tunc sentiat se
perturbatum et grauem et ponderosum et ma
gis dolorosum proculdubio di scrasia est euz
ma. Et si si superfluitates plures subito ua
dunt ad palatum aut nares aut oculos. suple.
aut ad emunctoria cerebri di scrasia erit euz
ma. Dixit Hilb. Signa q⁹ sode sit uicio hui⁹
rum sunt magnitudo pulsus ponderositas to
tus capitis ymo et corporis et extensio et
tarditas et pigrutia ad morum et hebetudo et
sudor in capite qz p⁹uapens Et precedens
astus multoz ciboz et potum et quietis sine
f. omia purgatione et labore. Signa mērum in
spali. Dixit Raf. 6⁹. particula suoz affoz
morum. Cu iungitur cum grauedine calidi
tas illic multi humores sunt acuti. suple et si

ad quendam fuerit fatis ibi mlti hiores sunt
frigid. Et licet ex dictis supra de mala co
plone cerebri signa mēp satis pplete sint nar
rata hic tñ qdā repetētur. Dixit Al. signa
fanguis sunt rubedo tēso r quēdo in facie r
in oculis. r tactus calis sentitur. r pulsus ma
gnus. Et in diuisionibus dixit Raf. signa
eius sunt rubedo faciei r oclor r quitas capi
tis r toci corporis r mltitudo sopni. Dixit
Aui. cū fuerit ex mā acuta. i. cala. r fuerit cū
sece. f. q in narib⁹ repitit rubedo r caliditas
ad tactū l' sensata in narib⁹. r ppe in ea q est
ex materis grossiorib⁹. i. ex sanguine grosso
fortasse associabit et pulsatio. f. circa tēpora
Dixit Sili⁹. sig⁹ sanguis sunt grauitas r do
lor in antefiori pte capitis acutus r infesta
tio in horis sanguis maxime a nona hora no
ctis. usqz ad terciā horā diei. r caput sentit
actu r tactu calidū. r pulsatio circa tēpora
r sompnia rubeor corporis. Et uene plene tu
mide r molles r facies subumida et rubea
r alba oculor rub. r sanguinea r sapor dulcis
in spūto et sitis nulla. aut modica et fastidiū
cibi et omnium membrorum grauedo et tor
por multus et sensus stupor. et pulsus ma
gnus et fortis et uelox. et mollis et plenus
Et urina rubea uel subrubea spissa et accide
magis h dolor in uere et i etate et q ne et re
gione calidis et hūdis et flante austro et di
missione solite fide et sepe distillar sanguis
a narib⁹. et maxime erit hoc si adueniant pa
tientia egritudines alie sanguinece ut sinocus
et pustule rubee r siliā. Dixit Sili⁹ si qū
tas cū qdā sopnitate et hūditate narius et
salina dulcis et rubedo faciei cū appitione ue
nā affuerint. et cū h⁹ dolor omni die augmē
tat in aurora usqz ad terciā māz sanguineam
si qnt eē in ea. et spātū si habitudo patientis
satis carnosa fuerit. et eius urina spissa et ru
bea. Sig⁹ h⁹ colere sunt dixit Raf. 2°. mē
miz q omnino pp. acres hūores dolēt caput
mordacē dolorē et nō discedētē sentiūt. r sunt
alia sig⁹ siliā hys q eparitione solis. i. ex ma
la q ne cala sine mā cefalargiā patiuntur. sup
uenit tñ eis mordicatio amplior et palloz fa
tiei. et aliqñ amaritudo oris. et supuenit hys
qui in etanbus sunt in adolefcentia et in 2°
nibus caliorib⁹ et uite solente et hys q coa
ceruant colerā tūcā. Dixit Alexan. si mor
dicatio sola fiat. scias hunc hūorē ex acredi
ne cē colerici hūoris. Et eniz ut 3°. dī d mte
riorib⁹ dolor q fit pp colicos hūores ē mor
dicatio pūgnu⁹. Dixit Al. si nō fuerit ru
bedo neqz tēso in facie et oculis s; caliditas
tact⁹ et pulsus uelocitas si qat colera. Raf
in diuisionibus. sig⁹ ei⁹ sūt esicca⁹ corporis
r extenuatio ipi⁹ r uelocitas puls⁹ lūis r ui
gilie. Dixit Aui. colica ppe ē cū mordicatione
r aduustione uehemēti r punctione. Et quā
doqz fit pp illud in ea fortius q in alijs hu
moribus. dixit autem Auienna quādoqz fit
pp flegma falsū quod pōt facere ut dicunt
forniores punctionē q aliqua mā. colica. r
dixit colica ē cū stricture r siccitate narius
r sili r uigilys et citrinitate coloris r qū
as i ca ē mior. f. q i aliq alia humoral. Di

xit Sili⁹. colere signa sunt dolor pūgnitiuus
acutus r ppe dextre partis capitis. r a tertia
hora diei usqz ad nonā r caput tactū calidū
ē r in pundo r i superficie paucis sompn⁹ Et
sopnia rep citrinaz splendentiz. et alba ocu
lorum citrina Et alii tocius corporis cutis
et oris amaritudo. et qñz spūm citrinū et
asperitas lingue. Et liquor q p nares egredi
tur i pñ pūgit et urit et superfluitates aurū
plūme ē pulsus circa tēpora fortis et durus
breuiter dormiūt et in pposita. Et adest nau
sea. Et qñz uomitus colere citrine. qñz uero
uiridis et defectus appetitus cibi cum desi
derio potus magno. Et qñz adest uentris cō
stipatio. Et quandoqz erit ego citrina uel ui
ridia et pulsus brachiorum uelox frequēs et
dur⁹. Et urina ē intensa fm pponē corporis
citrina rubea uel subrubea cum sba clara lu
cida. Et alii ē pūgnis ex dissolutione hūor a
colera et pūrbatione. Et dolor pūgnit ad ra
dices oculor et maxime accit hic dolor. i. cō
plone cala et siccata etate iunē uis et bitudie
siccata et pilosa. etate et regiōe cala et siccata et
dura cala et siccata pcedēte. et pēpue accit ob
mittētib⁹ sōmias et cūones et solitis iurrē
egritudines colicas ut terciā yctericiā et
siles. Dixit Sili⁹. signa ei⁹ sūt mordicatio
et aduustio uehemēs cū pūctura circa caput.
et uigilie et citrinitas coloris n cū mltā qū
tate. Et si fuerit cū supfluitate nasi erit rube
do et calitas cū stricture nariū n cū mltā hūi
ditate et dū uelox. et subit⁹ mor⁹ doloris cū
forti calitate et augmētatōe doloris d 3° in 3°
et ppe i tertia hora diei si qnt uere māz colli
ca et si cū h⁹ ego et urina erit colica uerior
erit si qnt. Dixit Al. in sōda fca a mā frida
nullū signor iunētor in ea q fit a mā calida
appet. Dixit Aui. frās māz si qnt frigus ipm
. f. sensatū a patiēte et ad tactū et color. f. si
gmificas dūm frigiditatis q mē frē si fuerint
multiplicate a siccitate nauicaria signifiāt
ex destructione desiderij et pro uel pigris. i.
diminutione ei⁹. Et māz humidas dixit Aui.
sine sint calide sine fride si qnt suberb. i. sopn⁹
grauis nō uerus suberb. nā uer⁹ suberb ut pa
tebit infra suo c°. nō fit nisi ab hūiditate qū
cta frigiditati. Et cū materis siccis calis l
frīs. dixit Aui. minorat quitas pl⁹ tñ i colli
ca q in mltica r multiplicat uigilie. Et di
xit Aui. q frigde mē siccē. f. mltice sumēna
cū ab inflāmatōe. Et hoc uer⁹ ē mlti pūcti
sūt. qz tūc detinēt a calitate extranea. dix. n.
Raf. 2° mlti si hūor fuerit pūctifac⁹ cefa
largiā patiūt cū febre. Et multiplicat dixit
Aui. cū eis cogitatio corrupta r obtenebrat
color. cū mēys hō siccis calis r inflāmatō r n
adest cogitatio corrupta nec color obtenebrat
Signa flatis dixit Sili⁹. sūt dolor capitis
grauat⁹ r pēpue in occipicio r i horis fla
tis usqz a 3ª hora noctis usqz ad nonā eiusdē.
Et sopn⁹ lōg⁹ et pōdus. Et sopnia alborū
corporis plūmaz et aquaz et facies alba uel
pallida subumida r oculi subalbidi uel sub
pallidi. i. nō expresse albi. Stupor r ebetudo
sensu hūdans salua in ore r insipiditas et
urina ē palida mediocriter spissa r hoc si sū

fuertit nile. Qd si f. fuerit dulce sputu est
albu dulce mediocriter digestu. et eruct^o dul
cis et fastidiu cibi et potus et calor circa stoa
cum in pundo et magis infestat inter horas
fatis et sanguis. Et urina est citrina l' sub
citrina cu spissa et turbata sba. Qd si f. fuerit
salsus albus digestu et in sba mediocre
siccatas oris. sitis pauca. mediocris. defect^o
appetitus. quibusda nausea et vomit^o. et qbus
da prurit^o circa froie et facie et extrema. Et
urina citrina l' sba citrina magis accedens ad me
diocritate qua spissitudine cu eqli. et no per
turbata sba. Si ho f. fuerit acre spiritum est
a: re sine acerosus et indigestu tenue liquidu.
Et eruct^o acerosa fumosa. distensio circa os
stodaci et teso et rugit^o ex uerolitate et idigoe
et frigiditas stodaci sentit et guttas i ipso et do
lor et ego sonora. Et ur^a pallida alba seu glau
ca cu tenuitate ad mediocritate accedente.
Si uero fuerit f. utreu est sputu indigestus
et insipidu albu spissu et globo us indigo uen
tositas et dolor et plus q in f. aceri. Et in
ezoe quasi album ouu repit^o. Et maxime
repatit dolor ex f. aceri in etate senectutis co
p^oone f. f. ca. et m^oheribus et yeme et regione
frigida et buda. Et in hys qui purgatores re
liquerit et qui leurrut conidianas et egritu
d nes f. f. ca. Dixit Huius. frigus in capite et
t^oporib^o ad erit et dolor no erit uehemis n3
acut^o s3 grauis ualde. et guttas sopni et fasti
diuz et pigritia et m^otrudo supfautu nati.
Et m^otrudatio doloris cu grauitate i nocte
et color corporis albus cu palliditate h ei he
f. ca ee in ca signet et maxie si urina fuerit al
ba et spissa et ego no tincta. Sig^a m^olie na
lis dixit Huius. sunt dolor gnanu^o l^oer^o no acu
tus in occipino ul sinistra pre magis ab ho
ra nona diei usqz ad tertia hora noctis solici
tudo pusillitas paucitas sopni et sompnia
terribilia et uisio nigroz corpor. Et alba o
c^o sub nigra l' fluida. et lippitudo oculoruz
et tenebrositas et tintius auris. Sputus acre
indigestus tenue et limiduz eructatio acerosa
et caput est tactu frigiduz. et puls^o tardus de
bilis rarus tenuis uacuus et duras urina al
ba tenuis clara. et egestio liuida et dura. Et
indigo maior q in f. aceri et rugitus et tensio
et quid egerit spumozus est cu multa uentosi
tate totius corporis grauitas et pigritia et
attenuatio et decoloratio et accidit maxime
in m^oliea op^oone et bitudine nuda pilis et au
t^opno et f. aceri borea et q^olibus p^otrabibus
Et in hys qui m^olieas paciunt^o egritudines.
ut quartana. et f. f. ca. Qd si m^oliea fuerit in a
lia. f. p. aduult. on^o. dolor erit f. f. grauius
s3 magis acutus. et h^oet sig^a qcomitatu et hu
more ex quo generata e et facies e sub nigra
et alba oculo h^oet sbaustiu colore et sicci
tas oris cuz siti. et acredo sputi. et eructatio
nis et institia uigil^o sollicitudo et modestia. et
extenuatio totius corporis. Et color fm to
tus corpus infectus s3 nigro colore et indigo
et extensio ypocondrioz et ego nigra uiridis
et uentosa. Et pulsus aliquatulu ueloz et du
rus et obscuritas uisus ut. uideant sicut re
las arancorum uel alia corpora nigra et u

nitus aurium. Et accidit maxime iuuenibus
colicis in etate et regioe cala et ex labore et
uigil^o. et egritudine acuta pcedente. Et urina
glauca et uiridis et in omni aduultione luci
da. Et si fuerit aduultio recens erit urina in
tensa moderate. s3 si fuerit uetus erit remissa
tennis sub nigra. superius uiridis uel nigra
Dixit Huius. f. ca f. f. aceri capitis et t^opor
fuerint uigilie et cor^o. cogitatio non cu mul
ta grauitate. Et fuerit color faciei et corporis
fuscus tenebrosus uel cinerit^o seu plumbeus
Et multiplo doloris post nonam usqz ad hoc
cas^o solis et cu hoc superfluitas nasi non fue
rit multiplicata. m^oliea fore in ca signet. et sp
l^oiter si eius urina fuerit glauca subit et ego
ferida cinericia uel nigra. Dixit Raf. in
diuisionibus. Signa humoris frigidi grossi
m^oliei uel faciei s3 uebementia doloris cap
tis siue in capite et facie apud tactum et
neqz est rubedo in colore. neqz exuberantia
in uenis et e cronica. Dixit Aue. m^olie f. f. ca
et melancolice non uebementem dolorem in
ducit. Et e uex deperle. qz sensum obundit
et tarde et d^obiliter mouetur. per accis tam^o
possunt uebement^o ficere doloz ut cuz uetosa
reitur. Aue. hic de signo sumpto ex colore
spaltus loquens dixit. qz significatur ois
humor facies s3 per colore faciei et oculo
ruz Si emz color e rubeus signet m^olie signet
nea et sic de alys ut supra. Dico aut^o qz. qz
no e uex semper en fit diuersitas in paucita
te. i. raro uel in paucis accidit diuersum siue
p^otrab^o eius qd dictum est in quibus paucis
color no attestatur h^oet facienti s3 da. dixit
Aue. e triplex. Prima est expulsiu humo
ris inflamantis calidi ad oculum. et m^olie f. f. ca
gida intus remanet faciens s3 da et tunc non
attestatur color oculorum m^olie facienti s3 da.
z^a ca e q^otrictio humoris in ipso. f. cere
bro. quare no expellitur ad facies et oculu et
no mouet calor nalis intus ad locu doloris
Et tunc remanet facies et oculi in suo colo
re nali. uel retrahitur calor nalis ad mira et
fit facies liuida quauis humor intus faciens
s3 da sit calidus. Quidaz exponunt illam l^ote
ram Aue. qui dicit. et constrictio humoris
in ipso. f. oculo. nam potest in facie et oculo i
ueniri humor expulsiu uel per uiam congesti
onis multiplicatus et retentus ibi ante adue
tum sode qui non proportionatur humori fa
cienti s3 da. Et tunc color eius non significa
bit humorem facientem s3 da. 3^a. causa est
attractio m^olieas calidarum a membris uici
nis ad faciem et oculos absqz q^otrabatur m^olie
frigide. et hoc propter dolorem causatu a m^olie
frigida. nam ut supra patuit. Cum dolor in
greditur aliqd membrum attrahit ad ipsum
et ad id qd est ei uicinum materiam et illud
qd plurimum attrahitur est sanguis quauis
quandoqz attrahitur aliud. Inquit Raf. p^o.
affozimoz in ymento affozimi in p^otrabatio
nib^o uentris et. Color corporis humorum
habudari potedit nisi breues in teriorib^o
corporis occultetur. Qd aut^o materia humo
ralis sit apostemans quecuqz sit illa dixit
Raf. z^a. micm^o signet p febrez sequen

tem. Dixit Alexan. si dolor capitis est pui
su sentitur manifestu est tibi q ab aliquo fto
ne fit. Dixit Raf. in diuisionibus est affi
duatio doloris capitis a principio usq ad
eius declinatione et q excitat ante uehemetia
febris. Et uehementia rubedinis oculorum
et exuberantia uenarum et alie no et mixtio me
tis. ista tamen signa. quedam sunt appositis
calidi. f. in p que dedit intelligi ea que sunt
appositis frigidi. f. que dicunt in suis capitis
Qd ho ma humoralis sit opilans signa
sunt dixit aggregator nouus regimen quod p
cessit generari huius grossos et uiscosos
et ocios et balnei abstinentia. et maxime lotio
nis capitis et fricationis et pectinationis ei?
et pectorica dispositio uultus et coloris eius
et grauitas et distensio. et fm plm non sequit
ad hanc soda febris. Signa materie uento
se uaporalis. dixit Gal. 5. de inter. oribus
qui fit ex uentositate est cum extensione abs
qz grauedine. Primo continentis dixit si
li? sapientis si dolor est cum extensione absqz
grauidate est ex grossa uentositate. Ibidem di
xit phylaretus. cum adest soda ex uaporibus
interioribus uel exterioribus adest dolor
fortis et rep. usio artariarum et defectus sen
suum et scotomia diuersa ymaginatio et sibilu
tio aurium. Dixit Auic. cum ea que facit e
a uentositate minoratur grauitas. et dixit in
uentosa non est grauitas intellectus propter
grauidatis priuationem. Quidam tamen
dicunt. q dixit minoratur grauitas pp. ali
quas uentositates surgentes a mbris grossis
qz pate ad alias materias uapores uel u
porosus aliqui iducit grauidate. Et multipli
catur extensio. est enim h? cde omni uentosi
tate. Et dixit fortasse est cu pueris. et for
tasse e cum corrosione. Et hoc erit qn mate
ria qua surgit uentositas ipa uel uapor fue
rit pugnua uel corrosiua. Et dixit q uentosa
et uaporosa significat aliqui sonitus et cime?
ut cum uapor tendit ad aures. Et fortasse exu
berat cum ea quidez propter multitudines ua
poris illas replentis ita ut qnz appareant
insipientibus in sibilu plene. Et Benul.
recitat se uidisse h? et dixit Auic. qnz multi
plicatur cum soda uentosa permutatio doloris
de loco ad locu. Dixit aut notanter qnz. qz
uentositatis qnz figitur. Et dixit cum multi
plicatur uapor fit pulsatio capitis fortior
quia magis cōstringit artarias uel fit pulsa
tio. i. iecigatio a motu uaporis. Et yma
ginatur ymaginationes corruptas intelligit
qnz ut cu esset uapor a ma mlica. Et dixit
associat ei scotomia et frigo. Dix Alexan.
si sola resio sentit absqz grauedie et adest pul
satio. i. pulsatio ex uentositate tumere sps magis
fieri significat qz ex hūore. Dix Raf i di
uisionibus facit a uapore grosso i capite sig?
sunt resio i radicibus oclor et uehementia pulsatio
nis tipor. Dix passionari? si redat caput do
lorib? sine pōdere cu pulsu idigete uentositate
et copia et tumis sps hūiditas significatur
In distinguendo aut soda frida a uentositate
nocete sua acuitate a fria ab eade nocete sua
multitudine. debet medicus ad multa conu

derare. n. in leuitate et grauidate capitis in
replone et tensione uenarum capitis et totius
in efficatione asperitate. et corugatioe cutis
capitis et horz oppositis. In dispoñe so
pni et uigil. i. ericatioe nariu et hūctatioe eaz
i acuitate caloris et mutabilitate ei? Et si ad
fuerit febris. in ma faciere ea utz sit saguēa
colica flica l mlica. in collectioe naqz haruz
ynderationis poterit sapiēs medic? iudicare
acuitate uaporu uel ipsoz multitudinem. Et
Auic. in c? cure sode frigid a uentis et uapori
b? docēs cognoscere qn soda e a uaporib? cō
tētis i capite ea capitis. posuit duo signa q?
rū unū ē q paties nō inuenit i stōaco suo infla
tione et rugitū qz uapor nō ē in eo generatus
2^m ē q in eo soda nō auge? et minuit pp
replone et cūone. f. a cibo et potu nec propter
cibos uaporosos aut pauci uaporis. Et nō in
telligit hoc absolute. nam sine du? replo cibi
et potus uaporosi aliquantulum augent illam
uaporando. sed intelligit respectue qz. f. nō
augent sicut augent ex replone et cibis et
potibus uaporosis. qn soda est a uaporibus
stomaticis. Signa specieruz sode disticta
rū fm loca capitis nota sunt ex relatione in
firmi uel ad stanciu Et nō signa existentia in
tra craneū et maxime in uelaminib? cerebri
si dolor ē fortis ē aduēt? doloris usqz ad ra
dices oculor. Dixit Gal. 5. de iteriorib?
dolor capitis si fortis fuerit nō ē in certū q
nō patiant nisi i pellicule cerebri aut pellicule
craneū circūd ites. Et differētia horz ex dolo
re ppeit utz sentiat patietes dolore usqz ad
oculos ptingēte uel nō. nāz ut ipse dixit 2°.
mientir. in quib? dispō est intra craneū hūis
ad radices oculor perueniūt dolores eo q tu
nice oculoruz a miringis intrinsecis habent
gnationē et dolor in profundo sentit si ho di
xit Gal. dolores superficialis sūt circū offuāt
mēbrane. i. gingie matris si gnt passionē. nō
eniz puenit dolor in hoc casu ad oclor et ra
dices eoz qz uisctina lz sit orta a gingia n
ē sic sensibilis sicut alie tumce oculi. nec sic
a pundo uenit hūis optici. Credo tamē h?
signū ueritatē hēre qn dolor ē in aūiori pre
capitis. Et dixit Gal. 2° mientir et ponitur
p? pūitētis Lū. aliqz patit tā magnū dolorem
q nō audet rāgere capud p dolore ē signū. q
mā ē in panniculo infra craneum. et q cutis
capitis participat egritudine. Et dixit si cum
guedine fuerit resio mltitudine hūor i mbra
nis si gnt pūitētis. Signa q dolor capitis sit
p pūitētis et cāz i ipso capite repertū? possi
ta ab auctorib? maxie tria. p^m ē q i alyz opō
nib? cerebri ē nocuitū et sit in opōnib? ortor
ab eo. unū adest gūitas capitis sompn? grauis
tenebrositas uisus et in alyz sensibus lesio.
2^m ē qz cum eo inueniunt bona dispō in sto
maco et alyz mēbris cōicantib? capiti tā lon
ginqz qz uicinis. Et 3^m est q dolor per ppr
eratē est fixus stabilis q non separatur. dix
Auic. si non fuerit soda pp cōitatem erit in
reliquis dispōib? cerebri nocuitū sic tenebro
sitas in oculo grauitas sompn. et grauitas. i.
dolor pscueras cū bōitate dispōnū reliquoz
mēbroz. Et hoc uer est. si non produxerit le

fitio cerebri ad lesionē alioꝝ mebroꝝ qđ ſci
re poteris ſi poſt leſionē cerebri ⁊ ſoda acci
dit illis alijs mebris leſio. Iſ aliquid ſimul iſci
piant leſio cerebri ⁊ leſio alioꝝ mebroꝝ.

Soda uero cōſtat ſine totius ſine pte.
dixit Auic. qtingit ⁊ deſtruitur ⁊ ſit foris
⁊ debilitatur ſz q accidit toti ul' mēbro cōſ
canti ex dolore ſuple. Iſ alia paſſione uñ dolcat
caput. ⁊ ſz q accidit toto uel in pte cōſcāte
qđ deſtruccio ul' renouatio doloris uñ alteri
egritudine ſpi ul' de foritudine ſeu debili
tate eſt. dixit Baſ. cū ex alioꝝ paſſione mēbris
ceſſalea oriatur pñs incipit egritudo mēbris il
li deinde ceſſalea oriatur. Et dixit q ceſſalea
p cōſtatē ſtabilis nō eſt. Et ſoda ex febris
fortificat. ⁊ quieſcit febris. Dixit Raſ.
in diuſionibz. cū ſoda eſt ex febre ⁊ mouet
cū ē caliditas febris ⁊ quieſcit cū ipa deci
nat. Dixit Auic. q ſigna ſode pcedentia a to
to corpore. ⁊ ſicut in febris ⁊ in criſi ſunt
qđ ſit cū eis. ſ. febre ⁊ criſi ⁊ debilitat earu
quiere ⁊ obilitate. Dixit Euell's ſigna ei
que accidit in febris nō pp criſi ſunt quia
geſcit cū geſte febris ⁊ mouet cū caliditas
febris augmētāt ⁊ adest in ſomnietas ⁊ ma
niſeſta ⁊ morio in artarijs ſimpoz ⁊ pulſatō
uehemēs. Eius uero que ſit in modis cri
ſis ſigna ſunt. qđ appet ⁊ ſenti poſt quatuor
dies ⁊ in diebus cruciat ⁊ aduenit nauſea p
qpaſſionē ſtōaci ad cerebz ⁊ frigo. Et ſenti
ē poſt appetōes ſignoz digōis plete ul' di
minute. Notat qdam q ſoda aliquid pce
dit febre ⁊ accidit cū mā incipit eſſumare ⁊
⁊ moueri ut febre faciat. Et nuntiat febre
futuras ſicut que accidit tēpore almeſilora
⁊ cū appiquat ſit poſt ſm febris. Et alij
qcomitatur febre ſimul incipēdo cum ei ⁊ ſi
nēs ⁊ augetur ⁊ minuitur cum augmēto ⁊ di
minutōne febris. Et aliquid ſequitur febre
⁊ ut pñm nuntiat criſim. Signa ſode facie
a cōſtate ſtōaci. qnqz maxime deſcripta repi
unt. Primū ē dixit Raſ p qtrinentis in
ueni. ſo. megategni. q ſoda que ſit cū coſte
generate in ore ſtōaci cognofcit eo q mouet
ſtōaco inanito ⁊ poſt ſomnū ſictuz. ⁊ poſt
ieiunium. Et dixit Baſ. ſecūdo mēbris q
paciſtur ſoda pp hūores acres in ore ſtōa
ci ledūtur ſi pñm ſeiſnant. quia augetur ē
in cibationibus hui⁹ humoz prauitas. Dixit
Auic. ſignificat eā diſpōis doloris diuerſi
tas in uacuitate ⁊ repleone. Nam ſi eſt pp co
leram ſtōaci excitatur cum uacuitas adest
ſicut ſi eſt ex hūore frigido ē minor in uacui
tate ⁊ ſedat ipm fumes. Dicunt hoc eē neq
pſe p accōis tñ qñz ſequitur prius. ſ. q tēpe
uacuitatis ⁊ famis augetur ſoda ex humo
re frigido. Nam qñz fumes excitat ex illo
humore frigido uaporem qui eleuatus
ad capud inſtat ⁊ dolorē facit. Et ſignum hu
ius eſt rugitus q tempore uacuitatis ⁊ famis
ut Auic. ymnit 3. 13. excitatur. Et dixit
Auic. q ſi patientes ex nocumento frigidi
humoris comedunt. hec qmeſtio multociens
⁊ in pluribus non ſedat dolorē integre rō
ē qđ ex cibo ſurgit etiam uapor qui aſcēdens
ad capud facit ſoda licet quieſcet uapores ſur

gentes ab illo humore frigido. Et fortaſſe. ⁊
qñz raro tamen. dixit Auic. ſedat dolores in
tegre illa cōmeſtio quia cōtingens eſt. q ſum
pro cibo in toto quieſcet ſoda ut cum cibua
ſedat uaporem humoris ⁊ eſt cibua paucus
leuis digeſtionis a quo nullus aut paucus ſur
git uapor qđ per rāum eſt. Apparet ergo. ex
dictis q due ſunt diſpoſitiones in quibus
dolor excitat tēpore famis ⁊ ſedat euz cōme
ſtio. una eſt qñ uentofitas eleuatur acione
coloris in hūorem frigidu tempore famis.
Et alia ē. qñ colera effundit uel excietur in
ſtōaco tēpore famis. Et diſtinguitur. dixit
Auic. inter inſtationem ex uentofitate. ⁊ ad
hūſtationem ex colera per eructationē. nā cū
inſtatio ē eructatio multa. cum adhūſtatione
ho colere nulla aut parua ualde. Sunt etiam
alia ſigna diſtinguētia inter eas dicēda i ſer
mone de mebris nutritiis. Dixit Forō. ois
dolor capitis eueniens a ſtōaco a quacum
qz cā fuerit minor ē imediate poſt cibum qz
cibua impedit aſcenſum uaporu. ſed tñ ſi ſta
uel mala ē in cā poſt cibi breue tēpus magis
moleſtatur. Et ſi non eſt in cauſa longo
tēpore durat inuamentuz. Et ſi ē ex cauſa co
lere mediocriter. Et dixit. iam multos uidi
deceproſ qui de dolore capitis. conquerebā
tur. ⁊ habebant habitudinem repletam. ⁊ ſi
qna repōis apparebant ⁊ dicebant. q poſt
qđ comedebant alleuabantur. ⁊ ex hoc crede
bant ex inanitione eē ⁊ erat eorum creduli
tas mendosa qñ poſtea maior inſurgebat do
lor. 2. ſignum dixit Auic. eſt inuentio
angustiæ ſtomacalis ⁊ nauſea ⁊ paruitas ap
petitus aut eius deſtructio uel malicia dige
ſtionis aut eius paucitas uel deſtructio ſuple
aut alia ex paſſionibus ſtomaci ſicut. contur
batio eructatio rugitus ſingultus ⁊ ſimiles
propter q capud dolcat. Et hoc dixit Auic.
poſt inueſtigaciones ſignoz antecedentū. ſ.
poſt inuentionem ſignoz paſſionum ſtoma
ci antecedentū ſigna ſode ⁊ egritudinum ca
pitis. 3. ſignum dixit Auic. Ex ſignis q
ſoda ſit ex cōſtate ſtomaci. pprie ſunt. diſſi
tas in digōe ⁊ abſqz digōe. q. ſ. qñ bñ dige
rit nō dolet uel paru dolet. ⁊ quando male di
gerit dolet aut fortificat dolor. Notant qui
daz q in ſoda a ppritate nō cadit diuerſitas
cū digōe ⁊ abſqz digeſtione. ⁊ neqz cum ua
cuitate aut ſaturitate. ſed diuerſitas in hac
ſoda ſolum ſequitur diſpoſitionem cāe que ē
in capite. quapp qñz meli⁹ ſe habet poſt cibū
qñz ante qñz bñ ſe habet in bona diſpōe. qñz
in mala. 4. ſignum dixit Auic. eſt q
ſignificat ipam diuerſitas diſpōis in ſoda
ſm diuerſitatē diſpōis reliquoz q ſtōacbo
ſupueniunt ex cibis ſuple ⁊ medicis ſi inuat
eis an nō. Et declarans in exēplo b dixit
mſu hōies ſunt ad quoz ſtomacos effundit
cola ⁊ tunc ſoda excitatur ⁊ cum qmedat ali
quid quieſcit eo q illa cola ſimbibit in cibo
⁊ phibetur ab euaporatione. Et qñz ex cibo
qtingit illa colera ſbuenari unde uomitu ex
pellitur ⁊ quieſcit ſoda illa colera expulſa fri
gida nāqz a cōſtate uomitu alleuiat que aut
eſt per ppritate uomitu granatur. et dicunt

qdas q per uomitus et distinguit soda facta
ab inflatōe stōaci a frigida aduulsiōe. i. a mā
hōzali in stōacho ptena ut si in uomitu egre
ditu. hōz calūs uel frūs an non egrediat in
uomitu. i. in conatu ad uomēdus. 5^m signū
dixit Aui. est sumptus ex pte doloris. Nam
que fit cōitate stōachi plerūqz incipit in ante
riori pte sincipitis. Dixit aut plerūqz et non
semp. qz cōtingēs est q uapor defera ad po
steriora capitis et tunc incipet dolor a poste
riori et nō ab anteriori. Et fortasse dixit
Aui. declinat ad mediū sincipitis. i. ad pmissi
ras coronales siue hoc fit in pñ siue in pcessu
postq iam incipit dolor in anteriori deinde
reuenit. i. apud ipam coronales cōmissuras qz
illū ē locus exitus uaporis. Nec itaqz sunt si
gna. Dix. A. q soda ē ex cōitate stōachi maxi
me si significātes alie significāt illud. i. q
passio sit in stomacho uel cā passiois. Cuz eiz
fuerit effusio in ateriori ad stomachū soda
fit fortis cuz uacuitas adest et sup sompnū. i.
post sompnū et super saluaz. i. postq incipit
salua multiplicari et enim ipsa multiplicatur
in ieiunio. et apud excitatōez famis intelle
ctus p saluam spuram aquosum. Attamen
qz soda aliqū est ppter cām in cerebro et ma
laz pplexiōē dispōnez eius ad qz malaz cere
bri dispositiōē sequi ē lesio in stomacho cōi
catione cerebri ad stomachū. Et uidens me
dicus passiones in stomacho posset errare in
iudicio suo iudicando soda esse cōitate stoma
ci cum tñ sit p ppterates cerebri. ad euitan
dum hunc errorez dixit Aui. o3 ut plures
. i. et sollicitis in cognitiōe huius et cogno
scas dispōnem urozūqz mēbz p rōnandū
distinguas antecedēs ab eo qd est antecellūs.
Et iudices in ante pmo fore cām in ante
cesso uero solum per cōitatez. Et quia aū
soda excitatur nō uicio hōzūz uel uaporū
in stōacho cōtinentiūz uel ad cerebrum ascen
dentiūz. i3 ex sola sensus oris stomachi forti
tudine cui cōpartitur cerebrū. Raf. in diu
sionibus ponēs eius signa dixit signa
sunt q pmoct in manibus et cuz ē fames.
et sedatur cū pmedi patēs qzlibz pmediōē
Signa sode facie cōitate epais. dix. Aui.
sunt q soda declinat ad latus dextrum. Et qz
hoc non est signum certum. ppter uapores et
humores ab epate ascendentes posse cōicari
alijs pub⁹ cerebri. Ideo notant q hoc signū
uerificatur. qñ in epate apparent lesiones ut
q in eo repat dolor seu granitas calor uel
frigiditas opilatio uel apostema aut alia ex
passionibus eius. Et urina et egestio fm plm
sunt male passiones in epate significantes.
Signa facie cōitate splenis sunt dixit Aui.
q dolor declinat ad latus sinistrū. suple et in
uenitur in splene dolor tumor uel inflatio aut
alia passionum eius. Et dicunt quidaz appa
ret cum ea lesio in stomacho. Nam splen ex
directo nō mittit uapores ad cerebrum. sed
multipicat in eo humor melancolicus effundi
tur ad stomachum et inde evaporat ad cere
brum. Signa sode comunitate cordis et
membrorum spiritalium sunt inuentio lesio
nis ipiorum ut dolor uel malicia hanelius

tremor cordis pulsatio eius uel sincopis Si
gna facie comunitate intesti. orum sunt pro
tractio tortio seu dolor in eis. Signa ue
ro facie cōitate matricis dixit Aui. sūt q do
lor scdm plm incipit a sincipite. Dix. Raf
primo continētis. soda ueniēs causa matricis
erit in siphac. et scdm plures accidit apate
calido orto in ea uel post partus aut abortum
et defectū mādificatiōis matricis. Dixit. A.
dolor existit in margine sincipitis. i. antero
ri. Nam hūc partu matricis alligat medtāib⁹
māmilis que mamile cōicant oculis et sic ante
riori partu ut Hal dixit. 5° afforismoz in co
mento afforismū. quecūqz corrumpere sunt fe
rus. et. Signa facie cōitate renū et dozi sunt
dixit Aui. qz dolor declinat ad posteriora ual
de. et hoc scdm plm sicut scdm plm uapores a
dorso et renibus eleuati posteriorē capitis pe
tunt parē suple et aduulsiōes in renibus
uel dorso. Signa facie cōitate mirach. i. p
tis exterioris uentris inferioris sunt dixit
Aui. q dolor declinat ad anteriora ualde et
hoc fm plm sicut fm plm uapores a mirach
eleuati petunt partes capitis anteriores suple
et inueniē lesio in co mirach. Signa facie
cōitate mēbrorū exteriorū extremorū sunt dī
xit Aui. q excitatur soda cū excitatōe illoz
et cum ipsa fuerit fortiores. Et scdm plm baf
eam. sentit quasi aliquid eleuet ex mēbro 1°
ut brachio uel crure et ascendat ad superiora
Signa soda facie uicio hmiū in capite ge
neratorū maxime in stricura nariū. Rafis
primo cōtinentis auctoritate stares dixit. co
gnoscunt ex corrosione quaz sentit patiens i
capite et odore fetido qui ē in eo egritudine
. i. per natus. et augetur dolor cum mouet cap
Dixit Aui signa sunt illa que dixit indus
Inquit. n. signa soda facie a hmiū sunt coro
tio fortis suple uel pruritus in naso et fetor
odoris pp. uapores corruptas ab illis surgē
tes qui odorant ex ore et nariū. et fit soda for
tis. i. forificat cū motu. i. capitis. qz tūc mo
uentur uermes et est eius sedatio cum requie
ipius capitis. Quidā etiam appropriant
hec signa sode facie uicio uermiūz stomachi i
intestinozū. i. q sentitur corrosio in loco co
ru et percipitur ex ore et nariū odor ex ipis
corruptis et forificat dolor. cuz motu. i. cor
poris et quiescit quiete eius. Dixit Huliel.
signa huius sunt q sit pruritus in naso uel cor
rosio et concantitas oculorū et tenebrositas fa
ciei cuz palledine. Et sentit fetor uermiū ex
ore et eius hancit⁹ sit fetidus et qmotio i no
luntaria sentit in uentre et intestinis suple et ad
sunt alia signa hmiū dda suo loco. Sig^o so
da pueniētis a causa primitiua siue extrinse
cus occurrente facta idest que iam impressit et
cessant dixit Aui. sunt inuentio illarū causa
rum habita relatione infirmi uel astantium.
Dixit Hal. Cefalea ex percussione seu ali
sione suple uel alijs extrinsecis causis signis
non indiget. sed interrogatiōe cause sunt ma
nifesta. Quod si infirmus obtusatur ea
rum uel non recordatur ex in aduerentia aut
negligentia et ex eo q forte quando cause oc
currit causa non impellit manifeste nec tūc do

lunt & bñt ut qz non impressit sol caliditate
capiti suo cum ambulavit sub eo. unde patere
tur dolores sed postea stans in domo cepit
dolere. aut ex opinione ut qz arguit in seipso
infirmus. Alias ambulavit sub sole magis fer
nente & non inde doluit. ergo modo nō doleo
ex illo. unde putat aliā eē cām ignorās diuer
sas eē dispositionē cor^m in diuersis tñb⁹ ad
patiendū. tunc dixit Aui. Reddeat medicus
ad cansarū illarū uestigia & elaboret in signi
ficatōe illarū que sit ex illis. unde debet q̄
rere signa significancia quālibz causaz primi
tiarū. uerbigratia. tangat infirmū & si inuēit
caput calidū frontē aridā & faciē denigratā
& iam ambulavit patiens sub sole estuo cōte
cturare debet medic⁹. q̄ talis sōda est ex ma
la & complōne cala derelicta ex sole in itinere
q̄uis tunc non induxerit dolorē. Nam pōuit
ad tempus illa caliditas occulari & trahē ad
caput materias quibus attractis caput dolo
bit. Et si hī procedere debz inuestigādo de
alijs cāis. Dixit Forb. cause extrinsece po
sunt discerni per iudiciū patientis & astanti
um. & per uisū & tactū & per inuatiua & ledē
tia Considerem⁹ ergo. & si color faciei uer
git ad rubedinē & inflāmatōne aut citrinia
tem uel iniditatez. Et si tactu reperitur caput
calidū uel frigidū. qm̄ si frigidū & applicat
ei calida & inuāt tunc causa fuit frigida & ex
uerso. ueniet enī p̄ hunc modū diligēs consi
derator in cognitiōe causarū extrinsecarū

Lura sode a mala p̄lone cū materia b^o
rati quātor complet⁹ intētiōib⁹. quarū p̄ma
est ad digerendū. 2^a ad diuertendū. 3^a ad
euacuandū. & 4^a ad alterandū malā dīfēra si
si qua remanserit. Dixit Mes. de p̄ma i
tentione si ab alterius humoris peccato a sū
guine fuerit sōda p̄tius ip̄m dīcerim⁹ deinde
absindemus. Et digōnez quidē in mā calida
colica faciūt si rumpus accetosus & aqua d̄ lupu
lis & aqua ordei & aqua buglosse domesticæ &
siluestris & si rump⁹ ros. uol⁹ & nenufarin⁹. Et
dix⁹ si mā colica fuerit adbusta digōnē & facit
si rumpus accetosus cū aqua lupulorū fumisterre
tarasacōn. Si rump⁹ mundū digerēs mā
in capite colica subtilē sic fit. B. florū uol⁹
ros. nenufaris boraginis & buglose. añ. 3. ij.
seius eundē lactuce scariolæ portulacæ & ace
tose añ. 3. ij. medularū seius mellonis cirru
li. cucumeris & cucurbite & seius psily integri
añ. 3. 5. decoquant⁹ in lib. ii. aq̄ fontis usq̄ ad
medietates & coletur & colature addantur succi
sempuine. 3. ij. clarificet⁹ & additis zuchari
albi. 3. 8. fiat si rumpus & accetosus cum acceto
paucō Si rump⁹ quo usq̄ usq̄ in mā colica gros
sa p̄tēra i capite sic fit. B. res oēs portas i si
rupo p̄dco & addat eis radicū edūte & cico
ree & se⁹. añ. 3. i. sticados capilloz ue. añ. 3. ij.
& loco succi spume ponat succ⁹ apy d̄purat⁹. &
fiat si rump⁹ ut supra. dcm ē. 3. magis. accetosus

Si rump⁹ ali⁹. q̄ iul⁹ fuit i ledouico d̄conouū i
mā colica adbusta in capite ei⁹ cōtēra & cōm
lit ei⁹ iunamito māifesto sic fit. B. sucoz cico
ree edūte seputue lupullos buglose & fāiter
re añ. lib. 5. depurentur & feruent in eis
uno seruoze molatoz rosatoz florūz nenufa

ria florūz sticados epithimi et cuscute añ. de
inde colent⁹. et addito zucharo albo aut bualo
sato uel boraginato fiat si rumpus & sufficiēter
accetoset⁹. Digōnez uero in mā slica. dixit
Mes. facit op̄mel. s. simplex uel p̄positū et
op̄mel sllitēz q̄bēqz hōz fuerit cū deco
ctōe balsace yfopi et spice. Dixit Aui. ad
ministrētur semia. s. calida subuliantia et inci
dentia suple et alia q̄cūqz sunt buis. dūmō n̄
sint ex eis q̄ faciūt sōda supius dictis. Si
rump⁹ digestiū sticatis nālis p̄tenti in capite 3z
glosatoz. B. sticados origani maiorane ser
pilli añ. 3. i. radicū fenicli petro apy. añ. 3.
si radicūz peonie. cinamomi nucis muscare
cubebaz karui sileris mōtani añ. 3. ii. decoq̄
tur in lib. ii. aq̄ usqz ad mediet⁹ coletur & in
colatura apponantur mellis lib. i. et fiat si ru
pus accetos⁹. Et si ēēt febris eco mellis pōat
zuchari albi. Si rump⁹ queniens digōnē mē
slicē fric grosse sic fit. B. cinamomi nucis mu
scate cubeb. zedoarie sileris montani anli se
minis feniculi añ. 3. ii. sticados radicūz peo
nie radicūz feniculi pet⁹ et apy añ. 3. i. decoq̄
tur in lib. ij. aq̄ usqz ad mediet⁹ et coletur &
colature addantur succi maiorane & succi origani
et succi calamēti depuratez añ. 3. ii. et mellis
lib. i. fiat si rump⁹ et accetoset⁹ cūz acceto squillu
co. Et deī cū aqua saluie. Et ego in magna
capitis frigiditate p̄micebas cūlibet dōz. 3.
ii. aque uitis et inuatiua in eo utilitatē. Si
rumpus ali⁹ queniens digōnē sticatis salis i capite
sic fit. B. succi lupulorū fumisterre et maiorane
añ. 3. ii. depurent⁹ et addatur eis q̄tuz
ip̄i sunt de decoctōe radicūz feniculi & apy &
cicoze sticados capilloz ueneris et florū bo
raginis uel buglosse. et addito zucharo fiat
si rump⁹ & accetoset⁹. Mes. & o mlice digōnem
in capite p̄tente p̄cipue digerit si rump⁹ q̄ sic
fit. B. sticados epithimi cuscute scolopēarie
calamēti origani mēastri mellisse añ. 3. 5.
radicū apy feniculi petro et radicū boraginis
et buglosse añ. 3. i. passulaz emulcataz. 3. ii.
decoquant⁹ in lib. iiii. aq̄ usqz ad mediet⁹ et
colent⁹ & cum zucharo fiat si rumpus & accetoset⁹
acceto paucō. Qd si mā fuerit mixta & slla
digestiua miscēatur fm gradus mixtiōis mē.

De 2ª aut uincendiōe adiplenda sufficit qd
dictum est supra. annū curatiōe cgritudinūz
capitis ut. s. mā diuertat oibus modis diuer
sionis dictis illic spālter tñ cū cristeribus
et suppositozijs trabentibus mām a capite.

De intentione aut que est ad euandū. si
qdem mā fuerit sanguinea dixit Mes. a
fidiua pus icipiemus dixit Al. ex cefalica ē
fienda fidiua ex p̄te in qua ē dolor aut in p̄te
i qua dolor magis manifestat⁹. Et dixit Ber.
cā hui⁹ bētur a Sal. 2° regis acutoz i q̄mēto
illi⁹ & bñ q̄ g^o dolor. et ē q̄ in fidiua n̄ sunt
duo diametri transēdendi. Dixit Aui. oz
ut icipiat a fidiua uenaz asleia. Et si p̄ fidiāz
haz nō p̄sequeris curā. 3z remanet sōda. & re
manet et uenaz exuberatio & uidet in capite
facie et oclis replōnez manifestaz. oz ut fidi
mētur uene quāz fidiua cerebz cūatur. sic ē
fidiua uenaz q̄ sunt i mare cūuscūqz lateris &
manuolueue frōtis. i p̄a nāqs ē p̄ua cui⁹ fidiua

p'm egrindis capis exstirpat. o3 tñ dix. A.
in infomado doloris ps antedat. Ma si fuerit
lateris posterioris uena q est in latere qd ci
oppoñt minuat. dix. n. ypo. 6°. affo. postero
ra capitis dolentia in f'ote recta uena incisa in
nat. Et dixit Raf. p' q'tinētis dico q' si h' in
uat incisio posterioris si dolor ē in anteriori
eo q' mā trahit ad oppo^m. Si h' mā fuerit
colica dixit Mes eūtur in p'mis cū aq^a fru
ctus. Aut. B. fuci ēdime cocti et depurati. n^l
fuci lupuli l'buglose et infunde in tpo ex dya
sircost i. dyamāna. 3. yf. et da ex eo in mane
ab. 3. i. usq3 ad. iij. appetit. n. cito sanitas si
dens uoluerit d3 aut dari omni die. n^l in 3^m
uel in 4^m. Dixit Raf. in diomibus. Cura ē le
mificatio uētris cū aq^a prunop et syrupo 208.
Dix. Al. et secūtur cū Serap. et l'bal. uēter in
p'n soluat ex mirob. citrinis prunis et tama
ridis et silib⁹ p'pessis et in h' uidetur aduer
sari dco mes. q in p'n uoluit lenitionē si ē nē
tris cū lenitis. Aut. remouēs hāc p'rouer
siaz dixit Incipiat ab eūone si ē cūz m'irabo.
f. citrinis et mixtis cūz tamarindis et alijs
dictis. qz talis p'mixtio ē melior q' soloz mi
rabolanop exhibitio. Et hoc dixit Aut. si nō
fuerit febris. Mas ut dñt p' absentiā febris
significat q' colera ē pura. et q' nō ē remota
a p'mis uenis. n^l p'supponit educibi⁹ p' p'f
sua. Et si nō. f. non est febris. qz imo est fe
bris nō soluas cū mirab. qz p' febris p'mam
idicat. q' mā ē m'ita et remota a p'mis uenis
et p' q'nō ē bñ educibi⁹ p' p'ssua nō nō nisi
fm q'daz quas p'te. residuū hō illoz p'pessio
ne p'pingeretur. et fieret b' cā augmētū febris
ut ēt patuit in fmōe p'cedēte. Quare si adest
febris dixit Aut. cūa cū lubricatis et cū eis
in q'b' nō sit aspitras neq3 cōpessio foris nē
ē i mirab. Et ista sūt sic syrupo d' fructib⁹. f.
solubilib⁹ et sic siracost et aq lupuli et sumiter
re. Dixit Mes. q' Raf. i. q' ex aq fructuū
nō soluit soda sup. uel nō soluit p'a l'cēna.
Imo neq3 p' p'ssua tūc p'p'nada est infusio
aloes. Et iste ē mod⁹ ei⁹. B. fuci endime et lu
puli depuratoz. an. 3. yf. u^l alterius coz tñ si
utriq3 nō p'nt haberi u^l fuci buglose domest
ce u^l siluestris lib. i. et p'pice sup i'pos aloes
succorini bōi et electu. 3. i. et pone i uase u^l
neo ad solē obturato orificio ei⁹ dieb⁹. xij.
Et da ex eo oī mane ab. 3. i. usq3 ad. iij. cum
modico dragagati ut nō noceat ano. Dixit
Baf. z' m'emur eūtur bōz colicus p' infusio
nē absinthij et aloen uel p' p'grā. f. cū modica
scamo^a. cū pilulis de aloē Dix. Aut. si mē
colericc fuerit grosse et fuerit ibibite i tunicis
stōaci ita ut neq3 uomitu expellat. f. leni neq3
lubrice siāt solutius lubricatis necessarijs
erit eūare eā cū yerapiq. f. Raf. scripta. 7° te
rap. et poni ēt 9°. Al. c' d' dolore stōaci. Et
sit mixta dixit Aut. cū scamo^a. Notant q'
yerapiq. nō ualer i oī spē colē grosse. Ad. n. cō
uenit i ea q' ē igrossata p' aduustioez. dixit. A.
terry. i3°. ca de Cura male p'plonis stōaci et
oplōntib⁹ i p'i q'n inuenit castitas inflamata nō
administret yera. qm ipa q'n3 addit in mali
cia p'plonis et p'pē q'n extimat q' illic sit mā
f. exaria. f3 dñt ualer multū in colera ingros

sata per admixtionē flatis. Et dñt q' iere
magne non ualent in ali qua spē colere. Et
f'bdit. A. ut p'firmet dēm sup⁹ a mes auctori
tate gal' affer. f. ex di be terā sup lenificancia
Nam debet lenitua p'mittē. deind yera dare
Aut dixit. A. euacua cū decoctōe mirob. Dñt
qdā. f. p' lenificatia loco iere u^l ut dñt alij lo
co lenificantiū an terā ita ut sup p'p'ssua affe
ras iera. si ita nō cōplet curā. Decoctio mirob
fm Serap. p' breuiary sic fit. B. mirob ualō
citrinop absinthij romani sumiterre et passul
enucl an partes equales decoquant et bibat
de aqua cozū q'ritas medie libze. Dix. ba.
s° p'atice. Cū mā ē colica uenō erit f'loia d
cephalica et sanguis pua extrahat q'ritas qm
cola cū sanguie eūat calor q' minuit. l3 a san
guie cola sit discretā et h3 h' dēm h'itac. si co
lera nō fuerit ualde m'ita. qm si m'ita foret f'lo
mia ei⁹ inducet ebullitionē. Dixit. A. si cū
colera uidetur aliquitū motū sanguis. f. q'
cola sit mixta sangui et moueat cū ea pap san
guinis eūtur p' ut dñt alij sequētes dēm l'bal.
si cū colere motu uidetur aliquē motū sangui
nis q'ritas paruū ēt q' cola moueatur motu dī
scretio a sanguine f'lo^a fiat i3 pap sanguini teūe
tur. Sed si cola non mouet cū sanguie mixta
ei uel non mixta. tunc nō fiat f'loia. Dñt q'
dā q' in f'loando neūz ē ut colera sit mixta
sanguini f. sic q' sit in eodez loco cū eo qz ali
ter nō educeret cum eo in f'loia. Cum āt bal.
dixit ēt. si a sanguine sit discretā intellexit f3
formā nō fm locū. dixit Aut. si post f'loiam
scilicet factā in soda sanguinea siue colerica
ex colera mixta san^l mō dco aliqd mē colice
f'loia. siue qz sit cū sanguie exuberant. siue qz
sanguis q'ritū ad p'te ei⁹ f'bulē h'ctuosā p'uel⁹
fuerit. siue in colām pp malā q' nē cal3z gnāta
fuerit nē malū. y° ē bonū patiēte euacuare cū
eo qd nāz leniat et lubricet mā colica cum eo
Dñt in colera q' ocumq3 mixta sangui si co
lera fuerit multa ab eius eūone incipendū ēē
deinde f'loandū. si āt pauca a f'loia incipendū
deinde leniendū. Et si lenitio non suffecerit
ad a⁹ ut supra dēm ē deueniendū ē. Et uero
mā fuerit f'loica. dix. Al. a p'n. eger ex pilis
cochys solu f. Dix. Mes. pille nostre ad
mūdi f'cādū stomacū et caput et accipiuntur oī
tpre et dñtur pille de mastice. B. aloes. 3. yij.
mastice rof. añ. 3. iij. turbit. 3. x. dof carū
ē a. 3. y. usq3 ad. 4. Pille alie nostre q' p'fe
rūt fode an q' et mūdi f'cāt cap et fode educūt
bōores pigues et q'ues et custodiunt sanitates
ocli et curāt reuma ei⁹. B. cologn. turbit. añ. 3.
iij. agazici. 3. iij. sticados. 3. y. scamo. 3. 3. spi
ce ignātū xilocalf xilob. carpob. asari rof. n^l
ol'epitbi absinthij cinamōi croci mastice. añ.
3. i. aloes sblimis ad pōd⁹ oīuz fac pillas cū
suo absinthij. Pille ad h' q' uenientes. B. tur
bit. 3. v. colognit. 3. y. aloes epici. 3. y. et 3.
mastice sticados pulvis pigre. añ. 3. i. et 3. for
mētur cū suo fen^l. Aut eūct mā f'lica cum
medicacōe de turbit addito ei de sticados q'
tus de. zinsī. Qd si mā fuerit m'itū grossa eūe
tur cū pillis f'etidīs et silib⁹. Qd si mā fue
rit m'lica. Dix. Raf. in diomib⁹ soluat cū ye
ra. gal. et yera Ruff. n^l. aut cū pillis de garo.

que sic sunt. *R.* coloquint. agar. epithi. añ. 3. y
polipody gar. sticados folliculoz sene. añ. 3.
.y. nucimul. cinamoi. spice ros. uol. clly m
gri añ. masti añ. 3. *S.* isformet cū suco buglo
se dos a. 3. i. usz ad. y. Aut etiet cū aqua deco
ctois epithi. aut etiet cū isurōe agarici facta
in decorōe sticados epithi sine polipody pri
noz añ. 7 fenicli in q^a dissoluā. 3. i. medu
le cassief. 7 ppincē. Aut loco medule cassief.
ponat. 3. i. clly catholicon. aut dyasene qm h
būorē educūt mli cūa capite 7 aliis mbris si
ne molestia. Qd si hūor mli e fuerit adbu
st^o etiet cū decoctōe epithi in q^a dissoluā. 3.
t. electuary catholicon. 7. 3. y clly d suco ros
Qd si mā stica seu mlica mixta fuerit cūz
sanguine fiat flora in pms deind etiet ipa mā
pū dēm ē Si hō mā fuerit mixta ex flate
7 cola etiet cū pillis aureis. aut cū decoctōe q
sic fit. *R.* ros. uol. capillorū ue. sticados añ
si feniculi passul 7 nucimul. 7 in hac decori
one dissoluā. 3. i. medule cassief. dind ei ad
daē turbibz 7 reub. añ. 3. *S.* sinzi. 7 spice añ.
3. *S.* xpribear. aut cum medicatōe qd sic fit
. *R.* sinzi. 3. i. diāgditi masti cū sticad añ. 3. 6.
turb. 3. i. such al. ad pōd^o oius 7 ē dos. i. q si
mā mixta fuerit ex stica 7 mlica. Dix^r *Raf* i
diui oib^o cura ē cū cochyis 7 yera rufinis. Di
xit. *A.* fca digōe admi stratis maturatis. i. di
gestiūs adminis tra eūantia determinata. i. q
respiētūt dērmnate 7 appropate mās peccā
tē 7 mbrz. f. in q^a mā ē locata. incipiedo tñ a
mintmo. i. aleuiozi medi^a solutiua Et foras
se ēt in qūqz inētōe admi streē ipa sine ad
digōne siue ad alteratōes. Et dixit. *A.* da cua
cuāria fz suos gā^o p^o dige^o 7 ti^a. i. lōgo tpe
data 7 tūmata 7 h dixit in stica qūis ēt quēi
at in mlica 7 colica grossa 7 omni difficil di
gōnif. nisi. n. bñ ppet n^o quēienter eūat. ul^o p^o
dige^o 7 ti^a frequēter da eūantia ut fz añ eūa
tionē exhibeas di ge^o ut mō digeras. diñ eua
cues. diñ itez digeras. diñ euacues. Dñt tē
ē itēto. *A.* recta in h hō qñ ābe pōdite ex
pōitiōnes pñcant. f. q^o qñmcs di ge^o lōgo
tpe pp iēp^o hōis. deinde cūa 7 demā 7 ti
nua. i. frequēter utē purgatōe sp tñ pmitendo
longo tpe di ge^o. Dñt q pmissa eūone cūz
solutiuis. y^o ut plz eūōb^o plib^o dūciēdō ē si n^o
cessauerit soda ad eūadū pñculariter a capite
p gargarismos masticatoria capurgia seu i
lectiōes in nares 7 sternutatoria i gb^o oibus
Raf p^o qñētis c^o. 9° posuit hūc cāñ dicens
Hō obliuiscēdō ē gādar pcedē. qz de h ordie
patiens facilliter subitinct uolentiam medici
ne. Si nero subito 7 repente hos aggredie
ris medicinas eger erit. inpatiens 7 subitine
bit inde dolorem. Et dixit iterum. Cūz uis
operari cum sternutatoriis uolentis suple ca
putpurgus 7 alus facillud gradatim. Et
dixit inueni in antido^o maiorū experimentuz
mirabile magne efficacie circa inflationez ca
pitis reducens ipsum ad pristinum statum.
Accipe. yu. folia origani. 7. yu. grana nastur
cy albi 7 terre ea 7 misce cū olo ros aut uol^o
7 instilla in nares. Aut. hō d b^o expmto di
xit exti manerūt qdā. q cū fit caputpurgū ex
. yu. foliis origani 7. yu. granis sinapis tri

tis cū oleo uio^l. q^d ē iūmās. Et dixit Raf.
 Accipe fellis bouis rubc. 3. iiii. mumiē. 3. iiii.
 mufci. 3. i. cāfore. 3. 5. 7. fiat ex eis cāppurgū
 ⁊ hoc idē possunt Aui. 3. loco fellis bouis rub
 dixit fellis tauri citrini. Capurgū leue
 fiat cuius fūco acori ⁊ fortius eo ē. q^d fit cum
 fūco radicū blitis. Et forū^l b^o ē si accipiat
 gutta succi cucumeris afimini cū tantundem
 meri et naribus infillit. Et de infūllatiōib^{us}
 in nares sunt q^{ue} fiūt ex fūco cucumeris afimini
 nigella pane porcino gūma rute agreffis et si
 multib^{us}. Dixit Aui. ex his q^{ue} sunt magni in
 uiniū ē expreffio folioꝝ enule expreffioꝝ sine
 aqua cū distillātur ex eo in nares gūte tres
 in ieiuniū 3. p^{er} b^o capurgū fuple ⁊ q^{uod}lib^{et}
 aliud modicatuū inde ad horā adhibeat cō
 fequēter narib^{us} oleū uiol^{is} ad remouēdus mor
 dicatiōē inductas ab illo caputurgū et for
 bebat fedena idest cassata mite licuositatis ut
 leniat meri et ptes oris ymo ⁊ uēres Et ui
 dicū^l h^{ab} c^{on} ē siliis et quē nostro ydonate uul
 gari fmoē nobiscus mofcellum. Et dixit
 Aui. cū fit cāppurgū cū pulueribus infūllit
 puluis in nares cū cānula et eger caput suum
 eleuet et naribus foriter raurabat Lungz
 ad horā administratiōis cāppurgū cuiuscūq^{ue}
 mōi fūēt cāppurgū ex capite res mīta defē
 derit. Dixit Aui. laue^l tunc caput cū aqua ca
 lida felis simplicis uel decoctio^{is} 20ꝝ quē
 tiū 3. q^{ue} dispō exigit et hoc ut cerebrū ⁊ orie
 tur ⁊ uapores q^{uod} mori resoluāt. De gargaris
 mis dixit Raf. in d. omib^{us} fiat cū si rupo ace
 to. ⁊ sinapi. Et Haly. dixit fiat cū iera dis
 soluta cū squintidib^{us}. Dixit Raf. sternuta
 toria p^{er} misceātur cū lacte receti. 2° cū oleo
 chelci. 3° cū aqua blitis deinde cū fūco auricu
 le maris et postea cū fūco aneti. 4^{am} uero
 intentionē q^{ue} est ad alterandus pplē q^{uod}q^{ue} al
 terāt malā discretasq^{ue} derelictā reliq^{ue} biōꝝ
 q^{uod}sumit et mēbra q^{uod}fortāt. Dya. dixit una uul
 pis trita ⁊ ēplastrata curat oīa sōda. De lo
 calib^{us} itaq^{ue} si mā fuerit sanguinea dixit Aui.
 administrā ebrōcas et unctiōes ex eis in qui
 bus sit infiridatio et nō sit bñectatio foris.
 3. fit in eis repessio aliqua et stipititas ali
 qua. i. leuis exiccatio ita ut sint cuius friditate
 desiccatiua ut opponantur caliditati et būdita
 ti sanguis si ē aqua granatoꝝ ⁊ filius. Di
 xit Al. aq^{ue} ros^{is} ⁊ oleū 20ꝝ et accius simi mix
 ta agitiētur donec ipsifient ⁊ infiridata sup ca
 put fundātur. In mā 7° colericia sint loca
 lia fria et būda. dix^{it} Raf. fiat iⁿ iⁿectio ex oleo
 uiol^{is} et cucurbitino et de amig^{olis}. ⁊ fiat sternu
 tatio cuius est. Mes. inquit filius Ser rap.
 3. 20ꝝ. et uiol^{is} et folia uel flores nemusaris ⁊
 ordeum excoctiatus ⁊ folia salicis et malua
 rum et coquatur in aqua et p^{er} cānulas urceoli
 ex alto sup caput fundat^{ur} fīcatarū non timue
 ris. Dixit Silber. obruticum fiat cum pe
 na intincta in aqua 20ꝝ et post in puluere can
 fore naribus immissa uel cū frusto lino con
 torto et lacte mulieris nel oleo 20ꝝ intinco
 et narib^{us} immisso. In materia 7° frigida
 dixit Raf p^{ri}mo q^{uod}tinētis de p^{ro}prietate maris
 carie est conferre dolo^{re}ib^{us} capitis ex frigidi
 tate. Et ipsa calefacta ⁊ appōita capiti ualeat

et aqua decoctio eius cuius si spergat supra
caput. Dixit Gal. 2.º miemir. plus oib. ali
is dyofozat et confortat colubaria recēs māx
quid uirialis. Illa at et sicca cū radicibus sil
cus serpillio cocta in oleo ponat qz et cū eis ra
dir croco diade magne q nascit iux aquas
Et ipsas colubarias p se ipas solā si coxeris
in oleo et ebrocabis caput sanabis omēs cefa
largiā cronica ex ifriatione factā aut grossis
būoribus. Et dixit uald aut iuuat et oua que
sunt sub ydrys cocta i oleo Qd si mā fuerit
flica admistretur medicine calefacientes et esi
cantes. Gal. emplastrū queniens cephalic
frigide antiq. p. piperis albi euforby recē
nt an. exagū unū. fimi columbarū exagū. iii.
terre dilligēter et cū acceto acerrimo distēpera
et capiti suppone. Et aliqui ex hys faciūt sac
celos et cū dicto acceto asperso super laterem
calidū susumant et capiti apponūt pluries i
nouado. Saccelus in hoc cōueniēs ut dix
Bartholome. de uariānā. 7. gne cū qua ti
gnur maiorane. spili bbenē origani an. 3. 4.
nucmus. cubebārū gar. et fusticulor eoz an. 3.
.ii. fimi colubini ad pond. oīus terrant et po
nant in saccello et submigeūt cum uino subtili
antiquo et capiti supponat. Ualeat at multū aq
uitis in q nuxmus. et gar. et maiorana et eufor
biū infusa fuerint capiti cataplasmata uel infu
sa cū longa capitis fricatōe. Si uero mā
mīca fuerit medicine administrade sunt q ca
lefaciāt cum humectatōe aliquā uel saltē abf
qz desiccatōe. Et ex eis que in ea quēiunt est
unguētū qd sic fit. 7. olei de euforbio olei
maioranē adipis anati medule ossiū cerui an.
.3. i. cere citrine yfopi būide an. 3. ii. croci se
minis aneti femigci an. 3. 5. fiat ex eis unguē
tū quo caput iungatur. Si uero mā fuerit
mixta ex calida et frigida. fiat embroca talis
7. folia et radices maluarū et radices eufci.
uol. et ordeum excoctatū mellilotum et ca
momilaz et fenugrecū et decoquātur in aq cū
qua caput embroceat. Rute folia trita macē
tur cū oleo ros. et acceto uel loco rute radix
yrcos sicca uel baccē lauri et similia. Aut si
fumigetur et embroceat caput cum decoctio
ne malue camomille melliloti radicū eufci
fo 109 citri et boraginis lauri et absinthij de
coctorum in aqua et oleo. Dixit Hilib. pan
nas intinctus in succo solatri et apy cum agre
sta et oleo ros appositus in continenti dolorē
mittigat et calores extinguit. Et dixit san
guis testudinis capiti irroretur uel pulmo ari
etis aut alterius animalis capiti applicetur
Qd si materia fuerit mixta ex flica et me
lancolica. Galbanum carte induatur et parti
dolenti superponatur. Si quoqz dolor per
predicta non remoueat ad ea que interius
assumuntur deueniendum est. Et in materia
quidē calida triasandalum datur. si uero si
cut frigida datur plizifazcon. Et in b.
multum conueniunt medicamina opiata ferū
tata et antiqua. Dixit Bordonius si fuerit
a marcia calida utatur rubes troiscata et si a
frigida utatur aurea alexandrina tizaca uel
metridato et similibus. Alexander libro
primo ponit troiscos quibus similes Aui.

in hoc cap. pōit qbus utēdum est in fine rei
et factis eōmbus. qmūt. n. reliqas et uapo
res derelictos. Nam in eis egreditur qdaz
resolūtiā ut mirra et cro. us et qdaz fortiter
exiccātiā. et dicūt inducere eos sompnū et h
quia reliqas et uapores diurnas uigiliās fa
ciētes resolūit. Notat tñ q si tal' soda cēt
uigilantiā q isti troc ad inducēdū sompnū n
sufficerēt. 7. cēt necessariū addere eis narco
tica. i. qz ad hoc aduertēs. Mes. cap. de emi
granca addidit eis opū. Et dicūt q isti troc.
nō cōueniūt nisi in soda a colera grossa p fla
tis aduersionē. Si itaqz dolor nō remoue
tur 7. pūerat et pūerado infestat et egruz
uigilijs affligit ad narcotica deueniēdū erit
et p. p. exteriū approximat. Dixit Raf.
p. q. tūētis. In soda ex calitate. 7. uirūqz
sandal. 208. semis lactuce floz nenufaris an. 3.
.iii. croci. 3. 5. hief. memithe opy corticū man
dragoz an. 3. ii. fiat epīm cū succo salicis uel
oleo ei. uel succo lactuce solatri uel sempuue
et pōat sup tempora et frōtes. Et dixit acci
pe succū solatri extractū a frōdib. et tota sua
eētū et instilla naribus tres guttas deinde
intromittatur aliqut gutte olei uiol. Et dixit
mītorēs feci hāc medicinā pp suā laudabilē
opōnez. Recipe opū et cortices radicū man
dragoz et flores nenufaris et cāforaz tere et
informa ex eis troc. qui elusēnt in nares p.
exiccationē eoz in libra. Aut tere flores
nenufaris et extrahē inde succū et exicca et
reconde et cū necesse fuerit distilla ex ea pap
in aqua et instilla ex eo tres guttas in nares.
In soda 7. ex friditate. 7. olei de co. or.
.3. i. castor. croci castel' opy et floz nenufaris
an. 3. i. incorpōrent cū pistillo et ex eo inun
entur tempora et nares et locus dolens. Qd si
ex hoc nō sedat dolor ad extrinsecus adh. bē
da recurrēdū ē quāliā sunt supius opata po
sita cū nō fuerint fermētata aut si fermētata
fuerint sint tam noua. Amplius p cura hui.
doloris deueniēdū ē ad curas generalē dolo
ris capitis supra positas cum eo qd ibi dēm
est de chirurgico instrumēto. Spāliter tñ au
ctores locuti sunt de cura sode pulsatiue que
puenit a mā calida pulsationē faciente. In
ea cū māx utēdū ē cūone et diuersiōe. Et
facta cūone spāliter loquēs Aui. dixit utere
uērosiis in nuca et hoc cū scarificatiōe et line
scarificatiōe. Et appone sanguifugas sup uirū
qz ripus et liga extremitates. Dixit Raf. pmo
q. tūētis fiat scarificatiō in nuca apponatur
sanguifuge timporib. et ligetur extremitates
et fricent. De localibus aut in ea admini
stradi dixit Aui. in ca. de cura sode cronice
si mā eius ē calida administra infrigidantiā
in qbus ē leuitas. idest mollificatio leuitas
q dicat administra infrigidantiā leuia pauce
frigiditatis ut repēciāt et hoc in pñ. Et
bz ueritatez cū mā est mīta. ne q sunt multum
frigida māz mīta coarctet magis quā repellat
et sic addat in soda. 7. 3. si mā cēt pauca qz
infrigidantiā fortia possent repellē tunc ppetē
rēt. 7. qz possit in hoc cadere error iō d
usu infrigidantiū. Dixit Aui. sit eoz usus
proui in cap. de cura carabini dicitur Mes.

linimentum forte ad foda calas pulsantibus. R.
oleū rof et uolū cū pauco aceto et agreste succo
et modico canfore et diu. q̄tunde et suppone
capiti est eū efficax. Dixit Aui. in cura
emigrane. q̄z stringit plābum aut lignū su
per tūpus decēter positū ut phibeat pulsant
onē uehementē facientē dolorē pulsantū. Et
si q̄des m̄ā hūoralis faciēs foda fecerit in ca
pite op̄lonez. curanda ē cura op̄lonū cerebri.
Sicut et que fecerit apostēa curanda ē cura
apostēatis Dixerūt. Haly et Rāf. in dionib⁹
dolor capitis facit⁹ ab ap̄ate curat⁹ cura ip̄ius
ap̄atis Silb. tñ dixit in cura ei⁹ utēdū ē dif
solutū n̄ maturauis ne quertat m̄ā in sa
mē et sit cō corruptōis mēbri. Dicit q̄ fū
factus cum duobus ramis poligone super po
situm capiti cōfert sode cūz p̄prietate et fūz
de rof et cicorea capiti sup̄ posita et maxime
in dolore a cā cala. Et dñt tartuce stānā
quā q̄daz enudiaz uocat⁹ sanguinis instilletur
sup̄ bregma et ualeat fūz factum ex colibaria
que est b̄bena sup̄ positū capiti. Et flos an
ebemide odoratus ualeat. Valent. n̄b et cū p̄
etate et op̄lone sua et maxie i dolore a cā fria
Dñt tñ q̄ folia camōille odorata nocēt. Et
uero m̄ā faciēs foda fuerit uaporosa siue uen
rosa. Et hoc siue eleuata a m̄ā uento abili con
tēta in ip̄o capite siue ab alijs mēbris puēta
ad caput. et ibi retenta p̄ter hoc q̄d amplius
ascendat ad ip̄m. Cura eius ē scdm tres inten
tiones. quarū p̄ma est illius m̄āe uaporabilis
abieccio. 2^a ē ip̄i⁹ m̄āe uaporose seu uero
se resolo. 3^a est capitis confortatio ne m̄āz
uētosabiles seu uaporabiles āplius generet.
Neqz ip̄os uapores siue uētositates ab alijs
suscipiat. Et p̄ia quidē intentio ad implect
cum diuersiōe illius mē. et eius esione q̄cunqz
illa m̄ā fuerit q̄ diuerit et cāri d̄z put sibi
uenit ut supra dīcūz est. 2^a h̄o adimplect
cūz resoluētib⁹ uapores si ē in sequēt cap⁹
dīcēt. 3^a aut intentio cūz cōfortantib⁹ ce
rebrūz ab intra app̄oximatib⁹ et eius forni
cābus digestiōib⁹. Et cum stipiciis extrinse
cis app̄ositis que inuātia s̄bam mēbri ip̄m cō
fortēt. Et quia in eorū app̄oximatiōe q̄z
ma nō debeat fieri nisi uaporibus resolutis
posset cadere suspicio de retēione reliquiaz
uaporū et ip̄orū remanētia et per cōsequēs
error in cura. Dicit q̄ stipicia app̄oximā
da capiti ab extra pro eius confortatiōe non
debent pura administrari qn cūz eis sint ali
qua resolutiua p̄mixta ut simul cum capitis
confortatiōe fiat reliquiarū uaporū resolu
tio. Et ad hanc intentiōē dixit Aui. q̄ forte
caput cum emplastris resolutiuis in quibus
sit stipicitas p̄ua. i. nō multū exuberans uel
sit stipicitas p̄ua in p̄m̄ iplētiōis huius in
tentiois quia in cōfortando per stipicia de
bemus gradatim p̄cedere a leuoribus incho
antes. Sine autē tā resolutiua q̄ stipicia. ma
gis uel minus calida s̄z uarias capitis dispō
nēz in caliditate et frigiditate. Dixit Aui.
si semperis q̄ i m̄ā uaporosa sit calitatis sup
fluitas p̄ id q̄d inueniū de signis calitatis
alienabis subtilaria multe calefactiōis uebe
menter. ymo incipies prius uapores trahere

ad h̄ius suple et cū m̄āz in capite contentas
a qua surgunt. Et p̄ uniuersalē cūonē ei⁹
et diuersiōē purga eam dixit Aui. cūz garga
rismi suple et caput purgus et sternutatorijs
et alijs cūonis modis. et hoc facto non admini
strabis subtiliantia seu resoluētia multe ca
liditatis. sed dixit. A. administrabis embrocās
tempatas in balneo. s. aque calide quia resol
uendo leuiter mitigant acuitates uaporū et
materie a qua surgunt et non inducūt malā cō
plonez in capite. Duple. et si non fuerit calidi
tas adde in caliditate illoz scdm exigētā fri
giditatis et scdm necessitates resolutiōis.

Capitulum sextus de cura doloris capitis p cōi
tates.

Tri. Sal. 2° mēmir si tori
caput p̄partat corpori
pulsio fiat ad discretiam et ad
materiā q̄ obinet insistendo.

Et si quides fuerit ex simpli
ci. i. pura et in m̄āli qualitate totius corporis
cōicata capiti. cura ē sicut cura foda s̄e a ma
la q̄p̄oe pura sine m̄ā. Dixit Aui. si ex ma
gnitudine ē caloris tñ. Accipe aque rof. p̄e
unā et olei rof. p̄. et acceti uini p̄. quartā et
diligenter misce et sup̄ caput infund aut p̄mūz
in eis infusū lineū sup̄ caput pone. et si est
ē in nūe refrigera. Et emplastrā caput ex s̄ā
dalo et aqua rof portulace et cucurbitre et sup̄
caput instilla aquā in qua uiolas decoxeris
et papauer et ordeū in estate refrigeratā et in
yeme tepidā. Dixit. Aui. ad hoc iuuat eim
broca ex decoctione ordeī papaueris mol et
rof. Si uero ex magnitudine fuerit frigus
calefactiua applicanda sūt capiti ex uētiōib⁹
ēplastris ep̄tharib⁹ et ēbrocijs et s̄tib⁹. Si
uero ex aliqua fuerit m̄ā hūoralis a toto ascē
dente ad caput. Cura in generali est due res
quarū una est respiciens totū corp⁹ q̄d m̄ā
dat et alia ad caput q̄d recipit. Et que to
corpus respicit esione et diuersiōe illius ma
terie adimplet. Inq̄t gal. 2° mēmir. si in cor
pore fuerit m̄ā m̄ā et maxie scdm uenas s̄o
mabim⁹ partētes. Si uero magis fuerit quali
tas. i. non pura. s̄z cū m̄ā humoralis alia a san
guine et non p̄mixta sanguī purgatiuo utetur
farmaco suple et diuersiōib⁹ illā ad inferiōra
corpis ut non ascendat ad sopiōra et ad caput

Que uero respicit caput recipiēs adimple
tur cū q̄fortantib⁹ ip̄m stipicijs calidis et frīs
scdm dispōnēz illius m̄āe. Si h̄o m̄ā fuerit
uaporabilis ascēdēs a toto q̄z hoc uisum
accidit in febrilib⁹. ideo dixit Rāf. in diu
sionibus q̄ cura eius est cura febris. Ad i
pletur autēz hec cura. scdm quatuor intentio
nes. quarū p̄ima est ad abieciendūz causā
tam materiales q̄ efficientes. et quia materia
lis causa uaporū est materia humoralis que
ebullit et euaporat. ideo scdm hanc causam in
tentio ista p̄ima complet⁹ cū esione et diuersi
one ut iam supra dīcūz est. Et quia causa ef
ficiens est caliditas febrilis dissoluens mate
riā et ebullire et euaporare faciens. ideo scdm
hanc pertēz intentio ista p̄ima complet⁹ cū
exunctiōis caliditatis febrilis ebullientis. sic

pprie dñm ē ī fmonē pcedente q ē d febrīb⁹
z^o hō īntēō ē ad repellēdū uapores ascē
dentes ad īfērī⁹ cū q^o fortatōe capitis ne reci
piat illos. 3^a ē ad probibēdū illorū ascensum.
4^a ē ad īpsoz reliquias que ī capite reti
nētur resoluendū z dīscrasīaz malā derelictā
alterandū. Et qz hū⁹ ē īntēōes requi
runt ad curāz sode uaporalis siue mālīs fce
ex cōitate ad determinatā mēbra simul cū ī
tēōne ad mēbrūz mādans. ideo īn gnālī de
eīs psequar. Dīx Sal. 2° mīemīr. si alicui
pīcule q^o patī⁹ cere^m sicut epī nētrī uel stoma
co hūc. f. pīcle ībueniēdū est. Et dīx. A. o³
ut solīciter īn oīb⁹ spēb⁹ ei⁹ de mēbris man
dantibus. Et ut ea ēuacues si īn eīs q^o nūctur
mā cū cō q^o dūctū mād z mēbris īpī suple z
cā dīnertās. Et ut illorū mēbrorū pmutēs cō
pīōne malā. Et hoc q^oz ad primā īntēōez
De 2^a aūt īntēōe adīplēda. Dīxit. A.
cōfortatōne capitis fac postq^o curauerī. f.
postq^o adīplēuerīs īntēōez pīctā que
respīcit mēbz mādans. Et maxīme mā uapo
rabilī ente multa z fca īaz uapoz collectōe īn
capite. Nā si p^o nō adtenderīs ad mēbz man
dans z cōfortabīs caput ne recipiat. errab
eo q^o illa cōfortantia sūt stīpīca z ut p^o m
fria z uapores īn capite collectos strīngendo
poros concūcabūt z retīnēbūt nec pīerca
multitudīnē ascēdētīuz uapozū obīstēt. z alī
q^o ē mār īnde malū sequītur. Et est q^o illa
fria stīpīca cōcūctū uapozē uerī⁹ mās bō
rales īn aqueā mās deducētīa īpā q^o rēctā īn
capite pōt grande malū facē. z sic nō sedabīs
soda. sed īn ea facies augmētū. Et qz ut p^o m
obīstēt stīpīca cum frīgīdīte sua etiam. īdō
dīxit Aūicēna. age cum hīs īn quīb⁹ est ca
lesfactio. z stīpīcītas. quīdāz īn exponūt ea
lesfactio. f. remīssīa frīgīdītas. Et dīxit ī c^o
de cura sode que ē accīdēs febrīs si uapores
sua nocent multitudine seu quīa multa collectī
sūt īn capite. tunc nībīl hōrum facies scīlīcz
eorū que repercutiūt eos caput cōfortan
do. Dīxit Mef. īn cura sode calide. ab alte
rantīb⁹ īncīpere debemus scīlīcz frīgīdīs
z hoc ppter dūas causas una est ut remīttāt
excessūs calīdītatīs z alīa ut probībeatur ad
uentus nocīuī ad īpsū q^oz pōssībile est de
qua probībīōne mōdo est sermo. Dīxit
tamen Mef. nīst īn quatuor casīb⁹ pīm⁹
est īn soda calīda que sūt īn febrīb⁹ pīprie
materialīb⁹. Nam usūz eozūz mūltīcat eā
Nōn enīm permīttūt uapores a capite exala
re sed retīnēt eos z cum sūt calīdī mūltīplī
cādo soda augēt eaz scīlīcz febrēz. ymo alī
quādo soda nō exīstētēz īnducūt. 2° ca
sus est quādo pīuenīt pīprie uapores acu
tos qui pīuenīūt ad caput ex cōitate totūz
corporis aut mēbz alicūz z īaz caput rece
pīt eos. 3° casus est q^o soda sūt a nocūmēto
quod īnfertur a multitudine. f. uapozūz. Et
quartus ē q^o soda sūt a multitudine uapozūz exī
stētū īn capite pīer cōitate corporis aut alte
rīus mēbz. Et. A. 4^a pīa c^o d^o dolore capi
tis accīte īn febrīb⁹ pōnt q^oz casus dīcēs
Cōforta caput cū īfīanīb⁹ notīs si nōn sūt
ut quod pībībeat ex corīza z tūssī quoniam

augmētāt ea facīēdo mās descēdere cōpī
mēdo. Dīcūt īn p^o uapores tā calī q^o frīdī
repellēdī sūt cū frīgīdīs stīpīcīs. Sed p^o
p^o m^o attēde q^o dīxit Aūicē. īn cura sode per
cōitatez ad determinatā mēbra. Inq^o si fūerīt
mā calīda. f. illa q^o ē īn mēbro mādātē a qua
enapozāt ad caput uapores calīdī acutī Aūcē si
fūerīt qualītas calīda sīne mā facīes illud īdē
. f. q^o fecīstī īn pīncīpio sēmp. f. usq^o ad fīnez
cure. Et uerū est hoc sēmp de qualīte ca
līda sīne mā. f. de uaporīb⁹ nō. īmo solum q^o
sola acūtīte nocerēt corpulētīa aūt eoz seu
q^ozītas paucīssīma sūt. tunc eīm pōtes utī etīā
sēmp frīgīdīs stīpīcīs quīa cūctant soda tem
pando calozēz et mītīgando acūtītez. Nōn
eīm est īntēō ad corpulētīaz. uapozīs f. so
lūz ad q^olītez eīz et nō est suspīcīo q^o frīda
stīpīca nocēat retīnēdo illū uapozē cum p^o
paucītez habīlīs sūt repulsiōī q^o si pars alī
qua retīnēt nō nocēbīt paucā et recūfīcata
eīz. Si hō corpulētīa uapozū seu q^ozītas
eoz multa sūt. tūc nō q^ozīat post pīncīpiūz ut
īntellectū Mef. Dīxit Aūcē. soda calīdam
īn febrīb⁹. f. facīaz a multīs uaporīb⁹ calī
dīs eleuatīs ad caput mūltīcat usūz epīthī
matūz suple et alīoz remēdīoz localīū uapo
res exalare pībīdētī. f. sanat eā attractīo ace
tī et aque 10°. pīares q^o īnfrīgīdāt z q^oz
tant cerebrū z nō claudūt poros nec utas cō
mīsuratū ita q^o uapores nō retīnētur f. exīre
pōssūt. Et est hoc remēdīū utīle et notandū
īntelīgēdo p^o hoc alīa illīs sūt. Et ideo pōt
z Mef. Si aūt dīxit Aūcē. fūerīt mā frīda
a qua frīgīdī uapores eleuatī petūt caput p^o
pīncīpiūz pmutā te ad olēz camomellīnū cum
oleo mītrīno suple et ea permīctē equalīter
uel īnequalīter f. m^o plus uidēis īntēdēdū
resolūtīōnī q^o cōfortatīōnī uel repulsiōnī aut
ecōuctīō f. m^o mīores uel mīores dīstancīaz
a pīncīpio ymo et sīstī cura cōuenīt ē q^o
uapores sūt acutī post pīncīpiūz q^o īntē
tūo ēst ad repellēdūz sīmul et resoluendūz.

Notant q^o catarrus corīza et tūssī alīq^o
pībīdēt usūz repulsiuozūz tanq^o signū īn
q^ozūm sīgīfīcāt multitudine materīe īn ca
pīte cōprehēse et alīq^o tanq^o cā nocūmēto
rum īn alīs mēbris ut. f. per illa nō augean
tur et nō īferant nocūmētūz pīectorī guttu
rī uel alterī mēbro ad q^o pōssī materīa catar
rālīs descēdere. Et īn hoc casu dīcūt d^o
medīcus attēde cōnsīderare de quo magīs
solīcītus ēst debet an de nocūmēto q^o pōs
set catarrus īnducere dīcīs mēbris. An de
nocūmēto q^o pōssēt cerebrū īncurrere ex
uaporūz receptīōe repulsiuīs nō approxīma
tīs. Nō grātīa si alīquīs patītur catarrum ut
cōsuetū uel nouītēr īmīnētēz et cum hoc ad
cerebrū eīz rapīē alīqua colera uel uapoz
facīens soda. tūc si medīcus hoc uidēs tīme
ret de fūura frenesī debz utī repulsiuīs nō
currans d^o catarrū etiam si augeatur eo q^o nō
cūmentū q^o per frenesīm cerebro īnterrē
tur ēst longe mīus z pīculosus nocūmē
to sequētī ad augmētūz catarrī z īn hoc
frequentēz errant medīci maxī me uīles quī
īn rapīb⁹ mīcrū ad caput uidētes tūssīz cō

resoluentia ut g^o reducat ipaz caliditas ad
gradus caliditatis anodinoz pmiscuit & gaz
pastoris. Ut fortasse Aui. cui illis pmiscuit
nirgampastoris quia putauit raro esse uapo
res in capite sic contentos maxime eos qui
a mēbris ascenderunt ad ipm quin aliquis
adhuc ipoz fiat ascensius in quo casu. quia
due surgunt intentiones. quaz una est ad re
pellenduz ascendentes & alia ad resoluendum
cōtētos ideo Aui. illa pmiscuit & quia ano
dina euz repellentibus mixta nō sufficerent
resolutioni ideo Aui. acceptit balsamitam &
maioranas que sunt calidiora anodinis. Et
in hac intentione etiam dixit conueniens ē
alrafin. i. emilla mixta euz oleo omfancino.
Nam euilla resoluūt & omfancinum repel
lit. Dixit Aui. proprie fiat istud cum ama
raco que est matricaria quoniam ipm soluz
forfitan est causa liberationis integre. ut eniz
supra patuit conuenit sode a proprietate &
sua p^one calida resoluūt uapores. Dix
Aui. quibusdaz antiquoz uisus est ut camo
milla emplastreuz supra caput & sic dicitur
p^o q^untus c^o 9°. est eniz anodina q^u si remā
serit in capite mala q^u alteretur cū frus. Et
p^uctarius loquens Aui. de cura sode que re
manet post febres dixit si cā remanentie sit
euaporatio que remanet surgēs a toto l^o alif
mēbris cura est ciboz infrigidatio & hūme
ctatio. i. dāno ciboz acru frigidoz & hādo
ruz qz rectificāt q^u nē in capite derelictaz a
febre & phibent euaporatōez. Et q^ufortatio
capitis euz oleo ros & caomillino & hys. aut
mixtis equalit^{er} uel ineq^{ualit^{er}} uel iⁿteruēis sūm q^u
inieris est ad repellendū uel resoluendum u^{el}
ad utraqz simul. Et est diuersio uaporuz effu
dendo super utraqz manus & pedes aquam
calidā bis in die mane & sero. i. ante prādiuz
& ante cenā & inungendo sup ipas. i. extremi
tates oleis ros & uio^l suple euz sale mixtum
ut dicitur in c^o sode ebrietatis qz solum nō
diuertet. Et dixit in cura sode uaporū
ascendentū ex mēbris corporis. i. inuēit
eis tangēdo intentōez ad phibendū ascensum
uaporū. Cura est ut sumātur ante p^oduz. i. an
for^u siue an p^uncipius ascensu uaporū fruct^u
stipitici. Et si nō sunt p^uncies bibatur aqua fri
gida q^untis patiens sit ieiunus. Dicunt aqua
frigidaz in ieiunio nō dabis quando adiunt
q^uditōes phibentes aquā frigidā dari scire
i finone pcedēte. Et notat q^u oīa phibēta
ascēsu uaporū a mēbris pl^u inuāt q^u uapor ē
a stōaco & intestinis deīn q^u est ab epate &
postea q^u est a splene & deinde q^u est a reni
bus & matrice. & ultimo quādo ē a mēbris pe
toris. Suple et fiant alia dicenda in p^ucti
lari cura cuiuslibet mēbri mandantis prout
nunc dicitur. Si itaqz sōda fuerit comu
nitare stōaci dixit Gal. secundo mēmiz oz
eos sic patietes curare nihil afferendo capi
ti. i. quod inde materiāz trahat. Nō euz in
tellexit de cōfortantibus caput q^u in omni cu
ta sode cōtatis p^unciunt. neqz de resoluē
tibus in fine uapores q^uphēfos. et causa dicit
Gal. ē qz caput nō patitur p^upaz passiones sz
soluz qz ascensū uaporum uel humoruz qu

in uētre sunt offendit. Debeo autē attēde
re. an hūores illi in uentre existētes aliūde
fluant ad stōacuz. & tunc faciant sōda. an in
ipso sint fixi & p^unci. siue aliunde fluxerint
siue in eo fuerint generati. Et si quidem ali
unde fluxerint cura p^o respicit ipsum mem
bruz mandans qd ut plurimū est epar. Et de
inde mēbruz recipiens. i. ipuz uentrem. et
membruz quidez mandans curatur eius recti
ficando p^uplexionē. & op^uones eius & que post
ipz sunt aperiendo. et materias in eo conten
tas euacuando et diuertendo. Uenter uero
recipiens cōfortari debet ne recipiat utas eti
az intermedias cōstringēdo. Et quidez mā
que effunditur esari debet euz eo qd cōuenit
ipī materie & mēbro mittēti ita tamē q^u euā
cuanū nō sit ex eis que habēt ledere stōacuz
& debilitare qd. si nō fuerit inuēns corrige
tur malicia eius euz eo qd ipaz habet remo
uere & qd habet cōfortare stōacuz prout do
cetur i illius farmaci rectificatione i p^uprio
eius capitulo. Et diuertat ipā mā ē i oibus
modis trahētibz ipaz ad p^ute oppositaz ma
xie ad inferiōra. Interis autē stōacuz cōforta
ri debet ne ipaz recipiat. Et qz materia que
effunditur ad stōacū ut plurimū ē colā. ideo
auctores cōiter curaz dixerunt ad eam.

Dixit Aui. si colera est que effunditur et
effunditur ad stōacuz calidū sicut accidit in
ifelicibus ex generatōe colere cuius flux^u ne
p^uz ē ipius stōaci debilitas. ita ut suscipiat
mā. i. ipas colericas. et accit ideo ut corrūpā
tur i ipō cibū. ymo etiā & cibū. Et subdit
binus. i. fluxus colere et ipā sōda nō excita
tur sz plurimū nisi sz uacuitates. Cura est di
xit Aui. q^ufortare stōacuz euz cibis stipiticiis
& medicis sūz & frigidis que sua frigiditate
alterēt colerā & sua stipicitate q^ufortāt stōa
cū & fricare & stipicitate sūz uas cōstipent i
termedias. deglutat ergo bucellas infusas
in aqua agreste uel utriusqz granatū scilicet
mazi & aceroli et similitū. Nam ex hys cōfor
tatur stōacuz ad hoc ut faciat illud scilicet
q^u nō suscipiat colerā illam. Dixit Gal. 5°.
prauce. Gal. in libro de sanitatis cautela ait
si cupias cesalea est ex coleraz causa que in
stomaco nascitur. i. fluxu repititur mane illi
porrige forbitonē laudabiles que ex panis
limile sit modula cum granatoruz aqua mizo
rum aut aqua granorum eorum. stōacum
nāqz confortat et colerā reprimūt rubeam
moraturqz bec forbitio in uētre pp. illa ma
la pūica accipiatqz de ea paulatim & sic nec
colera ad eum defluet nec cesalea accidet.

Et dixit p^ubanimus antez & nos. cōtonia
peripere comedere & pōtea euz cibis miscre
forus emz sit stōac^u et coleras nō suscipit
et cesalea nō accidet. debet aut pōtea paula
tiz cū cibis miscre. Et autem colera illa
ad stōacuz effunditur frigidum. tunc dixit
Aui. admitt renē stipica que dicta sunt. sed
nō pura. qz lz a terarent coleras lederent euz
sua frigiditate stōacū frīn. sed deni seminata
i. al. i. uel mixta alseman idest speciebus
acutis boni odoris. ut sunt pip. Bari. cina
mōrum. et similia. et in hoc ualeat qd dixit

bal. Bal. refert in epistolis expōe. q. sino
cuidā accidit cefalea sine manifesta cā quod
factus est ex acutis supfluitatib⁹ q. in stōaco
adunare sunt impauitqz patienti calid⁹ dari
panē uino infusqz paz mixto. Cibus enim
hic tempati est caloris. et illas tempati supflui
tates. digestionemqz. i. excreationem earum
a stōaco adiuuat. Et in hoc casu uinus nō de
bet esse uetus acutum sed debile. Et qz ace
tosa supradicta. et asfemati aliquando ledunt
stomacum debilem exarnatum aut multi tē
sus. ideo dixit Auic. q. si acetositas dictorū
sucorū et mordicatio. i. dictarū spēs acutaz
non conueniunt tpi sed excitant in stomaco
nocumentum tunc sis contentus bucellis in
fugis in iuleb puro. i. rosato d. zucharo albo
aut nō puro. sed cum speciebus salz dictis.
fm q. exhibebit necessitas maris catelacio
nis et fortationis uel minoris. Ex his enī
dō hic multum iuuatur. Quidā autem hic p
iuleb puro intelligunt mīuā simplicem et pro
iuleb cum spēsbus intelligunt mīuā aromaticā
Et ut sequatur Auic. dictum Bal. allegatum
per bal. subdit. Si autem soda incipiat suple
uel incipere preperetur et patiens degluciat
bucellas et alia supradicta. suple et inde sede
tur soda. tunc cum senserit patiens digestum
esse cibū. i. ipam bucellaz uel alia supradicta
sumat itez de predictis fructibus uel bucel
lis et hoc habēs stomachum calidū. aut sumat
panem cum cappariibus uel oliuis conditis et
hoc habens stomachum non calidum. Et si po
stea iterus. et iterus priori digesto cibo ut nō
remaneat stomachus uacuuus. Et hoc intelle
xit Bal. cum dixit debere sumere paulatim. fit
autem hoc ad prohibendum iteratū fluxum
colere Nam si nō acciperet aliquid stomacho
seruino remanere iterum reflueret colera et
f. e. ret soda. Et uero quod ad stomachum
enunditū fuerit materia flica i. melancolica
exhibeantur similiter cibi et medicine stipri
ce et calefacientes ut cūz caliditate corrigant
fla uel mīuā. et cūz stipuitate confortant sto
macū et uas conspiciunt intermedias. Et ex
cibus in hoc conuenientibus est bucella pa
nis infusa in uino odorifero stiprico et dya
ctonitica melleus cūz speciebus. et conficiun
tur ad omnia supradicta confectiones et ellia
et alia huius. consimiles habentia uirtutem
Quod si beneficio predicto non poterit
pbiberi. quin materia pfluat ad stomachum
cuius signū est grauitas in stōaco et nausea
et pseuerantia sede tunc illa materia uomitu
expellatur. dixit Auic. de colica. Cūz nausea
induxerit uomat coleraz illaz et quiescet. i.
nausea et soda colera euomit. Quod si p
tunc humor ad stomachū aliunde non fluat is
in ipō stomacho sit contentus et in ipō genera
tus uel hactenus ad ipsum effusus. Tunc cu
ra huius triplici pficitur instrumento dicta
portionē et cirugia. Et quia de dicta suffi
cienter dicebat in sermone de mēbris nutri
tuis in capitulo de mala complexionē stōaci
cūz materia ideo h. nō psequar nūi quātū de
cibus locuti sunt auctores in h. c. Dixit
Bal. z. mēuiz. hos conari oportet cūssime

eibum enchimū et enstomaci offerre si q. tu
git balneator prius esse. si uero non fuerit
balneati ante balneum tū preaccipiant de ci
bo ut non noceantur cum balneatur suple et.
siltz ē eis offerend⁹ cibus ante tempus balne
ationis post purgationem. ymo si mī fuerit
colerica mordicatio offerendus est cibus si
ue precedat purgatio siue non. et siue balne
tur siue non. Nam dixit Bal. indigentia. i. et
bi abstinentia utilis est in descensionibus. f.
q. uetustate factis in stōaco sed nō hys q. hāt
humores mordaces in ore uentris. Et di
xit Bal. per experientiam autem de cibus in
uenire oz. qd ē melius. Alij enim aliud ē me
lius. Et hoc ē fm proprietatem mē. i. in qua
litate et modo sbe. Nec dicta Bal. sequēs
et exponens. Auic. dixit post purgationem
et cum ea. suple et ante eam si cibus erit dan
dus. Nutriatur eger cibus subtilibus lauda
bilibus. i. customariis boni cibi mi facili di
gestionis qui declinent cum qualitate sua ad
id qd est necessarium hoc autem necessarium
est fm proprietatem mē ut dixit Bal. i. ut de
clinent ad hriam qualitatem. qualitati mē. et
ut sint inductum hri modi sbe. modi precep
tis in mē. si itaqz mē in stomacho contenta fu
erit frigida. cibus debet esse calidus nāliuer
uel artificiali. Et si fuerit calid⁹ cibus d. esse
frigidus et si mē fuerit uiscosa cibus d. esse
incisius si grossa subtilitatis et si subtilis
igrossatus. Et sunt in cibus istis tres alie q.
ditiones quaz una est dixit Auic. reolutio.
i. leuis qua uaporem a materia eleuatum re
soluat. et hoc maxime in materia frigida. ut
reolutio. i. aliqua materie consumptio et hoc
maxime post purgationē. 2. conditio ē di
gestio. i. aliqua mē illius correctio uel dige
stio. i. modi sbe in contrarium inductio que
est uera digestio. uel digestio. i. habens hui
tem iunadi uirtutem stomachi digestiuam de
bilitatam ex illa mē ut bene possit cibum di
gere. uel digō. i. q. sit facilis digōnis quales
Auic. uocat cibum subtiles et Bal. uocant cu
stomacū. Et hoc semper qualicūqz enī mō
cibus sit digestus mē semper debet esse subri
lis. i. facilis digōnis ut stomachus cui⁹ uirtus
digestiua debilis fca ex hūore in eo peccate
aut forte debilis exis cū gnauit illū seu cum
recepit illū defluentē possit eū digerere. 3.
q. d. itio ē. q. in cibo sit solo. i. aliqua uentris
lenitio uel subductio. Sic g. in summa sex ut
dēur esse q. d. itioes cibi hoz patientiū. p. q.
sit facilis digōnis. z. q. sit boni cibi. 3. q.
hrietur dispōm mē. 4. q. sit resolutiu⁹. 5. q.
sit digestiu⁹. et sexta q. sit subductiu⁹. Et
qz alij ymo fm plm nō reperiunt oēs iste cō
ditiones in codē cibo. ideo dixit Auicena
Si autē nō innemuntur. f. cibi cū p. d. itio q. d.
tōib⁹. tunc eligēda ē laus cibi. i. facilis eius
digō et generatō sāguis boni. alij exponūt laus
cibi et p. i. generatō sāguis boni. nā dñt n. pōt
eē cib⁹ generatū sāguis boni qn sit facil⁹ di
gestionis qz p. hoc ē cib⁹ laudabilis. Et
sunt hec due q. d. itioes q. p. p. generi alteri. f.
aliqz dictaz q. d. itionū et elige laudē et gnatio
nē boni sāguis pillis. Et h. dñt. oī tēpe bēt

ritate. Quis maxime post purgationes mare
rie peccatis qñ nō indiget digōne eius. Et
si an purgationes maxime indigeant digōe mē
tū si nō inueniat cibis laudabilis et boni san
guis generatiuus q sit digestiū? ipe tñ peli
gēd^o ē et q digestiū ē et sit cib^o aliq^o et di
uonū qñis suo tēpe sint necessarie et ex eo
maxime qz mē digō et ei^o resō et uēris sub
ductio possit cū alijs auxilijs fieri. De cura
potiones est sciēdū obuari dēre oēs intē
tōes supradictas. et qz de ipaz ipletōe sup^o
dictū ē sufficiētē pterqz de eōne. iō hic de
eōne pēqndū ē sit aut ista eō maxime uo
mitu et solōne uēris. Dixit Hal. 2° mēmi
cura ē eūare citissime. i. qto citius poteris
obuatis regulis eōnis mē qñte in stōaco
suo lo: o dicēdū ē uēre trāsantes hūores et
fēdit eūant aut in uōmētibus facit cū bibūt
aquā. f. tepidā. mltū difficultē aut uōmētis
p digitōz ul^o pēnaz ipletōez irritates uēre
milit pñunt qz indiget fortioribus uōmētis
fz bec sufficiūt in facile uōmētibus eo qz mā
faciēs soda in stōaco manēs fm pñm ē natās
et in cōcōnitate stōaci fundās et ex hoc facile
p uōitū educibilis q si aliqñ eēt fixa l^o adhe
rens aut ibibita tūc uōmētis fortibus l^o alio
mō eōnis educat. Dixit hal. 5° prattice.
si ex hūore q in stōaco ē oriū cura est uōmētis
cū medicamine qd illū purget hūore. De
uōmētis loqñs Ras p^o cōmētis dixit. si sta
in stōaco habūdat pnoct uōmēt^o et in cōnē
ti mitigabit dolor. fz si nō ē a stōaco nocet uo
mit^o p id qd de motu et agitatōe iduct in sta
te et nō educit ipz. Et dixit in dionibus facit
et colera in ore stōaci siue febre. cura est ut
bibat sit^o acerosus et aquā calāz mltum et uo
mit aliquoties donz mūdificet stōac^o. Et po
sunt p^o qñctis pillas d aloē pferētes capiti
et stōaco q sic fiūt. B. aloes. 3. vi. mastica. 3.
.4. ros. 3. in. turbib. 3. p. qñctiūz cum suco
abstincty. Et mē appat eas sibi i suo antia^o
fz pñt aloes ad pondus omnium. Dixit Aul.
p^o qz te facere est ut incipias cum purga
tōe fm qz mā exigit. Et subdit si humores
fuerint f. i. in quibus multiplicentur uentō
sitates fortes tunc administra uōmētis qui
sunt fortiores et subtiliantia. f. fortiora. f. qz
in alijs sit^o in qbus grosse uērositates non
excitantur. Et si predicta non sufficiunt da
yerat magnas cum decoctione epithimi. dixit
aut cū decoctōe epithimi qz postqz uōmētis
et subtiliatina fortiora nō sufficiūt. signum est
qz mā illa f. i. ē fixa et ingrossata et per qñs
hūus nām hūoris mlti s. deducta. Uel mlti
co humori mixta. ul^o fortasse a principio fuit
mltā. et tu putasti qz esset fixa. Eligere aut
debes ex ycris ipis magnis eūantem humo
rem f. i. cum uel mltum fm qz cognouisti euz
esse. Si uero soda fuerit cōitate epīs di
xit Aulic. cura sit similiter predicta. f. cum
exhibitionē fructuum stripicōz uel coriādrī
ul^o aq frigde et alioz omniū pñbentium a
scensionē uapoz ymo et cum implemento om
niū intētiōnū supradictaz et maxie cū eōne
mē uaporabilis uexit dixit Aulic. cum mā
euaporās fuerit in gibo epīs inuāt ad illud

ppe diuretica. qz mā ibi locata habilius edu
citur p mās urine. Si autē mā qñnetur in
heauo epīs tunc maxime inuāt educētia eam
solōne uentris. qz mā ibi qñnta est apta edu
ci p secessū. Et si ē in utroqz loco educatur
p utraqz uias incipiendo ab eōne secessiua

Et dixit Aulic. emplatio fiat ab extra supra
epar. cum empl^ois que mās retinent. f. ab eua
porando. qz. f. ipsam euaporare non permit
tunt qualia sunt empl^oia stripica ad frigiditātē
declinantiā ut facta ex spodio. ros. mirro
abstinctio et silib^o. Horant. qz hui^o empl^oia ua
lent qñ mā ē in gibo. qñ autem est in conca
uo paz profunt. Sz tunc plus et ferunt stripi
ca interius approximata. min^o aut qñ mā ē
in gibo. Et dicūt pdicta empl^oia approxima
ri nō debere stantib^o opñomb^o aut multitudi
ne mē fz fca apertōe opñonū et minorata mā

Possunt et hui^o empl^oia conuenire mā era
dicata ad qñtādū epar. ne de nouo mām re
genēt uel ne a toto recipiat. Si uero fuerit
soda cōitate splenis renum matricis mirach l^o
parcium pectoris. dixit Aul. sufficit in cura
tione eius qd premisimus in capitulo. ul^oium
f. curatonum capitis et in capitulo isto su
pra. nā curatur qñl^o pdicta supradictas in
tētiōes adimplendo. P^o cōtinentis sode a cōt
tati post partuz confert empl^oin factum ex ci
nere et aceto positum sup frontē et tempora.

Si aut soda fuerit cōitate mēbroz exteri
oruz ut brachy l^o cruris. Cura ē dixit Ras p^o
qñctis ut si sit pp uapozē ascēdentes a pede
f. omē salena caraxē desuper et postea pur
getur cum stomaticon. Et ligetur ab inguine
usqz ad pedem et fricentur plante pedum euz
sale et oleo keyri. et silia hys fienda sunt in
alas mēbris a quib^o uapoz ascēderit. In
quib^o hūis. Ras. pñctas curā innuit dēre fi
eri fm qñuoz intētiōes. quaz una ē eō mē i
illo mēbro qñte. 2^a ē uapoz ascēsus p
hibitio. 3ª est ipsoz et mē uaporabilis di
ueriō. Et 4^a ē qñsumptio reliquiaz illius
mēb^o contentē in ipso mēbro. P^o ergo ppletur
cū eōne p fluxuz uentris uel uōmētū cum me
dicinis illā mās respiciētib^o et educētib^o
cā a remotis. Et post hoc cū stomia ex ipso
mēbro uel scari ficatōe uel sanguifugaz appō
ne sup eo. de qua dixit Aul. in illa que sit pp
cōitātē cruris si repletio ē manifesta fidemē
salena et uentosef crus et purgetur corp^o et
cum stomaticon. f. aliquo solutiuo educēte tñ
ab extremis ut electuario indo dyasimicon et
silibus. Et si fuerit pp cōitatem brachy f. i.
mētur saluatella et uentosef brachium scarifi
cando uel apponant desup sanguifuge. De
2ª intētiōe dixit Aul. stringantur duo cru
ra si fuerit ab eis et similiter duo brachia
si fuerit ab ipsis ambobus uel stringatur
soluz unū si ab uno fuerit. f. illud a quo pce
dit. Et stringant usqz ad inguina et brachia
usqz ad ascillas cum instita fortiter stringen
do ut constrixis uenis et artaruz uapoz non
possit ascendere. Dixit Aulic. fiat ista ligatio
si non fuerit replo manifesta. f. in corpore. f.
qñ ligatiōi itēdis. Nā si replo fuerit ante li
gatiōnem debet premiū euacuatio. et ipsius

minoratio ne ex ligatura trahantur mē ad mē
brū ligatū a corpore. Si autē in corpore
nō fuerit plenitudo incipe a ligatura et stante
plenitudine in ipso mēbro. pterq̃ in die me
dicine solutue s; ligatio nō fiat sup loco mē
s; supra ipm pap et fiat ligatura incipiendo
ab inferiori ascendendo ad superius. De
3^a intentione dixit Aui. fiat fricatio in pedi
bus suple uel manib; uel alio mēbro cum sa
le et oleo keyrino. et d; ista fricatio fieri in
fra locū in quo mā p̃tinetur. Et ideo dixit
Ras fricentur plantę peduz. 4^a autē inten
tio p̃tinetur p̃m̃is cūib; et toti et ipi mē
bri cūz stufis balneis emplastris et alijs medi
camētib; resoluētib; desiccantib; et cōsu
mētib; reliquias mē positis super loco in
quo materia p̃tinetur q̃ si nō suffecerint ap
ponat ibidē medicamē rubificantiū et ulcera
tūz aut cauterizetur locus. Dixit Aui.
si scitur locus ex quo uapor eleuatur admi
strem super ipm cauterium uel medicamen
qđ ulceret et apiat et teneatur locus diu apt
ut omnis reliquia effluat.

Cap^m. 7^m. de dolore capitis propter uapo
res extrinsecos.

Translator

Aui. ponēs
capitū de cu
ra sode uapoz a mēbris et toto
eleuatoz ad caput errant in ru
brica. dixit enī de cura sode

ex uaporibus eleuatis ad cerebrū pp cām ex
trinsecā nō ergo errant in cura pp errorem
rubricę. Si causa sode fuerit uentus ex
terior dixit Aui. considera an sit uent; cali
dus estiuālis an sit frigidus yemālis. i. an sit
uentus calidus sicut sunt uenti meridionales
et subsequēter orientales an sit uentus frigi
dus sicut sunt uenti septētrionales et subsequēter
occidentales etiā quacūq; hora flauerint si
ue estate siue yeme et quocūq; sit. Cura
duplici p̃ficiunt instrumentis. s. dicta et potio
ne. De dicta sciēdū ē q̃ omnes sex res nō nā
les debēt ueri ad q̃ritūz qualitatis uenti uñ
si fuerit calidus acz debet eligi frigidus et
e^o ita tñ q̃ acz sit in omni eius spē q̃er trā
quillus et clarus nō uentis p̃statur. Et dixit
Aui. aliena corū qđ inflat et lenit nām. s. ex ci
bis et potibus et medicinis. alienatur aut corū
quod inflat ne addatur in inflatōne et extēsi
one et per q̃ritūz in dolore. et alienatur quod lenit
nāz qz in uērositate extrinseca nō queritur nē
sōlo uel lenitio nisi alia cā ad ipas iducat.
Quidā autē dicūt alieneē qđ inflat et soluit nām
sūt. i. aliena inflatiū q̃uis sit lenitiū nē. Et
qdā dicūt reprimi litterā qđ dīc aliena inflatiū
pp cāz dēaz et leni nāz et ista littera ē melior
qz p̃formis est cān generalī supraposito q̃ d
q̃ in caratōe cuiuscūq; sp̃et sōda ymo cui
cūq; egritudinū capis lenitōis nē mag^a ē in
digētia. Cura hō p potōez duas bēt inuēro
nes unā ad ipz uentū et locū introitus eius in
caput aliā ad malā qualitates q̃z impressit.

P^a inuēro adimpletur dixit Aui. Si uen
tus fuerit calidus et eius introitus fuerit au

zis ut distilleret in aures oleum camomilli
nuz tepidum. aut keyrinum aut anetinum cūz
oleo ros panko. Et si introitus fuerit nasus
distillet in nasū. Dicunt in nulla sōda pp uē
tum extrinsecū q̃ritū ad hanc p^a inuēro nem
q̃ritū sit uent; calid; nō d; apponi aliqd frigi
dū actu nec ēt po^a. qz fm hanc intentionē q̃
ritū ipius uentositatis resōlo nō p̃sticuo ut
alteratio. sed oia actu calida appropinquentur
et ēt po^a. ueptū sint ista uirtutib; calida
plus et minus calida fm naturam uenti. Si
enim uent; sit calidus appropinquē remisse
calida anodina. sicut Aui. hic fecit permiscu
it aut oleūz ros. cum eis paucūz non ut alteret
sed ut illoz remittat caliditatem. Et ideo su
ple si uent; sit frigid; administra p aures et na
res olea calidiora. Et intende resoluēti uē
ti ēt cūz omnib; alijs modis medicaminum
resoluēti illius uenti embrocando emplando
l'epytimido Et in uēto frigidō dixit Hord.
si uentus est intus retentus suffumigetur ca
pud cum aniso cimini spica et folijs lauri bul
litis in uino albo et etiam per aures et nares
ex ipso iniciatur. Et si uentus fuerit calidus
suffumigetur cum florib; camomille sticados
et melliloto bullitus in aqua. 2^a uero inuē
tio adimplenda erit si prima non suffecerit
et malicia p̃sonis uento subintranti successe
rit que sit cā persenerantie sode cum hys q̃
malam p̃sonē derelictam alterant. Dixit Ra
sis in diuisionib; Cura facit a caliditate uē
toz ēt ut fundat super calidā oleū ros. recens
aut oleūz ofaciniū et sit oleum in rātū super
nuē aut in cursu aque frigide aut q̃quassatuz
cū q̃ritate quāte ipsi aceri s; super capita in
fantū et multūz effundat oleum camomillā
suple mixtū cum oleo ros. uel omfacino ut nō
ledantur a nimia frigiditate illorum oleoz
saltem actuali. Dixit Aui si malicia p̃lo
nis succedit ei calida medicet cum eo qđ fa
cile est. i. debile in infrigidādo incipiendū
ē enim ab eo qđ est pap frigidum et si nō suf
ficiat auge^r frigiditas. Dixit Huius. si uen
tus exterior fuerit calid; odorēt oleūz de ne
nufare uel ros seu cucurbitis et ponat in au
res et nares oleūz ros. in quo dissoluta sit cā
fora et super capud emplm de ros et nenufare
et roret facie suam sepe cum aqua ros. Qđ
si malicia p̃sonis uēto succedētis fuerit frā.
Cura ei^o dixit Ras ubi supra effusio olei calī
s. actu et po^a sup incipud sic rutacei laurini
costini et silij. Dixit Aui. administra ad q̃
cūq; duap extremitatū. s. auri et naris olea
calā et in quib; ponit euforb. et musc^o dixit
Huius ungatur capud cum oleo d castoreo et
ponat de eo in auribus et nariibus uel de oleo
de spica uel de oleo in quo karui et ameos et
ciminum sint dissoluta. Et odorēt castoreum
et alia calida redolentiā et aspergat faciem
suam cum decoctione eorum. Et capud lauet
cum lesiuo in quo ipsa decocta sint. Si ue
ro causa sode fuerit odor malus adueniētib;
uaporibus malis ab extra. Cura ē dixit A.
s. hō ei q̃ sit a uēto i b ut cōsidēt si uapores
illi mali fuerint calī uel frigidi siccī uel hu
midi et in hoc q̃ consideret cura per dictam

et portione sic dicta est in illa. Itaque cura h^o
p portione sic h^oet duas intentiones unam ad
ipm uaporem in se et loca introitus et^o et alia
ad malas qualitates q^o impressit et adimplebit^o
autem prima intentio afferendo medicinas co
rrupte qualitates qualitates illius uaporis et
maxime ad meatu per que introiuit ad caput
Et q^o h^oet uapores mali fm p^oim sunt cal^o
cu res cale sint magis euaporabiles et calidi
tas in se sit euaporatores faciens i^o solu de cu
ra ipoz locutus e^o Raf in diuisione dicens
q^o cura ei^o est olfactus redolentiu fr^oz. i. rem
pate q^o p^o c^oz sup^ous assignata. q^o est in ueto
ru et uapoz fiat resolo no debet frigida esse
elcuata in gradu s^o declinantis ad pu^o fridi
tate maxime si uapoz retentus in capite n^o fue
rit m^ous. Si uero m^o fuerit debet medica
mina declinare ad caliditate tepata. Dixit
Auc. calidos resolu^o cu ebriocis tepatis. ma
xime si ymaginet^o paties. i. patiat^o p^o illosua
pores scorom^oia ut frigidit^o. q^o est signu m^oti
tudinis uapoz. Si t^o ex uaporib^o uehemens
entituz caliditas odor^oetuz frigidiora. sicut
c^ofora et sandali. Et dixit administret^o ablu
tio capitis in balneo cu aqua cala et malua. i.
decoctiois malue. q^o fert eniz h^o ablutio in re
misso et in intenso calore. Si h^o uapoz
fuerit frigidus q^o fert odor musci et castorei
et inunctio cu oleis moderatis calis et ebrioca
tio cu decoctioibus cap. Si h^o uapoz fuerit
sic^o dixit Auc. necessaria est administratio
humectantib^o cu infrigidantib^o determinatis. i. in
gradu iteso p^o remisso s^o q^o ne rei a q^o uapor
sic^o eleuat^o e^o i^o determinatis s^o q^o uapor ille
sic^o e^o p^ouctus caliditatis et frigiditatis. Et
ingenietur medicus ut eoz nases abluantur
f. abint^o cu oleis cu frigiditate determinatis
fortiter. i. m^otu ut sepe et ex eis sugat^o traben
do ad sup^oora nariu et suando quod tractum
e^o in eis. f. q^o uapoz possunt d^oinde fluere et exire
dimittat^o et renouet^o hoc assidue et similiter
fiat suctio nariibus ex aquis ros^o uol^o salicis
et de cucurbita et super uapores h^oz et simi
lium aquaruz frequens fiat inclinatio. Si
autem humidus fuerit uapoz capiti interclu
sus cum moderate calidis eius resolutio si
at et odorib^o bonis aromaticis et moderate
esiccantibus. Non autem debet fieri huius
cura cu rebus stipticis q^o uis esiccet ne po
ri opilentur et uaporuz phibeatur resolutio
et autem intentio adimpletur cum remouen
tibus mala p^olone derelicta post uapoz reso
lutioez. Et q^o tal^o mala co^oplexio derelicta
fm p^oim est calida et sicca ut que derelinquit^o
ex fumo sulfuris auripigmenti arsenici et si
milium ideo de ea fuit locutus Auc. dicens
administretur c^ofora in oleo cucurbitino ut
humectet unum. f. oleum cucurbitinum et ifri
gidet alterum. f. c^ofora. Et dixit sterno lo
cum totum. f. in quo moratur patiens solus
salicis et odoriferis humectantibus. Et quia
mala h^o co^oplexio calida aliquando inficit^o ra
guines in nenis capitis co^otentuz ad tollendu
nocumetuz inde secutuz. dixit Raf ubi supra
cura eius est flobotomia. f. si sanguis infecutus
fuerit. Si autem cum s^oda fuerit odor

sive bonus siue malus cura eius etia est sili^o
supradictis. Si itaqz odor bonus induxit so
da sua calitate p^oter h^o q^o esiccatione fecerit
dixit Auc. curet^o cu odorib^o bonis frigidis
sic si s^oda euenisset ab odore musci uel croci
curetur cum odore sandaloz uel c^ofore. Et
e^o. si odor bonus fecerit s^oda sua frigate cu
retur cu odorib^o bonis calidis. Et q^o ut su
pra patuit ex h^obo. ypo. i. afforsimo aroatica
capitis grauedine et sic s^oda faciunt ex quo
h^obo q^oda acceperunt q^o in hac cura aromatica
appropinare n^o erat quentes. s^o nociu^o et aug
mentatuz s^ode. ad declaraduz acceptuz istoz
n^o e^o neq^o dixit Auc. in ca^o. de s^oda p^olone
cu succedunt aromatica fra post cala ut e^o
expellunt. f. s^oda ab illis scam. Dixit Bor^o.
odorifera ledunt sanos. q^o distrahunt eos a
sua p^olone nali. sicut p^o cum sanus odorat li
liuz l^o muscum. q^o inde quat^o capud eius et in
currit s^oda. sed curant infirmos. quia per ea
ad t^opamentuz reducunt. ita t^o q^o in qualitate
sint tria qualitat^o egritudinis. Si h^o odor
calis cu calitate esiccatione fecerit. tuc dixit
Auc. n^o sis p^otem^o in odore musci et silium
c^ofora et sili^o s^o cura si e^o possib^oile e^o cum cap
purgus humectantib^o infratis actu. q^o illa suf
ficiet in reduendo calitate cu actuali frigate
et esiccatoez cu humiditate potetiali et actuali
Si h^o n^o potes curare cu humectantibus in
fratis actu t^omes actuali infratione. saltem
cura cu c^ofora dissoluta in ipso cap^opurgus
humectantib^o s^o suple n^o infratis actu. Uel ut
q^oda exponunt et si n^o cu ali^o. f. sine c^ofora po
tes curare. l^o q^o n^o adest aliud. uel q^o q^o bes
n^o sufficit. salte cura cu c^ofora dissoluta in il
lis. q^osi dicat Auc. in hoc casu ubi e^o inducra
siccatas noli administrare c^oforaz solaz sine
humectantib^o q^o esiccat fortiter et sua esiccat^o
ne addet in nocumtum. Et e^o. q^o. f. si s^oda e^o
ab odore frigido esiccate non sis contentus
odorifero calido esiccate solo ne esiccet apli
us s^o misce ipm cu humectantib^o. Et suprad^oca
cura d^o appropinatioe triu odoriferi h^oz frigate
q^o odorifera fecerit s^oda sua q^olitate solum n^o
cu q^olitate suoz uapoz replente et excedere
na si cu q^olitate ipsoz fecerit s^oda tuc dixit
Auc. n^o fert ipsorum successio. f. q^o post ap
proximationem alie odoris ledentis appro
ximetur trius odor eo q^o aromaticum succe
des cum et sit uaporosum et n^o potens resol
uere uapores q^ophenses ex aromati co pced^o
te addet in replone et augmentabit s^oda. Et
erit nocumtus ei^o cu replone maius inuam^o
to ei^o cu alterat^o sua. Ut enim supra patuit
in curatione s^oda a mala p^olone q^o mala q^o
faciens s^oda e^o pura sine ma et humoral^o et na
porali nisi materia esset ualde pauca potens
resolui per odorifera. Inquit Med^o. Canon
est non debere conferre aromata apud repl^o
nem. Idcoqz talis cura debet fieri p^o cu re
soluentibus illos uapores sicut supra d^oca e^o
in cura s^ode uaporose. et postea cum alteratio
ne cum odorib^o trius sicut d^oca e^o. Si autem
odor facies s^oda fuerit fetidus. dixit Auc.
cura cu odoriferis bonis oppositis illi ma
lo i^o q^olitate q^o si ille fuerit frus. odorifera bo

sint cala et odor. et si odor sit fetidus fueritque de
ficcatus mistetur odori fera bona cum hunc
stantibus et de appatis in hoc dixit Aui. est
oleum salicis. hunc enim propter odorem odo
res malos fetidos sua caliditate et desiccatione
nocentes temperat et caliditate illorum et hunc tractat.

2^a autem intentio que est ad malam operationem de
relicta propter sicut in alijs duabus supradictis
dictum est.

Cap^m. 8^m. de dolore capitis ex percussione capitis
vel obuiatione.

Dixit Bal. 2^a membris scire
nos oportet hanc dispositionem
non aliud existere quam rationem. scilicet id
quod timeat ex ea quod percussit sicut
per inflexionem humorum. Dixit

Sord. illud quod nos timeamus in dolore capitis
ex capitis percussione vel obuiatione est de apate huius
est tota et principalis intentio medici in hoc capite
ne apate non inceptus non fiat et ne inceptus augetur
prohibere. Namque ad casum et percussione sequi
dolor et ad dolorem medium attractio ad locum
dolentem maxime in corpore repleto unum genera
tur apate. Dixit Bal. ubi supra si per percussio
nem que fit in suturas pteraneas ad duram meningem
tradatur aliquid fons intra cranium non
absque periculo huius non fiet. Et dixit quingit
et multociens in ruinis que ex alto scindit aliquam
eas que fit in cerebri aut mixtas ptericlas quo com
tingere dolor fit fortior et tota dispositio diffici
le curabilis et periculum acutum et nebulosius.
Dixit Hilb. dolor ex parte vel dure matris fra
ctura non curat Dixit Aui. scias quod cum lesio
ex percussione puenit ad uelamen cerebri et ipsa
timor ut quod medicus in predictis reddat pulvis
Aui. in hoc compositum signum inceptio apatis de
cens. cum in illo que huius inceptio fuerit vel ap
per febris et turbat intellectus tunc iam incipit
apate. nam illa significat quod rapit medium facit
et ad caput et fixo eas in eo. Dixit Hilb.
si oculi uideantur terti ad exteriora manum apans
et in piamate et si non est in dura. Et cura eius quod
ad hunc locum pertinet dulci periculis instrumentis. scilicet
dieta et potus. et maxime si sine plaga fuerit. de
dieta recitat Bal. 2^a membris quod appolloni dixit
quod cura eius est quod corpus et tranquillitas et
dinutio cibi et abstinentia a tristibus seu offe
dentiis que sunt sol. balneum potatio uini uocifera
tio et cibi acidi et acris. scilicet acuti et salii et cu
ra eius est curio. Et dixit Bal. abstinere oportet hos a
uino et cibis solidioribus et maxime si febricit.
Dixit Ras in dionibus euitet omnes cibos calidos cum
est facit uaporem ascendere ad caput. et per quinquaginta
dixit soluet dieta et deest in potu pueri sana orde
acea et sucus granatorum dulcis. et in dionibus dixit
quod quoniam olisat froz. Dixit Bal. prance 5^a
caucat sole et balneum in aqua et calidos cibos et pingu
tes et cibos cefaleos capiti mouentes ut sunt
nuges et canabis eruca bladerugum uinum forte
et uinum rubrum et uinum passe nimium dulces. Dixit
Aui. 6^a ut caueantur balneum et uinum et
ira et cibi uapores et calefacientes. Post
operationem autem et diuersiones et capitis confort
tationes prohibito apate. Dixit Ras cibis

ex carnibus arietis castorei vel animalium agnos
et gallinarum et edulorum. Et dixit linia non cor
cum suppositoio fco ex sapone. scilicet albo. aut cri
stalli facto ex succo sicile almuri et oleo uirgini.

Dixit Bal. nutritia cum farina ordei uel
faris uel auene uel panis uel spelte lactuca
porum. uel cucurbita et cum cerebri gallinarum
edulorum arietis et castratorum. Et hoc spale fiat si
sanguis post percussione ex naribus et auribus flu
at quod ex sanguine per loca ista nocumetur ad cere
bri penetrasse si igitur. Et cerebri magis fortiter
ex nutritio cerebri que ex alia re. Et per uiam istam
cerebra aialia in hoc capite a physico laudant ut di
xit Ras in dionibus et Aui. 3^a p^a. in hoc compositum.
Et bibat cum dictis cibarijs aqua decoctionis
herbarum seu mororum in qua sit zucay seu uinum de
granatis cum aqua fra. Et hoc modum curonis fuerit
usque ad perfectam securitatem apatis. Et si hoc die i
firmum largi. Et uerit per cristere et suppositoio
si per nas non afflaret bis uel semel ad minus.
habita securitate apatis ne apate apli ex ista
ca possit gnari regat cum carnibus pullinis uel
edimis quoditis cum agrella et uiscello oui et oio
sit puenit potum deo usque ad perfectam curatio
nem et si omnino uellet bibere uinum in fine cu
ratiouis. sit obile albus cui sit admixta tripla
uel dupla eius de aqua. Et in fine completa cu
ra ad suam consuetudinem comedendi et bibendi pau
santer redat. De cura per potione dixit Bal. 2^a
membris si percussio plage aut quassatio fuerit
facta intentiones plures erunt sanationum
una quidem in plaga. secunda in quassatione
et 3^a in doloribus. Et que in doloribus alii
quod est in ipsis que plagate seu quassate sunt
periculis ut puenit aut in primis expleis. Et
quod circulosus membrana. scilicet gingiamater et
ei circuleus extrinsecus cuius uinum sua sbaz
alterura huius ad totum extenditur curis. quin
git multociens totum dolere. maxime si usque ad
circulosum descendit plaga. Et Aui. dea
uerba Bal. sequens ueniens ad declarationes
particularium intentionum sanationum dixit. si si
ne plaga in capite fuerit percussio facies so
na. cura est due res. et si est cum plaga est tres res.
scilicet due et tertia que est ad plagam. Et de p
mis duabus dixit 6^a. ut tua intentio sit ut do
lorem sedes quantum potes et hec est pri
ma intentio. Et 2^a est ut elonges quantum
potes manum a loco lesio omni modo. scilicet curio et
diuersione ad oppositum. Et hec ambe intencio
nes sunt implende ut prohibeantur apate cere
brum. nam sedatur dolor ut non trabatur manum
illuc et curatur et diuertitur ut non fluat illuc
De 3^a autem intentione que est ad plagam
uel quassationem in loco suo dicitur. Pro
sequens autem particulariter intentionem euacua
tionis. dixit Bal. ubi supra optimus in hys si
neque ea que etatis sunt prohibet n. uitalis uir
tus infirma uideatur. principium sanationis
a stomia facere. si autem prohibeamur stomia fa
cere euacuum uerit per cristere. et gratia eu
acuari ea que in ipso sunt sed et adhuc magis gra
tia anapaleos. scilicet diuersio ad oppositum buoz
que fluuerunt ad partes particulas ferri. di
xit Bal. accelerandum prius est ad cefaleo sto
mia sanguinis que iuxta quod opus est extrahat

et si quis scilicet ut si per etate hunc tempusque
minuto sanguis prohibetur cristeri utatur
acuto si nulla febris adest sin aut utatur cri
steri molli masqz trabe ad inferiora ne for
te in locu influat patiente. Dixit Raf pmo
quintis florem uena cefalica et extrahatur
modicu sanguis et fiat hoc quater in duobus
ul tribus diebus. Et iste mod? opetit in con
suetis floari et debilibus et hys a quibus ex
plaga mltu sanguis fluxerit. Dixit Paulus
flosa fiat eadez hora qua percussus fuit iuuens
p hoc q quarto die? sit tantomagis quicquid
Et dixit Raf ubi supra qñ accidit capiti for
tis percussio ualde laudabile est ut fiat i primi
flosa. scdario puocetur flux? cu cristeribus
calis si no mltu febricitat patiens et si febrile
rit cristerizetur cu cristerib? leuib? et dentur
pillule cozie si non febricitat. Et dix scire o
bes q puocatio fluxus est ualde necessaria
in hoc morbo et si forte pax calefit. sab ipo
farmaco uel cristeri calid non nocet qz purga
tio reddit caput leue et no pmitit uilms apa
ri. Et b can. e qra coter praticantes qui p
hibet in hoc cau farmaca et cristeria acuta
et solu procedunt cu lenitinis timetes febre
ignoras q maius est iuuamtu? cuonis q
sit nocuentuz calefactionis. Sequens auez
Bmc. fmones hos Raf dixit p. quod oz te
facere e flosa cefalica aut nigre. cefalica qdez
qn replo est in capite et pibus ei autinib?
et no in toto. Vigre uero qñ replo esset etiaz
in toto suple aut basilice uel uene logingoris
fm cau. dictos supra in cura uniuersali egri
tudinis capitis bira qfideratione ad qfuitate
plenitudinis toti? Et dñt flosa i hoc cau
fienda e et si dñu fuerit alteri? bforis a san
gue i corpore eo q qd qz sit bforis dñans si
fluere dz ad caput si cu sanguis fuit ad ips et
sic flosa euans et diuerfes ips phibet ei? flu
ru. Et facta flosa dixit Bmc. si illic est re
pletio. f alioz bfor a sanguie oz ut uaris
cristerib? acutis. sale cu pulpa colognis. et
hoc maxime si bfores illi fuerint pteri i sto
maco icestinis ul in pms uenis quos criste
re euare et diuertere possit acutu. Et ista cri
steria acuta dixit Bui. fac si no fuerit febris
ut no addat in i lamatoez febris. et io si fe
bris fuerit tunc cristeria eqbis et hoc ul me
do leuib? ul miscendo leuia cum acutis fm
necessitate. Et uero illi bfores no fuerint
in dictis pibus locati ita. f. dixit Bui. q cri
stere no quent. qz no pot educere nec diuer
tere illos tunc oz ut educant cu alio farmaco
ut cu pillulis cochyis. si febre no huerit aut
huerit calore q sit minor febre. qm in hys
caibus quentit ille pillule educedo eos. suple
et si fuerit febris no utaris cochyis sz alyz no
istamibus farmacis l minus calefacientib?
qz cochie suple et alyz et diuersionu modis
utenduz est. Eione auez et diuersione ad
impletis deueniendu est ad localia per que co
plebitur p duaz intentionu supradictaz. f q
est ad dolores. que duobus modis complentur
plaga quassatione uel apate non exstete in lo
co Et unus modus est cu capitis qfortatõe
et phibitione ascensibus humoz et uaporum ad

caput. Et secundus modus est cu doloris se
datõe administrando remisse cala facilliter re
soluentia. hys aut duobus modis qda auctoz
utatur districte pus utendo stupacis confor
tibus et phibitionibus fluxu et in pcessu re
soluuntis dictis. Et qdaz utatur eis pmixtis
in prin. et pcessu. De administratõe ipoz
districte et sigillatiz dixit Raf. z. micmir q
apoloni? ait rodino et aceto unge caput et
cataplasmes rosas sicis cocis uel infusis in
dul. uel mellitate critis et lana mollis i ace
to et rodino infusa supponat. Dixit Raf.
p? quentis si cognoscis q soda sit ex percussio
ne et sit curis salua ponat desup oleu ros. et
aceru et epice capud ex folijs salicis l miris
et solatro et croco et sandalis. Et dixit in di
uisionib? post fiontam quentit effusio aque
frigide super cap. et facere emplm capiti ex
folijs miris et pauco ramich et acacia et aq
citronioz. Dixit Raf. post euacuatione loco
aqua instilletur in qua mirum et cipssi nu
ces de operis. Des. uero dixit q filius fa
pionis inq si supra percussione i capite nullum
pictur tepus admistrem? in pn q repellat et
no pmitat maz reumantizantē ad locu recipi
et figi i ipio si recte administrat fra stupica
cu aqz et expss onib? frs. sic e ramich cu aq
fra mite fricans et qpmere uehemeter sup lo
cu cu eis. Et ex eis sit rose et sadali et faufel
et siel memithe et acacia et helus armenus et
chimolea et lens si excoznicata et lutum singla
riter et quicquid cu miscet cu succo solatri aut
hyge pastoris aut platanis aut coriandri hui
di aut cu oib? aut cu aq ros. et infrant super
nunc aut cu expssioe porul. Si aut supra
percussione dixit Des. ptiasserit ipus et ma
tam reumantizauit et collecta e. suple et no am
pli? sunt. tuc medicame resolutiuu. f. puz e ap
ponendu. sic qd sit ex caomilla melliloro fenu
greco radice altee et siuib? Dixit Bui. lo
quens d approximatõe dictoz modoz medica
minu quicquid apponat empia capiti quozuz
pmixtiones sunt ex eis in qb? e stupicitas id
tilis q cu subtilitate penetret et resolo pauca
sic. sit rose et mellilora et calam? aromatic? et
caomilla et bolusar. et aluñ tamen cum uino
odorifero. Dixit Raf. p? quentis. B. f. hodes
nurti et uitis et mentastri seu balsamite et fa
fuci et tere oia et fac emplm supra capd. Di
xit Raf. inunge capud cum oleo camomillino
et uol. si fuerint uigil uel ros si no fuerint ui
gil. Et dixit oz q pmisceas utruqz simul fm
duos modos multociēs et significat sup
qfuitate pti pmiptiois ex magnitudine apa
tis. f. ia incepti facti l futuri fieri. et ex q ne
infirmi et etate. ei? cui? ex? e. qz qñ apa est
magnu uelocias additōis. scias q caliditas e
fortis. et q ma est multa. ergo addes in oleo
frigido et minues ex oleo calido. Et si qñ q?
infirmi e calida minue ex oleo calido. Et si etas
ei? et etas iuuētus minue ex eo et suple et
si qz operare alyz picularib? exntibus calis
Dixit Des. at et si reumantizauit ma et
partum reumantizat. et partum collecta est et
partum colligenda utraqz cura indiget scilicet
et que repellat reumantizandum et que re

soluat collectis reumatizatis. Et secutus ē in
bo: Sal. qui 2° mitemur dixit hys que ad flo
nes utemur auribus. Dixit Aulic. rōne age
qui dictis medicinis. s. pmitis et ē resolu
tūis utit ut tepidis hic enī ē rectus modus
administratōis capz qz in forma tepida sunt
magis mitigatūa doloris neptū dixit Aulic.
dolor et timor apatis qūz facit necessariū ut
parūp infrigidet. ut qū dolor esset magnus.

Dixit mes. si p dicitū modū sōda nō resol
uit curet cura apatū qz signa facit q apā
colligit nō colligitur. nō tam collectū est ymo
mli ab ipō pncipio pncisionis curant hanc
sōda cura apatis utēis in pncipio repellēt
bus et post pncipium illis admiscēt. re
solutūa addentes paulatī et gradatī in reso
lutōe donec pueniāt ad resolutūa pura.

Dixit sapio post cūonē si nō fuerit uelamē
detectū et algēgemari fuerit sana addemus ad
oleū ros pap aceti si aut ibi esset apā. s. in cu
te cū dolore. s. magno recedemus ab aceto si
uero cū apantibus que sūt in cute capitis et
pāniclo algēgemari non fuerit dolor magnus
tūc ppe ē ut qescat cū oleo rosato pmixto cū
aceto paulo q si fuerit cū eis dolor et apā
sit magnus. tunc excusat oleū ros solum tepi
dū. aut oleū si saminū. Et qūis cura pre
dicta s. qū sōda fuerit pp apā sequēs ad pnci
sionē dependeat ex cura apatis cerebra isra
dicēda sūt capitis. auctores tū i hoc loco ali
qua scripserāt. Dixit Hal. 5° prante si ce
rebrī opimēto ex cū ul pncisione apā imma
tū fuerit os capiti oleū instillare ros tepidū
et uini aceti. q si os cōfractū ē et cōbopimē
tū cerebri discobopit et cōmīat hoc dolor
grauis o. o ros aceti nō imiscas. eo q uehemē
ter impedit pāniclū s ros oleū purū instilla
tepidū aut camomillū. s. illi immixtū et b^o in
pcessū. Et subdit. sciendū ē tibi oleo ros
aceti immisceri in cerebri et opimēti et apā
tibus q ros oleū ad cranē penetrēt interio
ra. et p aceti ingrediāt ipi sbulīare. nō q
aceti apati pfit. cū neqz mitiget neqz dissol
uat neqz in calis neqz in frigidis apatib^o. ace
tū ē ut patuit p papiū pueniēs ad pāniclos
sua mordicatōe eos ledit et maxime cum sine
mli sensus. Dixit Raf p^o qūinētis si apā
et sōda sunt magna cauendū ē aceti. et ē ponē
dū oleū ros tepidū solū. Dixit Aulic. si
loc^o sine uulnere exis incipit apati. tunc ne
cessē est administrare stiprica. foris stiprica
tis foris infrigidatōis. sic cortex gūai et lē
tes et ros et palauiser. et hui^o ebroadō caput
cū aq. s. decoctōis capz et epīm facit o ex se
ce ipaz deinde. s. uenietē apate augmētū fiat
pmuta^o ad illud in quo cū b^o. s. q sit stipricū
sit subuliano. sicut est cipstus nūrica citonū
et olibanū. suple. et pcedēte apate. misce cum
eis resolutūa magis. et resolutūis solis tem
pans tū uere in statu. Et cū fuerit in de
clōne dix Raf p^o qūinētis supponātū olea
mollificātia. et si apā fuerit duz decoquātū
cū eis mīstū et abstinctū et si sūa. pp quosdā
qūoueritas q uidētū i hīs auctoz i hac cu
ra tollēdas. notāt q pncissio si fuerit magna
ita ut uerisili eximetur ex fortitudine sōda et

alys coniecturis timēdū esse de futuro apate
ab ipso p^o utendū ē repncissiois po^o frida
et actu infrictis. sic Mes. dixit. q si tantus
nō fuerit timor nec sōda uehemēs tūc uidēz
ē p dicitis papp et nō uehemētē infrictis. ut
dix Aulic. Et in b^o cū bz uitate qd ex dēa
Aulic. hic dicit gēntis. s. q a p^o apatis utē
dū ē actu fr. orib^o q an interū apatis. stante
aut apate utendū ē tepidis ut dixerāt sapio
et hal. Qd si timor de apate adhuc fuerit mi
nor. tūc uidēz ē repncissiois tepidatōis sicut
dixit Aulic. recte facit eos q eis utit tepidis
Si hō fuerit bōa pncitura in regie pcedēte
et euacuātōe sbulīare pncissiois et leuitate so
de eximas apā nō futurū tūc incipiendū est
a stipricis mixtis cū resolutūis sū modū su
pradem. ymo et aliū tāta pōt ēē asscuratō de
apate q nō fiet. q posset fieri inceptio cure
maxime pncissiois cūonib^o et diuersiōib^o a re
solutūis moderate un^o p^o qūinētis ad hūc fi
nē dixit Raf. cū sōda ē ex pncissioe. et nō adest
uuln^o curet cū calefactoris. s. resolutūis ano
dimis q nō sint cū attractōis ad locū. Et hoc
emergēte cū ptingit mltos liberari ex sōda
pncissiois ex appōne empl^o casti. ut empl^o bo
nim sup cap in p^o. in casib^o aut oib^o in qb^o
suspicio sit de apate. tale empl^o in p^o posi
tū ēē nociuū. cū apatis. et necis multoz. dix
Aulic. cūz pncissio fuerit qmonēs caput. i. sue
rit agitas et relaxās sbum cēbri qz qmōdes
ē pncitura^o ex forti pncissioe et lesione ma
gna opōnū sensibiliū et motuū et alys signis
tūc incipias dare stipricos ad potādū cū aq et
ē dēm b^o orib^o positi in 5°. qūinētis suplet
b^o ēē sicut pncissio sōma esione et diuersiōe
asscuratū^o a sup ueni apatis et nō an cū si
cados sit calm. s. facta securitate de apā e i
tēto tūc ē ad pfortandū cerebz et reōndū la
pitate sbe ei^o et ea re integrādū. Et b^o hū ope
rat stipricos et tō dixit Aulic. q cū cōli bant
ē. n. b^o ultimum qd sit in cura. Dixit Hal. 2°
mitemur q si miringa fuerit pforata hūc curat
ut dixit archigenes nepte sue sup infr^o et
sarina sicca sup iposita. deū būuz et rodinū
et adeps porcin^o sine sale antiq^o pmuta et te
pida apposita. Dixit Hilb. accidit iterdū cē
brū uidi descēdere ex pncissioe l^o cū. Et tūc
qpetit epīm positi ex abstinctio sub pedibus
et spumabit caput et curabitur l^o fiat epīm ex
bettonica. Dixit Aulic. cū egrediē pp pncissio
nē sanguis ex cēbro. s. p os l^o naref aut aures
quē eximas ex cēbro uēre pp. magnitudiez
pncissiois. et malitiā accētiū inde securoz oz
ut pānētes potes cerebellis gallinaz quantū
possibile ē ei dare. q possibiltas nō sumit a
po^o egritū deglutiedo nec a po^o inueniēdi
ipā cēbra gallinaz s sumit ab asscuratōe apā
tis. nā in p^o cū ē timor de apate min^o potes
de eis dare ne augmētāt apā. s. sēa ei^o asscu
ratōe multū potes dare. Accidit aut tal^o su
p^o sanguis ex fractura alie^o uene q frangitur
ex magna cerebri qmonē qūte pncissionem
caluz uel obuatiōne magnaz indatōe ergo
boz cerebelloz procedendū ē sū qūtatem
timoris apatis ita ut in p^o des paucum. Et
facta sōma et alys prohibētib^o apā des

multus. Et cum soluitur apostema id est eius ri
mor tollitur. tunc multiplica potus eorum usque ad
tres dies. Dicitur Horatius si multus fuerit san
guis fluxus restringatur. et dentur multa cere
bella galinaz. Et ad quod secundum fluxus sanguis
Dicitur Aut. potens super potus cerebelloz
aqua granati accerosi et similia. Dicitur bal
si cephalica et comittant uigilie. tunc oleum insti
la uol. aut nenufarina tepidus in nares et an
res. Et dicitur si ab inde mentis acciderit co
furio caput cum cathinica et ordet farina uol
oleoqz rosato et modico aceto emplastriza.

Capitulum 9^m de dolore capitis ex ebrietate.

Ebrietas put nomen
ipostat passiois. ppe
passio est capitis et principalis
cerebri. et quicquid amplexus sine
ortoz ab eo et spalter neruo
rum oculosum et lingue habens loqui de cura
fode pueniens ex uino et ebrietate uisus sunt
mibi bonus fore hic capitulum de ebrietate facit
Dicitur aut ebrietas ab. e. q. et ex et bria q.
est mensura quasi est mensura status. inde dici
tur ebrius quasi extra mensuram constitutus. et sic
ebriatus intra non mensuratur. Dicitur etiam eb
rietas crassileos quod interpretatur iectigatio ma
xime capitis. ppe ebrietates naqz. ymo ppter
cam eius multis eleuatis uaporibz ad caput
et faciem. quedam iectigatioes quasi quedam pulsa
tiones a uentositate seu a uapore subleuante cu
tes circa faciem causant et partes ei adiacentes
Dicitur Galenus. 5°. afforismoz in cometo affo
Si inebriatus quis repente red. ebrietas est
crassileos. i. capitis iectigatio uel dicitur crassi
leos a cranco qz ebrietate ea que subcraneo
sunt maxime patiunt. Ebrietas etiam scdm
quosdam est idem qz crapula. et ebrius idem
est qz crapulatus. Ap. in problematibz. 3°. p
blemate. 17° ponit driaz iter crapula et ebri
etates. Et dicit qz crapula est quedam castitas
et accensio finiens. i. terminata et fixa circa p
tes capitis ex qua accidit motum arteriarum
capitis maxime temporis fortem fieri et cere
bri. ut uideantur oculi ex capite egredi et si
pora malis contundi. Sed ebrietas cum
hoc qz calefacti ut crapula stupefacit inducens
grauitatem et stuporem cum mentis alienatione. Cra
pula ergo deficit ab ebrietate in hoc qd sal
uat mentes sz crapula inducit dolores pulsati
uum. et sentiunt crapulati ipsum. ebrii autem
ipsum non sentiunt. quia mente alienati sunt
Ebrietas potest dici morbus officialis si
licet opilatio uentriculorum cerebri causata a
multitudine uaporum eleuatorum ad caput a re
inebriante. etiam a materis p inde agitati
ta qz aliquando cum dictis uaporibus causat
opilationes simul humores fluentes ad ipsos
cerebri uentriculos agitatione et dissolutione
in eis ab illis uaporibus facta. Dicitur Horatius
Ebrietas est passio cerebri cum neruorum molifi
catione ppe fumos grossos a re inebriante puen
iens. Dicitur Ser. super primo uianci. Ebri
etas est lesio cerebri cum iectigatione ex gro
sa uini potatione proueniens. Ebrietas

distinguitur a hys diuersitatibus cap. 8° in uis et
ut sic alia puenit a causa intrinseca et alia a causa ex
trinseca et 2° in particulari scilicet particulares causas
intrinsecas et extrinsecas de quibus dicet. Et
distinguitur aliquando diuersitate intensiois et re
missiois scilicet quia diuersitates alia sunt debilis
seu pua uel remissa. alia fortis magna seu in
tensa. et alia mediocritas Et remissio quidem
intensio seu mediocritas ebrietatis attendit
penes acciditiam sequenti etiam scilicet quia sunt intes
sa et remissa et scilicet quia sunt pdurationia multum
aut parum. Innuunt sapientes qz causa ebrietatis
ab intrinseco pueniens est uapor multus in cor
pore multis repleto humiditibus foris super
niere in eis agitatiōe et motu eleuatur ad cere
brum eius frutes impediens sensitiuas et moti
uas quibus impeditis sequitur nocumētus in sen
su et motu. Causa uero extrinseca adue
niens et ebrietates causas. Aut est cibis uaporo
sis aut potu uaporoisus. Aut medicina iebri
ans aut est cibus siue potus ex dictis coposi
tus. Et cibus quidem inebrians est sicut pa
nis de lolio aut cui pmixtum est nigelle semen
seu semē git. Et medicina inebrians est
sicut opium mandragore radix cortex et poma
eius et ueriusqz insquiam semē. Et gene
raliter ois medicina narcotica simplex uel co
posita. Potus aut inebrians est ceruisia et
uinū potens. Attamen qz ebrietatis pueniens
a cibis uel medicinis inebrians ab aucto
ribus cura ponit inter curas uenenoz. ideo
de hys in hoc cap. non erit sermo. Sequatur aut
de ebrietate a uino pueniente. hinc cum ma
xime ppetit curatio et est pseruatio ab auctori
bus posita. uinū eis sua cito euaporatio et ue
loci penetratione est ebrietatis potissima causa
effectiua. et ppter dictam causam cum ebrietas ab
solue pferitur ea que ex uino fit merito intel
ligitur. Non tamen omne uinū est ebrietatis
inductiuus aut saltem non fortis ebrietatis.
Nam uinum pauciflorum aquosius quia non est
nisi debilitate euaporatiuum non facit ebrietates
aut non facit nisi debiles et hoc in debile huius
bus cerebrum paucorum spirituum. Et post aquo
sius est uinū ponticum quod nostro ydionate bru
seus uocamus. ipm cum pauce et tarde est eu
aporatiuum et est cum sua ponticitate claudens
os stomachi et stringens uias uaporum. quare
raro ebrietates facit. Et post ponticum ui
num dulce raro inebriat et tunc est ebrietatem
non efficit fortis. Non enim est euaporare mul
tum aptum nec penetrare cum in substantia sit
grossum et in complexione teporatum in calido
et frigido medium. est et nature aicabile ita qz
auide et uelociter trahatur ab epe et mēbris
ita qz et ante ipsum integraz digones qua de
causa paruaz trahit moras in stomacho. unde
parum euaporare et modicum penetrare ad ce
rebrum potest. Inquit Aristoteles. 3° pblematibz
9° pblemate bibentes uinū dulce non fiunt
ebrii. Et dicit esse causam quia uinum dulce non
habet pprius saporē huiusmodi sed extraneū. Nam uinum
non debet habere aliquem saporē excellentem nec
aliquem altum disponit. sz debet esse medius ois et
constantiaz. Non sit aquosius neqz glutinosius
aliquam excedere. habens enim uinum dulce

amator dulcedinis non uini quia non uincitur a
uino sed uincit uinum. dulcedine namque eius non at-
trahit. uinum autem derelinqt quare non inebriat.
Imo et uinum dulce aliud uinum inebriari. pbi-
bet maxie illi supbibitus. At eim Aristot. lo-
co dicto pbleumate. 13. q. si quis supbibat ui-
num dulce. s. post uinum inebrians deprimet ab
ipso uino dulci uinum passumptum unde minus.
i. raro uel tardius inebriat et si inebriat mi-
nus molestas facit ebrietates et a signas eas
dixit ideo esse. quia uinum dulce lenitum est et
uiscosum et ex hoc poro opilatium et ex hoc
te git uinum passumptum. unde passumpti uini
calidum minus petit cerebrum cum effumatione.

Et post uinum dulce uinum quod est mustum no-
num tarde inebriat et debiles illam opatur.
Et in hoc. s. adducit rationes. primo quia cito sa-
ciat. quare ex eo minor sumit quantitas. 2. quia
grossius existens par penetrat. 3. quia dulce et ut
dictum est dulce par inebriat. 4. quia cum sit
graue cito descendit in intestina. 5. quia frigi-
dus est et humidus non misto. Et dixit Ap.
loco dicto pbleumate. 12. uinum dulce et uinum
intemperatum et kikeon quod est clarum uinum. s. factum
cum spiritibus dictis a quibusdam nectar in medio po-
tata aliorum potum sine potum et ciborum inebri-
ari facit. s. minus quod si non in medio bibere
sed sine ipsis uinum temperatum. i. lym fatum uel sine
spiritibus uel purum solum bibere. Et cum huius est
quod ex illo potum fit pibitio ascensus uapo-
rum passumpti potum uel et cibi et potum ad
cerebrum ita quod cerebrum ex illis non supercalefit et
quod talis pibitio ascensus uaporum fiat appet de
uino dulci. quia ut dicitur opilat et kikeon uapo-
res resoluunt et uinum intemperatum minus inebriat
ut apparet. Sed uinum uinosum in substantia
subtile et in sapore acutum hoc est quod cito et
multum inebriat citius et multum euaporationem
et ueloces facies penetrationem suis igneis p-
tibus multum et paucis aquis et iunat ad ei
uelocem penetrationem ascensum uini et eius
formitas ad corpora humana. Uinum insup
inebrians sumptum in seimio citius ebrietatem
inducit quod cum cibo sumptum. et maxie si sumat in
iunio famelico ante corpore uel sitibundo. Non
hinc cibi pmixtionem uinum citius penetrat et ca-
litas ista supra ipsum solum citius et magis
actuatur ipsum et euaporare facit. Et per hoc accit
per idem uinum in minori quantitate in seimio sum-
ptum fortius inebriat quod in maiori quantitate sum-
ptum cum cibo. Uinum quoque inebrians sumptum
mixtum cum pauca aqua dixit Ap. pbleumate. 3.
3. pbleumate citius inebriat quod sumptum purum. Et
assignat tres causas. 1. quia citius penetrat eo quod
aqua pauca ei subtilitate prebet. 2. quia de purum
linfo uino amplius bibitur siue bibi potest quod
de purum. quia purum magis facit uomitus sua pun-
ctione quam tollit ab eo per aquam mixtionem hoc in
nostro tempore et in nostra patria non est in usu
Hanc boies nostri temporis ex laetitia potandi
uinum potum de puro bibunt quod de linfo. et ex co-
suetudine non inde patiunt uomitus. 3. causa est
quia uinum purum sua caliditate iunat ad digonem suum
et aliorum digerendorum quod non facit aqua linfo.

Dixit Aut. pmi 3. scias quod uinum mixtum
i. temperatum uelociter inebriat propterea quod aquas pe-

netrat. i. penetrare facit. Velocitatisque ebe-
tatis causa dixit Aut. ibides. aut est propter
cerebri debilitates ymo est signum debilitatis
cerebri. Aut est propter multos humores qui sunt
in eo qui dissoluit a caliditate uini iunat ad i-
ebriandum. aut est per uini fortitudinem. i. potetiam
et subtilitatem. aut est per cibi paucitatem quod non fit
pibitio ascensus uaporum uini. Aut malitiam re-
gimis in ipso. s. cibo. i. in ipso. s. potum uini aut in
eo quod cum ipso sumatur. s. i. regie aliarum sex res
in nullo. Uel quoque diuersa inebrians uinis ci-
tius inebriat quod uno solo utes. Uinum insup
quibusdam medicis mixtum citius et fortius inebriat
quod purum et est quod pauca aqua mixtum. Dix. Ap.
li. 5. sumatur madragore et opum et seiscus
am oisus an. 3. i. y. nucem. 3. p. galieum et pilos.
an. 3. 3. uini insup. m. tur. troc. quod unum
cum uino dissoluit et bibit nebulam ter inebriat.
Aliud insup. niger et cortices madragore i
aqua donec rubea sit coquantur quod cum uino bi-
batur. Medicamen in hoc lenit pibitum aqua
in qua steylen coquitur cum uino miscet et biba-
tur aut aqua in qua uinec aut res mucilagino-
se madefacit facit. Aut uinum in quo pilos al-
madefacit fuerit tribuat. Dixit. A. pmi 3.
3. fortius ebrietatem uult incurrere siue ideo ut me-
bra medicamine dolore facere sanet. siue ut
abscondatur. absque sensu doloris in suo uino
aqua loly ponat. Aut sumat fumi terre et opum
et ius galie. 3. et nucem et galieum. et ligni aloes
crudi an. 3. uini sextaria et ex his in adbibendum
detur in uino quod est ei necesse. Aut ius qui-
am niger cum corticibus madragore i aqua co-
quantur donec rubea fiat et ea cum uino miscet.

Et dixit. A. qui cito abique aliquo ipedim-
to inebriari uoluerit in suo uino infundat uinec
aut ligni aloes induratum. Dicit uinum pauca aqua
mixtum ebrietatem facit tardius remouibile quod
purum in uini. Ap. in solone ultimis pbleumatis
supradicti dato quod talis ebrietas ab eo cito indu-
cat quod a uino puro. Et hoc contingit per dif-
ficultatem resolutionem uaporum uini mixti quam diffi-
citas preceat ex stricte pororum in quos uinum
mixtum penetrat. Et dicit uinum induratum ci-
tam facit ebrietatem ita et citius eas resolu-
bile operatur et conuersio grossius diuini permanere
operatur ebrietates licet tardius ea inducat. Et
uinum uinosius sicut cito inducit ebrietatem quod
aquaosius ita et diuini perdurant ea efficiat. Et
uinum sumptum in quantitate magna tardius reso-
lubile facit ebrietatem. non tamen necessitate ei-
tius eam efficit bibito in minori quantitate.
Dicunt quidam esse uinum dictum basarense quod
in sua patria dicitur gropella quod coniungit
in se sibi grossitatem saporis amaritudinem et uir-
tutis fortitudinem. quod bibitum causat ebrie-
tatem et diu durantem uehementem propter
quod a bibulis uulgari sermone consuevit di-
ci se assu ebriata e di groppo durade di otto.

Dixit Aut. tertio prima ille cuius cerebrum
est forte non cito inebriatur neque eius cere-
brum multos uapores ascendentes suscipit su-
ple et propterea si inebriatur aliquando debilis est
ebrietas eius et parum perdurat. Non enim
puerit ad ipsum ex uino nisi eius quentens ca-
lor et spiritus inde tantum clarificat ingenium

quod cum aliis uiscibus non clarificat. quod si nunc non sumit. Qui uero ab isto diuersus est. scilicet quod habens cerebrum debile cito ebriatur multos vapores a uino recipientes et tardat resoluendo ebrietatis sue nec ipsi clarificat ingenium ymo obfuscat. Dicunt quod hoc est in quod tempore tardius et minus incurrunt ebrietate eo quod magis cause inebriandi resistunt sui tempamini fortitudine et sibi citius ab ebrietate absoluntur.

Et post hos boies in quod frigidi et humiditatis tardius incurrunt ebrietate propter tardius fieri in eis euaporationem. sed ebriantur hy ab ea tardius absoluntur propter debilitatem spirituum ipsorum ad resoluendum. Et post hos in predictis sequuntur frigidi quod in passibus temperatis. Et hos sequuntur qui frigidi sunt et sicci. In his non coaceruantur facilliter vapores multi tamen coaceruantur non cito resoluntur.

Et post dictos sunt humiditatis in quod in actis temperatis calidi uero et humiditatis in quod predictis omnibus incurrunt ebrietate. quod caliditas et humiditas eorum inuenit ad multam euaporationem et propter hanc multitudine tardius remouetur ab ea quod coram sicca in actibus temperatis et etiam quod calida et sicca. Et post ipsos calidi quod in passibus temperatis ebrietate incurrunt quod caliditas in eis non obtrahit ab humiditate festinat in eis euaporationem. citius in illis ab ebrietate soluntur. Frigidi autem quod in passibus temperatis tardius incurrunt ebrietate et tardius soluntur ab ea predictis. Et calidi et sicci citius incurrunt ebrietate caliditas et humiditas et citius resoluntur ab ea. Humiditatis uero quod in actibus temperatis tardius incurrunt ebrietate quod caliditas et tardius resoluntur ab ea. Et ultimo sicci quod in actibus temperatis tardius ebrietate incurrunt in citius humiditas et citius frigidi tanquam et citius etiam frigidi et humiditatis ab ea liberantur. Et ebrietate quod citius ad uultu mulierum quod uero propter debilitatem cerebri eorum et paucitatem spirituum debiles faciunt uis resistentiam uaporibus uini respectu uiro ru quod quous in muliere minor fiat euaporatio quod in uiro ab illa in minore facilius et citius et ea fit impulsio. De facto tamen plures inebriantur uiro quod mulieres. quod magis frequentat uinum potum et plus ex eo bibunt quod mulieres.

Et secundum plures citius remouetur mulier ab ebrietate quod uir quod a minori causa ea incurrunt. Et pueri citissime incurrunt ebrietate quod cerebrum eorum secundum plurimum sunt repleta et sunt debilia in resistendo. et fit in eis multa euaporatio.

Et post eos decrepiti citius eam incurrunt propter magnas debilitates cerebri eorum eorum iuuenes autem citius incurrunt ebrietate. Primis senibus et quod mundum sunt sic afflicti uino. et quod maior fit in eis euaporatio. Et sic primi senes tardius alijs incurrunt ebrietate et difficius. Decrepiti tamen tardius omnibus ab ebrietate soluntur propter impotentiam eorum in resoluendo eam ebrietatis et propter uaporum ipsorum grossitatem. Et post eos in hoc sequuntur primi senes. Et post eos iuuenes et post iuuenes pueri. ipsi enim citius alijs ab ebrietate soluntur propter facilem resolutionem uaporum suorum. Dixit Alexander. 3. pbleu

pleumate. 1. minus ebriantur et minus paciuntur a uino magis. scilicet sepe ebriantur simpliciter quod minus. scilicet raro. inebriantur et cum a consuetis non fit passio. Dicunt quod sicut bibere uinum tardius inebriantur. ideo sicut facilius inebriantur et a quo potum. Et dicunt quod hoc est hereditarium secundum plures in filijs ut filij suorum multum bibere uinum absque hoc quod ebriantur ab eo sicut multum bibant et non ebriantur et conuerso et ego in multis uidi hoc per experientiam. Dixit Hordus qui habet stochum calidum citius ebriatur et citius et ab ea soluitur. et est huius stochum frigidum et quod habet stochum calidum et cerebrum frigidum et debile citissime inebriatur. Dixit Almah. lib. 4. una ebrietas uel due in mense auxilium prebent si non sepe fiat. ut dicitur a littera si non fiat continue. Dixit Haly. 1. p. practice. Laueat ebrietate et uolentia nisi forte in mense semel uel bis inebriatus fuerit. Sed statim utat uinum et mudet stochum. h. n. corpus mudat a supfluitatibus. Qui hoc facit siquidem calidus est nam statim post uotum secham abijcit aut iulep accipiat. quod uero frigide est quod in passibus siccum pilosum aut conditum cirsipum pomorum. Dixit Aui. 1. 3. quibusdam in suis quod sepe in mense inebriantur aut bis propter quod propter alieuat aiales et regescere facit et urinas puocat et sudores et supfluitates resoluit. Dixit Hordus. secundum auctores bonum est inebriari semel in mense non propter ebrietatem sed quod ad eam sequitur uomitus sudor et secessus quod corpus mundi facit tamen quod multi sunt modi alij purgationis. Et iste est multum ignominiosus et non est oio tutus ideo ab aula nostre speculatio oio sit remotus. Cum enim uinum accipit in nimia quantitate aut fortis quantitate tunc spiritus digestus stochum et epistola non potest suppre illud et tunc resolutum sumi grossi cerebrum ascendentes mollificat neruos et conturbat instrumenta sensuum in toto corpore et turbat spiritum ymaginatum cogitatum et memoratum quod sumi iste est caligiosus ipsi aie si est nubes soli. Alii enim. Uia ritus ex ebrietate grossus natus fumus cerebri ascendens ipsum opit si est nebulae operimentum sunt solis et interstitium. Et dixit Hordus quod ebrietate afflicti in insipientie et furori supple et ideo non est uir modus ebrietatis. Dixit Alexander. 3. pbleumate 1. pbleumate quous uinum sit calidus. tamen ebrius difficile et uehementer regozet et frigiditate incurrunt. et maxime propter benduntur apertis et alijs egritudinibus. frigiditas cerebri et neruorum. Et assignas eam dixit quod multum humidum si in frigiditate multum frigidus sit ita quod dicitur caliditate naturali illas suffocando et extinguendo. Nam in istis dixit Alexander. si mile sit sicut in illis quibus applicat uestri ma defacta in humido frido quod buccant et infriantur in ita in istis ex humido caro a uino quod in frigiditate multum caro eorum interius in frigiditate et buccant. Et in 6. pbleumate ostendens quod breuius uinum afficiat sibi frigidum dixit uinum a corpore nostro calefit. non autem buccant eo quod uinum est minus caliditate nostra et magis humidus eo quod uino inest humiditas magis eueniat quod caliditas quod caliditas uini uincit a caliditate corporis nostri et separat a uino humiditas aut uini non uincit. sed remanet. modo separata ca

litudine a uino humiditas ei⁹ dñi remanens in corpore associat sibi frigiditates q̄ frigiditate interi⁹ multiplicata ebru rigescunt et predictas egritudines frigiditas incurrunt. **Sal. 3°** de cōpōnib⁹ dixit. uinū cū multū bibi⁹ et nō q̄tineat in tñ defec̄ calefac̄ aial q̄ et passioes frigidissimas generat ut aplia et si les. sic ipe dixit 5° affoz. in q̄mēto affo. si inebriat⁹ q̄s repēte rē. Pleuresis at et alias si les egritudines calis ebru incurrūt q̄ uinū aīq̄ ei⁹ uinū calitatis si potēs fuerit et in q̄titate multa sup̄tus ebullire hūores in corpore fac̄ et pōit eos in motū maxie eos q̄ sūt siles et sibilitate ei⁹ penetrare eos fac̄ in mēbra pāniculosa mēb⁹ et ut sic p̄m pleuresis vāz. i. ab hūore calō euenire facit. Cum aut ei⁹ calitas uicā ē et remāsit ei⁹ hūiditas infridata acetosatur cui⁹ sibilitate i⁹ hūiditas penetrabil⁹ redit in mēbra pāniculosa. et sic pleuresim cāe nō ueraz. i. ab hūore frigido. Dixit **Idal. p^o** practice nō oz affac̄e ebratē. corūpit eis mētes adducit ebricā et sanguis creatū morbos acutos et articū debilitates neruoz. epliaz tremozes apliaz palisiz sgnātiāz et moztēz subitā cū replent uentriculū cerebri et non est locus spū. uñ cūtingit sicut lucerna cū p̄s mō oleo ipse infriatur et cūtingit ignis ei⁹. Dixit **Alu. pmi 3°** frequēs ebricitas ē res mala que ep̄s et cerebri p̄pōnē corūpit neruos debilitat et ad neruoz pducit egritudines et ad apliaz et moztē subitaneaz. Dixit **Bord.** si continuauerit ebricitas. non pōt esse quin moztat apliē⁹ uñ palēti⁹ aut tremoloz aut guttosus. Et dix ebru cito senescūt et eorūz corūpit uisus. Dixit **Ser. sup uatico** q̄ **Sal.** in 2° de morbo et accitū dixit. q̄ uinū pot⁹ sup̄flus cā ē eplie et aptie et palis et alioz fridoz morboz. Cū. n. uinū repletio caloz suffocat nāles ḡoissū fumositas cerebz pēti et ibi agregata. q̄dēpsat et in aq̄z sbaz cōdēpsata quernū sic p̄s in balneo et olla bullēte cobopta. uñ cerebri pellicule et oēs nerui remolūtur et relaxātur. uñ p̄pago corporis aīa lis dissoluit et debilitat. Ad. n. p̄es tā diuerse colligūtur et coartant nisi p̄ neruos q̄b⁹ remolūtis seq̄ relaxatio et debilitas aīalis uirtutis. Et dixit uinū pot⁹ i q̄busdā solū generat capitis dolorē et ingbusdā ebratē. et hāc dupl⁹. q̄z ingbusdā ebritatē uigilantiā q̄ uix p̄it dormire. et ingbusdā sōpnolētā. Et dixit q̄ uigilias uidet facē in stōaco et cereb⁹ fr̄is in q̄b⁹ uinū acetosā et sum⁹ acetos⁹ pelliculas cerebri sensibiles pūgēs et mozticās uigilias generat magis q̄ sōpnū. Compnū vō genāt in stōaco calō i q̄ calor exēclēs rep̄ssis a potu sup̄fluo tēpat. uñ sum⁹ suauis et mulcebris generat et ide sōpnū. Uigilias ēt gnāt in stōaco et cereb⁹ calis et siccis in q̄b⁹ uinū i fumosigncos resoluūt sic oleū uel axūgia in igne p̄sēcta inflamat. Dixit **Ap. 3°** pbleumatū pbleumate 9° sig⁹ ebratis facit q̄dā uolēticā nāq̄z exp̄iri utrū ebru sint uñ nō p̄cipiūt eis numerare rēoz q̄d si nō p̄nt sig⁹ ē q̄ sūt ebru iō q̄lucendo ē i ebratib⁹ dicē oīēsis dīgina et cāzellatis deridendo eos dix **Conciliator** quot sūt i q̄ sūt. Et dix in 32° pbleumate

q̄ lingua ebrat⁹ peccat. i. balbutit et cespitat et nō pōt p̄paz opōnē aruficiali pferēdo sermonē. Et assignat q̄moz cās. Prima ē q̄ sic totū corp⁹ i ebritate fallit et nō p̄t in suas opatiōes ita et lingua p̄s corporis exp̄is. 2^a cā ē q̄ spōgiola ē lingue caro et rara et madefit repleta uini hūiditate. unde igrossat et tumescit et ingrossata nō ē sufficiēter mobil⁹ nec puenit ēter. Uñ difficult⁹ et male dearticulat finonez 3^a cā ē q̄ sic sub hūido nō possum⁹ loqui. ut sū aq̄ q̄d q̄tigit p̄p abnitiā aeris q̄ ē modūz in locutōe ita accidit q̄n in ore habem⁹ aliqd hūidū ut aquas uñ uinū. Et sic accit iebuctate multo hūido ex̄ite in lingua q̄z dārticulare nō pōt finonē. 4^a cā ē q̄z iebrietate q̄pātēs aīa corpori peccāt peccat. et ē cā q̄ corp⁹ et lingua periat. Et dixit **Ap. pbleumate. 50°**. q̄ ebru si a sole sint calefacti gaudent maxime. Et reddidit duas cās una est q̄z indiget ebru dīgōe uini. q̄z facit sol sua calitate uini fica et digestiua 2^a ē q̄z sufficiēter inebriati sunt infriati ut supra dēn est debilitato eorūz caloz inato. uñ egēt calefieri et sol eos calefacit. Et dixit in 24° pbleumate. q̄ ebru semp sunt lacrimabiles et p̄mpti magis sunt ad lacrimandū q̄z alij qui sunt sobrii. Et cās dixit eē q̄z ebru efficiunt calidi et hūidi calitate et hūiditate uini. Et in tantū augei eorūz hūiditas ut incōu nētes fiant. non ualētes continē lacrimas. ymo in tantūz incōtinētes fiant ut a p̄is cās lacrimetur sicut uento aere frigido. uere et similibus. Et dixit in 35° pbleumate q̄ iuuenes idest pueri et adolēscētes t̄m̄gūt magis q̄n inebriant⁹ q̄z senes. i. p̄m̄t sup̄le et q̄z iuuenes maxime circa uirtutū iumentis existētes et assignat duas causas. Prima est q̄z pueri calidi et hūidi ex̄ites multas hūmiditātē congregāt. unde in eis multa sup̄fluitas sit sup̄fluitas caliditate uini di sol uente et fluit in uescā et in urina. emittit. sed in p̄m̄is senib⁹ et iuuenibus dictis p̄s si cāta tes eorūz et uacuitatē porozū carniū ipozūz mēbra uini hūiditates attrahūt et cā ibibunt. unde modicū ē q̄d ex eis fluit in uescā. unde min⁹ mingunt. Oēs tñ mingunt p̄s q̄z sobrii Dñt decēptos in hoc siliari pueris. Ad mētū i eis hūidū crudū multiplicatū calitate uini di solutū ad uescā decēdēz urina multiplicat. 2^a cā ē q̄z pueri magis sunt senib⁹ sōpnolēti et i sōpno in eis m̄m̄pliat urina p̄p bonā dīgōz q̄ sit i sōpno et bonā seq̄strationē lupulitaturū aut q̄zū sit i senib⁹. Et dixit in pbleumate. 26°. q̄ i ebrat nō sit sōpnū intelligē de uobēnter ebrat et ēt de hys q̄ scipiūt iebuat i q̄ pot⁹ icurrūt uigilias et sabara seu insōpnietatē de q̄b⁹ itellext hāc. cū p^o practice d. x in ebritate nō ē loc⁹ sōpno. Notat at q̄ciliator q̄ cor⁹ uinū sumitā tripl⁹ se hūit ad i p̄s. p^o in q̄titate. aut. n. sunt sobrii. aut ebru parūz. aut sunt ebru uehēnter. Si sobrii i p̄p ebru p̄nt dormire. Ad. n. eoz calim extiguit a caliditate uini maiore se cū nō sit maior. Neq̄z ēt sui fr̄itate et hūitate accitū uinū bibitiū calis eoz regit et suffocat. uñ loc⁹ sōpno remanet et max⁹ q̄ i hys pot⁹ eleuatur fumū et uapozes b̄uēctates et uias spūz op̄p̄lātes. uñ sōpnū ac

cidit. Si uero nehemiter fuerit ebriz dormi
re n̄ p̄st qm̄ ipsoz calid debile. a fortiori ex
tiguē sic p̄t ignis a maiori. aut a f̄ritate ac
cidetali t̄ hūitatis q̄ritate suffocat. Et dix̄ cō
ciliator. Si illes uideat dormire. n̄ tñ dormi
unt. s̄ pot̄ stuporē parit. Et dix̄ Ari.
eadē p̄icta p̄bleumate. 2° q̄ uehem̄ter ebriz
n̄ peccāt. i. n̄ insaniūt nec agūt q̄ moralitates
loquēdo turpia seu iboneſta faciēdo. S̄ paz
ebriz peccant. Et assignans cām ait q̄ parum
ebriz nō sic paz biberūt q̄ q̄s̄ se hēant sōb
is ex quo ebriz facti sunt. Nec biberunt sic
m̄ltū q̄ dissoluant t̄ cadāt cor̄ h̄uites oēs sē
sibiles t̄ morie. s̄ cadūt h̄uites cor̄ q̄ uebe
m̄ter sunt ebriz. Jōqz hy peccare n̄ p̄nt. Paz
āt ebriz cū adhuc in eis sit uigor h̄uitū maxie
peccare p̄nt t̄ maxie cū stātē adhuc uigore in
eis h̄uitū sensitiuaz intrinsecap discernāt bo
nū a malo t̄ rectū a n̄ recto q̄uis male de eis
iudicēt. Jōqz q̄ sobrios t̄ sapiētes turpia
enūciāt t̄ adiurgā t̄ rixas q̄ eos mouentur
Et dixit Ap̄. i. p̄bleumate 2° ac ēt. 22°. In
ebriatis uehem̄ter in circuitu oīa uidēt feri
t̄ moueri in girū t̄ numerare lōginq̄ n̄ p̄nt
nec ea discernē seu distinguē. Et q̄uis in se ip
sa sint ualō distincta. Et assignās cām dix̄
qz mouet a calitate uini uis̄ cor̄ dēp̄c. i. cre
bre nē huc nē illuc. pp̄ quē motū uisa ab eis
uidēntur circulariter ferri t̄ lōginq̄ nō p̄nt
numeraē. Et n̄ sōm̄ uis̄ ebriz dēcipi i. nume
rādo lōginq̄. s̄ ēt p̄p̄q̄. Et accit pp̄ dēcās cās
aīnū n̄ uidēat lōginq̄ s̄ p̄p̄q̄ s̄c̄ s̄c̄ n̄ i q̄
p̄p̄o loco sit. q̄. n. monēt circulariter. n̄ bñ p̄nt
discerni ēt a uisū bñ disposito. qz iudicat ēē lō
ginq̄ q̄ sūt p̄p̄q̄ eo q̄ putat sic ea ēē. p̄tera
q̄ uis̄ debil̄ ipotēs ē monēt circa lōginq̄ p̄tel
Et i. p̄bleu. 10. Ap̄. reddidit cām qz ebriz.
unū m̄ltā uidēt q̄s̄. qz n̄ m̄ uehem̄ter ebriz
b̄ q̄rigit. Et dix̄ q̄ cā ē sepiſim̄ mor̄ uis̄
ocloz. Hā nūq̄ ē i eis dare tēp̄ i q̄ uis̄ cor̄
s̄z idē ēē q̄scat qz q̄rigit q̄ i codē tēpore aīz
et aīz uis̄ pp̄ id q̄ eadē res s̄z eūdē mōz ipo
sibile ē p̄cipi a h̄uite uisūa medio ip̄a isens
bilis ex̄ite. Dix̄ q̄cilia. q̄ p̄hs uis̄ i h̄bis dēis
q̄ cā b̄ sit i b̄ q̄ pp̄ ebriz motū sp̄s ebriz
uisibilis ip̄i uidēt rē i m̄iori tēpore q̄ sit tēp̄
nāl̄ uis̄ oīf̄ur. s̄. s̄. nāl̄ uis̄o p̄let in duob̄
atomis uis̄is ebriz p̄let i uno s̄c̄ for̄ solis ca
dēs sup̄ aquā curētē appz due. q̄uis h̄ ēt hēat
cās alias dēas ista tractatū d̄ oclis. Et dix̄
Ap̄. in p̄bleu. 8° q̄ inebatū ex̄ites magis sen
tīm̄ salas t̄ malas aq̄s t̄ itellepit d̄ paz ebriz
q̄ discretiōez adh̄ bñt. Hā uehem̄ter ebriz n̄ co
gnoscut̄ sapores. Et h̄. d. Ap̄. sentim̄ magis.
q̄ paz ebriz t̄ sobriz t̄ p̄. i. h̄ ē q̄ ex̄ites sobriz
uī fortasse p̄ paz ebriz h̄ic itellepit eos q̄ sūt
pp̄inq̄ ebriz. Et assignās cās. dix̄ p̄p̄ a p̄
p̄o iposibile ē ferri eo q̄ q̄s̄ ē illi dispositā
s̄ q̄ria q̄rioz sūt ualō sensibilia. mō paz ebriz
habēt in se hūiores. i. liq̄ores dulces ex̄ uino
quapp̄ salos liq̄ores t̄ alios bñ discernunt
cū adh̄ discretio in eis sit. Sed in sobrys uel p̄
pinges ebriz sup̄fluitates cibi digesti sup̄na
tates t̄ dissolute in fumos grossos organum
gust̄ eorum isciūt uī isctos liq̄ores i se
h̄ites alios n̄ bñ p̄ficiūt isctos. dix̄ Bor̄. p̄m̄
m̄broz i q̄ appz ebriz ē liḡ pp̄ m̄ltitudi

nē neruoz q̄ ibi sūt qz sc̄ipit loḡ balbutiēdo
aut h̄ba p̄cipitādo. d̄nd̄ ic̄ipit alia m̄bra tre
mē t̄ d̄ficē t̄ ledi h̄uites s̄c̄itias it̄eriores t̄
exteriores t̄ mor̄ ēt uolūtari. iōqz n̄ p̄t cō
p̄hēdē ob̄ta t̄ differētiās cor̄ neqz d̄ eis iū
sic cogitare. Et accit lesio maxie i uisū ut iū
dicet moneri qd̄ q̄scat pp̄ uapores circūolu
tos in oclis t̄ circūoluētes sp̄s uis̄uos. t̄ iū
dicet duo ēē unū. aut unū duo t̄ ēē distāta q̄
sūt pp̄inq̄ t̄ pp̄iq̄ ēē q̄ sūt distāta. un̄ acci
dit ebriz n̄ bñ posse numerare ob̄ta. iōqz
ad d̄notādū aliquē ēē ebriz erigūt h̄ōies co
rā eo digitos man̄ p̄etētes quot sint mō fle
ctētes unū mō aliū. t̄ s̄ ē ebriz n̄ p̄t eos nu
merare. Insup̄ pp̄ circūuolūtōez uapoz in
uētriclis ebriz ymaginat̄ ebriz terrā moueri
t̄ nō posse ip̄m̄ s̄stētare quare t̄nubat nō ua
lens stare super pedes suos ymo cadit. Cuius
cā ēē. q̄ sp̄s motū n̄ p̄ueniēt nec q̄ uē
ens trāsit ad neruos motuos ita q̄ n̄ p̄t cor̄
p̄ figere. Et qz sp̄s motū n̄ trāsit quē
ēter nec quēies ad neruos ligūe n̄ p̄t eā d̄bi
te flectē neruis ēt b̄ rēolūtis. qz errat i locū
iōe. Et dix̄ Bor̄. oib̄ ebriz. t̄ h̄nūb̄ capō
plēnū uapozib̄ grossis t̄ idigēstis. h̄z q̄ circa
lum̄ cādele sit rota maḡ d̄ h̄sis colorib̄ plēa
turbatis ab ill̄ uapozib̄ sp̄ib̄ lum̄iōsis. Et di
xit paciūt quoz ebriz i t̄p̄ozib̄ magnā pulla
tōez calitate addita in artariis cor̄ et cā ru
bor i naso et pomis maxillaz ip̄oz sup̄ instā
mato s̄guie et pp̄ulso ad p̄tes illas. Et dixit
Bor̄. accēta ebriz sūt aīz et aīz fm̄ d̄ h̄si
tate q̄ nū cor̄ q̄ iebat̄. nā s̄guie inebriati
ridēt t̄ icurūt q̄ stoliditate is̄uile. colici h̄o
efficiūt loq̄ces t̄ q̄ q̄dā furia icurūt. t̄ sta
tici icurūt stupiditate cū s̄pno q̄m̄ Et m̄lici
efficiūt tristes t̄ icipit̄ flere p̄cā sua. Dixit
y. 5°. affo. si inebriat̄ qz rep̄te. i. s̄bito sine
uoce fiat. i. incurrat apl̄ā q̄ ēt inocalitas uo
cā. pp̄ oclositate a loq̄n̄ et ab oī s̄f̄u t̄ mou
spasmo innato. moriē. sup̄uenit nāqz ei sp̄as
m̄ q̄ns ad magnā rep̄tōez uētricloz cerebr̄
ad q̄ p̄legē attractio. t̄ h̄ctio t̄ d̄curatō nez
uoz t̄ m̄broz neruoz q̄ sp̄as m̄ ē d̄ rep̄tōe
ut d̄c̄. s̄. in q̄men̄ ei cōicata mā neruis. hy
aīz q̄ inebriati. sic p̄t. sūt d̄bile h̄ites cere
bz nāl̄ p̄ accētat̄. t̄ s̄b̄dit. y. b̄ uex̄ ēē n̄si i
duob̄ cāib̄ un̄ ē si n̄ febris accepit nam se
bris sup̄ueniēs sp̄asmo d̄ rep̄tōe ut suo loco
patebit curat ip̄m̄. 2° cāns ē n̄si ad horā ue
niēs s̄z q̄z crapule soluit̄. i. solui d̄b̄t l̄ q̄sue
uerūt t̄ maxime in ip̄o alijs uicib̄ inebriato
l̄ in s̄ibi s̄ib̄ locut̄ fuerit nā si locut̄ fuerit
tūc n̄ moriē s̄z d̄notat̄ nocumētū ebrizatis
amotio. t̄ ego qd̄ uidi d̄nāz clarā uxorē bal
gli q̄ pp̄ dolorē colicū crist̄izata fuit mino
potēti puro. t̄ inebriata ē facta s̄bito sine s̄e
sūt t̄ motu t̄ sine uoce t̄ uelud mortua sicut
horis octo postea resolutis fumis soluta ē cra
pula t̄ locuta ē t̄ sanata. Et dixit. y. septis
affo. ex̄ m̄ltā potatiōe. i. uini rigor et desipia
sup̄ueniēs malū asūmēs rigore h̄ p̄ quācūqz ue
hem̄ti inflatiōe c̄m̄oz. t̄ desip̄iētiā p̄ quacū
qz cor̄ ne h̄uitū sensitiuaz interior̄ p̄seuerate
q̄ ē q̄i q̄dā ebriz p̄seueras ultra terminū so
lite solonis crapule. Hā p̄ talē rigore s̄gatur
maḡ ext̄ictio caloris inat̄ n̄ potēti c̄ma

calefacit et p dīspīas dīnotat q lesio mag^a cōi
cata ē cēbro et p i^a duo supūciētia tīmet ad
uēt^o mortis aut malāp cgritudī^m friap. Dix
Hor. duplex ē regimē ebētatis. s. pīuatiū et
curatiū. Regimē pīuatiū māp duab^o exgrī
tur cāis. una ē qz mlti sūt q unū mltū bibē uo
lūt. et nī inebari. Alia qz mlti pati sūt ineb
ari facile ēt si paucū unū sūmāt. Et ab i^o l'ab
stinē nolūt l'abstinē nī pnt pp nocūta eis ene
mētia ex dīmīstīde unī. Et h qdē regimē pī
uatiū afferit aut an unī assūptōes aut p^o ei^o
mltas assūptōes Aut i tpe medio qn. s. potaue
rit pte et pte adh potatē itēdit Et plet h regi
mē diēta et potōe. Dīx Al. d diēta si qz i potū
ult mltū unū uti o3 ut ea diē nī mltū impleat
cibo neqz dulcia qmedat qz dulcia replēt unū
p^o mltū unī sūmī nī pī. taseaz adū sūctuosā for
beat et carnē pinguedinē hntē admīxtā tēpate
edat. De hys vō q ad potādū nālō unū ē
caro cū caulib^o sūpra et cū cīmabī. i. cīmunata
et cū lētib^o. Et qz ukt bibē. amīgda. salitas uel
lētes falsas aut olīuas sale qdītas l'cappares
sūmar. Post potū uero; cītri accosītatē aut
ribes aut cītonia aut gīnata acetosa at res ace
tosas l' falsas sūmē māp auxiliat. Neqz. d. Al.
eadē diē an potatōne labōet. s3 statz p^o qz ex
pgefacit ē bibē incipiat i stōaco ex pcedētia
dici cibo nī gūedīnē hīs. Dīx Al. o3 ē q
qz sūct^o ē ibibēdo unū et nī ult. iebari prādīū
mīnuere et cenare pīguā et māp unū caulū cū
carne agnina. s. ānū. l' pīguā et pata cū dulci
oleo amīg. et sī sāmī recētis De hys. n. cū qme
dī aliqūlū phibēt ebētātē et māp h cibaria
s. sedulegā et cābī sū. nā pīguā et dulcia frā
gūt acūm unī cū pl^o pūenerint ad stōacū et so
lātur i^o et phibēt ascensū uapoz unī sūrsū
Et sūbāt q. B. d. i. l' sīpīcis medicīe amīgd
ama. sī qmedat ex eis aliqūlū an unū pota
tīōes arcē ebētātē et uīnolētā. Et dīx cau
les arcēt ebētātē cū sūe exīcatōis i hūiditate
unī Dīx. Uīa. pīū ē caulib^o ut ebētaz p eos
remoueat qz sūmū unī grolīaz ascēdē nō per
mittūt ad cēbr. Dīx. Al. q unū repleri uo
luerit cibo nī replēat. neqz rē dulce qmedat
s3 bibat taseā sūctuosā et mīcas sūctuosas qme
dat et carnē pinguedīne nūxtā et tīnūat et nō
laboret et post cibū cūz bibē uoluerit utamz
amīg. et lētib^o salitis et caugnamīch. i. olīuas
salitis et d capparib^o. et sī qmedrit caules co
cios cū carne et olīuas de aq^a. i. dulcoratas
aq^a et salitas et eis sīlīa qfert et i iunabit ip
sū in bibēdo unū. Et dīx nutrīctia in qb^o
ē uīscositas et qglutīna. uapozē īgrolīat. sūp
et sīc pēncratōes eoz et ascēsu ad cap phibēt
et h qdē sūt sīc res sūctose dulces uīscose. qm
phibēt ebētātē. Et ex hys solūt qdā qdīctio
q. h3 ē inter auctores pācos. Al. al. et. Al. p
bibēt qmedē dulcia. bal. vō ea qcedit. unī sū
endū ē q dulcia pura sūne sūctositate et uīscō
sitate phibēt q vō hnt sūctositate et uīscōsī
tatē admīxtā qcedūt. Dīx Hor. cū aliqz qme
dit in qumio et bēt cap dīble et qūeunt d faci
li inebriari et non potest potare unūm lūm
fatūm ex malīta consuetudīnis saltē qme
dat caules et tīrsum et qm apzopetate qūat
et curat et accīpiat pīrra et cīdōia et sīlīa sūp^a
Dīx ger. sūp uīatū. iūuat comedē grolīa et

siuctuosa qz supnatat et phibēt ascensū uapozū
īgrolīado et oppilā^o uīas stoma^o Et qz oēn
qz cordāt auctores caules ualē i ebrietate. Al.
s^a pbleu^o pbleu. i. 7° qrit pp qd canī solūt
crapulā. et assignās cām dīx. qz canī solūt cra
pulā. qz hī sūctū dulce pūgīū. s. dūcīter pūgī
tūū uētrī et ē īfrīatū. s. rēota et mīrositate
p bīnā l' trīnā dīcoctōes aquā īnouan. s3 oē
qd ē purgatū uētrī et ē īfrīatū curat crapu
lā. sūpīo itaqz caule accīt p pte et mīrosā ab
sterīlīnā ut euellāt ex corpe crapulati hūda
uīnosa īndīgesta et p pte et grolīa remanētēz
īn stoma^o. accīt īfrīari corpe eius q īfrīatō
accīt hūā sūbīlīa q remāfāt īn uelīcā ferri. et
īn urīnā cīntī. Sic g^o canī īn urīqz sū pte
phibz uīosa hūā cīntī ad cap. et sic crapulā
phibz. Et deīn Al. ibī dī oīdīt qūo canī
rēotēt effīm crapulē. s. dīlozē capītī. et dīx
qz ad expīlōes hūdoz unī. ut dēz ē sēqī spī
siuctuosū q erat cīca pēs cere^o illas expīlōes
īndūcētē dīlozē trābī ab illīphib^o ad īnferī et
īpīgī p corpe. unī solūt īn sūbībī. i. gūitas qdāz
et sūpōz sēuīz capītīs illatū a uapozib^o unī
et tīc sūbībī ē dīspō sūma ad dīlozē capīs sēqī
tē ad crapulā et sic solūt crapulē dīloz. De
regīe at p potōes dīx al. medī^o q ebētātē tar
dat. B. sēm caulū nabatī cīmī^o amīg. ex corī
catas mīstīpī salē abīnībī rūtā sīccā et amīol
et ex hys oīb^o trīnā. s. 3. y. cū aq frīa l' cīu^o sū
manī sī calozē febīlī nī hūerit. qz sī hūerit ca
lozē dīttat. Dīx Al. sūmē sēm caul^o et bībe
cū rob bēferenū. i. agrestē anīqz uīnūz bības.
Dīx. Al. u3 oē qd uapozē alīcūt. sīc sēmē
caul^o dī sīrīa nabatū et cīmī^o et rura sīcca et cala
mīrū et sūl nāpīe^o et amēos sūp. et sīlīa. Et dī
xī sūp^o q ebrietātē tardat sic sūt. B. sīcī am
boz caulū et sūcī gīnatozū acīrī an pī. i. et ace
ti pī. s. fēruat ebīlītōib^o alīqz et sūmat ex
eo anīqz unū bībat. s. i. et pōt et pācīm medī
camē. al. dīcēt. sūmat ex eo q calītatē nī tīet cū
aq ī cīu^o. Dīx Hor. q tīet iebriari potet
sēcū īstū puluērē. B. corīādrī sīccī ppati sūach
hber. sīs cīdīōz sīs canī sīpōdū cāfore an.
3. i. sīat pīus et utat co cū aq et aceto aut cūz
uīno līpbatō l' aq gīnatoz l' lūmō l' sīlīū. et dīx
qz h pīus u3 ē ī regīe curatīo ebētātīs. Dīx
Hor. sūp Uīa. q sūcus trīfolī sūmp^o et enā
īpā berba qmēsta mīlūz ualēt. Flores mīrtī
sūmpī īn mane īn īeunīo pīuāt ab ebētātē
De regīe alīcūt curatīo ebrietātīs facit. Dī
xī Al. aqua et acetū mīltonēs sūnt cī dāda
Aut aq mīxta cū lacte mīlū acetoso ul^o cū sēro
acetoso. Et acetū cū oleo 20f. sūp capd sūdaē
et aq 20f. cū cāfoza narīb^o apīcet. In stōaco
vō sī alīqz ps unī remāfīt ut cā uomat cogē
d^o ē. man^o quoqz et pedes īn aq frīa sūt ponē
da et īcūm sale frīcāda. Ac bucella panīs cūm
agrestē īnsūpā ē tribuēda et cū lētib^o caules
coctī et carnēl sūt pāde Uīa. Ebri^o sī calē ē
nāe mīttam^o sībī oleū 20f et uol^o īn capīte cū
sūco cucurbīte et portulace. Et cū aq uol^o dēf
ad bibēdū malīgnatī sūt. Et īgīnīcī medī
cus īn sūpno redūcēdo ut unī bōa sūt dīgō.
Et postea balneū parēt et tēpatū et īn aq cālā
pedes frīcem^o cū sale et oleo uol^o q sūmū a ca
pīte dēponat īnferī et ebriōsīōz pūocem^o
Deīn bībat abīnībī cū aq frīa uel mīetaz et

absinthii cū syr^o uis^o. Si aut ebrius^o frige su^ore
nāe optinet ei de^o a^o balneū^o r p^o balneū^o dor
mīat pedes fricet cū sale r aq^o cala. Opti^o
ē absinth^o. ebrius^o flit^o p^oetate. n. sua soluit
ebrietas. nū si a^o uinū^o i^o uino bibi^o ē ebrie
tate iuuare testificatur. Nutriēd^o est frigid^o r
affinis reb^o r caulib^o i aq^o coctis cū opti^o mo
ro r olo. sic q^o cale ē nāe nutriēd^o ē cū pūfana
r pane loro r cū pūfibi^o r pūf^o r portulaca cū
aceto r mal^o citris gnat^o nespil^o citony^o r sil^o
b^o. coytū uiter r sūritate. Dix. 11. i. regie
ebrietas r si d^o rādū ē an ebrietas sit gūf^o l^o d^o b^o
lis. Et si n^o est foris p^ocepe hūe pūo uti r le
ui exercitio ut ē deābulatio r balneari in aq^o
dulci suau^o mediocris caloris in q^o sūstineat
pax r comedat pax cib^o p^o facit digōis r dīcē
p^o a stōaco r dormiat sopnū oportū diffolue
ur nāq^o i^o ebrietas. Si aut fuerit foris ut
corp^o turbatū sit r aīa inordinata r hancit^o
freq^o ad cap^o egrotas n^o o^o hūc aliq^o accipe
ciborum aut uini. sed gescat r fricentur plan
te pedam r abluantur crura eius. Et dormiat
donec digerat uinū in stomaco e^o soluturq^o
crapula uapozosa a cerebro ei^o. Lūq^o eūgila
uerit r appuerit lenitas in corpe ei^o r cessare
rit turbatio r aīa lesio. r capis passio r hanc
lit^o dēp^oitas exerceat leniter. dū ingrediat^o
balneū t^o p^o caloris. ligat^o corp^o ei^o r p^oerit
olo ut camo. l^o alio t^o p^oate resolutio r fricet cor
p^o ei^o r^o suauiter. r i^o d^o aq^o t^o p^oate caloris ma
xīe cap^o ei^o. sūt. n. h^o oīa ad ex^o l^o d^o r r^o solōz
reliq^o uapoz^o i corpe detēp^o. Dix. 12. ex
eis q^o ebri^o ebrietate rēouēt sunt ut de^o ad b^o
bēdaz aq^o r aceto mītis uicib^o aut aq^o almasal
i. q^o sit d^o lacte acetofo. aut aratib^o i. lac^o aceto
fuz r fiat ut odorēt cāforā r sādālū. Et super
ip^o cap^o ponat^o i^o s^o riantia repūssū^o sūt oīz rōf
cū aceto uini. Dico h^o quēre i p^o affēsus
uapoz^o nō in fine. Dix. gor. si acū i^o currit
ebrietatē uomat. si n^o p^o nomē dormiat tū^o a
calore r frigore p^o q^oritatē noctis itegre q^o sō
p^o maior ps curatōis ei^o ē donec uinū dige
rat p^o fere. r si n^o possit dormire man^o r pēda
ei^o fricet foriter cū aceto r testicū i uinis r
māille i mulierib^o. Et si ex hys non curat^o si
ant cristeria r i^o nungat^o cap^o cū oīo mītinio r
rōf. Et si ex hys non curat^o i^o nungat^o sibi exer
citū lōgū t^o p^oatū p loca declina. Et si ex hys
n^o curatōi sibi yerapiq^o. r p^o a stuphe r balneū
r p^o a aurea alep^o. Et cib^o sit sūt i digōis
i t^o p^oata q^oritate. r utat^o fructib^o stupi^o. r siat
fōmītōes circa cap^o d^o camo. meliloto uio^o si
cis r ozdeo. r p^o d^oca toties iterent^o donec sūt
tas fuerit. Da ad bibēdū puluerē y^o r dūnū
adbuatū r i eternū n^o erit ebrius^o. r ut dū. ē
b^o exptū r certū. Lapis emathitis gestat^o p^obi
bet ab ebrietate. Et hys q^o sunt pauci sensus
exhibet bonū i^o nūl^o. Et si uis ut uinū odio
bēat da latēter ad bibēdū cū uino ep angule
cū felle suo r de cetero n^o bibz uinū. Et dix
ysidor^o si ex uino i q^o necat^o fuerit piscis ma
rin^o uocat^o mul^o q^o bibit tediū nūi habebit
Et dix. hūmā. si d^o spūma q^o i^o nūēi circa te
sticōs eq^o l^o alim^o cū uino dederis ad bibēdūz
hōi potatori q^o nūm^o bibit abhorrebit postea
uinū bñ p^o melez.

Capitulum 10° de cura fode ebrietatis.

Icut ex dictis patere pot^o ex
uino iebriante sup^o ca
lore mouēte uapores cal^o cap^o ascē
dētes p^oes capitis alterādo calefa
cūt malaz p^olōnē iducēdo calaz et illā exten
dūt eaz solucēdo p^ouinitatē. Et hy uapores alh
būores i corpe i^o uētos sūt patos secū q^omo
uēt r ascēdē facit ad cap^o r alh in capite in
uētos agitāt r dissoluit r sic ad malaz p^olōnē
cāndū r p^ouinitatē solucēdū adiunant et sic do
lor cāt. q^o d^o sōda ebrietat^o i^o ab ebrietate seu a ui
no pueniēs. Et ut nūl^o d^o p^o p^oleu. p^oleu.
i^o 7. Ebus dū adh^o ē solū crapula^o nūdū stupi
d^o r mīte eleuat^o dolorē pulsatiū marie i tūpo
rib^o p^ocipit s^o p^o q^o facit ē stupid^o r mīte eleua
t^o dolorē n^o p^ocipit nec cāz ei^o. s^o postea curata
ebrietate reducit^o ad mētē suā cā dolorē faciēte
remanēte p^ocipit tē dolorē. Ac dū. n. dix. d^o p^o.
ebys si ē febricitāb^o acutē q^o accit^o p^oafrenēsi^o
q^o alienatōes occupat^o ludāt magis q^o doleāt s^o
p^o a alienatū a passioē r curatū ab aliēatōe do
lēt n^o ludāt. Ita ebys sūt stupidi r aliēati ludāt
n^o curātes de dolore q^o n^o sēnsit ip^o. s^o postea
solata crapula i se ip^o reuerit^o dolorē p^ocipiūt
r n^o ludāt. Dix. A. c^o de dīf^oitate sōda p^o cōi
tatē. Ebetas fac sōda cū euaporatōe r ueloci
ter aduēit ei frig^o p^o p^o solōnē p^ouīa ei^o. i. p^o
ap^o d^oes p^oozop capis ei^o. littera aut^o Her. c^o dīc^o
q^o ebetas fac sōda p^o uapozatōes r p^o l^o calefa
cūtōes sine euaporatōe r uelociter ē aduēit ei
frig^o. i. sōd ex calefactiōe sūt euaporatōes q^o p^o
tes capis i sōda a calefactiōe sūt euaporatōes
sūt magis apte alterari a frigate q^o si ēnt cū
uapozē. Dix. B. s^o d^o iteriorib^o q^o dā afflicte r
sepe patiūt^o dolorē capis bibito mīto uino. nū
nigro r maxie si calidū sūt i^o ita q^o p^o cū eu
poratōe l^o cū sua calitate facit sōda. Dix. A.
sōda ebrietat^o q^o rēouēt i s^o. i. i^o p^ouīti rēota
crapula et replone uinosa a stōaco q^o tē uapo
res aut iā sūt resoluti at cito resoluēt. Et q^oz
n^o rēouēt sōda crapula cessat. s^o rēanet p^o u
poros i capite retētos r tē idiger cura. Lūz
g^o dix. A. rēouēt nausea. i. stōaci plētudo a
uino r remāet sōda. Tē cura ei^o duplici p^oficiē
i^o r^o mīto. i. dicta r potōe. q^o sūt i^o dēm. A.
cū g^o rēouēt nausea r rēanet sōda a q^o b^o dā in
t^o ducit i p^ocessu cure. et ē bñ faciūt ut appe
bit. Et si i^o illd dēm q^oz rēouēt i s^o. rēduēt
qdā ad oleū rōf. q^o mēdū ē i p^o p^o cur^o sūtio
nē q^oz sōda rēouēt in s^o. r ē bñ faciūt. Et
q^oz auctores incipiūt hāc curā ab i^o r^o mīto po
tōis r maxie ab chione cos. i. hac cura sequar.
Dix itaq^o Ba. z^o memir cū cefalagīa calida
generāt uina idicat^o replētū ē cap^o oīo uapo
rib^o calis. et alh ē bñ hōi^o r maxie in hys q^o
sūt calioris p^olōnis. q^o in hys ē ab s^oq^o uini
potatōe ad cap^o p^ompie ferūt. i. hōi^o q^o p^o
opus est hūius cure intētiōē dēre p^oaz r oī
uz. i. reptonaluz dīspōnē coēs. i. ad cūandū
Et q^oz calī sūt q^o replēuēt cap^o uapores i^o r
gidatiuo ē op^o ē auxi^o. Subē i^o g^o s^o p^ous
si indigestuz adhuc p^ouāserit uinū in stōaco
uomē bibendo aquā tepidā sup^o l^o aliud uōit^o
leue. Si 40 p^o uini digōnē sup^o ul^o idigēst

evacuacione patienti cephalalgias utendus est
infratius repulsiuis quale e rodimus et p se
et euz aceto ut euz suco edere ut suco caulium.
Et hec diuersitas attendit penes diuersas di
sp ones uapoz et tpris sode ut appebit et sedit
gal. ipa folia caul infusa in aqua cala et appo
sita capiti et ligata nati hiant ebrietati dix
lhal. fundat sup cap eius olm rof refrigera
tus si p multus. Al. at dix. caput ex aceto et
olo rof mixtis fundat et sint sup niue infra
ta. Dixit. A. in pms oz ut admistret stocci
purgatio. f. a uino et omni et ma si qua mota
eet et in stomaco reteta et b aut uomitu leui
uel mediocri ut euz oximelle et aqua tepida.
l' euz oximelle et semis raffani et si lib. uomi
tinoruz. n. fortius n e indigeta. eo q uinus et
ma mota pata sunt expulsiu p leuia ul' saltē
p mediocria et timor etia eet ne p uomitua
fortia fieret tract' mltus macez idigestaz ad
stomacuz q si uomit' n fuerit obediēs qz. f.
uomē nō posset l' qz timere et' admistra' pp
ali qua cap pibetuz uotuz fieri. solues. tūc
uentre euz yera et fortata euz scam^a ne yere
mora plōget in stoma. nō. n. regit in b^o ca
su opō yere nisi in stoma. qz cito fac pp apu
tudines et obediētaz uini et illi mae euande
qz expedit ut ab eo descēdat cito ad qd iuuat
scam^a secuz mixta. Et ideo scam^a debz appo
ni in minima qzitate ut soluz et' faciliat de
scēdaz. Qd si fuerit pibēs administrati
onē et' qd e calm. f. ipi' yere uigorate cū sca
mo^a ut qz sit in stomaco ali q egritu^a cala uel
alia cā. tē solues eū euz decoctioe mirōb aut
syr^o de fructib^o solutiuo Qd si aia abhomi
nauerit hui^o soluti^a. tē soluas cum aq. i. suco
utrorūqz gnatōz. f. dulcis et muzi l' dulcis et
acetosi expulsiu euz pulpa sua. Et uigora
hac aqua gnatōz euz scam^a parūp. i. pauca
Et nō timeat scamōe calitatez. qz repmūt ab
aq^a granatōz. Et dix. A. sup cap fundat
ol' rof infratuz si tū uehemter qz. f. p. n. e
i capiti^o horuz magna infusio. si tū eet in eis
intensa calitas. ut qz uinus fuerit acutus l' ex
alia cā mltuz cala secuz cōiuncta. tē debz mul
tuz infratū ita q in niue ut dix. al. Dix. Raf
p^o qz inētis. In uapozib^o calis et humoribus
sunt neēia infratū sic olm rof et si l'ia istiatū
mlta infratōe. uiz āt h aux^m in et fortan^o cap
ne recipiat uapozes. Et iō ualz i p^o euz ascē
dunt et nēdaz in capite multiplicati sunt. Et
qūz pmscet euz ipo olo rof acutus ut det si
bi penetratiōe. Si autē essent in capite mul
tiplicati noceret retinendo eos ibi et ingros
sado et iēptos eos resoluōi reddēdo. Sed
tē op^o e uū resolutis. Dix. gal. ubi supra. si
aln eoz q asēderūt uapoz ali q reliqua i eunca
ta in sibilib^o remāserint poris. et pp b^o aliqd
remāsit cephalalgie Abscindere qdē oz a ro
dino. uti āt olo camo. tprate calefco. p^o h^o āt
yrino. ualō. n. quēit in hui^o di spōib^o. Et gor.
laudat in hoc olm de lilio. Et i b^o tpre dix
gal i balneo aq cala infusēda ē n solū gūa dya
forādū aliqd eoz q i eo sunt. f. et pp sopnū q^o
circa et z^m et z^m i sero balneū faciēdū ē. Et
cū hys i sequū die q magis calefaciūt cap ad
sumēda sunt. miscēdo ea cū yrino aliquando

cum maiorino et aliquando cum nardino uel
alio pccioso oleorum. Et b^o ubi uapozes
et mī fauentea p i^a n fuerit resoluta. Dixit
A. si p b^o n quēit soda reitēra illō. f. to^m qd
dixerat. et tpe tā dixerat d edone et fortatōe
capitis dixerat et de di hōe de q ifra dicef.
Et fiat i^a reitēra^a ead die. f. nālī et iō sedit et
i mane. f. sequū qī dicat si p^a die fecisti. q dēa
sūt. et i nocte n fuerit resoluta crapula tē mane
sequēti reitēra i^a. Et sedit si fca reitēratio
ne supra dēa remāsit soda fūde sup eos. f. sup
capita eoz aquaz calaz mltē resoluōis. qz. f.
sint decoctē res resoluōis in ea. Qd uoluit. A.
q ab aq mltē resoluōis sit iēptēdū. qz cēt q
cān. gēneālē q a debilitatōe ē iēptēdū et iō
fedit qūz reuēt oleuz. f. rof. in o. i. sbito. f.
cū est op^o resoluōe et oz ut statz administres
oleuz camōillūz loco et' fricādo ad resoluē
dūz q si p camōillūz n remouēt administret
oleuz de lilio. qm ipm ē uiliuz et expens^o Et
qz oz uapozes ad capd asēdēdes ad di hūm
trahē ut supra patuit. Dix. A. ad hanc intē
tiōe frica pedes eoz. cū sale et olo uol. sup.
et a opare q ad diuertēdūz ueniūt. Et qz ex
uapozib^o uini et mār euz diuētiū p expādū
tur sup a^a mib^o corporis et ppe sup eūma ad q
diuētiū q p eoz resoluōi ad illoz resoluōes. d.
A. sup eūmatas eoz effundat oleuz camōil
linuz et fac eos deitū ingredi balneuz. Dix
lhal. si sup ē adh p^o eūonē. f. et diuētiōe et re
pōsiōe uapoz capitis dolor et n sedat irrigē
tur capd cū decoctōe camōille et aneti et pona
tur ad et' narec aliqd olei liliacei et aneūni et
ungat capd et' euz eis ut resoluat uapoz reli
qa. Laueat aut oleuz rof i spēb^o cefalec uā
porose et ebimole. f. expūit^o uapozib^o et ebimil
in capite pphēsis. q si adhuc differi dolor et
pmanet. sit b^o cā grossi uapozis. qz ungat ea
put et ifūdaē narib^o oleuz camōillūz et aneti
nū et stermetet. q si i capite p mltā uapozuz.
qphēsa sit. et p adhuc asēdēt. tē repulsiua
debet misceri euz resolutis. sic docuit supra.
Ba. rodimū misceri cū suco edere ul' caulium.
In hac cura ad eūandūz et diuertēdū. d. Soz
q stat crīstēia ubi sit yerap. et Bil. dix. sucoz
caulū ul' abstinib^o p os datū uilez eē et capd
cū folys caulū epandūz eē. De cura aut h^o
sode p diēta dix. Ba. z^o mēmit p^o eūonez in
digesti et appriatōez localū frioz repulsiuo
ruz curādū est de uigilia et qere et uigilia. f. ut
scias si tē quēit an n. f. q ferat sompn^o. b^o aut
scies p yba Raf. ifra ponēda de qere yō filā
lz uipz qferat i p^o. Et ordiatis uigilia et
qere ut ifra dicef. Dix. Bal. ciba eos cibis
enchimis. n tū calefaciētib^o sic sūt pifane su
c^o et sorbitio ex qdro pais cū aqua. f. lor^o ul'
coct^o. et oua sorbilia sine garo. de q tū mise
at eis qzū sufficē dare sapozē. et de bolērib^o
lactuca ē bona infratūna et euchima. Et cau
lis ē bon^o uelud uapoz esicatiū et ex leguib^o
ē bona leno. Et in potu penit^o aq utendūz
ē. Sz qm stomac^o quorādā in potu aq sūertū
tur malū granatū eis dādū ē. i. suco granatōz
et poma uocata rome cestiana q n cocta auste
ra sunt f. p^o coctiōe cū stomaca sūt. oz āt d
coqre ea i olla noua infusēdo aqua calidā de
inde sub spēdēdo in uale pomū accēde ignē i

olla ut napor ex aqua sblatna pbeat pmo co
ctione. Et pira qda cruda z qda cocta sic
pomū roborat stomachū. z uue passe quēiunt.
Abstinēdū āt ē a glātib⁹. i. castaneis z da
ctil⁹. hnt. n. quādā ppteratē cefalargie facit uaz
Si hō poterūt bñ dormire ad balneū du
cēdi sunt in z^a die citissime iūdēdo i balneo
aquā dñz phib⁹ uicib⁹. z deinde postq̄ dor
erint aut geuerit medio tpe rur⁹ ad balneū
ducēdi sūt. z deide cibādī sic p^a die. Si hō
moderate se hūerit. i. in hac z^a die z bibere
aquā si poterint qcedēdū ē eis offerri aliq̄
aquosoz uinoz. Libaria āt cū modrate se ha
buerit dabunt testiculū galloz z alle eoz z pi
sceas petrinū molū carnū z p^{li} colūbag. De
dicta dixit. Hāc. si pserat calea z estas
sit mergat aq̄ frigida z abstergat z qescat pa
rū z bibat sagibin aut iulep ul^m fir^m beheren l
lanue l^m prunozi refrigeratū nūe. z expectet
parū z occupet colloq̄ et similib⁹. Deind ci
bet cibo leui subtili et facile digestibili ut sit
oua forbilia z iura quarnabi fca cūz carne g
sa z comedat lenticulatum muzoz z pullos pa
ros cūz agresta z succo granatoroz z pisces la
pidosoz z frāglinos z stranas cūz coriādro
būdo ul^m sico z ruta z dea eis laticā z iambū
z q̄ eis sile ē. Hō āt mltas sit cib⁹. Et post
cibuz suggat granatuz. poma muza z citonia
muza cōpleta pira z silita. Nec dambulet post
prandiū donec transcat tres bore. sz iaceant
in loco frīdo. z si yems eēt i tprato. Odo
ret fundaluz canforā et nemufar et aquā ros.
et uapores cūz xilol^m et canfora. Et bibat
bunc syr^m q̄ utit^m ē ebruz cale q̄plonif. H. prū
na. x. tamarindoz. li. 5. et coq̄ cū li. y. aque
donec redeant ad unaz colef. et supaddat. li. 5.
z. succi gnatroz muzoz et succi acerbi citroz.
z. i. z coquāt igne tprato et dispumet donec
fiat sic iuleb. Dormiat nocte tota. Et mane
balneū intret et fundat sup cap^m eius aq̄ calta
sepius et stat post dormiat. Et dix. n. oz āt
bibere. f. uinus aut exerceri q̄diu ebruz est
aut cefalicus. Dix. Al. oz. crapularū diu dor
mire z postq̄ euigilaueit balneū iūdē ubi in
loco sedeat tprato z postq̄ capiti eius aq̄ te
pide mltitudo effusa fuerit exeat z pullū cum
succo uue acerbe comedat z silita. Deinde a^m
uice dormiat. Et dixit de buf q̄ crapulā ro
monet z p q̄ns dolorē ei⁹ p^a pda ē mltū log
z longam suauiter incedere uiam z frigida
odorifera olfacere z aqua tepida caput
isidē. Dix. Raf. diomib⁹. Cura ē sompn⁹
phix⁹. deit izoit balnei z accipio cibi pau
ci fci ex lētib⁹ aut caulib⁹ et ex pullis ppatia
cū agresta. Et odorantū cāfore z ros. z frica
uo pedū deit reiteratione balnei p^a sopnū lōgū
Dix. A. si ē aliqd qd sepet ab cōmib⁹ cu.^m
cūqz mōi fuerit fac eos dormire quousqz di
gerat qd i eoz stōacis q̄uicē d uino. Et istd
qdē appz ex colore urie et ei⁹ tictura qz ubi
pus appebat alba sblitis cruda indigesta pp
suffocatoz calū z attractioz pūis idigeste ad
uias urine. Hūc appz citrina z digesta calita
te nālī uicēre z digescente uinū z illas mās cru
das. Et istd sig^m pōit p^a q̄uicēit auctoritate
Aaron. Et d. A. frica pedes ut supra z sit

per ipoz exmitates effudat oleū camōillūz
f. actu calz ut dihtant uapores ad ipas. bñ
fac eos izredi balneū z cibēi lētib⁹ z agresta
et silita. Hic. Si. si cibos eoz pullis colūbi
nis n erras. Et qz h dēm Sa. mltis appebat
incōgruū cū cibi debeāt eē frigidi et stipici
z pulli colūbini sunt calī. Aut. reddidit cām
z mōz sz quē qferūt dicēs. uidet q̄ cā sit sub
tilitas sanguinis ex eis g. neāt. Et fortitudo
ei⁹ ad resoluēdū uapores. Hō intellexit q̄ in
pullis colūbinis sit sblitas sanguis absoluta
qz talis sblitas n regrit in hac cura imo po
tius grossities sz sblitas. f. ad sblitādū ua
pores uñ sit fortitudo ad resoluēdū eos. Et
dix. A. oz ut eis tribuas fruct⁹ stipicos z ut
sit potus ei⁹ aq̄ et n aliqd nisi stōacus fuēt de
bilis et timeat ipius lapitas. tē. n. phibe col
ab āplitudine potus aq̄ fride et pota eoz potu
aq̄ gnatū acetosi et ribes et rob eius ppe et
acetositare acri ppe et rob eius z citonroz
et maloz. Et dix. trāglutire coriandrū sic
cū cūz zuc. q̄fert eis. mltuz n. phibz ascēfuz
uapoz. d. in fac eos dormire z qesce qm est
radix i curatōe ipi⁹. Qd si p h n qesceit rei
tera eadē die z i mane. Et pone cibū ipoz q
beat ifriationē z hūectationē z sblitatoz. i.
sit sblis. i. facili digōnis. sic ē uellus ouī
sup. z silita. Et n āpl^m uariis cibis grossis su
pradēis ut lētib⁹ z aliqz qz amō itentio igrof
landi sanguinē z uapozē cessant z aduēit iten
tio ad resoluēdū. Et iaz h^m stōaci debilis est
fca ad digerēdū cibos grossos cui⁹ sig^m ē q̄
crapula n ē soluta z admīstra eis sopnū q̄tuz
potes. Et sblit. A. āpl^m cū ebeat i caput alle
uiari. z descēdē. f. ad itestina crapula uiōsa l
ē a^m mā si q̄ eēt secū mora z ē tē tēp^m decto
nis fac eos ābulare paulatī z tēpa z ciba cūz
carnib⁹ pisciū perzozoz z testiclis galloz et
p^{li}is cū hbtis frīs. Et oz ē ut sup cibū obulet
sz p^a tres horas. Al. el^m tū ē ut q̄sidēs digōez
eoz cū sopno aut rege lōga ne cib⁹ ex ābulatō
ne iundet i stōaco z ascēdat ad supiora ei⁹ z
mūltiplicet sūositates cū i supiori stōaci male
digerat. sz tū p^a tres horas. i. qm cib⁹ iā bñ
descēderit ad sūdū z ibi qeat^m sit tē ābulat.
Dñt qdā n uolūt auctores q̄ ābulatio sit eis
utilis. imo ē iutilis phibēs a bōa digōne z
h uoluit. A. cū dix meli⁹ ē ut q̄sidēs digōez
eoz cū sopno z lōga rege donec stōac^m alenit
tur parūp. sz uolūt q̄ ābulat. f. ille q̄ n p^a absti
nē. p. mou ulz ad pfectōne digōis. De sopno
z rege notat q̄ ut dixit Raf p^a q̄tinentis qm
hec soda nō ē a q̄titate uini sz a qualitate. f.
calida z acuta pp uapores acutos z ad caput
ascēdētes z faciētes hāc soda ē neēuz probi
bere sopnū tota una die. sup sz fac eos ābula
re z exercitari ut uapores illi resoluātur z n
reineātur. Hā in hac soda nō regrit sopnus
z qes lōga ad digōez uim cū sit pauce q̄tita
tis. Et qd si fuēt atiquū ēit q̄ idigēstibile
attinet. n. tale uinū ut dix. A. p^a. 3. c. d. regi
mine uini z aq̄ p^{li}s medi. i. q̄ cibo. Si ue
ro soda fuerit a q̄titate uini z n solū a q̄lita
te. tē q̄fert sopnū lōgū z rege. Inqz appoloni
us ut p^a pōit q̄tinentis. q̄fert eis sopnū z absti
nētia cibi z qes cozpis z imobilitas. Maxie
tū q̄fert sopnū z qes p^a eūonē fca p uōitū ul^m
i. 5

fluent uentris. Deinde. f. fca digoe dix. Et ad
mistret orimel zuchari^m si fuerit calefacti aut
melina si fuerit hucfacti qz cibū tā digestum
penetrare facit. Et reddi sup fricatōe pedum
solor ut diuertant^r z soluant^r si q uapores ex
cibo supro eleuati sunt. Deinde abulēt n labo
riose. Et dix. A. oz eos a puro aceto z almu^r
fieri alienos. qz acetū mās crapule depoztat
ad neruos z almu^r deficiēdo sitim inducit.
Qd si abstine nō poterūt ab aceto utāi co qd
n ē acutū. qz ē min⁹ penetratiuū. Cūqz d r
A. paz feceris eos abulare. admist^r a eis tē
balneū. deind ad ultimū oz ut eos effūdas cū
ebroctis equal^r resoluōis z abes eos leuib⁹
carnib⁹. De potu uini in hac soda dix. Jpo.
Cū dolorē capitis timeas aut mīs pūssionē
a potu uini sumo ope ē cauedū. dissoluēdo n.
hūores z ebullitionē pōtādo eis z ipetnosē ef
fūdēdo dolorē qmouet z auget z sit^r febres. nī
si dolor ipse a crapula sit cāt. Dix. n. ipse
.y. i. li⁹ d. crapula quē externa dolorē flaborē
ifert toressis. i. uini potatio diluculo crastina
rebibita soluit. Dñr cām esse. qz tal^r doloris
cā ē uini uapor. quē nocte iter media i sopno
pdigestū nāl calor uini diluculo sup^r z fortan
do inatā calitātē dissoluit z ex corp⁹ excernit
poros apēdo. Et b⁹ dēm. y. hēt^r hētātē qñ
uapor in capite retēt^r cēt^r pauc⁹ quē uini calor
resoluē possit z al^r n s nocēt augēdo z qmo
uēdo illū. Et in tali cām debz dimiti uinū
donec eio z diuersio z bōa uapor resolutio
pcesserit. tē. n. cū paucificati fuerint uinū. bī
bē quēt^r frīs qdē nā. nyeme pup. calis xō z
estare lūfatū. Dix. Al. si dolor remāserit pa
rū uini cū multa aq bibat. Dix. lla^r si cessauē
rit dolor sup^r uī mīluz dīnūt^r fuerit p p uinū
albi sūit^r z aquosi def. Prodest. n. ad sūitū
das ebrietatis reliqas. Raf i n diomb⁹ si
remāfint i capite ex eo relige sumat^r ex uino
plm qmīto qñtas eā. Raf i n diomb⁹ si
La^m. i. m. de soda pūente pp coytum

Ditus

cū supfluit. aln in
duat soda pp. nī
mā siccitatē q seq^r ad ipm in
corpe toto z mbris capitis que
mala q⁹ siccā iduē dolorē istuz

Et qñz iduē soda n pp siccitatē qz n tñ. p
cessit ut mbra capitis efflauerit. s. qz pduxit
ad idigōz stomaci epīs z mbrōz. Et pūpue
i eis q utētes mīto coytū. mltis se replēt ciba
rys. credētes. n. sic restaurare depditā. z pos
se sic in coytū fm ipōz libidinē pūare ad se
replēdo tota sētūdē mīat. uñ replētōz i pōz
uñ^r iā ex coytū debilitata digerere non ual^r
unde multiplican^r humiditates crude indige
re in corpore z mbris capitis iduētes soda

Coyt⁹ ēt aln l⁹ n sit supflū⁹ ē cā sode qmo
uēdo suo motu corporeo z aial^r mās i corpo
ze iūctas x^rius capō. aut inuēras i capite agitā
do aut euaporatōez faciēdo i capite ul^r in cor
pore capō replētē z pūpue si fiat coy⁹ supra
idigestū cibū aut n i sua hora. Et qñz i bac
soda oēs dicte cāe qñgūm^r. qz inuē^r corp⁹
a nālū būditate dīccatū. plenū tñ būditatib⁹
idigestis z euaporatōez faciētib⁹ pūpue qmo

tis ex coytū i n sua hora. Sig⁹ pūcap spēx
pūap nota sūt ex signis dēis supra de signis
male qplonis cerebri. Et dix. Su. q appz in
eis qcauitas z liditas circa oculos. Cura so
de ex coytū exiccate ex pte dicte dix. Raf. in
diomb⁹ ē ablutio cū aq⁹ fria. f. n. excellēt^r. z
b sup capō z uniuersuz corp⁹ ut hūctet z cali
tatē cūcā q nplm hūc siccitatē qñgū^r exin
guat. Et sompnus suple z qes. Et odoratio
olei nio^r. sup z silūz. Et qmēstio pulloz z ui
teloz ouoz z admist^ratio enematis qd ipin
guat renes Dix. Su. ponat^r in narib⁹ oleū mō^r
sepe z pōtēt^r tō^m corp⁹ cū cibary būdis bū
nutritib⁹ ut sit carnes pulloz z edoz z galli
naz z oua forbita qdita cū cinamomo z car
damomo z croco. Et sit uinū ei⁹ rub. daz nu
tribile z qmedat oī die i prandio z cena nucle
os pineap z fisticos. Cura xō sode ex coytū
pūcēte ad idigōez z mltipli cauōez supflui
tatū idigestaz ex pte dicte ē ut qmedat ciba
ria sua affi z raro elissa z qdita cū spēb⁹ dēis
z odorēt aromata deficcāta n eleuata in qdū
calitatis ul^r fritatis z cibū suū priat ad mās
uices pap z sepe sumēdo z pūctet habē largi
tatē uentris oī die p se i būficio cristeris seu
suppository. mon uat^r tēpato aī cibū. z p⁹
cibū dormiat z qescat. Cura xō sode pūctū
tis ex agitātōe coytū ē abstinentia a coytū. z
maxie in horis repleōis. z n sō^m i i⁹ cura ab
stinēdū ē a coytū. s. i qz a⁹ ex dēis. Dix. Su.
i fca ex ericcate pp coytū sumo ope caueat
a coytū. In fca aut ex idigōez pūctētē ex coy
tū. Dix. Raf. p⁹ qūnentis. n cocat panēs
post repleōē ne moueant uapores. Dix. Al.
remoue coytū q si n inuent^r patiens ems exu
sationez. ul^r qz noluerit abstine^r n uat^r co⁹ le
tūmus n illūz qñtū ad sōacū sō^m. qz supra re
plonēz sōacū ex cibo n d^r coyre ut dix. Raf.
s. i illūz q n sit ieiunio. i. uacius s. oēs dīgō
nez. qz tē magis dūilitat. nū dix. lla. expedit
hūc hōies n coyre nīst post cibū. i. i tēz q⁹ mī
nus nocz coytū ut i sōmōe. p⁹ c⁹. d. uñ coyt⁹
panit. Et dix. lla. z n n⁹ aliqd citomoz ul^r p⁹
roz sup. uel aliqd aliqd sile porreccū fuerit ut
n pūctēt^r effumantōez fieri ad capō z maxie
pūctēt^r hōz exhibito i repleū cibo l māys
euaporatib⁹ pp agitātōez coytū. Amplius
regat oīs patiens hūis. soda regie eius quē
ledit supflūis coytū. dōo suo ca⁹. i. sōmōe d
mbris genatōis. De cura sode ex coytū p
pōtōez. d. Al. si est qñctā cūz siccitate cura cā
cūz hys q dēa sunt in cura sode a mala qplone
siccā. Dix. Su. sumat sepe i die de ellectu⁹
qd fecimus qd uocat^r restauramūz. Et qzoz
tenē z iungant^r renes oī die cūz uadit dormi
tūz cūz ungēto qd sic fit. R. elci uio. z. iij. ce
re. z. s. pignedis anatisanis z gallinaz an. z.
i. dissoluant^r sil^r in cazola z fiat unguentūz. b
n. humectat. z calefac^r renes z qfuar. cos ab
exiccatōe. Et xō cura q ē cum plētūdīe
būditatūz idigestaz. Dix. lla. s⁹ prauice. ē p
corpore purgatōez. cū laxatio z sōmnia z uñ
eoz q capō pūctat ut aq⁹ sūat^r i iungē supra
capō in q zoz. dcoyeris z mīrū z iunge i sō
oīo zoz. z aceto q⁹ qzozet^r ne uapores recipi
at. Dix. Ra. p⁹ qūnentis auctoritate filij De.

mādi ficef corp⁹ fluxu r f'ōia r frēqns fiat la
xatō sup. s. paulatim r circa capd' ut pōt l'ā.
Dix. A. postqz tu declinas cū hūctātib⁹. i.
ab hūctātib⁹ cessas qz n' declinas ad hūctā
dū. cū n' sit i hac spē siccitas o3 ut icipiat p'm
a minūde. i. cūone mē replētis r h' f'ōia uel
sol'one uērris l' uoia u' put ipa mā regit r
cū resol'one sequēte. i. ad cūonē r resol'ō sit ua
por ul' reliqz mē derelictē p' cūonē l' dix r
resol'ōe sequēte ut si g'aret q' al' n' eū. r resol'ō
sū sunt nēcie adplebis aut cūonē r resol'ōne
put dēz ē supra i cura sode rep'onal. r i cura
sode u' u' u' anectēdo. i. h. can. hūc. f. q' eūan
tia r resolūcia q' i hac cura app'ias nō sunt
m'ltuz exiccatia si coy' p'cesserit m'lt'. Dein
.i. fca cūone r resol'ōe r f'ōia cerebz cū ois
r f'ōrtatis ut rōf. ul' m'rtio supra cap' iunctis
r i f'ōrtis sup. r alyis mōis r f'ōrtadi cerebz.
Qd si ābe supra dēc cāe. q' iungant. i. exic
catio r resol'ō. tē dix. A. icipieduz ē a cura re
plonis nō tñ negligēdo curā exiccatōis.

Ca^m. i. z^m. de sode pueniēte ex uigilijs rē.

Eda pueniēte ex uigilijs cura
tur cura uigilijs i f'ā po
nēda. de ea tñ dix. Rabi moyses.
auctoritate. Sa. p' mēmit uat pa
tēs dormitōe r qete tota die r circa uespas
iter balneū r nutrit cibis bo' sanguis fact
ē ub' r cibet lactuā q' geneant sāguis n' cale
fem. Libet ē talib⁹ q' extiguat r exiccat hū
tates. i. m'rtiofas facietes uigilijs r f'ōrtates
r ex legumib⁹ q' medat lētes r bibat aquā. Et
cū f'ōac' hūctat. i. relaxat. aq' ebibita. fugat
mala granata citoia r sūta r mane igredit
balneū r infūde aq' cala cap' suū r longiorib⁹
horis. Sode cūctens p' sōpnus duplex est
una q' accit ex aliq' colā coadunata i stomacho
tpre sōpni. q' p'pleto sōpno excitat r mō' r fa
cit sode cūz euaporatōe sua. Dix. p'bare
tus ut p' pōit q' nēns. ē qdā spēs sode que
fit p' sōpni ex p'p'f'actōez cur' cura ē sūta et
q' fit a cōitate stomachi ex dēo hōre m'rtigat
.n. in q' nēti dix. i. p' sūpio cibo. Dix. Raf
ibidē uidit quēdā patētē sode oī mane r qdā
aic' sūus q' sūit ei q' q' medet panē r aliqd' sū
p'icū r m'rtigata ē sode eo q' cib' obitūit illā
colāz r p'hibet uapoz ei' assensū. Et ita
ē sode q' excitat p' sōpni ex uaporibus reclu
sis in cap' iē t'p' sōpni q' n' p'omerāt resolui sed
retēti sūt. Et cura ei' ē dix. A. ut purget
capd' et corp⁹ a mā. s. a q' illi uapores elcūat
cū eo qd' illi puenit. Dein cura ē uenire ad
resolūonē uapoz p'tentoz. r ad p'hibitoz ascē
sus coz sic dēm ē in cura sode uapozole. Et
dix. Juuāt ad eā ut t'porib⁹ r frōti fiat ēplm
ex cinere r aceto qz r f'ōrtat cap' ne recipiat r
exiccat illos uapores ac ēi mās a q' b' surgūt
si ille i capite q' nētur. Et dix. A. q' melior
cinis adh ē q' ex l'z n'is fiet qz acut' ē et m'ltū
exiccat. in tñ q' u3 ad desiccādas fistulas. u3
ēi cinis q' fit d' cū f'is r radicib⁹ caulū. In
sode quoqz a cibis r medicis calis pueniēti
cura. Dix. Raf. f'ōia accelerāda ē et sāguis put
op' fūit ex hēdus. Et patētē dēi iulep cum

mucillagine seminis psily et semis portul' et
cap' cū sandalo ēpl'etur et aqua rōf. Canforā
r nenufar r uiof olfaciat. Et oia q' i cephalce
cura q' ex sol' fit ardore dicta sūt di sōat. Di
co q' curā hui⁹ ē uoir⁹ p' illos cibos ul' medi
cias scus cū aq' cala r syr⁹ accetofo. Et cibe
tur cibis frīf sūp'icis r aquā bibat aut iuleb
rōf l' zuch⁹ rōf cū aq' frīa. Et sode q' ex trī
stima fit medela. Dix. ha. ē sōpn⁹ r cereb⁹ hēe
ctatio. i. cū hys q' cere^m hūctat sūt l' ex ap'io
p'mata r cū cibis r medicis iducētib⁹ mine
rā gaudy. Et sode q' ex ira fit. cura ē cū in
frīantib⁹ r extiguētib⁹ infūctōne colere r ē
sūts ei q' fit ex mala cōplone cala. Et do
lor cap'is eueniēf p' purgatoz. dix. Mef. p' b
rectitudie mediciaz euenit aut p' elenatōez
uapoz ad cap' quos medicia mouet r sbleuat
r p'p' q' laboriofe r ipemose soluit aut p'p'ie
rea q' medicia mouet mās i capite r nō educē.
aut p'p' occurfus rei ex p'f'ice supra purgatio
nē capiti eueniētis ei' q' purgat. sūt ē calor et
algor r sūta. Et dix. Curam⁹ cā postqz scue
rim⁹ cāz ei'. Hā si fūit p' uapozē q' elcūat
trahim⁹ ad opositū ei' sūple r p'hibem⁹ ascen
sus ei' cū hys q' dēa sūt supra. Et si iaz ele
uatus ē. Et si fūit calid⁹ ref. l'icā incidim⁹ r
curam⁹ hē ceteros dolores sacros. a sūta cā. Et
dix. q' fide i f'ō' sabbene qm ē potēs adh. Si
ā uapoz fūit frīf gross cura cū hys q' dispō
exigit. Qd si fūit p' mās q' mora ē p'ter q'
fūit cūata iterano purgatois ē necessaria p'
p'p'ationē ei'. Et si fuerit p' malū a quali
tatis acq'itaz p' medicinā al' p' medicinas. i. a
cā extrinseca. cura est p'mutatio illi' qualita
tis cū eo qd' ei' puenit sup r sūta erit cura⁹ so
de euēctis p' sōptaneas euacuatiōes. In
cura hō sode q' fit p' p'ū dix. Raf. s' p'atice
mulierē rege cū t'p'atū ut uisell' forbitib⁹ r
agnoz carnib⁹. f. ann. lū r p' l' p'ignib⁹ r gali
nis r forbitōe q' fit ex p'āis simule medula r
amigō o. d. Et uat nariū infūctōib⁹ cū o'lo
uiof nenufaris r cucurbitē. r lacte lactantis
puella. Et lac sūta ei' mulge sup cap' patien
tis r uiof o. m. Porrige ei' cibariū dēm ca
bissū. qd' fit ex ouo r o'lo amigō ac' simule fa
rie alio infūxo cū zuch⁹ r abarzed r aigō o'lo
Et p'f'icab⁹ refice lapidos flūuialib⁹ q' dūit cū
spideuago r frīxis cū o'lo aigō l' f'isā recent
b⁹. Cura āt pōitū fūit ēplm q' f'ērs hūc
sode l' c' de cura sode cōitatis. Sode āt pro
uenit ex hūib⁹. Cura ab auctonib⁹ pōita p'
c' p'ueit r i g'it ad hūes ex p'ites it' in capite i
loco antrou. Et cura ē ref. ref. p' ē cūo cor
poris rōi⁹ r capitis f'm q' p'leim⁹ cū cū con
currit. z^a ē hūmū interceptio r educio. r z^a
cūo ex capite mās. q' ut p'lm cū hūib⁹ rep'it
ex qua ipi gnānt ne itez gnēnt. de p' re dix
.A. o3 ut purga⁹ fiat corp' r cereb⁹. De z^a
dix. interficiāt cū hys q' sūt sūt ex p'f'io folio
ruz p'fici r ex p'f'io r d'icū mori r aloca r sūti
b⁹. De z^a dix. f'ē purgatoe fiat cap' purgi
u3 cū yera pauca i ebdomoda aliquoties. r si
nō sufficē hāt cap' purgia r sternutatoria sicut
supra dictū fuit. Dix. Raf. p' q' nēns aue
ritate Alex. q' cura ē puocare sternutatoz
r infūllare nariū ierficiencia hūes. Dix

Raf qd soda e d scilicet lōg'gs. rēotū. n.
ē ut fiat. Sūltis at fēd capm de soda pūi
ente ex hūib' lēstinoz. Et cura ē cū abstrī
nētia a rebus dulcib' r uiscos qz tūa mās h
mū gnāt r augēt s comedat patēs carnes
r alia cibaria qdita cū aceto l' agsta. r bibat
aquā decoctōis nucloz pscī l' amigō. ama.
cuz suis cibarijs. Et fiat purga' corpis a
mā sica r a' fīat dda in ca' hūiū.

Capm. 13^m. de cura sode ex debilitate cereb'
aut fortitudine scilicet eius rē.

Ura sode

puētijs ex
debilitate ce
rebrī trib' plet inētiōib' q'
rū p' ē ad cās debilitatis abs q'
dēdū. Et qz cā debilitatis cere

brī ut plm ē aliq' malaz p'lonū dīp. A. Lū
ra ē pmuta' male p'lonū qz hēt cere' ad cā
q' erat ei nāt. Et z' ē ad ipm dēbilitatē sūe
cere' tollēdā. q' dēbilitas ē p'pē qdā resō'o seu
lapsitas sbe ei' sic p'pē q' dāt p' egritudines
cronicas d' cur' iplēnto dīp. A. q' cura ē ce
rebrī r'forta' cū cū p'pātis cū oclerifertis cō
fortantibus cap' in qbus ē sbeila' r sūpūctas
Et z' ē ad cās ipmētes i cere' qz ipmōz p'p
sūt dēbilitatē cito recipit qz cās. A. uocat cās
motuās abiciēdo r corrigēdo. Et qz iste cās
pūit cē mite r uariē ut scias quā abicē debet
oz te oēs aggarē in mte tua. r cū oī dilligē
cognoscē q' sū i' q' tē impmit in cere'. Dīp
.n. A. cura ē cū aggarōe cāp' motuaz. Et p
seqns. A. d' una hūz cāp' motuaz dīp. Et m
tonēs qdē cā motū ē par cāc passue debilit
.i. cerebrī r ē agga' hūoz maloz caloz i ore
stomaci. Mā hū hūozes malī calī exntes i sto
maco ipmūt i cerebrū qz debile qd si nō esset
debile nō ipmerē qz nō reciper ab eis ipmō
nē q'p' r'pē oz ad curā ut cū illi hūozes
malī a stōaco educāt cū eo qd ē eis pūctens.

De regie hū' sode p'pēta oz arēdē. qz ali
enare oz omē id qd alterare p' cap' r ducere
ipm ad malā p'lonē quā iudicasti cē cās illi
debilitatis tā ex pte aeris qz accētiū aie r cī
bozū r petuū r reliquaz rēu n' nālū. sed oz
appropiare oia ea q' illā malā p'lonē alterent
r ad nālūatē deducāt. Et ultra h. d. A. oz ut
offerat cib' aduigē ad terminū ei' qd ab eo
.i. capite r toto corpe resoluūt r' r' resolutiua
.i. cā resoluēs r sit ipe cib' sūfepiēs digōez
.i. facit. uult g' q' dēt cib' q' sit sūficiens re
staurare to' id qd dissoluūt a toto corpe r
ab ipō capite. r q' sit facilis digōis. qz cib'
dure digōis n' bñ digerit. cū h' digestiua d'
bilis sit fca. qz nutritā ex p'lis r p'icib' r
utellis ouoz r bus sūlib' Qd si nō est ap' te
cibus hñs abas dēas p'petates. i. q' sit multi
nutrimētū restauratiu' r q' sit facilis digōis
Aut si est ap' te tal' cib' r n' potes eū pcedē p'
aliqd p'hibēs. tē clige meliorē coz quos hēs
considerata dispōne corpotis r capitis egri
Si. n. h' digestiua cēt satis fortis dabit car
nes porcijs l' uulūnas qz n' sint facit digō
nis. Si hō digestiua sit dēb' l' dā cibū facit digō
nis. qz n' sit mlti nutritiū l' qz n' sit i

lidi seu p'durātis nutritiū q' l' idigem' si stōa
c' habūdaret mltā calitate. Et dīp. A. meli
or horaz ad cī bādū eos ē p' itoy' balnei r
exitū ab eo. qz tē mēbra magis r meli' attra
hūt nutritiū resolutis p' balneū supfluitantib'
tercie digōis sūp'let. aut p' exercitiū dū' frica
tōez si balneū n' posset fieri. Et d. A. oz ut
fues coz cenas dñt. i. q' n' des. l' saltē mltuz
minuas. sic. n. post balneū exercitiū l' fricatio
nē cibādo r obfusādo cenā n' fieri l' saltē pūa si
ei enapora' ad capd. Et dīp. oz ut cibī coz sit
cappares r h' p'pē i ill' i quoz stōacis cēt ma
li hūozes qz mādī ficāt ab eis illos dūeritēdo
ad mālūrine. Et sint cibī coruz olīne. i. ima
ture cū caseo. i. sū nel sepatiz. Et i' h' p'ferret
in sine mte in pūgēritate sūpra māz in hūte
malos hūozes calos in stōac' ut p'fortet et cor
rige' r r'frigat os stōaci coz p'pibeat cū
ma'. Et d. A. y' p'cessit eis potū uini absolū
te. i. puri. Et h' dīp. p'pō. ut dīc' R. i. h' epi
dimaz. Et h' elegit sūbi in p'mto. ut sit m
nū mīxtū. i. aq' ut sit p'pūat cerebz r māz
dē ē mīxtuz in hūibus malā p'lonē calāz in
stōaco Aut eligat uinū sūbile i. aquosū dōbile
qd possit dare pūz. Aut agregēt utraqz. i. q'
uinū salisatū r q' sit dōbile. Sapiēs itaqz me
dic' eliget ex dēis qd ē meli'. hūz q' d'et rō
ne dispōnis corpotis totū stōaci r capis. Mā
si uidēt magnā dēbilitatē cerebrī r stōaci infla
uonē dabit uinū debile r lūfūaz. et dabit ēi
cū pane modico. Dīp. n. A. p' p'ertū q' p'as re
mouet malos uapores uini nec sic cito p'mittit
enapozare ad capd. Et R. Raf. p' p'ūctens.
ca'. q' meli' ē dare panē mādēfēz cū uino ex
bus. n. resoluūt uapor r ferēs paulatī et expel
lēs mās morbi. Sed si dēt uinū p'le dissoluūt
ex eo uapores sbito p'etēs cap' r augētes dī
stēnsiōez i eo r dolorē. Et aut n' ēēt rōz d'
lūfūatē dabit uinū dōbile pūz. Et si dēbilitat
cerebrī cēt pūa n' l' itēnsā r hūozes cēt i stōa
co fridi dabit pūz r potētius saltē cum pane.
Regim' hō p' potōez plet cū medicis alte
ratib' malā p'lonē si q' fūit in cā. Et cū con
fortantib' sbeas cerebrī et iuuatūb' ei' sbeaz ut
ab ea tollat lassitas. i. roducta q' fūit ex medī
cis aromati' sūpūctatē dūibus maxie ex
bus i q' ē p'petas r'fortādū cerebz quas ex
supra dēis r i' dōis colligē potētis. Cura
hō sode pūctens ex supfluo sensu cerebrī.
dīp. A. ē ut sens' parūp fiat piger r bebes siue
obtusū qd fieri pōt dīcā r potēde. Et dīcā
qdē q' sit ut admittēt cibī q' nutritiūz cere
brī i'grossent. d. A. sic capita. i. aialūz ut edī
porci r sūtiuz maxie cū sūmū cū frumto l' oz
deo decocto i brodio illoz capitū. Et sic car
nes bouine. si digō ē fortis ad digōnē eaz. Et
sic sūt oia cibī fridi. r bñdi r lacuua porcul
r carnes pscīū. i. grossaz et uiscosaz caruūz
r oēs cibī hūfūiles. uat patēs sōpno r qere
r mora i aere frīo r bñdo. Pōno yere cō
uēt i administratōe medicīaz narioncap ab in
tus et ab ex' appropriatay exhibēdo eas in po
tu r epibimādo uel lauādo cū eis caput.

Capm. 14^m. de cura doloris capitis crenici.

De cretice cura e iunare

nās i eione q̄ ipa tē
ptat facē. q̄ ubi declarabunt si
gna demōstrātia q̄ crisi eūanda
fit mā. ut opleat illa eūo. Nam

et cessabit sōda. Ad. n. fit sōda cretica nisi pp
mās motā ad erisiz cū n̄ expedit e^o eūo. Illa
.n. mā euaporās mota ad uōitū l' secessū ul' su
dorē r' aīn ē cū sui pōtia mota h' n̄ nares fac
soda. Et si h' curat oīs dolor cretic^o cuius
cūqz m̄bri fuerit. Et h' intellexit. y. i. affo^o
cū dīp. uicūqz nā repit ide ducere oīs. i. iunā
do nās i ductu r' eūo. Et seqn̄. Ad. hui^o affo^o
fictā docuit in ca^o hui^o cure iunare nās. Et
n̄ solū h' adiutoris facere cōuenit in die crisi
sed et i hora ei^o. Cū nā mouet mās ut expellat
et h' ppter expellēdes. cū signū ē aliqđ accēt
malū seqn̄ ad motū mās. de qđ accētū ē est
īpa sōda. Sz si nā mouet mās ad crīsim r'
l'apit expellē r' seq̄ i expellēdo. tē n̄bī ē agē
dū sic dicit. y. in affo^o. Ea quozū crisi fit aut
fca est n̄ mouet aut aliqđ nouū facere. Dīp
Ad. s^o p'auice i cephalē q̄ mō fit cretico pa
tēs nulla ē mouēd^o cura. Dīp. Ra. p^o q̄ri
nētis sōda si gns crisi nō debz phiberi neqz
curari. Dīp. Ad. 4°. s^o n̄ moueat oīs. i. die
cretica cū medicīa. Dīp. Rōge. in dolore ca
pitis cū febre i die cretico n̄ appōat aliqđ frī
gidū l' repulsiuū l' mitigatū capiti qz nā for
te faciet crisi. Dīp. Silb. i nullo dolore cre
tico maxie i die cretico aliqđ repulsiuū mitiga
tiuū l' alteratiuū apōat ne impediat nā r' dītat
eūonē l' p' iōuēntēs regiōes expellat nisi ne
cessitas ad h' te ieducat fortasse pp in dolore ut
uidearis aliqđ facere. Et i hoc cāu cūz q̄for
tābz nulla lesiōnē inducere ualēbz in loco
de q^o nō sit curādus age sicut recte agit qui
plātas pedūz oleo ros. fricari iussit dīcēs per
id maxime iunari natura. Si autem natura
mouet mās ad crisi r' l'apit educē. sed n̄ mo
uer. nec educē sufficiēt. imo pap dīnuit r' i g
fca. tē dīz medic^o iunare nās. Et si uiderit cū
releuī posse iunare nās eadē die imo r' eadez
hora agat. Dīp. Ra. in dīonib^o. Cura doloris
cretici ē adiutoris ad uelocitates uoīs si fue
rit nausea uincēs cū aq̄ calā r' syrupo aceroso
suple r' alys uoīs n̄is leuib^o. Si hō uēiet fue
rit siccus r' fuerit cū eo q̄mōio i mirach cū
suppōne col. y l' enematū leuis sup r' sīlta an
pīlta age leuīa i alys eūonib^o. Si aut uiderit
tē leuē nō sufficē sz forte regi medicīas tē n̄
eadē die agēdus sz postqz tā certitudo erit q̄
nā n̄ aplius agit nec agz sufficiēt r' oplete ut
sequēti die ul' 3°. Dīp. Ad. 4°. 2°. ca^o de indī
cys eūonis. q̄n̄ abreniat eūo postqz effecerit
nā qđ effici ualuit p eā. oīs q̄ inuēt. i. die seqn̄
ti cū me^o forni. Ad si eadē die cūz re forni iu
uaret nā. possz nimis p̄cipitare mās r' effre
netare eūonē. Et. Ad. qđ in ca^o. huius cure
unicūqz spēs cū p̄p̄a etulit me^o leuīa. Dīp
.n. q̄ si dēret i sōda cretica. an i firmus iueniat
nauseā r' s̄bueriōnē tremorē i labio r' h' i gne
r' ul' sig^o declonif nāc cū mā ad supiora. i. uē
trio. r' tē iunet uoīm fco cū optimelle calef. o
cū lenit s̄ frīa supus. An iueniat rugitū r' in
flauonē in uirīqz lateribz r' ul' signa declō

nīs nāc cū mā ad iferiora. f. uētrīs r' tē iunet
solone r' p. i. sup lēnificatiōe cū lubrificatis
leuib^o. sic cū sir^o de prunis r' prunis i fluxis
i ulep p^o incisiōes ipoz ut iunescāt in illa i
fluxiōe. Et bibāt uiolatū. i. iulcp et syr^o d' ra
maridia et ex eo sit. n̄ pōd^o magnū. sz q̄ritas
ei^o sit. 7. v. r' que cursu illoz currūt. An utrū
iueniat q̄ritatē i pub^o renū r' s̄bcois dōzī
ad posteriōra tendentē. r' ul' i sig^o declonif
mēad uias urīe r' medicē iunādo cū diureti
cis. sic cū optimelle cū supini cū. ci pōd^o. 3. q.
seis melōis r' citrulli medicādo. i. educendo p
uias urīe. Et cibet citomo al' citraglo qm̄ p
bibēt uapozē. r' urīe liberatōes. al' exuberatō
nē faciūt. An utz iueniat radiōs r' ruborē corā
ocīs r' ymaginātiōes citrinas r' elōgei. b. i. p
duer r' n̄ effluat sanguis i narib^o r' tē steru
tatio fiat cū accēto r' cū ei^o uapozē. Et i narib^o
iustitē r' q̄moueat eius nāsuā cū aliqđ aspis
uīsuā aspitatē faciāt apiri orīfīa uenaz nā
sic cū iponit narib^o galli crus qđ ap nos dī
hba sāguicella. r' postea dēsup strigīt l' fricat.
Et qđā expenāt aspis. i. mordicatio. sz pūo
meli^o ēē mordicatio dītrēmū i cāu necētia
r' sz apiat oculo s̄ suos radys solis si po
sibile est subito. r' inuēat in solem. deinde
dimittē spz. f. qm̄ sternutabit r' sternutā^o iu
uat ad mouēdū fluxū sāguis d' narib^o. An
utz iueniat pulsū iudōsuz r' lenitātē i cute corpo
ris r' sig^o declonif nāc cū mā ad sudorē admi
stra uinctiōes puocātes sudorē fricādo r' fun
dēdo sup cap. Et oīs ut sint t̄pate. Qd si mor
dicatōis iustitē si i iudicē r' dolozē r' l'apitu
dīnē iō aure sua aut ascēla sua aut igne suo si
āt sup ea ēplā calā attractiā sic ex mīta r' apto
cū buu ro ātiq^o r' fortasse indigēt ut u. tose ab
sqz scari ficatōe apponāt t̄bide ut mās a cere^o
sup. orde l' epe expellat ad emāctōitū ad qđ
declinat r' apēt. Et hō sōda puēiet ex re
tēnōe fecā l' urīe aut ex retētiōe alim^o flux^o
cō uenī spōtancī ut aru fieri. Cura est cū ex
pl' iōe illaz supfluitatū r' cū redutōe ad illuz
fluxū r' iustitē aut fiat cū qđ illū locū seu urez
supleat. sic si defecerit sāguis mēstroz l' emo
zoidap̄iat f. omia supbenaz r' i iunet in alys.

Capitū 15° de dolore stercuranco r' d' dolore
applicato cum reumatismo

De accētū i cute capitis

l' pāniclo regēre cra
nēū cū. Cura ē cū extrinsecis
localib^o fm̄ plm̄. q̄uis q̄ueniat
eūo r' mūdificā^o corpis a mā fa

ciētē sōda. Dīp. Bal. cū sōda ē ex cranch ob
est ei acētū si mīscet oīs ros. f. i. pñ^o ad re
pellēdū. Sz solū oīm ros q̄fert. Et in p̄cessū
ēplēt cap cū folys betolce decoctis i aq^o ul'
uīno fm̄ cām. Et adducant ex supradīs fierō
nes r' ēplā sz dispōnē. Cura hō sōde q̄plī
cate cū couza l' catarro. Dīp. Ra. p^o q̄tinen
tis iunē i quodā lib^o q̄ si sōda ē cū couza nō
debet cap b̄uētā cū oleis nec i fīari. sz cure
tur cū fricatōe r' ligatiōe cū mītatū. r' fiat pur
gatio r' ponāt cū mītatōe ei^o i aq^o calā suple

et siat oia q̄ mās cararosa euent et diuertat. et
 seq̄ns. A. dix i oi sōda cui associat reumatif
 m̄ nō dclines ad ifriandū cap et hūctadū cū
 oleis et li lib. s. fuge. i. nōd dix. A. ad ehand
 sup et diuertedū frigēdo cymitates et frican
 eas et ponēdo eas i aq̄ cala. et sūb a^o diuer
 tētia admīstra. et mār q̄ cū b^o q̄ diuertit eua
 cūit. sic sū suppositoria et enemata et scarifica
 tiōes. Et qz Kaf. et A. n̄ p̄buerūt i hac
 cura calefaciētia et eliciētia. putauerūt qdā cō
 uētiēte cē usuz eoz i oi hac dispoē. S. x̄tas
 ē q̄ qn mā cararosa eēt mīta apta dissolui et
 eliquari ab illi calis. tē us^o eoz p̄būdē ē frī
 gida. n. obfunt q̄mēdo descēsus angēdo et ca
 lida dissolūdo nisi mā eēt panca apta p ea di
 solui et q̄sumi. Quocūqz tñ sit. Cuz q̄pica
 foda et reumatism^o tē cura ei^o est difficil dix
 A. i c^o d spēb^o sōd cuz p̄iugit foda et reuma
 tism^o cuz q̄m^o sit reumatism^o sōd i nōd curat
 onis. tē ipedit foda i nēditate regis q̄ b^o q̄
 q̄ietas curōis mār atēdīt i n remēdus loca
 lib^o ab eē ap̄p̄imādīs. A. ut p̄uuit si cala
 ap̄p̄imēt eliquādo mās addunt i reumatif
 mus et si frā q̄mēdo et exp̄mēdo illā sū addūt
 i n euz et reumatifmī descēdēt sūspēct^o ē. Et si
 ap̄p̄imēt t̄p̄ata n̄ sunt sufficē^o ad curatō
 nē. Et maxie h̄ficat ipeditmīuz curōis fode
 ex cura reumatifmī cuz reumatifm^o h̄uēt ite
 rior sic dclarat lūtera Berardi eē. A. i n reu
 matismo eē p̄ori ut i n coriza et b̄aco forsitān
 cura cōmīdēt siue cuz calis siue cū frīs i ple
 ref. Dix. Bēit. i. s. d. dēm. A. forsitān ut m̄x
 h̄ficat d reumatif^o p̄uēte ex debilitate sbe
 cere^o cui d̄bilitat et cala et frīa mār obfunt.
 Dix. Bōrd. q̄ i n sōda q̄pli cata cum reuma
 tismo mā ēte frīa si q̄petit fōia nec ēt mā ēte
 cala si sūit reuma ad exteriora qz itabēt reu
 ma p sp̄as ad interiora. S. mā ēte cala et frīa
 ēte ad interiora ad cui fluxus tē q̄t ali q̄ egri^o
 eut quēlat fōia ut p̄fē. A. ut si cum reu
 mate fluere ad interiora corp^o rep̄iat plectori
 cuz. fōia p̄t quēre. A. q̄uis p ea humor re
 dat magis cursibī ut p̄z c^o d fōia i n f̄mone
 p̄cedēte. Tāmē iuamīuz seq̄ns ad fōiaz ad
 qd seq̄t euita^o magni nocumēt aīctis ad fluxū
 reumatifmī ad intrīnseca m̄bra mai^o ē nocu^o
 illi fluxubilitatis humoris. Uile tñ eēt si
 f. oiaz p̄cedēt aliq^o humoris i n iroffa^o et cere
 bri p̄fōia. Et dico ēt si cā seq̄t. A. m̄p̄i^o
 cura bec d̄pēdet ex reg. e cararri i ntra dicē^o
 Dix. n. gal. ut p^o p̄ōt q̄nētis q̄ loda cā
 couge et cararri cura ē curare corizā et carap

Capitū. 16°. de ouo seu galea.

Qlor tenēs totū capd. d. de do
 lor galeat. d. a. b. ipēf
 noiat ouū et noiat nux. et ēt noiat
 Galea Et Galea ē mod^o armop cō
 phēdens et cobopitēs to^m capd q̄ uocat elm^o.
 Et noiat ēt liuacati. h. n. oia noia sunt ei i
 poita pp. suā q̄phēsiōne supra to^m capd Dix
 S. 3°. de iteriorib^o. dicim^o passionē capis ap
 pelatā galeā dolorē cē diuurnū et dūp̄aufferi
 et ex quo ducit ad mag^o. Et dix. 2°. mīemir

q̄ ē cefalea cronica et difficil solubil^o i p̄uif oc
 cariōib^o maxios h̄is p̄oxi. h. n. h. passio itez
 positiōes s. spaciū itepoitiōis n̄ ē mīluz. Et
 qz a p̄uis occariōib^o patiēs ledit. A. Sa. locif
 dclis i nfirmi nec uocē seu sonos tollerāt neqz
 f̄mōez altū audire p̄nt. n. lūm notabil^o n. s. plē
 dozē uidere n. motū s̄stīnēt n. odorabilia q̄
 replēt capd. Dix. A. ouū ē foda q̄phēdēs to^m
 capd māsua fixa cronica. d. Bōrd. ē ita fixus
 et maliciōsus q̄ dolor Bāleat^o appellat et ē ita
 fozis et bituatus q̄ patiēs tollerare n̄ p̄ōt ni
 mīā claritatē n. altū uocē Dix. S. 2°. mīemir
 qdā boz patiētūz dolēt mīrigas q̄ sunt circa
 cēbz. Et qdā mēbrana q̄ ē circa cranēū to^m
 sup. et qdā dolēt s. utraqz mēbranas. Et dix
 3°. d. iteriorib^o i n galea q̄n patiūtū pellīcūle
 cēbz. et q̄n mēbrana q̄ cranēū ab eē ē circādāt
 Dñt qdā q̄n patiūt m̄b^o q̄ ē circa cerēbz
 tē p̄pēbz ouū. s. q̄n patiūt mēbrana q̄ ē circa cra
 nēū n̄ p̄pē d. ouū. s. cefalea. Dix. A. qdā an
 tiq̄noz ut al. et A. 9°. theoricē. dixērūt ouūz
 oēz dolorē q̄phēdēt sup to^m capd eē cranēūz
 et i ntra. n. ex i n f̄itate. nom ou. d. A. q̄uētūz
 ap̄ prudētes medicos ē h̄is tres q̄dītes q̄s
 elicē potēt ex supradclis p̄bīf. A. et A. f. q̄ do
 lor to^m cap q̄phēdat. et q̄ sit cronica māsua^o
 et q̄ q̄b^o libz cāis motus ēt d̄bilit^o ledat pa
 tiēs. Lāe ou^o i n sūma assignāt. tres quapz una
 ē debilitas cerebri. Et 2^a ē fortitudo sensus
 ei^o. et 3^a ē mala q̄ cuz mā l̄ siue mā. n. ex mala
 q̄ siue mā n̄ induc ouūz mīf q̄n p sui fixiōne
 i n capie pducēt ad debilitatē cerebri. p quas
 sūl cuz d̄bilitatē cēbri cobadunaret q̄i q̄uūne
 i n cereb^o mala mā. h. tñ raro aduēit. Dix. S.
 2°. mīemir palā ē q̄ h passio. passibilitatē capi
 tis h̄z homogeneā cefalargia. Dix. A. i n
 dionib^o Galea sit ab h̄iorib^o malis i n p̄eca
 p̄tis aut to^m capie p̄tētia. Dixit. A. Lā ou^o
 ē sic reliquoz morboz cronicoz fixorūz mā
 grossa p̄iuncta cuz debilitatē h̄m̄is. f. respēu
 illi^o mē grosse digerēde expellēde seu q̄lumen
 de. Et dixit. q̄. A. f. 3°. de iteriorib^o p̄emil
 tio ca^o. p̄ōit adductorē. f. cāz ad uertices hui^o
 passiois ē d̄bilitatē cerebri aut fortitudinez
 sensus ei^o. I n sp̄ālū aut. A. ponēs cās ei^o di
 xit q̄ cā gēnētina ei^o est h̄ior malus q̄ et si n̄
 ē ap̄ano. ē tñ malus qz fixus. Et ideo i m̄p̄f
 sit suā malitā. ita q̄ sp̄ nūritmū qd uenit ad
 m̄bz corripit. et ex b^o sit foda aut q̄ fixa. A. ut
 cā ei^o d. x. A. ē ap̄a. i. h̄ior malus ap̄ano quod
 ap̄a est fixū p̄aurās siue sit calm siue fri^o. ut
 p̄l m tñ ē ap̄a m̄lch aut puz. i. idurāt ex ap̄a
 te f̄lico l̄ f̄agūico qd p̄cessit. et ē 3 ap̄a m̄licuz
 et dūp ē magis māsua. Et dix. A. p̄l m sit
 cā ou^o i medio uelate capitis aut i i ntriseco aut
 extriseco. qd. n. sit i me^o magis cōicat oibz
 pub^o ei^o h̄idqz. et iō meli^o q̄phēdit to^m caput
 i n dñt aliq sit i me^o uelais i ntriseco l̄ extrīnle
 ei^o hoc pp dclaz cāz l̄ sit i me^o uelais. i. i pro
 fūdo ei^o uñ magis reddīt māsua fixa Dix
 Bōrd. dolor Bāleat^o uēit p̄uif p̄p duas cāf
 extriseccas q̄ sūt seq̄ns et mīta comestio rep
 fumolūz et nimia capitis cobopitura. A. l̄ 3
 . n. q̄uētūz p̄ortare pelles i n capite et p̄a ad
 dūl lūteas. et dēit duo caputia et ita dēinceps
 Et sic rarefaciāt cap et mortificāt. sic i n q̄

nimis frequenter abluere uoluit. Et ita quoniam iste
cane percurrat et eis appareat accit dolor fortis
galeat? i sepieternu iurabi? catis manentib? di
xit Gal. 1. pa? e b genē cephalae. sz magis in
hac q? i 1? puenit ad ibecillitate patietes pri
cile capitis. Et q? hac debilissima capita re
cipiunt et cito. Et q? q? cefalici bnt capia q
cito implentur et cor? eoz ad implendu caput
sunt para si malo ordine medicē? l? regat. in
hac. Galea incidit. mltos. n. bōica molestāt b?
di spōnes q? prauē dietat. Et. d. 3. de in
teriorib? pati ad galea sunt cor? bntes debi
lia et corpora plena. Alii. quozq? in b? ca? in
nuat q? de cātis ei? e? e? pōt uapor stōaci sup.
u? alterius mēbri cōicātis cereb? et uapor et
capitis ppus. Et mā humoralis apans u? n
apans calū uel fūa in fūa cerebri aut in uela
minib? ei? cū. Et. d. q? debilitas cerebri q
n? e? cā geneatiua ou? sz adiutiua l? dispositiua
mētōis ptingit ab egritudinib? ancedētib?
q? debilitauerūt fūas cerebri et uelaminū eius
ita ut n? possit repellē sz recipiat supfluitates
ledētes ad ipas ueniētes. Dix. Ga. 2. mēmur
In qere et tenebris iacere uolūt pp magnitudi
nē doloris. Ad. n. d. ipe 3. de interiorib?
pnt pati audire fmonē aut uidere spēdorē sic
aspere pcuti extimāt. Et qdā eoz arbitantur
capiti eoz maleolo pcuti. Et aliq? sentiūt extē
sionē et fracturā uqz ad radices oclōz. scēiūt
. n. uelud qstatis et dīcētis būs q? sz capō bnt
sensuz. et b? q? passio galee e? in? subcraneo.
Inferatq? b? passio qz q? uinuos dolores qz
aut pōp. et febres ordinatas u? inordinatas
dīcētū aut aīn. by pōp. sic in eptīcī. bnt. n.
interpōnez sic in eptīa et aliq? tēpus fit eis
ut totatū inculpabile. f. in q? nullā fēciūt le
sionē. Dix. Raf. in dionib? lūm n? pnt inuēi
nec uocē audire. Dix. A. ei? prauitas extat
ōi hora. f. frequēter pp quā interpōnē et a qua
cā ut mor? uel potandis uini uel supōis cū
uapor. osi. Et extatē a uoz foris. et qz uoz
media ita ut bnt eā odio bnt uoces et lūm et
pmixtiōes cū bōib?. Predcā. n. oia facit
impmūt in cū pp capitis dūilitates. Et id istī
smāt solitudinē ut stēt soli. et tenebras et qere
et resupinatōes q? in resupinatōe to? corpus
melius gescit. Et. d. A. patietes ouā diuersi
ficatur ab iuices in eo qd cos ledit de cātis p
dētis. Mā qdā eoz ledit ab aliq? ipaz et q
dā ab aliā. cui? cā pōt eē duplex. una maior d
bilitas cerebri in una pte q? in aliā fbi. g. q
magis e? debilis circa pte ou? neruoz opu
rū magis ledit fa. lūmie q? a uoce et 2. q? e? ma
gis debilis circa pte ouis neruoz auditus.
Alia cā pōt eē diuersitas pportōis inter
qdas sēstibilia et qdā a? et sēfuz patietis. v. g.
l? auditu qdā n? pnt sōstine quosdā modos sono
ruz. et pnt alios qz uis fortiores sint. nū dīx
Sēstis d? se ipo. n? possit sustine sonū iustōis
lignū sōmilaritū. qn ex eo cerdōes faciūt plānel
las. Et seqns. A. de signis dīx. sentit eger
ōi hora qī cap ei? malleo pcutiat aut trabat
traciōe aliq? Aut scindat scissone aliq. Et b
qzīgāt f3 diuersitate mē faciētis soda. Si. n.
e? uetostabil? a q? elenēt uetostitas grossa tē sen
tī qī malleo cap pcutiat. Si. n. fūit mā sic

ea pūgens pānicēm pp q? dīx tē sentit qī cap
qbat et retrahat. Et si fūit acuta scidēs acut
tate sua pānicēm tē sentit qī cap scidat. Et dīx
puet dolor usqz ad radices oclōz. qn b? lesio
e? i pānicē līra craneū ut supra patuit. Cū
. n. mā siue sit apans siue n? nō e? nisi in pācu
lo intrinseco sēst dolor extē? usqz ad oclm sz
qn e? i pte pānicē q? bēdētē supra neruū opu
cū extēdīt dolor usqz ad pupillā. i. usqz ad cor
neā q? sclerotica secōdia et uoca oriūt ex i? p
te pānicē. Et cū cā e? i pācē o? extrinseco sēst
dolor tactu man?. Et odit patietes tactus la
boriosuz sup eū. Sig? at mēp bnt sup
Dix. Forō. dolor aut qu? galeat? inter omīs
e? pessim? q? eptiaz sīgt. Cura ouū triplici
pūctī instrō. f. dieta potōe et rugia. Et
dieta qdō sīstīt ut moret patietē i acre obscuro
absz fumo et uētis in q? n? fiat locū murmur
l? strepit? absz ira et furore et agustū dēctet at
ad calitātē l? fī. arē. sīctatē l? būitatem fm dī
spōnē mēe patietis et dormiat et gescat pro
posse. Dix. A. cūbī sint q? n? euaporat et sū
por? Sīnt at cūbī facit dīgōis alterati ad q
rū cā faciēt sonū. Et sīnt bōi nutriti cūbī
bnt in qua qūitate. Et dīx. A. pūctat ad lē
tes cū o?o amigō dulc. et sū ad tūo fabaz. et
bū duo cūbī ppe pūctat in calefēis y? et i infri
gidatis. .D. A. n? e? malū ut cūbē eis q? sū in
frātiū ex patietib? ouū pp paucitātē uaporis
eoz. Ra. n. pcedit et bec cibaria qer ea q? ca
rēt uapore. qū sū auctoritate istoz uirōz i?
cibaria pcedi possint. pūto tū dīmītē ea meli
us eē māx cū possint bēri a? cibaria nō uapo
rosa. Mā mā fabaz et lēuū et sū uetostā e?
et dīcēt dīgōis qūa sū bōaz ingrostatua
et pūbitiua euaporatōis. Sūltē tū nō sūnt
exhibē? pūctat cibaria pura sine pmixtiōe et re
cūficatōe eoz. Recūficāt at abiciēdo cor
ticē eoz qd. A. inuit cū dīx. ius fabaz et pū
scēdo cū eis q? ipoz faciūt extū a stomaco. q?
. A. inuit cū dīx. cū pmixtiōe oler amigō dul
Et cū pmixtiōe cū eis q? uetostatē carmi
nāt et exingūt et māx in infriatū iquoz idīgō
e? debil. Dix. gōrō. uietē oia aquosa ut fru
ct? horary. dēt qū an balnea aromata uinū
et sūta dissoluiua et apitua et fluxū faciētiua
qperāt in dolore capitis fortissi? galleato ma
leato cū talia māz qmoneāt et fluxū ei? ugeāt
Et rīdet q? pnt cōpetere in dolore corpe
mūdicato et b? pp māz paucā qūctā q? remā
sent. Cura nō p instrū potōis trib? qple
tur intentiōib?. pma est ad cām abscindendā
z? ad ipm doloz sedādū. et 3? ad cap debile
qforādū et roborādū. Pūa quozq? itenu o
qplec? eāndo et diuertēdo māz f3 q? ei? pūct
Dix. gal. 2. mēmur. si mltitudinē būorum
aut uaporū inuenis eē cām galee uniuersū cor
p? eāns curabis eā. Si nō caput in becile
exīs recipit ea q? ferūt sursum atūspasare oz
māz ad to? corp? et ita sanare pūctam. f. cap
Cristib? at fit atūspasit et ligaturis exmīta?
doloroz et fricatōib? pūmīs ipaz pūū. Aln
at necia e? cūo sūguis ex cubitu ut qū mā esset
sūguinea aut cū sūguis sursum ferret. Et si b? fa
cto babādare adbu? sūguis uī dāt p nāres ap
tre uenā oz et cūa qū uidebī fūssicē deinde

acutū or verā dare. Et scā ebone r diuer
sione de remedijs localibus. Dix. postea apo
flegmatismis r nancis. i. capurgys p narco
trabēribus quā sūt q p elctuzis r cidam sūt
cū lacte r porroz sūco pstrucia. Et h° scō
dix. Hal cap curā circa qd os uti ātispanis
p ebocas resolutis r p eūantib cap utēduz
.f. resoluēdo. Deitā qfortare cap qreūb? Dix
Jud sp curam sōda q dē crane? cū pillulis de
aloe epatico r mastice. admiſtrā cas affidue r
mā inuē i eis eff carā expiēdo cis mltiōiē
llas ēi pilas posuit. R. debē lūm i augm
to dī 3^a nocte r sic dix. Aaron. Et dixerūt
Judens r Aaron r. A. postea. f. i. pccā ang
mī si fuerit necē uti fortiorib? denē pilē co
chie. Et dixerūt si fuerit hbores calī faci
ētis ouū frequēter exhibe i potu patiēti medu
lā cassie cū oīo amigō dū ut frequēter leuāt
uenter eius. Dix. R. in diomibus. Lu
ra ouū ē mūdifica capitis r sōaci. Dix.
.A. si sciueris q illū sit sanguis plim? .f. cui
mā faciēs ouū sit mixta aut q cū ciua pma. i.
aūs cū ei aut moria. i. pūctā sit sūguis f oia
Qd si fuerit hbores fri r tps fuerit plōgātū
.f. usq ad pñ^m augmī r trāsiunt pñ^m r tu iam
admiſtrasti in pñ^m qd repellit. tē in pñ^m augm
ti utē ebocis in qbus resoluēta sūt modice
calefaciē^a cū repulsiōe modica r stipuitate
.f. modica sic cū flore sgnāt. camo. mēta r si
libus. Et gradatim pcedē ad fortiora. f. re
soluētia. f. augēdo ipā r dīnuēdo repellentia.
Et cū ad statū puenēs utē ēi fortioribus
si expedit. Et adhibe ēi emplā calā f. i. tpo
statū. qz tē idiges cis ad resoluēdū. Et cū de
clinat. f. man. f.este minorata bñ mā admiſtra
balneū. Dix. A. scias q ouū antq^m tpsale n
erradicat nūl quod ē fortis resoluēti r calefa
ctōis. qz tē ouū ē ex mā mltū friatida. De
cūde aut intētiōis q ē ad sedandū dolorē iplē^a
fieri dī. si pēda q sedant dolorē hē n sūſſe
rnt. Aut nūl fuerit dolor adeo fortis ut pſē
nat hūit r tē iplēda ē cū narconiē abintus ut
ab eē appropians. Dix. A. adhibe epīa stu
porē faciēta sup r ēi ab it^a stupefaciētia da
Dixit. Aaron. instile naribus Filonium
cū troc stelle r lacte mlieris lactantis puellaz
r dēi sūb h° i potu ut puocet sōpnus. Qūz
tū nō ē neciuz mltū stupefacere r tē os reid u
tūa cū narconiē miscere r melius est ut reso
lutioz hē^a augeat. Dix. B. Cum os ut epi
thiata qūz declinent ad id qd parump stupefa
ci sit maior intentio in eis resoluē. Et ex
istis dix. ipe est epithiaz sēm ex opio r sangu
ine dracōis croco r terbenitina et ex eis lini
tur a tūpore ad tūpus. ita q linat ut rōqz nū
pus r tota frōs. Et dix. qūz linat eos si fī
at eis capurgis ex troc. stelle. felite r diamu
ſco r si libus dissoluto qd cūqz boz fuerit cū la
cte mulieris lactantis puellaz qz lac ei^a ē aquo
si^a r sūb^a r magis attrahibile per nares r
magis tēpās calitātē illaz mediciaz. Et hoc
ppe qfert dix. A. cū dolor sit fortis r uicunt
uigilie. r tē dēbēt miscēi pēde medicie. r troc
stelle dēnt ēē n fermitati ut stupefaciāt r puo
cēt sōpnū. Et si n uicūt uigilie aut n cēt ne
cessitas stupefactōis. tē qūz ille p elctoz pōt

qferre pſe r ēi mīxta. r tē troc stelle dēnt ēē
fermitati. Et sūb i hoc cū qfert tū^a antiq
r aurea alēx. r hū^a sūſia. 3^a at itētiō qplet
dix. A. cū purgasti. qz. f. miorasti mās supest
tibi ut qfortes cerebz r uelāia ei^a cū qfortā
tib^a illa de qb^a ē odorantū musci r ābre r cā
phore r sūſiū. q aduicē miscēat p singlā apio
rimentū scdm necessitates. Et Borden^a in
galea frigida exhibet dyambzām dyauſcum
ri et sūſia. Dix. A. qūz qfert eis capurgis
cū mūmā r oīo uiol. ut qū uis qfortare r cor
qteperare hūores calī in cereb^a fili^a Mef in
ouuo friō fac qūa ex musco r ābra r pōe unū
i naribus. Mōmā exhibita i potu ad pōdus
.3. unū cū mīno rubeo qfert ouuo ex cā friā.
Et dix. Mōdinus ad qfortandū cerebz me
morā r intellectum. R. horacis laudam cere
an. 3. ligni aloes nucis. thuris masculi. radi
cis peonie blacie bifanzie calami aromati. d
an. 3. i. musci. 3. i. si ex hys oibus magdile
on de quo ps ponat sup prunas r recipiat su
mus eius ad faciē r os r nares. De istru
mto cirugie diceſ. inf^a in cura sode cronice.

Capitulum 17^m de emigranea.

emigranea dix. Alex^a. dē
ab emi qd ē se
mis siue mediū r gnea qd ē testa
siue cranēū qī opitēs medicatē
cranci siue capia. Et iūctur q emigranea a
Ba. aīn appellata ē herda. Dix. B. 2ª mīemir
pa^a emigrance dolorosa fit f3 mediā pte cap
tis qūz qdē dextroz qūz sūſtraz dīſtinctaz
p eaz q f3 lōgitudinē extēsa ē sūmraz Dix. A.
Emigranea ē dolor in una medicare capitis
excitans. i. fortis excitans patiētem. sua. n.
fortitudine f3 pl3 excitatū tenet ip3 r n sūit
dormire. Dñt qdaz qmūqz medicas capitis
patiāt siue f3 dextz r sūſtrū. siue f3 an r re
tro diceſ emigranea. Et. d. A. q. B. dīff mūt
eaz dicēs q ipā ē ābulatōr med. us. Et h° pē
trābi. 3^a. d. interiorib^a. d. n. ambulator qz ē
iens r rediēs cū sit dolor podicus. ul^a diceſ
ambulator qz pīm fit a uapozē seu nēositate
ambulante mobili de loco ad locū. r diceſ me
dius qz occupās medicatē capitis Dixit. B.
5^a d. interiorib^a. r pōt p^a qūnētis cap^a. 9^a.
Emigranea est qz uapozē ascendit ad unū uen
triculoz cētri. f. uētriculi anīoris. q diut
sus ē in duos. Et dixit 2^a mīemir q f3 pīm
bz in supū uapozē aut hūoz mltōz calidōz ul
fridōz. Dix. Ka. in diomib^a qūz sit ex cal
itate r qūz sit ex uaporib^a hūoz frioz. Dix.
A. Emigranea n sit f3 pīm nūl f3 dīſtationē
hūoris r raro sit absqz mā hūoral. rō ē dix.
A. qz ipā ē dō^a qūtatē hūis. i. durabilitatē.
ē. n. f3 pīm dolor diuturn^a uel ē qūtatē hūis
.i. uehēmētā. ē. n. d. B. ut p^a pōt qūnētis ei^a
poris ualō fortis r magn^a talis aut uehēmētā
nō sit a mala qūone pura qz ab ea f3 pīm dō
lor euenēs ē debīl. 3^a pūēt a mala qūone
cū mā mltā soluēte qū^a ubi ābc cāe general
doloris qūenūt. Dat ēt alia rō. qz ut appe
bit. Emigranea ē dolor podicus podicatio
aut inſegur mās hūoral. Et inuit. aīn. ei ps

uit ex vho. Ral. supradco. q. m. emigrance
q. s. s. b. o. r. a. l. e. s. t. q. s. s. u. n. t. u. a. p. o. r. a. l. e. s. Et d.
b. u. o. r. a. l. i. b. d. i. c. q. q. s. s. u. n. t. p. u. d. e. n. t. e. s. a. d. l. o. c. u. s.
e. m. i. g. r. a. n. c. e. e. x. u. e. n. i. s. t. a. r. c. a. r. u. s. e. x. t. r. i. n. s. e. c. i. s. e. t.
q. s. s. a. b. i. n. t. r. i. n. s. e. c. i. s. Et e. l. e. u. a. t. p. l. m. e. i. u. s. p. u. i. a. m.
q. m. i. s. t. u. r. a. p. q. p. m. i. s. s. i. r. a. s. c. o. l. c. a. t. p. a. n. i. c. i. s. e. x.
t. e. r. i. o. r. c. u. i. n. t. r. i. n. s. e. c. i. s. e. t. h. e. r. i. t. q. n. a. b. e. x. i. o. r. i. p. u. e.
n. i. t. a. d. i. n. t. r. i. n. s. e. c. i. s. l. e. q. q. u. i. s. b. r. a. z. o. a. c. c. i. d. a. t.

Et de uaporalib. d. A. uaporalis q. s. s. u. n. t.
e. x. p. u. l. s. e. t. e. l. e. u. a. t. u. r. a. t. o. r. o. c. o. r. p. o. r. e. q. q. u. i. s. a.
t. o. r. o. e. l. e. u. a. t. u. r. q. t. i. n. g. e. s. e. p. p. a. l. i. q. c. a. s. i. l. l. u. u. a. p. o.
r. e. i. n. u. a. t. i. n. p. r. e. c. a. p. i. s. c. o. l. l. i. g. i. u. t. i. p. r. e. c. e. d. e. n. t. i. b. p.
a. p. p. u. i. t. b. s. o. d. a. u. a. p. o. r. o. s. a. Et q. s. s. e. l. e. u. a. t. a. b. a. l. i.
q. u. o. m. e. b. r. o. e. i. u. s. d. e. p. r. i. s. i. n. q. e. e. m. i. g. r. a. n. e. a. u. t.
a. b. e. p. e. c. u. s. e. i. n. d. e. x. t. r. a. t. a. s. p. l. e. n. e. c. u. i. e. i. n. s. i. n. i.
s. t. r. a. D. i. c. t. A. l. i. s. d. e. i. n. t. e. r. i. o. r. i. b. p. t. o. i. t. a. R. a.
6. p. r. i. c. t. a. s. u. o. p. a. f. f. o. E. m. i. g. r. a. n. i. c. o. p. q. d. a. s. s. e. n.
c. i. u. t. d. o. l. o. r. e. e. x. c. r. a. n. e. u. t. q. d. a. i. n. t. r. a. i. p. s. u. n. d. o. c. a.
p. i. t. i. s. t. p. u. e. i. t. d. o. l. o. r. i. n. e. m. i. g. r. a. n. e. a. a. d. s. i. n. e. d. i. n. t.
d. e. t. e. z. d. i. u. s. p. r. e. s. c. a. p. i. t. i. s. Et d. i. c. t. z. m. i. e. m. i. t.
q. d. a. s. c. o. p. s. z. m. u. s. c. u. l. o. s. t. i. p. o. z. d. o. l. e. t. u. e. h. e. m. e. r. e. z.
t. z. p. l. z. i. t. a. d. o. l. e. t. q. d. a. a. u. t. t. u. l. e. r. i. u. s. a. s. c. e. d. e. n.
t. e. z. d. o. l. o. r. e. h. i. s. t. Et q. d. a. i. t. a. f. o. r. t. i. t. e. r. d. o. l. e. m.
u. t. n. e. q. i. m. i. s. s. i. o. e. s. m. a. n. u. s. f. a. c. i. l. i. t. e. r. a. t. i. n. g. b. u. s.
m. a. n. i. f. e. s. t. u. e. q. c. i. r. c. u. m. o. s. s. i. a. l. i. s. m. e. b. r. a. n. a. p. a. r. t. i. t.
n. e. q. z. c. u. i. t. o. r. a. l. i. p. a. s. s. i. b. i. l. i. e. x. i. s. t. e. D. i. c. t. A. l. i. s.
e. m. i. g. r. a. n. e. e. q. s. s. e. s. t. e. x. c. r. a. n. e. u. i. p. a. n. i. c. i. o. r. a. g. e. t. e.
i. p. m. t. q. s. s. e. s. t. i. n. t. r. a. s. z. f. m. p. l. m. s. i. t. i. n. l. a. c. e. r. t. i. s.
t. i. p. o. r. i. s. Et q. e. e. x. a. l. i. n. p. u. e. n. i. t. a. d. h. u. t. n. o. r. o. l. l. e.
r. e. t. t. a. c. t. u. s. i. e. t. l. e. u. e. l. a. b. o. r. i. o. s. i. z. h. o. m. u. l. l. o. m. o. t. o. l.
l. e. r. a. t. D. i. c. t. B. z. m. i. e. m. i. t. t. p. o. n. i. t. p. q. t. i. n. e. t. i. s.
S. o. d. a. q. a. p. p. e. l. l. a. t. b. e. r. d. a. i. e. m. i. g. r. a. n. e. a. m. o. r. a. t.
c. e. r. t. i. s. e. x. a. c. e. r. b. a. t. i. o. n. i. b. p. t. e. g. e. s. c. i. t. u. p. l. m. n. f. m.
p. r. o. d. u. e. x. a. c. e. r. b. a. t. d. o. l. o. r. e. h. a. t. e. f. l. u. x. u. s. u. a. p. o. z.
a. u. t. h. o. o. z. D. i. c. t. A. l. i. s. E. m. i. g. r. a. n. e. a. f. z. p. l. m. e. b. n. o. s.
p. r. o. d. u. e. d. i. e. a. u. t. f. z. p. l. z. q. z. q. s. s. b. z. s. o. m. u. n. a. p. r. o. d. u. e.
i. n. q. u. o. s. i. n. i. t. n. a. p. l. i. u. s. r. e. d. i. e. t. e. z. Et z. d. e. i. n. t. e.
r. o. r. i. b. t. r. a. b. i. t. t. p. o. i. t. p. q. t. i. n. e. t. i. s. L. o. z. h. i. s. t. i. a.
c. a. p. i. t. a. a. p. t. a. a. d. r. e. p. l. o. n. e. d. e. f. a. c. i. l. i. t. i. n. q. b. m. i. t. i.
p. l. i. c. a. t. u. r. n. e. t. o. s. i. t. a. t. e. s. u. a. p. o. r. o. s. e. a. c. u. r. e. i. t. i. l. l. a. i. n.
q. b. a. d. u. n. a. t. i. o. r. e. s. t. o. a. c. i. h. o. r. e. s. c. o. l. e. r. i. c. i. s. u. p.
s. u. n. t. i. l. l. a. q. s. u. n. t. d. i. s. p. o. s. i. t. a. a. d. e. m. i. g. r. a. n. c. i. a. Et
e. m. i. g. r. a. n. e. a. q. d. e. u. t. i. n. u. e. a. u. t. o. r. e. s. q. s. s. p. d. u. e. a. d.
e. g. r. i. t. u. d. i. e. s. m. a. l. a. s. o. c. u. l. o. z. t. c. e. c. i. t. a. t. e. m. Et h. o. c.
c. u. l. o. g. o. t. e. p. o. r. e. d. u. r. a. t. n. e. c. u. z. i. e. a. c. u. r. a. t. i. o. p. o.
q. t. i. n. e. t. i. s. i. n. g. t. B. a. p. o. p. i. b. u. n. t. d. o. l. o. r. i. s. e. a. l. i. i. t. a.
f. o. r. t. i. s. q. n. p. t. p. a. r. i. e. s. s. u. b. s. t. i. n. u. e. u. o. c. e. m. i. s. o. n. u. m.
a. l. i. c. u. i. t. r. e. i. d. u. c. e. n. t. i. s. r. i. o. z. e. z. u. t. t. i. p. a. n. i. t. u. b. e. t. o. n. i.
t. r. u. i. t. z. s. i. t. i. u. z. n. e. c. a. u. d. i. r. e. u. o. c. e. s. m. a. g. n. a. s. n. e. c. u. t.
d. e. r. e. l. u. c. e. r. a. d. i. o. s. a. z. D. i. c. t. R. a. b. i. z. p. r. i. c. t. a. s. u. o.
r. u. s. a. f. f. o. a. u. t. o. r. i. t. a. t. e. B. a. l. z. s. c. i. a. z. L. u. z. g. n. a. t. i. o.
e. m. i. g. r. a. n. e. e. e. x. u. e. t. o. s. i. t. a. t. e. s. e. n. i. t. p. a. r. i. e. s. d. o. l. o. r. e.
e. x. t. e. n. s. i. u. s. t. c. u. e. x. m. i. t. t. u. d. i. e. b. n. o. z. s. e. n. i. t. g. r. a.
u. i. t. a. t. e. D. i. c. t. R. a. l. i. s. i. d. i. o. n. i. b. p. q. n. s. i. t. e. x. c. a. l. i. t. a. t. e.
s. i. g. s. u. n. t. p. u. l. s. a. t. i. o. t. i. p. o. z. t. c. a. l. e. f. a. c. t. i. o. p. r. i. s. a. d.
t. a. c. t. u. z. t. s. e. d. a. t. i. o. e. x. r. e. b. f. r. i. s. t. h. o. c. e. d. p. s. e. p.
a. c. c. i. d. e. s. t. i. n. p. o. s. s. i. z. e. x. e. i. s. i. u. e. n. i. r. i. n. o. c. u. m. e. t. u. z. c. u. z.
p. e. r. i. l. l. a. f. r. i. g. i. d. a. r. e. t. i. n. e. t. u. r. m. a. t. p. b. i. b. e. r. e. t. u. r.
e. u. a. p. o. r. a. t. i. o. u. a. p. o. r. u. m. e. i. u. s. n. e. p. e. r. i. p. s. a. f. i. e. r. e. t.
r. e. p. u. l. s. i. o. a. d. a. l. i. a. l. o. c. a. D. i. c. t. A. u. i. c. e. n. a. c. u. m.
c. a. l. i. t. a. i. n. u. e. n. i. s. c. a. l. e. f. a. c. t. i. o. n. e. e. i. t. a. c. e. t. z. s. e. n. i. t. u. r.
i. e. a. c. a. l. o. r. s. a. b. i. f. i. r. m. o. t. b. e. r. i. t. a. p. u. e. h. e. m. i. n. a.
d. o. l. o. r. i. s. t. m. a. x. i. p. e. c. e. s. s. i. a. B. a. a. l. i. i. n. p. n. e. x. r. e.
u. o. c. a. t. i. o. e. c. a. l. o. r. i. s. a. d. i. t. r. a. s. e. n. i. t. f. r. i. g. u. s. t. r. i. g. o. r. t.
m. a. x. i. m. a. f. u. e. r. i. t. c. o. r. r. o. s. s. i. u. a. p. u. g. i. t. i. u. a. Et d. i. c. t.
R. a. l. i. s. a. c. c. i. e. a. c. a. f. r. i. s. s. i. g. n. a. s. u. n. t. l. e. d. i. s. a. f. r. i. s. t. p. u. a.

calitudo i pre cu tagni t q e logioris affidnati
onis. Dicit. A. i. f. r. i. a. i. n. u. e. n. i. s. q. u. e. t. e. c. u. c. a. l. e. f. a. c. t. i.
o. n. e. s. e. n. i. t. n. e. g. e. r. t. u. n. a. m. e. t. u. c. u. a. p. o. r. a. t. o. e. c. a. l. o.
r. u. z. Et h. o. c. n. e. x. e. p. s. e. p. a. c. c. i. s. t. i. n. c. a. l. i. a. a. l. i. n.
n. o. c. e. t. e. l. i. q. d. o. m. a. z. t. u. e. t. o. s. i. t. a. d. i. l. l. a. s. i. c. i. c. a. l. i. d. a.
c. a. l. o. z. a. p. p. o. r. t. i. m. a. q. s. s. i. n. u. a. t. m. a. z. r. e. s. o. l. u. e. d. o.

Et dicit i f. r. i. a. s. e. n. i. t. f. r. i. g. u. s. t. h. e. n. e. x. n. i. s. i. m. a.
p. u. t. r. e. f. i. a. t. p. p. u. t. r. e. f. a. c. t. o. z. n. c. a. l. e. f. i. t. c. a. l. i. t. a. t. e. e. t.
n. e. a. a. q. p. u. e. i. t. s. f. u. o. c. a. l. i. t. a. t. i. s. n. f. r. i. t. a. n. t. D. i. c. t.
B. a. c. u. a. c. c. i. t. i. s. t. e. d. o. l. o. r. i. t. u. n. i. c. i. s. c. e. r. e. c. o. g. n. o. s. c. i.
t. u. r. p. d. o. l. o. r. e. p. u. e. i. e. n. t. e. a. d. r. a. d. i. c. e. s. o. c. l. o. z. Et
c. u. a. c. c. i. t. i. p. a. n. i. c. i. o. u. e. l. a. t. e. c. r. a. n. e. u. n. o. p. u. e. i. t. t. e. d. o.
l. o. r. a. d. r. a. d. i. c. e. s. o. c. l. o. z. D. i. c. t. A. l. i. s. I. n. u. e. n. i. s. e. m. i.
g. r. a. n. e. a. e. x. t. e. n. s. i. o. i. p. p. i. n. q. u. a. q. z. u. t. p. l. m. e. c. u. e. x. t. e.
s. i. o. e. a. u. e. t. o. s. i. t. a. t. e. a. m. a. f. r. i. a. e. l. e. n. a. t. a. a. q. u. t. p. l. m.
s. i. t. l. i. u. e. m. i. s. e. a. p. p. i. n. q. u. a. e. x. t. e. n. s. i. o. i. s. t. i. p. r. i. s. q. z.
u. t. p. l. m. p. l. e. g. a. t. i. p. s. d. u. r. a. t. o. i. s. e. i. t. a. z. u. n. i. u. e. r. s. a.
l. e. q. z. p. u. c. l. a. r. e. e. t. u. n. i. t. p. o. r. t. a. m. a. x. c. u. c. a. e. i. e. s. t.
i. p. a. n. i. c. u. l. i. s. i. n. t. r. i. n. s. e. c. i. s. i. q. b. f. m. B. a. l. i. s. u. t. p. l. m. s. i. t.

Lura eigrance dicit. Def. dupl. e. q. m. q. s. s.
i. n. d. i. g. z. c. u. r. a. t. o. e. s. f. a. z. r. e. c. t. a. p. e. a. q. s. e. d. a. t. d. o. l. o.
r. e. h. e. e. i. t. c. a. z. a. b. s. c. i. d. e. d. o. Et q. s. s. i. d. i. g. e. t. b. l. a.
d. i. m. i. t. o. s. c. u. s. t. u. p. e. f. a. c. i. s. s. e. d. a. d. o. l. o. r. e. a. d. t. e. p. o.
q. e. c. u. r. a. i. n. d. o. s. a. Et p. l. e. q. n. s. d. e. c. u. r. a. b. l. a. d. i. e. r. e.
d. i. c. t. q. i. p. a. e. s. t. u. p. e. f. a. c. i. e. a. p. u. e. h. e. m. i. n. a. d. o. l. o. r. i. s. t.
i. p. s. i. p. l. i. a. t. o. n. e. Lura t. o. e. m. i. g. r. a. n. e. e. h. a. e. s. t.
d. u. p. l. e. x. u. n. a. u. n. i. u. e. r. s. a. l. q. o. r. d. i. n. a. t. a. d. t. o. t. u. m. o. r. u. m.
E. t. a. p. u. c. l. a. r. i. s. q. r. e. s. p. i. c. i. t. p. r. i. e. z. p. o. r. u. m. Et u. n. i.
u. e. r. s. a. l. q. d. e. c. u. r. a. q. p. l. e. t. t. r. i. p. l. i. c. i. i. n. s. t. r. o. s. d. i. c. t. a.
p. o. t. i. o. e. t. c. i. r. u. r. g. i. a. p. u. c. l. a. r. i. s. h. o. d. u. p. l. i. c. i. s. d. i. c. t. a.
z. p. o. t. i. o. n. e. n. n. d. e. u. e. m. e. d. i. u. e. a. d. c. i. r. u. r. g. i. e. i. s. t. r. u. m.
n. i. s. i. s. e. d. a. t. o. d. o. l. o. r. e. D. e. d. i. c. t. a. t. a. i. u. n. i. f. a. l. i. q. z.
i. p. u. c. l. a. r. i. s. d. i. c. t. D. e. f. i. d. i. g. e. t. o. b. s. u. a. t. o. e. r. e. g. i. s. l. i.
e. u. t. i. n. s. o. d. a. d. i. x. i. m. D. i. c. t. R. a. b. i. g. a. p. r. i. c. t. a.
s. u. o. z. a. f. f. o. r. t. i. m. o. z. p. a. r. i. e. t. i. b. f. o. r. t. e. s. d. o. l. o. r. e. s. u. t.
e. m. i. g. r. a. n. e. a. e. x. g. r. o. s. s. i. t. i. e. s. a. g. n. i. s. l. f. r. i. g. o. r. e. i. i. n. t. e.
r. i. o. r. i. u. s. p. d. e. s. t. p. o. r. u. n. i. p. u. r. i. p. c. i. b. a. l. c. u. z. c. i.
b. o. t. e. o. s. i. n. u. a. t. a. d. i. n. t. o. r. i. o. m. a. i. s. f. e. s. t. o. t. c. e. s. s. a. t. e. o.
r. u. d. o. l. o. r. c. a. l. i. t. a. t. e. t. s. b. u. l. i. t. a. t. e. u. i. m. t. o. f. a. c. p. a.
n. i. s. u. n. o. i. f. u. x. t. f. a. r. c. u. u. n. o. q. z. e. x. s. b. u. l. i. t. a. t. e.
u. i. m. p. u. r. i. q. m. i. x. t. i. c. u. c. i. b. o. a. s. c. e. d. i. t. f. u. m. c. a. l. i. d.
a. d. l. o. c. a. d. o. l. o. r. i. s. e. x. q. u. o. i. p. u. b. u. s. o. i. u. z. m. i. b. z. o. z.
d. o. l. e. n. t. i. a. e. q. u. a. l. c. a. l. i. t. a. s. g. n. a. t. t. a. u. g. e. t. i. p. a. a. b. s. z.
f. u. m. o. s. i. t. a. t. e. q. p. o. r. o. s. c. o. p. a. p. i. t. t. s. b. u. l. i. a. t. h. o. r. e. s.
s. o. l. i. d. a. t. o. s. i. i. p. i. s. t. g. n. a. t. s. o. p. u. l. l. o. g. u. t. c. a. l. e. f. a. c. i. t.
m. i. b. r. a. c. i. r. c. u. a. d. i. a. c. e. n. t. i. a. m. i. b. r. o. d. o. l. e. n. t. i. t. z. d. i. l. a. t. a. t.
c. o. p. p. o. r. o. s. t. z. r. e. s. o. l. u. i. t. q. t. e. t. u. s. i. n. i. q. d. d. o. l. o. r. e. p.
s. t. a. t. b. n. o. i. a. b. e. t. e. q. u. a. l. c. a. l. i. t. a. s. g. n. a. t. e. s. u. p. 6.
e. p. i. d. i. a. z. D. e. p. o. t. i. o. e. d. i. c. t. A. u. i. c. u. r. a. e. s. t. o. r. a. t. z.
s. o. l. o. s. p. u. o. i. t. u. t. p. s. e. c. e. s. s. u. z. t. c. r. i. s. t. e. r. i. a. t. a. u. r. a.
c. i. t. o. a. d. f. r. i. u. s. u. p. t. a. l. i. e. r. a. t. m. a. l. e. q. p. l. o. i. s. c. u. r. e.
s. o. l. u. i. t. o. e. r. e. s. i. d. u. i. d. e. r. e. l. i. c. i. t. z. q. f. o. r. t. i. t. a. t. o. e. c. e. r. e. b. r. i.
q. o. i. a. q. u. e. i. u. t. t. a. z. i. n. c. u. r. a. u. n. i. u. e. r. s. a. l. i. q. i. n. p. r. i. c. u.
l. a. r. i. D. e. i. n. t. e. r. i. o. e. i. t. a. q. z. a. d. e. u. a. n. d. u. d. i. c. t. D. e.
s. u. e. S. i. p. e. c. c. a. t. u. f. u. e. r. i. t. e. x. p. r. e. l. a. n. g. u. i. s. s. i. o. i. a. m.
c. o. f. e. r. r. e. d. i. x. i. m. S. i. h. o. e. x. p. r. e. c. o. l. e. f. u. e. r. i. t.
p. e. c. c. a. t. u. e. u. a. b. i. m. c. a. t. p. o. s. t. q. z. d. i. g. e. s. t. i. m. u. t. r. a. q. z.
p. r. e. e. i. s. f. b. u. l. e. t. g. r. o. s. s. i. a. u. l. q. t. e. t. a. i. c. a. p. i. t. e. t. c. o.
t. e. t. a. i. n. t. o. r. o. l. a. l. i. q. u. o. a. l. i. o. m. i. b. r. o. u. l. u. t. r. a. q. z. p. r. e.
e. i. t. f. c. a. q. t. e. n. e. t. l. o. c. u. c. a. e. a. n. i. u. s. t. e. a. q. t. e. n. z. l. o. c. u.
c. a. e. q. u. i. d. e. t. Et h. i. b. a. c. e. u. a. n. i. o. z. f. a. c. i. e. m. c. u. m.
a. u. x. m. e. d. i. c. i. a. z. q. u. a. z. p. p. e. t. a. s. e. h. f. a. c. e. s. u. t. r. a.
q. z. p. r. e. c. o. l. e. r. e. e. u. a. r. e. e. x. q. b. e. a. q. f. r. u. c. t. u. s. t. i. f. u.
p. r. o. m. i. r. o. b. f. c. i. t. r. i. n. o. z. t. i. f. u. r. i. o. a. l. o. e. s. i. a. q. e. n.
d. u. i. e. t. y. e. r. a. t. s. c. a. m. t. s. i. l. l. a. s. u. p. Et s. i. p. e. c. c. a. t.
m. a. f. r. i. a. s. i. l. i. c. a. l. m. i. l. i. c. a. s. i. l. i. c. u. a. b. i. m. c. a. c. u. e. o. q.

enat utraqs pte ei. **Dix.** Raf in dionib.
Lura ei? e f. oia cephalice sup l' alterius uene
scdm can in uniuersali curatōe supradco. et
lei fca nāe. f. i colica. Et si fit ab humorib?
fris l' uaporib? ab eis elenatis. Lura ē cū ye
ra ruffini. et h mār in mlicis et cū pils cochi
is mār in flicis. **Dix.** gal. ut p? pōit qnē
tis pmeditare in emigranea. si indiget paties
fioia nel laxatōe. et qd hōr ē educēd? sup et
fac illud. **Dix.** A. Luraqz piod? adest. qz. f.
nostr porisimum in primo uetup ex consue
ta ei? piodicatōe o: ut purget corp? an ipm
.f. por? ut ei? p bibeat aducnt? l' saltē retarō
tur et reitrat ei? uehemētia. qz si p hāc mā pre
uisione por? nō tollit aduēt? postqz supue
rit et purgare ipm o: si purgatōis affuerit in
digētia et mltō magis i ipō por? purgare o:
si n fuerit cū purgatōe puerū. Et in emig
nea qd nēcia ē puelaris cō capitis cū caput
gus et alio. pmissa tamē uniuersali purgatōe
Et dix. ga. ppsa cura emigrance ē incidē
.f. f. omare uenā frontis et nās. **Dix.** Alex.
si ch emigranea hōac? cōicat uōr? ē puocan
d? .f. ch eo qd quēt mae ei? et exēplificās de
educētib? fū. dix. ch oximelle et pīpe. aut cū
oximelle poris et raffa? nutritio cū elio nig?
et hoc ualē ē in hōre mlico. Etone itaqz
pcedere minorati mā emigrance ad o? tra
bat oib? mōis attractōis ad diuersū dēis su
pra. **P?** chonē. f. taz cā q fit an por? qz ē
cā q fit in por?. **Dix.** A. pmutet? .f. cap
tis l' stomaci uel alieri? mēbu nel etiam ion?
corpis qdēqz hōz fuerit in cā et redueatur
ad pponē nālez ei. Ne sit cā reaggregatōis
māe. Et calida quidez pto recu ficez cūz
frigidis et frigida cūz calis similitur etiaz in
alio. **Horat** q an por? et cū i ipō poris
mo in principio si mā hōralis uel uaporalis
aliūde ascendit ad caput ad pibendūz por?
et eius augmētūz debem? ut supra caput re
pellētib? in mā quidez calida frigidis stip
cis. in frigida uero stipicis iunctis alieu ca
liditāt. Et de hys quidez que nātem in ca
lida est ut cūz ipis frigidis stipicis aliqua
resoluentia leuiter misceant ut cūz caliditate
sua faciant ea penetrare et consolent. **Dix.**
Aut. iunant cum enchaustro scriptorū linito
super partes in qua est emigranea. Et enim
frigidūz stipicūz unde alterat malā pponēz
calidam et probibet aduentūz materie. Et
Des. de hoc dixit auctoritate democriti. Re
cipe ex fece attramē fici siue enchaustri cū
quo scribitur et dissolue conterrēdo cum ace
to multe fortitudinis et cum octaua parte ei?
de opto et elaboretur multūz in contritione
eius licet per dies et linitur ex eo super tum
pas et stringatur fortiter super ipm et hoc adē
etiaz adduxit. **Auf.** **P?**mo cōtinētis dixit
Rafis precipias patienti emigrancez calidaz
intrare balneūz et inclinare caput super aquā
calidam et instilletur naribus oleū de fisticis
qz mitigat dolorē eadē hora. Et b? quēt
in pōcessu minorata et repulsa. et tracta ad
diuersūz mā. et tu qdē nosti ex can. genēali p?
pū? resoluitua cē mīscēda cū repulsiu. f. z p

cessus qdatiōis in eis donec puētiatur i statu
ad resolutina pura remissa tū in mā calia. Et
dix Raf. p? qnētis. si mā emigrance fūit
mituz sicca istille narib? oleū cucurbitinum
dulce. Et dix melior cura ad emigrancez ca
lidas ē dare patiēti in mane ponē madesfactūz
in accro linsato. et hoc maxie si in cā fuerit co
lera hōaci. **Dix.** De auctoritate Silu zach
rie. si hōac? ē in cā. detur ei infusio corisan
dri et psilly in matutinis. et hoc post mundi fi
cationes et affidue. qm confert. **Dix.** Raf
in diuisionib? curat eaz affiduatō acceptōis
corriandri et zubarī et psilly in matutinis.
Dixit Gulielmus sumat omni mane de aq?
q sic fit. **B.** coriandri et psilly. an. z. ii. et zu
bari. z. iiii. pistentur et bulliāt simul aliquā
tulū et coletur. Errant autē Gulielmus depi
statiōe psilly. qm debet poni in infusione uel
decoctione integram. quia medulla eius acu
ta ē et ulceratā ē. In emigranea uero a mā
frigida post purgatōē ante porisimūz et in
porisimo. qm frigiditas nō ē inuenta. **Dixit**
Auric. confert crocus. est cū in croco reso.
aliquis et stipicis et maturatio et dolo
ris sedatio secus esset in cā calida. **Dixit**
enim Raf. ut primo ponit qnētis si hōre
colerici fuerint in stomacho mādificetur cūz
yera et ponat in ea parū croci. f. minus qz re
cipiat recepta eius qz dixit ipse crocus gene
rat soda. Et ex iunantibus in cā pōdicto ē
emplastrūz ex ruta et menta cum uino et oleo
zof. **Dixit** Desic. auctoritate ipo. **B.** gra
noz lauri. p. i. olubani. p. i. musce. cūz aqua
post ipoz tritūz et iunctūz et line sup locūz. **Ra**
dix bettonice in aqua decocta ad psumptōes
duaz pūz aque līnat sup frontēz. Et folia
eius trita capiti supposita tollūt dolorē eius
et maxime frontis et oculorū mirro modo ut
experientia dicat. qm mirra terit cum oleo et
emplastrat inde caput. cōuenit dolori capitis
cūz cā ignorat et ē res experta. In frigi
diori uero mā. ualeat empim ex bacis lauri
folijs rube et sinapi. Aut cūz euforbio pīrezo
et sinapi et sitibus resolutiuis mituz calidis
Dixit Raf. ut primo ponit cōtinētis. feci
multosqz medicinā ex euforbio tū et mibit
muscū cū eo. et erat euforb. decima pō ceteri
facti cum oleo aliquo subtili. et unxi ex eo p
scu in qua erat emigranea. et cessauit dolor.
et si dissoluitur in oleo. dicto euforbium et in
stilla in aures ptes dolentis mirabiliter con
fert. et si euforbū decima pō olei. Et di
xit non pōt curari hic morbus neqz claus
siue ouum nisi cum reb? multe caliditatis. Et
ideo aliquā necessariū est deuenire ad rubifi
cationē. **Dixit** eim Rafis. si nulla cura uide
tur conferre fiat emplastrūz cū sinapi. Et im
Raf. in libro de simplicia medicina. Emula. f.
pistata puenit emigrance et sode cronice. cūz
curatur cā ea. si cū emplastris rubificatis
Et Aui. ē docet apponere epim rubificatiū
et aliquā necessariū est uellicariotum cum cas
sardib? Aui ponit ad emigrancez emplastrū
efficax acceptum a muliere qd sic fit decoquū
tur radices cucumeris asinini. et abstinendum
in oleo et aqua donec dissoluantur et embro

centur pars dolorosa ex illis oleo et aqua ca-
lida et ex fece fiat epim dix ei. B. q. illa mu-
lier sanabat emigranea siue ceti cu febre siue
siue febre quocienscuqz admistrabat ipz dix
A. du admistras ista cala inungas lacertos
tipoz prius dolorose cu digitis tuis. f. frican-
do et cu madili aspero. qm tuuat ad petradu
Et Sal. dix. x. m. m. n. no extedatur farma-
ca p tota fronte s. solida i patete p. clia. dix. Bilb.
da libe succu abrotani. et sup cap p. theco-
ricon epicon et yeru. f. m. o. epi semen abrota-
ni. bibitu et limitu cu oleo remouet frigiditate
capitis et sili. si dola bibita et limita et l. x. m. u. z.
frigidu cu ciere stercois colubini e ad b. po-
tes ualid. Dix. Bilb. ungant nases et aures
cu oleo de spica l. d. castoreo l. cu oleo d. lilio
l. q. dissolutu fuit castoreu l. enforb. Et in sa-
ma pferat in hac cura qd qz dea sut in c. p.
cedere in cura out et q. d. d. e. i. c. e. q. n. i. cu-
ra sob croice. De instrumto cirugie dix. al. si
soda pleuerauerit et fortior fiat n. z. ullo mo re-
moueat et tunc ne eger uis. a. i. t. a. t. et ne aq.
ad oculos descadat. tipoz artarie sut icidede.
Dix. Raf. i. d. i. s. i. o. n. i. b. q. n. pleuerat emigranea
et puenit oculo tenebrositas. o. z. t. u. t. c. i. o. s. u. e.
curra i. m. e. d. e. d. o. artaria et cauterizado et si n.
facies ipz icurrere alinuaz et d. r. u. c. t. o. e. z. u. l. i.

Cap. i. q. m. de soda cronica teporalis.

Eda cronica teporalis si
ue diuturna d. illa
cui tepa uniuersalia et p. clia
ria logo tepa durat d. cui casu dixit. B. scias
q. dolor tepalis aut sit pp. f. l. a. u. t. p. p. m. l. i. a. m.
aut pp. d. b. i. l. i. t. a. t. e. capitis aut pp. a. p. a. c. i. i. c. i. p. i. e. s.
idurari aut qd iaz e iduratu. et e illud qd est
p. l. m. f. de dolore tepali euicente a p. d. e. s. c. a. i. s.
suple et q. n. z. f. i. t. a. c. o. l. e. r. a. g. e. s. s. a. Dix. Her. super
9. al. ca. q. z. p. l. o. g. a. t. et no curat. e. p. u. i. a. t. t. r. a. c. t. i. o.
cio h. u. o. z. aut uapoz ad caput. suple aut p. u. i. a. t. t. r. a. c. t. i. o.
noua generatio ipoz i eo. Dix. Sal. ut p. b. e. f. q. u. i. e. n. t. i. s. b. m. o. r. b. a. c. c. i. t. f. m. p. l. i. m. e. x. f. r. i. g. i. d. i. t. a. t. e.
f. c. u. m. a. q. m. a. u. t. p. l. m. e. f. i. a. g. r. o. s. s. u. t. m. a. r. i. e. i. n.
o. u. o. t. e. m. p. o. r. a. l. i. e. m. i. g. r. a. n. e. a. t. e. p. o. r. a. l. i. D. i. g. a.
generis huius doloris nota habentur ex rela-
tione egru et astantium. q. diu est q. cepti do-
lere. Et signa quaruncuqz spetiez eius nota
sunt ex hys que dicta sunt supra. Cura bi-
sode non diuersificatur a cura sode prouenie-
tis a mala complexione cum materia in in-
tombus curatiis. sed eisdem impleri debet
et similiter triplici perficitur instrumto. In
materys tamen auxiliorum et maxime loca-
lium differt hec cura ab illa ut in hac ma-
terie auxiliorum summantur magis intense
qua itatis. De dieta dixit Auic. Attil
est adeo ta coueniens sode temporalis q. tra-
quillitas. f. anime et corporis. maxime capi-
tis et membrorum superiorum debet enim
patiens cum capite quiescere et suauiter
sitare illud eo situ secundum quem minus
doler. et dimissio totius quod mouet. f. om-
nis partis corporis q. pot. moueri sicut ma-

nuu et pedu a motu. q. dicat no moueat s. fm
uniuersu corp. q. leat. l. dimissio toti. qd mo-
uet. f. ois exercit. monentis h. u. o. r. e. s. m. a. x. e. i. n.
capite siue ill. d. exercitium sit corporale siue
si de sicut dimissio corpus cogitatis et rel-
quoz. f. a. i. e. p. a. s. s. i. o. n. u. l. r. e. l. i. q. u. o. z. e. x. t. e. r. i. o. z. s. e. l. i.
b. i. l. i. m. o. n. e. n. t. i. s. i. p. s. a. t. h. u. o. r. e. s. s. i. c. e. f. o. r. t. i. t. u. c. l. a.
moris et sonit. siue strepit. et aspect. splendo-
ris et fortis luis. L. ouenit. n. p. d. i. c. t. a. s. e. r. u. a. r. e.
ta in p. n. ut no sit ca. augmen. et q. et i. p. r. o.
cessu capite d. b. i. l. i. t. a. t. o. et no potente tollerare
motus p. d. e. o. s. c. o. r. p. o. r. e. o. s. a. i. a. l. e. s. Et dix.
Auic. scias q. cibi acetosi suple et eis siles.
q. frigidu n. p. u. e. n. i. u. t. p. a. t. i. e. n. t. i. b. s. o. d. a. f. c. r. o. n. i. c. a.
q. talis soda ut patuit p. m. fit d. m. a. m. l. i. t. u. s. f. r. i.
g. i. d. a. p. p. q. d. c. i. b. i. a. c. e. t. o. s. i. e. t. f. r. i. g. i. d. i. n. p. u. e. n. i. u. t.
ei. r. o. e. t. d. e. a. c. e. t. o. s. i. s. q. u. t. p. l. i. m. b. s. o. d. a. e. d. o.
l. o. z. p. a. n. t. u. l. o. z. c. e. b. u. q. b. a. c. c. e. t. o. s. i. t. a. t. e. n. o. c. e. t. q. z.
c. i. b. i. a. c. e. t. o. s. i. n. o. p. f. e. r. a. t. o. i. b. u. i. n. s. o. d. a. s. i. u. e.
s. i. t. a. n. t. i. q. s. i. u. e. n. o. s. i. u. e. s. i. t. d. e. m. a. c. a. l. l. a. s. i. u. e. d. f. r. a.
e. o. q. m. e. b. r. a. n. e. r. u. o. s. a. e. t. p. a. n. t. u. l. o. s. a. l. e. d. u. n. t. a. b.
a. c. e. t. o. s. i. s. Subdit Auic. n. i. s. i. s. i. t. s. o. d. a. b. p. p. c. o. i.
t. a. t. e. s. t. o. m. a. c. i. f. u. t. c. i. p. l. i. t. e. r. a. e. x. c. o. l. e. r. a. s. i. u.
e. n. t. e. a. d. i. p. m. n. a. i. n. t. a. l. i. s. o. d. a. c. i. b. i. a. c. e. t. o. s. i. p. u. e. n. i. t.
u. n. t. q. z. p. p. a. r. a. t. o. s. s. t. o. m. a. c. i. e. t. c. o. r. r. u. g. a. t. e. t. p. o. r.
t. a. t. i. p. m. Et sic p. h. i. b. e. t. e. f. f. a. x. i. o. n. e. m. e. x. p. a. d. i. p. z.
a. p. l. i. e. t. c. o. r. r. u. g. a. t. i. p. a. z. c. o. l. a. z. s. i. u. e. t. e. p. u. n. e.
u. i. d. i. x. Raf. S. u. m. a. r. i. e. i. b. m. o. r. b. o. q. u. e. i. p. a. u.
c. i. t. a. s. c. i. b. i. e. t. m. i. t. t. u. d. o. s. o. p. n. i. De instrumto po-
tioris in intetoe ad ehandu sciendu e q. m. b. i. l. e.
m. e. l. i. i. n. h. a. c. c. u. r. a. q. f. r. e. q. u. e. n. s. b. i. s. o. n. i. p. e. c. c. a. t. i. s.
d. i. g. o. et freques ei. e. t. o. c. u. m. m. e. d. i. c. i. s. b. a. o. r. i. i. l. l. i.
p. u. e. n. i. e. n. t. i. b. et loco ei. i. n. q. b. g. r. a. d. a. t. i. z. f. i. a. t. p.
c. e. s. s. u. s. a. d. e. b. i. l. i. o. n. i. b. a. d. f. o. r. t. i. o. r. e. s. Et hoc ta i.
e. u. o. n. i. b. u. t. i. b. q. p. r. i. c. u. l. a. r. i. b. a. c. a. p. i. t. e. Dixit
pau. p. l. l. e. m. i. r. a. b. i. l. e. q. b. n. r. e. p. u. n. t. s. i. l. e. s. a. d.
e. m. i. g. r. a. n. e. a. t. e. s. o. d. a. e. g. r. i. t. u. d. i. n. e. s. f. r. a. s. a. n. u. q. z.
c. a. p. i. t. a. s. B. p. i. p. e. c. o. l. l. o. q. n. a. l. o. e. s. e. p. a. t. u. c. i. d. y. a. g. i. e.
d. y. b. d. e. l. l. y. c. o. m. i. c. u. z. e. l. i. t. n. i. g. r. i. a. n. 3. i. e. a. r. o. z. b.
m. i. r. r. i. a. n. 3. 5. p. f. i. c. i. a. n. t. c. u. s. u. c. o. c. a. u. l. u. d. o. s. a. u. r.
5. Et Auicola. i. n. s. u. o. a. n. d. o. t. a. r. i. o. p. o. n. i. t. p. i. l. i. a. s.
a. r. a. b. i. c. a. s. a. d. d. o. l. o. r. e. c. a. p. i. t. i. s. a. n. t. i. q. u. a. e. t. s. i. p. c. e.
t. a. a. n. o. s. d. u. r. a. u. e. r. i. t. q. s. i. c. f. i. u. t. B. o. i. u. m. m. i. r. o. b.
r. o. i. r. a. b. r. a. d. i. c. u. m. a. s. a. r. i. r. a. d. i. c. u. b. b. a. i. o. n. e. m. i. r. r. e.
m. a. s. t. i. c. i. s. a. n. 3. i. d. y. a. g. r. e. d. y. 3. y. a. l. o. e. s. e. p. a. t. u. c. i.
3. q. u. a. m. o. r. c. r. o. c. c. a. s. t. o. r. e. a. n. 3. i. p. f. i. c. i. a. n. t. c. u. z.
s. u. c. o. f. e. n. i. c. u. l. i. D. i. c. u. t. c. u. r. a. s. o. d. c. r. o. n. i. c. e. h. z. g. e. n. e.
r. a. z. d. u. a. s. i. n. t. e. r. i. o. e. s. p. u. e. n. i. e. n. t. i. s. i. n. e. a. q. u. a. c. u. q. z.
c. a. f. u. e. r. i. t. f. c. h. o. n. e. m. et d. i. u. e. r. s. i. o. n. e. m. i. g. u. i. s. B.
d. e. e. i. s. n. o. e. x. p. l. i. c. a. u. e. r. i. t. i. n. f. e. a. m. a. f. r. i. g. i. d. a. s. z.
i. n. f. a. c. t. a. a. m. a. c. a. l. l. a. D. i. x. i. t. e. n. i. m. o. z. u. t. s. o. l. l. i. c. i. t. e.
r. i. s. i. n. c. u. r. a. t. i. o. n. e. c. o. l. e. r. i. c. a. r. u. m. i. n. a. t. t. r. a. c. t. i. o. n. e.
m. i. x. a. d. i. n. f. e. r. i. o. r. a. s. a. l. t. e. m. c. u. m. c. r. i. s. t. e. r. y. s. c. a. l. l. i. s.
i. a. c. u. t. i. s. i. n. q. u. i. b. u. s. e. n. i. r. u. s. a. t. t. r. a. c. t. i. o. n. i. s. a.
c. a. p. i. t. e. et a. m. e. b. r. i. s. e. t. c. o. i. c. a. n. t. i. b. c. a. p. i. t. i. m. a. m.
Et ex h. o. m. i. s. c. r. i. s. t. e. r. y. b. u. s. i. n. h. o. c. d. i. x. i. t. Auic.
e. i. l. l. u. d. i. n. q. u. o. p. o. n. i. t. d. e. o. c. t. i. o. t. u. r. b. i. t. e. a. g. a. r. i. c. i.
i. n. q. u. a. d. i. s. t. e. m. p. e. r. a. n. t. y. e. r. e. f. m. a. g. n. e. e. t. i. l. l. i. a.

Fecit aut hoc solus in colerica soda cronica
ca. Auic. q. eio et diuersio s. p. m. p. u. e. n. i. u. t. i. n.
ea q. i. p. a. f. m. p. i. m. p. u. e. n. i. t. p. e. r. u. i. a. d. e. f. l. u. x. u. n. o.
b. a. b. i. l. i. u. s. et f. a. c. i. l. i. u. s. p. o. t. e. u. a. c. u. a. r. i. e. t. d. i. u. e. r. s. i.
m. a. x. i. m. e. q. u. a. s. i. t. s. u. b. u. l. i. o. r. f. a. r. e. et m. i. l. i. i. p. s. e.
e. n. i. m. p. p. s. u. i. g. r. o. s. s. i. t. e. i. n. e. p. t. e. s. u. n. t. c. u. a. r. i. e. t. d. i.
u. e. r. t. i. et m. a. x. i. m. e. q. u. a. s. i. t. n. c. u. r. a. r. e. h. a. t. p. u. i. a. d.
s. u. p. s. z. p. u. i. a. g. e. s. t. i. o. i. s. i. n. c. a. p. i. t. e. Et f. o. r. t. i. s. s. e.

fecit. Et qz ex eo qd patuit ista soda raro fit
a ma colica. et sic min^{us} uidebatur ei quoniam
etio et diuersio. ne g^o qd crederet hoc d^o ipse
explicuit in ea. Et sicut. Et qz ut fortiter f.
dicta cristeria attrahunt. ut. f. bñ attrahant
ma ut qz ut fortiter. f. cap si recipit vapores
ne recipiat. et si generat buore malu ne gene
ret l' fortiter. f. infirmu sep s'btinendo facili
diuersiones et etiones donz curari possit.

Et dixit ex reb^{us} fortib^{us} i attractioe m^oz so
da ad isferiora i uigilate ex soda. i. i patiete u
gilias pp soda e fricatio sup extremitates pe
da qz m^oz dormit ipm paties soda. Et
qz sit ei^{us} assiduatio i pedib^{us} donz resoluat
soda pilla fricationem. Ita m^oz fricatio d^o ef
se fortis. si ca sit buoralis l' mediocritis si ca
sit uaporalis. fricatio aut leuis pedu qz idu
cit sopnu iducendo quedā modū dilitie. et sic et
qz fert. Dixit. Et qz iucis soda i capite suo pmuta
ri. f. d^o pte ad pte ul' f^oz p^odos. quā frig^o. fac
tis l' mediciaz sedat. ex q^o significat qz mā e
calia fortitan f. oia et uetole. f. cu scari ficatōne
sūt et necessitate. et h^o e qz eiant mās facientē
soda et p^ohibet ne assiduatio doloris i capite
fiat supfluitates ab ipo trahendo. Ex q^o dicit
accipit aliq^o qz aliq^o lōgo tēpe passus fue
rit soda d^o f. oari et qz uis ca qz iacta sode non
fuerit saguis. Dixit. Raf p^o qz uetis. si plōge
dolori f. omet uena frōtis l' nali. Dixit filagori^{us}
f. oia uene frōtis et uetole apposite capiti et i
feriorib^{us} extremitatib^{us} iuuat cu qz uult ut ei^{us}
soda recedat. et nō reuertat ad ipz. debet ei
fieri p^oclares et oies capitis cu cap^o puzus
massicatio. qz sterustozus et gāgarismis. Dixit
Sal. sue cucumeris asimini cu lacte narib^{us} i
nullat^{ur} quet. P^o qz uetis d^o raf. accipe fūcā
radicū excoctatāz biete. et istilla tres aut
tas in naref et mltā quet. Dissoluat u^o pilla
dyacostorea cu succo maiorane et narib^{us} astra
bat aut dissoluat i illo succo puluis f. o. ex ca
storeo ello albo et euforbio et narib^{us} attraba
tur aut si at ide stulla siue licinia pua qz in na
res mittatur usqz ad radicē nali. De itentione
ad diuertēdū. dixit raf. p^o qz uetis. fiat scari
ficatōes supra nucā. Et dixit qz fert ponere uē
tosas cu scari ficatōe supra qz mltā qd tñ fa
cere nō quet nisi mltā eūto corpore et capite
et p^omissis diuersionib^{us} trahētib^{us} ad isferio
ra mā exñte l' tra craneū. tñ ei diuertit eā ad
extra craneū et eūat. De curatōe aut plocalia
dixit Sal. z^o mitemiz in cronicis cefalargicis
dispoib^{us} necessariū sit radere caput l' ualō de
pse tondē illud et sic eplastrā asferre cerota. et
būida epithimata et embrocās eplastrā qdem
et cerota capiti abrafo. bumida uero hys qui
breuissimos hñt capillos. dixit Raf primo
cōtinētis inueni in. xi. de inuamētis. mltroz
qz oz patientē soda facere abradit caput. Dixit
Aluc. si uis uti epithimatis et eplis et egritudo
est fortis temporalis siue calida siue fugida.
oz ut caput radatur. Raz ex hoc inuamē
tuz asferit ut mediet^{ur} p^o hñs pēret et fortius
impmat et fortis eoz impfio extigitur quia
est fortis fortiter aut nō impmerent phiben
tibus capillis approximationē eoz cuti et
sic capz pēratōes et pōzundū. Et dixit Aluc.

ex eis que ad h^o inuāt e coronario sincipitis
aut cu massa. f. p^ois aut cu lana siue alia re ut
stupa l' p^ois. Et h^o pp tres cās p^o e ut res s^o
tilco. i. būde fluide qz sup cap effudat retineā
tur et nō fluat et retēte suā exerceat opōnē. z^o
e ut cēbz ipfap. p^opleat eūcatōes. Et z^o est
ut eap hñt nō expoliet et adnichilat aer ue
lociter. Et dixit Aluc. cu uis ponē supra cap
aliqd cur^o hñs pēret ad isferiora cranei nō e
tibi necituz nisi āteri^{us} cēbz. i. āntioz p^o capiti
tis et ubi e coisura coronat^{ur} et ap sincipit^{is}. naz
apud utriqz istoz locoz qz fidit^{ur} d^o pēratōe
et qz pēret et h^o pp qz mltā cranei qz e uia
pēratōis ei^{us}. In posteriori h^o cēbz qm os
qd ipz pūnet e duri^{us}. nō pērat ad cēbz illū
qd pērat e nēce. qz si i h^o elaboret. f. p me
dicū i apponēdo remedia i posteriori capis et
h^o p t^opis diuturnitatē iteratis mltis uicib^{us}
iteratis remedijs. nō puenit d^o Aluc. inde
inuanitū. qd addat supra inuanitū qd sit app
riman^{ur} remedia in āntioz. Et tō i h^o nō el
bozet mediet^{ur} f^oz sit qz pte āntioze et tōiōe
sincipitis. aut tēsiōe et tūc exponat^{ur} et. p. i. tē
sione. i. ubi sincipud magis tēdit^{ur} et elenat^{ur}. qz
illū e qz mltā coronat^{ur}. Amph^o dixit. Al. si
mā remediū ab e^o apporximādi e frā et fuerit
apposita i posteriori. asferet cēbz nōcūmā
in pncipio nuce et neruoz qz nō idigem^{ur}. qd
nō asferit ex apporximādi ei^{us} in āntioz. Dicit
qdā p^oda bēre hñtāte qm mā morbi eēt i toto
capite et i media pte et i āntioz. Et qz eēt in
posteriori pte tātū tē opozterz ponē remedia
medie pti capis ut in cōmissura coronali. Et
eēt in pte posteriori. nō aut in āntioz i qz mlt
fura pncipabili qz nulla uirt^{us} eoz aut pua uol
de trāsiret inde ad posteri^{us} cerebz. Et sic d^o
cūt auctozes exerce ut infra patebit i cura le
sionū medie. Dixit Sal. z^o mitemiz Remedi
ora localia mā multiformis e. hys qd magis
hys hō min^{us} in frigidare l' calefacē potētib^{us}.
et in frigidatā asferre oz ex hys qz curāt heri
fipilas in cura. nō herfipile posita sūt multa
in frigidatā. Calefaciēti aut pponē oz ex ca
lefaciētib^{us} farmacijs ex qz e. qd p euforbū
pponit. suple et filia. Et ponēs can^o i oleo ap
ponēdo cu farmacijs calefaciētib^{us} dixit oz uti
ad oēs qz calefieri indigēt passīdes oleo d^o oli
uis maturis. Primo qz uetis mediet^{ur} fortis
qz. dolozes frigidos cronicos accipe sulfur ca
store. et baccas lauri. añ. tere et misce cu buti
ro et oleo rof et inūge ex eis petiā et pone su
pra frontē. f. in āntioz pte capitis. Et dixit
bonū e ungere petiā cu kistran et ponere supra
frontē. qm est ualde sufficiens ad calefaciēdū
et subliandū. Dixit Alman. linimentuz ua
lens omni antique cefalee. non solum sup^oin
unctum sed in auribus iniectum. R. euforbū
castore. piperis storacis rutte marrubū añ.
partes equales triturentur et cu uino ueteri
stant troc^o et siccent. et cuz necesse fuerit dissol
uantur in uino ueteri uel oleo castino camo
millino uel simili. et fronti multociens linia^{nt}
P^o. qz uetis medicina qz feres sode multā an
tique et emigrane. R. piperis croci añ.
s. q. euforbū. s. i. stercois columbini siue
Rris. s. i. s. cerantur et dissoluantur cum aceto

.f. fortissio. r. illius. ex eis. f. h. f. Empl. r. uile
.f. farine fenugreci baccar. lauri an. 3. i. cro
ci castorei an. 3. i. sinapis. 3. ii. q. i. co. p. o. r. e. n. t.
cu. f. u. c. o. r. u. t. e. r. m. i. t. e. r. o. l. e. o. a. n. e. t. i. n. o. r. d. c. o. s. t. o. r.
p. o. n. a. t. s. u. p. r. a. c. a. p. u. t. B. a. l. s. a. m. u. s. s. e. p. t. i. e. s. a. u. t. p. l. u. r. i.
e. s. a. u. r. i. b. i. s. i. s. t. i. l. l. a. t. u. d. o. l. o. r. e. i. m. m. i. s. s. u. z. c. a. p. i. s. p. l. a.
c. a. t. f. u. c. u. s. b. e. t. o. n. i. c. e. n. o. u. e. d. i. e. b. m. a. n. e. s. e. i. u. n. o. s. p.
r. a. d. f. r. i. t. a. t. e. 3. i. y. m. i. r. e. u. s. l. i. e. m. i. g. r. a. n. e. a. a. n.
t. i. q. a. r. p. f. u. a. t. a. b. e. a. M. u. m. i. a. s. u. p. r. a. c. u. m. i. n. o. o. p.
t. i. a. e. d. o. l. o. r. i. b. c. a. p. i. s. i. n. e. t. e. r. a. t. i. s. D. i. x. R. a. f.
p. r. i. n. e. i. s. p. o. n. e. s. c. a. n. i. a. p. p. r. i. a. t. o. e. c. a. l. o. r. m. e.
d. i. c. i. e. c. a. l. e. q. a. p. p. o. n. u. t. i. n. b. a. c. s. o. d. a. r. a. l. u. s. m. o. r.
b. i. s. f. r. i. g. i. d. i. s. s. u. t. a. p. p. r. i. a. n. d. e. c. u. d. i. s. b. a. t. o. e. q. z. n. i.
s. u. t. f. a. c. i. e. d. e. i. n. u. e. b. s. u. p. e. a. l. e. f. a. c. t. i. s. l. f. e. b. r. i. e. r. i. b. s.
s. u. p. l. e. n. e. z. t. e. p. i. b. s. r. e. g. i. o. i. b. m. i. t. u. c. a. l. i. s. r. i. t. e. l.
l. e. x. i. t. r. a. f. d. m. e. d. i. c. i. s. c. a. l. i. s. i. t. e. s. e. q. z. r. e. i. s. s. e. r. m. e.
d. i. o. c. r. i. t. e. r. c. a. l. e. p. n. i. t. o. i. b. s. r. o. i. t. e. p. e. a. p. p. r. i. m. a. r. i.
p. a. u. e. n. b. d. o. l. o. r. e. s. r. m. o. r. b. o. s. a. c. a. f. r. i. g. i. d. a.

Lūqz p dca nō pulerit necessariū ē uti ru
bificātibz r nesciātibz. igt. Bāl. 2. m. m. m. m.
nālō cronicātibz sinapīma cap r r. b. u. r. e. Ego
ei dixit tpe hys i qbz aliqz discrasia būda et
frigidā parietibz p. r. i. c. h. s. f. z. s. e. i. p. a. z. l. p. p. f. r. i. g. i.
d. i. a. t. e. h. u. o. z. f. u. g. i. d. o. z. f. a. c. t. i. p. s. i. n. a. p. i. s. r. p. c. a. p.
s. i. a. z. c. i. s. o. f. f. e. r. o. a. u. x. C. a. l. i. s. f. o. r. i. c. i. s. n. o. f. f. e.
r. e. s. E. t. s. b. d. i. t. e. i. s. t. n. q. n. p. o. s. s. i. t. c. o. g. n. o. s. c. e. r. e. d. i.
s. p. o. n. e. f. a. n. s. i. t. c. a. l. a. l. f. r. i. g. i. d. a. r. e. f. u. g. i. u. s. i. t. a. d. f. a.
c. r. a. n. c. o. r. a. f. i. t. a. d. h. e. c. f. a. r. m. a. c. a. r. p. p. t. e. r. e. a. m. u. l.
t. o. n. e. s. p. s. u. t. q. m. m. i. t. o. s. h. o. i. n. z. m. o. l. l. e. s. t. a. t. b. i. d. i.
s. p. o. n. e. s. f. f. r. i. g. i. d. e. u. l. b. i. d. i. s. p. o. n. e. s. f. c. r. o. n. i. c. e.
q. m. p. r. a. u. e. d. i. e. t. a. t. u. r. C. a. f. o. a. l. i. q. c. u. r. o. i. s. t. e. p. e.
d. o. l. o. r. m. i. t. u. f. e. s. t. a. u. e. r. i. t. n. a. r. c. o. t. i. c. i. s. u. t. s. u. p. r. a. d. i.
c. t. u. e. u. r. e. d. u. e. r. i. t. e. x. q. b. e. m. e. B. a. l. i. 2. m. i. e.
m. i. z. q. u. e. s. i. c. f. i. t. B. r. a. d. i. c. i. s. p. e. u. c. e. d. a. n. i. l. u. c. i. e. i. s.
3. y. c. r. o. c. i. m. i. z. e. o. p. y. a. n. 3. i. f. a. c. t. r. o. c. c. u. a. c. e. r. o.
t. e. p. e. f. o. u. s. i. s. i. n. a. c. c. e. t. o. d. i. s. s. o. l. u. a. t. u. r. r. u. n. g. a. t. u. r.
l. o. c. s. e. s. u. s. h. e. n. i. z. c. o. f. e. s. t. i. z. s. o. l. u. i. t. d. o. l. o. r. e. C. o. m.
p. u. i. t. a. u. t. B. i. p. a. c. c. u. m. a. z. r. e. s. o. d. a. a. d. d. o. l. o.
r. e. c. o. l. i. c. a. i. u. s. u. n. a. r. c. o. t. i. c. o. z. r. d. i. x. q. B. a. l. i. g. t. f. i.
i. z. t. e. r. a. p. u. b. i. d. o. c. e. t. s. b. u. e. i. r. e. s. i. n. c. o. p. i. p. u. c. i. e. n.
t. i. e. x. d. o. l. o. r. e. n. o. ē. d. i. s. p. o. s. o. d. a. i. n. u. e. b. e. n. i. u. n. e. c. e. l.
s. i. t. a. t. e. n. a. r. c. o. t. i. c. o. z. d. i. s. p. o. c. o. l. i. c. e. q. z. c. o. l. i. c. u. s. d. o.
l. o. r. q. n. z. p. u. e. i. t. a. d. b. o. c. u. t. p. i. m. a. t. d. e. s. o. d. a. a. u. t. n. o.
ē. s. i. c. i. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. e. u. e. b. e. n. i. u. f. z. p. l. z. l. i. c. z. n. u. e. r.
q. z. d. o. l. o. r. p. o. s. s. i. t. m. i. t. u. i. t. e. d. i. d. o. l. o. r. t. n. c. o. l. i. c. i. n.
t. e. d. i. t. p. l. f. z. p. l. z. c. u. i. u. s. r. o. ē. t. r. i. p. l. e. x. p. a. q. z. m. a.
g. i. s. p. r. a. u. e. m. e. p. o. s. s. i. t. a. g. g. r. e. g. a. r. i. i. n. i. e. s. t. i. s. q. i.
c. e. r. e. b. r. o. z. a. q. z. i. n. m. a. i. o. r. i. q. u. i. t. a. t. e. q. i. n. c. e. r. e.
b. r. o. z. a. q. z. p. e. l. l. i. c. u. l. e. c. e. r. e. b. r. i. n. o. s. u. r. i. t. a. g. r. o. s. s. e.
u. t. i. n. t. e. s. t. i. o. r. i. s. r. s. i. c. n. o. t. a. n. t. a. z. i. n. s. e. c. o. l. l. i. g. a. t. m. a.
t. e. r. i. a. z. r. e. x. h. y. s. q. u. i. n. g. i. t. f. r. e. q. u. i. t. u. s. f. i. e. r. i. c. o. l. i. c. a.
p. r. a. u. a. q. z. s. o. d. a. p. r. a. u. a. D. e. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. e. t. n. a. d. u. s. u.
n. a. r. c. o. t. i. c. o. r. u. m. D. i. x. B. i. l. i. b. i. n. u. l. l. o. d. o. l. o. r. e. c. a.
p. i. n. s. p. o. n. a. t. s. i. p. l. e. x. n. a. r. c. o. t. i. c. u. n. i. s. i. n. d. i. s. p. a. t. o. e. r.
m. a. ē. t. e. f. u. r. i. o. s. a. D. i. x. y. 6. a. f. f. o. c. a. p. d. o. l. e. n. t. i. f.
f. z. a. l. i. q. z. p. t. e. r. c. i. r. c. u. d. o. l. e. n. t. i. d. o. l. e. n. t. i. f. z. t. o. m. s. a.
n. i. e. s. a. u. t. a. q. u. a. i. m. a. f. l. u. i. d. a. l. i. q. u. a. a. u. t. s. a. n. g. u. i. s.
d. i. s. s. u. e. s. f. z. n. a. r. e. s. a. u. t. f. z. a. u. r. e. s. a. u. t. f. z. o. s. s. o. l. u. i. t.
e. g. r. i. t. u. d. i. n. e. r. s. i. u. e. f. l. u. x. u. r. i. t. i. p. o. t. e. s. i. u. e. p. a. r. t. e.
s. u. p. l. e. r. s. o. l. u. i. t. u. r. e. t. i. a. m. s. i. m. a. t. e. r. i. a. d. e. r. i. u. a. r. e. u. r. z.
a. d. a. l. i. q. u. o. d. e. m. u. c. t. o. r. i. u. m. c. e. r. e. b. r. i. e. n. a. t. u. r. e. n. i. m.
b. o. c. m. o. d. o. a. u. t. d. i. u. e. r. i. t. u. r. m. a. c. a. u. s. a. d. o. l. o. r. i. s.
q. z. c. u. r. a. t. u. r. p. f. e. c. t. e. s. i. f. u. e. r. i. t. d. i. s. p. o. s. i. t. o. c. u. r. a. b. i. l. i. s.
a. u. t. s. a. l. t. e. r. e. m. i. t. u. t. u. r. r. p. a. l. i. a. t. u. r. b. a. f. f. o. p. o. m. i. t. u. r.
p. r. i. m. o. c. o. n. t. i. n. e. t. i. s. c. 9. E. t. d. i. x. i. t. R. a. f. q. B.
q. u. i. t. a. t. o. z. i. b. a. c. p. r. e. d. i. x. n. o. s. i. n. t. e. l. l. i. g. e. r. e. d. b. c. m. u. l.

boc eē uen. si ex apate sanguis doluerit cas
per hūiōibz crudis aggregati i eo Si hō do
luerit ex grossa uērositate istaia l' sūguie aut
cola rubea pāguia l' ex q'ne frā aut pessimis
ulneribz aut alus apatibz sanitas alz plegē.

De itēōe ad correctōez accētiū dīx. Aut.
qñ sode tprali associat ex lesiōe accētiū ipedi
ēa declina i tus regle ad illd. qñ fortasse erit
illud accētiū cā augmēti sode. sic nūgile. nā cū
accētiū p. sode. dēn fūit fortis sūt cā augmēti
sode. qz ut rēduas eas ēbrocan' cū hys q
sūt sūt oleū de cucurbita et d' salicibz r nenu
fare. r sic lac odorificatū cū cāfora r reliqs
silibz odoriferis ut sādā r uol. Cāfora. n. l. z
sua siccitate faciat uigilias sola. pmi pta tñ la
eti qz p ipz tollit et siccitas facē sōpniū cū sua
friditate q reānet r pfortat cēbz sua aromati
citare. Et dīx. Aut. qñz ē nēcūz i sode cū u
gilys ut papp stupefacias r dozire facias. p
qñnētiū ad sode r uigilias. B. crocū r mirrā
r opū r sem iusgami nigri r corticē radicuz
mādragore an. tere r isorma troc cū fūco lac
tuce r cū expedit dissolue unū cū dēo fūco r il
lini ex co cap. Dīxit Bilib. i sode cū febre q
applicat' exteriū epā r sūta dōbē cē calā si
mā fuerit frā. l' tepida si fuerit calā. Et nē ē fa
cien' fōmātio l' locio capitis aut pedū nec i
ducen' ē sternutatio nisi in declinatōe. De in
strumēto cirugie. notan' ē. qz qñz ē nēcē cau
teriū facē sup qm sūta coronali r qñz ut fiat
laqus in collo et qñz incidit' artarie uimpoz
et qñz pforant' aut scarificant' aures. Et dīx
Bilib. in dolore capitis inueterato facio duo
cauteria sub auribus et qñz facio duodecim
cauteria circa capud.

Ca. 19. de debilitate cerebri.

Debitas cēbri qñz accipit lāge
p debilitate oīuz hūmū suaz
alaliū et nālū. r qñz sūt i stricte
p debilitate alterius gēis hūmū
suaz. f. aut alaliū aut nālū. Et debilitas qd h
tūū nālū cēbri māt digestie pduc ad mltipli
catōez supfluitatū p uia qgestiōis i n ipō cere
bro q sūt cā apatū aut reumatū aut reli qruz
egritudinū mālū capitis. Debilitas fō hū
tū alaliū cerebri pduc ad lesiōes opōnū moza
lū. ac ēt monuaz et utraqz debilitas pduc ad
hū facile recipiat cerebz ipresiones impuim
tū ēt debiliū et remisse. Et debilitas qd mē
bri cūuscūqz grece dī a' roma r lūne inuali
tudo l' ibecillitas. Debilitas cerebri seqt ad
oēz egritudiez ei. ois. n. egritudo debilitat h
tūū. Uex egritudines cēbri qñz sūt māifeste
medico qd auctores pba ordinauerūt capla
Et qñz egritudines cēbri n sūt māifeste. Et de
hys locū auctores i cā debilitatis cerebri.

Dīxit Boz. quodā mō ulgari debilitas alie
mbrī de qua i ppo cā dēterminat appellat de
fectio iph' mbrī cā ignorat. Ponaē g' q
cēbz n bñ digerit sūū nutrimentū nec bñ qner
tat. Aut q nō bñ discernit d' spēbz appbēsis
Et nō pcesserit b' ex aliq cā pmituna nec ex
aliq egritudie iph' cēbri l' alteri mbrī cēbro
cōicatis notabilz appēnt. tūc cerebz illd dī
pati debilitatē. r deffēs ei dī cēbriat. r q pp
debilitatē cerebri panti. Et qz causa b' dōi

Am auctores asserunt sup
fluū sēu cēbri n̄ itel
ligit d̄ sba sp̄i cēbri. qm̄ ut su
pra patuit sba cēbri n̄ hēt sēu
tact^o nisi i po^a p quā hūc sensū

tribuit mediūtib^o neruis oib^o m̄bris bñtib^o
ipsi s̄ intelligit d̄ supfluo sēu m̄broz sēu illoz
capis cēbro adiacētū max e p̄nicul^oz ei^o in
erisecoz^o r̄ ei^o extrisecoz^o. patit aut caput r̄ ip
suz cerebz^o pp̄ ipsi supfluo sēu passioibus
m̄tis ē a d̄bilib^o ip̄mētib^o. maxie tñ dolor e
dolet. n. cap̄ diu eius etiā a pua cā ip̄mēte qd̄
ē sig^m supfluitatis sēu ei^o r̄ ē h̄ cā ut p̄fluat
ad ipsi b̄iores nocētes ei^o potētes pducere
ipsi ad egritudies malas. r̄ pōt cerebz^o bēre su
pfluo sēu cūz quacūqz^o n̄ ne ei^o nāli maxie tñ
si fuerit tēparuz. aut dclmās ad calm r̄ sicuz
r̄ p̄cipue si cū h̄ n̄ ne fuerit cap̄. rare texturē
apropoz^o tunc. n. facit puciant ad ipsi ip̄
m̄tis imiseca r̄ extriseca. Et cura duplici p
fici i^ostrumto. i. diēta r̄ potōe. r̄ diēta qd̄ cō
sistit. ut caueat d̄is ei^o ab aere excellentis
q̄litaris r̄ uētis ira tristit^o furore fecundia
timore clamore r̄ strepitu r̄ auditu uocuz r̄
sonoz asperoz r̄ foruz r̄ terribiliuz r̄ a ut
su coloz disgregariuz in suz. r̄ a uigiliuz supflu
is r̄ labore m̄to. r̄ ab oī re excedētis calita
tis i^ostrumtis i^o r̄ ei^o app̄xiata. r̄ a cibis r̄ po
tib^o s̄bilib^o r̄ acutis r̄ maxie si sumosi fue
rint. ymo cūbi cop̄ sunt dclmātes ad aliq̄lem
frigiditatē r̄ humiditatē p̄lūm ingrossātes
sanguinē r̄ sp̄s carētes omni acrimonia r̄ ni
trofitate. Porio h̄o duas bēt intēdēs quap
una ē ad mundificanduz ipsi cēbriuz a supfluita
tib^o humoralib^o r̄ naporalib^o ut s̄p̄ teneatur
ab eis mundificatus ne ip̄as p̄cipiat imp̄sio
nē ut n̄ sit in p̄ti^o passionē r̄ dolore r̄ h̄ qd̄
q̄plebit^o h̄z qd̄ dēm ē in supiorib^o curis. z^a
h̄o intēdē ē ad stupefaciēdūz aliq̄lū ip̄i^o sēu
ut n̄ p̄cipiat imp̄sio leue. d̄z tñ ista stupefactō
fieri cūz n̄ fuerit excusato ab ea r̄ max e ubi
n̄ sufficiūt ubi p̄dē r̄ maxie qñ cū eis m̄tis
aliq̄d ex narconicis ut sēu papaueris albi r̄
d̄z ista stupefactō cūz medicinis fieri d̄bit stu
pefactōis. r̄ n̄ q̄tinue ymo p̄ interualla app̄xi
matis r̄ si qd̄ p̄ exteri^o app̄xiata inuenerit
sufficiētū. n̄ trāscurras ad interi^o exhibēda
r̄ in h̄ qd̄ cū maxime attēdi ē ut n̄ trāscēda
tur qd̄ papaueris qd̄ cūz sui narconicitate ē
amicus nature def^o si oportunituz fuerit si r̄
d̄ papauere r̄ lobach ei^o r̄ h̄ys s̄lūa. q̄ si p̄di
cta n̄ suffecerint paulisp̄ addat in fortiorib^o

Si h̄o ex ip̄o supfluo sēu cerebz^o puen
rit d̄is ei^o ad aliq̄ā egritudinē l̄ ad aliq̄d ac
cūs ut dolorē l̄ d̄bilitatē stuendiū ē ei^o anq̄
magnificet cū h̄ys q̄ dēa sūt r̄ dicēt i p̄p̄ys
capit^o

Sūma 4^a d̄ egritud b̄ cēbri r̄ p̄nicul^oz ei^o.
Cap^m. p^m d̄ ap̄ate cerebz^o i generali.

Pos.ema cēbri r̄ p̄nt
clōz ei^o si ē

qd̄z aliud ap̄a qñz accit p̄ uiaz
q̄gōis supfluitatū nutrimti ad
ip̄a dlati q̄ n̄ expurgat n̄z q̄sumū. s̄z paulat
paulat q̄gerit r̄ coadunāt donz sufficiēt fa
ceret ap̄a r̄ h̄ ut rari^o q̄rigit. Et qñz sit p̄ uia

deflux^o h̄o ad ip̄a mediantib^o uenit r̄ ar
tans. Et h̄ q̄rigit ut frequēti^o. Et ap̄a qd̄ aut
ē i sba cēbri. aut i sba p̄nicul^oz ei^o p̄icmatris
l̄ dure matris ut uerisqz et qñz i sba cēbri r̄
p̄nicul^oz sit. Et h̄ ap̄a qñz q̄rigit i an̄tiori
p̄te cēbri qñz i posteriori r̄ qñz i me^a r̄ qñz
i oib^o p̄tib^o ei^o. Et oē ap̄a cēbri l̄ p̄nicul^oz
ei^o aut s̄guinea aut colicū aut f̄icū aut m̄lū
cū aut ē q̄positū ex aliq̄b^o d̄cōz h̄o. Et oē
ap̄a p̄dictū d̄ificat i malicia m̄dōi l̄ maro
ri pēn tria potissime. p̄ r̄oe loci i q^a ē. nā ap̄a
i sba cēbri ex̄is d̄ieri^o ē eo qd̄ i p̄nicul^oz ei^o
eueit. nā cēbz^o nobili^o ē s̄uis p̄nicul^oz ad ipsi
seuioza secūm accēta cū ap̄at. Et ap̄a p̄icma
tris d̄ieri^o ē ap̄ate dure matris. pp̄ d̄cāz cāz
Et ap̄a qd̄ ē i p̄te posteriorē l̄ media d̄ieri^o
ē eo qd̄ ē i an̄tiori eo q̄ p̄ti an̄tiori medicie
approp̄ate ut sup̄i^o d̄cāz ē magis r̄ meli^o imp̄
m̄re possit. sūt ē i an̄tiori p̄te loca expurga
tōuz supfluitatū qd̄ mē ip̄e ap̄antes r̄ ip̄az
resudatōes meli^o excerni et educi possit. Et
oē ap̄a p̄d̄z aut resolutū. aut saniat aut indu
rat aut pmutat aut corripit mēbz^o r̄ ierfici
h̄. n. d̄ieri^o ē terminatōuz. Et saniatō qd̄ r̄
iduratio male sūt fm̄ p̄m. pmuta^o h̄o ip̄suz
qñz sit p̄ uia crisi d̄uatiōis ad em̄ctōia ce
rebri l̄ alia mēbz^o uia et ē fm̄ p̄m salubris
Et qñz sit ad mēbz^o nobilitā. si ē qñz pmutat
ad pleuresi^o l̄ p̄lepleumonā l̄ s̄gnatā. Et h̄
pmuta^o ē mala fm̄ p̄m. aut oē tale ap̄a crisi^o
bz^o p̄ cuōnē m̄ifestā ut p̄ sudorē l̄ fluxum san
guis nariuz aut emoroidaz l̄ m̄struoz aut p̄
uōituz l̄ fluxū uētis r̄ qñz p̄ fluxū sanici ul
s̄guis p̄ aurea narces aut os ut supra appuit
i c^a d̄ s̄oda croica. Et qñz ap̄a uni^o buōis p̄
mutat ad gen^o ap̄atis aleri^o buōis. si ē cūz
pmutat frensis i litargiā. Et cā qd̄ ap̄a
tuz cēbri l̄ p̄nicul^oz suoz aut sunt extriseca
aut sunt intriseca. Et extriseca qd̄ sunt siue cē
p̄nt q̄cūqz sunt cā attractōis buōz ad locū
cēbri sub cranio. si ē cal^o l̄ p̄cussio l̄ fortis ca
piti obuiatō aeris calitas moza sub sole l̄ ra
dys lune. forte capis exercituz et ip̄i^o frica
tō forul aut lauac̄ seu balnea^o maxie cū reb^o
calis uigilia m̄ta ira furor r̄ s̄lūa. Et q̄cūqz
p̄hibet reso^o nē fieri uapoz r̄ supfluitatū co
adunatū in capite. si ē aeris fricas. r̄ alia q̄cū
qz h̄. Et si i sece qd̄ sit. aut an̄tes aut q̄sice
ex mala q̄ ne l̄ uapozib^o calis aut buōib^o q̄
tēis in capite l̄ alus q̄buscūqz m̄bris. Sig^a
ap̄at cēbri l̄ p̄nicul^oz ei^o sunt potissime tria.
p^m ē q̄uitas s̄lūa i capite. oē n. ap̄a i feri q̄ui
tatē i capite. p̄ p̄ntā mē i p̄i^o ap̄atis. z^m ē do
lor. nullū. n. ap̄a effugit a dolore q̄uatiuo aut
extrisuo. Et ut p̄z si ap̄a fuerit mag^a in cū q̄
uitas cū extrisecōe. Et z^m ē febris. nullū. n. ap̄a
m̄bri p̄ncipal^o l̄ nobil^o l̄ p̄ping cordi rep̄t abf
qz febre. siue fuerit ex m̄a calā siue ex frā. q̄
uis in uehemē^a r̄ reissōe febris sit inter ea
mag^a differē^a si ē i ierisōe q̄uitatis r̄ dolo
ris sit iter ea differē^a mag^a ut i singl̄arib^o ca
p̄l^o h̄oz ap̄atis appebit. Cura h̄o ul^o s̄ap̄atū
cēbri duob^o p̄fici i^ostrumtis. i. diēta r̄ potōe
diēta qd̄ eligi pōt ex c^a ul^ois curōis egritu
dinū capis ut eligat res n̄ nāles q̄rā q̄litarē
p̄tico qualitati ap̄atis. Et cūbi quidem et

potus debet esse medicinalis sic exemplificat
in apibus cerebri calis loqns. *¶* dicit ad
militant cibado medicie leues hunde. i. cibi
medicinalis leues hundi suple et frigidi sic et
et in apibus cerebri frigidi. cibi medici-
nals debet esse et calis et sicci. et in alijs qñda
bus sit. Est aut sume et diligenti sume accedē
daz ut cibi et potus ol careat euapōne iuxta
posse. et qñ sint pauce qñtatis et faci' digōnis
et qñ pauce supfluitatū expl'itōes p egōne et p
urina. Potio et tres bēt potissimas intentio-
nes curauis. quap una ē ad euanduz. 2^a ad
diuertēdū. 3^a ad alterādū. et bap qdē eio
potior ē et por. Dicit. *¶* 3^a. p^a. c^a. cum mām
et. eūantia necessario pcedūt in eis q debent
fieri s3 mās apatū ita q et pcedere d3 appo-
rimauonē alteratū et localitū et repulsiuorū
et hoc maxie si mā apatis fuerit mīta et in flu-
xu mīto. si enīz foret pauce qñtatis et in flu-
xu paulatino et mitti possent repulsiua pcede-
re eūonē. Dicit itaq3. *¶* in apibus calis pre-
suponēdo f. oīas debere pmiti ut inpra pa-
tuit in uniuersali curatione. si mē nō fuerint
uehemētis acuitatis. q3. f. nō sint furiose et
euz motu ipetuofo administrabīs. f. in pñ^a p
soluti uo aquā fructuū. f. solubiliū ut leniat
et fructuū. f. stripticoz qñmētū ut mirab. et
mārandoz et duoz gñatoz. qñq3 enīz horuz
gñatoz aquā sufficit. in mā nō uehemētis acui-
tatis. nō aut in mā furiosa nisi ei pmittere
dyagridiū. et iō si ap aliquos repit hūctera
aff. rmatia dicēs. si mē fuerint uehemētis acui-
tatis sic qdā dñi bēre supplēdū ē q aq^a illo
rū quorūq3 fructuū deit uigorata cū dya-
gridio. dēnt aut in hys eligi fruct^u cōpessū
ut leniui fm uarias dispōnes co:poz et lo-
coz a quibus mā pfluit ad caput. et upplēt
et post huius aque exhibitionē mā digeratur
et subsequenter eūctur euz eo quod qñent et
p3 supra in uniuersali curōne. Et dicit in cu-
ratione apatū frigidoz incipiat ab euatio-
ne sicut in alijs. De intentione uero ad diuer-
sionez sciendūz ipam qñeri debere fm ea q
dicta sunt supra in ipa uniuersali curatione
egritudinū capitū. De intentione uero ad
alteratōne dicit. *¶* 2^a. mēniū in princi-
pio repulsiuū utendūz est que per infri-
gida et striptica sunt. et post hoc mitigatio-
rū et resolutiuoz farmacoz aliqō o3 mīseri
repulsiuū q3 in principio augmētū deinde
quia in processu augmētū aliquod dyasoran-
tiū apponendūz auferendo paulatī de rep-
ulsiuū. suple et deinde quia in statu et maxī
me in declinatōne dyasorantibus solum utē-
dum. Et non est hoc totum dictum. *¶* 3^a. mī
rememoratio curauonis apatum generalis
ut patet in sermone de membrīs exteriorib⁹
Sili et Aue. euz sequens in c^a. illo cum mās
et. idēz repetens dicit. Cuz curas apostema-
ta calida o3 ut in eis incipiatuz prius euz eo
quod impellit quod sit cum infri-
gidanibus mixtus cum aceto et aqua ros nī illi fuerit
dolor uehemētis tunc ei aliena acetum. quia
cum dolor est magnus significat materiāz eē
multā euz aut materia est multa prohibentur
repulsiua pura. i. intentis maxie an materie

diminutōes et diuersiōes ut i cūis hōz apatū
particularib⁹ appēbit. Et ppe pibēt admī-
strata cū aceto. q3 acetū pfidan^o ea addit ad
maiorē repulsiōez Et q3 repulsiō nō ē possi-
bil' an mōdatōez pp. suā mīltitudinē segī ide
mē qñactio et fixio i loco. et idē addit i do-
lore et malitia apatis. ul' pibēt acetū qñ do-
lor ē fortis. q3 fortis dolor si qñt apā eē i ucla
mīb⁹ cēbit ad q acetū cū sua pfidatōe pueni-
ēs mordican^o ledet ea. addēdo i dolore et ma-
litiā apatis Duple. sed cū dolor. nō ē fortis.
aut ē si ē fortis. et apā tū pcessisset et p^a finē
pncipū. tūc posset appōi modicū acetū. et ma-
xī si cū ill' repulsiuū frīs aliq^a medicie ca-
lide eēt mixte q3 remittēt malitiā acetū.
Et fortasse ad hāc intēdēz dicit postea Aue.
cadat in eis. f. repulsiuū in pñ^a apatū dēoz
caloz administratio olci ros infri-
gida sufficēter nō ē qñactū supflue cū aceto modico aut
multo fm dīstas dispōnes mē aut mēbi pati-
ētis. aut et ipius acetū et accētiū de dolore et
uigilaz et af. Que administratio dicit Aue. si
at in frōte et capite cū aq uue lupine et fauēl
et croco et sandal et hief memēthe bolo arnēo
et lēnibus excoctis et silibus. et ags in q
bus sint cocta stipica frigida cū calis qñoz
tātibus. Dicit qdā. oleū ros qñactū cū ace-
to puenit qñ dolor nō ē uehemētis. Et dicit q
Aue. nō qñnuat hāc partē et nō cadat et cū
superiori ubi pibuit acetū. Et dicit Aue.
Alienatio a uehemētē frigidis sic a papane
re opio et silibus ē tibi necessaris nisi ap ne-
cessitatē uehemētē sic pp instāt i uigil. Aue
uehemētē dolous ut ē supra patuit. Et tunc
et cū administras ea in epitibus ut alijs mo-
dis ab e3 admisce cū eis cōmīllā. et silia. nā
camomilla dicit Aue. frāgit aliq^a de acuita-
te. i. uehemētia opōnis narcoticoz cū suo ca-
lore mīti et apertōe sua. Et fortasse cū ppe-
tate q cadit iter ea. Si aut administrēt narco-
tica interi⁹ debet frangi coz etrus cū medici-
nis caliozib⁹ camomilla secū mixta. Deinde
post pñ^a dicit Aue. administratis rep-
ulsiuū ueris māmariū. i. mitigatiū seu
debiū resolutiuū mixtis cū repulsiuū p
dictis Et hoc erit in pñ^a augmētū uocat au-
tē Aue. debiū resolutiuū māmariū. nō q3
sint sanatiua. sed quia ubi non possunt resol-
uere mās. preparāt ipas aut ad sanatiōem
et hoc in mēbris exterioribus et ubi queriē
mē sanatio. aut ad interiōrē resolutiōem ut
in membrīs interiōrib⁹ et ubi non queriūz
sanatio. Et post. f. in processu augmētū dī-
xit Aue. administrabis in quo sit parum re-
solutiōis. f. et escicationis. et hoc intelligit
plus q3 in pñ^a augmētū. sicut cum aqua in
qua decoctum sit ordē fractum et radix mir-
ri in quibus est desiccatio et aliqua resolo.
aut oleū camomillīnū recēs solū. nocet enim
an quū dicit fapio libro p^a. c^a. 4^a. q3 nimis
calidū. Aue mixtum cum oleo ros. et hoc fm
diuersitatem in acuitate mē et fm ipsius sōz
et secundum q apā appropinquat ad statum.
Et in summa auctores uolunt q sicut procedit
augmētū ita euz repulsiō procedat resolo
maior qñdēdo semper in coz usu acuitates

me et egritudine. qz quanto acutior ratio lenior
sue euz leuoribus medicinis fiat resolutio
Et considerando propinquitatez status quia
qto stat fuerit remotior tanto remissiora
debe esse resolutio. Dix. A. et post ipm. f.
augmētū sine post ipz resolutiū q' uebaris
i fine augmēti utere aqs i qb' decocta sint ra
dix apy et feniculi. et hirsut et filia q' cū sunt
fortius resolutiua et dōes i hys pseq donec
pueris ad statū f. ad finē stat' et resolutū tūc
f. post finē stat' qz in declōne. et h. f. cū reso
lutiū fortiorib' faciēdo ex eis epila l' cera
taria l' ugnēta. In alteratōe ho apatū frigi
dop dix. A. sum' q' tēti p apocristicis. i. rep
cussus oleo ro' in pñ rei. f. mixto cū pauco
aceto acuto et subdit misce cū eo sūstantia
sic b. lasee et calamitū ppe et filia. et h. fit ut pe
nerrare faciāt repcussū et ut sua calitate resi
stāt aliq' frigiditātē hōis iōqz debet esse
pauca in q'itate et maxie in pcessu pncipij
misceri dōet ut patebit c' de litargia. et qdaz
fortasse meli' dicit. f. q. A. cū dixit et misce
cū eo et nō intellexit d' pñ augmēti in q' cō
pētū q' repellūt et q' resoluūt sū mixta. Dein
dixit. A. administra. f. in pñ augmēti l' pñ dōi
ctos in pcessu augmēti sūllā et aceto ei' facien
do epiz. ymo d' p. A. et cū eo gargarisma
si illō facē erit possibile qz f. nō sunt q' dōes
phibētes bi' gargarismata fieri. et dix. A.
fortasse sūmet d'as tercias aur. um' d' casto
reo et ppe parietes litāgiā. h. aut cēt qñ egrit
udo in luo augmēto plōgare et n' adēet uehe
mēs febris aut aliud phibēs dōes castorei
eo q' castoreū digerit has mās ut hāc dixit
terap. i. c' ultimo. Et dixit. A. dñ qz. f. in
fine augmēti administra maturatiā. i. digeren
tia mās frigidās in qb' sit mollificā. i. sūbi
liatō et resolutō. debet n. omnia bi' misceri ut
pcedat resolutō qdaz et n' resolutū sūtile et re
maneat grossū. et dixit dein post illud apud
statū. i. in statu et post statū qz in declōe ad
ministra ap utraqz res sūl. f. mās calis et frī
gidas mollificatiā. i. medicinas resolutiuas
in qb' sit mollificatiō. i. poroz dilatatō. quia
tūc meli' resolutiū mē et uapores meli' tran
spirāt h' tñ poroz dilatatō n' ē sit necessaria
in materis calis sic in frigidis. Et ponens
A. cā in administratione pñctop medica
minū tā i apatib' calis q' frigidis dix sit ad
administratō frigidop. f. alteratiū et repellen
tiū itegre. i. pure nō mixtis cū q' fortitib'. qz
cū talia frigida nō resoluunt spm n' egēt mix
tione q' fortitū sūptuoz. et sūl dix q' sit ad
ministratō mollificatiop. i. dilatatū poros
et resolutiū debet itegre. i. pure nō mixtis
cū q' fortitib'. qz licz aliquatū dilatatū poros
et aliq' resoluūt nō tñ tñ q' timeat ex eis re
solutō spūs et debilitas sūntis. Et dixit resoluē
tiū nō sit administratio q' fortitop. i. mixtis
cum confortantibus. quia ex usu pure resolu
tiū uiciorū uiciorū spūitus resolutio et uirtutis
membri dissolutio. Et maxime hoc habet ue
ritatem in membris nobilibus de quoz uir
tutis dissolutio timentur. et hoc fieri debet
in emplastris embrocis et unguētis sine quo
modolibet ipa resolutiū exteri' apozientē

Capitulum secundum de frenesi.

frenesis interpretat mens a
licia dñ. n. a. f. e
n' grece qd ē sape ul' fm alios
qd ē mēs et lēsis qd ē lēsis qñ
sapie l' mēis lēsis. Et f3 quof
dñ frenes dñ a frenō plico qd interpretat uelamē
sue cohoptimū et sen plico. qd ē apa. i. uelā
nō cēbz apa. Et ut sic interpretat dñ solū d' ha
frenes ut appebit. Silib. dix q' a frenib' nō
mē afflūit q' cēbz c' rēuoluūt. Arabice autē
frenes dñ karabit' a karon arabico qd ē rō
et bitos qd ē pmuta. qñ pmuta' rōis et qñ
lu qui n. frenetū ē nō h3 usuz rōis nec qñ
ly potestatem. Et pñctā itaqz nōis dēlara
tōe apper q' frenes ut dix passio ē mēis alie
na' et infamia ex lēsiōe cēbz et pñctūloz ei'
pueris. Quinqz mōis dñcti repit frenē
s3 dñctificari. uno mō fm modū cēndi ei'. et
fm hāc dñctificatiōe due sūt spēs ei' ut sic n.
frenes diuidit in h3 et n' uerā. 2° mō f3 lo
cū in q' sit et fm hāc modū ples sūt spēs ei'
ut appebit. 3° mō fm cās efficiētes fm q's
ei' ples sūt spēs ei'. 4° mō fm manerēz
ei' fm quē una frenes dñ salubris l' minoris
seu pñct malicie. Et alia dñ mortal' seu intēse
matie. 5° mō fm uariū modum termina
tōis ei' fm quē modū tot sūt spēs ei' quot sūt
mōi q' pōt ter' ari. et de hys oib' dñctificati
b' appebit. Hō h3 frenesim uocat Alex. et
ples alij pafrenesiz. Et dñ pafrenes apara
greco qd ē iuxta. et frenes qñ dñctio ppe fre
nesiz exis. Uerā hō absolute uocat frenesiz
Et assignās Alex. drāz inter eas dix. ppe
tas pafrenes ē q' nō toto tpe pmanet. f3 pau
lat. frenesia aut passio sepe manet. Et n.
pafrenesis n' egritudo. f3 accēs sequēs egrit
udine. et tō mouet et pauat minui et auge
fm motū et qetē crescentiaz et decrecentiā egrit
udis ei' ē accēs. Et h' ē uep fm pñctū. in aliq'
n. cāu possit pafrenes remanē l' n' minui pau
lat l' minui egritudine. qñ ipa seq. sic alij q'
tūc i pafrenes sequere febrē q' remanē pōt.
ymo et augeri post lētescentiā febris. ut immut
ras p'. pñctūs c' 8°. et h' ēd qñ febris dñ
linqret impñctiōē i cēbz malā aut qñ i statu
poximi febris pauci sumi ascēderēt et p' sta
tū declinatē paroxismo ascēderent mlti. tunc
n. i declinatōe poximi febris i pafrenes si
eret augmētū. hoc tñ rāz ē eueniens. Et
ut patet primo continentis per Alex. pera
frenesis aliquando uocatur absolute aliena
tio. Et Gerardus dixit uocari pafrenesiz
frenesim notham. Et dixit nisi causa eius
abiciatur facile transibit in frenesim ueram.
Huic. prima 3°. capitulo de karabito in
nuit nouem modos euentus frenesis non ue
re. pñctus modus est eius que fit propter fe
bres. 2° est eius que fit propter humores
adulstos existentes in ore stomaci quos am
bos modos tetigit. Gal. tertio. et quarto de
interioribus. 3° modus est eius que fit p
pter apata exūtia i parib' extrinsecis capis
ut temporibus uel circa aures quem modum
tetigit Raf. p' pñctūs c' 8°. 4° modus
ē ei' q' seqt ad apa pñctū uelatiōe crancum

caus. et ista ppe quere frenesi no he. et alia e
q catuz ex ma buorali q ppe quere frenesi
he d q ma buorali uidet auctores dissentire
Alexan. n. ponet differe a iter frenesi et
pafrenesi dicit mltu inter se differt frenesi et
aliena fit. n. va frenes ex colorib? rubeis cu
ad cebz uenit ite febze et flon ibi facit
aut in miriga. ante igitur quam sursum ascē
dat aut se infigant seu pspēt nō frenesi sed
pafrenesi dicit ex interualo fca fumo aliq? et
h? qtinge solet. qm in statu poita e febris qti
fumis enim a toto ut in febris uel ab
aliq? pre corporis ascēdētib? ad cebz. et mi
ringas cāta ex illis mala pōne cāta. fit pa
frenesi d q? fumis dicit Ser. sup 9. al. q ni
si pūdeat d ipoz replone ut resoluatur ibi
multiplicati fiūt cā he frenes qd frequer acci
dit et qz ppiqatē hēt ut in hāz frenesi quer
it pafrenesi e uocata. Et sic Alexan. uoluit
q va frenes ex colib? rubeis fiat Serap. ue
ro dicit q fit ex hūore colico citrino. et dicit
fit et ex sūguie corrupto adbusio aut ex cola
Yasac vo febū 4. dicit q generat ex fumo ca
lido et sicco Uia. vo dicit q fit duob? modis
aut ex icēsiōe cole rubei cebz ascēdētis aut
d sanguis ebullitōe i corō aut qd fumus cū
ascēderit cebz fit ibi apa. Et itelligit hū au
ctoies p fāmū ipz hūore q i suo ascēsa i bēlia
tur ad modū fumi. Dicit hā. b. apa aut est ex
sanguie aut ex cola. licet ei aliquonē aliqūid
admisceat flatis. Notat q hū? apatis al
ud e sanguineū aliud colicū aliud flaticū et
aliud mlticū. et qd e sanguineū e ex sūguie sū
tili. et qd e colicū aut e ex cola rubea pura
aut ex colera citrina. aut ex colera adbusia.
remanēte forma colere. et h? quodāz pōt fic
ri a colera utellina. et qd e flaticū. aut e ex
flate dulci aut ex flegmate falso et quod e ex
mlia aut e ex melacolia fecali sūtilata. aut
ex mlia adbusia q fit ex colera ut plm cū ad
busi. De hys spēb? dicit. A. hū? apatis pñ
. i. mā radicalis aut e sūguis aut colera citria
pura aut colera rubea pura aut colera ad
busia tr. bens ad nigredinem. i. facta mlia
preter apostema flatus. i. ultra hoc q hoc apo
stema pōt esse flatus fit. s. ex humonibus di
ctis. Quidam tamen dicunt q hūc. in hys
flatis preter apostema flatus uoluit excludere
q hoc apostema non fiat ex flegmate sed p
expō est melior. Quia tam hā. in qmento
affo. aciduz ructuantes. et hūc. 3. io. c. de
pleuresi dicunt q mēbz pāniculosū raro apa
tur a mā grossa pp soliditates sue sbe que non
de facili penetratur a materia grossa. Id cū
co dicunt q hoc apostema rarissime fit a ma
teria malancolica fecali. Et post hanc a
flegmate dulci. et deinde a flegmate falso.
et post a malancolia adbusia ex colera et de
inde a colera utellina. Et post hanc a co
lera citrina et ultimo minus raro a colera
rubea. Dicit 302 fit frequentius ex mā
calida et subtili q ex alijs. Et hūc. dicit
plurimum ei? nō fit nisi ex sanguie colerico
et citrino. s. plm ei? fit a sūguie mixto cū cola
rub aut citrina. Et b? itellige siue sūguis in
mixtōe dñet cole siue cola sūguis. hic. n. tā

guis e buor ille q e mag ap? penetrare i mēbz
pāniculare. et iō fm plm repit facit h? apa
et. n. si cola pura sit subtilior q mixta sūgu
ni. qz acgrit a sūguie grossiū et p b? fit mag
apta pētrare i pāniculare mēbz n tñ frequē
us cāt h? apa. qz i pa pura raro repit i cebzo
pp qrietatē q? nis ei? ad cebz. Et qz ascēdēs
ad cerebz nō ascēdit pura. ymo n nisi cū san
guie. Qd ait 302 dicit. q oia apata q fiūt i
cerebro p maior pre sūt ex mā mixta flati.
nō idēxīt d f. ac grosso neqz q multū flatis
fit i ista mixtōe ita q uincat i mixtōe. qz ut
sic cēt f? qz cēt difficile pētrabit i pāniculos.
S3 itellexit q i illa mixtōe sit a liq aquosi
flatis d quo copia repit i cebzo h? plm d q
aliqd ipi cole admisceat ex cuius mixtōe re
sileat cola citrina et si ipa misceat sūguis cēt
illō idē qd dicit hūc. q plm ei? fit a sūguie
citrino. Dicit p dca qrietatē hēre qñ hoc apa fi
eret p uiaz deflux? qd ut plm e. Si. n. fieret
p uiaz cōgōnis a cola rarissime fierz et maxi
me adbusia. naz rarissime e pp. opōnē q? nis
cerebz ad q? nē cole. q cola i ipō p uiaz qge
stiois multiplicet ad apa faciēdū. et maxime
cola q ibi adbusat. Et ex dñitate dēoz bu
moz qponētū hoc apa dicit alia dīo ei? in
uep et nō uep. Dicit Ser. sup nianco dicit so
let q hū? frenesi alia e uera et alia nō uera
et q va fit ex colera rubea ut colera adbusia
et q nō va fit ex colera citria q e colera mix
ta cū flate. Hā. b. aut dicit. q va hū? frenes
fit ex colera rubea quētiētib? pāniculib?. et
fm quodāz et ex sanguie et non uera habet fi
eri ex colera ut sanguine alteri hūorū mixto.
Et qdāz dicit et meli? q qēqz fit a colera i
sanguie singl? uel qmixtū d? va frenesi. Et
quēqz fit ab alijs hūorib? ut flate uel mlia
et singl? uel qmixtū d? non va frenesi. Et
Hōrō. dicit. q d cola citrina fit frenesi nō
va. Dñitas quoz frenes sūpta fm maneriē
ei? fm q? alia e bōa. i. minore maliciāz hūis
et alia mala. i. grandē maliciā hūis mltis mōis
qfiderari pōt. p? rōc pme dñitatis sūpra
dēe. dicit. n. hā. q fca ex apate est fortior et
durior siue difficilior. suple qz pafrenesi. 2.
rōe mē apantis. Dicit Alex. hec frenesi nō
est unius speciei. s3 diuerse si. n. ex acris ma
terie existat minor est. si vo ex rubeis for
tior et ualida nimis efficitur. et est eius 3.
spēs q cariadis. i. cōo periculum inferēs no
minat q pl? sine mensura est illa que ex ru
beis coloribus gnatur. ita ut ex nimia febre
ardescat et esecetur homo. Dicit Ser. super
9. al. que a colera fit adbusia est deterior qz
fiunt maniaci et minus mala ea est que fit a
colera rub. pura. Et adhuc minus mala e que
fit a colera citrina. et debilior omnibus et sa
lubrior est illa que fit ex sanguie. 3. rō
ne membri in quo fit. Dicit uaticus factum
in substantia cerebz pessimum est et molestū
suple sūpra factum in uelaminibus. et sic et
am affirmant Hōrō. eo q est in membro
nobiliori ad qd deteriora sequuntur accē
dentia ut patebit in signis. Dicit Ser. super
uaticis frenesi in medula cerebz eueni
eno molesta est et periculosa minus uero q in

si bilis sit pāno. et adhuc min⁹ q̄ i grosso. nā si
i ipso sit cēbro significat q̄ mā sit mltā et fu
riosa. et cēbro dūbile i resistēdo dñt frenes̄ q̄
plures occupat ptes dierior ē sua opposita.
4. rōe pmutatōis dīx. y. i 7. affo. ex piplo
nia frenes̄is malū. quē affo. qdā exponit
p pafrenesi et h̄itas ē q̄ pafrenesi eueniēs
in piploia ē mala mltitudinē et malitiā hūorū
si q̄ns. A. tñ in b. c. d. frenesi redūc hūc affo.
ad frenesi h̄as q̄ supūcit piploie et ei⁹ super
uēt⁹ potest esse aut peripleumonia remanente
et tūc cā ei⁹ ē hūor ex̄ns in mbris spūalibus
et calore piploie califacit⁹ et sūliat⁹ rapt⁹ ad
cap⁹ d. q. A. dīxit q̄ ē malū qz si q̄t fortē ca
litate hūorū. l. cā ē q̄ ponit. B. in q̄men⁹ dicit
affo. qz si piploia d. acutis sit hūorib⁹ neces
se ē in cēbro ascēdat fum⁹ nīmī⁹. i. hūor sūti
liatus in modū fumī ex q̄ frenesi h̄fici ē. aut
ē ei⁹ supūcit rapt⁹ piploia n̄ remanēt cū mā p
ploie dūuat ad cēbro dūlinq̄n pūmonē et fac
i cēbro apā et h̄ ē malū. qz sit pmutatō ad
m̄bz nobili⁹ et maxie si sit h̄tute iā ēte dūili
tata ex piploia. et si illic gēre dūes d. pmuta
tōe cuiuscūqz alteri⁹ morbi m̄bz inferio
rū ut apatis stōaci ep̄is l. pleure l. alioz l. cūz
mā faciēs febrē hūc minērā in mbris inferi
oribus pmutaret⁹ ascēdēs ad cēbro et apā
ret illud morbi illis nō remanētibus l. et ip
sis remanētibus hūore malo multiplicato fie
ret raptus eius ad cēbro et aparet ip̄s. l. pōt
h̄ ptingere dīxit. A. ex pmutatōe sirsē non
h̄i ad sirsē neqz et intellexit b. A. p. h̄o sirsē
illud qd sit in uelaminibus et p. nō h̄o il
lud qd sit i sba cēbri. Et ista pmuta⁹ ē ma
la. qz sit ad m̄bz nobili⁹. l. intellexit p sirsē
h̄o illud qd sit ex s̄guie colico sūli et p. nō
h̄o illud qd sit ex s̄guie igrossato p uia adbu
stionis. et h̄ ē pmuta⁹ ē mala qz d. mā minus
mala ad magis mala. Qui aut dñt q̄ illic h̄t d.
pmutatōe fca a h̄o sirsē. f. ab eo qd ē cū apā
te ad nō neqz. f. ad id qd ē sine apate errant.
qm̄ ista pmuta⁹ nō ē mala ymo bona. nisi in
cāu. in q̄ frenesi illa h̄a sit cū nō h̄a rema
neret. Quito rōe p̄sideratōis accūtu. Et d.
bac p̄sideratōe. A. plures mōs possunt primo
eniz dīx illud sirsē i q̄ ē q̄mixto rōis q̄po
sita cū rī su et fletu una hora post aliā ē maluz
qz ex hoc significat q̄ sit ex mā diuersa cau⁹
una ps ē sanguis a q̄ pueit rīl⁹ et alia mltā
adbuistonis calefacta a q̄ pueit flet⁹. 2. dīx.
A. cū p̄seuerat gūitas i p̄tib⁹ capitis et pul
monis seu pectoris q̄. f. gūitas ul⁹ ē defectus
ad motū l. ē sensus pōderis. deinde supuenit
spasm⁹ et uoitis uiridis ē mortale. qz signifi
cat siccitatē excedēt et ultimā adbuistonē et
mori⁹ h̄c dīx. A. i hora sua si h̄t fuerit dūbi
lis. Si h̄o fortis p̄lixior hora sua erit unus
dies aut duo dies. Et idē possunt R. ap. p. q̄i
nēis auctoritate. y. ē aut hoc iudiciū exi ma
nū. 3. dīx. A. cū patiens laborat. i. l. q̄etatur
aio l. laborat i hanelitu et uoitis colerā rubeā
et ē dūbi⁹ mori⁹ eadē die et si ē fortis i duob⁹
dieb⁹ uoitis cūz colē rubeo nō ē mal⁹ si ē uo
mit⁹ colē uiridis prassine ul⁹ eruginose. et tō
nō mori⁹ eadē hora sicut precedens. 4. dī
xit Aulc. Nullus quidem uisus ē. f. a galē

h̄ns apā in p̄tib⁹ cēbri et urina facit aq⁹ sa
g euasit. qz si q̄t p̄plexū raptū hūorū ad cap⁹. et
p. h̄ns sirsē h̄firmatū a q̄ nō sit euasit ut in
fra dīcet. Dīx. y. 4. affo. qz urina lipis aut
albe. et h̄ siue albedine opaca terminatē uisū
siue albedie cādida trāslucētē maxime in fre
neticis appētes male sūt. siue frenes̄ sit h̄a si
ue n̄ h̄a. nā si q̄t mās rapt⁹ ad cap⁹. uñ sit. qz si
ē frenesi h̄a q̄firmet⁹ et si ē n̄ h̄a trāseat in
h̄as. Et in h̄ q̄cordat cōiter oēs auctores. et
hy mōi sūt sirsē mali. Sirsē h̄o d. q̄ sperat
euasit. A. possunt duos mōs un⁹ ē ille in quo
eger recordat⁹ ei⁹ cū q̄ alienauit p̄ alienatō
nē febris. si ē et dīxit Aul. 4. d. interiorib⁹
si q̄at. n. p. h̄. qz si ē h̄a frenesi. l. qz si ē h̄a
n̄ ē cū mltā lesiōe cēbri. 2. dīxit. A. q̄i
accit et rīl⁹ arthonati. i. q̄tinu⁹. h. n. ē si q̄t
laudabil. qz si q̄t mās s̄guineā satis benignā
d. q̄ habet fiducia q̄ uineat a nā. Frenes̄ q̄
qz mltas bz terminatōes. i. p. n. si ē rēli q̄ apata
aut resolut⁹ aut suppurat⁹ aut cretica p. ei⁹
nē manifestā. aut p. exiurā aut indurāt aut p.
mutat⁹. Et melior h̄az terminatōis ē q̄ sit p. re
solonē. deit⁹ q̄ sit p. eadē manifestā dñt q̄ sit
p. deriuatōes. Aulc. h̄o oēs sūt male. in q̄bus
nulla aut pua h̄t fiducia de euasitōe. Et modū
qdē apti cāoni cretica in frenesi sūt sudor et
flux⁹ s̄guis ex narib⁹. hec. n. cūones maxie
queniūt ei⁹ qz ut pl⁹ ē d. s̄guie colico apto ill
uys educit. Et. y. 6. affo. possunt aliū modū. et
ē flux⁹ s̄guis p. emoroydas. Dīx. n. fm unaz
lraz frenesiis emoroyde inate bo. Dīx. A.
karabitus mltociēs. i. alii resolut⁹. i. termina
p. emoroydas cū fluūt emittētēs. f. s̄guine et
hic mōus maxie p̄peteret frenesi ex s̄guine
mltā mixto cū mltā fecali l. adbuista. qz tal⁹ ē
s̄guis q̄ p̄m euat p. emoroydas. Dicit q̄ in
sudore et fluxu s̄guis nariū. n̄ solū mās anitē
hui⁹ apatis q̄ adbuē ē in uenis illi p̄pings q̄
fouet p̄seruat l. auger ip̄s quēdēt educti. neqz
ē mās ei⁹ p̄uictā q̄ ibidita ē in porositatib⁹
et collecta. Et h̄ ē ex aptitudine mē faciētis.
et p̄pugnat loci. f. in fluxu s̄guis emoroy
dap cāz p̄uictā p̄ p̄rias cās. n̄ quēdēt eua
ri posse anitē h̄o sic. anitē h̄o cā euata. nā red
dit fortior supra. p̄uictā et resolut⁹ et p̄sumit
eā. Deriuatio h̄o ei⁹ ē si ē illa q̄ sit ad post
aures et carnem glandosaz sub eis. et q̄ns li
cet raro ad aliozum emunctoria mēbra igno
bita. Dicunt per experientiam inueniunt esse
frenesiū frequētius terminari per derinatō
nē apate eueniēte post aures. Aulc. ē h̄ raro
terminat⁹ si ē alia apata interiora capitis per
sanguinē l. mās aquosā egrediētē p. os nares
uel aures. Frenesiis autem que suppurant.
alii expellitur eius sinuatio per aures cum cu
ius expulsionē alii accidit sanitas. sed raro.
De p̄mutatōe autem frenesiis dixerunt.
Aulc. et Alex. karabitus mutatur in litargiam
et etbica. et q̄ns in maniaz. Dicit Aulc. q̄ns
infunditur karabitus et mutatur in litargiā.
Dicunt hoc posse multipliciter euenire Aulc.
enim frenesiis statice mā trāsit ad posteriōrē
ptē cēbri. et efficit ibi litargiam. Et aliq̄i
in frenesi fca ex colera et state resolutur p.
subilis colerica et remanet sūca. et remanet

litargia. Et aliqui in frenesi sanguinea supflua
indubit? et, quia? usus frigidus? querit san
guine ad nāz? sicut? et ipellit? p illa frigida ad
pre posteriorē cēbri? et cāt ibi litargia. et eēt
h litargia nō ha. i. n sca a ha flate. et sic dnt
qdā indlndū cē qn dnt auctores q ex frene
si sit litargia aut e? . et aliqñ supflua? us? fri
gidus? multiplicat mās sicut? i capite. pēpue
in hātib? nāl? cēbz frigidū et hūidus q ath
effit litargia. et tūc n erit pmuta? ha frenesis
in litargia s? plicatō frenesis cū litargia ut
sbeffio litargie post resolutōe frenesis. Qui
dā dnt karabit? pmutat in litargia n put li
targia significat apa frigidū cēbri. s? put li
gnificat obliuionē stupidā accidēt sine apa
re frigidus cēbri. qd pōt ptingere resolutis p
tib? sōnlib? mē frenesis remanētib? grossis
p ingrossatis ipis pib? sōnlib? ex uia indubi
to frigidus qb? modis? l? co? altero remissa
acuitate mē faciens frenesiz paties q p? mo
uebat ut maniac? remanet stupid? in mobil
obliuio? . et h hac pmutatōe dīx. A. p. 2. c.
h plectis dispōibus q ē mala. Et dīx. A.
qnz libat paties a karabito et cadit i etbica
. i. febrē. et h maxie effit h frenesi colica i q
calitas exns fortis adburēs efficaret mēbra
corporis et figeret in eis calitatē febrilem.
et qnz n terminat frenesis ad etica. s? etica se
q post eā et sit ambax plicatō et moritur
eger cū eis. Et dīx. A. paties frenesiz qnz ef
ficat dmoniac? et h l? q? frenesis terminat ad
maniac. l? q? mania segt ad frenesiz. et plicat
cū ea et maxie h ptingeret in frenesi ex cola
adusta. l? mē adusta. et supra pmutat q fre
nesis ha qnz pmutat i n hāz de pmutatōe
hō frenesis n hē dīx. A. nō uex sisen aliqñ
terminat in uex et h pōt ptingere. qñ mala
q? calū capitis praua l? cū mē hūoralī aut ua
porali cēt cā. q hūores trahēt ad cap et at
tracti l? alij pus in capite exntes colligēt ad
faciendū apa. et qdā et uolūt q uapores in ca
pice exntes l? ad ipz attracti et in eo retēt ali
qñ ibi quertātū in nāz hūoralē. et sic quersī
faciāt apa. et fortasse hūc modū indlperunt
auctores q ut supra pz dīxerūt h apa fieri ex
sumis calis et licet. p? quentis dīx. y. quels
spēs frenesis. i. hē ē mortāl. dīx. S. sup p? p
nostri. i. zmen. S. manū mobilitatis. et q
frenesis ha ē pmutatō i oi genere suo n q ex
ea null? euadat. s? qz pauci ab ea euadūt. et ma
xie ab illa q ē i sba cēbri. s? q? dīx. A. q ē sē
per uehēmētē mala pms ut plm i 4. dīc. si
tū quartā diē efugerit. i. pntālierit euadūt id
ē euadere possit. dīx. Alexā. frenesis ē ex ge
nere morboz acutoz qz ē ut plm pacutus et
mītorēs ppatutus. dīxit Gal. ut p? pontur
qntentis. Hūqz uidi patientes karabitus nī
si paucos cūz febre a p? diē morbi qn more
rentur an? . dīxit Ras p? qntentis q. y.
dīxit y? epidimiaz q senes raro euadunt a
frenesi. und ait Aluc. senes raro euadunt ab
egritudine karabit? . s. uerī et causa est in que
mentia et elōgatio mīta pponis senus a com
plone mē faciens karabitum. qua de cā nō
incurrunt karabitus senes nīsi a cā mag? ual
de et maxie vīficatur de sanguine colico. In

glosula hō al. dī. q ex frenesi rariffie euadūt
iuuenes. cuius cā esse pōt mltitudo mē apān
tis q hū plm in iuuenē reperit mīta. et adu
nat ad h? acuitas sīs iuuenū pp qz fortē pati
unt dolorē et fortitudie mltū exsoluit ceteris
pib? . i. sēbz ē dīcior. Lāz frenes alie sūt ex
trisece et alie intrisece. Et extrisece qd sūt si
ue cē possunt. Ater calis et sic? mora sub sole
exercitiū forte. balneū. et capis fricatio for
tis. et caloz ei circūappositio et maxie i cor
pore repleto. uigilie supflue ira et furor. cibi
et pot? et medicie calte supfluitatē retētio eb
etas et multa repleo et silita. Et qnz ē cā eius
cal? l? pūssio siue obuiatio capitis fortis cū
sit ide attractio mēz ad ipm. Intrisece hō
cāe iā patēt ex supradctis. et n. aītes sūt sic
mala q? calū et sīcca. et hūoz calis siue uapor
calid? i toto l? capite exns uel aliquo mēbro
uñ possit ascēdē ad ipm. Et apa alicuius mē
bri cōicantis cēbro. et dolor. et qūqz egritu
do calū capis et silita. Cōfunde hō sunt. si ē
mala q? cerebri uel pāniculoz calū uapor in
cēbro et pāniculis retētus imediate turbans
et ledēs ipz cerebz et pāniculos suos. l? hūoz
calis in capite collect? apans l? n apans. dīx
Rasis p? . quentis 8. c. hōies multū repleti
sūt pati ad frenesiz. dīxit uīatē h iīrmitas
ex magna pre soler ptingere hys q mag? et su
bito exercētū labore. et pēpue qñ q? exerci
tātis ē calū et sīcca et maxie si exercitiū sēm
fuerit estiuo tpe Ex qb? hūis appet q coti
ci calte et sicce q? nīs sūt mag? apti ad icurrē
frenesiz. et q estis sit ex tpe? mag? apta enē
tut frenes qñs i sītis l? i yeme euentē sit d
terior. Et hūi pēca hūatē de frenesi ha. s? p
afrenesi hō possit alij qūgē oppo. Et ista p
afrenesis ē ea q maxie para ē euēire repletis
Signa pcedēta frenesiz futurā. dīx. Ale.
pcedit futurā frenesiz frequēs insōpnietas.
et sōpnia ingeta cūz mētis turbatōe. et exili
unt et fantasias patiunt. ut etiam aliq uidere
se dicāt. Et q futura sunt pdicere uolentes l
cipiunt intinmare quasi signis hys q in domo
sunt. Et dūz loquunt aliquid ex aliq? dicunt
et asperiores et furiosiores qz esse consue
runt appet. Et grande et spissum aspīrant Et
pūllus habent paruos et duos. Et in poste
riori parte capis dolores patiūt sepi? . No
tāt q pēca signa sūt pnotican? futurā frene
sis in hōie sano exstere nec patiēte aliā egrī
tudine. Et s bāt Alex. q si passio. i. dispō su
pūenerit. ita ut iā pprima sit frenes. tūc extē
sis oculis. et pūndis attēdūt. i. hūis aliq rē.
l? h? aliqū locū. Et hūi oculos hūidos satīs
et uīndos et rubeos et līppos et inbēntes et
lacrimāt n ex abob? ocul? s? ex uno tm. cū n.
ista sig? appent. tūc iā frenesis ē ut fiat. Si
gna aut frenesis in tā patiēte future sūt febris
qntina q n manifeste appet in supficie corpo
ris puls? pu? plenitudo faciei. assidue uigilie
pīgritia loquē. tristia pīgrities corporis
et tū assiduos mor? plectum. i. reuolutio fre
qnēs de latere in latūs. rubedo oculozum et
lacrimē et in sensibīl? extremitatū frigiditas
scilicet ab infirmo. et urīne paucitas. et sentit
paties quasi maleuonem in capite cūz tūi

num aurium. Et inflatur eius ypocondria. Et respicit rem cum audiat. et sentit dolorem in cord. A. quozqz ponēs sig^a si^a si^a futurā frenesiz i hōie iā patēte aliquā egritudine et maxie febrē dīx. cū uideris p sig^a. q i corpo ze sit egritudo acuta et febris praua. qz d ma la putredie l d mā mobili et furiosa. et nā. i. uēter patētis. f. q pus n erat strica tūc strigū nūtiat ut sit in patēte sisen. rō ē. qz tal. egritudo seu febris ē d mā colica cui⁹ rapt⁹ ad supiora dnotat p stricturā uētris q pueni ens ad cap. faciet karabitū. et iste nūti⁹ dixit A. ē fortis i sig^a dō h. rō ē qz h⁹ egri ppter egritudinē acutā et febrē prauā scā dōilis n poterit resistē mē illi qn apēt. et sic ut plm euēit. et raro opp^m. Et dixit. A. pcedūt kara bitū obliuio rei ppingz. i. d pping⁹ a phēse. et hac. n. obliuione cū accidit nūtiat karabi t⁹ futur⁹. qm p h significat q calor in capite auget. et q uapores mlti acuti in capite colli gūtur. qb⁹ mltiplicātur in capite fantasie d uerfe et uary discurs⁹ qb⁹ accidit obliuio rei ppingz q calitas et q uapores possūt esse cā karabitū et h⁹ et n h⁹ diuersitatē impf sionis cāe. dicūt qdā inllit d ppingate uni⁹ bore. s. ego puto q inllit ē d minori tēpe Et significat maxie i hōie q pus nō erat ob liuofus. et pcedūt d p. A. karabitūz tristi⁹ sine causa. f. exteriori manifesta. et h pp malaf ymaginatōes et sōpnia mala pceden⁹ ex mul tis et malis fantasys. et pcedūt karabitū dīx A. soda mltā. i. fortis i diuturna q ē cā attra ctōis ad locū hūoz potētū apāze. et grauitas capis et replō ymo et aln locius corpozis. et maxie si replō fuerit mē colice l sāguis calī et dīx. A. ancedūt ipm citrinitas faciet fm plm ex dūo colē ascedētis l q iā ascedit ad cap. et pcedūt ipz uigilie plixē pp calitatem et siccitatē et acuitatē hūoris ul uapoz. Dixit Ber. sup Uia. uerā frenesiz sēp ancedit pcz afrenesiz qūis pafrenesiz nō sēp sequat fre nesiz. Luz ergo uideris pdicta signa seu plu ra ul fortiora ex eis appere in sano ul egro corpoze maxie in eo q dispositus est ad frene siz ex pplone citate tēpe regione et regie pce dēte ut exercitio ad solē uenatōe et silib⁹ tūc nuntia q frenesiz accidet. Inquit Sal. 5° de interiorib⁹ hāc passiōē nō nima pcedūt ac cidētia. Nā aln patiuntur uigilias. et aliquā do corrupte et inordinate dormiunt ymagna tionibus eis appentibus adeo q coacti inci piunt clamare inuiti atz stupefacti et a lecto surgere. Et aliquādo sine aliqua cā obliuio nem patiuntur uase enīm quesito et sub eis posito mingere obliuiscuntur q si mīxerint reddere uas obliuioni tradunt. inordinate quoqz respondent eis qui eis loquūtur et plu rimi cum audita et temere respondent. et maxime si in sanitate fuerint mites et humi les. Bāclitus quoqz est magnus rarus et remotus. i. tardus sed pulsus eorum est mi nor bāclitus Nam substantia pulsus. i. arta ria uicina nature nerui est. Et aliquando sentiunt dolorem in occipitio et subdi. Cum autem hūc passiōi. f. frenesiz apzopinquane unt oculi sunt sicissimū ab uno lacrima

summe calide utriqz oculi cathsa. i. lippita dine implentur. et uene eorum sanguine im plentur. Et sāguinem ex naribus distillant. A. dīx. cū aliqūe febris pclusa qū^a inuafit cū fori capitis dolore et oclor gūedine. et in facie et oclis uehemēs fuerit rubedo et horoz luinis. et in plm uelocitas et frequēte supflu itas inueni⁹ sig^a frenesiz citissime. f. future fi eri iudicabāt. Dixit. A. tremor eueniēs aū karabitū nuntiat ipz. maxie tremor uer⁹. si gū. n. raptū mltor uapoz maloz l hūoz acutoz ad cap⁹ q possūt eē cā frenesiz. Rabi quoqz aggrēas oia ista signa. 6^a. pūclā sup affo. dixit q sūt. p. f. nigilia ingendo aliena⁹ mē tis q paulatī paulatīz crescit. febris acuta cō tinua obliuio pntiū. modica sitis et eger inci pit currē et furē. sps malign⁹ et spiss⁹. pulsus pu⁹. et defectiūus cū duricie decerptio piloz a uestib⁹ l stipulaz a parietib⁹. ligue grossiti es et nigredo dolor posteriori pti capis sic citas lippitudis oclor et ex uno iploz emis sio lacrima calē. flux⁹ gutta sāguis a narib⁹ fall⁹ audir⁹. lesio hūis motus i corpoze to to l pte. Et i figura decubir⁹ iacer in hūm⁹ p strar⁹. Et cū diuinitate responder. q sig^a aln sūt oia sil⁹. et aln p. maior pte. Notat q p dca signa cū sūt resili sūt pnoistica s. cū incedunt efficiūt signa demonstratiua frenesiz ut appe bit. Signa gūis q sūt cōia oib⁹ spz⁹ hē hē ne⁹. qūis iter ea sūt plā q ē cōi cāt frenesiz nō hē et sūt demonstratiua pntis frenesiz sūt in sūma. 16. De qb⁹. A. loquēs dixit p⁹ alie natio supfluit qūz et abscindit. i. remittit a⁹ uice. Aliena⁹ hō in hā frenesiz sēp adest s. n sūt sp codē mō nec cadē intēfōe qd qūz pōt pp. diuinitatē mor⁹ mē ad ledēdū. qūz. n. forti ter mouet ledēs uehemēter cēbz et tūc aliēa⁹ supfluit. et aln lēte mouet et n tūc ledit et tūc aliena⁹ reitūf. et dixit abhominā⁹ ē eis loqle et pignia ab ea. Et nō intellexit d loq la corz s. d loqla astactū. i. p. n. qī sēp loquū tur l loq uolūt. nec tacēt ēt si papiat eis salus tū abhominā⁹ loq. et auertūt se a locutōib⁹ eo rū. et pignos se ostēdūt ad audiēdū eos. ac si n possūt. pati audire eos. Et h⁹ qd accideze pōt pp. acuitatē febris. et uehemētiā dolori ca pitis. et tūc n sūt abhominā⁹ loqla alioz s. ēt p pāz. Et ut sic cēt h⁹ signū p^m i q⁹ adhuc ad est cognitio et pceptio nocuūti. abhorret. n. tūc cā pcepta lesiōe ex uoce mūmure l loqla Et pōt accidē ex eo q n picipiūt lesiōē. qz iā nō sēciunt nec cognoscūt. et tūc rixāt et lo quūt et clamāt. et aln respōdēt n uocati. et qz multū loquūt uidēt abhōiari alios loq. et tūc cēt signū augmēti. Et aln h⁹ qtingit pp. dōili tatem uirtutis nō potētis tollerare locuo nem alioz. et tūc esset signū status et confir marōis frenesiz. Et 5°. dixit A. uic. q adest eis permissio intellectus idest uirtutis sensū tūc interioris maxime tū exumatie siue co gitatiue. Dixit. Ber. super. 9°. al. q in frene si uera semper corrumpitur ymaginatio siue āpā sit paruum siue magnum. et hoc ideo. quia ab isto apostemate semper leditur anie rior uentriculus cerebri in quo uiget uir tus ymaginatiua. Et dixit q alie uirtutes

maxime mediantes possunt esse saluē nisi apo-
stemasit magnū qđ cōiect' omnib' uētriculis
cerebrū. Dixit glossator patiēte una uirtute
animali ut ymaginatio possint alie esse sal-
ue ut rō et memoria. qđ dictū licet habeat ue-
ritatē de pēritis apēntis. non tñ uerificat
de pēntibus. pōt enī intellectus de pēritis
bñ diiudicare ymaginatio corrupta s; de p-
sentib' nō. Et rō ē qđ ex quo ymaginatio ma-
le et corrupte se hēt circa pēntia. et talia male
et corrupte repēnt intellectui. nō poterit in-
tellectus illa nisi male et corrupte recipe et p-
pōs nisi corrupte iudicare. Et s; dicit Aulic. qđ
pōm hōz. i. dictoz triū signoz. i. pōz foris
ratio ē circa quartā diē. Dixerūt qđ qđ. A.
intellexit. qđ pōm hōz circa 4^m diē si pēne
rauerit. i. pēntia fuerint usq; ad 4^m diē
tunc ipa significant frenesiz ueras et nō alī
aū ut. i. si durauerint duobus diebus et trib'
Uerū dictū istoz nō bñ consonat dictis au-
ctoꝝ nec experientie. Ideo dicendū et melius
qđ Aulic. uoluit. qđ ista signa in p. 2°. uel 3°.
diē appetitū significāt frenesiz uerā uerū
pōm hōz. i. pōz augmētū ē circa 4^m diē qđ
pōm qđ 4ª diē ē dies indicatua in qđ ac-
cidit mās fortius moueri. et pōm magis leō-
re et inde ipa accēnta fortificari. et hoc maxi-
me significat in frenesi sanguinea cui etia 4^a
dies posset eē critica. Dicit autē maxie in
sanguinea qđ in frenesi colica pōm nāz colē
tus ē in 3^m fortius moueri posset contingere
in 3° uel 5° diē ipoz signoz fortioratō. 4°
dixit Aulic. adest iquisitio extremitatum. i.
manūz ductio bacillac. ac si pilos uel aliqd
colligat. aut ac si aliquid uenēt et cape uelit.
quod pōm pōm pōm pōm pōm pōm pōm
tine. Et dixit 5°. ē extremitatū agitatio et in-
getudo. Nam freneticus cum membris suis
extremis nō qđcūq; nec pausat ea. s; agit et
mouet hinc inde. Et qđam dicunt. qđ ubi lue-
ra dicit agitatio. d; dicere tectatō. nā i extre-
mis mēbris freneticoꝝ accēnt qđ mor' tectat
gatiū ipetuosū pōm pōm pōm pōm pōm pōm
Dicit qđ cā qđ in frenesi minuit' hō' sēntia
et alī i totū deficit. hō' hō' motua pmanet et
alī itendunt saltē usq; ad tēpus. mēnt enim
frenetici monētur fortiorib' motib' qđ mo-
uerēt tēpe sanitaris. ē qđ cerebrū ē pncipiū
sensus et motus. sensus in patiēdo. et motus
in agendo ut iam supra patuit quādo igitur
cerebrū apostemat' apate calō caliditas illa
stimulat ad agendum nō ad patiendum. Et
adiuuat ad hoc qđ hō' sensitiua uiget in an-
teriori cerebro i quo in frenesi ē lesio mag'.
motua uero in posteriori ubi nō ē lesio aut
pua. et si calitas cōiect' pti posteriori reddit
neuos motuos sicciores et pōm ad motus
fortiores in anteriori hō' sēntia uerū nimis
essicāt et pōm ibabiles reddāt ad sēntia ut
dicit. Ser. sup 9° al. Dicit freneticoꝝ motus
maxime fortificatur in manib'. qm cū man'
sint organū organoz pōm ipaz habilitatem.
purbato in frenesi intellectu. et purbans
alys hō' sēntia. aduēta uero motua
hō' sēntia fortificatur p amplius motus i organo
organoz. Et dixit Aulic. 6°. est extremitatū
frigus quod cōtigit ppter reuocatōem calo-

ris cū spū et sanguine ad interiora et ad locum
apatis. et adiuuat ad hoc. discobopura extre-
mitatū. Nam frenetici sū pōm maxime ante et
firmationē discobopertū mēbra sua et uolūt
tenere ea discoboperta. Plerunq; enim di-
xit Aulic. infirigidāt eoz extremitates absq;
frigore extrinseco faciente illud. Quis disco-
bopert se ut qm nō ē frigus extrinsecus in ae-
re. s; solū adest reuocatō caloris. Et 7° di-
xit Aulic. in eis hancitus est magnus agita-
tus inequalis siue diuersus. et cū sua diuersi-
tate ē etiā nō ordinatus. Dixit Bal. in li^o.
de diētia in desipientia. i. egritudinibus fre-
neticis i hancitu opert' raritas et magnitudo
Bal. aut dixit. qđ in hancitu est uarietas
frequentia et angustia. Dixit Raf. p^o pōm
qđ hancitus ē magnus rarus et inordinatus.
Dixit sapio qđ eoz hancit' ē alī pōm uari-
etate g^o in dictis auctoz de h^o hancitu. No-
tāt qđ i frenesi in pōm maxie et aū pfirmatōes
hō' sēntia adhuc ente forti et necessitate magna si
in sba affuerit obediētia qđ i pōm ē hancit'
sū magnus. Et dicit qđ qđ i rei hō' sēntia ba-
nclit' eoz ē frequēs ut dixit Bal. et h^o respe-
ctu hancit' nālis. Uerū nō ē frequēs respe-
ctu sue magnitudinis. Et aliq dicunt qđ qđ ba-
nclit' ē magn' ipse in rei hō' sēntia non est fre-
quēs. qđ sufficit necessitati magnitudo ex eo
qđ magnitudo hancit' in eis ē uehemēs ita
ut dicat Aulic. qđ in hancitū extensio ossium
pectoris eoz ad supiora ē multa ut multum
attrahatur aeris. Hoc tñ quidam adducunt
pro alio signo exponentes ossa pectoris elena-
ri ad superiora. i. uersus partes superiores
et fureulam superiorem extendi qđ contingit
qđ mē sursum feruntur. Sed hancitus in fre-
quentia et raritate est medius quāz medietatē
tatem pparatam ad magnitudinem etus qui
dam auctores raritatem uocauerunt. Et ali-
qui dicunt qđ in rei ueritate. hancitus eoz
pōt esse rarus. et hoc erit qđ ymaginatio cor-
rupta diuertet animā ad alias opōnes unde
redderent pōm in hancitū. et nō frequentia
rēt in hancitū. fantasmatā enim quādoq; mi-
nas egredi faciunt ab eo qđ sū rationem ut
dixit Bal. in libro de diētia. Cum uero esset
frenesis confirmata iam deiecta uirtute ha-
nclitus sit paruus et frequēs. In equali-
tatis aut hancit' causa est duplex in eis una
est fortis pugna inter naturam et morbum in
qua pugna nā grauatur. Et alia est cogitatio
alienata cum multis fantasys. nunc uero plu-
ribus nūc uero paucioribus quibus accidit
hancitū diuersificari. Et inordinationis
eius causa est uehementia pugne et alienatio-
nis. Et dixit Aulic. octauo est cum ipso
tremor eueniens et potest intelligere de tre-
more uero qui accidit eis cum confirmatur
egritudo et debilitatur uirtus. Et potest in-
telligere de tremore improprie sumpto pro
salu et tectigatione qui accidit eis maxime
ante confirmationem de quo etiam supradic-
tum ē i 5° signo. Accidunt autem isti mo-
tus cōtractiui et tectigatiui ex lesione pānti-
lorū cerebrī cōcata membris musculosis q
motus non diu durant. Tremor uero ue-
lus accidit communicata lesione neruū et

cordis ac et mēbris cōicatis etiā eis a cere
bro acutis uaporibus. Et 7° dixit Auic.
inest eis qñz sompnus inquietus. s. uel cum
corporis inquietudine etiā spīs dormient
bus uel cūz mltis sompnis terribilibus pp q
excitantur et clamāt est enīz eorū excitatio
fm plm qmīta cum uocibus. Et subdit
Auic. qñz dormiunt et qñz uigilant dormiūt
in paruz et uigilant multuz. et in hoc cadit di
uersitas secundū diuersitatem materie frene
lia. fm quam aliqui uigilant plus alijs et 7°.

Dixit Ras primo qñz uigilant
et qñz dormiunt sompno inquieto cum agita
tione et motu et sompnus corruptior et terribi
libus donec clamant et fallit aliqui. Et di
cunt quidā predicunt qdam ex eis futura. et
ego qd uidi germanus meus in qdaz sua egri
tudine freneticus factus predicere plura futu
ra sicut euenerūt in breui. Et Macobi
reddit cās pp qñ frenetici pācunt futura et
recolunt pterita q nūq audierunt neqz sciue
rāt. dicens q intelligētia supior in sompnis
detegit anime aliquid per sile. eo ergo q in
tellectus nō intēdit tunc opōibus corporali
bus neqz recipit tūc aliquid p sensus corpo
rales et eleuat tunc facies suaz ad supiora p
cā uel intelligētia que cognoscit pterita et
futura in ipōz animā sic imprimi et sic scit
que prius nūq sciuit. Et hoc dixit sunt in
sompnis et forte etiā in frenesi. Dixit enīz
hal in analogia q intellectus hēt quandaz p
petates qua futura predicere nisi esset corpo
ri alligatus. Et dixit Auic. decimo est
illis inuerecondia et audacia et ira. Di
xit Ras primo qñz sunt audaces et ira
cūdi sine uerecondia ultra qñtudinē. In
est enīz eis audacia et ira propter feruorem
et inuerecondia quo ad locutionem tacendo
rū et discobopturas pudendoz ppter corrup
tionez extimationis. Et dixit Auic. ii. ab
horrent radios et auertunt se ab eis coboptē
tes oculos et auertentes faciem ne uideant lu
mē. quod contingit propter paucitatem sps
uisibilis. ipe enīz ita paucus et malus mittit
ad oculos q nō est potens aspectum luminis
substinere. Et dixit. 12. agitant lingue eo
rum uehementer. i. hac illac ducunt eas. quod
potest contingere uel quia querunt eas hūc
etare cūz sint uehementer efficare. uel ppter
ea q ratio est corrupta unde ducunt linguas
ac si loquerentur. cum tñ non loquantur. Et
pp corruptionem ymaginatie aliquando ab
scinditur uox eoz quia ymaginantur nō op
portere loqui unde nō loquantur neqz respō
dent interrogāti. uel contingit uocis abscissio
qñz pp debilitates hūis ut in frenesi con
firmata. Et quandoqz propter impotentiam
mouēdi linguaz qñgentes ex multa siccitate
et arefactione eius uel qñgentem ex aposte
matione eius. Itaz qñ multuz ducūt linguam
aliqui extra emittūt et stringūt eā dētib⁹ suis
aliqui ita fortiter q pp struunt illius dolorē
fluūt bñores ad linguā et apostemant eam.

Et dixit Auic. 13. qñz non desiderant
aquā. i. potū. Dixit Ras p^o qñz non bi
bunt nisi parum. Uiancus uero et 3022 dixit

rāt q sitim nimiam patiūtur. Notat q ferue
tici multum sitiunt. quia causam magne sitis
habēt caliditate. s. effecantem cōicaram ori
stomaci et alijs nutritiuis et etiā spiritalib⁹
mēbris. Uerū cum hoc q multum sitiat
ppter corruptionē ymaginatiois et iudicij et
ppter diuersionē cātas in eis ex mltis et ua
rys fantasmatib⁹. nō recordātur sitis eoz.
Quare potū nō querūt. sicut et multis sanis
sitiētib⁹ qñz accidit. q ex superuacuo magne
occupatiois querit ad illam nō recordantur
sitis eoz. Dixit Ras. 13. qñz 4°. c. u
di q cā ppter. quā patietes frenesim nō que
rūt aquam nō ē nisi ppter uehemētē pūx
tionem rōis. Et pp dictas cās contingit q
cum frenetici patientes sitim querunt potū
et offertur eis accepto uase non bibunt. qz
obliuiscuntur queruisse potum. Et habentes
potum obliuiscuntur bibere debere et aliquā
do incipiētes bibere obliti non cōtinuant bi
bere. Alii tñ multiplicata nimium siti recor
dant q egent potū figūt ymaginatioes suam
super hoc. Et tunc si qñgit habere ad bibē
dum bibūt multuz. uñ Hal. li. predicto ait.
hy. desipientes bibunt semel ultra cōmodera
tū. Et dixit Auic. 14. ipsoz urine sunt
declinātes ad citrinitatem et subtilitatem et
in sba et in colore. ē enim subtilis tendens ad
albedinem que urina limpida uocatur. Di
cūt in frenesi cāta per fluxum materie ad ca
pud fz plurimū urina apparet limpida ppter
deriuationē mē colice sursum. Itō tamen est
hoc necessarium semper. qz possibile ē saltē i cor
pore multū colico multū reperiri colerā q suf
ficiet fluere sursum et facere frenesim et sufficiet
ē mltis ad uisus urine et colorare eā. In fre
nesi uero facta p uia qñgestiois fm plm urina
nō ē limpida. maxime si tāta fuerit q suffici
at facere frenesim. colera aut epatis et alioz
mēbroz inferioz trāsbīt cum aquositate et
reddet urina coloratā. Contingens tamen est
q in tali frenesi urina appareat limpida ne cū
ppter dolorē in prin^o qñgētē colera inferio
rū mēbroz traheretur ad superiora. Dicunt
quoqz q limpidas urine diuersificat. fm
plus et minus fm nām mē facientis frenesim
Et dixit Auic. 15. ipsoz pulsus sunt duri
quia apostema in mēbro neruoso pammulo
so et duro ē. ita q hoc signum nō est aposte
matis qñgentis in sba cerebri. quia tunc eēt
undosus. Uerū qñ frenesim raro contingit
in sba cerebri ut supra patuit. Ideo dixit Hal.
in qmento pulsū i frenetici pulsus fluctuo
sus idest undosus rarissime fit. Et ideo Auic.
de pulsu frenesim substantie cerebri non test
git. Et dixit Auic. q ppter duritiē arta
rie et debilitatē uirtutum ad qñmendū ar
teriam. i. ad qñtrahēdū artaria inus qñtū dz
trahi. sentit medicus in pulsu uirtutem idest
fortitudinē aliqz que tamen fortitudo non ē
exniter sed solū apparēter. Apper. n. medico
tangenti pulsus fortis plus qñ sit. eo q sibi
resistitur a duricie artarie. In eis enim pp
siccitatem agregantem qñstringentem et indu
rantē sbam artarie. et pp eius tensionem ar
teria resistit tactui tāgētis cuius resistētiā

medicus inueniens. putat esse ueraz fortitudi-
ne cum nō sit. Et ex hoc decipitur in iudici-
do fortitudinem uirtutis ex tali pulsu. Et di-
cat hoc deceptio et appentia fortitudinis uir-
tutis dixit Aui. usqz quo apropiquet timor
f. mortis f. quousqz hē sit multum debilita-
ta. tunc enī reddit pulsus ad fornicantem si
amplius decipiens medicum ymo tunc decipit
fallacia preterita et uidet medicus decep-
tionē suā qm iudicabat ex illo pulsu fortitu-
dinem nō exētes. Dicunt q in frenesi pul-
sus nūquā induratur tm qm in pleuresi et
qūis sit apostema solus in pāniculis cerebri
nō cōdicatur sbe eius qz in frenetici durici
ei pulsus aliquid resistit ab hūiditate
sbe cerebri s3 duritici pleurenticoz a nullo re-
sistit. Et dixit Aui. q pulsus frenetico
rū cū sua serenitate. f. duritie et inequalita-
te. f. cum hoc q sit durus et inequalis nō eua-
nuat ab undositate quadam. Quasi di-
cat nō est in se durus s3 habet aliquid pmi-
tū mollitici. Et reddis cāz dixit qm cerebz
est sba hūida et qm āpa est in membro hūi-
do pulsus sit mollis. Dicunt quidam ex hoc
Aui. innuit q nō semper est in pulsu cum du-
ritie illa undositas. sed cum āpa comunicat
sba cerebri. Et alij dicunt semper in pulsu
frenetici est aliqua undositas admixta duri-
tici q hūmiditas cerebri causat. Et dixit
Aui. pulsus eorum in dilatazione et confri-
ctōe sunt ueloces qz durities artarie probi-
bet eaz dilatare ad magnitudinem et sic ad
sufficiens satisficere necessitati quare oz
q fiat recōpensatio per uelocitatem suple et
aliquando etiam per frequentiaz. Erat ergo
pulsus pu dur et uelox et aliquando frequē
Et dixit etiā Aui. quandoqz accidit pulsi-
bus freneticoz ut dilatentur aliquoties. f.
artarie. et ppter necessitatem magnificentur
et ut frequentes fiant et diuersificentur in par-
tibus loci. artarie et tremant. Dicunt qui-
dam q Aui. in hys uerbis in sima uult dice-
re q aliquando pulsus eoz efficitur tremulus
intelligētes de eo q tremulus efficitur ppter
ipotentiam uirtutis et resistētiam instrumēti
et necessitates mltas. uirtus nāqz licet sit debi-
lis tamē nulluz coacta a necessitate facit. qm
motum uehemētē artarie ultra illud quod
fecerat et magnificat pulsum aliquando. et ali-
quādo frequentat. Et facit has frequentatio-
nes in diuersis pibus artarie unde tremit
nā tal frequētia eaz diuersitate ē filis in di-
uis pibus artarie. Et dixit Aui. hic pul-
sus tremulus in eis nūtiat sinēcopiz futuras
propter defectiōem uirtutis. nisi dixit ipe
sit genus tremoris sequens duritiem uenarū
et fortitud nam uirtutis suple et necessitatem
auctaz. qz talis tremor nō nūtiat illud. f. sin-
copiz. Et dixit iterum Aui. quādoqz ac-
cidit ut pulsus eoz sit spasmodicus et euz acci-
dit nūtiat spasmus qui ut pūm ē de inanito-
ne. licet alij et raro possit esse de repletionē.
Et Aui. pretermittit signa supia a febre
tanqz notū ex hys que pluries dixerat febze
sequi oē āpa membri nobilis. Dixit Aui.
sequitur ipm febris continua cuius calor nō

ē fortis sub tactu. tactus tamen capitis cali-
dior ē reliquo corpore. Et pōt hō pōt p sig-
no distincto. Signa distinguētia spēs fre-
nesis diuersificatas fm locū eius sunt dixit
Aui. qm āpa fuerit in parte āteriore corū
pū ymaginatōez. Et iō incipit colligere uil-
los et ymagināt et fantasiāt ea que nō sunt.
suple et alia faciunt que sequuntur ymagina-
tiōis corruptōez. Si uero āpa fuerit in
medio corū pū cogitatōem quare turbatur
in eo qd agit et loquit cū alienatōe plurima
et alia faciūt q corruptioni cogitatōis pūet
Et si fuerit in posteriore ubi uiget uirtus
mediana obliuiscit eius qd uidet et qd agit
in dispositōe f. pūti. ita ut quādoqz petat ali-
qd et pūteret ei et non recorderet se quesi-
uisse illud. et plurimū petat pelum ut mingat
in ea et cum ponitur corā eo obliuiscitur ei.
Et alia ē faciunt que ptingunt lesiōe memo-
rie. Et si āpa tenet oēs partes. et oīa pūcta
signa apparebūt. Dicunt q obliuio est comu-
ne signū sequē hoc āpa in quāqz pte fuerit
Ulexit qm ē in āteriore parte uel media non
obliuiscitur in dispositōe pūti. f. qm ē dispositus
aliqd agere. Et dicūt quidā in qūqz parte fu-
erit hoc āpa corrupti cogitatō. et ymaginatō
sed tū plus et minus fm q fuerit in sede cogi-
tatiue uirtutis uel ymaginatiue aut non. Et
dixit Aui. si āpūtur cerebz. f. eius sba per
cōtatem. ita. f. q cum āpate pāntulorum a
postemetur ē sba cerebri. tūc rubra sūt ei
facies et oculi. Et exēit uehemētē exterius
pp. multitudinē mē impellens et rubens si mā
apostemās fuerit sanguis aut fumi citrini si
āpa fuerit co. lū. Signa distinguētia spēs
frenesis diuersificatas fm modū eius p q di-
stinguitur uera frenesis a non uera sunt dixit
Aui. s. de interioribus frenesis uera paula-
tim uenit. nec subito alienationem facit. si
cut contingit in alienationibus propter alia
membra factis. Sed cum facit eam pūne
pacitū qd nō sic est. cum passio in alijs mē-
bris extiterit. que eim ppter alia membra
acciderit. nō permanet nisi passio i dyasfrag-
mate sit. Nam alienatio ppter passiōē dya-
fragmatis permanet et idurā. magna ē. n. col-
ligatis iter hoc mēbz et ea de quibus mēns
et intellectus oriūtur. Dixit Alerā. qui di-
cūt. ex dyasfragmatis flegmone freneticos fie-
ri. nō uerū dicūt. s3 tū maximā generat aliena-
tionem ut similes uideātur esse frenetici.
Oz ergo ea distinguere ab inuicē. Dixit ras
primo cōtētiōis differt karabitus ab aposte-
mate dyasfragmatis per accētia q apparēt in
oculis et hanelitu. qz hanelitus prouenēs cā
cerebri ē magnus rarus. et inordinatus Sed i
apostemate dyasfragmatis est diuersus qz alij
ē magnus. et alij paruus et spissus et aliquādo
lōgus. et alij est similis motui ignee flamme
Et i apostemate dyasfragmatis prius q sup-
ueniat permixtio mērie hanelitus apparet
paruus et lōgus aut spissus et contrarius ha-
nelitui apostematis cerebri. Et dīp āpa dya-
fragmatis manifestat extēsiōē ypocondriū
uersus superiōrē partē in principio morbi.
Dixit Aui. s. de interioribus differētia alie

natio q̄ fit pp dyasfrag^a r eius que fit pp ce
rebz b^o e qz in frigida pp cerebz accēta in
oclis appnt r gutte sāguinis distillāt de na
ribus sine banelitu. Nam banelitus in passio
ne dyasfragmatis diuersus est aliqñ paruus
r spissus. r aliqñ magnus r angustiosus.
Alienatione cuius nōdum ueniente prius est
r spissus. hys uero quibus ppter cerebrum
alienatio fit ante alienationem habent hanc
litum magnum r remotum. Et uniuersalr
dico qz omnia accidentia frenesis que fit pp
ter passionē cerebri aut parua apparent in
alienatione ppter passiones dyasfragmatis
aut non apparent. Item in passionē dy
asfragmatis sunt pprie significationes ab
inno morbi. Nam ypodōdria superius tra
būtur In passione uero cerebri in principio
ho: nequaquā fit nisi postqz alienatio pfecta
fuerit. Item in passione cerebri caput et
facies sunt magis fortiusqz calida quam
in passione dyasfragmatis. Dixit Gal. 2°
de interioribus alienatio mentis que est sta
bilis lesionem in essentia cerebri aut pāicu
loz eius significat. que uero nō est stabilis
lesionem in capite ppter. colligantū signifi
cat. Et dixit in 3° eiusdem alienationes
que fiunt in febribus sūt causa colliganti e ce
rebri ad alia membra in illa passione et non
ut passio sit in essentia sua. Et talis alienatio
cessat febre pgorizate r quiescente que alie
natio nascitur cum multi calidi fumi ad ca
put saluunt. Dixit Auic. factam ppter
apostema pectoris antecedunt signa bursen
dicenda in suo loco que nō inueniunt in uero
karabito. Et pñ caloriz tendit ad partes pe
ctoris ubi est apostema. Sed in uero trahi
tur ad partes capitis cum quo uero karabito
multiplicatur extēso ossum pectoris. i. ypo
cōdōrium ad superiora secundum modum su
perius dictum uel cum quo. f. apostemate pe
ctoris r proprie dyasfragmatis multiplicatur
extēso dicta. Dicunt quidam qz in pleure
si ista extēso accidit in principio sed in fre
nesi multiplicatur in processu et cum materie
bñ ferūt ad caput. Dixit. n. ras. p^o qm
tis manifestat apā dyasfragmatis extēhōne
ypocōdrioz h^o supiorē pte in pñ morbi sz
in apate cerebri in fine morbi. Et dixit
Auic. in hō karabito pus fit sēp doloris su
pra hūcē qphēdēs sz in apate pectoris fit
in pectore nō in capite. r nō sūt sig^a karabiti
ueri pdicta in illo fortis r mita ymo debilita
respectu illoz qz sūt in hō r sūt pauiora. Et
dixit spō. i. banelit^o in b^o nō hō karabito fit
diuers^o cuius diuersitas est dixit tpe. quia
aliquando debilitatur. r fit frequens. f. pñ^o
r aliqñ magnificat. Et qñ magnificat di
xit Auic. fit filis ei. f. banelitus habentium
uerus karabitus tamen fit debilis r paruus
plus. i. ut plurimum in hō nō hō karabito. Et
fit in eo etiam sicut racas. i. sicut percussio
in incide cum malleo quia fit quasi banelitus
geminatus siue duplus siue bispulsus sicut
accidit homini qui odorat aliquid. Rasis
uero assimilat istum banelitum motui flam
me ignis ut supradictum est. quia sicut flā

ma signis quasi in tempore non percepto
duas flammis linguas emittit sic iste hanc
litus geminat motus sicut etiam malleus su
per incide geminat percussiones. Dixit ta
men Auic. qz ambo ista duo firsen scilicet ce
r bñ et dyasfragmatis comunicāt in fortitu
dine humorum. quia ambo fiunt de materia
calida acuta. Signa autem distinguēta ue
ram frenesim a nō uera facta ppter stōa
cum dixit Auic. sunt qz cum ea que fit ppter
humores cōiētos in ore stomachi sēnt eger
mordicationem in ore stomachi et nauicam et
siccim r amaritudinem oris. suple r si humor
est apostemās apparēt signa apostematis sto
maci que accidēta nō apparēt in uera frene
si. Et dixit Auic. qz frenesis facta ppter
passionem alioz membrorū scitur per il
lud qd apparet de dispositionib^o mēbri ad
qd sequitur. nō enim sequitur ista frenesis ni
si uehemētiam passiois seu apostematis illo
rum membrorum. Et ideo quando nōdum
sunt bene apparētes. et manifeste dispositio
nes illoz mēbrioz nō dīcūt ad ueram fre
nesi r permixtionē intellectus. Dicūt qz ali
enatio sequēs apostemata alioz mēbrioz
a capite ut plurimū euenit ppter uapores ca
piti cōiētos ab illis. Et quia nō statim a
pñ^o illoz apostematū cōiētur uapor capi
ti. ideo nō statim a pñ^o coz accidit alienatō
ppter qz cāz 3°. 10°. dixit Auic. in bursen p^o
ponitur permixtio intellectus Et quia cōica
tio uaporis capiti nō fit toto tēpore aposte
matis illoz mēbrioz. ideo alienatio per ea nō
ē continua. ymo dixit Auic. fortificatur aliena
tio sicut fortificatur illa passio r diminiuit
sicut diminiuit illa. Et scias ut dixit Gal.
3° de interioribus qz cum oritur apostema i
mēbro neruoso citius sequitur alienatio qz
si esset in alijs mēbris. r qz magnus neruus
a cerebro descendit ad os stomachi ppterea.
apostema stomachi maxime sequitur alienatio
Dicunt qz postqz alienatio incipit appare
re cōiēgēs esse qz fit continua licet ut plurimū
nō sit continua. ratio est quia uapores ad ea
put ascēdentes quādoqz nō ascēdūt aut quia
prohibeantur aut quia diuertantur aut quia
nō ascendant in quantitate sufficiēti ad faciē
dū alienatōes. propter multas causas occur
rētes. nā alienatio ista nō est propriū accēis
illoz apostematū. sed sequitur ea. in deter
minato gradu r determinato modo se habēn
di ideoqz quādo egritudo alioz membrorū
porifmat siue exacerbatur ista alienatio
fortificatur siue redit. Dixit Auic. non uera
frenesis sequēs febres. sequitur in fortitudi
ne sua fortitudinē febriū et alienatur cū alle
uatiōe febriū. Morāt qz in uera frenesi ad qz
sequitur febris r etiam in ea que accidit
post febrem et etiam in ea que accidit ad fe
bre remittit alienatō ad remissionē febriū
uēptū i nō hā pl^o remittit qz in uera quia in
uera cā magis impmīt cū sepe sit in cerebro
qre dixit Auic. qz nō minuit nec pcedit in
terpolādo. ymo adheret. i. firmiter stat sicut
dicit littera ex. Dicūt qz si alienatio seqt ad
aliquā febre rclusaz que semp stat un^o mōi

ut ad homotenas. adhuc aliena^o licet secundus
plm ster eodem mo. tñ qtingēs ē cā in ipsa
posse fortificari ⁊ minui. Et rō est quia ua
pores in ea qtingentz ferrūtur ad caput. Et
ita qtingētē possūt aſi nō ferri pp cās illos
ad alias ptes qtrabētes seu a ſuo aſcenſu uer
ſus caput diuertētes. Dixit Pla. in nō hā
freneli ſigna omnia uere adſunt excepto q
urina nō adeo diſcolorata eſt ⁊ tenuis qz in
nō uera ſolus uapor ⁊ nō humor rapitur ad
ſupiora ⁊ excepto q nō eſt in ea qñ^a aliena
tio ſiue infantia ſicut eſt in uera. Dixit Aui.
ſignificat factus ex hūorib⁹. i. uaporib⁹ l^o ex
hūorib⁹ qtrētis in capite nō acut apantib⁹ ad
uēus eius ſubito. ſicut ſbito aſcēdit uapor
ad cap^o. ſz in freneli uera aliena^o accit paula
tiſ paulatim ſicut ipa uera freneliſ paula
tiſ paulati accit. p^o enīz ut patuit pcedit diſpō
⁊ poſtea ſubſeqūter incipit mā fluere ⁊ ſeqū
pcedēs continuādo donec factū ſit apā ⁊ nō
minuitur nec pcedit interpolādo. i. qz uera
freneliſ aſcēdūt ſig^a pnoſtica ſupradicta de
inde ſeqūit^r accētia ei⁹ demōſtratiua. Nō ue
rā aſt pcedūt febres. aut egritudines aliorū
mōroz deiñ appnt ſig^a freneliſ. Sig^a ue
ro diſtinguētia ſpēs freneliſ diuerſificatas
fm mām ſūt dixit Raſ in diuiſionib⁹ ſig^a fa
cti ex ſanguine ſūt febriſ qñ^a cū rubedine fa
ciet ⁊ oclōz ⁊ magnitudo pulſ⁹ ⁊ rep^o uena
rū ⁊ q ſit in corpore groſſo plm ſanguis ⁊
q paties aſſidue uſus ſuit carne et uino ⁊ ſi
ſanus ex eis q ex melle ſūt uel ex ſuccharo ut
marzapane ⁊ ſilib⁹. Dixit Aui. p^o ſigno
rū facti a ſanguine ē q cōitas ſignoz. i. ſigna
cōia neri ſiſſen. dicta ſupra. accidit cum riſu
qz pperas ſanguinis ē inducere riſū. 2° ē
q accidit diſtillatō ſanguis p nares ſuple fre
qnter pp multitudinē ſanguis. 3° ē q magni
ficat ei⁹ ſpō. i. banclit⁹ ſuple pluſqz in alijs
ſpēb⁹ cui⁹ cā ē magna neceſſitas ⁊ queniens
obediētia inſtrūtoz pccoz ad dilatardeſ
ñ enīz eſſicātur et indurātur in eo ſic in colli
co. 4° ſig^a ē q diſtillāt ocl⁹ ei⁹. ſ. lacrimas
mītas et b⁹ reſpectu colli⁹ pp maiorē būdi
tates ei⁹. 5° ſig^a ocl⁹ lippitudinē patiūtur
. ſ. q ſit ex pte groſſiori ſanguis. 6° ſig^a. nō
ſūt uigilie q accit ei ſupflue. ſuple ſicut in co
lexico pp ſanguis būditatē. 7° ſig^a aſpirat
lingue. i. pōz tēdit ad rubedinē obſcuraz et b⁹
maxime appet in pñ. nā in pccſu nigreſcit
8° ſig^a lingua in ipō ſit grauis et qñz pi
greſcit ad loquendū. ſ. ppter grauitatē lin
gue q puenit ex multitudinē ſanguinis et b⁹
intellexit bal. cui dixit lingua groſſeſcit.
9° ſig^a fantaſie quas uident ſunt rubee
pp ſanguinem. 10° ſig^a uene frontis ⁊ ocl
lorū ſunt plene. 11° ſig^a eſt q accidit ei
frequētia ſedendi ⁊ ſtandi abſqz neceſſitate
qz inde habeat ſurgit nāqz qñs nō ſit cauſa
plena quare debeat ſurgere Et ſeder nō exi
ſtente cauſa quare debeat ſedere ⁊ ſic eſt qui
dā modus ingetudinis cuius cā eſt. quia ca
lor mouet ⁊ incitat ad ſurgendum alienando
uñ ſurgit. ſed ſtatim grauitas que in eo exi
ſtit pp ſanguinē phibet excedētes ⁊ incitat ad
ſedēdum unde ſeder. ⁊ ſic modo agit unus

modo aliud. Dixit Buill⁹. ſigua eius
ſunt febriſ continuū cum rubedine faciei et
oculorum ⁊ pulſus magnitudo cui⁹ uelocitate
et rep^o uenaz. Et būdo corporis groſſa i
qua ſanguis multiplicat^r ē. Et uſus pceſſit
reſ generatiū ſanguinē et ſi cū hoc in pñ^o aſt
qñ^a ſignificatiōe apparuerit urina. que atteſtatur
ſup dñū ſanguis ut ē urina ſpiſſa et ruſa ue
rior erit ſignificatiō q mā ei⁹ luerit ſanguis
⁊ ſi riſus multiplicet^r. adhuc certior erit ſigni
ficatiō q mā erit ſanguinea. Bilib⁹. quoqz bu
le ſpēi appropriat floccos ⁊ feſtucas exſtit
page et alienare cum minis ⁊ obprobrijs.

Signa uero facti ex colera dixit Raſ. in
diuiſionib⁹ ſūt febriſ qñ^a uenuehētiōis
caliditatis. ſ. quā in ſanguineo qz bec febriſ
ē cauſon l^o tertiana qñ^a. Et ſūt cū eo ſalt⁹
⁊ alienatio uehēmēs. Et leuitas in capite
nō qd absoluta ſz reſpectu ſanguinei. Et ē ru
bedo in facie ⁊ in oculis minor qz in illo. Et
ſit i corpore extenuato cui accit iā cibari ex
reb⁹ calis. ſ. querubilib⁹ i colera. ſicut alio
pipe ſinapi ⁊ melle et piſcib⁹ paruis ſalitis
et hys ſimilib⁹. ⁊ accipe medicinas calidas
et cū melle. Dixit Aui. p^o ſignum eius ē
q uigilare plm facit. qz plus omnib⁹ alijs p
pter. caliditātē et ſiccitatē colere. 2° ſig^a
ē alleuātur cum eo oculi ualde. et ſiunt ualdē
mobiles propter caliditātē mouentē. nō gra
uari colera ente leui. Et hoc intellexit Raſ cū
dixit capitis adest leuitas. 3° ſignum exa
ſperat^r ligua fortiter et citrinatur i pñis d
inde nigreſcit. 4° ſignum ē q febriſ i eo
ſit fortis ⁊ acuta. 5° ſignū eſt q multipli
catur amor tergedi^r oculos idēſt fricadi. qz
comuicata eis aliqua poſitiōe colere moridi
catōez et puritum patiūtur. 6° ſig^a. yma
ginātur fantaſmata uidere tēdētia ad citrini
tatē propter colerā. 7° ſig^a eſt q igredī
tur i mores eorum rapacitas et melacolica
proprietates ⁊ audacia i diſceptādo. Et eſt q^a
ſi i forma ei⁹ qui uult litigare. ⁊ ē quaſi ſicut
maniac⁹. 8° ſignū attenuātur nars ipſoz
⁊ ppte extremitates eoz ppter calitātē mī
tā qñ^a mētē. 9° ſig^a ē. accidit eis attractō
foris in frōtib⁹ ad ſuperiora quaſi enīz ſpāſ
mat^r propter eſſiccatiōē. Dixit Bilib⁹. ſi ſit
ex colera patiūtur terribilia accētia. ſiccitatem
oris nigredinē lingue et aſperitatem moleſta
tionem et anguſtiam defectionem ⁊ ſincopim
coloris cui⁹ mutatiōez in citrinum et ſiam
meū colozes. et oculoz inſlāmationez. Dixit
Buill⁹. ſigna eius ſūt febriſ qñ^a uenuehē
tis calitatis et acuitatis et ſaltus et agitatio
uehēmēs et alienatio uehēmēs. Et uſus ante
hoc reſ calidaz acutaz ⁊ uelocitas pulſus
cū ſpiſſitudine ⁊ deſiderium attrahendi aerē
cōtinue ultra ſolitum et citrinitas faciei et
oculoz et inquietudo nociſeratio. et clamor
multus. Signa facti ex colera adbuſta.
ſunt. dixit Aui. q ſigna generalia ſupradi
cta ſunt cum demonio et ſaltu et rixa. Et di
xit Forō. q quādoqz pponitur cum mania
lupina. ⁊ tūc ſut accētia terribilia quontam
aſcendit per parietes ⁊ ſimilia facit. 2°
ſignum dixit Aui. magnificatur banclitus n

qz instrumenta hancitius sint in eo obedientia
ymo min⁹ obediunt dilataioni qz in alijs sp⁹
b⁹ pp maiorē siccitatē. S³ qz stat fixi i suis
fantasys pp nāz melancolicā illius colere. nū
obliuiscunt hancitius et nū hancitius longo tēpe
quare tandē coacti ad hancitius faciūt hanc
litū ualde magnū ut necessitati aucte ualde sa
tisfiat. 3^m signū dixit Ruic. magnificatur
in eis inquisitio. f. cuz manibus quia p⁹stāt
et p⁹uerant in inquisitōe eius quod incipit
inquirere cū manib⁹. 4^m signum sūt oculi
eorū turbati. quia aliquāter obscuro cur⁹
cā est sibile. f. prout sibile sumitur p. apate
facto a colā adbusa. que cuz tendat ad nigre
dinez facit oculos obscuros cuz apā adhuc ē
in substantia pāniculoy ita qz nōdus est neqz si
bare qd sit in substantia cerebri. uel cā eius
ē sibile prout sibile sumitur p. accitē qd est
alienatio demoniaca. Dixit Ruic. si hōz
fuerit adbusus. omnia accidentia intendunt
i suo cē. et cū hys appebit dmonitū et rixā. et
spō magnificabitur et etiam inquisitio rerū
cuз extremis et manibus et oculi sunt cōtur
bati ualde. Ructores non posuerunt sig^a
facti ab alijs materys. quia raro ab eis sit
frenesis uera. Tu uero poteris ex considera
tione in signis supradictis et infra dicendis
colligere ea. Signa demonstrātia tempora
frenesis. de signis pncipū dixit Ruic. 5° de inte
riorib⁹ et post signa pncipū qz cuз sensu mi
nime respōdent. et pilos a pānis euellere inci
piūt et febris in siccitate p⁹fortatur. Dixit
Alexan. ap⁹propinquat tā passione incipit ex
stratis pilos euellere. et neqz. respōsum certū
reddere interrogātū et linguaz adhuc magis
hūt aspaz et sicciores febres. Dixit Ruic.
cuз accidentia nuntiantia karabimū sunt
foria et augentur significat incitū eius. et
rō est dixit tpe. qz ista accidentia sunt foria
dū mē p⁹uerant in itenere ueniendi ad caput
et reuoluuntur in uenis suis et subtilantur. i.
dum materie actu fluunt ad caput et reuoluunt
tur in uenis capitis et subtilantur. i. transeūt
de uenis magnis ad paruas et de paruis ad
minimas unde tam sunt in effundū in poros
tates mēbri. tunc enī est pncipiū apostema
tis ut in tractatu de apatib⁹ appet. Et dixit
Ruic. ponens signa finis pncipū seu pncipū
augmētū cū ap⁹propinquat ei. f. sbe uelaminum
uē cerebri mā. qd est cuз resudans ex uenis
incipit intrare poros coram. Et bibit cere
brū sine uelamē materiaz quia incipit imbi
bi in sba eius tūc suple oia illa accitū sunt
intensiora. Et inueniunt patientes dolorē
in posteriori pte capitis ap locū in quo ē cō
iunctio colli et capitis et ppe in colico. cuius
doloris cā ē qz ad illū locū terminatur pān
cū cerebri qū ad pūctū. facta itaqz pāncloz
apatōe sit in eis qctio pp lesionē et extensio
nē ex qua qctōe sequitur dolor in termino il
lo ad quē dolorē cā ndumadiuat multitudo
uapoz cōicata pti illi posteriori de qua nō
hūtes libez extitū sicut hūt in anteriori retē
ti extendit et dolorē faciūt. Et hunc dolo
rē maxime pcpit ap pncipiū pxtimū uē ex
acerbatōis febris. ideoqz dixit Raf. primo

qctōis. c. 8° cum freneticis ap⁹propinquat
insult⁹ pxtimū sentiūt dolorē in posteriori
pte capitis. qz tūc maior sit mor⁹ mē. et uapo
rū. Accidit autē iste dolor maxime in coleri
co. qz uapores ei⁹ sua acuitate mordēti sunt
magis p⁹dictā qctōnē pāniculoy faciētes et
sic dolorē. Raf. autē et Alexan. ut supra
patuit posuerunt hunc dolorē esse de signis
pronosticis. unde notant. qz hic dolor cuз est
remissus ē signum pronosticum. et cum po
stea intendit est demonstratiuum et proprie
pncipū augmētū. Dixit autē cē. signū pronosti
cum. quia uapores illic multiplicati faciētes
dolorē uel hūores illic attracu possunt effici
causa qctōis apatīs et maxime i corpore co
lerico in quo mē sūt magis apte ferri sursum
Dixit Raf. loco dicto. Cū morb⁹ ē in augi
mēto supuenit ei fluxus uētris et oculi infla
tur et etiā facies. Et adest tremor manuum et
pulsus ē tremul⁹ et ypocōdria similit⁹. f. tre
mūt. accit huius accitū comunicata lesione
mēbris que sunt minere uirtutū facientium
p⁹dictas opōnes. De signis autem status
frenesis. dixit Raf. ubi supra lingue eorum
nimis exasperantur uoces audiunt uoce non
emissa. et intelligunt ea que nullatenus eis sūt
dicta. Et tacent supini tristes nil responden
tes. Et qd respondent cum nimia duricie et
angustia sit. Et aliquando in quibusdam mē
bris dolorē habēt. etiā si pungantur mini
me uidentur sentire. Dixit Alexan. interdum
tremuli sunt desiccato cerebro et ex ipso pro
cedentibus neruis. f. effecatis et insensibiles
sunt. Et excitati itaz uix aut nullo modo obe
diūt. Dixit Raf. si lingua nigra aut cirrma
fiat. et p⁹miscetur intellectus et multū fuerit
alienatus et uigilauerit multum tam frenesis
pfecta erit. i. erit in statu suo. Dixit uatē.
Cuz morbus augetur ut ad statum perungat
terribilia accidentia infirmus patitur sicut
litum nimiam ois siccitatem lingue nigredi
nem et asperitatem molestationē angustiaz ni
miā defectionem. i. lipotomiam et tincopim.
Et mutatur color cuius facies in ruborē. si tā
guis fuerit in cā. ut in citrinitatē si fuerit co
lera rubea. Dixit Ber. super uatē. sic lin
copis. aut eo qz spō sursum ferruntur. et sic cor
spibus depauperat. Aut qz fumositates dū
ascēdunt in suo ascensu p⁹primūt aurículas al
artarias cordis. Dixit Ruic. cum incidit
in ipm mē et apostemat. exponunt. Cum inci
dūt. i. tā incidat mē in ipm. f. pāniculum
uel cerebry et apatur. i. tam apatum ē tunc se
quunt decē signa que Ruic. ponit quoz p^m ē
qz desiccantur p⁹lm. i. in plurib⁹ oculi eius ue
hemētē. qz uis. n. i. plurib⁹ oī tpe efficcantur
tū maxie in statu. qz mā magis attingit uela
minib⁹ a quib⁹ tunice oculoz oritur et effic
cat eas simul cū uelaminib⁹. 2^m signum di
xit. deinde. f. post uehemētē efficcationem
oculoz pcedēte defectu uirtutis qctōis ac
cidit eis lacrimę fluētē hūiditate cēbri ad o
culos et accit p⁹rie ex uno oculoz. Cui⁹ cā ē
l'acubit⁹ sup ipz pp quē facili⁹ sunt hūidi
tas ad ipm. pp sitū decluē uel qz humiditas
illa plus declinet ad illum oculum qz ad aliuz

propter maiorem eius debilitatem et minorem
resistentiam in recipiendo illas. 3^m signum
dixit Aul. m'lonēs accidit ut uene oculorum
forti associant rubedini non tñ semper quia
maxime accidit in sanguine coicato multo sã
guine oculis. potest tñ alii in colerico euenire
cum uehemēs caliditas in eo coicata oculi eēt
cā attractōis multū sanguis ad ipsos ut p'm
tñ in colico citrinant. Istud signū pōtius
ē supra inter signa p'nostica et pōt ē in prin^o
augmētū et statū euenire. sed Aul. posuit ip̄s
inter signa stat⁹ qz maxime et magis accit in
statū. 4^m signū erit qz p'm fricat oculos et
hoc maxime contingit in colico m̄a colerica
mordicāte pāniculōs cerebri cōicata mordica
tione tuncis oculorū hoc ē signū pōt i p'n^o
et augmētū euenire qz maxime in statu et ma
gis. 5^m signū dixit Aul. qñz succedit et
distillatōes sanguis ex narib⁹ et hoc p'cipue
in sanguine hoc ē signū pōt alia t'pib⁹ eueni
re. licet maxime et magis in statu. 6^m sig^m
dixit Aul. declinat ad qetē et requies qd p'o
strata uirtute contingit. Et dixit Aul. qz b
declinatio corporis ad requies est in maiori
parte corporis sui nisi in manib⁹. qñ fortas
se cum eis inquirūt et colligūt illos. Et i^o
in q'ctio cū mōib⁹ qñz sit cū clauis de oculorū
et qñz cum pupillatōe. i. apertione eo. Clau
is oculorū plus contingit in sanguine mul
tū prostrata hūre. Apertio hō uirtute nē
te sic p'strata et m̄a sit i colerico. Et sit i^o i
quisitio mōib⁹ ē alii cū querella tamē m̄ur
emz patietes ppter non posse esseq' fantasiata
ab eis. 7^m signū dixit Aul. qñz pigrū siue
in loquēdo m̄a fesse nō addentes supra mōis
lingue. s. qz non moueat alia mēbra facientia
ad loquellam ideoqz non exprimat qd loquū
tur. quare nec intelligūt et hoc mortale sig^m
8^m signū dixit Aul. qñz accit illis distil
latio urine cū cognitiōe aut absqz cognitiōe
qd contingeret scdm uarietates fantasiarū. Iste
uarietate maioris uel minoris nocuūti cere
bri. Et dixit Aul. istud sig^m cū est in feb
bus ē de signis forib⁹ qz si rē ē p'nō qz si gē
rapius materierū ad superiōra et qz debilitas
tam cōicata est uirtuti retēne uelice et m̄a
si fuerit absqz cognitiōe. 9^m signū obliui
scuntē doloris si est in aliq' mēbro. ymo si alii
quod mēbrū ipsoz dolorosū si fortiter et in
petuose tangat uel pungat non p'cipiunt. ingē
.n. y. z^o afforismoz quicunqz dolentes aliqd
corporis p'm dolorē non sentiunt. hys mēna
egrotat. Dix. h̄a. gressescit lingua et nigres
cit colligit festucas de uestimentis. pp' fantas
mata corrupta lacrimant aliquādo oculi et lip
pi fiunt et alii sunt sicci. Auctores pzo frenesi
confirmata aqua non cōtingit euadere intel
ligūt frenesim que puenit iam ad statum et ē
pfecta. Cui⁹ signa ponens ras p^o continētis
dixit. Dixen tam confirmati signa sūt febris
acuta. pulsus paruus et spissus. pillorum euul
sio a pānis. multitudo uigiliarum et insōpne
tas. et permixtio sensus usqz ad quatuor di
es et multociens transcedit quartum. Et sentit
partēs flāmam ignē in ueriorib⁹ et ē iracū
dus mētus et respicit horribilē et expandit

manus et asculat d'nis nullus loquet^r et fugit
lumē. ista signa possunt ēē euenire an augmē
to. sed sunt remissiora. Berard⁹. super ma
tico ponit quatuor signa frenesis et firmate.
primū ē uēris et stipatio et urine retētio. 2^m
instantia uigiliarū. 3^m ē urina aquosa. quā
precessit urina incensa. Et 4^m est spasmus
crurū. Dixit Hililinus si affuerit horroz
lumis et capitis dolor. et frequētia in pulsu.
et lingua nigra uel citrina et permixtio rōnis et
multiplicatio alienatiōis Et cum hoc uigilie
multiplicate fuerint et abominatio loquele
et pigritia in ea et clamor post suū dormire
et extremoz frigus et agitatio ip̄orū et ha
nelius inordinatus. tunc iam scire debes qz
frenesis pfecta est. Notāt qz status huius
apostematis. sicut ē et alioz pōt dupl^r sumi.
uno mō qñ m̄a tota fluxit et cobadunata est
in sba pāniculū uel cerebri in cupū et fecit ex
tūraz et cū puenit ad hūc statū. dī frenesis
confirmata a qua non cōtingit euadere. Alio
mō qñ m̄a apostematis puenit ad aliqūē termi
nū citra illū in quo coadunata ē ad extūraz.
s. puenit ad terminū ultra quē nō plus pcedit

Luius ultra nō pcessit pōt dupl^r euenire.
uno modo si frenesis incipit de aliqua pauca
materia. que cū tota fluxerit nō fuerit tanta
qz suffecerit exire uenas minutas et ingredi
porositates mēbri. sed solum fuit potens et
sufficiens replere uenas magnas et etiam mi
nutas. Alio modo qñ licet materia mora ad
frenesim faciendum fuerit multa. tamē benefi
cio nē uel artis p'hibita sunt ab hoc qz ingres
sa fuerit porositates mēbri que p'hibito arti
ficialiter sit. repulsiōe. diuersiōe. et euacua
tione quibus mediābus tam pauca materia
remāsit in capite qz solus sufficiens fuerit im
plere uenas. nō aut porositates nec amplius
de ipa materia fuit. Cum aut non ampli⁹
fuit de materia. tūc dī status. et ab hoc statu
cōtingit euadere. imo hūc statū necesse est ha
bere omne freneticum apostema salubre. Et
differt hic status a primo statu qz primū sta
tum necessario pcedit pncipiū et augmētū.
s. hic secundus status pōt esse pars ueri pnci
pij uel ps ueri augmētū. Auctores nō po
fuerūt signa declōis frenesis. uel qz frenesi
cōfirmate nō est declinatio qz mors sequitur
in statu uel quia declinat accidentia ante con
firmationes p p'hibitiōē eius ab ingressu in
porositates mēbri et pueniōis ad cōfirmatiō
nē. sig^a declōis sunt de se manifesta p remissio
nē accidentiū. Sig^a distinguētia spēs fre
nesis diuersificatas secundum manerem. i. sa
lubrem a non salubri. quedam posita sunt
supra. Dixit Bar. primo porisimoz cōmen
to. 25° frenesis est pernitiōsa in genere suo
intelligens deaconfirmata. Et. n. frenesis inci
piens non dico incipiens. qz in p'n^o exis aut
qz eius m̄a sit in fluxu. sed adhuc in uēis ma
nēs qz dī frenes nō confirmata curari potest
Frenesis uero pfecta. nō dico pfecta pēna
fixa. ē m̄a sed quia eius materia incuneata
ē et fixa in poris mēbri non amplius in solis
uenis manens que dicitur frenesis cōfirmata
est incurabilis et ex toto genere mortalis. eo. s.

mō intelligēdo quo antores intelligit morbu
eē ex toto genere mortales. s. de quo generat
uerificat eē mortale p oibus aut pūb⁹ signi
ficatis. Nam tales frenesē oēs aut plures sūt
mortales. ita q ut frequēter ad ipas sequit
mors. Dicit niglosula al. a frenesi rari sse
enadūt iuvenes. et alia littera bz senes et dīx
Berar. q utraqz littera pōt uerificari. Nam
cā quare iuvenes raro enadunt est intensior
dolor. pp intensiorē sensus quē hnt respecu
sensu. Causa nero qz senes raro enadunt ē
debilitas uirtutū suar et qz frenesis ē morbu
oppositus nē et erat ipoz. Et est hoc dictus
Ba. p^o pnosticoz i pmeto illi⁹. s. manū mo
bilitatis rē. Et dī in dca glosula q si appz
urina alba. s. aquosa tūc mori ē panēs. Dī
xit Berar. tunc mors itz est ppe panetes et ē
hoc signū certissimū qz denotat qz tota mā ra
piē ad cerebrū sup qd cū suā multitudie peul
dubio habebit dūuz. Et dī in dca glosula
qz qū una uice ridet et alia uice flent. tūc mo
riētur qz significat mā et heterogenea. s. sangui
nes et colica adbusa uel ppinqua ut querat
in mltiaz. Et rōne sanguineē ridet. et rōne
illius colere flent. mō natura supra morbus
tante malitie dīari nō pōt. Et dicitur i ipa
glosula q si in sinistro latere appeat ampula
fenda citrina et dura ē signū mortis signū
cans adbusione et corruptionē. mā cum eius
est illuc expulsa sūndomatice. et pp sui malitiā
nō creatur a natura nālter opante. et ē expul
sa in pua qūitate unde significat qz reliquū
eius dīabit nature et pmet ut in antracē cō
tingit. In antracē etim mā nō pōt emitti to
ta ad extra. s. mō appet in uno mēbro moco
in alio. uel hodie in uno mēbro cras in alio
in pua qūitate. Et sic mouet usqz ad cor. et
sic interficit quia natura nō pōt tunc plus re
sistere ei. Et ppter hāc cām pustule nigre
appentes in pua qūitate sunt male. Et dī
in ipa glosula. si fiat laxatio ipius materie ci
trine uel adbusie p uomitus uel secessum. Cū
natura nō expellat illā nālter opans cum mā
sit indigesta est signū mortis et maxie si in
die sexto euenierit. que ē dies critica ad ma
lūz nō ad bonū. Et sunt ista duo dicta uli
ma dicta Jpo. in libro. de morte festina ubi
dixit. si in sinistro pollice frenesē fabe ma
gnitudo citrina et dura fiat. et contingat in
firmā solui supius aut inferius in sexta die
moriē. uomitus eueniens uiridis ut erago
cris mortale est signū ppter malitiā colere
eruginosē. Uentris et urine retentio. ipaf
mus crurium ut extensa non duplicet. et dupli
cata non extēdat sunt signa mortis. Sin
copis superueniens frenetico mortale est si
gnum. Dicit Bordo. cum urina precessit
colorata et nunc est alba et tenuis et urina re
tineatur et egestro et si spasmetur. Et si ubie
sunt extense. et non potest eas complicare uel
si sint cōplicate et non possit eas extendere.
et si uesica accidat in police. uel si accidat in
copis mors itz sedet in ioribus. Et edicus
ergo cōfessz fugere dī. Dicit Aui. factus
ex colera adbusa ē uehementer malus. et est
illud quod perimit. i. ut plm. Dicit qz quan

do hoc apa ē futurū fieri uel ē quando est in
principio initiantē possibi⁹ est ab eo euasio.
Et huius Aui. curas ponit in fine capli. S3
postqz precessit principū non est amplius ei cu
ra. Dicit Constan. si adhibita cura quēien
ti sania durat per tres dies cū i sompnietate
et urine discoloratione eger despat⁹ sit. Dī
xit Aui. quando apa pāntē pmutat⁹ uel cōi
cat ad sām cerebri est uehementer malus pī
mēs in 4°. est. n. apa pacutū cito pimens p
pter nobilitates cerebri Subdit tū Aui. q
si ptranscunt hunc terminū enadunt idest eua
dere possunt quia significat fortim⁹ huius q
restitui malitie morbi Dicit Aui. plurimi
qui moriunt⁹ ex birsen idest sirsē. Nam litte
ra in hoc uocabulo est corrupta s ut supra pa
tuit moriunt⁹ pp impedimū in spū idest hanc
litu idest moriunt⁹ cum malitia banellit⁹. Hāz
multus nocito cerebro ledunt uehementer ner
ui motui lacertoz pectoris. unde ipedi ha
neltus. Signa salutis sunt cum recordat⁹
eger eius cum quo alienauit in alienatione
sibis et quando accidit ei risus et procedit
alia signa ordinate ad bonum. Dicit Platus
si adhibitis remediis perseverauerit infania
cum insompnietate et discoloratione urine. et
maxime in 3°. die desperandum est. Si uero
urina colorari ceperit et sūndomatica. minū
esperandum erit. Dicit Hilber. si frenesē tu
peruenit litargia mortale. si uero litargie
superueniat frenesis bonus. Signa autem
q declarāt diuersas terminatiōes frenesis sūt
dixit Aui. si permutatur in litargiā qd
est illud qd expectatur. s. multoties pp uis
frigidoz supfluit. tunc uides oculos pūnā
ri in clausione. i. appent tibi oculi cōcui. qz
licet in litargia ut appebit in suis signis ipa
initiantē oculi sint ex pphēmetes in sequente
tū ad frenesē sūnt qeant ex consuetudine pcedē
te durate frenesē. Et cā ista qeantitate fat clau
si sicut pīm accit in litargia. Et sunt cū lacris
que accidūt pp mās būdā q mō facit litargiā
ac ē pp defectū pēuine huius. Et salua cur
rit ex ore pp būditates mae et tardat⁹ pulsus
suple et rarificat. qz respectu puls⁹ frenesē fīe
tard⁹ et rar⁹ reiffa acuitate calitatis febulis
et sit lenis ubi erat durus qz in mēbro molli
in hā. s. cerebri est apa et būditas remouit.
Et dicit Aui. q signa pmutatiōis frenesē
in sacaba loco siue i saculos siue lecacule qd
ē idēz qz stabiles uel schilos fm rasim. siue ē
idēz qz scabulos. de quo dixit Raf. 5° quā
tis qz ē apa magnū cum corruptione et moriū
cantiōe sbe cerebri pūuuz ualde. Et genit⁹
dixit. qz illud qd. y. uocant spachilon afforif
moz 7°. Sūnt qz occultat nigredo oculioz
et apparet albedo qūqz. cuius causa est retrō
ctio oculioz uersus cerebrū sicut accidit in
appropinquātib⁹ mortū et in p^o pfecte clau
sionis palpebrarū Et qz nō diligit dormi
re nisi resupin⁹. quia defecta uirtute non sub
stetatur super latus et qz inflatur uenter multa
placati uapozib⁹ in nutritis et ubi retentis
pppter defectū uirtutis et caloris. Et qz exiē
duntur ossa pectoris qz trahunt materie sur
sum et qz multiplicant tremor mēbroz eius p^o

pter defecit spiritus si in appropinquatibus mor-
 ti sicut dicitur. 3. colligit uel tremor. 1. secuga-
 tio ut dicitur. Rasis primo quinquagesimo. 8. quia
 multi uapores coeant nervis. Et Rasis ad-
 dit quod possibile est quod appareat coram oculis scin-
 tile. Et testiculi appent albi idest bursa testi-
 culorum per tractum caloris ad superiora. Et si
 gna pmutatiois frenesis in ethica dicitur. Alii
 sunt profunditas oculorum indicans multam consum-
 ptionem. Et sedatio febris que accidit max-
 imi iudicium infirmi qui non sentit caliditates
 sicut consuevit in nigredo corporis per multam
 escicationem eius. et paruitas pulsus propter de-
 cimationem spiritus et durities eius. s. maior est ate-
 propter escicationem additam in arteria. Si
 gna autem pmutatiois frenesis in spasmo dicuntur
 capitulo de spasmo. De cura frenesis dicitur. Mes-
 cura huius egritudinis si iam impressa causa est.
 Si autem adhuc sit preperamens ut imprimat se
 adhuc non impositum curatur idest curari potest.
 sed non apud negligentes. Ideo dicitur platus quod
 o modo laborare debemus ne maius transieratur
 et confirmetur ad apoplexiam. si. n. confirmata est quod in
 3. die sit uisus aut nullus soluitur. Dicitur Her-
 sup uatico elapso spatio. 24. horarum potest
 opinari apostema esse coactum et appropinqua-
 re adhuc quod confirmetur maius et uelocis motus
 cum sit. Dico quod isti termini non sunt pun-
 ctuales. sed recipiunt latitudinem in plus et minus
 secundum uarietates maius et dispositionem patientis
 ad recipiendum. Est tamen ois uera frenesis pa-
 acutissima. Et non dat dicitur Alex. inducias
 medico quare negligens esse non debet sed sollicitus
 mo ad curam. Cura itaque frenesis ducitur per
 ficiat in istis. s. dieta et potione. De dieta
 appropinquatione aeris uidetur auctores discor-
 dari inter se. Rely. namque dicitur contemplari
 ois domus in qua infirmus iacet in qua aer de-
 bet esse temperatus non pinguis nec satis insu-
 per aut frigidus aut satis calidus ne condempnat
 possit caput. s. a frigido restringere et sic sit ca-
 retentiois uaporum et augmentum frenesis. Nam sa-
 tis repleri potest. s. a caliditate attrahente. s.
 temperatus magis esse debet ut ex ipsa tempe-
 ra mistetur frigidus aer et laxetur. Et subdit sic
 magis lutosus quam obscurus. Dicitur ibi eodo-
 rus pascianus locetur in loco satis luminoso
 Dicitur Serapio locetur in aere temperato. s.
 sit grossus. non sicut tamen in domo forme ne-
 que picture. quoniam ipse commouetur et turbatur.
 Dicitur Mes. fiat adequatio eius administratione
 aeris puri temperati et domus exempta a fu-
 mis et luciditate. Dicitur Rasis primo quinquagesimo
 locetur patientis in aere temperato non in frigido
 condempnat porro. nec etiam in calido disol-
 uente et replente caput. Dicitur Alii. fac eos
 quiescere in loco temperato in aere puro et mi-
 do et puro ab omni uapore et fumo. Et si came-
 ra non sint picture neque forme. quoniam ipse dis-
 ligit luctu ymagines earum. et istud est ex eis
 que ledunt cerebrum eius quia laborat ymagi-
 nando. Dicitur Passiona. locetur in aere nec lu-
 cido neque obscuro. Et platus dicitur locetur in
 aere frigido et in domo obscura que non sit pi-
 cta et uestes sint unius coloris simple et alia co-
 hogimenta lecti ne premultitudine et uarie

tate colorum magis ad infantiam deducatur.

Dicunt locare freneticos in aere multum
 luminoso omnibus speciebus eius est inconueni-
 ens. Etiam si infirmus sit de illis qui incurrunt
 timore per tenebras. aut de illis qui in obscuro
 et solitudine incurrunt uarios discursus yma-
 ginationum. tunc aer fiat eis luminosus tempe-
 re non cum radis solis. aut cum multa flama
 ignis aut torrens ceres accensis et sibilibus.
 Sed sit luciditas tanta in loco qua eger se a
 more exutum esse cognoscat et cognoscat me-
 dicum et amicos adstantes ei. Et quod adstan-
 tes et medicus infirmi gesta uidere possint.

Si uero infirmus sit e contrario de illis qui
 pntate luce discurrunt cum oculis intucendo hac
 illac. tunc aer debet esse obscurus. Dicitur Ba.
 4. regiminis acutoz ymeto. 30. quod in obscu-
 ris domibus accubere est correctius anxietatis.
 Et dicitur quod uisus aer camere debet esse tem-
 peratus cum aliquali declinatione ad frigidum saltem in
 puncto in processu uero sit temperatus aut declinans
 ad caliditatem leuem. Et si tunc tepis fuerit calis
 nimis fiat artificialiter temperatus. et similiter
 si est frigidus nimis. autem ingeniandum est ut
 aer qui inspiratur ab infirmo sit saltem potenter
 frigidus et cum hoc sit odoriferus. Et quod hec
 egritudo ut supra patuit prius accidit temporibus
 calidis ideo docuerunt auctores aeres rectifi-
 care cum odoriferis frigidis. Dicitur Mes.
 in domo sternantur redolentia frigida et in qua
 sit fragor redolentius fridorum cum tenui mur-
 mure fluuius aquarum. per quod ordinatur quod ca-
 dat aqua leuiter et paulatim in bacile leuem
 sonum faciendo. Dicitur Alii. sit in domo eius
 multitudo redolentius frigidorum sicut nenu-
 faris uisus ros. canfore et simili. Et quidam
 odorificat aeres cum malo uel citronio posito
 super prunas. Suppleant et si aer fuerit fri-
 gidus nimis. ut quia fuerit yems. ponantur
 in camera eius odorifera declinantes ad caliditatem
 sicut cortices et frondes citri et simili-
 lia. Et si casu ingeniatur ut aer qui inspiratur
 ratione temperetur et fiat ut declinet ad frigiditatem
 ponendo prope nares eorum aliquod odoriferum
 frigidum ut cor possit melius euentare.

Dicitur Haly. in estate aer sit frigidus et res
 infrigantes circumquaque et uasa aqua frigida
 plena. et aer sit clarus. et iaceat in stratis fri-
 gidis et euentatio fiat cum pannis. In yeme uero
 locus sit temperate calidus. Ex dictis pa-
 tent intentiones auctorum et motus ipsorum.

Dicitur Alexan. Neque tristitia neque iracun-
 dia prouocanda est ei. Sed neque amicus frequen-
 ter nec multitudo hominum ingrediat ad ipsum
 quoniam multitudo hominum aeres pinguiorem facit ipsi
 rans humidum spiritum. Dicitur Mes. fiat adequa-
 tio cum administratione gaudy leuius et sonitus
 organorum. i. musicalium instrumentorum te-
 nuis. Dicitur Serapio. sint in domo eius
 quidam eorum quos diligit infirmus et loquatur
 ei uerba alacria subtilia. i. submissa uoce
 demulgentia. Dicitur Haly. in eius compe-
 ctu non fiat multitudo uerborum neque clamor
 neque uociferatio. ne ad clamores errigatur. et
 maxime cum crisis instat. ne natura tunc impe-
 diatur in crisi. Dicitur Haly. associet ei amicos

suos prudentes et sibi caros et misericordes
et ex quibus uerecūdet et cesset a sua pmi
sione et cogitatione que ei nocent. Dixit
Pass. ona. publicis confabulationibus non
uantur. Amici ergo nō debent esse multi
ne aerem pinguiorez. i. grossiores et calido
rem faciant. sed in numero pauci qui ipm cor
rigant mitibus respensionib⁹ et mulcebrib⁹
orauib⁹ solentur. Dixit Alexan. caueant
mouere se fortiter. sed paulatim suple moue
ant et non agitentur lectus eius. paritum est
ei. n. i. est cōturbatiūz et sompnus impedit

Dixit Med. sint euz omni gete. dixit Pas
siona. eos a lecto surgere nō ē bonū quia sur
gere aptitudo est infantiē. Dixit Placca.
cōstituat in lecto nō cācellante. i. nō uacillan
te sed firmo. et teneat in eo uel ligetur exerci
tari eim eis non cōuenit. Dixit Alexan. la
uari aut oportet et ungi in gbus tā exiccato
facta est et non q̄ritas passionis nocet oīno
suple. sed iam remissa est. s. si adhuc siccitas
insomniatqz habundant et si febricitant
bil nocet si lauetur. maxime si tempore utan
tur balneo. et neqz acrez habeat ignitū neqz
solidum calidum. Qui autē timent tales la
uare febricitantes multum errant. Nam qui in
sompniatē patiunt. si nō lauantur adhuc ma
gis turbantur et sine intellectu fiunt. lauare
ergo eos oportet et sic facientes alienatiōe et
febris carent. Dixit Aui. Cum uis eos
balneare. balnea eos in aquis sapidis. i. bo
nis et dulcib⁹. balneationib⁹ leuib⁹ ut facias
eos dormire. Nam in dormitatioe ipoz con
sistit inuamentū plurimū. os eim ut plm sis
sollitius in sompno ipoz et maxie colerico
rum. Dixit Alexan. omni modo percurandum
est ut insomniatē apueretur et sompnus in
geratur laboranti. qui solus maximū ē reme
dium alienatiōis. Ingentandus est ergo to
to posse ut dormiat et in hōis in quibus alij
febricitēs phibentur a sompno. ita q̄ etiā in
principio porisim seu exacerbatōis ipoz.

Dixit Alexan. a p̄mordio. pitane fucus ad
mimrandus est bene coctus. Si autē ei sua
uis non est etiā cum granulis dabis. i. ordei
sine aliquo cōdimento addens solū ei aliquid
apomellis aut ydromellis suauitatis causa. aut
ydrosati qd est aqua ros. Ydromel autē
et maxime cibarioticon. i. grossum qd ad ci
bum perinet. potius q̄ ad potum. quasi con
trarius fugere oportet et mel solum et oximel

Qd si neqz suauis ē ei pitane fucus multi
eniz neqz nomen ipsius libenter audiunt. hys
dari oportet suum si inueniatur citri idest
condri. loco cuius nos utimur farre. Et si ab
horruerint sorbitiones. panes ei infuxum in
aqua calida dabis et non minus iuuat q̄ su
pra dicti fuci. Sed extimo dixit Alexan.
ut magis cum holcribus panem manducant
qualia sunt. intuba et malue elix interdu
etiaz non coctas satis et maxime si nimis fe
brire uideant et siccant multuz. et insomnie
tates patiantur. Dabisqz lactuce urios
coctos et mclonum et cucumerum interiora

Digestione uero apparente. pisces petrū
nos et poma accipiant et persica duracina

et ceresa. i. acetosa et mala granata. an modē
ce. Rosas q̄ hec dicta Alexandri ualent
post principiu. Dixit Al. nutrimentū eius
sit aqua ordei semel uel bis in die sumpta sim
consuetudinē quaz tempore sanitatis habuerit
in cibari semel aut bis. Dixit Serapio. si
cibus eius lactuca cognata et arriples et mal
ua et cucurbita et bolus tamenus et citruli et cu
cumeres et melli exponit quidaz idest fascoli
parui sed melius melli idest almes quod ē ro
bulis et lens excoctate. s. lēa et robile. Qd
si prohibeatur patiens ab hys cibis. ppter ali
quaz causarum prohibitum ea dari. tunc da
suiich ordei et suiich cucurbitae. et suiich fili
gins idest spelte l'anene. Dixit Idal. sit ei
bus. sicut expedit uirius et status p̄pinqutaf
uel remotio qz si uirius fuerit fortis et status
p̄pinq⁹ sufficit aq̄ ordei et iuleb et sirupus papa
ueris. Et si uirius fuerit debilis et status
remot⁹ detur aqua ordei et spinacys et amig
dalis expletis et tritis. In statu uero cibus
prohibeat si uirius fortis sit et fir⁹ uiol. da
Et si ē debilis et crisis nō p̄pinq⁹ da aquaz
pullop et similituz cum biscotto uel biscotum
euz aqua liberidina. Cibus sit frigidus et hū
dus et subtilis nec ingroset in substantia aut
quantitate nisi egritudine remittatur. Dixit
Aui. primo incipe ipsum nutrire nutrimento
subtili. i. pauci nutrimenti ualde ita ut sit prope
nichil dare ita ut sis p̄tencus oximelle maxi
me facto et zucbaro si scitur caliditas mellis
deinde gradatiz procede ingrossando p̄muta
ergo ipsuz post hoc uno die uel duob⁹ ad aq̄
ordei s̄biles et oximelle. deinde permuta ad
grossam. Et non intellexit Aui. q̄ aqua or
dei euz oximelle detur. Nam hoc prohibuit
4° p̄. s. q̄ dens distincte. ita ut p̄mittat ox
mel et post temp⁹ ad duas horas aqua sequat
ordei. Dnt tamen quidaz q̄ in corporibus
colericis et oibus hys in quibus nō timent
de accrositate aque ordei ex permittit de ei⁹
cum sirupo acetoso q̄ ipsa potest permisceri
cum eo Et intellexit Aui. de oximelle siue
sirupo acetoso pauce accrositatis. Nam mltē
accrositatis et fortassis et medie est illud qd
supra prohibituz est ab Alexandro et maxie
quando apostema ē in p̄mictis cerebri quos
accroz percutit et ledit. Incipiant autē au
crores et subtilissima dieta in cura frenetis. ita
ut dicat Ser. super Uatico. si frenus est fortis
dieta tenuissi⁹ aut nulla sit donec frenetis ui
deamus remitti et febris aluiari. Et ratio
est ut fiat corp⁹ auarus in retinēdo materias
sic enim prohibetur multus fluxus car. Ne
runtamen in casu in quo desitaretur de debi
litate uirtutis ingrossandus est cibus. Et
ob hanc causam Idal. dat in die s̄lois ius pul
le cum agresta. Dixit Auicena in dictando
confidera uirtutez et egritudines. Et quando
uides accidentia egritudinis fortiora in p̄m
incipe a subtilitatione cibi multa nisi uirtutis
calus timeatur. tunc enim nutrantur. i. gros
sus seu minus subtiliter. Et subdit Auic.
sic uidebis egritudinem declinare gradatim
in nutrimento procede scilicet ingrossando
aut in ipso adde scilicet q̄ritatem si non uis

permutare ad grossius. Et declarando ciba-
ria cōueniētia in decōne dixit. pone ut nutri-
ens sit ex cucurbita et hīs frigidis aut effi-
uidiari. qd est cibarius quodaz aceti factum
cum acceto uini aut pone ipm acetosum cum
fructibus frigidis scilicet accetosis ut grana-
tis arantus citris et similibus. Et dixit in
hoc boza decōnis iuuantur pane simile infu-
so in aqua frigida et iuleb infrigidato cum ni-
ue. nehebenter. hoc tamen non conuenit in
decōne nisi remanisset flāma multa in nutri-
tiuis. aliter dāz panis cum aqua calida ut
supra dixit Alexander. Dixit Rasis pu-
continentis auctoritate Alexandri. Lib? ci?
sit ordeus excoctatus et panis simile ablut?
et endimia et lactuca et medula citruli et pisces
safforuz et de fructibus comedat granata aceto-
sa et pruna. De potu autem in frenesi dixit
Alexander potum dabis paulatim calidā aq?
neqz ut appetum. multum potus. Non enim
iuuantur si de ea multus simul bibant. Sri-
gidaz uero aquas omnino prohiberi oportet.
Non enim est utilis. Nam si sit intrinsecum
flegmon in uisceribus aut in mēbro aliquo nō
paruum periculum accidit. Et si de present
uideatur iuuare aut mitigare frigida potio.
postea maiores et fortiores efficit febres et
pessimas. ita ut alienationes augmentet. Et ut
simpliciter dicam omnia mutat in petus. cau-
tius igitur est calida uti aqua magis qz frigi-
da. Dixit Mesue in cura frenesis colice.
Aliena omnino aquas frigidā ex quo appa-
ret qd etiam in sanguinea quia in ea minus ui-
detur aqua frigida conuenire. Rasis uero
in diuisionibus dixit. non prohibeatur in fre-
nesi sanguinea neqz colerica aqua frigida oio.
Et Azarinius similiter uoluit aquas frigidā
non prohiberi freneticis. Dixit Ruicena
aliena eos ab aqua frigoris uehementis et p-
prie si fuerit in uelamine distinguente aposte-
ma aut in uisceribus. Et subdit in colerico nō
alienat aqua frigida oio. i. uehementer frigi-
da uel oio. i. oī tēpore uel omnino idest in to-
tum quasi dicat et si multa prohibentia aquas
frigidaz dare adessent in colerico. tamen non
omnino prohibeat. quin aliquid def. Morat
qz regulariter aqua frigida dari non debet et
maxime uehementis frigoris sicut dixit Ruic-
cena. Loacte tamen dari potest et maxime in
colerico et precipue si fuerit in uiscerib? apo-
stema. Et dicunt relinqua hoc discretiōi
boni medici plene consideratis condiciōib?
prohibentibus et concedentib? aquas frigidā
dari. Quod si eger pur affectauerit aquam
frigidā et calidaz sumere noluerit. tunc conce-
de eam que non sit ueri frigoris et rectificatā
maxime cum iuleb et sirupis conuenientib? et
sic eam concessit Ruic. cum sirupo et Ruice-
cum iuleb. Et quia timor est in exhibitiōe
aque frigide et calide aque potus secundū plu-
rimuz diuisionib? est febriētibus et tepide
potus relaxat stomachum. ideo uicius est aque
simplicis potum relinquere et exhibere alios
potus. Serapio enim ob hanc causam dat
in potu aquam ordeū uel cucurbitē uel iuleb
aut sirupum uiol? uel de nenufare et similia. et

hoc potu potare debes eos quousqz pertran-
seat stat? et remittat egritudo. De potu aut
uini dixit Alexan. psumendus est declinante
febre uinum dari et maxime illis quibus in-
sompnietas multa est. et uirtus imbecilis. Et
si non sunt febres nimie. sed et digestio sit in
urinīs. Adhuc autem magis oportet dari
uinum eis quibus consuetudo magis fuit sa-
nis bibendi. et stomachus infirmus et frigi-
dus est natura. In his enim omnibus optimū
est uinū dari. si mediocriter sumptum est. mu-
tat eim cordis morum. et insompnietatis ex-
cessum in bonas uoluntates cum habundantia
sompni. Et enim infundit cibos et nutrit cor-
pus in his in quib? nō est in ypodidrys ar-
dens sion. aut si pcordia non multus caleant.

Sed si uirtus infirmior sit dabis securi-
us uinum bibere si non ipius iuuamento ma-
ior sit extimata lesio. Si enim uirtus reuer-
titur et cadat passio omnia agere possumus et
ad iuuare multis modis infirmitates. Uen-
tura igitur hec ut in nullo proueniat offensa.

Dixit Serap. cum febris inceperit que-
scere da eis in potu uinum bibere semper cō-
mixtum cum non est stupor et diminuta est ca-
lidity. s. uini ppter dominūz aquositate si
pra ipm et ppter si cōsuetus est bibere uinū.
dixit Ruic. Cūqz uides qd uirtus cōseruatur
post longitudinē egritudinis. i. in frenesi que
est plixa. Et postquā transierit septimaz. s.
in frenesi breui que tunc est in declinatione.

Et postqz transierit qd est supra septimā
. s. in frenesi longa. ubi inest ut potes cum pa-
rum uini permixti. Theodorus autem pri-
stianus dixit. uinum omni mō nesciant. qm
satis ardorem pmouet et feruorem et aliena-
tionem incitat. Dixit Constanti. in panteign.
In calida frenesi uinum omnino nō sumant.

Dixit Passionarius. uinum omnino nesci-
ant. quia summe cōmouet alienationes et fer-
uorem. Dicant prohibentes uinum intelli-
gunt ante declinationē et in declinationē et in
his in quibus cerebruz debile est et cito soli-
tum ledi a uino. hy eim custodiendi sunt a ui-
no semp quo usqz sanitati perfecte fuerint re-
stituti. Alijs autem in declinatione dari pōt
et maxime uinum aquosum pauciferum aqua
tamē bene pmixtum plus tamen et minus in
considerationē in potētia uini et morbi acui-
tate et cerebri fortitudine. pōt et uinum con-
cedi omni tēpore morbi cadente uirtute uel
appropinquate sincopi. Dixit Serap. sup
uatico post quatuor dies ad minus aut post
septimūz uinum exhibeatur. Rasis quoqz
in diuisionib? ponēs speciales dietationē per
cibum et potum dixit. in Cura. sanguinei ab-
stinendus esse ab omni cibo grosso et ponere
potum aquā ordeū et aquā lenium excoctica-
taruz et agreste et infusiones sambucarum et
prunoruz et similituz que. s. infrigidant et in-
grossant sanguinē. Dixit Ruic. in sanguinea
cibi sint frigidi et post euacuationē sint stip-
tici ut diminuto sanguine cū sua siccitate re-
sistant humiditati sanguinis qd non cōuenit
facere ante euacuationē ut nō oppillent et ut
non constipent uentres quod in hac egritudine

est uehementer malum quare condiendi sunt
post euacuationem cibi eius cum succis stipit
cis ut agreste granatorum citoniorum ribes
et similia. Dicit Hilhelm. patiens sangui
neas frenesim cibetur lacuicis et porum codi
tis cum acceto uel agresta et cum cucurbitis
conditis cum agresta et cum pifana ordeis.
Et si esset debilis cibetur cum caribus edi et
pulloz elipatoris cum predictis herbis uel
cum papauere et berberis et similibus. Et
bibat aquam ordeis uel decoctionis lentis ex
corticatari uel aquam decoctionis berberis
uel aquam cum agresta uel uino granatorum
a principio usque ad finem infirmitatis. De
dicta autem colice frenesim Dicit mesue alie
net omnino cibaria grossa. Rasis uero dicit
ubi supra. Cura est potare aquam decoctionis
prunorum omni die anteque aquam ordeis p ho
ram unam. Et post aquam ordeis aqua cucur
bite uel aqua citruli i meridie et mucilages
psily cum uespere sunt. et si possibile est ut el
bentur cum aliquo tunc cum sauech scilicet or
deis cum zucchero et pane torrefacto suple et dei
de lotio. Dicit Ruicena colicam frenesim
pacienti non conueniunt cibi frigidi stipici
qui conueniunt in sanguinea sed conueniunt
cibi frigidi et humidi sicut qui sunt ex ordo
excoctato et aluulbarati id est mea que sunt
robilie et similibus. Et eorum accerositas sit
ex aceto et zucchero. quia zucchero remittit si
citatem aceti aut ex prunis et similibus. Et
dicit Ruicena in colera que est adusta multi
plicetur studium ut regimen sit cum humecta
tiuis. Dicit Hilhelmus in colica frenesim in
omnibus suis cibariis decoquantur semina
papaueris albi lactuce et scariole in uoluita in
pecta et psily etiam per se aut cum predictis
Et cibentur euz lactucis portulacis et scariole
conditis cum aceto uel agresta. et cum cucur
bitis similiter conditis et citrulis et melons
bus et accerositate citri. Et comedat succum
ordeis uel aene uel maly. et bibat hora come
stionis aquam frigidam cum agresta uel uino
de granatis seu aquam prunorum uel decoctionis
berberis et post horam bibat aquam ordeis.
De dicta autem qualescentium a frenesim. dix
sapio. Si uideris egrum ita sanum et febrez
quiescere cibi ipsum uicellis ouoz et piscib
paruis et pullis et aluulugi. Et dixit necesse est
ut studeatur post sanatione ab hac egritudine
seruare ipsa a corruptione ciborum ab adustio
ne solis et a uenenis. i. diebus uenenosis ut
canicularibus. Dicit Ruic. Cum procedat
in declinatione et exitu a fortitudine egrus
clinis fm plim. i. plimo exitu. qz in fine de
clinationis rege eos regie qualescentis et ad
bibe eis restauratiua leuia. i. ad dirigendum.
Et aliens ipm ab aeribus et uentis malis
et calidis et canicularibus diebus et sole ut
non incurrant reciduum. suple et multo ma
gis alienandi sunt ab his omnibus in presen
tia morbi ante declinationem et in declinatione
uenter in hac passione semper teneatur bñ so
lut qm est thesaurus cure. quare si necessari
um fuerit ad hoc inuenit ea suppositio uel
existit lenitudo et ut ista inuenione ad dñs

si deez dicef. Et si uideret pcurtur alia sup
fluitatum expurgatio. Cura per potionem
fm Mes. quatuor copletur rebus quarum pma
subtrahit materias et abscondit ea. 2. a couer
tit uaporosus eius ad dñeris. suple et humo
rosum. 3. a couertit regimen ad confortandum
caput ut nō recipiat qd ad ipm trāsmittit de
uaporibus suple et humoribus et exinguit
audaciaz caliditatis eorum. suple et resoluat
residuam eorum qui nō potuerūt prohiberi.
Et in suma ponit curas per administrationes
localiū remediū. Et 4. a querit regimē
ad sedationē accidentis. Et Mesie quidez
non fecit mentionē de intentionē ad digestionē
quia presupponit eaz notam. Aut quia pluri
mus in hoc morbo non expectat digestio. pp
furiositatem materie. De intentione et o
ad euacuandus ponēs curam frenesim et licet
gie. 13. terrap. f. ommandus est in talibz egritu
dinibus confestim fm principia foris exstet
te uirtute in tantū ut ferat inuictus f. omia
nullo alio phibente eam fieri. Dicit Alexan.
omnes qui ueras frenesim patiunt. si uirtus
robusta est et nihil aliud phibeat festin. re.
opozet ut f. omietur eo q sup omia magnus
et primū est aduortius. Dicit Terrap. opoz
et ut omnibz quibus enent hec egritudo ex
trahatur sanguis. si uirtus sana et non probi
bens fuerit. Nec fuerit aliud qd probi
beat. Et hoc quia inuamentus huius est plus
qz inuamentus reliquorum et magis festinam
qd in ea administratur. Dicit Alman. anue
qz accidentia cōfirmatiōis supemant est lub
uendendus ex sanguinis extracuone. Cum eūz
eger in pncipio egritudinis in uirtum fortitu
dine inueniens est permanere f. ommandus et u
nisi super infirmū timueris. post qz uero eius
egritudo minui cepit nequaquā f. omia. Di
xit Herar. cā huius ultimi dñi est quia uir
tus iam superat morbum. modo natura nō is
diger auxilio medicamē. nisi qm morbo ma
gnificato ei dñari nequit. Ut dixit Bar.
pino de interioribz et in cōmento affo. ea quo
ruz crisis sit rē. Et subdit Alman. qz si ei
iam dissoluta est uirtus. i. per uiaz resoluōis n
aggrauatiōis. suple nō f. omietur. sed ex alio
preferuel regimē donec euadat. Dicit Mes.
pma rem complet f. omia ubi necessaria fue
rit. et deum non loquitur de ipsa nisi in san
guine. Et similiter Rasis in diuisionibus in
colerica f. om. nec ipse nec mesue de f. omia mē
tionē fecit. Et dixit mesue eaz debere fieri
in pms de cefalica. Dicit Haly. f. omietur
maxie si ex sanguine fuerit. et uere pmo f. om
mo et hoc. p. 2. uel 3. die. 4. aut die non
atingas. i. ad f. ommandu. n. et dixit extrahat
sanguis si uirtus fortis est donec defectus ac
cidat. Utiatius autē dixit. o3 ante morbi
dñum f. omare frenesim et sanguis minuat
fm q uirtus patitur. si non aliqua nobis ob
ueri cōraria. Dicit Ruic. Comūis cura
spēruz eius uerap est f. omia de cefalica. Et
similiter Ruic. p frenesim uera eam que est ab
apostemate cerebri uel pāniculorū eius aqua
cunqz materia fuerit. qm f. omia cefalica. f. f
euacuat et diuertit a capite. Lu uero fm can.

universales de stomia si maior plenitudo est
in toto stomia nigra uel basilicam. Imo et fa-
senas pus in maxima plenitudine ut maior fiat
diversio Ideoque Bertamus dixit stomiaz co-
petere sifene pus ut ma distrahatur a superiori-
bus ad inferiora. Et fac stomiaz de brachio
opposito pri dolenti uel magis dolenti. Et si
dolor esset equaliter per totum. Elige brachiu
qd putas magis pferre maxie illud aquo fue-
rit consuetus minui uel in quo uene magis
appareret et ampliores pedes uero potes sto-
mare utrosq; aut saltem pedes sequentes prem
magis dolentes. Et hoc ubi sit necessaria sto-
mia safenax. In stomando tñ Aue. ponit
quatuor pditiones obseruandas quax. pria ē
q sit egressio sanguis aliquatula. i. pauca ymo
p aut multa ualde. i. copiosa. Nam si bñoz
fuerit sanguis et multus fiat stomia copiosa
et si fuerit alius humor et non multum per-
mixtus sanguini fiat stomia pauca. Et si fuerit
sanguis bene pmixtus aut sanguis simul cum
eo fuerit dominas. fiat stomia mediocritas in
qua mediocritate euz beat latitudinē magnas
poterit fieri declinatio ad copiosam uel ad
pauca fm conditōes in ipis humoribus re-
ptas. 2^a cōditio est q stomia fiat si nihil
forte fuerit qd phibeat ut uirtus uel etas. Et
in hoc inuit q quis aliquid fuerit prohibeas
pur q nō fuerit forte. stomia fiat. 3^a con-
ditio est q oportet q fiat stomia euz cautella
que cautella sit in cognoscendo dispōez egrī
in sincopis. san itaz ceciderit in ipaz an sit et
uicinus et patius ut cadat in eam. et tunc suple
non facias stomiaz uel retine si itaz incepisti
quia hoc est de fortibus phibentibus. Qd
aut dixit Halabaz q fiat usq; ad defectōes
intellexit exclusiue et solum talis stomia fiat
in robustis corporibus. Dixit em Aue.
retineat sanguis cum sincopis adest propin-
quitas. Ino dixit Aue. ingentetur medicus
in cognitiōe illius. Nam in eo non apparet aū
incolumitatis dispositio et bona multum ma-
nifeste. i. distincta a dispōne lipotomie et mal-
fatiōis uolens in hys pñis reddere medicū
cautum ut fugiat errorem. quia posset adesse
ppinquitas sincopis et nō apparere pp uiri-
litatez et fortes mori frenetici aut ppter pul-
sus duritiē facientes extimare uirtutē foru-
tem esse q sit. Tamen dixit Aue. pulsus
qñz indicat ipaz. i. ppinquitatē ad sincopin.
Et ideo pulsus debet medicus inui. Et cum
tremuit. i. sit tremulus et descendit. i. gradatuz
ad pculsiōes minores ut sileatur caude sorcei
ne finitiue et diuersificet pulsus absq; ordie
ita ut sit diuersus et inordinatus et inuentas
unā pculsiōē magnas et alias pñas. i. non ser-
uando in b^o ordiez. tñ talis pulsus significat
ppinquitatē sincopis cū fz oēs dēas differen-
tias attestet defectui pñis et iō tunc retine
sanguinē. Maxie aut timēda ē ista stomia
ducēs ad sincopis in corporib^o colicis. ymo
in eo sit stomia pua et stomes in eo basilica. qz
in epe maxie uiget colera. 4ª pditionē qz
oz ut sit cautella in ligatiōe uitte sup stomiam
ita ut sit firmata sic ut nō soluat eam motus
spūs et irrōnabilis agitatio. qñz enim sol

uit ea per se ipsam ppter ymaginationes cor-
ruptam et prohibet illam. Et dixit Aue.
fiat stomia sicut incipiunt humores scilicet fa-
cere apostema idest fiat in principio uel qto-
citius poterit fieri. stomia enim ut iam dixit
in omnibus eius speciebus ualet scdm pñi-
mūz. Nam raro est q non competat obserua-
tis dictis conditōib^o. posset tamen in casu nō
competere ut quando esset a colera pura adbu-
sta uel non adbusta intense acuitatis et a sūgu-
ne lepata. cuius per stomibomā nmeret ebu-
litio intensior et lesionis augmentuz. Dicit
plas competit stomia in frenesi sanguinea qz
in colerica ymo dixit ger. super 9° al. q in sa-
guinea competit per se et in colerica per actio-
ne in sanguinea directe et in colerica indire-
cte scilicet inqñum prohibet fluxus humoris
qui fluere ad locuz ratione doloris et inqñū
euacuando sanguine euacuatur aliquid d co-
lera et natura inde redditur potētor supra re-
siduuz. Dixit Rog. in frenesi accidente p^o
febrez uel suple aliam egritudinē est d stomia
distingendum. Nam aut facta fuit in prin-
cipio febris uel morbi precedētis aut non. si
non tunc fiat in principio frenesi particulā-
bus conuenientibus. Si uero facta fuerit
stomia in principio febris uel illius morbi tē
aut sufficienter. et tunc non fiat stomia in prin-
cipio frenesi sed apponatur sanguine i me-
dio frontis uel in extremitate nasi uel in fon-
tibus iuxta oculos aut non fuit facta sufficiē-
ter et tunc in principio frenesi extr. haur tā-
tum de sanguine qñum uidetur sufficere debē
ad prohibendum apostema. Dixit Alexan-
der si prohibeat infirmus stomiaz quod sepi-
us euenire solet nec uoluerit porige innum
medico omnino oportet ueniam que est in me-
dio fronte erecta tangi idest stomari. fit autē
hoc optime si corio colluz stringatur artifi-
ose intensa sic apparente uena. Ego enim
dixit Alexander semel curau quēdam frene-
ticum quem satis multi continebāt domesticū
eius ligaturis fortibus constrictuz ut in fron-
te ei uenaz uix posset scidere. in tanta enīz fu-
ria uerlebat ut omia que maniaci facere so-
lent faceret. postea uero secundantes tantum
detrahimus qñum ratio postulabat et sic cura-
uimus eum uelociter cum et omnel alias ordi-
ne prosequentes curas adhibuerim^o. Dix.
Serapio q si prohibet infirmus dare tibi ma-
num suam propter amissionē intellectus sui.
tunc ingenia de extracciónē sanguinis d uena
que est inter duo supercilia. Dixit Rasis
primo continentis stometur prius d brachio
et si possibile non sit stometur de uena frontis
uel nasi. Dixit Auicena. deide post hoc. i.
stomiam factam de cefalica stomiboma ue-
nam frontis si fuerit uirtus foru et fece-
rit oportere id dispō et foruū egritudis et
bēuā rōnabilis ut stomia pñcularē pcedat
stomia uita. In cābus tñ possemus inape-
gulari stomia. i. uene frontis in hoc morbo
nō pñissa uiri. Et pmo qñ corpus non cēt
posituz sub dñto sanguis ita q capud non re-
cipit nec recipiet ab eo mās. sed attenu mā
apostemas collecta fuit in capite uel in eo cō

gesta que postea apar. 2° qñ lz in principio
fuit necessaria flōia uls dimissa tñ fuit et
faz mō tota fluxerit ad caput 7 aplius n fluit
Dixit mef. ca^o de soda q a flōia pticulari
incipit debemus qñ mēbrū recipiēs mās nō
est auaz in recipiēdo qz nō est debile sed for
titer resistit et mēbrū mandans non est po
tens in mandando. Dixit Berar. super 9°.
Alman. si in frenesi sanguinea nō ē p flōiam
cefalica pfecte cūata cā pūcta. tñc fiat flōia
de uena frontis. Aut de similitate nasi aut euz
setis porcini pūo. et fluxus sanguis nariū.
Dixit Hülls. oēs pby cōueniunt q subtra
ctio sanguinis 7 spālter per flōiaz de uena
cefalica que ē in manu inter pollices et indicē
ē cōueniēs nisi hūc cōtradixerit. Si. aut co
gnoueris q infirmus deficiet uel cōsuet^o sit
deficere p flōiaz abstinere ab ea melius ē.
Et si abstinere nolueris. qz uides eius ha
bitudinē bonā et carnosaz. et cōsideras qz nō
accidit ei defectio pp debilitatez uel pp riorē
Liba tpm hora flōmie ante flōiaz mīca
panis infusa in succo de granatis uel agresta
qz ista cibatio d ppteritate remouet sinoriz
hanc. Et nō timeas flōmā facere omni hora
et oī tēpore si necessitas affuerit qz pp ipetū
7 magnitudinē suā ista egritudo in flōia nō hz
hora electaz lz semp coactaz nō eim dat indu
cias ut supra dēm ē. Et laudat Hüllsmus
secūdationes flōmie magis q multie qñtatiz
in uice unaz extractionē. Est aut uilis hic
flōmia usqz ad tres dies uel quatuor et non
ultra qz post ita cōfirmatur hec egritudo in
mēbro q ex flōmia tali quaz aut nullam reci
peret infirmus utilitatez. sed potius tunc con
ueniens est ut aperiat uena in fronte qz eius
aperuo post cōfirmationē apostematis i loco
remouet mās apostemates melius euz cursus
iam firmatus sit et qñq aliquid traheret ad
locus. Dixit Hüll. si dispōnes egritudinis
et uisus nō cōsentit ut fiat flōmia uniuers
salis ex manibus eius. Aut nō ē ubi possibile
habere manus eius. qz nō uult oīdere uel fir
miter tenere et cōsentire flōmie. Et q ad
dicitur ei ex hoc. s. de uolentia ad fortiter et
firmiter tenēdum tpm ducit tpm ad inquietu
dinez et rixam fortem tunc flōmia ipsum in
fronte. quia fortasse ex illo litigio inquietu
dine et rixa possit sequi maior nocumētum
quā sit inuuentus flōmie uls. ueruntū dīl
gens medicus hanc flōmiaz pticularē facere
debet pmittere saltes diuersos. qñ diuersio
bona qñ locus tenebit flōmie uls in pibē
do raptum materie ad caput. Debetqz et
amplius dietaz subiliare et modo omni inge
niare. ut qñto magis possibile ē pibetur flu
xus materie ad caput et qñto minus possibile
ē p flōmiaz pticularē trahat de mā ad tpm.
Et melius ē illā flōmiaz pticularē iterare ut
si qd prima attraxit. 2ª edat iterata ut patet
in exemplo. Alexan. supra. Quidaz quoqz
practici utuntur loco flōmie uene frontis flōia
uene nasi eius. s. q est in lepore siue pūcta nati
co q cum hoc q a cerebro euacuat magis ab
eo diuertit q flōmia frontis. Auctores
tñ de flōmia huius uene non fecerunt in hoc

capo mentionē. s. solū de uena frontis. qz
notant q qñ in flōmia ē intentio ad copiosaz
etiones sicut maxime foret qñ ptermiffa esset
flōmia uls. Tunc d3 fieri de uena frontis
que est uena satis magna. sed qñ non est. i pre
dicta intentio. ymo magis esset ad diuertēdū
cum aliquali edone tunc fieri debet d uena na
si. Et qz uena ista parua est ideo secunduz
plurimuz non aperit eam flōmo sed desup
sanguisugam apponunt quia sugendo plus de
sanguine educit. 7 sic magis euacuat 7 diuer
tit. uenam autem frontis melius ē aperire flō
mo qñ illi sanguisugaz supponere nisi i cāu in
quo est occulta nō appens qd raro ē aut nisi
panēs oīmdaret flōiaz ei^o. Dix. Hüll. ap
posito sanguisugaz fronti utilis ē. Hüll. q^o
qz uoluit q cū nō pōt fieri flōia pticularis. q
appertant uene nariū. s. euz setis ut iā supradī
ctū ē. Et fac flōiaz dix. Hüll. in pñ duob^o die
b^o aut trib^o. ita q fiat primo die aut 2° 7 3° 7
nō postea pp cām supradictā. Uel dixit sic ut
facias flōiaz disperā multiplicādo numez e^o
7 nō qñtatē fiat q^o p^o die 7 2° 7 3°. Et cū flō
mas dixit ipse nō pueniat in ebedō sanguine
usqz quo nō remaneat in corpe sanguis ymo
dimute ex eo 7 p ibelauo recōde q^o 7 fortē
nā ad resistēdū uaporib^o surgentib^o a malis
māis 7 ad resistēdū dfectu nutritiū si fece
rit illud oportere hora. s. dectōis qñ ē idigē
tia nutritiū. l. hora fiat qñ. s. debet subtiliā
regimē suple 7 ad resistēdū alius accitūb^o 7
maxime in crisi. Et dixit Hüll. Recu^o ē ut
expellas mās faciētē frenesiz p flōiaz si tolle
ret eā hora. nō qdē anni l. dici. s. hora oīuz in
dicantiū de flōia 7 si nō fuerit in postre^o eius
s. flōie timor. Qd si flōia uniuersal nec pūca
laris fieri poterit pp etatē l. alā cām. tñc cum
sanguisugaz appōne 7 scarificatiōe succurē
dus est. Dixit Hüll. si puenis puer est si
as inter spatulas adhibe 7 iuxta q opus tele
xeris sanguinez extrabe 7 uariis flōmo 7 si
ita primo 2° 7 3° die. si hūc sufficiens ē. 4°
uero die nihil horz facies Dixit Bertram^o
si puer ē uetofas inter spatulas pone 7 q op^o
ē de sanguie subtrabe. Qd si possib^o fuerit
loco flōie pterui sē l. nō possib^o fieri aper
tio emoroydarū fiat. Dix. n. y. afforismoz
6° frenesius emoroyde nate bonuz. unō arg^o
sumitur q si spontane^o emoroydaruz fluxus
conuenit q artificialiter ubi oportet possit p
uocari. Dixit Hülls. fiat apertio emoroi
darū cum sanguisugis positis super eas 7 si
cum eis apertū non possunt fiat euz flōmo ip
saruz apertio. Et hūc simile intellige de
puocatione menstruoꝝ in muliere q si dēt
modis emoroyde puocari non poterūt nec
menstrua educi. Dix. gullus fiat flōia de sa
fenis. Et qz emoroydas 7 menstrua puocant
7 quia uicarie eozum existunt. De euacuati
one per solutua uentris dixit Mesue. detur
medicina soluens ubi oportuerit. Dixit ha
li. post flōmiaz. si natura secca est. cum castiaz
stula illam mollesce aut cum manna 7 tama
rindis de uno quoqz iuxta q opus est sū
mens 7 cum aqua frica calida 7 propina
colaturam aut prunozum da labatum idest

apozima. et cassia fistula. cum aqua tenida.

Dixit Utriusque. post minutionem. enim catarrico est subueniendum quod recipit ex fenicia pruna mirob. uiol. cassia. manna et similia. catarricum quod incensionem colere extinguit. R. manna et mellis uiol. i. zuchari uiol. et cassia. an. 3. et. colentur et dentur in seminio cum aqua cucurbitae uelge aut def. cu. aq. maligranati dulcis et acidici cum sirupo de zucharo. f. uiol. Dixit Hinc. si sen coctus indiget in sui cura educatione colere prima et floris minore. Nam colera melius educitur formata q. floris. ymo in colerico non per mixto sanguineo floris ut supra dictum est non opetit nisi ratione diuersionis. si per se in si sen sanguineo debet esse q. floris prima et solutio minor. q. non fit in co. solo nisi per alias mas q. est mixte sanguini et si fuerint educte in floris. Dicunt si colera equaliter peccaret sanguini tunc equalis est indigentia floris et formae. d. ma. solutio. dix. A. si ex lubricantibus subtilibus ut cassia. manna et similibus. Et inest tibi ut ponas cum eis decoctionem sumiterre quia iuuat ad mundificandum sanguinem et precipue ualeat in colerica materia adusta. hys enim uti debes regulariter et maxime si sciueris q. natura sit obediens secundum dispositionem omnem. i. omnino. f. ad euacuationem tunc enim ista lubricantia lenia opte purgat. Sed si natura infirmi non esset obediens purgationi per ista lenientia. tunc coacte dabis in principio pharmaca educentia coleram exolendo inter que bonum maxime est reub. et maxime permixtum cum solutius lenibus. Dixit Plat. purga cum decoctione uiol. et prunorum et semini communium frigidorum addita cassia et tamarindorum et mane an. 3. i. et reub. 3. i. ymo dixit Hinc. quandoq. ponunt cum lubricantibus scamoneam cum q. dunt de obedientia nature secundum consuetudinem egri. f. accepta. quia. f. consuetudine est al. accipere scamoneam et per eam purgatus et non nocitum fuisse. unde coepit q. cum ea habeat conformitates bonam. Et de concedentibus scamoneam est R. ab. 17. continentis quarta capitulo ubi docet a principio euacuare coleram cum medicinis uolentis. Nec tamen coactio maxime luminis a multitudine colere et ipsius agitatione et furia. Nam cum egritudo est ultima ab ultimis auxiliis est incipiendum si per se si colera fuerit adusta euacuetur cum educantibus eam. Et notant q. si colera peccauerit non permixta sanguini debes incipere ab euacuatione per solutiuam deinde per floris. Dixit Hinc. in co. qui est a colera seu humore adusto in principio mundi fecit corpus cum medicina conueniente. et post mundificationem fiat floris ut subtractio sanguinis. Et hic modus curationis trahitur ex sententia phos. et specialiter ab Hinc. li. 3. c. de cura karabiti puenientis a colera. dicit enim q. si ma. non fuerit sanguis debemus incipere a mundificatione et deinde a floris. Si uero materia fuerit sanguis a floris incipendum est. medicina quociens in mundificatione colere non aduste et etas

aduste sic fit. Recipe. manne. 3. tamarinorum. 3. i. dissoluantur cum. 3. quatuor aq. decoctionis prunorum et colentur et illa colatura detur ante diem. Si uero materia fuerit adusta addatur in decoctione prunorum sene et epithimi an. 3. u. polipody. 3. et cum ista decoctione dissoluantur manna et tamarindi. Uel R. reubar. 3. u. et ponatur in decoctione prunorum simul cum. 3. u. sirupi uolati et dimittatur per horas duodecim postea colentur et detur ante diem. Solutiuum bonum quo usus sum multociens sic fit Recipe uiol. et florum nenuparis et boraginis et buglosse et florum sumiterre an. 3. n. pruna. vi. u. seminis endiuie et seminum communium frigidorum an. 3. 5. decoquantur in aqua et colentur. Et in colatura dissoluantur medulla cassie fistule. 3. i. tamarindorum. 3. 5. uel loco cassie fistule ponantur manne. 3. u. Et si uis magis acuire adde de electuario de succo ros. an. 3. i. usq. ad. 3. u. Et de electuario bonis in hoc est dyaprunis uel electuarii phlegmaticum aut cassie fistulatum uel dyamannal et similia. De euacuatione per uomitum sciendum. q. uomitus fortis et laboriosus. siue spontaneus fuerit siue arte prouocatus nocitum est ideoq. de ipso auctores in hac cura non sunt locuti mouet enim materiam ad caput et exagitat. De uomitu autem leui dixit Hinc. multociens accidit eis uomitus scilicet sponte et iuuantur eo. Et hoc maxime efficit quando aliqua materia euaporas ad caput prineret i. stoaco. Et dix. multociens prouocatur arte leuiter. potantur enim aqua permixta cu. oleo aliquo facto ut uiol. Et sit eorum uomitus facilis cum eo et humectat eos

De intentione autem ad digestionem i. hac cura sunt auctores non sit loquuti. quia huius morbi materia cu. sit multum mobilis et acuta non dat inducias medico ad digerendum furiosa enim e. fm ypoctate in affortimo. si peccatur in ea digestio. Si tamen non esset multum furiosa et daret spacium ad digestionem tunc diaceratur. Dixit Ser. super nono. al. sicut cum sirupo. uiol. uel nenuparino. uel de papanere et similibus. Potest etiam digerere materia inter euacuationem et eductionem plerumque in frenesi que prolugat cu. sirupo. qui sic fit. R. succi lactuce et scariole et endiuie et succi cucurbitae sumpti per expressionem eius postquam decocta fuerit in cribano inuoluta in pasta et emulsionis seminis communium frigidorum an. li. 5. depurentur et in eis bulliant ista. R. florum nenuparis uol. buglosse. an. 3. u. tuu barum ordei mundi seminis papaueris albi. an. 3. 5. sandalorum alborum et ruborum. et ros. an. 3. i. u. Et postquam duenerint in decoctione ad medietatem colentur. et in colatura ponatur de zucharo albo solido. quantum est medietas ipsius et sirupetur et aromatizet cu. camfora dosis eius. 3. u. cum aqua. endiuie uel solatri uel similibus. De intentione quoq. ad diuersionem dixit mes. hanc complent frictiones extremitatum et ligationes compressue dolorose in eis. Et effusiones aque salide in eis ante frictionem et post. et nem

iose posite in tibys & brachys & scarificationes in auribus . & sanguis in naribus et sternutatio & gargari smata & prouocatio emoroyday & in muliere mestrup. Et quis mes posuerit cristeria in intentione ad euacuationem quod potest fieri inq̄tus euacuare cōter tamen ab alijs in hac intentione ad diuersionem adducuntur similiter autē & suppositoria. Dixit Alexan. fricentur paulatim inferiores partes & leuiter & optimus est post frictionem fomentari inferiores partes.

Et sic constringantur ligaturis ut possint magis continere materiam. Dixit Auic. ex trabe i. trabe & diuerse materiam ad inferiora omni modo .i. diuersionis. Et fiant ista diuersius dixit Alexan. in declinatione accessuum sine portumoz & suple & 10 o tē pore lēscēntie febris quia tunc temporis materia non est sic in agitatione & motu & huius minus est grauata. dixit Raf primo continentis c. 8. fiat diuersio an̄ principis portumoz & post eius declinationem dixit Auic. fiat hoc proprie in dispositione descensionis .i. cum pedes & brachia sunt pendentia. quia tunc melius trahitur ad ipsa materia. uel ut dicunt quidam fiant in dispositione descensionis. quia .i. fiat diuersio faciens descendere materiam. qualis est incipiens a superioribus & procedens ad inferiora sicut mes in suo de appropriatis in pluribus locis docet facere de fricationibus & appōne uentofaruz. Et dixit Alexan. q̄ hec diuersiones maxie fiende sunt. quando spāsi sunt laboranti. & enim prout habent materiam ad inferiores partes & spāsi peragorizant. Dixit Hilb. in primis siāt fricationes leues in uolis manū & plantis pedum cum sale & aceto dico leues ne materia ex forti fricatione leugetur & rapiatur sursum. Plat. dixit fiant fricationes leues manuum & pedum cum aqua falsa. Quidā enim ypocrite uehementes faciunt fricationes cum sale & aceto. unde spiritus uehementis calefiunt & distemperantur. ex quorum distemperantia magis acuitur colera & leuigatur. & citius ad superiora rapitur. Rōge. dixit q̄ quolibet tempore morbi debent fricari extremita. Dicunt q̄ fricatio ligaturā compressio & aque calide effusio super extremita & uentofaruz appositio in eis possunt fieri ante fliomiaz & post. uerū quia fricatio est agitata ideo ante fliomiaz fieri non debet nisi ut leuis non commouens. Neq̄ ē post fliomiaz si adhuc plenitudo remaneret in corpore. & quia suspitio. est in fricatione fortitū q̄ plures p̄bēt eā fieri & sūt p̄tenti ligaturis & alijs modis diuersionis. dicunt eī fricatio leuis non sufficit diuersionem & fortis agitat materiam & mediocritas est suspecta. Si in corpus esset sufficēter mūdū & ebatū fieri posset fricatio mediocritas. Et fortis. uetose aut sine scarificatione possunt applicari an̄ fliomiaz & post. s. cum scarificatione meli⁹ apponuntur post fliomiaz si fieri poterit fliomiaz. si aut non posset fliomiaz fieri tūc a p̄n⁹ potes uti eis cū scarificatōe & p̄tes iterare & max e si expectas p̄clarē fliomiaz facere d̄ uetio capis

Dixit Auic. grauitas fortitudinis febris idest febris fortis cum grauitate capitis q̄ indicat magnā repletionē sanguinis in capite q̄s facit opporere in p̄m⁹ dispōis egritudis .i. cū egritudo ē i p̄m⁹ ut ponat uetose i loco kebelem .i. i collo. s. cū scarificatōe sed tū nō intellexit. q̄ ponant an̄ fliomiaz. q̄ a fliomiaz ut patuit incipiedū ē. sed postea q̄s eodē die. q̄s. 2. q̄s tertio. s. m dispositionem uirtutis & plenitudinis ut supra dixit bal.

De cristerib⁹ dixit Mes. fiat administratio cristerium lenium non transcendentius lenitatem gradum. Rasis in diuersionibus si et mollificatio uentris cū euacuatione leni. uia. cristere mandamus fieri cum uiol⁹ ordeī mūdū in uobis & sursum in aqua decoctionis in qua ponantur de nitro uel sale. 3. y. & de oleo uiol⁹ circiter. 3. x. & fiat cotidie. Dixit bal. cristere conueniens ē quia materiam ad inferiora inclinat & trahit. si paciēti facile est uti cristeri. Dixit Auic. postq̄ fliobotomaueris o; ut cristerizes cristeri ualde leni sicut est oleum ros et aqua ordeī. uel aqua & oleum. Et si indiges propter aliquam causam ut quia feces essent multas indurate cristeri fortiori p̄dictio fac illud dummodo remaneat in gradu lenitatis. Et non uoluit in uerbis dictis Auic. prohibere cristere ante fliomiaz q̄ ymo conuenit ut p. 4. patet. Sed inuit q̄ cū tu p̄uenis ad egrum & inuenis necessitatem fliomiaz & cristeris. q̄ p. fliomes et d̄n cristerizes. Bā in hac egritudine et omnib⁹ a lps nō d̄nib⁹ inducias medicis debet incipere ab eo in cuius obmissione uel dilacione maior periculum timetur. Et tale esset de fliobotomia si differretur ipsa post cristere. unde si modo aliquis habens febres in intestinis incipit fieri freneticus ipse indiget fliobotomia & cristeri. sed quia magis necessitas est fliobotomandum quam ad cristerizandum. incipe a fliobotomia & dimitte cristere. Nam si tunc uacabis cristeri ante quam paraueris ipsum & immiseris et operatum fuerit posset dispositio frenesis multum processisse unde eger ponetur in periculo mortis. Si tamen tunc raptus materierum ad caput esset paruus & tardus & materia non multum mobilis. & repletio uenarum non multum exuberans tunc debes incipere a cristeri. Et dixit Auic. si tibi securitas multa in cristeribus inueniens ex hoc q̄ multum debes uti eis. et maxime sit tibi securitas in eis. quando apostema est magnum communicatum cui capitis ubi nō possumus apponere repercutiua. Sed debemus incipere ab anodinis. que forte nō absoluntur ab aliquali attractione. a tali enī frenesi. assecurat multus usus cristeriorum.

Et potest cristere leni fieri eodem die qua sit fliobotomia siue. habeat fieri ante eā siue post. Et potest differri ad diem crastinum secundum necessitatem et uirtutem. Dixit. Bullielmus fiat cristere sepe et componit cristere lenitum. Et subdit cum uoluntas assellandi assuerit. non cogatur infirmus ad retentionem eius. quia talis retentio i ducit in multo debilitatē. & eleuat materiam

ad caput et inducit timorem et multotiens
mortem. Et tota tua intentio sit circa quot
tidianam assilationem eius cristeri leni si per se
non assillauerit. Volat itaque auctores criste
ria debere fieri lenia maxime quando interio
est ad mundandum intestina et diuertendum uapo
res et tempadum calorem et agitationem mate
rie. Et quandoque egem? cristerib? ifrigidant
bus plus dixit. Hinc i facto ex colera adbu
sta. studius sit i administratione enematum
ifrigidantibus et humectantibus quoniam possibile
est. Et ratio est quia h. colera calidissima est et
siccissima et ut plurimum habet mineram suam
in membris nutritiis quod debet contempari p
illa cristeria. cum hoc tamen etiam euacuando
diuertunt. In casibus tamen possum? un? cri
sterib? acutis non quod simplicibus. sed mix
tis cum lenientibus in quo enim est mixta uen
tris durities et non mundatur ex cristeribus le
nibus debet fieri cristere mixtus ex lenissimo
et acuto et maxime non stante interia caliditate
nec multa furia materie. et precipue finito flu
xu et in decoctione. Dixit Plate. fiat cristere le
nitissimum si i moridicatum. sit etiam dixit Hilb.
super 9. al. Cristere quicquid i frenchi. B.
lactuce dulcis. 3. q. ordet mundi. 3. q. malus
maturat? uoluntate an. M. a. fop uol. et nona
faria an. 3. i. dyaprunis uel trisere saracenicis
3. v. fiat cristere stomaco letuno ante prandiu
uel ante cenam. Cristere lenitissimum bonas. B.
fuci blinis lib. 4. q. olei uol. 3. q. salis. 3. q. et
supponatur. Alio uile. Recipe folioz blinis
m. luc mercurialis uol. et lactuce uel scariote
an. M. i. uolubilis maioris. M. 5. ordet mu
di. 3. q. decoquantur in aqua ad ordet deco
ctionem et colentur et in colatura ponantur
zichari rubet et zuchari uol. an. 3. i. et olei
uol. 3. q. et salis. 3. q. Et si necessitas fue
rit acutere ipm acutatur cum electuario de si
co rof uel castoreo. Dixit Hilb. si neqz carā
ticum forte neqz cristere poterit. Itemqz uie
re. Dixit Plate. fac suppositoria non tamen de
bit ed acuta nisi apud necessitates. De g. r
garisimis aut et sternutatorijs administrare
possumus an morbi confirmationem pmissa
f. oia et precedebus alijs diuersionibus. fiat
ergo gargarisimata non acuta sed ex frigidis
et humidis in quibus ponatur aliquid attra
ctiuus in dosi parua et maxime de dyapru
nis uel electuario psillitico uel etiam de tri
fera saracenicis secundum necessitatem Dixit
Plate. prouocetur sternutatio sed non cum
elido suple neqz cum alijs calidis fortiter stez
nutare facientibus. nec cum aliquo uolentia
dissolutiuo. sed cum puluere calidore naribus in
sufflato uel cum pena oleo intincta et profunda
naribus immissa. Uel fiat sternutatio cum
festuca ad profundum narium immissa. Simi
liter quoque et aurium scari ficato ualeat pmiss
sa f. oia et diuersionibus trahentibus ad infe
riora. quod fienda sit an morbi confirmationem
Electuarijs quod appropriat Ba. d. et est
coferens ualde in frenchi sic fit. B. mucillagi
nem psili infusa in aqua uel succo mellonis
miridis et careni an. decoquantur donec in
spissentur. deinde adde dragant. et gummi

arabsei. et seminis citruli cucumeris et cu
curbite mundatorum anudi scis portul. et insquā
mi albi optime critor an. pte. i. q. misceantur et
det ex eo 3. quatuor mane et apud somnium.
De intentione ad localia. dixit mch. q. forte
tionem capitis ne recipiat et extinctionem ca
liditatis et audacie idest furiositatis me co
plentimenta et emplastra et alia repercus
sua dicta in soda cum cast. ibi distingo.
Dixit Hal. 13. terapeuticum fm principium
oz asserre ordinum capiti. expellere enim
oz a capite humorem quicunque fuerit. Dixit
Sapio. facta stomia pone super caput eius
acetum et oleum rof. ut expellat uapores
et prohibeat eos eleuari ad ipsum. conuenit
enim cerebro donec non recipiat uapores et in
fratipm. Et alex. filz dixit. et ponit q. acetu
dz ee quinta ps. et oleu rof quatuor partes.
Et filz hoc remedium pōit. 3. ras i diuisionib?
addit ea eis aq. rof. Dixit Hal. ut egrotum
stomo euacuet et nam mollicis. supra capd
oleum infunde rof cu uini aceto percussus et
aqua rof refrigeratu linisqz eum et infunde i
eo panu et capiti applica. hoc naqz cerebz hu
mectat et infrat. et confortat et hiores repellit
et arceat uapores. Et oia ad capitis huetatio
ne et ifrigidatoz studedū ē tota diligentia.
Dixit uian? mittam? super caput eius oleu
rof cu aceto uel portulace succo aut seperuine
uel succu cucurbite cu oleo uol. et rof. et ponā
m? super caput ei? frodes salicis uel portul.
Dixit Hilb. pone super caput eius oleu rof
quassatu cum aceto et silia ifrigidantia. Dix
plate. in prin? fiat epibima supra caput ex pl
uere sandal. al. et rub. et rof q. mixto cum oleo
rof et aceto. Dixit Hilb. in primis capite ab
raso apponant apocruistica ad repercussus
sumu ascendere. et hoc usqz ad quatuor dies
Dixit Hilb. sic oleu rof. i. mixtu cu aceto i
fratū nūe. q. uelit q. hoc debeat apponi actu
multu frigidu. Theodorus aut phan? innu i
q. apponat tepidu. et filz dixit Hilb. inquit
Roge. cauendū est ne unguetu aut emplm po
nat. nisi actuali tepidu. ne ex actuali frigate
claudant poru et sumi coarcent dicunt q. fre
nchis ē cum incenso calore et multo rapu. me
q. tūc indiget forti repercussiuo et subito re
frigeratio apponeda capiti sint actuali fria
ymo et lirata nūe. Bz si castitas ē reissa et rap
tas me non ē mult? nec furiosus tūc n. obet ap
poni actu frida. et maxime i yeme. ymo dixit
plat. q. sint in estate fra. et in yeme actualiter
calida. Quidā aut dicūt q. q. emplm ē lepro
meris sbe. sicut ē cui pmisset acetum. tūc dz
poni actu frigidu. Si f. o sit grosse sbe ponat
actu tepidu uel fortasse actu calidum in yeme
et maxime in hūte cerebz nāl. frigidu multu
et debile. q. aq. cucurbite sola i cu oio rof fā
diē et limē sup capd ifratu q. acuit apant? ca
lidis cōbai coz. Et caro ē melonis et cortez
ei? Excipies aut a dco cū repercussu. Bz.
dixit nisi apā sit d genere magno ex quo oio
stemanē uene q. sit extra crancū cum cōitate
uelais. f. extriseci ad intrisecos. Et rō est. qz
illa multa mā. p. repercussiu apposita non re
pellent. 3. magis in loco q. stringere i. l. litem

oculicarem supra cerebri. Et casus est aposte-
mate uelais extrinseci et multo magis i apate
cutis capitis non debere uti repulsiuis unde
ait 3022 apatis qd fit in puniculo q exterius
craneuz tangit. cura e ffoia cesalice abstinere
do cas ol sollicitudine ab appone frigidop il
li loco ne facias redire mas et lesione nobilio
ri mebro. f. cerebri. Sequens afit. Huc. curas
hui? apatis magni coicati extrinsecus dixit
illuc oz te incipe ab eo in quo sit pap molli fi
catots ad sedationes. f. doloris unde debes
apponere oleus camomillini uel embroca ex
decoctione camomille malue et filius pmissis
tri edibus et diuersionibus. Inuentio bona
ad hoc est b. y. adipis anatis medulle cerui
ne olei keyrini et de lilio et de camomilla an
ptes equales et fiat iunctio ch eis. q si p ano
cina no sedatur signus est mortis tunc ergo l
dimitte curam uel prosequere cum preceptu
cum resolutiuis. Si uero sedasti cum anodi
nis dolorem. et cessauit reple ita q apostema
no est amplius magnus coicatu pib? extrise
cis tuc dixit Huc. stiptica. f. uere stipticis re
pulsiuo. Et hoc si morbus adhuc est i pn.
et ma in fluxu que possit repelli. Deinde post q
approximasti stiptica transito principio et
miti ate augmento siue sit hoc apostema quod
fuit magnus. siue qd no incepit magnus dixit
Huc. admistra embrocas in quibus sint in
frigidanti no cu stipticitate. f. tanta qtra in
pn? qz no debem? uti in augmeto repulsiuis
fortib? nec puris et id dixit Huc. pbe cu eis
pap camomille ut resoluat resoluoc modica et
in pcessu augmeti adde camomilla ut in fine
eius sit huius camomille supra huius repulsi
uoz. Et quia fm p'm in augmeto huius mor
bi augentur uigil. Huc cum predictis ponit
pap papaueris ut dormire faciat cum securi
tate pp camomilla q resitit papaueri et sola
tur ipm. dixit Gal. in 13. terap. in statu affe
remus infuxiones seia papaueris et olisibim?
et unguis alas nali et frore. f. cum rebus fri
gidis sopni ferro. Na dixit ipe granare et tor
pere. f. quiete facere et sopore oz i frigidare
supercalactu caput. Dicunt Gal. hic per status
no intellexit uex statu f. pcessum egritudis
uel statum 2. mo sumptum. ut supra. Inmeto
queiens in augmeto. y. olei rosati. olei nenu
farini an. pre. i. olei anetini prem. q. croci
pus unius sextam pmisceant et fiat ex eis in
unctio. Auctores no posuerut curam huius
morbi cum est in statu ppe supio cu ma tota
fluxit et coadunata e in cupo. ita q uere sit
frigida exbitura. eo q a tali frenesi no fit eua
sio. Sz eius cura cassa est et uana ut supra di
cuz est. No emz extimabile est solone talem
qrimutatis i illis locis posse sanari. Sor. in
indei sentire oppositu dicit emz q licet ibi
sit fumes aut uridemia. Na pot eam purgare
per nares aut per aures aut isensibiles. Et
cosulit prosequi curam euz euaponez facien
tibus et deriuantib?. Et dixit q in tali fre
nesi cohzmata illa calida que approximatur
procedere cura uniuersali. no calefacit. f. ma
gis i frigidat mas calas euaporado qz succus
apq tepid? et alia approximari possunt. Sed

humedo statu p illo tepore i quofrenesi pue
nit ad terminum ultra que no pcedit augedo
sz incipiunt accia remitti qui termin? e citra
collectione me in cupu. qz de tali statu cotin
ges e liberari. idco in eo cura psequenda est
Dixit Hilb. post quatuor dies apponatur
dyaforetica si opus est de catulo lactante. uel
pullo. siuple. uel columba aut si hibus scissis et
calis applicatis capiti. Uel de pulmone arie
tis. Dixit quintus serenus. Conuenit hic cali
dis pecudum pulmonibus apre. Capitis iu
gens medica redimere corona. Accipitur eiz
pulmo illico cum extrahitur calidus ab arie
te uel castrato et capiti applicatur unus post
alium sepe. Dixit enim Hilb. quot plures ap
ponentur melius erit. Et ego uidi sepe ope
rationem magnam in hoc. Et quidam in cau
necessitatis calefaciant pulmonem in aqua ca
lida. et bene ab aqua expressum apponunt ca
piti et permutant ipsum frequenter omni uice
in aqua calida infundendo. omnia enim ista
de catulo re. ponuntur ut mam frenesi resol
uant et uapores excludant drigmes. Dixit
Sor. cum egritudo est confirmata. nullum
frigidu actu uel po? capiti applicet. f. catuli
unui scinditur per dorsum et aperiantur et su
bito capiti applicetur. et cu incipiunt infrigi
dari statim remoueant et al. et post alteruz ap
pliceat. et si tot no inueniantur ponantur in a
qua feruente. hoc id dixit pot fieri de gallo et
de pulmone arietis qd per dorsu extrahatur
asali uiuete. et ista sine intermissione applicen
tur. qm sunt ultimis remediis. Dicunt cum i ap
positione catuli galli colubi uel pulmone arie
tis ultra intectionem predicta queretur puo
catio somni tunc illi co super aspergendus e
illi puluis seia iusquam. aut coricum man
dragore. bona qritate. Dicunt q Cura supra
dicta posita ab Huc. maxime competit frenesi
si breui. Sz cu plogat egritudo et no remo
uet perdicta cura. Dixit Huc. aut fuerit gra
uitas. f. cu grauitate. f. magna capitis faciens
subeth. Et quies infirmi fuerit maior mou
eius. tuc siuple ipsa e cronica eo q uel a prin?
huit secum admixtionem statio. uel pp. usum
frigidop postea translata e ma in nam status
unde bz aptitudine transit? in litargia. Et id
si pirasitum terminu pncipq aliena ab eo. Di
xit Huc. ea que fortiter infrigidat et maxie
papauer ppter narcoticitatem quas bz Et in
nuit. Huc. in dictis fbris. q si a prin? fene
sis est stica post pn? approximatis repulsi
uis in illo prin? aliena post ea. et adde dixit
ipse in embrocis eorum balsamitam mentam
ritas mellilotu et filia que hnt uirtutes resolu
tiua. ita q post prin? in augmeto ista resolu
ua sit miscenda cu reperculsiuis. Dixit aut
utendu esse eis post septimam. qz in tanto te
pore putandum est huius frenesi cronice pn
cipiu pirasisse. et maxime e eis utendu si ali
qua digonis signa apparuerint. Et post pre
dicta dixit Huc. pone super capud mucillagi
nem seia lini cum aloz et aqua. et unge capud
cum oleo calefacto assidue. Et sit hoc oleum
comune aut aliquid anodinozum et hoc fit ad
resoluendu et quent in declone. Et i hac boza

uenit appositio p^{ri}monis arietis catuli uel
galli uel colubⁱ scissi per mediu^m qm^m cu^m actua
li caliditate resoluunt residuus me^m sicut dictus
est supra ea^m uenire iⁿ statu. Dixit^r Benilis in
uera frenesi de p^{ri}dictis melius est apponere
pulmonem arietis q^{ui} et^{iam} caliditas est tepidior
et post ip^sum catuluz. deinde gallum et ultimo
colubⁱ. sic in noⁿ uera melior est appositio
columbi quia habet plus de caliditate de^{us}
galli. 3° catulli et ultimo pulmonis arietis. et
dixit q^{ui} pulmonem hoc possemus uti iⁿ augm^{en}to
si infunderemus ip^sum iⁿ decoctione aliquoz^{um} fr
gidoz^{um} ut papaueris uiol^e ordei ros^e et silium
mixtoz^{um} cu^m florib^{us} camomille et silij. In p^{ri}n
cipio aut^{em} dix^{it} ip^sz nullo mo^{do} uicire q^{ui} cu^m actua
li caliditate attrahendo mas^{se} esset ca^m q^{ui} firmato
nis frenesis. Et dix^{it} Benit^r q^{ui} pulmo et alia
supradicta maxime ualent in frenesi noⁿ uera
a ma^gnaporosa in capite retenta. qm^m resoluunt
eas. Et dixit Benit^r q^{ui} uidit quosdam in hoc
casu applicantes ranas scissas super caput. si
cut quandoq^{ue} precipitur in dolore iuncturaz^{um}
et ego uidit et eni^m feci eas apponi eas noⁿ scis
sas. s^{ed} uiuas ligatas ad p^{er}iciam et extensas.
ita q^{ui} uetres eaz^{um} adhereant capiti et d^osa
capiti et possunt applicari etiam in augm^{en}to
et dico q^{ui} in uera frenesi uidentur debere ma
gis p^{er}ferre. Theodorus Priscianus docet ap
ponere pulmones unus post alius sicut ab ani
mali extrahuntur. Dixit^r Bez. sup^{er} Uiatrico. cu^m
frigerit pulmo uel catulus et alius noⁿ heat
ille in aqua cal^{id}a ponatur. et calefactus inter
man^{us} comp^{re}ssus fr^{on}tis apponatur et b^o p^{er}ies fiat
extrahit eni^m mas^{se} et extracta cumbibit talia
en^{im} in principio p^{ro}hibeantur. Quidam et uariat
remedia localia fm^{it} q^{ui} ma^g est sanguis l^{ic} col^{id}a.

Dixit^r Aui. q^{ui} collicus. i. patiens karabitu^m
collicus tuatur ualde si apponas capiti eius
empl^{um} de folijs scitici. i. rubi ferentis mo
ra. sunt eni^m frigida et aliquali stupitate
at^{que} salicis et et^{iam} queit. Dixit^r mes^{es} scias q^{ui} iⁿ san
guineo indiges resoluone plus et extincione
minus et in colico est. Et Aui. similiter di
xit collicus indiget extincioe plus quia cole
ra calidior est sanguine et acutior. Et ideo in co
lico noⁿ timetur ois canela in frigidatone q^{ui}
timetur iⁿ sanguineo s^{ed} sanguineus eget resolu
ne plus p^{ro}pter multitudiez me^m a qua mlti uapores
surgunt qui egent resoluone. Et non solum in
colico iste cas^{us}. in localib^{us} approxi mandis sed
et in interius affluendis. sunt eni^m frenetici
alterandi dando eis in potu sir^{um} uol^u uel ne
nustarinuz uel cucurbitinu^m cum colerica frene
sis fuerit. uel ortzacharam iuleb^{us} ros^e iulubi
nus et similia si sanguinea fuerit. Dix^{it} Bez.
sup^{er} 9° al. in sanguinea locale debet esse frigi
dus et siccu^s. q^{ui} sanguis cal^{id}s et h^uid^{us} est et ideo
B. succ^{us} plantaginis uel uirgepastoris uel
barbe rouis lib^{ra}. i. aque ros^e. 3. iij. acetⁱ. 3. i.
infundantur in eis stupe canabine et exp^{re}ss^{us}
superponantur. Sed in colerica debet esse in
frigidatuz et h^uectatuz q^{ui} col^{id}a cal^{id}a est et sic
ca Et id^{em}. B. succ^{us} lactuce dulcis. 3. xv. uel sem
peruue uel solatri. aque ros^e. 3. iij. acetⁱ. 3. i.
et fiat sir^{um}. Et dixit^r comp^{er}unt ista q^{ui} d^{ic}tu ma
est iⁿ fluxu. q^{ui} et usq^{ue} ad uigili^{as} quoz^{um} horaz^{um} a p^{ri}n^o

et hoc tempus est p^{ri}n^o in ualde breui frenesi
Sed postq^{uam} iⁿ fluxu est tota. noⁿ p^{er}petunt. q^{ui} ma
gis incunere^{nt}. sed sic p^{er}petit resolutiuz et
ponit de catulo et alys ut dictus est. addit t^{em}
un^{um} q^{ui} faciebat et sepe ut dixit inueniebat
uerum et est q^{ui} aspergebat in catulu^m. 3. 5. leis
sulquami albi subtilissime puterizati. Mas
roe calitatis aperiuunt por^{os}. et sic postea sub
trat stupefactio iulqami unde stat^{im} dormit
paties. Et dixit. nota b^{on} hoc. Ego aut^{em} cre
do q^{ui} multu^m ualeret in augm^{en}to uere frenesis
in cronica uero noⁿ ualeret. Dixit^r plas. pon^{atur}
tur epithimata suple et alia localia super ante
riorem cellulaz^{um} q^{ui} principal^{is} paties. et et super
mediam que anterior^{is} p^{ar}titur. Dixit^r Aui.
Cuq^{ue} egritudo finita fuerit p^{er} remedia dicta
q^{ui}. i. declinavit uel iⁿ declinat manifeste et re
manferit alienatio. cuius causa pot^{est} esse. q^{ui} p^{ro}
apa remanserit iⁿ capite aliqua mala q^{ui} calida
et sicca faciens alienationem. tunc mulge su
per caput eius lac ex mamilla. Et si quidem
paties fuerit fortis. sit lac caprarum et si d^ubi
lis sit lac mulieris. qm^m cotemperabit illa ma
lam p^{ro}pon^{em}. Et cum lac moram traxerit sup^{er}
caput per horaz^{um} un^{am}. fac abluionem lactis ab
eo. q^{ui} corripitur in mora. suple. et post aliud
mulgeatur si fuerit expediens. Et fac succe
dere abluionem cum embrocis equalibus. i.
inter calidu^m et frigidu^m. sicut iⁿ quibus ponat^{ur}
uiole et radix lily cum camomilla et reliquis
frigidantib^{us}. Dicunt t^{em} quidam. q^{ui} ex modo lo
quendi. Aui. ipse dedit intelligere q^{ui} ebroce
iste cum hoc q^{ui} sine equales declinent aliqua
liter ad frigidu^m noⁿ multu^m. cu^m quibus ponatur
camomilla et yreos ut p^{er}temperet frigida. Quis
yreos et ponat ad abluendum et abstergendu^m
Dixit^r Bull^{us}. in fine frenesis si qua uestigia
alienationis remanserint. seu dispositiones
male fiat ebroce super caput spargendo aquaz^{um}
ab alto que sic sunt. B. camomille aneti mas
rane ros^e. rub. an. M. i. uel Recipe aneti flo
rum camomille fenugreci et radicum cui^{us}ci.
an. bullant in aqua et embrocantur. Et fecit
Bull^{us} has embrocas declinare ad calidita
tem. Et ideo ualerent post embrocas. Aui.
uel magis iⁿ fine. Aut et q^{ui} alienatio reman
serit ex fumis iⁿ capite non ad plenum resolu
tis. De intentione ad correctionem accide
tum. Mes^{es} p^{ro}. docet corrigere uigil^{as} cum su
perfluunt cum administratione medicinaruz
sopniferarum. Dixit^r Alex. si permanet ins^{on}
pnetas et alienatio. dabis eis bibere ad om
nia utilimum factum adiutorium dyacodion
i. sirup^{um} de papauere. noⁿ solu^m. n. adiuuat iⁿso
pnetate s^{ed} et febre amputat. adhuc autem et
ardens caput extinguit. Si autem nihil satis
urgens mali fuerit. non festines dare dyaco
dion et maxime si nou frenesim esse ueram co
gnoueris idest si non est ex solis coleribus
ul^{ter} ex colera cu^m sanguine. s^{ed} si sita bz admixtu^m
q^{ui} noth^{us} frenesim dicimus omnino p^{ro}hibeat^{ur}
dyacodion l^{icet} aliud sopnifex medicamen. Et
dixit^r si h^ums tibi ibecillis uideat^{ur} p^{ro}hibede
sunt magis narcotice potiones que sopnu^m p^{ro}
cant. Imbecilles enim uirtutes habetes non
quali scuz^{um} lesto ex hac tali potioe subsequit^{ur}

si interdū moriunt. dixit al. si mltie fuerint
nigilie sūmantur uiol. siccap. r. corticū papa
ueris albi r. ordei excocti r. seminis la
tuce r. radicis mandragore añ. M. i. hec in
cucuma plena aqua tam diu coquantur donec
rubea fiat aqua. deinde aqua illa postq̃ fue
rit tepida ab alto super cap fundatur r. sit ca
put supra ciminile in quo aqua colligatur q̃
step in cucuma posita super caput fundatur
quod in die mltiōiens fieri q̃tingit. r. caput
oleo uiol. muliebris lactis mixto iugēdum erit
q̃d ē toto capiti supponendus est. Serapio
etiā Ebrietas ordinat. Dixit Uianicus ungi
mus frontē r. tempora cum lacte r. papaueris
suo uel portul. r. oleo uiol. Dixit Auic. stud
ut cum facias dormire quoniam uigilie ei ue
hementer sunt nociue eo q̃ debilitant uirtu
tes r. caput replent. r. ymaginationes multas
plicat. r. docet inducere sompnus cum succo
papaueris illinito r. cū eplo lactuce r. cū opio
de quo dixit bal. q̃ dissoluunt in aceto uin
ut inuenit p̃fundationē eius. Hilb. uero dixit
dissoluiat in oleo ros. Bentil. uero dixit dis
soluiat in oleo camomille quia habet uirtu
tes solariūque sue malitie r. illiniatur duobus
cornibus frons r. naso. Ad enī debet iun
gi super incipite r. q̃m̃isuris ne prohibeat
resol. ones aut ne nimis penetrās ad interior
cerebr. mortificet. Dixit tñ Auic. adhibe opi
us. si uirtus est fortis. Si autē est debilis sis
q̃reus alius remedijs absq̃ opio. quoniam est
p̃mens cōgelando enim paucum spiritum de
bilitum occidit. Si tamen uirtus non esset m̃
tum debilis. r. maxime si debilitas fuerit cā
uigiliā possemus eo uti. At enī ras primo
q̃m̃isuris c. 8. inueni in libro de tyriaca ce
saris. q̃ si datur i potu opius habet uirtutē
soluēt. i. prostratas p̃p̃ uigilias q̃ liberabit
ur. iducet enī sompnus. r. sic faciet redire
fr̃mes. Et dicunt pillas q̃fectas ex opio cro
co r. cassia esse ultimas in bonitate. Dixit
Roge. si multus extenuatus sit patēs r. obil
nō apponatur opius. s. cum alijs adhibe reme
dijs. Dixit Hilb. nō uelis multotiens nar
cotica continuare. quia finaliter extinguunt ca
lores nāles r. iducunt mortificationes q̃uis
aliquo tēpore necessaria sint ad destructionē
accidētis timorosi. sicut bora magne isōpnē
tatis r. furie. Et dixit Auic. pota illud cum se
mine papaueris r. aqua ordei r. sirup. de pa
pauere sine sapa est melior in hoc casu. Et di
xit rectius est ut expellas uigilias per flosas
quia euacuabis mās facientes eas suplet. nō
obstante q̃ fuerit facta flosa in principio fac
g. eaz si tollat eaz bora. i. coadunatio illi
cantius. r. non fuerit in postremo eius timor
. s. de debilitate uirtutis. propter iterationes
flosie. Et dixit si facis eaz fac eaz disparitā
i principio. i. p̃mo die quo scriptis aut duob.
diebus aut tribus r. cum hoc toto nō pueniāt
ad illud q̃ i corpore remaneat sanguis ita pau
cus ut nō possit fr̃me resistere uaporib. r. de
fectu nutrimenti t̃p̃e. s. status quo expedit nu
trimentum minuire. Hic ē textus inducitur est
supra p̃ flosa uniuersali facta ad euandū mās
faciente frensis r. non uigilias nisi per acciō

Maxie aut q̃peret h̃ reiteratione flosie i
corpore sanguineo r. patēte maxie soda pulsa
tiua iducentem uigilias. 2. mef docuit se
dare agitationem freneticorum fortem. Et
dixit adit eis societas amicorum qui pro
dibeant et uincat agitationem eius. Et sunt
fideles i administratione eorum que p̃ceptū
tur ab artifice. s. medico. Et sunt prudentes
ut coherceat agitationem ipsius aut saltem
mulceant. Dixit Auic. oz ut stringas eos ligā
do si in uenis permutacionem de situ in situ
uel de loco in locum multiplicare et agitatio
nem. ut. s. ligari non possint agitari. et permu
tari. quia leduntur ab eis uehemēter. Ad suc
currendum autem lingue siccitati et asperita
ti dixit uianicus lauēt os cū p̃sily aqua r. olo
uiol. r. similit. lingua. Et ad succurrendū re
tēioni urine dixit serapio. si urinā retineat
q̃d comunitur solet hāc egritudine sequi sup
infunde duo emulcoria que sūt in directo in
guinis aq̃ calidā i qua decocta sit camomilla
Et iunge cū oleo in quo decocta sint camo
milla r. anetum. Et dixit Auic. Cum nō min
gūt p̃p̃ defectū intellectus. quia occupati sunt
circa multas fantasias. uel p̃p̃ defectiōnem
suis uesice. q̃ nō sūt mortificationem urine
unge uesicas eorum cum oleo tepido de oliu. s.
r. embroca ipsas cum aqua calā in qua deco
cta sint camomilla r. silia. deinde q̃p̃ime super
uesicā ut urina prouocet. Dixit Bentil. uidi
in hoc cōferre fricationem faciam in radice
uirge. s. in collo uesice inter anum r. bursam
Et dixit Auic. sis sollicitus i hoc. s. in prono
tione urine eoz i omni bora. Morant hic ei
i omni cura p̃ itione correctionis accētū
q̃ si nō sufficiūt ea. q̃ ad hāc itentionē addu
cuntur ab auctiorib. i curis. tūc recurrēdū est
ad capla p̃p̃ia curationū ipsor. accētū.

Le. 3. de apate calido sbe cerebri.

Uis cōter auctores fil
locuti fuerit d̃ apate ca
lido p̃niculor. cēbri r. ipi. sbe
cēbri. A. tñ spali. pcedēs post
q̃ d̃eriant de apate p̃niculor.
cēbri callo. Et si alii p̃p̃is p̃niculor. cōter in
eo alii q̃t sba cēbri. d̃eriant de apatib. ca
lidis ipi. sbe cēbri. Et si alii ei i b. cōcent
p̃niculor. ita ut dici posset q̃ maior pars
apatib. mē i p. sit i p̃niculor. r. minor i sub
stātia cēbri. Et i 2. sit eoz maior i substātia
cēbri r. minor i p̃niculor. Hoc apostema no
cat. y. 7. afforismor. spachilon. r. uocatur a
Raf. p. q̃m̃isuris c. 8. stables siue stachil
los. Et ab. A. sacabalaco siue saculos siue se
caculos r. ab bal. 9. terap. mas. bera. dix gal
i q̃men. affo. q̃cūq̃ spachilon patiunt. r. q̃
spachilō ē q̃fuxio cēbri. q̃fuxio. s. nālis calita
tis cēbri q̃ nō ē aliud q̃ opp̃ssio r. calis suffoca
tio r. mortificatio p̃uā suffocatiois multa ex
istēte mā sanguinea uel alia quacūq̃ suffo
cante calidus. Dicit quidam. q̃ spachilon est
fortis passio cerebri que alii uocatur immo
derat. dolor cerebri. ut dicit una littera rep
ta i dco affo. loco spachilon. Et loc. tur d̃ co
bal. 4. regis acutor. q̃m̃eto. 20. Est autem

spachilon egritudo. fortis tū rōne dignitatis
actionis lese cuz ledat opōes mēbri nobilita
tū principalis. tū rōne les. omis uirtutis dispē
santis corpus ut cordis pp colligantiaz ad ce
rebruz. tū rōne pprie essentie cuz fiat a mate
ria multa. est enim ut dixit Ras pūmo qūnē
tis apostema magnuz cerebri. qūis possit ef
se a mā apante et est fm plm uel nō apostemā
te. Et iō quidaz dicunt spachilon sumitur du
pliciter uno modo stricte et pprie pro dicto
magno apate sbe cerebri. Et qūz sumitur la
ge et spoprie pro grolonia. que ut dicit Hal.
in dicto qmento est passio in quocūqz mēbro
alio a cerebzo indifferenter in quo accidit cō
fuzio sue nālis caliditatis et eius morifica
tio a quacūqz multa mā pcedat per utaz suf
focantione. ut plm autē fit a materia sangui
nea deinde a colica. et aliquando fit a mate
ria f.ica. sed tunc reducitur ad litargiaz. Di
cunt quidaz spachilon pōt cōiungi cum aplia
et pōt sine ea esse et ut plm est sine ea. Et dñs
gdaz quando pcedit a materia f.ica mīta sua
frigiditate diminuitur mīta calor nālis cere
bri et prohibetur bōiduz cerebri ne sit apūz
refortoni cerebri et sua multitudine optantē
transitus sps unde fit ut uel actio cerebri mī
tum diminuit fiat uel auferatur et ita fit secū
duz plurimuz ita ut a mēbris sensus auferat
et motus. Et ex dictis etiam cauus sit ut im
pediatur cerebri etiaz in opōibus sensuuz
interioz. Et ideo concedunt in spachilone
esse apliaz. non tamen concedunt e? in omni
aplia esse spachilon. procedendo ergo de spa
chilone prout est apostema caliduz substantie
cerebri. ipm diuersificatur secundum Aui.
pen. materie diuersitatez. Raz dixit Aui.
materia eius aut est sanguis aut colera nō ad
busta aut colera adbusta. De sanguine dixit
Aui. q. plurimuz accidit ex sanguine putri
do apostemante cerebz. i. substantiaz cerebri
qui sanguis ut plurimuz est putridus. eo q
erit loca uenaz in quibus necesse est ipz pu
treferi iuxta sententiaz ypocratis in affo.
si sanguis in uentrem effuderit. necesse est
ipm putrefieri. uel potest esse putridus pp
conclusionem eius in uenis cerebri et ip
sus conculcationem et indebitam transpira
tionem. Et hic modus correspondet senten
tie azarany qui uoluit q sanguis qui est ma
teria huius apatis contineatur in uenis et ar
tariis cerebri et in eis putrefeat. Dicunt non
semper uel non omni tempore apostematis sa
guis in nā eius sit putridus. Nam in princi
pio huius apatis possibile est q mā eius non
duz putruerit. similiter intellige de colera cū
hoc apostema fuerit colicus qūis raro acci
dat. qz raro est q tanta copia colere in cere
bro cobadunetur. et maxime si adbusta fue
rit. Dixit Aui. apostema substantie cere
bri colicus a colera non adbusta quandoqz
accidit. Et dixit quandoqz quia raro acci
dit. ymo rarissime cum in eo talis colera ra
ro inueniatur in cerebro. Sic ergo secunduz
Aui. huius apatis spēs sumptie secūdu mān
sunt tres. Raz mā eius aut est sanguis aut
colera non adbusta aut adbusta. Ex quibus

et ex dictis supra patet cū huius apatis p
mutue et aūtes et pūmte De signis dixit Ras
p. continentis c. 8. Signa eius sunt signa
karabiti. suple. sed intensiora. Aui. uero spe
cialius loquens posuit eius signa primum
ē q qūz separat cōmissuras cranet. et rarifi
cat et elargat eas propter uehementem reple
tionem extendentem. que aln tanta est. q for
sitan capud cuz ea disrumpitur et scinditur. i.
cōmissura multum et mani feste aperi ē. 2^m
signum dixit Aui. ē dolor cuz ipso fortis pp
repletionem extendentem nūmum panniculos
cerebri. ymo aln disrumpentem et scindentem
eos qui sunt inter cōmissuras. 3^m signum
Oculi sunt rubet et exeunt ualde. rubent enī
pp sanguinē et exeunt pp excellentem repleti
onem. 4^m signum. Maxille ualde rubescunt
pp sanguinem. Et dixerunt azarany et hal.
q facies ualde tumescit comunicata ei pleni
tudine. 5^m signum dixit Aui. qūz accidit
ei spasmus. f. de repletionem comunicata ner
uis et musculis mā replente. et posset esse nō
proportionatus ad māz q tractis neruis leso
ipsoz prin. 6^m signum qūz accidit nausea
et uomitus. non semper sed qū lesio uel etiaz
mā comunicaretur stomaco. 7^m signum de
clinat patiens ad resupinationem ualde pro
pter. agrauationem facientem cadere uirtutē
uerū ista resupinatio ē fm q trarium cōsue
te resupinationis. quia si consueuerit i sanita
te iacere supinus. cum illa resupinatio quie
scebat. sed cum ista nō quiescit. unde est fm
diuersitatem ordinis. quia resupinatur abiqz
ordine. Ad enim ordinate stat cum ea. sed p
mutatur frequenter et precipitatur in permu
tatione sua. Dixit. y. 7. afforismorum qui
cunqz spachilon in cerebro patitur in trib⁹
dieb⁹ pereit. Si ho hos effugerint salui fiūt
. i. saluari possunt. Dixit Ras. ubi supra ex eo
deficit patiens in quarto die. et si pertransit
hic terminum liberatur. Dixit Aui. hoc apa
est fm plm perimēs i 3. quia est acutissimus
morbus corrumpēs substantiam cerebri. Di
xit autem fm plm. quia in uirtute multuz 20
busta posset accidere in quarto sicut etiam
pp sui pessimitatē posset occidere ante terū
Et subdit Aui. q si terū diē trāserit fidu
cia habetur. f. de euasione. quia posset euade
re. tūc eim egritudo nō est uehementer mala
aliter nō tolleraretur a tā nobili mēbro ultra
3^m diem cuz fiducia euasitōis. Signa autē
hui⁹ apostematis facta a colera nō adbusta
qō ut pz per Rubricā capiti ei⁹ positi ab. A.
fortitū ē nom generis apostematū colericorū
et uocatur benisipila pp. sui excellētiam quaz
adipiscitur a puritate et multitudine colere fa
ciētis ipsum a nobilitate mēbri in quo est et
uocatur hoc apa ut pz i dicta Rubrica et usu
tugo. uocatur et ipetigo. nō prout impetigo
sumit pro uera ipetigine. s. d. sic ppter simi
tudinē quā bz ad illā i accitib⁹. de mā huius
dixit Aui. q ē colā pura rubea nō mixta
sanguini. Et eius signa sunt dixit Aui. do
lor fortis ppter comunitatē ad pāniclos. Et
inflāmatio uehemēs q percipit eger in capi
te suo. et qūz i toto corpore. pp itēlas febrem

sequētes ad hoc apā. Et qñz accidit frigus i
facie pp occultationē calitatis nālis redem
tis ad locū apatis hoc tñ signū nō accit in fā
guineo qz nō ē sanguis calor sic ledēs colere
he calor acur? ē r magis ledēs. ita ut recur
rat ad locū nā cū sanguine r spu. Est etiam
alia cā. qz sanguis est maioris qñtatis r plu
res ptes replet. ita q ad faciez extenditur et
spz rep et inflat r calefacit. Et citrinitas fa
ciei r proprie in oculis propter retractiones
dictam caloris ad interiora que pprie nō est
citrinitas. sed quedā subalbedo. Sed ista ei
trinitas r illa reuocatio caloris sine frigidi
tas faciei nō diu manet. ymo dixit Auic. ca
lefit subito. r rubificatur facies r oculi. r
hoc quia reuocato calore subito mouentur
uapores ad faciē. neptū dixit Auic. fm pñm
fit tendens ad citrinitatem. f. facies. i. pluri
tēpore facies tendit ad citrinitatem qz ad ru
bedines. r pluri tempore stat citrina qz ru
ber. uel neptū fm pñm tendit ad citrinitatem
. f. rā rubedo faciei quia. f. est rubedo clara
ostendens per hoc dñuz colere. r siccitas ue
hemēs est in ore pp fortes caliditātē r siccit
tates. Et in eo nō est tñ de subeth. qñtū est i
flone. i. in apate sanguineo. Et imppria sunt
ista locutio Auic. r dñz littera ista stare sic di
xit littera Ber. extra i eo nō ē de subeth sicut
ē i flone r i isto pp siccitatē colle multiplicat
sibara r in isto accētia alia de dolore r i ge
tudine r i subus sūt terribiliora r febris est
acutior Dixit Raf p qñuentis auctoritate
ysaac q de signis apatis calidi. f. colerici pue
roz ē. q añtior plana ps caput qñmitur r
qñculatur. Et dixit Raf inueni in li de me
morie Jobaitū q cū qñm r qñculat añtior
ps caput pueror accit ex apate calō orio i
cēbro r supuenit ē coloris crocitas lingue
siccitas r uētris stipticitas. Dixit Auicena
pueria qñz accidit berisipila in cerebzo r p
fundatur sincipud i. locua fontanelle dicunt
Jasor. r oculi etiaz pfundāt. Hāz Jasor per
tū raritates r teneritates pp fortes eliccatio
nez factas in eo ab hoc apate rtrabit. r oculi
ē rtrabitur r pfundant r miorat oculis. f.
unus qñz r erit ille cui passio magis cōicat.
r deficiat corpus totus pp fortes calores. r
hoc eliccatio capitis r oculor r totus qñm
git etiaz i alga etatibus a pueritia sed pñctū
auctores explicauerunt magis de pueris qz
in eis magis r citius accidit cum sint magis
pati dissolutionē r cōsumptionē. Et dixit A.
fm plurimum perneat in 3 die r si nō. eua
dit. i. euadere pōt. apostema uero substantie
cerebzi facum a colera adbusta uocatur ab
Auic. sibare. i. mania dicta a manibus. i. de
monus. Et est hoc nomen sumpum ab acci
dente quod in hoc apate accidit r ē indutus
ad signi ficandū ipz apā. Dixit Auic. siba
re est demoniū supflū quia est deterius ma
nia r est accidens cū sisen colerico calo. f.
eniente in sba cerebzi facio calo a colā. f.
adbusta r tendente ad nigredines. būoz eniz
faciens hoc apā includit in se pessimitatem
colere r nāz pessimitatis multe simul unde ue
hemēter malus redditur ut ppter suam ma

liciā patēs cū h qz sisen. i. dñz apā aliens
demonio agitante. In qñ? vñs Auic. inur
talē diffinitōez ei? sisen est sisen calidus co
lericum de colera adbusta accidens in sba ce
rebu cum quo patiens alienat alienatione de
montaca. que alienatio demoniaca non est cū
karabito qñ sit ex sanguine. f. colera nō adbu
sta. nam licet in karabito sit alienatio. et
rōnis permixtio. nō tñ est cum ipso demoni
um dñmō fiat a sanguine uel colera non adbu
sta in sba pñctuloz cerebzi r etiam si ipsum
fieret a colā adbusta. nam si cum ipso esset de
monium. tunc esset sibare. In quibus uerbis
Auic. innuit. q qñ karabitus sit a colera ad
busta et existit i pñctulis cerebzi. si comuni
cat. f. be cerebzi apando ipm. tunc est sibare
et accit cū eo demoniū. Et autē cōicatur ei nō
apando eam. sed solum cōicando ei maliciam
unde bēat demoniū non ē sibare. qñis sit si
mile ipsi et sit qz sibare ut supra etiam patuit
in signis karabiti ex uerbo Auic. Et qui
bus ut dicunt apparet qz sibare est apā fbe
cerebzi. f. solius uel cū comunitate pñctulo
rum r hoc siue facit cōicatum apā pñctulo
lis a cerebzo siue cerebzo a pñctulis unde
sibare est qz mania composita cum karabito
. f. alii sicut karabitus est mīa. f. alienatio cō
posita cum apate calido et febre. Dixit
Auic. multociens precedit in febre demoni
um. r non est adhuc ibi apā. sed deinde suce
dunt ei apā et febris. nam ut uult Auic. euz
apā mā colerica adbusta rtrahens ad nigredi
nem ad cerebz ipellitur in pñctipio siue ap
plicationis ad cerebz. f. ante qz apat pp luas
uehementem maliciam et propinquitatem ad
loca uirtutis r spūz facit prouenire demoni
um. Et cum ipso aut post ipsum demonium
prouenit apā. dixit autem cum ipso. f. quia in
mediate aut ad parū tempus. Et dixit post
ipsum. qz alii per tēpus magis latum post pñ
cipiū demoniū prouenit apā. Suplent et alii
non ē dictus ordo. ymo oppositus quia p.
incipit apā. deinde cum ipso aut post ipsum ac
cidit demoniū. sicut qñ sit karabitus de cole
ra adbusta. r cū ipso. qz i mediate uel ad tēp
parū. uel post ipsum per tempus magis latū
sit cōicatio eius sbe cerebzi. et accidit demo
nium. ut alii sim. i. incipiunt. Itaqz dixit A.
demonium. i. mā faciens demonium aliquan
do est cum sibare. i. qz sequitur apostema. cū
quo est demoniū. qz non cōtingit de demo
nio eueniente in kar. bito Nam in karabito
demonium semper est accidens sequens apo
stema. Colera eniz adbusta perueniens ad sō
stantiaz pñctuloz anteqz apostemet ipaz non
inducit demoniū sicut illa que appropiat
r puenit ad sba. cerebzi. demoniū igitur nō
qz antecedit karabitum. qñis eniz aliqua ali e
pato ipm precedat illa non est demoniaca.
Et dixit Auic. qz apostema r demonium
proueniunt simul a mā. f. imediate siue eniz i
uno tēpe siue in diuersis eueniat semper tñ
immediate proueniunt a materia supradicta
et sunt effectus ab ea producti imediate
Et non est unum ipsorū causa qua aliud in
ueniatur non enim demoniū causat apostema

nec a^{pa} demoniuz s; unūq^qq; ē cāuz a mū di
 cta. qⁱ pōt facere unū siue alio . Nō ēz ē neces
 sariū ad hoc ut sit demoniū qⁱ pns sit uel p re
 cesserit a^{pa} cū possit euenire ante ipm ut dēz
 est . Nec ad hoc ut sit a^{pa} ē necessariū qⁱ d mō
 dus pns sit uel p^{er}esserit cū possit pcedere ut
 patuit . Patz qⁱ demoniū non est cā esse
 citius illius a^{pa}ris nec a^{pa} illius demoni . licz
 unū possit ēē cā augmētariū alterius . cū g^o
 dixit Aui . qⁱ demoniū est cā sibi . intellexit
 addens in ipō . nō efficiens ipm . De signis
 sibi dixit Aui . cū sibi incipit appere . ni
 glic plix sunt . pp caliditates et siccitatē ex
 cedentes ⁊ sompnus et inquietus . qⁱ timor ac
 cidit in sompno exterribilib³ sompnus qⁱ fuit
 illis . Et ē excitatio . i . agitatio et inguidō
 uel excitatio . s . a sompno cū inquietudine . Re
 perit^r hec alia littera que dicit ossitatio et b³
 esset ppter aliquos uapores puenētes ad mū
 dibulus . Et spūs . i . banclitus est magnus
 et frequē pp multas necessitatē . Et nō est ra
 tus sicut in karabito quia in sibi coicatur
 cordi maior flāma qⁱ in karabito pp maiore
 ppinquitatē ad ipm . Et qⁱ maior inflāmatio
 ē in sba cerebri cuius ē refrenare caliditatē
 cordis . Et tunc nō refrenat ipaz . Et obliuio
 cuius ē est quia species non impmūt in ipō .
 Et ppter obliuionē responsio eoruz nō est si
 milis interrogatiōi qui qⁱuis respondeat nō
 respondēt ad interrogata . Et oculi rubescūt
 ppter nimiaz f āmaz eis coicatz et ē in ipō
 oculo agitatio quia cum hoc qⁱ sunt rubei
 agitentur et uarie mouētur et tamē grauitas
 est in eis oculis . Et hoc accidit plus in proce
 su ppter debilitatē humis . Et sunt oculi qⁱ
 lippi . et ēz lipitudinē hāi in eis ex supflui
 tate ex indigōne in eis facta et a calore erit
 cata . et in lipitudinē conuersa . Et sit in eis
 partēbus . cursus lacrimaz ex uno oculo de
 bilitata cōtēntia eius . Et qⁱz est in eis citri
 nitaz . s . in facie et oculis modo supra dicto .

non est alteri humori mixta. Et in fibra
nō pura sit demonum ppter nobilitatem
mēbrī in quo continetur et propinquitates ad
loca uirtutum et spūm. In charabito autē
de colera adbusa non pura. sed alteri humori
mixta non sit demonum quia non ē in mēbro
tam nobili nec ita propinqua sedi uirtutum et
maxime in ea que ē in dura matre. Signa si
bare non simplr pure sūt q̄ diuersificāt ipso
rum dispositiōes in sermone et mētia et moti
bus. plm enim idest qñqz sunt ordinare et plm
idest qñqz sunt inordinare. Aliqñ enī sunt
furiosi et aliqñ non scdm q̄ illi humores diuē
si diuersimode imprimūt. Cura apatis sbe
cerebri sanguinet est dixit Bui. cura si fisen sū
guinet intelligens. q̄nqz ad dietas etiā dōez et
diuersiōē. sed tñ cura debet ēē fortior. quia
egritudo ē fortior quare est subtilius dietan
dum ualentē diuertēdū et copiosius etiandus
uel saltem de pluribz uenis. ut dixit Abarani
us. Et dixit Bui. cōfere si f' omnia uenaz que
sunt sub lingua. et h post s'ioiaz uenaz aliarum
Nam aliquando debet precedere s'ioia s'asene
deinde medie deinde cefalice et deinde uenaz
sub lingua. Et quidā dicunt. q̄ s'ioia uena
rum frontis et nasi debet pre. cē s'ioiaz uena
rum lingue. quod non uidetur apud alios. quia
cum uene lingue sint magis longinque ipsarū
s'ioia a longinquioribz etiā qz uenis que sunt
circa collum ubi ille etiā aguidecz occultis.

ppone calida cerebrum et panicleorum et oportet
q ipsa alteret cum appropinquatio fr op non
intense frigiditatis ut non mortificet pñ caliditas
naturale cerebrum pp quā cām nō debet ipsorū
usus ē multū assiduus a quib⁹ desistendū est
omnino cum puenitis ad terminū. infrigida
tionis uel prope terminum Qd si fuerit ex
humore in capite coelecto non apante. Cura ē
ut si dar iductas digerat et digesto eāct cū eo
qd sibi puenit multoties ex supra dictis. Et
si esione facta mala pp'o in capite remanet
ipsa alteret. Frenesis aut non uera aliorū
mēbroz sequis egritudines dixit gual's. cura
tur eis oibus quibus curtur frenes uera. Et
intellext maxie de localib⁹ remedijs. Et
si accēta future frenes uere incepit appere tē
curef oī mō cure dēo supra i cura uere frenes
sis. Saluo q fionia uniuersalis i hac frenes
si sequēte alia egritudines nō ē scienda qz natu
ra debilitata ex afflictione pcedētis morbi in
pedu f'oijs fieri uniuersalē. Et hoc ē neq
fm plm et de hoc et dēm est supra. Hāz in cor
pore multū repleto in quo uirt⁹ sans cōstaret
et maxie qñ satis a pñ huius morbi non uera
frenesis accideret cū qua sapient appere siq
faciētia suspicari futurā frenesiz uerā. possit
uniuersal f'oijs fieri. Et itē de esione cuz
farmaco solutio itelligēdū ē qm f3 plm eūo
debet fieri leuior et minor. Reliqua uero
oīa ex quib⁹ nā non sic pstermē pñ fieri sic
periculo sicut in cura uere frenesiz dēm est.

Raf primo pñdētis ca 8° ponit quēdaz
casus quēz Autē. recitat in ca de karabito.
quē qz Rafis maxie i assignatōe cāz obscura
et fortasse non congrue dixit ponā hic ipm f3
uerba Aut. Dixit enim Aut. q quēz accidit
dispositio similis karabito absqz febre et per
consequis absqz apostate ymo siqz uacuitatem
apatis. i. ipsi pñuationē uel absentia. et non
solum in capite sed etiā in dyasragmate et ali
is nobilibus mēbris capiti porētib⁹ coicare
uapores quib⁹ non uera frenesiz fieret. Non
ergo ē uer⁹ karabit⁹ neqz cū apate ut dictum
ē sed ē simili illi in accētib⁹. Que accidentia
sunt fortis inqetudo pp uehemētia letiōis mē
broz alatorū et spūaliū. Et ostensio. i. multa
freqns pp prauos uapores mādibul coicātē
Alia littera inuenit que dicit et cōtano. i.
mentis alienatio. et nō tollerit qetē i uno loco
l'itu sed saltē et mouet ueris moribus ita q
fortasse saliendo ascēdit parietes. et cūz ei⁹ rī
pa et furia sit fortis. Et stringit hancituf
ei⁹ pp nocumētū spūaliū. Et stringitur. i.
retinet al' figit sitis ei⁹ et nō cessat qz nō p se
dari potu eo q cū bibit aquā l' aliū potū strā
gula ē eo qz pp stricturnā hancit⁹ et suffocātōz
nō pē tā diu cōtinē hancitū q possit bibē. Et
si conat ad bibēdū aqua l' pot⁹ intrat cānam
pulmōis et expellit eā spumofaz qz ipemose cū
aere ex educt. sic accit i hys q strāgulantur
Et b dispō dixit. A. ē pñcās ead die pp sui
pessimitatē. Et quēz extendi ē usqz ad quartā
diez. Et hoc erit i mētū robustis māp cū mor
bus non esset in ultimitate malitie. f3 tñ null⁹
enadit p illā. Et accit ut ei⁹ facies ingreseat
et lingua ppter mortificationē caloris innati
et ppter suffocationē sic accit i hys q suffocāt

Et accidit ut sint eoz oculi āgelati. i. sint
sicut i patētib⁹ āgelationē. Et dixit Raf. b
euentre pp fortes extēsi dēz carnillaginis. i.
neruoz et cordaz musculoz oculorū et palpe
bray qb⁹ accidit spasm⁹. ob quā cām oclī nō
mouētur. f3 strā apri. Et sunt dispōes oclō
ruz sic sunt dispōes timētū. pp illā imotio
nez et apionē. Et subdit Aut. deinde. f. p
uehemētiaz motū supradictoz et accidētū
liniūtur. i. getant et deficiūt motus eoz et ca
dūt eoz hūico. i. sensitiue et motiue et cadit
pulsus et moriūtur et plures mortes eoz sunt
cū strāgulacione. Et aliqñ uides eos curren
tes dei nūdes eos p illd statz cadētes et mo
ri. Et assignat Aut. duas cās hui⁹ dispōis.
Et dixit q nō lōge qñ cā sit pp cōitātē cere
bro cū mēbro nobili. qd ē mēbra hancitū.
Qd sic ipedit et qñ qñ getat et saltē. qñ ne
sciēs qd faciat. siue sit magnus siue hancit⁹
. i. pñctus magne cāe. uñ pñcā eueniāt. 2^a
cā ē cor alia. i. pñctus ab aliq^a mā mola
pessime qñtatis oculte q ppetate sua stana in
mēbro hancitū ledit in tñ ut sequatur acci
dētā strāgulatiōis. Et puenit p utā cōitatis
ad cerebrū et pmutat et corripit ipm et pñ
scet intellectū. Et exis mte exicariōis fac
ituz fortē et spasmū oculoz et sequitur a^a ac
cidentia supradicta. Sentitū recitat de quo
dā iuuenē piloso quē uidit q incurrit hāc pas
sionē cuz oibus pñctis signis et tandem mor
tus ē sicut strāgulatus cū spuma.

Caplm. 4°. de litargia.

Postrema capitis frim. ^{aliud est filicū}
eoz iō mltiū. Et filicū qdē. Aliud
ē ex filate aquoso liqdo sen ex aq^o
sitate in capite cōgregata et dicef de eo in ca
sequēte. Et aliud ē ex filate grosso nō aquoso
neqz liqdo. Et dī absolute litargia. Et mltiū
qdē a quib⁹ dī āgelati et āgelati dī litar
gia mltiū et de hys ādob⁹ erit in b^o ca^o fmo
Litargia itaz aln denoiat apā frim cerebrī.
et aln denoiat accēs apā cerebrī frim seqns
q accēs ē obliuio. Litargia dī a targos gre
co qd latine ē mēs et letibca qd ē obliuio et ab
ea dī letargus mor⁹. Dixit Aut. hoc egridu
do noiat sū accētis qd ē obliuio. Uez
tñ nomē hoc pmutatū ē ad significādūz si rēn
capis frim. qd noiat sic nomē sui accidētis.
Et ut sic pmutatū soluz siqz obliuionē sequi
tes ad apā frim. Et dī sic sumi spāliter et ppe
apud medicos. Aliqñ tñ apd eos ē sūtur
generat. Uñ dixit Aut. litargia ē nū obliuio
. i. significans obliuionē generat. a qdāqz cā
pcedat. Et pp hāc generalē significatiōez
ei⁹ dixit Aut. errauerūt qdā āu quoz medicoz
ignorātes. q ipā ē egritudo fia ex apate frīo
. i. qñ ppe sūtur. Et ipi extiauerūt. q b egrī
tudo in se ipā sit obliuio. i. q obliuio ista dēa
litargia sit egritudo p se qz ipi determināt d
litargia genēat supia. Et d istis medicis fuit
azarau⁹ i pē. n. determināt de litargia pñcō
mō genālī supia Et fortasse ē. Hā. saltē f3 ma
gnā pñ secur⁹ ē azarauit. Et dixit Hā. litar
gia frigidaz frenesim uocat medici. Dixit

Ra. in d'omb' q' b'rsen frim et frenes' fra
di litargia. Et Uian' dix q' Ba. noiat litar
gias frias frenesiz. ipe tñ et Cōstan. i pāegni
itūlar b' ca' de corrupōe mēorie itelligētes
soluz de ea corrupōe q' ē cū febre et apate ce
rebrī. Auer. colz. 3. litargia arab. noiatu
a syr seu allerit. i. frig'. qz a cā frida puēit
Sib. litargiam pprie sumptaz uocat litar
gias cū febre q' possz uocari paralitargia. dix
Sib. Litargia cōstatutur obliuio tanq' ac
cidēs sequēs t'paz. n' tñ ois obliuio ē litargia
qz nō ea q' ē absqz apate. Et rursuz litargia
spūiter supia p' apate frīo cerebri repit sum
pta dupliciter. uno mō magis large p' quocū
qz apate frīo cēbri a quocūqz hūore pcedat.
Et ut sic litargia i glosula sup' Almā. diffinit
q' ē apā frigidū in cerebro. alio mō sumit ma
gis stricte solū p' apate frīdo cerebri ex hū
re frīco. Et ut sic diffinit ab Alexan. sic litar
gia ē morbus. i. p'posit' supueniēs cerebro r
fit ex frīate sic frenesiz ex colera. Et Vera.
dixit litargia ē apā cerebri ex humore frīco
frīo. ubi dñt qdā q' per hoc q' dix' fr' o noluit
excludere flā salūz ex quo nō fit litargia str
cte sumpta. Dixit Aui. litargia ē apā frīcū
factus intra craneū. Et dixit sic ad excludēdū
oia alia apata frīca q'cuqz facta ē fr' craneū.
Est itaqz litargia apostema intra craneū
in cerebro uel pāniculis ei' exis uel utriqz.
Et q' in cerebro ē aut est in corpore siue
sba Aui ē in meatibus siue p'missis seu an
fractib' eius aut in uētriculis. Et qd' ē in
pāniculis Aui ē in pia matre aut in dura aut
in utroqz. Uerū dñt Aui. p'm fit in mea
tibus sbe cerebri absqz uelamib' et uētricu
lis et sba cēbri r sic inat q' raro fit in istis.
Et cā ē dixit Aui. qm flā raro pgregat' et
penetrat i pāniculos pp t'paz. durituz neqz
in sba cerebri pp i p'us uiscositatē. qm uico
suz nō bñ penetrat a uiscoso. S3 cerebriuz r
flā sunt uiscosa qz sba cerebri n' facile pētrat
a frīate. Et ex b' q' nō facile penetrat flā i
sba cerebri sequit' q' nō facile penetrat in uē
triculos q' itra sba cerebri sunt locati. Et
dicūt qdāz si in uētriculos penetraret faceret
epītas uel apītas ei' nō litargiā. possibile tñ ē
dixit Aui. ut fiat penetratio flatis in paucis
abap. i. sbe cēbri et uelaminū. i. q' raro fiat in
eis. sic raro fit pleureisiz frīca. Uep' tñ sic
pleureisiz frīca aīn licz raro fit ut in suo cap'
patebit ita et aln litargia in uelamib' cerebri
fit. Ita. aut sequēf azaranū diffinit litargiā
generaliter sumptā. et dixit q' ē corruptio q'
accidit mēorie uñ accidit obliuio. Passio.
aut diffinit eā ab effectū dicēs q' ē passio mē
tis cū febre. sumēs hic mētez p' uirtute mēo
riali tñ. Et litargia stricte supia dñ litargia
sba. et large sumpta dñ nō uera. Spēs litargie
mūltiplz glideratur diuersificare sic supra dēz
ē de spēs frenesiz. Prio fm modū eēndi
ei'. S3 quā diuersitate due cāntur spēs eius q'
sunt q' litargia alia ē uera r alia nō uera dēa
paralitargia. Litargia sba fit cū apate itra
craneū cui' p'priu accēs obliuio sēg pmanet
Ita sba rō fit absqz dēo apate r ē sequi al' egri
tudine ut febre. d. Sēz. sup uauco ut febre co

tidiana l' emittitū at aliqd' apā frīcū mō' nō
bilis sic p'p'ozaz r siles passioēs. Et i' n' sēp
manet sed pausat r mouet crescit r decrescit.
fm motū r gerē dimiū onē ut augmētuz egri
tudis quā seq' licet in aliquo cāu possit i' litā
gia nō uera remanē quiescētē l' lēscētē seu di
minuta egri tudie quā seq'. Et h' ēd' ex mala
p'plone frīa r hūda derelicta i cerebro ab i'
egritudine ul' ex multis uaporib' non adhuc
exclusis cū illa egritudo quiescēt ul' alys ua
porib' de nouo in quiete illi' egritudis motif
r ad cerebz ascedēb'. Uel sequit' bec litā
gia nō uera malaz p'plone frias r hūdas cere
bri purā i' cū mā frīca. Et sic illa q' aduenit
seuib' r māx decrepitis. Ex quib' patet
q' litargia aln ē egritudo ut cū ē apā frim ce
rebrī r aln ē accēs ut qñ sequit' alias egri
tudines. Dixit ergo Ber. q' litargia qñ ē cā
febris ut cum est apā r qñ ē accēs febris se
quens eaz. Et patet error. Pla. qui dixit.
q' litargia nūq' est per se morbz. S3 alys mor
bis sp' supuenit r ē sēp accēs. 2. mō dñt
sificat litargia fm mās. Nam mā litargie aut
ē uaporalis sba a uaporib' elenatis ad cere
briuz ul' in t'pō gnātis. Et ista mā p'p' ē mate
ria paralitargie. aut eius mā est humor. Et iste
humor aut ē frigid' aut ē frigid' p'mixt' cum
calido. Et humor frigidus aut est frīcū aut
mīcū. Et scdm quosdāz utroqz humor frī
gidus facit litargiā uera. p'mixtus uero calis
facit non ueraz. Et quidāz dicunt q' solus
humor frīcū facit litargiā uerā. mīcū uero nō
uerā. Qd' litargia fiat ex humore frīco oēs
concedūt. sed q' fiat ex humore mīco p3. Hā
gal. 13. terapēitice loqñs de cōgellatiōe inuit
q' si humor putrefiat. r sic cū febre fit litargia
r illa congella' fit ab hūore mīco. Et Med.
similz ponit litargiā fieri ex humore mīco.
ut p3 ex serie ei'. Et Rasis in d'omb' dix
b'rsen frim. aut fit ex hūorib' frīcis aut mī
cis. Dixit Aui. quidāz medici noiant litar
giā oīe apā frim in cere' siue sit mīcus siue
frīcum. Uerū dñt ipse plures antiquoz
frīcū hoc noīe litargia appropauerūt. sed tñ
tutuz ē ut nōies utriqz litargia. Erig' li
targia uerifi' r p'p' i' q' ē frīca r mīca crīe
nō sic p'p'. Et rō hui' ē q' flā opōit dire
cte mēorie r facit obliuionē cū sua frigiditate
r hūiditate. S3 mīca nō sic directe opōit
mēorie r nō facit obliuionē nisi cum frigate
sua. Qd' at fiat litargia ex humore frigidō
mixto cū calō p3 ex serie Alex. inqz n. si frī
cus solū fuerit hūor facit uerā litargiā. si at nō
s3 cū t'pō accedat hūor colic'. sup' fac litargiā
nō uerā. Dix. gil. Ex litargia ē sba r n' sba
r sba fit ex frīate r n' uera fit ex frīate r colā l'
uera litargia fit ex frīate r n' uera ex mīca. In
hys tñ noiat oib' n' ē magna sollicitud' hūda.
Dix. Al. mā hui' egri tudis ē p'p' nq' māei san
daz. i. hūgis r scroie. S3 ē uebēmū' q' firma
ta qz i' ē uaporosa r ista ē hūoral'. uñ est ma
gis firma r fixa. Et mā qd' hūoral' aut ē i
cere' gnātā p' uia p'gestiōis r ē frīca ut p'z si
cui' r nutritiū r supūitas cerebri sunt frīca
ca. Et aln licet raro ē mīca. U' cepit ad cere
bz p' uia deflux' Et litargia qd' sba aln fit

incipiendo. et hoc raro et alii sequi post alias
egritudines maxime calidas ut febres et quibus sita acci-
one caloris ebullit et dissolvit et sunt ad cere-
brum apans ipsam. Dicitur de litargia multa rari-
us accit super et rarissime accit multa per uia con-
gestione. Et raro et fit ex humore frigio mixto
cum calido. 3° diversificat litargia secundum locum
apans. Nam autem est in partibus cerebri aut in ipso ce-
rebro modo dicto supra. Et cum hoc autem est in ante-
riori parte cerebri aut in posteriori cerebri. aut in
medio. Uterum secundum partem sit in posteriori cerebri. per
quod dicitur galenus. 7°. affusum in humore affuso in litargia
glico. 7°. quod litargia est aqua puris cerebri. Di-
xit galenus. litargia est aqua puris cerebri. Et si per quod
partem fiat in ea alii coacer per medietatem et prope. 1°
quod licet sit in parte media per partem tam coacer puris
in quod sedet et per medietatem. 4° diversificat species
litargie secundum manerem ipsam secundum quam ducuntur spe-
ties et. Nam alia est de qua habetur fiducia salutis
et alia est de qua non habetur fiducia salutis
sed potius despectio ita quod ex ea alia est salubris et
qua quidam est enade. et alia mortalis aqua non
tingit enade. Dicitur de litargia si accit
a multa raro erradicat per difficultatem eradi-
catis humoris multum a sub cerebri per diversione
seu editione sensibile vel insensibile. Quis litargia
firmata est mortalis. Cum enim uenerit litargia
ad statum spiritum secundum coadunationem materiam in caput
ita quod sit facta uera exitura oio est mortalis. Pre-
ter ab apate litargico magno sub cerebri non fit cura.
Dicitur quidam quod multa litargie si si fecerit uere
cupit siue exitura. sed solum fuerit coacta in an-
fractu et per humorem sub cerebri. ipsa potius san-
ari sicut sania in ueris exituris. Et a multa
litargia sanata quod posset dici quodammodo coacta
materia dicit contingit enade. sicut appet de mente
ypo. 16°. affo. in affo. cap. dolenti et eradicole
ti. 7°. et erit euasio in ipso dicitur. y. sanie in
ut de ipsa intellexit. y. eructa et egressa. per au-
res nares uel palatum. Ab en uero que san-
at in uera exitura non tingit enade ut uolunt
oia. Et dicitur quod litargia sub cerebri deterior
est litargia panicleorum et ex ipsa deterior est quod accit
in uentriculis cerebri deinde quod in suba. et ultimo quod in asfra-
cibus. Et litargia accit in uentibus et in estare et in
regioibus calis et siccis deterior est sua opposita
quod non accit nisi a causa magna ualde quod magnitu-
tudo cause propoderat ad nocendum et tunc fortis in-
uenit et resorioni estatis et regioibus calis. 5°.
diversificat species litargie secundum modum termi-
nationis et quoniam ipsa ut supra dicitur de frenesi
aut resoluti aut supurae aut ereticas et editione
neque manifestas aut perituras aut iduras aut per-
mutas. Et resolutio quidem est in laudabilior est
deinde editione manifesta et per editionem ad emul-
tionem cerebri et membra uilia. Permuta et hoc est
est suspecta et suppuratio modo dicto supra et eius
induratio semper est mala quoniam raro acci-
dit ei ut induratur. Et litargia quidem ut
frequenter terminatur per derivationem et
post hoc per exitum sanie per aures nares
uel os et rarius per sudorem. Et quando
quod permutatur litargia ad apoplethiam uel epi-
lenham materia eius delata in uentriculos
cerebri. Et quando quod permutatur litargia
ad peralium spasmus uel tetanum materia quod

lata ad nervos. Et quoniam permutat ad senariam
et quoniam ad pipleumonia. nam de lata ad guttur et
pulmonem. Et dicitur cum aliis coacer auctoribus
derelinquerent notas causas trinfecas litargie.
ipse enim appent ex ista dicitur et solus de extrin-
secis psecuti sunt. De causis itaque extrinse-
cis sen pmitis sunt aer grossus limosus turbi-
dus et frigus et aer paludescit et locus flatus au-
strinor et mora sub radys lune. et dimissio ex
cretis consueti cum psecutione longe genis. Et
multiplicatio somni et maxime diurni et capite
depresso et pcepue si fiat in locis humidis et an-
tris non euentis. Et odor aquarum molaz putri-
daz. Et longa tristitia et assidua sollicitudo in
pedibus digone. Et dicitur dicitur generat ab oio
quod generat humores sicut suple aut multum. quoniam
ad scdas spem litargie et ab oio cibo in quod sunt
uaporatio et putrefactio. i. quod sit aptus generare
humores putrescibiles et raporabiles ad caput.
Et quod de istis causis spaltere et cepe to dicitur
dicitur. quod ex multiplicatiode usus cepaz accidit
litargia quod dicitur sequens dicitur. dicitur quod plurim gene-
ratur ex humectiode cepaz. i. multa. Nam cepe
habet quasdam partes grossas ex quibus generat plurim
sua aptus putrefieri. habent enim quasdam partes
acutas iuantes ad enaporatiodes et et ad putre-
factionem cum sua caliditate quapp humor siccus ex
eis generat et aptus et corripit et euaporare. i.
subliari et sic uapor ad caput ascendit et sic facit
litargias. Et dicitur dicitur generat a multitudine
comestitiis fructuum. i. cepaz quod sunt apti conuer-
ti in humores sicut uel multum. Et dicitur generat
a multitudine potus. i. aque solius uel uini multa
humecti aqua quod facit istum potum ad indigone
et multum flatus generatiodes. Et multitudine
est potus uini puri maxime noui uel non acuti nec
antiquus. eo quod sua multitudine suffocando calidum nam
sic est causa indigonis et multiplicatiode flatus et sua
caliditate et subtilitate est euaporatiuz et dela-
tiua ipsius flatus ad caput. Et quod cum hoc est
debilitas et sedens cerebri. non fit causa quod cere-
brum non resistat. sed potius fiat facile suscepti-
bile illi flatus. Et dicitur dicitur generat litargia
a nimia stocci facietate nauseata. Nam est
causa indigestiodes et multiplicatiode flegmatis
et eius euaporatiodes ad caput suple sicut bus
de cibis miltis. Et de causis est est dimissio
uel restrictio cionis consueue maxime eius
in qua supfluitates flegmatice educantur.
Nam recente ille supfluitates possunt ad caput
ascendere et facere litargiam. Causa autem
antecedens est mala pplexio frigida in toto cor-
pore uel in stocaco uel in capite. Et humor frigidus in
toto uel stocaco uel cerebro babudans et mala
prop capitis et silitia. Et causa eius quoniam
est ipse humor frigidus in cerebro uel panicleis apo-
stema faciens. Dicitur goro. Causa huius passi-
onis est omne quod generat chrima frigidum et
replet caput uaporibus sicut sunt allea cepe por-
ri et uinum fumolus. Rapula et ebrietas et miltis
comestio piscium et fructuum et offap et lactis et
carnium porcorum recentium. ges et oculi et replio
nauseantia et silitia. Et appata huius passi-
oni sunt huius caput frigidum debile strictum por-
torum et multiplicatiode sordes multas in cute ca-
pitum et capitis quorum superfinitates non de-

Alucena huius litargie decem ⁊ nouem si
gna particulariter loquens tetigit. quorum p
mum est dixit ipse. sorda leuis quia mā ē fria
⁊ hūda que nō facit forte dolores ⁊ maxime

1^om signū adest ei singultus. et hoc qñ res
cōicāretur stomacho. 1^om. signū ē in lingua
albedo ppter flegma descendens ad ipsam.
2^om signū adest ei pigritia in respōsiōe. ■
in motu palpebrarū. quare aliquñ nō respon-
det si interrogatur. qñis audiat ⁊ intelligat
et respondere uelit. Et similia non mouet
palpebras apiendo et claudendo qñis ē hoc
aliquādo ei accidat pp obliuionē platea. dīx
Eger uocatus uix respondet et si respondet
loquitur aliena. Nam 1^om. signum est per
mixtiō intellectus. i. alienatio ppter uapores

putridos que alienatio erit cum quiete. Et
quidam dicunt adest mixtio ronis. i. solidi-
tas. 14^m. signū est egestio quā sicca et hoc
esset. quā diu in corpore retinet. s. s. p. m. est
humida ppter sita a capite descendens ad inte-
stina qd feci pmiscetur. Et ideo si aliquā est
sicca lentur pillud. 15^m. signū dixit Auic.
urina est sicut urina asinorū qz est grossa tur-
bida subingalis. Platea dixit qz urina est
discolorata et spissa. Et Bullus dixit qz est
subingalis uel filis urine puerorū gulosoꝝ. nā
et si flegma ascendat a corpore et inferioribz
mēbris ad caput ad faciendū litargias. ad
huc ex eo ppter suā multā q̄tates in corpo-
re exātes portio remanet q̄ dissoluta tendit
ad urinā et turbidā et spissā eaz reddit. Pōt
ē esse grossa ppter uapores siccōs qz possunt
deriuari ad uias urine et pmisceri ei unde in
grossa inficit et turbificatur. 16^m. signū
ē sudor in extremitatibz qui accidit eis aut
ppter uapores siccōs aut cōcitos et per su-
dorē expulso aut ppter debilitatē cōtētiue
fuitis sicut quā accidit quibz dā siccopizan-
tibus deficiente in eis calore per uia suffoca-
tiōis. 17^m. signū dixit Auic. sunt cū diuersi-
tate habentū karabitū litargia eis in lectis
semp p̄cipitāt iacent. s. s. s. pedes s. habē-
tes karabitū eleuāt se et surgunt trahētes se
s. s. capud. Dixit Rasis p̄ q̄nētis cap.
7° auctoritate Ipo. qz litargia semp dēclināt
in lecto uersus pedes ppter aggrauatiōē et
mollificatiōē inductā a sate. frenetici s. s.
uersus capud. s. lecti. nō cū stant p̄cipitāt.
s. qz a tenat erigunt se. Dixit Platea. litar-
gicus supinus iacet et si a medico super latus
cōuertatur iterū resupinat. 18^m. signū dixit
Auic. pulsus sunt magni multū tardi et ra-
ri. Magnus quidem est nō absolute nec
respectu sanitatis quia ut sic est p̄uus minor
s. equali inter magnitudinem et puritatem.
Unde Bordo dixit qz pulsus sunt parui s.
pulsus est magnus respectu hanelitus qui est
puor pulsus. Et quia est paruus hanelitus nō
potens satisfaccere necessitati. ideo pulsus ma-
gnificatur ut satisfacciat pro hanelitu. Et fit
hec restauratio per pulsum quia pulsantis s.
tuo non est multum debilis cum non patiat
cor mli per uiam cōtatis. Et debilitas eius
non est per uiam resolutiōis sed aggrauati-
ōis. Propter quam si tollit nec deficit a
faciendo pulsum magnū modo dicto. facit tū
ip̄ius diuersum inordinatū ppter debilitatē
per uiam aggrauatiōis inductā. Et causa
ad magnitudinē pulsus est etiaz instrumētum
qd est obediens cum sit mollificatum. Et qz
per hanc magnitudinē satisfat necessitati. tō
pulsus sunt tardi et rari. Sunt etiaz dixit
Auic. pulsus tremuli. idest diuersi quia non
sunt p̄prie tremuli. et sunt undosi ppter mo-
lificationem arterie et cum apostema sit in
membro molli. Dixit Serap. comunicat
pulsus eorum pulsui habentiū accidentia pul-
monis. differentia tamen inter eos est quoniā
litargicorū pulsus ē tardus et rarus et qz apā
eorū est longinquum a corde ē ordinat⁹ plus. i.

ē minoris inordinatiōis minoratur etiam fe-
bris in eo plus. Dixit Auic. pulsus horum
sunt similes pulsibz p̄plemōicorū. Verūcū sit
minoris latitudinis et longitudinis et sunt tardio-
res et fortius rari et maioris diuersitatis qz
in p̄plemōicis. qm̄ nocumētus a litargia factū
cordi ē minus qz factus a p̄ploia. Et quia po-
nit maiores necessitates in corde. scilicet p̄-
ploia etiam sit longior. Et ppter hanc etiā
eā ē uelocior et spissior. et qz in p̄ploia etiā
mollificat arteria magis. ideo pulsus in ea ap-
paret latior. Et dixit Auic. in pulsu litargici
eadens in medio ē. s. plusqz in p̄ploia. qm̄ s.
tus uital⁹ in litargia ē sanior et febris ē minor.
Et intellexit Auic. hic per cadentes in me⁹
pulsus quē gal⁹ in cōitō pulsu d̄ pulsu p̄plo-
icorū uocat q̄sentes in medio. Non aut eum
quē uocat cadentē in medio p̄prie. d̄ qz Auic.
loquit⁹ p̄mit. et qm̄ hic cadēs i me⁹ plus accit
ā p̄ploia ut suo ca⁹parebit. Dixit gilb. pul-
sus ē magnus mollis et uosus. Bordo uero
dixit qz ē paruus occult⁹ stric⁹ et equalis.
Bullus autē dixit. qz pulsus est rarus et sa-
tis magnus undosus et tremul⁹ qui s̄git habū
dantiaz multe hūditatis eaz quadas calidita-
te obusa. 19^m. signū dixit Auic. quāqz ac-
cidit eis tremor ppter motū s̄tis ad neruol⁹
Et hoc p̄m accit in processu. unde remolun-
tur aln neru⁹ et debilitant⁹ lacertū ppter quā
cū accidit eis aliquā retentio urine ppter d̄-
bilitates lacertū urinal⁹. s. colli uelice ac ēt rau-
sculorū uentris iuuantiū cum ex p̄essione ad
urina dūz q̄uis accidat etiā urine retentio in
eis ppter obliuionez. Dixit Bullus accit
eis aliquando frigiditas ex m̄itatus cum ali-
quo tremore et dicunt quidā. facies i litargia
plūbescit p̄p̄ sita et aliq̄nūz itumescit. Dixit
Serapio apā cerebri et pulmōis cōcant i tri-
bus. s. in p̄p̄ione mēbrozū qm̄ abo sunt filia
lenia et hūda. Et non intellexit de nālī op̄ioe
pulmonis qz sit humida cum sit sicca naturali-
ter. sed de acquiſita ex multitudine hūditatū
ad ip̄m puenientiaz. 2° in causis qm̄ ambo
ista apata sunt ex sate. Nā solū de sate litā-
gia et p̄ploia loquit⁹. ut sunt ex sate. s. secun-
dum plurimum. 3° comunicant in acciden-
tibus et significationibus quoniam accidit in
utrisqz suberb⁹ suple et in utrisqz accidit obli⁹
Et accidit in utraqz febris et pulsus mollis i
equalis et inordinatus sed discernitur inter
ea primo per pulsum ut dicitur est et suberb⁹ et
obliuio in litargia sunt plus dixit Auic⁹. in
litargia obli⁹ ē plus qz i p̄ploia. qm̄ in ea cā
obliuiois ē in ip̄o cerebro p̄p̄ietates. s. in
p̄ploia ē in eo per comunicates. Et in li-
targia febris ē mior et ea hanelit⁹ ē melior.
Difert at litargia a frenetici ut dixit Rasis
p̄ q̄nētis auctoritate. y. i. colore faciei hāc
litū pulsū et uehemētia febris et in mō accubit⁹
et in sompno profundo que omnia quomodo
differant habentur ex superioribus dictis.
Dixit Ser. sup 7° al. qz q̄uis litargia fiat
in posteriori cerebro et sompnus profundus
in anteriori. tamen ipse euenit in litargia. Et
cā ē duplex. una est op̄io magna in posteriori
uentriculo qua prohibentur uapores transire

ad inferiora membra. qui reflectunt ad media
 et p^m uentriculus et eos opilant nisi ipsi ad in
 firmam sensum transire non possunt. 2^a causa
 est quod nocumētū posterioris cerebri cōicatur
 anteriori. quod cum sit frigidū et hūidū cū sōp
 nū pfundū. Signa litargie mīce sūt dix
 ras in diuisionibus q^u remanent oculi apri nō
 palpiātes sicut oculi intuentes in unū locum
 Et sicut dixit Aui. pp^{er} siccitatē ei nō tendunt
 oculi ad clausiōnē et ēt q^u in ea nō est suberh^{us} si
 cut i sica. et q^u remanēt oculi apri appet q^u i
 tueant in unū locū et sunt terribiles aspectu
 Dixit Sull^{us} sunt apri absq^{ue} motu. non palpi
 tātes et tendūt ad exitū. et color oculorū ē alb^{us}
 nūlle et sit cū ea ēt obliuio. Dixit Aui. i ista
 sit dolor fortior. q^u in sica. q^u in ista frigidit
 tas pūcta cū siccitate magis iprimūt q^u i sica
 ea i qua frigiditas est pūcta cum hūiditate
 cū siccitas sit magis actiua q^uitas q^u hūiditas
 Et dixit Aui. sicut cum ea rīpa et alienatio pp^{er}
 mīas pūbantē frutes aīales. dixit Sull^{us} sit
 in ista obliuio emissiōis urīne pp^{er} debilitatē
 laceraū urīna et urīna ē subtilis et alba et pul
 sus ē pūus stricū spissus durus. et si quā ap
 pētiāz debīt erit. pp^{er} caliditatē extranea q^u i
 ea ē maior q^u i sica et nō erit pp^{er} hūoris do
 minūz. Signa specierum litargie disticiāz
 fm loca. dixit Aui. cū litargia ē i sba cerebri
 suberh^{us} est fortior. et difficultas motuū maior
 suple q^u q^u nō ēt i pāniculis cerebri. Et albedo
 in ipa est ualde uehēmē i lingua pp^{er} cōitatem
 lingue maiorē cū sba cerebri q^u cū pāniculis
 et oculi ad exbitū tēdūt. s. plus q^u plus cōicaf
 eis repleo uaporosa. et motus et dolor ad laxi
 tates tendūt. s. plus. q^u dicat motus est diffi
 cilis cū laxitate. s. pueniente a remouitione
 et dolor tendit ad laxitatē. i. obliuionē q^u est
 magis obliuio i litargia sba cerebri. in litargia
 hē pāniculorū est fortior q^u sūt sensibiles
 et motus sūt leuiorē. q^u nō sic cōicatur lesio
 hūit motus et neruis motus. Signa spe
 tiep fm manerē. sūt dixit Aui. cū accētia litargie
 sūt fortiora. et cū hys multiplicat sudor
 ualde tūc ē pīmē q^u illa accētia fortia sūt
 uehēmētiāz egritudis et sudor deicit hūitēz.
 dixit y. 7° affo in litargico tremor maluz q^u
 ut dixit Bal. i 7° mēto hūi signū hēat p tremo
 rē q^u mīa litargie ē mīta et mala nam. iste tre
 mor cātuz q^u portio ista mē fluit ad origies
 neruorū motuorū et sua grauitate oppmūt et q^u
 uat hūitē debilitās motuā. et ex aggregatōe
 multa accidit tremor. et hoc habet ueritatem
 quando tremor esset uniuersalis nec ad ipm
 sequitur remouio litargie aut saltē eius bona
 remissio. s. remanet cum intensiōe sua i qua
 si. et est cum tremore hoc simile ei quod di
 cunt quidam de peralisi. dicunt enim palis
 litargie superueniens bonum et hoc cessante
 litargia uel multum diminuta per aduentum
 palis et sūt tremoris. Si autem litargia rē
 manet maluz. significatur enīz materiam esse
 malā nō supabiles a uirtute et esse multā ut si
 solum sufficiat facere litargiam. sed enīz tre
 morem uel palis. Et quidam etiā hoc idem
 dūt hēre hūitē de stupore. dixit Bez. super
 Uia. q^u cū isto tremore est inordinat^{us} mor^{us}

manuz uel circa man^{us}. Et addit Bez. signa
 mortalia in litargia hūiditatem faciet. Et q^u
 sanguis frōti appositē non adherēt. q^u ut
 dixit Hor. hoc ē signū magne diminutiōis sū
 guinis et spūs. Et dixit Hor. q^u sudor frigi
 d^{us} in frōte litargici moriē sūt. Dixit Bez. sū
 per 9° al. q^u signa mortalia sūt augmēta^{ta} accē
 tiā pūna. i. hora post horā. Et sudor fridus
 i collo facie et frōte et retētiō egōnis et urīne
 pp^{er} obliuionē. Dixit plate. si adhibitis reme
 diis oportunitis discoloratio urīne cū reliq^{ue}
 sintomatib^{us} malis pūerauerit tremore mē
 broz superueniēte. et subita brachy motione
 cū nimia excreitatū frīate mortale. S. si
 urīna incipiat colorari et sintomatē remittit
 signū ē salutis. Si sternuatiōis forte narib^{us}
 applicet et nō sternuat signū ē mortale. Dixit
 Aui. cū hancit^{ur} dilatat. i. magnificat cū pri
 us cēt paru^s et sit bon^{us} rediēs ad equalitates
 remota tarditate et raritate ei^{us} et declinat ac
 cidētia. s. de febre et dolore et suberh^{us} et pulsus
 iēq^uitate et alus tūc tēdit ad salutē. Et pp^{er}ie
 dixit ipse si apparēt apata post aures. nā pīm
 eris ei^{us} ē per ea raro enī crenicaf litargia nā
 si p deriuatōē et maxie ad emūctiōia cēbri
 cū fiat de mīa mīta grossa et cruda et iō nō cura
 uerūt auctores ponē signa pp^{er}ie et dierinate
 crenicatōis ei^{us}. Dixit Bez. sup 9° al. cū per
 fluxū uērit^{is} suple uel palā regiōē quā seq^u
 reissio litargie bonū ē et plate. q^u sic frenet^{ur}
 c^{ui} ad malū sit litargic^{us} ita litargic^{us} ad bonū
 sit frenet^{ur}. Cura litargie duob^{us} pficiē ista
 mēta. s. dicta et portione. dicta itaq^{ue} sit ut do
 m^{us} bitatōis ifirmi et maxie cāera residentie
 ei^{us} sit sica. hūiditatib^{us} pūata. Dixit sapio sit
 dom^{us} clausa. s. a uēris et sit tēperati lūinis Et
 mēf. dixit dom^{us} sit lucida plena ymaginib^{us}.
 dz. n. ē pīca uaruz figuris et formis diuerz
 colorib^{us} et maxie disgregatiuis uisus. in q^u di
 xit mēf. sit uehēmē strepit^{us} et tūm^{us} loquēti
 um et astaciū puocatiū egrū ad irā et iurgis
 et ingetanciū ipz ut nō pfundet i sōpno exet
 cēdo corā ipō sonit^{us} et strepit^{us} horribiles et
 laboriosos. Et bal. dixit dom^{us} sit larga i esta
 te temperata et i yeme calida. Dixit Aui. fac
 eum tenere in domo lūiosa. dicūt quidā ut su
 pius dēm ē. Et qdā dicūt q^u dz ē lūiosa tēpa
 te sic dixit sapio. nā tunc calor nālīs intus nō
 fugit sicut si esset obscura. s. pon^{us} ex reuocat
 neq^{ue} oculi excellentiori lūinis fugiunt. ita
 q^u nō claudunt pp^{er} illud. Et qdā dicūt i pū sit
 multi lūis et in pcessu tēperati. Et pūbeant
 a sōpno q^uā possibile ē. ymo exicitur ab eo
 oī hora et oīb^{us} modis dicēdis i c^{ui}. de suberh^{us}
 ita q^u ēt limatura fre stridoribus porcellozū
 et clagoribus cornuum et tubarum. Et quā li
 targici exercitio uti nō possunt. ideo fricādi
 sunt et balneandi prout inferius dicetur in in
 tētiōne ad diuersiōnē. Cum tū finit egritudo
 q^u efficitur qualescens. dixit Aui. fac eum
 tollerare terminū exercitū parui. nō. n. possz
 tollerare magnū sine nouimento cū sit debil^{is}
 frute. Dixit sapio. cū incipit egritudo decli
 nare. s. multuz manifeste. tunc oportz ut admi
 nistretur equitatio ad balneum. et regi mē sub
 tile idest subiliatuum. Dixit bal. utanda

sunt fructa et huiusmodi et fructus et maxime pisco-
pruna pira et citonia. una vero sicca non obest
purgata. si a gramis. et caueantur pisces et fa-
bas et alia legumina. Dixit mes cibent aqua ci-
ceris et aqua ordei cum barbis porro-
z yfopo et ruta. dixit Auic. cum nutris. qui dicit quod potest
nutrire. quod raro et difficile nutrire possunt
et qui dicit cum nutris. i. cum aderit tempus nutriendi
eos. quod non in primo nutri eos cum aliquibus qui sunt
sicut aqua lupinorum et aqua ciceris cum ordeo
fractio. ista enim sunt pauci nutriti et subliati
us et moueri magis ad uiam urinae. Dixit ha-
aq. reficiantur ciceris aut cubebis iure et passis et
mel illi da. et ciceris aqua illis refice cum oleo
loco cumino aneto et cinamomo. Sicut si praedit
aqua caulium et sucus unguis. dulcinum praefert enim
et ualens ad praedienda alia cibaria. dixit Auic. cum
sinitur egritudo. quod i. declinat et qualescentia ad
mistra restaurata. unde dixit Sullus. si ad debi-
litate uenerit. si egritudo quod declinauerit. si
ad debilitate uenerit. si eger da carnes edul-
pulloz ut praedicat et sinita. Dixit Mes. altemetur
aqua frigida o. o. Auic. hoc dixit. non potes eum
aqua frigida nisi parum in primo. i. nisi parum tri-
gida nisi in prima quantitate et hoc solum in primo.
quod in primo uidetur magis posse praeferre. si inquit
sopit fluxum mentis qui in primo fluxit ad caput sed ap-
statu suple. et in statu et maxime in fine eius. per
hibe illa. et non des ei nec parum nec multum. quod tunc
est tempus resoluens quam frigida aqua prohibet in-
grossando et apte. in crudendo sicut magis. me-
lius tunc est ut prohibeat toto tempore morbi ita quod
et in declinatione et qualescentia ut dixit mes. si
illud fuerit possibile quoniam eius exhibitio est et
unum praedictum requirit ad exhibitionem potus
aque frigide. ut patuit in sermone praecedente. dixit
Alexan. uno uideatur non est nisi postquam appue-
rit digito in manum. unum ei dare cum adhuc idige-
sta egritudo non est inueniuntur hoc faciente digito
nihil prohibet unum dari et maxime post febrem
et catarrhus. Dixit ha. post euacuationem et
balneum uino praefice artaro et potum quo subti-
lietur materia. et eius maturatio augeatur et
calor. si nalis in omne diffundat corpus. dixit
al. in corpore de subeth ubi ponit curam litargie in
os eius mittenda est ydromel. et est laboran-
dus quod descendat ad stomachum. apertum est enim
os inromisso fuisse lingueo uel alio sili. et ap-
te ore inromitendum est ydromel. Et dixit
hic Ser. ydromel debet esse pauca mixtio-
nis. ut ex quatuor partibus aque et una mellis
ipsum enim est nutritius et cum hoc digerit ma-
teriam et abstergit. Dixit Ras in diuisione
bus. sumat in potum aquam mellis loco aque
ordei in fide et melica ualeret etiam aqua or-
dei si calor esset excessiuus facta cum de
coctione yfopi aut yfopi et radicum apu. Et
uniuersaliter in flegmatica dieta conuertatur
ad caliditatem et siccitates in melica et ad ca-
liditatem cum aliquali humectatione uel saltem cum tem-
pamento passiuo. Et fiat ista conuersio diete
in plus et minus secundum considerationem particula-
rium et me egritudinis et febris qualitatem.

Si enim praedicta caliditates ostendat ut quod
patientia sit radicaliter calida et etas sit
iuuentutis et tempus estiuum. et regio calida

et reatim praedictum calidus. et in litargie fuisse
mixta siliquini. et febri fuerit munda fac dicit
declinare ad paucam caliditatem. Si vero praedicta
fuerint eo fac eam declinare ad magnam. et si me-
diocriter se habuerit ad medietatem. Et sicut inel-
ligendum est de quersione eius ad siccitatem. Unde
dicit Alex. oia quae dea sunt ab annis fi-
eri suado. sed oia praedicta sunt diligenter. si de
tunc hinc etate anni tempore consuetudine et sili-
bus. Dixit Alex. post febrem et catarrhum nihil
prohibet lauare. lauet ergo eger medietate ca-
lido balneo. Ego enim scio dixit ipse igrissum
fuisse balneum post febrem. dicit quodam tali egritu-
dine laborante. non attendit quo detinebatur
morbo neque cognoscit quod lauetur. et magis
inueniens est a balneo euigilans et attendens et lo-
quens et cognoscens hoc est qui praesto erat. quod si
uirtus fuerit robusta os lauare in balneo si-
uero imbecilis ut non possit sustinere labo-
re nec balnei calorem intra domum lauetur in
tina aqua calida plena ut possit ibi deponi in-
firmus ut sedeat et caput habeat foris aquam
nec infundatur ea caput infirmi. Et cum in-
funderint caput aqua. nihil mouetur. sed am-
pliores angustias patientur ab infusione aquae
calide. hoc enim semel et usque bis fieri oportet.
cum ceperit melius habere ducatur ad balneum
Et ut consueuerit lauare semel dubitans. Di-
xit Roge. quod Alex. intellexit de fomentatione
circa pedes et tibias nam febriatanti non oportet
fieri balneum. sed siliqua. loquitur ergo Alex. de li-
targico qui bene potest stufari. Dixit plate. pater
meus post oia remedia solebat ponere litargi-
cos in balneo calidis herbis facto. ut uel
eas solueret uel saltem frenaret induceret. Di-
xit Silius. quidam post oia remedia ponunt litar-
gicos in balneo feto ex calidis quod optimus ex
dum. si litargia fuerit sine febre quod si sit pali-
targia. Sed si cum febre fuerit aqua caput non tan-
gat. inferet nam magnam molestiam. praecur medius
aut litargicus emittat omni die supplantas
tas suas et praecipue egone et urinam. Et studeat
ut promoueat ipsum ad stitendum et expurgandum
superfluitates descendentes a capite uersus
guttur ut non remaneant ibi et eant suffocantes
Cura uero per portionem secundum mes. quatuor
plei inueniuntur. prima est ad euacuandum. 2^a ad
diuertendum. 3^a ad confortandum cerebrum ne
recipiat et ad resoluendum transmissum. 4^a est
ad corrigendum accidentia. De prima dixit.
Ha. 13° terapentice solum ad idum est secundum primum quod se-
stim foris erit uirtute tantum ut ferat in-
tristiter siliqua. nullo alio prohibente eam
feri. Dixit Alex. praecur praedictis particularibus de
tractionem facies. si sanguis si non tibi aliquid
de his contrahat et praecipue uirtus. Di-
xit serapio. os ut praedictes in his que dixit
antiqui. si in uirtute arce et consuetudine etate
complexione regione et similibus. Et si in os
extractionem sanguinis necessarium. et omnia il-
la suple uel plura ex eis sunt conuenientia.
fac eam. Dixit Auic. si non fuerit quod probi-
beat siliqua prius. dicunt quidam. quod repe-
ritur litargia sine prohibente siliqua prius.
Ideoque multi auctores de siliqua in hac cura
non fecerunt mentionem ut patet discurrendo

per curas eorum. Si tamen repiat litargia sine p^{ri}mo
bitore flos forti ipa d^z fieri. q^z ut d^z gal.
2° regis acunox sup. §. q^z si egritudo sub dya
fragmate descenderit t^z flosa i oi apate que
nit i p^{ri}mo cu eiet mas uenax ex qua generat
apa. d^z t^z fieri flosa pua Et d^z R^oge. d^z ce
falica. na flosa in oi apate queit in p^{ri}mo saltes
r^oe diuersionis. q^zuis n^o ueniat r^oe m^o apo
stematis semp sic i boc apate no quent cum
ma sit frigida t^z heat ex ea timor de maiori i
frigidat^oe t^z icrudat^oe e^z. Si t^z ma litargia
facies eiet p^{ri}mo sanguini sic q^z p^{ri}mo
posset euari. t^znc p^{ri}mo flosa no solus gra
ua diuersionis s^z et c^ois m^o. t^z in isto cau
flosa no d^z esse ita pua. Et d^z Bull^o q^z
fiat de cefalica que e in manu. Et d^z d^z d^z
q^z fiat flosa nisi res gradis impediatur. Et d^z
R^oge. si pariens no sit mltum fortis po
tens tollerare flosas. t^znc ap^{ri} debent uene in
naribus cu scis porcinis uel flosa in su
mitate nasi que preuaret in h^o cau. Et d^z Plat.
d^z d^z d^z uena frosis t^z sanguisue nari
bus apponant. Sili^o. h^o d^z q^z apponantur
frosi. Et hec oia sunt ut ma diuertat a pupi
capitis ubi e minera hui^o apatis uersus pra
De cione h^o per feculum auctores magis.
q^z fixi sunt in cura hui^o in cione per cristeria
t^z maxime in p^{ri}mo ita ut plures eoz inceperit
euar cu cristeribus ad q^z attendens m^o d^z
xit c^o cu cristeribus est melior. Et d^z Buic.
d^z melior cione que fit in hac egritudine e
illa que fit cu cristeri inuens per hoc q^z ista
cione faciamus. Et fortasse pp hac cas d^z d^z.
no fuit loqu^z de cione p^{ri}mo farmatiis in p^{ri}mo
huius cure. q^z fortasse et fecerut auctores in
p^{ri}mo pp difficultate exhibitionis farmacorum
p^{ri}mo. sicut enis appuit in dicta ad potadu
eos ydromelle o^z os apire uiolenter t^z ignia
ri ut descender q^z de farmaco difficili^o fieret
S^z q^z ma est grossa uiscosa mlti t^z o^z tra
dere t^z diuertere a remotis o^z q^z cristeria sit
acuta. D^z d^z d^z si no est necessarius facere
extractos sanguis t^z est necessarius ut ad
ministros cristeri acuti attractiuz forte do
nec reflectant uapores suple t^z humores ascē
dentes ad inferiora sule t^z etiam si necessa
ria fuerit extractio sanis necessarius e^z cr
stere tale s^z no ita uiolentu. D^z d^z d^z cristeri
o^z uti acuto quo a supioribus ad inferiora
ma trahatur. Plat. t^z et Sili^o. dicunt in pri
mis subueniendu e^z cum cristeri mollitino de
inde cum mordicatio. Et fortasse dixerunt
quicquid t^z maxime cu inuent^o fuerit litargi
cus cu fecibus ficis i intestinis. t^z precipue
bet^o fuitate de cristeri fiendo ante flomiam
De cristerib^o aut acutis e^z cristere q^z d^z d^z
bit m^o auctoritate filii zacharie q^z sic fit
R^o interioris cologn. §. i. §. cartami. §. i. cor
n^o radicz capparis scis uruce an. §. iiii. ca
lamenti. §. i. coquatur in li. b. i. y. aque usq^z q^z
redeant ad li. b. i. §. t^z ponatur in hac expressio
ne de oleo aliquo calido. §. i. fiat cristere.

Aliud cristere descriptio. Des. R.
centauree. §. §. cartami. polipodij. an. §. i.
ysopi. basce. radicum malue. an. §. i. mel
lis. §. i. uel. §. i. salis. §. §. salis

gemme. §. i. y. fiat cristere. Et sunt ista cristeria
nutilia i litargia flica. Cristere aliud utile t^z
mibi expetit. R^o centauree calamenti ysopi sti
cados metastri. an. §. i. agarici. salisgēme.
an. §. i. quatuor colognide iterioris radicu bri
onie an. §. i. y. polip. cartami. scis feniculi t^z ci
mini. an. §. i. y. quassent et decoquant i li. i. y.
aq^z usq^z ad mediu et colet cu expressioe. t^z in
colatura ponant dissoluta. de yerap. Bati. t^z d^z
electuario indo t^z melle. an. §. i. t^z de oleo cu
cumeris asinini l^o alio filii. §. i. y. t^z iniciatur.
In litargia h^o mlica fiat cristere descriptus
a m^o auctoritate filii zacharie. R^o epithimi
rubei. §. i. cologn. §. i. y. polip. §. §. calamenti.
M. i. decoquant et fiat cristere cu oleo cadmit
le t^z muri nabati. i. de illa ytrata. §. i. Et hoc
idē p^{ri}mo R^o. i. diuisionib^o. Cristere aliud ad
idē. R^o folliculor sene epipimi cuscute agari
ci. an. §. i. §. cologn. §. i. y. mercurial^o blutis cala
menti an. §. i. decoquant t^z colent t^z dissoluant
i colatura h^o exp^{ri}se. yere logodion l^o ruffini
t^z dyasene an. §. i. mellis. §. i. y. salisgēme. §. i. y.
olei cadmillini et liliaceti. an. §. i. t^z iniciat.

Q^z si cristere fieri no poterit aut et sem
e^z n^o egressu fuerit. t^znc fac ei supposito^z acuta
incurtina unus post aliud donec egeat. o^z aut
ea ligari cuz filo q^z e^z p^{ri}mo. ut cu uoluntas
fuerit manuducendi supposito^z uel e^z bendi
ipm. possit. Et ad inuadu supposito^z ut edu
cat. d^z d^z Buic. post inuentionem supposito^z
excita ipm t^z p^{ri}mo ei ut p^{ri}mo t^z uadat uel
conetur ad egeredum. Supposito^z uti
le in h^o. R^o yerepigre Bati. §. i. y. iterioris co
loquide. §. i. dyagridij. §. i. salisgēme. §. i. qua
tuor agar. §. §. c^onficiatur ex hys tria uel qua
tuor supposito^z decoquedo yerap. et cu de
cocta fuerit alia addantur et i^oformantur t^z i^ofor
mata sale trito aspergantur t^z supponant. De
euacuatione per uomitum d^z d^z m^o. uomi
tus prouocetur cum sinapi et oximelle aut cu
rafano aut cum oximelle. oleo sale t^z aqua de
coctionis crisolocanne idest atriplicis aut si
ele aut cum decoctione a^o festria et similitum.
D^z d^z Buic. fac ipsum uomere cum penna si
napi t^z melle illinita scilicet ou t^z palato in
missa. For^z tamen d^z d^z q^z prouocatio uomi
tus fiat post euacuationem et cristere. D^z d^z
uomitus no conuenit in litargia uera. nisi q^z
multa materia flica in st^oaco t^z uer^oet. sic t^z
in eo casu cristeria acuta maxime conueniunt

De euacuatione autem per farmatiis seces
sinam d^z d^z Alex. Accipe castor. §. i. y. cui ad
miscas dyagridij. §. i. aut amplius modice
aut minus modice secundum uirtutem. Et
sic etiam ponit m^o. auctoritate. Alexandri.
Sed ponit de dyagridij solum. §. i. unius sextā
sed ut supra patuit ista euacuatio non potest
fieri. t^z fm quosdam non d^z fieri i principio
cu^z huius e^z sopita non regulans euacuatione
t^z farmatiis. ideo solum debet fieri i p^{ri}mo

Et id circo d^z d^z d^z si passio fiat diutur
nior. t^z in corpore uideris dormitationem do
minari et tremorem frigusq^z. uere yera
logodion dans ex ea exagios quatuor cum
aqua in qua passas t^z anisum et ap^{ri} se
men decoxeris et similia. deinde propina

verā hāc. Et hūc. scōns dāc. r. alios dicit
si ubi necessarii fuerit pp lōgitudies egritu
dis ut vides cū sōmniis q̄ necessitas fortasse
scōbit pp mltitudies mē quā lōgitudie egritu
dis lācat. r. nō sufficiēt crīstia. l. fortasse nō
sufficiēt fm tūā exīstēdes. qz vides mltitudi
nē mē significātē tibi dōgitudies egritudinis
Et prope d. x. hūc. si cū ipā fuerit tremor
suple aut stupor ul' f. ag. ut dīx hāc. crī. f. si
bi necessarii solutis. qz tremor r. stupor
r. frīg. sīgnit mltitudies mē cū portio cōica
ta ē neruis. r. musculis. tūc dīx hūc. pota ipz
duab' tēpōs aut. i. ex castoreo cū pauca sca
monea q̄ sit mīn' dāuicb. Et sic ponit eādē
medicinā quā posuit Alexā. s. aduerse bñ q̄
mē dīmit de q̄tate dyagridy ei' quod po
suit Alexan. Et adhuc hūc. dīmit de q̄tate
te poita a mē. Et bonus fuit iste p̄cessus dī
nitōis dyagridy pp duas cās. una ē qz nābu
mana nō tollerāt medicīas tēporib' moder
nis q̄s atten' tēporib' ātīquoz tollerabat r.
maxie solutias fortes ex quo accipit docum
tū q̄ medici moderni debent mltū antēte q̄si
derare doses medicīaz solutiaz acutaz pos
tas ab antiquis r. illas moderate. r. cā fuit
qz dyagridū cūat colerā p̄se r. iō i ista medi
cina nō ponit ad cūandū p̄ncipalē. s. solū ad
acutandū castor. ut acutitate sua faciat ipz edu
cūmz flatus qd solū nō acutū nō deduceret
Et ex ista p̄pōne. accipe duo notabilia. unus
ē qd aliqd nō solutū acutū ab aliquo solu
tuo efficiat solutū determinatū būoris sicut
castor. nō ex nō solutū acutū p dyagridū
efficiat solutū flans. r. ē qd aliqd solu
tū expoliāt a sua specificā forma r. sua de
terminata solutōe p admixtione alius nō
solutū. qd ē r. r. gēre pōt p admixtione ali
cui' solutū cū eo sicut in medicina p̄dicta
dyagridū expoliāt ab cōne colē p admix
tione castor nō solutū secū. Et sic dyagridū
pōit in recepta electuarij indi expolia
tur ab cōne colē p admixtione turbib' r.
aliop nō solutū que in electuario indo igre
dītur secū. Et hūc in p̄dicta medicina
addidit q̄tates castor. ultra q̄tatem pos
tam b. alexandro r. Med. ut fortius uincat
in remem dyagridy. r. efficiat magis solutū
unz flans. Et subdit hūc. si numerat super
fluitas caliditatis. r. febriā aliena icamoneaz
r. hō contentus castoreo solo r. permutatōe
complexiones male frigide per ipm absqz
enacuatiōe etiā cum alijs medicīis acutis
inflāmantibus. Suple nel si non suffecerit crī
stia r. eges solutūis permuta te ad aliam
medicinā solutūam que non recipiat sca
moneam nec inflāmet sicut scamonea. Da
ergo in pom. dīxit hūc. pondus. 3. i. de ye
rap. cum quarta parte. 3. unius cum pulpa co
loquin. r. 3. iij. mirab. f. kebul. r. dāuicb. i.
masticis. r. kebuli etiā ponuntur ad contem
perandū caliditatem aliarum medicinarum
Et exhibe hanc medicinā dīxit hūc. si
febris non est uehementis caliditatis. r. cō
fidis q̄ hoc materiā soluat. f. sufficiēter. q̄
si non confidis ipsum solvere. propter
aliquā causā. suple aut tūc ipm dā

re propter uehementiā febriā. fac ei supposi
tionē p colitā. ut due cās. f. duo suppositoria
unū post aliud si p̄m nō soluerit sufficiēter. nu
uēt se ad solutū. Et man. ponit p̄lās bo
nis q̄ sic fiunt. B. aloes. 3. r. agarici. stica
dos añ. 5. iij. colloqu. masticis. cassiel. spice.
gari. cinamomi. signati. zinz. anisi añ. 3. iij.
Informetur cū aqua sancti et sunt litargis
pprie. hāc aut posuit alia solutūa q̄ possent
dari ē cū mēf. one febriā. Et dīxit etiā cum
decoctōe agarici et cū p̄lās yere. Et posuit
tēpus fiēde cōns qd hūc. intellexit. cū di
xit etiā p̄ processū. Et dīxit hāc. etiā post 7^{am}
rō ē. qz eo tēpore extimādū ē hoc apā dene
misse ad statū salubrē. si fuerit de salubribus.
Et tūc. qz accēta restituit et eger incipit co
gnoscerē r. posse deglutire ē tēpus quicquid
chom. hāc istud tēp' ē p̄uale. s. erit p am
pli' aut mīn' fm dispōnem egritudis r. hūc
In p̄m aut r. augmēto p certo difficilis est
ois edo. p̄ter flomā lēari si carōes sanguifica
rū appōnēt et suppo' totia. Et maxie diffi
cili s ē cū p nomitū r. per solutū. p crīstere autē
medicīer se hz r. iō i tali cāu utēdū ē un
guētis r. emphs solutūis p̄dīuit q̄ dīcēt
i de medicīis p̄pōitis. Et cū appropriatūis
solutūa uel uolūta quōquomō extimādū ē
eger. r. iōtād' ad nomēdū uel egerādū. sic su
pra docuit hūc. p immissione suppositōry. et
post ipz dīxit hōzō. si possit eger p̄pos esse
sui digerāt mā añ cōnē. Dīxit hāc. si illi nu
la ē febriā lenē illi radicū p̄pā aquā. r. dīxi
bit cā. r. dāc ad diger dū māz. Si uero cā
bac passidē fuerit febriā radicū cane aquā et
dabis zachereū calēgibin. r. post hoc ordet
aquā i qua faudenegū r. ylopū decoxeris aut
semē feniculi. s. si febriā sit ualida sufficiēt
solū semē feniculi cā aqua ordet r. zachereū
si ngibin semē p̄pina. Inuētio aut ad dī
uēf. one mē dīxit mē p̄pē cū fricatōibus
extrematū r. p̄pione dolorosa in eis. et li
gaturis forib'. r. effusioe aq̄ calide i eis. Dī
xit hūc. q̄ sit decoctōis medicīaz calaz r.
uēf. atōe sine scarificatōe q̄ procedat descē
dendo. sic. h. g. incipiendo a nuca r. collo sub
descēdēdo ad spāmas r. brachia r. crura r. ē
res efficiā. Dīxit Alex. fricari o3 coras fro
quenter quam plurime et oleo sicconiā per
ungere quam plurime. aut iquil. r. cō aceto. in
terdum ē ex iquila ipā sola. aut cum sinapi
aut cum aceto tritis cataplasma apponere co
rīs hōm mīruā allata sompni grauedine
opp̄ressos mortifera excitare possunt. Dīxit
serapio. opozet ut abstergantur extremi
tes. f. manus r. pedes cum oleo. f. aliquo calī
do r. calefacto. et alī cum nitro aut pipere et
semine urice. Et conuenit ē acetum iquilini
cum q̄ aspergitur super extremitates. r. tor
tasse admīstrat super eas cepe iquille r. riuus
et permixtū cum aceto. r. o3 ut ēplastrē cum
eo corē crura r. pedes. conuenit enim b' eis
q̄ profūdant in sōpno graui qz d. p̄pate b'
medicīe ē ut excitet eos. Dīxit enim mēf.
q̄ filagrus dīxit stimulantia corpus sunt de
genere diuērtētā r. operant plus qz fricatio
extrematū r. p̄pessio dolorosa. Et sit p̄prie

quod linimenta sunt et fricationes cum rebus ac-
tis sicut et aceto squillitico prope et hylla et sinapif
cum aceto et urtica et semine eius et piperis et semine
mezerion et folia eius. ex his cum fricatur ex-
trema manus ad diuersa trahit et subeth ipedit
ut non possit deinde in ipso si dens uoluerit. dixit
hals. crurum lacerti cum uictis strigant diligenter
sicque et brachia et plantas pedum frica. Dixit
Aul. frica extremitates eius. et quod me sine liga-
donec doleat et rubeat. quoniam est magni inuamendi
et ideo fit illud assidue. et ope tepore morbi. quoniam
placet debeat fieri diuersio in partem et augmento. et
et in statu et declinatione huius morbi uenit et si
quod ad diuersitatem huiusmodi saltem uenit ad di-
uersitatem uapores qui ad caput ascendunt. Et dixit
cum cibaueris eos qui dicunt post omnem cibum co-
pime extrema corporis aliquibus horis. scilicet fricando
et strigendo ut uapor ad superiora non trahatur sed di-
stet in superioribus et resoluatur. Et intelligit. A. quod
habetur fiat tepore more cibi in stomacho et non solum tepore de-
fectus eius ab eo. quoniam et si aliquid impedit digressum
eius in inuamendum prohibitionis ascensus uapo-
rum eius ad caput maius est in hoc casu documento
predicto. Et de genere diuersitatis sunt cri-
teria et suppositoria supradicta. Notant quod
oportet predicta diuersitatem possunt et debent ad-
ministrari autem uniuersalem eundem et post. et ideo
hals. precepit diuersione fieri autem sicut. Et ideo
quoniam Aul. uolens loqui de criseribus dixit diuersi-
tem. ista dictio deinde non denotat ibi ordinem
processus cure sed continuat litteras. Sunt enim que
plura alia diuersitatem a quiescentia in hoc morbo
sed non autem uniuersalem eundem. de quibus dixit mes. quod
inter diuersionem et plenitudo est cum sternutatorum
et gargarismantibus et scarificatione aurium et puo-
catione emoroydaz et menstruorum. De scarifica-
tione alia perit ab auribus meis non tenet. sed
Aul. precepit scarificationem in collo. Costan.
autem dixit abstineat a scarificatione maxillae in pupi-
liis. et dixit h. et ideo et Silb. quod notant quod
scarificatio in collo et oib. pub. inferioribus co-
grue potest fieri maxillae in corpore sanguineo et
o in plectorico corpore. Sed quod mes maxillae di-
xit curam suam si sit ideo si sit scarificatione
pupili inferiorum non fuit locus. a scarificatione tamen in
pupili abstinentia est quod maxillae in loca apertis quod
agitatur et ictuatur sanguis paucum in loco illo ex-
terius ab exterioribus trahendo et euadendo maxillae est ad lo-
cum apertis ab inferioribus trahendo. Sternuta-
toria autem gargarismata et caputpurgia postpo-
nenda sunt post bonam eundem et diuersionem ne sit
eius maioris attractio ad caput quam diuersionis
in eis ab eo. et sicut est illud de appone sanguis
sucap in partibus capitis. et de apertione uena-
rum nasi et frontis. Dixit Hals. ut uero
corpus humore purgaueris facio instillatione
narium utere. i. caputpurgio. supple et alijs su-
pradictis ut gargarismis et masticatorijs et
sternutatorijs. Et dixit Mes. eligantur
ea ex sternutatorijs et caputpurgijs que di-
cta sunt in soda frigida. Dixit Alexan.
quod si permanserit passio. scilicet factis euacuato-
ribus et diuersionibus et repulsionem mate-
rie. et cum hoc difficiles sint ad excitan-
dum uel oportet farmatys que sternutantes
mouet quia sunt euforbium cum castoreo. et pipe-

Et Aul. similis sternutatoria fortis apponit.
Ras. hoc dixit quod non prouocet sternutatio cum
quod si et silb. fortis ne ex nimia dissolusione
sequatur augmentum apertis. Idem dixerunt. Silb.
et Roge. et subdit Roge. si facta sternutatio
cum festuca bis uel ter. et dicit idem melius huerit
eger poterit puocari. scilicet post sternutationes
cum fortibus. Dixit Aul. post tertium diem sterna-
tationem puocabitur. et Aul. uenit eis in statu
Dixit Ser. super al. quod ante tres dies non ope-
tur et si materia sit in parte digesta. et in parte
euata per cristeria quod est in modum ne magis dis-
solueret quam euaret. Dicit non debet prouocari sterna-
tatio cum dissolutiis nisi in declinatione mani-
festa aut nisi alia excitantia a subeth non pos-
sint. Et ideo Alex. dixit. si difficiles sint ad
excitandum. Et tunc est non debet sternutatio cum
illis conuari. Subdit enim Alex. non tamen o-
portet frequenter uel suffocari enim per ipsum uirum
eorum et adhuc magis facit repletionem capitis
Et idem dicunt intelligendum est de caputpurgijs
gargarismis et masticatorijs. Emoroyd. quo-
que et menstrua prouocanda sunt in his quibus
fuerit consuetudo et restrictus fuerit ipsorum flu-
xus et fluctus. possit etiam prouocari in litargia
a stare mixto sanguini et maxime in corporibus
plethoricis. Dixit Silb. nihil uolentem in
multum calidum narium uel palato apponat ne ex
forti dissolusione spiritus uitalis suffocet. De
impletione tertie intentionis. dixit Hals. 13.
terapetice secundum partem officii oxirodinum capiti
expellere enim oza a capite huiusmodi quod fuerit
dixit Alex. ois cura per localia remedia capiti
est adhibenda ut uapores supple et humores pro-
hibeantur qui capiti inferuntur. optime autem
ad hoc ut reprimantur facit oxirodinum ma-
xime in initio egritudinis. corroborat et caput ma-
xime ut non recipiat. Dixit mes. in partem re-
impletur in intentione eius medicinis repercussis
uis. sicut est oleum rosae proprie conquassatum cum
aceto. Dixit Ras. in diuersis. ponat in partem
rei a primo die usque ad 5^m super caput ipsorum
acetum et oleum rosae et aqua rosae. Et al. dixit ea
pud eius usque ad dyatrium prius ex oxiro-
dino infundemus. Et scapio dixit quod euacua-
tur. i. euacuatum est corpus totum. quia facta
ultra euacuatione. tunc oza ut exhibeat medicinas que
prohibent uapores ad caput ascendere. ex cor-
pore. Et bonum est oleum rosae bene permixtum
cum aceto pauco et proprie in principio egritu-
tudinis. Dixit Aul. in principio rei repelle
materiam cum oleo rosae et aceto. Et Alij do-
ctores similiter dixerunt. Silb. autem
et Roge. contra intentionem. tot auctorum
contra dicentes. autem quod in litargia in principio
non apponantur repercussiva fortasse mori.
quia cum materia huiusmodi morbi sit frigida per ea
magis infrigidaretur. et cum sit multa maxime
materia flegmatica non repelleretur. Et
ideo dixerunt quod debent fieri inunctiones
mediocriter calide. Dicunt enim quod reper-
cussiva et alia frigida non sunt. applicanda
pupili. ne per ea ledantur origines neruo-
rum motorum. Et si prore applicentur.
cum satis distent a pupili modicum profice-
rent in repellendo. et eo maxime. quia fluxus

humus h'oris ad pupis fm plm p uenas fiat
suberaneo exites. dicunt oxirodini posse r
d. bere apponi cu aceto acuto rfectu f. no ni
si i pu' pncipate. qm no est iunctio nisi ad
repellendu. r tuc debet apponi actu calidu ma
xie teporib' frigidis. r pncipue ubi fia purus
fuerit sine sanguis admixtione na ubi purz n
fuerit sz sanguis mixtu r maxime teporib'
calidis. r in etate iuuentis possit frigidu ap
poni. uel sile tepidu sz pcedere pn' ut mate
ria no aphus ifru uidef r ruderet no dz purus
oxirodini apponi ymo aliquid resolutiuu r
et admiscendu i quantitate qua n tollat ab eo
repulsione. sz reitrat ifrigidatione ut uiden
tur uelle. Alexan r sapio. dixit eniz Alexan.
qz qz uenetur h'or i capite est frigidus. ideo
aliquid miscere oz oxirodino qd subiliare
ualeat h'ore quate e castoreu aut penecdanu
aut pulegiu r filia. Et sapio dix. qz ma e fla
tica. oz ut admiscet cu aceto r oleo ros ali d
de medicis de ppetate quaz est subiliare r
calefacere sicut est castorei calaminu fluuiale
balaste meta r filia. qm iste medicie rferunt
capiti r calefaciunt ipm ad resistendu frigidu
tan oxirodini. r rfortit caliditates cerebri
debilem. Et p subilatione reddat ma repul
sionem. pr oz. Qd aut dixit rnt Al r Raf uten
dus est. oxirodino usqz ad 3^m die no i ellece
runt de puro. sz de purio ut dictus e ita in
q usqz ad 3^m dies pualcat i eo. h'us repulsi
nis iste in terminus no est puctualis sz uaria
bila in plas r m nas unde Bunc dixit usqz
ad duos dies. r filia possit extendi usqz ad q
tuor dies. Sz qz isti auctores r r u. etiam
post duos terminus dicunt admisceri debe
r. oxirodino castoreu r similia ideo notant
ne credant aliqui eos inuere q prius debue
rit esse pur sine mixtione illoz q post dictos
dies castorei. r similia miscetur no solum ut
temperet frigiditates oxirodini r subiliant
materiaz. sicut an illos dies. Sed etiam ut re
soluta. Nam in fine principy uel in principio
augmenti pmiscenda sunt resolutiua repulsi
ua cum qritate qua resoluat fm can generat
cure apatum. Et ideo in miori qritate de
bent poni q ante. debent aut applicari ante
r ori partu capitis r medie ut Hal' uult. 13°.
terrapentice nec esset inconueniens si post
mixtionem extenderentur usqz ad partem
posteriorem ubi est commissura laude r maxi
me cum calidum applicaretur. Et conuenit p
dicta repulsiua tam in liargia mlica qz in
fica. Et in fine principy r in augmento cu
repulsiua mltenda sunt resolutiua i qrit
tate pars transmissi resoluatur r pars fluen
di repellatur. Dixit Hal' infunde capiti ei
oleu lilu r ros cu modico aceto uini. Et i
h'us qd pcededu e addedo resolutia sup re
pulsiuu gradati. dixit mch i pcessu rei cu rep
ulsiua i pie uere resolutis. r sic recte fecit
qui oleo ros r aceto misceri docuit castoreu
coquassau cum eis. r suppoi um. Unde
Raf in diuisionib' ait post 4^m die intelliges
pb' in tepe augmti ponatur cum eis aliquid
castorei. Et dixit archigenes acetum syl
uaticum cum oleo ros in quo descriptum sit

castorei rferre litarie et euigilare fac. Dixit
Bunc. admiscet oleo ros. castoreo. r loco ace
ti uini sit acetu sgliticiu. r sic erit b' medica
me rpositu ex resolutiua et repulsiua. r
erit i eo latio r subtiliat. rde castorei. r see
ti sglitici. r erit maxie puenies i fine augm
ti. Et subdit archigenes qz qz i fine augmti
et statu sit pmuta ex oleo ros ad oleu yrinu
f' d narcisco. r qz miscet cu eis capilli h'ois
adbuhi. r e mirabile. Dixit Hal' 13°. terapeti
ce latio et erigere decet grossicie rristantis
h'oris. ad qua itentione ad ipladu coque inq
i aceto. thimu epithimu organu. r qenqz ta
lia. r nato cox offer ut utpor cox ad edp p
nares ad lat' icidat h'oris grossicie. Et b'.
Et i fine augmti. possit fieri et us et ad exira
di eos a sopno pundo. Dixit Bunc. deti
f. pcedere augmti ut dieit qda iunge corp
f. r ut dicat qda et caput fricido. f. bn ut pe
netret ex oleo cu seie urtica et laurcole pige
piretro r filib'. Sed meo iudicio expositio
istoz no e boa. Na oia talia sut resolutiua for
tis. r pura q nullo tepore augmti debet capi
ti approximari. Et io dico q li deti i hoc lo
co no denotat ordine sz solu rrinuat littera.
Et dico q no intelligi Bunc. q dea inuictio d
beat fieri sup capd nisi p ueti fuerit ad stat
r declinatodez Sz dz exponi sup totu. f. corp
ubi magna est repoi sz maxie i extremis et
locis ad q uellu diuertere miam. Na si bene
qsideras. iste e canon adductus sup i mteode
ad diuerstodez a mef. auctoritate filagru ubi p
dictis ponit medias. Et si ad hac intentione
posset ista iunctio fieri in uin r augmento.
De cura tepore augmti dixit plate. succu apu
et oleu ros simul r acetu epithima sup occipi
tiu. suple r partes anteriores ut supra dictu
est. Dixit Ruge no dz fieri iunctio circa na
res r palatum. cu multu calidis sed cum me
diocriter calis. sic cu castor. dissoluto i succo
apu. f. fenicli circa nares. r cu aurea alexadri
na dissoluta cu uino circa linguam r palatum
Liqz apa puenit ad statum. tuc admixtra
proprie resolutiua. Dixit enim mef. r adhuc
re multum pcedere utere resolutiua iatum
Dixit Hal' ubi supra p' b'. f. post augmtu
sup cap iponem? actia farinacea usqz ad fina
pim super addedes seper uirtute ipozum far
macoz si morabit passio. In quibus uerbis
innuit a debilitatibus resolutiua esse incipi
endum r gradatim procedendum ad fortiora
Dixit raf in flegmatica ponatur super capud
simbrui r calamentum contria infusa in ui
no. Et in mlica effundat oleuz de narcisco et
delino. Dixit Alex. illi munda est fions idest
anterior pars capitis cu castoreo aut capillis
h'ois uisus tritus cu aceto. hoc enim multum
iuuat r excitat sic tacentem. est enim b' pby
sicu r occulta h'is uirtute. de hoc remedio di
xit mef. q capilli sint usti r triti multum cu
aceto usqz dum fiat totum sicut unguentum.
Sut enim medicamina ron: bila ad liargia
et subeb. r excitant subito a sopni p fuditate
Et subdit qz m secetur cu eis castoreu. Qui
dam dixerunt iungi corpus totum oleo oli
uazum maturatum calido esse. curam liargie

mirabile. Et dixit in statu ex odorabilibus
est neri. i. simbrum et balce et ppe in pcessu
rei et castor. et calamituz et ruta et sum^o pilo
ruz ignitoz cum castor. qm excitant ipm aut
capilloru ipius infirmi quos prius culisti
cullione dolorosa. Et dixit. emplastruz ex
arte nostra coteret litargie et subeth et eungi
lare facies. R. piterri sinapis sgille. an. 3. i.
castor. euforb. an. 3. y. misce cu suco affodillo
ruz et sanfuci et epithime cu ea capitis pupif
Et dixit limumetuz maumetbarasi. R. olei
sambacini et o becn. an. 3. i. euforb. 3. i. et
castor. 3. i. et luma cu eo locus meorie. qm
coteret. Et dixit Andromacus. R. squillas et
tere et calida sup locu qm ex ea oz pupi ca
pitis applica postq ex oleo 10f. aceto et ca
stor. aquassatis. locum inunxeris. Dixit
Uiacus Cataplasma Jobanis Damasceni.
uales litargie et metes acuit. R. sinapis pi
terri affodilli. an. 3. xy. castor. euforb. an. 3.
yii. tēpa cu suco sanfuci. et ex eo pupi capitis
sepius unge. Dixit Al. rademus caput et li
memus ex sinapi castor. et aceto. Dixit de
moeritus sinapisma quent litargie cuius re
soto est difficilis. Ingt. Sal. abra dat ca
pud litargie et ponat desup sinapis tam diu
donec uesicez. qz mirabiliter iuuat. Dixit
Alexan. si necesse est abra dat caput et inunga
tur cu rubificatiuis. qz ego uidi liberari plu
res soluz cu hoc qm. Dixit Constan. in
pategni. R. castor. sauregia euforbuz sinapi
piterri affodillos et cinerez capilloru bois.
et qz qz cum suco sanfuci uel rute agrestis
epi. Ra pupin capitis et ex bys cu nardoleon
fiat inunctio. Dixit Ali. admistra ebzocas
fortis resolutis et odorameta. f. fortiter reso
lutus. Et dixit. cu admistras squillam
sup caput et ppe bndaz. i. recentē ualē cō
fert. Debet aut fricari sup caput ut rubefa
ciat locū. et si hz qferat oia rubificatia sup ca
put apoziamata. Dix Platea. confirmato
apate. qd in 3. uel 4. die solet fieri fiat epi
thima ex castor. bullio cu succo rute et aceto
cu quo fortiter fiat occipitu qfricatio et ber
ba sinapis cum oleo et aceto frixa supponat.
Saturegia in aceto decocta sepe capiti in
fundatur et emplastrum cuz polio et serpillio
et sinapi. Dixit Malibab. Lunqz yeras dede
ris quia silicz post edonez ad medicamia for
titer resolutia puenias si nō molestet febris
Non enim uicris medicamibus fortis calo
ris si estratis fuerit tempus et regio calida et
pullum uelocem et magnum inueneris. Et
dixit cum egrum ut dictum est reperis et ma
turitatis apparuerit signum egrum. balneo in
duc et super caput eius aqua instilla calidam
que minime fortis sit caloris. Et si i chon
cha cum bys aquis camomillaz mellilotuz et
matricariaz decoxeris et in ea sedere feceris
et huius aqua capiti eius instillaueris mani
festissime pderit. Non autz diuinus i bal
neo moriet. nec in choncha pria qua igrediet
uice neqz fortis sit aqua caloris sed tempera
et sic p gradus. i. gradatiz ascēdat. f. addēdo
caliditate. et morā Et dix olfaciat muscum et
gallia. et uapora illū cu modā et silibus. Inlup

in intentione ad digestionē incisionē subtilia
tionē et resolutionē materie. litargie cu pore
ris exhibe p interius medicamina ad h^o que
metia cu aqua sanfuci. Et Uiat. dixit q ppa
porio huius egritudini ē anacardina de qua
partes unaqz die. 3. i. 7. S. ieiunus accipiat
Et dixit utatur dyatrion. dyagalaga et si li
bus. Inquit mef. q Sal. dixit q si diuinar
na efficitur passio. castor. a gramis trib^o usqz
ad quinqz cu oximelle bibere danduz. ē satis
a me expit. et similiter tyriaca meridatuz. f.
fremetata et dynamiscus qferunt et similia.
De intentione uero quo ad accidentium
correctionem dixit mef. Ista accidentia sunt
subeth sopn^o grauis sōda q nō sēt. obliuio
loquendi et urinandi et egerendi et aliorum su
ple et dentium cōstrictio saluarum fluxus ex
ore. et eximutatum frigiditas. et hanc itentio
nem complent administratio rerum cuiuslare
facientium et probibenuz subeth. et sedantiū
soda et remouentium obliuionem. Et inata
re eos ad loquendum et uigilandum euellendo
pillos eozū et incitare eos ad urinandum et ege
rendum. etiam si oportet cōprimēdo uelicas
eozū et pecunē ut urinent. Dixit Ali. p
hibe ipm ne in subeth pō. sedetur. assidue ex
citando ipsuz et tenendo cu excitatum. Si
autem non ualeat. et in subeth. pō. f. dēt. ex
tende idest trabe uolenter capillos eozū et
euelle quosdam eozū maxime ex timporib^o
ut maior dolor eis inferat. quia ibi ē maior
sensus quā in reliq^a cute capitis. Et pone
et si non cōfert illud sup caput. et nuchā uero
sas cu igne. f. multo absqz incisiōe. Hāz pōi
te sup capō resoluūt et pōite sup nucha resoluūt
et diuertunt. Capiti tamen debent applicari p
ti anteriori capitis et in fontanella. et non de
bent apponi nisi sedato fluxu materie. sed ut
per nucham possunt poni omni tempore mor
bi. Et subdu Ali. fortasse incisiō erit tibi.
necessaria idest scarificatio. Et hoc erit cum
eū erit sanguis necessaria simul et diuersio.
et proprie quando ponuntur super nucha. Et
subdu Ali. cum fuerit obliuio urine et ster
coris embroca ambo emuctoria et uentrem
cum aquis in quibus cocta sunt camomilla et
et mellilotū et uole et radis lily. scilicet yreos.
Et comprime uelica ut urinā emitat. Dix
Roge. medicus semper laborez ut exciter ip
sum a sompno graui. ad quod faciendus scis
phe iuxta lectū patientis debent adduci. et pe
dibus teneri ut fortiter clamēt. Itē tiana et
tube debent ad aures patientis teneri. Et
ut dixit Bordonus et uasa cnea et alia que
cunqz terribiles sonos emittentia. Et di
xit Gerardus. super Uiatico. acubus puna
tur. Et frequēter debet dixit Rogerius p o
nomine uocari. et barba pili cuculi et narib^o
trahi. Et fiant omnia excitancia predicta
sine misericordia. quia aliter mori. inē doz
mientes. Et dixit capilloz buanoruz uisio
rum fumo nil melius excitat litargicos. Et
fumigatio cum penis uulturis eos excitat. Et
similiter excitat suffocatas mēres. Et dicit
q pulmo porci capiti raso applicatum mirre
excitat litargicum et similiter sanguis testudi

an̄is. fronti illinitus fiat frictio plantarum
pedum cum urtica aut cum sinapi decocta in
aceto uel mixta melli. Dixit Galienus. si
litargicus urinam retinet comprimatur uirga
eius et excutatur ad urinandum et egerendus
cum suppositoꝝ. Et ponatur emplastrum
super uirgam et pectine factum ex flore camo
mille et oleo eius et melliloto et folijs apij et
calamenti et radice lily. Dicitur qdaz qd pili
capre usti excitant litargicos et cornu cerui
naribus appositus super omnia ualeat. s. dum
uritur similiter cornu caprinu suffumigatur.

Et dicunt qd ualeat sanguis testudinis illini
tus fronti calidus et pulmo pecudis calidus
capiti alligatus. Dixit Platearius. si mul
ta fuerit extremorum frigiditas panni calefacti
superponantur. Et si fuerit costrictio den
tium cum multo fluore saluarum ore aperto
et aliquo inter dentes posito debet fricari for
titer lingua eius et palatum cum tyriacha uel
mercurio aut aurea alexandrina et silibus.

Capitulum. 5^m. de apostemate aquoso sine de aqua
in capite congregata.

Notatio capitis duplex est
Etia enim est uen
tosa. et alia aquosa. Inquit Arron
ut primo ponitur continentis. ma
gnificatur et inflatur caput aliq ex uentositate
te grosse humiditatis existens in eodem lo
co que scilicet humiditas grossa uentosa et
extendit et inflat suple et quandoqz inflatur
ex aquositate absqz uentositate. Et de ista est
hic psequendum. Dixit Galienus. ut prius ponitur
costrictio. Aliquando e aqua in capite extra
craneum exapparet. sicut apostema molle et
quandoqz est sub craneo. et non apparet extra
ad tactum suple et qnz est utrobiz. s. intra et
extra craneum. Et suple qnz est intra craneum
aut continetur sub craneo stans supra duram
matrem. Aut inter duram matrem et piam
matrem. Aut est stans sub pia matre supra sub
stantiam cerebri. Dixit Auicenna. 3^a p^{te} qnz
congregantur humiditates aquose intra craneum
et qnz extra ipm. Et accidit huius aquo
sitate congregatio fm plurimu in infantibus
qnz intra uterum qnz extra uterum. et qnz
etia accidit maioribz. Et dixit qd bec hui
ditas cum est congregata extra craneum ret
netur inter cutem et craneu. et hoc uel media
te quia inter gingias et cutez uel imediate qz
inter craneum et duos panticulos. s. gingias et
cutem. Nam hic cutez appellantur panticulum.

Et assignas Auicenna. cam generatiois et con
gregatiois huius humiditatis supra uel extra
craneum dixit qd in infantibus accidit utplm
causa obstetricum quando errant in tractan
do et figurando caput infantis quando scilicet
premunt ipm et premendo seperant ipm in co
missuris suis. Et apiuntur et disrumpuntur
pp illam pressionem et aptiones commissura
su orificia uenarum et maxime in ipsarum di
stractione que accidit ex seperatione ipsarum
commissurarum. Et currit dixit Auicenna. ad illud qd
e sub cute et supra craneum sanguis aquosus

.i. aquosa humiditas sanguis. Non autem sa
guis ipse nec etiam alij humores ex eo qd no
franguntur uene in illa distractione cum sint
moles plicabiles et extensibiles sed solum ra
rificantur in poris et orificijs earum. Pos
sunt autem alie assignari cause tam in pueris
quam in pro uectis. de quibus esse potest for
tissimam uirtutis expulsiue cerebri expellentis
supfluitates cerebri aquosas ad extra craneu
Et debilitas contentiue illarum uenarum quare re
sudet aquositas qui est in eis cum sanguine.
ad extra ipsas ad locum que est inter cutez et
craneum. Et multiplicatio nutritium aquo
sorum quorum aquositate ali que causarum
trahentius attrahunt ad caput. et proprie ad
extra craneum sub cute. Sui. quoqz in pn
cipio sue chirurgie assignat duas causas coe
gregatiois huius aquositate in capite maxime i
fantibus plus quam in alijs membris. quarum
una est capacitas magna capitis in compatio
ne ad alia membra extrinseca. 2^a. causa est
quia infans in utero sitatur capite inclina
to. quare ad ipsam fluit aquosa humiditas.
Et dixit qd bec aquositas prouenit ex humi
ditate aquosa mestruali qua non potuit reci
ficare natura matris. nec natura pueri. Et
alio autem dixit quod propter dictas duas
causas deberet potius aggregari ista huius
aquosa in uacuitate uentris et quia est capax
et capite et qz est declinor ipso. Et licet ca
put sit mebrum extrinsecus secundum si tum est
tamen magis intrinsecus qz uenter scdm nobi
litatez. Et deinde assignauit Senilis tres
alias causas aggregationis huius aquositate.
quarum prima est natura cerebri quia est me
brum ualde humidum et aquosum inter omnia
alia membra et maxime in principio sue nauis
tatis. 2^a causa est dephitas cranei cohopie
tis ipm prohibens humiditates cerebri et ua
pores ad ipm ascendentes a resolutione 3^a ca
e ipsorum uaporum non resolutorum conuer
sio in aqua humiditates. Iste tamen cause ge
nalis e uidetur cae congregatiois aque poti
us intra craneum ipsa tamen ibi congregata se
cundum plm expelli p commissuras ad extra
craneum. Signa ci⁹ que fit sub craneo sunt
ut dixit Galienus. fm qd ponitur a Rasi primo qd u
tis qd oculi sunt emunctes et rubet et dolent. p
beuinet enim extra ex causa repleti⁹ ma. ne
ppellentis. Et rubent propter uapores cali
dos uel ppter partes subiles et calidas hui
rum qui ad oculos pueniunt et fluunt ob dolo
rem. Et dixit. habent pmi⁹ctiones ratiois
ppier dolores. que permixtio manifestat in
infantibus ex uarijs ipsorum acubz. In pro
uectis uero si contingat manifestat. sicut cum
eis puenit rationis permixtio ex dolore pro
ueniente ab alijs causis. Et dixit Galienus. qd spas
mantur repleti⁹ coicata neruis. et pple⁹ctiones
magna que est in principio. neruoz. i. cerebro
suple et tunc moriunt cum ipsamant. qz scdm
plm moriunt spasmati. Auicenna. quoqz posu
it tria alia signa. primus e quia si fuerit aqua
supra panticulus durus. s. duras matres sub cra
neo eger lentit grauitate. i. sentire debet et se
ire se manifestaret infans si posset et sciret

exprimere verbo. Si autem contingat in pro
uocis sentirent ipsas gravitates et narrarent
eam. 2^m signus est dixit Aui. sic cur ea diffi
cile clausio oculi. ymo non est possibilis ipso
clausio. s. stat apertus intuetur in unum locum. Di
xit Gentil. experientia uidit quod ipse eleuat oculos.
palpebras tamen superiores habet fixas. Et dix
it eam esse quod aqua illa premit supra dura matre et
sic est premit supra nervos opticos et alios ortos
a pre cerebri anteriori. et quod de his sunt quod mo
net palpebras. id non potest distendi illi. hinc est quod
non potest palpebre oculos cohibere. s. remanent
aperte. h. id est contingit si aqua est supra priam matrem
Si autem est sub pinctis supra ibam cerebri
dixit gentil. quod mollificando nervos faceret per
uocis clausione oculos et ipso^m uel difficultate
aperire eos. 3^m signus dixit. A. hinc est oculi
culi ualde et lacrimant assidue per residuatione
illius aquositate ad ipsos. Et dixit Gentil
quod cum predictis signis secundum plura caput appet ma
gnus ualde. non secundum proportionem ad collum et me
bra alia. Aquositate hinc congregare supra
craneum signa sunt dixit gal. ubi supra quod appet
sicut apertum molle. s. ad tractus. Accidit enim
dixit. A. inferiora loco capitis. i. quod premit
tur digito. hinc ibi sicut infusio sicut i. apertum
mollis. 2^m signus est dixit. A. quod accit infan
ti sicut per lesionem quam sentit. et accit ei uigilie
per lesionem et fletus. 3^m signus est quod color cu
tis non est mutatus. s. secundum dispositionem suam nate
quod aqua non immutat colores cutis sicut alii hinc
res faciunt. 4^m signus est quod cutis est eleuata
unum caput inspicitur appet magis. cum tamen premitur
manu uel digito expellit intus. i. ad inferum cutis
supra craneum et ex tali pressione non sicut infans
pati dolore uel expellit intus quod ad intra craneum
et hoc quod premitur centum apertum et relaxare
et maxime hoc fieret quod aqua ista continetur intra
et ex craneum. Dixit Hilb. Inflatio cerebri
est passio inflationis facit inducere inflationem
et tiora. et obtundit banclit. uene sunt erecte
Rubor in uultu et oculi preminet sicut in stran
gulatis. Dixit. A. i. curatio aqua experientia intra
craneum non est ingenua curatio per suam magnam
malitiam et cerebri. Gentil dixit. quod quidam
narrauerunt sibi se uidisse aliquos infantes cu
ratos cum cauterio attingere usque ad partem os
sis. s. hinc preforare totum os et cum medicis resoluti
uis. Et hoc quod est ex craneum. quedam est curabi
lis et quodam scurabilis. ut autem discernat curabilis ab
incurabili. attendenda sunt duo signa habet Aui.
posita et hoc sicut sit infans siue maioribus et
per signum est multitudo mae. os. n. ut cognoscas
si mae sit mae. et 2^m est ut cognoscas si mae est ex
pulsa ab exterioribus ad interiora uolenter. i. an
reddeat aqua ad intra craneum cum premis su
per cute uolenter. Nam dixit Auicena. si
taliter fuerit scilicet quod sit multa et quod reddeat
ad interiora cranei non medicatur id est non
recipit medicamentum suppleat ut plurimum.
Nam per primum signum indicatur multitudo
mae. et per secundum quod minora eius est intra cra
neum. quod solum esset reddens eam incurabilem
primum autem signum non redderet eam incurabilem
solum existens. Nam licet sit multa et ualde du
mo sit retenta extra craneum et non intus in

pulsa ipsa est curabilis secundum plura. Quidam autem dunt
quod in ea quod expellit intra autem mae est pauca ual
de. autem est pauca autem est multa autem est plima. Et
si quidem fuerit ualde pauca. dicitur ea esse curabi
lis cum medicis resolutibus. Si uero fuerit
pauca dicitur quod fronte uirtute foris. potest curari
cum medicis resolutis. s. magis diffi
culter. Si hoc sit multa et uirtute foris ad
huc potest curari cum cauterio et resolutis.

Si uero fuerit plurima est in curabilis et
sicut si fuerit multa cum hinc debili. Quidam
autem dicit. quod utraque conditio sola experientia reddit
eas incurabiles. s. expulsi aqua ad intra propter
eas supius dictas et eius multitudo propter ue
hemetiam egrotudinis et debilitatem hinc que
cum ea est. et per aptitudinem ad regenerandum ipsas
Nam si sic non foret frustra Aui. additione de
multitudine eius apponitur ex quo siue sit pau
ca siue multa siue plima ad hoc ut sit curabilis
requiritur quod sit retenta extra craneum non intus
ipulsa. Et dicitur quod quod aqua retenta supra
craneum fuerit multa multitudo supante uires
infantis quam multitudinem sapiens medicus cum
sua bona experientia cognosceret faciendo propa
tionem bonam et indicatorem ad intus. tunc illa erit
incurabilis s. non sit expulsa intus. Si uero
fuerit infra dictas hinc ita quod sapiens me
dicus coniecturet nam supare posse illam tunc ipsa
est curabilis. Si ergo mae retenta extra cra
neum fuerit pauca ualde. tunc sufficit tibi. dixit
Aui. ad curandum eas ut soluas. s. resoluas hu
morem. i. illam aquositate cum empiris resolutis

Si hoc fuerit pauca tamen non ualde tunc non
sufficit resolutio cum empiris. s. eget sectione ut
educatur aqua. Et multo magis eget sectio
ne illa que fuerit multa supabilis. tamen a hinc.
que enim fuerit inseparabilis curanda non erit.

Curabilis ergo aqua triplex scilicet istum
to. s. dicta potione et crugia. Et dicta quidem
sicut est dicta male propter hanc cerebri dicta
supra cum explicatione et cerebri fortitudine. Et
si patiens fuerit infans eadem dicta regat nutrit
eius. Cura hoc per potione tres habet intentiones
quarum una est ad educandum. 2^a ad resoluendum et
resoluedum aquositate illam. et 3^a est ad fortitan
dum cerebri ne regeneret mae. Si itaque per
uenius fuerit in etate edentis pluribus etionibus
cum medicis educibus sicut et aquositate et ma
xime a capite. Et sicut dicitur infans dando
illas medicas ei nutritici. Et premitenda sunt
digestina maxime inter etionem et etionem. si ne
cessaria ea esse uideris. Factis autem pluribus
etionibus uerbis et hinc minorata materia de
ueniendum est ad euacuationem preculares per ca
put purgata gargarismata masticationes et ster
mutoria. Inquit alkindus ut primo ponit co
tinendum sterminatorium bonum et probatum ad in
tromittendum in naribus infantis cuius caput
est inflatum. R. fel grui fel uulturis et fel pi
scis appellati stabler et castoreum et fustes ru
te siluestris et macez et crocum de unoquoque
partes equales et zucbari albi duas tercias
partis unius terantur subtilissime et impastet
tur cum sico pilis uiridis et informetur ex eis
grana sicut lentes et desiccantur ad umbras et
dissoluantur qualibet die granum unum cum aqua

ros. et instilletur p tres dies in naribus in du
rora et mēsuratur caput cum uno filo a primo
die diminitōis lune. Et requirē prius diē
inonatiōis eius et incietur diminitū a sua
inflatiōe. Et post iterū inonatur distillatio
dicto modo. et oīno cessabit inflatio. Aliud
positus ibidē. R. fel lupi et gruis et muscum
et lignū aī. et quaharum album. aī et inromit
tantur in nares cum lacte mulieris. Aliud
ibidē. R. semina nasturtij et tēpera et agitarea
cum aqua et madesac. ex inde petiam et em
plastra caput. Et dixit ibidē R. aī. inueni
in antidotario maiori expertus magne effica
cie cōtra inflatiōē capitis reducēs ipm ad
p̄stinū statū. R. seprē solia origani et septem
semina nasturtij albi tere et misce cū oleo ros
et instilla in nares. 2^a uero intentio cōple
tur cū unctiōibus ebriacis. et ēplis desiccanti
bus et resoluētibz apōstis supra caput cūz
qbus p̄miseri debēt spēs aromaticē cerebra
lea. de qbus ē ēplm b^o qd recipit origani ca
lamētū sature sicados spilli gallap cypressi.
an. 3. ii. cinamomi. nucis muscate corticū citri
macis an. 3. i. cere. 3. iii. olei delilio olei de
costo an. 3. 5. succi sanfuci. 3. i. 5. fiat ex eis
ēplastrum. 3^a et intentio p̄plet cū odoram
tis bonis desiccantibus et calefaciētibz cere
brus et cūz exhibitiōe electuariorū illud faciē
tius sicut p̄lris et dyacori. et sicut est tyria
cha et meiridatū post cōnes. Cura uero p
istramētūz cū rugie ē dixit Aui. q si aqua fue
rit pauca facias sectiōē unaz in latitudine. s.
tumoris aque. Si hō fuerit mltā fac sectiōes
duas ut. s. interfecēt se in modū crucis. Et
si fuerit plurima ita tñ q si ita latitudine aq
curabilis tē fac tres sectiōes. f. 3 hāc figurā
Et dixit Aui. eferur aqua que itus ē. suple si
fuerit pauca tota in una uice. Si uero multa
uel plurima tē in duab^{us} uel p̄b^{us} uicib^{us}. De
inde. s. aqua extracta liga et suppone scissiōis
bus quas fecisti uinū et oleū. quā uinū desic
cat et oleūz p̄hibet a consolidatiōe. et utraqz
mixta mitigant dolores et sequere sic usqz ad
tres dies. Deinde solue ligaturaz et medica
filo. s. p̄mī linei ad desiccandū et pulueri bus
s. desiccatis absterfuis et resoluīs. Et in
fine incarnatis et p̄solidatis. Et si pores cū
hys curare nō uaris unguētis. Si aut nō suf
ficiat tibi filiū lini et puluis p̄dictis medica cū
unguētis et licinus hñibus dictas intentio
nes implere. Et subdit Aui. si carnis genera
tio tardat. qd erit p̄ malitiā t̄m̄p̄staz in offe
tūc p̄cipitur. s. ab auctoribus ut os leuiter ra
datur ut malitia abiciat ab eo et caro genere
tur super ipso.

Capitulum 6um de apatibus cerebri ppositis.

In cerebro et p̄m̄ctis
ei^{us} p̄nt cue
nre oīa genera apatū p̄positorū. nā
in eis fieri pōt apā ex sanguine et
ex colera et hoc mixtis equalib^{us} uel in equalib^{us} un
cete sangu. et colera in p̄mixtiōe l^o e^o. et pōt
fieri in eis apā ex sanguine et sate uel ex
sanguine et mltā equaliter uel in equaliter mix
tis. Et sicut pōt fieri ex hēmate et mltā

et etiā ex colera et mltā licet raro. et hoc etiāz
equalib^{us} uel in equalib^{us} mixtis et pōt fieri ex co
lera et sate sicut cūqz l^o e^o qd l^o mixtis. Et istud ē
illud apostema compositus qd in eis ut p̄s ac
cidit. Et tō solus de eo auctores fecerunt ca
pitulū speciale derelinquētes aliā dicta apata
composita nota ex noticia simplicius a tracta
uerunt quoqz sp̄aliter de isto qz cum ex hñ
ribus p̄p̄s p̄ponat accētia diuersa naria et
q̄ mirabilia ex eo insurgunt. ut appebit in si
gnis ei^{us}. Noiat āt ab eis diuersis nōibus.

Et Balō nāqz in libro de comate dicit^{ur} no
cari coma et subeth sabari et carbafora. Et
ab Alex^o uocatur frenes non uera seu nota et
hoc p̄p̄rie cēt quando colera utincit in con
mitione. sicut cōuerso possit ut dixit Bōrd.
uocari litargia non uera seu nota sate in cō
mitione mēte. et sic ab hā^o 2° theorice uo
cat stupescio perwigil. Et 5° p̄p̄rie uocat^{ur}
cumi. Et a Serapio. uocat^{ur} subeth l^o stupefac^o
uigilantiū et a Uiatico litargia non uera. et ex
p̄p̄fectio a sompno et in p̄tegni dicitur uigil
lia mixta stupori. B. uero dixit qd hec egitiu
do ē dicta scirfermati cuius expō est egitiu^{us}
p̄p̄oira ex sisen calido et frigido qm̄ est apā
factus ex duobus hñorib^{us} simul. s. colera et sate
re. Dicitur etiā hoc apā subeth sabaca uel
subeth asari et cū eius expō dormitatio uigila
tiua. dicit^{ur} ēt ab eo saches uel suchos. ut autē
primo ponit p̄m̄ctis. Bal^o dixit. qd sicut ē ex
talis et expōit^{ur} suchos. i. apertio uisus. Bb
azarauio uocat^{ur} subeth rēssa siue parua. Et a
quibūdā uocat^{ur} congelatio. Bal^o in introdu
ctio pulsu dixit. hec egitiu^{us} ē media uer
frenesim et litargiaz. Et dubitauit Bal^o in
hoc apate ut dixit. A. s. an sit mixtu ex frene
si et litargia sicut una forma media inter duo
p̄p̄ia que sit neutrus illorū p̄p̄oiaz. An sit cō
posita p̄p̄bendens ambo illa contraria. Et
quia in hac passione ratione signatis ac
cidit subeth et tōne colere accidit sabara. No
tant doctores. qd auctores uolunt ex sompno
et uigilia resultare formā mediaz per contra
ctiōē utriusqz. sed uolunt accidentiā unus
reperi^{ri} mixta cū accētib^{us} alteri^{us}. Sompnus
nāqz in ea qnqz ē cōstet^{ur} qubūdā mōis igeti
dis. et signū sicut uigilie. sicut cum dormit et
oculi sunt aperti. Et e^o 2° uigilia qnqz ē p̄m̄ctis
quibūdā mōis dormitatio sicut cū loquitur
et abulat et tenet oculos clausos ut Bal^o dixit i
libro de comate. qz potest dici qd in hoc apā
te sompnus ē imperfect^{us} et uigilia ēt imperfecta.

Quidā quoqz dicit^{ur}. qd hoc apā ē p̄p̄o. tum
ex ip̄is duob^{us} hñorib^{us} aut adūmēc^{us} p̄mixtis
aut cēt^{us} uicinis Bōrd. tñ dixit qd h apā ē
ex illis compositum solum per uiam uicinita
tis. Et autem scirfermati siue congelatio
siue suchos siue quonīs noie ex supioribus
nominetur apostema cerebri uel p̄m̄ctis colorum
eius uel utriusqz. cuius materia ē colera et sate
Et accidit scdm plurimū in pupi capitis
quia scdm p̄lm in eo dñatur sate. Et ideo Uia
tic^{us} et Bōrd dixerunt qd solū accidit in pupi.
potest tñ accidere in proza capitis quod erit
cum colera utinceret in cōmixtiōe. Et petes
quoqz hñ^{us} apatis diuersimōe sunt iūpte. Nā

quāq; sumitur per mixtionē dictorum duo-
rum humorū. et sic sit tres species eius. una ē
quā equaliter mixtetur. et 2ª quā inaequaliter ui-
cente fletu. et 3ª quā inaequaliter uicente co-
cta.

Et quāq; sumitur spēs eius penes modum
conuersionis predictos humores ad causandum
ipsum apā. Et sic sūt due spēs eius. una quā
ueniunt per modum uicinitatis et distinctio-
nis unius ab altero. et 2^a quā ueniunt p uias
permixtionis unius cum altero. non tamē ta-
lis permixtionis q; deduxerint se ad unā for-
mā. s; centialiter remanēt i mixtione disti-
cti. quā apparet nō sint distincti. Disti-
guūtur etiam spēs eius secundū accētia. quā
hoc apā sic alī se hz. q; a prin^o usq; ad finem
apparent signa colē pdominantis uel flatis p-
dñantis. Et quā nō ē sic. s; uno tēpore ei⁹
appnt sig^a colere pñantis et alio tēpore sig^a
flatis. Et cū sic pcedit hz pñm a prin^o ei⁹
signa colere pñantur et i processu et sine sig^a
flatis. Predñas diuersitates tangēs aut.
dixit quā ueniūt in egritudine una cū numero
i. quā sit numeralis ut unus. s; hūz ipu-
gnet alie. Et quā uincit flā et quā colera

Dixit g^o hz primā diuersitatē cōueniūt in
egritudine una numero duo hūores. ita q; un⁹
est ab alio numeralis. i. distinctus. Et tunc
aut uincit colera aut flā ut supra. Secundū hō
scdaz diuersitatē uult q; i hac egritudine exñte
una numero i a pñ^o usq; ad finē ut unusq; hūz
hūz ipugnet alie. ita q; appebūt accidētia
eqū utriusq; et quā uincit flā. et appebūt sig^a
eius. Et quā uincit colera et appebūt sig^a ipi⁹
Lāz hū⁹ apatis alie sunt pñtine alie anties
et alie cōiuncte. De pñtis dixit Bordon⁹
Lā eius ē crapula et mēitudo ciboz et potuū
diuersoz calidoz et frigidoz i eadez mēsa. q;
nā nō pōt digerē nec regē pfecte. Dixit Her.
sup uatitico hū⁹ apatis cā est multa repletio.
Sulofitas et multitudo qmestionis diuersap-
rep. et pēpue in una mēsa quas nā pfecte nō
supat. Et sil⁹ multus potus et ebrietas coad-
iunāte uite suauitate et ocio. unū plura et diuer-
sa i corpore supflua generātur. Et dixit Ma.
q; de hūis cāis est pñf. o accēs in lacertis
timpoz aut oppressio q; capiti accit aut fra-
ctura cranei et sanguis rētiens sub offe cranei
fracto suple et q;unq; alia cā extrinseca qua
ipi diuersi hūores i corpore generātur et mū-
tiplicētur et ad caput trābantur uel ferātur.

Lā aut aūs pñonalis ē mala pplexio calā
et sicca frīa et hūida hz diuersa mēbra cerch^o
cōicantia dñans et quā ē cā eius febris acuta
pp cuius acuitatē ptingit colerā angere et pp
uluz in curatiōe ei⁹ frioz multoz et fortū au-
geri flā. Lā aut hūoralis ē flā et colā i cor-
pore adhunati ex cāis pñtis. Ma. aut addidit
malaz pñonē friaz et sicca et hūorē mīlch. q;
lō mār fec ut idicaret apata pñtia cēbri ex
alys hūorib⁹ a colā et fāte posse fieri Lā aut
puncta hū⁹ apatis ē flā et colā in cēb^o l^o pā
neculis ei⁹ pñcta et cobadunata cū actu cānt
apā. Sig^a generis dixit Ba. in li^o. de coma-
te segtur hac passiōe alienatio qgelatina. i.
siu sei q; accit i qgelatōe. q; nō ē oio suberthica
sic in litargia. nec oio uigilatia sic in frenesi

dixit Ma. 9° theorie si ana hū⁹ apatis sunt
compōita ex signa litargicorū et freneticorū
ppria tamen signa hūis morbi sunt q; eger
suppinus tacet et extensus sicut mortuus. Ma.
rautis aut cap^o de litargia parua dixit hoc
signū ēē comune. et sic est scdm rei ueritatem
multas enim passiones sequitur. Ma. tamē
dixit ipm esse propriū. non q; uere sit ppū
s; q; scdm plm consequit istā egritudinē. nō
aut sic alias. Et etiaz q; hoc signū omī socii
et hūis apatis inest. licet per hāc rōnē possit
dici coia signa generis hūis egritudinis.

Dixit Uian⁹. infirm⁹ reddit q; mortuus
oculos tamen tenet apertos. stat enim eger i
mobili impedit⁹ in motu et sensu. Sed aia ei⁹
nullas patitur molestaciones. q; ablato sensu
nullus dolor sentitur. quiescit. i. dormit aln
cum fāte infriatur. et humectatur et experge-
fit aln acredine colere rubee et siccitate. Dixit
Ma. signa hūis egritudis aggregata dicta ag-
gregata q; aliqua corū infunt alieū spetici
eius uel in uno tempore. et hoc erit quando ui-
cit in una specie eius unus humor uel quādo
unus humor in eadez specie uincit. Et aliqua
infunt alieū spetici uel in altero tēpore in q;
specie uel in quo tempore uincit oppōitus hu-
mor. Et primū istoz signoz est dixit.
Aut. q; desiderant resupinari co q; uirtus co-
rum multaz granatur a duplici illa mē pñtia
pp quā aggregationē querunt iacere supini.

Et fortasse iunat adh⁹ multitudo uaporū
in hoc apostemate eleuatoz pp colerā et retē-
tozū pp flā ex quib⁹ causat dolor galeatus
in quo queritur resupinatio ut patuit supra
suo ca^o. Et ista resupinatio non ē natural⁹
q; ē cum inegitudine. et in ista resupinatioe ui-
denē stare sicut mortui. Scdm signum dixit
Aut. inflat ipsoz facies pp multā repletiōez
et multos uapores illuc transmissos. Et aln ē
ista inflatio cū hūore q; ut plm apata d mē
contenta in mēbro nobili non sunt uel raro
sunt absq; magna repletiōe hūoral. cui⁹ portō
in hoc cōicat faciei. 3^m signū dixit Aut.
declinat facies ad uiriditātē et rubedinē. i. ad
subalbedinē et rubedinē claram uel mixtaz et
trinitatē. scdm q; ē in dispōnā dñatiōe. i. fm
q; humor in dispōnē dñatur. q; qū dñat flā d
clinat ad uiriditātē. i. subalbedinē. et quādo
colera ad rubedinē. i. claraz uel pñctaz citri-
nitatē. Et n. hoc signū aggregatum ex di-
spōne utriusq; hūoris in diuers⁹ tēpib⁹ q; di-
pisset color faciei quā declinat ad uiriditātē
quāq; ad rubedinē q; in illis. Bordon⁹ dixit co-
lor faciei mutat modo ad uiriditātē mō ad ci-
trinitatē. 4^m signū dixit Ma. ei⁹ palpebra
trahit ad supiora. Et pōt h⁹ q; tige ex spāmo
repletiōali illi⁹ loci uel p; tinge qū colā ni-
cit mīlū sup flā q; colā cēs sua calitate et si-
citate mouet ad eleuationē palpebrāz. Et
pp hoc dixit Ma. apit oculos suos. i. uirōz apire.

Ista tū aptio oclorū ē sic hūit fucos. i. cō-
gelatiōz ppe dēaz. stat n. apis oclis et n clau-
dit eos. Et clamat pp colāz mouēt ad cla-
morē. Et dñt qdā q; h⁹ sig^a ē ppū hū⁹ egrī-
tudis. 5^m sig^a dixit Ma. q; loq; fmo ei⁹ nō
ē ordinat⁹ eo q; pati ē pñtione rōis. et euā

non e ordinat. qz aln loquit. ger. ut cu uincit
fca. r aln loquit. repete r cu riza. ut cu uicir
colera r hoc mo pt dici hoc sigm aggreganz.

6^m signu stragulae ab aq. r quolz potu r
fm plm reddit ex narib. ci. r fitz stragulae
cu forbituob. qd rigit pp lesionē coicaram
muscul. un n pt deglutire. Cu g accipit ali
qd bñdū descēdit i tracheaz arteriā r fac ac
cidētia suffocatois ita ut illd hñm ex pulsz
cū aere egrediat p nates. Et pt eē cā bui
obliuio trasglutiedī postq accepit i ore. und
qñs n fit nocumtū i meri n dglutit. fz cadit
in tracheā. un seqt trasgula. Et pp hac obli
uionē qñs accit in eo retitio egōnis r urine
līpaz paucitas. 7^m signu dix. A. ē q accit
ei stricture sps. i. hanelit. pp coicaciones nō
cumti ad istā hanelit. 8^m signu dix. A.
pul. eop ē uelox r frequē r b. pp coleras r
ē lama r breuis r cā latitudis ei. ē fca molli
ficāo r mo lificādo dilatas arteriā. Et cā bre
uitatis ei dix. A. ē ipi latitū q fctat nece
sitati. Et iō fit curi. Latitudo ē fac ipm ap
parere breuitates sicut stricture facit appere
longiores. Dñt at q pul. i hac egritudine ē
uelox r frequē plqz in litargia. min. tñ qz in
frenesi. Et p b dñt differt a litargia i qua pul
s. n ē uelox nec ita frequē. Et dñt q p la
titudinē pul. differt a carabito in quo pul.
nō ē latus. sed ē long. Et subdit. A. q pulsz
in hac egritudine ē fortior pulsz litargie r est
debilior pulsz karabiti. r ē ad litterā dicunt
Sal. in comito pulsz li. 4. Qd dicitūz pos
si fctificari put sonat littera quidā tamen for
tasse r bñ exponit ē fortior. i. durior r db li
p. i. mollior r ē hoc uerius. Et dixit. A.
q in scirfermati fit pulsz nō extens. i. nō lō
gus qz est ut curus put dicitū ē. Et nō fit ra
tus uald qz fit spissus ut patuit. Nec fit spaf
mosus ut in pfocatoe matricis in qua ut dix
Sal. loco dēo pulsz fit long. spasmol. quia
matriz ē mēbz neruolus. r fit in ea ualde ra
tus ppter ifriationē calitatis cordis nifi sus
focatio matricis fit ualde pckosa etiā prope
mortē. qz tunc fit frequē ut Sal. dix. loco di
cto. Et notat hic Gentil. q i suffocatoe ma
trici qñs fit pulsz itersect. cadēs i me. cōi
cato cordi nocumto magno ut qñ deficiat hñ
ab opōne sua. Proter quā ē cāz pt i pfoca
toe matricis cadē in pulsz magna iordinatio
S3 in scirfermati nō fuit pdcē itercidentie r
iordinatioes i pulsz. sicut in pfocatoe matric
S3 tñ qz in scirfermati hñ cadit r debilitat
nō potēs magnificare plsz nec in longū extē
dere facit ipm frequētes. Et hoc intellexit
A. cū dix. hñ in ipso. i. scirfermati cadit. d
bilatatur r facit pulsz frequē. Sed quia
uirtus non remanet idest non desistit ab actu
suo qui ē dilatare arteriaz. ideo in eo non fit
cadens in medio r non egredit ab omni ordi
ne cum illo egressu. sicut fit in pfocatoe mar
cis. Ex quib. uerbis patz Aui. uelle. q in
hac utraqz passione pul. fit inordinat. S3 mō
eodem modo. Et potest causa huius diuer
sitatis trahi ex dictis uerbis Aui. que ē
q uirtus uitalis nō fit in utrisqz eodem modo
disposita. Nam in scirfermati uirtus uitalis

non remanet. i. non stat disposita sicut in pre
focatioe neqz egredit ipa hñs ab ordine in
actu faciendi pulsz illo egressu quo egredit
in pfocatoe matricis. Et q hñs n fit egr
disposita in utrisqz neqz fit pulsz equal. Ioz
dinatus in una sic in alia. p3 qz i scirfermati
pulsz fit frequē qñs hñs non cadat calu
multo. S3 in pfocatoe matricis n fit frequē
nifi cū multuz ceciderit. Et iō Aui. subdit
imo cadit. f. hñs in pfocatioe matricis r tē
fit frequē. Ingt Sal. ut prio ponit. qñs
ut exstati. i. subeth uigilantia accidit febris
cū defectu uocis. Et nō pōt mouere paricā
palpebras usqz quo declinet febris. Et cū fe
bris incipit declinare. mouetur ei. ocl. et la
crimatur et inflatur. Est g febris hec cō
tinua r tūc nō poterit mouere palpebras toto
tēpore pncipz augumēti et stat. aut ē cōtinua
qñneta cū itersposita uel ē hñs ex crescitias.
Et tūc erit in potētia mouēdi palpebras quo
usqz declinare incipiat itersposita uel exresce
tia. Et dixit Sal. affectant odorare roma
ta et abhorret odorez rep. scidaz r remouēt
faciē hñs ab eop odoratu et si aliq de ei. fa
milia tangit fetida hōdit ipm. Et dixit cū fe
bris declinat. i. itersposita uel exrescētia su
dat multo sudore et recedit febris p unā horā
et postea reuertit. Signa spēp. dñt qdam
q qñ abo hñores equali dñant infirm. racer
melud moruus oclōs tenēs aptos sine passiōe
alicui. molestie nunc gescit nūc expgi sci. et
sunt ista signa q adducta sunt supra a uiuico
et ponit ea Sal. Dixit Aui. qñ colera uincit
i hac egritudine effiē iquitudine pp calitātē r
siccatatē et effiē alienationēz qñnua. f. quonā
qz durat eius uictoria et ideo maxie qñnuat
in horis colere. Et facit palpitacionem sine
palpationē. i. cū manib. aliqd qñt depositu
uel collecturus. Et nō pmitit egrā pfundari
in subeth. imo eius subeth est a quo excitat.
qz colera mouet ad uigilandū. Qñ xō min
cit in hac egritudine fit dixit Aui. fac in ipso
subeth et grauitatē. f. ad morus et durities. i.
difficultates ad motum et pgritiam ppter fri
giditatem et humiditatem flegmatis et ipius
grauitatē et grossitiez. Et facit clausione ocl
lorum et q difficile est ei respondere ad illud
qd querit ab eo. pgritiam eim ad responden
dum et stant quasi attoniti. unde uidetur q co
gitent in aliquo uel in responsioe cum tñ non
cogitent. Et apparet iporuz responsio. si
cur cogitantium et tardantium. Dicunt q
Aui. intelligit predicta ueritates habere. qñ
ista egritudo est una numero. S3 quādo ista
egritudo nō esset una numero. imo diuersa. qñ
f. humores nō cōponūtur sic q faciant unaz
egritudinē numero. sed diuersas egritudines
tūc si pñatur flegma quia. f. apostema fit pl
de flegmate qz de colera generat subeth. i. fit
fortior. uel ut dicit alia littera cōtinuat. Et
clauditur palpebra cum apitur. f. a medico ul
astante subleuante eam et postea dimittente.
Et hoc contingit ppter pollutionez et ag
grauationem et profundationem in subeth.
Sed quando uincit in ipso colera dixit
Aui. excitaui egr. peruertens ad uigi

lias et alienat et puenit ad motus et apit oculo
bus absq; palpitacōe .i. clausione eor. non. n.
claudunt eos. Sed tenet eos .m. hiles. eius tñ
inferior cōmistas attrahit. sicut accit patienti
siren calm. Dixit gilb. si colera erit supra
fla. urina erit colorata. ⁊ pulsus uelox. Et
si fla erit supra coleram apit eo. Hōz qñ
mouet fla seu dñat tunc expit signa eo. sicut
tacurnitas et stupor et sompnus pfundus ⁊
appet eger qñ esset mortuus. et oculi sunt clau
si Cū aut mouet seu dñatur colera. tē mouet
lo- tur alienat tenet oculos apertos. ⁊ h3 intru
tus fixus. Ser. sup. iuratico. si equalit colligū
tur hūores ad apa equalita erit accidentia mala
q̄ sunt ueriusq; Si autem unus uincit super
altex accidentia illius crāt magis manifesta.

pte hui. q̄ differt ab ea in trib⁹. 1° qm̄ patiē
 tis scirfermati nō ē facies euz. dispōne sua. s.
 nālī. sic ē facies paciētis litargiā nā patiēs li
 targiā iz facie suā ad modū dormiētis pōde
 cū dispōde una. 2° in patiēte scirfermati facies
 ē diuersaruz dispōnū qz nec pfēe dormiētis
 nec pfēe uigilātis. Et i scirfermati facies ē
 mutat fm̄ inflanōē ⁊ diuersos colorē ut pa
 tiēt supza in signis et⁹ q̄ nō sic contingit i lica
 giā. 3° qz in scirfermati adfūt uigilie ⁊ ap
 ertio oculorū abfz palpitacōe ⁊ m̄x in spē in q̄
 colera multuz uincit. In litargia t̄o non ad
 sunt uigilie nec apertio oculorū sed subet ⁊
 oculorū clausio. 4° qz in scirfermati febris
 suple ⁊ etiāz dolor capitis ē fortior q̄ in lica
 giā pp̄ coterā. Et ex dictis auctorēs relin
 querūt nota signa diffictus inter scirfermati
 ⁊ karabūz. cū quo uidet̄ habere quētētiaz
 i p̄mixtione rōis ⁊ mō uigil̄ maxie qm̄ p̄dā
 tur in eo colera. Et patuit etiā supza dria
 ter scirfermati ⁊ p̄dictas passiōes ex signo
 sumpto ex pulsū. Distinguit̄ ē scirfermati
 a schotomia qz in schoto^a patiēs non patitur
 malitiā ⁊ banchē neqz febrē. s. dñs scirferma
 ti febriz. ⁊ malitiāz patitur banchē. Dixit
 h̄al. 7° theozice. Cum hec passio ē debilis si
 aliquid ponit̄ in ore patientis h̄āduz trāsglu
 tit illud. Cū uero fuerit ualida nō transgluit̄
 sed narib⁹ reicit illud. Et h̄ui. dixit. q̄ h̄
 signa mala sunt. Dixit Ser. sup uaticio in
 hac passioe quedā apparēt signa mala sic in
 ordinatio fmontis sonit⁹ gutturis difficilis
 transgluit̄ iō d̄isulatio aque a narib⁹. Et si
 accidit retentiō urine ⁊ egōis peius erit ⁊ fe
 bris ⁊ resupinatiō supina cū fr̄itur in latro.

in colera et multū uigilauerit inducat sompn^o
leuiter cū fricationib^{us} leuib^{us} cū accēsiōe cāde
laruz multuz et fabulatiōe et post fabulatio
nē cūz ipsarū candelaz extinctiōe. Et cum in
unctiōe supra frontē et tempora cūz unguento
qd sic fit. R. olei de papauere et succi aneti anⁱ
3. ii. decoquant ad succi consumationē et po
stea addant in eo seia papaueris uel iusgami
et croci an. 3. ii. et possit loco succi aneti poni
oleū ei^{us} uel fiat iunctio cū populcon. Et dī
xit. A. qñ uicē colā. s. mltū. uñ uigilie pñān
tur da in ponit^{ur} sⁱ p^o papauere si nō timetur
q^{uod} supiciat ei dñiuz flatus. Hā cā qñ ipe sy
r^{us} p^o tribuit et in potu ē ut dormiat. Et si
sōpn^o p^o dñiuz flatus fuerit p^{ro}fund^o regat^{ur} rē
gimic patienti subeth dō in suo cap^{ite}. Et
fiat omē ingentiū ut letet patiēs p^{ro}posse. Qui
escat patiēs in quo fuerit colere dñiuz et mo
ueat fricet et excitetur in quo fuerit dñiuz
flatus. Dīx. A. Lib^{er} p^{ro}hibeat sⁱ i karabi
to. sup^{er} et sicut i litargia dēm ē. Imuēt autē
alia littera q^{uod} dicit. q^{uod} cib^{us} exhibeat sicut i ka
rabitō. et referit tē ista similitudo ad modum di
etadi. Hā sⁱ ē in karabitō in prin^o cib^{us} sⁱbi
liatur et deinde in processu ingrossat. ita et in
isto cib^{us} in prin^o debet subtiliari et successiue
gradatuz ingrossari. Non autē referit sⁱmi
do ista ad q^{uod}ritatē siue graduz subtilitatis et i
grossitatis cibi. Hā cū ista egritū sⁱbi p^{ro}xi
o^{rum} karabitō non debet in ea subtiliari cib^{us} in
prin^o sⁱ ē in karabitō. sⁱ debet eē min^{us} subtili
et debet successiue ingrossari plusq^{ue} in illo. de
betq^{ue} cib^{us} subtiliatio et ingrossatio uariari in
plus et minus sⁱm modū mixtiōis hūoz. Uicē
te. n. colera supra fia. cib^{us} debet magis sⁱbi
liari et e^o magis ingrossari siue supra colera
uincente. Et debet sⁱbi uariari sⁱm q^{uod}ritatē
cāe facit egritudinē. non soluz cōsūte sed
et anctis et p^{ro}mitte. Uñ. A. inuit hoc in eo q^{uod}
dixit. sⁱ cib^{us} sicut i karabitō et p^{ro}prie si eius
cā fuerit mltitudo cibi. Et subdit. si eius
cā fuerit ebrietas non curabitur hoc ap^{er}to
n^{isi} si p^{ro}xi^{us} abscondat ebrietate educendo. s. a sto
maco mās uinosaz et subtiliādo cib^{us} sicut in
karabitō. s. mlti dādo i p^{ro}xi^{us} hui^{us}. A. ag^o
ē. n. indicatō idicando supra a regie p^{ro}terito
et a p^{ro}xi^{us} rep^{ro}ne cibali uel humoralī. Marēta
quoq^{ue} ciboz et potū elligi debz ex hys que
dēa sunt in karabitō et litargia. Et fiat ut oī
die patiēns eiat sup^{er}fluitates egestiōis et uir
ne puocādo ipm. adh^{oc} ē cū sup^{er}fluitatē et cri
stēri. Et in suma dīx. Bordo. dieta huius d
bet eē p^{ro}pōita ex dicta queicenti morbo colli
co et dieta queicenti morbo sⁱco sⁱ ē mā hui^{us}
p^{ro}pōita ē ex siate et colera. Suplet et codē mō
dieta p^{ro}pōi dⁱz si ap^{er}to p^{ro}pōitū foret ex alijs hūo
rib^{us}. Dīxit. A. p^{ro}pōi declinauerit egritudo
i. p^{ro}pōi ē in declōne māi festa balnea ipz et re
ge ipm regie cōualecētū. Cura h^{oc} p^{ro} po
tione qñq^{ue} p^{ro}pōi itēnōib^{us}. quaz una ē ad di
gerendū. 2^a ad cūandū. 3^a ad diuertēdū. 4^a
ad alterandū et ordinādum localia. Et 5ª est
ad corrigendū accētia. Et prima quidem
complet potissime cū exhibitiōe mediciaz di
gerētū colāz et siate et maxie cūz syr^{us} hui^{us}. R.
sticados maiorane calamitū origani Ros.

uol^{ens} capilloz ueneris an. 3. ii. passulaz seia
endiue seminiū colūz frioz. an. 3. ii. radicū se
niculi ap^{er}to petro. et radicū endiue et buglos
se an. 3. ii. berberoz sandaloz alboz et rub^{is}.
an. 3. ii. decoquant in lib. y. aque usq^{ue} quo d
ficiat medietas tūc colet et p^{ro}pōit in ip^{so} zu
chari albi lib. i. et fiat syrupus et accotetur
cū modico aceto uini et aromanizet cum crina
momo et nucemulcata. dōf. 3. ii. Et si quidē
fla uicerit supra coleraz possunt addi calā et
ecōuerso frīa. De 2ª intētiōe dīxit Uianic^{us}
intētiō ut ingt. Bal. in hac passiōe medicāda
mūdi ficatio ē cerebri. ab hys duobus hūoz
bus. dandaq^{ue} sunt catartica sⁱm ea que uidentē
dñari. Et si sunt equales. eglis sit medicia su
ple et p^{ro}xi^{us} ex supra dēis adductis ex. 13°. terap.
q^{uod} sⁱomia in hoc ap^{er}to p^{ro}uenit. Dīxit Aue.
Cura cōis. s. oī ap^{er}to intrinseco uel cōis omni
spēi hūia ap^{er}to ē sⁱomia. Et in accipe ex
cañ. uis curatiōis dicte supra de qua nena
fiat sⁱomia et de q^{uod}ritate sanguis educenda.
Et facia sⁱomia et n^{isi} eūone p^{ro} p^{ro}uenit a far
maca deueniētū ē ad eūonē p^{ro}cularē capitis
cū gargari smis caputpurgis masticatoris et
sternutatoris q^{uod} eligi debent ex hys q^{uod} dicta
sunt i p^{ro}cedētib^{us} cap^{it}is. De 3ª autē intētiōe
dīxit Aue. Cōis cura i hac passiōe sunt criste
ria in quoz attractiōe sen acuitate et leuitate
addenda ē sⁱm q^{uod}ritatez mē et sⁱm p^{ro}nantēz hu
morez. q^{uod} qñ mā ē multa et p^{ro}pōitū fia. fiat
cristeria acutiora. sⁱ h^{oc} p^{ro}pōitū colera fiant
lemora. debet ē fieri acutiora et lemora sⁱm
diuersitatez tēp^{or} hui^{us} ap^{er}to. in p^{ro}pōitū. n.
fiant lemora et in augmēto acutū et post in
statu adhuc magis acutū n^{isi} plenitudo ma
gna fuerit in p^{ro}pōitū i quo cāu cristēria et suppo
sitoria debet fieri acutiora in ip^{so}. Et dīx
Aue. si cā est multitudo cibi. s. adhuc ex^{er}ti
in sⁱocho fac ipm uomere et purga sⁱocho
ip^{so}. s. nō solū noīu sⁱ ē cū sⁱocho secessiue
a sup^{er}fluitatib^{us} generatis ex multitudine cibi
Et in hac intētiōe p^{ro}plenda p^{ro}ueniūt oēs alij
mōi diuersiōis mēz a capite ad inferiōra di
cti supra in cura frenesio et litargie. De im
plemēto autē q^{uod}ritate intētiōis. dīxit Uianicus.
post mūdi ficatiōes lauef capud cū aqua in q^{uod}
sunt cocta camomilla et ros et uiole et mellilo
cum et anetum et sanlicus et sⁱlia. Et post
ēbrocātiōes cū ea ungat cum unguento facto
ex mirra et aloē et croco et sandalis et ros et
mētiue cum albumine oui oleo rosato et ace
to tempatis. Dīxit autēz notāter post mun
dificatiōes corporis quia ista remedia nō cō
peterēt in p^{ro}pōitū neq^{ue} in augmēto. Et
ipe ex cañ. generali reliq^{ue} notūz qd fiendum
in principio quia utendū est rep^{ro}ssus ut
oxitodino cum aceto uini uel squillitico sicut
dīx Bordo. sⁱ p^{ro}pōitū colere uel sⁱegmatis.
Notanter ē Uianicus non possit dōf in
dictis medicinis quia derelinquit discretiōi
medici ex cañ. q^{uod} in p^{ro}pōitū augmēti frīa uincāt
supra calida et i fine calida supra frigida. Et
derelinq^{ue} notūz ex cañ. suo quē hic posuit. dī
xit eim qd qdlibet medicamen dandum et ap
ponēdūz est sⁱm hūorem p^{ro}dominātes et sⁱcōm
odruz equalitates. Et Bordonius addidit

uicari debere
febris foris
apponi frīo
Et si fuerit
reissora et i mi
sistemat spē
p^{ro}sternutato
luer et sⁱstibili
oia p^{ro}dicta nō i
i karabitō n^{isi}
litargia. sⁱ sⁱm
g^{uod} uicāt in hūo
quis humoz sⁱ
in p^{ro}cedētib^{us} ca
n^{isi} cerebri. 2
h. dicit de ebr
oz q^{uod} ponis in
radicē hū. et
g^{uod} et aneti sup
p^{ro}dictoz sicut ē
Et uolēs p^{ro}
dominat dīxit.
Et adhuc m
n^{isi} ruit mētalz
dīxit in fine ad
uerit q^{uod} circa
ēbrocā frīo. sⁱ
da. Et sⁱ p^{ro}xi
ē in eo in quo
q^{uod} ē circa coze
ē i curis sup^{er}ior
Capitū. 7
c
sum
gid
li. Et a Bal. ut
talēia sup^{er} ip
ciea eplie. ut sⁱ
carbecas. 13°. n
tūo q^{uod} p^{ro}xi
q^{uod} sumitur larg
litargia. unde
fuerit acciden
tur tūc dec egr
p^{ro} stupore et le
accenit aut. q^{uod}
neruosa loca. R.
p^{ro}pōi p^{ro} ea spē
c. 4°. i fine ai
tar q^{uod}gelō. i. t^{ro}
di tas. hū. q^{uod}
Ruc. 3°. collig
nocari athāna
pe supra erit p
5°. q^{uod} egritudo
frīa ē q^{uod}gelō. et
tūc absq^{ue} hūo
re et ab ip^{so} hūo
q^{uod}gelō ē passio
dō amittit sⁱm
a^u dīx. Bal. 13°.
onc frīus op^{er}ā
2°. alio. i. cōm
dec passio ē p^{ro}
p^{ro}xi^{us} sⁱm mē

uariari debere ea etiam fm febrem. Nam si
febris fortis fuerit itense caliditas debent
apponi friora et augmētari multū supra calu

Et si fuerit reilla debilis debet appōi frīa
reiffiora et i mīori q̄titate. Dixit Aui. oēs
scīfermani spēs cōicāter i hys. f. ebriocis em
plīs sternutatorijs et cōmīb⁹ subtilib⁹. i. f. bti
liter et i fēfibiliter factis p̄ resolutione. ita ut
oīa p̄dicta nō sint i termino fritatis q̄ p̄cipiē
i karabito. nō i termino calefactōis q̄ p̄cipiē
i litargia. s. i. sint p̄posita ex utriq̄. ita tamen
q̄ uicāt in hīs illud qd̄ oī fm q̄ apparet q̄ alī
quīs humoz sit magis habūdās p̄ q̄ sciūsti
in p̄cedētib⁹ cān. uniuersalib⁹ curatōis apōa
tū cerebri. Et declarās Aui. p̄dicta in spā
li. dixit de ebriocis si fuerit colū sup̄hūdāns
oī q̄ ponas in ebriocis ei⁹ folia salicis et uio.
et radicē lily. et ordēu excoīcatū coronaz re
giā et anetū suple et hys filia. intelligēs d̄ uīu
p̄dictoz sicut ē dictū i expōne uarietū supra.

Et uolēs Aui. oīdere q̄ pueniūt qn̄ fīa p̄
dominā dicit. adde in eis balce et amaracuz.
Et si adhuc magis ē dominās adde folia lau
ri rucā mētastp castore. origanū et filia. Et
dixit in fine aut egritudo i postq̄ declina
uerit qz circa finē declinationis aliā ab eo
ebriocas frās. suple et omnia alia localia frigi
da. Et sis p̄tēus subtilitatis dēis intelligēs
et in eo in quo p̄dāat colera. Intētio autē
q̄ ē circa correctionē accētū i plet prout dēz
ē i curis supiorib⁹ et sic in parte supra patuit.

Capitū. 7^m. de congelatione.

Angelatio

ab anctori
bus q̄nque
sumit p̄prie p̄ mala q̄lone fri
gida et sicca cerebri mālū uel imā
li. Et a Sal. ut p̄to ponit q̄tinentis uocat ca
talētia suple ip̄oprie. qz catalētia p̄prie ē spe
cies eplie. ut suo c^o patebit. Et uocat ab eo
cathecas. i. 3°. terap. Et q̄nqz uocat ab eo derē
tatio qz patēs i eadē dispōne detinet. Et q̄n
qz sumitur large. Et ut sic q̄nqz sumitur p̄o
litargia. unde Sal. i. 3°. terap. ait si cum febre
fuerint accidentia congelatōis dicēda. uoca
tur tūc bec egritudo litargia. Et q̄nqz sūt
p̄ stupore et lesiōe spūs et mor⁹. un̄ Sal. 4°. d̄
accētū aīe. q̄gelō ē durities spūs et mor⁹ circa
neruosa loca. Et q̄nqz sūt p̄ lesione mor⁹ tūm et
p̄prie p̄ ea spē q̄ tetan⁹. uocat. un̄ Aui. 3. p^a.
c^o. 4°. i. fine ait d̄ q̄ ex rīsu sine cā significā
tur q̄gelō. i. thetan⁹. Et ut sic uocat alī rigi
ditas. hali. q̄gelōnē uocat catheros. Et ab
Auer. 3°. collz. d̄ uocari arab nabur. et d̄ ē
uocari athāna et expōit q̄gelō. De ea āi p̄
p̄e sup̄ta erit fmo i hoc loco. Dixit Aue. collz
3°. q̄ egritudo q̄ sit ab hūozib⁹ sicca suple ē
frīa et q̄gelō. et si suple q̄ sit a siccitate cū fri
tate absqz hūore. s. qz p̄m denoiat a siccita
te et ab ip̄a hūozali iō d̄ ea exp̄sit. Dixit Boz.
q̄gelō ē passio p̄is posterioris cēbri p̄ quā
dō amittit spm et motū i toto corpe. De cāis
ei⁹ dixit Sal. i. 3°. terap. q̄ ē hūoz sū putrefacti
one frius op̄as cathecas. i. q̄gelōnē. Et dixit
2°. affo. i. cōmīto affo. fōpnus et uigilia et. q̄
hec passio ē pueniēs a frigido et sicco et hoc
p̄t esse sine māl et cū māl. Et q̄n ē cū māl est

a mā mīlica que āi ē apans et dictū ē de ea in
c^o de litargia. Et fortasse de ista spē intel
lexit Sal. ubi supra qn̄ dixit q̄ cū hūoz ē i pu
trefieri et facē febrē ip̄a uocat litargia. Et qn̄
qz ē non apans et facit q̄gelationē. Dixit Se
rap. sit multoties i nētre postreō cerebri qn̄
opilat ex hūore frigido et sicco. Dixit q̄st.
i p̄tegnī. bec passio nascit ex op̄lone et uēni
culo pupis cēbri d̄ hūozib⁹ frigidis et sicca
uel nīmo potu aque frigide ul' balneatōe i ea
Aut q̄mestione fructū frigidozum. Et ex d̄
seccione cerebri ex simplici q̄lone frigida l'
cū fīate. f. grosso et per ei⁹ grossitū q̄uēso ad
nām mīlicā. Dixit Auer. 3° collz. bec ē res q̄
poita a duabus cāis. f. facitē fōpnū p̄fidum
et uigilias. Dixit Boz. q̄ accit ex op̄lone p̄
tis posterioris capitis facta ex mala q̄lone
frigida et sicca ul' cū hūore mīlico frīdo et sic
co et grosso et iō mīlū enēt illis q̄ comedūt
fructū infrigidatos i nīue. Aut bibūt aquā fri
gidā et filia mīlū frigida. qz accit op̄lō et spī
ritus i grossatio. Un̄ nō p̄t ad mēbra subi
to penetrare. Dixit Ber. sup. 6°. al. q̄ cārū
ei⁹ alie sūt p̄mīune. alie āntes et alie q̄fūte
Et p̄mīune sūt res nō nāles iducētes raptiss
mā frigiditatē i p̄te posteriori cēbri qz i illa
p̄te sit maxie. sicut pot⁹ aque mīlū frigide et
q̄mestio fructū i frigidatoz i aqua ul' nīue
uinū mīlū. Lib⁹ frigid⁹. f. actu et potētia aer
frigid⁹ trāsit p̄ caernas frigidat. et alia filia
ip̄umētia fortē frigiditatē i parte posteriori
cēbri. suple et oīs res nō nāles facit ad ge
nerationē hūozis mīlic. 2°. d̄ accidenti q̄
mēbra fortia rigēt q̄gelatōez patiūt et filiter
q̄ tūgūt p̄scē stupefaciētes dū mīlū ē. Cā āi
āns p̄t esse humoz frigid⁹ et sic i corpore et
et i capite ānqz iducat grossitū et imobilitatē
i spū animalī cēbri. suple et oīs mala q̄ et q̄p
sitio dicitaz p̄tū dispōnēs ad hāc passionem.

Dixit Sal. 2°. d̄ āncedēti et mor⁹ q̄ q̄gelatio
ē p̄p̄s accidēs sens⁹ tact⁹. Et absoluta q̄gelō
tori corpot accit et manibus et pedibus Et
ait q̄pōita cū duritie mor⁹. Et palā ē cām cē
frigiditatē aeris et q̄strictōz neruoz corpo
ruz ut facit p̄scis qdā q̄ mīlico d̄ si tāgāt.
Qd̄ si p̄ter h̄ q̄gelō accidat necessario cā ei⁹
erit otiofitas i mīlū grossoz et hōz i mīscoso
ruz et negl^a purgādī corpe qd̄ solūt erat pur
gari. Et dixit ibidē q̄gelō n̄ mīlū a frigi. nascit
et n̄ solū neruū enēt s. et uēis et lacūs et pellī
cul⁹ et cuti. Et y. oīdit nobis nom̄ q̄gelōis no
mē ē passiois et n̄ doloris s. s. Et q̄ cā ei⁹
sit frītas patēt. uidem⁹ cos q̄ p̄ frigidū aerē ā
bulāt i yeme q̄gelāt et sēsum amittē. quozūdā
eiz calcanei nīmīa frītate i frīdati sūt et spū a
miserūt postea ducti sūt i stuporē uīuū si mor
tū ēent et putrefacti sūt. Et sic p̄fecta frītas
sēluz et motū affert sic nīmīa frītas q̄uitatē et
tāditatē sēl⁹ et mor⁹ p̄t. et tē q̄gelō applat Et
dixit. dolor q̄gelatin⁹ ē aliud nisi p̄a ubi do
lor et frītas q̄iūgūt. et sic h̄ nom̄ dolorē et fri
dū morbū significat. Cā h̄o q̄fūcta ē ip̄a ma
la q̄plexio frigida et sicca cū mā uel sine mā i
mobilitās et ingrossio ip̄s spiritum animalē
cerebri et opilans trāsit ei⁹ p̄p̄ter q̄ n̄ delectē
d̄t ad instrumēta sens⁹ et mor⁹. Et dixit nō

et mirum si i congelatio non descendit spiritus ad ipsa
istam. ex quo i litargia non descendit qd sit ab hu
more fixo. cu qd fiat ab humore mixto qui e
grossior illo. Congelatio multoties accidit
militis et filijs senibus et utentibus dieta multum
frigida et sicca i yeme maxie septentriale. Et
i fine autum et i regionibus multum frigidis.
Signa generis dicit. al. l. 9. l. e. de stupidis
Cu aliqui qd dormientes tacet et non mouet. et qd
uis sint oculi apert palpebras tñ non mouet su
ple. nec alia membra. qgelat? e siue rigid? Di
xit Hera. qd reanet fm hirudine una doce eua
dar. Et qd ppelesione vtriusq posterioris sit
qd dolet. i. doletet si sentiret vtriusq anterior
i. ps anterior capitis et accidit cu ea destructio
ssa et moruoluntary. Et in hora q accidit bñ
ista egritudo fm illa dispoñe remanet. fz qua
erat tñc. qd e qd si erat sedes aut stas aut dor
mies aut aliq operatōem facies. tñc ipse iue
nit rem nēs fm illa formā. Et sit pulsus q
bus hec accidit egritudo cōicās pulsui eoz q
b? accidit egritudo obliuiois. 2. de accide
ti. Si alia passione qgelatiua iucneris uel isir
mus ea tibi manifestauerit. oz itelligē qd ner
uus qd i illo lacerto passus e passione qd i mol
licie uēura e. qd qgelatio non e aliud nisi iter
sanā et mollitū medū. Dix. Aue. iacet sicut
dormiens et t3 oculos apertos. qd dormire e pp
fritatē et tene oculos apertos e pp siccitatē. Di
xit Her. sup uanico. partū corruptōne rōnis
uel mēorie uel utriusq 2. de accide qd pati
unt i manibus uel pedibus qgelatōe. rē quā
tāgūt modice sentit. et si mouerit dolorē habe
būt. cūqz nō mouet dolorē non sentit. Dix
Hordōius. remanet oculis apertis configura
tus secundum dispositionem in qua inuēit ip
su. Hā si inuenit cū erectō stat erectus. et si se
dētem uel scribētem stat sedens uel scribens
et si dormiētem stat sicut dormiēs. et si aspi
cientem in celum stat in illa dispoñe. et si i
de omnibus alijs. Attamen stat sicut rigidus
spasmatu. Et si tāgūt nō sentit et si uocatur
nō respōdet. Et iō uulgares qñ uident talem.
dicunt ipsum cē raptum et cū deo uel angelis
loquētem. Dixit Hir. super. 9. al. by tales
stant in eadē dispoñe in qua erāt qñ aduenit
eis congelatio. Et ergo erant erecti erecti
stant. et si cū oculis clausis cū eisdem clausis p
manent propter nimia siccitatem. Et qñ hec
egritudo accidit fratribus credunt uulgares
qd sint rapti a deo. Et dix. cā qd stat ut dor
mies e. qd qñ cā sit i parte posteriori cere
bri. frigiditas tam eius tāta e. qd cōicatur et
parti anteriori eius. Et cā qñ non mouet
e qd spūs igrossat et imobilitat nō transcunt
ad membra et infra sūū et mor. unde immobi
les et sicut dormiētes sit patētes. Et can
sa quare oculi sunt aperti est multa siccitas
ipsa enim est causa apertionis oculorū. sicut
hūditas e cā clausiois ipsorum. ut pz in sub
est litargia et apria. Cā aut quare nō mo
uet palpebras e idispositio earum ad motum
ex absenua spūs sensibilis et motui in eis
Et dixit Hir. congelō et litargia conueniunt.
quia utraque passio est in posteriori parte
cerebri. et in utraque sit ablatio sensus et

mot? et i utraq accit obliuio. Sz differēt
qz in litargia e mala pplexio fr. gida et hūda
cū mā slica collecta ad apostēa et remanēt oc
culi clausi. Et in qgelatione e mala pplexio fri
gida et sicca et si e ibi mā e mā mlica nō cole
cta ad apostēa et p h? qd nō e collecta ad aposte
ma difert a litargia mlica. Et dixit i conge
latōe remanēt oculi aperti. suple nisi copiat
partēs in qgelatiōe i sōpno aut nisi tñc tenēt
oculos clausos. Et p h? et difert a subeth
qz in subeth oculi sūt clausi. Hord. quoqz
pōt differēt i inter sōpnū inaturalē stuporē
qgelatiōe et litargiā qz in oib? istis passio uir
tus tactua et motua. Et ois isti uidēt aliq
mō dormire. Et dicit qd stupor qgelō et litar
gia si magis i parte posteriori cerebri. Sed
sōpnus inaturalis magis i anteriori. Et li
targia sit a frigido et hūdo. f. que e slica. sed
qgelatio quā hā. uocat cathetiz cātur a frigi
do et sicco. Et stupor e diminutio sensus et
motus et potest esse in uigilijs. Compnus
uero inaturalis e ablatio sensus et mot? et nul
lo modo pōt esse i uigilijs. Et stupor difert a
qgelatione quia stupor est in uirtute tactua
magis et qgelatio magis in motua. Et in q
gelatione stant oculi aperti et in stupore non
sic. Cura cōgelationis ut dixit serapio dif
ficialis e maxime que a mala complexioe fri
gida et sicca sit cum humore melēcolico. Cu
ra tamē duplici pplexur instrumēto. f. dieta et
portōe. d. utroqz instrumēto loqñs et dixit Lu
randus est ex cibis et medicis subeth et litar
gie. hoc tamen addito ut oleum sambacinum
super capud fundatur. Et in omni li. eius sit
3. i. euforb. Et capud eius castoreo euforb.
et oleo sambacino liriatur. Dico quod hoc
remedium pperet omni tempore. si nō fue
rit ibi materia. Si autem fuerit ibi materia
tñc nō pperet nisi pmissis digestōe et euacua
tiōe ueluti i statu et dectione. Her. autē super
uono Alm. dixit. Cura litargie et qgelatiōis
quēiūt et differūt. Conueniūt autē in quali
tate actiua quia cum utraq sit passio frigida
indiget calefactione. Et conueniunt in for
titudine remediorum qz cū utraq sit passio
fortis et difficilis digestionis et eradica
tio in unaquaque conueniunt medicis fortis
Serapio tamen uoluit. quod difficultioris
cure sit qgelatō qd subeth. sicut humor mlic?
difficilioris est digestiōis et euacuatiōis quā
ficus. Et quia difficilioris est rem siccā bu
mezzare qd humidaz explicare. ut uult Hal. 7.
tera. Et conueniunt dixit Herardus in lo
co applicationis remediorū qz in unaqz ap
plicari debent parti posteriori cerebri. Dif
ferunt autē quia i litargia semper e h? or pec
cans. Et ideo semper est in ea necessaria euo
qgelatō aut aliā e sū mā n? regēs ad curā nī
si calefactiōis. Et differūt qd dato qd unaqz
sit hūor tñ qz i litargia peccat hūor f. i. ap
primāda sūt i cura ei? ca qd quēiūt hūor f. i.
co. Et i qgelatiōe qd quēiūt hūor mlico qz ip
se peccat i ea. Et dixit He. qd accit i qgelatiōe
non conuenit. qz frigidū est et siccū appropia
tum ab e. Et habz hoc ueritatē qñ nō fue
rit hūor. tñc eis nō quēiūt nec ab e. nec ab i. i. i. i.

approximatus. Si aut fuerit ibi uicinus humo-
ris acetum et maxime acutus competere pot
ab ira et ab ex approximatus. et equatus tunc
i profunditate medicinis et puentione eaz ad
locu minere cæ passionis. Et i qstus se subti-
liat humore grossu mliet. Dicitur huius passio
nis silis e dicte male pplestiois frigide et sic
ce cerebri. Dicitur tñ hie spaliuer Serapio
dabim? et ex abis q sunt facit et uelocis dige-
stiois subuliatini. Cura uero p portione m.
silis silis e cure illi. et pplest. 4. itentio? qua-
rū. p^a e ad eandū. 2^a e ad diuertēduz.
3^a ad altitudiū et 4^a ad corrigēdu accidē-
tia. De itentioe ad eionē dixerūt Serapio
et hal. pcepe eis ut accipiant yerā. s. ruffini et
agari. et salē idū et turbith cū qstitate fm mē-
surā qstitatis mē et fm qstitate uirtutis pple-
stionis etatis et alioz. Qd si patēs hāc eg-
nem hūerit uestigia hūiditatis sagnis rōmam?
cū ex uena cefalica. si picularia cōfelerit. sin-
aut uetofabim? et supra duos calcēos sitias
erurib? apponēdo cū scarificatiōe. Et deinde
epithi et agariet polipody et sticados propia
decoctioes. Dicit tñ Hord. q si fuerit pati-
ēs qpos sui aliquo mō digerāt mā cā sirupo
de fumo terre et oximelle squillitico. De itē-
tioe ad diuersionē dicit Serapio Curet per
cristeria dicit hal. cura cū cristeri acuto.
Cristeria bonū i hac passioe. et ē mūdini de fo-
rotulu. B. agari. sene epit. sticados an. 3. S.
polipody anisi feicti caritami. an. 3. i. cologn.
turbith. an. 3. q. sumit terre calamiti origani. an.
M. i. decoctur i aq et colētur et i colatura di-
stēperētur mellis. 3. q. et Vere rufini ul' logodi-
on 3. i. et salisgēme uel salis indi. 3. S. et olei
camomilini et delitio. an. 3. i. et supponatur.
Et silis qferūt suppositoria acuta et alij modū
diuersionū. Et dicit Bertram? fricatō ca-
pitis rasi cū sale diu qfert uald. et uerbera eū
diu et maxime cū urtica et spergesac eū fortis-
simis fumis et sterutamentis. De iniectione
nero ad alteratiōē dicit Serapio ebrocetur
cap cū aqua decoctionis camomille melliori
sanfuci calamiti et origani et similitum. Uia-
tic? aut in c^o de stupore mētis qfundens. c^m. d
subeth. et congelatione dicit. si ex sola frigidi-
tate fit. opz ut proza cerebri calefiat cū aqua
in qua camomilla centaurea et mellilotum ca-
lamentum et ruta et similia sint decocta. et un-
gatur cum masticelecon et nardilecon. Dicit
Constā. Stercus uulpinum cū electuario cali-
dis sumptum ualde inuat in hac passione. et oī-
bus alijs frigidis passionibus capitis. Di-
xit Hord. sunt illimitōes ex oleo sisamino
et dilitio. Dico q si quis bene qsiderat ista
alterantia calefacientia et adestecantia non que-
runt nisi in processu rei et factis euacuatio-
nibus et diuersionibus ad qsumēduz reliqas
mē si qua remāerit. Inpn? autem et augmēto
et q diu non fuerit. facta sufficiens purgatio
ista remedia debent esse calida non excessiue
eū aliquali hūectatiōe ut habilitetur materia
melencolica et non procedat siccitas et ingros-
satio i ea. Et d hōis ad h^o ebroca q sic fit
B. radich cūscit malue uolarie an. M. i. flo.
camomille melliloti sticados folioz citri

buglose salsici an. M. i. r. Et ex eis e q fit
ex decoctioe capitum arictis qñ cū eis deco-
quuntur radices et herbe predictæ. Et sequat
embrocationē inuenio que sic fit. B. olei de
narcisco olei de amigd. dicit? an. 3. i. olei si-
samini. an. 3. S. butiri recēta. 3. 6. cere albe
3. 2. fiat ex eis iunctio. De intentione q
ad correptionē accidētū ē prosequēduz sicut i
capitulis eoz dictū ē et dicitur.

Capitulum 8^m. de subeth.

Subeth ē nomē arab sportas
ablationē sēp et dicit
sōpn? inālis siue preter nāz Et no-
cat eū hal. obstupescationē simpli-
cē. Uianic? q uocat stuporē mētis. ait eiz
q stupor mētis ē sōpn? oculis clausis. B.
Hal. quoqz 4°. de uiciorib? et ab Anic. i b^o
c^o. uocatur stupor. Huc. et 3°. collz dicit q no-
minat medicū hāc spēs subeth uel stupor. Ho-
mē tñ stuporis ipropiū ē hūic egritudine qz
stupor ppe sup? apopax egritudine neruoz i
qua patēs dimute aut nūo mō sentit. Dicit
q ppe sumdo subeth ipz ē accēs sequēs mor-
bū et n morb? lāge tñ pōt dici morb? et max-
i qstū diuertit ad se curā. qus quoz supnus
absolute sup? sit res nō nālis sōpn? tñ supflu?
et a cā i nāli factus ē res q nāz. sūc enī in pō-
pōmōe patuit nō solus sōpn? qz quolibz alia res
nō nālis cūz supfluit efficiē q nāz. Dicit Huc.
subeth ē sōpn? supflu? et granis. ē enī supflu?
qz ad ipz pcuratiōis. Et ē qus qz ad
mōz ei? qz ē pfūd? Dicit enī. B. collz 3° q ac-
cidētia q supueiūt sōpno ē fortis ipz pfūdi-
tas Subeth tñ dupl'r sūi. uno mō uē et ppe.
Et ē ille q ē supflu? et qus simul c^o qntas. in
mā et qstitate existit in mā scz hūiditā et gōf-
sa. in qstitate qo frigida et hūida. Dicit enī
Huc. q pūit pp dūitūz mltē frigiditatis cū
hūiditate sup cēbz aut sup mēbz cōicās tēch
Et illa duo. s. qstos mē. et qstas frigida et
hūida quēiūt mē sice. Et g^o subeth. uer?
et ppus q ē plixus et pfūd? a mā pūiens sū-
ca. Alio mō subeth sūtur ipropē. et nō ita
uere et isto mō oīs sōpn? inālis a quacūqz cā
fiat dī et pōt dici subeth. et d omni eo plimi
auctoz dētermināt i c^o d subeth. Diuersifica-
tur at iste sēth ipropē et nō ita uē sup? dupl'r
uno mō sū mōz ei? et ut sic alius ē plixus. et
ali? ē qus siue pfūd?. Cū aut. B. dicit qd
ali? ē qus et ali? pfūd? nō intellexit dīstētiā
specifica ponere sicut eos. qz idē sū. s. solū no-
luit eos dīstere secundū magis et min? intelli-
gens per pfūdum multum. multū pfūdū. et p q
uē cū qui nō ē ita pfūdus. sed minus illo. Et
alius ē plixus et pfūdus simul et potest dici
de eo. q alius est talis multū et alius nō mul-
tum et similiter d proli?o solū. Alio modo
diuersificatur fm cām eius. Nam alius fit a
mala pplexiōe purā. et ali? fit a mā alia a mā
fūca. Et q fit a pplexiōe sola at fit a frigidi-
tate ab hūidi. at ab utriqz sit at fit a frigidi-
tate cū siccitate quāuis varius. Et qui
fit a mā aut fit a mā uapozali qstia ē q fit i pñ-
cipis pōrimoz febrū. et q fit i ebrietate et si

grossitate sps aiales cēbri et oppilāte trāsire eo
rū. Sic g' appet. q' spēs subeth multipli disti
guū. i. fm p'prietatē et iproprietatē et fm mo
dū et. et fm cās ei. Et q' appet q' pōt rept
ri sōpnus inālis pfund' sed nō prolux' et p
lixus s; nō pfund' et proluxus et profundus
simul. Dixit Aui. ali' ē grāvis. i. prolux' sed
nō pfundus. et ali' ē pfund' sed nō plix'. Et
sic appet. q' l; supra Aui. per grāuē intellexe
rit pfundū. hic per grāuē intelligit plixū. ex
quo appet q' tā plix' q' pfund' pōt dici gra
uis. Dixit ergo Aui. sōpnū superflū et gra
uē fieri a mā et qualitate. ita ut eius spaciū
sit prolux' et eius elenatio. i. excitatio ab eo
sit fortior. i. difficilior. et pro. i. obilitetur ex
citatio ei' ab eo. Diffiniens aut Aui. subeth
i genere prout ē sōpnus h' nām siue p'eter
nām siue nō nālis absolute. i. innālis simplr
dixit q' ē ut sit redit' spūs aialis. i. ad p'um
ab instrumentis sensū et motus pp cās infrāte
fhe. i. p'p'oni sps h' rā suplet. nel pp aliā cās
dictas et dicendas. Nā de cās eius ut patuit
p Aui. et supra ē per Auer. est frīas. Et cā
infrigidās dixit Aui. aut aduenit extrinsec'
ex acre aut medicis infrātib' extrinsecus
corpori applicatis. aut intrinsec' sumptis. et
sūb cēbris et potib'. suplent. Aut aduenit intrin
sec' ex hūorib' frīas. a q' cās infrātib' instru
mēta sēlus et mot' adipiscūt frīq' icōueniēs
pētratōni spūs uita' is i eis suplet. et mitoma
gia spūs aialis. probibet n. frīg' illd adeptū
trāsire spūs uitalis et aialis. in instrumentis. i.
cerebro et nervis et alijs mēbris. uñ nō trā
sit ad ea spīritus uitalis fm modū suū reno
uātem effusionem. i. extra fusionem siue reso
lutōez spūs in ipīs mēbris adunata. nā spūs
uitalis trāsire ad mēbra ut inouet spūs aduna
tum in mēbris. i. spīritū pēxistētē in eis qui
cōtinue resoluitur et extra fundit. et tō o; q'
de eo cōtinue penetrat ad mēbra ut in eis se
per p'sistat. et n. absentia a mēbro moris ē
mēbrī. Adipiscūt q; ab ipīs cās infrātib' i
strumentis. i. ipā mēbra frīgus corūpēs p'p'one
eius spūs q' ē in mēbris sensitiuis et motis q'
p'p'one. i. mediāte dū nō ē corrupta recipit ipe
spūs uirtutē aiale a p'n. i. cerebro. et pp p'bi
bitōez trāsitus spūs seq' q' residuū ipi' spūs
nō potēte penetrare reddit ad pfūdus pecto
ris. i. ad cor. et pp corūpōez complōis spūs
fit spūs piger ad uirtutē et si exēdit ad instrā
Et h' ē stupor. i. subeth in q' fit priuatio sen
sus et motus Et d' cās subeth ē hūiditas q'
triplex inducere pōt ipūs. p' inturbidat' sbaz
sps uñ nō ē apt' ad sēfū et motū. 2°. oppilan
do trāsire q; sps ēt igrossat' nō ē apt' pētrare
et 3°. laxādo sbaz instrumētōz. i. neruoz et mus
culoz quoz p'ca laxate p'cidūt ad quā p'cisi
onē seq' op'lo. Unde Aui. dixit q' qñz fit
pp cām humectātes instrumēta p'turbātes sbaz
sps et opilātes uiaz ei' et laxātes substantiā ner
uoz et lacētoz et mollificantem quam molifi
cationem sequitur op'lo et coherementum
. i. casus partis supra partē que probibet sps
penetrare quoniam sbā ipi' spīrit' ē ingrossa
ta p'turbata et qm instrumēta ei' sunt iaz cor
rupta. i. inepta receptioni et penetratiōi sps

moter hūiditātē et laxitātē eoz siml. Et dix
Aui. et hic ē. i. de hoc genere ē sōpnus cēbra
tis. et qui accidit propter nimiaz stomaci re
plonem et plixitatem more cibi in stomaco.
Et dixit Aui. q' p'edite due cause sūbz
frigiditas et humiditas cū q' firmatur. i. sunt
fixe uel. i. sunt intense et simul eneniūt. tūc sūt
cā quare p'm accidit subeth. Atq' qñ siml' q'
currūt iste due cause tūc frigiditas adburnatur
. i. p'cipit ad faciēdū subeth. et tūc ipā hūi
ditas eo q' frigiditas ē magis actiua et ē ma
gis p'p'ria sēfui et motui q' hūiditas. Idco
q; oīs subeth ex p'p'one p'ouēiens ē pp fri
giditātē p' et pp hūiditātē. 2°. Et de cās
subeth dixit Aui. ē uehemētia p'p'rimoz fe
bris. i. quārdaz febrū in qua uehemētia po
p'rimoz accidit euentus nē. i. ad insulādū q'
febris. et uenit cū cētria sua. sēz cū spū uitali.
In quo insultu accit ipi' nē obp'sio sub mā
Et sequitur ipsam naturā cū spū uitali sps a
imalis. Et p'p'ue si in febre ē mā s'lica sub
qua nā p'p'imitur. Dixit aut p'p'rie d' mā
s'lica q; ē illa que ut sepi' p'p'imit nām suā q'
tate et cruditate qñis ēt posset natura com
p'rimi sub quantitate alteri' materię. et sub ei'
malicia et p'auitate. Et durat ista submersio
et p' q' sequēs subeth. quousq; illa materia s'li
ca calefiat. sed ipsa nō calefit. Dixit A. nisl
cum putrefactione ergo durat quousq; putre
fiat. Cum autem aduenit putrefactio calefit
materia et tunc aduenit expansio caloris et ces
sat subeth. Et simile posset icelligi de mā
mlicia si accideret subeth i p'p'rimis febriz
eius Si autē accit subeth i p'ncipus febriz
colicaz tunc durat quousq; nā supet mali cā
ei'. Et subeth eueniens i febriz' sanguineis
durat donec resoluat' eius mltia uaporositas
et ipi' uineat' p'auitas Et de cās subeth dix
Aui. est coicatio hūoz ul' uapoz maloz. ad
anteriorē cerebz ex stomaco pulmōe uel alijs
mēbris i egritudib' eoz. Et uapores qdē
p'nt facē s'beth. aut p' coipulētā suā opilādo.
aut pp iproporitiōz et maliciā suā q' terefit nā
et s'berget cū spū aut suā querfiōe i humidi
tate aqueā q' seq' op'lo et laxitas Et d' cās su
beth ē mltitudo hūmū et ascaridū i sto' et i re
tis quoz uapoz iproporitiōat' et mal' a scēdēt
ad cēbz facē s'beth eo q' nā ab illo figit et sub
mergit cū spū. et pōt i' quita cā reduct ad q'
tā. Et de cā s'beth est constrictio facta in cē
bro ex qua q' strictiōe fit op'lo et sic p'hibito
mot' spūz ad mēbra q' q' strictiō fit ab offe fra
cto. Dixit Aui. qñz fit subeth ex coartatio
ne cerebz sub offe craci. aut lamia ei' aut cor
tice ipi' suple. aut plicatura ei' q' p'mit cēbz
cū aduenit ei p'cissio. Et dixit q' uehemēti
or uerriū cēbz ad faciēdū s'beth ap' icisiōz. i.
cū aduenit icissio supra ipm ipe ē et uehemētōz
ad faciēdū subeth ap' p'pressionē. Sz ille ē uē
ter medi' ut pz i c' de plaga i capite. Et d'
cā subeth ē fortis dolor eueniēs capiti. Aut
ex p'cissione eueniente lacernis ripoz. aut fm
cōitate lesioni i ore stoāci uel matrice ul' a'
cā quacūq; per cuius doloris uehemēti am
contrahitur cerebrum cuius contractio oppi
lat uiaz sps aialis talz q' cū eo fit difficultas

uías sps atalls. talz q cum eo fit difficultas
mor? ei? ad pcedēdū ad istrumta. Dixit bal. 5°
practice dixim? q fit subeth aut febris cā aut
pessiois q tūpox accit lacertis aut cā ppressi
onis q tūi cēbro accit. Aut q fractiois capis
cā aut qz būda illi aut uiscosa dñat mā et
hūor flic? Dixit uiatie? q nimia sōpnictōsi
tas fit trib? modis. l. de nimia būditate sola
sicut accit ebosis. l. de nimia frigate. sic p ni
mē l. glatiē scedētib? accit l. de utraqz. sic i li
targicis uidem? ap?icis. Dixit Ber. sup uia
tico q tūngit pp humores aquosos ulz p ca
put dispersos unde ifundunt uētriculū. cēbri
tūnice sue humectant? et remolunt. et capita
neruoz suoz oppilant? et claudunt. Cū. n. cere
bz a p^a sui creatōe fit frū t būdū et aquosū
de facili a fiti ledit. Et gnatur h aquositas
i eo ex ocio gete et sōpno qb? porū corporis
claudunt? et uic oppilant. qz phibet resolo
occulta uū uapores aquosi i aquosā mām qdē
psant. sic pz in balneo et olla cohopta q aquo
sa būditas postea infrata pāntelos et neruos
ifrat et remollit et marie cēbri. Et dixit mala
7°. frā sēper aggregat būditates aquosas. sic
pz i senib? q corruā et stillidius aq ex nari
b? patūt. Dixit Sorz. cā b? ē friditas anri
oris pū cēbri aut būditas aut utraqz. Et di
xit q cā ei? pōt ēē qdruplex. p^a ē fritas m^a
exterior siue ex acre siue mūe siue nāconciis
et 2^a ē būditas nimia oppilās et mollificās
neruos et sūat ebetati sic p m^a stupor. Et 3^a.
ē fritas tūca cū būditate. Et si hancit? rea
net cū dīspōe sua sitat litargie. Et si hancit?
agratat si tūc ephe l. aphe. Et 4^a ē aqūano
cēbri et alioz mēbroz sic. h. g. Si accidit ca
sus l. pūfio q pūfio l. stupor l. sum? resolutus
a pūfio ē i pleuresi l. a cibus mltū manēbus
in stoāco l. ab epate l. matrice qū male mē ul
fumi ab eis eleuati ascedūt ad cēbz et stupefa
ciūt i p m. possēt ēē puenire in pncipus pōx
moz febrū. Dixit Silib. excedētib? qūtatibus
sōpnū iferētib? sōpn? succedit supflu? q alū ē
caloris nālīs exticui. Ut supra dēm ē d cau
sis subeth ē oplo. d loco tū oplois differē?
ē ier auctores. nā. Et cū alijs mltis uolunt q
ista oplo sit i uētriculū cēbri i pncipus neruo
rū. Sz Auic. collz 3° dix q egritudo q dī. p
fūdatio sōpni ē ppingor ut sit pp. oplo ē ar
tariāz quā ut sit pp oplo ē neruoz. Et pro
pterea nō ē in hac passioe difficultas hancit?
nec ēē puenit ad pūfioz sic aplia. Et seda
tio h? discordie pz ex dēis i c^o de sōpno. Et
dixit Auic. oz in subeth ne ista oplo sit ppleta
ita q pplete repleat uia seu uētriculū cēbri.
neqz fiat a mā multa et spissi ut nō fiat nocuū
tū i hancitū. nā si fieret in hancitū nocuū
et repleo ēē ppleta tūc ēē aplia nō subeth. nā
in subeth saluat hancit? absqz nocuūto nisi
subeth ppoēret cū alia egritudine bñte iducē
nocuūtū in hancitū. Dixit Auic. qūz fit p
mutatio ad subeth ex pūfiois et pleuresi. f.
flica et sūibus apatibus flautis gutturis sto
mact epis et sūitum mēbroz edicātū cēbro
cū materia apatis eoz permutat et trāsit ad
cēbrum. et uocatur hic subeth. f. beth pmuta
tionis. Dixit Sorz. q omnis sompnus

plixus pparat et dispoit ad litargia aplias et
si les passiones. Et qz qdaz auctoz locuti sūt
de subeth. siml cū litargia i codē cap^o. ut fa
pio et al. Et quidā locuti sūt de ipso siml euz
qgelatōe i codē c^o. ut uiat? Et sic litargia et cō
gelatō sūt passiones posterioris pñs cēbri i d
pōuiss alijs credere q subeth ēē passio po
sterioris pñs cēbri cum nō sit. Ad remo
nēdū hūc errores. Dix. A. oz ut ipedimēnz i
subeth sit i anteriori cēbro qd. ipe. pbat.
qūz. rōib? p^a ē qz primi sēp q priuāt i sōpno
sit audir? et uis? q sūt in anteriori pte cēbri
Et hūc sūt sēp? quibus magis experimur an
bō dormiat an uigilet. qūz ēē pūnetur i sō
pno alij sēp? quoz nerui ēē oriūt ab antero
ri cēbro ut oīozatus et gustus. tact? ēē pri
uatur i sōpno. nō qz nerui tactui oriūt ab ā
teriori cēbro oīs. imo plures eoz oriūt a
posteriori sē pūnetur pūligatōes sēp? cōis
qui ē radit sensuū pūclazitū. et ipse ē in ante
riori cēbro. 2^a. rō ē qz pp cōitātē corru
pūionis imaginatōis. i. sēp? cōis q ē in ante
riori parte cēbri qui patitur nocuūtū i sō
pno et subeth. ut dictū ē. Et 3^a. rō pōt pōi
eadē cū p^a. dixit Auic. si nō ēē cōitātē nocuū
toz anterioris cēbri in subeth et nō ēē no
cuūtūz nisi i posteriori nō oportere q au
ditui. et uisui pūclazitū pūclazitū. i. nocuūtū
4^a. rō si in subeth. nō ēē nocuūtū nisi i
posteriori tūc subeth. nō ēē sōpnus ex eo q
tūc ēē destructio mor? et tact? sōlūmō et reliq
sēp? ēē sūt cū dispositōe sua. sicut qūz i
qgelatōe. et sūcos qui nō ē sōpnus. Et hoc
sequit qz nerui motui et tactui oriūt a po
steriori cēbro. 5^a. rō ē si nō ēē i subeth
nocuūtū in anteriori cēbro. sē sōlū i poste
riori nō ēē nocuūtū qd subeth ifert sensui
ultra nocuūtū qd inferi motui. sē nocuū
tūz sēp? ē maius qz destruit oīo. sē nō pū
tus destruitur mor? Nā mor? remanet icolu
mis in hancitū sūple ēē et remanēz incolumis
in mltis q dormiētes mouēt surgūt ambulāt
equitant et alia multa agūt ut patuit in cap^o
de sōpno. Cūqz nerui sensui pūclazitū oriūt
ab anteriori et motui a posteriori. sequit q
sensus magis debeat ledi in subeth. et motus
minus. Subeth ut dicunt plus accidit in
senectute. i. in senibus quā in eis maxime ha
būdat f. egma innāle magis grossū. et uerifica
tur hoc maxime de primis senibus. in decre
pitis aut quia ipsoz būditates sūt nitrofe
morditatie nō mltiplicatur subeth nisi raro
Et dicunt q post senes plus accidit subeth
pueris pp humiditātē pplectōis eorum et pp
mltitudine būditatū sūcap q i eis mltiplicāt
ex indigestione ob gulositatem et inordina
tionem cōmestionis. Et magis accidit
in ieme et uere et regiōibus humidis et flan
te austro. Dicunt raro contingere sompnū
fore pūclazitū et non profundum. tamen possi
bile est hoc alū. Dixit gentilis accidere et si
militer contingere alū oppositū. i. sōpnū esse
pūclazitū et non profundū. Et primū potest
esse dupliciter. uno modo q sōpn? plixus sit
qūctus quibusdam accidētibz uigilāz d
locutione et motu et appūione palpebrarum

et ubi. ut de hac possibilitate p3. p. Hal. i. li.
de comate. Alio mo qd sit sopn. p. x. et cum
uocatur et tagnit statim excitef et euigilef. Et
hoc e possibile in cau qn aliqua ma uaporo fa
rara exstent multa. fult per uia renouatois
et successue euaporatois ad caput faceret so
pnum prolixu. in quo sopno no pfude dormi
et. q2 statim talis ma faciens sompnum cessat
ad opilatione et obtusione qua fct cu sit rara
et leuis quis preparat et disponat ad logu te
pus dormire pp. sua multitudinē uel multam
successuā euaporationē q2. prolixē et nō pfū
de dormiet. x. et dixit Senilis e possibile et
hoc erit qn ca sopni eēt aliqua mā frida. gra
ta sed tñ pauca. hec enim cū car sompnū facit
eū profundū multis accidētibz uigilie mixtū.
Et si hō tangatur uel loquat pro illo tñ non
excitatur. Et h. puenit a frigate et grossitie
illic mē. S3 tñ q2 pauca e non multū pdurat
hic sompn. Et i hoc casu co dormire pfude
si multū elaboratū fuerit in excitado ipz. ita
q2 excitef nō postea reclinat ad sopnū. Et
hic iste sopn. erit breuis l3 pfund. Nā ergo
que e ca sopni cū e fixa pma sua siue de diffi
cili remouibil. a sua actuali ipressiōe facit lā
pni pfundū. Et si cū hoc fuerit multa. facit
ipm et plixū et si fuerit pauca facit ipm bre
uē S3 si mā que e ca sompni non fuerit fixa
pma sua. ymo de facili remouibilis a sua ac
tualī ipressiōe facit sompnū leuē nō pfundū.
et si cū hoc fuerit multa facit ipm et prolixū
Si uero pauca facit ipm breuē. Et sic appet
quo mō pōt eē sompn. plixus et nō pfundus
et pfund. et nō plix. Et si pōt eē lenis et
breuis simul et lenis et nō breuis. et breuis et
nō lenis. Dixit Hal. i. mēro affozismi. Som
pn. et uigilia et. pcedunt sompnū recte nomī
nari longū cū tēpore solus super excedit eam
q2 fm nāz pmeduritatē. nondum autem diffi
le erigibile habens. in quibus uerbis mani
feste uult. qd sompnus pōt esse longus. et non p
fundus sed cum facilitate erectionis ab eo su
ple et q. Dixit Auic. sunt quidam dicen
tes. qd subeth proueniens a frigore aeris est
leuior subeth proueniens a mala complexiōe
humida cum mā. Sed iste sermo nō e uehemē
ter sanus. ymo qn3 proueniens a frigore ae
ris est fortis ualde. Et nimirum cum possit
frigus aeris uehementis facere epiaz apham
et similes passiones que sūt fortiores subeth
suuificatur sermo illoz ut in pibz. Signa
generis dixit Al. cū aliquis quasi dormiens
iacet. et tamen sentit et mouetur. sed oculos fz
plurimum habet clausos quos tñ cū uocatur
cum magno clamore aperit. fz statim itez cla
udit. iam patitur subeth. Signa specierum
dixit Auic. signa facti ex frigore puro extri
secus ut aere uel nūe sunt ut fiat post succes
sionem frigoris uehementis aduenient ca
piti extertius. Aut propter frigus adueni
ens intra corpus et cerebrū idest adueniens
corpori et cerebro simul quia scilicet adueni
at toti corpori. Et non inuenitur inflatio in
facie et palpebris quia frigus premit intus
Et in hac mala pphone frigida pura nō p sup
ponitur materia. Et color est uiridis. i. sub

albidus. pp mortificationē a frigore. Et pul
sus est extensus. i. striclus long. propter fri
gus et tendit ad duritiem quia frigus idurat
pōticulū cerebri et artariā. et cum raritate
uehemēti pp diminutaz necessitates. Et si
gna facti a medicinis frigidis maxime nar
coticis sumptis interius sūt dixit Auic. cor.
i. nocumētū in cogitatione et memoria. Et d
signis eius est pulsus raritas propter diminu
tam necessitates. et sit successu assumptionis
alicuius medicine frigide. qd potest sciri re
latu altantium. pōt eē sciri que medicina fue
rit per signa pposita illi medicine cibire que
dicuntur in tractatu de uenenis. Auic. tñ
hic multa signa posuit que sūt ualde confusa.
Et dixit qd sit subeth cū accidētibz pfocatio
nis propter nocumētū ex infratione spūalū
et hoc maxime ptingeret p supnōne fungoz
maloz. Et dixit. sit cū uiriditate et frigidi
tate. extritatu pp gelatiōez i eis euenientes
ex frigate medicine supie. Et sit cū aposteate
lique et hoc maxie eēt in iulquāmo. Et sit cū
mutatione odoris. sicut hoc esset in opio. et
alys medicis quaz odor pcepti in banelum.
Et sit pulsus cū casu. i. cadens i medio for
micās debilis nō cū raritate. imo frequē ba
bēs frequētiā fmictosi et formicatis. De
pulsu subeth. aut pulsus alii alique deficiūt. et
tūc erit cadēs in medio. Et si alii puls. erit ra
tus qd erit qn aliquid uirt. pugna uincit
et cessat a formicāte nō erit ei ordo neqz for
mitudo. imo erit inordinat. rediēs d raritate
ad spissitudinē. et de spissitudine ad raritatem.
fm q mō uirt. et mō uincit a uenēositate
medicie. Et hāz diuersitatē et inordinatio
nā cū e pugna fortis itez uirt et uenē. Et
signa subeth. facti ab humiditate pura siue
mā sūt signa male pplexionis hūde cerebri
dicta supra. Et sūt dixit Auic. ut nō appeat si
gna sanguis nec flatus. Cū eiz nō sit in corpo
re. alius humor humidus plicabil. cū mala
pphone humida. illi duobz nō existētibz. et exi
stētibz signis male pphonis hūde sequit q
illa mala pplexio sit pura siue mā. Et signa
facti ab hūditate cū mā flata q dicit fact. a
mala pphone frigida et hūda māli sūt signa
dñy flatis q scitūtur ex pcedēt replōne. et
multa uel nimia stomaci satietate et multitudine
por. et ex idigestiōibz pcedētibz. Et scitūtur
ex leuitate puls. et ei fluctuatiōe. i. undosita
te cū latitudine sit eiz puls. mollis lat. undos.
Et sumū ex grauitate sopni et pfūditate
spūs et ex albedie coloris in facie et oculis
et lingua. Et ex grauitate capitis infla
tione in palpebris et frigiditate tactus. Et
ex regimine pcedēte etate regiōe et reliqs
similibus. Et signa facti a sanguine. scitū
tur ex inflatione uenarum guidez et rubedine
oculorum maxillaz et lingue et sensu calidi
tatis in capite et alys similibus signis dictis
supra ostendētibus dñy sanguis in capite.
Et si quidem fuerit a sanguine et flate simul
pūctis sicut pūgūf i aggregatione apatum
tūc uidebis mixta siml signa karabiti et lūa
gie q2 ppter sanguinē apparebūt signa kara
biti et propter flegma signa litargie. Et

erunt signa subeth sabari pp frictatē filatē et ca
li dicitatē sanguis. Et signa faci a uaporib⁹ a
corpore l' mēbris eleuatis ad cēbz. Dixit. A.
si sūt ex stoico procedūt frigo scoto et uni
⁹ et fatatē ante oculos. Et est leuis apud
famē et auget apud repleōē. Et si sūt ex pul
mone et pectore precedūt ipm dolor i pibus
pectoris et stricturna hanelit⁹ et tussis et accēa
pīpleumonie et palis et silita. Et si fuerit ex
epate pcedūt ipz egritudines matricis. Et q
ē ex corpore toto accit sic i febrib⁹. Et factū
a percussione sup alcheana. i. uerticē l' sup tīp⁹
pcedit ipsa percussio l' casus. Et subeth qdem
quētiētiā bz cū aplia sincopi et pfocatiōe ma
triciis maxie in puatōe sensus et mot⁹ et eis q
secunt ad ipsam puatiōē. Uexpt differt ab
aplia ut dixit Sal. sicut p⁹ ponit quētiētiā qz
patiēns subeth stat pstrit sine sensu et motu.
uerūtiā eius hanelit⁹ ē salu⁹ et per hoc differt
ab aplia in qua hanelitus nō ē saluus. Et cri
sis subeth fm pīm ē ad salutem. Dixit. A.
hntem subeth ē possibile intelligere et excita
ri et sūt eius motus leuiorē sensib⁹ suis. sed
aplicus pxiat sensu et motu oio. Et d. x. A.
subeth differt a sincopi. qz pulsus in subeth ē
fortior et magis silita pulsib⁹ sanor. sz in sin
copi pulsus ē debili⁹ et durior. Et hoc ē ue
rū nisi subeth fiat a frigore aeris. nā in eo in
pulsu ē satis magna durities. Et dixit. sinc
pis prouenit paulatī cū mutatiōe coloris tē
dētis ad citrinitatē et silitudinē coloris mor
ti⁹ et ifrigidantē extremā. Sed in subeth nō
alterat color faciei nisi ad illud qd ē bonum
.i. fm nām uel fm dñuz facietis ipm bñorū
Et nō excitat. i. nō acut l' efficit frustū fa
ciei. i. pūctā uel extrematā nasi in subeth sic
acutur in sincopi. Et hec oia hnt ueritatē
nisi subeth a frigiditate. exteriori i quo pnt
oia predicta signa apparere. Et dixit. nō mu
tatur patiēns subeth a forma dormienti⁹ ni
si panno tumore et inflatiōe palpebrarum et
faciei que non contingunt in sincopi. Et dix
Auc. subeth differt a pfocatiōe matricis qz
possibile ē ut bñs subeth intelligat et loquat
si pceptit et. i. cū fortiter stimulat qz in tali
forti stimulatione ipz exñtes obtusi agitan
tur unde excitat et loquitur. qz nō impedit
in eo multū motus lingue cū eius nerui moti
ni uentant a posteriori cēbro. Sz bñs pfoca
tionem matricis cum difficultate intelligit.
Et quāti⁹ aliqualiter intelligat nō loq⁹ peni
tus pp multū nocumētū hanelit⁹. Et notat q
subethicus nō ita recordatur eorum que gesta
fuerunt apud eum sicut recordatur suffocata
si pfocatio non fuerit ualde praua. Et dix
in hñte subeth motus ē facili⁹ et proprie mo
tus colli et capitis et pedum. quia nocumētū
in subeth ē plus in anteriori cēbro. Et sēsus
maxime usus ē facili⁹ in pfocata et similz
apertio oculor⁹. qz in ea cerebr⁹ in anteriori
nō ē sic lesū. Et dixit. pfocatio matricis
ē cā idest ē aliquid adueniens subito. et ppter
hoc indicat potestatem sui. i. suam potentiam
Et finitur aut minozatur statim. nā ppter
suam magnā potentiaz quā nā diu tollerare nō
pōt expedit ut statim terminetur ad salutē uel

ad mortē uel saltez ut minuat et remittat Sz
subet qñs icipiat cum grauitate et sit i pñ⁹
grauitas tñ i pē extēdit et plogat Et itoyr⁹
i ipi⁹ pfudatiōe ē gradat⁹ Et hoc habet i
tatē nisi i subeth facto ab aere frigido l' medi
cina frida uenenosa. Nā ista ita subito possit
ipmere tā fortiter q subeth ulsiaret subito et
nō gradat⁹. Dix. Hord. ois sopn⁹ cū grauitate
i sine porisinoz febrū qñuap. i. i sine acer
batiōz siue excrecētiap febrū qñuap eueni
ens ē mortalis Et rō ē qz q solent inuare. qñ
suo tpr nō inuāt pculdu⁹ mala ē ipoy sigifi
catō. Cura sbeib duplex ē u⁹ generalis quē
ens oib⁹ spēb⁹ ei⁹. Et alia spālis ppa unicui
qz spci ipi⁹. Et utraqz duplici pficiē instrum
to. i. diēta et potōe. Lois aut diēta ē. ut loccē
patiēs i aere calido et uehemēter sicco l' uio i
quo fiat soir⁹ murmur et strepit⁹ et fiat excita
tō ei⁹ cū clamore et uocatiōe nois ei⁹. Et cū
excitat nuntient ei qñstātia ipz. Dix. Auc.
Audiat et uideat res q ipz pñstāt q. i. idu
cāt ei tristitiā de futuro nō d pterito. Nā tri
sticia de pterito mouet calidū et spz ad iterio
ra et sic pl⁹ iuuat ad sopnū qz ad eniglatōē
Sz tristitia d futuro licz i sui pñ⁹ moueat ca
lidū et spz ad iteriora. ipz tñ ibi nō moratur
imo cito mouet ad exteriora eo q in tali tri
sticia nō sollicitus se reddit et qmōet i anima
sua ad inueniendum modos quibus effugiat
futurum terrens et pñstans. Un uigilat et re
ducitur ad recitūdinem uigiliarum qñendo
et rōcinando qualiter istud possit euadere et
uitare. Debet autem omnis subethicus mo
ueri pposse et fortiter fricā ligā i extremis
fortiter et qpm dolorose et uentofari frequē
ter et cūz reiteratione. Et dixit Auc. abster
gat facies eius cū aceto. i. acuto et de eo auri
bus et narib⁹ imitat et i angul lacrimalibus
ocloz. Et spōgia i eo i supra frequēter narib⁹
applicet ut transeat napor ei⁹ ad cēbz. Et q
daz dicūt q acutū i hoc cāu dz esse calidū. Et
dixit Auc. fiat admistratio sternutatori⁹ et
b⁹ pōt fieri i pñ⁹ et oib⁹ bora. si nō fuerit mare
ria bñoralis pñs. In subeth uero bñorali nō
fiat ipoy administratio nisi precedentibus
euacuatiōe et diuersione bñorū. Et appxi
mētur corpori pūgentia mordicātia et stimu
lantia ipm. Et in sūma fiat quecūqz euigila
re faciant. Libis autem regatur omnis sū
cūcus deficcantibus pauce quantitatis qui
tamen sint facili⁹ digestiōis. Et phibeat
ab omnibus euaporantibus. et eff. manioez fa
cientibus ad capud. Et unū nocet omnib⁹
eis a principio usqz ad declinatiōē nisi i fa
cto a frigiditate uebementi. et omni die inuē
tur ad expulsionem stercoris et urinc. Et
cura qd generalis p instrumētū pouōis ē cūz
medicis euigilare facientib⁹ cūoppōne ad cāz
ei⁹ cū bz que i spāli cura hic dicētur. Et eis
patiēns subeth a frigore aeris regendus ē tā
in diēta quā in potōe. sicut supra dictū fuit i
cura male pplexiōis frigide imāis cerebr⁹
sz dix. A. fiat ea oia cū labore absqz facilita
te. qz oia debet appxi māi cū mīta fricatiōe
et agitatione et strepitu. Et dixit de appxi
mandis abintia. cura eius est potus triace.

et meridani et dyamusci et siliius. et ego quide
expius suz dare in potu dyatron pipeon cu
aqua maiorane et inuenu uile et qbusdaz seni
bus exhibui ips cu aqua uitis et fuit mirabi
le. et fert masticatio cubebaz et piretri et o
glutio ipoz. Et de appropiandis ab ex.
dixit Auic. fert odoratio assidua musci suple
et alioz calidoz aromaticoz et ebriatio capi
tis cu aquis in qb decoctis sint rute. f. dome
stica et siluestria castor. piretri et silia. et in
ctio fiat capitis suple et pti circostantium
ymo et toti corporis si coicatus fuerit frig
toti cu oleo o been. et de duabus spiciis. f. nar
do et celtica cu castor. et squilla et oleo muscel
lino et costino. et epla fiat capiti ex castor. p
tibus. y. et squille pti. i. et modico musci. em
pli bonu. q. sinapis. piretri. rute. maiora
ne origani calameti poly. spily castor. et cu
forby an. pres equales et sponat ex eis epi
cu melle ut cu sir de strados et capiti suppo
natur. Cerotum optm extendedu supra caput
pus abrasiz. q. cere landani. an. z. i. gariofi
loz cubebaz. bel piretri nucism. castor. an.
z. i. olei costini. z. y. et fiat cerotum. Et pa
tens subeth ab hmiditate pura sit reged e ra
i potione q in dieta put dictu fuit supra i cu
ra male q nis hude cerebri. dixit Auic. de
siccatur cibi. oz enis ut utatur cibis desic
cantibus ppatio et in forma sicca. Et dixit
cura cum cum emplis facis ex castor. et
flore squinanti et costo-nuce cypressi suina cu
forbio et piretro. Et dixit Auic. alienatur
ab eo olea et embroze suple et cpiibima et oia
que sub forma humida preparantur nisi fiat
cum cautela. Ratio est quia humectatio que
est in oleis et embrocis et alijs sibus actual
quandoqz uincit uirtutem medicinaz in eis
decoctaz. ita q actualis huetatio uincit pote
rialem desiccatione illaz medicinaz nisi sint
desiccatione ualde. Et cum hoc q sint fortes
uald oz q fiat inunctio capitis. dixit littera
exterior cum fricatione multa ut apertur po
ri et penetrer inunctio. Et q post inunctione
sequatur capitis absterf o ut non remaneat
oleum sed sequatur effecato. Et dixit Auic.
fiat administratio rubificationis capitis. et
hoc cum fricatione forti et cum resperia uel
cum medicinis rubificantibus quoniam effe
cant cum fortitudine et sequatur administra
tio odoratonis musci et silium desiccantium
Quod si mala plectio humida fuerit materi
alis et fuerit cum dominio sanguinis regatur
pariens ut dictum est supra in cura male com
plexionis calide et humide cerebri material
Dixit Auic. utatur subtilatione cibi. f. quan
titate et qualitate ut. f. sit cibus pauce qstra
tis et pauci nutrimenti ne sanguis multiplice
tur Et cum hoc oz ut sit cibus paus in for
ma sicca. dixit Auic. utatur eo quod est tor
refactum ut ordeo farre ipelta uel panico tor
refactis quia huius. sunt pauci nutrimenti et
sicc et non euaporantis ad capud. et i potoe
dixit oz ut in ipiatur a f. oia et hoc cesalice
uel safene uel alterius uene. secundum q indi
catura tibi declarabunt. fm q dcm e supra i cu
ra gnali egritudine capitis. et p uel iapiatur

cu scarificatione crurii suple et alioz locoz fm
indicantia. Et iapiat cu cristeri tepato. i. leni
tino. Et notat q scarificatio et cristeri possi
et fieri post stomia. ymo et solo ueris si ibi
fuerit ma requirens illa ut qz fuerit sanguis
sticus uel fuerit ps et querla in colera. Et
localia fiat put dcz e i male qplonis cu dno
sanguis cura. Si ho fuerit pdicta mala q.
cu dno stas reged e paties sicut supra di
ctu fuit in cura male qplonis fride et humide
matis. Et dixit Auic oz ut edetur pu cu cu
steri forti. i. acuto trahere fla. ymo et cu cr
steri b plib. Et dixit igenet ut enomat. qd
fiat apertedo os suu et introitudo pena iun
ctu usqz ad palatu ptes. Et si possibile foret
dado ei qd fla cadit et enomere fac eo maxi
me qz in hoaco plm qntet stas. Deinde
dixit ipse pueni ad pcularia admiistrado me
dicinas digestiuas. f. calas fortes. f. i calefacie
do et desiccando. Et b factas p iteri supra.
et exteri appropiata et admiistra sternutatoria
et caputpurgia et alia educetia flegma a capite
fm q dictus est supra in curatioue uit. Dixit
quidam experimentator. q facis omnis qlo
lide et proprie minoris bibitus usqz ad. z. y.
litargicos et suberbicos excitat. et omnem so
pnum profundum. ita ut usqz ad plures dies
dormire non possit. Si oculi et cor et fel phy
lomene sub ceruicali uel in lecto ponantur in
sompnes tenent i eo iacentes. et si quis ea bi
berit nup dormiet. Si penna dextre aleme
rule suspendatur in medio domus cum filo
subeo. dz nunquam poterit dormire aliqs
in domo illa donec deponatur. Si quis caput
uesperilionis et oculum upupe sub capite le
cti absconderit. nullus in eo dormitabit. Ca
put uesperilionis in panno nigro ad brachius
dexterum ligatum non sinit dormire donec
portatur. Et cor eius etiam gestatum magna
uigiliam prestat. Dixit experimentator. cum
aliquis multum dormierit. transglutiat mir
ram uel olibanum. hoc enim optimum est qz
consumit humiditatem qua panniculi cerebri
humectantur. Cura autem subeth. proueni
ens ex comunitate dixit Auic. habet duas in
tentiones generales quarum una respicit to
tum corpus uel membram mandans. Et scda
respicit ipsum cerebrum recipientis. et b est du
ples. prima est confortare cerebrum ne reci
piat. et z e reliquiarum humorum uel uapo
rum cerebro comunicatoz resolutio et consum
ptio. que aut ipleant prima intentionem pre
dictam et qz secunde intentionis generalis.
Auic. dereliquit nota ex dictis in curatoe uni
uersali. Et que implent prima secunde inte.
nis generalis predicte. qms etia ex supra ibi
dictis innotescat. Pribilominus. Auic. hic te
rum explicas dixit. fiat illud. f. confortatio ce
rebru ne recipiat cu oleo ros. et aceto plurio.
non intelligens q sit plurimum quia excedat
in quantitate oleum ros. sed quia sit plurimu
in hoc casu respectu eius qd ponere cu oleo
ros. de co si sola quereretur repercussio i q
casu ponitur paz de aceto. Sed hic ponit dz
plm quia ultra repercussione querit q oleum
ros. non faciat dormire humectando cum ino

indicare sic sup
Et in hac dz po
no fuerit pmiu
bus fm ad pte
Et dz accitaz
tate et siccitate n
pibet. Qd aut
accitaz no sit p
la repa ho qre
in cura altitudo
in cura libet u
h. i. egritudine.
pibetioe siccit
adibet. Et d
calda foret dere
et tuc et no deb
infridatone deb
canone ne cu fr
in subeth. Sp
libetioe coitatis
larget a toto
libetioe curat
ma e ad diuer
doloria et alijs
ad repetenduz
mo pucto cu acc
uapoz et siluz.
pores si q collect
sternutatoriu et
tas resolutioz p
dnu cerebri et i
4 uerit ad ipe
to. cu sternutatio
aut et uapozis
in cura u. i. sube
uapozibus larg
matrice uel alio
Et ab auctoribz
dicunt in capiti
mandans et ex
egritudinu cereb
bec. n. capia recu
fieri successioe p
in capto pcuti.
cura fieri a potu
lay est fm q dz
i propus capitis
Capit. 9. de in
a
e ipo
dz acc
Uiait. cu locu
luz. Et som
fi duobz modis
mo e sopniculoi
pra dictum est i
in quo inuimus
dixit q oia pari
tempus sed e q
ponis cam eius
debulat. mazu
Solbertas si per
mialia supbabu

hūditate sic supra phibuit inūctiōe oleoꝝ
Et p̄cipue d̄z pont acetū pl̄z q̄n ip̄m oleū rof
nō fuerit p̄mixtus cū succis stipiciis phibēt
bus ip̄m ad hūctatōe sua et maxie cā calidis

Et d̄z acetū esse acutissimū ut cūz sua acut
tate et siccitate mordicet et excitat et sompnū
phibeat Qd̄ aut̄ dixit Serrap. in hoc cap° q̄
acetū nō sit pl̄m .bz hūitatē in cāu in quo so
la rep̄cūsiō q̄reret .sicut aliq̄n pōt q̄tingere
in cura ali cuius subeth nō ueri et sic q̄tinget
in cura subeth ueri q̄positi cū litargia uel alia
si q̄ egritudine . Et sic cerebri q̄fortatiōe et
phibitiōe ascensū uapoz dixit Auic. deinde
adhibeātur ebrole infridatiue .s. si mala q̄
calida foret derelicta in capite cala et al̄ nō
et tūc ēt nō debet esse infridatiue pure .imo cū
infridatiōe debet habere stipicitatē et defic
cautiōe ne cū friditate pura faciāt angumētū
in subeth . Sp̄alius aut̄ ueniēs ad curā bui
subeth cōitatis .Dico q̄ factūz et uapozib
surgētib⁹ a toto et pprie i febrib⁹ sic ab .A.
haberi pōt curatur fm̄ quoz itentioēs .quaz
una ē ad diuertēduz cū ligatiōe extremū
dolorosa et alijs diuersiōnū modis .Et z^a est
ad rep̄cutiēduz uapozes cū oleo rof . mixto
mō p̄dicto cū aceto uel cū succo agreste uel gra
natop et silis . Et z^a est ad resoluēduz ua
pores si q̄ collecti fuerint in capite cum motu
sternutatiōis et appropriatiōe ebrocay et alio
ruz resolutiōz put̄ dicitur ē in cura uñ egritu
dinū cerebri et in cura sode uaporalis . Et
4ª ueritē ad ip̄m subeth .s. ad excitandū ab
eo .cū sternutatiōe assidua et odoramētō acuti
acuti et uapozis eius et cūz alijs dictis supra
in cura uñ subeth . Et cura eius qui fit a
uapozibus surgētibus a stōacho epe pectore
matrice uel alio sp̄ali mēbro ē p̄xia p̄dicte .
Et ab auctoribus derelinqunt̄ nota ex hys q̄
dicuntur in capitis egritudinū ip̄oz mēbroz
madantiuz et ex hys q̄ dēa sunt in uñ curatiōe
egritudinū cerebri et in cura sode uapoz ad
bec .n. capla recurrē d̄bes . Cura aut̄ subeth
facti successiōe p̄cūsiōis uel cāus ē illa q̄ dēa
ē in caplo p̄cūsiōis uel cāus supra capō . Et
cura facti a potu medicay frigidatū ueneno
saz est fm̄ q̄ dēa est in tractatu de uenenis
i prop̄ys capitis illaruz .

Capitulum 9^m . de impotētia uigilandi .

Victorū q̄daz loquū de
sōpnolētia q̄ppe
ē ipo^a uigiladi siue ipo^a exercen
di act⁹ q̄ in uigilia solēt fieri . Et
Uiatit⁹ cū locut⁹ ē de stupore mētis i ipo^a ca^o
dixit Est sompn⁹ q̄ fit oculis clausis . Et hic
fit duobus mōis unus est in quo infirmus ni
mis ē sōpnulosus et iste est subeth de quo su
pra dictum est in caplo p̄cedendū . Alius est
in quo infirmus parū ē sompnulosus . Et
dixit q̄ ista parua sompnulositas non est
sompnus sed ē quasi dormitantis pigritia . et
ponēs cām eius dixit q̄ nō contingit nisi ex
debilitate uirtutis et eius detractione . Dixit
Hilbertus si neutra causarū sompni et uigil.
innatū sup̄abundat in excellentiaz . sed tam

modus excedēs hūctes defectet et dissoluat in
de sōpnulositas q̄i pigritia et stupor mentis
fit . Et uigilantē patientes dum dormire exti
mant . Accit̄ at̄ iste modus sōpnulositatis
maxie in febrib⁹ acutis fortis resoluētiōis in q̄
bus q̄uis adfuit cāe uigiliay . uñtū p̄strata
nō pōt uigilare . Et signa ei⁹ sunt . q̄ tacet
oculis clausis et uidet dormire et nō dormit .
Et si tangit l̄ uocat̄ r̄ndet aut̄ si q̄t se nō dor
mire . Et si ampli⁹ molestas cōquerit̄ dolens
de ipotētia uigiladi . Et p̄cessit cā aliqua
ex hūctē dissoluētiōe nec appent signa subeth
supra dicta . Cura ipotētie uigiladi duas
hēt intētiōes . quaz una est abscondere cām h
tutē dissoluētiē . Et alia est ad confortandū
hūctē et resoluēduz ip̄az . Et prima quides
intētiō q̄plet cū hys pprie que in curis egrit
udinū illarū hūctē p̄sternētiū dicunt . Et
z^a intētiō adimplet cū dicta rescriptiua et ea q̄
quale scētib⁹ quēnt . et oibus hys q̄ ip̄m mlti
plicat et aīaz dilatat . D r . Uia . cura eius
ē embrocare .s. caput uel totū corp⁹ cū camoil
la et rof et uol in aqua decoctis . Et iunctio
cum sandal et oleo rof et uol et hoc maxie in cā
calida . Et dixit ante infirmū dulces fiant
sonit⁹ diuersis musicoz gnēibus . ex eis enīz
delectabi⁹ infirm⁹ et ex delectatiōe excitabi⁹
eius hūctes . Dixit Hilb . in stupore mentis
ex defectiōe et dissolūtiōe uirtutis fiat ēp̄m
ex sandal cū oleo rof et uolato . Et dentur
electuarii rescripti ut dyapenidion dyadraga
gantū et dyacodion et dlectē cū omni genere
musicorū ut puocet sōpnus . fortia at̄ sōpnise
ra phibeant et maxime in quib⁹ est stupefac⁹
ne congelet et exstinguat pauc⁹ calor nātis et
sp̄s q̄ remansit in eis . Sel gruis repectem i
aliq̄ uase pl̄beo et illimitū sup occipud potē
ter a sōpno excitat . Dixit karan⁹ q̄ oculi
luxurie auri absati ea uina dimissa et portati
absq̄ sompno erit qui portauerit . Quidam
at̄ dñt q̄ ocl̄ et cor phylomene sub ceruicali l̄
in lecto positi i sōpnē tenēt tacentē . Et dicūt
q̄ q̄ ea biberit nūq̄ dormit .

Capitulum 10^m . de sabara seu uigilia supflua .

Sabara uigilia supflua
siue uigilia preter
nām . siue instantia uigiliarum
dicitur . Dixit Uiatitus uī
gilare preter naturam est uigila
re superflue . Sabara dixit . A . ē supfluitas
i uigilia et egressus a re nātī .s. egressus multo .
Nam si egressus a dispōe uigilie nātis ēēt pau
cus . tē dici debet uigilia nō natural . et nō pre
ter naturaz . Egressus autēz ille multus pōt ēē
aliquando in q̄ritate aliquando in qualitate
et aliquando in ordine . ut frequenti⁹ tamen ē
in oibus tribus conditiōibus dictis simul .
Dixit Bozō . si uigilie excedunt in quanti
tate qualitate aut ordine dicunt̄ innaturales
Sabara pprie sumpta non est morbus sed
accidens actio .s. lesa frequē ad aliq̄ mor
bus pre cerebri . iproprie tamen potest dici
morbus inq̄tum scilicet est aliquando causa
euent⁹ aliquoz accētiuz ratione quozuz . p̄t

per morbus. Et potest et imprope dici morbus inquit diuerter ad se curā. ē aut de acci dentib⁹ mōx hūitē pternētib⁹ et pēpue cuz fuerit sintomaticū. tunc. n. ē eas ē illico sub ueniendus. si tñ foret accis creticū non est ē cam aliquid agendus. Quidāz at dicunt q uigilia supflua. qñ sequit passionē cerebri p cōitatez tē ē accis. Dixit Her. sup Uiatice b passio qñz ē morbus per se et qñz ē accis al teri⁹ morbi. Et dicūt quidā q qñ uigilia supflua sequit aliquid egritudine nō mñ festā tunc ipsa dicit morbus. Cū uero sequit aliq egritudine manifestā ut febrē apā dolores ul' huius. tē dicit accis. Et qz sabara sequit morbos cerebri aut pptos aut p coitatem. Ideo scdm intētionem auctoz spēs sabare principales ponunt due. qz aliā ē sabara ppe tatis q sequit ad morbus proprius cerebri. Et alia est sabara coitatis que sequitur ad morbus cerebro coitatus. Dixit Uia. uigi lia supflua fit nimio motu cerebri. i. sps in cerebro exātis sicut in accibus aie contin git. Et fit ex siccitate colē rubee seu colere ni gre uel ex non temperato calore uel ex humori bus falsis. hys oibus in cerebro nascentibus ul' diuaniibus. Dixit Auer. 3. collz supuēt uigilia. i. supflua per opoituz cās sopni. i. su perfluit. uñ fit pp dñius caloriz et siccitatē. A. at processit de cās fm diueritates spēs eius dictarum. et reduxit cās sabare ppetatis ad sex genera. Et pñū ē q sabare cā qñz est mala 7. simplex calida. aut mala 7. simplex sicca aut mala 7. cala cōiūcta cum siccitate. Nam ex hys malis pponit⁹ ignunt spūs ce rebri unde mouent semp ad exteriora. Et pp dictā cām sequit q dixit. A. i. ut caliditas sit uehementius et aucti⁹. i. primo facies saba ra qz siccitas et potest cē quelz dictaruz com plōnā cā sabare pura. sine humoris uicio et nō pura sed cum hūoris uicio. Et talis hūor aut erit colā aut mīa nālis uel inālis 2. gen⁹ dixit. A. ē q sabara qñz fit ex uehementia bu miditatis occulte in cerebro. i. pñūde et inclu se in uentriculis et amfractib⁹ eius uel occulte idest nō facientis manifestā egritudine q uero lias secum mouet sps cerebri ad exteriora. 3. gen⁹ ē dixit. A. q sabara qñz fit pp dolores. i. capitis fortē. 4. gen⁹ ē q sabara qñ qz fit pp cogitationes cōes idest gnāles q cōi ter hoibus insurgunt. i. cum multiplicat⁹ et una cogitatio alteri succedit. 5. gen⁹ dixit. A. ē lumen loci et illūinatio. i. splendor illuīnans Cum enim peruenit aliquis dispositus et appa tus sabare ad locum splendidū et lucidum et i eo morā traxerit scurrit eam. ppter ea. q sps animalis lucidus et splendid⁹ exis mouet ad exiōra ut suz sile psequat⁹. Et 6. gen⁹ dixit Auenēna est apostema mlticū aut cancerolum in partibus cerebri. i. ppinquis cerebro ut collo galla facie post aures uel sub aurib⁹ eo qd a tali apostemate eleuatur uapor siccus ma lus ad cerebrius inducens sabara cum sua sicc tate et malicia. Hec tñ cā ppe ē de cās sa bare cōitatis. Sed. A. eam numerant inter cās sabare ppetatis pp uicinitates eius ad cerebrius. In multis tamē exemplarib⁹ inuēti b

cā inter cās sabare cōitatis. Et subdit. A. ponēs spāles cās sabare in senibus q dolor q accidit decrepitis ex sabara. est pp nitrosita tes hūoz et salsedine i pōz et siccitate sbe cere bri cop. Indicās in hys hīs q sabara ac cidit decrepitis ex hūoribus falsis et nitrosis multiplicatis i cās aut in cerebro et pñū et uicinis. et tñ sunt cā sabare ppetatis aut in pñibus alijs sic in scabiosis et spsginosis et si mltib⁹. et tñ sunt cā sabare cōitatis. qñz. n. ois siccitas uigilare facit. Añ tñ dixit Aue nis hūiditas dormire facit. hūiditas eis senū qz nitrosa ē cā uigilaz et nō sopni. De cās aut sabare cōitatis dixit Aue. q qñz fit ppter cōitātē ad stōachū pp malitiā digōnis et mul titudiez repletiōis stōaci. Et ista duo. i. ma litia digōnis et multitudo repletiōis stōachi inducunt sabara uel pp uapores drigmes et acuos a stōacho surgētes ad cerebri desiccā tes ipm. Uel quia inducūt anxiētatē stōaci cāz quā hīs qēcē nō pōt sē frequēt⁹ mouē et de latere uolūt sup lat⁹. Aut fit pp stōachū ex malitiā cibi assumpti qñz nō fit replēs su perflue nec indigestib⁹. Et hec malitia ē aut qz sit ille cib⁹ de hys q iñlāt aut mouēt hūo res aut inducūt sompnia terrestrētia. pp q excitatis terre et qrit uigilare et nō dormire p timore de quorū numero sunt fabe porri et similia. Et qñz fit pp cōitātes alim⁹ alteri⁹ mēbri cerebro cōitantis malitiaz desiccātes ipm. s. Aue. solū de stōacho loquit⁹ fuit qz ut frequēt⁹ a stōaco puenit. Et qñz fit dixit. A. pp cōitātē totius ut in febrib⁹ pp eleuatiōez uapoz siccoz moriditātis a toto ad cerebri. Et pēpue fit h⁹ i febrib⁹ colicis et post eas in febrib⁹ de fiate salio et post has i febrib⁹ mltis in sanguineis aut et siccis rāzo pigit. Et qñz fit cā doloris alicuius mēbri. Ag gregator reduc cās uigilaz supflua ad cās pmituas auctes et cōiunctas. De pmitis est aer cal⁹ et sic⁹ et spendid⁹. Et exercituz ca lesaciēs et desiccās et ars fabril⁹ et siles et balnei negligētia i indigētib⁹ eo et balnei re solutiōes et delectiōes. Et cib⁹ cal⁹ et siccus et le gumia et oē qd inflat et spāt saba. Et induc sompnia terribilia stōaci indigestiō et eius multa repleō ex cibo et mīa nim acuti potatō sicut refert Sol. in lib⁹ de iteriōrib⁹ de eo q pp uinū ppetuas incurrit uigilias. Fames et siccitas et multa abstinentia et coitus supfluis. Et aliqñ spermatis retentio a quo surgunt fu mi ad cerebri corrupti. Et omni supflua eis euatio unde quaqz et spālter cū medicina laxa tiua q de sui nā sūz iduc ut euforbū. Et aie accidētia ut tristitia cogitatio et dolor animi Causa antecedēs alia ē immālis ut calitas et siccitas. s. magis caliditas in resoluēdo spūs et eos mobilitādo. Añ cal⁹ est uelociter mouē de cōto in circōferētiā. Et alia est mālitas et est aut colera aut mīa aut fū saluz in toto exis corpore i in stōaco ul' capite spā lier et apā uel dolor aut mala 7. in toto l' ali quo particulari mēbro. Cā aut iuncta ē ca liditas et siccitas cerebri et subtilitas et mor⁹ spūs eius. Hozdo. dixit uigilaz supfluarū pma cā est accidētia aie ut ira tri stitia iollic

tudo et sitis. 2^a est fluxus uentris. 3^a fe-
bres et cap. molestatioes. 4^a dolor. 5^a
loci nimia caliditas. 6ª nimia inanitio et
fames et puatio humiditatis. 7ª nimia repl^o
et indig^o stocci pp ascensum humiditatis indi-
gestaz aggranatū et mordicatū. 8ª nimia
siccitas dominat^r i ateriori pte cerebri. 9^a
nimia caliditas ibidē. 10ª caliditas et sic-
citas sili. 11ª colera rub ibidē dñans. 12^a
colera nigra. 13ª fla saluz. Et tadē dix
Aui. q pro pfecta scia cap sabare fiat recur-
sas ad ea q dicta sunt in cap. de subeth et ex
opposito asseratur huic cap. Vigilia supflua
frequētius accidit decrepitis et pms senib⁹.
uigilāt. n. senes dixit Hordo. pp accidētia aīe
et pp pruritū et scabiē quaz frequēter patiū-
tur ex multiplicatōe flatis falsi in eis. Ex
uigilia supflua inducūt cito senectus ex qsum-
ptōe radicalis humiditatis q fit in ea. Et ipaz
secutur morbi de inanitiōe et de replōne.
De inanitiōe qd inq^uz humiditas radicalis
et nutrimentalis qsumit. Un pducit ad eticaz
et tabez. De replōne qd pp humiditatem crudas
et malas. q ex indigōne in corporib⁹ supflue
uigilantiā generant et multiplicatū. faciūt. n.
uigilie supflue q cibi et potus digōne si ē dix
ypo. Sig^a generis replū ab auctorib⁹. y.
Primū ē dixit Uiani. agnūte sequūtur. i.
spūaliū coartatiōes. spūalia. n. mēbra cuz sint
nāliter sicca maxie i uigiliis exiccantur. un pul-
mo illo desiccatis coagulat^r. et pp angustia
inducit ingetudo et aliqñ dolor. 2^m ē dix
Uiani. extenuatio et siccitas. i. i corpore toto
Nā dixit ipe uigilie pprie agunt ut sbaia
desiccet mēbra corporis. Dixit Hilb. uigi-
lie ultra modū intente sbaies corporis hūdi-
tates desiccāt et mēbra defectāt. Dixit Hordo.
q ppteratē hūi inanienti corvū. 3^m sig^m
est dixit Uianic⁹. mutatio coloris in cute. i.
ad albenidē et p aliditate pp diminiōes ca-
lidi nālū et multiplicatiōe hūditatum cruda-
rum. 4^m ē dixit Uianic⁹. multiplicatio indi-
gōnis. qm uigilie pfectōes digestie hūit^r cor-
rūpūt Hilb. et Hordo. idēz. 5^m signū dixit
Uianicus tuncscit. i. in pcessi facies et palpe-
bre. Hilb. Et Hordo idēz. Et hoc est ppter
multiplicatiōe hūditatū indigestaz maxie i
pubis capitis. Sig^a spūz dixit Aui. sa-
bare facie ex siccitate pura sine mā et n soci-
ta caliditati. signa sunt leuitas capitis et sen-
suum. Et siccitas oculorum et lingue et nariū
. i. multa. Et q non sentit in capite calor neqz
frigus. Sabare aut facie a caliditate et siccita-
simul sunt dixit Aui. signa pdicta inuenta et
cōiuncta cum inflammatione et aduisione que
aliquando est cum siti ut cum siccitas stomaci
comunicat et qñz ē cū aduisione in origine
oculorum. Et facie a caliditate pura et so-
la sunt dixit Uianicus quia succedunt angu-
stie et sollicitudo et cogitationes multe et alie
nationes. Et facie a colera signa erunt. ut
cum pdictis signis caliditatis adfit color
extrinū et potissime in facie quia uigilie co-
leram in exteri ora propellunt. Et in facie
ex colera nigra color fit luidus propter mor-
tificationem caloris imāi. Facie autē a frig

mate falso signa sunt dixit Uianicus. q fit
quies. i. non tanta fit inquietudo sicut in fe-
ex cola ymo etiaz non mouetur localiter. sed
uigilat manēt et subdit et mētis suspensioēs
at suspitiones. i. uane nel uarie cogitatioēs
pter diuersas naturas flatis falsi pungiui
a. quarum prima prouenit ira. et a 2^a timor.
et hos diuersos motus suspitiones uocat

Dix. Aui. signa facie a uentositate hūoz
. i. a flate falso sunt inuētiō hūitatis in nariū
et lipitudinis in oculis. pp sbaia hūidā illius
flatis falsi nel fortasse pp aliud fla ei admix-
tū. Et sensibilitas grauitatis parue. i. grauita-
tis pueniētis ab alio flate non falso. Et ue-
locitas excitatiōis apud sōpnū cū saltu idest
iccitatiōne nel euz saltu. i. repente pp uapo-
res grossos pungitiuos a flate falso surgētes

Et dixit aggregator facie qd dormiāt p-
pter grauitates flatis sed non dormiunt. Et
subdit Aui. q significat et fla falsus ē in
causa ex regie pcedente si fuerit generatiū
flatis falsi et ex etate. i. senectute et ex alijs
. i. picularib⁹ quētiētib⁹ ad ei⁹ generatōes su-
plent. et sili ex dictis cognoscit colera et mētra

Facie autē a uentositate cū mā ocula. sunt
grauitas parua ualde cum parua hūitate nari-
um et pauca lipitudine. et non ē excitatio pati-
entis apud sōpnū cum saltu. Facie uero ab
apate mētra. sunt pntia illius in locis supra
dictis. Et facie a dolore sunt pntia doloris.

Et facie a causis pmitiuis ut splēdore aut
cibo aut cogitatiōe uel alijs sunt ipe cedē res
que adsumt uel affuerunt. Signa autē sabare
cōitatis elligēda sunt ex dictis supra capto d
soda cōitatis. Dix. ypo. 7^a affor. i. uigilia
. i. supflue spasmus. i. de inanitiōe. Nā i in
ea possit supuenire spasm⁹ de replōne et etiaz
spasm⁹ non pportionat^r ad mās tamē de eis
non intellexit. aut desipientia idest quecuqz
lesio cogitatie hūit^r malum qz significant
uehementes cōtationes et debilitates hūit^r

Et sunt mala p uia signi ut dictū ē et etiaz
per niam cāe inq^uz augent uigilias. Et si
ultimant^r et pcedūt sunt mortalia. Dix. gor.
q Aui. dixit q si uigilijs supfluis supueniat
tussis. i. sicca signū ē mortale. qz si q siccitate
cōitatis mēbris spūalibus. Cura sabare di-
xit Uia. medicare oz festinem⁹ hanc infirmi-
tates qz magnatū ē cā passonū dix. Ber. huic
passiōi siue sit morib⁹ per se siue per accidēs
ē celeriter obuiandū qz sicut sompn⁹ inālis
calore suffocat nālem et extinguit sic et uigilie
ināles calm resolūt nāle. unde fit spūz dep-
ditio et sequit^r idigestia et inde supfluitatum
aggregatio et euz hoc et corporis cōsumptio
unde et pntis uel ethica mania uel mētra uel se-
nectus intempestiua et uite breuitas sequitur

Dixit Hordo. Vigilie in senibus bono mo-
do non sunt remediabiles et hoc est quia ra-
ro curantur siue reducunt^r sener ad naturales
dormitionem. Et uerificatur dictum eius
de ultimis senibus in quibus nitrosc mltipli-
cantur humiditates. Est autem cura saba-
re duplex una generalis et cominis omnibus
speciebus eius. Et alia est picularis singlis
speciebus propria. Et utraqz duplici per

ficitur instructio scilicet dieta et potione. Et
dieta quidem cōs ē ut oīs patiens sabara in
aere locetur humido uel humectato per insu-
siones et aspersiones aquarum et sternimen-
ta rerum humectantium in eo. Et sit aer
ad frigiditatem declinatus. Et sit camera obscu-
ra priuata picturis in qua nullus fiat strepi-
tus. nulla locutio fortis siue murmur. Et
sit iacens in lecto molli idest leni. Et adsit
ei blandi fabulatores delectabiles fabulas p-
ferentes et aliquando adsint soni musicalium
instrumentorum dulciter et blande sonantiū aut
adsint cantatores submissis melodias dicētes
et in os suus unus magnus mcedrus thagētes
et sic nihil deficit ei. Dixit Aui. ex noticiis
idest sompnus nocte inducentib⁹ ē sonus sua-
uis instrumentorum musicalium uel cantilene qui
sit subtilis et uniformis cum quo non est exe-
chare. i. corda instrumenti uel vox graues fa-
ciens sonus et si sit ibi sonus sit tamen equa-
lis et non diuersus. Nam hic sonus suauis ul-
salem equalis trahit animas ad attentiones
per auditus soni non interruptum modo per
reuerfiones ad acutus. modo ad graue in q^o
attentione uniformi causatur sompnus. Et
mibi uidet sonus cō suauis habere marsupij
plenus duchatorum. unde uersus. Dū bursa in
sonat hospes fercula mibi donat. Et ppte-
rea dixit Aui. sonitus arborum et sonit⁹ aq^o
ru et alij q^o plurimi hys filiis faciunt dormi-
re. q^o sunt uniformes. Anima nāq^o distracta
ab alijs sensib⁹ et auditui intenta suauiter et i
eo fatigata retrahit ab eo et sic fit sompnus.

Omne abiciat aie accis quia tristis de
preterito ad dormiendū inclinet. leni tū dix
Hilb inducat. Et omni uia quiete et ta-
ciurnitate oculos clausos tenēs. Frictio-
nes tū quedaz lenes et blande fiant maxie cir-
ca extrema. Et fomentū balneetur siue lauē-
tur cum aquis decoctionum rerum frigidarum
et hūcantius et proprie in principio accubi-
tus appropinquante hora consuecte dormi-
tis. Et dixit Aui. ex eis que dormire fa-
ciunt febrientes et alios sabara patētes. ē ut
ipsoz extrema ligent ligatione faciente dolo-
rem. Et coram ipsis ponat lampas et p-
cipiatur pñtib⁹ ut multiplicet cōfabulatiōes et
fmones. deinde soluant ligatione repente et re-
moueat lampas et precipiatur fabulantib⁹ ut
taceant repente et tunc dormiant. Nam ibi
ē subita fatigatio in rursus a lumine lapadis et
sonis et cōfabulatiōibus quibus subito seda-
tis aīa inuis cum spū retracta. fit sōpnus.
Hoc idem Aui. ponit. 3. 13. ca. de destructi-
one appetit⁹ et 4. prima. Tibi autem pati-
entius sabara debent esse humidi acm et potē-
tia sumpt⁹ ex sompniferis aut cum eis deco-
ctu uel parati. Et dixit Auicena ei qui nō
habet sabara superfluum sufficit ut laboret et
exercitetur scilicet usq^o ad aliqualem fatiga-
tionem et balneetur. et hoc ad resolutionem
superfluitatum drigmiū et acutatus et ad hu-
mectandum. Et bibat aliquantulum boni
uini ante cibum et comedat cibum quoniam i
i^a hora dormiet. i. statim. Preterit aut unum
cūpo ut pueniat cū hūectatiōe uel ut nō supflue

sz pueniēter euaporet ad caput phibēte cibo
sequēte ipm a supflua euaporatiōe. Et pu-
ro q^o hoc uimz debeat esse debile aqueū. uel
si fuerit potēs pueniēter ad aquatū. tale eim
magis humectat et mite et dūbiter euaporat.

Dicunt quidā abstineat uigilantes supflue
uinū acutaz purū et cibaria calida et sicca acu-
ta salia et acerositatis plurime. Et uimatur
piscib⁹ bonis assatis sup prunas uel elissis et
carnibus edi et puloz et agni alteratis cum
lactucis et cucurbitis et semie papaueris albi
et uti possint pñfana ordeacea et farre et pa-
ne loco et possunt qdiri sua cibaria cum lacte
semitis papaueris albi. aut oleo amigd. dul.
recēt aut emulsiōe semini comūni frigido
ru et utantur bolere facto ex boragine buglo-
sa spinachis lactuca et folijs papaueris. Et si
muliter possint uti lactucis elissis. Cura uero
generalis per instrumentū potētiōis cōpletur ap-
proxiatiōe medicaminū dormire faciētiū et
p interius et per exterius inductorum. In
quibus obseruandū ē cā. frequēter positus
qui ē q^o a debilibus incipiendum et ab eis
maxie in quib⁹ nō ponitur stupefaciētia q^o si
nō suffecerint gradatim et paulatim pueniendū
est ad foroz et ad ipa stupefaciētia. Et
in appropiandis ab extra. Notat Gerardus
sup uaticio. q^o ipa postq^o p moraz tractas fue-
rint calefacta sunt amouenda et alia renouan-
da q^o calefacta cū actuali caliditate calefactū
et augent sabara. Dixit Hilber. sometiatio-
nes eplastrā inunctiones et alia q^o inq^o hui⁹
ex narcoticis uel cū narcoticis facta cauēda
sunt reumatica cā exite. Ex leuib⁹ aut
ab extra appropiatis est oleū uiol. inunctū et
embrocatur et auribus inuis et naribus et
olfatus uiolap et nenufaris et sequitur ipm ole-
um nenufarinū et de papauere albo et ebrosa
factum ex decoctiōe uiol. et florum nenufaris
et florum cucurbitae et papaueris et salicis et
utitis albe uinifere et lactuce. Et de debili-
bus Dixit Herar. sup Uaticio. ē papauer al-
bus distemperatus cum lacte mulieris et albumi-
ne oui super caput illinitur et est utile ualde.

Et Hilber. ponit q^o mulgeatur sup capd lac
mulieris puellā nutricijs. Et ex sumptis
interius debilib⁹ est emulsi semis papau-
ris albi bibita et sirupus eius. Inq^o Dya.
et adducitur a Mesue ter. iiii. seminis papa-
ueris albi. 3. ii. aut ex corticib⁹ eius et semi-
bus an. 3. i. et fundat sup ipm aq^o fontis lib.
3. et dimittat sic p horas sex aut octo deit
emulgeatur ex eis aqua et pbiciatur sup ipas
de zucharo et ppincē in sero. facit eis sompnū
soporos bonū. Et si uis loco zuchari ponere
sirupū uiol. nenufarinū uel de papauere erit
fortius. Dix Her. sup Uia. populcon q^o so-
lebat capiti aponi ad sompnū puocandū. i.
a salernitanis et alijs mltis auctoritate. Myco-
lay. in anuido suo cap. de populcon pmitus
ē simile et timēdū. Dixerūt Nicolaus de facto
amādo et celliator et Bent. q^o populus arbor
ex cuius oculis populcon pponit tanq^o ex ba-
si ē cala. Et declarat b^o Symon. i. iunuefis i
suis sinonimis et ob hoc populcon redditur
calidū nō sōpniferū. Mibi aut uidet q^o po-

pulcon consideratis pponētibz sit utile et cō
nemēs in sabara facta a nitrositate būditatū
capitis. Et in hoc cāu dz intelligi dictum
Nicolay. In alijs aut spēbus sabara dico ipz
nō ppetere ut et illi dixerūt. Ex medicis aut
foribus in faciēdo sompnū de apporandis
exterius est oleum sompniferū. qđ describit
Mes. auctoritate filij Hesar. mirabilz expū
qđ sic fit. R. opy. 3. r. semis lactuce. 2. viii.
insqami et mādragoze. an. 3. v. et corticū papa
ueris. 3. xii. terātur contritōe grossi et pvice
sup ea aq aspidōis mādragoze aut decoctōis
eius et aq decoctōis corticum papaueris et
olei sisamini an. lib. i. et coxtur in uase dupli
ci usqz ad pūptōez aquaz et ex eo inūge frō
tez et sincipud. Et si ex eo caputpurgū fe
ceris aut in nares inmisiss cōferi et ē expū.
Dix Mesue. epīm ex iuentione nostra. R. su
ci lactuce et portulace et sēpuiue et herbe ins
qami et solatri an. pt. ii. farine sabaz et ordei
an. pt. 5. opy circiter ptis uni? sexta olei mā
dragoze et ros an. pt. iii. mucillagis pslū ptes
.iii. coquāt oia sil donec fiat sic pulmētuz et
pmittat sifidari et postqz capō ēbrocatū fue
rit supponat. Embroca quētiēs. R. corti
cus papaueris et radices mādragoze et solatri
et floz nenufaris an. M. i. semis insqami et
papaueris nigri et scis lactuce et spily an. 3. i.
decoquātur in aq fontis et deponat ab igne.
et p fumo eius exalato. 2? recipiat ad faciē
et capō. Et postqz tepuerit ēbrocef ex ea ca
pud. Limētuz Serrap. et adducit a Mes.
et ab Alii. 3. Mes. posuit doses pponētū ipz
et sic fit. R. croci. 3. yii. opy. 3. 5. cassiligne
.3. ii. dissoluāt in oleo mādragoze uel ros.
Caputpurgū conferens mirabilz. R. olei
nigri. nenufarini et de papauere et uini albi
debilis et olei d amigd. an. 3. 5. opy. 3. 5. cro
ci. 3. i. misceātur oia et istillet ex eis in nares.
Dixit Her. sup Uiatico. R. mādragoza et
semē insqami et opy et terātur et cribellētur
et cōficiātur cū aq cala et pauco lacte mlieris
et fiat illinitio. Et dix mādragoza insq
mū et storax et pap opy sumātur et puluerizē
tur et ponat supra capud patiētis statiz doz
mier. Uel opy mādragoz et auripigmē
tum cōtere et capiti sup asperge. Et si uis
ut exatē a sompno forte acetum tepidum na
ribus instilla et sternutatōez prouca cum ele
boro albo. Emplastrum bonum et est glo
satoris. R. seminis pozni lactuce insqami
et papaueris et mādragoze et opy an. pt. equa
les et supra caput ponat uel illinat cum albu
mine oui et aqua ros. Quidaz docuit indu
cere sompnū fortē. hoc modo. R. opy suci ins
qami et suci papaueris nigri uel eius corti
cis et suci mādragoze uel eius corticis uel
pomorū eius et suci edere arboree et suci mo
rozum rubi smaturarum et suci lactuce et
suci citue an. 3. i. cōmice bec omnia in uase
eneo uel blumbeo et exponantur soli in can
cularibus diebus et ponatur in eo spongia ut
totum imbibatur et moretur in sole donec
sol in spongia totam humiditatem cōsumpserit
Cum autem opus fuerit incide de spongia
et teneatur supra os et nares donec sompnū

accipiat et tunc remoue eam. Cum autem
excitare uolueris aliam spongiā aceto acu
to infusam apponas et cum eo naref et den
tes frica et acetum in nares mite. Dixit
Mūdinus. insqami in uino dulci coque et ex
eo unge nares labia et aures et statim sōpnū
inducet. Et dixit. folia insqami posita
sub cervicali cogit dormire. Et dix i despā
one uigiliatū et frenesio. pone in ano quoqz
angulo domestico oculorum unam sūgūlucā
et eis remotis pone d opio in plagis earum et
dormiet. Et dixit conbure lolum et puluerē
cum oleo uiolato commisce et pulsus frontis
et brachioruz inūge. De hoc dix. aggregator
pulis loly cum oleo ros uel albumine oui uel
lacte mulieris temporibus superpositus ex
pertum est. Et dix aggregator q agrimonis
capiti nesciētis supposita facit dormire seper
donec excitatur nisi remoueat et est ex
pertum ut dixit. dicit q caput uespulionis
inter pānos lecti positum facit dormire. R.
terre sigile. 3. ii. et distēpa cum aqua ros et
aceto in modum unguēt et inūge ex eo solū
pedem. qm sōpnū puocat. Dix. mūdin?
frica dentes aliquis dormientis cū sapone
siue miffa supra ex aure canis et n euigilabit
nisi magna ui. postea accipe unum ouū recēs
et aperies illios et crudum frange et statim
surgit. Et dixit olo ad prouocādū sōpnū
dic sic in monte celior requiescāt septē sacri
dormientes. Malchus malchiman? maxian?
dyonius. Constant? tobēs et. Seraphin?
sicut isti requiescant num operis dei sic iste
famulus pleno sōpno utat ipso iuuāte q uiuit
et regnat deus p oia scia scloz amen. Dixit
Rassio primo qtinētis. opy quent in passiōi
bus uigiliatū qz inducit sōpnū et ob hoc que
scunt motus et minuūtur būoz dissolones. sed
debent dari cum oleo būectantia et confortan
tia cerebz. Dixit Dya. et adducit a Mes.
opy cū oleo suppositū. f. ros. sōpnū facit et
proprie suppositū cū licinio 3. ē timorolum
et pp hoc oz ut ppetur ut possit extrahi qncū
qz uisāqz noceat et sifit ex papauere nig?
Dico q ppario ē ut liget supōitoziū ex eo fa
ciat cū filo ex anū pēdēt. et papiat astanti
ut cū uiderit patiētē idinari ad sōpnū ēibat
ipm. Multū. n. ex hoc tā mortui sūt et mē cū
difficultate redierūt qđ n fuit scā pda ppa?
b idē fiend ē si in nares imitteret 3. cici? dbz
amoneri. Suppositoziū 3. o fēm cū puluē radi
cū mādragoze et zuc? l melle utile ē et magis
securū. Dix. Gabriel ut pōit Mes. caput
gū qferēs sabare. Accipe opy croci corticū
papaueris. et cassie. f. lignee an. fiat ex eis co
luria et dissoluāt i olo ros et distilēt ex eis in
nares. qm expū ē. Dix. A. qnz ē neciuz ut
tribum? i potu būti sabara supflūā kiratam
unā ex opio ut faciat dormire. et quis kirat
sit nomē pōderis. aliq tñ exponūt q sit quodā
elctm opiatū. Et. n. elria opiata supra dormi
re faciūt Et ex meliorib? i b cāu ē reges. dix
Aggregator sumat reges ad qtitatem unius
castance cum syrupo uiol uel lacte papaueris
Si sinister oculus erit frigatur in oleo et re
ponatur in uase paruo. Si uolueris iducē

sopnū hōi extrahere ex illo modicū cum stillo
et mitte i aurē et statim dormiet. Et dicit de
noctua. q. qñ decolat unus ei⁹ oculus rēanet
aptus et alter clausus. pone quēdā in suo oculo
qui tenuerit anulum oculi clausi dormiet et q
temerit anulum oculi apti nō poterit dormire
Et idē dicit de grue. Et dicit. q. si cornu
caprinū sub capite infirmi positū fuerit dor
miet. Semen iūci hūis astaz grossaz mol
lez bibitū sopnū prestat sed caueat nīmī us⁹
etus. Et succus floz fabe capiti epistat⁹ sop
nū prestat. Ex expis i puocādo sopnū ē
emplm qd sic fit. R. farine ordeī. 3. iij. cor
ti cis radich mādragoze seif iusgami albi cor
ticū papaueris an. 3. q. seif lactuce et portul.
uol⁹ et floz nenuparis an. 3. i. dissoluant oīa p
dicta in succo solatri uolarie herbe iusgami
et mucilage pfilij. deinde addat olei de mā
dragoze de nenupare de papauere et de amigō
dul. an. 3. i. et decoquant donec reducant⁹ ad
formaz pulvis et cū coctū fuerit. iugimittatur
lac mulieris puellā lactantis in quo dissolutum
fuerit opius circiter. 3. 5. et bñ incorporēt et
ex eo extendat sup caput p embrocationem
et renouet frequēt et expedies fuerit. Cu
ra uero pūcularis uariat fm uarietate suaz
spērū et carūz. Inquit Med. si ē a mā cure
tur qualitercūqz sit. f. cū purgatiōe et qñ cum
qz sit mā sicut in spēb⁹ sode dixim⁹ qz oī ut
prius eēt et deinde ad sintb⁹ pueat. Ait
n. Ber. localia i cā māli nō fiāt nī pmissa pur
gatiōe eius nisi instāte magna neēitate qua
sintbomati potius obuiandū ē qz morbo. Cu
retur ē cūz dieta sibi quēdēte. Dix. B.
hūs sabara ex siccitate utat⁹ cibis hūidis et
balneis tempatis. f. aque dul. tempate in cal
tate et sili aeris tepati. Et subdit q. si bal
neū ipm nō facit dormire hoc erit pp alteraz
duarūz causarūz. Aut qz corpus ē positū i po
testate siccitatis qz f. corpus ē ita exiccat⁹ q
balneū non potest corrigere ipm nec aduocē
Aut corpus est positū in potestate hūorum
malorūz quos balneūz eleuat et agitat quorūz
elevatione ad superiora et agitatiōe sequitur
letho in cerebro et sabara. Et oī dix. Aut.
ut defat cogitationes et coytū et labores quia
eficant et utant quēte et tranquillitate. Et siāt
fricationes inferiorūz pedū. i. cūmitatū inferio
rūz cūz oleis hūectāb⁹. Et dixit. Aut. q.
hūs sabara a calitate cū hoc. i. cū siccitate ut
tur p dicto regie cū additiōe in regie frigido
rūz ita q. utat frīs et hūidis. Et dixit. qñ y⁹
frequēt ponit semen papaueris in forbitōi
bus coz. Dix. B. hūs sabara ex nitrositate
hūorū alienet a se omē acutū et salum. Et utat
piscib⁹ petrinis et carnib⁹ subtilib⁹ cū pauco
sale. Duplet et hūs sabara ex colera alienet
omē acutū et dulce et omē quētibile in colera
Si hūs cā ex colera nigra uiter oīa cibaria
gnāntia mīaz que dicent in cura mīe. Dix.
B. patiens sabara ex siccitate utat assiduita
te iunctiōis capitis cū oleis hūectatis et em
sione lactis maxime ouini supra caput et attra
ctione dictorum olcorum naribus et criste
rizatione ipsorum idest iniectione in auri
bus sicut est oleum uiolatum et de salice et

de cucurbita et de amigō. dul. Et iter alia
olea cōpēt oleū d. nenupare. Iniectione quēti
humectans. R. olei uol⁹ et nenuparis et d. pa
panere et olei de cucurbita et mucilage pfil
ij et cūscī an. 3. i. butiri et adipis recētis pu
li et acmī totorūz in aqua fria. an. 3. 5. et cere
albe. 3. 5. et cōponatur ex eis unguentū. Et
ualet si addatur piguedo ranaz ut agulle. Et
d. q. si de piguedine gliris ungatur manus et
pedes patiens sabara q. dormiet. Patiens
ho sabara a caliditate regat⁹ cūz embrocis in
unctiōib⁹ et alus frīs. Dixit Med. q. ysaac.
ingt ebzoza curās insompnitatz et sabara
a cā calida et acuitate fiat cūz aqua in qua pa
pauer et semē lactuce rose uiole et nenupar et
folia salicis et ordeī excocti et semē ius
gami et portul⁹ et sili cocte fuerint. Et capi
si fiat emplm ex solis portul⁹ et lactuce et ra
tura cucurbita lenticula aque et sempitua ag
gregatis cum mucilage pfilij et oleo de mā
dragoze et infriantū capiti superponat. Di
xit Aut. Si fuerit ex caliditate cūz siccitate.
curef cū p dictis i cura fēa siccitate fēa ad
ditione ad infriandūz ita ut fiat admistratō
rasure cucurbita et portulace mucilage pfilij
in. iuge pastoris sempitue et sili. Sabri.
summigiū cōferēs sabore a cā calida. R. 20f
uol⁹. soloz salicis. an. 3. i. sandaloz. 3. 5. flo
rum nenuparis. 3. iij. cortic. papaueris. 3. yij.
et ponatur in apulla nitrea et ipeat aqua 20f
et obturef orificiū eius deinde bullat super
cinere calido usqz ad qsumatiōez terciē pris
deinde de opturef orificiū uasū. et patiens in
de sumū recipiat. f. ad faciē os et nare. Qd
si fuerit ex colera rub. dixit Uia. lauandūz ē
caput cū aqua ubi papauer et semē lactuce. et
uiole et sili sint decocta. Et limitio ē faciēda
cūz oleo uol⁹ et succo lactuce. ut cū oleo lactuce
et succo portulace. Et in sūma curef curatiōe
frenesio colerici. Et si fuerit ex colera nigra
dixit Uia. Inuat fundere aquā capiti in qua
camomilla meliloti anetū cortex papaueris
semen malue et sili sint cocta. Dixit Hilb.
cum alijs sompniferis quomolibet appropia
tis aliqua misceatur calida ut camomilla mel
ilotus anetū et similia. Dixit Rasis. priō
cōtinētis inquit lebus oleum anellanarū ē
leuitati capitis. f. inducende multum utile si
cōmedatur uel instilletur in nare. Et oleum
si sami amigdo. f. ductum et anellanarū simul
mixta equali pondere et instillata per nare
puocant sompnū et reddunt cerebrum multū
ponderosum bone dispōis. Et ego puro
q. ualeat in hac specie sabara. Amplius cu
retur curatiōe mīci apostematū cerebri.
Et in facie ex flegmate salso. dixit Uaticus.
lauandū est caput cūz aqua in qua camomil
la sanfucus et anctum sint decocta. Dixit
Aut. in facie ex nitrositate et salitudine euacue
tur materia. f. cum medicina sibi cōueniente
et assidue fiat inunctio capitis cum oleis sua
uibus tepidis. f. cūz anodinis. Dixit Med.
auctoritate ysaac. ebzoza q. ferēs sabare a cā
frigida. R. florum camomille florum mellilo
ti florum aneti corticūz mādragoze et sanfuci
an. pr. equales decoquantur in aqua ad cōsum

prionē tercie pñs et fūda sup capō ex ea de
inde ligetur caput et cohopiatur pñū. Sa
briel. suffumigiū in sabara et a cā frigida. B.
flox camomille et aneti an. 3. ii. mellilori. 3.
yui. cortiē mādragore cassiel. Ignān an. 3. iii
cortici papaueris. 3. yui. ligni al. boni. 3. ii. S
et fiat de hys sic in supiori fumigio diximus
Et de puocātibus sompnū calidis ē oleū anc
tinū illinitus capiti et ebocatur et sūz oleum
yrinū. De spē tñ a nrozitate pucniēte dix
hui. cūz ista spē accidit semib. f. decrepitus
ipa est praua. quia in eis semp fit mē nrozse
multiplicatio. Nec sustinent medicias solutias
fortes cūz qbus educi debēt sita nrozus cum
sit grosus. Cura tñ cūz sublandiēs ē dix
hui. ut hñs eaz utatur eboca cūz aqua in q
decocta sint odedū et camomilla et maricaria
et nō aliud qz ista subtili ant et resoluunt et re
mittūt acuitates salledinis. unde faciūt bene
dormire et odorēt oleū de maricaria uel yri
nūz uel de citro. Supplet qñs nō possint
purgari cūz foribus tñ sunt purgandi cū
debilibus eligēdis fm tenozes uirtutis ipoz.

Cura sabare cōitatis pñet ei sedz iunctio
nib. q dīctē sunt in cura suberb cōitatis eūan
do diuertendo q fortando cerebrū ne recipiat
et pñibendo ascensuz būroz uel uaporuz ad
ipm. Et spālter i facta i febrib. dixit hui.
multoties datur hñi ipaz dyatecur. i. dyapo
pauer. puz. et hoc siue in syrupo siue in elico
qm facit dormire. Et qñz in multa instantia
uigiliap. oz ut roborēt pñiscēdo et granā. S.
opy et uqz ad granā. ii. Et qñz sufficit in
furio eius i syrupo de papauere. Et opozet
dixit hui. ut hñs eam utatur ablutione faciei
et embrocis. f. sup caput et sup extrema factis
cum frigidis et humidis et inunctiōe tiporū
cum oleo de papauere et lacuca. Erut ponat
ur in sobritiōibus eius semen papaueris. f.
albi. Et qñz dixit ipē est necessarium stupefa
cere cum narconcis anudotis et cum narco
ticis exterius appropians dictis supra. Et
pñicta cōueniūt in febrib. de materia subtili
calida. qñ si in febribus humor ad cerebrūz
descendens faciens uigilias fuerit grosus.
tunc dixit hui. fiat capiti emplastrum ex ca
momilla et melliloro et rob. i. sapa. 21. et siue
inquit mahumeth a Rasi. cōfectio r. oē. conse
rentiū ad sabara cū febre et acuitate et sedāt
inflāmationes et alienationē et auferunt sitiz
uebementez. B. seminis lacuce porzū et pa
paueris et citruli et cucurbite excocticatorū
an. 3. y. succi tigris amidi dragaganti et opif
an. 3. i. S. cerantur omnia sicut alcohol et fi
ant r. oē. cum mucilagine psilit. dosis eorum
a. 3. ii. usqz ad quatuor cum aqua frigida.
Et quando necessitas est maior cum aqua la
cuce aut cum aqua citruli et similibus. Et
de hac cura amplius dictum est in sermone d
febribus tractatu ad succurrendum acciden
tibus cōsequētib. febrib. in pñio capitulo
Amplius de sabara pcedente a cōitate sto
machi uel alterius particularis membri oz
ut recursus fiat ad ea que dicta sunt in cura
sode cōitatis hoc addito qz oportet pñisceri
cū eis ea que faciunt ad sopnū inducēdū. Ue

runti si fuerit ex crapula l'indigōne aut mul
titudine comestoz curet cū uoita et abstinentia
et uia reruz facientū cū digōne bonā et pñi
bentū uaporē ascendē ad caput. Dix. qz d
si fuerint uigilie supflue. pp accūta aie curen
tur cū amotōe illorū et cū leticia et ordinē
instrumta musicalia et cātēne in hñū et cū
fius sunt accūta aie. Et si fuerint ex fluxu
uentris restringat et maxie cū apozitozus ad
tenasmonē que sedant fluxū et faciūt dormire

Et si fuerint ex dolore mitiget dolor. Et
si fuerint ex coym et nimia inanitōe utant re
gimie resūptiuo et būccatio. et iūngāt quies
ociuz et balneum. Et si fuerint ex nimia clā
tate loci ponant in loco obscuro. Et si fue
rint ex calitate uel siccitate aeris. u'usu bal
nei elicitis adducat dispō in opozituz. Et
si fuerint ex potu uini acuti uel mlti. Aut esu
uiparū adducat regimen infran. et būccati
uuz. Et sūz adducendū ē regimen i hñū cuius
cūqz cāe inducētis sabara.

Sūma quinta de lesionibus opōnuz cerebri.

Lapl'm primū de lesiōib. frutuz cere' i gnāli

Virtutes Non egrotant
nec corrumpunt
neqz in aliquo suscipiūt diuutiō
nez Si aut aln ab auctorib. re
piat q uirtutes egrotēt corū

panē uel diuutiō nō intelligat hoc de se eē sz
in respectu ad opōnes quas hñs illa habz ef
ficere que nō debite sunt ab ea pp lesionem
exñtes in organo uel organo eis ex mor. ali
quo subiectie exñte in organo uel organo ip
sis per pñietates uel cōitātē Dico autē q
prouit appuit in sermone sequēte in omni opa
tiōe tria mār considerant. f. sba siue essentia
opōnis forma et ipius qñtitas. Et tōdo
fm ipsa tria uel aliqd ipsoz attendit lesio in
opōe. Nā id qd ledit opationē ledit aut qua
inducit opozitū essentia ipi. opōnis. Et fm
hanc lesionē sumit una species eius dicta de
structio sen ablatio siue priuatio opōis. Aut
ledit p id qd iduc opōitū forme opōis exñtis
fm nām inducēs formā pñer nām. Et fm h
inducit alia spē lesiōis que dī corruptio seu
pñuatio opōis. Aut ledit p id qd induc o
qñtitati opōis exñti fm nām. Nā aut diuuti
de qñtitate et aut augmētuz efficit in ipa et p
ma spē uocat diuutiō et 2ª uocat augmētuz

Notat q qñtitas opōis considat duplz nō
mō absolute i qñtū debet toti spēi l' totū clima
ti l' toti uni pñioni ut sanguine u' colice. et c.

Alio^o pñt hñt ad ididū b. l' illd. Et ut
qz mō qñsiderata hēt latitudinē intraqz pñt mī
nui et augeri sine lesione considerāda ē medi
co curatio. Cū hō ex latitudinē illaz egressa
fuerit lesio tē ipa opō dī lesa et eget correctōe
Que tñ qñsidat potissime a medico ex dictis
duabus qñtitatibus opōis ē i^a q ē qñcta ad in
diuiduū qd cūqz sit illud et quidē diuū opōis

dicta qd e lesio corrigenda dicta delectio opo
nis seu debilitas huius facietis illa opatōez
Augmētū hō opōnis pōtēdū fignē fuerit ab
solutus excedēs. f. omēs qūtatē opōnis repi
biles in aliq^o hōis fm nāz sp e lesio siue dfe
ctus corrigēd^o sic appetit^o canin^o r fatiat^o f
a filia. Aut ē qctū ad spālē indidū sicut
cuz augēt aliq spālē opō in aliq^o hōis respe
ctū ei^o qd iest ei fm nāz eius. Et hoc augmētū
qnz e lesio r qnz f. Est at n lesio qn opa^o
alla exns ē pportōata alicui alteri opōni sic
ibi gratia. Appetit^o digōni deb^o ē pportio
nat^o cū opōe sibi pportōata abo pportōa
liter augēt. unde augmētū appetit^o existens
pportōatus augmētū digōis nō est lesio nec
ez^o r consiliū in alijs. Sz bñ tunc effert lesio
qn una augeret r non alia uel non pportōa
bit^o augeret sic qn appetit^o ē maior qz digō
Aut qn hūis retētia retinet p^oqz digestiua
suā pferet opōnez r qñt in alijs tale n. au
gmētū opōnis e lesio dicta augmētū siue inien
tio siue uehemētia siue supfluitas opōis illi^o
Sic ergo species lesionis opōnis sunt tres q
ruz una subdidit. Dixit gal^o in regni. Actō
leditur aut leuiter. i. diuine aut mediocriter
i. corripit aut oīo non fit qz. f. auferitur. Et
nūll. A. p. x^o c^o. de accūtib^o r significatōi
b^o. dīx. opōnū augmētū nocūta sunt fm tres
modos. opōnes. n. aut minuit. sic cū oclū mī
nuit uisio r rē uidet minores a ppinguorū
spatio. r sicut stomachus cuz diuinus digerit r
tardius minorē qūtatē cibi. aut mutat. i.
corripit sic cū oclū uidet. id qd nō est aut
uidet. rem non sic ē. Et sicut stomach^o cuz
cibū dissipat r ipm male digerit. Aut dñru
unū sicut oclū cuz nō uidet r stomach^o cum
nullomō. digerit. Et sūz omēs auctores d^o hac
mā loquētes dixerūt. Aut Auer. colls 3°. lesio
que supūit uniuersālē mēbrozū actiōib^o r
passiōib^o ē trib^o mōis. un^o ē ut opatio men
bri cessauerit ut sit pping^o pūatōis pecca
to. 2° ē ut sit dñuta a suis nālīb^o opōnib^o
Et 3° ut sit pūatō ad malas opōnes.
Non autē expōserunt auctores de lesione scdm
augmētū qz illā includerūt sub lesiōe diuino
pū. uno g^o hūioz pōito datur intelli reliquū
Et ideo cū posuerūt lesiōē f3 diuiniōē de
derūt intelli eā qd ē fm augmētū. Et q ita
sit patet ex eo qd de lesiōe f3 augmētū dīermi
nat ut d^o augmētū fūmis de uehemētia siue r
alijs plurib^o Expōserūt at auctores lesiōez
fm diuiniōē r tacuerūt eā que fm augmētū
maxime pp duas cās quaz una est quia lesio
diuiniōis frequētus qūgit. Et alia ē quia
diuiniō in oī opōne euenire pōt Augmentum
autē qd est lesio nō pōt in omnibus euenire.
Pōt enim leditū opōnes fm augmentum nisi
ille q pñt ordinem r pportōnem adinutem
f3 nāz. qd nō hñt ordinē r pportōnē ad ali
as opōes f3 nāz nō ledit f3 augmētū r hoc f3
quosdā. Alii tñ dñt q i oib^o opōnib^o pōt
euenire lesio scdm augmētū. f3 n i oib^o ita māi
seste appet sic diuiniōis lesio. Et dicunt q i
opōnibus sensitis lesio fm augmentū uocat
uehemētia sensus de qua auctores aperte de
termināt maxie sensū pūculariū experiorū

Notant q auctores cū dīcūt tres esse spēs le
siōis opōnū nō intelligunt q oēs tres spēs
possint i iniquaqz opōne euenire ita rema
nēre. Dēstructio eim haneli^o nō pōt cōtin
gere cū remanētia uite. Uolūt g^o auctores q
opatio que ledit nō pōt ledi nisi altero dicto
ruz triū modoz. Notat in opōnibus sensitiu
opōnez eē corruptā posse dupl^o itelligi. Uno
mō rōne obiecti p^o. impmētis. Alio mō rōne
obit. 2° impmētis. Exēplū in sensu gustus
Cuz omnia q gustātūr appet amara pp uapo
rē colere sua amaritudine inficiētēz lingua.
tūc opatio eius ē corrupta. f3 nō rōne fm im
pmētis qd ē uapor colere. qz fm hoc indicat
sensū id qd ē. r qd d3 iudicare f3 ē corrupta
zōne scdū impmētis qd ē cibū uel pōr de q^o
Iudicat qd nō ē r qd nō d3 iudicare. Qui
das dīcūt q omnis sensatio in quocūqz sensu
adueniēs. q fm nāz nō d3 puenire in aliquo
endimūdo illius scdū est opō lesa. p tanto q
sensū inest illa. q fm nām non d3 in esse. Et
talīs opō sic lesa reducit ad opōnē corruptā.
mō fm nāz nulla sensatio a cā intrinsecā pōt
alicui sensui fm nāz inesse cum nullus sensus
possit sentire fm nāz nisi sensibile ab extra.
Et n. cum aliq sensus sentit nullo obio
ctus pñte extrinsecus d3 habere opōnez suā
lesas que reducit ad corruptam. Opōnes
itaqz hūiuz sensitiuaz taz intrinsecā q ex
trinsecā dictis tribus mōis ledi pñt. Opō
nūz aut hūiuz sensitiuaz interiorū quas qdem
hūiuz morales appellāt lesiōē qdas lesiōē
mētis appellant. Mens eim recipit aliqñ
fm p oib^o hūiuz ipis sensitiuis interiori
bus. qm auctores pprie mētēz accipiunt
p hūiuz residēt in 2° uētriculo cerebri cogi
tatiua siue extimatiua siue itellectu. Hāc quo
qz in pñtō affo. qūqz dolētes r ē. repēdūt
eos qui ex serie pñt affo. accipiebāt mētēz
p uirtute tractā. Hāc aut opōnū lesiōē qui
das appellāt desipiāz. Auctores quoqz de ill
piāz pprie adaptant lesiōi hūiuz medi uen
triculi cerebri. Et sūz quidā lesiōē opatio
nūz dīcatūz hūiuz pūxtiōē rōnis seu alie
natiōē appellāt. qūis imppe. fm tñ hoc.
Hāc 3° de interiorib^o qui a Rasi. in qñtēti.
appellātūr libet mēbrozū dolentiū. aut ut pñt
pōtūz qñtēti. calō. 3° oēs spēs pūxtiōis
rōnis imppe uel largere sūmendo pūxtiōez
rōis p lesiōē. f. qualz opōnūz cuiuscūqz dēap
hūiuz moraliū sunt tres. Hāc ipe sicut aliaz
hūiuz opōnes ut dēz ē ledit tripl^o. Aut d^o h
colls 3° ista hūiuz adueniūt accidētā f3
modū fm quē eueniūt alijs hoc ē aut ut corrū
pātūz. i. auferātūz aut diuiniāt aut pmutētūz
ad malas opōnes. Aut. quoqz 3°. p^o. d lesiōē
hāz opōnūz pūctatitēz pcedēs r prio d hūi
zib^o residētibus i p^o et anteriori uētricko cē
rebri dīx hūiuz ymaginatiue r sensui cōi siue
fātālie accit nocūtiūz. aut ut destruat. aut ut
diminuat i debilitet aut ut corripat seu pmutet
Et sequēs ad lesiōez hūiuz residētū in
medio uētriculo cerebri dīx. ex nocūtiis ex
tariē seu cogitatie et itellect^o r medi uētricki
cēb^o ē cor^o accipiēs h corruptiōem largē p oī
spēs lesiōis. Et iō d3 expōi. cor^o. i. lesio q aut ē

destructio deletio siue ablatio ei⁹ et uocat⁹ i^a spēs infantia. eo qd⁹ disponi infans sitat quoruz ē quasi d⁹ nullo cogitare. uocat⁹ etiam amētia ab a qd⁹ est sine quasi sine mente qmā sine cogitatione et intellectu. Aut ista lesio ē debilitas et diuitio et uocat⁹ stoliditas. Aut i^a lesio est cor⁹. et pmutatio et uocat⁹ rōis pmutatio mentis pmutatio. Alienatio et desipia. Bo na. n. opōnū cogitatio et intellect⁹ pducit o me rito uocat⁹ sapia et mala desipia qz utri⁹ cogi tatio inter uirtutes sensitiuas morales i opō do ē pfectior et dignior. Uocat⁹ etia aliqñ ista spēs fantasia. unde 3° de interiorib⁹ dix gal⁹ passio que dicit⁹ fantasia nō ē nisi intelle ctus cor⁹. Et dixit. Auic. de lesioe uirtutis tertij et posterioris cerebri et mēoria⁹ huius nocumētis ē aut ut debilitet aut ut destruat⁹ aut ut pmutetur et corrūpat⁹. Auctores q⁹ qz omēs lesioes pdictas frequenter applant corruptiones large sumendo corruptionē ad omēs spēs lesionis dicitur ut patet per Auic. c^o de corruptioe ymaginatiois et c^o de corruptioe memorie. ubi corruptionē sumit pro oī spere lesiois earuz. Predicta quoqz nocu menta enēre pnt⁹ sūt in opōnib⁹ oīuz dicitur uirtutis cōicatio nocumēto cerebro toto et om nib⁹ uentriculis eius. Et pōt nocumētū eue nire in opōnibus un⁹ uel duarū ex eis a⁹ ut alijs remanētib⁹ saluis. Aut. n. Gal. 3° de interiorib⁹ et sic ponit primo qmētū. aut sē sus corrūptū. s. cōis et ymaginatio cogitatio tamen ē sana sicut contingit ei qui uidit sup pānos suos uermes uel pilos et uoluit ipsos euellere. Et ymaginat⁹ alia per hanc uiam que non hnt⁹ se certitudinē et credit ipa oīo certa. Sicut eēt ille qui credebatur uidere et au dire sonit⁹ fistularuz in una parte camere sue absq⁹ cessatioe nocte dieqz. Aut eius sent⁹. s. cōis est sanus et ymaginat⁹ res fm q⁹ sūt s⁹ cogita⁹ ē corrupta sicut ille phiciēs pectines de lana et alia nasa domus p fenestraz. cui⁹ sē sus erat san⁹. sed cogitatio corrupta. noiabat. n. quālibz illaruz rerū pprio noie. et ibat ad res pietas et qz cogitatio ei⁹ erat corrupta omēs illas res phiciebat inferi⁹. Dix. A. i hūte seu hūtib⁹ pmi uentricl⁹ p⁹ euenire no cumtū nō lesa cogitatio siue extimaia l⁹ rōnali hūte sic accit abucali medico de q⁹ recitat Gal. cod 3° de interiorib⁹. Dix. gorb. qñqz corrūptū ymagi⁹ q⁹ ē h⁹ p⁹ p⁹ aūri orē cerebri sic Gal⁹ narrat de scipio q⁹ euellabat pillos a uestimētis ut ps 4° de actū et mor⁹. Et ai ei sui dixerūt q⁹ moriebat⁹. Et ipe aduer tens ad dicta eoz et cōsiderās q⁹ rō erat salua et sūt mēoria rogauit cos ut tuarēt ipz et eua sit. Et atn rō ē lesa et alie due hūtes sunt salue. Et aln ledit mēoria et alie nō sunt le se. Dixit Gal. 3° de interiorib⁹. memoria aliquando permanet cum cogitationis passio ne. Et aliquando ablatio memorie est cum cogitatione scilicet salua. Et aliquando bee due auferuntur cum passione que dicitur litā gia. Et subdit q⁹ omī passioi que stupida est euēit istud. Dixit Auicena facilius est ut cogitatio ledatur idest uirtus medij uentricu li et sequatur alinatio idest ipsius uirtutis

lesio ad nocumētū factū i mēoria. qz e⁹. s. q⁹ nocumētus i mēoria sequat⁹ nocumēto exnie in rōne. Et idē pōt itelligi quoad ymagia tūaz. Et dnt⁹ qdā q⁹ p⁹ facili⁹ Aut. b. itelle xit min⁹ malū. Et rō ut sic ē qz cogitatio uir tus ē pncipalior et nobilior. Et alij dnt⁹ q⁹ p⁹ facilius intellexit frequētius. et hoc erit pp duas cās. pma ē qz posterior uētriculus cere bri ē durior q⁹ medius et p⁹ maiorez duritiē magis resistit alteranti. ergo eo lesio facili⁹ erit ledi mediū et anteriorē. Sz qñis an terior uel medius uētriculus ledat⁹. nō tñ fa ciliter ledit⁹ posterior euz magis resistat. 2^a cā est qz opō cogitatio magis dependet ab opōne mēorie. s. p id qd⁹ sibi mēoria mīstrat quā depēdeat opō mēorie ab opōne cogita tione. p⁹ hoc qz mēoria falsa repñtans cogi tatione. fac appere in ea nocumētus ut uideat⁹ in opōne eius error. Si eim mēoria pōit spēm inimici corraz cogitatio loco spēi ami ci. tñ cogitatio iudicat inimicitiaz esse ubi ē amicitia. Sed si cogitatio errat in iudi cio. Ad sic appet ex hoc error in mēoria. quā si memoratio retinet iudiciū cogita tione sibi datum siue uerum sit siue falsum ipa dicit⁹ esse sana. Et pbant hoc idē. Hāz i puectis iudicia cogitatio magis pendent a rebus in mēoria reuerant⁹. Et circa illas exercitatur plus q⁹ exercitet circa res ab ex nientes. Si eim uoluerint puecti aliqd ferre iudiciū an aliqd ppositus eis sit bonū uel malus. fugiendus uel psequendus excludūt a se exteriores sensatioes. et quertūt se ad ite riores spēs. Et p similitudinem et hūritatem et discursus in multis alijs auditis et uisib⁹ con sultum sic fiendus ita q⁹ actus iudicij multum pēdet ab actu mēorie pñtantis ei mltas spēs attēmus cōprehēdas. Lesio opōnū priaz uir tutus dēaz moralū. s. sensus cōis fantasie et ymaginatiois significat in anteriori cereb⁹ et uētriculo ei⁹ anteriori ubi pdicte hūtis ē sedes fore nocumentus et morbū. Et lesio se cūde hūtis. s. mēorie siue extimie et intel lectus significat nocumentus fore in medio cerebri uētriculo q⁹ eius sedes existit. Et le sio tertie hūtis. s. mēorie siue remim sci tione significat nocumētus esse in posteriori et 3° uētriculo cerebri in quo ipa residet. Et dixit Auic. Cū aggregatur duo uel tria de ipe dimētis pdictis. tñ lesio erit in duobus uen tribus aut trib⁹. Et dixit Auic. diuinitio et ab latio ymaginatioe hūtis sūt fm plm supflui tatē frigoris aut siccitatis aut hūditatis Sz friditas ē cā cēntial⁹ siccitas hō et hūditas sunt cā p accūs. Et corruptio supfluitatis ei⁹ sūt supfluitatē caliditatis s⁹ plm rei. Et di xit diuinitio et ablatio cogitatioe hūtis fm plm ē a frīo sicco l⁹ hūido. a frīdo tñ cēntia liter et a sicco et hūido p accūs. Sz ei⁹ cor ruptio sūt aut eius apā aut māz nō apantez colericā sicca ut in mania Aut sicca mltā ut in mltā et hoc erit fm plm. Et dixit cor⁹ mēorie sūt caliditatem abiqz mā. uel cum mā. Sz tñ mā sicca ē illi magis quēmēs. dicit⁹ et eius diuinitio et ablatio significat friditatem u⁹ hūditatem. Dixerūt aut pdicta significata

uerificari fz plm. qz pñt pñca nocumēta pue
nre ab oī imoderata qñone ccrebri. oīs eīs
imoderata qñitas destruit actūz hñtis ē sibi
pprie. Et eo qz possunt ipsa nocumēta ab
alijs puenire cāis ut patebit. Dixit Bozō.
Dīc qñ nālis q° cerebri i sui nālitate qñstī.
et spīritus cerebri sunt clari et luminosi. acci
dit bona ymaginatio cogitatio et mēoratio.
tam tēpore sompnī qz tēpore uigilī. Ita qñ
tēpore qñō et spūs sunt pñernāz. accidūt cor
ruptiōes diuerse in oībus uel aliera pñū cere
bri. Dixit B. coll. 3. qz appet qz ab hñs
hñtibus nō pñeātur ipaz actiōes nisi in ce
rebro qz cerebri aptus ē pati qz fr m ē t hñi
dñz. ob h° mator ps cāp hñz accidētū istaz
hñtūz puenit ex passionibus cerebri. Bñt qz
tēp m sit pñ in hac cā. Bñt qz hoc fiat a cōita
te alioz mēbroz. Et si cā erit in toto cere
bro erit tñc lese oīs hñtes. Et si fuerit in
loco pprio cerebri erit tñc lese hñs illi? lo
ci pñry. Igit cū lesio fuerit i pra cerebri
erit tñc lese ymaginatio. Et cum fuerit i poste
riori erit lese mēoria et pñeratio. Et qñ erit
in medio erit tñc lese rō et cogitatio. Dixt Ba.
3. de interioribus. Nocumētū actiōis cogitatie
suple et aliāz hñtū cerebri dīctaz. aliqñ sit
p colligantiam alterius passionis. f. alterius
membri a cerebro et aliquando ipa est pri
mitina. f. in cerebro. Dixit Bñt. Spēs no
cumētū pñgētis in opōmbus cerebri pñcis
sunt pp duas cās qz aut fiunt p pprietatē aut
p cōitatē. Bñ cā nocumētū ipoz aut ē in pri
mis in ipō cerebro aut est ex mēb° alio. suple
aut ex corpore toto. Dixt Ra. prio pñnētis.
dico qz pñtūōis mēorie suple et aliāz hñtū
zuz. qñā ē q accit ex mōz° soli cerebro dñan
te et qñā ē accidētālis q comitat aliud mēbrū
ut q ē in statu febriū acutoz ul ē i tertiana cū
multa caliditate uel ē ex apate dyasfragmatis l
plcure ul uescice uel in piploia ul ex apate sto
maci aut oris ei. Dixit Bñt. 3. coll. 3. cor.
f. ablatio et dimutio. f. opōnūz hñtū moralitū
sit a mala qñone frīa et hñda aut frīa soluz.
Et ex hñs qñā ē mālīs et qñā non mālīs. et
mālīs nō est inueta nisi sociata duabus qñita
tib°. sic i aplia et subeth et qñā ē a mālī apo
sa ut in litargia. Et cā pp quā pmutat iste hñ
tutes ad mālī opōnēs ē mala q° q puenit a ce
lera aut mālīa. Et qñ dñatur sup cerebz mala
q° calida. tñc fiūt ymaginatioes corrupte. Et
aliqñ corruptiōes cogitatiois et mēorie. Dixt
Bñt. qñz ē cā dēop nocumētū ab ex sic a p
cūstīōe ul cāu suple ul intensa qñitate aeris l
balnei uel sumptiōe alicui° medicie uel cibi
hñtis hoc iducē ut sunt qñplime mediciaz stu
pesciētū et maxie iugamī. Et dñ qz si folia
fabe inuerse que dñ solatrū mortale ponātur
in uale in quo sit uinū et obturec p aliquos
dies os uas. qz ex illo uino biberit semp
ridebit ut fatuus. Et dñ qz si qñ mēderit
semia eius aut poma mādragoze infatuabit.
Et dñ ē de cereb° garte et alijs mālīs que hñ
obmūtūtur. Et in apulia ē spēs scorpionū
ad quorū morsus sequūtur predica nocumēta.
Amplius de pñcularib° cāis appebit ista in
singulis capitulis dīctorum nocumētorum

Dixit Bal. 3. de interiorib°. Nocumētū cogi
tatiois suple et ymaginatiois et mēorie alñ est
cūz febre ut i frenesi et litargia. et alñ sine fe
bre ut mania et mālīa. Ista oīa nocumēta pñe
et stricte sumpta non sunt morbi fz sūt acñtia
f. actiones lese. Alñ tñ ab auctorib° iueniun
tur uocata morbi large sūmendo morbus. pp
cās alibi plies assignatas ut ē supra cā° dñ
hara dēc ē. Dixit Bñt. spēs nocumētorū
opōnūz cerebri pñdīctūz cognoscunt trīb°
modis. f. tribus aggregatiōib° ordinū signoz
quibus cognoscit nocumētū opōnīs dīctarū
erit hñtūz. Cum. n. sensus hoīs. f. ratio et
cogitatio eius est incolumis. Et ymaginatio
formarū rerūz sup. et sens° cōis et fantasia in
sompno et uigilia ē sana. Et res et dispōnes ca
rūz. f. ci cūstantie carūz quas uidet i uigili
is et sompno sunt ex eis de quib° possibile ē
dñm pponē. f. et ratiōcinari. Uexptñ remouēt
ab eo. f. post ppositiōē et ratiōcinatōes. cum
tñ audit eas testificat. f. finit illas de quibz
dicere et pponere uolebat. sed non remanent
apud eūz nec potest uti eis cūz uult qz abolē
tur a mēoria eius. tunc scit qz nocumētū est i
posteriori cerebro et mēoria. Et dñt qz si
in hoc. f. i ymaginatioē nō ē ipedimētūz fz lo
quitur ea que non sunt dñā et timet ex eis qz
non oīz timere et putat eē bonū qd non debet
putari bonūz. Et inquit qd est inquitendū
et facit qd non est faciendūz. Et est potēs ser
uare ea quorūz uult recordari tunc lesio ē in
cogitatione eximatiōe et ratiōne. et parte me
dia cerebri. Et dñt. si mēoria et loquētia sūt
ficut esse debēt et non contingit eis in hñs que
audit aut loquit aliqd contrariū recitūdinī.
Et ymaginatur res sensibiles et colligit uil
los et uidet singlaria mēdosa et ignē et aquam
et reliqua mēdosa que non sunt. aut debilitet
ymaginā formaz rerū i sompno et uigiliis. tñ
lesio ē in ymaginatioē et uentre anteriore cere
bri. Cūqz nō recordat cop que debz recor
dari sed dicit non dñā. et facit non faciendā le
sio ē i medio cerebro. Cum hñ recordatur
et loquit et agit qd debet sed uidet singlaria
mēdosa et ymaginā uarias formas i sompno et u
giliis lesio ē i anteriore cere°. Dixt Bñt. c. de
corruptiōe ymaginatiois. magnū significat ad
cognoscendū ut lesio sit ymaginatiois et hñ ma
xime fz ē cogitatiois et mēorie. fz nō qñtū yma
ginatiois sit a siccitate i hñditate ē dispō som
pni et uigiliarū et dispō siccitatis oclor et na
riū et hñditatis cop et dispō ligue. f. hñdita
tis i siccitatis ipsi. Dixt gal. 3. dñ interiori
hñ nocumētū actiōis cogitatie. sup. et aliāz dī
ctarū hñtū moralitū qñ ē p se. f. p pprietatez
in cerebro sequunt ipsūz accñtia que sunt ip
sius propria scilicet cerebri et sunt ab eo in
seperabilia. Nam lesio ipsa tunc ē pñnēs oī
tpe nō yemis et reddēs nec pñcedētib° alijs pas
sionib° ueniunt qd hñ ē p colligantia nō ueniūt
accñtia cere° sola suple fz mixta cū accñtibz
torius uel membri a quo hanc colligantiaz re
cipit et non sunt continua nec stabilia sed
cūctia et redeuntia et semper ueniunt post
alia accñtia et passionēs. Dixit Ra
sīs primo continētis que assidue moratur

sicut in mania est ex morbo proprio cerebri et
sicut in non asidue morat. sed recedit ad ipsos et in
alio tempore redit ex morbo. et cerebrum per coitatem. Dixit
Gal. ubi supra quicquid horum nocumtorum in augmen-
to sunt non sunt perfecta quia sunt in fieri dependentia a
causa occasione sua oblata et ipsa auferuntur. Sed quia
in morbo sunt iustificata et iusticia et in cuncta occasione
tunc deputata ipsa non auferuntur. quia sunt in facto esse per
fecta non apta a causa dependentia. Dixit. y. 6. ad
f. de sapientia. si nocumta sunt moraliu cum resu-
facte securiores sunt. sed ad curandam faciliores et
minus molestas cerebrum. siue est in magis iusto
lumes ut dixit Aui. Sed quia sunt cum solitudine. sed
cum platu et timore et tristitia. seu est cum ira sunt
molestas. quia minus iustas difficultatis curatio-
nis et magis molestas nam cerebrum. Hic
et affo. adducit iseri. c. de permixtione rationis. quia
eis proprius attribuitur nomen descriptum. ut supra
dictum est et ibi causa assignabitur. Generalis cura
nocumtorum cerebri. duplici iustro perficitur. scilicet die-
ta et potio. per quibus debite appropinquatio in usum
curatio eorum. Aui. dixit. quia te sollicitudinem esse in bus
quia de causa sunt in usum curatio egritudine capis. eo quod
ista nocumta cum sunt accensa sequuntur aliquam egritu-
dinem cerebri de qua curatio est ibi et deinde
Et dixit collige 2. causa. i. tabula. i. aureolam me-
bro capis. ad ista omnia nocumta medicinas in-
uarias et illi utere in curatio eorum. et sunt col-
lige cibos utiles. Et sunt collige ex ipsis aure-
olis medicinas et cibos in hoc ledentes et eos per
bibe. Dixit Auer. 3. collige. cum tu curas ista in-
bra. scilicet cerebrum nunc et nervos a leuibus et viciis
istis. caue ne obliuiscaris curam cordis. ut
si preperet et mittat cor cerebro ipsum bonum per ipsum
aialit ut sit idoneum iustum in curatio egritudine
nunc est. Dixit. y. 10. p. c. si sic ponit primo
et inuenit. inuenit patientem egritudine in qua debi-
litas cogitatio et memoria uidetur et audire et augmen-
tationes ipsum et inducunt eis predicationes. alii per
meditationes. Et ex hac causa reuertuntur ei co-
gitatio et memoria. eo quod sollicitatur ad ingren-
dum quo modo rem contristantem euadant.
Dixit. y. 5. affo. in affo. calidum nocet hoc et.
per balneum calidum aque dulcis. ut exponit
Gal. in commento mentis stuporem facit. Hoc
enim dixit Gal. in lectione opus istius iustitiarum et
tutum. Conferre autem eis omnibus aer alius
sicus bene euentatis subtilis et clarus. sicut
et oppositus aer ledit eos. Inquit paulus
vigilie et paritas cibi acunt mentem. suple-
et omnes uirtutes morales. Non autem som-
pnus neque repletio uentris. Et dixit illis
qui consueuerunt custodire ingentium id est
rationem et omnes uirtutes morales ipsorum.
debet iniungi ut custodiant ipsum magis mo-
do solito cogitando modo de uno modo de alio
perfecte et successiue. sicut enim de exerci-
tio. quod ille qui consueuit exercitari magis su-
stinet ipsum non consueuit exercitare se. ita si
militariter erit de consuetudine iuuare aliquem actus
uirtutis animalis sensitivus qualiscumque sit et
tus in operationibus suis quod melius et laudabi-
lius exercet operationes suas.

Capitulum secundum de permixtione rationis siue de
lesione uirtutis cogitativae.

Thicena uolens declarare no-
tum seu corruptio rationis quod est alie-
natio per suas causas. dixit quod permixtio
rationis quod fit per cerebrum ipsam. per causam ipsam cerebro
et non per coitatem sit aut ex colera nigra aut ex sa-
guine calido inflato. aut ex colera citria aut ex co-
lera rubea. si intelliges hic colera rubea causa quod est
natura. si causa quod est rubea ex aduersione colore naturae cuius
per aduersionem si separet a parte non aduersionem sed remanet
cum ea mixta per quam rubet. Ut intelligas per colera rubea
bea colera citrina aduersionem facit ex aduersione
colore naturae in quod cessat aduersionem plusquam ut remanet
ret uere citrina quod est dierior colera citria facit
per aduersionem per admixtionem facit cum ea natura.
Et quod de causa dierior colera intelligat appetit per
signum huiusmodi infra ab eo posita quod sunt uehementio-
ra et magis pueris signis ibi positis facit a co-
lera citria. Aui. sit dixit. A. ex calore puro aut
ex uapore calido. quoniam ea omnia sunt ex eis quod siccant
cerebrum et putat cum natura spiritus inani. ubi per spiritus
si le. i. pueri et si le et si uere. possibile est rationi. i.
puerum rationali uiam suam rectam. i. oponez re-
cta facit. Cum ergo non possit per spiritus penuriam seruare
uiam suam permiscet et errat in iudicio. Hocque cre-
das ut iam multi crediderunt quod. A. uoluit causas
permixtionis rationis reducere ad diminutionem
spiritus solam. quoniam si sic esset a quacumque causa puter-
ret ipsa diminutio spiritus proueneret alienatio et
sic proueneret a frido coitatis cum diminutione spiritus
quod est in iudicio dierior auctor et in experientia
Sed. Aui. uult quod diminutio spiritus sit causa per
mutationem rationis quando est iusticia agitati-
onem et motum ipsius spiritus quod est diminutio et
proueniens a causis calefacientibus et excitantibus
in istis. Hic caliditas et siccitas naturae
quoniam rationi. Dixit. Raf. primo principium est 3.
Siccitas semper reddit animam fortis motus et
uelocis. sicut in illis apparet in quibus habet
siccitas et huiusmodi motus per multam eorum uelocitatem
excedit statum hominum naturalem. Falsus est etiam
dixit Raf. credere siccitatem nocere ingenio sed
addit cotidie ad ipsum. scilicet nisi ultime. Hos
enim dixit ipse huiusmodi operationibus aut certam
motum. scilicet dieriorum et limitatum quem transgredi non
possumus et siccitas excedens transgreditur. ipsam
Dixit. A. in capitulo soliditatis. siccitas nocet
sensui id est intellectui non unde est diminutio
sed unde est superfluitas in uelocitate motus. quia
facit spiritum uelociter mobilem. De causis
autem calefacientibus quod faciunt agitationem et mo-
tum uelocem est notum. quia caliditas est agitare mo-
uere et uelocitare. Dixit Aui. permixtio
rationis facta per coitatem aut est per coitatem rationis
sicut in febribus. aut est propter aliquod me-
dium. Et istud est sicut cum sit per stomachum aut os
ei. aut per mirach. aut per matricem aut propter
alia membra. Et totum hoc. i. tota ista coitas
a quocumque fuerit. aut est per qualitatem puram. scilicet
sine materia calida aut sicca aut magne mali-
cie et occulte male proprietatis. sicut cum eleua-
tur a digitis manuum aut pedum quando apo-
stemandur et a membris etiam alijs quocumque
sunt corrupte complexionis qualitatis male ueneno-
se et comunicant illas cerebro aut sit per uaporem
calidum colere et flatus iam putridi et per putre

dimē effectū acuti. qui vapores cōcant cēbro
suple. aut ē pp hūores ipos acutos cēbro cōi
catos 7 pēpue medio ei. Et qdā ē redu
cūt. ad cōitātē pmtiōem rōis factā pp hūo
res uel vapores malos acutos uel pp malā q
litate cū fuerit i posteriori uel anteriori uētri
culo cerebri 7 cōcant uētriculo medio. Et
ut ex dictis supra patuit. qūqz puenit pmti
tio rōis ex cā uel cāis pmtis pmtiōe uel cāu
et supiōe medicinay et ciboy et maxie uini
potēis acuti icbriātis. Dix. raf. p. qūnē
tis. oēs quoy ē pmtiō nō pmtiōtur nisi āt
i prolātōe ozōnā et nō ditionā. aut erit pmti
tio oīum. i. ozōnā et ditionū simul. et ista ut
ēpse dicit ē ualde difficil. Dix. Rui. et iam
ē supra patuit. pmtiō rōis magis icolūis
ē q cū rīu sit qz significat mām sanguineā ad
rīu de sui nā exiātē. uñ de ppetatib? sagui
nec pplōis ē cē rīdētē. suple. et q ē cū rīore.
aut solitudine ē min? icolumis. qz signi
ficat mām mīcam de cui? ppetate ē iducē rīore et
tristitia et deteriorē opat? pplōnē et diffi
cilius remouibilē. sicut saguis q ē mīe opposit?
oppositū opatur. Et q ē ex hūorib? alijs ē in
ter pāctas mediocritas. Dix. Rui. magis icol
mis ē q ē fm qetē. i. cū qetē. qz significat
mām magis mīe et min? acutā. Et deterior
ē q ē cū rīu agitatōe et audatā. qz signi
ficat mām multū acutā. Dix. y. 2. affo. qūque
dolēres aliqd corpīs plm dolorem non fērit
hys mēs egrotat. quē affo. adducēs Rui. dix
ois dolor uehemēs de quo patēs n? querit
in quo nō sentit dolorē uel tediū significat p
mixtiōē rōis qz significat q rō nō iudicat
nocuū qd ē nociuū. Et sili? erit de delitijs
q qūqz delitijs hūtes fm aliquid corpōis
plm delitijs nō fērit. hys mēs egrotat. n. n.
gaudet cum gaudere. qz nō iudicat delitiū
sū 7 gaudisū qd ē tale. Et itelligit sapien
tes dic per dolorem 7 delitiā causam ipoy
imprimētem que est fortis 7 potens ad ipi
mendum. non parua 7 debilis. Nam debil
ipoyum causa 7 si in corpore imprimat sano
bū disposito fm doloris uel delitiē nō in sēp
in corpore egro nō bū disposito ad fēnēdū. 7
tūc ex tali nō fēatōe nō argueret rationem e
grotare. Et h3 hoc significatū ueritatē. qū
nō iudicare de dolore uel delitiā ē pp ipū ce
rebri 7 nocuū et siue illud nocuū sit
p ppetatē siue p cōitātē. Et nō sit illud nō iu
dicare pp defectū sfs tactus mēbri in quo est
dolor uel delitiā. Et ergo uideris i aliq? do
lore uel delitiā 7 uideris i co ipm dolore uel
delitiā cessare nō pcedēte cā stupefaciēte uel
obstūdēte tactū mēbri in q? ē. n3 cā resoluente
scu auferente aut multum dīminuente causam
illi? doloris uel delitiē. tūc potes arguere in
eo mēre egrotare. Hā p tūc n? pceptur dolor
uel delitiā. qz cā ei? nō imprimat. s3 qz ratio nō
pprehēdēs ipm nō iudicat ipressiōem cause
fore. Dicunt. n. q dolorē uel tristitiā. i. tri
stem fēatōē. 7 delitiā. i. delitiōsam fēatio
nē formaliter sentire pertinet ad rationem si
ue ad cogitatiuam uirtutem sed sentire cau
sam tristitiē uel delitiē pertinet ad sensum
exteriorē cuius illa causa est obiectum.

Et dicit posse cām hāc pprehēdi a sensu exte
riori nō pceptere rōne uel cogitatiua uirtu
te formā tristē uel delitiōsā. Sicut. h. g. ob
lato aliquo nocitiū ut cultello pōt sensus ex
terior? pcepte cultellū uirtute cogitatiua uel ra
tiōe ente corrupta nō sentitē tristitiā. illa tñ
a cultello pūgēte uel icidēte uel si fēriet ea in
dicāte corrupta. i. ipsa ē nō nocitiua ubi est
nocitiua. Uel eā ē inuatiua ubi ē nocitiua
sic alij appet i frenētis accipiētib? cultellū
7 se percutiētibus 7 ulnerātib? 7 exinde gau
dētib? dicētib? se idē sentire delitiā 7 inuati
tū. Et sic dicitū ē de dolore 7 delitiā q sūt
passiōes sfs tact? idē iudiciū dari pōt de tri
stitiā 7 de delitiā q sūt passiōes aliop sfsuū.
h. g. si aliqd uisibile forte solitū facē tristitiā
i uisu pp suā excellētā ut nix uel aliud sile.
uel solitū facē i co delitiā pp suā quēntiā ap
proximet uisu alitū? ille idē tristitiā uel de
litiā nō fērit tūc ei? mēs egrotat. Et idē erit
de approximatiōe siliū obiectoy. sfs auditus
odorat? uel gust? qz i pēdo affo. dicit pōt q do
lor sumat p qūqz fēatōe tristitiā 7 sili? delitiā
p qūqz fēatōe gaudisū i quocūqz sfs fuerit
Dicit q? qūis Rui. p dicitū affo. aduxerit
ad c? pmtiōis rōis. ipse tñ ē generalis ad
oēm spēm lehiōis rōis. Dix. n. y. generalis
mēs egrotat 7 nō dix. mens pmtiōē. Notant
ergo q si mēs nō pprehēdit delitiā uel dolorē
tūc mēs lehiō ē dīminutū uel ablatiō. Si uero
comprehendit dolorē uel delitiā sed aliter
quā sint. qz pprehēdit dolorē inuatiū cū nō
sit. 7 delitiā nocitiua. cū sit inuatiua. tūc ei? le
hiō ē corruptiō 7 pmutatiō rationis. Dixit
Rui. urina oleagiā appens i febrib? significat
pmtiōē rōis. Et istud signū potest esse p
nosticum sigifi cās pmtiōē rōis futurā. et
pōt eē demonstratiū significās eā pñē. Hā si
gificat forte caliditē i qfāciēte q si capiti cōi
cat uel cōicabit. act? rōis pmtiōē 7 pmtiōē
tur. Et sicut appet. 4. regiminis acutorū
Noctes magis supsignificāt quā dies ea que
circa desipiētā. i. pmtiōē ratiōis sūt. eo
q tpre nocitū debēt patētes magis gescere a
pmtiōē pp maiorē qetē corpīs 7 ipsa aial.
Signa spēz s3 cās dix. A. q sit a mīa. i. nā
li ē cū tristitiā 7 exiātōe mala. i. cū iudi? ma
lo. qz iudicat q nō iudicādū 7 maxie appet h
i iudicio rōis. tūc ei? qd nō ē timēdū. 7 cū h
aditū alia sig? dicēda infra c. d. mīa. Et sig?
facie a mīa sanguinea sūt. q est illic cum per
mixtiōē rōis letitia 7 risus. 7 uenarum exu
berantio idest manifestatio et repitō. Et sig?
fēe ex mīa fēa per colere aduersionem sunt
q ē cū lupi ositate idest moribus furiosis ra
pacibus cum audacia scdm mores lupo. Et
ad sunt alia signa dicēda infra cap? de mania.
Signa facie a colera citrina dixit Auice.
sūt infatio 7 caliditas rīxa 7 mīa morum.
Et agitatio uehemēs 7 ymaginatio ignis et sci
tillarum ante oculos 7 citrinitas coloris
7 inflāmatiō capitis. Et extensio cutis
frontis propter escicatiōē 7 pfundatiō ocu
loy 7 salus ad oppositū. i. motus iordinat?
qz mouetur inordinatē huc illuc cundo 7 qsi
salus. Et Raf. dixit pzo quēntis q mouēt

in lecto ac si pugnaret cum alio. Signa autem
facite a colera rubra de qua dictum est supra in casibus
sunt omnia signa predicta. Sed sunt uehementiora et
magis peruersa. Et dixit Aui. quod huius generis
est puritas rationis facta in febribus non
quidem omnibus sed in uehementer acutis ut quae
sunt a colera multum acuta et maxime per aduersionem
nephriticam. Et ista puritas cum dictis
accidentibus uehementibus et puerilis. plim fit in fe-
bribus pestilentialibus et puerilis. plim fit in febribus
pestilentialibus super precipue in eis que fiunt a
uehementi acris caliditate. aut domino
cole dicte. Signa facite a flatu iam putrefa-
cto sunt dixit Aui. quod accidit huiusmodi cum per
mixturem seueritas. i. puritas in tenendo quod
non est tenendum. i. n. non separe ab eo quod tenent.
i. in ratione sua de aliqua re. quod accidit eis. quia
illa non est humor motuus multum per suam grossitatem
et uiscositatem uel non separe ab eo quod tenent. s.
manibus. quia puritatem tenentes nolunt illud di-
mittere. Et per hanc causam accidit eis ut omni
hora eleuentur suppellectilia sua manibus suis per quoniam
cam et granantur capita sua. s. materia fluxa
multiplicata in capite. Et parum subest. non
absolute. sed in parte ad alios. parum enim
istam aliam rationem plus quam aliam et hoc est per se
strenuam frigoris. i. quia illud flatu est in sui suba et
nati ratione frigida quibus accidunt tunc sit ca-
lescentia. accidit ergo eis sompnus ex hoc. i. nati
ratione flatu frigida sicut accidit eis puritas
rationis per accitum caliditatis. i. per accide-
ntem caliditatem quae illi flatu putrefacto inest.
Et dixit Aui. quod isti plim opprimantur et estimant
se esse bestias et aues quia frigiditas et humiditas
radicales flatu humectate caliditatem accidentali
mouent ad cogitandum uisum. et tunc opinantur se esse
bruta animalia. Dixit Rabi. primo quoniam. Si
igna melle ex putrefactione flatu et corruptione
et acuitate sunt mori suppellectilium cum et manibus
et grauedo capitis et opacitate patiens esse brutum animal
et supellectilium. et cum est aliquid in manu non uult ip-
sum dicit. quia ut supra dixit Aui. praesentia sunt et si
mi in opioibus sunt per quam cam non discunt ab eo
quod tenent in ratione sua de aliquid re. quod accit eis. quia
illa non est humor motuus multum per suam grossitatem et uiscosi-
tatem et per hanc et cam non separe ab eo quod tenent
manibus. Signa facite a caliditate et siccitate
puris. i. sine materia. dixit Aui. sunt quia non est cum ea
granitas. non signa melle dicta. Et dixit uel di-
co quod cum puritas rationis accit a caliditate siccata. i.
humectate siccitati. siue fuerit cum materia siue sine materia
significat ipsam iniquitatem. Et si fuerit a caliditate
cum humiditate puris uel cum materia sanguinea. uel fluxa
putrefacta significat ipsam subest. i. aliquid som-
pnus. et signa facite per uiam coitatus dixit Aui. si
fuerit a uapore ascendente a toto ut in febribus. et
si si fuerit ex humore sunt supra ex dispo-
sitione totum. Et si uapor siue humor fuerit ascendens ex
membro aliquo cognoscitur ex dispo-
sitione illius membri laboriosi. i. pauentis. Et cognoscitur illa
in qua coitatur qualitas pura sine materia ab illa in
qua comunicatur humor uel uapor per ea que
dicta sunt in signis sode coitatus. Qui igitur
num suum custodire siue acuire noluerit. et
primo ut non trahat moram suam in locis humi-
dis et amris et aere in euentato. neque bapti-

ter iuxta paludes et stagna et oportet ut fu-
giat flatu austrinum. et fugiat a fetore et oi re-
tristate sensus exteriores. Et abstineat a
timore et tristitia et multiplicatione ire et odii
et furoris. et oia non multiplicare sompnus et preci-
pue diurnus et factum post cibum absque tempore dila-
tione. Et fugiat quietem et otium et non dimittat
frictionem et balneum et lotionem et maxime capitis
ut non multiplicet supellectiles in corpore. et ca-
pite et neque sordes in cute ipsius. Et oia ut
fugiat fatietatem nauseam et oia repletionem fa-
cientes in digestionem. Et conetur ad superflui-
tatum expulsionem per egestationem et urinam et secre-
tationem de mane in ieiunio. Et fugiat ebrietatem
frequenter. et apud plures oia ebrietatem
uitanda est. Quis dixit al. quod rara ebrietatem in
genius acuit. Et oia ut deuter oia medici-
nas et cibos stupefactivos et oia opacata nisi per
fecte fermentata fuerint et iuculata. opacata eis d
struit intellectum et sensum. Et abstineat a ci-
bis et potibus generantibus sanguinem grossum et tur-
bidum. Et ab eis que effumescunt. efficiunt.

Et spatio oportet ut effugiat cibaria et potus
que specialitatem habent nocendi ingenio
et intellectui de quibus sunt fungi. quoniam ge-
nerant stuporem. Et oportet ut deuter om-
nem fortem euacuationem tam spontaneam quam
artificialem ex flatu et uomitu et solutione ue-
trici. Et fugiat multiplicare coitum. quoniam multi-
plicat coitum corrumpit mentem sicut replet animam
ylares et ingeniosam reddit. nec omnino ab eo
abstinere debet eo quod siccus. Et castratio ui-
ros effeminat et ingenium ingrossat. Et oia
cupiens boni esse ingenium. fugiat conuersatio-
nem malorum hominum uiciorum et fugiat ui-
dere et audire turpia. uidere autem et audire ala-
cria et gaudiosa moderatas interponendo mo-
ras studij curis et contemplationibus suis
est utile et conueniens. Et oportet ut in
aere bono se exerceret moderate et uigiliis in
bereant balneis utantur et frictionibus et
lotionibus extremorum et capitis precipue.
et eius frictionem et peccinationem. Et co-
medant cibos boni et clari et subtilis sanguinis
generatios et bibant consimiliter. Dixit
Rabi. dya. et Rabi. Larnes gallinae addit in
rationem. hoc etiam faciunt cerebra eorum quod
mesta. Et dixit Rabi. moyse. auctoritate
30ar. quod caro caprioli habet proprietatem
coroborandi animam. et turures augent yma-
ginationem et confirmant memoriam. et forti-
ficant sensum. Et praesentat eis auricle parue d
gentes in arboribus et in pratiis non in aquis
et pulci colubini uolare incipientes. Et pa-
nis eorum sit similis bene fermentatus et
coctus modicum salis habens. Et uinum sit
clarum medium inter nouum et uetus debile
non uaporosum non acutum neque amarum.

Et praesentat eis paucitas cibi et potus. In
quit paulus. uigilie et paruitas cibi acuit me-
tem non autem sompnus neque repletio uentris
Et dixit illis qui consueuerunt custodire i-
genium eorum debet insungi ut custodiat ip-
sum magis more solito. modo de uno modo d
alio cogitando perfecte. et successue. Sicut

enim videtur de exercitio corporis quod offert
et fluctus exercitii magis substat ipsum.
Ita quod si est videre de futuro. iuvare aliquem
actu utriusque status quod sit utriusque in opone
b' huius. quod fluctus melius substat in p' et laudabi
li' exercitio opone suas. Et solus scriptus alterat
rone. Dixerunt Bal. et dyo. faba debilitat co
gitacionem et phibet sopnia certa. eo quod generat
multa negotia. et replet caput vaporibus tur
bidis. Et dixerunt multiplicatio cepaz tor
rumpit rone. suple et si corrupte ea multiplica
tio vaporum et aliorum acuminum. Dicit filius
melius ut p' ponit quoniam c' 3°. Croc' est ma
gis iacio. et ea est quod dispergit spiritum et dilatat ip
sum versus exteriora. Et subdit. croc' in p' fert
medicam quod exiccat. Et quod dicit quod crocus
obtenebrat spiritus. radix affecere supra iducit p
mixtionem rone. Quidam mellis quod est acre au
ferre rone et multo magis amestio eiusdem. Ibi
de liquit Baron. multus usus coriandri reddit
spiritum purum. et id est phibenda eius multiplicatio
et coriandri usus. Dicit Bal. 5°. affo. in co
affo. calidum nocet huius. quod balneum calidum dul
cis aqua nocet in leione opone spirituum virtutum
interiorum. Dicit. n. ypo. i. ipso affo quod facit men
tis stuporem. Et p' stuporem mentis intelligunt coi
ter p' mixtionem ois rone ut ponit ysaac. Dicit
30ar. fricare dentes cum nucibus i. quod quibus diebus
femel caput madificat usque acuit et intellectus.
Dixerunt Bal. et dyo. morabolani indi addit
ad mediam suple. et ois est alie species microbol.
dixerunt quod ipsi phorant spiritum. et remouet nigri
as. f. pcedentes ex hore mlico. Et remouet o
fectu ingenii. i. p' mixtionem rone i mlico accitit
Et kebuki et eblici remouet pcedentem ex
state. et hoc facit microbolani euando hore
pcedit et phibendo vapores ascendentis ad ce
rebz. et id maxie natet in defectu coicationis
membrorum inferiorum ad cerebrum. Et
dixerunt senz. bonificat in genus et est val
de bonum memorie. et dixerunt quod ciperi au
gent rationem. Dicunt quod thus quando bi
bitur ex eo parum remouet cogitationes ma
las et falsas. memoriam reparat et acuit intel
lectum. Mora rubi cum vino sumpta sapientiam
am pcedant. polium bibitum cum aceto scius
genit. et similiter radix yreos cum aqua mel
lis bibito. Et thus addit ad ingenium et a
cui ipsum. Dicit tamen Galienus quod multipli
catio iburis in hoc est utilis satis sihes nuc.
lapis tamen in humiditate multa sicut etiam
de senz. et ciperis intelligendum est. foris si
cant enim elicando memoriam que forisifica
ta leno defecit intellectui. Dicit dia. radi
ces subuliant sensum cum comeduntur sicut
in parua quantitate Berill' et similiter griso
litus gestatus in anulo auro facit bonum ite
lectum. Et ligna musceta desiccata et sub calca
amentis portata obliuionem et malam mentem
emendat. Auctores de generali curatione
nocentiorum cerebri quod est permixtio
rationis non deterauerunt relinquentes eam
notam ex generali curatione lesionum opera
tionum utriusque moratum. Et summarie
de speciali cura permixtionis rone si hoc
vocabule a paucis auctoribus est inuenire. Et quod

inuenit est summatiz dicitur eo quod hac cura reducere
runt ad eam de mltia. et de mania que sunt species p
mixtionis rone. Auct. tñ caplin spale facies
de cura permixtionis rone satis est summarie per
trahunt. Dicit enim cura facie a mltia est m
quod i c' mlie dicef. Et dicit in facta a sanguine
os incipere a fibia. et hoc siue sanguis fuerit
coleric' siue mlicus de quod minuedu est p' can.
dicos i uniuersali curatione egritudinis capitis
Et dicit. A. oz incipe ab oib' quod tepant sa
guine. i. quod ipsu ad tepamentu siue p'plexionis
reducit a peccato suo quomocumque peccauerit
Et dicit. oz incipere ab his quod ipsu infrigidat
et hoc si fuerit coleric' sicut. Et ab his quod ei
staz rectificat quomocumque peccauerit. cuius
staz rectificat per madificandis ei' et p' recta
regimie ordinatione. Et dicit. A. Cura fce
a colera citrina uel rubea est ut incipiat. et eue
tur. f. colera ipsa cu eo quod quent ei et teperef
et capitis admistrado ad hoc i frigidationes
et humectationes fm can. ules. ut scilicet ince
pitio fiat a debilitatibus. Quod si coheret
eger ab egritudine. f. quod non ualeat remedia debi
lia. f. forior fiat egritudo te dicit. A. regatur
regie alio. f. forioribus remedijs. Et ex eis quod
i hac permixtione rone quentur ex ois ex olco
rof. et aceto pfectu et infrigidat sincipiti suppo
situm. usque ad quod mlti coronalis. et mltu ualz
quod est inuenio repensiois huius uel uaporu.
Et quent in hac cura oleu uol. et lac. f. ad
ministrata i eodem loco et hoc ptenio est i fra
te et hiecare et hoc si non fuerit febris quod ut
supra patuit lac prohibetur ubi est febris p
ipsius corruptione. Et pferit oleu rof. et o
papauere. f. simul mixta. Et hoc cu adest cau
tela. et intentio repulsiouis uaporu. f. siml cu in
fratone et hiecatone. Et cura facie a fla
te putrido et calesfacto sicut est ut incipiat ab
chone eius. Et dicit. A. multotiens sanat
eos asfegaz et uoluit dicere asfescera idest ui
tis alba scilicet radix eius cuz sumitur sola
uel cum aliquo fructu ex dulcibus ut dactyl
caricis passilis pineis et similibus. Na isti
fructus dulces dicit Raf. primo continentis
c' 8°. cohoriunt et faciunt non apparere sapore
amarum illius radices. posset etiam ex herbis
correctis pcedit docet mcl. in suo caplo. Et dz
comedi et bibi dicit Auct. diebus aliquibus
f. non continuis sed interpolatis que interpo
latio reguletur fm qritates et qualitate quas
fueret. posset etiam sumi de ipsa diebus aliq
bus cotinuis dando de ipsa i parua dosi. raf
eniz dicit ibide quod radix ista data in pom quod
bet die cum aqua mirabiliter pferit. Et ro est
quod ut dicit mcl. in c' eius asfescera etat fca a
cerebro et a neruis. et quod dosi eius est ab aur.
f. usque ad duos. Localia remedia in hac
cura accipienda sunt ex his que dicta sunt su
pra in cura sarze a simili ca. Et cura fce ex
caliditate pura est cu ifranub'. Et fce ex sic
citate pura cu hiecatibus et ex reb' pferentibus
fce ex siccitate dicit Auct. est ut fundat super
caput pacietis decoctio pedu et capiti. f. arie
tis uel agni multuz enim hiecat. Et ualeat et
i mala co'plexione sicca cu ma colica i mlica
p' mlla eius cuone sufficienti. In alijs etiaz

remedys intrinsecis et extrinsecis pcedēdū ē si
cui i cura sabare dictū ē. Dīx ysaac febriū
5°. i cura sinoci q i stupore mēis queniunt
cātilene. et reddēs cām dīx qz iducit sopnū
i pueris. q cā nō hñ uidet eē ad ppositū. Et
iō dñt qdā qz uenit qz trahūt spm ad. exte
riora et qz fort. ut uirtutes aiales spūmas. In
pueris at cantilene iducit sopnū. qz mitigant
i rā eoz. i quoz i rā qz sumūt uapores mēbzres
ascēdētes ad cēbz sopnū iducētes. Inquit
y. p. epi. et ponit p. qz nēis sic. Inuit pari
tē egritudine i q debilitat cogitatio et mēo
ria. uidē et audire res angustias ipm et idu
cētes ei pmeditationes. ex hac. n. cā reuertūtur
ei rō et mēoria. eo q sollicitat ad iquirēdum
quo mō rē qz rēstāt euadāt. Dīx Auicē. de
rēdy i pmi xtiōe rōis si ē a caliditate. s. non
excessiua ē. qz o3 ut eger alapis cedat uehem
ter. qñz nāqz necessaria ē pūssio ut ad ipz ip
sius redeat rō corrigēs se a pmi xtiōe. Cū. n.
redit rō. et cognoscit se aliēasse castigat ferōsū
et reddit dñū rōis et nō alienat. Ad. n. d3
eē caliditas excessiua ne agitatōe et motu uer
beratōis ipsa sumat augmētū et furā faciat.
Et dīx Auic. nō o3 ut patēs cedēt sit obilis
nō potēs tollerare uerbera. Nec hēat signa a
postēatū. nā fieret additio i apate pp fluxus
hūoz qñtē ad agitatōes et dolorē uerboz.
Et istud remediū ēt naleret i mala qz pōne ca
lida cū mā ipm pmi xtiōe cūone. pūto rēdūm su
pra positū ab ypo. et hoc rēdūm Auic. uenire
posse i pñ egritudis et añqz multū ipsserit.
Cura at. pmi xtiōis rōis facit a cōitate sine
totū siue alicui pmi xtiōis mēbz. qz plet cum
cūone attractione ad oppositū qz fortatōe ca
pitis repulsiōe et pmi xtiōe ascēsus uapozū
uel hūoz pur supra dictū ē. Et Auic. qdē h
addit cāñ. dicēs. Cū uigilie aduēnt. suple cum
nū i friditū qz fortatū et repellētū. tñc omia
epitēata et similia oia alia qz qz localia rem
dia frida qz fortatū et repellētū posita supra
capud nō sūt inuātia. imo nocitia. et iō phibē
da. Ad cū usū supradictoz rēdūz fridūz uī
glia afflētēs significet retineri uapores dñi
gmes i capite. uñ calitas eozum in capite con
stricta facit uigilias seqē qd accidit ex usu il
loz frigidūz pōis qz rēstāt phibitus uapo
ribz acutis a resolutōe. Et iō pcedēdū ē
in hoc cāñ sicut dictū fuit supra in cura sode
uapozalis. Posset ēt uigilia cū usū pdictozū
frigidūz cāñ. qñ mā hūozalis ascēdēs ad ca
pud eēt in eo collecta in multa qz ritate ut uon
possit ab illis frigidis stipitiis repelli. sed
magis constringeretur et augmentum recipe
ret. In quo cāñ et similia in multitudine uapo
rum collecta in capite. Auicē. dīxit nō faciat
caput purgum. s. eductum a capite. suple. n3
sternutationem. n3 gargari matina. ut enī supra
patuit in curatione uniuersali stante plenitu
dine multa capis predicta non conueniunt.
agitāt. n. mām et non euacuant. Et si p tūc
plētudo foret in toto uel in membris cōican
tibus cēbro forent cā attractōis ad capud et
additamentū plenitudinis. Sed tunc dīxit
Auicēna adhibe cristere lenificatiuum. quia
inuentio ē ad diuersum trahere mām et uapo

res et ideo suple utere etiā alijs diuersis et
etiā alijs curationis mōis dñis i cura xli.

Caplm 3^m. de stoliditate et Amentia.

Stoliditas Amentia fatui
tas et infirmitas
frequēter sinonime accipiunt ab
uicioribz et sūt lesionēs opationū
uirtutū moralū medij uentriculi cerebri. s.
cogitatiōis et rōis. Differētes a pmi xtiōe rō
nis i h q pmi xtiō rōis ē lesio opationū eoz
fm mutatiōes seu corruptiōes. S3 pcedē dif
pōitiōes sūt lesiōes pdcap opōnū s3 dimi
niōes at destructiōes. Stoliditas tñ stricte sū
pra ē lesio eaz s3 dimiuiōes. et ē pprie fatui
tas. S3 Amentia stricte sūpra ē lesio opōnum
dcap s3 destructiōne et ē pprie infirmitas qz
ē sūt simpliciter infirmitas i qz nō ē opō cogi
tatiōe hūitis. Lāc hāz lesiōnū. dīx. A. sūt at
fritas pura. at cū siccitate qz rita qz pōdēs su
per mediū uentriculū cēbz i lōgitudine diez et
spacy. Aut cā eaz ē fritas cū aliq hūore sūco
i uacuitatibz uapoz cēbz. s. i artērys et uenis
ei pmi xtiō. q reddiē sps cēbz tardi mor. fri
tas nāqz pura. i. simplex nō qz rita alij quali
tati et pura. i. sūt mā ē pncipal et ppria causa
hāz lesiōnū eo q facit qz ratiōne i spū et red
dit cū imobilē. uñ nō reddiē ydoneū istrumē
tū hūitis cogitatiōe cur act. eger motu sps. fri
tas ēt qz rita cū siccitate. pōt ēt illaz cā. s3 tē req
riē necessaria lōgitudine spacy tpris si fuerit si
ne mā. S3 si fuerit qz rita cū mā nō reqriē ne
cessario lōgitudine spacy tpris. Et dīcūt qdā
q siccitas sola sine friditate pōt esse cā dicta
rum lesiōnū. nā si nō fuerit in uoluntate pōt
facere stoliditātē dimiuiōe spm desiccādo
mām sps. Et pōt facere Amentiam cū fuerit
ultrata mltū cōsumēdo mām sps uñ redditur
pauc et fixus. a siccitate tñ sola pcedē lesio
nes raro enēiūt cēbro existēte nālter hūido
Et si alij accidūt nō nisi i lōgo tpre ualde et
pncipue amētia. Et dīcūt qdā q pdcē lesiōes
pñt ēt qz rita a cal. dñccāte mām sps et ipz
mltū resoluēre et exalare faciēte. Amentia
differt a stoliditate in b q i ea nulla pmi xtiō
rōis imiscetur. S3 i stoliditate alij pmi xtiō
aliqua alienatio. ut in ea q pñt a cal. uñ sic
citate in qua aliquis inordinatus motus sps
remanet cū nō sit in hac stoliditate totaliter
imobilis factus. In stoliditate autem facta
a frigiditate nō imiscet aliēatō. Dīx Gal.
5°. de accidēt. et pōitur a rabi. i. 7°. pmi xtiō
pmi xtiō mēis idest stoliditas et amentia et
etiā obliuio que accidit in senectute et se
nio sequuntur frigiditate. Stoliditas et a
mentia aut sūt per proprietatē in cerebro aut p
cōitates. et b aut totus aut alicuius mēbz p
cōitātūz cerebro. Et que ex eis est p ppeti
tes i cēbro. aut ē ex nocumēto medij uentriculi
cerebri et ē illa que uere pōt dici ppria cere
bri. Aut ē ex nocumēto posterioris cerebri
et h pōt aliquāliter dici fore per cōitātē cōi
cato nocumēto ei medio uentriculo. Et cā ē qz
cū sps in posteriori uentriculo nō seruātur nō
pōt fieri discursus cogitatiōis et rōis dñccāte

et m̃ p sp̃z nō recētag ī mēoria abolitōes
supra quā exerceant actū suū. Signa gene
ris nota reliquuntur ex cōsideratōe gestuū pati
ētis. Et sūz nota sūt signa distinguētia solidi
tati ab amētia. Soliditas autē q̃ ē a calō ī
sicco nō ulciato differt ab ea q̃ ē a frīdo ul' a
sicco ul' mato qm̃ ī p̃ia repit cū soliditate
aliq̃ alienatio p̃mixta. ī p̃a uero nulla alienatio
p̃mixta ē. Cura b̃t cōgritudo si diu īp̃ferit
cassa ē. si uero adhuc nō īp̃ferit. tūc ipsa est
fīlis cure sode a sūz q̃lone ī cā. Et triplici
p̃fici īstrō. s. dīeta potōe ī cīrugia. Et au
ctores qdā cōiter ponūt curā ei' q̃ sit a frīta
te q̃ talis ē. De īstrō. n. dīeta dīxit Aui' o3
ut sit hōspiciū ei' dom' lūmīosa. i. illustrata rā
dus solari' ī p̃ q̃nā calida. cū' calitas pōt
artificiali fieri p̃ ignē ī sumigatōem rep̃ re
dolētū calaz. Et ulz quēiūt ei' uigilie. s. nā
les nō nāles ī sabara. ī quēiūt ei' exercitia
ī balnea calefactiōna. Et dīx' Aui'. ī subri
liatio cūbi. s. ī pot'. ī hoc q̃tū ad q̃lōnē qz
sit cāsi et q̃tū ad modū sbe ut sit facili' digō
nis ī paucitas īp̃s. idest dīminutio. Et de
cū' īp̃s ad q̃lōnē sicciorē maxie ubi cūz frī
tate eēt q̃plicata hūiditas qd ē ut p̃m. Et
de cū' īp̃s ad subilitatē sanguinis ī tēpan
dū īp̃m reducēdo sūguinē a grossitie sūbe ad
subilitatē. ī a frītate ad caliditatē. s. ī opz
ut sit paucitas īp̃s. s. subilitatōis sūguinis ī
calefactio. s. ei' ita ut nō fiat uehemēs ebulli
tio ī calefactio y' sit caliditas subtilis. i. reif
sa. uel subtilis. i. p̃p̃tōalis sūz nō feruens.
U' o3 ut sit paucitas īp̃s. s. ī q̃tū īp̃m
ī dīscerā. Hā dīx' Aui'. nūbī ē magis īmū
cū' sūz. i. cogitatōis ī intellectū q̃ replō ex cū
bis et hūiditatib'. i. potib' ul' hūiditatib'. i. hu
moribus. Suple s3 sit a mala cōm̃tione frīgi
da ī sicca. tūc qz ut cūbi ī pot' cū sua calidita
te temperata declinent ad hūiditatem. Et si
sit a mala q̃lōe sicca tūc. tē o3 ut cūbi ī pot'
declinent ad hūiditatem temperatam sicut dīctū
est ī cura male cōmplexionis sicce cerebri.

Et si fuerit a mala cōmplexione calida que
efficiant mām sp̃s. tunc totum regimen decli
net ad hūmectandum cum pauca īnfrigidatio
ne. De īstrō uero ponōis dīxit Aui'. cū
ra facit a mala q̃lōne frīgida ī sicca. s. pura
ē cū īfratōne cerebri ī hūmectatione sūmī
si ambe ille male qualitates fuerint simul q̃lō
ete. Et si fuerit sola mala q̃lō frīda. curā ē cūz
calefactione. ī si sola mala q̃plexio sicca cura
est cū hūmectatione sola. Sed si fuerit a
frītate cū hūiditate. i. cū mā hūida frīda. Cu
ra ē cū calefactōe ī efficitōe p̃missa resōlōne
illius mē ī cūone eius cū medicis magnis ut
yeris magnis aut sūbūis eis medicinis solu
tiuis magnis ī uirguis ad educendum illam
materiam. que de se non ē facili' educōnis.

Et cū cūone eius ī uōm̃tu facto cum op̃i
melle ī semine rāfani. suple ī fortiori si īdī
gentur cō. Et resōlūo residui materie fiat
post dīctas euacuatiōnes cum localibus cali
dis aperientibus ī subilitantibus que elīgā
tur ex hys que dīcta sūt ī cura sode sicce.
Et ī hac cura maxime īntendendum est cor
dī sicut supra ī hūi cūratione lesionū opōnū

uirtutū moralīū dīctū ē. auctoritate. Auer ei
tō ī b' c' dīxit. A. ex illo. s. regimie supra dī
cto o3 ut deueniatur ad exercitiū cor cū medi
cinis sibi p̃p̃rqs. s. calidis cordialib' ut dia
musco metridato. ī cluifera exponūt qdāz q̃
ē quedā cōfectio cordialis cuius recepta nō
hēiur apd nos. Alij uero dīcūt q̃ ē herba que
dī cordi quēiens qz Aui'. s. ī. c'. de tre
more cordis dīxit. succus eluifera ī exponūt
quidā q̃ ē enula. Et alij dīcūt q̃ ē quicūqz li
quor aromati cū cordialib'. De instrumen
to aut cīrugie ī b' c'. ī cura p̃m̃tūōis
rōis. Dīx' Aui'. cū nūbī aliud quēit. o3 ut ca
pō ei' s3 crucē cāuterizet ī b' ī loco q̃m̃sare
cordialis. et erit. bec cāustica cruciatio tal' ut
fiat unū cāuteriū p̃fectuā ī loco cōm̃sare
ubi ē fōtanella. ī unū fiat supra īstrō uerū iter
cū b'. ī aliud īfra illū ī sus sūcipiū sup cōm̃s
sura sagitali. ī fiat unum aliud cāuteriū a pie
dextra. ī aliud a p̃e sinistra sup cōm̃sura
coronali. Et teneat ī cāuteria apta ut p̃ ea
educat mām.

Capitulum 4. m. d. corruptiōe ymaginatōis

Abi moyses ī 3. p̃icta suoz
offo dīx' auctoritate Bāli. 3.
d. accidēti. q̃ amissio ymaginatōis
ī. etus ablatio dī necatio seu q̃ge
latio. Et amissio rōis. i. ei' cor'. nōiā scie a
missio ī opatio īp̃a lesa mediocriter. ī. s3 cor
rupciōnē mēus p̃mixtio appellat. Dīx' Aui'.
cor' īmaginatōis ē ut imaginē q̃ nō ē ī ui
deat res cū' nō ē ī uēio ī re extra sicut acci
dit illi medicō d' q' recitat Bāli. 3. d. accidēti
ymaginatōis hō dīminutio ē cū dībitat q̃
ab īmaginādo res īmaginabiles ī neqz uideat
uisiones ī fōma nūi papz ī obliuiscat sōp̃m̃o
zuz ī sōm̃az sensatay quat' sūt. suple ī ma
giatōis ablatio ē q̃n p̃dca sūm totū q̃rīgūt. Et
si q̃sideras hā p̃dca. A. tēgīt dīminutiōes
opōnū ābap hūitū p̃m̃tū uēritatē cerebri q̃ sūt
ut suo paritū loco īmaginātiua cuius ē cogno
scere species rep̃ ī sensus cōmūnis sūe fāra
sua cuius est seruare īp̃sas fōrmas cognitās.

De cāis dīxit Aui'. cor'. īmaginatōis ē p̃p
dīnūz colerū. s. cītrine ī rubee ut dīx' d' p̃m̃tū
p̃dca rōis colerū. s. rubee ī m̃gre. Hā ēī colera
nigra pōt corūpe īmaginatōem. aut ē p̃p ma
licia q̃lōnis calide absqz mā ī āterioz uērit
cū' cēbri dīnantis. S3 dīminutio ei' ī abla
tio p̃cedit ab eadē cā a q̃ p̃cedit dīminutio ī
ablatio mēorie ī illo g' c' regat. Signa le
sīōis īmaginatōis dīx' A. regat p̃ ea q̃ dca
sūt supra ī maxie ī signis p̃mixtiōis rōis sū
līditatē ī amētie. Hā ut dīx' Aui'. si fuerit le
sio cum uigilia ī motu ī īstabilitate tunc
erit a caliditate suple ī cur sp̃s dca p̃mixtiō
īmaginatōis. S3 si fuerit cū sōp̃m̃o ī p̃
gritā ī uisionibus paucis absqz recordatōe
uel absqz uisionib' tunc erit a frītate ī suple
erit dīminutio īmaginatōis ul' ablatio Et
dīxit si affuerit siccitas ī lingue ī oculozum
erit a mala qualitate sūe mā ul' a siccitate pu
ra. Et si fuerit cū hūiditate dca paritū erit
ibi peccatum cū hūoris uicio. Cura dīx' A.
est similis curis lesionū uirtutū cogitāne ī

mēozialis siue sit a q̄litate pura siue cum mā
ueritū si i cura isti? e necessaria fricatio ut nē
rosaz apōtio. si at̄ hec i āteriori pte capis. i.
fiat talz ut diuertat ab āteriori pte capis. su
ple. 7 si i localū remediōz appropriatio fiat
i āteriori pte capis. qz sedes b̄iuitutis ē in
āteriori uerticulo cēbri. Dixit Guil. si mā
fuerit calla p̄ fiat f̄oia de cefalica. hoc tñ dz i
telligi fm cañ. n̄les. Et dix̄ q̄tine i frideruz
ps āterior capis cū reb̄? fortitūb̄ i p̄az. iōqz
fiat iūctio cū oleo de nenufare 7 ros. cū modi
co aceti mixtis ut cū oleo de salice 7 uiof. in
quo sit modicū mādrago 7 modicū opq ad
modū grani ordei. cū modico aceti 7 mūdifi
ficef cū medicis dōis i cura manie. 7 q̄utria
tur 7 regat ut ibi dicef. Et si fuerit a mīia
adusta ut nō adusta curef sicut i cura mīie
dicef. Et i b̄dū q̄ cristē lēuū dicef i cura
māie mīis ē utile 7 necessariū q̄uēis ē ut fiat
si ē possib̄le oī die. aut de duob̄ diceb̄ semel.

Lap̄. 5^m. d̄lesiōib̄ opōnū q̄utis mēoziale.

Operationibus

uirtutis mēozialis accidit lesio.

qz aut corūp̄t̄ aut d̄nuat̄ aut au
ferf. Et cor̄ qdā cū sit i corūp̄t̄iōi rō
nis. 7 auctore de ea i spālī p̄uā fecerūt mēō
nē dereliquētes eam notā quo ad cās signa 7
curā ex his que dicūt i c. p̄m̄t̄iōis rōis 7
p̄m̄t̄iōis ymagināōis. Diminutō uero 7 ab
latiō dic̄ Aue. ē q̄par. i. similis soliditati. f.
7 amētie. ex eo q̄ qñ hō n̄ pōt retinē formas
reꝝ nec eas reducere. tūc ut ēt supra patuit. n̄
bz intellect̄ siue cogitatus ut r̄? copiā sp̄m̄
i quib̄ exerceat actū suū discursiū. Et iō so
lū iudicat p̄ sp̄s rep̄ntatas et abeytra. Non
aut̄ pōt iudicare discurredo p̄ sp̄s refuatas
Et iō nō p̄st̄it i iudicio. s̄ efficit̄ s̄itis i f̄at̄
b̄ nō prudēs. i f̄ates nō ratiocināt de sp̄b̄ re
seruatis. qz nō sūt b̄n̄ retinētes. 7 hic nō sunt
h̄ntes copiā mēozabilitū 7 maxie cū pap̄ sint
exercitati. S̄ sicut abeytra res eis p̄ntat̄
ita p̄ tūc de eis iudicat̄. s̄ post statī aboletur
ab eis res p̄ntata 7 iudiciū eius. iōque mōlo
quāt̄ de uno mō de alio mō ridēt mō plorant
7 sequūt̄ur grillū. Dixit uiat̄. c. de litargia
perfectio memorie 7 facilitas recordationis
substantiales pupis cerebri significat stabili
tatem. f. bonam complexionem eius Et eꝝ
hominem obliuiosum 7 dure intelligentie ne
cesse est fieri cum i pupi cerebri humores na
scuntur s̄it̄. f. per uiam congestiōis. suple ut
ad ipsā aliūde fluxerit. Et suple. aut aduērit
pupi cerebri aliqua alia causarū lesionis me
morie. qz fere nihil horū que p̄mittūt mēozie
sunt memorantes. quia ut dixit Bar. a bonita
te organi p̄cūit̄ p̄fectio operationis 7 econ
uerso Dixit Boz. ad bonitatem memorie
multa concurrunt. f. dispositio cerebri calida
7 sicca. f. non excessiue. Audito paucorum
7 quies anime 7 corporis tunc enim anima
fortiter se conuertit 7 fortiter apprehendit
7 fortiter memoratur iuxta illud in seden
do 7 quiescendo sit anima prudens 7 sapi

ens. Et dixit tria sūt genera hominū q̄ per
accēs b̄n̄ bonā mēozia p̄m̄i sūt pueri i p̄i ei
b̄n̄ mēozat̄ propter fortē apph̄sionē 7 fortē
imaginatōes corū oēs eis forme sūt eis noue 7
iō fortissime apph̄dūt eas qz fortissime mēo
rat̄ iux̄ illd̄ q̄ noua testa cap̄t̄ incērata sapit.
s̄ d̄i sūt religiosi. i p̄i eis b̄n̄ mēozat̄ p̄p̄ getē
aīe 7 dimissioēs negociōz seculariū iux̄ illud
q̄ bonus ē i studio p̄aus ē i foro. Terz sūt
senes i p̄i eis per accēs bene mēozat̄ qz forti
ter imagināt̄ 7 fortiter apph̄dūt q̄ imaginā
tur Ac etiā qz sūt in quiete. Et i super p̄p̄ sic
citates etiam per quā salū q̄ ip̄essuz ē de
difficili sepe rat̄. Sal. 2°. regni inuit q̄ p̄nci
palis cā ablatiōis 7 diminutiōis mēozie 7 ob
liuiois ē h̄uiditas. Et sic ēt uult. A. 6°. d̄ nālī
bus particula 4^a. Et similiter Auer. i 7°. d̄
mēozia et remissio. 7 iō lesio ista ap̄d plu
res auctoz d̄ significare h̄uiditatē postero
ris uērit̄ cēbri ubi uiget uirt̄ mēozialis.
Sal. uero de interiorib̄ 3°. c. 4°. uidet̄ uel
le q̄ principal̄ cā h̄lesiōis sit fr̄itas. aut emz
mēozia si auferat̄ aut ledat̄. f. diminutiue. ne
cesse ē ut in cerebro sit 7°. fr̄igida. Et ad de
clarādū q̄ fr̄itas sit principal̄ cā h̄lesiōis i b̄
dit̄ qz necesse ē ad curatiōem ei⁹ siue dubio
calet̄. s̄ nō ē necesse ut desicemus. aut bu
metem. Et iō. A. p. 3^a. d̄ x̄ apud Sal. b̄i⁹
no uementi mēozie. cā p̄ ē fr̄igiditas. qua p̄
pter aduertēdū q̄ sicut apparuit in tractatu
de uirtutibus animalibus operationes uirtu
tis memoratiue sunt tres. prima est motus
sp̄ritus ad sigillandū spectem memorabi
lem. 2^a. est reportare 7 consignare speciē
memoratam cogitatuē 7 intellectū ut super
eam discurrat 7 inde iudicet. 7 harum duarū
lesionis operationum fr̄igiditas ē principal̄
causa. quia imobilitat̄ 7 quiescat̄ sp̄ritus. unō
non reditur conueniens 7 aptus motui ad im
p̄mendū 7 representādū. Et tertia opera
tio eius est retentio specieiuz imp̄essuz. Et
qz bona retentio. sit principal̄ a sicco iō le
sionis eius ablatiue uel diminutiue principa
lis causa est humiditas. Et qz b̄i⁹ operatō
nis lesio est illa que magis sensui medici 7 a
stantius representatur ideo de ea spālīus aucto
res sunt locuti dicentes obliuiones superflui
tatem indicare humiditatis. Ex quib̄ ap
paret q̄ fr̄igiditas. est principalis causa obli
uionis in prima 7 scda operatione memorie
7 q̄ h̄uiditas ē p̄ncipal̄ cā i 3^a opōe. Uerū n̄
s̄ p̄m̄ tres p̄dē opōes mēozie si l̄ ledūt. n̄
fm p̄m̄ ambe p̄dictē cause simul concurrūt
unde Scratio ait h̄ egritudo pluzimū s̄ ex
multicia 7 p̄plexōis fr̄igide 7 h̄uide q̄ b̄lectat̄
cereb̄z 7 probib̄z figi i n̄ foras que mēozat̄
sicut cera que est multum liquida nō recipit
sigillum. Et P̄mic. dixit scdū plurimum
lesio memorie. f. p̄dicta nō accidit nisi a fr̄i
tate 7 h̄uiditate. Dixit Sal. fr̄igiditas que
ē causa obliuionis. aut ē coniūcta cū siccitate
aut est pura. Dixit Aui. fr̄igiditas aliqua
do est coniūcta cū siccitate tunc nō i p̄m̄i
i ipsa simile. i. s̄itudo rei. f. sp̄s. qz s̄ siccu
firmiter teneat qd̄ est imp̄essum. difficulter
tamen in eo sit imp̄essio ut patet in lapide.

Et frigus alii est officina est humiditate et non sicut
quod ipse est in ea. Hic est humiditas facilis fiat ipsi
suo. difficultas in fit ipsi retento. Et siccitas
quod sicut potest esse causa dictarum lesionum memorie. unde se
rapio aut fit a siccitate sicut raro. quia non nisi fit in
moderata ualde et ultimata sicut accidit luro
quod est uerbemeter siccitatis quod non recipit sigillatim
Et Gal. 3. de iterioribus inuit quod potest fieri le
sio eorum a caliditate et siccitate. unde dixit. scilicet
quandam uisum cultorem habere patenter. quia multum labo
rauit in studendis uincere opomib. et in studiis mo
dicoque diete cibo assuefecit. quod uiribus cale
factiones et siccitates nimis nocibiles fuerunt
Et inueniatur huiusmodi pars calefactionis quod
pars calefactionis. hic non uenerit per differentiationem
calidam in quod ipsa restituta et debilis est ipsa parus
calefactionis potest et debet approximari. quia parus
uel nihil nocet potest et potest multum iuuare. et fortan
do nunc quod potest ipsi posterioris pars cerebri et
dando huiusmodi perorationem. Quidam in hoc
dictum referunt ad permutationem memorie cuius causa est
aut caliditas sola. aut siccitas sola. aut caliditas
cum siccitate. unde talis pars continetur dixit quod
Gal. aut multum sunt qui cum eorum capita calefiunt
ad spiritum eorum memoriam permiscet. Quod in dea
runt malum quod lesionum simplicium et quod positum quod
est causa dictarum lesionum. aut est pura. aut
cum materia que materia erit sicca uel humida
secundum speciem ipsarum lesionum. Et e
rit ipsa materia. aut non apans et secundum partem est
sic aut apans. inquit Aui. quod sit ab apantibus
cerebri et proprie frigus. Et causa quod lesionis me
morie. aut est propria in ipso cerebro. aut aduenit
et per communiter. que comitas erit aut ad to
tam corpus. aut ad aliquod membrorum que sunt
aut sub capite et hoc raro contingit aut sunt in
ipso capite ut que est ad alias partes cerebri
a quibus coeantur nocumetur posteriori uen
triculo eius. Dixit Aui. illud. scilicet causa predicta
uel illud. scilicet quod caro predicta. aut est in il
la parte cerebri ipsi. scilicet sedis memorie. quia in posteri
ori uentrículo. aut est in uentre. scilicet in ipso quod quod in
ipso posteriori uentre. aut est in uase eius. scilicet in
arteriis et uenis eius uel in in superficie exte
riori ipsius posterioris partis cerebri uel ut di
cunt quidam in uase. scilicet in panniculo cerebri
in quibus sunt uasa eius. Uel ut dicunt alii in
uase. scilicet pimente cerebri cum suis panniculis
quod est cranium. Et quod Gal. 3. de iterioribus
dixit. non potest esse passio in craneo quod tollat memoriam
Dicitur Galie. dictum habere ueritatem nisi passio
sit fortis ualde. de qua ualde fortis passione in
telligit hic Aui. Et nedum per fortem ualde
passionem passio in memoria accidere possit.
Sed dixit Aui. quod quidam antiquorum dixerunt
quod quandoque sit propter humores et malitias
quod lesionis ipsorum pueniret ad cerebrum. Et sic
uideat uelle Gal. 3. de iterioribus. de causa obliuio
nis. super et potest et conuenire ab aliis partibus ce
rebro adiacentibus. Dixit solin. de mirabilibus
mundi memoriam non in boie. aut metu. aut cau. aut
morbo facilius iterari nulloque sepe pfectus
est. Hic quod lapide iter fuerat accipimus obliuio linte
rap et metabala post egritudine quam pferat per
cussu propter nois obliuione quod uis et alii sunt uis
geret. Et subdit memoriam metus pmit. Sic

igitur cap lesionum memorie alie sunt primitive
alie antea et alie coniuncte. Et primitive sunt
aer mite frigiditatis et humiditatis et mora. in an
tris et locis humidis et frigidis et balneo fre
quens cum aqua dulci frigida. et oculi longi. et so
pni multiplicatio et longus usus ciborum fridorum
humidorum et potum sicut. Et nauseatina siccitas
et frequens crapula et ebrietas. Meritum subit
et fortis et longa tristitia. Et causa siue per
cussio in capite et hys sicut. Et causa antecedens
est mala complexio frigida et humida et multiplicatio
humorum uel uaporum fridorum humidorum in corpore to
to uel membris inferioribus. unde in ipso capite quod
causa est imprefectum in posteriori uentrículo est
huiusmodi facit sicut causa quod uideat. Signa generis
nota sunt ex dictis et ex gestibus patetis. Et si
signa spiritus superius sunt uarietate lesionis opa
tionum memorie et maxime quod ex lesione seruandis
spiritus. hec enim facile quod habetis est relique ue
ro due non sic facile. Signa autem spiritus sunt causa
dixit Gal. si est cum siccitate significat huiusmodi
lie et quod est seruans res pteritis hic non est potes
seruare res momentaneas ipsi boie. Dixit
Gal. accit illis quibus aduenit hec pars ex siccita
te uigilia assidua et escatio aliqua sit et palati
dixit A. si cum siccitate fuerit. scilicet frigiditas uel
cum siccitate fuerit. scilicet per siccitatem fuerit ipsa le
sio. dato quod non sit in frigus significat ipsa uis
gillie. Et huiusmodi in quibusdam exemplis. linte
ra quod dicitur et siccitas. scilicet non uera uigilia et
potest uerificari quod cum siccitate erit quod siccitas fr
giditas. Hic in tali dispo siccitas inclinat ad
uigilantiam et frigus ad stuporem et sopnium. unde accit
siccitas. scilicet quedam dispo media inter sopnium
et uigilantiam. Et subdit Aui. sicut res pteritas quod
actum fuerit ipse quod per siccitatem non de facili
abolitur ab eo hic non est potes seruare res momē
taneas ipsi boie. et huiusmodi res non nouo si facile in
pmit si sicco et huiusmodi maffeste apperit semper quod pre
terit ad multos annos huiusmodi recordat et huiusmodi re
runt aliquas istorias. hic res pteritas pauci ipsi
non recordant et non possunt narrare eas huiusmodi modum
preterit ipsi imo est si memorie fuerint. Si
gna siccitatis ab humiditate dixit Gal. significat ipsas
subit et quod preterita pteritas non seruatur hic momenta
nea illi boie seruatur spacio maiore quod preterita
dixit Gal. patetibus huiusmodi lesio ex humiditate. accit
sopnium. mite et grauitas capis et multum humiditas
tantis quod ex tempore ex cerebro. Dixit A. si nocumē
tum fuerit ex humiditate. scilicet quod siccitas cum frigidi. signi
ficat ipsas subit et sopnium pfectum et pluxus. super
si aut fuerit ex humiditate absque frigidi tate erit
subit et sopnium pluxus hic non pfectum. Et dixit pre
terita pteritas non fuerit quod oia abholent ab humiditate. hic
dixit Aui. fortitan seruatur illa que sunt illius
boie et momentanea spatio maiore quod preterita
quod tanto spatio quanto differant abholeri. ut ma
nifeste apperit in pueris ipsi. non preterit non recor
dant nisi quod ualida fiat ipsi oia eis per adira
tionem ut. 6. de naturalibus pterita. 4. inuit Aui.
et in pteritum et momentaneorum possunt recor
dari. Dixit autem Aui. fortitan quia oportet
ut non sit oia multa humiditas quod tunc nec pteritum
nec preteritorum memoriam. Potat quod si ualde
dura et grossa sunt instrumenta frutis memorie
impressioni spiritus non rindet. idque audita uisa et

quomodo huiusmodi memoriae non comedat. Et si
ualde fluida sunt et leuia eorumque facile et cito
recipiunt facile et cito obliuiscuntur. Si uero
mediocritas sunt facile recipiunt et recepta bene re-
tinent et seruatur. quod mediocritas ex his. si su-
perueniat ipsi spissatio multa per efficationem uel per
tunc accumulatioem per recepta retinet. et postea
uero recipienda nullatenus memorie recomendant.

Si uero ipsi spissatio eis superueniat mediocritas
ea quod grossa sunt et eis recepta et impressa aciem fer-
nant subtilia autem aciem ipsorum ita obliuiscuntur
ut puta sciatur et scilicet quod ea que docuerunt
ab ipsis memoria penitus abholentur. Dicitur
autem si in ea fuerit frigus pura. i. sine materia uel pu-
ra. i. non quod alteri quodam passio erit illic
stupor et uertigo. quoniam hec due passiones sunt a
frigiditate pura puenire ut suis per capitis. Si
gna uero permixtio memoriae sunt dicitur. Autem quod
ca hoc quod memorantur unum per alio est et permixtio
suis. ut in supra patuit in casu permixtio memoriae
Rursus per sufficienti declaratione predictarum caput in o-
bus lesionibus uirtutum moralium et maxime malorum
per se puram uel non puram per recursum bene ad
ea quod dicta sunt supra de signis malorum per se
etiam accipienda. n. sunt. dicitur. Autem. ex dictis su-
pra mitionibus. sic ex dictis per obliuio cadit in
uirtute memoratitia. et est in uirtute fantastica. Uerum
tamen de uirtutibus medicorum est intelligere per obliuio
non per se lesione enemitem per diminutionem uel ab-
lationem in opothymia uirtutis memoratitia et non facta
fice. Dicitur autem iste due obliuiones ab iure.
per dicitur. Autem. quod obliuio memoriae per se non fit nisi
si a frigiditate et uirtute. i. simpliciter uel per se puram
uel ea materia. et paucitas eius fit a siccitate. quod per
per se et raro quod memoria modo dicto ledit a sicco
falte puro uel simplici non permixto quodam acie
si huiusmodi obliuioe fantasie est euerio quod per se ledit
ur a calido et sicco. et per se a frido et humido.

Et huiusmodi quod ut dicitur non est per se per accensum. quod
per se est oppositum cum instrumentum memoriae sit miti-
ficatum et dup. et instrumentum ymaginatio sit leue et hu-
idum. Et ut sic per se similitudinem cum ledere. et
plum memoria a sicco et fantasie ab humido. si est per
accensum. quod dicitur. idicantur cum dicitur. Autem. si
posterior ueter cibus sit sic per se. tunc per se
biliter per se et digendo. et quod non huiusmodi ma-
nifesta et per se expurgatoria supfluitatibus suarum
sic alij uirtutibus huiusmodi. multiplicat multas super
fluitas humiditates. et fitas. unde frequenter
egrotat a supfluitate illa humida fita. quemad-
modum est et senes huiusmodi sunt sicci per se indige-
stione. frequenter egrotat fice. Anterior autem uel
miculus cerebri. huiusmodi sunt per se humidus huiusmodi
loca expugnatio supfluitatibus suarum multa et apta.
et cum huiusmodi recipit a corpore toto frequenter uapo-
res et fumos drigmes et calidos et siccos. un-
de a siccitate frequenter egrotat et maxime per
eius ubi residet fantasie. que aliquantulum sic-
cor est alius. Ex quibus etiam accipere possunt
quod lesio accensum in opothymia memoriae ut plum est
diminutio et fatio ablatio et huiusmodi quod ambe hec a
frigido et humido procedunt et raro est permixtio
Et est. lesio fantasie siue ymaginationis.
ut plurimum est permissio et hoc quia a calido
et a sicco et raro est diminutio et raro est ablatio
Sunt autem quod exponentes in uerbo. Autem.

supra predicto li. plum. i. intensum et paucitas. i.
remissum. ut sit sensus quod memoria ledit plum. i.
intensum et uehemens a frigiditate et humiditate
et remissum et minus a caliditate. et sicci. Et est
fantasia siue ymaginatio ledit remissum et per
a siccitate et intense ab humiditate. ista tamen ultia
pars expositio possit frigi. Iam dicit alij quod
quoniam. dicitur. et est intellectus quod ymaginatio et
fantasia per se ledit a humi. ut li. est. solum
referat ad istud quod expresserat de siccitate. Et
huiusmodi per eadem et supra de az roez pbat. quod dicit
Autem. instrumentum ymaginatio est creatum leue.
quod intensum leditur a sicco quod a frido et instrumentum
memoriae creatum est dup. quod uehemens ab humido
suo frido ledit. quod. autem differunt per se due
obliuiones. dicitur. Autem. quod lesio memoriae fit duo
huiusmodi sensatibus per se. i. corruptioe per se
nisi cor suple. et est diminutio. Sed corruptio
fantasie ymaginatio fit tamen in uno modo per se sen-
satibus. quod solus in sensatibus et formis ipsis. i. in
sensatibus quod sunt forme et ydola rep. Sed huiusmodi sci-
tur dicitur. Autem. ex arte alia quod ex per se. nali et
per se in tractatu supra. de uirtutibus aialij. Alij
per se predictas secundam differentiā declarant. dicitur
quod ut per se. d. nali. Autem. 2. et 4. per se
sensata sunt duplicia. i. sensata a sensibus exteriori-
bus. et sensata ab interioribus. i. sunt sensibilia
cōia et per se. Et alia sunt sensata quod sunt interiori-
nes quod non appropriat sensibus. sed cogitatione et in-
tellectu et utraque per se sensata memoria seruat
i. sensata a sensibus exterioribus uel exterioribus et i-
terioribus cogitatione et intellectus. Et sic quoniam ledit
et non cum est in duobus modis sensatibus. Sed
ymaginatio seu fantasie quod solus seruat per se siue
ydola rep. et non interioribus. id quod ledit et non cum
est solus in uno modo sensatibus. Hord. adduxit
quod. dicitur. scias quod obliuio quoniam accidit cum sani-
tate. i. nunc quod appetit sanis natiatur egrotudies
eibus frigiditas et humiditas ut litargia emphaz
apitaz et siles esse per se. i. a per se. i. re-
pore debet accidere eis. nisi eis puerat de re-
medio et intellectus de obliuioe puerat a frigi.
et humidus. quod per se ea huiusmodi quod est. quod ista obliuio si
gnificat multitudinem fita in capite per se. uel
per se egrotudies euerio solent. Dicitur. Autem. obli-
uio quod est separata a caliditate et siccitate. suple.
si est per se cum frigi. et humidus. pura i. cum materia est
facilioris cure quod facta a calidi. et sicci. eo quod
faciliter calefacit et deliccate et est uirtus maxime i
eibus quod i frigida. et hiecare. uel dicitur. Hord.
si obliuio frequenter fiat a frigido et humido quod
tamen fit a calido et sicco tardius curat. Cura obli-
uiois triplici perficitur instrumentum. i. dicta poro-
ne et chirurgia. De dicta dicitur. sap. sit stat in
firmi in loco multum luminis tepari aeris. i. in
actu uel quoniam. i. huiusmodi. n. est melius i resolutio Et
hoc dicitur sic ponitur a. Rasi per se. quoniam col-
locet paties in domo multum clara ut fiat magna
dissolutio. dicitur. Rasi. locus debet esse siccus.
Dicitur. Autem. oportet ut sit ospicum domus et uel
in quo sit lumen pluit effecetur et uigilet et
excitetur spiritus ei per se. et alienetur a sus-
tatione uentorum. Dicitur. Hord. potissime
australiū quoniam est borealiū et maxime quando
fiat post meridionales. Hordontus tamē
dicit quod aer debet esse calidus per se i aruificiū

et hoc marie dicitur esse quod cum humiditate est quicquid
frigidum. et tunc dicitur error in dicto Socrate. acis tpari
f. gcti a statu uero. Per uero predicto oppo
situm nocum. Gaudeat autem patiens et letet. et
ita usque ad aliquid fertur. Et dicitur promoueri pa
tens ad memoriam sibi et in proprio id est si non
meminerit. Dicitur autem. ut alienet a mltis sop
no et marie diuino et immediate facto post ci
bum et non dimittat in somno pndari. Sed si pnt
dicitur ut oleret exercitum suple alienet et supflui
tate uigilant quoniam dicitur autem. supfluitas uigili
ap debilitat spm resoluto ipz et cum b repler
et bz uapor bz et uigilant mouet uapores et
cum multiplicat uigilie si pnt resoluti pp debili
tate acqstia ex resolutione sps et aut ut deuitet
oculz et gete pntia et adhereat exercitio motu
et fricantibz ferit op. et pectatoni capis i tenu
nio qm opozteat ut alienet et supfluitate ex
ercitu et fricationu et ntrouit multu resolu
tiu. Et dicitur autem. alienet ab obliuioe cu aq
casi. f. dulci et pura et marie capis sui. et b pp
illud qd e ea de mollificatioe. Dicitur tñ et pot fie
ri obliuio et balneatio cu aq mineralibz uel
marinis calefactibz et dicitur. et cu lrximo
aqs uel uino in eb decocte sint res calefacte
tes et desiccate lxxiuu bonu in obliuioe sic
fit. ponat in colatorio. lib i alumis fecu. et d
sup ponat de cinē radicu et stipitu caulium ut
loco eius de ligno iunipi ceruo uel quercu ut
lauro uel fmentis. qntas sufficiens. deinde ipo
nat aq et decolet bis uel ter. fm qnemētia. d
inde in illo lxxiuo feruat acor? sticados fo
lia lauri grana iunipe. bacce edere nices cipf
si rosmarin? salua et iua. et cu colauet caput
semel uel bis in septimana in ieiunio. possent
et pdicta bulire in aq. et postea illa aq decole
tur et ex ea fiat lxxiuu. et cōpēt in hac cura
balnei siccū. f. stufa. Dicitur autem. alienet et
ab aq frigida. f. abe? appozimata qm et
e magis abintra et sili ab omni liquore iuri
gidate uel hūctate. et marie si fuerit actu fri
dus. qm stupefacit et nocet spiritui sctiuo
Dicitur ras. p? qnemētia. utat patietes tenui die
ta et hoc tā in qntate qz in qlitate et mō tbe
pp qd dicitur autem. Alienet a cibis recentibus
f. diu morantibz i stomaco pp tarditate digōis
ipsoz uel retentis. f. uetris qm uetris stipu ci
tas nocet eis. Et alienentur dicitur autem. a
cibis grauariis sine grauent multitudine sui si
ue grossitie sine substantie ut sunt cibaria de
pasta legumina castanee caseus et similia. Et
a cibis uaporatiis ut fructibus et similibus
ne repleant capud uaporibus. Dicitur Boud.
utant ossa brodia et iuscula carnes porcias
et pisces omnes suple. et alios cibos omnes
frigidos et humidos. et subdit utatur assis qz
tum est possibile. Filius mclue. et ponitur
primo continentis. cibis eius sint carnes a
uium mactentatum uel pauce pignedinis fa
cilis digestionis. sicut sunt aucule parue. lau
de iurrures perdices et hys similes. Et di
xit qfert multum obliuioni eius sinapis. Di
xit autem. opz ut alienz a se ebrietatem et reple
tionem scilicet ciborum. repleto namque ex
uino facta nocet multum cum sua multa cua

poratione et suffocatio calida. Sed pauci ex
eo dilatat alam. qz multu spm generat qui e
aie istrumentu et fac ipsu bonu. qz clarus et sple
didum et excusat a potatōe aq qz ipz facit ad
digōne et pērationē nutrimti i mbra pp quā
cās aq bibi. Aqua et o. f. sola sua pplexioe fri
da et hūda nocet obliuioni. Dicitur Serap. ciba
eos cu aq cicercis et affidabegi cu aneto et sale
et porris. f. decoctis cu caribz suis Et sumat
i potu uinu atiquu odorifex et aqua mell. Et
qdā pōtū aqua decocta cu maiorana et acoro
et nucem. et cinamō. cu q uolūt lissari uina fm
uini potētū. Et faciūt ea mltu et exhibēt si
ne uino. Lōdāt cibaria sua cu croco qm ut p
mo pōtū qnemētia quēt mēorie a ppterare
et pēs ualde utiles cu qbz sua cibaria pdiat.
sic sunt. B. pipis nigri pipis lōgi. sinzi. ga
ri. croci. an. z. z. cubeb. hui naci smul. mac. an.
z. i. galige ciamō. acori. an. z. i. z. S. pulueri
zēf et cribellē. et quēt eis mustarda et lapoz
fact? cu pipe et conet obliuiois ad expu sio
ne supfluitatū oi die et maxie et p naces et pa
liti. Cura et obliuiois fce a siccitate so
la. dicitur autem. opz nutrimti cibis hūctantibz
tēpatis sez i actis. suple et silitur totū regim
i oibz rebus nō natur alibz ueriat ad hūctatō
ne. Dicitur Boud. ppetūt ea q hūctat si ocū
et sopn? cibaria hūctatia sicut uiteli ouozū
brodiu carniū et iuscula et fricantōes tēpate
circa capud ad trahēdū nutrimtū capiti. ob
quā cām alā applicat occipicio et uetose sine
scantificatione. Qd si cu siccitate fuerit quā
cta fritas. dicitur Ras. p? qnemētia deū uinu
odorifex. f. lxxiuu et cibi sint casti et hūdi su
ple. silitur et totū regim. Dicitur autem. opz ut
administres exercitiū parui capitis cu frica
tioe et ppsioe facta cu pānis asperis ut traba
tur nutrimtū ad capud et calefiat et hūctetur
p ipsu. Et ad hāc et mētiōne dicitur ponat uē
tose sup capud absqz scarificatione et empla
rubificatia. Et dicitur administret exercitiū
uz manū et pedū. f. istd n d esse forte ne tra
bat mās nutrimti ad extrēa Et iō subdit uē
exercitiū. f. ule cozzou non sit forte immo
fiat scdm quantatē qua fiat famel. i. exercitō
apetus et augmētum eius ut fiat additio in
nutrimtō. Et dicitur. perueniat ad quietē et iō
pnū et balneū dulcis aque sez solius si fuerit
siccitas simplex. Et si fuerit cum frigidita
te decoquāt in aqua camomilla et mellitorū
et pedes castrati. et ex ea lauēt capud. Et
perueniat ad calefactionem capitis cum ē
plastris et alys calefactientibus ad attrahē
dum sanguinem et nutrimtū. Sed nō sint
expoliata humectatōne. tnungātur itaqz cum
oleo de lilio et de narcisco et keyrino et simi
liter uolūt Serapio. Qd si siccitas fuerit
coniuncta cum humiditate. dicitur Bullermus
potetur ex bono uino claro odorifero linsato
cu aqua et nutria cu brodio gallinaz edū et
castrati. et comedat fisticos pineas et uitellos
onorum et holas fere et boraginis. Et
dicitur. scias quod ebrietas in hoc casu ualde
utilis est et bona. quia humectat cerebrum.
et ipsū a supfluitatibus mondificat Et
in summa regimē in omnibus istis spēb obli

uisionis d3 ee fite et qd dcm e in qm libo eggi
tudibus cerebri Regime ho pmirois meo
rie e idd cu regie pmirois rois. Curatio
ho p potoz duabz plet intetioibus pncipa
libz. quaz una respicit mala pponet et alterat
ipaz. Et 2a respicit mas si affuerit. Et iten
tio qdez alteratiois. qn no e ibi ma oi tepore
adiplet pdr et d3. Sz qn adest pntia me. oz
ut no fiat appozitatio alterantiu saltes foru
nisi pcedat sufficiens purgatio. Debet aut al
terantia hia ee male pponi iduceti obliuio
ne. Et no d3 ut ia mlti putauerut ois obliuio
curari cu calidis et siccis. de qbus fuit archi
genes que repbendit. Sa. ut prio poutur coti
nens dicet. Archigenes q fuent curare defe
ctuz meorie cu bus q sunt in fine calefactiois
ita q ueniebat ad uetofas et medicamen de si
napi suple. r. pntis. e error. Et io dixit Gal
qn meoria e defecta uel debilis a mala ppo
ne frigida. f. sola. tuc no e necesse elicare aut
buectare ipm sz e calefactio solia. Et sub
dit. cognosce et alias qualitates peccates. Et
si fuerit hunda tuc ericet eius cerebz et si
fuerit sicca buectet. Et si fuerit tepata in pas
sius. nec buectabis nec ericabis. sz calefacti
es tepate. suple et fite pcede peccatibus qnta
tibus actiuis. Dixi hui. obliuio q e separata
a caliditate et siccitate qz. f. est a friditate uel
buiditate uel utriqz siml. curat cu calefacti
tibus notis suple et de siccantibus. Et fedit.
no festines in desiccatioe eius sz gradatim p
cede. Et cane ne exicatio tua cosquaf sine
buiditatz pncipaliu siue sbaltus cerebri. Et
sequat ad illa desiccantoz friditas pponis
pp dinutoz caloris nat pntis buiditatis fba
lis pabuli sui qsumptioez. Et illud. f. fridi
tas pponis sic acqita e ex eis q i obliuioe au
gumentus pbent. Dixit Serap. si fuerit ex
malitia pponis fricet sicce est necesse ut curet
cu regie calo et hundo si e cu ebriozis ex aqua
melliori camomille et uiol siccap. in qua de
cocci sint pedes capraz. et imangat caput sepe
cu oleo de lilio et de narciso et de keyri citri
no. Et Raf. p. qntenis ait. fricet caput cu
oleo keirino uel et liliaceo. et asperatur ca
put aqua decoctionis rerum calefactium et
humectantium. Bulicimus. dixit si fuerint
signa significatia siccitatem ungatur cum
oleo de papauere et nenufarc et ista olea et
similia copeteret si cum siccitate esset calidi
tas et aliter non. Et hac sumptum est certa cu
ra obliuionis puenientis a siccitate. Si at
obliuio acciderit cuqz presentia me tunc insur
gunt tres intentiones. quarum una e ad diuer
tendum. secunda est ad digerendum. et tertia
ad euacuandum. De diuersione dixit Ser.
Incipias cum attractione materic ad inferio
ra per cristere acutum suple et alijs modis di
uerrentibus. Et euacuatio quide debet fieri
pmissa digestionis eius. Syrupus digestiu
us bonus in materia flegmatica humida flui
da sic fit. florum dendrobani maiorane
salue balsamite origani camebreos an. M. i
radicis acori coctam citri amli feniculi sti
cados passilarum enacleatarum an. 3. 5. fiat

Scoc q p ea sirupet cu auc p mele ardarizef
cu mace nucemus. r. cubeb. q si ma flica gro
sa fuerit r micilaginola addant pdrcte deco
ctioi ista. f. sileris mōtani poly calamiti mōra
ni granoruz. iunipi an. M. 5. pirceri heyl. co
sti. an. 3. u. r accerosef cu acceto sglitico. Et
ma flica digesta cūctur a leuozibz solatis
incipiendo. Dixit. n. Mef. cūa in prin rei
cu medicis opantibz cum facilitate sicut cum
yera confortata cu pulpa cologn. r. castoreo r
Serapio addidit pircetū r hoc in flica. sup.
sz si eet mlica pfoctet yera cu scene r epitho
Et dixit hal. si non profunt una uice dent
bis. Deinde dixit Serapio utere fortiori
bus. gradatuz in pcedat ad maiora ut dixit
Mef. sicut ad yeris magnas ex eūantibus. f.
flic aut mliā. Et ex eis e thecodoricon cu nu
cemus. r. b. in flica. Nam thecodoricon euacu
at multuz flic r cu nucemus. sumptū dirrigitur
hūis eius ad cerebz p eā r reitit et i mali
sua suple r si ma fuerit mlica sit sicut yera ru
fuit. Dixit hui. si fuerit cu ma fria hūda
eūa ipam p digones cu eo qd scis eūare flic
a capite incipiendo. p. ab eūonibz que sūt fa
ciliores. sicut cu yera r plpa cologn. r. casto.
f. si l mixtis. deinde gradatim pcededo ad for
tiores sicut cum yeris magnis. Qd si ma pec
cans fuerit colera digerat r eūctur cu eo qd
uenit. q si cu ma dūuz appuerit in sangōie
fiat flic ex uena cōi ul cefalica. Et Gal.
2. motū lacertozū ut pōit a Rafi in. 24.
pctica suoz afforissuoz. dixit quida cu eet ro
me amissa rōe per dies. xij. credebat ee athe
nis r cu intraret balneū credebat ee in itine
r ire athenas. Et non erat alienus in dictis r
factis suis alijs. Et p. 13. dies supuenite
sibi fortū fluxu sanguis nariū r sudore sanar
e subito r restituit e sanari r eozū que sibi
acciderant mīne recordabat. In quibz h
bis iunū. q si aliqua istarū lesionū hūmum
mortalū pcederet a caliditate r hūditate cu
dūto sanguis q flic debeat fieri r sit pferet
Et flic sufficiēt eūone i obliuioe ex ma flic
tica deueniendus est ad ea que reuoluant r exi
cet r sbaz cerebri remolitū coadunent r con
fortent. Et ad hac intentionē. dixit filius
Mef. ut p. pōit qntenis d3 sumē patiet obli
uionē oi die. 3. i. de anacardio cuqz aqua calia
teruno stomaco. dat at cu aqua calida ut reita
tur eius acuitas r uehemens elicatio ei. 3.
tū eet nimis magna dos r i nimis frequēti usu
Et ideo ibid auctoritate dya. d3. q dos
eius debz esse. 3. 5. de pperate. n. anacardi est
curare obliuionē pueniētē ab hūditate f. fri
giditate r hūditate mli. Sz dubitat. ne
sumēs ipm. f. imoderate incidat in cogitatz
melēcolicā r possibile ē. q gnāt baras r lepra
qz hūozes adburit r i mliāz quertit nimis
usus eius moderat at ul? eius pim bōficat
meoria r intellctm. Et qes auctozes qcor
dant in exhibitiōe anacardi seu qfectiois ana
cardine. cui descriptio pōit in anud mef.
Dix. Serapio. post eūonez cura cu confectioe
anacardina. Dixit Bulicena. deinde. f. post
purgatiōē administra anacardinū qm e me

et glib dicat. qd mania sit infectio antrioris ce-
lule cerebri cu priuatoe ymaginatiois. Sz
aly et meli dnt qd mania e lesio oiuu frum
moralium corruptiu. De ymaginatiois quib
corruptioe appet qz frequiter iudicant res ee
ex que non sunt. Et de cogitatiois et ronis
corruptioe apparet qz non distinguunt sedum a
pulcro amicu ab inimico. Et de meoie cor-
ruptione silz apparet. qz non meozant que de-
bent sed uno pro alio. dnt tn qd mania pncipa-
lins ledit ymaginatioe et secundario alias. Di-
xit Hilb. maniaci euergomei dicunt ab en qd
est in uergos quod est labor et mene qd e lu-
na siue defectus lune qz max laborat in defe-
ctu lune. Manie due spes assignantur. qz u^a
uocat canina et alia lupina. et dicunt sic a liitu-
dine moru ipsoz aialiu. Drnt. n. hec due
spes in accitibz sicut lupus et canis. lupus nam
qz bet rapacitate et infidiosis ymo demoiaca
pauitate absz couersatioe aliqua cu hoibus.
Sed canis habet domesticitate aliqua cu ho-
ibus et couersatione qzuis et beat rapacitates
infidiosis. Canis. n. qnqz latrat aduers? boies
et infidiat et mordet et qnz tripudiat et alludit
hoi. Et sic de bus e spibus male qd hns mani-
am lupina e cuz ira impetu et rapacitate omni
priuata domesticitate. Sed hns maniam can-
ina. Dix. A. e cu ira pmixta tripudio et e cu in-
quiritioe corrupta pmixta petitiu. Inquiri-
t. n. que non debet inire. et peti et orat si
suad sibi fici qd peti et igit. Itaqz utraqz e
agitatio uehemens et rapacitas et drnt fm que
dam accitia in plus et min? demonstrantia agi-
tatioe et rapacitate. Na lupina e agitata et
ta et ingratu et salus et ingratu mibus et pe-
di bus et lupinositas in sequella moru lupi. f.
absz domesticitate et associatioe et credulitate
Et e aspectus ei? cui non afflatur aspect? bo-
minis suple sed lupi. stat. n. hic mias? totus i
forma et aspectu uolens aggredi et penitens
seu inquirentis penit et alu penit et mordet
Sed canina dixit. A. e in qua e associatio ue-
hemens et amicitia cum couenientia et obedi-
entia simul. Et in ipsa non est crudelitas con-
tentiois que est in lupina. Habet enim hic
maniacus mores canis. Nam secundum qd ca-
nis habet cum domine amicitiaz facietatem
obedientiam et comenientiaz quandas quam
non habet lupus. ita habet et maniacus canin?
Et ideo non est in eo crudelitas contentiois
et litigatiois sicut in lupino. ymo a litigan-
do recedit cum sibi persuadetur. quod non fa-
cit lupinus qui persistit in litigatione. In-
uenitur autem hic littera que dicit credulitas
contemptiois et uerificatur. qz caninus non
credit contentioni sed recedit ab ea. De cau-
sa manie dixit biserapion primo continetia
capitulo octauo. mania accidit aut a colera ad-
busta aut a melancolia infecta colera multuz
calida. Dicunt qd causa manie est melanco-
lia adbusta. Non tamen quelibet melancolia
adbusta qz n sca ex saguie pp saguif hēg'atē
nec facta ex fite. At. n. Rabi in 6^a p'cula
ex bhoie flico nunq sit mania. igitur dixit
Serrap. nō sit nisi a colera q adbustū aut ex
bhoie mico q acut et adbustū. dixit Sui. et

nō sit ex alia mā et dñat ei caliditas accitā
qz i oi spe mlie adbuste e aliqs calor. Hāz ad-
bustio relinqt uestigiū caloris in re adbusta.

Silb. tñ uoluit qd mania possit fieri ex san-
guie adbusto solo aut mixto cuz colera adbusta
aut cu mīa adbusta. Dixit Auic. sit mania
cu applicatioe dēi hūoris adbusti i anteriori
pte cerebri et in sda ipius penetrado p ipm
ita ut pūrbet pūietatē spūz. Et e eius appli-
catio ad cerebri sic applicatio mē karabiti
.f. illius spū q dē sūbare nisi qz in mania non
cūa pā sic in sūbare. Et p hoc differt mania
ab eo. Et sca qdē a mā mīca adbusta dīx
Rabi. 6^a p'cula affo. deterior ē et sequit ipaz
mania lupina et sca a colera adbusta ē min? ma-
la et sequit ipaz mania canina. Dixit Sui.
mania canina ē ad māz sanguinea ppingoz qz
lupina. nō qz fiat ex mā sanguinea. s. dixit sic
quoad accitia inq'ituz. f. canina in accitib?
suis sitatur plus accitibus puenit ib? in le-
sione opōnuz moralīū facta a mā sanguinea cu
beat aliquā mītatē et bēnuclētiā qz non hz
lupina. Dixit Consta. Mania aliqū accit ex
mala porōe ut succo ozimī tūsgamo et sumptio
ne cerebri gatte. Et mania qdē qnz ē p p-
prietatē in cerebro ut mō sū dicto. et qnz est
p cōitates. Dixit Sui. qū sit p cōitates sto-
maci in quo hōres adbustūz suple uel alte-
rius mēbri uel tot? corporis cu nocumētuz
hōroz adbustoz i eo cōicatur cerebro. dixit
Sui. et sit in mīteribus in uenis mītriciis et
retentioe medicinaz in uenis mītrici iundan-
tiuz ex qbus monētūz sumi ad cerebri mouē-
tes ymaginatioes et cogitatioes ad ea q uisa
fuerūt in pterito siue fuerūt nota sū nō. Et
inducūt patientes ad narrādū de futuris et ad
loquēdūz uariis linguis et qd plus est ad lo-
quēdūz litteraliter et si nunq litteras audie-
rit. Et dixit sit et ex spmate retento in
mītrice qd couersūz est post corruptiones et
longitudinē tēporis in uenēuz a quo sumus
uenenosus eleuatur ad cerebrum. Et mouet
diuersimode ymaginatioes et cogitatioes ita
q inducatur patiens ad motiones easdem ad
quas mēstua retenta ducunt. Et fm hoc ut
plurimuz q'ingit uiduis monalibus et uirgi-
nibus babilibus ad coyum cum tēpus coheū
di transferit. Dixit Bordonius aliquando
accidit qd febrēns acut euadit. Materia tñ
q faciebat febrē remanet incinerata in ca-
pite. unde ille redditur maniacus. Et possunt
reduci cause manie ad pmituas antecedentes
et coniunctas ut notū est. Dixit Bordonius.
hec passio frequentius accidit colitricis exre-
nuatis et illis qui habent cor et epas caliduz
in qbus humores adbusti generantur in podra-
gricis uero et albis. f. flegmaticis raro accit.
Dixit yprocras 6° affo. māiaca passio uere
et autumpno mouetur ut in pluribus. i. f. plu-
rimū. Et uere quidem qui aīn ipso habet
motum materia malēcolica in autumpno uero
pppter adbustiones precedentē in estate et pp
ipius autumpni malitiam. Dixit Auicena.
hec egritudo plurimū accidit in autumpno et
qnqz multiplicatur in uere et estate. Et sū
dit qd est excitatio eius apud uenti septemtrio

malis flatus pp siccitate eius. et qz nunt et con
stringit calidū intus et phibet reso^one. Si
qua portēdēta manā futurā sunt dixit ypo.
s^o. affo. mulierib⁹ qbus sanguis ad māmillas
querit solitus. f. querit ad matricē egressus
in mēstrua et nō sunt querus ad ea. s. ad mā
millas nullas in eis cōns egritudine nec quer
tus in lac manas significat f. futuraz Dixit
Hak. in mētro hui⁹. nō significat manas sem
per. s. p^om. Et tūc maxie qū sūguis ille esset
calis et mltus i muliere colica et iuene et calū
cerebri. Ad si sanguis eēt fridus uel pauc⁹ in
muliere filica et frigidū cerebri nō generaret
manā qūis posset iducere alias egritudines.
Accidit aut ex dco sanguis mania qz in mā
millis manēs caliditate thoracis adburit et
i pessimā qualitate mutat. cuz ipe malus fuerit
et mēstruosus a quo pessima illa qualitas cere
bro cōicabit et faciet manā p uiaz cōitatis.
Dixit Bui. si gē manā futurā si sanguis co^ogo
leat in māmillis mulieris intelligēs mō dco
in declaratiōe affo. Dixit manā sequi posse
ad fluxū pēti sanguis mō dco ad oēcūqz
mēbris de supiorib⁹ fluere a quo possit eius
effusio cōicari cerebro. s. sapiētes de mā
millis exprofferūt quia frequentius sunt ad
eas pp cōitatem earū ad matricē. uel fortas
se quia de eis minus credebāt cum sint frigi
de pplexiōis. Dixit Bui. significat ipas fu
turā incubus cum caliditate cerebri quia si
gnificat uapores multos materie calide cor
tatos in cerebro. qui pūa caliditate cerebri
uri et sic facere manas. Et de hōis eam
significanti⁹ futurā. dixit Bui. ē si repleā
tur pedes sangie et fiant rubei qz tē signat
sanguis calis et mlt⁹ i pedib⁹ retentus. q pōt
corrupti et facē manā p uia cōitatis uapori
bus adburit et malis ab eo eleuatis ad cere
brū. Repletio tū pedū ex sanguie pōt eē si
gnū demonstratiū pēntis manie. Dixit Bui.
repleo pedū sanguie qūz si gē qz fca ē. f. mania
uel qz fca ē. f. repleo pēda qz ē cā corruptiōis
sanguis in mēbro in q^o calor inatus nō ē for
tis regēs sanguinē bñ si ē i pedib⁹ remotis
a fonte caloris qz corruptū in ipō mēbro sū
guis aliq^o corruptiōis spe q. f. ē ei⁹ acuitio.
Et pōt eē signū pūsticū future solutis. Dix
Bui. cū accit in fine manie fortitan si gē ipas
resolūōē. si gōne uarietū qz cū succedūt manie
uātes. mā manie diuersa ad eas sit i pūa fina
uo ut i fra sit cū succedit māie i fine repleo pe
dū. qz illuc diuersa ē mā eius tō significatur
ipū cura^o. Sig^o generis dixit Erap. Ma
niā scētur uigilie semp⁹ et salū et sōpnā mala
Et pulsus ē pūis durus cuius pūtas ē pp de
bilitatē et durities pp siccitatē. qm. mltā uin
cēs in cerebro deficiat reliquū corpus et idu
ratur tē cor^o uenaz. qz ob rē pulsus fit durus
qm durities pulsus nō plet nisi p b^o q cor^o
arterie ē durū nō lene s. iobediēs tacui. Di
xit Bui. ulta. i. sig^o cola sunt opōnū moraliū
sensitiuaz et motiūaz pmutatio et cor^o. p^o
pūntis cap^o s^o. Signa mlie fce ex adburitio
ne sunt dilaceratio pānorum et facit patiens
stultitias in platis et ascendit loca alta et
glamas et non loquitur intelligibilia et eius

oculi sunt sicci et color cutis eius est niger et
mordeet sibi uicinus et spasmat per horam et
prostermit se in terram. Signa spūz secū
dum causas dixit Buiena. sig^o facie ex mltā
adburita facta ex mltā naturali sunt qz eius de
monius et lupinositas sunt cum cogitatiōe et
quiere spatio aliquo. deinde qmouet et loqui
tur et incipit rationari cogitans et postea cū
multiplicatur super eo scilicet ipsa cogitatio
que corrupta est non est possibile euadere ab
eo idest ab illa cogitatione uel ab eo scilicet
quod incepit mouere uel loqui. nec est possi
bile facere ipm silere si loquitur nec sedere
si mouetur uel surgit. Et causa est qz bēoz
iste mlie⁹ sicut exis tarde recipit impsioes
et tardi etiam ē motus et ideo stat quasi tor
dus donec impsianē. Sed sicut de difficili i
eo ipz muntur et tarde ita per iteratas et itea
tam cogitationes impsie et difficulter et tard
ab eo abholent. Et ideo non ē facili sedatur
et remouetur ab opōibus suis. Et qz ab ista
spe prouenit mania lupina ideo adfunt cuz ea
etiam alia signa dicta supra in spēbus. Et
subdit Bui. qz in hac specie extenuatio corpo
ris ē uehementior et color ad nigredinē ē de
clinior et sompna sunt terribiliora in ea. f. qz
i canina et cause horuz note sunt. Et dixit
Buiena quandoqz enomū aliquid accerosū
ex quo ebullit terra super quam cadit. et hoc
erit quando procederet coitate stomaci in q^o
pūntē ipsa mltā. Sig^o at fce ex mltā fca
et colera adburita. dixit Rabi. 6° pūcta acci
dit pmutatio mēris cū cursu ueloci. Dix. B.
sunt pmutatiōes ad ptemptiōē ueloci⁹ sup. qz
i supra dicta qz ex uelocitate motus colle citi
us mouent ad ligandū et loquendū mouēdū
uel exercendū. sed tū quies ab illa ligatiōe
et alijs eius opōibus ē ueloci⁹ qz nō sic ipse
retinent spēs unde non sic recordatur hui⁹ et
altiorū pp mobilitates scām in cor^o ymagina
tionibus. Et tō minoratur eius quies et mul
tiplicatur ipsius mor⁹ rixa et agitatio. Et qz
ex hac prouenit mania canina. adfunt in ea et
alia signa sumenda ex dūz que dicta sūt supra
in spēbus. Signa facie ex sanguine ad
burito dixit Bui. sunt qd ē cum risu. Et si ē
ex sanguine cōmixto cum colera adburita erit
cum risu mixto ire et furore et si fuerit ex eo
mixto cum mltā adburita erit cum risu mixto
timori. Et si ex colera et mltā adburitis erit
cum furore mixto timori. Signa facie a re
tentione mēz et spermate corrupto dixit Bui
lielmus. scriuntur per narrationes patientis et
astanciam. et quia mēstrua non purgant cum
alijs etiam accidentibus omnibus uel quibus
dam que proueniunt ex retentione mēz uel
quia abstinent a coitu et non usi est eo. Et h
delectatur in uerbis opōnibus et tacitūz p
tinentibus ad coitum. Et applaudit et seda
tur quando coram ipsa dicuntur uel tractant
pertinentia ad coitum et luxurias. Signa
aliarū spetierum coitatis haberi possunt ex
dictis supra in plurib⁹ cap^ois. et adfunt signa
ofidentia lesionez in tō^o i mēbro aliquo a
quo sit cōicatio. Signa caularū pūntiū
rum habeantur ex relatione patientis uel a

stantius. Dixit. ypo. 6° affo. in mania diffu-
teria aut ydrops. aut extasis. i. manie inten-
sio bonam. Et ratio est quia desinertia et
ydrops signat manie diuersiones et disin-
teria cum hoc signat etiam eius cōonē. Et ac-
cipitur desinertia pro omni fluxu in quo cū-
tur humor mīlicus per vias adustionis fcs.

Et ydrops etiam cum sit egritudo humida
cōtraria ē etiam manie humectado. et itellitur
de asclite et fortasse etiam de yposarca. Dixit
Aui. cum accidit successione manie ydropis-
solut manias et proprie cum causa manie fue-
rit caliditas epīs et nutritiuorum alioz et ipo-
rus siccitas. De extasi uero dixit Gal. 5°.
afforismoz in cōmento afforismi.

Notant q̄ quis intensio morbi de se sit ma-
la. in intensio eius cū constantia et uis et ma-
xime ueniens p^o signa digōnis p^o ē bona in
q̄tus signat nās nō ē pigra neqz territa. ymo
excitata et audaces et itentā q̄ māz morbi. un-
exis fortis cū non tolleretur diu uehementiam
morbi cito insurgens aduersus eam expellet
ipsam et sequetur sanitas. Dixit Serap. dria
inter spēs manie et karabitus ē q̄ iste sunt si-
ne febre et cū illo sit febris. qm mā iph^o ē co-
artata. i. apans putrida. mā ā manie non est
apans neqz putrida et h^o p^o m^o al^o n. lics ra-
ro ualde mā manie pōt ē putrida et sic possit
causare febrez. Possit ēt cū mania adesse
febris effy^o. pūens ex multiplicatōe uigila-
rus et agitationis. Dixit Serapio. Cum in-
uenis in aqua. i. urina ypostasi et postq̄ fuerit
natans aut pendens in medio. tunc illud signat
declinatōe egritudinis et diminutōe eius
Dñt duz desipiens. i. maniac^o totus hēt aspe-
ctus scias ipsius non ē curatus. Dixit Aui.
multoties accidit mania in egritudinibus
acutis signis crisi. et tē si reliqua signa ei^o. i.
crisis uel egritudinis acutē mutatiōi. i. digōni
attestent signat q̄ crisis erit bona suple et econ-
uerso. Dixit n. Hord. si p^o crisis i febrib^o acu-
tis ueniat mania et cū hoc alia signa bōa cō-
comitant signat euasione et si hūa hūus. Et
Dixit Aui. q̄z est uehementia manie signifi-
cans crisis ipsius manie. Et hoc prout di-
ctus est in expōne dicti affo^o. Hord. si ulce-
ra ueniant maniacis in facie aut pede mortē
signat. Et si maniacus perdit appetitum eua-
adere nō pōt tū p^o m^o liciā morbi tū p^o pauci-
tatem cibi. Cura manie triplici p^ofici i^ostrō
. i. dicta potioe et citugia. de dicta dixit Se-
rapio. Jaccat infirm^o donec gescat ei^o hūus
aialis i domo tēpati aeris. et sedat cū aliqb^o
ex quib^o nerescedet et quos tēat ut nō aguet
qm qm agitat et clamat et pmscet sit foroz
eficatio hōris et cerebri et calchit et elicitur
et addit egritudo egritudinē cū additōe sici-
tatis hōris. Dixit Galienus. le cenē in
loco obscuro ne p^o lumen aeris et uarias res
uisibiles in loco luminoso apparentes ad fu-
riam moueantur. Et propter istam causaz
oportet q̄ locus sit exutus a picturis. et for-
mis et a murmure et strepitū et multiplicatio-
ne uisitantū. quod significauit Serapio.

cū dixit. cū aliqb^o. i. paucis imo Aui. locut^o
est in singulari dicēs corā egro sedat bō. i.
ei reuerendus cū ueneratōe Abstineat a locu-
tibus et acub^o furiosis. Et dixit Aui. si
timeat ne se ipos ledat tūc ligetur fortiter uel
mitatur in cancas uel suspēdatur in suspēso
rio eleuato qd ē sic argeatu et ē instrumētus
in quo aliqb^o eleuat. ita q̄ gescat et nō quatit
Cōuenit aut ei qes ita ut nō moueat. s. teneat
ex oī pte. Dixit n. Serap. fricetur mēb^o
inferiora. i. duo pedes et cubiti cū oleo de ne-
nufare et uol. et stringatur coxe et crura ut
trahat mā inferius. Et dormiat pposse Dixit
Gal. rege eū regimie hūectandi donec illū so-
por inuadat. imo dixit Aui. fortasse erit neces-
sarius ut eū dormire facias. i. cū medicinis
sompniferis int^o et ex appropinatis qd facē
maxime cōuenit p^o purgatiōes. Dixit Aui.
Libi eoz sunt būdi fm oēs habitudinē. i. cor-
poris ut. i. hūectet p^o eos totus corpus uel f3
oēs habitudinē. i. oēm mōz qz actu et p^o f3
oēs habitudinē. i. egritudis qz in oī spē ei^o et
oī tēpore ei^o. Uerū dixit A. sint ex eis q̄
cū sua būditate nō faciāt puenire opōnes.
sic facit amarus et silita ei qm illud ualde no-
cet phibēdo cū sua opōne penetratōes nu-
trimētū. Dixit Serap. si ē illic caliditas
nutria cum cucurbitis citrulis a triplice et
bolere iameno et almes et lactuca elisata et
crisomila cū oleo amig. dul. Et intelligit i
p^o. et qdū h^o tollerat. Dixit n. bōfapon.
p^o p^o tēntis dētur in p^omis bolera deiñ. aues
ut puli deiñ carnes edine. Et sūdit sapio.
si nō ē illic caliditas in corpore nutritur cū
pullis et aduragi et carne edi et pedibus ca-
praz et uicellis ouoz. Dixit Aui. cibetur
lactuca porulaca et cucurbita et silitibus cōdi-
tis cum agresta et uino granatoz dulciū. Aui
cū cibariis factis de farina ordei et auene si-
militer qdatis et si fuerit hūus debilitas nu-
tritur caribus edi et agni et puloz alteratis
cū lactuca et silitibus. Pot^o aut eoz ē esse
Julep. uol. uel de buglossa et aqua decocta
cum zucchero et aqua ordei. Et dixit Aui.
potet usqz ad finē febris cū aqua q̄ sic sit
et nō cū alia re. J. nenufaria et scis lactuce
an. J. iiti. ordei. J. i. zucchero 20f. J. iiti. l^o fiat
de prunis ordei et semie papaueris. Dixit
Serap. Cū uideris declonē egritudis. o3 ut
des ei i potu tē ex uino qd sit antiquū. s. sit
pmixtus ualde et p^orie ei q̄ hūent bibē ipz
Dixit Aui. cū declinat egritudo. nō ē malū
ymo ē bonū si ad potandus dē eis uinū p^om
pmixtū. Mā hūectat et dormire fac. Dñt qdā
possit ēt p^orie uinū mō dēo an declonē et ma-
xime in cōsuetis bibere ipm et p^ope minorata
mā iam aut debili ente hūent. Sit aut q̄ntas
eiboz et potuū pua ut facit digeri possit et
si pluri eget nutritiōe suppleat illud multipli-
catio numeri cibationū. Ois maniac^o p^ocu-
ret oī die expurgatiōes suaz supfluitatū et si
finat eliccari feces in uētre suo qm nocius ē
eis ualde. Dixit Aui. ea a qbus cauere sibi
debēt sunt ea a qbus cauere sibi debēt mīci
q̄ dēctur i sequēt capto. Cura hō manie
p^o potioes qnā p^oplet sentionibus q̄uz una

alterat discretas. 2^a diuerit materiaz. 3^a di-
cretit illa 4^a erat 5^a corrigat accitit. Al-
teratio aut ee debet ad infriandū & hūectā-
dum. Verū in lupina ad infriandū min⁹ &
in canina plus & 2°. ad hūectandū. verū in
utraqz intentio ad hūectandū debet semp ex-
cedere intentionē ad infriandū. Dix. Qui
sit tua intentio in hūectādo maior q̄ i infri-
gendo. qm̄ in mania est maior peccatum
siccitatis q̄ caliditatis & difficilior est hu-
mectare q̄ infriare. Verū si non inuenis
medicinas fortis hūectatōis nisi frías s̄z ual-
de hūtes uices infriatōis pares l' potētiōres
in cibis hūectatōis. tūc dixit. A. misce cū eis
camoilā qz reitet excessiua frītatē illarū. & tū-
cum non sit excedentis calefactōis uel delica-
tōis non phibebit hūectationē earū. Et
ista qd alteratio potest fieri cū rebus debilib⁹
& pot om̄i tpe & debet appropiari. ita q̄ et
ante cūationē. Epōt fieri cūz fortib⁹. & tūc
non debet fieri aū purgationē. De quibus
intellus. A. dix. post eūonē pueni ad infriatio-
nes & hūectationē & non aū ut non cōstipetur
mā multa in loco. Et debet hec alteratio fi-
eri cū rebus ab intus & ab ex^o appropiatis.

De appropiatis ab intus dix. Serapio
o3 ut alieuetur secaniabin. qm̄ ē delicatissimū
Dixit. A. non des eis ad potandū aliqd
qd curat cursu oximell⁹ nec mellini nec zucha-
rāi nec simplicis nec compositi. nec aliqd in
quo sit sublatio aut desicatio & incisio qz
calefaciūt & desicant. Sed tribue eis in potu
sup⁹ & p om̄ez modū administratōis medicīaz
qd hūectat. s̄cū aliquali infriatōe. s̄ aqua ordi-
& s̄ s̄ia ut uleb uel elem̄ restauratūz hūitis

Et que appropiānt ab ex^o. Alia appropi-
ant capiti & alia toti corpi ul' m̄bro coican-
ti. Dixit Serapio. radamus caput & funda-
mus sup⁹ ipm̄ aquas in qua decocta sunt uiol⁹
sicca & recens & folia nenufaris & salicis & ro-
sa pauca & ordei excoctatū & rasura cucur-
bitae & atruli & folia lactuce & semen eius. Et
papaner nigru & albu & aliqd de cimif ca-
mille l' de flore & mandragora. & admistrec
hoc qm̄ in mane ante cibū. & qm̄ in uespe-
ris. ante cenā. Dixit A. aqua tepida ab
alto super caput fundenda ē. s̄ simplex ul' deco-
ctōis rerūz p̄dictarū & s̄ s̄ia & deind oleum
ros cū aceto uini conuassatū infūdāt capiti
& lac mulieris desup ponat l' mulgeat. Dix.
A. fortasse sibi neciūz ē ut in die quēqz em-
brocent capita cor ex decoctōe pedū & capi-
tūz. s̄. arictū l' s̄ s̄ia & mulgeat sup⁹ ipa lac &
desuper ponat butirū crudū & liniātur cū ole-
is infriantib⁹ & hūectantib⁹. Dix. Serap. si ē
nece ut fiat capurgū fiat cū o'io uiol⁹ d nenu-
fare. & de seie cucurbitae dulcis & misceat cūz
quocūqz cor o'io d aigō dūl. Dix. al. nari-
d⁹ o'io cucurbitinū & lac mliebre inciant &
o'ia odorifera q̄ frīa sūt odorēt. Et si dispō
toti cōicat eger dix. al. indalncumittend⁹ est
sepe & m̄ltū ex aq̄ tepida capiti infūdādū ē. s̄
i balneo. Qd si egritudo plōgat tē nece ē
ut p̄dicta infriantia paulatim reitānt & pueni-
at da resoluta & p̄suptua reliqaz & h⁹ pur-
gatōe. Et m̄p ad ea que cū p̄petate faciūt

Dix. Alex. & pōt p⁹ q̄ntitas. c^o. 8°. de cu-
ra m̄ie feral⁹ i lupine m̄ltūz exit ei magni in-
uamti aq̄ decoctōis seie fen⁹ siluris & radicis
ipius. s̄ sumpta in potu. Et radix uitis albe
data i potu quolqz die cū aqua mirabil⁹ cōue-
nit. Dixit R. a. ibidē qdā medicus narra-
uit mihi q̄ qdā m̄ter conlanginea sua passū
ē forte p̄mixtiōez antiquā cū magno dolore. &
fuit curata a multis medicis et nō potuit libe-
rari. et accepit p aliquot dies de radice uitis
albe et q̄ualuit. Et scias q̄ ista cala et resolu-
tūa q̄ueniētino et tuc⁹ admistratū i mania
lupina q̄ in canina. Intentio aut diuersiōis
p̄let quēadmodū frequēter dēm ē. Et p̄frit
cūz cristetibus leniētibus. Dixit Serap.
si cōstringat nā administra cristere lene sēm
ex camomilla et uiol⁹ siccis et ordeo excoctica-
to et sebesten et altea et albabafech et oleo si
samino recēt et penidus zuc⁹ russo & sale ma-
se suole et s̄ia hūic fortiora et remissiora s̄z
q̄ dispō erigūt. Intentio hō digōis ipicē
cū stupis digerētibus m̄az aduustaz infriatis
et hūectatis. i canina. i lupia hō q̄ sint hūecta-
tūz cū infriatōe pauca aut tēperati in actis.
Et alii cogit necessitas ut misceant cū eis a-
liqua calefactiō leuiter et si exigit dispō mē
fiat icisui cū pauco aceto uini. Et tu elige
eos ex hys q̄ dēa sunt in capitis p̄cedētib⁹ &
dicēdis in cura m̄ie. In itēōe hō cūonis
atredendū ē ad cās et ad reponē. Ad cās qdē
dixit A. si accit post frenelūz aut post longaz
moraz sub sole. aut ex p̄uissioe in capite egri
a p̄n⁹ ex celatice m̄mēdus ē sup⁹ aut a⁹ uena
lōgingori si plenitudo fuerit magna i capite.

Ad reponē hō. qm̄ o3 ut r̄sideres si reple-
fuit in to⁹ uel aliq⁹ m̄bro m̄itēte & tē si m̄a
peccat cū sanguie fēda ē f oia & maxie p̄missa
aliqū hūectatōe ut fluat sanguis meli⁹ et cūe-
tur ex eo s̄z dispōis exigētā & hūitē. Dix.
Serap. postq̄ gescit eger parūp et hūectat
cerebrū adm. stram⁹ s̄ioiaz. Dix. Aui. si reple-
nē uidētis hūoz. s̄. masse sanguiee l' hūoz mix-
toz cū sanguie f. oia sup⁹ ex uena magis que
m̄ie s̄z cān. Et s̄ca uis s̄ioia dix. Aui. uenit
ad capd et si fuerit ibi reple s̄anguica f. oia ex
uenis q̄ sunt sub lingua. Post s̄ioiaz aut dix.
Serap. soliam⁹ nāz cū m̄robo. s̄. citrimis idis
et belericis & nucemus. nuxmus. pōt ad corre-
ctionē m̄robo. et qz respicit cerebrū. Dix.
si fuerit peccatū sine sanguine s̄ioia postposi-
tā cūandus ē hūoz cū educētib⁹ hūozes adhu-
stos. Dixit Aui. si uidētis dūitūz colex. s̄.
rubee et nigre aduustaz & sit dūitūz in to⁹ cūa
illos cū hys q̄ q̄ueniūt eis. Dixit Aui. in
canina purget si ē possibile cū decoctōe q̄ sic
fit. s̄. scene epithimi an. 3. i. prunoz. 3. ii. bu-
liant in aq⁹ & colet et in 3. yi. hui⁹ decoctōis
dissoluat. 3. ii. m̄anc et tribuat. In lupina aut
dixit purget cū decoctōe q̄ sic fit. s̄. m̄robo.
indop. 3. i. elli nigri. 3. i. scene et epithi an. 3.
3. bulliāt et colētur et i colatura dissoluat. 3.
i. cassiēti. et exhibeat. Ego aut pluries eūa
ui ab hūorib⁹ aduustis et bñ successit eis cū
farmaco. qd sic fit. s̄. aq̄ distillatōis fūiter. &
scabiose an. 3. 6. bulliant in eis scene et polipo
dixit floz sumit terre an. 3. ii. Et in sine deco-
ctionis addantur epithimi et cūscute et s̄ica

dos añ. 3. y. Et post pax deponantur ab igne
 ⁊ dimittant tepesceri. dein mātibus fricent ⁊
 colent ⁊ in colatura dissoluant. 3. x. cassiē.
 ⁊ iterum colet ⁊ addat dyascene. 3. y. ⁊ plus ⁊
 minus s3 neccitatis indigēt. Et p^o uniuersa
 salē purgationē toti^o corpis. dix. A. pueri ad
 eūanduz dēas mās a capite ⁊ māt cū pilis q̄
 sic sūt. B. yerep^o epīthi sicados añ. pr. i. sca
 mo. mirob. abox. f. citrinop ⁊ indop. añ. pr.
 . 3. f. iat pille magne de qb^o p^o uniuersale pur
 gationē in nocub^o sepatis scas. i. p. interualla
 sumat quaz nocte pond^o. 3. y. Lūq3 uter s
 eūandib^o appropatis capiti n̄ utaris supflue
 pillis de scerbar q̄ dicte sunt supra in uniuersa
 salī curatōe capitis. sup nec eis silib^o q3 sunt
 nimis cale ⁊ delicatue. s3 utere eis toto tpe
 quo assidue inueniē lenitas. i. toto tpe quo
 assidue ⁊ q̄t^o inueniē corpis molities ⁊ bul
 ditas. Cū hō malitiā p̄pōnis cale sup. aut sic
 celentis ⁊ n̄ assidue lenitas abscede eas ⁊
 noli exhibē. Et dix. A. cū ē pueri ad cap^o
 . f. eūandū fāt gargarismata sup capurgia ⁊
 alia educēt illas mās d capite. Dix. ypo.
 6°. affo. Māiacis emoroydib^o aut uaricibus
 innatis bonū q3 mātē sit sōd. qm̄ p uarices
 diuerit māt ⁊ diuerit ⁊ eūandū p emoroy
 das. f. fluēt. iō dixit. A. ista egritudine p3
 n̄ resoluē nisi emoroyde nātū n̄ puocāte. Añ
 aut eaz puoca^o fit a medico p artē ⁊ māt d3
 fieri cū sōia saphene qm̄ puocat eas. ⁊ tenet
 locū carū. Et dix. A. quodēs uideris mām
 durā cristetiza infirmū ut non eleuent napo
 res ex fece ipediētes ad cap^o. Et dix. A. n̄
 detur eis illud qd uebēnter puocat urinā istō
 . n. eis nocet calitate. f. ⁊ siccitate quam facit
 possidē corpus. debilia tñ ⁊ moderate prouo
 cātia urinā p̄pēt i eūone ⁊ diueritōe. Di
 xit Buiel. si fiat h egritū p̄p mēp retentōes
 puocent cū ap̄ione saphene ⁊ medicis puo
 cantib^o ea. Et si fuerit p̄p sp̄ma corruptuz
 excite^o ad coyū si est possibile q3 dec ē uia
 melior ⁊ utilior. Si at ad coyū excitare
 eā non poteris q3 mulier honestatis ē seu re
 ligiosa. facias q3 obstetrix fricat foriter os
 matricis ⁊ unluā cum digito indice inuoluit
 panno lino inuncto cum oleo de spica i quo
 camphora sit dissoluta ⁊ fiat fricatio foris ut
 doleat ⁊ conq̄rat patiens. Et qñq3 suppo
 natur cādela soluta cū peria que sit foriter
 ligata ad candellā ⁊ extra pēdeat ut possit ex
 bi ⁊ non possit intrare matricē ⁊ inungatur
 oleo de spica ul de lilio i quo dissoluta fūēnt
 eria grana musci ul ambre qm̄ mirabiliter ua
 let in hoc cāu ⁊ in suffocatione matricis ⁊ in
 omni egritudine q̄ntē ad reitōne mstruoz i
 spermatis corrupti. debet autem teneri mul
 tum ⁊ sepe ⁊ fricari cum ea quoniam trahit
 matricem ad inferiora ⁊ sperma corruptum
 eicit quandoq3 ⁊ resoluē. q3 si mulier uirgo
 fuerit nubat in christo. Et dixit. medica
 men. q3 remouet melancoliā ⁊ demoniacam
 passionem contingentem ex retentione spe
 matis corrupti ⁊ menstruoꝝ ⁊ destruit fri
 giditatem capitis contingentem ex causis p̄
 dictis ⁊ in mulieribus etiam sentibus ⁊ dcre
 pitis ⁊ q̄forat appetituz. B. scis agni casti. 3

.iii. mīrtilloz. 3. 3. ceratur p̄fē et bñ cribel
 lētur et incorporētur cū melle crudo n̄ dispu
 mato ad modū ellectuary. dat mane ⁊ sero ad
 modū nucis magne ⁊ post ipm bibi^o n̄ odicū
 nini linsati s3 medietatē. Et si adiungat. 3.
 . 3. radicu pconie mirabilis opatur ⁊ epilās.

Et dixit nuriat p̄fēs lacturis cucurbitis
 et silibus et nō cū caribus nisi in cāu. nece
 sitatis ⁊ bibat aquā frigidā cū syrupo nenufa
 ris uel papaueris et q̄medat sepe dyapapauer
 cū ꝑuc^o 20°. et desup bibat aquā ueri frigoris
 In inuentōe hō ad accia dixit Berrap.
 si accit uigilie det in potu syrupo diacodion
 purus solus aut cū succo granatoꝝ uel succo cu
 curbite. Aut syrupo de piris. al et melius de
 prunis. Dixit Bui. fortasse erit tibi neces
 sarius ut eos dormire facias. et b^o p̄p instan
 tiā uigiliā et ut req̄scat a furiositate. g^o me
 dicamen sompnifē et tribue in potu cū aqua
 granatoꝝ dulci ut bñciet aut cū syrupo de
 prunis ut leniat uētes cum aqua ordet. et ad
 ministrā ebriocis ⁊ alia puocātia sompnū. Et
 cū sic feceris īgenia tē ut dormiat s3 dispōne
 qua sit sompnus et hoc p̄hibēdo strepituz et
 murmur accēdendo cādela dēo p̄fabulātes
 et alia faciēdo q̄ dēa sunt i cura sabare. Qd
 si delipia fūit ex mala potōe testudo urā
 tota et puluerizet et det potu. oēs. n. aliena
 tiōne et mētis infantiā curat sine dubio. Di
 cit q3 si capud et stōachus ingat cū succo san
 succi q3 ois ingendo cessat. De instrumto ci
 rugie dixit Roge. in oī manīaco fiat canterū
 in fontanella colli uel in capite. Et Bui.
 dixit q3 post mūdificatiōes et alteratiōes cog
 terū in medio capitis ē ualde utile et necessa
 riū. Raf. prio p̄nētis. si n̄ uoluerit patēs
 sumē medicas miscatū cū dactilis ficub^o i
 bi sōno aromati uel cū hys que bibit.
 Caplin. 7°. de mīa.

Elencclia

ē nom būoris
 . f. illius q est
 cola nigra et ē nomē egritudinis
 ab i^o būore pueniētis. Et sic sūt
 hic. Et ut sic sūptū. aln accipit ab auctorib^o
 large et coiter p oī lesiōe opōnū moraliū qua
 rucūq3 sub cū^o uocabuli c^o alq auctores oēs
 p̄dās lesiōes q̄p̄bēderūt et ut sic uocat desī
 pia. Et aln accipit p̄pē p una spē lesionum
 oīuz dēaz hūmū q̄ lesio ē cor^o eaz. Et ut sic
 alq auctores corruptiōes opōnū ipaz hūmū
 oīuz moraliū s3 uno ca^o d mīa p̄p̄bēderūt
 ita q3 et manā ⁊ cucubū ⁊ ylsicib^o. Et aln
 accipit p̄p̄issime ⁊ stricte p una sola spē cor
 ruptiōis opōnū dēaz de q^o. A. fac spāle ca^o
 d q^o dix. Ba. sup 6° epydiā. ut pōit a Raf
 in. 23°. p̄ticta. mīa est egritudo corporis cui
 mīa mīca dñat ⁊ fuit i^o diffinitō dñata ut
 appebit ex dōis. Et dixit in li^o d mīa q3 ē
 morib^o quē corp^o patit c^o accētia ⁊ nocūta
 aiaz. i. cogitātes ⁊ ymaginatōes corruptū
 q̄mutat. Bā ut ipē dixit ibidē mīa ē infectio
 aūtoris et medic p̄tis cēb^o cū puatiōe l ma
 litia ymaginatōis et dōis. Mō aut dixit poste
 rioris p̄tis cercb^o et memorie quia dedit in
 telligi Nam etia memoria in ipa corrupi
 tur ut patuit capitulo de manīs licet non

hic ut ymaginatio et rō Dix. Ber. sup. q. al
milia potest sumi dupl. uno q. ad suā im
pulsionē et appensionē et sic est actio lesa vir
tutis ymaginative. Alio q. ad suā con
firmationē et completiōem et sic est actio lesa
fructus extantive. Spaliter tū milia ab auctori
bus attribuit mediō uentriculo cerebri et lesi
oni cogitatiois et tōnis. unde primo q. tinentis
dix. bisapion. milia ē ex cogitatio mala. Di
xit. A. milia ē mutatio eximatiōis et cogita
tionū a cursu nālī. f. ad corruptionē nō ad di
minutionē ul' ablationē. Alio ymaginatur
q. non recipitur ex et cogitat qd non ē cogitan
dus et extimat et iudicat qd non ē extimādū
nec iudicandū et mēoratur unius pro altero
Dix. Serapio. milia est aliqd ex demo. i. est
mania remissa et absqz febre. Et dix. A.
h mutatio ē ad timores et malitā qz timet q.
non ē timendū et malefacit et nocet cui non ē
nocendū. pp corruptionē. n. extimatiōis et rō
nis mēticus iudicat aliqd eē fugiendū l' p
sequendū aliqd qd non est tale et iudicat eē
nocendū cui non est nocendū. quod accidit
dixit Serapio. ex humore mēlico pp cuius mē
gredines et tenebrositates ebullit spūs aialis
et accidit ei ymaginatio quas ymaginat uti
ex tenebrositate extrinseca. Dixit A. pue
nit hec opōnis corruptio pp qplones mēlicas
facientes siluestres id est obscuros ul' solitari
us l' solitari spm cerebri imert et faciente ip
suz timidū ppter tenebras ipsi sic tenebre
extrinsece sollicitat et timere faciūt. eo qd q.
fria et sicca qual' est q. hūoris mēlici ē q. traria
spūi debilitans ipm sic qplō calia et humida
ut est q. unis ē ueniens spūi et cōfortas ipz
q. ē qplonis calie et hūide. Dixit aggregat. cū
ipsi aialis sit quodā istum sic aial' et sit tbe
lūose. Et cū aia per se non solus spūales tene
bras abhorreat. sed et corpēas timet et fugit
rōe sui istum. cū igit colā nigra sit filia tē
re et tbe tenebrosē sumi ab ea resoluti imutāt
spūs aiales et silz qplones cerebri et spūs et eius
tām inficiūt et denigrant. Et sic uirns alz
q. debeat q. pphendit et iudicat. Dixit B. uil.
dicit fieri spūs animal' siluestris et timid' cū nō
obedit opōni uirntū pendētū ex electōe. Et
nō mireris si spūs aial' sit siluestris et timid'
ex dñio hūoris mēlici terrestres nigri uincē
tis super qplones cerebri p q. tūtatē eius aut
per ipsi' qualitatē accētales pūrbantes ipm
et ipm obfuscantē. Cum nihil reptat in extri
secis q. ita faciat boiez timere sicut nigredo
aeris ul' ei' obscuritas. Cū nigredo sit q. trā
diipōni nālī spūs aial' que est lux et uita clari
tas. cui' nigredis et obscuritatis cā ē humor
mēlicus. quapropter pp pūrtas ei' et ipi' dñi
us sup qplones cerebri timere os. De cāis
dico q. azarani' et de cplia qz uidit multos
mēlicos facē et dicē mirabilia illitteratos lūcā
liter loqui et linguis uariis eis acrimis igno
tis et pādic futura et pētizare et secreta alioz
revelare nō potēs pācos effūs reducē in cās
nāles. Dix. milia. q. pcedē a dmonio. qd
dix qz act' dmonioz faciūt. q. adh et uulgares
mēti seqūtes dñi h. ab imūdis spirib' corpa
sub intrantib' puenire. Et A. uicena qdes

d' aspiciēs dix qbusdā medicor. f. Azarania
et sequētib' est uisus ē q. hec pa' q. tūgar a
demio. Et subdit. forsan in hoc dubius. Nos
qdē nō curamus cū pbi cā docemus. si illd cō
tingat a demonio aut nō q. tūgar. post q. dici
mus q. si ipa q. tūgar a demonio suffi ē nobis
ut hoc faciat. qz puerat qplonē corporis ad
colerā nigrā. f. ad qplonē frias et sic cā mēlica
cuz ipa mā colica nigra ul' sine ipa. Et sic sit
eius cā pping' colera nigra. f. ipa mala q. fri
gida et sicca. deū sit cā illius demoniū. Aut nō
demoniū. Sic itaqz ult. A. q. cā mēti et ma
xime q. ē p pperatē i cerebro sit mala. q. fri
gida et sicca siue mā in ipō cerebro pmutās
tba: cerebri et qplonē ipi' et spūs luminosi
ad tenebras Aut cā ipa mala q. cuz mā. Uerū
tū h. egritudo q. tūgit i mala qplone p dca pura
sz utplz ab ea exite cū mā mēlica. iō Derrap.
dixit. n. accidit h. egritudo nisi q. retinet ica
pice hūor mēlic' et h. intellexit aut p. pperatē
aut p cōitatez. Dixit A. uil. mā q. ē cā mala
qplone frigida et sicca aut est in uenis. f. cere
bri ueniēs ad eas ex alio loco. f. ipūs capis
et quertit in eis ad coleras nigram pp adbu
stione. i. ingrossatiōes ei' qd in uenis ē et sit
fex. i. mēlia q. ē fex sanguis. Et ista ingros
satio utplm ē p uiaz q. gclatiōis. sz ē possit sic
ri p uia adbuistiōis. i. resolutis piciū subtiliū
sine grossis factas a calore extrinseco. et h' ut
plm et aln ē ab intrinseco. ut q. capō cēt po
tūz sub dñio caliditatis q. adbuistiō nō pce
dit intm q. faciat ipas adbuistas et tāsire in
mētiā adbuistas sz solum tū q. resoluti subtili
grossis remaneat sic fex. Et ista mā ueniens
ad uenas cerebri sz plm ē sanguis grossus pa
tus ad dispōnez mēlicas ul' fta uel ipa mēlia nā
lis. Dixit Bal. 3. de iterioribus et pōitur
p. q. tūntis. sic alguescens sine cogitatio mēlica
nunq. accidit ex solo fte. f. stante sub forma
flegmatis sed accidit ex hūore mēlico nālī. su
ple aut imālī. sz dicit Bal. nō ex colera adbu
sta quia q. est ex colera adbuista sit patiens
liti grossus furit et insilit contra quēlibz homi
nez cum audatā forit et sicut patuit sit ex ea
mania nō mēlia. Et subdit. possibile ē ut acci
dat cogitatio mēlica et mutetur cerebrum ex
sanguine qui est in uenis eius mutato in ma
lēcōnā absqz mutatione sanguinis. f. in toto
uel alio mēbro. Et hic sanguis qui est in ea
pice. f. in uenis cerebri aut est generatus in
ipō capite. f. in ipō uenis Aut aduenit alium
de. f. ex alijs pibus capitis. Et qui accidit
in capite accidit ex multa caliditate existente
in ipō faciente ipm ebullire suple aut ex fri
giditate ingrossante. sed expresse ē caliditate
que ut minus accidit et de qua minus uideba
tur. Et forte A. uil. sic fecit sequēs euz. cuz
supra dixit ppter adbuisiones. Aut dixit
A. uil. est ista materia ibibita in corpore cere
bri q. est ipedens cerebriū q. litate sua et tba
sua. q. uis ē ita ipediat mā. dicta q. tūta in ue
nis. tū ibibita plus ipedit. qualitate sua magis
sicca que cerebro magis q. trariatur et tba sua
grossa unde a cerebro et eius spū tollitur luci
ditas et sit in eo opacitas et tenebrositas. Et
ista materia cū in uēres cerebri effunditur

iſe maxie pmutat ſpm. Dixit Aue. ſcias q
 colera nigra facies mliāz qñz ē colera nigra
 nālis. Et qñz eſt ſla cū cōuerſe in colera nī
 graz pp ſpiffitudinē. i. cōgelatiōez inſpiffantē
 accidez ei ex mala pplone frigida et ſicca.
 Aut per qmixonē humorū mliāz ſecū. Aut
 ppter aliquāculā aduſtiōez. i. remiſſaz forſi
 tan qz ſla nō eſt apum mltuz adhuri euz re
 pugnet aduſtiōi cū ababuz qūtanbus ſuis.
 uel qz aduſtio ſi cēt mliā tē nō cāret mliā. et
 qñz ē ſanguis Dixit Raſſa. in diſionibus una
 ſpēs mliē ſit p aduſtiōez ſanguis. Dixit
 Aui. qñz etiā ſanguis ppter decoctiōez. i. ſup
 ſlūā conuerſe ſi in colera nigrā p uīā reſolu
 tiōis ſubtilis. Aut p uīā aduſtiōis abſqz
 aduſtiōne uehementi. qz ſi eſſet aduſtio ue
 hemens nō faceret mliāz ſuple. ut etiā ſupius
 dictum eſt aut pp ingroſſatiōē factā a mala
 cōplexiōne fria et ſicca. Ex hūore aut colico
 p aduſtiōne ei nō ſit mliā paſſio quoniā
 ipſe qñ adhuri aduſtiōe uehementi ultima. i.
 quertēte ſplum ad genus colere nigre facie
 manā et nō eſt cōtēus facere mliāz. Et dix
 de hūore mliā nō dī mliā. i. mliā paſſio ni ſi
 euz enētus eiū ē a colera nigra. ſ. nāli nō ad
 buſta. qñ adbuſta facit manāz ut ſupra. Et
 ſic in ſūma auctores uolunt qz cā mliē ſit aut
 mliā nālis aut innālis facta ex ſtare aut ex
 ſanguine p uīā ingroſſatiōis aut qmixonis aut
 aduſtiōis remiſſe nō uehementis et nō colere
 uel mliē nālis aduſtiōis qz faciūt manāz.
 Cum igit ſilb. et plures alij ponūt mliāz
 fieri ex colera et mliā nāli aduſtis. ſumple
 runt mliāz large pū qprehēdit et manāz. ut
 fortaſſe intellexerūt qz faciūt mliāz ſimul et
 manāz. Alit eim Aui. qz hūor faciens mliā
 pōt etiam facere manāz et hoc de cāis mliē
 ppteratiōis. Cā aut mliē cōtatiōis dixit Aui.
 Aut ē ex corpore toto cū ei dīatur q mliā
 nāli ter uel accideat. Aut ē ex membro uno
 aliq ſuple uel qbūſdā. Hāz dixit ipſe colera ni
 gra multiplicat et generat qñz cā mēbri ge
 neratiōis nutritiōis. ſ. cōe totū qd ē epar euz
 adhuri in co ſanguis. ſ. maſſa ſanguinea et ē
 dū utplm Aut cū debilitatur ab expulſiōe ſup
 fluitatis mliē et nō mādāt ipm ad ſplenez. ſz
 retinet in epe et ē cā multiplicatiōis ei ſup.
 Aut pp pplonē friāz et ſiccā pueniētes epari
 qua ingroſſat ſanguis et cōuerſe ad nāz mli
 eaz et iſte due cāe ſunt ut min. Et qñz multi
 plicat mliā cā mēbri qd ē ediatoriū mliē qd
 ē ſplen Cā debilitat in duabz rebz quatuor
 una ē attractio fecis ſanguis et cineritatis
 ei ab epe et altera eſt expulſio ſupfluitatis q
 ad ipūz trahitur ad locū q ē ei pparatus et ē
 os ſtomaci. Et qñz generat colera nigra i
 mēbro alio. Et hoc aut pp uehementiāz adhu
 ſtiōis. i. calefactiōis mliē nutritiōis eiū aut
 cā defectū ei ab expulſiōe ſupfluitatis nutri
 tiōis ſui. qz reſoluit ei ſubale in mora tēpo
 ris et ſit ſep ei ſpiffus mliā cū. Aut pp uehemē
 tiā infriatiōis et eſicatiōis ei qd ad ipm p
 uenit. ſ. d nutritiōis l alio. Et iſtū mēbz aut
 ē mirach. Et ſumit hic. A. mirach p miſſione
 rio ſirbo mēfatiōis et alijs pubz adiacētibz
 hys. euz i hys adbuſtū ſupfluitates nutriti

taruz et mīx pō groſſa mliā et uapores iſti
 nozuz adbuſtū ē. uñ aduſtū hūores in mi
 rach. i. dictis partibus contēti ſup. ad quoz
 aduſtiōne et adbuſtū calitas epi et mēbroz
 adiacentiū ſupflua. unde quertunt i gen^o mli
 cū. Et quibz ſine apoſtētur ſine nō et ſi
 ſic ſine ante aduſtiōne ſine p^o elcuaſ uapor
 tenebroſ^o ad cap. Et dix. A. mulrotiēs. i.
 qñz elcuaſ ipſe uapor ab apate porranariōzū
 epi uni. ſ. nel pluſiū. ſit. n. porranaria epi
 uena porte inſteſtini duodenū et fund^o ſtōaci
 ſ. pileron. Dixit Bal. 3° de inſteſtibz c^o
 7°. mibi uidet qz in hōz ſtomaco. ſ. qmum ad
 ptem inſteſtozē ſunt quedā apata calia ſangu
 nolenta et ſanguis in eis conclud^o groſſior eſt
 et uiciuſ mliē et uocatur hic ſpēs mliē. mliā
 mirachia et mliā inſlatiua. Et ponēs cām
 huius mliē inſlatiue. Bal. ibidez dixit qz tho
 ſilus ait. illi qui patiunt^o paſſiōne que dicitur
 inſlatiua oz intellīgas. qz uenit que recipiunt
 cibū a ſtomaco calozes hūit ultra qz decet et
 ſanguis in eis ingroſſat^o eſt. Et ſic ē pōtur
 a Raſi primo qmētis et ab. A. qz theof. lo uī
 ſus ē qz cā eiū ē uehementia calitatis epari
 et inſteſtozū. Et dix. Bal. et ponit a Rabi
 in 6° pūcula et ab. A. h qd quidā dūt qz hūi
 paſſiōibz uia ſtomaci que ē inſteſtiū ſuncta
 calida hēt apata et ſanguinolēta que ē cā pro
 hibendi cibaria ne ad inſteſtia ſuo tpe dſcen
 dant. Et. A. dixit. qz quidā dūt cām in hac
 paſſiōne ē in mēfatiōis ſine ſit apā ibi ſine n
 Sed ſi ē ibi apā. dixit. A. hoc apā ſm plm n
 ē calm. aut ſignū ē qz nō ē ibi febris neqz ſi
 tis neqz uoit^o cole et remāet cib^o crud^o. Alit
 tū ut per Bal. patuit et theofilū pōt eē calidū
 ſed iſtud ē rariū. Et ſignū eiū ē aduſtio q
 ſentiū in pubz illis et appetit^o rerū friāz. aut
 illud mēbz ē ſtomac^o. Cū in ſtomaco ē apā
 calidū et adhuri uapor eiū aſcendēs ad ce
 rebz in hūiditātibz ei ſup. et aduſtus facit
 mliāz. in quibz hūis inuit. A. qz quū uapor
 aſcendēs nō ſit adbuſtū anqz pueniat ad cere^m
 uñ p^o qz puenit ad ipm pō adhuri et facere mli
 am. Et pp iſtā cām cū. A. ponit cōicatiōne
 ex ſtomaco dixit. pūcipiū gnatiōis ē ex ce
 rebro. Si tū uapor ille a ſtomaco ſurgēs tam
 aduſtus ē et aduſtus puenit ad cerebz
 tunc pūcipiū eiū eē ex ſtomaco. Et di
 xit Auer. collz 5° quidā dūt qz accit et pp hū
 morē mliē qd ſpergit ſplen ad ſtomacū. uñ
 gal. 6° de inſteſtibz et pōtur ſic primo conti
 nenti. ſ. dixit qñ patiunt^o ſplen et expellit a ſe ſu
 pfluitatē poſſibile ē ut tranſmītat illam ad os
 ſtomaci et faciat ex hoc mliāz. Aut illū mē
 bz ē matrix aut aliud mēbz non pūcipale
 de comunicanti bz cerebro. quando in eo uel
 ei a cōadunant^o hūiditatem male mliē euapo
 rantes ad cerebz. Aut illud mēbz eſt
 cor. cum in corde eſt malitia cōplōis me
 lencolice idēſt frigide et ſicce dicte mliē pp
 ſilūdinez. ſine illa cōplexiō mliā cordis
 ſit pura ſine cum materia mliā. tunc euz cōi
 cat cordi cerebro et peruenit ad ipm mala
 cōplexiō frigida et ſicca ſine materia. Et cā
 huius comunicatiōis eſt quia ſpūs animalis eſt
 continuus ſpīritui uitali ſcilicet in rete mira

orb. Et est etiam spiritus animalis ex sub
stantia vitalis quare complexio spiritus vita
lis corrupta corrumpit complexionem cerebri
mediante spiritu animali corrupto ab ipso.
Et tam cerebri quod spiritum animales conue
nit ad naturam milticam. ymo dixit. Lerte non e.
possibile ut fiat miltica passio absque commu
tatione cordis. ymo fortasse scilicet secundum plu
rimus erit magnitudo cause in ipso cerebro
ex corde. quia cor est milticis calidus potens
deducere humores ad naturam milticam. Et
quia sanguis cordis et spiritus vitalis quan
do sunt mali et miltici faciunt ut dictum est ad
corruptionem cerebri et spiritus animalis.
Non est ergo mirum si sit secundum plurimum
principium miltie ex corde. licet non confirme
tur hoc egritudo nisi in cerebro ubi est sedes
et manifestatio virtutis quarum operationes
leduntur in miltia. neque est etiam mirum dixit
Alicena. si complexio cordis primus corrup
tatur et sequatur eam corruptio complexio
nis cerebri et quod sequatur postea complexio
cerebri corrupta cor i corruptio complexio
is ita ut corrupta sit ipsa in corde et fiat siliis et obse
r et corrupta quod ex ipso penetrat ad cerebri
et spiritum eius atque sic inuadit cerebri per acci
ad se corruptum committendo circulo. Et sic
cognatio tota sunt aut regimen milticis quod pce
sit finit in se reb? si nali? Na ocl se reb?
no nales pnt ee ca gnatiois et milticatiois
hmois milticis. cui fuerit imoderate. Un d ae
te dix. Et q miltia miltachia qnz bnt p ca gna
tiois ei? acce? ore. f. qnertent hmoies i p
bus miltach ad dispoie milticam pp aliquam di
spone qua bnt corp? i pub? miltach sup. aut i
miltach cerebro l' alio miltio sili to? pp dispo
ne aeris adburit p caliditate et siccitate eius
aut ingrostante p frigiditate et siccitate. De ac
cidit? aie ait. ypo. 6. affo. timor et passio
nitas si miltia tpe bnt pnt milticis b? i. d. d. d.
ei? a pnt ee h? a. Hal. 5. de acci. Et dix
ga. in pnto dei affo? q h uex e sine tior et pu
ulantes pntunt a ca intrileca siue extrile
caeo q dea duo acciia pcedit a ma miltica
multa concentra in cerebri que si multus ee
pus habeat faciet patiente pccere milticis eo
q ex miltio tempore significat q materia est
lupa et miltia potens milticis cerebri et spm eius
Dixit. 21. ex causis forit? i gnatio miltie e
lupantia tristitia et tioris. un Hal. 5. de sic
morb? inquit. Inquire de angustia et tristitia
angulus excretus et laborib? qm angustia sup
siue et excretus forte et diuturnus et balneus
deficiunt. eo q adburit humores aut co qd
resolueno ealm nile infiant et deficiant sunt
cause multiplicationis humoris melancholici
Et dixit Auenara. quandoqz sit propter
causas infrigidantes et deficiantes quibus no
sit materia in corpore. Et ubi melancholici
sunt causa generationis eius et ipso multi
plicationis et fixionis de quibus sunt. ut gal
pnt 5. de interioribus et pnt sic quarto
pntis d? i qri si fuerit patiens ut? cibarius ge
neratib? miltia. sic caritib? i reit et uacit et max
yrcorum taurorum et aliorum et camellorum
milticis leporum et porcorum siliacrum suple

et urforuz cernuoz et muloz et siliuz que
comeduntur in quibusda pnticis vel rde male
fluatidis vel rone necessitatis et famis. Et
caro quide leporina plus oi carne e genera
tina buoris milticis. Et de caribus pularu et
de caribus salitis cuiuslibz aialis. Et pa
nis opitus et semina mala. f. minuta ut pan
cus milticis et cascus uerus et oua frita. Et
cautes generat et malencomas multas. Et ra
musculi teneri et talli seu teneritates herbaz
et arborz pparati cum sale et oleo siue cum sa
le et aceto ut et cappare et olue et lites sunt
in fine generatiois miltie. Et miltia grossum
nigrum et maxie qn post ipm calefit corpus
ex aliquo accidei e ualde generatius miltie.
Et idigo et longa cibi mora in stado et re
centio fecus. Et cae itez miltie coitatis totius
sunt retentio eoniu coitatis et maxie eaz ex
quibus facere solebat sanguis grossus niger
milticis. Dixit Raf. p. qntentis auctoritate
Ipo qd fuit q pnt purgari per sanguis
emoroydaz et cu retineret pter solitu supue
nit ei cognitio miltica. Et per hunc fluxu de
dit intelligi oes aliis fluxus spontaneis in quo
eueit de sanguie grosso aut de hmoie miltico
i milticis uel ex narib? l' f. uenit uel uo
milticis. seu p fluxus artificiales ut fidoz ut far
macia. Et itez cae huius coitatis totius
ee possint egritudines acute aut cronice defic
caies mas in corpore aut resolueno infrian
tes corpus et deficiates. Dixit Auen. qnz
accit miltia in fine egritudinis acutaz quaz
calitate adburit hmoies et fuit milticis. Dix
rufus ut p? pntur qntentis. Ad quoc. multipli
ca? miltia in corpore erit morib? milticis? f. cu ip
git et milticis tota corporeis sanguini sic ypostaf
qn e diuulsa. Sz qn residet miltia qnis sit milt
ta n genit egritudines milticis. Dix Raf. di co
q qn sanguis e pnt? miltie. oz q eebz murtia
tur ex i? sanguie nigro. Sz qn n e pnt? nu
triat sanguie bone et claro. Dix Raf. in dio
milticis miltia e triu milticis. pnt e ex adburit de san
guis sup. l' alteri? hmoies q e i capie. Et h mo
d? e miltie pperatis. Sedus e ex adburit de
sanguis et supstite ei? f. i to? corpore ita ut re
deat. f. ad eebz et fit ma miltie et dnt ma sup
to? cor? et h e mo? miltie coitatis ad to? cor?
Et 3? e pnticis ex splene et miltica sup. ut
alio milticis coitantis eeb? supradcoz. Et h
e mod? miltie coitatis ad aliqd pnticis milticis
Dixit Raf. coll. 3. magna cadit distio iter
medicos b ca hui? passiois. Na qd dnt q po
sibile e q et in ipso eeb? fiat pp adburit de.
Et qd dnt pnticis q sit iposibilia q eue ite?
passiois sunt cale eo q acciia ipi? sunt maife
ste fria. qm ipoz ruc? e acetosis et bnt plu
res ipoz ue ositate friaz no cu miltia sili. Et
ad h dnt si cet ea pp apa calm in dais milticis
sequeretur ex hoc ex necessitate febris. Et
nos uidemus q in hac egritudine nulla est fe
bris. Et ego dico. Dix Raf. q respoio istoz
q dnt q si ista egritudo et pp apa calm seq
ret acciia cala si e foris sius et pntia? cbi
ad humilitatem et paucitatem istis no est ne
cessariu pnticis. quia iam dictum est q calor
extraneus ppterca quia fac calozes intrinseci

exalare et ipm debilitat nō est ipōibile ut se
quatur ipm accidētia frigida et facit solum
accētia supradicta. et maxie qm calor eēne ledz
formā nālē caloris itriseci. uel corrūper ipaz
Et ppea fit accētitas fm ale. p calm sicut p
fridū calor intrinsecus non fortificat nisi p
calorē q ei format n repugnat. Et qdā dicūt
q sequitur necessario febris omne apā calz qd
fit i dūcis mēbris sicut experientia testant
hoc bñ assēndū ē. q ipōibile ē hāc egritūdi
nem eē sine febre si pp talē fieret cām. ecce
pro uno mō. q b apā post declinationē idare
tur. qz tūc nō remānt de calore extraneo tū
q sit sufficiēs ad febrē faciendū. h est tantus
q sufficit ad calefactionē faciendā stomac et
cēbro solū et hāc passionē monē. Predictē
cāe ut pz pnt reduci i cās exnsecas sine pmi
nias q sūt imoderat. nūis sex rez nō nālūm
ut supra dēz ē. et in cās itrisecas q sūt aut aīa
at pūcta. et aīa qd ē mala q cala et sicca i frī
et sic. i toto corpore i mēbro cōicēte cēbro pūa
uel cū mīa mīca. uel ē exnā i ipso capite et ce
rebro anteqz efficiat cā pūcta. q uero bitu
do etas et ferus et tps aīa et alia pūcularia d
qbna dīcet sūt cāe disponētes ad ipaz. La ne
ro pūcta ē mala q frigida et sicca cū mīa bu
morali uel uapozali i ipso cēbro et uenīs et uē
tribet exnā imūas sūas ei et paritātē sps
sūt ad opacitātē et nigredinē. Dixit Salic. p
ad glauconē. et ponit sic a rabi in. 7. pūcu
la. Cāe grossitiei sanguis nigredis et multum
dūis ei. Itm q bōre mīco uene replēt. f.
fmūtorū. sūt tres. f. possime aut oēs simul at
altera eaz tū. p. ē cōis apparatio ad genera
tionē bi? supfluitatis. f. ē pūctio ipi? cōis
generare ex cōis et ponit grossa sanguine. Et
3. ē splenis dispō i statu debilitatis. adeo qd
nō pōt trahere ad se quicqd bi? supfluitatis i
corpore generat. Que at frequē? pūctū ē cā
q ē fm splenē iquit. Alur. coll. 3. pōt eē qd
hec egritudo pūctat solū ex splenē. Et qd
hec sit una ex maiorib? cās spēz hui? egritū
dinis. Spēs sine modū mīte multipliciter di
stinguūt. uno mō f3 simplicitatē et cōpōnē ei?
qm mīa alī ē simplex ut cū nō pūctū alteri
morbo sūt q nō sit cā eius. Et alī ē pposita
et maxie cū mania Et tunc dupl. uno mō qm
mania puenit ab uno bōre et mīa ab alio.
Alio mō qm ambe pueniūt ab eodē bōre Di
xit ei Alur. q bōre faciēs mīa pōt ēi facere
manīa. Alio mō fm modū euentus ei? qm dī
xit Alur. qz ē excitatio bi? egritūdis cū pio
dis. suple. et qz nō ita ut sit ex ea piodica et
nō piodica. Et piodi qz sūt breues fm dīet
currētes et nō pūctū mēse. et qz sūt longi
fm mēses et annos i qbna piodis mīplicata
stet colera nigra excitatur. et feruet. i. euapo
rat. Alio modo fm causas eius. quoniam ut
iam patuit. alia ē per proprietatē. et alia per
cōitātē. et ista aut est ex cōitate totius aut pū
cularis membri. que aut ē cordialis aut epica
aut stomatica aut mīracchialis infatua. Aut
splenetica aut matri calis. Alio modo disti
guātur penes accidētia et ista accidētia aut
sunt motus uary. et secundum hoc sit una spēs
eius uocata cucububū quā patēs uadit et re

dīt nesciēs cām sui stieris nec sui redit. Aut
penes uarias ymaginatōes. Et sic ipi? spēs sūt
idēntice ut appet 3. d. iterozib? et p. pūctis
et ab. Al. i. h. c. Dixit Sal. ymag. q ē cō nāz
nō ē uni? ipi? qz qdā arbitrat se eē uas de ar
gilla. uel cōgāt ab hōib? ne forte rūpāt. Et
alib? qz qd? se nescit alius q angel? q mo
uer orbe fatigat et timēt ne celū possit ipm tā
gē. Alii timēt ne absorbeat. Alii h. q sūt
magistri in oī scibili et uolūt legē et docē. et tū
nihil dīcūt rōnabile. Alii h. q sūt pphē. et
incipiūt pphetizare et futura pāte. Et dixit
Papiō qdā eoz desiderāt mortē ualde. Dixit
Raf. mīdi ples q tota dīe pmeditabāt dīne
re muros alij cadē. qdā submergi. Alii h. buri
qdā timebāt de rege. Dixit Rufus. qdā istoz
narrāt et sōpniāt pter solitū et pnosticāt futu
ra et euentū ea que ipi pāte. Dixit Alur.
spēs eius infinite sunt. qz sunt idetermi. ite et
multe ualde. quidā enim timēt casū celi super
se. et quidā ne terra absorbeat eos. quidā ti
meūt latrones. et quidā ne lupus ad iplos in
grediatur. Et qz ymaginant se iplos factos
reges aut lupos aut demones aut aues ut gil
los. Et quidā h. se eē istrumēta artificia alia
aut uasa terrea. Et i sūma uarietas ymagina
tōis eoz ē explicabil. qdā ei ridēt qdā plo
rāt. qdā cantāt qdā taciturni sūt. qdā diligūt
mortē et qdā abhorrēt eā. Dixit Raf. pūmo
pūctis. totū hoc sūt qz incūbūt aīe eoz ea
q nō pūctiūt iplos alia pmeditare. Et ue
re causa tot et tātarum diuersitatis non ē bñ
assignabilis nec ē bñ reducibilis i cās nāles

Ideo sapio dixit. cā hāz dispōnū et agē
tū cū ueritate ē incōprehensibilis. Sed fm
pūctis ē possibile ut dicat sup eam illud
in quo ē excusatio. Fortasse enim accidit il
lud ex diuersitate humoris melancolici ex di
eta quā uisunt infirmi et quā regēbantur in
hora sanitatis eorum. Et hoc erit maxime
respectu diuersitatis corporum quibus acci
dit. unde bñ hōz respectu hui? idēntici pōt
inducē talē modū alienationis nec ultra hoc
erit assignare aliam cāz. nisi quia hoc est hoc
agens et hoc ē hoc patiens. fm quem modum
dicitur q uenēnū canis rabiosi inducit timo
rem aque. Et subdit Serapio aut contingit
ex ymaginatōib? alib? qz ymaginat fuerūt
Et fm hanc uiam dicūt qz sūt ad hanc
uarietatem ars et negociatio hōmū. ita ut er
rent fm plurimū secundū artes suas. Dixit.
Alur. qz res pūctis. i. exercitia pūctis ut. i.
pūctis iudicialibus ignote hūt i hoc. f.
in ista uarietate impressionē. Alio modo di
stinguūt f3 tempora eius ita ut sit una inci
piens nō confirmata et alia fixa et confirmata

Ser. super. 9. al. dixit. in melancolia sunt
tres gradus. primus est falsa ymaginatio
uel falsa extimatio. cum ymaginatur uel ex
timat non ymaginanda uel extimanda. Secū
dus gradus ē. quando ore profert qd mente
cōcepit. Et 3. ē et ultimus in malitia quando
opere cōplet qd concepit. ut euz quis incipit
ire huc illuc uel alia facere que non sunt fa
cienda. Dixit Raf. tertio de interioribus. et
pōit p. pūctis sic. Corpus qd est grassum

abū et molle raro in eo mīca mā generatur.

Dixit Aui. mīorā hī egritudis generatio i
albis et plūib? co q? sū f. l. i. Et subdit Gal.
qđ hō ē macilē obtuse curis et uenas bz latal
quētiēs ē i hac mā. Et possibile ē q? cur? cor
pus ē mīuū rufus. q? eoz cita sit. i. facile
queritūlis i mīcā. Et post os glauci. f. ut
p? ponit quētiēs colorē terreū uel palidum
hītes. Et maxie dixit Gal. si hoc corp? hūerit
tā laborē nīuū magis quā oportuerit cū sub
tūli diēta. et si tristat et pmeditāt multq cogi
tatōe i eoz facis. Dixit Aui. multiplicat in
brūis et pilosis et extenuatis. qz hū sūt cali
di cū dispōne ad mīcā dispōne. y. fo epidi. et
ponit p? quētiēs sic. de facili i cū dū i mīcā
hītes cor calidū. qz cū accit caliditas cordis
multiplicat generatio mīe i eo. Et hūditas
cerebri est cā ut facile recipiat illud qđ ascen
dit ad ipm et non pōt resistere. Et Aui. dixit.
multiplicat generatio ei? i eo. cuius cor uehe
mēter ē calm et cerebz ipm ē humidū qm sit
caliditas cordis generatiua mīe i ipso. et hū
miditas cerebri sit susceptiua īpōmōis eius
qđ generat i corde ipsius. Dñr q? habens cē
brū siccū sine cū caliditate sine cū frigiditate
ē magis patū ad mīcā q? habens cerebz hū
midū. Et ē magis aptū pp alias cōscurrere
malā pplexionē siccā mīcā in cerebro suo et
absqz corde calido. Et dixit. y. ut ibidē po
nit q? pati ad mīam. f. ex eo q? hū cor calm
et cēbrum hūidum sunt clamosi iracūdi et lēis
. i. molis lingue et multū solati et coloris uehe
mentis rubedinis et tendentes et ad nigredi
nem. et hūtes multos pilos ppe in pectore nī
gros et grossos et amplas uenas et labia gro
sa. Quedā ei dicat dispōnū sūt significatiōes
humiditatis cerebri. Et quedā sūt significati
ōnes uiciorie hūoris nīgrī pp dñm calidi
tatis i corde qz caliditatem cordis significat.
Et Aui. dixit. ex patē ad mīam pp dictā ca
usā sūt trāsi et silabam recipientes multonēf
an quā dictionē ppleant linguā hītes lenem
et oculo s mobiles quoz facies sūt uehemētis
rubedīs et brūi et pilosi et ppe i quorū pecto
ribus sūt pili nīgrī et grossi quoz uēne sūt am
ple et grosse et labia grossa. Mā oculo s mobili
tas et uehemēs rubedo faciei et color hūius
et multitudo pilez i pectore et nigredo et gro
ssities eoz et uenaz āplitudo significant cali
ditatē cordis et trāuitas et leuitas lingue et
labioz grossitudo significat hūiditatē cēbri.
Et hū. f. hītes cēbrum hūidum fm pēz sūt ap
parentes secundum signa capitis. flegmatici.
Dixit raf. primo continentis illi. qui sūt sū
tilis ingeny. et multe perspicacitatis de facili
incidunt melancoliam eo q? sūt uelocis mo
tus et multe pmeditationis et ymaginatiois.

Dixit Gal. super tertio epidimiaruz boni
ni īnsensato mobili et multum ueloci accidit
permixtio mentis. i. melancolica cogitatio ex
modica causa. et ei qui est extra hunc non ac
cidit nisi in magna causa. Accidit autem
melancolia ut ex supra dictis apparet cici
us et frequētius habentibus pponem fridā
et siccā. et post eos hūb? calam et siccā. et post
eos hūb? siccā cū tēpamēto actiuarum. Et

ut mīa? accit pponē hūb? hūidā. pp. qđ dix
Raf p? quētiēs. raro accit mulieribus et enu
chis et adoloscētib? et hūdis nā et fris ppo
ne. Dixit Aui. h egritudo pl? accit uiris
qz mulierib? qz uiri sūt calidiores et sicciores
et in mulierib? ē dierior. qz in eis nō sūt
mīi pp magnā et cīneā cāz. Dixit Ra. et pon
tur p? quētiēs. hīc morb? accit ples adole
scētib? et plōgat in eis. Et Gal. dixit q? the
orice. mīa accit qm in pectine pili pducāt. f.
circa decimūquartū annū. Sz Aui. dixit q?
multiplicat in iunētib? et senib?. in iunētib?
pp caliditatē acutā. et i senib? pp frītātē et sic
citātē pponē. pp q? notat q? in adoloscēti
b? multiplicat mīa mirachia maxie stomaca
lis pp idigōne eis ex malitia regio pūēniē
et gulositatē. un in eis opōnes gnāt et inde
ē grossit superfluitates et queritū ad nām
mīcā. Dixit Raf. mīa multiplicat uere et au
tumpno. Et Aui. dixit. humora in yeme pp
bonitatē digōis et qetē hū. Et multiplicat
in estate pp caliditatē aduētē et mouētē. Et i
autūpno. cū in eo maxie multiplicentur humor
mīcus. Et dixit. qz excitat in uere pēz. qm
uer eliquat hūores et permiscet eos sanguini
Dixit Raf p? quētiēs p? accit in regidib?
calis q? in fris. Dixit Rufus et ponit p? cōu
nētis. qm uidet q? sanguis exiit p superficiem
corporis p scabiē uel morfēā nīgrā uel expur
gat p inferiores ptes in secessus et urīnā. uel
splen magnificat et uarices appent nō accidet
mīa. Dixit Aui. et trahitur ex tertio de inte
rioribus. ad illū qui patius ē ad mīam cito
peruenit ipsa. Cum aduēt ei timor aut angu
stia aut īnsōpnietas aut retinētur in ipso con
fusus curfus sanguis. f. grossi melancolici ut
p emoroidas uel mēstrua aut retinētur uonu
tus mīcus confusus uel fluxus uentris me
lancolicus pfluēt aut alī qua cōsonum cōfue
raz qua solchat hūor mīcus euacuari. Sz
gna generis qz sūt pnum gradū eius sine
eius principū. Et qz fm gradum sine aug
mentū. et qz tertium gradū sine statum et con
firmationem. Dixit Rufus. quando accidit
melancolia possibile ē q? occultetur eius nou
cia medico in principio. uerūm medicus sub
tilis indagatiōis et pūis poterit eaz cogno
scere in inicio eius. Signa principy et pu
ni gradus sunt dixit Gal. timor et pauor sem
per concomitantur ipsum. Et causa hui? sunt
humores mīci suple uel uapores melancolici
ascēdentes cerebz qui inducūt eis tiores si ē
accidit morantib? in locis solitariis tenebros
et qm mutat q? cerebz mutant opōnes eius
aiales. Dixit Rufus signa principy sunt timor
dubitatio et cogitatio. falsa in una re solū
et in alijs omnibus falsi sūt. morantur
libenter in locis solitariis et odiunt ho
mines et fugiunt eos sine causa aliqua. sicut
accidit sanis qm uolunt īgredere de aliqua re
uel caute tenere ea que debent. Dixit Al. sus
alici cogitationes male sine causa accidunt
et tior et tristitia in eo pualuerint mīe prin
erit in eo. Dixit Aui. signa principy sunt ex
timatio mala. qz. i. incipit extimare qđ non
debet et incipit bodire uel diligere alīquē sine

cā. Et timor sine cā pp malā extimatiōē et
est uelocitas ire. qz uelociter irascit aduerſus
rephēforē suū et cum q uult ipm diuertere a
mala extimatiōe sua ab odio uel amore et tio
re indebitis. Et dilectio solitudinis. suple. et o
diū siue horroz q statōis cū hoib⁹ et trēor al
terroz. qui ut pīm accit ex timore. et uertigo
et sonit⁹ et tinit⁹ et pprie in mirachia. suple.
et aliis spēbus cōtatis pp uapores eluatos
ad cerebz faciētes tūginē et tinitū. Dixit
rōt qdā ista eadē sig⁹ pnt dici signa pnoſtica
future mlīe. qz qdā adest pīm⁹ grad⁹ mlīe
cui⁹ pdicta accēta sūt significatiōes. patiens ea
nō ppe dz dici mlīe. Et tō rursus ait. signa
significatiua mlīam supuenisse sūt. qz uelociter
irascit⁹ gaudent et tristat⁹ et magis solito mo
rāt solt et fugiūt hoīnes. Signa aut augmēti
et si grad⁹ et sūt. dixit al. Cū patiens ad hoc de
uenerit ut ē ea q ceperat ore pmar qbaqz
sua atqz act⁹ pmissa iam mlīa facta ē. qz iā
pōt dici mlīe. Iā adhuc nō sūt qfirmat⁹ i hac
passione. Et maxie si d pmiſione loquele et
actuū nesciat reddere rōnem quētiētes. Si
gna autē tertiū grad⁹ et mlīe qfirmare. dixit ru
sus hec sūt signa qz nō pnt aperire oculos. si
eū illi q patiūt corruptionē i eoz palpebris
Et hnt āgulos oculoꝝ strictos et eoz albae
minēt pter solitū. et labia appent grossa pter
solitū et coloris ruber et brum corporis et tho
races eoz sūt magni. et oia q sub thorace sūt
uersus uentrē sūt extenuata. Et sūt fortis et ue
locis mor⁹. et nulla in eis repit patiētia. et nō
pnt proferre litterā. s. h loco ei⁹ ponāt. et
hnt uocē subtilem et lingua eoz ē uelox ad lo
quēdū Et i eoz uomitu et secessu appet chm⁹
niger. s. fm plures appet sticus. Et si in eoz
purgatiōib⁹ apparet chimus niger significa
tur eius uicioria et bndantia i eozum corpo
ribus. et ualde parum ex hoc allentatur mor
bus. et quidam eozum magis allentatur edu
catione flegmatis quā educatione nigre. qz mul
tum de fiare in eozum corporibus allentatur
per uitam indigestionis. Dixit Aui. cum q
firmata ē. signa sunt timor et malitia extima
tionis in angustia et sollicitudo et tristitia. f.
que iam diu durauerunt. quia sicut dixit ypo.
i affo. timor et pusillitas si multum ipa hnt
pficiunt mlīcū hī. i. significāt mlīam eē pfe
ctam et confirmatam. Et species timoris aut
est exēcis que nō sūt. f. in re extra aut ex eis
que sunt in re extra sed sunt ex eis que nō ti
mētur fm qfuetudinem hominū. Et dixit Aui.
ex eis sunt alienatō sermonis et fastidium p
pter multitudinem uentositatis. f. subleuatis
cibum. Dixit. y. 7. affo. si lingua repente
intemperata fiat idest egra impotens ad pdu
cendum operationes suas maxime locutionē
ita q balbutiat et non expedite loquatur aut
aplicum aliquid corporis eque factus at mlī
cum significat hī. f. dñm hū⁹ passionis. Di
cunt qdā q p aplicū nō intellexit uerā apthaz
s. qdā dispōnē q mlīcis accidit similes apthie
quod est q quia ipsi mlīci aliquādo uebeme
ter abstrahūt a rebus exteriorib⁹ et diuer
tuntur ad aliqd speculandum fortiter. accidit
eis ut lingua non recte et debite loquatur sed

balbutiēt et stēt ac si sensus et mor⁹ ablati sint
ab eis et uidet q cum celestib⁹ speculēt. dñs
enī hoꝝ accētū iudicand⁹ ē mlīe. Aliquit
ho dicūt q p aplicū intellexit tam aplicū tñ
partialē. f. ablationē sensus et motus secundū
aliquā partē corporis et de his fuit sapio p⁹
breuiarij. Dixit enim significatiōes ho hoꝝ.

En pdicta signa nō bñ adquāt suo significato
cū possint puenire a mā fāica. qz tñ. y. et sap.
uiderunt ea posse seq ad māz mlīcā. iō ea po
suerunt. nā in mlīco apate cēbu ac ēt in mul
ta mā mlīca p qgelatōez gnāta exnte i cēbro
et nō apante lingua intemperata pōt fieri. et
pōt fieri aliqd corporis aplicū opone fca i
uita ipa p illā māz. Et pnt ēt ista accēta puei
re a mlīa fritate et siccitate cū mā uel sine mā
Et pnt eueire ex tiōre seqntē ad mlīaz qñ ti
mor ē magn⁹ et fit i eo mlīa retractio spūm
uidemns. n. q i multū timēnd⁹ ligua ipedit
loqē et q mēbra eoz qdā saltē extrema puāt
sensu et motu. nū neqz sensūt nec ualēt exte
ma mouere. Dixit Gal. et ponit p⁹ qmētis q
dā dicit q pñu uene magne q uicina offi spi
nali et stat sub eo. appet i qbusdā patiētib⁹
cogitatōez mlīcam cū sunt multuz extenuat.

Dixit Auer. collz 3. ista passio est cum ri
gore et timore qui fit sine cā et cum malis co
gitationib⁹ et tristitia et timore rez iposibi
liū et h ipressio fit in aia pp ipressionem ob
scuritatis melancolie. Et subdit nigredo ei⁹
non ē cā huius ut dicunt medici. qz color nō
ē cā fbalis ad corāpenduz uirtutes aie. s. h
cā prouenit ab una specie male pplione sicut
alic egritudine. Et tu scis q bitus aie secū
tur pplionē corporeā. Et qui dicunt q anima
terret pp humorem mlīcuz nigrum. sicut ter
retur homo in obscuro. dicunt uerba cātiōis
qz aliqua lesio non aduenit anime in obscuro
nisi puatio sensati sens⁹ uisibil. i. ut quidam
dicunt. propter pxiuationē uirtutis uisive ut
possit dici q sentiat terrorem nigredinis.

Et magis seduz est dicere dixit Auer. ut
uideat extra qz anima. f. fm se accepta nō est
extra nec intus sed ē sciendū q de mā istius
humoris mlīci ē ut ipsius sequat hec accētia
sicut de nā sanguis ē ut ipsius sequatur gaudi
um et leticia. Et dicem⁹ pp. hoc q sāguis dat
lumē anime. De signis generis melancolie
dixit Bozō. Signa occulte non manifeste qz
pimi gradus et inticy melancolie sunt euz ali
quis ymaginatur aut cogitat ea que nō debz
ymaginari nec cogitare. ut cum putat bonum
qd non est bonum uel putat honestum qd nō
est honestum aut cum putat apprehendere in
rationabilia uel impossibilia et cum hoc male
iudicat de illis tēpore uigiliatuz. Et euz hoc
habet in sōpnis fantasmata diuersa et terribi
lia. sicut cum apparet sibi uidere demones
aut monacos nigras aut mortuos. et modo ri
det et modo flet. et timer de non timendis et ri
det de non ridendis. Et paulus dixit q possi
bile est qd habens hunc morbum. rideat sem
per intense. Et dixit Bozdomus signa
manifeste et detecte melancolie et secundū gra

spōne q̄ affūpfit. et enomūt flū acetosū agelmas
ei dētes et hūores acutos cū alijs spēb' flatis
Et dīp. cū fluctuat aut eruat ut euomit sēte
maximū iuuamētū Et hoc qñ ēēt a mā pientia
i stōaco nō apante sed qñ ē apans cū rema
nēt i stōaco usqz ad hz diē et denegat eis dīcē
suis ad inferiōra. Et si āpa erit calū cognō
scit ex ardore stōaci et iuuamēto qd sēit in
firmus ex sūptione ciboz frigidoz. Et dixit
auctoritate theosili. mltas mirachis stōacales
sēp sequit maxie si accipiat cibaria dure dige
stōis opremia et mltim' spū et rēho sū dia
fragmate et rugitus. Et alū fit cū dolore i uen
tre et ascēdit usqz i dorsum et gescit postquaz
cibus digestus ē et post euz manducauerit do
lor reuertitur. Et alū pīm patiūtur ante cibū
et post cenam et cum se mouerint exeunt cū
crudi. et flegmata cocta et acetosa et dētes eoz
congelantur. que passio cum euomit plurimum
fit eis diuturna. Et quia theosil' posuit cām
huius mlie cō opilatonem et caliditatem me
seratūrum dixit testatur hanc causam eē qd
cibus permanet in stomaco indigest' et uomūt
cibos in fa die nec penetrāt i uenas illas nec
transit in corpus. Et calore in uēis illis pore
ris intelligē p incēsiōne quā hnt. et i cū quos
sumunt et iuuātur frigidis cibis. Et q dicit
cām hui' mlie cō calidū āpa in uia que iuncta
est a stomaco intestis. dicunt q istud fit cā p
hibendi cibaria suo tpe ad intestina dēscende
re. quā pp. os q magis solito in stomaco mo
rētur. unde generat necessario inflatio et ten
sio. Dixit Aul. signa facit ex stōaco sunt in
uentio signoz apans stomaci et augmentum
egritudinis cum satietate nauſcatia. et repē
ne in hora digōis idest qñ digestio celebra
Et hoc pp qmōtiōne que fit in cibo et euo
pationem cum digestur. Et ideo multoties
excitantur dolores in stomaco ap qmōtiōne
sūctet sūptam usqz quo digeratur cibus dei
quiescunt. Et declarant causam dicentes eē i
meseraica dictū eoz qd nutritiū nō pētrat
ad uenas. Et dicentes causam esse apostema
portanary declarant hoc ex lōgitudine morē
cibi in stomaco qui remanet crudus cum di
spōsitione sua. et hoc dico maxie si apostēa
fuerit frigidum. si uero fuerit calidum non re
manebit cum dispoſitione sua. s; aut corūpct
aut diminute digeretur. Dixit Gal. 6. de i
terioribus. et ponitur primo continentis sic.
qñ ē ex effusioe colē nigre effuxē a splene ad
os stomaci possibile est qd exētet appetitū. et
hoc qñ nō superfluit et possibile qd non exē
tet ipm ut qñ superfluit cum utroqz tam cor
rumpitur digestio. Signa mirachis. dixit
Gal. 5. sciarum et ponitur a rabi in. 9. parū
cula. Dñs egritudinis inflatiue melius et ti
midus et spectans maluz et a bono despar' est.
Et in sūma stat' ei' ē ut patientis mltā mltā
societatis oris stomaci ad cerebrū. Et talium
egritudo cum patiuntur fastidiū augmētatur.
et omnes sunt splenetici. Et hoc opat hūditat
pīguis que tūc a splene ad hos stōaci fluit.
Et dixit Gal. 3. de interioribus. Luz uidem'
egz aluiari cū uomitu ructatu et egōne neces
sariū ē qd sit bec passio laterāl' et inflatiua. Dix

Raf p' qñ mltis patēs mirachis ex effusioe
mlie colē nigre a splene ad os stōaci trita
et deperit et augmētatur morb' i eis. qñ sup ca
lefiūt et pati' uicium splenis. Et hoc mani fe
stat qd mādāt a splene hūditas mala ad stōa
cū de genere eruginis. et accit eis indigō et
fritate stōacoz eoz et iō cib' reānet i stom a
co in ea q̄litate q̄ fuit affūpū. Et p mlti
prie paciunt' bolūmū. eo qd hūoz mltic' pūgit
et mouet os stōaci ad appetitū caninū. ut faci
unt acetum et res acetose. Et inflatio accidit
eis pp indigōne et debilitatē calitatis. Et in
flatio qd accit pprie ē ex inflatiōe mlie et do
lor ē sūz ex fritate et pūctiōe ei' in stōaco Et
iuuamētū ex reb' frīs qd pēpant illud qd eue
nit in stōaco eo qd cibi hūmīdi iuuāt mali cū
mlie et suā acuitatē. Et tale iuuamētū nō eradi
cat aut redūet morbū. Et nūqz psequi i corpo
re hūc effectū nisi uisus ei' sit lōgo tpe. Et
debes scire qd iuuamētū frōz nō ē in uia qd re
moueat hūc morbū et rectificādū hūc malū q
pōnē. qd si ē ēēt bonū ut eis frequēter. ue
rūm uisus frōz gnāt in eis iflatiōne et q̄uēdi
nē. iō uerent' patientes uti eis. Et hz qd nō iue
nit ex eis. nisi qd faciūt q̄scē doloz stōaci.
cū mouet p hōzā unā. Et dixit Raf. mirachi
alis nō pūcipat magis accitib' mlticis. et h'
inueni et uidi oib' dieb' uite mee. nō n. ut ibi
dē ē ē mirachialis. qñ plura. i. fortia accēta
adūit. et qñ nō fortificat post indigōne. nec al
lentat post digōne et defecū cibary a stōaco.
Dixit Gal. sup. 6. epidimiāz. patientes mira
chiā affectat tota die coyre. Et cū utū eo. ac
cidit eis uēris iflatio et maxie pūctis. mlt
uplicat aut appetit' coyr' in ipſis eo qd uen
rositates multiplicat in eis sub ypocōdrys et
coyr' alleuat has uērositates mlticas. Dix
paul'. adest in eis pōderositas uēris et attra
ctio mirach surū. Dixit Aul. signa ei' sūt q̄
uitas in mirach pp mltā mlticā ibi pētrā. et at
tractio mirach ad supiora pp uērositatē i sur
sū monēre et nauſea maxie qñ ēēt cū calitate
qd cū fritate poti' ēēt appetit' intēsiō et nauſea
. i. infēpabilis pp uehemētē subleuatōez cū
ex uērositate et malicia aimi. i. oris stōaci et
cor'. i. leſio in digōne qd ut plm ē diuiniō. Et
eruct' acetosa pp fritatē et pūctā hūoz mlticā
Et spū hūidū pp indigōne. Et rugit' et ifla
tio pp multitudinē uērositatis d qd egredit' et
p sup' et p inferi'. Et ut doloz imēiat pati
ēs in stōaco et iter utraqz spatulas et ppe p'
cibū usqz qd digerāt pſcē. Et qñz enoit colē
cū flū. i. inflamātū ex putrefactōe l' colicū. i. p
mixtū colorib' Et qñz enomit acetosus q̄ge
lās dētes. Et accit ei h'. accēta ex assumptōe
cibi ymo p. i. post ipſū uel ex assumptiōne ci
bi. i. post cibum immediate ymo p. i. p' ipm
p aliquas horas et erit egō ei' fūca colica. i.
mixta ex fūate et colā l' qñz fūca qñz colica.
Et aluiat' post bonitatē digōis. et auget di
minutiōe ipſi'. Et plm pcedit eaz apostema
in mirach Aut est cum ea āpa. i. tumor et gra
uitas. et inueniunt tremor plurim' siue lecti
gatio in mirach i qbusdā dozis pp uērositatē
Et h' egritudo auget cum satietate nauſea
tina. et augetur ēt cum uelocitate digōis. i.

diminutione vel cum inobedientia digestio. i. quibus cibis
cito digeratur vel. i. digestio cibo et stomacho vacuo
ab eo ut per hunc vel. i. si solus stomachus est re
pleto cibo. i. est alius augere eo est vacuo ab eo
Et hunc maxime est quod in stomacho est alius humor cor
ruptus quem agens calor ipse vacuitatis facit eva
porationem. Aut quod in defecatu cibi ad intestina ca
lore excitato per cibum in partem mirach fit humor
in humore multo et ex eo fit evaporationis et sic seq
tur augmentum in passione. Et sic epice sunt ea que in
dicant multam coactionem ad totum. Et signa cordis
sunt. i. quod cum signis multie ostendit caliditatem cordis
Et patet sunt ex dictis supra. Et signa marasica
sunt quod demonstrant accidentia marasica maxime
de retentione mestrui nigrorum grossorum. Si
gna spiritus sunt eas efficietes. Signa multie facit
ex sanguine dicitur ras. p. quoniam sunt rubedo oculor
um et tunc facies. Et poderositas lingue ita quod
visus patiens potest loqui. Et de facili surgit et sedet
sine alio causa plenitudo uenarum facies et pruri
tus in naso et ymaginatur cotidie quod sanguis ema
net ab eis corporis et quod et nates sunt tunc sunt
guine. Dicitur autem si multum est sanguinea. i. cum san
guine tunc est cum gaudio et risu. Dicitur autem si sine
causa et cum causa. Et si comitatur ipsa tristitia uebe
mentis. Et dicitur autem amaritudo loci speciosa et lucida
prata et ortos fructiferos et aquosos. et audi
re genera multorum et loqui cum amicis. Et si sunt
soli uidentur morti appropinquare. Et dicitur autem
utrum est spiritus et ruffa. et est pulsus mollis et sopor
tas cum quadam quietate. et sapor in lingua sicut dicitur
i. quod appetit aliam amaritudinem aliam salcedo quod erit
per quadam aduersionem. Et apparet uene in oculis
et oibus humoribus multum replete. et humido corporis
ut per carnosa uidentur. Dicitur ras. p. quoniam sunt
Signa facit ex aduersione sanguinis quod sunt in multum
am inale sunt uebementia subiectis facies cum tri
stitia assidua et taciturnitas et aliteratio in nocte.
Signa sicut dicitur ras. p. quoniam sunt mori in
peccatoribus cum quod multum et grauedo capitis. et oppia
tur patiens est aliteratio et sapor dormit. Et cum ita
aliquid in manu non uult ipsum dicitur. Dicitur autem est cum
pigritia et paucitate caliditatis et gete. Dicitur autem
li. est obliuiosus et non est ridens neque gaudens et
urina eius alba uel subpalida cum quadam spiritus
situdine et pulsus parvus et mollis et color facie
ei et totius corporis albus uel palidus. Si
gna colericis dicitur rabi in sexta particula. Ex
humore superabundante in corpore cerebri
ex aduersione colere accidit melancolia cum
cursum ueloci. Dicitur autem si melancolia est cum co
lera et cum agitatione et lesione et demone et
est similis manie. Dicitur autem sunt audaces et
amant litigia et bella et saltus et clamores et
cantus et ferocitatem. Si uelimus signa eius
sunt agitato et commotio et instabilitas et cla
mor et audacia et risu. Et color faciei et oculo
rum trahit ad citrinitatem et pulsus durus et
uiciorum et urina citrina uel subrufa tenuis.

Signa melancolicis dicitur rufus indicat hu
mor niger egestionem uomitu et urina. Et apo
stomatibus excrementibus in superficie corpo
ris et morfea et lentigines coloris nigri scabie
distillatione emoroidum et uariis quibus plures ac
cidunt eis uarietas Dicitur autem signa facit
a multum pura sunt quod cogitatio est in ipsa plurima

et audacia est minor nisi quod moueatur et rictetur
et huiusmodi cuius non obliuiscitur. Dicitur autem
erit absque audacia cum gete et urina erit palida
tenuis. Et pulsus paruus durus et strictus. Dicitur
autem si per ista fiat a multum pura non potest esse cum
ho risu. quod colera nigra est sui natura inducit tristitia
et timorem. Et per hanc causam oibus multum codi
cat timor et tristitia. Dicitur autem quod potest esse cum risu
quodammodo et de se. Et rō est. quod si multum per quod dices
idividuales tamen ex parte humoris. Et ex parte cor
poris potest diuertere ipsum ad infinitum et infinitum
spēs est poterit determinare aliquid cor ad
ipsum risu et quod figurat aia sua formam nunc rō de
tis et semet moueat et distrabat labia et uis
atur ridens. acerbum in se rō fice et non uer? Si
aut fuerit passio i. mixta cum sanguine facit multum
cum risu quod quod aliquid passio pedet a duobus modis
et rō est quod appareant accidentia quia mixta et
remissa. Et quod quod uicerit unum accensum et quod aliud
est in humoribus humoris quod sequitur. modo cum i. pas
sio puerat a multum hunc facit tristitia et timor et
a sanguine hunc facit gaudium et risu. Et si multum
erit cum risu mixto timor et tristitia. Et unus
quod quod erit retracts. non enim facit tristitia uebe
mentis neque est risu. dico tamen dicitur autem quod si ois spe
mixte passionis ex multum appōita accidentia quod sunt
per humoribus multum semper pōntur accidentibus
humoribus secundum quod dicitur. quod si ois spe ipse humor multum
et dicitur huiusmodi supra quod quod aliquid. Quod tamen aliquid di
citur quod quod instrumenta rōis inficiuntur sit ut aia
faciat ad rōnādū corrupte circa inficienda sua
moneatur. Et huiusmodi sit ut humilitate sanguinea
inficiat rōes aliquos ipsos sollicitos. interio
ad rōnādū de huiusmodi que lenitā generant. ita ut
glacria se semper credat huiusmodi. Et dicitur autem
et regna et potates. Et nobis les domias se i
ingem ducturos. Similiter multum inficiat
circa timorosi mouentur solliciti. unde rōna
bilis sibi soluit fugere latere credentes ita
se cum timoribus. Et eodem modo colera humilitas
et inficiente sine causa ad iram mouetur contra
aliquid et eius meditantur penam et inde mouet
ut feriat ad uindictam. Et similiter facit hu
militas inficiente ad mitatem pigritiam et
sopnū mouentur et misericordiam. Sicque et
leuis sumi leuigantis infectione leuitate me
ditantur unum nāle grauamen capitis non pre
sentientes sine capite putent se esse. et quando
quod brachius seu alius exiens uolare credentes
se ab alto repente precipitent. Et eodem modo
multi sumi inficientes. graue onus solliciti per
feruntur. ut illico imobiles perueniantes
dorsus flectat et caput. credentes se tegere ne
maximū onus super ipsos cadat at illud dorso
substare. Signa melancolicis proueniens ex
causis primis habetur nota ex relatione et inqui
sitione in pax. Dicitur autem. y. 6. affo. et ponitur. i. 6. et
tinentis. in multum egritudinibus adhuc pericu
lose eruptiones sunt. i. piculose sunt termina
tiones earum per uiam ditionis quod multum earum erū
pit. i. mittitur uel pellit ex locum in quo erat ad
alium uel alia loca. quoniam talis eruptio dicitur
y. aut apertam aut spasmū aut maniam aut ce
citatem uel alias similes egritudines significat
quod dicitur piculū et egritudines multum terminat ad
aliam earum egritudinis quod cum sit in uentum

fluvius r' derivatiōis mē ad disticta loca cor
poris. Nā si fluit ad vētriculos cēbz replēs
eos apl'az ul' epl'az faciet. si ad nernos spa
smū si ad oculos cecitātē. Et ipsa mī si adhu
sta fuerit r' fluerit ad mediū vētriculū cēbz
faciet maniā. r' si ad alia mīb' cābit i eis egi
tudies. Dicit. y. 6°. affo. mltis emoro. inarc
bonū. dicit et Aui. q' mltia plu' resoluit p' emo
roidas r' varices q' p' eas educit r' diuertit
mā faciēs mltiaz. Et dicit. y. i. eodē 6° dīspie
cū risu sūt securiores. q' signū mām signūcas
mīe p'm'rtā q' reddit eā magis benignā r' me
li' obediētē nē. Dicit ruf'. cū appet i hyl' mor
bis morfea r' scabies saniosa r' p' pectoris
uētris r' dorsi sūt signa salutis r' q' diuertit
mā r' q' cūat. Dicit Aui. cū colū nigra appet
i egōne uoīu ul' urī r' i colore cutis lēgib'
r' pāno r' ulcēib' scabie r' uaricibus r' elefāia
r' cursu ei' qd' p' emoroidas fluit. suple. at me
strua oib' ul' qbusdā tūc significat q' colū nig
suscepit discēptionē dīseretionē r' separationē
a sūguie. r' ē signū bonū. qd' qdē uer' ē si acci
dit p'dicta p' uia expulsiōis cretice. Si hō ac
ciderit uī simonatis eē malum mltam signi
ficās mām. Et dicit Aui. i. cui' corpore ipso
rū fuerit colū nigra mobil' ē magis susceptibi
lis cure. q' ille cui' colū nigra nō ē mobil'. Dicit
fil' mēf. Lūs appet i hō morbo ē mal'. q' a
corp' ē sicū r' fames exicat ipm pl'. Dicit
Aui. si acciat cāus desiderii dēst appet' cūbi.
hic egritudo est mala significans q' ficitas ē
extensa. s. usq' ad stomachum r' exicauit ipsum
unde cecidit appetitus. Quidam tamen ex
ponunt desiderium pro appetitu coitus ipi ei
ut apparuit ex multiplicatiōe uērositatis cir
ca genitalia appetunt coitum. Si ergo cardit
r' non appetit. significatur q' ficitas est extē
sa r' ultimata unde non multiplicatur uērosi
tas. Dicit Aui. cum accidunt in corporibus
eorum ulcera. q' scz accit p' corruptionem sū
guinis r' ultimata eius malitiam significant
q' mors ē p'p'ua. Dicit Hilbertus si mlti
spumam p' os cietur. quasi si a cāc rabido
mors essent in septem diebus morientur. Et
dicit. si habens hunc morbum semper uomit
r' fastidium patitur in cibo uel potu r' taliter
q' id qd' sumit nō proficit. Et nitorē solis uel
ignis sustinere non potest. Et dormire neq'
tamen cum dormit supinus iacet r' aliter dor
mire non potest. r' nunquam firmiter dormit
Et post somnu' piger efficitur. r' ambo labia
uīrescunt. r' siti r' dolorem patit' lateris ex n
traq' pte mortis hec sūt signa. Distignū ē at
mā a mania. Dicit Aui. q' mā faciēs maniā
ē adusta aut facta ex adustione colē sed mā
faciēs mltiam ē mltia nālīs sola aut mixta cu'z
alio hūore aut ē inaturalis facta ex adustōe
flegmatis uel sanguinis. Et in melācolia qdē
non est agitatio uehemens. mania autem est
tota agitatio. ut supra suo capitulo. Dixerunt
p'ulus r' al. Cum hec male cogitationes r' tri
stie r' tribulatio accidunt antequam preua
lere incipiant succurēdum erit. qm si preua
luerit cura erit difficilis. Ideoq' dicit Aui.
q' ut cura ipsius incipiat anteq' cōfirmentur
qm faciēs ē i p'p' r' praua r' difficilis cū est

q' firmata Nā h' passio dicit Gal'. 3°. de iterio
rib' cū nō fuerit diuturna nec indurata ut eius
mā nō sit dura ad eiciēdū curat cū assuetudōe
balnei r' cū cibis hui' bonā chīmū generantib'
nec ē mibi necessaria ē alia cura. S' si passio
elōgatur necessaria ē hac cura maior r' forti
or. Et cā ē duplex dixerūt dīc. r' ruf'. p' ē q'
q' ē q' firmata tūc mltū ip'it i cerebz ita q'
mā mltica mutant cēbz q' ad suā nāz. uā dīstī
ciliū ē remouē eā. maxie cū ficitas ip'it
q' d' se ē d' difficult' rēombit. r' cū h' p'z. s' r'itū su
u'z hūidū debīt agēs. r' cā ē q' q' ē q' firma
ta p' mltū errorē medicorum nō obediāt paci
ētes mādatis medici. nec uolūt simē remedia
nec uolūt regi regie p'ueiēte eis. Et Ser. sup
9°. al. assignauit duas cās quaz una ē grossiti
es hūoris faciētis ipaz p' quā difficile reci
pit digōez resoluōē r' educuōez a corpore.
r' ē ip'it q' r'as frā r' sicca. cū q' resistit calo
ri nālī agēti curatiōez. Cura itaq' est r' p'let
triplici istrumēto. s. dicta portōe r' ciurgia.
De dicta sciēdū ē q' oīs mlt' d'z phibēi ab
oib' reb' nō nālīb' q' sūt ut cō p'it cā mlt' de q'
bus dictus est supra in cās. Quare o'z ut eui
tet aere' fridū et sicū et aerē uehemētis co
liditatis et flamm uentorum. ac etiam aerem
nebulosum humidū turbidū r' grossum. S'z
debet inhabitare aerem clarum serenum hūe
cratū et ad caliditatē declinatē nō excessiua
naturaliter uel artificial'. plus tamen et mi
nus secūdū dispositiōē hūoris peccatis et
corporis paciētis. Dicit. Aui. sedeat in lo
cis tēperatis. r' hūectetur aer hospici ei' et
odorificetur sternedo odorifera i ip'o. Et o'z
ut olfaciat semper odores bonos et flores bo
ni odoris. qm odorifera r' fortāt cerebrum et
cor. Et o'z ut deuiter timores tristitiā solici
tudies et cogitatiōē de re impressā toto pos
se. imo dicit. A. necessariū ē ut fm omnē mo
dū anima letificetur et iocūdetur ut q' p' possi
bile ē. opponatur tristitie. Dicit mēf. regi
mē r' fortāt cor. et faciēs minerā gaudiū r' p'let
administratiō fm oē genus rez generatiū
gaudiū et leticiāz sine cibaltū sine medicaltū
siue potabiliū. Et ad buc ex rebus que audiū
tur et uidentur et odorantur. et quocūq' mo
do sentiūti possunt. Et administratione aeris
tēperati r' aspectu formaz multū decoris r' or
nat'. r' negotiatiōe iocūda r' blādmētis r' su
gestiōib' r' p'missionib' rez de quib' dolēt de
p'ditis r' aspectu ludoz distrabētium eos a re
de qua dolēt. r' general' cū oī qd' ad re gaudiū
pertinet. Dicit aggregator ueltes eorum
sine delectabiles colore odore et tactu r' cal
camenta similiter. r' frequenter mutant ca
mistas r' lintheamina aspiciat res delectabi
les r' iocofas. et audiat melodias et cantus
delectabiles et instrumenta musica nona de
lectabilia et placita et antiquorum gesta uir
lia r' miranda. Et coram eis dicit Aui. cē.
sint presentes a quib' uēcūdetur r' cū quibus
gratulent' r' occupent cātēnis et letificātib'
Abil enim eis ē nocibilis q' timor r' solli
citud. s. circa rem q' ip'it in eis spēs. Dicit
Raf. p' q' tūctis inuatur ex h'bis Gal'. i lib'
h'uitū naturalū. q' nō reperitur cura melior

in illa. q̄ si ſingere eis neceſſaria aliq̄ et oportuna q̄ admittit ipſis magnā inuamētū l' ma ximū dubiū q̄ repleat aīz eoz. et ſicuti eis plimas et diuerſas cogitādoes. Dixit Auit. q̄ ut mlti a panētes in aliquo ſint occupati ut diuerſentur ab eoz malis ymaginātib⁹ et cogi tātib⁹. et raſ. ad b⁹ laudat ludū ſcachoz. ſu ple. uel aliū ludū i quo delectet. Et de meli quib⁹ curis ē ut ſi fieri poſſit adducat et q̄tia iūctio et q̄ q̄ alienat. Dixit aggregator. q̄dā mlier ſcā fuit mltica pp tritiā et tiorē. quia credidit ea dormiēte degluſſe ſpēre. Alie. at pmiſit ei cū q̄dā medicū uolū iducē ſibi ut de iuuatū adeo ut ſpēre emittet. et data ſibi medicū i obſcuro poſuit uas i quo euomere et ſerpēre i uale. et ſcō uoſu fecit ei credē q̄ ſpēre emiſſet et ſic ſunt rēora ab eo q̄is mala ſuſpito. Quedā iſup mlier ſcā ē mltica q̄ ut ſu diſſect ad lōgas pteſ iuerat et p ſolā reuoca tiōne ei⁹ ſunt liberaſ. Quidā bō mltic⁹ exia bat ſe nō habē cap. et ruſus fecit ei fieri capel lū plūbeū et ipſum caput ei⁹ ſenē et graui tatē recognouit ſe cap habē. Ali⁹ fact⁹ mlti cus ex ammiſſōe peccūe. medicū pſuaſerūt p rēſ nōq̄ ſuos oſſerre ei multā pecūiā q̄ fa ero ſanarē. Forā ſi enēſſet iſta egritudo ex nimico gaudiō et repētiō. ut q̄ fuerit ei nūti atū q̄ foret i digitate maxia ſublcuat bonū ē q̄ de illa eadē re eidē tritiā iducat. Dixit A ut. mltiōes iuuat eos a cura cuēctia. i. d. ſo rē ut cāus aliq̄ fortuitū ut auſcitātiōes aliq̄ q̄tis ſunt ex iducētib⁹. q̄z. Hā ſi uiment ali qd ex dictis accētib⁹ et occupat eo diuerſum a cogitādoe p⁹ et iducētib⁹ ad cogitādū ſup ipm. Et adhuc quic. i. ipm accētib⁹ iſtū diuerſum a cogitādoe rei p⁹ ſibi ipſe. facē ei ut a cogita tiōe ei⁹ remittat ē optia cura. Et q̄ ut alienet q̄b eis oſſitū et q̄s mltia et maxie i ſolitu dine. Et ei labor p⁹m et exercitiū ſorie. ſz q̄ pēnt ei exercitiū moderatū et occupati circa aliq̄ q̄ maxie ſunt alie ab eis ſup q̄b cogitat. Et ſit exercitiū nauigatorū ut eāſtre ſup ne p loca plana amena uiri da ut deābulatorū et iux ſumia clara ſuauia i ſuo curſu. et reſonā tia. q̄z lenificat et q̄fortat. Dixit Bal. ut p⁹ pōit q̄t nēctis uidi q̄ una de reb⁹ q̄ magis generat mltiā ē ocioſitas et pmeditatio pñtiū pñtiō rē et ſuuroz. Et uidet magnū pſeq̄ iuuam tū mlti⁹ ex iūne et motu et trāſmutatōe loci i ta q̄ dz curari h mor⁹ mediātib⁹ ſuuroz. Et ſi b⁹ ſi dē n pōt utat uēatōib⁹ et ludis ſcachoz et cāu et aliatōib⁹ ex hui⁹ q̄ n pmitrūt aīz ſb mergi i pſudis cogitātib⁹. q̄z q̄n ē ocioſa a cogitādoe pmeditātib⁹ res pſudas et lōgas. q̄n cogitat i eis. et q̄n n pōt pſeq̄ effēz ſui riſta et anguſtia et ſuſpēz totū tribuit ſui ſuo Et q̄n ſortificat et pſudat i eiſ h accēſerit mltiā Et q̄z ut dentet fricatōes duras et aſpas o ſiccātes cor⁹ et oē balneū mterale et balneum ſiccū. i. ſuſſet et oē balneū deſiccantiū. ſcō q̄p pe ut ei balneū hūectantiū. Dixit al. mltendū ē in balneū in quo nō diu moret ut hūectet et nō reſoluat p lōgā mōzā. tale enim balneū re mouet tritiā et lenificat et clariſcat ſanguinē et ipſi qui per multum humorem uel uaporem ſuſ obſuſcāt. Dixit aggregator. balneum

dz eē tēpate calin mltū hūectantiū ex aqua dulci ſola uel decoctionis maline maluanſci. uolūte uio. roſ. camōille lactuce boragis ppli utū ſalicū et ſilūz. Et ſi mltū eēt mltū frā ap pōe cū pdcis aliqua calū ut ſolia lauri roſma rinū maioranā mltiſz et ſilū mltiſcō ea. ſz q̄ me iſtū uidebit quēre. Et p⁹ exiū a balneo ſiat iunctio cū oleis hūectatis. Et di xit. tēpate fricatō manūz et pedū et toti⁹ uū ē aī cibū ſcā. q̄z uapores a capite trahit. dixit raſ. p⁹ q̄t nēctis. ſi ex balneo ſit deſ ei ad po tidū pap aque ut hūectet et tollat calorē et ſit i balneū iſſerit ea. Et ſiat iſtū ut cor⁹ te nereſcat. i. hūectet p balneū aī cibū et ſiat ſi cano tenet facies cor⁹. ſi q̄ ſit lenis et q̄p ut aī balneū et aī cibū. Lōpēt et balneū pte ſare capiti. dixit A. ſi dāt ſup caput ipi⁹ q̄ te pida nō uehemētis calū. pōt et cū ea ſiē lono exēctatū et ē q̄ ſeāt. Et q̄z ut diuēt uigiliā ſupinas. dixit al. ut iſtū uigiliā et ſu dēdū ē ut dormiat. Dixit A. ſōp⁹ ē ex quēctā nozib⁹ curis ipſoz. q̄z remouet eos a cogita tiōib⁹ et hūectat cor⁹. nō tñ dz eē mltū plū nec i ſeino facit. q̄z ē corpus diſſecantiū. Dixit a. cū fuerit uolūtas ut dormiat nēbrocē tur eoz capia niſi cū aq̄ papaueris cāoille et matricarie nō aut cū papauere ſolo l' mixto cū alio frīz q̄z ut cū eo miſceat qd tñ aſſerat eis inuamēt et ſalutis. q̄t nōcumēt papauē tribuit qd facit cāoilla et matricaria ut i pē dētib⁹ pūit. Et cū uigilat et nē exercitū uel occupat circa ſeruitia. tūc uacēt quēctatōib⁹ cū dilectis et amicis et uiris multie reuerētie Dixit Ruſus. et pōit p⁹ q̄t nēctis pdeſ eis uig lia lōga et diuerſa pdcis uacatiōib⁹ ut uē cōdēt a cogitātib⁹ et ſatuitatib⁹ et acutibus ipſoz idebit et lenificet et gaudeat. Inquit meſ. q̄ Bal. dixit. mlti acuta et uirā puocātia qm qd ſuile ē i mlti exēctat et remāet reſidū groſſū pñti ſb lapidis. Dixit Bal. cane da re et acuta cibos et medicinas qm hāc augent paſſiōne. Dixit ſap. q̄z ut caueat ab oib⁹ cibis groſſis generantib⁹ hūorē mlti cū ſic ē lēſ et cau lis et mltiōgia et caſe q̄t q̄ cāo uacācia et ca mltiā. et oē ſalutū ex piſcib⁹ et carmb⁹. Dixit al. eger ab oib⁹ q̄ generat colerā nigrā ē abſti nēd⁹. dixit A. alienz a ſe ſal et oē ſalū et acre et acutū et omne qd uehemētis eſt acetōſit tis. Dixit A. deuit et eracā ſinapim et alia ſuple et oia ſimilia hui⁹ et q̄cūq̄ dē ſut ſupz ſ. de cāis generantib⁹ mltiā. ſz q̄z ut ſit ſtudi ſz iūuz totū i hūectatō ipm et calafaciendo tēgate qm mlti⁹ humor pl⁹ peccat p ſicēta tē q̄ p fritatē nō cibaria debet eē hūda hūe ctātia i deſt hūda actu ei po⁹. Caſa debet eē tēpate. plus tñ et min⁹ nāz hūoris peccā tis Dixit Auit. ſiat ut corpus teneſcat cū ci bis hūectantibus. quare oportet ut ſumat pi gue et dulce. Dixit enim Raſ. primo continē tis. q̄z ut detur eis ad comedēdum cibaria pi gua et dulcia q̄z nutrimentū generat hūecta tiūz. Iſta tñ maxime nutriūt habēt b⁹ acero ſitatez i ſtomaco ſuo. Et q̄z ut cibi ſint lauda biles cibi generant ſanguis clari laudabil qualis piſces petri et carnes laudabiles. di xit ſilius meſ. cāo agnoz o ppetate bz iūuē

mltiōes de al. na. ſi aīat agni et q̄ lac recta et adh ſcā. morzapone h⁹. 26. abi mlti carnes mōtōis i ppetate cap. ē q̄ rāno. q̄z generat et pulli rōe hūdi dēco et uirtutē mltiſcō cocti i bō ro. modico uini aſſin aut cocti i herbis q̄ ſunt hūi loz. et cicera et re cū carmb⁹ Et de ieiunio q̄z leniūt de ſuaro pēctidū piſſe mlti. et amia uice et poſtea dimētis et oia ſor dānt i buli et comedant cū pūm cordis et malis carmb⁹ mōtōis p rē et ſiāt fruſtra quēdū i una olla cū no odorifero et ac tozē. an. 20. i. coquāt cū pēctidū obſcūſ et ponāt dā i olla cū ſale ſu gne aſpergat cū m roſ. mixto cū q̄ di Dixit rabi. i. 22. p m et noctue ſu amiam et confer dēnt. i. comunita nēctiōni mētis et ſalutis. Et de tūmēto et baldūz bonū. Et prima et arāta dulcia. et ceruſa dulcia et tu bre et citrū et ci borago ſpāchia Dixit raſ. p⁹ q̄t nēctis q̄z et mlti pſerētib⁹ caro lu berat panēte a co ſu. corigēs bonū generantiū ſiāt mlti. rē. et uſcē porcina ſortificat dūmēcat et ſimpi et in mēlāctia ſt gramtatem et opit hēns. ſz dixit a. rep. ſubtilis na to pēctidū et ſim pūctatē nutrimentū regimēt ſubri ut rep. calūz odo i q̄t facit adbaſi tum generat ſpāz al. uinum groſſū

milicos Dicitur et cibus sine caro edina et anet
na. s. aial agni et galinacea et panis de simila
et lac reces et adhuc calidum et sifami de zucaro
fct. i. marzapane et oleum amig. s. d. Azarai
li. 26. cibus milicos sunt pias alb. bñ ppar et
carnes motonis uni am cocte i brodio. qz d
ppterate cap e hriari mlie p nam et eduli lac
tatis. qz generat sanguine subtili et huidu. agni
et pulli rde hnditatis cap et subtilitatis. Et p
dices et turtures et pisces petrii minuti non
uiscosi cocti i brodio cu oleo sale aneto et por
ro et modico uini odoriferi. et cacti humales
affati aut cocti i aq ordei aut cicep Et de
herbis q sunt hride et maxie si hnt aliqne ca
lori. et cicera et robilie et brodia eoz i cocta
cu carnib Et de fructib. ficus sicce paucie i
teumio qz lenit nam. Et qfectos dulces
de zucaro penidys ul melle. et cana mell et uue
passe mude. et amig. tenere et pastinace bullite
una uice et postea cocte cu carnib et aliqb co
dimetis et oua forbilis. folia buglose recentis
icidant et bullat et ponat ibi sal et oleum amig.
et comedatur cu pane. Libarii uales debili
tati cordis et malis coactionibus. R. lib. i.
carnu motonis piguis uni anni pti acrio
ris et fiat frustra minuta et ponantur ad deco
quedu i una olla cu cepe. et coriad receti et ui
no odorifero et aq ros. Et R. mellisse et ma
iorae. an. 20. i. et qnqz folia citri et ligetur et
coquant cu pdictis carnib et cum fuerit cocte
abiciant et ponatur spēs odorifere ad coque
du i olla cu sale sufficiet. Et i deposicione ab i
gne aspergat cu modico uini odoriferi cu aq
ros. mixti cu q dissoluti sit modicu musci.
Dixit rabi. i. 22. p. p. cula carnes pullos incipi
trrs et nocte sunt saporis boni et corroborat
animam et conferunt mlie mlie et etiam alce
denti. i. comunitatis et cum hoc sunt utiles p
mixtioni mentis. Dicunt panis non debet
ee salutus. Et de conferentibus est caro porci
inuensis et baldura. i. recocta et sepe capinus e
bonu. Et pruna et mora matura et pira dicta
et aranata dulcia. Et uue dulces et amig. d. et
cerusa dulcia et iuuibe. Et qcedatur cucur
bite et citruli et cicoza ediuia. lactuca portul
borago spachia malua atriplex blitis et sista
Dixit ras. p. q. q. in. e. u. ed. cibus igrossari
uis. qz e mltiplo huius sici i corpore. Et d
qferentib. e caro lupi qmesta. et ppe cor ei li
berat parietē a cogitacoe mlica. Et io dixit
Bui. corriges hoc dictu. scias q regimē gros
su generatiuū flatis. sicut sunt res frigide et bu
mide. res et uiscose mlie supfluitat ut caro
porcina fortasse resistit colere nigre. et b. q
humectat et impinguat. suple. et fortasse nocet
ut in melacolia frica. et maxime qn adderet i
grauitatem et opilationem per multiplicatores
flatis. Sz dix ipse regimen subtilitatum
i. rep. subtilis nutrimenti ut utelli oui et ca
ro perdictis et similia fortasse nocet propter
paucitatem nutrimenti et facile ei d. solutione
uel regimen subtilitatum. i. rep. subtilitatum
ut rep. calax odoriferaz. fortasse nocet silicz
i qtu facit aduersione. Et fortasse uiuat i q
tum generat spiritum subtilem et clax. Dix
al. uinum grossum et nigrum non est eis bonum

Dixit. A. alienent a se uinum grossum et non
Et dico alienent etia potus aque soli. Dixit
Raf. et ponitur primo cotinētis uinum mode
rate supius est contrariū et nō est res laudabi
lior eo. Et al. dixit sit subtile clarum. Dix
autem in quibusdaz horis uinu albu pmtus
aqua potens. preter forte et antiquu. qz h ext
cat et illud humectat et lenificat. Dix Raf.
prio qtinētis. dedi cuidā in potu uinu coctū
cu aqua ordei et intentionis mee erat q ex
hac cura qualesceret paties et iuuamētū uini
cocti erat magis ad qscēdū dolorē. et ei finis
fuit qmēdatus. Dicunt bibant uinu album
uel roseū nō pōticus sibile clax odoriferū me
diocre uel uetus. nō tamē acutū uel amarum
et sit adaquatum mediocriter et quēit iulep
de boragine et uiol. et ros. etia et aqua ordei
cu zuc. Dixit Mes. si accidat ut corūpa
tur in eis cibus tam cito uomitu expellat. nu
hil ē eni eis deterri quā corrupta digō et cib
supra cibuz indigestus et sōpnus supra cibuz
corruptū et balneū. qnymo. s. b. intrare cibū cor
ruptū ē eis res nocua. Dixit al. uinēt famē
et sitis. Dixit. A. quouēscūqz corrupti ci
bus in uētrib. eoz euomāt ipsū et ppe qn sē
tiūt accetositate in ore. tūc emz oz pculdū ut
eos nomere facias. qm qmz ois cor digōis
noccat eis. tū que ē ad acerosuz ē apl. nociu
ua auamētū faciens in humores mlicuz et i q
plexione frās et sicca pp simboletatē qplōis
Et maxime si ipsa cor pcessit ab effuxio
ne mlie mlie a splene ad os stomaci. ut uōm
educatur primo qtinētis dix Raf. purgetur
uomitu cibus. s. corruptus an qmestione ne
alius cibus misceat cu anteriori et maxie qn
sentit accetositas an cibū. Et f. d. R. phibe
eos ne comedat p uōitū aliqd. s. donec sit sto
mac rectificat. s. admistra. s. interi. et ei post
elēta qfortatū os stoaci et iuuācia digōez. et
phibeat sez stāte cibo corrupto i sto. ab ino
ym balnei et ab inromi sūde cibi supra aliuz
sez cor. i. idigestū. Et dix Raf. sup 6. epidi
miay et pōt p qtinētis coy. ualz patiētib
cogitacōnes mlicas. Et tamen sup eodē 6.
ut pōt a rabi i. 7. p. cula dix i q mlie gene
rat usuz coy. e. nociu qz generat i eis iypo
condrus uērositate grossa plm i flauiaz. Et si
militer Bui. dix alienet coyū dicūt q coy.
ē nociu qz effecat educēdo hūidū spermatū
et spumolū. uerū i qbusdaz casibus coyus
pōt cōferre ut i ylischi et i illo i q eē ipilio
dilectōis alicuius mulieris. In hac eiz coy
tus cu dilecta magis iuuaret exilarādo aiam
qz nocēt cūando cor maxie si n supfluet. qpc
tēt et coy. qn mlie pcedēt ex uaporib. ele
uatis ex pmate corrupto et reitio expellēdo
ipz et fumos ei. Dixit. A. alienet sudorē ue
hemētē qm multum elicat cor. Dixit al.
studium totū erga mlicos obseruādū est ut in
pinguentur et fiat carnosī ex quo emz pigues
et carnosī sicut sūti erunt. qz crāt permutati
ad qplōez et hūidū sūgnicaz oppositū mlie
Et io dixit mes. regimen hūectatiuū et ipin
guatiuū toto tēpore cure obseruādū. qple
cum balneis et embrocis hūectantibus ante
cibum et effusione aque calide sup caput et

et dicitur et ponitur humectantibus et omne quod spiritum
guat et humectat. fugiat enim nauseantia sacietate
Et monendi sunt ne superfluitates ciborum retineant.
Et casus die expellat. et sibi uero sitate.
quoniam ex retentio ualde nocet. si eorum expulsio
ualde inuat. Curatio melle per potione tres habet
iteriores. quare per ad eam morbi abiciendum.
Secunda ad disponendum morbi alterandum. et tertia ad
eandem corrigendum. item quod est ad eam diuidi
in tres quare una est ad digendum. scilicet ad euandum
et tertia ad diuerendum. Et quare ut supra patuit. scilicet
eandem melle semper est cum peccato cordis et spiritus uitalis
ad surgit una alia iterio quod est ad fortitudinem cor.
et purificandum spiritum eius. Intentiones
autem ad eam simul cum ea que est ad cor. scilicet
reducit ad tria regimina. Primum enim melle. in
cura sode ab humore melle et etiam in isto c
per Galienum. dicitur. cura omnium egritudinum melle
eorum non est expolianda ab uno trium regiminum.
primum est regimine circa adaequationem eorum. et ip
sius digonem. Et secundum est regimine circa ipsius eorum
uonem. supple et diuersionem. et tertium est regimine con
fortatiu cordis et plethorem omne regimen dila
tans animam et facies in ea minorem gaudij.
Et sicut Galienus. dicitur quod thesaurus cure humectan
tium est tres res. primum est eorum melle quod non sit pri
ma uia oponis. et tunc prima uia intentionis. scilicet
est ut cum eorum administratione humectatio assidue.
quare ante eorum et post et cum ea. Et per hu
mectationem apprehendit digonem. quod maxime
sit per humectantia et remouenda ab ea siccitate quod
de fieri assidue ut apparebit. Et tertium est cordis
et fortitatio et rectificatio. de his primis duabus
rebus Galienus. ponendo causam. dicitur. peruenias ad
ultimum in humectatione et cum hoc non mi
nuatur et eorum cole nigre. supple. scilicet eorum suffi
cienter. quod dicitur quod debet uilume humectare
non per hoc abstinerere debet ab eorum cole ni
gre quare eorum desiccat. Nam humectatio sola non
sufficeret prout melle melle. humectatio ergo ultie et
habile reddere melle eorum et eorum ea. Dicitur rati
onem. prout melle summa curatio est humectare eorum. quoniam
cum fuerit cor humectatum et liberatum. non tunc est
desistendum ab eorum humectatione nigri. Medus. tunc
regimine et plethorem adaequationem et digonem materie di
uidit in duo regimina quorum unum est regimen
humectantium et impinguentium quod in tota
cure protelatione extendendum est. et hoc est ip
sorum fieri assidue quare a principio usque ad finem du
mo non sit facies cadere et opsones. Et tertium re
gimine est resolutionis facies resolutionem cum medio
critate. et prout eorum quod humectatum est ex predicto re
gimine humectatio. hoc. in. duo regimina. op
ut sibi inuice semper succedant ut cadat digestio
equat in melle. Verum dicitur melle. sit studium
bi prout regimini. scilicet humectatio et impinguentio
supra studium bi prout si. scilicet supra studium in resolu
do per peccatum eorum magnum in siccitate melle. quoniam
ista est cura uera que necessaria est in princi
pio medio et fine cure. et ante secundum regi
men principale scilicet euacuantium et post ut
non cadat in corpore humoris quod resoluatur
subtile eius et remaneat grossum et accidat re
siduum eius lapideus. Dicitur Galienus. opor
tet ut ponas cum resolutionis. ut camomilla. a
pero mellito radice lili et similibus humectantibus

et non sit in eis resolutio. scilicet pura ut non in
grossetur humor per resolutionem puram nec est fiat
grossitudo per sola humectationem. Si dige
rens melle melle declinat ad caliditatem. et est
melle. aque endiuie. li. z. aque melle. li.
scilicet. infundantur in eis. scilicet folliculorum se
ne. z. i. z. scilicet. semis anisi. an. z. z. croci. z.
scilicet. et dimittat per diem et noctem. postea bulliat
ad resolutionem terre partem. et addat zuc. li. z. et
fiat sirupus. dos. z. z. cum aqua buglose. Ad idem
fiat et aggregatoris. scilicet. buglose boragis. ca
pillorum. ne. lingue ceruie et ediuie scariole. an.
ad. i. radicum spagi. et brusci. an. z. ii. y. sandalo
rum rub. uol. an. z. z. pruna damascena. iz. nu
mero poma odorifera. ii. y. numero. croci. z. z.
fiat sirupus cum zuc. et deur cum sero caprio l'acqua
decoctionis radicum buglose. Et si sirupus posset
fieri cum furo boragis et buglose erit melior.
et potest addi semine papaueris albi et semine lactu
ce ad prout digonem. Si digestum in melle
melle. radices brusci. z. i. maioris basiliconis
buglose boragis melle cuscute camedrios
cumeptheos calamiti rosmarini scolopendrie
capillorum. ne. melle corticis citri. an. ad. i. croci
gallieni. z. z. decoquant in furo boragis et sirup
perit cum zuc. Si aliter ad idem. scilicet. fuci bora
gis et buglose et fuci pomorum dulcium odoriferum
an. li. y. purificentur et misceant cum eis aque
distillate ex follis tamarisci. li. i. Deinde bu
lliant in eis i. y. radicum fen. apu spagi brusci
et per. et cicoree et corticis radicum cappari. an.
z. i. folliculorum scene epith. cuscute. an. z. z. ca
pillorum. ne. uio. floz boragis. floz buglose flo
rum rosmarini. an. z. y. scolopendrie camedrios
cumeptheos melle maioris bettonice pipi
nelle scabiose. anna. ad. i. calamit aromati
squantum sandalo. alborum et rubeorum se
minis porulace seminis endiuie et lactuce et
seminis cori anisi karui. seminis basiliconis
an. z. z. bulliant ad medietatem consumptionem
deinde collentur et siruppentur cum zuc. li. y.
et aromatizetur cum croco nucemul. gallia
muscata et cinomo. no. dos. z. y. cum aqua
scolopendrie. Et est optimus in melenco
nia splenetica. Si sirupus digestus in maie
ria splenetica. Recipe radicum diureticarum
scilicet. radicum acori radicum rasi cori
radicum cappari. an. z. i. corticis mediani
arboris fragini et tamarisci. anna. z. z. floz
genestze capillorum. ne. floz melle an. z. y.
camedrios scolopendrie eupatori. abinthij.
an. ad. i. maiorane. ad. i. ficados arab. z.
z. bulliant in aqua et siruppentur cum zucaro
et decoquantur cum modico aceti squilicij.
Si sirupus digestus in melenconia san
guinea. Recipe florum boraginis buglose.
et floz fumiterre et melle et uol. an. z. y. li
quiriti. corticum citri passul. enud. scis boba
cia anisi ameos. an. z. z. scolopen. scariole ci
corce endiuie. capillorum. ne. an. ad. i. ma
iorane basiliconis camedrios. anna. ad. i. z.
ficados arab. scene epithimi. anna. z. z. pru
na. x. numero bulliant in aqua et collentur et
colature addantur fuci buglose et pomorum
dulcium. an. z. vi. et siruppentur cum zucaro
albo et aromatizetur cum croco et sandalo

Sirupus ad mltiaz mirachia et est mudi
R. radicū feniculi bruci spagi r. polipo. an.
M. S. epithi cuscute scene scolopen. tamara
sci an. 3. S. floz boraginis. 3. i. ameos an si
karui an. 3. i. fiat decoctio i aqua et colet et
addat ei succi lupulox melisse et boragis an. 3.
et syrupoē cū zucharo et aromatizet cum
cinamomo nucemul. et croco. Sirupus al
beris ad mltiaz mlticā ppteratis. R. acori po
ly matorane saluie rori smarini origani meli
se basiliconis scolopēdrie sticados arab. an.
M. i. scis an si feniculi karui sileris mōtani
semis leuistici an. 3. S. floz melisse boraginis
buglosse uiof. capillorūuene an. 3. ii. bulliat in
lucio buglosse melisse et lupulox et endiuie et
syruposē cum zucharo albo et aromatizetur.
Sirupus ad mltiaz mirachia. R. capillozue.
lingue bouis passul. an. M. i. rialoal masti.
spice. an. 3. ii. epithi polipo. floz boragis an.
3. S. decoquantur et colent et colature addat
3. i. r. S. succi pomox redolentium et sirupus
fiat cū lib. i. zuchari albi et aromatizet cum
ambra. Dixit Mes. 2^m regimē. i. esatium
mē oplen tria considerabilia in cūone huius
mē obseruāda. Et p^m ē ut nō semel et labo
riosas et subitas faciamus cūones s3 p inter
nala hñez tēpēz ut nā cūonē et nō cūo nām
regulet. hoc eim ē pceptus Ypo. subita eim et
molēta cūo ut nā regulat et eius opatio est
sic spenis flāme que subito in subile agit r
debile et ptergredit grossuz. op^m nero mode
rati caloris ē equaliter in utraq3 ptez rei. et
pabilis et assabilis agere. 2^m considerabile
est ut esatium sit p mēsuratus nō excedēs me
docrate s3 sit extensio elenatiois eius non
recedēs aut modicū recedēs a gradu medicā
riuz incolumis. Et 3^m considerabile est ut nō
expolietur solutius a reb^m lenitiuis et hūcra
tintis. b^m eiz qd opōnē bonificat et cōueniūt
p dīcte p dīderatōes i omni spe mltie. Et ex
3^m considerabili eliqz quidā et bñ q medicie
solutie in hac passioe et in qlibz alia passione
mltica melius exhibēt in forma hūda pota
bili q in forma sicca ut pillulari. Dix itaq3
Mes. itentio cūonis plet cū fīoia et subtra
ctioe sanguis. i. p sanguificas uel uētofas uel
p puocatioes emoroydaz ut mēstruoz uel p
nares et cōplec cū cūone. i. p fluxuz uēria cū
medicis solutis et cū admistratioe enematu r
colirioz puenētiuz. p^m lenium postea acutius.
Et iterdū cū admistratōe uoir^m r ppe qñ pa
sio ē stōatica aut ē in stōac^m aliqd qd ad egri
tudine addit. Aut cib^m fuerit i stōaco corrupt^m
Suple r iterdū cū cūone p urina cū diureticis
et ppe in epica qñ i gibbo epis mā pūneret
De cūone p fīoiaz dixit Gal. 3° de iteriori
b^m. Si arbitrat^m fueris mltiaz mās i corpore
ēe clausas. i. bñ mltā cū sanguie. fīoia uenā
mediā q colligātiā bz cū basilica r cefalica.
ēi si ut p^m pōit pūneris. auctoritate ei^m egri
tudo i^m fo^m fuerit i capite ut qz sit mltia ppeti
as pur q i corpore to^m mltia sit mltia sangui
fiat fīoia. Dix tñ Ba. ut ibidē pōit q qñ ē
a sanguie capis fo^m sine sanguine corporis nō
ē necessaria fīoia. nisi aliqd cēt in capite nocuū
tū. i. q fīoiaz exigēt. Serrap. aut dixit. os

ut incipias a fīoia uene cephalice. Et Me
sue dixit. eūa ex uena nigra. r p^m istā ex basi
lica Et dixit Ras primo pūneris Dico q
sūma cure mltie pterq3 in mirachia ē fīoia in
pūmis. Dixit. A. si nides uenas plenas q
litercunq3 sit. tunc colera nigra ē sanguiolēta
i. sanguis mltia. fīoia g^m uenā nigrā mās sinī
strā. qz plus respicit splenē q fm plm ē reple
tus r peccās in hoc mor^m. Et sedit y^m. os
fm omēz dispōnē. i. tales qualis ē in q^m sunt
sig^m pūndūm sanguis qz siue sit colla nigrā
fecalis siue p aduersionē a fīoia incipias nisi
in duob^m casib^m. unus est. si timor uehemens
debilitatis affuerit. Et 2^m ē si mās fuerit pau
ce r sint in cerebro tñ. Nam tunc scias pte
ctas dñatur sup pponē cerebri quare nō egel
fīoia. Intelligit ar auctores incipendū ēē
a fīoia qñ ē bona pūntio mās mltie cūz san
guie r cū bona qūitate sanguis s3 qñ sic nō ēē
r ē ita fm plm tunc nō a fīoia. s3 a fārmāia
est incipendū. Dixit Sull. in hūitate dico
q tpe meo nō iuēi magnā utilitatē in fīoia q
sit in mltia ex quacūq3 cā sit. nisi hoc modo
uidelicet p^m duas l^m plures purgatōes anteq3 cū
reb^m respiciētib^m r educētib^m mās mlticā nālē
uel aduūstas uel aliqz humores cōuersum ad
naturale mltie absq3 aduūstione. Et ratio
est quia fīoia cūat sanguinez catm r hūidū re
sistētes melencolico humori qui debet i cor
pore relinqui donec ipse humor mlticus edu
catur. Sic eiz cū sequitur mundificatio eius
cū mediā ē utilior qz cū fīoia. Qñs autem
purgatōib^m pūtib^m dix. Sull. si mā faciēs egri tu
dinē imēdiatē pterit radicē ex sanguie l^m fuerit
fer sanguis r uene corpis fuerit replete r
hūido carnosā secure pōt fieri fīoia de uentis
manus ut d saluarella l^m pedis ut sapbena. uex
tñ de sapbemis ē melior qz respicit emoroy
das r menstrua r puocat ea. r ipsoz puoca^m
ē util^m ut appebit. Dixit Serapio. api uenā
aprtione ampla donec elietur cū subtili qd est
in ea grossuz. Sull. patuit hoc ex cañ. gnāl.
Et An. sūb dixit. fīoia ampla fiat ne p rema
nētā grossi augeat mltia. Dixit Gal. r po
nit p^m pūneris. Si sanguis exeat mter. tra
bat^m ex eo fm exigētā patiētis. si nero rube^m
clar^m nō pmitat^m exire. sed claudat uena. Di
xit n. Ras. si sanguis nō exeat niger nōcas
qm peccasti i opione tua extimās peccatū in
sanguie. iō nō ē pmittend^m exire. qz nō ēatur
tale quale os. Dñt p dīcta habere hūitatē in
mltia a cōitate totius in qua fm plm tot^m tot
us corpis inficit sanguis r efficiē niger. Dñt
aut s3 plm qz aln ptingit. q i hac passioe non
inficit tot^m sanguis s3 inficit solū ille q iteri^m
pūner. sed q exieri^m i uēis exrificeis nō est
infec^m. in q^m cāu intell^m pceptū. A. cū dixit.
Lū stomaueis. si i uēis sanguinē sūbū nō reti
neas i p3 p p h. qm mltioris. i. aln ut i cāu p
dicto pcedit i fīoia sūbū. r tādē seq^m grossus
Oz tñ ad h^m ut nō retineat sūbū. q medicus
sit cere^m p sig^m demonstratiā. q i iteriorib^m i
sanguis infec^m q cito seq^m sūbū i fīoia. Et i
mltr aln p^m ptingē q ifec^m erit sanguis i exri
fecis r nō i iteris. Et tē educit i fīoia in p
mis sanguis gross^m r seq^m sūbū q cū incipit ap

parē ē illico r̄rigēd^o Dix. Ber. sup. 9° al.
Si sanguis fluxit s̄bil^o r̄ube^o r̄stringend^o
ē nisi exeat tal^o p̄ idēbitā r̄oiaz. Est autēz ide
bita qñ fuerit facta strica ex q^o nō p̄t s̄guis
gross^o exire. un̄ tē est ampliāda. Et ē idēbita
qñ stricura in brachio fuerit mltū fortis at
trahens s̄bilē. r̄ n̄ p̄mittēs exire grossū q̄ re
lapanda est. Est et idēbita rōne uirtutis qñ
eēt mltū p̄terita ex f̄loia. tē. n. n̄ regulat eū
nez. s̄z fluit sanguis q̄ magis aptus ē fluē r̄ ta
lis ē s̄bil^o. Et tē debz digi^o appōi sup f̄loiaz
r̄ teneri donec s̄t^o a terroze resugat. Cū. n. n̄
fuerit p̄terita regulabit eūonē. r̄ grossū tāq̄
malignū exire p̄mittet. s̄bilē uero tāq̄ beig^m
retinebit. Dixit Med. p^o f̄loiaz uenaz bra
chy floma de sapbena. Et si adh̄ oz. fac ex ue
na q̄ currit ad policē pedis. r̄ b^o si uideris i
ei plētudinē. r̄ maxie in octatōe mēz trahit
.n. f̄loia h̄ m̄strua. sup. r̄ in oculatōe emoroy
darū consuetaz. Dixit. ypo. in affo^o mlticis
emoroyde innate bonū. sup. r̄ si s̄z m̄strua.
Hā in emoroydib^o r̄ m̄struis p̄p̄e purgat ser
sanguis r̄ grossū ip̄ius descēdens. sicut pur
gat unū p̄ extracōez eius aspina inferiorē q̄
ē in uegete. Hā tē loco fecis q̄ purgat descē
dit qd ē in uino magis grossū r̄ sic clarificat
Dix. Med. Et si h̄ n̄ q̄ulēt floma ex uēa
frōtis. Aut sanguisucas in eis r̄ naribus ap
plicabis qñ p̄mixtiōi q̄uēt. Dix. Med. si
sanguis solū in capite peccatēit f̄loia ex cesa
lica. Et considera q̄ duarū p̄tium capitis fue
rit grauior. Et tē ex eadē cephalica floma.
Et. A. s̄ilz dixit. cōsidera q̄ duoz latēz ca
pitis sit grauius r̄ floma cefalica q̄ seq̄t ip̄m
latus an̄ f̄loiaz uenaz frontis. ad quā sup. p^o
f̄loiaz cephalice deueniēdū est si oz. Dixit
Med. si fuerit sanguis habundantia p̄ op̄lo
nē ep̄is aut splenis floma ex saluacela dext^a
aut sinistra. Et si fuerit op̄lo i utroq̄z tunc
nūc ex hac nūc ex illa floma. De q̄uitate at
sanguis extrahēda dix. A. moue plus cū uide
ris signa coia. i. extrabe p̄lo d̄ sanguis i mltā
cōtante. Aut cū uideris sig^a plenitudis i ro
to. Dixit Suls. non exbat sanguis tot^o in
una uice. sed plurib^o. qz sic min^o desicat r̄ mi
nus debilitat. Dixit. A. si fuerit puocana
mēz retenta aut ea que p̄ anū. i. emoroydas.
aut aliqua alia eūo. i. sanguis consuetū puoca
bil^o illā. De eūone p̄ medicias solutinas uē
tris. dixit Bisapion. ut p̄zo ponit r̄tinētis.
si adest febris r̄ calitas sumat medicias in d̄
coctōe. Et si nō ē calitas in pillis. Et di
xit. q̄escant patientes per internala inter af
sumptiones medicinarū. i. solutinarū. Et fieri
sup. p̄nt uni digestis r̄ h̄uectantis. Dixit
Serapio. in exhibitione medicinarū solutina
rum incipe a debilitate. Dixit Auicenna. reite
retur euacuatio procedendo a debilitatib^o ad
fortiora a quibus debes incipere in p̄inci^o
rei ex eo quod humor est difficilis erradica
tionis ymo non potest educi nisi minoratue
Dixit Rasis primo continentis. assidua
euacuationes humoris melencolici scilicet
in omni specie eius. In omni enim euacua
tione mlticōz dz ēē tua p̄ncipal^o iūctio p̄ncipa
liet euare humorem mltum. Uerumamen

si aln cū eo peccat colera debes in eūone tua
et respicē coleraz. et si aln peccat flā debes
respicere flā. ymo qz in mlticis utp̄m peccat
flā siml^o cū būore mltico qd r̄tingit p̄ indigō
nez cop. iō auctores in p̄lūmis solutinis. cop
cuz eūantibus būorē mlticuz p̄miscēt eūantia
flā ut patz discurredo p̄ eas. Dixit Aui. si
nō cōfert eūo tua f̄ca reitēra itēz. ymo multo
ticius ita ut in omni ebdomada euacues una
uice cū pillis subtilib^o medys. i. mediocriter
eūantibus q̄ sint p̄posite ex medicis subtilitū
bus uel cū pillis subtilibus. i. leuib^o medys
.i. in leuitare. Et cū hys ēē eūonibus dix. A.
eūa omni mēse semel cū yeris magnis uel pil
lulis magnis donec inuenieris egritudinē iāz
minutas r̄ remotas. In sūma itaq̄z Aui.
mult q̄ postq̄ pueris de medicinis debili
bus ad fortes tu debeas semel in mēse eūare
cū medicina forti et s̄l in ebdomada iō me^a
mediocri et s̄l in ebdomada cū medicina de
bili. Et hoc intelligendū est cōstante feute.
debēt insup medicie fortis rectificari p̄ posse
ne sint excellentis calitatis ad qd respiciens
Ras. p^o r̄tinētis dixit. Cauendū est ne pur
getur cū yeris magnis r̄ medicinis fortis ca
lescentis. qz supercalesciūt sanguinē et desic
cāt r̄ acut. sed laudabilis est ut purgetur cū
medicinis nō calescentibus Dixit Serap.
medici antiq̄ dabāt in hac egritudine eliboz
nigrom decoctum in aqua aut q̄ritū aut mix
tū cū alijs medicinis. s̄z medici tēporis nostri
diuerterāt ab eo p̄pter uehemētiaz eius. et
eligerūt lapides lazuli loco eius. Et Ras.
dixit Aui. qz inueniūt uti ellō. Sed ego lau
do magis lapides armenū. qz nulla dubitatio
nec desiccat ē in opōne ip̄ius. et oñditur h̄us
opōis eius sup infirmū p̄ paucos dies. Et si
est necesse reitēra ip̄m qz nō est in eo calefa
ctio aut q̄litas mala nec malus sapor. Inci
pientes aut auctores a debilib^o solutis. al. in
cepit a decoctōe epithimi. Et Serap. ince
pit a iera et epithimo cū modico scamonec r̄
pulpe colog. dicēs p̄pōne eas fm q̄ritatē uir
tutis egritudinis et aliorū. i. p̄telariū. Et
Aui. dixit. leuior et securior harum medicina
sum et a qua incipe debes est decoctio epithi
mi et agar. Et Berardus. sup. 9° Almanf. po
nit medicias leuē quā p̄fert oibus alijs in pre
seruatiōe a mltis et ualeat ēē in curatiōne eius
in p̄ncipio que sic fit. B. epithimi. 3. i. 5.
amif. 3. ii. r̄ quasent et bulliāt siml^o unica ebul
litione in. 3. vi. feri caprim deinde coletur r̄
colatura deit. Ego aut dulcorauit ip̄az cum
.3. ii. mane et bene cōsulit. Et Med. ponit
auctoritate Silij Bezar. infusioem epithimi
q̄ sic fit. B. epithi. 3. iii. floz buglose domesti
te uel siluestris. 3. i. salis indi. 3. i. 5. pone in
scutella lapidea et pice sup ip̄a aq̄ casci supra
ex caparis. 3. ii. r̄ dimite die ac uoce s̄b acre
limpido et deit bulliat ebullitōe una r̄ colet
et p̄bice sup ip̄az cattartica ros. i. ellary de su
co ros. 3. 5. r̄ dōf. i. aut. si. Et h̄ p̄p̄e ualz
qñ colera cū mltis ēēt in corpore et alia trān
p̄io sit ex scene. 3. ii. et prunis. xl. i. aq̄ casci
Dico q̄ decoctio epithimi al. si q̄s bene rei
p̄icit r̄ponētia r̄ modus exhibitionis eius. pos

pillulas quas describit nō ē medicīa leuī a
qua incipe debeas quīa spē cā pmi fert iāq
breniloquū pūponēs leuiores pceſſiſſe. De
qua dixit Ser. qd ſūmī quarta ps cum 4^a
pce pillap. et hoc in die geuſ. i. anteq ſumī i
cipiant aſcendere caput. Et dixit qd pillē ſum
mūtur aū decoctōes p horas qz tardius opan
tur. Suli. ho dixit qd p dīcta decoctio al. ualz
in quacūqz mīa a quocūqz hūore fiat. Sub
dit Aui. pcedēdo ad fortiores de bonis me
dicinis ē q recipit epibimi et pulpe cologn.
et ſcamōce papz qz cologn. et ſcamonea ponit
ſolū ad acūduz epibimū. Et ſcamonea nō
pōitur ut eſet ſed ut ēt acuet cologn. Et
de bonis ſunt pillule ſcē ex epibimo aloē et
ellō nigro et pauco Serrap. uero in 2^a uice
mūdicat corpus cū decoctione epibimi et
agar. Et de ſolutiuis fortioribz ſunt pillē de
lapide lazuli et pillē de lapide armeno ſup q
bus pūmēduz eſt ſine timore et cautela. Di
xit Serrap. ſi ſtat egritudo poſt iſtaſ eſiones
et uidemus accidēta demonū et mīe nocere
infirmo faciāmus ipm qeſcē qritate. x. dīz
deīn reuertim⁹ ad medicīnas fortiores iſta
z pprīe ad yerā Sal. ſ. magnā qz de ppetate
eius ē mūdicare hūores q mīxi ſunt in cor
pore neqz ē cū anguſtia neqz cū eleuacione.
Et ad yeram zūfini z ad yeraz logodion. Et
detur unaquaqz cū decoctōe epibimi mīzob
nigroz et kebul⁹ et polipo. et ſcīcados paſſil
laz et ſalis indi. Dixit Aui. multociēs in
uat eos admiſtratio medicīnaz p dīctaz in
aqua caſei ſm aſſiduacionē et minoracionem
mē ſlice. i. qn cū mā ſlice nō eſt de ſtate uel
eſt de eo pap. qz ubi ē multuz de ſtate nō cō
petit aqua caſei. Uel ſm aſſiduacionē. i. poſt
aſſiduacionē eſionis et minoracionē. i. paucita
rez uel minoracionē factā de mā ſlice. Et
dixit Aui. qn inuenis hūores mīcūz declinā
tes ad frigus. i. mīxūz cū mā ſlice uel decli
nez ad frigus. qz ſacmz p uiaz qgelatōis uel
nō factuz p uiam aduſtōis incipe a digōne
ſ. ante eſiones. expreſſit aut de digeſtione in
iſto humore. quia magis neceſſaria. qūis no
uim reliquat digeſtione debere pcedere eſi
nez in omni et ſpe hūoris mīci. Et dixit
Aui. ſi mā fuerit declinū ad colerā citrinam
euacua eā cum decoctōe epibimi et pillulis
ſtōatīcis tēparis. i. nō multuz fortibus et ſini
ex illis que eſiant coleraz. Et dixit Bō ſedu
eat te iuuamētu quorūdz eueniēs p ſi qd
īpī eſiant uomēdo uel egerendo. Nam illud iu
uamentuz non eſt p eſionem ſtatis iuuantes
īpſos. ſ. ad eradicanduz materiaz huius egrī
tudinis. imo remouet ab eis hoc ſlegma pro
pter multitudinē grauantes et cōpūmētes qd
maxie contingit in eis in qbus per uiam in
digeſtione multiplicat multuz ſi et maxie
in mīa mirachia. Non ergo in eis ſedu
caris ex illo iuuamento qd uidet ipſos ex
euacuatiōe ſlegmatis ſequi ut in illud ſequē
do coneris ad ſlegmatis euacuatiōem. ſ. nū.
Nam dixit Aui. iuuamētu eſſentiale in hac
egritudinē ē in eſione colē nigre et nō ſtatis.
Cōtingit ali qn qd patiens non pōt ſumere me
dicinas acutas. z tunc dixit Dya. aqua caſei

laudat ad purgandū eos Et dixit yſaac qn
aliquis cogitat pter ſolūtū bi bar epibim cum
ſerupio accetoſo ſm expigētā hūoris. Et ſi
hūa Med. dixit. Medicīa purgās mīaz ē i⁹
galli ueteris in quo decocta ſunt uolubil⁹ cat
tamū blera z yſopul. z quēt ſi hū quartane. Et
uninerſal⁹ iuuat eos omīſ qui indigēt aſſidua
eſione hūoris nigri. Et dix Med. qd gal. ingt
accipe ſolculoz ſcene lib. q. z ſbmerge ipz i
cado muſti albi z dimittat p⁹ mēſes ſep. z p
pinaē cū aqua bugloſe omī die in ieiunio con
fert. n. manie z mīe mirabil⁹ z mūdicat ſe
ſus z mēorā z gnāt gaudiū. Et ſi decoqua
tur ſcene in iure galloz l⁹ galinarū. aut carni
uz aut piſciū aut ouoz quēt ſit. Et dixit
Med. aut ſabor rex medicoz. Syrup⁹ qferēs
manie z mīe ex aduſtōe colē citrine. B. ſi
ci bugloſe domeſtice z ſiluris an. lib. q. ſucci
pomoz redolentiū lib. iij. ſolculoz ſcene. z.
iij. croci. z. q. pbiat ſcene in ſucis p diez z
noctē p⁹ qritatē eius deinde buliant ebulli
tione una aut duabus deinde coletur z cū zū
cha. lib. iij. ſi ſyrup⁹. Croc⁹ ar ponat i pāno
i ei⁹ decoctōe dof. z. q. iij. cū aqua bugloſe
z qūz ap neceſſitates datur cū aqua caſei. De
eſione ar pūotuz dixit Med. dīrim⁹ in tribz
caſibus uomitua eſſe congrua. ſed ſiāt prius
cum leuioribus. ſicut cum oximelle z aqua
calida aut cum oximelle z raſſano aut raſſano
nutrito. cum ellboro nigro aut cum expreſſi
one raſſani ſi hū nutriti aut cū aqua decoctōis
mabrahūmich. Dixit Serapio. ſi hūor eſt
terreſtris groſſus frūſ munda ſtomacū cum
uomitū z moue ipm cū potu aque calē in qua
decoctē ſint aneniz z ſal z calamitū ſumale z
mūx uomica z ſemen atriplicis z cācazed z ſe
men raſani. Et cū illū in primis ex raſa⁹
decocto cū ſecaniabin ſcō cū aceto ſquilitico
Et ſi adiunat uirtuſ hūdan⁹ ponem⁹ elīm
in raſano z in ſundem⁹ in ſecaniabin. Dīz.
Raſis primo qritūſ. ſi plongat hū mor⁹. pro
uocet ſepe uōitūſ. Dīz. A. in hac egritudine
uomit⁹ ē conferens admiſtra g⁹ illū. Et p
prie ſi uidetis in ſtomaco aliquid qd in egrī
tudine augmētū faciat. niſi i illo cū⁹ ſtōacū
ē debilis ad hoc ut nō nimis debilitet. hūc. n.
in hac egritudine nūqz uomē facias neqz etiā
in mirachia ubi magis uidet⁹ qpetē uōitūſ.
Et tū ſi in ea ſtomac⁹ ē debi⁹ nō debet idueē
uōitūſ. Et dīz. ſi nō egritū⁹. i. eger uehēmē
tis debilitatis l⁹ niſi ſit egritū⁹ uehēmētis de
bilitatis. ſ. effectiue. qz. ſ. ſit inducēs uehēmē
tē debilitatem. Uel niſi ſit egritū⁹ uehēmētis
debilitatis ut qz ſit in ſe ipſa debilis ualē le
uis ſi inducēt neceſſitatē ad uomēdu ſaltē cū for
tibz. Et fortia uōitua ēt phibēt i debilita
te uirtutis. uñ dīz. A. ſi hūis timoris dūi
litarē alenū elīm. Et poſuit. A. duo uōit
ua. quorū unū ē decocto calamitū z mīraſtri
z ſemis Raſani. Et 2^m ē expreſſio radicū
raſani in qd⁹ infuſ⁹ fuerit ellus duobus die
bus ut tribz l⁹ pūibz z donec currat i raſanūz
x⁹ ellū z deſ cū oximelle. cuius doſis ſit ſe
cundum qritates uirtutis. Et ſubdit Aui
cena cum antiquatur egritudo. admiſtra uōi
tum cum ellboro ſcilicet non infuſo in ra

fano sed dato. in fba tri euz cautella quas i. e.
elli dixit eē antedēdā. Cas? at Med tres
an gb? uōtina: qgruūt dēi sunt supra i i° ca°.

Et subdit Med. reddi post uōtū ad qforta
tione stomaci ut uiuificet in co digō. De
eūone per cūstria dīx. A. fortasse erit ena°
uōtis per crīstere. Et hoc mār qn n possit
exhiberi medicie eūacuatīe p supius. Crī
stere cōuētēs. p. cartam polipodū scene an.
z. i. anūi karui amcos cūmīnī scō fen¹ stica
dos an. z. s. epīthi thimū tambre an. M. i. de
coquant¹ z in colatura dissoluat yere logodiō.
z. i. s. olei camōilīnī z liliacci an. z. y. z. salt
andi. s. y. De eūone uero p urīnā dīxit pau
lus. pūocet ei urīnā. Rasis pūmo cōmī
nētis. pūocetur ei urīnā z sudor qz multū ei
cōueniūt. hoc aut fieri debet post bonā mīno
rationēz mār z opōnū apertione z mār s bī
liationē. Et debent ellīgi pūocantia urīnā
que non sūt excedētis caliditatis sed sūt sūt
in gradu scōdo. Dīxit Aui. euz antiqūat eg
tudo z fecisti eūones uniuersales cum reitēa
tione z reiteratione ut bñ sit minorata mār tē
i mīta pūocantīs pūocandū ē ad eūonē pūca
larē a capite. adminīstra g° tē masticatōes z
gargari smata sup. z capūrgia. Et ex eis ma
xīe que dponūt bñōrē mīcū a capite que ell
g° debet sūt ex eis q dicta sūt in cura sode.

De mētiōe at ad diuersiōes. dīx. Med.
maxīe in mīta cōitatis pūbeāt uapores cor
rupti pūrie cū uentosis z epīte rubificātib¹
sup loco a quo bñt originē z fortasse cū caute
rio z diuertant z attrahant bñores z uapo
res cum eis que attrahunt ad diuersiōz z opo
situs sicut sūt crīstria z pūocatō emoroida
tūz z medicīnāz z apūo sapbene z uene poli
cis pēdis sup. z omīb¹ alijs diuersiōnūz mo
dia. De mētiōe uero ad alteratōes. Notat
q ubi non est materia sola alteratio ad opōm
sufficit. Si ergo fuerit mala pūlo calia z sica
cura ē cū infriantib¹ z bñectantib¹ in quo cū
dīx. ysaac. qn melēcolic¹ ex pūgīscī cū timore
infria z bñecta tpm qto magis potēris. Et
dīx. Aui. si fuerit ex malitia complōmī singla
ris. i. pure frigide aut p z sicce sufficit ubi
ut admīstres calefactiōē cordis cum lēstīfīcā
tibus ut dyamusco tyriaca z similib¹. Quau
uis tyriaca z bñus. conueniant etiam in me
lancolia materialī. cū materia multum dīmi
nuta est. Dīxit Galienus de tyriaca ad cesarē.
tyriaca aduersatur mēlancolie expellens sui
materiā. Deinde dīxit Aui. cura z cura ca
put cum bñs que dicta sūt i capitulo stolidi
tatis scilicet cum calidis. Et hoc esset si fri
giditas esset sola. si autem cum siccitate mīsc
antur cum predictis humectantia. Si uero
mala complexio fuerit cum mār tunc ut iaz sū
pradictūz ē. humectatio omī tempore fieri p
z debet et iaz cūz declīnatiōe ad remīssāz calī
ditatē si fuerit necessaria. z pūent hoc fieri ā
te eūonez z p°. Lū uero pūcesserit eūones z
mār multū fuerit dīnuta tunc restat duplex itē
tio. quarū una ē ad resolūendūz residuūz ma
teriei de loco ubi contenta fuerit materia de
qua qūo debeat fieri tam supra patuit. z z° ē
alteratio male dīscrasie si remanserit. Dīx.

Ras. i. dīomib¹ Cura sēe ex aduūstīōe sangui
nis in capite ē mltiplicatio effūzīōis aq cale
in capite et facē caput purgū cū oleis frīs. z
būndis. Dīx Med. tradidit Ras. decoctōes
capitūz edoz et pedūz iunēnūz castratoz cum
lacte mup mūlso et butiro crudo ēē cūbrocām
mirabilē ad bñectandūz ea in qbus bñectatio
nē qrimus. z ē necesse ut in die qnquies ex ea
caput līntāz z cūbrocēt. Dīx. Alcaz. i. mulgea
tur sup cap. lac et oleū de cucurbita aut de la
etuca uel d papanere cū oleo camomillino. In
uat eīz multū et bñectat cū tēpie. Dīxit. A.
si colera nigra fuerit a caliditate elōgata. ut
qz sit multū frīa sūt q fēa ē ex qgelatōe stans
uel sit a calitate elongata qz nō facta a calita
te aduūstīe. s. sit colā nālīs. uel sit a calitate
elongata. qz nō sit cum ea in corpore qmīxta
alia egritudo calā. uel nō sit tpa accēs egritu
dinis calide. Uel si fuerit accēs eius iaz sub
lata ē tpa egritudo calā tūc fīerēt ut addas
s. camomille mēlīoro et masticarie de qbus
dīxerat alia calidiora. ut sīcados folia lauri
calamētūz et sītia cū bñectatiōe. i. cūz bñectan
tibus. Et nō cures. s. d coz calitate qz relīstī
tur sibi a frīditate illīz colere nīgre. Et dīxit
Aui. q ex mīta ē accēs successīōe alīcūz egrī
tudis cale ut febris acutē sīlāmāte uel frenēf
cura ē facīl ut cū cūbrocatiōib¹ remoueat. s.
eis quas dīxerat in isto karabito. s. cūqz
ergitudo finita fuerit. De terno uero regie
qō ē ad qfortatiōē cordis. dīx. Biserapion.
si cognoueris cordis qplōnē sup calefactam
detur ei pillule. s. z alia que exhibētur i rectū
ficatōe complōmīs cordis calide. Et si ex fri
giditate det aur. i. de tyriaca cū aq¹ buglosse
uē dyamusco q mltūz laudat cū aq¹ citrīne
uel ozīm latoz folioz. Dīxerat. n. Galienus
Med. et ysaac. q bassilicon garīosī. bba et se
mē cī¹ iunamētūz ē illīs in quoz corporib¹
generat mīta. xīloal. qfortat cerebrū z sensus
et xīloal. magnū et sīos mēlīse et semē cī¹ cō
fortat cor et cerebrū. Et ozīmū et pūrie se
mē cī¹ et organū cū ex co dātur. s. iiii. cū mul
sa multūz ualeat mīcīs. Et spodiū pūent mīte
et timori. Et folia bñene bibita cūz uino na
līditatē prestāt. Et folia masticarie cū aduū
nō floret sūt facīlī. Med. s. iiii. Bēcīr. dī
xit modū ellī lēstīfīcātīs et generātīs gaudiū
et reuīuīscere facientīs. et ponit ēa Ras.
in dīomib¹. y. 206. z. iiii. cīpperī. z. ii. s. gar.
masticis ligni al. spīce asari an. z. i. s. cīnamo
mī croci mēlīse alfelēgenuscb. margaritarūz
folīz idī macīs cardamomī. bēal. nuci smul cor
tīcum citrī galīemul. zedoar. doronici ozīmī
maioris an. z. i. musci. z. iiii. qrtaz qfice cū
melle eblicoz aut cū melle belerīcoz qō sūt q
druplū spēp. sūmāz sūt trītera et ē magis cō
ueniēs i yeme. Bertram¹. ellīz ad līlectū tīo
rez et cogitatōez et oīa accidētia mīte. y. fo
lioz mēlīse citrīne gar. masticis croci cīna
momī nuci smul. bēen. al. et rub. buglosse bōza
gīnis ligni. al. an. prez. i. musci pūo unius de
cīmā. terre et crībā. Et sūme kebūlos. xxx.
numero et eblicos. xx. et coq¹ eos in lib. iiii.
aque usqz ad lib. i. cola et colaturāz coquecū
melle īgne tēpato et spūma tpm et butīrāz do

nec aqua deficiat et cū ipso melle q̄fice spēs
supra dictas ita q̄ mel sit triplum ad spēs.
Serar. sup 9° Al. B. margaritaz. 3. i. facin
toz zaffiroz linaragō. doronici corali albi r
rub. 3. i. floz cinamomi macis galange nucis
mus. zuchari albi an. 3. S. gar piperis lōgi cu
bube lignial. storacis calamite semis basilico
nis an. 3. S. croci. 3. S. musci ambre an. grana
6. corticū citri condite. 3. S. ligri. 2. ase. 3. ii.
Landi carniū pūssul' pinguū an. 3. i. conserue
boragis cōserue buglosse an. 3. iii. lūci pomo
rum dulciū depurati. 3. ii. aque 208 mulcate.
3. i. pānis zuchari albi lib. i. et fiat elix. Al m
plius p hoc regie adimplendo recurrēdū est
ad ea que tradent in curatione cordis. De
itentiōe ad correctionē accidētū dixit Ser.
si accit eis uigilie admistrāz ebriocas dēas
in cap. manie et facim' eis ebriocas ex pedi
bus capraz et capitib' eaz et mulgemus sup
capita eoz lac semp. De cura, aut p istum
tuz cirugicū ē ut sequamur i hoc qd dēm ē in
pcedētib' capitib'. Dixit Hor. ulrio. cū oia d
fecerint radaē caput r scindaē i crucez et cau
terizet multociēs qz pculdubio fac ad furā
exalationē. uidi eis mltiū a fortuna fuisse uul
neratū i capite r cranū fractū. Et qdū uuln'
fuit apū tādū fuit opie curat'. Et qdū uuln'
n' fuit clausū redyt mltia. Et puo q si uuln'
steriffet apū diu qd ipse fuisse remediāt'. Et
ē hoc cura generalis mlie. Cura ho spālīs
diuersificata ēz mbra a qb' bz originē ē. Hā
cura mlie ppetatis seu cēbral' ē eadē cū cura
generalis dēa uenit tñ ei admistr' localū pl'
eoz maxie q̄ fiunt ad cap'. Cura ho mlie cōi
tatū i generali ē duplex itētiō. quaz una recipi
t cēbz et ipleē cū qfortatiōe ei' ne recipiat
r ē alteratiōe ei' qd ipressus foret. Dixit. A.
infra capud et buēcta ipm r qforta ut n' reci
piat qd puenit ad ipm ab alijs. Et z^a est re
tificare mādās siue corp' totū siue r siue aliqō
pūclare mēbz. Dixit Aaron. Cōfortet cap
ud ut possit resistē fumis ascēdētib'. Et dix
iūfficient' narib' eoz aro itica qfortatiā capō.
S³ Raf. corrigēs dictū Aaron. dix. dico q
qfortatio capitis ē necessaria. sz eius calefa
ctio n' ē uilis qz attrahit. Et sic innuit q i^a
aromatica qfortatiā n' sint eleuata i qdū casti
tatis. De cura mlie cōitatis totū. dix. Raf.
in diuifioib'. Cura ei' ē fīoia uene medie. Et
sola cū decoctiōe epitibi una uice post aliā et
dilatari p' in cibo bono. Et potare uinū albū
subtile clarū cū aqua pūā. Cura ho epice. di
xit Raf. p' q̄tūētis ē infriare epar. ut n' mlt'
tipliceē būor mlie in eo. Et hoc si fuerit cā
generatiōis eius caliditas qd ē uulm. Sz si
cā eius eēt frītas tūc oz ut calefiat. Et sub
dit Raf. Si nō poterit p b' p̄hiberi genera
tio eius dz purgari būor. mlticū p inferiores
regionē laxando pus uētrē cū laxatiuis. i. po
tabilib' deit' cū elixys eūantibus mltiaz ad
modū medicine q̄fecte cā mltib'. et epitibimo
Hā edat mltiaz. r qfortat os stōaci. Dixit. A.
mltiorens iunat būtes mltiaz mirachiaz intel
ligens pprie de epatica ut admistrētur res
infriantes. Quidam tñ reducunt hoc dēm
pnr ad mirachialem ut admistrētur in ea

res infriantes suplet r humectātes. Hāz non
iunant p se inq̄tuz sunt frigide. Et si iunamē
tuz inuēt a frigido solo nō ē illud iunamē
uerū abscondens egritudinē sz est mendosum
qz per accēs iunare pōt ad temp' i mobilitā
napores r p̄hibendo ipsoz eleuationē ad ca
put r etiā p̄hibendo ipsoz r uentositatis ge
nerationem. Sed postea mā uaporabil' per
frū ingrossata. dixit Auicēna reddiē dierioz
inuēs ex hoc non eē eis puris utendū. Dñt tñ
q̄ res fric mār. si cōiūcte fuerit būant iunāt
hoc mō. inq̄tū non gnātur ex eis colā nigra
quare non multiplicat. Et ex hoc fidutiā hē
tur q nā dñabit ei que comp̄bensa ē prius r
rectificabit eā. Cura mlie cordial' ē recti
ficare q̄plonē cordis calaz que est ut p̄m cū
cordialib' infriantibus nōis. Et si fuerit fri
gida tunc rectificet cū calefacientib' ut dya
margariton r silib'us. Cura uero stomacice
dixit Hā. uōitu purgetur r p' uōitū gescat
aliquib' dieb'. Et ipa quidē curat' pprie cū
rectificatiōe digōis r confortatiōe ei' ne reci
piat a splene. Dix. Raf. primo q̄tūētis. qforta
os stōaci q̄libz die cū abstinēdo r ibure r ura
tur in hora quētis. i. a medicis solutis electu
arijs extenuatib' uēositatē. Et qfortatib'
os stomaci. dixit Aaron utatur dyarion r
bibat uinū bonū aromaticū supozosus. r h' ad
confortandū digōnē. Et dixit. si stomacū ha
buēt forte purget siml' r semel. sed si debiles
paulatiz r sepe detur syrup' acetosus qz mun
di ficat stomacū r cristerizet si erit necē cum
cristeribus lenib'. Rafis in diomb' dēē elia
tempata sicut de xilol. r dyacromien n' solu
tiū r hoc ad confortandū ne recipiat. Cu
ra spleneticē. dix. al. incipiendū ē cura a fīoia
basilice sinistre man' quia magis respicit splis
nē. Dixit Rafis in diomb' sumat. 3. ii. cpi
tibim' cū. 3. i. sirupi accerosi sel' in ebdomoda
deinde dent medicine que elicant. i. attenuāt
splenē. Cura uero mirachial' ei' pprie que est
ex apate dix. A. si fuerit cōiūcta caliditas r iue
niūt uēositates r rugit' qz apā calm mirach
in quocūqz loco pūū mirach fuerit ueniat
māz mlticā tunc quatuor iūrgunt intentiōēs
quarum prima est ad ipm apostema asserēdo
adiūpm que dicta sunt in ca' ei' uel decimatena
terty z^a ē ad cōfortationē capitis cum oleis
buēctatib' et qfortatib'. 3^a est ad diuertēdū
Dix. Auic. administra uēositas cū scarificati
one r appone cas naticis r alijs pūb' i fer. o
rib' r postea i ypodizys r mirach r maxie
sup splenē. Et pone super mirach r sup splenē
ēplm de sinapi ut n' mittat splen ad cerebrum
māz. Et i^a cura p̄t fieri sup quocūqz alioz
mbrōz mādātū. Et 4^a itētiō ē ad rectifi
catiōē epatis ne multiplicet māz r ne adburat
sua caliditate. Dix. A. n' calefaciat i hac dispō
ne epar. y' atretet tibi ut infrides ipm. cum
iueneris ipz calm adburēs sanguinez. Si
ho mltia mirachial' fuerit q̄fūca frītat. tē cu
za ei' ē fm qnqz itētiōēs. p^m ē ad ipz apā fri
gidū. put dñ in. e' apatis stomaci frigidi. Et
z^a ē ad rectificandū mbra mirachialia. Dix.
A. ebrioca stōaci cū reb' calis. i. cū gbus sunt
pmixta q̄fortatiā ipm. Et ēplā ipm siml' i.

p^o embrocationē. q^z tē magis imprimet et recte
ēplm tpe longo. s. reitendo ipz p ptes dief
l tpe lōgo qz p multas horas ut 8 ul. 10. deid
cū remoueri ipz pone uērosas sup ipm ad at
trahendū calidatē et resoluendū uentositatem
Et sup stomachū sit. s. apponā cotū infusū in
aqua cala et oleo aut lana carminata u^l spon
gia loco coti. et hoc p^o ammotionē uentose ad
sedandū dolores si affuerit. Et oz in mira
chūa plz ut rectificet epar ne ex eo gnet colū
nigra. Et dixit. A. si fuerit mirach frie p^olo
nis infatis. Et non fuerit ibi apa neqz in
flatio dabis et ad potandū aquā decoctōis
absinthij et succū eius qm ut d^z primo q^u nū
us absinthij multū est utilis. Et admini
stra semen agni casti et rute et radicē lily et ar
temisie qz rectificat mēbra mirachialia. alte
rant malas p^olonez frigidā. subuliant mās et
resoluit uentositatē. 3^a intentio ē ad diuer
tendū et phibendū mās ad caput ascendē et ua
pores et confortandū cerebrū. Dixit Aui.
quēnt usū empl^{is} de sinapi sup mirach et sup
illud quod ē inter duas spatulas. Et ut ponā
tur sup ipm uentose absqz scarificatōe nisi il
lic sit apa aut dolor phibet. qm si cēt i prin
apans et fluxu materiez. tē. n. uērose n^o d^zet
apponi. 4^a intentio ē ad dissipandū uen
tositates. Dixit Aui. multoties est neūz
ad potandū deur semen apii ciminū et anisū
et similia. Et quita intentio ē ad eundū
et p^oue nōtu. Et dixit Aui. q^u multoties
indicer mirachial^{is} antiqua uomitu euz elto al
ho et hoc ad eradicandū. Dixit primo con
tinētis si dolor fuerit in p^ochidrys calefiant
loca et aspergant. s. eb^ocent euz decoctōe
rute aneti absinthij mīstari et p^oerastionis uel
agni casti et baccarū lauri. faciūt. n. dolorē ge
scere et remouēt infatōnē. Et meli^o ē em
plm factū cū radice lily ciperi et arboris ma
ricen et dimittat in t^opis lōgo tpe. Et dix
q^u qm apponitur hec medicie d^z pauēl habē
famē qz debēt pōi i ieiunio et d^zet appōi sup
loca. s. mirach uērose cū igne. Et dix^o Raf.
si fuerit i loco dolor aut apa calū fricet loc^o
et curet cū seie sinapi et ponat iter spatulas
et supra uētrē. s. i pub^o mirach ēpla fortia ru
bificantiā et dissoluētia. Dix. gal. et pōit p^o
q^uinētis p^o accit i mīctis p^o purgatores corū
spasm^o. s. sic^o q^u accit i alio bōib^o et h^o p^o dū
u^z siccitatis corū. Et dixit ad curā eius i
tromittant in aquaz calaz et sedāt in ea et b^o
bant ex ea. Et def eis ad comedendū mppo ui
ni lipbari et def ad bibendū rob agreste cū aq
fria. Et aqua fria recēs pdest eis mīctū i tpe
Et p^o h^o d^z dormire. Et post ex p^oge factōez
itret balneū tepidū et q^umedat in eius exiū.
Dixit. A. Cū alicui mīctio p^o solonē uētris
aut aliā cūonē accit spasm^o tē ipse ē dignior
illa. s. cura p^o hūectāta q^u alij p^o siccitatē ipoz
qz oz q^u isti hūectēt et sedāt in aq^o tepida.
Et cibent pane infuso in iuleb cū pauco ui
et detur eis in potu aqua mista. s. cū iulep uel
pauco uino. deinde dormiāt et p^o sēpnū balne
ent. Deinde cibent 2^a utec euz egrediunt a
balneo. Et in sēma regendi sumi regimine
spalmi siccit. Dixit Paulus utantur de

sero hora elidi dormitum parū acetū et utan
tur multoties eo in suis salamētis et melius
q^o possit poni in ea ē s. illa poliū montanū. et
aristol. Et Rufus dixit. d^z sorbē de aceto an
sompnū et uti eo in salamētis et ex hoc tūna
bitur eoz digō et maxie qm acetū erit silli
ticū. S. nos tūmē in eo malitā squille pp
suā resoluē et desiccantōez. et ēt malitiam a
ceti. Auger eim mīctam ut tradit p^oo. 3° re
g mīo acutoz. Aui si fiducia q^u mā sit ge
nerata ex colera adusta. qm acetum ē tūc in
uatiūz. et plus alij reb^o. qm mā ē calida su
ple et grossa et acetū infridat et subtiliat et
p^octue squillitūz et op^oiml sēm cū eo. Aut
p^octue acetū in quo ponit poliū aut aristol.
aut alie medicie subtiliatue. Et qm ēt iūat
acetū qm egritudo sit cum cōitate splenis et
mā ē in i^o splene. Et tūc acetū d^z mīcti cū
medicis spleneticis. Dix. Raf. et ponit p^o
q^uinētis. gescāt a medicis tēporib^o excedēt
nōe. Et Rufus dixit dicitur cura p^o aliq^o tē
pus et postea reuertat ad curā qz possibile est
eos liberari a morbo tēpore quo dimittūt cu
raz. Et uisus mediciaz debilitat hūmēz.

Laplin. 8^m. de curatub.

Curatub

ē spēs mīctie. et est
dēa sic ad siliudi
nez cuiusdā bestiole exiūis in sup
ficie aque que sup mouet diuersis
inorib^o sine ordine. et quatqz hora accit et
aliq^o fugit ab eo. deū tēp. apper. Et ista be
stiole d^z arab. curatub. Dixit Aui. hoc aial
aput uulgares nostros uocat guardapiscas et
plm inuent in ago stātibus et aput nos uocat
caprio aque. uel d^z curatub a qdā alia bestio
la q^u d^z musculue ex libel. i. demone q^u non
gescit dēa ēt arab. curatub. uel d^z sic a quadaz
spē uulpis q^u d^z arab. almarn q^u ē nalde mobi
lis. Hāz sic ista aialia sunt mobilia mltuz et
diuersis et iordinatis morib^o ita paties hāc
spēs mīctie mouetur. Dicit ēt curatub ut dicit
Rafa. hui^o capli in Aui. color singuis putre
facit in facie qm q^u plm mīctis patiēū eaz appz
hāc spēs mīctie uocat Raf. p^o q^uinētis deulū
es. i. bisen mīctis. Hō qz sit apa sed qz in ca
tūmē de aduentu apatis mīcti in cerebro pp
prauitatē mē eius. Inueni ēt p^o q^uinētis uo
cari coratub puto corrupie. Et aut curatub
mīctia siue mala extatio q^u facit dixit Aui. ut
bō diligit fugere ab hōib^o uiuis et cupiat ap
propinquare mortuis et sepultis cū malitia for
matiois. i. ymaginatiois repēre et adueniēt
qua. s. app^ohendit esse cū qd nō est. uel appre
hendit qd non debet apprehendere. Et cau
sa huius spēs mīctie. dixit Aui. est colā adu
sta et mīctia. s. naturalis adusta que in adu
stione hunc determinatū modū malitie acq
sunt. uel melius cū eius est colera adusta et
mīctia. nālū nō adusta. s. p^omixte ad inuēz et
in p^omixtōe talē determinatū modū mali
tie acquirit. Rafis p^o q^uinētis. hic mor
bus est in capite. s. p^oprietates quia nō est
de spēsbus cōitatis. Signa eius dixit Ju
deus paties curatub incedūt de nocte tāqz

canes et eorum facies sunt croceae. propter nigritias res
soluantes et continue desiccantur et continue siccantur
et hoc accit eis propter laborem. Et dixit Rasi.
propter continentes patientes cutitub incedunt amen
tes per sepulturas mortuorum et eorum facies appa
rent imutata et visus debilis et oculi siccant et quia
ut et non lacrimantur et eorum lingua est secca et ap
pent in ea pustule. Et totum corpus est duplex sic
cutis et multum siccant et melli iacent super eorum fa
ciem. Et videtur super eorum faciem et dorso aliquid tubi
quidam maneris pulueris. Et mortuus canis.
Et hoc accit ex malitia et abulante de nocte tam
quod lupi. Dixit Avicenna. est peccatio hominis casus no
cturna propter malitiam extimatis qua indicat ab
oibus hominibus uivis esse fugiendum. Et ideo
est eius occultatio et egressio. scilicet a consorcio uiro
rum diurna ita quod de nocte abulat. et de die la
titat. Et totum istud facit diligendo solitudinem
et elongationem ab oibus uivis hominibus. Et non
quiescit in loco suo una hora. ymo non cessat dis
currere et abulare incessanter diuersa ignorans
quo uadat canendo ab oibus. ymo quoniam non sibi
cauet ab eis negligens penitus illud. scilicet indidit
quod occurrit. Et hoc accit quoniam spiritus eius non im
pulsit in eum. Est enim quoniam pax discernens illud
quod uidet et quod est ei prius. Et causa ingratitudinis eius
est error sensus et iudicii. Et dixit Avicenna.
ipse est in ultimo getis et solitudinis. scilicet quoniam. Et
quoniam mouet omni hora ut patuit. quoniam quiescit
ut de die est in ultimo getis. uel est in ultimo getis
scilicet animi quod est in ultimo mansuetudinis quod est bonum
quod est sic mobilis non est furiosus neque audax.
Et magis quoniam solitudinem oibus alijs maliciis.
Et est in ultimo quoniam quia de omnibus
tristatur et conqueritur. Et est in ultimo cautele
non ab ingenio. sed est talis apparet. Et
paret enim cautele quia cauet sibi ab omni
bus. Dixit Avicenna. Color faciei eius est
citrinus et lingua est secca unde est siccus.
Et super crura ipsius sunt ulcera que non
consolidantur quia materia mela in eis est corru
pta. Et ipsi mouent multum pedes unde ipsa materia
trahitur ad inferiora. precipue quia est ei
omnis hora offendens. Et occurrit pedibus
ipsius et cruribus aliquid ut lapis uel frustum
ligni. aut sicut offendens aut mordet ipsum canem
quod est causa ut effundat multitudinem me corrupe
ad crura ipsius quare sunt in eis ulcera quod quoniam
manet enim dissonans sua et enim dissonans suarum
causarum et non consolidantur. Et dixit Avicenna.
fit eis visus siccus idest aspectus siccus uel
visus siccus idest obscurus. neque lacrimant
oculi eius. et ipsius oculi sunt debiles et sub
mersi et totum hoc est propter siccitates suorum
oculorum. Dixit Azaratus. cutitub euenit
in mense february. Et Avicenna. dixit hoc spiritus
plurimum est eueniens in february. quia pro
pter suas malitias accelerat mouere et non ex
pectat ad uer uel hoc est ex aliqua proprietate
te particulari. Dixit Halielmus manifestatur
hec egritudo secundum plurimum february et
marzo. Cura cutitub dicunt quidam quod est
cura composita ex cura malecolie et cura ma
nie. Et complet dicta portio et citra. De
dicta dixit Iudeus debet comedere cibos bonos
habet faciem digram. et potest persanari. Dixit Avicenna.

regat cibis laudabilibus supradictis super et po
tibus. Et dixit Iudeus sedeat in aqua dul
ci et supaspergat capiti humectantia et puocantia
sopnorum. Et dixit Avicenna. regat cum balneis et ige
nie ut dormiat ut tepetur eius propter proplem
tam namque cure est dormitio prima. Et dixit
Iudeus. si plonge permixtio et non uenit ei ali
qua cura ligent eorum brachia sicut et adherentur
fortibus uerberibus et percutiant cum uolis manu
us in faciem et capite et si non sufficit semel faciem
hoc renouent. Vbera quod multum conuenit huic
morbo. Dixit Avicenna. cum in ipsa non fuerit medicina
nec curatio per dietam flagilem et percutiat caput
eius et facies eius alapis et fiat ut dolor sentiat
ut rectificet ei extimatio. De cura per
portione. De intentione ad eueniendum dixit Iudeus.
isti sunt eueniendi usque ad sincope. Dixit Rasi.
si pati poterit. Et dixit Avicenna. si ora fiat et multum si
guis extrahat. et hoc in primis. Et sicut dixit Azaratus.
et Avicenna. quod dixit. quod ut si ora eius adhuc
pueriat ut plim sanguis egrediat et malfatu
propter quod fiat. Nam in tali si ora mela de materia mala
eduntur. Unde prohibet aqua in cerebro fieri. et
cuius euenit timor exit propter prauitatem mela ut
supra iam dictum est. Et hoc ueritates habet
si fuerit in corpore sanguis multus cui illa materia
prava multum sit permixta. Si autem non fiat si ora
sic copiosa. Et quoniam azaratus dixit quod si
at de cephalica et non dixit quod ista egritudo
est per proprietatem in cerebro. tu tamen considera
de uena eligenda secundum canem gnales supra de si ora
positos. Dixit Iudeus. si necesse est purgemur
scilicet post si oras. Et ad purgandum dixit Rasi.
datur ei aqua casei per tres dies. Et post mun
di fiet corpus bis uel ter cum yeri magni ut
cum yera seia cum pulpa cologn. Dixit Avicenna.
de et ad potandum aqua casei tribus diebus ad
perandum mela et uias expulsi. Et bonum est
post dare de 4 in 4 die aqua casei cum epi
thimo ad evacuandum post aqua lactis puram. et
post illud dixit Avicenna. euenit humor cum vera archi
genis. uerum ad yeras magnas exhibendum
debet interponi magnam spumam. De intentione ue
ro alterationis. Dixit Avicenna. corpus ei ualde hu
ectetur ebriando cum infirmitatibus et non aggre
getur calefactio illarum medicinarum que neces
sarie sunt moribus exercitatis. scilicet eis qui mo
uent multum et exercitant. in quod humectatio
nibus debent permisceri aliqua calida sed hoc
permixtio non debet fieri in istis quibus mo
uent multum moribus. Uerum dixit Avicenna.
necessarium est ut calefiat cor eius cum eo quod
ipsum confortet. super praeter quod multum calefa
ciat quoniam quamuis in humectando alia me
bra non debeat fieri aggregatio calidiorum cum
humectantibus et infrigidantibus. in corde
tamen hec permixtio est necessaria propter ca
nonem generalem obseruandum in curatione
cordis quo cauetur quod infirmitas non de
beat expoliari a permixtione calidiorum cor
dialium ut consequent caliditate innaram cor
dis clarificent spiritum et dilarent animas.

Et dixit Avicenna. post euacuationem. scilicet
per si oram et fluxum uentris materia multum
minorata et post humectationem quod fortetur cor cum
cyriaca quod ratione tirationis huc remouet ma

heram a materia. et sumit reliquias eius et
fortat membra. Verumtamen exhibe eas cum
remittentibus calefactione. et escicatione et
si fuerit oportunitas. ut. cum aqua buglosse et
similibus ymmo non cesses propter usum ei
a regie hucradis. uel exhibe ea que curis ei
procedit. Dixit Ras. primo continentis exhibi
beatur ei tyria ca uisera et oia que curat mltia
.i. curone tyriace. Et maxie qferret medica
mia tyriacalia si deliarer ad frutat. De ciru
gia. dix. Judens cancrizetur lincefac. idest i
fontancla capitis. Dixit Auicenna Lantieri
zenur principis eius quoniam sanatur scilicet
quandoqz per ipsum. Et si redeat egritudo
ut quia periodicet uel recidinet. reuertaris
ad curam. Et in ista cura suple oia que di
cta sunt in capitulo mltie pprietatis. Dixit eni
fap. ut primo ponitur contriuentis. Impossibi
le est. i. ualde difficile est. qz ualeat ex hoc
morbo. i. patientes pp praua accidentia que
comitantur ipsum

Laplm nomz de ylischi sine bereos.

Likbi sic dz apud arabes.
et est expositio amor.
dz alit grece bereos sine passio he
rotica. i. diuina. qz qda puauerut
deo fieri hac passionē ut dicit Gal. sup p.
pnocticop ymeto. s. uel dz sic. qz isti patien
tes stāt abstracti ab oibz alijs cogitationibus
sicut pēplatores diuinor. Dix. Uiancus
uocatur ista passio amor. que est dz bereos.
Et dix. Ser. dicitur bereos. quia bereos
sine heri dicuntur uiri nobiles. qui propter
ciuicias et uite molitatem tali potius laborat
passione. Dixit Uiat. bereos est morbus
cerebri qm. i. affidu. ē aut magnum deside
rium cum multa pcepta et affectione cogitatio
nis. Unde quidam philosophi dixerūt q
bereos est nomen magne dilectionis designa
tiuum. Sicut autem fidelitas est dilectiois
ultimitas. unde fidelis diligens dicitur ille
qui itunc diligit aliquem cui omia sua secreta
reuelat. Et si qua ab eo sibi reuelata fuerint
celat. ita bereos ē delectiois quedaz extremi
tas qz et si cū alijs delectet. tamen cū illo uel
illa potissime et extreme. Dixit Aui. begi
tudo ē sollicitudo malecolica. i. est passio mlti
ca cū sollicitudine. Et si aliquando reperitur
qz ista egritudo sit passio colerica intelligit
idest de materia trahente ad naturam colere
ad quas omnis materia adhusta trahit licet
una plus et alia minus. Et subdit Aui. est
silitis mltie in qua iam induxit sibi incitades
cogitatiois sue super pulcritudine quarūdas
figuratus et formatus que insunt ei i aia. de
inde adiunat ad illud. i. ad incitationē cogita
tionis. ymo et ad augmentū eius desiderium
idest appetitus consequendi illam formaz et
non assequitur illam et cum non assequitur ue
dementius exardescit. Res enim per se no
ta uel per alius cognita uel ex alteri sensu cō
prehensione placita et desiderata tamen pro
hibita. cum haberi non poterit. hūdi cā desit
tiū aplius excreuit. Neqz cōcupiscētie amor

Edat nisi habituē rei sitit. Hāz sic cib
desideratur appetitū qui nisi aialt ppinetur
aplius in hūdo illū anxiat. et sic nisi sensua
litati corporis incitāt p calores mēbroz ad
appetitū necessariū nutrimentū exhibitiōe satis
fiat p emdē calore mēbra dissoluēdo depalci
tur et sic qsumēdo ducit ad iteritū. sili cum
hūis aialis ymaginatie ad appetitū ad aliqd
delectabile ymaginādūz p spūz mouetur. cum
res qz cupisat haberi nō pōt ut desideritū cō
pleat ad monēdūz spūm āpius incitāt quo
motu intercluso sic spūz calefit et subulat ut
sue motōis ipetū cerebri sba adburat uel sua
subulis hūditas penitus auriat. Et pp h
exitationē cerebri nō modica mlti amantet fre
quēter cū desiderata uolūctes ea habere neq
unt sollicita et sedula cogitatioē maniaci l mlti
ei et alit cibici efficiunt. Nistimur. n. inuēta
semp cupimusqz negata. Sic tēgi ylischi.
dixit. A. ē egritudo quā aegrit aliqz pp amo
rez. s. alitū mulieris ut Aui. dixit in Rica.
bui capli. Dixit Bordo. Amor qz bereos
dz ē sollicitudo mltica pp amorē mulieris. Et
Berar. addit pncipalz pp actum coyus exer
cendū. Et subdit Bordo. qz ista passio pulcre
rime pōt diffiniri seu describi sic. Amor est
mētis insania qua amens uagat p isania cre
bris doloribus pmissis gaudia. Causa hu
ius passiois dixit Uiancus aliqz ē nimia nē
necessitas in mltia supfluitate hūoz expellēda
Et h nō dicit uere amor. quia nō ē nisi ad ex
pellēdas supfluitates. Unde Rufus inquit
Loymo iunare uideb qbus colera nigra et ma
nia dñatur. Et reddiū eis inde sensus. Et mo
lestatio bereos tolli. et si nō cū dilectis utat
Aliqz aut bereos. s. ueri amoris cā ē pulcra
formositas qsiderata. pp quā. i. in simili fēz
ma qspiciat qz insant aia in ea adipiscēda.
Dixit Ser. sup Uianco. qz sit cā bui passio
nis. et qz hūies ipediāt difficile ē uidē. Lā
et hūis passiois ē error hūis extitine q
iducit p intētiōes sensatas ad appēhēdēda
acta nō sensata. qz forte nō sunt in psona dile
cta. ut credat aliqz esse nobiliorē et meliorē
et magis appetēdas oibus alijs. qd idco ē cū
aliqz sensatum aliqz occurrēt ualde gratum
et acceptabile. unde extimat reliqua sensata
esse silita. unde et si qua sunt sensata nō cōue
niētia in ea occultantur a sensatis illis in iten
tiōibus aie uehemētēz desitis. Extimaria
igit qz ē melior index et nobilior inter appē
hēsiuas ex pte aie sensibilis ipat ymaginatie
ut defixus hēat inuitus de tali. psona et ymagi
naria ipat qcupiscibili. unde cōcupiscibilis b
solū qcupiscit. Sic cū qcupiscibilis yma
ginatie obedit ita ymaginatie extimarie ad
cui iperitū cetera inclinatur ad personaz quā
extimaria extimat. uel indicat eē queniētes lz
nō sit. Et dixit Ser. ymaginatie hūis figit
circa illud pp malā qplonē frigidā et sicā q
ē in suo organo. qz ad mediā qcauitatē cere
bri ubi uiget extimaria trahitur spūs et calor
inatus. unde extimaria fortiter opatur. et in
de pōt cerebri qcauitas infriatur et desiccā
quapp remanet in ea mltica dispositio et soli
tudo. Bordo. dz dixit. cā eius corrup. et

extimatio pp formā seu figurā affixā ei. unde
qñ aliq̃s phylocapitū ē amorē aliquid mlticris
ita fortiter recipit formā figurā ⁊ mores ei⁹
q̃ firmiter credit ⁊ opinat pulchiores melio
rē ⁊ magis castā magis venerabilē magis spa
tiosā ⁊ meli⁹ dotatā i oibus cē quā aliq̃ aliaz
Et iō ardēt⁹ ⁊ cupiscit eā ⁊ sine mō ⁊ mēsurā
oppinās q̃ si finē posset attingē. q̃ illud esset
sibi summa felicitas ⁊ beatitudo Et itē coram
pū ē iudiciū rōis ei⁹ q̃ q̃tūc cogitat d eā ⁊
dimittit oēs suas opōes ⁊ q̃pōes ita si q̃ ali
qs loquat̃ cū eo uir intelligit. Et q̃ est in q̃tū
meditatio. iō sollicitudo mltica noīatur. hūc
igit̃ extimatio. q̃ aliorū ē i oēs vires sibi
p̃cipit ymaginatio ⁊ ymaginatio ⁊ cupiscit
it. Et cupiscibilis irascibilis. ⁊ irascibilis p̃
cipit uirtutē motus lacertorū ⁊ totū mouetur
cor⁹ spero oī ordie rōis. Et mouet ⁊ cūcū
de nocte ⁊ de die per uia ⁊ i uia spernēdo ca
lorē ⁊ frig⁹ ⁊ oīa p̃cularia cuiuscūq̃ q̃tū
nis sint. Et cū apli⁹ nō pōt. quiescere oī. iō cō
cupiscibile nō gescit itē q̃ tristabilia sūt si
bi maiora ⁊ meliora quā si eēt delectabilia.
Et dato q̃ oēs nālī fugiāt tristabilia. hoc bz
in mente cap⁹. q̃ pp uia mltimā delectatio
uē oē tristabile ⁊ sibi delectabile. sicut faci
unt qdā robaldī q̃ pp delectationē ludī ⁊ tab
ne i yeme iccedūt mudi ⁊ i terra decubāt. Dicit
⁊ isti mlti phylocapitū faciūt. Quidā notās
q̃ amor oīb⁹ uirtutib⁹ sicut iō iō iō iō iō iō
hui⁹ q̃ ad amorē cuiuscūq̃ sp̃az opat⁹ ⁊ currit
Primo ei⁹ currit sp̃ata forma allata p aliquē
p̃cularē sūm ⁊ apphēsa p ymaginatioē. ⁊ q̃
currit placibilitas iudicata p extimatiōē de
illa forma. Et 3. q̃ currit q̃tūa repositio il
lino placibilitatis a mēozatiua ad extimatiōē
q̃re ⁊ 4. q̃ currit q̃tūatio iudiciū illius pla
cibilitatis. ex q̃bus oīb⁹ uirtutib⁹ currit appe
titus q̃tūgēdi se cū forma illa placibili. ⁊ q̃
cū illa muliere cuius forma iudicata ē placibi
lis. Propter quē appetitū amor formalit̃ attri
buit hūc cupiscibilis seu desideratiue. Ad
enim uidetur amor formalit̃ esse aliud nisi
appetit⁹ siue dispositio ad appetitum conse
quens. Et ex dictis apparet q̃ in amore ē
lesio omnium trium uirtutum sensitiuarum i
rasciarum. sed diuersimode. Nam imagina
tionis ⁊ memorie lesio est per augmentum o
peratiōis earum. Sed extimatiue lesio quā
doq̃ est per corruptionem. quia quandoq̃
iudicat pulchrum quidd est sedum. immo est se
cundum plurimū ita. iuxta illud omnis amō
cecus. ⁊ est etiam continua lesio eius secundū
intensionem uel augmentum. quia continua
sua actio est extimatio de pulchritudine ⁊ pla
cibilitate forme illius domine quam diligit
Adducit enim incitationem cogitationis sic
super pulchritudinem ⁊ placibilitatem illi
us omnia alia cogitabilia omittens. Di
xit Silielmus. quāuis ista egritudo trahat
causam ab extrinseco. est tamen necesse q̃ ali
quis humor qui augmentatur ab illa causa ex
trinseca peccet ⁊ habundet ⁊ erit ille humor
melancolia multiplicata in quantitate ⁊ quali
tate ultra quam conueniat. Bernardus super
inimico. quattuor sunt cause huius amoris. f

efficiēs. Et hūc p̃cipat ē obiectū delectabile i
primis suā spēs in uirtute ymaginatio ⁊ exti
matia. Et disponēs ē mediātū ut fortis yma
ginatio d̃ psona dilecta ⁊ ei⁹ for⁹. ⁊ cā ē mā
lis. s. in qua q̃sistit ⁊ ē ⁊ uētrical⁹ cerebrū in
quo uiget extimatiua. Et tertia est. formalis
⁊ est assidua cogitatio de illa ad actum coy⁹
exercendum ad quem timat multitudo coyus
propter quam causam dixit. Bōrd. q̃ testicu
li possunt esse subiectum eius quo ad causam
coniunctam. ⁊ epar quo ad antecedentem. Et
pp̃ter hāc cām dixit Ber. non est bonum qd
mulieres dimittant ludere ⁊ focare euz reli
giosas ⁊ p̃sbyteris. quia hūc testiculos ple
nos. et cā finalis est delectatio coyus euz di
lecta quā licet non habeat opere habere tamē
mente. Dixit Auit. ylischi est similis melāco
lie ⁊ nō dixit est melancolia. nam mltia ⁊ yli
schi ueniūt. ⁊ drūt. ueniunt quia in utraq̃
ē lesio extimatiōis cum solitudine. Et disse
rūt. q̃ mltia sit necessario a uicio corporali q̃
p̃lonali puro uel cū uicio b̃soriali. S. ylischi
sit sola uehemētia extimatiōis respectu illi⁹ i
dimidiū. q̃uis possit q̃tūgēdi cū uicio corporali
mltia ē ē sicut genus et ylischi ē spēs eius
Ber. super 9. al. Amor est duplex. unus
cum morbo ⁊ hoc erit in processu qñ tā pdu
ctū ē corpus ad malā q̃plonē frigidam ⁊ sic
cam puram uel cum mā ex abstinentia ⁊ uigi
lys quibus humores adburuntur ⁊ in mltiam
ueruntur. Alius est sine morbo ⁊ maxime
qñ est in principio nec nodum productum est
corp⁹ ad malā q̃plonem. Et dixit potest hec
passio oibus generib⁹ hōiū enenire. mltis
quidem pp falsas ymaginatioē eorum dixit
Et ficiis pp multitudinē spermatū. iō nō mul
tū coyū apperāt. ⁊ in colicis q̃ multū appe
tūt. iō nō possunt multū. ⁊ in sāguineis pp. utrū
q̃ Dixit Bōrd. frequēt⁹ aduenit uiris quā
mlteribus. q̃ uiri uirū sūt calidiores eis. Et
hoc p̃ in masculis brutoz qui cū furia ⁊ ipe
tu mouent ad coyū Dixit uiric⁹ Cū hec i
firmitas fortiora aīe subsequētia hēat. i. cogi
tatiōes multas. sūt oculi coy⁹ q̃tū sed sunt
cito mobiles pp aīe cogitatiōes ⁊ solitudi
nes nimias ad inueniēdū ⁊ hūc ea que desi
derant. Et palpebre coy⁹ sūt graues ⁊ ceterini
sunt coy⁹ colores q̃ ex caloris sūt. mou. quez
ex uigily cōsequit̃. Et pulsus indurāt. neq̃
nāliter dilataur neq̃ sua percussio fm q̃ os
custoditur. Et dixit. si in cogitatiōib⁹ p̃fida
tur. actio aīe ⁊ corporis corrūpitur. q̃ cor
pus aīaz in sua actiōe sequit̃. Et aīa corp⁹ in
sua passiōe ymitatur. Inquit. n. Hāc anime h
tus q̃plonē sequitur. Aīa. n. f. q̃plonē corpo
ris mouetur ad operādū ⁊ hoc nālī. fm enī
q̃plonē colicā mouet ad trā. Et similiter de
alijs. fm tū mores anime acquisitos a phya
uel arte uel alī anima non sequitur q̃plonem
corporis. sed ipsas disciplinam. Dixit. A.
Signa eius sunt profunditas oculorū ⁊ eorum
siccitas ⁊ priuatio lacrimarum nisi cum fle
tus adest. Adest enīz fletus in eis alī ex par
te persone desiderate. Dixit Ber. super uiat.
de facili ridet ⁊ de facili flet ⁊ de facili mo
uetur de risu ad fletū uel cōuerso qd p̃cipue

si sit si fiat de amore inemio et cunctis amo
ris. Et maxime si fiat mentio de gaudio et p
secutione vel de spatio repleto dilectionis. Et si
dixit Aui. mor est quatuor palpebrarum visibilis q
si aspiciat aliquid pulchrum delectabile quod semper
in aia ei est fixa forma sue dilectionis. Et tunc aspe
ctus ei est visibilis ac si audiat rumorem. i. eloq
uiz uel nouum iocundans et lenificet. Et est sps. i.
hancit? ei? plime intersectio pp abstractioes
aie ad re dilecta. Et sit hancit? mltre eleuatio
nis. quasi suspiciosa. Et alteratur dispo eius
ad leuata et risu cu amoris cantilenas audit ut
ad fletu uel tristitia cu sit rememoratio repudi
ab amore uel re dilecta uel elogatiois ab ea i
cantilenas. Et sit oia membra ei? artefacta pter
oculos qui ipse cu sua pfudatione sunt graues
magne. i. multu pleni. qz na trasmutat ad eos
multu de nutrimento et hoc itelligit i qpone ad
alta membra. no i qpatione sanitatis. Et palpe
bre sunt grosse. qz pp uigilias et fletu trahunt
ad eas me. et euaporat ad eas cap ei? et eius
figuris. i. sitib? no e ordo qz nuc sunt i uno si
tu. nuc querit ad aliu sitib? absqz ordine. et pl
sus ei? e diuersus absqz ordine. sicut e pulsus
habentium tedium. et eius quide pulsus et ei?
dispositio alteratur cum sit rememoratio il
lius que diligitur. sit enim aliquando frequens
et uelox et proprie cum obuiat ei subito. et si
dixit Auiena q possibile est ex hoc significa
te quis sit ille uel illa qui diligitur cum non
confiteretur ipm patiens. et ingenius in hoc est
ut noia plura rememorentur reiterando illa
multotiens coram eo et sit manus medici con
tinue super manum ipsius. i. tanges pulsus. Cu
qz pp illud. i. pp aliqd nouum illoz diuersifi
catur pulsus diuersitate magna et intersectio sit
illis. deinde iterata noiaone illi? nois sit
iteratur diuersitas in pulsus. et experitur hoc
medicus multotiens. scitur q illud est nomen
ei? q diligitur deinde ad confirmationem illi?
rememoretur figura et mansio dilecti et illud
in quo ualeat scilicet dilect? ut utp sit prob? in
armis scientia uel fructu. et rememorentur ar
tes et gen? et etas et regio et alia similia. Et co
paretur unumquodqz istorum ad nomen ei?
qui diligitur et seruetur pulsus eius. et confid
retur si alteretur apud nominationem ei? mul
totiens. Et tunc aggregentur idem pprietates
ei? q diligitur. et ex eo i quo preualet. et sic co
gnoscat illud. Nos ei expri istud ia sum? dix
Aui. et inuenim? inueniam? faciendo moram
in illo. Et Gal. sup primo pronosticor comē
to. xi. ponit de hoc istoriam pulera ad quas
potest habere recursu. Dixit Ser. sup 7. al. qn
ylisibi e i principio suspiria adsut profunda.
S3 qn iam e in augmēto no suspirant profun
de. Cura ei? dixit uiani. si hercolis no suc
curritur. ut cogitatio eoz auferat. et anime
actio lenigetur i passionem mlticam necesse est
incidant. Sicut eni ex nimio labore corporis
i passionē inciditur laboriosam. ita ex labore
aie i passionē inciditur mlticam. Et Bordonu?
dixit q nisi eis succurratur i maniam transe
unt aut moriuntur. Dixit Hera. super utatice
morbus iste perfecte non curatur nisi per co
iunctionem cu dilecta uel iustionem sine inten

tionē legis et fidei. tunc eui reddeat fructus aie
et corp? ad nāle dispoēs. Dixit Aui. cognitio
ei? q diligit e una uia? cure ipsi? Et cu no
inuenit cura nisi regimē pūctiois inter eos fi
at. fm modū pūctiois legis et fidei. Ita ia ui
dim? hoies cui reddita e salus et fructus. et redyt
ad carnē suā cu iā deuenisset ad arefactionē
et perāisset illā. qz iā fact? erat tabid? et tolle
rasset egritudines prauas et febres antiquas
pp debilitatē fructus. pp nimietatē ylisibi. nā
cu sensit aplicatioes ei? quā diligebar euamuit
qd hēbat in bēni tēpore. et eximauit? esse
mirabile. Et significauit? ex hoc obediētiā
nē meditatiōis aie. Qd si pūctio iter eos
fieri neqz i iustioni. legis uel fidei nō e obe
diēs. tūc cura ei? pficiat dicta et potōe. Et
dicta dixit uian? ne pfideretur in cogitatioes
nimias luciferos bēant ortos odoriferos et
fructiferos et currēt bēant aquā et claram et
spatent et deducāt cū semis seu marib? pul
erap psonaz. Et audiāt genera musicorum et
uersuū recitationē et colloqā cū amicis dilec
tissis. Dixit Gal. regāt ouoz speculatiōe sato
rūqz et floz et pomoz. sonos nō audiāt graues
sz dulcē cithas lirasqz. Et dixit. cogitatio ei?
narratiōib? pcediatur uarus rumoribusqz gra
tis. sz qz os impedire opōib? et negotijs nec
ex his oio uacui sint. nec cessent quoniam ne
gōtia eoz amouent cogitationes ab amatis.

Excitenturqz et illis lites et qōnes quate
nus eoz cogitatioes in hui? occupentur reb?
Coyusqz cū ea que nō amatur cogitatioes
flectit ab amata et remouet. Dixit Aui. sit
casus eorum in deceptionibus. siue discor
dis iudibus et controuersijs et occupationib?
uel negociorum uel officiorum ciuitatis uel
cure familie. nā ista faciunt fortasse eos obli
uisci dilectionis ipsorum. Aut ingeniatur ut
ipsi diligant aliud ab eo qd diligitur qd sit
ex eis que lex permittit. Qd postquam feci
sit abscondatur etiam cogitatio eius a z. qd
incipit diligere antequā confiteretur in dilec
tione eius postqz obliuiscuntur primi. Et b?
est sciendum. cum ille qui diligitur non est de
his qui rōnabiliter possunt iungi. Sed si il
le qui diligitur fuerit ex rationabilib? ad qm
gendū. qm e ut fiat ipserum coniunctio. Si
uero nō. tunc remedium est oratio eorum ut
nō appetant illud. Et si non ualeat oratio tūc
correctio et castigatio ipsorum fiat. Qd si nō
ualeat. tunc fiat uituperatio ipsius qui diligi
tur et coactio et transformatio ipsius ostenden
do formam eius esse sedam. et ostendendo qd
illud qd de pulchritudine ei? bz diligēs nō e nisi
sollicitudo mltica. qz sic putauerit eē. et nō est
nisi pūctio demonis. i. illius dyabolica. uel
ut alia littera bz. Si ille q diligit fuerit ex rō
nabilib? uiris q bnt itelligētia tūc oratio ei?
e remediū. Dixit. n. Bordon. patēs si obedi
ens e rōi reducat ab illa ymagināte falsa ab
aliquo prudēte uiro. quē timeat et a quo uere
condemur cū uerbis et monitionibus onidēdo
ei pericula seculi. diem iudicij et gaudia para
disi. Sed si ratiōi non esset obediens
et esset adhuc inuenis subferula. tunc fre
quenter et fortiter flagellentur. Quod si non

ualet nuntientur ei ualde terribilia et contra
stabilia. ut maior tristitia minorque ualeat ob
fiscare uel nuntient sibi alta delectabilia. ut
q. sit fact? siniscalcus uel badol? regis. uel q.
officiu magnu e sibi collatum. et ita ab illo re
uocabit q. honores mutat mores. uel occupa
tur i aliq. actione. unde Quid? da uacue meū
quo teneat opus. deinde distrahatur ad longin
quas regiones ut uideat varia et diuersa. uel
ortetur ad diligendum plures. Que si nō pōt
fieri aut nō ualēt tūc remediū est uimperatio
dilecte. Dixit Aui. uerba s. et narratōnes alio
rum i hoc c. multū pferūt. Sed et uetule ad eū
icentur et addacatur ut uimperent illud qd
diligūt et rememorei ipsi ei? dīstōnes et nar
rēt ei res aliquas de ipsa de quib? horrorem
fcurrat. et nuntiet ei de ipsa dīstōnes utipe
rosas multas. hec ei sūt de eis q. sedāt pīm. i.
plimos ex diligētib? Et dixit plimos q. sūt
ex eis aliq. quos ipse utipatōes pfoliatur et
magis exardescit inde i amorē deridētes ut
tuperāres et i aio suo scipos gloriātes. q. co
gnoscunt pulcritudinē bonitate et plauitūtes
illi? quas illi utipat. et ex illa cognitione et
solatur. Id dicit et ut qdā ex eis sūt quos si
nat letitia et audit? cātilene. et qdā sūt quos si
lud angustat i yfēbi. Et itaqz fuerit diligēs
ex habētib? intellectu tpe sanitatis tūc ualet
adornatio et transformatio. i. reuocatio a p. i. for
matione. et de nouo alteri? foratio ad quam
trasformationē faciendā uetule prudētiores sūt
utris narrātes forās eius que diligūt cū nar
rationib? fedis. et astutiorib? horribilib?. na
lēt et i hoc utri qdā molles muliebres quorū
ars in hoc nō ē minor nec minus ualens arte
netulap. Et propterea pōibile ē eis ut iueni
ant qz pmutet amorē diligēns ad aliud gra
dati. Et dixit Aui. ex occupatōib? pdictis est
emptio pulch. et plimus pūbit? et i parū
renouatio et delectatio cū ipis. Dixit Aui. e.
forasse erit necessarius ut i si regatur regimie
hūitū mīā uel mām ā uel eūcūtib. et q. hūcētē
tur cū hūcētātib? s. q. dīctū ē de illis. Et h
erit. cū peruerit a morib? suis. i. p. mores
suos et sanitate corporis suoz. i. a sūtate corpo
rū suoz ad similitudinē ipoz. i. mīcoz mīā
coz et curuūtib? Cū eiz mores coz sunt co
gitatio plurima et solitudo et inqūdo. Et
hūitū cause permutant eos a sanitate coram
ad dispositionē melancolicam. Duple et simili
ter erit si propter regimen in alijs rebus nō
naturalibus uel usu medicinarum permutatē
tur ad similitudinē illorum. Dixit itaqz
Hali. regatur regimine humectanti balneo
suauis aque equitātōne exercitio temperato
et uini potu et similibus. Dixit Aui. e. admi
nistra sompnum et humectationem et nutritiū
tum ex laudabilibus. Et fac eos balneare se
cundum conditōnes secundum quas balneū
humectat. g. cum Rasis dixit in dīstōnib?
q. cura eius est ieiunium intellexit de his
qui incurunt in hanc passionem ex multitudine
spermatōis. Et similiter intelligunt au
ctores cum dicunt q. cura eius est assiduatio
coitus. Dixit Hordotus Locus super
flans. quia deficiat non compeit beteosis

eristibus. neqz melancolicis. sed eis pmissis
ē tēperamētū hūis. ut sūat se inde alientatuz
et meli? q. medētē bibētē et dormiētē. Dixit
Ras i dīstōnib? puenit eis ebrietas plima
affidue. Et uat? dixit melius q. uinat bereo
soa ē utriū qd bibētū ē bonū odorifex et tem
peratū. Et n. dixit uat? Rasis inq. utriū ē
medicina fortis tristib? timidis. et bereosis
Et dixit Hali. quicūqz uinū d. utriū? pmitus
educere ē molit? inter sapiētissimos ē pputan
d. Et dixit zenō. sicut lupioz amaritudo tol
litur. si aqua infūdant. sūz ai aspiras ebibiro
uino in dulcedinē mutat. Et rursū d. p. Ru
fius. nō solū uinū tēperate bibitū remouet tri
sticiā. s. alia sibi sūta. S. et balneū tēperatū
unde fit ut cū quidā balneū igrediunt ad coy
tū incitent. Quidā quoqz pby dīcezt somitū
istrumētoz musicaliū ēē quasi spm qz multū
aic appropriat et uinū ēē quasi corp? qz mul
tū corpori amicat. Et hōz atqz ab altero ad
uinat. Et dixit uat? dicit aliq. q. Orfeus di
xit. Impatores me ad pūitū iūitāt ut ex me
se delectēt. Et ego ē delector ex ipis. qz cū
ucliz coz flectere a os pōssū. s. de ira ad mā
suetudinē de tristitia ad leticiā d. auaricia ad
largitatē de iore ad audaciā. Et hec ē ordi
natio organoz musicalioz ac nūi circa sanitatē
a. e. qd et perfectissimū ēē dignoscit. si et bōi
socy adhūent. q. in pulcritudine ualeant scia
atqz morib?. Dicitur ē eniz. maxia delectatio
ē si uinū bibatur et colloqū cū sapiētib? ba
beat. Inquit. n. Hali. colloqū cū sapiētibus
et se amātib? laborē elicit de mībris iteriori
bus q. si in oris fiat lucenibus fructiferis
odoriferis optimū iocundissimū fit. Et it aut
ipioz canitā ubi fassari sunt mūda et lucida
et apponant rose et menta et basilicon salices
et similia. Et dixit ab ebrietate caueant intel
lectus de bereosis ex multitudine spermatōis
Et fiat q. dormiant. Et post iōpnuz in balneo
delectentur eiz aqua et aere tēperato et luci
do. Et dixit. Neqz eis accedat quicquid
amans abhorreat. Interrogatus eniz quidāz
pbās quare horribilis. homo grauior esset
quaz quodlibet pondus. fertur taliter re pō
disse homo horribilis pondus est iolius ani
me. Alia uero pondera corpori et anime
sunt communia. De cura per portionem dixit
Aui. Considera an eius dīstōitio peruenie
rit ad adustionēz hūoris uel aliūz scilicet se
dispositiōnez hūoralis. et euacua scilicet se
cūdu q. requirit hūor ille. Et forasse oportet
ut euacuentur hūores eorū cū yeris magnis
secūdu q. dīctum est in cura melancolie. Et
hō. quando erit inuentū peccatum hūoris
per se uel cū alijs dispositiōnibus requiren
tis educti per yeris magnas. Et innuit Aui.
in uerbis pdictis. q. si non fuerit in corpo
re peccatū hūoris. q. non fiat euacuatio qz
ipsa uehementer nocet effecando. Dixit
Hord. si aliqua fuerit materia aggregata mun
dificetur. Et dixit Berar. super uatū co fiat
hoc prius quam confirmetur. Et humec
tatio quidem sūgūa fiat assidue cum medi
cīnis humectātib? ab intus et ab extra apro
pīatū p. ut dīctū ē i capitulis pcedētib?.

Est quedam egritudo quam Hiliculus de
 uarigiana. bellorum uocant i qua multipli
 cantur sompnia timorosa. Et in principio so
 pni cum dormire uolunt subito qda mor⁹ spaf
 mosi r hctones apparent in membris patiē
 tium nunc in brachis nūc in cori nūc i collo
 r capite r qñs in corpore toto. r qñs uidetur
 eis q ab alto cadant ad locum profundus. Et
 cum dormiunt accidunt eis sompnia terribi
 lia ualde ut ptemore murmurant in sompno
 fortissime. ita ut oporteat eos excitari per se
 uel alium. Et cum excitantur habent tam i gē
 tem terrorem. ut sicut in cardiaca cor qñci
 aur in eis. Et lectus sub eis qñ uerti uidea
 tur. Et accidunt eis r terrores non solum in
 sompnis. sed et uigilantibus ipis a quocūq; si
 bi subito occurrēt. sed tūc passio magna erit
 Et qda ex eis sctunt pñctiones in cute i par
 te posteriori r quosdā rigores ascēdētes per
 spinā. Et nō nulli mucilaginosos sudores ha
 bent in subascellis Et color faciei fit plumbe
 us r proprie in albis oculorum sicut accidit
 in patientibus uermes Et ex hoc signo solo i
 tuitu subito cognoscuntur. Et ex isto possunt
 diiudicari alia accidentia supra sine relatōe
 aliorum. Et qñ hec passio i uigiliis accidit p
 us p totum corpus quedam morum subitum
 uelud terremotus sentiunt r pprie in pre cor
 poris posteriori incipientem in posteriorib⁹
 crurium r ascendente usq; ad occipud. r tē
 erigunt capiti r cutis tota r exasperat in po
 ris r pprie in coris r pñbus posteriorib⁹.
 Et subito hic motus uenit r subito recedit. r
 tunc est maximus tremor cordis r timor euz
 eo. lz quibusdā eueniat hic motus sine timore
 Et quibusdā hoc accidit i die nālī decies r q
 busdam pluries r quibusdam rariis. Et alñ
 euenit hic motus cum uisi. r causa quidez ei⁹
 est uentositatis multiplicata in musculo r cir
 ca autem cuius generationis causa non min⁹
 est ab extra quam ab intra scilicet uenti flan
 tes. Et ea propter r proprie euz stasis siccis
 maxime factis in tina cum ignitis lapidibus
 r irrotatis cum aquis decoctionis herbarū
 calidarum habentium uirtutem resolutiuam
 uentositatis r cum unctionibus uentositatem
 resolutiuibus. sicut laurino qd propriū est
 titillatōibus r proprie factis in posteriori
 bus corporis r coris r dicta conuenienti su
 bito sanitati restituntur. Dicunt q ficus fa
 ctus cum radice uel semine nenufaris nō sinit
 multiplicari sompnia bibit⁹ r similiter semē
 lactuce bibitū post cenā. r silz accubere super
 radicem pentafilonis. r qui posuerit pozula
 cam sup lectum suū non uidebit sompnum. Et
 coralus retentus r gestans expellit ludibria
 sompnozum. r aloes ualeat illis qui habent so
 pnia terribilia sine febre. Et radix lauri sus
 pensa in domo in qua puer timidus dormit
 facit q postea non timebit. Et oculus uisi de
 siccatus r postea collo pueri suspensus remo
 uet timorem ab eo. Et silz dexter oculus lupi
 collo suspensus r lapis lazuli suspensus collo
 pueri idem faciunt.

Caplm. 10^m. de scoromia r uertigine.

Stant q iste tres dispo

nes scoromia rri
 go r alie ueniūt r drñt. qñei
 unt. n. in cāis fere r signis et r
 mō curōis. uñ Ser sup uariaco.

Frigo r scoromia passiōes diuerse sūt tñ qz i ra
 dice fere eadē ē cā r cura. ita d ipis ābabus
 auctores si loquūt. Et pp hāc cāz Hal. ut po
 nit p⁹ rñētis ā fecit drñs iter rñgine r sco
 romia. Dixerūt āt fere. qz pur aliq ē dñā iter
 eas in cāis signis r mō curōis ut appebit.
 Dñemūt ēt pñce dñsōnes qz i unaquaq; sit
 qda cor⁹ uisus. Differūt āt dixit Raf p⁹ cō
 tinētis c⁹. r. qz frigo ē dñsō in q appnt res
 uolui r hō nō cadit. lz regit se. Et ista dñsō
 pprie uocat alie ut patebit i sequēti c⁹. Et
 scoromia dixit Raf ē dñsō. i q appēt res uol
 ui r hō nō regit se. lz cadit. r hic p scoromia
 pprie dñt ēt rñgine que ēt drñt iter se. Nā
 frigo ē qñ n regit se ipm. lz cadit tñ sine ob
 tenebratōe oculor. Sz scor⁹ ē cū obtenebra
 tōe eoz. Dixit Ser. sup 9°. al. uenitētia inter
 scoromia r rñgine ē q utraq; sit ex uapore
 exñte i uys sps uisibils r i uis r artariis
 anñrois pñs cerebrā. r utraq; facit corrup
 tōes i uis r rñte ymaginatiua tñ diuersimo
 de ut dñm ē. pp igit uenitētia ābap sapiētes
 faciūt de eis unū caplm nominādo alñ ābas
 istas dñsōnes. r alñ solū alterā. Et ita fecit
 Buic. intitulant enī caplm de rñgine r yma
 ginatōe. i. i qua corrūpitur ymaginatio r tñ
 in proceſſu diffinit scoromia a uertigine
 distinctam. Et silz fecit Serapio. Et Rafis
 in diuisionib⁹. quidā tñ dicūt q Buie. i. Rica
 p ymaginatioes intellexit scoromia i q maxie
 leditur ymaginatio. Alie ergo est minor dñ
 spō q uertigo. r uertigo minor q scoromia
 itaq; post fortem insulium alie. sequitur uer
 tigo. sicut ēt post fortem insulium uertiginis
 sequit scoromia. Dixit āt uertigo r scoromia
 in glosa sup. 9°. al. stridre. Et dicuntur terrio
 colliger arab. algabar. Autē. autem capitulo
 de litargia dixit q uocatur sanday Passio
 narius dixit scoromiam tenebras greci uocat
 Hilbertus scoromia dicitur quasi scopo
 mia a scopos qd est uisio r mia qd est mu
 sca. quia apparet uidere ante se quasi mu
 scas uolantes uel alia corpora nigra. Sed
 uertigo dicitur a uertio quia res apparent
 uerti r uolui r quomodolibet moueri uel di
 citur uertigo a uertice quia est egritudo uer
 ticis. Et si incuruetur caput r eleuetur uix
 uidet r coram uisu apparent uisa uiridia uel
 nigra. Dicunt quidam q uertigo est que
 dam reuolutio tenebrosa r scoromia. est que
 dam tenebrosa uertigo. Dixit ypocras ut
 ponitur primo continētis scoromia est. quā
 do habens ipsam ymaginatur omnes res
 quas intuetur reuolui coram se. Et subito
 deficit sensus uisus. r pñmeditatur q om
 nia que sibi a posterioribus representantur
 sint obscura. Dixit Hal. terrio de interio
 ribus r ponitur primo continētis patientes
 scoromiam r uertiginem non possunt uidere.

rerum uisus obscuratur et imaginantur q
res uolunt sup ipsos. Et q cēbz et coz cor
renouat sup ipsos. qre nō regit se. ita ut fir
mētur. imo possibile ē q dīfacili ex una reuo
lutiōe cadāt. sicut accidit sīs ex multis reuo
lutiōibz. In glo. sup fap. dī. vtrigo ē ebullitō
.i. motus uolox sps uisibilis. ut aī oculos uide
at muscas i circuitu dixit Auicēa vtrigo ē ut
hūi ipam ymaginet q res sup sps uoluant
et q cēbz et totū corp⁹ renouat. qre non
regit se ita ut firmet. imo cadit nō potēs sta
re erect⁹. Et accidit eis ex obuiatōe sui ipsi
us. i. sicut ex obuiatōe sui ipsius. q obuiatio
ē motus eius circularis i gīz. sicut accidit ei
q renouat sup ipm multoties cū uelocitate.
Hō ei figit sedēs. i. siue sedeat aut stās. i. sū
stet erect⁹ apit. i. siue apiat oculos suos. s.3
cadit. Et gēratur iste passioēs dixit Auic. qz
accidit spū aīali i nētriciulis cēbz. et uēis. et
attariis ei⁹ ex obuiatōe sui ipsi⁹. i. motu cir
culari illud q accidit ei q renouat renouat
ne qre. Et cā qz cadit et nō figitur ē qz sps
cerebri debite mouet ad sua organa. quare il
la debilitat et nō pnt cor⁹ sustentare. Et adia
uat ad hoc. qz hō cū corpore suo qst qstatur
motū illū. et in hoc ē timor uī cadit. Dixit Sc.
sup. 9. al. scotia et uertigo dupl⁹ pnt summi.
uno mō qst ad coz originē et sic fit actō coz
rupta uisus p⁹ nāqz i eis corrūpitur uisus. in
ducitur enī pzo mor⁹ in spū uisibili qz corrū
pitur accūidēdi. Et post uisū aliq res appa
ret moueri q nō mouet. s. mō qst ad carus
qplemētum. et sic sunt actō corrupta uisus
ymaginatue. que pp lpressionē in ea factā ex
reptatōne spēz uisap ymaginat res eē qz que
nō sūt et res eē moueri que nō mouet. Hō. at
dixit q sūt ppe passioēs sensus cōmūis. im
meditata ei cā ipay ē malitia cancelatōis ydo
loz i crucis sigillatione nerui optici. Et iō
male sēsi cōi reptatōne. et p qns hūi ima
ginatue. p accūs tū sūt passio uisus. i. cor⁹ ei⁹
Dicit appropriatur. hēc dīspō plus sēsi quā
aliis licet ledantur et ipsi ppter motum quī
apparet inesse rebus extra. motus autem me
lius apprehenditur a uisu quam ab alijs sensi
bus. Et quia est ille sensus qui in ea primo
et magis leditur. dicunt q uertigo et scoto
mia. ut sic considerate secundum propriam si
gnificationem sunt accidens actio scilicet cor
rupta uisus uisus et imaginatue. sed rela
te in suas causas sunt morbus. Et dixit Ber.
super. 9. almanzor. possunt dici morbus cō
similis scilicet mala complexio calida uel. fri
gida secundum uariam dispositionē uaporis
cerebrum alterantis. Et possunt dici morbus
officialis scilicet opitatio in neruis uenis et
arterijs et uis anterioribus cerebr. Causa
rum uertiginis et scotomic. Alie sunt extrin
sece et alie intrinsece. Et harum alie se tenent
ex parte anime et alie ex parte corporis. De
causis extrinsecis Auicēna tenet tres. quaz
una est quando accidit hominī cum renouat
se ipsum ppter quam renouationē renouat
tur uapores in cerebro contenti et spiritus in
cerebro. sicut renouatur uas concurrens sup
aqua tpe miquo. Aut sicut qdo accipit uas

aqua pleni et renouat i gīz i q⁹ qz in girum
uoluit. qm uas postea gescat sic sps et uapo
res uolunt in gīz. post renouatōē corporis
qms corp⁹ postea gescat. S.3 qm sps uoluit
in gīz ymaginat hō q res mūdi uolunt in
gīz. Et pbat hoc Auic. Arguens sic moto
spiritū diuersificat ppor⁹ pū spūs ad ptes
mūdi ex pte sps. sic moto mūdo siue paribz
mūdi diuersificatur ppor⁹. partū mūdi ad
ptes sps s.3 ex motu mūdi oīa appēbūt mobi
sic ē ergo moto spiritū appē oīa moueri et
uolui Nator ē nota. Mā iudi⁹ d rebz uisiblz
b⁹ nō fit nisi cū quadā pportōe partū mūdi
uisiblz ad partes spūs et c⁹. Si igit illa p
portio mutet. ita q una pars illaz rerum ut
illū spūs succedat alteri parti. tunc iudiciū
erit rei mobil. Minorē hō probat. A. duabz
rationibz. p⁹ ē. proportio partium mūdi ad
partes sps ē inter partes mūdi et ptes spūs
igit ad pmutatūz istā pportōē equalē ē. et
nō differt siue diuersificet pportio pū spūs
ad ptes mūdi qmētis ipm ex parte sps. siue
diuersificetur illud ex parte partium mūdi.
Ex quo fit sensibilitas p eas. i. partes mun
di mouentes et partes sps recipientes. quon
ensamqz enim aliqua proportio dependet a
duobus ad permutationē illius pportōis suf
ficientē alterz permutari. Et ē ista A. 2. celi et
mūdi ubi dixit. nihil differt moueri qd ut o
tur aut quo uidetur. quid autem sit ista pro
portio dixit Gentilis q est debita et determi
nata adiacentia sensibilibz uisibilibz ad uisum
que adiacentia est cum tali sūti et talibus le
nēis. Siue igitur permutetur sensatum siue
sentiens permutatur proportio qua permuta
ta oīz q res iudicetur permutate. idco ergo
dixit Auic. sunt renouationes. i. rerum quas
ymaginatut vti in gīz que sunt pp opatōes
.i. sensibilibz ad sensū permutatas que. i. oppo
sitiō permutatur quocūqz uel sentiente uel sen
sato permutato. 2. ratio ad probandum
supradictā minorē ppositionē ē ista. M. qz
sensitio i sēfato pmutatur opposita. i. oppōnes
unius ad alterz ergo quocūqz coz moto muta
tur coz ppositio q qrit in illa oppōne Secū
da cā extrinseca quā tenet Auic. ē quia qz
fit hēc vtrigo pp qsiderationē ad res que nō
uoluntur. ita ut figatur forma illa sēfata i aīa
Et hoc aspiciendo eas uel non aspiciendo
et maxime si sint lumine. nā ipse fortius in
pūmūz disgregando spm. Qd autem possit fi
gi illa forma in aīa apparet. qz oīs opōnes
sensibiles sūt cū instrumentis corporis pati
entibus sigillationē et impressionē d quibus
instrumentis dign⁹ ad hoc ē spūs sensibilibz qre
remanet in ipso ab omni sēfato forma ipsi⁹
sensati post separatōes ei⁹. cū sēfatu ē forte. oē
enī sensatū nō efficit i instrumentis sensibilibz nisi
formā que ē ei sūlis. Et q possit retineri for
ma insita. dixit Auic. q confirmatur forma
illa et retinet. ac etiam euascent cū qritate
receptōis instrumenti. i. fm q instrumentū reci
apit debilz i fortiter. et cū fortitudē sūat. i.
impētis. Si ergo recipiēs ipūs ē humidus
facile figurabilis. et agens est debile et
recipitur forma sed cito euascent. Et antea

et si lib^o. qñ in hys mōib^{us} sūt egritudines at
mouēt in eis hōres. f. dato q^d nō sūt egra.
Et dixit q^d mā uaporis. f. a qua elenat uapor
qñz ē cola et qñz sūt. f. suple et qñz sūguis et qñz
milia. f. de illis expōit. q^d a cola uel flegmate
fuit iste uapor ut plm. Et dixit Aui. multoti
ens. f. alii sūt cōitas scorōie et friginis. f. sūt
scorōia et frigo p cōitate nō pp mām pprehē
fā. f. in mōro cōicāte. ymo pp rē incipētē cōi
cari cerebro sua qūitate. qñ dīcat. ē aliqua uer
tigo p cōitatē pcedens a mala pōne sūt mā
in mōro cōicāte. q^d mala q^d qñ cōicat cēbro
facit puenire scorōmā sicut accidit qñsdaz
hōmibus cū adest uacuitas et fames sōaci et
ppc eis q^d famē nō tollerāt. ppea q^d sōac^o co
rū ledit. q^d f. inflāmat et cōicat ei cēbrū. q^d
f. inflāmat et cēbrū q^d inflāmatō pōt esse
cā mortua spūz. Et dixit Aui. q^d qñz sūt sco
rōmā et uertigo fm sēitā crisis et tūc sūt de si
gnis crisi. Dixit Auer. collz. 3°. cā ē sup bu
morē sup quē dominat fumus. Et iste fumus
ascēdit ad cēbrū et mōetur. et tūc sentiet pati
ens hūc motum sicut eēt cē. q^d qñs hānt q^d
moueant sēs de foris iā diximus q^d nō est im
possibile ut moueāt ab intrinsecis hōmibus
Et dixit iste fumus qñz sūt in ipso met cere
bro et ppe in ipsius artariis. et alii ascēdit ex
sōaco uel alyis mēbris. Patet itaqz q^d ha
rū dispōnā cā. qdā sūt pmitiue qdā anīes et
qdā pūctē. Et pmitiue sūt res nō nāles cān
tes uaporē in cerebro ut aer uēroliis et turbi
dus grossus aut corruptus. Et feter ac ēt qñz
odor dissolūes hōres cēbrū i uaporē mora
sub sole capite. dischopio. et oīs immoderate
calefactio capitis attrahēs et dissolūes et nō
potēs resolūē. Megli gētia exercitū uñ multi
plicāt hōres et uapores et ipsi supflū et imo
drat^o uisus. et ppe post cibū et clamor et sopn^o
supflū. Libi naporosi ut cepe et fruct^o et fūo
si ut legumina ona frixa et silita. Et pot^o uini
fiosi et replētis cap. multiplicatio replōnis
eō et supflua et coytus nimius et anime ac
cidentia. ut ira et furor et hys silita. Cā aut
antecedens est ymaginatio et mala pplexio si
ne mā uel cū mā hōzali uel uaporali et cōmo
tio in crisi. Et pūcta est cum illa q^d imedia
te spz mouet siue sit mala pplexio siue uapor
Signa generis dixit al. Cū quis id quod
ante se est circulariter uiderit moueri et ocu
li tenebrescant et cadere uoluerit uertiginem
pati. Signa specierū. signa facie ex cāis p
mutatis habent per notitiā iparum causarū
et antecessione earum. Dixit Auer. facie ex
reuelatione sup seipm aut ex qñsideratiōe ad
res reuolutas in gip. Aut rē lumiofā aut altā
Et sili q^d ex pūctiōe sit aut cāu uel alia re ex
trinseca. nota est per seipm quia per inuen
tionem ipsius cause ex relatione infirmi uel
alia inqñstōe. Signa facie a causis intrin
secis. si fuerit per proprietatem. dixit Salic.
3° de interioribus. q^d Archigenes dixit et po
nitur ēt p^o qñtētis q^d pcedunt eam sonitus i
auribus. et grauitas in capite et nocumentum
in odoratu. alyis uel sribus ibi existētib^{us} et
durat assidue. Dixit paulus. quando est ex
cerebro pcedunt uehementē dolor sonitus

auriū grauitas audit^o et debilitas odoratus.
Et possibile ē q^d psequitur hūc debilitas tact^o
Et utat^o addit q^d ipsa est durabilis neqz di
mittit. q^d nō interpolat. Dixit Rabi 5° pñcula
afforismoz. hys q^d patiūt scorōmā et friginē
ex cēbro accit ocl^oz. obscuritas cas^o et reuo
lutio ex re modica. Dixit A. i. fca a reten
tiōe mēp uaporozaz pcedētū. f. iā dū pēta
rū et antiquatā in cēbro aut generatā i ipō
signa sūt frigo assidua nō tñ pūna qñis cō
tinue sentiat capud lesū aliqua lesione. Et
nō ē sequēs egritudinē i alyis mēbris. Cū igi
tur oia alia mēbra inuentū sine lesiōe nō ē ex
citata cū replōne nec sedata cū uacuitate. f. a
cibo. f. nec ecōuerso q^d pōt excitari tā tēpore
replōnis q^d tēpore uacuitatis a cibo Et qñz
anecdūt ipaz dolores capitis et sonit^o et tūi
et. f. auriū. et post mā cōicata cēbro accit frī
go. Et ē in capite grauitas. et hoc erit qñ in
capite eēt mā hōzalis a qua surgeret uapor
Et inuenit tenebrositatē in uisu suo fixā. pp fi
xitatē mē in cerebro. Et inuenit in sensibus
abreuitatiōē. f. dimnutōes uel debilitatē. ita
q^d etiā in gustu et odoratu. Et sēit in arta
riis anteriorib^{us} pulsatiōes uehementē pp uen
tositatē in eis motā. Et inuenit grauitatē in
odoratu. f. corruptōes q^d nō pcept odorabi
lia sūt sūt sūt male et corrupte et malū hōis odo
rē phibēt bonū et e^o. Dixit Rabi 3° d^o ite
riorib^{us}. hys ex quo quodā. i. pua et leui cā ac
cidit. f. frigo. Et alii cadūt qd plz sit cū i cir
cuiū mouēt. nā qd alyis ex multis circuiū
uolōib^{us} accit hys ex uno aut paucis uolōi
bus ptingit. Et sili si uiderint aliqd moueri
Dixit Sili b. adest odorat^o cor^o et alioz sēsiū
et tūitus auriū et grauitas capis. Aquā respi
ciētes fluent Aut cursū rābidū casus sepius
concomitatur. Signa uertiginis comūta
tis. Dixit Rabi. et ponitur primo continentis
quando accidit ab aliquo alio membro pūcē
titur fornicatio in illo. tam diu donec uapor
resoluitur ab eo petat cerebrum et inducat sco
rōmā. Et dixit Archigenes. que accidit
ex ascensu uaporum aliquando recedit et repe
scit. Dixit paulus. quando sentitur caliditas
in capite et sonitus aurium tunc est ex napo
re calido ascendente per artarias. Signa
stomatice dixit Rabi. q^d Archigenes dixit pa
tientes eam ex stomaco. plus incipiunt pati
tūillationem cordis idest oīs stomaci uel
meri ut dixit tertio de interioribus et abdo
minationem et nauſeam et Aaron addidit et
dolorem. Dixit Rabi particula sexta. patien
tibus eam ex re stomaci accidit cordis idest
oīs stomaci tremor et fastidium. et deinde
predicta accidentis accidunt eis scilicet uer
tigo. et scorōmā. Dixit marcus. sentit pa
tens abhominatiōem in ore stomaci et dolo
rem. et ad tempus scorōmāz habet cū fum^o
a stomaco ascendit. Et ad tēpus nō habz. cūz
nō ascendit fumus. Dixit Auer. si eius causa
fuerit ex stomaco erit cū destructiōe bñdery
aut alio impedimētū in ipso q^d cū diminutione
aut corruptiōe. Et erit cū corruptiōe i. lesiōe i
digestiōe et tremore cordis. f. oīs stomaci i
cordis. f. q^d pzonem ex causa stomaci et erit

Et flla p oris ifiniditate uel falfedine et urf e remiffione et fofiffitudine. Et mltia p oris ace toficate uel ponticite et urine glaucedinez et tenuitate. Sig^a facte a mala p pnone pura fine m^a. funt leuitas cerebri. Dixit Aulic. r p^antio m^ex. Et q^z antecellit Cafus frigoris uel caloris repete exterius aut ex affumptis interius calefaciendibus uel ifr^annib⁹ subito pofit q^z fequitur vtrigo. Dixit Raf. p^o cotine tis vtrigo q^z ex cerebro e appropinquat ebrtie tati. Et dixit Hal. fcothomia e filis eptie.

Dixit Aulic. vtrigo flica e filis eptie. q^z in flica plus obtunditur fentus et magis filet. et magis durat q^z alie fpecs maxie tñ filatur eptie flice. Et dixit Hal. in cometo affo. tertie ptticle cotidiane q^zititudoes r^e. q^z fco thomia fimilae aplie r eptie. Signa diftin guentia fcothomiaz ab eptia dixit Raf. p^o co tinetis dico q^z differetia iter fcothomiaz for te ex qua cadit pttice et eptiaz efl q^z in fco thomia no fit tortura neq^z fpafmus. neq^z fpu ma. et hoc e ualde memorie q^zmedandū. Et Aulic. ponit tres differetias inter fcothomiaz leue et eptiaz. p^ama e in modo euentus. Nam vtrigo q^z e leuis manet tepore alio. f. ante q^z ppleatur. Et eim q^z p^antit manet pofit alio. f. p^antio ante q^z ppleatur. Augmentus. f. eptia fit repente. f. refpectu vtriginis leuis. q^z efl mor bus magis acutus et uioletus maxie fm p^alm.

Aliquis tñ motus eptie no euenit mltu fu bito. f. manet tepore aliquo i tñ q^z i eptia alii qui pofit p^antitadez motus mouet fe a ftatide fua et occultant fe ut no uideatur ab afantib⁹.

2ª differetia e q^z hñs eptiaz cadit. f. hñs fcothomia debile ftat obreuebratus oculis r excitatur adhoc ut cadat. fuplet q^z no tñ ca dit.

3ª differetia efl quia epticus filet quoufq^z fanat et furgat. f. hñs vtriginē debi lem no filet. imo q^zz clamat in toto porifmo quia no efl in ea ipedimintuz in motu lingue ficut in epilencia. Et dixit Aulic. uertico foris efl fimilis epilencie in tribus. f. quia accedit subito et quia cadit in terra et quia filet. Sed differt ab ea quia no fit cu^z fpafmo ficut eptia. Dixit Alu. lib. 4. cap. de fi gnificandibus accideituz. Incubus et vtrigo fi fortes fuerit et diu pfeuerauerint epilenciaz futura fignificat. Dixit Aulic. p^ami 3^a. Cum frequenter accedit fcothomia de fe ipo fit fofit etus et hñores efler gro fluz ne ad epilenciaz pueniat r apliam. Et dixit 3^a. p^ama uertigo requens nuntiat epilenciaz et p^arie in de creptis. quia fignificat multos uapores mix tos fpibus cerebri qui ingroffati et couerfi in naturā flegmaticā fimul cu^z flegmate a quo furgūt q^z fignificat efler multuz ex frequēti euentu eius poffent facere eptiaz. Et dixit nūtiat apliam vtrigo eueniens fuccellione. ftu poris comunitatis mēbzorum. Cum eim uer bi gratia manus aut cora ftupefcit et poftea augetur ftupefactio et comunitat alteri mem bro. fignificatur magna opilatio. pp quaz ac cidit ille ftupor. Si ergo ei poftea fuperuenit vtrigo timetur de apoplefia fuple uel epilencia quia denotatur materiam illam oppillantem cōicam fore cerebro. Soda fuperuenit

ens fcothomie. q^zz fignificat efl liberationes dixit Aulic. q^zz foluit vtriginē foda accis. q^z tunc uapor intus in cerebro ftans qui facie bat uertiginēz diuerf⁹ e r ex pulfus ad pāni culos cerebri. unde ceffat uertigo. fed caufat in pāniculis dolores. De cura dixit Rafis primo q^ztinētis. debet pquiri cā pp quam ac cidit uertigo. r ftatus patientis r temp⁹ mor bi. r quib⁹ uebat patiens tpe fanitatis. Et confidera dixit aggregator unāquāq^z cōm r q^ztitatez mae. Efl at cura ei⁹ duplex. f. gnāl r fpālis. Et perficiē triplici inftrumto. fcilz dicta portione r cirugia. Et cura quidez eius aut adimplet tpe por⁹ r infult⁹ ei⁹ aut tpe interpolonis ipfi⁹ r maxime pueniēdo ante por⁹ reuerfione. De cura que fit tpe por⁹ dixit oribaf⁹. in hora infultus moucant pa tientes r fricent r odorēt quententia donec expergeant. Et fift paul⁹ dixit. Cum fen tiunt por⁹. Cura e fricare r comprime cūmi rates r odorare ualentia ad hunc mor⁹. Dix Aulic. cum por⁹ excitat adiua cum fricatioe exteriorū idelt extremoz inferioruz. Dix Suido de arcio. pone patientē in obscuro li ga caput poplo r falua fen⁹ masticati oculis imitte r ftatiz ceffabit. Dñt in hora por⁹. manus r crura fricēt fortiter r cū aqua falfa lauētur r cū fale r aceto fricent. r facies cū uino uel aqua afpergat r odorifera manibus apponant. De cura tpe interpolonis a por⁹ De dicta e fciēdū q^z oia vtrigin⁹ uitare debz aerez turbiduz r uentofum r fplendorē folis r lune ignis r candelarū accenfarū morā tra bat in aere quieto r claro. Et dixit Aulic. alienet a fe confideratoēz omēz ad rē cito re uolutā r ab afpectu pfunditatz r fouearum r vtrici montis r fupficierum fupremarum.

Sord dixit. uitet ymaginatōez oīuz reruz uelociter mouentuz ficut rotaruz magnarū r aquaz que fluit cu^z impetu r nabiū que uola re uident r filuz. Et uitet ne eat in cacui na montis terriū pontiū aut nauiz. r q^z non refpiciat inferi⁹ nec ymaginet nec intueat lo cum pfundū. Et fi fuerit constrict⁹ adhoc tranfeat fubclauis palpebris r ymaginet ad fupiora uel confideret de re alia. Et audi tus fonoz groffoz ut tube cornee r timpa⁹ r filia nocent ei maxie fi p^apinqu⁹ fuerit. Et fugat iraz r furores. nec nō ad quietē multaz r defidiofaz uitā. Et uitet fubitos ipmedi atos r repentinos mor⁹ r fubitas reuolutio nes de uno latere in aliud r inclinatōē capi tis ad inferiora fubitā r fubitā ipfi⁹ reuoluti ones. Dixit Uiat⁹ pedes in aqua calta fūt ponēdi r fūm fricandi. Et exerciet uertigio fuis exercitio mti ante cibuz r pofit cibū ge fcat altum tenens caput. Prohibeat ab oi exercitio in quo caput inclinat ut e ars fcri bendi r fucndi. Et dixit Aulic. lotio capi tis non efl fienda nifi pofit purgationē. r i ab fentia reumatis. Et uitet fompnū plirum mār diurnum r mār fupia cibū cito factum r in dormiēdo caput teneat eleuatum r dor miat in loco obscuro exuto a figuris r turo a frigore r uentis. Omnis uertiginofus fe abftineat ab omnibus fumofis uentolis r

uaporosis cibis et potibus et eorum condimen-
ta uaporaciones facientibus ut sunt aromata
cassa ut mustarda et silia. qui autem sunt isti cibi
bitus est in superioribus. Dixit Uia. abstineat
a lentibus et siliis dixit Constan. Raf. autem in diui-
sionibus concedit eas et ueritas est. quod melius
est eas prohibere quam in sanguinea et colica
possint concedi decocte cum accero. quia ingro-
ssat sanguinem et colicam reprimunt. Et dixit Ra-
fis. quod lentes generant chimum subtile quod non
uideatur quia generant sanguinem mitem qui est gro-
ssus. Accerum tamen cum eis decoctum remouet de ea-
rum grossitie. Ut autem cibis bene digestibili-
bus gratius boni chimi. et ut autem uino albo o-
bili in aqua. Rursus tamen dixit quod aqua est
melior uino in scoromia et maxime uino uinoso
uaporoso. uelutno grosso et turbido. Et nectar
prohibendum est. Fugiat diuersitatem plurimam
cibarium et potum. repletiones et nauseantiam
satiatatem. ymo semper autem comedendi a mensa
surgat. Ut iter supfluitatū retentionē. ymo
ad earum expulsiōem omni die sollicitus. Cu-
ra uero generalis per potiones. dixit Mes.
quatuor complecti intentionibus. quarum prima ab-
scindit mās. hic per mās intelligit omnes causas
intrinsecas et extrinsecas. que causa si fuerit
materialis in ipso abscissione requirit diges-
tionem et diuersiones. 2^a res querit re-
gimen ad mēbrum mandans. si fuerit aliquod
et rectificat ipsum. 3^a confortat cerebrum et ca-
pit ut totum ne recipiat. Et 4^a conuertit fumos
et uapores ad opōitum et diuersum luple et con-
prehensos in capite resoluunt et consumunt. Pri-
ores complecti afferendo contrariū cāc unde si
causa fuerit extrinseca amoneat et egro denique
contraria disponi inducere ab illa causa. Et
si fuerit intrinseca et fuerit mala cōpō sine
materia alteret cum q̄rio. et si fuerit cum mā dige-
rat digerenda. educit educanda. diuertat diuer-
tenda obsecrando in his causis gnāles. 2^a autem
complecti cum his que dicunt in tractatibus
illorum mēbrorum et que hic dicunt in speciali
cura. Et 3^a res complecti cum his que dea
sunt supra multotiens in peccatis capit. Et
4^a quod est dixit Mes. cum fricatoribus exmitantur
et quod habentione dolorosa et uicissitudine in eis. f.
exmitantur et in spānū et omni quod trahit ad di-
uersum cristerum et supōitum et siliū. Di-
xit Aut. uentose super caput et nucā et h^o ma-
xime competet in scoromia. p̄prietatis post
sufficientes cūones uniuersales et particulares
Et in omni māli quēnti scarificatio crurū
et carilaginis aurū. De resolutione autem ua-
porum contentorum in capite sunt que dicta
sunt supra in ca. sode uaporosis. Dixit Con-
stanti. in pantegni. Si frigus fuerit cum febre
luple et non sit per uiaz criss. raso prius ca-
pite carulus scilicet calidus. aut gallus uel gali-
na supponat. De cura per cirugiam. dixit
Bal. 3° de interioribus. et ponit a Rafi in. 15^a
p̄prietate. multi euadunt ab hac passione arteri-
is que sunt post aures incisio ita ut carne in
inciso loco gnāta utroque exmitat non pos-
sit contingi. Sed tamen non oportet quod si
h^o modo curet quia ascendunt ad cerebrum quedam

alio uene. istis multo maiores in retinā intrā-
tes ex quibus fiunt uice passiones. Unde Ar-
chig. dixit ut prius ponit quatinus quā bonus
morbus iuuatur ex incisione arteriarum extrinsecus
post aure facta per latum donec incidunt in to-
tus. sed tamen non omnes qualescunt ex eorum incisione. sed
solū hi quorum uapores per illas ascendentes in-
ducunt uertiginē. Et dixit Simcon. cessat
hic morbus ex incisione duarum uenarum magnarum
extrinsecus in ceruice et coctura earum penetrante
usque ad os. Dixit Aut. quibus cauterizati uena
gata post aurem et p̄prie in eo cuius cā est
ascensio uaporum ex corpore ex quacūque uia ele-
uatur. Dixit Raf. p̄p̄ quatinus. quā accidit
hic morbus ex uicissitudine ab humoribus dissolu-
tis in capite generata manifestus est quod non de-
bet f. omari eorum arterie neque ligari quia per hoc
non curabuntur eo quod morbus principalis accit
capitis. Dicit etiam incisionem uel cauterizatio-
nem nisi uapor ascendat per eas modicum aut ut
hil quēnt. quā h^o dicat quod si non feratur
uapor per ipsas earum cauterizatio quēnt non p̄p̄
sed per accensio in quibus cauterium retinetur apertus est
cū diuersis ad ipsum humorum et uaporum ex aliis
uiaz. Cura h^o spānū est ut fca a causis p̄p̄p̄
curet per o p̄p̄p̄p̄ illarum. Dixit Raf.
p̄p̄ quatinus. sui expius irrorare aquā frīam
super caput et dare in potum aquā uis et p̄p̄o
care sōp̄nū. quā ista gerant spūs mortū a cā p̄p̄
tina ut resolutione circulari et siliibus. Dixit
Aut. curat cū q̄te et sōp̄o et trāgilitate. Et
sumat stiprica et acetosa ut granata et citonia
et frangat buccellas panis in eis. i. succis eorum
et sumat illas. sedat eis motus spūs et p̄p̄bēt
ascensum mēp̄ et uaporum ad supiora Dixit For.
fiet patiens in silentio et loco obscuro et dor-
miat. Et si cā eius fuerit p̄p̄p̄p̄ aut cāns cure-
tur p̄p̄p̄ sic p̄p̄p̄p̄ et cāns exiguū. quod si non sana-
tur et remanet frigus curat cura frigiditatis p̄p̄
petatis. Et cura facta a caliditate solis. est ca-
pitis infusio et eorum facie a frigate aeris est
capitis calefactio. Et cura facta a uapore
feto dixit Mes. est cū administratio hū re-
dolentū calidum uel frigidum. si necessitas inui-
tat. Et eodem modo curat quod fca fuerit ab aliqua
alia cāp̄ extrinseca. Cura facie a cāns in-
trinseca est ut fca a mala p̄p̄p̄p̄p̄ et hūda
sine mā regatur. dixit Bal. calefactibus et
substantibus. i. desiccantibus cibis et medi-
camentis et olfaciat aromata calida dixit Al.
eger a causa calida. calida uis. et a frigida.
frigida. Dixit Aut. Cura est deductio illi
male p̄p̄p̄p̄ ad cōtrariū ut cōtēperetur. 9°
nālis. Cura h^o facie a mā. dixit Bal. et po-
nitur p̄p̄ cōtinens. si accit a chimo calido et
fuerit necessaria f. oia. si omes de cefalica et h^o
quā cēt solo uisio capitis. Et si p̄p̄p̄p̄p̄ aliq̄
aliud mēbrum si omes de basilica uel mediana
Dixit Rafi. in diuisionibus. Cura facie ex
sanguine est f. oia basilice ep̄s medie uel cefali-
ce. Dixit Mes. si passio ex sanguine fuerit
ex habundantia eius in toto corpore. p̄p̄ de
basilica minuius aut mediana. et postea si
necessitas urget cefalicā minuius. hoc cum
est preceptum Hippocratis. Et subdit si adhuc
perseuerauerit egritudo f. omabis uenarum non

pulsatilis. que est post aure ex una pie uel aba
bus si necesse fuerit. Et dixit Mes. Si aut
in capite. s. solo hndantia sanguis apparuerit
de cefalica minuius sola et de uenis q sunt
post aures. Dixit Serar. sup 9° Alia. flo
mia hax uenax ead et diuertit. Dixit Ali.
fca a sanguine uel alio hūore pteno in corpo
re. s. cū sanguine mixto curat flomia ex cefi
lica suple mediana uel basilica ut dixit Mes.
ymo. aliqñ de safena fz locū et fz plenitudinē
Deinde ex uena geta q ē post aures q si nō re
puit fiat ex pulsatili getamē ē securior. Di
xit. n. q flomia huius uene est optia in cura
tōe oīz spēz friginis mātuz. s. mixta p ian
guini. Et quent et oībus spēbus friginis fa
cie p cōitatez. Dixerūt Oribasius et Pau
lus. flomētur euz declinancit postimus oīo.
ita q nihil sentiant de pterito insultu. Alii.
m dixit q in hora motus et insultus flomē
tene q sunt post aures si apparuerint. hoc tñ
nō est regulare. fz in cāu magno et difficultate
postimul. uel fortasse dixit sic Ali. qz alys tem
poribz tene ille si sunt bene manifeste sensui.

Incepit aut Ali. a flomia hax uenax p sup
ponēdo pcessisse flōiaz aliaz fm casū. Dix
Mes. scarificatio ē auris utilis ē et apposi
tio sanguisucap in nāibus et apposi^o uetozap
in capite spatul et collo. Et dixit. oī spē
eius. s. ex plenitudine totius uel capis de san
guie qfert emozoidaz puocatio i uiris et in
mīteribz mīstruoz. Et dixerūt Mes. et Raf
q qfert et scarifica^o cruriū. Et flōia fca uel
sanguie quolibet cūto si alius hūoz in corpo
re p capie remāserit dñans tpe eūand^o erit.

De itētoe ad alteratōez dix Raf. quent ad
mītra^o pily cū zuc. Et Mes. dixit quent
ōi die admīstra^o pily quassati cū aq et zuc^o
et infusio coriādri. Et ab eē quent oleū zof
et accitū quassata et ifriata i mīue et effusa sup
capd. et olfar^o eoz et zof sandaloz et faufel et
oē regimē extinguit. Cura hō facie a co
lera ē dix Hal. ut purget cū decoctōe mīrob.
s. citrinop. et Ali. dix. fiat cū infusioe mīrob
citrinop qz hnt aspectuz ad colaz. Et in
dionibus dixit raf. sūmat ipaz cū aqua casei.

Dixit Mes. iunat cū medicis dicitis in so
da cala cū decoctōe mīrob infusioe aloes et
silibus. Dixit Raf. euomat cū syrupo ace
roso et aqua cala. Et Mes. dixit. Iunatur
cū uoitu si ē a flōac^o cōicatio. Nā si fuerit. hri
go ppetatis nō quent uoitus. Et subdit. iuna
tur cū cristribz et colirys. In itentōe hō
ad alteratōez dix Hal. denē ifriantia i potu.

Et eplēf caput cū eis. Dix Raf. in dionibz
utaz aq^o granatoz acetoso^o et aqua agreste et
de oī in q^o ē acerositas et stipticitas. s. pauca
Dix Ali. capd ex ortrodino ē infundendū.

Et in cura fca a flūre dix Hal. utaz purga
tōe cū yersis magnis et cū aq^o aloes q ē ualē
bona suple et ista pcedat yeras magnas. dix
Ali. caput mīstociēs ex pillis cochyis soluat.

Dixit Mes. flīca sic soda flīca curat cum
cochyis et pillis de yera. et cū uoitu si fuerit
ex stomacho facto cum oximelle et pipe et si
milibz et cū cristribus et colirys qñ bibiē
z. i. radiebz brionie p interualla euacuando

per uomitus et secessus quent ualē scotomari
cis et silz qñ bibiē ex eis coridie euz oximel
le pondus a. d. s. usq ad. i. oīm d scie abrota
ni iunctū cōuenit. Et uapozatio naribz atra
cta ex aniso bulito uel posito sup prunas sedat
uertiginē. Dixit q uirga uulpis cū panno ca
piti alligata uertiginē tollit. In itentōe
ad alteratōē dixit gal utaz regie attenuatū
uo et medicinis calefacientibz. Dix. al. i au
ribus ponat aliquid quo caput calefiat. Et
in cura fca a mīia. dixit dia. accitū squillicū
et sirupus eius conferat scotomie fca a mīia
Dixit Mes. curatur sicut i soda dixit. Am
plius ex superioribz caplis elligant digestū^a
chatiua et alteratiua prout unicuiqz conuenit
humori. Cura scotomie ppetatis est ut
fca uniuersali purgatione pueniat ad cūatio
nes pūculares capitis et eius alteratōez et
confortatōez. Dixit Oribasius ponant uen
tose in pupi. fiant gargarisinata et puocentur
sternutationes. Dixit Paul. cessante pop^o
celebrez prius flōia. s. si est necessaria. Et z^o
purgatio fiat. et deinde fiant cristeria acuta
et ponant uentose. s. sine scarificatōe et post h
in posteriori parte in concula cerebri scarifi
cetur. deinde sunt iungenda gargarisinata et
sternutationes. Dixit al in flīca gargarisina
fiat quo fia deponat suple. et in alys eodē mō

Dixit Ali. post eūonē admīstret criste
re ex decoctione centauree et coloz. et post p
uent ad caput purgia et gargarisinata. et loquiē
in flīca. Dixit Serapio odorēt post eūonē
euforb. castor. nigellā et muscuz. Dix. Raf
masticatio acori de sui proprietate iunat i h
morbo. Et carpos. similiter quent ut dixit
dya. Dixit Rufus. radix uitis albe ē cōse
rens magnū iuuamentuz cū danē ex ea in po
tu oīm dic. z. u. Dixit filz Mes. aur. i. de
carpos. datus euz aqua uel iure cicez euz. z.
tu. fuit abstinēdy ualēt multū contra scotomā
prouēientē ex flīte et cola. q si scotomā pro
prietatis fuerit a uentositate retenta i capite
siue fuerit in eo gnāta siue aliunde ascendit
ad ipm in eo retenta dixit Hal. incuruet pati
ens super decoctōez aque camōillē maiorāe
corone regie ouiganī masticarie abrotani sce
ha et folioz lauri. Cura facie ex debilita
te ē cura qualescentiuz cum cibo laudabili et
odoribus bonis quere lentia et sompno. Cu
ra scotomie cōitatis cōuenit in ea stringere
arteriaz subetica euz manu. s. anteq pcedat.
cum presentē et stringat p parū horā ne ui
olentia ligature et stricture eius supueniat pa
tienti status silis aplic. h scoto^o si fuerit ex
stomaco pp multitudinē cibi uel eius corru
ptionē illico uoitus puocatur. Et si fuerit ex
stomaco eius illico cibū da. Si at fuerit ex
humore in stomacho contento. cū uapor ascē
dit ad cerebruz. nunc in cura ei tres surgunt
intentōes. pma ē ad illū hūmozē eūandū. Dix
Ulati. catarticū de agarico dam^o uel sirupuz
de abstinēdy cum yera uel pilulas de yera et
uomituz puocamus. Dixit Ali. si fuerit ex
humoribus contentis in stomacho admīstra
uomituz. et deinde euacua cum cochyis si fuerit
mimo fortis aut cum pillis de yera uel infu

ione aloes. si fuerit minus fortis. Dixit
et. prius uonē cogendū ē. deinde de pillis co
ehis una uice sumat suple et plures si expedi
rit. 2^a ē ad confortationē capitis ne reci
piat et prohibitionē ascensionis uaporis. Dix
hui. confortabis caput in principio cū oleo
ros. et aceto et hys in principio uel cū oleo ca
mōilino mixtis et hoc in pcessu. Et exhibi
tio bucellarum panis infusarū in robur supri
tis phibet ascensionē uaporis et ualet in ua
citate stomachi. Et sorbitio coriandri et zuca
ritaler pprie in hoc. 3^a inuentio ē ad resolu
endum uaporē qui in capite retentus fuerit.

Et huius fortis cerebrum et stom. pcurat
digonē et uapores et uetustatē dissoluens. R.
spēs oliris arconicon spēs diegalā. spēs dya
cinamī spēs dyanisi et spēs rosate nouelle
an. ptes cōles zuchari uel meli s q̄tuz sufficē

Dixit hui. post confirmationē eius et post
q̄ scitur q̄ materia ē in capite soluz. tunc nō
oleo camōilino singlari et siltibus resolutiuis
singlariū puris. et ponent uentose sup cap
et nucā q̄ super cōmūsurā coronales et super
landā. Et dixit. administra embrocās. f. re
solutiuas et attractionē odorū nariū. f. ex
hys que cōueniunt fm mās. Amplius ex co
pitulis pcedentib⁹ multa elligi pnt nulla et af
ferri ad capitulum istud.

Capit. 11^m. de alue et palpitacione.

Upra patuit q̄ alue ē que
daz modus fugis

Et ob hoc. R. a. in caplo de
fugine loquit de ista dispositi
one. multi etiā auctores nō fe
cerunt de ea mentionē dereliquentes eā no
tas ex noticia uerriginis. Et anteq̄ Alue
palpitatio. Et palpitatio ē duplex. una oca
loruz que est palpebrarū frequens motus. Et
alia manū que ē manū hinc inde ductio pal
pando que inueniūt. Quidā autē credunt q̄
alue et palpitatio sunt quidā modi alieū et ob
sirationū siue lassitudis de q̄bus fuit Bulicm⁹
ait. n. alue. f. palpitatio alatio et obsiratio. Et
fortassis alue signi ficat omnes istas dispositi
ones simul ut sit modus uerriginis quo pati
ens oculis et manibus palpitat cum multipli
catione alieū et osirationū. Dixit R. a. p.
continētis. hic morbus euēit cū dispōne de
fect⁹. f. lassitudinis in corpe et p̄cipue in supio
ri pte eius. Et extendunt uene. et oculi appa
rent rubei et multiplicant in eo alices et osi
taciones. Dixit hui. corpi accit ex ptemulti
plonis repletionis. f. humorū et siltuz ut uaporū
uel ciborū et potū uel ex pte repidms. f. to
tus et aliorū. f. aliorū membrorū maxi
me superiorū dispositio que est sicut lassitu
do. ymo est modus lassitudinis in uenis et ar
teris. propter quas extendunt uene et mul
tiplicatur ositatio et alaruz extensio propter
multitudinē uaporis et uentositatis. Et
cum ea multiplicatur rubor in facie et oca
lis. quia uapor ille est calidus et prouocat in
uolutiones. i. reuolutiones de latere in laus

uel inuolutiones. i. ymaginatōes q̄ res uolunt
et sic fugine facit. Dixit hui. utplm sit
ex multipli caridōe repletōis in lacertis et ner
uis et uenis q̄ fac lassitudinē pp quā accit ut
uene extendant. et sit ositatio et alar exten
sio. Nā extrema replētē uenas et mēbra et ex
nā mala p̄tenta i stomacho eleuāt uapores et
fumi q̄ mēbra p̄cucūt et faciūt ea moueri mo
tibus istis uariis et diuersis. Et dix. siūt iste
dispōnes aliqñ cū rubedie facie et appitōe
uenaz et aliqñ nō. Ex hys appent cāe et sig^a
et spēs istaz dispōnuz. Dixit hui. Cū alue
in hoīe multiplicat signifi cat repōnes quia a
replone puenit. et ideo accidit utplm uenē
bus octose. et mulieribus carētib⁹ mēstruis.

Et ut corporib⁹ repletis et maxie cū exerci
tant aut balneātur balneo calō in aq^a l'aere
calō. q̄ motu et calitate mē mote magis tūc
cuaporāt. Cura alue siltis ē cure fuginis cōi
tatis pueniētis ex ascensionē uaporū et sit cū
abstinentia et diminutiōe cibi et potus et ph
bitiōe ois uaporosi et somni supflui et uenis
et motus et uelocis et fortis et balnei ante
edones. Motus autē tepidus et fricatio lenis
et balneū post edones pueniūt. Et usus ciborū
facilis digonis et ditorū cuz siltis supfluis et
alys phibētibus ascensuz uaporū. Dixit ypo.
7°. affo. R. lices et ositaciōes unū mensurate
bibitus soluit. Dixit hui. mensurate. ut
tū sit ibi de aqua q̄tuz de uno. ut 10 die q̄
ista mēsuratio d̄z fieri fm q̄tates unū et fm
mēsurā qua digerāt et sua calitate et penetra
tione resoluat uapores. Dixit hui. balnea
tores sanāt hōies alue. f. cū accidit in balneo
q̄stringendo manū sup uenas. f. ap̄icas colli
tenēdo firmiter donec hōi eueniet quasi sim
copis. suple et similiter et pōt fieri ex balneū
et ab alys q̄ nō sunt balneatores. Nā fortasse
dixit hui. eius sanatio ē cū eo q̄d exp̄mitur
de spū ascendēte ad cerebrū. f. a corde omni
moda foruudic. f. p̄sistōis et q̄strictiōis unō
dominā mēb⁹ cuz resoluōe q̄ unitus et for
tificatus soluit uapores. Et pōt intelligere
hui. de spū et calore qui remanēt infra con
strictiōes uersus cor. qui inflāmat phibita
transpiratiōe p cōstrictiōe apopleciay et re
soluit uetustitates inferius quibus resolutis
curata remanēt alue. Et pōt intelligere de
spū et calore. qui remanēt supra cōstrictiōe
ap̄icay uersus cerebrū. et tūc soluz uerifica
reut in pncipio cōstrictiōis in quo calidum
cerebri derelictuz a sufficienti euēratione in
flāmat et resoluat uapores q̄ sunt in cerebro
Non autē in pcessu. Nā durāte q̄strictione et
phibente euērationē et assensum caloris et
spūs cordis ad cerebrū calor cerebri exten
guetur. sicut accidit ligato in brachio q̄
ps que est uersus cor inflāmat. et que ē in
ferius uersus digitos infriatur et denigrat.
Sanat et dicta q̄strictio alue. cum phibitiōe
ascensuz uaporū. Et quia hec cōstrictio
posset esse causa ap̄ie. sincopis et mortis in
sua p̄duratione ne hoc accidere possit. Dixit
hui. q̄ in ea cautela ē habenda ne manus sup
eas teneatur cum q̄tate qua hō nō tollerāt.
ut in ipō eius spūs. i. hancitus teneatur. i.

deficiat uel ph
ap̄icay multa
coris ut appebi
pr o omnis. ut
fui erptus rror
et dare in pom a
hys uapor et p
caos unius refo
admitte aqua
cū in dispōne. i. a
et silt zuchari cū
istā p̄p̄at remō
de aut cū siccus
ueni cū p̄p̄at
fuit calidū. Et
R. cornu q̄ resolu
tōe efficit admi
tūc unamēuz re
feciōis et mā cr
uētis. q̄n angui
nēs et purgat ca
rit uene et rub
lita. Et hō nō q̄
purgat panē et
admi nistrādū q̄
facilis digonis c
longo cū uno g

Capit. 12^m. de in

Ne

nocat h
collis 3°
epiac.
eicubē
uel sopn
cari a p
coporia defici
mone quodaz qu
quodā hec pass
uētis caplo s
ut panē rem po
et compmētis ip
et non potest clari
dū clare et nō
q̄. Elgab ē q̄n sō
p̄mētur et aggr
pō. Dixit hui
qui homo cum s
dōmū sicut fan
et comprimēs ip
natur hancitus
ip̄ et motus ei
et nō pōt. Et
hancitus eius p
niam spūritus.
pectus mouenti
fobito quasi dic
opiano sit ex
luis. Jdcogz m
allatū ob ill
dum in celerius
uaporū grossi
dos est uiaet
tempus cum di

deficiat uel phibeatur. Nam ex restrictione
aplicat multa pot contingere apoplefia et sin
copis ut appebit suis caplis. Dixit Rasis
prio restrictionis. iunat in hoc morbo fm q ego
fui expertus irrorare aqua frisa supra caput.
et dare in potu aqua nimis qz phibet ascen
sus uapoz et puocare sompnus qz in sompno
calor unitus resoluit uapores. Dixit Aui.
admixtre aqua frisa illa eis bibita. qnz sedat
ea in dispo. i. statiz. qz extinguit ebullitione
et filz sucharu cu coriandro. uenit. et Acoro
icst ppetas remouedi ipaz. f. cu masticat uiri
dis aut cu sicus puluerizat et bibi. et qz co
uenit cu pprietate. uenit et si uapores illi
sint calidi. Et forstaz dixit Aui. qz uenit
Acorns qz resoluit uetustitates dñantes. Et
tuc esset admimistradum post cñones. et esset
tuc iuuamctuz resoloni plus nocumcto. cale
factiois et ma ente casta. Dixit Raf. prio co
nñctis. qñ augumctat morbus dz f. omari pa
ries et purgari colu. Dixit Bui. si appu
rim uene et rubedo in facie fiat fñia de cesa
lica. Si ho nō appuerint uene neqz rubedo
purgct paties cu cochyis. et post cñones de
admimistraduz acor. Et nutrit iste cu cibis
facilis digonis coditis cu pige croco et pige
longo cu uino granatoz.

Capim. f. m. de incubo.

Incubus f. Aui. uocat stru
gulator. Et dix q
uocat Arab. albedilon. et alcatu. B. f.
coll. 3. 3. elgab. i. incubus. Silb. uocat
epiacte. Dicit aut incubus ab eo qd
e icubē l' supra cadē eo q dormiētes
uel sopniēlosi uigilātes uidētur suffo
cati a pōdere aliquo et a motu totius
corporis deficiunt. Boido. dixit q dicit a de
mone quodaz qui dicitur incubus a quo fm
quosdā hec passio pcedit. Dixit Rasis prio
restrictionis caplo 5. Luz aduenit hic mor? sen
it paties rem ponderosaz supra se grauātes
et compmētes ipm et uidet strangulare eum
et non potest clamare. Et possibile est q cre
dat clamare et nō clamat. Dixit Auer. colligz
3. Elgab ē qñ sentit homo cum dormit ac si
pmeretur et aggrauaret a re quā abicere nō
pōt. Dixit Aui. Incubus est egritudo in
qua homo cum sompnu ingreditur idest cum
dormit sentit fantasma graue super se cadens
et comprimēs ipm. unde angustatur uel angu
statur hancitus eius. Et inerscatur uox
ipi et motus eius. qz mult mouere et loqui
et nō pōt. Et forstaz pfoatur. al priuatur
hancitus eius ppter opilationez poroz et
uiazum spiritus. al. ppter opilationē neruoz
pectus mouentis. Et subdit excitat eum
subito quasi dicat subito recedit. quia cum
opilatio sit extrema uaporosa cito fit exopi
latio. Ideoqz uidemus q cum tangunt statiz
alleniātur ab illo fantasmate et excitantur. qui
dam tñ celerius et quidaz tardius secundum
uaporum grossitatem. Dixit Silber. incu
bus est uniuersalis aggrauatio membroru in
sompnis cum diminutione motus et non sen

313
sus. Dixit filius Mes. Incubus accidit
ex multis hñoribus dñantib? cor ex quibus
resoluitur multi uapores petentes caput et q
possibile ē ipm euēre ex multo sanguie. Di
xit Raf. in diomibus. fit a multitudie fñatis
et sanguis. Dixit Auer. coll. 3. 3. manifestus
ē q istud non est nisi propter aliquā priuari
onez uirtutis motiue ppter aliquaz malaz co
plone mālēz. Et qz cito dissoluit. oppinat
f. quidā q fiat ab humorib? furiosis q ascē
dunt cerebz et ledit ipm sua qualitate. Di
xit Aui. causa eius plm ē uapor mācz grossi
tus sanguineaz aut flicaz uel mlicaz eleuat
ad cerebz subito in dispo. quietis motus
uigiliaruz resoluentis uapores euz resolone
omne hñoris cōcantis ipm uapoz. i. cu mo
tus qui fit in uigily qui resolunt. uapores.
Et non solum uapores. sed etiam humores
apros resoloni quiescit. Et hoc ē in sompno

Et qñqz fit dixit Aui. ex frigore uehemti
occurrenti subito apud sompnu capiti quare
inspirat cerebz et ingrossat et cōprimit ipsuz
et contrahit ipm. Et efficit in ipso fantasias
f. fantasmatas sbito. Et illa quidē. f. ipressio
frigoris uel illa. f. fantasia impssa nō ē nisi pp
debilitates cerebz in castitate sua. f. naturali
Et hoc erit cum accidit cōualefcētib? ex dēa
causa. Aut est pp malitiaz opionis quā habet
f. cerebz. Dixit Silb. accit ex nimia re
plone cibi et potus. qñ n. stomac? cibo et po
tu nimis repletur pprimit dyaf? quo cōpilo
comprimē pulmo. unde pprimit uel fit qz uen
tus qui debet pulmōis et cerebz ibitare cauē
nas. cumulatōz fēs a calore uini uel sanguis l'
colere bñdantia non habet exitu naturalē per
os et nares sed pclusus p fistulas pulmōis re
diens supra cor ipm cōprimit. Unde ex pas
sione totuz corpus comprimi uidet uel fit ex
indigōe. Sumositas eim. grossa a crudis reso
luta cibarys ascendēs ad pulmōē replet euz
et compmēt cor et a pprio motu ipedit cuius
impedimento totuz corpus ipedit. qz radix
a qua principalz motus pcedit grauatōz op
mītur. uñ spūs ab extozib? ad interiora tra
hit ad se. Et sumositas illa grossa loco spū
um neruos intrat et opilat. cuius opione spūs
uegetabilis ad mēbra decurens retinet non
habens transituz. unde retrocurrit et mēbra
destituit qz a motu destituit. Sz mīz ē
dix Silb qz pon? destituit a motu quā a sen
su. Ad qd rñdēt qdā dicētes cor eē pñm mor?
et calor is inati. cerebz ho sñus. spūs g? pñpēs
a corō latoz ē mor? sz iformat? i cere? latoz ē
sñus. Fit et icub? dix Silb. ex grossis et idi
gestis hñorib? quoz ps tenuior et leuioz i gro
saz uetustitatē a calore debili resolutā q p cor
p? effusa neruos motinos irrigat et aggrauat
ps at ad fñasfā ascēdēs ymaginē cor? diuer
soz fm diuersitatē hñoriz parit. uñ aliq opm
uidēt et suffocāt ut loq n ualeāt. Alij ho fa
bulant et disputāt. Alij timēt et clamāt a dmo
nib? se opmū oppinātes l' bestias fñctētes hu
morē a pedib? ad totū corp? ascēdēt et i bestia
repe l' uidēt eximātes. uñ corp? macrescit et
tabescit et pigz efficit. Et nisi succurat ad
ethicā uel filēz egritudinē puenit et sumā idi

gestione. Dicit Boetius. Incubus pueri a ea extrinseca et intrinseca. Ab extrinseca pueri quod dormienti aduenit frigiditas capiti et quod pueri et opilans. Aut quando dormit supra nimias repletionem cibi et potus. Et quidam uolunt quod quod demon incubus est directus supra corpus humanum et potissime quod quiescit et dormit resupinus aggrauat corpus ita ut uideatur patienti quod suffocatur. Et si adueniat pueris lacrimis frequenter suffocant quod tanta compassione substinere non possunt. Dicit Serapion super quod al. quidam theologi dicunt quod ea incubi est demon sic notatus. quod quando stat supra hominem in aere. hodie iacente supino respicit corpus eius et ex ipsius influentia et corruptione. homo non potest surgere nec moueri quod uirtus eius deficit. Et quod uirtus prius deficit in pedibus tamque magis remotis a fonte caloris. Ideo in pedibus prius uirtus deficit et postea deficiendo ad superiora procedit. Et quidam poetici fabularum dicunt quod ea eius est aliqua uetula que uadens ad aliud seclum in uenerem ponit se supra homines et calcas et comprimit ipsam. Et de his non est medico cura. Ipe enim ponit eam incubi esse naturalem aut extrinsecam ut frigiditatem cerebri aduenientem. Aut intrinsecam que est aetas uel consuetudo. Et intrinseca quidem ea dicit Boetius. est uapor corruptus ab humoribus eleuatus opilans et aggrauans cerebri et cor. ita quod spiritus plenarie non possit se diffundere ad corpus. Et sic quod prius deficit in extremis apparet patienti. quod illud fantasma incipiat ascendere a pedibus et deinde paulatim occupat totum corpus secundum quod uapores plus occupant. Iohannes loquitur mugiendo petens auxilium si posset loqui et est totus terribilis propter sarcinam aggranantem et fumum corruptum opilantem et obstruantem spiritus. qui fumus alibi pueri a sanguine grosso. alibi a celesti grossa. alibi a flatu alibi a mela. Dicit Galienus. incubus fit ex omni materia ex qua fit epilepsia. Dicit Serapion super quod al. quod ea pueri incubi duplex est. una frigiditas adueniens postea riori parti cerebri comprimens cerebri propter quam compressionem prohibent spiritus descendere ad inferiora ut patet in his qui sunt in loco frigido. 2^a ea est sopor factus supra nimiam repletionem cibi et potus quod tunc ascendunt multi uapores grossi et funi ad cerebri. unde non potest spiritus descendere ad inferiora membra. Accidit autem minor in uigilia quam in somno quod in uigilia sunt porri aperti et uapores plus subtiliati et resoluti a calore naturali. Ea quoque intrinseca aetas est humoris diuturnus in cerebro et alia pubertatis corporis. Et ea est quod quicquid est uapor ex nimio in posteriori parte cerebri opilans et prohibens spiritum ad inferiora descendere. Signa generis dicit Galienus. Alii alios qui tunc graue in somno supra se cadere sentit incubi partem denuntiandum est. Signa specierum secundum materiam dicit Rasis in diuisionibus. si accidit a multitudine sanguinis signa eius sunt rubedo oculorum et diuturnus sompnus super et alia signa diuturni sanguinis dicta multitudine. Et si fit a domino slegmatis signa sunt tarditas sensus et multitudine spumae et mucositatis. Et pigritia corporis et molificatio eius et cuncta. Non possunt signa aliorum humorum quod raro fit ab eis et reliqua nota

Dicit Galienus. nota sunt multonem ex supra dictis. Dicit Serapion super quod 9. Alia. quibus epilepsia et incubi ea coniuncta sit eadem. In radice tamen differunt in duobus. 1° quod in epilepsia est magis uenenosa et mala et ideo inducit dolorem in fronte quod non accidit in incubo et magis facit epilepsiam ratione uenenositatis et malitie. Incubus quoque facit ratione multitudinis et grossitiei. 2° quod in epilepsia magis opilatur pars anterior cerebri et in incubo magis pars posterior. Et Galienus dicit quod in incubo magis pueri motus quam sensus et in epilepsia est magis sensus quam motus dicit Rasis. prior quidem incubus accidit sepe ebrius et male digerentibus assidue et magis accidit iacentibus resupinis quod talis accubatio est ea opilonis. Dicit Galienus. pueri 3^a resupine dormire est malus ad malas proprias egritudines sic epilepsia incubum et. quod supinitates ad posteriora declinare facit. Dicit Boetius. quod fit in uigilia est deterior. ipsa tamen raro fit in ea. Dicit Galienus. Medus. incubus est pueri epilepsia. Dicit enim Galienus quod incubus nihil aliud est quam epilepsia pueri uel temporaria. Dicit Galienus. Incubus est antecessor unius trius egritudinis. scilicet epilepsie aut epilepsie aut defectus motus. Et Boetius addit aut mortis subitanee et hoc erit secundum diuersitatem capitis eius et secundum quod tates cap. Et intelligitur de incubo secundo a causa intrinseca. Dicit Galienus. ille solus qui fit ex mibus comprimetur. quod autem fit a causa pueri non nuntiat illas egritudines. Et post reuocatur dicit Boetius. patiens sudat sudore frigido aut est cum tremore cordis periculum est. Dicit Galienus. paucior et pallores in his periculosi sunt. Et si post accessionem ad sensum non reducantur et corpus tremebundum inueniatur et sudor frigidus a stomacho uel a capite cum nimia cordis pulsatione egrediantur mortale. Dicit Galienus. Aliman. non est retardandum in cura eius. Ipe enim est epilepsia pueri. Rasis. in diuisionibus. Cum huic non succurritur quod fit assidue et multiplicatur perducit ad epilepsiam. Et eius quod cura est cura epilepsie in similibus causis ad quam est recurrendum. Auctores tamen specialiter experient in cura incubi de instrumentis dicte. Degat in aere sicco ad caliditatem declinaret et letet pro posse. Dicit Boetius. ille cui consuevit uenire incubus habeat focum dilectum qui statim quod audit ipsum nociferat tem et lamentantes excitet eum. Et fricat manus et pedes eius et caput fortiter. Et aspergat faciem eius aqua rosae. et det sibi dyacameleon cum musco aut dyambra post prouocauit uomitus maxime si ex nimia fuerit stomachi repletionem. Dicit Galienus. patientes exercitari debent ut calor ad interiora discurrans ad exteriora reuertatur porri agitantur spiritus diffundantur et uentositates siue funus inclusus excludatur et euanescat manu uel pede trahatur et uociferetur quousque ad rectitudinem sensus redierit. Dicit Galienus. Aliman. exercitatio utendum erit et membra inferiora erunt fricanda. Dicit Rasis. primo continens. uniuersa. licet dicta debet esse subtilis. Ita qui moderatur patum leduntur et liberantur. Dicit Galienus. Aliman. patiens a sanguine a potu uini et rerum dulcium comestione abstinendus est

et ab oī re que multuz generat sanguinē Et pa
tiēns ex flate regimē erit subtiliandū. et hoc
cū minoratōe cibi et potū et usu ciboz et po
tūz subtiliandū. De cura p potōez. Dixit
Raf. p. q̄tēns. icipiēdus ē a flōmā et hoc
si fuerit a mā sanguinea. Itā dixit ipe in diont
bus. q̄n ē a sanguie cura eius ē uērosatio cru
ris assidue post flōiaz safene suple uel alteri
uene fm exigētiaz reptōis. flōmā tñ safene
multuz ualet et qz edat. et qz multuz diuerit.

Et Rafis. dixit. si ē ex dñio flatis curef
cura eplie f. ite et fit dixit Rufus cū uōm et
purgatiōe uētris et purget postea caput cum
sternutatoris et gargarismis. Dixit Alu.
si fuerit ex flate uenter ex coctus multociēs
erit soluedus. Dixit Alu. f. a mā. cura est
flōmā et solutio uētris cū co qz totuz ducit
humores. f. peccantes. nō tñ semel sed in pluri
bus uicibus ut dixit Elman. Et subdit. purge
tur cum yeris magnis. si hūus fuerit fortis.
eligendo ex eis fm hūozes peccates. Et si fue
rit debilis tñ cū debilitatibz ut pilis de la
pide lazuli et de epithimo. maxie si hūoz fue
rit mlicus uel flōaricis. si fuerit flitus. Di
xit Alu. deinde cōforta caput ne recipiat hu
mores uel uapores fm cañ. dictum multociēs
suple et pueni ad resolutionē uapozuz ex capi
te si in eo eos noueris cōtineri ad quā inten
tionem dixit Bordo. iunge caput cum olco
laurino colino et rutacco. Et dixit Alu.
facti a frigore extrinseco cura est. ut admini
stres olea calida actu et calefaciētia. f. po^a et
sint stiptica. f. pauca stipticitate qua refrene
f. resolutio iporum fortis Et confortetur hūus
cerebri neqz phibeantur a penetratiōe. Et
cōuenit in omni incubo infictio cum p̄dictis
oleis facta super nucas et similiter conferunt
emplastra rubificantia. Dixit Rafis. prio
ritentis. patietes incubum. f. a quacūqz cā
. Is grana peonie nigra accipāt et utāt eis assi
due. Dixit Aluice. Ex eis que iunant ad in
cubum est ut grana peonie unum uel duo aut
tria in uice in potu sumātur fm continuatēz
idest singulis diebus continuis. quia pcoia
habet proprietatem magnam ad cerebrum.
Et confert in cura omnis incubi confortatio
cordis et stomaci maxime cum electuariis
cordialibus. et stomacis bonam digestio
nem pcurantibus.

Eaplm. 13^m. de epilepsia.

Epilepsia dicitur ab epi

q̄d ē supra et len

sis q̄d ē lesio. quasi superioris pris

lesio. f. cerebri. Alij dicūt qz epi

lepsia grece. latine dicitur apprehensio et inde

eplia est egritudo in qua ledit apprehensio et

sic ista passio sumit nomen ab accidente et tñ

q̄uis apprehensio ledat a multis egritudini

bus. non tñ dicuntur epilepsia. quia raro ledi

tur ab eis. in epilepsia autem semper leditur.

Dixit passionari. Epilepsia dicta est a mē

te et sensus oppressione quibus in ea corpus

occupatur. Democritus diuinum morbum

sen comitalem dixit. siue quia anime noccat

siue quia in membro diuino et anime templo
scilz cerebro fiat. has enim sacras ptes cor
poris ueteres coluerūt. Un Alēx. yerano
son uocauit ppter ea qz sacerdotalis honoris
possideat templū ubi habitat aīa. inde yerano
son. i. sacra passio. Dixit Serapio. eplia ē
alsaria nōiat etiaz multis nōibus ex quibus
ē sedion qm accit pueris plus. und a multis
morbus infantil siue uentus infantil siue ma
ter pucrozuz dī qz multū cōitatur infantes et
pueros. Et dī ab Alēx. craton. qz fortis
ē et non facile eludit. pp cui? fortitudines dī
berculea siue morbus bercule? denōiatōe ber
culis superbi. Dicit ēt a passiona? morb?
cōmūialis? qz in dieb? cōmūialib? i. festis i
quib? gentes i unū ueniūt et hoc pp diuersū
accre inspiratus uel qz in cōiugis frequēti?
fici consueuit pp uerecōdiaz uel pp hoīum
tumultū et clamorē excitātes mām in corpore
eplia malā exnē. Et dixit Ser. sup Uta.
q̄d dicit pediton ab inordinata pedū motōe
que in ea accidit. uel dicit sic a pueris possi
tis sub pedagogis. uocat ēt h morbus diuina
tio qz oliz a deo fieri credebat. l. qz ex parte
demonuz corpus iudebat. Et dicit mor
bus lunatic? qz in multis portūmat fm motū
lune. Et cōter dicit morbus caducus a casu
qz patientē cadere i terrā facit. plures aucto
ruz diffinuerūt epliaz p sua accētia mār per
spasmū. Dix. gal. 3° de interiorib? eplia nō
ē aliud nisi spasmus totū corpori ueniēs. nō ē
tamen sicut tetanus. sed ē spasm? qui fit cum
iterpo?oe et manz quodā tpsū spa^o. Dix. Se
rapio eplia non ē nisi spasmus totius corpo
ris. Uerū nō ē semp. et subdit et ē cū nocu
mento actionuz mēbrozū pncipaluz. Di
xit Raf. eplia ē cū spasmus patitur totuz cor
pus ut se in terrā phiciat infirmus. Dixit
Alu. coll. 3°. eplia est egritudo que facit ca
dere in terrā patientē i pms et tñ mouentur
oīa membra eius motu malo c̄neo. Deinde
sic mouent donec hō cadit. et priuant oēs sui
sensus et hūtes aīales aut dimiuntur et contra
bunt et colligunt oīa ipsius mēbra spasmata.

Et quidaz diffiniūt epliaz per causas. dix
ypo. i. eplid ut primo ponit q̄tēns. eplia ac
cidit ex opōne cellularūz cerebri non omīo
quia si opilarentur oīo accideret aplia. Di
xit Uti. eplia ē humor hūidus quo non per
fecit uentriculi cerebri opilant prohibēt anī
maz a declarando actionē suā quousqz nā ex
illo humore uias cerebri exopilauerit. Di
xit Alu. eplia est egritudo prohibens mēbra
animata ab omnibus operibus sensus et mo
tus et ab erectione non integre. Est enim
egritudo compōnalis et compōsitiōnal? i qua
non fit ablatio sensus et motus quia ut sic es
set aplia. sed fit diminutio sensus et motus un
de cadit et non stat erectus nec etiam potest se
erigere ut secundo afforismozū. dixit Salie
nus in cōmento afforismi epliazum inueni
b? et. Et illud idest illa prohibitio a sensu et
motu et erectione non integra. Dixit Aluice
na est propter opilationem contingentem sci
licet in uentriculis cerebri non perfectaz. Et
subdit qz p̄lm eplie ē spasmus ibidē accēs ex

documentis adueniente antecurrit uentriculo ce
rebrum scilicet plus et principalis. alius tamen
etiam uentriculo cerebri cōducitur quare fa
cit euenire opōne non completas et prohibet
transitus uirtutis sensus et motus in eo scilicet
uentriculo uel in eo. f. cerebro et in mēbris in
tegre fieri absqz interfectione uniuersali. f. ab
sqs abscissione totali et possibilitate erigendi.

Dñr. in eplia. possumus considerare opōne
uentriculorum et uisum spūs alalis ut sic ē mor
bus officialis in receptaculo et uia. Et fm hāc
considerationē Aui. primi 2ª posuit epliam
morbi officialis. Et possumus considerare
malas complones cerebro accēte et sic ē mor
bus in natura complonis. Et possumus con
siderare malus motus spasmosus euenire ex
ea et ut sic ē accidens actio. f. lesa. Et ut sic di
citur qd est spasmus. qz spasmus pro illo ma
motu sumptus ē accidens. Ueruntū qz spasmus
ut in suo caplo dicit potest etiam sumi p mor
bo. ideo dñr qd. Et in diffinitione pōicta eplie po
suit. 2ª gen^o dñs. qd ē egritudo et uolēs dēla
rare que egritudo ē dñr qd plm ē spasmus uni
uersalis. dñr at plm eplie est spasmus. i. ut
plm est spasmus. Et hoc dñr ppter quādā
speties eius in qua non est spasmus manifestus
ut patebit. uel dñr pluri^m ē spasmus sumēdo
spasmū pro accēte. qz qñs alia accētia eue
ant in eplia. illud tamen quod plus appet est
motus spasmosus. Cūqz Auiena dñr in
diffinitione non integre non reuult se ad accē
tes sensus et motus et erectionē sed reuult se
ad suaz cām pperando ipsam aplice. qñs enī
in omni eplia sit opō non integra in quibus
dam tñ est ita magna qd ita pax transit de spi
ritu alali qd n̄ suffic ad motū neqz ad sensum.
and p̄hibetur in eis sens^u et motus et erectio.
qñs tamen sit paucis spūs qui in eis trāsīt
semp tamen plus est eo qui transit in quocum
qz eplie etiam in aplice leui. Et qñs est
opō in eplia minor illa et transit d spū ad mē
bra tantus qd sufficiens ē ad sensus et etiaz ad
motus. ad motus aliqūe satis fortes. Et fm
hoc sumunt species eplie debilis et fortis et si
gnificauit eas Auer. in diffinitione sua supra
posita cū dñr priuāt om̄s sensus et m̄tes
alales aut diminuūt. Sic n. uidem^{us} quosdam
eplios ex p̄mitate pō^{it} iacere absqz oī sen
su et motu exteriori ac etiaz interiori iq̄tum
de eis possumus iudicare. nō. n. recordant se
hāsse aliqūd nocumēti d quib^{us} intelligit ga
lic. 3° de interiorib^{us}. c. 7°. Sunt etiā alia
eplie accētia. que cū adueniūt patientes non
uidēt neqz audiunt neqz aliqūo sensu senti
tunt neqz intelligunt neqz memorant. si p̄le
neqz mouent m̄x in statu eplie fortis put ē
dixerūt Alex. et azaraut. quosdam at alios ui
demus h̄ntes pō^{it} leui non omnino p̄hiben
tē a motibus mēbror^{um}. et qñs habēt motum
spasmosus leuem. tamen habent q in illis ali
quid et recordant euz surgūt. Et qñs eplia
sit spasmus. non tñ ē oīs spasmus. Dñr. n.
Hal. 3° de interiorib^{us}. eplia si uēiens sbito re
cedit cito ipossibile est qd sit de siccitate et ina
nitōe qz ipossibile ē qd cere^{brum} aut ei^{us} subiles
p̄licite desicēf adeo dñec fiant sic siccā m̄si

in longis tēporib^{us}. Spasm^{us} eiz siccus nō sit
subito sic eplia sit. neqz accit qd cerebz tñ de
sicce^{re}. qd ex siccitate spasmēf m̄tū qñmo p^o ac
cidit mor^{bus}. Et dñr Hal. ut pōit a Rabi.
in 2^a p̄tula. eplia ē spasmus de repleone quia
fortassis radix cuiusqz nerui dissoluta est ex
humiditate grossa et uiscosa. tñ nō est qñmo^{us}
sic spasmus q sit antecurrit uel postcurrit uel q ult
accipit p̄tē aū et post Aui. aut dñr qd eplia ē
aut spasmus a siccōe. f. nō p̄pōitōat ad m̄s
faciēs lesionē qd cerebz h̄nt ad expellēdū rē
ipediētē q res ipediēs aut est uapor. aut qua
litas mordicativa. f. h̄or aut ē h̄riditas male
tbe. siue res h̄uētatiua male tbe. f. ueneno^{sa}.
q̄ dicat sicce h̄riditas illa nō sit mordicativa.
fz mollis et lenis cerebz qz ē tbe ueneno^{sa}
incitat cerebz ad expellēdū ipaz. hoc ē pōit
facere uapor sua qualitate mordicativa aut ue
nenosa fm q̄litatez h̄orū a quo surgit cuius
fortitur n̄s. Percipit aut cerebz lesionē
h̄c per s̄ntes suā n̄les. unde mouet h̄r sua
expulsiua ad expellēdū. uel ut dñr qdaz. p̄t
p̄t illā mediare sensu m̄ringā eius cū uapor
seu qualitas ipa mala cōicat eis et ledit eas.

Aui dñr Aui. ē eplia spasmus de repleone
qm̄ cā eplie aliqñ ē h̄or opōne^{re} faciēs eue
nire nō integraz et spasmus in uentriculis cere
bri et p̄ncipus originis neruor^{um} d quo uerit^{ur}
catur. qd dñr Hilb. et alij qd eplia est spasm^{us}
in origine neruor^{um}. Et qñs dñr Aui. sit
epilepsia et sic spasmus p̄ motus undosus cō
tingentes in h̄ore. i. p̄ agitationē humoris
que inundat uel in quo fac undas agitatio. cū
h̄or sit corpus h̄ridus fluidus. qui. f. humor
inundat. Aui p̄ ebullitionē calitatis supflue
. f. exnee que accit ex opōne. quā s̄nt sensus
et motus nō p̄transit suo trāsītū q. f. opilatio
fac euenire in h̄ore caliditate exnea faciētē
ebullitionē. Et fortasse dñr Aui. ancessio
ne eius. f. h̄oris opilatis nō cōplef aliqñ. f.
opilatio uel lesio cū q̄titate sua qz nō p̄uatur
mēbra in sensu et motu itegre. sup. et fortasse
et ancessio. i. cū ancedit et mouetur p̄plef
aliqñ. f. opilatio et sit integra et sic ut supra nō
epliaz fz opilaz cāt. Quidā aut exponūt sic
h̄or sine ebullitionē nō pōt facē illud ancessio
ne ei^{us}. i. anq̄ faciat ebullitionē fz postq̄ ebul
lit qz ebullitio inflādo auget q̄plef tē sufficē
ter opilatio potēs facē epliaz. Aui. f. inundat
p̄ uēus grossus retentū i trāsītū spūs fz q
uēus ē magno p̄o. Aui. uel aut. f. sit opilatio
et eplia. p̄ uēus grossus retentū in uentriculis
cerebri et trāsītū spūs. Dixerūt qdā qd lēz
eplia n̄ sit spasm^{us} de siccitate sumēdo spasmū
in pōit^{ur} p̄tōice q̄tingētes tñ sumēdo i p̄m p
spasmo in toto sequēte dispōne cereb^{um} n̄ ē in
possibile fieri in eplia spasmū quēdā de inaniti
one sic in frenesi aliqñ q̄tingit. fz hoc sit rap
ualde. pōt g^o cerebz aliq̄nter exicari ita q
jde fiat spasm^{us} aliq̄lis d siccitate qd dñt inui
se Aui. ex mō loquēdi eius. cū dñr n̄ seque
siccitas cerebrus q spasmēf multus. f. fortiter
q̄ dicat qd aliq̄nter et leuiter spasmari pōt.
Aui. declarans quō humor opilans absqz
motu undoso et uento grosso pōt facere eplia
dñr cum ibi. f. in cerebri uentriculis et ori

gine nervoz fuerit hōr onflans tūc cerebrū
 hōtur cū hoc ut expellat illd qd immedit ita
 q ultra opōne ē ēt ibi hōtio cerebri. sic acci
 dit hōcho in singultu et nausea. Et sic accit
 ex tremore cū ē hōtio et ppressio mēbroz i ex
 pulliōe mētrum ei qd ipia expellāt. sic accit
 cerebro. q hōitur t cū hōit motus ei diuer
 si fiant et seqt ipm hōtio nervoz in facie t
 alys mēbris et diuersificatur mor' ipoz. Et
 q eplia fiat a dictis cāis appet qz sanitas ab
 ea qtingit aut p expulsiōe hōris aut uenosi
 tatis resolones. Cōtrabit aut cerebrū ex
 pntia dēi hōris oī eius motu et uēto siue ua
 pore circūscripto pp malā qūitatē ipius hō
 ris cerebrū stimulatēz. qua stimulatōe cere
 brū hōit ut expellat ipediēs. ut Gal. Et pōit
 3° de interiorib'. Et sic in hoc cāu cōcurrēt
 due opōnes una ex pte hōris sua corpulētia
 phibētis trāituz spūs nō integre. et alia pp
 hōtiōe cerebri. Dicunt tñ. q qūis de nā
 hōris sit posse facē epliaz absqz motu et uē
 to siue uapore. ut pñm tñ cū sit eplia ab hōre
 illi hōris qtingit nēus qm hōr ille f3 pñm
 ē aptus nēofari et est ibi agens in ipm et uē
 tofane et sic cōiter auctores senserūt. Qua
 re aut spasmus eplie sit spasmus totius corpo
 ris dixit Aui. cā est. qm mā q puenit ad cere
 brū seu nocumētū qd cōitāt ipm. cōitāt ner
 uos ēt qm est eoz dispō. sic dispō cerebri. f.
 q sic cerebz hōit et ipi hōant. et b' pp tres
 cās p' ē. qz nerui seclur sbaz cerebri et ab
 ipō oriūtur. 2ª quia ledūtur ab eo quo ledit
 cerebz. 3^a qz eoz repleto est ex hōre ex
 pulso ad ipō in pncipio eoz ex cerebro. que
 repleō ē cā ut augumētē ipoz latitudo et bre
 uet' longitudo et sic sit spasmus. ita tñ ultia
 cā ē pncipalis pncipis spāmo eplie repleōna
 lis. Spasmatif aut nerui in pncipis eoz
 seqt spāsm' in toto corpore qz oēs nerui cor
 poris hōunt. Dixit Aui. eplia nō pcedit
 cursu latitudis. i. nō fac mollificatiōe neruo
 rum t nō ē mollificatiō. Et nō pcedit cursu
 spāsm' i. nō ē spāsm' nisi qz cerebz admittat
 i h' expulsiōe alicui rei a se ipso. q expulsiō
 n pñm nū hōtio et expulsiōe. Et sic appet q
 i oī eplia sit hōtio cēbri. quā qūiderā Rabi
 ut p' pōit qūitē dicit q eplia ē spasmus
 cerebri. f. pncipalz. Ista tñ hōtio cerebri
 aln ē magna et aln ē pua. imo. aliqñ ē ita pua
 q nerui ita modice qtrahūt q sit tē eplia
 siue manifest' o spāsmo. uñ Aui. dixit q multo
 ciēs. i. aliqñ sit eplia sine spāsmo sensato. Et
 illud ē qm mā faciēs ipm ē subtilis et opatur
 cū repleōe et nō cū malitia uehemētī qz pua
 sit stimulatō et pua hōtio. ut pñm tñ in eplia
 ē hōtio magna cerebri et neruoz et sic spā
 smus manifeste sensatus. Et dixit Aui. q
 eplia est spasmus pñm pñm cerebro ut iaz
 dēm ē. f3 spasmus sine eplia ē morbus pñus
 pñm mēbro alteri a cerebro. Dicūt cōiter
 q eplia ē spasmus nō in fieri f3 in facto esse.
 Et ideo dixit Aui. q epliaz f3 pñm antecedit
 spasmus. f. fiens. et post ipm sequit eplia. et
 cū spasmus cōfirmatus est eplētia. modo
 ante spasmus factum et confirmatum pcedit
 spasmus fiens. Et dixit Aui. dixit hoc

hoc esse scdm pñm quia qñs sit eplia sine spā
 mo sensato ut supra dictuz est. Dixit Aui
 spasmus eplie i eplia ē hōtio salui non exē
 sioni. Et dixit iudeus. q ē motus iordina
 tus qz hōtio est sine modo iordinatiōe. Di
 xit Rasis p' qūitē. dico q hic morbus de
 bet esse in loco tremēte t mouēte se cū hōtio
 qz ille motus expenit ad rez nociuā expellen
 duz. Et spāsm' qui accidit corpori conseq
 tur et illis motib' diuersis expellentibus no
 ciuū. Et signū ad hoc ē. qz ex diuersitate mor'
 eoz hōunt t distrahunt t in breui tpe qñ
 qz sine modo t ordinatiōe. Et hoc est fm mo
 tus pncipiozū neruozū. Et si bene pmedi
 tat' qz in hys motib' ipi sunt. sicut res mani
 festa congressa alicui rei occulte. quarū mor'
 ē diuersus t sine ordine. Et qm expulsiō est
 ex distēsiōe. motus erūt plures t eoz cāde
 motus spāsmi in corpore erūt plures t motus
 distēsiōis erūt minores hys qz non sunt uo
 luntarij. sed sunt ad quiescendū al' ad refugien
 dū. Dixit Gal. 3° de interiorib'. spāsm' eplie
 ē remotus a spāsmo in passione lacertoz t se
 suū. Nam forsitan incitū neruozū nō spasma
 tur in eplia qz non infundit sicut incitū neruo
 ruz infundit qui procedunt de nuca i spāsmū
 Dixit Rasis primo qūitē. si hy motus
 enērent ex madefactiōe radicis neruoz mad
 faciente tali madefactiōe qd adderet ad apli
 tudinē eoz ex qua occasiōe accidēt spāsmus
 nō de facili dissolueret' sed diu duraret. Et
 fortasse si esset madefacta radix cuiuslibz ner
 ui in patiēte epliaz sicut madefit i spāsmo ene
 mēte ab hūditate suple tunc magis duraret
 Dixit Auer. collz 3° illud qd significat no
 bis. q non sit pp hūitates nerui neqz ppter
 ipsozū infusiōe ē ppter ipsozū subitā diso
 lutiōe. Et ideo quando dictū ē q spasmus
 in eplia sit quādo humor expellit ad origies
 neruozū. intelligit q hōr ille expellatur ad
 pncipiu originis neruozū iux ipm cerebz
 t non post pñm originis qūitate notabil'
 qñs sic expulsiō facit si spasmus ille spāsm'
 non cito recederet sicut recedit spāsm' eplie
 qz non sic de facili resolueret' hōr ille. Sic
 itaqz appet q spasmus eueniēs in eplia aut ē
 non proportionatus ad materiā. aut est de re
 plione aut raro aliquālis t leuis spasmus de i
 nanone. Cause eplie ponunt' ēē tres. f. ma
 la. q. o. hōralis mā t uapor sū. uentositas
 Qd mala q. o. possit ēē causa eplie uoluit gal
 pmo de accitū t morbo. t sūz Rasis p' qūitē
 us. de quib' Aui. dixit. quidā hōies extimāt
 q qñqz sit eplia que non est a mā. Et ergo si
 gnificāt per hoc q cā in ea ē uapor aut quali
 tas nocens cerebro. dicunt quidā. i. mā q sua
 qualitate nocet cerebro t non sua sba l' qūita
 te t facit in ipso hōtiōe. tunc dictuz eorum
 intētiōes habet rationabilem. Sed si signē
 q cā eplie est ipsa complō pura siue mā hō
 rali uel uaporosa tunc dictū eoz non habz mo
 dū. f. rōnabilez. Et pbat hoc dupl'r pñmo
 qm si cerebz sola qualitate affectū incurrēt
 eplia opporueret t sic sequerēt q eplia ēē
 itegabilis. f. subito. qz non esset ex morbo q
 seperant in dispōne. i. statim. Sed hoc ē fm

quā apāre. et quā fiat frequētia sanguis mli
co. tñ frequētia fit ab hūditate denudata a sā
guie q̄ declinat ad colerā nigrā. Et adhuc fre
quētia accit ab hūditate denudata a sāguie de
clināte ad flā. p̄l. n. qd̄ accit ē a flāte. Mā. y.
dixit q̄ p̄l me oues q̄ patiūt eplā cū anoroi
zāt a cēbris suis iucit i eis humiditas mala
ferida q̄. s. ē silyca. Quer. at coll. 3. dix. hūor
faciēs eplā ē hūor i sine op̄oni cēbri. Et de
necessitate ē q̄ hūor faciēs hoc fit subtilis. co
q̄ por. ei. cito trāsīt sicut fit i egritudib⁹ acu
tis S. q̄ nos uidem⁹ dix. Quer. p̄ maiori pre
q̄ illi q̄ patiūt eplā sūt fridi et hūidi sicut pu
eri. Aut fridi et siccit sicut senes. et ut q̄ hec
accitū appent sup̄ fridos p̄ maiori pre sigifi
cat q̄ cā hūor hūor grossus. s. q̄ dicit nobis
hūor hūor grossus nō cito dissoluit sū discor
rat p̄ meat⁹ subtilē. i. strictos. siue p̄ laros. si ē
dixit Bal. f. 5. de accit. q̄ dissoluit hūoris nō
ē aliud quā dīatio nō sup̄ hūorē ipm decoqn
do ut reūeat qd̄ ē i ipso quēis nutrimento et
aliud expellat. Et hūor fit i hūore grosso i eo
q̄ ē grossus nisi i lōgo tpe. sicut testat expien
tia i egritudinib⁹. Et nos uidem⁹ q̄ cito dissol
uit hūor. Et dix. Quer. quā dīatur per
nomen alicuius hōis q̄ hoc accit. s. epilepsia
fiat a colera. nō dico hoc possibile s. cadit in
hoc admiratio. Mā breuitas porismi hoc ad
iunat. Et adueniēte accitē hoc aliqb⁹ uidem⁹
q̄ hoc fit eis ut plurimū pp̄ famē aut iram. et
hoc ostēdit ut fiat a colera. Et Bal. curat banc
egritudinē cū verap. in qua dominatur aloē
Et manifestū ē. q̄ aloē non purgat nisi iun
duz. rez aut coleram aut hūorē em colericum
Et hūor aut dixit. q̄ colera hūatur generati
onē hū accitū trib⁹ modis. s. sua caliditate q̄
deorūt i sua subtilitate qua miscolum materā
diuidit et trāsīt sp̄ib⁹ facit et sua siccitate q̄
currit hūidi fluidis sicut. Et ecomerfo fleg
ma sua frigiditate coadiunat et coartat et sua ui
scositate opilat et prohibet transiū spiritus
et sua hūditate sp̄m suffocat et colerē naturalē
extinguit. et supra ueruos se diffundit. Et dix
si flegma melacolicū amiscet utraqz q̄litate
fiat mā opactior uiscosior et ad dissoluendum
durior. Hec sup̄ uaticio dix. q̄ ois eplā fit ex
humore uenoso sicut testatur. y. ut supra de o
uib⁹. Dico fm̄ cōsiderationē uerbor⁹ auctoz
q̄ epilepsia q̄ est p̄ proprietatem in cēbro fre
quentius fit a mā flegmatica ligda fluida made
faciēte sbaz cēbri et pētrāre i uētriculos eius
et replente eos nō itegre. Ex cui⁹ ē corpulentia
opilat origines nucē et neruoz et prohibetur
transiū sp̄s ad mēbra nō itegre. que sui fluxi
bilitate cito dissoluit et transiū ab opilatione
Et post hāc frequētia fit a flegmate grosso uel
ab hūore melacolico grosso nō multē q̄ritatis
q̄ itrauit uētriculos cēbri et opilauit origi
nes neruoz nō p̄ itroitu ip̄ius i eos. s. q̄ si per
q̄dā adiacentiā cohōpit origines neruoz et p̄
bibz transiū sp̄rit⁹ ad mēbra. q̄ nō firmiter
beret origini neruozū. et q̄ pauce quantitas
cito remouetur et cito dissoluit. Et iste hūor
potuit esse non mixt⁹ sanguini. Et potuit fuisse
ei mixtus. s. postea ab eo dīudatus et separa
tus. Et sanguine q̄ nō fit p̄dca opilatō nisi p̄

uenerit a cā p̄ntina cā i p̄ntia. Et a colla
rariū ē fit eplā p̄p̄tatis pp̄ cās dēas supra.
Uerū eplā cōtatis stoāci ut frequētia fit
a colla p̄ntia. et ita et hūa accitā testant
ut dix. Quer. Et hūa quā curat Bal. cū verap.
Dix. Supto fm̄ hūas. Ep̄. eplā nō generat nisi
ex uētricitate grossa q̄ oppilat meat⁹ uētricio
rū cēbri et p̄hibet sp̄m pētrare et dare mēbris
motū. Et pp̄ illud eplā accit subito et gēstet
sbito q̄ uentositatis ē uelociter mobil⁹. Dixit
Quer. nos uidem⁹ q̄ cito dissoluit hūor. i.
cā faciēs eplā. Et ob hū dō ē q̄ hec egritu
do nō fit nisi pp̄ fumū q̄ gēstet in ip̄o met cē
bro p̄a. mēbro qd̄ ad ip̄m trāsmitit. Dix. dix
Bal. de mēbro q̄ dicebat sentire q̄ quēdā fu
mū fridus ascēde ab uno mēbro ad cēbz. et q̄
p̄ueibat illuc cadebat eplā. Et hū accit est
sufficiens ad p̄bādū q̄ cā hū egritudis ē suo
sa uentositatis S. ista uentositatis nēcio cōteat
hūorib⁹ frīs et hūdis aut frīs et siccis q̄ hūo
res sūt illi uento ut mā. Et iō curat hic mor
b⁹ cūando illos hūores. Dix. A. Cū eplā ē i
ip̄o cēbro. tūc cā ē i ip̄a mā p̄culdubio faciēs
uentositatē retentā i meatib⁹ sfs et mor⁹. Quer
est uentositatis. s. nō surgēs ab hūore capitis re
plens ābos uētriculos āteriorē. i. ābas q̄caui
tates uētriculī āterioris. s. p̄m̄ i p̄letioē aliq̄. s. i
p̄fecta. Et he eplā q̄ ut p̄m̄ accitē repit ē
illa q̄ p̄uenit a uētricitate q̄ uentositatis ut p̄m̄
p̄cedit ab hūore frō quē caliditas debilis a
gens i ip̄s resoluūt i uētricitatē. dix. Bal. 3. de
interiorib⁹. mliā cū claudīt et mang i foramib⁹
uētriculī cēbri. aut in pupi facit eplāz si q̄o
dīat et angēt in eēntia cēbri facit mliāz. Dix
Quer. ois cā eplā cerebralis p̄parat ad dū
litatē digōis in ip̄o cēbro. nō flā multū i cere
bro agerit d̄fectu digōis ei⁹. Quis. n. aln̄ flā
possit multiplicat i cēbro d̄fectu expulsiue ei⁹
s. raro in d̄fectu digōis appropiat. q̄ ē ill d̄
flegma nō expulsiū s. retētū affociat sibi d̄fectū
in digōe. Et q̄ digō in oib⁹ partib⁹ cēbri fit
et in oib⁹ pōt debilitari. iō in omnib⁹ p̄ibus
cerebri pōt multiplicari flegma. et sic q̄tingit
fm̄ p̄m̄. Aln̄ tñ solū in aliq̄ pre cadit digōis
d̄fectus. et tūc i illa pre multiplicat i flegma
Et q̄ sic ē iō nō cūatur. dixit. A. q̄ sit cā e
plā. s. cerebralis aut in sba cerebri et uelami
nibus eius intelligens hic p̄ uelamina solum
pres p̄matris q̄ p̄fūdant diuidendo in sec
tōibus cerebri aut sit in p̄nticulis eius. scz
duramatre et ē p̄matre q̄tū ad p̄cs eius
q̄ circūdant cerebz Dixit Quer. hūor faciēs
epilepsia facit hūor aut sua qualitate. s. manifesta
aut sua for⁹. s. specifica. uel sua forma. i. quali
tate ocultra ueniosa. Dixit Bal. 3. de interio
riorib⁹. epilepsia aln̄ est pp̄ passionē capitis p̄
mituā et est illa q̄ dī epilepsia p̄p̄tatis de c⁹
cāis dictū et aln̄ est pp̄ colligantū alioz mem
broz. sicut in qua cā ab ore stomaci ad capud
ascendit quā medici uenit uocare stomum et
sic q̄ est incipiens a q̄būdā mēbris corporis
ubi pōt ex. de puero qui dicebat se sentire
cā uenire a crure recto tramite usqz ad corā
et a corā usqz ad femur illius lateris ei⁹ a fe
more usqz ad collū deinde mox ut tangebāt
stupor generabatur ei adeo q̄ nec sentiebat

ne intelligebat seips qd eēt. et pōit ex^m d alio
puero sapiente dicēte se sentire ascēsu qsi fridi
uēt. nū magister me^ralli^ritēdit h^o eē. aut so
lū qualitātē de mēbro i mēbz salūtē fm muta
tione^r et quēstione^r Aut cū cadē qūitate aliqūā
pōt pōtēti uēt. Et subdit talli^r nō mīroz hī^r.
mām in hīs mēbris generari i^rfirmis. Lū uī
dām uenēnū i reptilibz uenēnōsis generari
qd mīl^r certificaret i^rfirmat^r pōt eē. Et. A.
pōtēti dīctos duos mōs rei q cōicāt cereb^o
omēbro cōicātē dīxit Aut eleuāt a mēbro cōi
cōte ad cerebz uapores et uēstītatē que le
dēt cerebz aut qūitate aut qūitate sua. qūitate
fuit qū fm semitā ascēdit^r aggregat^r in cē
bro aliqd qd īpissēt p qūelationē īpī^r uapo
ris et fuit mām hīs (bam. f. aqua uel hūorales
Et post illud iter ascēdat et sūz īpissēt. et sic
de cēris multētēs dēne hēt qūitatē suffici
ētē. id sua cōmū faciat eplā. aut faciat eā ite
rī i capite quērsā i uēstītatē. suple aut faciat
eplā illa mā nīporosa ascēda ad cap nī quērsā
i nām s. sola sua qūitate s. for^r uaporis itā
Tacuit dī. A. hūc mōs tāqz raro cūcīetē q tā
ta qūitas semel ascēdat cap q sola sua qūita
te faciat eplā. Qualitate hō dīx. A. aut cō
gelatūa at aduētūa mordicatā at uēnosa et
malitūa s. bē seu for^r īpēcīca at a mēbro cōicā
te eleuāt ad cēbz qūitas pura tm. f. sū mā uā
porosa uel hūorālē. q tū nī faciet eplā mī hē
at mām hūorālē a q pcedat i mēbro cōicōte.
Aut dīx. A. eleuāt ad cerebz q īpedit du
bus modis. f. p dīctis. qz. f. eleuāt et uapor et
qualitas uel duobus modis. f. uapor ledens
quantitate et qualitate sua. suple. aut eleuatur
ad cerebz ab illo mēbro humoz ledens īpsum
sua qūitate uel qualitate uel utraqz. Et. A. uī.
hūc hūc modū tāqz nōd nō expōit de eo. et
derchūit tāqz nōd qūo uapor ascēdens
ad cerebz īnducat eplēsiā sua qūitate. Et
quomodo eam sua qualitate īnducat declarā
dīxit. potest eleuār a toto corpore. f. qualibz
pte corporis ut a digito manus uel pedis uel
quous alio mēbro. uel etiā a toto corpore
ut in quibusdā febribz pestilētiālibz alī
qūngit. et ut i hōie uenēnato in quo uenēnum
sparsū est in totū corpus uapor ad cerebz
faciens eplēsiā sua qūitate dupliciter. Aut qz
in eo sit mā male qualitatis uenēnosa genera
ta in illo pp retentionē sāguinis aut hūorū
Lū accit opō in trāsm ad īpm a corde qua
abscīdat ab eo calor īfluēs a corde ad īpsum
uī putrefit in eo humoz ille et conuerit^r ad
qualitatem malām. et pōcēt in eo mām uapo
rosa aut qualitas uaporosa secundum deglut
ionē. f. fm deglutīonē. f. secundum locum q
deglutit mām illam prauā. uel fm deglutīonē
. f. fm modum deglutīendi. trāsm enim uapor
ille de mēbro in mēbrum tāquam alīquīd
īmbibitū deglutitū. Aut euenit quia illō
mēbrum passū est mortuū uel puncturam
quorūdā animalium uenēnosorum super īpm
qd īpīmit in nequīs sicut īpīmit pūctura scor
pionis sup nēros. Et expellitur uenēnum il
lud a mēbro morfo ad cerebzum p nēros
et ledit īpm. qz contrahitur et spasmatur et agi
tantur motus eius sicut accidit stomaco cū se

lun^r accipit rē mordicatē ut appet in īngulm
Et uenēnū illud trāsm ad cerebz p nēros.
Et de mēbris qdē pīcularibz a quibz pōt p
cōitātē puenire eplā ē stoac^r et mīrach. Dīx
Aut. illa q sit ex mīrach. f. ex egritudibz ei^r
mālibz et ex stoaco ppe i digōne l^r corruptōe
digōis qūngit. et satietate nauēanua q facit
possidere opōnes i uēnis mēscratīs qz īpe
nūritūm laudabile nī suscipiūt et corrupi^r in
eis hūor. f. opīlās aut remanēt in eis īpīz na
trīntū coartātū pp opōnē quare corrupi^r et
mīhocēs illō corruptū redit ad stoacū et cor
rupi^r cibū laudabile ī īpo. ex quo postea sur
git uapor male qūitatis ad cēbz faciēs eplā
suple et sūz pōt surgē ex quocūqz hūore cor
rupto et uenēnoso in stoaco exīte. Et dī illis
mēbris sūt īntēstīna pp hūmēl in eis qūentos
cū uapor mal^r ab eis ad cerebz ascēdit ledens
īpm. nū qūbitur et spasmatur et īncurrit eplām
Et ex dēis mēbris est mātīx. Dīxit sapio
paulus dīx se uidisse hāc egritudiez accidisse
ex mātīce. et illō fuit in mīlere pgnāte et post
ex īpā pepit cessantē ab ea egritudo. Dīx. A.
est qdā mod^r eplē qūposus cū sincopi quas
forsitan extrahūt mēdici d^r eplē. uēz ī īpo
est et est īpēs eplē et pp hī notat pfoctio ma
trīcis. qz patiens īpāz iacet pfoctio sūt eplē
ci facit. Dīcūt īn pfoctōe mātīcis aut qū
deram^r mās et mēbz īn q^r qūncē radīcat^r et
sic de ea tractat īn c^r egritudinū mātīcis. et
sic cōnter oēs auctores faciūt. aut qūderam^r
lesionēz q īnfert cordi et sic dē ea tractat īn c^r
egritudinū cordis aut qūderam^r lesionē q
īnfert cerebz et sic dē ea hī dīctat. A. Et ex ill^r
mēbris sūt nāsa scīalia et testīclī. Lū īn eis agie
gat īpma pīm et corrupi^r et īfrāt^r et quērit^r
ad nās uenēnosa aut uapor ascēdens cerebz
et ledens īpm īnducit eplāz. Et dīxit Aut.
q sibi fuerit narrata eplā īncipiens a spatu
la et a rēlīs etiā mēbris. f. īnterīoribus ut
ab epate splene et exterioribz ut cubito bra
chio genu crure et digitis pedum et manuum
Aut sūz cārus eplē qdā sunt generatūe cāe
ei^r et qdā sunt augentes cā. Et īste cāe sūt cāe
extrīnsece. nō quēntēz appropīate d^r qū^r sūt
pmutatō ad acē excedētis qūitatis ī calore
l^r frīgore subito et repēte fca. Dīx. A. pmuta^r
ad acē ē īuās ad eplāz. f. faciēdū l^r augen^r
. f. sū repētīna fiat l^r et quālcūqz fiat pmuta^r
ad acē frīū et hūmīdū. subdit. A. sicut qdā
cāse remouētēs pmutatōnē ad acē. f. faciē
tes eplāz reānere īn acē suo qūerūt ei. s. ad
generatōes cāe ei^r et eius augmētū. Et qz īste
tertius pōt alī exponi qūferētā sūt ad salutē
īdeo īnfra īn cura alī īntroducitur. Et dīxit
Aut. mouēt eplāz et cām eius oīs calor lu
perīū solāris uel īgneus dissolūendo hūores
atrabēdo et uapores mouēdo ad supēriora
Et omne frīgus. f. coartās. Et de hīs cāis ē
mala qualitas alīqua et horribilis exīstēs īn
acē ut īpē pestīlētīe. et statū uentoz bozē
lū qdē qūstrīngentū et phībētū resolutōnez
et austrālīz dissolūētūz et replētīum capud
Et speculatio īn rebz alīs uel pīfūndīs et
rebz repēntīne cūrentībz aut cūcularīter
se uolūēt^r. et īspēcīō corpōz lucīdōz multū

et fulminis et auditio tonitruum et similia sonorum
repetitorum. Dicitur. A. ex eis est pluitas multitudine
et uentis meridionales et septentrionales simul. f.
quod ost meridionalis sequi septentrionalis uel si
mul. quod uterque fiat simul uel simul quod uterque
potest facere epilepsiam. Et ex eis est regio meridionalis
lis i ea est multiplicat epilepsia. quod i ea humiditas
tes eliquat et eleuat ad cerebrum quod uentis meri
dionalibus. et dicitur. A. epilepsia excitat i yeme si est
excitat i septentrione. i. pp eas quas excitat a
uero septentrionali et maxie i corporibus debilibus
quod i yeme male habet. Et dicitur. odoros boni quod
mouet ea aliquid motu quod mouet humores i capite
et dissoluunt. suple. et multo septem odoros feti
di mouet ea et mouet ea passiones aiales foris
sicut tristitia ira timor. et exercitum forte ma
xie supra repletionem et longa mora i balneo ma
xie dulcis aqua. et longa effusio aqua calide sup cap
et oculis et traglitus pluria et uigilie supflue et
sopnus et plixus. Et mouet ea oed quod genera
ret sanguinem uapozosum feculentum aut tenebrosum
sicut uinum multum feculentum nouum quod non est transmu
tatum et clarificatum. et uinum est antiquum pp acuitatem
sua. et uinum purum non lisatum pp nocumetum quod in
fert cerebro. Et sicut sunt letes nisi quiescant
ordeo fracto p cuius mixtionem recitificat. et
fabe quod generat humorem melancholicum et replent
caput. et alleu et cepe. quod replet caput uapore. et ce
pe et quod uertit ad humiditatem malam. et lac pp
facile corruptionem eius. et capis repletio. Et
similiter oia dulcia cito corruptibilia ut fru
ctus orarum. et cibi multe pinguedinis quod leui
gates in stomacho corrumpuntur. et oed grossi et cibo
supra. quod si sunt grossi et tarde et male dige
stis. et oed frigidum stipitum. quod cum restrictione
uentris generat chimum frigidum. et oed calidum fin
actu quod eleuat humores ad cerebrum. et mouet epile
sia nauseatina satietas et malitia digois. et na
citas et multa et tollerantia famis et coitus
multiplicatio et retentio supfluitatum et constri
ctio eorum quod suetap. que omnia predicta et simi
lia possunt numerari inter causas primarias.
Ea autem epilepsie ans est aut humor malus in
capite uel alio membro cerebro coicatu genera
tus uel in toto corpore. et mala quod totius uel ce
bri uel alteri membrum. et debilitas spiritus cerebri.
Dicitur ei. y. 6. epidimiaz. cerebrum epilepsia naltur
dicitur eed debile spiritus non uertat. quod ois humor ce
bri debile sit epilepsia maxie si non uirtu rebus ge
nerantibus epilepsia. Et de causis antibus elar
gitas eap uiaz p quas cerebrum supflua recipit
et stricture eap p quas expellit. Et ea stricture
epilepsie est aut humor aut uapor uel uentositas
replens sua quantitate cerebri uentriculos non
integre. aut sua mala qualitate cerebri ledens
et ad expellendum commouens. Causa quoque
antecedens et coniuncta quandoque a primariis
excitant et mouentur. Et maxie ab eis que
repete et fortiter pmutationem inducunt. sicut
supuetus tonitruum fulminis turbis uentorum
sonus ripani stridor lituu clagor tubarum cla
mor et tumultus hominum. ira et furor et faes
et coitus maxie post repletionem. et similia
predictis. Et sunt etiam quedam cause
extrinsece excitantes causas corporales. et
monetes et detegentes epilepsia in hunc ea cu p

petate sua. Dicitur mef. detegunt epilepsia epar
capitum quod mef. Et Aue. dicitur quod mefio epa
tis yra et olfar odoris ei. Et dicitur mef. et api
us fm modum administrationis eius. Dicitur Aue.
apud mouet epilepsia ppe sua ppetate qua bz
in ea. Et dicitur quod detegit ea suffumigatio ex
galbano. Et sicut dicitur Aue. in hoc c. et in 2.
can. c. de galbano. dicitur quod quod epilepsia ipz
odorat reuinit. Dicitur aggregator. quod in decli
natione porisimi epilepsie uenit in alyis spiritibus
nocet. Et dicitur mef. suffumigatio ex ungulis
capnis et Aue. dicitur ex cornu capni. Et dicitur
Aue. suffumigatio euz mirra et similiter mef
et positio et eius in nare. et similiter bal. Aliq
tu dicunt. quod de positioe mirre in nare non est
uep. quod ipa est exopilatio resolutio uentrosi
tatum et esiccatio. Et dicitur quod loco mirre dz
dici murro. Ego autem nunc uidi experientia. p.
quod in etis manifestat quod bonum sit epilepsie si sumi
getur ex pice. Dicitur Saluan. aspalu suffu
migatu mor casu epilepsie iducit cui subuenit
fumigatio rute agrestis potissime. Dicitur bal.
si paties ouis pelle cu receter excoctata fu
erit sup inolutus aque imergat statim epilepsie
cui sit. Dicitur Aue. dz. f. ab alex. quod cu epilen
ticus induit coram capni sic decoratu est re
ceter et dimittit in aqua incurrit epilepsia. Di
citur quod si puluis git et administret. f. in nare.
statim cadet si non integrit git ei apponat sur
get. dicitur quod ex detegentibus epilepsia quod facit
illud dissoluto humiditates corporis cerebri
que dissoluto fluunt et opione facit siue i ipaz
dissoluto i uentositates mutant quod postea cat
epilepsia. Et quedam dicitur ipam cu ppetate sua
sic iducit cornu capni. Et quedam uero quod mo
stet apud. Bal. ut p. potitur quod in etis distinguit
epilepsia. quod alia est cu febre. et est ab humore calido
et alia sine febre. et est ab humore frigido. Et q
da distinguit epilepsia i fortem et debilem et me
diocrem. siue in maiore et minore. et dicitur quod
in maiori est maior opilatio et phibitio trasti
tus spiritus intum quod non sentiat paties. in miore
non est miore opilatio et io sentiant paties. et
Bilib. distinguit epilepsia in uera et non uera et
dicitur uera fieri ex stare. non uera ex alyis humo
ribus. Et ex supra dictis patet quod species epile
siae sunt due. f. epilepsia ppetans et epilepsia coitans Et
est distinctio ista supra fm locum causae eius que est
p ppetate bz causam suam principaliter in capite. et
dz capitalis uel cerebri. et fm quosdam res
net nomem sui generis et uocat epilepsia absolute.
Epilepsia non coitans diuidit. quod alia origine
bz a stomacho et alyis membris intrinsecis. et que
est a stomacho uocat stoantica et que a splene sple
netica et que a matrice matricalis et sic de alyis
Et a quibusdam oed pde spēs uocatur epilepsia mi
rachia quod non ppe stoantica est uocatur analētia
Et alia origine bz a membris extrinsecis
et extremitatibus et uocatur catalētia ex q
bus pz quod epilepsia dupli sumit uno modo large
put est gen. ad oes predictas spēs. Et alio mo
stricte solū p epilepsia ppetans cerebri. A quo
cūqz tū mō epilepsia heat origine siue sit epilepsia
ppetans siue coitans uoluit Bal. 3. de iteri
oribus quod ceruicem hac passionē i cerebro eē
Et sicut uoluit Aue. coll. 3. Dicitur Aue. pncipi

um eplie ppter quod e ex cerebro. ipm naqz e pncipale r immediatū sibi eplie. Et cā ei qñda eplie e i cerebro. quādin ei mā e ex cerebro i quocūqz loco r rōnē cāe aūtis. Sz tñ eius pncipiū p^m nō ē totū cerebrū nec eius cā qñda e p^m i toto cerebro. Dixit bal. cāe generātes eplā mīme i uētriculis cerebri sūt oibus sicut i aplia. sz op^o sit i qñda uētriculis ei^o r i neruoz meatib^o multa mouētū. Dixit. A. e ei^o cā r p^m ei^o p^m i uētriculo ateriorē Aut i uētriculis alijs cū eo. Et b^o si p^m radicali iuuet cā i eis. tūc sūt cū eo cā. qz cā i alijs uētriculis exis nō cāret eplā nisi p^m le deret aūtorē. Et qz aūtor sit pmo lesus r qz ab ipso inciet eplā. Aūc. docuit p hoc qz nocumtū p^m qd imprimit eplā r iungit i nē sit nīsus r audit^o r i motib^o laceroz faciet r palpebray māifestat. qz scit qz ei^o p^m ē i aūriori. qz illi sēsus r nerui mouēt illos laceroz oziū a uētriculo aūriori sz cōicat postea medio r posteriori. Et qz illis cōicet dclatāt Aā si nō cōicaret i nocumtū hy aliq uētrici nō ledere^t intellect^o p cui^o nocumtū argui m^o nocumtū ē i medio uētriculo. Aū ledēt tūc patietes ab eleuatiōe hanelitus. Aū cōica rēt i lesione reliq sēsus r motus aliqz membroz sz cōicat i lesiōe. g^o lesio cōicat uētriculo posteriori a q^o illi mor^o hnt originē. Reptur ē apud aūtorē eplie alia dīsiō qz talis ē. eplā qdā ē dicta mater pueroz r qdā nō. Sz ē mater pueroz qz euēit pueris r i fātib^o. et ē duplex una qz pūit eis ex hūditatib^o eozū malis maxie p idigestiōe. aut qz malū sugunt lac. r maxie si nutrix eplia fuerit. r euēit nē la pēte febre. Et alia ē que accit eis i febrabus eoz acutis. Et ista ē duplex una que accit ex hūditatib^o dissolutis a calore febrili qz fluēt ad cerebrū faciūt epliam. Et alia pūit a siccitate i ducta a calore illi^o febris acutē qz ppe nō dī dī eplā sz spasm^o de ianitiōe. Eā tñ p^o r i nētiis c^o. s^o. uocat raf. matrē pueroz. dixit Boz. ut ibidē ponit. mor^o qz nūc pat^o mater pueroz supuenit cū febre acuta ad bustia siccā arida. Dixit Aūc. epilepsia apud ra sim dicta mater pueroz sz qz sit eplia siccā aut mania. i. procedens a siccitate uel mania. bi^o tñ nō sūt usus ap^o medicos ueridicos nō ē famosus. qz apud eos usus nominis epilepsie qz dīcī mater pueroz cadit super illā qz accit i fātib^o pp mām siccā. Dixit Hiliber. qz bec eplia pluri^o accit pueris r lactatib^o ex malo spmate r infecto generatiōe. ut qz pater uel mater sint eplīci. uel qz mater pgnās apium uel piscē uel aliud quid simile commedit uel quia nutrix lac suum ex coitu corrumpt. Dīcūt epilepsia rursum dīuiditur i cam que accidit i uigilijs. Dixit Bal. i n libro de utilitate hē litus. eplādes qdā eplēsa ē que fit i sōpno fit autem ex mixtiōe tanquā epilepsia ex mixtiōe fit hūorū uel uapoz ascēdentium a corde r a fumis uel hūorib^o opilantibus uēulas disseminatas i pelliculis cerebri. Ideoqz nō i uigilante sed i dormiente fit. sompnus enī i epilepsia sūt i eodē loco r ex simili cā. unde Ari. dīxit epilepsia ē sōpnum quēdāz. uñ qñ eplādes lōgo tēpore pdurāt i n epliaz qñerū

tur Et sz Bal. uelle qz eplādes nō sit hā eplia sz dispō qdā ei sūt i uia pūia ad ipaz. Et dīcūt eplia ē duplex. una dicta eplia qñdōis i n qz notabilis fit qñdōis cerebri ad expellēdā i n qua i p^m pōximi ei^o itatiz qz fit cēbri qñdō accit spasm^o. Et a^o ē dca eplia replōis cū qz nō sit notabilis qñdōis cerebri r maxie i p^m r iō i n p^m pōx^o eius nō sit spasm^o. sz bñ pōsita i n pcessu cū cerebry qbet se r pmet accit det spasm^o sūs dclōne pōximi. qñis ē alī i n tali eplia uō appeat spasm^o. qz alī dclinat ab i qz qñdōe r pōsitiōe mē sz p modū elī qñdōis mē qz liquata fluit ad aliquas ptes. Dixit bal. r ē tā supra paruit. Eplia ē morb^o piodicus qz alī i terpolat qñtūis r ordinatis tēpibus r alī diuersis. Dixit Boz. eplia alī nō fuit piodos r alī seruat eos. ita qz alī sequit mo tū solis r semel i n aūo uenit. Et alī seqit mo tū lune. sic qz alī uenit i n p^o eius quadra qz ē muleū hūda. aut i n z^o qz ē hūdiōr. Et si nō fm rē. tñ appēter r fm uerificationē. Et qñz uenit i n alijs duab^o quadris qz sūt post plenū lūm. Et alī trāscit due lunatōes r tres uel plures. Dīcūt qdā eplia qz crescit i n augmēto lūis lune ex hūda qñstī mā qz augmētū lūe augēt hūditates. Dīstinguūt ē eplie spēs fm mās fm quā alia sz uapozosa. alia hūora lis. Et hūoral alia ē siccā alia mīca alia colīca r alia sūguinea. y. z^o affo. i n affo. i uueib^o hō rē. pōit epliaz d egritudib^o i uuenū. Et hō nō ē pē qz cū sint calī r siccī nō de facili i n currūt epliaz. sz p accit ex i nordinatiōe regis Et dīxit Bal. i qñmēto qz p accit plus possunt i uuenes i ncurrere epliaz mīcā multiplicata i n eis mīca p uā aduūstōis suple quā possunt i ncurrere siccā ex i nordinatiōe regis. Dixit bal. bec pa^o p^m accidit pueris pūis. i uuenū b^o uero pax r senioribus. eo qz ipsoz mēbra sūt siccā Et nō i ntellegi^o qz o s spēs eplie pl^o accit pueris. nā mīca rarissime accit eis r rā rī colīca r raro sūguēa. Sz i ntellegi^o d siccā qz accidit eis plus. Dixit bal. duabus de cāis una est humilitas cerebriozum eozum natura lis. r z^o est regimīis malitia. Et si quidem malitia complexiōis humide fuerit causa ei^o i n eis i n p^m natiuitatis eozum aut parum post accidit eis. si uero fuerit malū regimē d i nceps cōtinget. qz i n pcessu etatis. Dixit paul^o. maxime accidit nouer genit^o r accit adolecentibus. r alī i uuenibus. nū^o autem decreptis r senibus. Dixit sapio pēcipue accidit pueris ex p^mo genit^o pp multitu dinem hūditatis cerebri eoz r debilitatem mēbroz ipoz. p^o r i nētiis trāscit. r x^o. ānū nō de facili i ncurrūt hunc morbū nisi i n pue ritia habuissent ipm. Dixit Aūc. eplia qñz fit r accidit post pubertatē r i n adolecenti bus senioribus uero parū euenit eplia opila tua. Et si hē dī dīxī Azarānias r i ntellegunt de p^mis senibus quoz mēbra sunt siccā ut dī xit bal. qz paucē hūditates sūguēce i n eis sūt. quare si alī accit eis eplia illa mīca erit nō siccā. Dixit. n. Bal. i qñmēto affo. eplie qb^o ad i uuenē rē. qz epilepsia que fit a. xl. annis usqz ud. lx. dī i ntellegi^o melācolica quā i n il la etate maxime multiplicat hūor melācolic^o

Quidā at dicūt p̄fectos auctores intelligere
de p̄mis senib⁹. et de his. f. decrepitis. Et q̄
eis pax accit eplia de quocūqz būore eo q̄ i
eis ē pauc⁹ calor q̄ nec ē colligūmus mēp. nec
ē expulsiuus cap p̄cipue subito qualis ē mo
tus eplie i accedēdo et recedēdo. et fm hoc m
i fieret i decrepitis q̄ i p̄mis senib⁹ put ē de
clarat expiētia. Et dñt hy n̄ ē sile d eplia
et aplia q̄ p̄m accit senib⁹ et decrepitis qz aplia
pōt fieri p uia simplici exuberātie mē oppi
lātis p̄fecte et suffocātis. Nec ita egē i ea mo
tore colligūte et expellēte mām cū nō sit mor
bus p̄odit⁹ sicut eplia. Et dicūt notāter dix
Aui. nō sūt i senib⁹ nisi raro eplia opilatua
i būoralis. qz facta a uapōrib⁹ male q̄liatis
et p̄uā cōitatis potest eis frequēter euenire.
De hac ergo apper q̄ itellerit Auer. cū di
xit coll. 3. p̄ maiorē pte q̄ parit epliam sūt
fridi et būidi. sicut pueri q̄ sūt frigidi et accit
aut fridi et sicut senes. Dix Bōrd. fre
quēter euenit eplia pueris p̄ iordinationem
nutricis. aut qñ porat uinū i fates et sūt in cra
pula. p̄ q̄nētis qñ puerop̄ cereb⁹ mūdifica
tur i mīce nō supuenit ei ex mīce eplia. Et
pax accit eplia pueris quop̄ capita ulcerib⁹
būidis replēt. marie si diu tēmerint ea apta
dñt qdā i uiris magis accit eplia cōitatis et
i feminis eplia p̄prietatis. Dix Bal. eplia
accit fm p̄m i dīscere et iordiate q̄modit⁹
et bibētib⁹ et cubantib⁹ sup terrā iue lecto. et
stātib⁹ p̄m i sole aut aere frido. Dix. y. 3.
affo. i affo. egritudies hō et q̄ eplia et aplia
p̄m accit i q̄stionib⁹ p̄uialib⁹ et accit ut
supra p̄uuit flātib⁹ austrālib⁹. p̄ q̄nētis i dīmu
itur i septentrione eo q̄ deficiat būditatem et
mouet in meridie qz dissoluit eā. Dixit. y.
in li de aere et regiōe q̄ pluries accidit in re
giōib⁹ meridians et būtib⁹ cēbz būidā. Bal
uan⁹. i septentrionalib⁹ non accidit nisi fuerit
cā fortis ualde. dixit bal. accidit p̄m passio h
a morbis resurgētib⁹ p̄ debilitatem digestio
nis eorum. p̄ continentis eplia mouetur ye
me et uere. Dixit Aui. et excitatur in autūpno
p̄ corruptionem humorum. et minoratur i re
giōib⁹ septentrionalibus. immo non sit in
eis nisi cā sit ualde fortis eo q̄ b̄tatores illa
rū sūt fortes et fortis digōis. Eplia p̄prietat
is deterior ē eplia cōitatis. Et q̄ ē ex cā ex n̄
te i sba cēbz et uelamib⁹ et. dixit. Aui. ē d
terior ea cū cā est in p̄mculis et. Et dix
eplia mīca fortis ē deterior suple q̄ fīca et
p̄ q̄nētis alie. Dix at fortis. aut qz sit cū for
tib⁹ accitib⁹ de agitatōe tremore et q̄uiffione
uel qz sit a mā mīca būozali sua corpulentia
opilatē q̄ ē fortis qz difficilis rēorōis. Nam
dix Aui. q̄uīs fīca sit plus. f. i q̄uiffione uel p̄
f. i euenit qz frequē faciat epliam quā mīca
cū replōne sua. tñ mīca uehemēt⁹ opilat et i fī
tus sp̄s et difficilis ab op̄lone remouet p̄ suā
grossitē. Eplia eueniens in sompno dete
rior est quā q̄ in uigilia. qz sompnus ē eplia
qdā et siliis ei ut supra ut dix Aui. p̄ de som
pno et uigilia. Dixit Hilbertus. epilepsia ma
ior difficulter curatur. ipsa enim est deterior
media et minore. Dix raf. p̄ q̄nētis. quāto mi
nor mor⁹ ē i eplia tāto ē deterior. et dñt iteli

de eplia fortis in q̄ n̄ accit mor⁹ iornis p̄ ter
rorē nē et ei⁹ dīlitate ad iulitādū ut expellat
māz. Dixit al. Cū accit in eplia sp̄s circa os
aut egredit⁹ ut ego l' sp̄ma tūc egritudo ē pra
ua et uehemētioris malitie. f. quā illa in q̄ p
dēa nō fūt. Si q̄ lunatic⁹ p̄uat et orbes quē
tit et fremat et mugit et cadit et mībra h̄bit et co
lorē silez coto h̄erit hic moritur⁹ ē. Qui ce
ciderit in hac passioe et q̄erit oia mēbra in
unū. nō tñ sp̄at. s. postea sol⁹ libēter manet
et cū nemie p̄a uolūtate loq̄ mortis sig⁹. h̄z
ūq̄ enī in eo mīlītudo mē mīce q̄ nō poterit
redūeri. Bal. 3. de iteriorib⁹ dixit. epliaz cē
q̄i mediā inter apliam et stuporē. in eplia tñ
et stupore nocumētū magis ē in uētriculis ce
reb⁹ quā in sba ei⁹. S. i aplia nocumētū ma
gis ē in cēnua cēbz et in stupore pra magis
parit quā pupis i eplia hō et aplia utraqz ps
multū parit. Et in eodē 3. qz q̄ Bal. sibi h̄di
cat de loco h̄ passiois. Et solo h̄dictōis ē qz
loc⁹ ē duplex. f. cōis et p̄pui⁹. Dixit uiancus.
eplia ap̄lie uicīna ē. loc⁹ enī idē ē. et mā unde
nascit⁹ s. tñ ap̄ta toti⁹ h̄mīs corpōis p̄ mē
bra discurrens ē ablatō eplia hō s. et mor⁹
ē p̄urbatio. uñ medici epliaz uocant apham
parua. Dixit Raf. p̄ q̄nētis dīspōis eplie
et ap̄lie utriusqz ē cā uñ et sūt cūmī fridi go
fi. S. eplia ē motus diuers⁹ n̄ deficiēs oio. in
ap̄lia deficit h̄mīs currēs p̄necuos oio. Et
ap̄lia ē cū multa būoz q̄stictōe oppilatū uē
triculos cēbz oio et nō pōt ingredi sp̄s aīal
aliq̄ mō Et id nō ē in ea mor⁹ s. eplia ē mi
nor. qz n̄ oio uētriculi cēbz opilat. Dix bal.
būoz faciens epliaz ē minus frūs mino is q̄
titatis et minus grossis quā faciens apliaz et
id in por⁹ eplie sentit et mouet hō. in ap̄lia
hō nō. Et ideo quidā infexi q̄ cā eplie dīmi
dia ē ei que facit apliam. Et Aui. componit
epliaz sternutatiōē. Et dixit motus sternuta
tioni⁹ ē q̄i motus eplie leuīs. in sternutatio
ne nāqz sit cereb⁹ quedam constrictio ad ex
pellendū. sed statim cessat illa constrictio. et
ideo dicitur quedam leuīs eplia. Et hinc di
xit Sertilis uenit in usum hominibus dicere
sternutātibus. deus te iuuat quia timor est d
eplia. cum sternutatio sit parua eplia. Eplia
hō ē q̄i sternutatio multa et fortis. qz cēbz in
ea fortiter q̄stringitur. Et dixit Aui. q̄ p̄m
expulsiōis sternutatiōis ē ad partē antero
rem s. nariū et oris. qz in sternutatiōe mā ē
panca et uirtus est fortis. Et ideo expelli cā
ad uias nālis expulsiōis. Sed expulsiō eplie
p̄ q̄rias cās ē ad quācūqz partem fm q̄ est
facilior et possibilior utram. Dixit Aui. Cū
expellitur a uirtute causa impediens faciens
epliam aut resoluitur uēritas recedit eplia
et redeūt sensus et mor⁹. nō tñ seper stat⁹ post
expulsiōem rei ledentis redeūt sensus et mo
tus et fit erectio. nā alā uētriculi cereb⁹ p̄
q̄ctionē et expulsiōem fatigati remanēt ali
quo tēpore q̄cti i quo tēpore eplie remanet
p̄stratus et prohibitus a sensu motu et erecti
one. Et alā humor q̄ expellitur euidenter ap
paret expulsiō in nari⁹ ore uel guttūre uel
per alias regiones. uidi enim puellam nubitē
patientē epliaz que in parox⁹ emittebat māz

alba spermaticam et cessabat epla. Primo
mutat i palelim et e? Et dixit q facta ex hu
more colerico tade terminat ad mham. f. per
ut i aduustiois. Dixit. y. 6. epidimiaz ut p
ponit qinens. patietes cogitadom mlicam
mutatur fm plurico in epliaz. et patietes epli
am mutatur i cogitadom mlica Et Sol. dixit
q hoc accidit cu epla e ex bāore mlico. et si
mli dixit iude. Dixit. Aut. q queadmodum
epla pfm terminat ad palisim. sili pfm epla
ouertit ad palisim. Et appet ex dictis q itel
lexit de epla flica. De eplie cōitatus terina
tōe dixit Her. sup utatico si mā ē i stōaco sol
uit p uoitū. si i intestinis p egestionē. si i ue
fica purinā si i matrice sili si i renib? p pullu
tōez. Signa patoz ad epliam ppetatis di
xit paul? pcedat hūc mor? mutatio banclitus
et si? corporis et obliuio et pmiuio sompni
rū et sōda et affidua pōderositas capitis. al? co
poris et maxie cū mouet ipet? et debilitas mo
e? ligue. et dix. raf. p? qinens. signa ei? sūt pon
derositas capis et ei? dolor et foris sōda et taz
citas mor? et ptiatio uēris et leticatio. i. cū
qs tristis appet i facie. Dixit. A. pfm ancedit
epliam mutatio in corpore. f. de dispōne nāli
ad nō nālē uel mutatio corporis de situ i sili
frequēter. Et mutatio qd corporis a dispōne
sua nālē accit anq? hōi supueat epla imo et
an? quēz porisimū ei? et dixit. sēpnia cox ma
la sūt. uariā tū fm dispōem hūoris debetis
cāre epliam. Et accidit eis obliuio maxie in
flica pp hūditatē cēbri qmū ē i mlica acci
dat obliuio rez momentaneaz. et accit eis pa
uor de reb? pteritis uel ut dicit littera extert
q? et formido de futuris. et tū hoc accidit pp
lesionē cerebri et debilitatis caloris inati. Et
accidit eis ut loquāt secū et h? maxime in me
lācolica. Et accidit eis pstricō pectoris for
tasse accidit et an? eplia cōitatus. Et accit eis
ira et acuitas. f. i ipa ira q? ira subita cū furz
re. nō pp sāguinis feruorē s? pp malā extima
tionē. uel fortasse hoc signū significat ppe co
licū. Citrimitas at ligue et uiriditas uenarū
q sūt sō a a qbusdā ponit sig? pnostica fun
re eplie n tū porisimū ei?. Dix. Ale. ad cogna
scēdū eplie cū d? q? cox uene repitū uirides sō
cox ligue. Et raf. p? qinens dix. fer? q uene
patietis eplia q sūt sō lingua uirides sūt Et n
affirmāt pdictū h? sig? sua auctoritate. A. aut
dix. q ex signis cōib? pth? spēz eplioz sunt
citrimitas ligue ipsoz et uiriditas uenaz q sūt
sub ea. Dixit Her. sup q? al. cā uiriditatis ue
naz sub lingua ē. q? humiditas uenenosa bo
ribilis male qutatis facientis epilepsiam ibi
existens pro causa antecedente aduāt sangui
nē eaz. Et alii dicūt. q cā eius est infrigida
tio sanguinis partium capitis pp quā sāguis
tēdit ad mortificationē et sic ad quandam ui
riditatem. Et q? pō grossior sāguis sō lig?
qinēt magis. iō ibi appet uiriditas. pō autē
subtilior sāguis perit magis superficiem lin
gue supiorcm. et facit i ea uiriditatem magis
claram. que ab Aui. appellatur citrimitas Et
Sol. dixit q hec citrimitas uerget ad albedi
nem. Et addidit ad signa pronostica pdicta

uertiginē scotōiā incubum et sōpnia grania et
p fundā cū fantasmatib? falsis et riorosis Et
alii addūt frequēte pollutōez et dolorē capis
ex qualz ira. Et dixit Aui. ancedit poy? ei?
coartatio in lingue motu i. ipedimētū in loq
la pp nocumētū cēbri. Signa demonstratio
generis. Dix. Al. Cū aliqs cadit i terrā et tor
quet et qmouet et sēm amittit dicim? cū epli
cū fore. Dixit Hal. 3. de interiorib?. in eplia
nec uidet nec audit nec aliquo sūu intelligit
q? mā grossa in uētriculis cerebri exis uias
opptat unde sps q in eis ē nō pōt uenire ad
organa sūs. Dixit hal. Signa cōia pntis
eplie sunt spuma i ore et flagellatio siue turba
tio in corpore cui? cā ē motus sūtis expulsi
ue cū qrit hūorē pcellere nocinū. Et exube
rātia spūi q? nā pcellere uult hūores mor?
faciētes Dixit sapio. significatio annexa rel
qs significatōib? h? morbi ē spuma egrediēs
ex ore qd ē q? spuma ē hūditas pmiuā cū uē
tositare Et dixit. sit spūa ex tribus cāis. f. ex
motu uehemētū sic ē illa q fit i marī et in hac
egritudine pp necessitatē mor? aut ex calitate
accitē sicut ē illa q fit in olla. Aut ex motu et
calitate sic ē illa q appet in egs cū mouēt et
currūt. Dixit Raf. p? qinens. spūa accit in
eplia pp forē agitadōez mor? et sps et i aplia
accidit pp forē uolētā banclit? Et. A.
ponēt drāz inter cāz spume eplioz et cāz spu
me aplioz. dix. q spūa accis in eplia ē pp
agitadōez sps. i. banclit? pp pfoatōez ei?
Et illa agitatio ē pp agitadōez spāsim. S? in
aplia accit pfoatio suple et spūa pp uolētā
banclit?. conāf. n. attr. bere acit q? suffocāt
et ex hoc calor in spūalib? intēdit et dissoluit
hūditates pulmōis et facit spumā. ē. n. cā mā
lis spume. dixit sapio humiditas et sic appet
drā inter cāz dicitaz spūaz. et drā in mā ppa
carū q? in spuma aplioz et aliqd de hūda
sōa pulmōis dissoluta a forē calore i coarta
tōe seu uolētā banclit?. Et iō sūt morē. ut
Hal. dixit in qmēto affo. strāgulatoz et. S?
in spūa eplioz nō ē de illa sōa hūda pulmo
is nisi eplia pducere ad mortē suffocādo.
Dixit Hal. et pōt p? qinens spūa q accit in
ore eplioz ē q? mūdificatio porisimū eoruz
cessat enī insul? porisimū supueniēte spūa. Et
qrit ē in aplia q? spūa q accit in ea ē ualde
pculosa Dixit Saluan? hic morbus repente
euenit ut fulgur impēditatus latēter ferit
ut spiculū improuis? siue pcutit. ut tonitruius
et tandē homines prostrando irruētum ubiq?
qs nunc in pūdiciū. nunc in pēpitiū mortis
moz priuat eundē sen?u et motu ac eius subri
pit rōnem. ita ut sūtis uideatur boni mugent
ad macrationem tracto et serpenti obuoluen
ti torque oppresso et fere se agitant alligare
funiculo et ore eius torquente. oculis strabis
horrorē inducit uidentibus. nunc furit nunc
insanit. nunc spumat suffocatus banclitus et
strangulatus s? Signa spūrum signa cere
bialis per ppetitatem facie humoralis dixit
hal. pcedunt eam grauitas capitis et dolor
et tenebrositas uisus. et aliozum sensuum ma
litia. Dixit uia? pcedunt eam tumor et gra
uitas capitis et pigrina et tenebrositas i oca

lis et accidentia ultra sensus et voluntarij mo-
tus sunt ablata. mē. corrupti et patiens spā-
tur. s. tū cito sanant. Et alij pollū et egestio
hanc passionē pcomittāt et urina pter uolūta-
tē emittit. Dixit qstā. fortiter cadūt. et i casu
alij clamāt et linguas mastreāt. fili? mē. ad sunt
grossitudo oculorū et tumor et pallos. Dix. A.
Atēde si iueneris grauitatē i capite et uerū
ginē et tenebrositatē i oculis et grauitatē i lin-
gua et srib? et agitacōem i motib? et citrinitatē
i facie. Cū ei iueneris ista cū obliuioe assidua
et pmititōe intellectus amētia et stoliditate. et
nō ē grauitas et minūt. i. nō ē diminutio gra-
uitatis i capite fm fluxū uēris spōtancū uel
artificialē. Et iō dixit qstā. ex leuitate nē
aut e somib? tūc indica q illud ē ex cerebro.
Et dixit si nō incis i membris neruolis et in
splene et epe. neqz i aliq extremitatē. n. in iū-
cturis nocumētū. n. eger fērit aliqd eleuari
ad capud ex loco aliquo. tūc certificat ap te.
q ipedimētū ē ex cerebro. Et dixit Ber. sup
q al. qn puenit a cerebro nō p sēnt porisim?
Signa eplie cōitatis. Sigā pnosticāta eplia
stomacalē sūt. dīx pcedit eā agnitiō oris stōa-
ci et subuersio et cordis tremor et punctura et
ma? si pādum differāt. aut modicū sit qd sū-
munt. Et alij pcedit obscuritas i uisu. et aliq
clamāt fortiter anq cadūt. et alij nō ruūt i ter-
ram. s. deficient et trāstū. et salua ab ore co-
rū deflūt. Et alij subito i terrā cadūt. Dix.
Ale. signa sūt secutatio cordis. et ei? foridina-
tior et pūctura stōaci. Et q mouet porisim?
cum patiens multum abstinet a comestione.
Dixit serapio sequūtur eam salus continu-
us in stomacho et tremor et mordicatio. et ppe
qn non cibātur aut minoratur cibus corū. et
hora qua accidit eis egriūdo cadūt i terras.
Et accidit eis spasm? i mēbris corū et tremor
et qmotio et foras se accidit eis noci feratio et
extēdit eā. dixit ras. primo continentis acci-
dit ei tectigatio cū ē sciūmus uel cū tardatur
ei cibus qmestio. et punctio et mordicatio i sto-
maco i aduentu porisim. et cadūt et clamant et
spumant. Et spūa ē proprium signū horum. et
aliq emittunt stercus et urinā uoluntarie. Et
biserapion addit q possibile est q euomant
qn esuriunt. Et possibile est q inuoluntarie
spmatizēt. et clamant in hora porisim ante eo-
rum casū. Dixit Aui. signa facie a stomacho
sūt trēor i ore stomachi. et precipue cuius tar-
datur cib? qz tūc magis trahitur materie ma-
le ad stomachū. Et qussio et trēor et qmotio. s.
i pūb? stōaci pp mām ibi qmotā. Aut ē i to-
to corpore maxie i pūcipio porisim. eo q in
bac hōor uel uapor ascēdēs anq cāet magnā
oploē p quā cadat eplie qet? i suo p? ascēsu le-
dit cerebrum unde in principio conatur cere-
brium ad expulsionem illius nociui ascēdēt
unde fit qmotio in toto. Et pp hoc etiam cla-
mant et emittunt uoces precipue in principio
inasionis. Et dixit sunt cum ea solutio ster-
coris et ueratio urine. et exuberatio sperma-
tis. i. inuolūtaria eoz emissio et sine sensu. que
qz possint in eptica et mirachiali continge-
re. maxime tū i stomachali propterea q stoma-
chus magis aggregat materias malas multas

q qmotio i pūbus stomachi et intestinoz et mē-
broz adiacētū et ea ledētes excitant ad exitū
illaz suspiratū. Dicit in qz spē eplie possit
euenire exstū illaz superfluitatē. et hoc dupl?
uno mō p relaxatiōe et quādā incōtinētā q
aduenit lacertis ani colli uelice et uasis sper-
matis. Et qn sic qtingit tūc appet ipsaz exi-
tus post tremorē et agitacōez. et i hora getis et
qgelatōis. Alio mō pp spasmū. Spasm? enim
uasoz spmatis ē ppinquā cā ad exitum spma-
tis inuolūtarij ut p? i sermōe mēbroz genera-
tōis i suo c°. Et spasm? ē lacertoz uēris pōt
eē cā exst? inuolūtarij stercoris et uris in qstū
qpressis muscul uēris accidit qzimi itestia
et uelice. Et qzuis ē i eptica accit ē spasmari
lacertū ani et colli uelice. qb? spasmatis accit
retētio stercoris et urine. nō min? pōt eē ex
presso uēris tāta q uincet retētiōe illā ani
et uelice et sequet exst? eaz. Cūqz accit h exi-
tus pp spasmū qtingit illud i hora tremoris
et qussitōis. p? tū cā frequēt? aduenit Et di-
xit Aui. de signis eius ē tremor cordis pp
cōitātē ad stomachū. Et soda fortis pp uapozē
puenientē ad miringas cerebri Et ista duo si
gna pcedūt casū. Et leuitas eplie aut ei? remo-
tio cū administratōe uōitus. Et hoc si uōitus
fiat an casū siue ē in ipso casu. Et ad sunt di-
spōnes significātes coruōtōez opōnū stōaci
Et bec qd eplia augmētā augmētata dispōe
mala stōaci Et alciat uel reuēt. illa dimi-
nuta l' remota. Et iō alij sequit eplie leuitas
pp linimētū uel aliud remediū puenies. et pp
purgatiōe stōaci. Et dixit Aui. h eplia qz
interficiat ppter frequētā a periodoz. Si
gna mirachialis. dixit Aui. sunt ructus acid?
et hoc cū eē ibi mā mēica uel statica. unde cō-
uertit cib? ad acerosū Et iflatō et rugit? et do-
lor in uētre tarde qscēs pp grossitū mē. Et
inflāmatio in mirach. et hoc qn cā eē a colā
uel alia mā putrefactā. Et qz exetatur euz
ea dolor inter utrāqz spatulas post assūm-
ptiōem cibi pauci idest quāuis summatur
cibus paucus et non quiescit nisi apud dige-
stionem. deinde redit ppter assūptiōe cibi
alieri. Et hoc accit qz in stōaco corrupt? ci-
bus q in effumatione sua in trāitu p meri fa-
cit euenire dolorē inter duas spatulas ubi ē
meri collocatum. Qd autē dixerunt qdam
q Aui. dixit. Libi pauci. quia cibus pau-
cus facilius corruptur quā multus non est
rectū. Et cum accidit dolor ille uel ē eplia
fm uacuitatē stomachi nō accit nisi cū duritie
nē. et destruitur cum leuitate eius et proprie
cum in inueneris extensionē in mirach ad su-
periora. qz significat rapius mēzū ad supio-
ra. Et pprie si inueneris tremorē in stōaco
Et accidit uōitus cibi indigi pp illud quod
diximus de reuersione cibi eoz corrupti ex
opilatōibus utaz eius. Signa eptice sūt
dispōnes significātes malitiā in epe cū pua-
tione signoz ostendentium lesionem in alijs
membris. Signa matricalis. dixit Aui.
ista. s. mulier patiens proculdubio est cum re-
motiōe. i. retentiōe materierū aut spmatis
aut humiditatum effixarum ad matricem q
sunt male et sunt alie a spermate et sanguine

medio. Et conficitur mulier mondficari ab
eis. nūc nō mōdificat. Et hanc pcedit. dix
hui. dolor i pectis et utriusq; inguinib; et pū
b; dorsi quib; alligat mactis et granitas mri
eis. Signa spleneticæ sūt. dixit hui. q; egritu
do ē mltia. i. bz siqna mltie. et sicut dolor i la
tere splenis. Et ē cū ea iustatio splenis et duri
tes ei; aut ē rugit; i latere ipsi;. Et q; splen i
ficat cor; totū uersus nigz appz color ille i to
to. q; ē cū cōitate corpis ad splenē. et ē b; fm
plm. Alia ei ē mā pauca. ita q; nō fit cōitatio
totū. Signa intestinali facie ex huius. dix
raf. p; pūctis cognoscit ex lūbricoz emissio
ne et salina multa. et pūctis patēs in hora po
pūcti pūctōne uētris. et fluit plures hūidita
tes ex ore eius. Dixit. Alia signa sūt cursus sali
ne. si necie et siccitas labioz i die put pz in
c; huius. Et cū. i. exit; uermiū et ascaridū.
siuple. et alia signa uermiū. Signa at catalē
sic idest eplie facie a cōitate mēbroz rētoz
sūt dixit Ale. pūctis a patiēte uapor dissolut;
ab illo mēbro pētēs cerebz. Dixit ha. illis q;
b; euenit hec egritudo ex mēbris siue tuncu
ris alijs. q; ab extremis accit ut māifeste eit
tant eructatiōem pp iecū hūoris uel uapō
mal; et assensū ei; ad capud. Et icēpiūt endit;
re de eo qd timēt sibi accidē. sicut signa
uit puer quem dixit Haliēnus. dixit enim q;
fentebat ipsum ascendere ad cerebrum suum
Rafis in diuisionibus sentit infirmus uento
sitationem eleuari ex manu aut crure aut pede
aut cora et peruenit usq; ad cerebrum et tūc
facit epliam. Dixit Aueena. si fuerit a
causa intrinseca scilicet humoral; sentit eger
q; eleuatur uapor eius ad capud quo obtine
b; aut in his eius et cadit. Si uero fuerit ex
causa extrinseca ut morū alicuius animalis
necenosi signa sunt manifesta. ut quia affuit
iporsus uel punctura illius animalis ueneno
si. Dixit Rafis primo continenti. paroxysm;
eius que accit ab aliquo membro non ita
cito superuenit. sicut illa que ex cerebro fit.
Dixit Siliberius. de euidentiouibus signi
ficiis sunt. q; presentunt accessionem futuram
propter fumum ascendentes et habent pollutō
nem. in accessione. Causa analentica quam ca
talentici presentunt accessionem futuram. bz
catalentici plus et citius ita ut surgant multi
ex eis a statione ubi sunt et uadant ad camerā
uel alium locum ubi se prosternēs minus dā
num patiuntur et occultāt passionem eorum.
Et de his multi sunt qui in paroxysmo in
telligunt audientes que dicantur et que fiunt
eis. Et quidam non. Signa eplie comuni
tatis ad totum corpus sunt concauitas totū
et pigris ad motus. Et ad sunt signa repleto
nis. et precessit regimen generans cacocimias
uel plectoziam. Signa specierum. secundum ma
terias. Signa cerebralis facie a materia fleg
matica sunt. dixit haliēbas. Corpus est plm
grossum et declinat ad colorem album. et pre
cessit regimen infrigidans. et humectans fleg
matis generatiuum. Dixit Rafis in diuio
nibus signa sunt mollities corporis et albedo
coloris et complexio frigida. et multus usus
frōz uboz et multitudo spūi et mucilagis et q;

turbatio sūmz et multitudo spūme cū sit eplia
Et sit eplia fm plm in augmēto. lunc et pple
mēto luis ei; Dixit q; q;uis in oi egritudine
māli medie; hēat q; siderare impressiōes lune
quas in hūoribus facit augēdo diminuendo
alterādo et imiscēdo col sicut hētur a ptholo
meo in cēntologo h;bo 56. ubi inquit hūidita
tes corpōz succedūt in p^a quadra et in z^a re
cedūt siuple et sūz ē in duabus sequētib; qua
dris. f. q; in p^a eap; accedūt et dilatant et i z^a
recedūt et p;rabunt. maxime tū in hac egritu
dine lune dispōz q; siderare oz. q; in ea magis
manifestatur lune impressio. nam cum prima
quadra lune ponatur calida et humida effectū
ue et z^a cala et sicca et 3^a frā et sicca et 4^a frā
et hūida fm p;formitatē mē hūc morbū facien
tis ad quadras lune ē q; hūc morb; frequēt
us in illa q;dra uexabit. et q; minus q;uis p;
tingat cā in oi quadra uexare. Et h; ē ha cā
q; hūc morb; lunatic; appellat Et dicit q; q;
tomagis mā facies hūc morb; ē subtilior et hu
midior tāto ad aspectū sūe p; quadras et p;ea
quadre mouet ueloci; et frequētius. Et ex h;
qdā hūc pōr; oi die semel qdā plies et qdā
rari; et qdā tardi;. q;uis ad hoc adminiculē
nō min; paucitas et multitudo mē et bonitas et
malicia regis. Dixit Aue. signa eius sunt. ut
sit salina eoz cala. q; ad eliquationē fūris i
salina reperitur caliditas. Et ut sit spumosa
grossa et multa. et qd sit in urina eius uitro
liquefacto simile. qd est ipsum flegma eliqua
tum. Et multiplicatur in ipso pauoz timor; pi
gritia grauitas et obliuio. quoniam ista cōse
cuntur flegma. Et q; cognoscitur re que uo
nim expellitur. quia est fūca et ex cūore spu
me et colere sanguis quoniam si ex eo aliquid
expellitur a corpore appet flegmatic;. Et q; cognoscitur
ex etate ut puericia uel decrept
ta in quibus multiplicatur flegma. Et ex re
gione scilicet frigida et humida. et ex regimi
ne preterito generatiuo flegmatis. Et ex eis
que ipsū significant sunt quies et tranquili
tas et color faciei et oculozum et reliqua signa
domini flegmatis. Et dixit Aue. si flegma
fuerit crudum erunt cum ipsa obliuio et stoli
ditas et grauitas capitis et corporis. et pro
funditas somni plus. Et erit eplia magis
lapsans et debilitans scilicet quam facia
a flegmate naturali et dura. Qd si fuerit a
flegmate falso erit profunditas somni mi
nor et frigus capitis leuius et motus capitis
et corporis saniores quam in alijs speciebus
eplie flegmatice. Dixit tabi ut primo po
nitur continētis quādo cadit eplia ut mor
tuus et parum mouetur significatur. q; multū
flegmatis est in cerebro. Dixit Ser. super no
no al. si humor peccans sit flegmaticus spūa
erit multum alba et uiscola Et facies plum
bea uel palida. et magis accit in yeme.
Qd si fuerit stomacalis de fiare. accit eplia
in horis repletionis et satietatis nausea
tine. et alleuiatur cum uacuitas adest et
cum uenter soluit abum. Qd si in stomaco cū
flegmate fuerit permixto mē colerice inue
niet sitim et inflammationem et mordica
uonem et aduersionem. Et si fuerit cum

state pmiatio mlie multiplicat appetit i pti
b^o dispobit^o r scit gustu acetosa. Et generat i
ipso cogitatio. f. mala. r ut secū loquat. Quis
signa stas sint dñantia i qñz pmiatioe pie
dicta sicut ipm hñdat supra colaz r supra mli
am. Quod si fñ hñdaverit i epe uel i toto ad
rñt signa pñonis flegmatice r fritatis epif
Signa cerebrat mlie sñt. Dixit bal. cor^o e
gratule r color declinat ad nigz colorē. Et re
gimē pcessit desiccationē r cole nigre genera
tiū. Dixit tabi. r ponit p^o rñentis qñ spūa
eadēs ab ore eplici bullit i terrā tūc ē ex bño
re mlico. Dixit ras. i. dñonib^o. signa ei^o sunt
tenebrositas seu obfuscatio corporis cū exte
nuatiōe. Et multitudo pñestioni r pulsus
cordis r tñor ei^o r acetositas uñstatis spu
me r cructōis r nigredo spume. Dixit. A.
Nē eoz sñt declinatioes ad pñestione i sensu
suo. r ad dispōnē q ē sicut mliā r hoc añ po
xismū uel tñe i terpo^o dñs. Et n^o mñdāt itelle
tus eoz a pñestione cū sepa^o pñestione^o eplic.
Et signa mliā ex colore facit r ocl^o r
r ex siccitate maris r lingue. Et regie pñestio
generatio mlie. Quod si i cā fuerit mliā sep
sanguinis erit eplia cū lapitate. i. pigritia r
maxie p pñōnē ad fridā ex alyz spēs mlie et
erit cū paucitate sermōis r gete. r dñs eā. bē
bit cogitationes getas. i. sine furia r rixā. Et
si fuerit mliā de genē colore adbusse q ē acu
ta p caliditate r siccitate ei^o. erit ei^o pñestio
demoniū cū multitudinē fmonū. Et eplia ē
agitabilis r leuis rñōnōis. r qñz erit cū se
dic. Et pñestione dñt signa cū ipa mliā erit
multū subtilis. qz pp subtilitate ei^o expellit
r calefacit cerebrz. Et si fuerit mliā sūgu
nea i mixta sūguini erit cū rñu. Et dixit. A.
pñestio cognoscē diuersas spēs mlie ex uoitu
r hys que dicta sñt i c^o de mliā. Et si hñt poie
tis eā cognoscē ex signis dispōis mlie r do
minu hñoris mliā i stōaco uel mñach l'epē
splenc uel toto. Signa cēbrales sūguice dñ
xit ras. i. dñonib^o. sñt qz iplet alguidēz i faci
es r oculi rubēt. deide sñt eplia. Et qñz pñe
dit sūguis ex narib^o. Dixit An. Si sūguis fa
cit eplia cū cñilitōe r motu absqz qñtate. n^o
appet ei magna opō i colore. n^o exuberatiōe
guides neqz ē ei dispō pñestioni i bora po
xismi n^o appet i ea grauitas r soliditas lap
tas r multitudo spūi r mucilagis sicut appa
ret i stāica. suple. r sñt nō apparēt signa me
lācolice. r n^o ē cum caliditate r rubedine in
oculis r uapore super capud sanguineo. Si
uero sanguis facit epliam cum qñtate. signa
sunt exuberatio guides r antecedit dispōitō
que ē sicut pñestio. suple. r adñt alia signa
dñy sūguis. Quod si fuerit eplia sūguinea ex
epe uel toto. dixit An. erit cuius corporis
lapitas r mollities r pigredo. r hoc qñ san
guis dñans fuerit stāicus aut corpis maties
.f. cū lapitate r mollitie r hoc qñ ille sūguis
flegmatic^o foret multū mal^o quo nō nutrit rñē
mēbra aut si fuerit sanguis melācolic^o r tūc n^o
erit cū lapitate r mollitie. Et si fuerit sūguis
pūrus aderit multitudo roris r uapozis san
guici i toto. Qd si mā i toto l'epē fuerit sūgu
ca rēdēt adadbusiōz. qz sūguis adbus^o ē apt^o

cuaporare uidebis rubedine coloris. f. i. toto
r iundatiōz uene. i. pulsū undosū nō tñ tñ qñ
tñ si sūguis nō ēēt adbus^o. Et uids rñu apd
casū. f. in por^o eplie. Dixit Hilb. sequit fer
uor mult^o supficie r ueloz hanelit^o r exube
ratō ocl^o r frequēter stuporē patiū^o. r qñz
febre molestant cū molestiorib^o accñtib^o uo
cē emittāt tarde intelligāt clamati nō respon
dēt. Sz ex pñestione ocl^o pñestioe intelligāt
palpebre subclaudūt lacrimāt igemiscūt calo
sudore relaxāt. frequēter hanelāt fetid^o. Si
gna cēbra^o colice dixit. A. sñt ut sñt nocuñtū
r tribulatio ab ipa ucbemētiōz. r spasm^o cū
ea sñt mior n^o illigēs itēsiue. ymo qz cola ma
gis stimulat maior ē fctio r agitatio. Sz ex
extēsiue r p. i. spaciū ei^o ē breui^o. Mous ro
agitatiois. ea sñt fortiores Et ipaz sñt uoi
t^o. f. colic^o r iñlāmātō r uolētia pñestiois rō
nis in pñestioe ad alias spēs Et citrinitas co
loris ocl^o r Et si fuerit cola dñans i epe i to
to l'fōaco l'a^o mēbro erit sig^o dñy cole. Qd
si fuerit cola adbusa sñt cā color capilli et
siccitas cutis r arefactio corporis cū nigre
die. f. capilli r cutis corporis. Dix. Boz. si i
por^o spuma vgit ad croccitatez. Et p^o por^o
calitas appet. Et ē patēs irascibil^o qñ mani
ac^o r furios^o. r etas ē iuuenil^o r multiplicauit
regimē cole gnatiū. r urina vgit ad citrini
tate. tunc ē de cola. Dixit i sñca spūa ē multa
r mlie albedio i sūguinea ē mliā r alba vges
ad lenē citrinitatē i colica ē pauca r citria r i
mliā ē pauca vges ad liuiditatē. Et dñ 4°
dinamidiōz qz ur^o i sequēti nocte post caluz
aut in pñā cōsiderada ē. Et si fuerit alba gro
sa eplia ē de state r si citrina r paz nigrois
bñerit ē de cola et si alba r nigra r grossa est
de mliā. Dixit Hilb. si ur^o erit grossa de
state erit si citrina et paz liuida de cola. si re
nuis r alba uñ nigra de mliā suple r si fuerit
grossa declinās ad rubedine cū qu. dñ liuidi
tate erit d sūguine. Dixit sūguinea magis mole
stat ex frequēti uere. colica i estate mliā in
autūpno et sñca i yeme. Dix. A. sñt ipaz. f. d
q^o hñore fuerit puls^o. et hoc put ali^o puls^o ali
uz hñore sñt. et sñt ipm hñore dispō cibozū
pñestioe r regie pñestio. qz aliud regimē aliū
hñore significat. Et sñt ipaz rēntio ei^o qd
cūari pñestio ex stōaco l'marice uel uenis. f.
emoroidib^o uel narū uel alyz pub^o corporis
qñqz eoz fuerit illa spōtanca uel artificial^o
pñestio Signa eplie pñestiois uapozose sñt di
xit. A. si fuerit uñstas grossa in ipō cēbro
gnata ut n^o iueniāt cū ea. f. in capite neqz ppe
eā. f. ppe cap^o grauitas uel in ea. f. eplia ipre
interpoñtis neqz ppe eā. f. casū in por^o añ
uel post grauitas. f. in capite. ymo iuueniatur
tinus r extensio capitis. neqz est eius ipaf
mus fortis maxime qñtū ad tēp^o duratiōis
Signa facie a cāis pñestiois sñt ancessio
eaz cū pñestioe signoz significatiū cās iñtise
cas Signa eplie pñestiois. Dixit An. pñestio est
illa ex qua pñestioe pñestio. f. in pñā cas^o r añ
cū r maxime si post remāserit pñestio. Et agi
tatio pñestiois. f. in ipō por^o. Et notanter
dixit pñestio. qz non omnis fortis agitatio sñt
pñestioe. Dix. n. Ralis p^o rñentis qñz ac

est agitatio fortis si i pri^o. por^o. sed i pce
su. et no^o e^o ex multitudine nec ex prauitate me
s ex motu uirtutis expulsiue expellens mas.
et ista agitatio no^o e^o mala imo bona significans
fortitudinem uirtutis. s^o q^o plm e^o fortis. i^o tressi
ue uel fortasse et meli^o extensue ut q^o i pri^o. i^o i
pit et diu durat i processu. naz q^oto tardi^o ipsa
agitatio imo et ipsa accessio eripit. ut dix^o Sal.
grossior e^o significat miam. et calori nali magis
resistit et dissolutio iobediens. Dix^o A. qua
forte agitatione psequit^o ges addito uehemē
ti additione i qua. s. nulla sit agitatio pp ike
cilitate et uirtus ex forti motu agitatio pcedē
te. un stat logo tpe tãq^o ygelati sine motu et se
su. Dixit Tabri. ut p^o ponit^o q^otinēis puitas
mor^o significat magnitudinē egritudinis. Na
demratur morbi uictoria et nē defectio. Et
dixit. q^o por^o tarde soluit credi^o q^o mor^o sit
difficilis. Et dixit q^o supuēit fortis spasmus
et spūa multa significat q^o mā fortis et grossa
dnat cerebro cui^o dissolū e^o ualde difficilis. Et
dixit ras. p^o q^otinēis q^o fm q^otinatē spūm in
hoc morbo. et q^otinatē por^osimi erit. Et dixit
Aui. itez signa ei^o sūt difficultas sps. i. haneli
litus et plixitas agitatiois et lōgitudō ygela
tiois post i pām. Et de signis prauē dixit. A.
e^o paucitas euasiois. s. a por^osimi al^o euas. s. ex
cerebro pos et narces ex attractione odoris
p narces et p sternutatoria. q^o pax profuit i ca
pp op^oonē fortē. Dixit al. si spūa egredi^o per
os aut sech mūgit aut spūa egredi^o ul^o ego. tē
e^o passio prauoz et uehemētior. Dixit fili^o
mch. Cū epilepsus subito cadit cū clamore fortē
et tressi et ei^o mēbra torquetur et spūat plm et
urinat et egerit ei^o mor^o e^o pīculos^o et mortalis
Dixit Sal. et ponit^o p^o q^otinēis. multi opinant^o
q^o spūa e^o laudabilis i eptia sed non e^o simplici
ter itelligēdū q^o spūa sit laudabil^o i eptia Spū
ma ei^o sit ex anxietate et pugna nē et ex ipedi
mēto et ex orribilitate et sit hoc i por^osimo
et nō post. Et dixit. q^o multa appet spūa mor
bus e^o difficilior et pīculosior illo i quo nō ap
paret multa. Dixit simeon et ponit^o p^o q^otinē
tis. q^o i eptia accidit tressi et aliqua mēbra d
ficiūt i eoz uirtute euenit hoc ex flate. eo. q^o
fla nequaq^o pibet oio trāsita spūa. Sed q^o
deficiunt mēbra omia accidit ex mīa et de
terior p^o q^o oppilatur oēs uie sps. Dixit. A.
Quidā extimāt q^o flice associatur tremor et
agitatio. q^o mīa nō psequit^o spīritudine sui.
ut oppilet meat^o itegre. mīa uero oppilat q^o
i ipsa accidit pua agitatio. Et q^ouis ist^o rōis
stat in hoc. q^o ubi est minor op^o plus de spi
ritu mandatur ad mēbra. Cerebrum etiā
in se magis q^obitur ad expellendum et ubi est
maior q^octo cerebrū maior psequit^o q^octo spā
mosi neruoz ubi ē plus de spū mandatur ad
mēbra. plus pū moueri. q^o sequit^o maior tre
mor et maior agitatio. Et aliq^o sūt q^o extimant
q^o eius causa cum iqua multiplicatur agitatio
fortitan causa est humor parue quantitatis
aut parue penetrationis i meatibus. sed talis
humor respectu flatis e^o mīa q^o ponit^o eē cō
rio illoz. Et dixit Aui. nullus horum sermo
nū est determinatus q^o q^otingēs ē utriq^o ue
rificari. Sciēdum ei^o est. q^o tota difficultas

questiū stat i hoc. q^o bñor magis opilet an fia
an mīa. Et dōz q^o si i eis q^osideram^o q^otinatē
et ut sic pl^o oppilat fia. et tñ sermo nō ē deter
minat^o. q^o q^otingēs ē in aliquo pl^o babūdare
mīaz quā fia. Si q^o q^osideram^o eoz sbaz b^o
pōt eē dupl^o. q^o i sbaz. i. fluxibilitatē l^o op
positū l^o sbaz. i. grossiciē et subtilitatē. Si p^o
cū fia sua fluxibilitate sit magis aptū fluere
ad meat^o quā mīa. sic fm hoc magis opilabit^o
Si q^o fm. et tūc mīa sua grossicie magis op
ilabit q^ouis tardi^o fluat ad locū opilanduz
Posita ergo pari portioe flatis et mīe i una
uia mīa magis opilabit. posita uero dispari
portioe. pōt utriq^o q^otingē q^o null^o illoz ser
monū ē determinat^o. q^o q^otingēs ē in uno plus
peccare fia et in a^o plus mīaz. Dixit Sal.
et pōit^o p^o q^otinēis q^o pūtes nō mō spūat
morbo ē facilis. dixit tabri Cū cito soluit co
rū defect^o rōis et. spūs sūt uelocē euenit por^o
simi et uelocem declōnē. eo q^o nō ē ex siccitate.
s^o ex bñiditate declōdēte ad locū et recedēte
et elōgare se uelociter ab eo et si q^o mīa ē ui
gorosa ad expellēdū nociū Et dix^o Cū por^o
erit declinat cū sternutatioib^o et sūtib^o morbo
erit leuio et facil^o curōis. Dixit Jude^o si i de
clōne por^osimi cū surgit epilepsus uerecōdā.
signū ē q^o egritudo nō mīa dnāt ei. Dix^o Bor.
por^osim^o q^o frequēter adueit et pax durat si q^o
mor^o defacili curabilē. q^oro aut tardi^o uel
et diu durat tāto tardi^o curat. Et dix^o Bor.
si por^o e^o leuio et breuis. et post por^o uerecō
dā et recordat signū ē q^o curari pōt. Si aut
fuerit lōg^o et grauis et nō uerecōdā neq^o re
cordatur signū ē q^o difficil^o et fortasse iposibi
lia ē curōis. Dicūt signa maioris eptie sunt
subito cas^o tortio ozis et faciei tremor cerni
cis et faciei. et dēuū q^otractio. Dixit Silib. tre
mor in eptia ē malū signū i palis q^o bonū et
haneli^o coartatio. et spūma q^o sept^o extersa ne
rū redit et i uolūtari^o erit^o supfluitatū. Sig^o
eptie mediocris dixit Aui. minor illa. s. quā
d^o eē prauā ē in q^o elōgatur agitatio s^o nō cō
gelatō Aut cōuērsio i q^o elōgatur ygelatō et nō
agitatio. Et sig^o leuiois sūt dixit Aui. ut
sunt accēa magis sana q^o eueniūt in por^o aut
aū ipm et ut hūit ipaz cito redeat rō. q^o si q^o
pauitas mē absq^o intēsa malitia. Et ut uere
cōdē cū sanat q^o si q^o bonitas extitūne uñ
inducat timorē q^ofluxiois et utupery inter ho
mines pp mor^o. quē passus ē. Et ut uelociter
aduciat ei^o icolumitas sua et pprie cum sternu
tatoris et attractōe odorū per narces. Et ex
cis que monēt uomitū de uomitiis q^o ingre
diuntur in guttur aut uomere faciunt. scz ab
e^o applicata significatur eni pauitas mē et
pauitas op^ois et fortitudo hūitis. Dicūt
signa minoris sunt. q^o q^oz aduenit eis casus
et q^oz nō. quasi eēt scotomia Et spūma semel
absterfa nō pcedit et pūtes ab ea cito rele
uatur. Dixit Bor. uidi frequēter q^o por^o
erat ita breuis q^o non oportebat nisi q^o ap
podiarer se ad parietem uel aliquid tale. uel
q^o fricaret faciem et cessabat. Et aliquando
non egebat hoc. quā non eueniebat sibi nisi
perturbatio in capite et caligo in oculis Et
ipse presensuens dicebat. Aue maria et ante

q̄ dixisset trāsibat porxīm? et expuebat semel
et totus trāsibat et eneniebat frequēter i die.
Dixit Ypo. in affo. eptie. qbus ante iunem
tez nascūtur mutatoez hnt. q̄b? 40. xxy. ānoz
fiūt plezq̄s 7 moriūtur. Et rō est qz aī iunē
tūtez pōt remoueri cā eptie. qua remota cura
bitur ipa. Sz post nō pōt fm plm tolli unde
pdurat usqz ad finē uite. Et itelligit de ce
rebrali. 7 sic hificat affo. ut in pluribz. Hāz
q̄bz ē ante iunētez eptia aliqua ita magna
q̄ nō remouet p mutatoez etatis. Et dicunt
itelligit de flica. Hā ita ē que inata in infan
tia curat in pueritia nī pubertate. Et inata in
pubertate curat in iunēte pp calitatē et sic
etate etatis supueniētis. Et ita ē q̄ inata in
iunēte nō curat. qz in etate iunēntis mte
calitās 7 sicta. exīte nī cā eptia cēbrat. flica
nisi a magna cā. Et tō nō curat fm plm. Et
itez qz cū eptia sit multe duratiōis fm plm
succedēte etate senectutis nī curabit. Hūte fca
debiliori et calitate declinata. possit tñ i iunē
te fieri aliq̄ eptia cū 7stantia hūtis. q̄ bōi
tate regis et cure curabit. Dixit Aui. q̄ pte
eptie q̄ pueris 7tingūt q̄bz alciūtur et remo
uētur cū pubtate. i. cū sūt puberco. Cū ipaz
nō adiūat ad mamtenēduz malitia regis et
dimisso cure. p? 7tinētis qbus pueris in pñ
natiuitatis eoz superuenit eptia ex supfluita
te hūditatis 7pionis cerebri eoz ut ptes cū
ptendit eoz etas sine aliq̄ cura liberātur.
Sz illis qbus accit eptia in pueritia pp ma
lā dietaz 7 malā custodiā eoz nō debēt dimi
ti cū iunētur pp libtatiōis eoz in adole
scentia sz debent inuari. Et dicitur primo
cōmētis cum accidit uiris post afordixiaz
et mulieribus post mentruoz educiōez pro
longatur eis morbus nisi iueniat magna 7
solicita cura. Sed si accidit ante hoc tempus
spes habetur de 7mutatiōe eius in iporū et
tum mutatiōibus. Dixit Bordo si infans
aligs traxerit eptiaz ab utero et postea euo
merit et se purgauerit et hūditates aquosas
multas emisit signū ē liberatiōis. Et si non
nō. Et qñ aliquis est generatus in tēpore mē
struoz aut ex imūdis spmibus aut ex pa
rētibz eptie talis non uidetur curabilis
quia postq̄ sunt ab utero et ex tam malis cau
sis tam mala cōplezo est adequata. Si mu
lieri pregnāti uenerit eptiesia prius non exi
stens. quia putatur ex malis materis tēpore
pregnatiōis retentis accidisse. ideo partu su
perueniēte et illis malis materis euacuatis
soluitur. si tamē haberet aliam causaz non sol
ueretur. Dixit Tabri. et ponitur primo cōti
nentis eptiesia interficit uelociter pueros 7
mulieres et eos quorum sanguis est paucus
et uene sunt arte. q̄uis eim de se eptiesia sit
consimilis pueris mulieribus et paucum san
guinez habentibus ut pinguibz. Et per hoc
deberet minus esse praua tamen per accidēt
et propter causam annexam que est debilitas
uirtutis eorum. Dixit Aui. eptiesia plu
rium um infantūz 7 oīz quozum sanguis est
paucus est praua pp constrictionē uenaz ipa
ruz. Inuēitur tñ h littera cōiter que dicit
est parua. i. pauca. pōt sic saluari qz sit i 7fili

nā et etate 7 talis ē minus mala. Et sit pp ue
naruz constrictionē. quaz structura nō sinit
multaz mās fluere. 7 p 7ns nec multuz opilāe
quare erit parua siue pauca. Uerū qz ex
pientia oñdit. q̄ eptia in infantibz 7 mulieri
bus est deterior. Ideo dōz. q̄ q̄nis sit par
ua qz a pauca mās ē tamen praua uel prauior
quia ppter stricture uenarū minus pōt expel
li mās de loco quare ibi diuci? remanens ma
gis ledit. Est etiā prauior qz in eis est diffi
ciliōis cure. primo 7tinētis quādo hic mor
bus est difficil? multi puerorū moriunt eo qd
nie eoz stricte non pōt recipe fca mltū cur
rens ad ipas. Dixit ypo. i. eptis 7 ponit
primo continētis. qñ supuenit capitis? ma
xilis 7 auribz puerorū crustule uel ulcera. 7
multiplicat in naribus eoz mucilagies 7 in
ore aquositas non de facili incurrit eptia eo
qd eoz cerebraz mundificat a supfluita hū
ribz. Dixit Aui. q̄bz ap̄ resoluōe eptie
appet in pibus capitis sabasati aut albaras
7 significat salutes. Dixit Aui. apata enei
entia. i. in cute capitis qñ appent in ipa resol
unt eaz fortasse 7 mūuūt mās eius. Et in
quit Ruffus. Cū apparet albaras in pibz ca
pitis eptia significat resoluōe corruptionis
eptie 7 sanitates. In flica quidē morfea seu
albaras alba 7 in mlica nigra. Dixit Ber.
sup Uia. eptia de uapore citius soluit 7 pte
accidit et facilius dicit curari q̄ de hūore 7
q̄to plus accidit 7 plus soluit facili? dicitur
curari. q̄to aut tardit? 7 diut? durat tardius
7 difficil? curatur qd uidet cē contra rōem
quia mās p̄pina medicine citius eptitur q̄
remota. sed hoc accidit qz bec ē materia pau
ca leuis facili? resoluibil? 7 ibi est multa 7 gro
sa. Si mās conuēit in mēbro non habere
meatus per quos expellat medicina parū p
dest sicut est manus uel pes sed hoc per loca
lia 7 p̄culares cōones curatur 7 mās si ē in
mēbro sup quo possit poni cauteriū. qñ p̄p
suz facili? curat. Dixit Bor. si por? eptie fre
quēter uenerit 7 p̄pue in tene mortalis erit.
Et dīz hūi i cura mās mltos uiros 7 mulieres
iuuētes 7 senes 7 tñ nec p me nec p aliū uidet
aliq̄ curatū nisi eēt puer. Aut nisi cūmiffet
de malo regie 7 non multuz durat. Et tñ iui
diligentissim? in omī regie 7 patētes obedi
entissimī. Et ego nescio cām de? scit. Et dīz
si dubitas an eptie? sit curat? an non suffum
ga eū cū cornu capraz 7 si nō cadit curat? ē.
Regimen epticoz duplex ē. unū p̄uapū
ne supueiat eptia non habito ab ea. qd maxie
fieri quēit i infania de qd dīz Saluan? Re
gimē p̄uapū infante ne ei supueiat eptia ē ut a
pñ? cū nat? fuerit fca figuratiōe mēbroz 7 ali
is que tē fieri debēt aīq̄ lac sugat porrigat
ei ab? a sic sit. Sz zuca? albi solidi. 3. q. pul
uerizet 7 conficiat euz oleo sisamio recentū
uel cū oleo de amigō. dulcibus recentū 7 fiat
ad modū unguenti de quo propinetur infans
cum digito ad q̄ritatem unius coctearū con
festim enim post infans soporatur et dormit
Lūqz excitatus fuerit iterum ex eodem cibe
tur et sic usqz ad plures horas. hic eim cibus
nutrit infantem et purgat suauissime noxas

humiditates flegmaticas et viscosas et sordes
miltas congregatas in utero in stomacho et in
intestinis eius per secessus. que si non emittē
rentur preparēt ab epilepsia ut eam incurre
ret citius ex sua causa. Et ego qdem feci hoc
fieri in pluribus filijs cuiusdam nobilis viri
quorū filij oēs quos ante hoc habuerat mor
tui erant ex eplia infra paucos dies post nati
uitates eorū. Et uixerūt postea filij eius qui
de p̄dicto cibo sumperūt. Et subdit Galu
nus usqz ad quatuor uel sex menses omni die
bis post balneatōes et esiccatōes inunguntur
cum oleo siliam uel de camomilla. Et suspen
duntur ad collū eius smaragdus aut lapides in
uenti in pulvis yrundinū. Aut peonia et lignū
uisci quercini ligata in argento. Et inhibeat
nutrici illud quod lac aquosum uel grossum
aut corruptus generat. sed nutrit cum eis q̄
lac declinet ad caliditatem subtiler cum bonita
te substantie et odoris ei⁹. et abstineat a co
itu. Et infans alienetur ab omni re in qua ē ri
moris subitatio et coartatio qualia sunt sensi
bilis fortia. Et alienet ab omni nutrimento
excepto lacte nutritis quo ē nō repleat. nec
frequenter uicibus lactetur et sic usqz ad de
ambulationē uel dentium p̄ductionē. Et pro
pinctur infanti per dies et noctes syrupus de
cicorca paulatim paulatim ut lambat sine aq̄
quoniam cicorca a tota spe curat hunc morbum
et cum ambulare incipit exhibeatur ei p̄dicti
cūs syrupus cum urina eius calida. qm̄ suau
ter purgat humiditates eius subtile et esic
cat. Regimen uero fm̄ est regimen curati
um eius qui iā incurrit epliaz. Et est duplex.
unus qd̄ cōuenit tēpore interpolatiōis et aliū
qd̄ cōuenit tēpore poxismi. Et qd̄ cōuenit tē
pore interpolatiōis est duplex unum genera
le et aliud sp̄ale. Et unūqz p̄ficitur triplici
instrumento. s. dieta portione et cirugia. Et in
utroqz regimine dicit Serrap. q̄ cautela ab
ista egritudine est bonitas multa. s. regimini
In regimine itaqz generali per dietas dī
xit Aui. p̄m̄ epilepsie regimen est alienatio
causarū mouētū uel facientū epilepsiaz.
Et quis ad hoc sufficere. possit nominatio
earum facta supra. Nihilominus putauit affer
re p̄ticulariter q̄ dixerūt auctores. Ait Gal.
in libro de morbo infanti ut primo ponitur
cōtinentia. Laucat sibi eplēticus a forti fri
gore et calore et fortibus uentis. Et Aui.
dixit. de notabilioribus rebus eis est frigus
repētū et maxie post balneum. ymo o3 ut
muniatur ab omni calore et frigore superfluo
et effusatiōe uentorū. Et subdit Gal. Laucat
a clamaridibus et ferris et curibus. Dixit
Aui. alienetur ab omni in quo est timoris
subitatio et coartatio sicut sunt soni et uocē
magni uox timpani et fulgoris et tonitru et
molarum et uox uociferantium. Dixit Me
sue. Aer temperandus est eis ut nec calidus
sit neqz frigidus sed sit ad siccitatem decli
uor. Et dixit. confert interdum de regione
ad regionem mutare aerem. Et aliquando cō
fuctum si sub eo morbi acciderint. in eis eim
sepe diffusus morbum permutat. Et in qui
bus si diffusus addit ad morbum reuertit ad

confectū pmutat. Et dixit. tu considera q̄p̄o
nē egri et aerē et reuelabit tibi aer fugiendus
et nō fugiend⁹. Dixit. A. ex his que inuāt
ē pmutatio in regioib⁹ donec aer inuēat con
ueniēs desicans et subtilis. Et h̄ max̄ p̄petet
in sita. Dixit gord. Aer sit mund⁹ clarus
agens ad siccitatem. Et iō quēit mutare se h̄p̄
regiōes calas et sicas. et sit bitatio sua longe
a lacub⁹ et ab ags imūdis. et camera ei⁹ suffu
migeet cum ylopo et ruta et storace calāta. Et
sint tunc in ea oia forāta clausa. et cū tora came
ra fuerit repleta fumo ap̄at una de fenestris
ut enēiet. et postea itret camera et h̄ sit ut aer
rectificet. et tū eger n̄ recipiat odorē illarū
recept. Subdit. n. Gal. ubi supra caueat sibi ab
odorib⁹ aromaticorū. Et dixit. caueat ab ipe
tu et tristitia et ab oibus mouētib⁹ fori mo
tu qz faciunt supuenire pox⁹ subito. Dix.
Mes. omē qd̄ dilatat animā et q̄fortat quēit
Angustia aut tristitia et dolor et sollicitudo
laboriosa nocet. Et dixit Gal. Laucat a uigi
lis indigomb⁹. i. tpe digōis celebrāde quia
nō quēunt digōni. Dix. Mes. sōpn⁹ et uigilie
supra replēt nocet. Et nocet sompnus supra
replōnē et nausē. i. supra satietatē nauseatiā
Confert uero ap̄ p̄m̄ digōis cibi si modat⁹ ē
son⁹ supra. i. ciū h̄o et uacuitatē nocet. Dix.
Aui. multū dormire p̄ meridie nocet. et uni
uersalē sōpnus multus nocet. Et sp̄alz supra
replōnē multā et superfluitates uigiliāz nocet
qz debilitat sp̄m̄ et resoluūt ip̄m. Et cū hoc i
plent cerebz uapore Dixit Gord. iaceat ca
pite eleuato et pluuinar sit plenū folijs ylopi
rute peonie et folij montani. Et subdit Gal
debet uti moderato exercitio et q̄scere ante
corpiis fatigationē et p̄termittat difficile exer
citiū. eo qd̄ dissoluūt et replet cerebz. Dix.
Mes. exercitiū et quies supra replōnē al su
pra rōnē. i. magis modo sēi nocet. moderatū
uero utrunqz uenit. et p̄prie fm̄ leges. i. can
Nam moderatū exercitiū in seimio uenit et
nocet qualecunqz sit post cibū. Quies uero
econtra inuāt et nocet. Dixit Aui. quies et
tranquillitas sunt ei magis uenientes suple
q̄ motus et exercitiū. q̄ si exercitiū neūm
fuerit post cōnē et mūdificatiōes corporis si
at. Sed oportet ut admistret supra replōnem
cibi exercitiū nō q̄mouens lassitudinē qz. s. sit
lene deinde quiescat p̄ ip̄m. Et dixit gal
non debet morari. s. tam in exercitio et q̄te
q̄ etiā in sompno capite inclinato. sed erecto
et subleuato magis more solito. Nec debet mo
uere caput. sed mouere aliqñ mēbra inferiora
Dixit Aui. studeat ut sit caput eleuāt⁹. et
caueat ne ip̄m pendere faciat inq̄tuz ē possi
bile nec moueat ip̄m plurimū qz multū ma
terietū ad ip̄m trahit et o3 in motu et exerci
tijs ut moueat inferiora cuz mouet superiora
Dixit Silb. ois inspectio et usus uitri; le
dit eplēcos. et omnis malus odor exceptis ca
storeo et ruta. Et dixit galie. debent fieri
frictiones patientibus epliaz cum panno li
neo donec rubescunt. et primo in lacertis bza
chiorū et deinde in pectore et stomacho. et 3° i
ribus ut trabatur materia ad inferiora. Et
post hanc fricationē quiescant aliquantulum

et fricetur postea caput et pectinetur. Dicitur Anticena ex eis que materiam ad inferiora trahunt est fricatio corporis gradatim facta a superioribus ad inferiora incipiendo a pectore et quod sequitur ipsum cum panis asperis fricando donec rubescat. deinde gradatim descendat ad crura. et sit ois fricatio per fortior. Et sit caput in fricatione disponibus eleuatis. Et post fricationes in ungat et deambulatione. et ois ut euz quiescere facias in loco exercitii sui. i. in fine eius ut redeat ad ipsum spiritus eius et gescat ipsius agitatio. et non sepeatur a loco illo nisi post illud. i. post illam quietem. Et dicitur Gal. caueat a balneis nallibus et in alibus. i. artificialibus malis. Dicitur Serrap. custodiatur ab abulatione assidua precipue post cibum et custo diatur itez apud exitum eorum a balneo ne bibat aliqd precipue uinum pur. nihil. e. eim ipis nocibilis ipo. Et non ois et ut occurrat aeri frigidum post balneum. imo expectent parump donec gescat caliditas et auferat quatuordecim balneum deinde redeat ad consuetudines suas in oporibus suis. Dicitur Aui. faciat moram in balneo et deuter abluat eum aqua penitus cum caliditate per illud quod in ea est de lapiditate et cum frigiditate stupefacit et nocet spiritui sensibili. Balnea tamen resoluunt et desiccantia sunt eis perferentia. Dicitur Raf. propter quod perferunt balnea sulfurea. i. non debent multum morari in balneo. Et dicitur Gal. si accidat ei aliqd istorum cauendo ruz de gese donec transleat hora por. et propter terminat ois motus. Et dicitur Gal. ibidem. Propter quod medat res acutas prime acuitatis per faciant ascendere uapores ad caput et replent. ipsum sic sunt sinapis uolenta et apius et allea et cepe. Nec eim calefaciunt plus debito et generant multos humores. Et sic sinapis diuidat humores grossos. tamen per uapores ascendentes ad caput ab ipsa nocet eis. Et dicitur sumarie cuitet oia quod generant humores grossos et quod sunt inflati et quod sunt difficilis digestionis et excrementis. Dicitur Al. abstineat a cepis et aleis et sinapi et porris et apys et fabis et canabit. Et postremo ab oibus furnis caput ascendente et replent generantibus. Dicitur Serrap. a fructibus ois ut fugiat quod in hac egritudine. Si autem accidat desiderium eorum tunc accipiat ex eis parum et maxime in medio quiescentis. et post quiescentiam holerum. et abstineat a fructibus siccis et perperam a nucibus et dactylis. Sed utatur fructibus et passulis. Dicitur Al. epistemo necessarium est ut abbozeat a se carnes grossas ois et fortis nutriti. i. duris. ut caro uacina et auium aquaticarum et carnes oium quadrupedum magnum. Et caueat a turturibus edis capolis et leporibus. Caro tamen edis quod appropinquat quod plene to potest cedere maxime affata et cum spibus essentibus. Et utupant eis dulcia. i. quod sunt grossa et pinguis multum quod sunt indigestibilia. Et alienet a se holerum oia usque ad atriplices et bletas ne diu alia quod magis uidetur esse alienanda. Dicitur quod intellexit de bliti maiore que est frigida et humida et non de minore que est calida et sicca. Et est illa quam concessit. Alexander. Et fortasse dicitur sic propter deum Gal. in uero de morbo infanti. Cibum eorum sint holerum molificatio de quibus sumat tertia parte cibi peruenit et reliqua

quas duas partes dimittat pro eorum cena. Et holerum erunt lactuce atriplices bletones malue blete caules et porri et apium que non fuerunt uisa Aui. peruenire. et ideo noluit ea prohibere. Raf. tamen dicit. ibidem dedit huiusmodi bletas et alia quod per dixerim? non quod sit eorum cottidianum usus sed quod comedat de eis ante cibum ut eorum uenter mollescat et secessus puocet quod uidetur quod postea subdit Gal. caueant uniuersaliter ab oibus oleribus fructibus et cibis grandibus. Dicitur Raf. per quod peruenit. Nullum genus apud comedant. Dicitur Aui. proprie alienet apud quod est ei perperitas monendi epistolas. Et si non poterit excusari ab apio admiscere ei si mittere tendunt quod resistunt ei et corrigunt ne perueniat epistolas. Uel si non poterit excusari. i. ab oleribus quod uult ea admiscere ei si fumum terre et endiuam proprie amarum. Et dicitur A. concedit eis lactuca ut patuit per Gal. sed ego non per laudo ea. quod frigida est et humida. Et concedit eis coriandrum perperas. quod prohibet uapores a cerebro. Ego uero eis ut uero et eius multitudinem nisi in sanguinea et colica in quibus. i. concedit coriandrum et lactuca. Et dicitur. aqua sicca. i. blete minoris condite cum oleo et mure. et que cursum eius procedat. si acceptio cibum antecedit per lenificationem conceditur. Et dicitur Gal. ubi supra. prohibeant poma facientia cibum morari in stomaco sicut pira citonia et similia. Et comedant fructus non facientes moram in eo. Aui. uero dicit. alienent a se omnes fructus humidos. Et dico quod sunt alienandi. quibus paruam faciant moram in stomaco nisi concedant ante cibum gratia lenificationis ueteris ut dicitur Raf. de oleis. Et subdit A. alienet omnes fructus grossos. i. grossi nutriti et huiusmodi qui longa faciunt moram in stomaco. Ideo dicit Aui. nisi quosdam stripticos supra cibum cum quantitate alienationis pauca quod paru deum. Et hoc ut roborent et constringant os stomachi et deponant cibum et sic lenifaciat naturam et prohibeant uapores ut sic sit matius suauitatis quod nocumtum. Et dicitur Aui. ois ut alienent a se omnes cibos graues id est difficilis digestionis. sicut napi al sinapis et rasan. i. radix que comeditur et bancia et caulis. Propter quod comedit rapas. Dicitur Raf. primo peruenit neque alias radices eis similes. quod sunt difficilis digestionis et grosse nisi habeant aliquam acuitatem. Et abstineat a fungis. Et dicitur abstineat ab accretis. Dicitur A. ois ut alienet a se cibos efficacius al elucatos et grauios et uaporatos et stupefactios. Et ut alienent a se omne acre uaporosum. Et sinapis quidem est de summa eorum que impediunt cum euaporatione sua et transmutatione supfluitatibus ad ipsum scilicet cerebrum et eductio eorum per illud et quod per cerebrum sua acuitate. Dicitur Med. per se sunt molesti eis. Et A. dicit alienet per se omnes maxime patentes epistolas facia. quidam tamen quod sunt minus mali alii peruenit cedere in sanguinea et eo. i. quod sunt quos Aui. concedit ut minus malos. uero peruenit. de eis peruenit. Dicitur Aui. abstineat a cibis multum et oibus legumibus lacte et calco. et ab accretis et salis et per seibus paludestribus et ab omni capite alio et a

carnib⁹ cernuis et porcuis et anctin⁹. Et ab
ordeo siligine et auena. Dixit Sor. uicent
oia legūia pter brodiū cicep et omes caseū pre
ter buti rosū et pingue paucū post comestione
sumptū. Dixit Saluan⁹. abstineat ab auib⁹
patientib⁹ epliaz de quibus dixit eē plices.
Et sūz dico. abstineat a pecudib⁹ et quibusq⁹
qz alyz aialib⁹ illā patientib⁹. Et dico ab
stineat a cerebris quadrupedū uētrib⁹ epi⁹
et oib⁹ alyz multis interiorib⁹ ipsoz et siml⁹
caucat ab eoz cōmitatib⁹. Dixit Raf. p⁹
qūntis. fac eos abstine a lacte caseo et ab oi
bus factis ex lacte ut recocia lūcata et sūbz
Dixit Orbasius. nō comedat caloe nec ali
as res dulces. Dixit Sal. in libro d attenu
ante dicta. attenuas dicta eplias puas et adh
incipiētes sanat pfecte. quecūqz. ho cronice
sunt et puecte suuat non parum. Ab hac tñ ore
nuante dicta excipienda sunt que ex attenua
tibz supius dicta sunt debere pberī. Dix
Mes. Lib⁹ qmēsurand⁹ ē in qūitate et quali
tate et in ppritate et alyz ut hora et ordine.
Sūt ergo cib⁹ pprae boni nutriti et laudabi
lis chimi nū uapozosi aut corrupti. Et sit ppe
cibus hīs mediocritatē. s. i. qualitatis pms
cum dectōe ad siccitatē modicā. Et sit facilis
ad dīgerenduz non grauās nās. Et ellige ex
cibis fm ppritates. Ingt. n. Dya. Ruta que
mit eplias. apia ho eā excitat. Dixit Aui.
Ruta suo odore quēnt olfata. Et cum ruta et
anctis in cibis eozz ponūtur conferat. Dix
Mes. fortasse endiuia concedit et ancti et co
riandruz et per endiuia intellexit cicoreā aut
endiuia amarā et māx cōpeteret i sanguinea et
colerica ut supra. Dixit Serapio. sit cibz
cūz ex pane culus frumentū sit bonū. et sit in
massa eius sal tempate. et sit decoctio ei⁹ tem
pata facta in furno. Dixit Azarai⁹. Lib⁹
eozz sit panis de frumento lenis spongiōs⁹
albus et beue preparus de fermento sale et de
coctioe. Primo qūntis. Dixt iohicinus.
quēnt eis ut⁹ carniuz capnaz pceret i carni⁹
qm alleuiat mor⁹. ut dent ei ad qmedendum
carnes asinine i quolz pñ⁹ mēlunaris. Dix
mes edine carnes dilecte sunt. s. que reōre
sunt a partu. Dixit. Raf primo qūntis. qme
dant carnes auiū leuiū carniū et multoz mo
tū. Et dixit dēf eis aues in eoz cena pter
suce aqūcas. Dix. Mes. dētur carnes puli
ne et galinaz et capriolorū et lepoz iuuenū et q
h cursu pcedat. Et p⁹ qūntis comedat turtu
res et plices. et dent edine i leporine asse lēti
se ch aneto et porris. Dixit Serapi. come
dāt adhuragi et pullos et carnes plicū et aues
puas et turtures natas i tpe i⁹. i. iuuenes. Di
xit Azara. carnes sunt mōtōtis iuueis puli et
galine et cunicli et turdones albi et aucule puc
cidones et affas plices et turtures. et assele an
sepe et oua galinarū. Dixit. A. sit qūnt⁹ pulis
et duratagi et atanie q sūt spēs auiū puaz et p
nis aui⁹. s. alyz domesticis et silurib⁹ et caue
nil. i. laude. Et dix. iā dēm ē. q caro porci
siluris ualō iuuatū ē eis. Dñi qdā plicū dōe
stici. Et laudant eis caprie carnes sup. si ca
pia ē iuueis nū aūq. Raf. nāqz s⁹ pprae
mitupant carnes caprias. illū dē aūq. Et

ia⁹ caris caprie. ē pp siccitatē et paucitatē bue
ctatōis. Azarai⁹ laudat butir. Dix. Sera.
si desiderant ex piscibus aliquid accipiat ex
eis qui sunt paucap supfluitatū et qui inueni
untur in locis petrosis. et nō sit illud semp
uel sepe s. 220. Et Azarai⁹ pcedit bzo
diū cicep et mel. Prio qūntis. de fructi
bus quēntis festuce et pinee et passule dulces
Et Azarai⁹ pcedit nuces cū ficub⁹. s. siccis
Dixit Mādinus yūdines qmeste ualēt. Et
eaz lupi qmesta fantasmatcos curat. Et ce
rebruz uulpis ifanūb⁹ sepe datuz. fac ut nūqz
sint eplia. De herbis aut qmedē pñ. sal
uiaz maioranā rosmarinū betonicaz organū
et pulegiū. Et dixit Iohanicinus. dēf ei de
radicib⁹ comle. i. maioris camomille feride
albe. qz bñ ppetatē ad bue mor⁹. dixit Ra.
p⁹ qūntis. ponat de ligno. i. radice peonie
in eoz cibis. Dixit Azarai⁹. cibaria i q⁹
itrāt aromatica cala quēntis. Dixit Serap.
alictēt a uino qm replet cap⁹ uaporib⁹ multis
quos ppellit. Et dixit Ra. uicēt uinū uino
suz puz. et diminuāt ei⁹ pot⁹ aq. s. solius. Et
dixit Serap. opinoz. q uinū n nocet ei⁹ cur⁹
mor⁹ ē ex hōre mlico. Al. dixit abstineat
a uino Ingt Mes. pot⁹ eoz uulit ē uinū mte
pmixtōis. nō nimis antiqū nec nimis nouū
Et sit claz subtile odoriferū stipicitatis puz
bñs. dulce ho et grossū ē malū et sūz et puz
si sit elegans. Dixit Aui. nō mltuz utatur
uino. qm ipm uehemētē replet cap⁹. Et si ex
cusiari nō pñt a potu uini bibāt uinū paucum
antiqū. s. debite atigatū. ita q nō sit acūū
et sit declinās ad pōticitates et min⁹ ē uapo
rosus Dixt Serap. Rob. qz qfortat stōachū
et qfert digōni nō ē negandū quin utatur co
cū eqūitate. Dixit Silb. qdā uinū pibent
qd pūto eē pibedū i catalēncis. Dixt Mes.
ydromel. ē eis potus elegant⁹ q uinū. utēt
aut potuz aq. sit facit theotonicū et potuz ua
porosus. sit ē uinū d dactilis et sūz Dixt
Serap. sumat in pms secamaben cum accro
felicico. si aut nō qtingit illū habere uel nolle
tūc simplex dabit. hoc eim iuuatū ē stōaco
ualde et mādificat supfluitatē q aggregant
in eo mādificatiōe multa. Dixit Mes. fa
mēt et oēm repōnē fugiat. moderatuz quoz
sciumū quēnt Et melius in hoc cāu ē medie
critet esse inanitum qz repletum. Dixit Aui.
Comune est omnibus eplias ut caueant sibi
a repletionē et a malitia digestiōis. Et illū
ē si sunt qūnti. et nō secūtur qplemētuz reple
tōis. ois eim eplias d qmedē minus et bi
bere qz sit appetitus ei⁹. et d3 diminnē de cō
suetō rēpore sanitatis et d3 s. mē min⁹ qz dige
rere possit ut querrat se nā supra māz et dige
rat et expellat eaz. Ylle g⁹ dixit Aui. q nō tol
lerat ut se l reficiat. s. i. die diuidat cibū suū
q sit minor refectiōe sua qsueta. uel mior refe
ctiōe sua. i. qz sit appetitus ei⁹ refici qz adh
appetitu uingēt d3 cessare a qmestione. Diui
dat. g⁹ cibū i tres ptes. Et sūmat dixit Aui.
duas ptes in pradio et terciā in cena post ex
ercitiū subtile. Et sic uult ut cena alleuiet su
pra prandiū eo q ex mltā cena sit magna eua
poratio ad capud. qz uel d3 dimittit ut inuitt

secrificatione. Dicit Hilb. antiq. p. casum
fiam facere consueverunt. sed moderni ea di
miserunt pp debilitate. Dicit Maudin? di
citur q. in primo casu eplici aliquid extraba
tur de sanguine immo postea infestabit epla.

Dicit. A. cu hora portisimi peratit. q. f. ta
cessunt r surrexit paties ab ea uel et y. m. ap
p. in tpe interpolonis. si fuerit tps sufficiens
ante aduentu portisimi. z. fac ut euomat cu pe
na oleo intincto r ori eius imissa ut euomat
baiditac. Huuabit. n. eo tunc. Et pprie si sto
mac? fuerit in hoc introit. i. ca eius ut q. si
erit epla stomatica uel si ad stomachu fuerit
ma expulsa ad stomachu. in portisimo. Aliqui tñ
exponit. Et hora portisimi pertransit. i. inci
pit declinare. r. ut uelit q. et in ipso por? p
uocet uotus ut inferi? appebit. Notat q. m
tudo uot? tpe interpolois r si quemat in
epla stomatica. nocet tñ in cerebrali mouendo
mas h? cerebz. Dicit. Oribasius. restetetur
purgatio r uomit? multoties. q. cu eis affue
scunt pibet aggregatio supfluitatis. De i
tentione ad diuersione conferat cristeria r ib
positoria lenia r forata sup. fm exigentia ut
tutis r mac r sup r alia diuerterea multoties
dicta. De interioe ho ad alteratione. Notat
q. semper debet duci eger in opoitas qualita
tes cause facientis uel etiam p tunc mouetis
eplicaz. Et si qd processerit a frigore aeris
constringente calefiat caput cu aromatic calis
uiuificantib? calm nalc in cope toto. r m. i
cerebro abintus r ab extra approximatis. ab
intra quide. cum confectionib? r elixis cerebra
bilib? calefactentib? ut pluri muscato dyabro
r silibus. Et ab ex? cu appoitoe panox calido
ra suffragatoru cu nucemus. ligno ol. gar. r silib?
b? r cu olfatu aromatico calox r silib?. Et
si processerit ex calore ut solis ut ignis infre
tur corp? totus r maxime caput. sed modrata
fritate ne inde contingat infriari cerebz r
transire in epliaz ppietatis malez. De in
terione uero ad conforione cerebz ta mlti
tens e dicta i pcedentib? r dicet in spali regi
mine epliaz. Sed q. ad hac intentione reducitur
tur que operant in epla cu ppietate. Ideo
h ea adduca que reperi tradita. Epica. n. sunt
de quibus dixit goz. q. multuz conferunt in
hoc morbo. Dicit gal. in libro de tyriaca
ad cesare r ponit a rabi. in zz? picala. Le
rebz cameli desicatus r datus in potu cu ace
to eplico quent et. Et sil? mastele cebz opa
tur. Et dixit 6? medicinaru ut ibidez poi
tur. Radix peonie ligata r appensa collo pue
ri epliaz eant cu. Et hoc ab experto cognoni
dixit gal. de qua peonia cotter omis auctores
locuti snt. Dicit. m. q. gal. ait q. peonia hz oem
modz administratois ei? e medicia magna ad epi
lenia. Radix. i. et semē eius. Et enim si ex ea
dicbus singulis. a. 3. ii. usqz ad quatuor ppine
tur cu aqua mellis et yfopi aut cum oxymelle
couenit mirabiliter. Et sil? fiat ex ea caput
purgius aut gargari sma cu oxymelle. aut si in
sufficitur in naso. et si quine puluis eius odo
retur couenit. hoc tñ modo exhibitu ualet in
franca. Et sic et dixit Alimā. in slica puluis
ous naibus insufficitur. Et subdit Mesue.

expertus est suspēiones peonie in collo. est
inamēcus subline et sumpta et in cibus et po
tibus. Et sit suffumigatio cum semine eius
et est mirabilis. Et sumptum cum melle 20
diebus singulis sanat si dens uoluerit. cui du
bium. deus potest sanare unūquēqz ab omni
infirmitate fatuus ē iste q. hoc nō credit. Di
xit Raf. p. q. tñētis. qñ peonia ē recēs et sa
spensa in mag? qñtate tñ ē maioris effica
cie. Dicit Oribasius scia peonie recēcia
suspensa mirabil? ualet et dz sil? odorari assi
due. Dicit Ser. sup uaticco In peonia non
reperitur modo tanta uirtus. dicunt quidaz q.
uirtus reperitur solū in ea cui? radix qñ ita
gitur designat interius sculptus signus crucis
quā quidaz uocat peonias argenti. et quid im
lignum crucis. Et dicūt q. talis est peonia fe
minis et ē multuz efficacius. Dicit Hilber
peonis debet suspendi collo simul cum auro r
dixit lignū crucis portatus nō pmitit cadere

Et dixit Bal. x. medicinaru ut pōit Raf
ubi supra. Lognosco uirū quēdā q. fuit nostris
tēpore dātes ossa hūana qbusa in potu aliqu
bus ipsi s penitus ignorantes qd esset illud
qd offerbatur eis. et b? qd faciebatur ne exbi
bitioe ipsorum formidaret et hic uir curabat
plures homines occupatos morbo epileptico
et tuncurari dolore. Dicit Dyas leporis co
agulum si bibitur couenit eplie. Et simili
ter asinū epar assat et comestus in ieiunio
Et hoc idē adduxit Uianicus. Dicit Jo
hannicus. Accipiat ex corio frontis asini
coria. una lata et exinde fiat tertuz partē
qd teneat per anuz super frontes et omni āno
inoue. q. quent r expus est Dicit Alexan.
africa apri euz tota urina effecet in furno et
da ex ea ad magnitudinē unius fabe diebus
singulis in mane euz oxymelle. et expus et ē
Et dixit se usqz ad 3^m. diē uidisse curatū. Di
xit Uia. pilli albi camis nullaz hntis nigredi
nez si fuerint suspēsi collo ualet. Et fel ursini
sil. Et dix Caprinū epar si det epliaz pferre
Dix Serar. sarlat. cu pipe longo r zenz. ul
ista minutis incisa i eo infigant r postea affe

Raf. p. q. tñētis. sanguis muscle. quent
eplie qz in eo ē hūus fortis dissolūis. Et i
terioza eius plena coriandro r esiccata pfe
runt mirabil? eplie. Dicit Paulus Caro
muscle couenit multū. Liliarius in lapida
rio. marasita suspensa ad collū puer op. phibz
eis timorē in iompho. Dicit Rabi. in 2^a
picala. smaragdus appensus ad collum est uti
epileptic. Et dicunt q. pferuat ab ea siue
solus suspēdat siue cu radice peonie. Et iō
precipiūt nobilibus ut illico ipm collo infatis
nap nau suspēdant. quidā tñ dicunt. q. i smerā
do debet sculpti figura scarabici r poni in
anulo supposito et folio lauri. Dens canin?
lupi suspēsi ad collū liberat. Pilli camis albi
nullā hntis nigredinē suspēsi collo sanant r
sunt mirabiles in incubo. Dicit Beltram?
Becepe cor lupi r nulu salita r desiccata r pl
uerizata. r da puluerē panēti. Et dixit. tecur
rane cremati in testa noua bibitus cum uino
curat. De hoc dixit Maudin? medicamen
expertus q. sūme sanat epliam. Sūme ranam

et scind eā p medius. et accipe secur eius et in
uolue i p m in folio can' et obure siml' in testa
noua sigillata et pulueres illū da bibere cum
optimo uino eptico dum parit. Et si una uice
nō curat. fac itē de alia rana et sic ulterius
donec sanet. Et dixit Bertramus. Cap' cucu
li a p p r i c a t e q u e n i t p o r t a t u c o l l o s u s p e n s u s
Dixit Mundinus. dicit q u i n ā i n q u o c o
cra sit talpa usqz ad q u m p r i o d e z t a l p e b i b i t u
a p a t i e n t e e o i g n o r a t e q u a l e u i n ū s i t p c e r t o
p h i b e t a d u e n t u s e i u s . E t q d a z d n r . q c o r t a l
p e i n p e l l e c e r u i n a g e s t a t ū a b e a l i b e r a t . B a t a
s u p p o s i t a e p t i c o d u m p a r i t u e l s c o r o m i a c o u t
s p a s m a t o . i l l i c o r e c e d i t a b e o m o r b u s . C e r e
b r u m u u l p i s p u e r o d a t u s a d q u e d e n d u s n o n
f u n t e u s f i e r i e p t i c u s . p i c u l a t e s t i c u l i c a s t o r .
s u p e r l i g a t a c o r d i p u e r i m i r a b i l i t e r t o l l i t m o
r u m e p t i c u s a b e o . S t e r c u s p a u o n i s b i b i t u s
c u m u i n o s u b u l i e s t e p e r t u s . A n t i m o n i ū p o
s i t u s s u p m e m b r o a q u o b z e p i l e n s i a o r i g i n e s
c o n f e r t d e s i c c a d o . E p e r t ū e s t q u n g u l a
e q u i u e l a s i n i u s t a c u m a c e r o s u m p t a f r e q u e n
t e r s a n a t e t d o s i s e i u s e s t . z . i i i . E p a r l u p i s i c
c u m E t t r i t u s b i b i t u s p e r f e c t e s a n a t . S e l l u p i
l a m b e n d o s ū m a t u r p h i b e t e p i l e n s i a m . E t c o
f e r t c i a t t r a c t u n a r i b u s o d o r i s f e l l i s t e s t u
d i n t o . E p a r z i n i a s s u m c o m e s t u m i n t e u
m o s a n a t . P u l u i s u n g u l a r u m a s i n i c o b u s t a
r u m b i b i t u s c u r a t . E t p u l u i s f a c t u s d e l a
p i d e y r i d i s s u m p t u s a b e p t i c o s i n e d u b i o s a
n a t . E t p u l u i s t e c o r i s m i l u i s u m p t u s e s t s u m
m u s r e m e d i u s . l a c e g n u m b i b i t u m s a n a t e p t i
c o s . E t d i c i t u r . c o r l u p i c o m e s t u m s a n a t e p i l e
n s i a m . A r i s t o l o g i a p o r t a t a n o n s i n t e p t i c u m
c a d e r e . I n e z f r e n u m c u i u s l i b z a n i m a l i s p o
n a t u r i n o r e p a t i e n t i s e t p b a t u s e s t . E t s i
l i b e r . d i x i t . o u a c o r u o r u s q u e s t a u a l e n t e t t e
s t i c u l i u r s i . e t c o r l u p i u r o e t l u p e m u l i e r i d a
t u m c u r a t . s i m i l i t e r e t c a z o a l c o r u u l p i s . E t
d i x i t i p s e e t B e r t r a m u s . m o x c u m c e a d e r i t
e p t i c u s o c c i d e c a n n e . e t f e l e i u s e x t r a b e e t
d a e t b i b e r e e t n u n q u a m p l u s c a d e t q u o n i a z
p b a t u s e s t . E t d i x i t B e r t r a m u s . C o r i g i a
a s i n i p o r t a t a a d c a r n e s m u l t u u a l e t . E t d i x i t .
s u s p e n d e c o l l o l a p i d e s y r u d i n t a n i g r u m . E t
d i c i t u r q u i c a p u d m u r i s s u s p e n d a t u r s u p e r
e p t i c u m s a n a t . D i x i t G i l b . C o r a l l u s r u b .
c o l l o s u s p e n s u s s a n a t . E t q c e l i d o n i u s l a p t a
y r u d i n u s r u b e u s e s t p r e c i p u u s d e b e t t a m e
s u s p e n d i c o l l o i n c o r t i o u i t u l i a n t e q u t e r r a m
t a n g a t . e t i n a u g u m e n t o l u m i n i s l u n e a c c i p i .
E t d i x i t . c ū e s t i n p r i n c i p i o c a s u s . s i d e q u o
c ū q z m e m b r o f u e r i t s a n g u i s e x t r a c t u s s ū m u s e
r e m e d i ū . q u i s f m q u o i d ā d z f i e r i d e m i n o
r i d i g i t o m a n u s . E t q u i d ā d i c u n t o s e i u s c o
d e b e r e i l l i n i r i . E t q u i d a z a c c i p i t e c o r i g i a m
e p t i c i . E t s c i n d ū t i n q u a n u o r p r e s e t f o d i u n t
i n t e r t i a z i c r u c e . E t i q u o r p u b i p i u s p o
n ū t i l l a s i n c a p i t e p r e s . a d p e d e s p r e s . i . E t
a d u n a m m a n u u s a l i a z e t a d a l i ā a l i a m e t d e
u n g u l i s e t c a p i l l i s i p i u s p r e m c u m i p i s . E t
p r i p i u n t t r i a n o m i n a r e g u s m a g o r u s d e s e r r i
c i r c a c o l l u m . d e q u o x n o i b u s d i x i t M ū d i n
q u e q u o z e a s u p s e p o r t a u e r i t s c r i p t a n ū c a p i t e
a d e p t i a . E t d i x i t G i l b . p o l i t r i c u c u m o r a t i o n e
d i x i t d e c a t a t e r . I n n o m i e . p . e t f i . z . i . f . l a c u

collecti et sumpti ualer. et ualer sirup' ei'. Di
xit Saluan'. Cinis ossis capitis bhami ad po
dus duoz den bibit' cu uino cu quo sit cocta
ruta siluris addendo de oleo bndicto ad pon
dus duoz den. p menses curat eptiaz. semper
tn an bibitione eius omi die unganē narco
ch dicto oleo. Et dixit. si omni nouitate lu
ne patiens fumiget cum uno scorpiode ligato
in petia et effecato ad solē mixto cuz uernice
et origano añ. et uno grano masici quent mltū
Et dixit. puluerē testiculoz gali da bibere
epitico cu aqua et lacte p aliquot dies abstine
do a uino. Bozō. dixit. curat eptia uisc' quer
cinus si portet ad collū aut quocūqz mō sūa
tur. Et dixit q corigia fca d pelle lupi si por
tet ad carnē. aut fiat ferū in capite multum
ualet. Ber. sup. Uia'. sanguis testudis bibi
tus ualet. Testicli apri multū ualent si mae
accipiant. Et cor leporis et cor uulturis sum
ptū ualet. Dñr qdā. si cerebz capre p aureū
anulū tractū infanti detur ad transglutiedum
añqz lac sugat. nec caduch fieri nec fantasma
icurr' posse. Sanguis agni albi nullaz hñus
maculā bibit' sanat et ualz Sanguis cuiuslibz
agni. Pul' factus de lapide yrudinis datus
epitico absqz dubio liberat. puluis factus de
muscella uina. et yrudine simul qbustis et bi
bitus liberat. puluis yecoris milui sumptus
sūmū est remediū. Lac egumz bibitus caducos
sanat. sim' cicome dat' potui cū aq statū na
let. Uermes iueni i tuberositatib' cinozba
ti supri primo die tres. et 2' die tres. et 3' die
tres cū aqua bndicta sanāt. Caro uenico
racis comesta multū ualet. Si coligat ros
i auroz in die feri i obanis baptiste et reier
net. Et cum opus fuerit. Puella uirgo sari
nā accipiat de tritico mudo in declōne lune
molito et cribellato et conficiat ex ea cū pāco
roze placēulā azimā quā ipamet puella coqz
in lare sū cinerib' et detur ad comedēdū epti
co et nō iurret eptiaz i' āno. Dix. Bozō. b
ē eptiāsimū dico h nōm i auz patiens u' su
specti. Recede demon qz emoloz pēcipiūt. si
lunatic' sit i demoniac' statū efficit. uelū mor
tuus fere p bozā unā et eo surgēte interroga
eū de quacūqz re uolueris et ubi dic et. Et si
nō ceciderit audito hoc nōie scias i p z eē em
p t i c u q u o d c ū q z u e r o d e o x p a t i a t h m e d i c a
m i n e s c i s i m o m e d i c e t . s i p a t r e b e t z m i t r e m
d u c ā t e ū a d e c c i a z i n d i e q u a n u o r t e p o x z a u
d i a t m i s s i . E t ē t s e r t a f e r t a z s i t z f a c i a t i d i e
s a b a t i . E t d i e d o r e a u e n i e r e . s a c e r d o s l' a l i u s
r e l i g i o s u s u i r s c r i b a t e u a n g e l i ū i l l u d i n q u o
d i c i t . h o c g e n u s d e m o n o x n e i c i t n i s i i o r ō
n e z t e u n i o z d e f e r a t i l l u d p a t i e n s . s i u e e p t i
c u s s i t s i u e l u n a t i c ' u e l d e m ō i a c ' l i b e r a b i t u r
De intencione ho ad membra mandans di
cetut infra in cura specialī. De intencione
uero ad accidentia dixit. Raus primo pūen
tis. si torquatur aliquod membrorum eptici
fricetur oleo et aqua et rebus mollificantiis
et mollificantiis et comprimat manu predi
cta membra retorta et reducatur. Dixit aut
cena. cum accidit eptico tormositas mēbrū
aut spasmus scilicet foris in facto esse tūc eū
mī fricauit cum oleo et aqua tepida et com

pressionem forti. debet enim fricari cum p[re]d i
ctis donec extendatur et extensum debet fir
miter teneri ne iterum contrahat. Cura ue
ro per instrumentu[m] cirugie in generali. dixit
Aui. q[uod] ingredit[ur] in hoc ca[ssu]. ingressu eius in
cap[itu]l[u]m egritudine[m] cronicar[um] capitis. Cura
uero sp[irit]us eplie uariata scdm species. e[st] ut in
cerebrali s[ic]ca sicut dixit Rasis in d[ic]t[is] b[us]
fiat minoratio cibi et additio in labore suple
supra alias species. Et sine s[er]uina cibi eius aq[ua]
ciccris friza. et cascle et e[st] mod[us] artificu[m] cibo
ru[m] siccus sicut sunt res asce. Condimentu[m]
suo conferens egritudine[m] b[us] fr[ig]is capitis ner
uorum et iuncturaru[m]. B. cicera nigra et reo
liant una nocte in aqua calida et mane colent[ur]
et in b[ro]dio coru[m] coquant[ur] columbi iuuenes
Et q[uod] erunt cocti ponat[ur] crinuz et anctum et
darfican et oleu[m]. Et inde f[er]u ciceru[m] nigrozu[m]
ponatur alba. Et tu collige ex d[ic]tis in diera
uniuersali que magis coueniunt in hac eplia.
Et in m[en]te cerebrali. dixit Rasis. cibent[ur] et
bis boni cibi. ut s[er]u pulli et arictes. f. casta
ti uel anuales agni et utelli onop. Et uin[u]m h[uius]
aquatu[m]. Et confortet[ur] caput cu[m] m[en]titudine bal
nei p[re]ter q[uod] sudet in eo p[er]m. Et in sangui
nea cerebrali. dixit fiat minoratio cibi. Dix
gorb. si fuerit de col[u]ta utatur lactucis spinacis
coriandro et endiuia et similib[us]. Et si fuerit b[us]
ma[gn]a frigiditas. utatur boragine blutu feniculo pe
tro. spago et silibus. In eplia uero coitatis
dixit diserapion. pone in pane coru[m] corian
dru[m] quia p[ro]stent ascensu[m] uaporu[m]. Et di
xit. si mouet[ur] p[er]u[er]te exur[er]e cibet[ur] quolibet
mane pane madefacto in succo granatoru[m] et ui
no bene limphato. uel in uino citonioru[m] aut
pomoru[m]. Oportet ut scdm singulas inten
tiones supradictas unaqueq[ue] sp[ecies] eplie me
dicet[ur] maxime p[ro]ut sue couenit m[en]te a qua p[ro]
cedit. Si igitur fuerit eplia p[er]petua s[ic]ca
digeratur. in cuius digone dixit Mes. op[er]et
eas squilla et accetib[us] eius. et oximel ipsu[m] et de
coctio aut sirup[us] yfopi aut basce aut sticados
aut acori aut origani et similia. Et s[er]uam om[n]i
mane oximel s[er]uicib[us] cu[m] apozimate yfopi q[uod]
sic fit. B. yfopi siccib[us] lib. i. passul[us]. 3. y. decoq[ue]
in lib. trib[us] aque pluuial[is] usq[ue] ad consumpti
one[m] medietatis. Et q[uod]q[ue] addit in eo basce
et q[uod]q[ue] epithim. suple uel alia fm disponit m[en]te
et patientis. e[st] enim expertus. Dixit S[er]a.
admiramur medicas subtilitatu[m]. Et si
fuerit yfops damus in potu decoctione yfopi
quia conuenit iunamentu[m] multu[m]. Et ego
scio multos sanatos cum ea sola. q[uod] icidit hu
mores grossos et non dimittit i stomacho et pe
ctore aliquid ex supfluitatib[us]. Et ip[su]m euacu
at quasdas ex eis per urinam et quasdas per so
lutores uentris et dabimus ex ea sola et cu[m]
secantib[us] s[er]u cu[m] aceto s[er]uicib[us]. Et subdit. si
aut[em] supfluitas e[st] subtilis. q[uod] sit s[er]u liquidum
tunc damus decoctione[m] abstinib[us]. est. n. bon
et cu[m] secantib[us] s[er]uicib[us]. Dix. B. Ex sirupis
est oximel s[er]uicib[us] p[ro]p[ter] q[uod] singlis diebus i
potu s[er]uatur. in yeme cu[m] calid[us] et in estate cum
frigida. Et sirupus abstinib[us]. et apozima yfo
pi et origani. Dixit glos. digerat[ur] ma[gn]a cum
sirupo de sticados et oximelle s[er]uicib[us] s[er]u

patia cum decoctione calendule p[er]muleueris pe
onie p[er]et. s[er]uileos yfopi et passul[us]. Sirup[us]
bonus et est s[er]uicib[us]. B. isop. sticados an.
. 3. y. origani thimi. epithimi an. 3. i. et. 3. ra
dicus peonie p[er]etris p[er]etris. carpobal. p[er]etris
radicus feniculi et petro. an. 3. 3. bettonice ga
riofilate an. 3. i. cardamomi spice an. 3. ii.
passul[us]. 3. ii. decoq[ue]tur et fiat sirup[us] cu[m] melle
et p[er]miceat cu[m] eo quarta ps oximelle s[er]uicib[us]
ci. Syrupus opim[us]. B. maiorane bettoni
ce eufragie origani pulegie timbre gariofila
te polu motam yfopi thimi sticados Rute do
mestice et siluestris saluic. floz rosamarinu[m] me
te calendule p[er]muleueris an. 3. i. Radich yre
os arthos. ro radich peonie radicum feniculi
petrosi. spagi ligni uisci q[ui]tani p[er]etris an. 3.
. 3. passulaz. 3. iii. ligri. 3. 3. carpob. sileris
motiani semis peonie acori. yuc semis basili
conis ameos an. 3. i. spice celitice azari an. 3.
. ii. infundant[ur] in aqua sufficiens p[er] die et nocte
uel ap[er]ius deinde ponatur bec oia cum aqua
in elebico et distillent deinde. B. de distilla
tione illa lib. vi. mellis lib. iii. aceti s[er]uicib[us]. 3.
. ii. et sirupet et aromanget cum nucismul.
spice pipis longi cubeb. gari. et galange. an. 3.
3. Ma[gn]a s[er]u m[en]te digerat[ur] s[ic] de[m] fuit su
pra. ca. de m[en]te uel cu[m] sirupo q[uod] sic fit. B. thi
mi yfopi. sticados timbre scolopen. an. 3. i.
mellisse bnglesse floz rosamarinu[m] floru[m] gene
fle. an. 3. i. radich et semis peonie semis seni
culi ameos camedrios camepitheos an. 3. ii.
decoquant[ur] in aqua sufficiens. et in fine deco
ctionis addatur epithimi. 3. ii. remoueant[ur] ab
igne et cu[m] tepuerit manib[us] in aqua fricetur et
colent[ur] et sirupet[ur] cum melle et pentap[er]s. an. et
acetosetur cu[m] a ceto s[er]uicib[us] et aromanget ut
supra. Et s[er]u m[en]te colerica digerat[ur] ut sup[er]
plurico e[st] de[m] uel cu[m] sirupo q[uod] sic fit. B. luci ei
coree. lib. i. luci eupatori[us] luci lupuloru[m] an. 3.
. ii. luci p[er]muleueris luci endiuie an. 3. iii.
clarificetur et sirupetur cu[m] zuchari albi. lib.
. i. et acetoset. Et s[er]u oporet ut q[uod]lib[us] ma[gn]a cou
tur cu[m] eo q[uod] ip[su]s b[us] educit. Dixit Mes. in
sanguinea fiat s[er]u s[er]uicib[us]. et puocatio emo
roydaz et mestrup et emisso s[er]uicib[us]. si fiat
a reu[er]te et. Dixit Al. in sanguinea s[er]u
da e[st] s[er]u s[er]uicib[us] et ex carnositate tibiap
cu[m] uet[er]e e[st] e[st] b[us]. Et dixit est una sp[ecies] qua
Bak. noiauit cu[m] uidi p[er]ferre s[er]uicib[us]. ex s[er]u
pus deinde ex basilica. Dixit Bak. si sig
d[ic]t[is] sanguis appuerit s[er]uicib[us] n[on] e[st] si s[er]uicib[us] et
alia p[er]ferunt. q[uod] si n[on] sitas crurib[us] appoc et
s[er]uicib[us] s[er]uicib[us]. Rasis in d[ic]t[is] b[us]. Cura est
stomia s[er]uicib[us] et uet[er]e s[er]uicib[us]. Dixit Aui
stomia maxie quent[ur] q[uod] ma[gn]a e[st] sanguinea que
mit et q[uod] al y b[us]ores sunt mixti sanguini unde
Aui. an. si cu[m] stare fuerit rep[er]io uniuersalis t[em]p[er]
stomia e[st] et iunatua. Et dix cu[m] necessariu[m] fue
rit ut stomes ex quocunq[ue] b[us]ore sit epilenia
. f. mixto sanguini. oz ut n[on] solus s[er]uicib[us] fiat ex
abab[us] cesalidis simul et seq[ue] illa s[er]uicib[us] uens
q[uod] est sub ligua. 3. q[uod]q[ue] necius est ut s[er]uicib[us] m[en]te
plicco. 3. 3. s[er]uicib[us] feceris. oz ut illu[m] gescere
facias per ebdomada[m]. Et hoc ut h[uius] resuma
et p[er] hoc m[en]te ante purgatoe post s[er]uicib[us]
necessitas. ut. f. post q[uod] s[er]uicib[us] s[er]uicib[us] et q[ui]nti

solue cū potioribus. s. quentibus et cristeris
et alijs. Et pōt intelligi ut gescas p ebdomadā
inter flosas et flosam et deinde utere purgati
onib⁹. Dixit Jude⁹. qñ apparent signa domi
ni sanguinis fiat flosa de cefalica et postea
flosmē aliq uene capitis et pprie nasi et fiat
scarificatio sup occipitiū. Dixit Hilb. Me
lior flosa ē de uena polieis et indicis q. s. est
ramus cefalice et deinde uenaz sub lingua q
appent uirides. hec eim eptiaz de puata cā sol
uere p̄sueuit. flosa tñ istaz uenaz dz fieri pre
missa flosa safene uel alterius uene uisiois.

De esione ho p farmatiā dixi Med. Joha
nitius dixit q sera dyacologn. ē sup qua ex
pectat fiducia inuamētoz multoz et pōt et
flosaz et ualet in flosa et hac flosa et plu
res alij uocat yeras Hal. Dixit Uiani. In
cipiendus ē. s. post digōnem a calefactorijs di
soluētibus et purgātibus hōres cerebri euz
yera Hal. et theodoricon et yeralogod. Raf
in diomibus. purget cum yera ruffini et pillis
cochys. Dixit Al. pillis cochie multociēs sūt
dānde. Et si qz p hoc q cūo dz multociēs rei
terari. ē eizb eptia cronica de mā difficulti ad
dissoluēduz et purgāduz in qua nō dz cūo fieri
subito et in una uice s. in multis uicib⁹ et pau
latine. Dixit Serrap. q̄serūt ci pillis. q sic
fiūt. B. pulpe cologn. flosados castoz. an. 3. i.
yere. 3. iiii. agari. 3. ii. turbit. 3. i. dof. a. 3. i.
usqz ad. iiii. i. cūo in qbus hūus ē sana et i eta
te iuuentutis. Dixit Aui. meli⁹ q purgat illa
cū⁹ cā ē flosa ē yera cū pulpa coloz. et yera ber
metis nā si uat paties eptiaz flosa yeras ber
metis oī die pondus medre. 3. in mane et me
die. 3. in sero magnificat cā ea inuamētus ipi
Et ē inuatiua cūo euz turbat et agario et flos
cados et euz yera ruffini pprie. Mā ho st
milia fūit dixit Serrap. soluat cū decoctōe
epithimi et agari et micro nigroz et kebul
pulpo. humo terre et yerip. et turbat et flosadol
Et sumat ex ea multociēs Dixit Raf. in di
omibus. soluat aliquoties cum decoctōe epithi
mi aut yera. Hal. Dixit Aui. si cā eius fue
rit mīa soluat cum decoctōe epithimi et
soluat cū elko. s. nigro et aljs eūantib⁹ mīaz.

Dixit Serrap. imixtiōe flatis et mīe deē
yerapi. cū decoctōe epithi. Et si nō sufficē da
m⁹ yeras magnas ut Hal. et logodion. Aucto
res ho fecerūt spālez mentioē de esione mē
colericce et qz raro ab ea enenit eptia et qz de
relinq̄rūt cā notā ex dēis i pcedētib⁹ capitis
Ipa igit soluat cū medicis d quaz p̄petate ē
eūare colerā et p̄pe a capite. Dixit Serrap.
et Raf. p⁹ q̄rinētis. post purgatiōez puo
cet eis uolūus cū medicis uolētis. Dixit Iba.
in flosa corp⁹ uolūus usu purga cū icidētib⁹
et sbulātibus. Deinde pillas dabis et yeras
s. itez. Dixit Aui. post purgatiōez fac ipm ge
scere et. s. p ebdomadaz. Et p⁹ q̄tez itez sol
ue et nō cesses sic pcedē fm q̄tez et iteratio
nez solomīs usqz quo purget sufficiēter. s. ad
posseuti p̄ticularib⁹ eūonibus capitis ad q̄s
post sufficiēte purgatiōez. s. corporis. s. ne po
sit fieri attractio ad caput et capitis ut sit in
eo sic diminuta mā ut nō fiat in ea agitatio. s.
posse p̄ticularēs eūones eradicari. Dixit

ergo Aui. Cum feceris ego illud te admi
stret gargarismata et caputpurgia sup et ster
nutoria et masticatoria que educēt mām
a capite. Dixit serapio. post mundificationem
queniens est ut ad ministrētur gargarismata
cum yera per mixta cum aceto squillitico et y
sopo sicca et p̄retero et sinapi et corticibus
radicib⁹ capparis et origano. Dixit Med.
conferūt gargarismata sternutōes caputpurgia
et masticatiōes que eligenda sunt ex capitis p
cedētib⁹. Et masticatiōez tñ bonis dix. ip
se ē p̄reterā cū masticis et cere q̄ritate suffi
cienti. etenim masticatū flosa cum uisumē depōit
et mūdificat cerebri mirabilr. Raf. i diui
sioibus in flosa fiant gargarismata cū syru
acetoso et sinapi et sternutatio cū conditi p̄re
tro et castoreo. Dixit Aui. de insufflatōib⁹
s. in nares ad excitandū et puocandū sterna
tatiōes et eūandū per nares sunt pulpa cologn
tide et cucumer asinin⁹ et suc⁹ eius et sal armo
niacū et nigella et elus albi et cōditi piper et
mirra et euforbis et castor. et flosados sepanz
uel cōiūcti. Et dixit caputpurgiū cū floscos
et postea cū subebib⁹. i. succo rute et aqua ama
raci est inuamentus. De intentiōe ad dimer
sionē dixit Raf. p̄mo cōtinētis epten⁹ et mī
tates cū reb⁹ rubificātib⁹ et ponat uentose sō
ypocūdris. Dixit Aui. qñqz uērosat sup
collo. s. cū scarificatiōe et sine fm q op⁹ fūit
in ebdomoda semel ut mā trahat a cere⁹ ad
inferiora. si illic nō fuerit de q̄plone cerebri
aut debilitate ipsi⁹ q a uērosatiōe p̄bibeat.
Et per hoc uoluit. A. q inter eūones siue ste
ratiōes eūonū p̄dictas fiat appōit⁹ uērosatiū
in loco ubi ceruix iūgit collo et i spatū et su
per crura. Et dixit p⁹ uentofatiōne ēi gescere
facias mīx si fuerint fce euz scarificatiōe. Et
d diueriētib⁹ sunt cristeria leuia et acuta. Dix
Uia. si cristerizari oportuerit fiat cū camoi
la aneto cetaures melliloro cologn. et silibus.

Ber. sup. q⁹ al. B. radicis yreos. 3. i. ari
stol. ro. 3. cetauree minoris mente absitby
salutē rute poly malue mercurial. an. M. i. se
minū silileos aneti anisi dauci karui basilico
nis an. 3. s. seminis pconie. 3. i. hursuris. p. i.
mellis et olei an. par. 3. salis cōis. 3. ii. yerep.
Bali. 3. 6. et succi ficis. 3. i. et fiat cristere Et
Aui. quidez in sūma uoluit. q nunc cū flosa.
nunc cum esione p uētrē nūc per uomitū nunc
euz cristerib⁹ nūc cū uentofatiōib⁹ et alijs di
ueriōib⁹ quietez interponēdo nō cesset ab
esione donec compleat cūo. Et p⁹ deuemat ad
esione p̄pūā capiti Et dix. de resōlōe mae
insensibili post tratū mae ad inferiora et cūo
nes cōcedit ut fricat caput et pectinet ipm. s.
aspere et fortiter ut calefiat cū illo et mutetur
eius comp̄lo scilicet frigida ad calidam. Et
conceditur etiam hoc ad resōlōne residui ma
terie et mīx uapozose in capite recente. Et
ex hīs que ipsos inuunt in hac hora scilicet
ad eandem intentiones sunt uentose superpo
site capiti. Et apponantur uentose super id
quod est sub osse pectoris eius scilicet sō ypo
cūdris ut supra patuit p rasi et eaz appositio
sup ipo⁹ maxie ualeat i flosatca. De intē
tione ac ad alterationē et cerebri confortatōz

et consumptionem et residui. si qd remanserit
de m^a dicat eā complere ab int^o et ab e^o ap
pimate. De approximadis ab intra i flica
dixit Mes. Res quas semp in potibus sumē
oz. sunt peonia et semen eius. et pizerrus et fise
leos. et aristol. ro. suple singl^o uel cōficti. Cō
ferat. n. ante purgationē qz. digerunt. et post
purgationē qz. cerebrū confortāt et reliquias
consumunt. si sumant cū ydromelle uel apoz
mate ylopi et silibus. Et. A. p. dictis addi
dit agar. Et dixit q. polys montanū qne^t
cū ppietate sua. Et dixit Mes. ypo. et mⁱ
ti post eū dixerunt. et nos estā expti sumus pi
retrū eē medicinā fidelē ad eplā et pprīe cō
ditū eius. conditū at sic. singl^o. Et ponit aucto
ritate mabamet unū cōm de pizetro. quod uo
co pizerratū. et aliud auctoritate ozibasy que
pnt dari omī die. Et Serapio et Mas po
nunt unū cōm quod adduxit Aui. qd sic fit.
Sūme silileos et bacaz lauri an. aur. iij. arst.
ro. peoie an. aur. ij. castor. troc. sgle an. aur.
i. confice cū melle dispumato. Et Saluan^o
huic addidit pizet^o et piper albū et cōfice cū
oximelle squillico et ē potenti^o. Et d. app
pimate ab intra ē asa fetida et castor. cū ori
melle in dispōne epl^o. i. in hora por^o. et i. ali
is horis etā. Dixit Mes. p. corporis et
capitis mundificatiōes. Bal. dixit. utiacā aut
metridatus dabis diebus qb^o cūonē iterpolā
bis. Et proprie auelanas duas de altero ipō
rū et ppuē in sero aut mane sic uideris expe
dire. Dixit Uiat. inter ualati dens utiacā
magna et oia āndora callā sicut anacardini et
dyarrion. Dixit Ras. primo qtinētis. post
qz corpus purgatū fuerit leuī purgatiōe detur
eis de squilla omni die qz ego curauī ptiūos
pueros epl^ocos hoc modo in xl^o diebus. et po
nit modū confectiōis squille qui talis ē. In
cidatur squilla recens et ponat in uase in quo
fuerit mel et claudat os eius cum luto et pona
tur in loco opposito meridici et non uero septē
trionali oio et fiat in estate in dieb^o canicula
rib^o p. xl^o dies et seml^o de tertio in tertio. mo
ueatur ut sol penetret ad quāz pte^o fuit. Et cū
extrahitur inuenit squilla quasi tota dissolu
ta in aqua. et tunc decoquat illa aqua cū mele
bono et detur ex eo pueris coctear unū medio
cre et boib^o magnis detur coctear magnū. Et
pōt simpl^o tolli sba squille que supsistit et terf
et exprimi. et fucus extrahit decoquat cū mel
le et erit propinquū fuit primi. Qui aut dco
quāt squillā sup ignē dimittit de uirtute eius.
In quib^o uerbis Ras. inuit bui^o. alterantia
salte potentia non eē exhibenda an omīes pur
gationē. sed debet eā precedere salte leuī pur
gatio. i. minoratio materie In ipsoz enīz
approximatiōe posuit Aui. cas. dicens. opoz
ter ne labores in ipso cū calefaciēb^o et pmi
tantibus pponē subito. ymo gradati i hoc in
cede. Et si uides accidere nocumētū i opa
tiōibus nris tunc qesce. qz uelit q in pmutati
one pponis et usu alterantiū sit etiaz interpo
nenda quies. Dixit Uia. Luz erit epl^ocus
medicand^o a debiliorib^o ad maiora scdm oz
dinē pcedat. Dix. Jobāci^o. deī patiēti mae

et sero de spuma maris uel de polys maiore
qz de sui ppietate sequit mirabilez effectū
ad hunc morbus. Dixit Alexan. sui exper
tus hoc terre pizerrus et misce cum melle et
da ex eo in potu. xij. uicib^o. mes. ualet aurice
la muris bibita et caputpurgio ex ea facto.
Electuariū mirabil^o utile epl^ois et oib^o
egritudinib^o cerebri et neruoz frigidis et do
lorib^o stomaci et intestinox frīs et uērosīs
sic fit. B. gentiane bacaz lauri mirre aristo
logie rotūde pizetri an. z. ii. mellis li. i. Et
de isto d. exhiberi puero epl^oco frequenter
dos. z. i. Et sumarie dixit Aui. in flica fiat
alteratio. cum calefaciēb^o et desiccāb^o
Syrupus mirabilis ad epl^oas flica quo uten
dum ē sepe. B. succi pmluueris succi maiorane
succī betonice succi poly mōrati succi saluie. succi
rute domestic et siluestris succi origani succi
serpili et succi ylopi depuratorum an. z. iiii.
et possunt extrahi oēs dicti succi simul ferue
ant in eis radices et seminū peonie et sileris
mōrati carpopalsami pizetri ligni uisci quer
cini cōsutoris an. z. i. usqz ad consumptionē
medieratis fucorū deinde colentur et addat
mellis li. i. et fiat syrupus aromatizatus
cum ligno al. nucem. cubebe. et gariofi. dos.
z. ii. cum calida. Benilis conditum bonū
B. radicum fentulū decoctum et purgata
rum li. i. pizetri mollicati. z. iiii. pincarus
z. ii. gariofi. cinamomi xiloal. galange nucis
mus cardamomi an. z. i. coriūcum citri semis
ozimi gariofilati an. z. i. ambre. d. i. mellis
qd sufficit. Berardus. B. margaritarum. z.
i. galange interioris cinamomi an. d. ii. se
doarie. d. i. cortandri preparati corali rub.
an. d. i. macis nucis mus. gar. grane tinctorū
cubebe. anisi. feniculi an. grana. iiii. sandali cē
trini strici erudi dozoni mastici an. grana
i. uisci quercini seminis peonie mūdati disp
tati an. d. i. coriūcum citri conditi. z. i. candi
d. i. passilū pinguum d. yiii. conferue rosap
rub. conferue sicados arab. an. z. ii. carniū
citiorum conditorū cum zucharo. z. i. S.
aque ros. de damascho. z. i. zuchari albi qd
sufficit fiat electuariū. Bullis. usus decoctio
nis pmluueris uel radicum eius sanat epl^oas
ante medium annum obierata diēta et ena
cuatione. Ego quoqz curauī quādas dñas
xl. annorum etatis q passa fuerat epl^oensiaz
ab infantia solum cum electuario qd sic fit.
B. berbe que uocatur herba sancti pauli que
a qbulda uocat herba palitica qritatem quā
uolueris et incidat pfecte et cōficiatur cum
melle et addatur puluis gariofi. pizetri et ra
dicum peonie et liberata fuit perfecte In ma
leconica uero dixit Aui. fiat alteratio cum
calefaciēb^o absqz desiccatione. Dixit
Simeon. et ponitur pmo qtinatis. Non iueni
meliores nec exptiorē medicinā post purga
tionē q dare mane et sero patienti de metr
dato et theodoricon. qm qui assiduū hāc me
dicināz liberabitur omnino. Et dixit utat p
anum mane et sero metridato. Et similiter
Serap. laudat ipm. B. spetierus dyamar
gariton spetierum dyazodon abbatis et dyan
tos et rosate nouelle. an. z. i. succi maiorane

primuleueris boraginis. anna. ʒ. i. mel
lis. lib. i. decoquatur mel cum succis deinde ad
dantur species et fiat electuarium. In coleri
ca uero. dixit Aui. oportet ut fiat sollicitudo
cum infirigidatōe et humectatōe et ppe ch cri
steribus ut factis cū decoctōe blitis uolazie
malue et lactuce cū oleo uio. et si colera ē adhu
ca erit tūc in iudicio mltice aut inter melanco
licam et colericā et eā que nominata ē mater pu
erorum. et hec diuersitas scitur fm diuersos
gradus adustiois. R. succi cicoree depurati
lib. i. succi lupulorū succi endiuie et buglose. an.
ʒ. iij. zuchari albi lib. i. fiat sirupus aromati
zatus cum sandalis citrinis. et potest fieri ex
eis electuarium In sanguinea uero sit sollicitu
do in infirigidando temperate absqz humecta
tione. Et al. concedit succum acetosorum fru
ctuum in potu et ualeat in ea zucarum ros. Ele
ctuarium bonum. R. coralli rubei margarita
rum spody ros rubea. radicū peonie. an. ʒ. i.
lapidis yrundinum. ʒ. ʒ. succi cicoree. ʒ. ij. zu
chari albi. ʒ. vi. fiat electuarium. Dixit mesu.
aliquando flegmatica febris et proprie longa
resoluit epilepsiam. f. flegmatica digerit enim et
sumit mām eius. et ras dixit primo q̄tinetis
inuatur hic morbus cum febribus cronicis.
et maxime cū quartana diuturna et difficilis et
longi rigoris qz rigor mouet b̄iorē q adbe
sit spinali medulle radici et opilant et uias. et
caliditas febrilis dissoluit et subulat ipm et
mutat p̄pōnē toti corporis ad calitatem et si
citatem. Et scias q̄ post difficile et magnū fri
gus sequit exiit supfluitatē corporis et ʒz pl
educit p sudorē et multoties p egōnē urinam
nel uolū. Et super eplia ē spasmus eueniens
toti corpori et febris post spasmus ē quicūqz
Et id dixit y. septo epidimīap. a quartana
hic nō incurrit eplia. et patiens eplia quar
tana supueniēs soluit egritudine. Dixit Aui.
eplia multoties resoluī pp febres quas tol
lerat hīs eā et p̄prie cū sunt longe et q̄tana
p̄prie pp uehemētā longitudis sue p̄p̄erea
q̄ digerit mām donec q̄sumat Et subdit et tre
mor fortis accēis i febrē. f. p̄dicis ē eā re
soluōis eplie. eo q̄ excurrit uehementer illud
q̄ in cerebro q̄p̄bēū ē de supfluitatibus Et
subdit et sudor. f. supueniēs in ipsīs febribus
tūat tremorē. f. in curatōe epilepsie qz. f. re
soluit illud q̄ tremor et mouit et excussit. Di
xit ras. ʒ. ʒ. q̄tinetis. qdam mercator sete fuit
epilepsia a puericia et q̄sultit nos et putauimus
q̄ mor? nō cēt ex b̄dātia flegmatis ʒz humo
ris mltici qz macilētus erat. Et fecim? eū nōi
tum sepe puocare. Et dedimus ei postea me
dicinā purgantē mltiam. et p tres menses p̄fer
uatus fuit a casu. Et uicini q̄trate uenerūt re
gratīes nobis de eo q̄ fecimus. demum cō
medit pisces et bibit multum uinum. et illo
sero passus est casum. Et redyit ad curam quā
sibi fecimus et nunquam passus est casum. Et
semper usus est ea et liberatus est. et donec fu
imus in ciuitate baldach nunquam reciditua
uit. Et ipse in p̄ncipio morbi q̄tuetus ē multas
facere medicinas. Et ex nulla q̄secur? est inua
mentum. Et dixit ibidem Paris consuluī
me de morbo caduco. Et ego totalz posui in

tētionē meā in eo et ei morbo. Et facit que
bas gūdes ei? repletas. Et facies ei? erat ut
hemētis rubedis et inflamatōis. et oculi ei? ru
bei et corp? repletū et carnosū. Et p̄cepti cui
dā medico occidētali q̄ flomaret cū d̄ safena
et ipse flomauit basilicā et extraxit sanguinē et
illo āno nō fuit pass? epliaz. De alterantib?
appropiat ab ei. dixit mes. Ruta et castor.
seperati aut confictim odorata conferunt mi
rabiliter. et sūz hūmī Ruta agrestis. Di
xit Ras. in diuisionibus in fūca fiat assidue
tio odoratus rute. et in mltica musci et gallic
mus. Dixit Aui. ex odoramentis est ruta et
gūmī rute agrestis permixta cum farina or
dei et aceto uini cum sit ex eis pomus et odo
ratur assidue. Iohannitus Recipe succum. pra
sie et farinam ordeī et acetum et fue ex his
pomum tenendum in manu q̄d multoties
odoretur. quia mirabiliter conuenit. Dixit
orbafius. suspendatur ad collum pomus fm
ex peonia et si seles agarico et affodilis et ari
stol. ro. Dixit Saluanus. R. storacis calami
te. ʒ. i. gare. ros. an. ʒ. ʒ. landani. ʒ. ʒ. lignia.
ʒ. ʒ. quatuor. musci. ʒ. i. ambre. ʒ. ʒ. et fiat pomū
sepe odorandum. Aliud. R. storac. cal. ʒ. i.
landani. ʒ. ʒ. ʒ. ʒ. gari. ros. oliban. an. ʒ. ʒ. pi
stentur cum pistello calefacto et fiat pomum
Scrapio recitat uerba Baleni de suspensio
ne peonie ad collum. et reddens causas. dixit
fortasse soluantur ex hac sicut partes que cur
runt et autabunt odoratu uersus corpus et fa
nant membrū lesū. Aut alteratur qualitas
aeris ab hac specie et recipit uirtutem eius.
Cum ergo odorat fumum eius infirmus fa
cit huius operationem. Dixit Aui. ex euapo
ratiuis est peonia. Dixit mes. auctoritate de
mocriti. suffumigetur epilepticus cum asa et
admiratur odor eius. excitat enim epilen
ticus et administrata omni hora preseruat ab
epilepsia. Et eodē modo conuenit galienus. ad
ministratio. Dixit Iohannitus ingatur frōs
epileptici. et spōdiles colli et pectus et dorsus
et stomachus ex medulla tibie cameli dissoluta
in oleo ros. quia est magni suauamenti et mul
tociens fuit expertus et ponitur etiam ab. B.
Dixit Ser. super uiaico. balsamus ualeat si cū
colingua nates os et labia inungantur. Di
xit Hilbertus a quacūqz accessione fure
perit. statim unge palatum ipsius cum opti
mo balsamo et fue cum dormire et cohoperi
ri ut sudet aut enim ex toto sanabitur aut
diu ab impetu accessionis liberabitur. Et di
xit Accipe. li. i. laureole et quassetur et deco
quatur in li. i. uini et alia li. olei usqz ad uini
consumptionem et cum hoc oleo inungatur ca
put epileptici et stomachus analentici. et conue
nit in cefalea facta paralisi et omnibus egi
tudinibus neruorum et iuncturaz factis. Di
xit Ras. primo continetur In epilepsia fleg
matica superponatur capiti abraso emplastrū
hoc. R. sinapis cemauree. pulpe coloquint
de fimi columbini et p̄retri an. et mellis
quantum sufficit ad incorporandum illa
Et conferunt balnea naturalia et artificialia
fiat lixiuius euz cinere foliorū ficus et cinere
stipitum et radicis equilum. sub quo cinere

ponatur. lib. S. aluminis secum. 7 lib. S. sulfa
ris unum deinde supermittatur aqua decoctio
nis laureole poly montani aristolo. ro. 7 semi
nis fistulos 7 fiat leuimum cum quo lauetur
capud ieiuno stomacho bis in ebdomoda. Et
post perfectam abstersionem superponatur 7
mixture coronali peccia infusa in aqua uite in
qua fuerit puluis pconie. gario. cubeb. 7 nuc.
musca. Cura Analensie siue epilepsie stoma
tice. Dixit al. nutrimentum eius totum taliter
statuendum est ut paucarum sit superfluitas
sicut caro frixa i sartagine. 7 sicut caro cocta
in capola. Et cibus factus de aue que habet i
palato dentes 7 uocatur nigrind 7 caro de no
lactibus 7 edinis. Dixit Ruicena non attri
buantur ei nisi cibi uelocis digestionis boni
cibini. 7 fiat studium in bonitate digestionis
7 oportet ut dimittant stomachum uacuum tem
pore longo 7 hoc si fuerit propter flegma uel
humorem frigidum. si uero fuerit propter co
leram non oportet ut tolleretur ieiunium sed q
cibetur illico cum incipit appetitus excitari.
7 dentur cibi frigidi ad stipticitatem. declina
tes. Dixit al. eger cogendus e multotiens uo
re ex aliquo uomitu. s. illo qui respicit bno
rem. deinde pigra in potu sumere puenit. Dix
uic. uomitum ei datur 7 cum yerapig. sto
machus mundificetur. Et similiter primo con
tinens dixit tabzi. dix. Ruic. cura eius e o
Louenientia tam medicamina quib. fit eis
e pulpa colog. 7 sticados que in anno fiat m
totiens. Dixit Hil. uomitus affluant. Dixit
Her. super nono al. quia passio est fortis
uomitum debet ee forte ut cum radice rasan
habente uirtutem cli. Et dixit q. medianus
cortex sambuci si radatur uersus inferius mo
uet uentrem 7 si uersus superius uomitum.
Quod si uomitus non poterit fieri fiant cri
stria acuta trahentia materiaz ad inferiora.
fiant etiam alia diuerrentia materiam a sto
co ad extrema inferiora. 7 in hoc conuenit ue
rosatio super umbilico 7 super tibis 7 nati
cis Dixit Ruicena. oportet ut post mundifica
tionem stomachi assidue uatur confortatus
scilicet cerebrum ne recipiat. 7 stomachi etiam ne
malam recipiat materiam aut non generet ip
sam. Dixit al. superponatur stomacho emplastr
ex spica 7 ros. 7 mastice 7 cortice iburis cum
uino odorifero. dixit balia. stomachum hoc
emplaza emplastro. B. such. landani. rosa. an.
3. ly. galem. 7. y. gariofo. zaffarani nucis mu
sca. mastice. an. 3. i. galliamul. 7 landanum cu
costi oleo calefac 7 alia trita appone. 7 ualet
Regmatico stomacho 7 etiam in melancolico.
In colerica uero stomachus cum oleo citonio
rum inungatur 7 super aspergatur puluis co
rallorum rosa. 7 spody. Et capud confortetur
in epilepsia facta cum oleo de mastice 7 de spi
ca 7 in calida cum oleo rosa. conquassato cum
modico aceti. Dixit Galenus tertio de inte
rioribus In epilepsia que fit propter stomachi
colligantiam 7 aliorum membrorum studet
medici in medicina illius membri scilicet re
cusante ipsum abiq. negligentia confortan
di cerebrum q. non deficiat 7 passioni non
sufficiat. Dixit Baron post deriuationem

materie ad aliam partem. 7 post obuat
nem illi membro expedit 7 confortare cere
brum ne recipiat. potare oi mane i ieiunio
pulcre mastice cu aqua calida e optm remedi
um i epi. stoatica. Dixit Her. sup. 9. al. qn
epta puenit ab alio mbro qua a stoaco eger
eundus est cu medicina apopata illi mbro
7 no solu cu pillis cochus suple l' alia medic
eunte a capite. q. pus debet edari mbz ma
dans 7 deinde puenire ad cerebrum si aliqd fac
rit in eo collectu. Et si debet fieri digo ei
cu digestio respiciet mbz illud. 7 deinde de
ueniendus est ad confortationez utriusq. me
bri. In facta tñ a uermib. dixit mes. fiat ex
pulsio uermiu si fiat ppter illos scilicet cum
bys q. dicetur in c. uermiu. Cura epilepsie a
coitate toti. dixit Bal. ut p. p. oitum q. uenit
si possibile e stomari uenat suberbicas libera
bitur paties ab epla que fit a uaporib. asce
dentibus ad cap. scilicet a toto corpore. Sed
superuenit exinde apoplefia. eo q. cerebrum
infrigidatur 7 absconditur materia spiritus
animalis. Dixit iudens. no est melius qua flo
botomare duas artarias que transeunt per cra
nium directe. eo q. uapor no ascendit cerebrum
nisi per eas. Dixit Ruic. dicunt quidam. q. si
non esset timor in flobotomia duarum apo
plectarum. non quidez timor q. non possit fi
eri retentus sanguis ex eis quibus hoc etiaz
timeatur. sed tamen iste timor est paruus.
quia potest fieri retentio sanguinis cum me
dicinis sigillantibus. Sed timor propter fri
gus qd accidit ex eis cerebro. 7 p. consequens
ne frigus cerebri consequatur abscessio spiri
tus idest phlegmus 7 sequatur ex eo apople
sia ut dixit Bal. quia flobotomia facta ex
bys uenis multus euacuat a cerebro tunc flo
botomia caruz esset illa in qua esset sanitas i
tegra. eo q. euacuat a corpore toto 7 a cere
bro. Et deinde Ruic. ponens iudicium suuz
qd est dictus Iudei ait. q. si hoc non est possi
bile scilicet ut fiat flobotomia illaz ppter. u
more predictu. suple dicitur ipa flobotomia
Sed tñ i cuiuscuzq. artariay ascendit scili
cat ab eis que sut post aures incisione hic ti
mor no existit. Et no est longe quin magnifi
centur multitudo i abscessio cap. Fiat ergo illd
Post hec exhibeat prohibentis ascensu ua
porum diuertantur ad inferiora 7 conforte
tur cerebrum ne recipiat cum rebus aromati
cis stipticis. Cura uero catalensie dixit. Hi
liber. dicta eorum sit declinatio ad frigiditate
suple 7 ingrossationem seruata bonitate chi
mi. Et intendatur euacuatio mbri a quo ua
por ascendit. ta per farma solutua qua eti a
per ipz mbz. Dixit Ruic. euacuetur humor
qui est in mbro aut per euacuata scita sci
licet q. puenit buzi peccant. si iaz peruenit
ad ipz nrtus edonis uel scita scilicet si hu
mor sic continetur in illo mbro q. per uirtutez
medicane possit educi. multociens eni est hu
mor i mbro extremo sic fixus q. no scitur
uel sperat q. huius medicane solutue perueni
at ad ipsum ita q. educat illum. ut euz esset
fixus in pollice pedis. Dicunt q. quantus
istud non speret adhuc debet fieri euacuatio

salte me affitit et pate finire ad illud membrum
et ibi alterari et conuertere in causam continen-
tiam. Nam per talem euacuationem saltes re-
tardabitur aduentus paroxysmi futuri. dixit
al. i tpe geris cor? cu coctus multotiens erit
euandū. Et hoc dixit nō qz coctus essent hō
rē ab ipso mēbro. s. qz educat a capite hōres
si qz ibi generat? fuerit ex debilitate cerebri
sequere passionē. uel si qz pp debilitatē cēbri
ad cap affēdit. aut qz uapor ille mal? facies
catenensia post ascēsiōē ei? in cerebrum con-
uersus fuisse i mām humorālē cui? necessaria
ē cō. Et sic euandū est membrum mandans
per solutiōē a materia coniuncta sicut possibi-
le. Et euandū ē corpus a materia anteceden-
te. Et euandū est cap a mā in eo collecta. Et
premissa euacuatione corporis et capitis si nō
speratur euacuatio causē coniuncte de mēbro
mandante. aut et si sperauit medicus et exhibu-
it medicinas conuenientes et tamen per eas
non est euacuata materia coniuncta sed remā-
sit in mēbro. tunc educenda est materia per
ipsum membrum. ipsa autem potest ex mēbro
educi sensibiliter et insensibiliter. De eu-
acuatiōe sensibilis dixit ras. in diuisionibus
liniatur locus cum melle anacardino et oleo et
sinapi aut pipere donec uescitur locus et ulce-
retur et curat quod in eo est et ponatur sup
ipsum uentose cum incisione. Dixit al. locus
in quo oritur passio ex sinapi pipere euforb.
et melle anacardino ē epibimandus et ibi epi-
thima dimittendum erit donec locus uescit
et uescit rumpantur ut aqua que in eis colle-
cta est effluat. Et dixit. ad ultimum uentosis
cum pauca scarificatione superponere uile.
Dixit Ruicena euacuatur cum ulceratione lo-
ci et educatione puris et fiat ista ulceratio cum
medicinis causticis que ulcerant. Aut fiat di-
xit Ruicena illius humoris euacuatio cum
adburnione materie id est cum medicinis adbu-
stionis cuius ut cum epibimate ex gummi ru-
te agrestis euforbi. et similibus aut cum uesci-
catoris. et fortasse necessarium erit ut peruo-
nias ad gradus administrandi cantarides et
alkeken. que est una de speciebus lactuamio-
rum dicta a quibusdam anabula et ad sterus
ancipitris et anacordos et similia. De euacuari
one uero insensibilis a mēbro dixit serapio
Cum euacuauerimus in primis materiam po-
nemus super membrum emplastrum ex medi-
cinis de quarum proprietate est ut calefaciat
attrahant et subtrahant donec sudet locus et cor-
rat ex eo humiditas multa. et dixit dometur in
exercitio membrorum illud dixit bal. inten-
dendum est membrum adhibendo ei incenden-
tia. Et potest fieri resolutio materie de mem-
bro cum stasis et fomentationibus ut cum ui-
no uel aqua decoctionis diaforeticorum in
quo casu maxime confrunt folia laurcole in
aqua decocta. Et cum emplastris dixit Bilib-
tus fructus cucumeris agrestis cum sunt ma-
turi colligantur et in uino et oleo p. xl. dies pu-
trefcere distantur. deinde coquantur et colentur
et colature addatur puluis euforbi et ei ca-
stori et addita cēa fiat unguētū quo mēbrū
et nō inungat. uale ē in analēsia stomatica

infecto ex eo stomaco. Dixit tabri ut primo
ponitur continentis fricetur mēbrū illud et cale-
fiat et ponatur desup emplastrū de sinapi. No-
tant qz cō. mē de mēbro per resolutiones de-
bet precedere euacuatiōē eius sensibilē. que
si non suffecerit ad illas deueniendus est. In
qua dixit Al. uescit scilicet et ulcerationes in
mēbro inducte nō cito sunt consolidade. ymo
dimittantur. s. aperte quousqz qd in mēbro
collectus est effluat. deinde consolidentur. b
enim hui? egritudinis certa salus erit. Dixit
Ruic. fiat euacuatio quocunqz modo fiat in
hora quietis id est in hora interpolationis a
paroxismo. Continue tamen cerebro intendādū
ē. cū confortantib? Ipz ne recipiat inquit ta-
bri et fortetur cerebrum ut possit resistere ua-
pori. Cura eplie dicte matris puerorū fm
rasim est dixit ipse primo continentis Cura
patientis hunc morbum est intrromittere eos
in tinaz aque calide et aspergere capitibus co-
zum lac. et facere nasale cum oleo amigb. sci-
licet dulciū et cucurbitaz et uiol? et lacte mul-
eris nutritis puellaz. Et nō debet dimitti
anterior pars capitis sine oleo. s. aliquo ex
dictis et lacte. Et empletur collus et spondiles
totius spinalis ex bisulua et oleo uiol? et fari-
na seminis lini calefacta posita desuper. et cū
infrigidatur emplz a moueatur et inungatur
locus cum oleo uiol? tepido et remittetur ibi
ēplastrū calefactū. Et patientes hunc morbum
ex siccitate debent sedere in pelui in qua sit
lac et aqua. et debent lini spondiles eius affi-
due cum oleis et mucilagibus humidis. Di-
xit Ruic. Rasis precepit ut administretur ei
nā et caputpurgia frigida et humida et effusio
nez lactis super caput. et humectationes cor-
poris. Et si patiens est infans precepit ut b-
tur in potu lactantis ipsius qd lac ipsius infri-
gdet. et qd inhabitet in domo frigida sub ter-
tanea. dicte in summa. Cura hui? est cura spas-
mi de inanitione. Cura uero erilecie tepore
paroxysmi. Qui non presensit casus oportet
maxie ut custodiat a mora in locis altis in
fenestris et locis pronsis. Et a mora iuxta fo-
ueas uel purcos iuxta ignes iuxta flumina.
et sumare in locis in quibus uel ex quibus
si casus accideret inde posset magnas lesio-
nes recipere. Dixit serapion ut primo poni-
tur continentis in hora paroxysmi aperiat
os corū etiaz intrromittantur in eo pila. Di-
xit Hordontus ponatur lignus inter dentes
et hoc ut possit fricari lingua et palatus cum
tyrtaca uel meridato. suple et conuenit hoc
ad facilitates hancū et emissiones spume
et etiam ad uomitus prouocationem. Di-
xit eniz serapio. in principio et in hora paro-
xysmi oportet ut comoueat os cū pena aut
uomat cū digitis scilicet astantis intromit-
tentis eos in os usqz ad palatum postquā in-
unxerit eos cum oleo de lilio aut cum yera et
faciat illud ut icide legma coartatū i stōaco
Et ex hoc inuit uomitū dberē pēpue puoca-
ri i analēsia stōatica. Et h? itelligo dix pap-
on qz debeat fieri in facile uomētū s. si de fa-
cili nō posset uomere affuecat uomitū tempo-
re quietis morbi. in serapione tamē dicit. qz

si non sit facilis uomitus per illud q̄ admittit
stremus aquam calidam in quo decocta sunt
banerū & sal & calamēdū & nux uoica & cācar
zed & rafani semē. istud tñ admistrare ē diffi
cile & forte laboriosum uomere cum illis i bo
ra porisim. qua pp pmo melius ēē desistere &
differre ad horam quietis. sicut dixit serap
on. Dixit Bordonius in porisimo fricentur ex
tremities & succus rute mittatur in nares.
Dixit paulus suffumigatio facta cum conculis
aromaticis. idest blance bisancie in hora in
sultus patientem facit sentire & expergescit
eum. Dixit oribafius & ponitur primo conti
nentis. si paroxysmus est fortis cristerizetur i
ipso paroxysmo. Dixit Guilhelmus. mittantur
in nares liscinia longa intincta in unguēto qd
fit ex 3. g. adipis castorei. & 3. i. succi ul olei
rute & fiant ut ascendant usq; ad extremitatē
nati. quoniam excitant epilepticum. Qui uero
presens casum suum debet eum illico manife
stare. & si quidem a membro fuerit ascensus su
pra quod possit fieri ligatura. dixerunt Gal
enus. 3. de interioribus. Al. & Huic. & alij.
oportet in hora qua sentit antequam paroxi
smus accidat membrum a quo procedit fortis
ligare. f. supra locum aliquantulum. fortasse ei
prohibetur per illud paroxysmus. & o; ut liga
tura quētiē teneatur tempore & soluat ut
nō icurrat mēbz pp ipam putrefactionem. et
locus a quo uapor eleuatur fortiter fricetur
& calefiat & aliquando uentosa supra ipm sine
scarificatione applicetur. Si uero supra ipm
mēbz ligatura fieri si poterit tūc supra ips
ponatur uentosa sine scarificatione & retene
tur. Et diuertatur ab eo uapor uersus inferi
ora & extrema cum uentosis & ligaturis & p
sionibus dolorosis & omni alio modo diuer
sionis. Et si quidem habuit originē a stomaco
illico uomitus prouocet. deinde alia diuer
sio sequatur. Et si ex matrice fricetur uulua
& calefiat Dixit Ser. super. 9. al. ligatura po
test fieri super membro in duobus locis. uno
modicum supra locum a quo uapores eleuant
Et quētiē hec ligatura. quia per ipm cōstrin
gitur mēbz & prohibetur ascensus uaporum.
Et quia pp magnum dolorem quem infert ua
pores aliunde ascendentes propelluntur ad lo
cum doloris. nec non fit uaporum membra re
soluto & ex alatio ex calore & spiritu ad illud
membrum decurrende propter dolorem. 2.
potest fieri ligatura modicum sub membro a
quo procedit uapor. sicut si fieret in tibia cū
a genu procederet uapor. Et quētiē. quia per
dolorem ab ea inductum uapor diuertitur a
genu ad tibia & non ascendit ad cerebrum.
Et dixit Ser. confert omnis alia res dolorē
faciens maxime stricatura dolorosa digiti mi
noris. que ut possit subito fieri precipiunt ut
patientes secum eruant idest corium apuz ad
ligandum deponant. dicitur q̄ si quis flexis
geibus dixerit in aure dextra epileptici qui ce
cidit oremus p̄ceptis salutaribus moniti &
diuina institutione formati audemus dicere.
pater noster. usq; ad finem pater noster. q̄
antequam hanc orationem compleat epilepti
cus ille surgit maxime si caput per manum

lutar fuerit ad stralidum Dixit Raynaldus
B. foliorum gariofilare foliorum primule ue
ris. añ. 3. i. mactis peonie & seminis eius añ.
3. 5. pistentur in uale lapideo luna iuncta ioui
non combusta. Et capiatur tribus diebus suc
cessinis quolibet die tertia pars. quoniam li
berabitur per eam epilepticus. De instrumē
to aurgie. Sciendum q̄ instrumentum aurgie
in hoc capitulo ingreditur ingressu eius
in capitulo egritudinum chronicarum capi
tis Dixit Ale. q̄ confert huic morbo scissura
in capite. Et confert maxime in fontanela &
retro ubi ceruix iungitur collo. Et hoc maxi
me in epilepsia proprietatis. Dixit Ser. super
uatico cognitio loci in quo materia contine
tur multum ualet ad curam per chirurgiam. q̄
niam ibi fieri oportet. Dixit Hilbertus in
analensia stomatica ultima cura est eis caute
rium in furcula pectoris. Et simile intellige d
quolibet alio membro a quo epilepsia habue
rit originem q̄ super ipso fiat cauterium et
profundetur & diu teneatur apertus. Confert
etiam in omni specie epilepsie facere duo can
teria in unaquaq; tibia unus. sub genu ex par
te siuestri tibie.

Capitulum 14. de apoplepsia.

Apoplepsia dicitur ab a
poplexi gre
eo q̄ latie ē percussio qz i ea ex le
tali percussioe repēti casus fit. Dix
ysid. 4. et ibi dicitur q̄ d nōi

mōbus auctoz morbozum. aplesia dicitur quasi
lateralis percussio. apoplepsium enim greci appel
lant percussione. Unde theodorus prifian
appellat sunt apopleptici eo q̄ uelut itcu quo
dam percussantur repentino. Et cassius felix
dixit. passio hec sic dicta est ab eo q̄ mortife
ro icem corporis & anime concidant patien
tes. quarto autem regiminis acutorū ab yma
ginabile uocantur parapleges. Et ibidem a
poplesiam affomutatem sine inuocalitatez uo
cat maxime unaz specteruz eius. Dixit Aui.
quidaz auctores per apoplepsiaz significat i
telligunt paralysim comunē abozuz lateruz &
si sint membra corporis sana reliqua scilicet
membra faciei Et quandoq; etiaz dicat mol
lificationem unius lateris aut unius membri
apoplepsiam alius partis. Et y. quidem tam
dixit illud scilicet. 5. affozismozum in affo
rismo si ligatū in temperata repente fiat & si
ple. sed tunc multus large sumitur apoplepsia.

Dixit Rabi in 23. particula. Gal. dixit su
per 6. epidimiaz q̄ aliqui atiquoz inspicie
tes aplias eā egritudinē dei & aliqui demo
nū nominauerunt. & aliqui eam lunam dixe
runt. quia in circularōe lune accidere q̄sunt
Et plato imposuit huic morbo nomen demo
nū quia capiti accidit. & manifeste accidit lo
co. f. dei cerebro. Dixit Gal. tercio de acci
denti apoplepsia est mollificatio totius corpo
ris cū ablatione regitue uirtutis. Et dixit
2. affozismoz in q̄mō affozismi aplias qdē
fortem & apliam est insensibilitas repenti
na & totius corporis imobilitas. & dixit ut
ponitur a Rabi ubi supra. apoplepsia est cym.

sps aialis currere ad capud neq. uel ex sagui
 ne de genē apatis in cerebro generari uel ex
 repleione uentriculorū cerebri hūditate flica. et
 dixit ut p^o pōit q^uinētis. Apla ē defect^o oio
 ffs et mor^o totū corporis. sine defectu hāclit^o
 foli^o et itellexit de defectu pūatio. Dixit fapio
 Apoplefia accidit. q^u ledunt origo neruorū
 et leduntur cum ea omnia membra corporis.
 quare destruitur motus eorum et ipſorum ffs
 cū nocumēto opōnum membrorum pūcipali
 um. Dixit Auer. coll. 3°. Apoplefia est quan
 do homo cadit ad terrā et priuat uox et omnes
 opōnes. f. animales motu hancitū excepio.
 Dixit Auicena Apoplefia est ocioſitas mem
 brorum a ſenſu et motu pp opilationem conti
 gentem in uentriculis cerebri et in curſibus
 ſps ſenſibilis et motus. f. in cōmiffuris plicis
 rugis ſeu cauernis ſubſtantiē cerebri. Galie.
 namq³ primo de interioribus pōit q^u hoc op
 lato non eſt ſolum in uentriculis cerebri. ſz
 etiam in ſubſtantiā eius uel in curſibus ideſt
 in pūcipis et origibus neruorum que ſunt
 ſicut uia et decurſus ſpiritus animalis. Et di
 xerunt hal. et nāticus q^u iſta opilatō eſt in uē
 triculis cerebri omnibus Ad quod ſignificā
 dum. Aui. dixit. in uentriculis et non dixit in
 ſubſtantiā cerebri. Et quia uentriculi ſūt ma
 ior concauitas cerebri per hoc innuit Auice.
 q^u ſit opilatō pleta. per hoc enim diſſert ab
 epileſia in qua nō ē opilatō pleta ut ſuo pa
 nit capto. Et ſic uoluit Hal. ſupre ſecundo af
 fo. dicens aplia accidit ex repleione uentri
 culorum cerebri oio. Apla itaq³ fm omnes
 denoiationes ſupradictas uere et proprie ē ac
 cidens. actio. f. leſa ablatiue. Et quia hoc acci
 dens erat notum ſui plus quam morbus cu
 ius eſt accidens. ideo per ipm deſcripſerunt
 ea auctores. et Aui. poſuit ipm. f. ocioſitatem
 i ſua diſſinitione p genere. Morbus autem
 quē ſequit dictū acciſ. dixit Aui. ē opilatō
 et ſic ē mor^o officialis. que oplo f3 p^ol^om ē coar
 tatoria. quanuis aliquando poſſit eē et ſit atte
 nuatoria procedens pp frigiditatem coartatē
 cerebri et ſuos uentriculos. Et fm hanc cō
 ſiderationem. aliq³ dicunt q^u ē morbus p^ol^oa
 ſo. f. mala q^u. pōt ēt euenire dicta opilatō a
 tenuatoria pp dolorē uel pp uenēnū perent ce
 rebz. et q^u ēt pōt euenire hec opilatō ab apa
 te coartante ſbam cerebri et uentriculos ei^o. iō
 qdā dixerūt q^u aplia pōt eē morbus p^oſitiuſ
 . f. apha ipm oppilans. Dixit q^u ſiliator q^u dici
 tur mor^o put p^ole ledit pūſus figuraz. Et put
 receptaculum replet et opilat. Et quidā dicūt
 q^u aplia ipſope ē mor^o inq^uſū diuerſit ad ſe
 curam. Morant q^u cum aplia ſit ge^o ad plures
 ſpecies ut apparebit diſſinitio predicta. A.
 non quēnt generatōi. ſz ſolum ſpēi eius. f. ce
 rebzali q^u ex ſola opione cerebri pcedit. Sed
 diſſinitio Hal. et Auer. ē utiſ quēntē gēratōi
 et oib³ ſpēb³ ei^o put i declaratiōe cāp appebat
 ut patuit p pūctos auctores et ſic oēs medi
 ci uolunt. Apla ē paſſio cerebri. Et Hal. i h^o
 de unitate hancit^o dixit. q^u Ari. uoluit q^u q^u
 buſdam uenis collū q^uſſis ſit bō inſeſibilis
 et ſimilis dormienti. unde anuqui uenas uo
 cauerunt illas hancitōdas. p eo q^u in eis ſit

katos. f. inſeſibilitas totius co poris. Et p^o
 pobl. uoluit A. q^u aplia ſit paſſio cordis. ait
 eni uenūſionib³ aplia. q^u coagulatū ſolidum
 hūidū cadit i cor. qd pp ibecilitatē inat: calū
 coagulat. In qbus hūis uidet uelle q^u illud
 hūidū ab aliqua cāp motū p artarias inueni
 les cadat in cor et faciat apliaz. f. ſuffocatiōes
 inat: caloris i corde. Quāuis aut ita ſit et eē
 poſſit q^u talis ſuffocatio i corde et inde diſpō
 ſitis aplie accidē poſſit. nō tū erit ſa aplia d
 qua loquūt medici n3 cura aplie poita ab au
 ciorib³ illi debet. Significat aut dixit Aui.
 q^u oplo in aplia q^u pōdit ſup uentriculos cēbri
 . f. oēs qm ſi eēt i uentriculo poſteriori ſolum
 mō ſi oporteret q^u ocioſitas ffs ſuple et mor^o
 eēt in anriore pre capitis. f. in mēbris faciei
 ad q^u nerui anrioris uentriculi pueniūt dātes
 ei ſfm et motū ſuple ſz ocioſitas puenit ad ea
 g^o. oplo ē in oib³ uentricul. Dixit tū Aui.
 q^u p^ol^om mē aplie exiit in abob³ uentriculis po
 ſteriorib³. q^u ſūt artiozes. unde magis itegre
 repletur et opilat. In eis ēt magis multipli
 catur ſia. Et pp hāc cāz multi poſuerunt apo
 pleſiā eē d egritudinib³ poſterioris pūſ ce
 rebz. Dixit Hal. ut p^ol^o pōit q^uinētis. cū pa
 tiū utraq³ ps cerebri. f. anterior et poſterior
 tūc iducit apliaz. Et dixit 3°. de accidenti et
 3°. d. interiorib³ q^u in oi aplia eſt mollificatio
 ſiue ablatio ſenſus et motus. Dicunt intellexit
 fm p^ol^om. et hoc ē quia pōt licet raro cōtingere
 q^u cū aplia q^u ſungat ſpasmus qui ſpasm^o erit
 aut ppter frigiditātē q^ugelantem et congelan
 do q^utrabentē membz aut erit propter reple
 nē materie. nā poſſibile ē q^u ſimul cum pleta
 repleione uentriculorū cerebri q^u ſineatur ali
 qua mā ſpasmatica in neruis q^utrabens ipſos
 ſpasmus aut non pportionatus ad māz nō
 pōt cum aplia q^u ſungi ſaltē. quoad ſui pceſſū
 q^u in tali ſpasmō eſt ſenſatio. ſed in aplia eſt
 prohibitiō ſenſationis. Et eſt ymaginabile a
 plie poſſe coniungi ſpasmus de inanitione
 ut in corpore multum extenuato patiente ſpaf
 mum de inanitione cui ſuperueniat apopleſia
 ex potu multū aini. Affirmant quidam q^u in
 apopleſia pp mutationes cauſe opilantis pōt
 ſic q^u ſungere q^u auferat motus et non ſenſus et
 hoc erit q^u mā opilans non ſic opilat q^u pbi
 beat tranſire ſpāus quantitatem ſufficientem
 ad faciendum ſenſum. ſed prohibet quanti
 tatem ſufficientem ad motum. nam maior ea
 tū q^u ſitas requirit ad motum quā ad ſenſus
 Dicunt quidā q^u in oi aplia mērito ſit neōio
 q^u ſungitur aliqua mollificatio in membris.
 Et enim mollities ē quedā membz lapſitas i
 qua ſtat membz uelud mortuum. ut etiam ſi
 eleuet cadat. Si ē enim molle et humidum ap
 pellat in q^u ſtans et nō bñ terminabile term. o
 ppzio. itamēbz. nō q^u ſtans dict pōt mollifica
 tū lapſum. Et dicunt q^u iſto modo ſaltē in
 pceſſu in oi aplia auferit ſenſus et mor^o nec
 hūis mēbroz pōt ea mouere nec tenere i ſuo
 ſitu. Sed bñ ē poſſibile q^u in aplia non ſit ue
 ra mollities neruorū ſeu membrorum que uere
 ē mollificatio per mām illos remolentem
 ut p3 in aplia cauſata pp percuffione aut caſū
 ſeu percuffione cerebri uehementem. ymo etiā

possibile ē uēriculos cēbri eē mā uehēnter
repleros nulla cōicā mā neruis a q̄ depēde
at ipoz mollitia. Et dicitur p̄ qd̄ itelligēdus
sit. cū d̄r q̄ i aplia ē molitres p̄ ē q̄ mō mēti
to alteri morbi oplicati cū aplia possibile ē
m̄bz nō rēanere plicabile imo h̄cū uel tēluz
sen teranath. Multipl̄ repit apliam fore ab
auctoribz diffictā. uno mō penes cāz a q̄ opē
det. et ut sic i sūt et due spēs una imālis et alia
mālis. et q̄ ē mōlis distiguit dupl̄. uno modo
penes modū mō opilātis. Et ut sic qdā ē apo
plemā et qdā nō. siue qdā ē a mā apante et q̄
dā nō apante. Alio mō penes diuersitatē cēn
tie mō opilātis. et ut sic cū q̄lz mā possit opila
re. Et ha erit siquinea alia flica alia mlica a
colica. et alia nērosa. 2° mō repit aplia di
ficta penes sūt mō opilātis. et ut sic alia ē in
uēriculis ipius cēbri. et i meatibz sp̄s a cēbro
ad aliā m̄bra pcedētia et alia erit i meatibus
lucens suberēis i. h̄r i sūt sp̄s a corde ad
cerebz. 3° mō repit difficta penes ipi. tē
fionē et remissionē. Et h̄ dupl̄ uno i inspecto
fine et uel ad salutē uel ad mortē. et ut sic sūt
et due spēs sū p̄pocantē i affo. aplia qd̄ forte
tē. quāz una d̄r fortis seu iurabilis et alia di
cū debilis seu curabilis. Alio mō inspectis
symptomatibz et enenētibz marie fortioribz
q̄ considerat maxie i hanelitu uice et spuma. Et
ut sic p̄t. Hal. in qm̄to dicit affo. 4. seu. 5.
ponit spēs et una ē dix. Hal. in q̄ repete red
dit insensibilitas in toto corpore respiratōe
solua excepta. que si fuerit prohibita maria
erit et apoplexia acutissima. in quibus uerbis
ut pater dicit tenigit species apoplexie. Et h̄
dit est et alia in qua respirant sed cū uolētia
uehementissima. Et hec fortis est apoplexia.
Et est alia fortis tamen predicta minus. quā
do scilicet sine tensione et uolentia inegalē
et inordinatū. et adhuc diffictem quis habz
respirationem. Et est reliqua in qua inspira
trone quis seruat ordo. debilis existens q̄
facilime sanatur omnia. si generantur oportu
na. quas species a Hal. assignatas penes bāe
litus lesionem. quidam ad tres species dedu
cuntur quarum una est in qua motus hanelit
auseritur apparenter. 2^a in qua hanelitus an
gustose et inordinate fit. Et 3^a est in qua bāe
litus et si angustose tamen ordinate fit. Auen
zoar quoqz et Auenzoa similiter ad tres speci
es deduxerunt scilicet in fortem debilem et
mediocrem. dixit Auenzoa mediocris est in
qua euacuantur de spiritu instrumenta motus
et hanelitus. suple non est ex toto aut p. idest
debilitantur a motu. non tamen fit facili bāe
litus. suple nec ordinatus. immo illic est spu
ma. et est hanelitus habens uicissitudines. i.
interfectiones. sicut uox strangulati. sentitur
enim in eo uox sicut in strangulatione scilicet
quidam sonitus circa guttur sicut auditur in
guttur hominis qui strangulatur. Et ista li
cet sit mediocris. Dixit Auenzoa est praua si
gnificans defectionem uirtutis mouentis in
strumenta hanelitus. fortis autem et est pra
uioz predicta est illa in qua non apparet ha
nelitus nec spuma. nec auditur uox strangulati
ita ut uox differat a moruo. Debit 4° est illa

in q̄ nocumētū nō magnificat i hanelitu et ita
ut p̄rāseat in gutture ipi. cib^o aut pot^o q̄ in
mitit et nō egredi p̄ nares. Dicitur instrumenta
sp̄s aut eūant a spū in totū puata eo. Et tūc ē
aplia fortis aut in eis diminit sp̄s et tūc da
p̄t nā aut mioratō et ē multa nō tū sic q̄ ba
nelit^o in totū tollat et ē cū eo spūa et uox strā
gulati. Et tūc ē aplia mediocris uā in supra
dicto affo. 7. debile uocant. aut mioratō sp̄s
nō ē ita magna a qua nō puenit magnū noci
mētū in hanelitu uoce et spuma et tūc ē debil^o
Morat^o q̄ ut ē al^o dicit^o ē spuma cātū ex bāid
tate in q̄ aer subclaudat. icludit aut in ea aer
q̄ hūiditas illa in aere agit et h̄cuti q̄ in
clusus p̄t exiit hūiditate illā subcluat et am
pullas et spumā cāt exiit sibi p̄ uicissitudines
hūiditatis et denegato. Cū aut additus aer
liber dat illo excludo ampulle residet et spūa
rollit. P̄t aut spuma i dispōe sanitatis ac
et egreditur puenire in sanitate qd̄ manife
stat i iratis et fatigatis nēctatis ad fortiter
hanelandū qd̄ spūa appet circa os. ut i oris
appet equoz carrētis. p̄ forte eni exspiratio
nem hūm^o a pulmone eleuat^o ad os cū diuidit^o
fortiter hūiditati saluati et illi inclusus cū in
spumaz subleuat. Et sic spūantes p salua spu
maz eiciūt. In egreditur h̄o manifestat in
aplia ep̄lia et strangulatōe circa os. Dix. Hal.
in qm̄to affo. strangulatoz et. spumaz fieri
a pulmōe. Et hoc dixit quia de spuma a pul
mone cātā magis appet secundum sensum. Et
non qz in alqz et ab alijs non possit fieri mem
bris. nam ipsa in stomaco et intestinis causa
ri p̄t sub clauso aere in hūiditatis^o eozuz in
eis agitatis ut nominis declarat spumofus et
manifestat spuma egestio ut ergo accidat spu
ma in apoplexia circa os requiritur ut fiat
in gutture agitatio hūiditatis et aeris que
agitatio prouenit mediante hanelitu. Cū igit
tur priuatur hanelitus non fit illa agitatio
hūiditatis et aeris in gutture. et per conse
quens non fit spuma qz ergo in aplia fortissi
ma et praua priuatur hanelitus ideo in ea nō
fit spuma. Et simile dicunt intelligendam ēē
de stertore et uoce strangulati. q̄ ad hoc ut fi
ant requiritur hanelitus cuius motu aer sub
intrat hūiditatem in gutture cuius sub in
im cātū sonitus stertoris et uocis strangu
li. qz ergo in aplia pessima priuatur hanelitus
tō in ea etiam non fit stertor nec uox strangu
lati. Motus autem hanelitus et si apparenter
priuatur in aplia fortissima. non tū exiit. Et
enim dixit Auenzoa. necessarius ad hoc ut uita
permaneat uerū est ita debilis ut non p̄t
at sensum nec sufficiat agitare hūiditatem
et aerem illi in gutture commiscere. Qd̄
autem in apoplexia praua hanelitus remaneat
licet non patens sensum. fuit mirabile uisum
Galieno ut ipse dixit in cōmento affozimi a
p̄liam qd̄m fortis solucere et. Et causa admi
rationis est. cum sp̄s aialis in illa aplia non
descendat ad lacertos pectoris p̄pter itegrā
in ea cū opilatōez. motus autem hanelitus uo
lunt^o ē et per lacertos completur. Et reme
uens hoc mirum Hal. assignans causam eius
dixit se arbitrarī uirtutē lacertozum nāliet

monia moue lacertos pectoris i aplia illa.
pp appetitu hactit. Et dix. 3° de pectoribus
sicut hactit. i dormientib⁹ uoluntaria actione
mimo facientib⁹. sic i passionib⁹ corpore. n^o
sem n^o motu hnt hactit pmanet. Et dix ut p
mo pofit q^uinens. uirt⁹ tota q^u i neruis tras
mittit muscul⁹ pectoris pp idigentia hactitus.
Et declaras hoc dix sic se uidisse lacertos pl⁹
ritu aplioz moueri. f. oes sicut mouet i exer
citiis magno ut magno cursu. q^u tuc appetitur
multu hactare. u^o cogit uirt⁹ nali motina ad
tale mouendu. Na ut d^o p^o q^uinens recipiunt
tuc i aplia musculi pectoris illa q^uitatem de
motu sufficiet sibi cu sint pauci. al⁹ cu sit pau
ca qua recipit ex aliq^u pre coz q^u moueretur
forti motu. Et subdit Gal. i supradicto q^umen
to q^u hoc n^o q^uitit solis i aplia pp appetitu ha
neladi. f. q^u fit pp defectu uirtutis. sicut i
uirtu e i hntib⁹ hnt defectu ex febrib⁹. quo
ru lacerti pectorales ualid mouet ut multa q^u
tias aeris n^o potes recipi paulatim multo im
petu recipiat. Dicit q^u q^u sicut in apoplefia
no e ablatu motus hactitus a pubis pecto
ris ita nec po⁹ sentiendi. imo sicut ibi e po⁹
mouedi ita i sentiendi. f. q^u anima est multu
intenta motu hactitus pp necessitatem eius
diuerfit ab opone sentiendi que non est illi⁹
necessitatis. Et i apoplefia in illis pub⁹
no sentit fibile appositu. sicut et multu specu
lans no uidet coz se pretereuntem. dicunt in
aplia i multis egritudinib⁹ mortalibus uiuit
ho sine motu hactitus. eo q^u coz cum ultimo
moriat⁹ posterius pficit opone sua qua pect⁹.
ergo post ablatione oponum cozis cor uiuit
ista t^u uita paz durat. Immo in nulla egritu
dine pot q^u durare tpe notabili sine motu ha
nclit occulto uel manifesto. Sine tamen hnt
litu manifesto bene pot quis aliquo notabili
tpe durare q^u q^u tpe extimauerunt antiqui
e⁹ trium d^oez naltum ad plus. Et fortasse. pp
hac cam distulit dominus noster iesus xpus
refutare lazarum ad. 4. diem. ut omnis rel
leretur suspicio. et ois infrinctio calumpniosa
miraculosi operis sui deficeret. De causis a
poplesie dixit Aui. opilatio q^u e aplia fit aut
pp clausiorem. aut pp repletionem. Et clau
sio q^u e parietu cerebri uentriculorum uel me
atru q^ustrictio absq^u pntia materie humoralis
ut uetose. Replio uero e cu ma h^ooralis ut
uetosa tras i uentricis i trasitib⁹ sps cerebri op
lat illas. Ca aut clausiois dixit. A. est duplex
una e uirt⁹ q^u stimulata fugit i hnt cereb⁹. ad
cui⁹ actione leg⁹ uentricul⁹ i trasitum sps co
strictio i parietu ipsoz adhesio i sic integra
opilatio i aplia. Fugit autem i contrahit
uirtus ex causa dolorem inferente cum silic⁹
ad cerebrum peruenit q^u ipsum dolere i con
tristari faciat. Aut fugit ex causa non facie
te dolorem sed alio ledente impedimento u^o
mouetur uirtus motu contractionis ab eo. i
conat⁹ ad exp⁹siore i expulsionem naturaliter
illu⁹ ipedimtu seu cae eius. sicut accit i expul
sionibus uirtutu naltu. 2° ca clausiois di
xit Aui. e qualitas stiprica frigida ingrossa
tina idest inspissatus suis naturis. sicut forte
frigus scilic⁹ purum uel coniunctu cu sicco. ut

q^ustrictio uocalis odit. fac. n. stiprica. i. hnt
i stringit cereb⁹ sic medicina stiprica mebz q^u
bit i corrugat. Replio aut q^u e ca aplie. dixit
Aui. e duplex. una apans i alia no apans. et
q^u e apans e ut illic. f. in uentriculis i cursib⁹
sps cerebri q^uineat ma q^u aper parietes. i sup
ficies eoz intrinsecas. i opilet ex pre exten
sio. i. extendendo pices i superficies i i tumo
re cleuando eas. Et hec e raro. Que uo no
e apans i e fm plm. Aut e in ipo cereb⁹ i ue
triculois. i. cu ppingtate sua. f. cerebro i uen
triculois est et i meatib⁹ sps ex cereb⁹. f. pde
untib⁹ q^u sit loca correspodentia directe pnci
pys neruoz i sit et pnt anfractu i q^umissu
raz cerebri. ad ista eni loca sps ex cerebro pce
dit. Et ista loca cu terminaret ad uentriculos
opilatis illis et opilat cu ppingtate sua aut
suple e replio opilas sit apate in meatib⁹ sps
ad cereb⁹. f. p quos trasit sps uital⁹ a corde ad
cereb⁹ q^u sit uene aplice i sic appet q^u sit in
aplia e oplo cerebri i uentriculoz et. Sz e aln
oplo artariar i uencliu p q^u d^o trasit re sps
cordis ad cereb⁹. Dix Auer. coll. 3°. ca h^o
egritudo e de nitate puatio mor⁹ uilis i p
ricularis. Et q^u declaratu e. q^u mor⁹ uilis
duo pnt quoz unu e in corde i aliud in cereb⁹
Et q^u cereb⁹ no facit suas opones nisi pp coz.
g^o e nce ut cerebro adueiat aliq^u una egritudo
uilis coicas tot corpore. i b^o fiet nacio pp
oplonem uiaz sps q^u pucit a corde ad cereb⁹. et
iste artase siue uie sit opilate aut pp forte o
plone uentricul⁹ cerebri. ppterca q^u q^u ille cla
ndit ipedit uia sps alati q^u dat oib⁹ mbris
sem i motu. f. ita e ut dixit Gal. q^u d^o mte
rit a cerebro sps alati. sic mtrist a corde sps ui
talis intrise. aut fiat q^u corripit i cerebri
q^u e. q^u q^u illa corripit. corripit teperan⁹
cu q^u teperat calor intrise. cordis ad hoc ut
possit opari sem i motu. sic delectat e in nalt
phya. Sz i cameris cordis no pot interuere
b^o accis q^u hac egritudine faciat. q^u pus ide
pueret ad morte. Et dix Auer. ca quam dat
. y. e ueray. i et illa qua dat Gal. Et. y. dicit
q^u q^u homo subito sin uoce fit i cadit i terrā
Et tuc facit sit opiones in uys que sunt iter
coz i cereb⁹ hoc est in artariis Et Gal. enā
hoc confitit. Et dixit Gal. in libro d^o accide
ti i in libro de membris dolorosis scilicet 3°
de interioibus q^u hec egritudo fit pp opila
tionem in uentriculis cerebri. g^o. q^ucedit Gal.
ut fiat a duabus causis. Dicunt cae apoplefie
sunt aut extrinsece aut intrinsece. Et de extri
secis q^u dixit Gal. p^o de accide⁹ e aer frigi
dissimus constingens i coartans humidu q^u
interius i coartans sps ut ad organa neque
at perasire. Et isto mo erit imediata ca oplo
nis auenuatorie. ucp frigiditas exterior pot
et e ca oplonis coartatorie f. mediatu i hoc
duobus modis. uno q^u e ca indigis cerebri
i p^o q^u mltiplonis supfluitatis fice. q^u pot
postea coartatorie uentricul⁹ cerebri opilare.
Alio⁹ q^u e ca deflux⁹ supfluitatis ad uentricu
los cerebri i ad artarias uenclles d^o quo mo di
xit Gal. 3° affo. i q^u mero affo. si uero yemis an
strius i. q^u aplia aln eatur a materia catar
rali pp frigus extrinseci constipatione pessa

ad artarias subiectas. Et vocat ibi a Gal. ea
tate celeriter dissolues. Et de causis extrinsecis
e pectus aut causis motus et quassatis facies
cēbz. Et si pot facē pueri opone attenuato
ria et coartatoria. un pūabit cor? qfesti sēu et
motu. Et ex eis ē ebrietas sicut dix. y. i. affo.
si ebrietas qd repēte sine uoce fiat et. Et erit
pp opone pp ebrietate facta aut i uētriculis
cēbz aut i uēis subiectis. Et ex eis ē qffio
coagulat dictas uēas. un phibet sps a corā
trāfite ad cēbz. sicut ē q fit laqō qstrigēte ut
manu pūctē sup eas. pōt. n. es cū digitis for
titer qstrigere sub mēis lateraliter uēas et
artarias aplicas. un decider qffio i aplicaz.
Et ex eis ē lōga dormitio resup. a. Dix Gal.
i libro de istrō odorat? et ponit a rabi i. 9. p
ricula. fortasse alicui q iacet more supin? tota
nocte accit ex supfluitantib? aplicaz. f. faciētib?
opone i uētriculis cerebz coartatoria l'atue
nuatoria uel opilantib? uēas aplicas. Et ex
eis ē aer iēuēt? et frid? sicut dixit Hor. acci
dit illis q i estate capite denudato istrat tēpla
pūda marmorea. Et dix Her. sup. q. al. ois
res nō nāl. quecūqz generat uel auget reple
nē i corpore uel capite aut omouēs cēbz pōt
ēē cā aplic. Et ex causis extrinsecis ē uenēnū pe
tēs cerebz cuius lesionem sēuēs cēbz fugit
et sibi et qstr gāt uētriculi et. De causis qd
intrinsecis. Et sic sūt qplones pure sine materia
Et hoc ut pīm ē mala q? frida cerebz dñans
aut frigida et sicca qūis dicat q ois mala q?
cū uitiat possit ēē cā aplic. qstrā pōt ēē causa
tāte indispōnis sps utalis ut nō sit bonus q?
ex eo fiat sps aialis. et tūc erit bec mala qplō
dñans cordi. Aut inquātū ē tanc indispōnis
sps aialis ut nō sit ydonens p opōmbus sps
et motus. et tūc erit illa mala q? dñans cerebz
Et alie sūt male qplones cū mā opante uel n
apante de q mala qpleione mālū cerebz dōi
nāte locutus fuit. y. i. affo. apoplestas qd forit
soluere et. Et loquēs de mā opilante uēas
aplicas dixit. 4. regis acutaz fieri affo. i. i
nocale uel sine uoce repēte. suple et pp hoc sit
sine sensu et motu. si sano hoc contingat sine
occafione scilicet manifesta extrinseca uenaz
f. apoplesticaz assumptiones. i. repletionem
faciunt. f. affonū. i. apoplesticum. Poranter
at dixit fieri affonū. si sano contingat hoc. ut
excludat affomā contingentem egris qualis ē
que accidit ex materia mala in ore stomaci
contenta. Aut ex prefocacione matris. aut
ex epilestia proueniente ex materia uenēnosa
Et quancūqz aliam a similibus causis con
tingentem que accidit egris nonstantis que nō
q tingit ex opilatione dictaz uenaz. dicūt in
hac affoma non solū replētur uene ipse sed et
alī nerui et tūc ad ipam affomā duo concu
rūt modi unus. qz sps utalis nō pōt trāfite
p uēas et artarias illis repletis ad cerebz
quare deficit cerebz mā sps animalis quare
nō bz spām animalē quem trāsmittat ad orga
na. et iaz si uic inter ipm et illa forit aperte.
Et ius ē. qz sps animalis exis in cēbz n
pōt ixe p neruos repletos ad organa. Que sit
autem mā cāns opone. Gal. in comēto f. di
ctu affo. dixit eam ēē felgātā. et loquutus est

solū de opone uētriculop cēbz filz et sapto
dixit q cā ei? est fūa frū grossū replēa uētri
clos cerebz Et b? dixerūt qz locuti sūt d ca
q ut pūa cūent. Et n qz n possit ab alijs hūo
rib? fieri nā glibz hūoz pōt opilare uētricos
cerebz et coartatorie. l3 b? raro eueiat d co
lera et mīa pp paucitatē qgregatōis cap i ce
rebro ad tāā opone cāndū. fūa aut et sāguis
possit hoc facere p sui mltitudie. et de fūate q
de qcessū ē ab oib? de sāguie qd dixit Gal. in
libro de fūia. fit aplicā cū multus sāguis fūto
effūdīt sup cerebz. suple et exis uēas effūit
in uētricos cerebz et replet eos. pōt et qz
hūoz cāre aplicaz oppilādo uētricos cerebz
attenuatorie et maxie cū apā fecerit. pōt et fā
guis ut ab oib? qcessū ē cāre aplicaz replēdo
uēas aplicas. et fūa et illū pōt facere ut supā
patuit d cōtāro pffo a fūitate extrinseca. colā
qz et mīa hūc rep onē cāre rarissime possit
ita ut pp b? raritatē. et raritatē replēdi uētri
culos cerebz multi dixerūt a colā et a mīa a
plicaz nō posse cāri. Dixit. A. mā nō apans q
ē in meatibus sps ex cēbz aut ē hūoz sāguis
neus effūit ad uētricos cēbz subito aut ē
hūoz fūcus cū ē suphūdāter mlt? i. cū ē ual
de multus qz si n cēt ualō multus facit epīaz
et aplicaz. Et iā qd lra dicit. Et ē suphūdāns
multū. f. q. fūcus hūoz facit aplicaz qz plures
multū fit a fūate pūca aplicā. quaz ab alijs hūo
ribus. Et. A. pp cām supā assignatāz nō ex
pffit de colera et mīa. in qd suple pōt aut
ē colera aut mīa. licet rarissime. Et loquēs
de cā mālū apoplestie pueniētis ex opilatione
uenaz aplicaz. Dixit q i? que ē in meatibus
sps ad cerebz ē cū opilant artarie et uene. f.
ascēdentē ex multitudine sāguinis et uehēm
tia repletōis qz sps cordis nō bz transitum
ad cerebz qz non morat. i. non expectat. nec
dat dilatonem usqz quo pfoet. Et dclatans
hoc Aue. q accidit ei ex illo idest ex illa ue
hemēti repletōe apoplesticaz qd accidit cā
qstringūt. f. a cā extrinseca laqueo uel manu
ex casu sensus et motus. facit enim illa qstrī
ctio sōpnā pfundū in quo aufert sensus et mo
tus. Cū ergo a cā extrinseca accēt sūe apo
plestie. accēt ex illa cā intrinseca sūe illi acuo
ni. f. ablato sensus et mot? et ē apoplestia. Di
xit. A. in diuifōib? apoplestia fit a sāguine
et fit ab hūozibus crudis flegmaticis. Et alī
mā facies apoplestia ē uēstias grossa ualde
multa gnāta in cerebro aut aliūde ascēdens
ad ipm replens integre uētricos cerebz.
Et de causis intrinsecis alie sunt sintomata
fortiter ledētia cerebz. sicut dolor fortis. aut q
motus ei?. De causa que ē dolor dixit. y. 4.
regis acutaz cū dolores adueniūt. f. in ali qua
pie corporis nigre colere et drigmeoz. i. acri
um reumatū infuxionē fūit. Dolent aut intus
morfa. f. membra propter illorum confluum
in ea que mēbra sunt uene et artarie p quibz
fluūt. qz si non sentiant uere morificationes
illoz. in sentire et dolere dicuntur qz malam
discrepātam eas ledētiē suscipiunt ab illis hu
moribus acribus qui si essent in membris la
ceriosis cārent morificationem in eis. Mor
se autem sic uene ille et artarie ab illa dī

serafia ualde sicce facte tenduntur. Et sic ten
se et exiccate regminates et fluens humores
euclat. i. trahit et sic repler. n. et corruptio sa
guie i illis ptero pp illa discrasia et illos hūo
res cop replone spib? no potētib? pabulare i
uias i quas fm nā ē eis trāsire ifridandōes
fuit. i. i extrēis. et scorosic. i. obstratōnes ut
sus et affo. i. iuocalitas. et carinaria. i. capis
pcauitas et spasmū. et hec si iā in cor uel ep uel
nenam uenerit magnā uel artaria oplo uū ē
aplici fuit uel paliges. i. aplici si oplo. cecide
rit i loca ptenētia sps. i. aiales i uēriculis. i.
cēbz et spib? nō potētib? trāsire. desiccāt san
guis. i. i grossiā et agelat. Dolor itaqz duob?
mōis pōt ēē cā eplie. uno mō. ut supra uatit
p. A. cēbz fugiēte et pēte se. Alio mō reūa
eracnēdo et fluere faciēdo. ut dicit. y. De
ymotōe at cēbz a cā itirifeca dix. y. 7. affo.
Quibuscūqz cēbz motū fuerit. i. ymotū et qf
satu sine māt? occōne. i. nō a cā pmitina. sed
a cā itirifeca necesse ē sine uoce fieri si tim
i. aplici fieri et amittē fm et motū. qz ex tali
ymotōe ipedit trāsire sps aialis ad organa se
sus et mor? et ipeditur ex eo depēdētia. sps a
malis exitis i organa a cerebro et tūtib? et
a qb? depēdet sps aialis mēbroz. sicut depēdz
splēdor solis a sole. ut dix. Bal. p. de iterioz
b?c. p. Et p sufficiētia cāst aplic. Bal. innu
it i comto affo. eplioz iuētib? q a qūqz cā
pōt fieri cplia ab eadē tū intēsiōi pōt fieri
aplia Ad illas tūqz recurrēdū ē. Dix. sap. qn
mā cā aplic ē multa. tūc egritudo ē difficilis
Et cū ē dīnuta ē debilis Dicunt quidam. cum
opilatio uēriculoz cerebz ē ad plenū. tūc ē
aplia maior. et cū nō replētur ad plenū tū re
plētur ultra mediū. tūc ē apoplefia media. Cū
uero replētur ad mediū tūc ē minor. Cū uero
replētur min? mediū. tūc ē cābif apoplefia sz
epilefia. Et fm hāc diuersitatē replētōis cā
tur diuersitas in accidenibus fm intensum
et remissū. Ex dictis appet qbo diffinitio de
apoplefia data ab. A. ut supra dicebat ē spālī
et nō generalis. solū enim ppenit spēi et q est
mālis eueniēs a mā opilāte uēriculos cēbz
et transitum sps animalis. qd ideo fecit Aui.
qz ista ē que plurimū euenit. Et cui cura ge
neralis data ab auctoribus quēit. Et de ista
intelligit cū dicit qz aplia ē mor? piodicus. Dix.
Aui. piodorum apoplefie iudiciū tā diximus
i. cū ocut? ē de piodis epilefie. si ē enis pio
dica epilefia ē material? ita et piodica apople
fia est mālis. De cā pmitina aplic satis pa
uit. Cā aut aīs ē hūoz hūdas in corpore uel
capite uel uapoz antequā opilet loca predicta
Et cā pūcta ē ipsemet humoz uel uapoz uel
aliud qd actu tā opilās. Bal. in comento affo.
acutorum morbozū et. numerat apoplefiā
iter morbos acutos sine febre. Et intellexit
sine febre fm pūm. qz ipsa ut dictū est ut pūm
fit a mā flegmatica frida nō apante cum qua d
p se nō pūgi ē febris. Et de his intellexit pau
lus cum dixit Aplici iacent sine febre. per ac
cidens tū posset in flegmatica pūngi febris
ut cū acciderit illi fūti putrefactio et p eādez
cām pōt i oī alia māli aplica ad esse febz. ut
intellexit Bal. i. comento affo. si inebriatus

quis repente. Et in comento affo. qbuscūqz
sanis et. Et. y. in eodē affo. subdens. si non
febris accepit et Auit. et dix febre posse eue
nire i aplia. ymo in qualibet apōsa sēper est
febris. nec ē neqz qdā dixit q in aplia a
mā opilante nō ē febris pibēte opione cōi
cari calitatē cēneaz cordi. nō. n. oplo uēricu
loz et tūst? sps pibz calitatē uel putridā fu
lignē transire ad cor si nō opilaret uene et ar
tarie. sz qn oplo uenaz et artariāz simul cum
opione uēriculoz cēbz pcurreret. tūc fieret
aplia forisilia subito aut festine ualde pīmēs
igit in alus pōt putrida fuligo in mā putrida
uel i apōsa et in nō putrida calitas cēnea p
artarias et uenas cōicari cordi et febre facē.
Accidē. n. pōt accidi calitatē cēneā mā nō
ēte putrida nec apante pp forē agitōem et
motum mē et spūz quā nā uigorata agitat et
mouet conās ad expellendum ipam. Dix. y.
6. affo. i. mōz. aplici maxie fuit in etatib? a
40. āno usqz ad 60. et itellert maxie de fca
ab hūore mlico. q i illa etate magis multipli
cat. qnū ē i fca possit fieri in ipa etate mē
triplicato fūte p uia indigōis sz magis fit p
eā etate. i. in senio. qn fūa ualde multiplicat.
Dixit. A. aplia pīm accit hūtib? etates. i. pue
ctas Et dicit qdā. aplia sāguinea pīm pūgit
in adolescētib? et iuuenib?. Dixit. A. et accit
corpora hūida et regia in sex reb? nō nātib?
hūtib? hūida. et ppe cū ē cū hūiditate frig?
Dixit. Silu. accidit pēpue sāguineis et flari
cis et sup repletis degētib? multo ocio et ni
mīs ymestōib? et multo potu uini et crapula
et multū lauātib? et coletib? capud. et sudātib?
i. in capite. Dixit. A. si aut accidit cū calidita
te et siccitate q nō i. in hūtib? q nē calidā et
siccā et similit etate et uētib? regie calido et
siccō tūc res ē pua. i. raro eueniēs et ē praua
Egritudo n. pūa cōcōstus nō accidit nisi
a magna cā. Et iō raro accidit. sz cū accidit ē
praua. q. nāqz pūa ē ex hoc elōgata ut eam
tolleret. Et dixit. A. illi q plurimū uenit
pūa pp melācolicū sāguinē suū multū. pūa
qd iuuat. i. in pūti cū ea utit et cū durat mul
tudo sāguinis mlici. qz. i. usqz ad senectutē
sz in fine. i. in senectute deficiēt in hūtib? su
is et in calore nālī quare scidūt i apia et sūta
et ut eplia palisim et sūta ei. qz infrigidat.
pp multitudines pūm multiplicat multum
fūa qd erit cā dictaz egritudinē frāp. Apia
raro accidit pueris et pūo eplia q pūm accit
eis. Et hoc est qz hūit membra mollia extēsi
bilia p que uapoz facit transit cāns epilefi
am in eis. materia autem humoralis non sic
multiplicatur in eis. ut apiam generet et ma
xime qz ipsoz uirtus expulsua est fortis po
tens materiam illam humoralē facit ex
pellere fauente habilitate extēsiōis mem
brorum eorum Dixit paulus. in huius egrit
udinis principio scilicet antequam eueniat
accidit dolor capitis acutus. et inflatio
in faucibus. et uisus obscuritas et scotomia
et coruscatio in oculis frigiditas extremi
tū salt? toti? corporis grauis mot? et stridor
dentū in sompno. urina erit spūosa aut nigra
cū cornib? fuzfarcis. Que signa accipiēto

App. dix. ap. iam fm plm ancedit foda pp ma
terias i capite multiplicatas r uertigo r sca
tomia r tenebrositas uisus r istatio. gudez r
maxie i sanguinea r treor i toto corpe. f. uer
pp mam suffocant uel no uer? r b magis. i. sal
p uel tectigano ex ueritate fixa. r stridor
dentu i sopno pp nocuitu ebru i q? et me ma
gis coarctat in sopno. r guttas r pigratia. Et
multoties e uria uaporosa nigra. i. spissa n lu
cida. Et b erit qn accit mam flica ebullire.
r e i pa uria sedim frinu r fureu. qz fleg
tis grossi frustra pnt expelli i uria. un cu sunt
grossa r sicut fraura lignoz residet sedimen
frinu r ch sut lata residet sedim fureu. Et
dix paul. si accit i iuene r tpe estiuo urina
erit grossa ualde. Signa geris d r al. ch aliq
q dormies iacz. r sine sopno sterut. r co pa
git si fcut tuc i a patit apia. dix paul? apic
tacet supin? supra dorfu suu. Dix Hal. r potur
p? pntentis. Ad quoniescuqz lucit paties tace
supin? sine fru r motu p? dici apic? qz fctib
b? repit. s. cu sterut paties r haelit? ozubil
tuc e apicus. Dicit iacet qn dormies r hoc
in mali cerebri. quia in ea sicut in somno
aut or nctit cul? ebru opilatur sterut. qz aer
igredietur p uias multu strictas pp opilatis
m. gntudine. no sentit. qz sps sensitiuus non
pot pp opilatione trāire ad organa sse. Si
gna spex Signa facie ppter clausonem scib
tur ex his que dicta sunt. f. maxime in capitu
lo emisse ubi ponuntur signa illarum carum
Et scuntur ex his que dicta sunt. f. i. f. caru
clausonis quia si fcutur eius causas affuisse.
Signa uero replentis f. in apoplefia cere
brali si ma fuerit apam no eatur a febre pce
dente. Ad febris qlegur apa calidum r frigi
dum cerebri. ut suis patit capitulo. immo
dixit A uicenna. Ad in apoplefia fuerit febris
tuc illic e apa. f. f. p? qz et i apia sine apate
pot enenire febris ut supra dem e. Dixit
aut Aui. no enatur a febre pcedete. qz febris
est signum coe oib? apant? ebru. Et io dz
pcedes. f. si gna picularia distinguuntia unu
apa cerebri ab alio. Adert et alia signa
apostematis cerebri. Quod si ma non fuerit
apostemas aderunt signa generalia supradca
ut plm sine febre. cu signis significatiuis
mas opilates que sut quoniam signa facie a sa
guine dixit Raf i diob? sunt rubedo faciei
r maxilarum. ita ut quasi sit suffocatum. r
exuberatio uenarum r gudez. Dixit Aui.
significant eam signa domini sanguinis r est
facies rubea r oculi rubei ualde. Et uene cer
tutis sunt extense r plene. r spaciū floboro
mie scilicet consuete uel aliis euacuationis
sanguinis conuictudinarie est elongatum. Et
anteceffit regimen quod generat sanguinem.
Dixit Galienus ut primo ponitur continetis
Sigā facie ex multa repletōe sanguinis uenarū
ebru effusi i eas subito sunt rubeo faciei r
eminentia oculorum r uerorumqz rubedo.
Signa uero facie a materia flegmatica sunt
dixit rasis. in diuisionibus mollities corpo
ris r albedo coloris. r multitudo spui r
mucchi. Dixit A uicenna. significant eam
color r forma oculi. r ueritas nariū. r a

Sigā dñy fctis. suple. ut in fca a cola aderit si
gna dñy colere. r similit in fca a nula adunt
signa dñy mlie. Signa aut apic pp reple
ne uenaz apicaz dixit. y. 4. regis acutorū.
fuit rubores faciei pp sanguis repletōe. Et b
suplet q i reliq? corpore toto e liuiditas. qz
no mitit ad reliquas ptes corporis sps sic
ad facie. Et oculoz statioes. i. imobilitates.
qz no mouent pp nimia repletōe opilate uiaf
spus motui. Et distantie manuum. i. q una p
bici hac alia illuc. Et hoc ptingit in pncipio
passiois. postea uero no mouent. r stridores
dentu. qz portio me replet ueruos r inducit
motu spasmoluz r hoc et in pñ? ptingit. Et p
sus. i. dolor pulsant? in pntula flegminante
uel pulsus. i. saltus in mebris r maxillaz co
actu. i. stricno. et hoc contingit in pccia.
Et infratio extremitatū. qz no pcedit ca
lor r sps ad ea defectus. ipis in uenis r arta
rys. Dixit Hal. r potur p? qnētis. bñ?
morbi fortitudo r debilitas indaga? ex qua
ritate defectus hanelitus. r eius fortitudo. f.
pncipalz. Dixit ergo i qmēto affozitū apiaz
fortē soluerē. r. q si hanelitus aufert q no
fiat. sapnter erit apia fortissima. r maxie
hoc erit. si cor paucius fuerit nā calidum
egens multa euentatōe. Un notant q aliqua
apia est fortis in hōe calidi cordis que in
prie ffr cordis esset debilis. r pp hanc cam
apia e fortis in uro debilis in muliere. qz
uir maiori eget euentatōe fm plm ppterca q
calidū uiri ab una cā suffocatur a qua non
suffocabz calz mulieris. sicut et calm cordis
cali suffocatur a cā a qua no suffocatur calm
cordis ffr. Et dixit Hal. si hanelitus angust
pse r durier fiat erit apia fortis. Et dixit.
si hanelitus e diuersus r no e eiusdem ordis
aln gescens. i. intersectus uel aln gescens. f.
ab inordinatōe sua. passio adhuc e fortis f
no sicut p. Qd si hanelitus sit ordinatus pas
sio e debilis apia curari a medico totali co
pate ad curā eius. Dixit Al. b? egritudis ffr
tas e fm q sterut fortiter uel debilitet. Dixit
diomius? ut p? ponitur qnētis. qñ in apia
sterut paties ipsa e difficilis ad sanandū. r ch
no sterut in suo hanelitu e facilis ad sanandū
Notant q steror e duplex un? uerus r ppr
us q e sonitus pter naturā auditus in guttu
re ex motu hanelitus. Et iste si gte apiaz ma
iore denotat enim magnā difficultatē haneli
tus. Et iste steror qdo n adest in apoplefia.
tuc oz qsi drare haelitū. nā si fuerit facilis et
ordinatus tunc apia e debilis si uero haneli
tus no apparetur erit. tunc qz aer no pot co
misceri in hūditate no erit steror. Et tuc si
gnificat apia fortissima. Alius steror e non
uerus sed largo mō dz steror. r e sonitus q
dam paruus respectu sonitus ueri steroris.
ita q n e ppletus steror nec audi i gutture
sz circa nares patientis pcedens ex difficulta
te hanelitus r iste pot stare ch difficultate mi
nor. Dixit ysaac. r potur p? qnētis. Si in
aplico inspiria sunt ordinata parua e ifirmi
tas. sz si sine angustia tñ cū inordinatōe fupl
rant magna e infirmitas. nō tñ maiori fctis
in qua. f. non sunt suspiria. Dixit paul? euz

mor⁹ est facilis pot⁹ deglutire res hūdas. Et
qñ ē difficilis nihil pot⁹ deglutire s; exit per
nares. Dixit Raf. p⁹ qñētis q. Ipo. dix
in li. affo. q. strāgulat⁹ spūmās ore nullo mō
pot⁹ uinere. Et ego dixit Raf. si le iudicis te
neo d aplia. Dico eis q. gūqz aplicus spu
mat ore non pot⁹ liberari. Est tñ dixit ipe
intuendus in multitudie et paucitate spume et
in et⁹ tēporis plixitate. qz sicut pauca possi
bile ē egrā qualescere. sic ēt euenit de strāgu
lato cū pax spumat. Dicit qñ n appent spu
ma et motus hanelitus nō est manifestus tunc
aplia est fortissima s; gatur cū q. motus pe
toris ē ita debilis q. nō mouet aerē potentē
spumificare. Si hō nō fuerit spuma et motus
hanelitus fuerit ordinatus. tūc ipa ē debilis
significat cū oplo pua. Si hō fuerit spuma
et motus hanelitus fuerit puus debilis iordi
natus et intersectus tūc aplia est fortis et in
curabilis. Si hō fuerit spuma et hanelitus nō
sic multus puus nec multus inordinatus et nō
sit intersectus tūc ista aplia ē media inter for
tes et debiles et nō ē oio icurabilis. s; curari
pot⁹ maxie si spuma fuerit pauca et puo tēpore
durans et pēpue in bōte hñte frim cor. Et
in sāma oia pōicta et qchqz alia signa fecit
iudicium hanelitus. ppterca dixit Raf. collz
3⁹. hanelitus ē manifestus signus sup fortitu
dinē et debilitatē hñtis. qd est qz qñ haneli
tus fuerit grossus et magn⁹ significat fortitu
dinē et qñ fuerit gētus significat debilitatē
dixit Raf. 3⁹ de interioribus. o3 intelligē de
teriorē ceteris spēbus hanelitus cē hanelitus
raz. s. et mugitiosus cuius dilatario et qñ
cūo fuerit cū agultia et duritia. Dix Serrap.
cognosce diffilias a debili ex spō infirmo
qñ si nocumētus in ea ē puus ē debilis et si
ē magnū ē diffilias. Iō dicit cū augentur
accidētia q. dēmonstrāt pñtez aplyaz. Et maxi
me q. paries nullo mō sentiat et nō supucit
palisio tūc illa ē maxima et mortifera. Cū hō
minuunt et sentit et supucit et palisio signi
ficat q. ē curabilis. Dixit Raf. et ponitur
p⁹ qñētis. Signa apole sunt ingrenda co
q. apud me sunt ualde pessima et opinor q. et⁹
signa non illico appareant. qz ante ipaz appa
rebunt signa frenclis. suple uel alterius apo
stematis cerebri. Dixit Aui. apostemola ē
ex spēbus aplicie puerse. i. mortifere et equale
est siue materia sit calida siue frigida. i. in fa
ciendo aplyam mortifera. quia utraqz est
mortifera. Non tñ est equale tempus interfi
ciendi. quia calida citius interficit. Dixit
Hilb. i. minori aplia pua est necessitas euen
tatiōis ita q. nō addit natura ultra motus dya
fragmatis ad hanelitum faciendum. nisi lacer
tos pectoris anterioris. Sed in media est
addita ulterius necessitas. Et ideo adduntur
lacceti laterales anterioribus. In maiori hō
est ultima necessitas unde addit natura predi
ctis laceratos posteriores et mouet scdm oēs
dynametros ante et retro. Et significat hoc
debilitatē nature que nō pot⁹ complere actio
nez suā. nisi cum tot instrumentis et si gē incēto
nē fortem in instrumentis hanelitus. Dixit
Bordom⁹. qñ suspizāt euz magna difficultate

et spuma ē in ore. et uox ē sicut strangulatio
et hanelit⁹ ē inordinatus. tunc ē maior. tñ si ef
fet sine hanelitu et uoce et spuma et motu et sen
su ē deterior. In medio autē ē suspizitū et dī
ficultas hanelit⁹ et eius iordinatio. nisi qz ali
qñ quiescit. i. a difficultate et in ordinatōe ha
nelitus. Et in minori ē suspizitū et difficul
tas hanelit⁹. sed non ē iordinat⁹ nec adest spu
ma nec uox strangulati. Dixit Raf. et pōit
primo cōtinētis. Luz euenit hui⁹ eptie accit
subito cerebro uelociter interficit et tunc ei⁹
hanelit⁹ deperdit et mēbra faciei nullo mo
do mouent. Dixit ypo. 2⁹. pñsticor et pōit
tur primo qñētis. Luz accidit saltus et tecti
gatio toti corpori et postea accit ei aplia defi
ciet paries 4⁹ dinanudroz et ponit ēt a Hilb
qui ceciderit i apliaz et de multis reb⁹ desi
rat sibi cibū afferri et statū q. uidet cū abhomi
natur moriez significat. Dixit Hilb. Aplia
que nō uenit i dērrimto lunc min⁹ molesta ēē
conuenit. Dixit Aui. alñ accit. ut bō aplia
incurrat et non sit dria inter ipm et mortuum
scilicet in aspectu faciei et aliorū signoz ex
trinsecorū consideratiōe. ita ut non appareat
in ipō aliquid hanelitus uel qz non sit uel qz
non pot⁹ pñbendi aliquo signo exteriori. ita
ē oculus deinde reuiuiscit et sanat. Et nō
dixit Aui. plurimos eoz uidim⁹ quoz dispō
erat. Et dixit in istis qd hanelit⁹ non appet
sed pulsus ipsoz non ultime cadit. Et raro
quare cadit hanelit⁹ integre et nō pulsus ē qz
hanelit⁹ ē actio siue mor⁹ uirtutis animalis
Pulsus aut hñtis uitalis modo in aplia acc⁹
uirtutis uital⁹ nō ē simplr ipedit⁹ nisi intelli
gatur apliaz cē in corde cāta sicut uoluit Rāz
Sed in aplia cerebri de qua mār. Aui. intel
lexit uirtus aialis pot⁹ simplr ipedit⁹. et ideo
potest cessare hanelitus et non pulsus. Dñe
alñ non ultime cadit pulsus i arteriis brachio
ruz qñs alñ ita fiat paus q. sent⁹ medici nō
percipit illū. Et fortasse alñ ultime cadit i
uenis brachiozū. sed non ultime cadit in uēis
pñdionib⁹ et cordi propings. quod decla
rat ipsum reuiuiscere qd ē signū q. cor nō oio
cessauit a motu et per qñs nec oñs eius arte
ric. Et Aui. reddens cām quomodo ē q. ha
nelitus ultime cadit et cadit pulsus licet. non
ultimetur et postea reuiuiscit. Dixit uideē
q. calor inatus in eis nō uehementer indiget
euentatiōe nec expulsiōe uaporū fumosi a se
hanelitu magno. Imo sufficit sibi paru⁹ mo
tus et oculus pp illud qd accit sibi ex frigo
re. i. pñonali quare radical⁹ erat pñois fri
gide cordis. h. enim bō possibile ē q. uiuat si
ne hanelitu et pulsu exteriorū uenarum qui si
foret calide pñonis cordis nō posset uinere
sine pulsu exteriorū uenarū. Ideo si homo ca
lidi cordis remanet sine hanelitu et pulsu Iu
dicandus est mortuus. Et euasio ab hac di
spōitione simili morti plus reperitur in mu
lieribus qz in uiris quia sunt frigidiorū cor
dis eis uel accidit hoc eis ex frigore alte
rius membri ut cerebri. Cum enim in aply
co cerebri infriigidatur ab humore flegmati
co infriigidatiōe uehementi infriigidat cor ut
non egeat euentatiōe manifesta. Potest ēt

hoc intelligit d frigore exteriori. sicut alii ac-
cidit in teneribus in nuce. Et propter hanc causam
volunt auctores ut tardes sepultura ambigui
ex mortuis donec pendat eis dispositio. et non sit
72. horis. Inquit iudeus ut primo ponitur
quintus non sepeliri debere apostolicum nisi post
72. horas. eo quod quidam eorum steterunt toto illo
tempore velud mortui et postea redierunt. Rast tunc
dixit post 48. horas. Et hoc de causa tam mul-
ti tumulatores iuncti sunt morti a situ ipsorum in
tumulis quod post sepultura propere redierunt ad eos
vita manifesta. Cuius autem quare sepultura debe-
at deferri 72. horis dixit conciliator. Et quod in
tribus diebus omnes homines complerent suum cur-
sum sine euentu. Senilis autem dixit. Credo quod
causa non sit bene assignabilis nisi quod creditur experien-
tie. Et dixit Senilis. nisi homines apostolici por-
tati ad ecclesias et foveas qui tunc mortui parum
repositi sunt domum et postea sanati sunt. Et
ego vidi mulierem indicatam mortuam et cum uenisset
homines et sacerdotes ad funus eius redierunt ad eas
mortui et locuta est. sed tunc tertia die mortua est
Dicit ad comprehendendum utrum apostolice banclit occi-
te resupinari debet corpus super re firma et
apponi naribus eius modicum quid coti carnaria
et clausis fenestris et ostiis et remotis a propin-
quo banclantibus ut comprehendat possit si eorum
per illud aliquo moueat. quoniam si mouet signum
est alicui banclit et uite. si autem non mouet tunc
banclitus ois deficit. Similis posuit super
thorace apostolice ciuitatem plenam aqua aspicientes si aqua
in ipso aliquo quantitas quoniam si sic significatur
mortui aliter in thorace et per quoniam banclit. Di-
xit Bal. 3. de interioribus. Apostolica conuenit cum
pluribus egritudinibus sibi paribus aut in mem-
bro et acciderit. aut in acciderit tunc sic euz
epitha et suberb. stupore congelatione sine opit et
morte subitanea. Et tu ex dictis huius et in capi-
tulis illarum dispositionum elligere poteris si
gna distincta inter eas. uerum quod magis uide-
tur conuenire cum suberb. ideo in hoc capitulo
Aucens ponens signa distincta inter ea. di-
xit. quod apostolice clamat scilicet cum incidit ap-
tam et hoc quod percipit magni nocumenti scilicet
in pluribus. Et banclitum apostolice ingreditur
nocumentum magnus. Sed patiens suberb
non est ita. quod nec clamat nec ita magnum nocu-
mentum est in banclitu eius. Differunt etiam
in modo processus in egritudines. quia in sub-
erb gradatim procedunt de sompno graui ad
suberb sed in apostolice accidit illud subito. Di-
xit Bordonus. quando uocaris ad patientem
et uides eum sine sensu et motu. et sicut dormi-
entem sompno graui et profundo sicut suberb
cuius tunc uoca cum et non respondet. trabe
cum per capillos punge cum acu duplici digi-
tos et stringe fortiter. tunc si nullo modo respon-
det apostolice est et percipue si subito aduenerit
et cum alta uoce. Dixit Serapio. scias quod cum
huius humor est coartatus in uentriculis cerebri
principalibus ab hac egritudine non sanari sanari
one integra. sed redit ad palisim quod est quod si euz
in non principalibus uentriculis sic est in epitha.
non mudificaret ea uelociter. Et propter illud di-
uersa sit epitha ab apostolice. quoniam apostolice sit ex oplo
ne completa integra coicante super cerebri. si re

ligis uasis eius et in puniculis eius oibus. quod
accidit punitio motus. Dixit Aulic. Bal. et sit
Dionysius ut per potest quintus. Apostolica aut iter
fieri aut mutat ad palisim. Dixit Bal. apostolica
fieri palisim resoluit. si terminat ad palisim. Et illud
ideo. quoniam quoniam non deficit ab expulsiue me ab
utrisque lateribus simul suple per emulsiue cere-
bri. quod de expulsiue ad corpus aut ad loci
longinqua non sperat in apostolica et tunc expellit
aut ad ambo latera si per et sit utrisque latera palis-
sim. Aut expellit ea ad unum duorum laterum quod
magis est susceptibilis egritudinis et quod est
debilius. Et ipsius quod transit in expul-
sione ad duo latera uel ad unum facit eas pertran-
sire in uacuitatibus meatuum. si nuce et nernox
elongando ipsas a cerebro et uentriculis eius.
Dixit Bal. 3. affo. in ameto. affo. si ho ye
ms austrina. et quod ex apostolica maxie quingit pa-
lisis dextri lateris. Dicunt quidam. non intelligit
Bal. per latera dextri lateris situm in dextro
corpore cum sit foris sinistro et magis repu-
gnans fluuii mae. Sed per dextre intelligit la-
tus magis parum ad recipiendum quod euz sit illud
sicut dicitur de alio apparato ad aliquid re.
ipsum est dextre ad tales res. Et uidetur uerum
quod dicitur. quoniam Bal. ut per potest quintus. ait
puto quod cum dissoluit apostolica ad palisim unius la-
teris hoc esse cum non expellit supfluitate in
per debiliores supfluitate. sicut et dixit Aulic.
Conciliator autem et gloriator dixerunt quod lateris
quod frequenter palisim in apoplexia est lateris
dextri. Et sic experientia declarat. Nam
quoniam lateris sinistro nauter sit debilius de-
xtri et deberet potius recipere materiam. ex
hoc causa. tamen quia propter sui debilitate materia
faciens apoplexiam in ipso sinistro latere cere-
bri adunat inde magis repletur. Et sic ma-
gis repletur in expulsiue materia non potest re-
cipere a dextro cum non sit capax eius quod in
dextro conuenit expedit ut dextrum minus
plenum recipiat quoniam sit foris. Eligat eis
natura ut materiam potius recipiat lateris dex-
tri quod remaneat in expulsiue. Et adunat
ad recipiendum maiorem raritatem partis dextre.
Aulic. tamen 3. x. capitulo de palisim uidetur
innuere oppositum. Et dixit Aulic. quod aliquan-
do palisim terminatur ad apoplexiam. uel est causa
eius. Cum enim dilatur materia palisim in
utrisque lateribus prouenit apoplexia. sicut cum
costringitur materia apoplexie et in ipsius co-
strictione expellitur prouenit palisim. Et per
ex dictis quod terminatio apoplexie ad palisim
est proprie illius que sit ex opulatione cerebri
a materia stigmatica. et non ex alia materia nisi
rarissime. quoniam materia stigmatica est quod potest paraleli
causare. et cum sit plurimum. reliquit uero me
non cant palisim nisi rarissime secundum quosdam
Dixit Bordo. materia apostolice est grossa frigi-
da multa et compacta que per perfectam crisi-
m terminari non potest. Et si si curat terminatur ad
palisim cum materia apostolice cum dispergitur
per neruos confert palisim sicut materia palisim. euz
coadunat causat apostolice. Dixit Silib. ma-
ior apostolice cura non suscipit sed in prima die
terficit. Media autem infra tres dies interficit
Aulic in palisim mutatur. Minor uero infra 7.

diem interficit aut mutatur i palisiz. Hic moy
ses in 6ª pñcula suoz afforismozum. Apñia
foris necessario est destructiua i debilis dif
ficulter curatur sicut dixit ypo. qz in huius
peste destrunt z cessant nobiles actus quos
natura regit semper. Et sunt inspira^o z exspi
ra^o loquella sensus z pulsus. Dixit Sera.
difficili non est sanatio sed perducit ad mortē
debilis uero si acciat ut sanet tunc ipsa sanat
cum contractiōe alicui⁹ partis corporis. Di
xit conciliator. aliqui auctorū simpli sine pro
testatione operandū eē dicunt in cura apñie

Inquit enim Mesue. oz ut omne genus cu
re admittetur subitio. Dilatio enim dicit ad
mortē festinas. Cum sit ipse morbus per se
et parum recipiens curā qz qñcunqz apñia
sic debilis ē tamen morbus fortis z piculos⁹
uilde z nūqz carens suspitiōe z timore. simit
Uia. z Aui. inceptum a cura eius. Quidā
aut auctores dixerunt non eē a pñci^o opan
dū. Unde Ait. dixit. si ab ore eius spūma exi
erit non est et medicandū. Et Hail. 5° pra
tice dixit. Nihil agendū eē usqz ad 7z. horas
Dñt in apñia fortissima non ē operandū. cū
dicta p cibū z potū qz in ea non ē sollicitu⁹
hñda de cibo z potu maxime qñ. 7z. horas.

Et quidā dicunt simpliciter non eē opādū
ut per opus tuū deus spes de salute egri. opā
dum tñ eē dicunt uel pro honore z consagui
neoz egri consolatiōe uel ut non appareat
ex parte opantis defectus ut dixit Mes. 13° nī
sine protestatione. In apñia uero minorū z
media confectū operandū eē a pñci^o dñt
qz cū sit morbus acutus non dat medico idu
cias ad agendū. Dixit Rasis primo qñtū
tis. qui dubitat aliquē cadere in apñiam fto
met ipm in pñci^o ueris ante eius casū z
fiat crīstere eis ex decoctione interioris co
loquūte centauree amos anci rute z sēis
ferule in qua dissoluant sapinū z mirra z oīz
amigō ama. Dixit Mes. Cura apñie pñia
ē cure optie. Nam sicut illa curatur regimine
uniuersali z pñculari z p tria medi^a instru
menta. ita z apñia. Dixit Roge. Apñia ma
ior sola dīna manu curatur. Cura uero me
die minoris palis. z spāsi de respōne eadē
ē z intelligunt de cerebrali. Cura igit apñie
per dietā ē ut patientes apñiaz fñam locenē
in aere sicco ad caliditatem debilem declinū.

Et patientes eam ex causa calida locentur in
aere temperato. In utraqz tñ aer debz eē cla
rus subtilis euentat⁹ uento tñ pñuatus. Et i
ducatur eis spes z leticia. z ira in frigida cō
fert. Dixit Aui. cum aliquid d cibo sumūt
non dormiant post ipz uelociter sed expectēt
aliquāter donec descendat z digeratur cib⁹
digestione aliqua. z uigilent plurimūz. Illud
enim inuat cerebrum z resoluit ex cibis uapo
rem non digestum prohibentem digestiōem
Quidā autem textus habent litteram negati
uam dicentem. Et neqz plurimūz uigilent. Il
lud enim scilicet plurimum uigilare inuat ce
rebz. f. i. attrahēdo uapores z sic i se reple⁹
Et illud qz resoluit ex cibis uapores non di
gestus phibentes digonē. f. mēp cerebri. Et
ista littera fm Bentiles ē melior. utraqz tñ i

mul iuncta suari dē et qz nō dormiāt uelociter
post cibū et uigilēt pñm. f. respectu alioz nō
tñ pñm absolute. Et dixit Aui. Cur uol. ut
faciat ut cenēt. f. ut cibū acceptāt. non ē ma
lūz pñmittere ante cenā exercitiū leue et moue
ant mēbra laxata aliquo motu. et hoc si fieri
poterit. sin aut pñmittat qd locus teneat exer
citiū. f. fricatio. ipa eim pñmittit in regimine die
te et ēt pñtōis in intentiōe ad diuersiōē ut
parebit. Dixit Paulus. moueatur eger aliquo
instrumēto apto ad hoc. Et Aui. dixit ad
hibe eis. f. ad exercitiūz faciēdūz cās cōuale
scētie in armau. i. cās qbus possit exercitiūz
facere sicut adhibet z ualefcētibz debilibz
in armau. i. in instrumēto quo sustentet subleua
tio cum exercitāz ut nō fatigetur. Et dixit
Aui. fac eis balneūz post tres ebdomodas. f.
pñmissa suff. ciētibz purgationibz. et unge
eos in die balnei in exim ab eo cum calefacti
sint. bec aut inunctio dē fieri i capite collo
et naca. et intelligūt de apñia a mā frigida ē ē
debilis siue minor. Apñia eiz h si cito nō occi
dit. aut nō terminat in palisim qd utpñm fac
unde numerat inter morbos acutos remanet
postea inter morbos chronicos. Dixit Hail. ut
declinat passio patientes induat balneo. Dix
Aui. cibi hñtiūz apñiaz sint subtiliores. f. in
qñtitate et qñtitate cibis hñtiūz cñtiūz uariati
tñ fm suas cās. Dixit Serrap. loquens de
frica cōferat istoz ex cibis aqua ciceris toia.
et ēt qñ coquit cum pullis. f. galinarum si fe
bris ad esset uel nō pñte febre. cum pullis. f.
columbarūz et tñ debz qñ coquitur cum pa
seribus. i. pñis aubus et canabz. Dixit Hail.
sit hñs cibis ciceris aqua cū oleo loro et ci
mino in qua parum panis munde farine con
frica et ori imitte. Et dixit. non desistas egri
regere modo dicto donec transeunt dies sep
tem. Et si qd loquitur tunc bene. et si non re
gatur hoc regimine usqz ad 14. dies. Et si
melius illum esse uideris bene. Et si non dige
stioni materie intende. deinde purga. Et de
binc sint illi cibis pulli columbarūz tam sur
gentes et passeris. i. aues parue. Et Aui.
dixit qz panis cum ficibus siccis est bonus
eis. Et rectius est ut sit contentus in manu
nis pane solo. uel pane cum ficibus siccis. f.
in prandio. Et dixit Aui. infacta a mā
sanguinea subtilia regimen ipsius et sit cōien
tus in ea iulep et aqua ordet subtili et aqua
calei. Et infacta a materia frigida. dixit
Serrap. cōuenit eis ex pñibus syrupus de
melle factus cum spñbus et iridicon. Et con
uenit eis uinū odoriferūz antiquūz suple non
ut sit exacutum et azibebi idest unum de pa
sis unis factum cum melle mundo. Dixit
Hail. in potu da uini ariani qñtatez que il
lius non imutet mentes aut uarum passiarum
unum cum melle. Dixit Aui. cōuenit potus sit
aqua mellis pura aut cum aleferis mūi idest
spñtibus aromaticis calidis fm necessitates
Unū uero nouū non est eis cōueniēs ppter
illud qd est in eo de supfluitatibus et antiquū
nō est cōueniēs ppter illud qd est in eo de ue
locitate penetratiōis et declinatiōis eius ad
cerebrū. Sed magis cōueniēs uinū est qd est

inter utrumque et hoc ubi necessitas sit exhibere
diuina. et tunc et non debet exhiberi purus sed
mixtus aqua secundum necessitates. Dixit Avic.
passibile et amigdo. sunt ex fructibus puerientibus
et organum est lentibus. Dixit Avicenna.
si siena replens cum caliditate fuerint nullo
modo bibat vinum. sed sit contentus aqua mellis
quod sic fit. aqua lib. iiii. mellis .3. iii. bulliat
aliquantulum simul et coletur. et sit contentus su-
co ordi spelle vel aene et aqua ciccrus usque
ad dies quatuor vel brodio pullos edi vel galline
et non bibat vinum nisi post longum tempus et cum
biberit sit album debile adequatum. Cura
Apoplexie per potionem est completi intentionibus
quibus curatio epilepsie cum digestionem ma-
terie et eius evacuationem et diversam alterationem
ne male diserasse cerebrum confortationem et re-
ctificationem membri madantis si affuerit et acci-
dentibus correctionem. Erit ergo cura apople-
xie ex clausione si fuerit a causa extrinseca re-
gimen illius causa permittitur. Dixit Avicenna. et si
mixta si est a causa intrinseca et ex coactione to-
cius vel alicuius membri cum rectificatione
eius sicut dicitur in epilepsia. Si vero fuerit
apoplexia replens. dixit Mesue. conandum
est a principio materiam subtrahere in quantum po-
ssibilitas exigit. super non expectata digone.
Si ergo apoplexia est ex sanguine congelato.
replente venas applicas. dixit Hippocrates. 4.
regiminis acutior. Cura est ut permittatur. i.
calefacientes et fricantes corpus eius ut san-
guis grossus subtilis moveatur et magis red-
datur fluxibilis stomachus coestim in prin-
cipio slobor hominem citam a principio con-
festim non premissa somnatio si sanguis non
esset ingrossatus et congelatus adhuc. quoniam in
hac apoplexia sanguis cito congelatur. Si ergo
non fuerit somnatio confestim. non posset postea
fieri nisi somnatio permittitur. Dixit ergo
Hippocrates. fiat confestim donec subiles sunt spiritus
tus et reumata subtilia et fluxibilia. tunc enim
angustia facilius sunt. valet et somnia a prin-
cipio in apoplexia cerebrali sanguinea in qua
diuturnus sanguis solus aut cum alijs humoribus
mixtus. si humores illi sic sunt cum eo mi-
xti quod in somnia possint educi. Dixit Paulus.
ille cuius cura operatur somnatio permittitur
peripue si fuerit uene spiritus ruber. Dixit Avicenna.
Cum facies egri multum rubere aut demigrari
aut uiridis fieri videatur quoadmodum odus quoniam
git. quoniam sanguis in aliquo membro ex coar-
tatione retinetur. tunc sanguis illico ex duabus
guides. extrahendus est et hoc si fuerit ex re-
pletione applicarum. Aut ex duabus cessatis
et hoc in cerebrali sanguinea. Dixit Galenus.
primam inmedium est. Et si egri facies rubet aut
livida est vel uiridis repleta cessante ut somno
aut facies quo a remotioribus trahatur materia. Et
iuxta quod utriusque patitur et repletionis est quoniam
tas sanguis emittatur. Dixit Avicenna. slobor
thoria facienda est prius in pedibus ipsius. et hoc
erit si repleti o tarta sit in corpore ut sit necessi-
tas curare simul. et diuertere. vel et in causa in qua
uenerit reserta solita esse sanguis emorodatus
vel menstruosus. Ita in his casibus a somnia fa-
lene incipere debemus. Dixit Rasis. in diomibus

Cura sanguinea est cum somnia ambarnz cesa-
licarum simul in una hora. Dixit Avicenna. si re-
pleti fuerit sanguinea. Cura est somnia in
illa hora idest statim a principio vel in illa ho-
ra. i. in qua uocatus fueris quocumque sit hora
illa dies vel noctis. non enim in ea habet somnia
hora electam. Et in somnia dixit Avicenna. fiat ex-
tractio sanguinis multa quam sanat in dispositio-
nem idest cito. Dixit Avicenna. post predictas somnias
fiat somnia in extremitate nasi et hoc maxime
haberet ueritatem in cerebrali sanguinea. De quoniam
tate in sanguis extrahendi attende quod di-
xit Hippocrates. ubi supra. Aufer sanguinem secundum bitum
et etate ex cogitatione quid plus et quid minus. i.
a quo sit extrahendus plus a quo minus quod
scies per considerationem in particularibus. Et
scies ex regulis et causis. Et notat quod in h
causa somnia debet fieri ampla quia sanguis est
grossus nisi fuerit apoplexia et colera mixta sanguis
int. Bullis et plures alij ante somniam permittit
tunc cristere acutus. Et tunc in h considera di-
spone sanguis. Nam si congelatur est uel et uel co-
geletur in breui incipe a somnia et post cristeri
za. Si autem non incipe a cristeri et maxime si inte-
stina iueneris plena. Supple post somnias. si
qua materia remanserit curanda premissa est digo-
ne debito solutio educat et diuerstat. In
cura autem scite dixit Avicenna. si iueneris signa san-
guinis. i. in toto aut quod si sit mixtum sanguis
tunc somnietur. super et sit fac in mixta et colera.
Si vero non fuerint signa sanguis in slica
dixit Serapion. alioz quos possibile est sana-
ri quocumque fuerit dispositio ut soluantur nae in
hora. i. statim cum cristeri acuto donec traba-
tur materia ad inferiora. Dixit Avicenna. cum hoc cri-
steri erit cristerizandus. Hippocrates. coloqu. bucor
marien centauree maioris artemide elij albi
an. 3. i. coquant in tribus lib. aque donec ad
unam redeant. deinde coquantur ex media. lib.
bus apozimatis fiat enema. Dixit Avicenna.
cristerizet cum cristeribus fortibus et suppo-
nant ei colliria acuta in quibus ponuntur gummi
et sel boninum. Serapion. 9. al. cristeri bo-
nu. Hippocrates. centauree minoris utriusque saluic utriusque
rute abrotani. calamit origani. an. 3. i. an.
si maratri fistulos scis basilicoides an. 3. i. flo-
rus sicados arabici et citiani an. 3. i. pulpe co-
loqu. 3. u. furfuris. p. i. mellis anacardi olei
castor. an. 3. i. salis. 3. i. scirepigre. est albi. an.
3. i. Dixit Avicenna. si cito exierit cristeri fiat ite-
ra et donec exierit multum. bhoz sit et eo. Ro-
ge. fiat suppositoium de suppone duro quod gdam
acuat in ilgado ipsum in felle taurio i. q. sit sal pul-
uerizatum distillatum. et suppositoium de felle tau-
rino uel bouis solus est potes. In cura et signis
nee per somnia dixit Paulus. cristerizet cristeribus
fortibus loquens de cerebrali. quia in repleto uenarum
applicat cristeria debet esse leuia. Dixit Rasis.
per quoniam quoniam apoplexia est fortis et banet durus
et difficilis exhibere laxaria sed cristerizetur
panes cum cristeribus calidis. i. acutis. Dixit
Avicenna. postea. i. per cristeria uel suppositaria acu-
ta bibat quod soluit. si in ipso. i. applico pertrahit. i.
spatium adhuc facienda. ut quod diuina est per uel
pertransit. i. laxantium ad stomachum. Et di-
xit Rasis. quod in apoplexia et peroli stringunt mea

rus cibi. i. cibi quapp non sunt et medicie
facientes cionem scilicet lenes ebantes d. mā
ipam faciente proprie. suple quare egent for
tibus. Considerantes recte verba auctoꝝ
in edione. dicit q. si ap̄ia est fortis non ē inci
piendus a solutis. sed a cristerib⁹ acutis que
si non possint fieri a suppositoꝝ acutis que
reiterent eadez die scdm necessitatē. Sed sub
sequenter si poꝝ dimisit et patiens deglutit
re poterit deur solutiū. In debili uero
ap̄ia debemus incipere a solutiū nisi feces
sicce fuerint et in intestinis in quo cāu incipi
endū ē a cristeri lenitius ut feces remoleant
et educant. Et in quacūqz ap̄ia et quacū
qz hora potest exhiberi solutiū. debem⁹ inci
pere a solutiū fortib⁹ sicut Ras in dionib⁹
fecit. Et idē dicit. ex hys in quib⁹ hētur
fiducia sunt pilule de euforbio suple uel aliud
sile solutiū forte. Et ratio quare debem⁹
incipere a forti ē qz h. morbus est p̄paciū
non dans inducias. mae ē sunt difficile mo
biles et possit in remotis que non attrahē
et educerent a solutiū debili. De q̄ntitate
etiam edionis istius attendend⁹ ē cā sup̄a po
situs ab ypo. in edione per flōiam consideran
dus ē enim in quo sit plus et in quo min⁹ eba
dit. Reiteranda ē edio. h. multoties et sepe
scdm necessitates. Dicit Serapio. deur ex
oibus tribus diebus ex pilulis que mūdicat
bāozē flicū. De edione per uomitū dicit ypo.
ubi sup̄a. in sanguine post flōiaz consideran
dū ē cristis. i. si secuta non fuerit aut fuerit se
cuta et non fuerit eger per eā alenatū. Hāc tē
farmacare oꝝ sursum. i. p. nōitū et debet criste
rizari si eger defuit nō subegerit uel loco
cristeris dixit. ypo. lac asine coctū da. i. seruū
de quo bibat nō min⁹ xij. cont. et usqz ad. i. et
ultra si uir⁹ osferit. In hora at poꝝ. uōi
tus si possibile ē. troducēd⁹ ē et mār in duob⁹
cāib⁹. p. ē si scōz stomachū cibo uel potu reple
t⁹ fuerit. et ē si i stomacho suo fuerit q̄ti
tas flōiaz retēta mār iundās i stomacho eius
De p. cāu dixit paul⁹. si sup̄eiat ap̄ia post
assumptionē alicui⁹ cibi. Aut p. fastidium re
plētus statim uōitū faciat. et deinde p. p. bidu
um famē sustineat. et si p. ebrietatem acciderit
bac cura utendū erit. De z. dicit Serap.
p. cristare ap̄iat os et intromittat i ipm digi
tus aut pēna submersa in oleo aut yera donec
deat uolūtātē uomēdi cū uelocitate sup. et euo
mat. Dicit. B. si ē possibile fac eū uomē cūz
pēna intromissa gutturi ipi⁹ illinita oleo de li
lio uel cōi. Et p̄prie cū extimat q. in stoma
sit rep̄to aut i ore eius. Et tā p̄p̄cit eā nau
seantia satietas. eo qd confert ei uehementer
Et dicit. in uomitu est etiam aliud iuuamē
tum. Et est q. nausea et uoluntas uomendi ea
lesaciunt caput eius qui habet apoplexiam fri
dam aut humidam. Et propter hec iuuamen
ta subdit Auicenna. cum parus euomant modo
p̄cedit cio prouocando uomitum. tunc in potu
sumat olei de kerna decocti cū ruta omni die
3. u. cū aqua de radicib⁹. Et gradatim p
cedat addēs de ip̄o oleo donec poterit d. ip̄o q
cūqz die. 3. u. ut iuuat ad uōitū et educant bui
ditates que non poterant prius nōitū educi l

ut p. uētrē eos soluat. Et sic uomitus ualet in
potissimo et post. Et ualere ē ante poꝝimū
si p̄sentiret q. stomachus eēt repletus. Et fa
ctis hys edionibus cūandus est caput p̄p̄cula
riter a residuo mē cum caputpurgis sternu
tatoris masticatiōibus et gargariis. Dicit
Al. naribus sternutatoria appropietur ut
mordicatōe sua excitet hūitē cerebri et mām
euent a capite. Cum hys cū si sternutat bo
nus signū ē. Si autē nō sternutat signū morta
le ē. Dixerūt Paulus Serrap. et Ras. in dion
ibus fiant gargariis et sternutatio. Dicit
Aui. nō ē malū si post edionez ip̄ius cum cri
steris et alijs ut aliqd naribus ip̄ius applice
tur et p̄p̄rie cōditi. qz monet sternutatioz et
administra caputpurgia fortia et p̄p̄rie si uē
deris alleuationē. et tūc faciat gargariis et
sternutatioz. Dicit Al. in cura sanguinee
stringamus fortiter adiutorij ligādo sup̄ius
pap. sub cōiunctione ip̄ius spatule. qz ibi sunt
capita musculorū p. quoz ligaturā fortior in
ducit dolor. Dicit. Def. frequēter manus
et crura uētrari facies et trabe i. hūz potes
ad opositū cū oib⁹ generib⁹ attractionū. Ras
in dionib⁹. in sanguinea fiat appositio uētrari
post flōiaz sup. crura. Dicit Aui. uētrari
pone sup. collū et nucā cū incisioe et sine fm
disponēz mē. Dicit Paulus si frequēter fue
rit puatio uocis remanente hūitē corporis
salua apponatur uētrari in occipitis et p̄cula
cū scarificatione et ē in ypodrū. dicit et d.
diuertētib⁹ sunt auriculaz attractio et capil
lorū emulso. i. in cerebrali nō debet fieri nisi
post purgationes et alias diuersiones. De i
tentione ad alterationes et capitis confortati
onem dicit Al. in. in sanguinea caput sup̄in
fundimus oleo ros. et aceto uini. Dicit Ras.
sis. ille de quo hētur spes cōalescendi debet
iunari magis cum extrinsecus appropietur
Hāz in exterioribus oꝝ opari. Cum nihil po
sit ei dari p. os quia iacet prostratus sicut mor
tus. Ista tamē exteriora nō debent apro
ximari nisi post edionez cum cristeri uel uomit
u uel suppositoꝝ. et post diuersiones factas
Et si possibile fuerit sunt etiam prius cūandi
cum solutiū. et h. intelligit in flicā Ideoqz
cum Alaron p̄io continētis. dicit incipiendū
est in cura ap̄ie cum ebocatione seu ep̄idima
te sup. caput cū decoctioe aneri abrotani sce
ha arbemisie maiorane foliorum citri ori
gani melliloti mentastri rute et ylopi. inelle
xit post purgatioz et diuersionē cum est tem
pus administratiōis resolutioz. unde dicit
Ras. debes uti embrocatione post corporis
mundificationes et post purgationem. Et sic
omnes uolunt auctores. Unguentus exper
tum et efficac. B. euforby piperis croci ca
stor. terbentine ylopi humide opoponacis an.
3. iii. storacis liquide. 3. i. S. cere citrine et
olei antiqui uel de costo q̄tuz sufficit. Empla
struz calefaciens ualde et esiccantium. B. Gal
banī sinabis p̄p̄erri Serrapini opoponacis ca
stor. tritū piperum an. 3. i. sulfuris. 3. S. ter
bentine. 3. ii. gūme liquefiant in oleo castino
deinde cum eis alia conficiantur et malaxentur
et extendantur super corio reducto in formas

capitis et supponat ei. Dixit Aui. post
purgationē fiant super caput ei et mēbra ad
iacenti in apozarōes calefactes et ebore fa
cte ex aquis in quibus sint cocte herbe calefa
cientes. Dixit Ras. p. q. mēbris. debes inu
gere caput suū cū oleis calidis et subtiliatīs
Dixit Aui. inungat. i. caput cū aliquo in q.
sit tunc calefactis sicut cū oleo de ruta in q.
sit dissolutus picep. an. ol. opoponacū et gal
banū. Et subdit inungat et totū corp⁹ cū oleo
i quo sit sulfur. Et ex oleis bonis ē oleum de
cucumere alutino et oleus de piceo et oleum
samblicū factū ex oleo antiquo i quo squilla
sit iuxta. xl. diebus aut in quo sit cocta donec
dissoluantur et sit olei ebis. i. et squille. 3.
ii. Et dixit inungatur spōdiles ex figia et eu
forb. Et pone sup. principia nuce sinapi et va
pinā et castoreū et euforb. et dixit fricet pedes
cū oleo calefacto et aqua cala. Dixit Ras. si
hui⁹ res nō poteris lenire. ē tūc infundendus
i naves sue anini tēte alioz. Et A. i. appxi
matōe oleoz sit et alioz extrinsecz posuit
duos cas. unus ē qz recti ē ut oleū qd admi
strat ipsi flet cū cera donec adhecat. diuicius
enim reuinet sup. loco. Sedus ē ut incipiat
a debilitati unctionē. i. eoz q. q. ferat hūc egrit
udini. Hāc eis sunt gradus. scipe ergo a debi
liori ex eis q. si i hac egritudine sit debiliora
sunt tam fortia i mltis alijs egritudinib⁹ mō
rib⁹ ista. Et si q. ferat hūc ē et si nō pmuta te ad
aliud qd sit fortius. Unde dixit A. si bec. f.
debiliora non suffecerint caput rademus et si
napismum superponemus ex sinapi trito et ca
store. et fortissimo aceto. Aliud Ber. B. Balba
ni sapini opopodacis an. 3. ii. euforb. picep
sinapis castor. tris picep an. 3. ii. sulfuris ut
ni. 3. i. et. i. terbetie. 3. i. puluerizetur pulueri
zāda et alia liq. fiant et misceantur et fiat massa
que extendatur super aluptam ad formā capi
tis et super ponatur calidum. Que si non suffe
cerint. dixit sapio capud oz ut calefiat cum
ferro ignito suspēso super ipm aut cum gar.
dalefactis uel cardamomo. Et de hac lamina
ferri dixit Aiman. q. multonens caput est
apponenda ut capilli capitis eius adburantur
Et similiter dixit Haliabao. Dixit Auccena.
igniferum ut fatarginem uel aliam laminam
et in defectu ferri pōt accipi lamina enea uel
terrea et pone capiti ipi⁹ ita ut bene calefiat
non tamē debet tam diu teneri q. cerebrum
adburatur sed sic ut mām consumat. Dixit
Iudeus. debet appproximari iuxta ptes poste
riores capitis quia illic est egritudo. Simili
ter et appproximāda ab int⁹ debet esse calida
in quibus ē attendendus ē cas. supradictus.
q. post purgationē et diuersionē dentur. et q.
incipiatur a debilib⁹. Dixit S. errap.
post solutionē nature et tractionē materie ad
intēriora et post q. habet uoluntates uomen
di suple et uomerit detur ex tyriaca aur. i. aut
ex cōfectiōe anacardina cum aqua mellis aut
cum decoctione anisi et mastice. Dixit
Ras. primo q. mēbris p. uōitū sorbeat. 3. ii. d.
tyriaca et detur ei multonēs aliquid colear
mellis. Et S. errapio dixit. mel faui cōfere
q. labit ex eo solo et istud mel cōpeteret cū

ante uomitū et crifere. Dixit Aui. si possi
bile ē sumat post eionē q. tates bñdachare
unius. i. fabe un⁹ ex tyriaca i metridato aut
ex castōz. aur. i. cū aqua mellis. Dixit Ra
sis in dionib⁹. quoniam eis olfactus redolentius
castōz et rute. Quibasi⁹ dixit faci p. m. odora
re castōz opo. galbanū et silia. Et non sōm
anciores cala abintus et ab extra docēt appo
ximare calefacientia. sed et afferentia febrem
Dixit oubasius. iungas manū apli. i. f. in loco
pulsus cū oleo calido in quo sit appositū sul
fur et sup. aspergas capiti suo oleū ros. in quo
sit coctū picep. Dixit A. igeniāda est ut
ellm anacardinū cum ydromelle p. os ad stōa
cuz descendere cogat quolz die semel cuius
dos. sit aur. i. puocat eniz febrē et materia cō
sumit. Et si facit opopira. 3po. nāqz
in affo. supra allegato cuz dixit m. si febris
acceperit inuit q. exenti⁹ febris in aplis slica
sit laudabil. Quis n. ponat matōz euentandi
necessitates de per se. p. accis tū illud minuit
pp illud qd de m. resolut et contumit. unde
sequit oplois allectatio et sic hancit⁹ facili
tas. et hoc siue per se siue artificiali puocata
febris supueniat attendendo i hoc uerba A.
Dixit n. cū apli⁹ febricitat fac morā i re
ipsum idest in ipsius curatione donec diuico
periat. f. qualis sit illa febris. Et mora sit
usqz ad. 7. horas. fortasse n. febris est eius
qz. i. terminat ad febrez. i. putredio et h. putri
facta m. in loco oplois phibita ei⁹ transpe
ratione que postea a loco illi⁹ oplois expelli
tur. Et hoc max. continget in apli⁹ ex oplois
uenariū apli⁹ cap. Sed in tali aplia febris sup
ueniens non ē utilis uel fortasse ē crifis eius
i. ē cū ipa terminet per resoluōez materie
faciens ea quā febrilis calor resolut. et h. in
flica. Et quodcūqz sit stōuz erit apparens
ante. 7. horas. Unde habebis postea modū
processus cure. Qd si non ē ita. q. febris sit
crifis eius resoluēs māz ei⁹. n. febris est pp
apa et putredinē. pp apa. f. quod ē cū apli⁹. et
febris et putredinē. i. uenariū. et tunc est mor
bus compositus ex aplia et febre putredinis et
quocūqz sit talis febris ē mori fera. pōt et
febris in eplia supuenire. que erit eff. et h.
maxime in aplia ex oplois uenariū apli⁹ caruz
que licet non sit utilis non ē tamen multe ma
lure. Et potest inuenire febris prouoca
ta per artem. que uipm erit efumera et q. qz
putrida interpolata et bec scōz plurimū ē uti
lis utriusqz est. sed et de hac febre ampli⁹ di
ccur infra in generali cura egritudinū neruo
rum. Quocūqz tū febris sit supueniens apli⁹
fac morā in cura eius qz desinendū est ab ad
ministratiōe medicaminū calidiorū tā ab in
tra q. ab extra appproximatiōz n. saltem sunt
remittenda in calitate. Dixit Hali. canēdū
ē supra dicta elia suple et alia quecūqz reme
dia dare et administrare t. p. bus caloriz et regi
onibus calis et hys in quozū corpore aliquis
appet calor qd diligenti mēdū ē discretionē
Dixit Ras. p. q. mēbris. si apopleici tran
sierint i q. m. diem curandi sunt cura palis.
Sucus rute agrestis naribus sepe imitus de
p. tam recuperat loquelaz. et ualet ad idem

iscus betonice poratus . et diptamū sumptu
cum uino et aqua dof. 3. ii. Sucus organi na
ribus imissus loquelaz reddit . Et ualeat mul
tuz porio sancti pauli cū succo rube supra De
intentione ad confortationē cerebri dixit Aui.
in flegmatica post euacuationē et resoluōē ma
terie administra olea confortatā cap. Aucto
reo tamen ista olea sola nō admistraverūt. eo
q̄ putauerūt restare adhuc inuentionē resolu
tionis reliquiaruz. iō cū eis medicas resolu
tiuas miscuerūt. Dixit tamen Aui. non sit
in istis resolutiuis labor scilicet resolutiōis.
q̄ nō debent esse fortiter resolutiua. et huius utē
dum est in declōne quo tempore ēt appetit bal
neum. Dixit sapio. cū resoluūt egritudo
irromittatur i balneuz. et inungatur cum oleo
de balsamo aut de euforb. istud tamē ē nemic
resoluitiōis et conuenit oleum anetium et co
stinū q̄ unūq̄q̄ istorū solū administratur
cū castoreo et picro et tritis. Ista tamen sunt
multū cala et nō p̄peterent nisi in teporib⁹ et
regiōib⁹ et etate frigidis. Dixit Hal. si decli
nat egritudo. caput eius oleo balsami iunge
et costino q̄dūq̄ horuz presto fuerit in quo
parū castorei et picro et minus. Dixit Aui.
confert eis iunctio cū oleis confortantibus
sp̄m et sbaz neruoz et resoluētib⁹ superfluita
tes sicut cum oleo de lilio. Et dixit i oleo
de squinato est fiducia in re capitis. et p̄p̄e
cū receperit uirtutem yfopi origani calamen
ti et similitum. et tunc competeret. q̄ esset op⁹
et fortandi cū resoluōne satis forti. Oleum cō
fortans cerebrū in his dispositiōib⁹ sic sit.
R. olei mastici olei liliacei an. 3. ii. mini ru
bei. 3. vi. calami aromatici squinati sicados
sileris montani maiorane. an. 3. ii. olibani. 3.
i. bulliant simul ad uini consumptionem de
inde colentur. et ex illo oleo calefacto inun
gatur caput. Menbrum autem mandans si
q̄d fuerit rectificet prout est dictū i c⁹ eptie.
Dixit zoar q̄ smeragdus si collo suspen
datur confert ap̄lie. De inuentione ad cor
rectionem accidentium dixit Aui. q̄ p̄p̄e
tes ap̄lias habundāt statibus que uentofant i
eis oportet ut uentofitates ipsius resoluas
cum eis que ipsas educūt. q̄ cū hoc inueniūt
allemationē. Et dixit quādoq̄ incipitur
ab hoc ut pila in ore eius ponat. sicut dictuz
est in eptia ut non destruantur dentes ipsius
propter et frictionē et et cussionē ipsorū adin
uicem et hoc contingeret q̄ cum ap̄lia et iun
gereť spasmus lacertorū mandibularū. hec tñ
et cetero esse nō pōt nisi in prin⁹ q̄ i p̄cessu de
struitur spasmus motus ille. Et fortasse p̄p̄
hoc Aui. dixit incipitur. Dicunt quidaz.
accidit frequenter ut os ap̄lici replicatur bu
miditate dissoluta descendente a capite ad ip
sum. quare oportet ut aperiat os eius et re
neatur ap̄rum cum fusto ut effluat humiditas
illa ab ore eius. De instrumento cirugie
in cura ap̄lie cerebralis dicunt idem esse in
telligēdū sicut dēz ē i cura eptie. Auctores
nō posuerūt curam ap̄lie melle et coletice et
uaporalis. q̄ dereliquerunt eam notam ex
dictis in cura eptie. et in capitis p̄cedētib⁹.

Tractat⁹. 3. d' anotho et egritudib⁹ neruoz

Capitū. primū de anothomia nuce.

ristoriles 2º de p̄ibus

aiālinz nūdū
bñ doct⁹ de oibus mēbris corpo
ris possuit d. nuca optionem erro
neā nolēs q̄ nuca sit medula facta ex supflui
tate sanguinis et nō ex sp̄mate. Et q̄ ip̄a nō sit
de nā cēbri. licet ap̄ ip̄z locata ut et̄petet ip̄i⁹
frigiditatē q̄m ip̄a ē cala. Hal. uero. bal. Aui.
et alij auctores medicine et̄itatē de. nuca in
uenerūt. q̄m est uē mēbz et sp̄maticū de nā
cēbri a quo habet originē. Dixit. Hal. 5º de
teriorib⁹. Nuca antiqui dorsale uocabāt et
sic etiam ip̄e uocat 12º. de utilitate p̄ticulaz
uocatur etiam sp̄ainl medulla. Dixit. Hal.
12º. de utilitate particularum. Si non cēt fca
dorsalis medula duozū alteruz sequeretur. aut
enim imobiles cēt oio oīs que post caput
sunt p̄ticule aiālis. aut oporteret a cerebro ad
singulaz earū sp̄arfuz deriuari neruuz. Si aut
cēt facie imobiles. non cēt aiā sed sicut la
pis uel lutea creatura. A cerebro uero de
ferri ad singulū p̄ticulū neruū mīmū infalata
cēt cū rumpi et quasari potētē p̄p̄ multaz dī
stantiā quo circa meli⁹ fuit dorsale uclad flu
uiuz aliquā ex fonte. f. cerebro fluēte scdm
unā quāq̄z regiōē per quā transit mētē ner
uuz unus uelud riuuluz aliq̄c sensus et mor⁹
q̄d utiq̄z et apparet siens. semp. n. uincitq̄z ui
cinatū p̄ticulārū ex adiacente parte dorsalis
neruus explantat⁹ imittit. Nec uerba. bal. 3º
theorice pulcre affert. Est itaq̄z cerebrū sicut
fons nuca uel flumē. nerui uclad riuuli quib⁹
squa. i. uirtus sensus et motus p̄ticulis corp̄is
distribuit. Et subdit bal. si ad inferiōra mē
bra p̄cederent a cerebro nerui. debilis et
ip̄oz scil⁹. p̄p̄ uirtutis que ad ea attigēt pau
citatez. fieriq̄z posset neruozuz pleriq̄z i una
plexitate ap̄utari mor⁹ multitudine. Et Aui.
p̄. p̄. caº de anoº dorli dixit. Si nerui oīs
a cerebro nūscēt necessariū cēt caput multo
maius eē q̄ sit et crescere et grauari sup totū
corpus. Neruo quoq̄z eēt necessariū p̄tran
sire grande spatium et longū donec ad extrēo
ruz fines p̄uēret. Et eēt nocuūtis expositus
et ad incidendū et eius quidē longitudo debili
taret ipsius fortitudinē ad extrahendū. al tra
henduz mēbra grauiā ad ip̄ozuz principia. iō
q̄z deus cuius nomen sit bñdictuz mīfī cordi
ter egit faciens partē cerebri que ē nuca ad i
feriōra corporis incidere sicut canalis a fō
te quatenus ex ea neruozū dionco a duobus
suis lateribus et eius c̄mo scdm ei⁹ oppositi
ones et uicinitatē cū mēbris egrediant. Di
xit Hal. ut ponit Rabi p̄. p̄ticula suozū affo
rismozuz. Nuca ē corpus molle q̄d egredit⁹ a
cerebro et per omnes iuncturas sp̄inc circun
dat eisdem pelliculis quibus circundat cere
bruuz et una pellicula adberet relique. Et hec si
licet pellicule circundant supbac inuoluto supē
eis ex parte exteriori quasi tertia pellicula
forti et dura de genē nerui ut defendat ip̄am
fortitudinē uirtutis et duritie sui. Dix. bal

nuca sba e grossa que a cerebro oritur descē
ditq; per dorsū spondiles. Cuius principium
a cerebri fine est. Et enim nuca pncip^o a loco i
quo terminat posterior ps cerebri e locus. f.
pnu spōdilis collū q̄ ea facta ē necessitate q̄
oritur rerū q̄ in singula dirigerent mēb^a
q̄ sub collo sunt. pferretq; ad ea a cerebro sen
sus et motus uolūtarij potētiā. Suba nuca ui
sio^r et solidior pōp sba ē sba cerebri. Et
ē in supiori pte grossior q̄ inferiori. Et di
xit Hal. ut ponit Rabi. quicqd nuca ē ex pte
supiori ē melius et nobili^r illo qd ē in inferio
ri. et ipius qdē longitudo ē usq; ad os caude
Et nēnt ad cā uene arterie. Dixit Hal. et po
nitur a Rabi. in 3^a pncula. subintrāt in nuca
p ea loca qd egrediuntur nerui arterie et uene
ad faciendū ei id qd faciūt oibus mēbris. Et
locus eius ē in q̄antitate spōdilis ut sit ibi au
ta a nocamētis. Dixit Hal. 13°. de utilitate
pticulaz. dorsalis qdā cōia hz ad cerebz et q̄
dat ppris. Cōia aut sunt sbaz corporis siles
habere et neruoz pncipiū existē et nāz ē ei
siles. 1. ptoē. ē tū aliquāulū frigidior et sic
cior ut pōit Alu. pmi p^a. Et siles pati ut ipm
ut ipe dixit in. 12°. eiusdē. Proptā aut sunt
moueri quiddē cerebz nō moueri aut dorsales
a mobilibus spondilib^z pphensaz. rōnabilē.
igit eis sunt date due nūrige. una qdē ut ligz
simul nasa q̄ hz ea et colligat totā cap sbaz suf
ficiēter mollē exētez. Alia tō ut tegat et
custodiat a circūacētibz ossibus. Sz qz pul
sat cerebz iō grossa miringa. f. dura matu di
stat in tū. f. a subuli q̄tuz suffiē suscipe id cū
dyastolat. Et qz nō pulsat dorsalis. iō in idē
accessit cū subuli neq; in modico distans. Et
qz nullus apparibilis existit motus in ossib^z
capitis. In spōdilib^z tō fortis. f. existit mo
tus iō in cerebro nullū ultra grossaz nūrigaz
aliud circū appositū ē regimē. In dorsali tō
tunica neruosa et fortis. f. sup appositā ē. qua
inoluunt pōde due tunice ut supra. Acn sup
dixit Hal. micosus hūoz. f. silius hūc tunice
. f. neruose^r supēffusus ē sic ei q̄ colligat spon
diles uniuersos et articulos et lingue et larige
et urinarius poro et oibus q̄cūq; moueri fre
quēter indigētia sunt. f. supinfundū ipe siles^r
hūoz. hoc eis ē unū de iunamētis flatis. ut pz
suo cap^o. Timor. n. erat si siccarētur. f. mēbra
pōda indigētia moueri sepe dolere qdē ipa.
corrupti tō artus. f. articulos. f. in opōmbz
eoz. Ita. n. et apes corruiz et zotaz ungāt. f.
ho^r es aliquo būdo et uisoso liquoze. gratia
qdē nō patiēdi eos. f. in motu p siccitate et g
ria pmpitūdis ad motū. Dixit Al. p^o colliz
bz q̄ caput nuca iungat posteri^r in posteriori
pte cerebri et pellicule cui^r resistūt nocumē
to illius. Et durat usq; ad os noiātuz asberb
. f. caude. Et iō extiat q̄ i pā oriat^r a cerebro
Dixit Alu. qz Nuca diuisa est a cere
bro. f. de ptri et simit^r hic ē q̄ i superficie ei^r
appz siliū diuidēs eā p mediū in dext^r et simi
struz. tū nō penetrat h dīo l sepatio. f. pfūdā
. f. appēnter. qz nuca ē orta a pte posteriori ce
rebri. q̄ nō est diuisa f. pfūdā. f. appēnter. Et
ex hac dione seu sepatioē nuca ē tibi possibile
madē cāz qz opō pōt ptingē in una medietate

nuca et nō in alia. Et iō pōt lesio ut palis ptri
gete in una parte nuca dextra uel sinistra et nō
in alia medietate. Dixit Hal. 12°. d. utilitate
pticularū qz ē uelud cerebri aliq̄ omnibus
inferiorib^z a capite facta dorsāl^r oppositib^z
hanc siles cerebro duro et nix passibili custodi
ri aliquo circūappositorio. et hoc circūapposi
torio ē uelud. Larma sōmissa corpi aialis tra
tā exētez sculpere et cōcūa operari ei^r interi
ora ut fiat uia simul et custodia dorsāl^r. Et
dixit simbo^a. i. egritudine que pphendunt
hāc siles sunt bz que cerebro patiente fūēt
Motus. n. et sens^o nocent oīuz inferiorū a
patiente dorsāl^r al^r spondili. Dixit non^o cō
mītor. Nuca uere ē mēbz et ē spermaticum
et gnatū sicut alia mēbz spermatica et nutrit^r
et augetur sicut alia mēbz corporis. Et ē mē
bzum mediante quo spūs aialis deferunt^r ad
mēbz. Et ē mēbzū frigidū sicut nerui a quo
dorsūz infriatur. pōest tū uocari medula frē
et cerebri propter similitudinē quā babz ad me
dulas oīuz.
Capitū 2° de anocho^a neruozum.

Eruos dixit Al. 3° de
ystozis oriri a
corde. Et Auic. seqz eū cō
tra medicos siles dixit collz p^o
et dixit capita neruozū uidētur
cōflūti cū cerebro uel nuca. et ideo ymaginat^r
uel extimatur q̄ oīa ista exant ab eis. Et
dixit Al. q̄ a neruo exēte in corde orit^r pan
niculus cerebri dictus piamater. et q̄ a pia
matre orinnit septem partia neruozū. Et Al.
quidē. 3°. de aialibus nidef hoc idē uoluit se.
cum dixit non oī uox dixisse. Hal. in pignoz
suo q̄ pōnit pignus cōtra custodē altaris q̄
daret multuz aurū et qui monstraret q̄ nerui
nascerent^r a corde. Medicine uero auctozes
dixerunt q̄ nerui originē habent a cerebro. t
a nuca. Et cum eis pcedendū est qm ipozū
opinio uerior ē et conformior cōtra custodē ipozū.
Quis enim in corde neruus repiatur siml^r cū
eo genitus et anteq̄ cerebz. p quo tempore
habet neruus ille aialem uirtutē et nō a cere^o
cū nūdū sit. Pō tū ē hē eā a corde. cū hēat
eā cor dearticulatā. f. illā būit a gnāte. gene
rās. n. oīa siba ptiēt i se opōnes oīuz men
brozū. Quā ergo gnāns gnāt cor gnāt etiaz
neruū in corde et spūm ita pportioatū ad uir
tutē aialem. Et qm gēitū est cere^o. tē a cere^o
p neruū ab eo pdeūt q̄ ptiuat cū neruo cor
dis descendit spūs aialis ad ipz neruū cordis
et cor ipm. Pon. n. deferē spūs uital^r a corde
ad cerebzū per neruū ptiuantē inter ea f. p
arterias. Spūs āt aialis a cerebro ad cor bñ
deferē p ipz. Dixit g^o bal. theozice. 3°. Ner
uorum radij a cerebro ē sicut ipoz origo ē
uolūtarij mor^o et sens^o. di fluxōes. n. oīuz neruo
rū et oēs corpis ptes aut ab ipa sunt cerebz
sba aut ab ipsa mediate nuca. Dixit Al. pmi
p^a neruozū pmi ē cerebz. Et h est duobus
mōis. qm quozdā neruozū cerebz ē pmi f. z
sūt eēntiā. Et alioz ē pmi mediate nuca q̄ cur
rit ex ea. Dixit g^o Al. Nerui sūt cor^a a cere^o
orta aut nuca et sūt alba ad flectēduz mollia et
et ad sepādū dura. Neruoz. n. sba mollē uis.

sa et id flexibile. si non facile separabile seu raptibile
 In molliore tunc sibi non omnes nervi equalis sunt
 Dixit Galenus. 9° de utilitate particularum intellige
 tres nervos unum duriorum omnium qui sunt in cor
 pore et alium molliorem et 3um in medio istorum certis
 mediis equali proportione distante ab utroque et
 omnes qui sunt inter hunc medium et durissimum
 voca duros et qui sunt inter medium et molliissi
 mum voca molles. Et dixit intellige primum omnium
 durorum nervorum esse dorsales et inferiores sine e
 primum esse summe durorum. Mollium vero omnium primum
 esse cereum et medias partes eius. scilicet anteriores retinere
 molliorem. Mediorum vero nervorum intellige
 primum esse id ubi copulantur cereum et dorsales. Et
 dixit in 10° qd ex nervis durior ad coram du
 rities non ascendit. Et dixit. omnes nervi sunt ro
 tundius distincti rotunditate. Et dixit in li
 bro de utilitate. hanc. Nervus habet venulas
 scilicet. illos longitudinales et id scindi potest in longum sed
 habet eas plurimas siles in capite spiritum. Dixit
 Galenus. 7° de utilitate particularum per sensum et
 motum dare primum nervos frigos esse. Et extia
 omnes certitudinaliter nervos molles nullatenus esse
 motuos. ad sensum vero aptos. Et ea posita
 est supra. scilicet. sensatio est passiva et molle est ipsa. o
 non facillime receptivus. Duros vero extrema
 ad motum optime constructos esse ad istum vero l
 eptos. Minus vero molles et ad medium quodam
 modo accedentes. motuos quidem esse multum tam
 deficiente ab actu durorum super et e converso non minus
 duris respectu sensus. Quia igitur. nervi alios
 a cereo aerminantur fuerit molli. Mor quidem hanc
 non est possibile motui existere. prout autem et pre
 dens. si quidem durior seipso fiat omnis erit ut
 quod motus. Si quidem principium origis ner
 vorum quidam magis. et quidam minus molles sint
 Et in procedendo huius qui demum citi siccant. huius
 vero tardius necesse est et motuos fieri hos parum
 abcedentes a primum. scilicet. qui citi siccant. Et q
 dam nervi saluantes appent usque plurimum nam que
 a primum sic qui ad ventrem. scilicet. os stomachi fuerat
 fere. n. quales explorati sunt. tales per totam
 viam saluantes. manent. n. oportebat eos per totum se
 fitinos. Dixit Galenus. qui a cerebro oriuntur ner
 vi molles sunt sibi qui vero a melle siccant. et q
 pro oriuntur cerebri molliores sunt huius qui a
 pupi. Et n. nervi qui a proza sensus sunt utili
 tati propoliti. Ideoque et molliores facti sunt ut
 sit eorum in sensu facilior mutatio. qui vero a
 pupi per motum facti sunt voluntarius. Ideoque
 et siccant ut ad motum fortiores sint et tolleratio
 res. molliora. n. velocius motu cito rumpunt. Dixit
 Galenus. primum primum sunt creati nervi ut per ipsos
 membra sensus beneant et motus. Et sensus quidem
 et motus quibusdam deferuntur nervis ad membra
 eisdem sit. Et ad quid membra deferri sensus per
 aliquos nervos et per aliquos motus. Galenus. in li
 bello de moribus liquidis voluit qd in membris quod
 sunt primum motus voluntarius per eundem nervum
 fertur spiritus animalis faciens ad sensum et mo
 tum quod patet eo quod ablato sensu a musculo
 auferitur etiam motus voluntarius ab eo. Et
 dicunt quidam qd nervi facientes ad sensum ta
 ctus eorum totum non sunt idem cum nervis fa
 cientibus ad motum membrorum quod pate
 re dicunt eo quod nervi facientes ad motum

primum organice sunt nervi ex quibus componuntur
 musculi et corde. scilicet. nervi facientes ad sen
 sum dictum non sunt isti. Et id dicitur possibile est
 quibus ad cutes in parte vel in totum amitti. sensum
 et non motum. Dixit Galenus. in unoquoque duorum
 modorum nervorum. scilicet. sensibiliu et motuorum ner
 vi ad illud quod ex duritie et molliore in ipso est
 necessarium deventur propter ortum sue sube plu
 rimi enim qui sensum tribunt ab antecessione
 oriuntur cerebri quia istius primum est essentia mo
 lior. Et plurimi eorum qui motum tribunt a po
 stremo oriuntur cerebri cuius sibi est magis spissa.
 Et dixit Galenus. qd inuamemorum nervorum alia
 sunt secundum essentiam et sunt illa que cerebri eis me
 diabus alia membris prestat dando eis sensum
 et motum. Et alia sunt per accidens et sunt ut per
 eos caro corroboret et corpus fortius fiat
 scilicet. ad motum. Dixit Galenus. primum continetur me
 lior nervus et perfectior. scilicet. ad motum est ille qui
 siccior. et quanto magis efficitur tanto melius per
 ficitur opones siccus. scilicet. motuos et corroborati
 ones carnis. scilicet. et totius corporis. Dixit so
 lutus de mirabilibus mundi maxime utrum sibi
 nervos facere certissimum est quodque fuerint dep
 siores tanto propius augescere firmitate. Et
 Galenus. dixit in li. de utilitate hanc. constat
 vires corporis omnes esse ex nervorum tensione ten
 sionis autem eorum nulla est alia causa quam spiritus nervorum
 inflans. Sed quod origo spiritus est a corde omnes primum
 dyaphragma inflari et post modum ventis et de
 inde pelles cerebri et melle et ultimo nervos.
 Et dixit spiritum quidem voco non solum vaporem
 sanguinis sed et aerem inspiratum qui per nervos
 et amiscet a natura sic enim inspiratus a pulmone
 ad multos ventres corporis mittitur et deinde
 de per ventis et pelles ad nervos sic igitur due
 sunt cause roboris corporis ex parte nervorum.
 una est ipsorum tensio ex spiritu et alia est
 ipsorum dempsitas ex siccitate pueniens. quod
 tanto maiorem inferi firmitatem quanto am
 plius fuerit. Dixit Galenus. nisi in tantum exce
 dat quod deveniat ad spasmodum. scilicet. de inatione idest
 nisi ultimetur siccitas. Nam omnis ultima
 qualitas destruit actum etiam propriam utraque
 Et subdit Galenus. qd ex inuamemorum nervorum
 per accidens est percipere id quod ex noamen
 tis accidit membris sensu currentibus. sicut est
 epar pulmo splen et similia. Ista enim membra
 licet sensum non habeant. super ea tamen circum
 ritum positum est nervus sum et panticulo cincti
 sunt nervoso que cum apostemata fuerint aut
 ventositate tensa provent apostematis graue
 do aut ventositatis tensio adimitur et ipse
 radicem et accidit et ex grauedine attrahit
 et ex ventositate tensio et sentiet ipsa. Dixit
 Galenus. 7° de utilitate particularum et ponit
 tur a Galenus. prima pericula ex nervis non con
 iungitur aliquid ligamento neque cartilagini
 neque pinguedini neque ossi nisi soli modo den
 tibus inter omnia ossa quorum radicibus con
 iungitur quidam parvulus nervulus mollior.
 Et similiter non coniungitur alicui glandula
 rum que habetur loco repletionis et sustenta
 tionis. Sed glandula quibus indigemus ad
 generationem humiditatis necessarie conun
 giuntur quidam nervus parvus quemadmodum eis

conferunt arterie et neri. Dixit Gal. sen-
sus et motus p. nervos oibus deferri membris
exceptis ossibus cartilaginibus ligamentis gla-
dulis et adipibus. eim nullius in na est sen-
tire aut moveri. Et dixit Gal. ubi supra. Per
unus q. lacero coniungit. pp. ut sensus et motus
a cerebro uel a nuca. coniungit cu lacero in ca-
pite ipius. Aut in eo qd e inus caput eius et
mediu. Et hic hic locus medius e caput lacer-
ti. Et dixit Gal. 16. de utilitate p. culaz. Cu
multa sit differentia p. culaz in na positioe et
actibus meli? fuit eis quicquidq. sensibiles
alys oportebat ee p. culas miti? neruum a
cerebro maiores et molliores simul. Et ho
q. conq. ad fortes et uehementes mot? q. stitue-
bant maiores neruis et duriores dant. De
xit Gal. membra quedam sunt p. pinqua cere-
bro sicut membra capitis et colli et qui ad ea
deferuntur nerui. sunt a cerebro oriens. et que
daz sunt remota. Et frigidis sunt nerui ad ea
delati oriens a nuca. qm si qui i remota ferat
tur membra a cerebro neruis oris foret. forte
his incideretur in spatij longitudine et tenueris
remotioe Dixit Auic. ex neruis q. a cerebro
oriens no inuatur membra in sentiendo et mo-
uendo nisi capitis et faciei membra et uiscerum in-
terioru. Alia ho membra dec. inuamenta no
hnt nisi ex neruis nuce. Et dixit Gal. itaq.
onit nob solitudine magna q. neruis a ce-
rebro descendentes e p. p. a. Lector eim de
spoz munioe solitudo. aliter ipos munt
ut q. alios neruos. Et ca e q. q. a p. p. a.
pio elongati fuerit oportuit ut sustentarentur
sup. i. ualde magna affirmatioe a musculis
fortibus qui eos tegunt ut p. p. a. Et a cor-
pore cuius essentia inter neruis et cartilagi-
ne e media sit et qd corpori nerui accidit cu
torquet. Et istud qd e. ista affirmatio illoz
neruoz a cerebro descendenti ad uiscera e ex
tribus locis quoz unus e apud epiglott. 2. cu
ad costaz radices uenit. 3. cu pectoris et co-
staz locus transit. sed de his aptius in ano.
dicit Roac. Et subdit Auic. sem est ut ali-
nerui a cerebro p. ducunt in qbus existit m-
tus in sentiendo inuametu? p. stare penetrat a
suo p. p. io fz rectitudine ad membra ad qd di-
rigunt. qm rectitudo ad illud ad qd dirigunt
p. p. ioze deferri uia. et illic ex hoc e ipressio
q. ex p. n. manet fortiori. Et p. p. rea q. in ten-
sibilib? neruis no q. r. de duritie q. fac. nece-
sitatez elongandi a sba cerebri cu circumioe
p. p. rea ut sui sititudine i lenitate ordinari
elongetur q. r. in neruis q. r. mo? imo q. r. o-
pl? fuerit leniores pl? sunt huius sentididat
tes Sz facim e ut motus nerui ad illud ad
qd diriguntur cat post circuitioes in quibus
iphi incedunt ut in duritie ordinentur a p. n.
elongant. Et dixit Auic. id ad qd neruo-
rum pueniunt extrema est superficies cutis
Cum enim uilli miscetur minuti et in
ipa nerui pueniunt qui ei a membris que i pi
uicinantur adueniunt. Et Auicena. quidem
primi prima. dixit q. neruoz co. p. lexio fria e
et sicca. Gal. in. 16. de utilitate p. culaz
et ponit a Rabi in. p. p. culaz. dixit q. ois ner-
uus e sensibil. Dixerunt qdam. nerui non sen-

tunt sed musculi soli sentiunt. sed ueritas est
q. nerui uere sentiunt. Et sensus a cerebro se-
sibus exterioribus actu no sentiunt po. n. sen-
sus exteriores hnt recipiunt. cerebrum. n. sen-
sus exteriores quos po. habet mbris ap. p. s
illos recipere tribuit ut actu eos hnt inter
alia aut membra pata a cerebro sensus tact? sit
nerui. Uerum quida dicunt q. ad hoc ut ner-
uus sentiat no debet in totus ee demudatus a
carne sed oz carne medietatez inter ipm et sibi
bile habere. sensibile. n. ut dixit Al. p. posuit
supra organu sens? absq. medio non sentiunt.
Quida at dicunt nerui sentite ee a carne
demudati ut i pi? dmostrat p. p. tura et rei mor-
dicatis uel infirmis supra ipz appositio for-
titudo neruoz et ipoz radicata grossitudo ce-
rebra significat fortitudinem. Et econverso
ipoz ibecillitas et radicata gracilitas cerebra
significat debilitate. Cognoscit aut neruo-
rum fortitudo p. bonitate op. n. ipoz et ipaz
op. n. fortitudinem et uehementiam. Et ipoz
ibecillitas p. op. n. ipoz cognoscit malitia et
remissione. Huiusmodi uero radicalis neruoz
cognoscit per grossitudinem cordarum a musculis
egredientibus corde naq. ex uillis neruoz sicut
Dixit Gal. theorice. 3. Qui a cerebro ori-
tur nerui septe sunt paria. et sibi. Qui. Auic. et
o. s. auctores dixerunt. Et dixit Gal. unu
quodq. horu anq. cranei egrediat optime
opitur duob? uno subili uenas hnt quibus
pascit et alio grosso custodiende neruos a cra-
nei ossibus. Primi par ori? ab anteriori
pre anteriori cerebri. Et sanctiduo nerui mato-
rea oibus alys in grossitudine. Et sunt p. p. a.
et ad oculos dirigunt. Et dicunt nerui optici
de quibus ad plenu dicit in ano. octo. uim.
2. par oriunt post primi dixit Gal. sedi pa-
ris nerui oriunt a posterioribus. ori? primi pa-
ris egrediturq. unus quisq. eoz a craneo p.
loca foramen in quo est oculus. Et deinde
quisq. eoz diuidit in oculi loco in lacertis
qui sunt oculos. datq. eis motus po. m. Pan-
tegni unusquisq. eoz exit p. forame cranei
qd uicinu e singulor oculos p. cantat quos
circumdantes dilatant ut p. eos oculi mouean-
tur. Et de hoc 2. pari dixit Auic. q. nascita
post ortus primi paris et ex eis ad siluestre
clinat. et a foramine qd e in orbita que totu m-
p. p. bendit oculus egreditur. Et in muscu p. p.
tur oculi. Et hoc quide par ualde grossum est
ita ut eius grossines sue parificet molliciei
qua habere obuit. p. p. rea q. e circa p. p. a.
et confortet in faciendo motus. Et precipue
cum adiutore non habeat. Cu 3. par sit ipe-
ditus conuerfus ad mouendu membra magnam
quod est mandibula inferior quare non ei re-
manet superfluitas. ymo adiutore alio a se in-
digeret. Dixit Gal. habas tertij paris nerui
orum habent retro post secundum in loco in
quo inuicem uentriculi terminantur proze et
pupis qui est locus cerebri basis dicit hoc au-
tem par admiscetur. Quarto pari. Et ab eo
deinceps seperatur. quod cu a cerebro egre-
ditur in quatuor distribuitur p. s. Al. q. r. n. z
egdi e p. forame q. arteria sicut inuicet et de

scendit p colli ad niscera q dyaphragmati s
lit i ca pte. ps ad fa p forame qd e i osse
tiporis egredit r qnuat neruo q de quo e
pi. Et tertia eius ps exi oia i quo e ocul
p qd r par egredit fm. r inde exies i tres sci
dit ptes. Alia cap redit i angulos oculo mi
nores r distribuit i tipos lacertos r eos q
oculoz. Alia nero i angulos maiores r igredi
tur forame qd ad nasu dirigit r i lteriora na
si dispiit. r tertia ps p suu discursu meatum
q e ei i supilioz lateribz dicitur in duas par
tes quarum altera in oris intrat concanitate
altera uero foras egressa in ultima labiorum
scinditur. Quarta autem ps terti ps ad
maxilla tendit supioze r maior eius pars di
ditur in lingue tunicam dana illi gustus scsu
Et quedam eius pars distribuitur in dentiu
radices r gingivas que sunt in inferiori ma
xilla r in labium. Auer. r Auicenna idem. Di
xit bal duo quarti paris nerui post tertiu or
tum paris oriuntur coniunctiqz tertio pari
ab eo diuiduntur distribuuntqz in tunicam
r operimentum quod palatum uclit. eiqz sen
sum pcedit tactus. Auer. autem dixit diuidi
tur in palato ad dandum sensum apopsticus
sibi r est sapor. Aui. autem absolute dixit dat
sibi sensum. Et dixit q hoc par est paruum.
sed est plus durum quam tertium. quia palatu
r palati panniculus est durior lingue pannicu
lo. Dixit bal. quinti paris nerui ipsi in oru
suo singuli in duo diuiduntur paria finitqz
ex uno paria duo. Et alterum eorum post ter
tium par ex pupi cerebri ingreditur duo au
ditus foramina. Et cum unusquisqz eorum
ad auditus peruenit foramen dilatur r am
plificatur r foramen operit. r hoc par fit au
ditus. Alterum uero huius par post illud ori
tur r ingreditur foramen in quo est os lapi
deum quod orobum dicitur. licet non sit or
bum sed apparet. hoc autem par cum ad terr
um peruenit diuiduntur simul r miscentur co
firmaturqz eorum maxima pars lacertis ge
nas mouentibus. pars autem que superest ad ma
xillam tendit r impoz. tertiumqz adiuuat par
datqz sensum illis lacertis. Auer. idem di
xit tamen q in foramine nominato orbo pl
est odoratus. Dixit Aui. unumquodqz paris
quinti impar cum duobus nascitur medys se
cundum dupli formaz immo multi anethomi
eorum tenent q unumquodqz ipsius impar e
par. Et eius quidem origo a duobus est cere
bri lacertibus. Et pars prima cuiusqz paris
ipsi ad panniculum uadit qui in interioribz
est instrumenti auditu r in eo diuidit tot. Et
hi quidem origo proclaudubio est a parte cere
bri posteriore r per illud est audiendi sensus
de quo amplius in ano auri dicef. Sed secun
da diuisio est maior prima. ipsa namqz egre
dit a foramine qd in osse perforatu est petro
so. Et inde qdem est q uocat monoculus. pro
pterea q multum torquet r emte in obliqua
tionibz r toruris deciditur ideoqz uoluntas
affuit prolongandi spacium r ut eius finis a
principio elongaretur. propterea q neruus
antequam inde egrediret a principio eet lon
ginquus ideo ut durities ei acquireretur

Liqz egredit cu neruis i paris miscet ano
ru ptimi ad maxilla r ad laru uadunt musculu
r qd remanet ad musculos pgrede r impoz.
Et dixit Aui. neqz oculi musculis unus fuffe
cit neru r musculorum r impoz nerui multipli
cati fuerunt. nisi qz foramini oculi multa ne
cessaria fuit aptitudo. ppterca q neru r rure
afferres uisus mltia idiguit grossitudine. id qz
necessarii ei fuit uctre. i. qcanitate hene. No
ergo os qd ad pprehedendu e oculu p forame
multa tollerare potuit foramina. Timpoz ue
ro neruis multa fuit durities ncia. sed grossi
tudine multa no indiuerat. ymo grossitudo
eet facies mori difficultate. Et et egressio qud
in osse hnt petroso duro multa potuit tollera
re foramina. Dixit bal. sexti paris ori a cere
bri e pupi foraminu ppe loca duoz q sit in
extremitate duaz pponu q grece siles snt lau
de. Egrediturqz p unuqzqz foramen tres
nerui. quoz ali r tendit ad gule lacertos r ad
lingue radices. Et adiuuat par r. ad lingue
motu. r alius uadit ad lacertos q sup spatulas
sit. Et tertiu q est maior p collu descendit ad
uiscera. tenditqz ad locum in quo est uena
iuuencilis. hic autem neruus cum per collum
transit diuiditur ab eo membrum unum qd
ad gutturi lacertos ppoz os uadit. scindit
qz ab eo pars una que ad superiora neruif
ad gutturi lacer. os quoru capita ab infero
ra sunt. Et hic est neruus qui reuertens sur
su dicit diuidit qz ab eo et alia pars q ad cor
pulmonem canalem eius r meri uadit. hic
autem neruus cum ad ea que gule subfunt per
uenit maior eius pars ori stomaci r tinuatur
reliquum uero reliquis cotinuatur uisceribz
misceturqz membris ad que nerui peruene
runt tertiu paris partes. Dixit Auer. paris
sexti extremitas uadit ad gulam r ad lin
guam. Et extremitas alia uadit ad lacertu exi
stem uerfus spatulam r circa i. sa. Et euz
extremitas descendit in collum ramicantur
ab ipsa in suo itinere rami consigentes se a
liquis lacertis epiglotti. Et qd deriuantur
pectoru diuiduntur adhuc ibidem. r tandem
redeunt adhuc extremitates sue ad superio
ra donec iungant lacertis epiglotti. Et diui
ditur aliq eius extremitates in dyaphragmate
ppe cor r pulmones r in meri r in paribus
extremitibus circa ista. r residuus ipsoru r est
maior pars eaz uadunt donec comprimant
dyaphragma. r iunguntur in orificio stomaci
maior pars ipsaz. Et residuus earuz iungit
pellicule epatis r splenis r residuitatibus
intestinoz. Et iungut ipsi ibi aliq pres
paris tertiu. Et istud par oriut a posteriori
pte cerebri. r iungit qnto deinde diuiditur ab
ipso. Et exi a loco sume nominato a rabi al
deros allami. Dicat quidam quintum par mo
dicu ante sextum oriut. ita q quasi in origi
ne non uident distincta. unde Aui. par sextu
a posteriori oriut cerebro cum qnto comi
nuu r cu eis panniculis ligatu. ac si essent
un neru. deinde separaf ab eo r dixit de
eo ut bal. Dixit balichas duoz septimi pa
ris origo neruoru ab eo est loco. q. etiam
posterioris est ori cerebri partis ei pupie

et nuda scilicet dicitur. Et eius maior pars ad
tribuitur ad ligula lacertos. minor vero quatuordecim
lacerto qui super scilicet cartilagini scuro sita
gutturis cartilaginibus et lacertis duobus descen
dentibus a costis ossibus quod laude grece sita. Di
xit Auer. par. incipit a posteriori parte
huius a loco natiuitatis nunc et dicitur in lacerto li
gue et epiglotti. dicitur Auer. septimi pars origo
est a termino costarum qui est iter nuda et cetera. Et eius
primus incedit in musculis speudo linguas mo
uentibus. Et in musculis inter pelcolle et os lau
de costarum. et cum ipsius residuum in alio spigil
musculis. qui hunc musculo uicinat. Ad id sem
per est istud. Dixit Bal. 6. affo. i. unio. affo. q
buscibus cetera sursum uertit. et. q. nerui pnt
dici inieci et fudamur cetera. no quia a neruis
origine et inchoat cetera. n. q. sup ipsa fude
ant cetera sup pmario fudamur. Et q. inieci
opona cetera et id sup qd fudat missile a cere
bro sit nerui. Ma ipsa alia ab eo p. neruos
mitit. Et hile pot dici de nuda. Dixerunt
bal. et alii auctores q. nerui q. a nuda oriuntur
triginta et uno pibus cluduntur. et unum neruus
est remanens sibi socio sibi opposito quor. octo
a superioribus colli spondilibus oriuntur. Et. i. a
spondilibus dorsum q. i. rectitudie costarum pectoris
siti sunt. et quor. ab inferi. ori. pte dorsum ex spon
dilibus notatis alabatin. et tria pia ab osse cli
uius uocato sine al. et. et remib. supponitur. Et
tria pia ab osse notata asbe i. caude seu ani. et
a medietate extremitatis ossis caude exit ner
uus unus a bna comite. Dixit bal. primum p
er octo q. in collo oriuntur a foramine quod i
prima est spondili pcedit. Distribuiturq. in la
ceros capitis solius. Et sili. Auer. et Auer. et
dixerunt. Dixit bal. secundum par. egreditur
ab eo. q. duabus interest spondilibus p. et fo.
Et dicitur pars eius in capitis cute darq. et se
fo. tactus. ps. fo. in lacertos q. post collu. et ps.
in lacertos latos q. scapulis supsit. Dixit. A.
secundi pars egressa est inter spondilem primam
et secundam p. m. cuius p. m. capiti tangendi sensum affert
transierit eni ad id quod in spondilibus est su
p. m. ascendit et ad anteriora reflectitur. et
sup tunica animum extrinsecus spargitur. et
quod p. m. minus facit propter sui parui
tatem et abrenationem ob qua expandi expe
dire non potuit et dilatari in locis qui insecu
m ipsum complete emendat scilicet in motu
lacertorum capitis. Quidam at ex hoc rema
net pars ad musculos qui sunt in posterioribus
colli et ad musculum latum uenit et eis dat mo
tum. Dixit balia. par. tertium a foramine egre
ditur quod est in secundam et. 3. spondiles
et diuidit quicquid eorum in duos neruos. Et
unus quidem ad posteriora tendit et de hinc
ad lacertorum profunda qui illic sunt. aliter fo.
ad minora. Dixit Auer. una pars tendit ad
lacertos existentes in dorso. et alia uadit et
sua ptem anteriorem. et diuidit in lacerto ext
stente in opposito illius existente supra ipsius
Dixit Auer. una. unusquisque eorum in duos parti
tur ramos. Et ab uno eorum sequuntur rami in su
do musculorum qui sunt ibi et p. caput eorum
collo mouentium. deinde ad spondilium af
scendunt spinas et in earum rectitudine uen

niunt et ad cap. radices tendit et post ad sparus
clenans capita et cum ligamentis miscet panicu
laribus q. ab illis nascuntur siminis postea ad ptez
aurium reflectendo penetrant et in no. bo. e. q. in
buitis ad aures adueniunt et aurium musculos
mouent. dicitur q. in boibus ad aures pue
niunt. Et secundus ramus ad anteriora uadit do
nec puenit ad musculum latum. Et cum hoc qd pri
mum eorum nascitur miscetur uene et musculi qui
ipsum cohoptant ut in scipso sit fortior. Et est
et q. cum musculis miscetur tempore. Et cum mu
sculis aurium in bestis p. m. in sparus ois ipius
no est nisi in musculis madiulaz. Dixit bal.
4. par. egressus h. p. foramen qd est inter 5. et
4. spondile diuiditur quicquid ipsoz in du
os et maiori parte in posteriora directa i. p
fundum et hinc spinas spondilis quartum diuiditur il
li ab ea pars quedam q. distribuitur i. lacertos
capiti et collo coes. Et debinc reuertitur in
spondile in spina ad anteriora. Et diuisa ab ea
quedam pars in lacertis spine distribuitur. pars
aut minor in anteriora procedit scinditurq.
ab ea pars q. miscetur 5. parti. Auer. autem di
xit q. diuiditur in tres partes. una tendit ad
dyast. alia ad extremitate lacerti exstis i. ca
pite et ceruice. Et alia ad extremitatem spatu
le. Dixit Auer. diuiditur sicut pcedes in pre
cedente. et in pre posteriora hinc. Et pars
eius q. antecedit est pua. et to cum quinro misce
tur et qd dixerunt q. ab ea petrant rami sic
araneae tela exiens supra uena subtericam do
nec ad dyast. perueniunt sepantes super duo
latera dyastigmatis pectus in duo media par
tibus incedentes. Et eius pars maior ad po
steriora reflectitur et in fundo musculorum p
fundatur donec ad simenta uadit et musculis
mandat ramos. qui inter caput et collum sunt
comunes. deinde trinare suo ad anteriora re
flectendo uadit. et cum musculis maxille et au
ritum in animalibus continuatur. Et dixe
runt q. ab eo ad dorsum descendit ramus.
Dixit bal. par. quintum foramen egrediens
qd inter 4. et spondilem et quintum diuidit
tur quod eius membra in duo. et tendit mi
nor ipsius pars super spatulas et in lacertos qui
illic sunt scinditur. Et maior pars in duas
diuiditur. Altera in superiora spine et in la
ceros latos qui super scapulis sunt et in la
ceros capiti et collo communicantes. Et alte
ra miscetur pibus que d. quinto sexto et 7.
sunt pari a collo exeuntibus et ad medium
tendunt dyastigmatis. Dixit Auer. in duos
partitur ramos. unus est antecedens et est mi
nor ad musculos peruenit maxillarum et ad
musculos qui caput anticus curuant et ad
musculos qui capiti et collo sunt communes. Et
2. in duos diuidit ramos. unus inter primum
et secundum ramum est medium et puenit ad spa
tule superius et miscet cum eo quoddam sexti
et septimi et ramus secundus eorum rami quinti
sexti et septimi miscetur et ad medium pe
netrat dyastigmatis. Et auctores de sexto se
ptimo et octauo pari simul locuti sunt. Dixit
bal. sextum par. exit ex eo qd inter quintam
et sextam est spondile. Et septimum inter 6. et
7. et octauum inter 7. et octauam et hoc

unumquodque partium in multas diuidit pres
 Alie quarum in lacertis distribuuntur capitis
 et colli. Et qda in lacertis spine et qda in lacertis
 dyaphragmatis excepto. 8. pari. ex eo. n. nihil
 ad dyaphragma mittit. qda ho ad locu puenit
 auricu in osse spatulap motusqz tribuit brachio.
 Sz ad lacertos q i armo sut et motum faciut
 palme et ad palma motu facientes digitos. ps
 uero alia i cubiti distribuut pres cui et scilum
 misit. Auer. dixit q aliq ps. 7. ps. didit
 i cutē affed. et aliqd. 8. ps. i cutē brachij. Si
 milis et Aui. dix. De spodiliu dorsi neruis dix
 bal. p. par. et ipm e nona pzin. egredit in
 ter pma spodile et fam dorsi. et ut dicit Auer.
 iter. 8. spodile et 9. didit qz ei ps i lacer
 tos spie et reliq i costas redit porce. i. superio
 res et debic. 8. misceit pari qd a collo est. et
 ad spatulas porrectu spm dat illi et motum. Et
 fm par dix bal. egredit iter fm spodile et 3.
 hoc e iter. 9. et 10. a pn. et porrigit ps ei
 ad brachioz cutē spm ei pferes. reliq ps di
 uidit et redit ps ei i anteriora. et distribuuntur
 i lacertos q sut iter costas eozqz q sup pectus
 sut. ps aut altera scidit in spie lacertos et spa
 tulaz qd et m. strar motu. Et qz dix bal.
 oia paria neruoz q a pectoris egrediut spon
 dilibus. iz. hoz qd qz didit i lacertos spine
 prios spodilibus a qbus egredit et in qfina
 illis mbra atqz qd qz paria. iz. q a spodilibus
 sut pectoris iter duos spodiles exeat pteer
 . iz. ipm naqz ex ipso pcedit spodili. iz. di
 xit Auer. x. par. itrat tunicas duas usqz ad
 plemetu. x. paria. donec exeat ad par com
 plicis. x. paria. Dixit Aui. q ex istis ner
 uis spodiliu pectoris oriut et ramis q ad spa
 tulam non porcedunt. suple et dorsi et mem
 bra spine ad musculos uadunt qui sunt super
 costas puras. que sunt coste complete. de qui
 qz paribus neruozum qui ex spondilibus ori
 untur mcdosarum costarum quos bal. spon
 diles renum nominat. Dixit unumquodqz
 par ex ipsius spondilis cui deputatur corpo
 re egreditur. tendunturqz ex eis quedam in
 anteriora et in lacertos qui sunt inter dictas
 costas et musculos uentris distribuuntur. et
 quedam absconduntur in lacertos qui super
 sunt carni que renes utroqz uestit latere. ita
 q carni exteriori et interiori. Descenduntqz
 maxime ipsorum partes quia magni nerui ad
 crura et ambos pedes. Dixit Aui. cna rami
 artarie et uene quiete nucam ingrediuntur per
 loca inferius. unde ipsi nerui ingrediuntur.
 De tribus autem neruorum paribus quibus
 est oriut ab osse clauium dixit bal. singula e
 grediuntur foramen quod est in osse ipsarum
 clauium scilicet in unoquoqz foramine par
 unum. Et principium eorum est ex spondili
 . 15. Et diuiduntur. et pars earum admisceit
 duobus extremis paribus renum descendit
 qz cum eis ad pedes ex maxima parte. Et
 Aui. cna hos neruos uocat album. De ner
 uis autem ossis caude. dixit bal. tria deniqz
 paria ab osse ani prodeuntia. primum egredi
 tur inter clauium os. 3. et primum os ani et
 2. inter os primum et os fm ani. et 3. inter
 2. os ani et 3. Solus at neruus cui socius

no e ab ulio e osse ani hec aut paria oia i ml
 ta mbra diuidut. et qda distribuut i ani lacer
 tos et qda in uirge lacertos et qda i uelice locē
 tū et qda in ipi uirge sbaz suple et qda muscu
 lis matrias et qda in pelliculis uentris. et i mu
 scul domesticis interioribz ossis femoris et
 in muscul q oriut ab ossibz alchimz l. ages.
 Et hos neruos uocat Aui. albosos. De qnqz
 neruis costaz falsaz dixit Aui. tria eozuz su
 piora cu neruis misceit q a cerebro sut descen
 dentes et no alia et duo paria inferiora ad pre
 crurū multos transmittit ramos cu qbz rami
 tercy paria et ram? nerui pmi ex alkatin mi
 sceit. sz isti duo rami anche no trascut iucturā
 sz i ipi spargut muscul et ibi eos piralet in
 cedēdo ad crura Et dixit. neruoz crurium et
 pedū forma a neruis manū sepa in hoc q n
 oia pūgun et declinat submersi incedendo
 ad oculū. nō. n. e forma pcanitatis adiutorq
 cu spatula sic forma pcanitatis coxe cu ācha
 neqz ei pcanitas cu origie suoz neruoz e si
 cut pcanitas ipius cu neruoz suoz origie. Et
 isti qd nerui diuersis redut tineribz ad pre
 cruris. sut. n. ex eis q occultat. et sut ex eis q
 manifestat et sut ex eis q submergūt muscul
 cobogit. Et qz musculi qui ab ossis femoris
 pte oriut uias ad utrosqz pedes nō hnt a po
 sterioribz corporis neqz ab occulto coraz p
 pteer q sut ibi muscul multi et uene scm fuit
 ut ps neruoz q sut ppiu musclor q sut i pedi
 bus crurū. et penetrēt i foram qd ad testicu
 los descēdit. donec ad musculos uadat feozes
 et descēdat ad musculos poplitis. Et sut ista
 ba ad litterā qba Bal. in li. de anobonūa.
 Rabi in 25. ptecula suoz affozimoz addu
 cēs qba dubia repta in libris Bal dixit. q
 Bal. in 5. iuuamentoz ait diuidit in totum
 epar qda neruus subtil ualde. quia non indi
 guit multo sensu. Et similiter splen fel et re
 nes habēt paruū spm. Et in 6. eiusdez dixit
 ex nerno aliquid diuisum accēdere ad corpus
 cordis non inueni. sicut nec inuenitur in epa
 te renibus et splene. sed ex nerno accēdit ad
 sifach cordis circūdat cor qda neru? subtilis
 Et in animali magni corporis accēdit ex ner
 uo quidam neruus coniunctus coniunctione
 cum corde sensui manifesta. Et Bal. intel
 lexit per neruum subtilem diuisum in eparte
 splene et renibus illū qui diuiditur in pellicu
 la cuiuslibet eorum est bonum.

La. 3. de egritudibus nuce et neruoz in ge
 nerali.

Ixit mef. de appropariis E
 gritudies neruoz aut
 sut a pldē pura aut sut pldona
 les cu mā. at sut solō pūitatis
 et attritō eoz. nō scē aut mef.

mētoez d morbis ppois neruoz n3 d morbo
 ppoito. f. apate eoz. qz qsi drait neruos solū
 inqūtu sut mby pūle. morbi aut ppois obēf
 mēbris ozgalcis n pūlibz. Et morb? et ppo
 sit? ut āpa nō debet solū mēbris consilibus
 ut pūlia sut. Attamē nerui pnt considerari p
 ut apparēt bēre quidam nām organicam pro
 tito dicūt eis accēde posse egritudines orga

nter et cōes. Que oēs egritudines tāgūt pmo
q̄ntitatis p^o c^o. aut ras opōnes neruoz depdū
aut cū scidūt i latū aut cū sūt p̄ritū et q̄ntū. et
sic tetigit egritudinē nē uitatū. s. solonē q̄ntū
tatis eoz. Aut q̄ntū sunt stricte ligatū et sic teti
git egritudinē nē orgāice. s. opōnē. Aut apa
te supuentēre eis et sic tetigit egritudinē opo
siā. aut forti friditate et sic tetigit egritudinē
i nā opōnali. Dixit Auer. collz 3° q̄ faciūt ac
cidētia egritudinū neruoz. sunt de necessitate
mala q̄ mālū et nō mālū. Et dixit. ē p̄curan
dū si sūt ab octo spēs male opōns aut a pre
eaz. Et dīcīm^o q̄ cōcūssioz accētū sūt iste due
res. s. friditas tū aut friditas et hūditas. s.
fm p̄m. Sz q̄ mala q̄ calida hoc faciūt nō ē
ipossibile. qz iā declaratū ē q̄ opō alicui^o mē
bri nō p̄pletur nisi p̄ calozē tēpatū et mēsurā
tū. uex si accidit ē ex raro q̄tingētib^o. Nec ē
ē ipossibile ut hoc accāt p̄ siccitatem. qz nos
uidem decreptos q̄ ualde pax sētūt. Sz si p
uenit a siccitate remotū ē ut fiat subito. Et sic
q̄ frida ē bon cā p̄ maiori p̄re q̄ficia cū hūi
ditate. uel nō q̄ficia. q̄ntū hūditas sit p̄pa
ta ad hoc agēdū eo qd facit relaxationez. Et
tō q̄ntū p̄pōt cū caliditate remotū ē ut fiat b^o
accētū. nō tū ipossibile. Et dixit Auer. q̄ i mala
opōne mālū hūor nō ē nisi aut fridus aut hūi
dus. Aut frigid^o et sicc^o. Et subdit. humor pōt
istā accētia facere duobus modis. uno modo
ab hūore a quo mutat neruus ipe et tātū pau
latine mutatur. donec acq̄rat complexionem
malignā. Alio mō ut nō sit hūor i membro. sz
infusus in humore ipsum circondante. Et di
xit alī accidunt p̄dicta accidētia neruo per
forato p̄ opilationē. Et opilatio sit aut p̄
apā aut p̄ humore grossū aut p̄ p̄p̄ssione
Et dixit q̄ q̄ntū bec egritudo. s. opō p̄dicta
sit mor^o officialis. tū ē ē et q̄similit. qz post apā
et grossū hūor et p̄p̄ssione sequit mala q̄
Dixit Auer. 3°. 2°. tres spēs egritudinū accēt
neruis. s. p̄plexionales opōnales et solo cōti.
suple. et mor^o compositis ex eis. ap̄is enim ac
cidere possunt omnes species simplices et cō
posite materiales et non materiales malatum
complexionum. Dixit mēb. complexionales
neruorum egritudines. fm p̄m sūt a frigidita
te. et deinde ab hūditate. sz a caliditate et sic
eitate nō sepe fiunt. sz q̄ntū accidat. Et possunt
accidere neruis egritudines opōnis ut opō
et mor^o i situ et mor^o i figura. et solo q̄ntū tatis
neruis accidere pōt aut a re incidēte aut a re
p̄igente aut a re q̄t dēre. Et incisio aut eis ac
cidat scdm latū aut scdm longum. Dixit ras.
p^o q̄ntū. incisio si fm latū q̄tingat fieri. et
sic fm totū. palitcabūt oia mēbra sub eo exā
tra ad q̄ ille neruus dirigebat. Et si q̄tingat
incisionem secundum latum fieri secundū me
ditatem nerui peraliticabuntur omnia mem
bra illi lateri attinentia. Sz uero fm lōgitudi
nē icidat uel scidat neruus nō hēbūt exinde
membra nocumentum. Morbus etiam cōposi
tus. s. apā neruis accidere pōt diuersificatum
fm suas ipēs. qd tū p̄m neruis q̄tingit ē apā
flicū. Et omnes p̄dictę egritudines q̄ntū eue
nire pōt nuce. Et harum egritudinum nuce et
neruis eueniētū. alie sūt eis pprie et alie per

cōstatē et maxime ad cerebry. Et dixit Auer.
mala q̄ q̄ dca accētia facit ē in cēbro aut nuca
aut neruis. Et pōt ēt un^o neruus q̄pati ad ali
uz patiētē. Dixit Ras. et ponit p^o q̄ntū uno
neruorum patiente. possūt p̄ cōstatē ad ipm
pati plura alia neruoz paria illi uicina. Dixit
301. i neruis sensibilib^o et alijs mor^o et i mo
tiuis alijs sēs sēper reperit. uerū i motis
p̄dāt mor^o ualde et in sētūis sēs Et dixit.
q̄ntū ois neru^o. pcedat a cēbro ul^o a nuca. ma
ior tū ps sēbilib^o sūt q̄ pargūt. et tēdūt ad ex
teriora corporis et maior ps motiuoz sunt q̄
p̄dāt in interiori corporis. et ob h^o certissū
me in cui^o q̄ totū corp^o circōdat mātēstāt sēs
bilitas p^o quā in ceteris mēb^o. In h^o tū loco
solū ē egritudinib^o nuce et neruoz opōalib^o
et officialib^o fmo erit. qm de alijs fmo q̄ ē de
mēbris exteriorib^o p̄tractabit. Pōt aut em
dēter patere supiora inuētū q̄ accētia eueni
tia a dīctis morbis nuce et neruoz in opōib^o
eoz. aut eueniūt in opōib^o q̄ntū motine no
lūtarie solū. aut in opōib^o q̄ntū sētūis sēs
exteriori solū. aut in opōib^o q̄ntū sētūis sēs
simul. uex qz inferi^o dīcet p̄ticulariter de le
siōe mēbris auditis odoratus et gustus. Restat
ut in hoc loco dicatur de lesionibus operatō
num uirtutis motine uoluntarie et uirtutis sē
sūtine tactiue. Et ipe quidē sicut et alie triplē
leduntur Dixit. Auer. collz tercio. accidētia
que sup̄ueniunt sensui tactus tot sunt quot
sunt accidētia aliarum uirtutum. qd est. qm
aut corrumpitur penitus idest destruitur alia
et auferitur sicut in membro peralítico. aut di
minuitur sicut in stupore. aut mutatur in ma
lam qualitatem. que permutatō ē sensus tact^o
cor^o sicut in dolore. Et dixit. accidētia que
sup̄ueniunt instrumentis motus uoluntariū sūt
tribus modis qz aut p̄uāt ipsius operatio
et auferant motus oio. sicut in apoplecia et pa
ralisi aut diminuant et debilitant sicut in stu
pore et dormitione aut permutantur ad ma
las operationes sicut in tremore uel spāmo.
Et iste species lesionum dicarum opera
tionū aut accidunt co: pōt totū aut p̄ri ipsius
unū membro uel pluribus. Dixit tū Auer. q̄
p̄uātio sensus solū ul^o a sensus et mor^o i toto
corpore ē mors de necessitate. et dixit dicimus
q̄ q̄ntū mala q̄ est in cēbro seq̄ in eo dimi
nuitur sētūis sēs et mor^o uoluntariū in toto cor
pore. Et q̄ntū sit in uno latere cēbri sit in hoc
latere cēbri hoc accētū. Et sūt q̄ntū alijs
bi or mal^o in aliquo mēbro tūc p̄uāt aut di
minuit uel sēs uel mor^o uel uterqz illi^o mē
bri et p̄p̄us ē ille neru^o. Et dedit sup̄ieri dic
tum Ras p^o de interioribus qd ponit p^o q̄ntū
nēris q̄ quoniam in p̄m^o ortus sp̄nalis me
dulle accidit nocumētū prohibēs uirtutē que
ueniebat ad cā laxabitur totum corpus p̄re
faciē. Et si in p̄cessu nuce accit illd nocumētū
laxabit a spōdili illa inferius ubi i nuca illd
euenit nocumētū totū corpus. Et si accit noca
mētū in medietate nuce fm latuz laxabit a lo
co illo inferius tota ps corporis q̄ seq̄ lat^o
nocumētū illius. Dixit Ras p^o. continens
dico q̄ disputauerunt medicī et naturales
et proclamauerunt naturales de palisi et tēo

re putat non posse medietatem spinalis medulle
et non morbum cunctis nisi per lesionem. sed multum
non. Alii Sal. dicit quod medietas spinalis medu-
le patitur in longum. Et hoc de ea potest esse mor-
bus esse in dextra parte eius et non in sinistra uel econ-
uerso et tunc membra attinentes illi lateri erunt pa-
ueria. Et possibile est dicit Sal. quod adueniat no-
cumetum pluribus nervis simul ex spinali medulla
prodeuntibus. et ipsa spinalis medulla sit salua. dix-
it in ras. quod si accideret lesio in spinali medulla ex
aparte uel coartatione. mixtum est quod sic noceat me-
dicationi eius quod est amittat operationes suas et reliqua
medietas nulla recipiat nocumetum. Et si acci-
dat ex mala ratione erit adhuc magis mirum
Dicit Sal. p. 2. de sectionibus et ponit pri-
mo questionem. in quibus aliqd potest moueri et non sen-
ire et potest sentire et non moueri. Et potest nec sentire
nec moueri. Cum enim morbus habet nervos in se prius
sensibiles tamen et prius motuos tamen. ita quod nervi ueni-
entes ad ipsum aliquid sint feretes sicut ab illis qui
ferunt motum possibile est alicui eorum euenire nocu-
metum sine alio. Et in tali casu potest auferri sensus et
non motus et potest auferri motus et non sen-
sus. Sed si aliqd membrum habet in se sicut et
motum per eosdem nervos si deficit motus et rema-
net sensus. quod sic est quod in tali casu potest remanere sensus
et non esse motus tunc hoc accidit ex debilitate ner-
uorum suorum quod fuit necessarium motus multum et sensus
paucum. Sed impossibile uidetur quod amittatur in ta-
li casu sensus et motus remaneat firmus et stabilis sine
nocumeto. quod maior uirtus et potest de spiritu animali req-
runt ad motum quam ad sensum. quod ut ita patuit mouere
est agere et sentire est pati. motus fortior uirtus requiritur
ad agendum quam ad patendum. Dicit Aver. coll. 3.
sicut plus quam corruptio. id est ledit unum duorum. id est sensus
et motus corruptio alter et maxime quam accensio est com-
mune toti corpori. Sed quoniam est particulare in uno
membro possibile est ut stupefiant. id est diuuantur
ambo simul aut prius ab uno simul. Et possibile
ut prius aut diuuantur unus et alter remaneat. et
hoc est sententia Sal. Et ratio est. quia causa cum qua
fit sensus alius non est eadem cum ea cum qua fit
motus. Et hoc diuersitas non est nisi in mensu-
ra temperantis caloris propria unicuique partium
duarum operationum. fuit enim necessarium ut
quod sit eorum quod sit motus alia nervorum quod ratione nec
uorum sensus. Et quoniam sciditur nervus sensus prius
sensu et remanet motus. et quoniam inciditur nervus
motus aut percussus prius motus et sensus rea-
net. Et quando inciduntur aut percussuntur
ambo priuantur ambe operationes. Et quan-
do accidit hoc accidens toti corpori fit tunc
apoplexia. Et quoniam aduenit uni membro tunc fit paral-
ysis. Et ex his potest patere. quoniam quod sensus probedit
totam cutem. quoniam sibi spinalis nervus non aduenit
atque non probedit eam motus quod non est mirum
si a cuti quod est super latus cessat sensus et non
cessat motus lacertorum quod fuisse. quia nervo
qui est diuisus ex nervo lacerti et extensus in cu-
tem accidit lesio nullo existente nocumeto in ner-
uo lacerti. Sed tamen cum excorsatur cutis a lacer-
to impossibile est ipsum lacertum moueri et non sentire
sed bene est possibile ipsum sentire et non moueri. Egrit-
tudines nervorum et nuce frequenter et pacis et ma-
gis accit corporibus frigidis et humidis ratione dei
de frigidis in passivis temperatis deinde humidis in

activis temperatis. deinde frigidis et siccis. deinde
calidis et humidis. Et post hoc calidis et passivis tem-
peratis. minus et ovis rationes. siccis humidis
Et maxime accit mas siccitas multiplicatibus
ex etate uel regie seu arte. Et maxime in capiti-
bus eorum. Iste enim. egritudines raro accidit sine
reumatibus et pacius eueniunt corporibus ner-
uos debiles humidis nam uel accite. Et frequen-
tius in regionibus frigidis et humidis et humidis loca
depressis et terestria humida. et dormientibus in caner-
nis et antris non euentis et uentibus multa
baleatione cum aqua dulci et siccis frequenter
aduenit in fine yemis et post ueris et constitu-
tionibus australibus. Dicit in libro de multitu-
dine Sal. et ponitur a Rabi in 3. particula
Cum augmetantur caro pinguedo uel chimi in
corpore alicuius ultra solitam quantitatem et rema-
net sensus in suo potest. nam accit necessarius corpo-
ri illi debilitas motus. quod habet motor remanserit
in suo statu potest sunt res quod uirtute aggrauant
augmentare.
Capitulum 4. de causis egritudinis nuce et ner-
uorum in generali et signis eorum.

Ausurum inducitur egritu- dines nuce et ner-

uorum. alie sunt primarie alie aures
et alie secunde. De primariis dix-
it. y. in affo. frigidum inimicum ner-
uis et spinali medulle. multum de frigidum actuali si-
ue aer sit siue aqua siue quicquid alia res quod actu
frigidum nervis appropinquet. Et hoc ideo quia nuce et
nervi sunt debiles caloris naturalis. unde non valent
resistere actui frigiditatis actualis agentis in ipso
maxime si interea fuerit illa frigiditas et si sit in
substantia densa adhuc non possunt resistere quin patiantur
ab ea et ex suo temperamento ducantur. dicunt non
solum frigus actu sed et frigus potest. id est non actu et mul-
tomagis frigidum actu et potest nocet nuce et ner-
uis sanis. nam quantum sunt frigidum rationis naturalis
et ut sic frigidum non debent eos ex temperamento du-
cere sed potest peruenire. et sic non nocere cum
obstant. illud haberet ueritatem in habentibus
lapis lapsum paruum ad frigidum sed nuce et
nervi lapsum ad frigidum est multum multum
a temperamento remotus quibus a sensibus non que-
rit peruenire sed peruenire ut est declaratum in ratione
quod est de regie sanitatis. Frigida ergo. nuce et
nervos multum lapsos ad frigidum in suo lapsu
non perueniunt sed in lapsu maioris frigiditatis ex
proprio temperamento et plus congelationis adducit
Dicit Aver. aqua frigida nocet nervis. Au-
ctores dicunt intellexisse de frigiditate tamen inueniunt
quam ex teris appropinquatis. quicquid est frigidum ex
cessive quomocumque appropinquata et maxime per lie-
ri supra facit deficit nuce et nervos. a digode
nutrimenti eorum et humiditatum in eis ex multum
ita quod per uiam indigestis multiplicat in eis humor
crudus sibi tamen et potest nuce et nervos
seruantes debent declinare ad frigiditatem aliquid
sed non excessiuam. Dicunt nocumetum quod frigidum
actuale infert nuce et nervis prouenit de per-
se. Nam per accidens frigidum actuale potest
eius in quibusdam corporibus prodeire. sic constitutio
declaratio caloris qui coram temperatores carno-
rum et robustorum nuce et nervos totum facit

et totorum orationes hōificat. Quia i discarna
tis et muna hōib⁹ nervos i supficie posito
et frigidis nā et etate spm fridū actuale et dep
se et dep accis semp noceat. Et notat dñe
nocere nuce et nervis sanis. qz ut patebit i p
cessu cure caritudinū eoz fridū et p se et p ac
cidēs pdesse pōt. Nocet itaqz eis oīs cōstitu
tio uetosa et maxie post coznōis rarificatiō
nē ex motu balneo uel siliū. Et hīcāto in lo
cis fridū et hūidū inuētatis. Et mora sub
arborib⁹ malay abray sic nuci et sic et cui⁹
dā spci agrifoli i calabzia repit et siliū. Et
nocet eis motus aiales fortes et maxie longa
tristitia. Et mor⁹ et corporei fortes et diutur
ni et magis post cibos et pot⁹ facti et sup reple
nē bōrālē qñtis et nocet fridū i mltā corpo
ris et stōaci inuētōe. Dicit qz sicut mor⁹ cor
porei excessui sit cā egritudinū nervoz mori
uoz ita et mor⁹ aiales et stationes excessiue et
laboriose sūt cā egritudinū nervoz stitinozū
lz nō tñ qñtis mor⁹ corporei in motis nervis.
Alī stationes qz sūt min⁹ mīles min⁹ realiter
trāsmutāt. Et nocet eis fricatio pīma super
replōnē cibālē et hūidālē hūorē et siliū balneū
qñtis qz illud qd dissoluit de hūiditate re
plēte potēte fluere ad nervos sicut cotidie ex
pctētia declarat i nō mōdis corp⁹ se balne
āmbus. Et p p hāc qñtis cām nocet repletis
expositio suorum corporum uel capis et dor
si igni uel soli uel alius cās calefactiōib⁹ maxie
me at nocet eis balneū dulcis aq. Et nō min⁹
superflua qes et oīū cā exis multiplicatiōis su
p hūiditātē nocet eis. et maxie i affuetis exerci
tus multis. hū. n. cū ab eis desistūt et p bent se
uite ociose frequēter incurrit egritudines ner
uoz. Et de nocētib⁹ nuce et nervis ē sōpn⁹ pro
lixus et pēpue diurnus et maxie supine supra
ceruicē factus et deterius si immediate supra
replōnē cibi fiat. Dicit Aue. nocet nervis sō
pnus supra replētiōem. sompnus ei p dicitur
calorē suffocat et retinet i cerebro uapores et
hūiditates i eo et nervis multiplicat. Et etiā
eis nocet supflue uigilie resoluendo spm et ca
lorē minuendo inatū et digestiōē in stomaco
et nervis p bībendo. Et nocent nervis omnes
cibi fridū et hūidū. et qui ex eis etiam sunt
grossi et dure digestiōis. et hūiores grossos
et uiscosos generantes. Et etiā cibi acuti pū
gentes et mordicantes et qui sunt causa delati
ōis humorum crudorum ad nucā uel nervos
sicut sinapis. Et dicit Aue. nocet nervos
omne stipticum cum frigiditate et stipticitate
idest constrictione seu constipatione sua. Et lē
tes sunt nervis pessime. Et similiter dicit le
dit eos omne acetosum cum frigiditate et mor
dicatione sua. dicit filius serapionis et ponit
tur primo continentis. multiplicatio eius gra
uatorum citoniorum et aliorum pomorum. su
ple et siliū hys nocet nervis. Et h cū stiptici
tate ipsoz at cū quercione ipsoz ad acetositatē
3° regimīs acutoz demātiō ē expētia et rōe
qz acetum nocet nervis. quia nervi offendun
tur a qualibet re frigida et maxie subtili de
quibus est acetum eo qz magis penetrat usqz
ad profundum ipsoz. dicit mef. acetū ē ex
tebus nocibilioribus eis. et nocet eis omnia

acetosa et quicquid eis adiungit. Dicit Gal. i
p mēto affo. si febriat⁹ qz repēte et. unū ci
to replet nervos et maxie nō eris grossi calz
ei et oē calidū cito ē penetrabile et usqz ad
nervos. Et iō unū maxie eis nocēs ē unum
forte uinosū in sba subtile in sapore acutū ut
maluasia et siliū. Et mef. unū uitare oīz fac
enī ad nervos mās penetrare que forsan non
penetraret. Dicit unū ē sua amenitate et cō
formitate ad naturā cito ante perfectā ei⁹ di
gestiōē p rōbitur a mēbris et sic indigestū p
uenit ad nervos eos pungentes et indigesta
hūiditate replēs que i eis stās acetescit putre
scit enī et putrefactio facit in ea euenire ace
tositatē ut Gal. uult 5°. de simplici medicina
aut et si nō putrescit pur leuiter et modice ebul
lit et talis ebullitio ē causa acetositatis. Qui
dā aut extirpant a uino in stomaco supio quos
dā uapores eleuari nō bātes perfecte formā
uini lz nāz aqua et uinosam ad capud et in ca
pitē in aquositate reduci. Que postea irritat
nāz cerebrū mouet cā ad sui expulsiōē quaz
postea pp aliquid cāp ptingit expelli ad nucas
et nervos maxime nature intendente pl⁹ cere
bri conseruationem quaz nuce et nervoz que
hūiditas frigida existens et in siccitate reissa
ad similitudinē acetī acetosa dici potest ace
tositate. i. pura non acuitate mixta. Dignum
autē qz uinus nervis nocet b. beuiz qz uide
mus homines non bibentes uinū uel ppter
legem uel ppter aliā causā minime aut paruz
leuiter egritudines nervoz. p°. qñtis dicit
Gal. 5°. afforismoz. multa potatio uini fa
it spasmū et aptiaz et opilat nervos qz subintrat
et replet eos. Dicit Aue. nocet nervis uinus
pīm pp uehemētā mordicaciōē uini. Et reso
lutiōē infrāntē hoc uel ut dicit alia littera et
resolutiōē ad acetositatē infrāntē cū hoc ui
nū etiā resolut de calore et spū et maxime si
uerit acutum potens et paruz. Et fortas
se tale uinum modicū linsatum non minus no
cet nervis quā purum sed forte plus et citius
cum magis et promptius penetrat ad eos. Ex
dicitis patere dicit. uinus grossum in sba et i
qualitate remissū aut paucifex nō ē sic nuce
et nervoz lesiū. Et pinde magis i egritudinē
b⁹ nervozum concedendum in qd⁹ necessitas
uini fuerit aut ppter uirtutē aut ppter etatē
et consuetudinē aut etiāz gratia appetitus uel
suauitatis. et hoc maxime in sanitatis tēpore
et regimine pseruatiuo qm uinū ē potens aliā
qferre pōt i egritudinib⁹ nervoz ut i eaz cu
ratōib⁹ appebit. Dicit Aue. super canica.
qz licet uinum sit calori naturali pabulum si
cut oleum i igni lucerne ipsum tñ nocet calori
aiāl. i. spiritu aiāl. Uinum etiam exterius
appropinquat et in pseruatiōē et in curatōē cō
ferre pōt. Et maxime nocet nuce et nervis ut
num si sumptū fuerit in ieiunio aut a famel
co uel sitibundo. quia in ieiunio non pūxtū
cibis uelocius penetrat et citius transit ad
membra et nervos uelocius etiam plus actua
tur a calido ip stomacis famelicoz et siticulo
soz unde citius attrahitur et magis penetrat.
Et supra tā dicit ē. qz aqua frigida bibita no
cet nervis. Et aqua etiāz calida bibita replet

eos et lapfat. Dixit Aui. i. c. palis. q. melior
e. cia. i. min. mala qua uini. Dix. E. uice. nocet
neruis ebrietas plima al. plm. et melior litte
ra. Et nocet eis supfluitas in cibo et potu. Et
cibus sine potu supra idigeltu cibū sup. et re
terio supfluitatū et uerofitatis. Dix. Aui. nocet
eis fibia plima. q. p. cā i. fridat. cūaro mltio fā
guine. Et d. x. Sal. sup. 2. epidimiaz. Lotus
nocet neruis fīz uini. Et Aui. dix. de idigelti
bus egritudines i. nua et neruis e. coy. plm.
cū supfluit. debilitat. n. cerebz et orta ab eo. et
de eis fūe nenena qdā q. cerebro et neruis ppe
hīat de qb. suo loco dicet. Et ex eis e. cāus
et pūffio puenit ad cap. spōdiles nua et ner
uos. Et pps. Aui. iter cās pūctas ait q. mo
tus laboriofi i. faciēdo egritudines neruoz
būt magnū itroytū supra id qd i. aly. e. f. cāf
pūctis de itroytū q. si dicat supra oēs alias
cās. rō. e. q. nua et nerui fūe i. ftrā moi. l. me
diata. q. mediātibus mufculis et cordis ortis
ab eis. Et declarās i. flos mori. bōzofos exē
plificādo dix. ficut extēfio cū fūe m. i. pōfīs
in patibulo et eleuatio rei grauis. Et omne
in quo e. extēfio et pūffio et fctio. f. uchemēs.
Et de cās egritudinū neruoz pūctis fūe
medicīne oēs excessiue fr. gide et maxime q.
ex eis fūe narcotice. Et medicīe ē multē bōi
ditatis. Et medicīe ē multē calitatis diffoluē
tes bōiditates et deportantes cas ad neruos.
Silus ferapiōis ut ponit a rabi p. q. nuen
tis caplo de afmate. caffia. nocet neruis et de
bilitat eos. Et dixit. opoponacu nocet neruis
et debilitat eos. Et fūmarie q. cāq. cāe nocent
cerebro nocēt nua et neruis et fūe cāe egritu
dinū coz. Cāe uero alics egritudinū neruoz
eē pū mala q. frigida dīans cerebro uel to
ti co. porū. Aut mala q. calida diffoluens et
materias fluere faciens ad nua et neruos
Et multiplicatio reumatū et uentofitatis seu
uaporū in cerebro et quicunq. humor i. cere
bro uel corpore toto multiplicatus et pūcti
pū. flegmaticus. Et mala compofito corpis
ut nimia ftrictura meatū et ipforū etiā nī
mīa largitas et debilitas naturalis nua et ner
uoz. Et dolor in partibus eis propinquis
et fūmilia hys. Et caufa coniuncta earū ē ma
la q. pura aut cum materia apoflemante uel nī
apoflemate. Et opilatio timpoz quocūq. mo
do opilationis. Dixit Aui. coll. 3. q. nī fte
cāe fōrtificāt erunt cāe pūationis opationū
dictaz. et q. debilitāt erūt cāe dīnutionis ea
rum. Et quando permūtatur ad malum erūt
caufe corūptionis earū. f. aut male fenfibili
tatis que nominaē dolor aut male motionis
uoluntarie. Quinq. repertuntur in genere ab
auctoribus tradita ea quibus mediantibus
perueniunt in cognitionem egritudinum nua
et neruoz. p. e. lēfio operationū ipforū.
Dixit Aui. ex operationibus fenfus et motus
peruenimus in cognitiones egritudinū cerebz
fuple et nua et neruoz ortoz ab eo fclīcet
ex lēfione ambazū dictaz operationū uel uel
us earū aut fecūdu ablationē aut fm dīnutionē
aut fecūdu corūptionē. 2. e. tactus fupet
loco lēfo nua uel neruoz dix. Aui. et ex tactū
fclīcet ex duritie et mollitie membri neruo

si lēfio nī duritie fclīet fclīet et mollitie bu
miditate. 3. e. cōitas nua et neruoz cū ebrio
et neruoz cū nua. Dixit Aui. Et cognofcūt
ex cōitate cerebz et spōdiliū. i. nua q. ē iter
spōdiles cū ipfis neruis. nā fm egritudines
nua patiūt nerui ab ea orti. nā fclī egritudiēs
cēbz fuerint frē tales erūt egritudines nua
et neruoz. Et e. q. si egritudines cēbz fuerint
calide et ille erūt calide et hoc fm plm. Et di
co fm plm q. diuerfimōe ipmūt i. neruos et
nua di fponēs egritudinales cēbz frē et calid.
nā frē frās fēper ipmūt. calide fō ut plm ca
lidas. l. alū ipmūt frās aut refoluēdo calm
inatū. aut bōzofos liquādo frōs q. fūit i. nua
et neruos. 4. e. dolor. i. p. n. quāuis fclī lēfio
corūpta fclī tact. et ut fclī fignificet fup egrī
tudine neruoz. Abilo. ipse ē fclī diuerfas
egritudines fm fūas cās et fm fūas fclī. Dixit
Aui. Et ex dolorib. 5. e. bōzofas caufas ipas
egritudines neruoz. q. l. fm plm fclī fclīcus nī
bilomin. ut fupra dēm ē pōt eē al. bōzof. ue
rū ē fclī q. egritudines gnāte i. nua et neruis
māles p. uia q. gēfionis bōzofis i. eis fēper fclī
fclīce. fclī. n. bōzof. in eis multiplicat et q. gē
tur ex defectu et paucitate caloris coz. et q.
nutriunt nutrimento fclīco cui fūa fupfluitas
attēfatur. p. p. quā cām aliquādo dictū ē q.
bōzof fclīcus ē p. p. humor nua et neruoz.
Unde dixit Aui. cognofcuntur ex materis q.
fūit neruis p. p. que fūit fclīgmatice. ut dī
ctus ē. quā etiā de caufa cum nerui patiūt
p. p. cōiter medicī eos pati ex humore
fclīgmatice quāuis i. fclī p. p. non fclī fclīper
uera fclī requirāt q. fclīmationem ex omnibus
alys fclīgnis. et maxime. quā nua et nerui fclī
pere pōffunt mās facientes in eis egritudinē
p. uiam dēfluxus in quo fluxu al. humores a
fclīate pōffunt currere ad eos et facere egritudi
nē ad quā q. fclīmationē cognōtis egritudinā
bōidā nua et neruoz o. q. fclīderare q. notatōes
et fclīgnificatōes fclīp. a. q. p. lōne q. p. lōne corpo
ris fclīxu etate q. fclīuetudie āni tēpore q. fclītutōe
aeris et regimine precedente et alys omnibus
p. p. clīarib. Et ponens Aui. comparationes
iter p. p. clīctas. q. n. q. fclīgnā dixit q. plurimū fclīgnā
q. p. p. uenit ad cognōtōes dīfponū nua et ner
uoz fūit fclīmpia ex nocumento opatōis et ex
tactū. q. i. fclī cadē fūit quib. p. lōm perueniunt
ad cognōtōes dīfponū cerebz a q. nua et ner
ui ortū būt. Et q. dīffclīlus dīffclīnguntur in
ter egritudines neruoz bōidas et fclīccas quā l
ter frās et calas ideo auctores de fclīgnis dīffclī
guentibus in ter calidas et frigidās non fclī
erūt fclīp. līter locuti. fclīrtas fclīclīnquentes ea
nota ex hys que dīp. erūt in dīfclīp. b. cerebz
q. fclīp. līter locuti fūit de fclīgnis dīffclīnctis
humidarum. a. fclīccas. Q. n. ergo dubitatur an
egritudo in neruis fclī fclīcca uel humida. dix
Aui. q. fclīderet qualiter ipfa accidit. nā. fclī
ipfa fclīb. tō accidit non e. dubitandum quin
ipfa fclī fclī humida fclīp. et p. p. oppofitum fclī accidit
paulatī paulatī ipfa e. fclīcca. Notant q. non
h. hoc ueritatem q. n. egritudo nua uel neruo
zum p. p. dēt a dīctis q. lītarib. alteratib. coz.
q. n. ut fclī p. p. fclīcet opp. co q. fclīccatē ē q. lītar
magis actia quā bōiditas unde cū et magis

in uno i coa iprimeret. s. isto mō nūca r ner
u variatōe a dictis q̄litatibus patiūt. S. hz
neruatē de dīspōne nūce r neruoz hūda per
ipoz repōne ex mā hūda hūctate eos. Et
de dīspōne ipoz sicca p ipoz hūda q̄p̄tione
uel e' onē. Et rō ē qz mē hūde dīspōne r flu
ide cito uel subito i pno ipre ad eos f uentes
revertit ipoz r cānt egritudinē. ipoz uero bu
mudi exicatio nō pōt fieri nisi paulatīne r in
toto rōe. Et dīstīquī lter eas dīxit. Aui. iun
ctōe. f. sacra cū aliquo oleo sup loco patiente
Mā si mēbz illud uelociter immenē desiccāt.
si q̄m ē q̄ egritudo sit sicca. Et hoc sine dubio
cū hoc hūppoīto q̄ mēbz illud nō sit calefa
ctū calitate cūca. Mā po lter tūc cadere error
Do lter nāqz egritudo ē hūda. r calida i mē
bro p cūca calitātē exicaret īfctō uelociter
r tū egritudo ē hūda. r nō liceret tūc argu
ere ex ueloci exicātōe īunctionis ibi ē malā
q̄p̄tione sicca. Et sūz īctīac sū i mēbro cēt ma
la q̄ calida cū tēpamēto passūap. Duple r ecō
uerso si nō uelociter exicaf olei īunctio ibi
erit mala q̄p̄tione hūda. Dīxit 302. Cū sicci
tas sup uā dīat i neruo plus debito nō uidi
bucūqz q̄ īnde subito accidat īfctō difficul
tas uel p̄uatio s̄sus uel mor. Aui relaxatio
q̄p̄tione i medietate totū corporis l i toto cor
pore. s. pōt ex hac cā b' fieri successīue r pau
latīne post lōgitudinē ipis sicut īdem? f. sene
scētīb' ualde. qm hac de cā īgrosfī s̄sus corū
r grauaf audīt? r dīmut īfctō r gust? Sīg
p̄nostīcātū egritudines nūce r neruoz sum
ras sūt illa eadē q̄ ipoz sīgnāt debilitatē. Et
sūt ut p' pōtī q̄mētīs pīgritīs. f. ad motum
dolor. i. latitudo. dīmutio appetitūs. f. mltā ex
pauitate f. aīdīs oīs s̄sōacī. tarditas dīgōis
p̄p frīditatē. īndoz mlti ex multiplicatōe mē
stuide i corpe. In coym tarditas emissīōis
s̄p̄mātīs p̄p frīditatē dīstīnē i toto r ī rēbz
r ī nūca. debilitas s̄sū r spālī s̄sus tact? et
debilitas q̄ accīt ex potū aq̄ frīgide q̄ sīgnīfī
cat debilitatē s̄sōacī r neruoz a frīditate.

Cap. 5. de cura egritudinū nūce r neruo
rum ī generali.

Ictum ē ī p̄cedētib' p̄tīmāf
egritudinū nūce r
neruoz fore frīdas uel frīdas et
hūdas īmāles uel māles s̄sicas r
hoc maxīe. Et tō auctorē generalē curā cap
pōnētes īpām torā dīrexerūt q̄ egritudīes co
rū s̄sicas auxīlīa auferētes calīda r sicca. Et
ego ī hoc loco eos sequēs q̄ ab eis referūt
adducā. Scīdū tū ē q̄ egritudīes īste cum
īnterescūt uīx aut nūqz curāt. q̄ si decrepītīf
accīderūt īcurabīles relīquāt. Et p̄seruatīs q̄
dē ab eis dē sūt reb' q̄bz r cūatō p̄ficīf. rēfīfī
ozīb' rī. Dīx Aui. qdā res sūt eis nocētes
r qdā sūt eis tūātes. uerū tamen hoc q̄ dī
co quedam īuare r quedam nocere non atē
dītur nīfī ī dīspōsīōnīb' eozum. f. s̄mā
tīb' nūc maxīe mltum lapsīs quīb' dē
bent p̄seruatō r ī egritudīb' que sūt eis p
prie. que salīcet sūt frīgīd r hūmīde. Curatō
ītaqz carmī triplicī p̄ficītur īstrumento. f.

dieta potōe r cīrurgīa. Et dīctā quīdē aten
dī ē ī exītatōe oīs eoz que supradīctā sūt
nocere cōbz. Et q̄ dīctā sūt ī p̄cedētib' capīto
spālīter nocere nūce r neruīs q̄ sūt ea q̄ ī p
sīs adducūt egritudīes r adductas augent
r cōseruāt. Et q̄sītī dīctā eoz ī app̄oxī
matōe īuātū ex sep reb' nō nālīb' sup̄o
rū. Inquīt. 7. 5. affozīsmoz. calīdā. f. actu
ale ē neruīs uīle r amīcū. p̄seruat enī sūe
ut melī dīctā p̄seruat eoz q̄p̄tōne īuātāz a
calī. Et ipoz ē cura egritudīes f̄cas. Sīgīf
quātī eis aer calīd? r sīccus ē r mōza ad
īgnē r sub sole. r calefactio cū pānīs calefac
tīs r sīlīb' corpore p̄tī purgato. Et mōza ī
locīs alīs cūctatīs cū custodīa tamē a flatu
uētoz. Et ex accētīb' aīe p̄serūt eis gau
dīū r letīctā r īra. Dīxit. Aui. exercītīum
factum post purgatōnem cōfert. Et ex eo
melīus ē illud q̄ p̄mutat q̄p̄tōnez. f. malām
nūce r neruoz frīgīdā r hūmīdā. r tale erit
exercītīum qd calefacīt r desiccāt. r tale erit
exercītīum moderatū. nam ut patuit ī ser
mone p' exercītīū forte aliquādo relōuēdo ī
frāt. r īsuper melīus est dīxit Aui. exercī
tīum qd ē īunctum unīcūqz membrorū f m
se īp̄suz. i. f m q̄ īp̄s mēbro cōuenīnt exercīta
rī. unīcūqz enī mēbro quātī p̄p̄tū exercī
tīū. Pēdī nāqz quātī ambulatio manuī. pal
patio uel alīa manualīs operatio capītī pectī
natio oīz locutō. r sic de alīs. Sī ergo ner
uī pedīs patiuntur īiungantur exercītīum
ambulandī r sic de alīs membrīs ī quo ex
ercītio dīxit Aui. oportet ut a debīlīorī īn
cīpiatur. r gradatīm p̄uenīatur ad illud īn
quo sūt uīrtus equalīs īdest ad exercītīū mo
deratū. uel ī quo sūt s̄sus equalīs. f. gradatī
male q̄p̄tōnīs frīde. ut sī īp̄s sūt remīssā et ex
ercītīū sūt remīssā. r sī sūt īntensā sūt īntensūz
Ite tamen q̄ sēp̄er attendatur q̄ sūt equal
et uīrtutī corporīs ita q̄ non sequatur ex eo
debīlītās uīrtutīs. Et īuāt eos sīmlīter p'
purgatōnem frīctio equalīs sup loco pa
tiente. Notāt q̄ neruīs exīstētib' ī dīspō
sīōne naturalī actu frā obīunt. r actu calīda
non exccēssīua cōferunt. pō' uero frīgīda cō
uenīunt r pō' calīa nocent. Eis uero exīsten
tīb' ī dīspōe p̄ter nāz. quā talīs dīspō. f m
p̄m ē frā. eis frā r actu r potētia nocēt f m
p̄m r eoz calīda quātī. Et cōsīmlīter ē eis
exīstētib' uulneratīs. Et sīmlīter p' purga
tōnem īuāt eos balneum sīccum actu. ut sū
fa uel crībanus. Et sīmlīter omne balneū po
tentīa esīccatīum līcet actu hūmīdū. Inquīt
Iudeus mirabīlī q̄sīdīmūs dēlīberatōnem
p̄ralītīcī r spālīatī. suple r alīozum patien
tīum frās egritudīes neruozum ex īntroītu
balneī naturalīs. f. habentīs mīneras calīdas
ut sūlfurēī marīnī r sīmlīum suple uel bal
neī esīccatīf artīfīcīalīs. Inquīt Sal. secun
do de sīmplīcī medīcīna. īntroductīm patien
tes frās morbos neruozum ī tīnāz cūz aqua
calīda uel oleo calīdo īn qua uel ī quo decoc
ta sūt berbe calīde r semīna calīda. Et de
multīz utīlīb' est balneū cūz oleo īn quo de
cocra fuerūt uīlipes uel canīl? lupī usqz ad dīf
folutōnem carmī cīus r cōuenīnt uīrtutē se

peliri in ufnacia boni uini postquam pluri
 bus diebus cumulatā permanferit donec ef
 ficiaf actu bñ cala. Dixit Aui. ex reb? subtili
 b? q? iuuat eos fñ balnea fcca nel eficacina. r
 iuuat eos fñ post purgationē fepeliri i arēa
 calida. ea maxie q? ē i litore maris. nel cincte
 calo. Et iuuat eos nigilia moderata fiue e
 qualis egritudine i uirtuti ut calefaciat r de
 ficez r n pferat hñtē nec iferat nocu? p fñtē
 exceffā. In q? follicitari circa aliqd op? mode
 rate nō. erit iuuile. Dixit mef. regimē i dicta
 fit i oi regie exicatio. fuple r calefactio ex
 cibis r potib? r qdimētis eoz. Et fiut maxie
 cibi ipfi r potus cū fuis qdimētis ppietatem
 bñtes ut neruis pferat ficut fñt grana pini p
 prie dñt Aui. magna q? dñt gelofe r fñt ea
 qb? utiur. q? b mag? fñt magis tēpata magis
 pñs qñenit. Subdit mef. r cerebz leporis
 r fñt Dixit zoar. Dixit Aui. fit affatū. Dix ra
 bi. i. 22. pñchla auctoritate zoar. Cōmēfio
 capis leporis cñuz qd qmedi pōt ex eo ē uti
 lis patiētib? r rēoz. r p expiētiā lūi q? ē uti
 dormitātōi r palifi. r dixit raf. puli. columbe
 turriū r filueftres pferat palifi dormitātōi r
 rēoz. Et odor fñs colūbz i acré refolutis
 ē fcuritas egritudinū pñctaz. Et fubdit me
 fu. pferat eis ius galloz antiqnoz fm doctri
 nā Bal. fctū. r ius fepētis. r fñs falis qdi
 ti. Et de herbis dixit mef. pferat eis balace r
 origanū r zinzī. r pñetp. Et admiftratio cap
 paris r talli alfefcenti i pñis cū eleuant a ter
 ra cū fñb? qdimē fñt. dñt pñetp eis panis
 de tota farina falit? bñ fcmētaz r coct. Et
 carnes castrari r edi capoli leporis r cunicu
 li. r caro pulloz r galinaz r colūbz iuuēuz
 r oim autū filueftriū exceptis degētib? i aqf
 Et pferat eis carnes autū uiuētū de rapina
 Et caro nucicoracis cū ppietate fua r caro
 eritū fñta comēfca r caro fepentū cocta
 fecundum artem. Et conferunt eis oua galia
 rñ affa. Et ex fructibus pñce fñcti ouellane
 carice r pallule. Et ex herbis maiorane rof
 maxinus falua yua. yfopus polium r thimum
 r radix enule. Et confert eis brodium cicerū
 r fparagorum. r condiantur cibaria fñpōz cū
 fñpbus q? fñt fñt. B. tritū piperum. gari. acori
 an. 3. 5. pñetri cubebaz heil. an. 3. i. cinamōi
 zinzī. an. 3. 4. macis. cardamōi nucifmaf. cro
 ci an. 3. 5. Et comedātur affa uel fñxa uel co
 cta i refutis potib? q? eli fia. Et potus eozū fit
 ydzomel. Dixit mef. de potib? ē ydzomel. re
 cipiens fanficum r polium maius r uitē albā
 r faluiam r fimilia. Dixit Aui. in capitulo de
 tremoze. aqua pluuialis conuenit oim egritu
 dinū neruozum. f. frigide. quia fubtilior est r
 citius alterabilis r refolubilis. Et aqua dñ
 fillationis rofmarini est optima bibita cū
 fucbaro nel melle. Dixit rufus aqua pluuialis
 cum uino bibita ualet contra dolore nerno
 rum cum quis utitur ea loco alterius aque. Et
 dicunt ex potibus concedi pōt nimum debile
 ponticum lñfatū cum aqua pluuiali quod fit
 tūbeum potius quam album. Ydzomel ualet
 egritudinibus frigidis neruoz r fñcturaz et
 calculofis colicis fñctis r catarofis r ca
 pitis frigiditati fñt fit. B. aque pluuialis l'lo

co et? aq? fñtis clare. li. xl. mellis albi optimi
 li. v. calamēti origani. an. 20. i. faluie maiora
 ne poly. yue. an. 20. 5. buliāt ad fñtē rēmo
 uēdo fepe fñmā et? donec fere medietas fit
 cōfumpta. tūc colct. r in eo optime colato et
 difpumato ponātur bñ. fñs. B. cinamomi ele
 cti. 3. 14. piperis zinzī. albi. gari. an. 3. 5. Et
 itez feruat uno feruore. dñde remoneat ab
 igne r ponat in aliquo uafe uitreato nō obtu
 rato r dimittat fñt donec refcedat. dñde to
 tū qd fupereft claz in uafe uitreo nel ligneo
 reponat. r dimittat fñt donec post ebullitio
 nē fñā r fermētationē deueniat claz. dñde co
 uat patiēs loco potus. ē enim utile r expet
 tū. Dixit mef. Regimē pñetp cū pñctita
 te cibi r potus. r emiffione fupfluitatū oi
 die. Cura uero egritudinū nuce r neruoz p
 dictaz p inftrumētū potōis est dixit. mef.
 q? fñt a pñone pura alteratiōe folū indigēt
 r pñctatione post illud. Et fi fñt a pñone
 mala cū mā indigent alteratiōe r mudi fñctō
 ne. f. alterius mē r dñde pñctatiōe. f. cēbz
 r neruoz. Et fñt rēgit indicatiōe fñptam a
 re pñer naturā r a re nāli. Aui. uero folū tan
 gēs indicatiōe fñptā a re pñer nām. dixit q?
 mod? cure egritudinū neruoz pñt i duob?
 . f. in purgatiōe mēp r in alteratiōe pñctōis
 Et dereliquit notā indicatiōem fñptam a
 re naturāli. quā expreffit mef. Sic igitur dñ
 cēdū est q? cura bñ egritudinū p inftrumētū
 potōis fñt cōplef intentionibus. quaz pma
 pparat r digerit mām. 2. illam euacuat. 3.
 eam diuertit ad loca oppofita r remota. 4.
 malā pñonē permuat. 5. confortat uirtutes
 cēbz r neruozum. Et 6. corrigat acciden
 tia. Notant q? egritudines pñctate nuce et
 neruoz fm plm non fñt acutū motus fed tar
 di dñctes inducias medico ad curandum re
 gulariter. Idcoqz curam regularem fequen
 tes auctores adduxerunt in ea cā. Inquit
 mef. de cura paralifis. Dixit Bal. egritudi
 nes neruozū r iuncturarum non nifi forti a
 gente rectificantur. uerumtamen quāto ita
 fit de meliori operatiōe ē non procrare ad
 ufum farmacie. f. fortis. Sūmēs hic farmaci
 am tā pro alteratiua r digeftiua quā pñctis
 Et hoc ne fñbito tollat uirtus idest debilitet
 tur pñonem fortem. r ne refoluitur fñllicet
 hñ? forte ne eñet mā i pñe fua fñt r rema
 neat groffa difficilis eradicationis. Sic eniz
 contingit ex admiftratione calidozum fortū
 um in pñm. Dixit Aui. in cura paralifis nō
 properes in ufu medicinaz fortū i pñ. egrī
 tudinū neruoz. Et affignat in hoc ē cā fñta.
 Et ē q? medicīne fortes fiue alteratiue uel dñ
 gēfue fñt fiue cūctiue i pñm appropinquate
 agitant mās indifpofitam r inobedientem ac
 tionū earum. Et fideo quāto mā est magis in
 epta per fñi groffitē uifcofitatem r crudē
 tatem tantomagis est retardandus ufus medī
 cinarum fortium r maxime folutiuarum. Dñ
 cunt quidā r. bñ medicīna fortis in pñm p
 hibetur ratione cāe cōiuncte que locata est i
 nica uel nernis que proclūbio pp. cās dñas
 r dñctas inobediens est euacuatiōi. S3 rōe
 caufe añtis nūl pñbet medicīnas alteratiuas

ac et ebulliat fortis dant i pñ salte i doli p
ua. ne pñat cñ nrtute ad mām pñctā a agi
ter eā. s. tñ antē mfozet ut nō augeat pñctam
Qñ g. al. i. bñ cura dñ scipiez. Et ex bñz
medicinas i pñ fortis solutinas ut pillulas fe
ridas itellexit pñssis alys leuioibz. sicut d
ordie regulari ē i curatōibz pcedere ut pce
dēs fmo mōstrauit. Dicit. si alñ cōtingeret
qđ rarissime enenit qđ egritudo nuce a neruo
rū minaret raptū mēp ad membra nobilia de
quo dubitaret ide seq magnū malum. Aut sibi
taneā mortē. tñ coactē scipiedū ēē in cura a
medicinis fortibz maxie solutinis. Qñdēs at
Aut. tps tardatōis ad exhibēdū medicinas
fortes. Dixit. tarda usq ad. 4. m. a usq ad. 7. m.
diē a si fuerit egritudo fortis. s. qz de mām m
tū iobediēte tarda usq ad. 14. m. diem. Et sic
oñdit hūc terminus nō ēē pñctualē s. s. fucipe
magis a min⁹m maiorē a minorē idispōnez
mē. a m maiorē a minorē pñptitudine eius
ad mortē uel raptū. Dixit. i. eodolus a pñ
tur p. qñtētis. nō purget cor palitici i pñci
cū medicinis fortibz. Dixit. s. abet. ut ibidē po
nitur. non dētur palitici in principio medici
ne fortes usq ad quatuor dies ul. 7. si mor⁹
ē debilis. Et si est fortis usq ad. 14. m. dixit
raf. qz uidit qđ exhibitio medicinarum fortis
i pñci morbi augmentat ipsum. Et oñs i. eod
dolis quid sit fiendum interm. dixit. uatur
cristeribus a sumptōne yere distemperate cū
melle a elcrys fortis calefactionis sicut tyria
ca. a meridato. cum decoctione ameos. masti
cis cordumē a seminis rute. ista tamen cēt
nimis fortis in principio nisi dentur in pua
doli ualē. Et ideo corrigens hec s. abet dixit.
non dentur nisi quolibet die. 3. x. de melle ro
sa. cum aq calida a dauch. ii. d. tyriaca. Dix
Au. In hac hora qua non potes ui fortibus
sis contentus rebz subtilibus. i. subtilianis
bus q leniunt a digerunt leuiter a solunt silz
leuiter. a uti cristeribus in hac hora non est
malum. Cristeria tamen in hac hora nō debēt
ēē multā acuta. Deinde post illud scilicet in tē
pore quo poteris uti fortibus cñs. suple a di
gere cum fortibus ut impleatur in curatione
istia. Balicni supra adducta per mē. In in
tentione ad digerendum omnes concordant
auctores sirapum de sticados ēē medicinam
nobilem quo utendum est a ualet si rupus bu
tus in principio. a usq ad. 7. m. uel ultra qui
sic sit. R. acori yue. maiorane. M. i. capilloz
ueneris. 3. ii. passularum. 3. ii. bulliant i aqua
sufficiens a collicur a sirupetur cum melle
rosa. Sirupus alius digestus materierum
flegmaticarum in iuncturis a neruis. R. radi
cum acori feniculi petrosili apii spgi bruisti
yreas aristolo. ro. enule brionie. an. 3. i. semi
nis ameos anisi leuistici karui seminis rute
an. 3. i. 7. 5. maiorane polii montani bettoni
ce yue calamēti yfopi thimi polegi origani
mentastri. centauree mi. an. M. 5. passularum
3. y. cardumēti pīerri calami aromatici sq
namit. an. 3. 5. infundantur omnia aqua suffi
cienti per duos dies deinde totum ponatur i
lābico a distille a distillata sirupetur cum
melle a aceto sct cñ paucō aceto sglitico a 239

matzē cñ nucemul. a cubebis. dof. 3. ii. cuz.
3. ii. aque saluie. Oximel quoq simplex non
dñ dñi in bui egritudinibz qñ rōe aceti no
cet neruis Oximel tñ pñctis paucē aceto scti
tis a silz oximel squillitici multū exhibēt di
cētes tolli nocumētū aceti calitate medicina
rū a squille. In intēdē hō ad eñonē iā di
ctū ē. yerā. s. simplicē ppetere in pñci a de
bus sūt pñctē q sic fiunt. R. pulueris yerap.
3. ii. turbiti albi. 3. ii. agari. 3. i. 5. mastici zin
gi. nucisimul sticados maiorane an. 3. i. infor
ment cñ suco rute dof. a. 3. i. usq ad. ii. Et ex
eis ē electuariū indū mai⁹. Medicinē at so
lutine fortis trabētes mās a iuncturis a ner
uis. Dixit. Raf. p. qñtētis. cñfōbz. cologn.
cētaurea minor pēpue suc⁹ ei⁹ a fucus cucu
meris asinini. Et administrentur bñs agar.
asafe. castor. opoponacū a serapinū. Et Aut.
exēplificauit sicut pñpa cologn. elis alb⁹. Eu
forb. serapinū armoniacū a relique gūme for
tes. a de pñctis sūt yere magne a pñlle de
euforbio a pñlle fetide a silis ex eis que di
cē sūt in antidotario debēt ad pñctie medi
cine ēē fortes qz mē hāz egritudinū sūt sūt
a s. pñz grosse a uiscose in nua a neruis cō
pacte. Et neruoz pñz a uie p quas transire
bñt ob frigiditātē sūt pñctie. Sūt et distan
tes a rōe a uis cōbz eñonē De suco cētau
ree minoris dixit. Bal. a pñctē p. qñtētis. pa
tiēbz neruis dēf in potu suc⁹ cētauree mio
ris. qñ desiccāt a purgat bñores a uiscatos
i eis sine aliquo nocumēto De agarico dixit
Aut. scias q agar. qfortat neruos calefaciē
do a purgādo. Def. ingt. humayn. Mod⁹ pñ
lulap de euforbio a ferētū ad molliфикации
a frigiditātē neruoz a ad bñorē crudū dēscē
dētē ad eos uel q sepult⁹ ē i eis. R. agari ei
forb. cologn. serapinū bēllū. an. 3. iii. aloef.
3. vi. mastici. 3. ii. pñce cñ expñdē ziman. i.
yue aut porroz. De euacuatiōe p uōitū. no
tāt q in pñctis nōre q in pñci uōit⁹ puocā
dus ē a silz in eis in qbz a multū ēē pñctis
in stōaco s. tñ cñ facile nōmēbz. In pñctu
aut pñctū uōitū fortiora put in curis ner
uoz dēscē. De eñone aut p cristeria notāt
q ol tēpore cristeria quēntū acuta. uerū i
pñctu debēt fieri acutiora. Dixit. Aut. c. d
stipore semē croci oriēlis. s. cartami cñ pñt
tur i enemate calefac neruos a sic pñct oñbz
fris egritudinibz eoz. Cristerie bonā in boc.
R. seis amisi ameos cimini leuistici seis rute
an. 3. 5. seis cartami 7. i. 3. i. cētauree mio
ris polii calamēti origani mercurialis an.
M. i. agar. 3. ii. decoquatur a colētur a in co
latura distēperēt bñdicitē a electuariū indi
an. 3. vi. a olei de lilio. 3. y. a salis. 3. ii. a sup
ponat tepidū. Dimretica uero a urinā puocā
tia a sudare faciētia in bui neruoz egritudi
dinibz a ferāt in pñctu sufficiēter minorata
mā iunamēto magno ualde. Et in eis plura
dicētur in intēdē ad alteratōez in quibz ēē
tradēt q eñonē faciūt ifētibīlē. De stēdē ad
diuersiōē mē. notāt ea debē fieri q i diuersiōē
ab alys mēbz dēa sūt cñ ol mō diuersiōis
q si a cerebro mā deriuaerit neruis iunc
a ferāt in hac itēdē stēmatōes caput purgia

maficatōes et gargarismata que a capite sua
deponūt ex his que dēa sunt in pcedētib⁹ et
dicētur in spālibus curis egritudin⁹ neruoz

In itentioe ho ad alterationē. Notant q
ipa appropiari debēt et possunt ab ius et ab
extra. Et d utriqz loquēs Aui. dixit qplonē
nuce et neruoz pmutat ea q in ca. de cerebro
dēa sunt. qua pp. ad curas egritudin⁹ friaruz
cerebri in pcedētib⁹ positas oz habē recur
sus. Et appropiata qdē p interius possunt ap
propiari sub qdēqz for⁹ magis habili patiēti
Et debēt eligi ex eis q nucā et neruos inuāt
cū pprietate de qb⁹ sunt dixit Mes. hūeg. i.
acorus qditus et silt dix Aui. Cōfectio
fm Mes. qdit ad egritudines neruoz frias
et dyaconis. R. secacul pineaz mūdaz ra
dicū acori an. lib. i. S. Et sint acor⁹ et secacul
elirata et expōsa et mitte cū eis pter pineos
mellis dispumati lib. x. et decoq lēto igni do
nec spissitudinē accrat deinde deponāt de
igne et plice supra ipa pineas et misce ad in
micē. postea pulueriza desup pulueris. 3. i. pi
pis lōgi gar. zenzi. macis an. 3. ii. nucisimul.
galange cardamomi an. 3. iii. dof. 3. i. mane et
sero. Et de qferētib⁹ ē pluris arcticon
cum musco et sine musco. Et dixit Mes. ingt
Bal. de ppetate qferētib⁹ egritudin⁹ neruoz
f. frias ē administratio castor. kirat. a. dieb⁹
singulis cū eo qd uenit de pontibus. Et asa
ferrida silt infusa et bibita. Et dix Bal. ut
p⁹ ponit qnētis Castor. ē melior mē oib⁹
alijs q repiāt ad egritudines frias neruoz
et cerebri cū bibis cū aqua mellis. aut cū sit
cū eo somigū aut cū sit fricatio cū eo et oleo
neceri. Dixit Filius Serapiois. et pōit p⁹
qnētis. magni inuamēt q doloze neruoz est
dare in potu aur. S. centauree minoris et 3. S.
castor. et tantundē piretri et 3. i. cordumēti et
3. ii. de succo rute. Et dix ingt dyas. ziman.
et expōit q ē yua f3 oēs modū administratio
nis eius mal⁹ qplonēz neruoz. f. frias et būi
daz alterat et eos qfortat. Et ppe qmesta cuz
utellis ouoz et salua et pōit i decoctōe ydo
mellis et uenit mirabilz dix Aui. inuāt eos
sticados pprie cuius pono sit omni die. 3. i.
puluerizati et sumptum cum syrupo mellino.

Dixit Mes piper est ad egritudines frigi
das neruorum medicina sublimis. calefacit
enim neruos et lacertos adeo qd in hoc non
est ei par. Electuarium conferens cum pro
prietate frigidis egritudinibus neruoz sic
fit. R. radicum acori et peonie et gariofilate
an. 3. i. S. maiorane poly centauree minoris
sticados piperis piretri cordumēti nucisimul.
cubebazum an. 3. i. yue. 3. xii. pinearum mūda
tarum pī statum passul enuclea. pī statū an. 3. i.
mellis lib. i. S. conficiantur dos. 3. iii. mane
et sero cum potu ydromellis. Dixit Scos
gius et ponitur prio continētis da omni die
de electuario anacardino. omnes enim in co
conueniunt q ipm est harum egritudinuz me
dicina sublimis calefaciens et desiccans cum
fortitudine. Dixit Mesue. inquit Galienus
tyriacha et metri datū administrantur ad oēs
egritudines frigidās neruorum cū aqua deco
ctionis zinzan anili folioz rute et saluē. Et

Subdit conferūt omi tpe egritudis in prin⁹
quid an purgationē qz digerūt et subtiliāt ma
teriā et pmutāt malitiā qplonis f. ic. dicunt q
dā non intelligit in prin⁹ an oīez purgatoez
sed an purgationē cū medicinis fortib⁹. cū le
uitibus tñ purgatiōe premiā q patet ex can
superiori quo dictū ē nō debere digonē et al
terationē in prin⁹ fieri cū medicinis fortib⁹
quales sunt iste et mār sumpte cū pdeo apozē
mate. Et conferūt p⁹ purgationē. qz mār resū
diuū resoluūt. et adhuc pprietatē hnt ut neruis
inuentū afferant manifestū et confortāt eos

Dñt hoc mār faciūt p⁹ sufficiētē purgatoz
et intellexit defermentat. in prin⁹ tñ et an pur
gationē debent ēē non solū fermētate s3 anū q
te. Et subdit Mes. dof sit a quarta. 3. uni⁹ ul
qz ad. y. f. quartas que sunt. 3. S. non aut usqz
ad y. 3. qz ēē nimis magna dof mār an suffi
cientē purgationē et h singlis dieb⁹ Decoctio
rubee tinctoruz cū melicrate bibita inuatiua
est ualde. Dixit ypo. 5. affo. et ponit p⁹ qnēt
tis sicut uinū soluit spasmū ex repleione cū eq⁹
litare sic soluit ex febre. Et Raf. dico
q uinū bonū acuti saporis ignei coloris et an
tiquū cū datur i potu parū post parū cibū tu
uat in dissolone friarū egritudin⁹ neruozū. ul
nū nāqz pdictū medicie gratia sumptus in pau
ca qūitate post purgatiōes et mār minoratiō
nē sufficiētē et licet de per se neruis nocet ut
supra dictū ē in cura per dictā per accēs tñ
confert paucā mār consumendo et resoluēdo
et nucē et neruoz debile inatū calm augēdo
et roborando. et non solum in egritudib⁹ ipoz
de repleione ual; sed et in egritudib⁹ ipoz de
iamuōe. Dix. A. uinū antiquū paucū qfere
ualde egritudinib⁹ neruozū oibus repleionali
bus modo dicto. In initionalib⁹ uero qnēt
iūnū pauciferuz multa aqua mixtū Dix. Se
rapio de cura spasmū siccū. sumat in potu uinū
subtile uelocis penetratōis et illud qd n̄ plm
fudit. o distare ab eo quod fortius. f. exis mī
se fuerit aque cōmixtū. unde dixit Aui. si mī
secatur uinū cum aqua quas bibit non ē rēorū
a rectitudine. Ratio ē qz cum aqua transire
moretur ut patuit in sermone de mēbris nuc
menti uino mixta acquirit subtilitatē et pene
trationēz ut uenit in neruos sine lesione du
pliciter eos buccet. f. Bal. ppter uinū aqua
remolitu. ita ut absqz esiccatione neruos hūe
cet in eos conuersū et accētalz pp aquā q col
humectat. ac si de feris itoretur. Amplius
in egritudinibus neruorum non proportio
tis ad mār uinū competere potest uelositatē
subtiliādo uapores resoluēdo. Et maxime cō
uenit uinū modis predictis sumptum cū aliqua
re qnētenti neruis secundum dispositionem
iporum. Medicine uero ab extra aproxi
mate possunt administrari iungendo enbro
cando epithimando emplarando encatimādo
et fontādo siue fumicando. Dixit. Galienus
et ponitur. primo continentis. Si fuerint mu
sculus qui patitur uel neruus positus in pro
fundo non. defacili penetrat medicina ad ip
sum et ideo indiget cura fortiori. Dixit
Rafis. et hoc proprie si fuerit ex neruis nascē
ubus ex esse magno. ymo et cōter omēs nerui

fortiori medicina egent sup. q. alia mēbra mi-
nus frīa et minus cōpacta aut et magis in sup-
ficie posita. Dixit Aui. q. ut eligant f. cō-
plices corū. Verūm q. q. ipsa sint fortio-
ra valde in rectificatione complōnis nervorū.

Bū ergo dixit Gal. q. novit modū nervorū
venientū cūlibet mēbro facilis erit ei iporū
curatio. Cum namq. videris in aliquo lo-
co corporis ut manu cubito vel oculo accidē
aliquod vultus. malū. tūc debes scire q. huius.
malū accidit in principio ortus nervorū ut
entium ex ipso loco ad illud mēbrū. Et si illū
malū fuerit pariter in utraq. parte corporis
tūc erit intelligendū q. malū erit in illo loco
in quo erit illud par nervorū. Cum hoc tū
dixit Gal. 4. de interiorib. passiones nuce
fm disputationes sunt faciles. in actu vero et
opere plexe. Nam qui pñtialt in sua mēo
non habet sciam unius cuiusq. partis nervorū
a nuda pñtialt ad quā partem corporis ten-
dunt mē me bene poterit scire in qua spondili-
um nuda patiatur et q. i. q. dēm est sciētī pas-
sio nuce ubi sit facile notificat. Dixit Raf.
primo continētis. Si sensus et motus depdit
in aliqua parte mēbrī. debes occurrē cūz tua
medicina locali radici nervi venientis ad ipsū
mēbrū. Multoties. n. curant. Gal. homines
quorū pedes erant debilitati cum medicinis
quas apposuit super extremū dorsū corū et
liberati sunt sine appositione medicine super
pedes corū. sūz et debilitates in aliqua parte
manū curant cū medicis appositis i inferiōri-
bus spondilibus colli sine appositione medici-
ne super manus. Ex dictis apparet qd di-
xit. y. in libro de consiliis ut primo ponitur
continentis. omnes medici cū curant spasmū
amborū laterū vel tremorem totius corpo-
ris aut itēgariōes aut laxitudinē totius cor-
poris a facie infra ponūt corū itentionē et cu-
raz circa posteriōrē pte capitis. Dixit A.
intentio in curandis plurimis nervorū. egritu-
dinib. f. per remedia localia ē intentio poste-
rioris pte capitis nūq. q. in facie sunt i qua-
ruz curatiōe intentio ē anterioris pte. f. cere-
bri. Hic mēue. plurimū cōpletur cura oīz
egritudinū nervorū sicut est palisis spasmus
tremor stupor. et torura. cum administratiōe
omnis studij ad capitis ptem posteriōrē et
nucam. Et illud ideo qm cadit fm pluri-
mum hec infirmitas in nervos motuos quo-
rum ortus a posteriōre est cerebro et nuda.

Eorum vero qui ad faciem dirriguntur ab
anteriori est cerebro ut patuit supra in ano-
thomia eorum. Cūq. administrant ista
remedia localia dixit Aui. raltē preparantur
quatenus resōlōnem qsequantur corporis su-
ple vel mēbri cuius materiei resōlō est nece-
saria et consequantur pororum aptiōne forti-
ter p quos resōlū d. m. hoc aut fit pmitten-
do fricationē loci illius an appropinquationē
remediorum. Et si quoq. fuerit embroca
debes facere q. ab alto cadat super loco. et in
sūma omnia facere debes quēcunq. faciunt
ad apertionem nervorū et pñtiationem
nervorum medicaminum in profundum.
Et maxime hoc fieri oportet in nuda et

nervis positis i profundo. Et d. oleis appropi-
mādis dixit Aui. sint pñtī olea in qbus est
unctuositas. f. aut p nās aut p admixtiōne sic
est oleū. f. cōe maxie antiquū. Novus eis oleū
ē debile qm in sua qplōne declinet ad cali-
ditatez. Et rō dicti Aui. ē q. olea cū unctuo-
sitate morantur. et cū mora efficacius opantur
Ego aut puto q. Aui. intellexit p hāc unctuo-
sitate cere panā admixtiōne cū oleo qua red-
dit grossius seu pinguius p curā admixtiōne
ut ipse dixit. tertij 3. magis morat sup loco
et sic fortius opat. Et de bus ab extra ap-
primandis appropiatis Dixit Med. quēnt p
pñtī oleū de narciso et de yreos cū glutino
alboriz et oleū de becn et de ruta et de pipib.
et de ensoz. et de croco et oleū phox. Dixit
Aui. oleū d. costo oleū d. andacoeba sunt uche-
mētis pñtīatis. Dixit Sil. Med. et po-
nitur p. qñētis assidua iunctio olei liliatīci
et narcisīni ualer. q. dolorē nervorū et molis-
ficationē. Et oleū laurini ē. uile dolori ner-
vorū. Dixit Dyas. et ponit p. qñētis. oleū
de alkanina et d. cartamo cōferunt dolori ner-
vorū. Et aqua macis sparsa supra eos. Et aq.
cineris lignificus inonata multociēs relidēs
p aliquos dies mēta cū oleo et iuncta ner-
vis ualer multū. q. dolorē iporū ualer et bibita
et puocat sudorē. Et ualer galbanū cum oleo
masticino. et ualer iunctio cū oleo laurino et
lilīaceo. q. liliatīci terrefres et radices por-
torū et frige in oleo et suppone. qm quēnt
dolori nervorū. Iunctio mirabilis ad egritu-
dines nervorū frīas qua utendū est post pur-
gatiōes. q. olei laurini. olei de lateribus olei
distillatiōis terbenne olei narcisīni. an. 3. ii.
mīni maluasie. 3. viii. p. retrī pipis f. napsi
granorū iuniperi gūmedere anacardi. an. 3. ii.
acerat ista et miscantur cū oleis et uno et bu-
liant in uase duplici lento igni ad uini cōsum-
ptionē. tūc collētur et bene expmātur et sup
addatur cere. galbani bdelij ensoz. pinguedi-
nis castor. adipis ursi et anatis. an. 3. ii. et fiat
unguentū. Dixit Ipo. 4. affo. a spasmō et
tetano hūis suple et palisi tremore stupore et
omnibus nervorū egritudinib. f. liciis febris
supueniens soluit egritudines. Dixit mēf.
uerificatum ē. f. ab ypocrate et a Galo et citaz
per expientiaz q. febris supueniens curat egritu-
dines nervorū quarā radix ē hūiditas aut
frigiditas. digerit. n. et subtiliat et cōsumit ma-
terias earū. qua pp uel curat uel saltē mīorat
cas et prestat auxiliū ad curatiōē. Et hoc
habet ueritatē in pioceffu et premiā bo. mī-
noratiōne mē ita q. eius hūiditatē consumē
possit febris caliditas. Dixit Sil. non. p
uocetur febris nisi corpe mundi ficato. De
qua aut febre supueniente et curante pñtias
egritudines. sapientes intellexerunt. ypo. 5.
affo manifestant dicens. a spasmō et tetano hū-
to. febris supueniens acuta soluit egritudi-
nē. Qui affo. licet non hēatur cōiter ymo nō
nisi in paucis exemplarib. inueniāt. tūc uidē
fuisse ypo. et ideo scribendū est ubi deest. Et
eo max q. Aui. in cura spasmī cū introduxit
dicens ex curis eius contingēt. scdm nām
est euenus febris acuta. et q. hic affo. multū
spectus ē videri. eo q. febris acuta dare

q̄ curaret spasmū ē per se egritudo p̄culosa
nō minus quā spasmus. Et iō exponēdo dicit
quidā quod nō itelligit hī auctores d̄ febre
acuta vere et p̄prie sumpta que ē c̄te termi-
natis et magni p̄culi. sed de febre acuta. i.
multe caliditatis cū putredie nō maligna nec
periculosa. sed cum salute expectata h̄eat cali-
ditatē equalē fr̄itari et h̄uiditati mē illaz egr̄i-
tudinē. Et quidā alij adhuc amplius dubitan-
tes de nocumēto febris acute et cuiuscūq; pu-
tride p̄tine. d̄ qua intellexerunt cū dixerūt acu-
ta. dicit q̄ ille affo. fuit. y. et q̄ h̄uic cum in-
trodūxit sicut inuenit. sed bene concedant q̄
febris putrida interposita lenta et cronica si-
cut cotidiana et quartana. Et dicit q̄ quarta-
na febris specialiter nalet in cura spasmū et te-
tani propter p̄cussione tremoris. et unde ex-
cussur m̄a spasmū et tetani a loco ubi p̄tine
et p̄p̄ multitudinē sui sudoris. Et dicit q̄ p̄a
quartana febris p̄existens securitatē p̄stat a
spasmo futuro. quartane enī non superuenit
spasmū vel saltē cū raro accit. Et alij dicen-
tes q̄ nulla febris putrida superuenit dicit
egritudinibus ē utilis. Nam ad hoc. ut aliqua
egritudo superueniat alteri egritudini sit utilis
requirit q̄ egritudo superueniens sit minor p̄-
erit. hoc aut nō esset si illis egritudinib; sup-
ueret febris putrida. Et iō hī dicit q̄ sola
febris effi. cōpēt. Et dicit q̄ p̄ febrē acutā
p̄diti auctores intellexerūt febris effi. bre-
vis durationis quā acutā uocāt non ab inten-
tione caliditatis n̄ p̄culi. s; a breuitate spatij
sue durationis. Dixit Hil. non inducatur
febris nisi certificato q̄ non accēdatur calor
nisi in sp̄ibus tantum. et non in humoribus.

Dicit multi q̄ siue febris ista sit effimēa
siue putrida interposita et lenta siue acuta q̄
dicatur laudabilis et conueniens melius est q̄
superueniat a causa aliqua extrinseca occurrē-
te uel a medico appropinquata quam ab intrin-
seca. Dicunt quidam ad pronocandū fe-
brem in dicitis egritudinibus medicus debet
inspicere. si egritudo est talis que det cū
inductio ad curandū et si sic debet in-
cipere a pronocatione effimere que si non
sufficiat debet pronocare febrem interpola-
tam remittē caliditatis. Et adhuc non
sufficiente debent pronocare febrem etiam
intense caliditatis. Et uero egritudo
fuerit magna periculosa ut spasmus uel te-
tanus uehementer fortis. quia talis egritudo
non dat inductio medico tunc debet incipere
a pronocatione febris intense caliditatis. Et
dicunt quidam. quando egritudines iste sunt
particulares alicuius particularis membri ut
cruris uel manus. non debet medicus in cu-
ra earum pronocare febrem saltem putridam
quia talis egritudo est minoris periculi quā
ipsa febris. s; sola debet pronocare febrem q̄n
egritudines iste essent comunes toti corpori
a facie infra. uel uni medietati corporis ut sal-
tem alteri quartē p̄i totū corpus. Et qdam
dicunt licet eis pronocare febrem lentā et i
egritudinibus istis particulā. d̄ putantes ma-
ius esse iuuuentum q̄ nocumētum. Et
auctores q̄ docent pronocare febrem p̄tine

do infirmū sub sole estivo aut ppe ignē forte
aut ponēdo eū in balneo maxie in stufa. uel ab-
it. Et ab eī app̄ia medicas calas aut exibe
do cibos ad hoc fac. etc. Et de cibis qui
des dicitur q̄ si bibatur lac et mel simul mix-
ta aut si comedant et sup̄bibat uinū potens
antiquū q̄ inducet febris. Et uinū qui. tē
antiquū acutū bibitū in q̄tate magna in-
ducit febrez. Verū nō debet p̄ ipm in-
ducit febris nisi post bonā corporis mūdifica-
tione. sicut nec per alias medicinas m̄a inte-
rius sumptas. qm̄ tale uinū m̄a ē cā delatio-
nis inductus humorū ad neruos. Et sic effici-
tur causa augi n̄i egritudinē corp̄ et n̄ solis
earū. Et de medicis febrē puocantib; ab-
intra exhibendis sunt electuariū anacardinū
Opopira dyatrion pigeon tyriaca antiq̄ et
silia. Dixit Hil. dicitur ad bibendū. s. q.
castorei. cū electuario anacardis q̄ b̄ electua-
riū de sui proprietate inducit febrem et sudare
facit et remouet infirmitatē. De medicis at
ab eī appropinquans inducentib; febrez sunt
om̄s ille in quibus ē proprietatis et po. calefa-
ciēdi et inflamādi sp̄m et h̄ores uel saltem
sp̄z p̄ter hoc q̄ ebullitionē faciāt in h̄orib;
bus. Dixit Hil. fr̄itatio aspe. cū pul-
uere euforbij et p̄ano aspero inducant febrem et
sunt utiles in hoc casu. Si ap̄i r̄tus q̄ q
dam ramū uocant aut flāmula uel utrunq; si
mul conerāt et cum aliquo oleo calidiorum
buliat. et deinde colle et ex illo oleo inunga
pulus timporū et man. et nuda diu fricando i-
ducet febris. Notat q̄ olea et ungūta ac-
tu calefacta debent sepe in die inungi et fricā
super pulvis brachiorū et timporū et in lo-
cis p̄ocādrioz et in cūctoz m̄a inguinū
bas et ascellis. De intentione autē ad cōfor-
tādū cerebrū nuda et neruos sufficiat q̄ d̄a
sunt i p̄cedētib; capis de p̄ortantib; cere.
Et ista p̄i p̄ sufficientē rationē dari et cū
az ante. Et m̄a inter ebonē et elationē d̄da
sunt. Et ipsa quidē quentienter exhibent
mixta cū digerentib; et cū alterantib;. Et d̄
bent eligi p̄prie ex eis que cū p̄prietate
cōferunt neruis. De it̄tione at ad correctio-
nē accētū dicit in p̄iclarib; curis. De in-
strum̄to at cirugie notandū ē q̄ ipm ē quēdā
in curis dicitur egritudinē neruoz. Verum
tū putam de ea loqui in curis p̄iclarib; cap.

Capitulus 6us de paralesi.

Paralesis nom̄ grecū est
et d̄ a para et
l̄sis liber de doctrina greca est
m̄broz dissolutio hoc tū noie
est sunt cōiter greci arabes et latini. Paraly-
tū p̄aliū uocat enervationē. dicitur. n. enerva-
tū quasi eī actionē neruoz facit. p̄uat. n.
morb. corp. neruoz actioe ut appēbit. 30
at dixit cadat est deperditio mor. aut sensus
aut amozūz siml. q̄ ē in aliquo m̄bro singu-
lari. et felleg. ē q̄ ē i una medietate toti cor-
poris. Et q̄n hec egritudo fixa ē in aliquo
m̄bro ita q̄ eio careat sensu et motu uocant
saraceni relaxationē et illi enā qui uocant p̄

uationes sensus relaxationes non dñt menda-
rium. Sed uocant eam nomine non affluo
Apud uero Rasis in libro continentis fre-
quenter laxitas nūcupat. Et apud Auic. sepe
mollificatio dñt. Et dicit Aui. q. palisio du-
pli. dñt uno. f. mone absoluto. i. cōter et large
p. mollificatio in quocūqz mēbro sit si-
ple siue sit in toto et quāqz situr ppe et stricte. Et
tunc si qz mollificatioz um. p. p. corpus i. lō
gitudine siue illa mollificatio teneat fm
longitudinē solum quartā partē. ut hūgna
brachius cum toto suo quarterio siue teneat
fm longitudinē ambas quartas. f. brachium
et crux euz suis quarteris. Et subdit Aui.
q. palisio in lingua Arab. p. p. sumpta si qz
mollificationē eē f. ad parē et ad medie-
tatez. ad parē. f. ad quartā unā. Ad medie-
tatez. f. totā fm longū pter mēbra capitis et faciei
Sed palisio accepta absolute si qz mollificatioz
cōcatz utriusqz lateribz sit exceptis mēbris
capitis et faciei. quibz si cōcatz eē aplia.
Et in hoc cāu in quo cōcatz abobz lateribus
sit cū mēbris capitis et faciei non debet ppe
uocari palisio. sed aplia. Differt nāqz aplia a
palisio in qz mēbris malitiae et in qz mēbris ex-
tensio eius. Pā aplia ē malitiosa et occupat to-
tū corpus ita q. et mēbra capitis et faciei. pa-
lisio uero ē min. malitiosa. et non occupat to-
tum corpus sed solus pte eius. ut uerbigratia
ambo latera pter caput et facie uel parē unā
scdm longū unū. f. quarteriū et l. abo quar-
terio. Et qz si qz palisio mollificationem
alicui p. p. lateris mēbz dñt. f. siue illud p. p.
lare mēbz sit de mēbris capitis et faciei siue
sit de aliis p. p. lateribz mēbris corporis ut ma-
nus uel pes uel digitus. Et auctoz quidā ut
al. distinguūt palisio in magnā et parā. Et uo-
cant magnā in qua sit phibitio mori siue ad
ipsam sequat. phibitio sensus siue non. Et
de hac determinat Aui. in c. de palisio. qd. qui-
dez cā in quibusdā uolūtibz titulat de ma-
iore palisio. Et parā uocant in qua sit dep-
ditio sensus et non mori. Et ista. idem ē q.
stupor. Et ideo caput de stupore in quibusdā
uolūtibz in al. inuenitur titulat de mio-
re palisio. Et ideo aliqui palisio uocāt om-
nē illuz in quo phibetur mori et sensus simul
aut motus tm. aut sensus tm. Et palisio qui-
dem importat proprie lesionē opōnū hūis
motus et sensus tactus simul l. saltē impro-
prie alterius eoz. Et sic cum significet actō-
nez lesam est actio et non morbus. Sed tm
palisio ab auctoribus ad lata est ad significā-
dum cām uel causas dicte lesionis que sunt
uere morbi. Et ideo ut sic palisio dicitur eē
morbus sed denominatus est a nomine sui ac-
cidētis tanq. a nocuoz nobis. Peralisio
ab auctoribus aliquando diffinitur prout est
morbus et aliquando prout est accidens. pro-
ut autem est morbus in genere a nullo aucto-
rum reperitur diffinita. Sed prout est quidā
particularis morbus in natura officiali qui ē
opilatio reperitur diffinita ab Aui. sic enē
uatio ē opo cuius scqz neri qui ad quippl
am peruenit mēbz in eius principio. Unde
mouens uirtus phibet uenire ad ipm mēbz

Et ut supra patuit in cap. n. de egritudine
bus nervoz opo siue morbus officialis nō ac-
cidit nervo inqz ē mēbz phile. Sz inqz
tm p. p. nā organica cum sit porosus et
qz unde in qz porosus accidit et opo
morbus in uia. et inqz ē qz accidit et
elongatio morbi inqz. Puto autē bñ
dixisse qui dixerunt. q. Aui. in p. p. diffi-
nitioe accepit opōnē large. p. oī cā phibere
aduentus hūis et spūs aialis a suo p. p. ad
mēbra siue ad aliqz p. p. mēbz ut sic ista
diffinitio reddat generalis oī spēs palisio.
Dixit Aui. palisio ē opo nervoz sensibiliū
uel motuoz et eoz relaxatio mēbra supposi-
ta a sensu uel uoluntario motu p. p. ut oqz
In qz hūis palisio est accidēs relinquitur ab
auctoribus ex. bus diffinita q. iam dca sunt.
Dixit Pla. palisio ē lesio p. p. et subdit nō
tm qz lesio p. p. ē palisio. Sz ea q. sit cum
p. p. uel diminutioe sensus uel motus uel
uirtutis. Bordo. in dicit q. palisio ē moli-
ficatio nervoz cā ablatioe sensus et motus.
Et re uera ista ē que cōter bodie a medi-
cis intelligitur p. p. et mollificationē. ita
q. lesio in palisio nō est diminutio nec corrup-
tio f. p. p. uel ablatio. Si bñ phideran-
tur dca auctoz et ea q. iam sunt dca p. p. regi-
tur diuisa multis modis p. nāqz fm sui inie-
ctionē et remissionē et sic ab Aui. diuidit in
forte debiles et medicos. 2. fm loca cor-
poris qbus accidit. Dixit Aui. si opo sup-
uel alia cā sit in oī p. p. nervoz sit cessatio sen-
sus et motus in toto cā uolūntario hūis gu-
bernatum et sic ē aplia. Sz si opo in uno
fiat latere et sit hoc in nervoz illius lateris
p. p. sic enervatio illius lateris cū eodez
latere faciei. Et si opo fiat i. p. nuce fiet
toci corpus sine capite et facie enervatio
si opo uerqz laus nuce occupauerit. sed si
opo fiat solū in altero latere nuce eundez late-
ris a facie infra fiet mēbz enervatio. Et
si opo fiat i. nervoz p. p. q. p. p. ad
laceratos faciei. tm in altero latere enervatio
fiet illius lateris faciei. q. p. p. torura dñt ut
infra suo ca. Et si enervatio fiat i. nervoz p. p.
cipus q. ad guttur tendat uocis sit ap. p. p.
Et si in nervis q. uadit ad laceratos pectoris
fit coarctatio hancit. Et si in hys q. ad lacer-
tos tendat uelice uris seg. uolūntaria emissio
Et si i. hys q. ad laceratos egestōis ei sit ex-
p. p. uolūntate. Et si i. oibz aliis mēbris
tudicaduz ē. et eiz opo q. sit in p. p. ner-
uoz q. ad uirtutis scqz dirigunt laceratos
enervat illd mēbz et cessat sensus et mori ipi.
Ex dictis sequit dicit Aui. q. palisio est
duplex. una uis et illa q. tenet medicitates
corporis f. longū siue uel abas medicitates
sub facie. Et a. ē p. p. q. sit in aliq. mē-
bro p. p. 3. diuidit palisio fm modū
sui euentus. Pā alia p. p. p. et p. p. uel
nulla p. p. alia egritudine ad quā ipa se
quat et alia alias sequit egritudine et ē crif-
eap. 4. diuidit fm suas cās fm quas alia
p. p. cā p. p. alia a cā intrinseca. Et
alia sequit malā opōnē et alia malā compositi-
ones et est morbus officialis et alia sequit

soluta et unitates et est morbus in natura unitatis
 Et sita dicitur distinctio duorum a quibus fit.
 De quibus causis dixit Avicenna. Morbus est quod de
 structio sensus et motus sit quod spiritus sensibili
 lis et motus prohibet a penetratione in mem
 bra aut si penetrat prohibet eius impressio in ea
 prohibitoris aut. Penetratio spiritus in membra et
 impressio eius in ea causa est. aut mala propter aut
 mala corporis aut solus immunitatis. aut ex his co
 posita ut aperi. Et iste aut puenit a causa extrin
 seca. aut a causa intrinseca. Mala autem propter aut
 est pura sine materia. aut est cum materia. Et est aut simplex
 aut composita. Et mala quod propter sunt in parte est causa
 prohibitoris impressio spiritus animalis in membra.
 Et est aut calida aut frigida aut humida aut secca aut
 ex his composita. uerum dicit Avicenna. mala propter
 calida non prohibet impressionem eius dicitur. non quod
 quod finem et ultimum. Et sicca propter est in hoc
 propter iudicio calidum. et appetit hoc manifeste
 in febribus acute. et in ebrietate quibusque
 in quibus causa caliditate et siccitate eorum magne
 sunt sunt motus et sensus. facit eis caliditas
 et siccitas ad motum et ad sensum. Et tunc ul
 timetur per impressionem spiritus animalis in membra
 et sic sensus et motus quod dicitur ultima qualitas
 destruit actus spiritus et est cum defertur. Frigida
 autem propter et est humida prohibet a sensu et motu
 per partem in. frequenter. Nam frigida propter est frigida spiritus
 et nocens est et est eius in immobilitate et in sensu
 bile facere. Et humida propter reddit membra para
 tuum stuporosi et mollioribus et mollioribus
 do membris prohibet eius siccitatem. et ingrossat
 et turbat spiritus. Et est quod caliditas propter membris
 impedit membra recipe impressionem spiritus. Et quod
 frigiditas et humiditas sine materia sunt causa prohibi
 toris sensus et motus per in itinere et in mo
 ra et in membris in aere frigido et balneis in
 aqua frigida. Et in his quod sumptis fungos
 uel medicinas multas frigiditatis aut epulas supra se
 apponerunt ex medicis multas frigiditatis. perfecta
 Et in his quod multum usi sunt balneis remolientibus
 bus et usi sunt regie multas humectantibus. Et
 per predictas qualitates frigiditas. scilicet et humiditas
 esse causa prohibitoris sensus et motus duobus modis.
 uno prohibendo impressionem spiritus animalis in membra
 reddendo spiritum septum ad imprimendum et membra
 in disposita ad recipiendum sic ita est dicitur et
 Alio modo restringendo propter membris et uas
 eius claudendo. unde spiritus animalis transire non
 potest in ea. dicit Avicenna. quod mollioribus. scilicet facta a
 frigiditate sit per retentionem spiritus. scilicet in prius
 supra locum restringitur quod ibi retinetur. quod prohibe
 tur transire inferius propter restringentem a fri
 ditate facta uel humiditate. Mala autem propter ma
 lis multo magis potest esse causa prohibitoris sensus et
 motus. Dicitur Alexan. per suam practice et potest
 tur per quod in membris. palis sit ex habundantia siccitatis
 grossi. Aut epicolera nigra. Aut ex caliditate
 et siccitate. scilicet cum humore calido et sicco et sit ex
 repleione superabundantis sanguinis. Quod. n. causa
 tur palis ab humore sicco ab oibus et cessum.
 Sed quod fiat ab humore multo. per Alexan. Et in
 glossula. al. et dicitur quod aliter sit a colera nigra. Et
 quod fiat a colera sola ab Alex. repi expulsi mo
 quo paruit. Et quod fiat a sanguine et Alex. poluit
 et sit et repi in glossula al. Morbus a spiritibus. Et

sup 7. Al. quod sita potest esse causa palis sub forma
 cause autis quod potest multiplicari in uenis et arte
 rias in membris quod prohibebit transitu spiritus animalis
 a corde ad cerebrum. Unde deficit in cerebri
 spiritus animalis sita potest multiplicari in cerebro et
 opilare transitu spiritus animalis ad nucleum et nervos
 unde deficit et nuce et nervis spiritus animalis. Po
 test etiam in aliquo membro multiplicari sita quod
 postea aliqua causa defluat ad nucleum uel ner
 uos et fiet causa coacta palis. Et est illud
 quod finem puenit et maxime eo multiplicato in
 cerebro. palis n. raro sine siccitate puenit. Et
 potest esse causa coacta palis duplici. uno. quod sita
 expellit ad originem nuce uel usque ad partem et
 uel ad originem siue partes alicuius nervorum et in
 sua grossitie opilone facit quod prohibet transitu
 spiritus animalis ad membra superiora. Alio. ut sita
 multiplicet in nuclea uel nervis uel expellat ad
 eos et sua fluiditate penetret per siccitatem eorum. et in
 bibat eos et mollicet et relaxet quod est uerus
 et prius modus causandi palis. Sed de
 colera nigra dicunt. quod ipsa potest cause palis. quod
 potest expelli ad originem nuce uel nervorum et sua
 grossitie opilare et prohibere transitu spiritus ani
 malis in eos. Potest etiam colera nigra multipli
 cari in corpore maxime in cerebro et opilare tra
 nitu spiritus animalis ab eo in nuclea uel nervos
 uel opilare uenas et arterias per quas spiritus
 uitalis transit ad cerebrum. unde deficit in cerebro
 materia spiritus animalis. Cum n. opilant arterie pa
 licat membra. Dicitur Rasis primo continens
 quod etiam potest contingere quod deficere spiritus uitalis
 in membro uel ad ipsum diuine ueni et defecto et
 calore naturali. per uiam indigoris. multiplicat
 in eo aquosus humor nervos eius remolientes et
 palis grossit. Negat autem quod humor multus
 ad nucleum uel nervos denentat. ita quod siccitas eorum
 subineret ibi et remoliat obstante grossitie
 siccitatis sue et eius siccitate. De materia autem colerica
 dicunt quod per suam caliditatem et siccitatem et subri
 litatem ipsa nunquam est causa palis coacta neque siccitas
 in origine nuce uel nervorum nec ibi siccitas siccitas
 eorum. Sed concedit quod potest esse causa eius siccitas
 forma cause autis. hoc modo quod per ipsius multi
 plicationem in corpore uel aliquo membro autem ca
 lor dissoluere potest humorem siccitatis congelatum sicut
 dissoluit glaciem a calore qui dissolutus fluit ad
 nucleum uel nervos et opilabit uel remoliet ipsos
 Et sita dicunt de sanguine quod ipse non potest
 esse causa coacta palis tanquam opilans originem
 nuce uel nervorum neque tanquam remolient eorum
 siccitatem. Sed potest esse causa eius sub forma cause
 autis in quantum. scilicet potest multiplicari et opilare ue
 nas et arterias et prohibere transitu spiritus uitalis
 ad cerebrum nucleum uel nervos aut in quantum suo calore
 potest esse causa dissolutionis siccitatis quod dissolutus fluit ad
 nucleum uel nervos et coactat palis. Mala quoque
 propter in nuclea uel nervis ut et ita est dicitur potest euenire
 aut in quantitate. sicut cum accidit nervis ut elon
 gent ultra longitudinem et debita secundum naturam.
 Et causa huius semper est humor siccus ibi siccitas siccitas
 eorum et ipsa remoliet et relaxat quod relaxata sua
 ipelente grauedine relaxat. Aut potest euenire
 in uia que opilabit. unde spiritus animalis cum sua
 uirtute non poterit penetrare. Et ista opila
 tio potest esse coartatoria et potest esse ante

unatoris. Carnosa at in sba nuce r nervoz
non contrigit. Et coartatoria quide semp p
nem a ma sica exite in sba nuce uel nervoz
apante uel non apante. Oplo uero attenua
toria in sps puenit. aut a ca extrinseca aut
a causa intrinseca. Et ca quide extrinseca aut
e ligatura fortis stringens r coartans r pbi
bens transitu sps aialis in eos. Aut est pon
dus graue positu super aliquo mbro ut pz cu
suppositur unu mbra alteri mbro. Aut e cas
uel percussio supra spondiles uehemis ita qz ex
unt spondiles ex locu suu ad unu duoru lateru
dextru uel sinistru. quo exitu coprimunt nua
uel nervi exeuntes ab illis spondilibus. unde
opilant r sps aialis transire no pot. Aut est
apostema uel grossities non aposa mbri uici
ni nuce uel nervis. quod l que constringit nu
ca uel nervos. unde phibet transi? sps aia
lis. Aut e mala qualitas fria puenies ad nu
ca uel nervos r condemat r constringit eozus
sbam ut supra patuit. De cas oplois coar
torie dixit Aui. oplo fit aut ab apate. i. a
ma apante qz uis etia intellexit de apate
qb e causa oplois attenuatorie. aut e a ma re
plente. f. no apante. Et ista repto malis fit
dixit Aui. ex materis hndis eurrēb? ad
nuca uel nervos in quaz cursu aut ma libit
r hucceat totum illud ad quod currit uadēs i
uacuitates r poros eius. Aut ipsa ma stat ta
tu in pncipio nervozu r originib? eozus aut
stat in ramis eozu ita qz opilat unu ramu uel
aliquos ppter alios. Aut ma stat in uis sps
currentis p eas uel in eis siue ille uic. siue uic
spis uitalis ut arterie. siue sint nie sps aial
in cerebro nua uel nervi uel eozu ramis.

De cas it oplois attenuatorie. Dix. Aui
qz apa aut e in mbro uicino nuce uel nervis
seu ramis eozu. aut erit pp stractionē. i. con
strictionē. f. nuce uel nervozu. Et ista con
tractio aut fit pp ligaturā ligantes exteri? ali
quod mbroz stricte. Aut fit ex casu uel per
cussione uehemēti qua declinat spondiles et
exerunt ad unu duoru lateru. f. dextru uel fini
stru. Dixit Gal. r ponit primo qz uenit qz
spondiles declinat ad partes interiore ita qz
spinalis medula non plicat neqz curuat cum
eis uel eius plicatio seu incuruatio e puxilla
tunc eozus occone non puenit palis. Sz
si contingat eos inclinari tali inclinatioe qz in
clinef cu ipsi spinalis medula erit palis oī
bus mbroz subiacentib? eis. Dixit Rasis
intelligo p inclinationes puxillā quando icli
nantur multe spondiles ita qz fit ex eis quasi
quidam semicircul? si euenit cum accidit gi
bositas. Et dixit quando euenit inclinatio
spondilium ad unum laterum tenduntur nervi
aduerso partis. Et quibusdam membris acci
dit laxitudo r quibusdam non. Et causa in
hoc est qz quilibet spondiluz colli habet con
cauitatem qua iunguntur aduicem spondil
in qua. iunctura est foram aquo nervi egre
diuntur ut patuit supra. qua concanitate remo
a a loco suo ad dextrum uel sinistram comp
muntur nervi qui ab ea oriuntur similiter ad
dextru r sinistru. Pot et accidē palis ex dff
locatione spondiluz magna et pfecta. ymo et

ab ea qz angularis ut Aui. declarat. 4. 5.
capo de dislocatione spondiluz. Dixit Gal.
auctoritate ypo et potitur p? qz uenit. Non
fit qz palis ex uno latere pp ipsulionez
spondiluz itra sup qm si e magna fit palis
utraqz latera. Sz cu aliq? occasio declinat spō
diles ad unu latere erit palis in uno latere qz
uenit usqz ad man? et no extēdi ultra. Mor
bus aut cōis phibet transitu sps aialis in
mbra puenit soluta qz uenit nuce uel nervoz
Dixit Aui. h incisio no e illa qz accit in longi
tudie. Ma ista no phibet transire spm. Sed
est illa qz accit fm latitudinem. h eis phibet
spdm transire et id phibet sensus et motum r
cat palis Szl? attritō euenit nervis pot ee
ea eius ut dixit Aui. Rasis in dionib? tan
qz breuiloquus dixit qz e duaz sps una fit ex
dno stas super corpus. Et alia fit successio
ne percussio aut casus. Et fortasse sic dixit qz
ab hys duab? causis palis frequēti? contin
git Dixit Rufus et potitur p? qz uenit possi
bile e palis subito accidē ex replone fortis
frigiditate percussioe apate gaudis et tristitia
Dixit Gal. et potitur p? qz uenit. qz accidit tor
queri spondiles colli. fit exēssio nervoz ex
illo latere a q? spondiles torquerunt et coartā
tur et plicantur nervi aduerso pns et erit in
istola latere palis. Ex supra dēis satis pa
tere pnt cā palis pntie aites r cōiuncte
In pcedētib? patuit quo mō lesio ut palis
fit pot euenire in una medietate corporis. Sz
longitudinem et no in alia. Anca cim dixit
Aui. e istis cerebro in dionib? suis ad duaz
diones. f. dextrā et sinistram lēz sensus nōdi
scernat hāc diones in nua sic in cerebr? . Au
ca. n. pcedit a posteriori cerebro a duab? dionib?
cuius ita qz p dextrā nuce pcedit a de
xtre pte cerebri et sinistram a sinistra. Et uela
men diuidens dextrā ptem cerebri a sinistra
eius procedit in nucam diuidēs similiter ei?
ptem dextrā a sinistra. Dixit ergo Aui.
cu cerebrū expellit suas superfluitates non e
longinquum quin latius sanum expellat eam
ad latera debilius. Et no est mirandus si egrū
tudo fit prona uni lateri absq? alio sicut mira
ti sunt multi ut in pcedenti capitulo patuit
quoniam natura precepto sui creatoris iam
discernit quod est subtilius hoc. Nam ut pa
ter primi prima et etiam primi 4. Natura
siue uirtus naturalis discernit unaz medicinā
ab alia sibi cōtraria qz uis sunt aduicem nup
te discernit et unum humores ab alio et ptes
unius humoris ab alia parte qz est opus sub
tilius isto. Nec rursum est mirandum dixit
Aui. si natura expellit ad unum duorum late
rum nuce materiaz cum multociens expellatur
materia humida fluxibilis ad extremitates
ppter dominium caloris naturalis in corpore
ex subito motu facto in eo ex timore de reb?
futuris aut pauore de pteritis aut ira aut
delicis uel angustia Cum ista accidentia
faciunt subitum motum. tunc enim mouetur
calor naturalis et uictoriam capit supra mate
riam que in tali motu ditorum accidentium
mouetur et expellit eam quam prius non ex
pellebat quia manebat quiesca. Quare dixit

Aut scias qd cuq; lesio et materia i. lesio ma
 terialis e in uno laterum uentriculorū cere
 bri et in meatibus siue nys pcedentibus ad
 origines neruorū illius lateris. tūc palitica
 ps illa corporis q sequitur illud latus ac ē me
 dietas capitis. Et si eēt in ambobus lateri
 bus uentriculorū cerebri et i meatibus aborū
 uentriculorū eēt apta ut supra dicitur ē. Si si le
 sio et mā ē apud originē nuce. tūc totū cor
 palitica pter mēbra faciei. Quis in hac pali
 si aliqñ accidet stupor in pte cutis capitis eo
 q cuti capitis adueniūt nerui sēbiles ex cer
 uice. i. collo ex 2° pari neruorū nuce ut supra
 dictum est in anothomia eorū. Si autem sit
 lesio et materia in uno latere originis nuce.
 tūc palitica eōcat toti lateri illo corporis ex
 cepto facie. Qd si fuerit lesio et mā descē
 dens ab originē nuce submergēdo se inferi
 aut in tota nuce aut in latere uno mollicat
 tūc qd sequitur ab inde infra locum ubi est le
 sio et materia ex mēbris ita q si erit in tota
 nuce totum ab inde infra palitica bī. Et si
 erit in uno latere totū latus illud abinde in
 fra palitica bī. Quod si materia et
 lesio non fuerit ex nuce sed ex neruis et per
 uenerit ad unum neruum mollicatur tunc q
 est proprium illi neruo siue sit in toto neruo
 siue in mediate eius non secundū longū qz
 neruis non est diuisus secundū longū. sed
 secundū distantiam eius a sua origine siue
 sit in aliqua parte seu ramo ipsius nerui. tūc
 enim mollicatur totum quod ille neruis de
 bet mouere propter illud quod non uenit ad
 ipsum ex illo neruo lesio scilicet de spiritu mo
 tūo uel sensitūo impedito: transitu eius siue
 per materiam replentem siue apostema siue
 propter aliquam causam supradictarum.
 Et hic inuenitur littera affirmatiua dicēs
 propter illud qd uenit ad ipsum ex illo neruo
 lesio scilicet de lesione. Dixit Ras. primo
 continentis debes scire q quilibet cerebri
 cellula est diuisa in duas partes. Et q si
 alicui medietati corporis euenit latio
 lesio erit in illa medietate cellule cerebri.
 Et si nihil de hoc apparet in facie istud ac
 cidit. quia morbus non potuit consequi in ip
 sa cellula ultimum complementum sue malicie
 propter qd non potuit ledere membra sibi ui
 cina. Sed impossibile est q non ledantur
 licet sensui non appareat In membris autē re
 motis ab ea lesio uinēz aliter apparet. Et
 enim cum uirtus conturbatur quoties remo
 uetur a fonte et a radice debilitatur. Dixit
 Auicēns mollicatio a frigidityte uel humi
 ditate sine materia proueniens non comuni
 cat plurime parti corporis scilicet non acci
 dit toti absq; capite et facie aut uni parti ei
 secundū longū absq; alia parte. hic enim
 dicitur et dici potest maxima pars corporis
 i. magna pars immo accidet uni membro si
 ple aut pluribus tamen paucis membris. Et
 hoc ideo quoniam frigiditytas seu humidi
 tas sine materia siue sit ab aere aqua uel me
 dici frigida iterius uel exteri appropinquata si
 deberet facere palissim toti corporis distin
 ctā ab apia idest sine membris capitis et fa

ciei oporteret q determinaret sibi totū cor
 pus preter cerebri uel saltē nucā absq; cer
 Uel q determinaret sibi medietatē corporis
 uel saltē medietatē nuce absq; alia. qd n uide
 tur posse contingere uel saltē non frequēter qz
 aliquando rarissime tñ a mala qplone frida
 uel humida sine mā potest euenire palis toti
 us corporis aut medietatis. eius fz longū. Et
 hoc mā accideret i multū ad ipam partē pp
 debilitatē principū nuce preter cerebri. Pos
 sibile enim ē quosdam habere prin^m nuce de
 bile preter cerebri. Aut unā medietates nuce
 debile preter alias pp aliquas causas debi
 litatis. Sed bene frequēter uidetur cōtingē
 ter accidere posse mollicatōnē uni mēbro l
 aliquibus paucis mēbris a frigate uel hūitate
 sine mā. qz unū uel pauca mēbra sibi determi
 nare eas est facile. Et hoc intellexit Au.
 cum dixit ymo. si necessariū fuerit. i. accidē p
 alis totius absq; capite aut uni^o lateris ei
 fm longū absq; alio a frigate uel humiditate
 sine mā. accidet uni mēbro suple uel paucis.
 primo deinde p alterationē pns post partes
 accidet toti uel medietati eius que erit ex p
 te mēbris prius mollicati uni^o uel paucorū
 fm pporiones. Quidāz aut exponūt ymo
 accidet uni mēbro et. i. accidet illa palisi toti
 us preter caput uel uni^o medietati preter ali
 am sicut accidet palisi uni mēbro ab ipa fri
 gidityte uel hūiditate sine mā fm pporionē
 . i. cause ad totū uel ad illud latus. qī dicat i^o
 frigiditytas uel hūiditas sine mā poterit eē cā
 pporionata ad inducendā palis toti^o pter
 caput uel unius medietatis preter alias pp p
 portionē et dispositionē ipsi^o ad patiendā et re
 cipiendā ab illa cā ut accidet i ipō toto pter
 caput uel ipā medietate pter aliā palisi. et
 p. i. mollicatio plurima. i. extensa ad ipā to
 tum uel ipam unā medietatē Dixit Ras. l
 refert q hoc palis grandiorib^o mēbris si co
 rum capita humorib^o replentur immo frigiditas
 repente sit illis aut calor aut frigus forte. liq
 sunt. n. humores et ad locum ferunt or^o ner
 uorū. Et ipa quidē magis ē apta euenire
 qplonē hūibus frigiditatem et hūiditatem naturā uel
 etatue et regimine utentib^o frigido et hūi^o
 et arte simili sicut fulonib^o et piscatorib^o. Et
 maxime ex his illi accidet cui nerui debiles
 sunt natura. cui uero fortes sunt parā contin
 git palisi. Dixit Au. palisi plm accidet
 in fortitudine frigoris uentis et quandoqz ac
 cidit in regionib^o meridionalib^o eis qui itz
 pueniunt ad quinquaginta annos et ultra fm
 semitas fluxū expulsiū ex caputibus eorū
 scilicet ad nucam et neruos. Propterea q uē
 ti meridionales plurimū replent caput. Dix
 Bordo. frequēter accidet cum picularia q
 ueniunt propter similitudinem. Et palisi
 quidem rarissime terminat ad alias egritudi
 nes sed ipsa frequēter ē crisis et termin^o mē
 tarum aliarū Dixit Auicēns. ad ipam sit p
 mutatio ex multis ut ex apia eplia colica p
 focuōe matris febril^o tptalibus et morib^o
 acutis suple et litargia et frenesi et alijs apā
 bus cerebri et similibus morbis mēlibus.
 Qd sit crisis morborum acutorum. dixit

eam et manifestat subitus euentus peralifis
post illam causam. et non conuenit ei regimē.

Et dixit Auicenna facta a mala comple
xione frigida et humida sine materia scilicet
que prouenit a causa extrinseca non prouenit
subito. scilicet sicut facta ab alijs causis ex
trinsecis dictis ut sectione casu et. Et non sunt
illius signa alia scilicet quod non precesserunt alie
cause extrinsece. uel non sunt illius signa alia si
licet significantia diuinitatem materiarum humo
ralium. Et sentitur in ipsa frigiditas et humi
ditas ad tactum et cognoscitur per res im
pugnantes in corpus frigiditatem uel humidita
tem que precesserunt ex causis exterioribus
ut balneum aque frigide mora uel ambulatio
in aere frigido uel nix et similia. Signa
autem peralifis materialis scilicet dixit Aui.
quod pulsus. li. 4. c. 16. pulsus peralifici
est absque ordine. Et idem dixit Aui. 9. co
dice. Dixit Aui. peralifici pulsus est debi
lis tardus et rarus. Nam cum egritudo fragit
id est deicit uirtutem scilicet uitalem. sicut fa
cit peralifis cum frigiditate et humiditate
sua remittendo calorem et spiritum debilitat
pulsus. Sed cum debilitatur uirtus pulsus
fit frequens. et hoc est contra illud quod dixit
fit rarus. uel notat quod pulsus generalis huic perali
fi est tardus et rarus. uel notat quod uirtus de
cit uel efficitur pulsus multum debilis tunc effi
ceretur frequens. Eius tamen frequens dixit A.
et cum uicissitudibus. quod si alius ueniens et alius re
cedens fit quod uirtus plus uel minus cadit alius.
Et per declarationem signi super a pulsu. Dixit A.
quod accit paralitico ut sit latus eius sanus in
flatum ac si esset in igne. et latus paralitico
frigidum ac si esset in nix. et cum potest esse triplex. una
quod superuenit febri calefaciens per sanam et i
quefaciens in pre egra sit ibi existens quod huius
eius et motu imprimat sensus frigiditatis scilicet quod
non aliqua occasione expelleret colera ad pre
sanam calefacientem ipsam et ad pre egram
flegma infrigidans ipsam. 3. et est illa que
frequentius euenit est. quod propter opilationem
partis egre spiritus etiam uitalis non potest
ad ipsam transire. unde redditur pars ipsa
propter absenciam spiritus frigida. Ad partem aliam sa
nam mittitur de spiritu multum. nam pars ei de
bita mittitur ad ipsam simul cum pre spiritus
que debebat transire ad partem egram et non
transiit per cuius multi spiritus pars reddi
ipsa pars sana calida. Et sic sunt pulsi duo
in laterum diuersi. Nam pulsus lateris frigi
di est deiectus scilicet paruus debilis tardus
et rarus. Ad hoc quod iudicia ipsius cogunt ipsi
in tunc erit deiectus quantum iudicia eius
scilicet signa frigiditatis cogunt ipsum esse deiectum.
quasi uelit quod sit deiectus plus et minus scilicet
quod frigiditas illius lateris erit maior uel mi
nor. Super et in latere calido erit pulsus egrus.
scilicet magnus uelox et frequens scilicet proportio
nem caliditatis eius. Dixit Auicenna. uria
sem plurimum in eis fit alba. super. que potest
aliquando esse subtilis propter opilationem et alius
grossa propter frigus multi expulsionem cum a
peritur opilatio. quandoque tamen dixit Aui. uria
fit eis ualde rubra propter quatuor causas quas

ama est debilitas renu in discernendo sanguines
ab aquositate qui simul cum ea mixtus uadit
ad renes. Et ista debilitas renu. quod quod est
accidentalio. i. accidentaliter conuicta palisi. Et quod
quod est ex causa palisi ut cum contingit panti
culus qui est coloratus renus relaxari. unde
non debite colatur urina. 2. causa est debili
tas uenarum ab attractione sanguinis. scilicet quod uene
post emulgentes non bene attrahunt sanguines
unde multum de ipso remanet in epe et circustan
tiis uenis qui est causa rubedis urine. 3. causa
est dolor in renibus et prius adiacentibus eis.
uolunt trahunt humores calidi ad loca doloris et
tingitur per illos urina. 4. causa est egritudo
renu uel renibus propinqua. qua urina fieret
rubra. Dixit Aui. urina palitico nalis
debet esse discolorata propter occupationem caloris
nalis ab humiditate humiditatis quod impedit colorati
onem supplantat. scilicet per actus fit colorata. Et
hoc cum renes et epar sunt debilitata propter
compassionem ex infirmitate. unde non potest de
scernere sanguinem ab aquositate. et sic urina
redditur colorata ut in opilio epili et i ydropi
si quod contingit. Dixit Aui. quod quod quod
palisi ad hoc ut oculis. spiritus paralitico
minoretur super quod semper panti accit. Et
quod oculus in palisi est relaxatus pbenier et
maior apparet. Et ideo illud est ualde raro
Et tunc eest cum accideret cum palisi spasmi
in latere ipso et musculis oculi et colli. unde
oculus intus traheret ex hoc apparet minor

Et si est tunc eest palisi occupans partes
oculi produceret per suam malitiam ad debilita
tem nutritiue ipsius oculi et sic defectu nutriti
ti minoretur. Dixit Aui. et ponit prius
quod in palisi accit stipititas uentris. scilicet se
cundum panti. Et humiditatem quod sit ca nuda
a sanguine et alijs humoribus singit dixit Aui.
albedo coloris et mollities multa. Dixit Aui.
et sine pruritu et mordicatione. Dixit Aui.
mibi palitico potest eleuare et deprimere sic
congiat madefacta. Nam si sanguine si
dixit Aui. uene guidez. et alie uene que appa
rent replete. et oculus. scilicet appet rubet uel appet
uene eius. Et reliqua signa dominus sanguis
nis ostendit. Dixit Aui. si fuerit ex
sanguine cognoscitur per ruborem prurium
tillationem repletionem uenarum et uniuersa
lem corporis repletionem. Et dixit. si de ma
lencia fuerit cognoscitur per membris luidite
tem uel nigredines uel eius mortificationem et
per signa melancolie repletionis totum uel par
tem. super et si fuerit ex colera cognoscitur per
membris citrinitatem prurium uel mordicatio
nem. Dixit Aui. materiam palisi si
gnificat color faciei et oculorum et habitudo
totius corporis. Si enim fuerit alba absque
uenis manifestis cum habitudine molli et pi
gui. materia frigida et humida significatur.
Et si fuerit cum rubore et apparitione uenarum
et habitudo fuerit carnosus materia calida et
humida significatur super. et similiter in alijs
materiis. Amplius coadiuuat ad cognoscere
dum materiam quod etas regio tempus anni re
gimen preteritum et reliqua particularia. Et
si materia fuerit non sparsa sed expansa per

.f. nuce vel nervos. Dixit. Al. sentit. f. eger
vel medicus causas. f. prohibitiuas motus ex
partes in toto membro palitudo et non in uno
loco tantus sicut in apate. Nam signa facie
ab apate dixit. Al. si apa fuerit calz sunt ibi
extensio febris et dolor. Et si apa fuerit dup
siq. i. p. m. tactus. Et hoc max. qn. e. in arte ma
nifesta corporis et consideratio sensibilia in
nervis. f. alicuius duricie et dolor. ans. f. fm
plm. q. fm plm accidit per ipam. f. dispenem
dolor. osz. tormositas. i. poroz. opio. aut apa
calidum. q. pp. doloz. trahitur ad locum ma
calida que aut opilat aut apat. et cu. apa. e. cali
dum antecedit dolor. Et apa. durum quia. ra
ro fit incretendo et precipue in locis. phibi
tiuas motus et sen. us. ut plurimum sequitur ad
apostea. calidum. cur. subtile. fuit. resolutum. et sic
ipm. antecedit. dolor. et sic. dolor. antecedit. apda
durum. scdm. plurimum. Si autem fuerit di
xit. Al. ex. apostemate. fluxo. idest. stegmat
co. molli. si. gnatio. eius. est. difficilis. et hoc. est
propter. quementia. qua. habet. cu. paralisi. fa
cta. a. materia. flematica. humida. sparsa. non. a
postemate. uerum. dixit. Al. disce. m. p.
hoc. q. secundum. quidam. dispositiones. qn. e.
ab. apostemate. molli. non. est. a. dolore. pau
co. et a. caliditate. et febre. lenta. et ab. augmento
caloris. et eius. diminutio. secundum. motus.
Nam. cum. mouetur. secundum. locum. apostea
tis. excitatur. dolor. et cu. gescit. gescit. dolor. et
minuitur. sed. in. facta. a. materia. non. aposte
mate. flematica. non. est. dolor. etiam. paucus.
neq. caliditas. neq. febris. neq. augmentum
seu. diminutio. caloris. secundum. motus. et dis
cernitur. dixit. Al. secundum. cibos. q. secun
dum. cibi. repletionem. percipitur. dolor. in
apostemata. aut. fortasse. etiam. secundum. mala
zum. ciborum. receptionem. in. non. apostemata.
autem. hoc. non. percipit. Et. dixit. euemus.
apostematis. non. fit. subito. scilicet. secundum.
plurimum. q. secundum. plurimum. tale. aposte
ma. fit. congestio. materis. in. loco. et non. p
uam. defluxus. Et. q. quibus. tale. apda. latus
fiat. per. uiam. defluxus. adhuc. non. fit. subito.
scilicet. sicut. apostema. calidum. Et. cu. istis
signis. dixit. Al. sentit. patiens. quando.
uult. mouere. membrum. paralicum. quasi. fit
aliquid. prohibens. motus. in. loco. apostema
tis. hoc. tamen. signum. est. comune. omnibus. a
postematibus. Dixit. Al. signa. facie.
a. grossitudine. nervorum. super. uel. cordazum.
siue. ab. igrossatione. indurante. uel. nodifican
te. nervos. significat. difficultas. reuersionis.
membrum. a. contractione. ad. dilationem. et. mol
lificationem. Cum. enim. eger. uel. alius. con
trahit. membrum. illud. tunc. propter. ingrossa
tionem. et. duritiem. nervorum. que. seruat. il
lam. figuram. non. facilius. reddit. ad. figuram.
in. qua. erat. ante. contractionem. Et. in. hac. pa
ralisi. no. sunt. membra. lenia. sicut. in. palisi. ab
soluta. idest. de. qua. absolute. prolata. intelligi.
que. est. facta. a. materia. flematica. sparsa. sed
sunt. cu. quadam. tensione. et. duritie. Dixit. Al.
faciem. successione. egritudinis. significat. an
cessio. illaz. et. subdit. q. cu. palisi. sequente. coli
cam. super. uel. aliam. egritudinem. qnq. rema

net. sensus. et. hoc. propter. causas. supradictas
et. fortasse. nreui. motui. rariores. existentes.
mam. recipit. sensui. aut. no. Paralisi.
aut. uis. et. pricularis. noie. sunt. de. se. de. pteu
lari. tñ. dixit. Al. si. palisi. sit. in. oculo. in. uo
luntarie. mouetur. et. relaxatur. Et. si. sit. i. sup
cilio. torquet. Et. si. sit. in. naso. et. distoritur.
et. olfactum. amittit. Et. si. sit. in. lingua. aliqui. e.
in. una. medietate. eius. et. aliqui. in. tota. Et. sit.
cum. hñde. ipius. et. impedimento. loquele. et. sen
sus. gustus. defectu. uel. amissione. Lingua. aut. sa
na. exire. sine. macula. loquele. ablatione. et. re
laxatione. uicinoz. mebroz. ex. cerebri. pcedit.
uicio. Sermoe. aut. ablato. nullo. uicinoz. pacie
te. ex. neruo. e. q. rtpatioe. Si. aut. manum.
uel. pedes. inuadit. palisi. sensus. et. motu. pdir.
nec. calm. aut. frigidus. sentit. Manus. pdir. mo
tu. pes. denegat. gressum. Si. aut. stomachi. in
uadit. Cibus. non. digeritur. et. in. pcoris. ma
net. indigestus. torpēt. femora. to. corp. tabe
scit. singultuant. et. riciunt. qd. comedūt. amapie
aquā. tenere. non. possunt. In. stomacho. dolent.
et. constipant. et. cum. afflant. cum. dolore. et. sibi
to. solunt. et. subito. constriungunt. Aliquitibus.
fortis. est. appetitus. et. comedunt. et. reiciunt.
Et. postq. reiciunt. dolent. quousq. reiciant.
Et. si. pal. sis. intestina. possiderit. nihil. con
nent. Et. si. uescit. urina. sine. dolore. emit
tunt. non. sentientes. et. cu. arenis. et. uenter. et. ue
fica. tenditur. et. gomozeā. patiunt. cum. erectoe
uige. inuadit. et. relaxatione. sen. s. Et. si. pa
lisi. e. in. renibus. p. fornicatione. et. dormita
tione. renis. cognosci. in. intentione. in. lumbis.
Et. dixit. Al. non. facile. palisi. pati. pp.
assiduis. motus. eius. Si. tamen. fiat. sit. cu. mo
dica. in. si. et. non. mouet. scdm. consuetudinem.
Et. max. lingua. in. hoc. patente. ipedit. Si.
gna. aut. curabiles. et. incurabiles. sunt. dixit. Al.
palisi. confirmata. non. curat. et. e. cu. oio. dñe.
sensus. et. motus. mebroz. Dixit. Al. si. ex. ca
su. uel. percussione. accidat. palisi. subito. taliter.
pmanebit. Nūq. n. curabit. suple. et. maxime.
sicut. dixit. Al. in. dñombus. si. remanet. se
cundū. dispoñez. unam. et. non. confert. ei. regi
me. et. curatio. nec. minuit. bñficio. nāe. uel. aris.
Si. aut. minuit. sperat. eius. sanatio. Dix.
Al. primo. continentis. si. accidat. laxitudo.
propter. percussione. et. caum. inuere. si. est. ue
hemens. et. si. nihil. ei. de. motu. omnino. reuertit
ur. et. si. nihil. ei. de. motu. reuertit. et. prono
sticare. q. neruus. est. incusus. super. in. latum. uel.
tranuersum. ruptus. uel. attritus. uel. est. dislo
cata. sponalitis. Et. non. potest. ei. cura. aliq.
adhiberi. Sed. si. paulatim. accidit. dixit. Al.
ebas. et. non. totaliter. scilicet. deperditus. est.
motus. tunc. curari. potest. dixit. Al. primo.
continentis. si. in. membro. aliquis. est. motus. et.
de. die. in. diem. melioratur. patiens. iudica.
q. apostema. est. in. co. Et. cura. apostematis. ap
ponendo. desuper. dissolutiuu. et. molliuatiua.
quontam. est. cur. bilis. Inquit. Al. ruffus. quan
do. membrum. peraliticu. e. ualde. extenuatu. et. co
loris. crocei. sui. attri. et. sic. aliq. sēu. iposibit.
e. eius. curatio. Sz. si. e. modice. uel. mediocriter.
carnosus. et. color. ei. nō. excedit. colore. corpo

ris patiens ē mod' curabil' & subdit qñ acci
dit post eplā uel aplā. f. forte ē incurabilis.

Dicit. Al. qñcuq; mēbz mollificator sū co
lorē reliq; corporis exis nō minoraē nē exre
nuat ē de quo maior hōda ē fiducia quā illd
qñ ē diuersū ab eo. qz i p' signifiat sanitas i
nā p'lonali p quā vntes nāles nīgēt aduac
i co. & signifiat i fo q nā p'lonalis mēbz ē
lesa & vntes nāles defecte uñ minuit tabesit
& nūidū colorē pōit. Et dicit. Al. paliss cue
niens a remotōne spondilium mortifera est
secundum plurimum quia ut ipse dicit qñ
quinta dislocatio spondilium non reuocatur
nisi sit parua ualē. Et dicit. illa que fit ab ictu
seu percussione nōa coherente neruos uebe
menter quandoq; sanatur & hoc erit quando
preuenitur cum auxilijs antequam attritio in
duperit corruptionē in neruis. Si enī cor
ruptio accidat neruis contritis. aut si fuerit
disruptio fortis dirumpens neruos non est
spes salutis. Cum ergo dicit Aueniens prūm
prima q membrum paraliticum non hz sēsū
& motum non in actu nec etiā in potentia.
Dicit Hilbertus si opilatio omnino fiat om
nino desinitur membrum a sensu & motu et
incurabilis est. q si non fiat opilatio omnino
sed ex p'ib' quantalibus ut spibus qñcuq;
pareat uia. ita q salte modica sensibilitas re
maneret in membro curari pōt. Et dicit q
in paralisi; tis medic fm lōgū curabil'. cici'
redit sps ad pedem quā ad manum qñis ma
nus sit calidior & propinquior principio q
pes. est enim peior in manu quam in pede & i
l'iorioribus quam in inferioribus. Stratus
enī & a fortiori causa reperitur uirtus ami
sa in membro uirtuosiori quā in debilitiori.
fortem autem causam uincere non est leue. le
ue uero uincere facile est. Inquit paulus. pa
ralisis sinistri lateris deterior est. quam que
dextri in curatione dicunt intellexit paulus
de facta a causa primitiua. Nam facta a
causa intrinseca deterior ē q dextri lateris
quam que sinistri. Et q non aduenit paral
sis flegmatica facta dextro lateri calidiori
existenti nisi a magna causa. In eo etia tan
quam rariori plus de materia colligitur. plu
ra etia membra principia in eo leduntur
unde uirtus magis debilitatur. Et hoc habet
ueritatem de paralisi pñdē totum laus fm
longum. Et fortasse etia uerificatur de para
lisi unius membri dextri lateris respectu
eiusdem membri lateris sinistri. Dicunt expe
rientia ppetuum esse paralisi unius membri
difficilius curari paralisi occupante anum la
us. Dicit rasis primo continenti. intuendū
est in multitudine & paucitate spume & in eius
temporis prolixitate. que si fuerit pauca possi
bile est egrum conualescere. Et dicit uidi mē
tos paraliticos in hospitali liberari ex dya
ria. Et ideo ut dicit Borden. dyaria superueni
ens paralisi bonum maxime si educitur
humor faciens paralisi. Dicit. y & ponitur
primo continenti. cum accidit mollificationi
i cili cet unius lateris defectus uocis ē mal' qz
significatur q cōcata ē neruis gutturiis oib'
Dicit Borden. t'reōr supueniēs paralisi bonum

qm ut dicit Hilbert. per tremorē significat
q aliqua facta ē aperitio. unde trāsit aliqua
portio sps sufficiens ad aliquē motum qui ē
necessarius in tremore ut patebit sro capit'lo
Dicit Gal. in libro de p'lonib' & ponit p'rio
qñētis qñcuq; mēbz fuerit calidi' alijs
scilicet actu facili' recipit sensū & motum. Et
qñcuq; fuerit frigidius tardius. Dicit Ru
fus. difficile ē ex ea conalescere i decrepitis.
uita enī in senē curatur. Dicit. Salicmus. Cu
ra hui' i' rmitatis dubiosa ē semper a quacu
qz tā fiat & spūiter post ānos. xl. Cū in mem
bris alteratōes sensibiles eueniant d' formi
catione & stupore & tremore & accidunt signa
supra posita pronosticantia futurā paralisi
tunc p'ueniendū ē & succurrendū anteq; su
perueniat paliss Et hoc quidē faciem' ut p'
ponit qñētis cū minui de sanguinis & laxa
tiōe uentris & aluesfaciōe uomit' & cristetiza
tōe cū cristetis calidis & sternutiōe & odo
ratione calidōz & iniectione totius corporis
cū oleo castino & similibus. & cum introitu
balnei sicci siuple. siue effecantis & sudatione
in eis. Et cum usu uelocis exercitij. de exer
cicio tamen ueloci dicit Rasis ē p'emeditan
dū. Et hoc fortasse ne sit illud plus qd lique
faciat & cōmo iebit & fuere faciet in neruos
qñ sit illud qd resoluet & effecabit & secūduz
hoc istud idem erit considerandū de balneo
uel fortasse est in exercitio ueloci p'eme
ditandum. qz tale exercitij non est eis bene
possibile facere cū iam debilitati sint in ner
uis & lacertis eorum. Dicit abugerig & ponit
tur primo continenti. Anacardus p'feruat
hominē a palisi & illos quorum nerui sunt
relaxati & non reperitur aliqua medicina
tana uiuamenti in paralisi sicut est debenda
ri qd est quedam species fructus iuniperi.
30. dicit. omnib' modis pone intentionem
tuam in curando radicem unde p'ouenit hec
egritudo Si enī lesio fuerit in fonte redi ad
fontē. et si in ramis redi ad ramos unde uir
tutes p'cedunt & currunt Et dicit. si mala
compleio sit frigida et sicca. calefac locū euz
tēperate calidis habebit' multā aromaticita
te & debet hec medicine esse stiprice & subri
les & regimē eius sit cū rebus calidis & nō
in excessu & columbi mares deinde siluestres
conferat ad hoc ualde. & capita leporis i tatra
& turtures asse uel suffripe & galli magni
& proprie nigri sunt boni ualde & uratur
motu & exercitio temperato in scimio. Et
si non possit ambulare causa egritudinis ex
erceatur anima sua mouendo questionēs con
tradicens in omnibus dictis suis ad hoc
ut irascatur & calefiat eius complexio & frice
tur etia totum corpus mollibus manibus
in scimio. Et post tridui remoueatur ab om
ni motu anime & corporis donec cibis in sto
maco sit digestus. Cura paralisis triplici per
ficatur instrumento scilicet dieta potūe & ci
rurgia. Et regimen eius duplex est scilicet
use & particulare siue generale & speciale.

Et generale quidē regimen pōitum ab au
etorib' h'itatur totum ad paralisi de materia
falsa. & non differt ab uniuersali regie egritu

diminuerunt nervorum superius posito ad illud igitur
recurrere debet. Spale de regimine variat et suas
cas. et si a casu puerit pmitit alia cura
de pfecti qd si a casu infirmitas. Si ergo pue
nerit a ca alterate sola iducere multa ppones
no omnia ea ante mli cura erit ipm alterato
Dixit Aut. molificandi facie a friditate et
humiditate sine ma e facile succurrere cum cale
factione suple et desiccatione. Ad m itellerit
semp hoc ee facile ad pfectione cure. Ma alii
posset iduci m nocumens a friditate exteriorio
et q mliq posset corrigi igit itellext ut plm
Et ista calefactio et desiccatio possit fieri
et exteriori appropiari. Et q iurrit palissim ex
multo potu aq fride inter balneum siccu et bene
fuerit i co et mli eo frequenter. et itelligat pre
dictu regim fieri debet ta i dicta q i potone.
suple et si molificatio pcesserit a caliditate et
siccitate alteret cu ifriditib et humectantib
Dixit Alexan. et ponitur primo continentis
Potus patientium paralissim a causa calida et
sicca sit aqua ordei et aqua endive et lactuce.
et cibis fiat de carnibus galinarum et piscium
et de similibus subtilibus idest facili digesti
onis. et potus sit vini aquei non uenisi. Pul
lagz fiat laxatio penitus ne augeat siccitatez
Et hoc erit maximi iunamentum. Uidi enim
quendam patientem paralissim a caliditate et
teimio qui cum accepisset yeram in potu. co
sequutus est detrimentum forte. ita q non po
terat surgere. Et demum curatus fuit cum bal
neo et rebus humidis et inunctione olei scili
cet humectantis et conualuit. Et paulus dixit
quedam laxitudo fit articuloz ex febre diu
rurna aut ex caliditate et humiditate que si cu
rabitur cum calidis augebitur. Quod fit qua
do imperiti medici putant eam superuenire
ex frigiditate. Sed debet curari cum infrigi
datis et desiccatis. suple et similiter posset
provenire a frigido et sicco et debet curari cu
calefacientibus et humectantibus. De paraliss
proveniente a casu vel percussione que est cu
rabilis non subito evanescens ut supra. Galien
quarto de interioribus multa exempla addu
cit. Dixit enim q quidam cecidit de equo et
dedit dorsum grauter super terram. Et ter
tia die debilitata est uox sua. Quarta ho die
privatus fuit omnino a loquela et relaxati fue
pedes sui. Et in reliqua parte corporis nullu
habuit nocumentum et eius banelitus fuit
deperditus et hoc fuit de iure eo q spinalis
medulla existens in dextro erat apostemata.
Et propter hanc causam relaxati sunt muscu
li existens inter costas et remansit banelitus
sine uoce. quod fuit propter dyasfragma et mu
sculos superiores. et status q erat materia uo
cis defecerat propter musculos existentes in
ter costas. Et medici qui erant presentes et
non periti quantum spectat uoluerunt eorum
imperitia ponere medicinas super pedes in
firmi. Et ego prohibens illud fieri posui
intentionem meam in curando locum in quo
patebatur. Et in die septimo apostemate
dicto cessante redit uox eius et restituti sunt
pedes sui. Dixit ralis p quidam sup isto qbo
Dico q manus sue non fuerat lese eo q nervi

earum uenit a spinali medulla colli. Et qdaz
alius dixit Gal. cecidit de equo et amisit sefig
auriculariu digitorum manuum et medioru id
est anulariu et medietatis medioru. Cu autem
scit q ceciderat super ultimam spondile que
sunt colli. cognouit q ortus nervoy qui sunt
post septimam spondilem fuit apertus. Et scit
per anothomia q pars inferior parit postre
moy nervi nervoy qui nascuntur ex collo ne
nit ad duos digitos manuum scilicet mediu
et auriculare. Et distensa est per eoru idest
cutis circundans ipso. et circa medietatez co
ru medu digiti Et dixit. quida passus est u
nus inter pudicu et spodilez dorsi penultimu
Et in eius curatione fuit locus dis oboper
tus a carne et est conualuit pes suus reman
duri motus. tunc perpendi q aliquid relidu
um apostematis remansit in aliquo huius mem
broz illoz ppter qd appositu medicam di
soluitu super locum pristinum uulneris et co
ualuit patiens. Dixit Rasis primo continen
tis. cu accidit relaxatio in aliquo membris
exercita ad calefaciendum originem illorum
nervoy quia in illis sunt humores frigidi. Et
dixit in diuissibz eplastrum locum super
que cecidit percussio cu eplastris calidis et i
ungatur comprimendo cu oleis calidis. Dixit
Al. loco percussioz hoc e ut plurimu appone
du erit. R. farinam fenugreci et semen ben. et
semen mobalep. et semen sirti et bdellium et
armoniacum adipem anatis ceram et oleum
de lilio. et fiat ex eis emplastr. Dixit bali
bas. Cum paraliss post percussione uno
die uel duobus aut pluribus acciderit pede
diutis et paratim signum est nervo aposto
ma accidisse aut certe materiam ad ipsam de
fluere eius curatio facilis est cum copere
bus occurrat eplastris. Assignatio emplastri
confortantis et dissoluentis ponendi super lo
co ubi est lesio. R. baccarum lauri costi radi
cum condari. an. 3. p. cipressi acori. ros. mibe
sicce. 3. xv. aloes mirre. abecholi seminis ali
minis tameniel. 3. viii. zaffar. an. castor. an. 3.
quatuor. cordumoni. 3. vi. befare aneti balau
stie caguine spice. an. 3. v. mastice sumz. 3.
an. 3. vii. tere omnia diligenter et dissolue cu
cera in nardino liquefacta oleo et costino et
emplastriza. Dixit Aliu. que fit a toruotia
te et cum torsione spondilium curatur sicut
in capitulis de dislocatione spondilium dici
tur quarto quinta eius tamen cura est prava
quia aut impossibilis aut difficilis ualeat.
Que autem provenit a percussione tantam il
lud qd potest in hoc fieri est ut consideretur
an illa dislocatio faciat provenire apostema
an attrahat materiam non apostemantem. et
totum curetur cum eo qd conuenit. oportet
tamen dixit Aliu. ut ponantur medicine in
cura eius in quocunq loco ceciderit super
locum percussioz et super principium ex
quo oriuntur nervi moventes membrum pa
ralitatum. Nam posito medicinarum si
per ipsum membrum paralitatum est par
um afferens iunamentum et intellige de qui
buscunq medicinis. Equale enim est in eis
in hoc siue medicinarum intentio sit probi

bisio apata. sine molli ficatio. i. doloris et te
sionis sedatio sine sit calefactio et pmutatio
plonis pter qua i litione diuersiois fortas
se. n. f. c. iteno e ad diueriedu erit necessarii
pone iuz mby pculsi cu remotione et distan
tia tn ab co uerosas attrahetes sanguine a me
bro pculso ad pre sup q ponitur aut ad illud
qd appet de corpe. f. ad cut. et hoc cau. ns q
tritio attrahat corruptione icipiedu est a flo
botomia pris opposite. Cura bi paleis e cu
ra pculsionis et casus cu fuerit talis ut ex ca
timeat rapti mep ad pncipale uel eue apaus
i loco pculso. Subtiliter ergo regim i cibo et
potu uehemetier et fiat prohibitio a uino. Qd
si pculso inuenit cribu i staco uotius puoce
tur et educat. et si inuenit feces i intestis cri
stari educatur molituo. deinde stomet ex p
te oppo ita et saquis extrahat fm uires pati
tis et pculsiois fortitudinē et mēbat pculsi no
bilitate. Et si staco et intestia fuerint mūda
a flobotomia incipiat post flobotomiam si
ant cristeria acuta diuercentia et attrahentia
materiam. Et fiat ut mē ad diuersu trahatur
et omnibus alijs modis diuersionum. In cie
cūtu autem loci percussi maxime ex ea parte
ubi uel per quā materia apta est fluere appo
natur repulsiua et prohibentia materiam flu
ere ad locum percussione. Et apponatur et
super ipso loco percusso si nulla fuerit facta at
tritio. Si autem attritio facta fuerit super lo
co attrito ponatur emplastrus attritioni cōue
niens in circuitu et repercussuum. Di
xit Ser. super nono al. in loco percussione po
nendum est emplastrum. al. scilicet supra dēm
et hoc in casu q materia sit ibi iam collecta.
sed in parte finiori ad percussione debet
poni repercussua ne fluant materie ad locus

Et inter alia repulsiua p oprie sūt quoz
conuenientia. s. mumia bolus ar. arumach et
sarcocolla cum ex eozum unoquoqz sumunt
partes equales et incorporantur cuz oleo mia
tino et superponuntur. Si autem complexio et
habitu percussi esset fleumatica et tūmes de
fluxu humorum fleumaticozum ad locus appo
nat emplastrum loco predicto de calida ripti
cis ut olisano nucibz cipepsi et similibz incor
poratis cum uiuo stipitico. Et dixit Serar. in
conquassatione que in toto corpore apparet
indui pelles ouis recenter excoiate ualet mi
rabiliter. Et dixit q quenda uicinu suū totū
conquassatum qui non potuit flobotomari qz
debilis et septuagenarius erat indui fecit pel
lem montonis et fuit curatus in crastia die

Dixit theodosius et ponitur primo continē
tis. quando accidit paralisis ex potu uini. po
natur super ceretro acetum et oleum rosa. et
mirum et abstineat a potu eius. Et dixit qui
bus accidit ex potu aque frigide. inrent bal
neum sepe. Dixit mibi quidam experimentator
sapient. q curauit quendam qui non poterat
extrahere tibiam ratione uisionis. Hāc fecit
decoqui in aqua medianum corticem ulmi do
nec bene fuit spiritum. Et cortex radicis eius
est melior et curat omnem indignationem ner
uozum. Amplius de cura incisionis et attri
tionis neruozum et ipsozū apostemate dicef

sufficiēter in loco suo in sermōe q e de dispōi
b mby exteioz. Paralasis at fce a cā i
trinseca et mālī stica. quāis supra cura p die
tā in uli curōne neruoz satis dēm sit. h tn pa
uca repetā. Utāda sūt in oibus sex rebz non
nālibus quecūqz infrāt actu uel po et q ipz
corp patiēs hiectāt. Dixit bal. a cibis arce
bis patientē et potu diebus tribus. nihil oīo
preter gelemabi offerēs. Dixit Auic. oz in p
mis cū appet ut sis pientus aqua ordeī et aq
mellis. Rasis uero primo pntēris nō laudat
aquā ordeī. Dicunt q stante cā pūctura simul
cum ante frigida et hūida non ppetit aqua oz
dei et maxime particularibz attestantibus frī
giditati et hūiditati. Sed qz alī cū mā cōiun
cta frigida et hūida reperitur in corpore
mā frans sub forma cause aīis calida. Ideo
Auic. ad hoc aspiciēs dixit. aqua ordeī et aq
mellis ut reddat singulū sue dispōi. aqua sez
mellis in primo cāu et aqua ordeī in 2. et ma
xime si particularia attestāt caliditati et sic
citati de pphone etate et bīudine tēpore aut
reale pterito et alio. Dixit bal. Ebrietatē
da ē et uicē maxime aquā purā. Et si b. b. b.
tūc cū melle mixtā suple uel zucaro aut cū ma
licē in ipsa decoqueris. Sic aer habitauonis
sue calidus et siccus subtilis et clarus natura
liter uel artificialiter. qmēsuratus tn patien
ti fm q exigit dispō mē et dispō ipsius corpo
ris partēis et tēporis et regiōis. Et conuenit
ei ira et furor et alteratio cum uerbis et cogi
tatio in rebus pluribus. Et conuenit ei mor

Dixit filius mē et ponitur primo conuē
tis. infīgendū ē palitico q loquatur alta uoce
et exercitetur in cantu. Dixit Auic. iunantur
etiam uocibus et locutionibus altis quā ex
citant calorem. Et dixit. in declinatione cum
membz reddit ad se oportet ut mēbz exerci
tes et ut ipm premis et constringas ipsum et
dilates et rēfices fricatione ut ad integroz
redeat sanitatem. iunarent etiam fricatio nes
et pteffioes membz in statu ante declinatio
nem scilicet sedato fluxu materie ad ipsuz
Et si exercitari non poterit frant fricatioes
in extremitatibz et super dorso. Dixit Iudens
curari paralitū cum balneo sicco. Et dixit
mē. conferunt uoce terminum post fricatio
nem in balneo sicco. Et pto tamen dixit q
declinat curando tunc lauetur. Et ibi d. d. d.
dixit balneum alternatiz ingreditur post di
gestionem et ante prandium. et aqua calida re
tur decoctionis herbarum odoriferaz sci
licet calidatē. Dixit paulus. Balneum in
greditur post trigessimū diem. Dixit Auic.
post enacuationes et iunamentis scilicet secuta
ex eozūbus et alijs remedijs factis iunant
balneo longo. sicco. longo ut in eo trahant
moza longa. aut per diuturnam stationē. aut
per reuersionem. sicco scilicet actu uel elic
cante potētia ut balneo sulāreo et similibus
naturalibus de minera uel artificialibus. Et
conueniunt eis uigilie. Dixit mē abstinentia
cibi et potus supra balneum competit. Et
regimen sit efficacium quāntū possibile fu
erit. Dixit paul. cibarius siccis ui debet
et situm sustinere. Dixit Serapio Iunat

eos omne regimen uehementis siccitatis. Dixit hal Libum minus et fames perferat et siti quoadusqz poterit. Dixit Aut. ciba eius ci bis siccis. Item pnam sine parte patis i ue ru ut testulis assis uel fritis. Et cibus et sic cis potuit passeribz frignell' et alus ambz puis et colibis et pipionibz uolare icipit. Et itelligit Aut. hos cibus esse dados post. 14^m. die. sicut dicit p' p'undis. Aut. n. raf. post. 14^m. die. cibz eoz sint aues pue et ius ciceru cu ipu ma sinapis. Et sapio i boc tpe dixit utatur effi dabegi cu pullis et aqz ordet cu passeribz. et aqz ciceris cu oleo d' nucibz et sinapi. dixit hal. post aliqs effiones cibus sit munde farine p'is cu ciceris aqua cimino et cinamomo et similibz aut pulli columbini iam surgentes et passeris et turtures cum sinapi. Et blitis cum oleo oli ue gario. et sinapi. Dixit zoar. comedre co lumbas siluestres e medicina p'p'ia relaxato nibus omnium membrorum siue totius corpo ris. et hoc est illis qui repunt post se crura et pedes et conuenit priuationi sensus et motus membrorum et tremori ipsorum. et cui accidit amissio loqucle. Et dicunt q' odorare baneli tum columbarum et id quod ex corporibus earum de uaporibus ipsorum resoluatur. mo rando in cameris suis ppe loca ubi quiescat et redeunt dummodo non recipient odorem sterco ris earum et similiter in estate confert omnibus supradictis. De cibus autem usqz ad dictum tempus dixit Auicenna. oportet in primis cum apparet ut sis contentus aqz ordi et aqua mellis duobus diebus aut tribus mo do dicto supra et si tollerauerit uirtus usqz ad quartum. Et si non tollerauerit ciba cum cum carnibus autum lenibus. In quo uerbo dedit intelligi nullum esse rerinu p'fixum ad cibandum subtilius uel grossius nisi secundu q' uirtus permittit uel requirit. Dixit hali. tribus diebus primis solum calengebin offe res. Die quarto. aqua cicerum ciba cum oleo oliue loco cimino cinamomo et aneto et pane munde farine optime parato. Dixit Huius elmus. si uirtus fuerit facta fortis nihil meli us in cura parali sis quam ieiunium et fames et labor eius sudore. Et comedat usqz ad qda gita dies cibaria facta ex farina ordeu auene uel spelte et aquam ciceruz. et specialiter si cu febre fuerit. Si autem fuerit absqz febre co medat allea cocta et carnes gallorum elixatoz cum herbis calidis et semen feniculi. Et car nes pulloz et columbarum assatas et carnes edozum et agni annualis et castrati et perdicuz et saxianozum et autum degentium in arbori bus in pratis et non in aquis assatas et uitel los ouozum et carnes siluestres. Et herbam feniculi petrosily et boraginis. Et utatur in cibariis suis speciebus que sic sunt. B. pipe ris. 3. ii. sinziberis. 3. 5. cardamomi pipetis longi cinamomi an. 3. i. spice et croci an. 3. i. terantur et cribellentur Dixit siber. in secun da mensa siue in fine comestioms dentur assi due grana pincarum magnarum eo q' habent in se proprietatem ad hunc morbum Et simi liter pcedit ea auicenna. De potu dixit hali bas que primum paralysim patiens sunt

facienda sunt calengebinum dare melleum idest aquam mellis simplicem. Si autem tincta fuerit aqua. i. urina quia. s. ma ans sic cala l' qz sit cu febre calengebin da zucareuz. i. aqua zucari simplicē. Aut da calengebin cu aqz in qua anetu cozeris cinamum mastice amisu et similia. Et si ticta fuerit uria da ips zucareu cum solius anisi decoctioe. Et hoc facies quatuor diebus. et si egritudo e foris usqz ad 7^m. suple et si pot' tollerare usqz ad. 14^m. Et subdit post aliquas purgatores ppi na illi uinu uet' i modica quantitate qd iphus aiaz iocodet stoicum calefaciat et no tremule ta reddat. Et quia uinu debet dari in parua quantitate dixit aqua mastice propina et non nuqua aqua mellis. Dixit serapio potet uinu ualde atiquu et aqua mellis frigida cu medi cinis calidis. Et Aut. dixit. exhibe uinu pu rus uel infatu secudu q' uetudine et reliquas dispositioes corporis et reliquas res non niles. Na in estate in estate inueniunt q' ple xione calida et q' uetudine bibendi uinu linsa tu et similibus dispositioibz calidis et bibe li fatu et in q' res pup. Sultu dixit Siu conre tus omnis paliticus usqz ad. 40. dies in po tu aque mellis in qua aliquid yfopi fuerit. post uero predictos dies uel post duos men ses possit bibere uinu odoriferu albu in quo ponatur tantum de aqua quantum de uino. Ego dedi cuida seu aliquibz palitico ad bi bendum iuleb. qd sic fit et inuenerunt uile. Recipe aquam distillationis. yue maiorane salute et primuleueris quantitate quam uo lueris et cum sexta parte ipius de melle uel zucaro fiat iulep clarificatum longum et post infundeb. in ea cinamomum puluerizatum. et dabam ex eo in potu puro uel cum aqua pluuiali mixtu. Dixit Raf. a primo continē tis bibat unum bonum et addatur aqua mel lis cum speciebus. Dixit Indeus melior cu ra est fames et uigilie et motus quia bec mun dificant flegma. et excitant coleram. Dixit zoar. q' frequentare potum aque termarum est securitas ne priuetur sensus et motus me brorum. Cura uero per instrumentum po tioms est. dixit mef post regimen comune de quo dictum est in uniuersali curatione egritu dinu nernoru regimē propriu capit quoz res Et prima e adequatio me cōprehendens sub hac re digestionem me et alterationez discra sic q' ab ea prouenit uel que ex ea remanserit et est materie absctio. 5^a est diuersio re fidui ad oppositum et diuersum. Et quarta corrigat accidētia. Et tu qdem in intentione alteratois siue digestionis et elonis obserua q' dicta sut in predicto regine uli. ut non fiat inceptio in hys adimplendis intentionibus ab eis que sunt fortia. sed a debilibus et gra datim fiat processus ad fortiora. Nec enim e cura eius regularis. que in ambabz predictis intentionibz seruari debet. Et si ab aliquo au ctora reperiat oppositu dicendū e q' ipsoz cura non est regularis sed coacta. Sed for tasse aliqui in intentione adequationis me inceperut a fortibz ratione regionis frigide aut teporis am fridi in gbus magis euincit

placuit. uel uoluerunt q̄ de talib⁹ dare p̄u^r
dolis. ut. s. sit medicata i digōne mē fortis de
bilis r digerat paulatī r pedetēti hūorē dif
ficilis digōis q̄lis ē hūor fūcus cui⁹ digōi p
illa digerētia fortia ipi itēdūt. Et fortasse b⁹
significauit sap. cū postquā ad digōne dedit
tyriacā cū aq̄ decoctōis rex colāz fortis. sub
dit faciat istud una ebdomada Et qz istud ip̄
nō appuit sibi debere cē puntuale. nec forte
sufficē ad itētiōē suā q̄erat q̄ digō p illa nō q̄
reretur subita uel cū per exhibitiōem cor
in magna doli. sed paulatī addidit r donec
appeat digestio. quasi uelit exhibe istas me
dicinas. que in se sunt fortes in parua doli r
continua eas per unam ebdomadā si sufficit
r si nō donec appareat digestio. Prima ergo
res dixit melie completur cum administratō
ne rerum materiam morbi carminantium et
maturantium. Inquit iudeus sirupus d̄ sti
cados est medicina mirabilis conferens om
nibus egritudinibus neruorum fridus. r cō
fortans eos. Et cōfert in mā frida fūca. siru.
de yua. qui sic fit. R. yue. M. y. saluē maio
ranc rosmarini poly origani calamenci mē
ratri pulegy yfopi thimi rure domesticē et
siluestris betonice serpilli. an. M. i. radicum
acori aristolo. longe r retonde pencedani us
lerisne bionie gentiane diptami an. 3. 5. ra
dicum feniculi petrosily apy spargi brusci.
an. 3. i. sticados amisi feniculi leuistici. amios
carui sleris montani. an. 3. i. y. p̄terit. 3. i. r
5. passul. 3. ii. aque r mellis quantum sufficit
r aromatizetur cum cinamomo nucemusca. et
cubebis. Iste enim sirupus in hac materia ē
optimus premissa prius digestione cum deco
ctione acori r passularum r sticados sirupa
ta cum melle r minorata materia. Secūda
autem intentio que est euacuatiōis impletur
per res euacuantes sensibiliter uel insensibiliter.
Uerum sensibilis euacuatio debet prece
dere insensibilem saltem ad magnam partem.

Et sensibilis quidē sit aut per floboromi
am aut per secessū aut per uomitum aut per u
rinam aut per sudorem. De euacuatiōe p flo
boromiam hal. dixit. quibusdam medicorum
placet ut in hac cura in principio floboromia
fiat ut sanguineum flegma euacuetur. Et de
istis fuit simeon ut primo ponitur continen
tis. inquit facias floboromiam in principio
morbi secundum q̄ preceperunt sapientes me
dici eo q̄ uniuersaliter aleniat totum corpus
r euacuat humores totius corporis. Et de
his fuit iudeus. Inquit floborometur bis pa
litticus nisi fuerit decrepitu. Et subdit halia
bas. pluribus medicorū displicet floboromia
quorum quidam eam prohibuerunt. r quidā
de ea non expresserunt. Morant q̄ in paralisi
a causa calida antecedente maxime sanguinea
uel sanguini mixta debet fieri floboromia ma
xime consentientibus particularibus de habi
tudine corporis etate r alijs. Dixit Alexan.
si fiat ex repletionē sup̄abundantijs sanguis
in primis minutio fiat sanguinis paulatim sed
sepe. dicunt q̄ tamen tota summa sanguinis ex
bendi sit parua. sic enim faciendo non est tior
de caloris naturalis diminutione aut frictis ro

boratōe. In palisi 50 a causa frida ante r cō
fūca que ē illa que ut supra dēm ē plm cūct
flomia pp dēas cās ē fugienda. Sed curari
d̄ ut dixit Raf. p. q̄tinētis auctoritate Halli
eūone hūor frōz. Dixit mef. intentio euacua
tiōis p medicinas solutinas p̄pleē cū admini
stratōe euacuantiū p̄prio. s. unicuiqz mate
rie eūande. ut si sit dñans in corpore fūa eua
cuetur ipm. Et si colla uel mīa similiter eūc
tur. Uerū. qz colla r mīa raro sunt in cā
hui⁹ morbi. id eūantia d̄scripta ab auctorib⁹
in hac cura respiciūt solū fūa. ut ipoz recepti
ones patefaciūt q̄si d̄ranti eas. Et fortasse qz
colera r mīa ut supra patuit nō interueniūt
in hoc morbo sub rōe cāe q̄si d̄re s̄ solū anti f
Et auctores in curis particularib⁹ presuppo
nūt autem cās ex cāi uilibus prius r ante cō
iunctā eūari debere. id solū ad cām q̄iunctaz
que fūca ē sua ordinauerunt eūantia. Et ista
ut dixit mef. sunt ab eis electa ex eūantibus
pp̄is. s. mē q̄iuncte q̄tente in mēca uel ner
uis q̄ faciūt medicine fūtis educitiue habē
tes respectū ad neruos iste aut sunt multe me
dicie q̄posire. Inquit mef. s̄t sicut yera dia
coloquin. r pillule fetide r fistia. Dixit sapio
cū apparuerit digestio. soluat cum pillulis
d̄ p̄stia aut de turbit agarico r yera q̄ d̄cū
tur solucere sine molestia. Et in fine confectū
yera Salienti scilicet magna et logodion r si
miles. Dixit orbasius. decur in potu aur. i.
de yera. deinde adde gradando quolibet die
aur. i. usqz ad quinqz. Dixit haliebas trans
actis decem diebus subtili illum solue medi
camine. Dixit Georgius. s̄o solicius in pur
gando paraliticum de septimo in septimū di
em. cum pillulis cochyis Dixit faber r poni
tur primo continētis. suauitū q̄ est in pa
ralisi est ut decur omni die aur. i. yera p̄. sine
melle cum aur. 5. piperis ut prolongetur mo
ra eorum in stomaco r uentre ut prosequatur
maiores effectum. Dixit Auic. quidam dixit
scilicet dictus faber paralitim curat dando
in potu omni die aur. i. yera cum aur. 5. pipe
ris r sanāt. Sed oportet ne post sumptionez
potent aquam sup̄le nec aliud liquidum ne cā
ctio a stomaco descendere faciat sed prolon
getur mora eius in stomaco r fortasse mora
tur tota die deinde operatur. Dixit quidam
brāca sumpta cum castor. r salia curat para
liti in paucis diebus. in intentione euacua
tiōis per uomitum. dixit mef. uomitus est
ex bonis euacuatiōibus. Fiat ergo uomitus
proprie cum expressione rasi in quo sit uir
tus ellebori nigri. Aut fiat uomitus post ci
baria acuta. Efficiat ergo uomitum quan
tum possibile est sibi. Dixit simeon primo cō
tinētis. Et sequens hanc auctoritatem. Auic
cena dixit quandoqz sit superfluitas uom
itus in hoc scilicet morbo idest sit uiolentiā
in prouocatione uomitus ut scilicet fiat quā
tum est possibile. sicut dixit symeon. Et di
xit Auicena fiat uomitus cum elleboro albo
cū dispositōe sua. i. dato in sba non tñ debet
dari nisi fortibus et apparatus aut fiat uom
itus cū dispositione rasi in quo sit uirtus
clit r reliq̄ et noit. s. factū cū alijs solutis per

fit inde electuarium cuius dosis sit. 3. 5. cu
uoluit fieri. et hoc dixit per uarietatem me et huius
et dispois et cor^m ad uomedu. Serapio in et
bal. alii modificauerunt hanc euacuacionem
per uoluit. dixit. n. serapio cum declinat egritudo
tunc pice ut uat uoluit hora post horam. Et
bal. dixit Si tps fuerit etas uat uoluit cum
cibus et medicinis fuit oportunit. dixit omni
tpe morbi et si tpe ani pot uoluit puocari ma
xie i facile uoluit et si uoluit et ppe si post
si uoluit abstinuerit ab eo. Et maxie cu uo
mutuo debili uel mediocti. fm necessitatem.
forte uero uoluit melius est ut differatur
ad declinationes sicut dixit serapio. et datur i
estare. qz i ea facili⁹ sit uoluit sicut dixit bal.
In intentione euacuacionis per urinam dixit
bal. fiat aqua radicum scilicet diureticarum in
pta patientis et passionis uirtutes fortitudinis
et debilitatem complexionem etatem et tepus
anni suple et reliqua particularia. Si eni for
tis fuerit passio et que dicta sunt particularia
fride exst completis radicibus ualidaz esse oz
aqua. qz si passio fuerit debilis et illa particu
laria fuerint calida radice aqua minime uali
dam esse expedit. Cane tamen dixit bal. aquaz
radicum porrigere antequam corpus euacua
ueris ne forte putredini sit apparatus hior
in corpore. putrescatqz et febrez faciat et pro
b. beat iuxta qz expedit a medendo. In inten
tione euacuacionis per cristeria. dixit melue
cristeria acuta sunt ex bonis euacuacionibus
Dixit serapio cristeria acutum confert quare
adhibeatur hora post horam. Dixit iudeus qz
in paralitico est stuporitas uentris cristeri
gandi sunt uel fiant eis suppositoria uolenta.
Dixit Ruicena oportet ut cristerizentur ene
matibus fortibus. Et collia etiam fortia sup
ponantur ut inclinentur materie eorum ad in
feriora. Dixit balis si natura fuerit sicca cri
stere adhibe lene et describit unum quod est i
ter lene et acutum. De euacuacione autem per
sudorem dixit iudeus prouocetur ei sudor. et
hoc potest fieri cum interius et exterius ap
proximatis prout in capitulo de prouocatio
ne sudoris dictum est. Euacuatio autem in se
libilis plurimuz sit cum approximatione ex
trinsecus auxiliorum resoluentium inungedo
emplastrando embrocando balneando et simi
lia faciendo in quorum resoluentius approxi
matione. Ruicena ponens debitus tempus ap
proximacionis eorum addidit cum hoc can
diceno. In fine uero et post euacuaciones. qz
in declinatione si necessarius est resolvere qd
est. cum remanserit relique materie quas na
tura debilis resolvere non potest. oportet ut
non sint resoluenda cum lenificatione pura. s.
aperuione et resolutione pura. quia talia debi
litant membrum. Sed sint cum aliqua stirpi
citare ut remittatur graumen et nocumentus
resolutionis et confortetur membrum. quap
pter. oportet ut resolutio fiat scilicet in decli
natione cum his que sunt ut sigia anisum ca
storum et squinantum et similia ex calidis cu
stipacitate de quibus plura ponentur infra i
intentione ad alteratione. De intentione au
tem diuersionis materie. dixit melue. comple

tur cum gargarismatibus masticatoz capis
purans suple et alius diuersionis modis. Et
dixit qz gargarismata caput purgia et mastica
toz sit ad hac egritudinem uehementis huius.
purgat eni cerebz et diuertit a pte egritudinis
ad emictorios coe. Dixit bal. ut adit corp⁹
aliquibus euacueris uicib⁹. gargarismu adhibe
et sternutaciones calefacientes et subulantes quo
purgetur cerebz. oz autem hec suple et similia
post maturitate et mutatione facere. Si enim
ante maturitatem et minus me ueris pluri
mi i egritudine peccabis qm humoris dissolues
subtile et remanebit grossu. nec cura deinceps
proficiet. Dixit serapio. post etione sufficientes
gargarizet hora post hora cu medicamine de
sinapi in quo sit pice et cortex radicem
capparis et yera archigenis cu aceto squilli
tico dissoluta. Dixit Ruic. insufflatio ex con
diti in nares eoz ualde quent qm confortat
cerebz et quent miaz ad partem nasi. Dixit Ju
deus. fricandi sunt eoz pedes cu aqua calida
oleo et sale. Intentio autem alterationis male
distrasit. cu qua simul adimpletur intentio co
fortationis cerebz et neruoz simul etia et di
gestio et reliquaz me qsumptio et insensibilis
est. quo utendu e inter etione et etione simul
cu digestio sirupo et alii etia sine sirupo pot
per inter et per exterius administrata pple
ri. De interius aut exhibendis e electuariis
anacardiu. in ipso eni omnes cofidunt aucto
res. Dixit ras. et ponit 5. q. inuenis. Mult
er quedam pregnas multe hnditatis erat. et ac
cidit ei paralisis et postea epilepsia. Et signa
dispois eius erant simplicitas et manifesta
et purgati fia cum medicinis uolentis. et pre
cepi eaz ut tyriaca quatuor teru assidue. Et
Serapianus in mei absentia exhibuit ei ana
cardium et fuit liberata mirabili liberatio
ne. Et medici mirati fuerunt de hoc. Di
xit al. dande sunt quaz die 3. u. de anacardi
no. cum enim sumitur illico prouocatur su
dor et infert febrez. Dixit serapio confert
ei confectio anacardina cum datur ex ea secu
dum assiduacionem quantum auellana cum a
qua aneti aut masticis et anisi. Dixit Rasis
primo continentis. inueni in libro sine aucto
re. qz hec est cura certa paraliticorum scilicet
qz datur eis dos. una de tyriaca uiperaz ses
endo dormitus. Et no qmedat usqz ad pmas
horam diei et postea datur ei ad comedendus
radix idest rasanus uel radix que comeditur
cum melle et non comeditur panem usqz ad ue
speras. Et tunc comeditur offam panis cum ci
mino et bibat uinum mellis. Dixit mch. ad
ministretur tyriaca et metridium et confec
tio de musco dulcis et amara et similia et tunc
in hac hora anacardium est eis medicina
mirabilis. quoniam alterat et esiccat multum
humiditates. Electuarium conueniens quo
uti possunt inter purgacionem et purgaciones
ante cibum et est uile ualde. Recipe xilo.
aloes cinamomi corticum citri doronici zin
gi. galange. 3. l. macis garlicaoci. doronici an
3. l. pineaz passul. an. 3. 5. zucari li. l. di. sol
uatur zucaram cum aqua decoctionis. acori
maiorane saluie primuleuicis et ficadas et
fiat inde electuarium cuius dosis sit. 3. 5. cum

membro palitico supponat rubificatio mixta
cu castoreo nipe pietro. r. euforbio. Dixit
bal. radie lilij celestis e bone rubificationis
cu fricat fortiter sola aut fm modu inuigendi
miscedo ipam cu oleis dictis calidis Ego at
tuent apu rissu uride qtuu suppositu mem
bro i breui tpe iduce rubificatōez mirabilem
Dixit archigenes r ponit p^otinētis Cu ap
ponit semē sinapis supra locū amoneat omni
hora. Et si loc^o e rubificat^o r tunc fact^o tūc nō
ē apli^o apponēdū. Si uero nō tā dū dimitat^o
q sequatur debitum effectum non tamen tācū
dimitat^o q possit locus ampullari. Dixit. A.
cum pro. qz sensus est debilis in membro for
tasse emplastrum forte nocet. quia non sentit
illud quare pp longam moram ducit patietes
ad lesionem r ulcerationem fortem. quare os
ut caueatur hoc. et consideretur dispositio i
pressionis emplastru remouendo ipsum omni
hora i sepe r uideat locus. Nam si rubificat^o
r inflatur r non pertransit cutim. r separatur
oppressionē digitorum subtili idest leui scilicet
cet rubor. r albficatur locus eius tunc im
pressio non pertransiuit cutem. Sed si rubifi
catō est magis fissa r summersa r caliditas
magis apparet. tunc remoue emplastru. qz
non pertransit. Dixit. Ser. super nono alman.
considerandus est effectus huius medicina
rum rubificantium. quoniam si per ipsas mem
brum rubescit multu. ita tamen q quando p
mitur super ipsa mēbruz dealbatur tunc non
debet illud emplastru remouere sed proleq
cum eo Si autem multum rubuerit r cuz pre
mitur super eo non dealbatur significatur q
est minus calidum r q debet remoueri. Et
per predicta inducitur rubor plus quaz opor
ter dixit archigenes introuidatur membruz
in balneum quoniam remouet ardorem sina
pis. Et quantu per predicta trabatur sps
r calor naturalis ad membruz. tamē quia plu
rimum de eo etiaz per ipsa resoluuntur. Ideo
auctores docuerunt attrahere spm r calorem
naturalem cum uentosis sine scarificatione
positis super membro. pro continētis ponā
tur super capita musculorum mēbruz uentose.
quia calefaciunt neruos. unde redeunt ad eoz
motus. Et ad hanc intentionem dixit. Auice
na confert eis appositio uentosorum super ca
pita lacertozum scilicet super capita eoz et
fines absqz incisione. Sed fiat eoz appositio
post euacuationes suple sufficientes. r sunt uen
tose habentes stricta capita melius enim sic
applicantur r maxime in capibus lacertozū
Et suspendantur cum igne multotiens succio
ne forti r laboriosa. Et remoucantur ueloc
ter ut non resoluatur quod attratum est per
eos. Et cum uentose adhibentur oportet ut se
patum ponantur super loca plurima separata
in multis. f. locis. Et si non est plurima ponā
tur coniunctum. Et post remotionem uentosa
rum dixit Auicena utere sup loca illa pice et
gūmi pini facto. f. ex eis empl^o r supposito
locis uentosis ut retineat in locis quod at
tratum est per uentosas. Scilicet dixit
q Auicena uoluit ista uentosas apponi ut
attrahant materiā paralisis ex phūdo ad cutē

Et dixit q aliā ē nēcia ipsaz scarificatō i hoc
cāu. f. qñ. f. cū mā attracta p eas eēt mētra sup
flua. p^o tñ expositō ē melior ut pz i tertu qñ
nētis supra posito. notat q mollificatōi mētra
melius ē sauina r uiscus quercinus exbit de
phūdo būorē cū uolētia nō solū subtilis s; r
pinguē r nō calefacit mox s; post tēp^o diutur
nū. Dixit bal. cū patietes omni q^o sueris re
gie nec ulla occurrit sanatio aut melioris bi
tus signū. q passio sit plixior. Medclā māu
qprime. f. noli operari. Nec i calidop pseue
res porrectione medicaminū. ne forte in par
ente acutū mtrias mor^o. r illū pda. S; re
ge illū cibis qperēb^o. eos q fta generant ca
ueas. Et minue illos. cū ycrap pillis eis qpe
tēribus qsideratis eoz urtue r debilitate.
Et subdit si pderit regimē pseuera S; caue
ne corpus ei^o febre urgeat qd si ptingerit a
medicamine depone dieb^o aliquib^o patienē
Dixit Auic. Scias q qñ aggregat palis r
febris in aliquo. tūc oximel cū zucaro ros. ē
medicina conueniens in illa hora. Dixit bal.
Eneruationi euenienti post colicam profunt
olea tēperata r medicamina que uocātur aca
ma que. f. sunt cum greca nuce r gummi bel
lari. profunt etiam non nullis cam que con
fortant r parum refrigerant utilitate magna
uidi autem hoc esse b^o aut ter in hominibus
eratqz urina eoz semper tincta. Nec ausus
est medicorum quispiam eis dare curam eoz
frio. sed continue medicamina dabant calida
r membra oleo costino inungebant. unde acci
den^o ia orta sunt illis acuta r perdenita Uide
tur autem mihi hos curari oportere cum ane
ti olei paribus duabus r olei uiolari parte.
una mixtis ex quibus membrum liniatur. ip
si quoqz aquā bibant feniculi. coctam et di
spumatam singulis diebus. 3. xl. in qua castie
fi. 3. viij. sint confricatē. r de amigō. oleo in
stilletur. Sitqz eozum cibis pullus in zara
baco. Dixit Auic. habentes paralysim ex co
lica terminata ad ipsam iuuantur ab oleis q
non sunt uolente r multe compositionis sci
licet in calefaciendo r excitando r maxime
quia debiles. existentes ex colica pterita nō i
stinet fortes medicinas. Sint ergo olea sicut
oleum de lilio aut de duabus spiciis scilicet
nardo r celica aut de narcisco qd est iuuari
um cuz sua proprietate. Et subdit quadoqz
iuuantur plures eorum qui paralysim patiun
tur ex colica cum hys que infrigidant r con
fortant ut scilicet dixit bal. quia prohibent
materiā fluere ad neruos. Nam cum multi
plicatur ea scilicet que sunt uolente r multe
caliditatis augmētāt egritudo f. palis quia
iuuant. in fluxu. r attractione materierum ad
locum istud enim est dixit Auic. quoniam
materia subtilis. f. mā que fuit colice subilia
ta a natura. r expulsa ab intestinis uersus
neruos dilatat per ea scilicet medicina calis
plm. Cū ergo mēbrz infrigidantur r qforatur
a frigore. qz uinitur r inspissatur r minoratur
quātitas materie. f. fluētis r prouenit ad hoc
ut euanescat scilicet a neruis r sic cesset para
lisis r sic non oportet ut in eozum calefactio
ne perueniatur scilicet ad gradum intensum.

Es e nece...
re cu ang...
mellio...
eis m...
pradica...
qd aliqd...
ne r semē...
stuat m...
te. qz m...
r qforat...
pmentis...
fluit ad...
ra et e...
bro r ad...
posu om...
uero ad...
cremari...
pinguand...
illud reg...
ce super...
positiois...
nec m...
munt in...
per instr...
cauterium...
non prof...
palis p...
pio nuce...
fine eius...
si qfor...
Uerū d...
q d e mēbrz...

Capitulu...
Buer...
di cal...
dioc hne...
debi^o r est...
Et dñi sp...
r lāge p...
r exētiōe...
nū r sp...
to affo...
mby tēla...
phibēti...
r stricte...
etiōe. Et...
c^o. Dix...
lacertosa...
dē imed...
spalm^o e...
bz uolunt...
operantur...
sofatus...
dicem cum...
Uari. sp...
luntaru...
habentia...
bz patien...
a natura...
colla sp...
tuo de...
tur. Dix...

Si ē necessarium ut sint medicie q̄ fortatue mī
re cū aliqb̄. f. calidū q̄ sint sicut camomilla ⁊
mellilotū ⁊ amaracū ⁊ mēta ⁊ calamitū ⁊ cum
eis q̄ miscantur alia. f. hys silis. uel alia. f. su
pradicta q̄ fortatua. ⁊ illud. f. ē q̄ miscat eis
q̄ aliqd. i. pax ifridatōis hēat sicut sicut ligri
ne ⁊ semē edulce ⁊ reliq̄ silia. hec. n. cū admi
strāt iungāt ualde. Quidā ⁊o itroducte illā p
te Anī. q̄z iunāt qdā corp cū eis q̄ ifridāt
⁊ fortāt ut Anī. h. uoluerit ponē curā palisf
puentiēis a mā subtili fluida q̄ ab alyis mībz
fluit ad neruos ⁊ ē ē bona itroductio. ⁊ litte
ra ē ē plana. Cura at palisf p̄ticulariū mī
bro tradetur loco suo cum tractabitur de dif
positiombus illorum mībroz. De itrode
uero ad accidētia dicōt. si mībrū paraliticū
extrematū fuerit regat regimine dicēdo de i
pinguando macz sēper habendo respectū q̄ p
illud regimē nō generentur opilationes et fū
ce superfluitates. Cura nero per instrumentū
portionis aliq̄ specierū palisf scilicet sangui
nec mīce uel collice eligenda est ex hys que i
munt in curis p̄cedentibus. De cura ali
per instrumentū cūzge aduertendum est q̄
cauterium in paralisi post predicta remedia
nōn p̄ficientia est ultimum. quod quidem i
palisf p̄cedit ut cū cerebrū fieri dē in p̄inci
pio nuce in fontanella colli. ⁊ confert si fiat i
fine eius sup offe cande. i. p̄ticulari ⁊o palis
si q̄ fert cauteriū factū sup ipso mībro palitico
Uerū d̄ hī. cauteris ad plenū dicet i sermōe
q̄ ē de mēbris exterioribus.

Capitulū. 7^m. de spasmō.

Spasmus ē nomē cōe ap̄
omēs auctores.
Auer. tñ coll. 5°. dix q̄ spasmus
d̄ calieg. ⁊ notat q̄ rigiditas mē
broz siue iduratio eoz ad motū ē qdā spasm⁹
debiť ⁊ est utā i spasmū ⁊ dispō p̄cuta ad ipz
Et dñt spasmū sūmī dupl̄. uno mō generalē
⁊ lāge p̄ dispōe pp quā mībz p̄hibet a q̄tōe
⁊ extēsiōe seu dilatatōe. Et sic ē gen⁹ ad tetā
nū ⁊ spasmū p̄pē sūptū ut pz q̄to affo. i. q̄men
to affo. a spasmō ⁊ tetāo bito tē. Hā i tetano
mībz tēfū p̄hibet q̄bi. ⁊ i spasmō mībz q̄tus
p̄hibet extēdi. Alio mō sūfē spasm⁹ spāliter
⁊ stricte p̄ dispōe pp quā mībz p̄hibetur ab
extēsiōe. Et sic distiguit q̄ tetān ⁊ sic sūfē i 1°
c^o. Dix Bal. 6°. de accidēt. spasm⁹ ē egritudo
laccrofa. qz opō uolūtariū mot⁹ q̄ a spasmō le
diť imēdiatē attribuit laccris. Dixit serap.
spasm⁹ ē mot⁹ inuolūtariū egrediens a nā i mē
bris uolūtariis. i. que motum uoluntarium
operantur. Dixit ras p^o q̄nētis caplō sexto
spasmus ē q̄tō musculozum uersus eozum ra
dicem cum aliquo motu inuolūtariū. Dixit
Uiat. spasmus ⁊ tetanus sunt motus non uo
luntarij quos membra uoluntarium motum
habentia patiuntur. dixit bal. spasmus est mē
bz patientis abrenatio ⁊ in longum mutatio
a naturali quantitate. Dixit Auer. 10^ois tercio
coll. spasmus est contractio nerui in se ⁊ deur
tatio siue lōgitudis. p̄pterea qz q̄biť ⁊ colligi
tur. Dix Anī. spasmus ē egritudo neruosa

qua mouent laceru ad suū p̄ncipiū ⁊ ad suaz
originē ⁊ inobediētes sūt i dilatatōe. Dixit
Sili. nerui ⁊ laceru i hoc loco idr̄ter sūmū
tur pp. q̄modū doctrine. idcoqz nō refert si
ue dicat spasm⁹ ē egritudo neruosa siue lacer
rosa l' musculosa Est tñ p̄prie egritudo musculi
l' laceru q̄ ē instrū uolūtariū mot⁹ qui in hac
egritudine ledit. Et cui⁹ lesiōe multi auctoz
dixerūt q̄ spasm⁹ ē inuolūtariū mot⁹. Dixit
Bal. 3°. de iteriozib⁹. mot⁹ spasmōis nō ē uo
lūtariū ifirmo. Et uerificat dicē corp d̄ spasmō
mo i fieri. qz dū fit laceru inuolūtariē mouet
Et sic Bal. 5°. de accitū spasmū supposuit ma
lo motui. Sz nō uerificat dē corp d̄ spasmō
i facto cē qz in fēa eē spasmū nō ē mot⁹ ymo
ges. Dix Horz. de hoc. spasm⁹ ē egritudo ner
uosa q̄bēs neruū ad suū originē cum ablatōe
motus. Dicit qdā. spasm⁹ pōt dici egritudo
nerui inq̄tū neru⁹ poriat q̄tūē motuā lacer
tis. Et ob b^o ē illd pp. qd p̄ncipalē laceru ē
instrū uolūtariū motus. Et dicat nō oīs uo
lūtariū motus ē spasmōis ut pz d̄ tēdōe secti
gatōe ⁊ salu. Sz solū ille inuolūtariū mot⁹ ē
spasmōis i q^o laceru mouet ad suā originē
. f. uersus oriū neruoz ad ipz uenitū siue ut
qdā dicunt uersus cerebrū uel nucam. qd acci
dit. cum percepto ledente fugiens ab eo cau
da musculi mouetur q̄sus suū caput uel p̄n
cipiū uñ accidit laceru q̄bi. Ad cuius q̄rac
tionē q̄bitur totū mēbrum qd per ipsum mo
uebat. Et sic a sua longitudine decurtatur q̄
de causa spasmus dicitur est q̄tatio. ⁊ decur
tatio i. egritudo q̄tūa ⁊ decurtatiua. Et
notant q̄ spasmus potest considerari dupl̄.
uno mō prout ipoztat malū motum. siue etiā
malam quietem. ⁊ ut sic dixit Bal. 5°. de acci
denti q̄ est nocumentum uoluntarie actionis
Et sic est actio lesa. ⁊ per consequens est acci
dens. Alio mō prout denotant malam figu
ram in mēbro spasmato uel causam lesionis
ipsius actionis uoluntarie. Et sic spasmus
ē egritudo. Et pōt esse egritudo cōp̄onaliē
ut cum actō illa lederetur a mala cōplōne. ⁊
pōt esse egritudo officialis ⁊ sic ē sēper mor⁹
in figura. qm mala figura membri in spasmō
sēper reperitur. Et pōt esse morbus in pōne
ut quando consideratur in eo contractio de
lecta in mēbro post malū motum. Et pōt
esse morbus in uia. f. opilatio. Et sic a multis
accipitur. Et ex hys bñ consideratis appet
cōciliatō dissonantie cadentis in diffinitōib⁹
spasmī supra adductis ⁊ alijs similibus. Dif
ferentie spasmī magis sbales penes suas cās
assignantur ab auctoribus. ⁊ secundum hoc
due spēs spasmī cōficiantur. quarum una est
spasmus p̄portioatus ad materiā. Et alia ē
spasmus nō p̄portioatus ad materiā. Spas
mus p̄portioatus ad materiā d̄ sic qz i eo l'
additur uel minuitur in neruis de materia
humorali. Et fm hoc. h spasmus diuiditur in
duos. quozū unus est sequens additionem
mē in ipso neruo. Et hic spasmus absolute d̄
spasmus mālī siue hūdis siue de repletionē
Et alius ē sequens diminutionē materie in
neruo q̄ absolute dicitur spasmus siccus siue
de inanitione de quibus duobus spasmū

Alr. y. affo. Spasmi de repleione. aut de inanitione
ne fit cuius auctoritate oēs auctores sūt secu-
ti. Spasmi vero nō pportōr ad mām dī sic.
qz i eo nec addit nec minuit i neruo mā hūo-
ralis uel ut dicūt alij fm cās spasmi due sūt
spēs. Alii n. ē a mā hūorali. x dī sic qz cātur
a mā humorali replēte. q sic replens cāt spā-
mum x uocat ut ē dictū supra. spasmus mālīs
hīdī sūt de repleione. Et alii ē absqz mā. Et
hoc aut uere aut semp. sicut qñ fit spasm? nllā
pñte mā hūorali. Aut nō uere nec semp sic qñ
fit spasm? aliq pñte mā hūorali q ē cā spasmī.
S; nō p modū mē replētis. s; p utā illatōis
nō uenit neruis p suā malā q̄litate uel ipōz
pñ nuce uel cerebro. Et iste spasm? uocat nō
pportōr ad mām. pñ uero spasm? q ē absqz
mā uere x semp dīdī. qz ali? ē ab excitatiōe
neruorum uel eorum pñcipij. Et uocatur spā-
mus sicut sūt de inanitione. Et alius fit absqz
excitatiōe eorum. sed fit absqz aliqua presen-
ti materia. ut qui fit a mala complexione pu-
ra uel ueneno x similibus ut apparebit in q.
causarum. Et iste etiam dicitur spasmus non
proportionatus ad materiam. Ex dictis patz
q spasmus non proportionatus ad materiam
aliquando dependet a materia. et tamen non
est materialis dictus. unde notant. q aliter in-
telligunt auctores cuz dicunt absolute morbi
esse materialem uel non materialem. Et aliter
quando dicunt specialiter spasmum esse mālē
x imālem. Aliquis enim spasmus non propor-
tionatus ad materiam ē x potest dici morbus
mālīs. in qñ pendet a materia in esse x con-
seruari x eius remotione ut per. eūonem ei?
re. uenit x curatur ipse. x tñ iste idem spā-
mus non est nec dicitur spasmus materialis.
quia non fit a materia hūorali per sui replē-
tionez facientem spasmum sicut est de ratione
spasmi materialis. Et dicunt spasmus non p-
portionatus ad materiam non est de repleione
nec de inanitione cuz in ipso mōbz spasmī
dato q non repleatur neq; inanitur. Sal. ta-
men in cōito afforisi. spasmus ex cllo rē. re-
ducit ipsū ad spasmū de inanitione. affilatur
enī ei quia sicut spasmus de inanitione non
fit qz aliqua mā hūorali repleat neruos. ita
etiā nec proportionatus ad materiam. Et qā
sicut spasmus de inanitione fit secunduz pluri-
muz ab interseco ita etiā non proportiona-
tus ad materiam secunduz plurimuz fit ab iri-
seco x ut plurimuz a rebus inanientibus x de
siccanibus. dato q non spasmēt inanier do.
Dixit Hal. tertio de interioribus Nerui simi-
lantur fibris organoz musicaliz. Sicut er-
go uidemus fibras organoz plz tetanosas fie-
ri pp būditatē aeris ut extēdantur donec rā-
pāt qz būdū ifūdīt eas x ifixe iflāt iflātōe
nā nālī. Sūt uidem? qstīgī cas pp aeris siccī-
tatē q̄bētēas sicut facit sol aut ignis i corio
constr. gīt. n. xatenuat illō Sic itelligim? in
neruis spasmum fieri sicut fit propter siccī-
tatē x inanitionē būide sbe sūt fit pp multi-
tudinē būditatis. Dīx. Aluero collz 3. alij fit
i neruo una spēs q̄cōis q nō fit pp dñationē
caliditatis aut siccitatis neqz pp būorē acre-
niz q descēdat imo fit pp fortitudinē explēue

q ē i neruo ad resistēdū rei ledēt x tunc colli-
gitur in seipō x q̄bitur ut fortificet sup rem-
quem expellere intendit sicut faciunt anima-
lia q nolūt se mouere ad cursū l ad saltū q in
pñtis colligūt x q̄bāt oia mēbra Et postea q
plēt eoz uolūtātē. Et dīxīt hec spēs q̄cōis
ē uelocis curatōis nec dī attribui egritudinē
x uocat expādidiōis. Et diuidit spasm? fm
drās accētales p. fm intēfionē x remissio-
nē fm quā alij dī fortis x alius debilis ali?
mediocritis Et fm tēpus sūt afflictiois. x fm
hoc alius ē acutus breuis alius pluz diu-
turn? x alius medius inter eos. Et diuiditur
3. fm diuersitatem locoz quos occupat. x ut
fit. ē eius una diuisio talis qz alius ē particu-
laris x ali? uis. Et particularis est qui occu-
pat unū mēbz uel aliqua pta sūt qui occu-
pat partes superiores corporis x nō inferio-
res sūt eoz uis. x o ē qui occupat oia mēbra
corporis superiora x inferiora exceptis mē-
bris faciei. Dīxīt Aluic. q sicut mollificatio
diuersificatur qñz in mēbris fm pñcipia mē-
broz. s. a quib? hz originē ita x spasm? ratiō-
enim. i. regula in ābōb? ē una in eo. s. spasmō
q fit supra ceruicē x i eo q fit in āteriori pte
aut posteriori x in eo qui fit infra ceruicē
Alā fm quāqz partē pōt homo mollificari
fm eandē potest spasmari. Sicut enim molli-
ficatio pōt fieri supra ceruicē. i. collum et
infra ipz x in toto x in parte una x ante x re-
tro x fm dextruz x secundū sinistruz ita pōt
fieri spasmus. Et in hoc regula est utriqz co-
munit. Et subdit alius ē qui ē i labio ppi?
x ali? est in palpebra x alius in lingua. suple
x alius in pede alius in manu uel aliquo alio
mēbro. Item alius est anterior x alius po-
sterior x alius equaliter tenens ante x retro
Dīxīt Aluic. secundum hoc est triplex scilicet
epitenus qd interpretatur super eleuatus cuz
nerui posteriores contrahuntur x digiti in
pugnum deducuntur. Et est protostenus sūt
ē prosten? qd interpretatur inclinatus. Cum
nerui anteriores contrahuntur x cap? inclinat
x corde digitorū manus extēduntur. x apertū-
untur. x tetanus qd interpretatur equaliter te-
nens. Cum nerui anteriores x posteriores ē q
liter contrahuntur. De hys dīxīt Hal. 4. affo-
ri smozū in qmēto afforisi a spasmō x tetano
b to rē. Spasm? est triplex unus ad ante qui-
dam ad retro x quidam equaliter ad utrunqz
Idem uis? dīxīt Aluic. quandoqz contingit
in spasmō q corpus declinat ad anteriora. Et
tunc spasmus est in lacertis anterioribus. ut
in lacertis intrinsecis spine uel in lacertis lō-
gitudinalibus uentris. Et quandoqz declinat
corpus ad posteriora. x tunc ē spasmus in la-
certis posterioribus qui sunt in spinali ueris?
cutē. Et dicitur postumus x quādoqz declinat
ad utraqz partē. s. ante x retro in quo homo
stat tenus erectus in quo accidit spasmus du-
aruz partium simul. Dīxīt Gordonijs. pars
dextra uel sinistra nō potest curuari pars enī
lata citius flectitur quam stricta. Vñc autēz
lata stricta sunt quare non possunt curuari.
Cum hoc etiam thorax x costē et spondiles
impediunt. quauis tamen non spasmus fiat

in toto latere potest fieri in pre ut brachio l'
manu. Dixit Dioscor. super affo a spasmu
et tetano habito et q. q. musculi sunt situati
in longum ante et retro. et non ad dextrum uel
sinistrum ideo non fit spasmus nisi ad ante et
retro. Et dat exemplum de affide lata qua possi
bile e flectere ante et retro. sed non ad dextrum
uel sinistrum. Et dicunt hoc esse uerum excep
tio qui busdam particulis membris huius
musculos situatos ad dextrum et sinistrum ut oculo
lus. Et ideo in oculo potest fieri spasmus fa
ciens oculum declinare ad dextrum uel sinistrum
Et sicut collum cui frequenter accidit incur
uari ad dextrum uel sinistrum ut in pluribus
uidetur. Et precipue in matheo de uillanis. Et
quidam alij dicunt possibile esse spasmum fieri in
clinare corpus et non solum particulare membrum
ad dextrum uel sinistrum quia auctores non
fecerint de hoc mentionem. Et ideo est quia sicut
domo. potest naturaliter inclinari ad dextrum
uel sinistrum. ita et poterit inclinari pternas.
Et hoc contingit quia medietas musculorum an
teriorum et posteriorum contrahitur ad dextrum
uel sinistrum. Auctores cum non fecerint de eo
mentionem aut quia dederint intelligi. aut quia
raro contingit. eo maxime quia membra et f'm
nam non sunt bene plicabilia ad dextrum uel si
nistrum sicut ante uel retro. Dixit Serap.
cognoscemus quo fiat spasmus uelociter. quia
scimus quo fiat motus naturalis quia ois la
ceruus qui anectitur cum membro quod mouet. non
attrahit ipsum nisi versus caput suum. sed nervum
annexum cum eo. et iste e motus uoluntarius. Cum
g. impletur lacertis aut nerui adherentes et que
nunt ad eos cum uirtute motu alij b'ox et te
ipsum tenduntur sic uer et q. sunt ei filia. Cum
g. dilatantur minuit eorum longitudo et mouetur
motu inuoluntario et iste e spasmus de repleione
suple et cum desiccatur lacertis uel h'unt aut ner
ui ueniens ad eos sibi decurrant et fit spasmus
Dixit Auer. coll. 3. spasmus accit neruo pp
duas res. si accit in reb' extrinsecis ut cor
dis et filibus et iste due res sunt mala pp'o
dians causa supra mebz pp qua colligit et q
bitur sic corda i magno extu. Aut mala pp'o
dians malis q. implet neruuz et distendit ipsum.
Et ppter ea crescit latitudo et diminuit longi
tudo s' p'p'ores extensiois latitudinis necesse
dices igit auctores de causis spasmu malis.
notant q. ma et e. aut humiditas ita sub for
b'uiditatis b'ozalis aut quersa in ueritatē
Et q. stat sub for b'ozis aut e non apans spsa
Aut e apans. Dixit Auer. ma huius. spasmu
aut e p'p'endens supra lacertu totu spsa in to
musculo si accit quia non apat. Aut e p'p'bensa
in loco uno et una pte musculi qua reliq pte se
quatur sic e q. apat. et fac spasmu siue illud apa
buerit cas extrinsecu siue si. s' solu intrinsecu. Et
dixit Auer. q. q. ma apans pte h' facit. Et g.
dixit A. ma apans ita aut m'ia aut sanguis aut
cola. q. e h' apans aut e ita aut m'ia aut co
lera. sanguis uero si non est apostemans non
facit spasmum ppter amicitias et ben
gnitatem suam et quis non reperitur in neruis
impendens illos. Et ad demonstrandum hoc
dixit Auer. Et illud scilicet spasmu

a materia sanguinea fit in apantibus lacertis
s. sanguineis cum resoluitur ma faciens apa
et implet neruos cum ulcere ulli nerui. Spas
mus de ma colica replente absq. apate rarit
sime p'git eo q. colera si e apta replere neruos
sic q. inflatione et extensione faciat augmen
tantes in latum pp sui paucitatem et subtilitatem
Et pp hanc cam Auer. et alij iter cas huius spasmu
mi de colera non fecerint mentionem. Similiter et
spasmus de ma m'ica dicto replente neruos
et extendente in latum raro fit ut etia de ipsa
plures auctores non fecerint mentionem. A.
tū de ea tetigit. dicens q. ma huius spasmu quia
e m'ia suple sed raro q. sui paucitate i lo
tis neruosis et musculosis et pp sui grossitie n est
apta replere neruos repleione p'icea. Dixit g.
huius ma implet neruos faciens spasmu p'p'ensu
scdm p'm e f'ica. quia ipsa est apta multipli
cari in membris neruosis. et penetrare i neruos
et sui multitudine imple eos repleione infante
et extendente eos in latum. un decurrant in lon
gum. Et pp ista cam plures auctores solus
de ma f'ica fecerint mentionem. Dixit Auer.
spasmus de repleione fit cum nerui supfluitant
replent malis h'uidis et f'icis quibus b'acit
tur et in latum distendant et a sua minuit lo
gitudine quare lacertis ad quem m'itaba ner
uus ille contrahit ad partem sui originis et me
brum curtat q. admodum accidit uasis que sine
ex corpore. Cum amplius q. possint capere re
plent extendunt eis in latum et adcurant in lo
gum. Et Ras in diomib' dixit q. fit ex huius
ditate grossa. Dixit Ser. sup uer. dr. s. in
ter cam b'ozales apantem et non apantem e quia
ma non apans p totu lacertu distendit et ipz
replet fin totus. Sed ma apans e p'p'bensa in
uno loco que loci certe ptes sequuntur. Dix
Auer. spasmus malis repleione quia fit fin f'ici
tam pmutatiois ma sicut accit successioe sy
nantie aut pleures uel f'iscen. Et sumarie ut
dixit Ser. super Uia. fit in egritudinib' ico
plete crisis fin pmutatione. s. ma faciens
illas egritudines ad neruos et lacertos ut ap
paret aliqui in sinoco pleuresi et dolore capitis
materiali quia in eis ma expellunt a uenis et
arterijs uel a membris nobilib' ad lacertos.
De ma aut uentosa faciente spasmu male. Di
xit A. quia ma spasmu e uentosa. Et Auer.
uidetur uelle coll. 3. q. humiditas malis non
causet spasmu nisi conuertat in uentositatem
Dixit n. ista repleio et distensio que sunt in
membris uel neruo sunt ppter ea q. illa b'uidi
tas conuertitur in sbam acrea et sic in uentosi
tatem et ob hoc neruus laboriose ea continet.
sicut nos uidemus in uere uini bulientis. Et ac
cidit hoc ppter ea q. partes aeris indigent ma
iori capacitate q. partes aquee et terrestres.
q. occupant plus de spatio q. ille. Et ob
quando res h'uide quertunt ad siccitatem tunc
nerui colligunt et conuertunt sic accit corrigi
is que calefiunt ad ignem. Et qui quertunt
ad arietates auge ipsorum q. tates. Et di
xit Auer. scias q. b'uiditas e indigentia ne
cessaria ppter supflua b'uiditatem que est i ner
uo ad hoc in extendat et crescat fin omes sua
dimentione et non ut p'bat aut colligat. Di

cant quidā uerū esse scdm plurimū q̄ mā fa-
ciens spasmus facit illum cōuersa in uentosi-
tatem occurrentes maius spatium q̄ ipsa hūi-
ditas faciebat ante. Non tñ ē hoc semp qz
pōt mā hūoralis non conuersa in uentositatē
tñ implere neruū sui corpulentia q̄ faciet in
ipso tensiones fm latum. Et cum neruū exten-
dunt in latū dixit Auer. sit decurtatio. sic cū
replentur in longū sit elongatio ut patet i pa-
liti. Et dixit Auer. ut ego scirem quare a
mā uentosa uel non uentosa neruū extenduntur
in latitudinē et non in longitudinē. Saluo qz
pōt dici q̄ extensiones que sunt in latitudine
nuncunt quando sit collectio extensiones que
sunt in longitudine et pp hoc dicitur neruū ē
necessitate. Et dixit Auer. q̄ Hal. non sen-
tit in hoc nisi hētionē que est decrementū de-
scendens neruū terrā at uerū cerebrū. Et
plurēs appellat ipm distensionē et māx hira-
cionē que cōtinet corpus ante et retro. Et
plurēs medici intendunt q̄ distensio sit cōtra-
ria cōtractioni. Et dixit Auer. scias q̄ uer-
ba medicorū in hoc accidente uirualiter sunt
propinquiora ut sint uerba musicorum q̄ ut
sint demonstratiua. Et dixit. quando sit cō-
tractio nascitur bellum inter duos motus sci-
licet inter motum uirtutis motiue et motum
contractionis. Dixit Hal. 2. affo. in 2. men-
to affo. febres in spasma et q̄ humores frigi-
di facientes spasmus nutriunt neruos. non i-
tellexit de propria nutrificatione sed large sum-
psit ibi nutrificationes pro imbibitione ipsorū
humorum in eis. De causis autem spasmū
de inanitione dixit sapio. Spasmus qui fit dē
inanitione scilicet siccitate fit sicut fit in co-
rpo que adburnuntur igni aut efficiuntur calidi-
tate alia quando. scilicet efficiuntur humiditas
que est in lacertis aut neruis accidit ut effici-
tur membra et contrahantur et spasmētur ten-
dantur et contrahantur in longitudine et latitu-
dine simul. Dixit Auicenna. spasmus ē ina-
nitione fit propter priuationem materie sci-
licet uentose et humiditatis scilicet humoris
et fit propter dominū i cecitatis propter quā
accidit ut contrahatur longitudo et latitu-
do equaliter. Et per hoc differt a spasma
replenti in quo ut appuit. neruus crescit fm
latū et decrescit fm longū. sed i spasma dē ina-
nitione decrescit fm longū et fm latū sicut ac-
cidit carne uel corco cum calescit. Siccitas
nāqz adueniens musculo desiccet hūiditates
eius tam scdm latum q̄ scdm longum. Ideo
qz colligitur musculus ad se ipm sic colligit
corū expositus igni qd corrugat fm latū et
secundum longum. Et sicut tu scis q̄ est dē
spolatio cordarū instrumentorū musicalium
q̄ abreuantur in estate propter elicationem
et elongantur i ueme propter humectationem
scilicet quāz facit materia ibibens eos. pter
hoc q̄ replens eos inflet et tendat. Nam si in-
flaret et tenderet eos. tunc decurtarent ut su-
pra dictum est auctoritate Galieni tertio de
interioribus quod etiam ponit quinto de ac-
cidenti. Secundo capitulo. Notant q̄ sici-
tas est duplex una est que est qualitas una
de primis qualitatibus et est actiua. Alia

est que est pūatio hūiditatis rei. Et pūatio
quē hūiditatis rei p se et formalit accepta nō
est cā immediata spasmū. Nam fm se nō est cā
nisi cuiusdā raritatis seu distantie prius mē-
bri q̄ sequit ad uacuitatē foraminū et pororū
q̄ sunt effecata et hūiditate pūata. S3 bñ sic
citas q̄ ē qualitas ē p se immediata cā spasmū et
hētionis mēbri. qz talis siccitas p se pōt corru-
gere et accētrare ptes mēbroz neruorū ut
expiencia p sensus declarat. Et dicit q̄ cā bac
siccitate q̄ ē qualitas cū fac spasmū semp con-
tingit siccitas q̄ ē pūatio hūiditatis eo q̄ sic-
citas alitas nō ē in quocūqz gradu corrugās
et hēbens. s3 solus cā ē itensa. Mōdo ista intē-
sa nō inducit in mēbro nisi ex calore et sumē-
te hūiditates aut eionib? forib? et multis et
silibus cāis ex qbus pcedit hūiditatis et sum-
ptio et pūatio. Et notant q̄ siccitas corru-
gans et spasmās d3 ē dīformis ita ut in qua
daz pte mēbri multus effecet et hēbat. Et in q̄
daz alia pte pax ut ē in corio sensus demon-
strat. Et pp hanc cāz dicit nō spasmant et hēci
et terte spēi q̄uis sint multū effecati. qz eoꝝ
elictio ē unīformis i oibus pib? mēbroz
siuor. q̄uis sit ē in eticis alia cā qz non spā-
matur et ē q̄ in eis nerui nō sunt ita effecati
sic i spasma sicco. q̄uis ad oculū appeat et hē-
cus maior. Et iō nerui et hēcoꝝ nō spasmant
Quibūsdā tñ nō placet supradicta p^a rō qz da-
ta q̄ siccitas sit unīformis in etico nō tñ seq-
tur q̄ nō debeat in eo fieri hēcio et spasmus.
imo sic ad dīformē siccit atez sequit dīfor-
mis hēcio ita ad unīformē siccitatem deberet
sequi unīformis cōtractio. Et signant aut
spasma non pporionato ad materiaz causas
duas quarum una est fuga uirtutis ad suum
principiū de qua dixit Auer. q̄ sit causa rei
impedientis a qua nerui fugiunt et congregan-
tur ad expellendum ipsam. Et ista res impe-
diens a qua fugit aut est dolor aut est humor
mordicarius aut qualitas uenenosa perueni-
ens ad cerebrū et neruos. sicut accidit ei quē
pupugit scorpion super neruū. a tali enim re
immediante uirtus fugiens contrahit mēbrū
et fit spasmus. Qd autem dolor spasmus
inducat. Dixit Galienus in comēto afforūm.
Spasmus ex dō et c. Et declarat hoc experiē-
tia q̄ nīmiz dolorem sequitur spasmus mem-
bra enim neruosa colligata loco dolenti com-
parentia ei ppter fugere a dolore cōtrahun-
tur uersus eorum originē et spasmantur. qui
dolor si perseverabit et maxime multū inten-
sus spasmus cōtinuabitur. Si autem dolor in-
terpolaret uel multum remitteretur similiter
spasmus interpolaretur. Et in codez com-
mento Galienus declarat quomodo spasmus
fiat a materia mordicatiua ut colera presi-
ua siue eruginosa existente in ore stomachi
et aliquando a colera rubea uel citrina. 2.
causa est aliqua causa extrinseca occurrens
membro congregans ipm etiam obiqz hoc.
q̄ malum sensum ponat in mēbro ppter quē
habeat fugere. q̄uis etiaz malum sensum pos-
sit inducere de qua loquens Auer. post supra
dictam cām ait. Aut accidit dicitur spasmus
ppter qualitates non uenenosas sicut accidit

spasmus ab
gante neruū
et sic in spā-
put suum. Et
uone congelat
ppier quāru
qdam hanc spā-
mam hēcom.
spasmus siccit
siccus faciens
cū mēbri
siccus qui nō
membra. sed
induratio ner-
uorū quāz
runt q̄ q̄qz
na anime.
spasmus est ille
causas dilata-
sequi lacertio-
as formas.
nam notat q̄
uno modo q̄
malis humor
ro reuocato a
n facti can'e
rum quāz hē-
teo ipso per
spasmus qui ē
Alto modo
et hūita reuo-
ni cū uirtutis
tem fortis et
tur mēbri in
et fit spasmus
pporionati
gere spasmus
exeritiora ut
quia in tali di-
riora dissolu-
solati fluunt
tios et cōtrah-
de genere rep-
mum efficit p-
laetione spā-
soluitur et ex-
rioribus ad ei-
riora et secun-
scili et cōtrah-
genere non p-
dixerunt quā-
membrum cō-
lunarie accid-
ue bonos susti-
ciebus spā-
dit ppter la-
quod membru-
rie ut cum susti-
bra: hūm qd
in tali iusticia
cio fit effugio
ipm mēbri hē-
ceros replens
cōtractione dī-
contractū et sp-
replens. 2.

spasmus ab in frigiditate uehementi congre-
gante neruum et lacertum et inspissante ipm
et sic in spirando faciente ipm contrahi ad co-
pam suam. In qua congregatione et inspissa-
tione congelantur humiditates ipsius membri.
propter quorum congelationes et indurationem.
quidam hanc speciem spasmi reducunt ad spasmum
siccum. tamen improprie. Et ideo dicunt
spasmus siccus est duplex. unus uere et proprie
siccus factus propter siccitates et absencias humidi-
tatum membri. Et alius improprie et non uere
siccus qui non fit propter siccitates humiditatum
membra. sed propter earum congelationem et
indurationem. Et rursum inducentes au-
tores quidam causas primarias spasmi. di-
cunt quod quicquid accidit spasmus propter acciden-
tia anime. Dicitur Aut. una de speciebus huius
spasmi est ille qui sequitur propter timores et
causas dilatorias submersas subito quod faciunt
sequi lacertos motus ad sua principia secundum
sua forma. Propter cuius causae declaratio-
nem notant quod timor potest esse causa spasmi duplex.
uno modo quod timor superuenit homini repleto
malis humoribus qui mouentur a calore sub-
ito reuocato ad interiora in timore qui sic mo-
ti facit canere dilatorias neruorum et lacerto-
rum quia fluentes ad ipsos dilatant eos imple-
ntes ipsos per submersiones in eis. Et sic facit
spasmus qui est de genere spasmi repletionis.

Alio modo fit spasmus in timore ex fortis
et subita reuocatione spirituum ad interiora om-
ni circumscripita repletionem humorali. quia ta-
lem fortis et subitas spirituum reuocationes fecit
nisi musculi in qua consecutione contrahuntur
et fit spasmus qui est de genere spasmi non
proportionati ad materiam. Et similiter potest contin-
gere spasmus propter causas dilatorias spirituum ad
exteriora ut in subito et fortis gaudio. Et hoc
quia in tali dilatactione calor effusus ad exte-
riora dissoluit humores ibi repletos qui dis-
soluti fluunt in neruos et lacertos repletos
ipsos et contrahentes et sic facientes spasmus
de genere repletionis qui spasmus ut pluri-
mum esset particularis. Aut quia in tali di-
latatione spiritus ad exteriora multum de ipso re-
soluitur et exhalat. unde paucificatus in exte-
rioribus ab eis et a musculis retrahitur ad inte-
riora et secuntur ipsi in retractione sua mu-
sculi et contrahuntur et spasmus incurrunt de
genere non proportionati ad materiam. Et
dixerunt quandoque accidit propterea quod supra
membrum contrahitur ob aliquam causam uo-
luntarie accidit corpus reliquum uel aliud gra-
ue bonum sustentari. Dicitur Auicenna 2^a 8° spe-
ciebus spasmi a dictis causis est ille qui acci-
dit propter sustentationem factam supra aliquid
quod membrum quod est contrahitur. scilicet uolunta-
rie ut cum sustentatur homo supra genu uel
brachium quod prius contraxit. Et hoc quia
in tali sustentatione super ipso membro contra-
cro fit effusio alicuius materie humoralis ad
ipsum membrum. et ita in ipsius neruos et la-
ceros replens eos et prohibens sic membrum a sua
contractione dilatari. et faciens ipsum remanere
contractum et spasmodicum spasmus qui est de gene-
re repletionis. Et dixerunt quicquid accidit propter

res quod membrum seculi deservit eas propter quam ma-
teria defluit ad ipsum que fluxa replet et contra-
hit ipsum et spasmodicum sic spasmus de genere re-
pletionis. Dicitur. Ali. quandoque est cum eo. scilicet me-
bro quod spasmodicum accendit. scilicet causa faciens illud ut
fit cum ipsum fert pondus graue ex cuius dela-
tatione laxatur et debilitatur et dolet unde fluunt
materiam ad ipsum. Et dixerunt quicquid accendit spasmum
propter accubationes et sessionem longam super
re dura uel lapides uel terra uel banca propter
cuius duritiam indurantur membra super accubantia
et tunc si qua contracta erant frigida indurata pro-
hibent a dilatactione et quod dilatata erat prohibent
a contractione. Dicitur Aut. aut fit si obdor-
mi scatur super locum durum. Et subdit hoc est ex
eis que per se remouentur. et potest hoc dictum
referri ad causam immediate precedentem propter
dormitionem super rem duram. Et habet
ueritates quoniam ut patet hoc spasmus est leuis et pro-
prie quedam rigiditas siue induratio illorum me-
briorum que quod prouenit proprie propter prohibitionem
spiritus et caloris ueniens ad illa membra indura-
ta et aliquam opilata propter compressiones ad res
duram paruo tempore durat quod remota causa dura
spiritus et calor per se cito redeunt ad illa membra.
Unde redeunt ad dispositiones suas naturales.

Et erit hoc spasmus de genere non proportionati
nati ad materiam. Et potest referri ad alias et
species supradictas. Et ratio est quia in
illis causis secundum plurimum parum est de
materia que fluunt ad membra quare cito consumitur
Et hoc significauit Aut. cum in una illarum
causarum dixit. retinetur in ipso membro aliqua
tulum. scilicet pro tempore aliquid aliquantulum. scilicet pauca
materia. Et quod ad causam de obdormitione
super re dura aliquod sequitur etiam stupor ideo
Auicenna dixit et est cum hoc stupor. et tunc
causa stuporis et etiam ipsi spasmus est adueniens
ens membro uel membris propter repletionem que est
ex materia effusa ad ipsa membra. Et hoc est
cum propter illam accubationem membra dolet
unde effunderentur materia ad ipsa contrahentes
spiritum motuum. super et sensuum pene-
trare prohibentes ad ea unde non est possibi-
le ut moueat ea scilicet propter sui paucitatem
ad dilatactionem faciendum et hoc erit spasmus de ge-
nere repletionis. Et quod ut patet in hoc casu materia
est pauca ideo iste spasmus pro tempore durat. ideo. Ali.
subdit causa redditur hoc et fortis materia. scilicet fortis
hoc supra materiam et spiritus expellit causa fit dilatatio
Sed quod repetit littera quod dicitur et hoc stupor

Et non dicitur causa hoc ideo dicitur est quod stupor fit propter
materiam effusam propter dictam causam illis membris super
re facta prohibitionem spiritus sensuum requisiti ad
sensum in eis. Et erit hoc stupor causa detractionis
membrorum ipsorum in rigiditate et induratione
sua quod prohibito sensui spiritui a membris
ipsis prohibetur etiam motui sufficiens esse
ad dilatactiones et motum faciendum. Et di-
xerunt quandoque accidit spasmus propter exten-
sionem membri cum super ipso extensio fit subtra-
ctio reliqui corporis aut rei gravis propter
quod aliqua materia effunditur ad ipsum membrum
ingrediens eius neruos et lacertos et prohibens
eos a contractione unde remanet membrum ten-
sum uel tantum uel tantum repletionis. Dicitur. Ali.

et quia sic ex extensione. Galienus membra illa
us simile scilicet quod dictum est fieri propter sub
stantiam super membro contracto. Et dicit
runt. quandoque accidit spasmus. scilicet propter
sompnum longum quia non super re dura propter
retractionem multam et longam caloris et spiritus
ad interiora quare apud excitationem membra
remanet in dispositione in qua erant in sompno
contracta. contracta et extensa extensa propter
paucitatem spiritus mori in ipsis non potest
ita ea mouere quare remanent membra spas
mata donec redeat ad ea de spiritui motui
sufficientia. Dicit Avicenna. Et hoc idem
spasmus plurimus. i. plerumque fit propter somp
num aut excitationem. et post sompnum apud
excitationem quod remanent membra contracta.
nec extendunt. quia fit spiritus scilicet motus
in sompno pigrior et non fit assiduus in facie
do dilatationem propter declinationem suam ad in
teriora et est hic spasmus de genere non pro
portionati ad materiam. Et dixerunt. de
causis eius est ebrietas et potus uini. Di
xit Rasis pro continetis. spasmus eueniens
post nimiam ebrietatem est ex repletione. quia
uinum penetrat usque ad profunditatem nervorum.
potus tamen uini acuti puri maxime sumpti
in ieiunio cum multum mordicat os stomachi
potest esse causa spasmus non proportionati ad
materiam. Et quidam ymaginantur propter po
tum uini posse contingere spasmus de inanitione
maxime si fuerit uinum acutum et multum
bibitum a corpore exarato multum extenua
to quoniam tale uinum. essicando ipsum facit
ipsam spasmarum. ut plurimum tamen spasmus se
quetur potum uini de repletione. Et dicit
de causis spasmus est supflua comestio et indi
gestio et fastidium. Et hoc propter multipli
cationes supfluitatum flegmaticarum que pos
sunt fluere ad nervos et facere spasmus. Et
de eis sunt dimissio exercitii consueti et ociosi
tas et multus sompnus quia sunt causa multi
plicationis supfluitatum flegmaticarum. Et
ex eis est assidua balneatio que si fuerit in
aquis termaticis aut in balneo sicco ipsa sunt
esse causa spasmus de repletione dissolutis per
illa balnea materiam que fluentes ad nervos
faciunt spasmus de repletione et hoc maxime
accidit eis qui sunt repleti et intrant balnea
non premittis euacuationibus. Et ego ass
quociens hunc spasmus uidi et possunt esse
causa spasmus de inanitione maxime in corpo
re extenuato. Dicit Galienus. et ponitur
primo continetis. spasmus qui accidit post in
digestionem. et fastidium. ebrietatem multam
balneationem dimissionem exercitii uel multum
sompnum est ex humiditate. Et dixerunt ex
eis sunt uigilie plurime que possunt esse cau
sa spasmus de repletione propterea quod perducunt
ad indigestionem. et possunt esse causa spasmus
non proportionati ad materiam ut cum sunt
causa generationis humoris mordicantur.
Et possunt esse causa spasmus de inanitione
dicit Galienus. 3° de interioribus. spasmus
qui accidit ex siccitate fit post uigilias. Et
de causis spasmus sunt motus corporales qui

possunt esse causa spasmus de repletionem cum facti in
corpore repleto. et in hora debita dissolunt
humiditates que fluentes ad nervos faciunt
spasmus. Et prout est causa spasmus de inanitione
per uiam resolutionis et consuptis humiditatum.

Dicit Aui. spasmus siccus est qui fit succes
sione motus laboriosorum corporaliu et aialiu
et sicut sunt uigilie angustia timor et siles eade
essicantes. Et de causis spasmus est cibis
acutis mordicantibus et spasmus ab eo puenit
sedm plm de genere non proportionati ad ma
teriam. Et de causis spasmus est tollerantia fa
mis et siles et possunt esse causa spasmus siccus in
corpore extenuato. hoc enim cum diu abstineat
esicatur et spasmat. Et possunt esse causa
spasmus non proportionati ad materiam maxime
quando ad eas consequitur fluxus colere mor
dicantur ad os stomachi. Et ex eis est coynus
superfluis desiccans uel per uiam indigestio
nis corporis replens humiditatibus indigestis

Et dixerunt. de dietis causis est sumptio
medicinarum frigidarum uel acutarum. Et
medicines quidem frigide maxime uehemen
ter ut narcotice possunt esse causa spasmus non
proportionati ad materiam propter lesionem
quam inferunt cerebro et nervis. Et pos
sunt esse causa spasmus improprie qui ut supra
patuit accidit ex congelatione humiditatum in
corpore et nervis et lacertis. Et simile con
tingere potest ex frigate aeris uehementi aut lo
ga effusione aque frigie super corpus et maxime
cum ista frigiditas obuiat capiti et dorso.

Dicit ypo. in affo. frim ulceribus mordax
quod ipsum est spasmus et tetani iductus. Dicit A.
accidit ex uehementia frigoris sicut accidit
ei qui bibit medicinas narcoticas et opium.

Medicine uero calide maxime uehementer pos
sunt esse causa spasmus dissoluendo in corpore hu
miditates et portantes eas ad nervos que intra
tes eos replent et extendunt ipsos in latum et h
erit spasmus de genere repleti. Et prout
est causa eius desiccando et finiendo humiditates
corporis et erit h spasmus de genere spasmus siccus
Et prout est causa eius per suam mordicationem uel
malam qualitates. Et erit h spasmus de genere
non proportionati ad materiam. Dicit A. est sp
asmus frigidus. propter medicinas. et ex his causis
sunt medicine solutue que possunt facere sp
asmus uel propter superfluum effusionem quas faciunt et
erit de genere spasmus siccus uel propter acuitatem et
mordicationem et uenositatem suam et erit de ge
nere non proportionati ad materiam in quo fugit
uirtus a re nocente. Uel quod agitant et dissol
uunt humores et non educunt et agitati fluunt
ad nervos et replent eos et erit de genere sp
asmus humidus. Et medicine quidem tam calide
quod frigide ab extra approximate maxime super ul
nere nervorum et precipue si nervus fuerit di
scobopius. frigie quidem per actuales frigitatem leden
tes ipsos et per actuales uel potenciales prohibe
tes exitum uirulentie a uulnere maxime quan
do sunt contacte cum suppuritate. que uirulen
tia retenta potest inducere spasmus per suam mor
dicationem quam facit in nervos et per suam
malam qualitates quam emittit ad cerebrum a
cutas malitia fugit uirtus. Et erit h spasmus

de genere non proportionati ad mām. Et de
causis eius dixerunt fore uenenus siue intus
bibitum siue exterius cadens sup locū neruo
rum. Dixit Aui. qd fit propter potum uenēt
a cuius perima qualitate fugit uirtus et māx
si fuerit de habentibus respectū ad cerebrum
et neruos ppter cuius contrarietate et ueneno
sitatem nerui uebementer incurrunt lesionem
ex qua contrahuntur. Et dixit. fit spasmus
a punctura scorpiōis uel ruelle et serpentis su
per neruos. Et dixerunt de causis extrinse
cis est punctura neruo eueniens uel corde sic
Bal. dixit in regni aut incisio corde uel uer
uo eueniens fm longū siue scdm latum sed nō
totaliter uel eueniens mēbro neruoso ul' in la
teris et māx in capitibus eorū. Et spasm⁹
quidē sequens ad ulcera siue uulnera pūcta
potest esse non proportionatus ad materiam
sequens ad dolorem uulneris uel ad mordica
tionē uirulentē reuente in neruis maxime si
obsecatum fuerit orificiū uulneris. Et pōt
esse spasmus rep⁹onalis sequens repletionem
nerui uel neruorum ex mā defluente ad eos cā
b⁹ doloris uel agitationis humorū que pōt re
tineri in eo l' eis apando et non apando. Ait
Rasis primo continētis. quādo pungunt ner
ui apantur et accidit spasmus de repletiōe. Di
cunt qd hū duo spasmī possunt esse qtes toti.
et possunt eē pūctulares uni neruo uel plurib⁹
paucis. Nam non pporionat⁹ ad mām erit
uniuersalis uel pūctularis fm potentias cause
causantis dolorem punctionē siue mordicati
onem. Et fm intensiōem uel remissionē do
loris et mordicatiōis. Et spasmus d' rep⁹
ne erit pūctularis si mā fluxa ad locū replebit
solum neruos iohue loci seu mēbrū ul' neruos
paucos. Et erit uniuersalis si mā fluēt siue
rit mīta sufficiens replere uniuersalē neruos
corporis sicut aliqū accidit in corpore multū
repleto cui supuenit uulnus in neruis uel euz
apa loci illius fuerit magnū et postea delitue
rit in cuius delitescencia mī ipsa cōcava fue
rit multis neruis uel nuce. Et pōt eē spasm⁹
sequens uuln⁹ de inatiōe sanguis a uulnē
multus fluente. Et adducentes auctores quas
dam causas intrinsecas spasmī. Dixerunt
ex eis est multa sensibilitas oris stomaci qua
uebementer leditur colera etiam modica effu
sa ad ipm mordicante ipz cui cōpatitur cere
brum et fugit uirtus. et fit spasmus de genere
non proportionati ad materiam. Dixit A.
de hoc genere est spasm⁹ scs pp fortitudinem
sensus stomaci cum ad ipm expellitur colera
Et dixerunt ex eis ē colera mordicatiua
prae qualitate sicut porrina uel eruginosa
stans in ore stomaci ledens ipsum a cuius ma
litia refugit uirtus compatiēte cerebro et fit
spasmus similiter non proportionatus ad ma
teriam. Et multoties fit hic spasmus euz
euomitur illa colera. quā tunc magis comuni
catur cerebro malitia eius qz uis uomitū cō
pleto et illa materia educta sequatur curatio
spasmī. Dixit Auicena. huius quidem ge
neris est spasmus eius qui enomit humorem
qui est ut erugo eris nocentes ori stomachi
et loquitur de eo Bal. 5°. affo. in comento

afforismi spasmus ex ello 2°. Et dixerunt
de causis eius est uermes in stomacho uel
intestinis cōcanti cōcantes malos uapores
cerebro uel pungentes stomachum uel intesti
na unde fugit uirtus et fit spasmus non pro
portionatus ad materiam. Et dixerunt de
causis eius ē lesio magna existens in aliquo
uel aliquibus mēbrorum neruorum cōcan
tum cerebro per colligantiam ipsorum cum
ipō. uel in mēbris quibus predicta mēbra
cōcant et cōpatuntur illis et istis compatiē
tibus cōpatiē cerebrum unde fugit uirtus et
fit spasmus de genere nō proportionati ad ma
teriam. Dixit Aui. huius generis est spasm⁹
factus pp cōtates cerebri et matricis et
uisceris et reliquorū similium in egritudine suis
Et subdit et spasmus factus ab egritudine in
ore stomachi et matricis et mēbris neruo
sis et in uicinis eis. Dixit Aui. huius ge
neris est spasmus antecedēs ppter uermes.
Et dixerunt de causis eius est dolor fortis
in quocunqz mēbro fuerit et absqz uulnere et
absqz apostemate et maxie si fuerit in mēbris
neruosis uel in articulis pp quem cōpatiens
cerebrum contrahit et fit spasmus non ppor
tionatus ad mām. Et dixerunt de causis eius
est repletiō magna corporis maxie fm mēbra
pūctilia aut uenas magnas. dixit Aui. 4°. 4.
regimis acutorū In repletiōe magna que est
fm cor et epat et arteria magnas cāntur spasmī.
Cuius cā est dicit quia stante tali magna
plenitudine uiaz opilate spūs uitalis nō trāsit
ad cerebrū qz cerebrū nō trāsmittit spūm aialē
ad neruos qz remanēt nerui cō spū aialē pau
co que spūs nō recepat. Et cō illo mouēt sz
insufficiēter et sic spasmose et acit eis sic acit ca
udis laceriorū absqz qd hnt aliqd de spūritu
spūs trāsm. sō mouēt facietes quedāz morū
qz uiz spasmose donec euaporato toto illo
spūritu a motu desistant et est hic spasmus de
genere nō pporionati ad mām. Et dixe
rūt de causis spasmī ē siccitas cerebri qz exbau
rit hūditatē a uica et neruis fm fortitudine
qz efficcatur nerui et cōtrahuntur et fit spasm⁹
de genere spasmī siccit⁹ uē modū tenet Aui.
in cap. de spasmio. Et dixerunt ex dictis
causis ē febris siue sit adburnens siue sit co
nūca. et maxime si febris fuerit coniuncta cū
apostemate calido cerebri. Et febris qui
dem dupliciter potest spasmum inducere. uno
modo consumendo et efficcando humiditates
corporis et neruorum aut cū uebementia siue
caliditatis liqfacientis et cōsumentis sicut fe
bris fac adburnens aut euz longitudo et diu
turnitate siue ipressiōis qz psumit et efficat et
finit hūditates qz uis eius caliditas nō sit ad
burnēs. unde efficcatur hūditas et fit spasmus sic
cus. Et hō mō dissolūdo hūditates corpo
ris. ppter hū cas psumit possz qd dissoluit redi
te fugitiles. fluūt aut ad os stomaci l' aliud
mēbrum neruosum cum sua acuitate et pun
gunt et mordicant ipsum unde cōpatitur cere
brum et fugit et fit spasmus de genere non p
portionati ad materiam. Ait fluūt in ner
uos et lacertos et replēt eos extendentes in la
tum unde contrahuntur in longus et fit spasm⁹

qui huius habuerit pro causa caliditatem fe
brilem ē tamen spasmus de genere reptional

Sal. tamen 3° pronosticorum non expressit
nisi de spasmō reptionali in febribus euenien
te quia de eo minus uidebatur. et quia certū
habebat posse in febribus euenire spasmum
scilicet et non proportionatū ad materiā. Di
xit Auicena de causis spasmū siccū ex eis est
qui fit successione febriū adurentiū et maxi
me in febribus siccis quia tunc propter apā
calidū cerebrū magis imprimitur in cerebrū et ner
uos suple aut successione febriū croniarum

Et subdit Aui. quandoq; fit spasmus. s. si
cuius in febre sed non est de fortitudine febris
.i. qz ipsa sit multum intensa. nec est de longi
tudine eius idest quia fuerit multū longa ita
q; sui fortitudine uel longitudine consump
sit humiditates corporis. Et hic spasmus ē
de genere eius cuius quo non est illa siccitas to
ta. i. ultimata et tamen est spasmus siccus de
genere tamen siccitatis parue cuius febris illa
non fortis et non longa non potuerit consumi
humiditates in totū. ideo iste spasmus erit
debilis propter siccū quedā rigiditas siue ī
duratio mēbrorum ad motum et sepiendo ad
dilationes. Et comparans Aui. iter spasmus
euenientes in febribus. Dixit spasmus eue
niens in febribus ppter cōtatem oris stomaci
non est illius prauitatis et malitiae cuius ē ille
qui fit in febribus temporalib; .i. longis sup.
aut acutis qui. s. fit absq; illa cōtate. in qui
bus febribus desiccantur nerui et lacerti ymo et
cerebrū. Et dixit. in febribus fit quidā spā
mus qui non est uehementer malus et est ille
qui fit propterea q; febres faciunt currē ma
terias quas dissolunt in nervos et lacertos.
et propter cuius corpus est repletū et ē sup. de
genere reptionalis. Et quandoq; accit in fe
bribus spasmus propter cōtatem oris stoma
ci et est de genere non pportionati ad materi
as. Dixit Rasis primo q̄nētis. Non acci
dit in febrib; q̄nētis spasm; ex siccitate. qz
possibile est febres dissoluerē humiditatē et p h
supuenire spasmus uel tetan; humid; Et istū
i pñ^o erit febris. s. h; pñ^o hā h; pñ^o ille q; ac
cidit p^o febre. i. i pcessa febris et i statu q̄nēt
ē et n̄ erit nisi ex siccitate. Et dixerūt ex
cūis ei^o ē siccitas cerebrū absq; febre et apāre
q; qdē siccitas n̄ ē itēsi aduēiens ei ex debili
tate ipi^o i querēdo nutrimentū suū i sba; suā
q; pñ^o aduēit hūit; cere^o siccū nā h̄. acūta
liter q̄r n̄ relaxat hūiditatē nuce et nervis. s;
poti^o ab eis attrahit ad se q̄re escant et indu
rant ad mo^o qz n̄ pūit a mltā siccitate id ē
dbil^o d q^o dix. A. q; fit et dstruit uelociter. fit
.n. facit max in dētis cerebri siccis a q̄cūq;
cā escant ut cū paulo āpl^o uigilat solito aut
aliquā cūonē patiūt. Et si h̄ solū uelociter
cū nā l arte cere^o acqrit hūitas sufficiēs q; re
laxet nerui hūiditatē et n̄ āpl^o attrahat ab eis
q; reddūt hiles ad dilatatores et motū. Insup
auctores assignāt cās spasmū diuersi ficas pe
nes etates patientiū ipz. Dix. ypo. 3° pñ^o
sticop. spasm; pueris q̄nēgit i acuta febre ma
xime at si uentrē stricū hēant. quia tunc ma
teric male que debent expurgari per uentres

repunt in membra nervosa et nervos. Et
si uigilent et expaucant et plangent. qm tunc
magis debilitantur cerebrū et debilitas tran
sit ad nervos. unde promptiores sunt ad reci
piendū mās. Et si colores uariant. s. faciei
et et totius corporis ut mō citatū mō rubet
mō lūidi mō uirides fiant. qz significatur in
eis mō diuerse male et raptus eoz hūis cere
brum et nervos. Et subdit y^o. h eueniunt
pueris usq; in septē ānos. Et dixit Sal.
in qmento huius h̄bi q; ypo. nō intelligit de
spasmō p̄ticulari accidēti in aliquo mēbroz.
Sed de illi accidēti in toto q; facile accidit
pueris et p̄prie lactantibus ex eis cuius cā
in illo est lac. et p̄prie si multū et grossū fue
rit. Et accidit pueris nō lactantibus infra
dictā etates ppter cibos multos quos suscipiūt
et in nō sua hora. qm ipi nō intelligunt ex re
bus nisi cōmestronē. Et inuāt ad illud de
bilis nervorū in eis. et hūis mollicatō.
h̄nt eim nervos debiles et molles propter
humiditatem etatū et nutrimentalem quare
faciliter paciūt a causis imprimētib; . Et
spasmus quidē eueniens in febribus pueris
pōt esse omnis generis prout supra in gene
rali dictum ē. Accidit et spasmus pueris
absq; febre. dixit Aui. ex spasmō humido ē
qui accidit lactantibus ppter uicinitatem mā
mille et ppter humectationē lactositatis et
cōgelationē lactis in eis. i. ppter uicinitatē
ad pñz cum māmillas sugunt et hūiditatem
nutrimentalē generatā ex lacte quā uocat lacto
sitate et cōgelationē lactis. i. hūiditatem p̄e
dictē generatē in cordis. Et neruis et muscu
lis q; in dictis mēbris est apta q̄gelari et in
sp̄sari ē et leui cā q̄gelante ut leui frigore in
trinseco uel extrinseco. Et dixit Auicena.
accidit spasmus infantibus cum uentres co
rum cōstringuntur et in uigiliis eorum et m̄
ritudine flentis eorum. Et dixit. accidit eis
spasmus in febribus suis q̄nēs sint leues nō
acute liq; facit. Nam ppter facilitatem disso
lutionis humiditatis ipoz leuis febris est
potens eas fluere facere ad os stomachi eoz
et faciēt spasmus nō pportionatū ad mate
rias uel in nervos eoz facere spasmus de re
pletionē. Et propter facilitatē dissolutionis
corporum ipoz. febris q̄nēs sit leuis est
potens efficere corpora eoz et facere spasmū
de siccitate. maxie cum febris elongat. Et
h̄ spasmus plurimū accidit debilibus ex
infantibus. Et uniuersaliter dixit Aui. in
fantibus facilis est casus in spasmus. scilicet
quēcūq; ppter uirutes debiles cerebri eoz
et mēbrorum ipoz et lacertorum eorum ut
et uoluit Galienus 6°. de regimine sanitatis.

Et dixit. ypo. ubi supra maiorib; et h̄
et uiroribus spasmus nō q̄tingit in febrib;
nisi magnis ex̄nētibus infirmatib; ut frenes.
dixit Aui. in puberibus. i. in illis qui tran
sunt septimū ānum non est facilis aliqua
duarū rerū. i. aliquis duorū spasmorū. s.
siccū et humidū. Ille eim qui septē p̄transit
ānos non spasmatur nisi ppter febrem ualē
parū maxie in q̄partione ad infantē qui ut
dictū est incurrunt spasmus a febre et leui

Dicunt quā pueri usq; ad 7^m. annum facili^r
 incurrunt oēs spēm spasmi puberibus a qua
 cūq; cā pter q̄ a dolore ad quē puberes et p
 fectiores etate sunt magis pati pp pfectiones
 sensus eoz. Et dicit pueri facilius incur
 runt spasmus hūidus pp sibilus humiditatis
 ipoz et pp repletos quas multiplicat pueri ex in
 ordinato regimine supra iuvenes ad quas cās
 coadunat maior tencritas et raritas tē ner
 uoz ipoz pp quā facili recipiūt supfluitates
 Dixit Ap. in ultimū libri aialū et pōitur a
 Rabi. in 9^a pūcula suoz affo. Multonēs plu
 rib⁹ pueroz spasmus accit. quoz cib⁹ bonus
 ē pp copiam lactis pinguis qd fugunt a nutriti
 bus suis carnis ferulis. Et huius egritudis
 cā ē lactis bibiti multitudo. Ex dēis appet
 q̄ hūiditas est cā spasmi hūidi repletionalis et
 pōt esse pūcta cū friditate et caliditate. Di
 xit Aui. cā cēntialis spasmi hūidi aut est hūi
 ditas et friditas adiunat fm agelatōez. i. cō
 gelando illā hūiditātē. suple et aliqñ est cā ei⁹
 hūiditas absq; friditate. f. uel cū cōlitate acti
 uaruz uel cū calitate et tūc hūiditas nō ē age
 lata. Et sōdit aut p sic cā cēntialis spasmi
 siccū ē siccitas et caliditas iunat sup psecutio
 nes. f. psecutiōis. qz. f. resolut hūiditates. sup
 uel ē cā spasmi siccū siccitas cū cōlitate actiua
 ru. hoc tñ raro et pax lucit. aut cū friditate
 agelante et indurante neruos ut supra patuit.
 Et patet ex dictis cāe spasmi pūitue aūce
 dentes et pūcte. Hā pūitue sunt q̄ supra
 enūmerate sūt et illis similes. Antes hō spaf
 mi hūidi sunt humorcoaceruat⁹ in corpore
 et maxie in loco ppinquo neruis et lacertis
 et usq; largitas et neruoz debilitas et silita.
 Spasmi hō siccū mā aūce erit 9^a mala resol
 uens et pūmens hūiditates mēbroz et pōit
 sime neruoz et pēpue si illa mala 7^a. erit i
 cerebro uel loco ppinquo neruis. Et hūi
 ditas corporis habilitas resoluti et neruo
 ru debilitas. Et spasmi nō pportioat ad
 māz cā aūce erit mala mā mordicatia uel nene
 nola in corpore coadunata. multa sensibilitas
 oris sōaci et mēbroz neruoz debilitas ce
 rebri et neruoz et silita. Et cā cōiuncta
 spasmi hūidi est humor exis in neruo uel ner
 uis et lacertis actu faciēs extēsiōē in latuz
 et decurtas in longum. Et spasmi siccū cā
 cōiuncta est maxie siccitas actu inducens cō
 tractionē in neruis. Et spasmi nō pportio
 nati ad māz cā cōiuncta est mā actu mordicāf
 mēbra sensitiua aut mala qualitas actu ledēs
 cerebruz. unde fugit et cōtrahit. et silita. Dix
 Bak. 3^a de interiorib⁹ et pōit pūo pūitūis.
 qñ spasmus ē ex caliditate exicātur nerui. et
 qñ ē ex friditate cobadunatur. Et qñ ē ex hūi
 ditate ingrossant et incurtatur. Et qñ est ex
 hūiditate mordicāte et pungente corrugatur
 incurtatur et coadunatur sic accit in singultu
 Reddētes quā cās pūitūis neruoz in spaf
 mo. dicūt q̄ ad maioritates uel diminutionē
 alicuius dimēsiōis pter māz segtur diminit⁹
 uel augmētuz in alia nō tñ semp. Hā sic pōt
 fieri augmētuz et diminitio fm oēm dimē
 sionē in dispositione nālī. ita potest fieri ill
 dispositione pternām appet de augmēto ann

in mēbro ydropico. et de dimittione in corpo
 re quod uritur de quo aliqñ minora^r longi^r
 latitudo et profunditas. Si itaq; dicit ma
 ioritas fiat p pōnez rei noue prius nō exiit
 sequitur dimittio in altera aliazū dimensionū
 non tamen i ambab⁹ alijs. unde reperit aliqñ
 mēbru simul maiorari scdm longum et pūm
 dum et minorari solum scdm latum. erit ergo
 longius et grossius tñ strictius. Et similz
 fieri aliquod corpus longius et latius tamen
 erit tenu^r. Si uero maioritas fiat unius
 dimensionis pter naturā absq; pōitōe rei
 noue sed fiat ab extrinseco necessario sequet
 minoratio alterius dimēsiōis ut patet in co
 rio q̄ si elongatur strictificatur et si dilata
 tur decurtatur. Et ratio est qz si aliqñ cor
 pus conu^m trabatur fm longum ptes exiēs
 scdm latum mouētur uersus centrum ipsius q
 bus scis ppropinquozib⁹ centro sit strictura
 eius. Et similiter idem contingit de pūb⁹
 extēsiō fm latum q̄ partes exiēs fm longuz
 tendunt ad centrum. unde accit decurtatio. Et
 dicunt. q̄ ad dimittiones pūiditatis sequitur
 plures augmentū longitudis. Et q̄ plures
 ad augmentū latitudinis consequit^r dimittio
 pūiditatis siue grossitici. pp. n. distractionē
 pūuz fm latum pō sit a pte distractioz. nō tan
 ta ergo exiēs pūi cōculcatione corpus rema
 net subtilius q̄ ante. Dicit Aui. inter palis et
 spasmus est multiplex. Dixit A. mā faciēs
 spasmū ē grossior mā faciēs palis. et ideo faci
 ens spasmus inflat et tendit neruū in latum. uñ
 mēbru decurtat. materia. n. faciēs spasmus
 dixit Aui. non efficit ipm nisi pp suam grossi
 tatem pp quaz non molliat neruū. s. mā faci
 ens palis non est grossa ymo est liquida flui
 da qz non inflat neruū sed ibitur in poros
 eius. Mā itaq; spasmū quia grossa non in
 trat foramina mēbri parua et nūmra. s. mag^a
 et ibi constringit et ex hoc ampliat ptes il
 loz foraminuz magnoruz. unde mēbru dila
 tatur et decurtatur. Et hoc inuit Aui. cum di
 xit ipsa non facit spasmus nisi qz non ē ingre
 sa sōam ulli paruo introitu. i. ad partes par
 uas et poros ulli quo iuuat. f. ad molli fican
 dum sicut in paralisi in qua materia ingredit^r
 sōam ulli introitu paruo idest ad partes par
 uas quo introitu iuuatur ad molli fican dū. s.
 est coartata i foraminib⁹ idest poris māse
 stris et magnis musculari et uerui. Sed mā fa
 ciens palis ē subtiliata et ingressa in pūsi
 mos poros. nñ sōa ulli mādēit et molliat^r
 et molli ficatus pondere suo distendit et elon
 gatur. Et in palis quidez maior opō con
 currit q̄ in spamo. Dixit Gerardus. in pa
 lisi est semper opō in uia scilicet transitus
 spiritus animalis. sed in spamo est repletio sū
 opōne scilicet prohibente transitu spiritus
 animalis ppter cuius transitū dicunt cui
 dam uirius digestiua remanet in mēbro spaf
 mo sicut ppter eius non transitū deficit
 in mēbro paralitico quare membrum pa
 luitatum macrescit et attenuatur. spasmum
 uero non. sed remanet scdm dispositionē ha
 bitudinis sue Et i palis quidem pars sana
 trahit ad se partem egram. quia nerui molli

Acari exarati sunt spibus et uirtute. nemi tie
to partis sane fortificati sunt in uirtute sua
pluribus spiritibus ad eos transmissis. Mir
tuntur enim ad nervos sanos spibus confecti et
etiam hi qui non possunt mittere ad nervos egros
quare potens est pars sana trahere ad se par
tem egram. Et in hoc consistit ne illa nimium
relaxetur et elongetur. Sed in spasmis est e
uerso. Nam pars infirma contrahit ad se par
tem sanam uolenter. nervos enim contractos
sequuntur partes uicine sane illis adherentes.
Et membrum quidem spasmatum non sine diffi
cultate et dolore magno extendi potest et ad lo
cum proprium reduci. Sed palitatum sine
difficultate et dolore in dispositione sibi debi
ta reduci potest. Insuper in parte spasmis
sa nervi tensi et rigidi reperiuntur ad tactum.
sed in parte mollificata sunt absque tensione et
rigiditate. Et spasmus quidem non prolo
gatur quin uel liberetur uel occidat. palitatis
uero permanet tempore extenso. Dixit Aui.
sicut spasmus est eplia membrum spasmatum ita
eplia est spasmus totius et sic innuit quod spaf
mus potest dici eplia. et eplia spasmus. Dif
ferunt tamen secundum Gal. 3. de interioribus
ut ponitur primo continentis quia spasmus se
per committitur patientes et assidue accidit
et inuadit eplia uero per intervalla. Et quod
non leditur memoria in spasmis sicut in eplia.
Et in capitulo de eplia dictum est quod ipsa est
spasmus communis. spasmus uero est contra di
stinctus non est communis nec universalis toti
sed est particularis uni uel pluribus membris
uel etiam toti preter membra facies. Et dictum
fuit quod eplia plures resoluuntur uelociter. spaf
mus uero non nisi aliquis de genere non p
portionari ad materiam ut scilicet a uentositate.
Et dictum fuit quod eplia est morbus prodi
cus. spasmus uero non nisi rarissime. Et in
capitulo de eplia dictum fuit spasmus et tetanus
posse coincidere cum ea. Dixit Aui. quod
sit spasmus ita fortis quod contorqueat ceruicem.
collum et strideant dentes. et hoc erit quando
occupat fere omnes musculos collum et mandibu
larum. Signa precedentia spasmus pronostifi
cantia ipsum futurum et est de repleto dixit Aui.
sunt paruitas pulsus et ipsius raritas primu
deinde ipsius permutatio ad illud quod dicitur
est ab eo et est illud quod dicitur de pulsu in si
gnis demonstratiuis spasmus. Et paruitas
quidem in pulsu fit propter pressionem et constri
ctionem arterie. et raritas fit dimuta necessitate
propter infrigidationes sequentes ad fila col
liquatum quod fluxurus est in nervos et facturum
spasmus. Et dixit multoties rubificatur
facies propter aliquos uapores eleuatos in
defluxu humorum ad nervos uel de fluxu eorum
uersus spiritualia. Unde constringuntur. Et
dixit apparet in oculis contorsio et inclina
tio scilicet ad unam partem. et hoc accideret
quando pars humorum pueniret replere lacer
tos oculos. Et dixit apparet in hanc
litem intersecio et distina. scilicet aliqui et b. e. qui
per diuinitatem pueniret replere laceratos pectoris
et spasmare eos. quibus spasmatis accit inier
sectio in pulsu sic dixit Gal. 6. affo in qmen

to affo in acutis passibus et. Et quod ac
cidit dixit Aui. risus non est radicez. i. non uer
risus. sed appetit risus propter actionem lacertorum
mandibularum et hoc esset quod non pueniret replere
eos. Et dixit stringit non est delectat. i. quod
fuit enim ueteris scripti per raptum mem ad
pres nervorum uel per defectum musculorum ueteris
i. comprimendo uel quod mem puenit replere
et spasmare lacertum an. cui spasmus prohibet
exitus egestionis ut Aui. dicit 3. 20. cap.
de causa multitudinis spasmatis. Et dixit Aui.
urina multoties retinetur propter raptum merus
ad nervos. uel quod puenit spasmari lacertum col
li uesice. Et subdit Aui. et multoties non
retinetur urina ut quod urina est plena quod eraper
urina ad extra uel quod pueniret spasmari la
certum uentris et tunc pueniret inde uesica. Et
tunc egredi urina sicut aquositas sanguinis no
cumento coicato renibus a lesione musculorum
spine. Et huiusmodi ampallas uaporibus. scilicet
tis illi puenit. Et dixit accidit ei singul
nocumeto coicato stocaco uel singulatus. i. dispo
similis singulatus. Nam dicitur quod experientia
appet quod spasmante hodie sit dispo similis sin
gulatus in scem pentionis musculorum ueteris et
spine. Et accidit uigilie. i. quod et hoc aut
propter uapores malos coicatos cerebro aut
propter dolores capitis facientes uigilare. dix
eiz Aui. et accidit ei sorda nocumeto coicato
capiti. Et dixit Accidit quandoque timor aut
tremor. i. tectigatio membrorum uaporibus. fleg
matis directis ad illa. Et accidit dolor sub
iuncturis. i. circa loca et principia lacertorum
propter materiam illuc moras et maxime sub
iunctura ceruicis. idest colli et inter spatulas
et alkarin et alkaris idest caude. Et in sum
ma in iuncturis que sunt a collo usque ad can
dam propter principia nervorum que sunt inde.
Morantur quod predicta signa aliqui et si signa principii
spasmi. et aliqui et eueniunt in processu spasmi.
Et quedam ex eis significant spasmus par
ticulare actu ut dictum est. Et dicunt quod quod
actu est spasmus particularis et predicta si
gna eueniunt tunc significant futurum spasmus
universalem. Dixit Gerardus super 9. Al.
quando pcesserit membri tremor et dimini
tur motus eius tunc pnuunt spasmus futu
rum dixit Buill's quando in oculis et membris
faciei apparet contorsio et tensio et salus et
rubor ultra debitis significat spasmus. Si
gna demonstratiua generis Galienus. in primo
pulsus de pulsu spasmatorum dixit. Pulsus
eorum est diuersus. ita enim motus inuiales
et diuersos translata arteria sicut corda. scilicet
tensa facit. Non enim dyastolis et sistolis ap
paritio est. sed concussioni magis assimilatur
et sic innuit quod arteria tota concutitur eo quod est
tensa indurata ita quod cum aduenit dyastolis
quasi tota arteria sursum uidetur eleuari. et
cum aduenit sistoles tota inferius pelli.
Et hec diuersitas dicitur esse in situ que
diuersitas ut plurimum est in tota arteria. Et alii
est in maiori parte eius. quod si sit ita et dura non est
huiusmodi dilatabilis et stringibilis. ita quod non potest be
ne se ea appere dyastoles et sistoles proprie. Et

pōt ēē ista diuersitas i situ i diuersis partibus
bus artarie qm̄ erit una pōt ei⁹ depressa ⁊ alia
erit subleuata ⁊ alta. qd̄ p̄rigere pōt pp̄ ipsius
p̄stricionē. un̄ subdit Gal. q̄ iste mor⁹ artarie
p̄cussioni. i. agitatiōi uel t̄sōzi assilāf. uelud
exiliēte. i. sursum salēte artaria et rursus intus
spasmat̄. i. spāsōse eūti ad iteriora. i. i s̄stole
⁊ hoc qd̄ erit q̄z districte. i. i diuersis t̄pi
bus tota artaria hoc patiēte. S3 ⁊ i uno t̄p̄e
.i. aliquādo erit. multoties enī una pars ei⁹
ferri sursum uidet̄. quēdammodum sagitta. Alia
uero intus ferri quēdammodum ab aliō tra
cta. Et h̄ quidem para cito moueri uidetur il
la uero tarde. ⁊ hic pulsus erit cum spasmus
peruenit ad brachium uel aliud membrum eu
ius artaria tangeretur. Dixit Auicēna. pulsus
spasmodicus est extensus idest durus ⁊ est
diuersus in situ secundum diuersitatem supra
dictā. ⁊ ascēdens. i. arteria. quia eleuata in
sursum ⁊ dimittens idest depressa secundū di
uersas partes. Et qz corpus arterie ē durum
ideo concussio cum sit diastoles subito appet
⁊ s̄st̄ cū sit s̄stoles ita q̄ s̄st̄ q̄z in tempore
nō p̄cepto ad qd̄ denotandum subdit Auicēna
sunt sicut sagitte euadētes ex arcu sagittas
Nam sicut exitis sagitte ex arcu est subitus
⁊ subito ferit. ita predicti motus concussiu
i pulsū subito fiunt. siue t̄pi fiant in diuersis p
tibus in tota arteria siue fiant in uno tempo
re in diuersis partibus arterie. Et quāuis
ita subito fiant predicti motus. tam̄ ut dixit
Auicēna inter se. diuersificantur in uelocita
te ⁊ tarditate. Nam dato q̄ oēs uelocitentur
⁊ fiant subito. tamen unus sit magis subito
altero. possibile. n. ē q̄ eleuatio arterie fiat su
bito ⁊ trahet̄ ei⁹ ad itra fiat magis subito ut ui
deat̄ q̄ subito dispat. Et sic mor⁹ eius ad ex.
appetit tard⁹ respectu mor⁹ ei⁹ ad itra q̄ appe
bit magis ueloz. Et s̄st̄ ei⁹. mor⁹ ei⁹ ad ex ap
peat uelozior. ⁊ motus ad itra tardior. Qd̄
ē pōt p̄rigē pp̄ debilitatē h̄uicū q̄ cōta mo
uere arteriam inobedientem uno motu nō po
test eā sic uelociter mouere in alio motu. Dix
Auicēna ⁊ Galienus etiam hoc innuit. uē. i.
arteria est calida. ⁊ magis calefacta alijs mē
bris. cuius causa est. quia arteria in spasmō nō
est bene dilatabilis ⁊ constringibilis ut dictū
est ⁊ quāuis tota simul mouetur ⁊ subito.
calm̄ in eo existens non bene nec sufficienter
euentatur ⁊ non euentatur intenditur ⁊ loca
arterie reddit calidiora. Et quidā dicunt. q̄
qz habitus corporis i spasmō repletōnali pp̄
uapores frigidos reddi⁹ frigidior. un̄ tact⁹
arterie iudicat eē eam calidiorē. Et dicunt
q̄ in spasmō de inanitiōe arteria apparet ca
lidior eadem ratione qua apparet in cricis. ⁊
dicunt q̄ causa est. quia calor in arteriis hēt
materiam calidam subilem ⁊ spm̄ cū quibus
pōt se calor manifestare ⁊ p̄st̄. in alijs at̄ in
bris exicatis calor carens tali materia non
p̄st̄ se representat tactui. unde minus cali
da apparent. Et dixit Auicēna. cor⁹ arterie
ē collecti. i. aggregat̄. qz spasmus facit quā
dā aggregatōē in musculo spasmatō un̄ agre
gant partes ips̄ p̄ponēt̄ ⁊ ei⁹ adiacēt̄ ⁊ sic
colligitur arteria. Et talis aggregatio rep̄sen

tat quādā duritiē que uidetur eē similis du
riciebus. tribus scz duriciei que fit in rigore
et que fit in febre cronica et que fit in forti
dolore uiscerum. ⁊ tñ nulli eazū est uere s̄st̄is
unde Auic. subdit. nō sicut ē collectio uenarū
idest artariarū in rigore. quia in rigore fit ex
fuga caloris intus. neqz sicut est illud qd̄ coar
tatū est. idest indurātū ⁊ tensus sicut fit apud
duritiē artarie p̄pter lōgitudinē egritudinis
Neqz ē s̄st̄is duriciei que fit cū dolore uisce
rū forti. Sed ē sicut ē aggregatio intestini ex
tensi ab extremitatibus suis. Et ulz q̄ yma
ginemur artariā que ē membr̄ p̄cauū que in
spasmō aggregatur a suis extremitatib⁹ uer
sus medius. Et est h̄ sermo que fantasmat̄.
Gal. loco supra allegato Et uerificatur i spasmō
humido ⁊ sicco. Sed in spasmō a dolore.
contractio ⁊ tensio siue agregatio fit a me
dio uersus p̄m̄ ⁊ nō ad mediū ab extremis.
Et ideo Auic. subdit. ego dicā signa doloris
in spasmō idest spasmī a dolore uiscerum post
quasi innuat istud signum non esse in spasmō
a dolore quoniam in spasmō a dolore uiscerū
artaria est tensa uersus medius. De signis ge
neris dixit al. cum aliqd̄ membrū alicuius q̄
bitur ⁊ ad suā redit originem pluraqz ex mē
bris sic disponuntur ipsa esse spasmat̄ pro
nuntiamus. Dixit Gal. decimo pulsuum ⁊ po
nitur a rabi prima particula. Cum spasmat̄
genus nerui compatiuntur s̄bi uene pulsati
les in dolore. ex eo q̄ reticula orta ex uenia
pulsantibus ⁊ neruis particularibus ad in
uicem cōm̄scentur. Et dixit in micro pulsus
⁊ ponit a rabi in quarta particula. uidetur q̄
pulsus spasmat̄ uehemens sit ⁊ magnus. ipe
tamen neqz paruus neqz debilis. nō tamen i
quātum apparet est uehemens et magnus re
cipiatur enī percussio eius que inequalis est
⁊ est quasi ex saliente sursum ⁊ morās tremu
lo similis. Dixit Ser. super uaticio ex spasmō
ut frequenter contingit diuina. Et spasma
torū urina frequenter est rubea tenuis. Illū
tamē discoloratur propter resolutōē h̄uicū
Dixit Huielm⁹. in p̄ncipio i spasmō cū febre
ē rubea. Cum autem trobitur materia ad ca
put sit alba. Signa specierum. Signa reple
tionalis dixit Gal. in p̄m̄eto afforūm. febrē
in spasmō tē. q̄ quando subito supuenit spasmus
sano. necesse ē esse de repletionē. Dixit
Hapio. spasmus de repletionē accidit subito.
⁊ mollicat̄ur membra statū idest replēt̄ mā
mollī humida. Dixit uaticus. opoz ut intel
ligamus q̄ si sano homini supueniat spasm⁹
subito q̄ ex plenitudine efficitur. Dixit. B.
accidit subito quia subito d̄fluit materia ad
neruos. Et dixit membrum spasmatum non
bibit neqz elucet uelociter oleum qd̄ super
ipsum funditur nisi aduenerit ei⁹ caliditas p
pinqui tēporis idest extranea aduenticia q̄
fit cā efficacitōis eius. Dixit Huielm⁹ nō ue
lociter subitrat in membris oleū ul̄ unguētū
nisi sit caliditas addita in eo aut febris.

Dixit Raf. in diuisionib⁹. accidit cū reple
tione corporis ⁊ app̄tione signoz repletōis
Omnes auctores communiter p̄cordāt. q̄ iste
spasm⁹ accidit subito. Raf. at̄ ubi supra dixit

q̄ accidit paulatim. pp q̄d notat. q̄ spasm⁹ q̄ fit
ex defluxu mēi ad nervos fit subito. q̄ hō fit
p mīa r̄gestiōis mēi in nervis fit paulatim. Et
fortasse possibile ē q̄ fiat a mīa multuz gressa
paulatine subitrate nervos. r̄ q̄ fiat paulatim
de quo intellexit raf. Et dicunt q̄ spasm⁹ de re
plone r̄ spasm⁹ nō p̄portionat⁹ ad mām possūt
accidē subito r̄ i corpe appētē sano r̄ in cor
pore egro ut ex dictis supra p̄z r̄ exp̄tētia de
et̄at. S; Sal ubi supra r̄ alij auctores solū di
xerunt hoc de spasm⁹ de replone. q̄ ipse fm
plm fit abq̄z lesione manifesta p̄cedēte. Sed
nō p̄portionat⁹ ad mām fm plm fit manifesta
p̄cedēte lesiōe. Dixit Huil. pulsus i spālō d̄ re
plone rep̄t cū latitudine q̄dam r̄ mollit̄e q̄d
dictū nō h̄z r̄sonā dictis supra de pulsū spālō
roz. Signa spasm⁹ siccū. dixit Hal. tertio
de iterisib⁹. Superuenit. post fortem dolorem
aut uigilias aut febres aut immoderatam pur
gationem. r̄ eis similia que euacuant corpus
forti euacuatione Dixit serapio. dispositio
spasm⁹ siccū non subito. sed successine accidit
secundum transitum dīctum cum complexiōe
siccā. Dixit Auicena. fit paulatim paulatim
successiōe egritudinum euacuantium. siue o
culis siue māsēte aut euonā p̄ medicas aut
colice passiois. aut etiones p̄ se. i. spōte eueni
ētes. Et ipse q̄dē sepe sup̄uēt corpi appēter
egro. Spasm⁹ uero nō p̄portōat⁹ ad ma
teriā siue fiat a cāis extrinsecis siue intrinsec
cis p̄ cōitatē ad aliq̄ membra signa nota sunt
ex presentia uel antecessiōe illarum causarū
r̄ presentia. nocuentorum uel antecessiōe
eorum in membris quorum comunitate fit
spasmus Subdit tñ. A. q̄ q̄cūq̄z fit spasm⁹
cōitate membri multum sentiens. tunc dolor
in illo membro p̄cedit spasmum. Sed q̄ fit
comunitate membri obtuse sentiens dolor n̄
p̄cedit. sed fit cum spasm⁹ aut post spasmū
Dixit Gerard⁹. super uatitico. in spasm⁹ adest
dolor cum est de repletionē sicut accidens. in
alijs autem non est dolor nisi sit sicut causa.
Dixit Huil. q̄ spasm⁹ fit a uentositate infla
tur uenter r̄ multiplicatur uentositas in mem
bris r̄ cōmōtio r̄ saltus. Dixit rasis p̄mo cō
tinētis. prima membra que apparent spasma
ta in membro ex apostemate spasmato sunt il
la que sunt ipsi membro propinquiora. Et q̄
ap̄a peruenit ad radices nervorum domibit
tur spasmus toti corpori. Dixit Auicena. fa
ctus ex ap̄ate cognoscitur per ea que dixim⁹
q̄. i. apparent signa alicui⁹ apostematū ad q̄
pōt sequi spasmus. Et dixit Auicena. q̄ uris
cruda in febribus r̄ rigor quando cum eis af
focantur sudor in capite r̄ tenebrositas in o
culis significant spasmum cui⁹cā est dubellib
. i. ap̄a saniatū q̄d erumpit in uisceribus. Di
cunt. ista sunt proprie signa eructōis dubel
lib. r̄ ideo Auicena debuisse dixisse. significāt
eructionem dubellib. in uisceribus. ad quam
potest sequi spasmus. Signa significatiua spaf
mum futurum in febribus. Dixit. y. tertio. p
nosticozum r̄ ponitur ab Auicena i hoc capi
tulo sunt. q̄ accidit an spasmū r̄ oz i sopno pp
p̄anos uapores ascēdētē ad cap. Et querisio
coloris. ad rubedinē r̄ uiriditatem r̄ plubosi

tatē pp diuersitatē materiē malay r̄ accit
r̄stricō nē p̄pter rapidū mēp ad supiora. Di
cūt signa mala q̄ cū apparēt i febrib⁹ nūciant
spasmū futurū sūt tortura faciei r̄ stridor den
tiū r̄ assidu⁹ mor⁹ palpebre supioris. In pueris
uero sūt uigilie timor plār⁹ mor⁹ r̄oci⁹ corporis
r̄ extēsiō r̄ uērtis r̄stipatio. Et color uiridis
āt liuidus r̄ mutatio coloris i contrariā. Dix
Auic. spasmū r̄tingēt cā febrib⁹ significat r̄
nūptiat ip̄a i febrib⁹ oculi r̄ r̄stipatio pp spasmū
lacteroz oculi. r̄ rubificatio i extremitate
oculi. i. circa lacrimalia r̄ i circuitu pp febrē
forte iflamatē. r̄ stridor dentū p̄pter spasmū
mādiulaz. r̄ nigredo lingue pp febrē adhu
struā r̄ restrictio cutis capitis. i. q̄cūo pp e
sicationē eius. r̄ rubedo urine. p̄m pp cāitā
tē febrilē r̄ albedo ei⁹ p̄m pp rapidū mēp ad ca
pud et nervos. r̄ pulsatio timpoz pp mās ad
cap ascēdētē. Et q̄z delicat uēter. imo
lēp nisi adeēt flux⁹ liq̄ facit⁹. Et q̄z spasmaē
uēter ut q̄ sc̄peret a musculis ei⁹ spasm⁹. Di
xit raf p̄ r̄tinētis. q̄ hō ē spasm⁹. r̄ an spa
mū sentit abhominatiōez r̄ maliciā hāclitus
r̄ murmurat mltū tē ē spēs spasm⁹ p̄uēiens
ex cōitate cerebri cū ore stomaci. Dixit Huil.
si nocu⁹ ē ex stomaco r̄ cōicat ei⁹ cerebz r̄ d̄
ind̄ nerui sūt an illā solitudinē r̄ āgustā
r̄ obsidionē. i. tribulationē stōaci r̄ q̄n rep̄t
istō tpe spasm⁹. Et q̄z ē ille spasm⁹ successi
ne uomitus qui ē sicut suc⁹ porri aut erugo
eris. Et sēm p̄pter fortitudinē sensus oris
stōaci p̄cedit nocu⁹ i ore stōaci r̄ mordicatō
q̄n quociēs effūdatur ad ipsū mās. i. mordica
tiua spasm⁹ plm. Dixit Hal. 3. d̄ iteriori
b⁹ r̄ pōntur p̄ r̄tinētis. q̄ accit spasm⁹ in o
culis labijs frōte tiporib⁹ et lingua. q̄ nerui
uentūrad has p̄tes ex cerebro. notum sit q̄
nocu⁹ ē i cerebro. r̄ q̄ spasm⁹ ē i toto corpo
re. ita q̄ ē in mēbris capis. mor⁹ ē ex cerebro
r̄ q̄ ē in toto corpore p̄ter facie mor⁹ ē in
prin⁹ spinalis medule. Et si ē in aliquib⁹ mē
bris corporis mor⁹ ē i nervis uenētib⁹ ad il
la mēbra. Et si spasm⁹ ē in anteriori parte
mor⁹ ē in arteriis musculis. r̄ si in postero
ri ē in posteriorib⁹. Dixit Huil. alij cūcū
spasm⁹ in nasa ut in uicnātib⁹ ad mor⁹. Di
xit statba ut ponitur p̄ r̄tinētis. possibile ē q̄
ad tantuz deueniat spasm⁹ q̄d torqueat col
lum et cap r̄ inducantur stridor dentū. Et si li
ter possibile ē dorū et pectus torqueri r̄ scu
ruari. Dixit Auic. cū materie squināte de
clināt ad nervos. i. ut ad eos permutate faci
ant euenire spasmus. significat illud apparitō
spasm⁹ in pulsa. q̄z apparet pulsus sigicās spa
smum futurū aut presentē. Notus etiam q̄
cūcū qui percipiunt in brachio apud tactuz
pulsus sūt signum malum. nūtiāt enim furep
spasmus. Cum uero materia pleurēsis decli
nat ad illud scilcz ad nervos ut faciat. spasmū
dixit Auicena. significat fortitudo r̄stricō
nis hāclitus. et neq̄z est febris ualde fortis
scilicet tunc. quia materia repit ad alias par
tes. Cum uero permittatur mās sisen ad
illud. dixit Auic. tunc incipit cum tremore et
multitudine palpitatiōis et stridore dentū
que sunt signa pmutatiōis mē uerius nervos

deinde cum torqueat oculi et torqueat ceruicem dñi
appet spasmus. s. et alijs mbris. Sig^a mala
i spaso. dix. Sa. i libro de signis mortis. et po
nit a rabi i. 6^a. pñcula. rñsus accñs tetanũ pa
tiñt mortẽ significat ipsa hora dixit rñsus.
qñ i spasmũ bñdo ueter replet uetustate bẽ
tur signũ malũ. et cũ ista ueter i spaso ẽ signũ
mortale. Dix. Rñ. ex signis malis i spaso est
ut multiplicet uetustitas i mbris et ppe qñ cũ
ea ista ueter et pñpue cũ ẽ i pñ sui. suple et
multo deterius est in augmẽto et statu. Bñ uen
tositatis multiplicatio ẽ signũ defectus caloris
nãlis q dz digerẽ et resoluẽ mãm spasmũ. Et
dixit Rñ. urina acuta. i. significas mãm acu
tã uel caliditatẽ acutã i spasmũ et tetano ẽ ma
la. qz significat q calitas ẽ pura et fortis. al
q cã ẽ prana et fortis. Et dix. q qñ cũ spa
smo sũt pulsatio. s. i uetere et salt. tñc illud ẽ si
gnũ malũ. qz salt significat multiplicationem
uetustitatis saltũ facientis q mala ẽ ut patuit.
Et pulsatio est mala pp unam duarum cãrum
Nam significat aut apã i mscritibus magnifi
cãs pulsationẽ donec percipiat aut extẽtũdẽ
i mscritibus qz appet. i. sicut pulsus magnus
q ẽ pp pulsationẽ magnam. qz sentit pulsatio
arterie magne descendẽtis q dicit pulsator
magnus. que non dz nãlter percipi. Si ergo
sentitur non est hoc nisi altera dicat cãrum
duarũ. Dixit rñ pmo cõtinentis. uidĩ quãdã
mulierẽ cuius inferior mādibula repcutiebat
superiorẽ assidue. et alñ superiorẽ inferiorẽ.
Et ego conduxi ntrãqz mandibulam forti li
gatura. q non errarent. et nullo modo optine
potui q non sonarent. et eius corpus in tantũ
inflabatur q uidebatur sibi scindi per medi
um. et principium huius morbi fuit spasmus
humidus. et cum morbus compleuit totũ labo
rẽ suũ cessauit ueratio mādibulaz et incepit
fortiter frẽdere dẽtibus et nũ istabãt et tñc il
lico fuit mortuus. Et dix. uidĩ quãdã q ambula
uerat multũ p solẽ et fuerat i nimio exercitio
Et ob hoc supuenit ei spasmus. et stetit extẽsus
et pñstrat i terra p aliquos dies et ultio mortu
us ẽ. Dix. Sal. urina nigra i spasmũ appes mor
tẽ significat. et sũt i palis aplia eptia parũsi
piptõia dñfentia et colica. Dixit Serar. sup
uouo al. madesactio mbrũ et mutatio coloris
eius et nũ uariari a remediis signa sũt incur
abilitatis. Dixit Sal. i. z. terapen. et ponit a ra
bi i. 3^a. pñcula. Reminem reperi patientes
spasmodum ex apate calido in cerebro liberatũ
nec audiri. Signa mortis uelocis in spaso
sunt. quando tetanus accidit uel spasmus ex p
cussione uel quando accidit cum tortione uen
tris uomitu singultu et defectu memorie et cuz
accidit tetanus in anteriori uel posteriori p
te et superuenit ei rñsus eadem hora morit ut
ponit rabi. in sexta pñcula. Dixit Sal.
tertio pñsticop. et y. p^a. epidimiaz. spasmus
nũñ pñculosus ẽ i pueris. uñ. A. dix. q pue
ri facilius liberat a spaso de replõne pp for
titudinẽ pñtũ cordis et epatũ suoz. Rñtes ei
nãles i pueris sũt fortiores. uñ meli⁹ et citius
digeritur in eis mãm spasmũ humidũ et similiter
resoluitur et euacuatur. Et quia humores
eorum non sũt inobedientes. s. digestioni re

soluti. et cõm qz nũ sũt uehementis grossitiei
sicut in pñectis. Et facit ad cõtinentes curas
eius in eis magis simbolus pñctionale. qd
habent pueri cũ causa spasmũ humidũ plusqz
pñectis. Et dixit Rñ. pueri liberantur
a spasmũ sicco uelociter propter humiditatẽ
cõplexionis eoz et humiditatem cibi. alias ce
rebrũ ipsoz. Dixit gloriator. q Rñ. in
hoc dicto loquitur de pñfectione pueroz
a spasmũ sicco non de curatione. Et dz sic
exponi pueri liberantur a spasmũ sicco uelo
citer idest propter cãm uelocẽ uel leuẽ. cũ enĩ
sint humidũ nũ cadũt in spasmũ siccũ a causa
ueloci uel leui. Dicit quidã. pñt ẽ dicit q
Rñ. et loquitur de curatione eius et q pue
ri uelociter liberentur a spasmũ sicco. et rñ ẽ
qz pueri incidũt in ipsũ a leui cã. ẽ enim eis
magis pñformis quã pñbibus et iunibus
ut patuit. nũ qdes pp pñtõnẽ bñdi eoz et p
pñtõnẽ eoz ad spasmũ siccũ. sed propter pro
pñtõnẽ humidũ ipsoz ad causã effecantes
in hoc q ẽ facilius cõtineri humidũ pueroz
aeruz et euaporabile existens plusqz pñbũ
et iunibz. modo q a leuiori causã inducitur
uelocius auferitur. Et quidã dicunt q sic
corpus frigidũ non potest ita calciferi ut cor
pus calidũ. ita nec corpus humidũ pñt ita
effecari ut siccũ. Et ideo licet siccũ cor
pus cõtineat et facili⁹ spasmũ siccũ incurrat p
pter similitudinẽ et per hoc cõtineat libe
rari scdm sententiaz. y. in affo. in morbis mĩ
nũ pñctat et. nũ qz i bñdo corpore pñ re
manet in sua complexione de bñdo tñ cõtineat
curat a mor⁹ sicco. nã res bñde alterates a
pñmate ei possunt magis agere et alterare qz
aproximate corpori sicco. humidũ enĩ radica
le pueroz et corpore bñdoz ẽ magis restaura
bile qz cor⁹ siccoz. Et hoc intellexit. A. cum
dix. ut supra adductũ ẽ pp humiditatẽ pñplexio
nis eoz et humiditatẽ cibi ipsoz. Pñtãt q sa
pñctos nũ intelligũt q spasmũ siccũ facit rñ curet
pueris absolute. s. in relatõe ad al etates. qz
facili⁹ qz i alijs etatibz. et nũ referũt h ad al spe
cies spasmũ cũ difficult⁹ curet i eis qz spasmũ
alĩ. Et dixit. A. qñs dixeris istas ueloci
ter liberari a spasmũ. quocũqz. nũ credas h
ẽ uel semp. nã qñs accit istatibz spasmus ma
lus successione febrũ acutaz ex q⁹ raro eua
dũt siue ille spasmus sit de replõne siue de inanĩ
tõe. Dix. Sap. trãscũtes. 7^m. anũ a spasmũ nũ
possunt liberari itelligẽs maxie de sicco. et si
liberatur erit cũ maximo labore et periculo.
Et Rñ. dixit. impubertibus non est facilis
aliqua duarum rerum idest aliquis duoz spaf
moz humidũ et sicci curari. qz iam sunt indu
rati in neruis. ita q non facilius resoluunt
materie spasmũ humidũ in eis a causis resol
uentibus eas. Nec etiam facilius restaurat
bñtates eoz et supre i spasmũ sicco. Dixit
y. 5^m. affortimoz. spasmus post nimiam ina
nitionem malum quia significat uehemẽtes et
supñonẽ et uirtutis debilitatem. Et dixit
spasmus ex elcboro mortale. suple et ex oĩ
medicina secessina uel uomitina multũ effe
ritante. Et quia Def pñmo de recatifica
tione medicina rñ ponẽs pñdictũ affo. y. dix

q̄ ois spasm⁹ p̄t seq ad medicinā solutiūam
ut supra ē appuit. iō qdā uolūt eos itellexisse
d̄ ois spasm⁹. et sic itellexerit d̄ expōit mor
tale. i. aptū mortē iducē. Et p̄ h̄ dicit. q̄ q̄
Sal. d̄x i m̄cro p̄dicti affo. spasm⁹ ex elebo
ro mortale q̄ spasm⁹ nō p̄portōat ad mām cō
tigēs i p̄n⁹ purgatiōis ex cl̄o nō ē mortāl. nō
itellexit q̄ nō possit iterficē y⁹ q̄cūqz hora ē
si aū iceptā purgatiōē euenerit p̄t iterficē
S̄z itellexit Sal. q̄ ille spasm⁹ nō ē mortāl. q̄
nō ē sic icl̄nat⁹ ad iterficēdū sicut aliq̄ spasm⁹
ymo in comparatiōe alioz ē apus rēuerti

Dicunt spasmus uere siccus confirmatus
oio est mortalis. qz humiditates s̄cales que i
ipso s̄sup̄te s̄nt nō p̄nt restaurari. Et dato q̄
posset nō fieret illud nisi in lōgo tempore aū
q̄d spasmus siccus occidit. Et d̄x̄it Buliel.
q̄ iste proprie est ille qui fit in febribus lon
gis. Et spasmus autem sicco non confirmato in
quo non sunt consūpte nisi humiditates p̄me
nutrimētales possibiles ē euasio. qz ille p̄nt
restaurari licet difficilime Dicit Auicēa. spaf
mus siccus factus successione motuum labo
riosoꝝ et s̄siliū carū p̄m̄tiūz exsecantiūz
est ex eis a quibus fit euasio sup̄plent. q̄qz
licet raro uel cum difficultate. Et ideo littera
gerardi extra. que dicit ex quibus minoratur
euasio idest raro fit euasio est melior. D̄x̄
.y. in affo. fo febrē in spasm⁹ melius est fieri
q̄ spasm⁹ in febre. Et Auicēa. d̄x̄it q̄. y. d̄x̄.
si accidit febris post spasm⁹ meli⁹ ē. q̄ si acci
dat spasmus post febrē. Cuius intentio ē. q̄ si
febris sup̄ueiat spasm⁹ h̄ido curat eum. S̄z
spasmus qui prouenit ex febre est siccus sc̄l̄i
cet s̄m p̄m̄ qui raro recipit curā. qz non nisi
in p̄n⁹ ante ipsius s̄firmatiōē et qdā d̄c̄t
locutiōē. y. incongruū fuisse. et reducere eam
ad congruam locutiōem dicentes febrē in
spasm⁹ bonum est fieri. spasm⁹ uero in fe
bre malum. Et quidam dicunt si febrez sequi
tur spasmus de inanitione. tunc non proprie
dicitur melius est qz hoc ē simpliciter malum
Si autem febrē sequitur spasmus de repletiōe
ne tunc locutio potest esse propria. Et littera
que dicit melius potest saluari. quia ipse non
est simpliciter malus. Et quidam d̄c̄t febrē
bonum est fieri in spasm⁹ de repletiōe nō q̄
iuncto ulcē. et bonum est fieri in quodam
spasm⁹ non proportionato ad materiā ut in
facto a congelatiōe. Dicunt absolute dicēdū
ē omnem spasmum superuenire febrī malum
ē. maxime tamen spasmum siccum et maxime
si febris fuerit aduistiua consumptiua et post
ipsum spasmum de repletiōe. Et ultimo
spasmum non proportionatum ad materiā.
Ipse enim secundum plurimum minus malus
est alius. D̄x̄it. y. quarto epidimiūz et p̄ditur
p̄mo continentis. Iō quibz spasm⁹ post febrē
est malus sed ille qui euenit post febrē acu
tam aut diuturnā. Et rasis d̄x̄it exponēdo.
q̄ ubi dicitur malus debet dicere siccus. D̄
x̄it Sal. in m̄mento d̄c̄ti affor. febrē i spasm⁹
et spasmus de siccitate acc̄is post febrē acu
tam aduistiua et imoderatā purgatiōē ē in
curabilis. eo q̄ nerui sicci idigēt lōga curati
ōe anteq̄ humectentur. Et morbi acuitas et

eius fortis excitatio ad dolorem. et motus
uisculi uiolentus prohibet fieri curam et me
dicinis consequi eorum effectum. Et ideo ra
lis spasmus cito inducit ad mortem. D̄x̄it
.y. s̄. affo. in uulnere. saple uel ulcere spasm⁹
superueniens mortale. quia significat uel
mentem debilitatem uirtutis regimine totius.

D̄x̄it Sal. in m̄mento non intelligit morta
le qz necessario interficiat sed qz pluris ad
interficiendum inclinatus est. D̄x̄it Raf
primo continentis. spasmus superueniens in
uulnere est mortalis secundum plurimum ei
accidit quando ad uulnus sequitur apostemar
orum in membris nervosis. Et p̄rio accidit
spasmus in locis oppositis hys locis aposte
maris. Et demum subito prouenit extensio
supra totum corpus et deficit paciens in 4.
die. Si uero os effugerit liberabitur. D̄
x̄it Auicēa. omnis spasmus sequens uulnus est
mortalis per omnia intelligens plurimus.

Dicunt ut apparuit. spasmus in uulnere fit
aut propter dolorem ut in puncturis neruoz
et talis spasmus non est semper mortalis. aut
fit propter tumorem. Et tunc dupliciter quia
aut fit propter tumorem successiue occupante
partes. et tunc non necessario est mortalis aut
propter tumorem nunc apparentem et post de
litescentem. et iste frequentissime est mortalis
qz est fortis egritudo cū uirtutis defectu
cuius signum est. qz non potuit regulare hu
moros. Aut fit spasmus i uulnere propter m̄
tam euacuatiōem sanguis de quo d̄x̄it. y. in
affo. sanguine multum fluente spasmus inanis
malum De quo etiam d̄x̄it Auicēa. 4. 4.
et maxime uerificat de fluxu sanguis arteria
lis siue fuerit spontaneus siue artificialis si
ue a uulnere factus. Et hoc ideo quia si
gnificat multum uirtutis defectum. Et quidā
dicunt si sanguis euacuatus fuerit multum si
perflua est omnino mortalis. quia tunc siccitas
est confirmata aut magna ualde cum uirtu
tis defectu. Et de isto uerificatur q̄d d̄x̄it
Auicēa. omnis spasmus sequens uulnus est mor
talis. Dicunt siue euacuatio sanguis fuerit
multa siue non. omnis spasmus superueniens
ei est malus. Et Sal. d̄x̄it in m̄mento q̄. y.
per malum non intellexit mortale necessario
sed uehementer malum. D̄x̄it Sal. in me
ga pulsus et ponitur primo continentis q̄ pa
cientium spasmum corpora postq̄ moriuntur
remanent calida D̄x̄it Auicēa. cum mo
ritur quis ex spasm⁹ corpore ipsius ēte callo
d̄c̄t qdā. s̄. aū mortē plusq̄ cēt aūq̄ ap̄opi
quaret mortē at illā ē ex eis q̄ p̄focādo iterfi
ciūt et tūc illa caliditas manifestatur p̄p̄ illā
manitōes spūaliū q̄ puenit. qz nō p̄t fieri bo
na euentatio p̄p̄ spasmum spūaliū. Et tūc
cū hec caliditas accit statim postea moriē. uel
d̄c̄t corpore ente callo p̄ mortē eo q̄ p̄t p̄
mortē remanē icēdiū i spūalib⁹ p̄ter naturā
ex q̄ reddet cor mortui calidū. Et talis spa
sm⁹ d̄x̄it. A. nō nisi suffocādo iterficet nisi qz
laceret h̄ac̄it. s̄. diafragma spasm⁹ et destrui
tur motus eius. D̄x̄it Buliel. spasmus de
inanitione non curatur intell̄is de s̄firmato
quia nerui aridi humectari non possunt nisi

mediante humore digesto. digestio autem non est nisi si calido et humido humido aut eis deficit et si fieri debet humido deficit digestio. ergo et nutritur. deficere aut nutritio cadit utriusque. quia et vita cum fidei in calido et humido. Et dixit ephysten⁹ difficili⁹ curat⁹ quod alie species cum sit ex dolore dorsi. Dixit uero. spasm⁹ et tetan⁹ si sine febre sunt. uel si febris succedit eis curantur. et intelligit quod febre post febre spasmum esse incurabile. Cum febre vero esse dubium. si vero sit sine febre curam adhibeam⁹. Cura spasmi uariis uariatione sua rui carui et suarum spem. Cura itaque spasmi siccis siue sit sanans non confirmatum et possibile sanari siue sit blandiens et refrenans malum a confirmati duobus perficitur instrumentis. scilicet dieta et portione. Et dieta quidem est ut huius cum deuter acrem siccum et calidum et maxime intense caliditatis et etiam acrem multe frigiditatis acrem uentosum moram ad ignem uel solem olfactum rerum omnium desiccantium calidarum siue frigidarum. et fugiat iram tristitiam sollicitudines et cogitationes plurimas. Motum fricationes et balnea sicca siue exica etia et uarias et omnes cibos pauci nutritio et difficili digestio. Et tollerantiam fatis et sitis coynum et uentris lubricitatem. et uerfaliter omne regimen tenue. Et dietam aut tenuantem. Inhabiter autem acrem humidam natura uel arte temperatum in actiua uel parum declinantem ad caliditatem temporibus frigidis aut parum ad frigiditatem temporibus calidis. Et si aliquando utitur igne sit ignis sine fumo de lignis ultime siccis et non de carbomb⁹. Et morietur coram ipso ex longinquo letetur et gaudeat pro posse. Et uelibus induatur panis et lenibus lineis uel de serico et locios habeat sibi dilectos applaudantes ei sociis et solatis delectantibus et gescat et dormiat pro posse. Dixit almaso. acerbis nutritur humidis. et ordei aquam. et iura unctiosa et mollia ego administra. Dixit uero. Infirmo cibi datur. unde humectatio subsequatur. et sicut febricitas scilicet et hie eger regatur. Dixit baliabas. oportet regimen esse humectans. Et si febris committitur. aquam propina ordei in qua iuitbas et sebesten decoctis. et si ordei aquam cum cucurbita aqua decoctis. perfecte prodest. Et si nulla est febris propina lac asine et caprarum cum mulgetur. Et dixit baliabas. cibum conueniens esse agnorum pedes et edorum alborum et porcellosum carnes spinacia quoque et atriplex cum amigda. dulci oleo decocta. Et lapidosi pisces et parui cum espidagabo decocti et polenta ex farina cum tabarzed. za. et amigdala. oleo facta. et oua sorbilia. Et de fructibus una et p sica granata plena et similia. Et dixit. si patiens lactens est et paruis nutritum oportet regere et maxime hoc disponere regimine. In tantem etiam oportet regere hoc regimine quoniam liberabitur. Dixit rasis in diuisionibus. bibat lac dulce et bibat uinum cum aqua multa. Et primo continentis. aut in spasmico si corpus est mundificatum a malis humoribus non reperitur landabilior res lacte a sinino. et uerfaliter quous a lacte. et de in

aris debet esse. 3. liq. cu. 3. s. olei amigd. dulci. et. 3. i. et. 3. zuc. Dixit Ruicena datur i potu lac recenter mulctum secundum mensuram scilicet qua digeri possit uel secundum mensuram idest regulam exhibitionis lactis. si non fuerit febris scilicet putrida. Et aqua ordei et aqua cucurbita et aqua melonis indi et iulep. si fuerit febris scilicet in ol. et simile quod uis etiam conueniant. si non fuerit febris. et si misceatur cum aliquo horum aliquid uini albi. quod penetrare illud faciat erit conueniens.

Et dixit. cibis habentium spasmum siccis sit totum quod humectat et lenit. et omnes sorbitiones pingues et lenes facte ex aqua ordei idest farina ordei et oleo amigdal. et zucaro bono. Et aqua carnis sumpta ex caribus agnorum et edorum. Et quadoque ponatur in ea ex holeribus humectantibus et quod frangit nocuentum carnis si fuerit illic caliditas. si sunt res infirmitates et humectantes decocte cum caribus. quod si cum cibo illo parum uini misceatur ut penetrare faciat non erit longinquum a rectitudine. et proprie si non fuerit caliditas superflua. Et similiter si misceatur uinum cum aqua quam bibit.

Dixit Al. de usno utatur parum quod habeat multam aquam mixtam. Multiplacet autem in eis numerus cibationum cum interpositione conuenienti. quod uero cibi minuantur si quod uidetur uirtutem potentem in derigendo.

Et fecales superfluitates omni die et cian tur aut sponte aut beneficio supposito. uel cristeris. Dixit Ruicena. cum feceris eis cristeris expressionibus humectantibus cum aliquibus oleis humectantibus. erit uehementis iuuamini. Cura uero per portione. sap. uidetur uelle in capitulo de cura spasmi ex serie uerborum suorum quod in cura spasmi siccis fiat inunctio ex oleo de ruta et de cucumere asinino que nullo modo conueniunt cum ual de effecent quod perpendens. rasis primo continentis e. 2. dixit. filius sapientis. in spasmico siccio possunt medicinas conuenientes in spasmico humido et non in siccio. Et ideo cauendum est ab hoc errore. Debet autem exponi littera sapientis sic. Et quocumque sit diffinitio scilicet in spasmico humido oportet ut regantur spasmata multa cum oleo de ruta et. quantum uerba eius precedentia fecerint mentionem de spasmico siccio. Et dixit simeon. intromittantur assidue in pillam ex oleo calido. rasis uero dixit. Tredo quod sit pretermittenda rina cum oleo calido quia credo quod oleum non sit utile in spasmico ex siccitate intelligens de oleo simplici aut de oleo quocumque calido. Dixit Baron. intret sepe sepius in tinam si non febricitat. Dixit rasis. in uerbis eius inuuitur quod introitus tunc ureatur propter febre. sed maior necessitas inest in curatione spasmi quam febris. Et una humectat et non desiccet. Dixit Alman. in aquam tepidam ipsam mittimus et ungimus oleo uiolato tepido et similibus. Et precipue radices neruorum in quibus est spasmus. Et in rina de morietur. Dixit Al. si fuerit possibile in pila ipsam sedere fac in qua sit o

Item uisum et lac recentem nullum in di
ei principio et in fine, data ei prius pu
fana uel alia polenta. et corpus laus et i
line cu oleo uiol. et filib? cu lacte pusto. Et in
hys panu iude et capi suppone. et si mbr mol
li et melioratio appet signa hinc iuste regi
gimur. Sin at criste adhibe hinc et co pa
ties put op? fuerit exheret. Crise bonu in
hoc sic fit. B. capita agnoz et decoqz i aq us
ad liqfactione. deide ex ea. B. li. i. et pone cus
ea lactis de quo serositas fuerit ablata. 3. iii.
pignedis pili recetis et olei uiol. an. 3. i. et duo
uteli ouorum et supponatur. Dixit uaticus
capiti lac asinum mulge uel ouinum uel mu
lieris nutrentis puellam. Dixit rasis pri
mo continentis. dico q? si qua cura liberat
spasmodum sicum est q? sedeat patiens in aqua
et oleo tepidis. Et abradatur capud eius. et e
pletur et epibimetur cum succis et mucilaginis
bus rerum humidarum et ponatur supra iun
ctura omnes et spondiles pinguedo caude a
rticulis desuper ligata et qualibet die remouea
tur et fricentur loca ligata et calefiant cum ca
lescentibus. et fiat hoc sepe sepius. et comu
tentur de pinguetudine ad aquas tepidas et eo?
et inromittatur per nasale oleum cucurbitinum
et inungatur capud ex eo. et inungatur bon
bar in dicto oleo et ponatur super capud et lo
cetur i camera frigida quod nullo modo pos
sit sudare et deit ei in cibo iura pingua et
mollificanti preparata cum prisa oleo
amiz. d. et zucaro et sorbeat ex eis quantus
magis poterit. Et post hoc comedat micam
panis preparatam cum iure carni et uino
in pulle. Et deit ei in potum unum bene linsa
tum. et affluct inunctionem iuncturarum et
spondilium ex oleo et mucilagibus et criste
ritur cum aqua frigida oleo uiola. et muc
lagine pili. Dixit Auicena conuenientior
cura eius est una et inungi ex oleo humectati
uo post ipsum. et iteratio eius multotiens. Et
cum non est cum febre non pretermittatur sci
licet operatio tunc sed sepe fiat. ubi uero est
cum febre intermittatur idest intus ponatur
in tina et maxime si febris non fuerit putrida
Et ideo quidam exponunt intermittatur idest
non ponatur in tina. et hoc maxime si febris
esset putrida et esset ante eius declinationem.
Et dixit fiat illud scilicet administratio bale
is humectatiuis et inductio post ipsum assidue
idest cum iteratione frequenti. Et si est possi
bile ut tina sit ex lacte fiat. et si non fiat ex
aquis in quibus decocta sint folia salicis or
deum fractus uiole nemifar cucurbita et citru
li. Aut fiat una ex succo cucumeris aut ex a
qua ros. in qua sit decoctum aliquid predicto
rum. aut aqua melonis indi aut aqua salicis.
Et dixit Auicena. administrantur super iun
cturas et originem lacertorum olea scilicet hu
mectatia faciendo unctionem post unctionem
cum studio cerebri ualde cum dispositione
quaz te docuimus in humectatione cerebri. f.
tertijs prima capitulo de soda ex siccitate. Et
si est possibile ut totum corpus sumergat
tepidum fiat scilicet ex oleis huectantib?. Et si
et ei capurgu ex huectantib? oleis et succis

et huectetur capud eius. Et os ut sit firma
statio i psilio. scilicet, mucilagine et oleo ros.
quoniam oportet diu uti eis. Dixit Hilb.
lac mulieris masculum nutrentis mulge capi
ti et musculis tantum colli et spatularum usqz
ad lumbos et nerui humectentur. Dixit Ser.
super uatico. in domo frigida paretur balne
um decoctionis humectantius. Et dixit si
submergatur totum corpus in oleo oliuarum
tepidum meli? erit. hoc tamen no e? sonu dicit
auctorum. si oleum fuerit simplex et sit epim
qd ponitur primo humectis. B. amurcas olei
sisamini et olei seminis lini et mucilagine. fe
nugreci et pinguetudinem caude arietine que
comiscantur in mortario et emperantur ex eis
membra spasmoda. Dico tamen q? si no fuerit
siccitas cum caliditate. q? hi? ualere possunt
Et similiter puro hoc uilia fore in rigidita
te siue spasio sicco non uero inducto a frigi
ditate. Dixit Hilb. fiat emplum ex farina
seminis lini et fenugreci et radicibus altea co
ctis in aqua et tunsis. additis farina orde et
oleo uiol. et ponatur in locis iuncturarum et
capitibus lacertorum et mca. et possint predi
ctis addi braca urfina uolubilis malua et ble
ta. et ponantur uirri in genitalibus et mulie
ribus in mamillis et ungatur oleo ros. et dy
altea. Et si fuerit sine febre intret balnea de
coctionis dictarum erbarum. et post exim
inungantur unguentis supradictis mixtis cu
lacte mulieris et albumine ou. Dixit bal.
si natura aliquando fuerit desiccata cum cassia
fis. et mana in decoctione iunbarum et sebe
stis frictis molli. Dixit Auicena si fuerit
uentia eorum siccus tunc ex eis que eos iuuat
est ut in potu sumant terribilim et proprie
infantes et qui sunt proximi eis in etate. sal
uo si non fuerint lacertis. tunc enim non de
tur mana. Sed sufficientis eis est collitum ali
quod leue aut cristere ex lacte. Cura spasmi
humidi dixit y. x. epidimiarum et poi? pio
trinectis. c. x. ad spasmodum scilicet baidu que
rit aer frigidus et humidus et maxie in pue
ris et his quorum natura neruorum est debi
lis. et ideo uitadu e? si aer paludosus grossus
et ueni oes sit frigidus. Et uitadu e? o? accides
aie corporis istratiuz. et ocu? et ges ubi exer
citari et mouei sit possibile. et sopn? plixus et
maxie diurn? ut imediate p? cib? factus et
accub? in locis humidis et maxie sup terra
humida et uigilie etiam superflue uitande sit.
Et o? cib? frigidus et humidus est eis nocuus
et maxime si fuerit multus aut sumptus ex
opillatiuis et superfluitatum retentio.
Conferunt autem eis aer calidus et siccus na
tura uel arte et mora ad solem uel ignem ma
xime post purgationes. Et ira furor et
gaudium moderatum et sollicitudo et cogi
tatio temperata et moueri et exercitari
Dixit Bal. motus membri quod spasio mo
lestatur distillatione. distillationem adiunat et
euacuationem superfluitatum que in mbris
sunt et conuenit frictio. Et balneus siccus et
desiccans Dixit simeon. inromittatur in
balneum siccum ille qui patitur spasmodum de
repletione. q? no e? melior cura ad hoc. Dix

phylaret? nō repit res magis iuuatius spās
de repleone. q̄ aq̄ balnei nālis. ipa. n. eradi
cat mor^m et liberat uelociter eoz. Dixit rufus.
aq̄ sulphurea molificat neruos. i. dilatat eos a
q̄ctōe. Dixit Eul. ex curis eis ē sūmersio ter
maz et sessio i pelib^m uulpiū et lupoz et maxie
recēter excoctatis. et sessio i aq̄s i q̄b^m decocte
sūt medicie subtiles. sicut abrotanū folia et ra
dices aneti calom^m arōatic^m folia lauri et filia.
Et subdit. scias tñ q̄ lōgītudo spacy i tina est
ex eis q̄ nocēt siue sit aq̄ siue aliud pp̄ molifi
cationē. i. debilitatē uirtutis. Et iō appone
multitudinē uicuz loco lōgitudinis spacy. Et
faci p̄lū bis sedere i tina i die. Et dix. balneū
siccū magnifice iuuat eis. Et ut scilicet super
lapides ignitos sup̄ quos aspgat uinū. Dixit. y.
i affo. Et at ubi i terano tē. Dixit rasis p̄mo
continentis. possibile est q̄ multa aque frigid
effusio supra iuuenem. tamen ea usum i me
dierate estatis dissoluat spasmus de repleo
ne faciendo caloris reuocacionem ad interio
ra et calefaciendo et dissoluendo et digerendo
hunc afforsimum. Auicena. sic posuit. Ex
eis que iuuant spasmus habentem comunem
scilicet tetanum factum a materia est ut sub
ito sumergatur i aqua frigida. inde enim ex
teriora corporis inspissantur et calor innatus
intus clauditur quare confortatur et resolu
matcriam eius. Non est tamen omne corpus
tollerans hoc a timore tutum sed corpus fir
mum carnosum quod ulcera non habet et in e
state. pluris enim ex hys per hoc tam euase
runt. Dixit serapio. confortetur infirm^m cū
cibis calefacientibus uelocis digestōis. Dix
it uariatus. nutriendus est cum subtilitatib^m
cibis et leuibus. Dixit Aaron. cibis patienti
um spasmus de repleione sit ex cibis calis
sicut ius cicoris cum aneto sinapi pipere et
oleo. Et si spasmus est difficilis et diuturnus
conueniunt ei carnes sicce sicut allaudarū p
dicum masculorum et similitum. Dixit bal.
in principio eis da cibum subtilantem. Dix
it Auicena. si patiens debilis sit uirtutis non
abscindantur ab eo carnes sicce. sicut carnes
auium muntanarum et cubugi idest perdicis
et kenbigi idest laude et alceice idest perdicis
masculi Nam carnes harum auium sunt sicce
respectu enim aliarum auium sunt pauce hū
ditatis. Carnes tamē coturnicum sunt male.
Dixit Auicena. q̄ ex comestione carum time
tur spasmus et tetanus et hoc non solum. quia
comedant elleborum. sed quia a tota substan
tia inest eis hec uirtus. Et si non fuerit debi
lis. sit cibis eius panis cum melle et aqua
cicoris cum aceto et sinapi nutrita idest cōdi
ta cum oleo et ponatur piper cum cibis suis.
Et primo continentis capitulo sexto dicitur
q̄ carnes ericy conferunt multum spāsō. Dix
it serapio. summat in potu uinum subtile ne
locis penetratōis Dixit Auicena. uinū pau
cum uetus quentū hūti spasmū hūidū. resolu
it. n. ipm sicut febris. plm uero bibitū ē una d
cāis spasmū. et opz ut ex ueteri eger bibat su
pra cibū parūp. Comedat patiens spasmū hū
dū cibaria assa et i forā sicca pata et q̄dita cū
spēs^m subtilitatis. pag tñ q̄medat et bibat et n^m

post abstinentiā et tollerantiā famis et sitis. et
supfluitates oī die bñ expurger. Cura et o
spasmi hūidi p instrumentū potōis quoz p̄ple
tur intētiōib^m quaz p^a digerit mās. et^a edat
ipaz. et^a diuerut eam ad oppo^m et^a alerat
malā dīscrasīā et sumēdo reliqas mēi q̄ remā
serunt. Et p^a quidē p̄plec cū si rupis decoctō
nib^m electuarius et alijs medicis subtilitatib^m
grossitiē hōris fidei et ipi^m incidētibus ut
scositatē et p̄pe i neruis et lacertis. Et d̄ dige
stius ē si rup^m q̄ sic sit. Radicū feniculi pe
trotily. apy aneti saxi fragie procedani. arist.
ro. gētiāne diptami añ. 3. i. radicū acori et ra
dicum uel seminis peonie añ. 3. y. passula
rum. 3. y. sticados. 3. i. et. 3. p̄iretri cordunie
ni añ. 3. y. maiorāe poly. saluie yue añ. 3. i.
seis amcos lenistici anuli añ. 3. 3. decoquātur
in aqua sufficiētē et sirupetur cū melle et aro
matizetur cū cinamomo et nucemul. Et ultio
addātur. 3. y. aceti squillitici dof. 3. i. ul. 3.
ii. cū aqua marozane. De itētiōe ad eūonez
dixit bal. spasmū patientibus non o3 multum
fieri euacuationē nec eā quā necesse ē edare
quātitatē semel inānre. sed pluribus uicibus
et paulatiz. Si enim eūo habundauerit uirtus
debilitabitur. Dixit uari^m. si spasmatum uide
amus sine febre et sanguineuz de medicina f o
boromabimus. Dixit Aaron. quando de spaf
mo de repleione ē repleo apparēs et uene pa
tientis sunt manifeste floborometur et exbaē
sanguis i bona quātitate. In summis tamen
glauconis ut p^a ponitur q̄nētis d̄. Cū spaf
matus indiget minutōe sanguis nō extrahā
quātum ē necessariū sed min^m. qz sol^m spasm^m
sufficit ad corporis inanitionez. Dixit. A.
si uideris signa sanguis dominantis man
festa ualde floboriboma et proprie si eius cā
est rep^m et p̄prie sanguinea et potatio uini plu
rima. sed non exbas totum qd̄ neciuz est ex
sanguine trahi et siddēata replōe et q̄tum tra
berei si for3 alia egritudo ab hac et sili egrit
tudine ymo retine ex eo aliquid ut resistat
spasmo qui suo malo motu inducit uigilias
et resoluendo p̄sternit uirtutem. Et ut resi
stat cause spasmū humori scilicet flematicho
frigido et grosso. ne pp̄ mltas sanguis eūonez
āplius ierudetur. propter quā cāz flobia i hoc
spasmo fienda non ē nisi apud necessitatē ad
qd̄ significandum dixit. A. si uideris signa
sanguis dñantis ualde manifesta. Si autez
ex alijs sit spasmus humoribus. dixit uari
tus. cum yeris et thecodozicon et stomaticon
euacuamus. Dixit sapio. incipiamus in pri
mis et euacuemus repletionem cum pillulis et
medicinis calefacientibus dictis in paralisi.
Dixit. A. purgetur cum euacuatibus et purgā
tib^m fortibus educētibus humorem grossū ex
neruis. Diuerthomis aut mē intētiō cōpletur
cum omnibus modis diuerthionuz cū fricatio
nib^m et ligaturis et p̄fessione dolorosa et uento
satione in extremis. Et cum usa enematum
forum et colliriozum acutorum attrahētū.

Et siquidem spasmus fuerit nūis toti ex
ceptis mēbris faciei ut eis nō exceptis et
uenit euacuatio et diuersio cum gargarismis
maficatōis capndpurgus et sternutatoris

retrahētib⁹ ⁊ dīnerētib⁹ mām ⁊ educētib⁹ eā
ex capite. Dixit Aaron. cū totū cor⁹ ē spasmātū
debēt puocari sternutatioēs cū medicinis ue
bēnter calidis qz mirabil⁹ iuuat. ⁊ imitant
sūt p nāsile. s. i. modū cappurgū medicie uebe
mētis acutatis ⁊ caliditatis. Dixit bal. corpe
purgato gargari sūm i palatū dictū addibe. Di
xit Aui. i spasmō toti corpi cōi quēnti iēntō
cēbri cū purgatiōe facta cū sternutatoris ma
gnificē. Alteratiōis āt iēntō plet cū admistia
tis ab itra ⁊ ab eē. De appropriatis ab itra. di
xit bal. castor. spasmō pdest repōis si bibiē
aut si cū co illimē cor⁹. Et ē h multis uulū
medicamib⁹. qm̄ neruos confortat ⁊ calefacit
cor⁹. Dixit dya. si rumpit de camedreos. dixit
filius mē. castor. dissolutum in uino ⁊ datum
in potū ⁊ inunctio facta ex eo cum oleo com
muni antiquo. sunt de melioribus ⁊ experto
rib⁹ medicis in spasmō humido. ⁊ quinancū
bibitum est opimū. De uulibus in spasmō ⁊
proprie infantum est si rumpit de camedreos
bibitū ⁊ semen iunperi bibitum. Dixit bal.
da tyriacam cum aqua in qua anetum coxe
ris ⁊ cininum ⁊ adde gradatū in eius exbi
bitiōe. Dixit Aui. ex eis que nullum conse
runt ipis est sumere in potū tyriacam ⁊ con
fectiōes magnas. ⁊ decocto radicū cou aut
loco earum carpobalsami ⁊ calamenti agre
stis sumpta cum oleo amig. amararum conue
nit. Et dixit uebementis iuuamentū est sume
re in potū euforb. ⁊ opoponacum. Cum sint
ex eis qui foris est aur. i. ⁊. s. sed tunc custe
di. i. conforta stomacum. quoniam ipse pillū
debilitatur uebementē. Et ista cet nimis ma
gna dōr in uro etiam fortissimo. Leneat pati
ens in ore sub lingua pillulas que sic sūt. B.
ca. ore. ad libitum ⁊ fac bullire in succo saluie
⁊ canculi agrestis. deinde adde zucatum ⁊ i
forma inde pillulas. ualent enim in omnibus
egritudinibus frigidis uel humidis neruoz. Di
xit ras in diuisionibus. cura spasmū de repio
ne est sicut cura palis frigidē. ⁊ sūt oēs uo
lūt auctores qd dictū qz in oibus inuentio
nibus eius curantur beat ueritatem b⁹ m ma
gis remiserūt ad localia ⁊ medicamina. i. ab
eē appropriata. De quibus dixit ralis pmo
continentis. non debent approximate hy pa
nētes medicinis ⁊ oleis stupidis qz sunt
calida sicut est oleum nardinum. Dixit xarō
conuenit spasmō humido ledere supra oleum
uulpinum i quo decocta sint semina calida ex
do q p hoc ledē itelleperit stulari cor⁹ aut m
bz spasmū si ādo supra ipm oleū calefaciunt
eo q uauiter dissoluit ⁊ restinat ad sanantes
Dixit paulus debent curari cum oleo rutaceo
⁊ de cucumero amano ⁊ uulibus ⁊ casto.
Dixit iudens. confert mirabiliter nbro spa
smato desuper ligare petram unam pingued. s
caude. ⁊ non debet amoueri donec presier re
torem. tunc autem amoueat ⁊ iterum aua.
Dixit filius melue. fricetur corpus cum pōno
aspero donec rupeat ⁊ tunc ungatur cum ole
is calidis. Et postqz rubuerit non dentur. i.
nō appropinquet eis suprica. sed tota cura fi
at cu oleis calis mollificatis ⁊ post fricatiōes
fedeat i aq decoctiois lotioz lauri abrotani ⁊

sancti ⁊ fricetur mēbra spasmata. cū baurab
⁊ terra piperis. i. puluere inuenio inter pip.
Et cū erit cor⁹ rubificatū unget oleo costi
no ⁊ liliaceo. Dixit Al. cōfert ei fricatio ma
nuū ⁊ uentris cū oleo costino. Dixit sapio lo
cus spasmāt⁹ unget abstergēdo cū oleo de
spica ⁊ de lilio ⁊ quocunqz mē sit di spō. oz ut
inungent mēbra spasmata cū oleo de ruta aut
de cucumero alimino ⁊ facias cum ledere i ti
na in qua sit aqua tepida in qua decocta sint
anetū camomilla mellilorū barmel. ⁊ similia.
Et quēnti emplm facit cū euforb. qd. B. olei
de olmo antiqui. li. i. cere. rubee. 3. y. liqfiat
cera cū oleo ⁊ paluerit de sup de euforb.
recenti trito 3. i. ⁊ est multa iuuamēti. Dixit
Rasis in diuisionib⁹. spasmatis proprie cōne
nit fricatio corporū cor⁹ assidue ⁊ ut sepellā
tur in arena calida usqz ad gulas cor⁹ aut in
cinere calido aut in furno cu quo ē aliqua ru
lū caliditatis aut in domo in qua ē aliqua ca
lesfactio. Dixit bal. corpore purgato illinies
mēbz qd spasmātū ē pigami oleo aut costi āt
cucumere alimino in quib⁹ castor. qm̄ inuenit
⁊ euforb. Medicamē expit. multoatēs i spā
mo dorsi ⁊ dolore articuloz ex hūiditate. et
potū p qm̄ inuenit sic fit. B. magnā quantitatē
anetū ⁊ fac bullire in aqua ⁊ oleo ⁊ postea de
coquat uulur l uulpes uel catul⁹ lupi aut ca
nis in ipsa decoctioe usqz ad ei⁹ qm̄ inuenit ⁊
ulio. olei. ⁊ fedeat in ea patiens bis in die. et
postqua exierit ab ista aqua inungat patiens
cū adipe asini siluestris uel ex aliqua alia pin
guedie subtilitate mixta cū medicinis ⁊ oleis
calidis subtilib⁹. Et balsamū quēnti inactu ⁊
emplm de radice lily cū melle ⁊ oleo bleacco
Et unguentū facit cū medulla thauri liquefa
cta ad ignē. cui addatur quatū ē 4. p. pars ip
sius de mirra rubea ⁊ tantundem olei laurini
mēbra qzta lenificat. Dixit Aui. ex curis
eius ē ut applanet qd spasmātū ē leuiter. i. le
ui pressioe ⁊ in pductioe manus inuenit et
sic reducat a qzta ad dilatationē. unguitū
bonū i quo manus iungi dē ad hoc sic fit. B.
olei silamini pinguedinis caude arctis pin
guedinis anieris medulle cerui ⁊ cruris uue
ce olei narcisem an. 3. i. feigreci. 3. y. costi.
3. y. cere qd sufficit et fiat unguentum. Et di
xit Aui. confert inunctio cum adipibus uul
pinū ⁊ lupozum cum oleo de lilio si non fue
rit febris ⁊ similiter ualeat decocto catulora
canum in dicto oleo. ⁊ ex experitis est ut ex
lana plurimum molli et leui fiant suspensoria
collo que ab ipso usqz ad utrunqz brachium
procedatur super que omni hora oleū calidū
aspergat. Unguentum bonum ad contractos
quo utebatur gloriator. Recipe anierem pin
guissimam ⁊ probice omnia interiora eius ⁊
plena ⁊ accipe gattum pinguisimam ⁊ exco
ria cum ⁊ incide carnes eius per frustra mi
nuta. Et accipe lardum ibus ⁊ mirram et mi
sce bene cum illis caribus gatti ⁊ postea co
cum pone in aniere ⁊ luc bene ne possit exire
inde pinguedines ⁊ pone in ueru fectio. ⁊ fa
cias bene assari ad ignem supposita tartagi
ne cum bona quantitate aceti albi super qd
eadat p. nguedo qd exhibet de amore ⁊ postqz

e rit bene affatus remone farragine ut frige
scat accitum et recolige pinguedines et repone
in piffide. deinde accipe anferes cum omnib⁹
que sunt intus et bene contritum mitte in uno
uase et desuper mitte accitum qd fuit in farragi
ne et misce et facias bulire et postea pone to
tum in sacco et colla et dimitte frigesce et collige
pinguedine super natantem et misce cum pzia
pinguedine et ex hoc inungatur mēbra contra
cta. Et si mēbra spasmū faciēs cābit apā in ra
dice nervorum membri spasmū dixit Raf.
primo continētis apponant medicīne mo
lifficative dissolutive subtiliative et calefactie
super locum apatis. De cura spasmū infan
tū dixit Auic. sint contentie. s. nutrites eoz
ut ipsoz iūcturis appropinquet emplm ex me
le cum quo confecta sunt crocus et radix lily
post anisum. s. ponatur cum eis de aniso. Sz
radix lily sit post anisum idest sit plus de ea
in confectioe. Et possit etiam hoc emplm
applicari manillis nutritū et consuecant po
nere mēbra sua in aquis in quibus decocta
sint camomilla et mellilorus et fenugrecū q qū
qz conuenit camomilla sola. Et dixit Auic
cena ex emplis bonis est qd sit ex storace li
quida castoreo enorbio et cera citrina et oīo
de lilio et hoc quidez cōuenit in pueris nō
in infantibus. Et ex uaporatib⁹ bonis di
xit est sal torrefactus calefactus positus super
eritum ne ruoz. Et dixit Auicena ex cu
ris mirabilibus exptis est ut super mēbrūz
spasmodicis ponatur ren. s. alius animalis et
dimitatur super ipm donec desicet et pmut
etur cum alio. s. ponatur unus post aliū. In
deus at dixit hoc debere fieri de pinguedie
cande arietis ut supra dictum est. Ser. at
super q? Al. dixit. Cura spasmū similis est cu
re palisio. Utrum differt ab ea qz in cura pa
lisis solum resolutiua et nervozum confortati
ua sunt applianda. Et ratio est quia mate
ria eius aquosa est et non eget nisi resolutioe
et consumptione. sed in spasmū applicada sūt
mollitiua ante resolutiua quia mēbra spasmū est
grossa uiscosa. Cui si prius applicarent resolu
tiua qz mollitiua resoluatur subtile eius et
remaneat grossus lapidescentia. Et propter
hoc dixit Ser. anqz applicet i^a que debet apli
cari i spasmū. pū debet mollitia pcedē. Ungu
entis mollitiua. B. mucilagis fenugreci et scil
lini an. 3. y. butiri recētis asagie anatis an. 3.
S. olei sisamini olei algid. d. an. 3. i. S. oli d li
lio. 3. i. cere qd sufficit. Emplm ad idēz fiat
ex cera et oleo sisamini et extēdat sup aluptas
et supponat mēbro et origini nervoz. Ablu
tio mēbra spasmū ppetēs sūt molliendo. B.
fenugreci scil linī scil anci an. 3. i. y. sūtātū
malue et brace ursine an. 3. i. conuassent et
buliant in lb. iij. aque usq ad lb. y. colet et cū
eo mēbrūz abluat. facta mollificatioe p duos
dies. Dix. Ser. fiat resolo p alios duos dies
et sic iterūz reddeat ad mollificandū p duos
dies. deind ad resolucndū p alios duos dies
et sic successiue fiat ipoz itera⁹ donz sanet.
Notat qz nervi egrī. cā maior cautela frīa
sūt aplicā qz alys mēbris min⁹ frīs et qz frīa
actu maxime que sint alicuius inensiois

mēbris discobopis applicari non debent re
gulariter. qz nimis subito infrigidat et eoz et
forte moru si carēt i pōp calidūz obile. Sz frī
gida potēntia bñ applicari possunt si lapus
fuerit uehemēs ad calidū. qz frīz potēntia nō
sic subito nec ipetnose opatur i nervos sz ma
gis paulatim. Sunt igit eis applicada frīa po
tēntia q nō sunt actu remisse calida. Cum eiz
sint nervi pauce calidatis inare si sint discobo
pi et egent infrigidatioe et ab illa leditur oīz
ut remittat infrigidatio p actualē calidita
te sz de hoc amplius in fmōe dicef de uulne
ribus nervoz. Dix. Auic. qz nō ē uetozis
. s. sup loco spasmato cā resolois mē et gratia
calefaciendi locū ipm et maxie qn ponuntur
sup locūz ad quē ptes corde extēdunt. i. sup
locūz musculi ad quē uel flus quē hbitur cor
da. sit et hoc utile sed sine scarificatioe si res
ē leuis. ut qn est mē pauca et nō apans. Sz
si res nō est ita. qz nō sit leuis. ymo grauis
qz. s. sit mē multa et apans oīz ut fiat scarifi
catio. Est cū mortale si nō scarificet qz p
uentosaz trabentes sit additio in multitudie
mē et apate. Loca aut appōnis uentosaz
dixit Auic. sunt collum et spondiles dozi ab
uioqz latere et ptes laterūz pectoris et uesi
ca. at an uescas. Et est locus post finēz costa
rūz mendolaz retro flus nates q est locus
ualde carnosus in directo locū uescice tollerāt
uērolatioes. cū scarificatioe pfunda. Qd faci
mus maxie cū uolumus multū de sanguie tra
here ad pibendūz apā et minuendūz replō
nem magnaz. Sed super renes dixit Auic. nō
facimus illud. i. nō apponimus uērolas cū sca
rificatioe nisi cū timemus. s. additioes apā
tis et minorado uolumus ut sanguis egredia
tur. Et dixit. oīz ut uērolas admittat mē
tas nō tñ multas simul subito qz ledūt p do
lores quē inducūt et ē cū sunt multe pmoūt
māz q possit habere raptūz ad pncipalia. uel
ē ad ipa mēbra spasmata. Et dixit custo
dianē loca uērolata ne infrigidēt. occupat. n.
illa frigus cito qz sunt rarificata. Et si 2
oīz custodire a frigore loca balneata ebrocata
fricata et rubificata et quolibet rarefacta qz
frigus est inimicū nervis et spasmū ingrossat
mām. Dixit Alcoros et pōtur prio cōti
nētis. Tristere sēm ex sanguie testudis cum
castor. pūctū mirablē spasmū. Cura spā
mū nō pportioat ad māz sūt ab aeris fridē
tate cura est dixit Paulus. inungat mēbrūz
extensūz. i. rigidūz cū oleis calefacientib⁹. et
si nō nutrigat extēsiō in tribus uērolis ponēde
erunt supra renes et ultimū spōdilez dozi.
Et si ē in mām⁹ ponatur uentose in spātū
et in ulio spondili colli. Et dixit. cū cor
pus ē sanū et extensio. i. rigiditas sine conge
lato est in labio palpebra lingua uel oculo ē
ualde piculosa p uicinitates et cōtatem ad
cerebrūz et est ualde pmeditādum ne extra
hatur tūc languis a uica nec a spondili prio
. s. p scarificatioe. Dixit Silber. accides
ex frigiditate aeris glauci et sūm balneis
aque oualis et iunctis balneis calidis iuxta ignē
uel melle munito et fricandib⁹ paucis sol
uitur. Et quēnt fricatio cu pectra eo oleo

eiua et filibus et quicquid Aristot. ro. bibita
et astor. et bibitus. Spasmi vero facti a pen-
sione vel casu pp quā pensione segitur dolor
uehemēs pp quē fugiūt mēbra et spasmātur.
pmissa cura p cūones fm q̄ pūssio et cāns re-
quirūt. ut dī in suo loco. cura est dixit Auic.
ut admistrētur embroce que laxant. i. molli fi-
cant et sedāt dolores. i. que sint tēpare resolo-
tis sic ex decoctōe ordei fracti cāmouille se-
mugreci et siliz. Et nos diximus loco ad
ministratōis hāz medicāz in canoā. i. in pū-
cipio sede fen tery ubi mult q̄ generaliter in-
tendas ad sedatōes doloris pūssio. Cūz
hoc tū debes intendere ad cōfortiōē origi-
nis neruoz admistrādo medicāz. i. uice. Et
si curat spasmus sequēs ad uulnus qd̄ uehe-
menter induit dolores. Dixit Galienus q̄mā
dicitur incurabilis cura tū remediabilis est ut
cū n̄ incipit dolor mitiget cum anodinis ut
sunt oleū anetmū calidū aut de cāmouilla aut
de fenugreco. Et emplastrū facit et se-
mita lūi fenugreco floribus cāmouille semie-
ment et farine ordei et radice maluanis et di-
ctis oleis et ponat acū calidū. Et ponat
in tūmus q̄ tūmus in balneo aq̄ calide de
coctōis rez positaz in ēplastro. et ingeniet
ut uulnus saniet et mundificet ex eo. Et
spasmus scs pp pūcturaz uel opā dixit Auic.
curat cura illoz. i. dca. 4. 4. Dixit Ber-
sup uatrico. si fiat ex pūctura acūs uel ferri
cura est difficilis. prius tū supponatur resolo-
lūia. sicut fursur triticus torrefactum cum
sate. Uel accipe filatū crudū in cineribus
bullitū et supponat. Si aut h̄ nō sufficiūt cū
rasorio locus ap̄iat ut sanies egrediat. deit
sequat cura ut in spasmō a uulnere uel ulcere.
In spasmō facto ex pūctura uel fissura pū-
cōuenit medicamen de euforbio et hoc si ner-
uus pūctus uel fixus nō fuerit detectus ap-
pns. Nam neruus detecto appnti medicamen
de euforbio nō debet appropriari. Herums. n.
discobopius fortis medicinas quale ē euforb
nō patit sic illam patit cure cobopius. Her-
rarius aut detectoz medicina debet esse defic-
catina sine mordicatioe et pūctioe q̄ raro in-
uenit talise. De melioribz tū ad hoc est calx
nīmū lora et cūz oleo temperata sup uulnus in-
ducta. Et sit uicia cū oleo ros. Et oleum
qd̄ uenit in neruo discobopio in cobopio
ho cure ut carne nō uenit qz ipm̄ putrefac.
Sed et de hys amplius dicet in loco suo.

caplo. de cura uulnrum neruorum. Et cu-
ra spasmū nō pportioati ad materiāz cūenit
tis in febribus dixit Auic. fit cū humectatio
ne uehemētī cerebri neruoz et lacertoz cūz
mollificātibz uehemētis humectatōis. Di-
xit Galienus. h̄ spasmus curatur per cūones mē-
mordicantis neruoz et lacertos et p alteratio-
nem egritudinis in cōtrariuz et similiter cāp
si que concurunt ad dissoluionem illius ma-
terie. Et spasmus sequens ad dolorem ue-
hementem absqz uulnere. dixit Auicena. seda-
tur sedatione doloris postq̄ consideras qui
dolor sit et abindis causam eius. Dixit
Berardus super uatrico. in spasmō. ex dolo-
re remouetur dolor uel mitiget quod ne

fit. In oleo ros et uisato. et uicellis onorum
et aqua ros. tepfacis iponant stupe canobi-
ne et supponant. Uel panis triticeus calidus
simus a furno extractus et i optimo uino ma-
defactus uehementi dolori artetico supponat
Somēre mēbruz dolorosus. embroce et
emplentur et inungat cum anodinis superi na-
tatis. Et si mā pūss fuerit faciens dolorem
cum comperenti ei medicina educatur. Et
si per hoc non quieuerit dolor. scartificet loc?
Et si n̄ inuenit s̄ pūcturaz dolor. inungat loc?
dolorosus et in circuitu cum unguento qd̄ sic
fit. p̄ olei rosati. 3. iij. opy. 3. 5. iusquam
papaueris albi an. 3. y. corticis mandragore
semis apy an. 3. i. aceti uini. 3. y. misceant oia
et fiat cum eis unguento. Dixit Berardus sup
7. Al. p̄ panis de furmento infusi i lacte na-
cino p duas horas uel tres. 3. iij. uicelos duo-
rum recentium infusorum sili in oleo ros. 3. y
lactis uacini qd̄ sufficit ad incorporandū. co-
quant uel conuassentur omnia et fiat emplm̄
et tepidum loco supponatur. Aliud. p̄ olei
rosati. 3. iij. et misce cum medula panis de fru-
mento que calida fuerit infusa in uino et con-
quassata supponant. Spasmus uero factus
cā rei nencnose sūpre curatur. dixit Auic. cu-
ra ueneni illius rei. Dixit Berardus super
7. Al. in spasmō ex pūctura animalis uenēo
si comperunt hūia attrahere siue retrahere il-
lam humiditatem uenēosā. sicut anus galli
depilatus et positus super morsurā et ualeat sca-
biola affata cum uicello oii et superposita. Et
hoc facit a tota specie. Ber. super Uia. ualeat i
hoc tyriaca et metridatus et similia. Et oia
que nencnū hūi resoluere sicut gēiana salina
utraqz Aristot. bacce lauri diptam? et similia.
Cura spasmū cōitans stomaci dixit Galienus.
Cum uideris aliquos patientes tortiones uen-
tris et abhominatōes et post hoc superuenit ei
spasmus pūctetur ei uomitū cum potu mul-
te aque calide donec euomat coleram mul-
tas et liberabitur in continenti. Et dixit in
libro de interioribus et ponitur primo conti-
nētis. uidi quosdam quibus superuenit spasmus
in febribus nullo signo precedente signifi-
cāte spasmū futurū et cū euomuerūt coliz illico
liberati sunt et euomuerunt quidam ex eis por-
zinum et melongianum. Et dixit in quinto
de interioribus et ponitur a Rabi in 7. par-
ticula aloquoricens patientes spasmus eplēū
ex causa ois stomaci propter magnū fastidi-
um uel propter potationem uini superfluentem
siue propter nimiz usum ueneriuz extra tem-
pus suum et aliquos febricitantes spasmatos
subito ex malo humore pungituo ad os sto-
maci fluxu uidi liberatos esse statim q̄ euo-
muerunt. Dixit Auicena. cum spasmus est
ex communitate stomaci incipe et fac cum uenie-
re. fortasse enim uomet coleram acutam aut
humorem putridum et liberatur in illa hora
Spasmi autem facti a uenositate et est il-
le qui dicitur uulgariter sermone gramisus. Di-
xit Galienus. est ut fiant fricationes in to-
to uel in parte secundum loca que occupat cū
panno aspero et inungatur fricando cum oleo
de spica uel de coso et fiat cristere carminati

stunt uentositatis prout dicitur in cura colice
uentose. Et confert cristere butus Recipe
anisi feniculi amicos amomi cimini dauci ka
rui. an. 3. S. centauree stricados rute mellilori
asari florum camomille an. 20. i. cologn. hac
carum lauri an. 3. iq. buliant ad consumptio
nem medietatis et coletur et accipiat ex co
latura. 3. 15. et dissoluantur in ea mellis. 3. 9.
olei anetini uel de ruta. 3. 19. electuarium de
baciis lauri. 3. i. salis. 3. 5. et supponatur ita
tur in regimine dicendo in cura colice uento
se et abstineat ab ablutione membri in quo co
suevit uentre cum aqua frigida et etiam cum
aqua dulci licet actu frigida. Confert tamē
et us lotio ipsius membri in sciuno uino uel
lexiuo uel aqua decoctionis rute saluine sal
uie mentastri camomille foliorum lauri et si
milium. Dicitur qd si consuevit pati hunc
spasmodum continue discaucuerit prius pedes
sinistram qd dextrum non amplius patitur
ipsum. Et dicitur qd si fiat annulus uel lami
na de auro uel argento in quo sint scripta ista
uerba. Saltra calabra calitiria et portet por
tans non patitur. Et spasmus facit a uermi
bus cura est ipsorum interfectio et educio.

Dixit Girardus super Uiatrico. Recipe cē
tauream et santonicum et distempera cum mel
le et bibantur uel temperentur cum melle et di
stemperentur cum uino et bibantur Et fiat
emplastrum de centaurea absinthio santonico
aloe cabolino et succo persicarie et umblico su
perponantur. Dixit Gal. in enervationis
que cum spasmis componitur medella. attendē
dum est si spasmus est de repletionē. Et si
sic patienti curam adhibeas unam ea scilicet
que in paralysi dicta est. Si autem spasmus
de siccitate est tunc specularē. et si enervatio
est spasmus fortior calefacientibus et desicanti
bus utere quedam admiuistrando emolientia
cum forti fricatione. Quod si spasmus for
tior imineat et uolentior teneantur et emolli
entia adhibe. quedam tamen adiunges calefa
cientia et desicantia cum leui fricatione. Cū
uero in membris sunt diuersis enervatio et
spasmus in membro uteris enervatio fricatio
ualida et emplastris emplastris in enervatione
dictis. Membris uero que spasmus patiunt
emplastra adhibe emolientia ut est emplastrū
factum ex spuma seminis lini et senugreci et
anatis adipe et galine et medula cruris bonis
et similibus emolientibus emplastris que cir
ca apostematis duri curam recitamus. Et
dixit si cum spasmis fuerit euulsio. i. inuicure
dislocatio euulsiones emplastris restringen
tibus et desicantibus emplastris et ad suum re
duc disgregationis locum reductamqz cum
fassis stringe quemadmodum qui ossa medē
tur fracta ad consolidationem eorum. Cu
ra uero spasmus per instrumentum chirurgicum
eadem est cum ea que dicta est supra.

Capitulum octauum de tberano.

Tbetanus

a tendēdo di
citur. est cim

pprie mēbri uel mēbrorum tētio.

Dixit Paulus. tberanus ē aliqua

extensio. Proprius aut nomen extensio
est ut primo patet in tūctis caplo. 6°. qñ mē
bra sunt distensa ante et retro ita qd nullā
priū plicari possunt. Et id a quibz dā mēbri
uel mēbrorum rigiditas siue cōgelatio et idu
ratio Bras. aut tberanus dā chuzes uel alebn
zes. Chuzes tñ fm usum antiquoz significat
quqz dispōnes. priō nāqz significat alij. i. uel.
spasmus incipientē a lacertis fureule. i. peco
ris superioribus et extendit alal ad ante uel re
tro uel utraqz. 2° significat tberanū euulsio
ptis. Et 3° siqz spasmū ppriū oculo. Et 4°
siqz tberanū f3 totū corp⁹. i. fm sursum et deor
sum et iste tberan⁹ ē duo spasmī uel duo tbera
ni. Et 5° siqz tberanū ex frigore scē qgelatū

Chuzes 30 pprie sumptū idē ē q tberan⁹.
Et sub noie chuzes. distinguit Aui. tberanū a
spasmo. quapp ipedūctiō ē dicē q chuzes sit
spasm⁹ fieri a uisitate et nō ab alio cāso ut
Bull's. et qdā alij uoluerūt. p maiori tñ de
claratōe hōz dēoz. notāt q tberan⁹ fm hūta
tē idē ē q chuzes distinctū cōtra spasmū. Et
hoc appet de mente Aui. Nāz oēs quqz mōi
chuzes. suprapositi uel sunt idē q spasmus ut
distinguit q tberanū uel sūt idē q tberanus
Et idē qd. Aui. addit d significatōe chuzes
supra tberanū est d caplo spasmī. Nā i notis
rōne duoz pmoz modoz significati ē idē q
spasmus. tēty et qrti mōi ē idē q tberan⁹
et in 5°. ē mō idē q tberanus a spālī cā fa
ctus. i. a friditate qgelatiua. Et idē Aui. post
positiōes dēoz quqz modoz significatiōis
chuzes. ubiqz notat chuzes intelligi tbera
nus et ecōuerso. Et notāt q qñ i pmo signi
ficato chuzes. Aui. dixit q ē spasmus incipiens
a lacertis fureule iuenit alia littera q dā a
collo et ē bona. Et cū dixit q extendit alal
ad ante uel retro uel utraqz intellexit q qñ
extendit ad ante uel retro sit uerus spasmus
distinctus contra tberanū. Et cum dixit q
extendit ad utraqz simul intellexit q sit uer⁹
tberanus. Inuenit ē ab auctoribus b° no
men tberan⁹ ē a tētiōe dēm differēs a tbe
rano. qz ē sumptū ad significatū qdā plicula
rez tēsiōnez. i. uirge uel uulue. Tbetan⁹ pnt
appet de incitōe Gal. 6° de accidētis ē egritu
do lacertiosa hē spasmus et p eandē cāz. i. qz
opatio uoluntarij mor⁹ q a tberano ledit īme
diate attribuit lacertis. Et dixit Gal. tbera
nus ē siue extēsiō cū extēdit mēbrus utriusqz
lateralis equat et nō inclinat oīno. Et dix
it in 4° affo. tberanus ē cūz mēbri stat erectus
et nō declinat ad aliquā ptez. Dixit Abime⁹
et pōitur p° tūctis. qñ spasm⁹ ē in utroqz
latere uocat tberanus. Dixit Aui. tberanus
ē egritudo officialis p bibēs fures. motuā
a tione neruoz de quoz aptitudine ē ut q
bant. Et pōt dici tberanus morbus officia
lis in figura. Nāz mēbrus tberanosus h3 figu
raz quā n d3 habere fm nāz īsepabili. stat eiz
tēsus n pōtēs plicari qñ d3 pōtēs plicari. ista
n. figura recta ledēs scilicet et imediate opo

nes plicatōis mēbri tētanatū ut uerbi gratia
man? tensa capiendo uel a posse capere id qd
da capere posse ē morbus officialis. Et pōt
dici morbus officialis in situ p societate. qz
mēbrū tētanatur associatū. Ite pōt dici mēbro
cui nō dī inseparabiliter associari. Et pōt dici
morbus in uia. uel qz in eo ē op'io uel transi
tus spūs alius uel qz uel et porositates mē
bri tētanatū sunt aut debito lactores aut de
bito strictiores. Dixit autē Aul. de quoz
aptitudine est ut strabatur ad differētiā pa
pismi uel uirilis et colli matricis de quo
rū aptitudie nō ē ut plicetur aut uolūtariē q
bant. Quidā tū et forsan recte dicit p'cipismū
esse quēdam mōs tētanatū uel dicit Aul. sic p
ossa et cartilaginez. qz q'uis eoz rectitudo
p'ternāz p'hibeat a hēuē nō tū dicuntur pati
tētanatū. qz hēuē nō sunt nāliter inclinata
Mēbra tētanata dicit Aul. stant erecta
tensā nō plicabilia ad aliquā p'ē ad quā plica
ri debēt et sit conat? ad plicandū ea p'p' nocu
mentū in laceratōe et neruis suple et nō p'p'ier
aliud nocumētū. Itāz si arthritica laborātes
nō possunt plicare mēbra sua. nō tū patiūtur
nec pati dicuntur tētanatū qz nō patiūtur illō
p'p' nocumētū in laceratōe et neruis. Dixit
Aul. s' affo. in q'mēto affo. q'cunqz a tētanatō
app'bedūtur tē. q' tētanatū cātur a moribus
spasmi. Et intellexit aut q' tētanatō stante
sint mor? actuales p'ponētes tētanatū aut q'
mor? spasmi cōcurrūt ad p'ponētes tētanatū et
idē efficiūt. Nam ad tētanatū efficiēdū cō
currunt motus q'ru. Nam cātur p'p' q'ru in
clinationē p'riū mēbri q' inclinatioēs sunt ue
lud duo q'ru mor? et sic itelligēdo nō cēt tē
tanat? p'p'it? a duob? morib?. Itā mor? actua
liter nō p'ponūt tētanatū. Dixit Aul. tētanat?
sint ueritatē ē q'ru? spasmo. Itāz spasmi? q'bit
mēbrū ad unā p'ē. s; tētanatū tēdit mēbrū
et p'hibet hēuē. qd aut ē tēlū ē q'ru? hēuē
et plicatō. Itā dicit Aul. tētanatū q'gredi in
genus spasmi itoyru q'ruoz in genere uno.
Et hoc ē qz ponūt spasmi? et tētanatū s; eodē
genere s; duo q'rua sub eodē genere reponū
tur. Et genus illō sub quo reponūtur ē spā
mus generalr sumpt? ut supra patuit cap? de
spasmo. U' pōt dici q' b' gen? sit mala fi
gura. sunt eim ābo mala figura spasmi? q'rua
et tētanatū tensa. Dixit Aul. q'ratio spasmi
ad cāz unā ē eueniēs cāz q'ruarior. i. spasmi?
et tētanatū p'nt cāliter siue q'ruingēter siue per
accidēs puenire ab eadē cā s; q'ruingēs ē cō
traria duo ab eadē cā puenire. Et p' dēla
tatiōe hōz notat q' tētanatū pōt fieri plurib?
modis. uno mō ymaginādo mēbrū hūa mu
sculos dextros et sinistros siue anteriores
et posteriores stans in rectitudine sua. Et
debemus ymaginari equipotentiaz iporum
musculorum oppositorū. Et q' utriqz muscu
lo superueniat causa equalis ad contrahendū
tunc nāqz remanebit mēbrū illud tensū
p'pter equipotentiaz eārum cōtrahentium nō
ualēs plicari ad aliq' p'rium. Et hec eqpo?
cāe uel cāz dī intelligi esse tētanatū actualiter
existente quia q' tētanatū esset in fieri et
mēbrū cōtractum tendere. notum ē q' una

contractio plus faceret ad tensiones q' alia &
bigratia si dignus sit contractus muscu? ex
terior digiti plus operabitur in sua actione
ad tensionem q' musculus interior. Secūdo
modo possumus ymaginari tētanatū non pre
cedente spāmo nec materia ente inclinata ad
spāmandū ymaginando materiā. contentāz
in porositatibus neruoz seu musculoz ēē
tenuem liquidā non aptam spāmare nec tē
tanare et ēē contentāz in musculis anteriorib?
tantum uel in posteriorib? tū contenta tamen
esse in rimulis talibus in quibus continetur
mā chuzes ut dicit Aul. Cui materiē supēiat
agens congelans et ingrossans uniformiter il
lam tunc stabit mēbrū illud tensū nō ualēs
plicari non precedente motu spāmo. Item
possumus ymaginari partē anteriores muscu
losas sic uniformiter effecatas q' mēbrū fiet
tensū. et tū nō concurrerit ante tensionē incli
tio spāmosa. Apparet itaqz q' cū duo spā
mi aggregant in duobus partibus cōtrahit
ut ante uel retro uel dextre et sinistre sit te
tanatū. Nam tali sic spāmato in duobus parti
bus contrahit accidit tensio et sic remanet te
tanatū non plicabile qz unus spāmus trahit
ad unam partem et alius ad aliam. s; oppositam
ita q' ad nullam partem mouetur sicut appa
ret de ligno diuersis finibus ad contrarias
partes ligato q' stat erectus non plicatus ad
aliquā illarū. Et sic apparet q' eadem ē
causa spasmi et tētanatū. uerū causa spasmi s;
ciens facit illud per se contrahendo. Et itā
accidit ut mēbrū illud sit tensum non est hoc
per se ab illa causa. sed per accēs qz conu
git coniungi duas causas spāmantēs i. duos
spāmos equipotentes. Si enim non essent il
le causē equi potentes. tunc fieret contractio
a fortiori et esset spāmus et non tētanatū. Di
xit Aul. cum tētanatū sit duo spasmi dupl
idest in duobus partibus oportet ut sit acui
or morbus spāmo simpliciter. Et ex hoc sequi
tur q' crisis tētanatū sit uelocior. Et ideo
dixit ypo. s' affo. q' in quatuor diebus p'nt
et acutius quidē tētanatū proprie dependet a
dolore uebēnti q' accit i eo i spāmo. n. simplici
accit dolor fortis erit q' i duplo spāmo do
lor uebēnti. Dixit Aul. hic tētanatū dupl. i. q' est
duplex spāmus nō ē ex duob? spāmis. s; sp. y?
p'nt dici ēē ex duob? tētanatū. s; aln. Et h' q'
tētanatū sit ex duob? tētanatū et nō ex duobus
spāmis dupl p'nt q'ruigē. ac h' tū declarādū cō
siderāt. q' spāmus accipit dupl. uno p' actua
li hēuē musculi unū mēbrū ē hēuē p'hibitu a di
latatiōe. Et isto tētanatū nō ē ex duob? spā
mis i duob? partib? mēbri q'ruoz. qm b' ē iposi
bile. Alio accipit spāmus pro exstia cāe
obēntis facit hēuē s; tū ipedit i p'a a hēuē
p' exstia cāe ei s; i musculis p'is q'ruie. Et
hoc mō sumēdo spāmus nō bil aliud ēē q' q'
dā conat? ad hēuē q' nō h'it p'p' s; conatū
ēē i musculo p'is q'ruie. Et qz q' musculi co
nās ad hēuē stat tēp' erecti p'nt dici q' q' sit
tētanatū. Et sic tētanatū hūi mēbri nō erit
ex duob? spāmis i actu s; ex duob? tētanatū
i. duob? tētanatū ad cōtrahē hēuē cōtrahē mu
sculis q'ruaz p'nt mēbri. et mōdo possumus

ymaginari
et non ex
sculis super
no indurati
sed tensi ita
ergo appar
spasmi et p
dis dicitur.
cum quia s;
requirit du
tim q' unus
membra
Sed tē
quirit ad h
tētanatū sim
Concurren
tatis si alte
tensum qui
induratio
brū tensū b
iduratiōe
supradicta
aliquis spā
spasmo. Itā
aliqua con
plus spāmi
dendū simi
ter q' cū
tans idē
Itā nō omi
aliquis sic
conatus ad
posuit esse
tiales sed
teriam et p
nō p'p'it
ueniet a m
a te ledere
matum non
lēa plicat
sibile et plu
necesse
dam lapid
dit stans es
ereditur.
differētiā
repletiōe
p'ponatū
uebus p'p
rior aliq
tis possibi
eri retro.
teriorib?
teriorib?
us sinistro
bis p'p'it
nō duplic
quidā dicit
ut q'ruatō
ē cū aliq
Et s; h
cāis spāmi
sit s; hēuē c
le ab eis
cū spāmi
Itā pōt ēē

ymaginari q̄ tberanus fit ex duobus tberanis
et non ex duobus spasmis. quando utriusq; mu-
sculis superuenit causa tendens eos ut conge-
lacio indurans eos qui indurati non succumbunt
sed tēsi stant prohibiti a contractione. Sic
ergo apparet q̄ tberanus pōt fieri ex duobus
spasmis et potest fieri ex duobus tberanis mo-
dis dictis. Differunt autē isti tberani ab inuicem
quia factus ex duobus spasmis necessa-
requirit duos spasmus equipotentes. Nam sta-
tim q̄ unus spasmus cessaret altero remanente
membrum corraderetur et non esset tberanatus.

Sed tberanus ex duobus tberanis non re-
quirat ad hoc ut membrum stet tēsus q̄ ambo
tberani simul sint. sed sufficit alter tantum.
Concurrentib; enim ad tberanum duobus tbe-
ranis si alter cessaret adhuc membrum staret
tēsum quia musculus remanens tberanatus ē
induratus et implicabilis quare remanet mē-
brū tēsus bene tamē ē q̄ nō ambo musculi sūt
indurati: tūc maxime mēbrū stat tēsus. Et ex
supradictis patet q̄ in nullo tberano puro est
aliquis spasmus actu. Nam tberanus q̄ratur
spasmo. Nō. n. in mēbro erecto tberanato est
aliqua contractio. Sed hñ sūt in eo qui ē dup-
plus spasmus due. cōe et duo conatus ad q̄ra-
bendū similes hīs qui sūt i spasmis. Et pa-
tet q̄ cū Aui. dixit q̄ tberanus ē duplex tbe-
ranus id est hñc locutus fuit et nō uniuersaliter
Nam nō omnis tberanus ē duplex tberanus s; al-
terius sic. Et dicit q̄ duo spasmis siue duo
conatus ad spasmadum pponentes tberanum
possūt esse ambo materiales et ambo nō mate-
riales sed de genere nō pportionatorū ad ma-
teriam et potest esse unus materialis et alius
nō pportionatus ad materiam ut cū unus p-
ueniet a materia replēte et alius ppter fugam
a te ledere ut q̄gelante. Et dicit mēbrum spā-
matum non ualens extendi et tberanatus nō ua-
lens plicari superueniente morte redditur extē-
sibile et plicabile eo q̄ i mortuo totaliter eua-
nescitibus spiritibus et diffuso humido que-
dam lapiditas psequitur mēbrū propter quā ca-
dit stans erectus et plicatur et stans q̄ratur
extēditur. Diuiditur autē tberanus i spēs et
differētiās diuisione spasmis et sic alius ē de
repletionē alius de inanitionē et alius nō p-
portionatus ad materiam et alius ē ex his spe-
ciebus ppositus. Et similiter alius ē ante-
rior alius posterior. Dicit Ras primo q̄ nō ē
tēsus possibile ē extensionē fieri ante. s. solā et si-
eri retro. s. solū. Et anterior ē qui ē in an-
terioribus musculis et posterior qui ē in po-
sterioribus suple et alius ē dextrosum et ali-
us sinistrosum et similiter suple et alius est ex
his ppositus et q̄ sic sūt. sunt solū tberani. et
nō duplices spasmis. s. q̄ntū simplices. Et
quidā dicit dicit anterior qui ē cū aliquali le-
ui q̄tractionē partū ad anteriorē et posterior q̄
ē cū aliquali q̄tractionē partū ad posteriorē.

Et sicut dicunt de dextro et sinistro. De
cāis spasmis loquēs i uniuersali Aui. dixit q̄
sūt siles cāis spasmis fm unū mōdū et sūt diuer-
se ab eis s; alius modū. Et silitudo ē q̄ sicut
cā spasmis pōt ē mī replēs apā ut nō apāns.
Et pōt ē cā aliqua cōctās ut indurans et in

grossano Et potest esse cā ledens s mēbrū nec
uosq; ex cuius lesione accidit fuga. Et pōt ē
cā aut intrinseca aut extrinseca ita est uel pōt
esse cā tberani. Diuersitas hō inter eas est
una q̄des dixit Aui. q̄ spasmus raro fit a uē-
tositate s; tberanus ut plurimū fit ex uētosita-
te et maxie ille q̄ ē duplex spasmus nō aut sic
de illo q̄ est unus tberan? aut duplex tberan?.
Et cā est q̄ ad hoc ut fiat tberanus qui est
duplex spasmus. o; ut cā faciēs cum subito
utrasq; ptes musculorū capiat. Modo inter-
oia. Cā uētoia ē aptior subito occupare abas
ptes cōtrarias mēbrū. Nō aut ē sic de tbe-
rano q̄ est unus tberanus uel duplus tberan?
q̄ hic utplm fit a mī cōgelata i riuulis uilli
q̄ nō ē sic apta abas cape ptes q̄rias mēbrū.

Dicit quidā q̄ hoc dēz tberanus utplm fit
a uentositate d; sic intelligi. s. q̄ supposito q̄
tberanus uerus pluries fiat ab alijs cāis q̄ a
uētositate. fit tñ pluries a uētositate i cōpa-
tione ad spasmus pp cām dicitur. Alia dif-
ferētia ē dixit Aui. q̄ cā i spasmis mālī cadit
in loca nerui fm formā phibitōis a dilata-
tione q̄bens i p. s; cā tberani mālīs cadit
ecōuerso. Et hoc idēz intellexit Aui. de spā-
mo et tberano non pportionatis ad mās. Pro-
curius declaratiōe notat. q̄ bec cā in tberano
cadit ecōuerso pto q̄ cadit fm formā pbi-
bitōis cōtractionis nō extēdēs in latū et de-
currans in longū unde accit musculū cōstrin-
git ad radicē suā. sicut in spasmis s; stringit po-
tius ad caudā siue hñs caudā nerui uel lacer-
ti et finē eius et nō uersus radices. Et hoc
declarat Aui. tribus modis pto q̄ mī tbera-
ni stat inter uillā et uillā et ibi q̄gelat. 2.
q̄ mī tberani subito implet totū uillā q̄ratur
ad omnes suos poros. In spasmis autem neu-
ter dictorum duorum modorum est. 3. q̄
materia tberani cadit q̄z in medio lacerati.
sed est talis q̄ laceratus non potest trahi ppter
dolorem qui est circa locum in quo est causa.
Et ideo fugit pars lacerati uersus suam caudā
et iste est quidāz modus tberani. Est ergo
textus Aui. talis q̄ aut materia faciēs tbera-
num currit in longitudinē musculi et stat in
riuulis. Nam inter uillum et uillum cadit riu-
ula. non enim sunt uilli musculi continui sed
contigui nō immediati. s; mediant. In illo ergo
intermedio est quedāz pua concutitas que
riuula appellantur. Et in illis riuulis mate-
ria congelatur et remanet fm duritiem suam
reddens difficilem redditū musculi ad con-
tractiones. sicut uerbigratia iter aliqua stala
ymaginemur congelari aquas. Nam stabūt
tūc illa stala tensa ad tensionē aque congelate
Aut materia tberani cadit in musculo subito
implens uillum secundū extensionem uilli.

Et ut sic non cadit in riuulis. sed in poris
uilli et implet eos omnes preter q̄ ibi sit ali-
qua diuersitas. ut q̄ aliqui pori sint pleni et
aliqui non ymo omnes sunt pleni secundum
longitudinem uillorum ita q̄ ipsa materia
imbibitur in poris sicut imbibitur in pali si.

Et ex hac impletionē nullus aliquatiter in-
flatur et dilatur. sed non tñ q̄ in longitudi-
ne numeratur manifeste. unde. contractio con-

sequatur ymo fuit longitudo eius. Sed m^a spasmi dixit Aulic. est diversitas in rimulis illorum musculi vel nervi a sitibus dictis in tberano. Nam in spasmio m^a cadēs in rimulis illorum musculi nō cadit uniformiter in tota rimula a radice musculi usq; ad caudā eius sic in tberano. ymo cadit in quadā pte rimule et ibi sepe rat illum a ullo et fit ibi inflatio et in laus extensio et in longus decortatio. Et hec ipse rimulaz in spasmio uocatur distilis qz nō fit in oibus pibus. s; in una sic. et in alia nō. In tberano hō. noiatur sitis et uniformis. qz fit in oibus pibus. In spasmio ē m^a cadēs in poris ulli cadit solus in qbusdā et nō in oibus. qbus aligb^o poris ipse sit inflatio. et p cōsequēs decurtatio. fm illū locū et cōtractio. S; m^a tberani pe netrat in oēs poros ut dicitur est. Aut 7 3°. ē diversitas in m^a spasmi et tberani. Dixit Aulic. aut erit m^a in tberano. deū cadit in medio lacerti corde vel nervi. qz non in toto la certo corda vel nervi sed in pte aliqua et p pte in medio. vel in pⁿ uel uersus pncipiū. uerūtamē in pncipio sui casus trahit cordaz aut nervuz in longitudine. i. conat trahere in qum ita tñ q nō pōt cōtrahi. i. nervus uel corda hūs locum mē. Aut erit ibi apostema aut m^a cadens in rimis ulli ita q cū cōtrahitur mēbruz necessarius erit ut pp ipm. con trahat illud et in illa cōtractiōe ledatur do lore. Non ergo pōt cōtrahi. i. nō cōtrahitur ppter dolorem qui auge^r in cōtractiōe. sed fugit a cōtractiōe in longitudine. i. musculi nervi uel corde et redeunt uersus caudam.

Et sic Aulic. inuit. q sicut spasmus potest fieri non pportionatus ad materiaz ppter fugam a causa dolorosa siue a re ledente ita etiam et tberanus. Verbigratia Aliquis habens apostema uel ulcus dolorosum in me dio brachy. quia cum fletit brachium for^o dolet stat cū brachio proten^o et nullo modo plicat illū fugiens a dolore. Et codē mō ha bens ulcera dolorosa in uirga longo tēpore retinet urinam. et non premit musculos uen tris ne urina exeat ut non doleat in exitu eius. Et similiter patientes laxitudinem ulcerosaz. stant mēbris distinctis nec contra hunt ea timentes dolorem. Notant q in pncipio apostematis uel ulceris aut casus ma terie facientis dolorem aliquando fit cōtra ctio sine spasmus. sed parum durat quia sta tim fit fuga a cōtractiōe ppter dolorem et sequitur tberanus. Et isto modo aliquando tberanus sequitur spasmus. Et notant et tam appet ex dictis q fuga ppter dolorem est duplex una in cerebro et in pibus nervi et musculi uersus radicem et hanc fugam se quitur spasm^o. Et alia est fuga uersus cau dam musculi quia refutat replicationem et hanc sequitur tberanus. Contingens aut est stante cā dolorosa uel ledente siue illa cā sit materialis siue non lacerios fugere uersus principium uel uersus caudam. Si enim ppter dolorem uel lesionem cerebrum con patitur fortiter tunc fit cōtractio et fuga ad principium qz cerebrum contrahitur. Si

hō cerebz si spatiatur ita ut strabatur s; m brum sentiens lesionē recusat plicari fugiēs a dolore uel lesione ppter doloris uel lesione additōne tūc fit fuga uersus caudā primaz fugā sequitur spasm^o Nam hō tberanus. Et notat ymaginari posse hūc tberanū alio modo fieri et hoc ymaginādo cām dolorosā uel lesi uā i medio musculi cē et utraq; partē fugere plicari et strabi et sic musculus extēdatur et uersus pncipiū et uersus caudā et tberanetur.

Que at sit ista cā ledēs ppter quā fit fuga a ptractione et sic tberanus nō pportionatus ad materiam. Dixit Aulic. q ē materialis. i. hūoralis aut nō materia. Multe. n possit esse cāc hūis lesione que nō sūt materiales hō rales. Et Aulic. de una illaz i explo loquus dixit sicut accit spēs tberani sub cessiōe uo mi i^o laboriosi et cōis laboriose ppter lesi onē que i illis accidit laboriosis cōis i ner uis uel cordis aut lacertis lesio ex stomaco.

ā aut quare una et cadē exite cā lesione i musculo ptingat q i una fit ptractio et alia fiat fuga a ptractione. pōt ē triplex. primaz ppter diversitatem ppatiētis mēbrū uerbi gratia Si dolor sit i musculo domestico brachy cu ius radix ē hūs tūcturā cubiti et cauda et^o tūe corda ē uersus rasetaz tūc si hūc dolori ppatiatur cerebrum unde fugiat et contrahat fit spasmus. Sed si partes musculi hūs rase tam compatiatur et fugiant hūs rasetam tūc fit tberanus. Quare aut in uno domine cont git plus ppati capud quā caudam musculi uel ecouerso hoc erit ex pditionibus iduualibus diuersis. fa cā ē ppter diuersitatem loci doloris. Nā si dolor ē in radice musculi ptingens ē partes hūs caudaz fugē. et si dolor sit i cauda uel corda contingens ē partes fugere hūs radices. Similiter si dolor sit in pncipio corde partes fugiūt hūs ipi^o finem. Et si est in fine corde fugiūt hūs ipi^o pncipiū.

Tertia cā potest ēē ppter augmentū do lois in contractione l'extensione. cōtingens enim est q exite cā dolorem faciente in bra chio i brachium stet contractū nō doleat for titer. Sed si noluerit patiens ipm extendere dolor fortiter augeat. et tūc fit fuga ad exten sione et tene^r contractionem. et contingens est q brachium sit extensū sine magno dolore. Et si noluerit illud plicare dolor intense augeat et tūc fit fuga a contractione et tene^r extensū.

De cāis aut tberani in spāl. Dixit Aulic. de cāis tberani sicut si cā est siccitas tūc fit alte ra triū cārū siue altero triū modorū. et prim^o est quando siccitas consumendo hūiditatem musculi stringit ipm secundum latum et augu mentat secundum longum et lacertis non contra huntur in latitudine idest non adhaerantur et corrugant secundū latū nisi ppter resolutio nem et consumptionem hūiditatis augmentātes longitudinem. Dicūt stringit lacertus fm latū qñ consuptis hūiditatis exnibus inter uillā et uillū et uilli ipi sibi inuicem magis appropinquant et adherent. Et dicūt q hanc con strictionem secundum latum non sequitur augmentatio uera secundū longū. non. n. aliqd addit de longitudine. Nec hoc uoluit Aulic.

sed dixit sic fm appenit qz ad illa qz rictos
fm latu sequit qz lacertus appareat logior qz
cet qz nō sit sicut apparet de aliqua re la
ta cū subtilitā qz apparet longior. Secūdo
modus ē qz opillat uic seu rimule ex ntes i
ter uillos p quas transit spūs motiū nā qz
motiua debilis effecta ex carētia sui istrumē
ti nō pōt mouē mēbrum unde dixit Aui. cō
trahitur enī. i. opillat et claudūtur pp cōtra
ctionē. i. opillatōem trāitus i qbus penetrat
hūis motiua. Tercius modus ē quoniam sic
citas iūnat ad inobediētiā contractiōis et plū
cantiōis mēbrū ut p3 de ligno sicco. Ibe
thanus ergo sicens dixit Aui. siliis ē spāsmo
sicco qz ad cām quā utriusqz cā ē res esse
cans. Sed tñ differentia ē qz cā spāsmas con
trahit in longū et latū. sed causā faciens tbera
nā cōtrahit solū i latū. Et pōt hec diuersi
tas cōtingere ex pte fortitudinis cāe. quia cā
fortius effecā faciens spāsmū effecādo p aplū
exicet ita ut fiat cōtractio fm latū et fm lōgū
Sed cā debilis effecā effecā minus ut fiat
qz actio solū fm latum. Et pōt cōtingere p
dicta diuersitas ex pte būditatū lacerti qz
i aliquo repitū būditates que sūt iter uillū
et uillū magis apte resolat ex quap cōsūptōe
fiat contractio fm latum. Et i aliquo būmi
ditates que sūt in poris sūt magis apte resol
ui ex quap cōtractōe fiet contractio fm latū
et fm longum. Et pōt cōtingere p dicta di
uersitas ex cōtingētī occurru cāe effecantis
ad mēbrum qz si fuerit plicatū pibet dilata
ri et si fuerit dilatatū pibet cōtrahi. Dixit
aut Aui. qz qz ē siliis qz nō semp ymo aliqñ
cā faciens spāsmū sicco et faciens tberanū siccoz
sūt diuiles nō siles. Nā cā faciens spāsmū
sicco qz cōtrahit i longum et latum suple et
qz nō. s. actu. Spāsmus enim sicco ex nō
simplex in una sola pte. s. multa cōtrahit ipm
fm latum et fm longū. Si hō fuerit duplex
i duabus pibus uillū uel mēbrū pparat tunc
nō cōtrahit actu fm longum ita qz mēbrū
nō cōtrahitur sed facit tberanum et mēbrum
stat erectus. Et ex dictis apparet qd dixit
Aui. s. qz spāsmus sicco ē deterior tberāo sic
co qz ut patuit fit ab iteniori siccitate. Ex
quo apparet qz aliqz spāsmus ē deterior ali
quo tberano et non omnis tberanus est dete
rior omni spāsmo licet ut in pluribus tbera
nus sit periculosior spāsmo. Et dixit Aui.
quandoqz cōtingit species tberani mali sic
ei que precedunt febris inseparabilis cū in
quietudine et fletu et alienatione et color fit
citrinus et desiccatur os et labium et demgra
tur ligna et constringitur natura et exasperat
cutis et extenditur idest induratur cum qua
dam extensione uel extenditur idest cum ex
tensione remanet et fit tberanosa. Ista qui
dem sunt signa febris arsite sine apostemate
uel cum carabito. Et putant quidam qz hec
species tberani sit illa species epilepsie quam
Ras. uocat matrem puerorum ut patuit in
suo capitulo. Et de causis in speciali
altarum specierum tberani. Dixit Pau
lus exidit ex congelatione musculorum cor

poris et marie eoz qz sunt in ceruice et accit
ex hūore frīo. Dixit Ras. pto qz nō sit
accidit multociēs ex labore. et cū tacer supra
terram durā. Et ex subleuatiōe oneris pon
derosi. Et ex cām uel uillū et cauterio. Dixit
Aui. qz si ē palis accidit pp sectionē. i. o
timuati s. soloz. s. qz qz. s. h. et tberanus et h
qz qz sit ut qñ plaga accit lacerto elōgei tunc
lacert? hz qz nō ē. i. elonget a qz et fugat
ab ea. Et hec plaga qz accidit neruo fm la
tudine et si neru? totaliter incidat tūc fit pa
lisis qz nō pōt hūis moria et sensitiua tran
sire ad mēbrū. Si hō nō totaliter inci
dat sed fm pte et sic aut qz nō cerebrū et
fit spāsmus pppter qz nō ē eius et fugat uel
nō qz nō cerebrū s. cauda lacerti seu corda
et sic fit tberanus pōt ēt ut dicat qdaz hoc
qz nō ē de plaga euentē fm lōgitudinem
nerui. Et dixit Aui. exterius qz accidit
aliquid magnū et forte accit ut uehementi i
mus dolor. uel aliqd a pte prauū uel stupor in
mēbro pp cām fortes. s. extrinsecas ut plagas
casus uel punctionē uel p2 cām intrinsecas ut
mās. s. hōrales fortes. i. prauā et plurimā q
in corpore erat generata et possant pte ac
cidentia et eis siliis et tberanus cū eis aliqñ
fieri ex eadez cā. et aliqñ pōt esse cā faciens
tberanū et pōt pōt pppter tberanū alia causa
supuenire et pp cām eius que cā supuenit fa
ciat supradicta accidentia. Et dixit Aui.
alia cā tberani est stupor repletus. i. factus
pppter rep. ones hōrales qz est opillans uias
spūs et remanet mēbra extensa qz non inue
nit spūs uias et transiit. Et hō modus eū
tus tberani a stupore repletionali est fm mo
dum euentis spāsmi ab eodem stupore. Stup
por nāqz repletionalis aut inuenit mēbrū
cōtractum et tūc impedit dilataciōē et est cā
spāsmi Aui inuenit mēbrum extensum et p
hibet cōtractiones et est cā tberani. Et hoc
quidē sit plurimū post somnū. qz spūs in
somnia intentus est ad interiora. Dixit
Aui. alia cā tberani est qz qz sit tberanus pp
formas seu figuras non naturales mēbrū con
trarias accidentem lacertis. Cum hūc male
figure accidit causa faciens. dolorem fortes
non tollerabiles ēnt. s. cum accidit mēbro
aliqua cā faciens simul malam figurā et do
lores fortes. Et tunc mēbrum pppter dolo
rem fortes nō pōt plicari sed remanet in
illam figurā sicut accidit illi qui a fune ledi
tur. Si enim mambus alicuius ligatur fa
nis et cum ea traheretur fm rectum et hoc
incurreret malas figuras et fortes dolores.
unde postea soluit a fune nō auderet necē
manus quā inflexione ipsarum doleret. qua
re teneret eas extensas sicut funis extende
rit illas. Et sicut accidit ei qui eleuat aliqd
grane et in erigendo se ab eleuatione ponde
ris doler fortiter quā uolet stare erectus et
nolet se flectere pppter timorem additiōis
doloris in illo motu. Et sicut accidit ali
quando ei qui defert aliquod hominē grane su
pra doram suū et ei qui dormit super ter
ram idest rem duram que atterit mēbra et
lacertos mēbro nūm que inuenit extensa uē

dolens q postea supbia n audebit flectere illa
membra extensa. Et sicut accidit ei qui ca
dit erectus super aliqua membra in quo casu
vehementer doleat. q n audebit membra ex
tensa prita in illo casu plicare. Et sicut
accidit ei qui alicui membro suo existenti
erecto supuenit adhaesio ignis faciens illud
dolere qui deficit a contraccio illius mem
bris augmentus doloris. Et dicit Aui.
qz cum predictis casu pmitit et eis sibi
est effusa ad lacertos ma hioralis aut uento
sitas grossa generata in eis uel ascendens et
ueniens ad eos ab alijs locis q extendit ipos
lacertos et facit ibetanum. Et hic qui fit a
uentositate et uocatur granfus seu granbuis
contingit in digitis manus et pedum et cruri
bus ut plurimu tanq in partibus remotis a
fonte caloris. Hic ppter caloris illarum par
tium paucitatem generat ibi uen ositas faci
ens spasmu. Et contingit in dictis partibus
hic granffas se in aqua multum balneantibus
reclusa in eis ppter frigiditates aque uentosi
tate grossa. Quis et sola frigiditate aque pos
sit causari. Et accidit frequenter comedenti
bus agrestia et acetosa et quecuqz uentosa
bilia. Et dicunt ibetanus enenire pot ex re
tentione euacuatois consueit ut ex reitio
ne mestruruz uel emoroydarum uel sperma
tis et similituz. Dicit Aui. qz contingit
pmutatione fieri ad ibetanum a signana plu
res et sursen fm q dictum est in spasmu. Di
cunt parali sz posse pmuari in ibetanum si
accidat ut materia subtilis aquosa faciens
paralysim supueniente frigiditate congeletur
et ingrossetur. Hic tunc statim membrum ten
sum non potens plicari. Et dicunt ecouerso
ibetanum posse in paralysim mutari quando
materia ibetani a frigido ingrosata et con
gelata a calido dissolueret et liqficeret et mol
lificaret membrum. Dicit Aui. ibetanus
multotiens accidit infantibus et fit facilis
in eis qto plus sunt humores sicut dictu e
in spasmu. Et dixit qz multiplicat ibeta
nus in regionibus meridionalibus suple et
constitutionibus temporu similibus illis p
pter repletionez humoruz et eorum motum
a tepida caliditate illaru. Et ppter frequen
tias quia sunt plus apti multiplicare illas
humiditates et repleti eis. Et subdit quando
qz accidit ibetanus in regionibus septentrio
nalibus suple et similibus constitutionibus.
pppter retentionem superfluitatum et pprie
in mulieribus. quia sunt remissioris calidi
et debiliores uiris. Morat q raro accit ibe
tanus communis pluribus partibus sine com
plicatione alicuius spasmu particularis i ali
quo particulari membro. Et experientia hoc
demonstrat. unde aliquando reperitur ibeta
nus in dorso et coxis et cruribus cum spasmu
brachiorum. Et aliquando reperitur ibe
tanus colli et doxi cum spasmu crurium. Im
mo aliquando contingit ut sit ibetanus in
uno digitorum manus et in alio uel alijs
digitis ipsius manus spasmus quoruz euen
tuz diuersorum ea est diuersitas mater eruz
et diuersa latio eorum ad diuersas ptes cu di

uerfia sitibus ipsarum. Signa pcedentia p
nosticantia ibetanu futuru dixit Ras pmo qz
necis ex libro signoz pcedunt extensioez. i.
ibetanu ponderositas corporis et rectigatio.
Et patiens erit piger et balbuciens cu loq
tur et sentit puerione in collo et usqz ad os pu
dici. Dixit Aui. atcedunt ibetanu salui corpo
ris. i. rectigato plima q significat multitudine
uentositatis a materia flematica et granitas
corporis et granitas sermonis que significat
repletionem multa i corpore. Et durities in la
certis. i. durities motus lacertoz et in partibus
spodilium usqz ad albugos. i. spodiles caude.
Et hoc contingit pp materias multas flematicam
et uentosas icipientes replere ptes illas. Et
difficultas transglutendi propter nocumen
tum lacertoz meri. et pruritus. i. aliquis pu
erio i cute que sequitur extensione facta a ue
tositate. Et fortasse materia licet sit flem
tica acquisiuit a caliditate accidentali aliquas
falsedine unde fit pruritus cu quo qn paties
scalpit no delectat ide qz magis dolet. Et di
xit Aui. q aliqui apparer signa collectiois sine
exture intrinsece circa ptes intestioz qz in
aliquo membro natiu. Et pprie quando tal
extura puenit ad eruptione eo q tunc potest
esse ca ibetani magis. Et ideo cum apparent
pnosticantia ibetanu futurum. Et to Aui. att
cum in urina e sicut putredo. i. sanies et uir
Et est oxip. i. aliquis oroz que fit in erup
tione apatum. Et tenebrositas i visu ppter
qsumptem hnditatis cox. Et sudor i capite
et collo qui accidit ppter debilitate. ymo que
dam modum sincopis que sequitur apatum in
triscox et eruptione significat extensioe. i. ibe
tanu futurum i utriusqz lateribus. s. ante et re
tro qn huius putredo ex eis ex apate in ip
sis lateribus multiplicat nisi purgetur infe
rius itegre q maxime erit quando in seculu
no egredere putredo. Aut quando urina sa
niosa que icipit apparere no multiplicatur
aut no paueret saniosa. sed aut mueret aut
fieret urina subtilis ymo retineatur in eis.
Et ascendat ex ea aliquid ad supiora. et exin
de ad cerebrum. et ledat ipm et frangat corpus
qz ad illam lesionem cerebri sequatur in cor
pore fractio et exinde spasmus uel ibetanus. Di
cunt ueri ficari et hoc de eruptioe apatum me
brozum spualia et quozcuqz a eb possit pu
tredo uel eius lesio coicari cerebro. Et di
cat q pot etia aliquado hificari de apatibus
no crupentibus licet plus de erupent. Apo
stema nqz pot ee ca ibetani p suam replecio
nem opilado et reducitur tunc ad ibetanu de
repletionem et potest esse causa eius per suam
malitiam ledentem cerebrum neruoz uel lacer
tos et reducitur ad ibetanum non proportio
natum ad materiam. Signa autem ibetani
incipientis dixit Aui. sunt primum cum ibe
tanus communis scilicet toti uel masculis plu
ribus aut maioribus et maxime dorso inci
pit claudatur os quia spasmantur muscoli ma
dibule inferioris unde trahit mandibula supi
uor sequitur clausio oris. Morant q hic
spasmus picalaris in madibula uel alio pti cu
lari membro facies qz designat nocumentum a

cerebro a quo pcedit potest significare futu-
rum spasm. hinc et potest significare futurum
tberanū nocu nōo conuulento a cerebro toti
uel pluribus malis aut maioribus masculis

Et similiter tberanus particularis alicuius
membri faciei potest pronosticari similiter
futurum spasmum uniuersalem uel futurum the-
tanum uitem. Secundum signum incipientis
tberani dixit Aul. est rubricatio faciei que
potest contingere propter aspā calidam cerebri.
aut propter nocumētum istum tberanū anelitus
aut propter exaltationē aliquid paruum calidū
a pñbas faciei contingentem propter motū forē
multorum musculorum faciei. Tertiū signū di-
xit Aul. fit dolor foris. i. circa ipsas partes
faciei que spasmū uel in partibus ad quas
materia declinat in quibus debz fieri spasmus
uel tberanus. Dixit Aul. non euacuatur spasmus
in pñmo duarum rerū a dolore uehemē-
ti. i. spasmus utpñm in duabus rebus. i. in du-
obus locis in quibus fieri potest. i. ante et re-
tro nō euacuatur a dolore uehemēti. Uel in
duabus rebus. i. in duabus terminationibus
suis quia scilicet siue terminetur ad salutem
siue ad mortem non euacuatur a dolore uebe-
menti uel in pñmo duarum rerū i. duarum
spērum eius que utpñm eueniunt. i. in spasmō
de repletōe et non proportionato ad materiam
non euacuatur a dolore uehemēti. In spasmō
autem de inanitione nō ē dolor ut saltem non
est uehemens quia fit paulatim et mala cōple-
tio in eo existens nō ē diuersa causā dolorē
ymo ē equalis et facta. Causa autē uehemētis
doloris in spasmō ē uehemens cōtractio quā
sequitur solutio. i. inuolutio et mala cōple-
tio modo in spasmō de inanitione non est mala cō-
plectio. i. causā dolorē nec tanta cōtractio
q̄ ad ipsam sequatur magna inuolutio solutio
quia prius mortem prebaret. Si ergo in spasmō
est uehemēti dolor sequitur q̄ in tberano
q̄ ē duplex spasmus sit dolor uehemētissimus q̄
duplex ad dolorem spasmū. Quartum si-
gnum dixit Aul. fit ne sit strabes ut fordeat.
i. non potest se habere quētiēter propter nocu-
mētum musculorum meri. Quintum signū
multiplicatur palpitatio. i. sequēs palpebrarū
motus propter spasmum in musculis palpebra-
rum et erit hoc in quocūqz tberano. Sextū
signum dixit Aul. oculi lacrimantur et hoc ma-
xime in tberano materiali futuro ex multa ma-
teria q̄mota in cerebro et colliquata cuius po-
tuit ad oculos. Sig^a generis dixit Raf. p̄
mo q̄mētis cum accedit tberanus uidetur pa-
tiens ac si semper rideret. istud tamen signū
Aul. ponit speciale ut apparebit et subdit raf
facies eius mutatur a naturali colore et oculi
a naturali situ et possibile est ei superuenire
straguriam et possibile est etiam quod eius
urina sit similis aquositati sanguinis. Et
uenter constipatus et uigilat et cadit multo
ciens a lecto causa extensionis. Et possi-
bile est quod accedit ei singultus et dolor ca-
pitis. Et quidam eorum sentit dolorem i
cubitis et remibus et superuenit eis tremor
Et dixit fm plurēs egreditur p̄ eius nates
illud qd bibunt. et tunc sustinent magnam la-

bozem et multiplicatur tunc extensio. i. tbe-
tanus. Aul. autē fere omnia p̄dicta signa po-
tuit specialia et de signis generis solus dixit
signa tberani absolute. i. in q̄tum est tberanus
et sic sunt signa omnis tberani sunt ut nō sint
lacerti cōrespondentes ad cōtractōes sed stāt
extensi. De signis uero spērum Aul. dicit.
Cum tberanus est in anterioribus pri-
bus. tunc homo est sicut p̄focatus quia nec
pōt uoces proferre. Et habet accidentia simi-
lia p̄focato ex pte faciei et oculorum. quia
habet facies aliquantū cōtractas plus pect⁹
et apparet inflata et rubet. propter malitiam
in hancitu et habet oculos subelatos et in-
flatos. propter accidentia suffocationis. Et
suffocatio in hoc tberano accidit propter lesio-
nes musculorum colli galle et pectoris. Et
dixit q̄m̄ ymaginat quā q̄ tpe rideat. Et
hoc est signum alicuius particularis spasmū euz
illo tberano cōiuncti. uel qui p̄cedit tberanus
et inducit ipm. a p̄ter autem q̄ rideat p̄ exten-
siones lacertorum eius faciei. i. quorumdam q̄
sunt tberanū. suple et propter quorūdam cō-
tractionē qui sunt spasmati. Et quidā ex-
ponit propter extensiones. i. tractiones lacerto-
rum faciei. Et dixit est caput eius traxit ad
anteriora cum extensione oculorum q̄ eorum
lacerti tendunt uel cū extensione colli q̄ ei⁹
lacerti tendunt. et tūc nō pōt collum nec ocu-
los mouere. Et ideo nō pōt aspicere. et quā
nō pōt mingere propter extensiones lacertorum
uentris et debilitates expulsue. Et quā min-
git absqz uoluntate q̄m lacert⁹ uesice q̄ in. et
cū colli eius ē ē extensus nō cōtractus. uā
nō pōt trahere urinā. sed uoluntarie distil-
lando fluit. Et quā mingit sanguine propter
rupturas uenarū propter uehemētiā cōtracta-
tionis. Quā eim ex tberano musculorum uentris
et dorsū sit cōtractio uiscerū et eoz cōbar-
ratio ualde magna unde p̄tingit uenas rumpi
et tūc si fluit sanguis ad uesicā exierit in urinā
Et si fluit ad intestinū exierit in egestionē. et
quā est singultus. i. cum in illa pressione ma-
terie male mordacitate fluunt ad stōmachum
et pangunt ipm. Cum uero tberanus est in pri-
bus posterioribus dixit Aul. sunt q̄ trahit
caput et spatulas et lacertos ad posteriora. i.
equaliter. Et quā accedit illud. i. tberanus po-
sterior propter extensiones lacertorum uentris. i.
lacertorum extrinsecorū qui sunt circa renes et
lumbos suple et nō lacertorum colli ad poste-
riora. Et tunc iste tberanus non erit cum in-
clinatione capis et spatulaz ad posteriora. s̄
solūmō p̄tū renū uel etiam quā accit illud. i.
tberanus absolute. pp. extensionem lacertorum
uentris. i. mirach ad posteriora ita quod gib-
bosus sit uersus renes. quā nanqz taliter ten-
dunt lacerti mirach q̄ uenter aliquantū
pellitur uersus renes. Et quā tenduntur eoz⁹
ita. i. q̄ uenter uidet aliquantū inflari et elen-
ri et si euz aliquo horum tberanorum uentris
dixit Aul. contingat extendi lacertum fiete-
ris. tunc nō pōt retineri qd est in intestino
recto. sed egreditur sex que ibi est absqz uo-
luntate eo q̄ dilataio lacerto fieretis anas
dilataur sicut eo q̄ stricco cōstringitur dila-

rato autem ano cadit sep. inuoluntarie. Et
accidit in dilatactōe ficteris magna q̄ nō pos
sit recipi crifere sed sicut imittitur liquor
ita egreditur. paties tamē dictum thetanū nō
poteft deponere quod p̄tinet in intestis graci
libus. i. oibz supra rectū exītibz qz muscu
li uentris nō cōprimūt. Et si quid deponitur
nō deponitur per pulsionē illoz sed per solū
actum expulsiue intestioz. Quādo ē i the
tano musculoz uentris fieret tensio cum ipul
sione ad interiora tunc p̄pressis intestis medi
is nō poteft deponi q̄ in intestis superioribus
stomaco p̄p̄inquis cōtinetur. Potat q̄ in
thetano i quo fit inclinatio capis ad posterius
in quo. i. solum musculi extrinseci thetanatur
nō apparent accidētia suffocationis supradic
ta sed si thetanatur intrinseci the illa acciden
tia p̄focationis in facie et oculis et alia supra
dicta appent. Dixit Aui. et ambo. i. thetani
qui. i. inclinat ad post et qui ad an. cūz. i. sunt
p̄tineti cum qbus patiens uere ē erectus.
Uel ambo. i. thetanus qui inclinat ad an̄rins
cum lesione utroqz musculoz. i. intrinsecoz
et extrinsecoz. Et ē thetanus qui inclinat ad
posterius cū lesione etiam musculorum ante
riorum et posteriorum intrinsecorum et ex
trinsecorum comunicant omnes modi theta
norum predicti in p̄focatione et i sōpnietate
et uigilia et dolore et aquositate urine et mul
titudine inflationum et uentositatis in ea
et in castia lectis. Nam omnibus predictis
comunicat p̄focatio propter nocumentum
musculorum pectoris et gule et coli. Et in
sōpnietas idest turbidus sompnus propter
lesionem cerebri et dolorem propter extensi
onem neruorum et musculorum. Et uigilie ē
propter dolorem. Et dolor ut supra habuit
est. Et aquositas urine idest cruditas p̄pter
defectum caloris uel aquositas idest subuli
tas urine propter cohartationes. Et multitu
do inflationum a uentositate. Et comunicat
eis casus alectis idest a cervicali uersus pe
des labuntur enim iacentes tensi uersus infe
riora. Potant difficilimum esse inuenire the
tanum in quo sit equalis tensio siue cum sit
duplex spasmus siue duplex thetanus raro
reperitur equalitas tensionis in utriqz late
ribz punctualis. Sed ut plurimū apparet ali
qua inclinatio ad alteram partem que tamē
inclinatio non est magna nec tanta q̄ possit
dicta contractio. De signis autē spenerū the
tani sumptarum secundum diuersitatem causa
rum. dixit Aui. q̄ signa hūidi et sicci et apōsi
et facti a lextione idest non proportionati ad
materiam sunt secundum regulam que dicta
est in spasma. Et dixit mltociens accidit pa
tientibus thetanum colica propter frigus et
multitudinem etiam uentositatis multiplican
tur enim in eis flegma et uentositas. Dixit
Aui. thetanus factus a uentositate dominan
te in corpore est egritudo peruersa praua.

Sed spasmus accidens in membro non est
prauus bene tamen esset prauus si esset a uen
tositate dominati toti corpore. Dixit Aui.
predictus thetanus ē prauus eo q̄ fit propter
dñum uentositatis in toto corpore. Et qñ

spasmus fit a uentositate toti corpore dñante
est in eo timor. et est signum mortis quia si
gnificat defectum caloris in toto cuius defe
ctu generat uentositas in toto. quō ergo erit
spasmus duplex. certe multo magis quia ma
gis timorolus et magis significatiuus mortis
qz significat maiores defectus caloris in toto

Et dixit Aui. q̄ sicut spasmus p̄p̄ius mē
bris faciei est malus ita et thetanus p̄p̄ius
mēbris faciei est prauus qñs solū mō in eis
uel eoz altero sit. qz significat nocumētuz in
cerebro plusqz exīis in aliquo mēbrorum re
liqui corporis. Dixit Ypo. in libro. egri
tudinū ut pōitur p̄rio continētis qñ. Incipit
thetanus suz uentre et os stat clausū et oculi
laci mātur et multiplicātur motus palpebre
superioris et facies fit rubea et si cōtrahūt ma
nus neqz pedes. et est fortis dolor suple ē
malus. Et cum mors ē p̄xima egredit per
nares cum supfluitatibus q̄qd datur patien
ti in potu et euomit fla. Et cum ista appent
moriatur patiens in qnta die. et si pertransit
hūc diez liberabit. i. erit apus liberatiōi.
Dixit Gal. 3. de interioribus et ponit p̄rio
qñtēns. Signa mortis. uelocius in thetano
sunt qñ accidit a p̄fusione et qñ accidit et
uomitibus dolor stōachi singultus et defectus
memorie. Dixit Aui. omnis thetanus eue
niens a p̄fusione capitis cui afforant sin
gultus et punctio in ore stomaci et p̄mixtio
rōnis uel eius destructio ē mortalis. Nam
ista significat apā calidā cerebri sequēs ad
p̄fusiones cui thetanus cōiunctus significat
ipius malitias. fit enim iste thetanus quia ad
uenit in lacris desiccatio et ebullitio humi
ditatum eoz adeo p̄cedēs donec extēdat
lacertos in longitudine deinde seruet ipoz
mala extēsis in longitudine cum desiccatoe
ultima seruātē inflammatiōes. i. febriles q̄ ad
tale apā necessario sequit reseruat. ergo the
tanus cū ultima siccitate et desiccatoe. qñ cā
siccans simul occurrat musculis intrinsecis
et extrinsecis mēbris ut cū occurrat brachys
uel dorso q̄ hūc intrinsecos et extrinsecos et
equaliter eificat eos spasmas intrinsecos
et extrinsecos ita q̄ facit duos spasmos qui
faciūt unū thetanū Et talis siccitas sic indu
cit spasmas et si ultiat seruat tensionē illius
mēbris. Et aut cā esset debilis solum qñmēs
hūditates stimulat uillorum lacertoz. unde
fieri thetanus constrietus musculis secundū
latēz. tunc si dicta causa est siccans adden
do ultiamet non seruaret in membro tensio
nec perduraret in eo thetanus quia per ad
ditionem illius cause fit consumptio tanta q̄
fit decurtatio secundū longdm et non solum
sin latum. Et hic est spasmus siccus qui ut
supra patuit est deterior thetano sicco. Di
xit ypcras. 5. afforissimoz q̄cūqz a theta
no apprehendūt in quatuor dieb⁹ pereunt
i uero hoc effugerint sani sunt idest saluari
possunt. Potant q̄ ypo. intellexit de theta
no repletionis i uel etiam de non proportio
nato ad materiam dummodo sit uniuersalis
comunicatus toti uel quasi toti et non par
ticulari. Nam talis thetanus ut supra paru

it ē morbus paxit^{us} terminat^{us} iⁿ p^{ri}ma quarta.
ut supra patuit. Si ergo nō moriāt iⁿ p^{ri}ma q^uarta.
p^{ro}hibet^{ur} h^uic p^{er} mor^{tem} ex quo non mo
riūt iⁿ termino ultiat^{is} pugne. sic ergo sani fiūt
et nō itcllerit. y. hoc fore sp^{iritu} sed fm plurimum
q^u p^{ro}tingens est p^{ro} morbi acuitatem et uirtu
tis debilitatē mori aⁿ quartā diē. et p^{ro} oppo
sitas cās posse mori post quartū. et n. si eger
nō libere^t a tetano iⁿ p^{ri}mo q^uarto. in quo nā ual
de tēpat^{ur} h^u mor^{tem} et iuuat^{ur} a corpe celesti in fa
ciendo crisi^m tetanus ille erit probabiliter
mortalis ut inuic^{it} Sali. in fine p^{ro}ment^{is} b^uiⁿo.
affo. Nam ex quo nā non p^{ro}ualuit mor^{tem} iⁿ t^{er}re
in quo debuit p^{ro}babiliter p^{ro}ualere tēdū est
q^u n^{on} p^{ro}ualeat iⁿmo succūbat iⁿ alijs t^{er}ris^{us} ap^{er}is
ad nē p^{ro}ualerā. Ex quo apparet q^u supposito
q^u aliqua effugiat diem quartum et non mori
atur in eo a tetano. tamen poterat tetanus cē
mortalis. Notant q^u tetanus ratione materie
potest esse p^{ro}pacutus ad mortem. quia potest
eē tantum oppressiua uirtutis ut cito inter
ficiat. sed deperse ratione materie non potest
eē p^{ro}pacutus ad salutem. quia materia ei^{us} non
est apta inclinata supari cito a natura eius sit
gro. Ta uiscosa frida. ois t^{er}ra tetan^{us} uniuersalis
ē p^{ro}pacutus ad salutē uel ad mortē rōe accidē
tium et infestationis uirtutis. Nam iⁿ tetano
uniuersali catur uehemēs dolor difficultat^{is} et
hanelit^{ur} uehemēter q^u ambo sūt accidentia se
uissima incitantia multum uirtutem. Tetanus
tamen uniuersalis est acutior ad mortem q^u
ad salutem ceteris paribus. citius enī potest
interficere q^u curari. Potest enim interficē
in p^{ri}ma die et secunda. s^{ed} ratōne ineptitudis
sue mē ad remotionē nō pōt sic cito curari q^u
uis ita cito contingat aliq^u tetanum termina
ri ad salutem sicut aliquem ad mortem. Cum
p^{ro} possibile sit uirtutem tantū posse supra aliq^u
tetanū q^u aliq^u tetanū posse supra uirtutes
immo et possibile est aliquem posse citius sa
uari ex aliquo tetano. q^u alium mori ex alio
tetano p^{ro}ppter disparitatem uirtutis et mor
bi. sicut si ponatur uirtus multus potēs supra
materiam in tetano salubri et per oppositum
materiam tetani mortalis minus potentem
supra uirtutem. De cura tetani. dixit Auic.
tetanus qui scilicet est duplex spasmus est di
gnior ut in curando t^{er}is incipiat q^u spasm^{us}. s.
simplex. quoniam est magis ledēs p^{ro}forans
et interficiens spasm^{us} simplic^{is} et acutior eo.
Et dixit. cura tetani est eadem q^u est spasm^{us}
et hoc in uniuersali et in parti^{culari}. Et p^{ro}ppter
hanc cām multi aucto^{rum} non fecerūt specialem
mentionem de cura tetani. Et qdam alij speci
aliter tetigerunt d^e cura tetani de repletionē
Referenda ergo est cura tetani sicci ad curaz
spasmi sicci et cura tetani humidⁱ ad curam
spasmi humidⁱ. Et cura tetani non proporti
onati ad materiam ad curam spasm^{us} non pro
portionati ad materiam. De cura speciali per
dictam in tetano humid^o. dixit Rasis primo
continētis. deur ei in potu aqua mellica de
cocta usq^{ue} ad medietatem sed debet subtili^{ter}
et paulatim bibere. Dixit Auicena cum pa
tientes tetanum cibantur. non oportet ut trans
glutiant ex cibo nisi bucellam nalde par

uaz. Et o^{mn}es ut sorbeāt pulces subiles. s. liqui
das q^u transglutire ē eis p^{ro}uersū et difficile
p^{ro}ppter lesionē musculor^{um} colli et meri quare ti
mor esset ne retineretur cibus et potus iⁿ ore
quo retento et nō transiente per meri timor
est ne descendat in canā pulmonis quo in
eam descendēte necessarii ē ut uiolento ipel
la^{te} aeris impetu superi^{us} uersus colarorū q^u
re aliquādo egredit^{ur} per nares. et sit inde spu
ma in naribus eoz. Nam ex inde cōmouent^{ur}
hūiditates. et uentositates cōmiscen^{tur} cū ip^{si}s
uel cū cibo illo uel potu unde fit spuma. qua
re hoc eoz augmētat egritudinē. q^u addim^{us}
ad dolorē et debilitatem uirtutis Terret^{ur} etiā
inde eger. et recusat amplius sūmere cibū uel
potū. Dixit Rasis ubi supra. si theriac^{us} ē cro
nic^{us} interomittat^{ur} patiens in tinaz plenā oleo
calido in die multociens sed non more^m mul
tū in ea q^u ē dissoluens uirtutē. De cura au
tem p^{ro} uirtutem potius in itentione ad esio
nes dixit Rasis p^{ri}mo continētis. Cui accidit
dispositio theriac^{us} s^{ed} oboro nē in p^{ri}mis et
non p^{ro}termittat^{ur} subtracōne sanguinis s^{ed}
tū non extrahatur semel et subito sed paula
tiz et successiue. Et cum ligatur uena pona
tur desuper lana intincta in oleo q^u non pos
sit subintrare frigus. Et in intentione ad di
uersiones dixit. Rasis cristerizetur cū oleo
rutaceo et opoponaco. Et Auic. dixit conue
nit ei enema cū oleo rutino et castoreo et cen
taurea et similib^{us}. Et suppositoria mordica
tina calida ex haurach pului coloquintide et
yera et similib^{us}. Et si aduersionem fecerint
in ano. fiat cristere ex lacte asine. Et dixit.
Rasis ubi supra apponit^{ur} cū scarificacōe due
uērose. Et debet poni in collo u^{el} in loco mul
torū musculor^{um} u^{el} spondilium et in utroq^{ue} la
tere pectoris et sub ypocondrijs et in lo^{co} re
nū et uesice. Dixit Auicena. usus uentosazū in
therano plus fiat quam in spasm^o et illud
ideo ut reducat^{ur} calor ad ipsa et etiā quia
plus sit a uentositare quam uentosa resolu^{at}.
Et sic dixit ipse u^{el} earum cum scarificatio
ne. et hoc maxime ubi esset aliqua materia.
mixta sanguini. Et siue ponatur eis scarifica
tione siue sine ea p^{ro}ppter earū usū sit super
musculos colli et spondilium et thoracis idest
ypocondriorū eo q^u in hys locis sūt musculi
de quorū nocumento magis timet. De inten
tione h^{oc} ad alterationē dixit. y. s^{ed}. affor^{is}
moz iⁿ affo^{is} calidū h^{oc} sanie facies et. q^u cali
dū actuale ē rigoz spasm^{us} et theranoz miti
gatiū q^u reicit^{ur} cās eoz et quic^{it} ē calim po^{te}
le. De alterantib^{us} ab itra approximatis. dixit
Sali iⁿ libro d^e tyriaca ad celarē Castor. quic^{it}
corpori rigido malle. Dixit. A. ex eis q^u
dicūt eē iuuat^{ur} in cura therani est ut de^{us} de
opoponaco. s. i. et similiter de castoreo. Casto
reū enim ē ex reb^{us} magis conferētib^{us} therana
no frigido et hūido q^ure opoz^{is} ut assidue.
De alterantib^{us} h^{oc} ab extra approximandis
dixit. ypo. s^{ed}. affor^{is}ismo^{is}. ē aut ubi in therana
no sine ulnere iuuene bñ carnoso estate me
dia mite frigidū aq^u infusio caloris reuocatio
nē facit. Calor h^{oc} hic reuocatus liberat
therani resoluendo materiam. Rasis uero

pmo qm dicitur. Dixit aspsio aq fride fm sniam
.y. e ualde pculosa. Et ro null? post tps eius
hoc retineat et ego sicut dixit spe. ptermitto
huc curat. Morat q i spasma et terano no vrb?
sz ptticularib? exntib? de replone i boib? mul
te caliditatis nalis et i tpe calo sine uulnere
ulcere uel excozatione fridu actuale appropi
matu reuocado calitatem nalem ad interiora et
uniendo et fortificando ipem e iuuatiu et cu
ratiu ipoz. et nostris dieb? expictia et hoc d
mrat. Sed qz dicit. Et hoc remediū qcedere i
spasma nli. id dicit q i spasma et terano uni
ner salib? raro ualde iuuatiu i hoc remedio
repi. et raro debem? eo uti. et tuc et non nisi
cu magna cautela et cu additionib? quas. y. po
fuit i affo. Et tuc eor solū qn remedia per se
queniētia nō pnt. Et rō ē qz ut habitum est
in casu uniuersalib? curationis remedia irre
gularia per se potentia iuuare et per se multū
nocentia non sunt applicanda nisi in casu ual
de desperato et multum cogente. Dixit autem
.y. notanter est autem ubi et. et non dixit sem
per. quia daret q obseruentur etiam conditio
nes ab eo posite q patiens sit iuuenis carno
sus robustus egrotans estiuo tempore. et q
spasmus sit particularis ad huc istud remedi
um non semper curat. sed aliquando. Non ei
conuenit materia existēte multa quā calor na
turalis reuocatus superare non possit. qz tūc
noceret suffocaretur enim calor naturalis sū
illa materia multa. quare oportet materiā pri
us fore minoratā et aliquantū digestā si mor
bus daret inducias ad digerendum. Et tūc
etiam aqua frigida debet esse multa scilicet tā
ta q sufficiat ad bene reuocandum caliditatem
simple. et debet esse subito approximata ut citi
us et magis naturalis calor reuocationem
faciat subito etiam aspersio quodaz modo res
refaciendo uirtutes maiores inducit caloris
reuocationes. paulatim uero infusa non sic re
uocat. quia magis affliccit membro. Dicunt
communiter q quando Galenus dixit in comē
to. omne genus spasma intellexit de omni mo
do spasma de repletionē. Quidam tamen dicit
ipsius intellexisse generaliter de omni spasma
quia etiam in spasma sicco et in non proporti
onato ad materiam istud remediū potest ali
qualiter conferre. In spasma quidem sicco.
quando siccitas processerit a superfluitate ca
loris tunc enim frigidus reuocando calidum
et aliquantū humectando conferet. sicut di
ctum est aque frigide balneum in cura etibice
conferre. et in spasma non proportionato ad
materiam potest conferre. maxime quando p
cederet a mā calida mordaci. Dixit rasis
primo continentis. ponatur super membra le
sa lana inuncta in oleo cucumeris asinini uel
in comuni cum castoreo et impleatur aliquod
uas eneam oleo calido et ponatur super nec
nos colli. Dixit Ruiscena. sedeat in oleo cale
facto. scilicet comuni uel uulpino uel alio simi
li. Et dixit. ex eis que dicuntur esse iuuatiua
in cura tetani et spasma est ut ferueat fucus
aneti et mittatur in ipso catulus coloni s
dest marmore siue cuiusdam animalis ma
riui quod dicitur esse in uirtute casto. uel ali

eni? alalis ultra marini simile nli? aut catul?
canis aut catulus uulpis aut lupi. Et deoq?
tur donec dissoluitur deinde infundat eger
in ipso scilicet bis in die. Et ex eis ē. ut fiat
inunctio ex adipib? siluestribus idest anima
lium siluestrū. ut leonis uersi cerui et alibi bo
rum idest perdis. Indens autem dixit de adi
pe leporis et fiat inunctio ex eis singulariter
uel coniunctim uel ex eis simplicibus uel cu
medicinis scilicet alijs conuenientib? simul
mixtis. Et dixit. inunctio renus singulariter
fiat cu una illarū pinguedinum. debet eni spe
cialiter in spasma et ibetano inungi spina ro
ta. Unguentum optimū sic fit. p. pinguedinis
marmore uuluris gatti et ursi olei uulpini
an. 3. i. olei cucumeris asinini olei castini o
lei de terbenina succi rure succi foliorum lau
ri an. 3. i. 5. aque uitis succi prassij succi aneti.
an. 3. i. granorum iuniperi. 3. i. piperis p. pe
ris squinani mirre. an. 3. 5. ista pista bulli
ant cu predictis ad succū et aque plumpioz
deinde colent et addat cere et yfopi buni de.
an. 3. vi. delly opponacis cuforb. an. 3. y.
et fiat unguentū. est eni utile et queniēs si de
uoluerit. Dixit Ruisc. ex eis que obseruan
da sūt in panēte ibetana. ē ut qn corp? sudat
pp uehemētia doloris q inflamat calitatem si
ue pp māz. oz q nō dicit ut infratū sudoris
ei superueniat qm frigiditas ledit ipsum sed
oz q desiccet sudor cu lana infusa scilicet in
aliquo oleo calido conueniente.

Capitulum nonus de tremore.

tremor dixit. Ber. sup no
no al ut colligitur
ex auctorib? ē duplex un? pfe
et stricte sup? q ē ppria passio
neruoz. Et ali? lāge et iproprie
sup? q nō ē passio neruoz et hic pōt accidere
a cā extrinseca et cā intrinseca. a cā extrinseca
fiē ab aq? frigida uel calida sparsa supra cor
p? subito et iprouise. A causa uero intrinseca
fiē in febriu paroxysmalū accidit principis
a mā mala sparsa super musculos et mēbra sē
situa tūc? nocumētū cū percipit frigus eoz sē
situa sparat frūti nālī expulsiue et inctat eā
ad expellendū. Tūc ergo conatur expellere
et nō perfecte potest causat inde tremor. q p
prie est quedaz qussio et agitatio omniū mē
broz corporis de quo tremore et eius dispo
sitionib? iussicēter dicitū ē in sermone de se
bibus Tremor uero pprie sup? q ē passio
neruoz ab aliqb? uocat minor paralisis cōi
ter tū absolute ab auctoribus uocat tremor
et de eo absolute prolato tremore intelligit
De quo dixit Galenus 5. de accidenti. q
ipse est motus compositus ex duplici motu
scilicet motu grauitatis membri trabentis
deorsum. et motu uirtutis uoluntarie mo
tue subleuantis sursum. Homo nanqz dixit
Galenus sanus existēs potest mouere mēbz
ad omne differētā pōnis quocunqz uoluerit
et pōt tenere ipsuz firmus. Tūc uero mēbzum
mortuum seu paralyticatum fuerit cadit de
orsum. et nō potest moueri. Cum uero corpus

uerit eaq̃ debilitata uirtute grauitas natural
mēbrū trahit mēbz deorsū. Et uero mouet ip
sū i fursū. Et sūt isti duo mori uere p̃mū seu
successiui nūc mori grauitatis mēbrū depmen
tis q̃ mori a gbusdā uocat mori mēbrū et nunc
mori uirtutis subleuātis q̃ dicit mori nē. Isti enī
duo mori si nō eēnt q̃ si p̃mū et successiui nō
eārent tremorē. Qz ergo. iquit Gal. bellū co
rū. f. uirtutis et grauitatis mēbrū opte ingri.
Nā h̃t nō dimittit mēbz lēti i re sicut i mol
litia. i. palisi p̃tigit. Nec grauitas mēbrū finit
ipm sup̃ius eleuari a uirtute ne decidat sicut
ipsum subleuabat in sanitate. Ideoqz si aliq̃
uincit aliquando uincitur et continue alterum
sequitur alterum tremor efficitur. 30ar. tre
mor. fit ex pugna que accidit inter uirtutem
naturalem sustentantem membrum. et inter hu
morem grossum qui aggrauat membrum quo
niam uirtus intendit sustentare membrum. et
humor ex sui natura prostrare atqz deprime
re et sic fiunt duo motus diuersi. unus post a
lium et unus est uoluntarius et alius uolentus
Et uoluit Galienus. q̃ in moribus p̃cedēis
scilicet uirtute et grauitate mēbrū. sit quedā
paritas. Si enī non esset inter eos equipo
tentia in mouēdo non causaretur tremor. Si
enī uirtus omnino uinceret. grauitas non
traheret nec moueret membrum deorsum. Et
si grauitas uinceret uirtus non moueret sur
sum membrum sed inferius quiesceret. Dixit
autem Galienus in libro de tremore rigore
et secrigatione ubi pulcre pertracet hanc ma
teriam. capitulo sexto. tremor est nocuentū
accidens propter debilitatem uirtutis scilicet
motus uoluntarie. fit enī ipsa temptante
exercere motus uoluntarios. unde non acci
dit nisi mouere uolentibus aliquod membro
rum suorum aut ipsum firmum tenere. Dixit
Auerrois. colligens. tremor est motus com
positus qui fit in membro. eo q̃ uirtus ania
lis motus pugnat cum uirtute declinatus q̃
est in membro trahente membrum ad se. Et
propterea fit in his motus contrarius. aliq̃
do superius quando fornicatur uirtus mo
tius. et aliquando inferius quando fornicatur
uirtus declinatus. Auicenna autem ymi
tans Galie. et colligens uerba eius dixit. tre
mor est morbus officialis euentus propter
defectum uirtutis motus a motu lacertorum
secundum continuitatem comparat grauitati et
pari introuentem sui motus motum uo
luntariam. quare cōmiserunt motus uolunta
rii cum moribus non uoluntariis. Notant
q̃ tremor inquantum proprie sumitur et pro
malo motu est accidens. Dixit Auicenna. sicut
stupor est accidens uirtutis tactus ita treor
est accidens uirtutis motus uoluntarij. Et
uoluit Bordonius q̃ tremor sit actio dimini
ta ipsius uirtutis motus sicut stupor ē actio
diminuta tactus uirtutis. Inquantum treor
consideratur ut est motus compositus ex pre
dictis duobus motibus posset dici actio cor
rupta. Sed tremor inquantum est mala dispo
sitiō corporis uel mēbrū qua fit iste malus
mori sic pōt dici et ē mori. Et ē mori officialis
et iquātū enī mēbz officiali. et inquantum ac

cidit in nā officiali. f. in plasmate. est n. mor
bi in sim. Dixit. n. Auic. p. 1. c. 5. q̃ ē ma
la locatio mēbrū in suo loco. nū mouet nō fin
cursū nālē nec z^m. cursū uolūtariū. que mala
locatio fit p̃ defectū uirtutis motus uolūta
rie lacertorū illius mēbrū. qui defectus uirtu
tis motus est cōpar et continuat in sua ope
ratione grauitati mēbrū que grauitas etia
est cōpar et continuata defectui ipsius uirtu
tis in sua operatiōe. Et ista grauitas cōpar
defectui uirtutis introuit secum motionem
uolūtariam qz trahendo inferius incitat uir
tutē q̃ subleuet. Et ex hac grauitatis mēbrū
et uirtutis debilis paritate miscetur motus
uoluntarij cum inuolūtarij. Dicunt ad causā
dum tremores sepe requirūt altera duarū
grauitatis. aut grauitas preter naturā qualis
est grauitas hōiū in mēbro exiūis flegmati
ci uel mīci aut grauitas naturalis mēbrū.
Et plures utraqz grauitas simul concurrūt.
Dixit Gentilis in tremore sunt duo mori un
deorsū qui fit a grauitate mēbrū. et est talis
motus accidens uirtutis motus. qz est defectus
actus motus et d. debilis esse secūda naturā
debilis mouere mēbrū secūda uolūtatem et te
nere ipm in debito sim. Et alius est mori in
fursū factus a dicta uirtute et accidens suū
qz ē sua actio. q̃ licet ut actio uirtutis sit qd
naturale. tamen ut est mala actio ē qdem p̃ra
naturā que etiā actio licet sit sua sit p̃ra uo
luntatem. qz fit ex incitatione grauitatis mo
uentis ad p̃rariū. Et ideo dixit Auic. q̃ mo
tus grauitatis introuit motū uolūtari
am. qz quasi facit ipsum necessario sequi inci
tans ad actū. Sicut pulvis existens in oculo
tuo facit te mouere palpebras cōtra tuam uo
lūtatem quāuis motus palpebre sit uolunta
rius. Et hoc est qd̃ consueuerūt dicere docto
res. scilicet q̃ motus iste uolūtarij qui est
in tremore quo fit mēbrū subleuatiō non est
uere uolūtarij secūda p̃mā intentionē. sed ē
uolūtarij scōz z^m intentionē. quia fit per uo
lūtaria instrumenta scilicet per musculos nō
tamen subicitur ipso uolūtatis sicut etiam
aliqui mori palpebrarū sūt uolūtarij secūda
z^m intentionē ut p̃z a Galo in libello d̃ mori
bi liquidis. Et dixit Gentilis q̃ in dictis mo
toribz nō ē oīo paritas. si enī sic esset nō p
ueniret ab eis actio. sed uirtus aliquatū nīci
Et ideo paritas eorū ē paritas cū quidaz p
portione et inter tales motores pōt interueni
re actio. Quidā uero dicūt. dicūt esse inter
dictos motores equipotē nō omnimoda. sed
qz mēbz nō potest moueri fursū qn etiam
moueat deorsū quā moueat fursū
Et alij dicūt q̃ et si sint oīo p̃dicti moto
res equati adhuc interueniret inter eos ac
tio. quia agunt ad mediū et non ad uicioriam
unius extremi. modo motus tremoris est
mediū inter naturalē motū et casum mēbrū
sue q̃erem contra naturā. Et dixit. Gentilis
Galienus dubitauit an inter istos motus con
trarios esset quies media. Et ideo alij dixit
q̃ non ē q̃es sensu percepta. si ē etiam nec i p̃
si formicante cui ipse assimilat tremorem.
Et aliquando dixit q̃ isti motus sūt imedi

atq; p qd immediatū in libro de treore a capi
tulo. 4. i. sine dir. Cū ergo sic procedit motus
mēbroz fm istā formā. i. motu ad supi? cui nō
cessat ibere de qd i medietate qdūgi motus
ad i?erū. seq; qd sit motus ex duobus motib; b;
mēbra pmutati mouet qdūne i locis suis. Et
iste ē motus quē mediet uocat treorē. Dicūt
q; isti motus fm qdūmutatē s. appentē. Cum
m. motus iste pōat ex duobus motib; hys non
poterit eē exiter qdūm cū necessario ut ait
aristo. iter motus hys oēs iteruunt media.
Et dicūt q; treor nō solū catur nā reluctatē
motu grauitatis p motū oppositū. s; et cā in
sedēte pētē. qdūq; cū sit difficilis rē motū sur
sū moueri deorsū qd qesēre moueri deorsū
qd appet plures mēbz plus tenere fixū q;
quando mouet ipsū sursum. Dicunt q; qdū
tremor sit motus pter nām. subicitur enim
malo motui. a. Gal. quinto de accidenti. tamē
ad ipm perficiendū concurrūt res naturalis
scilicet h; ut dicit Galienus septimo afforismo
rum in comento afforismi i litargico tremor
et. a. satis patet ex dictis. De cāis tremo
ris dicit. y. tertio epidimiarum a. ponit pri
mo continentis. accit tremor ex casu hūis
Et hic casus cōtingit ex imoderata purgato
ne fame labore difficili a. pūmo coitu. suple
a. alio s. hūis cāis inamētib; cor. Et dix ac
cidit etiam mēbris hūorib; granatib; hūtem.
Dixit Galienus qro de accidenti. tremor acci
dit. cū morbus non habet ultimam uictoriam
moriūam membri sic habet in paralisi. Dixit
paulus. tremor accidit ex debilitate neruorū
et ex potu aq; frigide in febribus et ex inten
so potu uini et ex neruorū mala qdōne frida.
Dixit taberius a. ponit primo continentis. accit
ex multitudine potuini et ex diuersitate mul
toz uinoz et ex ebrietate a. potu aque frigido
cum nūe a. coitu. Dixit rasis in distionib;.
sit pp casu hūis post egritudine a. sit ex af
siduatione uini a. sit ex dūo flegmatis a. de
bilitate neruorū. Dixit serapio. tremor sit ex
debilitate uirtutis deferētis membra et non
sit semper. imo quando uult uirtus deferens
membra mouere membrum a. debilitatur. Et
sit illud aut propter lesionem animalem aut
corpoream. lesio autem animalis est ita agi
sta a. timor a. alia similia bus. Cā at cuiusq;
eatum sunt multe a. non coartat eam ualde qd
inuenitur ex istis accidentibus res parua et
dicimus q; illud qd facit accidere hūc egritu
dinē multū. ē timor sicut facit illud morus et
balneum calidum quando superfluū. Et illū
s. timor sit propter illū qd conseq; hominē
ex lupis aut ex trāsitu cauerne alte aut ex re
ge. Ex lesiōe hō corpis q. facit accidere
tremorem sit sic malicia complexionis frigi
da absq; materia sic illū qd accidit decrepi
tis a. bibis aquā frigidā aut narat in ea.
a. illi q. multiplicat in potu uini ipm enis facit
calefactionē a. deinde infrigidationē. Et ex
eis sūt q. faciūt hoc p accis sic opio ex hū
rib; grossis uicosis. q. phib; hūtes morias
q. sūt i seipis sic pētrā a. neruos pp illū igit
sit p accis. a. isti qd hūores at adberēt neruis
q. pōne uehemē adco. dōcēt h; n. pōt cradi

sare eos. S; currit ex eis res pua ad laceros
a. neruos a. nō pōt excedē laceros g. tūc tre
mor accit. aut non sūt adnexi q. neruone uebe
mēti. Et pōt hys per acuitatē morus sui era
dicare eos. a. deū sūt eis motus q. dicunt.
stupefactiū mollificati qd ē. q. hūor p acui
tatē motus hūis expellit ex neruis ad lacē
tos ppinquos a. facit accidē motū. Cū ergo
currit frūis hūor ad locum phibet ea a. motu
donec adueniat ei a. a. mundificet eā. Dixit
Auer. coll. 3. Cā treorū una ē ex specieb;
male qdōnis. a. ut pl. accit pp malā qdōnē
frāz. aut pp malā qdōnē frām a. humidā q;
neruū nō d; ledi nisi per istā ut plm. Dixit
Auer. cā unde sit treor aut ē in hūte aut i in
strumēto aut i uerisq; simul. cā autē in hūte
ē qm debilitat ex co q. accit ei tremor aut
pp applicationē. rei abscisē terribilis sic aspe
ctus de loco alto aut abulatione sup partem
uel trabē aut peroratio corāz eo ex quo ali
qs uerecōdat nel q. timeat aut reliqua ex q;
hūmē hūtes aiales ut angustia aut tribla
tio aut gaudiū desideratum suple aut aliqd ali
ud accis aie hūc pōctis tūc accit tremor in
neruis a. lacertis. Et hoc sit qm facit qm
gere diuersitatē in motu ips. Et sit morus in
eo diuersus ab eo q. mēbra egēt p hūis mo
tib; spū g. moro oio n. fm q. egēt mēbra h;
debilitat a. nō sit motus uolūtaris hūte s;
tremulētus. ips aut mouet fm accis aie pp
ordinē motū hūis. hūc n. hūtes in nobis
hūc ordinē nāliter inuiz. ut exite ymagia
tūa in tali dispoē. hūc q. uiofosa uirtutes cor
dis nāles ex ipso tali ordine mouet ips ad i
rra a. hūit ips. Et sūt in oib; aie passioibus
in qbus sit hūis spūs ad hūis sic in tristitia
a. tribulatiōe. i. angustia. a. ex sit. in gaudio et
sibi sūtibus. accis itaq; aie cānt tremorē pp
ordinē motū hūis ex quo ordine sit diuer
sus motus in spiritū. q. nimis ex hūis in
tus uel quomolibet alr q. debet moueri
ut qd diuersificat morus eius a. uacillat pp.
dubitatōez de cāu alia re mala. Et ista acci
dētia aie sūt iste cāc dicunt se tenere ex pre
uirtutis q. tenent se ex parte accitū anime
cui uirtus attribuitur. Et dixit Auer. ex causis
tremoris fm semitas debilitatis uirtutis est
multitudo coitus post refectionē scilicet ex
cibo a. repletionem humoralem. Et non so
lū post repletionem. ymo etiam post minū
nem a. cōnē. resolucendo enim spiritum ime
diatē debilitat hūtem motuam a. debilitan
do digestiūa mediante etiam debilitat mori
uam facit quoz coyt tremorē propter malū
motū spūs q. in eo cōtingit sic alia accidētia
anime supradicta faciūt. Et coytus inter acci
dētia anime cōiter reponit. Causa autem in
instrumēto ē triplex. prima ē dixit Auer. mo
lificatio aliqua quā incurrunt nerui propter
quā non accidit paralisis eo q. nō ē tanta q.
membra efficiat mollificata priuata sensu a.
motu. sed est tanta q. debilitat a. relaxat ner
uos a. lacertos ita q. non retineantur apud
motuonem neq; sustententur quēadmodum
accidit pp potum uini multum a. ebrietatem
frequentem a. multitudinem potū aq; fride aut po

tu et. s; nō
sua hora. s;
tigit oio p
qz cām oio
fecit pērat
regat mēbra
munt. Ter
scurrat defic
pioni facit.
tas. n. tam co
eōnem hūis
bilitando m
facit. fo cām
d; malū spāl
treor. qz ē m
Bm. teiglt
nāli cū dir.
sicut tremor
spālmi hūc
siccitas sit ca
que mota cur
modo a. trem
tremor de q
pitul. sed p
sen tremulus
mulus. Sed p
est ueruo tre
bus uirtutū
carū ē ut acci
tūi. quēadmo
mens exirū
aut ex humor
ti. sicut apud
comitū uirtū
liqua causā
ex parte instr
entū causē se
Et alia uirtū
ueniente alia
dubilis qui
munt. sed sup
ira tremunt.
uocit uirtutū
cumentum uel
membro etiam
adueniat neque
ant duo nocu
de accidenti.
ui causa. Dix
b; est. qz terre
aut oppressio
nūit se expon
mo morq; tre
rara super no
dis potest cām
defecutione col
lescentib; a. eis
gere membra
tūc ex accide
tia pūant caler
ut expansio in
tali q. ut pū
opione sine bā
no frigiditate
s. de accitū.
ab potū uini

tu et? Is nō multū seu ēt nūm nō multū s; i non
 sua hora. fa cā ē. qz aut i mēbris nervosis q
 tigit oplo pp repleōne plimā aut aliā quācun
 qz cām oplo nē i eis faciēre. q pp hūis nō p
 fecte pētrat i nervos. nō tñ oio inediē. qz nō
 regat mēbra i motu nec pōt ea sstētare s; tre
 munt. Tertia cā ē. qz aliū fit ut istrūm aliqūā
 icurrat deficcationē. pp quā nō obedire refle
 xioni facit. r iō mēbra mota tremunt. Sicci
 tas. n. tam complexionalis quā etiā propter
 cōtionem hūidi pōt ēē cā trēoria triplē. pmo d
 bilitando uirtutē. sicut ois q̄litas imoderata
 facit. fo cādo hētionē i mēbro r motū quē
 dī malū spasmofū. q mor pōt ipsoz uocari
 trēoz. qz ē mor ietuosus. r hos duos modos
 Aui. tetigit. pmi fa cap'o de cāis motū non
 nūliū cū dir. hoz cā ē sicut siccitas debilitas
 sicut tremor. aut causa spasmī sicca sicut cā
 spasmī siccī aut singultus siccī. Tercio modo
 siccitas fit causa tremoris indurando mēbra
 que mota cum uolentia concutuntur quodā
 modo r tremunt. r iste tremor nō est proprie
 tremor de quo auctores loquuntur in hoc ca
 pitulo. sed potius dicitur motus concussus
 seu tremulus eo modo quo dicitur pulsus tre
 mulus. Sed primo modo a sicco inducitur pōt
 esse uerus tremor. De causis autem comuni
 bus uirtutis r instrumento. dixit Aui. cōitas
 carū ē ut accāt instrō nocumētū pueniens uir
 tuti quēdammodum. si aduenit ei frigus uebe
 mens extrinsecus. Aut ex punctura animalis
 aut ex humore frigido. aut ex calore uehemē
 ti. sicut apud aduersionem aut alia. Et est cā
 comunis utriusqz quando ex parte uirtutis a
 liqua causa ut timor contigit cum aliā causa
 ex parte instrumenti ut cā mollificatōe. Iste
 enim cause separe r coniuncte faciunt trēozē
 Et aliū una tuat alias seu disponit sic q sup
 ueniente alia inducitur tremor sicut apparet
 bibulis qui adhuc ex illo potu uini non tre
 munt. sed superueniente eis paruo timore uel
 ira tremunt. Et ideo Auicēna dixit. Aut ad
 uenit uirtuti secundum suam singularitatem no
 cumentum uel impedimentum ei proprium. et
 membro etiam secundum suam singularitatem
 adueniat nocumentum ei proprium r continu
 ant duo nocumenta simi. Dixit Salic. quinto
 de accidenti. decreptis accidit tremor ex le
 ui causa. Dix. Hilbert. causa tremoris in scī
 b' est. qz terrestre opprimit spiritū. spiritus
 aut oppreissione grauatur r experte consumpt
 nūit se exponere r erigere. unde composi
 tus mor' q tremor dicit eis accidit. Dixit Be
 rard' super nono almasoriz. trēoz diuersi mo
 dis potest cārī. Aut enim fit ex inanitione et
 defectione caloris r spirituum ut inconua
 lescentib' r etib'is contingit q nō possit eri
 gere membrū ad quem modū reducit tremor
 rane' ex accidentib' anime in qb' membra mo
 tia pūant calore r spū illis retractis ad cor.
 ut expansis indebite. Aut fit ex repleōne hūo
 rali q ut pl' fit a mā fūca opilare. Aut fit ex
 oplo nē sine hūozis uicio. sic accidit a forzi ac
 ris frigiditate ligatura r siltib'. Dix. Salic.
 s'. de accitū. trēoz accitū istrūm r affuacitē
 ab' potū uini forzi r ex nansca' sūterate fre

quātū r mltū hmedētib' r nō utētib' exerci
 tio. s; gete. r potantib' aquā frigidā eo tpre
 quo spaz bibere nō dōt. bec. n. oia gnāt ma
 lā oplo nē frāz. Et dixit gccidit ēt ex hūoz
 b' grossis opilantib' uias p quas dirigitur
 p corp' spū ai illa Et dixit. trēoz ierit mē
 bris cā musculi sūt debilitati. s; nō intū q
 amittit eoz uires. Cū. n. oio eoz uires defi
 ciūt enenit lassitudo. Uerū cum musculi hāt
 tū de hūte q possibile est eos trahere. tā r
 subleuare res ponderosas. quia earum attrac
 tione trahuntur musculi inferi' hūis illud mē
 brū cā quo uel a quo dicta pōderosa trahunt
 ex inde rurgunt mor' hū r sic tremor. Di
 xit Hilb. Causas hūoz motuum tremoris
 diuersi diuersas assignant. quidā siccitatē et
 hūiditatē cā eoz est dicunt. qz eaz motus
 abinuitē hūdicunt. hūditas enī fluens super
 nervos r musculos hz motū ad extrema. sic
 citas uero nervoz habēs motū ad medium h
 dicit ei ex quaz diuersis motib' diuersi mo
 tus cāt i nervis r lacertis r sic trēoz. Ali
 dicunt caliditatē r frigiditē eē eoz cā pp eaz
 silt. hū motū. Et aliq dicit morbū r nāz cā
 ē eoz. nā. n. eleuat mēbz morbus hō depri
 mit ipz. nā cūz spiritū r calore nūit eleuare
 mēbz humor hō gro hūis nervos opprimit et
 ex pōdere cadit. Et dixit Hilb. Quidāz
 cā particulares tremoris fm diuersitates
 morboz r locoz assignant. fit enī qz in mo
 litie nervoz s. in palat. Et sūt confortatio
 nē caloris nālis supra mām. quare sūt salu
 tē. Et qm fit ex multitudine mē caloris
 suffocationem faciēs. unde calor nūitur exo
 nerari. Et qz debilis ē calor r coangustatus
 ex multitudine humor. iō talis tremor sūt
 q extinguit calor nālis r segur mors. ut in
 aolia r litargia ptingit Et qz fit ex mā exi
 stēte in uenis sic aliū in causone ptingit. Et
 qz fit ex reducōe mēbz ad silt suū ut i
 spāmo. Et qz fit ex plenitudine stomaci ex
 humore natante in ipso. Unde mouetur labi
 um inferi' r tremor r significat uomitū futurū
 Et qz fit ex sanguine decurrente in ue
 nis sic contingit in qbusdam obmittentibus
 flebotomā afflicta r citat palpebra oculi si
 gnificans minutionis indigentiam. Et qz
 accidit ex uentositate in uenis que mouet
 quasi aui uel nervi sub cute gradione.
 Et qz fit ex fumo male materie. mēbra
 sensibilia opprimente ut in tipsis febrib'. et
 quādoqz fit ex uulnere. r qz fit ex debilita
 te hūis lacertos mouentis q deficit ex op
 pressionē male materie oplo nē pntiose. Et
 qz ex accidentib' anime. Et qz ex ipsa ma
 teria graui uirtutem motuam aggregante.
 Et tandem dixit. Hilbertus q generaliter
 ex quinqz causis dicunt accidere tremorem.
 s. ex frigiditate intercepta r membris et la
 certis cū' lesionem membra sensibilia sub
 stinē nequeuntia insilunt. Et fit in eis mo
 tus contrari' q est tremor. r tūc est per totū
 corpus. Aut ex calore superfluo apertente
 et consumente et deliccante unde nerui con
 trahuntur. frigiditas autem nerui expellit hūe
 fit motus contrarius. Aut fit ex punctura

Et n. alijs hñor pñgitiñ ut collic⁹ uel salus
pñgit neruos suo acunle elenat mēbrū. s. ex
pōderositare ppa defñmñ unde fit trēor. Et
ex trēore fit trēor. qñ tñ color nālīs iñterio
ra pētēs exteriora dimittit ex maiori pte Et
qñ nerui exteri⁹ maxie suā hñt positionem ne
cessario trēor succedit. Et ex uēositate accit
qñ sps grossus lclusus nō hñs exiū mouetur
et distēdit mēbz i quo resider. nñ trēor uel sal
tus i co generat. Dix. Gal. i lib⁹ de rigore et
trēore. et ponit a rabi i septia pñcula trēoris
cā uirtutis ē debilitas ferētis et mouētis cor
pus. Et mēbz granitas nālīs. et iō mēbz cū
hñt debili iēgnat monere aliqd. s. cū gra
uitate descēdit ad inferi⁹ et accit ide pñbitio
et trēit. Et cū mēbz mouet aliqd. uirtute ente
forti nō tremēt et ex uirtute lesa tota nō ac
cidit tremor sed dissolutio. Et apparet mā
nifeste bñus. prohibitiō in co qui defert gra
ue pondus et nititur elenare sedens et ambula
re. et pedes eius tremunt. Et similiter si ele
uat aliqd. ponderosum tremunt manus eius
Et eodem modo qui territus est et uult ambu
lare et aliqd. elenare tremunt manus eius et
pedes. quia timor et debilitas concutunt hñ
tutem. et ideo accidit tremor scindus et corpū
bus defectus et ex egritudinibus attenuatis.
Et dixit. uirtutis debilis que est causa trēo
ris non est una causa. sed sunt multe. n. absen
tia cibi ut accidit in turbatione uentris solu
tione forti exiū continuo sanguinis et testis
resolutio spiritus uitalis sicut accidit in sin
copi magna. et frigiditas stringens poros mē
bz adeo qñ non potest penetrare inde ex uir
tute motua nisi debile quid. Et repletio que
aggrauat uirtutem. adeo qñ debilitatur in suo
motu. Huicena compans inter causas tremo
ris dixit qñ causa magis dominans et magis
fixa ad hoc ut eueniat tremor est frigus dñi
litans neruos et spiritum simul. Aut humidi
tas liquida lara minor mellificatione facien
te parali sim. Nam nerui patiores. sunt pati a
frigido et humido. ideoqñ frigide et humide
egritudines ad neruos magis festinant. frigi
ditas insuper et humiditas. sunt qualitates
magis impediētes uirtutem motuam ut iāz
supra patuit. Dixit. y. quarto epidimiarum.
tremor ut plures accidit ex uictoria frigidit
atis super genus membrorum neruolorum.
Ex supra dictis apparent species siue differē
tie tremoris ex parte causarum sumpte et ex
parte etiam sñti. De his tamen dixit Huice
na tremor quandoqñ est in omnib⁹ membris
s. in capite et alijs. et pñs in toto corpe. Et
qñz ē i corpe. s. pñter cap. qñ nō ē i capite s. i
oib⁹ alijs mēbris. et qñz ē i capite solū et nō in
alijs mēbris qñ diuersitas pñgit fm applica
tionē nociuēti lacerto uni et nō alijs. ut i oī
bus l⁹ qñsda. Et pñterea. dixit. A. qñqñ fit
trēor i utriqñqñ manib⁹ et nō i pedib⁹ et maxie
pp triplicē cām. una ē qñ cā nō ē i origie nu
ce. s. i ramis neruorū pñtrātib⁹ ad manus.
Si. n. lesio cēt i origine nucē. cū nerui pedūz
oriātur sub neruis mānū nēcio cōtinetur pedi
b⁹ nociuēti. Scda. qñ et si cā iēpit ab origie
nucē tñ ibi nō remāsit s. nā expellit eam ad

ppingora loca et ad ppinquius lat⁹ et sic ad
neruos manus. Et in hac expulsiōe pñseruat
nucā ne illa cā in eā penetrat et pñsequat finē
suū s. qñ noceat toti nucē. 3^a cā ē qñ spirit⁹
motuus inferiorib⁹ est fortior et magis uin
cens fm necessitatem illoz membrorū quā ha
bent de suo sili. s. de illo spiritu motuo uel d
operatiōe motua. Et ex hoc sequitur qñ stan
te una cā in nucā patientur magis nerui manū
um qñ pedum qñ partes superiores in uirtute
motua sunt debiliores et inferiores sunt fortio
res. Modo pñca fortiores non sic patiūtur si
cut debiliores. ymo nō patiūt a causis nisi ua
lidis et uirtuosis. Et si patiūtur instrumētū. s.
fortius hoc ē qñ pñfortatur superatio cāc eius
idest qñ addit cāc i fortitudine s. in manu et
instrumēto debili nō ē ita. Sic itaqñ una cā i
nucā pñt ē potens impedire motum manuum
que non potest impedire motū crurū et parti
um inferiorū. Qd aut uirtus motua sit forti
or in inferioribus declarat neruorū illorum
soliditas et siccitas maior quā habent. quia
sunt magis elongati a crebro et nucā nec egēt
molliē propter certitudinē sensus. sicut ner
ui partū superiorū. Et declarat illud finis q
est sustentatio totius corporis. et translatio
eius de loco ad locū qui finis requirit instru
mēta firmiora et uirtutē potentiorē euz sit
ipse laboriosus ualē. et pñcipue qñ unūqñqñ
crurū perse solū dñctum finē implere habeat.
Dixit enī Gal. 3° de utilitate partū c⁹.
6° in ambulando alterū crurū mouet. alte
rū hō i terra firmatum totū portat corporis
nostri molē. Addunt autē aliq cām aliaz que ē
qñ mēbra inferiora sūt maiora quare egēt for
tiori instrumēto et pluri spiritu ad suū motū
qñ superiora. pau⁹ enī spirit⁹ nō sufficit ad
motū magni mēbz Quāuis tñ i inferiorib⁹
uirtus motua sit fortior in superiorib⁹. tñ ē
de articulatione maxime in manib⁹. plures. n.
de articulatione et artificiosos motus faciunt
manus qñ pedes ut pñ primo dñtilitate par
ticularū pp quā cām a pñ o 3°. de anima ma
nus dicta ē organū organorū. Dixit Ber.
super nono. al. tremor plus accidit capiti qñ
alijs membris. Et post caput manibus Et ca
usa est quia caput est membrum frigidum et
bñmidū sicut et flantibus repletū ratione sū
tis in ipso generati et ab alijs ad ipsum dela
ti. quare autem post caput plus accidit mani
bus est quia manus sunt propinque capiti
et quia manus sunt membra magis cara
quā pedes. Signa generis nota sunt ad sen
sus. Et signa etiam specierum nota sunt ex su
pradictis. Dixit Hui. signa eius sūt cause ma
nifeste predictę. Tremor supradictus proprie
sumptus conuenit cum tremore improprie et
large sumpto. in hoc qñ uterqñ est motus pre
ter nāz et est lesio corruptiua operationis uir
tutis motue pñter cāz euenientē in lacertis
Sed differt ab eo. qñ tremor i pprie sūpt⁹ ē
accidēs hñtutis motiue naturalis. s. expulsiue
que mouet ad expellendum rem nociuam ad
ipertus uirtutis sensitiue percipientis noci
mentus. Et ideo dicentes qñ predictus trēor
fit accidēs hñtutis motiue nolūtariē i pprie

locuti sunt. Tremor autem proprie sumptus
est accidens virtutis motus voluntarie se-
quitur cum motu voluntario. Nam mem-
brum nunquam tremat nisi velit virtus volun-
tarie motus operari. cum vero ab omni ope-
ratione cessat non tremat. Et ideo proprie tre-
mor potest fieri nullo sensu lesivo vel nullo do-
lore seu nullo percepto nocumēto causari. im-
proprie vero tremor nō. ymo accit mbris qe
secentibus et non moueri uolentibus seu non
motus a uirtute voluntarie motus. Inquit
Gal. i libro de tremore rigore et. Tremor
nō accidit nisi mouē uolētibz aliqd mbroruz
sirop. et cūstio ho et agitante q febrile calorem
segit accit corporibz uolētibz et uolūtate oio
itū q patēs qeicē neqz qsticūqz potēs seu
robust? sit et conatū fecerit oēm ad qeicēdum
Et tremor qdē ppi? dicit a saltu et iectigatione
qz in saltu et iectigatione mor? ē ex toto preter
nām. catur. n. a uetositate n3 ad ipm cādu q
currit aliq hēnālis uel motus uolūtate. Et
ad tremorē ppiē supiā qcurrit uirtus moti
ua uoluntarie. Et ad tremorem improprie sū
pium qcurrit uirtus naturalis expiūa. Dixit
Ber. super uaticio. inter tremorē et iectigatio-
nē ē alia dīa nisi. qz tremor fit qūuue. iecti-
gatio ho interpolate. Et dixit q tremor ē aliq
mō qdā dispō media iter iectigationem et pa-
li sim. et per hoc est in relatione ad potentiam
castrarum iectigatio enim fit in principio lesi-
onis idest cum minor po^a castrarum ad ledē-
dum et tremor fit in medio et paralisis fit in
fine. quia fit uirtute supata a fortitudine cau-
sarum. dixit. y. primo pronosticorum et ponit
tur pzo continentis tremor ex siccitate puerēf
ē mal? et iurabilis. Dixit Galienus quinto d
accidenti. tremor in decrepitis nō curat nec
remouetur medicamine. sicut nec dispositio
semilis. Et dixit. tremor si accidit a dispositi-
one frigida et humida non remouetur aut ra-
ro et proprie in decrepitis propter defectum
uirtutis eozuz. Dixit Auicena. tremor magis
periculosus et malus est ille qui a sinistro sci-
pit. dicunt. q ratione cure est pnamor. quia q
tus in sinistro latere est debilius. sed in se et
ratione cause est minus pnamor. quia a debili-
ori causa fit. Cum enim latus sinistrum sit d
bilis et frigidius dextro a leuiori causa iur-
rit tremorem. tamen tardius ab eo liberatur
quā latus dextrum. Cura tremoris sicut cu-
ra predictarum egritudinum neruozuz tripli-
ci perficitur instrumento. f. dieta et portione et
cirurgia. Et pp similitudines. curationis ei?
ad curationes supradictas. auctores de ea fac-
cinte pcefferunt. De dieta dixit Auicena. oz
ut cibus sit uelocis digestionis. Dixit fili-
us mes. Libetur allandis et alys paruis ani-
bus. Dixit baliabas. cicēris aque comestio
cum cūmīno aneto et pipere prodest. et cōferi-
cis uisus cautum. ut ponitur primo continētis
Et ibidem dicitur. cum accidit tremor comua-
lescenti et corpori debili deur cerebruz lepo-
ris assum. Dixit zoar. certum ē et probatū q
qmedere capita leporum quot inueniri pnt
qfert tremorū mbror. Et tā expicta noni q
tūat ualō pūatōi motū mbror et ipoz sūi

Et dixit i c^o. treōz. rege infirmū cū testicu-
lis gallorū et allis ipoz et de pullis dabis un-
diqz et suc? pullorū ē ualde bon? Et si fuerit
senex et tēp? yemīs dabis eis succū colūbaruz
siluestriū qd sic facies decollabis eos et dpli-
mabis et mūdabis ab interioribus abluendo
eos optime postea pistent in mortario et po-
nantur in lebece nono cum aqua. et parum po-
nes olei et aliquid de coriandro sicco et sale et
bulliant usqz ad perfectā decoctionem postea
colentur per pānū clarū et rarū fortiter expri-
mēdo et dabis ad bibendum succum illum. Di-
xit bal. mellis colati et dispumati cōmesti et
cum pinetis et alys conuenit. Dixit Auic. que
ex aquis est eis melior aut minoris nocumē-
ti est aqua pluuialis Dixit paulus. si tremor
fit ab aliqua occasione manifestarū dictaz
prohibeatur illa. In sūma dixit bal. in sacro
ab humore frigido dispone illuz omni regi-
mine. qd in frīa predictis ostēdīm? morbis
et paulatī et quo ordine dictū est. Particti tū
dixit Blof. moretur in aere calido et sicco. et
fugiat austrū et loca humida et paludosa et fri-
gida Et odorificet aerez suū cum suffumigis
et strabus rerum calefactientium et olfaciat
ea frequenter fugiat accidentia ale preter itā
lenez et gaudiuz moderatum. Et exercitetur
ante cibuz exercitio moderato quousqz aper-
tis poris sudor incipiat emitti. fricationes
cōueniunt ante exercitiū et post. Et enā quā-
do exercitari non potest ante cibū facit. Et
dixit bal. aque marine lauacri cōfert tremo-
ri. Et similiter omne balneū calefactiuū si
ue naturale fuerit siue artificiale et compus
conuenit in quātitate moderata sex horarū
usqz octo nocturnus alio capite loco obsen-
ro et a frigore tuto. Cibus autē eoz sit pa-
nis de tota farina bene fermentatus et salū-
tus et optime coctus a corticibus tamen mī-
dus. Et quidā plus laudant panē de milio uel
pamico. Et dicunt sine grana munda ab omni
solio ex quibus fit. panis quoniam nocet ner-
uis debilitans eos et spiritum animale in
grossans et spāliter nocens uirtuti motue
uoluntarie. Uitent panes ordeaceus et de
stagine et omnia cibaria de pasta et omnia le-
gumina et grana. quidā tamē concedūt rizuz
cū lacte pincarū coctū et condituz cū melle
uel mīto zucaro Et carnes conueniētes sūt
carnes anū siluestriū montanarum et aliarū
bonarū carniū. sicut fassianorum perdicū
cornicū allandarum et aliarum anū mī-
nutarum degentium in domibus uel arbori-
bus seu agris et turturum et columbarum iu-
uenium uel pipionum iam uolare incipientium
et carnes turdorum et qualiarum Et pullorū
et pullarum et ale anserum et anatum domesti-
carum. Et carnes edorum et caprarum ique-
num et castratorum. et conueniunt carnes ni-
cticoracum et yrundinum. Et quidā conce-
dunt interdum carnes capreolorū et leporū
et raro carnes aprinas assas et ex eis inter-
dum fallitas et interdum carnes uisule lacten-
tis. Et caro quidem scerpentis preparata
secūdā artem. Et ex cibus conueniētibz sūt
oua forbilis et butirū pro condimēto aliorū

piscib? raro uideb? ē. tūc sūt marini uel de
flumine petrosi current bonaz carini. lac su
gredi ē. qdēq; ex eo sicut. qdā tū cecidit
paz caset sicut post pādū. Fruct? at recētes
oēs sūt nocui. nō comedēdī nisi alī uēret
loco medicie. sicut alī cecidit an cibū fruct?
solubiles. tūc post cibū fruct? sūt pici. fruct?
at sicut quēdā sūt pīnee. tūc felle. tūc carice
pīnea cū sūti. tūc oēs passile quoq; tūc amig
dale cecidit possit. Et tūc oēs holera bīda
nisi alī uēret loco medicie ad uēre soluen
dū. holera at tūc herbe que sūt salua ma
iorana rosmarinus calamentum origanum yso
pus pulegium menta feniculus petroselinum et
bus similia. Et cibis suis utatur ut frequen
ter assis nī paratis in testula. raro uero elis
sis cum saporibus tūc condimentis ad hoc con
uenientibus de quibus parce sumere debz p
mittendo leuiores grossiores. non multipli
cando uaria cibaria nec narios potus tūc mo
ram in comedendo tūc nō prolongando. Et coy
m abstineat. tūc superfluitates omni die diligē
ter expurget sponte uel beneficio artis. Qd
si tremoris causa fuerit uirtus debilitas. re
gimine utatur resumptio in cibis tūc potibus
Et si eius causa fuerit siccitas. utatur regimi
ne humectatio sicut dictum est supra in suis
similibus. Galienus in libro de tipo. Causē
curatiue tremoris non sunt eiusdem speciei.
immo cum causatur ex frigido. curatio est
solum cum medicina calida. Et propter hoc
infrigentes in yeme. quorum corā tam forti
frigore occupantur donec quasi mortificata
tremorem incurrant. si ad hospicia perueniāt
in quibus contingat calefieri enadit celeriter
mortem. Quibus uero accidit tremor causa
dissolutionis. sicut sicopizantibus propter ca
usam in stomaco uel in corde si eorum corpa
calefiūt leduntur maxime tūc ultimo nocumen
to qd ista indigent calefactionis oppositio
scilicet inspiratione superficiali suozū corpo
rum cum rebus infrigidantib? ad claudendū
tūc contrahendū meat? Et si pronenerit tre
mor ex defectu nutrimenti clarum est qd cum
nutrimenti remouet. Et quib? accidit pro
pter superfluitatem hūorum generantiū con
uenit medicatio per euacuationem. sic dixit
ypocras de ancilla satomanti que non fuerat
mondata a mēstruis in partu filie sue. eo qd
os matris cōtractū fuerat sūus intra doli
tū in pedib? tūc incurrat tremorem in toto cor
pore. Lūq; flebotomata fuisset de siccitate ge
uit omnino propter perfectam absolutionem
cāe. qd attendere opz in curatione. Cura
tūc per pononem. Et loqns in generali dixit.
fac qd in alijs capitulis fecisti scilicet preceden
tib? ex apertione opilationū suple digerendo
materiam tūc cū distinctione molificationis
scilicet extrahendo tūc cū cōione tūc cōfortatio
ne neruozū Et cū hūectatione si ei necessitas
ē i tūc ut qd tūc sit a siccitate tūc sic locut?
ē. qd raro hoc euenit. tūc cū pp debilitatē ex
egritudine. Et cū refectione qd pōnis qd qz
fuerit i mala qd ut cū calefactione si fuerit fri
da tūc cū cōione tūc pōsis de tūc cū cōione
ne. s. mē p cū cōione ut urina. Et dixit. b. lina

i aquis marinis tūc in aqua maris i. cū nō sūt
marinis tūc artificiat? facio. salis uel cum
medicinis relinquentib? in aqua in qd infidū
tur uel decoquuntur tūc aque maris nō sūt
Et cū aqua nūti tūc arsenici. tūc auripigmenti
tūc asfalti tūc sulfuris quoniam sunt iunata Et
sic in hīs predictis. tūc tūc tūc tūc tūc tūc
nec curatiue requiritur in cura tremoris. sed
intentionem ad digerendū tūc ex opilationē in
tentionem ad cōandū intentionem ad dūer
tendū tūc intentionem ad alterandū resoluendū
tūc cōfortandū. De intentione itaq; ad dige
rendū notat qd digestio debet fieri in cura
tremoris. sicut in curis precedentib? dictū ē
tūc spāliter cū sūti de siccitate parib? tūc
b? tūc opilationē sūti tūc parte una sūti parib?
cū decoctione acori tūc maiorane pīretri et
nucemuscata. De intentione hō ad cōionem di
xit. y. secūdo epidimiaz tūc ponit pmo qd
tūc s. h. Et idē dixit ibidem in expositione
sua Tremor mālū accit ex domo frictus
i. humoris frigidi. s. ut pūm qui humor est
fictus dūans super gen? mēbroz neruozū
tūc ut pūm s. omnia nocet. sed fortasse qz in
uat eos qui patiuntur tremorem ex superflua
retentione sanguis emoroidaz i. mēbrozū
ex cui? retentione multiplicat? ē sanguis in
toto tūc enim s. omnia tūc ad cōionē illi? s. qz
qz dūo tremoris tūc eis similib? confert eis
qz. ut illis enī est illi spāliter quib? incipit
egritudo ex cōlutione sanguis mēbrozū tūc
i. est egritudo ex cōlutione sanguis multi aliqua
rōne. ob cui? multitudinē dubitat ne calor
nālū extinguat. s. per utā suffocatio. Et sic
p s. omnia curata sunt ancilla illa de qua reci
tat Gal. auctoritate ypocras in libro de ri
gore tūc tremore. nocet tamē s. omnia s. pūm.
qd addit ad frictum tūc cōlutionē illoz bu
moz s. egritudo. Dixit phylaret? tūc ponit
p? qz mēbris. Et accit tremor obiqz manife
sta cā i. est absqz cā qd ut pūm facit tremorem
qd est hōz s. omnia. tūc s. omnia patiens multi
tudine s. omnia Dixit hūc. ledit tremorem pa
tientes multitudine s. omnia. In tremore hō
fō a dē mā s. omnia in intentione cōionis dixit
terapio qd sit ex lētiomb? corporis intelli
gens de predicto. curam? in pūm dādo
in potu pillas s. b. lina resoluas mun
dificas. sic de tapillaz s. b. lina. Et si
indiget yerte magnus damus illas. Dixit
Alman. cura eius est cura suporis. Et Ra
sis in diuisionib? dixit. qd cura ei? ē cura pa
lissis. pmo tūc continentis dixit. qd non debet
bibino fortis laxum fieri neq; euacuatio
fortis. ne dissoluat hūtem. tūc intellexit mari
ne in principio ut p3 supra in cura generali
Dixit b. lina pmo radicū aqua uten
dum est quo subtilietur hōz. deinde pillas
da s. b. lina tūc similes. Et si non suffecerit
hoc cum yerte cura magna. Dixit hūcena
utatur yerte magna tūc sunt eis experie
cochie pillule. De intentione uero ad di
uersionem dixit. Rasis pmo continētis mē

dū ē frictōib⁹ fortib⁹. Dix. A. admistret po
sitio uetoraz sup spōdiles p̄mū cū scarificati
one uel sine. fm q̄ dispō mē requit. uetose tñ
i hoc loco posite nō sūt ad sc̄tionē diuersiōis
s̄ alteratōis l' eionis. De itēdē uero ad al
teratōis resolutionē ⁊ fortationē neruoz.
dicūt q̄ adpleri pōt p̄ iteri⁹ ⁊ exteri⁹ appropi
mata. De iteri⁹ appropiatis. Dixit dya. si d
coquāt radices malue ⁊ bisnalue cū uino ⁊ il
ind nūū de f̄ potu mirabilis us ⁊ treorē. Di
xit ras. p̄rio continētis. dare i potu. 3. i. stica
dos cū aq̄ mellis p̄ aliquot dies ē inuatiuum
ualde treori eueniēt cā cerebrū. Et. A. dixit.
si tremor est in capite proprie. i. p̄ propria
tem uel q̄ solū cap̄ tremat uel q̄ cā tremoris
sit ex capite. est tam expertum dare de stica
dos pondus. 3. i. uel duarum aut cum yerapi.
ex quibus facit sunt pillule uel cū syrupo mel
lino. Dixit Hilbertus. Castore. cum uino ca
lido datum inuat ⁊ precipue addita kalendu
la ⁊ salua. ⁊ inuat dare confortantia cerebrū
ut dyamargariton plures. ⁊ similia. Et ui
num aromaticum cum speciebus confortatis
conditum. Et Aucena dixit. in fine rei deituz
in potu castore. Et opoponachū simpium cum
uino ualeat multum in tremore manuum p̄oue
niente ex cogitatione ⁊ passione animali. ⁊ p̄
sentia uisozum uenerandorum. Dixit Ben
tilis. electuarium utile in tremore. 3. saluie
rorismarini acori. an. M. i. decoquantur et
colentur ⁊ in colatura ponantur zucari lib. i.
⁊ croci. 3. ⁊ ⁊ reducantur ad spissitudinem. ⁊
tunc addantur pinearum. 3. i. xioal. nucis mus.
margari. cardamomi. an. 3. 5. dos. 3. 4. in tei
nio. Reperi q̄ quedam mulier sexagenaria cu
rata fuit a tremore capitis sola comestione
nurscoracum de nedis suis. depilabat autem
eas ⁊ decoquebat ipsas cum uisceribus suis
⁊ comedebarietas nihil prohibens. De ap
propriatis uero ab extra. Dixit tabri ⁊ pont
sur primo continētis conuenit tremori sede
re super olea calida ⁊ inunctio membrorum
ex eis. Dixit iudeus. hoc emplastrum est mi
rabile contra tremorem. 3. tri solum alias
ibatha ⁊ fac ipsum decoqui ⁊ tere ipsum ⁊ ca
taplasma inde manum bis i die. primo conti
nētis de medicinis appropriatis ad tremorē
est sucus pelicarie. Dixit Aucena. ualent un
guenta calida. Et oleum cinamomi est mira
bile in tremore causa uulneris facto. Dix. Sc
zardus. super nono al. ualeat oleum cucume
ris asinini. oleum de canabe oleum de anda
cocha que alio nomine dicitur herba sulfura
ca. Dixit Bordonius. qd dixit uaticus. i. fine
huius capituli. post locutionem de medicinis
solutis ⁊ oleis. fiant ista post balneum sul
fureum ⁊ c. Non tenet hoc dictum ad med
cinas solutivas. quia esset irregulare cum de
beant precedere balneum. sed soluz tenet ad
olea ⁊ unguenta. primo enim debet pcedē eua
cuatione deinde balnea ⁊ deinde olea ⁊ unguenta
Dixit al. si ex aqua que ex mine dissoluitur bi
bita acciderit tremor ab ipsa abstinere ⁊ bal
neum ingreditur calidissimum in quo tam
diu moram faciat donec fudet ⁊ sub sole
calidi condie moretur. Dixit baliabas

si ex mala p̄pone sit frā. ⁊ mult. symu tyn oi
frē aque potu p̄ cibos calidos ⁊ medicamē
curat frā. ⁊ calidop oleoz inuentionē. Dixit
Auc. cura ē uaporationes cū nitro ⁊ sinapi
⁊ inunctio cū oleo castino. Dixit sapio tre
morē qui sit ex lesionib⁹ aialibus curamus
cū expulsiōe cap̄ ipm facientium. Dixit al.
tremor cā tristitie aut uerecōdie aut aoris
aut in altū ascensu locū uel similibus cāis re
cessu eiusdem cāe discedit. Dixit sapio. tremo
rem qui sit ex multitudine potus uini curam⁹
in p̄mis cū prohibitionē a uino. deinde post
illud confortam⁹ cerebrum cū oleo rosato et
aceto ⁊ oleo mirrino ⁊ de salicibus cum fiori
bus palme. Dixit bal. in facto ex potu uini. ui
num ē oio cauendū ⁊ ros oleum ⁊ acetum ui
ni diligenter percussa super caput patientis
fūdenda sūt ⁊ similia. Tremorē particularis
mēbri sanat hec inunctio. 3. castri. 3. i. p̄retri
euforby an. 3. i. castor. 3. 5. dissoluantur in.
3. vi. olei uulpini ⁊ postquā bene dissoluta fu
erit addat cere. 3. i. ⁊ ex eo inungatur mēb⁹
tremēs. Dixit Auc. si cā eius est multitudine
potus suple uel cibi cā. suomitu uel cristēri
uel ē cū medicinis solutis si hūores fuerint
inde multiplicat. Et dixit oleū de adacho
cha p̄prietatē ⁊ in tremore mirabilem. Et
sit emplastrū ex ea factum humida. i. recentis
solum modo.

Capitulum de stupore.

Stupor ab aliqb⁹ dicitur tor
por. a quib⁹ dicitur
obdormitatio seu cōgelatio. et
ap̄ auctores diuersimode inuē
tūp. Dixit. A. usus isti nōis
stupor i libris antiquoz ē diuers⁹. plerūq. n.
iporat palis. uñ al. stuporē minore palisim
uocat. Dix. Bordon. qdā appellat molliē stu
porē s̄ nō ē stupor ymo palis. Et plerq. ipor
tat suberb. uñ Bal. 4. de accēti dixit stuporē
ēē sōpnū lōgū. i. ⁊ plix q̄ in tali sōpno ē ac
tualis impo⁹ ad debiti sentiendū. Et q̄s stu
por iporat quēdāq. defectū hūitū s̄ inuatiū
intrinsecq. ⁊ p̄cipue hūitū ymaginatie. Et
sic sūt ab ypo. 5. afforismoz i affo. calidus
nocet hoc frequēter utētib⁹ cū dixit stupores
facit ⁊ c. Et isto mō sumptus p̄pē d̄z dicit stu
por mētis quāuis uiat⁹. suberb appellauerit
stuporē mētis. Et alii stupor aduersionē im
porat. ut de q̄solatione primo. 3. ex dictis
modis nō sūt hic. ymo stuporē p̄pē sūptum
dixit. Auc. nos eplimi auctoz accipim⁹ p̄
nocumēto in sensu tactus qd ē diminutio uel
ablatio. Et de tali stupore p̄prie sumptio.
Bal. 2. afforismoz in q̄mēto afforismi sōpn⁹
⁊ uigilia ⁊ c. rep̄bēdit dicētes ipsa esse sōpnū
Et quidā dicūt q̄ in stupore nocumētū i sēsu
tactus reperitū ē solum diminutio non abla
tio. quā diminutionem cōicatur etiā dimi
nio in motu. Unde Bordon. ait per stuporem i
telligo diminutionē sensus ⁊ motus in aliq⁹
parte corporis que uulgariter appellat dor
mutatio membrū. sicut cum quis tenuerit
unam tibiam super aliam. Dixit Bordonius

Notant q̄ accidentia, ale q̄uis inducant
tremores ut patuit nō tñ inducit stupores. Et
cā est quia ad inducendū tremores sufficit
lenis lesio in uirtute uel spū. q̄ lenē lesionē
p̄ modū supra dēm facere possunt ale accide
tia. ad motū cū fortis erigitur uirtus q̄
lenis lesio eas ipedit. Sed ad sensum sufficit
lenis huius quare lenis lesio non ipedit ipas.
quare nec stuporē facit. imo hō sit stupor p̄
cām in uirtute nisi p̄ cām multū resolūtes
de spū sicut in febribus dictis et sincopi cō
tingit. Ex pte s̄o instrumenti. Alii multas
numerat cās q̄ ad ordinē sic reduci possunt.
qm̄ cā stuporis ex pte instrumenti aut est cor
ruptio p̄p̄onis nerui et instrumenti tactus q̄
fit uel p̄ forte frigus q̄ accidit ex aere uel
potu medicine multū frigide suple uel exteri
applicatē aut ex punctura scorpionis aqua
ci. est enim frigidior sicco terrestri. Senti
lis. aut dixit q̄ dixit aquatici ad differētiā
cūscidā scorpionis terrestri dicit algeret
cūscidū uenenum ut p̄. 4. 6. est calm. Alii ex
tactu piscis qui apit Alii. uocatur beolū. et
aput Sal. 5. de interiorib⁹ uocatur torpido
Et quidā dicunt q̄ est piscis dictus murica
cuius ipressio mirabilis est. stans cū in res
piscatorū manibus tangentiū recte stuporem
infert ut uult Plinius et Auer. x. celi. q̄men
to hoc inuit. Alii est dixit Alii. corruptio cō
plexionis instrumenti p̄pter uehementē cal
iditate pueniente ex morū serpentis aut
longa mora in balneo aut febribus incēsiuis
Alii est cā ex pte instrumenti grossitudo s̄be
nerui quare spūs in ipas nō penetrat bñ. Et
p̄pter hāc cām ptingit q̄ tactus pedis in com
patione ad tactus manus sit sic stupor eo q̄
cutis pedis ē callosa grossa et nerui ē pedis
sunt grossi duri solidi. Impedit aut durities
instrumenti sensus. moras s̄o fortificat ut pa
tuit. q̄ ad efficaciaz sensus exigitur q̄ spūs
sensitū trāseat in neruos et ptes ip̄p̄ quas
et extremas et ex cis ad carnes et cutez. Cū
aut neruoz ptes et carnis et cutis sunt dure
solide dēp̄e et callose spūs in ipas ptes quas
et extremas libere et sufficienter transire nō
pōt quare nec sensus sufficienter facere. S̄z
ad efficaciaz mor⁹ nō requit. q̄ spūs motiuis
transcat sic in ptes neruoz quas et extremas
et ad carnes et cutez. Alii cā ex pte instrumē
ti dixit Alii. est opilatio q̄ op̄o aut erit ex
hāoribus grossis ut s̄ate sanguine grosso uel
malenconia. Alii erit ex hāorib⁹ colericis
subtilibus tamen raro. Alii opilatio erit ex
coartatione facta ab apate uel exitura pro
pinqua neruis aut ex uehementi ligatura.
Alii erit opilatio ex coartatione prouenien
te ex s̄itu inuolūte neruos. aut proueniente
propter accidens forte idest propter aliquaz
causaz accidentalē fortiter coartates. aut ac
cidit opilatio. q̄ effaditur ad mēbz s̄aguis
aut humor alius pluriū opilans. que effu
xio propter dolores plurimū ē ex sanguine. et
p̄ hoc cā pmutat sit⁹ ei⁹ et remouet et rece
dit ab eo q̄ ad ipm̄ effluxum erat redit len
tus. Alii sit opilatio a siccitate et munitio
ne mēbz opilantur meatus propter collectiōē

uilli et eius coopturam. Alii accidit op̄o
ex hūiditate p̄plexionali sine materia molli
ficatē et sequit hanc molli ficatōē clauū me
atū. Qd si ex aliqua p̄dictaz cārum que
se tenet ex pte instrumenti puenit nocumētū
uel mala dispositio in spū sensitiuo tūc illa cā
se tenebit ex pte utriusq̄. s̄. huius et instrumē
ti. Quidā reducit p̄dictas cās ad p̄mit
uas aīas et cōiunctas p̄mitue entz sūt sicut
aeris frigiditas aut multa caliditas balneum
actu frigidū uel multū calidū. Medicina
narcotica uenenuz piscis stupesciēti ligatura
et mēbz p̄p̄ressio et similia. Lāe uero aīas
sūt mala p̄plexio frigida uel calida nōdum co
municata mēbz s̄. sicut humor superfluus
apōans uel nō apōans. Et causa cōiuncta
erit ipa mala p̄p̄lo pueniēs ad mēbz sensitiuū
li uel ip̄e humor tam actu opilans et similia.

Dicit Alii. cause stuporis quādoq̄ sūt in
cerebro et tunc stupor ē totū corp⁹ cōis ita q̄
etiam mēbz faciet et capis. Dicit q̄ quan
do causa est in cerebro si est magna multū po
tens ledere cerebrū tunc nocumētū cōiatur
totū corp⁹. Si uero parua tūc si communica
bitur totū sed faciet aut quibusdam membris
circa faciem. Et quandoque sunt cau
se eius in nucha. s̄. in eius principio et tunc stu
por ē uisū oībus mēbz sub facie. Et q̄
q̄ sunt in spondili aliqua. s̄. in loco principij
neruorum et tunc stupor cōicet mēbz ad q̄
ueniunt nerui extra ab illa spondili. Et q̄
q̄ cōicet totū nache illius spondilij et tunc ob
stapeunt omnia mēbz sub illa spondili po
sita. Et q̄q̄ cause sunt i ramis neruoz
s̄. post exitum eorum a spondili et tunc cōica
tur nō uenit in mēbz illius rami. Dicit
Alii. stupor succedit p̄m. i. p̄plexiō p̄plemo
nie p̄plexi et ap̄an p̄plexiō cerebz frigido
sue p̄ modū euaporatōis sue p̄ modū trāsmu
tationis materie illorū ap̄atū. Ex dictis pate
re p̄t sp̄s et differētiā stuporis diuersificare
fm̄ cās s̄z loca et fm̄ tēnsionē et cōiūsiōē. Alii
us enim ē stupor p̄plexionalis purus ali⁹ mā
lis ali⁹ uisū toti p̄ter caput ali⁹ p̄cularis
uni mēbz uel aliq̄bus mēbz ali⁹ sequens
alias egri tudines et ali⁹ per se enemes ali⁹
fortis ali⁹ debilis ali⁹ medioctis. Et cū
stupor fuerit a cā aīe fm̄ p̄m debilis p̄cedit
fortē et gradatim fortificatur. Cum uero fue
rit a cā p̄mūna pōt in sui principio cē for
tis. Dicit Sal. et ponitur primo p̄mūna
Si inueterasset stupor. et plongatur declina
bit membrum ad laxitudinem seu molli ficat
onem. Et Alii dixit oīs stupor oīs mēbz
cū p̄plexat et sit fortis nūciat paralysim aut
spasim aduenientem illi membro quia talis
stupor significat materiam grossam multam q̄
cum perfecte opilauerit faciet paralysim. Et
si mota ingrediatur neruum uel musculum
extendens in latum faciet spasim. Et ideo
bene dixit quod stupor faciet nūciat totū
ram scilicet securam ad paralysim faciet uel
spasim. Et dixit Alii. quod per se r̄at stu
por et prolongatur producit ad n. oīficatō
nem. Et potest hoc uerificari etiam de stu
pore large sumptio p̄p̄no p̄o. imo. quonā

atroque modo sumptus significat materiam si-
maticam multam crudam. Cum ergo perse-
rat potest inducere paralysim uel aliam scilicet
egritudinem frigidam nervorum. Et dixit
cum stupor perseverat et non remouetur eua-
cuatione deinde succedit frigus nuntiat ap-
p- quia cum non remouetur euacuatione signifi-
cat materiam plimam. Et si sup- uenit ei frigus
significat ipsam in capite cōtētam et agitātam
in cuius agitatione potest fluere ad uentricu-
los cerebri et facere ap- suple. uel epliam
et pot- ap- et facere litargiam. Dixit Boro.
stupor magis pertinet ad partem anteriorem
cum ab illa magis procedat frigus tactus.
Dixit Ser. super 7° al. stupor magis accidit i
pedibus q- in alijs membris q- sunt magis re-
moti a fonte caloris et a cerebro a quo proce-
dit frigus sensitua unde minorem recipiunt
intem sensitua. unde leprosi expeririunt q-
in pedibus citius perdunt sensum. Et q- pe-
des magis organizati sunt ad motum q- ad
sensum qua de causa plures adueniunt a deos
nerui motui quam sensitui unde citius in-
currunt stuporem. Et etiam propter alias cau-
sas supra assignatas. Dixit Benul. causa p-
qua homini stupescit crux uel aliud membrum
p-pter malum situm uel oppressionem alterius
membrum quādo hō ipse ē in uia liberatōis ab il-
lo stupore sicut quēdam malum solum ac si for-
mice multe pgerent per illud membrum mordē-
do ipm pot- esse pceptio frigiditatis acq-
i p-pressionem quam p-cepit reuerente sensu uel
cā ē pceptio aliquorum uaporum retentorum
i p-pressionem faciētium illam mordicationem.
Et subdit multe alie cause sūt in hoc g-
rabiles. Dicunt q- q- fornicatio i stu-
pe plus aduenit i p-
poribus q- alijs parib- cor-
poris p-pter multitudinē arteriarum in ipis
Signa generis dixit al. cum aliquis sentit
aliquod membrum suorum sicut est dispositio
pedis cum sit stupidus. i. p-pter p-
suram alte-
rius membrum uel rei grauis sup ipm dicimus il-
lud membrum stuporem habere. Dixit costa
membrum stupefactum apparet p-tractum et fri-
gidum tactus. Dixit Aui. Signa stuporis sunt
ipse met cause stuporis supradicte si proce-
sserint sicut etiam dixit q- signa tremoris sunt
eae ipius. Quidam aut- dicūt q- p hoc Aui.
uoluit q- cause tremoris iuente sunt etiam si
igna stuporis qm cause tremoris significant
cum additione in ipis augmētum stuporis. i.
supra tremore. Nam cause tremoris cū augē-
tur significant stuporem futurum et sic essent
signa p-
nostica. Et significant cause tremo-
ris diminutionē eaz q- cū sūt p-
ue debiles fa-
ciunt solum tremore et nō possunt facere stu-
porem iungi cū tremore. Et quidā exponūt
cause tremoris significāt cū additione earum
et cū cum sunt fortes significāt stuporem
fortem. et cum sunt debiles significāt stu-
porem debilem. Signa sp-
ceterū dixit costa
p-
me. cōmētis signū enēmētis ex repleti-
one totius est repletio ipsius corporis. Et
euenientis ex repletionē nervorum est debi-
litas nervorum in radice et multiplicatio
potus aque frigide et sonus et balneum

post cibum. Et certificat hoc cum stupor
uenerit post purgationē corporis et paucita-
tem nutrimenti et inequalē digōnez. tūc eim
scietur q- supfluitas ē in nervis replēs eos.
Et singulariter q- sit ex repletiōe totius. qm
allentat post purgationē cibum et meliora-
tiones digestionis. Et dixit qm stupor est
ex p-
prio morbo nervorum. tūc assidue manet et
mēbrum stupidum appet frigidum tactus fm pro-
portionē reliq- corporis. Dixit Raf. in di-
uisionibus Signa facti ex sanguine sunt rube-
do coloris uehemēs q- trahit ad nigredinez.
et facie ex sate signa sunt mollicies totius
corporis et albedo coloris et grauitas sensus
Dixit Aui. facti a repletionē sanguinea signi-
ficatōes sunt repletio uenarum et guides in
flato et grauitas corporis et faciei rubedo
et oculorum et reliqua signa domini sanguis
Prio p-
nētis. signa stuporis ex frigida-
te habentur ex usu frigidop. Et stupor ex
debilitate nervorum et corus opilatione cogno-
scit ex assidua mora stupefactōis et assiduo
aduenit eius et caro et musculi quib- euenit
appet repleti. Dixit Bulo. Signa facti
ex hūiditate cū caliditate sunt rubedo faciei
et oculorum que trahit ad nigredinē et appar-
itio uenarum cū habitudine carnosā et dulce
do apparet in lingua. Et urina colorata et
spissa et precessit usus ciborum et potius gene-
ratum sanguines. Et facti ex hūiditate cū
frigida-
tate signa sunt mollicies totius corpo-
ris et albedo faciei et corporis et grauitas
sensus et pigritia. Et p-
cessit usus generantis
f-
a. Et urina appet spissa alba lactea. Et pul-
sus paruus et mollis. Dixit Boro. Stupidi
nō tenent oculos semper apertos. sicut faciūt con-
gelati. Stupor uenit cū dolore. in hoc q-
abo sunt actio lesa tactus et uisus. Et differt
ab eo q- dolor ut in capitulo de dolore supra
appuit ē actio tactus corrupta. Stupor hō est
actio tactus diminuta. uel fm quosdā etiā
ablata. Cura stuporis ut relique p-
dicte egi-
tudines nervorum triplē p-
ficatur instrumēto
i. diēta potide et ci-
rugia. Verum quia Cura
stuporis materialis multum cōuenit cum cura
palis. auctores de eius cura succin-
te tran-
sierunt. Dixit Al. q- cū dormitatio accidit
ei nō negligere curā ne forte in cneruatōez
transcat et difficile sanetur. Dixit Aui. ei-
cū cura nō est differenda. qm cū plon-
gat huius
egritudinis tēpus. perducit ad palisim. Di-
xit Bernardus curat ex p-
te stupor cura palis
et non fm totum. habet enim easdē causas
et eisdem medicinis curantur sed nō secūduz
totum quia fortiores medicine requiruntur in
palis q- in stupore. cum sit fortior passio.
Et fortiori egritudinis fortior debeat medi-
cina ut dixit Gal. in cōmēto afforim illis
periculosus est et c. Dixit Galienus. quia
materia que facit dormitatio-
nem est eadem ei
q- facit palisim nisi quia in dormitatio-
ne pau-
ca est materia et passio debilis ideo in eius
medela eadez sunt medicamina que in palis
adhibenda. nerum-
u-
iur-
et q- uitate remif-
sa. Aui. uero p cura stuporis remif-
sit ad cu-
ram tremoris. quia est eadē. Et sic insinuat

auctores .curas eius egritudinis nervorum ma-
lius esse easdem. differetes solum in intensum
et remissum. si intensior est una egritudo et
ea eius egritudinis alia et ea sic et. et in pa-
liti oplo maior est et fortior et in thetano et
in thetano et in spasma et in spasma et in tre-
more et in tremore et in stupore. Et sic et
eas cure variantur plus et minus. De die
in in stupore. Dixit .ypo 6° epidimiarum et
ponitur prio pntentis. utilior et cōuenientior
cura stuporis et pntentis mollificationis est
assiduus motus membrorum pntentium. eo qd mo-
tus facit ipsa reuerti ad pntentiam sanitatem.

Et Costa. dixit ualer in stupore assiduus
no exercit et usus balnei. Bal. aut dixit bal-
neus post maturationem et purgationem ingredia-
tur. Et Aui. dixit de curis cōuenientibus
stupori. i. membro stupido est exercitius illius
membra et assiduatio eius motus. qd uti ficas
p ipm eius calor et resoluunt m et apti oplo
cāta in nervo ueniente ad ipm membrum. Dixit
Haly. sta que generat cane cibaria et a coyus
arce. Calefaciētib? refice cibis qui tā nimis
n sunt caloris ut cicer aqua cū cumino et ane-
to et gallinarū carnibus et silibus. Dixit
Haly. in libro de moribus inenitabilib? et po-
nitur a Rabi. in 7° pntentia. In stupore ac-
cipio instrumentū oris stricū qd uocat hoc
cale et pono in eo aliquos cibos molles liqui-
dos et posito in ore eius exmitte et lingua
depressa effundo in meri cibos illos. Et
ualer hoc ingenuus in cibando aplicōs et oēs
huius dequiere nō ualentes ex lesione uirtu-
tis. Dixit Hilly. scire debes qd nihil est me-
lius in stuporis cura a quacūq; cā sit. i. mālū
qd abstinentia. ab omni uino usq; qsi ad fines
curatiōis. In cura uero stuporis p instrumē-
tum portōis in intentiōe ad digestiōem dixit
Haly. si hūor sit crudus uere aqua radicu se-
nicali paucis diebus donec maturatio appeat
Dixit Serrap. qd uicē in hac egritudine ē
hūor frās uiscosus. o. ut administramus res
q calefaciēt et resoluūt et sublimant. In in-
tentiōe aut ad efiōem dixit Serrap. efiemus
in primis cum pilis de prassia aut fetidis et
similibus. Dixit Al. si inuenerit passio
eger ex pillulis fetidis purgandus est. Dixit
Rasis. in diuisionibus Cura facti ex san-
guine est flobothomia. Dixit Aui. in facto
ex repletionē corporis flobothomando p se-
quere. i. flobothomia flobomia ultima ut dicit
littera Gerardī extra. i. flobomia copiosa. Nam
multociēs remouet stupores sola et euz recti-
ficatione regiminis et allicitiōe cibi. Dixit
Rasis. prio pntentis. sanguis et uentose
prestant stupori magnū tuamentū. Dixit
Rasis primo cōtinentis in frico yera rufini
est ualde utilis. In intentiōe ad diuersio-
nem fricatiōes asperere cōueniunt mirabilē.

Dixit Costa. uidi plurimos tuari in stupo-
re ex appositione sanguificap in loco. sed nō
debent apponi corpore existente repleto imo
post purgationes. In intentiōe aut ad altera-
tionē et pntentē dicit Serrap. p? purgatiōes
utantur balneo et in uentione loci stupefacti
multa cum oleo siccatō et de euforb et oleo

de costo cum castor. et p? retro. Dixit haly post
enacuatiōem supra membrum distilla aqua i q
sint quedam calefaciētum decoctō et unge me-
brum oleo keyrino aut de rosmarino. Pri-
mo pntentis oleum circumcisi alimū in quo
sit dissolutū castorū pntentis spasma et dormi-
tatiō. Dixit Costa medicine singulares ualen-
tes huic morbo sūt armoniacū sapinū gal-
banū alkitrā opoponocū oleū silicaceū et lau-
rinū oleum balsami adeps eritū et asini ut
uestris storax liquida costū et oleum eius et
similia. Et euforbium bullitum in oleo co-
stino uel laurino pntentis membrum stupida et i
frigidatiō. Et dixit Costa medicina igrossari-
na d? prohiberi in stupore. Dixit Aui. Cuz
accit stupor in aliquo membro ppter cām in-
trecedentē uel pntentiā siue sit frigus siue ali-
ud adueniens pntentis neruap ut casus ut per
cussio tūc o. ut nō sit pntentis curatiōe loci
stupidi. i. tantum. Sed fiat omnis cura i. pntentis
cipalior et dignior in pntentis nerui uenien-
tis ad ipm membrum sicut Haly. recitat se fe-
cisse i illo qui cecidit de mula de steriōibus
primo unguentum pntentis dormitatiōi ponē-
dum i loco dormitatio. R. o. et ueteris. 7. iij.
aque. 7. iij. castor. calamenti rute an. 7. i.
bulliant omnia donec aqua deficiat deinde co-
lentur et addatur cera. 7. i. et ea liqfacta remo-
uunt ab igne. Et ex hoc unguento mane
locum inunge. Et hūas q cura motus formi-
cationis que sentitur in membris sicut inces-
us ueritium uel formicarum curatur cura
mages. i. cū resolutiōis.

Tortura non ē morbus cō-
tra distinctus pa-
liti uel spasma ymo uel ē palefis
pntentis uel spasma pntentis

Et pntentis membris corporis accidere. i.
o bus in quibus palefis uel spasma cur eue-
niunt cāt torturam. Veritatem quia tortura
qū ē in facie repitatur aspicientib? res appa-
renter notabilior. Ideo auctores d faciē tor-
tura spale facit caputū. Dixit Aui. Tortu-
ra ē morbus pntentis i facie per quē trahunt
ps facit ad prem nō naturalem et alterat for-
ma eius nālis et remouent bonitas obuatō-
nis utroq; labior et ambarum palpebrarū
ex pte una. Tortura cōsiderata p pntentis mor-
fici ad prem nō nālem ē accit. i. actio motū
ua corrumpit. Sed cōsiderata pntentis res tor-
tam idebite figure sic ē morbus i figura. Est ē
morbus in sim pro loco quia in ea pntentis facit
nō bene simantur uel locantur. uel etiam est
morbus per sim pro societate et maxie qui iū
ad labia. ledit enim tortura labiorum opera-
tiones maxie masticationis elusationis
et expulsiōis. Et pntentis morbus in uia in q
tum i tortura ē oplo. Dixit Haly. tortura ē
elusiō oris et labior ad prem dextram uel
sinistrā cum inpo claudendi alterū oculor
et cū elusatione ex latere uno tū cū pntentis
ei ut elusit aciem uolentier. Morat q nō se
per pntentis et remouent bonitas obuatōis
labior et palpebrarū simul Sed aliquando so-
larum palpebrarum absq; labiorum in tortura
solus frontis ppter spasma trahent ad su

periora. Et quicquid solus labiorum absque palpebris ut in spasmus vel palis prius inferioris faciei secundum metum. Et tortura quidem accidit per lesionem euentem in nervis precedentibus a 3° pari vel a 5° pari nervorum cerebri vel precedentibus a pluribus spondilibus colli ad musculos faciei sicut ipsorum anisomalis superior manifestavit. Et fit tortura dicitur Rasis in dionibus ex duobus rebus. scilicet ex spasmus in una duarum partium trahere ad se aliud latus. Et fit ex mollificatione superius et quicquid fit ex utrisque simul dicitur Avicenna. causa torture autem est mollificatio prius faciei aut est spasmus ipsarum dicitur Rasis prius quicquid intellectus ex verbis. Galenus. quod tortura est spasmus secundum plus. id est secundum plus et est palis secundum minus. dicitur Avicenna. facta a spasmus ut plus contingit quod spasmus aliorum? causas continetur quod palis. Et quod est spasmus potest esse spasmus omnis generis ut secundum plus est spasmus humidus deinde non proportionatus ad materiam. Rarissime vero erit spasmus siccus. dicitur Rasis primo quicquid. hec tortura est spasmus humidus quod accidit subito et precedunt ipsi salus et usus rerum humidarum. Sed multoties. id est aliquando accidit tortura in morbis acutis cum mors est proxima et torquetur labium et unus oculorum apparet minor altero. Et hoc accidit ex domo siccitatis in cerebro et similiter alii et alii posuerunt torturas a spasmus humido et a spasmus est siccus. Forma itaque naturalis faciei alteratur. id est permittitur. Aut quod pars eius cadit et precipitatur inferius propter relaxationem et mollificationem eius. Aut quia pars eius contrahitur propter spasmus. Quomodo autem procedit a mollificatione dicitur Galenus. et ponitur primo continetur. quando mollificatur aliquis musculus partis dextere faciei trahitur illa pars versus sinistram eius oppositam. Et si mollificatur musculus movens sinistram partem labii declinat ad dextram. Et similiter accidit omnibus membris in genere. dicitur Avicenna. cum pars mollificata declinat ad partem. id est labitur a suo naturali situ trahitur cum ea pars 2^a. id est alia pars illi opposita et mollificata eam. id est trahit eam ac si esset mollificata. Et hoc est verum si mollificatio est fortis et multa. Si autem est debilis et parva mollificatur solus ipsa pars lesa et non trahit secum partem alteram eius oppositam. Vel trahit secum partes secundum. id est partes immediatas parti mollificate ex eadem parte faciei unde si mollificatur pars maxillarum partis dextere tunc ipsa labitur et in lapsu mollificat. id est trahit secundum partem secundum. id est sibi immediate coniunctam ex parte superiori et sic trahit palpebras inferiores secum. Et ad hoc faciendum adhuc oportet quod mollificatio sit fortis licet non sicut quando trahit partem oppositam. Si autem illa mollificatio fuerit debilis respectu eius que trahit partem sibi coniunctam solam ipsa maxilla mollificabitur et non trahit secum palpebram sibi coniunctam. Et dicit Galenus. 4° de interioribus. sanum latus erga. id est contra mollificatum trahitur mollificatum vero ad se trahitur. Et dicit lacerto sinistri lateris labium movente mollificatio idem labium ad dextrum

trahitur. Et idem voluit. 3° de interioribus ultimum capitulo. Quomodo autem fiat tortura a spasmus. dicitur Galenus. 4° de interioribus. Si spasmus fiat in aliquo latere faciei a membris spasmodicis que sana sunt attrahuntur. dicitur Avicenna. a spasmus autem fit tortura. quoniam cum pars una spasmodicatur stupescit. id est leditur pars 2^a. id est sana et sequitur illam quia trahitur ab ea. Et palis 4° et spasmus potest fieri tortura immixta ut habet. Cum voluit quod in una parte faciei possit locari materia. sic in lacertis quod faciei in eis spasmus et contrahit. forte et in alio latere sic quod faciei mollificationes et elongationes. dicitur Galenus. 2° de accidenti capitulo. de causis morbi in figura. si est mollificatio in latere. scilicet uno faciei est attractio torti. id est facta a parte torti. que pars torti est pars sana et trahit ad se partem mollificatam. dicitur Paulus non que videtur esse contracta maxilla oportet palis habere. scilicet opposita. Et dicit Galenus. in tortura facta a spasmus sana a membris spasmodicis trahitur. Galenus. 4° 9°. theoretice videtur sentire oppositum. Avicenna. in tortione ex spasmus alium? maxillarum. contrahit maxilla sana in se ipsam. Latus signum sunt quod eger oculum qui est in sano latere claudere nequit. Si cum oculis ut claudat preceps ei oculus qui in sano est latere. remanet apertus. et hoc propter palpebre vel inferiores lacerti retractiones ad inferiorem. Et sic videtur Galenus. velle quod pars spasmodica appetit sana. et pars sana appetit in se ipsam contrahit. Galenus. 4° et Paulus videtur velle hoc contingere in tortura a mollificatione. Alii esse 4° capitulo. de tortura dicitur pars palpitata relaxat ad inferiorem et pars spasmodica est torta superius quia trahit ad superiora. Et non declaravit an pars laxata laxet secus partem sanam an non. Neque an pars spasmodica trahit superius se ipsam solum. an et partes sanam secum. De hac disceptatione loquens Rasis. prius continetur dicitur Rasis. prius quicquid. putaverunt quod quod passio torture sit in latere non distorquet. quod latus sanum trahit ad se latus sanum sibi oppositum et distorquet et loquitur de facta a palis. Et subdit Rasis. hoc secundum plurimum est saluum eo quod passio est in illa parte in qua oculi appetit diminutus. Et hoc non est nisi in latere inclinato ad partem oppositam. Similiter Avicenna. dicitur. quidam dixerunt. scilicet Galenus. et sequaces quod latus egrum in tortura est latus quod sanum videtur. scilicet appenter quod causa torture mollificationis sit in ipso latere appenter sano. Et dixerunt illi quod latus sanum. id est vere et existenter ministrat attractiones ipsius lateris egrum ut equet illud id est ad equalitatem apparenter situs reducat illud latus egrum. In quo reductione latus sanum vere apparet egrum sedum cor rugatum et contractum. Et quidam reddunt causam huius dicentes hoc esse quia nervi mollificati vacui sunt spiritibus et urunt. Verum vero partis sane fortificati sunt pluribus spiritibus ad eos transmissis. Mutatur enim ad partes sanas qui non possunt mitti ad partes egras unde fit pars sana potens in attrahendo ad se partem egram. Sed dicit Avicenna. hoc non est verum sed plurimum. Quod dictum accipiens Avicenna et reddens causam dicit in omni

oritura cum hoc qd est peccatum in forma et
 figura membri sunt due dispositiones manifeste
 .f. gibbositas et contractio .ex radicibus lacer
 torum et nervorum mouentibus mandibulas et la
 bia .f. in pre gibbosa necessario cadit elonga
 tio nervorum et mollificatio ultra debitum . In
 sup hoc uerbis Rasis et Auic. potest reduci ad
 torturas ex spasmis contra Haly. Et expona
 tur dictum Auic. sic quidam dixerunt qd latus
 egrum in tortura facta a spasmis est illud qd
 sanus uidetur in spiritibus eo .i. quia ca
 .f. que est spasmus sit in ipso latere appenter
 sano et sic sit essentialiter egrum . Et dixerunt
 qd latus sanum qd uere est sanum ministrat
 attractionem .f. sui met lateris in se ipso . quia
 in se contrahitur ut equet .f. ex hoc latus uere
 egrum spasmatus . sic ergo latus uere sanum
 appet egrum contractum corrugatum . Et latus
 uere egrum appet pulcrum sanum non contractum
 Sed dixit Auic hoc non est uerum secundum
 plurimum . quingit aut sic esse et quingit sic non
 esse . Et ad hoc probandum adduxit Auic. tres
 rationes . prima est sumpta ex anisomalia p qua
 scis anisomalias et di sponez lacerorum faciei
 Nam ipso quidam sunt sic situati qd possunt
 paliticari tali paliti qd non trahuntur a parte
 sana .f. ipsi trahunt sanam . 2^a ratio est sum
 pta ab eo qd accidit . Nam casus siue cotin
 gentia communis ad hoc et ad suu oppositum si
 debet determinari ad unum . Sed sic est qd in
 paliti faciei . quingens est ptes sanas trahere
 paliticas et cotingens est paliticas trahere sa
 nam . ergo non debet dici qd in tortura faciei
 facta a paliti . ps sana sit torta et trahat egru
 .f. semper . Ideo dixit Auic . Et causa huius
 cotis siue quingentia cotis dea suple fac cogno
 scere corruptiones fmonis illoz . 3^a ro pot
 formari dupliciter . primo qd arguat solus tra
 hoc qd dicunt qd latus sanu trahat et egrum tra
 batur .f. cotra qm latus tortu huius qd trahit
 pot esse egrum . ergo si est dicere qd latus qd
 trahit et torquetur semp sit sanum . Et qd pos
 sit esse egrum appet qd repitur aliq tortura
 in qua ex latere torture .f. in pte torta cotra
 eta q trahit alia . destruit sensus corp .f. lacer
 tor . si igitur bz sensus ablatu g^o e egra . Et
 id dixit Auic . et id e fmo illoz corrupte . qm
 sensus q i ipo destruit . ex latere e torture . 2°
 mo pot sic ro formari . In forti paliti si e dom
 q ps sana trahat ptes egra .f. q trahat ut sal
 tem no trahat . Sed repitur aliqn fortis pali
 tis in q cu destrucioe mot laceror destrui
 tur et sensus in pte torta p paliti . g^o in tali
 no trahet ps palitica ad ptem sana . Et hoc e
 qd Auic dixit . Et fmo cor e corrupte . qm sen
 sus corp lacerorum destruit in ipa tortura
 a paliti ex latere torture .i. ex latere palitico
 et torto sb dno paliti . Sz talis e ualde for
 tis paliti . Et fortasse . A . uoluit i b remouē
 cas qua illi assignabat . Dicebat eni q ps sana
 sentes granitates ptes palitice traheret ut
 equet et spondearet illi pti mollificatio . Sz
 hoc . dixit . Auic . non est semper uerum quoni
 am in illa parte ex latere torture destruitur
 aliquando sensus et sic non sentiet granitate
 illius et sic non contrahetur . Et quoniam .

371
 Auic . non tetigerit pot formari uno alia ratio
 q uadit qd Haly . et paulu et et tra haly . Et sumi e
 ex dictis supra qd aliqui quingit tortura a pal
 mo et paliti sit exnte paliti i uno latere faciei
 a spasio in alio tnc eni neutru latez erit sanu
 Et sic sermo illoz oium erit corruptus qz nul
 lum erit latus sanu quod trahat egru . Et for
 tasse hoc uoluit haly . i . hbo supra allegato cum
 dixit sanu latus erga mollificatu queritur .i.
 ad ptem mollificatu no tra eam ut supra ex
 positum fuit Conciliator dixit qd si tortura fi
 at a paliti pars q apparet torta e illa que est
 ue sana . Et pars que appet sana no torta est
 illa que est uere egra . Et hoc uoluerunt galy
 et paulus ut supra patuit . Sed si tortura fi
 at a spasio pars que appet egra et torta e
 illa q ue e egra spasmata . Et hoc ideo qz ps
 egra i sua actione trahit ad se ptem sana et pl
 sana ea sequitur uolenter ita q ps egra apparet
 torta et corrugata . Sed in q dictu suu primas
 fut roes supradicte Auic . p^a et 3^a et 2^a dicunt
 palitatoris huius e haly . i . tertu supius allega
 to . Senul . huius dixit credo textum haly . esse
 corruptu qd appet ex eo qd dixit oculu q in sa
 no e late remanere apu ppter palpebre ut i
 feroris laceru ad inferora retraheret . sed si
 ps sana hberet q pte spasmata tnc ocul^o pte
 sone clauderet sub exaltata palpebra inferori
 subicuro corio siue cute pomi maxille lateris
 sani . Et demonstrat et ci sitate p^a ro Auic .
 supradica . Nam anisomalia et di spo laceror fa
 ciei facit te cognoscere falsitate et . Nam qda la
 certi faciei h .i . grata . nariu non cotinuent
 tra in uno membro qd in laceru unius lateris
 fiat spasmus laceru alteri lateris inciter ad
 qbedu ad qru qz cartilago medietis . et for
 mia nali medietate cor . Et pp pda qda dnt
 qd h .i . loquar . fuit o tortura pueniente a pa
 liti et no a spasio . Et qda dnt qd text^o haly .
 dz sic exponi . retrahit ps sana in ipam no q
 de sana sz in ipam .i . ad ipam .f . pte egra spaf
 mata . Uolens ai Senul declarare . sitate huius
 dubitationis dixit tortura est mala figura si
 ue malus situs pti faciei que potest accide
 re secundum sursum et deorsum et secundum
 dextrum et sinistrum . Imaginemur itaque
 in homine tano unam lineam per mediu fron
 te et per mediu leporis siue pnnature nasi et
 per me .i .i . barbe uadentē que sit a .b . Et alia
 linea uadentem ab aure ad aure super poma
 maxillarum et super nasum que sit .c .d . facies
 igitur potest torqueri qz ps eius in se contra
 hitur aut uersus aurem et remouetur a linea
 recta . a .b . Aut quia extenditur siue trahitur
 ultra ipsam lineam . a .b . uersus aliam partem
 Aut qz trahitur sursum supra lineam . c .d . Aut
 qz trahitur seu percipitur deorsum uersus
 barbā sub ipsa linea . c .d . Et in istis tractib^o
 seu precipitationibus multe possunt interue
 nire diuersitates particulares . Cum igit
 ur dixit Senul . auctores medicine dicunt
 ptem faciei esse torta ut frequenter intell^o gunt
 ipam esse contracta et corrugata et sic intellexit
 paulus . quadoqz tñ intelligunt per fa .i . rem tor
 ra ipsa quomodo cuqz distorment delectantes ad
 ptem non nalem siue sit contracta siue distor

era siue diftensa post hec centil' posuit plures
 ppositiōes siue conclusiones quarum pria
 est quēcūq; pars faciei est egra siue p olitica
 ta siue spasmata ipsa est torta. necessario ⁊ hoc
 large sumendo tortum ⁊ nō stricte p contrac
 to tantum. ratio est qz quēcūq; pars faciei mu
 tat suum situm necessario est torta sed quēcūq;
 qz mollificata uel spasmata mutat suum situm
 precipitata uel contracta ergo quelibet talis
 est torta. Et hanc conclusionem intellexit
 Aui. qm ad illam partem que est q quēcūq;
 qz ps mollificata mutatur a suo situ est torta
 Cum dixit ⁊ si mollificatio est fortis mutat
 naturalem ptem ⁊ sanam a sua forma. ⁊ sic nō
 mollificatur sola. Et si mollificatio est de
 bilis ipsa sola laxatur ⁊ sic ipsa sola mutat su
 am formā ⁊ situm qm autem ad secundam
 ptem dicte conclusionis. Aui. nō adduxit pro
 bationem quia notum est q quēlibz pars spaf
 mata mutat formā suam. Sed tu dices si se
 per pars egra est torta semper debet apparē
 egra que est egra. Ad quid ergo dubitauerūt
 auctores an pars que e egra appareat egra
 an pars que est sana appareat egra. Et dicē
 dum q quidam auctoz de quibus fuit paulus
 dicunt partem faciei apparere egram quādo
 est torta ppter contractionem solum ⁊ ptem
 non contractam. dicunt non apparere egram
 Quia igitur contingens est in quadam tortu
 ra faciei q pars sana que non habet spasmus
 neq; paralysim torquetur ⁊ contrahitur. et
 pars infirma scilicet paralytica non contrahi
 tur ymo uersus sanam extenditur. ideo dixe
 runt partem sanam esse apparenter egram.
 Sed Aui. dicit q etiam pars paralytica ap
 pareat egra. i. appareat mutata a situ naturali li
 cet non per contractionem sed propter laxita
 tem ⁊ precipitationem uel dicendum q licet
 pars egra paralytica sit etiam torta idest p
 mutata a suo situ. tamen quandoq; pars sana
 ita permutatur a situ naturali cuz parte egra
 q pars sana appareat turpior q pars egra.
 Et secundū hoc occultata feditate pti egre
 dicitur de sana q sit egra. 2^a conclusio est
 ista. casuale siue contingens est q una parte
 faciei ⁊ bigraria dextra existente egra ⁊ tor
 ta. alia pars sinistra sana non sit torta nec
 appareat torta. Et hoc declaratur per quāti
 tatem egritudinis. Nā ps egra potest habere
 debile palissim. unde ipsa sola mollificabitur
 ⁊ pax. Uel ē debile spasmus unde ipsa sola h
 betur ⁊ pax. Et declarat hoc ex loco spasm
 ul' paliss. Nā pōt ē passio i musculo ppo uni
 pti labij ul' i uno musculo naris uni? ul' i uno
 pncipio de qtuor pncipijs musculi lati ⁊ ppe
 qn nō ē i illo pncipio qd de pte dextra rēdit
 ad sinistra ptem labij ut notū ē ex anothomia
 eoz Ampli? iux pomū maxillo ⁊ sus oculi pōt
 esse aliqua mollificatio unde palpebra
 inferior mollificabitur et turbabitur decus
 faciei. et tamen pres inferiores nec alie pres
 alterius lateris erunt in aliquo a suo situ per
 mutate. Hanc propositionē intlexit rasis
 primo qm nō ē q pōt i plibz locis utrius
 dictis antiquorum de parte torta. dixit
 dico quod iudi homines tormoios patientes

paliss in illo latē in quo facies erat distorta
 i. remota a suo situ licet ps sana nō esset mu
 tata a suo situ. et hoc inuit cum subdit. ideo
 falsificatur ⁊ ba dicentius q morbus torture
 i. paliss nō ē nisi in latere nō distorto. 3^a
 ppositio Cōtingē ē q una pte faciei. ⁊ bi. q.
 dextra exite palitica uel spasmata reliq
 ps faciei sana torquetur. i. mutet a sua figura
 Et declarat ista ppo. qz qtingēs ē q dextra
 pte faciei hnt paliss ps sinistra torquetur
 qz trahit hnt ptes dextra. qz ut appareat p
 anothomia possibile ē q oibus musculis pti
 dextre adueniat mollificatio fortis und larā
 tur inferius ipsi ⁊ musculi pti alterius. Et
 sūt pōt esse mollificatio pti dextre repleto
 nalis grauias cu? qntates sequit ps sinistra
 et torquetur. Et ideo Aui. dixit si mollifica
 tio fuerit fortis trahit ps 2^a. Et dico 2°
 qtingens esse. q una pte faciei ente mollifica
 ta ps opposita hnt in se ita q trahet ad se
 ptem paliticas. Et hoc sentit Bal. 2° de
 accidenti et Baly. 9° theorie et ybesu baly.
 ut supra dēm est. Sz oz uidē eāz qz in cau p
 dco ps sana raro hnt in se et qz ps molli
 cata hnt illaz mouet. Ad qd dix Baribo
 lomcus de uarignana. q cā nō ē qz ps sana tra
 hat ad se pte mollificatā. Sz ē qz ps molli
 cata ē debilis in hnt motua. unde hnt mo
 tiua debilis nō pōt illā ptem mollificatā tenē
 erectā et iō cadit. Dicū h rō nō ē sufficiens qz
 qreer qz ē q plus cadit hnt ptem oppositā
 q inferius. Unde sciendū ē q ptes faciei te
 nent in situ debito ⁊ figura p tensionē nālem
 debita et mēsuratā musculoz utriusq; pti q
 tensio nālis kretaz pareat qes ptiū faciei
 ē tū opō musculoz facientū sic qescere. Sic
 si situs et figura nālis manus eēt q starec re
 cta et tensa in qere hoc faceret p tensionē nā
 lem musculoz utriusq; pti. sic tēso cōtra
 nām ut in therano facit ipaz sic starec h nām
 Stant aut musculi utriusq; pti faciei tensi
 nāli tensiōe nō solum p uirtutem eorum que
 sic eos situat et situatos tenet sed et p oppo
 sitiones eoz adiuices et q quādam contra
 operationes ex qua contra operatione termi
 natur tensio eorum ab inuicē ut una pars nō
 sit alteri potentior. Cum ergo una pars
 mollificat altera ps habens cōtra equas et
 contra pponderas. sed sana existens in se cō
 trahitur et mollificata uersus illā mouetur.
 Et hoc uidetur tre ad mentes. Aui. cuz dixit
 aliorum auctoritate laus sanum ministrat
 attractionem lateris egrī. ut equet. i. laus
 egrum in sua tensione naturali. Sed cum exi
 stens egrum non habeat illam laxuz non po
 tens contra operari oportet laxum per attra
 ctionem faciam a latere sano trahi uersus sa
 num et sanum cōtrahetur. Sed tunc est du
 bitatio primo quia semper sic eueniret q la
 tus laxum mouebitur uersus sanum. et sanus
 contrahet in se et trahet ad se egrum cuius
 cōtrarium ponit 2^a conclusio supra posita.
 2° ergo qtingens sit debile laus sanum
 contrahetur. quia pars egra non poterit res
 stere parti sane tendenti que trahit ut equet
 cuius cōtrarium dictum est. 5° diceret quis

videtur qd fm dicat ppones posset eē mod^o
palis in pte faciei in qua facies remaneret
i suo situ naturali. Nā reperitur palis foris
cum precipitatione pium faciei qua pars sa
na trahitur vltus egraz. Et reperitur palis
nō sic foris i qua sit contrarium. f. qd pars sa
na trahit egram uersus se igitur reperitur
palis medie dispositionis in qua non tran
scendit pars palitica uersus sanam ultra li
neam naturalem uersus paliticaam circa dic
tam lineā. Ad primū dōm qd non semper
euenit quia potest impediri per contrariā cāz
Verbi gratia qd sit paralisis reptionalis cuz
gravitate partis palitice qua poterit pars
palitica trahere sanaz ad se plus qd sana pos
sit trahere ad se palitica t fateor dixit Ben
tilis me istum casum uidisse. Ad secundū
dicendum qd potest esse debile t cum hoc non
trahitur ps sana. Et hoc primo si debilitas
sit gradualis qd sit parvus defectus tensiois
unde parum siue insensibiliter trahitur pars
sana. Sed cum hoc ista debilis palis sit cuz
materia flica expansa uersus superficiem cu
tis t occupet magnam ptem tunc in illo lac
cutis erit laxa molis t difformis. Et tamen
in musculis non erit mollificatio notabilis.
unde deficit eis contra tensio quā debz face
re ad partem sanam t si deficit erit quidā pa
rum insensibile. 2° si mollificatio sit i mu
sculis uel paribus musculorum non multum
coniunctis cum pibus alterius lateris faciei

Ad 3^m dōm qd si erit illud erit ualde raro
contingens. Uel dicendum t melius qd posito
qd reperitur paralisis uerbi gratia pte dex
tre faciei que sit moderate laxitate siue par
ticipationis siue grauitatis unde contra ope
tur tensioni partis sane ut nec trahatur
nec trahit tunc dicemus quod illic non
erit tortura faciei per malum situm a dextro
ad sinistrum secundum terminum lineae a. b. f. s.
erit quedam mollificatio secundum sursū t
deorsum. Et dixit Benitilis semper conside
ra qd partes faciei sunt rare dilatibiles t cō
dempnabiles. Et 3° dico contingens esse qd
pars faciei spasmata contrahet uersus se par
tem sanam ita qd spasmata erit contracta corru
gata crispata. et sana erit circa eam exten
sa. t hoc frequenter accidit t Alii. hoc ponit

Et 4° dico qd raro siue quandoqz stante
spasmo in fieri in una parte contingens esse
in parte sana fieri quosdam ictus contracti
nos contra operantes motus spasmoso. Et
istius ppositionis probationem sicut raro q
tingens possumus accipere ex hoc sensibili

Aliquando enim mēbra nāta ut matris ita
fortiter pellunt ut pellant qd precipitatur sit
cū pulso ut uoluit gal. 3° de uirib^{us} nālibus
quid ergo eēt impossibile qd stāte spasmo ictu
o in aliquo in pte dextre ps sinistra foris
conatu ictuans eē ad contrarium moueret in
aliquo yctu t maxime cum spasmus in lacer
to maxille lato esset quantum ad illam par
tem neruorum que cum alia cruciatur. 4^a
propositio principalis est qd frequenter euenit
qd una parte faciei ente palitica uel spā
mata altera pars permutatur etiam in figura

f. qd trahitur uel extenditur. Et rō. est qd
cum ptes faciei cōcent in loco communi. f. in
labys cōcent ē in dispōib^{us}. 5^a ppositio
in tortura faciei possunt accidere multe diuer
sitates dispōib^{us} figuraz et situs pium faciei
labioz oculoz et frontis. Et ex hoc uaria ac
cidentia et apparitōes in uarijs hōib^{us}. Et
cā est non soluz diuersitas cap. f. spāmi et pa
lis. f. diuersitas pium faciei et musculoz
in situ et origine spōz et diuersitas faticz in
hōib^{us}. Et ista potes ex pdictis accipere. Et
ex hoc auctores uarij uaria dixerunt. Ex qui
bus iam dictis soluit qd cuz qrebat. f. an in
tortura faciei ps egra spasmata uel palitica
sit tota an ps sana qd dicendum est qd accipie
do totū large seu communiter ut accipit Raf.
prio pūenit. In h^o cap. ps egra semp ē tor
ta. sed accipiendo totū stricte p cōtracto p
ut accipit Paulus. ps egra palitica nō est tor
ta. f. pars spasmata sic. Dicendum ē qd pū
gens est ptem sanaz nō esse totaz. et qtingens
est eaz esse totaz. fm modos supradictos. Ad
pria aut dicendus est et prio qd Daly. accipit
totū p cōtracto et ptes uisaz sanaz nō totaz
uocat non corrugataz neqz cōtractam quā
sit egra palitica. Ad rationem uero qū
dicitur qd ps sana cōtrahitur ut equet. dicēdū
qd hoc ē qtingens nō semp ut iam apparuit.

Et ad rōnes in cōtrariū qd pbat qd qūqz
ps est tota sit egra. dicendum qd pōt esse tor
ta ppter spasmus uel palis in alia pte exi
stentes et nō in se. et sic nō hēbit egritudinē
que sit spasmus uel palis et per cōsequens
neqz torturas ppter sumptaz. S. hēbit malā
siue turpez figuram que erit uel dec^o deco
tionis uel dec^o egritudinum figure uel sitis
et non dec^o torture. De causis in spāli dē
xit Scrrap. hec egritudo accit ex būze frō
et būdo qd oppilat origi nē neruoz qui dēfūt
sensūz suple uel motūz ad lacertos mādibulaz

Dixit Alii. cause torture euenientis a palis
si sunt ille cedez qd sunt cāc palis. Et similit
cāc torture euenientis a spāmo sunt ipse met
cāc spāmi. Et Alii. posuit quādam tūcu
larez cām torture que est āpa squināticū or
tus in pibus colli faciens euenire torturā uel
p modū spāmi uel p modū mōlificationis ex
opione quam facit. Et dixit qd plurib^{us}. t. aliq
bus hōium accidit āpa in pibus colli qd est
de sūma suffocationū. Et aduenit eis inde tor
tura et palis extendēs usqz ad manus quia
nerui ueniētes ad manus hnt originē ex spō
dilibus colli. Dixit Rafis. p^o pūenit. Audi
quēdā ponētes sibi uentosas t sustinētes mel
tam famē et accit et ex hoc tortura. S. os nō
fuit tortūz. tamē nō poterat bene claudē unū
oculorū et reliquū nullo mō poterat claudē
Et cū ponēbant aquā in ore suo nullo modo
poterat eaz deglutire f. in pūenit reuertebat
tur extra. Et nō appebat in facie eius mani
festa tortura. qd pass. o in ambobus lateribus
erat. Et dixit uidi quēdā patientem tortu
ram in corio frontis. et ex pte lateris distor
ti erat distentum foris tensioni. sicut appet in
dispōne spāmi. Et eius attractio erat uersus
caput et ruge frontis ex illo latere non appe

ant sedentis capitis erant rugosa. que esse
non cōsueuerat. Et nō poterat iungere palpe
bram superiorem cum inferiori eo q̄ erat incur
uata. ppter attractiones uersus partem superio
rem factam. Et declinabat facies eius uerius
partem superiorem. Et sensus eorum erat sicut in
disponē spasmus. Et contrahēbat labiū et sen
tiebat in facie sua distensionē et duritiem et nō
mollificationē. Et certū est in ista dispo
sitiōe spasmus. Et dictis parent spēs et dif
ferentie torture. quā alia est ex spasmō alia ex
palio alia mixta ex spasmō et palio. Et ha
rum unaquęq; diuidit diuisione suarū cap.
Et rursum unaquęq; aut ē alia aut particularis
Et tortura uniuersalis dicitur que est in tota
una parte faciei. s. in lacertis frontis palpebra
rum maxille labiorū et extremitatibus nasi in
qua apparet facies tota a summo usq; deorsum de
turpata et torta. Et particularis dicitur que ac
cidit solum uni parti alterius partium faciei ut
superiori uel inferiori. Et tunc apparet solum de
turpata et torta pars illa superior uel inferior
cui accidit. aliqui cum accidit uni soli lacerto
ut palpebre inferioris unde torquet inferius
et aliqui uni soli labio et aliqui in altera tñ
extremitatē nasi. Dicunt quidā q̄ ex molli
ficatione uel contractione musculorū impo
uentū mandibularū pot̄ ē fieri tortura in fa
cie. s. nō sic notabilis sicut ex lesione aliorū lacer
torū dictorū. sed potius accidit aut oris ap
erto aut oris clauso. Dicunt q̄ ad torturaz
faciei cadum regitur q̄ sola altera pars ipsius
faciei uel sola pars partis eius spasmetur uel
mollificet uel q̄ una spasmet et alia molli
ficet. Si autē tota facies spasmet uel molli
ficet nō apparet manifeste tortura. De
signis torture dicit Raf. p̄mo q̄nētis. Mol
tis salus faciei significat torturā esse futurā
quā fit ex calore grosso frīo inclinato ad mus
culos faciei. Et p̄ hoc q̄n accidit salus d̄z frī
cari facies et inūgi cū oleo euforby p̄iretri et
siliū suple p̄missa estione et hoc erit cura p̄
seruatiua huius morbi. Dicit Simeon et
pomp̄. p̄ q̄nētis. Cū q̄n p̄sentit dolorē i ossi
bus faciei et stupefit coriū ei⁹ passio mure
est sibi futura. Et tunc ē p̄cauendū a frigore
et nō d̄z sibi apponere uerosas. Dicit Raf. q̄n
uentose faciū supnēre hunc morbum ad ipsū.
Dicit. Aut. ex signis euentus torture est q̄
homo inuenit dolore i ossibus faciei sue. i.
in panniculis iuxta ossa et stuporem in cute
sua scilz faciei. Et multitudinem salus in ea.
Materia namq; debens facē spasmā uel
palisim potest secūdū prem̄ resoluī i uentositate
tem et facere salū uel dolorem et potest sua
q̄tate sc̄am ducē stuporē. Signa generis
Dicit Al. Cum os bōis torquetur et unum de
suis oculis non uis claudere et si precipiunt
ei ut effluat status ex una parte uidet ex tre
hunc torturaz parti dicimus. Dicit. Aut.
coia sig⁹ sūt ut acciat in sufflatio et spū emul
sio ex latere et non retineatur salina partis
Nam q̄ labia non bene sibi obuiant non
possunt in rectum sufflare uel spūere. sed
lateraliter. et p̄ hanc causam non q̄nēt
salinā sed effant. Et ista quidem sunt signa

orture coiccate partibus oris. Nā in tortura
partium superiorum nō fierent p̄dicti. Dicit qui
dam qd cū spūis et salina uel aere exire cū ali
qua modificatione tunc exire a parte sana labio
rum q̄ possunt se aliquatū modificare. sed
cum exire eorū ē absq; modificatiōe. sed po
tius per uiam cuiusdā elapsus sine tractiōis
tūc ē a parte labiorum infirma ubi uel nō sit oc
curus labiorum ad iuncem uel ualde male sit
Et sic experientia demonstrat q̄ hū quādo stu
dent spūere aliquid pax possunt modificare
spūere p̄ prem̄ sanam sed impuise spūentes sp
gunt spūum et effugit multum p̄ prem̄ egrā la
biorum. Et dicit. Aut. multotiens sequitur
cum ea soda et p̄prie in ea que ē spasmosa p̄
dolorē q̄nētis possit etiā accidē soda i tor
tura palatice replenali et p̄prie apōla. Dicit
Raf p̄mo q̄nētis. ē piger ad loquēdum et
nō loquitur expedite et eius anelitus est dimer
sus. Et cum ridet patiens facies eius apparet
magis distorta. Et hec signa ēt enentat i tor
tura coiccata partibus oris. Signa p̄tis sane et
egre dicit Rafis p̄ti nō q̄nētis oculis late
ris partibus rigatur et minuitur et lacrimatur
qualibet hora. et masticat cibum ex parte late
ris sani. Dicit. Aut. cognitio autē que duarū
partium sit lesa. s. p̄ spasmū ē q̄ cū ipsa. s. pars tor
ta extenditur ab ebrietate et contractiōe sua
et reuocatur cum manu rediens alterius in
id quod ē et fm naturam et figuram suam ē fa
cilius. it̄ enim prem̄ q̄tam extendens uidetur
done figure alia iudica illam prem̄ tractam
esse egram. s. spasmā. Qd si nō uidetur re
ctificari aliam iudica prem̄ tortam esse sanā
nō egram q̄m pars sana trahit ad se prem̄ pa
laticatam que nō appebat torta. Dicit. Ser. su
per q̄ al. ps faciei sana potest manibus bene
tractari et ad suum nālem situm reduci q̄ er
go nō potest bene tractari nec ad suum locū
tractando reduci ē ps egra. Dicit Raf p̄ti
q̄nētis uidet homines tortuosos patientes
palisim et erat palisim in illo loco in quo faci
es erat distorta. Et ex hoc falsificatur q̄ba
dicentium q̄ morbus torture nō est nisi in la
tere nō n distorto. Et tu in hys considera que
dicta sunt supra p̄ gentilem. Signa sp̄rum
Dicit Rafis p̄mo q̄nētis. hec spēs sunt di
stinguēde p̄ signa nō tñ multū refert id quia
cura ē eadē cū spasmus sit humidus. Signa
facie ex spasmō dicit Raf. in diuisionibus sunt
stricte causa frōtis i illo latere et tensio ei⁹
in latere altero et paucitas saluē et spūis. Et
dicit p̄mo q̄nētis q̄n apparet musculi frō
tis et oculi et gene aride et tensi tunc ē ex spaf
mo Dicit. Aut. cuius extensionē habz eius qua
destruuntur ruge non quidē numero ymo sunt
plures s. q̄ eaz fūdamētū nō apparet et q̄
iacent occultate sub crissatura et corrugatiōe
laccati id dicit d̄strui. et sedit laccati faciei str
duri et tēsi et miorat salina et spūis secundū
p̄m nō sūt eni bauosi sicut in molli ficōe et q̄
mā est grossior. et q̄ labia etiā nō sic cadūt et
est declinatio curis ad pres collū p̄ q̄ laccati
nerui multi uenientes ad faciem hūc inde origi
nē ad quā mouēt i spasmō et id reddit⁹ cutis
a partibus colli ad suū sitū ē difficilis et cū ma

nu et difficulter reductur. Et dixit Raf. i
 diomibus eger sensum turbatione non bz.
 Aut. uero dixit sensus sit turbati fm plm p
 pter qd notat q in tortura a paralisi et a spas
 mo pnt conturbati sensus ppter nocumētuz
 factum i neruis sensus et motus licet nō sit nō
 tū semper. Et in facta a spasmō magis tur
 bantur q in facta a palisi qz in spasmō mā ē
 magis grossa et minus penetrat i ptes neruo
 rum q materia palisi. Quidam dicunt q
 Aut. hoc dicitū retulit ad omnes sensus et tūc
 haberet ueritatem quando spasmus pcederet
 ex nocumēto cerebri. Notant qd in tortu
 ra facta a spasmō musculi maxille qm ad
 ptes uersus aures et ppter cum homo est bre
 uis in facie palpebra inferior in sursum trahi
 tur et coartatur. Nam qgregata cuti circa p
 tes maxille premitur inferior palpebra et sur
 sum. Dixit Raf. primo qm tūc dicitū
 gari patiens torturā ex hūore grosso si sentit eā
 licet in utroqz latere et dicit a patiente spasmus
 ab humore grosso si magis sentit q consue
 rit sentire in dispōe sua nāli. Signa torture
 ex mollificatione dixit Raf. primo qm tūc
 illa que ē fm dispōem precedentem non ē
 ex spasmō. Et dixit in d' omibus signa ei? sūt
 mollificatio pti et debilitas motus eius et
 paucitas tensionis cutis et attractio palpebra
 rum ad inferiora. Dixit Aut. signa facit a mol
 lificatione sunt q in ipa motus ē debilis sū
 ple uel in totum ablatu et maxime in facta a
 materia fīca remoliente et opillate. Et sen
 sus sunt turbati. s. sensus tactus quia materia
 que ledit hūtem motuam ledit etiam aliqua
 liter tactuam. Et forte est hoc quia per col
 dem neruos deferuntur ut. Azaruius inuit. c.
 de tortura. Et sentit. s. patiens uel medic? tan
 gens in cute et in lacertis leuitatem et non tē
 sionem et est palpebra inferior demersa ca
 dens inferius. Et hoc est uerum quando mol
 lificatio est in musculis maxille de palpera
 eiusdem lateris. Et apparet q medicetur ho
 mo ad inferiora et aspiciat quia oculus disco
 bopertitur ex casu palpebre unde faciens que
 rens coboperturam eius mouet oculum et sur
 sum inferius et apparet quasi medietas et aspi
 cit inferius. Et dixit Raf. primo continētis
 in superiori palati est quedam diuisio pduc
 ta coram uena mediana in rectum lacrimale
 mandibule superioris et inter cobopertorū
 regens palatum et peritcon et uenam lacrima
 lem. Et est continētis cum subtili cobop
 torio. Et cum hac diuisione diuiditur laus
 dextrum a sinistro faciei. Et quando molli
 ficatur medietas faciei aperiatur os patientis
 quanto magis poterit et preme ligūā inferi
 et tunc apparebit medietas illius pāniculi
 mollificata et cum superflua humiditate fīca
 et mutatione coloris eius in qtrariū. et reliq
 medietas apparebit econtra dixit. Aut.
 uidetur medietas pāniculi qui ē sup palatum
 ex parte illius oculi mollificatū hūda laxa
 Et cā in hoc ē dixit Aut. cōitas huius pāni
 culi. s. exterioris in facie iuxta lacertos euz
 pāniculo extrinseco. i. cū pāniculo qui ab e
 cobopit palatum qui appet apertio ore q pāni

culus est uic lingue. s. oris et est secās palatū
 in longitudine. Et dixit Aut. ē cutis decli
 nās a ptiibus colli et elongat in eis. qz decli
 nat ecōtrario eius qd dixit in spasmō. et iō
 pendet a ptiibus mēti et gule pp mollificatio
 nem. Et difficilis sit reditus huius cutis pen
 dentis ad ptes superiores. s. cum quo reditu re
 maneat ibi qm et si reducas eam facilius nō
 stat s. itez dimissa decidit et pendet. Et do
 lor qdez differre facit has torturas. qz qn est
 ex mollificatione nō sentit dolor. Dixit Ha.
 et ponit pti qm tūc qm mollificatur ambo
 musculi trahentes palpebras supiorē deorsū
 nō pōt patiens iungere palpebras. Dicunt
 q in tortura qposita ex spasmō unius pti et
 palisi alterius unus oculus uidetur q claudi
 et alter apertus et nō posse claudī. Hoc ē acci
 deret si spasmus magnus ipeleret palpebrā in
 pte spasmata et sursum et trahendo alteraz
 ptes traheret palpebra inferior uersus deorsū
 sum. Et dicunt in tortura fīca pp mollifica
 tiones musculorū frontis sit oculorū clausio.
 Et in fīca pp spasmus ipoz sit oculorū apertio
 et subleuatio. Dixit Raf. primo qm tūc qm
 nō deficit patiens torturaz in suis opōnibus
 passio nō est in cerebro. Dixit Hal. et ponit
 tur pti qm tūc qm spasmus accidens labijs
 oculis fronti et lingue quia nerui mittuntur
 ad has ptes ex cerebro significat qd nocumē
 tum ē in cerebro. Et sūz dixit Al. Et h.
 est uerum qm nocumētū cōicāt sensibus et
 deficit patiens ab opōnibus suis. Et hō alit
 sensus fuerit incolumis et nō deficit patiens
 in opōnibus suis. tunc cā nō ē in cerebro. s.
 est in ipis neruis ueniētibz ad pācta mem
 bra. utpōt tamē qn tortura est uniuersalis cā
 est in cerebro. Primo qm tūc qm in tortura
 ex palisi cum multiplicat banositas et fluit
 ab ore p se ipaz malum. Et dixit Raf. s.
 ibides uidit in quodaz libro q qn accidit tor
 tura lacertis sinistro tūc ipa est deterior et dif
 ficilior. Et dixit qn tortura transcendit sex
 menses est incurabilis. Dixit Aut. omnia
 torture que extenduntur usqz ad sex menses
 fortasse nō speratur recuificatio quia nō nisi
 raro et euz difficultate et cā est quia significa
 tur fortis et fixa impressio. Ideoqz si per
 sex menses durauerit aut nunq aut cum dif
 ficultate curatur. Et qm sit incurabilis
 aut difficillime cure non est tamen mortalis
 nec ēt semper multe lesionis. Dixit enim
 Raf. primo qm tūc qm uidit tam senes quoz
 quosdā inuaserit tortura. xx. annis et alios. xxx.
 et alios. xl. Et alios plus et alios minus. et
 nullum aliud ex ea iustituerunt nocumētuz.
 Et subdit uidit iuuenes quibus incepit eueni
 re tortura et nocuit eis. Nam si tortura fortis
 ad uenerit in fra quatuor dies interficit et
 aliqui passi sunt paralisi post torturam non
 post longum tempus. Dixit. Aut. tortura pti
 numpiat paralisi ymo multociens apūaz
 pcedit. Ad hoc autem iudicandū dicit sapientis
 medicus cōsiderare signa. Et si cū tortura
 sūt signa passionis cerebri salte fortis tūc iudi
 care dicit de suspitione aductus apostematia
 cerebri. cpele apūe uel palisi et alter nō. Et

Dixit Aui. quidam dicunt qd in tortura tie
tur mora subitanea patientibus usqz ad qua
tuor dies eorum. Et uidetur qd illud sit cū
aplic foris quā tortura nuntiat. Et dixerūt
qd si eos pertransierit. s. quatuor dies euadūt
Et nolunt hū nec Aui. qd solum usqz ad qua
tuor dies sit timendum de morte. Nam etiaz
post quatuor et post qter quor pōt esse qd si
perueniat eis apostema cerebri uel apria. Et
sic mora subitanea. s. cito. Tamen tenēdus
ē qd postqz euenierit tortura ex mala dispōne
cerebri ex qua timetur euēctus apostematis
in eo ephe uel aprie ut frequenter non multū
debeat differri aduentus eius. Dixit enim
Rasis primo continētis uidi in quodam libro
qd patientes torturam timent subitanēz mor
tem usque ad quartum diem et si pertransierit
hanc plurimū nō formidat de morte. Cura
torture omnes concordant auctores qd cura
torture est cura causarum eius scilicet palis
uel spasmū. et ideo dixit Aui. consideretur tor
tura a qua causa sit a spasmū. s. uel palis. Et
curetur ipsa cum eo quod dicitur est in c^o illi
us. Quedam tamen spātia dixerunt de cura
eius fin tria medicinalia instrumenta. De
dicta itaqz dixit iudex debet locari patient
in camera obscura. s. declināte ad caliditates
et siccitates et debet abluere faciem eius cum
aceto. Dixit simcon debet manere in loco ca
lido et canere a frigore et uento. Et debet fie
ri ignis coram eo toto hyeme. Et dixit Rāf
debet patientis morari in domo obscura et ide
non exire die nec nocte. Dixit Aui. sic tor?
in domo tenebrosa a qua non debet exire no
cte neqz die. Et hoc ut custodiatur facies ab
extrinsecis alterantibus et maxime ab aere
frigido et uento. Et Aui. dixit mittimus euz
in domum obscuram. Et dixit Aui. ex eis
que funant tortum ē assiduatio abluōis fa
ciat cum aceto et ppric cum in ipso decoquāt
substantia. Dixit hāf. in principis aquas
.i. potum et cibum dimitte. i. non des. Dixit
Aui. usqz ad 4^m uel 7^m diem cibetur euz co
quod subtiliat sicut aqua cicoris euz oleo cōi
et dulci ut remittat siccitas aque cicorum uel
eius stipticitas que ipm sequit pnuocando ur
nam. Et ideo subdit et non efficeatur. s. natura
cum efficatione mellis. i. cum melle cocto qd
dicit efficationis uel ut dixit Dinus cibetur cū
eo quod subtiliat sicut aqua cicoris cum oleo
et pulis colubarum. Et non efficeatur cū effe
catione mellis idest cum potibus factis cum
melle et cum alijs medicinis hūilibus uirtute
efficiendi. Et hoc ne in principio resoluitur
subtile et remaneat grossū. Et dixit Aui.
qz ne abscondatur ab eo aqua mellis suple s
quaqz die sumat eam in potu. Consuetis nam
bibere unū dē dari de ea interpolatū pap qd
difficile ē eos a uino in totum abstinere et cō
tinuare aquam mellis. Et dixit Aui. nihil cō
medat patientis eius quod est ex animalibus
nisi mel. Et ideo abstineat a fructibus
humidis. Et dixit Aui. quandoqz poci
pitur eis inueneri specula ut sit semp intus
eorum in rectificatione faciei. ut uid. res se
turpes studeant et cū ymaginatioe rectifica

re faciem. Et meliora specula ad hoc sunt fca
de calide. sunt enim plana et ppter ea in eis re
pseant facies lata et sic tota turpitudine eius.
dixit Bordonius ualer frictio capitis et col
li et totius partis lese. Et ualer ad hoc in
bicare in tuba et cor. n. frequenter. Et ualer
si cotidie speculetur et conet cōtangere labia
sua et mouere facies qd pter lesas. qm̄ hec ualēt
ad rectificationē figure. Dixerūt Serrap.
et Haly omnino eo uicendus esse regimine et
ordine quēadmodum in paralisi dictum est.
suple et in spasmū quoniam inter curationē isti
us et curam illoqz nō est magna differentia.

In ista uento aut portio de siccitate ad
digestione est sciendum qd digerit debet mā
usqz ad 4^m uel 7^m siue quousqz fiat euacua
tio. Et similiter post inter euacuatiōes et eio
nem materia euz digestiua debet subliari in
cidi et ad euacuatiōes pparari. In intentio
ne uero ad euacuatiōes dixit Rasis. prio cō
tinētis. pmedicandus ē in tortura. Et si pū
gat sensus patientis granari et corpus esse pon
derosius et nō agile in suis motib? corpus dē
purgari. quia ista sunt signa repletionis cere
bri et totius corporis. Si si corpus est s
dispositiōe naturalis. s. in claritate sensuum
et leuitate corporis et agilitate motus. tūc est
sciendum. qd passio est solum in illo membro
qd est lesum et qd corpus est bene mundifica
tum et nō debet incurrere aliud malum qd sit
illud qd prio habuit. s. torturas. Inple et ideo
non est euacuandum. In habente autē op
portunitate euacuatiōis aliqui eamuis regu
lariter et aliquando coacte. De eione autē
regulari dixit Aui. sollicitudo et intentio in
cura huius sit ut nō moueat tortura. i. non sol
uatur uenter eius cum medicina usqz ad 4^m
diem uel usqz ad 7^m. fm grossities et crudita
tem materie. et pū dictum ē supra in caplo.
uniuersalis curationis egritudinis neruorum
In cura autē coacta qd foret qm̄ timere euē
tus apostematis cerebri. ephe uel aprie. et si
milius. Dixit Aui. huius curas incipiemus
cum fluxu uētris ex pillulis fetidis et siliibus
non expectantes digestionē neqz 4^m diem.
sed in ipso principio euacua qro citi? potest.

Debet aut euacuatio regularis fieri cū me
dicinis debilibus uel tempore soluētibz. S
post 4^m uel 7^m diem dixit Aui. non facta
eione cum medicinis debilibus nō sufficien
tibus. scilicet miorando educere de materia
morbi que est difficilis eiois. Nec etiam euz
medicinis multum acutis donec digō in mate
ria aliqua nec fiat. festinatio. nāqz ad medici
nam acutam ante digonem efficit materā re
soluendo subtile et sic maiorat idest restringit
ipsa ingrossando et desiccando neruos qz nō
hūs materias paratam eioi. querit se ad hūi
ditatem neruoz. et debilitatur opatio medicie
in eo qz non prouenit ab ea operatio que spe
rabatur de euacuatione materie. notue ergo
abstine ab hui? medicinis fortib? et etiam a
debilibus non sufficiētibz. hic similis casū dē
attendi in medicis digerētib? ut. s. nō fiat di
gestio cū debilib? nō sufficiētibz neqz cum
acutis in principio s; cum medicis debilibz sine cū

debilibus in sufficiētibus. De elatius aut
bonis dz prio q̄nētis. q̄ si datur in potu oī
die per mēse. s. i. d. yera hermetis liberat pa
tientes a tortura si nō fuerit multus difficilis
Et Aui. dixit si tortus omni die de yera
hermetis biberit p mēse q̄nue. s. i. i. forte
efficit ipressiōē. Gentilis tñ dixit q̄ tēpori
bus nostris difficile foret posse q̄nueare eas
tanto tēpore sine intermissione dicp. Quidā
aut dant omni die Aui. i. yere cum aur. i. pī
pis. Dixit Raf. prio q̄nētis. purgatio cū
pulpa cologn. in tortura ē mirabilis. Post
eūonez uniuersalē cū pillis et yeris magnis
deueniēdus est ad pticulares eūones. de q̄b
dixit Aui. q̄ regimen tortoz est purgatio an
terioris p̄is cerebri. i. p. anteriorē ptem qz
in ea sunt expurgatoria p que purgatur non
solū anterior cerebri. sed et totum cerebrū
de qua purgatiōe dixit Alexan. q̄ dz fieri cū
masticatiōibus et gargarismis et sternuta
torijs suple expurgatis. Et dixit fionia
uenarū que sunt sub lingua q̄nēt mirabilē
eis q̄n morbus est cromaticus. Aui. tam di
xit si inuenis signa sanguis fionia uenam q̄
est sub lingua. Dixit Serrap. Gargarisma
est magis necessariū in tortura q̄ in alijs mor
bis neruoz. Et tō dz multiplicari et assidua
ri in ipō. Dixit Almā. patietes mane ante
q̄ comedat sinapis cū syrupo saccharo garga
rizare faciemus et p̄cipiemus ut unaz uicē
muscataz in pte torti teneat. et naribus insu
flabimus cōditi ut sternutatio puoceat. Di
xit Orbasius si mīscosus purget cum semie
sinapis mixta cū syrupo acetofo et fco garga
rismate ex eo. Dixit Paulus. de curis tor
ture est fionia uenaz sub lingua et sternuta
et gargarisma. Dixit Serrap. de hīsibus p
prietatē mirabilē ad hūc morbū ē elis. albus
de quo debet sumi duo grana et tert et sōlū
puluerizari et cerni p pānā strictā et dissolu
cū aqua cistene et imiti p nasale. Multi eis cō
ualuerūt ex hac cura in una uice. Et si ex fca
semel nō pōt paties qualescere faciat. 2^a uice
Et hoc dz fieri post fortē. i. sufficiētes purga
tionem. Et dixit dz paties assidue tenere in
ore suo mirabolantū unū nigrus. Et dixit
Serrap. q̄n extēdit tēpus mouemus sternuta
tiōēz cū medicis acutis attractis sic ē acida
men pip et q̄diti. p^o q̄nētis Accipe granus
unū stasifagie et grana tria nigelle et tere et
ilusla in nates. Itē. p. q̄diti elly albi pānis
porcini pipis castorei nigele euforby. an. ptes
equales fiat ex eis forme sic lētes et dissolu
tur q̄n necē ē cū auricula muris et t̄romittat
p nasale. Et dixit Raf. q̄n fit caputpurgū
debēt morari in camera obscura. Et dixit
ueni in quodā lib^o nō dz fieri aliqd apponādū
p nasale. s. in caputpurgio p̄ in sternutatio
usqz ad 4^m. diē. eo q̄ magis mouet morbo
suple sit nec i gargarismate seu masticatorio
Dixit Aui. intendē ad gargarismata in p̄n^o ē
nocēs. s. añ 4^m diē l^o añ eūonez q̄n q̄n attra
bit q̄d ē p̄pinquū ad cerebz l^o ad ptes gule.
Et q̄n nō resoluit. i. educē crudū hūorē s. dila
tat ipm et spasm^o fit inde fortis. s. si tortura
fit a spasmō. suple et similiter fit p̄alif fortis

si tortura sit a paralisi Prio continētis B.
succū auricle muris et misce cū eo pap opopo
naci. et instilla una die in narē lateris iclinari
duas guttas et in narē lateris sanī unā et seq̄n
ti die fac eū. Dixit Aui. dicimus cū quo fit
caputpurgū ē auricula muris. Cum enī sit ca
putpurgū ex. s. u. succi ei^o et danich. i. opopo
naci. et. s. J. olei q̄fert ymo sanar i q̄nqz die
bus Dixit bal. teneatur in ore ex pte gene
fīrmāns q̄nqz q̄. s. iclinatur nuxmus. aut
mirabolantū kebulū et p̄pina et masticatoria
q̄ i salina būitares attrahūt ex gingiuis et cere
bz purgāt. Dixit Borz. singulare p̄sidūz ē
istud B. auricle muris cidamis nucis idice
cucumeris asini nucis m^o p̄terri acori añ
q̄quassentur et bulliant in uino. Et deinde in
tingatur bombax illo uino calido et paties
resupinet et q̄primatur bombax ut una gutta
ant due istillentur naribus et sit tepidū. Et si
at istud multis uicibus icluno stomacho. q̄n
ista purgāt caput et q̄fortant neruos. Ser.
sup^o al. spāle gargarisma et expum. B. ra
dich acori. J. iq. p̄terri. J. u. scil siapiasēzi. al
bi. an. J. i. et. J. natus mus. J. J. aceti. J. i. mel
lis electi. J. i. fiat decoctio boz in aqua usqz
ad li. unā et clari ficetur Ma sticatoriū tenēdū
in ore secretū magistrop. B. radice acori re
cētis. J. 4. et. J. sēs. albi. J. i. naciom^o. s. 4.
pbluerizentur puluerizāda et q̄quassentur alia
et infundantur per duos dies i aqua saluie et p^o
q̄diatur cum melle electo q̄d sufficit et fiant
troci. ponderis. J. i. et. J. et teneatur i ore un^o
post aliū et si unus transiguntatur q̄fert. De
itentione ad diuersiōē dixit Alex. Cura dz
esse cum uetosis positis in collo sine stifica
tiōē et cōfiscatiōibus supra caput. et appde me
dicinaz supra ipm. s. calarū attrahentium ad
exteriora capitis. Dixit paulus. cura ē po. itō
uētosisarum supra spondilem primū. Dixit. A.
super pone uentosas spondilibus primis abs
qz scalpellatione si quoqz materia esset mix
ta sanguini. dicunt posse fieri scalpellationem
Et dixit si natura fuerit sicca moueatur i
die 2^a a principio egritudinis uel a principio
stipititatis. et siccitatis nature cum cristeri
uehemētis leuitatis quoniam ē conuulsiō se
cuz et uile. dicūt post principium egritudinis
et remouitiōē stipititatis conuēniunt cristeria
acuta diuersiūa materiā ad inferiora. De i
tentione ad alterationem et localia remedia
resoluentia et consumētia materie reliquias.
dixit Rafis primo continētis. dz induci su
dor cum inunctionibus capitis et spondiliuz
Et dixit Aui. recipiat sumum decoctionis
rerum calidarum donec sudet. Dixit Serr
pio confert post mondificationem uaporatio
cum aqua in qua decocta sint origanum et pi
petrum et ruta scaba folia lauri et sinapis cāo
milla mellilotum et sanfucus et marmacur et si
milis. Et dixit antiqui precipiebant in
hac egritudine et in paralisi ut abstergeatur
caput totum et tempora et dno. supercilia et
spondiles dorli partis infirme cum aceto ui
ni albi fortis tepido i q^o decocte sint hasec et ca
lamētū donec s̄mergat usqz ad p̄osidū co
poris et soluat et icidat hūores grosios uisco

his qui sunt in ea. Et Rasis dixit in dionib? .
uaporet cum aceto in quo decoctum est calamentum
In tortura spasmodica ualer uaporatio faci
et ex aceto uidetur de actionis sinapis calame
ti sicut sic dicitur a pironi et simili. Et si p
dicta feruere in uino et pbeat ex eo super la
pidem aut laterem ignitum et recipiat uapor ille
ad faciem ual ad apertum maxillas clausas
q per se apiri non possit et maxime cum recipi
tur uapor pdictus cum emboro ad os et maxil
las. Et uenit euaporatio facta ex florib? .
Et cados pectus super prunas et recipiatur cum
emboro. Dixit bal. patientem. s. ptem pre
cipe opponi uaporibus uini in quo lapides
calidi piciuntur post uaporationem iungat le
cus. Dixit serapio. iunge mandibulam in
ma cum oleo balsami aut costino. Rasis i di
uisionibus ungatur cum oleo narcissi aut de
lilio et iungatur comprimendo et sili conueniunt
epila. Dixit Aui. auctoritate medicorum in
dorum q ex pfectionibus qb? tortura medi
catur est ut apoplect. i. p. pte empietur me
brus lesu et caput cum carne siluestri. i. alula sil
uestris ellipta uel illinata. Et uidetur q meli
or sit caro lupi et arbobus i. marmore. et yrci
siluestris et uulpis absqz carne garalis qz ut
mis colla est. et ex alijs que sic pcedunt qz
carne sua non calefaciunt. s. supflue. In istis
tam localibus in tortura spasmodica Aui. po
nens rationem dixit si est spasmodice prius ab
eius lenificatio deinde a resolutione. Dixit
Ber. sup? . Al. huc can esse tenendum i inel
lecta semper qz magnus est error obmissiois et
et tpe tam errant q prius mollificatio pce
dant deinde sequitur resolutio et maxime ma
teria ex parte multo grossa ne resoluat subtile
et lapideatur residuum. In tortura autem ex pa
lissi non est hoc sic necessarium quia materia
est fluida aquosa cuius non timetur resolutio
subtilis et remanentia grossa ideo i ea non pce
dit mollitudo s. resolutio. Mollitudo et pcedit
i spasmodica et sic p mucilagis senu greci et scil
lami an. 3. in butiri sine sale. 3. 3. arugie ana
tis. 3. 3. olei amigdo. 3. 3. u. oli de lilio. 3. u.
cere quod sufficit. Resolutio uero speciale
est hoc in qualibet tortura. R. rad. cum acori
3. u. 3. 3. aesi. albi. nucis. mus. an. 3. u. olei
costini. 3. u. uini albi. 3. u. 3. puluerizen
tur puluerizanda et misceantur omnia bal
ant super cineres calidos ad uini consumpti
onem tunc colletur et addatur cere quod su
ficiat et fiat unguentum. Dixit filius meuf
piper induit neruis et musculis caliditatez.
igneam. Ideoque cum puluerizata sublim
ter et miscetur cum oleo et fricatur cum coili
locus lesus itatione foris mirabiliter con
uenit huic morbo. Dixit. Aui. ex eis que
iunant totum est uaporatio sicca super spo
diles et mandibulam in ferriorem et fricatio
eius et fricatio capitis et proprie super famē
nebementem quia tunc non trahitur mate
ria ad caput. Et assiduatio ablutionis fa
ciat cum aceto. s. calido et proprie in quo
decocta sint subtiliantia. Dicunt tortura
i fiat a mollificatione. aut corde dissoluti
one uel incisione. non apparente quid est

exterius ipius. tunc super preter uisaz sanaz pone
dum est remediū. cum ipa realiter sit egra eo q
ps fluens trahi a sana piciente suum actus
dinute. S. in sca a spasmo uel duritie cicatri
cis apponendus est super ptez que est tortura. qz
ipa realiter est infirma. Dixit Aui. R. af
in diuisionibus et Aui. qz os si sit egritudo
hūda mollificas ut ligetur ps in qua morbi
est pncipiu fm formā silem. s. forme nati. Di
xit Aui. liget genaz caro declinas cum dicitur
donec ad suaz reddeat genaz. Et sili os iur fiat
ligatura in spasmo. Dixit eim Paulus. q
una de curis torture est ligatura pp quā ps tur
pis trahat uersus pte sanaz. Dixit Rasis.
in diuisionibus in sca ex spasmo tēdatur cu
tis frontis ad inferiorem et liget cum instita.
Dixit Aui. in sca a spasmo incipe prius a le
nificatione deinde a resolutione et post ea liga.
Dixit Raf. pmo pncipiu in facia ex spal
mo dz fieri ligata. Nam in ea i qua sit attra
ctio frontis ad supiora debet extendi corius
frontis ad inferius et ligari foriter. Et ex
tendat maxille donec adequetur os et ligetur
supius labium. S. non est ligandum donec assi
duetur fractio et immotio cum oleis calidis et
regatur sepe labiū. Et si regit non adequatū
soluatur ligatura et distendat et liget. Et
dixit in fronti tortura dz apponi p aliquot
dies medie a mollificatione sup coriū frontis
curem capitis et faciei et dz locus iungi do
nec mollificet. postea distendat et trahat co
rius frontis et capitis uersus supallium. Et
ligetur foris ligatura mediante bombace ita
q pbeat ascensus cori supius. Et debet
hoc fieri post distensionem et tractionem cori
faciei uersus mentum. et post ligaturā supra
factaz et tū debet trahi et distendi q adequa
tur os Et post tertius diem regat ligatura.
Et si necesse fuerit mutare ea mutet. qz in p
ante uel 2^a adequabit os. Et hoc qsilu est
ut e post purgationes et alias curas. Dixit
Rasis. primo pncipiu. ponatur sup mādibu
las et spondiles colli medicis rubificatione.
eo q dissoluit hūores uelociter. de hoc dicto
dixit Aui. Non est dubiu q si mād facient tor
turas et uenit ex pncipiu neruoz et lacerto
rum faciei. s. a nuca ex loco colli. tūc diligit
ut medicis rubificantes supponat spondili
bus ceruicis i. colli et sup mandibulas. s. in
feriores et superiores. cum plurimi uilli sint ue
nientes ex eis mādibus ad lacertos q sunt
in facie lacerti uero faciei. s. omnes uel qtuor
ad omnes sui ptez non sunt ex illa sūma. s. q
ad eos pueniat plurimū neruorum a manda
bulaz in inferiorem. qz lacertis tipoz uenit a
cerebro. Et lacertis labiorum aliquid uenit
a cerebro. ut a no^o demonstrant. Dixit. Raf
primo pncipiu. Cura torture est pnuada p
unū mēse. et si transacto mēse non liberatur
patiens est pnoticandū. q non poterit liberari
Et ideo non est curandū deciceps. s. pmittēdo
liberationē. Dixit. Al. si passio modo dicto
curata non fuerit ad uētris purgationem et
egri pfectionē recurrendum erit. s. nequid
detenti contingat. De instrumento chirurgie
dixit indens. Si non conferunt remedia eo

quor uena q̄ ē post aurē. Dicit. Ali. ch. medietate
nō p̄ferūt fiat cauteriū super uenā que ē post
aurē. Dicit gordonius. uelut rēdiū ē cauteri
um i uenā q̄ sūt retro aures at fiat i collo. De
cura torture pueritū ex siccitate. dix. al. non
loq̄mur. ip̄a nāq̄ non contingit nisi in frene
si p̄nitiola morte imminente. Dicit Ali. quem
admodum spasmus siccus eueniens in febri
bus acutis et euacuationibus est perniciosus
ita et tortura sicca ex illis causis euenientib⁹
ergo sicut spasmus siccus ē iurabilis q̄firā
tus ita et tortura. nō confirmatus aut ē cura
bilis et sicut tortura nō q̄firāta. Et de cura ei⁹
q̄ ē ē cura blādiēs et refrenās augmentū tor
ture q̄firāte. dix. theodosius et ponit p̄mo
continuētia. q̄n tortura est a siccitate ponat su
pra cap̄ oleū uol. Et immitat in narces buty
recēs. s. sine sale. Et ēplastrēt cap̄ et collū cum
bisinalia. Et ungīt mādibule et spōdiles cum
oleo bisinali. et pōat sup̄ hec loca et cap̄ ueli
ca plena oleo calido. et aspgat desup̄ aq̄ deco
ctionis capiti et pedū arietis. Et lināmz eū
adipe anatis et fiat nasale cū oleo sifamio. s.
recēt et lacte. Et fiat reliq̄ q̄ dicta sūt i cura
spasmi siccī.

Capitulum. 12. de saltu et titillatione.

Altus i libris Sal. ex arab.
translati uocat̄ secti
gatio s; i translati a greco uocat̄
palmos. Ab hal. ho. p̄atice uo
cat̄ titillatio. Et salt⁹ qdē nō ē egritudo neruoz
p̄p̄e Uerū auctores determināt de coj̄nter
egritudines neruoz. uel qz ut appebit accit in
mbris dilatabilib⁹ neruosis uel lacertosis. s.
qz silitudinē h̄r habē cū trēore q̄ ē egritudo
neruoz. Et hoc i motu mēbz. et Sal. quidem
innuit quinto de accidētī q̄ saltus est motus
mēbz q̄ nām. qz ē motus p̄cedēs solū a mor
bo. Sed utat̄ dixit. q̄ est motus nature zoar
saltus est mot⁹ extraneus p̄ter naturā. No
eant q̄ saltus est uere motus q̄ naturam ut di
xit Sal. qz procedit a re contra naturam ut
appebit in sua cā. Uerum utat̄ dixit ip̄s ē
mot⁹ naturalem. motus eo q̄ in saltu uidetur
m̄bz moueri p̄ modū dilataciōis et q̄stricciōis
sicut i motu nālī p̄fuf⁹ t̄git l' co q̄ mor⁹ salt⁹
silitudinē h̄z cū motu trēoris q̄ p̄te puenit
a nā. Dix. Ali. salt⁹ ē mor⁹ lacertoz nō qz sēp
sit mot⁹ lacertoz imo h̄ accit ei ut appebit.
Et subdit q̄n̄s mouet cū eo curis. Dix. raf p̄
mo q̄rinētis. salt⁹ nō accit m̄bz mltū molli
b⁹ sicut cēbro. n̄s multū solidis sicut carulagi
ni s; medys iter ea. ut. n. appet a Salieno qn
to de accidētī et in libro de rigore et. recti
gatio est motus in omni membro habente q̄a
uitatem in qua possit uentositas teneri et ibi
facere dilataciōem et q̄stricciōem et hoc
siue illa concanitas sit oculta siue manifesta
pur q̄ illa membra sint q̄stringibilia et dila
tabilia. de quibus membris nominatim dicit
tur a Salieno ibidem. et adducitur a Rabi.
in tertia particula iecigatio frequenter accit
in cute et forte accidit in latere q̄ est sub ea. et
forte accidit in stomaco uelica matrice i testi
nis epe splene. dyasfragate artarū et i cordis
pprie. Dixit gordonius. q̄ cor licet sit ad

lidissimū nihilomin⁹ pōt gratia mē grosse ui
scose pati iecigatiōē in se et in sua capsula
quā qdā putat. tremorē cordis. zoar fecit ea
p̄lm de pulsatione que est pprie saltus apud
alios auctores. et dixit q̄ alā generat pulsa
tio in aliquib⁹ mēbz corporis ex uaporib⁹
coadunatis in musculis uel neruis q̄ petunt
exitū. et nō pōt exire. Et h̄ uapores qui mo
uentur in corpore dicunt̄ uentositas. sicut aer
q̄ mouetur exterius dicit̄ uentus. Et h̄ uapor
q̄ mouetur intus in musculo uel neruo facit
pulsationē. Dixit Sal. quinto de accidētī et
ponit p̄ q̄rinētis. Saltus accidit ex uentosi
tate grossa nō habēte libez exitū. Et licz alā
sit possibilis ei⁹ exitus ei raro tamen ipedit
egressū ei⁹ que uentositas mouet sub loco ali
as mouet locū et facit ip̄m saltum accidere.
Dixit Ali. saltus est ex uentositate grossa i
flatus difficulter egrediēte a membro extra
ut nōc extendantur et in altus eleuent̄ partes
mēbz. nūc h̄o concidat̄ In saltu entz. motus
mēbz est dilatatio cū implet̄ uentositate et
ē q̄stricciō cū illa egreditur. Depressiōis entz
mēbz in saltu cā ē uentositatis expiratio siue
ip̄ius resolutio. Et dixit Sal. ubi supra ipossi
bile ē. q̄ būditas idest mā būozalis sit cā h̄
morbi et mor⁹ eius eo q̄ ip̄a nō uelociter di
scutit et cūq̄ nec ē similiter uentositas sub
tilis cā eius eo q̄ cito euanesceit ergo est uen
tositas grossa. Et signū bū⁹ est dixit Sal. q̄
non accidit nisi corporib⁹ frigidis et tēpore
frigido et balneo aq̄ frigide et potu ei⁹ et simi
lib⁹. Et qz non curat̄ nisi cū somptiōe medi
cinaz calidaz et calefactiōe. zoar dixit sit
ex reb⁹ q̄ actualiter fortiter infrigidant. Et
ex reuocatiōe subita caloris nālīs et spiritūū
ad interiora. sic ex trēore et sangu superfluo
Dixit serapio. testificat̄ q̄ est ex humore fri
gidā illud q̄ salt⁹ sit ex uentositate ualde fri
gidā in corporib⁹ frigidis flagmaticis et in
tēpore frigidis et in regimib⁹ q̄ simulan
tur eis. Dixit Ali. cāc salt⁹ sunt v̄tus infri
gidatus idest res habēs t̄ntē infrigidandi
qz debilitat calidū et calidū dūbile generat uē
tositate. probibz etiam frigidā q̄stringēdo
expiratiōē uentositatis Et dixit. materia hu
mida. s. et frigida ē etiam cā salt⁹ scilicet cuz
uētosat̄. Cū enim calidū non forte agit in illā
dissoluit eā in uentositatem sicut accidit casta
neis cum supponunt̄ igni recentes. quarum
būditas dissoluta a calore ignis in uentosita
tē transit que querēs exitū ad sibi simile sci
licet ad aerē. est causa q̄ castanea crepescit et
sonum et saltum faciat. Et dixit Ali. accidit
etiam saltus ex accidētibus animalibus p̄lm
et pprie in gaud. o. et multociēs accidit ex tri
sticia et ira et alijs accidētibus anime. quoniā
mot⁹ spūs quādoqz resoluit humore in uento
sitate. Dixit gordonius. Cause saltus sunt
omnia que mām conuertūt in uētū et uapores
et generatū non consumūt qui uentus retētus
et non resolutus facit saltum. Et dixit saltus
ut plurimum fit in facie sub cute. quasi inter
cutem et carnem. et ideo plurimum accidit in
supercilijs et palpebris. Dixit Siliber. iec
igatio. quādoqz ē leuis et quādoqz fortis. et

leuis quide e sicut fornicatio qda et no cogit moue mebr q cu accit et pscuerat significat pa lissim futuram. fortis et cogit moue mebr ac si texeret. et de saltu an sit morbus uel accitio potest dici sicut de pcedentibus dispositio et maxime de treore dictu e. Signa generis nota sunt p relationem infirmi dicentis se sentire motus sub cute quasi pulsarium ad modum motus uermis seu formice. Et aliquando apparet il le motus ad usum. dixit Auisena. Signa q fiat a uentositate sunt uelocitas resolutionis etus. Lito namqz recedit etiam cu pauca fri catione. et q non sit salus nisi i corporibus fri dis et accitibus friso et ponib rex fridax. q sit ca generationis uentositatis grosse. et q sedat cu calefactione resolutione uentositatis. et dix q saltus morbus lacertosis carnosus et ueruosus. i. q fiat in membris lacertosis carnosus et ner uosis. i. habentibus uillos et constringibilibus et dilatabilibus per concutientes eorum ap paret. qm in parte que est leuis sicut cerebrum non retinet uentositatem quis habeat concu tiam. Et similiter nec in parte que est dura sicut os. quis habeat concutiam no. n. sunt pdicta membra dilabilia. et constringibilia et per qns non receptiua motus salus. quare restat q salus accidat membris medys i du ritie et leuitate qualia sunt lacertosa. Salus ut supra dictum est fitatur tremori uerum dif fert ab eo. qz tremor e ppta passio mebroru uoluntarie motu. salus et mebroru concu tum dilatabilium et constringibilium. et in tre more totum membrum mouetur de toto loco suo ad totu locu. sz i saltu no. imp. sola dilata tur et strigit. treore et ca defectus et uis mo tione. saltus et ca e uentositatis. et itex i tremore morbus uelocior qz i saltu fm plz. Dixit Aui. salus cum est communis corpori nuntiat apliaz aut tetanu. Apliam qdem. qz significat mam replentem totu. q si ascenderit ad capud pot facit apliaz. Tetanu uero quia illa materia re soluta in multa uentositatem q si pelletur per musculos ante et retro posset facere tetanum. Et dixit. si perseuerat salus in facie nuntiat tozinram ut supra patuit. Et si perseuerat sal us in mirach nuntiat epilepsiam et melacolia. i. mirachiales. Et erit illud fm diuersitatem bionis ibi uentositatis fitici uel mlici. Et dixit. saltus q e sub ferat. i. sub ypocodry. qn qz significat apa i uclamib. qm e de ycomi tanb ipm apa suple. et qn significat dnu ue tositatis i eis. Cura saltus duplici perficitur istro. i. dieta et potione. Et dieta quidem cōsi stit in enutatione omnium ciborum et potuum frigidorum grossorum et uiscosorum et diffici digestione et maxime uaporabilium et uento sibilium. Et similiter omnium aliarum reru non naturalium uentositatem multiplicantiu aut eam exsolui prohibentium de qb omnib plene dicit in sermone quinto de membris naturalibus. c. de uentositate et inflatione sto maci. Dixit Aui. non detur ad cogelata idest multum frigida. qz constringit uentositates. neqz etiam de uino mltu. qz suffocando exti guit calidu et non det quod inflationem habz et infrigidationem. sicut sibe leues pisces

et filia. Dixit Boz. maior pars curatiois b ipe digonis recitificatioe ne uentositas generet dent ergo cibi no uentosi. Et in tali quantitate qlitate tepore et ordine q no querat in uapo re. De cura p potione dixit sapio. no e iter curatione bui egriitudinis et curatione treo ris differetia. Dixit bal. titillationis mede la filis est medele tremoris q ex frigidis fit causis et calefactione cataplasmate. soar re cipiatur infirmus ea q habent corp caleface re tepere et neruos qfortare sic e sirupus d stricados et sirupus de corticibus citri cu aqua te pida et duobus granis ordi de musta. Dixit. Costa. qn salus e assidua aperiant pori me diante balneo et fricatione et fiat inunctio ex oleo subtili. Et Aui. cura direxit ad resolu tionem uentositatis incipies a debilibus et gradati pcessit ad resolutione fortiora. uapore tur ergo dixit ipe cu uaporatibus calefacie tib. istud eni remouet saltum. Et si no remo uet p euaporatione utere oleis resolutionis. qm p illud remouebit. Et pdicta qd cura querit et sufficit in saltu leui ubi non sit ma l non sit ma uaporabilis nisi pauca. ubi uero ma uentositatis est multa in qua agentia re soluentia plus querit in uentositate qua resol uat nec querit nec sufficit sz eger eione me et diuersione et sumptioe resolutione uentosi tates. Dixit costa si salus e difficilis et pe riculosus curet cum potu olei de kerua et a qua radcu post exhibitionem yere logodien Et Aui. dixit post euacuatione. i. cu medici na querit iuple et etiam eius diuersione ad extrema inferiora. si ma e multa resolutione in potu da. Et assidua post illud. i. post potus resolutione medicas calefacientes. i. ab int ex hibendo eas et ab ex euaporatione facien uel iungendo. Et dix q castor cu sabaco. i. yessamio iest ppetas i b c. i. si dant i potu. et si dissoluit castor i oleo sabacino et fit lum etio cu co. Dix Boz. dent cala q magis qm mer d ma et uentositate qua dissoluit. sic e ru ta agniscastor et castor. Et purget corp fm exigentia piculariu. den fiat iuste sicce sic in palis dem e. Elecuariu quentico i saltu. pecu rar. n. digoz et resolut uentositatis sic fit. B. galage zedoar. gar. pipis longi an. 3. i. ameos folioz rure siccoz aristol. ro. an. 3. i. i. amini infusi p diem in aceto et effecant seminis agni casti leuistici. an. 3. u. mellis dispumari. 3. x. conficiatur elecuarium cuius dosis sit. 3. 5. mane ieiuno stomacho sequente potu medu ciati maluasie.

Tractat quare q e d dispositio oculorum c m p m de signis naturalium pplexionum oculorum.

Et tunc uisua supra i tracta tu p bui 3. fm ois qplere dem e b in qda ppleuata Bz. adducunt ad pfectioez oponis uisue. Bz naqz 33. ppleuatu ppleuata 12. qhuit pp qd no differt ffs. i. uis uis q e in dextris ab eo q e in sinistris. i. ap uone sensibiliu. Luz tam uideat debere dif ferre eo q in o. b. positu miruibus dextra

meliora sunt finitima. et dicitur cum esse per obiecta
dine qua a naturitate accipimus? i. sentiendo equi
liber utriusque partis. et quia per eodem tempore vel equi
liter utriusque subiectis finitima consuetudine acci
pimus equitatem i. tempore procedendo corroborati exit.
Et queritur i. problema utrum per quod distat duo
videtur. i. per quod est quod cum oculi distat obviare i
tunc quod non currunt i. unum signum id quod est vere unum
et esse duo. et dicitur cum esse quod motus visionis ca
tus ab utriusque oculis non terminat i. id est si i. di
versis per idispone organi quod fuit i. eo. unum una
pupilla existat videtur unum et alia aliud. Cum itaque
eandem vis uideat existimat quod non sit una. sed
due. et in secundo eiusdem questionis propter quid
in amplum mouentibus oculum scilicet de extra
et sinistra. unum non videtur duo supple si enim
apparet mouentibus cum sursum et deorsum.
Et Salicet dicit septimo de accidenti et mor
bo crystallina. et uniuersaliter oculus mota
sua maiorem angulum aut minorem. non ma
gius uisui infertur nocumtum. Si uero mo
ueatur uersus superiorem aut inferius unum duplex
apparet. et dicitur cum fore. quia quod uisionis per
cipitur unum i. apud lateraliter dextra et sinistra.
dextra paret semper linea recta. Sed cum per muta
te i. sursum aut deorsum. motus unum apparet esse duo
Cum non seruet eandem situationem quam fuerant
cum mutantur in amplum. contingit autem in
po. in ista quod unum uideatur esse duo in aspectu
non seruante eandem situationem. si sic deter
minetur oculi quod unus tendat deorsum et al
ter sursum et non aliter. Ambobus enim inie
dentibus sursum aut deorsum hoc non appare
bit. et in. 19. problemate eiusdem questionis pro
pter quid uisus ad alba intuentes peius di
sponuntur. supple et maxime si illa alba sunt ful
gida ut sol. supple etiam ad nigra obscura. Huius
labuntur ab ipsorum temperamento. Sed
intuentes ad uiridia herbosa ut holera et simi
lia ab eis melius disponuntur scilicet quod pri
us essent. Et soluens dicit illud ideo esse. quia
praeue possumus aliquod album affluere intue
ri. Et similiter ad nigrum. quia utriusque ista
rum habet ledere uisum propter eorum a com
mensurato. dicit enim secundo de anima. quod
excellencie sensibilium corrumpunt sensus. Sed
colores medij constituti ex albo et nigro ut iri
dis et herbosus et uniuersaliter alij huius per
pinqui quorum refractus est excessus a quibus
moderate uisum habentes non leduntur imo
fortasse in melius disponuntur Nam ita est. o.
hoc sicut de corporibus. ipsa enim cum fortissi
me laborauerunt deterius disponuntur quod es
sent prius. que autem temperate laborauerunt
optime disponuntur. ita eodem modo similiter
est de uisu ad solida enim intuentes dolentius.
Cum enim inspicimus solida sicut sunt specu
laria super que radius solaris refragitur do
lentius circa oculos. Et per hoc quidem so
lida. bonum est intelligere colorum extrema
ut alba et nigra corpora dura tera. Sed cum
aspicimus bumida nullo appposito solito non
laboramus nec dolorem patimur inde. Et huius
iustitiam sunt uiridia herbosa. et similia. sicut
namque moderate solida propter quod non
ledunt conuergendo uisum sicut nigrum.

et cum hoc habet in se habet aqua sufficiens unde
non disgregant. sic alba. non enim. inoleant in se
Cum inuatio ab eis in organum uisus tempera
te et delectabiliter. fiat. Et in 22. problema
te. eiusdem questionis propter quod oculus cum sit inter par
tes corporis ibecillissima pars non agat neque
frigus patitur sicut alie partes corporis patitur
tur. Et soluens dicit cum esse. quia pinguedo in
est oculis. carnis autem nihil. que autem sit pin
guis et non carnosus sunt sine rigore. Et hinc
est quod nulli liquam quod est intra palpebram rigu
it. Et dicitur Ap. quod non riget oculus quia sit de
natura ignis. sicut dicebat plato. Non enim est
hic ignis talis quod habeat calefacere et frigus
extrinsecus prohibere. Et in 2. et de questionis
propter quid uisus lucernam et uisus solis et uni
uersaliter uisus quodcumque illuminans apponit
tes manu ante lumen maris et melius uidetur.
Et soluens dicit cum esse. quia lux siue lumen per
ueniens a sole siue lucernis. sic perungat dire
cte ad uisum nostrum redditur ipsum debilitate
disgregando illum propter superabundantiam
luminositatis. Cum ergo prohibet per manum appo
sitione quod non puenit ad uisum directe id quod uidetur
sub ratione luis non ledit uisum. Et hinc est quod
legere parte lumen ad ipsam in laterali celat
quod sic lumine non leditur. et quid legitur ma
gis illuminat. Operando oculis iuuenis ad
oculum pueri oculi iuuenis comp. onis tempera
te est melioris uisus quod oculus pueri tempera
ti. quia uisio cum sit de operatibus animalium uir
tutum. et omnes huiusmodi animales sunt in iuuen
tute fortiores. sicut omnes naturales in pueritia
fortiores existunt ut dicit Sal. 2. de rectitudine
sanitatis. id est huiusmodi uisus in iuuentute est fortior
nam et in iuuentute habet oculi est magis temperatu
in quantitate. quia non superflue sicut in puero.
neque escentius sicut in senes. Et scias quod duplex
est uisus considerat in uentre uisus. i. intensus et
extensus. in intensus considerat subtilitas siue
acuitas uidendi que uocatur intensio uisus
Et eius grossities siue debetudo que uoca
tur remissio uisus. Et consideratur medio
critas inter predicta Et ad hanc uisionem i
tensiuam reduci potest uidere paruum siue o
culum. et uidere magnum siue manifestum et
medium inter predicta. potest insuper ad hanc
reduci uidere siue fatigatione siue sine lesio
ne. Et uidere cum lesione siue cum labore.
et medio modo. Extensus uero qualitas con
sideratur ex parte distantie uisionis sicut ui
dere rem a prope uel a longe uel a media di
stantia. Dicit Auer. tertio colligit. impossibile
est esse uisionem rerum propinquarum et remo
tarum equalem. Nec in debili uisu nec in for
ti supple. neque in medio criti. uidet ergo omnis
oculus intensius rem propinquam quam re
motam. Inquit Sal. in libro de tipo. Nesci
mus omnino quomodo uideamus. oculus co
paratus ad eum ut dicit Ap. in de sensu et
satio est complexione habet. in ipso enim predi
tur aqua. quia aqua est impressionum suscep
tius et redditus. Et quod sit aqueus demon
strat perforatio eius. Non enim ex eo cum
perforatur exit nisi aqueus humor. Spiritus tri
uisibilis oculi habet de materia ignis. Et fin

hic ipm. dicitur. i. tertia pbenatū qd fuit
ē ignis siue igne nē. r sic ē epe d' oc. os. m. di
xit. i. d' fū. appropiavit oculū igni. A.
enumerās res a qbus sumū significatōes di
spōnū oculi enumerat nouē res q sūt moti
oculi r tacti r color. r figura r uene ipius et
operationes r sensus proprius r dispositio
cuius qd currit ex ipso. r dispositio passio
cuius. ad istas. n. nouem res omis alia res a q
quoquomō pōt sumi significatio de dispōib?
oculor. reduci pōt. de motu ā oculi o3 qd
rare an sit leuis facit. an sit grauis difficilis
an sit uelox an tardus. an sit frequēs an rar?
r quo ad motum ipius oculi r quo ad motū
palpebrar. Ad iudicandum tamen per motū
grauitatem r leuitatem. oportet scire q i mo
tu consideratur duplex. grauitas. r similiter
duplex leuitas. r una quidem est in eo qd mo
uet. i. qd sciat graue uel leue. r alia ē in mō
moti. i. qd leuiter. i. facilius r uolūter moue
tur uel grauitas. i. difficiliter r tarde mōet. de
grauitate r leuitate iudicat sensus ipiusmet qd
mōet de grauitate r leuitate iudicat uisus in
spiciētis ad ipm. mō sic ē q motū pōt qd pō
derosū r tū leuiter moueri. Et hoc erit qd
motor est fortis. r pōt esse leue. r tū grauitas
moueri. r hoc est quando motor est debilis.
Et similiter motū pōt ēē graue r grauitas mo
ueri. r pōt ēē leue r leuiter moueri. Et leuitas
quidē motus dependet a duobus scilicet a
caliditate tāq a pncipali motuo. eius nāq
est mouere. r dependet ab habilitate siue ab i
resistentia moti. r ut sic dependz magis a sic
citare qd ab hūiditate. qz i motu necessarium
ē ēē aliqd siccum cui inicitur. i. uisio ē a sic
citare. r ē qz res sicca tāq terminata ppo res
mō nō diffidit n3 labi. n3 magis apta ē ut
a motore moueat. r p p. b. A. p. p. c. de hū
tib? mīstrāb? dicit q siccitas in motu pder
auxiliuz. r p oppositū grauitas mot? dependz
a frigiditate tāq a pncipali motuo. eius nāq
ē imobilitate r i habilitate moti. r sic
ab hūiditate p oppositas cās. Et scias q hū
uitas siue ponderositas membrorum. quādo
scilicet sentiuntur ponderosa potest proueni
re a duobus. primo a debilitate uirtutis fi
gentis r tenentis membrum sicut patet in tre
more. Et de ista debilitate dicit Galienus su
per secundo pronosticorum q grauitas mem
brorum ē de maiorib? significatōib? debili
tatis hūitatis. Et. A. fa. quartū ait. grauitas si
gnificat debilitatē hūitatis animalis. secundo
pōt prouenire ab aliq re ponderosa existente
in membro uel membris. que res pōderosa ē
humor suphabundās in membro ultra modū
cuius. r ista est grauitas illa que semp signifi
cat mām. r ista ponderositas ex mē percipit
ab hūte ipsā. hūitatis membrū non temptet mo
ueri immo eo etiā quiescente sentitur. Sed q
uitas proueniens a debilitate uirtutis non p
cipitur in quiete. i. cū uult moueri surgere l
ābulare. qz tunc nō pōt. Et omnis quidē hūor
grauat super excedens. uerum coleric? qz le
uor ē. minus grauat. deinde sanguis deinde
flegma. r ultimo melancholia. quia grauior est
magis grauat. Et hoc supposita paria

te in quantitate grauari hūorali. p accūs tū di
cūt qdā sū pōt facē apparē maiore grauitatē
i membro r h qz l3 sit min? pōderosū quā mīa
tū qz plus ipedit pncipali motui. i. calm cū sua
fritate quā faciat mīa cū sua frigiditate. qz
minor ē fritate hūitatis. Et qz sua hūiditate sū
plus inibilitat ad motū mēbz qd d3 moueri.
cui? oppo? facit mīa cū sui siccitate. hūc ē
q mēbz graue ex fūte reddi? graui? qz hūe
ex mīa. Et dicunt q l3 sanguis sit hūmid? r
mīa sit sicca tū mīa reddit mēbz ad motū
grau? quā sanguis qz dato q mīa cū sua sic
citare hūit ad motū plus qz sanguis tū ipa
cū sua frigiditate ipedit pncipali motui sanguis
aū nō s3 auger ipm. Et motus plus puenit a
hūte agētis mouentis qz ab habilitate pari
entis motū. Colera hō plus facit ad motū ce
teris alijs. qz sui caliditate facit ad motū. r sui
siccitate dispōit r habilitat. Et hūc hūitanti
hūorali opponit leuitas ex puatione pueni
ens mē. sic appet i mala pplone pura. Et gra
uitas qdem hūorali facit ad difficultatem r
tarditatem motus sicut leuitas sibi opposita fa
cit ad facilitatem eius r uelocitatem p utranqz
grauitatem r per utranqz leuitatem pōt ferri in
diciū sup pplone mēbz nālī r etiā egri r neu
tri. uex differēt nāq uelocitas motus cū p
seuerantia r durabilitate r ordinatōe sūgt di
spōitionē sanam cū ultra pcedit uelocitas
hō motus ipetiosa nō pūna nec ordinata
pcedit a dispōne nō sana r eas sūgt. Que ue
locitas ipetiosa non pūctans neqz pūna
neqz cum ordine pōt alī in dispōitōe egra
prouenire maior quā pueniat uelocitas mo
tus ordinata in dispōitōe sana ut patet i fre
netico uelocitas motus multa sūgt caliditatem
r siccitatem. Sed uelocitas remissa potest si
gnificare caliditatem tantū. uel siccitatem tan
tū. Caliditatem tū que sui fortitudine moueat
oculū licet sit hūidus siccitatem autē tū qz
multū habilitabit ad motū oculū. unde mo
uebit uelociter licet non sit calidus. uerū nō
tam uelociter sicut si esset calidus. Sicut ē
caliditas nō tam uelociter mouet oculū hūi
dum uel tēperatū sicut si esset siccus. Iudicat
ergo uelocitas motus d complexiōe calida r
siccā. r de calida tantum in passiuo tēperata
r de sicca tū tēperata in actiuo. Et iter has
plexiones discernitur per tactū fm q inue
nit oculū calidū r durum uel calidum sine
duricie r sine leuitate uel durum sine calidi
tate. Et ecommerio tarditas motus si sit mul
ta indicat frigiditatem r hūiditatem. S3 si
sit remissa sūgt aut frigiditatem cū tēpantia pas
siuarum aut hūiditatem cum temperantia ac
tiuar. Et inter has etiam discernit tactus. r
idē iudiciū pōt dari de frequentia r raritate
motus. Et si quidē dispositio oculi ē mālū.
tunc uelocitas r frequentia motus eius mīa
significat colerā r eius multa tarditas r ra
ritas significat flegma. Et mediocritas sine
remissio sūgt aut sanguineus aut mīam. sanguis
tamen plus attinē ad partē uelocitatis r fre
quentie r melancholia plus ad partē tarditatis
r raritatis. Iudicium autem sumptum a tac
tu dicitur. hūc est secundum q tactus inuenit

oculū calidū aut frigidū aut dūx aut lenē. De tu
dicio aut ex colore sūptō. Dix. A. color signi
cat hūorē pportionalē sibi. rube⁹. n. significat
sanguinē citrin⁹ colorā plūbe⁹ uel lūid⁹ fū
sc⁹ mltā. Et h color ē pprte color. q̄sctūne r
uonaz ei⁹. r hz ueritatē nisi p accūs ipeditā
f. g. possibile ē q̄ aliqua mā colerica uel me
lācolica ex nō in oculo mordicādo iducat i eo
dolorē multū. r rōne mltitudis mā sanguinea
fluat ad oculum r reddit ipm rubeum. tūc ille
color rube⁹ significat sanguinem a quo proce
dit. s. non significat mām pprā cui medicus
pncipalz d3 itēdē. r significatio ex uēis oculi
ē dix. A. qm si sūt āple grosse significāt hūi
ditatē. r Sal. addidit r caliditatē r si fuerint
subtiles fricte significāt siccitatē. suple r fri
giditatē. hūiditas ei facit ad extēsiōē hūi tā
do mām quā caliditas extēdit. r siccitas ibi
liat ad extēsiōē. r frigiditas rstringit. Et si
p dicit uene sunt plene significāt materiam
multā. De iudicō aut ex figura oculi. dix. A.
q̄ bonitas figure eius significat fortitudinem
uirtutis in creatiōe r malitia figure ei⁹ signi
ficat hūi illi⁹. Et ex ano⁹. oculi appet q̄ si
gura ei⁹ d3 ē rotunda q̄ significat sanitatē o
culi i nā pponali. r fortitudinē uirtutis i forā
tūe i creatiōe ei⁹. Et iudiciū ei⁹ ex magni
tudine r puitate. dix. A. ē fm q̄ dicit ē in ca
pite magno r puo. r sicut cap magmū r bñ in
suis pib⁹ pportionalit. significat fortitudinē
hūi i i formate r mltitudinē mē. r capō ma
gmū male pportionalit significat mē hūiditā
r i formate defectū. r sicut capud paruum q̄
uis sit semper malum tñ si est pportionalit
est minus malū. r si i mportionalit ē ma
gis malum. Ita est de oculo magno r paruo.
Dixit enim Sal. ienns. qd magnitudo oculorū
cum pportione. r cum oporationum uirtute
idest bonitate tā nālium q̄ uisinarū cum non
est cū mltitudine superfluitatū significat mul
titudinē mē ex q̄ facti sūt eucratā r i fortitu
dine hūi i fortitudinē. S3 magnitudo. sine
p dicitis p ditionib⁹ significat mltitudinē mē
nō eucratā. Ocul⁹ magn⁹ pōt ēē cū quocūqz
lapsu pplexionali. Nam mā multa potest esse
diseratiata quocūqz diseratiā. oculus tam ma
gm⁹ bene pportionalit significat pplexionē
calidā r hūidā. qz calitas r hūiditas faciūt
ad magnitudinē. hūiditas tanqz mā. r calidi
tas tanqz efficiēs. Si tamen magnitudo parū
recedat a pmenturata q̄titate potest signifi
ca re uel caliditatē cū temperantia passiuarū uel
hūiditatē cū tēpania actiuaz. Oculus. n. ma
gm⁹ nō pportionalit significat hūiditatē r fo
rigiditatē. Et dixit Sal. puitas oculorū cum
pportione r bōitate opōnum significat mām
paucā s3 eucratam r ista significat siccitatez
r calitatē. Ocul⁹ hō pñ sine dictis conditiōn
bus significat materiam paucam r diseratiā. r
p q̄tis siccitatē r frigiditatez. Et pōt oculus
qu⁹ stare cū quocūqz lapsu. sic r magn⁹. ppor
tio aut ad quā magnitudo r puitas oculi hūi
referri ē multiplex. una ē ad orbitam siue fo
neā in q̄ oculus sit⁹. nā i ea situari d3 pbeim
nēs n3 nimis pfundus q̄uis eminentia p ui
tu sit illaudabilis ei⁹ pfunditate. Dix. n. Ari.

p⁹. d. ystorno aialitū. oculi q̄ int⁹ maxie acutissi
mi uisus oibus aialibus sunt. Scda pportio
ē ad figurā. qz sit debite figure de q̄ dcm ē.
3⁹ ē ad cap qz d3 esse ocul⁹ quātus fm capis
quātitate. ex hoc. n. significat bōitas i forti
tudine hūi i. Cōperādo aut oculos inter se i
quātitate. Dix. p⁹ d generatōe aialitū uoluit q̄
oculus mediocris quātutatis sit melior. nū di
xit mediū mlti r pauci hūidi optim⁹ uis⁹ s3
tal⁹ oculus ē mediocris. Et p⁹ de ystorno dix
ocul⁹ hū qdē magni hū aut parui medij autem
optimi. Et Buic. p⁹ de animalib⁹ dixit. q̄ o
cul⁹ medius ē melior. Et nimirum procedit
enim ocul⁹ mediocris a fortitudine informari
tūe r obediētia mē r ipi⁹ obita quātutae r
iō melior ē p uisua opōne. nā nō iradiat ni
mis alūe sic paru⁹ neqz paz sicut magnus.
Sal. tñ dixit in tegm⁹ qd magnus ē laudabili
or qz si q̄t māz ex qua factus ē eucratāz. i. bo
ne pponis. Sed nō intellexit de magnitudine
simplic⁹ sed de oculo magno pportionato i ppatō
ne ad oculū magnū nō pportionato. Et A. qz
dixit ut supra p⁹ de ystorno q̄ oculi qui sūt i
tus sūt acutissimi uisus. r sic meliores p uis
one tales aut sūt parui. Et cū Ralis dix⁹ r⁹.
q̄tinentia laudabiliores oculi sūt parui r pfū
di non fuerūt locuti de oculo puo absolute s3
de puo in pportione ad magnū. quare sequit⁹
q̄ mediocris laudabilior sit. De iudicio aut
disponū oculi ex opationib⁹ sibi pprqs. f. ex
uisione. dix. Buic. q̄ cū oculus uidet occultū
a longe r a ppe sit. r non ledit ab eo. qd ad
ipm redit a uisibilib⁹ fortib⁹ est fortis ppo
nis r eq̄lis. i. tēperate. Et si ē debilis uisus r
fm hūi illius. f. q̄ est fortis. f. q̄ uidet occulta
r a longe r a ppe simul r min⁹ ledit a forti
b⁹ uisibilib⁹. Iste hō non bene uidet puā et
occulta nec simul a longe r ppe. Et ledit nō
solū a fortib⁹ sed a paruis r a quolibet uisi
bili. Et talis est oculus habens deteriores cō
plonem q̄ possit bēre. Et ideo dixit Bu.
q̄ in pplone sua r creatiōe. i. pōne est cor⁹.
sicut oculus fortis habet meliorem pplonem
r meliores pōnē q̄ possit habere. Et dixit
Buic. q̄ si oculus non est impotens in compre
hendendo propinquū quātutis sit puū r est
impotens in comprehendendo longinquū. tūc
spūs ei⁹ est sanus clar⁹ purus. Nam ut dicit
medici scilicet Sal. bal. qui insecuti sunt pla
tonem in hoc q̄ uisus fiat irremittendo nō ē
sufficiens dilataciōi gredienti scilicet spūs
uisibilis ppter subtilitatem sui. r significāt
p illud radiū quem credunt esse d summa spi
rit⁹ r qd egredit r obuiat uisibili. Et si nō
est impotens in comprehendēdo iōginquū. Et
cū a ppinquauerit ei illud qd ē puū non uidet
ipm. r si recedit ab eo fm quātutatem longi
tudinis uidet ipm. tūc spūs ei⁹ est turbatus
mltus non clarus neqz subtilis. ymo hūi
dus r ei⁹ complexio est hūida. Et dicunt
medici q̄ nō subtilit⁹ neqz clarificatur nisi
in motu longo. Et quādo procedit radius in
motu subtilit⁹ r attenuatur. Et si debilita
tur in utriqz dīspōnib⁹ tūc spirit⁹ ei⁹ ē pu⁹
r turbidus. Et ideo hic non uidet clare nec
a ppe nec a longe. Scias q̄ perfecta uisio

possit potissime i tribus. pmo i distantia uisibilium. ut qz uideatur longinquitas et ppinquitas. sicut i iudicio rectitudine ut qz longinquitas et ppinquitas recte discernantur. et sicut iudicio ita qz nullus alius oculi melius discernat. tertio i modo uideendi uel iudicandi ita qz non ledatur ne sit oculo tediolum uel laboriosum. et pta ista tria tangit. Et i littera. Certitudine ei iudicij tergitur cu dixit oculum suum super purum oculum suum. Et tergitur distantia spaci cu dixit longinquitas et propinquitas simul idest in eadem inspectione uel simul idest consimili modo. et tergitur modum uidendi. cu dixit et non ledit idest minime ledit a uisibilibus foribus ut splendidis et albis qz alii qd alii oculi. Et scias qd ad perfectionem opionu requiritur temperamentum i oculo. et sic requiritur temperamentum i qritate. pl. n. facit hoc temperamentum est ad bonitatem uisionis qz faciant in oculo magno multitudo spirituum uisibilium et qritas multi luis interinseci et qz bona receptio spiritus que omnia requiruntur ad bonitatem uisionis. Non enim sequitur in hoc oculo est pl. de luce ergo est melior pro uisione patet hoc de oculo gati in quo est plus de lumine. qz in oculo boio. et tamen oculi hominis absolute p uisione ne est melior. nec ad bonitatem uisionis requiritur pl. de lumine extensum. sed intensum. et hoc est pl. in mediocri oculo. Nec etiam sequitur i hoc oculo est pl. uel maior qritas spirituum ergo est melior p uisione. Non enim omnis multitudo spirituum facit ad perfectionem operationis uisionis. S3 o3 sps uisibilibus recipi in spu et portari ab eo usqz ad sim comunem. qn adfuit multo plures disgregant et impediunt. A3 et legi sps recipiunt magis i magno oculo. ergo magis pportionate et melius. Et b. ap. per. qm obiecta ppinqua recipit maiore specie. et in no qd cunqz fuerit magis ppinquum melius uidetur immo deterius. pmo pl. facit temperamentum naru i oculo mediocri ad perfectionem uisionis qz facit aggregatio sps uisibilibus i oculo pmo ut infra patebit. Dicitur qdam qd ceteris paribus oculis magnus est melior pro uisione qz paruus. in quia principium faciens ad uisionem. s. uirtus uisionis et sps uisibilis non est ita bonum in oculo paruo sicut in magno. sicut si pra paruit de capite magno et paruo. uoluit ei littera. qz cum capite magno sit maior uirtus et uoluit qz in capite paruo non euadat spiritus a malitia complexionis calidi quia in uno stricis non bene euentatis inflamatur. cum etiam ex parte oculi quem plus ledit ad uisionem stricatura pupille qz ipsius aliquantulum dilatatio. Et qn dicitur eis qz in meliori congregatione spirituum melior sequitur uisio quod est in oculo paruo. Respondent hoc habere ueritatem supposita eadem quantitate spirituum sed non eadem quantitas spirituum uenit ad oculum paruum et ad magnum. sed cum ad oculum uenit magna qritas spirituum unita tunc illa facit ad maiorem et meliorem uisionem qz si uenit ret parua. Et ideo habentes nunc unum oculum perfectius uident cum eo qz uidebant cu eo quando habebant duos. quia spiritus solus eis ire ad consorium oculum nunc uenit ad illum. Idcoqz balistantes claudunt unum ex totis spiritibus dirigatur ad altum. et sic

melius uideat. Et rursum dicit qz non ois aggregatio spirituum facit ad meliorem uisionem sic patet in eis qz non habuerunt nisi unum oculum qui non uident eque bene sicut habentes duos quous habens unum habeat in eo spiritum magis aggregatum et huius duos magis dispersum. De iudicio autem qz exiit ab oculis. sciendum est qz lippitudo quous sumit large p uera lippitudine et pro la crimis ut in hoc c. sumptus Aue. Et quando qz sumit stricte pro uera lippitudine et distincta lacris de qua dixit Sal. p. pnostrorum comento. 12. q. et superfluitas cibi cui digito si rectificatur. Et ca illius est debilitas humis dixit Aue. qz oculis si est siccus et non facit lippitudinem ois tunc ipse est siccus. s. in opione sua nalu. Si si facit lippitudinem superflue tunc ipse est humidus ualde et siqz exuberantia nutrimenti oculi sicut ei? puatio siqz puatioes p paucitate nutrimenti. In nutrimento autem oculi possunt quidam tri quous superfluitates. quous una est subtilissima qz insensibilis euaporat alia non est ita subtilis tunc est uaporosa et sicca. Et ista transit in oculos palpebrarum. 3. et aquosa fluida qz egreditur ad nares p foramina que sunt in lacrimali tra seuntia ad nares. per qz ista aquositas transit et p eas exiit. mediantibus qz? ma oculorum per nares rursus. Et binc est qz spoz eius qd possit in lacrimali in ore percipit mediantibus foraminibus palati tra seuntia qd ex illo distillat in nares ad os. Et 4. et superfluitas magis digesta que lippitudo proprie uocatur qz non p nares sed per palpebras et ptes iuxta lacrimales euacuat. Et qd dicit qz ista lippitudo est duplex una naturalis. et ista est de ma qz nalu exuberat d nutrimento oculi qz sui aliqua mala qritate non possit querri et ista est nalis lippitudo. Alia est qz p defectum humis oculi non querri si apper in lippitudine febricit autis febribus malignis. et ista est lippitudo innalis siue pater nam. et dicunt qz lippitudo nalis potest etiam apparere i oculo temperato qn erit pauca et digesta. Et dicunt qz superfluitas aquosa qz educitur p nares et superfluitas nutrimenti oculi adhuc crudi et remouit ad ignes qz a gubda etiam lacrima uocatur. S3 lippitudo maxime nalis est nutrimenti oculi tam digesta superfluitas. Et ideo apparet qn ia pletur digito De iudicio autem ex dispositione passionis oculi dixit Aue. si significat super opione eius qm si ipse leditur a calore et sanatur a frigore tunc huius malitia complexionis calide. et si ledit a contrario tunc habet contraria. s. frigidam. Omnis autem inobrata disersa leditur a simili. et sanatur a contrario moderato usu. siuple et si oculi? si nocet a calido nec a frigido tunc est temperatus. quia est potes resistere extremis et egris causis. Conseruatur iterum temperatus a temperatis. Sunt enim predicta de signis oculi temperati. Ac etiam dixit Aue. Scias qz oculus qz est medius in omni dispositione dicatarum specierum idest in omni dispositione ne significata per species dictorum signorum est equalis. i. temperatus pter quia i una specie qz est supra ab egritudine oculi ppter. s. a uisione qm ille qz superfluit in bonitate uisionis idest habet ultimam perfectionem uisionis qz perfectio consistit

in intentione
sicut n. Aue
qn uidentur
sine lesione
nobis ad qd
Nec intellexi
mora. qz ppi
bz qz optimi
et melius uidet
onata. s. qz u
aliis oculis.
aliquis aliis
tis qz aliqui
1. qz et rep
repat? et me
Et est temper
amplitudine
inter figura
et e mediocri
ter siccitatem
multam lippit
Aue. qz. ta
tatem oculi a
possumus di
excessum sup
rerim quod
a debilibus
dam. quia sin
quas sicut u
bet excessu su
Et dixit sicut
. i. sicut se bz
id est dicitur
la reparat. s.
qz oculi man
sunt calidi. t
sua clauis. Et
pso oculi rep
qz in tagere
ne decipiat.
uere facit? et
dixit Sal. qd q
sua sunt calid
ditate depend
dicitur Saluenu
oppositi scilicet
gidi qz diffici
habet stricte
sui sunt frigid
lucias. sunt q
de humiditate
pnt Saluenu
ridi sunt. Et
humidum ide
idest magis n
quantitatis fac
propter habu
iplum. Et eco
rit significat
sua causam
si sicciorum
midiorum. Et
dat temperari
na. s. qz beat
qritate maior
oculo est

in intensiōe. ac etiam in extensiōe uisus.
Ait. n. Auer. 5. collz optim^o uisus non ē nisi
qñ uidem^{us} remotis et ppiuis debito mō qz
sine lesione subtili et acute ita qz nō occultat
nobis ad qd alteri oculo nō optio nō occultat
Nec intellexit qz cā bene uideat ppiqua et re
mota. qz ppiqñ meli^{us} uidet rēoris Lum ergo
dī qz optim^o ocul^{us} meli^{us} alius uidet propinqua
et meli^{us} uidet lōgīnqua intelligendū est ppori
onali. s. qz uidet melius propinqua qz aliq
alius oculus. Et uidet melius longinqua quā
aliqñ alius oculus. Et uidet magis a remo
tis qz aliqñ alius ocul^{us}. hic ē. dixit. A. ocu
l^{us} cālis et tēpar^{us}. Est ergo tēpar^{us} qz ē ad tacez
tēpar^{us} et ē medi^{us} i uelocitate et tarditate mor^{is}
Et est tēparum in subtilitate et grossitie ul
amplitudine ul stricura uenarū. et mediocritas
inter figurā lōgā et curtam latam et strictam
et ē mediocritas iter magnitudinē et puritatē et i
ter siccitatem idest puritatem lippitudinis et
multam lippitudinem et sic de alijs speciebus
Aueroy. tamen primo collz. reducit optimi
tatem oculi ad uisionem longinquam. dixit ei
possumus dicere qz sane uisiones non habent
excessum super alias nisi in uisione remotarū
rerum quod est quia res propinque uidetur
a debilibus et fortibus. secundum unum mo
dum. quia sine dubio non uidemus res ppi
quas sicut uidem aquile quia aquile non ha
bēt excessū sup nos i uisū nisi i rebus remotis
Et dixit sicut hec res inueniūt i spē. ita i idiu
i. si cur se bz de spē ad spēm. ita de indiuo ad
idiuiduū. Dīgā at oculi calidi. s. qz ad ocu
lū tēparatū. sūt. p^{ri}m^o dixit Salie in tegni. qz qeun
qz oculi manifeste tāgētib^{us} appent calidi ipsi
sūt calidi. tāgūtū at oculi supra palpebrā ip
sis clausis. Et expectat aliquāculū. sic. n. com
p^{ri}o oculi repātāt tāgētū mediante palpebra.
os tñ tāgētū idest rōisū cē ne a palpebre dispō
ne decipiat. 2° signū. Dixit Sal. qz qz oculi mo
uēt facili^{us} et frequēt^{er} sūt calidi. Et 3° signū ē
dixit Sal. qz qz oculi uēas hūt latas et manife
stas sunt calidi. quia latitudo uenarum a cal
ditate dependet. Signa uero oculi frigidi sūt
dixit Salienus. ibidem quicqz pcedens sūt
oppositi scilicet qz apparcant tāgentibus frī
gidi qz difficulter moueātū et raro et qz uēas
habēt stricuras et oculos non manifestas ut
sūt sūt frigidi. Signa oculi humidi. dixit Sa
lienus. sunt quicunqz molles ad tactum et m^{ol}
re humiditatis existunt. Et signa siccitatis sunt. di
xit Salienus. quicqz duri ad tactū simul et a
ridi sunt. Et dixit Salienus in tegni. subtile
humidum idest humor albugineus aquosus
idest magis turbidus. et amplius idest magne
quātūtatīs factum humorem significat oculus
propter habundantiā rei humide humectatis
ipsum. Et econtrario si spissius et minus fue
rit significat oculum sicciorē propter oppo
sitam causam. Et dixit Crisostoydes. si dur^{us}
sit sicciorē operatur oculus et si mollis hu
midiorē. Et dixit si cristallina superhabun
dat temperatē subtilis idest humoris albugi
nei. s. qz hēat debitā pportionē ad ipm s. sit i
qzitate maior sicciorē operat^{ur} oculū. qz in
tū oculo est plus de humore minus humido

Si uero deficiat scilicet qz sit cristallina p
portionalis minor albugineo operatur tritum. s.
oculū et hūidiorē p^{er} oppositā cām. Dicit q
diz oculus nō uidēs a longe clare. s. a ppe
ē calidus et siccus colericus qz de ratōe isti
us hūoris ē facere spm claz s. paucū uel hēt
paucū et subtile sanguinē. Et uidēs a longe
clare. s. a prope nō. est frigidus et hūidus fle
maticus. sine hūis sanguinē grossius siccus cu
ius ē m^{ol}um spm facere s. parte turbidum.
Et fortasse erit calid^{us} et hūid^{us} hūitate grossa.
Oculus uero nō uidēs bene a ppe nec a
lōge. frigid^{us} et sicc^{us} m^{ol}icus. cuius ē spz pau
cū facere et turbidū. Dixit Sal. 10. de utili
tate pticularū moueri fm necessitaz erectio
nē oppositabat oio palpebras alz nō fuissent
utiles. quare mouere debēt eas musculi ad ip
sas. per quodā tendēs. i. cordas iplantat in
ferior palpebra oio immobilis ē superior. qz
uidetur moueri. Scias igitur qz alter mus
culorū fm magnā cātū. i. angulū ap^{er}it nāsu
locat^{ur} obliqu^{us} ad mediā partē tarsi que i ibi
ē peruēt. Alter uero obliqu^{us} fm parūz cā
tū extensus ad aliā mediā partē que fm se ip
sus ē imittit. qñ igitur ille qui prius ductus
ē ager qz ē residuū attrahit trinum ei pte
palpebrarū que ē ap^{er}it nāsu. qñ uero alter agit
qd ē residuū attrahit locatis enīz uno qd pzi
us fm magnā cātū i sumitate. 2° uero fm su
per ciliū extensione oib^{us} musculis s. ppiūm
pncipiū finē necessariū ē tā alteri partē pal
pebre qz ē fm nāsu motū iferi^{us} fieri alteri nō
que ē fm parūz cātū superius. Si igit^{ur} s. s.
idē utiqz tēpus tendatur palpebrā sursum q
dez pars ei^{us} qui est scd^{us} parūz cātū trabe
tur. iferi^{us} uero que est scd^{us}. magnū. ut non
magis apiat^{ur} oculū qz claudē. Et h^{oc} ē. qd
ab ipo. uocat^{ur} cūna palpebra. qd quidē et
magni mali sig^{num} i egritudinē pōit. et hāc cuer
sione eius alosim uocat. Et sit hec passio
utiqz musculorū attracto et ad seipm trahen
te trinum pzonē tracti. Si aut^{em} alter mus
cul^{us} agit ad seipm trahēs palpebrā. alter nō
gescat totā aperiri trigar. tūc et claudē pal
pebras totā coarctabit enīz sibi sēper altera
pars tracti que mouet sūt secū et reliquā. Et
cā h^{oc} est durities ei^{us}. si enim eēt mēbrūosa
uel carnosā uel quomodocūqz aliter mollis.
non utiqz sequeretur partem motam et cli
qua. sed h^{oc} pcedens natura durum et cartil
lagineūz tarsū palpebre apponens applica
uit ad cum utroqz musculorū fines. qua
re totus tarsus sequitur alterurū trabentium
musculorū. Et dixit Sal. ibidēz. quonā
non ex omni passione qdlibet ē uisibile occu
lis. sicut audibile auribus. Non enim ex ob
liquis neqz ex posterioribus neqz ex supio
ribus neqz ab inferius neqz aliter mū s. re
ctitudinem pupille ē uisio oculis. Ideo mo
tūz habuerunt oculi. Si enim immobiles
essent et fm rectitudinē tantum uidentes facti
fuissent oculi omnifariam utiqz uideremus
modicū. propter hoc igit^{ur} ipos potētes utqz
p^{ri}m^o circūduet. et cum eis totā facili^{us} mobi
le operatus est creator collam. Et idcirco
maxime duo oculi facti sunt distantes ab

Incedit rōne dīma. Qui nāq; illa q̄ fm illū oculo
hō nō uidet ēt si appropinquaret. Et qz habe
bant oculi moueri fm nostrā electionez. ideo
circūappositū fuerunt eis musculi. et mor⁹ oculo
lorū sit quatuor. un⁹ q̄ sit uersus nāsi adducū
tur. al⁹ est extra neruū parū cātū. et alter ab
inferi⁹ et reliqu⁹ desuper. Et motus quidem o
culi et palpebrarum. dicunt quidam est mor⁹
medius inter uoluntarium et naturales. Et nō
causatur uoluntari⁹ de secūda intentione. qz sit a
uirtute animalī motūta cum instrumento mo
r⁹ uoluntari⁹. uerūtāmē sit fm modū mor⁹ nā
lis. qz sit sine p̄meditatione sicut ēt mor⁹ ha ne
li⁹. Alij ar̄ dicūt qz mor⁹ oculorū palpebrarū
sicut ēt mor⁹ hēli⁹ ēt p̄posit⁹ ex nālī et uolūta
rio. Et sit ab ip̄is ābab⁹ hēli⁹. qdā sapien
tes uolūt qz sit p̄posit⁹ ex duab⁹ hēli⁹. s. uo
lūtaria et non uolūtaria scilicet animalī et nā
li. Et subdit hoc inuenit in motū plm m̄broz
sicut mor⁹ palpebrarum et oculi. Et dicūt non
concurrūt p̄dicte due hēlites ad hunc motū
diuersis organīs sed solum uno. quia si cōcur
rerent diuersa organa. tunc unum posset ipe
dire reliquū sicut est de motū trāsglutionis.
Capitū. 2^m. de egritudinib⁹ oculorū.

Aut oculo accidit p̄es
spēs egritudinis. s. si
s. p̄p̄onales pure et p̄p̄osite. s. sine
mā et cū materia. Et instrumentales
et cōs. suple. et p̄p̄osite ex his ut ap̄ata. d. oī
enim genere morborū p̄o ocul⁹ p̄u l3 forte n̄
de oī specie corū. Et neruus qui ad oculū dē
rigitur. dixit Auerois. quarto. collz leditur
aut mala p̄plexione materiali cū ap̄ate uel op̄
latione aut mala p̄plexione sine ap̄ate et op̄
latione. Dixit Gal. quā. o. d. accidenti et mor
bo. ita accidentia sūt in sensitiua hūie. Nam
aliud sit in cēntia sensibilib⁹ instrumenti. Et
aliud in uirtute q̄ sensus p̄cedit. et aliud sit i
membris creatis p̄o iumentis p̄m instru
menti. Et declarans hoc in uirtute uisuali. dī
xit. p̄m instrumentū sensus uisus ēt oculo
lis est cristallina uirt⁹. hō qua uisus fit a cere
bro p̄cedit per neruos ad cristallinā. mem
bra hō coadiunantia cristallinā sūt alia oīa m̄
bra q̄ in oculo hāntur. Si enim nocumētū ēt in
aliquo istoz aut uisus null⁹ efficitur aut auferē
aut fit malus. Dixit enim Auero. tertio. collz
qz accidentia q̄ superueniūt sensui uisui sunt
tribus modis. Nam aut p̄uatur hoc operatio
dicitur cecatus aut debilitatur et dicitur ob
fuscatus Aut permittitur in malā operationē
et malum uisum non bene app̄bendentem. Et
hoc accidit p̄pter aliqd corpoz q̄ sit desti
tuta ad hāc app̄bensionem. et dixit Galic⁹
q̄rto de accidenti et scribit sic secūdo q̄nien
tis. egritudinū oculorū due sūt species. q̄rum
p̄ accidit ar̄ in uirtute que facit uisū ar̄ in in
strumento in quo est uisus siue in sensu siue i
motu ei⁹. Et accidens superueniens hūit ac
cidit ex corrupta p̄p̄one ar̄ ex ap̄ate. Aut ex
lesione sup̄ueniente cerebro et p̄p̄ue in loco in
quo orit⁹ neru⁹ p̄uatur siue neruus per quē mā
dāt ip̄s ar̄ istrū. Et p̄m. strōz ēt neru⁹ p̄uatur
et accit i eo alteratōē octo sic ip̄e sic octo ma

nerit⁹. s. quatuor simplices et quatuor p̄p̄osite.
aut ap̄ata q̄ sūt quatuor manerit⁹. s. colicā san
guineā siccā et m̄licā. Et ledit ēt aut distric
tōe aut distictōe aut p̄litate aut sp̄simo aut
tarditate aut op̄lone ap̄atis l' alteri⁹ rei. 2^a
lesio istrumētōrū m̄l⁹ ēt q̄ accit i cristallio hu
more q̄ aut desiccāt aut hūectāt aut mutatur
color ei⁹ aut mouet de loco suo aut augmētāt
aut minuit aut soluitur ei⁹ q̄ritas. Et si d
clinat ad dextrā l' sinistrā p̄e accit strāboi
tas et p̄l3 cūit puectis. Et si declinat superi
us l' inferi⁹ oīa app̄et dupla et si declinat ad p̄fū
di⁹ erit colz oculi sic ātmoniū. Et si eminet
supi⁹ facit colorē blāuū. In angul⁹ aut oculorū
s. maiorib⁹ sūt morbi tres. s. glādula flux⁹
s. lacrima et garab. s. ap̄a qd ut p̄l3 sit postea
fistula. Et morbi p̄ductiue sunt obthalmia tar
se⁹ macula ungula et inflatio et durities et se
iel hūdadata. et ē ap̄a durū i p̄ductia et morbi
corneē sūt borho et pustle al' ulcera cicatry
excoriatio exiura cancer foramē siue p̄cau
tas. Et morbi uice sūt stricatura. s. foraminis
ei⁹ et largitas emunētia et excoiatio. Et mor
bi sup̄uenientes hūit albugineo aut accidit
ex mutatio coloris sui aut ex sui siccitate. et
ali⁹ desiccāt ex toto aut ex sui sup̄hūdadata
Et morbi sup̄uenientes. hī p̄i uitreo et tunice
p̄tine accit ex corruptioe p̄p̄onis ip̄oz sim
plices l' p̄p̄osite. Dix. A. egritudinū oculi
Alie sūt p̄p̄e alie cū cōitate. Et p̄p̄inquit mē
bz qd ei cōicat ē cēbz et caput. et uelasia iteri
ora. s. p̄amater et duramater et excoiatio. s. gi
gia mater deī nō. hō. n̄ eis cōicat medietate
cēbz. Et dix. qz oīs egritudo oculorū q̄ sit p
cōitate uelaminū extinscōz ē magis salua.
Multa ēt accia eueniūt oculis i egritudib⁹ et
maxie i acutis. s. d. h. g. de palpitatioe et clau
sioe uel ap̄tōe cor. et de p̄mutatione coloris
eoz et lacris quoz iudicia dixit. A. q̄siderāt
i egritudinib⁹ acutis. s. 2^a 4^a. et sūt dēa i fmo
ne p̄cedere d̄ p̄noscitōe. nā h̄ accia medic⁹
p̄o q̄siderāt nisi i uia signi. et nō i uia curōis.
Et iō auctores n̄ fuerūt d̄ eis locuti i fmo
d̄ oculis ponēdo cor. cās et signa et curatōes.
nā ista accia tollūt p̄ remotionē egritudinis
ad q̄s fecit. Egritudo oculorū p̄ cōitate ad cē
brū dierior ē quā egritudo p̄p̄a corū ceteris
pib⁹. nā q̄n egritudo ē i aliq⁹ m̄bro orio ab ali
q⁹ m̄bro p̄ncipali si ip̄s p̄ncipale ē saluū p̄o
mēbrū ab eo orit⁹ recte ab ip̄o auxiliū s3 n̄
ē. Cū h̄ cura ē et magis recta. nec h3 dī
rigi nisi ad ip̄s orit⁹ qd p̄uāt. Si aut ē p̄ cōi
tate ad p̄ncipale oī qz cura dirigat ad utrūqz
Et fortasse p̄ istā cāz oīs egritudo p̄ cōitate ē
dierior p̄p̄a. Et dato qz mēbz cōicis n̄ sit no
bi ēt sit min⁹ nobile.

2^m. 3^m. d̄ signis egritudinis oculorū in gnālī.
Signis egritudinis oculorū i
gnālī māx tradēt ea q̄. dī
d̄ signis egritudinis q̄ sūt a cōitate
a p̄p̄is. Et sig⁹ mēz cap. Dix.
Gal. 4°. mēmr inuestigādus
ē in egritudinib⁹ oculorū utroz mā ueniēs ad
cos sit multa l' paucā. Et si punctio n̄ p̄uāt
sit foris. Et de rubore al' colore oculorum
et an multus sanguis sit in uenis et p̄cipue

oculorum an paucis. Et eorum multa lippitudo
an pauca. et utrum colores oculorum sint puri
an puri. et an palpebre sint grosse an d specie
doloris. De signis itaque egritudinis oculorum
p cōitate ad cerebrum sunt generaliter i iudicio
egritudinis alicuius carum qd cerebrum patit de qd
pcedētibz dicitur ē. Et pcpue earū i qd maxie
fit cōicatio ad oculos. sicut sunt egritudines ex
replones. Quod si cōicatio nūc fiat p prem
irilecā. s. itra crancū et oculū. tūc dīx. A. ut d
bis lesione et dolore icipi a pūdo oculi. Et h
ē qz cōicatio ista fit mediātibz pāniculū cēbri
Et ipsi sunt colligati cū nervo optico. Et ex
eis pcedūt sedina tunica et sclerotica q sunt ex
pre pūda i fieri et i radice oculi. posset et sic
ri cōicatio ista p uia nervi. Et tūc declarare
tur ex lesione nervi. Et mā si qd cōicata fue
rit calida. dīx. A. inuenis scrutationē et prur
tū in naso. Et hoc tō. qz cū uic nariū sint pro
pique uis p qd ab irileco mē cōicat oculis
positio illi materie calid trāsīt ad uias nariū
inducens in eo pruritum et mordicationem et
p qns sternutationē. Hā mordicatio exns in
naso ē de puocātibz sternutationē in suo loco
patebit uel fortasse ē illa mā q i suo motu al
qz qmouet euaporationē. quā nā trādēt expel
lere sternutationē mouet. Et i hō illa materia
fuerit frigida. dīx. A. sentiet cursum fridum
scilicet in naso quā percipit ac si aliquod fri
gidum irret per partes nasi. sed sine pruritu et
sternutatione. Hō enī mā frigida per se ster
nutationē mouet. Cū sit ipeditua mor nec sit
p se euaporatio. posset tñ p accūs monere ster
nutationē alī. sicut qñ cū illa mā repiret ali
qua calitas agēs i ipam et i euaporationē cō
ueriēs. Aut cū mā frida forti motu moueret
p nāsū. ita q i motu ipso forti cāret pruritum
i eo q cēt cā sternutationis. sicut fit pp catarrhū
fortis cursus quāuis ipse sit frigidus Et tō
Rasis secūdo continentis. posuit steratōez
absolute esse signum fluxus materie per int
ad oculum non distinguens de calida uel frigi
da. Dīxit Aue. raro erit hec comunitas scilz
cerebri ad oculū cū malitia complexionis sin
gularis idest pure absqz materia. qz ut plm ē
i cerebro leso materia. uel tūc erit hec cōitas
materie a cerebro ad oculū cū malitia pplōis
singularis. i. simplici. qz ut plm erit pposita
Et illud tō. qz ut plm materia bz excessū i du
ab qūitātibz et nō in una. lz alī raro ualde pos
set qtingere q materia currens eēt sic dispo
sita q eēt excedens in qualitate una passua et
temperata in actiue uel eē. Si uero fuerit
comunicatio a uelaminibz extrinsecis et mate
ria fluens ab eis. dīxit Aue. sentiet extēsiōē
incipientem in fronte et uenis extrinsecis. Et
apparebit nocumentum i eo qd sequit palpe
bram magnā. quā iste ptes communicant cum
panniculo extrinsecis et uenis ei. Signa hō
egritudinū oculi comunitate stomaci sūt. dī
xit Aue. signa dicta in comunitate stoma
ci cū cerebro. Et hoc est uerū quando ex cōi
nitate stomaci ad oculos cerebrū pus compa
rit stōaco et patit pp ipm et postea cōicat pos
sionē oculi. qz tō repiūt sig^u lesi cēbri pp stōa
cū. et qdā dnt q. A. itellez qz qsidēt sig^u lesi

onit stōaci ubi supra posita q sic ē sig^u qñ cē
bz sibi cōicat. Et si inueniūt sig^u. qz egritu
do oculi ē cōitate stōaci. Et hō maxie dī fieri
qñ oculis patere ex stōaco scilz bñ leso cere
bro. sic Aue. posuit exēplū i ymaginatōibz
Et si fuerit illie fantasie minorabit i uacuita
te. et augmētābunt i replōne cibi. qz uapores
cāntes fantasias magis et ples surgūt a stōaco
ēte plens qz. ab eo ente uacuo. Signa aures
egritudinū ppaz oculi sūt signoz cōicatiois p
uatio. Dīx Aue. 4. collz egritudines oculoz
sui uisus manifestāt. Et i hoc nō idigem^u nā
si cognitōe cāc. Et dī significatio malay cō
plōnū oculoz manifestāt fm qz ois mala ppo
s. alioz mēbroz manifestāt. Dīx Aue. si
gna malay pplōnū oculi puray sunt puatō qñ
tatis pp puatōez mē. Istud tñ signū ēt indi
cāret māz uapozosas q non facit grauitatem
et cōicatio oculi. Et hoc ē uep qñ mala ppo
nō ē cā generatōis alicui^u mē p quā lacrima
p hūiditas uel lippitudo apperet qñ enī mā
la ppo sine mā ē faciente ipaz et sine mā nō
sequēte ad eaz. tūc uera est cōicatio. Et istud
sig^u nō sic ptingit in uentosa naz uentositas
dī cāre egritudines in oculis nō ois. i. absqz
inuentōne mē a q surgit. Et inuentio significa
tōuz quas dīxm^u in cō cognitōis. s. in cō pce
denti de cognitōe dispōnūz nāliuz oculi. qz
huc adducē ad iudicandū de pplōne oculi q
ipsa sit. Signa hō mēra. sicut aliūde cōicata
rū oculis sūt nō in oculis exnūz. sunt dīxit
Aue. q sanguineuz sig^u grauitas. s. q^u ad mo
tūz oculi. qz nec facile nec libe pōt patēs mo
uere oculū. Et rubedo. s. obscura nō clara q
arrestat colē et lacrimē. s. multē pp hūiditates
sanguis absqz uiscositate pūbēte cursū earū
Et inflatio. s. rotius oculi i inflatio. s. uenarū
ei^u et ipaz exuberāna. Et tūc exponit uenay
inflatio. i. extensio qz sanguis est humor ma
xime replens uenas. Et exuberantia quantū
ad māz uenarū extensarum p quantū ad situm
eaz. qz ppter magnaz extensioē uidēt circa
superficiē oculi sūt. Et pūario scilicet tipoz
pppter euaporationē mltā sāguinis q uenis tñ
poz comunicat. Et hec pūatio alī percipit
a tāgente per tactū supra ipsas uenas pūitā
les. Et alī percipit a patiente qui percipit
in ipso oculo et in timporibz dolorem pulsa
tiuz qui cātur ppter coarctationem sanguis
unde calefit. Et necessitat illas uenas ad mo
tū unde fit q pūus earum sentiat q non tē
tū tēpore sinitatio. Et qglutinatio et lippim
do. idest lippitudo multa et glutinata quā pal
pebre adinuicem qglutināt. Est enim multa
pppter mē et hūiditatis sāguis multitudinē et
glutinosa ē qz lippitudo ex sāguine efficit p
actū digestiue uirtutis glutinatus et colligati
ua et necessitas tace^u ppter sanguinis calidita
te. Et dīxit Aue. pūicta signa proprie ha
bēt ueritatem qñ cum eis afforantur signa sā
guinea capitis idest signa doming sanguinis
in toto capite. Sig^u uero materie flegmāce
sūt dīxit Aue. grauitas uehemens et quantū
ad motū motus oculi. Et quantum ad ponde
rositatem. Et hec grauitas ponderositas qz
mo sit magna nō tñ ē uehemēs i comparatōe

ad mām melancolicā. q̄ grauior ē fīca ceteris
pib⁹. ⁊ rubedo occulta cū plūbilitate. Itā ru
bedo i mā fīca enemēs ē ualde pua ita ut f3
plūb nō sit. Et sit albedo plūbca. i. cū liuidita
te. pōt tñ alñ rubedo remissa appazere uel pp
dolorē q̄ est attraciū mēru calidarū uel pp
calorē quē i forū motū mā fīca iducit uel qz
mā absoluit a pūititōne alīcui⁹ mē calide q̄
exertat eā ad motū. q̄ de se nō mouerēt. Et h
ppe qñ mā ē aliūde delata ad oculū. Et glu
tinatio ⁊ lippitudo q̄. s. ē multa pp flegmatū
in illudinem ⁊ glutinosa est propter ipū
uiscositatem. Et tumor idest inflatio oculorū
tumor ⁊ palpebrarū. qui tumor ē maior q̄ i
materia sanguinea. tum quia est magnus ra
tione sue quantitatis. tū etiā. qz fīca in multos
uapores conuertit q̄ excedūt. tum quia flegā
debilitat expulsiuam ⁊ prohibet resolutionē
uaporū. Et iste tumor apparer sicut tumor
cancerorū. Et paucitas lacrimarū quia q̄
mā materia sit humida. tamen non est apta
labi sua grolitē ⁊ uiscositate. Et quia pūia
ta est mordicatione ⁊ caliditate attrahente a
liūde materias. Signa uero materis colerice
Dixit Auicena. sunt pūititōne idest dolor pun
gitūis propter colere acuitatē. ⁊ inflatio p
pter caliditates alī inflatio. Inflatio tamen in
ca est parua per se. p accūs tamen potest esse
magna propterea q̄ colera cū caliditate mor
dicatione ⁊ punctione sua est cā attractionis
materierum ad locum. Et rubedo ad citrini
tatem tendens. q̄ non est obscura sicut rubedo
sanguinea immo est clara. Et subtilitas sāgu
nis acuti cui⁹ acuitates indicat tact⁹ tangenti⁹
⁊ eius subtilitatē quasi indicat uisus intuen
do in uenas oculorū. hoc tamen plurimū in
dicat per sanguinē in toto corpore. q̄ est col
eus subtilis acutus. Et paucitas congūitina
tionis supple ⁊ lippitudinis. qz lippitudo est
paucitas propter paucitatē mē ⁊ aquositate ei⁹
Et non est glutinosa propter siccitatē suplet
qdam. Et non adfunt lacrimae. qz de se colera
non est apta fluere in lacrimas ⁊ supplet gra
uitas idest ponderositas est paucitas. ⁊ grauitas
etiam in motū est minor q̄ in alijs hu
morib⁹. Signa melancolicis materis sūt dixit
Auicena grauitas scilz ponderosior quam in
alijs. Et grauitas etiam ad motū licet nō tā
ta q̄ta in flegmatica. Et obfuscatio propter
colorem melancolicū offuscantem. ⁊ paucitas
glutinationis. s. ⁊ lippitudinis q̄ ē paucitas pp
paucitatem mē et hūiditatis ei⁹ ⁊ nō ē glucio
sa pp siccitatē. Et qdam suplet est paucitatem
lacrimarū. qz de se hūor mīcus nō est apt⁹
fluere in lacrimas. neqz per accidens est apt⁹
attrahere materias sicut humor colerice⁹. Et
paucitas caliditatis scilicet ad tactum. Scia
as q̄ materis aliunde ad oculū uenientes ppe
⁊ secundum plurimum sunt aut sanguineae aut
colerice. Que uero in oculis generantur non
sunt proprie materis humorales sed superflu
itates habentes naturam similem humorib⁹
quorū sūt superfluitates. Et qz oīs superfluitas
arestat ei⁹ cui⁹ ē superfluitas pōt dici humorales
sive huores. pōt et mē humorales in oculis
aggregare cū sub forma hūoris dupliciter aut

qz sanguis ueniens p nutrimento oculi qui i
diuersis hōib⁹ ē diuers⁹ fm pplonē ei⁹. s. i q
busdā colic⁹ in quibusdā fīca nō trāsmuta
tur i ipō oclō pp defectū virtutis imutauit
ocli. sed remanet i for⁹ sua hūorali lēdit ocu
lū aut qz ipse sāguis imutat sed male. qz cor
rūpiunt ⁊ mutat fm qualitātē sanguis colici
fīci i melancolici. Dixit Auic. 4.º collz. diffe
rētia iter uapores eleuatos a stoāco ⁊ pcedē
tes a cēbro sine stomaco ad oculū ē. quia sur
gētes a stomaco crescūt ⁊ dēcrescunt per boni
tatē digōnis stomaci ⁊ ei⁹ malitiam. sed qui
a cēbro in sua fīctione firmanē. In eis tamē
q̄ a cēbro fuerit aliqua addit malitia pp. ste
mande malitiā ⁊ a stomaco ascēdētes ambos
oclos equatū turbant. De signis aut egritudi
nū instrumētaliū ⁊ solōnis pūititatis ⁊ pposi
taz oclorū dicef i proprijs capitulis. —
Capitū 4.º. de custodia sanitatis oculorū ⁊ d
iuuantib⁹ ⁊ nocentibus oculis.

Agna addibēda est solci
m oclorū sūtate pp utilitatē eoz
opois imēsa ⁊ pp faciliē passibi
litē ipoz a qbuscūqz ledētib⁹
occurrētib⁹ ei⁹. R. n. 32.º. pbleumati 21.º.
q̄rēs pp qd hūm⁹ oclōs mordz pl⁹ quā altas
pres corporis dix cās ē qm oclī soli iter oīs
alia mībra corporis sūt dūbilitia. ⁊ sic minus
nocētib⁹ occurrētib⁹ min⁹ sūt resistētes. Et
pp eoz ē plū sūm ⁊ tbe corū tēneritatē. aut
enī Bā. 13.º. terapētic. s. uibilitia cē oclorū
corporis pūititatis ita ut i euz passio ifigat d fa
cili a quoz excedēt. Cōseruāf aut oculorū
sanitas p medicīalia instrumēta. primo per
dictā fm quā q̄cūqz de sex nō nālīb⁹ reb⁹
oclos sunt ledētia describuntur ut fugian
tur. deinde eos iuuantia subunguntur. Dixit
Auic. 03. te cauere ab acutib⁹ eq̄litate egredi
ētib⁹ i calō i frido suple ⁊ sicco i hūmido.
Et a uēris crudis. i. crudis facientibus ⁊ du
ruz reddētib⁹ oclm ⁊ a uēris fridis. s. ma
xīe septentrionalib⁹ suple ⁊ a uēris multipli
cantibus nube in acre. ut meridionalib⁹. gra
uāt. n. oēs sūs. Et a uēris uenenosis. i. mali
gnis q̄les sūt dicit lra gerard⁹ cē q̄ i canicu
larib⁹ sūt dieb⁹ exsoluūt tñ spm uisibile. Di
xit. y. 3.º. affo. cotidiane q̄struitōes boreales
oclos mordēt. Et d nocētib⁹ ē mora i d ābu
lario sub sole estiuo aut plueriūto aut suōsa
Dixit Auic. 03 q̄ ille q̄ laborat i q̄seruatiōe
sanitatis oculorū mēat cos a puluere et fu
mo. sūm. n. dixit Bā. i. pbleumare supra dco
oclos mordet Et fugiat acē ⁊ turbatū uapo
rib⁹ malis terrestrib⁹ uel aquosis maxime
surgētib⁹ ex aqs malis pūpue mineralib⁹ ut
sulfureis ⁊ silib⁹. fugiatqz aerē radiōsū splē
didū ⁊ i quo sūt colores albi aut multe citri
nitatis more florus genistre. inquit emz. Ra
sis 2.º. q̄uētis color albus diuidit. i. separ ⁊
disgregat pūititōne. i. unitatem oculorū et
pppterea. nocet uisui. fugiatqz etiam longam
trahere moram in aere tenebroso obscuro
aut in quo sint colores nigri sūt enim Ra
sis ubi supra color niger coadiunat in
nīcas oculorū ⁊ propterea post intuiū eozū

Aut. q. olia matura nigra nocet oculis. et h
facit mollificatio oculos cum ueritate sua. Di
xit plim^o libro. 22. q. amila nocet uisui. Et
hoc cum grossitie et uiscositate sua. Dixit sera.
fm dyas. q. ozimū nō garofiatū sū multū sum
ma^o offuscet uisū. Et Aut. dixit. basilicon si
ne ozimū ualde q. me^o tenebrositate facit. ra
dit q. q. medif. dixit Ysaac i. dicitis nocet oculi.
Et serapio fm rufū dixit hoc. de rafano et an
dacoeba. fm. A. et trifoliū acutū cū sua acui
tate. Dixit serapio fm dyas. et beben. me^o uisū
nocet oculis anetū multa sup^o. Aut. dixit.
multa comestio. Serapio dixit fm rufum. q.
allium nocet oculis adburnendo tunicas et hu
miditates eorum et precipue multa eius con
sumptio. Et Auicena dixit. attrahit borbore
in oculum. Et dixit serapio secundum dyas.
porrum ultra marinum et nabari nocent et eis
am aliorum porrorum multiplicata comestio
Et dixit secundum rufum. porulaca destruit
aut debilitat uisum. Auicena dixit. q. nimius
eius usus generat pannum in oculo. Dixit se
rapio secundo continentis. multa comestio la
tearum obscurat uisum scilicet assidua se^o
dum ysaac. uerum herba feniculi comesta cu^o
lactuca et etiam cum porulaca prohibet ocu
los a nocimento eorum. Dixit Galienus. ca
pitulo de lente. uisum eborant lentes comeste
sane dispositum superexcitando autem hūc
ratum corrigunt. dixit serapio secundum dyas.
assidua comestio eorum. et Auicena dixit. plu
rimus usus eorum. Et dixit Galienus secundo
capitulo de caule. q. exccat similiter lenticu
le oculum scilicet sane dispositum. et propter
hoc uisum hebetant exceptio si forte humidi
or sit preter naturam totus oculus. Et sic no
luit Galienus q. oculus inquantum exccat et
etiaz inquantum sanguines generat melancoli
cus turbidus nocet sanis oculis licet non om
nibus equaliter. Itaz plus nocet oculis tem
peratis et melancolicis et colericis. minus ne
ro sanguineis et min^o flegmaticis. immo for
tasse in oculis sanis multa tamen lapsus ad hu
midum secundum totum corpus et caput et ocu
los maxime non noceret. immo esset eius in
uamentus maxime nocimento. generat eniz san
guines sicci et cū sua etiaz siccitate minnendo
superflua humiditates eorum. ipsos uersus re
peramentus reducit. Et similiter bi^o. intelligē
dū est de lente. minuit autem malitias hanc ca
ulis. Dixit Auicena capitulo de caule si decoq
tur cum carne pingui et gallis idest capponi
bus. q. sic remittit ipsi^o siccitas et generant
sanguinē min^o malū. sic enī potest corrigi lēs
Auger aut malitia caulis si decoquat. cozicet
mib^o salinis uel caseo salito. Dixit zoar. capita
coluborū siue^o rufū et capita gallinarū propi
etates habent in causando cecitates. exponat
quidā idest nō uidere post occasū solis. Di
xit rasis secundo continentis. multa comestio
piscū saliorū nocet oculis. Dixit auicena. no
cent oculis oia q. sunt proportionalia ad hoc
ut nocent uisū. siue nocentia ei cū pparitate. et
dixit. i. ppa pte secūda. can^o oia ista uia nocēt
oculis. Et itaz q. oia q. multa hūcēt nocēt
oculis pcpue m^o uisū^o broadū et pulnam. Et

nocet oculis uisū grossius turbidū. et pot^o aq
et maxime aq. grosse. Et generaliter dixit. A.
oculis nocet quicūq. sanguinē turbidū gnāt
Dixit serapio et enī Auic. q. accitū nocet ocu
lis mordicando et esiccando. Et ex uocenti
bus oculis dixit Auic. sunt dispositiones co
nversionis in cibus idest trasmutationis et di
gestionis eorum fm tres digestionis. ois enim
cib^o qui corripit aut non bñ digerit secūdu
ipās digestionis nocet oculis quāto in se
sit bon^o et nō sit de proportionabilib^o ad no
cendū eis. Et nocet oculis oia repletio pluri
ma ciborum et potū. Et ebrietas et potū supra
indigestū cibū. Dixit Rasis 2. q. uenit mib^o
intū obest oculis sanis et pcpue infirmis. q. n
tū stipicitas ueris et puocatio coy^o et assu
duatio ebrietatis. Itaz ueris stipicitas effu
mationē multā et malā efficit ad caput et ocu
los. Coytus eto desiccet et spiritū uisibile ex
soluit. Et ebrietas replet caput uehementer.
Et dixit Gal. 3. mēmir assidua solio ueris nō
nimia. Juuātia eto i q. seruatio sanitatis ocu
lop ex parte dicte sit aer seren^o et getus et in
spectio in colore uiridē unde q. ferit mora in
uiritatibus et pomerio. Color et celestis et om
nes colores medij inter albū et nigrum q. re
perate coadiuant uisū q. mediantur oculis sa
nis infirmis eto magis q. medatur color ni
ger 2. q. uenit. Et dixit zoar. cōfert inspec
tio in oculis alim^o siluestris et hoc cū ppari
te quā hñt. Et uenit gaudere et letari. et ruf^o
sine chachimo. Dixit Aut. medij ueris q. s.
sōpni et uigiliāz uenit. Sōpnus tñ et uigilia
f. corpore tēper. uo d. diti dispositi i p^o cor
poris. In corpore eto d. diti dispositi i p^o cor
poris. d. excedere uigiliā aut uigilia sōpni fm q. n
la corpora sunt plus l^o min^o disposita in uenit
n^o et resoluit i repletio. Et nocet cito dormi
tio supra cibū et supra repletio et cenam. os
enim debile habet oculū expectare donec di
gestio fiat deinde dormire. Et ex q. ferentibus
oculis ē exercitiū moderatū ante cibū factū
et fricatio extrem^o op. mediocri ante cibū et
pprie inferioz pcedēs a superiorib^o ad infe
riora. Dixit Gal. 3. mēmir. iunat oculus assu
duatio legēdi. f. litteras mediocres stomacho
teino et inspectio lapidū sculptarū. f. sculpu
ra mediocri q. hoc ē oculis exercitiū mode
ratum. Dixit Auic. medium autē in co q. ferit
scilicet mediocres legere litteras ut dixit et
mesue. Uel mediū. f. tēperamentum in lectioe
litterarū subtilium. f. q. uenit gratia exercitū
Et dixit ibidē Gal. cōfert diuersas inspicere
res. nō. autem unā dñu et fixe. Lōuenit et mo
tus suauis et mitis post cibū quousq. ad fun
dum stomachi descendat. Et cum surgit a som
pno dixit Gal. ubi supra fricent oculi leuiter
Dixit racinus pecunare caput multū uenit
Itaz autem instruens Alex. regem dixit ei
frequentatō pecunis super caput uapores uis
um impediētes euerunt. ne uisū obfint. d
bet autem pecunatio fieri post sōpnus pprie
emissis superfluitatib^o et post exercitiū In
portantib^o autē caput rasi tenet locū pecuna
tiois leuio capitis fricatio. f. longa cu^o pan
no linco mediocriter aspero aut cum manib^o

missis superfluitatibus et per creticitatem. In pos-
tantibus aut caput rasum tenet locum peccinationis
levis capitis frictio sed longa cum pano lineo
mediocriter aspero aut cum manibus. Et dicit
Aly. aspiciere speculum tersum directum et diu in
idem super ipsum corroboret visum et oculi de
fatigatione remouet. Dicit Mesue aucto-
ritate abobali et similiter Auic. q. submerge
oculos in aqua clara Mesue dicit tepida qui
da aut dicunt. sit tepida in yeme et frigida in
estate et aperire oculos in ea oculorum sanita-
tes custodit et ipsorum teneram reddit sicut et ab-
stergit. Et dicunt quidam q. spiritum visibilem unit
et corroboret. Dicit Alman. sit aqua pro-
pria in vase vitreo viridi coloris et tunc est
tis. Et quidam ponit in ipsa aqua smaragdus
aut vitrum viride. Et subdit Alman. Mes si
militer facit videre aquam claram lucidam. Libi
aut seruantes sanitatem oculis sunt qui opus
sunt nocentibus eis qui non sunt falsi non acres
non uaporesosi neque iproporcionales oculis.
Sunt ergo panis de simula congrue feru-
tatis et cocinis caro ois facili digonia boni
et clari sanguinis generatiua. Et in spena
li dicit Bal. ut refert Mesue. comestio car-
nis tirozorum pparozum fm doctrina qua recti-
pium in tyriaca. conseruat sanitatem visum et est
ad hoc ultimus. Et dicit auctoritate dyas. q. co-
medere carnes autem que uiuunt de rapina
uisum corroboret. et sibi sumere iura eorum.
Et asserunt et plures preter ipsos q. ius set-
pentis et caro coru confortat visum. Et Auic.
et confirmant dicta dyas. Et dicit q. carnes
lupi quoniam comeste. Et dicit 30ar. q. quic-
tupo pipionum uolare incipientis. Et refert
oculis comestio edii et trici et comestio oculorum
aialium. Dicit Ber. sup. Uia. Caro picarum
multum restituit visum. Et asserunt quidam q.
pulli picarum excocti et comesti visum accu-
unt. Et dicunt quidam q. caro vrundinis est
optima in conseruatione sanitatis oculorum. Et
dicunt q. carnes yrundinis et picarum pnt sic
cari ponendo eas in furno pane exire in quo
dimittunt donec siccant ut ualeat puluerizari
et non coibuant et resuant. Puluis n. b. e. magne
efficacie. et pnt miseri cum medicis ualens ad
hoc pnt ex eo sup. ferent et saluam. Et sci-
as q. carnes p. dicte meliores sunt clise q. affe-
Dicit Rabi. in 20. p. cula suoz affo q. lu-
pin. lot. et salit. et comest. cu suo corio ad me-
suram unius pugili corroboret actem suam spe-
cialitate. Auctores coter dixerunt q. rape
comeste conuenit oculis. Un dicit Auer. 5.
collz. Rappe hnt mirabile ppetate ad illumi-
nanduz oculos. Sed ego dico fortasse ma-
gis debent nocere. et proprie cum oculi ledun-
tur a stomaco eo q. suo uapore uenoso caput
replent et oculos multiplicando reuma. q. for-
tasse tollitur p id quod rappe cito descendit
cum urina habeat puocare. Et Bal. quide
dixit 2. alimentoz q. generant humores cru-
dos et uenositates. Ad remouenduz autem no-
cumentum ab eis debent mundari et bene la-
uari in aqua calida. deinde fricari cum sale et
meoq. i brodio carniū boaz. Et qd dnt q. p.
nundatione et bona louone debet elissari ut

aqua deinde ab ipsa aqua extrahi et cum brody
decoqui. Dicit 30ar. ualeat assiduatio come-
stionis ouoz colubaz cu raptis elissatoz et pul-
li colubini cu eis decocti. Et galli sibi deco-
cti estate absq. capitibus et cruribus. Et ppe-
tit uisum albu debile claru. Dicit Plinius lib.
23. uino modico oculi inuantur copiositate
ledantur. Dicit Auic. querisio in cibis ita
fiat ne eoru digu corripatur et ne cor euapo-
ratio fiat. Et omne qd efficit nam nocet.
quia est ca reptionis capitis et oculoz ex fu-
mis et materiis et sibi tenere uentre nimius
fluxibilis inaniendo capiti et oculis nocet. Aly
eim 4. pbleumatū pbleumate 4. q. siuit q.
emuci non hnt uisus acutum. Et responder. q.
eis crara inflantur et uetres fluxibiles hnt de
orsus mutuo huido ubi inuit. q. o. s. multa di-
uersio a superioribus ad inferiora non conuenit
in conseruatione sanitatis capitis et oculoz. Co-
seruatio ho sanitatis oculoz p istrumentuz po-
tionis sit prio emiatio nocentia. de qbus est
basilicon mar. i. no g. r. i. o. f. l. a. t. u. ut dicit Al.
et semen canabis ut dicit Auic. qm obtene-
brat uisum. Et dicit. coriandruz. s. reces ob-
tenebrat uisum. Et crocus dicit Serrap. fm
humain obtenebrat uisum. Et dicit fm Dyas.
q. elebori n. q. r. uapor dum effoditur obtene-
brat uisum. Et opiu uisui uehementer nocet
positus in medicinis q. seruantibus oculi sani-
tatem. Dicit Auic. uomitus confert inquā-
tum mundificat stomachum. Sed nocet inquā-
tum mouet materias cerebri et expellit eas
ad oculos. Et si non est excusatio. quin fiat
ut q. eget eger eo propter aliquam magnam
causam tunc fiat post cibum et cum facilitate.
Uomitibus ei non nocet in oibus oculoz egri-
tudinibus in malibus. Et nocet et in oibus
malibus in qbus ma in oculo gescit et stat.
sicut in cataracta. q. mas in oculo getam exa-
gitat et mas ad fluxu h. s. oculos. Differat
propterea dicit Raf. 2. q. uenit. patientes ca-
taractaz uomere non debet. q. uomitus induc
fluxum reumatis. Et nocet et uomitus. si me-
ad oculū ex cereb. fluxerit. Et sibi si ab alijs
membis q. a stomacho ad oculos fluxerint eo
q. uomitus educens mas a membris alijs q.
a stomacho non est nisi uolentius. et omnis
uomitibus uolentius nocet oculis. Si uero
materia ad oculum ex stomacho puenit. tunc
uomitibus coferre pnt leuiter factus non uolē-
ter. Et tunc et maxime q. cedid. qm non est ab
eo excusatio. ppter nō posse a stomacho cūare
materiaz p alia uiaz. Dicit Auic. multitudo
stomie ppter cūonez multorum spūm in ea
oculis nocet. Et p. p. cū uetosis. s. qm sangui-
nem subtilez et maxie spūosuz cūat. Et est h.
itep de frequēti appōne cap. Subdit ei Auic.
cū uetosis. cōtinuis. i. frequēter appositis
et multuz sanguine trabentibus. Uentose autēz
pauce raro apposite et parum trabentes de
sanguine coferre possunt. imo et sepe conseruāt
diuertendo ab oculis ledentem materiaz. Un
4. primi dicit Auic. q. uenose posite super
oco ubi collum iungitur capiti conseruāt egri-
tudinibus oculorum. ymo est maior eorum
utilitas. Dicit Mesue i suo d. appropriatis

Aut cōseruant origines ipsius organizationē
f. ipsius in coequalitate eius. Aut cōseruat
spūm visibilem in sua propria illustratione.

Et prius qdē res p̄sent absterfue hūico
mediocritates et tēpiem in tersione sua. sicut
succus feniculi et collirium ex eo et succus me
mice. i. celidonie et folia adbil. pprie. Aut
res tenerā reddentes sup̄fic eorum qual
est teneritas oculi corporis puerilis et p̄p̄e
intencio in simplicitate sua quorū rememora
bimur post. Et super hys. f. implent intencio
nem primā tueri oculos ab hys q̄ ipressionē
in eis p̄pendūt qualia sunt fumus et puluis
et flatus asperior uentorum et inequalitas ae
ris et aspectus rei uariantis ipsos. et omnis
res faciens senescere oculū. sicut coynus et
labor plurimus et fletus uincens mensuras.
Et ebrietas sompnus plurimus et usgile plu
rimo et sompnus supra repletiones et pprie
ex cibis et potibus uaporosis turbidis sicut
pprie caules porri acrumina salsa sube lēres
et līz omnia cōturbantia sanguines. Scū
dam rem cōplent medicine que alterando cu
stodiant sanitates oculi. aut. f. calefaciendo
aut infrigidando aut humectando aut efficac
do. Tertiaz rem cōplent medicine cōfortan
tes sanitates oculi in plasmate et forma crea
ture ipsius. Et hunc casū ingrediuntur medicie
cōfortantes lenificationē aut aspitates et p̄
forationes et cōcauitates ptium eius. sicut oz
ex hys q̄ dicemus ubi oportet. 4^{am} rem
cōplent medicine custodiētes sanitates oculorū
in cōtinuitate ipsorum et p̄hibentes resoluē
i. cōtinuitatis solonem fieri ptium cōtinuati
ipsius quorum rememorabimur si deus uolu
erit. 5^{am} rem cōplent medicine repantes
spūm visibilem illustrantes et irradiances ips
quap̄ similiter rememorabimur. Medicine
autē in spūi simplices predictas intenciones.
Alie sunt singulares et alie composite. Et de
singularibus q̄dam dicte sunt et q̄daz adhuc
dicentur nunc. Dixit Mesue auctoritē de
moeriti feniculus oculum abstergit usum cla
rificat fm omnes modum administrationis
eius. Et serpentes et reptilia et diu degentia
in cauernis appropinquāt hūic plāte. Et utun
tur ea in cōmectiōne et fricaciōe super oculos
suos postq̄ eareduuntur cauernas et uigora
tur uisus eorum Plures auctores laudant ce
lidoniam. Dixit de ea Serrapio fm Hal.
succus eius acuit usum. Dixit Aui. succus
ad medietatem coctus facto ex eo cobol acu
it usum Dixit Albucasis. succus coctus cum
melle in uase cneo positus in oculo est magne
uirtutis in clarificando usum. Et ex eis est
ruta. Dixit Serrap. fm Rufum q̄ ipsa con
fortat usum. Et ex eis est marrubius dixit
Haliabaz succus eius cum melle bibitus uisus
acuit et confortat. Et dixit Serrapio.
secundum Hal. succus ei⁹ efficitur in sole et
solutus in melle usum acuit. Et similiter
dixit Aui. Et ex eis est herba adbil de qua q
dam dicunt q̄ ē herba quā. 7 medietate aquile et
cum qua fricāt oculos suos. et dicitur q̄ est
eufragia. ucp̄ alij dicunt q̄ est quedā species
herbe albe. cuius folia quando rūpūnt in lo

co rapture facit filā quasi admodū bombaci
et ē amari saporis. Ab Aui. uocata ē bomba
cam. a quibusdaz uocat cassilago. a quibusdā
dicitur herba uerte. Et uerte ē auis i magni
tudine turdi que totum nidum suum ex hac
herba cōponit. Et hoc putatur q̄ sit uertus.
Nam dicunt quidam q̄ de aqua eius sublima
ta uel de succo eius fit hoc experimentū. q̄ si
perforantur oculi galli in oruato pupille et
super infundatur oculis perforatis de succo
eius uel aqua restituit uisus oculis eius. ip
sa tamen etiaz eufragia usum acuit. Et ex eis
ē basilicon regale gari ofilatū cuius succus oc
culis collirizatus uisum acuit. Et probibz flu
xum humorū descendentiū ad oculos. Et
rosmarinus dixit sapio scdm̄ diat. collirium
ex succo radicum et foliorū eius acuit usum

Dixit ras. 2°. continētis. dazim acuit usū
Crocus acuit usum. muscus confortat occu
los et desiccāt humiditates eorū. Et ex con
ferentibz est betonica et spillus sauregia ma
iorana petroselinum. et nulfuscat. Dixit
Mesue. nulfus. nutrita. i. confecta cum melle
uisus sanitatem custodit. et pprie una sup̄ta
mane quelibet i. ieiunio. Et ex eis est cēp gal
li et pprie siluestre ex eo. et maxie semē ei⁹
ipsius eniz inteḡ ponitur in oculis sine lesi
one et mirabiliter mundificat oculū. et aloes
dixit mesue. et similiter Hal. q̄ est expertū in
clarificando oculos. Et scene dixit mesue q̄
addit in usum scdm̄ omnem modum admini
strationis eius. Et acor⁹ dixit sap. scdm̄ Hal.
abstergit et subtiliat q̄d generatur i cornea si
ne mordicatione maxie succus radicum ei⁹.

Dixit Hal. collirium ex succo eius elimat
uisum obtenebratus et asazum. dixit Serrap.
scdm̄ ignotum in collirio positus subtiliat cor
neam et clarificat usum. Et chebuli conditi
scdm̄ mesue. Et o medicina p̄posita p̄ferūt
collirium q̄d scripsit mesue auctoritate mabu
met. 3. de succo granatorum dulcius et acc
tosop an. li. i. ponatur in āpulla uireā et strin
gat orificiū ei⁹ et exponatur soli per menses
duos. ita q̄ quolibet mense recipiatur clarus
eius et obiciatur q̄d ex eo subfideat deinde ad
omnem. li. istius succi ponatur puluis iste.
3. aloes. radicum celidonie salis armoniaci
piperis longi. an. 3. i. trita i alcōsa et itēp ex
ponatur soli. Et quātū plus antiquatur tan
to sblimior ē ei⁹ operatio. Et dix auctoritate
habe. collirū acuens uisus et oculi sanitatē cu
stodiens. 3. succi fen. 3. xl. succi rute. 3. 6. po
nantur in ampulla uireā cum mellis clari. 3.
xl. et obturatur orificiū eius. Et exponatur
soli p̄ tres mēses et abiciat sex eius et linian
tur eorum oculi qm̄ ē expertus. Et dixit au
ctoritate humayn. confectio electuay subli
mis cōseruantis sanitatem oculorū et confor
tantis spiritūm visibilem in claritate sua. 3.
herbe adbil. 3. ii. seminis feniculi. 3. 5. ma
cis cubebe. cinamōi piperis longi gar. ana. 3.
i. pistent et cribelent. Et accipe mell⁹ dispu
mati li. i. succi feniculi cocti et dispumati. 3.
i. succi celidonie sili cocti. 3. 5. coquant succi
cum melle quousqz mellis habeant spiritū tūdi
nez et conficiant cum eo spēs et referuat in ua

mati lib. i. fuci feniculi cocti et dispumati. 3.
.i. fuci celidonie sili cocti. 3. 5. coquantur fuci
cum melle quousqz mellis habeant spissitudi-
nez et conficiantur cum eo spēs et referunt in uas
se uitriato et sit dosis ei⁹ in sero et alenitur
cena et dimittatur et sit in mane. Dixerunt
quidam in uersib⁹ Feniculus herbena rosa ce-
lidonia ruta. Ex his sit aq⁹. i. p. sublimatōez
que lumina reddit acuta. Et dixit Mes.
auctoritate faboz. Accipe fuci feniculi et fuci
foliorū herbe adbil. et fuci celidonie ana ptes
equales in tempore ueris et trahatur aqua co-
rus p. sublimatōez et conferet in uase eneo
est enim coliriu⁹ preciosius. Et dixit Mes.
q. uapores aquarū cum decoctione rerū cō-
ferentur. sicut feniculi rute herbe adbil et si
milius singulariter et coniunctim conferet. Et
hoc dupliciter. uno recipiēdo ipsos uapores
ad facies et oculos. et alio supponendo eboq-
torius naso in quo decoquuntur et illinire ocu-
los cū aqua que ex ipsis uaporib⁹ adheret co-
hoperculo uasis et mittere ex ea in oculos.

Dixit Rasis 2⁹ continētis. Refrigeratio
que fit cum succo granatorū quērit et uocat⁹ ab-
stergio oculi. Qui uero dixit. Infrigidat⁹ gra-
nati dulcis non rancet nec accetosi. q. in eis
est maior infrigidatio q. oporteat. Dulcis ue-
ro infrigidatio est leuis que confert i. p. ois
oculorum conseruatione. Et habet lenitatem
in superficie oculi inducere et aliquā lenē abste-
riones facere. Et dixit Alii. pulvis factus
ex utriqz granatis. i. dulci et acetoso confert
Alia littera habz aqua uerūqz granat. i.
expressio eorū et est melior littera quam est
quod supra dixit Mesue. Dixit 30ar. usus
sum syrupo rosato collirizādo cum eo et iue-
ni mirabile. Et quidā dicunt. sit in yeme mel-
le et in estate zuchareuz. Et dixit madesacē
oculos cottidie cum aqua ros zuchari becata
dūmodo corpus sit mundus a superfuitatib⁹
conseruat uisum. Et dixit. semel passus fui
in oculis meis causa fortis nomitus qui mi-
hi suphabundauit. Et incurre debilitates ma-
ne et in abobus oculis quare timui ualde. et ap-
uit mihi homo in sompnus ex medicis oculo-
rū qui mihi pcepit ut ex aqua ros in oculis
plurices ponere deberē. et tunc temporis stud-
bam in scia medicine. sed mundus eras exper-
tus. Et reuelans hoc patri meo sibi dimissi.
Et cogitans p. horam unam dixit mihi sur-
ge et fac quod tibi pceptū ē in sompnus. Et
ego feci illud statim et contulit mihi ualde. Di-
xit Alii. ea que cōueniūt. i. ad implendū inie-
tiones supradictas sunt illa que fiunt ex anti-
monio et tucia suple maxime lora. sunt enī me-
dicine frigide et sicce sine mordicatione. Et
conseruant complōez oculi et pellicularū qui-
bus occurrūt. Et aggregant et uniat partes ea-
rum. et sic conseruant debitam compositionez
et unitatem oculorū et prohibent materias flu-
ere ad ipsos. Unde Serapio. c. de tucia
ait. Tutis lora desiccat humiditates que ueni-
unt ad oculos. et ad eos uenire prohibet et in-
gredit tunc eas eis. Et tucia nutrita cum succo
sancti et aqua feniculi faciunt hoc. sanctu-
cus enim et feniculus a proprietate conue-

niunt oculis. et tuant tuciam in desiccā-
do superfuitates. Et oculi calorem conser-
uant nātem. Et cū hoc ē in feniculo est ali-
qualis uirtus absterfina oculi. Et iō dixit
Alii. facere colliriz omni bora. i. frequenter cū
eo ē mirabile et multū iuuamēt. Colliriz de
succo feniculi. fm Mes. sic fit. R. fuci fenicu-
li būdi depurati post residentiaz eius et faci-
lem coctionē eius in uase eneo cū numis auri
puri et sufficientes decolationē ptes. i. mellis
puri et clari ptes. 3. am et bulliant iterū ebul-
litione una et collētur et ponant in ampulla
uitrea et suspēdantur in sole. Et pmutetur de
uase in uas abiciendo semp ypostasius eius.
deinde fiat ex eo colliriu⁹. distillando. oī die
in oculos. Est cū expptus ad custodiendum
sanitates oculi. Abstergit eim oculus et clari-
ficat uisū. Et qz depuratur qm in sole pter
qz decoquat in igne. Et ē expptus. Et sunt ex
bōibus qui admiscēt ei d. felle galli. pti sum⁹
septuagelima. Qd aut maxie cōfert ex fen⁹ ē
gūmi eius. Et Alii. qdē dēscripfit in 5. col-
liriz de antimonio. qd est utile et expptum.
Et similiter colliriu⁹ de antimonio descrip-
ta ferratione qd ē auferre lacrimas. Colli-
rium utile et expptum. R. lity et aloco an. 3. i.
canfor. 3. i. 2. sextas tucie ablute. 3. x. teratur
cū aqua agreste aut sumach et esiccet et fiat
alcofol uel reducat ad formā collirij cū aqua
feniculi et ros. Et de cōferētib⁹ est ois
spēs trisere. Tragea optia utiliter mittenda
in oculis. R. foliorū bettonice rute celidonie
easfragie lenifici pulegij anisi feniculi apy pe-
tro. cinamomi cardamomi zenzi. sileris mon-
tani ylopi cubebay liquiri. an. zuchari albi
ad pondus oliuz fiat tragea. dosis coct. i. in
iciunio Syrupus ultim⁹ in cōseruatōe uisus
et mūdificatione cerebri et stomachi. R. radi-
cum acori et feniculi an. 3. i. folliculorum
scene sticados kebulop an. 3. ii. easfragie san-
fuci mellisse bettonice an. 3. i. 5. anisi carui
coriādi pparati seminis feniculi an. 3. i. pa-
sularū. 3. iiii. liquiri. 3. i. florum antbes et flo-
ram camomille et ros. rub. an. 3. i. polipo-
quetani. 3. iiii. cōquassentur et infundantur
per diem et noctē in aqua calida in uase eneo
in qua ferrum ignitum multociens fuerit ex-
tinctum deinde fiat decoctio in eodem uase
cum succo feniculi et sancti an. 3. iiii. et fuci
celidonie. 3. ii. et fuci pomoruar dulcium et
aque ros an. 3. vi. et fuci granatorū et aceti syl-
uici. an. 3. ii. mellis 20. lib. i. zuchari lib. ii.
fiat syrupus aromatizatus cum melle muscata
gar. zenzi. et ligno aloco. an. 3. ii. dosis. 3. ii.
cum aqua decoctionis seminis centri galli et
feniculi et sumatur per. yii. dies deinde fiat
purgatio cum isto mei syrupo lib. 7. fuerit
in fura et postea leniter decocta. 3. 7. agar.
optimi et fiat iterū scdm q. oportet. Aqua
sublimata utiliter conferens. R. celidonie ser-
pilli sclareti siluestris easfragie rute ros her-
bene sileris montani herbe adbil an. partes
equales et sublimentur in alensice Unum eu-
fragiatū cōueniēs in conseruatione uisus. et
faciēs eos qui cū ocularibus legunt legere
sine eis. R. eufragie. 3. iii. bettonice. 3. i.

Ristorum cum radicibus garofilate. **XX.ij.**
anisi. feniculi. an. li. b. i. salute rure matora
ne celidonic. ros. marini. cinamomi. ana. 3. i.
hec oia ponantur in salina una mini albi noui
zer extracti ab una in una uegete et dimittā
tur in eo ad bulliēduz p dies. .xx. dosis eius
etatus unus in ieiunio quolibet mane. Tu
uero ex predictis colligē debes medicinas ad
atendūz uarzo fm uarietates cōplezionuz cor
porum et oculoꝝ. Sunt aut et medicie qdā
q̄ dicuntur in hoc cōferre cū p̄prietate de qd̄
est sementari gestatum qd̄ uisum acuit. Di
xit hiranus q̄ oculi cornicis collo suspensi et
gestati seruant omnes sanitates oculorum. Et
dicunt q̄ oculi pice collo suspensi acuit uisū.
Telsaurus pauper si colligat tres rami corigo
lo. in nomine sacre trinitatis cum oratione do
minica et collo pāno lineo suspendantur macu
las oculorum tollunt. Et dicunt quod semen
draguntice i sinu portarum uisum acuit.

Ca^m s^m d^m u^m curatio egritudinis oculoꝝ.

It me^m. Cura p̄sentia
ab egritudinibus futu
ris in oculis duplicē habet uia
prima est p̄seruare nātūritatem
eorum fm quod dictum est in
p̄seruatione corꝝ. Et parit obtinere causis in
trinsecis et extrinsecis futurorum morboꝝ.
extrinsecis sicut fumo uentis cibis malis et
pouibus. Et alijs dictis supra que oculis
nocent. Intrinsecis uero secundū alioꝝ q̄nque
modorum. Aut enim cōuertim^r inmutando
malitiam cōplezionis corꝝ pure uel cum mā
que i quātitate nō exuberet. Aut eūam^r māz
si uincit supra. quātitates naturalem uel egre
ditur primam nātūritatem idest si peccat in qua
li. Aut facimus utrūqz. s. si mala complexio
est cum materia peccante in quanto uel quali
Aut corrigimus aduētum p̄prietatis i orga
nizatione corum. Aut prohibemus solutōes
cōtinuitatis futuram in ipsis. Et primā qd̄
complect medicie auxiliantes in p̄mutatōe
malitie cōplezionis corum. Aut calefaciēdo
cum eo qd̄ est. zengiber. macis. acorus. piper
et similia. Aut infrigidando cum eo. qd̄ est
sicut albumen ouī. mucillago. psilly. aqua ros
fucus solatri. portulaca. lactuca et similia. Aut
desiccando cum eo. qd̄ est sicut uitis et cobol
rosarum. s. sicarum et similia. Aut leniēdo. s.
et humectando. sicut albumen ouī et similia.
Secundā rē complet medicie eūantes māz et
educentes eam. Et hoc quidem fit secundum
unum trium modorum. s. aut secundum seitam
diuersionis ab eis. Aut secundum seitaz ex
tractionis ab eis. Aut secundum seitam reso
lōis. s. euapōis ex ipsis. Et euacuatio et
diuersio mē q̄qz fit ex corpore toto si in
toto exuberat aut ex capite solo suple uel alio
membro a quo influeret materia ad oculos
si in eo solo exuberat. Et hunc quidē casū. in
grediuntur species stōmie et species solutio
num per uentrem et capud purgā et gargari
mata et uentose scilicet sine scarificatione. Et
scarificationes et fricationes extremitatum

Et alij etiam modi euacuationum et diuersio
num. Extractio autem materie fit per medici
nas educentes p̄lacrias. sicut est p̄prie armo
niacus sal. Resolatio quoqz fit ex medicinis
.s. resolutionis p̄prie serocolla et sue^r fenicu
li et celidonic et similia. tertiam uero rē p̄plet
aggregationes harum duarū intentionū di
ctarū. 4^a uero rem complect medicie
seruantes organizationes oculorum et formas
ne cadat in eis tormositas aut p̄plo aut dila
tatio suple aut cōstrictio ultra decentias. Et
quintaz rem complect medicie solutōe cō
tinuitatis corū fieri prohibentes de quibus
inferius dicitur. Et idemqz modis et intentio
nibus. curam egritudinis oculorum fit et im
pletur. Dixit Auic. Cure oculi sunt opoite
egritudinibus oculi. suple et earum causis et
q̄ntibus accētibz. Dixit enim Gal. in te
gni. omnis res p̄ternaturaz suo remouetur
q̄nario. Tot g^o. eū cure egritudinū oculo
rum quot sunt egritudines corꝝ quoniam g^o.
dixit Auic. egritudines corꝝ sunt aut materia
les. s. non apantes uel apantes aut sunt p̄uere
.s. sine materia uel. i. simplices aut p̄p̄oite. s.
ex simplicibus uel aut p̄p̄oite. s. apostemate
Aut ē solo q̄ntitatis suple aut malitia p̄p̄oite
dine ē g^o eap cur^r Aut est eūo. matericz. Et
eūo egreditur in regimen apostematū quia
egritudines materiales sunt. Aut ē regimen
p̄p̄ionis. s. alteratio eius. suple aut est utraqz
res predicta simul. Est aut rectificatio male
p̄p̄ionis in egritudinibus instrumentālibz sic
uerbi. gratia est rectificatio forme i egressio
ne. s. uice uel in egressū. i. p̄p̄ocinēcia oculo
li extertus Aut ē unitio solute p̄p̄unitatis cū
p̄solidatione et incarnatione. Materie ei
eūantur ab oculo dixit Auic. aut secundum
seitam querfionis. s. diuersionis uel euacua
tionis ad aliam partem et nō per ipsū oculo
Aut secundum seitam resolutionis. i. cuius
cūqz eūonis ab eo siue per ipsū. Et querfio
quidem dixit Auic. est p^o. ex corpore si ē re
pletum. Et hec querfio respicit materiam
futurā fluere uel etiam materiaz actu fluente
licet magis dirrigatur ad futuraz fluere. Et
z^a est ex cerebro. Et ista etiam quandoqz re
spicit materiaz futuram fluere maxime q̄n ca
put ē repletū sine corpore. Et alij respicē ma
teriam actu fluentē. Et ad hanc secundū plu
rimū dirigitur. Aut est dixit Auic. p̄muta
tio materie ab oculo per uiam nasi et per ue
nas propinquas oculi sicut sunt uene lacrima
lium anguloꝝ Et ista eūo dirigit ad materiā
fluxam. Quid autem istarū eūonū est ut
si corpus repletū fuerit incipiat ab eūone
toti^r deinde sequatur euacuatio cerebri et ul
tīmo deueniatur ad euacuationem ex oculo
Si autē corpus non fuerit repletū incipia
tur eūone cerebri deinde cūctur oculus. cor
pore enim exīte mundo nulla eūo ab eo fien
da est ne per eam materie agitentur et agitate
corumpantur uel ad membrūz nobile fluat et
uirtus per eam p̄sternatur. Attamen qz me
dicus nō pōt habere noticiā certam de mun
ditate corporis. id dicunt quidēz tucius fore
aliquā leuem purgationēz ulez p̄mittere ma

time quando aliqua materia alia ad ea q̄ p̄
neut in oculo i corpore q̄tinetur quāvis qui
ero appetat. Nam de dispositione materie ad
fluxū medicū n̄ p̄ certū habere iudiciū. Ideo
diernis tñ q̄rib⁹ pauca corpa munda reperiun
tur. Ideoq̄ emacratio per s̄ioniam ut in p̄li
bus p̄missa uti l' rep̄t. Et max̄ fieda ē ēē cor
pore ente mudo si circa oculos fortis opō fieda
ē ut fortis obsterisio aut lacialis p̄focatio
aut ungulē corrosio aut siles. Ingt Sal. 3. re
capē. iposibile ē curare p̄t oz oculos. capite.
p̄t oz p̄m̄ n̄ curato. Neq̄ cap̄ curari p̄t
nisi p̄t to^m corp⁹ curet. Nō ē g^o medicus
ocul⁹ q̄ n̄ nouit corp⁹ r cap̄ curare. Nam p
talē s̄ionia v̄t n̄ notabl⁹ p̄sternit neq̄ m̄e
exagitāt. Et fit p̄ cā assecura^o. q̄ nō fiat ad
ditio in passioē oculi dūmō n̄ sequatur ex ip̄a
s̄ionia ali^o defect⁹. Extractio aut m̄e ex oculo
dix. A. fit p̄ medicas educētes lacrias sup. r
alys modis eñoms m̄e ex eo ut p̄ p̄uocātōz
lipimdis p̄ resoluōē l' p̄ l'isionē. Et p̄p̄oiz
p̄mutatio fit dixit. A. fit cū medicis p̄p̄s. f.
unicuiq̄z p̄p̄oiz q̄ sint h̄ie et. Et q̄m̄m̄
tis. lo^o dix. A. curat p̄ medicas q̄ b̄nt elica
tione n̄ p̄l'maz et sunt elagate a mordicatioē
Scias q̄ medicis oinz uniuersū oinz m̄broz
debēt cē fice. ipoz. n. cura^o ē elica^o. Uerū
in oculis idicatioē sup̄ta a n̄a uniuersū corq̄
i eis cadit q̄mutatis solō debēt medicis esse
m̄itū fice. q̄ ip̄e tunice de se tales sūt. Non
tñ debēt cē medicis eaz tñ fice q̄m̄ medicis
nūlneq̄ nariū r auris. q̄ ip̄az s̄icitas deficit
a s̄icitate nariū r auris. Uerū. q̄ pellicule
ocul⁹ q̄tinet h̄iores quoz būdicitate r̄tūit
ip̄az s̄icitas. debēt iō medicis uniuersū caris
cē min⁹ fice aliq̄uulū q̄ ip̄az nā idicet. Et
p̄p̄ h̄ac eaz dix. A. medic. e solute q̄mutatis
eaz debēt habē s̄icitatē n̄ p̄l'mā. maiorē tñ si
citate medicis nūlneq̄ m̄broz būdop̄ eis.
Cōple^o at̄ queris m̄e. f. ei^o eis n̄ p̄ oculm.
f. p̄ alias p̄tes m̄tis modis scilicet s̄ionio
m̄ia. fluxu uentris cap̄purgis r cristeris et
suppositioz acuris gargari smatibus masti
cationibus sternutationibus sanguificis uē
rosis cū scarificatione et sine fricationib⁹. l'iga
turis cōpressioz extremis r ip̄az po
sitione in aq^a calida cū scarificationibus an
frū uesitatione capitis et rubificatione eius uel
aliq̄ p̄tū cū laqueis in occipitio et cauterio
et coronali q̄m̄sura et cauterio facto sub au
rib⁹. De s̄ionia dix. Mesue. s̄ioniam oz p̄p̄.
oculos si sanguis exuberat euz cōitate corpo
ris toti^o ex basilica. et deñ ex cefalica. Et
q̄h̄z necessitas urget r p̄p̄rie cū adest plenitudo.
f. multuz magna ut s̄ionem^o safenas aut
emoroydas apiamus. Si h̄o cū cōitate ali
cuius m̄bri fuerit s̄ionanda ē uena illi mem
bro p̄p̄e deferuēs. deñ illa q̄ ē uerisq̄z cōis
f. illi m̄bro repleto et oculis. Si h̄o sine
cōitate illoz fuerit in capite sanguis exube
rās. tñ aut in toto capite r fit s̄ionia ex cefa
lica. Aut exuberātia sanguis ē fm̄ p̄ez capis
f. aut ex uenis q̄ sub craneo sunt et s̄ionam^o
cefalica deñ ex gūdes Aut chamus sanguinē
ex naribus. Aut ē ex uenis extrinsecis a cra
neo. Et sunt ex eis quedaz frontales et flo

borbomamus eas. Aut sanguificas uel caute
tia superapponimus. Et quedam sunt
pulsatiles temporales per quas materie q̄h̄z
q̄tinet ad oculos q̄s q̄h̄z s̄ionamus et q̄h̄z
incidimus et q̄h̄z cauterizamus. Et. Aulc.
de s̄ionia dixit. Cum materia puenit ad oculm
ex membris. f. cerebro uel alio. aut ex toto
corpore intende in s̄ionamado. supleni qdā
ut atr euacuado. secūda q̄ materia ip̄a exigit
Q̄h̄z enim s̄ionamur uene q̄ magis app̄ant
oculis. sicut cefalica et uene capitis. Et q̄h̄z
alie que non sic appropriantur sicut mediana
basilica safena. secūda canonē datos de s̄io
mia. iste tamen uene non s̄ionamur propter
egritudinē l' rep̄oiz ocul⁹ f. p̄ rep̄oiz. loca^o
corpis. Cefalica at̄ r alie uene capis f. dant p̄
caput et oculos. De eñone aut p̄ fluxum uen
tris sciendū est q̄ quilibet humor sua debet
condecē. i. medicina euacuari. eius tamen dige
stione premissi si necia fuerit. que autem si ne
iste medicine in p̄ticularibus curis patebit
Post s̄ioniaz uel fluxum uentris diuersio
materie fiat si necessaria fuerit. primo per ea
q̄ ad longinquū trahūt materias. et p̄p̄rie per
cristeria acura. ip̄a enim uehemētis uilitatis
existunt. Deinde uentendum est ad ea que ad
propinqua diuertunt materiam. Dixit. Sal.
13. terapentice. ueniosa posita in occipitio
corpore et capite pargatis attrahit sanguinē
ad oculos descendētem. Si uero corp⁹ plenū
fuerit per eam capud implebitur. Et simile in
telligi de alijs diuertētib⁹ capiti applicatis
Hec etiam materia adhuc ad oculos fluens
debet euacuari per propinquas regiones. Sz
fluxu sedato tunc materie in oculo. onente p̄
propinqua loca educi p̄nt. Et dix. q̄ illd. qd
accit oculo ex materis contentis in oculo q̄
indigent permutacione iōt euacuacione. f. per
ppinqua tunc illud ad quod rectius p̄mutat
et tutius. est nariū. permutatio cum materie
ad narem est p̄ens ualde. Nam est ad pariem
ignobiliorē et cum hoc magis apta m̄ ad
recipiendam materiam ex oculo p̄ foramina
inter oculum et narē existens. Et est etiam
uia sana lata. Et fit dix. Aulc. bec p̄mutatio
cum caputurgis et odor amenus et similib⁹.
quidaz autem dicūt quod ista materia potest
etiam trahi s̄ionia uenarum lacrisalium. ista cū
permutatio non est ita conueniens. Nā aliq̄n
per s̄ioniam dictarum uenarum seq̄t s̄ionia
ut suo c^o patebit. Dixit. Aulc. fiat tñ p̄mutatio
predicta cum materia fuerit in uia effluxionis
ad oculum sed quādo nō apli^o sunt r quēnt
a fluxu. nec apli^o ē apta fluere qd ēē corpore
r capite iā sufficiētē cūatis. Si aut̄ fied cum
mā est in uia effluxionis actu ul' aptitudinē tuc
p̄p̄ agitationē maior fied attraccio ad oculm q̄
eūo ex eo. De eñantib⁹ aut̄ m̄az p̄ narcs r os
dix. A. l. c^o b̄ cūā obtrahit iterdū admistrat
caputurgis m̄dificata r q̄ eoz cursu p̄cedūt
f. masticationes r gargari smata. r qdā dicūt et
sternuatoria. Sz sternuatoria fortasse non
q̄t p̄p̄ agitātōz quā faciūt. illa aut̄ q̄tunt qz
m̄az a capite deponūt r nō sic exagitāt. M̄
sternatioēs aut̄ securiores sūt deinde gargari
mata ut i illis casibus quos m̄e exceptauit

laueantur enī ad leuora mās fluētes ad oculos
quā faciūt capūrgia. Capūrgia autē magis
mā oculoꝝ exagitat. et multū ad p̄pina di
aertūt. pp qd̄ sepe nocēt oculos hūib⁹ sanos

Dixit Gentil. uidi hominē q ex usu caput
purgioꝝ i obthalmia antiqua incurrit uehemē
tes dolores i fronte et in radicibus oculoꝝ et
p̄seuerauit plusq̄ p̄ anū. Et addita ē malitia
i obthalmia sua. Dixit autē Alii. interdū ad
ministrātur. q. q. solū corpore et capite pur
gatis et mōdificatis uel saltez multū minora
ta mā. aliter nocumētū attractiōis ad oculos
eēt māius iuuamēto cōsonis ex ip̄is. Sicut
et puocari lacrimaz ex oculis fieri non d̄z
nisi corpore et capite purgatis. et tūc debēt
puocari cū medicis puatis mordicatiōe. Si
autē nō sufficiunt possunt administrari q̄ mor
dent incipiendo a debilibus. Dixit. Ap.
zz. p̄blemātū z. medriocriter oꝝ qd̄ habet
lacrimare facē esse mordicari uū. et hūidum
et ascosū pp qd̄ et oleū facit lacrimare debiles
habēs mordicatiōe. pp. uiscositatem enim et
subtilitatem intrans laborem facit. Scias
quod iste medicie debent habere acuitatem
qua mordicēt. et debēt habere hūiditātē euz
ascositate ut figat et apliceſt oculo et p̄bibe
tur a mordicatiōe fori. Et sic Sal. dixit s.
de simplici medicta inueniūt ex eis calide et
frigide. frigide tñ nō sunt sic mordicatie sic
calide et inducūt lacrimas. Aut qz dolores fa
ciunt unde fluūt et trahūt mē ad oculos q̄
in lacrimas effluūt. Et ut qz sunt subtilitātē et
mās in oculis cōtēntas subtiliāt et diuidēt q̄
postea i lacrimas effluūt. Medicie autē mor
dicatiue calide lacrimas inducunt inducendo
dolores mās attrahendo et liq̄faciendo q̄ in
oculis p̄uētiur. Sūt tñ aliq̄ medicie calide
puate mordicatiōe q̄ lacrimas inducūt mās in
oculis p̄tētas liq̄faciēdo et nō resoluendo q̄
liq̄faciē fluūt in lacrimas. Medicie fo foriter
mordicatie nō debēt oculis administrari nisi co
acte et qñ nō est alia uia ad curatiōez. qñ sūt
multe attractiōis. unde timeſt p̄ eas euenius
apatis. Dixit. Raf. z. p̄uocandē. puocande
sunt lacric cū debēt eſari hūiores adherētes
oculis et p̄hibēde sunt ab oculis qbus ppter
acuitatez lacrimaz timeſt d̄ apate. Medicie
p̄dictas intētiōes ip̄ietes. qdā sunt alteratiue
qbus uti debem⁹ in remouēdo malitiā p̄p̄o
nis oculoꝝ. Dixit Med. oꝝ si in cā fuēit ma
la p̄p̄o pura aut cū mā nō exuberātē supra
nālitate ut studiū quērat in remouēdo mali
tiaz eius. Calefaciēdo si fuerit frigida infrigi
dando si fuēit calida effecādo si fuerit hūida
et hūectando si fuēit siccā. fiant autē bec cū me
dicinis ap̄opatis oculis. sic p̄biq̄. Calefaciē
do cū sanſuco acoro musco. pipe celido. betto
mea cufragia et silib⁹. Infridando fo cū
lacte mulctis mucillagine p̄sily fucus solatri
et uirgepastoris aq̄ endiuē et zolata et ſuco
zofaz aqua lactice et silib⁹. Exiccādo autē
sic cū tucta antimonio clunia et silibus. Et
hūectando cū albumiē oñi ſucco porulace et
silibus. Sūt autē et alie medicie oculoꝝ dixit
Rafis. z. continētis ex libro. oculoꝝ.
Et sunt. vii. quatum quedam sunt opilatue

quedam exopilatue. Aliē absterſiue alie
corruptiue ſiue putrefactiue. Aliē ſtripice alie
digestiue. alie narcotice. Ihu bali dixit
Aliē sunt opilatue alie aperitiue alie abster
ſiue. Aliē putrefactiue. Aliē reſtrictiue. Aliē
manuratiue. Aliē ſuſpectiue. Et dixit Raf
opilatiaz due ſunt ſpēs. quedā ſunt terree ſice
et quedaz ſunt uiscoſe fluxibiles. Et p̄me ua
lent ad deficiendū fluxus ſubile acutus et mōx
qñ est cum ulcere et maxime poſt cūonem cor
poris et capitis et ceſſationē fluxus quia defi
cant reumata oculita deficiatione temperata et
p̄bident ne tranſeant ad tunicas oculoꝝ.
Et si fluxus non ceſſauerit non est utendū eis
qz agumētaretur dolor. eo qd̄ h̄ medicie. ſs
inuiſcationē ſeu adbēntiam quā habēt addūt
ad diſſolōnē hūoris et ad diſſeſionē inſtrōz
oculi. multa hūmiditate in eis retenta. Et poſ
ſibile eſt q̄ laniant et corrodonē. ſ. ipſa iſtru
menta. Opilatue uero hūide conferētes bu
te morbo qz adherent et leniūt groſſitiē ſcām
ex mā acuta et abluūt p̄anuz. et mitiḡant dolo
res. Et earuz uiscoſitas facit eas morari in
oculo. Et si non eſſent. ſ. p̄tēs iſte medicie
loco eaz ponerem⁹ aquā. Et ſūt ſic albumi
oui lac aqua ſenugreē abluūt gūmī arab. dra
gagariū et ſilla. lac. n. p̄p̄it in ulceri⁹. abluā
do et incarnādo. Et aq̄ ſenugreē pp hūidantiā
diſſolōnis ſue mitiḡat dolorē et albumen oñi
facit adherētū. Et ad abluēdū h̄itantes pūḡi
tinas ſz n̄ infridat nec calefacit neqz tergit.
Et gummi arab. et dragagariū ualeat ad ipa
ſtanduz medicinas lapideas. Ut ſūt magis ſu
aues et lenes et iuuant ad abluendū h̄iores
pungitiuos. Iuuamentuz tñ bari medicta
ruz oppilauit n̄ m̄iſſeſt n̄ ſi i lōgo tpe.
Et quētiendū ē uſ⁹ eaz qñ puſtule aſt ulcēa
ſunt in oculis. Aut qñ flux⁹ erit ex hūiditate
acuta. Et dixit Raf. n̄ ſūt tē ſupponēde
alie medicie q̄ p̄dē. qz medicie ſtripice ad
dūt ad dolorē p̄ hūitē quā h̄it cōadunandi et
defendēdi fluxū hūiditatis. ſ. ex ulcere et cali
de addūt ad malitiā māe et acuitatis ſue et tra
hūt magis et moliſicatiē diſſolūt. Et dige
ſtiue acuet hūiditātē nō iplet ulcera neqz
ſtripicant eminentiaz. Et amare et aceto. e
et haurachie. qz pungunt et excitant morbum
S3 ualent hūic morbo tēpata i caliditate et
hūiditate ſine p̄actionē ſic ē tucta albata am
dum. clunia abluta aduſta plumbum uſum
ablutum ceruſa et antrimonium ablutum
Iſas medicinas. Hūic uocantē eſicantes. Et
earum n̄us eſt ad ulcera oculoꝝ. Exopila
tiue uero ſūt dixit. Raf. ualent cum materia
eſt in oculis inueterata iſcorporata et nō facit
putrefactionez. Et ualent in ap̄atibus duris
ueteribus. ſed ſunt mixte cum digeſtiuis ut
temperetur. Et ſunt ſicut aſa ſerida. ſapūm
galbanum armoniacum euſorbū cinaſomum
amomū acorus caſſia lignea. ſolum et ſpica
Absterſiue uero quedaz ſunt pure absterſiue
et non pungunt. Et iſte ualēt ad absterſionem
p̄nūculi ſubtilis et ulceruz et iſte ſunt ſicut el
ibus cornu cerui uſuz aloes roſe et ſilico. Et
quedam ſunt fortis absterſionis. et ualent ad
cicatrices groſſas et ſcabies et citrinitatē. Et

sunt scoris eris utriusque uiride es sal armo
niacus calcadis et es utiqz que cum abluunt
minuitur uirius punctonis earum. Et abste
tio secundum ablutionem earum scilicet paucq
l'mula. Et medicie corruptie siue putrefa
ctiue ualent ad ungula et p'nu et pruritum et ad
egritudines inueteratas et duras et sunt sicut
auripigmentum et utriusque et alibi dixit sic duo
arsenici. Et medicie striptice quedam sunt
ex eis tempore et ualent ad expellendam fluxum in
obthalmia et pustulis et sunt rose et semen earu
spica solis croci aqua rosata memite et lapis
emathibis. Et misceat cu eis paz de acatia
et ypo. Et siucus agreste est fortioris striptici
tatis. Sed siucus de facili egrediunt ab oculis.
medicine uero terree diutius manent. Et ob
hoc siucus non sunt tedioli sicut medicie lapide
q' ponunt in locis in quib' non expediunt. Et
alibi dixit q' ualent ad obthalmia et pustulas
et ulcera et ad reuma fluens. Et iste p'misce
tur cu medicis acutis uisus ad hoc ut p'fuer
forma oculorum et confortet ad agendum opes su
as. Et quedam sunt magne stripticitatis que
et ualent ad prohibendum fluxum et ad grossitie pal
pebrarum et scabies. Et sunt sicut balaustra
galla scoris ferri et calamita et hoc est fortius
et melius ad erradicandam grossitiam petrosam.
Et de siucis sunt sicut siucus barbe yrcine
acatia et siucus agreste sic. Et isti quia facile
egrediunt ab oculis non erradicant grossitiam pe
trosam. Et medicie digestiue ualent in apa
rib' et pustulis q' non occultant in cornea in p'nci
pio solis. Et si non inueniunt apponimus cu eis me
dicias fortis dissolutionis et in ap'rib' duris et
cauernis. Et sunt croci mirra castor. olf
banu. siucus fenugreci. siucus curcume. i. celidoie
scocolla armoniacu galbanu. mellilotu et aqua
decoctio eius. Et medicie narcotice sunt
opius insquam madragora. et utimur. hys
proprie cu humor est acutus et est corrosio et
ulceratio. Scias tamen q' oculos et auris q' non
curant cu opio remanet debilitata. Dixit
Serapio. opiu debilitat uisum in colirys possi
mus quia p' cauendum est ab eo nisi fortissim' ut
geat dolor et postea calefac m'bra. Quia ut paru
it mae que ex cere descendit ad oculos q' non flu
it p' uenas ex craneu et q' non p' interius. Di
xit. A. cu ex uelaie fluunt extrinseco admistra
bis uerosas. i. cu scarificatioe sine fz q' ma
origit sup. et alias diuersiones fac. Et admi
strabis amouistica sup fronte que uenas et ui
as constringant et copellat mas retrocedere de
quarum medicinarum suma. dix. A. cortex bo
tere exponit. i. melonis indi sup. aut citruli
aut cucurbitae. Et cortex debz fronti appli
cari et temporib' cum aliquali carnositate e
ita q' adhcreat et debet sepe p'mutari et ualid ad
mas currere calida. Et sedit de illaz suma
est calcadis et est species utriusque cutis omes
species sunt calide siue striptice. Et ualent ad
materiam frigidam suple et conueniunt eis si
milis. Cum uero materie fluunt per interio
res uenas nel arterias dixit Galienus. fz. te
rapentice passio tunc redditur difficilis cure. non
n. p'nt q'stigi n'z icidi. Cu ar icide q'ris ue
nas l'arterias t'pox caput p'imo radas deid

range arterias que sunt posteriores idest p'
aures et que in fronte et que in temporibus
et calidiores et magis pulsantes incide. Sed si
arteria fuerit magna. signa p'ez incidendas et
ex utraqz pte liga eas ligatura bona et firma
ne fluxus sanguis contineat deus incide. In
incisione aut arterie pue uel uene de tali liga
tura non est curandus. corpus cum pus purga
dum est. In p'ncipio tamen fluxus m'p' ad oculu
non est utendus medicis fortis effecatiois ut tu
cia et si libus q' cu eo tepore ma sit multa et
cruda non possit ab illis medicis sumi et de
siccat unde in ex'plo dixit Raf. x. q'ntis
tucia ualeat p'cipue inanito corpore et capite
spalter stomia et fluxu. Et ybu Haly. dix
si confidis q' corpus et caput sint munda ponat
in laciali maiori paz pulueris de tuia. q' est
medicia p'speras ad sedandus mas. Sz caue
ne utaris ea nisi post purgatione. si aut ueris
inducet infirme magnu mala. It' in p'nci
piis fluxus ma ante multa non est utendu medi
cinis multe stripticitatis. q' non p'uerit eas
repellere fz in loco q'culcabat. Dixit Raf.
x. q'ntis. Medicie magne stripticitatis. No
tim ualent ad prohibitionem fluxus. q' p earum
grossities magis addunt ad dolores q' iuuat
ad expellendum fluxus h'ozus. Dixit Hal.
fz. terrap. sensibilissima p'icula est oculus. in
fundere igit oz et farina q' mollissima sunt
sed Raf. dixit. fz. p'icula q' sunt maioris
sensibilitatis ceteris m'bris corporis loca.
qua p'p. oz te cuz necesse fuerit instillare. me
dicina i supiores palpebrarum h'uliter ualde ele
uare. et dixit eod. fz. Bal. sic pensio. i. gur
tatiz rei h'uide sup caput in modu ebriacatis
est utilis capiti. q' os est q' p'cuti ita est inuti
lis oculis. q' sensibilissima p'icula sunt. os ho
et cerebz insensibile. Et dixit ueteres deue
nerit ad albumu cui in m'ordacissimu oculi
et uiscosum eligentes q' q'ntuz in m'ordax co
plebat eoz intentio. Et in contrariu uiscosus
q'ntatio q'dam. i. terminus q'da in dolorosi
tate. f'icbat lenire cum apta nata sunt huius
farmaca asperitates eas dolores q'cunqz p' reu
na sunt acere. Et adhuc p'manentia sunt
i. farmaca uiscosa aquosis et subtilib' h'ardis
q' grossa moderate et uiscosa sunt. uiscosum.
igit siue m'ordado cu moderate fuerit calidu
indolorosus est sic appet in m'ordacib' ego
nibus uentis in q'bus imissus adeps p'fectim
dolores h'ulit. Et dixit Bal. demu sensi
bilitas p'icula. i. oculi cligere oio lene q'd dz
imiti et nihil in eo habere asperuz aut areno
sum indicat. Dixit Ali. in cap' de cura obtal
mie penitus oz ut non sit in medicina admistra
ta in oculo et p'prie in obthalmia asperitas.
Sz oz q' ultime tereat quatenus ipius remo
ueat asperitas. Et hoc p'prie uenit medici
nis lapideis uel duris. Et dixit Baic. oz q'
non sit in medicina q'ntas saporis acerosi aut
acuti. sed q'ntum possibile est sit p'entus isipi
dis odore puatis. H'az medicie acute et
acerosae sunt m'ordacitue. et id generalz non
conueniunt nisi in q'busda casibus p'icularibus
ut in p'ectu curationu patebit. Dixit Raf
x. continens. Non est conueniens humiditatis

bus oculis purgatis medicina hinc q̄litate
saporis manifesta. quia amara et acetosa et
ola uolenta addunt ad dolorē huius morbi. s.
obralmie et nō ueniūt hinc nisi insipida q̄
deficiant sine p̄tione. Et tō curet cum sief.
albo. et albumine oui. Et scias q̄ p̄hibē
tur p̄dicti sapor et odores itelligit in egrit
tudine calida uel calida mā. Nō in frida. imo
in frigida ueniūt canfora et aqua rosata et
similia ut in curatōibus patet. Et scias
q̄ in calida egritudine nō p̄hibētur medicie
odorifere nisi ille que sunt cum caliditate. Nā
que sunt cū frigiditate ueniūt. Uerū ubi re
pitur medicie equalis fuitis non odorifera
ipsius administratio ē melior q̄ odorifera. qz
de odorifera timef grauitas capitis. sic dix
ypo. in affo. p̄gnantes rē. et maxie in frequē
ti usu eius. Et ista odorifera calida in ob
ralmia calida p̄hibētur in p̄ncipio et augmē
to. In statu 4o et decli nauōe ueniūt ad re
solūōes eius. Dixit Rabi. in 14. p̄cula
ex mēm̄r 5. medicie būide currētes n̄ sunt
stables nisi ligentur. Et ligamen uenit toti
oculo. uerū oculus nō patit ligamē qd nō
soluatur pluribus diebus. sic fit in fistula cum
ligatur. Scias q̄ in curis oculorū ob uarias
intentiones fit p̄mixtio medicinarū ad inuicem.
q̄z eim fit ad cande opōnes. fort. sicadum.
ut cum p̄mixcet ad effecaduz es uisus cū atra
mento nro. Et q̄ndoz ad inducēdū cōtrariā
opōnes sic cū miscet medicie q̄ repellit cū ea
q̄ resolute. ut in augmento obralmie. Et
q̄z ut una alterius remoueat uel corrigat ma
liā. sicut miscet uis. oia cū acutis q̄ illoz
acuitatē remittant. Et q̄z ut una suauit p̄ne
trationē alterius. sicut miscet crocus cū me
dicinis grossis sbe. Et q̄ndoz ad p̄hibēdū no
cumentuz ab oculo qd p̄fiter incurrere p opō
nez alterius medicie sic miscet stiprica cū
atraccinis q̄ attrahūt sua acuitate sic miscet
aliq̄n ltrū nel lapis ematibis cū q̄uidaz acu
tis. Et q̄ndoz ut una medicie alterā duciū
in oculo teneat. Et tal debet esse uiscosa sicut
miscet cū medicinis cito effluētibus ab oculo
gūm arāb uel diagaganuz. Et q̄z ad figen
dū mās et imobilitandū eas ne fluāt. Et ad
hunc finē aliq̄n miscet cāfora. Et q̄z ad
obundēdū sensus oculi. sic miscet narcotica.

Et q̄z ut cū p̄petate p̄fortet oculū. sic mi
scet muscus aut ābra aut auri limatura aut la
pis celsidoni aut zaffir q̄ hnt cū p̄petate oculo
loz p̄fortare. Dixit Bal. 4. miamir. medi
cine que leniūt locū patietez sunt sic lura se
mis. tucia abluta climia cōbusta abluta plū
bum et es uisā abluta amiduz abluaz et ceru
sa plumbi adbusta et abluta id qd faciūt plū
buz et es uisā abluta opaf. Dixit Raf. cre
do q̄ cerusa bz aliqua supfluitatē accit. Et tō
eius ablutio ē bona. Et dixit Bal. oēs me
dicine quaz qualitates nō manifestātur eaz
effectus nō sunt nisi tarde qz q̄litate cū qd
opant nō sunt fortes. s. deficiāt cū uirtute eaz
terres. Et medici operantur cum eis. quia
non hnt uolentiam punctionis et reumati
bus fluxibus acutis et uolentis et etiam
in ulceribus. Nec inueniuntur medicie alie

uolentes ad oculos sicut p̄dicte. Et dixit
13. terapentice. albumen oui ē melior liquor
cum quo alie medicie oculis imittēde miscē
tur. Et apozima fenugreci ceteris dissolutis
ē melior. Dixit Raf. 2. q̄tinētis. medicie lapi
dec nō debent poni in opōnibus nisi cōbuste
et pistate et ablute et postea iteruz diutius p̄
stare. qd si non fiat erunt maioris nocumēti.
delet at ablutio p̄tes acutas earuz. Et sic
lapis lazuli lotus multis uicibz sicut docet in
suo caplo amittit multas p̄tes acutas morbi
cariusas corruptiuas. et fit lenitiuus remouit il
lis pubus ab eo i loratione multa quā. A. inre
lexit cū dixit defricatio Dixit Raf. 2. cō
tinētis. reumata q̄ plongat corū fluxus col
ligunt in tunicis oculorū malā comp̄onē fixas
imittēde quicqd de nutritio ei aduenit et si
bonus sit. Et A. dixit. Cuz curas egritudi
nē oculi sicut debes cum cūone mae et mundi
ficatio eius et regimie bono p̄ dictā et non in
uant. tūc scias q̄ in oculo ē p̄plo mala. s. in mā
lis mansua et fixa. Aut malis de mā iusca
ta in tunicis ei q̄. s. p̄ sui iuscationē nō obe
dit cūoni. et quecūqz sit sine imālis sine mā
ipsa est corūp̄ens nutritiū qd puenit ad ip
suz. Aut ē illic dixit A. debilitas in cere.
s. magna et fixa qua q̄tinēte regnat māz malā
et q̄tinēte eā transfuit ad oclm. Et p̄ uel di
xit. A. ē debilitas uel mala p̄plo i loco ex q̄
fluxus expellit ad oclm. qz p̄ uel p̄ quas mū
fluit uel fluxerat ad oculū sunt debiles i pati
unt malā p̄p̄onē in eis derelicta p̄ quā cor
rumpitur nutritiū ueniens ad eas et expel
litur ad oclm. Et q̄ndoz est causa dicta cum
omnibus ipsis. Dixit 30ar in p̄hemio. si i
strumētū cū quo ponit medicina i oculis fue
rit de puro auro confortat uisus. Et Rafis
dixit 2. q̄tinētis. instrū radz debet esse ma
gne lenitatis. et ait dico q̄ radius debet duci
diutius sup. curis brachy ulqz quo fit lene fa
tis. et suauiter palpebra est eleuanda cū eo q̄
cum festinantia. dēns puluis debet poni in la
crimali. Et dixit. q̄ inueniūt palpebre obē
reduci paulatim et non debent dimitti ut p̄ se
reuerant. Omnes aut medicie que obēt
poni intus in oculo dederit eē acm frigide.
Et cum aqua habet poni in curis oculorū tē
pluuialis ē melior. Admistrant at medicie
oculis aut in forma pulueris. Et uocatur
cobel uel cosel sine alchoel uel alchofel. Et si
gnificat pulueres debere eē subtilissimū sicut
attont qui apparent in spera solis. aut i for.
sief. Et sief ē medicina reducta in p̄p̄onē sua
ad duritiem in forma ossis dactiloz uel ob
longfor. Et ponitur in oculo dissoluta par
te eius per fricationem in lacte uel alio liqua
re conueniente super cote uel super uisro aut
alio simili. sief etiam aliquando uocat iroc.

Aut non admistrat in forma colliri et
colliriū dicitur. dicunt quidam a collando.

Et est omne liquidū uel omnis liquor q
in oculis precipitat. i lacrimali ponitur instri
lando suauiter uel gutatim ap̄optinquo imit
tendo. Et scias q̄ sirupi et clyis que p̄ cu
ratione egritudinū oculorū sumunt debent
sumi cū aquis uel decoctōibz ducētibz ut

tutes ipsorum ad oculos sicut ppter eas aqua
feniculi uel fileris montani. Aut betonice l'
maiorane berbene uel celidome eufragie uel
rute. herbe beil uel rosate et similibus. hec eis
sunt que ad oculos medicinarum frutes de
portant. Dixit Rabi. in. 22^a ptecula. ispec
tio in oculis asini siluestris adiuuat sanitatem
in suis. Et est utilis aque descendenti in oculum

Et dixit 30ar. q. e. sanu. et dubitatio nulla
in eo est. Oculi a cornice extrahit et i. sindone
nouo albo ligati et ad collum in oculis patientis
suspensi contra omnes egritudine oculorum
valent. Alii. ponens curas egritudine oculi
q. n. copiant cu dolore capitis dixit. scias q.
q. n. cu egritudine oculi fuerit sorda. suplent q.
dam aut alia egritudo capitis tunc oz ut inci
pias a cura sode et non curas oculum anq. sorda
remoueris. Et ybu baly dixit. q. n. fuerit cu
egritudinibus oculi sorda uehemens no cures
nisi usq. quo mitiget sorda. Et habet hoc x.
tates q. n. sorda precesserit dolore oculi et fuerit
ea eius. mbr. emz. plicēs curado oculi stante
ca gnante ul. manuteneite ipm. filz. et si fil. so
da et dolor oculi decipit q. n. un. n. depede
at ab altero. pncm. cure ee debet ad curanda
soda. q. e. i. mebro nobiliori et maiori tiori

Et habet hoc in dictis casibus ueritate ne
si dolor oculi eēt ita acutissim. q. coacte diue
teret ad se cura pp dissolutione qua faceret i
urture. Nam te egritudo oculi debet pri. cu
rari donec mitiget et remittat. qua mitiga
ta cundū ē ad curas sode. Nam ea curata cura
bitur dolor oculi. hēt etiam plicus can nusi
dispo. q. se haberet. f. q. dolor oculi eēt ca p
passione sode q. n. hoc raro conungat qz
tunc regulz incipiens eēt a cura doloris oculi
Et qd. dēz ē de dolore oculi filz. intelligendū
ē de qualibet eius egritudine. De dicta aut
tam in pncipio q. in curatione. scias quia
oportet ut sex res nō naturales approximet
sic ut pncipio disponi et cā seu māt disponen
tis oculos ad patiendū aliquā de egritudinibus
eorum. aut tam actu faciens ipam. De cibis
aut et potib. scire debes q. minoratio eorum
est necessaria inq. n. ad q. n. tate eorum conti
nuas et inq. n. cum curas ad diueritas. Et minorā
do etiam qualitates nutritiōis eorum ita ut
sint nutrimenti pauci. non tamen tāte paucita
tis ut prosterneat inde uirtus. Sit aut supra
dicta minoratio cibi et potus tam in neutrali
tate accidentie q. curas in actuali egritudine
maxime malibus ut per talem dicta mā muna
atur et consumat. Et Alii. quidē in cibis et
potibus posuit quatuor conditiones. Et p
ma est q. fiat acceptio eius qd. generat humo
res laudabiles scilicet et contrariuz morbo ul
cause eius. uoluit ergo q. non sit cibis corru
ptus neq. corruptibilis. 2^a conditio ē q.
cibus non sit odiosus sed amabilis. 3^a ē ut
fiat alienatio omnis cibi et potus uaporosi
ne caput et oculos uaporibus impleat. Et
quarta est alienatio eius cuius mala sit di
gestio y^o oportet ut sit boni chymi et facil. dige
stione. Et oportet insuper ut fugiatur coyi^o

Capit. 6^m. de obthalmia et cāis et signis

Obthalmia siue ut qdaz hnt
optalmia dicitur ab
obthalmos greco qd latine dicitur oculo
lus. Et hinc pratica demonstrans

de curis oculorum uocat obthalmicū. Et sic ob
thalmia potest dici large de omni egritudine oculo
rum. Spaliter tū dicitur de apate cōiunctiue. tunice
oculi. q. n. uel non q. n. de quo dixit Gal. ut 2°
scribit q. n. etis q. obthalmia est apā qd. nascit
in superiore tunica oculi. Et Serrap. dixit.
obthalmia est apā calidum qd. fit in pāniculo
nosato pāniculū. siue ut dixit Daly. p. solida
tūa. Et Uaticus dixit q. e. apā calidū na
scens sup. albugine oculorum et ē calidū aut p. se
ut q. e. de natura nālter calida sanguis uel
colera aut ē calidū p. accidens ut q. e. de mā
nālter frigida sūte uel mīa. accidētāz tam
facta calida p. p. uel tione uel putrefactionem
et caliditate acq. sitas q. derelicta a regimine
nē. Serrap. et Daly. posuerūt obthalmie tres
spēs. una ē dixit Serrap. q. uocat calamitū
Et eius intentio est eleuatio. i. tumor q. acci
dit in oculo ex cā intrinseca ut fumo uel sole
pulvere uero et filibus. f. cāis extrinsecis fa
cilibus. 2^a nōiatur accure. et ē uehementior
p. rīa et difficilior et accidit duabus de cāis
una ē extrinseca. f. q. n. aliqua cāz faciens ac
cidere prius spēs accidit difficilis et fortis.
Et alia ē cā intrinseca q. n. currit aliqd. de mā
ad oculū sicut accidit in alijs membris. et cā
eius est debilitas mēbri recipientis mās. Et
uirtus mēbri expellens eā. Et differētia est
inter hāc et prius qz p. gescit gesciente cā q.
fecit eam accidē. 2^a aut spēs n. quiescit. Et 3^a
spēs ē maior multaz q. 2^a et nōiatur keymu
salis. Et eius intentio est apā calidū qd. fit in
pāniculo donec forte cohōrat abas duas
orbitalas cum sua totalitate si ē conū et secūtur
eā oīa accidētā q. secūtur apā mēbroz. A.
q. n. distinguit obthalmiā in uerā et nō uerā
que non uera est similis uere. sed nō est uera.
Et dixit. similis uere uocat cōiurbatio et uac
illatio. Et dicitur cōiurbatio quia cōiurbat
colores p. prius cōiunctiue sicut fit in ebrietate.
in qua cōiunctiua oculi semper aspergitur
aliqua rubedine qua oculus dicitur factus
turbidus. Et nostro ydiomate cōiter de sic
patiente dicimus q. habet oculos turbidatos
Uacillatio aut dicitur. et qz uacillat nūc appen
nunc nō. appet eim cum cā p. mītia cā faciens
occurrit. Cum aut non occurrit non apparet
ut cum adest ebrietas adest cōiurbatio. Cū
uero cessauerit cessat et ipā. saltem post par
uum spatium. dicitur et dicunt quidam uacil
lano. quia patiens oculis uacillat diuersimode
monendo eos et palpebras putans illo motu
abacere illā p. n. lesionē quā p. cipit. Dicunt
quidā. cōiurbatio est tumor p. n. oculi cum
rubificatione cōiunctiue facile amouibilis a
cā pueniens p. mītia. Dixit Alii. q. ipā
calefacit et humectat oculos. idest est passio
oculi calidi et humidī. qd. est quia cum sit uac
illatio cito eueniens et cito recedens fm ac
cessum et recessum cāc facientes ipsam nullus

Alia blos a sanguine est aptus fluere ad oeu
lum in hac dispoſiōe. mltā em et ſtānō ſunt ad
ta cito moueri et fluere neq; poſt fluxus cito
remoueri pp cor groſſitē et uicoſitatē. Et
colera licet ſit apta cito fluere et q̄tum ē de
ſe ſit et apta cito remoueri tñ p accidens p?
q̄ aduenerit nō eſt apta cito recedere eo q
mordicatōe ſua mām multaz ad locuz attrahit
q̄ non cito nec ſaciliter recedunt q̄re reſtat q
humor q̄ ſiut ad oculuz in cōturbatione ſic
ſanguineus et p cōſequens ipa erit calida et
hūida. Et ipa q̄d accidit dicit. A. a cāis
extrinſecis facientibus bohor. i. pñū timorē
et eleuationē aliquāde oculi ſicut ſupra dixit
Derrap. et rubificatibus oculuz ſic a ſole et
ſoda aduſiua et effi^a aduſiua et puluere et
humor et frigore in q̄buſdaz bohis pp cōſtri
ctionē. i. quaz ſacit de uaporibus in oculo i
pp cōſtrictionē i. ppreſionē qua mediātē m
ſanguinea ſiut ad oculuz. Et pp pūſionē
pprie. i. uel cāis aut eleuationē pp p̄mōiōes
i. quā ſecit pūſio calis uel obnatio in ſan
guine unde ſiut ad oculuz. Et pōt hic fluxus
pcedere a pūſione calis uel obnatioē pueni
ente ad caput et pueniente ad oculuz. Et a
uentio pcelloſo pp ſua p̄mōiōē. i. uenenoſi
tatem uel malignitatem ſuple et a q̄buſcunq;
alys ſiſtibus cāis. Dominant aut effimeraz
et ſodaz hui. inter cās p̄mōiōis. Nō qz ſunt
p̄mōiōis uere. Imo uere ſunt. cāe antea in cor
pore exiſtentes. Sz ſic ſecit qz pcedūt a cā
p̄mōiōis ut caliditate ſolis. Et iō dixit ſo
da aduſiua et effimera aduſiua. i. pueni
tes ab aduſiōe ſolis. Non em intellexit
de omni ſoda nec de oī effi^a. Et dix. A.
q̄ illius roci? imp̄ſio leuiſ. i. tota iſta diſpō
pcedē a leui ipreſione cārum p̄mōiōis
uel leuiſ exiſtens qz ab ipreſione cārum p̄
mōiōis eſt aſſociata cāe. i. eſt i dependentia
a cā ipa p̄mōiōis que ipreſſio nō ita rema
net poſt ipam. i. actionē cāe q̄ de ipa in oeu
lo ſit curandum. Et iō et ſi nō medicat remo
uetur multociens ipa cum remouitōe cāe. Et
iō nacillatio uere dicitur qz uenit et uidit ſz
q̄ uenit et recedit ſua cā. Et dixit Aui^a. q
grece uocat taractis. Et iſta eſt p̄mōiōis ſpēs
quā ut ſupra tetigit Derrap. Et dixit. A.
q̄ ſi cauſa corporea. i. ut effim^a et ſoda que
non ſunt uere cauſe extrinſece aut cauſa ipa
extrinſeca. i. uehementior predicta inuenerit
materiaz p̄mōiōis. i. cās materiales p̄mōiōis. i.
cās antecedētes in corpore uel capite que cā
aſſociata p̄mōiōis p̄mōiōis ad cās cōiunctā
q̄ eſt cā z^a. poſſibile ē tūc ut uelociter p̄mōiōis
tur ad apā manifeſtus et uerum et ſic ad obſal
miaz ueram ſicut p̄mōiōis in ſimili cān ſe
bris effimera in alias febres. i. humorales.
Et cum permuat et eſt in p̄mōiōis uocat gre
ce effricen. al. effricem. ſuple aut ipa cauſa
p̄mōiōis eſt ualde fortis et inducit cōturbatio
nem magnā in capite et oculo p̄ter q̄ faciat cue
nire apoſtema manifeſtum. et tunc non remo
uebitur remouitōe cauſe p̄mōiōis. ſed remo
uebit. ea remota. Et non erit tunc nacillatio.
Et propter hanc cauſam Derrap. dixit
ſupra q̄ multociens remouetur remouitōe

ſue cauſe et non dicit ſemper. Et i hoc Aui^a.
nideretur tetigiſſe ſecundam ſpeciem tactam ſa
p̄a Derrap. Et dix. A. q̄ ex hac obſalmia
non uera eſt ſpecies que ſequit ad ſcabiē que
eſt in oculo. Et ipſius cā ē ſcabiura. Et b
qz oculus ſcabiſoſus. i. palpebre ſcabiſe i ſuo
motu ſcalpunt oclm. aut qz medic^o in curādo
ſcalpit qz illo^o curatur ſcabiēs aut qz ipſe pa
tiens pp puritūz ſcalpit et pp ſcalpiturā ſu
ant māt ad oclm et faciunt cōturbationē et ta
lis diſpō in p̄mōiōis ſuſ currit curſus cōturbatio
nis et obſalmie non uere. Sed i p̄ceſſu durā
te ſcabiē et ſcalpitura pōt cōuerſi in uerā. Et
hēc cōturbatio dixit. A. non curat niſi poſt
ſcabiē fricationē. i. p modū curatōis ſcabiē
ipſius. Dixit. A. obſalmia oīo. i. uera eſt
apā. i. p̄p̄rie ſup̄iū p morbo compoſito ex
tribus morbis. i. mala compoſione mala p̄p̄rie
et ſolone continui. q̄d accidit i p̄mōiōis. Et
hoc eſt ut p̄mōiōis. Nam aln rariffime accit in
cornea i ipam. n. pp ſui dēp̄ſitatem raro pene
trat humor ad cānduz apā. Et p̄p̄rie n̄ ex
plicat de ea ab auctozib^o. Et quidā dicunt
qz cornea ſui dēp̄ſitate pauca recipit mās. uñ
in p̄mōiōis eleuatur iūoz. Ideoqz timorē cōiun
ctiue noſauerunt apā. timorē uero cornece no
minauerūt bohor uel pūſulā. Et ſic Raſ
z^a cōtūctis. inter egritudines cōiunctiue
nominant apā inter egritudines uero cornece
noſant bohor. Dintēdēs aut. A. hoc apā p̄mōiōis
et iūe in ſpēs dixit. obſalmie alia ē apā ſip̄r
i. non compoſitū cū alio morbo ut ulcere ſu
ple et alia ē apā compoſitū cū alio morbo. Et
ſimplex aut non ē p̄mōiōis in anū. i. medio
eritaz in accitib^o. Nam p̄mōiōis q̄d eſt i hac
obſalmia ex accitib^o ē eruberantia uenaz. i.
hæctiue et curſus. i. lacriaruz et dolor garde
narum. Et alia eſt que magis eſt p̄mōiōis
terminū in magnitudine in qua ſup̄hādāt al
bugmen oculi et ſuper pupillaz et tetigit eā et
p̄mōiōis clauſiones oculi et uocat grece amof
et Arab. alnagedenig. Et aliqñ in totius
magnificat ut appareat ipſicentib^o ſicut fru
ſtruz carnis cōp̄p̄rie totum oclm. ita qz ni
hil uidet de oculo et totiens apparet rubor et
deinde z^a cōtūctis roſariuz uocatur. Et
dixit ybu haly qz qñqz etiam apā palpebra
cum ea. Et inde eſt apoſtema compoſitū cum
apate alterius mēbr. i. palpebre. Et ruſ^o au
crozitate haly. poſſibile eſt qz apā fortis ob
ſalmie erit in circuitu oculi uſqz ad maxilas
Dixit y^o u haly. qz cū hac obſalmia magna
omnia accidentia ſunt intensiora. Et hēc ſpēs
obſalmie poſuerunt q^o terrapentice haly z^a
ſpēm ſimiliter et Jobant^o z^a cōtūctis di
xit ſpecies obſalmie ſunt tres. Prima eſt
que ſit ex puluere uel humo. Et quando deſi
ciunt ea que mouerit doloz mittigatur ob
ſalmia ſi accidentia non inuoluerit nocimen
tum magnum oculis. Secunda eſt inflatō
cōiunctiue. et terti^a erit inflatio que erit m
tum p̄mōiōis in cōiunctiue et ſuper emanet
ſuper corneam propter nimiam inflatōis
Et diuerſificatur obſalmia ſcilicet ne
ra ex parte materie de qua ſit et ſecum

dum hoc alia ē sanguinea alia colerica alia flegmatica alia mīlica alia ē aquosa et alia uento-
sa. dixit. Aliqñ obaltia ē apā ipāpilla. i. i oculo.
f. i. pīficiua. et omne apā aut ē a sanguine
aut a colera aut a flegmate aut a melancolia
aut a uentositate tunc similis est obaltie cū
ipsa sit apostema non euacuabitur ab aliqua
dictorum materierum. aquosam autem aut cō-
phendit sub flegmatica aut renuit dicurus o-
ca i c° de uescis. et dixit. obaltia excedens
terminū nō fit tantum a materia calida. ymo
fit a flegmatica et a mīlica. Et hoc posset esse
aut qñ multū exuberaret i capite et mitteret
ad oculū qd rarissime ptingit aut qñ simul cū
sanguine mittit et hoc ē raro. Sed ista obaltia
ut plm fit a sanguine propter quam causā
plures auctoz nō tractauerūt nisi de ea q fit
a sanguine. unde bal. nono tehorice dixit. q
apā fit a multitudine materie sanguinee nī tā
gens de alijs materijs. qd ideo est qz sanguis
ē mī apta multiplicari in uenis oculi et exien-
dere eas multum pōbitus at ubi supra dixit.
obaltie quatuor sūt spēs. una ex multiplica-
to sanguine fā ex sanguine colerico tertia ex sa-
guine mīlico et qñta ex sanguine mīlico. Et diuer-
si ficiat et obaltia ex modo ficiat ipius pre. qz
alia fit p uia defluxus et alia p uia congestio-
nis in ipso oculo. Dixit enim Alius. quandoqz
ē humor apostemans generatus in ipso oculo.
et qñz ē et adueniens ex cerebro fm sentum
catarrhi aut puelamen extrinsecum aut p itri-
secum aut ex ipso cerebro et paritib? et. Aliqñ
cū in cerebro aggregatur mē plime. f. peccan-
tes in qñto et repleto. f. peccās i qñto oculus ē
magis apt? recipere illas pp propinquitatem.
maiores. et maiorem amplitudinem uiarum.
que uic etiam sunt plures uenientes ad oculos
qz ad alia orta ex cerebro. tunc ipz euadit
oculus quin obaltiam incurrat. nisi sit for-
tis ualde. et propter suam fortitudinem non re-
cipiat. et materie ille quandoqz fluunt ad oculo
lum per uenas. quandoqz per arterias et quā-
doqz per alia loca. et dixit Auicena quādoqz
mā non est adueniens oculo ex parte cerebri
et capitis s; aduenit ei ex parte alioz mēbrorum
Et pprie cū iā pscit? ē ocul? malitū? ppo-
tio. et facta ē quasi mātina et debilitauit cum
et fecit ipm susceptibilē nocumētorum. Et est
ad quē effūdūt supfluitates. f. fac. lter. sic. n.
experientia apparet qz habentes oculos mit-
tunt debiles et passibiles ex qñqz leui causa
aut paruo errore in cibo et potu incurrunt o-
culi eorum lesionem. Materia autem que per
uiam defluxus causat obaltiam ut plurimum
est sanguinea propter quatuor cās q simul iun-
te faciunt unā sufficientem cām. prima est sū-
pra ex parte nē mē. q est qz materie calide de se
sūt magis apte fluere qz frigide. secunda ē sū-
pra ex parte membri recipientis scilicet ipsius
coniunctiue que est membrum panniculare
solidū in qd nō sic pōt penetrare materia fri-
gida sicut calida. tertia est sumpta ex parte mē-
bri mittētis. f. cerebri plm. n. illud qd cēbrūz
trāsmittit ad oculos ē illud qd i uēis pānicu-
loz et ptingit i ipsiō at mē calide cōtinēt uel
ō supra ex parte mittentis corporis totius uel

aliquis mēbri inferioris. et tales etiam ut
plm erūt mē calide. qz tales sūt que sunt apte
fluere et ascendere ad superiora. Qd autē
cerebri sit aptum plus transmittere mās cali-
das qz frigidas patet. qz materijs frigidis p-
ate sunt uie alie plures et latiores per quas ex-
pellūt que sunt note. 4^a causa ē supra ex par-
te nīarū per quas fit transmissio materie ad
oculū sed tales uie sūt uene et arterie pānicu-
lorum eius quibus tunice oculi ptegitur. Et
precipue uie que pōtāt ad pūctū cū ob-
altia est passio. qz ipsa ouit a gigia matre
in cuius uenis et arterijs non est apta ingredi
materia frida pp dēpōitātē pānicū et stricūrā
uenaz et. Et si alii ptingit cerebri mittē mās
fridas per uias neruoz opticoz ad oculū ra-
ro ē ualde qz postea perueniat per uenas ad
iūctiū et faciat i ea apā. sed ut plm alias cāt
egritudines ut gūttā scēnā cataractā et siles
lōgiqui ē ergo licet sit possibile raro ualde e-
ueniēs qz mā frida per uia deflux? sola sine
pūxtione mē calide descendat ad oculum ad
candū obaltiam. Dixit aut cum mā cal-
da bene dē uere pōt ad oculū. licet etiā b° sit
raro. ut plurimū ergo per uiam defluxus ob-
altia accidit de materia calida. Et ut plz d
sanguine. qz plus de eo continetur in uenis il-
lis. De colera aut sola raro fit. Et si alii
fit ut plurimū fiet mixta sanguini. Et cū b° et
ipsa nō peruenit ad oculū cū multa acuitate.
qz remittitur et acuitas a frigate et bātate ce-
rebri. et hic ē qz egritudines oculoz calide nō
sūt multo pū cōtionis et mordicationis et corro-
sionis. Ut plm ergo ē qz obaltia causatur a
sanguine deinde a sanguine flegmatico qz talis
sanguine nutritur cēbrū et oclū. Raro autē
fit a sanguine colerico et rari? a mīlico. et b° ē
qd experientia pfirmat. dicūt quidam qz a sa-
guine melancolico deberet frequētius cārī qz
ē qz cerebrum expellit superfluitates mīlicas
ad oculos que in lippitudine dmostrātur gros-
sa dura terres qd dictū quidam negāt. tamē
supposito qd uerū sit. nō tamē sequitur qd di-
cūt. qm ipsa expellitur ad lacrimales. et post-
ea sui gro sūte nō est apta penetrare in iū-
ctiū et facere obaltiam. Obaltia uero que
fieri per uiam pgestionis possibile ē qz ut
plz sit d mā frida at flica. qz tale ē nutrimentū
oculi at mīlica. qz tale ē nutrimentū iūctaz oculi.
Et supfluitas attestat ei a q° decidit. et alii
possibile ē raro tñ ut fiat ex supfluitate sāgu-
inis nullo aut mō a superfluitate colere. Et
b° ē dicūt quidā qz obaltia nūqz fiat p uia
pgestionis supfluitatis nutrimentū i oculo. qm
oculus ē mlti exercitū et motus resoluētis sup-
fluitates eius et prohibentis eas in eo tan-
tum aggregari qz causare ualeant apostema.
Et diuersificatur obaltia secundū qz q
dam est periodica et quedam non. Dixit
Auicena amplius de speciebus obaltie est
que habet periodū et pōx? scdm piodū effixi-
onis mē. i. scdm qz materia est apta de sui na-
tura fluere. Et scdm piodū hore generationis
eius. i. scdm qz ipsa materia in membro mīte-
te regnatur. Et non dixit Auic. quedam
est periodica et quedā nō. qz aptitudie qlib

Obtalmia ē piodica apta nata piodicare. qā a
qēqz mā fiat post pma cūfūionē ei? ad oclz
pōt alia mā q iteri fuerit regenerata supellū
di. Et cū at repit aliq obtalmia habere piodi
cationem et aliqua non dixit. Bāli. secundo d
f. bābus et ponitur secundo continentis. sic
ē spēs obtalmie q bz motū tertianū. et ē q bz
motū qūinū. Et hoc accidit ex superfluitate
que spargitur i oculis a mēbris fortiorib? ip
sis et qūinuat porissimos suos cū equalitate in
fluxu equali. Apparent. n. olū aliq modi forti
orationis in obtalmia ex hūoribus alijs a sū
guine qz colerica de tertio i tertiu fortificat
sūca de die i diez. et mīca de quarto i quar
tum. omnis qz obtalmia uehemēt? molestiat
patientē omni die in horis motus hūoris a
quo sit. Et diuersificat obtalmia fm qūita
tē suā i tūore et elenatione. Et ei qdaz immo
ris pū et dicitur obtalmia pua. Et qdam ē
moris magni et dicitur obtalmia magna et qdaz tu
moris maximi et dicitur obtalmia maxima et
est ut suum rofurium. Dixit Auicēna. qūitas
obtalmie ē fm qūitates materie ipi. Et di
uersificat etiā ut patz ex dēia fm qūitates qz
qdaz ē calida et qdaz frida. Et diuersificat
etiā ut pz ex dētis fm qualitatē. qz qdam ē
calida et qdā frida. Et diuersificat fm maliti
am eius et benignitatem ipsius. Dixit Auicē.
malicia obtalie ē fm qūitatē mē. i. fm q mā ē
mala. Insequitur etiā qūqz malitia ei? ipsi
na qūitatem. qz ubi ē mīta mē quantitas ē
mīta extensio. Et ubi multa est extensio est
dolor mōlēr? q de accūtib? obtalie male. Re
cipit. n. obtalia diuersitates multas fm diuer
sitate cadē i suis accūtib?. qdā. n. ē obtalia
difficilis et maligna pp malignitatē et uehemē
tiā suoz accūtib?. et qdā ē facilis et benigna p
rā molestias patiētē. et diuersificat ē fm qd
qz accūtib?. qdā. n. ē multū rubea et qdā pāp. Et
qdā est multū curius lacrimarum uocata p
hoc obtalmia hūda et quedā est pancarum la
crimarum uocata p hoc obtalmia siccā. Et la
crime etiā in obtalmia qūqz sunt calide qūqz
sunt frigide. Et frigide quidem dixit Auicē.
qūqz multiplicantur in speciebus obtalmie.
propter pūationem digestionis. unde scdo
qūinētis. dixit ras. lacrimē supernemunt in
obtalmia frigide. qz sunt idigeste. in salure at
calide. qz sunt idigeste. lacrie in fride non seper
sūt pp idigestionē. qz pūit ēē ex aliquo flegāte
liquo. Calide etiā non semper sunt propter
digestionem. qz possunt esse ex materia coleri
ca nondum digesta. Et ideo Auicē dixit qū
qz. Scire tamen debes. qz quādo mā in se est
frigida et est cruda. lacrima est frigida satis
qū non est digesta est frigida parum uel tepī
da. et lacrima calida. quādo est cruda est parū
calida. tamen quādo est digesta est satis cali
da. Et quedā obtalmia est intēsi doloris. et
quedā intēsi et uehemētis. et uehemētis etiā
molentus dolor. dixit ras. secundo continē
tis. accidit in oculis aut ex acuitate humoris
qui inducit inflāmatuonem. Aut ex occultatio
ne hūditatū grossaz. i. corrosiuaz q sunt gros
siores acuis mordicantiis et non corrosiue
de quibus intellexit cū dixit ex acuitate hūo

ris que sūt subtiliores corrosiuaz. Aut sit ex
distēsiōne suaz tunicaz que prouenit ex ocl
loz repōne. i. humorali aut ex uērositate exi
stēne in eis. Et Auicē dixit. aut ē propter
hūorem mordicantiū corrodētē tunicas. aut
propter hūorē extēsiuū plurimū. Aut ppter
uaporem grossum fm raritatem. i. raro. i. qūin
git talis causa doloris uolenti quecūqz sit i
oculo. et inde ē q raritas in dolore. i. uolē
to in obtalmia. qz raro in obtalmia reperit
mā mordicantiū uel corrosiuū ut supra patuit
iel etiā i ta plurima. uel etiā nemositas
taplariū q faciat dolorem uolētum uehe
mentē qui ē ille qui excedit rationē et modū
doloris reperit in obtalmia. uel scdm rari
tē idest a uapore grosso euentētem qz raro ē
q uapor grossus tam adeo multiplicetur in
oculo q faciat dolorem uolētum. Et in
de est raritas in dolore. i. a uērositate gros
sa proueniente uel fm raritatem idest inter
pōnē. et ut sic ostendit q dolor uolētus
prouenit a uapore grosso erit scdm interpō
lationē. qz dolor uērosus interpolat propter
facilitatem sue resolutionis respectu materie
hūoralis que nō facilius resoluitur. unde nec
facilius interpolat. Sed hinc est raritas. i. i
terpōlo in dolore. i. uolēto uēroso. Cū er
go uidetur dolor uolētus cū interpōlone.
tūc scitur q ipse ē a uērositate fm plurimū. et
materie cātes dolorē i oculo uehemētē. dix
Auicē. aut sit ex corpore aut ex capite aut ex
uentis que oculo affertur materiā malā calidā
aut frigidā. i. uērosā que frigida ē. Mā aut
humoralis frigida non causat dolorem uehe
mentem. Et quādoqz dixit ipse. sūt iste mate
rie ex oculo ipso. et illud si accidit tūc ei? ocl
li. corruptio pplexionis pp hūorem retentus
suis aut propter obtalmiā uēntem super
eos et conuertit totū qd aduenit de nutriti
to et ad corruptionē. Et hōies qd magis ap
ti ad sciendū dolorē uehemētē in obtal
mia. dixit Auicē. sūt illi quoz oculi exterius
sūt probeminētes. i. fm naturam. Nam talis
oculus ē susceptibilior magnitudinis obtal
mie et fortioris propter hūditatem suam et
apertionem pororum suorum. Oculi enim fm
naturam extra pbeminētes premagnitudine
sua sūt calide et humide pplexionis. et ideo sūt
multaz humiditātū et apertorum poroz. Et
scias q in omni obtalmia uera est dolor sa
tis fortis ad quod aduertēs. Ale. intelluit cū
de obtal? de dolore capitis. Et diuersifica
tur obtal? fm uarietatem modorū termina
tionis ei?. Dixit Auicē. multonēs solū i ob
ta mia cum solutione nature. Et ista terminē
tio ē bona. Dixit enim. y. s. affo. in oculis
patiētē aduaria accipi bonū et sūt in ocul? pas
sup. Et est bonū per uia signi. qz significat
naturā potētē i expellēdo māz nociuā. et ē bo
nū p uia cāue. qz enascut et diuerut. ab oculis
mā faciēs uel factura egritudiez i eis. Et iud
lepti. y. d. dyaria spōanea. et pā dedit itelli
gi d artificiali. ut si spōte nā n facit dyaria
iducat ab arte. ipa ei at curat at munt egritu
dies oclorū māles. at saltē pbi? eas augeri
et disponit ad curā materiam curando et

diuertendo affe q̄ trāſibat aut tranſire para e
rat i p̄ſectā. Qd̄ at p̄ſecta obſalmie. cū ſit eſ
uenas ⁊ in ſba tunice p̄ſectiue ualde diſtāts
nō ē de facili ducibilis ad fluxū uētris. ⁊ qū
q̄ determinatur ⁊ ſoluitur per reſolutionem
inſenſibilē. aut ē qū ſenſibilē in lacrimis ⁊
reſolutionibus. ⁊ qūq̄ ſupuratur ⁊ facit ſai
em ⁊ tandem tranſit in ulcus. Et quandoq̄ p
mutatur materia eius ad aliud membrum. Et
qūq̄ induratur per reſolutionem ſubtilis ⁊ re
manentiā groſſi uel per ingroſſationem ma
terie ex appoſitiōe apocruſticorū nimia. ⁊ qūq̄
corrūp̄t mā eius. ⁊ corrūp̄t mēb̄p̄. Melior
at dictorū mōrum terminatiōis eius ē reſolō
i p̄ſi⁹ deinde derinatio ad fluxū uētris uel ad a
liq̄d membrum ignobile deinde ſanatio. i
duratio uero ⁊ corruptio ſunt determinatio
nes male Obſalmia magis apta eſt euenire ſa
guineis deinde ſlegmaticis. 3°. colericis ⁊ ul
timo melancholicis. Dixit Auic. obſalmia ma
gna excedens terminū p̄m accidit infantib⁹
ſup̄le ⁊ pueris uſq̄ ad pubertatem pp̄ multū
dignem materierum eorū ⁊ debilitatē oculoꝝ
i p̄p̄. uñ ſo q̄tinētis dix̄ raf. roſariū accidit
plus i pueris pp̄ debilitatē. i. lapſitatē ⁊ mol
litiē oculoꝝ puerorū. uñ apti ſūt m̄ſas recipe
materias. Dixit. y. de aere ⁊ regionibus q̄ ba
bitantes in regionibus meridionalibus pluri
es patiuntur obſalmiam ſed neq̄s prolongat
bz augmentatur in eis. q̄ raritas corporū eo
rum ⁊ oculoꝝ i p̄p̄ reddit eos aptos reſolōi
⁊ ſūt ſup̄ibilis uentris. Sz ſup̄ueniens ſubi
to in regionibus frigidis eſt perima. q̄ eorū
corpora ⁊ oculi ſunt ſpiſſi. Et habentib⁹ cor
pora depreſa ⁊ in regione frigida parū acci
dit iſte morbus. ſed q̄ſi accidit non cito ſana
tur. Et ſal. dixit ſuper ſo epidimiarū. ba
bitatoribus terrarum calidarum accidit ſepe
obſalmia. ſed accepti ab ea cito eripiuntur. Sz
habitantibus terras frigidas accidit raro. Sz
uñ eſt eis moleſta ⁊ diſſiciliter curabilis ⁊ eo
rum oculis exinde ulcerantur. Et dixit eadē
ſimilitudo ē attendenda inter obſalmiā yema
lem ⁊ eſtivalē. ⁊ raf ſo q̄tinētis ait. dico ob
ſalmia in regionibus frigidis ⁊ yeme nō mo
uerit multū. Sz qū mouet ē perima ualde. q̄
tunice oculoꝝ eorū erunt obſcurate ⁊ plene ma
teris. que nō diſſoluitur. propterea nō diſſe
ſcitur. Sed in habentibus corpora lenia ⁊ in
regionibus calidis uon prolongatur ⁊ ſanaſ.
Et Auic. dixit. in regionibus meridionalib⁹
ſup̄le ⁊ terris calidis ⁊ humidis multiplicat
obſalmia. ſed remouetur uelociter. ⁊ eueniens
eius plurius in eis eſt propter curſū mēru
habitantiū eas ⁊ multitudinem uaporū eo
rum. in iſtis enī materie ſunt multe ppter
humiditatem. ⁊ ſunt ſup̄ibiles propter calidi
tatem. ⁊ adiunat ad ſup̄ibilitatem earum mul
titudine uaporū humidorum que in eis ſunt.
Sed iſtius ſanitas ſiue reſolutio uelox eſt
propter raritatem pororū. membrorum eo
rum ⁊ ſolutionem naturarum iſtē uentrium
i p̄p̄. im q̄ in eis materia cito exalat ab ocu
is eorū ⁊ cito diuertitur ad fluxum uētris
in iſtis. q̄ cito ſanaſ. Quis habitātes in eis
ap̄ta habeāt hūiditatibus plena. quia plus

facit ad eſtam ſanitatem facilis materie reſo
lutio ⁊ multa eius diuerſio. Sz faciat ad diu
turnitatem eius capitis plenitudo que m̄ſis
Et mōſa diminui pōt. Et ſubdit. A. q̄ ſi ſu
bito illis obſalmis ſuperueniat frigus. tunc
iſta ſit diſſicilis. q̄ non uelocis ſed tarde re
ſolutiois. q̄ frigus ſuperueniens prohibet hu
morez ei⁹ ⁊ curſū iſtē a tranſitu in rep̄o
nē ⁊ a curſū. ſ. in fluxu uentris. Sz i regio
nib⁹ frigidis dix̄. A. miorat obſalmia ⁊ ſi
in temporib⁹ frigidis. q̄ raro i eis euenit. Sz
cū euenit eſt praua. Et paruitas quidē. i.
raritas eueniens eius in iſtis ē propter quic
tē hūorū ⁊ reſolutionem eorū ⁊ eius prauit
tas ē. quoniam quādo hūores apprehēdūt in
mēbro nō reſolūt uelociter ppter coartatō
nē meatū iſtē fracturaz pororū ⁊ coartatō
nē etiā meatū per quos diuertiret mā ad ſin
tū uentris quare hūores apprehēſi in locis
coartatis exēdūt in loco ap̄atis uagni ſi
ce donec accidat ut ex eis ſindaſ ſiſach. i.
tunica p̄ſectiua. Et cōſidera dix̄ Auic. corpo
ra dura ſm̄ regiones ſeptentrionales. q̄ habita
tores ſunt ſcōm nām regionis. ⁊ ſic per p op
poſitū erūt cor⁹ rara ⁊ lenia ſcōm regiones
meridionales. Dixit. A. cū precedit yems
ſeptentrionalis. ⁊ ſequitur iſtā uer merid.
nale pluuiosus. ⁊ eſtas pluioſa. multiplicat
obſalmia. ſ. iſtā eſtate. Et cū poſita ē ab ap̄.
p̄ia pob⁹. 8°. Et a ſal. in q̄mēto illi⁹ affo. d
horis uero ⁊c. Aā in tali uere multe hūidita
tes multiplicāt in aere ⁊ corporib⁹ hominū
q̄ reſeruate ad eſtate calore eſtatis liquate
⁊ mote multouēs ſiūt ad oculos ⁊ faciūt ob
ſalmiā. Si aut yems p̄ceſſiſſet calida ⁊ hu
mida. tūc propter m̄ſitudiez nō reſeruarēt
mē ad eſtatem ſed mouerēt in uere. ⁊ in ue
re multiplicarēt obſalmie. Et dix̄. A. ſi
cū yems ē calida meridionalis. replet corpo
ra hūorib⁹. ⁊ ſi ſequit uer ſeptentrionale. tūc
q̄stringit eos uñ q̄ſtricti exprimūt ⁊ p̄ſi
ſiūt ad oculos generātes obſalmias ut dix̄
B. p. p̄ proble. ⁊. y. 3°. affo. in affo. Si yēs
auſtrina ⁊c. ubi i q̄mēto dix̄ ſal. q̄ ſiūt i ue
re. Et dixit Auic. eſtas borealis multiplicat
obſalmiā. Et prope. p. yemē auſtrinā meri
dionalē ſiue ſequatur uer. ſm̄ naturā ſm̄. ſi
ue q̄ſit yemē. ⁊ tunc maxime. Et cauſa ē q̄
frigiditas eſtatis exprimit q̄stringēdo hūidi
tates ſic exprimitur ex ſpongia q̄ p̄p̄im
tur manu ut dixit ſal. in q̄mēto dicti affo.
Et ſubdit Auic. in p̄ſa q̄ſtitutione ſupra
dicta. ubi dicitur et eſtas pluioſa. q̄ etiam ſi
eſtas non fuerit pluioſa multiplicabūt obſal
mie. Et ait quandoq̄ multiplicantur ob
ſalmie in eſtate cuius uer ſiūt meridionale
et yems ſicca ſeptentrionalis. Et hoc erit
ſeruantē eſtate naturam ſuam. quia ſcilicet
fuerit calida et ſicca. Et dixit Auicena
q̄ ſicut regiones calide ſup̄le et humide fa
ciunt obſalmiam ſim̄ iter balneū ualde ca
lidum quando hō ipſum ingreditur pro
culdubio facit obſalmiam. Et hoc ſi in
temperate et non debito modo fuerit uſus
eius. et in corporibus diſpoſitis ad iſtam
et repleto. quia ſua multa caliditate ſoluit

habilitates appetit meat? et obilitat oculos. Et
sunt uerba alexandri dicentis. balneum calidum gene
rat obilitatem in oculis et parit ad obilitatem non in
utro balneum. scilicet in parte. Nam debet usus balnei
conferre ut infra. Signa alia sunt generalia et
alia specifica. de signis generis dixit Avicenna.
cum alba oculorum mutata fuerint in rubedi
nem et lacrimae fluunt et in angulis lacrimalis
lippitudo collecta fuerit. dicemus egrum pa
ti obilitatem. additur autem et dolor. Et rube
do quidem accedit propter materiam calidam
defluram ad uenas. et uicine et ipsam uicinitatem.
de lacrimis. dixit Galenus. in li. de uisibus. ubi dicit
morbi in parte obilitatis effluit multum et subtil
le. indigestum sufficienter. deinceps uero. mi
nus et grossius sub significatione quodam dig
estis accipit. deinde ipse procedente diminutio
nem patiente consistentia uero ad grossius p
cedente augentur que digestionis signa in an
tum ut et conglutinentur palpebre dormientium
affectu lippitudine que et ipsa secundum p
ria subtilis et multa in tempore uero minor et
grossior fides digestionis egritudinis indicat. Dixit
etiam. et quoniam lacrimae frigide pueniunt obilitate
indigeste et in statu calide. quod sunt digeste. Dixit
Avicenna. obilitas uelocitatis status est in qua
lacrimae magis fluunt. et in qua acutior habet mor
dicationem. quod significat materiam calidam acutam. et sic
quod aqua est acutissima. Et per quoniam status eius erit
propinquus. Sed obilitas sicca scilicet in qua
non fluunt lacrimae. uel paucae est tardioris sta
tus significatur enim materia grossa quicquid
Dixit Avicenna. lippitudo est significatio et
maturationis aut grossitudinis materie. et di
stinguitur inter eas sic. Dixit Avicenna. Nam
lippitudo que est uelox cum leuitate accedit
um excepta grauitate oculi est significatio
grossitudinis materie. Sed illa cui associatur
maturatio et cum qua est oculi exsecutio in
cio parumper et resoluitur uelociter est lauda
bilis significans maturacionem. Distinguitur
enim lippitudo materie grosse ab ea que est
maturacionis. quoniam cum lippitudo matura
tionis fit per modum cuiusdam satisfactionis ipsa
appetit cum accidentium fortitudine et ipso
augmentatione. Alia uero est appens est absque
fortitudine accidentium excepta grauitate que
non tollitur a materia grossa. Et lippitudo que
dem grossa est duplex. una uera et est illa que
prouenit propter maturacionem. Alia non ue
ra que aliquando appetit satis cito. sed non in
omni materia grossa. Nam in facta a melancholia uel
a colera grossa non euenit nisi tarde aduenit
autem in materia flegmatica non multe uisco
sitatis a qua refundare poterit satis cito. res
que est sicut lippitudo. et distinguitur inter
eas. dixit Avicenna. quod lippitudo cuius grauius
est paruum. raro est significatio bonitatis
et maturacionis paruitas namque graui lippitu
dinis maturacionis significat tarditatem. un
de secundo continens. dixit rasis lippitudo
cum accedit sicut quia pua deterior est ea que
accit cum quibus magnis. quod significat tarditatem
digestionis me. dixit et Avicenna. raro. quod quia materiam esse
pauca ualde. tunc posset expelli. sicut quia pua.
Et dixit Avicenna. cum palpebre conglutinae

incipiunt. tunc iam maturacionis. tunc adest propin
tas. et sic significat processum ad augmentum. Cum
autem persequatur cursus aquosus est principium
ad hoc. quod talis cursus aquosus non inuiscens
significat cruditatem. cum autem agit in ipsa calor
natura maturans ingrossat ipsum unde fit tenax
per bonam permutationem habet cum sicco. et cum
talis tenacitate inuiscat et glutinat palpebras
ad inuicem. Et ideo cum inuiscantur et aggluti
natur dicitur coiter quod est signum bonum cum sua
tamen tenacitate lippitudo digesta cito separatur
a palpebris. ea autem que procedit a uiscositate
me flegmatica crude non cito separatur ab eis.
Et in obilitate flegma multum apparet cum inui
scatione multa ante maturacionem. Ex dictis
notare potes et adiciones lippitudinis signifi
cationis maturacionem. et sunt quod ante eam appa
ret cursus humidus non uiscosus neque glutinati
uus. nisi si sit uiscosus quod de materia uiscosa non
tamen est inuiscatus. quod non omne uiscosum est inui
scatum ut patet de mucilagine psily et semis
citomonum que sunt uiscose sed non glutinati
ue. Et talis est cursus aquosus a materia flegmatica
ante inceptum digestionis. 2. conditio est quod ip
sam precedit exsecutio non a cursu aquoso in
lacrimis. sed exsecutio. i. priuatio lippitudinis
in parte. patet per. quod per partem tempus prius
enim raro apparet lippitudo et postea apparet
3. conditio est quod ipsa apparet cum fortitudine
accidentium saltem enim sunt fortiora quod cent
in parte. 4. conditio est quod eius grana sunt ma
gna non parua. 5. conditio est quod ipsa est inui
scata. Et 6. est quod separatur uelociter. Et
autem processum lippitudinis in obilitate in materia grossa
quod prius accedit cursus aquosus deinde exsecu
tio et priuatio lippitudinis. Deinde lippitu
do ex grossitudine materie. Deinde lippitudo per
materie digestionem. Sed talis processum non debet
non est. quod non procedit a cursu aquoso et exsecu
tione ad lippitudinem maturacionis mediate
lippitudine grossa per grossitatem me huius prouenit
ad ipsam sine medio. Et etiam prius est cum incipit
inuiscare. Conditiones autem lippitudinis non
ueri sunt praedicis oppositae. Dolor autem qui in
oculo tingitur per quos significatio sumitur. dixit
Avicenna. Alii sunt mordicatus alii corrosiui
et alii exsterni. Et per dolorem corrosiui in
tellexit puritatem. Aut intellexit dolorem acu
tum ambulatum. Dolor enim acutus fixus
non absolute fixus. sed acutus ambulans uoca
tur corrosiuius dummodo non sit a uentositate
et uel fortasse per corrosiuium intellexit ulce
rosam. Aut eum cuius materia est acuta cor
rosiua. Et dixit. mordicatus significat
corruptionem qualitatis et materie et acuitatem
ipsius. Et exsterni significant multitudinem
materie aut uentositatem. quidam addunt do
lorem pulsatiuum qui significat subtilitatem me
et eius motum et aggrauationem qui signifi
cat materiam grossam digestionem repugnantem.
Signa specierum. Signa obilitatis non uere
sine conturbationis ponuntur ab Avicenna
tria. Cognoscitur enim dixit ipse leuitate
suorum accidentium. et causa sui quia est a cau
sa primitiua et consequente apertis primitiui.
Et quod aqua primitiua fit absque repletionem corporis

Ad primum autem cum repleone. hinc est quod quantitas proutiui est parva et non proutiui magna. Si autem obtrahit se sunt trii modorum. Nam alia significat a quo membro ueniat materia ad oculum. Et alia per quam ueniat ipsa materia. et alia significat ipsam materiam quod sit. De primis signis. dixit. A. signa quod obtrahit ueniat cum communitate capitis sunt sorda et grauitas capitis. super et lesio in operationibus cerebri. et signa quod ueniat a comitate sordaci. dixit. A. sunt. quod associatur ei nausea et conturbatio. et si graui ostenduntur humorum in stomacho. Veniunt autem a capite per uelam extrinsecum sunt dixit. R. ad hoc continentis. quod fluxus proueniens ex crancu reddit uenas frontis et facie inflatas et uenas oculorum plenas et palpebras ponderosas. Et dixit Aaron adest rubedo oculorum et caliditas frontis. Dixit Auicenna. frons est extensa. et uene exteriores sunt plenae maxime quae in fronte sunt et temporibus. et incipit uenire inflatio ad palpebram et in fronte est rubedo et pulsatio. uelocitatur enim pulsus in uenis pulsantibus exterioribus. Sed ueniens ab intra crancum signa sunt. dixit rasis secundo continentis. non apparebit uenarum exteriorum repletio. Et pariens habet sternutationem cum pruritu in palato et naribus. dixit Aaron et in fronte. Dixit paulus sunt sternutatio nimia et pruritus narium. Et Auicenna dixit. Non apparet illud scilicet de plenitudine caliditate et inflatio partium extrinsecarum et apparet sternutatio et pruritus in naso et palato. et hoc propter aliquas partes materiae acutas quae expelluntur et deriuantur ad nares et palatum. Cum uero praedicta signa non apparuerint tunc significatur quod materia est congesta in oculo. Signa materierum. dixit Galienus super secundo epidimiarum et scribitur secundo continentis. dicitur omnium medicorum facientis collitis. sunt quod oculi habentes forte rubedine et nimiam humiditatem et lippitudinem materia eorum est sanguis. Et si rubor est fortis et siccus sine lippitudine est colera. et si rubedo est parua et lippitudo multa est flegma. Et si rubedo et lippitudo sunt parua est melis. Et si est ex sanguine uel flegmate accidit in niscatio palpebrarum in sompno. et si non accidit aut erit parua erit colera aut melancolia. Dixit Auicenna. sanguineam significat color oculi. s. rubens et exuberatio uenarum et pulsatio temporum et reliqua signa domini sanguinis in partibus cerebri posita in loco suo. Dixit Azarautus. et ingrossatio palpebrarum et multitudo lacrimarum. et yhu. baly. dixit. multitudine humiditatis intelligens per humiditatem lacrimas. Et sicut ut paruit dixit hoc continentis. A. ait dixit. non lacrimas plene. Et rosa. dixit paruas lacrimas. unde scire debes quod in sanguinea compositio facit ad alias materias maxime siccas adest multitudo lacrimarum. Sed quando quantitas lacrimarum est ad quantitatem lippitudinis lacrimae sit parua lippitudo aut multa. Et dixit. A. conglutinat palpebre apud sompnum quod est quod in sompno palpebre crescunt et stat contiguae. unde possunt iustificari. multiplicat est in sompno lippitudo quod sua ut scositate iustificat. et lippitudo multiplicat in sompno. quod in eo augetur digito. In uigiliis autem

palpebre mouentur unde non possunt iustificari generatur et in eis lippitudo parua. quod in eis fit diminuta digito. Colericam autem materiam dixit Auicenna. significat pictura uehemens. i. dolor pergitius per colere ingressu in mebris paniculare. Et dolor aduultus et inflammati uehementer idest cum caliditate aduultione et inflammatione in loco. Et rubedo parua. quod non est interfecta sit in sanguinea in qua rubedo est. sic rubedo rosea. imo est remissa clara declinat ad citrinitatem. Et lacrimae subtiles et acutae. quod materia cum caliditate est subtilis. quae quibus exuberat ut quod materia est multum acuta. Et quibus euatur a lacrimis. unde quod colera est parua aut grossa multum sicca. sic est eorum sanguinet humoris. s. a lacrimis. ut quod sanguis est grossus siccus. quod talis sanguis euatur a lacrimis quod non adit in eo lacrimae. Et non conglutinat in colericam palpebre. quod materia est sicca non apta conueni in lippitudines inuiscantem. Et dixit. A. de specie obtrahit care a colera aduultus quod huius generis est quedam quae est rubedo aduentens in oculo. i. quae aduenit cum rubedine et est de summa plexionum pessimam. quod est generata a colera aduultus quae multum deprauat plexionem mebris in quo est. et per sui aduultione quibus cauiterat oculum et quibus exuberat ipsam faciens ulcerationem motum aduultum. Et dixit Auicenna. de specie obtrahit quae fit a colera acuta mordicantia tamen parua. quod per generat pruritum elicantur cum paucitate rubedis et lippitudinis idest lacrimae. Nam in omni specie colericam non apparet lippitudo per subtilitatem me. Et si in aliquo apparet est parua ualde. Et dixit. non apparet apodatis huius quantitas de qua sit curadum. neque quantitas curus aquosi. quod materia est parua et est sicca. Signa sicce dixit. A. sicca significat grauitas uehemens et caliditas parua et rubedo debilis. imo in ea uicis est albedo. Et lippitudo et conglutinatio apud sompnum et est cum inflammatione. s. in palpebris et facie est. quod uapor flatus est inflationis. et contigit et facies in tumore. Et calor. s. facies atrestatur flari. unde est quasi quidam modus cause. Et dixit. si eius causa est ex stomacho associatur ei nausea super et alia concurrentia ad stomachum flegmatum. Et dixit Auicenna. sicca quandoque sequitur hoc ut in ipsa excreseat conuictina supra nigra propter magnitudinem apodatis. Et ex huius batur quod talis non est solum sanguinea. sed potest esse sicca licet rarius fiat a state quod a sanguine uerum discernitur a sanguinea. dixit Auicenna. quod ista non est manifesta rubedo neque uehemens. Et neque sunt in ea lacrimae sed lippitudo quod sicca est magis aptum conueni in lippitudines quod in lacrimas. Melancolicas autem significat. dixit Auicenna. grauitas cum obfuscatione et effecatio quod non sunt in ea lacrimae. neque lippitudo. Et perseveratio scilicet cum ista dispositione uel perseveratur idest diuinitas et longitudo morbi propter eas grossitiez et puritas conglutinationis. s. et lippitudinis per terestritates eius. absque uiscositate et tenacitate super et paruitas etiam inflationis et tumoris propter sui paucitatem et tuerensionem. Signa autem tertie speciei. s. algedinosa et rostrum. Dixit serapio sunt inflatio et dolor

et durities et rubedo que apparerit in oculis
et ipse uene ualde cum cooptura palpebra
rum. Et fortasse inersant ad exteriora. et fit di
ficilis motus eorum et albedo oculi aliorum nigre
dine ipsi. Hic ras. fo. quoniam dico quod si
ritatem supponit albedinis supra nigredinem
erit magnitudo et maiestas obthalmie. Et si
punctionem et dolorem est malitia quantitatis
et qualitatis eius. et uidi multos quod super
uentientia albedinis coopturum maiorem par
tem corne et patiens uidere poterat pap. aut
rubil. Et dixit. accidit aliquando in pustulis
quod ante digestionem patiens non uidet. Sig.
uentose dixit. A. cum ea sit extensio. in sine gra
uitate. et non est cum cursu. s. lacrimarum aut lippit
tudinis. Et dixit. extensio quandoque facit ne
rire in ea rubedinem ut cum est fortis forma
faciens euenire dolorem quo trahatur sanguis
ad locum faciens in ea rubedinem. unde. Bza
ramus dixit. signa eius sunt magnus dolor cum
magna rubedine. In leui autem non est rube
do. uerum in forti potest esse propter attracti
onem sanguinis aliquis cursus lacrimarum et
aliqua lippitudo. propter quod dixerunt quidam
quod in omni obthalmia potest apparere aliquis
cursus. in uentosa tamen minus. quia non nisi
mediante portione sanguinis attracti deinde mi
nor cursus est in melancholica. quia melanco
lica non est maliter apta querti in miam fluidam
lacrimalem per suam grossitatem. Neque etiam
effectiue. quia non est dissoluta pinguitina mor
dicantia faciens attractionem magnam deinde
est minor et malis colerica grossa adusta. quia malit
er non est apta et cursu querti. effectiue in fac
lacrimas cum puritatem et mordicantia sua trahens
mias. deinde est minor et colerica subtili. deinde in
flica. quia si malit est apta querti in lacrimas
sui humiditate. quia cursu ei resistit grossi
tudo et viscositas. p. s. Effectiue autem non
est aptum facere lacrimas. quia non est dis
solutum neque puritatem nisi sit flegma salu
in salso enim magis est aptus cursus lacrima
rum per subtilitatem sue sbe. s. respectu alterius
fatis. et per suam faldedine puritatem et mordican
te. Et post salu est flegma. ipse. u. malit per po
dus alio huiusmodi est aptus querti in lacrimas
quod effectiue non sit aptus nisi cum extensio
ne magna quam faceret multitudinem sua indu
centem dolorem attractionem materiam. Quidam
tamen dicunt coleram rubeam naturalem esse
magis aptam querti in lacrimas quam sanguinem co
quod ratione sue sbe est satis apta. Et postea etiam
effectiue quia est dissoluta puritatem et mor
dicantia faciens attractionem multam. Et si
dicta habent ueritatem ceteris paribus. pos
set enim esse aliquod aquosum sita quod malit esset ma
gis aptum querti in lacrimas quam aliquis sanguis gros
sus. In faciendo aut lippitudinem sic se habent
Hic sanguis magis est querti in lippitudinem
Et post sanguinem flegma. et post miam. colera
uero est minus apta querti in eam ratione sue sub
tilitatis. Dixit. A. quando adest obthalmia et
oculi dispositio non mutatur ad bonum uel mu
tat. ad malum te pcedere cura recta in oib. et pur
gatione ultra. i. mita quanta debet sufficere ad curam
tunc cania eius est mala. contenta in oculo

corripere nutritum. Et catarrus est in cere
bro et capite. Dixit. Bzic. obthalmia que fit
comunitate uelaminum exteriorum est magis sal
ua. Et infra in cura obthalmie dixit cum inicitur
est ex uelaminibus intrinsecis cura est diffi
lis et quod bene accidit intrinsecis et prauiora et
difficiliora curantur per medicinas. Et h. bz
ueritatem dixit ipse. nisi fiat reuolutio id est
iteratio in cura. secundum euentum fortia cum admi
nistratione quod fortitum capud. sicut est emplastrum fa
ctum ex spica rosa et acacia et aqua coriandri hu
mida quod per eorum confortationem capud non recipit
materiam ab inferioribus neque oculis. Et per
reiterationem euentum fortis diuertit et euentum
materie huius enim modis facilitatur eius cu
rati. non tamen plus ea que prouenit ab exte
riori. Et sic ueniens ab intrinseco semper est
deterior et difficilior. Uex hic reperitur una
littera que dicit. Cum inicitur est ex uelaminibus
extrinsecis. tunc cura est difficilis. per quod dicitur
quod si cura fiat per medicinas intrinsecas tunc
ueniens ab extrinseco est difficilioris cure. quia
medicinis sumptis per interius si euacuat cetera
et melius euacuat intrinsecas materias quam ex
trinsecas. Et si alienat cetera et magis alienant
intrinsecas quam extrinsecas. Si autem fiat per
medicinas extrinsecas tunc est eorum. Et tunc ex
ponitur littera si fit ex extrinsecis cura est dif
ficilis nisi fiat reuolutio. sic enim habet ista
littera loco eius quod in prima stabat reuolutio
cum medicinis fortiter euacuantibus. s. reuolu
do. Et cum administratione aut euacuatione em
plastrum. s. reuolutum. et alia littera habet cum ua
cacione. s. ad emplastrum reuolutum. Et cum dicitur
tunc eis emplastrum positum ab. Bzic. et Bzic. di
citur quod est etiam reuolutum et per reuolutum
ueniens in eo. Ego autem credo quod illa littera
sit corrupta que dicit quod ex extrinsecis re.
Ex eo quod cura que adhibetur non fit per intrin
seca sola. nec est per extrinseca sola. s. h. l. p. uir
qz. Et si bene considerat flegma quod prouenit
emplastrum supra positum. ipse est longe magis stipu
cus quam reuolutum. quia omnia simplicia eius
dant stipuitatem. non autem reuolutum. et is Bzic.
dixit. emplastrum fortitum et non dixit reuolutum.
Dixit autem Bzic. quod dimittat logo tpe sup ca
pud ne diu stet pori eius clausi unde loci ex
alati diuapoz. et non retineat quoniam sic nocet
per accidens. Dixit. Bz. in li. de quonibus uia
lib. ut scribitur. et. quoniam obthalmia sicca fit
ex humore sicco et grosso. et Bz. dixit ut ibidem
ponitur. Corize calide que fluunt ad oculos o
ficant puniculos oculos et inducunt pruritum
et calefaciunt oculos. et ex hoc accidunt pustu
le et ulcera. Dixit. ras. x. quoniam. s. bilis
supfluitas calida sine lippitudine accidet oculo
lis plures cecit. quod autem cum lippitudine est et nec est
calida nec sibilis. s. grossa. non facit cecitates.
Et dixit. dico inueni quod obthalmia hu
mida que est multe fluxibilis est propin
qui status scilicet breuis. quia quando est in uio
lentia sui motus non moratur nisi nocte una
deinde declinat declinatione completa. Sed
sicca que est pauci fluxus est difficilis et possi
bile est quod duret per mensem. Dixit. Bz. in li.
bro de moribus icuntabilibus. et scribit a. Ra

8ma. 7ma de cura obtaimic nã uere sine cõ
turbationis & uacilaõis.

Et uero percussio occurrit corpori repleto

ꝛ ꝑaracet mā ad fluxū. tūc nō debet curatio
 ꝑn^m hēre a resolutionis puris īz a repletionis
 mixtis cū resolutionis equaliter ꝛ inequaliter
 fm apparitōes materie ad fluxū maiorē ꝛ mi
 norē. sic cū fomentatōe facta cū oleo ros. facto
 nō cū oleo onfacino. sed cum oleo olivariū ma
 ioraz ꝛ hoc simul resolut ꝛ repenit aut cū
 lacte calido ꝛ similib⁹. sicut ꝑprie utile ē ole
 um ros permixtus cum vitellis oui ꝛ croco.
 Et sic ē medicamen bal. d. azarion qđ sic fit.
 R. sarcocolle. ꝛ iij. ozdei excoctiati ronsi
 grana. xx. scis citony grana totidē pone ī ni
 ste nitro cum argenteo ꝛ sup ignē ponantur le
 uē donec brillant ꝛ liquefcat ꝛ debine resu
 gerant oculo instillentur sepius. qm ī hoc mi
 digabit dolor dīe eadem attē crassius Qđ si
 ex percussione forti et corporis repletionē
 multa fluxus pararentur multus. utendum ē re
 percussimis puris. non tamē eleuatis ī gradu
 repletionis cū quibus admiscēdū ē aliquid
 ex mitigantibus dolorem. sicut ꝑprie ē me
 dicamē. dir. bal. facium cū acatia cerusa ꝛ
 gūmi arab distēperata cum albumine oui aut
 siefalbuū factus sine opio. Uerūm aū usū
 horꝝ permittēda ē cūo ꝛ hōiōis diuersio. Qđ
 si obstrūctia fuerit a frigore extrinseco ꝛ corꝝ
 fuerit mūdū dixit Auic. conscri balneū. s. aq
 dulcis calide. apperit ei ꝛstrica a frigore et
 leuiter resoluē. Dixit tamē Auic. qđ h bal
 neū ꝑpetit. si nō fuerit facta ꝑurb⁹ ab aꝑe ꝛ
 obstrūctia idest nisi inciperet apostematō ue
 ra. at nisi eēt corꝝ ꝛ capud repleta. qz tūc bal
 neum noceret agitando materias. Et qđ h
 balneo conuenit uaporatio cum decoctione ca
 momille aut suple melliloti. aut fricados ꝛ si
 miliam. Et ꝑfert dixit Auic. unum subti
 le post tres horas a cibo bibitum. s. si cibus
 fuerit tūc lenis ꝛ facillū digestio qđ in tribus
 hōis fuerit digestus. Si aut nō fuerit ta
 lis opoztet expectare donec digerāt ꝛ de sto
 maco descendat. ꝛ tūc debet sumi unū ꝛ de dō
 eē unolum. ut cum sua euaporatione materiā
 ꝛurbationis resoluat ꝛ qualitatem frigidam
 alteret. Quidā tñ dicūt. qđ d sumi digestio ci
 bo iā. īz nōdū de stōaco egresso. qz tūc nī dūē
 cibū ī digestū adeo nō nocet stōaco ꝛ capiti si
 cur supū in teimio ꝛ cū hoc ēt diuciꝛi stoma
 co morabit ꝛ opationes ꝑdicatas meliꝛ ꝑabi
 cur in aū ꝛ hꝛ qđ sidera Et sōꝑn⁹ lōgus post ui
 nū ex curis ē iuuānibꝛ quia magis sedatur ī
 sompno materiez effusio unum ꝛ ducens
 euapozat ꝛ melius digeritur. Cura nero
 conturbationis a scabie et fricatione eius ꝑ
 cedentis est. dixit Auicena ut frices ei cu
 res scabies ī primis deinde curetur obst^a.
 qz tñ remouet ꝛurbatio ista remota prius
 scabie ꝑ scipam. Quod si obstrūctia ista fuerit
 magna nō tollerās ꝑpuriatō ꝛ ꝑpationis frica
 tōis. s. scabie. qz ē cā molesta qđ patiēs nō po
 test expectare donec sanet scabies. tunc dixit
 Auic. administramur subulano. s. cibi ꝛ potꝝ
 Et lenificatio. s. uentris ꝛ mundificatio sciz
 corporis ꝛ capitis. secundum qđ conuenit. Et
 dicitur quidam conuenit etiam lenificatō sbe
 oculi ut fiat obstrūctia obediens ꝛ tolleretur ī
 emittatē iūter se ꝛ tegimen fricationis

1. mitiget sic qd possit postea tollerare frica
tões scabiei et pparōes palpebre ad recipiēdū
fricationē. et sic inuit qd si obthalmia ē pna. in
cipiat a cura scabiei. s; si ē magna incipiat
a cura ipsius. Dixit rufus. cum accidit obthal
mia a sole. da patiēti unguis ut dormiat. qd ei
cura ē sōpn? plixus. Et dixit i obthalmia que
euenit ex puluere aut fumo debent ablu oculi
cum aqua dulci. Et patiens utatur quiete et
paucis coniectione. et assidue morari in locis
constrictis. Et ungantur palpebre cum croco
et rosis est enim medicina mirabilis. Et ori
balius dixit. Cum cadit in oculo puluis. aut
pilus insillitur in eo lac. qd si non inuenitur
insillitur in eo aqua pluries. quoniam mutat
et attrahit illud quod fluxit in oculum. uel ac
cipe resinam et pone super caput radu et duc
per oculum. Et si puluis uel stipula uel aliqd
aliud erit ibi educetur.

Capitulu octauū de cura obthalmie p dietas.
et alias res non naturales.

Egimen in omni quibus
uone seruandus
est ut moretur in aere temperato
in omni gaudio abstinens a platu
et ira et furore. Et stet i omni quiete corporis
non scalpans neq; fricans oculos. quietus et
taciturnus. Non appropiet igni neq; radijs
solis. dormiat alto capite lauet oculos suos
aqua dulci temperate calida. Libis reficiat
frigidis facili digestionis. et non uaporosis
quos bene dimittat et post eos repimentia
summat. uentrem lenitum teneat et a coitu ab
stineat. Et scias qd ubi queritur repercutio
causens recens non saluus est utilis. Et si mi
luer mali cocti medulla superposita. Et aut
non fuerit rubor et calor competit abstinentia
nalde aut cininum mastigatum superpositum
et succus rute cum puluere cimini et albumine
oui sanguine ab oculis resoluunt. Cura obthalie
he perficitur instrumentis Et dicta et pcepit
ut fugiatur ab omnibus supradictis i uniuers
sali curatione egritudinum oculi. In particula
ri autem dixit Auicenna. oportet ne uisus pa
tientis obthalmiam cadat super albedinem uel
super radios. suple et super omnem colorem
disgregatiū uisus. Dixit Galienus ut scribi
tur secūdo continenti. non stet in lecto albo.
suple neq; in camera luminosa. debet enim
morari in loco pauce lucis. Et dixit in libro
de accidenti et morbo ut ibidem ponitur. Co
lor magis iuuat uisui est celestis q est medi
us inter rubrum et nigrum. Et est hoc uerum
habentib? oculos sanos. sed patientib? obthalmi
am. dixit Galien? ponat coram eo res hidas
coloris. et super faciem suam ponat penna de
panno nigro. Aut rasis. dico donem? patienti
obthalmiam ad inspicendum pannum nigrum.

Et hoc est bonum. quoniam uisus egressus
a natura sua scilicet uersus disgregationem
et paucificationem propter resolutionem indiget
confortamēto et congregatiū eius Dixit mef.
sit domus in qua habitat temperati aeris et
tenebrosa. Dixit Auicēna. sit quod subternit

patiēti et qd ipse circūdat nigr aut uiride et
super facie eius suspēdat pan? niger apparēt
oculo. et oportet. ut sit dom? in qua habitat ad
tenebrositate delinans. Nigrū enim et uiride
siliat et congregant spirit? predolore aut ca
lore me apostematis dispersos et resolutos.
Et cōter hy duo colores pueniēt oculis in
omnib? egritudinib? eoz. Exceptis eis que
puenit ex nimia opacitate et tenebrositate
aeris. sicut accidit aliā carceratis detēus in
locis obscuris quib? appropinatio reru ni
grarū uel uiridū noceret per ampli? congre
gatio et constringēdo spirit? eoz. ymo hy in
digēt moderata appropinatio re? albarum
uel citrinarū ut disgregentur et irradiēt spirit?
ipsoz. Sūt aut q querūt qd dictoz duoz co
loz scilicet nigri et uiridis magis confert in
obthalmia. qd? respondēt qdam. q in obthalmia
magna i qua magna fit disgregatio spirituum
et ipsoz resolutio. nigr? ē meli? uiridi? qd est
magis cōgregatiū eo. Et maxime competit
magis in obthalmia calida i qua maior fit spi
rituū resolutio. S; in obthalmia parua et maxi
me i frigida uiride meli? appropināt. Et di
cūt alij q in obthalmia magna uici? et melius
ē appropinquare uiride in pñ? in pcessu uero
nigr? Dixit Rufus. si potest fieri neq; so
lū neq; uocē audiat. Idcoq; pbiendus
ē strepit? et murmur et uisitatio multioz. Et
sicut in non uera obthalmia ita furoz et tristi
cia fugiēda sūt simul et in uera et mlo magis
Dixit Rasis z. cōtinēto auctoritate Galii.
abratio capitis ualē obthalmie. Et multum eo
capilloz nocet nisi capilli sint plati. qd sic cō
ferūt. qd desiccāt et trahūt hūditates capitis
adde S; q nō sūt plati replēt caput et si sūt
dissecati illud. Aūc. aut dix. expedit ne pili p
mittāt plōgari. qm nō sūt nocui obthalmie
nisi fuerit pili soluti i radice al? soluti i radice
si dicat soluti i radice d eis q pfluuerūt por
tare capillos condie quos qdā ornate comit
ab oi i mūdicia quos Gal. i hbo supra allega
to uocauit planos. Et hy nō debēt abradi nes
tōdi qd pferūt inquit mē hūmose capitis ad
ipos dirigunt et in ipos transeūt. et nō nocēt.
quia p ipoz comatiōe cutis redditur mūda
et per hīs transpirabilis. Nam p comatiōe
capilli in eis redduntur aperti et ab inuices so
luti usq; ad radices quare exalatione uapoz
et humilitatum nō prohibēt. Sūt tamē alij so
liti portare capillos sed non comates. ymo
uelud intricatos et uelud uellera lanc ad in
uicem implicatos et inuolutos et non solu
tos usq; ad radices. qui neq; comant neq;
pectināt eos. ppter qd multe sordeas in cute
iporum capinum adunantur prohibētes tran
spirationem que prohibita trāspiratio mltā
nocet egritudinib? capis et oclioz. Et b hye
dixit. qd non debent dimitti sed tūdi uel
abradi. Et hi sunt qui non uocantur a ga
liceno plati neq; soluti in radice. Sine
autem sint plati siue non plati. Et necessi
tas fuit in egritudinib? oclorum adhibere
cuti capitis aliquam medicinā tūc necesse est
ut amoucantur capilli saltem ab ea parte
capitis cui debent medicine applicari

Quidā autē perit i necessitate amorōis capil
lor ad exclusionē suā an sit meli⁹ tondē uel
abradē eos qdā respōdēt q nifi necessitas
sit applicādi cuti capis aliq̄ medicina meli⁹
tōdē forficib⁹ capillos q̄ abradere pilo. co
qz cutis capitis non sic aspera redditur i tō
sione. sicut in abrasione. ⁊ adhuc dicunt meli
orem ⁊ securiorem fore tonsionem q̄ abrasio
nem. etiam si debeat cuti capitis medicina ad
ministrari. Dixit Scutell⁹ q hoc dictum. A.
potest reduci ad pilos palpebrarum in tribus
casibus. Et primo in illis in quibus pili pal
pebrarum inuersionē. qm in eis obthalmia pa
tietib⁹ nō debet diti plōgari. qz inuersionē cū
plongat pūgunt ⁊ possunt esse causa augmēti
obthalmie nisi sint soluti. idest euulsi a radice
ante obthalmiam. quia tunc possunt dimitti cre
scere saltem. donec per inuersionem nocere
non possint. Secundo q pili palpebrarum ul
tra consuetum. ⁊ q est secundum naturam nō
diminuantur prolongari sicut in quibusdā p
longant. qz prolongari possunt inuersionē ⁊ in
obthalmiam sic augmentus facere. Et hoc nisi
sint soluti in radice. i. nisi sint euulsi abradit
tōsi iusta radice. Dixit tñ. qz euulsio nō pōt
fieri sine dolore meli⁹ ē ut pteritit ⁊ n fiat.
tertio itelligēdo nō de hys q creati sūt a nat
uitate in palpebris pp finem. qz tales nō plō
gant ultra ⁊ agnitionem mēbri i quo orti sunt
sed de hys qui postea in palpebris fuerint or
ti. qui sunt superadditi ultra naturam ortorū
secundū naturam qui possūt nocē dupliciter.
uno modo ne ulterius prolongari inuersionē. cū
nō sint fm naturā. ⁊ inuersionē nocent. fo. qz
bi cum aliis nimis appropinquantes sunt cā in
uiscatōis ⁊ retēōis mē iter ipsos q pōt esse
cā phibitōis flux⁹ mē ad extra oculos ⁊ sic
nocenti i obthalmia. ⁊ ut daret intelligi q de
hīs intelligeret dixit nisi fuerint soluti i radi
ce. i. consueti ⁊ orti a naturitate. Nam sic or
ti non sunt incidendi. Dixit mesue. utetur fa
tigatio ⁊ prauitas animi. Et uat. dixit preci
pue infirō ut n se moueat. Dixit A. alienetur
motus scilicet corporeus ⁊ animalis. sicut di
xit mesue pp agitatōē q sit in mā ⁊ spū qz i
utroqz motu resoluit de sp. Et dixit Galic.
ut ponitur secūdo continētis. non clinet nec
sternutet Et sōdit. non intret balneū nisi ma
teria ente digesta. Et si intrat balneum non
diu moretur in eo. Dixit Rasis secūdo con
tinētis. auctoritate sara. obthalmiam patien
tes caueant a balneo tina ⁊ solio eius donec i
festant ab ea. qd scilicet erit usqz ad declōē.
cū corpus est mūdū ⁊ humor faciens obthalmi
am est effusus in uenis ex genere sanguinis
grossi. ⁊ ppe in fine obthalmie. tūc dixit Aui
cena. balneationis impressio in sbriliādo ma
teriam ⁊ expellendo ⁊ euacuando ipsam ē in
uatiā. balneū enim post euacuatiōem sufficiē
tem est melius medicaminum ad obthalmiam.
Et proprie si fuerit euaporatio scilicet facta
ad faciem ⁊ oculos sedans dolorem. qm seda
tio doloris per eam est signū. q corp⁹ ⁊ capō
sūt mūdū i sufficienter purgati. unde arguit q
balneum erit conferens. Et intellexerunt sa
pientes de balneo dulcis aque debite cali

399
de. de isto enim balneo ut alibi patuit intelligi
cū balneū absolute profertur. Notat ad hoc
ut hui⁹ balneū recedi possit quatuor pōtōes
requiri. Et p⁹ est q corp⁹ sit mundū. und aut
mesue de dolore oculor. balneationis impressio
omnib⁹ oculor doloribus quērit post euōnē
qz balneū ante euōnē in corpore repleto ma
terias agit ⁊ poros ⁊ uias dilatando mate
rias ad fluxū pparat. Dixit n. Gal. 6. de in
genio sanitaris assuere sunt balneis influere
superfluitates imbecillibus particulis in bal
neis uero magis ut neqz humidis effusis ⁊
uys pparatis. i. per balneū. Notat in reple
tione capitis cū mundicie corporis balneū
posse conferre ⁊ nocere. potest cōferre cū ma
teria fuerit pauca quā possit resoluerē maxi
me cum illa mā non fuerit agitata nec impe
tuosa ad fluxū. Et non fuerit longinquā a di
gestionē. sed quasi semidigesta. Nocere autē
potest quādo mā se habuerit econuerso q si
multa agitata pparata fluxū ⁊ a digestionē
longinqua. Et quia illud iudiciū est ualde du
biosū. quia. solum extimatiū. Dixit mesue.
hic sermo non est sermo quem omnes comp
hēdant nisi qui se exercet secūdu prudētiā
⁊ uiam industriē. ⁊ ideo in tali suspitione tu
cū ē dimittere balneum. Gal. tamē quia op
time extimationis fuit in cōmēto affozismi
oculor dolores ⁊ balneū appropinquat illi
q habebat caput repletū cū mūdificatione cor
poris qd fuit proficiū ⁊ materiā qsupit fm
q extimant Gal. quāuis euaporatiōis euz
spongia appropinatio in eo excitasset dolo
rē ppter qd significabat in capite plenitudo
2. conditio ē q humor sit effusus in uenis
oculi. ⁊ non sit in effundi. nā cū ē in effundi i
plenitudine capitis etiam cū mundicie corpo
ris nō ē uisū uti balneo. quia cū agitēt mōn
⁊ ipa sit dese in fluxu posset flux⁹ eius effici
nūm⁹. Et ideo non debz balneū appropin
ari nisi habita certitudine ul saltē bona conie
cturatione. q materia nō ē ampl⁹ in effundi
3. conditio ē q materia sit sūguis gross⁹ sieg
manē. i. mēdicolic⁹. nā in utroqz cōfert subti
liando ⁊ resoluedo quāuis pl⁹ conferat in me
dicolico buerando succitātē ei⁹. Cōfert tamē
et in materia sūguinea ⁊ colica i frigidādo ⁊
remittēdo acuitatē sanguis ⁊ colere. ⁊ buer
tādo materiā colesicā. Dixit oubasius super
supra posito affozismo. humor colicus facit fer
uorē qz incēdit ipsi⁹ in dolorem per lauac
reperabis. 4. conditio ē q obthalmia sit in fi
ne. i. in declinatōē. ul qm mā ē digesta. Et cō
fert et qm mā ē pauca uel iam paucificata. Cū
enim mā in capite fuerit pauca ⁊ digesta. nul
li dubiū erit qn balneū conferat. Fricano
nes etiā conferat moderate non exagitate
corporis ut non commoueat eas humor. ⁊
ponatur in fluxu Dixit mesue. sompnus est
eis medicamen bonum. uerum utetur supra
repletionem scilicet cibi. Dixit Aui. opozz
ut ad ipsū attrahatur sompnus. est enim me
dicamen bonum. qm in sopno oculus nō mo
ueatur. unde non sic attrahitur materia ad
ipsū. Et si aliquam materiam moueat som
pn⁹ in principio mouet eam ad intra non ad

et uersus oculū. Nā ē i oculo grēta nō mōc
tur i sōpno sicut i uigilijs et motu ipi^o oculi.
i sōpno ē h^o uisus gēcit. et nō fatigat i ope
ratione sua et nō resoluit sps. Et maxie qz i
sōpno mobilitat mā. et dolor sedatur. In sō
pno etiam uirtus naturalis fortificatur unde
melius materiā obtrahit digerit. Cum ergo
materia fuerit in motu et accidentia fuerint i
tensiora. maxime dolor. tunc ppter dictas cās
magis competit sompnus. Cum uero materia
fuerit digesta et morbus in declinatione tunc
pl^o ferit uigilie qz sōpn^o qz tūc ē sps resolu
tis et expulsiōis mē. Dix. A. iz. 3. sōpn^o no
cet ubi egēt mē expulsiōe. Et uigilie nocent
ubi egēt digestiōe. Est ergo eis utendū se
cundum dicta tēpora morbi. Et scias qz i mā
colerica plus competit sompnus deinde i me
lancolica postea in flegmatica. et in sanguinea
mediocriter se bz. et predicta ueritatem hūc d
perfe. per accēs tamen posset i inuamēto et no
cumento sompni q^oiam euenire propter ptes
dispositiōis repertas uel occurrentes Dixit
rufus maneat panēs capite eleuato. et. A. dix.
ex eis qb^o o^o ēē reatmē i obtrahit et relis
oculop egritudinib^o mālū^o ē elenatio puluina
ris et cautela distensionis eius. f. ab eleuatio
ne. qm d^o iacere multum eleuato capite ut nō
capiatur materia uersus caput. Et semper d^o
sic situari bene altum ita tamen qz omnes alie
partes inferiores ut collum et spatule conde
center capiti situentur nec propter malam ea
rum situationem dolores incurrant. qui sit cā
attractionis mēru ad supiora. Dix. ras. fo. yti
nētis. Cū pustule supuerūt dextro oculo dor
miedū ē supra dextrū. et si i sinistro sibi. Al.
dix. caueat ne sup oculū infirmū dormiat. et
fortasse hoc intellexit Aui. cum dixit. euz cau
tela distensionis ad ipsum uel declinationis
capitis ad ipsum scilicet oculum sanum scilicet
ut iaceat super oculum sanum. et non super in
firmum ne fluant materie ad ipsum. ybs autē
baly. precipit qz infirm^o debet iacere supin^o.
Propter hec scire debes qz quando materia
est in fluxu ad unum oculum cum suspiciōe qz
fluat et ad aliū. siue qz sit mīta et mobil^o. siue
pp alteri^o oculi debilitatē. tūc d^o dormire supi
n^o. qz si dormiret super oculū infirmū tūc de
clinaret mā ad ipm. Et si dormiret sup sanū
tunc cum sit debilis descenderet materia ad ip
sum. Neqz etiam debet dormire prōn^o super
faciem suam. quia tunc materia paretur flue
re ad ambos oculos. Sed quando non est sus
picio qz materia fluat ad oculum sanum quia
scilicet est fortis sine punctione et rubore et
maxime si al. conuenit pati in oculo nūc ego
tātē pter qz alij cōcāta fuerit egritudo. tūc ia
cedū ē sup oculo sano. Et eq^o. si oculus nunc
sanus fuerit debil^o et iā fuerit cū pūctiōe et ru
bore. et iā q^o fuerit pati post aliū oculū. f. nunc
egrotantē. Securius tamen esse dicunt mate
ria ēre in fluxu super neutro iacere sed solus
alio capite super occipitium se appodiando
propter suspiciōem que communiter ha
bet de fluxu mē ad sanū. Nā oculi i suis pas
sib^o sibi inuicē mltū q^o patiūt sic experientia d
clarat. qz ut frequēter uno oculo patit aliter

patitur pati et ut frequēter patitur. Et fo mā
e. h^o fluxa. et ampli^o non fluere. tunc dormiē
dum ē super oculo infirmo. qz tunc tempus ē
resolatiōis mē. que in tali situ melius resol
uitur ppter reflexiōē caloris que in tali si
tu sit super oculū infirmū que iuuat ad dige
stionez et ad resolutionem eius. Dixit Aui.
fiat alienatō omnis uaporis et omnis uaporo
si. et omnis rei que est male digestiōis siue
sit difficile digestibilis siue sit corruptibilis.
Et dixit melius si materia est calida ubi sint
frigidi actualiter et potencialiter. et proprie qz
diti cum rob granatorum aut cum agresta re
misse acetositate. et da congelata ex cucurbi
tis et alijs similibus. Et supra cibuz da aliqd
ex coriandro uel qd conditur eo ut prohibe
atur ascensus uaporum ad superiōra. Et ante
cibum in matutinis da aquā phly et coriādy
ad leniendum uentrem. Et da uinuz et carnes
in principio. Et si materia ē frigida sine cibi
eius utelli onozum et mica panis et aqua cice
ris et sauich et ordem q^o tractum cum paucis
amigō. quia multe replent caput. Et summat
in matutinis mel euz aqua calida ad absterge
dum et leniendum uentrem. et sumat supra ci
bū pirū et citomū. qz phibēt eleuatiōē uapo
rū ad caput. pot^o in casta sit aqua decocta cū
sucaro et sine aq ordi cū zu^o. f. hūc inleib. rof. et
uolū. uinū granato. et similia. Et in mā frigida
potus sit aqua mellis aut uinūz aqueū pauci
feruz. Dixit Aui. uideatur applicatio ad ui
um quasi dixerit. caue ne uinuz tribuas quā
uis patiens tibi applaudet et blandiat ut des
ei etiā modicā quantitatē neqz tu ei ei appa
udas de supione uini etiā in modica quant
tate et intellexit Aui. in obtrahit uera cū ca
pitis. et corporis replēne In ea enim nō d^o
dari uinū neqz parum neqz multum quonqz
obtrahit declin^o. et cesset omnino fluxus qm
uinum ante dictū tempus mouet materias et
euaporare eas facit ad caput et sic augmentuz
efficit in obtrahit. Et intellexit cura regula
ri. nam coacte alij tribuere o^o uinū uel inten
tione habendo ad alia mēbra. ut qz stomac^o
ēēt multuz frigidus nō ualens digerere cibuz
uel ppter uirtutis debilitatez uel ppter mul
taz q^o uirtutem ad potū uini et similia. Si
uero mā fuerit pauca absqz replētiōe capis
et corporis aut fuerit paucificata sic in decli
natione. tūc potus uini eduenit sic intellexit
ypo. in affo. cū dixit dolores oculorum uini
pono soluit. Dixit enim Bal. in q^omento dicti
affortime. Cū sanguis grossus et coagulat^o sit
in oculis sine plenitudine reliqui corporis.
hic medicari o^o idest conuenit cū potatū uini
nū. et sic innuit qz in materia grossa et frigida
potus uini conueniat si sine plenitudine cor
poris fuerit. digerit enim subtiliando humo
rem grossum. et coagulatum soluit. Dixit Aui.
Cum corpus est mūdum et humoz faciens ob
thalmiam est effusus in uenis ex genere sangui
nis grossi et proprie in fine obthalmie. tūc bal
neatio et potus uini sunt iuuantes. Et sic uidē
re potes qz ad exhibitionez uini in obthalmia
ille eadem conditiones que dicte sunt in ad
mistratiōe balnei requiruntur. Dixit autem

aut uinū
debet esse
mixtum aqua
affortime. Et
esse pauca ut
penetrādy. Et
luatione et re
at ēē absolue
habere diuer
statiem dispo
sitiōis. et f. m
māci. Quē
magis compe
cendū qz baln
da competit
sue. Accetuz n
Dixit. A. fiat
si scilicet acet
cium potation
acutates cum
tione sit ad m
cibit eos et c
Et in tū coact
uione appetit
et similibus c
di in uia med
ternis grossis
Non enim tū
cūā sanguinē
sufficit eozuz
uino modica
zuchari. ppter
dinat ad dige
remisse acceto
proxiata et
alterando calid
do et repellē
nas stipticas
fio 2° contin
accetosa stipt
tima. unde ac
accetositas
mūz berberozū
non debent co
māla granata
nulle accetosif
granata mūz
accetositate h
tē. qm mltū mō
let. et qz alte
grossi mltū.
menit qz phib
concedi in pas
extra apporzi
pit. De f. conf
uitando uapo
eōis. in cura o
ne non uere in
cibi et ipius
in forma sicc
et oile. et si al
medi absqz bz
declinatio ad
mē mltā 2° cū
tatem. Uel cu
mistratiōis

mā a sanguine separata licet raro reperitur. Et p^o p^ouenit si est tali mā fuerit i corpore sanguis plenitudo. Et tūc nō fit pp māz separaz fluētes s; pp māz sanguinea paraz. Auere ut non fluat ad oculū et addat in obthalmia maxie si exaceretur et agitaretur multum per farinacūz quo indiget p purgatiōe illius mē separte. Nam exacutus et agitatus fluere ad oculū tanq; ad pūculaz tūc debile et dolentēz.

Cōuenit ēt ut datur locus mē repaciēde ut hēat locū in corpore ad quez recurrere possit que nō inueniret stante corpore sanguine pleno.

Cōuenit ēt in dicta mā a sanguine separata absq; sanguinis multitudine in toto. imo ēt eū ipius paucitate in toto. Verūm dicunt nō ex directo. s; ex indirecto. uel. saltez cōuenit diuertēdo ipaz māz separā eo q; uene inanire a sanguine p flōmiaz illā attrahūt alios māz ad se. Et sic diuertūt eas a loco ad quez fluūt.

Et dicūt. p^ocipit ēt aliq; flōmia ēt in mā separata et si sit absq; replōne sanguis in corpore uel ēt sit diminutus. Et hoc ppter doloris uehementiaz et sit in uehementia doloris ēt in cābus dictis ad euitandā maius malū. Cōfiterē tūc q; in materia a sanguine separata absq; hūidantia sanguis in toto securior uia est dimittere flōmiā et alio modis diuertere materiā. et maxime si in corpore fuerit colera exuberāz ut nō ebulliat et exacuat p flōmiā. Aut si est in corpore habūdans sit ut non incrudetur. Aut ēt si fuerit in corpore habūdans humor mīlicus ut nō ingroscatur. Alij autē dicūt. flōmia ppetit in oibus speciebus obthalmie intelligendo de his que communiter eueniunt et occurrūt. que ut supra patuit sunt ex sanguine uel de materia mixta sanguini. Non eīm locuntur auctores de his que raro eueniunt. De qua autē uena fienda sit flōmia in primis supra patuit capitulo de uniuersali curatione egritudinūz oculorūz.

Debet autē sanguinis q̄ntitas extrahi. secundum dispositiones pūculariūz et tenorez utrius. Ac ēt fm magnitudinez morbi. Dixit Aut. si obthalmia uehementis fuerit o; ut fiat flōmia usq; quo timeatur lipothomia. Et Rasis. dixit 2° q̄ntitatis. in uehementi obthalmia prius minutio fiat et extrahatur tantus de sanguine usq; quo debilitetur patiens si est uirius fortis. Intellexerunt autem de uehementia obthalmie ex parte multitudinis materie. Cum enim materia est multa cōfert flōborthomia copiosa. s. si materia illa ē sanguinea quoniam plurimā sanat in hora. i. statim uel cito. Melius tamen ē quando flōmia ne cessaria est copiosa ut fiat perita in pulcre. sicut recitauit Gal. in libro de flōborthomia se fecisse in quodaz pcuratore cuiusdam ciuis romani habente flōnez in oculo. Nam hora quinta diei exeratit libras tres sanguinis. Et postea 9^a eiusdem diei extraxit libram unam. aliquando tamē sit secūdatio flōmie die sequenti uel 3° secundum q; apparet prudenti medico consulenti. potest tamen etiam considerari uehementia obthalmie ex parte accedentium precipue doloris. Nam in forti dolore ut dixit Galienus priō affo in q̄mēro. ut

fortissimi que egerunt. et q; nulla ē uellor me dicina cūante usq; ad defecutionē ut phibetur fluxus ad locum doloris. Et dicūt qui daz q; ēt in dolore uenosa forti cōuenit flōmia et multo magis in dolore omni a mā bño rali. q̄ntitas non in omni mā flōia pueniat copiosa. Dixit Aut. cum egritudo sit cronica tunc flōia fienda est ex lacrimalib; et flōbo romande sunt uene arterie que sunt p^o aures. Si tamē mā fuerit sanguinea grossa plus cōfert q; si fuerit ab alia mā a sanguine. Et ratio conferentie est quia talis mā contenta in uenis propinquis oculis diu retenta siue sit sanguis grossus siue alius humor mixtus san^o magis iugrossatur et malignat et p^oflōne malā in oculis manūtenet et auget qua corruū pitur nutrimentūz adueniēs oculis. cuius corruptio ē cā diuturnitatis et malignitatis egritudinis que corruptio nutrimenti tollit per flōmiā illaz educēte humorē illū malignatūz ende cessat ibi mala complō et sic cessat coruū nutrimenti adueniēs oculis. Quis ēt etiam q; illo humore enacato hūis oculorūz allentatur et redditur potentior supra residuū humoris et digerit et resoluit illūz. Et ut dicunt medici oculiste. experientia confirmat cōferentiaz illius. Dixit Aut. si materia fuerit pcedens ad oculū ex mēbro. s. aliquo tunc oportebit ut eūetur illud mēbrū cum flōmia uel alio s; mē exigentiā. Facta flōmia ueniēdūz ē ad eūones humoris peccantis. Dixit Aut. Nē leuitas est res que est necia in hac cura. Et lenitio quidez uentris q̄ntis sit uul^o omni tempore. est p^o necia an flōiam in oib; cō in quibus in stomaco uel intestinis aut ēt i uenis mēbrāz humorē continēt ne p flōborthomiā trahant in uacuū in uenas et similz est necia ante flōiam in eis in quib; sep i in uenis sicca continēt que debet fieri p medicamen leniendū sumptū per superi^o. Et q̄ntis sufficit cristere precipue in efficacis fecibus. Et hoc realz opando. Alii tū fluxus mē ad oculum tam magnus et impetuosus est ut sit neciaz dimittere lenitiōē uentris et incipe a flōmia ad effugiendā malū magnūz scilicet obthalmiā magna que postea ē cā destrucōis uisus in qua leuaretur patiens si expectaret flōiam facere donec lenitio facta fuerit etiaz per cristere. In tali enī cāu. quacūq; hora inueniatur fuerit tam mult^o et impetuos^o flux^o fienda ē flōia. Hec ē expectada hora electa n; uentris lenitio pmittenda. Imo dixit. A. ne cessariū ēt ut solone educat bñor dñans san^o post flōmiā. Si n. pmitteret solo uentris flōmie timeret ex ea agitatio in sanguine. Et tō ut supra patuit flōia d; pmitteret qm ipa ppetit in omi spē obthalmie. Quidā tū dicunt q; possit ēē casus in quo farmacia possit pmitteri flōie et māp cū cūone mioratiaz leuiter educēte farmacia data. Et casus ēē qm materia fluēs ad oculū ēē pauca et benigna. et humor eūandus continere ēt in pūb; epīs uel epī p pūquos a quibus humor abiz notabilz agitatōe educi p^o. Dixit ypo. 5° affo. oculorūz dolore solo per uentrē curat. Ante tamen solo nem uentris cū farmaco solutūo pmittenda

est mae digestio fm q ipsa requirit. Et b^o digestio elligere potes ex eis que dicta sunt in precedentibus. Et exhibenda sunt cu aq^a que a pprietate respiciunt oculos sicut cu aq^a feruelli et herbe adbil. Dixit Mesue. in ma salida conferrunt euones que fiunt ex aquis fructu. i. solubiliu et mol et mirob citrinis si moterre tamandis et siliabus ut mana et cal fiaf. et cu decoctione capilloine. dicta i anri ori. Et qnqz est necessarii deuenire ad med cinas fortiores sicut ad pmixtionem diagredy cum mirob citrinis et sicut ad testia fatarenti ca mirob. n. citrini optime comiscen scamo nee et prohibet ab ea humositate sua. Et qn qz exhibent simul cu lenientib^o diamaia aut elcm de suco ros solutiu. Si aut ma fuerit frida slica. dixit Mesue. purga cu pillis co chys et cum pillis galli. et cu yera dyacoloqz tidos et siliabus. pille utiles in purgatoe mae sice a stomaco et capite. sic fiunt. B. Nicados asari nucifmus. cubeb. an. 3. i. seis fenicli her be adbil sileis radicu celidonic ana. 3. 5. cl uamomi pulueris pigre ana. 3. 5. mastice. 3. 7. turbit agar. ana. 3. 7. aloes epithi. 3. 6. co fici. ne cum suco fenicli. Si uero mlica fa crie purget cu pillis indio baly Aut cu pillis de lapide lazuli. Et si ma fuerit adusta pur getur cum decoctione epithi et sumiterre et elcto bamech. Qd si ma calida fuerit pmix ta cum ma grossa. Dixit Mesue. tunc nihil est q magis conferat qz (nario) iocis cu aq^a endiuie et solatri aut insupio yerap. cum eis et proprie si materia fuerit submersa aut ibibi ta in uelaminibus cerebri. dixit Mesue. di uersione complent gargarismata et caputpur gia suple et sternutatoria masticatoria cu s cilitate iminentia maz et fricatioes emittant et costrictioes et ligature dolo:ose in emittan bus sup. et positiones earu i aqua calida et ne rosationes cum scarificatione et sine in nica et inter spatulas et puocatio emozoydaru suple uel mestruoz. Et cristeria suple et supposito ria et scarificatio facta in carilagimb^o auris et sista ut cauteria in commissura coronali. aut ubi collum iungitur craneo. Dixit Amec na. trahatur materia ad contrarius per fiobo thomias et p cristeria suple et alia multotiens dicta. Inter diuerrentia tamen debz ee ordo Nam ea que ducunt materiam ad inferro res extremitates debent premi. Et simi lites cristeria leuia et uel mediocria et suppo cozia. Idus enim uti possumus facta fiobotho mia et uniuersali corporis purgatione. unde debemus fricationes facere et ligaturas et co strictioes et similia in coris et cruribus et uen tofationes in naticis et coris et pulpis cruri um cum scarificatione uel sine secundum exi gentiam fluxus et materie. deinde deuenire ad diuis in brachys et nentofationes sub spatu lis et postea in spatulis. deinde deueniendum ad cristeria acutiora gradatim qto plus pro cesserit egritudo et materia peccans ex egerit Et tandem deueniendus est ad diuerrentia de p pinquo de quib^o dixit Mesue. oz ut postpona tur euones que sunt fm ptez eis que sunt fm multitudinē. agitatio eim in ma multiplicat

ex eione pticulari ex agitatioe no sublatu m^o titudine. dilatat eim et incitat multitudinē s^o locu pticularē multiplicat. Et hoc est illud qd est error et impitria sicut dixit Gal. Et intel lexit taz de eione pticulari qz et de diuerstioe ad ppinqua. Et hoc nisi materia fuēs ad ocu los fuerit tam pauca q pticularis eio possit ea eare et diuersio ad ppinqua diuertere.

Et dixit mesue ad pdica. f. faciendum et de ad curas regulare. Ad sis pntus in sufficiē tia unius euonis aut duap. Sz iteratio et ite ratio ē ex rebus laudabilib^o eis qualiscūqz sit materia. et pprie facta cum facilitate. Di xit Gal. 14. terrap. sista fm occipitiū posita ē nobile auxiliū reumatis oculorū oz antem pēnari miniuersus corpus. plectorio eis exi stente corpore. fm qz tuncqz ptez capitis fir maueris sista totū inde splebis. Et dixit et ponitur 2° qntētis. sanauimus pluries uicia oculorū ex hūoribus multis manantibus ad ipos p longis tēpus per euonem sanguinis a nica. f. cum scarificatione et per apōnes nēro se in loco ipo. f. sine scarificatione. Dixit Aut. interdū administratur caputpurgia nū difficiā et q coruz cursu pcedūt existētia in eis q p nates materie ptes attrahūt dixit aut interdum quia post sufficiētes euones et diuerstiones de quibus tunc nō timetur ut ad oculos materia trahant. Et subdit et gargaris mata ēe aliqñ administrantur in ea. qz. f. factis euonibus et diuerstioibus dictis. De caput purgia dixit Baro 2° qntētis. trahere ma teria uersus nasum ē ualde utile. quia uidi q qbus est fluxus nariū ex hūiditatibus calidis sanātur statim semp ab obtalmia. Et nullaz cu ram inueni meliores quib^o accidit obtalmia natus et fluxus reumatis ad oculos nisi in suf flare nariibus medicinas uiolentas et odora re eas ad reuocandum materia in eis. Dixit Gal. in libro de cōseruatione sanitatis pluri rtes transmutantur superfluitates o ulep ad nates cu sternutatoris et exopillantiabus. Et de gargarismantibus dixit gargarisma factus cum rebus uiolentis ut napa sinapi ysope et siliabus facit descēdere reuma oclorum ad palatu et egredit p os nates sup et sili facit masticatoria educentes materias ad os que expui debent. Dixit oubasius et pon tur secundo continentis. si materia est occulta in tunicis in obtalmia donec cronicatur. Ca cassare in nucha et post aures suple et etiam ip sas anres et ponere sanguisucas in timpozib^o et locis propinquis oculis iuuat. Dixit me sue. qnqz non sufficit f. omia cesalice etiaz i te rata suple et aliaruz uenarum inferioruz. Cum etiam alius remedijs debite adhibitis. Et il lud est dixit ipse quando materia fuit ed ocl los per arterias extrinsecas timpozales et au ris idest post aures aut per uenas fronta leo suple et non ualet constrictio facta super eas ab extra cum medicinis striptis. nasa enim dixit Gal. 13. terrapentice ab qz cirugia est roborare farmacia ungendo scilicet epithimā do uel emplando roborantiis scilicet striptis constringentibus. Et similiter si non confert appositio sanguisugarū super fronte et appo

fitio nemoforum in nuda cum scarificatione
nel sine ea si uirtus fuerit debilis. Predi
cta enim aliquando non sufficiunt pp. continu
am inouatione materie in ipsas arterias et ue
nas. Et hoc qd ut dixit Gal. 13. terrapenti
et aliquando sunt de numero imbecillorum me
broz et accipiunt habundantiaz alioz ex
transcorus uasorum que suscepta continue flu
it ad oculos. Tunc dixit Gal. ibidez cura
mus abscindentes aliquam psculaz uasozus l
intercidentes ex toto usqz ad uultus profun
dum ipm uas. Et postea resumim? cicatri
ce dura medias psculas eius que incisa e ue
na uel arteria determinantes ut non ultra sint
continue. f. ipse partes incise ut non influat.
quid de alia ad alia. Et mesue dixit. tunc
necessaria est flosia arterie temporalis qua
intellexit Gal. cu dixit. incidentes aliquas p
sculaz uasiaz. aut abscindim? cursuz per ipas
incidendo. f. eam. Et Aui. dixit. necessaria
est tunc flosia. i. totalis incisio arterie timpo
ris et auris. f. iuxta uel post aures ad abscin
denduz uiaz per quas materia fluit ad oculos
Similiter abscissio uene non pulsantis. si per
eam feratur materia ad oculos. Idem. n. est
de utraqz iudiciu. Et ideo quida auctoz ex
pferunt solum de uena non pulsanti ut Raf.
2. continet. Et Azaraius dixit. incident
nene timporis. Et quida expresserunt solu
de arterijs ut mesue. A. et alij plures. Utrum
tamen dicunt quidaz auctozes coiter. non sic
expresse fuerunt locuti de incisione uene. sic
de incisione arterie qd ad incisiones arterie
sequitur incisio uene. sed uon e conuerso. Et
ratio est qd ad quacuqz psculaz corporis mi
nime rami uenarum. et arteria est subtilior et si
ta magis in profundo qd uena qd posita e sub
ea. Et ideo non potest distingui ram? arterie
a ramo uene sic qd non incisa uena incidatur
arteria. Sed non est sic semp e conuerso qd
in distributione uenarum plures rami distri
buunt psculas qd ex arterijs. quare multis ue
narum non associant arterie rame qui possit
incidi sine illis. Et si associant adhuc qd ue
na est maior et magis extra sita pt. quicquid
incidi sine arteria. sed per rarum est qd uena
non associatur arterie. et si aliquando est tunc
rami illi arterie sunt parui per quos non co
grue materia est apta fluere. Sunt aut qui
dicunt qd communiter non expresserunt nisi de
arterijs. quia ut plurimum est qd materia illa
fluit p arterias et non per uenas et po? huius
est qd materia ab inferiorib? ad superiora flu
ens est calida et subtilis leuigana. sed talis ra
tio fertur nisi per arterias. Et dicunt qd si
qui expresserunt de uenis intellexerunt pulsa
tiles et non pulsantes. Ad cognoscendum
autem arteriaz p qua fluit et qd e incidenda op
portet radentes caput dixit Galienus in. 3.
terrapentice diligenter tangere arterias que
sunt secundum posterius et que secundum al
terutram partem et que in fronte et secundum
tempora et quecuqz earum calidiores tibi
apparuerint extra alij et magis pulsantes il
las incide. quecuqz uero in cute sita sunt
idest in superficie et quiesce sunt si parte e: p

incideris ut in cruribus sit in uaricibus me
lius opaberis. Et si in redundando apparet
tibi magnu uas uel qd magis pulset isallanter
eum incidere. Cognoscitur enim a materia p qua
materia putat deferri ad oculos p aptius di
latione maiore et maxie p ipius maiorem
pulsu et p ipius caliditate ad tactu maiore
inuentaz. plurimu enim sanguis fertur calid?
et uaporibus plenus ad caput. Aliqñ tam
materia frigida pot ferri ad oculos p uenas
licet plus per no pulsantes qd per pulsantes.
Et talis materia nec arteria uel uena p quas
fertur pot cognosci p predicta signa. Nam ar
teria si per ea fertur no aptius pulsar. Neqz
uena per amplius calefit. Et oz ut cognosca
tur per maiorez plenitudinē et dilatationez.
Scias itñ qd si equaliter appet arteria tim
poris et uenarū equaliter deferre materias
ad oculos cu uena iuxta aures. tunc melius e
incidere uenā uel arteriaz timporis uel uenaz
timporis qd magis a propinquo et magis ap
propriate portant materiā ad oculos. Et mi
to magis qd per eas materia portaretur pl?
qd per illas. Si aut magis feratur mate
ria per uenas uel arterias iuxta aures tunc
ille incidatur. Cognoscitur autē que sit arteria
ex arterijs timporis uel earū qd sunt iuxta au
res p qua fert materia per maiorem dilata
tionem et maiorez eius pulsū et maiorez ip
sius caliditate si materia fuerit calida. Po
tuit autē Aue. cōditiones obseruandas ad inci
sionē arterie faciendam. quaz pria est qd fiat
qd alia remedia no cōtulerint. 2. est qd pre
mitat sufficiēs eio corporis ad hoc ut non
possit trahi mā multa ad oculos uel ad caput
p uenas alias p dolore et agitatione facta in
incisione id dixit Rafis. 2. qñtētia. hec inci
sio uenaz dz fieri post eione totius corporis
3. cōditio ē ne sit tunc in capite dolor for
tis. Dixit enim Rafis 2. qñtētia. Cum soda
aduenit fortis in egritudibus oculoz no cure
tur paries cu extracōe uenaz timporis suple ut
iuxta aures donec misigei soda qd induceret
patientem maxime nocumētus. p dolore enim in
cisiōis et sode posset trahi mā multa ad ca
put et oculos. Et posset pferri uiri. 4.
qñtētia ē ut feratur mā p uenas exteriores.
Bā si per uenas qd sunt intra cranē ferretur
mā incisio uene exterioris nullius eēt iuuamē
ti. Dixit enim Gal. 17. terrap. si delatione
nasoz p fido iacenciū et in sil. euz nernis de
sup ad oculos ueniētū fuerit hec passio. Nil
horuz. f. incisiois uenarū possibile ē gerere.
Idcoqz difficile sanabilia omnibus reuma
ta talia sunt quia per incisionem extrinsecas
non tolluntur qñs in incisio extrinsecarū
de perse non conferant in cursu reumatū p
interiores uenas. per accidens tamen potest
dupliciter conferre. uno modo quando locus
incisionis teneretur diu apertus ut per illam
uram fieret diuersio et mōdificatio unde pos
set sequi materie diminutio uel ipsius cōsum
ptio. Et sic remissio morbi uel sanatio. Nam
per talem incisionem diu apertam potest fie
ri sufficiens diuersio ppter colligantiaz et di
ppinquitatem uenarum extrinsecarū cum in

infecta. Et hoc ita est ut non p. expen
tias. 2° modo quia talis incisio suberabit
oculo de nutrimento. Et oculus carēs illa pre
suberacta querit se supra mās sibi transmissi
Et si qua ps in ea est cōuertibilis in suū nutri
mentū conuertit et residuus p. posse resoluit
et sumit. Scias tñ q. aliqui tñ tene loc. in
cisionis apertus q. tantus de nutrimento oculo
suberabit q. oculus putificat superflue multū
Et hoc cū uiderit medicus debet uuln^o stati
m solidare. Sunt tñ quidā ad quorū oculos a
uenis intrinsecis tēdūt ualde pui rami. Et ab
extrinsecis multū et magnū. Et in istis incisio
suspecta ē d. de siccatōe oculi. et non pōt hoc
p. cognosce. Modi autē abscissionis arterie
uel uene multi sunt. p. incisioes eiz dupliciter
fit. uno modo extirpando prem arterie uel
uene. Alio mō solū incidendo ita q. n. totaliter
separatur una ps ab alia. Inuit autē Ali. q. ar
teriaz uel uenarū. sed p. arteriarū absci
dendū aliqua ē pua et aliqua magna. Et in
telligens de pua dixit. pueniat in incisione
ad finē in extirpatione eius quia pue sunt ex
eis q. extirpant. de eis cū pōt fieri extir
patio eiciendo ē magnū frustrum. magne nō
posunt neq. debet extirpari. q. quēz magna
rūz est principū alioz multorū ramoz. qua
pp. ex ipaz extirpatōe mag^m seqrēt corpori
nocumētus. saltē p. priuationē sanguis et spūs
soliti pcedē ad plures pres capitis qui po
stca p. istos ramos n. pcederent remoto trāco
a quo oriebant. Ac ē de magna arteria non
posset magnū frustrum extirpari nisi eiz ma
gno labore et dolore. Sufficit ergo ut q. est ex
magnis incidat absq. extirpatione. Ad hoc
aut ut incisio siue cū extirpatione siue sine ea
fiat oportet signare arteriā. deinde excarnā
do cū pueniat usq. ad ipaz sic excarnatūz
et sit excarnatio facta ad q. itates duorū di
gitoz. quo facto dixit Ali. 13°. terrap. si qui
des in redūdando uel q. magis pulset apper
tibi q. sit magnus nas infallatus. f. ad effugē
dum errozes ei bronchū. f. unculus super imit
te prius suple et liga. Et ita abscinde qd me
diū. Et sic inuit q. ligatio uiculi fiat in duo
bus locis abiniscem distantibus. Et sic uo
luit mēfue. q. fiat ligatio in duobus locis. f.
in utroq. extremo excarnationis. Stant autē
uincula dixit Salienus. ex materia difficilī
putrescibilī sicut de sirico. facile enim putre
scibiles cito decidunt a uasis. Nos autem uo
lumus circumincarnatis eis decidere uincu
lum idest et nō prius. Nam tunc caro que su
per nutrita est incisio p. tribus uasorum super
positio fit et claudit ora uasorum. Et cum h^o
factum fuerit puenit tēpus uinculis impericu
lose defluere. Si autem ante defuerent nō
dum clausis oris uasorum a carne illa inter
ipsa ora uasorum orta sequeretur fluxus san
guinis multus et periculosus. Aliena
quoq. dixit. quando inciditur uena super tim
pus oportet ut liget in primis deī abscidat
postq. p. cesserit illud de quo p. cesserit cōme
moratio. f. ut fiat post mundificatōes sufficē
tem corporis et capitis. Et o. ut ante incisi
ones stringat cum filo siricino qd est ea infe

rius in longitudine. f. uerfus aduentū arterie
Et dimittat ligatura in ipsa deinde abscinda
tur qd post ipsam est. f. uerfus oculū. Et eiz
putrescit. f. uinculū. o. ut auferat stricture q.
tam incarnatio facta est. Et sic inuit q. pua
ligatura sufficit. Debet autē uinculum ēē lō
gum ita ut extra uulnus pendeat ut possit ex
trahi cum necesse fuerit. Cum autē dixit Ali.
q. incedit nena intellexit de pulsantē. Nam
in incisione non pulsantis non est necessaria
ligatura. Dixit Ali. ubi supra uenas icidē
tes non ut in arterijs neciūz est ligare sed suf
ficet aliarū aliqua. f. ut ligetur. f. eiz magna
fuerit. Nam in uenis non ut in arterijs conti
nuus motus apparet orificia uenarū iei sarūz
Nam in uenis cum semel claudunt ora uel p.
ligaturā uel per farinā stipticā cōcedit car
nē circa inasce. f. cito et maxie cum imobilem
habent partem. Dixit Ali. in parua sufficē
f. aliquando ut in profundo scarificet quate
nus curat q. in ea est ex sanguine. Istud. n.
quandoq. p. x^m est inuamento uento sarū in
nua siue in collo cū scarificatione. Et in
uamento sanguis uenarū super fronte. Qui
dam autem simul incidunt cutē et arteriaz. de
inde cauterizant cauterio attingente ab abo
orificia arterie. Et quidā incidunt siml^r cu
tem et arteriā sed non cauterizant sed replent
uulnus fauellis iuoluis in albugine oui uel
non iuoluis. Et quidā sine p. missione in
cisionis solum cauterizant et p. fundant caute
riūz usq. ad arteriaz. Et Ali. dixit fiat
cauteriū cum instrumēto aureo. Et modus q.
dem cauterij securior est a timore fluxus san
guis et ad sanationē etiam magis p. perat. Et
ad aperitionis diuinitates materiā que in
loco et uicinis extētem magis consumit. Et
ideo p. telligend^o ē si cauteriūz partat egrorās
Tempus autē ad faciendūz incisionēz. maxi
me de arteria elligendūz est tempus p. proprie
in uere et aere extēte tranquillo. Dixit Ali.
quandoq. ne cūz est cauteriū. f. factūz supe
r cōmūstura coronali capitis. Et hoc ut retine
tur catarrus. Et hec necessitas erit quando
perseuerantia obthalmie uel alteri^o egritudis
mālis oculi. erit pp. perseuerantiā catarrū. Et
bēt hītatē si tūto egritudo depēdet a catarro
i eē et q. uari ut. f. q. sit scā a catarro et q. fue
tur i p. duratōe ab eo p. q. uariā inuatiōz flux^o
siue ēt depēdet a catarro in q. uari. 13° n. i esse
ut q. p. cesserit egr^o ab alio hōre et dīn cata
rus sit cā p. seueritie et durabilitatis ei^o. Et
q. fert hoc cauteriū cūsq. hōris et cal^o et frī
gidi. Dixit. n. Ali. p. 3. illd i q. diuerse hu
morū mēe cōscāt ē cauteriū. f. scē i q. missura
coronali. et cāe sue cōferētie ē q. diuerit hō
rem a fluxu ei^o ad oculū ad hīū locū et illum
cūat. In hōris tñ frīs magis laudat. eius
n. inuamēta dīx mēfue sunt sibi^o ad egriet frī
gidas fīcas. Et q. fert eis et i p. n. et i p. cū.
S3 i p. n. p. s. apper q. ferētia ei^o i eo q. cū ac
tualī calitate frītātē minuit et mās minuit. sed
in materia calida eius inuamentum apparet
plus in processu q. in principio et fortasse p. p.
q. in frigida in processu eius. Et hoc ideo
quia materia calida est facilioris retractōis

et diuersionis cicatrix. Sed in prin^o si sic
apparet tumamentum eius in calida materia p
pter quandam ignitionem et caliditates quas ma
acquirat ex cauterio. Et scias q^d cauterium
factum in fontanella colli et proprie quando in
ea ponitur laqueus ex experientia repertum est e^{ss}e
multum tumamentum et fortasse maioris q^{uam} caute
rium commissura coronalis q^{uod} ad longinquum. Et
cum hoc est securus. sensus debent autem diu
tenuerit aperta. Quia tamen loco cauterii ponunt
etiam maxime in commissura coronali medica
mina rubificata et uescicata et conferunt sepe
iterata. Et tumamentum eorum et cauterium ap
paret manifeste siue ma^{gn}u^m fiat ad oculos p^{er} pa
niculos exteriores ut clarum est siue etiam p^{er} in
teriores q^{uod} mediante commissura materia que
est sub craneo educit ad extra ipm. Dixit
Aui. q^{uod} non sufficit illud quod fit de osb^o. s. f.
supradictis e^{ss}ione diuisione incisione uene
cauterio et alijs fiat tunc stomia de uenis la
crimalis et ex uena frontis uel prius de una
et postea de alia. si fuerit ne^{cess}arius. Nam p^{er} istas
uenas sciam edatur materia ex oculo per
partem propriam ita ut si qua portio mate
rie remanisset in oculo uel ei ualde propinqua
que foret causa duritatis obthalmie sic remo
ueat et cesset obthalmia pfecte. Et subdit. Cum
tamen uentose nucle. i. ubi collum iungitur capiti
posite sint ultimae idest magni tumamenti ualde
cum scarificatione uel sine fm ne^{cess}itate quasi
uoluerit q^{uod} fiat p^{er}dicta uenarum p^{er}icularis stoma
et etiam postea uentosarum appositio. Un
de fiat uentosarum appositio p^{er}dicta frequen
Et postea illarum uenarum stomia. Et qui
dam dicunt q^{uod} Aui. inuit q^{uod} siue sit ne^{cess}aria sto
mionomia illarum uenarum siue non et siue fi
at siue non utilis est ualde post curationes p^{er}
dictam et incisionem uene et cauterium frequen
uentosatio in loco dicto ut frequenter fiat di
uersio cuiuscunq^{ue} portio materiae. que de
nouo moueretur et ad oculos posset peruenire ua
let etiam appositio earum ante dictas curatio
ut supra dictum est.

Capitulum 10um de cura obthalmie per localia se^{con}
dum diuersa tempora eius.

Intentio^{ne} ad alte radem

et ad localia dixit. Rasis 2° co
nstantis auctoritate Galienus obthalmia curatur
cum generali curatione apostematum. q^{uod} apo
stema est. Et Auicenna dixit. penitus cura
obthalmie est sicut cura reliquorum apostema
tum ex repulsionem primo et resolutione. 2°. uerum
tamen exigitur propter me^mbrum ipm supflua
facilitas quia ut dixit Serapio. oculus est me
brum multe lesionis et est multi sensus. Et
propterea dixit Auicenna. exigitur ut illud q^{uod}
repellit et repercutit et quod subleuat et q^{uod} re
soluit et q^{uod} abstergit non sit laboriosus tactus
ledens sensum faciens uentre in eo asperitatem
Et illud non complebitur nisi sit stipicitas te
perata eius quod refrenat et repercutit et
nisi sit mordicatio eius quod resoluit

illis parua. immo dixit. ipse melius est si
sit in eo exiccatio sine mordicatione. Et ut
uolentia laboris eius frangatur p^{er} id q^{uod} ei ad
ministretur ex eis que sunt sicut albumen oui
et lac mulieris multum sup^{er} coⁿfricatione colli
quo fit alcosol. i. cu^m quo coⁿfricat collum sup
lapides in quo dissoluitur medicamina oculo
rum. s. sief. et pulueres ut remoueantur ab eis
durities et asperitas. ut uoluit Aui. q^{uod} collum
uel sief ita et tantum suauiter coⁿfricat quousq^{ue}
illud q^{uod} ex sief dissoluit fiat sicut alcosol sub
tile et d^{icitur} cadere lac ab ubere super loco con
fricationis. et non debet esse reseruatum in uase ne
sit corruptus. Dixit itaq^{ue} Mesue. q^{uod}nta. re
s. intentionem p^{er}dictam plent administrationes
medicinarum fm intentiones diuersas. s. diuersi
ficatas fm diuersa tempora obthalmie. In mor
bi eim principio utendum est repulsionibus in quib^{us}
est facilitas fm omnem modum administrationis.

Deinde utendum est resolutionibus et non e^{ss}endi
sum a p^{er}mixtione istarum duarum intentionum. Ad
ministranda igitur sunt dixit Mesue. in prin^o
si ma^{gn}u^m fuerit calida quousq^{ue} acuitate et infla
matione reprimunt qualia sunt enduina et sola
trus et aqua rosata et lingua arteria et herba
mior et philiu infusus in aqua rosata. bec oia
singulariter uel conuinctis in oleo rosato con
quassata et oculis supposita sedant et digerunt.

Et in oculis distillentur lac mulieris uel a
sine albumen oui et mucilaginis phily. Dixit
Hali. 13° terrap. si ex acri fuerit humor oculis
albumen oui infunde ut expurge^t cu^m eo acre
reuma. Dixit Serapio. post mundificationem
sufficientem oportet ut redeamus ad oculos
et distillemus in eis in principio albumen oui
subtile nocte tota aut die toto si est possibi
le q^{uod} est quia hec curatio sedat ualde et facit
quiescere istum. Et si ledit infirmum aliquid
humiditatis mordicatione sedat eaz et abster
git ipsam. Et dixit se^{con}dm hanc similitudinem
conuenit lac mulieris quando distillatur in
oculis solum aut cum sief albo. s. sine opio.

Et dixit. si fuerit adhuc currens materia
oportet ut ponamus supra oculos emplastrum
de solys solarii uirgipastoris arnoglossae en
diuic uel portulacae Aut de solys canu et solys
uitis recentibus cum solys citronu et piri re
centibus et quandoq^{ue} miscenitur cum farina
ordei et oleo rosato. Et confert multum q^{uod}
mutatur statim idest sepe. Et abluatur facies
cum aqua rosata et aqua uehementis frigoris
mixta cum pauco aceto. Aut cum aqua deco
ctionis papaueris et aqua pluvialis. Et ad
solum conferunt in principio medicine fa
cientes stipicitatem que prohibet materiam.
Et dixit Serapio. si apostema fuerit in pal
pebris remanens hoc est quia fuerit magnu
ita ut etiaz comprehendat palpebras uel ita ut
extendat oculos ad palpebras Non est negan
dum quoniam liniatur q^{uod} est circa oculos etiam
cum limmento ex litio indo et memithe et
aloe et sandalis rub acacia gummi arabico opio
et faufel cum aqua uirgipastoris et solarii.
Quod si dolor et passio idest passio fuerit
difficilis dissoluemus linimentum. s. p^{er}dictum
Et resoluemus ipsius in sico mamragore ay.

lactuce precipue in principio egritudinis. Dicit
 Jobanicius. Cum materie fluēt ad oculo
 sunt calide superponant fronti medicine
 frigide multe. Stipticitatis. Filius meluay.
 Cum renna calidus fluit ad oculos coquan
 tur folia populi in aceto. et pistata superponā
 tur. Dicit Haly. 5.° practice. post stomiam
 uere medicaminib⁹ que acumen sedēt et ca
 lores molitāt. unde albumen oui tenue illi in
 stilla. Dicit Aui. qñz s. in principio admini
 strētur conglutinatia et cōmensuratiua tempa
 riu auitatis mēru. ut sunt medicine frigide
 quibus ē utendum esset. non solū in pñcio
 sed i pcessu qñcūqz ex aliqua cā puta si mate
 ria acuta mordicatus repiretur in oculo et
 timeretur de excoriatione uel ulceratiōe. Et
 uoluit ut notum est ista debere approximari
 in materia calida acuta. Nam si materia nō
 esset talis ista nō competere ēt in pñcio.
 Et per aglutinatia intellexi t. Aui. inuisca
 tiua. Nam medicine cōmensuratiue debent ha
 bere sām cum uiscositate quadā per se uel
 debent esse mixte cum eis. Et hoc ut illa uis
 cositate mediante diutius in oculo morētur.
 Et superficies oculi leniāt. Et de barā mate
 ria dicit Aui. sunt genera lactis et albugo oui
 Inter que duo compando Rasis. 2.° qñten
 tis. dicit lac esse magis cōueniens in cura ob
 salmie. Aui. uero dicit q albugo oui est ma
 gis cōueniens. Uerum est q diuersis respe
 ctibus. lac potest esse melius albugine et ecō
 uerso. Et innuit Aui. q qñ indigeat aliqua
 li absterfione et nō multa opilatione pororū
 tunc lac est melius quia in ipso est aliqualis
 absterfio et non ē multum oppillatiu. ymo
 parum. Sed in albugine oui nō est absterfio
 de qua sit curandum uel saltem in cōparatio
 ne ad lac. sed in eo est maior opilatio. Et iō
 quando nō est cura de opilatione pororum.
 tunc albugo oui est melior. Esset autem hoc
 aut quando materia nō est multa. sed est ledē
 cum multa acuitate et mordicatiōe. Nam
 in hoc casu non tmetur ppter paucitatem ma
 terie pororum opilatio. Et ppter acuitatem
 eget maiori infrigidatiōe. Et albugo oui est
 frigidior lacte. Cum autē materia esset mī
 ta siue cum acuitate forti siue cum debili lac
 est melius. scdm ergo intentionē predictam
 dicit Aui. albugo oui est melior lacte et si sit
 lac abscofinū. Albumen enim oui aggregat. s.
 sedationē acuitatis cum lenificatione et appa
 natione sua si nō adferat et non constrinxerit
 poros. s. nimis. Et dicit de lacte non est
 cōueniens ut dimittatur distillatio eius in oculo
 tempore longo quia cito corrūpitur et cor
 ruptum nocet. Imo oportet ut renouetur
 omni hora. Sed albugo oui non eget hac fre
 quenti renouatione quia non est sic corrupti
 bilis. et ideo si dimittatur in oculo aliquibus
 horis non nocet. lac autē muliebre est melius
 alijs. Et ex eo illud est melius in mārns acu
 tis qd est frigidius et humidius et illud est
 lac mulieris que peperit puellā et lactat eam
 siue alias puellaz. Nam lac puerilis que
 postea non lactat non est bonus. Et mulier
 debet esse cōueniēter distans a partu ut p⁹

treas menses. Nec tamen multus remota a pu
 quia non post annū unus. Et si pro tunc nu
 triatur nutrimenti frigidis et humidis lac
 cōueniens erit. Dicunt autē de albugine
 oui accipiendus esse quod est subtile quia sub
 tile ut dicit Rasis 2.° cōtinētia. magis pene
 trat et non sic opillar. Dicit Aui. oleum
 ros. est huius generis. s. q infrigidat et appa
 nat et mitigat. Non autē q maturet et resol
 uat. Supra autē Aui. dicit. oportet ut ex to
 to clougetur oleū a capite patientis obthalmiā
 qm ipm est uehementis nocuenti et distilla
 tio olei in aurē et am si sit oleum ros est ual
 de magni nocuenti qm magis facit obthalmi
 az adeo ut stringat at frangat tunicas. Et gal
 dicit. 13.° terrapentice sicut scribitur a Rāb
 in pñcia. 7.° in caratione apostematū octoz
 et ois nullo modo intret aliquid oleoz. Pro
 pter hoc dicunt quidam. q oim consideram
 ratione sue oleogicitatis et uiscositatis sue sū
 stantie nulluz oim approximāt capiti fronti
 uel oculis uel auribus distillatus confert s. no
 cet quia multuz opilat poros per suaz inisca
 tionem et adherentiā et sic augmētuz efficit in
 obthalmia prohibendo exalationes et est h etiā
 mordicat oclm intus in eo positum. Et sic ad
 attractiones facit materie ad ipm. Sed di
 cunt q oleum consideratuz sub ratione suc h
 turis inate uel acquisite per medicinas potest
 conferre. maxime aut qñ de humra obthalmia
 timeretur que nōdum incepit. Nam in tali ca
 su potest oim approximari capiti et etiā di
 stillari in aurem calidū uel frigidū. prout di
 spolitiō exigit. Et precipue. si mā ab iferio
 ribus sit assensura caput. Sed si mā ēēt in ca
 pite contenta melius est ab oleis desistere ne
 materia augeatur p phibitionē euaporatiōis
 Et q si materia in capite esset frigida ole
 um calidum ipaz dissoluendo fluere faceret et
 frigidūz amplius cōpingeret et conculcarer.
 Et si materia ēēt calida calidūz oleuz eam
 inflamaret. Et frim eā qculcarer. Et fortasse ex
 pūmēdo facer eā ad oculos fluē citi⁹ sic expt
 entia appet sepe p fria applicata capiti i cali
 dis passionib⁹ capitis māz ad oculos fluē et fa
 cere obthalmiā. Et māz qñ mā cala in capite
 ē mīta. Nā si ēēt pauca possz oim frim eā ad i
 feriora pellē. Sic ēēt mā frim in capite si ual
 de pauca foret possz oim calm eā resoluerē. et
 dūt q obthalmia actu exēte si ē a mā cala nu
 oim ē capiti fronti uel aurib⁹ approximādā
 nedū oclis qz addēt ad discrasiaz. Siml
 neque frigidam ppter cās. Et qto mā ef
 fer amplior tanto magis noceret augendo flu
 xum. Et māz qñ materia ēēt locat et flu
 xa tota. Nam tunc non est necessariuz appo
 ximare oleuz capiti fronti uel auribus cuz so
 la intentio remanet circa oculos. et māz i eis
 locatā. Nec ad eam resoluendā est necesse ole
 um intus in oculis ponere cum non ob. oluat
 aliquod oleoz a mordicatiōe oclorū. Et
 multa medicamina hēnus intus potentia oculo
 lis approximari sine mordicatiōe et nocumen
 mento habentia resoluerē materiam illam.
 minus etiam in obthalmia adhuc siente intus
 in oculo oleum administrandū est. Sed bene

concedant in fiere i oblatuſa ⁊ adhuc i facta
ocum ab extra ſupra oculos appropinquari poſ
ſe cum cautella ne oculus ingredi poſſit. Et ſi
pro hac cautella miſcent cum remouentibus
mordicationes eius erit melius ut cum lacte.
Et ad hunc finem dixit Raſis 2° continetis
q^{uod} folia uolarum recentia cum lacte iunencule
⁊ oleo roſe madefacta. u^{el} bombax madefactus
⁊ expreſſus in eis oculis ſuperponat ſcilicet
in oblatuſa fiene ⁊ hoc in principio ⁊ deſu
ppositionis ocli oculis in oblatuſa facta pa
tebit cum cura eius ponetur ea exiſtente in d
clinatione. Dixit Haly. 5° practice de app
ximadibus in principio poſt ſtomā ntere me
dicamentis que acumen ſedent ⁊ calore mol
ſient. unde albumen oui tene illi inſtilla ⁊ co
lirius album ⁊ hoc fac usq^{ue} in 3^m diē. Jre
Haly. ut ponitur 2° continetis dixit poſt ſto
māz pone in oculū ſic album. Et ſerapio
dixit. inſtillemus in oculo albumen oui ſubri
le. Et ſechiduz hanc ſititudinē conſert lac mu
lieris cum ſic albo. Et Alexand^{er} dixit. ut
re hys collirys non ſolum in oculo ſed extra
oculum. Et meſue dixit. poſt diem uere diſtil
latione ſic albi. Aut. antez dixit. oportet
ut q^{uod}am poſſibile eſt retardet i oblatuſa co
liriorū admiſtratio usq^{ue} ad tres dies. Et loq
tur de collirys repenſiuis q^{uod} illo tempore nō
debet fieri uſus reſoluitiuus Sed dixit ipſe
ſufficiat tunc regimen predictuz ex eſomibus
⁊ attractione materie ad extrema ⁊ moraq^{ue}
diximus locorum ſ. obſcurozum ⁊ diſponum
ſ. ſituū uel etiam diſponum. i. totius regimē
dictū. Dictum poſt illud ſcilicet admiſtrā
tur colirū ſi erit malū p^{er} n. ſanae oblatuſa
baſ reb^{us} ab^ſ 2° cura. i. ab^ſ collir. ⁊ ybubaly
dixit. non oportet ut in p^{ri}mis diebus niſi
albumine oui quod eſt utile in principio. Et
ſimiliter Aut. ut ſupra docuit ab albumine oui
incipere magis tñ infra dixit. In initio fiet
emphm oculis ex frigidiſ. Et ſi non ſufficiat
ſuorum expreſſionis frigidaruz emplaſtra^o
ſuper oculo fiat tunc diſtillatio eorum in ipſo
deinde albumen oui ſolum ⁊ cum lacte aliue i
miſtatur. Et non dixit ſic q^{uod} uelut ab iſtis eē
incipiendus q^{uod} ymo incipendus eſt ab albu
mine oui. ſed ſic dixit ut compleret ſermo
nez quez de ipſis inceperat. Sed cum etiā po
ſuit in eis cañ. dicens non conſequari i eis
finem ſcilicet neq^{ue} quoad gradum uſimū re
percutionis neq^{ue} etiam quoad tempus con
tinuationis eorum ut non tranſcendas cū eis
tempus principij ne accidant inde nocumenta
dicta ſupra ſcilicet de inſpiſſatione tunicaruz
oculi ⁊ compactione materie in eis ⁊ augmēto
doloris. Qui autem dixerunt d uſu colirū al
bi intellexerunt de eo quod ſit ex ceruſa ami
lo ⁊ albumine oui ⁊ de ſimilibus. Propter p
dicta dicunt q^{uod} melius ⁊ inſallacius eſt non
appropinquare olea neq^{ue} aliqua localia oculo
ante 3^m diem. q^{uod} ſi appropinquat reſoluitiuū
eo tēpore magis attrahit q^{uod} reſoluit. Et ſi re
p^{er}cuſſum p^{er}ibz diſſolui ex loco quidē p^{er}e
diſſolueretur. Ex apoſtemate enim oculoruz
etiam in principio aliquid per poros diſſolui
tur et reſudat p^{er}ter tuncce oculi raritatem.

Et b^o dicit niſi cogat ad appropriationē loca
liuz. Aut oblatuſe magnitudo et mē mte ap
paratio ad fluendū unde ſit timor de magna
ap^{er}tione ocli. Mā in hoc caſu ſtatim ab ipo
pncipio ē nō p^{er}miſſa eūone repenſiua debet
appropiari tñ cum oi facilitate incipiendo ab
appropiatioe eorum deſoris ſuper oculo. Et
ubi hoc nō ſufficeret n^{on} nō extimeret medicus
a principio debere ſufficere. tñ inſtillanduz
eſt in oculo albumen oui ſubtile. Aut aqua
roſata. Quo ſi adhuc non ſufficiunt addendū
eſt euz eis ſic album. Et Raſis. 2° q^{uod} nē
tis. docuit facere ſic album q^{uod} eſt mirabile
ex ceruſa ſuſumigata euz canſora linendo ex
ea uas utriū ſuſumigando eā cum pauca can
ſora tribus diebus. ſ. omni die bis uel ter.
deinde recipit pars. I. et amidi. ps. 3. ⁊ gūmi
arabici p^{er}is uini ſextā et cōponuntur cum
aqua roſata. Aut niſi cogat nos uehementia
doloris. Nam tunc in principio facta ſtomā
cogimur incipere a colirio albo ſine opio. et
ſi nō ſufficit cum opio et put infra in inten
tione ad accidentia dice ē. Hic autē dicendū
q^{uod} ſi oblatuſa non fuerit fortis ſed benigna
abſq^{ue} multitudine materie et p^{er}mitate dolo
ris deſcendū eſt a localibus et intus et ex
tra. Qd ſi aliquātilus p^{er}uioz fuerit uten
dū eſt repenſiuis exteriis. Et ſi adhuc pra
uitas e^{ſt} eſt maior utendū eſt eis et ab intus
incipiendo a leuioribus. et gradatim adden
do ſm additionē p^{er}uioz eius. Et d^o repen
ſiuis apponēdis ab extra ſupra palpebrā ſunt
dixit Alexander. lac mulieris cum uitello oui
et oleo roſe. et uol. Et ex eis ſunt folia taſſi
barbaſi oculo ſi emplaſtrata. Aut folia eudi
ue aut folia rubi. Aut cozirole uel plantagis
roſe uel ſumach cum aqua roſata diſſoluitur.
utole et herba earum cum aqua roſata cocta.
Molm uel citoniū crudum piſtatum. Aut ē
coctum ſolum uel cum aqua roſata. Et for
tiora predictis ſunt lactuca et portulaca et
ſempina et tñicularis. Et adhuc fortiora
ſunt folia mandragore uel iſquiāmi quibus
utendū eſt in uehementia doloris. dixit tamē
Ante non admiſtrētur in principio inſpiſ
ſantia fortia et que ſunt uehementer ſtipica.
q^{uod} inſpiſſant tunicas et p^{er}ibent reſolutionē
et augent dolores. Et p^{ro}prie cum dolor eſt for
tis quio tunc ſignificat materia multa i quo
caſu etiam debilia ſtipica non cōueniant q^{uod}
non poſſunt repellere multam materiam. Et
cum hoc poſſunt nocere inſpiſſando tunicas
oculi et conſtringendo materias in eis. Et b^o
maxime habet ueritatē ſi appropinquetur ante
euaſuationē. Dixit ybū Haly. ea quoruz re
ſtrictio eſt uehementis nō p^{er}mitunt. ſ. in cura
oblatuſe quia nocuentuz maius eſt utilita
te eorum quā generant aſperitates in oculo.
cum aliqui ponūt in aliquibus medicis que
acuat uſum. Et ſtipica debilia in prin
cipio licet non p^{er}ueniant inq^{ui}tum ſtipica. tamen ſi
deſe accipiantur frigida et in forma humida
uel mixta cum obundentibus ſporum ſiccita
tem poſſunt appropinquari. Et talia ſtipica
debilia ſi fuerint recentia meliora erunt ſic
Et ideo auctores in talibus collirys ponūt ro

ius recentes. Et isto^o miscetur cum albumi
ne oui ut tollatur nocuentus siccitatis ab eis

In obthalmia tamen colerica usus stiptico
rum est securior. Qd si aliquando erratus fue
rit in administratione stipticorum fortius uel
etiam debilius nimis continuatorum uaporetur
oculus cum aqua calida. ymo dixit Aulic.
si materia fluens fuerit calida uehementis ca
liditatis et tenuitatis administrantur opposita
uehementis stipticitatis sicut de gallis balan
stus et tribulis. Nam empiria ex hys curribus
fluens appositus maximam habet efficaciam. et
intellexit proprie de hys que apponunt fro
ti et temporibus. Dixit gal ut scribit 2° co
tinentis. Non lauentur oculi in obthalmia et
pustulis cum aqua frigida quia facit oculum
re materia in eis. Et prohibet ne cornices era
dicentur a pustulis. Dixit Aul. interdum su
per frontem suple et tiora ponunt apocrusti
ca. Et proprie cum ista effusionis materie e
uelamen extrinsecum. s. gingia mater qz in ap
pone ista duo acquirunt. Primus est phi
bitio cursus materie per partes exteriores
qm apocrustica frangunt ut ductus qua stri
cta materia fluere non potest. Et enim aliqui
ista sufficiunt preter qz necessaria sit incisio
uene uel arterie par quam fluit materia. Et
ideo ab appone istorum medicus incipere de
bet. Et ad hunc finem possunt appropinquari
omni tempore quo fluxus mae adest. Aliud
quod acquiritur ex eis est quia inuani i repe
lendo mae et repugnando. et ad hunc finem con
ueniunt solum in principio. Et in dictis uer
bis Aulic^o. innuit qz si fluxus materie fieret
per uelamen intrinsecum apocrustica no appo
nuntur quia cum hoc qd no inuani pnt uehem
ter nocere repugnando materia uersus cere
um et uersus nervos opticos. Et in hoc casu
Sibb. dixit no appropinquetur in cornu capis
aliquo repugnando uiolenti ne repugnet mae
ad nervos opticos et sit causa ppetue cecitatis.

Et scias qz et apocrustica apposita super
frontem et fluxu eme p uelamen extrinsecum in
aliquo casu noceret. Et hoc qd de mae fluente
in oculo et tribus modis inter oculum et frontem
esset aggregata multa mae. co qz impedirent apo
crustica apposita oculis a repensione fluenti
mae. unde materia intentio magis ptingeretur
imo et possent esse ea expressio illi me uer
sus oculum et sic augmentum obthalmie. Unde
de eis loquens Mesue dixit. interdum nocent
qm ea qz descendit mae aggregat et stringit
in tunica oculorum. Nec autem medicus cogno
scere pot cum extirpatione bona. Attamen si
appropinari debet tunc est qz apponatur in
principio inuicem atqz oculum et pres a supro
ri niscine ei repleatur. Aut ut tardes cor ap
positio usqz ad finem augmenti qm ita intentio
ad resoluendum occurrat. qm tunc eis appositis
possumus securius resolutum uti et fortiori
bus qz no pmitit resolutum et fortia attrahere
Et quia ut dicunt quidam tenent uicem stip
ticorum que debent etiam illa hora cum re
solutionis misceri. Et dicunt quidam qz
in homine macre et extenuate frontis pre
dicta apocrustica sunt securiora et fortius in

presentia. In pingui aut et carnosa fronte non
sic imprimunt et possunt esse causa expressionis
materie contentae circa frontem eorum uersus
oculum. et ista medicamina a quibusdam fronta
ria uocant nomine sumpto a loco. Et materia
eorum fm Aul. est sicut cortex bacebe et uel
memitbe et sicut feligibayax et aloos et sem
et crocus et serocolla. Et aque que sunt sicut
aqua solatri et uirgepastoris et sicut ranus
et solatri et citoniu et similia. fortius uile
B. olei rosari nenufarini et mandragorati.
an. 3. i. aq. rosate et nenufaris an. 3. 5. laci la
ctice et endinie an. 3. i. et parum lacis mulie
ris femellaz lactantis et miscetur. Et in eis
intingatur panis linei subtile et applicentur
fronti et temporibus nocte. mane autem remo
ueantur. Dixit Aul. iam experimur est qz ar
boris que grece dicitur acata et sirriace a sol
et est tribulus in principio obthalmie calide et
inflammationis eius est conueniens cum pprie
tate fortis. Et uide de eo a Serrap. Dixit Dyas.
sucus tribulorum nobilibus collis admiscetur.
plus in ista est succo memitbe. quidam dic
qz est oleastrus de quo uide a Dyas. capio. de
algalea De cura in augmento. s. factis cho
nibus et diuersis modis mae ut multum minora
ta nec amplius fluere poteris dicere. qz sit in
declinatione et erit utendum resolutionis. sicut
in cura declinationis dices. Si autem in illis
tribus diebus factis que supradicta sunt debe
re fieri in principio obthalmie non declinat. tunc
extirpandum est qz ipa sit in augmento. De
hinc utendum erit medicinis qz in augmento
queniunt in qd sit repulsio cum resolutione fm
ca. curatio apatur in augmento cor. s. ut
in pn^o augmenti resoluta respectu apocrusti
corum sint pauca et remissa. Et de hinc gradatim
fiat in resolutione additio. ita in qz apocrusti
ca excedat resolutionem usqz ad finem augmenti.

Cognoscitur aut qz iam sit augmentum. cum
oculi lipitudines habere ceperint. lz no integre
et cursus lacrimarum subtilis acutax no e ple
uerantia sicut prius. Et qto plus pcedit in au
gmento lipitudinis et diminutione cursus
lacrimarum dicat tanto plus pcedit augmentum
hys eius finem. Addendum ergo est cu apocu
sticis aliquam resolutionem qz auctores aliqui manu
talia uocat. lz no pprie. Nam maturata ppe
si debet appropinari nisi postqz obthalmia p re
solutionem curari non potest. Utendum ergo est in
pn^o augmenti mica panis similitudine in aqua
frigida ista donec bñ infusa ea deinde ex
pressa. et super petta extensa subtilis oculo suppo
nat. Dixit Aul. cu repuleris mae p quodonez
et diuersis et apocrusticorum appositione. tunc
gradatim tede ad maturatam. s. resolutionem de
bilis forte ab auctoribus dicta maturata qz
si resolui non possunt pparat ad maturatones
ppriax Et dixit ista resolutio sit prius mi
xta cu apocrusticis in quorum mixtione sit gra
datio a minori resolutione ad maiorem Et di
xit sit in prima resolutionum comixtione co
ueniens cum aliquo apocrustico qd sit sicut
aqua ros. ut nebigratia sumat aque ros. par
tes. iiii. et aque camomille ps. i. deinde sumu
tur pres tres aque ros et aque camomille ps

.i. et postea aque rosate pres. ii. et aque camo
mille ps. i. Et cōsimiliter in alijs dixit Aui.
de apponēdis in pncipio augmētū. In gene
ribus lactis ē huius maturatiōis .i. uere uel
maturatiōis .i. lenis resolutiōis p ptem serolis

Et dixit in mucillagine psily euz sua rep
cussione ē maturatio .i. resolutio qdaz. Et dixit
qdā qz n̄ pte. s̄ per accidēs reflectēdo inus
calores q postea resoluūt. Et dixit. mucillago
seminis citonior ē uehemētioris resolutiōis q̄
īpā qz minus frīgida. Dixit Rasio. 2. q̄ n̄ cō
tis. Aqua decoctionis fenugreci alleviat n̄t
tigit et dissoluit tēperare. Et ppterca multū
mitigat dolores oculor et inducit sompnus
īpā hora. s̄ p accidēs remoto dolore. Et
Aui. dixit aqua fenugreci .i. decoctio. uel mu
cillago eius bona est maturatiō et est sedatiua
doloris. s̄ suauiter resoluēdo et nō est in īpā
attractio qz nō est intense caliditatis. Neqz
est mordacitatis. imo aggregat euz lenificatiōe
et maturatiōe sua ut fiat planū. s̄ oculū quare
inter maturatiua dignior ē ut ab īpā incipiat
tur. Non intelligens ab īpā sola. sed cū tēpan
tibus caliditate eius. uel q̄ ab īpā incipiat
sola nō quidē in pncipio augmētū s̄ huius
eius finis cū iā resolutiōe indiget maiori. Di
xit Aiman. 9. si hec non suffecerint. s̄ que di
cta sunt fieri in pncipio. sed puenit res ad
augumentum colligū album. s̄ illud qd ibi de
scripsit in lacte dissolutū in oleo pone. Di
xit Serrap. Cum cōtegrur egritudo declinē
nō intelligēs de declinatiōe morbi sed dimi
nūtiōe cursus mē ministremus cū predictis. s̄
repercutiōe medicinas solutivas. i. resolutivas
s̄ cur ē intellus oīi positus sup oculos cū oleo
rosato mixtus. Aut coriandrū. i. recēs ei fa
rina ordei et mellitum et cime. i. flores ca
momille et uole sicce et similia. Et subdit.
in declinatiōe mē. s̄ pcedente augumento
et declināte fluxu qū digerit materia facit
eis alchofol cū serocolle nutrita cum lacte
mulieris uel asine. lac tñ asine est humidius
lacte mulieris. qū misceat cū annillo et zucha
ro Et subdit et post paululū qū plus minuit
materia a fluxu. Et est ultimus egritudinis. s̄
est finis augmētū. Facimus eiz alchofol
euz medicamine p̄dicto postq̄ misceamus ei
de memibe et zaffrano parum. quoniam iste
medicīne. s̄ simul composite cum stipicitate
que est in eis digerunt et resoluunt desuper
fluitate in īpō membro. Et hoc medicamen
necatur puluis citrinus. Et oportet dixit
Serrapio. ut consideremus cōpositiōes eius
bene. Nam si fuerit stipicitas in eo plus. s̄
necessaria subtilia īpō. i. distempere uel liq̄
factum albumine oīi et lacte. et si sit stipicitas
in eo diminuta idest non sic necessaria et pro
quia apparet in eo digestio multa. tunc opor
tet ut inspissentur idest appropinquentur īpā
sicut sunt et non subtilentur cum predictis.

Et subdit Serrapio secundum plurimum
et die prio minuitur hec egritudo quando ad
hibentur hec medicīne scilicet regulariter et
ordinate in cura procedendo Et propte
rea dixit nominat hoc medicamē namcomē

idest in die suo pferens. Scias q̄ medicamē
de fenugreco et semine citonior est medica
men utile et expertus in augmēto obthalmie qū
componitur hoc modo uidelicet in p̄m^o aug
menti. s̄ decoctionis seminis citonior uel
mucilaginis corū pt. iij. decoctionis uel muc
laginis fenugreci. pt. i. et ponat ex eis in ocn
lo et petie ēi i eis īfusa d̄super ponant et remo
uentur frequēter. In medio uero augmētū. s̄
decoctionis seminis citonior pt. ij. et decocti
onis fenugreci pt. i. et fiat similiter. Et in fine
augmenti. s̄ de utraqz earū equaliter. Ali
ud. s̄ decoctionis corone regie pt. i. aq̄ ros.
pt. ij. et utere in p̄m^o augmētū et in medio
eius utere eis equaliter. Et in fine adde
parumper aquaz mellilorū supra aquam ros.
Aliud ad idem. s̄ aque decoctionis psily et aq̄
decoctionis florum camomille et utere eis s̄m
p̄dictam consideratiōem Dixit Aui. si necesse
fuerit est ingrossare aliquid ex illo. s̄ aliquo
medicamine ut sit magis resolutiuū fiat istud
euz mucilaginis. Et hoc ideo qz sunt magis
grossę decoctiones. Et res resolutiva gro
sior ex his quia magis adheret efficiē magis
resolutiva. Et si fuerit magis necessariū īfri
gidare fiat illud cum succis frigidis supradictis

De cura uero obthalmie calide in statu. dixit
Aui. postea transi a fine augmētū ad p̄mū
statū in quo nunduz materia est perfecte di
gesta uel etiam postea. s̄ ante finem augmētū.
quia a medio eius huius finis īp̄mū transi. ab
hoc quod est dictū ad decoctionē mellilorū in
qua dissoluta sit serocolle alba. qz est melior
alio et p̄prie quando ē nutrita. i. infusa et
dissoluta in lacte mulieris et asine qz per hāc
infusiōem remittit ab acuitate sua. Scias
tñ q̄ s̄m ybū baly cauendū ē ab usu pulueris
serocolle aut alio puluerib⁹ in quibus īpā
sit qz inducit patienti nocumētū usus eius i
pncipio et in ascensu. i. augmento. Dicunt
quidam in pncipio et augmēto maxime usq̄
ad medius et in obthalmia calida non compent
serocolle qz nimis calida et nimis resolutiva
Et talia usqz ad dicta tempora ut supra parum
non querunt. In fine tñ augmētū qz mā plus
cessant a fluxu et acquirit aliquid de digōe
p̄prie p̄m^o qz inuit ad p̄prie digōz et p̄m^o mē
tā digestio ab̄stēgit et resolut. s̄ tñ n̄ d̄s appo
rimari sola s̄ mixta cū decoctiōe mellilorū et
sicut. Alii uero dñt p certo n̄ ē mēdum ea
p̄m^o nec in augmēto quousqz lippitudo incipiat
apparē que egeat ab̄stētiōe. Et ppterca si
repiat serocolle posita ab auctorib⁹ et aliq̄
medicis ualētib⁹ i p̄m^o et augmēto an̄ appitōz
lippitudis dē n̄ ē ab eis posita ut p se opetur
s̄ ad correctiōz medicīaz narcoticaz et aliarū
frīdaz. Dixit mē. si sig^m maturatiōis uere
.i. digōis qd ē effusio lippitudis et oīo ab
scisso lacrimaz subtiliā acuitatis fūit tñ bal
neatio scilicet uapozatiōis uel fomentatiōis
est medicamen uerum. subtiliat enim et resol
uit materias. Et est ei tunc medicamen p
p̄mū plus alijs et p̄prie cum mucillagine
fenugreci et seminis lini. Et non p̄mittat
administratio balnei. Est enim nobile ad ob

calentia
modificat
etiam in p
finit ad res
neg d̄ m̄a
m̄a d̄ m̄a
Dixit p̄
d̄ est oculū
cū aqua de
Dixit A. de
tio ex ago
bōbace et
cessa. qz in
fir enapozā
ci. Est enim
dom scilicet
in resoluti
bus ut ab e
Deinde con
grece aut co
pania. et di
nis semel f
necessariū
cū d̄ forit
eunt quida
qz s̄ m̄a
mē. Et tñ
poratiōe q̄
materie po
forit uero n
de mā fuit
Dixit emz
etiōis q̄ m̄a
tēpus aliq̄
locū mater
eunt bal. in
cū semel au
dolor ang
s̄ m̄a deb
te acciden
aliquid p̄
fluitas mē
talma deb
in debili. n
facere si d̄
lor est par
re. hoc tan
forit debet
Et quid
sit p̄prie
non incit
tio est ad
non debet
tunc īp̄mū
soluēde q̄
teria multa
ret error
tempus u
oeret tem
dolor ang
uenit. et c
coacte p̄
si dolor ef
mē. sed p̄
tatiōe in
nā mē. n̄c

calmā sicut. y. dixit. Et ppter post corporis
modificationē. uolūt. n. qdā q̄ quis p̄cesserit
eliones i p̄n^o r̄ augmēto adhuc eū dī fieri n. i
fuit ad resolutionē ad maiore securitatē cor^o
itēz dī mūdificari. Et de ista intellexit melius
cū dixit maxie. post corporis mūdificationem

Dixit paul^o. Cū minū ē augmētū colligam
d^o est ocul^o cū medicina spice. Et calefac locū
cū aqua decoctiois fenugreci r̄ corone regie
Dix. A. de medicamentis inuatiis est uapora
tio ex aq̄ tepidis cum spongia aut lana uel
bōbace r̄ similib^o. Et spongia melior est in p
cessu. qz in ea aliq̄ ē exsiccatō r̄ aqua cū qua
fit euaporatio est decoctio mellilori r̄ fenugre
ci. Est enim ultima in conferendo. Dicunt q
dam scilicet in tempore administrationis. qz
in resoluendo debemus incipere a debilitati
bus ut ab euaporatione cum aqua tepida sola
Deinde cum aqua decoctionis mellilori r̄ fen
greci. aut cum opio emplastrato cum medula
panis. r̄ dixit. qnz administratio euaporatio
nis semel facta uel bis satis sufficit. r̄ qnz est
necessarium ut pluries iteretur. r̄ hoc erit se
cū dā fortitudine r̄ debilitate obralmie. Di
cunt quidam. debilitas r̄ fortitudo obralmie
qnz sūtur ex pte multitudinis r̄ paucitatis
mē. Et tūc i debili plus plus possim^o uti eu
aporatōe q̄ in forti. qz debilem pp̄ paucitatē
materie possibile est in totum resoluī. In
forti uero minus r̄ maxime si adhuc aliquid
de mā sūit r̄ietur enīz inde flux^o augmentum.
Dixit enīz rasis secūdo cōtinētis. uilius cale
factionis q̄ sūit doloris oculorū mitigare ad
tēpus aliquod. Sed tamen cum hoc trahit ad
locū materiā aliā de locis uicinis. Et rō do
cuit Sal. in p̄mento affo. oculorū dolores r̄c.
cū semel aut bis facta euaporatione flux^o aut
dolor auget illico ē ab ea desistēdū. Et qnz
sūtur debilitas r̄ fortitudo obralmie ex par
te accidentiū p̄cipue doloris. Et tūc si nō est
aliquid phibēs euaporationē. maxie ex pte
flurū mē uel multitudis ei^o. tūc in forti ob
ralmia debem^o uti somētōe frequē. r̄ rara
in debili. nūc secūdo cōtinētis. dixit rasis. cale
facere si dolor ē uolent^o sepi^o inuat. S3 si do
lor est paruus sufficit semel aut bis caleface
re. hoc tamen scilicet frequens calefactio in
forti debet esse post sufficientem euacuationē

Et quidam dicunt. q̄ euaporatio. quando
fit propter resolutionem tantum. ita q̄ dolor
non incitat ad euaporandum. sed sola inten
tio est ad morbum ut causa eius resoluitur.
non debet fieri nisi in statu r̄ declinatione. r̄
tunc ipsius iteratio fiat secūdam materie re
soluende quantitatem. qz pluries iteretur i ma
teria multa q̄ in pauca. Uerumtamen si cade
ret error r̄ appropinquaret euaporatio ante
tempus uel etiā si medicus euaporationem fa
ceret temptatine. tunc semel uel bis facta si
dolor augetur signum est erroris r̄ q̄ non q̄
uenit. r̄ est ab ea desistendum. Sed quādo fit
coacte propter mitigare dolorē fortem. tunc
si dolor est intensus non propter multitudinē
mē. sed propter eius malitiā frequēter euapo
rationē iterare uenit. Sed si ē pp̄ multitudi
nē mē. tūc euaporatio paucis micibus sūda ē

qz solū dum dolor alleviatur. Et si non alle
uiatur aut augetur dolor per eam. desistatur
ab ea statim et aliis modis medicetur. Di
xit Auic. in euaporatione nō existit bonitas
ante mūdificationem neqz in balneo. imo fit
illud causa ad attrahēdū materiā plurimā co
hopientes tunicas oculi. Ideoqz cum apud
medicum constat de repletionē in corpore ul
capite nō debet euaporationē facere anteq̄
euacuetur repletio uel bene minuat. Ali
enīz Sal. 2° regimētis acutoz q̄ mēto p̄rio. e
uaporatio attrahit ad locū morbi ex sanguie
plurē repellat. qm̄ de natura r̄p̄ calefacien
tiū ē. q̄ sicut ipse resoluūt māz contentā i mē
bris quibus appropinquantur similiter ē attra
hāt ad ea illud qd̄ inuacuat superflū i mēbris
uicinantibus eis. Et terapētica. 13°. dixit. eu
aporatio pharmaca multitudine exite in cor
pore particulas quib^o allata fuerint replent
magis q̄ euacuet. Propterea dixit Auic. re
solutio in p̄rio obralmie uehemēter deuita.

Si aut nō q̄stat medico de plenitudine cor
poris ac capitis. 13° stat i abingro. tūc pōt rē
pratiue incipere ab euaporatione. qm̄ at ca
rat aut nocet cure. Et similz pōt intelligi de
fomētatione r̄ de balneo totū corporis. nō
accipiēdo stufaz in qua caput siml^o cū reliquo
corpore moratur r̄ calefit. qm̄ in tali stufa ē
rior r̄ maior ualde q̄ i euaporatione l̄ fomē
tatione oculi. qz in ea parāt hōres ad fluxū
magis maxime ad oculū egg r̄ obilitatū. Ac
cipiēdo autē balneū pro tūa in qua cor^o bal
neatur et calefit capite excepto. imo et defen
sato a receptione fumi balnei. tunc in eo pro
oculis ē timor r̄ minor q̄ in stufa predicta i
mo cū b^o q̄ agitet hōres et pōat eos i fluxū.
pōt oculis q̄erre diuertēdo a parub^o capitis
ad inferiora. Et tūc rior in eo ē generatōe a
licui^o cōgritudine in aliq̄ mēbro inferiori q̄ pos
set eē deterior q̄ sit obral^o. r̄ tō uirādū ē. Si
tūc ex uaporatione tēptatiua nō ē ea q̄ fit ad
remouēdū stipticitatē oculi cāz a stipticitē sic
fūt dix. A. aqua zucari r̄ aqua mellis. q̄uis
aqua zucari sit melior i obral^o calis. aliqua
dixit Auic. q̄tingeret agitatio in ocal^o ut lu
percalefactio. tūc infrābis eā. f. obralmiā uel
eā. f. medicinā euaporatiuā ad succurēdū et
agitatiōi ei^o supercalefactiōi. S3 infrābis
cū eo in quo nō sit inspissatio propter eam su
perius dictā. Et de resoluētib^o bonis in
bac hora. ē decoctio fenugreci mellilori floz
samonille sticados r̄ similitum singulariter
et cōposite. Et aqua feniculi et aqua celidōie
r̄ potest cū eis addi modicū mirre r̄ croci. r̄
dix. A. Cū mā tā eūata ē per febriā et alias e
uacuationes. et tā fluxa ē r̄ nō amplius sūit
r̄ dolor nō ē in sumo laboris administra coll
rū. f. siue sub forma sief. siue alcolol nōratā
um^o diet. i. qd̄ facit operationē suā in uno die
propter excellentiam sue uirtutis qd̄. 2° con
stuentis uocatur sief barome. i. unius diet. et
ponunt in eo acata crocus mirra litium Sal
banum et parum crisusti. Et sap. posuit p̄
uerem citrinum unius diet. puluis tamen ci
trinus reperitur plurimum descriptonum in
quibus omnibus pomitur res multe resolu

lous et effecatoris. sicut mirra sarco colla a
loes et croc. Et. qnto can c° fo posuit col
liriu unius dicit qd uocant colliriu rabiosu qd
resoluit obthalmia et annichilat ipam i bora
sua. et no miradu de hys. si in uno die sanat
obthalmia. qz no administrat nisi multum mi
norata ma et digesta. ita qd pot ea resolueret
qd cuqz eoru in una die uel pax postea. et scias
qz medicine stiptice q ponatur in hys collirij
unius diei. ponit ad fortandū oculum ne ni
mis dissoluatur uirtus eius a multa resolutio
ne. et sic ingreditur i eis medicie exicantue. s.
stiptice et alie que habet desiccare et sumere
materiam. que quando sunt multe debent eli
quari in albumine oui. et quando non sunt sic
multe debent eliquari in aqua fenugreci ut se
minis lini et similia. Dixit serapio. si fuerit
in ipso medicamine unius diei stiptica plus
fabrilia ipsum cum albumine oui. Et si existi
picias in eo diminuta et apparz digō. s. i. mā
tūc oz ut ipse sit. s. non sic subtilis. uel non
cum re ita subtili ut ē albumen oui sed cuz re
magis grossa ut cū mucilaginis p dicitis. Col
liriu utile in hac bora. sit cū scocolla alba nu
trita i decoctione fenugreci aut feniculi. et qñ
magis tēdit ad declinationē adde cū ea parū
croci et mirre. Cum uero obthalmia fuerit i de
clinatione nera. tunc si mā nō est difficilis re
solutionis post administrationem collirij uni
us diei et balnei post ipsum. dixit Auicena.
sit illud quod sufficit ad resoluendum residuus
materie collirij de spica scilicet illud quod
describitur a mesue. siuple nel aliud simile. Sz
qñ mā eēt resolutionis difficilis. tūc egeat
fortiori resolutio. und dicit. A. qñ bora facit
necessariū ut facias odorare colliriu alisticia
con qd describitur ab eo i qnto tractatu d col
lirio. Et secundo continentis bz ita sō idest
acutum. cōtēit cū solo odoratu. uel ut dicit
quidam et melius ut facias odorare idest ual
de parum quid de eo in oculo ponere. ita ut p
sui paucitatem sit uirtus eius in modum odo
ris hoc enim et similibus utendum est. quādo
resolutio leuis nō proficiat. et quādo mā est
omnino praua et inobediens resolutioni. Dix
Auic. Cuz materia est praua i obthalmia ancedē
te ad resoluendum idest i obthalmia que dū ante
cessit et tardauit dissolut. tūc fortasse necessa
rium est aliquid quod sit sicut succus cucume
ris alinini. est enim fortis resolutionis ueruz
utēdus est eo prepatō sicut seruator prepatō
eum docet. Et etiā tūc nō eo puro sed mixto
cum aliis. et tūc etiā nō nisi apud necessitatē.

L. ii. de cura obthalmie calide in ipali.

Usum obthalmie cura. uari
ant secundū qualita
tem materie faciens ipsaz calidā
aut frigidā. Dixit Auic. regimē
comune obthalmie. cum materia est sanguinea
aut colerica est flobotomia et euacuatio. Nam
si i causa fuerit sanguis calidus colericus aut
colera sola. Non sola quia a sanguine separata sed
cū sanguine mixta existēs habeat i eo dñum cō
fert cū flobotomia eā. Sicut enim q fert i sa

guinea pura. et in sanguine colerico calido
idest subtili ut per sui subtilitatem dicat esse
colericus. Quia i eo nō dñetur colera. Et
confert et flobotomia in obthalmia colerica in qua
sanguinis dominium habuerit. qz per floboti
am sanguis educitur. Et eū ē cū floboti
a confert in sanguinea siue de sanguine siue
rit grosso siue subtili. qz sanguis nō diu mora
tur peccans quin portio eius conuertatur in
alios humores qui egent euacuari. Et quātū
cūqz nō conuertatur adhuc existit eū mū
dificatus sanguis et purificatus eius saltē ut
prohibeantur ipsius putrefactio et cōuersio ē
eius in alios humores. Colere et conuenit e
uacuatio ut notū est. Et quidā dicit. qz Au.
intellexit qz in materia sanguinea conuenit
flobotomia et in colerica eū colere. Dicit tñ qz in
colerica pura pot cōpetere flobotomia quia sit a
sanguine sepeparata. nō ad educendū ipsā sed ad
prohibendū fluxū sanguinis multi ad oculum p
atū fluere ex colere inflammatione et morditatio
ne. Cuius cursus prohibetur per flobotomia cor
pus inamētem qua corpus et mēbra oia red
duntur auara in retinēdo ipsum. Et speci
ficauit Auic. aux. euacuatio dicitō. cū deco
ctione mirōb. s. citrinorum qui educunt cole
ram. Et subdit qñqz ponitur in ipso tur
bit. et hoc maxime. quādo in sanguine uel co
lera processisset aliqua adhaesio. Nam. ut. A.
dix. 2. can. c. de turbib. ipsum erat de hū
ribus adhaesio et maxime qñ datur i bā eius

Et ideo dixit ponitur in decoctione mara
dolanorū turbib. s. in i bā nō ad accipiendus
Sed mirōb. n. datur in i bā maxime i hoc cau
pp superfluum stipticitatē ipsaz qua derelin
quant uentres stiptici qd ē multū nociuus in
obthalmia. Alii tñ dicit ponitur cum eo tur
bit. s. qñ cū sanguine eēt mixtū aliquid sta
tis. ut post flobotiā educatur per ipsum. ipz flā.

Et subdit Auic. qz si cum ea fuerit aliqua
tūla grossitiei. et scieris qd materia fuerit i
bibita in uclamibus cerebri. confortabis e
uacuaciones cū yera. s. siplia qz ratōe suoz q
ponētis ducit uirtutē mirōb. et ē turbib. ad p
tes capitis et ualeat in eductione mēp. ibibitaz
i quocūqz mēbro possit ēē dari yera aliqua
pposita. respiciēs ipsā mām et sola et mixta
cuz mirōb. et turbib. Et possit etiaz dari
yera simplex sola. et maxime. qñ Romacus
communicaret mām cerebro. Et subdit. A.
Et fortasse in huius sufficit infusio aloes. et
pceptue quando comunicat stomachus. Et p
prie ualeat infusio aloes quā descripsit mesue
capitulo de sōda. Qd si materia fuerit pu
re sanguinea. dixit Auicena adhibebis uen
rosas post flobotomiam. et assiduabis frica
tionem extremitatum et compressiōnem eaz
plūqz in alijs scilicet materiē calidā. qz
plūqz in colerica. Nam in sanguinea plūqz in
tēdēdum eū et diuersiōm qz in colerica. Et
ideo administra uentosas cum scarificatione
et uñ ea f3 qz plētudo sanguis exigit. In col
ca aut plūqz tēdēdus alteratōi et mistra localia
f3 diuersitatē tempoz et administratōi i puri
succos frigidos quos sūmes ex dñis supra.

Et demū scilicet in augmento administra
bis aliquid resoluendū cū eis ut medullā pauū

in qua est aliqua virtus resolutiva vel alius sile.
Et postea. si statim infundens panem in rob. si sapa
at pmissis panem cum illo. Et subdit. fortasse o
portebit ut piscas cum illo sili quocumque alto au
xilium quo uteris et diuersitates temporis morbi
pax opus. et hoc est cum dolor multum infestaret. Si
vero materia fuerit colica. si sanguini mixta edabit
post flosa cum eo quod educit coleraz ut iam dictum
est. Et postea administrabis balneum ex aqua
dulci. et in administratione eius si quis tantum
humectationem corporis et ariditatis eius reco
tionem. tunc potes post principium obthalmie ad
ministrare ipsum oil tpe. quia talis balneatio cum
non sit nisi quedam corporis aspersio ex aqua
dulci tepida non exagitat materiam in augmento quod
uis non sit digesta. Si vero per balneum quibus
me resolutionem. tunc non debet administrari nisi
digesta materia et corpore purgato. Consili
ter est ut balneum ipsum in obthalmia sanguinea
Uide. et. terapeuticis. dixit Gal. per digesto flo
borum tam et uacuo ente corpore aptissima
hinc sunt balnea. Et enim in dolo rosi et con
fessum sunt oculi. et cessat quid influit eis. ga
spargunt illud reuma per totum coram balneo et a
lia misceat bñoribus. et subdit in bñis. u. quoniam
apliora balnea potabilis aqua administrare. Et
dixit. et. quibus est quoniam effundere ex aqua dulci
frigida super caput et faciem. Et hoc est cum
colera ibi quia est multum subtilitatis et ista ma
tota attrahens materiam ab inferioribus. Et quibus la
uat facies cum aqua frigida cui pmissis aliquid
accit ut supra. et dixit. et. administras balneum
si scieris quod cerebrum eius sit mundum. Ne
in uentrem in cerebro materiam dissoluat
que finit ad oculos. Et comparans Auic. in
ter obthalmiam colericam et sanguineam in ad
ministratione repulsiuorum dixit. oportet ut
in colerica maior sit audacia in administratio
ne stipricorum in principio sine superfluitate et
in administratione collisiorum stipricorum
dissolutorum in fuso scilicet frigidi suple quod
in sanguinea. Et hoc per colere mobilitate ut
magis quietetur et ut magis ab oculo repella
tur cuius repulsiu melius sit propter eius sub
tilitate per quam est non ita met ex stipricis frus
quod i tunicis oculi et strigat et figat. Et quod ab
illis idure. Nam sui subtilitate indurationi
resistit. Non autem sic sanguinea materia que est magis
apta indurari et gelari per frigida extactia
habetur etiam in eis maior audacia ut phi
beatur obthalmie collectio in oculo et ipsa fusa
tio. que sicut dixit. y. 7. affo. in omni herisi
pila est malum. Et dixit Auicena. de cura
herisipile idest obthalmie facie a colera habent
te aliqualem aduersionem et corrosionem et
hinc cura obthalmie colericæ absolute. In be
risipila que est ex summa illius scilicet obthal
mie colericæ que etiam quandoque conuertit
in obthalmia corrosiuam quia ei addit putrefactio
et adustio. et ut administrat post eundem cum so
lutiuis et cristeris. emplastra facta cum cori
cibus granatorum decoctis super prunas et
tritum cum rob et melle. Et assidue fiat ei ena
poratio cum spogia infusa in aqua calida et facit epim
cum farina ordei et frumeto decoctis cum siruppo
mellis aut cum radice lily et melle. Et scias quod

et. in hac cura non incipit a pure repulsi
uis. quia quando obthalmia incipit a materia cor
rosiu repulsiu pura non petit. per quia materia
est grossa non bene repulsiu. et. quia cum sit m. l
tuz maligna tenet de eius reuersione sup cere
bz. 3. quia ymaginadu est aliquas partes ipsius
me fore derelictas in loco exactu corrosio
nis que non indicant repelli sed abstergi 4.
n. intentiones curative surgunt in materia cor
rosiu. prima est ipsius materie repulsiu et est
materia corrosiu tam eius que corrodit quas
etiam eius que relinquunt in actu corrosio
nis abstergi et leuis resolutio. 3. et doloris
corrosiu mitigatio. Et 4. et partis corrosie
consolidatio. hanc partem tres non debet separa
rim impleri sed simul mixte. quos oes simul
coplet epim dictu de cortice granatorum. quia in
corticibus granatorum est repulsiu quia frigidum sit et
stipricum. et in rob. et in sir. mellis est aliquas
abstergi et resolu. et etiam aliquas doloris
mitigatio. Et si dolor corrosiu exigeret mi
tigationem maiorem in prin. dixit Auic. et
ut assidue abluatur oculus cum lacte. Et ut hinc
cretur et infundatur. scilicet spogia infusa in aqua
tepidam dulci. Nam ex hac lactis aspersione fre
quent et assidue inuenit infirmus requiem mul
ta mitigata corrosione. et quibus ita sit. et
Auic. dixit. quod assidue fiat nichilo subdit ca
ue supfluum usum eorum. Nam sufficiencia in infran
tibus siue sit sufficiencia quoad continuu usu
siue quoad ultimū gradū est ex eis que tardat
curam et debetant sensum. Et etiam non fiat
eorum assiduatio. sic quod alie me impletas ali
as intentiones non possint administrari. sed
unius fiat administratio uno tempore et una
hora et alterius in altera. vel una administre
tur ab intra oculum. alia ab extra. Et in hoc
modo notant. quod in pueris propter teneritatem
oculorum eorum melius est ponere abstergiuum
ab extra. Et dicunt quidam possunt medi
cine corrosiuas cum aliis misceri. Et hoc fie
ri debet bonā extactione medici cum dictis me
dicis et mixtis additis aliquibus leuibus resoluti
uis fiat cura eius in augmento. In statu uero
et dectione remanet intentio ad abstergendum et
mūdificadū et consolidadū pres corrosiu. Et h
sit cum emplastris supradictis ex farina horc
di et frumeto. aut cum radice lily et quibus est ab
stergiu et mūdificatio et aliquas consolida
tio. Quod si in statu et declinatione dolor cor
rosiuus infestauerit patientem. recurre ad ablu
tionem cum lacte et humectationem cum spon
gia ut supra dictum est. Nam ista omni tempo
re in fortitudine doloris conueniunt. Dixit
Auic. cum resoluatur obthalmia calida a qua
cumque materia sit. et remanet caliditas idest
mala complexio calida scilicet cum aliqua re
liqua materie que eget resolutione fac empla
strum ex utello oui assati et contritu cum cro
coter melle. quoniam abstergit et resolu ita mate
rie reliquiam. Et cōfert hoc. siue sit circa fi
nem declinationis siue est post totale dectionem.
si uero remaneret caliditas sine materia alte
retur cum aqua rosata et similibus.

Ca. 12. de causa obthalmie frigide et spali

Pro uero spali oblatie a ma
terno frs statica r mlti
ca. dñr. A. eut euf hñor ipse. f. cñ
eo q cōuenit. f. uñt cñon r. Et pñ
culari a capite r p diuersiua. f. cristeria r sup
positoria. Et qñz ē necessariū reuētare cñō
nē siue sit potio solutina siue itectio. f. cristē
siū gargarisma uel capurgia. post cñones āt
dictas. dñr. A. oz ut sit incitum cure cum rep
cussio q nō sūt infrigidantia ualde sed sint il
la in quibus est subiliatio. sicut mirra r sar
cocolla. Dicūt per infrigidantia ualde itellectit
infridantia pura q i materas frigidis nō cō
ueniūt ad repentiēdū. eo q auget malinam
qualitatis mē r redderēt eā fridiorē. Et iō
debēt cū eis misceri calida siptica cū mittere
subiliatina r resolutina. Medicinē āt fride
i hac mēxtione ponūt. Et qz i repellendo in
uant i oī mā. r cum hoc debilitant attractōes
extingnendo etiam quēdāqz calorem qui aq
situs fuerit in motu mē siue ex pñxtione al
cuius portiois mē calide i uia. Et medicie
calide siptice ponūt i ipa mēxtiōe qz cū si
piciate repellūt r remittūt fridatē mē. r qz
si quid de mā i particula adheferit sua grossi
tie uel uiscositate qua non possit repelli sub
iliant incidunt r resoluunt. Et qz inuamenta
medicinarum dicaz calidaz supant inuamē
ta dicta frigidaz. iō i hac mēxtiōe calide de
bent sapare frigidaz. Et hoc maxime debet i
telligi post pñcipium inciale. r ita apparet
cōsideranti in receptis auctorum ordinatis
oblatie frigide in pñcipio. Dixi aures post
inciale pñcipiū. qz si forasse medicus uoca
retur in inciali pñcipio posset eñre calidaz
cū frigidis. ymo r forasse augere frigidaz su
pra calidas cū sua recta extlatiōe i qualitate
mē r cōsideratōe i mō sbe et. Dñr. A. si ad
mistratū. f. i pñcipio collitū de spica. f. il
lud qd describit a mēse capto de oblatia cū
aqz cōmēsuratis. f. in friditate erit cōueniēs
r dñz bec cōmensuratio cōferri pprie ad māz
flegmaticam. Nam in melacollia auctores do
cent cōmensurationem fieri in humectando
materiam sicut docuit rasis in diuisionibus
enaporaionem facere cum aqua calida deco
ctionis humectantium. r dicūt quidam si p
uenerit i pñcipio sufficiens cūo pñt medicid
pere a resolutiōis leuib. Uñ aīc Gal. 13. tera
pēitice pēdantes r pñuērtētes deinceps loca
libus remedijs curare oz non reperculsiunt.
sed hys que euaporant infundentes i oculos
decoctionem fenugreci. pñtius tamen lauon
tes ipsum. ut nil lateat in eo arene uel pñeris
Euaporatoriū enim instantanter est farmach
hoc omnium maxime que oculis afferūt. Col
liriū bonū in pñcipio ē aqua rosata in qua
decocta sit folium idum aut folia cipressi. Et
confert in pñcipio r augmēto oblatie fri
gide sarcocolla siml cum alijs competentibz
medicinis mēxta. Et competit etiam in statu
r declinatione siml cūz resolutiōis mēxta. Et
cū iceperit egritudo descendere r declinare.
dixit. A. adde in administratione resolutiū
illud qd sit fortū qz i declōne pñdigesta mā r
miorata resolutiua itēstora quēdāqz sic dñr ipe

ē sarcocolla cū aqua fenugreci āt feniculi. sar
cocolla tñ. qz ēt cōuenit in declōne oblatie
calide melius ē ut in ea ipsa sit prius in la
cte mulieris natista ut reprimat eius calidi
tas r acuitas. Et ex pñuērtētibz i declōne
fride dixit. A. ē euaporatio ex aqua in qua
cocta sūt croc. r mirra r alia filia. de quibz
unde a serap. in 7. et a mēse in pprio c. Et
ex cōuērtētibz ē mellilotū cū semic lmi coctū.
Aut cū uicello ouis affato. Aut cū uino dulci
aut emplastrū factū ex melliloto mucillagine
fenugreci r sapa. In filia tñ oblatia me
dicid debēt ēē efficacitue plus. r in mēxta hūc
eracitue plus. Et debēt in utraqz esse plus uel
minus calide scdm gradū fridatis mē. Et
collitū de spica pñt ppetere in tota cura fil
ce pñtatione cū diuersis dissolutis aquis fm
diuersa tēpora morbi cōueniētibz. hñ. i pñ
dixit mēse si mā ē filia utere reperculsiuis
nō pñt i frātōis sicut ē sief de spica cū su
co mirre r fortate cū pauca spica. r i augmen
to ppeteret cū aqua fenugreci uel melliloti
cū utraqz addita modica mucillagine pñt. r
apropinquatē statu dixit mēse cum matura
tōis signa apparēt r ficiatur sief. cum spica
cū succo capparis. f. folioz eius in quibz ē h
tus dissolutiua suple r similibz. Et dñr. A.
si in tuncis pupille. i. oculi n fuerit nocu
scilz aliud ab apostemate ut qz nō sit in eo ul
ceratio facies alcosol ex aqua in qua bullita
sūt crocus in calcadis r mel. Nam croc. re
soluti et maturat et mel abstergit r desiccāt r
calcadis reperculsi mē. qz cum oia ista tria
sunt calida nō cōpeteret in pñm. nec ē i pñ
augmēti sed in processu. Acqz cōpeteret ubi
ēēt ulceratio propter calcadis. Huil. posuit
collitū qd gentilis laudauit. et sit sic. f. sco
cole. 3. r. liqz aloes. ana. 3. li. spume maris cro
ci ana. 3. i. r. f. luci eclidomē sicci ana. 3. li.
terantur ut alcosol. uel bulliant in uino albo
et aqua rosata et collectur. r liquidum ponit
in oculum et sba eius grossa ponitur ab extra
supra oculum. Et posuit Aut. etiam alia aux
que proprie conueniunt in fine augmēti. r
statu. r dixit q experta sūt folia alchebua con
tricta r mēxta cum aceto posita supra oculū
aut bulliantur. in aqua mittantur in oculum.
Et intelligēs Aut. pprie in cura melanco
lice dixit. folia malue decocte in uino. f. non
pontico conueniunt. Et similiter confert se
men alice. decoctum in uino. Et conuenit
decoctio seminis malue et alice. et seminis li
ui et fenugreci in uino albo Et dixit Aut. i
flegmatica liniatur frons in pñm. ex calca
dis. et pprie si materie curius ad oculum
ē p nelamē extrisech. r filz dix n ē malū si ob
lūat facies ex aqua i qua dissoluti calcadis i
dēe curiu mē. et dix si liniat palpebre i pñ
ex tyriaca sulfure r arserco. i. auripigmēto ē
bonū. ueptū si qñs ex tyriaca i frātōes et
ebertationē sensus debet esse noua. Si queris
efficacitōne sit antiqua. Et dixit. in declōne r
fert collitū rubēū liniatū deinde rubēū ma
ius et collitū alamingene. sed hoc non inuēi
tur scriptum. Et confert sarcocolla dissoluta
i succo folioz capparis. Et epiz. ex solis cap

partia sola. A.
te yllac. de c.
hñy c. de se
collitū rubēū
tur qñs pra

Epim. 13.
bemetis. f. g.
no ipsius o

c

cmiet corn
oblatie ē dñ
ere r educer
si opus ē sit
foboroniū
eoz aqua i
ut opus ē. Et
uñtōstatio.
teriam. f. tñ
dec in guar
per amplius
nēis auctores
meltiorē cu
auitua marit
Et ad strab
ti inflatione
ertra cranei
bus ēē minū
prouocant
uñtōstati
Sal octano
uñtōstati
danc oblati
nates rerun
sicut est succ
li. Cauendu
ponatur oc
quia pñuē
non est tātā
si sicut ceter
eulis r culcā
enloz fortū
Et possibiles
tur ex hoc q
eius dixit Sa
ne uñtōstati
pñtū linea
dolorem sp
nibus corp
ueniunt in p
iobitū col
pñt medicam
r calorem
nui maxie si
sagant. Quo
niorū spum
es bis uel te
sma percuss
r sempitue
i tērtū fac
uolēt mēse
reap āt sief
cū mē 3. i

paria solā. Et uesue posuit alcosol. auctorita
te ysaac. de quo dix. Bētilis q̄ ē pueniēs. ysa
baly c° de scabie posuit colliriū rubeū lene. ⁊
colliriū rubeū matius ponit quito can. ⁊ ponit
tur q̄nto praeice bal. c° de obtralia tertia spēt.

Lxiij. de cura obtralmie magne ⁊ ue
hemētis. f. guardengi noīate ⁊ de cura dolo
ris ipsius oculi.

Uero obtralmie uehemē
tis siue guardengi siue
rosery tertia spēt fm serapionem.
⁊ bal. ⁊ ē illa i qua pūctus super
eminet corne. ⁊ ē difficilior ceteris spētibus
obtralmie ē dixit bal. q̄ opz pus cefalicam minu
ere ⁊ educere sāguine pō ⁊ tertio fm q̄ opz Et
li opus ē siua utere. f. cā scarificatione. ⁊ post
floboromū mīrob. decoctione uētrē solue uel
eoz aqua i qua tamaridū ⁊ cassiā coxeris p
ut opus ē. Et. A. dix. cura ei⁹ ē floia ⁊ cūo et
uentosatio. Et q̄z necessariū est incidere ar
teriam. f. timporis uel post aurem. ⁊ pueniūt
hec in guardengi calida ⁊ in frigida quauis
per amplius in calida. Dixit rasis secūdo q̄
nēus auctoritate Bal. ⁊ ipse dix. dico inueni
meliozem curam pexime obtralmie in qua cir
cutus maxillarum ⁊ palpebrarum inflantur.
Et ad strabositatem oculorū eueniētem ex for
ti inflatione pūctus qz hec tunica generatur
extra cranch ⁊ pūgitur membris exteriori
bus cē minutionem ⁊ cacaationem ⁊ postea
prouocationē somni Deinde facta euacuatiōe
minuerit ⁊ reitērata secundum q̄ opz. dixit
Bal. octauo mētur ⁊ scribī secūdo q̄nētis
iunāt sternutatiōes uiolēte ⁊ acute patientes
hanc obtralmiam peximam. Et instillationes i
nares rerum trahentium multas humiditates
sicut est succus cucumeris asinini. Et dix. Ba
li. Cauendum est ne siet album aut minue ap
ponatur oculis nisi purgato corpore ⁊ capite
quia prohibent resolutionem ⁊ eorum in ruis
non est tāta q̄ possit pbiē fluxū mē multo. f.
cā sicut cetera repensiuia oculis appōita i o
culis pūctāt quare ex hoc distēdūt tunice o
culorū forti distēsiōne q̄ cēt cā fortis doloris
Et possibile ē q̄ sciandū tunice ⁊ corrodan
tur ex hoc q̄ si euenierit distēsiō fortis. Cura
eius. dix. Bal. ē ut pistet uicell⁹ out cā pguedi
ne urfi donec fiat unguentū. ⁊ ex eo inungat
petia linea ⁊ supponat oculis. Nam mīugat
dolorem ipsa hora. Sed premittis euacuatiō
nibus corporis ⁊ capitis ⁊ diuersionibus. q̄
uentunt in principio repercussiuia. sicut ē dix
iobitius colliriū rosatū album. Et bal. di
xit medicaminibus utere que acumen sedent
⁊ calorem molliant. ut est albumen oui te
nui maxie si estas fuerit ⁊ calor ⁊ rubor loci
supant. Quod si ibi nimis ē acumen scis cito
niorū spumā misce Et hoc singul⁹ boris fact
es bis uel ter. ⁊ oculū cū pūly semine catapla
sma percusso i tube aq̄ ⁊ portulace ⁊ āsquere
⁊ sempuine ⁊ rosate cū modico aceti. ⁊ hūz
i tertiū fac diē. Et iobitius dix. si dolor ē
uiolēt⁹ misceat cum eis teste papaueris Sa
receptat secūdo cōtinentis. dix. non dz colliri
um nisi 3° uel 4° diē. f. cum repercussiuis. Sed

sufficiat instillare in oculos lac. Qui. aut dix
postq̄ euacuaueris ex toto corpore et ex ue
nis capitis oportebit ut administres sicut col
liriū albū de repercussiuis et sicut succi lēicu
le frigidī Et subdit. q̄qz ē necessariū ut
eis admisceas. f. succis uel colliriū albo d nar
conicis aliquid sicut ē colliriū albū cū opio.

In augmento aut gnardēgi dixit bal. ut g°
corpus purgaueris ⁊ euacuaueris ⁊ oēs fluc
te uidebis et glutinari imitte i oculum colliri
um albū si nō opio liquefactū i oui albumine
et melle ⁊ lacte puella. ⁊ cum fascia stringe.
Et hoc ter aut quinquies facies mane ⁊ sero
⁊ istud pueniet in pñ⁹ augmenti. Bā in eius
processu requiritur plus de resolutione. Et
ideo Huic. dixit fac emplastrum ex croco et
folys coriandri ⁊ melliloto et pane infuso i
rob. et uicelo oui. Istud tamen non compete
ret nisi in fine augmenti sicut in medio eius
competit colliriū album cum croco dissolutū
in lacte. Conuenit et alcosol ceterum. In sta
tu uero et declōne conferūt resolutione in sta
tu leniora in declōne fortiora. Et dix. A.
que experta sunt ex eis est uicellus oui cum
adippe urfi de quo dictum est supra qd̄ sedat
dolorem in ipsa hora. Et ideo quādo dolor nō
est fortis utendum est eo in statu et declōne.
Uex quocūqz tempore dolor fortificaretur
hoc approximādum erit. Dixit Huic. appona
tur fronti medicamē constrictiuū ex litio ⁊
memibe suple et similibus. Et hoc maxime
in prin⁹ q̄uis etiam in augmento et toto tem
pore fluxus materie. Dixit bal. in principio
statim. f. post floiaz aquā granatop. ppina et
succ⁹ uol. et iuleb et tamaridū aquā cū modi
co semine portulace et semine pūly mucilla
gine. Ista enī sumūt ad isfrandū ⁊ isgrosādū
⁊ sic probibedū l⁹ miorādū fluxū. Et d̄ ponē
dis sup fronte. dix. ras pō q̄nētis est spōgia
madefacta i aceto ⁊ succo folioz uitis ⁊ rubi
et cotanop. f. nō ponat in oculo. f. supra ipsū. ⁊
sit actu frigida et muret oī hora. Et de ponē
dis i pcessu supra oculū ē uicellus oui oleum
rosatū et uinū. Et i declōne decocto mellilo
ti et semugreci. Et si destēsiō fortis fuerit po
nat supricā ⁊ narconica frōti. f. nō supra pū
pebrā. Emplastrū alesegefe. f. cū quo rigūt co
ria qd̄ sit sicut dix. musayas d̄ baldach. qd̄ d̄
coquit sūmach. f. corariop i aq̄ donec nigre
scat. ⁊ postea supmitur de albumie ē optimū
repercussiuū ut idē musaydas dixit. Bz. A.
miscuit ipsū cū melle forte ad remouedū m
mā asperitatem ei⁹. Dixit Huic. quidā ut
oribasiū ut pōt fō q̄nētis et similiter fa
rec ut supra diligūt ut administrent cure ex
trinsec. f. premittis cūonib⁹ ⁊ diuersionib⁹.
Et uolūt q̄ sufficiat distillatio lacis i oculū
tribus diebus si dispositio illud tollerant qz
lactauat et leniter repercutit et mīugat do
lorem. Et dixit illi qui alcosol idest me
dicinas oculorum administrant qui sunt in
guardengi ad dolorem ulceratum idest quā
do sunt cum ea aliq̄e pustule ulcerose ut fa
ciunt medicinam ex sercorola et croco sicut
memibe et opio. Et hoc idem ponitur secun
do continentis et dicitur ibi i pueris. q̄m ē

Valis etatib' sueniat. et p'dicta sūt i guardēgi
calida. De frīa at dicit. A. si fuerit guardēgi
post obtalmiā grossā frīdā. et merito dicit sic.
qz raro est q' guardēgi frīda fiat incipien
do. sed ut plurimum sequitur non per transiē
tem terminum obtalmiam purgabis necessa
rio cum yeris scilicet magnis. uel. etiam quā
doz cum paruis et hoc secundū dispōne corpis
et dūoris. Et qz ista mā tā rōne sue multe qz
titatis ac etiā ratōne sue grossitiei et uiscosita
tis non est repellibilis ut supra. Ideo A. uic.
i p'n' incipit a lenitūis maturatiūis et delic
catūis. et porrio cū eis q' aliquatū fluxū refic
nāt sicut ē decoctio caulīs. sunt. n. in caule ut
p'z fo can' suo c' oēs p'dicte uirtutes. Sed
oz p' aqua decoctionis caulīs. p'ecta accipi
secunda nisi q' quereretur magna absterio.
Nam tunc prima aqua conferret. quia in ea
remanet nitrositas caulīs obsteriua. Et uolū
it A. uic. q' cum succo uel decoctione caulū ad
mūstrentur mucilagines lenificantes frigi
de ut seminis citoniorum et p'sily. et hoc non i
omni guardēgi frīda. sed in ea in qua aliq'
mā calida frigide miscetur que mā calida
posset repercuti. uel ē in ea i qua mā frīda p'
putrefactionē aliquā recepit caliditatem ex
traneam. Et deinde in augmento pōt fieri addi
tio i resolutis et i statu et delectōe magis ita
q' dicit. A. qz erit tibi necessarium admisce
re mirram et sarcocollā. In obtalmia autem
uentosa dicit. A. curabitur cum embrocis ua
porationibus cum balneis scilicet uniuersali
bus et particularibus resolutiuis. et euapora
tio cum milys dicit ipse est iunior euapo
rationū q' sūt ei. et sūt uerba Gal. 12. terape
tice ubi dicit. oculorū dolores p' s'm uetorū fi
entes mitigare oz fomentationē q' p' milū. qz
lenissimū ē oīum et delicatissimū. et iustices et
imordaces effuxiones h'. Scias tñ q' cū uē
tositate est aliqua mā humoralis sive i corpo
re. sive in capite uel in oculo oportet ut ante
euaporationem cum milio premittatur cō il
lius materie. Dicit enim A. garanius. q' fue
rit obtalmia ex cā uentositatis consideretur
primo de plenitudine humoralis. Et si adest fi
at cō illi. Aliter. n. euaporatio cū milio n' q'
ferret s'z nocet qz nō absoluit milū p' sui sic
citate ab aliqua mordicationē q' posset exagita
re mām. Et iō dicit. A. quarta p'mi euaporatō
ē ex medicamib' uentositatū. Et ex eis melior
ē cū qua ē illud qd exicat. sicut milū nisi uen
tositas i mēbro fuerit qd milū tollerare non
nalet sicut oculus. tunc autem ipsum tollera
re non nalet q' est in eo cum uentositate mā
humoralis. In quo casu oz ut euaporatio fiat
cum pannis calidis aut cum spongia iuxta in
decoctione melliloti florum comomille et fēn
grec. seu seminis femiculi. et quidem in obtal
mia uentosa non oz ut appropinquantur oculo
frīda uel stiprica oīo inq'tum possibile fuerit
Colliriū uile quando cū uentositate fuerit mā
frīda. B. aqua castragie rute feniculi cōomille
celidonie et berbene an. et misceant cū zucaro
et fiat cū eis euaporatō et ponatur ex eis i
oculo. Aut fiat cum succo femiculi maiorane et
tunc in quo sit aliquid croci et mirre.

Et maxime conuenit hoc i uentositate gro
ssā in qua sentit paciēs. quādo excitatur a tō
pno. ac si esset arena at terra in oculis suis.
Dicit A. uic. cū prolūgatur obtalmia. s. fa
ctis remedijs supra dictis. tūc admūstren
tur sicut in quibus ponūtur es uisū et attramē
tum uisus qz in eis ē uirtus desiccatiua forū
cū acuitate et mordicatione. p'ueniens tñ cum
stipricitate. Et ideo conueniunt q' i loco re
māserit aliqua materia grossa mala que sit cā
perduratiōis obtalmie. qz dicte medicie cā
cū acuitate sua subūliāt et cū forū efficatio
ne consumūt. et cū iui stipricitate resistūt flu
xibus si qui propter ipsarū acuitatē pati ef
fent fieri. Talis aut materia in oculis re
manet propter malā p'plexionē eorū qua mali
gnatur reliqua mē. que postea ut dicit. A.
ē corrupēs nutrimentū adueniēs ei quare e
get resoluti et p'sum. qz enim dicit raf 2. q'
rinētis. post incisionē arteriarū. suple. et alia
rum curarū. ita ut nulla uideatur uia curus
materie ad oclm adhuc multiplicatur reuma
in oculo qd ē propter malā p'plexionē fixā in oculo
lo que corrupit nutrimentū ei. Et subdit. A.
in dicto casu qz sufficere facere alcosol. ex alcos
solo. qz in eo ē uirtus desiccatiua et resoluti
ua cōducta stipricitati. uerū ē remissior q' in
p'dictis. et iō sufficit q' mā nō est mltū de
pramata nec mltū resolutiōi rebellis. Et q'
dam lauāt aloen q' querūt ex eo p'fortatōes
maiores et lauant cū cū succis calidis uel frī
gidis. scdm erigētā dispositiōis. ucp cū q'
ritur maior resolutio et efficatio nō d'z lauā
ri. Et de medicinis cōueniētib' in obtal
mia prolongata ē tucia. est tamen debiliōr cre
uisto et attrimento uisū mltū. et ē debiliōr
aloe. ita ut possit d'ci ab ea fore capiendū. s.
inde deueniēdū ad aloen qd tenet quasi medi
um inter ipsam et ea et attramentum uisū. Un
dicit A. uic. confuge. s. in primis ad aliquid q'
sit sicut tucia abluta permixta cū lenitūis
sicut ceruisa et climia auri obluta et amillo et
panco q' m. s. arabico. In hoc enim medica
mie tucia ē basis. melius tamē ē ut prius laue
tur. climia aut auri ē quasi eiusdē uirtutis cū
ea Et ē coadunatrix basis. Ceruisa at ponitur
qz uiscosa et glutinosa. et tunc in retētiōe.
et adhesionē tucie et climie. Et in remissi
one acuitatis et mordicationis cap. Et cum
sua siccitate coadunat illas in desiccatiōe mē.
Amillū uero et gūmū ponūtur ad leniendū. nō
posuit aut dosim dicte medicie qz cū sit
uariabilis scdm uarias uētiōnes dereliquit
hec in bona exatatione medici. Si. n. q' nē
a medico lenitō oclī et acuitatis reissio. tūc ce
ruisa lauari d'z. Dicit. n. raf 2. q' rinētis q' ipa
dabet supfluitatem aliquam acceti scilicet per
quam mordicat oclum Et ideo dicit. bona
est in medicinis oculorū ablutio eius quia
per eam tollitur illa mordicatio et diminuat
dos tucie et climie Amillū uero et gūmū adda
tur. Et ab isto modo compositiōis eius est
incipiendū. Si uero queritur a medico
maior efficatio fiat p'posito earum cōuētiō
qd si obtalmia inueterata fuerit et che

cata cuius signa sūt. qz a lōgo tēpore oculi sunt
siccī extenuatī et rubet. et sunt ea portūni al
bi lūfari. Et iterdū portūni puri ut dormi
at patēs lōgo tēpore qñ inuāt. Dixit raf fo cō
tinentis. inueni in obthalmia ueteri et sicca. qz
inuat implere bacile aqua calida et ponere o
culos desuper ad recipiendum uaporē eius.

Et post infrigidationem eius reuertetur
alia aqua calida usqz quo facies inflammetur
et sentiat eam calefactam ut ignis. deinde istū
lindum ē in oculis lac noniter mulsū. Lu
ra uero obthalmie reumatice ē dixit Archige
genes ut scribitur fo qñ uentis maioris inua
menti i pncipio minuire cibū et potū. et nō. bi
bere aquā fridā et dittere uinū et coysū et ida
cere fluxū uētris et abluere faciem cum aqua
frigida. Et deinde cum aqua et aceto. et caue
at odorare odorifera calida. et ab esu acetofo
rum et salsozum. et a fumo luce solis et lucerne
Et debet poni super oculos de nocte lana ma
defacta in uino stipitico. Et si non mitrigatur
hys dolor fiat mimitio et abstineat a qñestio
ne et pauat sitim nisi patiat forte cauma. Et
purget uenter cum medicina uiolenta uel cuz
erikeri uiolento. et debent poni supra frontē
emplastra stipitica. Et dixit rasio ibidez. que
prohibent reuma sunt farina thuris et mītre
mixta cum albumine oui et posita supra fron
tem. Et dixit contra fluxum mīte materie po
natur super frontem. emplastrum factum de
memastro et aceto et ligetur suauiter. Et dix
ad prohibitionem reumaticis. pistentur conca
te cum testis suis usqzquo efficiantur ut ui
scus. Et ungantur eis tempora et frons et dis
tātur usquequo per se cadant. et non cadant
mīsi in fincliberationis egritudinis et ungā
tur frons et tempora de unguento desiccanti
uo cum aceto. Dixit paulus. si materia est spī
sa et non est fortis caliditatis utendum ē me
dicinis habentibus uirtutē subiliandi et dis
soluendi post euacuationem totius corporis.
Et si materia est multum humida oculis i ca
pite cauterizet patiens in capite et ponatur
sanguisface ex parte rei dolentis. Et si obthal
mia non est uiolenta et nō expellē reuma col
liriza cū solo aloe. qz ē medicina expta hūc e
gritudini. et tyriaca distēpata cū aqua et illini
ta fronti qñere corize frigide fluēt ad oculos
et bibita ēt satis inuat. Et emplastra desicca
tia super frontem et tempora suuant influen
te abextra crancum et ligare capud cum bin
da. Dixit rasio secundo continentis. dico cuz
patiens obthalmiam non curatur et obthalmia
assiduatur in oculis. et seruauerit dietam et ru
bedo et fluxus non cessauerint. et minuto et uē
tris fluxus non profuerint significat qz egrit
tudo ē pprie i tunicis oculi que mutat et con
uertit bonas curas in malas. et cura huius sunt
inunctiones facie cum tucia abluta amido et
extensa et pulueribus earum. quia desiccāt ma
las humiditates paulatim usqz ad consumptō
nem. et hūc egritudinis non est alia cura. Dix
rasis secūdo cōtinētio. qñ patiens obthalmias
patit arsurā in palpebris curetur cum albuie
oni et lacte mixtis et qñsis et appositis cū bō
bace supra locū p totam noctem. Nam hoc di

gerit obthalmia. et ponatur hoc in obthalmia
sicca difficilis digestionis et similibus et. et
melius ē emplare cū endiuia et oleo ros. et su
co portula. Contra arsurā oculor. qz. litar
giri aloes epatici et mastice puluerizatoz.
ana. Et confice cum succo tinsap rubi ablin
ty et aqua rosata. Et si uis hoc unguentū bñ
dum qñernare adde de oleo ros. Dixit. y.
6. epedimiaruz et ponitur fo qñētis. obthal
mia que est cū uēis oculorū rubet et ē sicca
et accidit tēpore defectus pluuie. eius cura ē
bolneū ponis uini et usus humidorū cum cali
ditate repata. Et dixit raf. ibidē cū calor
et rubor preualēt multuz in oculis et patiens
sentit sicut si radice octoz trabatur fiat i
unctio tiporum. et illaqñetur uene que sunt
post aures. Ructozet an cura obthalmie ma
xime inuēdūt ad lippitudinē que generatur et
ad intensionē doloris. De inuētiōe ad lip
pitudinē dixit Aui. qz oculus assidue mū
dificetur a lippitudine qz si non remouetur
pbiat alia superuenientem ab extra. et inui
scat palpebras et tenet eas qglutinas ad in
uicē unde prohibetur uapor et materie trā
piratio. unde fit additio in dolore. In lippi
tudinis aut amotione dixit Aui. ē doloris al
leuatio. Dixit tamen phylarcus. terge lip
pitudinē suauiter. Dixit raf fo qñētis in
obthalmia. mūdificetur lippitudo cum bōbace
posita supra capud radu mādēfacta in aqua
calida. Dixit Aui. mūdificetur a lippitudine
cum lacte distilato in ipsum. et laua ipsum cū
albumine oui Et si tactus fuerit necēus ad
remotionē lippitudinis. ut qz sit mīta et mīta i
mīcata. tunc fiat cum facilitate. dz aut oculis
qz rari et qz minus fieri poterit tangi unde
dixit raf. ubi supra. eleuatio palpebrarū frequē
ter facta dolorē iducit quāuis lac et albumen
oui in remotione lippitudinis quēiant. ipsa tū
i oculis posita ēt i quādā sordiciē lippitudi
ni similē conuertit que posita ēt absterfioē
indiget. ideoqz meli⁹ cū aqua calida absterge
i solo coro sū aqua. Dix yhabali. qz ad mū
dificationē et absterfioē ab octo semp ut in
uoluas super stillū sūile corū et mūda cū co
Si aut materia obthalmie et lippitudinis fue
rit mīta uiscosa fiat absterfio cū aqua mellis
uē cū aqua zucari. Dicit quidā. i mī calida
in principio apparitionis lippitudinis fiat
mundificatio cum coro infuso in albumi
ne oui et aqua rosata. et si queritur adiutori
um in maturatione infundatur coram in ali
qua decoctione maturatiua ipsius materie.
In fine aut absterfio fiat cum coro solo.
tunc enim queritur eflicacio. In hys autem i
quibus multiplicatur lippitudo absqz obthal
mia fiat ablutio oculorum et faciei in nocte se
mel uel bis cum aqua frigida et aceto. Et
ponatur in oculis sicut aliquid desiccantiū
sine punctione. De sedando aut dolorem
dixit Mesue. hoc complet administratio
nem medicinarum dolorem et punctionem
et mordicationem suple et extensionem se
dantium qualia sunt proprie medicine sedā
ue secundum qz exigit dispō. Generantes
tamen dolores oculorum curāf sicut dicit y.

6°. affo. i. affo. oculoꝝ dolores meri potio aut
lanacru aut ppina aut farmaria aut flosa sol
uit Dix melue q̄ scellererit posteriores q̄ ui
ni potatio q̄ fert flaticis doloribꝫ balneatio
colericis et mīcia. et floboromia sanguineis
si humores equaliter cū sāgine crescat et au
gmētē. et cū p uentrem q̄ fert colericis flī
sis et mīcia. Et dixit eadē sup hoc scriptum
um. fm spīaz ē thēsur⁹ operatōis. qm̄ uini
potatio q̄ fert flegmaticis dūmō maturatio. et
cū p̄cesserit iterata. qm̄ agitatōis hōz a uis
suspicio tollit sublatā multitudinē. Et dixit.
balneationis impressio similiter omnibꝫ oculoꝝ
doloribꝫ q̄ fert et post debitas euacua
tiones. resoluūt. n. et habilitat residuum mate
rie. et proprie adherēntis et difficilis. Alias
āi dilatat materiā et eueit ex partibus ali
is ad locum doloris et multiplicat fluxum. Di
xit Gal. in q̄mō dicti affo. et scribit sic secū
do continentis. Cūz mouetur obthalmia flob
rometur et eueit p̄uicio. si signa repletōis et ma
litiē humoris appent. i. āi fiat calefactio cum
spongia infusa in aqua calida. et si mitigatur
et non mouetur dolor eius hec erit cura eius
Et si mōetur attēde utrum sit ex repletōne l
malitia humoris et floborometur et euacuetur
Et si hoc non est aut forte sit facta purgatio
et minutio intret balneum. quia tunc ualeat con
tra hūores qui spargunt ad oculos cum non
adeit resolutio rei post purgationem et minu
tionem. et furor sanguinis et acuitas eius etiā
cessat. Et inuenis q̄ morbus et uolentia san
guinis est mitigata et transiit et non augmen
tatur ueloci augmēto. Et si talis ordo nō serua
tur balneum et uinum sūt maioris piculi. et ma
xime si corpus non fuerit euacuatum. Rōna
bile. n. est nō iterare balneū nec potare uinum
nisi post minutionē et euacuationē et mioratiōem
cibi et mitigationē furoris et obthalmie. et post
minutionem et euacuationem fiat calefactio. et
emulsiō lactis in oculo et hec ē calefactio sua
et ablutio humiditatis acute. Et si non suffi
cit fiat balneum secundum ordinem quem di
ximus. Et dixit. cum apostema est bene dige
stum et corpus mūdi fixatū balneū ē inuacuum
ualde. qz dolorē mitigat ipsa hora et facit ces
sare fluxū materie ad oculos. qz maior pars
nocuit mē. cū sūt per balneum et residuum
reducitur ad temperamentū hūitate balnei.
Et dixit. cum dolor est leuis calefac oculoꝝ
cum spongia semel aut bis. Et si est fortis ca
lefac pluries et maxime in diebus longis scilicet
cet estatis. Quod si caput et cerebrum fuerit
mundum in dolore oculoꝝ dixit. Lucena.
da in potu post cibum per aliquas horas ali
quid uini puri datum post cibum ut magis e
uaporet ad caput et datur aliquid scilicet pa
rum ne cibum inflammet et datur purū ut ma
gis resoluat. Nam dixit ipse. balneum post ip
sum cum aqua calida scilicet uaporatio facta
ad oculos post ipsū scilicet uini potio. l. post
ipsū scilicet balneū uniuersale ad totū cor⁹
de quo supra dixerat. post quod inuat balneū
particulare uel post ipsū scilicet uinum balne
um et uaporatio sūt inuacua. Ad ut illa dictō
post dicat ordinem. sed quasi dixerit. inuacua

est inuacua et balneum et uaporatio sūt inuacua
tina Dixit archigeneas. de mitigand⁹ dolo
rem oculoꝝ est decocto melliloti mixta cū rob
de uitis bene cocto. et peria calefacta infusa
in aceto oculis superposita. Et utellus ou
decoctus in aqua cū oleo rosato mixtus oculo
lo superposit⁹ dolorē mitigat. et decocto
melliloti et fenugreci ē sedatiuū doloris forte
Et decocto ē solius fenugreci. q̄ si in aliq⁹
casu timeatur de caliditate eius misceat cū co
mucillago seminis citoniorū ē cūz uile ual
de Dixit ras. 2° q̄nētis. aqua fenugreci sic
fit. spargatur super fenugrecū aqua et dimi
tatur sic per mediū diē deinde remoneatur h
aqua et superponat alia et sibi fiat. Et hoc fit
ut omnis pulus et ois imūdi⁹ ab eo tollatur
deinde cū uigecuplo aque coquat usqz ad me
dictatē et coletur. deinde sumatur colatū et po
natur in eo croci q̄riti utissima pars aque
eius. et ex ea infilletur in oculos. et sic uile
q̄ fert doloribus oculoꝝ q̄ nō sūt ab humore
calido. 2° q̄nētis ad dolorē forte oculoꝝ. Bi
utellus ou clisi oleū ros croci et anionū et ap
pone oculis. et ualeat lac mulieris cui admix
tus sit crocus. Si autē dolor fuerit ex hu
more calido casus de lacte pecudis recēs plu
ries in aqua frigida lotus et tandē cum albu
mine ouī corporatus superposit⁹ oculis sā
guie calido grauius mire prodest. Et accell⁹
ros siccis plenus bullitus i aqua et expicissis
superpositis dolorem sedat et inflationē tol
lit. Dixit Aue. cū dolor sit fortis infunda
tur. f. hōz uel pān⁹ p̄purgis aue. i. i succo
extrematū tenerarum uitis uel coriboz et
deinde q̄teratur. i. q̄uassetur pānus ipse cūz
utello ou et superponatur oculo. qz sedat do
lorem per frigiditatem illius succi et lenitatem
utelli et teste papaueris cocte cū inno dulci
superpositē uiles sūt. Dixit soar. in egritudi
nibus uolentis oculoꝝ et multe caliditatis ē
frequenter renouēdum medicamē oculo. Et
dixit medicē uolente. f. maxime ille que cū
narcoticis q̄ponatur debet raro et cūz multi
spaciū intermissione iponi In sedatione au
tem doloris oculoꝝ cum narcoticis o3 at
tendere. quoniā fugienda sunt narcotica q̄ritū
possibile fuerit. Et si aliā necessaria sūt incipi
endum ē a lenioribus. que habeat dixit melue
parum narcotici et sim repressa. sicut pro
prie est mucillago p̄sily cum aqua papaueris
aut succo pomorum. Et sicut mandragora
aut solatrum aut lactuca. et similiter mucilla
go seminis citoniorum cum aliquo predi
corum. Et mucillago fenugreci et aqua melli
loti aut aneri cum aliquo ex eis scilicet man
dragoz solate et lactuca. Et ex eis est em
plastrum factum ex utello ouī clisi et pa
rum opii et parum croci cum uiuo. Dix
Medue emplastrum altobaly. Recipe succi
lactuce succi pomorum mandragore et pre
uectis. ana. partem. i. albuginis ouorum
partis. iij. conuassentur et utere cum cocto
ad dolorem uehementem est enim bonū et ex
pertum. Dixit Aue. quādoqz doloris ue
hementia facit necessariū stupefacientius ad
bibitionē. sicut succi pomoz mandragore lac

facit necessarium stupefacientium adhibitis
nem. si autem sicut pomorum mandragore lacu
ce et papaveris et aliquantulo aque summach.
Expelle tñ stupefacientia qñtu potes. Quod si
aliquid horum admistras pp necessitate admistras
ipm fm cautela. Et si possibile est tibi ut sis q
tent? albugine oui et quassato cu aqua i qua pa
paner sit decoctus fac. Et fortasse erit necessa
riū ut ponas cum eis fenugrecum ut iunet ad
sedandum dolorem ex parte resolutionis et re
soluat et remoueat nocumentum stupefactionis
quod plurimum facit cum stupefacientia non
sunt fortia. de quibus fortibus dixit Galien?
i qñtero supradicti affo. oculoꝝ dolores. ego
ista medicamēta narcotica nōqz laudant. Alio
n. mō utendū ē narcoticis fortib? ad itēdōem
pñā eoz q ē solū stupefacere. mltā. n. nocumē
ta faciūt. Mā spm infibilē igrossat tūcas ocl
lorū ipisat et idurāt mām i eis qñtē ingros
sant et figūt. uñ mām ingrossādo et uirtutem d
bilitando morbum prolongant et maxie si mul
tiplicētur. At n. yhu bali. Mō multiplicentur
qz retardant statū et maturatiōē. Et dixit Ga
li. i qñtero dicti affo. q si adeo colliria. f. opia
ta fortia sint dolozē reuocēt. spm tñ infibi
li nocēt ita ut post sātātē apasie et doloris
uirtus uisua deficiat et grossities et durities
i pñāitū oclorū super sit. Et dixit tertio de i
genio sanitatis. quidā ex his passi sūt caligi
nē et uisus defectionem. et non post multū tps
karakteria effecti sunt. dixit Auicē. secundo
cān c de optio. plures antiquorum nō fuerūt
uñ opio in obthalmia pp nocumētū qd uisū i
fert. Et oacit tñ uimur eis pdoloris nehemē
tia p quā timetur aut de dissolutōe. hūitis at
de supuentu alicuius magni malī i cēbro. Aut
de apostematō ipsius oculi maxima dilatatō
ne et disruptōe tunicez eius. pp q nocumenta
uel ipsos alieqz peligit morbū prolongari. at
et uisum debilitari q illa prouenire acciden
tia uel alterum eorum. Ipsorū autem nocumē
tum minus est in materia colerica ut itz i plu
ribus locis pauit. Tempus tamen morbi in
quo magis nocerent ē decēdo. Mā in ea nullam
uidetur habere utilitatem neqz necessitatem.
deinde i angustio quoad digōnē mē. decide in
statu sūt quoad mē digōnē. In pñ. at quoad
digōnē mē. qz i eo ē stat? quoad accētia mi
nus nocēt. maxie tñ cogimur aut eis i duob?
cāib? i quib? doloz maxie sit fortis. Dixit Gal.
12. terapeuticē et ponit fo continens. doloz
fortis accit i oculū aut ex hūore pūgituo sp
fo in eis corrodēt tunicas eoz aut ex multā
uidine hūoris distendēt eas suple aut ex uē
rositate nimia extendente. Dixit gentilis se ui
disse hominem qui incurrit quandam tubedi
nem in oculo propter guttas sudoris que in o
culum intrauerunt et in una hora incurrit in
obthalmiam magnam ualde q tandem perdupit
ad rupturam corneē. In appproximatione ta
men narcoticorum specialiter fortium debet
medicis habere tres cautelas. unam ex parte
medicīne ut incipiat a leuiori ut a papauere
uel si incipit a forti utatur eo represso quan
tum possibile ē. et uisū quidē et decoctio fenu
greci reuocēt de malitia narcoticorū. et cū h in

uant in sedando dolores materiā ipsū facien
tē resoluēdo. et oz ut non detur medicīna nar
cotica fortis nisi sit fermētata. Dixit ciz Gal.
12. terapeuticē q omnia hec sunt meliora p?
anā. Et mesue dix q dare ea antiquiora est
minoris nocumētū. et oz ut detur in minori
dosi. Scdām autē cautela debet sumere ex pre
corporis cui appproximā. Dix enim mesue si
dantur interius cor? sit in uirtute forte et sili
oculi eius sint fortes. Mā in hōib? debitum
oculoꝝ de ipsoꝝ suspitiōe timetur mortifica
tio naturalis caloris eoz. unde 3. de ingenio
sanitatis dixit. Gal. quidā ex uisū. narcotico
rū perueniūt ad pñāitū oculi. i. suspitiōē per
uiam. defectus caloris naturalis. Et dixit
mesue caueas ne dederis corporib? ipuris. f.
et multū repletis maxie circa caput et oculos
Tertūa uero sumere dē ex parte admistratio
nis et uisus eoz. pñā ex parte hore sumēdi ea
Dixit. mēlic q ipse sōni debēt dari. qz eo tē
pore cici? et meli? puocatur somn? unde et nic
li? sedatur doloz. Scdō ex mō pccissus su
mendi. nō enim debent diu cōtinuari. unde 2.
qñtēris ait raf. nō nimis assidue? uisus eoz
qz reddūt mor? fixū et debilitāt uisum. Qd
si queritur per narcotica sola stupefactio et
doloris sedatio tūc? ē ipsoꝝ per int? acceptio
qz eoz exteri? applicatio. qz ut sit sōnum faci
unt dolorem sedāt et nō sic oclō nocent. Et h
intelligatur nisi ab intus suspitiōe eoz probi
beret alicui? interioris mēbz nobilis dispō.
Mā in tali casu tūc? exteri? applicatur sic
min? malū ē oclm ledere qz aliqd intrinsecum
mēbz nobilis. Dixit raf. 2. qñtēris. qñ
medicīne narcotice appproximātur oclis pa
tiētibz apā de mā multa. ita q nō possunt nar
cotizare oculū nec dolozē sedare tūc melius
est ēt ab eis desistere. Nam si appproximan
tur intātum q possit narcotizare in tali cāu
nocebit necesseario uirtuti uisibili usqz adeo
q post mitigationē doloris patiens aut care
bit uisū oclō. aut uisus erit ualde debilis. Et
cū hoc accidit durities dura tunicez inflata
que curatur difficulter. Si tñ p administra
tionem narcoticorū queritur alia utilitas ocl
lis. et nō stupefactio. tūc meli? applicāt oclō.
Et adhuc si pp stupefacē exteri? hēant ap
plicari et mā sit calida subtil? tūc pñā oclis ap
plicari. Si autē mā sit grossa multē qñtēris
at remisse calitatis tūc dixit raf. 2. qñtēris
pōant narcotica sup frontē et tiporib? et si su
per oclō. Et scias q medicīe i quib? ponitur
parum de medicis narcoticis possūt regulari
ter admistrari i egritudib? oclorū et ēt aliorū
mēbz nō ut stupefaciāt sūt ut al? affzāt uisita
tes. Iste tñ medicīe nō ppe debēt uocari nar
cotice. f. qz nō narcotizāt sūt sic possunt uocari
iquāitū medicīas recipiūt narcoticas. Dix
Gal. 3. de ingenio sanitatis. adolozes oculoꝝ qz
plures medici curare nesciūt nisi cū medicis
i quib? ē opū mādragoza iusquiam? et siliā
qñtēris nocumentum non est modicū. qz do
lor pp operationē eorum in oculis mitigat?
nō est nisi quia lenius i corū pōne mortifi
catur. uñ uisus multorum nullaten? in pñā
sanitatem ponit reuocari. quidā uero passi
sūt caliginē et uisus defectionem et post nō

multis tps characterici facti sit. Alii ho passio
ne que dicitur emdrasis. i. declinationem ut
sua passio sit. et non sit defectu oculorum et an
gustia pupillae que fo pñeris appellat pñ
oculorū et pñitas corus et stricis pupille ex
paucitate nutrimenti pñiens. q. ali accit ex
nimio usu narcoticorū. Dixit auctor cōpedit.
q. tunc bāt pñicta nocumēta cis. q. nisi multas
qñtate somiferorū ponerēt dolorē nō mitiga
bant. Dixit Avice. quidam presūptiosi i hoc
dolorē audent administrare narcotica apd do
loris uehementiā. et illud ut dolor sedet in ho
ra. Sz ipse excitatur post horā uehemētiōr
q. prius fuerit. eo q. pñibēt aērositatē resol
ut. et hū sūt medici q. quibz locut fuit Sal. i. z.
terapētie q. dicitur medici largiētes se molli
tia laborantiū. i. medici blanditiū qui soluz
itēdāt ad doloris mitigationē presentem et nō
ad curam uerā. Dixit Sal. et scribitur fo q.
tñeris. narcotica operāda sūt i magnis neces
sitatibz. Nā si dolor ē fortis cū eis ē iustēdū
Sz postea d. curari cā rebz remouētibz nocu
mēta corū et reducētibz patiētē locū ad dispō
nē pñiā. et i hoc magis laudabilis curatio ē
sicut. d. cinamomo. Si accidat. dixit melue. no
cumentum pp narcotica. utendum ē laueris
et embrocis in quibus sit uirtus maturas no
cumentum narcotici. sicut est mellilotū pñie
et camomilla et fenugrecū et anetū et similia. di
xit Aui. si ex qñstrictione mē facta a frigida
te spūioz uirtus suple uel siliū ut narcotico
rum dolor augeret. iustā. crocus qñtū cum
lacte in succo coriādrī et distillet in oculū et re
mitteret dolor ille cū ali qñtā resolutione et lenitiōe
istius medicine. Dixit Sal. i. z. terapētie et
scribitur fo qñtēto. Cura pñctionis idest
doloris pñctionis est trahere hūorē ad iseriō
ra et purgare cū lassitudo et spergē i oculis al
bumē oui. Et dixit. anecessores nō iuenerunt
curā de albūne oui i pñctōe oculorū nisi cū lau
dabili ingritōe. q. bz i se uisioisatē nū diu
moratur in oculo. et q. nullā bz in se pñctio
nem. et q. abstergit pñctionem. i. matēriā pñ
gentem et mitigat dolorē et malitiā humorū
pñctionis quoniam admodum mitigantur i
testina ex cristificatione pinguium. et laudat
albumen oui plus q. lac. quia licet in lacte sit
proprietas aliqua absterfina possibile est q.
lac sit corruptum et habeat saporem horribi
lem. Et dixit. in dolore corrosiuo. narcotica
plurimum iuant. si non nimis assidue. i.
mo dolorē qui est ex humore acuo corrosi
uo opium non mitigat casualiter. sed curat.
Dixit Aui. si materia est subtilis et corrosiua
non ē malum apud me uti opio et stupefactis
ipsum nāq. est sanans eam tunc non succedit
dolor quāuis oporteat credere q. in quārum
insui nocet est malum uerum opio in dolo
ribus a materia corrosiua prouenientibz non
est ap me malum. sanat enim ipsos celeriter.
Et scias q. notāter dixit. si est subtilis corro
siua ut ostenderet q. non de uere corrosiua lo
queretur que ē sbe grosse in qua opium nocet
Dixit. n. Sal. i. qñmēto affo. oculorū dolorē ubi
de materia acuta grossa loquitur. si hūores fluē
tes ad oculū sunt acuti. i. grossi p. usq. narco

ticorū uulnerant et corrodūt. q. magis in loco
mām detinēt corrosiua. qñus ergo pro aliq.
tēpore faciat eaz cessare a corrosione et uide
antur qñerre tñ nocēt. q. postea corrosio red
dit fortior. Dixit etiā subtilis corrosiua ut
ostenderet q. de corrosiua impo. ope. intellige
ret. que pñe ē mordicatio. et ē subtilis que
solut contm ad minimas partes ita ut nō se
tatur solo distincte. sed i qñuro. in qua mā
uuliter cōpetit opū. q. remouet acuitates.
ut mā. et ingrossat eā et nō libatur. Et ut plz
talis mā ē pauca faciēt dolores uehemētes per
malam qualitatem propter que non timentur
de nocumētis opū. neq. reddit postea dolor
fortior pp multitudinē materie retēcte imo
ali ea cūc rectificata per opū cessat ab ea
ois mordicatio et dolor. Alii ē q. pauca ex
pellit a uirtute. nō nō succedit dolor ut sal
tem ut dicit quidā nō reddit fortior. Et q.
ex mā mordicatio timentur ne fiat corrosiua
et ulceret oculū. ideo dix. Aui. opio esse uē
dū qñus nocet uisui. quia inuāmētū ei ma
ius nocumēto ipsius. De cura autē doloris
mordicatio mā grossior dixit Aui. ē ex
glutinis iustitatis et subtilitatis. i. subri
libus quas uoluerit q. ex glutinatis fridis
eligatur subtiliora uel minus grossa. Nā sub
tilitatis uere nō pñteret cū sine calida et sub
tilitatis magis materiā. glutinosa aut pñteret
q. pñibēt pñetrationē et imbibitionē mē
in mēbz. Et frida ingrossat eā et remittit ip
sine caliditates et acuitatē. Quidā dicunt
p subtilitatis intellexit resolutionē ut uoluerit
resolutionē misceri cū glutinatis frid. ac sit a p
ximado ea sicut cū admisceatur sbe albu cū o
coctione melliloti uel fenugreci. Et sicut si e
gerit emplis coque papauer in aqua et pone
in ea farinā fenugreci et seminis lini et pone
super oculū. Cura autē doloris ex tñu oculi
loz procedētis ex replone hūorali. et qñtē
tis ipse cūatōe cū s. oia et fugi uētrif et frica
tione inferioz. et ligatione manū et pedum
et calefactione extremorū cū aq. dulci tēpate
caliditatis. et sili et ex tñsio ē a uēstitate gros
sa qñtū diuersionē et nō supponat oculo re
percussiuā. sz et neq. intra oclz istitū sed
supponat et istitū calefactiōe dissoluentia
ut cū panico calefacto somētē. Et aqua fenu
greci ablui inuis istillet. q. ē melior medici
na dissolutiua que i oculis ponatur apponatur
Dixit Aui. cura tensionis ē cū mollifica
tiōe oculi et resolutione et pñtatiōe mē. Cōueni
unt eiz bec in ex tñsioe hūorali et uēstosa. Nā
mollificatio apperit poros et dilatāt. et sic
simat ut resolutus facit resolutionē pparado
materie ex tñs. Ad que ualeat camomilla melli
lotū fenugrecū semen lini semen anet et si
milia. permutatio autem sine fiat euacuādo
sine diuersionē materiā de loco minuit. Et ip
sa quidem i materia hūorali pñmitti d. nō
enim ut supra patuit appropinquāda sunt molli
ficatio et resolutiua oculo corpore humori
bus pleno. In uentosa autem ex tñsioe
pōt cura incipere ab eis. hoc collitium cōne
uit patienti obthalmiā colericā et corrosiua
cum dolore intenso proueniente a superfluo

repercussione. R. ceruse. 3. i. gummi arab. amli
dragagani sercozolle albe mure in lacte
mulieris ana. 3. 5. croci. 3. i. canfore. grana
6. conficiunt cum aqua ros. Dixit Rasis
2° continētis. si adliunt nig lie odorēt inducē
tia sompnū. At Rasis. dico. si sup de papane
te ē mirabilis ad inducēdū sompnū. ideo
eo ē mēdū. Dixit Rasis 2° continētis. Cū
oculi non inflant nec patit borbor et pūctio
ē fortis. Rificia complōnē cū abis insipi
dis. Et asperge aquaz colidaz sup caput et su
perpone oclis albumē oui lac et mucilaginem
scilicet pūly. Et dixit. oblatina qñ cū ea
ē grossities et spissitudo asperitas palpebrar
nece sunt medicine aliqñ uolētā habētes
quib⁹ opari non oportet nisi post cūationem
corporis. Et ex conuēniētiā ex hoc ē collū
quod sit ex aloē subcorino mastice sarcocol
la nuxta amilo et gūmi arab cū aq rosata et
melliloti. De q pluris mittat in oclm et sup
ponat ei cataplasma qd uuliter fit d. uello
oui cocti et mica panis in aqua infusa pulue
re melliloti et oleo rosato.

Capitulum 14. de uescis borbor et pūctū oclī.

Uesica dicta ē ab Aue. ab

Azaramio uocatur
ampula. a yhu baly uocatur bo
thor. et uocatur pustula. Et est

apostema paruum. quod presui
pustate uocatur uesica. Et est apprensio i tui
ca cornea in qua presui paruitate non potest
apostema magnū fieri. Ad generationē aut
uesice requirit primo q materia aut sit aq
sa cui aliqua leuis caliditas sit cōiuncta. 2°
q mā aggreget in mēbro sepe rato in partib⁹
suis ut in eo sit locus in quo ipsa humiditas
aggregetur. si enim ipsa materia i porris mē
bri resideret non eleuaret superficies mēbri
et sic non causeret uescicaz. Et 3° q supfici
es illius mēbri sit dempla ut contineat aquo
sitatem. si enim cēt rara tunc humiditas illa
fluida per poros eius extra efflueret et non
eleuaret eam in tumores ut uescicam facit. qz
aut supficiēs illius mēbri dempla est. id aliq
leuis caliditas aquositate illi pmisset ut su
uet eam ad penetrandū in ipm. Et ppter
dictas causas uesice plm fiunt in cute corpo
ris. Ex ptiē aut oculi sola tunica cornea hēt
uere loca in quibus aquositas aggreget. Est
enim distincta in squamas seu cortices et eius
sba dempla est. Dixit Aui. contingunt in
oculo uesice aquose in quibusdaz corticibus
corneae qut in eno et p3 sunt quatuor. Et
ipsa hūiditas qñet inter duos cortices de
ipsis quatuor. Et sic potest in trib⁹ locis tri
teri. i. inter primū corticē et 2m et inter 2m et
3m et inter 3m et 4m. Dixit A. uesice aq
seiqz flā uex et pap pūst grossitie n pē itare
in sbaz dēpaz corneae ad apā cāndā. Et ideo
iste uesice n sūt de apata sica s sūt de pūstia
illis. Ad accēt aut uesice in pūctia. qz aquo
sitas ipa i ca n qñet s effluit a porris et p
lapitate et raritate pōis ei⁹. Sūt it q dñt
q ex quēdā aquositate grossiori et uiscosiori

potunt uesice i pūctia mēbra generari qz p
uiscositate et grossitie sua pōt in ea qñeri.
Qd si sic ē ut dicit. debēt reduci ad apā sū
euz oculi et cura illi curari. Aui. posuit uē si
cap ipē fore qñqz quāp una sumit ex pte loci
de qua dixit q una est pūctio. qz. i. ē gene
rata inter cortices corneae 3m et 4m. et dēte
rior Duplex et quēdā est magis exterior. et ē
illa q est generata inter cortices primū et 2m
et est leuior. Et quēdā est inter eas media ut
q est generata inter 2m et 3m. cortices et ē in
malitia mediocri. 2a diuisio est sumpta
pncipes qñitates. Nam quēdā cap est magna et
quēdā pua et quēdā mediocri. 3a diuersi
tas est sumpta ex pte coloris eius qz qdaz
ē alba quēdā nigra. Et 4a ē sumpta ab essen
tia eius. i. mē ipius fm quā aliqua dē sumis
et mēbro nō mordicant. et aliq dē acua mor
dicantia Et n mordicantia ē suauis in accētē
tibus suis. et mordicantia est difficilis et aspa
ritas. Et que ē mēbro ab daly. 5a theorie
dē pūcti saporis. Et yhu daly. dixit. sapo
ris dulcis et Azaramius dixit saporis insipi
di. suple et que nō ē mēbro est saporis opo
si ti. Et significat p hos sapores suauitates
uel infauitates earū Et q suauis dixit daly.
ē salubris. Et q opoita est in qua facilior ē
ecctas q salus ex ea. Et yesu daly. dixit q
borbor est forte salui finis et fortasse bz uisuz
occasionate. Segur ergo q q ē pūctia et ē
magna et est grossa. et est alba et est mordica
tia est deterior aliq. Et ois borbor eueniēt
in cornea ē deterior eueniēt in cōiunctiua.

Et dixit 30ar. de eueniētibus in cornea q
nō eueniēs in directo pupille nō bz uisum p
bibere. sed que euenit in directo ei⁹. euenit
uisuz. Signa generis bñtur p uisū qz inspi
ciendo in cornea cōprehēditur eleuatio siue
tumor in ea sūis uesice. Signa aut spēp fm
locū. sunt dixit Aui. quēdā cap ē supra cor
tices primū. i. sub exteriori ē mala nigra. qñ
ipa phibet uisum a cōprehēsiōne uuee. Et
2a phibet a cōprehēsiōne ipius qñ radius ē
remotior ad hoc ut faciat ipaz pūā quare dē
alba. Et daly. dixit. pustula q est post pūā
squamam mēbro dolet et uisuz color ē niger q
fo est sub prima interiori magis dolet. Di
xit Azaramius que sunt sub p° exteriori sunt
nigre et clare. Et yesu daly. dixit sū q ē
nigra et clara. Sed que est post istā corticē
est alba. Attamē apue quosdā dubiū hēt an
exterior magis sit nigra et interior alba ut p
dēi anctores dixerunt. an sit ei⁹. p cuius de
clarandō. Sentit. pmitte q color de quo hīc
intelligit ē ille q resultat in uesica ex diuersi
tate sūis alii uel pūcti. Hāz ex diuersitate
pūctioris sūum accidunt diuersē inadiatio
nes uel radiop pūationes. Et q talis color
hēt dici talis respectu medici inspicētis n
isrmi. qñ cīs dixit Aui. phibz uisū itellexit i
spiciētis non egroti. Et id qñ dixit pūda
uide ē alba et exterior nigra itellexit ad uisū
medici nō isrmi. Et q dixerunt q exteri
or appet nigra itellexerūt de nigredie qñ
ē nigredo pupille. Et qñ dixerūt q pūda
appet alba itellexerūt de albedine aq q facit

neficaz. Post predicta voluit quod scilicet
prima e q uelica de aquositate transparente.
si est in exteriori corne apparet inspicienti
nigra clara. 2^a q uelica de eade materia
si est in profundiori corne apparet alba i co
lore. Et ex his inferi. 3^a q uelica q e
i medio corne quasi medio modo apparet.

4^a q uelica q est in bohor de mebus mul
tus coloratis et parus transparentib. ut sibi
gratia. de colera. si bohor sit exterius appe
bit inspicienti colera illa magis clara uel sibi
Et si illa collera fuerit perua appebit cu ali
qua nigredine. Et si non fuerit perua si appe
bit cum nigredine. Et si bohor fuerit in pfo
do corne appebit color magis proprie cole
re. f. citrinus intens. Et ideo ybu haly. appo
prouit ista signa ad capm de bohor q coi
ter se habet etiam ad uelicas. qz ma uelice cu
sit aqua e magis perua uel propinqua per
ue qz aliqua alia ma pp quod colores in ea
fm diuersitate et radiationu magis apparet

5^a q uelica q est in iudicio infirmi e q
e contrariu qz si dirigit oculu i directo uelice
tunc iudicabit uidere uelicas p^oundam ma
gis obscuras que si e^o magna n^o uidet.
Sed uelica exterioru iudicabit ut unam ne
bulaz magis raram. Pro pbatione aurem
dictaruz p^oponuz. Sentit p^omittit duas p^opos
quaruz una e q corpus maxime si sit purum
habens debilitate colores oppositus radio re
flexo uel penetrante a corpe fortis coloris ta
le corpus apparet in col. re illi corporis. Et
si liquides sit parui i toto corpore apparet illi
us coloris. Si uero sit opacuz in superficie
apparet talis coloris. Exempluz. si homo
in facie est scarlato multuz rubeo si apponet
facie sua uel manu appebit rubea. Ex^oplu
in corpore paruo debilis coloris e sicut in
gutta aque super uitro nigro que tota appet
nigra etia i tota sui pfunditate. si uero inspicit ea
i directo l^o quasi directo uenientiu radioruz p
uiozuz a uitro ut sent^o ostendit. 2^a p^o est q
corp^o parui potes moue p pupillu coloru et i
rone ppuz obu large sumedo coloru si i intra
diat radio ueniente l^o reflexo a corpe fortiter
colorato appet sub colore pprio. sibi q. aqua
sb colore albo. Ex^oplu frustru uiri lucidi albi
si inspicit i rone ppuz obu n^o illuati nisi lu
mine aeris uiri appet albu. Si uero inspicit
af adheres nigro appet nigru et si rubeo rube
az. Et postea pbat sent^o p^oma q uelice sic il
la aqua debet app^o l^o oclo nigro q iradiata a
radio exteriore recipit in le et penetrat a ra
dio reflexo a loco l^o a corpe nigro. Si qua
uelice exteriore qz magis e exteri^o cu b^o q
ab ex iradiat recipit i se radiu reflexu a loco
nigro qz a pupilla et pub^o uice g^o tal aq appz
nigra et lucida a^o e nota ex p^o p^ooc a b de
clarat ex trib^o q her aq uelice exteriore. p^o e
qz ipz p^oncet sb corne magis tenui. Et ex h
e magis penetrabil a radio qz i^o q qstet sub
t^opo. Et dicat qz oes cortices corne sunt
eqh iradiabiles a radio aeris qz sit eqz dia
fani. Ddm qz si i boie sano cet coact^o h^o qstet
ri. n^o i boie egro i q^o e sca pmuta in corne
corne pp aqua que sepaunt et alterant cori

tes. dicat qz subtilior corne et p^opinqor acti
necessario minus reficit iradiant^o et ma
gis est iradiabilis qz corne p^ofundior et
grossior. Uel aliter qz ista sunt simul. qz res
sunt equaliter dyasana et qz inegaliter irra
dientur. Et hoc pp inegaliter distare. et in
equaliter grossa esse ut notum est sentit. Se
cunduz qd bz aqua in corne exteriore exte
est qz ipa est p^opinqior radio fortiori. f. ra
dio aeris et ut sic et magis in radiat. 3^a est
quia qz e magis distas a pupilla tanto min^o
p^ohibet radios uenire p lineas quasi rectas
ex quo sequit qz illi radii reflectuntur ad angu
los acutos fortes tangentes illa aqua in refle
xione. Ex quib^o inferi minor p^opositio f.
qz talis aqua uelice exteriore recipit i se ra
diu uel radios reflexos a loco nigro. f. a loco
pupille. H^oz radii qui non penetrat per illaz
aquaz qz pp distancias aque penetrat quasi re
cte reflectant uerius aqua illam ad angulos
acutos qui sunt fortes. Et ideo occurrentes
illi aque in reflectione licet fortis n^o occur
rant essential^o acti. pp fortitudine faciunt eam
apparere nigra. Radu et aliqui possunt p illa
aquaz penetrare qz e sub corne subtili et qz
e p^opinqua acri. Et isti radii duplex auxiluz
faciunt ut apper illa aqua nigra. primo qz ir
radiant ea ut recipiat magis et uelius radiu
reflexum acutum. 2° qz ipi met penetrantes
licet sint debiles reflectuntur recte s^ous istam
aquaz. Et ex his dixit sentit. inferi qz aq
uelice exteriore appet nigra et lucida. Et
istam cam inuit haly. cum dixit ut supra que
subt^oprima e squamz minus dolet et eius color
est niger. Et hoc pbat qz n^o indurecit pp ui
sum f. aspicientis et pp nigredine uice. quasi
dixerit ista uelica n^o est ita dura et c^opacta
qz p^ohibeat aspicientem uidere nigredine uice.
Et i^o dixit hui. qz qz uelica e ad primu
corne e nigra. Et reddes cas dixit qm ipa
p^ohibet uisum a c^op^oprehensioe uice. f. debita su
ple. sed n^o p^ohibet per hoc oio uisuz aspicien
tis a c^op^oprehensione nigredis uice. qz sic dixit
haly. non indurecit inter uisuz et nigredine.
Et i^o si littera An. fuisse negatiua sui i^o me
lior et dixit qm ipa n^o p^ohibet uisuz et com
p^oprehensioe uice. et sic bz ybu haly. Ma assig^ona
cas dixit. qz n^o diuidit iter uisuz et nigredies
uice. Et qz p^ohibet uisuz aspicientis a p^opre
hensioe uice debita. ex quo uidet uice n^o de
bite situata. Uel aliq^o ee ipediens qd p^ohibet
radios uenire ut debet ab ea reflexos. qd pot
ipedit uisum. et instantum est mala. Non
apparet aut uice debite situata qz pp eius ni
gredine reflexaz ad uelica credit qz ipa uice
sit situata sibi. sic appet de lapide uel anulo
posito i scutella. ubi si ponit aq^o uidebit la
pis qz in superficie aque qz pus aqua n^o appo
ta n^o uidebat. uel uidebat in pfudo. ut 6°. de
n^olibus p^ocula. 2^a. Et itaz n^o appet uice de
bite situata. qz n^o e qz circulerent cornea
adiacet et sic dz fm n^oaz. ex^ons subleuata pp ue
ficat. Et dixit sentit. ne p^oingat errare co
sideranduz e qz qz pot aspicere pupilla illuz
infirmi uel lateraz et sic uidebit ea in sua de
bita for^o uel aspicit eaz dirigendo iunuz p

illam uelica. Et sic uidebit ac si nigredo pu
pille uenerit ad illam aquas. Et si prim inspi
cit p uelicam et prim p corneaz in pre illi af
sociatam et uidebit diuersitas in nigredine
uuee. Et dixit Credo q n ois uelica faciat
indebite uidē nigredine uuee. al. corneaz. sed
solum illa que separet corticez et pellēt eam.

2^a qd o eius nota ē ex opōita rōne prie p
bat igit q aquosa uelica p fūda appet alba
argumēto tali. Illa aquositas appet alba q
mouet ut p p r u uibile nō factuz p u u. et sic
nō dispositū ad receptionē radior reflexor
a loco nigro. ad quā aquā radiū a loco nigro
nō reflectunt nec in cā penetrāt. S3 aqua
uelice p fūde mouet in rōne p p r u uibilis
et nō fit puia et nō recipit radiū reflexum a
loco uel corpore nigro. ergo illa aqua et p cō
sequēs illa uelica appz alba a² est nota et 2^a
p pōne sup² posita. b². pbat. et 2^a p mīno
ris pbat primā pbat sū. 2^a p s eius p rīa
q bz aqua uelice p fūde. p². n. ē p rīa sub cor
uuee g rōfiori qz sub plurib². et sic nō irradiā
tur sic illa q ē extra. 2^a bz p fūditatē. Et sic
nō irradiat fm p fūditatē 3^a ē p p iqua fora
mini uū radiū circūferētiā p uentiū ad fora
men uuee si alq radiū p uentiū. Et ideo ē re
flectunt ad angulos ualē obusos q sunt debi
les. Et iō. stanz pcludit ex hīs q i illā aquā
p fūda nō recipit nigredo loci nigri oculi.
Et per q n s q nō appet nigra. Ad hoc. n. q
nigredo nō recipiat. i. p radios nigros facit
oēs p dē cāe. Hāz ex b² q aradio exteriori
n p fectē irradiat nō dispositū ad recipiendū
radiū reflexū et nō fit radius recte reflect
bilis qz ille fac p radiū penetrantē p mediū
aque p hoc aut q si alq radiū luminis aeris
p tūgāt ad foramē uuee p tūgāt circūferētiā
liter uū fit reflectio ad angulū obusū debi
les. p tūgāt q radius reflexus niger qz debi
lis nō ip rīmit in illā aquā et q nō appropiat
sibi. ergo illa aqua nō appz nigra. Et tūc ar
guīt. Cuz ergo mediū sit sufficēter illuminatū
bōt inspicientī appēbit sub p p r i o colore. et
ille ē color albus. Et pōt qd dīcūz ē uideri p
exp r i e n t i ā Aqua. n. cataractē q ē p fūda et ap
pet alba. Et sequēs Aui. de signo uelice dī
xit plurima aquositas acuta ē mala cū exten
siōe et corrosiōe sit. Et. n. mala qz magis ipē
dit uisam imo patiēs eā qz nībil uidebit. Et
si uidebit uidebit tortuose. Et ē mala qz
si ē corrosiua ulceratiua remanebit i loco ma
cūa alba post i p ius curatiōē q aut uisū mī
tū ipēdier aut tollit. oīs. n. uelica q est copio
sior dixit Aui. est plus extensua et plus dila
tās et corrodēs. Que aut ex ea opponit forā
mini nocet uisū p p r i e q n ē corrosiua. Cura
hūit p q n qz itentōes. p² ē mē aquosē esicca
tio et q s u m p t i o. q i tota cure p r e l a t i o e p p e t i t
2^a ē p b i b i t i o c u r i mē ne p p d o l o r ē exten
siuū uel corrosiū multa mā ad oculūz deflu
at. 3^a ē p b i b i t i o r u p t u r e c o r n e e i q u o m e
d i c u s u a l d e d z c ē s o l l i c i t u s. Hāz r u p t u r a c o r
n e e ē u a l d e p i c u l o s a u t i f e r i u s a p p e b i t et est
u a l d e a p t a f i c i r i i n c o r n e a. Hō aut sic i n p i u m
c i t u a. qz mā cōtēnta i n c o r n e a nō est a p t a r e
f i n d a t i o p p i p i u s d e p l i t a t e. Et iō cū i n e a mā

multa colligit si ualeat resudare mirat ruptu
ram cū extendat mēbrū dup. 4^a ē recuifica²
mē maxie tēpando calorez eius si est calida
acuta. Et qnta est correctio accidentium
i. doloris sedatio. Et Aui. posuit in cura
eius emplm de luto p p r i o ad samum. i. de i²
p r a t a. Et uidetur uelle qd cōueniat in omni
tēpore curōis qz ē i n d i u e r s i a tēp i b²
possit fieri additio uel dīnutio i n p p o n e n t i b²
i p m fm bonā extimatiōē curantur medici
Et curat uelicam p u a z p f e c t e. Hā i n e o s u n t
omnes quīqz i n t e n t i o n e s s u p r a d i c t e et sic h i e
s u m a n t l u r i s a n t r e z e f a c t i. 3. 7. attamen qz
c a r e m u s e o qz n o n p o r t a u r a d n o s l o c o e i z
p o r t a t u r t e r r a s i g l a t a t u t i e et d i m i e l a u a t e et
a n t i m o n y a n a. 3. 11. s c o r i e e r i s a b l u t e. 3. 111.
gūm. i. a r a b. 3. 111. o p n. 3. 11. r e r r a n t cū aqua
p l u u i a l i et f i a t e x e i s c o l l i t i. Et a d m i s t r e t cū
aqua s e m u g r e c i. I n b o c e n i z c o l l i t i s u n t m e d i
c i n e e f i c a t i u e e f i c a n t e s a q u ā u t t u c i a d i m i a
a n t i o i n z. Et m e d i c i n e s t r i p t i c e p b i b e t e s s u p r a
et m i d i c i e p b i b e t e s c o r n e a a r u p t u r a u n t i p a z
et s t r i p t i c i t a t e et cū g l u t i n o s i p i l u r i gūm et
m e d i c i n e f r i g i d r e m i t t e n t e s a c u t i t a t e a q u e et
s e d a n t e s d o l o r e z. D i x i t y b n b a l y. si p l o g a
t u r b o t h o r i n t e l l i g e n t ē t d e u e l i c a et nō d i s s o l
u i t p m e d i c i n a s. i. e f i c a n t e s t u n c c u r a c u z m e
d i c i n a s a c u t i s a p u i u s q u i b² u t u n t m e d i c i i
c u r a t i o n e a q u e. i. c a t a r a c t e. Et d i x i t q n m l
t i p l i c a t. i. m a g n i f i c a t. Et nō s p e c t a t e i² e f i c
c a t i o p m e d i c i n a s n e q z a p e r t i o t u n c c u r e t u r
cū f e r r o. qz p f o r e t c u z a c u u l a l i q u o s i l e p l o
r a n t e s u b n i l i u t i n d e a q u a e g r e d i a t. Et i
a p r i o n e q u i d ē u e l i c e e x t e r i o r i s nō e x i s t i t s u
s p i r i t o. s e d d e p f o r a t i o n e p r o f u n d e u a l d e s p l
c a n dū e s t. S u n t a u t et a l i e s p e s b o t h o r q u e
g e n e r a n t e x s a n g u i n e d e f l u x o a d o c c u l u m et p r i
e u e n i r e i c o n i u e n t i a et i n c o r n e a. Et d i x i t
R a f 2^a cōe i n e n t i s q d e x e i s a p p e t i n a l b i
o c u l o r u z u o c a t b o t h o r et q d a p p e t i n n i g r e d i
n e o c u l i u o c a t p u s t u l a et ē m a i o r i s n o c u m e n t i
Et d i x e r u n t a u c t o r e s q i l l u d q d c u e n i t i c o
i n c i t u s d e c l i n a t a d r u b e d i n e. Et q i n c o r n e a
d e c l i n a t a d a l b e d i n e. C u z a u t d i x i t z o a r q
p u s t u l a i n c o r n e a i n s u a r a d i c e n u l l a z a l b e d i
n e z u i d e t h a b e r e p r a d i c e i n t e l l e r i t c e n t r u z
e i u s u b i m ā ē u n i t a q u e a p p a r e t f m c o l o r e m
i p s i m ā e. S e d b n n o l u i t q i n p a r t i b² e i² e i t
c u n f e r e n t i a l i b² c o r n e e h a b e n t a l b e d i n e u t m a
n i f e s t e d i x i t p u s t u l e q n i n c o r n e a p r e c a n t a d
a l b e d i n e t e n d u n t. Et d e c ā a p p a r i t i o s b o r u z
c o l o r u d i c e t i n f r a i n u l c e r i b² o c u l i. C u r a b o
r u b o t h o r q u a t u o r b e t i t e n t i o n e s q u a r u p m a
e i a t et d i u e r t i t. Et p r o p r i e c u m f l o i a qz m ā
ē s a n g u i n e a. S i i n c u m s a n g u i n e a l i u s p e c c a r e t
h u m o r p o s t f l o m i a z e d u c a t u r s a r m a c o q u e n t
e n t e. D i x i t b a l. c u r a f i a t c u m p u r g a t i o e c o r
p o r i s et f l o i a c e f a l i c e. 2^a m ā z r e p e l l i t et d o
l o r e z m i t t i g a t a p p o n e d o s u p e r o c u l o a l i q u i d
d e r e p e r c u s s i u s d i c t i s i n c n r a o b t a l m i e et i n
t r a o c u l u m. D i x i t b a l. e m u l g e p u e l l e l a c a b
i p s a m ā n i a q u o d o l o r q u i e s c a t e i u s t p r a t o c
l o r e m o l l i a t u r qz et m a t u r e t. i. m i t t i g e t. Q d
s i r e p e r c u t u n o n p o t e r i t. t u n c 3^a. s u r g i t i n t e n t i o
q u e ē a d r e s o l u e d u q d n f u i t r e p e r c u s s u s. H i c ē
s i s a n g u i n s i o c c u f u e r i t q n t r i c i et m o r i f i c a

2. sic fit i tarlati. Et id bec cura e siffis cure
eius. Et. A. adduxit hac cura consilii cure
pote a fapioe r pr ei? resoko fieri cu euapo
ratiu? applicatis oculis ab ex. Et intiendo
int? ponat g° i oculo lac in quo ifusus fuerit
semen marubii. Ma i hoc seie e h° resolutia
r absterfina. Dixit baly. instillatione q ex
ordeo fit r seie citoniorum r serocolla. su
p oculus pone. Dixit. A. lana inhsas i albu
mine oui qquassato cum oleo rosato r aceto.
Raf tñ z° qñetis auctoritate iudei loco ac
cet? possit unio. et meli? fecit Dicta recepta
.A. ppetit in repulsione nō in resofone. Qd
si resoluti nō poterit sed fiat extura tunc sic
rio 4. aduēt que e ad maturadā r aptendū
r tandē ad ulc? consolidandū. Dixit bal cū
pustula cepit maturari pulveriza illā cuz mel
chara condita cū lacte asine r colliō albo cuz
lacte donec erūpat pustula. Et exeat sanies.
r tunc ulcerū adhibe medelani. Et uide in se
quenti capitulo.

Lapm. ism de exsturis r ulcerib? oculor? r
pustulis.

Exiture

oculi dixit. A. ge
nerā. fm plm ab
hūorib? acutis aduhsis. i. incē
sis. Et fiūt i oculo sic i ceteris
alys mēbris qñ. i. mā hūoralis
apans locū sibi caput i mēbro r facit cupus
Mā at pteā i oculo magis facit sibi cupum
in tunica cornea q i pñctua. qz in cornea
mā pteā min? trāspirat r min? resolutur r
ob hāc cāz exitura magis appropriat corneē
r inter ei? egritudies numerat. r sic in prece
dentib? paruit lōgiquū ē q mā frida flica et
mīca possit intrare corneā ad apā gnāndum
r p qñs exitura. pp qd dixit. A. plm exiture
oclor? gnānt ab hūorib? aduhsis de quoz
nā ē posse penetrare p sām depfāz panicula
rē r qz iste exiture nō fiūt magne y° sūt par
ue r māx respectu apatū pñctiue pp cap pñ
tatē a multis pustule uocant. Et Azaruius
de eis determinauit in ca° de pustul oculi. Et
a multis uocant borhoz. Et qz barū exitu
rarū mā ē hūoz acut? aduhs? cui? ē corrodē
r ulcerare r māx corneā qz alia n pmtē n3 fa
cilt? resolut s3 ut pl3 pñ? ulcerat hīc iste ex
iture a fapione bal ybu baly. r. A. uocant ul
cera r de eis in ca° de ulcerib? oclor? deter
minat. Dixit fapio r siffis. A. seprē sūt spēs
ulce? corneē quaz quatuor gnānt i superficie
corneē. quas bal uocauit ulcera ut satis inui
tur 4. de accūti. Et tres gnānt in pñdo
corneē. p° quatuor q gnānt in superficie dixit
Serapio nominatur adutus. Et eius inuēio
est arthorum. Et eius color est similis fu
mo. Et accipit locū magnū ex nigredie ocl
li. Et. A. siffis dixit d nōte tñ dixit q nōiatur
albasue r fortasse nōiat catanū r i sfo ulc? est
sup corneā in exteriori oio superficie. r ē siffis
fumo qz sic fuim? apper cū quadā albedie nō
pura s3 mēa q nigredie mixta. Ita ista ulce
ratio qz sparsa ē ei? albedo n apper pura dō
sa s3 q albedo rara ubi apper mltū d nigred
ne corneē. occupat. n. locū magnū qz eius mū

nō phibet ab abulatiōe. Cū sit ex n coartata
Aliq exponit albasuen siue albasen l' albasen
.i. exuomen? qz sic estuomen? corūpēdo am
bulat ita hoc ulc? Alii exponit. i. atoma sic
dixit Serap. Et i siffis. qz sic albedo isto
rum ulce? ē qz attomosa. Non cim est hē qñ
nua sic albedo ulce? pñdopz r ppretea no
cat catamon uel catari ut dicit littera ex ut
pulus qz in isto ulcere sentit patiēs ac si pul
uis ēet sup oculo. r° spēs dixit Serap. no
cat dyaphion. Et eius intentio ē caligo. Et ē
pñdior qz pma et pl° alba et mior. Et. A.
dixit siffis et uocat nubes. oia ulcera corneē
sunt alba. plus tñ et minus. s3 q plus uel mi
nus occupant de corpulentia corneē in pñdo
Est aut minor. qz mā eius maxie coartat
et nō pōt sic in latū extendi et spargi. Et est
albior qz prius. qz ei? albedo ē magis pñua
qz albedo prie. Et dicat qdā possit ēi ista spēs
uocari catamin. i. puluis qz in ea pōt patiēs
sentire ac si puluis ēet oculo aspersus. 3.
spēs dixit Serap. uocat alghimen et sit in
pra corneā nigredie. i. corneē. Et nō accipit
de albedie nisi locū parū r de ista dixit ybu
baly. q uocat altemū. Dixit baly. 3. ulc?
in cornea sit nigredie et pte sūmit albi. i. cōiū
ctiue modicā. Et Alii. dix uocat coronat
qz ē sup coronā nigredinis oculi. i. sup oculū
corneē ubi pñgit i pñctiue Et qñs occupat
de albedine pñctiue aliqd. Et notat tñ q pōt
reperi ulcus in oculo qd occupat de pñctiua
multū et de cornea modicū. S3 tñ nō dēno a
bitur a cornea. s3 a pñctiua. Illud aut qd de
noiat a cornea qñs occupat de ea mltū et qñs
paz. semp tñ plus qz de pñctiua. imo possi
bile ē q nō occupat de pñctiua aliqd. siffis ē
.n. qz sit in corona corneē qd tñ ex eo est sup
pupillā. i. corneā dixit Alii. apper albu Et qd
ē sup cōiunctiua rubet. Et id dixit Serap.
sunt ei duo colores. qz ille qui ē ex corneā. s.
in pñctiua ē rubens. et q ē intra corneā ē
albu. om. q. n. ulcera q fiūt in pñctiua sunt
rubra sic illa q fiūt in cornea sūt omnia decli
uia ad albedinē. 4. aut spēs dixit Serap.
noiat alkase. et eius intentio ē disruptio et
ē siffis lanositas. Et baly. uocauit ea siffis fur
cule. qz furculas bz inde siue ramos. Et ideo
ybu baly. uocauit ea ramosaz Serap. aut di
xit disruptio qz hinc inde disruptit in q° dis
ruptioe fac in cornea qdaz pua foramina. Et
id Azaruius dixit q in hac spē uidetur in
cornea qd qdā foramina. Dixit Alii. noiat
aduhsitia et nominat lanosa qz est qd in ea
apper de pupilla. i. cornea ac si lana alba ēet
sup illa. Dixit Senti. se uidisse hāc spēm. et
q ut credit ē aliquāntū pñdior p° et 2. cū
b° q existat de exteriorib? r nō in exmo co
rone sic 3. ymo ē magis hūus cētrū corneē qz
hūus pñctiua. Et in cornea bz ramos ab uno
centro extēsos et fortasse pp hoc dixit Alii.
uocat aduhsitia. qz bz sic aduhsio unū locū
pñcipū a quo pcedit ad circuitū. et pōt ēi di
ci aduhsitia qz in hac spē pñcipi plus de calo
re aduhsituo qz in trib? pñctis Dixit Ser
rap. triū s3 q sunt in profundo prima nomi
nat bucon. et eius intentio est grana et ē p

hunda calida stricte. Est autem profunda quod in 3°.
ut 4° cortice cornee. Dixit Aui. nominat ana-
liz uel analitid. i. granu quod ibi i profundo e
sic unu granu albu. et dixit Aui. est hns sub
mersas profunditates. et e ulcus pfundus stricte
mundu profundu est quod ad 3^m cortice cornee
et e magis pfundu qd scda spes de tribus p
fundis. Et e stricte quod pax occupat de loco
et est mundus quod pance saniet no sordidum. se-
cunda ho spes de pfundis dixit Aui. nomina-
tur cocumer et e eius intentio pfundus et est
latior qd pria sz minus pfunda. Et baly. dix
ulcus eius e largu sz pax pfundu. Est aut p
fondius quatuor spibus exterioribus et mi-
nus pfundu pria spe de tribus pfundis. Et
to uidet qd sit in superficie exteriori corticis
tertiy spūs 2^m et fortasse e in superficie interiori
scdi corticis spūs 3^m. Dixit Aui. uocat
balume. i. uirgula. Et hoc quod sitatur extremi-
tati uigule hōis quod bz albedine sua in forma
lunari. i. semicirculi. Et ea e quod illud ulcus no
est stricte ut primu. imo e latius. Et est mio-
ris pfunditatis qd primu. sz latioris occupa-
tiois. 3^a spes dixit Serrap. noiatu alku-
me et eius intentio e disruptio. Et est equa-
lis illi qd e in tunica extrinsecus in noie. Et
e ulcus sordidus hns estatus et saniet multa.
Et Aui. dixit qd uocat aspicume. i. disruptio
quod disruptu et est aduistiū. Et hinc e cor-
ruu et disruptiuu cornee. un timor e de cor-
ruptioe oculi. Et e sordidu multe saniet et fac-
crustas p aduistiōez sua. In cutus mundifica-
tio e timor. i. ut p m dixit Serrap. cu remanz
diu et pcedit tepus in mndificatio qd tota dis-
rupat cornea. Ma tūc dixit Aui. hnditas. i.
hūor albugineus currat. i. egredit pp cor-
sione tunicae uel exit uica et corripit oca-
lus. Et scias qd no dat 4^a spes in profun-
dis que si daret eci illa qd aliquid occuparet
de coniunctiua. Et ea e. quod ma coartata i pro-
fundo no e dilatabilis. sicut illa qd est supficia-
lis. Sunt ergo tantu spēs septē ulceꝝ cornee
diuersificate fm situz corticis eius. Lūc
ulceru cornee suple et sitz coniunctiue dixit
Aui. sunt qd fiunt aut successioe obthalmie aut
successioe botbor uel pustularum. i. cum per-
ueniunt ad exituram. potest autem obthalmia
exituralis facere ulcerationez non solum in
coniunctiua. sed et in cornea quando materia
corrosiua et sanies expanditur ad corneam
Aui. fiunt ppter percussiones. Et dixit quā-
doqz est principium ulceris interioris et dis-
rumpitur ad exteriora. Et quandoqz est ecō-
uerso. Et ut dicunt quidam illud quod in-
cipit interioris et procedit disrumpendo ad
exterioris est deterius. Dixit. Rāf 2° con-
tinentis. deterius ulceru e illud qd e i nigredie
sub pupilla. In eo enim exitus. i. albuginei et
eminentia. i. uice est uelocitor et e nocuioꝝ
magnificatio super eo. Signa ulceris oculi
dixit. Aui. sunt. quod si ulcus est in pupilla
i. cornealappet punctum. i. uestigium album
et si est in coniunctiua rubrum. Rosa cogno-
scitur ulcus oculi per uehementiam doloris
et punire et cursu lacrimaru. et qd e i cornea
appet albu et qd in iunctiua appet rubeu et e

rubet tota et i loco ulceris e rubedo maior.
Idē dixit. Rāf 7^a pbleu^m pbleumate. 2°. Et
reddidit ibi cam nald gnāle. dicēs qd cicatrix
oculi. i. cornee id e alba quod morbu e qd hūiz
pū cur e morbu. Et id mouz illā pte ad hūu
Lū tgi e cornea sit nigra morbu eā d albedit.
istū tū dixit ipe n sit statz in pū sz postea i
tpe. Dix dīn dyefona exns appet alba cuz
dēpsat i pūb suis sic aq cū dēpsat i glauiez
appet alba qdēpsat at cornea i cicatrizatione
ulceris ei. Et dixit iunctiua appet rubea.
quod cū sit hns uenas et fiat i eis extensio tra-
bitur illuc sanguis p quē color appet rubeus
Quidā at alij dixerūt qd id i cornea appz pū
cū albu quod mā uersa e i sanie que e alba. sz
in cōiunctiua appet rubeu quod ut p m sit a san-
guie. Benti^r at dixit qd color appens i ulceri
b^o cornee aut e ex nā mē at ex nā pūf. Si ex
nā mē ulceratio e attracte ad locū. sic pōt ap-
parere color cūscūqz mē. Et dixit se uidi
se in ulcere cornee multa rubedinē in cornea
pp mās sanguineā illuc tractā ymo ut p m est
ita qd ulceratio e i fieri. Lū b^o tū qd apper
color rubeus appet et color albu in pūb qui
busdā nū multa eluperet sanguis et to^m tegat
Si at color i sequit naturā pūis cornee ulce-
rate circūscripta mā humoralis ulceratio i ulce-
tracta et sic appet color albus qui sit dupl.
primo ex introitu aeris ad partes cornee. aer
aut qd miscetur cornee pūo facit illud appa-
rere albu. Et expētia hoc declarat. Si enī
accipis oculū alicui⁹ aialis et subleuas cū ali-
quo ferro statz dealbabit cornea sbrdez. bec
aut dealbatio non appet i omī ulcere cornee
sed cū e ibi conuissio et distractio. Et id si in-
cisio fiat in cornea ab aliquo ferro acutissio
non appebit illa albedo. Scda cā dealbatio
e defect⁹ uirtutis cornee. Nam hūis ei⁹ cū e
potens supra nutrimentū deducit illud ad for-
mā dyafonā Lū uero deficit non tā multū si e
accidit quando sanantur ulcera cōuertit mās
nutrimentalem ad formam propinquam dia-
dyafonitari et talis est albedo. et idco pro-
prie apparet albedo quādo ulcera cornee sunt
in uia consolidationis ut possit mēue. de
ulceribus oculi. Et ad hoc pōt reduci cā
dint p uiam qdēpsatiois prium cornee quod qd
sit qdolidatio sit quedaz prium comēpsatio
Corpus aut dyafonū cōdēlatuz albedit. Lau-
sa aut rubedinis cōiunctiue e que ab alijs est
dicta supra Et dixit Benti^r. qd uidit p expiē-
tiām qd cōuertitur qd ad quedaz colores su-
scum. i. nigrum ubi pūa erant rubea quā san-
guis ibi quasi marcescit Et id littera Aui.
exterior dicit qd est super cōiunctiua est ni-
gram Et in fine uidi qd post longum tepus si
appet uestigium neqz rubrum neqz nigrū sz
nadi ad colores pūiuz et idco in āpare cō-
iunctiue qdū pūrat in fieri tūc ppter dō-
lores attrahitur sanguis et appet cōiunctiua
rubea Cum autem mā e confirmata et tam q
etatus est cursus materieruz non est rubedo
cum illo apostemate licet sit ibi ulceratio siue
qūnitatis solutio que cōsequit omī āpā uū
shu baly dixit fortasse apparz obthalmia et oc-
culus est rubri coloris Et fortasse oculus nō

apparet rubeus cum eo. Ego autem non uideo
q[uod] uerba gentilis sint ad mentes auctorum. 2^m
signum est dixit Auicenna q[uod] est cum eo dolor
uehemens et pulsatio non q[uod] uelit q[uod] sit in eo
dolor pulsationis cum istud mebris non sit ar
teriosum in quo talis dolor habet fieri b[ea]t[us] t[ame]n
posset in ulcere corneae inueniri dolor pulsa
tionis sed non ratione ipsius ulceris. Sed ra
tione materie tractae ad alias partes oculi.
Sed dixit Benulius. pulsatio idest pulsio m[en]s
scilicet saniosa e[st] 3^m signum. Et q[uod] sic uoluerit
Aut. pater quia subdit q[uod] inuenit[ur] sanies in
eo q[uod] supponitur scilicet in panno uel puluilo
alba tunc significat dolores debiles et pulsatio
nes. Significat dolores debiles q[uod] significat
q[uod] in materia completa e[st] digestio et facta sae
remittitur dolor. Et significat pulsationem
fortem idest uirtute[m] expulsiua[m] potentes expe
lere m[en]s q[uam] digestio. Si uero dixit. A. san
ies que apparet in p[er]no e[st] citrina aut fusca aut
subtilis quarum quilibet est sanies non p[er]fe
cte digesta erit leuior idest minor scilicet ex
pulsio illius materie. Et non debet referri
leuior ad dolorem. Cum tunc dolor sit forti
or circa saniet generationes. Et ideo inuenit[ur]
alia littera que dicit est fortior. et tunc refer
tur ad dolores no[n] ad expulsiuones. Et dixit q[uod]
si fuerit rubra tunc dolor est leuior ualde sci
licet q[uod] in citrina uel fusca uel q[uod] in subtili
aquaosa uirulenta. q[uod] significat materiam ma
gis benignam scilicet sanguineam. Quidam
aut[em] dicunt q[uod] in hac parte Auicenna posuit si
gnum ulceris conuersionis et exponunt q[uod] si fue
rit rubra scilicet ulceratio in p[er]no. tunc
dolor idest passio erit leuior idest securior q[uod]
si esset in cornea. Rasis 4° 2° q[uod] uenientis au
crotate colligantur idest expimentatores
in curis oculorum dixit q[uod] si plumaciol[us] et pa
nus superpositus oculis cum remouet inuenit[ur]
tur infectio putredine alba paciens infestatur
dolore p[er]ximo quorum dictus non uidet con
tinere uirtute[m] ut patet per Auic. hic et no[n] est
mirandum quia illi erant expimentatores tan
tum. posset tamen saluari dicta cor[nea] sic infesta
tur dolore pessimo non tunc quando apparet
putredo alba sed ante scilicet prius q[uam] esset q[uod]
perfectam digestionem dealbata infestatur p[er]
infestabatur. uel infestatur dolore p[er]ximo. si
esset aliquando. Et hoc quando sanies illa
esset corolluua. Et subdit Rasis auctoritate
illorum et infestatur forti repercussione idest
repulsione scilicet expulsiuone. Et si pu
tredo inuenitur coloris pulueris aut blani
aut croci est minoris repercussionis. Et si i
uenitur coloris rubri est minoris. et sic con
formatur textui Auicene. ponunt ergo tres
gradus expulsiuonis quorum unus est maior
alijs et est cum sanies est alba et alius est mi
nor alijs et est cum est rubra et alius tenet
medium ut cu[m] e[st] citrina et fusca. Cura exi
tu rap et ulcep oculi et p[er]cipue corneae perficitur
dieta et potio p[er] ordinatio aut aeris et acci
dentis sic recurratur ad dietas in obthalmia
dicta. Dixit Rasis 2° co[n]tinetio. Ad clame[m]
et no[n] sternutet sup[er] neq[ue] forti moueat motu
et maxie circa p[er]os capitis q[uod] addit in distu

ptione. Et no[n] intret balneus nisi m[en]s ante di
gesta. Et si intraret balneus p[er] uis. p[er]cipit aut
qua[m] cu[m] no[n] diu moret[ur] in eo q[uod] bumectat et
p[ro]hibet debita curas ulceris. Dixit Auic.
dixit baly. getez ipera et oculi et in loco cu[m]
obscuro odore uolam recentez et nonat[ur] et
canfora et ab ira remoueat. Dixit Rasis.
2° q[uod] uenientis. Cum pustule eueniunt de p[er]to oculo
dormiat sup[er] latere dextro et si in sinistro sup[er]
sinistro. Alma. uero et melius dixerunt dor
miant resupine. Et Aut. dixit Luz fuerit ule
in oculo dextro dormiat sup[er] sinistro et e[st] 3°.
p[ro]pter hanc q[uod] q[uod] uenientis sit dormiendi tol
leda. scire obos q[uod] si materia acui sunt ad ba
thor uel ulcus oculi. pauca d[icitur] i. cere sup[er] lat[er]e
opposito sicut supra patuit in dicta obthalmia.
Et sic intellexit Aut. Si uero materia n[on] apta
fuit. tunc si p[er] apparet alicuius emine[n]tie in
cornea adest suspensio de exi tu uice debet
partes tacere supine ut dixerunt Alma. et me
sue. Et Aut. et dixit scias q[uod] necessarium e[st] tibi
q[uod] ulcus incipit in emine[n]tia ut factas adbe
rere oculo ligaturam qua sustentetur a resupi
natione idest q[uod] iacet supinus. Si aut[em] no[n] e[st] ti
mor de fluxu neq[ue] de exi tu uice. tunc ut dixit
Rasis. d[icitur] tacere sup[er] eode[m] latere. q[uod] i tali situ
materia mala melius effluit ab oculo extra et
no[n] retinet[ur] unde dixit baly. p[er]cipue b[ea]t[us] ulcus
in oculo ut iacet super laus ubi est ulcus ut
non corrodatur sanies tumcas oculi. Ideo q[uod]
si est in dextro dormiat super dextrum et e[st] o
uerso. Debet tamen in quocunq[ue] situ tenere
caput super puluierem bono et molli ut non do
leat caput p[er]duritie eius. Dixit baly. Libris
p[er]cipue laudabilibus. et Zulep illi p[er]cipue et gna
torum succum et similia. Et dixit Mesue.
quaz res co[n]plet administratio subtiliationis
regimini sicut diximus in obthalmia. dixit
Aut. oportet ut subtilientur regimen in p[ri]mi
mo. s. stante dolore uehementi et fluxu mate
rie q[uod] maxie e[st] anteq[uam] exi tu maturet et dis
rupat. Cu[m] 4° d[icitur] p[er]cipue ulcus et sanies mul
ta ab eo effluit tunc declinat regim[en] ad extremi
tates scilicet an[te] malum et ad pullos et sic igro
secut dicta quod sit p[er] tres causas scilicet di
xit Auicenna. ut non debilitetur uirtus scilicet
totius corporis et etiam ipsius oculi et tunc
e[st] eius ulcerate que debilitatur ex manatio[n]e
multe saniet ab ea. et ut non p[er] obibatur con
solidatio ulceris. et ut non multiplicentur sup
fluitates in corpore et in oculo. Nam cu[m] cor
pus e[st] debile et etiam particula ulcerata e[st] mul
tum debilis multiplicat sup[er]fluitates in cor
pore et in ea p[er] uiam indigestionis. Et p[er]
uiam insufficientis expulsiuonis et mudificatio
nis sup[er]fluitat[um] que si multiplicant[ur] p[ro]hibent
ulcus a consolidatione q[uam] tamen ingrossat
regimen dixit Aut. Non oportet ut repleat li
cet superflue sed pauca cibis sit contentus
Cura uero p[er] potionem dixit Mesue est
quinq[ue] res. prima est euacuatio multitudinis
materie. 2^a e[st] p[ro]hibito discursu m[en]s ad oculu[m]
3^a e[st] administratio intentionis circa uulnus
hanc aut[em] intentione[m] quidam diuidunt in duas
s. in ulceris elicatione[m] et absterfionem et in

consolidationis eius. Et ut sic huiusmodi est po-
nere sex intentiones 4.ª huiusmodi est correctio
accidentis. Et 5.ª est ut nequid ulceris rema-
neat delectus absterfus subtilis. Euctores. in
hinc ultime intentioni fm plurimū faciunt ca-
pitulū spāle de quo inferius dicet. Primā in-
tentionē dixit mesue. p̄sent flōmīa et p̄prie ce-
falice. deinde solones leues uētris ex hys q̄
diximus in caplo oblatmīe facit cum itera-
tione. Et huiusmodi dixit. intende in mādificando
caput et sōachuz cū ehatinis trahētibz ad
inferiora. imo affiducur solō uētris oibus
quatuor diebus. Lūz eis q̄ educit superflui-
tate acutaz subuilez ex decoctōibus et infu-
sionibus illud facientibus. Et iste terminus
quatuor diez non est p̄fixus. Sed potest
fieri euacuatio citius et tardius f̄z diuersita-
tem dispositionis materie et dispositōis pa-
tientis. In sūma tñ utile ē q̄ talis fiat euacua-
tio frequēter. qm̄ per ip̄s tollit additio ul-
ceris et festinatur eius efficatio et curatio.
Et nō solum pōt fieri decoctōibus et infu-
sionibus. sed et alijs modis ē cum pillulis.
unde yhu baly. posuit pillulas que sic sunt.
℞. dragaganti liquiritie an. p̄m. i. dyagre-
du p̄e. ʒ. dosis est. ʒ. i. Ista tñ dosis est ni-
mis magna. sufficeret enim. ʒ. ʒ. uel nimis.
2.ª rem dixit Mesue complent medicamē-
ta sicut distincta sunt in capitulo oblatmīe.
Et huiusmodi dixit si fuerit hic oblatmīa. i. fluxus
materierū ad oculum sicut in oblatmīa cure-
tur cum euacuatiōe dicta in capitulo. oblat-
mīe et cum medicinis dictis illis. f. que habēt
fluxum materie phibere. Et subdit. i. istis
medicinis cōiungatur inter sedationē dolo-
ris et cōsolidationē ulcerum. i. fiat q̄ in tali
medicina sit uirtus sedatiua doloris. Et h̄
per repulsionē materie ab oculo et phibitio-
nez cursus materie ad ip̄m. Et sit etiā in ea
uirtus consolidatiua vulneris siue eius con-
solidatio habeat fieri per uiam prime inten-
tionis q̄ rarissime cōtingit siue per uiam
secūde intentionis abstergendo carnē genera-
do esiccando et finaliter cicatrizando. Et
ad sūmū dixit huiusmodi. si fuerit hic cursus mate-
rie p̄mīscatur. et illud q̄d habet uirtutem p̄-
hibitiuaz fluxus ex sucis et alijs dictis in
oblatmīa. Et ex cōueniētibz hic dixit ip̄e
sunt colliriuz auctestegi. i. de amilo et atusi
idest canfora et cerusa. Nam istud colliriuz
phibet fluxum et preparat ad cōsolidationē
et yusu baly. posuit colliriuz in hoc q̄d sic fit
℞. gūmī arab. dragaganti amili an. ʒ. ii. ceruse
ʒ. v. opū climie argenti an. ʒ. i. cōiungūtur
cum aqua pluuiali et fiat sicc. Et dixit huiusmodi.
distillatio lactis mulieris in oculo est conue-
niens quia ē in eo phibitio cursus et abster-
sio. 3.ª rem p̄sent dixit mesue. admini-
stratio medicaminū facientū nasci carnes in
ulceribus et consolidantū vulnera sicut ē
in principio sicc. album cum lacte mulieris et
albumine oui. Et administrant. f. magis in p̄-
cessu medicaminū desiccatiua non multe mor-
dicationis. Et hoc ut nō fiat sanies gūatio. est
enim in hoc ulcere sanies suspecta. Dixit
hāc. mundificationē oꝝ medicamibz uti desic-

caris. ʒ. qm̄ mēbrū h̄ nūmū ē sensus et pun-
gentibus leditur. Necesse est ut medicamina
ad ulcera desiccanda desicent sine punctōe q̄
lia sunt cerusa climia gūmī silini sedenegum
oui cortices et similia. Et post cesalice minu-
tiones oculo coliriuz albus instilla sine opio.
cum lacte mulieris cui puella est. desicet euz
sine punctione et refrigerat et lenit et cliniat
idest abstergit. Et dixit. si ulcus fuerit i cor-
nee superficie aut in prima tunica et. puluē
pulueriza albo composito ex sercocola cōdi-
ta cum lacte asine. Et sit ex ea pars. i. et amili
ps. ʒ. donec maturetur et tunc colliriza oculū
collirio rosato. Et Serapio dixit. ulcera h̄
indigent medicis que abstergunt donec erra-
dicet ex eis si p̄mittez que prohibet cōsolida-
tionez eorū. oportet ergo ut considerem?
Et si materia acuta adhuc currit ad oculū. oꝝ
ut euacuemus corpus et caput et incipiam? in
primis cum extractione sanguinis q̄ in ex-
tractione eius est inuamentū magnū sicut i
reliquis alijs egritudinibz. que sunt ex reple-
ne deinde cūemus cum decoctione duoz mi-
rab. f. citrinorū et indorū et yere. Dixit
huiusmodi. ad sūmū canon electionis medicinarū
in ip̄o ē quoniam oportet ut eligatur omne
quod eucat absqz mordicatione Dixit Ra-
sis 2.ª continētis. quando materia cessat q̄ n̄
fuit ad oculū curetur ulcus cum generantibz
carnes sicut cum sicc. de olibano. Nam quan-
do ab humiditate superflua mundificant oculo
li nascunt in ulcere caro uelociter et mundi-
cabitur de facili. Et dixit ibid. auctoritate
hāc. si cum medicis ulcerū misceat lac magis
cōueniunt q̄ lac abstergit ex proprietate sua
et mādificat. Et mundificare est cōueniens ul-
ceribus que indigent repleone. Et in defectu
lactis potest dissolui sicc. in decoctione semg
ci. q̄ in eo est aliqua proprietas absterfionis
Alm̄ sufficit nasci carnē in ulceribus oculo-
rum. Et prohibens egressū uice et sub-
stans uestigia ulcerū. ℞. climie et tūc extra-
rum et ablatarū multocens cum aqua pluui-
ali ceruse et antimonij et olibani. an. ʒ. u. mire
ʒ. i. sercocola sūguis dragogis aloes opu ana
ʒ. ʒ. est enim exp̄eruz. et per opū sedat et
dolozen. Stef. de ture maturans ulcēa ℞.
sturis. ʒ. i. armoniaci sercocola an. ʒ. y. cro-
ci. ʒ. y. fiat sicc. cum mucillagine fenugreci. Et
dixit Rasis. sicc. eius operatio est sublimis
ad ulcera maligna oculoꝝ et phibet egressū
uice. ℞. antimonij sercocola ana. ʒ. xi. et acacie
ʒ. iii. al. ʒ. i. q̄ sic cū succo rubi. f. ℞. cho-
bol conferēs ulceribz oculoꝝ. ℞. sercocolle nu-
trite in aqua rosata dieb? pluribz. deinde nu-
trite in lacte mulieris ē dieb? pluribus. Et de-
inde esiccate q̄ritatē sufficientē pulueriza et
fac chobol. dixit saler. ℞. sercocolle nutrita
in lacte mulieris uel asine. ʒ. ii. y. anamony li-
guis draē. ledenegi an. ʒ. y. mirre et aloē an.
ʒ. i. ʒ. opu. ʒ. i. tere contritione ultima. deind
confice cū succo rubi terrendo in uase lapideo
contritione uehemēti donec fiat sicut mel cur-
rens et reconde in uase uitreo et uere. Dixit
Serapio. Cum declinat ulc? administrabim?
que replent ipsū sicut plumbū nitū et olibanū

cum hīs que preceserunt. Dixit Serap.
si cum ulcere est dolor distamus in oculo
albumen omi subtile cum sic albo quia albu
go subtilis est lenitius et conuenit lac mulie
ris habentis filiam quando mulget ex eo in
oculis. Dixit bal. si enervata est palpebra
ideest mollescit pp. attractiones suppone de
foris acatiam super illā infirmitatem in balaustris
aqua aut miris. Qd si timueris de egressu
one uice uel aliquod signum tumoris aut rup
ture corneae uideris apparere curanda est hī
cui in hoc sequenti capitulo dicitur.

Capit. 16. de ruptura corneae cum exitu uice.

Exidit aliquando ruptu
ra in cornea per
quā uice erit. Et aliqui acci
ruptura in uice per quā egredi
tur humiditas albuginea. Dicit

Gal. 4.° miemir. cū comedunt. i. corroduntur
uel alii rumpitur aliqua pars corneae egredi
aliquid uice tunice. hec egritudo uocatur acu
men corneae siue cristallus. Est autē ruptura
corneae solo rumpitur oīz corneae eius ita
q. sequitur ad ipm exitus uice. Et solui alii
quando continuū uice tunice et sequitur ad
ipsam exitus albuginet. De causis rupture
corneae. suple et similiter uice. Dixit Aut.
quāq. sit a ruptura precedere. i. ab ulceratio
eius que precessit quando auget ulceratio et
perducit ad rupturam. Et quāq. sit a ruptu
ra extrinseca idest ex a re rumpente ipsā ab
extra sicut a percussione uel casu. Quando autē
cornea est rupta apparet uice. Et hoc uel ex
tra foris corneā ut quando ruptura corneae
fuerit magna per quam possit transire uice l.
apparet. i. comprehendit per usum uice disco
hoperta tamen remanet infra corneā ut cum
ruptura corneae parua erit. Et apparet la
teraliter non emineat super pupillā. Nam si
pars corneae que cohopit pupillā disrumpitur
egreditur inde humor albugineus non uice.

Dixit gal. 4.° de accidenti. Et uuln. cor
neae concant. i. profundus efficitur in humores
exterius effluant erit suspitio cecitatis. Et
propter hoc. si pars corneae que est ante pupi
lam pforatur. ut foramen usq. interius exte
datur suspitio cecitatis erit scilicet per exitū
albuginet. Alii. posuit quatuor species exi
tus uice. prima est exitus uice paru. In sua
tamen paruitate habens latitudinem in mag
itudine et paruitate. Nam si exitus eius ē ita
paruus q. appareat admodum capitis formi
ce uocatur formicalis. Et si est paruus tamē
aliquantulus maior predictae ut uideatur ad
modum capitis muscae uel uespe uocatur alinfa
ragi. i. musca. l. uespas. Et Azarunū q. uoluit
eē cap. uespe. Et si ē adhuc aliquantulus maior
ad mōz gnti furm ut uocat gnat. 2.° spēs ē
maior. pma i. q. apper de uice maior q. gntas
d. q. dix. A. Si aut exitus ē et augmentatioz pda
et ita ut appareat granū uice noiāt buca. 3.°
spēs adhuc ē maior q. 2.° et uocat uesical. 4.
ho spēs dix. A. ē si egreditur uice ualō ita ut se
per iter palpebras et cohopituras et uocat cla

ual. bal. ho posuit 4.° spēs q. p. h. b. s. clau
siōz palpebrar. p. 5.° spēs. Et 4.° spēs apud eū
est illa que apud Alii. est 3.° uerū q. n. i. p. a. 3.°.
spēs est aliquā ita q. cornea iam sit conti
nuata et cōiuncta et sicut solidata ipi uice
unde dixit baly. in cap. de acumie. i. de exi
tu uice q. tunc oculus acuit. Et 3.° spēs ē ut
exuberet donec palpebras transeat et alii s.
q. inuēt. i. q. equeat alii s. et 4.° datus uocat
et sit cum acumē diuiniū est et solidat sup
illud corneae scissura. Et cū baly. q. cordat. Azar
unū et yesu baly. et ē. B. i. infra ubi mani
festus noiāt spēs eius. Lōcord. ē. et cum
eis hic Alii. si hic q. ab eo ponit 3.° et q. po
nit 4.° ponatur p. una. tū que sit tertia sit
infra fecit ubi dixit 3.° spēs dicit uesicalis
et clauialis. Et tūc in hoc loco q. ita spēs eē si
gnificata p. id q. dixit. Et q. albuginet uice
nō est ei sanitas. Ad exitus eim uice magnū
albuginet corneae et appet alba. q. nō est tunc
s. ea uice q. reddebat ipāz nigrā. ipā ē uice
ex corneā exis in longitudine tēporis dealba
tur. Quidā autē referūt hoc dicitur ē. ad exitū
uice paru. Si eis ps uice q. exi q. itaq. sit
dealbat. non est ei spēs salutis q. cū uice sit
nigra si dealbat significat q. in ea est facta
magna alteratio ut nō sit amodo ydonea ad
uisionē. Appet autē alba. dicit q. ad ipāz
punct aer efficitur et hūditatez et rarificā
eaz. nō aer penetrat in ipāz et illustrat ipāz
cuius illustratio appet alba. dixit Alii. scias
q. q. cornea rumpitur in longitudine nō appz
albedo. s. uidet scissura. Et ē q. si speculatoz
i. a. sit elongatus. i. pupilla i. a. sit facta longa
fm longitudinē fissure uel sit elongata. i. indu
cet res longas ut dicit Bentl. q. b. littera
ebrea. Et infra appetit p. Ralim p. longitu
dinē aut scindi corneaz intelligit ut scissura
pcedat p. longū a supiori ad inferius. Aut ab
uno latere ad aliud fm longitudinē facit. Et
ambo iste scissure distinguūt cōtra cā que est
fm pfunditatez. Et uoluit Alii. q. in tali
scissura uideat quedā ingredo longa fm sci
suraz ipāz unde credit q. sit pupilla longa.
Et cā uice est q. in tali scissura longa. aut p
pellit uice aut hūor albugineus. Et si q. dem
uice. q. ipā est nigra ideo appet nigra et lon
ga. Et q. pupilla ē in oculo q. q. appet ni
gra. Ydeo in p.° aspectu q. quis iudicaret q.
panēs haberet pupillā longā. Si aut non
ppellit uice. s. hūor albugineus stans inter
pres corneae corrupte et ex pbemines. tūc in
illo b. ore stante in figura longa appet nigre
do pupille et uidet quasi pupilla longa et in
tali cāu pprie appet pupille elongatio quia
illa ingredo nō ē frust. uice sed ē irradiatio
sup pte albuginet ibi stans in for. lōga. et tal
apparatio mituz assilatur exitū uice. s. nō ē p
prie exit. uice s. albuginet. Et sit q. n. ē. exi
tus albuginet pu. sit cap. formice et appz q.
sit exit. uice formicalis. Scias q. albugine
cū ppellit usq. ad scissuraz corneae non diu
mans ibi pbemines s. cito ex flueret n. h. for
san in scissura corneae remanisset exit. et cor
tex nō scissus s. solid. q. tūc possit diu stare
Dixit Ralio 2.° quēuis capto d. strabositate

laniatio corneae accidit aliqui plangit et non
supervenit in ea morbus q dicitur astula. Sz ui
detur ee tantum qda percussio. Et ex hoc eve
nit q ea que videtur appent longa est no sic
fuit. Et dixit Aui. possibile ee q declare
tur ruptura corneae et exitus uuee mo manife
stior eo qui dicitur est. Et ut dicat q rup
tura qnz e ut fiat in oibus partibus corneae et
corneae eius. Et e tuc eminentia de sba uuee.
Et qnz fit ex qbusda partibus corneae. Et e tuc
eminetia ex ea ipsa. f. corneae. qm eim no oes
eius cortices disrumpuntur. tunc cortex q rema
net integer ipellit ab intra ab uuea uel ab al
buginea. unde pbeminet huius est. Et est sile
sicut cotingit in ruptura uetris. Lur eiz rumpi
tur mirach et sifach tuc zibus uel intestinus
egredit et pbeminet est. Sz qn rumpitur si
fach. Mirach no remanet integz tuc eminet
ipm mirach ppellente ipm extra zirbo uel
intestino. Et ita accidit in ruptura corneae q
no est ad omnes cortices. Et hoc accidit apd
corrosione quorundam corticis eius. et no oiz
tunc enim cornea pbeminet. Et hoc qtingit
qn cortices in interioribus eius sunt corrosi re
manente exteriori sano et integro. Qd si
extiores cortices corneae forent corrosi rema
nente interiore eius cortice sano et integro
no fieret pbiminetia in cornea. sicut est appa
rens. Qd aut rumpatur cortices interiores cor
neae extiore remanente solido no qtingit uulsum
nisi a ma corrodente pueniente ad eos a ca
aure trinfeca percussione uel casu. no pot bñ
cotingere et nisi raro ualde. Et dixit Aui.
q iste pbeminetie corneae siliatur uescicis. f.
illis que sunt in exteriori cortice eius. qm
sicut illa uescica ut supra patuit appz nigra. ita
et ista eminentia. Sz tñ dixit Aui. differt ista
eminetia a uescicis et a mollibus et aduritis. f.
a uescicis suauia accidentibus et difficilibus uel a
mollibus. f. multuz et duris. f. minus mollibz
pp tensione cu eis cotinctas q possunt tuc di
ci dure respectu multuz mollu. Et differen
tia est qz ppter uescicas molles et duras sunt
in albedine oculi rubedo et lacrimae et pulsa
tio. Et franguntur sub radio Sz no est ita hic
.i. in eminentia corneae. Et ea est qz in uesi
cis et alijs pustulis e maior dolor. pp qmna
fieri solone qm et pp cotinua mala opo
nem sicut qz sit in ruptura corneae in qua so
luto qmunitaria e. facta. Et fortasse absqz
mala opone sicut. Dolor aut maior intra
bit mas ad oculuz. unde sunt lacrimae et ru
bedo et dolor pulsatiuus ut supra patuit uesi
ce et franguntur sub radio. i. cedunt radio. i. illi
instrumento premere uel et digito pmenti qz
enim aquose sunt no resistunt pression. Sz
eminetia non cadit sub ea e uuea que est cor
pus solidum magis resistens pssioni. Si
aut humor albugineus esset propellens cor
neam cum sit aquosus forsan etiam cederet
licet non tanuz qm aqua uescice que magis
ambibit et relaxat substantiam corneae qz al
bugineus. Et dixit Aui. q eminentia que
fit per fracturam corneae in omnibus cor
ticibus suis. Aut fit cum apperitione uuee
tocius Aui cuiusdam partis eius. Et di

xit exitus uuee propter rupturam corneae
in omnibus eius corticibus quatuor sunt
species. scilicet. ille que sunt ab eo supra posi
te. Et exitus uuee pms uidetur sicut exte
rior uescica. f. in colore nigro et in qritate p
ua. puz enim eminentia dixit huius uidetur si e
una parua pustula. Sed dixit Aui. sepeatur
.i. differt ab ea sine a uescica. primo qz exitus
uuee e fm colore propius ipsius uuee i nigre
dinge et uiriditate et colore medio inter eas.
Et hoc dixit qz sunt quidaz hñes uueam
nigraz quidaz uirides et quidaz coloris medij
inter uirides et nigraz et sic est color uuee qz
dicitur qz apparet nigra uel uiridis i media
sicut prius erat in se ipsa. Sed color uescice di
fert a colore uuee qm color uescice est niger se
cundus coloris nigraz apparet in cornea.
Et sicut illa nigredo apparet in cornea p
pter reflexiones simili modo apparet in uesi
ca. Sed uuea est color per proprietates no
per reflexiones. Et pñ e nigrior nigredine
corneae qz ut dixit Aui. qm uuea fm pñ e
nigra et qz eius color e pñ hñ e qz in quo
cuqz situ inspicatur uuea exiens apparet ni
gra quod non est de uescica ut supra patuit. si
.i. infirmus torquet oculm et medicus inspicat
at tunc ipsam ex obliquo apparebit ei qz sit
dyasona aqua et non nigra. Et hoc ad di
stinguenduz inter eas multuz est consideradu.
Dixit ergo Aui. si differat color eius a co
lore uuee est uescica. Nam qm sit nigra non
tamen est uere nigra sicut uuea. 2a differe
tia est qz in exitu uuee cornea aliquando con
solidatur in sua extremitate qua iungit uue
exiit. Et qz in solidatione apparet albedo.
Ideo nigredo uuee exiens apparet qz cir
cundata albedine quadaz. Et hoc erit post co
solidatione et no ante. Dixit g. A. qz qñ
qz hñficat. f. qz sit exitus uuee per considera
tiones in re eius si uidetur circundans in ra
dice eius res alba sicut limbus qui est color
albus non clarus sicut est color consolidate
corneae uel sicut libus idest sicut circum? l' ex
tremitas qz ille color apper in circuitu ei? in
extremitate rupture corneae. Sed sps illa
qua Aui dixit uocari uueaz. Et 3a e maior
ea et phibet cobopuraz et bonadclausione oculi
li et uocatur uescialis et ciualis. Et quar
ta est quasi ipsa sit ex genere uescialis uerus
tamen est cronica coniuncta cum eo qd egre
dit ex cornea procedens ab ipsa. et dz orbi
cularis idest rotunda qz est rotunda ad mōz
capitis clauit et est sicut una bulla rotunda.
Et est similis armule fusi coniuncte cum fuso
quia est similis fasorolo posito in fuso sicut
eim fusorolum in circuitu ibit et stringit
fusus lateraz et de fuso aliqd pbeminet exi
ens de uuea. Et sicut fusorolum dicit aliqd
fuso appositum. et adherens ita uidet qz illud
exiēs de uuea sit corneae appositum. Et tuc b
eet qñ fusorolum apponit eximiatu fusi et ad
heret ei ibi ita qz no penetrat a fuso uel qd pa
ruz. Et id dixit armule coniuncto cu fuso. pñ
cre sps exitus uuee no sunt pñe sps cum
non differant nisi fm magis ut minus. Sunt
aut pñe qdam modi distincti in quoz fm

q̄ quattuor diuersitates in quantitate inspicit
untur notabiles in exitibus uice. 3017 autem
posuit tantum tres species. Et si distinguere
tur in exitum magnum paruum et medium. Al.
non posuit signa generis neq̄ specterum q̄
clare possunt sciri ex dictis. Dixit Galienus
quarto de accidenti et ponitur a rabi in textu
particula sic. cum distrumpitur tunica uice ni
mia dissipatione effluit. tunc humiditas albu
ginea et egreditur extra eā peruenitq̄ ad cor
neam. et accidunt ex hoc due infirmitates. q̄
rum una est casus tunice uice. supra humidi
tatem cristallinam. et secunda ē decursus spiri
tus et eius exitus p̄ illud uuln̄. Et dixit Ga
lienus ibidem et ponitur a rabi in. 24. par
ticula sic. uidi unum mirabile qd̄ nūq̄ aliud
uidit. et ē qm̄ uni puero accidit percussio ex
capite cuiusdam ferri subtilis iuxta pupillaz
oculi. et fluxit et exiit a foramine humiditas
aquea. f. albuginea et diminuta est pupilla i pa
Et tunica cornea tota est coartata. qui puer
cum sanatus fuit uidit bene pro eo q̄ illa hu
miditas q̄ fluxit subito coadunata est succes
siue. Cura exitus uice uariatur secundū q̄
ruptura est in principio uel in processu. Et ac
tū in principio. cum tā incipiat apparere exi
tus uice. Aut qm̄ nōdū apparer. sed in cornea
est pustula a m̄a corrosiua mala et cū malis ac
cidentibus in qua statim a principio fit aliq̄
ulceratio in cornea. que ulceratio. si p̄ceder
perducat ad dilacerationē corneę et eius fissu
rā per quam uena exiit. q̄uis tā. Al. posuerit
p̄dictam pustulam eē p̄cipiū exitus uice. nō
tū ē proprie p̄cipiū eius. s̄ p̄t eē cā futurū
exitus ipsius. huius at pustule cura fit in ge
nerali sicut dixit Al. i caplo de ulceribus o
culi. Aut p̄hibēdo ne m̄a querantur in sanies
repellēdo ipsam. Et. Al. quidē i hoc caplo po
suit unā huius m̄e corrosiue exitus i cornea. si
ne corrodit et ulceret faciendo pustulam siue
non faciendo eam. Et dixit dum persenerat i
uia generationis eius. i. dū ē i p̄cipio cura
ei ē cura ulcerum et bothor et p̄ i. cura ulce
bothoralis. fm̄ q̄ dictū ē i cura obthalmie et
exitus corneę. et ut patuit nō intellexit i p̄
cipio rupture corneę tā actu existentis. f. qm̄
tā aliquid apparet de exitu uice. Sed d̄ ulce
ratione manifesta i cornea cū qua nōdū exi
t uice aliquo exitu paruo uel magno. Illa tam
ulceratio ē cito ductura ad uerā rupturā cū
aliquo exitu uice si alteri augeantur. Et intel
lexit de p̄n̄ i q̄ apparet in oculo bothor ma
lum de materia praua corrosiua de q̄ time
ne corrodingo perducatur ad rupturam. Dum
autem ē in isto principio congrue dicitur q̄
ruptura est in uia generationis et in uia ad
generationem. Et intelligitur p̄dicta d̄ ru
ptura pueniēte a causa intrinseca in qua sem
per ante rupturā p̄cedit p̄mū p̄cipiū qd̄ est
ulceratio i bothor nō multū manifesta nec m̄
tū excedēs. s̄ postea pl̄ p̄cedit ulceratio de
inde rumpitur. in ruptura autem a cā extrinse
ca nō p̄cedit p̄dicta p̄cipia. Et in ea que fit
a cā intrinseca p̄incipium ē rupturę est a
formicali acinde gradatim augendo procedit
Sed a causā extrinseca potest procedere

incipiendo et a parua et a magna. Cura au
tem p̄incipii dicitur scilicet ulcerationis cor
neę de qua rimetur q̄ augebitur et perducet
ad rupturam est sicut dictum est in p̄ceden
te capitulo. et secundum intentiones ibi positas
In speciali dixit Auicenna administratur
balneum ex aqua dulci scilicet calida. Et hoc
ad totum corpus preter caput. q̄ diuerit a
capite ad inferiora. et prop̄tē si administra
tur balneum ipsum. quando in complexionē
est acutius idest caliditas acuta idest in qui
bus habundant humores collecti ut adusti
quia balneum ipsum acuitatem eorum tempe
rat. Et modus balneandi est dixit Auicenna
ut non morietur in aere balnei nisi parum. q̄
solum donec poros aliquantulum aperiat. lon
gius autem mora per illius caliditatem redde
ret humores magis acutos. Et non mul
tiplicet submersionem capitis sui in aqua fō
tis idest balnei in quibus uerbis innuit q̄
aqua balnei debet esse fontana. et hoc siue aq̄
eius sit calida siue frigida. q̄ calida attrahit
ad caput materias. et frigida comprimit eas
ad oculum. Nocet etiam talis submersio
in q̄tum in ea continetur hācūm cuius extē
sio uenas extendit. Et nocet in q̄tū aqua tūc
humectat caput et oculos. Ulcera autē indigēt
d̄siccatione. notanter tamen dixit Auic. non
multiplicet submersionem et. scilicet nec q̄
ad spacium submersionis neq̄ qua ad nume
rum uicium. Nam aliqua submersio rara et p̄
te more conferet contemperando acuitatem.
Neq̄ nocere potest propter paruum impres
sionem quam faceret. Et maxime. quando sic
ret preuacuato corpore. Et dicunt quidam
istud balneum conuenientius administratur
in tina coboperta. capite extra chopeaturam
existente. ne perueniat ac̄ calidus balnei
ad caput et oculos. et noceat eis calefaciendo
Et similiter dixit Auic. non administratur
olea super caput ipsorum. quia que sunt ex
eis calida attrahunt et eliquant etiā et dissol
uunt in capite materias unde fluunt ad oculū
Et que sunt ex eis frigida comprimendo et
prohibendo per inspersionem pororum
resolutionem uaporum sunt causa q̄ materie
fluunt ad oculum. Cum autem non inuenit
uapor uacuum idest poros apertos per quos
exiret et ex aler tunc curat ad extremitates
cerebri. de quibus sūt oculi et curat ad ipsos
quia propter egritudinem debiles sunt et apti
suscipere Siliū dixit. in ulceribus oculi si
conuenit immittre lac scilicet solum q̄ hāc
etiam mixtum tamen cum medicinis efficacis
conferre potest ut patet per curas auctorū.
Dixit Bent. q̄ i ulcē oclor pueror et alio
rum tenerorum sufficit in principio solum
albumen oui q̄ aggregat sedationē doloris
lenificationē. et p̄hibitionē fluxū mē ad ocu
lū. Et incarnat sufficenter in oculis teneris
Hā i talib⁹ oculis sufficit ad incarnandū pua e
siccatio q̄ ē in albumie. Dixit enī s̄ap. c. d̄
ouis. q̄ albumen. eorū desiccatur. d̄siccatio ē ab
sq̄ mordicatione sed i d̄ d̄siccatio d̄s attribui
albumi n̄ uicello. ut p̄ s̄ap. xi. d̄ s̄ipici. di
xit enī q̄ albumē oui circūdat tēpare et eliq̄

suauiter et id dixit. utere albumine oui non so-
lu in oculis. sed et in omnibus alijs quotquot
egent suauissima medicina ad ulcera. Et ideo
est medicamen utile in combustionibus ignis.
Cum autem albumasar et Zuccena dixerunt.
albumen esse humide complexionis resper-
runt plus ad aeternalem humiditatem et liqui-
ditatem eius. Cum ut dictum est sit alicuius
leuis exiccationis. in corporibus autem duris
albumen non est. et sufficientis exiccationis so-
lum. mixtum tamen cum alijs potest competere
sufficienter. unde quidam in ulcere oculorum mi-
scet ipsum cum aqua rosata. et maxime in ulceribus
factis a causa extrinseca. Et Hil. dixit. accidunt
alij vulnera in oculis a causa extrinseca. et tunc statim
insistendum est cum clara oui et succo plantaginis.
et est medicamen utile. Et dixit gentilis quod qui-
dam magnus oculista dixit sibi. quod ipse accipi-
ebat germina que reperiuntur in ouis de gal-
lina a gallo calcata usque ad .xx. et terebat tali-
ter quod stabant sicut unguentum. Et ponebat su-
per oculo et erat mirabile. et dixit gentilis se
inuenisse hoc in quodam libello parue aucto-
ritatis. et ego etiam reperi hoc. Modus autem
albuminis solus administrandi est ut lana et
corium infundatur in eo conuassato uel non et
quassato. et ponatur super oculo ita ut non at-
tingat corneam vulneratam. et debet desuper
ligari cum binda et sic dimitti per multos die-
es etiam ut quidam dicunt usque ad quindecim.
Si autem appropinquauerit mixtum cum alijs me-
dicinis de conuassato et cum eis. Dixit Huius-
elmus in uulneribus corneae. et quicquid post
f. v. m. et diuerteris ponat super oculo albumen
oui mixtum cum oleo rosato et super illud ponan-
tur petre tres et quartus magne que respice-
bant frontem et maxillam totam infundere in aqua
que sic fit. B. uini granatorum. 3. u. aque ro-
sate lib. i. boliamen. 3. i. pistetur bolus. et
bulliat in predictis et coletur. et fiat hoc usque
ad securitatem ulceris ne amplietur nec ape-
tur. et in hys ulceribus a causa extrinseca mi-
tus conferunt quicquid diuerteris et que ad lon-
ginq. et que ad propinqua diuertunt. Cum
autem medicus per appropinquationem reper-
cussorum usque ad tempus conueniens secun-
dum suam bonam estimationem uiderit ma-
teriam non posse repercuti hoc tenet. tunc di-
xit Zuccena dum perseverat materia in oculo
et non repercutitur in principio maturatur et
evacuatur cura ulceris. Et sic dixit quod matura-
ta apponenda debent esse talia quod cum hoc quod ma-
turatur debent competere ulceri in quantum ulcus et id
debent esse cum exiccatione. Nam exiccatio est quod
aperit ulceri. quidam autem dicunt de puri maturatio-
nem fieri. Et post maturationem de curari cura ul-
cerum scilicet cum modificationis incarnatus
solidatus et hoc fieri de attente et cum po-
teriori exiccatione. quod facta sanie plus timeat
de ulceris ampliatione. Debet in super matura-
ta esse etiam resolutiva. Sed fortasse materia
resolui posset quod melius est quam ipsius sanatio
propterea de coquo fenugreci et mucilago eius
in hoc melle est utilitatis maturat. n. et resolut
cum hys alijs. diffuset. Et sic maturationem et
maturationem per misceri cum alijs repercutis et gra-

datim repercutis minucendo perueniat ad
maturam sola sine repercutis. Signum
autem quod maturatio debeat fieri uel non dixit
Hil. et quoniam si pulsatio et color iam alle-
uari et sedari uidetur sperandum est quod egritudo
soluitur sine sanie collectione. Si autem pul-
satio oculi post extractionem sanguinis et uen-
tris solutionem et si albi suple et alioz reper-
cussorum appropinquationem quiescere non uidetur
parua fiducia est habenda in hoc quod diximus
scilicet quod egritudo recedit absque sanatione. su-
ple. sed sanationi deinceps intendendum est. modo
dixit. quod si materia grossa fuerit et per quod in
obediens resolutioni tunc maturationi magis
est insistendum. quod talis materia raro resolutur. sed
per plim sanatur. Facta autem sanie et erumpente
ad eam. tunc insurgit in eam modificatio san-
is. et solidatio ulceris. Quod si medicus
aspirans uiderit ulcus. non esse profundum de puri
in difficare deinde solidare intendendo ad abster-
gendum aqua zucari uel aqua mellis. et si qui-
dem de thure cum hoc quod exstet maturationem
abstergit et est utile. Et cum ponitur in oculo
debet pila de bombace oculo superponi et
ligari. tunc enim apparebit sanie in illo boba-
ce recipi. Incarnatio autem fit cum pulvere oliba-
ni uel mirre. Et uero medicus aspexit
ulceri sequi in profundatione debet stipica cum mu-
dificationis miscere ut modificetur ulceri. prohi-
beat augmen et si autem pulvis oliba-
ni uel eius aut mirre aut aloes collirizando cum
zucari aqua uel mellis. Et si cum ulcere fuerit
caliditas collirietur in oculo pulvis draggri
cum aqua zucari. Et Huius. dixit. cum ulceratur.
id est pcedit ulceratio manifeste administrat
super ipsum emplastrum stipica cum absterfus mir-
ra sicut citonia et lere decocte cum melle. Et
enim stipicum per citonia et lere. et abster-
sum per mel. debent autem predicti in aqua
decoqui deinde colari et de colatura in oculi
poni. et fer mox emplastri oculis superponi.
Et subdit Huius. aqua granati scilicet dul-
cis uel etiam mui et oliue. scilicet succus foli-
orum eius est cum stipicu per aquam oliue et
abstersum per aquam granati. et quandoque ad-
duntur uirellus oui et crocus cum oleo rosato
exterius super oculo. Et hoc cum dolor infe-
staret foris. Et yubaly docuit in abster-
gendo et stipicando administrare mellitate
cum succo foliorum oliue. ualet enim succus eorum
fluxu materic ad oculum et egressum eius. Quod
succu huius ulceratio procedit. ita ut timeatur de
priori ruptura corneae. et sic exitus uuee quod
cognoscitur. quod oculus incipit acui. tunc opor-
tet stipica supra modificationem angere. Et spe-
cialiter in hoc ualet coliriu hab. quod sic fit. B.
clime argenti aduste et lore beris busti. ana.
3. u. caque id est acate et gummi arab. an. 3.
in ceruse. 3. i. tere. et fac sief cum albumine
oui. et cum opus fuerit utere liquefacto cum puel-
le lacte. et bombace in eo ibitum super po-
ne. Cum autem cornea rupta est et uuea exit. Lu-
ta phet cum repensione siue immissione illi quod de
uuea iam exiit. et cum prohibito ne ruptura et
exit angantur. et cum solidatione corneae fce.
et uariat scilicet quantitate ruptur. Dixit hab.

corneae acumen reprimentibus euacuatur me-
 dicamentibus in quibus non est asperitas ut se-
 danego et clivia argenti cum temperata stric-
 tione. et hoc cum acumen est paruum. Si uero a-
 cumen est magnum et medicamina profunt et
 ligatio. et temperata. tunc fortius stringi opor-
 tet cum fortibus siccis. et inter eas frustum
 ponatur plumbi quod acumen sua premit graui-
 tate. Et si acumen adhuc magis magnum est et
 medicamina profunt et ligatio stricta. tunc am-
 putatio eius adhibenda est ferri id est cuius fer-
 ro. Dixit Auicenna. si exitus uice est foris
 calis suple. sine musculis curetur cum prohi-
 bitis siccis. horum enim est repellere uicem
 et totum acumen ad interius. prohibere dila-
 tionem rupturæ et consolidare uniendo partes
 seperatas. Et de hoc facientibus dixit Auic-
 enna. est uaporatio ex aceto aqua et uino. et stip-
 tico. simul mixtis. sit aut uaporatio ista cum
 lapide molari inito et extincto in predictis
 cum tenetur oculus apertus supra uaporem ei.
 Acetum namque et uinum stipiticum abstergunt
 Et aqua probus aceri mordicationes. Sit aut
 cum lapide molari. quod in eo ut dixit Auicenna. so-
 can. in capite eius est aliqua uirrus constricta
 et fortior est operatio huius euaporationis si
 decoquantur in predictis rose sicce aut folia
 mirri. Et dixit Auicenna. decoctio rosarum sci-
 licet siccarum confert. Et ex conferentibus est
 succus foliorum oliue et succus uirge pastoris
 singulariter et coniunctim. et antimonio magna
 uirrus inest in hoc. Et est utilis si est in oculis
 et plumbo. Et plumbi uirri antionii. nucis abla-
 te calceamenton scilicet loci gummi arabici dra-
 gagonis an. 3. uiri. opti. 3. fiat siccus cum aqua
 pluuiali. et rasis secundo continentis posuit col-
 liriis ex antimonio lapide ematibitis et cerula
 Et dixit Auicenna. cum distillatur ex colliriis
 is aliquid in oculo ligetur frons scilicet cum
 oculo et dormiat resupinus. quia talis sit con-
 fert ad hoc ut redeat uice ad locum suum. Et
 dixit quando oculus incipit eminere scilicet
 propter exitum uice. tunc est necessarius ut fa-
 cias adhibere oculo ligaturas qua sustententur
 et prohibeantur exire uel augeri. et ad ligandū
 quidam ponunt puluilem in panno lino super
 oculo. De ruptura autem corneae cluali. dixit
 Auicenna quod non curatur uerum quidam uolentes
 decorare oculū oblinunt et pecant abscon-
 dentes illud quod eminet de uice cum maffiget
 id est instrumento commodo de quibus sunt
 baliabas. Sed rectius dixit Auicenna. est
 ut non remoueat cum tali operatione quod
 est. quia fortasse propter dolorem effunditur
 materia et permurabitur ad oculum alterum.
 tutius ergo est non incidere. Nam in incisio-
 ne fit commotio et agitatio materie que posset
 fluere ad oculum sanum. Et est quod magnus exitus
 uice cum diu steterit natura assuescit mittere par-
 tes materie ad nutriendū ipsas. Si ergo incidit
 suspicio inde fieri potest ne postea illa materia
 tur ad oculum sanum et ledat ipsum. sic ergo per et fa-
 cipes est curabilis. ut oēs posuerunt auctores. Sed
 tertia et quarta. sunt incurabiles. scilicet si quod redeat ad
 oculum uisum. quod quando exitus uice est magnus
 et in oculo magna permutatio. et in oculo et

in humoribus eius. ita quod licet postea redeat
 uice in uisum. non est tamē acquirere sibi debitū
 situm pro uisione. remanetque post redditum
 eius albula magna et multa laceratio corneae
 que impedit uisum. Huius ergo doctor qui
 dā dixerunt. tertia speciem esse curabilem intel-
 lexerunt quod ad redditum uice in uisum. non quod
 ad uisionem. unde 303. dixit. Scias quod queli-
 bet uariola que oritur in uice curabilis exi-
 sit preter illam quod capiti clauis similis existit.
 Et dixit 303. de scda spe quod est difficilis cu-
 re. tenet enim mediū inter priam et tertiam. Ad
 enim est facilis cure sicut prima. Quidā tamē
 exprimentatores dicunt se aliquando perfecte
 curasse quo ad uisionem spei tertiæ. Qui
 dā tamen ad decorationē incisiones in magno
 exitu uice. faciunt cum preterit tamen de supra
 dicta suspitione ne lesio inde oculo sano euē-
 at. et modus incisionis eius dixit bali. sime
 acum uiam et imitte radici acuminis uice a p-
 te inferiori oculi uersus superius. deinde ha-
 beas aliam acū in qua sit filū duplicatum. et
 pone ab alia parte. scilicet a destra ad sinistram. ita
 quod acus crucietur. et cum filo illo liga. non enim
 potest aliter ligari uice. quod uacillat. facta aut
 ligatura dixit bali. extrahere acus quidam tamē
 dimittunt eos sic tota die integra. Remotis
 autem acubus dixit bali. superappone paulo
 sal et mastice masticeata. scilicet instillando in ipsū
 et hoc fit ad desiccandum et contrahendum. et ad
 sedandum dolores. dixit appone fascias cum uicel-
 lo out et oleo rosato. yhabaly. aut facta li-
 gatione dixit apurare quod de uice superē euz
 forficibus uel fendere id quod ex ea super emi-
 net et de super apponere que desiccant et inci-
 dant. quod sic cadet. Quidam autem solū ligant
 deinde dimittunt. quod per se cadet. Benilis
 dixit magistrū habui qui sine ligatura fende-
 bat et euabat partem de corneo. sem suā extrinsecus
 onē postea supponebat albumie out euz puluē
 mastice et aloes. Et quāquā ponebat magis si-
 pica et per hūc modū reducebat illā eminetiā.

Capitulum 17. de sanie in oculo contenta.

Anies aliquando fit in oculo
 et remanet in eo pre-
 ter quod ad extra erumpat. Et yhu-
 baly uocauit hanc sanie uirrus si-
 ue liuorem siue liuedinem siue uirrus siue sa-
 nies et. Et precipitur de ea que fit sub cor-
 nea. Et alkana musali uocauit hanc sanie apo-
 stema. quia ut plurimum fit precedente apo-
 stema. Cum autem sanies est in tunica cor-
 nea. quarto micmī uocatur a bali. scabies
 corneae. Et dixit bali. ut secundo ponitur. et
 tinētis. putredo que generatur sub cornea uo-
 catur occultatio reumatis uel saniei. Sic g. sa-
 nies aut generat et inuēit sub cornea sicut uicē
 et corneā de qua dixit. A. quod ipsa tinēt sub cornea
 et quidā suplet et aliquando sub conuēctua. Sed
 Auicenna. expressit de cornea. quod sub ea apparet
 nobis et impedit uisum. apparet autem sub
 cornea propter translucētiam corneae. Sub et
 iūctura autē. nec apparet nobis nec impedit uisū

Et ea que sub cornea continetur est species ca-
taracte ut suo capto dicitur. Aut generatur et
invenit in ipsa tunica cornea. et ut sic dicit
Alic. Aut in profundo corneae aut in propin-
quo eius. in profundo ut cum est inter corti-
cem corneae tertium et quartum in propinquo
vero cum est inter corticem primum et secundum
ple. et alii est in medio inter profundum et propi-
quum. ut cum est inter corticem secundum et tertium
Et ut sit in tribus locis corneae. unde secundo
ordinis dicit rasis. sanies. s. corneae remane-
re potest in tribus squamis idest in tribus lo-
cis inter squamas. Dicit Ali. q. propter hanc
sanem locum corneae in quo est similatur ungu-
le. s. egritudine oculi ungula vocatur. et hoc i co-
lore. q. sicut color ungule appet alii declinat
ad citrinitatem. alii ad fuscitatem. ita ista sanies
appet alba alii cum citrinitate et alii cum fuscidi-
ne. ut si sit ungula. i. ungui i extremitate. s. un-
guis. Et hoc secundum figuram. q. appet sicut extrin-
tas ungulis in figura semicirculi. et per hanc fi-
guram quodam appellatur eam lunellam ad similitudi-
nem lune novelle. ut dicit alkanamusal. et habet
hanc figuram quando sanies occupat de cornea
locum parvum. quando autem occupat totam
corneam apparet figure sphericam. Alii.
quando corroditur cum ea pars vocatur cal-
carem idest passio que similatur ungule. De
causis sanationis illius scire debes. q. sanies
que est sub cornea et supra uicem potest pro-
venire ex apostemate uel ex quo erumpit illuc. et
potest etiam derivari illuc ex parte capitis ex
aliquo apate sanato et erumpit. potest et paulatim
egredi manum uel et corneam et illuc i sanie et
uerti nullo apate procedente. Que autem sunt inter
corticem corneae potest provenire ex apate corneae
sanato et alii ex ulcere proveniente in ea a ma-
corrosione sua a causa extrinseca. habet dicit q.
fit ex ulcere aut cessante scilicet cum apostema-
te ut oblatum ut plurimum tamen procedit ex a-
postemate oculi. Cura dicit ybubaly. antequam
curas sanie primo euacuare oportet. Et hoc
si corpus non fuerit euacuatum ante in curati-
one apostematis ulceris uel percussione. Aut
si fuerit euacuatum. postea iterum fuerit reple-
tum. Post euacuationem dicit Baltema. Cura
saniei indiget medicinis dissolutis. que sci-
licet dissoluant et ea extra oculum sine faciant.
etiamque resoluant et exsiccent. et q. in materia man-
tione compleant maxime si materia saniei
grossa fuerit. Dicit balabao. sanie si immore-
tur huius que maturant et dissoluit moderate
curare debes. et ab his incipendum e in materia
grossa. Si tamen materia saniei esset liquida
subtilis a resolutis et dissolutis oportet cu-
ram incipere. Dicit paulus. curatur eius eis que
sunt sicut siropus de melle cum fenugreco et col-
lurio de olibano. hoc modo. R. siropus de mel-
le et melleum decoctum et aquam fenugreci
et comisce et in his collirium de olibano dissol-
ue et in oculum intice. quoniam abstergit per
mel maturat. et resolut per fenugrecum et per
collirium de olibano desiccatur. Dicit balabao
cum pulvere croceo. oportet curare matura-
re et erumpere. Aut summe ibicus parte u-
na zaffarane parte media trita diligenter

et liquefac cum aqua fenugreci. Et si moritur
cruptio opponaco uere et armoiaco disso-
luta cum aqua fenugreci. Et dicit oculum
catarracta cum aqua in qua fenugrecum et
mellilotum decoxeris tepida per horam unam
quoniam maturat et pustulam facit erumpe-
re. et sanies educit per eam etiam. aperitur
pori et resolutur sanies. Dicit Aliena. aut
aperiatur oculis in poris suis ut possit sani-
es resolut per ipsos. Et hoc cum melliloto et
mucillagine seminis lini et rasano humido
idest recenter collecto decocto. si non probi-
bet oblatum. Et preparatur sic. Recipe
melliloti. 20. i. radicum rasani. 3. s. possit au-
tem poni loco radice eius de semine ipsius
s. y. decoquantur in aqua et coquantur et in
illa colatur ponatur de mucillagine seminis
lini et inticiatur in oculum. quoniam aperit
abstergit maturat et lenit. Et conuenit colli-
rium de mirra dissolutum cum succo sumiter
re. ybubaly posuit collirium uile in hoc. R.
croci aloes et mirre. an. 3. i. uini. 3. iii. mellis
s. y. i. liquefiat crocus cum uino deinde misceatur
cum aloes et mirra. deinde misceatur cum
eis mel et resonatur in uale uitreo et ex co-
ponatur in oculo. semel bis uel ter in die.
Dicit bal. si sanies ex ulcere sine pustula
fuerit collirium illam cum marcolia aurea et
aracinea quoniam sanem desiccatur et dissoluit
Quod si non addiderit cum ferro cura. Dicit q.
sanies que continetur inter corticem corneae
curatur per medicinas tantum modo dico
nisi continetur inter primum eius corticem
et secundum. nam tunc possit etiam curari per inci-
sionem. Sed sanies contenta inter corneam et
uicem de qua dicit Bal. i. 4. terapore. q. ip-
sa subiacet tribus eorum modis. s. resoluendo
illam cum medicinis. Et per incisionem. et per
capis conuassationem qua sanies a loco ubi
est ad alium transferatur inciso tamen et capi-
tis quassatio q. suspicionem habet non debet
fieri nisi quando cura per medicinas. non con-
tulerit amplius de ea dicitur in cura catara-
cte. Dicit acciderit i quatuor. Dicit
bal. Cura est sicut et purgatio cum decocto
ne epithimi. mirob. chabulorum et indop agar-
et cum yera. Et alio utendum est puluere. et
calidus albo cum puelle lacte. Et de hinc ad
pulucrem transiit croceum paruum et collirium
rubeum lene aqua fouet calida Et oculo cata-
plasma appone dissolutum i quibus mollitio sit.

Capitulum. 13. de cancro in oculo.

Cancer ab antrozibus ponitur inter egritudines
que accidunt corneae. Dicit pau-
lus cancer est morbus qui accidit
in cornea. Et Aliena dicit cancer in oculo
plurimum accidit in cornea. Dicit autem
plurimum propter eum qui sequitur aposto-
ma durum melencolicum quod plurimum accidit i
iunctura nominatur enim ideo ab agarauo et
aliis inter egritudines coniunctiue ipsius ap-
Et sic erit in coniunctiua cancer. qui sequitur

ad ipsum. Sed cancer qui sequitur ulcera qz
ipsa plim sunt i cornea. sic et cancer sequens
ea. Et sicut cancer q fit incipiendo. eo q i cor
nea pfecta duritie materia mala mltica dicitur
retinetur et retenta magis inleatur et a trans
piratione prohibetur. unde corrumpit et can
crum facit q non sic est inconfunctus. quia
ipsa licet sit raris texture q cornea. et
ex hoc facilius recipiat materias. tamen quia
non habet squamas et cauernas inter eas ma
teria in ea recepta non sic conculcatur melius
etiam transpiratur. quia non habet duritiem
sic cornea. De signis dixit paulus. est cum
dolore distensione punctione et rubore in tui
tis donec ueniat ad tempora. Et propterea in
moribus facilius corporis et maxime capis
et oculorum. et inducit defectionem appetitus
Et iohannes dixit. cum cancer accidit oculo
lis erunt cum eo uolentis dolor et distensio
uenarum quousqz appareant distese ut pergu
la et rubedo et punctio uolenta in oculis que
extenduntur usqz ad tempora Et propterea cum
patiens ambulat aut mouetur aliquo motu. et
euenit ei suda et fluit ad oculum materia acu
ta subtilis et deficit appetitus cibariorum et
non potest sufferre collirium uolentem pre
dolere. Et Aui. dixit dolor uehemens et h
propter materiam ulcerantem et malam com
plexionem. et extensio in uenis oculi qz hbor
melancolicus et sanguis et q predolore atra
bitur contendant eas. Et punctione fortis q
leditur tempus punctione. qz materia adusta
pugit. extenditur autem ad tempus scilicet e
iusdem oculi. Et hoc mediante conunctus
que comunicat tempori. siue cancer sit in ea
siue comunicet cornee in cancro eius. Et p
prie apud motum. qz tunc magis agitat ma
et rubedo in oculis ex sanguine attracto pre
dolore. et suda propter comunitatem ad pan
culos cerebri accis i toto capite. licet plim
tempore. Et est casus appetitus cibi stomacho
compariete cerebro pdolore et uigiliis ac
cidit stomacho inflamatio que dicit appetitu. Et
dixit paulus. hic morbus inducit a calidis.
et ledit ab omni in quo est calitas siue sit ci
bus siue potus siue medicina iterius siue exte
rius approximata qz addunt in malitiam ma
terie eius. Dixit Aui. administratio reru
calidarum est ex eis que ledunt patientem ipz
Et auget dolorem itollerabilem et maxime si
administratur ab extra itus uel supra oculum
seu i circuitu eius. et maxime si mediate ipse
fuerit calide pure sine permixtione frigidaz
Non enim possit materiam huius cacti resolu
re. sed addunt in adustionem eius et adustam
exagitant. Medicine tamen aliquae calide ano
dic mixte cu frigidis ad remittendu frigidita
tem illoz bñ ppetere possunt. Na ut sic mām si
agitāt nec i adustione eius addūt. ymo ē i eis
aliqua maturatio et leuis resolutio. et p qns
aliqua doloris mitigatio. Dixit Aui. can
cer non facit tantum dolorem in aliquo mem
brorum aliorum enemes qm in oculo. Et
causa est quia in eo aggregantur quattuor cau
se que faciūt ad intentionem doloris una est
multa sensibilitas oculi. secunda est conclu

sio materie male inter squamas cornee i
quibus conculcatur. Tertia est dempsitas
texture cornee qua reddūt septa extensioni et
delatione quare cum extenditur difficiliter ex
tenditur unde et magis dolet. Quarta ē qz
materia q facit cancer in oculo est mltā subtilis
acuta aperta multum scindere et penetrare. et
sic additionem doloris facere. Dix paulus
iste morbus non curatur. Et Aui. dixit est
ex eis in quoz salute non est spes. qz neqz p
medicinas curari oportet. dixit enī ybuba
ly. oportet q uirtus medicine sit fortior q
nirius egritudinis. et sic oporteret q esset
multum calida. sed talis medicina ut dicunt
ē multum liberet. Na p abscissione oculi. pri
mo qz suspitione faceret oculi abscissio ne ma
teria transiret inde ad oculum sanum Et do
ro q non transiret et abscinderetur oculus re
manet tamen infectio in uenis profundis et
eis que sunt in circuitu eius qua causarentur
cancer ibi. Dixit tamen paulus debet miti
gari dolor eius. Et Aui. dixit est spes i se
datione eius. igitur si nō fuerit excusatio cu
re eius ut qz patiens sit dominus tuus uel sit
consanguineus aut ultimus amicus. Aut etiā
ne uidearis impius sed misericors et uelle o
perari scdm consiliū Bati. xi. terapeuce. di
centis quāto. igitur melius ē cum spe benigna
faciente quid et paritari q sine spe perire
certissime. et per hoc non poteris te excusa
re a cura eius quam refutare debes qz po
tes. qz ē egritudinibus prauis. quap cure
onus non ē suscipiendum. tunc accipe curas
que est cura blanditiora. et completur dieta
et potione. De dieta dixit paulus sit cu po
tu lactis scilicet asini uel capri. propterea si
digeritur et non corrumpitur. Nam si
corrumpere adderet in maliciā et in suda.
Et subdit et cum frumento generante bonā sa
guinem idest cum pane facto ex frumento.
quia in eo licet sit aliqua leuis caliditas. est
tamen in eo humiditas qua resistit siccitati
et adustioni materie. Et subdit paulus. et cu
alio cibis frigidis. Debent enim declinare
cibi et potus ad frigiditates uel saltem debet
habere lenem caliditatem. Et ideo subdit nō
calefacientibus omnino idest fortiter. Et. A.
dixit. Curantur cibis boni cibi tritice
is in quibus nō ē calefactio multa. et dixit po
tus lacis confert ei. Cura uero per potio
nem tribus intentionibus completur quarum
una est ad euacuandum humorem calidum a
cutum adustum et facum melancolicum.
Secunda est sedatio accidentum et pro
prie doloris. Nam per ambas predictas in
tentiones prohibetur augmentum ulceris.
Et tertia est ipsius ulceris curatio secun
dum modum magis possibilem. De his di
xit Aui. sit intentio tua sedatio doloris
et mundificatio corporis et partis capitis
ab humore conturbato siue ab humore melē
conico adusto. Aut etiā parato aduri qui
dicitur conturbatus idest conturbationem
faciens. suple. et sit intentio tua curatio ulce
rati loci. secundum q poteris cu medi. si leuis
elucetio. et cuo qdē si hbor mltē exuberat

in corpore uel capite simul cum sanguine euz
 stomia dixit hali. gnto paritice. si paties ferat
 stomiam cefalica. si fieri potest minue. Et si
 sanguis niger exit plurimum eius minue. et si
 rubens parum. et ex his uerbis quidam i hac
 cura temptant stomiam constante uirtute. Et
 si quidem sanguis exit niger et sunt de ipso
 Si uero non nigre claudant illico uenam et si
 et sunt facta floria uel non facta. si non indige
 tur ea cunctur humor niger adustus. yfuba
 li. posuit solitum bonum in educendo hunc
 humorē quod sic fit. B. epibimi. 3. i. follicu
 loz us scene. 3. iiii. lingue bouis. 3. v. melli se
 3. 9. turbit. 3. i. 7. S. hermod. 3. viii. semis
 endiue et casate et leis cucurbit et citrulli
 mudatoz. an. 3. u. kebulorum. 3. iiii. elebori
 nigri salis indi. an. 3. yui. luci liquiritie. 3. i.
 centauree minoris grana ordet. viii. ficadol
 lapidis armeni abluu garfo. mifer. ana. 3. i. si
 ar puluis. dosis. 3. v. cum aqua casei. Et dixit
 paulus. spargant in oculis eorum siel. bene
 mitigans dolores eorum. Dixit Ruic. admini
 stretur albumen oui cum melliloto et aliquid
 de croco hoc modo accipiantur de aqua deco
 ctionis melliloti et dissoluantur i ea parum cro
 ci et adbuncur cum albumine oui et ponatur
 super oculo et etiam distilletur in oculo ex
 eo. Nam lenit et remittit acuitatem et aliqua
 liter resoluendo dolorem sedat. et confert ceto
 rum ex uicello oui et oleo rosato. qd tamen im
 proprie dicitur cerorum cum non ingrediat
 in ipsum cera. Cui azarautus addidit modicu
 croci. Et conuenit collirium album et omne
 collirium factum ex eis que sunt sicut amidu
 cerusa gummi arabicu et opium. Et omnia in
 quibus ponuntur lententia et stupefacientia
 que prohibent ulcerationis progresum tē
 tendo acuitatem materie et dolorem sedando
 Et lententia in his conuenientia sunt sicut
 mucilago psilli et seminis citonior et similia.

Capitulum . 19^m. de augmento carnis lacri
 malium et eius diminutione.

Quandoqz magnificatur caro in angu
 lis lacrimilibus oculoꝝ. Di
 xit Ruicena. adeo ut prohibeat ui
 sum. et quandoqz minuitur ualde et uocatur a
 y. ubali. scylen. Et oculatur adeo ut pro
 hibeat lacrimas. Dixit Galienus quarto de
 utilitate particularum. q. in angulis lacrima
 libus sunt foramina nasi per que egrediuntur
 superfluitates effuxe ad oculos ad nares sup
 posita est quedam caro nervosa que uocatur
 caro lacrimatum ut per ipsam prohibeantur
 fluere et extra exire per ipsos angulos super
 fluitates ibid descendentes. sed transcant per
 illa foramina ad nares. quando autem ista ca
 ro minuitur uel absconditur non potest cobi
 bere illas superfluitates ire ad illa foramina
 nasi. Neqz potest prohibere illas exire per
 angulos lacrimales. unde continuus fit lacri
 marum fluxus. Et huius carnis diminutionis
 tres assignantur. prima est superflua incisio
 qua faciunt medici i incisioe sigle oculi i febel

sa ē superflua uisus medicinar acutatum qui
 bus medici utuntur in cura ungule uel febel i
 etiam fistule lacrimalis. Et tertia est bandu
 la ibi orta ut plurimum tamen accidit dixit
 Ruic. ex errore medici in incidendo ungulā.
 Et que prouenit ab incisione dixit Ruic. cu
 ra nō habet. Sed si fuerit ex parte alia ut. i.
 corrosione medicinar quādoqz possibile est
 ut curetur cum medicinis generatiuis carnis
 cum quibus sit stipticitas et esiccatio sic sunt
 medicine facte ex aloē et croco. Et medici
 ne facte ex aloē et lapide emathitis. et aduini
 strenut predictae medicine cum uino. Et
 dixit. B. q. aloē solū phicizati sup lacriali
 fert et uinum etiam. solum confert et proprie
 quando decoquitur in ipso qd habet uirtutes
 constrictiuam stipticam. sicut miri et sumac
 et similia. Causa autem quare nō curatur
 diuino uel huius. carnis facta per incisione euz
 ferro. et que fit per corrosionem cū medicis
 sic. est q. ut dicunt ē caro ista est nervosa
 et ratione neruositatis ei tenet nam membra
 spermatici quādo inciditur cū ferro. q. inci
 ditur neruosus eius simul et carnosum nō po
 test postea regerari. Sed medicina corrosiua
 potius corrodit partem carnosaz qz neruosa
 unde pot regerari caro corrosa. Si tamē cor
 rosio per medicinas uel alia quecūqz dicta
 perueniat ad diminuendū partes ei? neruo
 sas siue totalitatem huius partis neruose. nū
 qz regerari poterit. Et hec est causa qz Ruic.
 dixit. possibile est ut curetur ut piz tñ nō cu
 ratur. Additio tamen dicte carnis dixit. B.
 curat medicinis anetisuis idest cum incisioe
 aut cum medicinis tenentibus locum eius q
 sunt corrosiue illius carnis addite. uerū di
 xit ipse. Non fiat incisio radicis ne perue
 niant inde lacrimae. sicut dicunt est eas perue
 nire in diminutione eius. Neqz quidem
 hoc fieri debet. nisi rectificato. et subtilato
 regimine et sufficienter corpore purgato.

L^m 20^m. d. albedine siue albugine macula al
 ba oculi.

Albugo siue albedo siue al
 buia ē alba macula
 apparens in cornea. Et causa eius
 aut est cicatrix que remansit
 post consolidationem ulcerum corneae. et no
 catur aliquando cicatrix et aliquando uirgu
 la. Aut causa eius est album flegma qd remā
 sit inter cortices corneae et uocatur absolu
 te macula. Uari. uocant panum oculi et simi
 liter lalabab. Dixit Ruicena. albugo alia
 est subtilis puentis i superficie appente extri
 seca et uocat nebula. et alia ē grossa et p fida
 et noia albugo absolute Et ipsa quidem i pue
 ris cuenitens ut plurimū ē subtilis propter
 raritatem corneae. in eis et subtilitatem humor
 ipsorum et fortitudinem uirtutum naliuz i eis
 quare non aggregatur in cornea ipsor mate
 ria multa nec grossa sicut in aliis etatibus qz
 uis sit possibile q. etiam in pueris euēiat ma
 cula grossa. Dicunt quidam que accidit
 ex stare reteto inter squamas corneae. curabit

Et si qd fuerit noua nō antiquata et fuerit cir-
ca superficiē et extrinsecā. et i corporib⁹ tene-
ris curat de facili. Si uero fuerit antiquata
et maxime circa profundum corneae et i corpo-
ribus duris curat. s. d. difficili. Et dicit ad
istum dirigitur cura ab auctoribus posita.
Que autem accidit ex cicatrice ulcerum con-
solidatorum incurabilis ē. Est tamen sic qd po-
test subtiliari et pōt tergi et palliari. Quidam
tamen dicunt qd proueniens ex cicatrice. si
circa superficiem corneae fuerit subtilis et no-
na in corporibus teneris sanari pōt sic. s. qd nō
impediet uisū. Dixit rasis pōt qd nō tenet lan-
guis corneae accit alii p lōgum. et non superuēit
i ea morbus que dicitur albula sine albedo.
Sed uidetur tantum eē qdam percussio. Et
ex hoc accidit qd que uidentur. uidentur lon-
giora qd sunt. Auctores non posuerunt signa
quia hūit per uisum. Cura. Ea que ē ex
flegmate coagulato iter cortices corneae. si b-
tilis fuerit solus suc papaueris rufi remouet
posuit in oculo. Dixit Ruiscena. quandoqz con-
fert succus foliorum papaueris rufi. Et de cō-
ferentibus est decoctio cemauree minoris mi-
stra cum melle oculo imposita. et confert urina
pueri non polluti in uase eneo usqz ad spissitu-
dinem cum melle cocta oculo imposita. Aut
bulliat urina pueri in olla noua utreata us-
qz ad consumptionem medietatis postea resi-
duum in alambico sublimetur ad ponendum
in oculo. Ista enim omnia resolunt et expi-
cant et mundificant. et fortiora predictis parū.
sunt succus anagallis depuratus oculo immis-
sus. Et puluis uenarum idest radicum celido-
nie et anicis an. sumptorum. et puluis conchi-
liorum limatiarum combustarum subtilissime
tritus oculo immisus. Et puluis zueari albi
et saligemmae. et succus lappule minoris et est il-
la cuius semen transcuntium pannis adheret
et non euellit ab eis nisi cum pilis eorum
pistate cum ipso semine suo depuratus oculo
immissus. et sic feniculi depuratus et mixtus
cum equali parte sui de melle optime depura-
to et coctus in uase eneo et collirizatus. Dixit
baliabas. Cura fiat cum medicinis climanti-
bus et purgantibus idest mundificantibus et
abstergentibus ut sunt tucia indica cancer
marinus adustus eo uisum apertissimum uel pas-
serum et yrundinum stercus cum melle mixtū
de quo dicunt quidam qd est experitum et colli-
rium rubeum acutum de quo dixit baliabas
qd curat eam que subtilis est. Et de conueni-
entibus est ut summatur sarcocolla et zuearū
tabarzed et spuma maris et aristologia scilicet
rotunda et baurach. et fiat ex eis alcohofol de
quo ponatur in oculo. Dixit Ruiscena. oportet
ut assidueur euaporatio ad oculum cum a-
quis calidis et balneis cum aquis calidis
Et hoc fit ad retificandum subtiliandum et
molliandum locum nebulae. Ad hoc ut me-
dicine approximande facilius et melius in
eam imprimat. Et ut sit eorum impressio mi-
nus dolorosa. Littera tamen exterior dicit.
balneis cum aqua frigida. Et potest uerifica-
ri de balneis frigidis non actu sed potentia

scilicet cum aqua pura ut decoctionis malue aut
uolarie et similitum tamē actu calida. Et po-
stea dixit Ruisc. fiat eius fricatio sepe scilicet
an approximationē medicaminū et post eu-
porationem. et hec euaporatio et fricatio ma-
xime fiant dixit Ruisc. in cronica albugine et
grossa et in corporibus duris. Et dicit qui-
dam in uaporacionibus aliquibus uiscibus
administratis oportet addē lentētia decoquē-
do in aqua semē lini semina et radices malue
et malua scilicet et similia nam per ea facilius
tolleratur acuitas et pfectio medicaminū ap-
proximadoz. De fricatione tamen albugine
dixit Rosa. sūt quidā qui fricāt ea que gros-
sa ē et permanēs cū spongia uel spuma ma-
ris suple aut pulueribus absterfunt. Aut dix-
it ipse cū istrumēto facto ad hoc. uel in eis. ex-
stet timor et excitatio opōnis qd nō uisū eis
nisi qui fuerit sollicitus et studiosus in illo.

Dixit mesue. si albugo fuerit dura et i cor-
pore duro. eligant medicīne qd magis sint a-
cure sic est alcohofol predictū dissolutū in aqua
acori. s. decoctionis eius. aut aqua salis gēme
fricat. s. qd p fricationē in aqua dissoluatur
et nō p infusionē uel decoctionē. et dō poni in
oculis infirmo ente in balneo ut imediate p-
eritum ab eo uel imediate post receptam eu-
porationem Et fortius eo est collirium d alch-
tran cū ere uisū et collirium de cornib⁹ cer-
ui. s. uisū qd ponitur a sapio. in 7. Et alcoh-
fol. ex stercore lacerti solo uel mixto cū massa
cassa. aut cū ere uisū aut cū sale gēma. Et for-
tius ista ē stercus yrundinis cū si famo d mel-
le. s. cū pfectione facta ex oleo sisamio. et me-
le uel zuearo. ut marzapane qd mitigat et rep-
mit acuitatem illius stercoreis. Et stercus
salat. s. i. salamadre ut 3. d. simplici medicīna.
littera in gerardi extra dixit letagine. s. lacer-
te pūctate in coloub⁹ narys in qritate lētis
ut sic dicte qd tātū mutat colorem ei⁹ quem
morder dixit Ruisc. Si albugo ē profunda ad
ministra memirer. s. celidoniaz. Et ascegi qui
daz exponit. s. armoniacū. et quidā. s. spongi-
az maxinā et miraz et stercus lacerti equali.

Dixit rabi. i. zz. particula lapis q iuenit
in renib⁹ et uelica qbus collirizatur mutat
albulam ueterem et nouam. et cristallus combu-
stus et ablatus mundat albulā spāitate quā ha-
bet Dicunt experitum esse collirium qd sic
fit. Recipe succi feniculi. celidonie et rute. añ.
. 3. y. pipēris. 3. i. decoquantur ad mediū et co-
lectur et de colatura ponatur in oculo. Dixit
genul qd accepit ab expto qd mel sblimatu in
alēbico mirabilis confert. Et dixit quidā mē-
dum ē eo mense uno deinde utendum ē collirio
qd sic fit. Recipe aque rosate. et aque fenicu-
li. añ. 3. iiii. aut moni puluerizati. 3. i. mīn-
strentur et colentur per filtp. Et ex illa colatu-
ra ponatur in oculo sepe in die. Dixit qui-
dam experientator qd semen ozimū tritum
oculis imissum super omnia ualet. Dix. Bz.
9. problematum problemate. 6. frustro san-
guinis in oculo siue uestigium ut sebel et un-
gulani et similia ut albulam aufert et remouet
es et rasanus saba emplastrata pulmo pecc-
rinus et argila. Dixit Petrus de chano

predicta hoc diuersimode faciūt. Nam ea hoc
facit. qz corrodit huius. uestigia. Et rasan hoc
facit abstergēdo et resoluēdo. Et pmo pcori
n^o et filz faba faciūt hoc dixit Ari. qz attrahūt
ad se propter raritatē eorum. Attrahūt enim
ad se sanguinē cōgelatū in oculo et aliquatē
abstergūt. et cum ipsorum caliditate anodiā do
lorē sedāt. et argila facit hoc stipticando et cō
fortando mēbrum et sic prohibēdo ne ad ipsā
fluat sanguis. Quod si p predicta medicamina
albula dleri nō pōt. tunc restat pp decoctionē
oculi ut pallietur. et fiat qz color ei⁹ alb⁹ fiat nī
ger in colore corneae. Et posuerunt auctores
multas medicinas fingētes albuginem in nī
grum. Et ex utribus ē ut sūmatur rosarum. i.
florum granatorum caducorum scz blausiaz
et acacie et calcadiaz et gummi scilz arabici an.
3. i. antrimonij et gallaz an. 3. iij. dissoluātur cō
aqua scilicet decoquendo. quoniā hec decoctō
sepe in oculis posita tigit albuginem.

Capitulu. xij^m. de sebel in oculo.

Sebel fo quīnētis uocat pga
la siue uarij et iohannitō
Ab bal. uocat libilia. 30ar dixit.
qz uocat a rab uene alcheben. Si
mon iā. dixit. qz alij uocat spica. et sebel ē pā
niculus largo modo sumēdo panniculum pro
quocūqz corpore coboperiente aliud corpus
sicut etiā Hiliber. hoc modo ungulā panmici
lum uocauit. Dixit serapio. ē repletio existēs
in uenis ex sanguine grosso donec inflatur ut
uter et rubent et ingrossantur. et iohannitus di
xit sunt uene replete sanguine et ingrossantur
et eminent. Secūdo quīnētis dixit rasis. sebel
ē repletio uenarum oculor. Et qz sicut panm
culus inter omnes uenas et est pāniculus qui
dem niger apparet in pupilla supra. sic fu
mus in quo sūt uene rube. Et dixit sebel. ē qz
do apparet supra quīnētiam et corneam. sicut
pellucula funi. et in circuitu oculorum nigre
diniis uenule rubet. et patēs non pōt respice
re hñ solem n3 lucernam. Dixit Auic. sebel est
pāniculus accidens i oculo ex inflatione uēa
rum eius apparētum i superficie coniunctiue
et corneae. et teritur qd i eo ē iter eas sicut fu
mus. Inter uenam enim et uenam eius apper
tādam colligatio siue continuatio ad modum
panni que apparet sicut fumus. et per hanc cō
tinuationem differt sebel ab inflatione uena
rum qz apper i turbatione oculi. Et alij etiaz
i obralmia mltor. qz nihil quīmat inter illas
uenas neqz aliqd apper iter eas qz textū. 30ar
dixit. sebel ē qdaz qz texture rubea facta i su
perficie quīctiue. Et nō sūt uene pcedentes
ab epe. neqz arterie procedētes a corde. Un
et Auic. in cantica canticorum qmto. 99°
dixit. qz sebel est quedam textura uenarum in
naturalium super coniunctiua oculi factarum
Sed dixit 30ar. uenis simulantur que inuolu
te sunt et contexte super coniunctiuam et aliqz
do intantum extenduntur qz nigrum oculi co
boperire reperiuntur. Quid autem sit qz
inter uenas sebel contextit. dicunt quidam
qz ē ipa coniunctia et superficies subleuatur p
ter naturam. Et qz ipsa dese ē alba. Et mā se

bel ē corrupta obfuscat ab illa mā et apparz
si ē sum⁹ idest in colore quodam fusco. Alij
aut dicūt qz in panico sebel repētanē aliq
mē magis grosse in figura uenarū magis gros
saz. Et sūt aliqz materie subtilissime in q
bus non repēscit forma uenaz. Et iō appa
rēt i colore fusco. Alij dūt qz a mā grosso
ri sebel qz repēscatur in forma uene aliqui ua
poros subtilis qui actionē caloris ibidē inter
illas uenulas condēplatur. qui uidētē contexē
inter eas paniculū. non sūt aut uene neqz re
plentur sanguine nisi appenter qd dclarat ma
nualis abscisio eius. Errant ergo illi qui d
perit qz uenarum que textūt sebel quedā sūt
uene uere de uenis coniunctiue. que cum m
tum implentur dilatantur et extenduntur de qui
bus dicit. Auic. intellexit cum dixit inflatio
ne uenaz eius scilicet coniunctiue. Nā neces
sario in eaz abscisione sanguinis fluere qd
minime fluit neqz paucus neqz multus. De
causis sebel Auic dixit causa sebel ē repletio
illaz uenaz. i. que apparenter dicunt uene ex
materie currentibus ad eum scilicet oculos
que. i. i superficie oculi qdēplatur que ad o
culum euenire possunt. aut per uiam panm
culi exterioris appetitis. i. gingie maris. su
ple. et est hoc ut plurimum. Aut per uiaz pān
culi interioris. i. dure maris uel pie que nūc
ad oculum deflūt propter repletionē capitis
et debilitatem ipsius oculi. Et ille mē possūt
ēē sanguine colerice. flice et mltice fm tñ plz
sunt ex sanguine grosso. Et ideo scdm pluri
mū apparet rube uel rubez. Rasis dixit
in diuisionibus sebel aut est subtilis et recen
tis tēporis aut est grossus et antiquus multū
temporis. Et rursum aut est ex materia flue
te ad oculū ex gingia maris. aut ex dura uel
pia maris. Dixit Judeus. sebel accidit in
regionibus humidis facientibus multam ob
thalmiam. Exueritur et est hereditaria. Et
Auicena dixit. sebel est de egritudinibus
que hereditantur et hoc maxime effert. cum se
bel effert multum in patre antiquatum. et ex
materia a pāniculis fluente intrinsecis. Et
dixit. est de eis que de uno ad aliū permūtā
tur. ita qd est morbus contagiosus. propter
napores malos. materie corrupte facientis se
bel egredientes ab oculo qui peruenientes
ad oculum intuentis in ipsum scilicet sepe at
secum diu conuersantis inficiunt oculos eo
rum et generant in eis similem egritudinem.

Signa generis habentur per uisum. Et
serapio dixit secundum plurimum est cū
eo mā. i. laciarum et prurit⁹ dix. A. Dig⁹ ei⁹
sūt qz qz accit ex sebel prurit⁹ et lacrie et pā
nicul⁹ prurit⁹ eniz accit pp mē corruptionē. et
lacrie pp oculi debilitatē et ppe qz mā a pān
culo sunt irrisco Et pāniculus. i. qz sit mltū
appēs qz mā ē multa et grossa. Et dixerunt
Rasis et Auicena. ut supra accidit nocumē
tum in lumine solis et candele propter debilita
tem oculi. Et debilitatur qz inferi estuatio
nē. i. ingetudine. et iō nocetur nō solum in lu
mie excessiuo. S3 et in quolibz paruo excessu
et dicit qz nocetur etiam in tenebris. Et dix
Auic. nocet ei omne qd ei opponitur scilz ex

medicinis et solis p^o occurrat cap. q^o et eis
eū sint fortes et exagitationes mām appet. i^o i^o
lodi itā q^o nescit deliberare an seque uelis. cu
eis curā an nō. Dix. Al. p^o accedit parienti se
bel suple maxie cronica ut fiat oculus minor
et minoratur corpus pupille eius q^o in croni
co per uiam inuentionis minoratur cornea et
constringitur pupilla. Et dixit iohannis. appa
ret cum rubedine ut dictum est. quia plurimū
materia eius est sanguinea. Dixit Auicenna. si
gna eius cuius cā est uelamen extrinsecum sūt
ea que plures diximus de exuberatione uer
rum exteriorum et rubedine faciei et pulsatio
ne uelamenti in temporibus et uenis corne
ide est uenis superficialibus oculi. Dicunt qui
dam q^o propter multum ruborem faciei uene
sebel licet sint rubee non apparent ita rubee
ut sint quia uicte sunt a maiori rubore faciei.
unde Azaraius dixit. q^o apparent albe scilicet
comparate rubedine faciei. Signa autem ei^o
cuius materia fuit a panniculis extrinsecis
sunt predicta opposita. Non enim exuberāt
uene extrinsecę neq^o rubet et non pulsant rim
pora neq^o uene superficiales oculi. Sed appa
rent sternutationes et alia signa superius di
cta. Dixit yshubali. se trabente palpebram in
feriorem uersus te. sebel eleuatur ac si exiga
tur uersus te. Et est hoc signum efficax ad co
gnoscendum. si sebel principium habet ab ex
trinsecis cranei. Auicenna dixit. secūda p^omi c^o
tertio q^o sebel est morbus in uia. Cura se
bel. tribus perficitur instrumentis scilicet di
cta portione et cirurgia. de dieta dixit Auicenna.
oportet ut pariens abhorret id est uicet omnia
que abhorret id est abhorre debet habens flu
xum ad oculum que dicta sunt in cura obtrahit
Et dixit q^o Bal. concessit in comento affo. do
iores oculorum et ut in potu uinum deuit. et
fieret ut post ipsum dormiret. Et hoc cum eēt
mūdus et non esset in corpore eius materia ne
q^o in capite ipsius. et uidetur q^o hoc sit conue
niens in sebel leui scilicet et recenti. In eo eni
qui fortis est et antiquus. Dixit Auicenna. non est
exceptio a collectione scilicet quādo de collecti
one locus fuit. Et dixit. oportet q^o abhorre
at omnia et. sed ibi ut supra i. obtrahit et flu
xum humorum ad oculum abhorretur uinum
ergo abhorretur et h^o quare non conceditur in
sebel forti. Nouus enim sebel et subtilis cura
tur per medicinas leues facilius. Antiquus
uero et grossus non curatur per medicinas ni
si fortes et per eas etiam difficulter de quo ait
rasis secundo continenti. dico q^o cura sebel ē
difficilis. Cura ergo ipsius per portione tres
habet intentiones quarum prima est corporis
et capitis mundificatio. Secunda est materie
ad inferiora diuersio. et tertia est ipsius sebel
per medicinas impositas corrosio. De p^oia
dixit sapio. oportet ut curetur sebel cum ex
tractione sanguinis. et cum medicinis solutis
Et Auicenna dixit. utatur de euacuatiuis scilicet
p^o stomiam et farmariam. Et iohannis dixit.
Cum pergula est antiqua minuantur uene la
crimalium et uena frontis. Dixit Bal. a stomia
incipiendum ē et corporis purgatione cū deco
ctione epithimi agarici et yere. Et assuefaciat

413
paciens pillulis de aloë in nocte. Et di
xit Bal. si sebel grossior fiat et uene reple
antur de frontis ueni uine et dabus ue
nis que in duobus sunt oculi angulis. sed et
purgationem ferret. Et dixit. Recipe i
atroso pascē cibis laudabilibus. Et caueat ei
bona generantia coleram uigilā uinum et re
pletionem ciborum et potus puluerq^o fugiat
et sumit clamorem et copiam uerborum et incli
nationem uisus i uisione aliqua. quā oēs hec
cōuenas replent faciet et oculos. Debag
intentionē impleri auctores dimiserūt notā
fui ea que dicta sūt in obtrahit de diuersiōe
mō. 3° uero intentio impletur dixit sapio. non
oportet ut administrētur medicine fortes ual
de. quoniam ex eis egritudo acuitur uelociter
imo in prin^o. Et dum egritudo remanet recē
Et ad sumum quēdā hunc egritudinis anq^o p^ofir
metur omnia medicina simplex et p^oposita q^o
confert obtrahit antique et scabiet et egritu
dini bus alijs que indigēt s^obuliatione et eho
ne. i. resolutione que duo impletur p^o medici
nas que abstergūt efficiēt et leuiter corrodūt
de quibus. Al. plures descripsit uide ab eo.

Et de medicis singularib^o sit fecocolla mīr
ra lacea dixit Bal. q^o succus centino die ocu
lis imissus eadē die maculā tollit. Et yshā. di
xit q^o semen ozimi tritū oculis imissus pan
nū auferit. succus dragonce depuratus oculo
imissus utiliter cōfert pāno et ualet armonia
eius cū melle. Et succus radices lapacy depu
ratus dixit quidā experimētator. R. duos ci
stos olei et unū aque clare et simul fac bulli
re usq^o ad cōsumptionē aque. deinde cola et u
se uitreo serua. Et cū opus fuerit oculis imi
te qm pānū remouet et corrodūt et ab oculis
animalū. Et conuēit si saluū rutā et radice
feniculi solis et in urina pueri bullire facis.
Aut in uino albo et cola. et de colatura mitte
in oculū. Nam subtiliat sebel unguā et albugi
nem et ualet succus edere terrestis depur^o
missus in oculo cum melle dispumato. et con
fert succus anagallis ferentis flores rubeos
cum aqua rosata et albumine ouis mixtus. et
succus cellidontis cum melle cum aqua pauca
coctus ad aque cōsumptionem. Dixit rasīs
secundo continenti. plantas cappari pone in
urina et dimitte in ea die una et nocte postea
laucetur in eadem urina. et cum ea collirize
tur paciens. Dixit consā. q^o succus prassij
cum felle uulturis antiq^o etiam. 30. annos tol
lit. Alcosol delens sebel et unguā et gros
sitiem palpebrarum. Recipe lapidem inuen
tum inter calcem qui non fuerit perfecte de
coctus et rade ab eo calcem quam melius
fieri potest. deinde tere et trita per pānum
subtilem et misce cum urina et dimitte per al
quos dies et postea sicca ad solem deinde
iterum subtilissime trita et pone ex eo in oculo.
Aliud ualens etiam in processu. Recipe
tartari uini albi et ossis scpie pulueriza et
ex eo in oculo pone. quoniam pannum debz
et ualet puluis salisgēne rosarum et zuca
ri. Dixit fidelis q^o rami corrigione
collecti in nomine trinitatis cum oratione
dominica collo suspensi enim panno linceo. de

oculo macula tollit. Dicit. olea et emplastrum
in sebel adheret. qd. i. rasis fo. p. m. c. u. u.
dit. pau. di. sebel. n. d. s. m. s. l. l. i. r. i. q. u. a. m. e. d. i.
c. i. n. i. n. a. r. e. s. i. s. o. c. u. l. i. n. g. a. l. i. q. u. a. m. e. d. i. c. i. n. a. d. e. r.
o. p. p. o. n. i. s. u. p. e. r. a. c. a. p. o. e. t. e. t. i. n. t. e. l. l. e. r. i. t. c. o. r. p. o. r. e.
f. e. a. p. i. t. e. m. i. l. i. t. e. r. e. p. l. e. t. o. s. e. d. d. i. c. i. t. u. r. f. a. c. i. t. s. u. p. e. r. a.
S. d. i. c. i. t. u. r. A. e. g. o. n. o. n. u. i. d. e. o. i. n. e. i. s. m. a. l. u. e. n. c. a.
p. u. d. e. s. t. m. a. l. u. d. i. c. i. t. u. r. r. a. s. i. s. s. e. c. u. n. d. o. c. o. n. i. n. e. n. t. i. s.
q. u. i. c. u. s. e. b. e. l. f. i. e. r. i. t. o. b. t. a. i. n. i. a. f. i. a. t. s. i. e. f. d. e. s. u. a. c. h.
s. o. l. o. e. t. c. o. l. l. i. r. i. t. e. n. t. e. o. o. c. u. l. i. q. u. i. r. e. m. o. u. e. t. s. e. b. e. l.
e. t. r. e. p. e. n. i. t. o. b. t. a. i. n. i. a. m. D. i. c. i. t. u. r. s. a. p. i. o. q. u. o. d. o. b. e. c.
e. g. r. i. t. u. d. o. a. n. t. i. q. u. a. n. t. u. r. n. o. e. i. n. e. a. l. i. q. u. i. d. m. a. g. i. s.
s. i. m. i. l. i. t. u. m. q. u. a. c. o. l. l. e. c. t. i. o. e. t. e. t. h. a. l. d. i. c. i. t. u. r. c. u.
o. m. n. i. a. f. e. c. e. r. i. s. s. u. p. r. a. d. i. c. t. a. e. t. n. o. n. c. o. m. m. u. l. e. r. i. n. t.
a. d. c. i. r. u. g. i. a. m. r. e. c. u. r. r. e. n. d. u. m. e. p. r. o. o. p. a. t. i. o. n. e.
a. n. i. e. m. h. a. c. m. a. n. u. a. l. i. t. e. r. f. i. e. n. d. a. o. p. o. r. t. e. c. o. n. s. i. d. a.
r. e. h. a. s. c. o. n. d. i. t. i. o. n. e. s. q. u. a. r. u. m. p. r. i. m. a. e. a. d. e. l. i. g. e.
d. u. m. t. p. o. a. n. n. i. c. o. n. i. n. e. n. t. e. s. e. t. d. q. u. a. d. i. c. i. t. u. r. A. u. i. c. e.
m. e. l. i. o. r. h. o. r. a. u. m. a. d. c. o. l. l. e. c. t. i. o. n. e. m. o. s. e. b. e. l. f. a. c. i. e.
d. a. m. s. u. n. t. u. e. r. e. t. a. u. t. i. m. u. s. p. r. o. p. t. e. r. a. e. r. i. s. t. e. m. p. e.
r. i. e. m. i. n. e. i. s. A. l. i. a. e. s. t. u. t. a. n. t. e. h. a. n. c. o. p. e. r. a. t. i. o. n. e.
i. n. b. u. l. i. e. n. t. u. r. r. e. g. i. m. e. n. e. t. e. u. a. c. u. e. t. u. r. c. o. r. p. u. s. q. u. o.
n. i. a. m. d. i. c. i. t. u. r. A. q. u. e. a. n. t. e. f. i. t. d. o. l. o. r. f. a. c. i. t. d. e. c. l. i. a.
r. e. m. a. t. e. r. i. a. m. a. d. o. c. u. l. u. m. E. t. h. y. s. o. b. s. e. r. u. a. t. i. s.
a. u. c. t. o. r. e. s. p. o. s. u. e. r. u. n. t. m. o. d. u. m. a. b. l. a. t. i. o. n. i. s. s. e. b. e. l.
q. u. e. f. i. t. d. u. o. b. u. s. m. o. d. i. s. p. r. i. m. u. s. e. s. t. c. u. m. f. i. l. i. s. f. i.
e. t. f. i. r. i. c. o. a. n. t. c. u. m. p. i. l. i. s. c. a. u. d. e. e. q. u. i. n. e. i. n. m. i. s. s. i.
s. u. b. i. p. s. i. s. u. e. n. i. s. s. e. b. e. l. p. l. u. r. i. b. u. s. e. t. p. l. u. r. i. b. u. s. s. e.
c. u. n. d. u. m. m. a. g. n. i. t. u. d. i. n. e. m. i. p. s. i. u. s. s. e. b. e. l. e. t. p. a. r. t. i. u. s.
g. r. o. s. s. i. t. u. m. e. i. u. s. p. e. n. e. t. r. a. n. t. i. b. u. s. a. d. e. x. t. r. a. a. d. s. i.
m. i. s. t. r. a. m. e. i. u. s. u. e. l. e. q. u. i. n. t. e. r. i. p. s. u. m. s. e. b. e. l. e. t. s. u. p. e. r.
f. i. c. i. e. m. c. o. n. i. u. n. c. t. i. u. e. o. c. u. l. i. D. i. m. i. t. t. e. n. d. o. e. t. o. m. i.
p. a. r. t. e. f. i. l. i. u. e. l. p. i. l. i. p. e. n. e. t. r. a. n. t. i. s. e. x. t. r. e. m. i. t. a. t. e. s. s. u. f.
f. i. c. i. e. n. t. e. r. l. o. n. g. a. s. u. t. b. e. n. e. m. a. n. u. c. a. p. i. p. o. s. s. i. n. t. e. t.
c. u. m. s. i. c. f. a. c. i. u. s. f. u. e. r. i. t. c. o. l. l. i. g. a. n. t. i. p. s. e. e. x. t. r. e. m. i. t. a.
t. e. s. f. i. l. i. u. e. l. p. i. l. i. m. a. n. u. i. n. u. n. d. e. t. r. a. b. a. n. t. u. r. p. a. u.
l. a. r. i. e. a. d. s. u. p. e. r. i. u. s. u. t. s. u. b. l. e. n. t. u. r. s. e. b. e. l. e. t. s. e. p. e. e.
a. s. u. p. e. r. f. i. c. i. e. c. o. n. i. u. n. c. t. i. u. e. u. e. l. s. e. p. a. r. e. t. u. r. a. c. o. n.
i. u. n. c. t. i. u. a. s. e. b. e. l. c. u. m. u. n. c. i. n. i. s. s. u. b. u. l. i. b. u. s. e. t. a. c. u.
t. i. s. i. m. m. i. s. s. i. s. i. n. t. e. r. i. p. s. u. m. s. e. b. e. l. e. t. c. o. n. i. u. n. c. t. i. u. a.
c. u. m. q. u. i. b. u. s. i. p. s. u. m. s. e. b. e. l. t. r. a. b. i. n. t. a. d. s. u. p. e. r. i. o.
r. a. e. t. s. e. p. a. r. u. t. a. s. u. p. e. r. f. i. c. i. e. c. o. n. i. u. n. c. t. i. u. e. C. u. m. q. u. e.
a. l. i. q. u. o. m. o. d. o. r. u. m. d. i. c. t. o. r. u. m. s. u. b. l. e. n. t. u. r. s. e. p. a. n.
d. u. m. e. s. t. i. n. t. e. r. i. p. s. u. m. e. t. c. o. n. i. u. n. c. t. i. u. a. m. c. u. s. p. i. l. o.
E. t. q. u. i. d. a. m. h. a. n. c. s. e. p. a. r. i. o. n. e. m. f. a. c. i. u. n. t. c. u. c. a. p. i. l.
l. o. u. e. l. c. u. m. p. i. l. l. o. d. e. c. a. n. d. a. e. q. u. i. a. u. l. c. u. m. f. i. l. o. d.
f. i. r. i. c. o. i. n. c. i. p. i. e. n. d. o. a. p. a. r. t. e. c. o. r. n. e. e. u. e. l. c. o. n. i. u. n.
c. t. i. u. e. a. d. q. u. a. m. t. e. r. m. i. n. a. t. u. r. e. t. p. r. o. c. e. d. e. n. d. o. a. d.
a. n. g. u. l. u. m. o. c. u. l. i. D. e. h. o. c. m. o. d. o. d. i. c. i. t. u. r. A. u. i. c. e. n. a.
m. e. l. i. o. r. e. s. t. c. o. l. l. e. c. t. i. o. u. t. p. e. n. e. t. r. e. n. t. f. i. l. a. m. u. l. t. a. s. b.
n. e. n. i. s. s. c. i. l. i. c. e. t. s. e. b. e. l. e. t. d. i. c. i. t. u. r. r. a. s. i. s. s. e. c. u. n. d. o. c. o. n. i.
n. e. n. t. i. s. C. u. m. s. e. p. a. r. a. f. u. e. r. i. t. s. e. b. e. l. i. n. c. i. d. a. n. t. u. r. s. u. b. i.
t. o. s. c. i. l. i. c. e. t. c. u. m. f. o. r. c. i. e. n. t. i. s. i. n. i. p. o. a. n. g. u. l. o. o. c. u. l. i.
i. n. q. u. o. h. a. b. u. i. t. o. r. i. g. i. n. e. m. A. m. c. u. m. h. i. t. s. u. b. i. t. o.
n. o. n. f. l. u. u. n. t. m. a. t. e. r. i. e. a. d. o. c. u. l. u. m. S. e. c. u. n. d. u. s. m. o.
d. u. s. e. s. t. d. i. c. i. t. u. r. A. u. i. c. e. u. t. a. c. c. i. p. i. a. n. t. u. r. m. a. r. a. d. i. i. f.
f. o. r. f. i. c. e. s. a. c. u. t. e. r. e. d. u. c. t. e. a. d. p. u. n. c. t. a. m. u. a. l. d. e. o. c. u.
t. a. m. e. t. i. n. c. i. s. i. u. a. m. a. d. i. n. c. i. d. e. n. d. u. m. s. e. b. e. l. n. e. r. e. a.
n. e. a. t. e. x. s. e. b. e. l. a. l. i. q. u. i. d. p. e. n. i. t. u. s. A. l. i. q. u. i. u. o. l. u. n. t.
q. u. a. r. a. b. u. s. f. o. r. f. i. c. i. b. u. s. p. o. s. s. i. t. s. i. c. i. n. c. i. d. e. n. d. o.
p. r. o. c. e. d. i. p. a. u. l. a. r. i. m. d. o. n. e. c. t. o. m. a. s. s. e. b. e. l. a. c. o. n. i. u. n.
c. t. i. u. a. s. e. p. a. r. e. n. t. u. r. I. s. t. u. d. t. a. m. e. n. u. i. d. e. n. t. u. r. d. i. f. f. i. c. i. l. e.
E. t. i. d. e. o. a. l. i. q. u. i. d. i. c. u. n. t. q. u. A. u. i. c. e. n. a. u. o. l. u. i. t. q. u. p. o. s. t.
q. u. a. m. s. e. p. a. r. a. t. u. s. e. s. t. c. u. m. f. i. l. i. s. u. e. l. u. n. c. i. n. i. s.
c. u. m. i. s. t. i. s. f. o. r. f. i. c. i. b. u. s. i. n. c. i. s. i. o. f. i. a. t. s. u. b. i. t. o. t. o. t. u. s.
s. u. b. s. t. a. n. t. i. e. i. p. s. u. s. n. e. m. i. b. i. l. e. x. c. o. r. e. n. e. a. t. p. e. i. t.

quod si aliquid remanet itex crecescit sebel su
per oculo facta incisione tres remanet inten
trones quare una e ad sedandum dolorcm et p
bibendum fluxum me ad oculu. Et impletur su
perponendo oculo uicellu oul cu oleo resato q
quassatu cocto in co infuso. Dicit Aui. qn
dolet ex preparatone collectionis no abscein
datur ab eo uicellus oul. f. cu oleo resato ut di
xit ybubaly. 2^a inc etio e ad phibedu ad
heretiam palpebre cu residuo sebel qd n po
tuit absceindi. consueuerut enim ad inuice co
tugi nisi prohibito fiat. Sic aut dixit. A.
sicut dicitur in cura unguc. 3^a e ad rema
nendu ipsum residuu sebel. qd no potuit absi
di ne itex augmetet et crescat qd fit dixit. A.
collitru rubeu et uiride. uel aliud corrosiuu
donec destruat residuu sebel et madii cetur o
culus ab eo. Dicit rosa. post incisione in
stilla in oculum aquam comini et hief nigru
quia curat mirabiliter cu sedatione sua.

Capitulu nigesimusebz de ungula.

Ungula arabice dicitur ignel
et dicitur ungula.

qz ad similitudine apparet huius
humane. Et e res addita supra o
culu sicut sebel. sed tam e grossior et durior
eo. Et est duplex dicit Albuc. Alia e neruo
sa similis sifac idest panno. Et est similis sifac
duro subtili. et de hac specie dixit sap. ungula
e additio neruosa sic dicta. qz e satis dura ad
frangendu. Et est extensibilis et uillosa simi
lis panticulis et ligamentis et neruis duris et
propter eius duriciu a quibusda dicitur car
tilago addita. Et Aui. dixit ungula e a d
dicio quntue. et pro. f. panticuli continetis
oculum ita q ipsa e panticul? addit. i. ad mo
du panticuli additi. Et per hoc posita e mor
bus in numero. licet quidam redncant eaz ad
morbu i quantate. 2^a spca dixit Albuc. e
non neruosa. Sed est similis humiditatu con
gelate albe. que quando tangit eam ferrum.
Aut conaris eam capere cum unctio abscein
ditur et non figitur in ea unctio. suple. sed
in neruosa fugiunt. Et dixit utraqz speci
es non incipit nisi a lacrimali maiori usqz
quo uadat paulatim excresecendo donec co
hoperiat usum idest pupillam et prohibeat
lumen et motum oculi. Et serapio dixit
est incipies a lacrimali maiori. et dilatarur
usqz ad nigredinem oculi. Et quandoqz
magnificatur ualde et coheret pupillam et
prohibet usum. Et hoc qd scipiat a lacri
mali maiori habet ueritatem secundum pluri
mum. Dixit Aui. quia aliquando inci
pit a lacrimali siluestri siue minori. Et ybu
baly dixit. ungula nascitur in lacrimali maio
ri. et forte crescit in minori. Et est currens
super coactuu. suple sed non solum. qz dixit
Aui. quadoqz regit corneam et imadat i
eam idest pertransit super ea. ita q coheret
foramen idest pupillu. Et hoc a quo. usqz angu
lo inceperit. Ungula diuersificatur diuer
sitatibus accidentalibus. quatuor primo ex
parte sbe. Dix rasis scdo conuents ungulaz

alie dure alie molles. Et Huic dicit que
 dum est durior et quedam leuior et dicunt qui
 dam plene intellexit que est magis mollis fa-
 cilis adherentie et pauce cum contumacia et fa-
 cilis separandi ab ea. Et per duram intellexit
 eadem que est sordidioris multe et fixe ad-
 herentie et difficiis separandi. 2° ex parte co-
 loris dicit Rasis ubi supra. Alie sunt rubee
 et alie croceae. Et Huic dicit quod est ceteri
 coloris et quod rubet et quod fuscus. 3° ex
 modo applicandi eius ad coniunctiuam. Dicit
 Huic quedam est cuius uicinitas cum coniun-
 ctiva est uicinitas adherentie equae facili dicit
 dicitur et separari a qualibet suspensioe quod pa-
 rum adheret ei. sed est ac si esset ei appodiatum
 Et ideo leuiter separatur et tollitur. Et alia
 est cuius uicinitas est uicinitas unionis quod
 si e adheret contumacie et non facili dicitur ab
 ea. sed eget excoriatione. 4° ex parte spiritus
 quod quedam est breuis solum occupans conuicti-
 uam et quedam longa occupans et cornea. Et
 quidam addit diuersitate quidam quod alia est re-
 cens et pauca temporis. et alia est cronica anti-
 qua. Dicit quidam ungula nunquam incipit a
 cornea sed semper a coniunctiva. uerum quod quod
 regitur ungula per tota illa parte que est sup-
 coniunctiva ualde subtilis non multum appens
 sensui et tamen quod extendit super cornea igrossa-
 tur et euidenter multum apparet unde putant
 quidam quod deinceps a cornea sed non est ita
 Ungula appet sensui finem genus et secundum speciem
 eius. Ungula tamen leuius est colore magis
 rubea et dura et magis fusca. Cura ungule
 triplici perficitur instrumentis. et dicta quidem est
 eadem que est sebel cum maior tamen subtilitate.
 Et porro similiter eisdem complexu rationibus
 Dicitur hanc cura ungule est per flosas et cor-
 poris. s. et capitis purgatione et ciborum cau-
 tella grossorum carniuum multarum et dactylorum
 et dulcium Libiis fiat tempantia. Cura quoque
 medicinas locales uariatur secundum quod ipsa est re-
 cens subtilis et mollis. Aut huiusmodi acqusa. Di-
 cit Rasis 2° continetis auctoritate galii. un-
 gula cum fuerit parua eradice cum medicis
 abstergentibus quales sunt medicine scabiei
 oculi. Et dicit. Cura ungule et scabiei oculo-
 rum est cum medicinis fortis masticationis mix-
 tis cum alijs medicinis confortantibus. Et
 ista mixtio fit quod medicine remouentes ungu-
 las et subtilitates eam debent esse uolente ni-
 mis. Et scias quod in curatione ungule sebel et
 albule multum ualeat premissio frequens immi-
 sionis in oculum per plures dies seminis in
 tegri galbani uel psylli uel basiliconis uel se-
 minis lini quoniam oculum mundificat et re-
 mollit. Dicit quidam. B. lactis mulieris
 croci et fellis capre ana partes equales et fac
 ea aliquantulum bullire in testa ouis ad ignem
 Et prohibet ex his in oculum duas guttas. b
 enim in quatuor diebus frangit pannum et cor-
 rodit ungulam et subuenit dolori tumori ru-
 boris et lipitudinis. Dicit Constantinus. ungu-
 la si subtilis sit tunc accipe es uisum calcan-
 tum fel porcinum sal armoniacum et fel ca-
 prinum suple et collirium fac et appone.
 His uero non proficientibus medicina

putrefactius roditiua apponatur ut arsenicum
 calcantum et similia. Dicit enim Serrap.
 si ungula indurat et magnificatur et preterit
 ei tempus longum. tunc eius curatio est cum medicis
 acutis quod abstergunt sic est ea uisum sal armo-
 niacum calcadis et radix lili. Et confert et ma-
 nifeste sic quod dicitur pertinere ad cesarem. De cura
 ungule per medicinas dicit Huic. administratio
 medicinarum est res quod non multum ualeat in illa quod
 est grossa quod si sunt debiles non imprimunt in eas
 propter eius grossitatem. Et si sunt fortes time-
 tur de ipsarum acuitate dicit enim ipse Huic. non
 edantur a nocumento pupille. i. oculi acuita-
 te sua et quod non edent a nocumento oculi non est
 mirandum. Hanc dicit ipse ad corrodendum ungu-
 lam grossam necessariu est quod medicine sint uche-
 mentis abstergentis per mixturam calcanthidis. i.
 corosiuam. Et talis cura dimittenda est in un-
 gula grossa potius quam persequenda. quidam enim
 opatores afferentes dictas medicinas oculos
 corrumperunt. Si enim quod expiri uoluerit ea in
 grossa utatur sic utridi quod fert ungule sebel
 scabiei et albedini. B. ziniar colcoiar arseni-
 ci nitri baurach spuma maris an. 3. s. salis
 armoniaci. s. i. s. armoniaci. s. i. dissoluatur ar-
 moniacum in succo rure et cum eo reliqua perficiantur
 sic. de calcanto ad idem. B. etis uisum calcanti
 an. 3. y. zimac. s. ii. salis armoniaci baurach
 arsenici sublimati. s. ii. perficiatur ut supius.
 In ungula autem leui possunt medicie operari de-
 biles in corrodendo sicut succus dragonice cum
 melle coctus Radix yreos lac ficus cum melle
 decoctus. Et confert ad eos uisum et balsamum
 et omnia fella. Et Huic. quidem multa colla-
 tia nominantur. que sub illis nominibus non in-
 ueniuntur. 5° tamen casus multa sub alijs nominibus po-
 suit. Et de expertis dicit Huic. est ut sumatur
 eris uisum et calcadis et fellis yrci. an. pres-
 equales et fiat ex eis collirium. Et posuit Huic.
 7. medicinas quarum 7^a est ualde fortis de
 qua dicit ipse quod est persequenda ipsarum denu-
 dationis ungule cum ferro. Et ysa baly di-
 cit quod excusat curatione ferri 2° uero contine-
 us. de ea dicitur quod est experta et non est nece-
 se curare cum ferro. Et hec quidem medicina
 quod in laude et effectu sit una repratur ta-
 men diuersarum descriptionum. Huic. enim
 habet hic sumatur testa catinorum. s. i. murtia-
 torum et frice fortiter ut amoneatur ab ea li-
 nimentum. s. i. murtiaura eius et coteratur multum
 Dicit Benalis istud potest aut ad ipsas uisum
 turam amotam a testa et est corosiuum propter
 acuitatem uisum. Aut ad ipsam testam que non
 sit corosiuum est tamen multum desiccata et est secu-
 ra Et post curationem permisceatur cum oleo
 de seminibus de cucurbita et perant simul
 deinde mittatur radius in cute idest corio in
 quo talis comixtio debet fieri et teneri ut ap-
 parebit ex descriptione eius 2° continetis.
 Et cum illo radio accipiat de ipsa medicina
 et fricetur cum ea omni die ungula multoties
 subtiliat enim ungulam et cum ea recedit. 2°
 aut continetis scribitur sic. Accipe medulam
 granorum bombacis et trahatur oleum ex
 nucleo. Et postea accipe seucelam croceam

plumbina. i. micriatag. quia in utraque igne
dicitur plumbus sicut stagnus ustus et terrae. bene
deinde sumatur petra de corio mundo clato et
subtili. Et ponatur intus de dicta plumbea. i.
de dicta tritura seu pulvere et misceatur cum
dicto oleo bombacis et ducatur multum cum ra
dio in dicto corio et fricetur inde ungula. Et
vbi baly in textu dixit. si accipiantur oleus de
semine bombacis et ponatur in corio passeru
excoriato a cortice intrinseco. et ille cortex
terreatur cum illo oleo et ponatur in corio p
dicto confert in ungula. Sed littera est ex
terior dicit. q. fragmenta vasorum terreorum
inutritiorum. i. inutritiorum. Et abra dat
macatura eorum et puluerizet residuum et in
corporetur cum oleo bombacis et fricetur cu
eo ungula. 2. q. quicquid. sicut medicamentum ex
pertum ad ungulas valde bonum. et est q. tera
tur ibi bene et aspergatur de super aqua ca
lida et dimittat per horam unam et colligat
cum ipsa aqua. Et vbi dixit. quicquid confert
in ungula leui ut terratur ibi et infundatur
in aqua calida tam diu donec super ipsa una
hora pertranseat et coletur. et fiat cum ipsa. s.
colatura alcosol. i. colligat. Alia littera dicit
cum ipso salicet thure fiat alcosol. Sed p.
littera est magis ad mentes. Rasis ut patet.

De modo administrationis medicinarum
dictarum et aliarum in ungula. dixit Rasis.
2. continetur. Iste medicine debent accipi
cum pancta rad. et cum eis debet fricari solus
locus morbi. Et teneatur palpebra cum ma
nu donec refrigeret. et cesset acuitas mordica
tionis medicine. Et vbi dixit. oportet an
te administrationem medicine ut inclinet oculus
super vaporum aque calide tam diu donec
calefiat oculus et rubificetur facies. Aut
ingrediantur balneum. Et hoc ut tondat ungu
la et recipiat impressionem medicinarum. De cu
ra per cirugiam dixit vbi. melior cura eius
est denudatio cum ferro. i. amotio et seperatio
eius ita q. coniunctura remaneat seperata et
denudata ab ea. Est enim melior et q. cir
or et quia securior. Nam melius potest man
moderare ferras ad abscondendum superfilius
et derelinquendum quod est naturale q. possit
moderari medicina acuta corrosiva. Et cu
hoc est minoris do. oris et minoris tractationis
supfluitatum ad locum. Et dixit vbi. q. d.
nudatio cum ferro est melior in leni q. in du
ra siue in leni q. in forti quia ut dictum est le
nis est facilis seperationis ppter leuez adhe
rentiam eius. Dura uero est magis adherens
et incarnata. ita q. non facilliter denudatur. y.
dixit vbi. producit id est producere potest
ad nocumtum oculi. Ne forte aliquid de con
iunctura exiit perit. aut ne forte supueniat ob
staculum pp. dolore forte attrahent. Attu q.
uis cura per cirugiam sit melior. q. p. medici
nas. Atchilominus plures auctorum pceperat
incipiendum fore in cura p. medicinas. Et prio
p. debiles et 2. p. fortiores gradati in eis pro
cedendo. Et hoc fortasse fecerunt q. que le
uis est p. medicinas curari pot. sine nocume
to. Et q. et in ea q. grauis est infirmitas citius el
higunt curas per medicinas q. p. manuale opa

tionem. Tres aut sunt modi denudationis eius
quorum primus est leuior 2. et 3. Et p. m.
est dixit vbi. or ut ellencet cum uncinis ita ut
suspendat a coniunctura q. suspensio eius in
cisione facilius efficit. Et ista suspensio cum
uncinis aliqui est sufficiens ad denudationem.
q. q. cum ea totaliter denudat. Si tñ. nō. pot.
denudari p. ea totaliter. pparat tñ. ad facile inci
sionem. 2. modus est dixit vbi. q. si p. bibe
eius suspensio et denudatio cum uncinis et
nō. pot. cu. eis denudari tunc excoriet cu. capi
lo aut filo de sirico penetrante sub ea cu. acu
aut cu. radice pene. s. colubine in dixit baly.
Voluit ergo vbi. q. accipiat acus uel radix
pene. et cu. eis fiat ut penetret sub ea p. cau
de equi. Aut capillus hōis aut filus de sirico
Et nō. est necessarium dixit vbi. ut fiat hoc
nisi in uno loco aut duobus s. fm. q. uidebit
prudenti operatori. Et sic trahendo ad supius
excoriet. Tertius modus est q. si istud nō.
sufficit et nō. pot. excorari est necessaria exco
riatio cu. ferro nō. acuto s. obtuso subtili tñ.
ut nō. abscondat neq. abscondere possit quid
q. de cornea uel coniunctura. Et ideo q. daz
operatoris faciat hoc cum denario puo. Et si
bene consideras suspensio cu. uncinis pparat
ad 2. modum et ad 3. Et ideo d. ante illos p.
mitti. Et or in abscondendo ungula ut eradi
centur ipsa q. p. possibile est. attendendo q. non
accidat ut pueniat incisio ad pelliculas aut ad
carnez lacrimas. Et accidat ide lacrimar. cur
sus coniunctura ut dictus est supra in sebel. Et ad
hoc ut nō. erres respicere debes ad colores
carnis. Nam dixit vbi. color distinguit inter
abas. s. carnē lacrimas et ungula. Et s. s. s. s.
et distinguit inter eas. Nam caro lacrimalis
est magis lenta et magis rubea. Et ungula est
magis dura et magis alba. Unde dixit. y. s.
baly. differentia q. est inter carnez q. est in lacri
mali et ungula est q. ungula est dura alba. neruo
sa et caro lacrimalis est rubea lenis carnosa.
Dixerunt Mesue et vbi. et alij postq. ab
secessis ea distillabis in oculum cimini ma
sticatuz cu. sale. Et hoc fit q. sal p. se solum et
et masticatuz cum cimini p. bibe adherentia
palpebre cu. residuo eius q. remanet de un
gula. debet aut masticator et nō. triturari quia
in masticatione fit cu. eis p. mixtio quedā salue
qua ipso acuitas reprimat. Et acquirit
et in masticatione quedaz colores quo dolor
infectionis mitigat. Et q. daz loco cimini po
nunt semen anisi et carui et s. s. s. s. Et ut
dolor infectionis et q. accidit ex mordicatione
salis et cimini tollatur. Dixerunt Mesue
et vbi. statim cataplasma fiat exteri cu. uitel
lo oui. oleo rosato et uiolato. Et liget. Verum
tñ. nō. p. tñue. Nam dixit vbi. cerna ut prohibea
tur adherentia palpebre oportet ut oculi mo
ueatur omni hora id est sepe quatinus ex mo
do loquendi innuatur q. dictum emplastrum
ligatum dimittatur per tres dies absq. so
lutione. Istud tñ. nō. fuit de intentione eius
ut patet q. dixit or ut oculus moueat omni
hora q. oportet ut o. die soluantur ligatura.
gnymo or q. omni die soluat ligatura ut di
xerunt baly. et y. s. baly. Nam ppter cōmuniā

ligatione
quarba
nez ungula
eius q. d.
vbi. noli
ad terram
qua quor
sedans q.
enim oculi
residuum
melius a
expectare
noli oculi
lorem. Et
inde adm
acuta ut re
tollatur
Capitula.

fusus in a
absolute. Et
vbi. p.
tūq. mori
a quibusdā
Scrapio. h.
fit in tunc
nis que su
ppie ex q.
peritur.
dit ex fori
vbi. rupt
pessimonez
ra subtilis
accidere i
rupture su
lunt cause
cunq. alia
plone. i. in
pauit. aut
in ipso ap
tura uenap
capit m. et
nre cum i
fit ex feru
Et y. s. baly.
manifesta
poris sang
nas. Et b.
gula. Et p.
pue ruptur
et cōiuncta
et ea reten
p. dici mo
teret. pon
p. et dici
uis rarfari
et q. in ea
nre i. cozn
languis po
representa
Nam
nas. habet

ligationē trīū dierum oculus possz inflamari
turbari ul' apari. Sed qz oz. post abscisio
nez ungule intendere ad corosiones residui
eius qd' relicū est ex ungula post in cisione
Auric. uoluit quod ad hoc sciendū expectetur
ad tertium diem. ymo et plus si necesse fuerit
quia quousqz oculus sit quietatus et dolor
sedatus quod ut plurimū est tertia die. sedato
enim oculo appet melius quid et quantum ē
residuum ungule derelictum et per consequēs
melius apparet quid sit sciendum. hec etiā
expectatio fit ne per corosia ante quietatio
ne oculi approxinata. addatur dolor supra do
lorem. Et hoc intellexit. Auric. cum dixit de
inde administrantur post tres dies collirica
acuta ut residuum ungule ex stripe et penit
collatur

Capitulu. 13^m. de tarsati.

Arsati seu atarsati uel tarfe

et a quibz dicit tra
sula in diuisionibz dicitur macula
rubea. a ferrap. dicitur sanguis in
fusus in oculo. 2° cont. nentis. dicit macula
absolute. Et ē proprie passio cōiunctiue. Et di
xit Aur. punctus sanguis retenti tubet aut an
tiqui mortui aut subrubet aut nigri currentis
a quibz sūa uenis ruptis in oculo. Dixit
Serapio. hoc non est nisi sparsio sanguis que
fit in tunica cōiunctiua ex dione sanguis in ue
nis que sunt in ea. De causis dixit tpe fit
pprie ex percussione et raro ē fit exitura que a
peritur. Et Rasis dixit 2° continētis aci
dit ex forti uomitu uisū et forti clamore. Dix
Auric. rupture uene cōiunctiue. accidit ppter
percussiones. sicut a cāu percussio accidit fractu
ra subtilis in pupila. i. in cornea qz similitr p
accidere in cōiunctiua. Et ex sūma causaz
rupture sunt clamor et motus laboriosus que
sunt cause pmetiue. Aur fit dixit Auric. ex q
cunqz alia causa pp quā rumpunt uene ex re
plone. i. instante et extendente uenā donec rā
patur. aut ex apate ita. i. ut ipse uene rāpant
in ipso apate uel in loco eius. Et ista rup
tura uenaz i apate pte cūire cū fit exitura et
capit mā eius sibi locum et cupit. Et pte eue
nire cum iam facta exitura opitur. Et qnqz
fit ex feruore sanguis in uenis nū rāpit uena
Et ybubaly uoluit qz tarsati possit fieri absqz
manifesta ruptura uene. qn. i. dilatatis multū
poris sanguis residat aditras uenas ad eū ue
nas. Et hic modus māx cōiungit i feruore sū
guis. Et pte ista porroz dilatatio uocari imp
prie ruptura uel ruptura in manifesta. Et cā
ei cōiuncta ē ipse sanguis ad cōiunctiua effus
et i ea retent. Ex dictis patē pte qz tarsati
pnt dici morbz in numero. i. inqz illi sāguis
retēt ponit aliqd i loco addes in numero. Et
pnt ē dici morbz solute pminutatis. Et qz
uis tarsati pprie ponat passio cōiunctiue hoc
ē qz in ea cūenit p m plz. aln tñ et raro pte eue
nire i cornea ex uēis ruptis i cōiunctia quarū
sanguis postea fluit ad subcorneam et ibi se
representat uel ex ruptura uenarum corneae
Nam licet non habeat uenas manife
stas. habet tamen inmanifestas que possunt

rumpi. Ex dictis patet quod tarsati distin
guntur in modos seu species. quia aliud est
in cōiunctiua et aliud in cornea. Aliud est
recens aliud cronicum et antiquum. et aliud
est rubeum quando sanguis fluens est uere
rubeus. et hic color pprie pertinet tarsati
recenti. Aliud est subrubeum. et tale potest
ēē dupliciter. s. aut qz sanguinis fluēs sit sic
Aur qz pp. antiquitatem mortificato colore
superueniat et liuedo. unde eius color repñ
tatur subrubeus. Et aliud est nigrū. Et hoc
Aur qz sanguis fluens fuerit mīcus. Aur qz
in longitudine tpris sanguis sit denigratus
et factus obscur. Cura tarsati diuersificat
secundum quod est in principio aut in statu
uel in fine. dicitur autē esse in principio quā
dū sanguis fluit ex percussione uel alia cā
ad extra uenam. Et dū ē i statu siue i medio
quādo iam sanguis locat^o est. et non amplius
ex ipso fluit. Et dicit esse in fine ul' in pcessu
ei. quādo sic flux^o diu stetit. Et diuersificat
etiā secundum qd' pcessit a cā primitiua uel
ante. Et cura eius in principio maxie si ex
percussione fuerit est cum repulsio sup oculo
uel intus positis ut cum albumie oui ul' aq^a
rosata simpli uel qmītz appoziat. Et in
hoc tēpore folia salicis et flores eius empla
strata oculis ut dixit Aur. confert ei valde ei
.i. qd' ē ex percussioe. Aur qz raro uocat medi
cus ad curā in eius principio s3 utplm qn iā
amplius de sanguine nō fluit. Quis satis ppin
qz principio. Ideo incipe d3 medicus a re
pulsioe mītz cū resolutiue. sicut cū oleo
rosato mixto cū utello oui supposito oculo et
sistibus Inquit Ysaach. machedar spōgia noua
in aceto calido in quo bullierit zenzi. et sup
ponat oculo. qm sanat celerriter. dixit Auric.
qmīscat sanguinē colūbe qui est de resolutio
aliqd de repulsioe sicut ē chimalca uel lūtū
armeni et sūta. Et quidā administrāt repca
sina sup oculo et resolutiua intus in oculo po
nūt Instillant. ergo in oculo sanguinē colūbe
et desup ponūt albumē oui cū aqua rosata cō
cussum. Postqz aut cessauerit timor de furru
et nihil aliud fluit de sanguine nec de alio hūo
re ad oculū. tñ cura fiat cum resolutiue. Et
cōiter oēs auctores ueluerūt qz in oculū distil
letur sanguis pulli colūbe aut turturis aut tur
di et sūtiuz. Et d3 sanguis iste sūmi aut de us
ni q sunt i pectore eius sub ala aut d3 extrahi
de extremitate pēne alc eius et distillari in
oculū dū ē actu calidus. Et qdā loco eius in
stillant sanguinē hōis calidū dū exit a uena.
Et alq loco eius supra oculū apponūt pulmo
nē arietis uel pecudis calidū ticcando ipm et
alq utellū oui cū puluere croci mixtū. Et alq
folia agrimonie cū melle tēpata. Alii hō ouā
integz decoquūt donec indurescat postea de
nudatuz a cortice dimidūt in duas pres. Et
abscūt ab utraqz pte utellū et replēt rasura
mediant corticis oliue postea ponūt perā li
neaz subtilissimā supra oculū et supra eā albu
men cū dēa rasura. Et hoc faciūt hora sōpni
et faciūt ut teneat tota nocte. Et si pōicta nō
tulerit tñ dixit Aur. misce cū resolutiue. i.
debilibus. forzi usqz ad arsenicū. i. usqz ad

fortiora resoluuntur q̄ sint multe desiccatiōis
et absterfōis. imo et corrosiōis si mā illa fue
rit multus indurata. ita ut ueniat usq; ad arse
nec. i. auripigmentū mixtus cū luto sigilla
to. qz hoc lūtū remittit acuitatē auripigmen
ti et imat in desiccando. In tarsali cū auri
quato sola intentio est ad resoluendū et sumē
dus sanguinē in oculo mortificatus. Incipien
dum tñ ē a mīnis fortibus. si ē dixit Aui. est
colliriū de lacte muliebri thure et aq̄ solis.
hoc cū multus desiccet et abstergit et supra
oculum ponat puluis absteribz et cimini in
corporat? cū cera et oleo. Dixit haly. foue
oculū cū aqua i qua saturati cōperis et yso
pum. Et solia agrimonie cum melle tempata
oculo supposita cōferūt. Et fortiora p̄dictis
sunt co. istum et alumne istuz cū melle suppo
situs et cinis testaz aliaz sū. cū melle mix
tus. Ante tñ istuz medicinaz resoluuntur for
tius oz p̄mittere cōiones p̄ flomiaz et solutio
nē uētris et cristeria. Mesue tñ post flomiaz
magis laudant cristeria q̄ uētris solones p
farmaca. Et hoc quia p̄ farmaca timei agita
tio in sanguie et hūoribus q̄ fortasse uena
magis rōperit. Et yhu haly. nō laudant
cōiones p̄ yerā. pp aloen qd ē agitur uenaz.
et iō nō ē soluendum cū yeris p̄cipue. aut cō
fert flomia. qñ tarsali ē a p̄cussione. et p̄cipue
si sanguis ex oculo fluxerit. et dolor fortis
fuerit. Cōueniūt et lenitius et cristeria et alia
quecūq; diuerūt ad inferiora. Dixit Aui. et
q̄ si cū tarsali acciderit ruptura in cōiunctia
idest in tarsali acciderit ruptura in cōiunctia
et uia accidente post p̄cussione uel causuz post
rep̄cussione et diuersionē ut supra dēm ē ma
stice cimini et sol et distillet salina in oculo
.i. sumatur hec masticea et exprimatur et ex
p̄sio instillet in oculo. Baz p̄solidat rupturaz
et p̄hibet adherentiā palpebre ad p̄iunctiā.
Qd si tarsali succedit apostemati. qz tūc plus
timei de eius difforni dissolone. iō ante reso
lutina fortia. oz ut fiat p̄paratio cum molli
cariōe quadā et rarificatiōe ut cadat resolu
tū mā tarsali uni formis et nō resoluat subtile
et relinquat grossius lapidatū. Dixit ergo ad b
Rafis. 2. p̄iunctis. si ē a p̄a in oculis. i. facies
euenire tarsali. calefiat oculus cum passillis
siue arillis ipastatis cū aqua mellita uel cū
aceto. Et si nō dissoluit addat radix. i. rafa
nida trita et si nō dissoluit addat de sterco
re colūbino. Et Aui. dixit fiat emplastrū
ex passis emulearis solis cū aceto et reliqua
q̄ dicta sunt adhibeant. Et intellexit de ster
core colūbino et alijs resolutis fortibus de
quibus p̄miserat. Et p̄prie dixit Aui. si apo
stema fuerit cū tarsali.

Capitulum 24. de lacrimis.

Lacrima siue lacrimatio. di
xit Raf. 2. p̄iunctis. ex 14. terrap q̄ uocat resolu
tio. ē ut egritudo ē ut sint oculi sep
būidi būiditate aquosa et qñz currūt lacrie.
Est aut accē. i. exiēs mutari. Reducit tñ in
morboz s; suas cās De sp̄ib; ei dixit Aui.

lacrima. alie sunt nature. i. ex principis gnā
tionis et alie sunt accidentales. i. ex tempore ac
quisite. Et de accidentibus sunt alie que sunt
insepabiles cum sanitate. i. totius alteri? cor
poris. ut que sequuntur ad diminutionem carnis
lacrimalis. Dixit n. gal' ubi supra. Et si
ponit a Rafi. fluxus lacrimarū indeclinenter
adeit et non dīnūt qñ minuit caro anguli mi
noris. Et cum omnino deficiat aut multus mi
nuatur caro ipsa curari non poterit. Si uero
parus minuitur curatur. cū istis enim lacris
puenientibus ex diminutione carnis lacrima
siue magna siue parua reliquū corpus stat in
sanitate sua potens inuolitas opōnes. Et alie
dixit Aui. sunt sequentes egritudinē. i. corpo
ris alterius. Et iste remouēt remota egritu
dine ad quas sequuntur sicut sequentes febrem
remouentur curata febre. Et lacrie ē nati
ue dixit Aui. nō sanant. nō aut dixit sunt ieu
rabilis ut daret intelligi q̄ sanatio caruz. aut
ē ipossibilis aut difficilis ualde. dixit enim ma
gis infra q̄ nature difficultē recipit curā. Cā
.n. que ē ex principis gnātiōis est tam ista
in cōi nata. q̄ abici non potest aut nūc cū dif
ficultate magna. Cause lacrimarū accidentales
nm. alie sunt inuolite alie extrinsece. de in
trinsecis dixit Aui. est debilitas retentive si
licet cerebri aut eius digestiue debilitas. i.
sui nutrimenti. Et ex eis dīnūcio lacrimalis
in natura. i. ab eo quod debet esse in naturaz
siue illa dīnūcio sit p̄ admistratiōem medici
ne acute siue successione incisionis unguie et
febel. Et p̄dicte tres cause si fuerint ex p̄n
cipis gnātiōis erunt cause lacrimarū nati
uaz. Mesue aut addidit alias causas. i.
effusione būiditatis ad oculos pp multitudine
uel propter aliquas qualitates facientem
dissolones. sūmendo dissolones large pro
fluxu siue sit a caliditate eliquante siue ab ac
citate mordicante siue a frigidityate compri
mente. ista tamen causa potest reduci in debi
litate retentive. Et Aui. dixit. cur? lac
marū qui est in febribz et egritudinib; acu
tis et est sine causa. i. p̄prie oculi qz non ē p̄
pter egritudinē oculi. Uel est sine causa scilz
extrinseca uel est sine causa. i. uoluntaria. ut
quia uellit panēs flere et lacrimari tunc ē p̄
pter nodumētus cerebri et a p̄a eius. In fe
bribz. n. p̄t euenire lacrima cū a p̄ate cere
bri et tunc co. s; p̄pter aliud nodumētū co
municatuz cerebro in febribz. Unde mīe di
soluit in capite. uel debilitat cerebrū in retē
tione uel dīgōne sua. Et dixit Aui. quāz
accidunt lacrie in febrib; uigilatis que sūt ex
febribz effixis. nō aut p̄prie. s; i. p̄prie. q̄ sūt
febres siroce istate nō puride que quodam
modo p̄t reduci ad effymeras. Et iste pp su
az caliditate multā inducant uigilias. Et cur
sus lacrimarū ut suo capto patuit in sermōe
p̄cedente ponit de signis ipsarū. ipse. n. idu
cunt uigilias pp iniquitudinē. et inducūt lac
mas pp calore dissoluentes et uapores mīros
cerebruz percentes. et in aqueas nāz cōuerlos
Aut etiam multiplicat in febrib; puridit tū
guentis pp siles cās. Cū tñ mē ille et trigū
tur ad a mībra a facit eas Et d. p. p̄n

cipiū seu mībz a q^o pcedit hūitas lacrimarū
 ē cere^m pp debilitatē suāp hūitū dēap Et
 descendit hūiditas illa aut p uia extrinsecam
 aut intrinsecā Et ybubaly dixit aut p musculos oculo
 lop debilitatos et tūc si hūi muscoli sunt q tenēt
 nervos opicos qz ipi sunt intrinseci reducū
 tur ad utaz intrinsecā et si sunt alii muscoli re
 ducūtur ad extrinsecā. Notat q qz hūi hūi
 ditas p lacrimale decurrat ad nāz fm nāz
 qz nāliter a cerebro mittit musculos oculo
 ad cōseruandū eoz hūiditates ne motu nimio
 efficcetur si retineat nō facit lacrimas qz ē pau
 ca. Et si hūi hūiditas q in oculis generari
 posset ex defectiōe pprie digestiue ipoz si
 retineat nō facit lacrimas qz ē pauca. Et
 cū hoc ē ps eius insensibilis resolutū et ps
 eius transit in lipitudinē et nō in hūiditatē
 lacrimales Et dolor qdem oculo a quacūqz
 cā fuerit si fortis ē attrahit ad se hūiditates
 q pnt facere lacrimas. De cāis aut extrinse
 cis inducētibz lacrimas ēe possunt pculio
 siue casus medicina mordicationē faciēs ocul
 intus uel ex appropiata caliditas intensa ca
 piti adueniēs dissoluēs hūiditates eius. Et
 frigus si hūi adueniēs qd oculos mordet hūi
 ditates pprimēdo exprimit et maxie si cum
 eo borcas flauit. Et sunt sic fumus puluis
 uel alia res in oculo cadens que ledat ipm.

Dixit Aui. oēs iste. f. lacrimae q iunt de ge
 nere eaz que accidunt. f. a cā extrinseca que pro
 prie debet dici accidētales uelociter remo
 uētur qz remota cā illa extrinseca remouet la
 crima. Et hoc si nōdū multaz ipressit. Et
 nō dū mouerit cāz accidētes in corpore. Sed
 lacrimae sequētes egritudinē ut itaz supra dēz
 est remouēt cū ea. Innuēs q si egritudo ad
 quā secūtur lacrimae ē remouibilis tūc ea remo
 ua remouētur et ipse. Et si nō est remouibilis
 nō remouetur. Quidā hō exponūt sic. oēs
 ille lacrimae que sūt de genere eaz que accidunt
 .i. sunt ex accētibz et non ex natūis uelo
 citer remouentur siue fiant a causa extrinseca
 siue ab intrinseca. uerūm ille ex istis accētibz
 que secūnt egritudines remouēt cū egritudine
 q remouēt suplet et cū ea q nō remouēt si re
 mouēt. Et lacrimae qdē magis accidunt hūi
 capud hūidū. et habēt oculos magno q
 puos. ybubaly quesuit q est cā q plorātes
 emittūt lacrimas calidas. et ridētes frigidās
 Et solūēs dix. q in plorāte lacrima ē calida qz
 hūiditas q. queritur in lacrimaz liqfit a calore
 qui calor accit a calore cordis. Sz i ridēte la
 crima ē frida pp impfionē hūitaz per coarta
 tionē accidētes ex rifu. Et ponit intellexisse
 dupliciter. pmo. qd i rifu fit qdā coartatio
 caloris i ideo impmitur i hūiditatibz frigus
 et nō calor qz calor p coartationē remittitur
 2° modo qd lacrimae in rifu non sūt pūiaz elī
 quationis que prouenit a calore. sz qz hūi
 ditates ipse per quādam coartationem et con
 pressionem factam a motu rifu educuntur
 Et ideo si textus ybubaly diceret propter
 expressionem humiditatum p coartationē effec
 clarior. Quidam uero dicunt. quod in ridēte
 lacrima est calidior quā in fiente licet i utraqz
 it debilis caliditas. Et causa est qz in ridēte

facies et partes que sunt circa oculos calefunt
 Ideo lacrima illa exiens parū calida pcepti
 frida. In fletu uero et tristitia partes ille d
 paupant calore. Et ideo lacrimas illā parum
 calidā indicant calidiores. Et quoqz 32^a
 pbleumatus pbleumate 23^a qstuit pp quid
 si ploram? pp aliquā tristitiā lacrimae sunt cali
 de. Si uero dolentes. i. ppter dolorē l' altā
 passionē oculi lacrimati fuerim? lacrimae sunt
 fridae. Et dixit cām ēe qz id qd ē indigestū
 ē frigidū et quod digestus ē calidus. Sed molī
 ctes omnis et fluxibilitas simpli ex indigō
 ne contingit et qz patientius in oculis lacrimae
 sunt indigeste molles aquose pp caloris lesio
 nez erūt fridae. Que aut pp tristitiā emanant
 erunt calidae cū non sit lesio in calore. Ema
 nantqz ab eo qd est interi^o corporis magis.
 Et qz calidū ē digestus et frigidū ecouerso. iō
 egritudo cui^o causa ē indigesta malignior est

Notauit Petrus de ebbano. q nō intellexit
 Bz. q lacrima dolentiū in oculo sit semp actu
 frida. sz i relatione ad eā que sit ex tristitia.

Et hoc cūz ambe cōsiderant qz ad hoc
 quod est ē effectū calore nāli plus et minus.
 Et intellexit de lacrimis plorantiū sanorum ut
 quidaz dicunt qz ipsoz lacrimae sunt digeste et
 ideo calidae. Multarū spūz lacrimaz sig^a
 nota hūitū p sensus et narrationē egroz et
 astantiū. Et quarūdā signa habent ex dēis
 in cā debilitatis cerebrū. Cura lacrimaz p
 instrū diēte ē ut diēta fm oīs sex res nō nā
 les declinet ad sicū et ad tempus i actiū
 cum pbitiōe oīum causarū primitiūz idu
 centiū lacrimas uel disponētiū ad eas et ma
 nutinentiū eas. Potio uero dixit Mesue ē
 quatuor res. quarū prima est adequatio cāe
 facientis. 2^a ē mundificatio corporis et capi
 tis. 3^a ē administratio medicinaz equali^o si i
 ptiatatis. i. stipicitatis debite et cōueniētis
 scdm naturaz hūiditatz fluctuū Et 4^a
 ē diuersio mae ad alias partes. 3^a tamen d
 predictis quatuor rebz ē gnālis ad omnes
 lacrimas. qz lacrima cū sit quidaz fluxus hūi
 ditiōis remouētis et relaxantis curat p sti
 pica equalia. Nā talia eficiāt hūitates fluxuz
 pbitiā mībra relaxata unūt et confortant De
 hac re dixit. A. canon ē administratio equalis
 stipicitatis. 4^a res ē diuersio mae ad aliam
 partē. Cura spāl' uariāt fm uarietatez cāp et
 fm q lacrimae sunt cōplicate cū alijs accētibz
 pēcipue cū ardore rubore l' dolore. 2^m cās ua
 riāt. Nā ea q ē a depditione carnis lacrimalis
 si magna est ut supra suo cā dēm fuit nō habz
 curationē. Si. n. dix. A. i hoc cā. A. Caro la
 crimal' tā finita fuerit et ad finē puerit. sic
 q nihil remanserit de ea. siue fuerit natua si
 ne accidentalis non nascitur unqz idest nunqz
 poterit regenerari. Non enim hebet in hac
 ipēte natura. unde carnem generet. Et si
 militer est si paruz ex ea remanserit. Et sunt
 uerba Rasis 2° continētis dicentis cum de
 ficiet caro anguli maioris aut fatiā minuetur
 curari non poterit. Si autem dīnutio ei^o fue
 rit parua. Cura eius est puluis citrinus qui
 scribit. 7° Alīm q sic fit. B. Ecocolle. 3. p. alo
 es. 3. ii. croci. 3. i. mirre. 3. S. lici. 3. ii. Et

Scriptio. quides septimo breuiarii qui e an
tidorarius eius plura posuit valentia ad hoc
Et ualer ois medicina regnaria carnis et ois
talis e sicca Sed tamen debet eligi min^{us} uel
plus sicca. Et tempata uel coisicra euz castita
te aut fritate fm q^{ue} exigit dispositio cause. et
dispositio ipsi^{us} lacrimali. Et de uilib^{us} i hoc
e ut recipiat unus mirobo. chebul^{us} et impa
stetur et affetur in tegula supra igne dimitten
do donec rubefiat pasta. postea amota pasta
sumat cortex ipsius mirobolani et terrat euz
.3. s. croci et colirizet. In lacris uero ab ali
is accitilib^{us} causis prima intentio complet^{ur}
cum his que adequant et digerunt mas et pp
ant ea expulsionem. Digerat aut ma pcecanis
fm codicidies suas in subtilitate uel grossitie
aut miscositate et fm eius qualitates elligendo
ex digestinis dictis in cura oblatmie. Atin
qz ma lacrimaru uipm. stercica est. digerat
cum syrupo qui sic fit. R. eufragie salure me
lisse. celidonie berbene ana. M. i. acori stica
dos ana. 3. i. radicu feniculi. 3. ii. radicu bero
nice. 3. ii. decoquant et fiat sirupus euz zucha
ro dosis. 3. ii. cum. 3. ii. aque rute. Deinde
purgatio. fiat cu coebus uel cu aureis et pilu
lis siccis maioribus. Et similiter ois alia
me purgetur fm q^{ue} sibi conuenit et reueretur
purgatio fm q^{ue} fuerit expediens. 3^a aut in
tentio implet medicinis ab int^{us} et ab ex^{ter} apro
ximatis. Et de appropimadis ab intra est
ut non cenet patieno. Et in introitu lecti suat
ciatus unius uini in quo radix feniculi et oliba
ni cocta fuerit. Hanc cerebz^{us} q^{ue} foriat et lacris
constringit. Uta^m electuario q^{ue} uiliter cere
bru calefacit et confortat. hnditares capitis
desicat. et sic lacrimas stringit et in sum clari
ficat. Ualer etiaz his q^{ue} n expedite loquuntur
et sic fit. R. olibani castor. nucis musc. mactis ga
rio. croci cardamoni cubebaru malabari fo
lioru lauri nardi ana. 3. i. anisi seminis bafi
liconis karui alexadri et feniculi ana. 3. i. et. 3.
nepte pulegi i sopi ana. 3. s. scis rute et insga
mi albi ana. 3. i. ambre musci ana. 3. s. oliba
ni euz melle bulliat donec liqefiat. postea cu
aliis rebus conficiat. dosis. 3. ii. cu. 3. ii. a q^{ue}
fblimatiōis eufragie uel betonice bis in die
ante cibuz. potest etiam sumi ab cunte dormi
tuz cena dimissa uel multuz minorata. Di
xit quidam expimentator utatur patiens lacri
mas electuario hoc. R. sinapis. 3. ii. caricap
pinguin. 3. iii. mellis dispumati. 3. 8. dosis
.3. iii. in ieiunio. Aurea alexandrina uel
exdra sumpta de sero cum uino decoctionis
acori salure et maiorane exicat lacrimas. be
tonica bibita et comesta est optima lacriman
tibus De medicinis autem ab extra appro
ximandis alie collirizentur. alie supra ocu
lis ponantur. Et alie supra frontem et tim
pora. De collirizandis. R. i. proprie uoluit
q^{ue} cura fiat cum tucia. Et cum alcosol de
tucito idest de diuersis spibus tucie Et si e
cum sit de tucia et clima imo et tucia uel cli
ma uel ruta sicca cu butiro uel pinguedine
porci recentis uel euz melle oculi inuicta lacrias
q^{ue} pscit et grossitie palpebrar^{um} subliat Et
puluis coralli rubri uili et cinis agreste colli

rizatus cu aq^{ue} rosata et q^{ue} uingz additur cum
eis puluis rosar^{um} q^{ue} bustap et margaritar^{um}. Col
liriū ualde puenies lacris. R. pedis colūbi
ni. M. ii. et coiterratur tucie subtilissime trite
.3. ii. salis. 3. i. uini subtilis et albi. lib. iii. po
natur oia in uase uitreo bene obturato de q^{ue}
postea una gutta ponatur in lacrimali. Dix
R. i. medicamen expituz eis e q^{ue} sit ex aq^{ue}
granatoz acrotoz q^{ue} sic fit. decoquat lib. i.
ex eo usqz ad medietate. deinde ponat aloes
subnereis et liri et herbe de qua ipm liriū
fit et croci et sief memithe an. aur. ii. musci da
mch. ii. et maneat sub sole. 4. o. dieb^{us} in uase
uitreato et bn clauso. Istud medicame po
nit a mesue auctoritate indei R. i. Rasis 2^a
q^{ue} uenit dico ordinari in hnditate oculoru
sief composituz ex tucia mirob aloes spica et
senzi. Et dixit dico cu lacriaruz fluxus e
assiduus sine dolore et occaside et musci oca
loz sunt debiles. huius cura e cum rebus ue
bementis efficacitōis dissolōis et calefactōis
Dixit q^{ue} dā. R. aque rosate et uini albi an.
.3. iii. cafore tucie serocolle et aloes subctri
ni. an. 3. i. misce et colliriza. R. rutaz appassa
tam uel quasi siccam Et cum tantundē melle
muce et ptere bene deind p panā subtile cola
exprimendo inde succum de quo pone in oclis
in die bis uel ter. Colliriū ualde desiccari
um lacrimaz et hnditatu oculi. R. corricuz
iburis et tucie plurib^{us} uicib^{us} extingit in aq^{ue}
uel succo maiorane et mirre an. 3. i. coralloruz
rub. 3. s. sief memithe. 3. ii. dissoluat sief i sō
in aqua feniculi deinde icorporent in eo res
alie et utere. De medicinis aut oculo sup
ponedis. R. i. et cimini mixta cum uitello
oii miscantur et oculo supponantur. Dixit
R. i. R. i. uittoli de quo sit encaustuz opit
me puratuz. 3. ii. Et misceat cum. 3. i. boli
ar. et albugine oui et superpone. Nam confit
mar oculos et lacrimas stringit potenter. R.
mastice aloen et farinaz mili et cum albumi
ne oui incorpora et oculis superpone lotio
oculor^{um} cum decoctione serpili. aut cum uino
decoctōis radicum betonice donec tertia
p^{er} uini cōsumet stringit lacrimas et desiccat
pillule de attanasia descriptōis nicolay cum
pulvere olibani sublingua recēte fluxus mēz
ad oculos phibent cerebrūqz confortant.
Si lacrie fuerint ex uenis exterioribus pul
uerem subtilissimum ex mastice boloarmeni
olibano et sanguinis draconis cum albumine
oui mixtum super frontem et tempora pone
uene temporuz uel que sunt post aures incida
tur. Dixit q^{ue} dāz expimentator lanā succidā
diligēter q^{ue} bure et misce cu albumie oui et il
line frontē et tempora. qz mas lacriar^{um} apurat
statim. et fiat ablutio capitis cum lixiuo in
quo decocta sint pipinella et radix eius qz ca
lesce caput et desiccat lacrias Qd si lacrie fue
rint cum pruritu dixit Rasis in dionibus
medicamen optimuz. R. i. tucie. 3. p. aloes. 3. ii.
fricationis mirob. citrinoruz. 3. iii. pipis lon
gi. 3. ii. et fiat alcosol. Si fuerint lacrimae
cum pruritu et mordicatione et super calefa
ctione et uisus debilitate. R. tucie lore in
aqua pluuiali et deinde in aqua rosata tribus

sterbus .3. vi. mirabolanoz cetrinoz fricato
rum cum aqua rosata .3. iiii. lty coralli can
fore aloes subcurrini. ana. 3. ii. terantur cum
suo agreste in mortario deinde efficeantur et
terratur subtilissime. Et conficiat ex eis sief
cuz succo feniculi uel celidonie et siccentur.
Et cum operari uolueris distempera cum al
tero dictorum succorum uel cum aqua rosata.
Item ad lacrimas cum rubore et debilitate
utius h. tue aloes mirabolanoz cetrinoz
cum ossibus suis corallorum alborum et rubeo
rum. an. 3. i. canfore. 3. 5. puluerizata subtili
sime et distempera cum succo feniculi et berbene
et ponatur ad solem duobus diebus postea
cola et colatū reserua. Et ponit ex eo in oculo
in introitu ad lectum. Et si fuerint cum ardo
re et calore continue puenit aqua in qua nocte
una infusum fuerit psillius integroz frequen
ter oculis imissa. et ab extra filinata et lora.
et ipsum psillum integrum in aqua remolitur
oculis imissum frequenter. Et ualent folia
mandragore uel iusquiami uel solatri desup
emplastrata. Et aliquando necessarii ē ovis
bombay intinctus in succo cimaru rubi cum
albugine oui oculo superpositus mire compe
scit lacrimas cuz ardore. Et ualet colliriū
de sumach et agresta dissoluta cum albumine
oui subtili. et aqua sublimationis foliorum
marmacuce siue sphe albe et foliorum salicis
oculis frequenter imissa ardore et ruborem
et omnes calidam egritudine tollit. 4.
aut intentio que est materie diuersio ad op
posita completur sicut in precedentibus dictū
est dixit Auic. completur cum ingressione in
balneum in seipso et morari in ipso. Sed
plus confert morari in acre calido balnei q̄
i aqua calida ei. Et dixerūt sapiētes. Radaē
pars anterior capitis. et fricetur fortiter cū
pāno donec rubeat. deinde administratur fri
catio loci cum cepis uel alijs et similibus. Et
si emplastrizetur loc⁹ cū eis citi conueniēti.
Et aliqui post fricationē cum eis supaspgāt
puluerem gar. uel sinapis. consumuntur enim
sic lacrimae. uerumtamen oportet confortare
cotidie cerebrum cum odoriferis calidis et
fumigationib⁹ cum lingno aloes et olibane.

Capitulum 25^m. de strabositate

Strabositas

et exius oculi et ipsius profun
datis possunt dici morbus in
situ sumendo situs pro loco. qz
in quolibet horum locatur oculus preter
naturam in orbita. Et possunt etiam dici mor
bi in situ pro societate. quia occurrūt in eis
associatio preter nām cum partibus quibus
debite associari debent. Et nō est strabositas
aliud q̄ oculi obliquitas uel tortura. Cansa
rū strabositas alie sunt mediate et alie ime
diate mediate. qdē sunt mollificatio aut spasm⁹
alicuius uel aliquorū lacerroz mouentiu; ocu
lum māp illud quod apparet ex eo qz declinat
ad aspectu ipsius partis ad partes oppositam.
Sed cum omnes lacerri oculi superiores. et i

feriores simul mollificarent. tunc ocul⁹ torq̄
tur uersus inferi⁹ et eē. Et si superiores spasmā
tur torquentur oculus ad superius et e contra.

Et similiter intelligendū est de masculis
qui sunt a lacrimali domestico uel siluestri.
Cum igitur in quatuor spēs musculorū pos
sit euenire mollificatio uel spasmus sequent
quatuor spēs strabositas. una ad superius
alia ad inferius. alia ad lacrimale domesticū et
alia ad siluestre. Et dixit Gal. super 2° epi
dimiaruz ut 2° scribitur puenientis strabosi
tas et iuctatis palpebrarum q̄z accidit ex si
citate. Et inuit qz strabositas q̄z accidit
ex pncipis generationis et quandoqz ex aci
denti. Et inuenitur aliquando in declōne al
quaruz egritudinu; capitis sicut lode. scoro
mie et uiginis. De causis autē medians di
xit Auic. qualitercūqz sit scilicet strabosi
tas ipsa scilicet quandoqz sit ab humiditate
ut in mollificatione et spasm⁹ de repōne. Et
q̄z sit a siccitate ut in spamo de inanitione
sicut accidit q̄z in febribus acutis. f. cōsa
pūis. Et subdit illa in qua spasmus lacerti
est causa. non sit nisi a spasm⁹ lacerti motus
spasmus enim eius est qui facit euenire i ocu
lo strabositates et nocementuz. Spasmus autē
lacerti continētis in radice. i. interiori. f. ner
ues opicos non facit apparere nocementuz
ymo confert ualde scilicet uisui. Et ysa ba
ly. dixit qz spasmus musculi nerui opici ē uis
lis. Et conferentia ē p hoc qz oculi interiori
trahit et coadunat per cuius pfundationē me
lius uidet ut Ap. uoluit primo de hystris
Et Auic. colligit 3°. Et ideo ysa baly. redēs
causam uilitatis dixit qz eleuant oculum. f.
trahendo cuz uersus intus et claudit. i. pfundat
eum. Inquit Jobānici? spasm⁹ musculorū re
tinentis radicez nerui cōcui nō nocet oculo
sed coadunat ipm al coadunat ipz i sua opa
tione. hanc autē uilitatez per se facit ipse spaf
mus dicit musclū p accēs in posset nocere ut
si ipsa attractio multuz dolorosa foret et pda
lore māz ad se traheret. Aut si nimius in ipaf
mo mā replere ē p cui⁹ multitudine grauaret
neruos ipsos. Aut etiam si nimius eleuaret
Et efficaret inde humiditas neruorū ipsoz
et oculi. Quidam tamen dicunt qz ista con
ferentia non est generalis respectu omnis di
spositionis oculi qz non respectu situationis
oculi mediocri inter profundaz et eminētem
foris q̄ dicunt esse meliorem illis duab⁹. y.
respectu talis situationis noceret. qz nimis p
fundaret oculum. Respectu autē eminētie
confert ualde reducendo oculuz ad mediocri
tatez. Quidaz uero alij uolunt qz et uis conferē
tia sit respectu cuiuscūqz situationis. et uo
lunt qz situatio profunda pro uisu sit meli
or q̄ eminens et q̄ mediocri ut uoluerunt
Arist. et Auerois. Et sic confert generaliter
quia per beninētem et mediocrem reducit
ad meliorem suum. Et dicunt qz multa
que sunt pternām possunt conferre. ut diuersa
dispositio spasmosa. et febris in dispōnibus
frigidis et humidis et sicut uermis in uēre
et multa huius. Dixit Auicena. quandoqz
accidit strabositas post uel ppter quodam

egritudines cerebri. sicut epilepsiam uertigines
karabitus et similes. Et ab egritudinibus
cerebri puenit aut ppter aduersionem. et sic sta
tes aut pp repleones que repleo aut molli ficat
aut soasmat. Dicunt qd quis dicit. non ex
presserit. tamen per hoc qd dixit. sicut epli a
dedit intelligi qd strabositas potest sequi ad
spasmus non proportionatus ad materiam. Se
tilis quesiuit propter quid est qd quidam boi
nes quiescentes cum oculis non apparer strā
bosi. Sed cum uolunt mouere oculos apparer
strabosi. Et respondens dixit qd aliqui
bus contingit hoc uoluntarie quia sic uolunt
siuare oculos. ut accit eis qui ex trasuerso re
spiciunt multos. Et eis qui aspiciunt le
porē nati. Et quibusdam qui dicunt se contē
platores diuinorum qui ita supra uertunt ocu
los qd quasi nil aliud qd alba eorum inferiora
appareant. Quibusdam uero accidit qui
uolentes mouere oculos non possunt bene mo
uere eos sic qd contra uoluntates eorum accit
et hoc potest esse propter duo. primo quia
aliqui d musculus oculorum sunt debiles i mo
uendo quis non sunt debiles in quiescendo
et sustentando oculos cum quiescunt. Cum
ergo temptant mouere musculi debiles nō eg
perantur musculis fortibus. et sic apparer strā
bosi. 2° modo quando quatuor musculi scilicet
superior et inferior dexter et sinister es
sent sani. tunc enim esset bene situatus cū illis
quiescens. Et maxime si esset sanus nerui opti
ci musculus. Sed duo musculi mouentes cir
conuoluitue essent defectuosi non potentes
bene uel uniformiter mouere. Cum igitur
ueler circūuoluerē oculum non faceret hoc d
bite propter defectus horum musculorum. un
appareret strabo. Ex dictis p3 dixit Ben
tilis. qd ex passione musculorum oculi circūuo
lutiue mouentius possumus inuestigare alias
species strabositas. Nam ex spasmō l mo
lificatione eorum oculis torqueret. non rec
te ad superius nec recte ad inferius. nec recte
ad lacrimalia. sed cum quadā obliquitate. Di
xit Auicenna. scias qd remotio oculi ad supio
ra ad inferiora est illud quod facit uidere re
uas duas et sic infert magnus nocumentum.
Sed remotio eius ad duo latera non infert
uisui nocumentus de quo sit curandus. et sunt
uerba Galī 4° de accidenti. Sciendū est
qd una res apparet due aliquando homini ba
benti oculos in debito et naturali situ ut 3° p
bleumatus 10° pbleumate dixit Ap de ebris
et sicut et apparet quibusdam circa pncipium
cataracte. Et aliquando etiam apparet hōi
ni non habenti oculos in naturali situ. s3 strā
bo et contorto ad superius ad inferius. Et
causa in ebris dixit Aristoteles est mot⁹ flu
ctuofus qui accidit in spiritu. primo enim qd
prima species recedat a spiritu ubi fit iudici
um. imprimatur iudicium sine referente. secū
dum quem modus gutta aque cadentis uelo
citer. cum est in secundo loco imprimatur uelo
citer qd recedat species impacta ab ea cum
erat in primo loco. Et secundum hoc gutta ui
detur linea et baculus ignitus cum uelociter
mouetur in girum uidetur ut ignis circularis

Et in aqua q agitat appent duo soles uel pla
res. Et fm hūc modū uidet ebris q una res
sit plures. s. ppter multus motū in spū a uapo
ribus uini. Et sic uoluit Au. 6° de nālibus.
Eā autē ppter quā parati ad cataractas. unā
res indicant duas ē duplex. una q dicta est in
ebrys. Nā auctores pueniētes ad spūs uisū
agitant eū et ponūt inflectuatiōē et motū uelo
ci. Et ideo duplex spēs imprimi. s. 2^a anq p^a
recedat. 2^a cā ē dicūt quidā qd uapor siue
reuma ad oculos descendēs diuidit et scindit
spūm uisū. et ideo in quacūq pte spūs re
cipitur distincta spēs et sic unā apper duplex
uel multiplex. Causa uero qd strabositas ad
superius uel inferius facit unū appere duo est.
qd unū uidere sit per unionē duarū spērū re
ceptarum in duobus cristallinis in unionē
duorū opticoz aliter una res due apperet di
xit Au. 6° de naturalib⁹ pncipia 3^a. nlio cā^o
pmus cui imprimi simulacp uisi est buoz cri
stalloides penes quē nō cōstitit recte uidere
aliter unū uideretur quasi duo. Sed hoc simu
lacrū redditur a duobus neruis cōcauis. ubi
cōiunguntur in modū crucis. Si igitur unus
oculus eleuetur supra alterū uel deprimatur
tunc due linee non cōcurrūt in eodem puncto
sed quelibet spēs uisibilis per proprias lineā
ferunt. Et sic quelibet per se indicatur. Sed
quando oculus torquetur ad latus tunc ad huc
ambe species cōcurrunt ad eundem punctū et
unifertur ibi. Et sic indicatur unū qd est unus
et nō duo. Et hanc causam innuit Ap. 31^a. p
bleumatus pbleumate. 7°. et 16°. Et Gal. 10°
de utilitate pncipalium caplo. penultimo. Con
torio tñ oculi ad latus facit nocumentum qd
facit apparere res ad latus ad qd torquet de
clinare magis. Unde Galienus. dicto loco ait
que uero uersus magnum angulum uel pnum
adductiones magis sinistrum uel dextrum
ostendunt id qd aspiciuntur non tamē duplex.

Causa autē quare cum hō supponit digitum
oculo et subleuat eum illud qd uidetur per
ipm apper dempsius est qd quando per digi
tum oculus subleuatur sursum tunc neruus op
ticus premitur deorsum. Et ideo deorsum ap
paret qd uidetur per illum oculum. Et econ
uerso si digitum apponit desuper et premis
oculum deorsum Neruus opticus eleuatur
sursum et ideo sursum apparet qd uidetur p il
lum oculum. Dicūt tñ qd qui nescit facere sub
leuationem uel deprehensionem in predictis erra
ret. Causa strabositas nature est mala si
tuatio materie musculorum oculi. Et per con
sequens fit mala situatio ipsius oculi in orbi
ta Et ista strabositas si est multum mala non
curatur. Si uero non multum curabilis est
sed non in omni complexione et etate. Imo in
cōplexione sicca et in etatis processu non cu
ratur imo dixit Au. infans non sanatur nisi
in dispositione infante ualō humide. In ea
entm quādoq speratur qd sanetur ei proprie
cum est recens. Dixit Rasis. 2° qincentis.
Cum strabositas accidit a natiuitate ponit
tur super faciem infantis pānus ut mediante
eo recte lumen recipiat et sibi in opposito po
natur lucerna accensa et angulo opposito strā

posuit in
clat. Et Au
fām pte op
per aspectu
ctio et oco
fo qd ut lig
to pns strā
rubet ad tū
illud sit ut
deorillud
in illo i equ
spicere ca
entz. in di
pernit o ca
ad aspectū
ctio est. S
cidit i pte
guis ē l alia
Rasis. 2°
Auc. dicit
aspectū rec
tus. qd cū
uero accit
lificationis
tus cerebri
et utatur su
molli ficatō
admiratio
illas dicit
bafius qd
res sic? fol
tib⁹ ē cap⁹
qd mltū est
distillat
cū pperat
te dicit S
Auc. uat
fuerit feb
olus ualō
spz regim
uolatio et al
lū ut poro
penetratio
meccent.

Capitulum
de strabone

siue egressi
pbenet
ta ita qd
dixit Au
bementes
tem scilicet
re graui
fuz. s. uel
oculum ad
bementes
Et qd ad
spenit
enloz in

Bostrati inuiscet lana rubea ut circa ea aspi-
ciat. Et Aulic. dicitur ut ponat candelam. s. accē-
salin pte opposita strabotati ut laboret sem-
per aspectus infantis ad eā et hoc tēpore no-
ctis et loco obscuro. In die uero et aere lūo-
so ut liget filū rubrū cū rubea re i opposi-
to pte strabotatis. Aut suspēdat aliquid
rubrū ad spūs oppositū aut aurē. Et totum
illud sit ut aspectus eius ipsi assequatur et ut
deat illud cū pno labore. qñqz ei fertur labor
in illo i equādo oculū. Infantes. n. diligūt in-
spicere candelā accēsz et res rubeas nāl-
eniz aīa. dicitur Aulic. 6° de nālbus pte. 4^a.
penultio caplo diligit lucē quare conat ifās
ad aspectū eius i quo conatu situatō oculi re-
ctificat. Strabotitas uero accēsz et que ac-
cidit i pcessu eratū siquidē pp replōnē san-
guis ē l' aliāz bōditatē cū sūgūe. Cura ē dīx-
Rasis. 2° pūnetis eūare corpus cū flōia. et
Aulic. dicitur emissio sanguis ē ex eis que faciūt
aspectū rectū. i. rectificat cū qui pns erat tor-
tus. qz eūant bōditates ille cū sanguie. Si
uero accit ab bōditate pte nāz que ē cā mol-
lificatōis i spasmū bōdit. dicitur Aulic. 3° ut utā-
tur cerebri mūdificatōe ab ipis bōditatib⁹
et utātur subuliatōe regis f3 qz dicitur ē in c^o.
mollificatōis et spasmū bōdit. et sūz utantur
admiratōe balnei et resōlōne cū resōlūtib⁹
illas dicitur illic. Dixerūt Simeon et sūz orī-
basius qz strabotitas sanā cū instillat in na-
res suc⁹ folioz oliue. Et Aulic. dicitur de inuā-
tib⁹ ē cā pūngiū factū cū succo folioz oliue
qz mūtū elīcat. Et dixerūt Rās et Aulic. 3° ut
distillet i oculū sanguis turturis. qz fertur enim
cū ppetate sua et cū qualitate in strabotita-
te dicitur S3 si cā ei fuerit spasm⁹ sicus dicitur
Aulic. utātur embrocis bōctatūis. et si non
fuerit febris sūmat in potu lac asinūm cum
oleis ualde bōctatis. et penit⁹ 3° ut bōctie
ipsi regimē. et sōmētentur oculi ex uino olei
rosato et albumie oīi. and tñ d3 ē pauca so-
lū ut poros aliquatū rāfīcet ut faciat uiam
penetratōis albumis et olei rosati ut magis bu-
meccent.

Capitulum. 26°. de emnētis siue exītu uel
egressione oculi.

Xitus egressio siue emnēt
na oculi siuōme ac-
cipiuntur. Uerū quidaz dicunt
qz qñ incipit uocat emnētia.
Et cū iam factus ē uocat exītu⁹

siue egressio. Et ē qñ oculus hūs exteriora
pbeniet ultra naturalem situm eius in orbi-
ta ita qz est morbus in situ. De causis eius
dicitur Aulicena. quandoqz accidit propter ue-
bementes inflationem oculi propter grauita-
tem scilicet rei i inflantis ut cum inflatio est a-
re graui. ut humoribus et propter repletiones
suas. s. uel humorales uel uentrosas ipellentem
oculum ad exteriora. Et qñqz accit pp ue-
bementiaz cohartatōis eius ad exteriora.
Et qñqz accit pp uebementēz mollificatōem su-
spensōis sue. s. lacertozū nerui optici et pāt
enlozū suspendētū oculūz. Et declarando

dictas tres causas. De prima dicitur qz cā etuf
ē. aut rep^o plima in ipso oculo inflationis. i.
uentrosa aut humorosa humida. Et dicta re-
p^o aut est in ipso oculo aut ē in ipso euz cōi-
tate cerebri ut ē corporis totius. sicut ē qz
accidit apud retentiones mēstruoz scilicet n
naturales suple uel aliarū chonuz nālūz ut ar-
tificatūz consuetarūz. Expresit autē de
retentione matricozū. que matricē precipue
oculis cōicat. Et de 2ª dicitur. illa que ē pp
uebementēz oculi cohartationēz ad exteriora
non est nisi apud pfocutionēz. et apud soda ue-
bementēz. et apud sonitūz uōitūz et clamorem

Et sicut fit in mulierib⁹ post partūz uebe-
mentēz. i. difficilēz et apud tenasimonē. et quan-
do est post partūz. qñqz ē cum hoc ex mate-
ria declinante ad oculum. ut cum nō ē mūd⁹
partus. s. cum non emittunt supfluitates suffi-
cienter que referunt emitti ap⁹ partūz. Et
qñqz ē cum corruptōe comixtōis fetus. i. cā
corruptōe carūz quibus fetus cōmīscet sic
sedimen quamuis etiam partus non fuerit
multum difficilis. Et quandoqz est cum
more fetus aut putrefactione ipsius. unde
repletur cerebrum corruptis uaporibus et
tenditur eis et tensus coartat oculūz. Ocu-
lus emz tunc dicitur egredi pp coartationem
qñ aliquid abintra coartat et constringit se-
uerius partes oculi. et pūendo impellit oculū
et hoc quidēz fit in pfocutionē. i. in squantia
magna uel etiam in stricture gulle ab extra.

Item gulla constricta sanguis et uapores
constringuntur hūs cerebrum. Et cum hoc
fit uebemens conatus ad hanclandūz. qua pp
repletur et inflatur cerebrūz. et sic premit ocu-
lūz ad extra. Et ppter consiles cā in font
tu font in clamore font. in font expfione
in tenasimone et uōitū et partū difficili oculi
extra egrediuntur. Et si in soda etiam reple-
to cerebro et exprimente oculos. Et ut fre-
quenter contingit qz ambe predictae cāe cōm-
gunz. s. repletio et coartatio. De causa at
3^a dicitur Gal⁹ ut 2° scribit cōtinētis. Cum re-
lapatur cartilago que tenet radicez nerui op-
tici eminet ocul⁹. Et Aulic. dicitur illa que ē
pppter mollificationēz lacertū est quoniam la-
cerus est continens neruūz concauūz. euz er-
go mollificat non substat oculum. Sed bēti-
nat ad exteriora. Et per hoc patet qz gal⁹.
p carulaginē que tenent radicez nerui optici i
tellexit p dicitū lacertū. Et subdit. A. qz egs-
sio oculi ex cā dicit lacertū qñqz est cū molli-
tatione tñ. Et qñqz ē cū auritōe. i. stricture
eius pp cāz pmitinā. Reptū alia littera qz dicit
attractōe. Et tē dñt qz a cā extriseca lacer-
tus ille incidit attrahit pā supior ei⁹. i. ferior
at cadit h⁹ ocul⁹ et sic oculūz egredit. Unde
gal⁹. 10°. de utilitate pūcularū. cā de muscul⁹
oculorū dicit. si in pūssione font qtingat p
eminentēz fieri oculūz. si ad huc uidz muscul⁹
tpe solus latus est. si autē nequāqz uidet ner-
uus opticus ruptus est. Quidam uero p
attractionem uolunt intelligere uebementēz re-
laxationem nerui optici que tanta est ut pre-
breuitate spatij ptes ipsius alie supra alias
cōcidat et impediat uisus. Unde. 2° pūnetis

de emittentia oculi dicitur. si multum mollifica
bitur musculus. s. dictus. inducit defectum
visus qz nervus distendit. i. relaxabit multa
distensione. Dixit Gal. 4° de interioribus
dico aliqui unum oculum molle fieri et aliqui
utroqz. Et hoc in motu aut in sensu. Aut in
utroqz. Dixit. Avic. qz egrediuntur ambo
oculi. in eis que sunt sicut perforationes. i.
signate et apostemata uelaminum cerebri et
pilonia. Et est causa in illa coarctio. Et qz
est causa in illo repleto. predicta enim aposte
mata faciunt curare exitum oculorum. Aut
per viam coarctationis. Aut per viam repletionis.
Et qz per utroqz via. Et subdit Avic.
qz sit exitus oculi cu sanguinitate. i. cum
sanguinis habundantia impediens. s. visus et
faciente apia in cornea aut in conductu. Aut
in utroqz. Sic enim apparer oculi pbeine
tes sanguinolenti p totum. Signa generis
nota sunt ad sensum. Signa spem dixit Avic.
Luz e ex materia prima aggregata in pupilla
.i. oculo et in stare illo tunc e illic cum egres
sione magnitudo. qz cum hoc quod exeat ex
tra magnificant qz extendunt fm omes dim
siones. Et si est ex coarctatione. tunc qz
e illic magnitudo et hoc erit cum advenit
ad oculum materia repleta ipm. Et qz non
est magnitudo ut cum non advenit materia ad
oculum sed solus oculus pmitur. In amba
bus tamen dictis disponsibus scilicet siue ad
veniat ad oculum materia siue non sentit ex
tensio expulsa idest que expellit a posteriori
ribus ad anteri⁹ extra. Et cognosca ea ei⁹
.i. ex casu vel pp cam eius. qz pns e aliqua
de predictis causis coarctationis. Sed cu
illa que est ppter mollificatione lacerti non
magnificatur oculus qz non replet ma mag
ficante. Neqz sentit terro uehemens ab in
terioribus sicut in coarctatione qz non est ibi
ma premens. et e oculus cum hoc certus idest
instabilis siue vacillans in intiendo unam re
propter mollificatione non potest ocul⁹ fir
mari ad unum aspectum sicut etiam contigit
de manu mollificata. que non potest firmiter
tenere unam rem sed tremat. Scias qz i om
ni exitu oculi oculus apparet magnificatus
respectu eius qui non erit. Veruntamen ul
tra hanc magnitudinem aliquando oculus ma
gnificatur ut in repleto. Et aliquando no
ut in coarctatione et mollificatione et similiter
pupilla in omni exitu oculi apparet dilatata
respectu pupille eius qui non erit. Verumta
men quando oculus ex repleto magnifica
tur pupilla eius magis debilitatur. et in alus
non. Dixit Galienus et scribitur secundo
continentis quando relaxatio est parva. par
va est distensio et non nocet visui. Et quan
do est multa inducit defectionem visus.
Et dixit Galienus ut ibidem ponitur. qua
do oculus eminet occasione percussione
Aut casus supra caput si visus est sanus
cartilago tenens oculos distenditur et destrui
tur. Et si adest defectus visus nervus op
ticus erit destructus. Et si morbus hucit

absqz percussione vel casu musculus erit mol
lificatus. Et si est cum defectu visus nocu
mentum similiter erit in nervo conuulso. De
cura. Dixit. Ras 2° qmctis d diera. Jaceat
paciens supinus et tibus utatur delicatius
De potione. Caveat d uomitu et sternutatione
fiat gargarisma cum trahentibus s. detur
ei trisera ungatur oculi unguento stipico et
ponatur de super lamina plumbea facta ad
modu palebre. Avic. autem dixit. quod ei q
levis est sufficit lene repellens ad in teriora
ut ligatura stringens mediante corio. et venit
in ea et erit in ea que magna est sompn⁹ siue
acubitus fm respirationem qz. Jnuat ut no
egrediantur oculi. et assiduatio clausione
oculi. et motus paritas. s. oculi carnis et
tocius corporis ut non agitur oculus neqz
materie ad eum fluendo et efficere cibum
.i. minuire et facere quod declinet ad sicutat⁹
Et maxie i mollificatione lacerti. Et subdit
qd si levis egres. ho medicinarum eget auxi⁹
adhibe colliris de sumach. quia sua stipicita
te eliceat reprimat et costringit. In ea aut
que est fortis. si e ex repleto infante ultra
dictam predictaz exigitur materie faciens
repletoe eto post ipius digones fm qz ipa
requirit. eiusqz diversio. Et maxie ad ocu
lum fluentis repulso collecteqz tam in eo re
solutio. Et ultimo oculi confortatio eiusqz in
loco suo confirmatio. Dixit itaqz Avic. que
fortis est si illic e materia indiget mundifica
tione corporis et capitis et solutius. Et n.
solutio ventris est ex rebz magis iunantib⁹
spenes eius et uentosos super collo et super
ambo tempora. Et cum colliris acutis alias
et melius austeris. i. stipicis que repellant
materiam. Si autem dicat acutis intelligenda
est tempore debito resolutioni. Et dixit
oportet ut custodiatur uaporatio in princi
pio cum luna infusa in aceto et decoctur fa
cies cum aqua frigida et pprie in aqua deco
cta sunt stipica. Si uero exitus oculi non
fuerit a repleto. tunc dictum regimen. s.
de compositione lane infuse in aceto et lono
ne faciet cum stipicis conuenit omni boza
.i. a principio usqz ad finem cure quia sola
intento est ad reprimenduz oculum inius ad
locum suum quod faciunt illa stipica. Sed
si fuerit illic repleto oportebit ut in prin
cipio resoluitur scilicet uenter et euacuetur
scilicet ante approximatione dictorum stip
icorum. Quidam dicunt ut resoluitur mate
ria in prin⁹. s. post euacuatione et materie re
pulsionem. Nam tunc est principiu resolutio
nis Dixit ad predictaz Orbasius quando in
toia sui essentia eminet oculus fiat minutio
in principio deinde purgetur. et ponatur ue
rose cum scarificatione in poster. ori capitis
Et supponatur oculis medicina stipice et
affluatur forte ligans super eis. Et mulie
lacrima iunant euacuando de materie contem
ta. Et instilletur in oculis aqua et acetum
In facta autem a mollificatione dixit
Alicena. oportebit in administrare yeras sci

licet magnas ut possint extrahere et educere materiam a nervo optico et lacerto cilia. et ut administres gargarisinam et educant spectati ter a paribus mollificatis. Non tenet autem de caput purgus et sternutatorius quia fortasse agitant materiam ad parica lesa. Et dicunt administres odoramenta et suffumigationes contrarias que hinc resoluunt et expiccare et confortare ut que sunt ex abia thure ligno aloë gariof. et si milibus. Et post illa scilicet in fine cure consumpta materia mollificante administres stiprica fortitudinem facientia idest corroborantia lacertum et nervum et reprimentia oculum ad locum suum et fortificantia eum in eo. In facia uero a coarctatione dixit Aui. si sit per partem retentionem menstruum vel corruptionem ferus in ea partem prouoca menstruum et extrahere ferum. et deinde redire debes ad curam oculi si fuerit ei communicata materia. et ex hoc Aui. dedit intelligere procedendum esse ad remotionem causam aliam finem que requirunt. Remota autem causa coarctationis. si non fuerit oculo communicata materia adhibenda sunt stiprica cum ligatura ut pellat oculum ad locum suum et non sinat egredi. Medicine autem iste stiprice et desiccantur haberi possunt ex predictis capitulis. Dixit dyas. et adducitur hic ab Aui. fiant emplastrum ex farina fabarum cum rosas et thure et albumine oui albumen tri oui ponit solus ad iuscadum medicinas et adhibe plures ossis dactylos adustos et spice. s. cum uis stiprica et albamine oui incorporatum.

Capitulum. x. de profundatione oculi.

profundantur oculi et non norantur dixit Aui. alii in febribus et prope uigilantiis et successione euacuationum et insomniis et angustie et tristitie supe et omnium causarum exiccantium corpus siue se teneant ex parte corporis siue ex parte anime. et siue sint cause intrinsece siue extrinsece. Et signa facit a uigiliis dixit Aui. sunt oculi somniferi. quia uidetur quere se somnum et est gravis et difficilis motus i palpebris sed non in pupilla idest oculo. Causa autem quare in uigilia palpebre sunt difficili oris motus que ipse oculus. Dixit Senilis est quia in uigilia superflua et prope conficta inquisitioni ymaginatie fit multus morsus i spiritu anterioris uentriculi cerebri cui statim correspondet agitatio spiritus in nervo optico immediate illi uentriculo coniuncto. Non autem sic in musculis palpebre. et ideo oculus apparet mobilior palpebris. Et adiuuat ad hoc quia ad quamlibet ymaginationem motum incitantem ad inspiciendum oportet oculum aliquantulum moueri. Non tamen est necesse pro qualibet noua inspectione moueri palpebram. quia tunc queratur palpebra oculo moto. Sed in angustia et tristitia spiritus non tendunt ad dilatandum et mouendum sed potius ad suffocandum et constringendum. Et sic in eis tam oculus quam palpebra que sci. Quidam autem assignant motus oculi

et non palpebre in uigiliis alias eis quare una est que naturaliter oculus i mobilior quam palpebra et magis custoditur a natura. et eius musculi formiores sunt et propiusiores per motum quam musculi palpebrarum et minus elasticos que magis humectantur. Et etiam oculus corpore spiritus solidum tale autem ad custodiam per ris siue motum mouetur secundum totum. palpebra autem non est ipse sed extensa. et non sic mouetur ad motum partium. hanc de causa et aliam oculum supradictam significatio habetur per presentiam earum uel relationem egrorum uel astutia. Aui. dixit quidam dixerunt quod accedit quibusdam hominibus diuersitas duorum laterum faciei. scilicet dexteri et sinistri. in frigore uehementer et calore uehementer. quod unum laterum est uehementer frigidum et alterum uehementer calidum. Et hinc accedit quod oculus qui est in parte frigida profundatur et paruitur. predicta sunt uerba rasis. 16. de ueneris de filo misayr. Dicit quidam predicta uerba rasis habent ueritatem. si processerit illa diuersitas laterum faciei a natura. Et causa est nota. quia caliditas dilatat et magnificat. et e contra facit frigiditas. Si autem illa diuersitas fuerit accidentaliter et acquisita tunc possibile est sic euenire ut dicitur est quod potest caliditas dilatando. et attrahendo oculum. siue partis magnificare. et frigiditas sub constringendo et in profundo pingendo paruitur. Et possibile est contrarium euenire. ut cum caliditas multum efficitur processerit oculum paruitur et profunda bit. frigiditas uero absorptionem prohibendo facit quod oculus sui lateris non appareat sic per fundus et paruit. Aui. et alii auctores curam profundationis et paruitationis oculi notam relinquerunt ex cura extenuationis corporis et cura etibice febris vel senectutis secundum quod dispositio requirit. Dixit rasis secundo de ueneris. Cum accedit quod oculus congelatus fuerit ex nunc. ponatur assidue in manu eius panis niger lineus scilicet actu calidus quem assidue applicet oculo. Et aspergatur super oculum eius aqua decoctionis palce frumetum cum lanam adfecta in ea tepida uel ex coquantur idest calefiat lapis et aspergatur super eum uinum et recipiat partem uaporem eius ad oculum lesum quoniam sanat uel calefiat oculus cum lana in uino calido madefacta et similibus. Et subdit prouocetur sternutatio. Scias quod oculi in prima creatione apparent ualde magni. sed post naturam tem cotidie minuantur donec ueniant ad naturalem eorum quantitatem. secundum convenientiam capitis. ipsi etiam ante alia instrumenta sensuum prius in capite formantur et ultimo complentur. Locus causa est quia oculi sunt ex corpore frigido et humido. eo quod sunt ex humore continente cerebrum. Ex cerebro enim exit humor aqueus qui peruenit ad naturam oculorum. et ex telis eius cerebrum continetur sunt miringe oculi idest tunice eius. huius autem signum est quod nullum membrum est adeo ita frigidum sicut cerebrum et oculus. Et quia oculi humidi sunt oportet quod in prima creatione sint magni. Et postea paulatim calore decoquentur mi

unū. Et idē ē de cōbō qz pmo ē nūde hūi
dū amagm et postea adūat i seipō et iō ifines
nō pnt erectū ferre capud eo qz cerebrum eo
rum ponderosū ē et hōre. Et similiter palpe
bre sūt hūide ppter ea hō es nō possit eleu
re palpebras cū depmūt hūido sōntifero at
ebrietate de animalibus.

Capitulū. 23^m. de coloribus oculi.

Autores de colorib⁹ lo
cūtur oculi de illis inel
ligit qz i cornea repitāt et sit nes
lz aliq auctorū unū ex illis subdī
nīdētes posuerūt eos cō quattuor. Sunt autē
albus et niger et medius inter eos. Et hū co
lores reperitūtur ab auctoribus uarie nomi
nati. Ari. autem quinto de generatione ania
lium nominauit nigrum glaucum et uarium p
glaucum intelligens album per uariū colorē
medium. Et iō^o. pbleuātū problemate. ii^o.
nominauit nigrum sub nigrū et glaucū per sub
nigrum intelligens colorem medium. Et secu
tus est eū bal. pmo theorie in hac fa denoia
tione. Galienus uero secundo regni nominat
nigrum glaucum et medium. Iohanius autē
nominat subalbidum pro albo et glaucum et
uarium ambo pro colore medio quem diuī
sūt in dictos duos colores et nigrum. Auer.
etiam nominat quattuor scilicet subalbidū
rubicum medium et nigrum. quia iose etiā me
dium colorem diuisit in duos. Auicena quo
qz noluit colores corneae esse tres scilicet ni
grum et eius oppositum et medius. nomi nauit
tamen uarium uiridem nigrum citrinū plūbi
num subnigrum fuscū et rubicū. per colorē
tamen uarium. Auicena tertiū tertiū capitulo
de uiriditate oclorum intellexit colorem me
dium in omnibus autem alijs locis per colorē
uarium intellexit album colorem oppositum
nigro. quē ut patuit Ari. Gal. et haliabas gla
ucum uocauerunt. Rasis tamē fo continētis
uocant iōm blaunū quo colore ocul⁹ colora
tus sermone uulgarī in plūbus partibus uoca
tur oculis albus. Per colorem autem uiridem
sub nigrum rubicū et citrinū et subalbidū
Aur. intellexit colorē mediū quē in tot colo
res diuisit plūbinū aut colorē et fuscū Auice.
reduxit ad nigrū Sūt tamē aliqui dicētes qz
Auer. et Auic. Cum nominauerūt supradictos
colores nō intellexerūt de colorib⁹ qui repre
sentant in cornea s; de colorib⁹ pfectiue qb⁹
significat sup dīspōnibus cerebri siue super
humoribus ad oculos fluentibus. Quidam di
cunt qz glaucitas pueniens ex mīltiplicatōne
humiditatis extraneae in oclō que est proprie
ma prenta ad cataractam proprie uocat bla
uitas Et glaucosus siue glaucedo oclorum nō
est aliud qz quedam albedo trahens ad quā
dam obscuritatem. Color ergo glaucus qui ē
extremus uersus albedinem uocatur aliquan
do albus aliquando subalbus aliquando uirī
dis aliquando citrinus aliquādo glaucus ali
quando blānos et alij uariū. Et color medi⁹
glū uocat medi⁹ alij subniger. Et a ybesubali
uocat subalbid⁹ alij uari⁹ alij rufus alij fuscus
uel subrubicus Et ab haliabate p^o theorie uo
cat cerminus. et color extrem⁹ hūis nigredinē

uocatur nigr⁹. aliquando antimonialis. ali
quando fuscus aliquando plūbinus processit
autem tanta uariatio nominum a uarietate
in latitudine graduum et modorum dicto
rum trium colorū. Dixit albertus magna
albedo oclorū. s. cōfictiue color fere ē cōficti
i oib⁹ hōib⁹. Nigredo uero oclorū. s. color cor
neae uariat. nā forte erit mag⁹ uald. i. mīltū in
gra Et forte erit glauc⁹ et forte magne glau
citatis. et forte erit fusc⁹ et forte declinabit ad
rubedinē. Et dixit uarietas colorū oculi nō
ē uere mīlti in homine. in alijs autē animalib⁹
fere nō uariat ppter qz i eqbo. Nā in eqbo a
liqui sūt fuscī aliqui glauci et aliqui nigri. Et
dixit 2°. 19°. d. aialib⁹ oculi oīus puerorū in
pria generatione sūt uirides ad glaucedinē d
clinātes. qz oculi eorū sūt dīlatores pp hūidi
tate oculi. Scias qz oēs tunice oculi sūt trā
sparentes et oēs hūiores oculi sūt colorati su
mēdo colorē cōmūter et large s; qd ē idēz
qd uisibile. fm que modū dīx. 2°. d. aia qz
oīs color ē motu⁹ in suis s; actū dyafoni. hec
ē enīz nā ei⁹ et ite propriū obiectū uisus est
color et ut sic cor⁹ celestia et elemēta dicūt
et sūt colorati et s; sūt transparentia. Dicim⁹
enīz stellas rubecas ignē rubecū aquam albas
aerem album uel obscurū. sed colore stricte et
proprie supro de quo dīx. 2°. i. de sensu. qz ē
extremitas corporis pspici terminati p o
pacū. i. ē i extremitate corporis terminati p o
pacū. siue opacū perfecte terminet pspiciū
siue iperfecte. ut p; de uisio colorato et de q
busdā lapidibus fm que modū color solū re
perit i mixtis pueniēs in eis ex diuersa ele
mētorū mixtione qui. qz solum solum sicutiue
sūt i mixtis et propria mixtorū passio dicat
iquārum non pōt alijs inesse. nō tamē necessa
rio i omnibus mixtis reperitūtur. ymmo sūt
multa corpora mixta dyafona cum lumine q
nō sūt tali colore colorata. Et isto. mō so
lum due tunice oculi sūt colorate. s. coniu
ctiua colore albo et uinea colore nigro. reli
que autem tunice oculi non sūt hoc colore
proprie sumpto colorate. Neqz etiam humo
res ei⁹ quāto de humore uisio dicatur qz
secūdūm aliquas sui partes aliquo rubore
ex sanguine participet. Et iste partes non
pprio colore colorate sūt que proprie faciūt
ad uisionē. quare aut nō faciūt pprio colore
colorate sūt. qz cū cornea et retina et aranea
sūt tunice per quas penetrant species uisibi
les que recipiuntur in cristallina mediante
albugineo. si ipse uel humores ipsi essent ali
quo uero colore colorate omnes species ap
parēt illius coloris. sicut sensus ostendit
In aspiciēdibus mediante uisio colorato qz
omniā eis uidentur coloris uisū. Similiter
si aliqui humores ad oculos tracti maxime
ante pupillam partes illas aliquo colore in
fecerint omniā ab eis iudicātur scdm illū
colorem. Innuat enim Ari. tertiū de anima
recipiens debere demidatum esse a natura
recepti. Dix. yfac i dyetis uniuersalib⁹ crista
loydes nullum habuit colorem ut oēs poss; re
cipē. Si ei⁹ aliqū habēt colorē oīs alia sē
sū illū iudicaret. Lās aut colorū oculi eorū. s.

q̄ representat in cornea secundū prem qua nō
est pprio colore colorata qd̄ b̄ pp̄ partes q̄
cobopit pupillā q̄ fm̄ quosdā est uero colore
colorata. qui color non est nisi quodam lumi
nis resplendentia in colore albugineo qui se
in cornea uisus extrinseco representat. Arist.
quinto de animalibus. et Gal. regni secundo. et
Aui. tertia tertia c^o de uiriditate oculi posue
runt eas se tenere. aut ex parte tunicarum at
ex parte humorum oculi. unde dixit Aui. ui
riditas. sup̄ et quilibet alius color dicitur acci
dit aut pp̄ cam q̄ ē i tunica at pp̄ cam q̄ ē in
hūorib⁹. Iohannitus at addidit aliā cam et ē
illa q̄ se tenet ex parte spūm ad oculum uēiē
tium. hanc tñ cam Aui. innuit p^o canice. et A
uero. ibi i q̄mto dixit q̄ nescit istam causā
ex sermonibus Gal. quasi dixerit Galie. non
tenigit eam. et ueritas est q̄ non tenigit eam
multum expresse. sed tamen de ea locutus fuit
fatis obscure fo regni. cū dixit oculi glauci et
splēdētes sūt lumis splēdidi q̄nētia. i. spūs
luminosi p̄ que oculi lumē iriscē h̄z. Mō ēz
oēs p̄dictas tres causas tres i cornea rep̄sen
tantur colores. Nam ex parte tunicarum sci
licet tunice uice q̄ ē uero colore colorata ni
gro. si eius nigredo et obscuritas fuerit m̄ta
reddidit colorē nigrū si reissā albā. et si me^o
mō se habuerit mediū. Ex pte at spiritus qm̄
si fuerit mult⁹ et clar⁹ color reddidit alb⁹. Si pa
ucus et turbid⁹ niger et si me^o mō se hūerit me
di⁹. Ex pte uero hūoris qm̄ si albugineus fu
erit bene irradiatus reddetur color albus. si
debi⁹ niger. et si me^o mō medius. de cā autē
hac se tenēte ex parte humorum Auctores lō
gius pertractauerunt dicentes ipsam diuersi
ficari ex parte quantitatis eorum ex parte si
tus et ex parte irradiationis et maxime albu
ginei. eius enim irradiatio. et fit ab intra. et
fit ab extra. Ab intra quidem duplici ter. q̄
per modum irradiationis prouenientis a cri
stallina suo proprio lumine. si h̄z proprium
lumen uel mediante illuminatione ei proueni
ente a spiritu luminoso Ab extra uero uel ex
parte reflexionis luminis exterioris recepti
i crystallina sup̄ albugineo. Cū. n. crystallia sit
p̄mū ad qd̄ terminat lūa lūis exterioris. et sit
cor⁹ factis solidū. sūt mediāte a cornea. et sit
cor⁹ tersū necessario reflectz lumē receptū sup̄
albugineo apto recipere ab eo irradiationez
cū sit dyafonū situatū i crystalline opposito et
i facie eius. uel a lumine exteriori irradiatur
ut notū ē ymo ut dicit a lūne extrinseco dupli
citer illūinat. s. co recte illūinat et reflecte. s. a
crystallia Ab hūore at uirteo ut dicit n̄ p̄uēit
uarietas i colorib⁹ corneae cū sit positus post
crystallinam non ualens inde reflectere radi
os super albugineo De causis autē coloris
oculorum diuersi ex parte humorum proueni
entes Gal. i regni uidetur ponere tres ex pte
humoris crystalline. s. crystalline multitudinez
eiusqz claritatem et splendorem et eius situati
onem uersus exterius. Et ex parte humoris
albuginei duas. s. albuginei claritē seu puritatē
et ei⁹ puritatē. i. nō ei⁹ excedēt qz. s. n̄ trāse
dat eq̄litate s̄ at sit pauc⁹ at eq̄l i q̄ritate dix
g^o Ba. ibi. q̄ oculi sūt glauci splēdētes hūitac

pura. s. cristalloide quā noluerit hūitac purā
splēdida et n̄ m̄ta lūis splēdidi. s. ipi⁹ cristallo
ydis q̄nētia. i. nō existēte multo humore al
bugineo cōnēte cristallo ydē. q̄uis mediāte
aranea. Et sic tenigit unā cam ex parte crista
line. s. splēditatem eius. et unā ex parte albu
ginei. s. ipsius puritatem uel nō multitudinē

Et dixit Gal. aut propter magnitudinē cri
stalline. aut propter positionē i sūmo. s. uersus
extra semper tamē mediāte albugineo. Et sic
tenigit alios duas causas ex parte crystalline
Aut dixit Gal. propter puritatē hūoris sūt
a quosī qui ē iuxta pupillā. s. hūoris albuginei
et sic tenigit scdaz cam ex parte hūoris albu
ginei Iohannitus at tenigit glaucitatis oculor
cās. s. magnitudinē crystalline et eius sitū ex
teriorē. rutilāti aut et eius splēdore obm̄it
et loco eius posuit multitudinē et claritatē sp̄s
luminosi. Et Aui. et obm̄it de rutilāti crī
stalline. qz eā reduxit i multitudinē ei⁹. Nam
multitudo crystalline. siue suo lūe p̄p̄o siue lūi
ne sp̄s l̄eo ex̄tūis siue p̄ reflexionē lūis re
cepti ab ei⁹ irradiat maxime albugineo. ita q̄
a multitudie ei⁹ intelligit ei⁹ rutilāti. Dix g^o
Ausc. d̄ b̄is cās. Cā i hūiditātib⁹ ē qm̄ si
fuerit hūor glaucialis. i. crystallin⁹ i oculo plu
time q̄ritatis et situs ei⁹ p̄p̄inquit ad exteri
ora trāspōnēdo litteram. Et albugine⁹ fuerit
clarus et equalis q̄ritatis aut pauc⁹. et pōt ēt
ad ipsū referri et situs ei⁹ p̄p̄inquit ad exteri
ora. qm̄ hoc p̄sequitur positionē crystalline
ad exteriora sic ēt positionē albuginei ad ex
teriora q̄ritatis pauce. p̄sequit positio crī
stalline ad exteriora. crit dix. A. color oculi
uiridis. i. glaucus. uel subalbid⁹. qz nō uere
alb⁹ qz partēcipat aliqua obscuritate. Et cā ē
qz talis color cātur in oculo ex multa illūinatō
ne et resplendentia albuginei. mō ipse n̄ fuerit
paucus et mund⁹ et clarus bene apius illumia
ri multum sit lucidus et splēdēs a crystallina
bene rutilante. et p̄cipue si fuerit crystallina
magna potēte facere multam reflexionē radi
orū et maxime cū albugineus fuerit situatus
bene ei⁹. qz tūc optie illūatur ab intus et ab
extra. Et dixit Gal. q̄ omnib⁹ dictis cās
quētiētib⁹ iūm oculi sūt glaucissimi. si ue
ro quedā conueniunt et quedam non tunc fm̄
eas in glaucitate magis et minus consistet o
culus. Quod autem dixit yhubaly. q̄ si fue
rit crystalline acuitas ad exterius facit oculū
nigrū. Et si demergatur facit oculum glau
cum per acuitatē ad exterius intellexit rotun
ditatē eius absqz debita planitie a pte exte
riori. Cum enim crystallina fuerit rotunda ex
parte albuginei paucos radios poterit refle
ctere supra ipsū unde nō bñ illūinabitur ei ro
det oculū nigrū. Et per demersionē intellexit
acuitatis siue rotunditatis crystalline positio
nē i p̄fūdo qz ex parte posteriori uersus ut
treum. et per consequēs planitie ei⁹ pōnē al
teri⁹ p̄ quā multos reflectet radios. supra albu
gineū. una enīz de cās applānomis ei⁹ ex pte
anteriori ē reflectio dēorū radioz et illumia
tis albuginei et sic oculus apparebit glaucus.
Quidā tñ dñt hāc litterā yhuba. cē corruptā
cū sit opposita dictis oīum alioz. Dicunt pla

eo uoluit qd cristallina essentialiter haberet lu-
men in se. non ad illuminandum posteriora sz
anteriora. Et secutus fuit cum hali in hoc. et
ideo hali. posuit magnitudinem cristalline ca-
usam glaucedinis et puritatem nigredinis.
quia quanto maior plus illuminat sicut patet
de candela magna et e converso qto ergo plus
illuminatur albuginea tanto plus est color
albus et e converso. Et uer. autem quarto collz
dixit. Scias q non solum cause qual. ratione fa-
ciunt nigredinem aut subalbedinem. sz alie cae
multe q adiuuat ad hos colores faciendz que
non sunt qualitates aut complexionis sz snt res
extrinsecue uel locale. qd e qz nigredo plus
fit per multam qritatem hu. aditatis oculi.
aut qz ipsa bnditas posita est in profudo ml-
tum sicut in uides in riuo profundis. q pro-
pter profunditatem apparent uelud nigri. eo
q non recipiunt tantum splendorem ac si eent
largi et pauci. Et dixit subalbedo oculorum
fit p huius. Uoluit enim Auic. q cristallina
non habet lumen et splendore p sua essentiam
et sua nam sz q sit aduentis et taquam lumen
extrinsecum rei dyafone qd lumen dixit ei e
uenire mediante spiritu igneo puro claro de
secundante ad oculos per neruos. fuit enim in
hoc secutus Ari. in 6. sensu qui ibi exemplifi-
cans de milite qui per obelionem neruorum
deferentium spm ex uulnere ei illato cecatus
est ex admisione spirituum igneorum uenien-
tium ad cristallinam qm cristallina no amisse-
rat. Et uoluit Auero. q quanto cristallina est
i sba dephoz tato magis illuminaretur ab illo
spu ut apper de aseris dephoz b? i qb? lumen
p reuerberat de uedem? cat. et qz dephoz
facit ad puritatem cristalline et raritas ad magni-
tudine sequi i qto cristallina e maior tanto
magis illuminat et e converso. Sed euz magis
illuminat magis illuminat albugines et e conuer-
so Et maior illuminatio albugines e ca glauce-
dis et minor nigredis igit uoluit q cristalline
puritas sit ca glaucedis et ei magnitudo nigre-
dis. et to i qmto p cauce dixit glaucedo rde
bnditatis gradinec p una tria rep l p omes
tres simul existit. i l sui puritate uel sui ma-
dina et puritate uel sui emmencia ad exteriora
hali. autem dixit q multa humiditas glauca
causat ad faciendum subalbedinem. eo q est i
eo loco sicut color glaci. Et ideo multando
etiam adiuuat ad faciendum subalbedinem sic
spius puritas ad faciendz nigredinem. et di-
xit Auerois. hoc dictum haliem contrarium
est nostre intentioni. sed etiam. 10. de humilita-
te pnculaz c. 6. hali. uisus e sibi qd dicit et po-
ne sniam Ari. et Auero. ubi dixit. passio ame-
dros minorata glaucosis est siccitas et coagu-
lano immoderata cristalline. Sed per siccita-
tem et coagulationem et constrictionem purifi-
catur cristallina et sic causa glaucos est puri-
tas eius. Auic. etiam primo canice c. 8. colo-
ribus oculi uidetur h. liens qd dicere in c. de
colorib? oculi ubi dixit. si cor? glaci et albu-
ginei fuerit pur et pur et pue qritatis exteri-
us eq? pheminetes quoz lux seu splendor fu-
erit i sba pura coagulans et candens efficietur
color oculi glaucus. Et ex contrariis efficiet

atimoniales. i. similes coloris atimonia qui e
niger. Ad hoc dicit q opinio hali. e uer-
or. Et cu hali. dixit q glaucitas e siccitas et e.
Intellexit de ea que prouenit ex exiccatione
et paucitate albugines et no cristalline. Et qz
albugineus multu efficitur processu etatu. 10
glaucitas accidit senib? in quoz albugineo si-
citas magis habudat. Et q Auic. pzo canice
isecutus fuit alia opinione q in 3. terq. Sz
opinio eius in 3. terui e uerior. Et dicit q
Auic. fuit fortasse motus ad ponendu dicta sua
opinionem. qz cognouit colorem nigrum sequi
caliditatem et albu frigiditatem. mo caliditas
magnificat et frigiditas paruitat. Ut for-
tasse qz putauit multitudinem cristalline no bñ
irradiari sicut nec aqua multa ad cuius non
bonam irradiationem sequitur obscuritas et ni-
gredo. et q opinio hali. sit uerior apparet. qz
cristallina eiusdem demitatis pot esse mag-
et parua. Et cum sit nature aquee siue magna
siue parua. sit pot sub quacqz quantitate de-
uenire ad puritatem et debitam dephitatem. Vt
qz fortasse ei ois dephitas facit ad mai? lumē
cu et notu sit q maior qritas spuum igneo
puet ad cristallina magna q ad puram quare
mel? poterit magna illuare albugines. et 10
dicit qd a. Auic. no dix. hba hali. e opinio
ni hria qz uoluerit cas hali. e falsas. ymo no
luit q sine uere sz sic dixit ut ulter? speculan-
do se subtiliter. et uoluit etiam q puritas cri-
stalline possit esse causa glaucedinis. et si hoc
ex uerbis hali. inteligeretur non esse possibile
tunc illud bene esset sic opinioni contrarium.
Possumus ergo ymaginari puritates cristal-
line esse causam glaucedis p qto cum puri-
tate cristalline ut pñ uidetur concurrere
puritas albuginei. Et ratio Auic. in uerbis al-
legatis ex primo canice no dixit sola qritas
e cristalline fore cam glaucedis. sz dixi si cor-
pus glaciatis et albuginei fuerit paruum et e.
Et qritas Auic. i qmto exponedo distinguit
has cas ab inuicem intellexit tamen illas euz
puritate simul concurrere. Secudo possum?
ymaginari puritatem cristalline esse cam glau-
cedinis si quis ymaginaretur oculum no ha-
bere lumen nisi ab extris et a spiritu ueniente
ad ipsum. et de se cristallinam non habere lu-
men. sicut ymaginati fuerunt Ari. et Auero.
Et ut sequeretur opinio dicta Auic. et ut sic
opinio Auic. esset contraria opinioni hali. i
glaucedo igitur prouenit a causis dictis a ha-
lieno in tegni. et ab Auice. tertia textu. et pro-
cipue dixit Auic. si non fuerit extrinsecus scilicet
cet uera prohibitio ut qz sit multum nigra et
phibeat sui nigredine illustrationem albugi-
nei representari in cornea. et dixit hali. tegni
q nigri fiant oculi propter causas oppositas
Catur enim ex parte humoris cristallini
tripliciter scilicet aut sui puritate qua modo
sufficit bene irradiare albugineum. aut sua
positione in profundo qua non bene proue-
nit eius irradiatio ad albugineum. Aut quia
no e bñ splendidus et rutilans unde no pot bñ
illuminare albugineum Et causatur ex pre-
humoris albuginei dupliciter. scilicet qz e apli-
or. i. multus quem non sufficit cristallina bñ

illuminare. aut q̄ ē nō purus sed turbidus q̄
re nō recipit irradiaōē sufficientem ⁊ con
uenientem Et Qui. tangit easdem causas dīx
it in humiditatibus scilicet cristallina ⁊ albu
ginea fuerit conurbatio ⁊ non ruelantia Et
q̄ aut glauclialis fuerit parus ⁊ albugineus
plurimus obtenebratio idē nigredo fiet sic
ē obtenebratio aque profunde. ⁊ q̄ aut si fu
erit glauclialis profundus erit oculus niger.

q2 paucitas digestionis est a frigore. tō sōal
bedo ab hac cā proueniēs significat frigiditatem

coloris medii q dicitur varius. Dicitur n. Aue-
ro. collz quarto varietas fit a digestionē suā
a calore equali. et pōt digestio esse excedens
ex forti caliditate et tunc redditur coloris ni-
gri. Unde Averrois dicit ubi supra Nigredo
fit propter excessum decoctionis et ideo nigre-
do significat adustionem. Tercio modo pōt
se habere humiditas in re sub dispositione et
sumationis et resolutionis. Et tunc res reddi-
tur alba sicut apparet in planta. Dicitur Avic.
que cum resolvitur eius humiditas incipit albi-
ficari ut segetes et frondes arborum que cum
exteccantur albe fiunt. Que sub albedo dicitur
Avic. est a siccitate dominante per viam sci-
licet consumptionis humiditatis siue illa con-
sumptio fiat a calido resolvente siue a sicco et
sumente. Ad talem enim exteccationem sequi-
pororum rei illius apertio et eorum apertio-
nem aeris subintratio et ad aeris subintrati-
onem rei illustratio. quā illustrationem sequi-
tur albedo Et p3 hoc in cinere et cornu nigro
cū hūrit Et p3 hāc cām infirmorū oculi. s.
et supior et oculi senū uary sūt. i. s. balbidi et ui-
rides pui h3 alia littera. et sic et itellexit. Et
i suo de animalibz cū dicit. infirm. s. i. qb3 fa-
cta resolo et supio ut i febriēb3 hnt oculos
quasi glauies et similiter senes. qm in senibus
dicit ipse multiplicatur humiditates extrāe
et resolvitur humiditas innata. Et per hoc de-
dit Avic. intelligi q ab humiditate innata et nō
ab extranea proueniat color. Et quia humidi-
tas innata est maxime consumpta in senibus
ultimis. Ideo ipsorum oculi multum sūt glau-
ci. Et dicunt quidam q Avic. uoluit ponē du-
as cās glaucedinis senum. una ē exteccatio hu-
miditatis innate. et alia est multiplicatio hūi-
ditatis crude in eis. quarum utraqz ē cā glau-
cedinis ut patuit q in ambe dicte cause nō re-
periuntur in dictis infirmis. sed solum altera
earum. dicunt quidam q q3 humiditas extra-
nea decrepitorum est multum preuia ad cata-
ractā. id glaucosū i eis ide pueniētē Sali. no-
cauit suffusione et suffusio ē cataracta Et di-
xit ista subalbedo ex hūiditate ipā extranea e-
ueniēs maxie repñat i pupilla p3 hūiditate
ibi stātē puiā ad cataractā Sed subalbedo a
siccitate maxie repñat in pñ3 corneae circa
pupillā. Tertia cā uiriditatis uice ē dicit
Avic. q at erit ille color. s. uiriditas uice eue-
niēs i creatōe Et nō ppter ea q ipse cucinat
uice cū nō pñs fuerit suple sicut uiriditas cue-
niēs p3 exteccationē hūiditatis Et iste color
eueniēs i creatōe qñz fit p3 claritatē hūidita-
tis ex qua creata est uice Et qñq3 fit ppter
unū duorum scilicet dictorum nocuentior ex
quibus dictum est in predictis duabus cās
puenire uiriditatē uice. quorum unum erat
exuberatio humiditatis crude ut i prima cā
Et aliud erit dominium siccitatis ut i secūda
cā. et ut declaret de quo uno ipsorum intelli-
get dicit. quando accidit in principio creatō-
ne S3 talis ē exuberantia hūiditatis idigste et
nō dñū siccitatis. ex dictis at i trib3 dictis
cās inuit dñō ta l q uiriditas uice a accit ex
creatōe. et ē duplex una p3 claritatē hūitatis
ex qua creata ē uice. Et altera propter habū-

ditiam humiditatis crude. et alia accidit i tē-
pore. et ē siml2 duplex. una que accit propter
habūditiā hūiditatis crude et altera pro-
pter dominū siccitatis i infirmis et senibus
Et ponēs. Avic. signū distinctiūz inter uiri-
ditatem et claritatem humiditatis et eam que
est ex habūdantiā humiditatis crude. dix-
scitur illud bonitate uisus et eius malicia. qz
ad claritatem humiditatis sequitur uisus bo-
nus. Et ad habūdantiā humiditatis malus. i. nō
ita bonus. Quidam aut hoc signum dicūt
esse distinctiūz inter habūdantiā hūidita-
tis crude et dñū siccitatis. Et dicūt q ad
habūdantiā humiditatis crude sequitur uis-
us bonus. Nō quidē absolute neq3 ē res-
pectu ad claritatē hūiditatis. s3 i respectu ad ui-
sū sequētem dñū siccitatis qui ē uisus ma-
lus. Et isto modo uisus infantis ē bon3 et ui-
sus senis malus. Et quidam dicunt hoc esse si-
gnū distinctiūz inter uiriditatē ex hūidita-
te ex creatōe. et ex hūiditate in tempore
acquistā. Nā habitam ex creatōe sequitur
uisus bonus respectu eius qui sequitur hūi-
ditatem ex tempore. Et alij distinguūt per
sp̄m inter claritatem ex reatione et dñū sic-
citatis ex tēpore. et alij inter claritatē hūi-
ditatis ex una parte. et habūdantiā hūiditatis et
dominū siccitatis ex alia parte. Et scias
q cū bonitas uisus ex claritate hūiditatis ex
creatōe proueniēs pponitur intelligitur
i pperatione ad alios omnes mōs predictos
et non absolute. nā habens oculū tempātū ex
naturalī dispositione uice ē melioris uisus il-
lo. Est autem naturalis dispositio uice in co-
lore ut sit nigra sicut supra dictū ē. Et nō ut
sit clara. Et ex dictis sequitur de uiridita-
te uice dñō talis dicit Avic. q uiriditas alia
est naturalis et alia accidentalis. et utraqz est
duplex. Nā naturalis ē que prouenit a creatō-
ne. et ē aut propter claritatē humiditatis aut
propter humiditatis crude habūdantiā. Et
accidentalīs est acquista ex tēpore. et est aut
propter dominū siccitatis. aut propter domi-
nū hūiditatis extranee sicut in senibus et pñ3
cataracte Et scias q hūis species uisibilē
recepta in oculo apparent colores oculi. si
oculus ēt uero colore colorat3. tamē species
ipsa recepta in creatōe opticoz et i organo
sensūs cōis q sūt uero colore colorari. nō app-
ent coloris eoz et cā pōt sumi ab Auer. i. de
sensu ubi dicit q in re uisibili sup qua ferē
uex iudiciū repñat tres qd3 un3 recept3 i me-
dio. 23. in oculo et tertio i sensu cōi et imagina-
ria. et hoc declarauit i exēplo. Accipiat iquit
unū spectm ante qd sit unū obiectū. et ponat.
q ante illud speculū sit aqua. Et q ante aquā
sit aliqd speculū. Et q hōquidā sit ante spe-
culū illud 23. mō sicut ē q obiectū exñs an p3
spectm ē obiectum uisibile iprimens spēs suā
Et p3 spectm ē sic propoz3 medii fier obie-
ctū uisibile et aquā. ita q ab illo speculo pōt
spēs i aqua que ē min3 nāl. Et ē aqua sicut p
portio hūoris aquosi idest cristallini recipiē-
tis spēs a medio si ē aq recipit spēs a p3 spec-
33 aut specul3 recipit spēm ab aqua magis
spiritualem quam sit illa quam recipit aqua

a primo speculo. et ista est proportio sensus cō
munis ad oculū postea ē hō qui recipit spēm
a secūdo speculo. et ē sicut pportio ymagina
tiue ad sēsu cōem. Et sicut rēoto p^o obiecto
nō rēant spēs nisi i hōie sic rēoto obiecto i
oculo nō remanent spēs nisi in ymaginatiua
et ipsa exis i ymaginatiua ē maxime spīritua
lis et declarauit Auer. ibi q^o magna spīritua
litas spēs ē cā pp quā nō pōt recipere colo
rem. s; fm colorē secūdu quē ē in oculo pfen
tatur i cruatione et sensu cōi et ymaginatiua
Quod at spēs sit mālū in medio p; q; si ra
dy solares ueniat p arbores colore coloratof
appēbūt colorate spēs decise ab alijs. Et hec
ē cā pp quā spēs pōt imitare fm colores rep
tos i medio. Empedocles ut dixit Aris. qnto
de gēratione aialū. et plato ut recitat Alber
tus magnus in suo de aīmalibus. Et Aui.
tertia tery et ultimo sui de animalibus uolue
runt q^o subalbedo oculi pcederet a multitudine
ne ignis clarificantis oculum. et q^o oculi nigre
do fieret a paucitate ignis et multitudine aq
que aqua cum dominans fuerit in oculo non
ualēs a paucio igne p sui multitudine illustrari
obscurat et denigrat idest nigra apparet. Et
ex dicta causa dixerunt plato et empedocles.
q^o causa quare oculus niger non bene uidet in
nocte est. quia cum hoc q^o non inuatur ab ex
teriori lumine. Sed etiam eius paucis ignis
illuminans qui est intus obumbratur et extin
guitur a tenebris exteriori. Et ē causa qua o
culus sub albidus est acuti uisus in nocte est
propter multum ignem qui penetrat et illumi
nando uincit tenebras noctis. immitas aut
Aui. cēna hic hanc opinionem empedoclis. di
xit Si esset uarietas idest subalbedo primiti
ua idest prima et principalis ut extimauit em
pedocles idest eo modo quo extimans ēpcō.
posuit. qui scilicet dictus est. tunc sequeretur
q^o oculus uiridis esset leuius idest infirmus et
impeditus scilicet in uisu. Et ista lesio dixit
Aui. esset propter suum defectum ab aqueita
te. que est instrumentum uisus. quia ex quo i
eo secūda empedoclem dominatur ignis ergo
aqua in eo ē diuina. S; hūditas aqua est i
strumentū uisus ut supra patuit qd instrumentū
uissus ē aqua a pmo. Unde. A. ultimo sui
de animalibus ait. Si esset eschel sicut puta
uit empedocles esset oculus glaucus infirmus
et impeditus. quoniam amiserat aquam que est
pncipium uisus. et sic non haberet ignis s; hie
cui in quo possit diffundi. Sed dixit Aui.
hoc consequens est falsum scilicet q^o oculus
uiridis sit impeditus in uisu. quoniam quidā
oculi nigri minorantur a uiridibus in uisu.
Nō. n. sūt eā bōi illis. ita q^o qdā uirides sūt
melioris uisus q^o qdā nigri. Et hoc erit cum
uiriditas nō est ppter nocumentum in ipso
s. dictū supra ex tpe aduēire. siue pp domini
um hūditatis extraneae seu dñum siccitatis.
Suple. ergo si hūditas nō ē pp dictū nocumē
tū. s; est a natinitate pp claritatē hūditatis
aut hūditas ē. qm ipa ponit oculū melio
ris uisus quibusdam nigri s; hū autem ocn
i nigri non sic boni uisus sicut predicti
uirides sunt duplices sicut nigri propter

turbationē humiditatis albuginei. per cui^o
turbationē spēs uisibiles prohibentur di
stincte penetrare ad cr. st. ill. nā et clare et laci
de. Cum conturbatio siue obtenebratio hūia
sit peruerlati per quā peruerlatē spēs distin
cte et lucide penetrātes representantur crista
line. et assignās hanc causā. Aui. dix. Cā est
qm nigredo que ē causa albuginei. s. turbati
prohibet penetrationē fortior color cū deta
ratione. idest lucide et clare al cā determina
tione. s. distince et determinate. ppter ea. qz
hūia ē peruerlati. s. turbatio et obtenebratio. et
illud. s. hec nigredo ē propter conturbatiōē
hūditatis. s. predicte. Alii aut oculi nigri
nō bene uidentes ut uirides sunt. qui sunt ni
gri propter multitudinem albuginei. Nā mul
tudo albuginei prohibet bonā penetratio
nem spīritū uisibilis uersus exteriora. unde nō
fit bona receptio spēs. Et assignās hanc cām
Aui. dixit. et similiter. s. sūt oculi nigri mi
noris et uisus uiridibus si fuerit causa nigre
dinis ppter multitudinē humiditatis. s. albu
ginei. Nā si multitudo albuginei ēēt nō respō
det motui palpitatiōis et egressionis. s. spēs uis
ibilis ad anteriora. cuius qdē egressionis mo
tū palpitatiōis est signū hō enīz naturaliter
palpitāt. s. palpebras mouet claudendo et apē
do propter pseruationē dicti spīs i āteriorib^o
per talem enīz motū spēs uisibilis prohibet
a resolutione et disgregatione. Ideo qz tenen
tes palpebras multū apertas postea palpitāt
Et dixit. A. q^o penetrationis dicti spīs ad ā
teriora prohibitio nō ē ex eis de quibus nō
sit curandū quasi. dixit nō ē paruus defectus
imo magnus de quo ē curandus. quoniam pro
hibet oculos taliter existentes nigros a bōa
uisione. Et hec ē. s. multitudo albuginei. una
de causis pp quas quidam cum primo intue
tur rem non discernunt illam uel non bene.
Et postea cum figūt intuitus. bene discernūt
eam. Nam cā ē quia spīritū uisibilis difert pe
netrare per multitudinē albuginei eoz ad an
teriora ad recipiēdum species illius. Quis
hūc possint assignari cause alie ex parte spīs
Dicunt quidam q^o non solum oculis uiridis
predicatus est melior in uisu predicatus oculis
nigris. sed etiam pluribus alijs oculis ni
gris unde melior ē oculo nigro propter pau
citatem spīritus uisibilis luminosi. uel pro
pter ipsius spīritus obscuritatem et turbatio
nem. et etiam oculo nigro propter paruitatē
et profundationem cristalline impediētes s
bītam irradiationem albuginei. Sed ocn
lus uiridis propter impediētiā albuginei qd
est eius paruitas. pperatus ad oculum nigrū
impeditum. de quo dictum est. sic se habet q^o
talīs oculus uiridis uidet in die prius illo ni
gro. sed in nocte meli^o. Et eoducto. ocn
lus niger impeditus modis predictis uidet
illo uiridis melius in die et prius in nocte.

Unde dixit Aui. cēna. q^o si oculus fuerit ui
ridis propter paruitatem humoris albuginei
erit magis uidens in nocte et in tenebris q^o
in die et multo latine. Et hoc propter illud qd
accidit de lumine materie parue idest de lu
mine de motu mō parue. i. i mō parua. Et in

pedir. s. solis motus. s. p. humiditates albu-
gineas uel eum. s. oculum a declaratione idest
clara receptione. et per consequens a uisione
clara. huius enim scilicet luminis motu deficit
idest deficere facit a declaratione rerum sicut
deficit scilicet uisus post lumen a declaratione
eius qd est in tenebris scilicet locis obscuris.
Notant Senilis q. in dicto oculo uiridi con-
siderantur duo motus. unus est motus magnus
qui fit in materia eius albuginei a lumine ma-
gno et claritate dici superat et nimis illustra-
te illum paucum albugineum. Alius motus est
paruus. et iste est duplex. unus est motus factus
a rebus uisibilibus sibi proportionatis que
res in eo paruum causant motum et paruum
impressionem faciunt respectu magni motus
et magne impressionis facit a magno lumine.
Alius motus paruus est non uerus motus. s.
est motus improprie sumptus. Et est potentia
sive facultas ipsius oculi in uidendo. Luz igitur
magnus motus tollat minorem sive impe-
diat contingit ob hoc q. in hoc oculo uiridi
uehementer moto lumine exteriori tollitur
motus paruus tunc ille qui ipse est a uisibilibus
qd ille q. test ei fm facultate uidendi. Et q. ma-
ior motus tollat minorem. Hinc declaratur i
exemplo. qd est q. uidemus q. si aliqui stete-
runt in forti et magno lumine. et transferantur
ad loca nebulosa et obscura q. in principio ni-
hil uident. et hoc propter magnum motum fa-
cium in oculo a magno lumine que etiam ita i
prestit q. non stantes in obscuro que sunt obli-
vis motus non possunt imprimere aliquid. Et
ideo qui intrant subito cameras obscuras ni-
hil uident nisi prius gescat motus factus in o-
culo a luce exteriori. Et ideo et i specul. multus
radiosis no fit repetitio. Aliud exemplum ad
uidendum q. magnus motus tollat minorem est
q. si ponis lapidem in circulo et uoluis subi-
to circulum lapidis non cadit. et hoc q. magus
motus localis circuli tollit paruum motum la-
pidis. et non permittit q. lapis faciat suum mo-
tum. Ex dictis patet quomodo oculus uiridis
p. dictus melius uidet in obscuro. et euz nocte
scit paruo existente lumine. q. paruum lumē
in paruo albugineo no facit motum magnum
sed conuenientem et proportionatum euz quo ui-
sibilia possunt imprimere et possunt recipi et
declari. Et dixit Auicena. q. oculus niger ca-
usa humiditatis albuginei scilicet mite uel et
turbare in nocte minor est. suple. et maior in
die et in lumine. Et reddens cas dixit p. p. terea
q. illud scilicet uisus l. oculus ad uidendum indi-
get palpitacione. i. palpebrarū motu qui uidet
etiam est. est signum motus spiritus ad exteri-
ora. Et idiget motione mē. s. albugine ad ex-
teriora s. huius pupillā simul cū spū uisibili.
mō talis motus nō pōt in eo fieri. nisi a forti
motore. s. magno lūe. qm̄ eius mā ē multa. et
mā p̄tma ē grauior q. pauca et p. cōsequens
difficilius mouetur. Sed i nocte. i. in paruo
lūe nō ē motor fortis. et ideo talis oculus male
uidet i loco pauci lūinis. S. i die et loco lūis
lo ē lumē potēs mouē et spm̄ et albugineū et ideo
in die melius uidet ocul⁹ etiam niger propter
cōturbatōnem albuginei cōsumuliter melius

nidet in die et uisus in nocte. Eger enim for-
ti illustratione ut clare uideat. sicut nebula in
diger forti lumine ad hoc ut clarescat. sed. A.
hunc non tenet tanquam notum. Dixit
Senilis. q. oculus glaucus propter siccitatem
albuginei sicut in infirmis et senibus fit i com-
paratione ad oculū nigrū propter diuersas cau-
sas. sicut est oculus glaucus propter paucita-
tem albuginei scilicet q. in die male uideat
quoniam talis siccitas coniungit sibi pauci-
tatem albuginei et spiritum unde uidemus q.
nalescentes glaucos non posse bene sustinere
diurnum lumen oculus autem glauc⁹ propter
multiplicationem humiditatis accidentalis si-
cut ē in dispositione p̄ua ad cataractas ē om-
nino peioris uisus q. oculus niger. Dire-
runt quidam de opinione platonis et epedo-
cū supra posita q. si per ignem intellexerunt
cūm ignem aque contrariū sic opinio eoz
est falsa ut supra reprobata est. Sed si per
ignem intellexerūt spiritū uisum qui ut su-
pra ē de natura ignis non edactis aut perēpi-
ui sic potest uerificari scilicet q. aliqua glau-
cedo fit per dominū ignis idest propter do-
minū spiritū uisum clarificantis. et talis ocul⁹
est boni uisus. Et q. aliqua nigredo fit ppter
ipsius spiritus paucitatem. unde oculus dere-
l quitur obscurus. et talis oculus est mali uisus.
Hec enī sūcia approbata ē ab Ari. i. 4. b.
problem. i. 14. problemate ubi querens cas
propter quā bitantes in regionibus calidis
sunt nigri oculorū. et bitantes in frigidis
glaucoz. Respondēs dixit q. oculi sūt glauci
p. superbabitaditiam calidi. i. sps existentis
intus in oculo. Et nigri sunt p. absentiaz
huius calidi. Modo in bitantibus regiones
frigidis calidū idest sps prohibetur euapora-
re propter frigidum qd exterius circūstat. et
ideo cōtēto spiritū interius illustrante oca-
li sunt glauci. et eoz in calidis regionibus e-
uaporat extra calidum. i. sps nō erit exteri⁹
prohibente. quare humidū remanēt male illu-
stratur unde reddūt oculi nigri. Dicunt
de intentione Ari. quinto de generatione ani-
malū. color niger pro uisione ē melior glau-
co. q. oculus niger perficitur ad opationem
uisionis de die. glaucus aut ē perficitur. licet
de sero aliquantulū proficiat. Nec obstat qd
dicunt quidam glaucum habere duas causas
facientes ad bonitatem uisionis. s. mīta illumina-
tiōez crystalline. et debitā receptionē sp̄ez p.
claritatē albuginei p. quē trāseūt ad crystalli-
nā. quia licet illuminatio obita proficiat uisi-
onem. superflua tamen impedit et imperficat. ut
uoluit Auic. 2. d. aia q. mēto. 73. et nō soluz
supflū lumē intrinsecū s. ē extrinsecū ut p. in
ābulatib⁹ ad radios solis q. dterius uidet. et
sūta nec sp̄es debite recipitur. nec obite p̄ter
uaf in re nīmā trāslucētē. quapp cū glauce
do cātur p. puritatē albuginei et eius nīmā
trāslucētā. tūc maxima ē malicia et ipsecrō
ad uisionē. q. tūc lumē extrinsecū facit p.
trat usq. ad crystallinā et obrūdūt lumē ei⁹ qua
p. i medio extitit lūe mag⁹ nō uidet d. sero tūc
remisso lūe extrin⁹ uidet. Dix. A. niger o-
cul⁹ p. tunicā uineaz cāmū aggregat idest cō-

fortat uisum fortiter. Et enim boni uisus et perdurantis. Nec sic nocetur a lumine extrinsecus. et intellexit de oculo nigro ad quem concurrat sola nigredo uice absque alijs causis nigredinis. Notant multi quod oculus qui est coloris medij est melior pro uisu qui ostendit secundum Auer. ut supra complexiones equalem et temperatam. et sit ex mediocritate quantitate humorum que optima est ad uisum. Non egens multo lumine ut illustretur nec paucum ut non disgregetur et conturbetur sicut parua quantitas albuginei. Dixit enim Auer. quinto de generatione animalium. medius multus et paucus humidi optimus uisus. Atque n. paucus et crassus pro turbare impedit motum colorum. Atque pro multitudinem ex his difficultatem motus. Et si sit domus esse dicitur de mediocritate aliarum caput olum pro ea que est ex parte spiritus uisui. Mediocritas enim in hac causa non est melior. ymo extremum multitudinis est melius. et idem oculi glauci pro multitudinem spiritus luminosi clari est melioris uisus. Dixit enim Auer. multiplicatio spiritus est melior res et magis inuatiua ad uisum. Considerat tamen quod si ita sit de colore medio et de dicto extremo ut dictum est quod sunt meliores pro uisu. Nichilo tamen non simpliciter sed secundum quod quidam oculus extremus potest esse melior. et quod. Oculus niger fortiter plus perditur in uisione in forti lumine quam oculus temperatus in quantitate albuginei. Alia est quare plura notabuntur quod de coloribus oculorum infra capitulum de balis et de noctilopa. Quam autem complexionem significet color niger. non potest quis absolute determinare sed talis significat qualem indicat esse cum a illa nigredo procedit et consistit et alij colores. cum autem Auer. quarto colligit dixit colorem nigrum significare caliditatem et aduersionem intellectus de soliditate accidentali et sicut ybeshali ut patet in ethiopijs. Cura uisus oculorum posita ab auctoribus propter pertinet ad tractatum de decoratione. quod nihil aliud in coram cura intenditur nisi reddere oculum glaucum coloratum. In hoc autem capitulo incidenter posita est sicut et superposita est decoratio albuginis oculorum. in medicina tamen que hic ponitur ab eis reperiuntur que potest esse curatio cause sicut phoratio et phibitio exalationis spiritus et resolutionis humorum et desiccationis tuncque et similes hys. Et Auer. posuit ad hoc plures medicinas. prima est cypra. Et est collirium ex bengi. i. iusquam. Decoquuntur in aqua donec fiat sicut mel. Sicch. n. est magis stricte et magis rigens. et potest hoc fortiter continere in sermone de pupille collis ubi dicitur quod per horum istillari succus corticis granatorum dulcium. Et est exprum ab azarano capitulo de coloribus oculorum. secundum medicinam est ut sumantur arioni saphani. i. de illa ytrora. 3. iii. margaritarum musci cum fore. an. douch. i. fumi lapidis olei oliuorum tritum. an. 3. i. aggregent oia teredo. tertia est ut possit fortiter continere croci et oleum eius. dicitur n. dyalco. quod dixerunt quod oleum croci denigrat pupillam. Et croci et in aqua ducti et collirizati ualent claudere. quarta est succus solarii collirizatus. et alia est sumpta ex auellanis combustis. Dixit Auer. aduratur auellana et misceatur cum oleo et inungatur uertex infantis uiri

dis. Dixit enim ras secundo continens. auellane quibus et mixte cum oleo et inuncte in facie pueri habentis oculos blancos inuadit. Et hoc satis mirabile quod inunctio sic facit de nigret oculi. Alii autem dicunt teste auellanas trite et ipsas cum aqua et collirizate denigrant oculos blancos. Et alii dicunt abluatur caput infantis cum liquore facto cum cinere auellanas. Et capite terso ex oleo inungatur pro mixto cum cinere auellanas aduersionem uel coruscum caput. Dixit Gal. micemir succus solarii instilla in oculos denigrat pupillas. Et in qualescentibus facis glaucis ualent pulvis croci. Et qui dealbatur oculi ex humiditate deflura ad oculos ualent succus rosarum. marini cum melle. imisul et cinamomum remouet et resoluit illam humiditatem laticam. Capitulum 29. de debilitate uisus.

Causa operatio uisus leditur. sicut et alie operationes aut ablare. et uocatur cecitas aut diminutio et uocatur debilitas uisus. et quandoque dicitur obrebratio oculorum aut corruptio. et uocatur nocumens uisus. Et Auer. in hoc capitulo determinauit de diminutione et corruptione uisus similes. De debilitate uisus aliquando prouenit a causa occulta. uel non multum manifesta. et apparere in oculis. sicut in his quingit qui non bene uidentur quando ipsorum inspicuntur oculi. non apparet in eis aliquid notabile impedimentum propter quod non bene uidere debeant. Et tamen non est absque causa neque absque aliqua egritudine debilitatis uirtutis uisus. prouenit enim alia debilitas uisus a causa manifesta. que apparet bene inspicientibus de quare curatione. Quia sit de terminata in propriis capitulo. et possit ab eis curatio bene. quoniam ipsa egritudo non sic manifeste appareat sensui. nichilo tamen auctores in lesionibus oculorum sic aliorum multorum membrorum fecerunt de hac debilitate a non multum manifesta causa sequere capitulo speciale. Et hoc ad maiorem et clariorum doctrinam et ut addat siue quod pleat si qua pretermissa fuerint. Et ad hoc dixit Gal. quinto de simpliciter me. c. penultimo. hec sunt medicine que nominantur medicine acuendi uisus. Et sunt que reuocant esse oculorum quando non est in eis egritudo manifesta sensui et eorum operatio est mala. et est debilitas uisus accidens uisus uirtutis. et est actio diminuta. Cum uisus potentia non tam bene clare apprehendit res ut dicitur. Neque in distantia quicquid. et sicut cor uisus est accens. i. actio corrupta. Cum oculus indicat obiectum aliquid quod sit uirtus una re iudicat duas uel plures. aut cum re iudicat alteri coloris. quod sit uel iudicat re esse alteri figure quod sit uel in loco in quo non est. et debilitas quidem uisus alia est naturalis non quod. quia sit de intentione nature. Sed quod ex principibus naturalibus contingit. Et est duplex una ex principibus generationis. et alia ex parte ut in sermo. Alia est accidentalis sic dicta. quod ex principibus naturalibus aduenit sed ex causa accidentali superueniente. et tam non quod accidentalis accit pro defectu in alio et pluribus eorum quod de causa sit regit ad uisionem de

hitas. s. i. p. tractatu huius. c. de uterque uisiva.
Et fm qntatē peccati erit qntas lesionis.
Et cā quidem debilitatis naturalis uisus ex
principis puentis generationis. Aut ē
error in formatu uisus. Aut paucitas uel
supabundantia materie. Et causā debilitatis
uisus naturalis ex etate sicut in decrepitis ē
diminutio calidi naturalis et spiritus et humi
ditatis radicalis in toto corpore et in ipsa o
culis. Quis in eis accidat. debilitas uisus enā
ex alijs causis que sequuntur ad indigestionē
i eis multiplicatū būditatibz crudis et uapo
rū multitudinē qbz hiores oculi et sps uisibi
les turbant et grossant. Et qto cū senio plz
pcedit tāto pōdite cāe magis augentur. et sic
continne debilitas uisus augendo procedit ul
qz ad finem uite. Cause autem accidentales.
alie sunt intrinsece alie extrinsece. Et intrinse
ce sunt aut antecedentes aut coniuente. Et an
tecedentes aut sunt cause debilitatis uisus p
uā cōitatis aut p uā ppetatis oculi. et q sūt p
uām coniuente. aut sunt ex corpore toto.
aut ex membro uno aliquo uel aliquibus. Et
de cāsa ex pte totū. dixit. A. debilitatem uis
us et eius nocumētū efficit aut opō cōis to
tus corporis q s. opō aut ē hūorosa aut est
sine mā. Aut ē uapor eleuatus. s. ex corpore
toto et stomaco pprie. Et dixit sic. qz qūis
eleuet ex corpore toto. maxie tū fm magnam
qntatē eius ē ex stomaco. Cū sit stomachus i
corpore sicut supfluitatū lacuna. et mala opō
totius comunicans oculis. Dixit. A. ē frigus
i. mala complexio frigida habens materiam
aut nō hīs materiā aut ē propter dominū
caliditatis mātis ē nō mātis. Aut ē pp dñū
siccitatis hūorose idest cum materia uel non
humorose. De mala autem complexione humida.
A. nō expōit aut qz dderit illā scilicet ex a
lys quas ex pferat et pprie mātis. Cū būdi
tas opōnat pura exis i corpe nō sit bene re
pabilis potēs p cōitātē cōre debilitatē uisus
Et fortasse malā opōnē būdā materialē d
dit scilicet per id qd dixit. uapor eleuatus. na
por. n. pūmēs ad cerebrū ē de nā būditatis
aquece et i ipām quertū. De cāsa at ex parte
cōitatis mēbroz. A. terigit cōitātē cerebri. Et
dixit q debilitas et nocumētum uisus est se
quens causam in cerebro ipō ex aliqua egri
tudinē cerebri notāz que cā sine que egri
tudo est in substantia cerebri. et hoc aut i par
te anteriore tota. s. quo ad substantiam cēbri
aut panniculū sicut percussio compressiua ac
cidens ei scilicet per cūis compressionem
comprimuntur panniculi et cerebrum et coar
tantur inde nerui optici quare non transit
tus in uia uicet debet quare non uidet oculus
sicut debet. Aut est dixit. Auicenna. in parte
anteriorē eius scilicet cerebri non tota sed i
partē eius scilicet in uentriculo eius. et pluri
mum huius cause est humiditas dominans.
Aut est siccitas accidens successione egri
tudinē et motuum superfluum corporeū
et animalium et enacuationum superfluum
propter quas ostendit uirtutē et resoluitur ma
teria idest humiditas ipsius uentriculi. Et
plz aut est propter egritudines in reliquis

partibus cerebri. quoniam ipse ut plurimum
comuni cēt oculis mediatē anteriore uētriculo
De communicatione aut stomaci. A. u. nō expō
it ultra id qd dixit et proprie ex stom. ipse
eniz pōt cōicare oculis p se et eniz mediatē
cēbro. Sūt et alia mēbra plura que mediatē
te cerebro possunt cōicare sicut epa sple pul
mo marix et huius. qdā et mēbra capitis pōt
oculis cōicare. maxime aures nares et partes
oris. De cāsa aut per uā ppetatis oculo
uiz quaz quedā se tenet ut cā aīs et quedā ut
cā cōiuncta. Dixit. Auic. aut sit debilitas et
nocu^m uisus propter rē appropriatā ipsi. s. o
culo ipō. s. uisibili et mēbris que secūtur ipō
s. oculū et ipō. s. spm qūz ad uisionē facien
dū mēbris scilz neruis optici hūoribus o
culi et tunicis eius. Et ex parte quidem sps
triplex pōt cōtingere. sicut tribus mōis spī
tus pōt dīspōit ad uisionē. Uno mō ex parte
sue qntatis in qua aut superfluit aut dimini
it. Unde sciēdūz ē q ad bonitatē uisus re
quirit certa qntas spiritus latitudinē habēt
in plus et minus intra quā latitudinē qto spi
ritus aptior fuerit tāto melius ad uisionē erit
Et hoc ē q. A. intellexit cū dixit q multi
plicatio spūs ē res melior et magis iuuatua.
Si uero a predicta latitudine sps aut ex
cedēs aut diminutus fuerit nō erit debite dī
positus ad uisionē excedēs quidez. qz nō po
test debite recipi. et dīstribui in oculis unde
uisus impeditur sicut p3 i sūme repletis in
quibus sufficienter sps generat qui hnt uisū
ipeditūz. pportione enī spiritus mēbris ut
qntēz ab eis. uñ debet ēē proportionatum
quēnti. sic eniz ē de qntate sps uisibilis. sic
de qntate spiritus alioz mēbroz. S3 alioz
spiritus d3 esse equalis nō solū in qualitate.
s3 etā in qntate propter qd collz. 2. Auer.
dixit in ex. epa nō ē sufficiēs ad facien
dūz per solū operationē nisi per calozēz siue spi
ritū trāsmittit ei a corde tempā i qntate et
qualitate. Raro tū reperit excessus sps et
maxie i spū alati exīte subtiliori et resolu
biori. alij. ppter ea dixit. A. 4. particula sui
de nūlibus. Si sps esset multus. uchemēti
or esset uirtus. Augmentū eniz ei in qntate p
stat additamentū uirtutis in fortitudine. Et
exinde est q multitudinez suaz ducat. cū eniz
ē habundās et maxime i origine diffusio ei
ad mēbra sit habūdantior. Et proterea dī
xit. Auic. scdā pūmē. de pulsu opōtionali
Non extrinsecus q calor inatus. s. spiritus si fue
rit fortis qntūqz sit minuat ex uirtute. imo
exinde prouenit in sba spiritus fortitudo et in
alā audacia. Diminutū uero spiritus ad uis
onem non bene sufficit. Alio modo potest
spiritus indīpōit ad uisionem. ratione sue
substantie siue modi sue substantie. Et hoc at
quā sit nimis subtilis. aut quā sit nimis gros
sus ultra qntatē. Subilitatis aut sps
Auic. assignauit tres causas. de quarum pri
ma dixit q plurimūz accidit ex siccitate nō
referēdo h siccitatem ad mātē ex qua fiunt
spō. qz ut sic nō haberet ueritatem. Cūz alij
spō facti ex materia sicciori sunt grossi. ut cū
fiunt ex sanguine mēico. maloz. n. spō grossi

sunt. Sed referendo siccitates ad eas impri-
 mientes siccas siue desiccantes agentes i spū
 quez in ipm agendo subtiliant altero trium
 modorum. Uno uapores humidus spū mix-
 tos ipmque humectantes et ingrossantes resol-
 uendo. sicut aer uaporibus plen' gross' ex his
 resolutis illis subtiliat que siccitas siue cau-
 sa efficiens resoluendo uapores. si non ultra p-
 cesserit utilis esset et ueniens. Si autem
 ultra efficiendo processerit siccitas spūs subtiliat
 et rarefacit et resolutioni parat et debilitat. Et
 sic notius est et incoueniens. 2° quando uapo-
 res ascendentes declinare facit ad naturam
 igneam qui mixti spiritibus ipsos subtiliat uel
 etiam ipsos spūs deducendo in igneam naturam
 et sic in maiores sue siccitatis subtilitates mar-
 cum ad hoc spūs de se promptus sit cum sit de nā
 ignis. 3° prohibendo alia corpora spū mī-
 sceri pata ab ipsorum mixtione. Siccitas enim
 admixtionez indispōit res. siue ergo siccitas
 sit sola siue cum caliditate cōiuncta. Sicut enī
 ipsa caliditas sola efficit. siccitas ut plm cau-
 sa est subtilitatis spūs. De 2ª causa subtili-
 tatis spūs dixit Aul. qñqz accidit ex uehemē-
 tia separationis. i. rarefactionis et disgregationis
 substantie spūs accētis cum sol inspicit et re-
 splendentia ei similia. Omnia n. multū lu-
 cida sunt causa disgregationis spūs sicut spe-
 cula reflectentia radios. Air et alia multe al-
 bedinis aut multe citrinitatis. Et per hanc
 uitam illuminant et cecant multi per appēnez
 bacillis calidi ante oculos. Sumi enim bacil-
 le splendens et calefit ut magis resplendat. Et
 ponitur ante oculos apertos et instantius dis-
 gregit uisus ut ceci fiant qñqz i hoc adiuuet
 caliditas bacillis desiccando et corrugando cor-
 neam. Et scdm eādem uia dixit Hiliber.
 saraceni cecant hoies. supponunt enim uitro
 argentis uiuis et ponunt coram oculis et eius
 splendor multus cecat eos disgregando siccitatem
 spūs. Et gal quides. 10° de utilitate pteculap-
 ca. 4°. assignauit eam qz lucida disgregant
 spūm uisus. i. quando eorum luciditas ē ma-
 ior luciditate spūs. sicut enī maior ignis dis-
 gregat minores ita et maior lucidus minus lu-
 cidum. Et quarto de occidenti innuit Ba-
 lienus aliam causam q ē qz lucida sunt ualid sub-
 tilia. et subintrando sepeāt et disgregant. Et
 assignat ē 3ª causa que est qz cum spūs sit lu-
 cidus et de natura lucis aspiciēs sūm situm et
 illi gaudēs mox ad ipz et sic disgregat. Et
 3ª causa subtilitatis spūs dicitur. A. qñqz pducit agre-
 ga ualē supflua. i. scā d ipo spū ad coartatio-
 nē resoluēte. i. ad coartatōez ad quas seqt re-
 solto. In q coartatōe spūs p ipm et ingros-
 sat. dñō subtiliat. 2°. i. p^o i^o ipm et ingros-
 sat. mod' ē iste. cū n. pp aliquā cāp coadunantur
 spūs multū aggregat et pstrigū ingrossat. neqz
 qz ad talē pstrigū seqt itē sū i se ipo ista ē
 n. pstrigū et n bñ euēiat. Et ad spūs istatō-
 nē se efficit et subtilia hic ē qz coarta ē cā
 subtilitatis ei. Et ē cā n p se qz p se cā
 ingrossatōis. i. ē ei cā p accēs mō dco. Et h
 ē uia p quā accēt qñz subtiliari pp lōgā morā
 i tenebris. Sū n. tenebre hīc nē spūs. Et
 10° i tenebris spiritus fugiens suum contra

rium intus confugit et ibi conculcat et ipm
 satur et tandem inflamat subtiliat. Grossitiei
 aut spūs que cā est debilitatis uisus. Aul. po-
 suit duas cās. Et de priā dixit q grossitiei
 sit per būditates. būditas enim maxie trib'
 modis est cā grossitiei spūs et maxie aialū.
 uno modo qñ būditas in capite multiplicata
 ex uaporibus eleuatis ad ipm et ibi in aqz
 cōuersis nām spūm ibi repletus ingrossat. 2°
 modo per nāles būditates ipm cerebri spūm
 ingrossantes. qñtatis enim būde est ingrossa-
 re. Et ad ingrossationē spūs uisibilis fm hāc
 uiam coadunant humida nā oculi. 3° modo
 p uiaz mixtōis aqueoz uaporū cum ipis
 spūibus qui secus pmixti reddūt ipm grossū.
 Cum quilibet uapor ab būditatibus cor-
 poris eleuatus sit grossior spū. De 2ª aut
 cā grossitiei spūs. Aul. dixit q sit ppter ag-
 gregationē uehemētez qua spūs accumulati
 ingrossant. uerūamen ista spiritus accumu-
 latio nō debet esse tanta ut pducat ad utendū
 cōplexione subtilitate. i. ad hoc ut spūs infla-
 metur sicut dictū est supra in cās subtilitatis
 spūs. Et cā faciens tales aggregationē spūs
 pōt esse frigus extrinsecū uel tenebra et sūtia
 Et sic ex supradictis p3 qz tā lucida qz obscu-
 ra nocent uisui et sunt cā nocumētōez eius.
 Et quidā dicūt qz tā obscura qz lucida pos-
 sunt ad cūdez gradus lesionis pducere. quia
 ad cecare et multū debilitare et medio ceter
 et p3. Verūamen differunt in duobus. uno
 qz lucida citius ledūt. et em sunt subtilia. ob-
 scura aut grossa subtilē aut penetrando citius
 imprimūt. sunt et spū sūtia. Actio aut cum simili-
 tudine pueniēs citius recipit. sic enim in būti-
 bus simbolū facili' fit trāsitus. 2° qz equa-
 le nocumētū idēct a lucido ducit inberet
 et qmorat. Et experientia docet qz difficult' re-
 monet. Et rō ē hoc pūader qz est qz lucida
 ledūt spūm disgregādo et resoluēdo diminuē-
 do et efficiēdo obscura hō ledunt cōstringen-
 do. mō facilius et citius possunt ipūs a pstrigū
 citōe solui et diluari qz possunt cōgregari re-
 sūmi et būctari. Exitus quoqz a tenebris
 ad lumen subitus magis ledit qz exit' a luce
 ad tenebras licet uterque ledat. qz repentinē
 factus quam repentinam mutationē natura
 non tollat. Et rō assignatur duplex una ē
 qz diu qmoratus i tenebris multū desiderat
 uidē lucē. Cū ergo illi uiderit in ei' uisōe
 nūmū debilitatur. et debilitat' pseuerat i illa
 uñ ei' oculi disgregat et ledūt. Et pp hāc cāz
 recitant. Sal. 10° de utilitate pteculap-
 quod dionisius sicut tyrānus domū supra carcerē
 pstrui fecit lucidissimā et ualde splēdide dīap-
 collocatā. Et ad hāc domū post diuturnas in-
 carcē querelationez inducēbat superius car-
 ceratos. Illi aut tāquā ex mīta et pfūda tene-
 bra ad lucē splēdidā uenientes delectabiliter
 aspiciēbāt ad lucē et aspiciētes cecū fiebāt tā-
 quā nō sustinētes repentinā et subitā lucis
 splēdide obumationē. 2^a ratio ē qz pp longā
 morā i tenebris nā desistit a transuisione
 spūs ad oculos sic solebat. qz in oculis ualde
 paucus reperiur de spiritibus q pūti et nētes
 uisio lucidis multū et facile disgregatur. Et

Et si quoniam est causa in eis. si subtilitate et grossitate spiritus cadens et eueniens in unio creatura. Et quoniam non est ex creatura sed ex tempore perueniens. Et creatura potest esse siccitas causa subtilitatis et humiditas causa grossitatis. Et ex tempore causa est sicut aspectus ad lucida vel ad obscurum. Dicunt quidam spiritus licet alteretur facile. tamen dispositionem longo uel contractam diutius fuit. Et hic est quod in carceribus longo usu carceris tenebrosi sic caliginis aeris nigredine uisibilis corporis spiritus obfuscatus sic est? tenebrosa nigredine aggregatus artatur. Et sic ultra modum oculorum pupille submergitur. ut dicitur tenebris ad lucem reducti per longam tenebram? i. eis perniciem notat. Nam aeris claritate spiritus coram uisibilis longa consuetudine obfuscatus facile et repetere non potest clarificari. Neque grossus subtiliari. Neque ingressa pupilla ad spiritus extrinsecum relaxari. 3° modo indispone spiritus ad uisionem ex proprietate eius necesse ad uisionem quod est caliditas et rutilantia eius puritate uel diuturnitate. Et si hoc spiritus turbatus et obscuratus. non est idoneus ad uisionem. Et tunc cor turbatus spiritus et eius obscuratus sunt iste eodem quod sunt dicere causa grossitatis eius et ad eas reducitur. Dicit itaque Aui. de predictis causis. spiritus uisibilis quoniam accidit ut multiplicetur. et accipit ei ut subtiliter et accipit ei ut ingrossetur. Et sub ingrossatione intellexit quod accipit ei ut inurbidetur et accipit ei ut minoratur. Et quod de minoracione spiritus et eius puritate Aui. si posuerat supra causas. Ideo sciendum est quod spiritus potest esse paucus ad uisionem dupliciter. uno modo non in se. quod in se est multus sed prohibetur uenire ad oculos uel ad exteriora oculi spiritus pupillam per repletionem uel diuersionem ad alias partes per aliquam aliam causam prohibentem aduentum eius ad oculos. 2° modo quod in se est paucus et in essentia sua. Aut quod ex paucis materiam ueniens facit. aut quod paucificatus per aliquam causam diminutionis eius. sic sicut dicit euenire in semibus et qualescuntibus et plurimo utentibus coitu et in multitudine splendida respicientibus et sibi. Dicit itaque de puritate spiritus Aui. quod minoratio spiritus est quoniam per uehementiam siccitatis. i. qualitatis exsiccantis et consumptis ipsum et resolutionis insensibiliter ipsum. Et per multitudinem eorum. i. manifestatur ut siccitas formata coitu et sibi. quibus? spiritus est corpus educitur Aut dicit Aui propter debilitatem anterioris cerebri ualida. Et ista ualida debilitas potest esse aut in eius humore attractiva qua non attrahit spiritum ad se et non attractus non potest oculis transmitti. Et potest esse in eius humore retentiva quod attractus spiritum non trahit et non retinendo non habet quod oculis transmittat. Cum enim non detinet spiritus exalat Aut dicit Aui per puritatem egritudinis et puritatem mortis. Egritudines est prae et mortales morant spiritum aut resolutionem ipsum sic febres acute. Aut cum sua qualitate occulta siue puritate qua spiritum fugat et corrumpit sic egritudines uenenosae et febres pestilenciales et siles egritudines et marie apud puritatem mortis cuius signum est dixit Galenus. 10° de utilitate particularum quod tumor siue eleuatio naturalis corneae concidit et applanatur

Naturalis enim eleuatio eius consistit per humorum illuc transmissum cuius puritatem deprimatur et applanatur. Causa autem debilitatis uisus ex parte tunicarum oculi sunt aut per eam in ipsis tunicis aut propter causam in fundamento uel quod est pupilla. Dicit Aui. tunc debilitas et nocuentia quae sunt per tunicas per corneam et per tunicas extrinsecas et non per profundas quod spiritus euenit tunc causa debilitatis uisus ex parte tunicarum extrinsecarum quod tunicarum quod plus occurrunt causis. Alterum uero extrinsecas. lesio tunc facta propter tunicas intrinsecas ut per materiam. Et dicte lesiones eueniunt. Aut causa tunicarum. i. corneae uel uel. aut causa transit? qui est in ea. i. uel. i. pupille. De causis autem ex parte tunice absque foramine dicit Aui. sunt autem per opsonem materiam. i. simplices uel compositas puras uel cum materia humorali. i. humorali. per materiam. i. materiam? euenit causa naponi? i. causa. i. tunice. i. retenti in substantia? tunice uel inter tunicas et tunicas. Aut super per materiam? est humoris superfluitas per materiam. De malis n. opsonibus euenientibus dicitis tunicis frequenter? accidit mala opsonum cum materia aut humorali aut humorali. aut dicit Aui. est causa ex parte tunice est causa. i. siccitas. i. mala opsonum sicca qualitatibus. Aut mala? sicca per puritatem humiditatis. De littera exteriori uel accidit in semibus? siccitas per puritatem humiditatis quoniam est possit aliquando euenire per puritatem siccitatis qualitate. Et subdit Aui. quod magnificantes sunt accedentes eis. i. tunicis uel eis idest ab eis scilicet estica uione et siccitate. Et proprie sunt accedentes uel et corneae. Corrugatio enim sequitur ad eleuationem et ad corrugationem sequitur nigrescentia et obscuratio. quod res corrugata licet sit illa huius non tamen eque bene recipit lumen ut res plana. Aut causa ex parte tunice dicit Aui. est corruptio superficialis eius per impressionem uel cerus apparentem aut occultorum quorum ipsi one gnantur in superficie corneae equalitatem quodammodo et quo ad substantiam et quo ad colorem. 2^a littera habet propter impressionem ex ulceribus enim accidit in cornea impressione maxime quando consolidant ad quod in tunice dicit Aui. licet et in substantia et tunc in colore ut supra patet. Aut cum ex parte tunice dicit Aui. tunc. est tollerantia oblatum plurime offerentis per puritatem. aliam per uicem corneae. Et hoc siue illa oblatum fuerit apostoma coherens que cum corneae illud faciat siue fuerit de apostoma? spiritus corneae Aut causa ex parte tunice dicit Aui. tunc. color extraneus intrinsecus corneae et tunc est sicut accipit corneae dicitur in tunc i. ycteritia et de rubedine i. tunc. Aut dicit Aui. tunc causa in cornea est diuersionis coloris sui. quia non habet uerum colorem. sed dyasontatem eius substantia deplenda diuersione ergo coloris eius est remouere a dyasontate deplenda substantie siue et rarefacere eam. Et hoc facere est addere puritatem et est addere firmitudinem. i. firmam et certam dispositionem. Ad hoc ut lumen uideatur uisum et superet spiritum uisibilem et sic ledatur uisus. Aut causa ex parte tunice dicit Aui. tunc est seperatio. i. solue continuitatis tunicarum corneae uel uel accedentes propter corolliones

maxie in cornea qñ accidit fin aliquos cori
ces eius unde subtilit. sicut dicit littera et
terior. Et hec cā ideo ledit quia nō gradat
stante dicta subtilitate corneae lumē in pene
trando in eis. ad cristallinā. debet cūm grada
tiz penetrare et non subito. Sed facta dicta
subtilitate subito penetrat integre. nō gra
datus. Aut cā ex pte tunice dicitur. est or
tus pānculi super eas. sic in ungula. Aut est
inflatio et grossities uenarū ipaz tunicarū sic
in sebel. De cā aut ex pte foraminis, uice di
xit. Aut. qñ accidens foraminis ē aut qñ pstrin
gitur supra nāles eius pueniētiā. aut qñ di
lata ē. Aut qñ opillat integre aut non integre
sic in pprys capitis infra dicit. Cā aut ex
pte bñorū oculi. Ex pte cristalline ē dixit.
Aut. qñ glacialis mutat ab essentia sua equi
l. ab equalitate debita sue essentie. sicut in mō
sue substantie. sicut qñ tūti sine sitis sicut cō
plexio nāis sicut coloris. Et oēs iste mutatio
nes ponitur a R. a. 2. qñ tūti. ponitur ē
ab Azaraito et a ybubaly. Aut. aut solū ex
plificauit de mō sōe dices qñ ingrossatur aut
eius subtilitas fit fortis. Et fit impeditus
a delatioe lumis et a calore luminosi sup se. f.
ipam cristallinā. Et istud impedimentū delatio
nis lumis tā intrinseci qñ extrinseci a spūs p
puenire grossitie et subtilitate licet diuersi
mode. grossities eim nō pmitit cristallinā
irradiari a lumine exteriori. Neqz ē spūm ul
sibilez rutilantē bene in ipam penetrare. ea
aut nō bene illustrata et illuminata ipedit u
sio et ledit. Subtilitas hō ipedit qñ est cā qñ
cristallina et eius spūs disgreget uñ nō tolle
rat lumē. qñtū eim subtilitas facit ad bonā
penetrationē spūs in ipaz. facit tñ ē ad citaz
exaltationē eius ab ea. Et ad eius debiles in
ea fixationē et tēpore cōueniēti retentionē. Ex
pte aut bñorū albuginei. Aut posuit tres cās
dans per eas intelligi oēs alias quas enume
rat ybubaly. Et pñ cā est albuginei mul
tiplicatio quare nō pōt bene illustrari. 2.
cā est ipius grossities qñ ē pñbiter a bona il
lustratione. s. tūc maxie qñ pñdicte ambe cās
coniunguntur. sunt enim cōiuncte potēs causa
admiranduz pñtatem eius. Et per has
duas dedit intelligi alias duas istas opposi
tas. s. paucitatem et subtilitatem quarum quali
bet et maxime cū cōiunguntur sunt causa ut nō
mīs irradietur albugineus et disgregetur et
nō tolleretur lumē. 3. causa dixit. Aut. est hu
mectates et uapores qñ permiscētur ei suple
et ingrossant ipm absqz hoc qñ permittent
ipsum a sua perueritate. tamen mediante gros
sitie non sūm spūs debite penetrare ad cri
stallinam. Aut mutant alterantes eius per
uieratem. Et tunc magis ledunt et impediunt
uisum. Et qñ uapores predicti ipediant Aut.
declatans dixit uapores et fumi extrinseci
nocent ei qualiter ergo intrinseci nocebunt
ei quia multo plus cum imediatus ei occur
runt. Et signū qñ uapores et fumi intrinseci no
ceant ē qñ oia grana istatua et uaporosa ut le
gumen sunt granatius uisus. Ex parte hō
humoris uitrei dixit. Aut. nocumentum ex
nitriolo adueniens mīni non ē priuatiuus. f.

non est principale et approbatiuū sed est p cōi
tatem non enim nocet uisui nisi inqñtuz nocet
glarali et conuertit eius cōtiaz ab equalita
te pp cibuz non equalēz quē ei deferit scilicet
quando est nocituz. Ex hys notant quidā
qñ si uisio fit in cristallino. tunc nocumentum
humoris uitrei et tunice retine non impedit
uisuz principaliter et primitiue sicut a proprie
tate sed solum per comunitatem qñ non potest
nocere nisi mediante cristallina cum uisio fiat
ante ea. Si autēz uisio fiat in cruciatōe opti
corum tunc tenentes qñ delatio specierum ad
cruciationem fiat per uitreum. dicunt qñ no
cumentuz in uitreo ē principale et primitiuū
sicut in cristallina et albugineo. tenentes autēz
qñ delatio specieruz ad cruciationē fiat p tūti
cam retinā per quas spūs uisibilis deferē ad
oculum. dicunt qñ nocumentum in uitreo non
est principale neqz primitiuū neqz ledit nisi
mediante lesione p ipm cristalline inducta uel
ipm tunice retine. Nocumentuz uero uisui
ex parte neruorū opticoz dicitur. Aut. ē aut
quia accidit ei oplo aut apostema aut ruptu
ra suple aut alia de aliis egritudinibus male
compositis uel eius dilatactionis uel aliarum
Que autem ex dictis causis intrinsecis habe
ant poni aures et que conuincit factis haberi
possibile est considerando in hīs que dicta
sunt. De cāis aut extrinsecis debilitatis uisus
supra in capitulo de conseruatione sanitatis
oculorū satis apparuit. Sunt enim ex eis
aer nimis luminosus et morā in radiis solis
et inspicere in soles et aspectus omninū lumio
forū corporū et mīte albedis et multe citr
nitatis. Hec enim om nā radiosum spūm
disgregādo et resoluendo. et tunicas et bñores
desiccando oculorū uisum multum ipediunt.
Sunt eim hec omnia et similia obiecta mltū
excellencia supra nostrāz uisūā potētiā. Di
xit eim Aristo 2. de anima qñ excellens sen
sibile destruit sensus. Qūo aut hoc fiat nota
uit thomas qñ uisibilia fm eoz diuersitatem
et uersam difficultatem faciūt in uisū in imp
sione ex aqua aliquando seguit lesio in uisū
et aliqñ eius cōfortatio. Sicut ē ex diuerso
cōcursu lumis cū uisibili sequit diuersa u
sua dispō. ambo eim sunt cā uisibilia uisiones
cāntis. uisibile enim in uisū iprimē sui no
ticia que pñcipalius aīe pñcet. Et hec talis
qualitas qñtūz ē dese nō hō uisūz debilitare
ymo qñto erit itērior tāto plus uisūā potētiā
pñficere hō. Et igit ex notā uisibilibz u
sua debilitat et leditur est per accidens ex ali
is dispōnibz qñ pñcurrūt in organo et instrumē
tis uisus in opōnē uisus unde quantumcūqz
qñ uisibilia sunt proportionata. Nichilomi
nus ex continuata uisione spiritus et na
turalis calor resoluitur. unde uisus leditur
quapropter fuit necessarius somnus ut sēsus
ab opationibz qñficeret et fieret nālis calor
restauratio. Imprimis etiam uisibile i uisum
sue in organum uisus qualitates diuersas q
bus aliquando spiritus oculi dispergitur sicut
disgregatur. Ex quibus sequitur multiplex
lesio in uisum quare sequi tar et a humiditātū
oculi et a transmutatio in calido frigido secco et

humido alteratio. Aliquando enim visibile i
pmit in visum qualitates q uere e obiectus
Visus est causa actus uidendi sicut appet in
multis experimentis que tetigit Ap. 2. o son
pno r uigilia. Et alii imputat qualitates q si
e obiectu uis? neq; causa actus uidendi nec
etiā e actus uidendi neq; et e spēs uisibilis
ap ponētes eas. sicut sepe uidemus q p uis
pnez quorundā uisibilis in absentia illorū
manifeste uis? appet fortior r confortat. Et
alii post uisionē quorundā uisibilis p absen
tiā illorū remanet uisus manifeste debilita
tus. Et tū in neutro istorū casuz nihil exis
in oculo expitur uideri. Multiplex igit uis
us a uisibilib? alterat non in eo q sit notat
am gnāt seu actū uidendi seu spēs uisibiles
que a pluribus alteratio spūalis appellat. Sz
in eo q alias qualitates uisibile imputat istu
mētis uisus ea a sua pportioe remo uētes qf
appellant reales siue māles. Iusq; non so
lum uisus leditur ab alteratioe uisibilū diuē
simode facta in organū uisus. sed et ledit uel
iunat ex alteratioe aie mouentis spūs r sicut
neq; diuersimode in diuersis opōnib? clarum
entis e q si dñius habet in motu spūs r san
guis. Ex quo appet aliquoz causa que di
centur r multoz que exprimitur. Et solū
questi quo querit an exelles uisibile corū
par r destruat uisus Nam uisibile excellens
multū de luce picipiens multum habet spūm
oculi disgregare r subaltare. unde confundit
uisus. similis multitudine lucis oculū impediē
tis nimis humidus cristallinus incendit. unde
reducit eum a temperamento sic pponis. Et
partes eius subtiliorē in fumū resoluūt q re
soluta eius partes magis grosse incipiūt con
stare r inspissari. Ita. n. expresse bē 4. me
thuroz de coagulatis a calido r ipinguaris
Cum autē humidus cristallinus sic inspissat nō
est bene subtile spūs uisibilis uenientis a ce
rebro ad oculos ppter quod accidit uisus le
tio r aliquando perfecta ce. itas. In quo cau
etiam oculi aliquando extrinsecus pulcri appet
p pdictuz etiam modum generatur cecitas a
ferro candē ante oculos posito quos oculos
no. tro ydiomate uocam? abamatos. Tene
bre. n. p aliū modū iducūt in uisū lēonē licet
et uas spūs oscurādo pp qd notauit thomas
q p duas cās māx nāl calor r spūs diffidit
multiplicat in organū sen suz. una ē exercitū
uiz i opōnib? sensū exercitū. n. multiplicat ca
lorē. r calor multiplicat attrahit spūm. Itā
et pp opōnes pmutat illuc spūm transmutat
Ex b? et euenit. q spūs magis multiplicatur
in uno sen. u q i alio pp māx exercitū illius
se? lz et exercitū nimis supflūū diuatur spūs
r calorē p accēs ex reidōne supflua. Alia
cā ē lz fm pte pcurrat cū aīte. Intētio aīe in
ope ifus uni. ex hoc. n. aīa distrahīt ab alio
seniū. Et dirigit calorē r spūs ad fm illum
i cui? opōne ē itera. Et cū calor sit ē apri
nus porroz facit ē facit distrahīt spūs ad se
suz illū. Et opo. tū manētes diu i tenebris nō
būt exercitū uis? r et aīa non est intentā in
opationibus uisus propter quod subtrahatur
spūs uisibilis ab oculis. Et elicit r contrahit

seruus opticus. Sicut et humiditas cristallina
inspissat et cōdēplatur ita ut q uenit
ad lucē. non pōt spūs subintrare nisi pape et
paulatine. Et ideo statim uincitur a quolibz
lumie q uerēq; excedenti. Ex bīs et clare
appet q uerē diuersitas lucis pcurrentis cū
colore ad mouendū ipm uisū diuersimode
organū lucis trāsmittat. Appet et ex pdictis
quo colores qdāz bīt pfortare oculos plus
aliis fm q ab extremis nocētibz remouen
tur sicut quat. o de accidenti dicit de colore
uiri uel celestino fm diuersas trāsmittōes
licet cū oculus leuis est ab egritudine. Alii
colores sunt plus oculū. q dīctā. Et diuer
si colores sz diuersitate egritudinū q di pōi
egritudis plus pcurrant. sic accidit in egrī
tudine? alioz mēbroz. Et pdicta oia singu
lartier haberi possunt ex 4. de accidenti et
morbo. Et ex cās extrinsecis ledētib? uisū
est aer obscur? cū in ipso trahitur lōga mora
Et multus inuitus in res nigras. qūis eim
et moderata inspectio in ea et temperata mora
in aere tenebro. o uisum moderate coadunā
do cōioret et maxie post oculi fatigationē tū
in moderata nocet et qz spūm nimis coadunat
et cōstringit et sic ingrossat r qz nā pigrescit
et negligit mittre ad oculos spūm uisibiles
sufficiēter. ymo trāsmittit pocius retrahit
qz trahitur in tenebris ex abētia obiecti de
lectabilis. Et tenebre et rōe pcurrant fugāt
ipm. et ut dicit qdā nō solū spūs sed et ipa
oculi tū m. nūi. Sicut eim p debiliūz eret
uicū qdlibet mēbroz augeat et fortificat ita
p exercitū puationē r nimis. qereq; minuit r
debilitat. cuius significatiōe qz extrinsecis ad
lucē eā sustinere nō possunt. Ideoq; et ser
pentes cū de cavernis exeunt femelluz cōmē
dunt et eo suos oculos fricāt ut suos oculos
clarificent. Et ex dictis cās extrinsecis est
oia excedens qūas in aere et longa mora ad
ignē. Et ex eis est in spectro ad rez indebite
qūat. sicut cū inspissat obiectū ualde pū
in discernēdo eim illud oculis conatur et fati
gatur. Et sic q frequēter legunt uel describūt
litteras minutas debilitatez uisus incurrāt.
Et inspectio ad rē multē distantē ex cās ex
trinsecis debilitantibus uisum est pp. qūitēz
cām Et ex eis est fumus et nebula et puluis
et uisus. Et dicit Iudens. plorans plurim?
uisus debilitat et pūm oculorum in lūc. Et
oem oculorū exercitū supflūens et m. xie nō
auertendo oculos ab obiecto. Et ex causis
extrinsecis debilitantibus uisus est sompnus
superfluous et imediate sumpto cibo factus
et accubitus priuus et inclinatio capitis
uersus inferius longa r multiplicatio sordū
um in capite. Et cibi r potus fumoī r u. po
zoli calefacientes r digōnez pcurbantes sicut
sunt falsa r acuta oia acumina. r qūq; dīfici
lis existunt digōnis et grossi cibi. Et uē
tres qūstantia. oīq; imoderata cibo et po
tūz qūas sumpta supfluatū pte et se de e
terre digestōis retentio. Dimissio lotionis
capitis et generaliter cuiuslibz edoni qūe
te spontaneē uel artificialis retentio. De cās
ledētibz et debilitantibus uisum dixit Sal.

4.º de accidenti. et scribit a.º sibi. in 3.º. p.ª
 cula sic. hūditas albuginea maior vel minor
 q̄ d̄ nocet visu et grossior diminuit aciem
 visus. Et inspicit ea q̄ sunt a longe et nō
 scernit ea q̄ sunt a ppe. et grossior valde sicut
 accidit in descēsu aque nō bene uidet utraqz
 Et cō opitur ab huius grossitie aliqd qd̄ de
 clinat a pupilla. et aliqd nō opitur inspicit
 ab illa pte. s. qua nō opitur q̄libet pte. sed
 non pōt uidere multas res siml. Et tñ in me
 dio pupille ē aliqd hūditatis grosse et in cō
 curru eius est hūditas clara inspicit oia ac si
 ea inspiceret pforata. Et cō corpora grossa
 sunt disp̄sa et diuisa in loco hoc appetit uent
 q̄ uidet q̄ muscas uolare exterius. Et mul
 tociēs ēt ymaginatē tēpore excitatōis a som
 pno q̄ similitudines figuraz. Et hoc ut in plus
 accidit pueris et hys quoz caput repletus est
 uino uel alia re. s. uapozibus uini uel illius
 alterius rei. Et de cāsa debilitatis visus di
 xit Auer. 4.º coliz q̄ sunt diuerse ppter a.º
 accidit debilitas visus hoibz m.ºis modis.
 qz qdam sunt q̄ uident a remotis et nō a pro
 pinquo. Et quidā sunt q̄ uident ecōtra. Et q̄
 dā sunt q̄ debilitat uidet a longe et a prope. Et
 hec spēs ē opposita optimo visu. qz optimus
 visus nō est nisi qñ uidemus a remotis et p
 pins debito mō. Et ibidez non d̄ q̄ uisus
 uisibilis sit foris nisi qñ uidet remotas res
 sicut turrur de qua d̄ q̄ h̄ oculos si les colo
 ri rubini. i. illi lapidis p̄ciosi. et ipa uidet
 multa a longe. Et d̄ q̄ ipa habet forte visus
 Et hoc accidit ei pp claritatem instrumenti et
 bonitatem huius et subtilitatem spūs sic uide
 mus in uulnribz et aliis ēt multis uolucibz
 qd̄ est qz dicit q̄ eo exstente in damasco uis
 debat carnes mortuinas in babilone qd̄ est
 qz dicitur est q̄ in hoc sensu sunt plura aialia
 fortiora hoie et maxie qdā uultures. Et dixit
 postq̄ debilitas visus q̄ est opposita optio
 uisui sit pp debilitatem huius istius sensus.
 aut sit pp inclinatatem instrumenti. ergo seq
 unt q̄ optimus visus sit pp bonitatem oium
 istoz. Et dixit Itē debilitat visus. qñ
 debilitatur foramen uice ppter a.º q̄ aer dñā
 tur sup cōplexione oculi et ipsam permutat.
 Et ipse dixit in suo de sensu et sensato qz ui
 sus non agit nisi quando oculus fuerit in
 sua complexione naturali nullo adueniente
 turbante ipsum. Non enim agit oculus ni
 si cum fuerit in temperamento complexionis
 Et ideo accidit q̄ cum fuerit infrigidatus a
 rebus extrinsecis i frigidatōe itensa ut visus
 debilitet. Et tō obscurat oculi i oculo ubi ē
 multa nix aut aqua multa. Et ideo apparet
 rippe maris turbide. et similiter loca niuis
 Et subdit ubi supra Auer. q̄ quandoqz sit
 debilitas visus propter stricturam forami
 nis uice. Et aliquando sit propter defectum
 palpebrarum oculoꝝ. Et scire debes
 dixit ipse uniuersaliter q̄ cause debilitant ui
 sus sunt sicut medietas causarū cecitatis. Et
 dixit Auer. illi qui uidet res p̄pinquas bo
 na uisione et non uidet easdem res a remotis
 visus non est adeo bonus. Et visus eo
 zam qui uidet propinque et remote bonis

uisione. Et est dōm q̄ debilitas visus istoz
 ē media inter visus debiles penitus et visum
 optimum. Et qz impossibile ē uisionem
 rerum propinquarū et remotarū equalem
 Nec in debili in fine. Neqz similiter inter
 illos qui habent debilem propinqz et remo
 te. Neqz etiam inter illos qui habent bonum
 visum penitus in bona uisione in fine. aut
 possumus dicere q̄ sane uisionis non habet
 excessus sup alios nisi in uisione rerū remo
 tarū qd̄ est qz res propinque uident a debi
 libus et fortibus fm unū modū qz sit q̄ nos
 uidemus res p̄pinquas sicut uident aequale
 qz aqle n̄ h̄t excessu supra nos in visu nisi i
 rebus remotis. Et sic ista res dixit Auer.
 inuenit in ipse ita indiuiduis. Et dixit
 causa illis qui uident a remotis et nō uidet
 a p̄pinquis ē debilitas instrumentozū ipoz
 Et emz ppter a.º q̄ res uisibiles n̄ uident ni
 si mediante aere lacio indigunt oculi de
 biles p̄ma luce oculis foribz. Et quando
 uisibile est remotus ab oculis lux que ē iter
 ipm et octm est plurius q̄ uisibilis. Item quan
 do res uisibiles ē remota ē motus que facit
 visu debili. Et ppter a.º oculi debilis p̄
 melius recipere. Sed qñ uisibile ē p̄pinqz
 oculus debilis nō potest pati motū eius. Et
 quidā dicunt q̄ hoc accidens ē ppter gros
 sitatem spūs uisibilis qz qñ erit longa dimen
 sio iter octz et uisibile. tē h̄bitabit spūs i ae
 re et erit aptior receptōi ip̄sōia uisibilis facie
 i aer. et dixit q̄ uis h̄ uisū sit deacatū ip̄z et
 declinat opioni illoꝝ qui dicunt q̄ radius
 visus deserit ab oculo ad res uisibiles. Sed illa
 opinio reprobata ē. S̄ q̄ uident bene rem p
 pinquas et non uident bene rez remotas dixit
 Auer. eozū oculi indigent forti motu. Et h̄
 maxie accidit illis qui h̄t oculos emittē
 tes. Et qz oculi istoz sunt p̄beminētes. tō
 eozū uisus ē debilis et expansus. Et cā ē
 qz spūs uisibilis d̄ segregat et spargit. unde i
 digent forti motu. propinquo si debent tē ui
 dere. Et ppter a.º qui h̄t oculos p̄fando re
 motius uident. qz spūs uisibilis i eis est ma
 gis aggregat. Et uisus uisibilis tunc ē for
 tius. et etiaz lux in maiori q̄titate recipit
 sicut accidit in riuis strictis curenibz. et pp
 hoc stringit sagitari octz quando uult recte
 emittere sagitaz. et carpentari ut uidet line
 am. Et pp hanc debilitatem accidit decrepti
 tis ut nō possint legere subiles litteras nisi
 in sole. et uident res remotas et non p̄pinqs
 quia oculi senz non sunt luminosi et clari et
 e in hoc sunt debiles. Et o3 dixit Auer ut
 ueniat hec debilitas in visu pp malam cōpō
 nem accidentales. aut propter humiditatem re
 nebrorū. Propterea q̄ siccitas ut dicitur est
 difficile pati. et hec debilitas est quasi of u
 ritas oculoꝝ. ppter a.º q̄ iste patiens uidet
 in die et non in nocte qz ei non sufficit lux in
 ne et candellarū. et hoc puenit a tenebrositate
 aut duritie receptionis. Et iste sunt cau. e q̄
 possunt dici super ista accidentia scdm nōles
 p̄bim. Dicunt quidā cā quare aliqui nō
 uident bñ rē a p̄pinquo et aliq a lōg q̄ ē. qz
 q̄to oculus plus requirit ad uisiones de lōre

et tunc tanto deterius uidet res sibi multum
propinqua et e converso et quod oculus niger mul-
tus de illo lumine requirit hinc est quod non multum
propinqua rem bene uidet. Et quod oculus re-
quirit minus de lumine tanto melius uidet rem
apropinquo. Et quia oculus glaucus requirit
parum de lumine non bene uidet propinqua. Et di-
cit quod senes bene obtinebratam spem requirunt
multum de lumine. Et ideo legentes ponunt cartam a
longe et uidet cum uisio melius. quod cum eo spes
deplurimam et igitur. Et ideo apparet littere ma-
iores nec est sic resoluuntur spiritus. In oculo autem
bene uidere utrumque ingroffat minus spiritus. spiritus
est corpus adhibetur minus unde non sic bene ui-
det cum uisio. Et dicit oculi phemineles sunt
parui uisus et non bene uidet a remotis eo quod
uisus egrediens non adunat nisi superiorum
umbris. Et ideo cum a remotis est uisibile debi-
litas. oculi autem phemineles uidet bene a remotis
eo quod in eis adunat. Et uisus uisibilis adu-
nata exire ab oculo et directe uadit ad res ui-
sas. Et dicitur in 2. de animalibus. ca. 6. quod
uisus corporis non diuiditur neque sumitur. Et dicitur
5. de generatione animalium. oculus habens pupillam
in profundo positam melius et rectius uidet quam
habens eam in summo. tunc dicitur ipse non ita bene disti-
gnit inter obiecta uisibilia. Et ideo si sit diuer-
sitas oculo ratione diuerse positionis pupille.
tunc pone duas rationes. una est quod habens pupillam
in profundo a longinquo melius uidet. Et ex
hoc patet quare uolens a longinquo bene uidere.
et recte ponit oculum suum super re posita. Nam
longius et rectius uidet quam si non poneret. Et
ideo qui uolunt considerare de astris ingrediuntur
puteum et superius aspicientes melius discernunt
de quantitate astrorum quam stantes ex puteum. Non
pupilla posita in profundo habet modum concantra-
tis et positionis. 2. ratio est quod ad discer-
nendum de obiectorum diuersitate oculus habens
pupillam in summo melius uidet. quod melius di-
scernit inter ea et per dictas causas habens oculum
parum uidet bene a longinquo sed non recte discer-
nit. Et homo ut per speciem uidet oculum con-
stringit. dicitur quidam ut rectius et unicuique ui-
deat obiectum uel ut dicitur alii non pende ut sit
uel spiritus egrediatur exterius. Sed ut uisus et
spiritus circa crystallinam aduenit ex qua aduna-
tione uisus cum spiritu roboratur. Et sic
crystallina aptior reddatur ad suscipiendum
id quod ab extrinseco aduenit. Et propter eandem
causam. sicut perspicacius uidet homo manu ap-
posita umbram oculo efficit. 22. phlegmaticus
phlegmaticus. 2. quesiuit Aristoteles. propter quid
uno oculo clauso rectius et melius uidet in-
tendo quam duobus apertis. Et dicitur causa
esse quia quod sit uisio duobus oculis hoc fit
quasi eis pueris et non in uno oculo delatus.
sicut cum ab eis plures motus differentes et
non unus. quoniam unus motus debet esse simplex
et uniformis ut certius fiat. uisus enim unita-
formis est quia propter duo oculi minus certe
uidet. Et ob hoc balistrantes cum uolunt in
signum phlegmaticum certius unum oculum claudunt
ut unus actus simplex interueniat uisionis
cum sit rem certius uidere. potest autem hoc
stringere propter id quod dictum est de trinitate.

obscuro. Verificatur autem hoc cum uterque
oculus fuerit perspicacis uisus non obstruitur et fue-
rit unus susceptus spiritus alterius et alii non.
Et in 4. circumspectus phlegmaticus dicitur causas
esse ex eo quod principia oculorum ex eodem depen-
dent. s. cerebro. Et spiritus uisibilis est unus
motus ad ambos oculos et maxime efficitur unus
in cruciatione ad quas uenient mouet totus
ad oculum apertum clauso derelicto oculo quod est
pluri spiritus potest uidere magis et certius. Et
iterum quesiuit propter quid est quod obtusius uidetes
scribunt litteras paruas. Et respondens assi-
gnauit 2. causas cum probabiles que est quod illa que
sunt ueritates sunt parua uidetur magna cum fue-
rit facta de prope. Sed obtusius uidetes quod est
longe non possunt discernere. siue sit hoc propter defe-
ctum organi et conturbationis ipsius adducunt
prope oculos suos ea super que scribunt propter quod
et si secundum ueritates litteras faciunt paruas eis
uidentur magis. hoc tamen fallit cum quidam
obtusius uidentur scribunt in debita distantia.
Et quidam in maiori alii sicut contingit habere
hunc spiritum multos. sed conturbatos. Postea
assignauit 2. causas rationabiles. Et dicitur illud
ideo esse quod obtusius uidentes quam scribunt ad-
ducte aduocant et congregant palpebras circa
oculos quasi colligant spiritum uisibilem uelut si
quodam uehiculo delatuo. hoc autem faciunt quia
propter spiritum imbecillitatem si uolunt scribere oculis
expansis et palpebris dissolutis. tunc uisus co-
rum dilaceratus uideret obtruse illud in tantum
quod scribere non possunt. propter quod oportet eos si
uolunt eos discernere ea que scribunt palpe-
bras circa oculos congregare. Et propter hoc con-
tingit eos paruas scribere litteras. Signa ge-
neris habent relatione facie uero accedere to-
tius signus dicitur Aristoteles. illud quod dicitur 2.
propter de signis phlegmaticis. Et signus facie a
cordate cerebri est quod illic est aliquod signorum
nomenclatur in cerebro significantiur eis hoc
quod sunt reliqui sensus lesi cum illo. Veritatem
quod sit ita sit aliquando tunc contingit quod unus sensus
leditur in cordate cerebri uel duo aut tres sed
non omnes. Et ad hoc declarandum dicitur. A.
quod appropriat uisus plurimum proprietatis ideo
diuersorum modorum eius. s. nomenclatur euenit
eius cordate cerebri et ita appropriatur quod ei
soli euenit. Et quandoque euenit sibi et causa odor-
fatu. ideo sibi et odoratu sine auditu suple et
quod etiam cum auditu sicut percussio coartatua
quod cadit in parte anteriore cerebri suple uel
cum gustu uel sine gustu. Propter predicta
notant quod quicunque cerebri ledit in parte a
qua oriuntur nervi sensuum tunc coartat lesio
sensui cui illi dirrigunt nervi. Modo possibi-
le est quod in parte originis opticorum cerebri paccat et
patitur ideo oculi soli et non alii sensus. Et de sensu
habet alii postea patet principalem odoratu quia
magis propinqua cerebri et oculis. deinde gustu cui non
ui oriuntur a 4. parte nervorum cerebri. deinde auditu
cui nervi oriuntur magis posteriori. et notat quod sit
te alii leui lesione in toto cerebro possibi-
le est unum sensum pati per ea et non alii. Et hoc erit ex dispo-
sitione illi. s. si quod est quod erit obstruitur ledi et a qua
causa. Et alii erit fortis. Et subdit. A. quod ex causa
percussio dicitur accidit quod quod auditus et est dicitur

pōne sua scilicet sanus et remanet oculus apertus et non potest claudere palpebras supra ipsas. Unde rursus non uidet. In percussione enim illa quāque leduntur musculi palpebrarum et tunc non possunt claudere palpebras. sed remanent contracte. Et quāquā puenit lesio ad nervos opticos. et tunc oculus apertus non audebit. Et quāquā puenit ad dictos musculos et nervos simul. Signa autem nocumēti facit per proprietatem sunt signa quod fuerit ex paucitate et subtilitate spiritus dicitur. Aliud signum est quod uidet rem ex primo sine perscrutari one sui perquisitione quia in eo de facili res propinque imprimuntur. Sed non uidet quod elongatum est et perscrutatōe. i. quāvis conetur et perquirat discernere illud. tamen clare non discernit. Inuenitur hic alia littera que dicit quod uidet rem ex propinquo cum perscrutatōe et tunc exponitur cum perscrutatōe. i. clare et bene sicut clare et bene uidet res ab oculo sano cum perquirat uidere illas. Et sensus uidet rem ex primo clare. sed non uidet rem ex longinquo clare etiam quāvis perquirat. Repetitur etiam alia littera que dicit uidet rem ex primo sine perscrutatione et ingreditur. Hoc tamen quod dictum est quod talis spiritus uidet propinqua clare non congruit in omni dispoitione eius nec in omni dispoitione uisibilis propinqua. ymo dicitur Augustinus spiritus cum est subtilis ualde non figit rem luminosam ualde. i. non potest fixare intueri eam. ymo fugat eam lumine clarum et separat. i. disgregat eam. Aliquis tamen referunt hoc dictum ad res longinquas dicentes. quod quia dicitur quod spiritus paucus subtilis non uidet elongatas clare quāvis perscrutetur tamen uidet. unde posset quis credere quod in omni dispoitione uideret illud quāvis non clare. et hoc non est ita ymo cum subtilitas spiritus fuerit supflua non potest figere intueri ad luminosam ualde quia fugat ipsam et separat. Et sic fuit intentio Auer. colligitur 3°. Signum uero patientis ex grossitie et multitudine spiritus dicitur Augustinus. est quod si est grossus et primus non deficit ei perscrutatio itue di longinquum et non perscrutat uisionem propinqua. quasi dixerit clare uidet longinqua. sed si clare uidet propinqua. Et per hoc que habet dicitur de spiritu multo et grosso dedit intelligere quid habeat dici de spiritu paucio et grosso. et quid dicitur multo et subtili de quibus locutus fuit habet 6°. ibi theorice. Scias quod ut sumit ab Auer. 2°. colligit oculus quāvis sanus. non eque bene uidet remota sicut propinqua. Non ergo quilibet clara uisio remotiorum est defectus. Sed cum oculus uidet propinqua sicut oculus sanus. Et non uidet remota sicut oculus sanus tunc est defectus.

Volens autem Auer. assignare causas dicitur per 2°. assignauit eas secundum scilicet per 2°. habet azarauti yphaly et aliorum plurimorum quod dixerunt uisum fieri extra mittendo spiritum radiosum ad rem uisam usque puenientem. unde dicitur Augustinus. causa in dictis aploquentes de radio est quod uisus non fit nisi emissionem radii idest spiritus luminosi radiosi. Et cum obuiat ei quod uidetur. tunc fit uisio illius. Et ex hoc quod predicti ponebant. apparet quare spiritus grossus multus uidet bene longinquum. quia dicitur Auer. motus dictus spiritus uadens ad locum longinquum subtiliatur et

grossiatur et equat eum sicut in tali motu. unde quia multus potest uenire et attingere ad longinquum. Et quia subtiliatur et clarificatur potest illud clare uidere super et quia in primo spatio non potest subtiliari et clarificari. Sed non bene uidet propinqua. Et e contrario de spiritu paucio et subtili ipse enim per paucitatem non potest extendi ad longinquum et maxime coadiuuante subtilitate eius resolutione ipsius. Sed sufficit extendi ad propinqua et quia subtilis et clarus est clare uidet illud dicitur Augustinus. quod huius spiritus motus. scilicet ad longinquum quous resoluunt spiritum subtilem quia fortiter non opatur aliud. scilicet ad uisibiles uel si opatur. opatur per 2°. Alii assignauit eam dictarum apud Auer. Auer. et alios plures ponentes uisibiles fieri intus suscipiendo spiritus uisibiles. Ipsi enim uoluerunt. quod Aer purus et dyafanus de se fert spiritus uisibiles res ad oculum et in eo recipiuntur principaliter tamen in cristallina. quando ergo spiritus a longinquo fertur efficitur fortiter motus in cristallina et spiritus est in eo. si ergo spiritus sit multus potest tollere illum fortem motum. Et si est grossus in forti illo motu subtiliatur. unde clare recipit illa spiritus longinqua. Et e contrario quia ille fortis motus resoluunt et disgregat spiritus subtilem et maxime quia est paucus non potest recipere et uidere longinquum. Et e contrario de spiritu est a propinquo delata. Et ad sumum uoluerunt aere purum deferre spiritus uisibiles non solus. sed et lucem suam formam lucis aliter factis in obscuro non uideret rem in luce extrinsecus. uoluit eis Aristoteles. 2°. de anima quod non recipiat color nisi in dyafano facto in actu per lucem. predicta igitur referens Augustinus. dixit apud illos qui dicunt prius per aerem purum uenire. i. portare ad oculos formas uisibiles. scilicet spiritus uisibilis et reliqua. scilicet lucem uel fortasse per reliqua intellexit sensibilia. ut figuram quāritate res. que non potest immediate sed mediate uideri. Et fortasse per reliqua intellexit distantiam uisibilibus que etiam simul cum spiritibus deferunt. apud eos igitur dixit Augustinus. quod glacialis motus. i. motus in cristallina fit fortiter. cum uidet id quod elongatum. Et illud est ex causa quod subtiliatur spiritus grossus habentem in ipso. scilicet glaciali. Et quod resoluunt spiritum subtilem proprie paucum. uerificatio autem horum sermonum pertinet ad sapientes non ad medicos. Quidam putauerunt non recte. quod species uisibilis longinqua est causa fortis motus cristalline et spiritus eius. Et per consequens subtilizationis ipsius. sed hoc est manifeste falsum. Nam species uisibilis longinqua quod potest esse congregatiua et inpressatiua spiritus ut spiritus uisibilis nigri. et sic esset causa grossitiei eius non subtilizationis. Amplius uisibile propinquum fortiores faceret motum. cum motus in primo sit fortior et debilitando pcedat. unde colligitur 3°. dixit Auer. quia res uisibilis esset remota esset motus fortior in uisu debiliore. Ideoque et colores longinqui non imprimunt suas species. sed motus ille pcedit a luce medii illuminari sed aeris. que lux quanto erit amplior tanto fortius mouebit. sed quanto spatium per quod fit uisio est longius et maius ceteris paribus tanto in eo lux erit in maiori quantitate quare fortius mouebit. Et hoc innuit Augustinus. Non enim dixit quod spiritus et cristallina formam moueat

a re longinqua. Sed dicitur qd motus sit fortis
Cum uidet illud qd elongat. s. rōne maioris
lucis in maiori illo spacio predictis. sicut di
xit Auer. ubi supra. Luz uisibile ē remotum
ab oculis lux que est inter ipm & oculum est
pluris q̄titaris. Dicunt quidaz q̄uis spūs p
illa uisione a luce subtiliat tñ illa subtilitatio
non pducit ita qd p illā subtilitatem possit
postea bene uidē p̄pinqua. qm̄ spūs non pma
net talis maxime frequenter p influxū renoua
tus q̄uis foras se exercitū uidendū longiq̄
et aliquatū confert. Pro maiori declaratiō
ne p̄dictorum sciendū ē qd ad uisiones requi
ritur certa distantia habens latitudinem ma
gnaz penes uarietate uisibilium. Alia. n. est
distantia qua uidentur uisibilia magna & alia
qua uidentur parua. Non. n. ab eadez distantia
uidet̄ granus milii & domus. Et alia ē di
stantia qua uident̄ colorata coloribz exm̄is &
alia qua uident̄ colorata coloribz mediis. Et
alia ē distantia qua uident̄ que mouentur & a
qua uidentur que quiescunt. & sic de aliis cō
similibz uarietate uisibilium. Et habet ē
latitudines penes uarietates uidentū. alia. n.
est distantia qua uidet oculus tempus & a
qua distempus & lapsus. Et alia est qua
uidet sanus exm̄is & alia qua uidet eger facit̄
Et ois p̄dicta distantia habet tres p̄pinquas
tatis. s. & elongatōis & p̄m̄ medie inter eas
Luz ergo fit comparatio de uisione illa cōpa
tio debet fieri ad p̄p̄tā et distantiaz. & bigra
tia in distantia penes uarietates uidentium
Cum supra dictū ē qd bñs debilitatē uisus p̄
habere spūm grossū & multū uidet a longe
melius q̄ a prope. Illud melius uidē n̄ de
bet referri ad oculum tempus compando. y.
neqz in respectu ad se ipm cū sanus erat siue
ad se ipm si fuisset sanus & uidet̄. Et hoc id
qm̄ si quis sanus natus esset cum ipso uidet̄
bñ longinq̄ p̄ paucitatem & subtilitatem sui spūs
q̄ dispositio est ei sua sanitas Si unqz i tpe
deueniet ad bñdū spūm grossū & multū. id
melius uidebit longinqua q̄ qm̄ erat sanus. tal
enim comparatio nō cōtinet q̄tate. & sicut q̄b
gratia in uarietate sumpta in distantia pen
uarietatem uisibilium. non debet referri illō
melius uidere qd melius uidet granus milii
positus in longinquo q̄ domus propinqua
& consimiliter in aliis uarietate. Quare
quilibet oculus siue sanus siue eger habet ad
uisionem certam distantiam ultra quam non
uidet & citra quaz uersus oculum non uidet.
Cum ergo dicitur qd habens oculum debi
lem propter multitudines & grossitatem spūs
uidetur a longe melius q̄ a prope debet in
teligi in distantia sibi debita & de eodem uis
bili in omnibus pariter se habenti ut qd sit
eque magnum eque coloratum. Et consimil
iter in aliis circumstantiis. Potest ergo
ex dictis patere. qd spiritus si fuerit grossus
& paucus non bene uidet longinqua quia
quāuis ex eius grossitate ea haberet uide
re. qm̄ in longo tēpore subtilitaret tamen ei
paucitas nō sufficit et nō sustinet multā lucē.
qm̄ spūs disgregetur et minuat. q̄ pueniat ad
longinqua. unde Aazarau dicit. spūs paucus

et grossus ē cā uidendū ppe. Et ppter hanc
eāz cā senes cā hēant spūm paucū et grossū
nō uident a longe ea que uidebāt tēpore iuue
tutis hēbant plus de spū et magis subtilem
sicut de hys dixit sapio. ut 2. scribit q̄tine
tis. Et Auer. 3. collz. dicit p̄ hanc debili
tatem accidit decrepitis ut uideant res p̄pin
quas nō longinqs. Senes tñ infra distantiaz
eis debita uidet̄ melius a longe q̄ a ppe un
dixit Ras. 2. q̄tinetis. Cum qs uidet a lōge
et nō a ppe. sicut oculi senibus. cū uolūt lūe
ras legere elongant a se cartas. ut melius le
gant. q̄uis tñ ita sit qd spūs pauc⁹ et gross⁹
sit cā uisibilia p̄pinqz nō tñ in hoc equat spū
pauc⁹ subtili neqz ei i bonitate uisibilia p̄pin
quoz. p̄rio nō indistantia. qz paucus et subri
lis uidet̄ melius in minori distantia q̄ pauc⁹
grossus. Neqz eget aliqua elongatiōe obiecti
sicut eget ut dicitur est senes. 2. nec in boni
tate uisibilia respectu uisibilium. Hāz spūs gro
sus et paucus. licz rōne paucitatis sufficit ad
uisionē quorūcūqz uisibilium. tñ rōne grossi
tatis nō cōuenit uisibilia eoz que in p̄mo spacio
nō cōueniēt illuminari et clarificari. un̄ p̄ua
uisibilia nō bene cōprehendit nisi tñus foris
lumine extrinseco ut luce solis. In sole ē u
dent p̄ua ut ubi supra de senibz. Dicit Auer.
p̄ hanc eāz accidit senibus ut nō possint bñ
legere litteras minutas nisi in sole. sed spūs
paucus subtilis cā paucitate sua p̄t in p̄pin
qua. Et cum sui subtilitate sufficit uidere q̄
cūqz uisibilia ibi sūt. ita ut non occultetur ei
et uisibilia minutissima qm̄ ois imp̄tationem
sui claritate ē suscep̄ apt⁹. Et m̄tudo qd ē
subtilitas spūs facit̄ ad p̄fectā uisionē p̄pin
quoz et longinquoz. neqz m̄tudo ad oēs uis
ionē longinquoz requiritur. Sz nō ois subtili
tas p̄ceptis. Nam p̄ceptis grossitatem cā
multitudie p̄ subtilitatem. po. est uidere lon
ginqua. Aristo. tamē 5. de generatiōe anima
lium posuit cōsimilem diciturates in uiden
do a ppe et a longe ex pte bñoris albuginei
dicens illud posse euenire ex humido multo
impuro. Et ex pauc⁹ puro. Et Ras. 2. q̄
nētis. dixit caldes et uarietates posse puenire
ex pte bñoris crystallini. sicut patebit caplo.
de nocte et de habur. Dixit Aazarau. 2. cō
tinētis. hō uidens remotē ē melior hōie uidē
te a ppe et nō remotē. i. ē facilis ut et citius re
cipiens curationem qz facilius est subulare
spūm grossū q̄ paucū multiplicare et ingros
sare. De signis aut debilitatis uisus pue
nientis ex pte uicaciz p̄fundarū & humorum
uitrei & crystallini dixit Auer. cognitio ei⁹ p̄a
ua ē scilicet non certa sed soluz extrinseca. Cū
non est res alia nisi ipsa. i. non ibi. alia man
ifesta egritudo sed est sola. Et non intellexit
de cognitione cause eius scilicet an procedat
a causa calida an frigida & cetera. quia talis
est certa per signa dicenda. Sed de cogniti
one ad sciendum cui diciturum iuniorum et
humorum debeat appropriari. eo quod si p̄
tētia puenire ppter passionē in diuersis mē
bris p̄pinquis nō possunt sup altero eorum
determinate reduci nisi cum extimatiōe. ita
qz nō poterit argui. ergo hoc ē a uicacia ara

uenit & bigratia. Aut ab aliquo dicto mēbro
 rū solo. S3 bñ poterit argui p dīfūctōnē g°
 ē a tunica aranea uel ab humore cristallino ut
 uitreo aut retina uel secundina. uerumamen
 in iudicando postq scī q non est ex nerno
 optico neq ex hūore albugineo n3 ex cornea
 uel uuea debet fieri recursus. dīr. A. ad sig^a
 que ponit quozuz pīmus est dīspōitio colo
 ris tunicaraz. & gratia. Si cōiunctina ut cor
 nea in oculo debilitato appet aliquatū citrina
 sed non tñ q deberet facere illā q3 habetur
 certitudo q non ē pp pāssionē corneae aut cō
 iunctiue nec albuginet unde sequitur q sit p
 pter partes profundas oculi. Et sequit q
 mā faciēs lēsiōnē ē colica tamen si ē i retina
 uel altera dictarū ptiū p fundaruz non potest
 sciri nisi extimatione. 2^m signū ē dīspō ita
 rionis & extēsiōis tunicarū extērior. ex in
 flatione enim & extēsiōe arguit q in cāsa
 ē humor aut uapor tendens & q talis mā ē in
 partibus p fundis contenta. sed tñ in q eap sit
 non potest sciri nisi extimatione. 3^m signū
 ē dīspō corrugatiōis & extēsiōis tunicarū
 extrinsecarū que non ē tanta q sufficeret in
 ducere illaz debilitates ita q non erit cā dōi
 litatis sed lignuz. Et cum non sit pp ptes ex
 trinsecas. tunc erit ppter intrinsecas. nesciē
 do tñ pp quā eārū mō dīcro. 4^m signū ē dī
 pōitio puritatis oculi. Cum n. oculus purifica
 tur non pp rupturaz appet neq3 pp aliā
 cām reptam in partib⁹ extrinsecis oculi. tunc
 ē ppter elicationē & extēnationē partū in
 trinsecarū. 5^m signū ē yris. Nā sicut yris
 in are ut dīxit Ap. 3° mēbati. appz pp refle
 xionem seu receptionē radiorū solis i nu
 be rorida & aquosa ita apparitio yris sit in
 quibusdā debilibus in usu ut in hys in q
 bus aliqua humiditas est sparsa circa partes
 oculi in quibus lumen recipit quod intelle
 xit Aul. cum dīxit & recurrit ad dīspōnē oca
 li in eo qd spargitur super ipm de humidita
 te. Et ymaginat de similitudine yris pp illaz
 humiditates. Et hoc ymaginari yridē p
 ē dupliciter quidā n. in usu debiles semp
 uident circulus coloratus circa lumen cādelle
 Et quidaz uident radios cadentes sup pal
 pebras in colore yris. unde Rasis secundo
 continentis ait. signa cognitionis future dōi
 litatis sunt uenule oculorū sunt coloris yris.
 yris itaq3 apparet propter aquam existentē
 in partibus intrinsecis oculi. Sed in qua p
 te earū sit non ostendit. Sextus signū ē
 dīspōitio siccitatis & conturbatiōis. i. siccita
 tis faciētis q turbatiōnē p remotionē pēuie
 tatis non faciētis corrugationem & exten
 sionem de qua dictum est supza. Nec autē
 siccitas est cum materia grossa terrea malen
 colica q turbat. Et ē h⁹ q turba⁹ manifesta ex
 teri⁹ q3 īpiciētī appz oculus q turbatus. Et
 fortasse n appz hō oclī. i. hominū. i. simula^m
 & ymago ei⁹ q īpiciēt. i. e. n. simulacp debz ap
 pēre in oclō nālī dīspōitio propter reflexio
 nem factam in tunica aranea que est splēdi
 da et polita sicut speculum. Unde Saluenus
 4° de utilitate pīcularū. Dīxit ydolū pupilla

in tela aranea sicut in speculo quodā qstū
 ē enī lenis & micās sup oīa specula. Luz ergo
 siccites cum dīcā mā q turbat est & tollit ab
 ea resplendentiam & lenitatem eius nō appet
 ydolū si q turbatio nō sit multū pua. tūc. n.
 fortasse nō tollit s3 appet. Cōciliator autē dī
 xit hoc ydolū pendere ex cornea q est corp⁹
 tersum sicut īpēculū. in quo representat ydo
 lum nec est hoc ydolū quid reale ēfmi sū ab
 aspiciente. nec est forma nālīs. s3 ītēctōalis
 magis mutationē organī seu medij ītēctō
 naliter siue spātī cāns. Nō autē realiter seu
 mālīter. Nec pmanet in speculo. S3 cōtinue
 ad motum īspiciētīs īnducit aliud & diuer
 sum pōtī corrupto ut dīxit Auctor lex pīci
 pīor. Et dīxit qciliator nō o3 radios semp
 a corpore luminoso eccellente ad speculū trās
 mitti uelud in yride mittitur longe a sole. dī
 stante & īpēctōis uehementioris exīte. mā
 ē exīte īndīpōitē susceptiua unde lumen
 medij. sufficit ē debile ydolū in speculo re
 presentare. & scias q predicta oīa signa n ap
 pent in qualibet dīcā. debilitate s3 qñz unū
 qñz aliud. qñq3 pauca. qñz plura. Ex quibus
 qñz a nō bñbeat certe in quo mēbro de īntrī
 fecis oculi sit pāssio faciēs debilitatē nō ē
 inde multuz curanduz. qm o quocūq3 spōrū
 pueniat siue hūore siue tunica. cura est eadē
 & cum eisde3 medicis pficitur. unde medicus
 in hoc non h3 multum sollicitari. De signis
 edē debilitatis uisus pueniētī ex pāssionib⁹
 corneae uice uel albuginet dīxit Aul. q quan
 do s gñificat debilitas uisus fm dīspōnē cor
 nee. i. fm q appet dīspō in cornea. Et quan
 doq3 s gñificat fm dīspōnē a buginet. Nam
 ille cuius ē uidet semp intra oculos suos si ē
 nebulaz. i. īndicet corā oculis suis fore nebu
 lam. Res cū ista que uidet & que ē cā illi⁹
 falsē uisionis & īntra oculū non extra. Iudī
 cat aut uid. re nebulam īpūritatē corneae ut
 albuginet. Nam ut ex supradictis p3 omnes
 cōe debilitatis uisus ex pte corneae ut albugi
 net sunt ad mīnocandū puritates corneae uel
 albuginet. A utra itaq3 puritate corneae in
 opacitate fit cōprehensio rei nō clare nebulō
 se. Et iō iudicat se sēper uidere nebulaz. & si
 non semper saltem utplm. Et dīstīnguitur in
 ter ea q est ex albugineo & ea q est ex corā
 dīxit Aul. qm si uides pupillam q turbata
 & non aliam prem s gñificatur q est ex albu
 gineo. Si autem uides conturbatiōnē i tota
 cornea tunc est ex ipsa. Et potest esse ex cor
 nea tantum. Et potest esse ex ea cū albugineo
 Nam non potest ex conturbatiōe corneae iudi
 care q non sit ex albugineo. q3 potest esse &
 timatuum q3 non est ali quod signū certum.
 Sed quando apparet conturbatio nisi i pupi
 la tantum tunc albugineus est conturbat⁹ so
 lus & non cornea. Causa aut conturbatiōis
 albuginet est scdm plm humiditas uel mā ua
 porosa qñq3 tamē & raro causa est īpīus es
 cario. Dīxit Aul. qñz accidit albugineo si
 citas & accidit ex illa siccitate qñq3 q aggre
 gatur in eo quedam partes eius. unde non
 sunt pūe quare uidetur corā ei3 fenestra
 qm illis partibus aggregatis & redātis opa

et non potest secundum illas partes spiritus visibiliter
reperiari crystalline. unde secundum illas partes in
dicat rem visam fore foratam vel fenestratam una
fenestra vel pluribus secundum merita illarum partium
aggregatarum non pernarum. Et hoc magis
declarabitur infra in causa ymaginationum. Et
de signis causarum ex parte corneae dixit. A.
quandoque est illud ex parte corneae per vestigia vel
cerum exstitum in ea oculata facientia ymaginatio
si. s. medicum vel egrum ymaginationem. s. que per
cedunt cataractam. Cum tamen non sint sed sunt ve
stigia oculata in cornea que sunt causa debilita
tis visus et visiois nebularum quare in eis erra
tur. s. a medico vel egro. Judicantes ymagina
tiones precedentes cataractas esse cum sit ob
staculum visus. Postea dixit Aui. q. de signis
alarum carum ut constrictio vel dilatationis
pupille. Et de aqua sine cataracta. et de dispo
sitionibus nervi optici dicit in capitulo subsequen
te. Et tandem Aui. posuit causam per quam pos
sumus inter debilitates visus a siccitate et ea
que puenit ab humore distinguere. Et dixit q. ois
corruptio sine noverunt visus puenit a si
ccitate fortiter causa et intenditur cum vacuitas est
s. ventris vel etiam corporis. Et apud exer
citus resolutionum et apud editiones et in hora
meridiei id est caloris. Et cum puenit ab
humiditate est e. Et intellexit predicta vera
fore quia est de se. Per accensum enim posset
enim corrumperetur. q. per accensum potest debilitas vi
sus ex humiditate manifestari et intendi tempore
vacuitatis et oculati et remitti tempore replecio
nis utriusque est aliqua materia a stomacho coacta oculis
quod calor agit tempore famis et facit eam
evaporare ad caput et oculos. Et cum assu
ptus facit eum quiescere. et eius evaporationes
cohercet. Cura debilitatis visus puenit di
eta et portione et utraqque variat variatorem carum
eius. Et potest dieta satis sumi ex his q. di
cta sunt in capitulo conservatio visus. In p
ueniente a siccitate et maxime coram totum fit su
pamentum. dixit Aui. cum humectantibus et
aqua lactis et mulione lactis super caput et
potum eius. Et ponant olea humectantia super
caput. Et propter eum fuerit hoc debilitas in co
nascens. dicit Aui. dixit aqua lactis vel
aqua casei. Non intellexit de sero q. ipsum cum
sit calidum et sicum per se non coepit licet pos
set conferre per accidens inquit mas erat ca
lidas elicantes. Sed intellexit de lacte si
cut et alii auctores concedunt. Dicunt tam
quidam fortasse intellexit de aqua casei supra
secundum modum quem docuit Gal. 4. de simplicibus
medicina ubi dicit. substantia lactis aquea fri
gida est et humida. Et h. max. q. accipit et est
cit ut ex aliis partibus lactis absque coagulo et abs
que lacte ficus. Sed de coactionibus vel eum agre
ssa posita in lacte. Nam sic fumendo ea est frigi
da et humida et maxime cum bene separet a butyro
et sic sumptus concessit eam. Aui. prima 4.
capitulum de regimine febrium acutarum ad extinguen
dum situm. Dixit autem Aui. propter in qualesce
ribus. s. ex acutis q. ipsi frequenter incurrit hanc
debilitatem visus. Et in ois illi debilitate tota intentio
obstaculi ad humectandum. Et id dixit Aui. conue
nit ei sompnus et ges et caput purgia hume

crantia. super et omne quod humectat in aliis sex
rebus non nubus. Quid si debilitas visus
precessit a siccitate tunice oculi propter siccitatem
tactus vel cerebri dixit Aui. cura est prona. i.
difficillima et est impossibilis si siccitas in tuni
ca multum precessit per soliditates et duritiam
tunice. propterea q. non de facili humectari potest.
Luz et siccitas in quocumque membro difficulter
humectetur. Maxime tamen in oculo et tunice eius
per non posse remedia humectantia tempore suffi
cienti oculis appropriari. Inclinet patiens de
bilitates ex siccitate caput suum supra aquas
calidas recipiens vapores ex eis. q. si acciderit
post carabunt vel multas ungulas infundat
caput eius succo lactuce lacte muliebri et oleo
viridis et mittat in oculis suis collirium utile quod
fit ex albumine oui colubini recentis. In sacra
ho ab humiditate regimen in oibus sex non nali
bus rebus vixit ad siccitates. Dixit Rasis. 2.
quintus. permittat precipue assiduatione unius
dulcis et grossi et cibaria diu morantia in ore
stocci et difficilis digomus et q. generat hunc
res grossos. Et a quibus ascendunt vapores ad
cerebrum. sic sunt cepe porri eruce et lilia. Et
dixit debent vitare sompnus post cibum usque
quo cibum descendit ad fundus stocci. neque
diu iaceat supinus. Et non apponat oculos ve
ro septentrionali. Et caveat a frigore nimis et
fumo et pulvere. Dixit Aui. suavitur exercit
citis extremis et propter inferos et frigiditatem
eius super et omnibus aliis modis diversionum.
Et dixit Rasis. 2. quintus. serpentes incisivi
eius extremis et eiectionibus eius interiori
bus et felle carne manente integra. si bene ob
luant et decoquantur cum aqua sale aneto et
vino unus eorum quicquid valet obsecrari in
ter. Cura ho eius per portione est cum digone me
et e. editione et diversione. Digestum utile. R. en
fragile beonice stricados celidome cassidinee
ana. M. i. seminis feniculi seminis curanguli
sileris montani. ana. 3. i. foliorum rure et ber
bene et morsus galline ferentes flores rubeos
ana. M. 3. decoquantur in aqua et colentur et in
colatura ponantur. 3. ii. unius squillae quod fit 3.
q. fit acetum squillae et zuchari vel mellis quibus
sufficit dosi. 3. ii. c. 3. ii. aque feniculi. Et
ma digesta eueur cum medicina q. non laboriose
soluit neque est mas exagitet et non eueur. Et co
ferunt in hoc pillule cochle et aurce et pille
lucis et silis. Et tamen solutius bonum utile et
secum visus quo utendū est per intervalla conie
mentia et maxime post ules purgationes. R.
mitis. citrinorum kebuloz et indoz ana. 3. ii.
eblicoz et bellitroz ana. 3. i. 3. zuchari. 3. vi.
terantur in vase lapideo. et tribus diebus quolibet
die bis asperantur cum aqua fontis et dimittantur
postea efficari. deinde iterum terantur et accipia
tur ex hoc totum. 3. xiii. et turbid elect. 3. vi.
zenzi. 3. i. 3. cinamomi anisi sandaloz rubeo
rum ana. 3. i. dyagredii. 3. 3. zuchari quod suffi
dosi. 3. 3. usque ad. i. yelubaly. in cura debili
tatis visus prohibuit stomachum fieri. ipsa enim
debilitat visum maxime frequenter facta et p
propter ex cessiva propter resolutionem spiritus et ma
terie unde generatur sanguis. Et reuera f. o
mia raro potest propter. q. raro est q. ma sanguis

fit causa debilitatis uisus? Si tamen alia foret
tunc posset sperare. In quo casu. dixit paulus
minutio fiat i brachio et postea in lacrimali
De uomitu in debilitate uisus dixit. Auice.
uomitibus minus. i. facilius est ex eis q. q. ferunt
et maxie sensibus. q. i. eis p. uiam indigestiois
multiplicatur in stomaco materie multe. Sz
uomit. laboriosus nocet multu pp. agitatiões
quam efficit materierum in stomaco q. dicitur
Et uenit etiaz eio facta p. urinā. p. sudores
maxime p. missa eione generatiōi. Et p. cor
poris et stōaci eione. dixit Auic. p. ferat eio
nes p. gargazimata et masticatiões et sternu
tatoria et caputurgis ad mūdificandus capō
et cerebrū de materiis in eis cōtēntis fiat dī
uersio ad inferiora. Et p. bibet ascensio na
poz ad caput et oculos. Dixit Auic. p. fert ad
ministratio eius qd p. bibet ascensum uapoz
ad caput sicut est trisera minor et pprie apō
sompnū sumpta. s. cū qd debet dormire post
cibus q. tūc sumpta puenit huius et ad caput
magis et melius. pōt ēt sumi post sompnum
maxie nocturnū de mane mūdificatio stōaco.
Hāz tūc mūdificat stōachū et eliecat hūidita
tes eius et cerebrū. Et p. cōtēntes dixit Auic.
administratiō illud qd resoluit et p. sumit reli
quias mēp. Ex his q. dicitur sunt quētre illū
rōne oblatiōe et q. dicitur infra. Dixit Haly.
si debilitas uisus ē ex debilitate et paucitate
spīritus medicaminib. egeē spūm uisibilem
p. fortanibus suple et multiplicātib. ex cibis
bonis et odoratiōibus gratis. Si uero gro
ssities spūs fuerit cā debilitas uisus dixit
Auic. curetur cum medicinis absterfens suple
et subtilitatis et resolutiōis. debet enim me
dicina hīc cōueniens habere absterfentiōē sub
tilitatiōē et resolutiōē q. cōueniūt etiam in
grossitie hūoz et in grossitie tunicarum. Et
iste medicine sunt sicut faba et maiorana et
mel et alie que dicuntur. Et q. plurime earū
sunt acute attractiue materierū ad locum ui
de posset oculus p. turbari ad p. bibendū hoc
nocumētū ab eis dixit Auic. oz ut uariis
cum eis medicinis stipticis ut cōfortent ocu
lam ne recipiat illud qd per illas attrabe re
tur. Et si predicte medicine stiptice e. sent
etiam frigide inuarent cum repulsiōe eius
qd influeret. uisus tamen harum medicinarū p.
prie est post euacuatiōes et diuersiōes si nece
se fuerint et inter alias medicinas quas po
tuit Auic. habentes predictas intentiones
quatuor implere. ē assiduatiō alcosol ex lino ual
de quoniam confortat uirtutes oculi usq. ad
tempus longum. s. ne recipiat et cum hoc ab
stergit subtiliat et resoluit. Et dīz facere alco
sol. cum fricatione mirob. s. quorūcūq. ut
maxie cītrinoz. ut dīz haly. p. pice cū aq.
rosata confert ualde. qn ē hūiditas in cā sub
tilis cum caliditate et cum pruritu. Nam in
hoc est uirtus medicine confortatiua oculi et
repulsiua cū absterfione et resolutiōe sufficiē
ti in mā subtili. In mā autē grossa fortasse
non sufficeret subtiliare et resoluerē eā ymo
fortasse mag. ingrosset cum stipticitate et
sicatate sua. Et ex medicinis inuatiū in hoc
dixit Auic. ē mēcia abluta seu nutrita cum aq.

idest sico depurato sanis. Aut cum sico fe
niculi et sico pra. h. Am in hoc medicamine
est confortatio aliqua absterfio subtilitatio et
resolutio. Et Auic. dicitur conferentibus
in hoc ca. s. in quibus est absterfio subtilia
et resolo ē alcosol de fellibus singularib. uel
compositis. i. uno uel pluribus mixtis ex q.
bus est fel alcubugi et fel cituri. Et fel labor.
et p. piscis dicitur nariolus uel spinula qd fel
multū cōmendauit Gal. 4. de simplic. me.

Et fel anis frangētis ossa de qua dicitur q.
ē anis similis aquile uel de genere aquilarū
que arab. uocat beloz uel cabinus de qua lo
cutus fuit Auic. 7. sui de alib. ca. de aquil
lis. Et ex eis ē fel uulturis et urli et leporis et
gruis et yrdinis et passeris et uulpis et gati
et canis leopardi et arietis siluestris. Et di
xit felli tarde inest proprietates ualde mirabi
lis. de qua quidā dicunt q. est tardus. quidā
q. est sterna. Auicena. autē nono de anima
libus nominauit quandā Auic. cubeg et data
re cui iposuit tarditates. Et inter fellia ut
patet 4. de simplic. me. quedā sunt fortiora
et acutiora. Et enim fellia uolantia acutiora
sunt fellibus quadrupedibus. Et inter fellia uola
tilia acutiora sunt fellia uiuentia de rapina
Dixit quidā. p. fel angulle grosse. et fel ga
li et mel rubens et uinū cītrini clarū et aquā
fontis equis ponderibus misce et enco uise
et de nocte ad acrem tene in loco cohopio et
ex hoc oculos iunge quoniam mirabilis p. fert

Et scias q. omne colliriū quod fit ad ob
litiates uisus debet fieri in uase enco et in co
conseruari. Dixit quidā experimentator.
fel leporis et galli et galline tolle et cum melle
misce et aqua purissima et in uase enco reconō
et ex eo oculis imitte q. in paruo tempore ui
sū restaurat dīmodo interim patiens uinū
in quo infusa fuerit edera biberit. Et qui
dā super alia fellia excellunt fel iūperaz. qui
tamen experimentator dixit. uidi magnum picu
lum in usu fellis uipere in oculo. De debi
litate uisus pueniente ex ascensu uapoz ad
caput et oculos a stomaco ultra id quod dēm
est de trisera minori dixit Auicena. oportet
proprie eum qui conquerit de uapozib. sto
maci an nocet humiditas ut utatur ante cibū
decoctione absinthii et oximelle squilzico. et
confert omne quod lenit uentrem et icidit su
perfluitates que sūt in stomaco. Et sunt uer
ba Rasis. secūdo cōmentis. Et oximel squi
liticum confert quando superfluitas eēt mul
tum uiscosa et grossa. ubi autem non esset sic
grossa competit oximel compositum ut ēt sim
plex. Et quodecūq. aliud incidens et subtili
ans materias fūcas. Dixit R. 33. p. bleu
p. bleumate 7. In habentibus uisus obscurū
propter humiditatem grossā cōdēptatam
circa pupillā qui a isti egent expurgatiōe il
lius materie. ideo si administrantur ei acuta
mordicatiua que oculos plurimos purgant
inducendo mordicatiōē in eis ut cepe facit
conferunt ad hoc ut acute uideant. Ualer ēt
in hoc succus corticum cītranguloz et succus
agreste cum imittitur oculis. Cum debilitas
uisus a luce solis puenit. tunc color niger

optime confert. Dicunt quidam qd crocus
positus in oculis confert non potest aspicere
claritatem solis. Et qd oculi debiles ex
aspectu lucidorum si sepe tangant cum ambra
de qua sunt pater nostri iunant ea. Et
conferens debilitati visus. R. succi feniculi 8
purati. 3. iij. succi rute et celidonie an. 3. 7. me
lis lb. 7. decoquant ad spissitudinem. deinde su
p. pone puluerem hunc. R. eufragie. 3. i. seminis
feniculi 3 y. macis cubebam cinamomi piperis
longi. 8. r. an. 3. i. Alio confers debilitati visus
ex humore grossa frigida pcedenti. R. cinamo
mi Bar. beyl nucis mus cubebam piperis longi
ana. 3. i. seminis gallitrici. 3. 8. seminis fenic.
sileris maioranc eufragie radicis celidonie et
ualeriane ana. 3. ii. acori. 3. iij. zuch. q. iij. suf
ficiat pulvis. uilis quo patiens uti debet sup
cubam suis et salamentis. R. eufragie. 3. 5.
th. mi. succi acori ana. 3. y. seminis feniculi
coriandri ppari ana. 3. iij. anisi charui piperis
longi. Bar. nucis mus 3 iij. galange an. 3. i. cina
momi electi. 3. iij. spice. 3. 5. foliiculi scene
et chebulorum an. 3. 8. zuchari albi. 3. y. Et em
aliud aciens visus et confortans oculos ne ma
terias ad eas fluentes suscipiant. R. herbe ad
bil. 3. y. seminis feniculi. 3. 6. macis cubeba
rum cinamomi piperis longi. Bar. an. 3. i. succi
feniculi depurati. 3. iij. succi rute et celidonie
depurati ana. 3. 5. mellis albi lb. i. decoq
tur mel cum succis ad consumptionem succorum
et donec ueniat ad spissitudinem deinde suppo
nantur sps et fiat elem dosis. 3. 5. Pulvis
altius uilis qui debet cotidie sumi. R. liqui.
3 iij. galange an. 3. i. seminis feniculi sileris
petri rute eufragie amomi ameos carpobal.
turbit. ana. aur. ii. sene. aur. iij. piperis lon
gi. 3. i. cinamomi nucis mus cubebam
charui ana. 3. i. zuchari q. iij. uis dosis coctur
unum cum uino calido. Et em confortans ui
sum debiles. ymo quasi emissu recuperans flos
cum confortans digones adiunans uentositat
et disperans renes ab humoribus grossis mu
dificans urinam puocans et lapidem frangens.
R. seminis feniculi lb. i. sileris lb. 5. come
drios radicis celidonie siccarum ana. 3. iij. se
minis apii et petri ana. 3. i. 3 iij. pipis cina
momi ana. 3. i. seminis anethi pulegii ysopt
abrotani granorum iunpi ana. 3. 5. mellis q
pim iussit dosis ad qritatem nucis mane et
f. ro. 3 iij. con. finis et comestus acuit uisu
et semen rosis martini bibulum acuit uisum.
Et comestio yrundinum assatarum acuit uisum
Et dixit zoar qd caro passerum decocta cu
pomis et proprie cerebris earum confert ui
su. Dixit Rasis. secundo continens. Ju
uat debilitatem visus decrepitorum qualibz
die assidue odorare muscu. Dixit damasce
aqua clarificans uisum et abstergens. R. folia
ros completarum et rute et feniculi et berbe
ne et celidonie distilla et uere. Et dixit. R.
succu feniculi. 3. xv. succu rute. 3. xliiij. melis
boni et clari. 3. xv. ponatur in apula ad sole
p tres menses postea cola et uere. Et est hoc
qd secretus eius. Aqua ualens caligini oculo

rum. R. succu macis canfore. an. 3. 5. aloes
epatici. 3. i. sileris. 3. iij. serocolle. 3. i. 5.
terantur et ponant in ampula tenere. lb. iij.
plena uino optimo albo et claro et apulla po
natur in cacabo aqua pleno et bulliant donec
consumatur medietas uini postea reponat et si
coletur. Colliriū cōferens obscuritati uisus
et multis et alijs passionibus uisus seu oculo
rum. R. succu alexandrine nontes incense et
extincte in aqua rosata postea puluerizate si
cut alcosol. 3. i. canfore. 3. 5. uini albi clari
mi et subtilis. 3. iij. misce et uere. Aqua cō
ferens caligini et maculis oculorum lacrimis.
lappitudini et grossitici palpebrarum. R. folio
rum selaresci foliorum anagalis ferentis flo
res rubeos eufragie ferentis flores rare
feniculi agrimonie berbene et ros. an. 3. ii.
et aspgantur optimo uino albo et claro. dein
de totus ponat in alembico et sublimet. Co
liriū de aqua albedonegi cōfert. Dixit Hor
donius. Medicamen ualens medicis ut ua
leant in urina cōtenta uidere et de coloribz
eius bene discernere. Et ualeat barbitonori
bus ut ualeant pcutere uenā et lector. bus et
monacis ut sciant legere litteras minutas.
R. succu pparate climie auri et argenti cris
usti ceruse lore spume maris armoniaci triuz
piperis gar an. 3. i. q. iij. cū aqua eufragie
montane de qua cotidie oculis instillat. facit
enim mirabilia in ueribus bono regimine af
torum gaudium iuuat. Dixit Orbisilius. folia
uel flores feniculi recetis in aqua cōtenta in
uase uitreo et dimittantur in ea per. yij. dies
deinde instilletur aqua ipsa in oculis quoli
bet die mane et sero usqz ad xl. dies. Dixit
Rasis sit aqua plunialis. Dixit Rasis fo
cōmētis. dico pulvis conseruans oculos et
acuens uisum teratur succu cum succo maio
rane. per. yij. dies et desiccetur et iterum
teratur et reseruietur et operet cum eo me
dicus cum necesse fuerit. Et dixit. R. succu
granati et fac bullire usqz ad medium dein
de adde de melle dispumato q. iij. est dimi
dia ipsius succi cocti. Et iterum bullire fac
u. q. ad perfectam decoctionem deinde pone
ad solem per. xx. dies et utere quia acuit ui
sum ualde. Et dixit aliud bonum ualde. R.
succu granatorum accorum et succu fenic
culi et fel uacinum et mel an dispumentur
ad ignem et colentur Ibidem. colliriū ex
spolio serpentis trito mixto cum melle acuit
uisum. Iunget oculos cum succo serpenta
rie cum melle mundissimo mixto et laua ocu
los cum aqua in qua betonica et radix eius
sit decocta. Et si uis uidere subtilius fel
caprinum accipe et cum adipe galline misce
et oculos iunget. Succu rute cū melle dispu
mato mixtus positus supra oculos cū petia
lini atqz caliginē oculorum tollit Unguentū mi
tū desiccās humitates oculi. R. succu lore. 3.
i. cāfore. 3. i. aque rosate. 3. i. cineris cerri
l. 3. y. adipis porci. 3. iij. q. iij. Succu anaga
lis cū melle mixtū q. iij. omni obscuritati ui
sus et succu pparatū. et succu berbene. Succu celido

me maioris mar'e acceptus de tota planta et
bullitus usque ad medietatem cui admiscetur
postea modicum mellis de quo dixit Galienus
octavo de simplicibus. Sucus eius ad acuitones
visus est utilis hys in quibus coarctatur grossum
quod secundum pupillam distorsit indi-
gens. Balsamus inunctus multum abstergit
obscuritatem visus. Dixit dias facis cautium
abstergit oculum et sanat debilitate et obscu-
ritate visus. dixit Iulianus Seneca dragonice
gestatum facit ad visum debilitatum. Hummi
ceresorum dixit serapio secundum dias disso-
lutum in uino et aqua mistum. Et Avice dixit
hoc de gummi prunorum in uino dissoluto. di-
xit macer. fucus camedrios cum melle limus
visum acuit. dixit serapio secundum dias. q
collirium facit ex succo radicum et foliorum
rosinarii acuit visum et etiam cum succo fe-
niculi melle mixtum et folia eius cum sale co-
mesta acuit visum. Dixit Avice. Gummi
salicis confert ualde debilitati visus. Et di-
xit serapio secundum habent melle timbra acu-
it visum debilitatum ex humiditate. Emerat
dus emendat se los uiridi mucedine visus.
Dixit Aristoteles 32. problema. prob-
leumate. 25. corpora habentia figuras. con-
cauas aut eminentes iudicantur iudicio visus
cum maximo fulgore quod accidit propter ag-
gregationem radiorum. et ideo et in opus pro non
posse visum iniri pro quod accidit ipsum dispergi
et turbari et ideo talia pro fulgore in ipsis reuel-
tatu non est discernere uel apprehendere seu discernere
pro possit de longe iudicari a visu sicut illa que
sunt plana uel alterius figure. Et dixit quod huius
res oculos diffusos non uident a longe sed
de prope. res enim istas cum magis fuerit appro-
pinquata tanto erit eis magis manifesta quod
pro paucitate spiritus uisibilis cum eius claritate
contingit. Dixit Iohannes inchois cum aliquis uidet
prope et non longe. Et uidet minora et non ma-
iora. cunctis ex defectu spiritus pueniens ex
cetro. et cum accidit est. q. uidet longe et non
prope. sicut accidit decrepitis uel uidet de die
et non de nocte sicut patientes habere. intelligi-
tur quod accidit ex grossitie spiritus animalis
aut multitudine humiditatis mixtis cum eo. Dixit
rasio secundo continetur. illius qui uidet res
perforatas subtilis diuina indiget quia humidit-
ates eius aliquae ingrossitate sunt in circuitu
crystallini. Et similiter qui non uidet subito
multas res. et qui uidet oia rubra si non est ei ma-
cula aut yetericia minuat et purget huiusmodi illi
colore repitans. Qui autem uidet rubra aut
crocea tunc oculorum infecte sunt ei sed coloribus.
Dixit mesue alchocol maumer a rasi sublime in
fortatione visus et acuit et clarificat ipsum.
B. tucie abite nutrit tribus uicibus cum su-
co sancti depurato. 3. xx. deinde accipe zinz-
beris piperis nigri et longi celidone cadimie
an. 3. u. sal. armofaci. 3. i. terant oia cum succo fe-
niculi aut sancti tribus uicibus deinde fac
siccat et tere subtilissime et fac alchocol cum
eo. Et dixit auctoritate rasi collirium san-
dona quod acuit visum et oculorum sanitatem custodit

dit tempore multo. Et lili et tere contritione
bona cum succo feniculi depurato usque ad medietatem
sicut mel et recode in uase uitreo et utere. Qui
dixit aut ex posterioribus addiderit ad omnem
3. eius de felle galli aut perdicis. 3. i. terit
as duas. Dixit Hor. medicamentum uales uidentibus
a longe et non a prope. B. felle corui et
ancipitris. et perdicis et gruis et mellis cola-
tu an miscantur et oculis cotidie infundatur.

1. apitulum 30. de noctilopa.

Noctilopa quinto de ge-
neratione aia
liu uocatur anarologia. 9. theori-
ce bal. uocatur sequibare scdo co-
tinetur aliquando uocatur bass. 1. zaratius uo-
catur alb. ista et aluacid. quinto praece bal. uo-
catur terebrositas oculorum. A sapione uocatur
asalmetur uel asabrat. Et est spes nocumetro
ad visum diminutio. scilicet quod ad aliquam par-
tem temporis in quo finem naturae patiens debet
uidere. Scilicet in die et in nocte. diminutio visus potest
contingere duobus modis. uno quod quis non potest
uidere in splendore diei. et post occasum solis
uidet bene. Et uocatur egilopa ab Aui. bal. a
bar de qua dicitur in sequenti c. Alio modo est
quod quis uidet bene in splendore diei. Et oc-
cidere sole non uidet et uocatur noctilopa. quod non
est passio. De qua dixit sap. quod bec passio acci-
dit ei qui uidet in die. Et cum sol occidit debi-
litatur visus eius. et in nocte non uidet aliquid
Et Aue. dixit noctilopa est ut euamescat visus
patientis in nocte et uideat in die et debilitetur
in fine diei. Huius enim in nocte ceteras ho-
minum debilitetur uidetur. noctilopa in multis
magis et citius debilitatur patitur quam homines
comuniter patiuntur. Et magis quidem. quia cum
ceteras hominum possit in nocte ad lumen lucer-
ne uel candelae multa uidere legere uel artes
exercere noctilopa nil horum facere potest. un-
de Aue. dixit coll. 3. patiens uidet in die et
non in nocte. quia ei non sufficit lux lune et can-
delarum. Licet uero. quia statim occidit so-
le. et est in fine diei noctilopa non potest uidere. un-
de huius dixit Aue. qui post transiitum solis non
uidet res noctilopas uocat. Dixit bal. nocti-
lopa est similis ei qui uidet remota et non pro-
pinqua. Eget enim noctilopa multa illustratio-
ne et claritate ad hoc ut uideat quod prope est oc-
casus. et in nocte habere non potest. Eget enim et
radiatione multa pro disponere extrinsecus. Aut in al-
bugineo. aut in crystallino aut in spiritu uisibili
hec enim tria egent illuminari lumine exteriori.
Cum enim ingrossatur et obscuratur non potest il-
luminari a paruo lumine. Aue. aut ubi supra
dixit noctilopa uidet res propinquas et non re-
motas huiusmodi raro uidet. Sed uerificatur potius
in egilopa in quo spes est paucis existit quod non potest
tolerare illustrationem medi magnam. Et quod ita si
collegerit pro. quod loquendo de ceteris est. Aue.
dixit huiusmodi potest a tenebrositate aut duritie rece-
ptoris. Et loquendo de ceteris dixit sap. sit ex
grossitie spiritus animalis ex multitudine supfluitatu in
eo sicut sit illi qui uident ex longinquo et non

videtur ex primo. sicut porre accit decrepitis
dixit b. l. puenit ex hūorū grossitie et sps ai
malis. f. oculi turbiditate et sit cāe hūorū passio
nis similes ei q ea q in lōgūquo posita sunt
videt et q prima nō. Et hūc dixit cā ē hūo
res oculi. f. albugine et cristallin. f. eo q grossi
tines humor aut nitreus illustratione exteri
ori non eget. Aut causa eius est humiditas
spiritus et grossities eius idest humiditas in
grossitas spiritum. ybeshali autem posuit ei
quatuor rationes. f. humiditatem albuginet
grossitiam spiritus animalis humectationem
et conurbationem cristallini et frequentatōes
aspectus solis. Hanc autem quatuor cām alij
auctores nō exprefferunt quia reduciunt ad a
lias dictas cās. Nam frequens aspectus solis
ē cā hūitis passiois inq̄tum resoluit de sp̄i
tu et humore. et resoluendo desiccatur et desiccā
do ingrossatur et conturbatur. De causis autem q
bus humor albugineus indiget illustrari est
magna q̄ritas ipsius propter quā magnas q̄
ritatem multo lumine indiget ut illustretur pau
cum enim lumen non sufficit ipsius q̄ritatem
magnam illustrare. et alij cā ei⁹ siccitas albu
ginei terrestrificās et obscurās. et alij ē hūidi
tas ipm ingrossat et turbat. Hic etiam due
ultime cāe sūt et in hūore cristallino et spiritu
animali inueniuntur. q̄ritas autem multa cor
pore maxime spiritus animalis non potest esse
cā dicte egentie. s. potius opantur. fo. et inen
tis hāc nascitur aliquando ex copia hūoris
albuginei et morione sua. Et accidit q̄ritas par
ticipatōe stomaci. et q̄ritas participatōe cēbri.
Et accidit magis habentibus pupillam parūā
et stricam valde et habentibus oculos diuersorū
colorū qz diuersitas colorū significat diuer
sitate op̄onis oculi et puritas pupille signifi
cat puritatem spiritus visibilis. et Ari. dixit
quinto de generatione animalium noctilopa ac
cidit hominibus nigrozum oculorum. Et A.
dixit noctilopa accidit plurimum habentibus
oculos nigros nō videt idest nō natos uel
non glaucos. et intellexit de habentibus oculos
nigros pp multitudinem albuginei qua eget
multa illustratione. Ideo qz dixit Salic ut fo
scribitur cōtinētis cā morbi hāc est multa
humiditas. f. albuginea. Ideo qz accidit pl⁹
hūitibus oculos amōicos. i. nigros. et A. dixit
pim accidit puritate pupille. i. hūitibus pupillam
purā et stricā. nō nālē qz nālīs q̄ritatē pupil
le facit ad bonā uisionē ut supra. S. hūitibus
eā purā et stricā ex hūitate qua ingrossat albu
gineus et spiritus visibilis aut ex siccitate ter
restrificante et ingrossante. A. dilatatōe autē
pupille non accidit noctilopa eo qz cū dilata
tione multus dispergitur spiritus et p̄ dispo
ne et purificatōe ipsius non potest tollera
re illustrationem diei. Quidam tamen dicūt
qz potest provenire a pupilla dilatata p̄ mul
titudine materie extendenti et dilatanti eam
qua ingrossatur spiritus visibilis facit cōgens
illustrationē. Sed auctores non fecerunt de
ista causa mentionem dantes eam intelligere
p̄ constrictionem pupille ex humiditate. Et
dixit. A. pl⁹ aduenit ei cui multiplicat color
es. i. qz oculos diuersis coloribus colorat

In quibus. f. sunt quedam p̄fecta alba quedā
nigra. quedā citrina uel aliterius coloris quo
rū color diuersitas procedit ex eibereogēta
te materie albuginei cuius eibereogētare
redditur grossitas cōturbatus illustrari indi
gēs ut cui multiplicentur colores. i. imagina
tiones prentē ad cataraclā in quibus particū
pcepti pures vidē colores. Et dixit Aui.
adaclit plurimū anfractuosis scilz oculis. rob
scutis tenebrosis propter obscuritatem albu
ginei uel anfractuosis oculis. i. hūitibus in di
uersis partibus oculi nigredines pp quas ap
parent oculi anfractuosi. licet nō sint. appent
enim inter unā nigredinem et aliā anfractus
quidā siue q̄ritates inter ipsas nigredines
esse quē tñ nō sunt. Et dixit Aui. qz bec scilz
paruitas pupille multiplicatio colorū in oculi
et ipsorū anfractuositas significat puritatem
sps in creatione sua. i. a naturate uel. i. in lo
co creationis siue de articulatione sps ut libi
lis in cerebro uel oculis. Scias tamen qz
puritas sps ad faciendū noctilopā nō debet
ēē multa ualde. q̄ritas sit cū grossitie. qz multa
puritas sps nō pōt ēē cā noctilope. sed potius
egilope ut in suo capitulo dicitur. Et
cā noctilope quadoqz est per puritatem i ip
so oculo. et quadoqz ē per cōritatē cerebri uel
stōaci. Et si manet puritas in eodē statu ut
fere ē ex oculo uel ex cerebro. Et si aliam
stōaco inuito. Aut ponderosior sit stōaco re
pleto. ē ex stomaco. et cognoscitur etiam nocti
lopa per puritatem oculi et discernitur ab ea
qz ē per cōmunitatē p̄ signa posita supra. in si
gnis generalibus disponū oculi. Sig⁹ autē
generis nota sūt. Et signa causarū hūitū possunt
ex dictis supra maxie i cap⁹ pcedēti. Cura p
ficitur diei et potione. Et diei sumatur ex
dictis in debilitate uisus nutriantur cibis leui
b⁹ et fiat abstinentia a cena uel multum minuat
Dixit qst. unū paucū uetus ante cibū et p⁹
cibi p̄teritū digēz p̄fectā dat subtilitatem ei hūo
rū et spū grossitū et clarificat eos. In cu
ra uero p̄ potōne auctores nō exp̄ferūt nisi no
ctilope que sit ab hūiditate oculi. ingrossate et
turbate spā. Alia uero sp̄erū ei⁹ cura sit. s.
hūitū pōt ex cura debilitatis uisus. q̄ritas autē
digēne hūiditatis illi⁹ et cūone et diuersione.
digeratur mā cū sirupo qui sic fit. R. eufra
gie mellis bettonice ana. M. i. radicū femicu
li. per. et acori et passilaf. ana. ʒ. i. stricados et
semita feni. ana. ʒ. et fiat boz decoctio et si
rupetur cū zucaro. dōde fiat purgatio cū pil
ulis cochy et lūcis. et iteret purgatōes fm
exigētā. Et si uideris diuiz i sanguine uel
huores sanguini. hū p̄mixtos f. oia maxime
cefalicā dōde uenas lacrimaliū. Mā diuersa
tur omnib⁹ modis diuersionū p̄cipue cū cri
sterib⁹ acutis. dōde ueniedū est ad cappurgia
mastigatōes et gargasimata ex his qz hāc
dicitates aroscā ex cerebro et oculis educūt. Et
si quidem noctilopa fuerit cōritate stōaci pur
ge i stomachus etiam uomitu si fuerit oportu
nū. Dixit Papius Curamus hūitū curatione uel
p̄ f. omiam ex corpore. Et ex duabus uenis qz
sūt in lacrimalibus. Et post illas mundi fica
mus stomachum sup̄ et corpus. totum cū me

dicamine solutio. et admiſtram⁹ criſtere. dei
de cu gargarifmis et cu medicinis facientib⁹
ſternutorem. et bal. dixit aſſioa ceſalice inci
piat. et purgeſ medicina et acuto criſteri tra
bente man ad inferiora et gargarifmantib⁹ ce
reb⁹ mudi ficantib⁹. et inſtillationibus inazeſ
et ſternutamentis et angulorum oculi urena mi
nnatur. Dixit Aui. ſi illic fuerit multitudo ſto
boroma ceſalica et uenas lacrimalis et admi
niſtrantur reliqua euacuamta nota. et iteretur
.ſ. euacuatio quecuq³ ſit illa que conuenit et ſi
ar iſta euacuatio iteratio ſecundu exigenti⁹ ſp⁹u
tis me. Et factis euacuationibus dixit Aui.
detur in potu ante cibum. tamē poſt p⁹eriti ci
bi integram digeſtionem parum uinuz uetus.
q³ ſic datum non facit euaporare cibum i ſto
maco. Et poſt reſoluere et conſumere reliq³
materie. Nam ad hanc intentionē datur Utaē
clero qd ſic ſit. R. ſuci ſeniculi li. S. ſuci celi
donie et rure an. 3. i. z. S. mellis diſpumati. 3.
S. miſceat et decoquant uſq³ ad ſpiſſitudines
mellis. et tūc ſupmitat puluis qui ſic ſit. R.
euſfragie. 3. i. pipis logi cinamomi et macis et
zingi. an. 3. i. ſemiſis ſeniculi. 3. iij. doſis. 3.
S. mane et ſero et introitu lecti. Omnes aucto
res concordant de conuenientia epariſ capri
ni in hac paſſione. Dixit baliā. accipe epar
caprinum et omnino denudatum ſuper p⁹bas
pone et fruſtra piperis longi in eo inſige. Et
napoz qui aſcendit ab eo oculo obuiet. debet
enim parſena recipere uaporem qui ab eo a
ſcendit ad faciem et oculos apertos et colliri
za oculos ex aqua que ex eo ſluit. et poſtea e
par coctum comedat et ſic faciet tribus dieb⁹
aut amplius quoniam in ultimis in hac parte
utilitas pmit. Et ſerapio dixit expertum eſt
ut aſſetur epar ſeci et colligat aqua que exie
it ex eo et fiat collirium ex ea ſola. et cum piper
albo trito et cribellato. et cum aſſetur epar p
cipe inſirmo ut curuetur ſuper ipſum apertis
oculis donec recipiat uaporem qui eleuatur
ex eo deinde comedat epar quoniam iugatiuū
eſt et mirabile ſupra illud qd dicitur. et dicit⁹
q³ p maſculo debet accipi epar ſecinum et p
ſemina caprinum et ſimuliter Aui. poſuit hāc
medicinam cum epate caprino et ſale indo et
piper longo. Nam dicunt epar caprinum ha
ber proprietatem magnam in curatione nocti
lope. Et ſal indum et piper longum conferunt
cum qualitate qua exiccat humiditatem in
groſſantem ſenſum uſibilem. Et quidam di
cunt q³ epar caprinum coctum aqua non min⁹
confert. Dixit ozibalius ante commeſtionem
bibat ſerpillum piſtatum cum uino aſſidue
commeſtionem tute et labat aquam decocto
nis eius. Collirium utile. R. ſuci ſeniculi et
maiorane anna. 3. iij. aque que ſluit ab epate
caprino dum aſſatur diuiſum in partes plu
res. 3. unā et mediā mellis. 3. iij. quidam ad
dunt piperis longi. 3. i. aliud utile. R. ſellis
edi partē unā piperis partes. ij. armoniaci p
tes. iij. confice cum melle. Dixit ſerapio ſeq³
te cum alcohol ſubtilitatis que abſtergunt
ſicut medicine probate cum experimento
ad hanc egritudinem. Et ſunt marca p⁹rum
et piper et rambil cum equaliter terantur et ſit

alcohol Dixit q³ſt. oculis mel eſt a lumine
et ſale armoniaco apponit. 2° cōtinētis. collu
ſizetur cum piper longo et maſco. aut cu o
leo baſami aut cu ſucco porozū aut cu urina
puerozū. Ibidē hebelendi dixit ſuit ur. q
dam nomine babib. et nō uidebat lunā neq³
ſtellas de nocte cuius naribus inſtillatū fuit
ad mōz ſp⁹ritus unius lenticule. de ſpodio
mixto cu oleo uiolato et ea nocte uidit ſtel
las meli⁹ ſolito. Et i tertia nocte repauit ut
ſum. et factus ē ſanus. et plures ex p⁹ri ſunt
hanc curam et ualde iuuat.

Capitulum 31° de aliaſbar.

Aliaſ ſiue balyabar ſiue paliā
diſcitur egilopa et merra
lopa 2° q³tinētis d⁹ dorechon. Et
ab Ari. quinto de generatōe anima
liſ c^o. 2°. et ab balya. 2° aff. uli⁹ aff. uocat gla
ucoſis. eo q³ ut dixit yſubaly. multū accidat
oculos glaucos et uarios bñib⁹. et nō accidit
habentib⁹ oculos nigros c⁹rio noctilope.

De cauſa eius dixit raſis ſcdo q³tinētis au
etoritate Hal. ſup. 6°. epidi. alū euēit bñib⁹ q³
rieras illoz qui uidet de die et nō de nocte ut
uideant in pauca obſcuritate pluſq³ uideant
de die. Et cā eius ē ſup⁹luſ diſſolutio. ſ. et di
gregatio ſp⁹ uſibilis. unde panēa balyar ſi
uidet de die in lumine claro illuſtrate q³ nō
pōt apire i tali lūe oc⁹ſa. uel nō pōt tenere
eos apertos pp diſſolutionē quā facit lumē
diurnū magnū de ſp⁹ uſibili eius ſz in nūno
ri lūe appit oculos ſuos et tenet eos apertos
et uidet ut poſt occaſus ſolis et in lumine lune
uel cande. unde ſcdo q³tinētis dorechon ē cā
uiſus eſt debilis et pauca lucis. i. pauci ſp⁹
lucidi unde diſgregantur ſp⁹ coz ſicut diſgre
gatur uiſus neſp⁹itionis in pura luce. et iō ut
det in lumine debili. Et hoc ē qd intelligitur
per nō uidere de die et uidere de nocte Sic
quozūdā aialū oculi illuminat mediū ita qd
de nocte uidere poſſunt. qd ſcdo quozūdā q³tin
git ex cornee oculoz ipſoz terſione. Et illa
minar quozūdā noctiloca uel ſquame piſciū
uel quercū putredines et quozūdā arboz q³
in obſcuro apparent ignite. Auicena autēz di
xit q³ pupilla eſt de bñis que de nocte lucent
et illuminant. et ſactant radios ſuper ſibi op
poſitum. Cuius modi ſūt oculi cuiuſdā aialū
In quibus lumen intantum propter ipſoz
cerebri caliditatem ut nocte poſſint mediū
illuminare luce procedente ex oculis uirtute
oculorum ſuozum et horum plurima uident
in die et in nocte. Iſta ſunt quedam anima
lia que pre paucitate ſp⁹ritus uſibilis eozū
et eius ſubtilitate in die et lumine claro ui
dere non poſſunt. nocte autem et in lumine
debili uident. quia non diſgregat tunc ſp⁹ri
tus eozū uſibilis. unde ſufficit ad uſiones
quamuis ſit paucus et ſubtilis. Et dixit
de cauſis ſecundo continentis dorechon quā
doq³ euēit ex fori ſiccitate oculorum un
de debilitatur uiſus in die quia caliditas
eſt intenſior q³ debeat. De cauſis ba
lyar dixit Auicena eſt ſub illis ſp⁹ritus
et paucitas eius multa. quare reſoluitur
cum lumine ſolis. et adunatur in tenebris in

telligendo per tēbras nō obscuritatē noctis s; lumē debile unū dicit qdā q possit de die in dē re spib' multū lūmōsis 7 obscuris sicut i tali bus spib' noculope qzuis sit de die nō uidēt si les ē cās assignant ybesubali. 7 dixerunt notāter paucitas multa qz si nō ēēt multa pos set pūgi cū cās noculope ut suo capitulo pa tuit. 7 tūc nō fieret haliar. 7 utraqz dictarum duarum cārum per se est sufficiens causare ha liar. subtilitas enim spiritus sola licet ei' pau citas non sit multa est sufficiens causa intolle rāte fortis lūis s; 7 paucitas sps multa ē sufficiēs cā i tollerāte fortis lūis qzuis sub tilitas nō sit mltā imo ē 7 qñ ēēt pūcta gros sitici ipius ut pz i sentib' 7 patientes haliar uident que sunt ppingua 7 non que sunt rēo ra. 7 bz haliar aliās causas tenentes se ex p te humorum oculi sicut est paucitas albugiei 7 situatio cristalline multū uersus extra. bus enim duabus causis potest prouenire i poten tia tollerādi lumē forte. Fluctores tñ istas ca usas nō exp'sserūt reliquētes eas notas ex di ctis i duob' capis pcedētib'. Et cā quidem haliar dixit. Aut. qñ ē parua 7 tunc patiens a det in tēbris 7 umbra dicit nocte p ōbras intelligens diem nel locum non multum lumē nosum in quo propter paucitatem cause scilz q spiritus non est multum subtilis nec multū paucus tolleratur apertō oculi 7 uisio. Sig' generis nota sunt relatione 7 signa causarum haberi possunt ex dictis in capitulis pcedē tib'. De cura dixit rasis fo continentis est cum humectantibus cap' 7 cēbz suple ppe cū cibarys bōi 7 mlti nu rimēt. Ac ē dīr ipse pōat lac. s. nouiter mltū i narib' 7 oleū uio latū. 7 balneet cap' i aqua dulci tepida 7. Al. dixit cura ē additio i humectatione. s. cūz ci bis multi 7 boni nutrimenti ut multiplicetur sps 7 additio ē i agro sātōe sātūis non per cibaria grossi sātūis generatiua s; p ciba ria sanguinis generatiua non omnino subtilis s; aliqua grossi ut igrosset aliqz sps a sua subtilitate. tal' enī dicta boni 7 mlti 7 aliq' liter grossi sātūis generatiua opponit āba bus cās haliar. s. paucitatis 7 subtilitatis sps Cura uero aliarū spēz fm defectū būorūz ha betur ex supradictis.

Capitulum. 32^m. de ymaginationibus.

ymaginationes ^{oculor} alii iuc

niuntur dici apparit ones aliquā do coruscationes. alii lampades. 7

alii fantasie ymaginationes tamen sūt duorūz modorum 7 ambe sunt operationes corrupte Sed quedam sunt operationes corrupte fru itis ymaginatie. 7 qdā sūt opōnes corrupte Fruitis uisive. unū Auer. 3° collz dixit Accidit ut uideat oculū uidē oēs colores fm unū mo dū. s. rubros aut citrinos aut alz distinctos. 7 accidit bñi cogitationē corruptā pp aliqz cām itrisecā l' extrisecā ut sentiat malo sensu. qd ē qz qzuis s'atex mot' ad sēū uēiat abet' Alō ē impossibile ut fiat s'it ēt p h'rium. i. qdō fit mot' abitra qz pp hūc corruptionēz cogita uit unū 7 qzizābi f. ita ut forma illi' mouebit a latere iternori spm illi' sēius. 7 tūc uidēbi ē

oculo q illud sit de foris. Et ē illud in uigi lantē simile uni somno. qz declaratū ē in lib' de somno et uigilia. q somnia attributa sunt uirtuti ymaginatie Sed ipsa facit in somno cōtrariū eius qd facit in uigilia. qz i uigilia sensuū. i. sensibile primo mouet sēū cōm de inde mouet ymaginationē. Et i somno sit mō cōtrario qz motus incipit in uirtute ymagia tiua per formā receptā d foris aliquo tpe in uigilia. Et illa ē remota. s. illa res quā uerit nel a qua formā recepit. Et iō pzo mouz sensū cōm. 7 sensus cōis mouet exteriores sensus. 7 tunc sentientur res sicut si ēēt eē.

Et dicit sicut hoc fit in somno. ita fit uigilia propter multā sollicitudinem circa ali quā rē. 7 propter hoc yfirmātur uirtutes sic scz. i. credēdo q ille motus sit ab eē. Aut pp aliquā egritudine s'itā i corpore at pp timo rē nel tristitiā. qz tūc soluitur quidam uapor 7 ascēdit ad cerebrū Et ipzimitur i ipō for' rei excogitate. 7 ascēdēdo superius mouet spm animalē. 7 reducitur iste motus usqz ad uirtutē ymaginatiuā 7 ipsa mouet sensū cōez 7 ipse mouet sensū particularē 7 sentitur res sicut si ēēt eē. Et populi credūt q b' sit ab angelis uel a demomb'. Uex d ymaginatio ne corrupta ymaginatie uirtutis dictū ē su pra. In nocumētis uirtutum moralū. De ymaginationib' aut corruptis uirtutis uisive dicēdū ē hic. Quidā tamē dicūt q spēs ima ginationū que prouenit ab acutis mo sēū at a uapore subtilissimo ē actō dimiuita nō cor rupta qz si ēēt corrupta nō possit iēē scōz nāz Lū g' i'it scōm nām nō erit actio corrupta. Neqz ē actio ablata ut notū ē ergo relinqui tur q sit dimiuita. Et i ymaginationes quidē dīr. Aut. sūt colores qui sentiuntur corā uisū ac si ipsi sint in aere permixti. Et dīr notā ter colores in plurali. propter multam uarie tatem que accidit iū ymaginationibus et co loribus carū. diuersificātur enim propter mltā uarietate que accidit in eis 7 colorib' cap' .i. propter diuersitatē rerū 7 colorū monen tium ad ymaginationes et fantasias nam tal' res 7 color nō est ymaginatio uel fantasia s; mouet ad fantasiādū et imaginādū. Et taliū rerū qdā sūt in aere. 7 nō pprehendit eas nī si uisus acur' 7 quedā sunt inuis in oculo s; indicātur sicut si ēēt eē. 7 ob hūc cām qz tu dicat eē eē oculū qd ē inuis dī uisio corru pta. 7 nō qz nō iudicet uirtus uisua colores sicut sūt. Et pp hūc ē cām ymaginatio dī il luso fantastica. Diuerse aut sūt opīones de clarātes quō res exā in oclō uideat. Qui dā enim dicūt q uisio ē duplex una perfecta et alia imperfecta. Res aut existens i oculo uisio ne perfecta uideri nō pōt qz ad pfectā uisio nē requiritur mediū extrinsecū i quo pri us recipiat spēs rei uisibil' 7 eo mediāte pue niat ad cristallinā. mō res i oc' itā p dēz me diū nō bz. s; uisio ne imperfecta uideri pōt. qz dñt ipi ad uisiones imperfectas sufficit q spēs uisibil' possit formari in cristallina qzuis nō formeē p'fē sicut ea q mediāte med' extrinsecō formāz 7 tali formādo imperfecta pōt formari i cristallina spēs rei itāis i oclō circa cristallinā et

quod possit formari appet omnia ibi concurrunt
medium dyafonum. s. humor albugineus. Et
concurrunt ibi lumen ex luce exteriori. Nam
illa res in oculo stans non prohibet unde qua
q3 ita quod lux non possit uenire ad albugi
neus et cristallina. Si enim ex toto prohiberet
et cooperiret uicem tunc causaret ablationem
uisionis et cecitatem. Item potest species rei
intra oculum stans multiplicari per albugi
neum usque ad cristallinam et sic in ea recipi.
Et hoc dicunt uolunt baly. sup 2°. tegni comē
to. 18°. ubi dixit ymaginationes que uiden
tur in oculo diuersificantur s3 illud quod for
matur in humiditate grandinea s. uapore qui
aggregatur in foramine nucis. s. in albugineo.
Et dicunt qd qñ dicitur dixit qd ad uisionē reg
ritur mediū extrinsecū et ppter ea sibi po
situm supra sensum sive supra sentiens nō cau
sat sensum intellexit de uisione pfecta nō de
ipfecta. si ē ipemet. dicitur inuit 2°. de ala 7°
116°. Cū dixit. Cū supra sentiēs fuerit positū
sp3 sensibile. nō sentit ipm oio. Aut si sente
tur erit male. s. et ipfecte. Aliq uero damnat
pdictam opionem dicētes qd nulla res intra
oculū exis p suā sp3 uidē pōt rē pfecte ne
que ipfecte eo qd nēcessario ad uisionē aliquid
rei requirit mediū extrinsecū in quo illius
sp3 multiplicet usque ad cristallinam in qua re
cipiat ut uoluit expse dicit. S3 quo mō res
stā itra oculū faciat ymaginātes dicit qd stā
in oculo aut est pnia aut nō. Si non est par
ua ite aut occupat totū circūlū pupille aut p
tē ei. si totū tūc cecitātē si partē tūc sp3
re3 ab extra ueniētū nō pnt pētrare ad cri
stallinā p ipam rē nō pntam fm illa prē quas
occupat de pupilla. et tō cristallina iudicat il
las res in illa prē ēē obscuras nigras seu pfo
ratas ncl fm aliū modū se habere fm formas
illius rei et fm locū quē occupat. si uero illa
res fuerit pnia tunc ipa nō uidet p proprias
sp3m quā causet. s3 p sp3m re3. uisibilem ab
extra ueniētū qd sp3s modificant i iparū re
ceptiōē s3 nām illi rei in oculo existentis. il
la igit res i oculo stans parua et transpens
exis. si fuerit colorata. s3. sicut uir3 colo
ratū. et fuerit. s3. rubea tūc sp3s qd ab extra
recipit i oculo i prē ubi ē illa res parua ru
bea mō rubeo recipiēt. et tō appent et iudicā
tur rubea. Nō enī iudicat uir3 uisua illa rez
i oculo exis ēē rubea s3 rē extra cui sp3s
recipit ut pntē uisib3 iudicat ēē rubeam in
illa parte in qua species eius occurrat illi rei
rubec in oculo existent. quia in eo recipitur
modo rubeo. Et ideo si illa res in oculo exis
rubea et parua totam occuparet pupillam tūc
totam illam rem cuius species recipitur mo
do rubeo iudicaret rubeam quia tota modo
rubeo recipitur. Et dicunt hoc sentisse Aut.
in hoc capitulo. et capitulo de aqua descenden
te ad oculum. cū dixit intentio illius ē qd non
uidet. s3 ymaginat tenebras. uoluit enī dūc.
qd si aliquid sit i pupilla p qd res pforata appa
reat extra existens. nō ē hoc qd uideat foram
positiue s3 puiatiue. hoc etiam uoluit Baly.
quarto de accidenti et morbo cū dixit. si i me
dio pupille parum ex illo humore grosso exi

stat et circūstantia eius sunt clara oia que in
der putat ēē forata. eo qd partem quā uidere
non potest cogitat esse foramen. Et di
ctis dicunt pōt patere qd res dyafona stans i
tus in oculo siue inter corneas et albuginē
siue ē in cristallino ē cā ymaginātiō. Res
tū dyafona que esset inter cristallinā et cūctā
tiōnē licet possit ēē cā nocumētū uisus. nō ta
mē pōt ēē cā imaginātiō. qd ea mediāte nō
bīl recipitur in cristallina. Et dicitur ēē qd
alī sp3s rei reseruate in memoriā representat
cristalline et uidetur ēē nullo alio medio. Et
hoc ē qd talis species acquiritur i mūltitatem
unde nō eget medio extrinsecū. dicit ergo de
causis ymaginātiō. Et qd cā. s. generalis ē
fractiō rei nō pnt inter glaciāle et res que ui
dentur sicut sunt mōtes parietes et alia uisibi
lia nā res faciēs ymaginātiōes aliquādo est
res stans in oculis citra cristallinam uersus
pupillā. Et alī ē res stans ex oculū in aere d
bet aut ista res esse nō pnta pueritate mediū. s.
aeris aut paruitate albuginei. qd si talis ēē
nō cāret imaginātiōe. imo teneret locū et
naturā mediē uisionis. Et hinc ē qd mltē rei
peruie. qd nō sūt tali paruitate. peruie non
sūt cā imaginātiō sicut uirum positū i me
dio. Aut aliqua hūditas parua posita in al
bugineo. Et res quidē stans in medio inter
cristallinā et res que uidentur que faciūt ima
ginātiōes dicit Aut. aut ē ex eis quoz si
mile nō pprehēditur i pprehēditur sed ē ex
eis que nō sūt pfecta pprehēdit a cōtate hōi
us. hō nō pprehēdit ipā nisi ille qd ē for s
uisus egredientis a pprehēdit in pprehēdo
idest qui ē ita acutissimi sensus uisus ultra
comūne uisū hūmānum qd potest illā reman3
comunitate hominū pprehēdit pprehēdit
Aut illa res est dixit Aut. ex eis quas p
prehēdit uisus qd mediū sit. Et nō extrahit
in fine acutatis sed ē scdm pprehēdit sem
tas. qd. s. ex eis qd pprehēditur a cōtate hōi
um. Et declarās Aut. istas duas res dixit
de prima qd intentio primi. s. rei que uidetur
ab acutissimo sensu est qd uisus qui est forma
pprehēdit debile et oculū ex rebus que uo
lant in aere prope uisum que sunt ex for
mis a quibus aer non euacuatur et reliqua
Et iste res sūt arbori qui apparent ei et pro
pter suam propinquitatē quā habet cū aere
non uerificat eas scilz sensus acutus. Et sūt
res alie que solū pprehēditur ab acutissimo
uisu. et nō sūt in aere sed i interiore parte oculi
li propter uestigia paruorum uaporū quibus
nō euacuatur pplexio. Itaq3 res que nō p
prehēditur nisi ab acutissimo sensu. aut est
in aere extra. Aut est res intus in oculo. s3
nō permutat s3am oculi in aliquo nec est op
ta permutare. et est sicut uestigiū parui uapo
ris facillime resoluibilis occurrentis intus
in oculo qd paruū uapor committer omnibus
contingit. sed nō percipitur etiam nisi ab a
cutio sensu. Nec enim duo occultantur a uis
ibus qui nō sūt in ultimo acutatis. Et non
imaginātur nisi ei qui ē uehemētis acutatis
in uisū. Et sunt ex eis que non operantur
ad nocumentum in uisione. unde scire debes
qd in aere qd nos circūdat. Et similiter i aq q

omnes semper sunt mixta alijs corpora purissima quod
vocantur atomi et vocantur a Gal. stigmata pro
de utrumlibet nullo? sunt sicut corpuscula quod ap
parerent in radio solis. quod quod discurrunt et volunt per
aerem a proprio apprehendit visus acur? a loqui
quo autem non apprehendit ea pro eorum paruitate
veritatem quod a proprio comprehendit ea
per subtilitatem. tamen eorum et magna similitu
dine quam habent cum aere vel cum aliquo cor
pore distans non potest sensus acutus bene di
iudicare de eis quare stat dubitans et hesitans
an videat aliquid an non videat. quod videt modo
clare discernit quod sit unum conat ad ymaginan
dum et sicut cum non sit aliud corpus ita repatum in
quo vapores non surgant et eleventur vel a
toto vel ab aliquo membro vel in ipso oculo.
quod aliquando adeo sunt subtiles et parvi quod po
tius debeant dici vestigia vaporum quam vapo
res qui ad oculos venientes pro paruitate et
subtilitate ipsorum non apprehenduntur a visu me
diocri siue ceteris. sed solum a visu acutissimo. et ha
runt duas res visio cum nullum afferat nocumendum
non de dispo egra. Sed de ipsa deteriora in eadem de
acuitate sensus visus. et declarans. Et per membrum
supra posite dionis. scilicet re faciente ymaginatioes
in visu medio vel comuni. dixit quod de visio al
tera idest membrum secundum supradicta diu
sionis rei facientis ymaginationes. Hic est in
tunicis oculi. Hic in humoribus eius quod iste
res non faciunt ymaginationes extra oculum
stantes sed solum intra. et faciunt eas in visu
medio. et non solum in auro et eaz digito semper est
egritudinalis. et res ex parte tunicarum oculi dixit
Auric. est ut sit supra corneam vestigium oculi
tum vel de quod remansit a variolis pustulis si
ue obthalmia siue re alia. Et per putat et sub
tilitate sua non appet oculos insipientis ex
terius. sed apparet oculo interius. Nam pati
ens comprehendit illud vestigium. unde duci
tur ad ymaginandum. inuenientes autem ab ex
tra de ymaginatione patientis mirantur quia
non comprehendunt in oculis eius aliquam
causam ymaginationem ipsius. Et declarans
Auricena quo modo illud vestigium apparet
oculo infirmi. dixit. quod ideo apparet infirmo
quia locus in quo sit illud vestigium non est
perminis. Oculantur ergo propter illum lo
cum non paruum ex eo quod sentitur in aere
paruo partes magne secundum quantitates
illius vestigi quia secundum illam partem non
peruiam non possunt deferri species rerum
uisibilibus neque etiam parietas aeris parui
existentis medium in uisione. Et non uoluit
in uerbis dictis Auricena quod hoc vestigium
omni no prohibeat penetrationem illarum spe
cierum et parietatis aeris. Sed locus eius
factus est coloratus. Et ideo species que per
ipsum penetrant representantur colorate co
lore illius. Et sic prohibet eas recipi sub eo co
lore quo sunt extra oculum. et est sicut de isto et de
uitro colorato per quod penetrat species et puritas ae
ris sed appet colores uitri per dictum autem vestigium
si est in gradu quod apprehendit ab insipientibus? erit
rius non est causa ymaginationis sed corruptio ui
sionis. Sed paruum. ideo causa ymaginationis quod
magna pars parietatis aeris obiecti ui

sus sub modo tenebre visui representatur. Et est
res uisibilis. secundum magnam partem mediante ae
re visui oculantur. et huius causa est dictum. ne
stigmata propter impenetrabilem et prohibentem species ui
sibilibus uenire integras ad cristallinam. imo in
hoc casu apparet quod res integra perforata et
aer lucidus. secundum quid tenebrosus. Et si quod
quod vestigium est causa parui quod si per ueritatem po
teatur ex oculis in aere paruo adhuc non apre
hendere. Et quod sit causa parui tamen magnam p
er occupat species rei uisibilis ita quod magis per
ipsius rei non apprehendit colorata colore suo
Et non solum quod est ipsius vestigium. Et non est hoc
inconueniens si quis considerat parua quantitate
pupille per quam tamen uidetur magnus modus. Et sic
hoc vestigium in se tamen parua magnam quantitate occu
pat species rei uisibilis. uero respectu quantitas
species quas occupat potest dici magnam. Et dicitur
causa quare causa parui vestigium prohibet multam quantita
tem species recipi. Nam cum linee uisuales co
liguntur in pyramide et elongantur ab ea se rei ui
sibilis tunc iuxta consuetudinem speciei si inueniatur res
parua obstant ipsa sufficit prohibere penetra
tionem eorum et eorum tenebra magnam. que si foret
iuxta basem non sufficeret eorum tenebra magnam
quod linee iuxta bases sunt magne expasse imo nec
obstaculum magnam positum iuxta bases sufficeret
facere illud quod facit obstaculum paruum positum
iuxta consuetudinem cum species multiplicetur per modum
pyramidalem. Cuius est in re uisibilis et consuetudinem in
oculo. Et simili ratione pupilla parua uidere mon
tes magnam. De re autem que in humoribus oculi fa
cit ymaginatio nes. dixit. Auric. quod est per duas
partes. scilicet quod autem est res multis aut imaterialis
Et si est res materialis tunc est secundum duas partes.
quod autem iam conuersa est in humiditatem sicut est ex
eo quod est exterior ab ipsa ad quod uel ad quam ita
conuersa est sicut ipsius humiditatis. simple autem non
Scire enim debet. quod ad humoribus albugineis ali
quando penetrat aliqua humiditas aliena ab
ipso. tamen multum ei consimilis in subtilitate
et claritate. Quod re uera sit minus subti
lis et minus clara ipso que humiditas ali
quando transmutat partem humoris albugi
neis ad quam attingit. et transmutatur ab ip
so secundum eandem partem quam attingit. itaque
sic per transmutationes permiscetur. ut ex eis
ambabus unum corpus efficiatur quod corpus
sic permixtum causat ymaginationes. quod non
est diafontum. corpus albugineis secundum illas per
tem permixtum sicut erat ante dictam permix
tionem. quare non potest species uisibilis
neque penetrare neque recipi in cristallina si
debet ipsa etiam humiditas siue sit uaporosa
siue non proueniens ad albugineum. aliquan
do ei secundum nullam partem eius permisce
tur neque transmutatur in ipsum neque ipse in eam
ita quod non efficiatur ex eis ambabus corpus
unum sed remanent distincta et sic etiam est causa
ymaginationum imo et multo magis. cum sit
minus parua ymixta quod post commixtionem
Dicunt tamen quidam quod paruo tempore stat in
commixta. sed cito transmutatur ab albugi
neo uel cito transmutatur ipsum et efficiunt
corpus unum. Et ista humiditas siue ua
porosa aliquando dum est distincta est in parte ipsius

albugines. et alii dicuntur tunc et humoribus
albugines. et vapor quidam sic ex his in oculo ali
qui est subtilis et opaculus bilis a cor in su quis
est qui alii appetit in crilibus marie factis per flu
xum sanguinis narium aut post vomitum vel iram
et similia. Et talis vapor licet faciat ymagina
tiones. non tamen eam de qua auctores in h
capitulo intelligunt quia cito recedit et non per
manet. et aliquando hic vapor est grossus et ca
usat ymaginationem de qua in hoc capitulo
tractant auctores similiter et quam causat
vestigium corneae de qua dictum est supra. Ad tam
eo modo oculo non vestigium corneae dicitur quodam pro
bet transparentia in illa parte corneae in qua est plus
rimis unum appetit res perforata ut fenestrata. Sed
dictus vapor ut plim est cum transparentia sed ob
nubilat solum visibilem aliquam partem sui
et non prius ipso oculo secundum illud respectu
visus. et potest hic vapor diversificari secundum
magis et minus in multitudine et paucitate in
grossitate et subtilitate et colorum varietate. Et
quanto est maior plus de invisibili obducit et quod
to grossior formatur et tunc obducit. et per naris
tatem in coloribus sic repitatur invisibile sub modo il
lius coloris scilicet secundum partem eius il
li opposita variatur autem ipse vapor in colo
ribus suis secundum diversitatem permixtio
nis quantitatis aeris cum eo. Nam per maio
rem quantitatem aeris fit color albus. et per
minorem fit tenebrosus et obscurus et per me
dio modo habere de aere fit varius in coloribus
medius. Dixit enim Ari. quod de generatione albuginis.
aer plus minus albedinem facit sicut appetit in spuma
et in permixtione laticis cum oleo. quodam in dicitur quod
color vaporis illius attestatur color humoris
quo surgit. et scias quod dictum est de per
mutatione albugines potest etiam intelligi de
transmutatione crystallini. Quia in eo diffici
lius contingat propter sui duritatem. et simili
ter quod dictum est de vestigio corneae potest in
telligi de vestigio in aranea tunica accedente
Aut accedit res que est in humoribus faciens
ymaginationes. Dixit Avic. parte albugines
scilicet malicia complexionis sine materia alterans
colorem eius et remouet ipsius parietatem.
Et dixit notanter partem albugines. quia si sic
alteraret mala complexio totum albugineum
causaret cecitatem. sicut etiam si humiditas
vel vapor permisceretur toti albugineo causa
retur cecitas non ymaginatio. fit ergo illa
pars albugines ex hac causa non per usum aut
propter frigus aut caliditatem aut humidita
tem aut siccitatem. Alterat autem malicia co
plexionis sine materia parietatem albugines
quia sicut dicit Galienus primo de interno
sanctatis puritas et diaphanitas sequi determinat
tamen modum remouet mala yppo supuentes et sic
reouet puritatem. et sic per eas alterat albugines
color et per al. puritatem. Mala itaque complexio frigida
adueniens albugineo reouet ei puritatem mortis
faciendo et refrigerando et humidum grossando. sic ipse
diedo debet transmutari in humorem linearum
Et mala complexio humida tollit parietatem il
lius relaxando humiditatem eius sicut dicitur
apparere de cornu mollicato. Et mala com
plexio calida remouet parietatem ipsius

quod per illam ymaginem in partem quam erigit appa
ret in ipsa acritas. Et ista acritas non apparet
quod mala complexio calida euaporatio facit in
illa parte. Et illa euaporatio est de natura ae
ris. Ad dicit Avic. de proprietate acritatis
est ut cum permiscetur humiditati subtili puritas fa
ciat ipsam lacrimae coloris. et facit ipsam uideri non
peruam. Et parietate remota sequitur ima
ginatio. per malum aut complexionem sic altera
te parte albugines tollitur parietas ab ea.
Dixit Avic. quod ipsa et aggregat ualde illam
partem si enim non ipsa remouetur et aggregaret ual
de non tolleretur per siccitatem puritatem ab
ea. Siccitas autem aggregat refrigerando et
accendo partes rei. Sequens autem Avic. posu
it litteram intelligi difficultem. que dicitur a multis
diuersimode exponatur solum datus asserit. Et
littera est hec. sed erit illud quod superuenit ei
ex ea in alio. Et pro intellectu prime sciendum
est quod siccitas albugineo ut plim superuenit ex
aliis duobus humoribus oculi. scilicet crystallina et ui
treo qui respectu albugines sunt humores siccis.

Dixit ergo Avic. quod illud quod superuenit ei al
bugineo ex ea siccitate erit in alio. quod in alio
dictorum humorum crystallini et uitrei. Et per helle
ctu sede expositionis sciendum est. quod sicut ex sup
erius patet tunc est ymaginatio ex parte albugi
nes propter quod partem ei accit ut perdat purita
tem suam et colorem. Et istud accit per albugines
secundum duos modos dictos. scilicet aut per humiditatis
conuersionem sine commixtione cum parte albu
gines siue per malam complexionem alteratam que
mala complexio sit sine materia. Ad mala
plexionem accedere albugineo si sine materia po
test intelligi dupliciter. uno modo quod omnino
nulla materia humoris uel vaporis con
currat sed sola causa puritatis. Et hoc licet sit possi
bile fieri propter aliquam eiheterogeneitatem al
bugines est tamen rarissime contingens. Rarissi
me enim causa puritatis calefaciens infrigidans
siccans uel humectans poterit attingere unam
partem partem albugines solum si sine alio. Ita
quod ab illa parua particula remoueat purita
tem et non ab alio. Alio modo potest intelligi
quod mala complexio superuenit parti albugines
sine materia non omnino. sed cum tam parua
quod potest dici sine materia. Et ista parua ma
teria potest esse aliquis humor uel aliquis ua
por qui ponit et facit malam complexionem altera
tem partes quam attingit unde remouebitur
ab ea parietas eius. Et non erit hoc per co
uersionem illius in illam partem albugines
siue totius partis albugines in illam partem. sicut
dedit de humiditate primi mobilis humi ditionis. scilicet.

Hoc ergo uolens Avic. significare dixit in il
lud quod superuenit ei. scilicet albugineo per ex ea. scilicet ma
la complexionem quodcumque sit illa erit in alio. scilicet in alio ma
uaporis itare albugines. Et sic non est illa mala
plexio immitte uere imo est cum mala grossiore quod sit
illa quod per albugines permiscet. Et ob hanc causam dicitur
immitte. quod si permiscet solum quantitate illa parte al
bugines alterat. Et quod hec expositio fuerit
mens. Avic. per id quod subiicit inferendo dicent
quod non est ut quod scilicet ymaginatio pronens
a mala complexione sit accidens non si causa. quod
ex genere est vapor. quod eleuatur ex corpore

oro. aut cōdo aut stōaco. Et cū sint sūtiles
puerit ad pte abutinet. s. r. alterat ipam s.
resoluit. s. cito sicut fit i crīb. marie q̄ sūt
fura sūgūm nartū uel post noitū uel p̄ itā
nel post ista sūlla. a talia ymaginatio ab hac
causa non portendit aquam sūura in fin plm
Aut sit accidens sūma in hoc scilicet albugi
neo r portendit aquā. Imaginationes diuer
sificantur. dicit Aluc. q̄s in quantitatib⁹ su
is. r sunt ex eis magne parue r medie fm quā
tatem mō in albugineo uel nescig corne. r
q̄qz diuersificat i cōtū sūis r sunt ex eis
gro. r r subiles oculis fm grossitū r subili
tate mō uel nescig corne. Et q̄s diuersifi
cant in sūbas sūis. i. sūis pū r sūt ex eis
rare r spisse sūe dēpse nebulose. r q̄s diuer
sificat i figuris seu formis sūis. sūt. n. q̄s in
forma gram r uocāt granose r q̄s in forma
cūmēis r uocāt cūmēides. r q̄s i forma mu
sco r uocāt muscose. sūple r q̄s in forma
alia r denominantur a forma illa. q̄s enī sunt
sub forma fili r uocantur filose. r q̄s i forma
capilli r uocāt capillares. r q̄s diuersificat
dixit azaraius fm colorē r sunt ex eis al
be citrine rubee uridee uel nigre. Signa
generis habentur relatione patientis. Signa
specierum signa factarum ex acuitate sensus
sunt tria. r. mūm est dixit Aluc. q̄ sunt lentes
tdest faciles r subiles. Scdm est q̄ non sunt
secundum modum unum neqz figuram unam
quoniam n3 minima in aere uolantia neqz
uapores a qbus non euacuatur corpus oino
q̄ sūt cā dicitaz ymaginatio nō sunt et im
figuram unam. Tertium est q̄ hōi patienti af
fectat sanitas pter q̄ ymaginatio seqt iplum
aliquo tpe qz nō ipedit i pedimento ducente
ipm ad ymaginationem ut cū nō aduerteret
aut n̄ eēt claritas i aere uel cū cibo aliq io po
m i medicina sūis uisus eēt obtrūis. n. remif
sus ab acuitate sūis. n3 ēē semper sunt in aere
atomi corā oculis eorum uolantes Et dato
q̄ aln sūm. non erit tunc aer serenus. Illaz ue
ro cuius causa est uestigium corne dicit Al.
significat causa eius predicta scilicet quia p
cessit uariola uleus uel borbor r alia. Se
cundum signum est q̄ figurat r non crescit r
non minuitur aliquo tempore quoniam uesti
gium corne quod est causa eius una forma
manet. Dixit autem Alucena aliquo tempore
quia quandoqz non figurat ita ut toto tempo
re maneat. sed quandoqz remouetur sicut ali
quando contingit q̄ que est in pueritia remo
uetur. quanto tamē eodem tempore durat co
dem modo manet quantum est de se nisi alia
causa ei addatur unde crescit sicut aliqua ma
teria ad locum defluente uestigium uel ibidez p
debilitate congesta. Tertium signum est q̄ h
non infert aliud nocumentum q̄ suum propri
um quia non portendit aquam. Et autē q̄
sit causa humorum propter maliciam comple
xionis alteratis significat p̄ dixit Al. ut sit
tpe lōgo r nō pducit ad nocumentū magnum
q̄uis ei mō tpe sūt non facit descendere a
quam proprium cum suum nocumentum qd ē
nid. re illas fatias se n̄ p̄ eff. cit. 2. Data enim
comp̄o line mā uel cū materia taz modica ut

supra dictū ē nō pōt facere descensū aque se
cūdu signū ē q̄ precesserit cā malā r p̄onē i
ducens. sicut cū sit aliquando successione ob
talme acute calide aut altem⁹ rei frigidatis
descensū uel hūctatis r hec res seu cause
alterantes sūt ex eis que sciuntur sēnū p̄oci
pit cūz eas i sūmus r ēi medicus. Et marie
uerificat predicta signa r q̄ sit ex albugineo
q̄ cornea apparet bene disposita r sine ulla
permutatione. Et hoc quidam ponunt pro
tertio signo. Aliud sine quartū signū ē dixit
Aluc q̄ hec ē res fixa. neqz perducit ad no
cumentū magnum. Et hoc ē quasi tē cū p̄io si
gro. qm tunc sit longo tēpore nō fixa siue sit
fixa r semper sūt. nō tñ perducit ad nocumē
tū magnum Aluc. aut hic sūplis fixū pro eo qd
nō procedit in malicia. nō aut pro eo qd sēp
manet qz tale perduceret ad aquā ut. Al. dix
supra. figurat aut q̄ uapores sūt grossiores
r sūt oculo propriū signis. De cāis r spēs
ymaginationū dixit Bol. 3. de iteriorib⁹ qui
dā sūt imaginātes cā a'ioz mēbroz sic hū
qui sūt in principio cataracte. oculi tñ corz ef
sentialiter nihil patiūt. nam sit aut pp colli
gantium oris stōaci. q̄ differit inter se. i. ab il
la que ē pp proprietatē oculi multis modis.
p̄io qz ymaginatio illa ē in uno oculo. aut in
utroqz equaliter. qz ymaginatio q̄ sit pp hūo
res a stōaco coadunato p̄ime i utrisqz oculis
eque sit que aut sit ppter cataractas nec in
utroqz oculo icēpit nec in eis equaliter app
et. Fo qz differētia capz ip̄is q̄ sit atē cogno
scitur qz si accētia que patiūt i sūmū uel
quāmor diez fuerit uel plurū. r i pupilla ni
bil obcuratū uel turbiditatis apparuerit
scias ea pp os stōaci fuisse. q̄ si nihil spātū
habuerit tūc iterogēt an illa ymaginatio sit a
p̄ die sūi mēcy q̄tūna nō bēna ēē mā diē i
terpolatū in q̄ sē sanū ēē arbitrarēt. Uñ si q̄
tūuē obseqz ulla sūt dimissione oñdit aquā
ēē. Qd si cū itēpositione m̄m ēē pp stōacu
maxie si cibis bñ digestis hec ymaginatio mī
nime fiat. Itē in tps ymaginatioē sēnt ardor
morsio r pūctura i stōaco q̄r egit quomō no
mēnt cessabit imag. Et quib⁹ quidē si. nisi
cautionib⁹ a p̄mordio differētiis eaz cognoscē
poteris oculis. s. fm nām permanētib⁹. Itē
si pupilla fuerit turbida r obscura. ita ut i ea
aliquid studios⁹ inspicierit liquido appeat
obscura. putet incitū aque ēē. In aliquo
oculos nūlter nō claros hūit. o3 studeas cog
scere utz eqles i obscuritate sūt. Cum ei in
terogas an hec accētia pūi tps sūt. q̄ sit ex
istente. tūbe ut utatur dicta sufficienti r ea
ueat cibos maloz chimoz genera inos. Cibis
qz bene digestis iterogetur. utz nō appareat
ei predicta ymaginatio. aut pūi quidā. quo
sic existente monstrat pp stōacum ēē. Si autē
permanet ut prius scias nō ēē pp alteri⁹ mē
bri colligātā. s. pp sp̄as oclor eēntā ēē. ma
rie si accepta terap. nihil prosit. hec enī ac
cētia propter stōacu existētia facile possit
curari cū hac medi⁹ r cum ordine ciboz dīe
stibitū. Sig⁹ itaqz ymaginationis pūicēn
tis ex stōa ponuntur nouē. primū ē dixit Al.
q̄ tps r mōuetur cum uaporosis scilicet ap

212
inuestione eorū ut pororū ceparū fibarū fuctu
um et sicut. Scdm ē q ipa mouet ap reple
nē. f. stōaci et nō sūpūis cibis uaporosis. Ter
tium ē q ipa mouet ap idigōnē. f. ciborū
i stomacho. i. dū digō fit pp elcuationē fumoz
tūc qūis terminat moueat q ap idigestōem
fucta at digestione et eūsto stomacho a cibo qe
scit ut dicit bal. nono theoricē Quartū signū
ē q mouet ap motus. f. s. conueniēter facit
maxime post repletionē cibi agitationē enīz
efficiunt in stōaco ad quā sequit esuatio. quū
tū signū mouet ap friginē et scotomiam. f.
q pcedūt ex uaporibz a stōaco elcatis. quia
ex eis aliq cōicat oculis et strāt i albuginē.
Sextum signum est q non mouetur secundam
disponē unā. ymo auget et minuit fm additio
nē et dinutionem uaporis. Septimū signum ē
q non appropriatur uni oculo immo cōicat
ambobus. f. fz plm. aln tamē lz raro pp dispo
nē i uno oculo repleat pōt cōicari una et nō al
teri uel plūm qz alteri. Octauū signū ē q cū
ea ē nausē. Hā tunc uerificat et significatio
. f. q ē ex stōaco. Nonū signū cū quo ē uerī
ficat q ē ex stōaco ē qn remouetur et minui
tur cū fit uomit aut esio cū pigra et fit minu
tio nutritiū et studiū in bona digestione. De
pdictis signis plura ex eis possunt adaptari
ymaginationi proueniēti a comunitate rēis
uel alicuius alterius membri ut pz considerā
ti ea. Signa autem eius que fit a siccitate al
buginei sunt illa dixit Auic. que tu sciuisti su
pra in capitulo debilitatis in sul. f. cum. dix q
ois corruptio q fit a siccitate fit fortis cū ua
cuitas adest uel cū dixit. et qnz recurrit tē. et
uide ibi ab eo q ea enim significat qn ē siccī
tas albuginei. Aut aliud. f. alia siccitas uel al
terius siccitas ut crystallini uel utrei uel sic
citas albuginei scilicet que est oino sine mā
Aut aliud. i. in alio. qz in uapore exiccante
ut supra dictū fuit i expōne pma et secunda su
perioris littere diffinitio. Et signa distinctia
ymaginationum prouenientium ad cataraetā a nō
prouenientium sunt tria. pma est dixit Auicena. q
qn continuatur sinitas oculi habentis yma
ginatōes qz ad bonā disponē cōpōnē et.
et icolumitas tēus oculi qz ad opatōes sex
mētibz fmplm i securitate. f. a casu i catara
etā qm ymaginatōes q pducūt ad aquam non
stant sex mētibz icolumitate oculi ymo non
cessat gradari i cōiurbatōe uisus donec descē
dat aq cū eis subito. et raro ē q pertranseant
sex menses. hoc tū tps nō ē pēctuale ymo di
uersitate recipit multā scdm diuersitatē regi
minū tps anni disponē patiēti et regionū se
cū dū quā diuersitate qbusdā cadit aqua pma
die apparēt ymaginatōis qbusdā post pau
cos dies. qbusdā post mēse unū aut duos aut
plures. et qbusdā ēt diuersi cadere post mēse
sex. et ob hāc cām auctores de isto terminō ua
rie fuerūt locuti. Bal. nāqz qzto d interioibz
et rasis fo cōtinētis et ybeshali dixerūt. p
tres mēses aut qtuor. Al. at dix p duos men
ses. et nō ē mirādū de ista uarietate si bñ con
sideratur modus euentus aque. Nam fit ex
uapore aquoso intrante albugineum qui si
ibi conuertitur in aquam sicut napor surgens

ex balneo ut dixit zoar. cū peruenit ad parē
tes balnei ubi conuertitur i aquā. Nō possi
bile ē q in paucis diebus multi uapores aq
perueniāt ad albugineum. et ibi conuertantur in
aquā unū post aliū. et q sint tanti et to. q i
paruo tēpore repleāt foranē uice et obturēt
ipsū. Et possibile ē q nō sint tāti neqz to. q
sufficiāt illud obturare nisi i tēpore lōgo. 2^m
signū dixit Auic. ē q cū tu uides ymaginatō
nes remoueri et redire et addi et minui. tūc
scias q sūt nō aquose neqz pōtēdūt aquā fa
turam. maxime si qn alū recedūt panē bñ ui
det sicut ante ymaginationes uidebat. Nam
hui ymaginationes sūt ex paucis et subui
bus uaporibus aptis resolu nō pēlari. 3^m
signum ē dixit Auic. q cū plongatur tps
aquosus et nō pūnuat in debilitate uisus. scī
as q nō sunt aquose. f. qz nō credēt a me
dico fore aquoses. uel ēt qz nō inciperēt in
prin aquose tū pp uirtutē cerebri et oculo
cū bonitate regimini et medicināz possūt ef
fici nō aquose. i. nō perducere ad aquā. Et
istud erit qn diu pūnuat pēfērūt adduc
in debilitatē uisus qd faciūt ille que sūt aq
se. f. que perducūt ad aquā in corpore nō bñ
disposito et cū malicia regis. Quia autē Auic.
nō distinguit ymaginationes aquosas a nō a
quosis per hoc q ē cas eē a cōitate uel prop
etate. Et auctores in hoc uarie sunt locuti
scīz an ymaginationes a cōitate sint uel esse
possint aquose an nō. Ydco sciendū ē q Bal.
quarto de interioribz in uno loco distinguit y
maginationes pōtēdētes aquā a stomachis
Et hoc ēt similiter fecit ras. et cōtinētis. Et
Alm et ybeshali. per qd uidēt inuere q sto
mache nō sint aquose. Et fundatur rō eaz
super hoc q nō sunt fixe neqz ex uaporibus
aptis coagulari. et ex alia parte codē quarto
c^o pmo dixit sūt quedā ymaginationes sic
dūis que sunt in initio cataraetē et sūt p colli
gātū stomachi at cerebri. Et sic inuit q yma
ginatio aquosa. aliquādo ē a cerebro. et a sto
mache hoc etuoluit zoar. cū dixit hec aqua ge
neratur ex fumositatibus et uaporibus ascen
dentibus a stomacho superius. Et hoc ēt inuit
ras. i. diuisionibz ppter que sciendū ē q y
maginatio que est per ppteritatem et etiam
que est per comunitatem potest esse aquosa. et
deducere ad aquam. Nam uapor reperitur in
oculo de natura aque existēs quomōdūqz in
oculo reperitur potest in aquā conuerri. et
facē ymaginatōē aquosā. Uerūtm ymagina
tio per ppteritatem est magis apta ut sit aquo
sa qz que per cōitatem. Et q p comunita
tes exi. si est ex cerebro ē magis apta ut sit a
quosa qz que ē ex stōaco uel corpore toto. Et
iō Bal ubi supra. p^o c^o dix q q pp stōacū exi
facile pōt curari. Et al. dix q ymaginatōē q ē
pp stōacū nō ē mltū uimēdū. De cura dixit
Auic. eis q sūt ex siccitate qserūt alū dūccā
etā nota. dix aut alū qz nō i uchemētū neqz in
qfirmata. Hā q uchemēs ē aut qfirmata non
curat. Et intellexit d siccitate qplēnā. qz il
la q ē a mā uel uaporibz siccis pōt curari p
cūonē illius materie. Et eis que nō sūt aq
se sūt tū ob hāc dūccā. dixit Auicena cōse

ias capite apponere multū intueri rem unaz
maxime puā. Et intueri res splendidas. trista
ri et irasci. frigida et hūda appropiare capiti
Et exponere capud frigiditati aeris et flatui
uētoꝝ. Et tenere poros cutis capitis oppila
tos frigore uel sordine. ymo oꝝ poros cutis
capitis tenere aptos cū lotionē capitis saltez
semel i septimana et cū frictione et pectinati
one capitis tēpata. Dixit Raf 2°. q̄nētis ab
stineat a balneo. Dixit Auicena. oꝝ ut euitet
piscēs et cibos grossos et enapozauuos
Omnes enim auctores q̄cordāt q̄ a piscibus
furgit uapor aquosus et multiplicat materias
fūcas aquosās. pp q̄ dixit Auicē i 2° c° de
piscibus q̄ faciūt cecitātē. Libaria uero gro
sa generāt uapores grossos q̄ si intrauerint
oculos difficiliter resoluūt. et cū hoc facilius
et citius quertunt i aquā. Dixit Raf ubi su
pra. abstineat a potu aque q̄num possibile est.
Auicena uero dixit deuitet potū p̄m aque et
uini. Mesue uero p̄hibuit uinū in p̄n° aque
Scire debes q̄ si corpus fuerit multuz reple
tum ante eius euacuationē uinum dari non
debet quia est euaporatiuum ad capud et agi
tat materias maxime in corpore calidi sōda
ci aut debilis cerebri. et q̄ non habuerit in
consuetudine potare multum uinum. sed loco
uini debet bibē aquam zucari uel mellis secū
dū uarias dispositiones. Si autem non fu
erit repletum uel iam sufficiētē euacuātū tūc
uinū moderatum sumptum confert. quia dige
rit et resoluūt et maxime confert in stomaci
debilis digestionis et in hys qui consueuerūt
bibere ipm. Et autē uinum dūtile paruum. et
cum hoc parūp liniatum ut nō faciat efumatis
onē q̄ ledat cēbrā et oculos.
Lam. 33° d dilatatōe pupille dicta almitasaf.

Manethola oculi p̄p̄ pupilla ē
illud q̄ uocatur nigrū oculi.
Et uocatur sic q̄ pp̄ priuationē
coloris appet nigra. et non quia ali
quis color ibi sit. Dicitur autē dilatatō pupil
le ab Auic. almitasaf Et 3° collz dicitur largi
tas foraminis uuee Est enim ipa et passio ei
opposita scilicet pupille contractio uel opilatio
d egritudibus uuee scilicet foraminis eius.
Dixit Auic. almitasaf ē ut sit foramen uuee lar
ius q̄ sit secūdum naturam. s. ipius oculi cu
ius foramen dilatat Est. n. dilatatō pupille
duplex scilicet naturalis et accidentalis. unde di
xit Auic. q̄nē ē amplitudo oculi naturalis et no
cet in sui. uidet enī res miores q̄ oꝝ ut uidan
tur suple et q̄nē non uidet aliqd scilicet si puen
rit dilatatō usq̄ ad extremitatē corneae ubi
iungitur coniunctiō. Et q̄nē est accētal que
ē q̄nē ē ita q̄ uidet res miores q̄ sint. et
q̄nē q̄ seq̄ ad h° ut si uidet aliqd. Hā mīori
ens dilatat oculū adeo ut dilatatō q̄ sequatur
corneā. s. extremitatē corneae et q̄ iūgi hūctie
Et tūc non remanet uisui aliqd de quo sit cu
rādū. q̄ si uidet. uidet mō q̄ fixo et uelud um
brā. Hō at uidet sic q̄ possit discernē et di
stinguē res Et causa dilatatōis pupille. alī
est p̄mitius accēs ex casu percussione uel ob
uisione. Et q̄nē causa eius ē intrinseca aīa

uel p̄iūcta. De cā p̄mitius dixit Auic. acci
dit a causis p̄mitius casu uel percussione uel
obuisione. Et 30ar. dixit accidere pōt ex
percussione. s. multa capitis uel ē totus corpo
ris. et ex multa percussione et multa retēione
hanelit sicut accidit mul eribus in partu.

Et dixit pueris maxie hēt euenire p̄pter
eoz flectū. De cā autē intrinseca. dixit Hal q̄
to de accidēti. q̄ dilatatō pupille fit aut a si
citate aut ab hūiditate. Et Auic 5°. collz dix
it aut p̄pter corrugationē que accit uuee
uersus circūferētiā pp̄ siccitatē at pp̄ hūi
ditatē fluentē illuc et ipsaz dilatatē. De
causis aut dixit Auic. q̄nē fit p̄pter causas
extrīes in ipa pupilla. i. in ipso oculo Et ista
cā aut erit in albugineo at in uuea. et ex par
te albuginei ē duob⁹ mōis. uno cū hūctatur
et multiplicat et p̄p̄mit uueā et mouet ipsā sua
p̄p̄essione a dilatatōem. Alio modo cum
essicatur. Verūtamē siccitas albuginei nō fa
cit dilatatōem per se. mo per se faceret cō
strictionē sed facit eaz per accidēs. s. i q̄nē
ad siccitates eius sequitur siccitas uuee. Ca
use enī expte uuee sūt tres prima ē eius sicc
tas siue sit sequēs ad siccitates albuginei siue
nō. Hā dixit Auic. si uuea dūctatur tunc
extenditur ad extremitates suas sicut ex p̄
dūtur corā p̄forata cū essicatur. Cū ergo
deficiatur uuea accidit ei ut dilaret sicut dila
tatur foramina illoꝝ corioꝝ. Raf aut 2°. q̄nētis
uoluit oppositū. s. q̄ ad siccitatē uuee
sequat̄ p̄strictionē pupille nō dilatatā. Et d
h° reprehendit Hal. Et p̄p̄bētiōē eius di
xit dilatatō pupille fm̄ mēā opinionē ē cum
accidit uuea molli ficatio. S3 molli ficatio ac
cidit ab hūitate nō a siccitate pp̄ p̄dicta notā
quidaz uuea pōt essicari aut fm̄ q̄ ē mēbz q̄
simile. aut fm̄ q̄ organū cū. Et essicatio ei⁹ fm̄
q̄ simile ē alteratio eius ad siccam qualita
tē ex qua accidit q̄ partes sbe uuee inter ie
demplant et talis siccitas dilatat in se forā
mē suaz. sicut apparet in cartis et corijs per
foratis. q̄ p̄ dēaz essicatioē dilatat foramē
eoz Ista ei⁹ siccitas nō perducit ad corruga
tiōē s3 ad quādā distractionē a loco p̄fora
to. et h° q̄ coadunāt ad p̄tes n̄ p̄foratas. q̄a
p̄tes uocant. A. extremitates. Alio mō pōt
corrugari et essicari sic q̄ pducit ad corruga
tiōē q̄ ē q̄nē p̄tēti p̄tēti i p̄tēti ei⁹ sba
ei⁹ q̄ sūt. Et h° essicatio aduenit ei ut est mem
brum organū cū q̄ ut sic sba ei⁹ corrugatur
Et ista siccitas est causa costrictionis pupil
le. et ista siccitas est maior q̄ siccitas faciēs
ad dilatatōē. q̄ consumit humidū corpulē
tum. Et de hoc amplius in sequenti capitulo
scda causa eius dixit Auic. ē humiditas et
hoc p̄p̄rie q̄ p̄tissime et frequētius accit
dilatatō pupille ab humiditatibus q̄nē ip̄lef
eis in tāū q̄ premūtur et extendūtur partes
eius. Et hec humiditas aut ē apostemans
uueam aut nō. Et quādo nō est apostemans
Auic. posuit eam p̄ 2° cā. et q̄nē ē ap̄ans posuit
eā p̄ 3° cā. Et iō dixit quandoq̄ accidit
uuea dilatatō p̄pter apostema extensum
q̄ accidit ei q̄ excedens dilatat. Et tan
gens Auicena unā de causis antecedētib⁹ dixit

qñs fit successione soda. scilicet foris pporie
qñs foris qñs est causa qñ materie moue
ant ad oculū qñ possit uicā dilatare et similit
intelligendū ē de quacūqz causa simili que fa
ceret materias ad oculum prouēire. De sigis
dicit rasis fo continētis. Co mīto dilatio
nis pupille et eius constrictionis est per cla
usuram alterius oculi in sua dispositione ma
net inspicendum enim est si pupilla sit dilata
ta aut constricta plus debito aut minus. Et
possibile est qñ non cognoscatur de facili qñ
pupille stans non uisus est tempore sanitatis
qñ alii qui hñt naturā pupillas magis latus
uī magis artas alios. et hoc cognoscit pñtū
dine pupillaz qñ cū una strigit altera dila
ta. et eōuerso. Cū āt dixit rasis plene dixit
de foramine qñ strigit nō dilatat ultra na
turalē dispositiōem ipsius. et nocumētū ē in
uisu. tñc plus iquirēdū ē an pupilla sit turba
ta an clara. Et si in ea non est lesio attendat
tunc de neruo uisibili. quā si est in capite pō
derositas et turbiditas sensus et nocumētum
morboz ipsorū tñc ē a cēbro. Et tñc iquirēdū
ē de dicta et dispoñe corporis et sōm et uigili
arum et similitū ut morbi cā meli⁹ cognoscant et
an sit ab hñtate an a sic. itate. Et dixit rasis.
ibidem de signis generis. dilatio pupille fa
cit uideri res minores quā existant sicut cō
stricō eius facit eas uideri maiores. et Azar
rauius dixit de ppuetate huius egritudinis
est et eius signum qñ uideāt res minores corpo
ris quā uere existāt. et signū stricōe pupille
pprium est qñ uideāt res maiores qñ uere exi
stāt. Et Alii. de dilataōe pupille idē dixit
qñ tacuit de signo constricōis ei⁹ reliquēs
ipm notū. Cā āt qñ hñt pupille dilataō
nē uident res minores dixit Azaraius. est
quia uident debili uisione. Et yberubali dix.
causa eius est debilitas luminis idest uirtutis
uisione. uerumtamen nō quelibet debilitas uir
tutis uisione est causa qñ res uideantur minores
sed illa scilicet que idiget nō multo lumie. qñ
dispergeretur spiritus uisibilis in ea. Et in
qua egeat forū motu ex parte rei uisibilis
mouentis Nam res debilitate mouens nō cau
saret modum motus seu species que aliquam
baderent fixationem. Sed in qua linec uisua
les recipiunt magis lateraliter qñ cētralit. Nā
cum recipiuntur lateraliter sunt debiles et cū
cētraliter sunt fortes. Et sic est dicunt quidā
in dilataōe pupille. Quidam autē assignāt
aliāz cām que ē qñ in dilataōe pupille spirit
us est dispersus. et iō spēs rei uisibilis nō potest i
spiritu multiplicari multiplicatiōe que sit cum
terminatiōe quod requiritur ad uisionē. Et
ppiet hanc causam dicūt res pōt uideri i aqua
et nō i aere. Cum autem species uisuales non
multiplicantur oportet ut res uideantur minores
qñ sunt. Et qñ in constricōe pupille spirit
us multū coadunatur possunt in eis species multi
plicari. Et intm qñ res apparet maior qñ sit.
Et pp consimilē cām dicūt ē qñ stelle minime
apparet in serenitate yemali et nō in serenita
te estiuā. qñ i yeme sps illaz stellaz recipiū
tur i aere grossiori i quo terminantur pñt reci
pi. Sed in estate recipiuntur i aere rariiori i qñ

terminatiue nō recipiuntur. Sūt autē et alii
qui aliā cām assignāt quāz dicūt sūm. 31. p
bleumātū probleumātē. 8. ubi quesitū ē. Ri.
propter quid obtuse uidentes scilicet litte
ras minutas. et in solutione inuit qñ istud
est quia obtuse uidentes coadunant palpe
bras unde faciūt angulū parū. Et dicūt qñ li
cet in solone dicti probleumātis uideat senti
re qñ uisus fiat exmittēdo. nō tamē sic uoluit
Nā angulus pōt parus fieri intus suscipien
do. Cū autē res uidetur per paruū angulū
apparet minor qñ sit. Et sic dicūt hñt
pupilla dilataam faciūt qñ coadunant per pal
pebras unde recipiūt per angulū stricū qua
re apparet eis res minores. Sed qñ pupilla
ē stricā tñc habens eam multū dilatat palpe
bras qñ cū habeat spm dēsum indiget mīta
luce quā acquirunt in dilataōe palpebrarū
et per eam pōt res sub forma pyramidis lata
ad pupillā uenire. Et sps etiam dēsum pōt
speciē sub forma laniōi recipere sicut recipi
tur species in aere grosso. Et hoc ē causa qua
re apparet res maior qñ sit. De signis spe
cietū dixit Alii. dixit i ea in cō debilitatis uī
sus. ibi enim sunt posita signa siccitatis et si
gna humiditatis replētis nō apostemātis. Et
signa apostematis possūt heri ex cap. de ob
tal. possūt et ex predictis heri signa facie
causa albuginei et facie causa nuce. De cu
ra dixit Alii. illa que naturalis ē nō habet
curā. Nā procedit ex defectu pñcipioz gene
rationis. s. aut defectu uirtutis i formatiue at
paucitate materie cuius defectus inuēit i
orificio nuce. et nulli boz pōt subuenire ita
ut curetur. Pōt tamē aliquid sibi confer
ri lunamentum. Et hoc maxime per puluerē
positum a zoar de quo dixit hic puluis nō so
lum confert illi qui habuerit dilataōem
pupille ab egritudine. imo et iis qui habue
rit eas a natura. Dixit Aue. postqñ con
firmatur aut que uera est. et est illa dicunt q
dam que extenditur usqz ad coronāz non ha
bet curam. et facta a siccitate et difficulter cu
ratur. tamen succurritur ei cuius bono regimie
et humectatiōe cuius hñt que sūt. Et Aue.
dixit illi que ē ex siccitate confert humecta
tio cum humidis predictis in capitulo debi
litas uisus. Facit uero ab humiditate nō
apante cura dieta pernici et potio. et dieta
qñ dixit mē. qñ sit ut sit regimē cōsiccari
uiz. s. scdm oēs sex res nō naturales. Cū ab
stinētia et tollerātia famis suple et sitis. Et
i spali dix. A. Lib. eoq sitaq cicerū cū oleo
si famio suple at de amigō. d. uel cōi. Et tu ex
dictis i pcedētib⁹ eligere poteris regimē torū
i oib⁹ lex reb⁹ nō nālūb⁹. Regimē uero eius
p potione. dix mē. ē qñ uisus est ē eliccatō
et extractio ei⁹ que sup excrese uidet eius
mē cōuō fiat iterata. s. qñ expedient cū iter
pōne nō frequēt. et cū sīōia. si appeat hñores
bñdare i sāguie et ppe excofatica. et pñc si
appeat di spō ex uēis lacrial et neruis i ipoz. et
i cū arteriāz. et ipaz canerizatio si res ex
postulat. Et qñs sit canerū et qñ ppe i
cabendos sicut diximus. Dixit Aue. cū
illi que est ex humiditate confert sīōia si in

corpore fuerit multitudo. s. si quis uel alteri
būoris cū sanguine mixti. Et post floiam
uniuersalē pferi ei flōmā uene lacrimalis qz
exacuat ex loco. Et similiter floia uenarū tī
poris et incisio earum. Et dixit cōferunt et
ēiones alie quas sciunt ex dictis multociēs
que debent fieri sū humorē penetrantē. S.
tamen non oportet ut mltiplicent ēiones iste
Et debilitet uirtus et non euenit qd querit
qz non humiditas que continet in oculo et pti
bus eius. ideo dixit Aui. qūqz sufficit ut eue
tur de decem diebus in decē dies cū. 3. 15 p
lularū cochiarū. Et non intellexit hunc ter
minus fore pūctuales. sed qz habeat latitudi
nem in plus et minus sū maxime qz pūctualia
de ēione cōdicant. 2^a res ē dixit Mesue
administratio medicaminū ducētū siue diuer
tentius māz ex loco. sicut ē scarificatio facia
in auribus et apertio emoroydarum et appo
sitio uentofarū in nuca et super collū et i spa
tulis. Et Aui. dixit. conferunt ei uentose
posite super collo pp illud quod est in eis de
attractione māe ad posteriora. 3^a res ē di
xit Mesue administratio rerū resoluētium
ex ipso oculo et extrahētibus humiditates de
latantes uicaz sicut pprie cum a lcofol ex fel
le edi et lico feniculi et parū sale armoniaco
aut ex felle eritū aut ex felle testudinis. s.
cum dictis lico feniculi et sale armoniaco. aut
ex capribus yrundinis uitis facto collio cum
melle et lico celandone qm ē expūz. Dixit
30ar. dilatio que est inaturalis cōstrictiōe
indiget cum siet et alcofol cōuenientibz. Di
uerficatur tamen curatio sū etatem et sexum
Nam in pueris et mulieribz debet fieri cū
siet mollibus. i. remissis in acuitate. Et in
senibus et uis qui sunt in ultima iuuentute si
at cura cum alcofol desiccantibus. s. magis acu
tis. Et fiat cura sine negligentia. Nam si ne
gligētia in huius cura exuerit scias p cer
to qz pro maiori parte ad descensum aque ha
bent deuenire. Dixit Aui. qz ut fiat alcofol
cum eis que dicta sunt in cura ymaginatōnū
s. ex humiditate qz cū resoluētis et elictis
Collitum utile. 3. i. bolus. 3. i. uicie sanguis
draconis draggaganti gūmī. arab. ana. 3. 5.
terrauē subtiliter et misceant cum lb. i. aque
ros et ponant in ampula uitrea et suspendatur
in uase aque ita qz non tāgat uas et bulire fac
p mediaz horam postea deponat ab igne et
addatur. 3. ii. uini granatorū clarificati et
sic dim tat per diem unū postea collent. Et
ex eo sic colato ponat in oculis. reducit enī pu
pillaz dilatata ad suā nālez mēsurā. Et di
xit Aui. confert ei effusio aque salite siū nā
lier siue accidentaliter sit salita super caput
et proprie pernixte cū acceto uini quia dat
sibi pēnerationem et adiuuat in eliccatione
Et dixit fiat Alcofol alteri oculo ne di
latetur pupilla eius cum uita. suple et aliis
confortantibus oculum et probibentibus de
scensum humiditatum ad ipsum. Et de con
ferentibus est predictum collitum utile.
De facta a percussione dixit Aui. nō ē timen
dū qz remouebit. Aui. aut dixit qz illa
qz sit a percussione uel cāu nō bz curam ppter

qd dixerunt quidam qz ista dilatio aut est
magna ualde aut tangēs usqz ad corneam et
talīs nō curatur de qua intellexit Aui. ut pa
tet inspicienti textus suū. Dixerat enim qz
multociēs dilatur adeo qz consequit cor
neam et nō remanet tunc uisū aliquid de quo
sit curandum. Et subdit et illa. s. que conse
quitur corneam si fuerit a percussione uel casu
non curat. Alia est dilatio nō tam magna
neqz cōsequēs corneā et talīs curat ut dixit
Alman. Et ad hanc dirigē cura ab auctori
bus posita. Alti autem dixerunt. qz ista dila
tio pupille aut est cum solutiōe pūctualitatis.
uice. et talis nō curat. Et quia ut plurimū ex p
cussione accidit uicaz solui. Ideo Aui. sic p
tulit. Alia est sine solutiōe pūctualitatis. uice
et talis curatur imo dicit quia ea qz pua est et
non est cū tractu mē ad locū perse idaz redit
cum bonitate regimētis. Dixit Mesue. cura
eius qz est a cāu uel percussione est due res post
regulariōes. s. ab eis que phibentur et abstine
nam in eis qz conceduntur et aliis et abstinen
tiāz a uino. Et prima res ē ut in pncipio fiat
administratio repēssuoz et infrigidantiūz
et phibentiūz effusiōne mē. et hoc post fū
miaz. dixit eim Aui. qz cura eius est sicut
cura apostematīs calidi. Non quidē eius qd
sit post percussiones uel casum. s. eius qd sit a
cāu intrinseca. Cuius cura ē ut fiat flōmā ad
ēuandū et diuertendū. deinde uentose et caput
s. renō sup collo ē ad diuertendū. Et ista
uentosario pōt fieri cū scarificatione et sine
sū exigentiā. Et si pōt fieri alia diuer
tentia. postea dixit Aui. administra infrigi
dantia oculo ad repēciendū et phibendū māz
fluere ad ipm qm cū repēssio sit phibi
ta ē in pū. flōmā eueniētū a percussione uel cāu
in aliis mēbris ut nō pūctet sanguis in mē
bro et fluat ad ipm et corrumpat et pdat mē
broz. In hoc mēbro nō phibet s. qz cedit
qz nō timetur in eo illud nocumētū qz non
est in oculo maxime in uicaz sanguis apius sic
pūctari ut corrumpat sicut in aliis mēbris.
Etiaz oculus magis regit istaz repēssione
qz alia mēbra. pp multā sensibilitatem suam
p quā plurimū dolet ex percussione. Ad hoc g.
ne pp intensum dolorem mē plurime fluant
ad oculū et apostemat ipm cōcedit in eo rep
cussio et maxie pmissa flōmā et diuersione.
repēssio tū in oculo nō debet fieri cum mltis
frigidis ut patet p remedia auctoz. Dixit. n.
Mesue. sicut pprie ē emplastrū fabarū ex
corticatāz aut aqz salicis aut solatri aut endi
uie. Et Aui. dixit fiat emplastrū euz farina
fabarū. s. sine corticibus earum et farina
ordei cum aqua foliorum salicis aut endiue.
2^a res est dixit Mesue ut premissa repē
ssione fiat administratio resoluētūz medica
minūz suple. Incipiendo a debilitatibus. sic p
pe est uicellus oyi cum oleo rosato et pauco
uino. Et Aui. dixit. Aut postea fiat cum lana
infusa in uicello oyi et oleo rosato et pauco
uino. De quo dicunt quidā qz cōpeteret in au
gumento quia in eo est repēssio et resolutio
aliqualis et doloris sedatio. Et p fiat istū
emplastrū dixit Mesue post distillationē in
B i

oculi ex sanguine turturis aut pullos columbi
narum. s. sicut fit in tarsati. Et. Auice. dixit
distilleretur in oculum sanguis turturum aut
pullorum colubinarum. et hoc potest fieri in
die 3^a. Et etiam in die litera extra post 3^m die
Nam in hoc sanguine est resolutio et doloris
sedatio. Et scias quod multi incipiunt ab episcopo
facto ex vitello oui et pauco uino et maxie
in corpore mundo et in quo non timeat malus
fluvius materre. maxime etiam quando non
uocantur ad curas in die primo sine ipso. Et
si predicta non sufficiunt dixit mesue ad ultimum
distillentur in oculum colluria resolutiva. fortia
ex eis que dicta sunt in precedentibus que
dabeant resoluere sanguines qui post percussio
nem in oculo remanserunt. Et. Auic. si egritudo
reterit et non cessauerit per predicta deueniendum
est ad alcool fortiora administrata cum lacte
ut remoueat lac acuitates. cor. In quibus et
alcool. fortibus percussus fiat amicus forti
bus ad fortiora. Ista est alcool fortia cum
graduato percussu quoniam in dilatazione pupille
ab humiditate maxie post edones et in egritu
dis percussu. Dixit quidam experimentator. quod se
lia scartole coram oculo supposito ult. quoniam
unt dilatazione pupille ex percussione in ipso.

Capitulum 34^m. de strictione pupille.

Strictio sine mino
rauo sine
stritura pupille est duplex. s. naturalis
et accidentalis. Dixit. Gal. 4° de
accidenti. si naturalis est erit usus acutus necela
rio. per coadunationem que fit in spiritu ipso. Si
vero est accidentalis usus est malus. Alii quod in
strictione accidentalis est fit coadunatio spiritus.
Ista ipsa inquit est strictio est bona si mala. Sed
est mala ratione morborum ad quos consequitur qui
sunt mali. Est autem strictio pupille naturalis di
xit. Auic. ut sit foramen uice strictius quoniam
sibi patienti dum erat in sanitate sua. quidam
dicunt quoniam. s. in coram hominum. Est autem ac
cidentalis pupille strictio duplex. una tota
lis et perfecta. et de a multis oplo. et inducit
cecitate. Et alia est imperfecta non totalis cuius
cura tractauerunt auctores. Et causa eius dixit
Auic. aut est siccitas uice. aut per et corrugatio
aggregans eam. Et accidit inde ei strictio. s.
aut perfecta aut imperfecta prout eis corrugatio et
reductio spiritus centrū. Aut causa eius dixit. Auic.
est siccitas albuginei uehemens quod minorat. Et
sequitur ipsum tunica uice ad detumescendum. Et
detumescendum sequitur aggregatio et strictio.
Siccitas in albuginei quod quingit ex mino
ratione eius per exitum ipsum ex percussione uel
casu. Et in hac minoratio dicitur quidam uice
pellitur ad extra et quod albugineus quod re
soluitur et paulatim consumitur preter quod ab
oculo egreditur et in hoc casu uice pellit
tur ad intra. Et ob hanc causam dixit. Auic.
ad dispositiones diuersas. Et siccitas causa
strictionis pupille. Aut est mala coplo sicca
u. i. calida desiccans sine materia aut est cum
materia. Et sic uolunt 30^r. quod strictio pu
pille aut erit ex siccitate aut humore desiccate

sicut accidit pellibus seu coram perforatis quod
quidam desicant et corrugant. i. quando adueit
ei siccitas corrugata sicut dixit. Auic. corru
gant foramina. Et ex dictis hic et supra
patet quomodo siccitas diuersimode potest esse
causa dilatactionis et strictionis pupille. Aut
causa eius dixit. Auic. est humiditas excedens
uice a lateribus ad mediu. Et tunc constrin
gitur foramen sicut est illud quod accidit cori
tis quando mollescent et madescunt et exten
dunt in partes. s. longitudinales uel latitudina
les. quoniam tunc eorum foramina restringuntur
Similiter enim accidit uice. quoniam humiditas
eam ingreditur et madefacit eam et extendit
eam. s. circa partem cum qua coniungit coram
citue. quoniam tunc accidit quod foramen eius constrin
gitur. ybubaly. possunt duas alias causas qua
rum una est caliditas eficans. et alia est apa
compansio quod possit esse apa coram et ali
arum prius adiacentium uice. Et. Rasis 2° co
nunctis etiam tetigit predictas duas causas cum dixit
stritura pupille erit aut ex apate aut hore
terreo sparso super eam qui corrumpit ipsam
s. preter quod apat aut erit ex supflua calidita
te adunata in ipso. Dicunt ex supradictis. et
patet quomodo ex humiditate potest causari
dilatactione pupille et etiam eius strictio.

Dixit. Auic. strictio pupille potest fieri a si
citate quod ab humiditate strictione non est coram
mior siccitate quod humiditate. Et etiam facilius
et frequenter contingit uice et albugineu efica
ri quod uice humectari humectatio. relaxante
ea. De signis dixit. Auic. tu tam sciuit ea di
cta enim sunt in precedente capitulo et in ea
dilatationis usus sunt posita signa siccitatis et hu
miditatis. Quis enim quosdam difficile sit di
stinguere inter dictas causas per signa s. po
tius statim bone estimationi. Cura dixit. Au.
Illa que naturalis est curam non debet. Illi ue
ro que est siccitate confert humectatio cum
humectantibus pluribus dictis ex distillationibus
in oculum et caput purgus et embroctis facitis
ex succis humidis et reliquis siccis. que. s. sunt
tempore in acutus uel potius declinant ad in
tridationes leues. Dixit. Auic. in hac cura non
inueniunt necessitates utendi aliquo in quo sit
caliditas aliqua saltem intensa que plus pos
sit eficare et consumere resoluendo uel et pos
sit attrahere mas non nutrituales sed sup
fluitas ad locum. Caliditas tamen tempore
ut possimus que inueniunt in confortatione calo
ris tunari et attractione mas nutritualis ad
locum ymo uicis calida sunt interdum necessa
ria. Nam dixit. Auic. administratio humectan
tium pure quod nocet et maxime in longo usu
quod quoniam oplo et aliquando est putrefactio
nem. Et propterea oportet ut administre
tur fricatio capitis faciei et oculi continua.
Sed breui tempore ut solum inueniunt in attracti
one nutrituali et non resoluat et ut utatis ca
lefacientibus tempore per intervala ut pbi
beant euenire noxia pure humectantium
predicta non debet. Et ideo. Auic. subdit. Cum
administras. s. aliquo tempore alcool attrahi
uo. i. calido solum attractiuo mas nutritualis
tunc iterum humectantia. ubi autem conueniunt

res et sunt cibi leues hūidi et pingues et in
horis. s. sumpti pueris et debitis dicunt qdā
cū dixit Aui. in horis fortasse reuult se solū
ad cibos pingues q̄ uoluerit q̄ nō fiat usus
pinguis p̄tinuus s̄ i horis. i. aliqui et p̄nter
ualla ne forte deiciat appetitus. Aut ne forte
corrūpanē in stōacho q̄ supnatant et nō bene
digerūt. Tuncq̄ digesti fuerint cibi p̄dicti
et tēpus distributiōis nutrimentū aduenerit.
tūc calida tēperate oculo appropianē et tunc
fiat frictio supradicta q̄ sic attrahet de nu
trimento sufficiēter ad oculū alius aut horis
debet oculus humectari cū hūectantibus notis
Et scias q̄ ista eadē curatio puenit p̄stri
ctiōi pupille facie ex diminutiōe albuginei.
facie hō ex hūiditate p̄ferunt abstinentia cibo
rum et potius et sit notū regimen efficacitū
Et cūetur m̄a cū iteratiōe cūonis et diuerſa
Et postea p̄ferunt et dixit Aui. alcosol co
gnita. s. in caplo debilitatis uisus pueniētis
ab hūiditate. Et s̄it ē in caplo. ymaginatio
nō ab hūiditate. Et dicetur ē in caplo. sequē
ti. Et cōstris tū pueniētibz dixit Aui.
ē colliriū q̄ sic fit. 73. floris eris armoniaci
an. p̄tis. i. croci p̄tis. i. et tertia Aloes p̄tis. v.
musci p̄tis. 5. fiat ex eis colliriū. s. cūz succo
feniculi. Aliud. 8. armoniaci p̄tis. ii. floris eris
p̄tis. iiii. stercoris lacerti p̄tis. iiii. croci p̄tis. ii. gū
mi arab. p̄tis. i. p̄ficiant cūz melle et admistrē
tur. Aliud. 8. pipis et armoniaci an. p̄tis. ii.
olei balsami nona p̄tis unus croci. p̄tis. i.
dissoluet armoniacū in aqua feniculi et p̄bi
ciat super ipm oleū balsami et p̄ficiatur cūz
melle sup addendo alia. est cū bonū et uile
p̄dicta colliria abstergunt resoluunt et cōu
mūt humiditates in oculis cōuenias.

Capitulum 35^m. de cataracta.

Cataracta ē egritudo q̄
amulio aucto
nocat aqua q̄ aq̄ s̄it. 73. anq̄
coagulet s̄itatur aq̄ fluxibili. Et
post coagulationē eius s̄itatur aq̄ gelate. Et
Azarauus de ista dixit q̄ aqua est hūiditas
grossa s̄itis hūiditati hūani seminis s̄itatur.
eim spermat. Dixit Gal. 10°. de uilitate p̄ti
culaz et ponit a Rabi. in 23^a. p̄tula. aqua
q̄ in oculū se diffūdit. deinde iter cristallinā
et s̄isach. corneā coadunat. Coadunatio aq̄
in oculo a medicis nominat. Dicit ē a Gal.
et multis aliis subfusio oculi. Et a multis
ista egritudo descensus aque in oculū deseri
ditur. Dicit aut cataracta q̄ s̄it cataracta clau
dit locum super quē construi ē. ita ista aqua
sigillat et claudit foramen uice ut non possint
per ipsum sp̄s insibilis pertransire. reperi
tur tamen atiq̄ cataracta sumpta dupliciter
uno modo large et p̄ omni op̄ione transitus
sp̄etiz. uisibilis. siue sit ista op̄itatio retro
ad cristallināz uersus cruciationē siue ante
ipsam. Alio modo stricte et proprie pro op̄i
tatione solum sp̄atū qd̄ est inter cristallināz
et corneam. Et de ista agitur in hoc caplo.
Nam op̄itatio que est retro cristallinā in
neruo optico a modernis medicis uocatur

guta serena. Et est dixit Aui. egritudo
op̄itatio est. n. morbus in uia De loco aut hu
tus op̄onis dixit Rasis 2° continētis. ego
nouū locum cataracte. et nō non explicuit quif
sit locus ille. Gal. uero atq̄ dixit q̄ ista aq̄
stat in humiditate que ē similis albuginei ouo
rum. Et aliquando dixit q̄ in me^o existit cri
stallini formis hūoris et corniformis tunice. i.
corneae. Et dixit Rasis 2° continētis.
auctoritate. Gal. aqua que adunat in ocu
lo stat in omni humiditate que ē inter cristall
naz et albuginē. Et sic uisus ē uelle q̄ sit in
tella aranea. Et dixit Rasis ubi supra au
ctoitate antilis et pauli q̄ aqua colligit sub
cornea. et sic inter corneā et uicā. Azarau^o
aut et Gal. et 7° theorice dixerunt q̄ ista aq̄
continēt inter cristallināz et uicā. Et yhu
baly. dixit q̄ cōtinēt inter tunicaēz uicā et
uelum corneae. Et Aui. dixit. stat inter hu
morez albuginē et s̄isach. Et littera exterior
dicit inter humores albuginē et tunicaēz cor
neae. Cecidit aut tanta uarietas locuti omis
de loco aque inter auctores ex hoc q̄ cū cata
racta sit op̄lo p̄hibens transitū formarū ad
cristallināz. Et ista op̄lo potuit esse in toto
spacio qd̄ est inter cristallinā et corneā. Et
pōt ē in diuersis p̄tibus huius sp̄atū. q̄. s. p̄
ē inter araneaē et albuginē et in ipso albugi
neo. Et inter albuginē et uicā in forame
uice et inter uicā et corneā. Ideo auctores
diuersimode fuerunt locuti de loco eius.

Unus quisq̄ ponens locum eius fm q̄ s̄it
apparuit ut p̄m tamen aqua cataracte curabi
lis continēt in forame uice aut inter uicā
et corneam. Aqua aut non curabit ut p̄m ē
in oculo magis intra uisus cristallinā. Lici
tur aut cataracta descens^o aque q̄ aqua ista ut
p̄m a cerebro descendit ad oculū. Et licet ra
rissime tū po sit aqua ista congeri in oculo ut
cum eius digestiua ē debilis m̄tiplicans sup
fluitates nutrimenti sui in ipso. Aut cū oculi
expulsiua ē debilis et non expellit eas. Atq̄
omnino ad hoc ut faciat cataractaz. q̄ illa
hūiditas congesta descendat ad aliquē de lo
cis supradictis. Dixit Serapio. scias q̄ ac
cidit inter tunicaēz uicā et humore grādi
um egritudo que dicitur assuchime. et eius icē
tio est coarctatio aque. Et aqua quidem in
principio descens^o ē fluida duri de processu
quomodo inspissat et indurat et congelatur.

Dixit Anullis ex frigiditate p̄p̄onis oculo
rūst humiditate eorum et frigiditate acris.

Causa. n. ei^o pōt ē extrinseca et intrinseca ex
trinseca sicut frigus m̄ta p̄tinentis congelas
hūiditates uaporosas puenientes ad oculū.

Et percussio aut casus pueniēs ad caput l'ad
ipm oculū qua hūiditate aliq̄e aquose stan
tes in circunadiacentis nerui optici p̄sse de
scendunt ad locum cataracte sicut uidisti i co
mo de uisibio. Et pōt causa eius esse intri
seca quecumq̄ sit illa que euaporat siue eu
parare facit ad caput et oculūz uaporē de natu
ra aque qui postea ibi comedp̄sāt in aquam et
facit cataractam. Et causa hec intrinseca est
illa que ut p̄m cūenit. Auctores tamen re
linquerunt causas istas notas q̄ sunt eodem

res que sunt cause ymaginationis. Dixit
huiusmodi aqua diuersificat quoniam in quantitate sua
quoniam in qualitate. In quantitate autem quoniam quoniam est
plurima in compactione ad foramen uicem quoniam
opilat totum foramen. Et non uidet tunc oculus
aliquid. Et quoniam est pauca. scilicet in compa-
ctione ad ipsum foramen quoniam opilat partem eius et
partem eius dimittit delecta non opilat. et
fit ut illud uisibilis quoniam coram parte opilata est
fit non uidet oculus neque comprehendit. Sed tamen
tunc comprehendit illud quod est coram parte
discobopra. Et sic fit quoniam alia comprehendit uisus
aliquis rei uisibilis medietate aut aliam par-
tem eius sed non comprehendit reliquas. Dixit
huiusmodi nisi permutatio pupille. scilicet reuoluen-
do oculum et aspiciendo ex diuerso situ et tunc est
quoniam aliquando comprehendit rem integre. Et alia-
nec non comprehendit eam. Nam cum puenit
coram parte opilata cum integritate sua non
comprehendit ex ea aliquid. Sed quando pue-
nit coram parte discobopra cum integritate
sua tunc comprehendit illam totam. Et dicitur
huiusmodi quod hoc opus dinura quoniam puenit ad lacrimam
superius. scilicet uersus supra et quoniam ad lacrimam
inferius. scilicet uersus infra et quoniam ut sit in agu-
lo medij foraminis et quoniam ipsum circumdat sit discobop-
num. Et quoniam puenit ad lacrimam superius tunc
comprehendit rem a medietate in-
fra. et non a medietate supra. Et quoniam cadit ad
lacrimam inferius tunc e converso uidebitur
rem superius et non inferius. Et quando
cadit in medio foraminis non uidet de re nisi
latera eius. scilicet partes circumferentiales et non ui-
det in medio carum ymo in medio uidet sic fe-
nestram. scilicet clausam. Et intentio eius quod
dixit non uidet nisi fenestram. est quoniam non uidet
Sed ymaginatur tenebras ut supra iterum di-
ctum est in capitulo ymaginationis. Diuersi-
tas uero cataracte ex parte qualitatis aut est in
essentia eius in modo esse eius. Aut est in colo-
re ipsius. Ex parte autem essentie dixit huiusmodi.
quoniam alia est subtilis et clara que non tetigit lumen
et solem. Et alia est grossa ualde que tegit lu-
men. scilicet lucerne et solem super et alia inter eas
media. Ex parte uero coloris dixit huiusmodi.
quoniam alia est aeris coloris. scilicet celestis. Et alia al-
ba gipsei coloris. et alia est alba margaritalis
Et alia est declinans ad uiriditatem et uiridita-
tem intensam et citrinitatem et aureitatem. Et
quedam est citrina et quedam nigra et quedam
cineritia. Dixit Rasis et quoniam quoniam quoniam quoniam
te gasti color cineracie erit albus aut niger aut
blauus siue coloris medij inter rubrum et nigrum
siue coloris auri. Et yshubaly noiauit co-
lorem rubrum et colorem argenteum. Et habet quoniam ibe-
o uice noiauit colorem sibilaceum. Dicitur quodam co-
lor aere quoniam noiauit. Et est color albus subtilis
qui transparens et color gipseus et color albus gros-
sus non transparens. et color albus margaritalis est subtilis
margaritus in colore. et dicitur quodam in rotunditate
et color albus declinans ad aliqualem uiriditatem est
color aquae subtilis profundus. pp. n. profunditatem suam quoniam non
est bene irradiari declinat ad uiriditatem sic apparet
aquae profunda in pelagis fluminis. Color nero al-
bus aeris est color aque subtilis non pro-
fundus. Color tamen cataracte aliquando declinat

color
gipseus

ad uiriditatem intensam. cum? cum potest esse humor
uiridis faciens aquam. Et color aureus est co-
lor citrinus subtilis et clarus siue parum ci-
trinus ac si esset color albus tinctus citrino.
Et color citrinus purus est qui est citrinitate
intensus. Et sub colore nigro reponitur uiola-
ceus et color limbus siue plumbeus et color
cineritius. Et omnes predicti colores diuersifi-
cantur secundum colores diuersos mixtos que in oculo
aggregantur et faciunt aquam. Nam in quodam modo
mixto in aqua acquiritur color qui est inter mixtos
Et quoniam mixti compositabiles in aqua sunt quatuor
scilicet sanguis colera et mela. Ideo a multis
coloribus cataractarum ponitur esse quatuor. scilicet albus
in facta ex state rubens in facta a sanguine ci-
trinus in facta a colera et niger in facta ex
mela. Auctores tamen multos expresserunt colores
ut huiusmodi noui quoniam possunt puenire ex permutatio-
ne diuersorum humorum adinueniunt. Rubra tamen cataracta
raro inuenitur. quoniam raro est quod sanguis stans sub
forma sanguinis cadat in locum aquae faciens eam
si eum illuc cadit uelociter sanatur. Et si sanatur
tunc facit cataractam albam sicut est sanies.
Raro est inueniri cataractam nigram. quoniam raro est
quod mela illuc cadat ad faciendum cataractam.
deinde minus raro reperitur citrina quoniam aliquando est
clara et tunc potest esse cum permutatio alium? pul-
sanguis cum colera et alium? non est clara. Que
autem frequenter reperitur est alba. diuersificatur
tamen in colore albo penes diuersitates stans
faciens eam. Et ideo auctores multos expresse-
runt colores albos ipsarum cataractarum. scilicet album
aeris. album gipseum album margaritalis et album
silem argenteo uiuo de qua dicunt quod est sitatur
argenteo uiuo in mobilitate quoniam sic granus argen-
ti uiui est mobile et non figitur ita humor faciens
hanc cataractam est mobilis ex omni leui agi-
tatione facta in eo ex motu et palpitacione et
non uidetur figi sic nec figitur granus argenti uiui
Et albus declinans ad uiriditatem et albus
cineritius et album limbus et album plumbeum
et album silem sanies. Et cataracta futuram
precedunt ymaginationes secundum quod supra dictum est
quando. scilicet cum eis accidunt sensibiles conuulsiones
in uisu. quoniam precedit augumentando gradum et ma-
xime quando est proprius in altero oculo quoniam signifi-
ficatur per hoc quod non est cōtate. sed ex proprietate
ipsius oculi. et precipue si ymaginatio est repleta
luminositas ut candelas. Cataractarum etiam cura
bilis per medicinas et deponibiles cum instrumentis.
quod nominatur acus. Et alia est incurabilis per me-
dicinas et indeponibiles cum instrumentis et si
aliquando deponitur cum eo non stat sed recidit. Et de
incurabilibus dixit huiusmodi. est genus gipseum
et uiride et nigrum et plumbeum et citrinum. Nam
predicti colores significant materiam grossam terre-
stre non obediēte depositioni cum instrumentis. Et
in eis est secundum plures proprietates restrictionem me magna
per humoris albuginei est assumpta et per eius co-
sumptionem dato quod deponitur et statet non tamen
underet patiens. Dicitur huiusmodi illa quoniam grossa
est quoniam sit dura ualde ita ut egrediatur ab hoc
ut sit aqua neque talis dicitur uocari aqua per grossa
sine sua et ista est non curatur. Dixit indens mor-
bus aquos uiridis et multum turbidus neque si
et croceus oculo curari non possunt. Dixit Razon

cataracta
subtilis aqua
sop coloris
et uiridis
curatur cum
nis. alia
bilis cum
non uidetur
strumēto
dicunt quoniam
aliqua lū
instrumēto
curatur. Sa
nata et ui
strumēto
ra non cur
instrumēto
scilicet
tilitas quoniam
hior eap
puap ma
terius co
est magis
ne est quoniam
de subtili
reaperet
deret et n
tate ygru
acu. et est
strates. al
ponat. Et
in loco b
2. 1. 1. uero
non depon
net in loc
sa adheret
sepe uirid
Et cum su
separat i
bunt. de
tur. Et co
xit. Rasi
erectus in
sui mediet
palpebra
eleuet pal
tates for
dunari tū
ro. Dixit
de cura
est de cur
dixit Rasi
dici moue
Et si aqua
coadunat
quod mediet
aqua de
ualde ma
uelocit m
bilis cur
super eam
separat u
bunt. bu
di aqua se
super eam
enim dicit

cataracta est plurimum maneris. Nam alia h^u
subtili aqua et alia grossa. Et grossa est d^u
soz color. s. albi pulueris glauci siue uarit^{is}
et uiridis. Et q^{uod} est abli coloris et pulueris
curat^{ur} cu^m instrum^{ento}. Dixit Raf. 2° q^{uod} in^{ter}
tis. alia multe albedinis noⁿ est bene deponi
bilis cu^m instrum^{ento}. Et dixit uiridis in q^{uod}
noⁿ uidet^{ur} radius est mala et noⁿ curat^{ur} cum in
strum^{ento} et est illa q^{uod} est multe uiriditatis. Na^m
dicunt quida^m q^{uod} uiridis remissa cum qua uiget
aliqua luciditas et irradiatio est curabilis cu^m
instrum^{ento}. Dixit Raf. 2° q^{uod} in^{ter}is. aucto^{ritate}
ritate. Raf. si cataracta est lucida clara coadu^{nata}
nata et uidet^{ur} q^{uod} uisus p^{ro}feret eaz curat^{ur} cu^m in
strum^{ento}. S^{ed} si est turbida grossa q^{uod} gelata du^{ra}
ra noⁿ curat^{ur}. Dixit Raf. duo p^{ro}hibet^{ur} cura^m
instrum^{enti}. s. aut fortis grossities aque et al
scotitas. ita q^{uod} moueri noⁿ p^ot. Aut fortis sub
tilitas q^{uod} reuertit^{ur} cu^m remouet^{ur}. Et dixit me
hor eaz est que est clari coloris s^{ic}ut color
puar margaritar^{um} splendentius. Et que est al
terius coloris noⁿ curat^{ur}. Illa dixit Aut. que
est magis susceptibil^{is} cure cum acu ex p^{ar}te cen
tre est q^{uod} est subtilis dicunt noⁿ intellexit Aut.
de subtili multus neq^{ue} de fluida q^{uod} talis noⁿ
reciperet cura^m cu^m acu. q^{uod} ad tactus acus diu
deret et noⁿ deponeret. S^{ed} intellexit de subtili
tate q^{uod} graua ad recipiendus depressiones cum
acu. et est illa q^{uod} est unita h^uis aliq^{uod} puar uisio
sitatez. talis est in noⁿ diuidet^{ur} ab acu. s^{ed} tota de
ponat^{ur}. Et deposita noⁿ reddibit s^{ed} remanebit
in loco herens cum parua uiscositate sua.
Na^m uero grossa ualde et puata uiscositate ut
noⁿ deponit^{ur} uel si deponit^{ur} frangit^{ur} et noⁿ rema
net in loco. Na^m est multus uiscosus et glutino
sus adheret et noⁿ dep^onit^{ur}. Et dixit Aut. in
sceptibilis cure est illa que cu^m in ea p^{ro}spexeris.
Et cu^m sup^{er} ea p^{ro}pressionem feceris digitis tuis
sepabit^{ur} uelociter. deinde reddibit et aggrega
bitur. de huius eim ablatis cu^m instrum^{ento} spa
tur. Et cognitio curabilis sic haberi p^ot. Di
xit Raf. 2° q^{uod} in^{ter}is. sedat^{ur} patiens cataractaz
erectus ut uisus eius sit oppositus equali ut
sui medici. Et ponat medic^{us} pollicem suu^m supra
palpebra^m sup^{er}iores et fricat^{ur} et refricat^{ur} deinde
eleuet palpebra^m uelociter. Et si uideat huius
tates foramis uice dilatari et moueri et coa
dunari tunc ipa est ex illis q^{uod} curatur instrum^{ento}
to. Dixit Labri cu^m mouetur cataracta sperat^{ur}
de cura ipius. Sed si noⁿ mouetur nulla spes
est de eius curatio^{ne}. De hac tam^{en} experientia
dixit Raf. 2° q^{uod} in^{ter}is. auctoritate Raf. Ne
dicat mouet palpebra^m et fricat^{ur} et intuetur eaz.
Et si aqua spargit^{ur} cu^m fricatio^{ne} et reuertit^{ur} et
coadunat^{ur}. cura cu^m instrum^{ento} tuat. hoc tam^{en}
q^{uod} medici faciunt est ualde malu^m. s. quando mouet
aqua de loco ad locu^m frequenter q^{uod} reddu^m est
ualde mala et difficil^{is} ad cura^m instrum^{enti} et
uelocis motus. Et Aut. dixit. Illa est suscepti
bilis cure cu^m acu. que cu^m in eaz p^{ro}spexeris cu^m
super eam co^mpressiones feceris digitis tuis
sepabit^{ur} uelociter deinde reddibit et aggrega
bitur huius. ablatis cu^m instrum^{ento} auferen
di aqua speratur ueritatem talis compressio
super eam non est frequenter fienda dixit
enim Anicena. q^{uod} huius experientie continua

noⁿ conturbat aqua^m et facit curam eius cum
instrum^{ento} difficil^{is}. q^{uod} dirupit et d^uclinet
ea unde postea. Et si deponat^{ur} noⁿ stat s^{ed} resce
dit et opilat^{ur} ut pus. Aut dixit. Raf. ubi supra
supponatur oculo d^ubar. Et insufflet^{ur} iⁿ ea
calida insufflatione medici al^{ia} ualida. Et de
inde eleuetur palpebra^m uelociter. Et si aqua
mouetur et est clara curet^{ur} cum instrum^{ento}.

Et Aut. dixit quando q^{uod} expit^{ur} si est cura
bilis alio^{quin} et est ut ponat^{ur} supra oculum totus
s. carminatus et subtilis. Et insufflet^{ur} in ip^s u^e
dementer deinde auferat^{ur} et considere^{re} uelo
citer an uideat^{ur} in aqua motus. Nam si uidet^{ur}
tunc ipsa est aqua que cum acu curat^{ur}. Et
dixit Aut. s^{ed} si clauso oculo. s. sano sit dila
tatio alterius. s. infirmi. s. pupille eius tunc ipa
est curabilis. Si aut^{em} non sit dilatio non est
curabilis. s. cum instrum^{ento}. q^{uod} ut dixit Raf.
4° de accit^{ur}. q^{uod} non dilatata pupilla oculi da
bentis cataracta clauso alio significat q^{uod} sp^{irit}
u^{is}ibil^{is} non uadit ad oculu^m in armu^m obturato
neruo optico. Et ideo q^{uod} uincub^{is} deponeret
non uideret. Scias. n. q^{uod} ex co^mpressionem facta
super oculo sano sit expulsio sp^{irit}us ex^{ter}nis iⁿ co
ad suu^m neru^{um} opticu^m et exinde transit in ner
u^{um} opticu^m oculi infirmi. Et est cu^m motus in
pupilla eius. transit aut^{em} ad eum sp^{irit}us tanq^{uam} d^u
ligens lucere. q^{uod} oculus habens cataracta de
ponibilez non est priuatus oimoda uisione lucis
Et hoc quidez est ut plim ueruz non tamen sem
per quia non quando op^{er}o in neruo optico n^{on}
est confirmata. Et est quando aqua in oculo non
est oio ingrossata qua^m sp^{irit}us illuc spul^{is} noⁿ pos
set mouere. Dixit ybubaly. q^{uod} si infirmus ul
det radices solis uel candelae p^{ro}sp^{er}at^{ur} cu^m cu
ra acus et si non. non. Retulerunt aut^{em} mibi
oculiste quida^m. q^{uod} deposueru^m cataractas cu^m
quibus patiens non distinguebat lumen a re
nebris et bene successit eis. Et ita eiaz exp^{er}
tis sepe manifestet. Dixit Aut. illa que p^{ro}
casus uel p^{ro}uissio^{ne} uel post egritudines cere
bri aduenit difficilis sit sanatio licet non ex
toto incurabilis. si enim oim cura^m illud erit
cum difficultate multa. q^{uod} si ex casu l^{es} p^{ro}uissio
ne accidat sup^{er} cap^{ut}. tunc s^{ed} plim accidet magna
p^{ro}mutatio in neruo et transitu sp^{irit}us uisibil^{is} ad
oculu^m. Et si sit post egritudin^{em} in cere^{bro}
tunc fin plim remanet m^unera iteruz desced^{it}
di aqua. Beneuenuus posuit species cata
ractarum septem quatuor curabiles et tres in
curabiles. Et p^{ri}ma curabilis h^{ab}et colore s^{ic}ut
calci pure et est ad curandu^m facilior alijs. Et
2^a h^{ab}et colore albu^m declinat^{ur} ad celestinu^m. Et
3^a h^{ab}et colore cineritu^m. Et 4^a h^{ab}et colore decli
natez ad citrinitatez. Et ista rariu^s aduenit
et difficil^{is} curat^{ur}. Prima ho^{mo} sp^{irit}us incur
bilis dixit ip^s uocat^{ur} a salernitanis guta se
rena cuius signu^m est q^{uod} oculi sunt clari. Ac si
nihil egritudis in eis esset. Et oculi sem^{per} mo
uent^{ur} cu^m palpebris suis q^{uod} iⁿremedo. Sec^{un}da
sp^{irit}us appet in colore uiridi admodum lenci
cule aque q^{uod} natat sup^{er} aqua stantem. Et bec ut
plurimu^m repente aduenit. Et patiens penitus
nihil uidet. Et tertia sp^{irit}us est in aqua pu
pilla uidet^{ur} dilatata tota tali mo^{do} q^{uod} noⁿ uidet^{ur}
oculus tunc oculo^{rum} Dixit Terrap hec egr^{itudo}
quado q^{uod} firmat cognitio eius est facilia

1 sp^{irit}
m^unera

Cura cataractae

In inceptione autem cognoscitur per significationes
quod est quod patiens uidet quod cunctos quos uolare
ante oculos suos aut res sitas aut aliqd ex ra-
dus solis Cuius homo firmat destruit infus ex
toto quod lumen non potest incedere in pupilla. Dicitur quod
daz aliam cadit error in cataractis nigris.
quod aliqui appetit nigredo quod in dilatare pu-
pille et creditur quod sit aqua nigra cum non sit. Sed
est obscuritas siue tenebrositas procedens per dif-
gregationem spiritus uisibiles. Cura huius egri-
tutis perficitur instrumento dietera potione et cirur-
gia neque dicitur Medice non firmare succurrit
cum medicis et dietera. Et dietera proprie est
cum abstinentia et diminutione cibi et nutrimenti
grossorum et uaporosorum sicut sunt polenta pin-
guia pisces et uinum. Et quod sunt filia istius. Cuius
homo in confirmata curabili scienda erit de pos-
sio eius cum instrumento dicitur Medice subtilie-
tur regimine corporis ex cibo et potu. et dimi-
tatur uinum oino sed sit cibum eius aqua cicepe
et fauicet et sorbilis et cibi facili digestio
boni nutrimenti pauca quantitas. Cura homo per
portionem quam est in principio. et non est confirmata sit
eius modificatione. scilicet corporis et capitis. Dicitur
Medice sepius iterata et proprie cum cochleis et
perapi. dyacologn. et filibus suple digone me-
pmissa. Et digestum quod bonum est syrupus qui
sic fit. B. bettonice gariofilate maiorane mel-
lisse celandone an. M. S. gallitrici eufragie.
an. M. i. radicum feniculi et petro. et semis fen-
culi anethi sileris montani an. 3. i. et decoqua-
tur et fiat syrupus cum zuccharo cuius dosis
sit. 3. ii. cum aqua eufragie. Dicitur Haly. de die-
ta et potione p. solutua. a grossis reprimere cibis
colera generantibus nigras maxie lenius can-
libus et salsis uacina carne lacte et caseo ue-
teri alia cepis et oibus ad caput uaporantibus
et cenaz fugiat. Et de esione dicitur purgatio
fiat cum pillulis yere et auris. Et gargarisma
fiat cum yera et squingibin. et oibus que cere-
brum purgant ex humiditate. Et huius de dietera
dicitur os ut repellat huius eam replone et uin-
et coynus et sit contentus quod mede in medio die
semel. Et fugiat pisces et fructus et carnes gro-
sas proprie quod generant uapores grossos diffi-
cile resolubiles maxie ab oculo. Dicuntur cum
fructus prohibet auctores intelligunt maxie de
borariis et precipue de eis in quibus non est stip-
ticitas. Nam fructus stipitici potest concedi in
pauca quantitate in fine mese ad prohibendum uapo-
rum eleuationem et ad ita eleuatos reprimendum
Dicitur huius. Ego uidi boies de numero eorum quod
reddebat ad comprehensionem et intelligentiam. i. de
numero sapientum quod sciunt se ipsos regulare et
dominantur apertibus eorum illucis et dapno-
sis. eo quod considerat dapnosas et uti uosam
egritudinem in qua incurrere possent sequentes
eorum appetitus malos qua propter abstinentiam
ab omni inordinatione secundum sex res non
naturales. Et utuntur cum hoc medicinis co-
uenientibus qui homo curauit se ipsum cum eio-
nis et abstinentia et minorantia cibi et aliena-
tione iunim humectantium et sunt contentus assa-
tis et fructis et administratione alcohol resol-
uentium et subtiliantium. Et sic faciendo redi-
it ad ipsum uisum eius bene. Nam secundum

rei ueritate quando succurrit et in principio
curatur et confert ei regimen. scilicet per dietam et po-
tiones. De cura autem per euacuationem dicitur
huius. uomitus quibus conferat ex parte mundi fi-
cationis stomachi tamen est nocuus in proprie-
tate aque quasi dixerit. si aqua habuerit prin-
cipium ex stomacho confert uomitus quod mundi fi-
cat stomachus. Sed si aqua fuerit per proprieta-
tem. scilicet cerebri uomitus nocet. Dicitur enim. Ra-
tis et cunctis. patiens cataracta non debet
uomere quod uomitus inducit fluxum reumatium et
facit manus contremis circa cerebri et nervos op-
ticos fluere ad oculos. cataracta enim ut patet
ex dictis est egritudo reumatica. Scire au-
tem debes quod licet cataracta beat principium ex sto-
maco adhibere uomitus in pluribus casibus. prohi-
betur uidelicet in non consuetis uomere et in
uomentibus cum difficultate et agitatione et in huius
in quibus poterit eximare medicus manus co-
tentas circa cerebri et nervos maxie opticos
et multas. In huius non nocuum est uomitus ex
uomitibus malis est iunameto eius. Et ecouer-
so. si esset solutus uomere. et dimiserit uomitus
et consueuerit uomere cum facilitate et poterit
medicus eximare manus circa cerebri et ner-
uos dictos contenta fore medicum. Erunt iuna-
mentis eius malis nocuum. Dicitur An-
tilis patiens cataractas non debet uomere.
quod uomitus inducit fluxum reumaticum. De
esione autem per secessum dicitur huius. iam posui casum
in causa ymaginationum. quod ille eedes medicine
conueniunt etiam in cura aqua. Locus cataracta
confirmata fuerit. Et fuerit uoluntas ut de-
ponatur cum instrumento. Dicitur huius. opozz
ut procedunt mundificationes corporis et capi-
et proprie etiam cum stomia si fuerit necessa-
ria. Propter curam autem sciendam cum medi-
cinis localibus os scire quod cataracta habet du-
plex principium unum est principium reumatis quod
est totum tempus ymaginationis. ipse enim ut
dictum est supra pretendunt cataractas futuram
Et aliud principium eius est principium propin-
quum quod est totum illud tempus in quo post yma-
ginationes aqua descendit et stat antequam inspi-
setur et congelletur in quo tempore non appetit
aliqua notabilis albedo in pupillam quod in pu-
pilla appareat conturbata plaga tempore yma-
ginationis in quo tempore possunt competere
medicine locales. Et de uisibilibus in hoc tempore
est ut digeratur manus cum syrupo qui sic fit. B.
eufragie. M. q. maiorane celandone ana. M.
.i. sicados 3. S. radicum feniculi et acori an. 3.
.i. seminis apii 3. S. rute bettonice rois ma-
rini ana. M. S. fiat decoctio et syruperetur cum
melle. Deinde fiat purgatio cum pillulis que sic
fiunt B. pulueris yere dyacolognidis. 3. iiij.
turbit agari an. 3. i. S. salge. 3. ii. zinzib. M. S.
conficiantur cum lacte feniculi dos. a. 3. i. usque ad 3.
.i. S. Et utat electio quod sic fit. B. luci feniculi opu-
rati. 3. 6. lucorum rute celandone et maiorane de-
puratorum an. 3. i. mellis lb. i. decoquatur ad spissitudinem mellis. Dico supmitat puluis que sic fit
B. eufragie lb. i. S. scia feniculi. 3. S. gar pipis lo-
gi et macis an. 3. S. dosis colear unum cum modi-
co uino electio dormitum et odorat sepe puluerem
maiorane. Dicitur 3oar i pheto theylir. aspi

*Expositio
de cataracta
nigra*

care fortiter et acute in oculos illustres affligi
confortat visus et confert aque descendenti in
oculum. Et in hoc est proprietates mirabilis et
alia data ad conuersionem sanitatis oculorum
et sic est sine dubio dixit Serapio. facimus et
alcohol cum siccis alifacione et sic rubet bñ
Et confert etiam multum siccis et fellibus. s. ex omni
felle animalis dolatilis et aliorum qui miscent
cum melle et succo feniculi. fellibus enim inest
natura subtilissima et fella uolatilium sunt fortiora
s. fellibus gressibilibus. Dixit bal. aqua gra
natorum colliriza in qua sunt fella et ambra et
cum collirio quod fit ex melle et succo feniculi et fe
le cubugi et ancipitris uulpis et gruis et silii
dec. n. profunt in passionis principio. Dixit
Aron semina carum exponit quidam. i. melise
uel altee. Alii autem et melius idest criste pulli
bene trita collirizata oculis. ualent ad solutio
nem aque et expulsiuonem eius et de priuatis
experimentis cataracte. Et adduxit hoc et. Al.
in ista cura. Dixit Rasis. 2. quoniam in in
ceptione aque distilet in oculis fel galli. Aut
aqua in qua fuerit crocus. Aut cum pulegio
aut cum pipere. Et in primo cataracte tunat
miscere succum feniculi cum 4. parte mellis qui
dilatant usque ad spissitudinem et collirizet eum eo.

Dixit Mesue auctoritate filii zacharie co
dol ex pipere longo zinzib. et spica confert. Et
dixit confectio colliriz de fellibus ad primum aqua
et noctilopa et balibabar. B. fellis yrcini in
uase eneo efficitur. 3. x. pulpe cologn. 3. i. sera
pini. 3. y. fiat siccis cum aqua feniculi et aqua rute
et aloë. Et dixit auctoritate saboz. B.
fellis yrcini in uase eneo efficitur et granorum lau
ri excoctio an. 3. v. papini. 3. i. gummi. kara
bici. 3. s. fac collirium cum succo celidone et arina
pueri non polluti et melle pauco dixit Ruice.
ex iudicis expulsi et ut sumat granorum lau
ricorum per. x. et gummi. kara b. per. i. et terram cum
urina pueri non polluti ad aquam Et ad obilitatem
usque terant cum aqua pura et administrant. Et
ad eum qui uidet conficiant cum felle uipere et mele
et fiat alcohol. e. n. bonum ualde. Dixit autem qui
dicunt quod puerum qui non uidet. Al. intellexit pa
tiente quia scienam. Et puerum tenet aquam intel
lexit primum cataracte tam remotam quam propinquam.

Et aliqui dicunt quod puerum tenet aquam intel
lexit primum aque remotam s. ymaginatioes. Et p
uerum qui non uidet intellexit principium aque p
propinquam. Et dicunt quod in granis lauri est
ubilitas et resolutio fortis. Et gummi ara
bi. ponitur ad remittendum acuitatem eorum
et etiam retinendum diuini ipsa in loco et
urina pueri. non polluti est multe efficacitatis
ut Ruice dixit in suo capitulo secundo cano
nis. Et quia quis possit timere appropinqua
tionem fellis uipere in collirio tanquam rei ue
nenose suspicans ne induceret effectus ueneni
30. Al. remouens hanc suspensionem dixit.
Dico quod iam experti sunt homines ueteres fel ui
pere. Et non egit operationem ueneni oio. et
ideo hoc experimentum dixit ipse ex eis est a qui
bus ca uendi minuit neccitas hic tñ inuenit
alia littera que dicit. Non teget operationem ue
neni super hanc manifestat eam. Et experti sunt ho
mines ueteres inter fel uipere et adipem eius

et non fecit operationem adipis oio super sed disti
lliora. Et hoc experimentum est ex eis a quibus
minuit canendi neccitas. super quod ut non de
bes uti eo. ut canas habere neccitate cauē
di. Dixit Benilis quod uidet cum uisus fuit eo et
inuenit in eo accidentia et ueniosa et uolati
melius fore ab eo cauere quam eo uti. Et quod si
medicus uellet eo uti. debet eo uti. s. m. condi
tiones quas ipse posuit. s. quod sit fel sumptum ex
uipa tali qualis est quod exhibet leprosis et aliis
quibusdam egritudinibus. Et ego dico quod in more
humana uallis nebule districtus florētie est mi
tutudo uiparum quod cum hominibus in lectis dormiunt
et in cunis infantium et non est auditus quod alicui
nocuerint quare fel potest secum appropinquare.
Aliis uero uiparum fel appropinquare tunc est ipsum
miscere cum remittentibus acuitatem eius. Et quod
corpus cui appropinquatur sit ualde modificatum.
Et quod sit in etate firmatus. Neque habeant
cas oculi multum debiles et passibiles. Et quod
tunica oculi non habeant aliquam alterationem nouam
neque antiquam. Neque aliquam debilitatem accide
ntalem. Et quod cum appropinquatur et fel uipere ipse sit
famelius. Ne forte per inanitiem trahat aliquid
uenenosius ex illo in uenas. Et quod patientia qui
hoc fel in oculis et mittit habeat os aqua ple
num. Ne si forte aliquid penetraret per lacrimale
in os adberet gutturi et transglutinet. Sed
cadit in aquam illam in ore retentam et cum ea ex
spuat. Et potest addi alia conditio utilis. s. quod an
ipositione fellis uipere patientia uisus medicis
tyriacalibus et est post immersionem eius. Dixit
Alexan. fel lupi ualeat in cataracta et in obo
spem debilitatis uisus. Et ualeat fel uulturnis
mixtus cum succo marnibis et modico melle
ut dixit Kiranus. quod possit medicinam libe
rantes a cataracta abique operatione manuali. Et
est talis. B. uolap alba et foliorum rasanum ortu
sis et cubebam an. 3. i. armoniaci. 3. i. i. redu
ciuntur in puluere subtilissimi. Et postea mi
sce cum eo tertium per. 3. i. de optio balsamo et
pone ex eo in oculo mane et sero. quoniam dixit
ipse mirabiliter opatur. Cum autem in pupilla est
albedo notabilis tunc est confirmata cataracta.
Cui dixit Al. non est conueniens cura nisi cura
cum instrumento. nam aqua confirmata per suum gro
ssitatem non potest tantum subtiliari quod possit resolu
et summi per regimē per dictam uel portionem Ad cu
ius impossibilitatem coadiuuat durities et depsi
tas tunicarum oculi et debilitas sui caloris inani
Ad faciendum autem operationem hanc manalem cum
instrumento oportet primum considerationem in
mitti. Et primo dixit Al. oportet ut procedat
mundificationes corporis et capitis proprie et
cum Roma si fuerit neccaria. dixerunt Con
stan. et Uia. si cataracta sit curabilis capite
et stomacho purgatis incidant uene crucis et
apponantur temporibus sanguisuce. quod si fiat ex
grossa humore inter uenam et cristallinam cessat
ca incidatur. dixit Rasis. 2. quoniam cum
cataracta instrumentum curat. Et corpus est reple
tum et adest malicia humorum Aut patitur soda
accidit ex operatione talis instrumenti aqua in tuni
cis perforatis ab eo. et totum caput percipabit
morbum oculorum. Et ob hoc primum debet medicus
prudentem predica. 2. quod patientes habeant tunicam

figura affluat
m. apud no
in bilis in pupilla

Quid bene dispositas et non ueritas neque
dolorosas. Neque euentat et apud pp. dolorum
in pforatione cum acu. 3°. quod patiens non
sit homo auctus partuisset et non sit homo
uehementis rixae uelocis. ite. Nam rixa et ira
sunt et eis que mouent ad reditum aque. qd
pro sit de pos ta inferius cu agitatioe que sit
in rixa et furore reascendit aqua uel mouet ad
reditum qd sunt ea qd regeneret alia aqua ad
pfundu. i. mo. itat ad pfundū. i. ad ptes neru
optici. Et hoc ē uel esse. pōt ea none catara
cte. Et tussis sit cu agitatioe ipedit curam
fieri. et facit ut si deposita fuerit aqua iterū
reascendat. 4°. qd patiens nō patit soda. dīp. n.
Rasis. 2°. qd tūctio. si cu aqua ē soda nō cure
tur cu instrumēto. Et symeon dixit Non sit
cuq; ea soda neq; tussio. timef eim ne dolor p
foratiois additus sode moueat hōres qui
sunt in capite et descendat ad oculum. 5°. qd
ut curet cum instrumēto catara cta illa qd ē
pfecta et ppleta. qd bz debuit modū sube. fm
qd dēm ē supra. dīp. elz. Aut. ad ultimū. scias
qd aqua subtilis et grossa ualde nō obedit cure
cu instrumēto. hoc g° debet considerare et ui
dere. Et si qdēz nōduz pfecta fuerit expecte
tur eius pplemētus. Qd si uoluntas patiens
aut aliqua alia cā necessitat ad acceleranduz
curaz. tūc tūct eius pplectio cū cibis ad hoc
faciētibz. Dixit Rasis. 2°. qd tūctio. dico ut
nit ad me qdaz ut curet de catara cta cu instru
mento qd nōduz dīnabatur et nō erat perfecta
et fuit inunctus et assidue qd mēstione pisciū
et catara cta cū uentosis ut firmaret aqus
morbus et deinde curaretur. quia si ante con
firmationē curabit morbus aqus cito reuer
tet in locum suū. Et Aut. dixit qd uoluntas
fuerit ut fiat cura cum instrumēto pceptat pa
tient ut nutriatur piscibus recētibz et alus
cibis humectantibz. hoc tū pceptus nō debet
fieri nisi quādo catara cta nō fuerit pfecta. dā
tur enim cibi humectant ut pfiatur quibz
utendum est aliquot diebus in qbus medicus
patientem sepe reuidere debet ut cum pfecta
fuerit optetur ut nō sinat eam minus ingrossa
ri. Et ad fugienduz nocumētū nimie ingros
satiois. dixit Aut. cum illis cibis utat que
resistunt nocumēto aque ingrossatiois. Et
ista sunt que subtiliant ut feniculus cinamo
muz et similia. Et oportet ut deuret medicus
cōpressionē facere super oculum subitam et
frequētes ad experienduz in illis diebus an
sit adhuc perfecta et depomibilis an nō. Dix
elm Aut. qd cōpressio subita. i. frequēter fa
cta nocet quare sufficit ei illud facere bis aut
ter. Cūq; uiderit eā depomibilem dixit Aut.
examine et consideretur locus. i. a medico
ad quē moueat et declinare faciat aquaz sub
oculo. locus enī eligit debet ille ad quē spā
declinat. Aqua eim nō est semper apta dedu
ci ad quēcuq; locū uoluerit m. dīcus. Et tūc
dixit Aut multociēs hoc i. loc° ad quē
declinat. in p° sine in pñ°. i. confirmationis
aque. Nam apparet medico inspicienti cum
aqua agitata fuerit ad quē locum declinet h
aut considerare debet medicus anq; acū ipo
nat. ut cum inposuerit dirigat illam uerius

locum sūm dixit tamen. Aut. multociēs
a pñ° pōt pphēdi locus ad quē declinat aqua
qd non sp ymo nō pōt locus ipse alii pphēdi
nisi cum itromissa aqua ipsa tangit et incipit
deprimere. Omibus igit pāientis bñ cōsi
deratis dixit Mesue. locet patit i domo tē
pati aeris non luminosa. dixit Auice. non sit
iuxta fenestras. i. per quā intret radius solis
ut non sit uehementis lumis disgregantis ui
sum medici. Aut non sit iuxta fenestram. i. p
quā intret uentus faciens uacillare manū me
dici deponētis. aut caput uel oculū patientis
Et dixit Mesue. faciat patit suppinus.
dixit symeon ad modū mortui et non moueat
Et pceptat et dixit Mesue ut cōuertat in
tutus suū uersus nasū. Et Aut. dixit hūf
lacrimale de domesticis et nasū. Et hēat
patit instrū ad deponenduz aquaz de quo di
xit Bal. ut 2° ponitur qd tūctio. qd non debet
habere caput acutuz siue puncta acutuz. qd si
esset acuta non indigeret uiolenta expulsiōe
Sed ideo sit sine puncta acuta. ut cum pene
trauerit puncta corneā ipellat uicā et nō pfo
ret. Si n. habet puncta acutaz dubitaretur
ne pforaret uicā que subtilis est que si pfora
retur fluere p eam de albugineo multuz. Sz
qd instrū non habet puncta nō perforat uicā
qūo sit subtilis. habet. n. uicā supra se pāni
culuz quēdā subtilis uiscosū sicut pāniculus
manēs inter testaz ouī et uicelluz uel albumen
Et cuq; instrū puenit ad pāniculū illū labicat
per uiscositatem eius. Et uocant hoc instrū
Aut. abmelech. Et uocant caudam huius
instrumētū. i. partē que tenet in manu espale
ladu. et uocant caput huius instrū. i. partē q
intrat in oculū almeicadū. Iudeus aut dīp
institūdo egruz sedeat patiens in aliquā sed
iūctis simul manibz et stricis sub genua sua.
Et dixit Auiculus. Cum un° ocul° pforat lige
tur alter oculus. Et dixit Alcanā musali.
q ante impositionē acus medicus masticeet
semen feniculi. deinde effuset bāclādo i ocu
lum patientis. Et ista effusio fiat bis i ter
donec feniculus habuerit in ore suo. Et in
impositionē acus dixit Bal. de accidenti et
morbo ubi supra. qd ingentuz pforatiois et me
lioratio eius. ē ut patiens sentiat parū dolo
rem Et propterea uoluit Auicēna qd medi
cus prius debet impingē et signare cuq; instrū
i. cum cauda eius locum in quo uult perfora
tionem facere aliquam pñonem leuem facere
Et hoc propter duas causas. quaruz una ē
qd talis operatio preparat impingendo ad
transitū instrumētū. 2° causa est qd sicut
phubaly assuefacit egrum ad patiendū. Et in
hoc exptur medicus qualiter subfinebit.
Et hys omnibz consideratis et iplentis dixit
Mesue medico incipe perforare ex parte si
boris lacrimalis cum instrumēto. quod di
citur deponens aquam et procedat perfora
tio inter tunicam et tunicam cum omni fa
cilitate usq; quo pueniatur ad uacuum qd
est ante pupillaz Et Aut. dixit uadat instru
mentum inter duas tunicas. i. inter cōiuncti
nam et uicēam. i. uoluendo et reuoluendo le
uiter instrumētum usq; quo sit caraa forā

mine nuce. Et inuenit ibi sicut spatium et
 similitas. quod comprehendit medicus in istis.
 uidet enim sub cornea caput illius instrumenti.
 Et cum instrumentis peruerit ad hunc locum
 distans. incipiat medicus deponere aqua
 dixit melius et occultare illa sub cornea donec
 de occultetur quod sepultum erat sub aqua et
 uidet et obseruet cum industria ne quod deponat
 ex aqua redeat. s. superius occulcando et sepe
 liendo ea in quibus possibile est ne redeat. Et
 hoc cum iteratione donec adueniat sanitas. Di
 xit Anulus perforator debet tenere cataracta
 diu sub instrumento in loco in quo ea deprimere
 uoluerit usque quo adhaereat completa immutatio
 ne in ipso loco dixit Aui. suspendat cum instru
 mento opatur aqua et non cessat deponere eas
 donec clarificet oculus et pulcet aqua post
 cornea de subius. deinde dimittat almalech
 . s. instrumentum aliquando tempore in loco suo do
 nec stet aqua et firmet in loco suo. Deinde de
 clinet instrumentum. s. superius et consideret si
 redeat superius. Et si redeat iteret regimen. s.
 depositione eius donec sit securus quod stet in
 loco illo. Sed si aqua non obedit et non currit ad
 preterea ad quam fecit declinare eas et non stat ibi
 sed reddit. tunc declinet eam ad alteram preterea. Et
 expellat eam ad preterea ad quam declinat et sepe
 ret eas in ea. Quod si tunc stat et postea uides
 ipsam redire in diebus in quibus curas re
 duc instrumentum in illo met foramine quod prius
 fecisti. Nam ipsum foramen remanet et non con
 solidat in illis paucis diebus. Quod si in operatio
 tua dixit Aui. currit sanguis ad foramen. s.
 nuce. oportet ut descendere faciat eam. s. cata
 ractam sanguineam siue illius sanguinem deponere
 do etiam eam. Et non dimittatur remanere
 illic ne congeletur quia si coagelatur non est
 et cura eo quod coarctetur in sanies. Et sic cata
 racta saniosa que non recipit curam. Quidam
 tamen dicunt. quod sanguis ille debet deponi per fora
 men facium. et debet dimitti egredi inde ne re
 manens coagelatur et fiat tarrax. deposita ca
 taracta et firmata in loco sue depositionis ex
 trabatur paulatim non repente sed paulatim
 uolendo et reuolendo ipsum. et pone super
 oculum dixit melius utrumque oculi et oleum ro
 satum cum puluere ex coto. Iudeus autem di
 xit utrumque oculi et oleum uiolatus. Et Aui.
 dixit appone utrumque oculi coquassum cum
 oleo uiolato. maderfaciendo in co coctum et
 superponendo. quoniam dolorem mitigat. et phibet
 materiam fluere ad locum. Quidam autem so
 lum albumen oculi superponunt. Et quidam
 miscunt albumen oculi cum utello. Galenus autem
 dixit. Cum extraxit acum ponat super oculo
 lum bolus armenus cum albumine oculi quia co
 fortat oculum et confirmat panum in loco in
 quo dimisit ipsum medicus. Et dimittat oculum
 ligatum per duos dies. Et dicat alii aut tres
 ut melius firmetur. Et dixit Anulus post per
 forationem faciat in camera obscura et caueat
 a sternutatione et locutione et tussu. s. ceruice
 supina. Et Aui. dixit. fac eum dormire. s. in
 cere tribus diebus in tenebris super collum
 suum quia supinus. Dixit Rasis. 2º con
 tinens post operationem conferuntur oculi

et caput ita quod non supuentat eis aqua neque ca
 pit dolor. Quod si supuentat oculis ista aut
 dolor reiteretur medicina et dormitio supina
 usque ad septem dies dixit Aui. quoniam necesse sunt
 iterationes prime quod pluribus uicibus. s. empla
 strationis predictae et dei preparati et resupina
 tionis per unam ebdomadam. Et hec necitas erit
 quoniam fuerit illis aqua aut soda aut aliud ut nouis
 fluxus humorum ad locum. Verum si fuerit aqua
 scias quod non sustinet ligaturam forte. 3º facit ne
 cessaria solutio eius et mollificatione ipsius. quod
 debet fieri ligatura leuis et lapsa. Et penitus
 melius est ut conferret eger preparationem suam decem
 usque quo remoueat dolor et non soluantur liga
 tura nisi in omnibus tribus diebus. Et quando
 soluitur ligatura uaporet. s. laetetur oculi om
 ni uice cum aqua rose et salicis et uirge pasto
 ris et cucurbitae et situs quod confortant oculum
 et prohibent fluere mās ad ipsum. Et dixit
 Aui. oportet ut opilet. s. claudat oculus sanus
 et ligetur. Et hoc ut non moueat oculi sanus et
 sequatur cum oculo infirmus in motu oculi
 cum sequuntur se se in motibus. motus autem agi
 tando posset facere reddere aquam. Claudat
 tamen etiam oculus sanus ut possit medicus certi
 ficari si deposita cataracta. et postea infirmus
 uideat quod non possit si sanus staret aperte. Po
 suit autem Aui. quedam alium modum cure aque
 per instrumentum qui modus est inuicatus et
 ut dicunt est timorolus et fugiendus.

Capitulum 36º. de destructione uisus.

Uisionis ablatio dixit A.
 quoniam sequitur sem
 per itas cōtatis et maxime cere
 bri aut stomachi aut totius. Et de
 tali ablatione sufficit quod dictus est in caº debili
 tatis uisus. omnes enim cause que sunt debili
 tatis uisus. cum augent sunt cause destructio
 nis eius. Aut accidit ablatio uisus per semita
 ram proprietatis ex proprio defectu oculi. et
 talis ablatio uisus siue pueniat a causis intrin
 secis siue extrinsecis aliquando est cum mani
 festa et sensibili leſione in partibus extrinsecis
 oculi. ut in coniectura corneae uel palpebris.
 Aut est sine manifesta leſione in eis ymo ap
 parere sane et munde aspicientibus et nullas habet
 res leſionē. Et hec est illa ablatio uisus que
 facit admirari patientē et aspicientes eius ita
 quod etiam medicus. Et est illa de qua auctores fa
 ciunt capitulum. Et uoluit Aui. quod hec destructio
 uisus cum icolumitate dicatur prius. Aut est
 cum icolumitate pupille aut non. Et uoluit quod
 quis predicte partes oculi extrinsece in suis
 substantiis sint incolumes et sine leſione. tam
 possunt dici leſe et nocite in operationibus suis
 quod non sequuntur operationē in uisione ad quā
 ordinate sunt. Et quidam dicunt nocumē
 tū eis aduenit ex alijs partibus modo non mani
 festo saltem cōtati hominū. Et potest per 30 dies
 ista egritudo euenire uni oculorum et potest eueni
 re ambobus simul. De causis huius passionis
 quod uocatur gutta serena. dixit Iohannitus. Cum
 uisus deficit aut minuitur absque manifesto
 nocumēto in exteriori parte oculi accidit Aui

et nervo optico. aut ex occasione cerebri et
morbi nervi optici. sunt aut ex mala opertio
ne aut apostemate aut opilatione. Aut ex oc
cultatione aut ex dislocatione vel compressione
superficiei eius. Et dixit Gal. 4. de acciden
ti. et scribit 2.° et in 3.° multociens accidit de
fectus visus inspicendo subtiliter clisum
solis et erit defectus iste visus oino aut fixa
debilitas. Dixit 302. h.° egritudo accidit ex
humore gro.° et viscoso oppillante formas
sive canale nervi. unde spūs visibilis habet
transire. vel ex percussione seu cōcussione ips
cōstringente vel quomodolibet oppillate un
spūs visibilis h̄z transire. Et pōt esse qd op
latio erit in loco intersectiōis unius nervi
supra alterū et tunc in ambobus oculis visus
ex toto amittit. Et ex hoc admittunt medici
qd in una hora p̄uatur visus et ex toto amittit
in ambobus oculis. Sed nō admiratio est illis
qui sciūt anothomā. qñ h̄z duo nervi oriū
tur a cerebro et extenduntur ad anteriora. Et
in medio frontis coniunguntur et unūtur et
interficantur. quare si opilatio fuerit in me
dio intersectiōis et unōis eorum ad invicem
erit deperditio visus in ambobus oculis sicut et
semel. De cāis huius egritudinis dixit Auer.
3.° col. 3. Cāe cecitatis sunt multe qd aliqui ac
cidit p̄ opilationē qd fit in nervo p̄ quē tran
sit spūs visibilis a cerebro ad oculos. Et nō
ē impossibile hoc accidere p̄pter malā cōple
xionē frigidā in ipso spū qd in plures sciūt
qd mēbra nō habent agere nec pati nisi p̄
oplonē quēntēz illis in q̄ritate et q̄ritate.
Et malitia oplonis si ē frigida igrō. tunc
spūs taliter qd instrumentus visus nō pōt reci
pi ab eo. Et si ē calida tūc subtilit̄ spūs et
spargit ita qd forme nō pōt figi in eo. Et p
uēit tūc hoc a p̄ssione h̄oris glaciali vel uel
arance vel ab ābibus qñ oscurat corū calri
tas p̄ multas cās qd hoc facere pōt. qd tūc nō
pōt sunt quēntēz colores figi in eis. Et itē
pōt accidē p̄pter decursū aq in h̄ores albu
gineū tūc ut oscurat claritas ei. Et ē accidit
qñ vulneratur cornea. et tūc egreditur uena.
Et hoc fit si ē granū vel scabies qd nascitur in
oculo. Itē pōt accidē qñ effluit h̄oris albugi
neus. Itē accidit p̄ ungulā que nascitur in cō
iunctiva qñ cobopit totū foramen. Et dixit
maiora et peiora accētia p̄ qd p̄duat cecitas
sunt āpata qd fiūt i totalitate oculi. ita qd capi
unt oēs p̄tes oculi. Aut p̄tmas et effluit oculi
aut fiūt oculus aut fiūt fistula qd rodūt tunical
spūs. Dixit Gal. 4.° de interiorib. cū oculi
nihil malū vidētur habere senū visus ablato
nocumētū ei. scias. eē i nervo qd descendit a
cerebro ad oculū. nā aut in illo nervo est āpā
aut durities. Aut h̄ores ad illū si ē ad certa
mēbra descendūt corporis. Aut una ipā nervi
ē opilata. Aut ea passio ē in nervo ipō qd sūt
bus mēbris otto mōis qtingit. s. mala oplo.
aut aliā patitur passioez aufferētes ab eo spm
visibiles a cerebro sibi nemētes. Dixit auctor
qpendū megategni lib. 4.° no. cūmentū accēis
in sui manente oculo in sua dispōne. s. in p̄tib
extrinsecis ē aut cāistri. visus nū spūs in si

bilis. Dixit Auer. quando erit ista visus abla
tio cum incolumitate exāte foraminis uice.
tunc erit cā eius aut oplo aquosa aut oplo in
nervo optico aut passio in cristallina. Et i
nuir Auer. in hoc quod dixit aut oplo aquosa
sive aqua in foramine. qd qñ dicta oplo ē in
eo pupilla sit sine incolumis. Cum tamen
ipsa sit egra egritudine i uia ut patuit suo c.
Sed sic locutus fuit qd pupilla in sua cir
culacione non patitur egritudinē. Cum nec sit
nimis dilatata. nec nimis constricta. Et di
xit Auer. aut erit oplo non illic. s. in foramine
ymo in nervo concauo. aut in iplo nervo con
cauo non erit opilatio sed alia egritudo ut
attritio vel contumitatis source. Et si fue
rit opilatio. tunc ipsa erit. aut propter rem
que cadit intus in iplo nervo vel p̄ cobopi
mentū. s. qd partes ipsius nervi se coboperi
unt. Et una pars alterā p̄mit et coartat et
erit hoc ex siccitate cōstringēte ut h̄ditate
mollificante. unde una pars cadit sup aliam.
Uel ē ex āpātib. in lacernis qui adiacent
ipsis nervis cōcauis comp̄ssis in se ipsis. s. la
cernis. Et nervi cōp̄ss. ē p̄ ipā āpata. Uel est
p̄ p̄ssionēz scām in anteriori parte cerebri
fm modūz dicitur in caplo debilitatis visus
Ex parte uero glacialis accidit destructio
visus predicta. Aut qd accidit glaciali egritu
do in situ et remouebit ab opone pupille aut
corrupti s. sua complo et propter corruptioez
sue oplonis non erit amplū ydoneū instrū
tū visus. Et sicut dixit Auer. ut
p̄m destruit p̄ siccitate aut p̄ h̄ditate ne
bementes super ipm et p̄ siccitatez colligitur
i. inspicitur super ipm. i. in se iplo et corru
gatur in sui superficie. Et dicitur ista egritu
do glaucosis vel elauconis qd oculus sit glau
cus. Et non est ei medicamen qd est tanta
illa siccitas qd remoueri non potest. Et sic p
pter eam siccitatez sit oculus uariis multoz
colorum qd q̄ritus oculus sit de se glaucus. ta
men cum illa glaucitate est quedam uarietas
propter diuersitatez partūz albuginei et cri
stallini que diuersitas consequit in eius es
satione. De causis autē destructionis visus cā
incolumitate partūz extrinsecarū quā fe
zamen i. pupilla nō ē scilicet. dix. A. aut erit
dixit ipse aut qd i forāie iā cōsecuta ē dilatā
in ultio fine. s. usq ad corneā oculi. Et in tali
dilatatione destruit visus ut supra suo cā. aut
erit q̄secuta ipz foramē q̄stritio cobopitūre
i. constrictio in totū cobopitūre uiaz pupille
ita qd nō uideat. Signa cecitatis pueniē
tis ex egritudine pupille siue sit aqua siue di
latatio siue constrictio sumant ex dictis. in ca
pitul. cor. Et qd sit ex cā i nervo optico ex
pte optois dix. A. q̄p̄bēis ei. ē facil. s. q̄m
ad gen. Et sig. c. dix. 302. ē qd si q̄p̄sserit
digito sup pupilla oculi infirmū pupilla alteri
oculi mīme dilatāt qd sic h. tū ē supra c. de ca
taracta. si dilatāt pupilla ad alteri oculi q̄p̄
sionē oplo ē in pupilla. Et si non tūc oplo ē
i nervo optico. Sed dix. A. districtio cāp fatiē
nū oplonē i ipō nervo ē difficil et forāte nō
q̄p̄bēdi sapia i. scia. sed q̄p̄bēditur extrema
uone. De signis itaqz oplonis apostemose

nerui optici dixit Gal. quarto de sterionibus. qd sit percussio siue pulsatio et rubedo et ponderositas. i. in ipso oculo. et proprie in radicibus oculi cu adfuit cu defectu uisus. et signa apatis frigidi sunt ponderositas et defectus caliditatis siue ple et signa apatis calidi sunt ponderositas cu siccitate caliditatis in loco. et differetia inter apata frigida. i. inter sicca et mlica dura accipit prolixitate tps. qm apa durum non eueniet nisi in longo tpe. an parum. i. paulatim paulatim. Signa autem male complexionis frigide in neruo optico. sunt dix Gal. frigiditas i oculo ssta ut frigiditas niuis. et signa calide sunt inflatio foris in oculo. et dixit siccitas facit d crepitis defectu uisus et humiditas pueris. Et signa optonis ex humoribus sunt qd accit subito ponderositas in loco. Dixit iohannicus. cum deficit uisus et oculi sunt in dispositione sua et adest ponderositas capitis et proprie in profunditate oculorum. est qd humiditates multe uenerunt ad oculos qd coartauerunt neruum et apauerunt. Sed si ymaginationes affuerint siles patientibus carabitu. et postea defectus uisus eueniet. n3 defectus forme oculi n3 ponderositas in pseudo n3 in capite intelligit qd euenit ex optone nerui siue ex siccitate maxime. et si deficit uisus post caum aut percussione uolentia Et pmo fuit in oculo eminentia et postea profundauit intelligitur qd neruus est incisus.

Aut. autem ponens signa eximatiua dea rum causarum posuit signa opilationis ex ma cadente intus in neruo que etiam sunt signa humiditatis mollescentis. et posuit signa apatis opprimetis. et signa siccitatis et signa attritionis siue disruptionis nerui. s3 posuit ea ualde confuse. Dixit. ergo qm illic fuerit pulsatio siue dolor pulsatiu et rubedo scilicet in oculo sic extrema qd in neruo sit apostema calidus. Istud signum est eximatiuum et non certum qd illa grauitas et friditatis putitas pnt ee ex aliq ma frigida no apante. et dix. si fuerit illic grauitas uehemens et oculi humidus. i. materia erit buda ualde. Istud tamen signum lz possit dici eximatiuum. p tato in qtu burtas multas plicano lacrimas et lippitudines pot multiplicari per accidens. m e magis ppinquum iudicio certo. Et to in isto signo Aut. non dixit extrema. et dixit si fuerit cu ista grauitate oculus siccus materia est melancolica. Et dixit. qn accidit super caput percussio aut casus faciens exte oculum prius deinde sequit illud pfiditas etas et destructio uisus. tunc extrema qd neruus opticus iam attritus est. In percussione enim siue casu supra ptem anteriore capis primo oculus ex pbeminet pp copressionem et cursu mtra ad locu ueriores. Si g neruus sit fractus postea cessate ma neruus d defectu nutrimenti extenuat et corrugat et qd exte cat unde oculus intus trahit et canat et pfundat. Cura destructiois uisus fm cas summen da e ex eis q dicta sunt in capitulis eorum. Dixit joar. de ista egritudine Galenus dixit qd e impossibile ad sanandum. Sed mihi uidet qd slobotbota et purgato capitis et totius corporis et epithimare cap cum toto in olco ro tato et olco lilorum et aneri mixtis et te

pdis optimam faciant operationes in isto casu. et distillado ipsa olea calida ex alto super partem ambiozem capis per subtile canula non modice conferre uidentur. Et in principio percussione conferre dicimus multu oleum rosatu in quo renouate fuerint rose recetes pluribus ante. Et dicit eorum sunt siles qui habeant sterum et in testina mollia retinere et lubrica. Et exercitare. in istis toto posse. quoniam tuare poteris si opilatio fuerit debilis. Et possibile est etiam qd opilatio fiat ex apostemate. Et possibile est qd cum istis resoluatur et inde uidebis profectum istius cure. si aliquid d uisum remanserit et opilatio ex toto completa non fuerit nec firmata. Et si opilatio fuerit ex toto firmata et completa. et ex toto uisum amiserit tunc si eut dixit Galenus desperatus sit. Dixit quidam experimentator. qd si accipiantur aloes et apii. ana. 3. ii. et terantur subtiliter et ponantur in lacte mulieris masculum lactantis et iniciantur ex eis in oculum confert gutte serene. Et qd hoc collirium remouet uicia magna oculorum cecitatem depellit et uisum restituit. Recipe apium feniculum mentam berbenam. bethonicam. agrimoniam germandream mandragoram. eufragiam. saluiaz. et fragulam scdm partes equales tere et sucos extrabe et succis adde urinam pueri uirginis et superpone septeis grana pipere optime triti. et tempera hoc totu cu melle sic ut sit spissum postea colla et repone colaturam in ampulla uitrea. Et qn nimis esicarec buectet cu urina pueri uirgis. et ex b potat i oculo bis i die.

Capitulum 37^m. de diminutione radii.

uicena fecit caplm de diminutione radii qd quā possumus duo intelligere. n3 fm tenentes qd uisus fiat eximendo

Et sic intelligitur abbreviatio radii uisualis propter quā dō non potest in longum aspice ita qd abbreviat radius ab elongatione i longinquā ad qd solebat extendi. Sic aut ista abbreviatio radii pp spm calidum ualde inflatum et corruscates a flama. i. rutilante et resplendentē que luciditas corruscato et rutilatio sps. quā sit uisui cōformis tamen. qd procedit a caliditate que multum de spiritu resoluit. non pot in longinquā extendi. Et secundum hunc intellectum ē quidam specialis modus debilitatis uisus et ad ipsi caplm reducitur. Scdm qd potest intelligi est defectus radiositaris oculi. Oculis enim naturaliter se habens debet ee lucidus et radiosus. Illud autem qd facit ipsuz non radiosus est omne qd exasperat superficiem eius ex causis exasperantibus que remouent leuitatem superficiei eius. propter quā lenitatez per lucis reflexionem oculus apparet radiosus. siue cause ille exasperantes sint interinsece. sicut multa flama siue calefactio spiritus multa qua oculi humiditas consumitur cuius consumptione exasperatur superficies oculi. Et pprie ei ca ē flama ex pta cu uaporibus calis esicantibus. qd cognoscitur. qd spiritus faciunt corruscantē

Et hoc Alma cum p[ro]p[ri]etate vaporib[us] inducere po-
test carabatum. q[ui]a no[n] sit illi vaporis descende-
re ad m[en]te[m] cerebri & care[n]t[ur] carabatum
Sive tunc ille sint extrinsec[us] ab oculo de q[ui]
bus ponit[ur] ca[usa] e[st] scabies palpebrar[um]. Dixit
ergo Aui. fm d[omi]n[u]m intellectus dimittit. radu[m] e[st]
ex eis que significat calefactionem spiritus
& eius resolutionem & eius corrusionem &
indicat fm p[ri]m[u]m carabatum nisi sit p[ro]pter sca-
biem palpebrar[um] sup[er] uel p[ro]pter aliam causam
extrinsecam. Et cura eius non ponitur ab A-
uice. sed cōp[re]hendi p[ot]est ex cap[itu]lo de carabato & in c[apit]ulo
scabiei oculorum.

Capitulum octauum de luciditate & albedine
apparente coram oculis p[ro]pter niuem & filia.

Iuspo luciditas sine albedi-
nis apparentis coram
oculis ab Aui. uocatur alcomafuel
olomur & exponitur app[ar]itio luci-

ditatis coram oculis. Dixit Aui. q[ui]z occidit
ex luce uicente. s. in uisu & albedine uidere q[ui]
n. h[oc] multu[m] asp[er]it i[n] luce magno u[el] in aliqua
albedine magna sicut quando aliquid uisus aspe-
ctus ad niuem. accit q[ui]z et ut non uideat nisi
parum. & illud parum uideat ex p[ri]mo & nō
ex longinquo p[ro]pter debilitatem spiritus. Cūq[ue]
aspicitur coloris ymaginatur q[ui] super eos sit
albedo. & sic apparet sibi q[ui] super omnes res
quas asp[er]it sit albedo. Dixit Bal. quarto de
utilitate particularum capitulo quarto abula-
te p[ro] niuem magnum malum est. Et si non cre-
dis zenofonti hoc tibi per experientia[m] discas
Aegrum enim duo. mala unum est dimittit
uisus q[ui] non uidet nisi a p[ro]ximo. Et aliud e[st]
corruptio eius. q[ui]a nō uidet res sic sunt
sed uidet eas albas cum non sint albe.

Dixit Hilicel. q[ui] hanc incurrit infirmita-
tem sunt homines oculos habentes uari[os] &
albos p[ro]p[ri]e & qui uisum habent debilem.
De cura dixit Aui. p[re]cipitur patienti ut se-
pe inspicat colores uiridos & celestes & sus-
pendat coram oculis colores nigras. Et sub-
dit q[ui] si iam aggregatum fuerit nocumento p[ro]
dicio ex niue nocumento p[ro]pter frigus ip-
sius niuis. tunc intentio est etiam ad remo-
uendum frigus ipsius. Et hoc cum calefacien-
tibus. Et posuit Aui. quinque medicina[s]. o-
uientes ad hoc. prima est ut distilletur in o-
culum uel collirizetur uel embrocetur siue so-
mentetur oculus cum aqua decoctionis palce-
trici. quia in ea est quedam caliditas non i-
censa. imo hec est leuior aliarum medicina-
rum dicendarum. Et dicit q[ui] sit tepida dum
administratur ut non noceat scilicet si esset fri-
gidu[m]. quia p[ro] frigiditate addit ad malitiam
ut neciam si esset calida multum p[ro] caliditate
subito administrata includeretur frigiditas
inertius & aggregaret ibi & aggregat nocent
Secunda medicina est dixit Aui. q[ui] quando
sit alcomol cum melle & succo alij confert. ista
tamen est potentior in calefaciendo alijs
medicinis. Et ideo non debet administrari
nisi in fine & quando alie non competere[n]t.
Tertia medicina e[st] q[ui]z apparet oculus su-
pra uaporem m[en]tis distillat sine asperfi-

supra lapide[m] molarem ignitur & e[st] conueniens
post medicinam priam q[ui] p[ri]a nō cōpeteret

Quarta medicina e[st] ut uaporetur cum uio du-
ro idest indurato et inspissato per decoctio-
nem ut e[st] sapa. que cōuenit post medicinam ter-
tiam Quinta medicina e[st] q[ui]z inclinatur oculo
super uaporem aque in qua decoctie sunt
papauer et resoluētia subtilia cognita sicut y-
sopus melliliorum camomilla et similia. Et pa-
pauer cum illis ponitur ad refrenand[um] acuita-
tes aliar[um] medicinar[um]. uel ad dādū aliquid fixi-
onē uaporis ne cito euascat uel ut dicat qui-
dam intellexit fortasse de papauere rubeo in
quo e[st] uirtus resoluēdis & p[er]ferētia oculo ut pa-
ter suo capitulo. Dicit quidā q[ui] uisus dis-
gregatōis ut p[ro]pter aspectu[m] ad niuem & iter
per eā. p[ro] coloris puluerizati & p[ro]hibet ex
ea super p[ri]ma[m] & recipiatur sum[us] ei[us] ad faciē
mediate stamine ap[er]tis o. l[ic]is & e[st] utile. Et
scias q[ui] sicut intēdim[us] ad remotionē frustis
p[ro] aspectu[m] ad res frās disgregatiuas ut niuem
et glaciē. Ita intendere debem[us] ad remotionē
caliditatis eueniens p[ro] aspectu[m] ad radios solis
ut ignē sicut alij p[er]tingit fabris. Dixit Hilicel.
h[oc] qui timet ne euascat sibi impediētū p[ro]
niuem. s. abulādo uel trinando per eā idu[m]t
uestib[us] nigris & ferat in capite & i[n] m[en]tib[us] suis
res uiridas & nigras. q[ui]a isti duo colores faci-
l[ite]r ad aggregatiōē sp[irit]us uisibilis & lūis eius. et
ligare supra oculos cedatū nigrū uel uiridē e[st]
utile. & sero cum uadit dormitū ebriocare oculo-
los suos cum succo solari u[el] sēp[er]niue e[st] e[st] utile
& quēdā. s. si nōdā frustas exp[er]ierit noc[ui]t suū.

Incipit tractat[us] v[er]o q[ui] e[st] de dispo[n]ib[us] palpebrar[um].

Cap[itu]l[um] p[ri]mum de pediculis palpebrar[um].

Ateria pediculorū d[icitur] A.
e[st] mā putrida quas

ad partē entis expellit natura et
uitas p[re]paratū generatiōis co-

p[ro] e[st] caliditas nātis. Ad quidē nātis respe-
ctu corporis i[n] quo generat[ur] s[ed] respectu p[ar]ti-
onis ipsi[us] mē que ab ipsa digerit[ur] & p[re]parat[ur]
ut recipiat formā pediculorum. In se enim e[st]
calor putridus et corruptiu[us]. Et dixit Aui.
ille cui plurim[us] accidit pediculi e[st] ille qui
plurime e[st] uarietatis in cibis suis. t[er]tis enīz
ciborū uarietas e[st] cā idigestiōis & multipli-
cationis superfluitatis apte accipi a calido
extraneo p[er]tēte illam in materiam pedicu-
lorum et etiam e[st] ille qui e[st] pauci exercitij
quare non resoluuntur ab eo superfluitates
retēte penes eū que per exercitij resolu-
rēt[ur]. Et e[st] ille qui e[st] imūdius circa cutem
per multiplicatiōē multarū sordidū ex super-
fluitatibus terre digestiōis i[n] poris cutis ex-
teri[us]. Imūdiatā e[st] d[icitur] Auer. p[ri]mo cāti-
ce sordidies supra corp[us] ex superfluitate terre
digestiōis colecta. Et e[st] ille qui non uti-
tur balneo scilicet resoluēdo et lauando di-
ctarum superfluitatum. sup[er] uel alio con-
simili ut qui non fricat nec abstergit cor-
pus suum. neq[ue] mutat pannos dorsi et le-

et frequenter sed indurata immunda et super
immunda iacet et dormit. Et qui conuer
satur siue adheret immundis hominibus uel mu
lieribus. Signa pediculorum huius in su uel rela
tione. Et cura eorum est quatuor res et prima
ordinat regimen i uita. s. ut sit ex cibis facilis
digestionis paucarum supfluitatū difficile pu
rescibilibus. et cum hoc sit lauanum et ab
stergium cutis totius corporis et precipue
cutis capitis et ipsarum palpebrarum. et mē
enacuat. s. post digestionem eius de qua dixit
Aui. incipe a mudificatione corporis et capis
et partium oculi cum eo qd dictum est. s. in cu
ta obstruit et proprie scilicet post uniuersale
purgationem dicta de diuina mā a capite cum
gargarismate facto ex aceto et sinapi hoc eni
euacuat materias a capite et diuerit eas a p
tibus cutis eius et prohibet eas per acetum
a putrefactione. Tertia intentio est ad probi
bendum materiam in palpebris existentē ne
putrescat et conuertatur in pediculos. Et q
ta ē pediculorum generatorum occisio et amo
tio. p. quartū duarū itē dē dixit Aui. admistret
ablutio oculi et ebriatio ipsius ex aq. maris
et aquis salis et sulfuris et similibus natura
libus uel artificialibus que multum exsicant
et exsicando prohibent materiam congeri et
ex ea animal generari. Et ex his est medica
men de alumine cum medietate ipsius ex me
mibuzegi quod communiter exponitur pro ca
reno siue sapa. quoniam sapa confert inquan
tum exsicando prohibet materiam a putrefa
ctione. et inquantū iniscendo alias materias in
loco retinet et adherē facit ut magis impman
Quidam autē dicūt q. memibuzegi ē quedā spēs
lactamozū et pōt etiam hoc saluari inquā
tum omnia lacticiūta ualent in occidendo bi
anim. l. s. ybēsubali uero in hoc medicamine
loco memibuzegi habet memberes et exponit
scāh sagria ipsa emz ualde utilis est in occisio
na pediculorum. et dixit Auicenna q. dicto me
dicamini quandoq. adduntur aloes et baurab
quoniam uebementer exsicant. et fit additio
eorum an. pars. 5. et melius est ut sit illud q.
conficitur hoc medicamen acetum squillitica
quia necat uermes et consumit materiam i eos
parā querit. et dixit A. q. memibuzegi cas bau
rach est bonū medicamen. Si tamen stasifa
gria appropinquet custodiendus ē oculus ne
puentat ad ipm. ac ē neq. corrosionē faciat in
palpebra. quidam utiliter docent illinire ocu
los cū melle mixto cū puluere stasifagne. Sen
tilis posuit experimentum qd dixit esse bonū
in occidendo pediculos. s. mtrre aloes et thu
ris omnia partes equalēs miscantur trita cū
lardo. et inungantur eo palpebre est enim exp
tum et securum. Dixit theodorus elixerur ouū
in aqua donec fiat durum postea scindatur
per medium et abiciatur uitelus et albumen
in aceto optimi uini albi dimittatur per ho
ras sex deinde ab eo aprabatur. Et de scro
supra oculos ponatur et tota nocte dimittatur
mane remoueat et pediculi ei applicati rēo
ueantur Dixit Hilbertus. s. aloes. 3. y. sene
et oliban. an. 3. i. lardi quantum sufficit lardū
prius liquefiat. deinde aliozū puluerem

asperge nō apponatur argentū uiuum in cura
pediculorū palpebrarū q. uisū noet mltū.

Capitulum secundum de sillac.

322 **quius**

uocant asfelac
quod Aui. noca

uit sillac. Et est dixit Aui. gros
siles palpebrarum proueniens

a mā grossi male dispositiois nitrosa pp quā
rubeſcūt palpebre et cadūt pili. et adducit ad
ulcerationes pātū in quib. fixi sūt pili et seq
uit eā corruptio oculi. s. q. n. ut cū illa mate
ria affigeras ad cōſtitutiā et exasperet ut ulce
raret ipsa. Adā enī grossa ē aduſtiua ulcera
tiua attractiua materierū calidarū unde rube
fiūt palpebre. Dixit ras scdo q. n. s. sil
lac ē grossities palpebrarū cum rubore et pru
ritu assiduo ē in angulis oculorū. Dicunt
q. mā sillac semper ē tendens ad grossitiē pl
tamē et minus. Ad in prin. et cū ē recens ē
parū grossa et quāto plus procedit tanto apli
us igrossatur. Et rōc sic grossities ingrossat
palpebras. Et pōt i. mā fore sanguinea coleri
cā fīca uel mīca quēcūq. eazū aliquā ad
quesuerit aduſtionē propter quā dē nitro
sa fīca. Et i. q. grossa cū aduſtiōe et acui
tate adducit corrodit et ulcerat. ut plm tamē
cū ea amiscetur mā aliqua colerica subtilis
faciēs puritū magum in loco pp cuius mē
admixtionē et puritū. inde sequentem. yesu
baly. et Azaruius dixerūt q. sillac fit a mate
ria nitrosa subtili. Et dicūt q. ideo q. ambe
dne mē. s. grossa nitrosa et subtilis acuta siml
concurrūt in sillac. sicut inuit bat. 9. theori
ce. de casu pilorū palpebrarū mlet accidentia
utruſq. eorum demonstrant. Ideo mēfuc.
de casu pilorum palpebrarū loquēs de cura
sillac dixit mudificet cor. ab hōre nitroso sil
lugio et ab hōre acuto. differt in sillac a pru
ritu q. in oī sillac ē casus pilorū papebrarū.
Sed non in omni pruritu. pruritus enim po
test esse cum casu eorum et sine casu illorum
In sillac enī pruritus qui in ea reperitur
comunicatur etiam angulis oculorum. sed in
pruritu palpebrarum non comunicatur eis
sed solum est in palpebris. Differt etiam
sillac a scabie palpebrarum quia in sillac non
sunt pustule siue dothor. sed in scabie sic ut
suo capitulo parebit. Dixit Auicenna sil
lac plurimum sequitur ad obstruam et acci
dit. post eam autem materia obstruam ad pal
pebras deriuata aut propter obstruam ad
eas materia tracta. Et est sillac duplex sci
licet recens et anti qua. Et que est antiqua
est mala et recens est de materia subtiliori
siue minno grossa. Et antiqua est de grossio
ri ut supra patuit. Signa sillac tam gene
ris q. specterum possunt nota haberi ex di
ctis. Cura sillac habet tres generales in
tentiones. quarum una est recificatione regis
cuius impletio potest plene haberi ex dictis
in tractatu oculorum. Secunda est euacuatio
materie et ipsius digestio et diuersio. et i. p. c.
pue exigitur in sillac antiqua. Dixit Aui.
si omerur uena frontis. scz spremissa si omer

et alio vel medio aut basilio fm exigentiam
dis ois qd et flos marie ulis operit i recete
et an qd qntis o ea i recete anctores no fecerit
spale mentione. ybeshali dixit pibe parton
te f. silac recetem ab extractione sanguinis
non intelligens generali: et sed in casibus par
ticularibus in quibus prohibetur flobotomia
n' et itens ne exaceretur per eam materia
subtilis acuta. que in silac et maxime recente
mixta reperitur cum materia grossa nifosa.
Purgetur corpus et caput cum competent
farmacia secundum materiam peccantem illa
digone pmissa. et dix. A. cura antiq uetolen
tur crura. et Azarum? dix cu scarificatione um
poz et crustu. Tertia at iteno uerit puelari
ter ad ipaz egritudine et maz et? Circa ma
teriā at ei? at qrit fluetio replio. aut flure a
cuntatis remissio ut tollat prurit? Aut qrit
ipius reiofo et qstutio aut pilop regeneratio
et pma qde hax maxie qrit in silac recete qz
tuo etiam aliquando in antiqua. et impletur i
recente. Dixit Aue. cum emplastro de lentib?
decoctis cum aqua rosata Aut cum emplast?
ex portulaca et endiuia cum oleo rosato et al
bumine oui Aut ex emplastro facto ex len
tibus excoctis sumach corticibus granato
rum et rosa. et etiam rose que steterunt i oleo
rosato expressis et superpositis sunt utiles. Et
postea iam transacto pncipio et post floniam
et edones pferit eplm factum ex rosis et lenib?
excoctis sumach et carneo qz in eo e reg
uilio et resolo. Pro iplendo etiaz tertiam
intentionem. scilicet resolutionem et consupitionem ma
terie ualent maxime in recente unguentum fa
ctum ex cadima lota mero cum butiro recent
i et iunctum super palpebras. Et unguentum
ex vsoo humida dixit serapio mixta cum a
dipe anatis confert pruritu lacrimalis gros
sities palpebrarum et pilis cadentibus ab eis
In antiqua uero dixit Aueca assiduatio bal
nei est ex reb? magis conferentibus rei et pot
conferre balneum unguentum sale. et etiam paritica
lare. administratur enim ad molificandum ma
teriam sille et etiam ad resolucendum ut salte
ad pperandum eam resolutioni. Dixit sera
pio medici administrant fumos q sunt ex for
tioribus medicinis. resoluunt enim et con
sumunt materiam sicut e fumo? horacis pici? et
allatran. quando enim fumus qui a quibus
dam dicitur oleum pici? miscetur cum farina
ordet et apponatur confert. Et Aue. posuit u
num medicamen in quo est stipicitas et reso
lutio et conuenit post purgationes in consum
do materiam sille. qd fit ut sumat eris uist
.3.5. dragant. i. utrioli. 3. in croci piperis.
an. 3. 1. etat cu uno pntico idonec fiant sicut
mel sabule et admistret i exterioribus palpe
bray. iuenit alia littera q loco dragant habet
dragagant. et tuc eet medicamen min? acutum
In cura sic successione obthalmie dixit. A.
expertum est collitium fm hunc modum. B.
draganti arramenti et spice et croci an. pte. i.
sedenei ptes. x. fiat sief cu qb? fricent palpe
bre h. n. e stipicu et dissecantur et resolu iuu et
pot qferre in oi obthalmia premisis ehomib?
Capitulum tertium de gesse.

Este dixit? tunc e ut accida
palpebris difficultas mo
tus ad claudendum cum sunt aperte
et ad aperendum cu sunt clausa cu n
dolore et rubedine sine hndit ne sedm puri
tuz. Et psequitur cu plm ut non obediāt pal
pebre ad aperendum cum exortatione apud
somnia? Ralis uero sedo continet dixit gel
se e durities foris palpebrarum. Et pprie
tempore somni propter qd non possunt clau
di neqz aperiri nisi molliantur cum aqua uel
cum salina paciens Et hic morbus uidetur
multu manifeste in paciete. qz e difficultas
sibi claudere palpebras cum sunt aperte. et a
perire eas cum sunt clausa quou? qz madesaci
at eas. Et dixit durities palpebrarū e elica
tio euentis palpebris oculorum et oclio et
pp qua mor? eap e difficultas dixit Aue. plm
ipit? no e sine frustis lippitudis seueratis
dure et sicce. et neqz e cum ea cursus. i. hndi
tatum nisi per accidēs. passio gesse describit
per sex accidentia. Et primū e difficultas mo
tus ad aperendum et claudendum. cui? ca e du
plex una e diuersitas nocumēt ex parte di
uersor musculorū claudentiū ut apparetur pal
pebras. Scda e induratio eoz propter si
citatem. imo e ca primi nocumēt pp hac enim
induratione difficulter remouetur a situ i q?
inuenitur sed in eo si dimiterentur primo p
maneret. Scdm e dolor e? ca e ut plm ma
la ppto diuersa que ut plm e calida aut for
tasse aliq? punitatis solo pcedēs a materia
grossa elicata. Tertiū uero accidēs e ru
bedo cuius ca est attractio mēz calidaz rōe
doloris uel male qualitatis calide. Quar
tū accidēs e pūano hnditatis currens ad
oculos? causa est mala comolexio calis uel
fica simplex uel cu mā grossa quare non apta
fluere. aut nō sunt qd at ed paz ualis quinet
accidēs e difficultas appēdi palpebras? p? so
nū. e? ca e carum quies i somno et multiplici
no superfluitatum grossaz in palpebris in so
no. Et scda e appēto alicui? lippitudinis
dure si ce separe in frusta. Et ca lippitudinis
unctas exollēs aliqū partē illius mē sicce
ad superficiē palpebrarū at debilitas nutrit
mēt ppe eazū digōis. et ca separe onis eius
i frusta e siccitas mē ipi? phibēs pūnatō
pē. Et ista lippitudo ut plm nō apparet maxi
me in prin? pp defectū carū ei? dictarū uerū
i processu ut plm inuenitur debilitata digōe
in palpebris. Ca aut quare per se nō e cursus
in hac egritudine mēz. dixit Aue. e qm
e a siccitate. i. sola et pura uel e ab hūore uis
coso dectnate ad siccitatem ualde. Et sic ad mē
tā grossitū et terestritatem quare per se nō est
ap? fluere. Per accēs aut qnz inētur i gel
se cursus? flux? aliquarū hnditatu ut pp do
lore faciētē attractōez hnditatu aliqz. et pp ap
prietione medicaminū auctoz dissolūtiū q i
b? cura sūt necessaria quorū dissolūtiū mē
ad oclios et sūt lacze i pp dolore q fit qnz in
gesse. ca rubedō et ca rubedō sūt hnditates
cale q illuc fluxit dix. A. q illa q fit a fricatio
ne. i. palpebre i egritudib? pūctie sicut pp qz
siccitate coniuncta exasperat et fricat pal

pebrā et sic sine mā finēte ad palpebrā ex cō
iunctura notat siccitas oculi. i. puenies ab o
culo. Et ybesubali uoluit hāc siccitatē pūctie
gesse pūctiue. et intelligēs pūctie fecit de ea
capitū spāle et sic appet qd fm eū gesse ē duplex
. i. gesse palpebrarū et gesse pūctiue. Hui. autē
de utroq; tractauit i uno c°. Ps ergo ex dēis
qd gesse ē qdā spālis motus palpebrarū dif
ficultas qua ipse clausē difficulter aperiuntur
uel aperte difficulter clauduntur pp siccitates
eueniētē purā uel caliditatē exiccātē purā l' cū
mā grossa sicca q mā pōt eē colera grossa aut
mā aut fīa exiccātū et igrossatū. o's enīz hu
mor grossus sicca nāl' uel accitāl' potest eē
cā gesse. Signa gesse nota sunt ex dēis quia
sunt supradicta sex accidētia. Cura ei' uari
atur fm qd est a siccitate pura at cum materia
et si quides est a siccitate pura. tunc cura tota
uertitur ad humectandum corpus totum pōt
pue cap et oculos et palpebras. et in hoc dixit
Hui. o's ut assidue patēs euaporationē siue
fomērationē oculi cū spōgia l' cū petia infusa
i aqua tepida non calida ne resoluat. et qd ass
due utat balneo cū aq dulci eqū. i. tepata in
actius qd ē tepida. i. sola l' decoctōis hūctan
tū et qd pōt dix ipe ap sōpnū sup oculū albu
ginem oui conuassatū cum oleo rosato et si
milibus. et qd assidue faciat sudare cap et bu
meccatiuis idest sepe apponat capiti humectā
tia que reddant oculos et caput humida ac si
sudarent. Non autem uoluit qd prouocetur su
dor quia exiccaret et illa humectatio fiat cum
embrocio et etiam cum capurgus et hys hūc
tantib' cū oleo rosato nenasario et silib'. Cu
ra nero eius in qua cum siccitate ē materia.
o's ut mē digōne pūctiue euacuetur materia cū
farmaco ppetēti. et si qd mā fuerit colica. tūc
cū uolubili eā soluas. qm i ipa ē pūctas e
ducēdi coleram adustam de qua specie uolu
bilis loquutus fuit. Auicena secundo canonē
capitulo de uolubili que nobis est incognita.
quidam tamen dicunt qd est apud nos uo
lubilis magna. et quidam dicunt qd est lebleb
de qua dixit simon iān. qd est facilis solutio
nis ita qd datur in febre acuta que est species
lacticiū nota nascens in locis cultis et ubi
qz. Et aliqui dicunt qd est pscorinus. Alij
dicunt qd est sīcla siluestris quam nos biera
nes uocamus cuius succus depuratus sumptus
mouet coleram. Similiter relique materie
grosse suis. i. appropriatis educēt farmatyl
Et euacuatiōne premissa deueniendum est ad
localia circa que triplex surgit intentio una ē
ad remouendū duritiem materie et humectā
dum siccitatem eius. Secunda est ad resoluē
dum. et impletio ambarū potest perfici sigil
latim primo mollicando. deinde mollican
dum resoluendo deinde iterum mollicando
et iterum mollicatum resoluendo et sic de in
ceps. et possunt perfici simul mollicans cum
resolueute permiscendo. Dixit de isto modo
Rasis secundo continentis confert et assidua
calefactō cum spongia madefacta in albugi ne
oui et oleo rosato et pinguedine anatis.
Et Auicena dixit. resoluatur cum mucilagine
fenugreci et seminis lini acceptis cū lacte. i.

p infuxionem ipsorū in lacte. et postea cū eo
expressorū uel accepta mucilagine p infuxio
nez eorū in aqua et postea permixta cū lacte.
Auserūt enīz gesse euacuādo. i. resoluēdo hu
moret eius. in eis enī ē humectatio mollican
tio et resolutio simul. Et expertū ē ad dictas
intentiones medicamē ex adipe galline mu
cillagine semis lini cera et oleo rosato. hoc ei
mollicat et aliquāulū resoluūt. Et curat
gesse recens. Antiquū autē cū predictis ē in
tentionibus curatur. uex dixit Auic. ingesse
materiali cronica plerūz cōferūt puocantia
lacrimas quare administratur colliriū arsi
stratis qd describitur quinto casū. et ei simi
lia. ista enīz colliria pferūt mā grossa facitē
gesse prius mollicata et subliata et prepa
ta fluxui et ē resolutio. talia enīz colliria
dissolūt illā māz et in lacrimas exire faciūt
partē etiam eius resoluūt cū caliditate ipsoz
Et dicūt quidā pferūt et i qdum calida et mō
dicantur ad palpebrā trahētia ex hūorib' sub
tilib' calis et hūdis. q attracti cū sua hūitate
leniūt māz gesse. et cū sua calitate resoluūt eā.

Et 4° d grossitie palpebrarū et eaz qūitate.

Alpebre scdm plures ip
sazum passiones
ingrossantur ut in sillac gesse orde
olo inflatione. Et in hac passione

que absolute grossities palpebrarū uocatur
que ppe ē gro tūdo palpebrarū supra nālem
dispositionē ipsaz cū casu piloz abiqz puri
tu et absqz infectione intrinsece tunice palpe
bre. Dixit Hui. hec egritudo ē sequēs sca
biem suple uel sillac. Et h' ex mā qd ab ipis
egritudinib' remanet in palpebris p' muga
tionē purit' et remotionē ardoris et rubedi
nis. Et qūdoqz faciūt eaz possidere linimēta
facta super oculū. i. frigida et precipue narco
tica qz igrossant et spingūt mām in palpebris
Et ē debilitat digōez in eis. et cum hoc clau
dunt poros per quos mā pilozum transit ad
l' ca origi ne eoz per quorū prohibi' tōne ā
de locus remanet depilatus. Et qūz predicta
materia in palpebris congeritur paul' usue ut
quomodocūqz non sequendo ad predicta pau
larue in loco materiā ingrossetur. qd sua gros
sitie opilando poros faciat ut pilū non habe
ant nutrimentum unde cadunt. Et hec grossi
tudo palpebrarū creditur eē scabies eazum
sed non est. Et eius materia non est ita gros
sa et dura ut in gesse imo est cum ea ut pluri
mum uapor mixtus facit ad inflationē et qū
dam ruborem. De hac egritudine dixit ye
subaly qd est grossities que cadit in palpebra
superiori et si quis uiderit eam extimar qd in
palpebra est scabies. sed quando reuertat eā
urdet eam mundam et uidet colorem palpe
bre exteriorē rubeū grossū quo usqz exierit a
liquis qd accidit in palpebra bothor. Cura
dixit Hui. alienetur unū. Et hoc maxie ante
purgationē et quousqz u' nectur ne uinūz
deferat materias in corpore uel capite reper
tas ad palpebras ipse enim cum sint debiles
faciliter suscipiūt materias p unū ad fugiē

pa motus. Cura uero p portionem ipseur cum
 efione corporis r capis post q̄ deuenit ad
 mollificadum r habitadum mām in palpe
 bris contenti resolutioni r consumptioni. Et
 ad resoluendum r consummendum qd ex ca
 habitatum est. Ad cuius habitacionem cō
 uenit dixit Auic. assiduatio balnei suple r a
 mollificatiō nota sicut. q̄g. ē yfopus bumida
 cum adipe anatis mixta. r armoniacum mix
 tum cum melle mollificat durities palpebra
 rum r pro parte resoluunt. Deinde afferantur re
 solutius ex his que dicta sunt in pcedētibz
 postea administrantur medicine facientes ad
 consumptionē mē r regenerationē pilorum. Di
 xit Azaraius. B. nucleorū dactylorū combu
 storum. 3. 19. spice romane. 3. u. terantur r po
 nantur puluis in loco. Et Auic. dixit. ualeat alco
 fol factum de lapide lazuli r lapide armeno
 r nucleis dactylorum adustis r ex duabus sp̄
 cis scilicet indica r celtica quando enim p̄
 dicte medicine miscent r appropinquantur re
 solunt r partem materie in lacrimas dissol
 unt r deficiunt r pillos generari faciunt. Et
 confert alcosol hoc. B. iucis pluries combu
 ste r unaquaqz uice extrinca in agresta r an
 timony anna partes equales terantur r ipso
 rum puluis ponatur super loco. Et dixit. B.
 quandoqz fricatur palpebra plurimum cū ra
 dio scilicet inuoluto in collirio rubeo leni su
 ple uel forti. si materia esset multum grossa r
 difficilis dissolutionis in qua non sufficeret
 collirium rubeum leni r confert scilicet i dis
 soluendo materiam r preparando materiam ge
 neratōni pilorū. Et dixit ipse fricatō cū zucaro
 quam quidam faciunt sicut in scabie. q̄z cō
 fert suple r q̄z non confert sed nocet. q̄z q̄
 qz excitat mām r attrahit ad locum r addit
 in egritudine. Et hoc cēt quando statim so
 li hūc fricationi ita q̄ post eam nil aliud fi
 at. Sed si fiat ad pperandum mām aliqz medi
 cinto fortioribus sic confert in quacūqz sp̄
 bina grossitudine. r similiter intelligendum
 ē de cōt de fricatōe foliorū sic. B. rautas ue
 ro palpebrarū ē dispō i qua patiens eam ima
 ginatur. r cum hoc sentit se non posse eleuare
 palpebram r apparet sibi q̄ sit grauis nō pa
 rata apertione r subleuatiō. Et cū subleuare
 sūt palpebre. sūt p̄ne decidi inferius sic rea
 grauis ponderosa. Et sit dixit Auicena pro
 pter inflationem r causas eius idest p̄pter
 easdem uel conuiles causas a quibus fit in
 flatio scilicet a materia aquosa uel uaporosa
 torrida relaxante palpebras sicut relaxantur
 corde citherarum in aere uaporoso. Et q̄qz
 fit p̄pter debilitatem r casum uirtutis non
 ualentis subleuare palpebras unde stat pati
 ens oculis clausis ut uideatur dormire. sed
 tamen non dormit sed est tanquam in poten
 tia uigilandi. Sic enim aliquando contingit
 in ebriis r aliis dispositionibus omnibus i
 quibus uirtus multum cadit. Et quādoqz fit
 dixit Auic. p̄pter grossitatem materie r eius
 grauitatem que sui ponderositate tenet palpe
 bras inferius r non sinit eas eleuari si ui cō
 tingit in aarnac r grandine r lapidosi
 tate palpebrarum. Et quādoqz accidit
 grauitas r mollificatio idest r glapiano in

principis peroxi. februm in quibus alia
 palpebre r alia extrema apparet grauitas ad
 motū r quasi relaxata p̄pter uirtutis ag
 grauationē i coloris retractione qd maxie
 contingit in febribus flicis de mltā materia
 Et quādoqz etiā lz raro in quartanis. Cura
 aut grauitatis palpebrarū derelinquitur nota
 ex cura passionū a quibus pcedit. d. r quidā
 qui oculos bz graues ut uix apire possit eos
 p̄ somnū balneo assuecat r purgatione.

Lm ym d iufcatōe palpebrarū r mollificatōe.

Muscario siue aglutia
 tio siue rium
 crio palpebre dixit ralis. scdo q̄
 nētis ē solidatio uel adhesio pal
 pebre Aut cū albedine oculi i cū r̄iūcia. ar
 cū ipsius nigredine. i. cū cornea suple. ar
 utraqz. ar ē solidatio siue adhesio palpebrarū
 inter se. i. superioris cū inferiori i extremi
 tatibus suis. Et sic duplex ē uiscatō palpebre
 una cū tunicis oculi de qua dixit Auic. q̄z
 a cūdit palpebre ne aglutinetur. Et i^a aglu
 tiatio sit r̄cauitatis siue interioris partis
 palpebre cū tunicis oculi. Et alia ē adhe
 sio extremitatis palpebre inferioris cū ex
 tremate superioris scdm totū uel scdm p̄es
 garū maxime tamē fit scbz unū duorū agnō
 rā uel scdm amboz. qz scdm eos palpebre se
 magis r̄tangūt. Dix de hoc Auic. q̄z fit
 in uno duorū laterū lacrimali r quādoqz fit
 perueniēdo ad mediū eazū. r q̄z fit cōis. i.
 totū palpebre. De cāis p̄ie sp̄i dixit ralis 2°
 r̄inētis fit ex ulcē uel icthione ungule r fit i
 bus. Cū eūz accidūt ulcera in tunicis oclorū
 aut in ipsis palpebris in parte interiori eazū
 Aut d. r. Auic. accidit ruonura faciens alchē
 fol. i. mediet oculi ste qui dā facies alchēfol
 quādo colligit ex oculo sebel. ar quādo dete
 git ungulā uel quā facit in palpebris quādo
 fricat scabie eazū. deinde nō cauterizat ipsā
 cum cinimo r sale r similibz ultime sicut de
 bet nō considerat omni hora illud qd opor
 tet r̄siderare in ipso oculo. i. si infirm^o mouz
 omni hora oculū r palpebras sicut d3 unde
 accit q̄ in illa parte aglutinat palpebra cū
 oculo. De cāis aut scbz p̄i ait ralis ubi supra
 dico q̄ r̄solidat o palpebrarū inter se accidit
 quādo ē i palpebra pustula uel ulcē. Aut cū ē i
 cisa r extrahit ab ea aliqua glādula si p̄mo
 dū claudt palpebras r ligat eas. r accit ex b^o
 postea consolidatio uel adhesio. Quidam
 autem addunt secundam speciem adhesionis
 palpebrarū inter se que fit ex mā flica multe
 uiscositate que descendit ad extrema palpe
 brarū maxime in somno. qua taliter inuiscan
 tur extrema palpebrarū inter se q̄ uix ab in
 uicem seperari possunt. Cura prima sp̄i
 est duplex. una quā m posuit Azaraius cum
 medicinis dissoluentibus et remolientibus
 utriculum conuincionis qd fit cum mucilla
 gimbus r similibus. Nam cum remolūtum
 fuerit utriculum illud frangitur r sic egritu
 do sanatur prohibendo ne iterum generetur.
 Aliam curam posuit zoar r etiam yefu
 baly. et fit cum manuali operatione excar

nsido unā palpebrā ab alia uel palpebrā ab o
culo cū ferro suauiter ualde. De cura āt al
terius spēs dicit qd sit cū subulatioe regis ⁊
purgatioe corporis ⁊ capis ⁊ iterata. Et fiat
palpebris balneum uel euaporatio resoluens
materiam illam ibi locatam. ⁊ ualet lotio cū
urina pueri. Alij autem intendunt pbitio
ni descensus illius materie glutinose ungen
do palpebras in hora dormitionis cum succo
semperuue. ⁊ quidam ad inuicem conuulsat
oleum rosatum simul cum adipe galine ⁊ i ho
ra somni inungunt palpebras. Si autem pal
pebre p humiditate imbibantur relaxentur
⁊ mollescentur regatur patiens regimine uni
uersali molificationis ⁊ q̄tum ad dietam ⁊
q̄tum ad portonem. postea accipe mēstrum
ortum in arido loco ⁊ in aceto acuto bullire
fac usq; ad consumptionem tertie partis ei⁹.
Deinde infunde filtrum uel periam duplicatā
in eo calido exprime ⁊ supercilia ⁊ oculos po
ne. ⁊ postea si expedierit ungantur palpebre
de unguento de bdello.

Capitulum sextum de uersatione palpebrarū.

Inuersatio palpebrarū uocatur secū
do q̄tinetur statar. Ab azarauio uo
cat alsacra. et ē apud eum inuersa
tio siue q̄ctio. ⁊ ydesubali uocatur remolito
Ant. autem dixit inuersatio palpebre ⁊ uoca
tur aras. asfrac. Est autem passio in qua pal
pebra superior non potest congrue cohoperi
re oculum siue sit inuersa siue non. Et eius
species dixit Auicena. sunt tres una est ut cō
trahatur palpebra ⁊ non cohoperiat album o
culi scilicet uel secundum totum uel secundum
magnam eius partem Et contractio ista pal
pebre est aut a creatione aut propter scissio
nem euenientem palpebre siue cum ferro siue
cum corrosione. ⁊ uocatur ista species oculi
lepidius id est leporinus ab azarauio quia le
pus dormit oculis apertis. Secunda spec
ies dixit Auicena. est ut non cohoperiat par
tem albi. suple ⁊ partem cohoperiat ⁊ nomia
tur abbreviatio palpebre per quam non pōt
in totum cohoperire albus oculi. immo neq;
quantus de ipso cohoperitur in tertia specie.
plus tamen cohoperitur in ista secūda specie
q̄ in prima Et sic medium tenet iter p̄mam
⁊ tertiā cū latitudine in qua alij pl⁹ pender
i cohoperiendo album uersus p̄tē p̄me species
⁊ alij plus uersus partem tertie. Quidam tamē
assignant alium modum hūc secunde species
qui pcedit a lesione alterius musculorum pal
pebre. sunt enim ei duo musculi in duabus p
artibus eius. ⁊ si unus ex eis fuit lesus absq;
altero erit lesio in parte palpebre cui ille mu
sculus lesus deseruit. ⁊ tō fm hūc p̄tē non co
hoperiet album oculi. secundum autem aliam
partem sic. ⁊ tertia spēs dixit. A. ē ut non co
hoperiat palpebra supior inferiorē. i. nō bñ si
bi adhereat. s; alij qd spaciū rēaneat iter eas
non tamen quantum in scda spēs. ⁊ cā b⁹ tertie
spēs dix. A. ē ut ex glādīa aut ex nascētia car
nis addite que tam est uel incipit. ⁊ quando
siue nascētia carnis illius potest esse i extre
mo superiori palpebre inferioris. Aut in

extremo inferiori palpebre superioris que
caro siue grādo seperat inter se ipsas palpe
bras. et nō sinit eas adherere adinuicē. Et
pōt ēē in palpebra superiori a pilis eius su
pra uersus ciliū que tenēs eā q̄ctā ⁊ reddat
eā inextensibile nō sinit eam descendere do
nec adhereat palpebre inferiori. Aut accidit
dixit Auic. ex spāmo accidēte palpebris. q̄
quidē uero spāmo. sed quadā q̄tractione p
ueniēte palpebre ex ulcere q̄solidato sup eā
nō permittēte ut palpebra superior inferiorē
cohoperiat. i. bñ attingat. Et hoc erit si ulc⁹
fuerit cū parua deperditione carnis q̄ si el
set cū pluri posset facere scdam spēm uel ē t
tertiā. Et oēs predictę tres spēs p̄t enā
prouenire a natiuitate ⁊ ab incisione ⁊ corru
sione ⁊ quolibet ipsarū triū species dix. A.
qñq; accidit ex spāmo lacertorū circūdatū
palpebram. i. exnitiū in ea quicūq; spāmo
qui scdm intentionē suā multā uel parua uel
mediā facit p̄tiaz spēs scdam i tertiā. Dix
rasis scdo q̄tinetur p̄ spēs hui⁹ qñ palpe
bra superior erigitur ⁊ nō claudit albedinē
oculi. ⁊ qñ incurtat. i. ē curua. ⁊ tertia est
qñ inuersatur inferius. i. quando palpebra
superior inuersatur uersus intus. i. uersus p
tem oculi. Azarauio. aut dixit inuersio pal
pebrarū ē duobus modis. qñ aut ē naturalis
aut accidentalis. Et quidā dicit palpebra su
perior. aut ē inuersata aut non. Et si nō aut
ē multam abbreviata. ⁊ est tunc prima spēs. ac
nō multum ⁊ ē scda spēs. Et si ē inuersata ē
tertia spēs. Scias qd aliquādo accidit mol
lificatio palpebre superioris cū multa remol
tione. et ista facit ad multā cohoperituram
oculi. Si aut accidat palpebre inferiori tunc
inferior palpebra relaxatur et cadit. Et di
scoboperitur inde albedo oculi a p̄te inferio
ri. i. ius. Et aliquādo palpebra mollescit
imperfecte per quam musculi eius reddunt i
potētes ad mori. Et per hanc mollicationē
potest fieri inuersatio et remolito. Dix
ydesubaly. accidit remolito siue abbreviatio
palpebre ex relaxatione aliquorū musculorū
mouentiū eā. Musculi enī eius sūt tres un⁹
qui sursum eleuat. Et si iste mollescit pal
pebra nō potest sursum eleuari. Non tñ ex hac
clauditur qd nō ē mollicatio elongata. s; itat
palpebra nō cadēs neq; subleuata. Et i⁹ pōt
dici quedā remolito. Alii duo musculi clau
dūt eā ⁊ isti si mollescūt nō p̄t claudē pal
pebrā. ⁊ si un⁹ eorū tantū mollescat tūc media
ps palpebre nō poterit claudē. Dix⁹ cur⁹
q; spēs hēnt possūt ex dictis. Et cura depen
det ex curatione passionum ad quas sequit.

§. 7. de pustulis et ulceribus palpebrarū.

Uctores per ulcera palpe
brarū intellige
runt quasdam pustulas fornicales
corrosiuas factas a colera acuta
ulceratina. Et ab alijs. nono teorice uo
cantur formica de qua dixit qd est fixura
que in palpebrarum accidit extremitatibus
eum pilorum casu. Dixit genit⁹ qd sub hoc

capitulo potest reponi passio nocata a thesibali
pere de qua dixi qd e qda mod' prurit' infe
stas ad qfricatione r rubefacit palpebras r ut
des sicut pscura aialis. s. cunctis uel alteri
sitis. r per rupturas itellererit f. xuras cuere
res palpebris ex siccitate mltia sicut simili ca
accidit figure i alio mēbris ad similitudinem
figurarum terre quando a riditate fenditur.
De cura ulcerum dixit Aui. administratur su
per ea uel super eam. s. palpebram Emplast'p
delentib' r fistulis r corticib' granator' deco
cto i aceto. Nam i tētib' dicitur corticib' sic
decoctis ē triplex iterū regita ad curationē
sistū ulce'p corrosiuoz ambulatorum quaz
una est repulsiō materie colerice acute. scda ē
phibitio seu remissio acutatis eius que non
potest repelli. r terna est phibitio corrosiōis
r ambulationis ulceris r exicatio eius utru
sentie male si qua est quibus adimpletis in lo
co sunt quidā cortices escarosi. fistici at po
nunt i hoc ēpto ad phibēdū supflūā exicatio
nē aliorum corticum. r in hoc efficiunt aliq
resolutionem. r hys impletis surgit intentiō
ad consolidandum de qua qro modo impica
tur Dixit Aui. cum ceciderint cortices r cor
rosio destructa fuerit administrabis super eā
uitellum oui cum croco quoniam consolidat
crocus ut fo can' suo capitulo remouet etiam
hoc medicamen malam dispositionem aridas
in palpebris derelictam per uitellum oui. Et
dixit Aui. si uolueris administrabis super ip
sum collirium de otibano r similia. r hoc de
bes uelle qd i loco remāssit aliq mā egens
resolone r d3 hoc fieri aū medicam' qsolida
trū. r sūz debes uelle si i loco eēt facta aliq
lis deperdi to carnis r est opus regenerare
eam. administra tunc collirium albugini qz ē
magis exiccatium r similia. De cura autem
rupturarum siue fixurarum dixit Aui. curan
tur curatione aliarum. fixurarum. s. aliorum
membrorum factarum a simili causa de qua
dicitur in sermone. r tractatu de decoratōe.
Capitulum octauum de scabie palpebrarum.

Scabies dicitur quidā ē sup
finitas arenosa q
fit p eā palpebra i sua superficie in
trinseca similis quasi sit sparsū mi
liū sup eā. Et accidit scabies r prurit' ex hu
more acuto aut ex acuto p adustione uel per
admixonem alterius humoris acuti secum
quicunqz humor sit ille qui recipit in adust
ione uel permixtione. Dixit Aui. causa eius ē
materia salsa nitrosa ex sanguine calido scilicet
inflammato sicut ex alio humore acuto q
cunqz sit ille. Materie enim acute cum salie
dine immo cum nitrositate r bauracitate q
est intensior falsedo sunt apte inducere pruri
tum r scabiem quia habent acuitatem cū sub
stantia grossa per quam in loco retinetur. Et
dixit Aui. q materia salsa nitrosa facit pro
nocare pruritus prius deinde scabiem Nam
ipā materia cum perueniat ad cutem per uiaz
pulsus a uirtute expellente eam ad ipam
prius retinetur sub cute faciens in ea puncti
onem inconstantem ad scalpellandum. que pōtō
ingratis ad scalpendum uocatur pruritus.

Ad dū tamē exiuit ad superficiē qz nōdū ge
nerat ibi pustulas. Sed postea magis propul
sa ad superficiē cutis perueniēs facit in ea pu
stulas siue apostemata boithortalia r tūc uoca
tur scabies. Et qnz materia dicta utrobiz
reptur r facit siml' scabiē et pruritū. Que at
mā sit subtilior uel grossior an facies pruritū
cuti an facies scabiē. Bal. quinto de acci
denti uoluit qd mā pruritū sit subtilior r si
militer bal. 8. r corice. Et Azaraur' c. d. sca
bie et pruritū. A. aut quatuor. 7. dixit q mā
scabiē ē subtilior. yefus aut bali. dixit q mā
scabiē ē grossa. pp predicta quidā dicunt q
bal. eod octauo reorice innuit q pruritū le
uis et recens cito sanabilis ē a mā subtilio
ri qz scabies eiusdem qualitatis. Et ex. qui
ē carnis difficle sanabilis. Et alij dicūt
q materia pruritū qnz ē subtilior mā scabi
ei r qnz grossior mā q materia prurit' n pel
latur ad superficiē cutis. in cā aliquādo ē d
bilitas urinis. r tūc qnis nō sit grossa nō
pellitur. Et aliū ē i cā grossiores ipsius mē q
si subtilaretur r pelleretur ad superficies
faceret scabies r talis mā pruritū grossior
ē mā scabiē ibi comparata et proportionata.
Et pōt mā pruritū esse subtilis tñ urinis
debilitate nō propellitur. Sed paulatim sub
subtilitate labitur uersus cutē. r ibi i grossa i
reolutis. paribus subtilibus ab ea r pars
grossior retenta facere scabies r tūc materia
scabiē erit grossior materia pruritū sibi p
portionata. Et ppter hāc diuersitatē dixerūt
quidam ex auctoribus q mā pruritū ē gros
sior. r quidā qd ē subtilior ut paruit. Qui
dā uero absolute dicunt q materia pruritū
ē subtilior. Et causa est quia necessario pūgit
sui acuitate. mā aut pūgitua sit cū materia
subtiliori. Sed materia scabiē nō necessario
pūgit uel talem non tantum pūgit. sed suffi
cit ei q bothor faciat. Et dicunt hy. q quā
do auctorum quidā dixerūt q materia pruri
tus ē grossa nō dixerunt in respectu ad mā
scabiē. Sed in respectu ad mā prepulsā ad
cutē. que itensibiliter resoluit. Dixit Aui.
q scabies r pruritū oculi plurimū subcedit
ulceribus oculi. tñ qz mē corrupte ibi adhu
nātur. Et mē acutē sanosē r tangūt palpebras
r pruritū r ulcerāt eas. Ex dolore ē ulcerā
trahitur materie acute ad locū. Et quādo
qz ē ppter hanc causam successiōe accidit
obthalmie. Dixit Aui. hec egritudo inci
pit prius cū pruritū paruo r deinde fit asperi
tas in palpebra r rubificatur. Deinde fit ut
granum sici r ulcerosa. postea adueniunt gra
na dura cū uehemētia scissionis r addit i pru
ritū r apate. In quib' uerbis. A. innuit
spēs eius propter cuius intellectum notant
q species scabiē et pruritū distinguuntur du
pliciter. uno mō scdm diuersitates mē cāntis
ea que cū possit eē sanguinea colerica flica r
mīca sic quatuor erunt spēs eius. Alio
modo pēns intensiōem r remissiōem uel se
cundum quosdam gradus. Quis aliqua diuer
sitas in materia in hīs concurrat. r sic etiā
quatuor assignat species. ut posuit ralis fo
conuētis r bal. et 2. reorice. Et prima

spēs ē ī qua appet īteriorib⁹ palpebrarū supi
 orū rubor ⁊ scitū pruritus ⁊ ē ibi grossiti
 es cum quadā asperitate pauca. ⁊ hanc intelle
 xit Aui cum dixit īcī pī pus cū pruritu quo
 deinde fit asperitas. s. pua ⁊ rubificantur pal
 pebre. ⁊ tunc est prima species. secunda speci
 es est ī qua appet maior asperitas ⁊ maior
 rubor de qua intellexit Aui. cum dixit deinde
 fit ut granum fieri ⁊ ulceroſa loquens ficus q̄
 intus ī ficu īfixa sunt carnositate eius ad
 modum grani panici que procedunt a materia
 acuta illuc defluxa. que incipit ulcerare locū
 ⁊ nominatur ista species chusichuris idest as
 peritas Non quia non sit ī prima specie a
 liqua asperitas sed est parua. Tercia species
 est ī qua apparet adhuc maior asperitas ī
 tantum q̄ apparet ī ea figure ⁊ ulceratio
 nes manifeste. Et si īuerſas palpebras uide
 bimus sicut ficus aperta scissa Et uocatur īdo
 a quibusdam ficulnea. ut dixit ībelubali. Et
 hanc intellexit Auicena cum dixit postea ap
 parent grana dura idest pustule ⁊ crustule du
 re cum uehementia scissionis adest idest cum
 adest mltā figura sicut scinditur ficus cum ē
 matura ī pruritu ⁊ apostematione idest cū
 ex pruritu ⁊ apostematione sequitur multa
 scissura. Quidam tamen dicunt q̄ hec species
 ab Auicena debuit poni quarta. ⁊ q̄ tertia sit
 illa ī qua est apparentia grani sicut et ulcero
 sitatis. ⁊ secunda sit cū dixit ⁊ rubificat pal
 pebra Et Alii dicunt q̄ cum Auicena dixit
 ⁊ ulceroſa tunc tetigit tertiam speciem. ⁊ ī
 ultimis uerbis dixit quartam. Sed. tamen
 quarta species est illa ī qua scissura ⁊ rube
 do ⁊ apparitio granorum adhuc sunt intensi
 ora q̄ ī tertia. quia non differunt nisi secun
 dum magis ⁊ minus. ⁊ quarta species siue ē
 tertia est scabies cognita difficilis sanationis
 quoniam eius materia deuenit ad naturam
 melancolicam. De quarta specie. dixit yhesu
 bali. uidebit eam nigram idest rubeam ⁊ ob
 scuram ⁊ superius cortices siccos. ⁊ nomina
 tur turusius idest exiccatio soliditatis idest
 solide partis palpebrarum uel solide humidit
 atis. ⁊ q̄ ī duab⁹ palpebris p̄mis n̄ ē multa
 exiccatio. ī ocul⁹ appet hūid⁹ lacrimosus lip
 posus. In tertia at ⁊ quarta non sic apparet
 pp hūid⁹ ⁊ lipposos. Serapio ē dixit. scias q̄
 spēs scabiei sūt q̄tuor ex q̄b⁹ ē q̄ noīat diffi
 rīs. ⁊ ei⁹ intentio ē pruritus ⁊ quarta nominatur
 fa curatis et eius intentio est asperitas. Et
 tertia succulens. ⁊ eius intentio est ficus ⁊ q̄
 ta nominatur tubasius ⁊ eius intentio est e
 xiccatio ⁊ est sicut pili ex uehementia solidita
 tis eius Prima uero generatur ī eo q̄ ap
 paret de concha palpebre de intus ⁊ secūtur
 eam pruritus ⁊ rubedo Et ī fa sit pruritus
 plus quā ī p̄ma. ⁊ cum ea est dolor ⁊ grani
 tas ⁊ proprietates ambarum est q̄ īpe hūectat
 oculum. ⁊ tertia est fortior ⁊ uehementior q̄
 fa pp illud q̄ multiplicatur ī ea. ⁊ est pruri
 tus adeo donec fiant ī concha profundo si
 pure similes fixuris ficus. ⁊ quarta est duri
 or tertia ⁊ plurius pruritus. ⁊ est uehementi
 or et tardior scilicet ad curandum. Ex dictis
 patent signa generis et etiam specierum

Cura triplici perficitur instrumento. De dicta
 et portione satis facit ad hoc capitulum qd̄ dē
 ē ī sermone. 7. respectu de decoratione c⁹
 de scabie et pruritu. In hoc tñ caplo d̄
 dicta dixit Raf. 6. q̄nētis panēs non os
 comedere cibaria salia aut acetosa aut acuta
 omnino Et bal. dixit cibum subtilia cū car
 nibus aui⁹ ⁊ edox ⁊ comesta fugiat. De
 cura aut per portione dixit bal. In incio ce
 falice utere filomo ⁊ corporis purgatione sci
 licet ⁊ capitis ⁊ corpore ⁊ capite mundifica
 tos ad curaz per localia remedia deueniendū
 ē que uariatur scdm̄ diuersitatem specierum
 eius de cura enī dixit bal. īueniendū ē. Et si
 scabies solius ē asperitatis ī palpebris o
 culum collirizatu collirio rubeo lene ⁊ pul
 uere croceo paruo. Et cū eisde palpebras
 scalpe. Dixit Aui. loquēs de cura prime
 spēs Tunc cū uideris ulcerationē ⁊ ap̄ema
 scz īchoare ita q̄ incipit se bies intellexit
 enī de parua ⁊ oculta ulceratione ⁊ de par
 ua apostematōe. ne administres medicinas
 acutas ⁊ similia eis ut frictionē cū rubus
 asperis nisi post p̄secutionem idest nisi cum
 quadā p̄secutione et gradatione cū facilitate
 idest facilitate facta. s. incipiendo a debiliori
 bus et gradatim procedendo ad fortiora si fue
 rit necessarii uel p̄ p̄secutiones cū facilitate
 idest nisi postq̄ tu faciliter peruenis ad me
 dicinas acutas incipiendo a debilib⁹ ⁊ non
 ab eis. q̄uis enī ī principio curatōis sca
 biei se spēs ⁊ aliaz sequētis p̄missis cōſon
 b⁹ acute medic⁹ possint administrari nō tñ ī
 enuratione p̄e speciei. Et hoc ē q̄ ī prima
 specie sūt dixit Aui. medicine acute causa
 tractus aque uehementis. i. multoz hūorum
 quozum tractus sequitur aqua uehemēs i. mlt
 us cursus lacrimaz. Et hoc ideo quia ī p̄
 ma specie nōdū facta ē induratio sup̄ficiei ī
 trinfecce palpebre neq̄ facta est crusta super
 ea. neq̄ multa corruptio ī ea. unde statim p̄
 cipit acuitatem medicine qua incurrit dolo
 res uehementes. qm̄ medicina acuta statim ī
 eam fortiter īprimūt nullo obſtante. Sed
 ī aliis spēsbus ē facta crusta ⁊ iduratio ⁊ cor
 ruptio. unō nō sic cito medic⁹ īprimūt neq̄
 palpebre eas multū percipiūt. unō nō ueheme
 ter dolent. ⁊ q̄uis ī aliis spēsbus scabiei a p̄n
 medicine acute possint appropinquari ut dictū
 est. Adilomin⁹ ī eis ī medicinis acutis
 debet esse p̄cessus facilis sic ut fiat p̄cessus
 a facilioribus et gradatim p̄cedatur ad for
 tiores. Et īo yeshubaly īcepit a frictione cū zu
 caro. q̄ n̄ ē mltū difficilis tñ ē ita difficilis q̄ ab
 ea n̄ est incipiendū a prima specie. Scias ta
 men proiecta curatione scabiei palpebrarū
 q̄ ī oī specie ē. ita q̄ ē ī p̄a ē aliqua ma
 teria fluxa que facit pustulas q̄ aliter non
 esset scabies Et ī omni etiaz etiaz specie
 ei⁹ p̄curr. i. dolor sequēs ad frictionē iterio
 ris tunc palpebre ex asperitate ad tunicas
 oculorū ad quē dolorē sēp aliquis flux⁹ mē
 ad oculū sequitur pp que ī curatōe scabiei
 diuis plures īsurgūt intentiones. quazū una
 ē ad repellendum qd̄ influit que impletur cū
 stipitio que cum hoc q̄ repellunt etiam sic

estate ipsorum in exsicando iunant. Alia in
sentio uertitur ad abscissionem cause coniu-
ete. s. materie locare in palpebris q̄ ipse euz
resoluentibus r̄ exsicantibus cam q̄ tñ sunt
fortis exsiccatiōis cū resoluōe sicut ē es usū
r̄ aloes. r̄ cum hoc sint dissoluentia r̄ eliquan-
tia materiam eius que grossa r̄ conuertien-
ta eam in lacrimas. sicut sunt medicine acute cū
soliditate forti ita q̄ ē attrahant nās subri-
les fluidas ad oculū que sui humiditate iunēt
in lenitione illius materie grosse. ueruntamē
q̄ mā grossa est. r̄ medicie predicte resoluūt
potius subtile eius. r̄ dimitunt grossam lapi-
datum ut cadat resolutio equalis super illā ma-
teriam r̄ equetur r̄ habilitetur resoluōi cū
necessarium est ut ipsa medicina miscantur
medicinis lenitiue sicut est gummi arab. r̄ dra-
gantum. huius enim sedant acuitatem mate-
rie r̄ medicinarum illarum acuitatem reitruūt.
sedant etiam dolorem leniendo oculum ne sic
ledatur ab asperitate palpebre. Et cum hoc ē
iunant medicinas acutas in actione earum re-
tinendo eas diutius i' oco cum adherentia
sua. r̄ remota materia locata. surgit alia in-
tē que ē ad cōsolidādum que impletur cū me-
dicinis fortis exsiccatiōis. Sic ergo apparet
q̄ medicamen scabiei palpebrarum debet cō-
tinere medicinas stipiticas fridatis phibit-
uas cursus materie ad oculum r̄ medicinas ca-
lidas acutas r̄ fortis exsiccatiōis r̄ medicinas
lenitiuas glutinarias. Uerum debet uaria-
ri in plus r̄ minus dictarum medicinarum se-
cūdm diuersas spēs eius Nam in prima spē
scabiei debet apponi de medicinis stipitici-
pl² q̄ i' fa specie r̄ i' fa pl² q̄ in 3^a. r̄ quarta q̄
flur^a pñ ē maior r̄ minorādo pcedit 3^a d
medicis acutis ac ē de glutinatis i' p^a spē re-
grit min² r̄ i' tertia r̄ quarta spē e² acutis e
siccatius r̄ glutinarius egem² magis stipi-
cis 3° min² Et i' scda spē q̄ i' medio inō ege-
mus. Prosequēs autem Aui. specialiter curā
scabiei palpebrarum dixit incipit cure ē ass-
duatio enacuatiōis r̄ floboroniē. r̄ si non
plus saltem in mense bis scilicet consentient-
bus particularib² cū flōia uenaz lacrimali-
um post flōiā ulem. Et assiduatō balnei r̄ a-
lienatio pulueris r̄ fumi r̄ nociferatiōis r̄ ca-
utela a uehemētia stricure colli r̄ cauēizatiōe
capis r̄ furoris. r̄ tre r̄ mīlitudinis loquēle r̄
ab applanatiōe palmaris r̄ plogatiōis iacē-
di sup facie. r̄ omnium que ascendere faciunt
materias ad superiora r̄ trahunt eas ad faci-
em ut est confectio r̄ tactus assiduus parti-
um faciei. r̄ maxime supra repletionem. r̄ re-
tentio superfluitatum egestionis r̄ urine. Et
usus ciborum r̄ potum uaporatiuorum aut
mouentium materias ad caput. In princip²
ergo r̄ donec est in prima specie fiat cura ut
supra dictum est per balie. Et Aui. dixit de
conuenientibus in principio est collirium ru-
beum lene. Et post ipsum collirium uiride le-
ne qd est aliquāulū acutū rubeo leui. r̄ conse-
rūt ei urina pucroz collecta i' uase eneo r̄ po-
stea collirizata. Et cūis ostracorum lotus.
r̄ lapis emathites in aqua granatorum. Et
lucus foliorum. oliue agrestis. cum zuca

ro impossitis. Et desuper frequenter ap-
ponatur medula panis infusa in uino albo r̄
modico succi api. quā uuliter confert. De
cura autem secunde speciei dixit bal. si aspe-
ritas palpebre roboret puluerem asperge cro-
cum magnū cum collirio rubeo acuto r̄ euz
collirio uiridi scilicet acuto stabec r̄ basilico
r̄ zachera. Et Aui. dixit. si non sufficiunt q̄
dicta sunt in curatione i' prin² r̄ fortificetur
scabies. aut si fuerit scabies cum incipis cu-
rare fortior illo scilicet qd debet esse in pñ²
ut circa ipsū tūc conuenit medicamē acutius
in utroqz illoz. s. rubei lentis r̄ uiridis lentis
scz rubei acuti et uiride acuti. Et colliria
que ab eo ponūt quēntūt ē i' tertia specie r̄
quarta colliriu tarchamaticon descibitur a
yusubaly. Et colliriu arsitratu descibit qui
to can. Et dixit Aui. quādoqz curatur
scz scabies que pcedit cū felle yrei ul' porci
et tucia r̄ ere usqz sale armoniaco calcadis
adbus r̄ iunctis r̄ seperatis. Et de q̄sereti-
bus uuliter ē b² medicamē. B. karabe pātē. i.
corticis granatop partes. y. r̄ q̄ficiatū cum
melle r̄ modico salis armoniaci. Aui. B. alo-
es pte. i. r̄ salis armoniaci pte. i. r̄ 5. r̄ q̄fi-
ciatū cū melle. Aui. B. eris usqz partes. xxi.
piperis partes. xii. climie partes. iij. mirre
r̄ croci. ana. partes. y. terāt r̄ miscatū cum
aqua plimali sicut scis. qz cū subtilissima tri-
turatione r̄ uehemēti mixtionē desuper po-
natur emplastrū de ficibus siccis contritus
cum nitro uel sale farina ordei et aceto. Na
pozetur uel fomentetur oculus multum cum
aqua calida. et postea cataplasmetur cum ra-
dice lily uel cum similitate uolubil' magne post
bonā contractionem. et superponatur calefa-
cta Dixit sapio. si accidit ut sit cum scabie
obtrahita tunc ministremus cum medicinis
scabiei conuenientes obtrahite. Et si fue-
rit scabies cum ulceratiōe et pruritu r̄ acui-
tate admīstremus medicinas quiescere fa-
cientis ut sedetur pruritus r̄ ulceratio. Et
Aui. dixit cum scabiei sociatur obtrahita
suple uel ulcus ut dixit sapio. Dicūt quidam
ita q̄ scabies procedat ab obtrahita uel ulce-
re. tunc cura prius obtrahitam uel ulcus de-
inde procede ad curam scabiei. Et uero
esset scabies causa obtrahite uel ulceris. tunc
prius est curanda scabie. et q̄similiter i' uel
lige quacūqz alia egritudine oculi que ē
causa scabiei uel cuius scabies ē causa. Qd
si coniungatur scabies cum egritudine oculi
li preter q̄ una sit causa alterius. tunc ut di-
xit serapio cura debet esse composita mi-
scendo medicinas scabiei cum medicinis
illius egritudinis. Ueruntamen dixit
Aui. qz ut tu uehementiorem earum scilicet
egritudinis oculi et scabiei attendatur dili-
gentius. ut plurimum tamē egritudo oculi ne-
bementior est scabie palpebrarum saltem
ratione lesionis dignioris actionis. quia
dignior est acutū oculi q̄ palpebre unde
et maiorum est accidentium. non tamen est
negligenda cura scabiei licet ab illa egrit-
tudine oculi cura sit incipienda. Sicut
etiam si aliquando scabies eēt uehementior

ita q̄ ince-
negligenda
obtrahite.
feris rem
tum dixit
in oculo uel
cūis acutū
nas. nisi po-
sibilitates.
consequen-
tis uel alte-
sibilitates.
sualet alter
uehementē.
i' obtrahita
sue quoz d
considerati
multi temp
cum flōia
in occipiti
ea fin expi-
li scām tenē
r̄ fomentat
uaz acqui-
comedunt
nis quaz
tum sicut uel
parat flobor-
tum. r̄ sebol-
an. pt. i. teret
r̄ dimitunt
r̄ ponatur c
ca in oculo
micus. W
r̄ uel sebol-
B. scrule
moniaci spic-
r̄ 5. confice
tis tollerabi-
fortius sana
pruritus et
corat adbus
cūmenon. 3.
senici rubei
succo celi do-
est enim bo-
Desue scab-
cum post flo-
fricatio scab-
folqs ficus
conuenient
ri. preparat
gram est dix-
gatur et egre-
licet tertiā
centur conch-
cum ferro. et
et est gēma
necessaria ē

ita q̄ inceptio cure debeat fieri ab ea nō est
negligenda cura illius egritudinis maxime
obthalmie. Dixit enim Aui. postq̄ nō dū
seris rem obthalmie ne accidat in ea augmen
tum Dixit itaqz Aui. cuz uideris ulceratōez
in oculo uel ap̄a. Caue ne administres medi
cinas acutas et similia eis. ut multuz elicati
nas. nisi post consecutionē cū facilitate ad po
sibilitates. i. nisi postq̄ in feceris eas faciles
consequendo in p̄secutione obthalmie uel ulce
ris uel alterius egritudinis oculi usqz ad po
sibilitates. i. q̄tum est possibile. Hāz si tu
suple aliter feceris trabes cuz medicis aquā
uehementē. i. materiā multā. unde fiet additio
i obthalmia ulcere uel alia egritudine. De
sue quoqz dixit q̄ cura scabiei est scdm duas
considerationes. Nam que subtilis est et nō
multi temporis indiget mūdificatōe corporis
cum flouia et solone uentris et uentilatione
in occipitio et nuca. s. cum scarificatōe l̄ sine
ea fm̄ exigentiā. Et 2° indiget regimie ocu
li s̄bam teneram faciente sicut ē balneatio p̄
et fomentationes et aliud regimen humectati
uuz acquiris ex acre et quiete. Ex his que
comedunt et bibunt. Et 3° indiget medici
nis quaruqz proprietates ē curare scabies oculo
rum sicut uerbigratia ē colliriū qd sibi com
parat sapor rex quod confert ad scabiē oculo
rum. et sebel et ungulā. H. ceruse et uiridis cris
an. pt. i. i. tere contritōe ultima et confice ter
rendo contritōe ultima cum uino albo bono
et succo rutte usqz dum fiat currēs fm̄ terminū
mellis clari et liquidi et uere mīe et sero. Qd
ti medicamen mīcius facere uolueris mīe ce
ruse pt. ij. suple et uiridis cris pt. i. et q̄qz ce
rula et flos cris terrunē contritōe uita et po
nunt in uase enco limpidio cū liquoribz p̄dici
et dimitunt p̄ diem et noctem. deinde colant
et ponant colatura i uase uitreo et distile ex
ea in oculo mane et sero suple et tunc est adhuc
mīcius. Hamech sief confers scabiei pri
ritui et sebel et humiditati superflue in oculo
H. ceruse croci gūm arab. ana. 3. 6. sal ar
moniaci spice opy mirre succi agreste ana. 3. i.
et 3. confice cum aqua pluuiā. et istud est sa
tis tollerabile ab infirmo. Aliud eiusdem
fortius sanans scabies oculorum et consumēs
pruritiū et ungulam. Recipe flozis cris col
cotar adusti spume maris ana. 3. ij. calce
cumenon. 3. iij. baurac salis armoniaci et ar
senici rubei sublimati ana. 3. i. confice cum
succo eclidonic et administra sicut fricando
est enim bonum. Si autem fuerit dixit
Mesue scabies grossa et cronica. tunc curat
eam post flobotomiam et solutionem uentris
fricatio scabiei cum solys paritarie. Aut cuz
solys ficus aut cum aliquo instrumentorum
conuenientium ad illud aut cum radice liqui
ri. preparata. Cura uero scabiei per cirur
giam est dixit serapio si egritudo iam prolun
gatur et egreditur ad duas species alias sci
licet tertiam et quartam tunc oportet ut fri
centur conche palpebrarum cum zucaro. aut
cum ferro. et quidam fricant eas cum lasur.
et est genus spume maris. Dixit Auice.
necessaria ē tūc fricatio cū ferro aut cū medi

cinis ut cum spuma maris. et p̄prie generis
eius qd nominatur lasur. aut cū solys ficibus
Aut fac fricationem cum sedenegi et croco et
marcasita facto collirio ex eis cū quo fricet

Dixit Mesue. modus fricandi cū cū ista
mēto ē ut fiat fricatō super oculo et palpebris
prius superposita spūa maris et zucaro tabar
zed aut aliud qd sit sile eis. suple. et postea si
at fricatio cū instrumento qd debet. s. hēre
aciem obtusā nō acutā Dixit Altana mu
sali Reuersata palpebra. accipe unū denariū
subtilē et cū ipso frica palpebrā et eleus grani
lā scabiei et carneriū eius. Et fac inde egredi
sanguinem habūdāter. Et terge cū spōgia sp
suz optime. et itera fricationē. quātū tū infir
mus pati pōt Et sic facias donec libere re
ponēdo palpebrā in loco suo. Dixit mesue
frica donec sanguis fluat plurimus aut re
moueatut aspitās et durities palpebre q̄ est
sic filitrositas eius. Dixit Iudeus. cum fri
catur scabies fricetur usqz ad dissolūez sue
grossitiei ut deueniat et reuertatur palpebra
ad dispōez suā in subtilitate. Sit aut ista
fricatio ad remouendū asperitatē et carnosī
tates et crustulas pustulas a palpebra ut pos
sint postea in eaz imprimere medicine p̄plemē
tum curationis facta fricatōe Dixit Mes. la
netur oculus cum aceto et aqua rosata. Aut
uino forti albo bono. Deinde administretur
residuum regimen ex eis q̄ dicta sunt et p̄p̄e
ex sief et colliris lenibus et acutis. s. fm̄ q̄
exigat dispositio que remansit. Et empla
stretur oculus tepore frigido cum amigdalīs
amaris cimino et mica pānis infusa in rob.
et pauco croco. Et in tepore calido cum
uitello oui et oleo ros et uiol. et nō p̄termittā
tur genera medicatōis oculi s̄bam teneram
facientis. Alcanā uero musali post fricationē
dixit in oculo mitte claraz oui bene dispuma
tum et pone supra oculū cum stupa. Et hoc fa
cias. s. iterationē fricatōis et appositionē cla
re oui p̄ septem dies. s. aut plus aut minus
scdm q̄ uideris expedire. Et cum inueneris
palpebram pulcrā et munda et q̄ ap̄itur. le
uiter medicare cum collirio cōfecto cum pul
uere mīe primi capli et aloē et supra palpe
bram unge cū unguēto d̄ baurac. Et si adhuc
de dicta scabiositate inueneris itera curam.

Et Iudeus dixit. post fricationē sufficiē
tem puluerizet desup croc^o pistatus et criba
tus cū pāno de sirico. Et ponat desup oculos
uitellus oui cū oleo ros et lige suauē p̄ octo
horas Ista et alia s̄tia supradēa sūt ad seda
tionē doloris. clara oui apponit ad sistēdū
fluxuz sanguis. si in aliquo supflueret postea
dixit Iudeus apianē palpebre et collirizent
mane scbi diei cū sief rubei lenibz. Nunqz
appuerit amonio ois filitrositatis p̄solidatio
fiat aspergendo super interiore parte palpe
bre puluerem subtilissimū galle. De inten
tione ad accidentis dixit Haliabas si in cu
ra cum medicinis uel cum ferro calor in
nascitur aliquis collirio sanetur albo et ca
lore m̄stugato redi ad curandum sicut di
ctum est De cura autem pruritus oculo
rum dixit hā. lapsum uendum est medicare

lit turbid. yeta et agarico deit cum gargaris
mo cerebz purga. Et post hoc colliriū rubeū
lene appone et pulueres adhibe crocchi parū
Et sic ad colliriū transi rubeū acutū et pulue
rē croceam magnā. Et colliriū adhibe oculo
ex his que lacrimas educit quo hūiditas mi
nuatur. Oculū cataplasma cum camomilla et
melliloro et modico sale. balneus affueat. et
cibus ei sit teporatus ut carnes et panis mū
dus. Dicunt. laniat oculi euz aque decoctiois
sumach et aloes in succo feniculi dissoluatur et
quindē dieb⁹ in passide enea ad solē dimit
tatur. Et ex eo oculi post balneationē dictaz
inungatur. Et aqua nris que ab ea egredit
cum putatur oculis imissa. confert pruritui et
ardori oculorum. Et tucia et camfoza ultime
puluerizata i ampulla uini albi clarissimi po
santur. et obturetur bene os ampulle ita qd nō
cuaporiet. et postqz ipsa residēt gutta una il
lius uini in oculis ponat et tolleretur aliqua
leuis mordicatio qua inducit. quoniam libeat
a pruritu et rubore palpebrarū. Et ualeat pru
ritui ardori lacrimis et inersatiōi palpebra
rum medicamen hoc. ꝑ. coptose diu in uino
albo coct. donec unum qsumptus sit et tucie
inde et lapidis calamite nouies extincte i ace
to uel in lacte uel in succo feniculi uel in aqua
ros. fm qd tibi uidebitur meli⁹ deinde omnia
ultime pulueriza. et cum axungia yrcinia uel
gallinacea uel garuna confice et oculos illine
Aliud ualens pruritui et rubori palpebrarū
et ad alias qplures passiones earum. ꝑ.
climite ablute. 3. ꝑ. sanguis drac. 3. ꝑ. uiridis
eris. 3. ꝑ. aloes epatici. 3. ꝑ. puluerizentur ut
alcofol. et addantur olei comunito. 3. ꝑ. cere
3. ꝑ. lardonis sine sale. 3. ꝑ. incorporent om
nia postea addatur camfoze subtiliter pulueri
zate. 3. i. et optime misceantur et fiat unguen
tum de quo extendatur super petia et ponatur
super oculos. Multociens inaleitur in interi
ori parte palpebre aliqua caro superflua ex
caliditate conuertente sanguinem in substantiā
similem carni a qua palpebra inuersatur et in
grossatur et rubet et exasperatur. Et cura ei⁹
est ut fricetur locus illius carnis cū reb⁹ aspe
ris hūitibus conuenientiam ad subtilitadē et ab
stergēdum illam carnem ad hoc ut postea me
dicine possint in eam fortius operari et de re
bus bonis ad hoc est os sepie de quo dixit
Hali⁹ de simplici medicina qd propter mo
derationem sue asperitatis fricamus scalpen
tes cū eo magnas asperitates in oculis. f. palpe
bris quas ficosas appellant quousqz sangui
nolente fiant. Et sumat cura sicut dictum est
i cura scabiei. Quod si ex opatōe l'alta de cā
hūiores defluant ad palpebrā et apē et suppo
nat uiceli⁹ ouis crud⁹. Et in pcessu decoctio se
nugreci. Et rursū scias qd aloes cū aqua ros
apositum remouet pruritu angulorum oculorū
Et si sit mirra cū lacte mulieris apposita. Mu
cillago nero piluli uel dragagari uel seis citoni
orū oculis sepe illinita pruritū et ruborē ocu
lorum expellit frequēs qz fomentatio euz de
coctione nardi liberat a prurigine oculorū.
Et quoniam istationi palpebrarū et aliorū mē
briorum. candida mica panis trita cum succo

apli. et epastrata. Et farina etiaz ordeī cum
pinguedine porci oleo rosato. et aqua rosata
confecta superposita.

l'm. 9^m. de mltitudine palpitatiois palpebrarū.

Altitudo palpitatiois palpebrarū

m ē mor⁹ frequēs ipsaz. Et fit di
xit Aui. aut ex telement cadēte
i oculo quā nā conat expellere
eū frequēt motu palpebrarū sicut accit ei in
cur⁹ oculo cadit puluis leuis aut stromit i eū
musca parua cui⁹ palpebre mouent ad expul
sionē illi⁹ nisi fuerit puluis i musca talis q
in motu inferat dolorē tunc enī non mouet
palpebras sed claudit. aut dixit Aui. fit ex
siccitate cum nō ē tanta que inducat spasmū
sed est illi propinqua incipiens mouere iam
motu spasmoso. aut fit ppter uentositates fa
ciemē motum spasmosū icnosū quē Aui. in
hoc c. uocant tetanū. Et ideo dixit qd qnqz
multiplicat in habētib⁹ tetanū et apparat⁹
ad ipm ppter uentositatē habūdantem circa
musclos que tā incipit motū icnosus. Et iō
cū accidit in egritudinib⁹ acutis idicat futu
rū tetanū. f. spasmū a uentositatē. aut idicat
spasmū. f. de inanitione qn a siccitate proue
nit ut plm aut fit ab hūore in palpebris frigi
do uentositabili. tunc enī plm est cause multā
tandis motus illius et pduratiois ei⁹. Cū
Aui. dereliquit notā ex remotiōe cap ei⁹.
Cura aut prime spēs ei⁹. ut res que i oculo
cēcidit extrahatur. Dixit Rasis x⁹ qm ten
tis. cū cēcidit in oculo puluis aut fum⁹. instil
letur in eo lac qd si nō inuenitur instilletur i
eo aqua pluries qm iunat. x⁹ autē spēs et 3^a
curatur cura spasmī et tetani dicta in precedē
tibus in suis capit⁹. Et in cura quartē spēs
qferunt quēcūqz resoluūt uentositatē. Et spu
tū quidē hōis sciant illinitū qferit palpitatio
ni et albugini. Et ē experimētum uex et simi
liter facit urina cocta cū melle in uase eneo.
oculis illinita et immissa. Si resina ponatur
super caput radis et ducatur per oculum sine
lesione colligit puluerem et res que cēcidit
in ipm.

l'm. 10^m. de cū piloz palpebrarū.

Aut. pili oculi. f. palpe

d loci in quo nascuntur. Et cū mē
ē. qm aut replentur loca piloz
pediculis. et tunc ex ista cā pōt
casus eoz qfigere dupl. uno mō. qz mā que
dz querit in pilos quertat in pediculos. alio
mō qz pediculi corrodāt eos. Aut cū mē ē p
pter qsumptionē mē piloz. sicut fit in sine e
gritudinē acutaz pmanap in quibus cadūt ca
pilli et pili. et iste due cāe reducunt ad defēm
materie piloz. Sed aliū sit casus piloz nō p
pter defectū materie sed qz pili corumpuntur
ppter illud qd adm scetur eis cū nescunt. i.
materie eoz de mā mala acuta uel nitrosa sic
fit in alopitia. Et talis admptio fit cū ē in i
teriori parte palpebre humiditas acuta aut
nitrosa salis nō apparente p eam in palpebra

nocumento sensibili. sz ipsa nocet pilis tantis
Et eni appareret in palpebra nocumētū feli
bile tūc eēt uel fillis uel alia ex egritudinib⁹
ci⁹ in quib⁹ cadunt pili ⁊ nō uocaret absolu
te casus pilorū de quo auctores i pprio ca⁹.
isto determināt in quo casu nō apparet sensū
bile nocumētū in palpebra. qz mā non ē tāc
acutaria uel falfedinis q sufficit nocere car
ni uel pellitulis palpebre quāuis sit tal q no
ceat pilis. Ex parte aut loci dixit Auic. cā ē
qm̄ ē illie nocumētū manifestū aut durities
⁊ gro. ites pueniens ex apate duro in loco
aut p solidatione ulceris in eo ppter quā non
inuenit uapor ex quo generat pilus trāsitus.
aut cā eius est apa. s. non durus aut corrosio
aut alia ex filiabus istis egritudinibus. Casus
tamen pilorū ex cā loci. nō dz absolute uoca
ri casus pilorū sed dz denominari noie illi⁹
egritudinis ad quā sequit. Et iō de cura ci⁹
Aui. dixit cure nocumētū qd ē in loco sicut
dz in loco suo. Serapio dixit de causis casus
pilorum. Casus pilorū palpebrarū sunt due
spēs forasse anīm cadunt ppter humiditatē
acutā donec aperiant per ea porū ⁊ cadūt pi
li ⁊ forasse sit ex alopitia. s. sicut in alopitia
Et forasse cadunt ex grossitudine pcarum. s.
ex spissitudine earum donec non sit possibile
ut oriantur in pilis earum pi i. Et est cum
rubedine earum ⁊ iparum calore. Cura ue
ro ei⁹ cur⁹ cā ē priuatio mē pilorum suple ⁊
non ē ex pediculis corrodentib⁹ qz cura ista
iā dicta ē in c⁹ precedenti. dixit Auic. est cū
regie largo ⁊ cibariōe ut generet mā ⁊ dila
tetur in corpore ut ex ea possit surgere uapor
querribilis in pilos. quā multiplicata mā ad
ministrā palpebris medicinas trahētes mām
piloz ad cas. Cura uero ei⁹ que ē ppter mate
riā acutā malā. dixit sapio ē mūdificatio ca
pitis in primis deinde cū medicinis acutis
acrimonā habētib⁹ in fine. Et Auic. dixit
administrā purgationē capis ⁊ mundificatiō
nē mēbris. s. palpebrarū balneando l. lauando
eos. Et de cū cura cū medicamentis piloz. s.
q faciunt nasci pilos. Et de eis sunt dixit se
rapio. facimus alcosol cum lapide qui appor
tatur de armenia ⁊ uocatur lapis armen⁹. qz
ē medicina quentens casū piloz. qm̄ ē cū hu
miditate calida per hoc enim fit ortus pilo
rum in concha ⁊ nutrimentum eoz ⁊ ipsozū
qfortatio. Et puluis lapidis lazuli cū proprie
tate qfert. oz tamē ut multū terat de quo dix
serapio q infriat palpebras qn̄ depilantur
ppter hūores acutos ⁊ remanet q non augē
tur pilū in eis neqz multiplicant. aut sunt sub
tiles ⁊ debiles. qz h lapis destruit in hys lo
cis humidi. ac illoz humoz Auic. aut dixit.
sicut est alcosol de lapide armeno ⁊ de lapide
lazuli. Dixit Rasis ⁊ quinentis laudanum ⁊
ossa dactilozum qbusta impastrentur cū oleo
muscellino l. mirino. Et Auic. dixit alcosol
de nucleis dactiloz cū laudano. dictum in an
tidotario in in s⁹. nō reperitur. ossa ē dacti
loz qbusta ⁊ abluta mixta cū nardo recenti
pilos cadentes a palpebris ⁊ facit eos nasci
⁊ puluis nardi solius facit hoc ⁊ decoctio ē
eius confert. ⁊ fm quosdā puluis celitice ē me

lios. Et armoniacum scilicet tritū ⁊ appositū
confert. Et bolus armen⁹ pilos in palpebris
crescere facit Dixit Rasis ⁊ quinentis. R.
antrimonij. 3. vi. nucleoz dactilozum qbustoz.
3. i. amili. 3. u. folij. 3. 5. terantur subtiliter. Et
ex eis que experta sūt eis in quib⁹ cū casu pi
loz ē pruritus ⁊ rubedo ⁊ corrosio. dixit A.
ē ut decoquat granatum cum totalitate sua ⁊
partibus suis cū aceto usqz quo dissoluitur ⁊
annectatur sup locū. Ex dictis auctoz patere
pōt q medicinis facientes nasci pilos sunt di
uerzorū modozum. quedā enī sedant malā
qualitatē calidam loci. sicut bolus armen⁹. q
dam faciunt eos nasci cū proprietate. sicut la
pis armenus ⁊ lazuli. quedā cum caliditate i
tenta. quā trahit mām piloz ad locum sicut
uterqz nardus quāuis in hys ē qcurrat p
prietas. quedā remouendo maliciā mērum
corruptum pilos. quedā qfortando palpe
bras cū stipicitate sua sicut laudanū. Et iste
sunt diuerse fm diuersitatē materie corrupē
tis. Et qdā inuani in tenēdo medicinas spa
tio quententi i loco ut magis impmānt ut me
dicine uiscose. Dixit. n. p. tanto. A. q oia ni
scosa qferūt. maxime. n. mel l. aliqd oleū. Et
in oibus modis predictaz medicinarū pōt cō
currere pprietas. Ampli⁹ oēs medicines stip
tice qferre possunt in phibēdo casū piloz. ⁊
in qseruatōe piloz iaz ortoz Dixit qdaz ter
ra sigil. trita in mortario plūbeo diu in eo du
cta cū pinguedine anseri ⁊ cū pistello plūbeo
l. melle aut aceto qfert pilis sup ciloz l. splen
l. epay alimi tritū post eliscationē eius sic al
cofol ⁊ incorporatā cū ad ipe urfi si apponat
supercilio depilato renascent in eo pili.

C. ii. de pilis palpebrarū innerfatis.

uandoqz pili palpebra
rum nascunt
q in eis innerfi sūt oculū. unde
multe passioes oculū euenire pos
sūt pp punctionē ⁊ dolorē quez
inferit oculis. Et causa inuerfiois eoz est ob
liquas porū uñ exst. ⁊ maxime qn̄ unus pilus
nascit sub alio. tunc. n. necessario obliquat n̄
inueniens transitū rectum. Et alā qtingit b⁹
de pilo addito supra nālem numex eorum. qz
tunc nō nascitur fm ordinē aliorum. Et qn̄
pōt inuerfio pili pcedere pp magnitudinem
ei⁹ l. subtilitatem ipsius uñ plicat ⁊ n̄ rema
net secundū suaz rectitudinem sz accidit ei ut
plicetur sūus intra. plicatio aut ⁊ inuerfio ei⁹
uersus ei⁹ z m̄ p m̄ nō ascendit. Cura inuer
fatiois piloz dixit Auic. quinqz modis esse
pōt. quozū p m̄ est inuiscatio siue adherētia
pili innerfati cū pili rectis exnitiibus. Et per
ficiunt qn̄ innerfati eleuantur et equantur cū
hys qui sunt recti et bene stantes et tunc cū
rectis inuiscantur cum aliquo inuiscatio ut
mastice resina armoniaco uisco. glutino q e
greditur d uentribus ostracozum aloē sarco
colla thure terbenina ⁊ similibus. Et dixit.
Rasis q mucillago limaciārū que emanat ab
eis qn̄ punguntur cum stilo. cum ponitur in
loco ortus pilorum rectificat locum pili. Et

fieri cum adherere alijs et non nocet oculis. et
est optimus. Et de bonis est albumen oui mix-
tum cum olivano pingui non multum sicco. Et ista
quidam immiscatio est utilis et debet fieri quando pilus
immersus sit pauci erecti uero multi ita ut se
sustentare possint pilos imersos. Si hoc est et
quod immersi sunt multi et erecti pauci. tunc in-
scatio eorum esset inutilis et nocitura. quia faceret
erectos immersi cum immersis. 2° modus est
reductio pilus immersi ad ordinem cum actu. Et
fit dicit Avicenna. ut acus penetret perforans ob-
teriori parte palpebre ad exteriori ubi est
pilus deinde ponat pilus immersus in corona
teu foramine acus et trahat acus ut egrediat
acus ad aliud latere. scilicet ad extra. et tunc non re-
nebit immersus ad intra et stringat tunc pi-
lus ut non possit retroueri. Quod si difficile fu-
erit introitus pilus in foramen acus. tunc fiat
hoc ingenium. scilicet quod ponatur capillus mulieris in
foramine acus et extrahatur acus ex illo late-
re. ex alio latere similis cum illa extremitate ca-
pilli. deinde extremitas capilli que remanet ex
parte interiori deinde reduci ad circuitum per mo-
dum quod possit anodari et stringi. quod modus habet
Avicenna vocat opus. Et in illo circulo ponatur
pilus immersus et stringatur bene deinde tra-
hatur extremitas capilli exterior. Et sic pe-
netrabit pilus ille cum eo per foramen acus et e-
gredietur. antequam sit ut scribitur. 2° quoniam
docuit hoc facere duplicando capillum. Et dicit
Avicenna. si necessaria fuerit iteratio acus. propter
grauitatem pilus. aut quia pilus tractus non transie-
rit seu retro redierit non reintromittatur ac-
cus per illud iter foramen sed queratur alius locus
quoniam sedatio perforationis acus dilatat foramen
ut non retinet pilum. 3° modus est per cauterium et
modus eius est dicit Avicenna. ut fiat cum acu habente
caput curuatum cum caput ignitum. Et erit deinde
palpebra et cauterietur cum ea locus pilus. 4°
modus est per abbreuiationem palpebre cum sec-
tione facta in ea. Et modus habet dicit Avicenna. ut ab-
scindat ab ea origo eius. scilicet pilus iunctus. Et di-
xit quidam autem precipiunt ut scindatur locus dic-
tus egea dicit littera exterior. id est nas rotun-
dus quod paulus scutellum vocauit ut 2° quoniam
Et est extremitas palpebre superioris ab angulo
lacrimali usque ad alium angulum quod locus si bene
sideratur apparet sicut medietas unius scutelle
hic locus deinde scinditur cum pilo incipiendo a la-
crimali doctrico et eundo ad sinistram. Et fiat
incuru ista quasi subtilis immersa palpebra.
Et incisio non sit multum profunda. tunc inierit la-
bia scissure orietur caro cum ortu pilus in sursum
uertent. habet autem 9° praticum non sicut tentus
hunc scissioni sole. sed preter hoc incidit aliquid
de cute exteriori palpebre. et similis unit pres-
ut ab extra decurrit palpebra. Et idem ista cu-
ra 2° quoniam uocat cura per decurratorem. Et
ab Avicenna per abbreuiatorem palpebre. Nam cum ab-
extra decurrit palpebra. tunc ab intra cleua-
tur in eam cleuatio pilus erigitur. Quintus
autem modus curatio est per euulsionem pilus. qui
fit dicit Avicenna. ut euellatur pilus. deinde ponan-
tur in loco medicine ex eis que prohibent na-
sceri pilos de quibus dicitur in capitulo sequen-
te. et eas quod pateris huius capiti in Avicenna

non est de cura immiscationis pilorum palpebra-
rum. ymo est de e^o. precedenti saltu usque ad
quatuor medicinas quas posuit que faciunt
ad ortum pilorum In immiscatione autem pilorum
non conueniunt nisi fortasse ualde per accidens
ut quando in ea immiscationis esset multa subtilitas
pili et maxime in radice eius. tunc enim. predic-
te medicine adducendo materiam pili ad radi-
cem illius pili subtilis esset causa ingrossationis
eius qui ingrossatus non immerfaret. incipit 9°
causam istam in Avicenna. ibi cum dicit et ad ultimum et.

Ca^m. 12^m. de additione pilorum palpebrarum.

Multiplicati in numero i
palpebris sunt turpes. et
sunt quibus causa immiscationis co-
rum unde nocent. Dicit Avicenna.
nascuntur ex multitudinis huius
ditatis putride aggregate in palpebris. non
putride putredine acuta corrosiua quia talis est
causa corruptionis eorum. scilicet pilorum non multi-
plicationis ipsorum. Sed putride putredine
faciente declinare materiam ad naturam uaporis
terrestis et mouentis eam uersus exteriora. Ex
tali enim materia multiplicatur pilus. dicit Avicenna
baly. Et cura eius est dicit Avicenna. modifica-
tio corporis et capitis et oculi. sicut conuenit
ualet enim ista mundificatio si cum ea simul re-
gimen per dictas conueniens fiat. Deinde di-
xit Avicenna. administra alcohol acuta mundifica-
tia palpebra a materia illa resoluendo et desiccando.
Et est confortando palpebram ne recipiat
sicut facit collirium basilicon positum quinto
causam. et collirium rustenum. id est granatorum et ru-
becum acutum et similia que cum sui acuitate non
solum attrahunt ad locum materiam quia sic pilos
multiplicarent. sed et attrahunt et precipitem
resolunt desiccant et consumunt. Et de confe-
rentibus est collirium mirabolonorum quod cum sua
stiprocitate confert proprie si fuerint illic la-
crime quid accidit humorem acciderit. scilicet
qui defluunt vel parati sunt fluere ad oculos.
Quod si predicta cura non suffecerit dicit Avicenna.
curas adhibere euulsionis. et post euulsionem cu-
ram prohibitionis ortus eorum. Dicit ergo
Avicenna. euellantur et liniantur super originem eorum
sanguis erit et fel arcticum et fel uulturis et fel
caprimulgum. habet alia littera habet et fel damarum.
Et conferat predicta singulariter et coniunctis
Iudens dicit de felle aquile. et quibus permisce-
tur fella predicta et sanguis cum castoreo. Et
frat ex eis colliria. sicut squame piscis et ad-
ministrantur cum necessitas incabit dissoluta cum
salina boia. Verumtamen dicit Avicenna. qui utitur
eo expectet super ipsum hora media. scilicet antequam
moueatur. uel quam abstergat palpebra ab hoc
medicamine. ut bene imprimat. fortasse enim par-
ua eius impressio faceret multiplicari pilos at-
trahendo materiam et non consumendo eam. Et ex curis
bonis est. ut accipiantur fel erit et fel uulturis
et castor. equaliter et aggregentur cum sangui-
ne columbe et fiant inde trocisci. Et ex eis que
narrantur bona. scilicet ab habet quinto praticum est sa-
guis tirci uel tinee et proprie sanguis tinee
canis quod est animal paruum adherens alacris

et maxime canis corrodes et dilansans corium
eius. Constantinus quinto pategni dixit quidam
dicunt pilos non ultra nasci si radice sua extracta
ungant sanguine testudinis: et eundem lendum ca
minis et sunt tinea supradicta que tinea facit
cutem canis. Et sanguis ranarum. verum de san
guine ranarum non verificavit experimetur. f. fa
cit a Baldo. dixit. n. 10. de simplici medicina
quod de sanguine ranarum quas breves
quidam vocant dicitur est quod postquam cuncti fuerint
pili supercilliorum non amplius eos oriri si eo
inungatur. Cum experientie subdideris inveni
falsum. Et dixit Avicenna. rubigo ferri eruginosa
cum salina hominis est ultima quavis dolorem
faciat. facit autem dolores per sui acuitatem et
essicationem multam. Posuit etiam Avicenna. plu
res alias medicinas. Et tandem posuit medi
camentum balneum quinquaginta quod est compositum cum
narcoticis. Et reddens causam eius Avicenna. dixit
Cum stupescit et infirigidatur locus non nascitur
ibi pili. quia per ea constringitur uis uapo
rum et repellitur ab eis et prohibentur surgere.
et elauari usque ad locum pilorum. puluis paruo
rum conchiliorum adustorum mixtus cum alkistra
facta inunctione prohibet ortum pilorum perpebra
rium et fumum iburis et fumum et terberine ad hoc
faciunt.

Capitulum. 13. de inuiscatione palpebrarum.

Inuiscatio palpebra

h sermo est posterius deferri ad in
uiscationem palpebrarum. f. pilorum
earum que non fit ex aliqua scarna
tione sed solum puenit a lippitudine uiscosa et glu
tinatissima. Dixit Avicenna. quod plim fit post obitum
am. f. in declinatione eius. Et est ea tota remota.
Et fit in eis quibus multiplicata multa lip
pitudine ex reliquis materia uel ex defluxu materie
rum multarum ad oculum et palpebras. et maxime
fit ex in digestionem propter nutrimentum oculis et pal
pebris delegari. Et summatim potest accidere ista
palpebrarum inuiscatio in quacumque dispo
sitione multiplicata. Cura eius post curationem
egritudinis a qua pcedit lippitudo inuiscans
dixit Avicenna. est cum abstergebat et deficcant
materiam lippitudinis. dixit Rasis 2. 9. 11. 12. 13.
N. farco colle. et zucam tabarzet an. ptes eque
et spumam maris pta unum. qra terat et pluerizet
tur super locum.

L. 14. de linore palpebrarum ex punctione.

Linor palpebrarum

linor palpebrarum pueniens a p
unctione curatur si inungatur
suo abstergebat melle mixto aut
cum lacte radicum ciclaminis cum
melle mixto. Et remouet eum aloem subcutinam
cum melle mixtum et cinimum mactum cum
melle et passulis. Et amicum cum cinimum tritum
et cum aqua calida superpositum. Et amicum
cum melle. et farina fabarum et fenugreci
cum melle. et maiorana sicca cum melle. et sal
nitrum uel alumen ustum cum melle. et succus
fimi inunctus.

Explicit tractatus quintus.

Incipit tractatus sextus qui est de dispositionibus
aurium.

Capitulum primum de quibusdam quesitis circa
audium et circa aures et solutionibus eorum. et
conseruatione sanitatis aurium et auditus.

Actus

est autem supra
tractatu primo
huius sermonis tertium de
te auditus sufficeret. in hoc
tamen capitulo aliqua adducen
tur problemata pro compleme

to eorum que sunt circa audium et instrumē
tum eius. f. aures. Quesunt 24. 14. problema
tum plenitate. primo propter quid homines ex natu
ritate magis pueniunt auditu et nascuntur surdi quam
alys sensibus. Et ratio est. quia ad sermonem qui homi
nibus soli pertinet plura requiruntur quam ad uoces ali
orum animalium unde sermo sicut locutio diffici
lime perficitur. facillime autem corripitur. Et quod
sic sit signum est. quod homines post natiuitatem multo
tempore muti stant non ualentes loqui neque ser
monem proferre. diu est post inceptionem stant quod
non possunt loqui perfecte. Et quod de facili cor
ripatur locutio apparet. quia multi hominum lo
cutionem corripunt balbutientes quod non sic
est alijs animalibus quare non est mirandum si homi
nes a natiuitate circa audium impediti nascun
tur. Et quesunt in 2. propter quid surdi homines
a natiuitate. ymo est et surdostri ex tempore lo
cuntur per hares. Et assignans causam dixit. quia
isti surdi sunt prope ut sint muti maxime qui
naturaliter sunt tales. Sed muti locuntur per hares.
simando enim naribus garrulati et non propter lo
cuntur. Et accidit eis illud quia spiritus. f. haneli
tus in eis per hares erit. propterea quod clausus est
os eis ex quo spiritus in locutione emittitur.
os autem in eis clauditur quia non in uoce et
loquela uiuunt lingua. sed mouentur in eis
lingue extremitas uersus palatum superius et
applanatur circa radices lingue in loco duarum
amigdalarum. quo accidente necesse fit spiritui in na
res per foramen palati et foramen palati in nares
egredi. Et in quarto eiusdem assignauit causam
causam dicens hoc esse. quia surdi uolentius
hanelantur cum sint prope ut sint muti. habent
enim uias hanelitus impeditas et angustas unde
coarctantur uolentius hanelare. In uiolento au
tem hanelitu diuiditur spiritus in poros narium
unde loquendo per nares sonus causatur. Et quod
sunt in quinto eiusdem propter quid bene audi
bilis sit ea que sunt uocis scilicet in nocte om
nibus enim preparatio mentis est audire nocte quam
die non obstante quod de die propter caliditatem
eius aer subtilior et sic frangibilior redditur
motui soni. Et soluens dixit causam esse. quia in
nocte maior est tranquillitas et quies in aere
quam in die propter calidissimum scilicet solis
absentiam. propter quam ut frequenter aer minus
mouetur et perturbatur in nocte quam in die
quia sol est qui mouet suam caliditatem et eleuat
uapores a terra et aqua aere in spissantes. pro
pter quod aer magis grossus redditur in die.
Et plus potest multitudo uaporum in die in ac
re inspissando quam possit caliditas solis in eum
subtilizando in die. Et in primo. 33. particule

L. 3.

questiunt propter quid aures scilicet extrema
cap. carnosae. qm̄ uerecondamur rubent pl^u fa
cie. Et dixit cāz cē qz būdū qdaz qd circa
faciē uagatur tēpore uerecōdie tēdit in illas
extremitates aures qz tunc .in uerecōdia dif
soluitur a caliditate. et partes ille aures sūt ca
lidissime. et nālter rubore colorate et sua cali
ditate attrahunt illū. ip̄s aut̄ humidū ē sāgu
nēū unde accidit ut colorent̄ rubore. Et que
sunt in 2°. pbleumate eiusdē ppter quid au
res frangunt̄ et rūpuntur natantib^{us} in mari
et assignans cāz uerā būi^{us} dixit cāz cē. qz au
rū extremitates non cedūt hys que occurrūt
unde si nō cedunt occurrenti siue sit durū si
ue molle frangūtur. differēter tñ. qz citi^{us} frā
gūtur a duriori minus cedenti quā a molli.
frangunt̄ tñ ē a molli qm̄ nō cedit. sicut cuz
acer subito ipellit ut apparet i fulgure ppter
qd possunt frangi et ab aere et ab aqua. magis
tñ ab aqua ppter ei^{us} terrestritatem maiorem
dē mō eaz sit natura equalis in alijs. Et ad
huc magis ab aqua maris quā alteri^{us}. cuz sit
terrestrior et difficilior separabilior et sit ca
lida et acuta. Et questiunt in quarto eiusdē. p
pter qd sordities que egrediūt̄ ex auribus est
amara. Et dixit eē cāz qz būi^{us}. sordities est
sudor qz ppteruit. ē ergo sal^{is} qz purid^{us} pure
factio enī dixit Gal. 2° de febrib^{us} ē cā false
dinis. mō qd ē puridū et falsū efficitur ama
rū tēpore procedēte ppter q̄sūptōez maiore
factū in būditate aquosa. ita qd acutū efficit
tur in ultimo. ut stercoza et urine declarant.
Rasis aut̄ in introductorio medicine assigna
uit aliā cāz que ē qz superfluitates colerice p
aures expurgant̄. Ideo qz sūt amare et citrine
sicut melacolicę per oculos flice et sanguineę
per os et nares. Et patuit in sexto ppter qd
qdaz aures scalpentes et fricantes iussūt hy
eni sūt qui ad tussē sūt dispositi sicut sūt catar
rosi in quib^{us} catarr^{us} ad pect^{us} consueūt descē
dit. Et dixit cāz esse qz audit^{us} ē circa eūdez
meatū cū pulmone cōcant enī abo i trachea
artaria qd declarabit qz patientes in pmo
ne ut pīplonci replent̄ in aurib^{us} būditantib^{us}
superfluis oppilantib^{us} neruū audit^{us} ita qz aliū
surdū sūt aut male audientes. Ac ē declarā
qz termin^{us} pīplemonie plm̄ sit per apā qd
accidit p^{er} aures ut 2°. notat pūsticōz. sūl
ez^{us} patietes circa aures et pīde fricātes et scal
pantes eas calefaciūt. unde būditates i eis
liquefiūt. et liquefacte ruūt i pulmone. Scias
qz omne aīal habēs aures habz illas mobiles
dier hoīez et ea que similitudinē hūt cū boīe
ut lyma et pīgneus. Et scias qz neru^{us} quinti
paris ex neruis cerebri proueniēs ad aures
ex utraqz parte. s. ad q̄cantatē eius in qua ē
cer stans. Et ip̄s^{us} aures superficies domesti
ca. i. exterior ē ficata nullis dicti neruū audi
ens Lū itaqz peruenit unda uocalis ad illud
qd est illic. p̄prehendit eā uir^{us} auditua bēt
enī se p̄dicet^{us} neru^{us} ad auditū sicut cristalli
na ad usum. et sicut cristallina ad usū p̄inci
palis ē. ita hīc neru^{us} ad auditū. conseruatur
istē sanitas aures et audit^{us} nocib^{us} et melodys
laris paruis lenib^{us} et ordinatis. hys enī di
xit constat audit^{us} delectat̄ sicut ip̄e turbat̄

sonis grossissimis ut contras et similia. Et
sonis acutissimis ut secationis marmoris ny
eris. Dixit Auic. oportet ut in aure attendat̄
et caueat ne ledant eaz calor aut frig^{us}. utriqz
enī ledit ip̄sā. s. frigidū magis. Et caueatur
ne ledant ip̄s res extraneę. Et ne eā ingredi
atur aliquid aquarū aut animalis. suple ul^{ter} ali
qz rez ut feminis ul^{ter} lapilloz. Et dixit. opor
tet ut mundificentur sordes ei^{us} ne multiplicē
tur in ea et oppilent eā. Deinde oportet ut assi
duet distillatio olei amigdalaz amaraz om
ni ebdomada i aures. qm̄ ē mirabile et suc^{us} so
lioz oliue iacet^{us} i aures. sic dix. Al. purgat eā
Et similiter decoctio betonice i eā inieciat.
Et si materia grossa fuerit et frigida imitrat̄
oximel. Dixit Raf. 3°. cōtinentis. cōseruatur
cū memithe dissoluto in oleo nardino. imisso
auri gutat. qm̄ aures sic cōfortata nō recipit
aliquid de eo qd fluit ad ip̄as. Dixit Auic.
qz ut custodiāt ne generetur in aure apostēa
ut borbor ul^{ter} ulcera. qm̄ sunt corūptiōe auzē.
s. et auditū. Si g^o timeat ne accidat in aure
borbor administrat̄ in ea distillatio sief me
mithe in aceto. Nā in distillatione eius omni
ebdomada semel est ei securitas a fluxu mate
rię ad ip̄m. qz est repulsiū materierū et p
hibitiū cursus eaz. Dixit Raf. ubi supra ex
libro de regimine sanitatis. Sanitas aures
cōseruanda est sic qz attrahat supfluitas flūes
ad ip̄am cū sternutatione ad nares et ad os cū
gargarisatib^{us}. Dixit Raf. sup. 6°. epidimia
rum et ponitur a Rabi. in 9°. pīcula. Cū ali
cuius cerebrū q̄sueuit purgari per fluxū flūē
tem ab aurib^{us}. Et ex ip̄so fluxu subito cessan
te suple uel non subito accidit stupor et uerū
go uel alia egritudo. In excitatione ip̄s^{us} flu
xus et attractione ei^{us} ad aures cū medicinis
apertitiuis uidim^{us} dām būi^{us} status iuari ex
hoc statiz. Dixit Serapio. secūdū dyal. qz ad
eps anatis et galline confert aurib^{us} et plini^{us}
libro 30°. dixit. adeps anseris cuz succo ozimū
infantib^{us}. Et dixit plini^{us} libro 23°. qz bala
m^{us} confert aurib^{us}. Et libro 20. dixit d^o sacro
brastie. Et dixit. in 29°. qz mel in quo apes
mortue sūt utilissimū ē aurib^{us}. Et in 21°. dixit
qz suc^{us} ros. conuenit aurib^{us}. Et in 22°. dixit
oleum sisami confert eis. dixit Auic. qz aqua
crea confert aurib^{us} Dixit Serapio fai rufū
qz allū nocet aurib^{us}. Et plini^{us} dixit libro .
24°. qz lanugo folioz platani nocet aurib^{us}.
Serapio aut̄ fm dyal. 7°. Auic. etiā dixerunt
hoc de puluere folioz platani. Dixit Auic.
ex eis que nocent aurib^{us} et alijs sensibus cui
am sunt fastidiū et repletio scilicet cibi et po
t^{us}. Et sōpnus supra repletionē. qm̄ in tali sō
pno fit multa euaporatio ad caput. Et scias
qz sicut bonitas uisus consistit in uisione cla
ra et a longinquo ita. et auditus bonitas consi
stet in auditione clara. et a longinquo. Dixit
egritudinū que in auribus sunt alia est ma
la cōplexio alia mala composio alia solutio
singularis et alia est cōposita sicut apostema
Dixit Auic. būic mēbro scilicet auri accidūt
species egritudinū scilicet omniū modoz et
qz sunt dolores pernitiosi ut suo parebit ea
pitulo. Dixit Auic. quarto colligit auribus

fuit egritudine propter quas malas hplonis
spes se3 males r nō males. r fiunt in ipa apa
ta r opiones r dolores r generat omēs alie
egritudines que in alqs mēbris fiunt.

Capitulum 2^m. de nocumentis auditus.

Nocumenta auditus sunt sicut
reliquarum operationum. quoniam autem
struuntur aut debilitantur r minuuntur
aut permittuntur aut corrumpuntur
ita quod auditus quod non auditur. scilicet ab alijs
tribus sicut est illud quod accidit in aure ex sonitu
tintu r sibillo. Dixit Aui. nocumentum au
ditus autem est ex origine ex principijs generatio
nis r est autem surditas aut tacpon aut guarredo
uatiut autem est accidentale ex tempore acquisitionis
Et dixit interio surditatis est preter intentionem
tacpon. Surditas enim est ut pars intrinseca a
nac. scilicet. rcauitatis creata sit surda in qua non
erit rcauitas intrinseca quā predixim⁹. scilicet i ano
tomia auris que est sicut uinea oculo. Est. n. cō
prehēdēs quierē. uel acē quierē auris q̄ uel
qui audit uoces sua unduositate. tarpen rō r
guarten sūt ut nō pp eā. scilicet. partē intrinsecā cō
cauā auris nocumētū rsequat p̄uatiōne sen
sus. nec tñ elongat quin guarten sūt sicut de
struētiō cōicans quātū ad ipā destruētiōne
audit⁹ soliditati. scilicet. sine rcauitate que ut dictū
ē dicitur surditas. Et nō ē in ipsa soliditate
rcauitatis qz. scilicet. in guarten ē rcauitas. scilicet. neru⁹
nō affert ei uirtutē sensus. Et tarpen ē dimi
nū. scilicet. auditus absqz destruētiōe aut cōicāt r
uerfione. scilicet. e⁹ in significatiōe aut qz uelut
aliquis dicere qz tarpen sit destruētiō audit⁹
r guarten sit diminutiō ei⁹. Tarpen reperit⁹
alī dictū tarax. Surditas autem alī ponit p̄o
debilitate auditus unde 3°. mēmit dixit Hal.
ut scribitur a Rabi in 23^a. particula. Surdi
tas ē egritudo qua nō audit patēs uerba sua
una aliquat⁹ in prin⁹. r audit debilitat uocē
forte qz egritudo in p̄cessu tēporis puenit ad
p̄uatiōne audit⁹. Et debilitas quidē in au
ditu ē ut nō audiat a lōge bñ. sz a prope sic. l⁹
e⁹ qz nō audit a prope bñ. sz a longe sic r ē
ut nō audiat a ppe bñ nec a longe. accidit enī
in auditu debilitas consitit uisui. Dixit sapio
auditus impeditur ab intrinseco alī ex fumo
aliquo os petrosū percutiente r si quidez le
nis r suauis fum⁹ ille fuerit ut pote qz sāguis
clari leui percussioe leuē dulcē r suauē sonuz
pariēs r delectatiōne r ex hoc rtingit qz alī
talz patiēns credens dulciter sonora instrumē
ta musicalia audire ad saltū subito moueatur
Si uero sicus fuerit ille fortiter allidēdo so
nū parit a partiēte intollerabilē. De causis
nocumētū auditus alia ē natia nālīs r alia
ē accidētālīs qñz ē ex cōitate mēbz. scilicet. alteri⁹
ad aurē sicut que ē cōitate cerebri aut quoz
dā mēbz eiusdē. scilicet. cerebri uel auri uicinoz
sicut accidit cū primū nascunt⁹ dentes. r sicut
accidit apud dolorē dentū. Et qñz est p p̄p̄i
etate. scilicet. pp. nocumentū p̄p̄iuz in auditu. scilicet. or
gano p̄p̄ie auditus. scilicet. aure aut in neruo audi
tus aut in foramine. Et subdit multociēs seq

446
aut successiōe nōitus. Et nocumentū in neruo
auditus qñz accidit pp eās egritudinē r sūtū
partū in ipso r instrumentaliū r resolutiones
unitatis. Et egritudines similitū partū in ip
so sūt unaqz sp̄z malitie r p̄p̄iōis singularis
r p̄p̄iōis. p̄m cā ei⁹ ē ex frigore. scilicet. mala cō
p̄p̄ie frigida. Et qñz sit unaqz eaz. scilicet. malaz
r p̄p̄iōis absqz mā r qñz cū mā flica at mēica
aut colica nū uentosa. de sāguinea nō exp̄p̄it
qz nō reperitur in instrumento audit⁹ sāguis
peccans cū mala r p̄p̄iōe tantū. Egritudines
uero instrumentales in neruo audit⁹ dixit A.
sūt sicut opilatio quā fecit bñor aut sanies at
apa qd est dubellat aut apa calidū aut coho
perimentū sorditiet aut apa tremulū. scilicet. molle
aut inflatio. scilicet. uentosa. Et dixit dissolutio r
singularis. scilicet. solō cōtinuitatis in ipso neruo
qñz sit ex ulcere suple uel uulnere r qñz sit
ex corrosione. Et dixit p̄m uero nocumentū
qd sit pp transitū. scilicet. pp cām in transitu. scilicet. fo
ramine auris ē pp cām intrinsecā aut extrin
secā. Et intrinseca ē sicut ueruca aut apa aut
caro addita aut uermis. ei⁹ tñ p̄m est sordis
aut humor grossus uiscosus aut rgelatio aut
adburnatio saniei ex apate rupto. Et cā extri
seca ē sicut arena aut lapis aut nucle⁹ aut qd
aliud simile ingrediens aures aut cōgelatio
sāguis cui⁹ qdā pars fluxit ad aurem. scilicet. r
egressa fuit. et pars eius remansit in ea. Et
nocumentū qdem audit⁹ dixit Aui. qñz acci
dit fm semitā crisiū. scilicet. per fluxū sāguis nari
um l⁹ per uomitū r fm semitam permutatiōis
mē in fine egritudinē acuray. Et sicut qñ re
manet post recessiōne febris grauitas capis
sez ad quā sequit⁹ nocumentum in auditu. Et
qñz accidit fm semitā accidentis separabilis.
sicut accie ap̄t motū crisiū. Et qñz fm semi
tā accidentis f̄xi ut sic expulsiō crisiū. scilicet. ut
crisis tā expulerit mām ad partiē auris r fir
manerit eam in ipsa. nō p̄p̄tēca tñ qz inuene
rit cā fm semitam uicinitatis. Multociens
enī p̄tendit hoc accidēt. scilicet. nocumentū audit⁹
r p̄o at fluxū sāguinis narium suple r tunc
est secundum semitam accidentis separabilis
Et non est ipsamet expulsiō crisiū. Dixit. y.
4° affo. quibuscūqz felice egestionē fiunt
surditatem. scilicet. quocūqz nocumento auditus si
perueniente quiescūt r quibuscūqz surditas
felice superuenientibus egestionibus r bz
ueritatē si surditas nō fuerit māius sed fue
rit amouibilis. r ex collicrica supfluitate
p̄ueniēs. p̄t ē uerificari de surditate ex ali
is humoribus si supuenerit fluxus illius hu
moris. sit enim p̄llū fluxum diuersio humo
ris facientis surditatem. Et sic innuit. y. qz
detentio fluxus humoralis maxime subito
possit esse causa surditatis. scilicet. nocumentū audi
tus. Dixit Aui. multociens retinetur flu
xus uentris celeriter r succedit ei surditas
r subdit non elongatur quin similiter in aliis
curfibus. scilicet. enōibus contingat secundum na
turam scilicet restrictis r cum prohibentur
scilicet a medico eūones ille non in hora sua
Et dicunt quidam maxime contingit hoc in
febrientibus. dixit Aui. qz nocumentum au
ditus quandoqz accidit subito et quando
L. 4.

q3 paulati. Signa furditatis facie est cōita
te cerebri. sūt fm dīspōnem in reliquis sensu
b⁹. cōitas enī audit⁹ est cū eis ad ea. sūt .n.
tūc ē alij sens⁹ lesi. Et dixit. cū ea ē cōitas
nūrtus motiue in lesione opōnis sue. Ma
gis tñ significās lingue ē cōitas. i. in lesione
gustus. Et fortasse ē in lesione motus lingue
Et cā quare in gustu ē pl⁹ cōitas lesiōis cum
lesione auditus q³ sūt cōitas in lesione uis⁹
et odoratus et tactus. ē q³ ut patuit in anoro
mia neruoz nerui gustus oriunt⁹ a quarto pa
ri neruoz cerebri. Et hoc quartū par ē ualō
affinis quinto pari a quo oriunt⁹ nerui andi
tus. qua pp. a cā cōi facilius dō dicta orga
na ledunt q³ illa que sūt remotiora i origi
ne neruoz suoz. Et pprie ē cōitate cerebri
cū ē successiōe lūsen. i. frenesio. et post qm
tione intellectus. i. post pafrenesioz et post no
cūmētū cerebri q³ pōnale et reliq³ que dicta
sunt de egritudinib⁹ cerebri et maxime si so
raminis auris sanitas et transitus audit⁹. i.
ante hoc erat. et tēpus p⁹pinquū perseverācie
sanitatis audit⁹ ante hoc erat. Dixit Sal. 4.
de iniectionib⁹. Lūpassio solā ē in auricula.
scim⁹ q³ partunt⁹ nerui eis p⁹py. Qd si ē cō
totus faciei passione scim⁹ mutationes p⁹er
nām esse in cerebro. Dixit de hoc signo De
rapio. si infirmat⁹ auditus cū aliquo membro
rū q³ sunt in facie. tunc cā efficiens ē ex cere
bro. Et Baro dixit. si cum furditate fuerit
cor. i. nocumentū alioz sensuū uicū erit in
cerebro. sin aut⁹ erit in neruo auris tñ si non
fuerit uicū i nectū. De signis aut⁹ furdita
tis p⁹pteratū dixit serapio. si nocet egritu
do actioni ita ut audiat uoces et tinitus p⁹ter
qd uideat⁹ aliquid ex eo qd appet cā nocens
tunc neru⁹ audit⁹ ē infirm⁹. Et dixit Sera
pio. si egritudo ē in loco quē p⁹sequit⁹ uisus
in aure. tunc nos nō indigem⁹ signis q³ signi
ficent illud cū intellectu. q³ sufficit uisus. Sz
si sunt in loco absente a sū ruc nobis ictū ut
significem⁹ sup illud p⁹ intellectu. Et est dīx
Auc. q³ si dubellat⁹ aut apa calidus est i ner
uo audit⁹ significat ipm febres cū quib⁹ sūt
horripilatiōes et t⁹cor q³ i. febres interpolare et
comitant⁹ ē ipm febres. i. indelicientes et
p⁹mixto intellect⁹ et alienatio. Et hoc erit
fm diuersitatem mē facietis apa in quāta
te sua et malitia sue q³lōnis. Et ē cum eo do
lor cū p⁹uisione et exten⁹ de et grauitate et in
flāmatione loci suple iniectionib⁹ l⁹ remissio
rib⁹ fm dictaz diuersitatē mē. Et est in hoc
apate timor dixit Auc. nisi apareat. i. p⁹ su
spicaciones ei⁹ Qd si non fuerit pp apa in ip
so neruo suple sz in alia parte auris non opor
tebit ut sit cū eo febres. nisi secundū iudiciū
febris dici. Et dixit. erunt in eo exten
sio et dolor et grauitas et pulsatio. in gra
uitate tamen et dolore comunicant omnia au
ditus nocumenta q³ sunt ex apate et materia
ubicunq³ sint instrumenta auditus suple.
sed in exten⁹sione et pulsatione non comuni
cant omnia quia non sentiunt⁹ pulsatio neq³
extensio nisi in calido et magno. Et extensio
non percipitur in paruo. Signa uero nocu
mentū auditus facti a uentositate sunt dixit

Auc. sonitus et tinitus et q³ exiit non cōpar
grauitati. Et dixit. si est ulcus in aure aut bo
thor significant ipsam pruritum cū dolore et
signa op⁹lōis sunt qm op⁹lō multociens est cū
grauitate ut qm est a materia multa. Et quā
doq³ sit sine grauitate ut quando est a mate
ria panca uel uentosa uel siccitate. Et dixit.
quando non est grauitas. et tamē est nocumē
tum in auditu et non est illic malicia comple
xionis uicentis neq³ uentositas tunc est
ex opilatione. Et si opilatio dixit Auc. est
ex carbunculo et similibus significat ipsam
pulsatio et si est ex sanguie scilicet in aure cō
gelato significat ipsaz cursus sanguinis aūs.
et dixit. furditatem que est ex malicia comple
xionis singularis. i. immaterialis significat
dolor in profundo sine grauitate et non est in
ea extensio. et si est mala complexio frigida
leditur a frigido et habet fortiorari in fridi
oribus partibus dici. et si ē calida econtra
rio. Et sentit cum ea inflāmationem et mor
dicationē Et si est illic materia sentiunt⁹ gra
uitas cum hoc et proprie quando prostermi
tur in oratione. i. cum inclinatur se uel caput
suum ad adorandum. quia inclinatum caput
humor magis aggrauat. Et signa siccitatis
sunt ut sit post uigiliis ieiunium et similia
corp⁹ efficiant⁹ et extenuant⁹ et est in ea
dominescentia faciei et oculorum. Auctores
non posuerunt signa male complexionis hui⁹
de immālis. q³ raro accidit. Signa autē ner
mis sunt assiduatio cōmotionis que sentiunt⁹
in aure propter motum uermis. et extus ner
mis in quibusdam boz. Dixit Baro p⁹qui
re super regimen precedens. qm dixit Auc.
regimen precedens q³ significat ipsam. i. f.
causaz eius. Et scias q³ instrumentum audit⁹
patitur ex uoce sine sono aspero magno l⁹ ne
loci. Et tō maxime patit⁹ a tonitruo in q³ oia
p⁹dicta p⁹currunt. Et itaz multis corrupt⁹ ē au
dit⁹ ex uocib⁹ sine sonis p⁹dictas tres q³ditō
nes hūib⁹. Dixit Auc. destructio audit⁹. i.
furditas alia est natia nō nālis cui non est
curatio. Et sūt relique spēs torren et guarfē
et alie sunt natie nāles que curant⁹ nō hūc
Et alia est accentalis. sz ei⁹ spatium ē elongatū
et ē cronica et est p⁹pinqua dīspatiōni et dīffici
lis cure. dicunt qdam illa q³ postq³ accidit nō
allentat⁹ alū non hz curam. Que uero recens
ē et p⁹pinqui rēpōis q³ est ex torren est reci
piens curā. dicunt qdam sine ipsa sit p⁹p⁹eta
tē ex nocumēto in neruo uel foramine siue sit
p⁹cōitatem toti⁹ aut cerebri. Et hui⁹. cura ē
duplex una uis alia particularis diuersifica
ta fm cās. Et uis qdam p⁹ficitur cū alienatō
ne oīuz q³ dicta sunt nocere auditui et instru
mēto ei⁹ cibariōz potuū et medicinaz. et app
rimatōne iuuantū supra dictoz. Dixit Auc.
exercitiū est uehementis iuuamentū in ipso et
sūt uociferatio uehementis et clamorco bucinā
rum et similia. Dixit Sal. 2°. mēmit. opoz
illud quo auris curatur esse temperatum et te
pidum. temperatum. i. in caliditate in egritu
dinibus frigidis. tepidum uero in calidis. di
xit enim sapio in omnibus medicinis hūc
membro administrandis o³ ut nō app⁹rimem⁹

ante
multo
tudine
scz tēp
aure di
qm ut
hoc rōn
diur a
et auris
ta frigi
trinsecu
illā exi
nendo et
da l⁹ ad
tñ pcedu
gida ab
sa. Dixit
nec patie
l⁹ sublin
dāt emp
fiat et rel
at supra
nō impo
tur cū al
ti magni
argentea
et ligat
furdit
per ligat
particul
naturali
gestum
er eis q
calida q
to affo. q
scūt suple
er nāib⁹
tudine. i.
fruitur
et hūc
furdit
mō reple
men. Dix
euenit col
tutione nō
tut per. y
ex flate ei
mha eūa
frigide et
p⁹uoz p⁹uoz
p⁹uoz. quent
et minim
et p⁹uoz
rapio de
re que em
eius. Et ex
ple foras
firm⁹ ab e
afforifmo.
medicinis
cant per u
xit sapio
bimectone
generat co
sio cradis
tunc cura

aurē rei frigide .f. actu qm̄ nocet nocumēto
multo. Sit ergo istud qd̄ administrat i egrī
tudinib⁹ tepidū calidū ⁊ in frigidis calidū
scz tēperate. Dixit Auic. qz ut sint oīa que in
aurē distillant tepida neqz calida n̄ frigida
qm̄ ut supra patuit oīa talia auri nocent. Et
hoc rōne nerui expansi in superficie auri q le
ditur a frigido ⁊ mordeat uehemēt calido qz
ē auri ē amfractuosa si appropinquant et ac
tu frigida nō penetrāt. Et qz auri semp est i
trinsecus sub actuali calitate frigida nocent
illā extinguendo. multū ē calida nocent resol
uendo ⁊ corrugando. quare oīa debent ēē calī
da l' ad calitatem debilem declinantia. qdaz
tū pcedunt in intensa calitate auri remisse fri
gida ab intus. Et ab eī in circuitu frida inē
sa. Dixit Bal. ut scribit 3°. qz inentis si subli
net patiens calm calefiat iuxta sufficientiam
l' substantiā ipsi⁹. Dixit Rasis cū infrigi
dat empim suppositus auri remoueat ⁊ cale
fiat ⁊ resupponat. Et dixit. nulla ligatura si
at supra aurem exteri⁹ ne fiat cā doloris. Et
nō imponat auri aliqd̄ nocuū neqz mūdificē
tur cū aliquo. f. uolenter. f. ne sit cā detrimē
ti magni. Et dixit simeon sponē auri cāculā
argenteā l' eneā factā ad modū ipsi⁹ auri
⁊ sugat eū cū cā uolentia sepe. qm̄ confert
surditati uehementer. Et dixit. caput egrī sē
per ligatū esse d̄ qz ualeat ualde ⁊ magnifice.
particularis aut cura q̄stuit qm̄ si fuerit a cā
naturalis digerēda est mā ⁊ euacuanda. Et di
gestum auctores p̄supponunt eligendū esse
et eis q̄ in pcedentib⁹ dicta sunt tam in mā
calida q̄ i frida. De cōne aut dixit. y. quaz
to affo. quibuscunqz in febrib⁹ aures surde
scūt suple u' in alius egritudinibus sanguis
ex narib⁹ fuit aut uēter turbatus soluit egrī
tudine. f. surditatē. Dixit Auic. multociēs de
struit surditatē flux⁹ uētris intelligēdo ut di
ctū ē supra. qz fluxu illo euacuet mā faciens
surditatē ⁊ diuertatur. Dixit Aaron si. inue
nis repletionē sāguis miueipz ⁊ subtilia regi
men. Dixit Auic. in nocumen⁹ colerico qz ut
essetur colera solone uētris. p̄m tū in ipsa so
lutione nō remouetur surditas ut ēē supra pa
tuit per. y. in affo. Dixit Harō si fuerit reple
ex fluxu cā illud. Et suple si fuerit reple ex
milia eū illam Dixit Auic. fiat cō materia
frigide cūz ehatuīs cōibus corpori ⁊ cūz p
p̄is partu capitis. Et ponēs cā. in cōne dī
xit. queniētius ē ut multiplicet numer⁹ ei⁹.
⁊ minuat quantitas ei⁹ ut cōseruetur uir⁹
⁊ pueniat maturatio. i. digō in mā. Dixit Se
rapio de cōne. Curatur illa que fit ex cole
re que emittit uapore ad superiora cū cōne
eius. Et eius cō fortasse ē per naturā. Et su
ple fortasse ē per farmaci quare quiescit in
firm⁹ ab egritudine sua ut dixit. y. supra. f. i
affo. Et qz estatur colera in hora scz
medicinis que eant eam per uentrē ⁊ prouo
cant per urinā. Et post euacuationē eius dī
xit Rapio administratur regimen tēperatum
humectans ⁊ probibeatur infirmus ab eo qd̄
generat colerā. Qd̄ si ē ex humoribus gros
sis crudis qui adherent foramini auditus.
tunc cura ē cū medicinis subtiliatuīs incisi

uso suple ⁊ euacuatis illius suple ⁊ postea
cūz gargarismo assiduo cum yera. suple ⁊ ca
putpurgus ⁊ masticationibus trabentib⁹ ma
teriā a parte auri ad partē oris ⁊ nasi. Dix
Bal. ut ponit tertio cōtinentis. materias ma
nentes ad aures scilicet uulneris transmuta
te ad alias partes proximas transmutade sūt
ad aures. Post purgationē sufficientē deue
niendum est ad localia que auri appropin
da sunt. Et similiter si fuerit surditas ex ma
la p̄p̄ione imateriali. Dixit Auic. si illi ē
caliditas tantū quā sine materia uel iāz eu
acuata materia. tunc tantū cū infrigidantibus
curetur oleis ⁊ alio. Et cū sico granati cui⁹
sucus reuertitur in cortice suo cū aliquantulo
aceti ⁊ thure ⁊ oleo rosato ⁊ decoquitur do
nec stet idest ingrossetur. Et distilletur in au
rē aqua solatri ⁊ aqua lectuce. Et de conferē
tibus ē succus semperuue cū lacte mulieris
masculum lactantis mixtus ⁊ infectus. In
surditate autē facta a frigore ⁊ a materia fri
gida scilicet iā euacuata dixit Auic. conferūt
omnia olea calida in quibus distillatum est
castor. infecta scilicet in aurem. Castor. enīz
conferit surditati a frigido ⁊ non ē aliquid
iuanu⁹ eo uento sitati auri. Cū ex eo dissol
uitur cū oleo nardino quantitas lentis ⁊ ini
citur in aurē. Et ex oleis cōferentib⁹ proprie
dixit Auic. ē oleum balsami ⁊ costi ⁊ oleum
amigō. amararum. Et succus absinthij. Et ole
um camomille cum adipe uaccino ⁊ felle tau
rino aut oleum sisaminuz in quo decocta sūt
pulpa coloquintide aut radices eius. Dixit
Rasis tertio cōtinentis in facta ex humore
grosso imponitur auri aqua rute siue succus
eius depuratus cū fellibus scilicet taurino ⁊ si
milibus ut elleboro galbano castoreo ⁊ si
milibus. Dixit Auic. de conferētib⁹ ē suc
cū cum castoreo ⁊ melle ⁊ urina capre ⁊ fel
le eius ⁊ proprie cum galbano. Et ex confe
rentib⁹ ⁊ exptis ē ut sūmantur castor. 3. iij.
⁊ nitri. 3. iij. ⁊ ellebori. 3. iij. Et in alia d̄scri
ptione habetur nitri. 3. iij. ⁊ ellebori nigri. 3.
unius quarta. Et fiant ex eis quasi troc. ⁊
administrantur quasi distillando. Aut. p̄. cō
diti croci ⁊ castorei aū partes equales ⁊ bau
rach partes quatuor ⁊ dissoluantur cū uino
aut oleo rasani ⁊ succus eius cum sale ⁊ distil
lare in aurem aquam marinam ē iuanuū
Dixit baliebas. sinapim diligenter tere.
⁊ cum ficibus misce siccis ⁊ facto ex eis
licinio auri impone tribus diebus. Et
Auic. ponens hoc medicamen dixit. qnqz ad
ditur eis mirū. Et dixit bal. castoreū cū oleo
calefac aneti ⁊ pigami succo et auri instilla
⁊ serapio addidit mel. Et dixit. confert fel
capre cum galbano. Dixit Rabi. in 22^a par
ticula oleam sinapis infixum guttatim in au
rem surdam restaurat auditum. Et puluis
Aristol. mixtus cum melle infectus auri mun
dificat ipsuz et confortat auditum. et simili
ter facit baurach cum melle infectum. et ua
let succus bionte ⁊ rasani et fragini simul
mixti infecti in aurem. et succus folioruz ra
sani decoctus in cepe concanato super pru
nas posito postea sumptus cum expressione
L. 5.

cepe auri instillans. Dixit 30ar in probemio
expertu ē q̄ ponere guttam paruum olei sine
pis in aurem non audientis de 3°. in 3° diē
liberat omnino egrū nutu dei. Dixit quidam
B. ligna fraxini uiridia et pone unū de capi
tibus eoz in igne et recipe aquas que exiit de
alio capite eorum et misce eam cū succo radicū
porri et radicū yari et melle 3 partes equa
les. Et de oleis 3 ferentibus est oleū saune
oleum Juniperi oleum laurini oleum aneti
nū oleum de amigō. amaris oleum de nucleis
perficorum oleum pigami et oleum oliue de
coctionis spoli serpentis et granorum lauri
Et de succis 3 uenientibus ad hoc sūt suc^{us} cl
claminis succus cucumeris aluminis succus sam
buci uel ebuli. succus aliorum cepari et por
rop. succus foliorum lauri et succus radicū dra
gontee. Medicamen utile. B. ellebori albi et
nigri castor. eufozby añ. 3. i. rute nitri pipis
longi añ. 3. u. fiat puluis et ponatur in 3. iij.
suci rute et olei amigdalaz amaraz uel alteri
us supra dictoz. 3. i. et sicut sic infusa trib^{us}
diebus deinde coletur et de colatura ponatur
in aure et obduretur euz bombace. Dicunt qui
das oia formicaz tere et addi succū poligrome
in auribus instilla. qm̄ uenustissima delēt suz
ditatē uel oia formicaz pista et cola et colata
raz auri instilla. Et dixit fel uulpis distilla
tum in aurem reddit auditum. Et similiter
fel leporis cum adipe uulpis insum. Et di
xit. B. castorei mirre nitri añ. 3. i. ellebori
albi. 3. 5. croci. 3. i. puluerizentur et bulliant
in succo unius cepe et succo quatuor capitū por
rop et modico aceto cola et colaturam auri i
mitte. Et dixit Auic. ex medicinis cōmibus
oibus illis que facta sunt ex grauitate audi
tus aut dolore eius et uentositate et sonitu et
tintu taz materie frigide et frigoris post pur
gationem capitis sunt ut distillentur in aures
bourach euz aceto et melle. Aut fel ouis euz
oleo oliue aut amigdalaz amararuz aut aqua
porri euz aqua cepe et melle. Uile oleū olī
ue antiquū bullit euz lombriis terrestri
bus et ouis formicaruz et ruta aliquantū
contusis et colatur auri iniectus et etioz in cū
cūtu eius inunctū. Medicamen quod euz p
prietate facit ad surditatē a quacūqz causa.
B. unaz anguillaz albas bene pingues. et exco
ria eaz. et a uisceribus munda eaz fel tamen
eius serua. et affertur anguilla in ueru. et pin
guedo que ab ipsa distillatur dūz affatur in
aliquo uase mundissimo colligatur et cum fel
le quem seruasti misceatur ex eo gutta in au
re ponatur. Et totū illud qd̄ dictū est de i
missione dictarū medicinarū in aures. di
xit Auic. etia fiat post administrationē em
brocarum scilicet ad caput embrocando et la
uando caput euz eis uel embrocarum idest
decoctionum ex quibus fiunt euaporationes
ad aures. Et proprie illius in qua ponuntur
folia lauri et grana ei⁹. Et qñz ponit in aure
caput eboli ut ad ipsas peruenire faciat ua
porē decoctionū resoluentiū et appertentiū
et disponentiū materiā resolutioni. Pro lorō
ne capitis dixit quidā experimētor. B. ser

coris colūbaz. 30. iij. et pone in aqua bulliē
ti et dimitte per horā postea cola et de colatin
ra fac lixiuiū et postea in hoc lixiuiū pone
modicū nitrioli romani alumen secum et euz
tali lixiuiū lauetur caput bis in septimana et
omni uice bene efficeatur cū panis calidis et
bene fricetur euz eis et custodiatur a frigore
et uento. Aliud lixiuiū fiat euz cinere cerri
et cū decoctione saline maiorane rotis marini
olibani pulegi calamēti mēstiri scēne et ala
ri et similitum. Et post absterfionē bonaz fri
cetur caput cum aqua nitris. Decoctio quē
ens ut ex ea euaporatio fiat ad aures euz tra
iectorio añ infectionem medicinarū in aures
B. sticados florum camomille melliloti sem
inis aneti saluie maiorāe calamēti asari et bet
tonice et decoquatur in aqua. Aut fiat fomē
tatio ad aures ex optimo uino albo solo. Aut
in quo decocte sint folia lauri et edac terra
nee et radices ellobri nigri postquam mita
tur in aurem fel laurium cum succo rute coctū
et colatum. Aut aqua sublimationis ellebori
nigri quandoqz curat surditatem maxime si
post ipsam stuellum inunctum felle anguille in
mittatur auri facta causa siccitatis dixit. A.
cura ē adherre balneo et cibo et uino humec
tatiuo suple et omni regimini resumptiui. Et
quēnt effusio olei equalis et aque tepide su
per caput et caput purgum cum oleo de nenu
fare salicibus et similibus. Et in facta succel
sione morbi acuti ut febrium acutarum. di
xit Rasis tertio continentis imponatur au
ri de aceto calefacto cum succo absinthij. mul
tociens tamen per se dissoluitur et etiam per
laxationem. Et in facta successione sirsien
dixit Auicena oportet ut incipiatur ab eua
cuatione cum yerapigra. deinde scilicet con
sideretur. Et si causa fuerit residuum mate
rie sirsien ingrossate quod fluxit ad aures et
ibi retentum fuerit. tunc distilletur in aurem
castoreo cum oleo castino solo aut rasanino
Et oleum amigdalaz dulcium et oleum 20
satum et laurinum aut castor. cum oleo 20 sato
Tu autem ellipse ex hys secundū dispositionē
materie in grossitie maiori et minori et in fri
giditate intensiori et remissiori. Si uero ma
teria fuerit subtilis calida que fluxit ad au
rem tunc predicta non competere. sed cure
tur cura apostematō colerici infra dicenda.
Et in facta successione soda confert aqua ra
fani cum oleo 20 sato et castoreum cum gra
nis lauri et oleo 20 sato. Cura autem facce ca
usa opilationis aut apostematō dicetur in hi
is capitulis. Et dixit Auicena in tarxen qd̄
accidit subito scilicet ex opilatione confert
aqua decoctionis absinthij aut succus eius mi
scendo cum eo fel thauri cum oleo rosato aut
elleboris et fel sanos piscis aut fel testudinis
aut ispolium serpentis. Dixit Galienus
et ponitur tertio continentis. Et surditas si
antiqua ut sit firma lapsetur cum yera
dyacoloquindos. suple aut cum pillulis
que sic fiunt. B. turbit. 3. ff. coloquintide
3. p. scocole. 3. u. et 5. aloes. 3. u. mirabolano
rum. 3. p. fiant pillule euz succo rute dof. 3. i.

Et conuenit purgatio facta cum confectione de dragorea postea posita a mesue in capite eius. Et purgatio cum pillulis quas descripsit Auicenna ad surditatem. Et fiat huius lapsatio frequens ut semel in septimana. et fiat gargari sine suple aut caput purgum ut malitiam carozium. et dixit gal. fiat cohobatio capitis et desiccetur caput cum studio utendo regi mine subtili et attenuatone nutrimenti. et potus sit aqua calida. aut aqua mellis. Et uox magna de iur in aure successue. et imponatur auris quod attenuat et incidit. et guttatim imponatur de oleo radicum. scilicet rasantium aut cucumeris asinini. et calefactio fiat ad aurem cum eboto ex decoctione ablinibz foliorum lauri aut ysopti. Quidam purgant quedam grauissime et quasi nihil audientem digestionem premissa cum duabus partibus optimellis de radicibus et una optimellis squilicis cum decoctione maiorane nouem diebus. Et materia digesta purgant cum cochys deinde cum yera. Et facta purgatione fecit abradit occiput. et ibi appositum ruperum ex apio ranino efficcato in umbra et puluerizato et cum modico cusoibz incorporatis cum fermento quod tenuit nocte una. et egressa est in de aqua multa et uellicatus est locus. deinde superposuit caulis folia et perscuerant hoc longo tempore et sic curatus fuit. Et qui dam surditatem cum ulceribus antiquis curauit sic. digessit materiam decem diebus cum sirupo de ficados et optimelle de radicibus cum aqua calida infusionis nucifusate et rite. deinde purgant cum cochys alia. deinde omni septimana dedit. 3. i. pillularum que sic fiunt. Recipe cinamomi. 3. i. pilos. carpob. an. 3. 5. spice croci. an. 3. i. ros. rub. 3. 5. kebulorum et turbitib. an. 3. i. et 5. aloes succitriini et eparici an. 3. i. i. confice cum succo feniculi et sumantur in introitu lecti cena multam alleuiata. et aliis sero quando non sumebant pillulas dabat mixturam hanc. plirifatronico et diamargarico. an. 3. i. dos. 3. i. Ad aurem autem fecit hoc absterisuum. R. uini albi subtilis dulcis et urine pueri. an. 3. i. bulliant cum. 3. 5. mellis. Et si hoc non sufficiebat ad abstergendum addebat cum eis parum unguenti egiptiaci descriptionis mesue. et post mundificationem ulceris fecit eum uti hoc medicamine. Recipe olibani sercocole mirre. an. partes equales dissoluantur cum uino rubeo et cum licinio mittantur in aurem.

Cap^m 3^m de dolore auris.

Dolor auris dixit Gal. in megaregni et scribitur tertio continens sic. dolor in aure fit aut ex frigiditate. aut balneatione cum aqua frigida et dolebit eo quod ipsa aqua egreditur eam et precipit si qua fuerit limosa mala. Et fit etiam dolor ex apostemate. Et fit

de humore mordente manante ad aures ex corpore. Et fit ex uentositate grossa in flantua retenta in ea. Dixit Auicenna. dolor auris fit ex mala complexionem aut solutionem continuitatis. aut propter apostema et botbor. Et malitia complexionis. aut est calida sine materia. sicut est illa que est causa aeris calidi. aut uenti calidi et proprie quando fit permutatio ad ipsum ex frigore subito. Aut quia fit ablutio cum aqua calida et ingreditur ex ea in aurem. aut cum aliqua aquarum in qua dominatur uirtus calida.

Aut est mala complexio frigida sine materia. sicut que fit propter aliquam causarum predictis contrariarum sicut aere uel uento frigido. et proprie quando fit permutatio ad ipsum ex colore subito aut aqua frigida uel in qua dominatur frigiditas.

Aut est mala complexio calida cum materia calida et frigida cum materia frigida. aut uentosa aut humorosa uiscosa. Et dolor factus causa solutionis continuitatis auris est sicut qui fit a uentositate extensua. aut ulceribus aut exituris. Et ex summa causarum doloris qui fit a solutione continuitatis est uentositas generata in aure aut aqua que ingreditur ipsam aut animal uadens ad asmatibauris aut uermis generatus in ea suple aut alia res cadens exterius in eam. Et dolor auris aut est in partibus eius intrinsecis. aut in extrinsecis et cartilaginibus eius. Et est dolor auris aliquis cum pruritu et aliquis sine eo. Et iterum dolor auris quandoque est peridicus. et quandoque non. Dixit Galienus ut tertio ponitur continens. sunt quidam dolores aurium qui interpolatim superueniunt ad modum febrium. Et supra paruit quod dolor auris aliquando est permissus interrimens. sicut qui fit ex apostemate proprie calido ut in sequenti capitulo patebit. Dixit serapio. super illo qui accidit ex malitia complexionis significatur ex causis que precesserunt. et secundum quod sentit infirmus. quoniam si sentit intra aurem suam inflammationem et fuit usus eis que generant humores calidos et etas et tempus et regio et que sunt his similia conformentur istis tunc illa significant malitiam complexionis calide ex qua fit dolor. Et si sentit frigiditatem in loco et fuerit usus regimine frigido. Et relique cause fuerint cum hac forma que significant frigiditatem tunc dolor est ex malitia complexionis frigide. Dixit Auic. Cognosceis dolorem auris a causa calida per ruborem et per id quod sentit infirmus ex caliditate et in inflammatione. Et cognosceis factum a causa frigida per albedinem et sensum frigiditatis. Amplius regimen et etas et tempus et regiones adiuuant ad cognitionem eius. Dixit paulus. si dolor fuerit ex frigiditate sine materia. et similiter si erit ex caliditate sine materia non erit cum eo tinnus neque ponderositas nec regimen precessit faciens repletionem. Sed

si fuerit cum pondere et regimine facien-
te repletionem tunc mala complexio erit
cum materia. Dixit symeon cognoscitur
uentositas auris non habens exitum siue
transitum per extensionem membrum. Et Aui. di-
xit cognoscitur per extensionem foris. et per sen-
tiam motus aliquis in ea. Et factus ex reb⁹
extrinsecis cadentibus in aurem ex consideratione
in eis. Et per id quod apprehendit visus et per
id quod indicat infirmus vel affantes de ipsis.

Et factus ex apudate boibor vel opione seu
ulcere cognoscitur sicut in suis dicit capitulis.
Et similiter in eisdem dicit cura eius. Intra
doloris auris ex mala opione cum materia ordi-
to debito regimine per dietam put colligi potest
ex dictis in precedentibus in pluribus capitulis.
Dixit serapio cura doloris auris contra est om-
nibus egritudinibus. scilicet malis que fiunt in au-
ribus fit eione totius corporis super et capitis
cum extractione sanguinis et medicamine sol-
uente humorem uiscerem et regie quiescente et
rectificet humorum uiscerem. Et ideo ut mundifi-
cemus caput cum gargarismis capurgis. scilicet
et masticardis. Et dixit. si fuerit necessarium
dabimus infirmo aliquas yeras magnas ut lo-
godion et archigenis. ipse enim utroque herit
cerebro et mouet sternutationem et prope eum
medicinis acutis et prope si est in auribus
opio ex humoribus grossis aut uentositate
grossa aggregata in ea. Dixit bar. in dolore
auris calido inuere. et si sanguinis dominus
uideris cefalicam minue super uel alias uenam
in can ules datos de flobotomia. Sed si
colore rubee dominum uideris per signa ipsas pur-
ga. Et si humor fuerit frigidus humores pur-
ga frigidum. Dixit Aui. si causa fuerit re-
pleto ex capite in corpore ideo ut eies partes ca-
pituli ex genere illius repletionis calida namque
si fuerit cum flobotomia et euacuatione que fit
cum mundificantibus capita ex materia cali-
da. Et si humor est grossus uiscosus tenax cum
pillulis de serbar et gargarismate. post pur-
gationem uero ideo ut deueniatur ad medicamina
localia diuersa ficata in diuersitatem humoris
peccantis considerato etiam ut dixit paulus re-
gimine precedente ipse etate et opione. Dixit
gal. in membris et ponitur a Rabi in 7^a par-
tula. Nos quandoque operamus ad repletionem do-
loris auris qui puenit ex materia purgatiua
lac mulieris et albumen oui singulis et per se. et
quandoque miscemus ea simul et cum aliis medici-
nis sicut in dolore oculo. Et maxime lac
muliebre ab ubere in aurem distilletur. Et
Aui. dixit. distillentur in aurem collia sedan-
tia dolorem oculi cum albumine oui et simili-
bus. Et albumen oui solum est proprietatis mira-
bilis. Et lac cum aqua solarii et aqua cortian-
dri. Et mel⁹ est lac quod mulgetur et est calidum ex
ubere. et n. inuatiuum. Et ualidius ad dolorem auris ex
caliditate succus solarii immixtus sol⁹ aut cum oleo
ros⁹. Et succus foliorum uel flos salicis cum oleo
ros⁹ in cortice granati decoctus. Et succ⁹ gra-
natorum acetofoz et succus abuglisse. scilicet cicerbite
Et succus abrasionis cucurbitae. et succus cen-
tinodie. Dixit bar. portulace aqua auri istilla
aut rasura cucurbitae cum oleo ros⁹. aut seperui

ne succi cum aceto uini pauco et oleo ros⁹. et di-
xit si mulier cui filia est lac auri immulserit et
paululum expectauerit donec efficeatur et sic 2°
et 3° immulserit dolor mitigabitur. et succus co-
riandri cum lacte mulieris immixtus statim tol-
lit dolorem. 3° quatenus dixit rasis pone
paulatim de succo corticum cucurbitae et oleo
rosato. Et de oleis inuatis est oleum uisla-
tum et de nesciare et de cucurbita. Et oleum
amigd⁹. d. Est enim lenitiuum bonum et oleum de
salicibus. et de papauere et similia. Quod si cali-
ditas fuerit superius dixit Aui. ideo ut infrides
cerebrum cum extinguentibus cognitis. et distil-
les in aurem oleum rosati repidius aut albumen
oui. aut mucilaginem psylli cum oleo rosato. et
si dolor sit uehementior misce eum eo can-
foraz. Et dixit. quandoque est oleum uislatum
cum canfora magis inuatiuum. Et oleum rosa-
tum propter mollificationem que est in ipso.
Et in hoc casu conuenit etiam quod dixit
bar. ut circa aurem sandalum aqua rosata et
canfora et similia cataplasmes. Et de confren-
tibus dolori auris cum proprietate. dixit
Aui. bulli uermes terrestres in oleo ros⁹ et
distilla in aurem. Aut capiantur limarie in
oleo amigd⁹. d. et distillentur in ea. Et ex eis
est oleum in quo bullierint animalia purilla
que inueniuntur super ydria et rotundantur
cum tanguntur. et nostro ydriate uocantur
procellones. et ex eis est oleum de scorpionibus
simplex. et ex eis est oleum de scarabeis
et oleum rosatum decoctionis aranei. et qui-
dam dixerunt quod aqua uolubilis est ualde
inuatua in hac dispositione. Et quandoque
necessarium est administrare narcoticum. et
tunc dixit Aui. magis incolume est si ef-
femine cum aliquantulo opio terran-
tur et ministrantur cum lacte mulieris et di-
stillantur in aurem. Ad dolorem uero ex
frigore et materia frigida. dixit rasis terreo
continentis auctoritate. Salicem ad dolorem
ex frigore medicine calide sanant in breui.
Et uillant accipiunt cepas magnas. et ca-
uant eas per circuitum deinde replent eas
oleo et calefaciunt eas super cinere modera-
te caliditatis. Alii dicunt faciunt eas bullire
super prunas et guttatim ponunt illud oleum
in aure. Sed ego dixit gal. immisceo oleo il-
li partem modicam de enforbio oleo ente ha-
bundanti. Et fortasse miscebo cum oleo modi-
cum piperis triti scilicet cum frigiditas est
multa. quoniam dolores auris ex frigiditate
magnum recipiunt inuamentum de medici-
nis foris calefactionis. Et confert oleum
camomille maioris et oleum in quo decoqui-
tur ruta. Succus organii mixtus cum lacte
mulieris confert. Et similiter succus edere
cum oleo oliuarum. et aqua que distillat a li-
gno fraginis cum ponit in igne conuenit.

Et ex conferentibus unilibus est succus
melliloti cum careno et uistello oui immixtus
auri. Aut mixtus cum sartina fenugreci
et seminis lini et emplastratus. Et succus ce-
pe cum adipe galline immixtus. Et suc-
cus allii cum adipe anseris. et succus por-
ri bullitus cum oleo amigdalaz. amararum

bulitus in cepe concanato. Et de utilibus est
ut sumatur oleum de scorpiionibus simplex
uel cōpositum fm q̄ dispō requirit̄ et adeps
uulps ul' oleū eius et adeps anseris ul' anatis
et uinū decoctionis spoliū serpentis et istillens
in aurē. et desup cataplasmetur cepe coctū cū
adipe anseris. Et confert euaporatio
recepta ad aurē ex decoctōe absinthii mellilo
ri floz camomille stricados et maioranc. Et su
cus prasti p̄fert dolori auris antiquo et pōe
cum eo oleum cinamomi. Dixit Auz. si cā
doloris fuerit friditas fixa in p̄fudo aut ex
terius. i. adueniens ul' aut i p̄buse exteriorib⁹
oportebit ut fiat distillatōes ex oleis calidis
sicut rutacio ānerino laurino et oleo balsami
et silib⁹. et sic oleū i q̄ decoquit̄ aliū et collat̄.
Aut i quo decoquit̄ euforb et pig et castor. et
de gallia quāritas danich. i. dixit Bal. auri in
stilla aliquod oleoz sabidorū ut nardinū co
stinū et laurīnū. Et sanfuce aquā ipse in aures
pbatū ē enī et ego nō credo uerū eē et. pba
tum ē enī. Aut fel gruis liquefactum cum
oleo amigō. amaranum. Aut sume euforbū.
granū. i. et in oleo dissolue ros et auri instilla.

Dixit Rasis 3° q̄ntēis. dissolua galbanū
cū oleo de lilio et misceat̄ cum melle et oleo
ros et iponatur auri cū lana qm̄ dissoluit dolo
rē fridum sine nocumēto. Dixit Rabi. in
22^a p̄tula auctoritate q̄plati oleū canabre
spectalitate quas bz est bonū dolori auricule
ex frigido et curat eius egritudines diurni
tas et appit op̄bes eius. Ad dolorē autē
de op̄ione et frigore 3° q̄ntēis de li^o eplie
da egro in potu uinū forte. i. potens post ci
bum paucū qm̄ dormiet. Et cum surget inue
niet dolorē mitigatū. Et Auz. dixit. qm̄
potat hīs hunc dolorē uinū purum forte
et dormit. et cum excitat nō bz lesionez aliqū
Et uerificat̄ in corpore mundo uel mūdifica
to p̄ euacuationes In dolore ex op̄be oz ut
administrem⁹ medicinas q̄ mūdificanc et in
cidunt absqz mordicatōe uehementi. sicut ba
urach. qm̄ misceatur euz melle et pauco aceto et
distillatur i aures. Et ex q̄ferentibus ē fel ca
prarus solum in aliquo oleoz calidoz. Aut
oleum de rafano. aut de cucumere asinino aut
sucus asiedenegī recētis. et maxie in facie
ab opilatione. q̄ si op̄lo ē in foramine mundi
ficef frequēter cū instrumēto. Dixit se rapio
oz scire q̄ dolor auris in infantibus nō accidit
nisi ex hūditate fm p̄m. et illud quod q̄fert
eis ē maiorana et ruta quas bullimus in oleo
rosato et distillamus in aurē postq̄ mūdifica
uimus eā cū radio. i. instrumēto ad mūdifica
dū aures et cū coto et bñ abstergimus. Dixit
serapio^o si op̄lo fuerit p̄cedens. et cum ea nō ē
dolor uehemēs. tūc oz ut adhibeantur medicie
acute q̄ mūdificāt et mordicant ualde. sicut
dragonca sauiina et silia. Si autē op̄lo fuerit
absqz dolore penitus et accidit tarditas audi
tus administramus troc. de ello qui sic fiunt
p̄. elli albi. aur. si. baurach. aur. xxi. zafrani
aur. lvi. terant et pficiant cū melle. Et dixit
fel thauri cū succo stele et aqua decoctōis absin
thii cala queit. Ad dolorē aut uetorū q̄fert ad
ministratio euaporantiū ex quibus ē decoctō

23
flopī quā cū uaporatur cum ea auris dissol
uit uentositates eius. Et ē utilis decoctio flo
rum camomille aneti mellilori fenugreci cimi
ni et anxi. cum in ea calida infunditur spon
gia et exprimitur et expressio applicat̄ auri.
Et facellatio auri facta cum puluere betoni
ce. aut euz puluere cimini et anisi torrefactoꝝ
aut cum sale et milio. dixit Alex. gutati inice
in oleo sinapis in quo cocta fuerit asa fetida
333. et sambucus qz mirabile ē et oleum aneti
num uel de lilio uel aliud simile decoctionis
sanfuci rure abrotani et aristol. Et oleum yri
num bullitum in cepe concanato cum cimini
postea expressam et collatum. Et armoniacū
cum aqua rute et melle dissolutum et auri inie
ctum. Aliud utile. p̄. succi rute. 3. ii. mellis. 3.
ii. castor. 3. ii. misceantur ad ignem lentum et
ponatur ex eis in aures. Dixit Rasis 3°
continētis. ex. y. in epidimtis. apponatur uen
tola in dolore uehementi ex uentositate. Et
gal. dixit appositio uentole auri difficilis est
nisi sit magna ualde. tamen dixit Rasis. Ego
uideo q̄ possibile est q̄ apponatur et. sed si do
lor ē ex apostemate calido non apponatur et
et proprie in principio quoniam excitat et au
get illud sed confert uentositati grosse frigide.

Dixit Rasis 3° continētis auctoritate gal.
Si dolor fuerit ex aqua malitiosa ingredien
te aurem aut ex materia acuta manante ad an
tem ex corpore ipsenda ē auris de oleo dulci
et desiccetur pluries et guttatim pone in aurē
de albumine oui uel lacte. Et dixit. confert ei
adeps anatis et uulps. Ad dolorē auris ex
percussione obustatione uel casu medula panis
calida trita cum melle frequēter supposita tol
lit dolorē. Ad idem dixit gal. 2° mitem. et
ponitur 3° continētis. infundatur particula
turis in lacte donec dissoluatur et guttatim i
ponatur auri qz mitigat dolorē statim.

Et fiat calefactio cum decoctione agni
casti cicute et miriti et superponatur
auris uapori eorum et inungatur oleo
sisamino Dixit Bal. secundo mitem. cognoui
per experientiam. q̄ non oportet tangi fora
men auris cum aliquo tempore doloris sed
distillandum est in eo quicquid debet distil
lari calidum adeo q̄ patiens possit illud fer
re. Et manu suspensa instillanda est medicina
Et immittenda cum capite subtili donec per
ueniat ad os petrosū. Et hoc faciat multoci
ens donec impleatur foramen auris. et abster
gendum est qd̄ in summo auris reperitur cū
studio magno ut non tangatur auris nec ali
qua pars ipsius. Et hac magna doctrina ca
uetur q̄ cura auris studiose fiat ut dixit Ra
sis in nona particula. Dixit symeon ut scribi
tur tertio continētis. Cura conueniens om
nibus doloribus aurium est ut utatur saric
tas nanfatiua et repletio de cibo et proprie
grosso sed cōmedat tenuis que sunt facilia di
gestionis et descensionis. Et cenam deuiter
uentrēqz lenem semper habeat nitando frigo
rem et uentum superponendo eis insulam se
per calefiant quotiens patiuntur frigorem.

Capitulum 4°. de apostemate auris.

Auri potest accidere aposte-
ma sicut et aliis mem-
bris contingit p uiaz agōtis et
p uiaz deflusus. Et quod accit
p uiaz agōtis ut plm ē colicaz
fient et supfluitas que i aure ageritur colica
erit. Sicut et quod accidit p uiaz deflusus fz
plm ē colicā. Dixit Auer. collz 4. scias q ma-
ior ps humoz facietū apōata in aure ē hūoz
subtiliū ppter obtusitatē. i. duritiē sbe auri-
um. Et apōa auris aut ē exterius super quod
cadit uisus. aut ē iterius nō pceptū uisū. Et i
omni quidē apōate auris ē dolor. et signifi-
cat q dolor sit ex apostemate qz ē cum pessi-
one et extensione et iflatione et grauitate. et for-
tasse accidit cum illo febris et cognoscit cali-
dū a frigido p signa ppta utriqz. Dixit tamē
Auer. ubi supra signa calida apōatis aurium
sūt dolor ifixius al iflāmatus grauis. qz
mēbrū ē neruofum et cartilaginofū. Et pulsus
ē finis. et qnqz sit febris continua ymo qd ē
pfundum semp ē cum ea. Et factū exterius q
prehendit uisus remouetur facilius. Dixit
Auer. cum sit in cartilaginibus extrinsecis nō
ē illic uehemens dolor nec uehemens timor.
Dixit. y. 2. pnosticorū et scribitur 3. qnētis
sic quorū in aure egrediūtur exire calide
magne. Et cum eis fuerit febris fortis et alie
natio mentis. iuuenes in eis magis moriūtur
senescētibz qz in senibus sūt leuiorē febris
et alienatio minor. et si durabūt senes donec
putredo fiat in auribus saluātur. sed in iuue-
nibus ex uolētia caliditatis ipsorum. uehemen-
tior sit alienatio et dolor. unde maior ps eoz
moriūtur ante qz putredinē faciat. Et dixit
y. dolores auris calidi cū febre continua et
forti malū cū dubia sit alienatio mētis et p-
culus. Et gal. dixit in comēto. hic dolor accit
pū interiori auris. i. i simach. nam ex pte car-
tillaginū auris non erit tāta fallacia. sed ex p-
te interiori sit ex pmitate eius ad cerebrum
Et dixit ex eo accidit apūa repente quorū
ens pcedit materia dolorē facies auri ad ce-
rebrū subito. Et dixit Auer. puerior dolor
auris ē ille qui ē ex appstimate calido pfūdo
ē enim cum febre ifepabile. Et ppter eum p-
ductū ad pmitationē intellectus ymo qnqz sub-
to interficit sicut interficit apūa. Et ipse magis
ē interficiens adoloscētes qz senes et ueloci-
us interficit eos ita q qnqz interficit eos in
septem diebus. In senibus uero multonē
pneit ad plus tempus. Et hoc peruenit pro-
pte et plm sensum adoloscētiū respectu sensū
pueros uero interficit plerūqz ante suppara-
tionem. si autem suppuratur et adsint signa
laudabilia speratur euasio. Inquit iohes
.i. filius serapionis. Apostema auris interi-
us non ē facilis curationis imo difficilis ualde
et timorofum ppter sūam ipsius auris esse
neruofam multū sensus facile inde receptibi-
lem lesionis. Et qz substantia eius nō ē exten-
sibilis. unde magnificatur dolor ipsius. Et p-
pter pmitatē suam ad cerebrum cui ue-
hemētē colligatur quū dixit iohes si hoc
apōa uadit ad collectōez santer tūc iam minui-
tur uehemētia eius et difficultas ipsi. Et si nō

aggregatur sanies in eo. tunc spes euadendi ē
pauca eo q p n suppurari significatur mā mī-
ta et caliditas debilis. Et si aliqū materia sit
pauca ē mala agentis iohedens. sed tendit ad
corruptionē mēbrū et putrefacit ipsū. Et ē in-
terficiens fm plm cum nocumētum ē uehemē-
ppter recursum nocumētū ad cerebrū quare re-
fuge ab eo fm iudiciū pnosticationis sane cō-
pando uirūte egritudinē et sig^a signis. Si
gna aut q apōa suppuratur sūt qm cum proce-
sisti cum regimine sedationis doloris. et non
sedatur sed potius additur et maxime impulsio-
ne eius et inflāmatione tūc scias q apōtea
intedit uia exire. Cura apostematis au-
ris fm suas spēs et tempora satis similis est
cure apōtis oculorum tam in dicta q in po-
tione. Et ex cura obtinē accipe poteris cu-
ra huius. Dieta itaqz in apōate auris cali-
do. sit ut morā trahat patiens in aere frigida
et attinēt et obscuro in quo cum tranquilita-
te animi et corporis qete pstat et precipue
capitis. et sōno adhereat iuxta posse. Et di-
xit bas. cibis febricitantium. facite refice.
et sūt potibus quantitatem eoz diminuendo. et
nature lenitate seruando. In apōate autē
auris frido. fiat custodia a frigiditate aeris
et uento et teneatur auris infusa cohopia cibis
uescatur subtilibus faciliis digōis paucē quā-
titatis et fiat ut uenter omni die sit leuis.

Cura uero p portione ē ut si fuerit apōte-
ma calidum est dixit melius. flobotomia et le-
nificatio nēz ppter flobotomia cefalice cum
multa sanguinis eāone si fuerit possibile in
unica uice. Et si non eāetur cum iteratione.
Dixit. Rasis in dionibus cura ē flobotomia
cefalice et multitudine extractions. Dixit Alī.
leniatur natura cum mirab. citrinus aloē et
scamones. deinde deueniendum est ad localia
In quorum appropinquatōe dixit Rasis 3. cō-
tinentis propositum in apostemate auris de-
bet esse ad auribendum scilicet materiam ex
aure ad extra aurem et non ad repelendum
scilicet cum repercutiūis fortibus ne forte
materia supra cerebrum redeat. Sed de
boni appropinari remisse frigida cum leniti-
one et sedatione doloris. Dixit Auer. post
flobotomiam et euacuationem oportet ut ad
minutres lenitiua in primis et infrigidantia
scilicet remissa et proprie lac mulieris utce
post uicem usqz in diem 3. Et similiter ole-
um rosarum decoctum cum aceto uini quod
sit triplum ipsius donec acetum consumatur
et remaneat oleum. et administretur distillan-
do. quoniam est innatura ualde pulsationi.
Quidam autem loco olei ros ponunt oleum
de amigō. s. aut oleum de cucurbita et deco-
quantur cum aceto ut dictum est succurrit eni
dolori. uulter et uehemētē. Bas. suffit
lac ex mamilla auri instillari quoniam dolo-
rem mitigat et dolorem placat. Serapio
dixit infundimus in aurem rasuram cucur-
bitē solam. aut cum oleo rosato. Alman.
dixit oleum rosatum. aut de floribus salicis
cum modico. aceto uini auri erit instil-
landum Et lac calidum. sicut ex mamil-
la egreditur multociens distillandum.

Dixit bal. auri emplastra suppoë frigida et hoc maxime quando dolor fortioratur. Aliq-
tñ euz dolor auris sit fortis mittigant ipsum
utiliter imittendo auri butirum calefactum et
inclinando aures super uaporem aque calide de
coctionis malue altee seminis lini florum ca-
momille et corti cum papaueris. De his di-
xit Aul. qñ fortiores sunt pulsus et dolor et
timetur spasmus non ē excusatio a mollifica-
tione. Et non ē aliquid sicut butirum uacinas
antiquum cum calefactum ē. suple et in aurem
missum et in circuitu iunctum quoniam ipsius
excusat laborem inermisissiois ebullie. i. canu-
le in aures ingentose fabricate super cucum.
i. uas in quo ē aqua calida ut perueniat ua-
por in aurem quandoq; enim sedat et excusat
ab aliis et excusat a narcoticis. Et pprie qñ
ē aqua in qua permixta sunt. i. et decocta ea q
mollificant cum facilitate et sunt permixta
etiam ea que stupefaciunt ut semen preparaus-
ris et semen susquiami. Et dixit Aul. de exp-
tis ultimis in sedatione doloris euz molli-
catione ē oleum de utellis ouorum. de quo
dixit zoar oleum de utellis ouorum incōtinē-
ti remouet dolores auris q sit ex apostemate
et preparat ad exitum saniet. Et dixit ipsi ui-
telli etiā hoc faciunt. Alit. Rasis 3° continen-
tis dico passus ē quidam dolorē auris et pūe-
tionem et pulsationem crudelē sed mitigabe-
tur per oleum uiolatuz et canforā. Et si sic nō
mitigetur utendus ē emplastro facto de camo-
milla corona regia uiolis siccis maluaufco
farina ordei et similibus. Qd si adhuc for-
tior fiat dolor dixit melue obseruat regimen
in uehementia doloris auris ne deficiat uir-
tus et faciat cadere in sincopim et sudores fri-
gidum et permixtionez rationis et mortē qua-
re distillet in ea distillatione post distillatio-
nem ex oleo sabuib. i. mandragore cum lacte
nouiter mullo. Et si excusari aliter non po-
tes cum modico canfore aut opii. Dixit gal.
et ponitur 3° continetis. Ego utor stupefac-
tiuis in dolore auris quotiens uideo q spas-
matur eger aut alienetur mens eius. Curetur
ergo cum opio et castorio dissolutis in uino
dulci. Aliqui loco uini dulcis ponunt sapā et
distillantur in aurem. et possunt confici ca-
stor et opium equaliter et inequaliter secundū
dispositionem. Dixit serapio si dolor ē diffi-
cilis et non potest cum tollerare eger soluantur
aliquid de opio cum quibusdam oleis infrigi-
dantibus et fundatur in aurem. Et confert
sies memithe cum modico opii solutum cum
lacte mulieris. Dixit Aul. quandoq; ē ne-
cessarium in cura dolorum uehementium in
aure administrare narcotica. et fiat illud ex
filonio cum lacte. et confert castor et opiam et
crocus cum lacte mulieris. Si postponatur
illud usq; quo timeatur sincopis. Et pprie
si fuerint humores frigidi illud enim nocet
eis ualde. Et dixit si accidit nocumentuz ex
usu narcoticorum administra post illud ca-
storū solum. Quidam uero ad mitigatio-
nem doloris simul cum narcoticis super ap-
ponunt auri emplastrum quod sic fit. Reci-
pe sumitones susquiami et radices lapatis

acuti bene mundatas et inuolue illas in stu-
pis madesactis in aqua. Et subprimis deco-
que et decoctas contere et cum axungia anse-
ris uel galline misce et super auribus pone.
Si uero apostema calidum non est uehemen-
tis inflammari. Dixit serapio sufficit in
eo oleum rosatum solus aut cum re parua ace-
ti. Et dicit si minuitur apostema et ē in decli-
natione. et non ē illic febris neq; inflamatio
uehemens. Et tempus etas et regio non sunt
cum uehementi caliditate tunc accipimus in-
guentū basilicon partem unaz paruaz. et li-
quefacimus eam si ē tempus yemis euz oleo
de spica. et si est etas euz oleo rosato et fun-
diamus ipsius in aures et tepidus. Dixit Aul.
quando non est apostema uehementis calidi-
tatis administra in ipso medicamen factum
ex adipe caprino liquefacto et permixto euz
partibus equalibus mellis et rob. et aliqui lo-
co rob. ponunt yfopum humidaz quortuz unuz
quodq; sit equale illi adipi. Et pone in aure
Et dixit ex eis que sunt fortiora illo et sunt
maturatia. Recipe litargiri ceruse. an. 3. i. ru-
ris et pulueris molendini. et gāmi pini. an. 3.
i. Et olei li. i. et adips porci uel capre recen-
tis li. ii. et succi. i. mucilaginis seminis lini qz
tum sufficit ut fiat ex eis emplastrum. Dixit
bal. si apostema resolutur relique tamen et
superfluum grosse camomillam et mellilotum
in aqua coque et calidaz instilla in aures. euz
modico oleo uiolato. Et subdit si predica-
ta in cacabo bullieris. Et in capite cacabi fistu-
lam posueris et fistulam nāq; bombace uel
pannis opillaueris et fistule capite patiens
apposuerit aurem quo ad ipsas eius ascen-
dant uapores prodest et apostematis disol-
uit reliquias. Non sit tamen huius. aqua for-
tis caloris sed temperati. Quod si apostema
non resoluatur et non mitigetur dolor sed ad-
datur in pulsatione eius. et maxime postqz
transierit 3^m diem et collectionem facit tunc
oportet ut cum maturatiuis cura fiat. Dixit
en gal. 5° de ingento sanitatis q maturatiua
apostematis auris non debent esse denudata
ab aliquo desiccatio propter conseruatio-
nem complectionis auris naturalis que sicca
est. Dixit melue. distillentur in aurem mucilla-
go seminis citoniorum aut fenugreci aut al-
tee et seminis lini. Et si apostema sit uehe-
mentis caliditatis distillande sunt aliquę ex
mucilagibus scilicet sumptis ex fenune ci-
toniorum apr pilii. aut malue. aut etiam alice
uel seminis lini cum adipe galline aut anatis
Et dixit ex eis que sunt ultimi inuamenti
dixit ipse sunt yfopi cerorum quod sic fit.
Recipe adips galline butiri omni uel uaci-
ni lon cerc citrine adips caprini mellis olei
de lilio yfopi humide an partes equales fiat
ex eis cerorum. et tepidum in aurem mitta-
tur et liniatur ex eo in circuitu. Dixit Aul.
quando conuertitur in sanem administra
spumam seminis lini cum oleo rosato et ca-
momillino. Et de conferentibus est mucilla-
go seminis lini fenugreci et altee et semi-
nis citoniorum cum oleo sisami et amig-
dalarum dulcium. Et de oleo dulci ponatur

in aurem calido cum coto innoluto super
extremitate radii una vice post aliam Et in
netur maturatio cum emplastro apposito supra
aurem et in circuitu. Recipe radicem altee
.m.ij. florū camomille mellilori an. m. i. uiole
siccarū. m. i. farine fabarū et ordeī. an. 3. ij.
olei camomille et amigō. 3. an. 3. i. et 3. con
ficiatur in decoctione dictarum radicum al
tee. In cura uero apostematū fridi post
materie purgationem maxime cum yera logo
dion et similibus dixit bal. instilla auri oleū
aneti et exterius hac fomentatione roborā.
Recipe aneti caulium rute camomille mellilo
ri radicem liquiritie foliorū lauri salici mo
mant an partes equales fenugreci abrosani
seminis lini an. pres. 3. et cum sanfuci aqua
distempera et fiamino oleo narcisano et nar
dino et aures emplastriza quoniam apostema
frigidum optime dissoluit et si predicta in ca
cabo bullieris et fistulam superposueris et ca
piti fistule aurem prodest. Et de conuenienti
bus est adeps uulpis auri inuisus et succus
prasi et oleum nucleorum persicorū et amigō.
amararum et nardinum. Et ex eis est empla
strum mannetib. quod descripsi mesue. Recte
pe bdelii adips capiti an. 3. iiii. farine fenu
greci et seminis lini et radicem altee et radicē
lili an. 3. y. camomille et mellilori an. 3. i. cro
ci 3. i. et uicellum oui elissi. conficitur autem
sic camomilla et mellilori et radix lili et al
tee coquuntur in aqua et bdelium dissoluitur i
suo cepe aut in decoctione dictarum herba
rum. Et ex omnibus his et cepis cum oleo si
samino aut de lilia et rob et butirro quantum
sufficit fiat emplastrum. Et dixit accipe cepe
alleum et ellisetur et conteratur cum butirro
et superponatur. Cepe autem coctum et cum la
cte mulieris mixtum ualeat in materia mixta.

Dixit bal. si apostema est durum intellere
ris hoc superpone emplastrum adipe galline
et anatis liquefac et misce cum eis parum simi
onum trit et aures emplastriza. Dixit serapio
si apōa ē apparens oīz uel curet cōfistria ordeī
decocta cū rob. Aut. 3. farinam fabarū camo
milla uiole siccam farinam ordeī altee et mel
lilorum et conficiantur cum aqua et oleo uiole
Aut ex farina tucia suo sola ri et oleo si fimo
Aliud quod maturat et resoluat aqua caulium
et oleum de lilia. serueant paululum deinde
puluerizetur desuper farina fabarum et misce
antur et administrantur. Dixit Bal. si apostēa
est extra aurem. s. extra oculum eius medica
tur cum farina ordeī. Et emplastrum de fari
na fabarum et bonum ualde quod fit ex farina
fabarum et camomilla et uiole et farina ordeī
et malua et mellilora cum aqua et oleo uiole
to et quandoqz sufficit solatrum et oleum si fa
minum et farina tritici. Dixit simeon quando
qz accidit ex pustulis siue botor in aure cali
ditas ardor et pullatio uehemens et aratur
cum lacte oleo rosato et succo cucurbitre. Et
dixit ad maturandum pustulas in aure coquū
tur ficus cum triplicato et guttatim ponatur
de decoctione ipsarum in aure donec implea
tur ex ea. Et Auic. dixit botor auri curat
decocto ficum et tritici distillata in aurem

frequentem. Amplius in cura doloris auris
ex humoribus plura dicta sunt remedia que
possunt reduci ad hoc capitulum. Et proprie
pellis serpentis bullita in uino quod guttatim
in aurem iniicitur. Et succus rute cocnus cū
corticibus granatorum tritus guttatim auri
bus inuisus quoniam mitigat statim dolores
Et nota propter flobotomiam sciendam in
apostematibus auris dictum Ruer. 7º colli
gat aut considerandum ē in apostematibus au
rium dextre sinistre in quo latere floboto
mia sit scienda quia manifestum ē qd in princi
pio cefalica flobotomari debet. Et uidetur. s
quibusdam qd si apostema fuerit in aure dex
tra non debeat minui de cefalica sinistra. qd
dextra aggregat communicationem cum attrac
tione ad contrariam partem quia ē infra lon
gitudinis extremitatem. et siuple sic fieret mi
nuit per oppositum secundum unam dyami
dem. Et hoc sufficit scilicet secundum longitu
dinem. Sed dixit ipse quia non ē credendum
et maxime in corporibus sanguineis ut san
guis non ad aurem dextram trahatur ab ex
tremate dimensionis latitudinis apposite
quando euacuamus cefalicam. ob hoc ideo
est melius ut flobotomia fieret in parte si
nistra. quia be due res aggregantur in ea
scilicet communicatio et oppositum secundum
duas dimensiones eo quod iste due operatio
nes apponuntur secundum longitudinem. Et
si possibile esset desideramus ut quando attra
here uolumus ad oppositum ut ibi omnes exi
terent oppositiones et maxime quando re
pleto est secundum uasa.

Capm 6m de ulceribus et pustulis et exulsan
guinis et saniet ab aure.

ulcus

in aure quandoqz
fit a causa primitiua
sicut casu percussione obuiatio
ne uel ulnere. Et quandoqz fit
a causa intrinseca que potest es
se duplex scilicet aut apostema eius quod eru
ptum est aut humor colericus uel salsus. aut
adustus mordicans et corrodens intrinseca
substantiam auris qui descendit ad ipsas ve
cerebro aut alio membro. Dixit mesue que
dam ulcera aurium sunt manifesta sensui scilicet
cer uisui uel etiam tactui. Et quedaz sunt oc
cultā posita in profundo ad que dixit Auice.
non peruenit sensus. Et ex istis dixit mesue
quedam sunt in quibus non multus preterit
tempus. Et alia sunt cronica et antiqua. Simi
liter dixit Auice. Et horū quedaz sunt
multe sordis et fetide et multus dilatatus in
aure et quedaz non. Sanies uero in aure pre
ter qd ab ulcere duobus modis generat. uno
modo ex humiditate descendente ad aures ex
cerebro uel alio membro et in ea retinetur. et ip
sa quidē in ea facile retinetur propter conca
uitatē anfractuosa eius maxie si affuerit de
bilitas expulsiue uirtutis eius aut ipseus re
tentionis fortitudo. Alio modo fit ex
superfluo nutrimenti delegati ipsi auri et
in eo congesti propter digestione eius et
expulsiue debilitatem. Cum predicta

hanc dicit et superfluo nutrimenti sic perue-
nit calor extraneus corumpens ea et putre-
faciens unde actione caloris in sanis quertit
Et sanis quod ab aure fuit quod est laudabilis
et quod non. Inquit rufus quanto ulcus auris
fuerit tuebementius et concutius tanto condi-
tio eius erit perior. Et habetur cognitio sup
malitiam eius ex largitate foraminum auri-
um. Et ex crugine ferenti et subtili quoniam
dubia erit tunc discobopertio alieus os-
sum ipsa. Et Aui. dixit. ea que sunt cronica
et antiqua profunda submersa sunt mala valde
Et quod pducunt ad detegendum os. Et signifi-
cat ipsa dilatatio meatu et multitudo sanici
fende. Ulcera auris sinistre citius sanantur
ex dextre quod dixit. Ap. 23. phlemm. pble-
mate et sinistra auris calidior et humidior
dextra. Cura ulcerum auris variat secundum quod ipsa
sunt manifesta vel occulta scilicet. Et secundum quod ipsa
sunt recentia vel antiqua. et curantur recentia di-
cta et portione. In antiquis autem quodque neces-
saria est et curgia. Dicta exigit ut tota regi-
men in se rebus non naturalibus vertatur ad
sic cum declinatione ad calidum temperatum.
De cibo tamen et potu et reptione et inantio-
ne dixerunt primo. Desue admodum te-
gimen subtilitatum in his que comeduntur et
bibunt. Et Aui. dixit in primis pmitte sub-
tilitatem cibi et fiat administratio carnis et ho-
lerum ex quibus generatur humor bonus et
dulcis et laudabilis. Et inclinatio regimis
fiat ad illud quod ex qualitate regimis quod
si complo facit necessarium ut sumat aqua or-
dei ut quod sit in aure mala copio calida para-
tus munda calida deum ipsa. Et leuitas exercitii
si fiat debet enim alleviari plus tamen et minus
secundum quod dispositio exigit. Cura vero per portione.
Aut vertitur dixit melius ad munda descendere
ad aurem ex corpore vel capite que auger vel
peruat ulcus in ea. Et requirit tres hemo-
nes curatius que plenit. dixit melius dig-
ne materie diversione et etione eius. Et dig-
quidem huius materie plenit cum digeretur
materiam siue calidam siue frigidam ut in pceden-
bus multoties dictum est. Et etio materie dige-
ste dixit Aui. fiat cum etantibus materiam
ipsa pcedat appetate. Et dixit modifica-
put assidue et de diversione materie dixit in
etina materiam ad naves et os. Et hoc cum ster-
murationibus et gargarismis suple et cappur-
gatis et masticationis. Et adhuc cum diversien-
tibus materiam ad oppositum et longinquum
fricationibus et uetosis cristicibus et alius mo-
dis diversione. Aut dixit melius reserant ipsa
ulcus et si quid recedat. Et si sine suspitione p-
ditione completur duplici regimine p-
dificatio et absterio ipsi. et secundum est cuncto et
eius consolidatio et hoc siue fuerit sensum mani-
festum siue occultum. Si vero aut quam fac-
rit. Et cum suspitio de pditione triplici genere
curatōis indiget siue siue fuerit sensum mani-
festum siue occultum. Et p-
stergere ulcus a putrefactione et corruptione
fetida scilicet et omni additione carnis molis
in eo. Et 2° est incarnatio idest carnis leu-
sue deperdit et reparatio eius quod deperdit

251
tum est per putrefactionem. Et 3° est et co-
cto et consolidatio ipsius ulceris que intenti-
ones implende sunt postquam implere fuerint
intentiones supradicte. Circa materiam ante
cedentem prima ergo intentio in ulcere reced-
ti dixit et melius completur cum his que sunt
mediocritas scilicet sine aliqua mordacitate
sicut est aqua mellis proprie. Aut minimum cum
melle aut acetum cum melle. aut oxymel scilicet
et simplex. aut etiam compositum aut ox-
mel squilliticum et similia factis ex eis in-
ectionibus post iniectiones per strigam. aut
per aliquod quod est sicut cannula pene subet-
lis. Deinde abstergetur subtiliter. aut cum la-
na subtili idest leni. Dixit Aui. ydromel
multoties in una die est distillandum in au-
rem. Et de mondificantibus utiliter est uri-
na puerorum sola ipsa enim cum hoc quod men-
dificat et abstergit prohibet fluxum humidi-
tatum ad aurem. Et de utilibus mondificantibus
ulcus auris est medicamen hoc. Recipe
serocolle et cerberentine. an. 3. i. et olei camo-
mille. 3. 5. reducantur in formam unguenti li-
quidi et distilletur in aurem. Aut in ulcere
manifesto confice serocollam conuenientem
cum melle et administra in licinio sicut dixit
serapio. Aut dixit administra basilicon scilicet
et unguentum et liquefactum cum oleo ro-
sinice in aurem. Dixit gal. ut scribitur 3° et
tinentis si ulcus fuerit propinquum temporis
membrum solum sanabit ipsum quotiens terri-
tur cum aceto. Et paulus dixit ad ulcera pro-
pinqua temporis sufficit sief. membrum. Et
serapio dixit si apostema auris aggregatio-
nem fecerit sanici et sit ulcus administra in ip-
sis membrum. scilicet sief etus tritum cum
lacte mulieris. Et subdit gal. et sief rosini
etiam sanat ipsum. Si enim manans fuerit
ex ulcere auris putredo modica sanatur quo-
tens curatur cum rebus predictis. Et Aui.
dixit. ulcera non profunda que sunt propin-
qua temporis curantur cum sief. membrum cum
aceto. Aut collitium rosatum et mirra et alo-
in melle aut uino dissoluantur et ponantur in
aurem. quod si ulcus multe sanici fuerit laue-
tur cum uino decoctionis beronice. aut cum
suo lupuli. aut cum suo mercurialis postquam
isti succi clarificati fuerint. aut cum aqua mel-
lis in qua bullierit aliquod de radice elche-
ri albi. nam utiliter confert. Et de confere-
tibus in multitudine sanici est sandaraca pul-
uerizata et mixta cum uino et melle auri im-
posita. quoniam sic abstergit et desiccatur mul-
tum. Dixit Aui. quandoque confert distillatio
que acerbe scilicet succi eius in aurem et pro-
prie quando ponitur cum ea mel. Et similiter
succus foliorum salicis aut decoctio eorum. Aut
ponantur in melle. i. critica ponantur in aurem
cum melle alumis adhaesi et mirre ad. 3. i.

Dixit autem quandoque. quod tunc maxime
quando de materia rennatzaret ad aurem.

Et dixit Aui. si ulcus manifestum est sen-
sus ablutio cum aceto et aqua. scilicet melle fiat. aut
cum oxymelle et aqua aut cum uino aut cum deco-
ctione mellis cum rosin et menta alias mirro. In
ulcere uero antiquo dixit melius completur

mōdificatio euz eis que sunt nigroze abster
sōis nō minus fortibus in principio ut pūc
atur paulatim ad ea que sunt fortiora. Et ex
rebus generis mediocriū dixit ipse ē uria pu
a cum melle et abstinēdo aut cum uino et
melle et modico sal gēme aut oxymel squilli
ticum cū modico flos eris et fortius ē adu
natum cū melle. Et ex mediocribus ē uinum
decoctōis luf. cū melle aut decoctōis affodillo
rū cum melle aut succus folioz. s. affodilloz
cum melle et uino. Et ex eis q̄ sunt media in
hoc cō dixit Aui. ē alimē q̄bū cū eq̄litate
sūt de melle. Et q̄q̄ addit dant. s. nucle? et
q̄bū. Et ulet ē alimē scissū ul' būdū non
q̄bū cū melle. Et salgēma mixtū melli. Et
puluis aristologie cū melle et aqua olinaz fa
litaz. Et fortior ē ea aqua pisciū saltorū. Et
ex eis ē succus foliorū nucis cū uino et melle
De fortiorib? aut sūt fella et porric fel thauri
cū urina pueri. Dixit paulus misceat alkitrā
cū melle et iponas. I aure qm̄ mōdificat ipm̄
ualde. Et dixit. A. egēt eis q̄ sūt sicut alkiterā
cū melle et sicut fel corni et testudis et ppe ad
ministratio corū cū lacte mulieris. Dixit gal.
ut scribit 3° p̄tinetis Si putredo fuerit bubū
dās cura fiat cum troc. andacaron. Et si nō q̄
tulerit teras squama ferri cum aceto forti i
sole p plures dies et ipone de eis guttā i au
re euz securitate. Scrapio uero dixit si exiit
ex aure sanies multa scida cū aq̄ accipiatur
squama ferri et terras cū aceto et dimittat i
sole donec ipsi sūt et fida ex ea i aure. Dixit
A. ex terre arsenicū rubeū bñ et misce cū mel
le et inuolue i eis liciniū et ipone aur qm̄ mon
dificat et efficit ulcera et nō nocet et fiduciat
urēdū ē eo qm̄ exptū ē. Dixit mesue ex cō
positio ultimis ē unguētū egiptiacū et ppe
solum cū uino ul' aceto et distillatum i aure ē
et i mirabile. Unguentū egiptiacum secūda
bal. s. mellis. 3. p. aceti. uini. 3. vii. coque ad
ignē et aufer spūmā et desup pulueriza floris.
eris. 3. ii. Et misce et in aure pone cū licinio
qm̄ pbatū ē quidā dissoluit ipm̄ cū oxymelle
aut cū oxymelle squillitico. Et q̄q̄q̄ fit unguē
tū deazmac mixto cū melle. Dixit Aui. cū mul
tiplicat pus ualde tūc necessaria ē administratō
licini submerli i felle tauris distillatōis i uri
na istā. Et ex medicinis fortib? dixit ipse
ē scoris eris cū arsenico et melle et aceto. aut
rubigo ferri ul' scoris eius frixa q̄rita sicut
puluis post frequētē fricionem et multoties
factā cū aceto uini dōet fiat sicut mel et distil
let in aure 2° aut regimē ulceris recentis q̄
plet instillado in aures dixit mesue. ea que sūt
mediocris efficationis sine mordicatōe mul
ta sicut ē olibanā solutū cū uino. Et serocol
la et olibanā soluta cū uino et melle pauco et
hoc exptū bonū. Et ex eis ē mirra et aloes di
soluta i uino et melle et sādacara i hoc ē mira
bil' et ppe trita cū uino et melle et imissa euz
licinio sanat enī et dolorē tollit. Et sūt alim̄
tritum cum aceto cum contritione ultima ex
ptum ē. Et licium cum sief memithe. et iteruz
alimē samentū et mirra et aloes et sandaraca
et serocola cum melle et uino. ista enī omnia
et similia efficiant ulcus recens et si quidem in

eo ē de carne depditum regenerat et solidat
Et de conferētib? decoctio sumac i ec
ta et ntilia ē succus polygonie. Dixit Raf. 3°
cōtinētis misce thūs cū uino et gutati impone
auri qm̄ corrodet carnē mortuā generādo bo
nā et serocola cum melle idem facit. Et sac?
foliorum olinae. Dixit Aui. cum melle inieci?
in aurem ē ultimū. Dixit Aui. s. serocolaz
oleum sanguinē drac. thūs squamā ferri et ziac
Et ex eis in aceto dissoluiatur et in aures mit
tatur radice in melle iicet i predictis iun
gunt et sic imittatur hoc enim mōdificat p
serocolā et zimar. Et cōsumit si quid residu
um de mā remāserit p thūs et squamā ferri
Et plangunt draconis cōsolidat et ualet hoc
et in ulcere antiquo. Et uinū rubenū cū mel
le in iectum mōdificat et consolidat regimen
autem 2° in ulcere antiquo quod ē regenera
tiū carnis depdit in co. dixit mesue. s. cū
rebus mediocris efficationis absq̄ uebēmē
ti mordicatione. Et sunt ea ppe quoz i eu
ra ulce nō antiquoz rememoratū sumus. 3°
uero genus in ulcere antiquo quod est con
solidatum eius. Dixit mesue completur
cum rebus cōsolidantiis et efficiatis in quib?
sit permixto aliquozum humiditatē habenti
um sicut mirra aloes thūs et similia quoz p
cessit rememoratō. s. in 2° canonis modo ul
ceris recentis in quibus misceantur aliqua q̄
sint sicut coleotar et flos eris et similia. Et se
rapio posuit unguentum uile ad absterfiones
et solidationem ulcerum sordidozum anti quo
zunt fetidorum quod sic sit. Recipe zimar et
mel et accum cum equalitate et coquantur do
nec inspissetur sicut mel et administrentur.
Unguentum consolidans ulcera auris effica
ta sanie. Recipe scorie ferri lore et preparate.
et bullat in duobus partibus olei rosati et una
aceti et coletur et ponatur ex eis in aures. aut
ponatur i aure uinum in quo dissoluta sunt bo
lus armenus serocola mirra cortex thuris
et aloes et scorie ferri lorba et preparata et
ultime puluerizata. Et fortius isto est troc.
andromaci descriptus 3° practice bal. Recipe
galle uiridis et thuris an. 3. iii. aluminis scis
si mirre an. 3. iiii. uittoli. 3. i. Aristol. longe
et ro. an. 3. ii. fiant troc. cum uino. Et cum ne
cessē fuerit iterantur et dissoluantur cum aqua
rosata et inieciantur in aurem. Dixit Aui. plu
res callidorum medicorum implent aurem pu
rulentam pannis prohibendo cursū saniet ab
ea. Et prohibent infirmum dormire in latere
illo scilicet ulceris ut non inueniat saniet me
atum quare egrediatur ad hoc ut declinet si
nices uersus carnem mollem que est in radice
auris et faciat euenire apostema in ea deinde
perforant ipsum cum maturatōe ul' post ma
turationem et curant ipsum. Et sanatur cur
si saniet ab aure. Et quandoq̄ cura respicit
accidentia. Dixit Rafis 3° continētis si do
lor uehemens fuerit cum ulcere non curatur
ulcus cum desiccantiis foribus sed sedetur
dolor et ppe sanetur ulcus. Si ergo exi
tatur dolor in ulcere terre semen tuquani
et optum cum adipe aucuno et imponatur
ei cum cerusa plumbi. Aut impone li

cinis eni solatio albumine oui et oleo rosato
 Dixit Aulic. Cui uideris bilitate detineri
 pp medicas phibituras effica tinas tunc fun
 de i aure oleus ros. ureadat crista pde in aure
 qd generat carnem et oz penitus dixit ipse ne
 mirus detineatur imo prohibeatur natiuitas
 eius. i. q non regeneretur et multiplicet imo
 ericetur. Et si fuerit illic uleus ualde do
 lorosum administra opium cum lacte aut sum
 mantur. xx. amigd. s. amaze excoctate et
 opij. et baurach et thuris. an. 3. i. r. S. Et ero
 ei et galbani et mirre. an. 3. i. terantur et pulue
 rizentur cum aceto et efficeantur. Et cu neces
 se fuerit efundantur oleo ros. et distillentur
 in aurem. Et si fuerit illic sanies loco are
 ti sit uinum aut mel aut oximel. Et dixit
 Aulic. si dolorem buerit curetur cum scoris
 ferri et trita multociens et misceatur cum ea
 qd deficiat et sedat dolorem Et istud est sicut
 administratio olei amigd. cu mirra et aloes et
 croco et qnz necessarium e ut admittat pap opij
 In cura aut sanies excedit ab aure absqz ulce
 re oz similiter pmissi digestionem eunem et
 diuersionem et rectificationem mēbrā a quo fluit
 Dixit Aulic. meli e ut nō repeniat neqz p
 hibeatur dū nō supfluit ymo oz ut abluat et
 tergat aliquo quod sit sicut aqua ros. et oleū
 rosatū et ex succo folior olia. cum melle
 3° qntentis dixit ras medicamē nō bñs
 par i deficcado aurea. p squamā ferri subit
 liter trita et cribellata cum sirico et cocta po
 stea cum aceto forti ualde donec fiat ad modū
 mellis sed acetum dz pont i quadrupla qntita
 te Accetum aut forte decoctiois scorie ferri in
 sectū in aure sanat emissionē sanies ab ea anti
 quā. Et aliqñ decoctū in oleo rosato et mo
 dico aceti et colat et inicit in aurem. Et ualz
 oleum canapis imissi cum ppteritate et ualeat
 oleum strinū cu aceto et terbenina cum melle
 et oleo amigd. amararū et mirra cum uino et
 succus absinthij cum melle. Et de uilib^o e ui
 num cum equa pre sui succi folior olia. et
 in quibus decoquantur folia ul flores ul cor
 tices salicis singulariter et pinctum et qnz
 extrahitur sanies de aure p empla ul unguen
 ta attractiua fortiter supra aure ab extra ad
 ministrata sicut e epim gerardi sup 7° aliū q
 sic fit p. armoniaci terbenine cere an. 3. se
 rapini. 3. ii. succi cepe. 3. i. r. S. mirre et castor.
 an. 3. i. misceatur malaxado cum oleo laurino
 Dixit Gal. ut scribit 3° qntentis si sit cū sa
 nie manate ex aure dolor. p. cortices grana
 torū aluminis croci opij castor. mirre et thuris
 et queniēter distēpentur cum aceto et melle et
 imponatur auri quoniam deficiat et dolorem
 ualde mitigat et uuliter. Dixit Aulic. quan
 do cum pure est dolor quandoqz necessarium
 est aloes et opium et crocus commixta cum
 melle et posita in aure. Et quandoque egre
 ditur sanguis ab aure qui aliquando est
 creticus consimiliter sanguini narium licet
 rarissime accidat de quo dixit serapio si est
 secundum seitam crisis nō oportet ut retineas
 ipsum qm est sanguis malus corruptus nī
 si si addat et multiplicetur quoniam apud illud
 timef ex eo uhomētia formā quoniam tunc

oz ut retineat. Et Aul. dixit creticus restri
 gat nō nisi si pducit ad debilitatē et sincopim
 Et qnz accidit ab ulcere in aure et curatur
 cura ulceris. Et qnz accidit a repone sangui
 nis. s. cum mā acuta corrodente ul sine quare
 pducit ad icisionē. i. fracturā uene aut abscissi
 onē. i. corrosionem aut apitionē. s. poroz uel
 orificioz uene. Et bz intēiones curantur q
 stiles fluxus sanguinis narium et qnz splentur.
 qntum aut hūc loco pēnet restigitur aut me
 dicinis ifridantibus aut stipticis aut cauteri
 zantibus qnz singulariter et qnz ppositē. Et
 ex stipticis frigidis sunt succus caude eq
 ne succus folior olia. succus plantaginis suc
 uirge pastoris decoctio granati i aceto et ex
 pss decoctio rubi decoctio gallap i aq uī aceto
 to. Dixit Gal. sicut scribit 3° qntentis icidit
 fluxum sanguis ab aure galla decocta i aceto
 et melle fiat ex eis sicut. et mitat in aure et di
 mittat qnz diebus et postea extrahat. Et de
 cauterizantib^o dixit Aul. sicut sicut suc folior uz
 albederozi. dicat q ista littera e co rrupa
 qz suc ei nō e cauterizantib^o et qz iude ut feri
 bit 3° qntentis a quo. A. accepit non posuit
 ipz cauterizantib^o. s. bñ cū qdā uiscositate glu
 tinosa retinet fluxū sanguis et fortasse euz p
 pteritate. Dixit Gal. cū sigulem uideris ab au
 rib^o fluere sumach expssi aquā illis i stilla aut
 portulace aut uirge pastoris. Aulic. sume gallā
 diligēter trita et i aqua portul. i aure in stil
 la. Aulic. stilla succi porri malacici. aut aloen
 et ibus trita equalit et diligēter cū porri suc
 co. Aulic. coagulū leporis tritū cū aceto. Dixit
 Aulic. ex eis que sunt mirabilia in fluxu san
 guinis ualde est coagulum leporis cum aceto
 aut succus porri euz aceto. Et ex expis est ut
 sumatur duo renes. s. caprin et uicini et aliqd
 adipis saluti et assentur media assatione et ex
 primatur aqua eorum in aurem. Dixit sera
 pio. si accidit ex ulnere aut percussione aut re
 que incidit uenas. tunc oportet ut curetur
 per instillationem et licinum cum medicinis
 que retinent sanguinem sicut est decoctio gal
 larum et rani cum aceto et succo uirge pasto
 ris et arnoglose et similibus. Et dixit si
 times quod coaguletur. sanguis tunc
 accipe succum porri et permisce cum a
 ceto et distilla in aure donec nō efficeat sangui
 et corrumpat instrumentū auditus aut mede
 fac in illo licinum et admistra. Et ralis di
 xit 3° cōtinentis si sanguis fuerit i aure et gela
 tus ipone de aceto cō succo porroz. Dixit
 rufus de regie i fātū Ex aure eusuldā ifatis
 exiuit bilitas quā nō potui extirpare eē san
 guinē. Et in ueritate erat superfluitas nutri
 mēti sde si hoc uideris pēce ut nō lactet noc
 te et mane ps illi bilitatis tolle et deficcabit

Cap^m 6^m de sorde aggregata in aure

An sordes multe in aure ag
 gregant quib^o audit^o in
 pediat aut dolor excedit i aure
 dixit A. distillet i ea oleū d amig
 dalis amaris mōtals ppe i nocte Et igre
 diatur patiens ba lneum. s. stusamet ponat

aure sup terrā calidā. i. sup solū balēi ut liqfi
at sordes et egrediat. Et de q̄ferētib⁹ ē lucus
lupulorū calid⁹ infectus et liciniū iunctum mel
le et inmolū i pulvere arist. ro. aliquibus dieb⁹
in aure dimissū et q̄feri. radix serpentarie eodē
mō et similiter radix elst albi eodē mō. et con
ueniūt et medicine fortiores. uex. dix. A. non
uarias licinis fortib⁹ nisi post purgationem et
ex eis ē liciniū infusū i pice et oleo camomili
no et nardino et ex asperis ē oleū de scorpiōt
b⁹ qm̄ ipm sanarūditatē ex opilatōe sordis
Dix. serapio. oz ut mondificet sorditiē auris
cū cordumēti et nitro tritis et p̄mixtis cū si
cub siccis quāp grana sint alterata et sint con
dite cū eis. Et sūt ex eis liciniū lōgū et itroīt
te ipm in aure et extrahet ipm i oib⁹ duob⁹ di
eb⁹ aut trib⁹. Et. A. dix. misceat baurab cū si
cubus siccis de quib⁹ eiecta sūt grana et fiant
ex eis licinia pua et ponātur in aurē et in die
tertio extrahant et associabi⁹ eius sordes mī
ta et succedit ei leuitas māifesta. et dix. sarap.
tere nitp. et suffia i aurē. deinde instilla in eā
acetum deide abluē cum aqua calida cuz quā
dissolū sūt nitp post quā egredit q̄ distillata
fuit i eam. deide accipe tubeleris et misce cuz
arsenico rubco cū eq̄litate et aggrega cū melle
et solue cū aceto et distilla in aurem et post pau
lulū abluē cum aqua calida aut cum aq̄ mellis
Dixit Aui. quandoqz confert ei insufflatio at
tramenti in ea et cordumēti. 3. i. et baurach ar
meni. aure. 5. et siccū albarum quantum suffi
cit ad incorporandum et fiat ex eis licinium
aut infodatur in ea. 3. 5. felis tauri cum oleo
de praffio. Et praffiū ipm contritum confert
et aqua eius.

Ca. 7. de opilatione auris.

Dixit Serapio. grauitas au
ditus et opilatio for
tasse incidunt in hora ex partibus
auris. quando accidit in ea opila
tio ex apostemate aut soliditate aut carne ad
dita. Et fit in aure etiam opilatio ex sorditiē
in ea et ex re que cadit in ea ex notatione. s. i.
qua egreditur aqua in aurem. Aut lapide sub
tili aut quibusdam plantis aut paruis anima
libus que ingreditur in eam. Et dixit do
lent etiam in hora ex opilatione que fit i ner
uis qui descēdunt ad eas ex cerebro quādo
opillantur ex humore grosso cuz currit ad ip
sos aut uentositate grossa. Et Auienna dixit.
quandoqz fit propter panniculum cretum su
per foramen auris. et quandoqz fit propter
carnem congelatam Iudeus habet propter sū
guinem congelatum et est melior littera. et qn̄
qz fit propter carnem additam ut uerucam.
Et quandoqz fit propter sordes et quandoqz
fit propter lapidem aut nucleum cadentem in
eam. Aut propter animal intrans in eam qd̄
moriūtur in ea. Et quandoqz fit ex humore ui
scofo oppilante foramen aut meatum nerui.
et sentit bō ac si eius auris sit opilata. Et qn̄
qz accidit propter uentum uehementem. Dix
Auienna. illa que est ex panniculo scilicet or
to in meatu p̄fudo aut ex carne profunda ē dif
ficil cure. Ad tñ igitū inuēit cum instrumēto

minuto secare ipas. s. carnē profundā deīn fca
incisio ē et prohibeat q̄tinuitas ei⁹. Et dix
in ea que ē ex cicatura et ē ut tereatur auris n̄
perforata aut incisione interioris est opilata.
tā experientur ab aliquib⁹ cum operatione ma
nuali ita ut perueniat ad discoboperiendū et
perforandū usqz ad furnach interiores et hoc
q̄is confert. et q̄is nō q̄fert. panniculus uero et
caro que ē manifesta est facilis cure. qz faci
liter pōt remoueri incidendo eā cum cultello
spinoso quo scindunt emoroidē nasi deīn tēta
aut bucella iponatur super quā puluerizatum
sit colcatat aut que currunt cursu eius ex eis
que prohibent naturā carnīs. Et dixit i
facta ppter carnē additam uel uerucā ablu
atur cum aqua calida et nitro et distilletur in
ea eo usum et arsenicum rubcū trita ualde cū
aceto ita ut adducant carnē deinde curetur ul
cus. Et dixit tam dicūz est q̄ assiduatio assu
pionis in aurem fellis taurini al⁹ porcini ual
de confert ei. Et si opilatio fuerit aze fixa in
ea. oz ut distilletur in aurem oleum de lilio
uel keyrinum. Et si fuerit animal mortuum
in aure effudatur in ea ex oleis aliqd̄ qd̄ ap
pertat deinde extrahatur cum instrumēto mū
dato auro auris. Dixit Aaron si aliquando
fluxerit sanguis ab auribus et postea facta
fuerit opilatio et ponderositas auditus for
tasse coagulat⁹ ē sanguis i interiori pre auris.
unde curetur cum dissoluentibus sanguines co
agulatum. Dixit bal. attende. Et si ex spō
fuerit aliqua purgetur ab ea. Et si opilatio
fuerit ex humore grosso oz capud in p̄mis
purgare scilicet post digestionem materie et d̄
inde ēt ad oppositū diuertatur mā. Et cere
bro purgato aquā auri instilla in qua pigamū
coqueris et sanficum et nemanum. aut summe
castor. zelleborū et crocum equaliter et trita
uini aceto super infunde et auri instilla. Aut
liciniū super induc uel oleum nardinū instil
la quoniam humore grossū qui in pure ē sub
tiliat et dissoluit. Et bombax inunctus in succo
uel oleo maiorane auri imissus confert dixit
Rasis tertio continentis ad obturationē au
ris absqz dolore sed est ac si auris fuerit ob
turata bombace. Et nostro ydionate uocatur
coffum. Recipe de succo blitis cum felle tauri
no et impone aut de oleo lilaceo aut de o
leo maiorane. Et Aui. dixit in facia ab hu
more uiscofo uel uento uehemēti in qua yma
ginatur homo q̄ eius auris sit obturata con
fert distillatio olei de lilio aut fellis taurini
in succo ficie et succo seminis canapis et succo co
loquintide inest proprietates iuuandi ad opila
tionem auris. Et ex conferentibus ad opila
tionem uentosam et sordis est licinium ex na
sturtio et baurach factum qd̄ adhercat auri
tribus diebus deinde extrahant et egredie
tur sordes plurima. Et ex conuenientib⁹
fortibus ad opilationem sordis et humoris et
mundificat neruum auditus sunt troc. de elle
boro albo quorum descriptio est bcc. 5. elle
bori albi. 3. y. nitri. 3. vi. croci. 3. iii. confin
gantur et cōterantur cum aceto et fiant inde
troc. deinde qn̄ sunt necessary soluātur in ace
to et distillentur in aurem. sūt enī mirabiles

ualde. Vapor & coctio absinthij aure ex opti
lat.

Capitulum 8^m. de tinitu & sibillo.

Tinitus qui alii percipit
in aure alii di
cit tinitus & alii sibillus. Et scia
pio dixit tinitus & noises que fi
unt in aure. Et hec dispo dixit
Aulic. & uox quia homo incessanter audit absque
causa exteriori existente audit tunc ac si esset exteri
us. Et eius comparatio ad auditum est com
paratio ad usum ymaginationum & tene
brarum quas uidet homo absque causa exteriori
existente ad oculum. Scias quod triplex aer reperit
faciens ad auditum. scilicet aer auri plantatus & ge
nus extrinsecus. Et aer uaporosus siue ipse uapor
in humiditate & cauernositate auris extrinsecus sicut
qui reperitur in uacuitatibus & concavitati
bus aliarum partium corporis. Et aer extrinsecus
adueniens. pars autem aeris exterioris quod
primo mouetur non peruenit ad auditum. sed
mouetur in circuitu aeris sibi continui. Et sic
tunc per partem motam a parte mota mouetur alia. Et sic
ultra usque ad certum spatium quousque peruenit
ad aerem uaporosum extrinsecum in aure. Et hic
aer exterior ad tinitum causandum licet possit
percurrere tamen non semper percurrit. quia sufficit ae
ris uaporosi siue ipsius uaporis inundatio
mouens aerem quietum. Et hoc cum uapor ipse
est multus. Si tamen ipse uapor esset ita paruus
quod sua paruitate non sufficeret inundationem
ponere in aere quieto. tunc necessario requi
reretur aer exterior ad inundandum illum qui
licet exterior fuerit. tunc debetur ac si interior
fuerit. & tenet locum aeris uaporosi inundantis
aerem quietum qui motus est auditus. Dixit
itaque Aulic. quia uox causa est inundatio siue
motus accidens in aere qui peruenit ad sensum
scilicet aeris quieti tunc ut sit in hoc accitio.
scilicet tinitu motus aeris. Et cum non sit aer ille
inundans extrinsecus. scilicet necessario tunc aer est inte
rior. Et aer quidem interior est aer effusus in
humiditate aeris. scilicet humore in eis. Et hec inun
datio. scilicet facta in aere intrinseco siue in uapo
ribus extrinsecis & in uacuitatibus auris. dixit
Aulic. autem occulta. scilicet pauca & debilis. a qua
fortasse non peruenit uapor effusus in uacuitatibus. scilicet
humiditatibus auris. scilicet ad inundandum aerem quietum
tamen quia per sui debilitatem non mouetur nec in
undatur uapor ille ultra & fuerit inundatio
& motionem quam facit in auris sanitate. ita quod
non mouet aerem quietum. motu manifesto sed ta
men mouet ipsum motu occulto. Huius inundatio
illa uaporosi aeris est manifesta. ita quod mani
feste mouet aerem quietum Et sequens Aulic. &
causa tinitus dixit quod si dicta inundatio fuerit
occulta. et ex genere eius cuius est. scilicet dissolutio
ad mouendum aerem quietum est difficile. scilicet motu
manifesto sed solum occulto. Et accidit mor
tus iste siue tinitus in quibusdam hominibus.
ut audiamur a tali qualis ipse est quia ab in
strumentis auditus instrumentum debile & si
bi similibus. Et non audiamur in quibus
dam aliis hominibus. tamen illud est propter acui
tatem sensus. in quibusdam eorum & non

462
in aliis Aut & apparitiones quam diximus in
ymaginando ymaginatioes Aut per debilita
tem eius. scilicet sensus auditus quare patitur a
qualibet inundatione sicut accidit debili fr
gus a quolibet frigore aut calor a quolibet calore
Et isto modo accidit tinitus humilioribus
bus & tabefactis. debilitas tamen sensus preedit
a malitia & plethoricis alienius. Et si est dixit
Aulic. supra occultam & supra illam in qua di
uersificantur fortis & debilis tunc causa eius
est inuicem eius qui mouet uaporem inundan
tem ei. scilicet quieto supra motionem & inun
dationem & fuerit. Et inundans uaporem aut
est uentositas generata in parte capitis in ipso
motu superius aut est aer exterior qui motus per
uenit ad uaporem extrinsecum in aure. Aut est so
nitus saniet que forsitan generatur in ea Aut
feruor purus in partibus eius aut motus ue
tositatis accidentis multoties in partibus eius
sicut fit infelicitibus. Aut repletio superflua
in corpore & proprie in capite sicut fit post
ebrietatem plurimam. Aut est agitatio tendens
uersus cerebrum & proprie sicut fit post no
nitum laboriosum. Aut causa eius est casus
uel percussio. Et quibus sit propter agitationem
motus. ymo propter materiam uiscosam reso
lutam in uentositatem paucam & assiduam il
lud. scilicet illa materie uiscose resolutio Et quibus
sit per uehementiam famis Et illud per agita
tionem cadentem in humoribus grossis spar
sis in corpore & quiescentibus in ipso Et cum
natura non inuenit cibum aliquem quercit ad eos
& resoluit ipsos in uaporem & mouet eos. Et
quibus accidit sonitus post medicinas quas pro
prietas est ut retineant humores & uentosita
tes in partibus cerebri. scilicet sicut sunt medicine
stiprice glutinatie uel & gelatue & similes
Huius dixit sicut ponitur 3°. tinitus quod so
nitus generatur ex uentositate grossa inflati
na aut teneritate sensus auditus. scilicet acuitate uel
debilitate eius. Et causa quare habet auditum
acutum non semper percipit tinitum. quia non semper
stat tanta acuitas sensus. neque fortasse est sem
per stat motus sonos facientes. Sicut cum habet
acutum uisum percipit corpora paruissima. ita quod
et uapores qui necessario reperiuntur in uacui
tatibus oculi ita habet acutum auditum percipit que
libet motum aeris quieti et facti a paruissimo
motu uaporis qui sunt in uacuitatibus au
ris. Et scias quod debilitas est causa sonitus &
percipit re debilitate imprimentem. quia sonus fit
cum motu locali reali a quo nemo auditus pa
tetur cum impellitur. Sed debilitas uisus non
est causa ymaginationum quia receptio spirituum in
oculo non fit cum aliquo motu locali locali. sed
solum intentionali a quo nemo uisus non pati
tur cum impellitur. Dixit Serapio. tinitus &
uoces que fiunt in aure. aut fiunt ex debilita
te membri auditus. sicut accidit illis qui san
tuntur ex egritudine. aut ex acuitate sensus aut ex
caliditate que expectatur. aut uentositate gros
sa que aggregatur & expectatur & resoluitur
ut resoluitur in radice uerui auditus. Et Me
sue dixit. sit propter debilitatem. sicut in con
lascibus & sit propter aduentum crisis. & sit
propter habundantiam & repletionem superfluas
D. I.

in capite et fit ex ueritate grossa et fit ex co-
arratione humoris grossi et uiscosorum. Et
Auer. dixit quarto colligit. maior pars egrit-
udinis que sunt in aure est efusio et tinitus
propter intus ueritatis impletionem et clusiones
Et dicitur qd h^o esse pot^{est} acuitate sentiendi
Et demonstratio super h^o esse pot^{est} qd ibi non
est signum superhabundantie humorum. Di-
xit Auer. causa sonitus quandoqz est ex aure
ipsa et est per proprietates et quandoqz est cu
comunitate aliorum membrorum mittentium
has ueritates ad ipsas. Dixit Serapio tibi
inest ut distinguas inter eas ex regie qd pre-
cessit et dispone fm qua nunc e. Nam si ista
mus uisus e gulositate. et secutus est est mali-
tia digonis aliquoties. et mediet cibos q ge-
nerant inflationem multam. tunc nocet ille aut
sunt ex humiditatibus inflationis aut ex hiori-
bus. f. grossis et distinguat inter has cas. qz
si accit in hora una et quiescit in alia. ita q
no sunt quicquid tunc sunt ex ueritatibus. f. si
sunt assidue et sine intermissione fm unaz for-
ma tunc significatur q sunt ex elenatione hu-
moris. f. grossi. Et dixit super uoces et soni-
tus qui accit ex causis alijs significatio est
facilis. Dixit Auer. illius qui e quicquid et affi-
dius ca e aliqd stans in cerebro ipso suple
aut aure et est p proprietate. Et aut quiescit
et detit ex ueritate pp repletionem. f. humorale
uel cibale aut pp uacuitatem aut ppter motu
aut cu calor fortis fit super corpore et maxi-
me sup capite. aut cu fit frigus tunc e ppter.
coitatem. Amplius dixit Auer. forma uocis
siue sonitus significat ipsum. f. eius cam. Et
enl qnz quosuit nox ascendit ad superiora
et plm eius e cu coitate corporis aut stoaci
aut quasi uox que resoluitur sup se ipsa. aut
quasi fragor arbor. et significat illud absten-
sione ueritatis. Dicunt quida qn ca corru-
ptionis auditus e humiditas aut ma humida
uaporosa siue uapor et tunc percipitur sonus
debilis. Et ideo ymaginatur audire sonatem
ex longinquo qz modus percipiendi sonu ex lo-
ginqz e q debilitate percipitur. Et ro predi-
cti e. qz in re humida sit sonus debilis. Et e
a materia humida surgit uapor debilis et tar-
di motus qui sonu impingit debile. Et e q
uapores siccit sunt sonori et faciunt audire so-
nos fortes et faciunt ymaginari audire res
ex ppinguo. qz talis e modus percipiendi soni
ppingui. Dixit Auer. qn eius constructio e
fm semita generationis post generatōez ocl-
tam continuam tunc e pp humore uiscosum. Et
sic e illic febris aut dolor perducens ad trōe-
tem significat corruptione pusulentia. f. q pa-
ta e eruptioni dixit Gal. sicut scribit 3° con-
uentus significat super eo q e ex teneri sensu
qz laborans e me uelocis sensibilitatis et tene-
ritatis dixit. Et. fortasse quingit ex subulita-
te sensus auditus et eius claritate. cuius e si-
gnu q in tepore famis auget et in hora ebri-
etatis et sarietatis minuitur. Et Auer. dixit.
illum qui est pp sensus acuitatem significat d
secus cap ueritatum et repletionis. f. hio-
talis uel cibalis. Et mundificatio auditus. f.
inframenti eius. Et exercitio eius apud teu-

nium et uacuitatem. f. ab humoribus et cibis.
na in ieiunio no mouetur uapor. qz habent
impedire audire. Et dixit factus a siccitate
accidit post euacuationes et febres. f. effican-
tes. Et factus a debilitate sciatur pp supflui-
tates. f. cap qz pp superuentum cap que ipsa
rum uehementia et superfluitate deiciunt in r-
ture et dixit qui e cum qplone calida fit sub-
ito et cu inflammatione. Et qui cu frigida fit ec-
trario. Cura facti ab acuitate sensus dix. Al.
medicina non indiget nisi superfluitate obri-
neat. tunc. n. de opio dissoluto in oleo imtre-
dum e quantum duo grana ordet ponderant
papper. n. stupefacere cofert. Un Gal. ut scri-
bitur 3°. continentis dixit imponat auri gut-
tatim de succo iusquiami et oleo rosato. idem
operat succus mandragore. Dixit Auer. in fac-
to. ppter uelocitatem sensus. f. acuitates et sub-
tilitatem auditus sunt qdam homines qui in-
cipiunt a stupefactionibus al precipiunt uten-
dum ee stupefactiuis. sicut oleo ros decocto
cum aceto cuius esse predictus est cum parco
opio aut mirro cuius oleo debengi et iusquiami
coco cum castoreo. Sed dixit ipse quicquid
us qd preceperunt e ut sumatur grana pini et
castoreum cum oleo et terantur cum aceto et
distillantur in aurem. Sapio tn dixit cum ac-
to solo. hoc. n. est quicquid. qz hoc medi-
camentum non stupefacit et bebetat utrures audi-
tinam. unde non percipit quicquid impru-
Et cum hoc resoluat si qui de uapore esset in
aure qui esset ca illius. Dixit Sapio si sunt uo-
ces pp crism que expectat non oz ut curet
cum aliquo dixit Auer. cretens oz. ut n mo-
ueatur qm remouetur cu remotione febris.
Et dixit Rasis 3°. quicquid accit cum febre
id est in febre nulla fiat curatio qm mitiga-
tur cum mitigatione febris q si durauerit p
febre calefiat auri cum aqua calida in qui
coctum fuerit absinthium. Inquit Mesue di-
xit filius zacharie. si fuerit sonus propter d
bilitatem succedentem febrem distilletur in
aurem de decoctione absinthij cum oleo ro-
sato. Et dixit Mesue. cura eius est cum
resumptiuis et addentibus ad utrumque cor-
poris et regimen conualescentium. Et
Auer. dixit. factus in conalescentibus curatur
cum nutricaoe et humectatōe. et hoc pprie si
in ea eius fuerit siccitas et cu oleis teporatis
declinatibz ad caliditatem uel siccitatem fm
necessitatem. si uero ea eius fuerit debilitas
se audire tunc admittit ea que temperat
qplonem accitalem que est causa ipsius debi-
litas ex distillationibus et alijs predictis.
in omnibus at alijs specibz et de dicta dixit
Auer. oz ut omnes isti solem et balneum et motu
laboriosu et uomitu et clamorem et repletionem
et ut omnes leniant naturas suas dixit gullis
abstineant a utro puro et fumofo nouo uel ne-
teri et a leguminibus et porris et mactibus et si-
milibus. Alm. dixit. cibaria minuenda sunt
et uinum dimittendum. Et 33° problematum
problematum 7° que sunt propter quid i auri-
bus sonus exiens sicut est in patientibus
tinnitum et sibilum. si quis sonuerit id est ma-
gnum sonum fecerit in aure patiente cessant

Signa corruptionis
auditus ex hu-
mida causa

A vaporibus
simis

pp subilitate
sensu

Cum p-
ponit
de hore
grosso.

A ueritate
in fa-
m gilla

Cum par
porone
ab hure
grosso.

ille sonus. Et dixit causam esse quia sonus ma
ior repellit minorem. et propter hoc medici
in auribus talium parietibus precipiunt et clama
ri. dixerunt quidam. quod res et causa ut cornu po
sita supra aurem patiens tinnitus sanat ipsa quia aer
quies in illa remouetur continue quare sa
nat tinnitus. Lura uero per portionem in tinnitu pue
niente ab humore grosso siue sit per coctatem si
ue per proprietatem humoris digerendum est. Et tunc
cuandus et diuertendus cum eis qui ueniunt. Si
fuerit cum grauedine capitis et auditus. uenter
pillulis cochleis multociens est soluendus. Et
mesue dixit cum yera dyacoloquintidos et co
chleis et siliis eundem fienda est cum iteratione et
iteratione. Et postea diuencum est ad embro
cationem et fumigationem cum traiectione et si
milis. Dixit Auicenna. in eo qui sit per coctatem
et ut intentio eius curatio sit intentio
membris facientis ipsum et proprie stomachi
quare mundificetur. si stomachus uel membrum
aliud facient corpus totum cum eo quod conuenit.
Et cum hoc dixit ipse intendatur cerebro et au
ri quare confortetur cerebrum quidem cum aliquo
quod sit sicut oleum amigdali et siliis. Et consideret
hoc ad portionem primam. i. que principat facit
tinnitum. Et attendat illud quod adiuvat ipsa. i.
destruit ipsam secundum causam. nosos. Et dixit siliis fac
tum a repleto. i. curet repleto prius. et ergo in mu
dificetur corpus et caput cum eo quod conuenit.
Et dixit Auicenna. in facto per mās expulsum ad
aurem in dispoñe sursen. aut ad humorem grossum
uiscosum defluxum ad aurem administra ea oia
que dicta sunt in cura doloris et apatis auris
et in cura tinnitum. Et dixit. ex eis sunt qui pro
fuerunt illi qui succedit sursen et febribus pro
fuerunt absinthii cum oleo rosae. aut cum aceto et
oleo de lilio quoniam est medicamentum bonum. sapio autem
dixit abluere aurem cum decoctione absinthii de
inde infundere in eam acetum cum oleo rosae et ele
borum nigrum cum aceto. Et dicunt quidam. uapo
ratio acetum solius sanat sonitum. Dixit Mesue
in facto a uentositate grossa conferunt caput
purgia et sternutationes post mundificationem
radicis. i. humoris peccantis in quacunque par
te corporis fuerit. Et conferunt post mundi
ficationem distillationem nocte. i. ad carminandum
et resoluendum uentositates et humores si quis
in auribus remanserint. Et de ualentibus in
debilitatibus sunt oleum de lilio et de narciso uel
yrosos. Dixit Galenus. oleum lili auribus instilla aut
nardinum aut costinum. Et confert oleum keirinum
et sambacinum et oleum de amigdal. a. et de nucleis
pistocorum. Et fortiora predictis sunt oleum
rutaceum. oleum rasanum oleum de sinapi et similia.
Dixit Mesue. fiant distillationes proprie cum
oleo et alkana et modico euforbii aut oleo ru
taceo et castoreo. Dixit Rhazes. oleum rasanum et
de amigdal. a. et rosatum in quo euforbium fuerit
dissolutum sunt imittenda. Dixit Galenus. ut scri
bitur tertio continens. Curetur factus ex ue
rositate inflatus cum eis que attenuant et in
cidunt. i. remouent uentositatem. Et pone gut
tatim in aure de succo cucumeris asinini et de
elleboro nigro cocto cum aceto. aut de succo
porrorum cum oleo rosae. aut de oleo laurino
aut oleo muscellino. aut de oleo in quo cocta

A reuolui
m gssa

fuerit pulpa colochin. Dixit sapio tere eufor
bium cum oleo amaricino aut de alkana et di
stilla in aurem aut castoreum cum oleo rutaceo
Et referunt uapores ad aurem. Dixit Al. au
ris supra aquam in qua sanus et sticados arab.
absinthium mentastrum et origanum cocta sunt
ponenda est. Dixit dyas. coque rutam in aqua et
põe aquam ipsam in uase enco strisci orificii
et obturetur os eius cum lana et appropinquet auri
ut penetret quod ascendens fuerit de uapore ad la
nam et perueniat ad aurem. Dixit serapio
referunt illis qui leduntur ex uentositatibus
grossis in aure uapores aque in aqua de
cocta sunt anethi camomilla mellilori folia la
uri calamintum et origanum et sanfucus quando
tu facis bullire ista in cucuma et ponis in ea
cannulam aradineam et coboperis in circuitu
cannule. Et ponit infirmus aurem suam super
foramen cannule donec egreditur totus uapor
ad aurem. Et post illud distilla in aurem oleum
rasani calefactum aut aliud simile aut castor.
cum oleo de lilio aut succum rute siluel. is cum
melle. et dixit si in aure est tinnitus terimus ga
riofili masculi quantatem. 3. 5. cum dauid. i.
de musco et miscemus cum aqua sanfuci et distilla
mus in aurem. Dixit Mesue. i. facto ex coacta
tione humorum grossorum uiscosorum refer
nitrum cum melle et aceto et oleo de ben. et casto
reo Et refert oleum rasanum cum oleo rosae succo
porri et castoreo et felle ouis. Et dixit. un
guentum ex inuentione nostra referens soni
tum et grauedinem auditus per uentositatem grossam
et mās frigidam grossas. 3. 5. elix albi casto. co
sti. an. 3. i. rute nitri pipis longi. an. 3. i. eufor
bii. 3. i. deinde accipe succi radicis quoniam medius et
succi porri et olei nardini et camomellini et de
amigdal. a. et anethi an. 3. i. coctur ad sucum
assumptionem et cola et utere. Inquit paulus.
si fuerit absque ponderositate stude in uapora
tionibus que dispergant uentositatem sicut
cum decoctione origani yfopi balce sifimbry
sanfuci et similia. Et refert si superponatur
auri uesica plena aqua calida. Et sedat tinni
tum fumus de yfopo quibus receptus ad aurem
et utiliter remouet tinnitum fumus factus de
stipitibus fabarum. Dixit Horus. ualet fu
migatio betonice et foliorum lauri. Et de
utilibus est euforbium cum lacte camino inie
tum et castor. in succo cepe et porri decoctum
infectum. Et dicunt quidam quod adeps ranarum
instillatus in aurem statim tinnitum tollit. Et
de utilibus in uentositate grossa est quod reci
pit succi cepe. succi maiorane fellis uaccini sit
ei rasanum an. 3. i. bulliant in eis euforbii et pi
guedinis castor. an. 3. i. ellebori albi et nigri
costi piperis longi nitri mirre sinapis an.
3. 5. deinde addantur olei de scorpiombus
olei nardini an. 3. 5. et iterum bulliant ad con
sumptionem succorum coletur et mittatur in au
rem. et confert sola aqua sublimationis rafa
ni uel rasanide. Et de mitigantibus tinnitum
est acetum in quo contritum fuerit castoreum
yfopus et insquamus albus. Dixit Auicenna. ex
medicinis communibus aggregatis et experitis
ad illum qui est ex debilitate et opilatione et
humore est ut sumatur gariofil et semina per
D. 7.

ri añ. 3. 5. et musci dauid. i. et distillentur in
aurē cū aqua sancti et rube aut cum lino et
cum decoctione foliorum pini et cum deci-
tione foliorum arundinis. i. buxi arboris et de
coctione foliorum lauri. Et dixit quidam d
sapientibus medicorum dixerunt non ē aliqd
conferēs sopillī q̄ medicamē alfundengi di-
cum ad memoriā. nam spūm ē magis iua-
tuum qd enarrauit deus ad illū. Dixit pau-
lus ad titium antiquus d humore uiscoso cu-
tus significatio habetur. quia erit modicus.
℞. elebori albi croci castorei añ. 3. iij. nitri.
3. x. utere eis cum aceto. Dixit. Alman. ad di-
urnos aurium tinitus mirabile. ℞. eufor-
bium et dissolue in oleo capris et utere. Et
dixit paulus. ad sonitum uehementem teratur
castor. et insquāmus. al. lilius cum aceto. et
iponatur de ea in aure guttatim. Quidam
passus est sibilum ex debilitate cerebri et
auris ab humore melancholico propter quez
pariebatur multas et uarias cogitationes et
disponebatur ad melancholiam. Et curatus fu-
it digerendo materiam cum sirupo qui sic fit
℞. Recepte boraginis buglosse endiuie mellisse
añ. 3. i. capillorum ue. scolop. añ. 3. ra-
dicum feniculi petro. acori. liquirit. añ. 3. i.
sicados florū boraginis seminis feniculi.
anisi cinamomi añ. 3. iij. folliculorū scene. 3. ij.
zucari. li. i. fiat sirup⁹ et post digestionē eua-
cuando cū dyascene confortato cum 3. 5. la-
pidis lazuli et turbit. 3. ij. et 3. iij. 3. i. postea
semel in septimana purgatus fuit cū electua-
rio qd sic fit. ℞. corticū kebuloz et indorum
añ. 3. 5. terantur et lauentur cū oleo amigd.
dul. recentū bene fricando manibus et ponat
ad solē donec efficcantur deinde itez lauent
et sic fiat tribus uicib⁹ uel plurib⁹ deinde la-
uentur cū aqua zucadata tantū q̄ puluis ap-
pareat dulcis deinde. ℞. de dicto puluere. 3. 5.
3. turbidū electū folliculorum scene añ. 3. ij.
cinamomi sandalorum citrinorum et xiloloos
añ. 3. i. zucari. li. i. Et sumatur ex ea in mati-
utinis per interualla sine potu. Et dieb⁹ qui-
bus non recipiebat de dicto electuario rece-
piebat de alio qd sic fit. ℞. pineaz mundata-
rum. 3. ij. seminis cucurbitē et passul. añ. 3. 5.
penidiarum candorū uiolatorum añ. 3. i.
xiloloos cinamomi añ. 3. i. macis corticūz
citri cedoarie doronicī strici crudi corallo-
rum rubcorum dragaganti gummi arabici añ.
3. ij. zingib. gar. nardi cardamomi croci. añ.
3. i. florū boraginis et buglosse been albi
et rubei sandalorum citrinorum añ. 3. 5. zuca-
ri dissoluti in aqua ros ifupidiōis acori. li. i. 5.
fiat electuarium cuius dosis est. 3. ij.

Capitulum nonū de atteritione auris seu quas-
satione et puritu et tremore ex magnis uocib⁹.

Tritio seu quassatio
aut prouenit so-
lū ad cartilagineas exteriores
tantum aut prouenit ad asarnach
interius et os petrosū. Et de
ista dixit Aui. uisus ē ypo. q̄ nō curretur cūz
aliquo qz ad eā sequit̄ dolor foris et apostēa

Et qbus tpe ypo. nō euadebat Sed dixit Aui.
illis qui fuerūt post ipsum uisus est ut curretur
Et ex eis quibus ipsi curauerūt eam est ut
sumatur acacia et mirra et thus et fiat ex eis
linimentum cū aceto albumie ouis aut medulla
panis cum melle. In h° enīz medicamine est
repercussio et doloris sedatio Cū h° tū debet
mā diuerſi ne fluat ad aurē omnibus modis
qbus mā cūat uel ad diuersum trahit. De
attractione aurē cartilaginis dixit Raf. 3.
q̄ntētis q̄ferūt mirra aloē thus et cerasa plū-
bi q̄n illiniē cū eis. Et de prouenitibus car-
tillaginibus aurū atteritis ē mirra mixta cū
carne limaciaz superapposita aut aloes uel
olibanū cū uino mixtū uel oleo. Cū aurē acci-
dit aurī puritus dixit Aui. summat̄ aqua
absintij et fūdat̄ in aliquibus oleis. s. quon-
tibus ad h° Aur bulliat absinthiū cū oleo
et distilletur in aurē. q̄n in aurē distillat̄ gut-
tatim aqua in qua dissoluta sunt sic? sicce tri-
te cum sinapi q̄fert puritū et ē sibillo. Et
q̄fert terdentina sū ptes equales mixta cum
melle et oleo amigda. a. et sel ouis bullitum in
cortice granati auribus instillatum q̄fert puri-
ritū. Tremor uero qui accidit aurib⁹ ex uo-
cibus magnis et similibus ut tonitruis dixit
Aui. prouenit ex debilitate uiridis anima-
lis que est in cerebro aut que uenit ad audi-
tum Et curatur cum eo qd q̄ferat cerebrū.

Capitulum 10^m. de aqua ingrediente aurem.

Aqua que effunditur in au-
rem et in ea morans
putrefit et putrefacta ledit eaz
uehementem inducendo dolorē
et aliquādo apostema et proprie
in radice auris Et cura eius dixit serapio ē
suctio euz cannula. Et post suctionem distille-
tur in aurem oleum de amigda. et auelanis. Et
dixit fundatur de aqua ista in aurem donec
tota repleatur deinde inuerſetur auris
cum uelocitate et excludetur tota aut immit-
tatur auris subtilis in aurem. aure existē-
te reuerſa et cōmoueat caput suū frequēter
et descendat per gradus uelociter et tussiat et
sternutet. quoniam ista faciunt egressiones.
aque facilliter. Et dicunt quidam cum sterna-
tare uale claudat os et nares. Dixit Galie.
ut scribit 3°. cōtinētis. ponatur p̄f supra q̄ ē
a pte auris istime et sugat̄ cū cannula de n̄ ipo-
natur aurī guttatim de oleis aromaticis. Et
excitetur tussis quoniam emittet aquas ex au-
re. Sit autem cannula argentea uel de penna
anseris. Dixit melue. cura fit secundum unūz
trium modorum Aut enim fit ingentatione
quam sequitur euacuo eius et perficitur cum
tussis aut sternutatione apprehendendo os et
nares Aut effundendo in aurem aquam donec
impleatur et deinde inuerſetur cum uelocita-
te donec excludatur aqua tota et inmitteatur
radi⁹ subtilis aure existēte sic inuerſato et q̄
moueat caput suū frequēter ut descendat p
radiū uelociter. aut tussiat et sternutet. q̄n
ic fit egressio aque facilliter secunda res ē at-
tactio aque et perficitur cum suctionibus. et

res que attrahunt aquā efficaciter. sunt spon-
gia macina imissa in aurem ligata cum filo ut
facilis fiat eius extractio aut frustuz medul-
le sambuci. Et ex instrumentis ē cancellus q
imponitur in aurem et fiat succio per ipsum
aut imittatur extremitas canularis et pprie
instrumenti qd attrahit quando subito relin-
quitur ei uacuum. 3^a res ē resolutio aque et
pficiē cū igeniatioe qua fit aq resolo cum fa-
ciliatē. et ut accipiatur cānellus aneti et in-
uoluatur super una extremitate eius. cotū. s.
usqz ad terciā partē ipsius. Et alia extre-
mitas mittatur in aurē. et circumdatur ei aliquid
ex coro. ut sigilletur in foramine auris. deīn
sup alia extremitate accendatur ignis. Dicit
quidā q ista extremitas dē pūus submer-
sa in oleo. resolutur enim sic aqua. Qui-
dā aut faciunt hoc de papiro cuius una extre-
mitas usqz ad mediū ibibat oleo et altera p
remaneat sicca que in aurē mittat. pars uero
oleo ibibata remaneat foris et accendat. qm
attrahet aquā et consumeret eā. deinde dix me-
sue instilletur in aurē oleū rosarū tepiduz in-
stillatione post instillationē. Dixit Rasis in
diuisionib⁹. fit dolor in aure ab aqua intran-
te in eā. Et ex aqua balneoz quoz uirtus ē
medicinalis. Et distillatio albuginis oui et
lactis mulieris. qm hec omnia sunt suauia.
Amc. aut dixit qnz excusat ab ea que parua
ē effusio oleoz aut lactis tepidoz pūue. et
pprie qm remanet dolor remota cā. Ap. aut
33^a. pbleumatum. pbleumate. ii^o. quesuit.
ppter quid si aqua in aurem funditur super
effundunt oleū. Et dixit cām eē. qz oleum fit
supnatans aque et alys liquorib⁹ pp uentosi-
tatē et acritatē suā. Et cum hoc ē uiscosum et
cum uiscositate sua adheret alys liquoribus
et subleuat et attrahit ad se. Cū ergo oleū po-
stea ex fundit. Ali⁹ liquor ipsū sequit et egre-
ditur. De supradictis modis exbendi aquam
ab aure dixit Aui. imponatur auri ebullia. s.
cānula et sugatur aut exbatuz subito. deinde
effunditur in eā oleū amigō. d. Et qnz extra-
hit eā tussis aut sternutatio. aut liciniuz aut li-
gnū de aneto aut scissio papiri fm quantitates
uni⁹ palme sup cui⁹ unā extremitatē quātum
ē terciā sui inuoluat de coro et submergat in
oleo. Et ingeniose alia extremitas in aurem
mittat et taceat patiens. Et extremitas i quo
ē cotū inuolutū inflāmet igne. et dimittat in
flāmari usqz quo pueniat caliditas ad interi-
ora auris et tūc extrahat subito. qm subito
egrediet cū ea qd ē in aure de aqua. Et qnz
egredit cū strigatorio. Et oia empla resoluē-
tia et desiccantia pueniūt in resolutione et cō-
sūptione aque. Dixit Auic. si dolet uehemen-
ter euaporet auris cū corticib⁹ papaueris
melliloto camomilla uolis et malua semine
lini et farina ordei cū lacte mulieris. Lapi-
los aut et grana uel semina et similia intrācia
aurē educunt res multe. Dixit Gal. ut scribit
tertio continentis ad lapidem et subam et alia
ingressa aurem mittatur in aurē aliqd instru-
mentū cum lana super eū inuoluta infusa in
terbenitina uel uisco et silibus et extrahat cū
eo. qz adheret ei. et sic egreditur. Qd nisi e

grediatur sternutatio fiat et obturentur os et
nares et extendatur auris qm egreditur. Et
fiat hoc pluries. Qd si inde fiat apā dixit.
Gal. dubitandū ē de spasmo. unde procede cū
mollificatione toto studio. Et ait Raf. ipona-
tur oleū intus per noctē unā. deinde ingredi-
atur balneū et calefiant aures cū aqua calida
donec rubeant et lenificentur bene. Deinde fi-
at sternutatio cū fortitudine qm ampliabitur
locus et egreditur. Sed in quando sternutatio
fit restringi debent os et nares et emittatur
uentositas ex aure. Dixit Alim. hoc pro par-
uo non habeat et precipue si fuerit res malā
habens qualitatē ex ea nāqz grauis sequitur
dolor. Et dixit oleum tepidum imittendū ē.
Et patiens ingreditur balneū in eo morā faci-
at donec corpus molificetur. deinde in nares
insuffletur conditū. Et teneatur hancitus ut
sternutatio sequatur. forsitā. n. sic egrediet
Si aut fuerit difficile et non egreditur erit
necesse ut cū ferro auri imisso extrahatur. un-
de quidā conant capere rē illam cū tenaculis
acutaz extremitatū. Et si sic non possūt illaz
extrahere incidūt in radice auris ex pre mol-
li donec perueniūt usqz ad rē illā et extrahūt
deinde curant uulnus sicut oz. Dixit serapio
lapillū et alia parua que cadūt in aurē. accipit
stilus subtilis capitis cū inuoluitur sup ipsū
lana et imergitur in melle gūmi glutine l'pice
et similibus reb⁹ adherentib⁹. egreditur. n.
cū eo. Et si ubi possibile ē extrahat illud cū
tenaculis paruis. et si non egreditur ex istis
trib⁹ oz ut ponas in nares rē qmouētes ster-
nutatiōē. et stringe os et nasū. et inclina au-
rē lesam ad latus lēsum et pone palmā ei⁹ su-
per aurē. qm. quando facim⁹ istud egreditur
res que submersa ē et elongata in aure cū ex-
pulsione et motu necessario uentositatis. Si
aut non egreditur tunc fude in aurē oleū mul-
tū calidū. qz fortasse egreditur cū humiditate
q fluit ex aure illud qd fixū ē in ea ex eo qd
liniuit oleū. Et quotiens facit ex illo aliquid
oz ut adhibeas cautelā ppletam. s. iterando.
Dixit Aui. capite ad partē eius inclinato sal-
uat patiens. Et si nō exierit prouocet sterna-
tatio. deinde imittatur oleum tepidum. De-
cunt qdam q succus mercurialis inuolutus
calidus multū bene operat. Et ego puto. q
ea que extrahūt infixa corpori posita supra
aurē sint bone pferentie Succio etiam ore
ad oia q in aurē ceciderunt conferre uidetur.

Capitulum. ii^m. de uerme generato in aure et
alys animalibus paruis intrantibus aurem.

Ixit Auic. qnz acci r'pp. in
troiū paruo⁹ aliatū
in aurē uehementia doloris aut
anxietas et mor⁹ fm quantitatē
animalis. Cū uerme uero in eo
generato sentitur agitatio ei⁹. Dixit Alimā.
cū in aure fuerit tiullatio et pruritus et do-
lor. Er uermes ceciderunt ab aure suple. signi-
ficatur uermes in ea fore. Dixit Mesue. in-
digent medicamine necante eos in primis.
deinde ingenio educante eos ne post remane-
D. 3.

bite aut rosatus aut de salicibus. Quis caput purgum suum plene opatione tunc conse-
quere solum distillando lac in nasum cum aliquo
alioz frigidor ut tollat mordicatio et acuitas
ab eo. Dicit Gal. 2. de accidenti et mor-
bo. Noctemus nares instrumenta que sunt in dua-
bus huiusmodi. scilicet olfactui et hanelui. Ideo si mor-
bus fiat in naribus virtus odorabilis aut non
sentiet odoranda sicut. os. suple se diminute
uel corrupte. Aut nil sentiet. Nam si nares ni-
mis stringantur aut supflua caro i eis nascat
aut alia grossities pter nam et uia penetratio
ni aeris oppilet. Et similiter faciet apostema
nascens in pelliculis earum. Et omnis passio
que fit in ossibus que collatoria uocantur op-
pillet pelliculas cerebri uel uias ossium dicor
hec oia sunt odoratus nocet maxime si passio
fit in utrisque furculis uel pelliculis que ueniunt
a cerebro ad nares. quoniam si reuma alicui eueni-
at uel catarrus ex incensione solis uel frigi-
ditate aeris utrisque cerebri uentriculis reple-
buntur. unde opilantur illa loca. Et ipsi co-
pilo in uentriculis cerebri existentis coram
pilo. et si in cerebri corruptelam habebit. Et
si sit si si constrictio aut incisio bus euenit
membris aut ossi sensus odoratus corrumpet
aut destruetur. Et dicit ea uero horribilis se-
sus odoratus. humor erit malus in locis pre-
dictis conclusus. Nam in his calefactis sum-
turbidus et fetidus generatur. unde fumosita-
tes ascendentes per nares turbantur et corru-
puntur. Dicit serapio corruptio idest lesio ac-
cidit in odoratu. aut ex egritudine que erit
in uentriculis anterioribus cerebri. aut ex
egritudine que accidit in ipsis naribus. Et
que e ex uentriculis cerebri. aut e ex malitia
complexionis. aut ex multitudine humorum
corruptor qui aggregant in eis. Et egritudi-
nem que sunt in ipsis naribus. Alia e que probi-
bet odoratu totum sicut opilo que accidit i du-
obus ossibus fixis. in quibus sunt foramina duo
que penetrant ad palatu et coartatione humorum
grossor uiscosor quoniam illud e quod nocet odora-
tu parumper tunc fortasse nocet totum sicut
apud quod fit in ambobus naribus. Et est in figura
sua sicut caro alatis polippi multor pedum
Et nascitur in utrisque carnositas egrediens
a na. hoc. n. apud si non. e multum adeo donec
transcat terminum et opilet duo foramina du-
orum narium non destruit odoratum. Et ex eo
e quod destruit odoratu totum pte. et tunc p accia
que sequitur ipsa. et fortasse corripit ipsa to-
tu. sicut ulcera putrida que sunt in duabus naribus
ex humiditate acuta corrente ad eas. quod e quod
si accit utrisque ut generet in eis caro addita
que oppilet. duas nares. aut magnificet putredo
utrisque donec difficilis fiat odoratus. quod ut
trahitur deforis. tunc utraqz destruit odora-
tu. Et dicit sapio. et scribit sic 3. quoniam si
sua odoratu deficit aut ex impedimento antero-
ris uentriculi cerebri. aut introitus naris. Et
impedimentu transitu naris si fuerit proximu ap-
paret p se. Sed si profundu erit cum eloquio hy-
mitus et loquetur cum nare. Et si fuerit ex impedi-
mento cerebri tunc considerandu e in eo quod effluit
ex nare an sit digestu an non an grossu an sub-

tile. Et in regimine pcedere et non sit tibi. an
sit ex opione an ex opone mala. Et R. alia.
dicit 3. quoniam si odoratu deficit. an ex inferio-
ribus transitibus pcedentibus ad nares an ex su-
prioribus. Quod si fuerit ex inferioribus ex carne
erit aut re similit. Et si prohibet hanelui.
seu fieri p nares. Quod si fuerit ex superioribus si
prohibet hanelui nec restat in ipso transitu ad i-
pediendu ipsu aliqd. aut erit ex opione i co-
latorio. aut in eo quod opponit et si duramare
aut ex corruptione opionis cerebri. tunc si sup-
fluitas manauerit ex naribus iuxta solitu. nec
opilo fuerit in colatorio neque in fluxu sanguis
ipse fuerit grossus sed defluat possibile e quod non
sit ex cerebro que nisi fuerint sicce erunt ex
opione. Dicit mesue. nocumeta odoratu sunt
diminutio eius aut priuatio aut pmutatio aut
mendositas. Odorabile. n. aut sentit debili-
tate aut nullo modo. aut in pteritis eius quod pprehē-
dit ro. aut sentit ex odoribus odor qui non in-
uenit in aliquo presentiu. Et dicit mesue. quoniam
gust quoniam nocumeta odoratu pp. casu aut percussio-
ne in uis aut colatorio. Et accit ex hoc ut
cadat nocumeta in ossibus et tortuositas et dif-
finitio forme. Et fortasse non recipit tunc cura
Et quoniam ptingit ab apate et ulcere putrefactio
aut canceroso. aut carne addita putrefacta. Et
accit quoniam pp malitia copionis in alkayfen et
paribus suis sine ma uel cum ma. aut cum uel
tortuositate oppilant alkayfen. aut colatorio aut
duo emacioria. que sunt sicut capita mamilla-
rum. Et quodcumque horum e natum aut cronu
cum uel curam habet. Erit. aut dicit odora-
tus. aut destruit. aut debilitat aut mutat
idest medosus e aut corrumpitur. medosus ta-
men ad corruptum deducitur. Et destructio e
ut non sentiat odores. et debilitas est ut sentiat
ferida et aromatica sensu debili. Dicunt qui-
dam cum odorabilis spiritus grossus est. me-
diocres non concipit odores sed tantum ex-
tremos uide aromaticum et fetidum tantum co-
cipit. et discernit. Corruptio uero odoratus
dicit Aulc. fit fm duos modos unus est ut
odoret odorem fraudulentum et non sit in-
uenus. i. non recipiatur extra aliquod odorabile
salte illius fraudulentu odoratu fetida cum fumo-
sitate inefficente ipse odorabile odoranda que
libet fetida sentitur. 2. modus e ut sentiat
odores qui in se non sunt boni sicut ille qui se-
ntit in se odorem stercois bonum et abhorret
aromaticum. et priuatio odoratus quinto pra-
rice casemia uocatur. Dicit Baro. prohibent
odoratum medicine narcotice imposite nari-
bus. Dicit Aulc. canocumetorum odoratus
Aut e malitia ppleionis singularis. i. plure
aut e humor melius existens i anteriori parte
cerebri et duobus uentriculis qui sunt in ipso
aut in ipsis duabus rebus similibus capiti-
bus mamillarum aut opilo in osse perforato ab
humore aut uisitate aut apostemate aut can-
cro Aut naturitate carnis addite Aut i uela-
mie quod est supra ipsum. i. dura matre. Et di-
xit malitia ppleionis singularis quidam est
proueniens ex medicina administratio et di-
stillationibus distillatis quare calefit pplexio
aut stupefit aut infrigidat aut propter aeris

suprae qualitatis. Et dixit. qñs prouenit no-
cumentu odoratus a cā et percussione facere
ingredi super os nocumentu ut tormolitarē et
aliam malam figurā impedierem rectu tran-
sitiu rei odorabilis. lesio odorat? pñ accidit
homini qñ alijs animalib? ppter multā bñdi-
tarē cerebri ei? qñ dominat? instrumēto odora-
tus. qñ multa enim habētia cerebri siccum bñ
odorat. De signis dixit sapio. qñ corrupti-
fideit destruit odoratus totaliter. tūc oz ut i
quiram? de instrumēto uocis. si corruptu ē cū
odoratu adeo donec loquat? infirm? ex nari-
b? suis tūc corruptio. ē. i. cā corruptiōis. ē in
instrumēto odorat? solo. Sz qñ cor? odorat?
ē ex lesione uētriculor? cerebri. tūc nō ē cor?
in hancitū Et oz tūc ut cogōscas cās pp quā
ledit? uētriculū cerebri. qñ significat p signifi-
catōes qñ significat malitiā qñlonis cerebri
qd ē qñ significat qñ ipsa ē a calitate. qñ fe-
brit. i. calefit? caput. Et facies inflāmat. Et
ledit? a calitate et dicitur a frigiditate. Et ex
qñrargo boz significat malitiā qñlonis fri-
gide. Et sic ē cū edone humiditatu subtilius
multaz grauitas. i. nō multa tūc nō leduntur
uētriculū cerebri nisi ex malitiā qñlonis ca-
lide cū mō calida precipue si rubet color in-
firmi cū inflāmatione in parte anteriore et si
ē ibi grauitas. Et superfluitates que eūant
sūt nō liquide. ymo cōgelate grosse crude. tūc
est a mō frigida. Dixit Aulc. quando accidit
homini ut nō pprehēdat odores et accidit il-
li curius humiditatu ex naso fm consuetudi-
nē. tūc non ē opilatio in colatorio si autē in-
uent? phibitio penetratōis hūiditatu et ph-
bitio respiratōis in naso et nasitas al? māsitas
in loqta sicut qñ loquit? cum naso tūc illic est
oplo in ipso alkaylin. et quādo retinet? curius
humiditatu. et non sit pp malitiā qñlonis
cerebri. i. desiccantem aut qgelantem humi-
ditates aut non sit ppter paruitatem superflui-
tatis eius et est illud qd est in colatorio
apertum tūc illic est oplo profunda scilicet
in cerebro. Et si curius humiditatum est ad-
ueniēs secūdu qñtudinē et non est opilatio
sub alkaylin et eis que secūnt? ea tūc nocumē-
tū est in cerebro. Loguōscē ergo dixit. A.
qñlonis et operatōes et dispōes cerebri p ea
que tā dicta sunt in pcedentib? et indica et o-
perare fm illud. Et sūz si debilitas ē in odo-
ratu aut diminitio. tūc si inuenit? odor putri-
dus et nari? fugitur. i. odoratur fetor. tūc cā
quis ē hūor in aliquo dictor? locor? putridus
et significat a sūz ei? qñ sciuisti. Dixit Aulc.
si in nare nō fuerit aliqua caro orta. neqz fu-
erit in nari? aliqua hūiditas. et difficultas fu-
erit odoratus passio erit ex cerebro. Signa
aut opilationis nasi sunt phibitio hancitū
p nasu et uocis infectio. et in naso apparet op-
latio manifesta cū in eum inspicitur ad radiā
folia. et in sompno moratur ore aperto. Et
cum narca stringuntur. et postea dimituntur
et uentositas egreditur impetose et uelociter
ex uno latere significatur opilatio ex uentosi-
tate grossa. Signa uero opilationis colatorij
sunt qñ in naso nihil apparet manifestum op-
ilans et ex eo non egreditur aliqd superflui

um. Signa autem opilationis cerebri ab hu-
more frigido habita sunt supra i loco suo. Et
frigida ob sunt et calida plunt et ptes atero-
ris capis frigide sentiuntur et qñs sentit odd-
re fetidū et qñs aromaticū et qñs nullū. Dixit
Aulc. qñ odorat infirm? i egritudinē acuos
odores nō qñuetos neqz uisatos. neqz ali-
quo odorabili pñente. Et cū b? sentit odores
qui ē sūz odor pñenti aut luci ifuxi aut butiri
aut alterius similis et fuerint illic signa mala
tunc puenit mors. Cura nocumentor? odo-
ratus duplex ē. una generalis et alia spāl. Et
qñlēt dicta et potio ē. Et dicta generalis qñ
sit in euitatiōe aeris cuiuscūqz intēse quali-
tatis emūdatiōe ab omnibus foridibus qñ ite-
rius aggregari possunt. Et i euitatiōe omniuz
odoz tā sentioz qñ eūā aromaticor? itēsoz et
pñipue eoz que grata nō sunt suscipienti. Et
in euitatiōe sōpni mlti pñipue imediate su-
pra cibū. Et euitatiōe cibor? grossor? uisco-
sor? et uaporosor? seu uaporationē faciētū ad
capud Et replōis eoz et in emissione supflui-
tatu cotidianaz. Et dimissione coye? pñimi
Dieta uero spālīs attenditur fm singlas cās
nocumētoz ei? qñ satis haberi pōt ex dictis
in pcedentib? Et adhuc dicēdis in singlis ca-
pitis egritudinē nati. Generalis autē potio ma-
xie pñet cū cerebri qñfortatiōe. Dixit Aulc.
Imēdat? ateriari pñi cēbri cū ēbrocis odo-
ramētis succidib? cēpīs qñueniētib? et alijs
sūtib? pñicularis uero potio uariāz sz uarias
egritudines a qñ odorat? emergūt. Et si qdē i
cā fuerit mala cerebri et nasi qñlō dixerūt fa-
pio et Aulc. caret cū qñrio. neqz dixit Aulc. pñm
qd accidit ex malitiā qñlōis ē ut luciat? qñlō
frigida. aut cū ambob? uentrib? ateriari? bñs
cēbri aut in ipso māmillarib? additāmētis.
Et medicie magis qñueniētes ad illū sūt caput
purgia fca ex oleis calis in qñ dissoluta sūt
euforbij castor. et mulc? et maxime ualet ole-
ūz nardinū cū pñicis. Et ualē qñferi suc? yze-
os cū pñuere pñereti imiss? i nares. Et apit ēt
op. ones colatorij. Dixit Aulc. si in naso fue-
rit mala qñlō calida. cui? signa sūt rubor in
naso et sēsus ardoris patiens respicit oleū ros.
pñuū cū aqua sempuine aut oleū nennafarinū
et de cucurbita et sūzta cum aqua ros. et suppo-
natur extertus pannus infusus in sandalo et
aqua rosata. Si uero mala qñlō fuerit cum
quā siue mō illa sit i uentrib? cerebri siue i na-
so et colatorio dixit sapio. ipa purgāda erit
p laplariā et psterātoria et p sōmātatiōē dīf-
soluitas oplois. Dixit. A. si cā ē hūor ex nō i
uētrib? cerebri qñ cognoscit? p ea qñ dicta sunt
supra de dispoib? cēbri eūet corp? totū si ē
hūor dñans i acorpore toto et cēbz ipz cū eo
qd educit hūorē illū ex libaret et cappurgus
et gargarismis et suctionibus que sūt nari-
bus et odoramentis subtilitatis et similibus
que tam sciuit? in pcedentibus Et si uene-
siqboronia ē necessaria fiat Et redi in omni-
bus illis ad principia data in cura cerebri. i.
c. cūz materiam et. Dixit sapio. si est ex hu-
more qñ aggregatus ē in locis illis incipiam?
in primis cūz cōne hūoris corrupti. i. digōe
ei? pñuū deinde administrem? gargarisma

trabēs supfluitates. Quod si malicia odora
tis ē ex opione in duobus offib⁹. scilicet colatoru
et hūoribus grossis tūc administra medicinas
subtilitatis incisivas sicut ille q⁹ admistrat
in catarro et coriza nisi q⁹ oz ut sint fortiores
illis. Dixit Ras⁹. 3°. q⁹ tinēt. dico hec sūt appiē
tia opiones naris. scilicet nigella acetum urina cā
melli cōditi artamita piperum piper et pulpa
coloquintide. Dixit Gal⁹. 3°. mēmīr. ad opila
tionem in nare. Nigella infusa in aceto vini
p aliquot dies. de n⁹ trita cum eo bene et in
stilla in nare aut insufflata supra in nare ultra
posse appiē opione nariū. Dixit Ras⁹. dico h
cūra apperit sūt angustia hanelit⁹. Dixit A.
si cā ē opio in colatorio administra ebrietas
apitinas dictas in c⁹ cerebri. et embrocef ex
eis et inclinet sup uapozē cap⁹. Et nari⁹ sugat
ex eis in quib⁹ dissoluta sunt q⁹ diti pip⁹ et op
poponacū. Et oz ut uetose capiti adhibeant⁹
post illud. Et gargarisma fiat ex reb⁹ aperi
tiuis calidis. Et dixit. ex expis sunt nigella
infusa in aceto aliquib⁹ dieb⁹ deinde q⁹ tērat⁹
cū eo bene et misceat cū oleo et distillet in na
sū. Et sugat quāto pl⁹ fuerit possibile ad su
piora et ipm tērat⁹ sicut pulvis dūde q⁹ tērat⁹
cū oleo antiquo donec fiat sicut pulvis subri
li sim⁹. suple et insufflet in nares. et pprie fel
testudis ut dixit sapio. omne fel agit opio
nes nariū et semen urticae et decoctio eius ē po
tens ad hoc attracta p nares. Et sūt decoctio
nigelle et acetum decoctionis serpilli aut sin
sinbru et ozimū gariofilatū sepe q⁹ mestum ape
rit opionem nariū et auriū. Et sūt dum erit
utride sepe odoratus licet siccat sit fortius et
sūt semē eius. Et inunctio narium ab intra
cū butiro solo ē utilis ualde ad opiones nari
um que accidunt infanibus. Dixit Auic. ad
opione uentosas lūdat caputpurgū ex oleo
amigdalino amaro mōtano aut insuffletur in
ipso harmel et piper album. Et quidam dixe
runt q⁹ caro pulmonis q⁹ effecatur et teritur
et insufflatur pulvis eius in nasū ē inuatiū⁹.
Et ualet sacus rate iniectus cum serapino.
Et dixit. ille qui sentit odorifera et nō sentit
ferida nō cesset facere caputpurgū cum casto
reo. multociens usq⁹ quo rectificetur ei⁹ di
spositio. Et quidā addunt castoreo rutā. Et
dicunt qui non sentit bonum odorem faciat
caputpurgium cum serapino.

Capitulum 2°. de fluxu sanguinis narium.

Inquit Ras⁹. 10°. pbleu
māth pbleumate
2°. hōi soli aīaliū sanguis fluit
ex nari⁹. Et hoc pp duas cās
quāz una ē. q⁹ hō inter aīalia
sue molis hz epar magnū generās multū san
guinē. quo replent uene in eo oēs. maxie aīi
q⁹ sūt in capite ppterca q⁹ sanguis ei⁹ ē subtil⁹
respectu alioz aīaliū. q⁹ facit⁹ ascēdit furisuz
ad cui⁹ ascensionē adiuuat statura hoīs erec
ta. Cūq⁹ appropinqt i ascēsu suo recti mirabi
li magis calefit et subtiliat. Et sic ad caput p
ueniēs inuenit in eo hūiditates plūmas que
mixte ei reddūt ipm lubricū habile ad fluēdū

Est. n. hō humidū caplo ppatōe alioz aīaliū
2°. cā ē subtilitas cutis hoīs respectu alio
rū aīaliū pēpue faciei et maxie cutis q⁹ ē itra
nares qua facit⁹ rēpūtur. un⁹ facit⁹ in hoīe sū
guis fluit ex nari⁹ magis tū q⁹ tūgit fluxus
ei⁹ in uiris q⁹ in femis pp eē sāguinē uiroz
calidiorē et subtiliorē sanguine femiaz. ymo
femis raro q⁹ tūgit flux⁹ sanguis nariū. si me
struis quēuēter purgant⁹ et utantur regimine
debito. Dixit Auic. corpora magis pata flu
xui sanguis nariū sunt colica citrina subtilis
sanguis. Et hec inuātur ex eo fluxu q⁹ tēpera
tus ē. Post ista sunt corpora sanguinea rubea
carnosa mediocris sanguis. Et ista inuātur
modrato fluxu plūsq⁹ colica. flica uero et me
lācolica minus sunt pata ei⁹ et minus eo inuā
tur et q⁹ tempat⁹ ē. cā aut q⁹ iuncta qua sāguis
a corpore effluit ē triplex. scilicet aut que ori ficia
uenaz ampliāt. aut que uenam rumpit aut q⁹
resudare facit ipm per poros uenaz et ori fi
cia est pparūper dilatata. Auic. tū parūā dila
tationē ori ficioz uenaz uidet⁹ q⁹ tra distigue
re resudatōi uenaz. Et cā q⁹ uenaz ori ficia
āpliat est aut debilitas retentue aut fortitu
do expulsiue aut decursus sanguis ad extre
mitates uenaz subito acciens aut qualitas
acuta incitās. Et q⁹ appetitio ori ficioz fue
rit pua dixit Auic. fluxus fit distillando. S³
q⁹ apitio eoz est multa. sanguis exiit cū impe
tu et uelocitate. Cui⁹ uelocis et impetuosi exi
tus siue apitiois magne ori ficioz uenarum
cā est dūm sanguis fluentis cū uirtute. Di
xit. A. i. cū impetu et uebementia. un⁹ impetuo
se motus et multis scindit uenas. i. apit eozū
ora l⁹ cum uirtute. i. cum fortitudine uirtutis
expulsiue mouentis et expellentis sanguinem
motu ueloci et impetuoso uerūs uenas nariū.
Cā etiam uelocis et impetuosi exitus sangui
nis q⁹ est ruptura uene siue corrosio in ex
euentis cū magnificat. Et cā ruptore ē mul
titudine sanguis. un⁹ uena intantū extendit dūz
crepat. Et cā corrosiois est humor acutus
corrosiuus. Cā aut resudationis ex poris est
sanguis subtilitas siue liquiditas et aquositas
sanguis aut ē raritas texture uenaz. Et hec
sunt cāe intrinsece fluxus sanguis. q⁹z tamen
bz cās extrinsecas ut casū sup nasū pūssionē
siue obuiatōez morā sub sole estiuo capite di
scobopto fortēz irā et furores motū fortēz et
pēpue partū supioz corporis et capitis mul
tas ei⁹ fricātoez et appositōez calidoz sup ca
put. Et balneū calefactēs de quo dixit Gal⁹.
2°. mēmīr. Balneū fluxū sanguis de nari⁹
et oēs sāguinē mouz motū fortē. Libaz et po
tū calm acutū subtiliatū et mortuū sanguis
et pēpue porūz uini subtil⁹ acut⁹ et mult⁹ et pu
ri portatōez granū pōderis sup caput imissio
nē alicui⁹ rei asperere in nares pēpue herbe
uiridis q⁹ dicit⁹ crus galli q⁹ postea nares su
per eo stringūtur et fricātur et alioz fluxum
sanguis spontaneo ul⁹ artificialiū q⁹ fuctioz
retentionē siue dimissionē et sūtia. Et accidit
flux⁹ sanguis nariūz alū rōne toti⁹ corporis
ut quia calefactum ul⁹ multū sanguis genera
tiūz. Et q⁹z pp uapozes drigmes acutos ad
caput ascendentes. Et dixit Mesue. q⁹z fit
D. r.

pp fracturā artiarū cerebri. Et. A. dixit p
pter eruptionē uenarū et artiarū rebis ce
rebrī. f. ptematis aut rebis mirabilis. Et
dixit melius. qñz sit a nā successione sode. se
dās sōdā pprie pulsatiū. Et. A. dixit. plz
ei. f. fluxus sanguis nariū sit successione euen
tus sōdā et inflāmatiōis. f. capitis uel. i. sode
cū inflāmatiōe que pprie ē sōdā pulsatiua
Et cñtus egritudinis acute uel plm eius. f.
sanguis fluentis ex ruptura uenarū et artia
rum rebis sit successione sōdā et inflāmati
ōis capitis aut successione casus uel percussio
nis. Et dixit melius. qñz sit ppter ebullitiō
nem factā in sanguine cū cōitate corporis to
tus aut epatis. tantū aut qñz sup calefactiō
nē eius. f. epatis cadit ebullitio in sanguine.
Fluxus qdem sanguis nariū. qñz est creticus
et qñz sinthomaticus siue nō creticus. Et di
xit. A. qñz ē rediens cum periodicis. et qñz
cadens subito. i. ē eueniens subito. nō cum p
todicatiōe. Et dixit qñz est ex uenis et qñz
ē ex artariis. et qñz ex ut ambabus nariis
et qñz ex altera tantū. Dixit. A. fluxus san
guinis nariū ē ex di. pōmbus q pferunt et nō
cent ipse ē qñz tēperatus et tunc ē iuuatius
et qñz superfluous. et tunc est nociuus. Qui
igit dixit. A. iūct successione et ptematis ca
pitis post repletiōe. f. grauantē caput. Et in
uenit equalitatem coloris post rubedinez ue
hementem. Et ē equalitatem forme. i. ppro
nis post inflāmatiōe iuuatur co pceptus i
febris acutus et apatibus inuicem et p
prie sanguinis et colicis in cerebro et dūde
in epate postea in uelamine. f. dyasfragmate et
pleura uel mediastino et postea in pulmone. in
uamētum. i. fluxus sanguis nariū in pleureti
maus ē. qñz in periplomia. Et dixit fluxus sa
guis ex nariis ē crisis magna in egritudi
bus acutis multociens et pprie in eis que sūt
sicut uariolae et morbillus. Cum autem fluxus
sanguis ex nariis est multus quia superfluo
us. Dixit. A. uice. succedit paritū citrinitas
non consueta aut plumbetas aut obfuscatio
uel obfuscatio ex citrinitate et nigredine. Et
illis quibus color conuertitur ad citrinitatē
dominat colera citrina et leditur cū extracō
ne sanguinis min. f. qñz illi quibz dominatur
fla aut mla. in illis aut quibz color puerit
ad plūbitatē dominat fla et in his quibz cō
uertitur ad fūcedinem dominat mla. et isti
duo uehementē ledunt per id qd minuitur ex
sanguine. Et ē insup fluxus sanguinis nariū
ses superfluous. dixit. A. in timorem debili
tatis epatis. et ydropis et reliquorum cōse
quentiū debilitat epatis. Iste enim ponitur
in timore ne ex nimio fluxu sanguinis epas
debilitetur. omnis n. fluxus sanguinis qualif
cumqz fuerit undecumqz fluat superfluous est
epatis et etiam stomachi debilitauas in qñz
libet corporibus sanis egriis uel neutris. et
pceptus ex uenarū. epatis debilitat attracti
ua et digestiua attractiua quidem. nam licet
omnia mēbra sint ex superfluo sanguinis flu
xu inuenta. tamē nō attrahāt ab epate. quia de
bilitata est eorū attractiua ex reuolūtiōe in
illo superfluo fluxu. quapropter non inani

tur epas Et epas non attrahit nisi inane
Digestiua uero epatis debilitat ex illo flu
xu minorata ei caliditate innata qñz chillus
in epate non bñ significat ex quo ydrops et
siles egritudines generat Et adiunat ad hoc
q stomachus debilitat nō bñ chilificat cibuz
ep aut incōueniētē chila nō bñ attrahit neqz
bñ digerit. Ad dictū autē timorē ex superfluo
sanguis fluxu sunt magis para corpora mla
deinde flica postea colica. sanguinea autē nō
sunt ad eū parata nisi ualē erubueret. Dix
Raf 3. qñz ex 6. epidimiaz qñz cū qz
de nariis fluxerit sanguis et nō accidit citri
nitas nimia i colore Aut habētibz fluxū bi
color fuerit rubens i eis non erit nocumētū
magnum hec inactio etiā si fuerit nimia. f.
multa dum tñ color nō fuerit mutatus nimis
ille fluxus in eis non ē superfluous. Dixit autē
Sal. in qmento illius uerbi q q nō fuerit an
fluxū sanguis coloris rubei et ob fluxū ipsuz
mutati fuerint in colore uehementē inde ifri
giditas eorū corporibz dubitandum ē ne pati
antur ydropis et uō qñz considerandū ē in mutatiōe
coloris qñz fortasse remanebit spatio ipris
exitis inter fluxū p et x. f. si fluxus fuerit
prodicus et fortasse non durabit. Et qñz
dum ē si color rubens dñatur corpori in illo
colore mutato an colera. an fla an mla. Et
qñz considerandū super qñz ipse. f. mutatiōis
coloris augmētata. Et qñz consideranda ē et cogno
scēda. f. eius qñz augmētata ex colore cor
poris si mutatus fuerit ad citrinitatem aut al
bedinem aut ad citrinitatem mixtam cum al
bedine. Dixit. A. fluxus sanguis ex arterijs
discernitur ab eo qui sit ex uenis subtilitate
et rubedine. f. clara et caliditate sua. Dixit. Raf
3. qñz ex si sanguis in uenarū cū instātia
nimia et sanguis subtilis fuerit et rubens ex
apertōe arteriarū et uenarū colatorū erit. Et dix
si sanguis ex ruptura uene alicui i nare fue
rit cognoscit si emanatō sanguis fuerit nimis
habundans Nam fluxus artariū. f. q nō est ni
mus hñdus non erit ex ruptura uene suple
sed uel ex apertione orificiorum uenarum uel
ex resudatione. Dixit. A. fluxus sanguis q
sit distillando ex apertione modica orificiorū
uenarum erit aut pororū resudatione Sz qui
sit fluendo cum uelocitate uehementi Aut erit
ex dominio multi sanguis cū uirtute forti aut
ex ruptura uene Et dixit secūtur cum qui sit
ex ruptura uenarū et arteriarū rebis accēti cor
ruptōis pponit cēbri pculdubio. Et dix. A.
fluxus sanguinis nariū. f. fatuus signifi
catores. al. significaciones habet aīcedētes
eūonū ei. sicut est splendor appens i uirisqz
oculis et linee albe et rubedo et citrinitas
proprie post sōdā. et reliqua que diximus
ubi locuti fuimus de egritudinibus acutis et
crisibus earum. Et quandoqz significatur
fluxus sanguinis nariū et dispositiones ei
secūdu dispositiones egritudinis acutaz et eaz
crises. f. fm dispōnes reptas in egritudinibz
acutis fm crises earum tempora et dictum est
de eis in loco suo. f. x. quartū. Dixit. Galien
3. afforissimorum i qñz afforissimū mulieri
mēstruis deficiētibz tē. q fluxus sanguis ex

naribus est minus periculosus fluxus emo-
roydali qz natura minus pter nam r pices
eiat p narē qz p emoroydas. sed tñ ex alia cā
fluxus emoroyat pōt eē minus pīculosus illo
f. i. qz tñ sit p locū ignobiliorē. Et rāf 3° qñ
nētis quidā passus ē iuxta extimationē i tñ
bus diebus fluxū sanguinis in qñtate. 26.
rouloz r mortuē. Et. Aut. dixit scias q qñ
qz nūit hō in fluxu sanguinis nariū usqz q°
egrediatur ex eo usqz ad. xx. libras r usqz ad
xxv. deinde moritur. Regimen quo d3 ut ille
qui uult a fluxu sanguinis custodiri. r est insu-
per quētēs in fluxu pīdico qui supfluit in
tpe interpelatiōis dixit Aut. ē q in eo q sit
pp ppatiōē corporis r caliditatē r coherēci-
tatem oz ut eūē sepe colera in eo. Et fiat cō-
dēpsatio r īspīlatio sanguinis eius. cū cibis
r potibus suple r medicinis. f. īfrigidātib⁹
r qdēpsantib⁹ sanguinē. Et Rāf dixit dico
hoc regimē faciēdum ē ad fluxum sanguinis
qui in certa reuolūōe tpeis īfestat corpora
qz īfīstendū ē qzra hōiorem dīstantem in tē-
pore sue genis ptem qñtariam ē. Et in spe-
ciali dixit Aut. oua elīpata dicunt. f. in aceto
sunt quētēntia ei qui pparatur ad fluxum sā-
guinis narium pp colera sanguinis sui qz sic
ppata extingunt colē acuitatem. euz tñ aceto
sa alī nocent eis ppter īncisionē r subtilia
tōem que est in eis dico qz īsiderandū est hoc
dicūt quidā qz sī omīa uene spatule que est
posterior ē ultima in restringendo fluxū sā-
guinis narium. qz pphibet sanguinē ascendere
ad caput. Et tamen fluxus pducit ad īncopī
sedat illum statim r non permittit īncopim
supuēre sup ī pseruatiōe quēdūt r medicie r
potus que dicētur in curatione eius. pfectum
aut curatiō eius duplici īstrumento. f. dieta r
portione. Et dicta quidē ē ut morā trahat pa-
tens ī aere frido euz equalitate ī qualitatib⁹
passiuis aut cum pua declinatione ad alteraz
earum nō sit tamen uērosus ī quo caput r cor-
pus totū estimo tpe sint discobopra. Alīs ue-
ro tpeibus leuē hēant cobopurā que nō gra-
uet. neqz calefaciat extrema nam in maxima
ebullitiōe maxie sanguinis toti⁹ corporis ē
teneantur discobopra. in remissi aut ebulliti-
one toti⁹ sint cobopra pīcipue īferiora ymo
r alī ppter diuersionem eam calefacere con-
fert ut patebit īferius. Fugiat patiens īra
furorē cogitamina tristitiam sed stet in gau-
dio temperato r bona spē neqz aspiciat signi-
nem suum fluentē. n3 bēat corā se res rubeas
uel citrinas. nō sit subcitus cingulū stringēre
neqz sit māsillatus stricte. neqz striceturam
circa gulas patiat. Sit autem in omni quēre
animali r corporea. r non moueat membra
sua pīcipue superiora fugiens nociferatōez
r multa locutiōem neqz fricetur neqz peccet
nerur caput eius. Et lectus in quo accubat nō
sit de plumis s3 de bombace uel lana. uel sit co-
riū inflatum. neqz teneat sub ceruice puluinar
neqz aliquod calefaciēs. Et sit in eo alto et
ībēuato capite. nō īclinato īferi⁹ iuxta pos-
se. Et nō accubat sup latere a quo fluit sāguis
sed super latere oppōito. Et cum uoluntas

453
fuerit restringendi fluxum dormiat ad posse
et si possibile fuerit nō supinus cibos r pot⁹
fugiat acuos amaros salos et multū dulces
Dixit mesue. sint cibi et p or⁹ frigidi. f. acti
et potentia co ngelātes. Et bal⁹ dixit regie
regat sanguinem qdēpsate cibis. f. r potib⁹
īngrossantib⁹ sanguinē. Sint ergo cibi eoz
dixit. Aut. illi qui cum lentibus et sumach et
aceto aut agresta et similibus illis sunt et
caseus recēs humidus ē ex cibis quēdūtib⁹
patientibus fluxum sāguis nariū. et sūz
lac decoctus donec īngrossescat. Et dicunt
quidā lac coagulatum confert et magis
si fiat acetosum. Dixit bal⁹. cibi sint acale-
sa que sit cum amidī farina et rīzo et lacte pe-
rato dulci et ouis solidis. Et īsup caseo
recenti et lacte et agnorū lactātium et porcel-
loruz et tritico. cocto cum lacte. Et dīcūt
dandum est patienti fluxum exsubilitate de
lacte cum pane nō duro. Et dī conuenienti-
bus est lac caprinum coctum cum dragagāto
Et conueniunt ex holeribus lactuca portu-
laca scalisola endiura cucurbita et similia
Et de fructibus quecunqz sunt frigidi
stiptici. Et conceduntur pīces paruisqua
mossi. Et de leguminibus faba fracta lens
biscocia et robisue Et quēntiunt extrema anī
malū si uirtus sufficit dīgerere illa Dixit
mesue. Acetum in hoc est mirabile. f. pro con-
dimentis ciborum et sumptum in potu cum
aqua frida. ipsa ē aqua frigida est potus uti-
lis sola et permixta cum iulep r robuz
fridis et stipticis. Et rob granatorū acetoso-
rum et mizoruz est potus conueniens eis et
similiter rob. berberorum. Dixit Bal⁹. si cō-
scribitur 3°. continentis uinū anget fluxū san-
guis. anī restaurat hūitē. unde siqz extēso
fluxu sāguis debilitatus sit ex uirtute r cor-
pus habeat totū īfrigidum nimis dādū est
ei in potu de uino pauce īnfationis. i. qd tol-
lerat paucā mīxtionē aque qd apud eū uocat
paucisep r pīcipue si fuerit sine colore pōt
cum seu multum bruscum. eo q ipsuz uirtutē
qfortat Et ex eo nō excitatur fluxus sanguis
maxime si patiens anī fluxum non erat rubei
coloris. Si autem anī fluxum patiens fuerit
rubei coloris r ob fluxum illum non fuerit
mutatum in colorez alium non est ei dandum
de uino in potu quoniam dubitandū ē ne ma-
gis excitet fluxum qz confortat uirtutem
Et Aut. dixit usum qfert in quantum qfor-
tat r nocet in quantum excitat r qmouet r
ebullire facit. Cum ergo indiges ipso in quan-
tum. qfortat qmīsec ipsum parumper. f. cum
aqua. Et cum non est necessarium Neqz flu-
xus sāguis facit casum uirtutis proximum
non detur ipsuz in potu. In facto propter frac-
turam arteriarum cerebri in speciali dixit
mesue raro recipit curam. Et Aut. dixit si
mīlter. Si quid itñ conferre pōt est frequēs
assumptio cerebroy gallinaz uel caponuz seu
pullorum uel pullaz cum proprietate iua. Di-
xit Aut. aggregatio experientū medicoruz
extimat qz cerebella gallinaruz sunt de meli-
oribus cibis. ymo ex meliorib⁹ medicinis. cī

qui habet fluxū sanguis ex narib⁹ ex casu et
percussione. f. qua fracte sint arterie in mirigis
cerebri und⁹ oz ut ex eis plurimū summat aut
fiat in cibis et tunc. Et dicit qdam q⁹ san-
guis colūbe esiccatus postea tritus et mixtus
cum albumine oui narib⁹ immittitur. Et
q⁹ ualer cinis limaciarum q⁹ bustarus cū testis
suis mixtus cum albumine oui et naribus im-
mittitur. Et ualer liciniuz in albumine oui infu-
sum et in pulvere antimony inuolutus narib⁹
immittitur. Et dicit ualer olibanum bibulum
et in nares insufflatum. De fluxu cretico om-
nes auctores concordant ipsum non esse restrin-
gendum nisi superfluat et uirtutes proferat
Dixit serapio fluxus sanguis narium si est
creticus non oz ut abscondas ipsum nisi mul-
tiplicetur et debilitet uirtutem. Et aut ueniat
cū difficultate et timeatur ex eo perditio tūc
enim oz ut abscondas eum statim. Et bal⁹ di-
xit fluxum sanguis narium cum causa crisis
sit amputare non cures. Et melius dixit. Luz
fuerit creticus expectandum est super eo nisi
exuberet superatione super qua timeatur
de casu uirtutis. Dixit Raf⁹ 3° quidēis Qui-
dam passus est in crisi fluxum sanguis quatu-
or rotulorum et dimidiū et ligari feci man⁹ ei⁹
sursum. Et insisti cum odore aceti et in frigi-
danti cum niue et cum pomū eius et impositione
ipsius super fronte et cum ligatura tuncuraz
Et cum uiderim hoc nihil q⁹ ferre apponū uē-
tolum super dextra parte ypocondri et statim
mitigatus est fluxus. Et hinc accipe q⁹ su-
pradicta quantitas est quantitas superfluens
in fluxu sanguis cretico ex quo Raf⁹ statim i-
tendit cure ipsius. Et multo magis est super-
fluens in fluxu non cretico. De fluxu autēz nō
cretico etiam facto in die non cretico dixit
melius in facto a natura replet sodam pulsat
nam super etiam in die non cretico quiescen-
dum est uel nisi superfluat. Et fluxus etiam
factus propter additam quantitatem sanguis
in corpore uel capite etiaz restringendus nō
est nisi superfluat. Omnis enim fluxus quan-
tumcūq⁹ symptomatikus significat molestiā
nature ista aut molestia nō tollitur p⁹ ipi⁹ flux-
us restrictionē sed potius auge⁹. Amplius
eū symptomatikus nō ē mala p⁹ uia cāe ymo bo-
nū q⁹ uis sit mala p⁹ uia signū que malitia signū
ē nō tollitur p⁹ fluxus restrictionē. Dixit
Aui. fluxus sanguis narium creticus et eius qui
accit ex se ipso. i. ex ipius addita q⁹ uitate q⁹
uis nō expellat cū nā nec accidat i crisi s⁹ sua
q⁹ uitate apperiat orificia uēaz in egritudine
bus super aut i sanitate u⁹ neutralitate uia rō-
nabilis ē ut nō curet donec restringat. f. p⁹ se
ipm. Aut sequat casus uirtutis. uerq⁹ enim
dictorū fluxus accit p⁹ superfluitatē sanguis q⁹
nō oz ut restringat donec uehemētē superflu-
at q⁹ n. dixit. A. q⁹ sequitur quatuor libras
ex eo. f. et nō sequit singulis et nō d⁹ restringi
q⁹ aut nō sumus certi ut cū fluxus sanguis p⁹
duxerit usq⁹ p⁹ debilitatē uirtutis restringat
p⁹ se ipz tō uir⁹ ē nō expectare q⁹ uitatē fluere
sanguinis magnā q⁹ uis adduc nō cadat uir⁹
s⁹ p⁹ uēre cū curatōe ut aūq⁹ educat casū uirtu-
tis sit restrict⁹ dixit gal. ut 3° ponitur q⁹ uinē

ris cū uideris fluxū sanguinis narium immode-
ratū insistendum ē ei cū curis aūq⁹ uir⁹ defici-
at. restringitur aut fluxus sanguinis narius p⁹
instrumentū potōis. dixit melius. fm duas intēti-
ones. f. u⁹ em et p⁹icularē. et u⁹is sit trib⁹ mo-
dis. et prim⁹ ē cū eo q⁹ alterat malā q⁹ uinē. f.
calidaz i corpore toto capite i capite et auferit
acuitatē sanguinis sicut p⁹ p⁹ infusiones et
balnea ex aq⁹ frigidis et sessiōes in eis et ep⁹ la-
tōes pauoz i fluxoz i aceto i frigidato i niue pos-
to sup epar et sumen et extrema et testiculū utē-
do p⁹ uatōe ipsoz post p⁹ uatōem. ep⁹ latio-
nes sup ep⁹ et reb⁹ mere i frigidatōis. et aceti
in hoc ē mirabile. Dixit. y. quinto affo. q⁹ uis
i frigidata sunt recalcere oz exceptis que-
cūq⁹ sanguinē manare fluxū ē ab eis q⁹ uir
ipē dixit ibidem in his oz frigidis uir u⁹ san-
guis fluere sumus ē super et multo magis u⁹
fluit. et s⁹ u⁹ uoluit gal. in comito. Et habet
hoc q⁹ uatē ut p⁹ m⁹ et ut sepi⁹ in casu tam aliq⁹
p⁹ uēre q⁹ oportet recalcere ut cū in
mēbro a quo fluit sanguis tā intēsa foret frigi-
ditas q⁹ mortificaret ipz tūc. n. p⁹ uermissio flu-
xi tāq⁹ min⁹ suspecto apponēda sūt calida ac-
tualia ad mēbz donec illa itēsa abiciat fridi-
tas ē et si ex opōe illoz caloz fluxus augeat
rēota tū illa itēsa frigiditate redeūda ē ad cu-
rā fluxus. p⁹ dicta tū friditas rarissime repi-
t in mēbro a quo sanguis fluit. et notāter dixit
y. in his oz et. q⁹ in mēbris a quib⁹ fluit san-
guis et eius q⁹ sūt in circuitu eoz et i hūib⁹
colligātā cū eis et q⁹ sūt cā ascensionis sangui-
nis ad caput. et q⁹ de his ut patuit ali⁹ ē totū
corpus ut patuit iō i his sup toto corpore oz
frido uti. et si cā fuerit ex eoz opate aut sple-
ne sup eis oz frida uti et nō calefacere. i. aliis
at mēbris q⁹ in hoc nō cōicant l⁹ cala appo-
ximate maxie si extrema fuerit uel ignobilia
p⁹ p⁹ diuertere ad ea fluētē sanguinē. et in
tellexerūt de his mēbris a quib⁹ sanguis ē flu-
xus spōte aut p⁹ p⁹ cam p⁹ m⁹ itinam. Et de
his nō a quib⁹ fluxus ē p⁹ artē ut per stomi-
am n⁹ scalpellationē. nā mēbz a quo talz per
artē sanguis fluxus al⁹ calefacere oz cū fri-
catōe u⁹ uēre cū multo igne appōe u⁹ mēbz
ipi⁹ pōne in aqua calida et intellexerūt de fri-
gido et calido actuali. nā in fluxu sanguis fre-
quēter calida po⁹ appoximamus calida actu-
ta causatā aut ēt canterū actualē. nec ob-
stat itentioni eoz p⁹ dictē id q⁹ dixit. y. codez
quinto affo. frigida sicut nix. f. q⁹ frida sicut
nix sunt sanguinē fluere facientia. nam hoc si
faciunt p⁹ se sed per accidens. per se enim illa
frigida sunt immobilitantiā et sanguinē q⁹ tri-
gentia p⁹ acciōs at p⁹nt facē ipm fluere inq⁹ uis
indurāt uenas et arterias et sic indisponit cas-
ad motū u⁹ rūpūtur et sequi sanguinis flux⁹
uel fortasse hoc faciūt q⁹ stringendo et intus re-
tinendo hūozes acutos q⁹ sūt postea cā corrosi-
onis et sic flux⁹ sanguinis u⁹ p. 34. p⁹ bleuā
tū p⁹ bleumate p⁹ q⁹ sūt p⁹ ad quib⁹ cū san-
guis fluit ex narib⁹ aqua frigidā sup ifudim⁹
ad faciē ut restringat. et reddēs cāz dixit q⁹
sanguinis frigiditate aq⁹ q⁹ stringente et opillan-
te porros faciōi repenti. sit cū calo ad interi-
ora. et maxime si superficialis fuerit sanguis. i. si

fuerit epiens uel ueniens ad nasum per uenas
exteriores. qz tunc frigiditas aque potest ad
ipm liberi⁹ peruenire. et sanguis meli⁹ et ci
ci⁹ stringitur. Secus si ex uenis profundis
et que sunt intra cranes sanguis ad nasum ue
nerit. nam tunc non confert ifrigidatio exteri
or sed fortasse nocet. 2° modus uis dicit me
fue. est ut fiat attractio sanguis ad diuersu ul
oppositum. et pfect⁹ dicit ipse cu flobotomia
subili ex latere opposito i picipio. Et de in
de ex codez fiat latere et alio o3 ducere flobot
omia ad ultimū fere inanitionis et cum aliis
diuersionū mōis ut cum uetofatōe sup epas si
ex nare fluit dextra et sup splenem si ex sin
stra et sup utraqz et sup lumen si fluit ex utra
q3 nare. et pferunt etiam uetofatōes sup cru
ra et sup calcaneos ex pte domestica. que si n
pferunt dicit melue. administratur uetose su
per cernice et sup spatulas cu scarificatōe re
nui. Et ad hoc et pferunt ppressiones et ligam
re dolorose facie in extremitatib⁹ et in test
culis utroz et in māmullis mulier. Dicit gal.
qnto de ingenio sanitatis. p^{ri}^o minuas uenas
et frica manus et pedes pprimēs eas et ligans
decide uetofas in latere ponas. Et dicit san
guis ex narib⁹ fluēs duobus modis ad oppo
sita loca mutat uno si muret a toto corpore
ad inferiora et alio si mutat ad pupim capitis

Haras eni cu sunt supius et locus eaz i an
teriozibus capitis inferiora unū sūt superius
sūt eis opposita. Dicit serapio pferunt et str
ctio manū et pedum et coruz stricmra qz qñ
mā declinat uersus extrema iplent uene que
in illis sūt sane et euacuatur uene que sunt su
pra et quiescit sic sanguis nariū fluēs. Dicit
bal. si uirtus fuerit robusta cefalica minue
atrabit enim fluxus sanguinis nariū inferius
trahens. Et dicit manib⁹ et pedibus sicut ap
pone et i extrēis ligaturas facias. Dicit al.
7° collis uentosa supra occipitū restringit flu
xum sanguis nariū trahēs ad oppositū et ual3
et ligatio testiculoz et appositio uetofaz sup
coras in fluxu uehemēti. Dicit alim. si uehe
mēter manauerit supiores adiutorioz ptes
iuxta ascelas et core supra iquina cu instita li
gētur et testiculi sūt. et si adhuc inauerit flo
botomef cefalica eiusdē ptes a qua fluit. Et
si adhuc nō steterit uetose magne cu igne sup
ponatur uetri ab ea pte a qua fluit. Dicit al.
fionia est melior res qua retinetur fluxus sa
guinis narium cum sit flobotomia subtilis ex
latere equidistante corpori. et ppte qñ qñ
git sicopis. Et dicit i fluxu peiore et ille q sit
ppter fernoze. aut calitatem uehemētez aut ex
ruptura arteriaz necessarii ē fionia cefalica
q sequit illā narē mīma ualde al minuta. i.
subalia. Et necesse sūt uetose sup posteriores
ptem capitis cu scarificatōe leui. Et sup ma
millā fiat suspēso uetose sine scarificatōe. Et
dicit. qñ3 o3 ut extrahatur sāguis p fioniaz
usq3 ad sincopi qz phibz sanguinē eleuari ad
caput. ipa eim cu ad sanguinē pducit sedat sta
tum et illud in fluxu sanguinis nariū uehemen
tis uelocitatis ymo o3 ut succurā in hora. i.
statim cu sēntur uehemētia fluxus sanguinis
nariū et ipius uelocitas anq3 cadat pūs. sed

si nō fuerit uelox uehemēter et fuerit guttatis
cu por⁹ oportebit tunc ut sit fionia paulatiz
uicib⁹ pūnuis. et dicit. cu fionia puerit ad
finē sufficte tem. i. sola uel cu aliis diuersionis
ul ēt alia diuersionis ad illū finē puerint si n
fionia o3 ut fiat pmutatio ad inspissandū sā
guinē cu eo q infriqdat ipm et cu eo qd facit
ipm turbidū. i. grossū qñ nō infriqdet cu
eo q sit sicut inuile. Dicit gal. in li^o 8 fionia
in fluxu sanguinis nariū puenit nō expectare
ad ultimū deuenire qcidētem uirtutē sed cum
iā uidet cūatum fore q cōmēturatum. et pro
ruptio latōis sanguis fortis pmaneat incide
eā q in cubito uenā dextra quidē emozogina
te nare in dextra manu altera uero secūdū si
nistrā. scidit eni fluxus statim. et dicit siml aut
et cu hac actōe ad resistendum extremitatib⁹
circa ponas ligaturam ex canapo ul lana et ue
tosam pone ypo⁹ et. i. q secundum rectitudi
nem celeriter enim sistit emozofagiaz bec. n.
nos faciēs sēp deuinum⁹ eas que secundum
nares emozofagias. Expiētes aut ea q scrip
serunt ad naras opposita farmaca et in fronte
ueteres omnia ibecillia. i. inuenimus. Dicit
Rasis 3° qñētis. si fluxus ē uehemens in
stēdum est statim cum fionia. sed si paulatim
paulatim fluit nō est dubitādū sup defectu uirtu
tis statim. sed instēdum est cum uli cura
Et distractio siue scarificatō auris est ex di
uerentibus bonis. et sūt appositio uetofaz
super ambo crura. quoniam attrahit cum for
titudine ut ego uidi q attrahit ad remota.

Dicit Rasis 3° qñētis dico q si corpus
fuerit forte repletū sanguis non poterit decli
nari p uentofas suple neq3 per ligaturas et q
pssionis ad alia loca eo q cum sanguine erit
superfluitas multa nimia. unde minuendus
est eger prius deinde apponende sunt uetose
Et melue quidē pparās inter dictos duos mo
dos uiles adindicamus preterea secundū sapi
entia q si acuitas aut inflāmatio uincit supra
multitudinem in sanguine mod⁹ p^{ri}^o pponat
2°. et icipe a medicinis extinguentibus sed tam
dicit in hoc casu serapio. si p medicinas dictas
nō absindit sed manet secundum bitudinem
unā administratur uetose i cernice qz qñ eua
cuat a pma parte capitis attrahitur materia
ad illam partem et absconditur flux⁹ sanguis
nariū. Et dicit. conferunt etiā uetose quādo
ponūtur super duo crura et super duo calca
nea. Et si necessitas cogit et non prohibet ali
quid. tūc o3 ut administratur flobotomia ex
cubito q insequit narē ex qua fluit. Et scdm
hac et inuentionē pferit uetose q ponūt sup mi
rach uetris. Et si aliqs diceret qz sit p dicta
appositio uetofaz. i. sup mirach uetris cum
utrisq3 nō sit instrumētū i quo cōtinent. Re
spōdem⁹ iō ponim⁹ eas. i. in mirach sup late
re a quo fluit sanguis qz locus ille est rarus
Et ad locum rarum facilius sit attractio qz
ad alia. Et subdit melue. si autem plenitudo
uincit aut multitudo simul aut etiam acuitas
uincat simul in sanguine tunc secundus mod⁹
preponendus est primo in quo casu dicit.
Baliemus. quinto de ingenio sanitatis. non
festinas medicinam super frontem et caput

imponere nisi prius sanguis ad oposita loca
uertatur et uentosa in pupi capitis apposita
Dixit Ras. 3. quoniam Cum ligas membrum
ligatio debet fieri in radice membri ut inde
impleatur membrum sanguine. totius autem
membrum ligatio fallax est. Et dixit eodem
tertio si fuerit fluxus ex multitudine san-
guis ex corpore et colere que apperit orificia
uenarum euacuanda est colera rubra et sanguis
corrigendus est cum nutrimento pauco. 3.
modus cure uis dixit mesue est ut acqui-
ratur coarctatio in uis et ductibus. Et hoc qui-
dem perficitur cum linimentis super tempora
et frontem ex rebus infrigidatiuis et glutina-
tiuis et stipticis. Et si os etiam ex stupefacti-
entibus Particularis autem intentio est illa
que est circa localia. Dixit mesue perficitur
cum sollicitudine administrationis rerum per
infiltrationem et insufflationem et immisionem
in naves medicinarum fluxum sanguinis et strin-
gentium Et medicis hoc facientes sunt quin-
que modorum. Nam alie dixit mesue sunt glu-
tinatiue alie sunt stiptice et alie infrigidatiue
et alie sunt coarctice et alie et stringunt sanguinem
cum proprietate. Similiter et Auic. dixit me-
dicine et stringentes fluxum sanguinis narium
aut sunt uehementis stipticitatis aut uehemē-
tis ingrossationis infrigidationis et coagula-
tionis aut sunt uehemētis glutinationis aut
sunt acute cauterizatiue Aut sunt medicis ha-
bentes eius proprietatem Et dixit mesue quod
quando inter dictas medicinas quod glutinatiue
sigillatiue et stiptice sunt meliores alijs. stupe-
facientes autem et cauterizatiue suspecte sunt
hec enim. s. stupefacientes alii sunt mortificare
gelando spiritus et extinguendo calorem uitalem. Al-
le uero. s. cauterizantes magnificant uulnera
Et post casum crustule reddit fluxus uehemē-
tior quam fuerit Et Auic. dixit. medicis caute-
rizantes administrentur cum cautella. ipse na-
que faciunt euenire crustam que cum cadit attra-
hit deterius quam fuerit. Et dixit non os ut sit
superfluitas in effundendo aquam uehemen-
tis infrigidationis fortasse enim infrigidabit
sanguinem et gelabit ipsum in panniculis ce-
rebrum. Et dixit mesue. uerificantes et qui ope-
rantur secundum sapientiam aggregant ex diuersis dis-
tinctis intentionibus. et perficiunt ex eis unum
medicamentum habens uirtutem sigillatiuam
ex his que temeretur suspitione carens. Et
Auicena. dixit aut sunt medicis aggregantes
duas uirtutes eius. aut tres. et cauterizantes
et stupefactiue sunt ille que maxime requirunt
aggregari cum alijs. Et Auicena. dixit Me-
dicis stringentes fluxum sanguinis narium
multis formis parare sunt ex quibus sunt ca-
putpurgia de quibus dixit Auicena. quod sunt
distillationes que effunduntur in uases que
sunt multe ut dicetur. Et dixit ex formis ea-
rum sunt tente siue scella seu liconia que po-
tissime sunt ex corio. aut panno lineo uel tela
aranea uel pilis leporis que possunt inuolui
in albumine oui permixto cum pulueribus
conuenientibus donec perueniat ad spissitudi-
nem mellis possunt etiam sine albumine oui
inuolui in succis uel aliquibus conuenientibus

bus que etiam sunt multe ut patebit. Ex
formis earum que sunt insufflationes que de-
bent insufflari per cannulam ponendo pulue-
rem in ea et cannulam in nare. deinde insuffle-
tur in eam. sic enim peruenit puluis ad supe-
riora nasi. Et dixerunt mesue. et Auic. post
insufflationem oportet ut costringatur nasus
digitis una hora. Et expuat illud quod descendit
ad os. et oportet dixit mesue. ut puluis sit
subtilissimus sicut alcosol. Et dixit Rasid
tertio continetis quod hic est melior modus cu-
rationis fluxus sanguinis narium quando p-
uenit a fractura uene in naso. Et ex formis
earum dixit Auicena. sunt linimenta scilicet
et emplastra et effusiones siue embroce supra
totum caput super et supra totum corpus uel
epa uel aliquod ex membris communicanti-
bus. Et de intentione Auicena. est quod iste
modus curationis fluxus sanguinis narium
per medicinas locales sit conueniens in eo
qui non est uehementer uelox. Nam in eo qui
est prauior requiritur cura dicta supra per
diuersionem. Et medicis quidem singulares
sunt glutinatiue quidem dixit mesue. sunt
puluis molendini et farina precipue uolatilis
et tela aranea et proprie que est in molendi-
no aut que est uicina fumo. et etiam ea que est
in uase in quo cicorinizat farina. et albumen
oui. et spongia marina cum alkiran combu-
sta. et fumus picis et ibus et fumus eius et ster-
cus asinorum. et carta combusta. et pili lepo-
ris et coagulum eius. et succus alafacar et gyp-
sum. et gummi scilicet arabicum assum et draga-
cantum. et Auicena. addidit mastice. et ex
eis est aloco. Et sanguis ipse fluens sum-
ptus et combustus et his similes quarum in-
uamentum est facere adherere partes uenarum
ad inuicem. et medicis stiptice sunt dixit
mesue res et semen earum galla et balaustra.
et emfistidos id est ypoquistidos et kakicur et
succus alleffandari et succus albelac et est speciei
es dactilorum. et cortices et flores granato-
rum et terra sigillata et alumen et canfora pro-
prie et emaphitibes et succus palme et gummi as-
sum et karabe et sanguinis drac. antimonium
mixta combusta et succus foliorum salicis et
succus foliorum nitris. Et Auicena. addidit en-
ciam et lentes et succum foliorum senticis et su-
cum foliorum picrozum et foliorum citonio-
zum. et ex eis est corallus rubens succus ar-
noglose et similia quorum inuamentum est
unire ora uenarum costringere poros et ui-
as et ductus et medicis infrigidatiue sunt
duplices quedam enim sunt intense frigiditatis
congelantes sanguinem stupefacientes. et iste
sunt dixit mesue. sicut canfora et cortex man-
dragore et succus eius et iusquiamis et papa-
uer et lactuca scilicet nigra et succi eorum et
opium et Auicena addidit semen lactuce et sa-
licis et aquam florum palme et albrachille. i.
saldandile. Dixit Auicena. sint omnia non de-
decepta quia non debemus sumere decoctio-
nes sed succos medicinis istis intense frigi-
ditatis debemus ut in fluxu sanguinis multo
et ueloci Medicine hoc remissionis frigidita-
tis sunt sicut lactuca alba scariola endiua

ortulana solatrum semperuius uermicularis
et similia. quibus debemus uti in fluxu pan-
latine et fluente guttatum. Medicine uero
canterizatiue sunt dixit mesue. sicut calx
et colcorat et calcanum et es ustum et ar-
senicum et flos eris. Auice. dixit atramen-
tum et colcorat. Med icine uero restringentes
fluxu narium cum proprietate dixit mesue. sicut
frequentatio questionis cerebroz gal-
linarum. et sterens aluminum insufflatum et
sicut albedozogi instillatus scilicet fucus ei⁹
et fucus porri et fucus portulace. Et Auic.
adidit sterens porri et aqua mete et pulueres
panni et steterit diu in clauetro. Dixit Alim.
fucus albedozogi et fucus porri instillantur na-
so simul aut sigillatim. Dixit dyaf. fucus por-
ri mixtus cum aceto et pauco puluere thuris
incidit fluxum sanguis et non est par res ali-
qua sed debet instillari septius. Stercus apri
precipuum est remedium. Stercus asini ualet
expressum dum est recens instillato in nares
fucus eius et ualet etiam recens odoratum et
ualet combustum puluerizatum et insufflatum. Di-
xit q^o rostrum porcinum cotritum et possum
super uraqz mamilla retinet sanguine usqz
fluat. Et q^o bursapastoris retinet ipm in ma-
nu retenta aspecta et odorata. Et cinis rane
insufflatus uel cum aceto naribus attractus
Et dicit q^o si gutta sanguis fluens cadit sup
petra uel silicem cu ipa incipit siccat fluxus
incipit remitti et cum erit totaliter essicata
fluxus totaliter cessabit. Dixit bal. si cum su-
co porri uel basiliconis miscetur modicum
canfore prodest et pfectius fluxu aufert. Ad
predictas medicinas opantes cum proprietate
reducuntur precatationes de quibus dicitur
q^o restringunt fluxus sanguis narium de quib⁹
est ista. Uade ad bursapastoris et genib⁹ flexis
dic ter pater noster et ter aue maria et istum
uersiculus. Te ergo quesum⁹ tuus famulus ibi
ueni quos precioso sanguine tuo redimisti. et
sic dicendo collige herbam unam uel duas. si
aut pulueres colligere uis. oz orationes itera-
re et suspende herbam circa collu patientis a
quo fluxit sanguis et ibi dimitte et restringet
certissime. Et si uis ut non cognoscatur herba
frica ea sup manus tuas et suspēde eam in ali-
quo pano uel sindone. Silib. dixit dic in nomi-
ne patris et filii et spūs sancti amē. Caro cum
sanguine mistū et nomina patientē uersando a
quā et colando p camisā patientis quaz dabis
in potu infirmo uel nēptio misso ab eo in no-
mine eius. nam sistit sanguine undecūqz fluat
Scribe in aliquo lapide de sanguine fluēte a
naribus patientis. q^o sumatur et statim restri-
getur. et fuit hoc factus in quodā nepotē meo
cuius fluxus erat uelox et restrictus fuit sta-
tim. Dic ista uerba cec⁹ lat⁹ dñi p^o orauit et cō-
tinue exiuit sanguis et aqua et remedia dōa
et scribe ea sup carta et liga ad nates. uel dic
Sicut uere credim⁹ q^o sancta maria uirgo ge-
nuit infantem xpm derine tu tuū sanguine in
nomine patris et filii et spūs sancti amē. uel ap-
ponatur manus appēdēdēs locum uñ fluxit sā-
guis et dic. q^o uiro te sanguine p illum deum q
uenit in carne ne ita restringaris in uena sic

460
xps se strinxit in sede sua. Dixit gal. de tibia
ca ad cesare sicut ponit a Rabi. in xx^a para-
cula sup affo. cornu ibauri limatum et cum
aqua bibulum cohercet fluxum sanguis nariū.
Et ita opantur ossa crurium eius. Dixit Raf.
3° cōtinens. quidā passus ē fluxu sanguis na-
rium et curatus ē cū pluribus medicaminib⁹
et nō fuit curat⁹ inde. Et immisus fuit i nates
fucus basilici cōis. i. latop folioz et cōualuit.
Et dico q^o ego cōmisiui cū dicto succo de
canfora et qualuit statim. et expertus sum q^o cō-
fora cum succo basilici cōis est efficax circ.
spiritum sanguis distillationibus in nates seu
capurgis Dixit. A. ē ut sumat aqua flozum
palme et acacie an. 3. 5. canfore granū. i. et in
cessanter instilletur in nates. Aut aqua foliozū
palme cum barba yrei et canfora et aqua flex
palme cū succo porri et aqua salis armoniaci
distillet in natus. Pro aqua flore palme dñi q
dam potest poni aqua mirri. Et ex eis ē dixit
ipse aqua coriandri et fucus kakille cum sua
disponē non decocte. Et aqua cucumeris cū
succo albedozogi et canfora. Aut fucus arnoglo-
se cum terra sigillata et canfora. Et ex aliis i
hoc c^o ē fucus stercozis asini recētis. Et
dixit. si sanguinis multitudine senseris tunc
flos eris infusus in aceto distilletur paulatim
Et capurgium ex tritura balaustie pērie ul-
time cum succo plantaginis. et aqua in qua dis-
solutum ē opium Dixit serapio. ex medicinis
conuenientibus ē aqua salicis et fucus ypoq-
stidos cum canfora. et fucus plantaginis cum
terra sigillata et canfora et fucus uirgēpasto-
ris cum bolo et canfora. Aut canfora cum pul-
uere urticę combustę et succo sanguarie. Cora-
lus cum succo sanguinarie et psidia. fucus can-
de eque infectus ut dixit serapio. aut sumach
cum succo sanguinarie. Et de conferentibus uti-
liter ē canfora cum succo mirri et pauco aceto
nari instillato. Dixit Aaron instillandum est na-
ri de aqua frigida natus donec sentias sit stu-
pefactum ex frigore. quoniam hec cura ualēs
est nimis. Sed dubium est ne inde accadat ce-
rebro aliquod nocumentum. De tentis siue li-
cinitis mittendis in nasum sunt dixit Auice-
na. fiat tenta et submergatur in clauetro scilicet
cer scriptarum uel facta ex decoctione suach
et aluminis et puluerizetur supra ipsum dra-
gantum idest uirgēolum donec omnia commi-
sceanur deinde mittatur in nasum. Aut suma-
tur fucus foliorum urticę et colcorat et pili le-
poris et sterens asini siccum aut humidum et
fucus porri et olibanum et fiat ex eis tenta.
Et ex expertis est tenta ex licio nido adusto
et succo albedozogi. Et tenta facta ex puluere
molendini et farina thuris et aloē et aceto et al-
bumine oui. Aut facta ex draganto et carta
combusta et cortice thuris cum aqua albedo-
rogi. Dixit serapio abscondit fluxum sangui-
nis absensione forti hoc medicamen. Recipe
colcorat et tele aranee et gezi terentur in
licinio lini et ponatur in uaribus. Et dixit
post caputpurgia cum rebus retinentibus
sanguinem ponantur in naribus duo licinia
ex lino submersa i clauetro mirri greci sup q^o
puluerizate sūt gale n⁹ pūfate adnūte et instere

in aceto. Dixit huiusmodi cum modum pertransit
fluxus et non cassat tunc oportebit sumere
aloes. 3. i. olisani. 3. ii. tritisqz lincinum pan
ni linei q aceto infuseris iuolue naso qz imi
te fiat teta ex pilis leporis submersis in thu
re et aloes qfecis cum albumine oui e magne
efficacie. De pulueribus autem insufflandis
in nasus dixit Aut. e lictis inda adustum et et
cane aduste insufflare i nasus. Et puluis mo
ledini aut terra teste albe aut noue. Ex eis e
ut summatur testa oui et sanguis ipse fluens et
simul qbure et puluerem eorum insuffla hic
est puluis restringens omnem fluxum sangui
nis etia ex arteria. B. aloes thuris. san. drac.
boliar. et pilorum leporis incisorum. an. et in
suffletur pot etiam aponi cum albumine oui
et tela aranea. Et spodium puluerizatum et in
sufflatum ualet in sanguine fluente a miringis
cerebri. De emplastris limentis embro
cis et similibus modis dixit Aut. B. sucus fo
liorum uitis et folioru mirri et aqua rosata et
infrigidetur et apponatur fronti cu pano lini
et similiter fit ex omnibus medicinis frigidis
stipticis et stupefactiuis De his in infrigidati
bus dixit. y. 5. affo. in affo. i. hys oz frigidu uti
et e. et si debet poni sup eo loco a quo fluit san
guis. Et hoc maxime si illa loca fuerit ulce
rata. Ne frigidu actu ut ipse. y. dixit mordet
ea et dolor e efficit in eis. Sz debent poni cir
ca ea. i. in circuitu eoz et hoc maxie stare ple
nitudine in toto no premissa stria uel scarifi
catione aut saltem bona diuersione. Sed
euacuatione aut diuersione premissa dicunt
quidam q non solum circa ea. sed neqz supra
ea no ulcerata. Alij dicunt q stante plenitudi
ne no debet appropinquare circa ea neqz supra
ea nisi premissa euacuatione uel diuersione. Et
Alij dicunt qd i fluxu proueniente ab acuta
te sanguinis et q subilitate possunt et debet
ab eius principio administrari et supra ea et
circa ea sz in fluxu a plenitudine. no. nisi pre
cedere euacuatione uel diuersione. Et alij
dicunt quod supra membrum a quo procedit
sanguis ad nasum omni tempore pot infri
gidatio administrari unde sciendum e quod
triplex est locus qui dz infrigidari Et talis
locus alij est totum corpus alij epar alij splen
et locus est qui est medius inter membrum
mandans et recipiens et ea que sunt circa ipz
qui locus est pectus spatule collum et guttur h
eni loca frigidantur ut qstringant ducius et
ute ascensus sanguis ad supiora Tertius lo
cus e nasus et ea que sunt circa ipm sicut cap
et facies et os. Et si quide fuerit totu corpus
administra balneu aque frigide. et sessio in ea
et infrigidetur testiculi in uiris et mamille in
mulieribz. et si illud mebz fuerit ep fiat sup
eo emplm hoc. B. suci solatri et plaragis an.
lib. 5. aque rosate. 3. i. et. 5. aceti. 3. 5. farine
ordci. 3. ii. Aut fiat tale epithia. B. aque sola
tri et uirgepastoris et semperine portulace et ro
sate. an. li. 5. aceti. 3. ii. sandaloz. oium. 3. 5.
spodii. 3. ii. canfore. 3. i. Et si fuerit splen
epithimetur cum aqua solatri scolopendrie et
oz. an. li. i. aceti. 3. iii. Mebra uero iter
media epithimet cu aqua rosata aqua buglo

se et solatri et quida infundit pecias i aquis et
sucis frigidis et ponit sup pectus et circa collu
et gulla. De infrigidatione capis et faciei di
xit melue. infuso aque ueri frigoris sup cap
et qstringit facta i tiporibus d pila infusa i iha
aqua stringit fluxu. et sibi infusa in aceto infri
dato i niue. et qz miscet ei aliqua ex stupefa
ciendis sicut necessitas cogit. Dixit serapio.
administra spogias infusas in aqua frigida et
pone sup duo supcilia. et pone sup duo tipora
et caput eplm factu de frigidis stipticis. B.
aque plantaginis uirgepastoris solatri et lac
tuce an. 3. i. aque rosate. 3. 5. albuminis ouo
rum bene agitati et spumati. 3. iii. lactis mu
lieris puellam lactantis. 3. ii. farina ordci. 3.
ii. boliar. terrefigil. sanguis drac. an. 3. i. p
die balustie. an. 3. 5. fiat emplm quod pon
tur sup frontem et tipora. Dixit melue. emplm
limedum sup frontem et tipora et sedat sangui
nis fluxu. B. boliar. gpsi puri barbe yrcane
an terant contritione ultima deinde qtere cu
aceto forti in uase lapideo ita q elaboret mul
tum in eius contritione usqz da fiat sicut mel
hns mediocritatem iter tenue et spissu. Et
liniatur sup fronte cum pila facta de stupis li
gatura constringente et enim expertum. Et
quandoqz circa necessitatem additur opii ps
5. gipsum purum cum albumine oui stringat
super fronte et tiporibus. Aut. cinis mirri cu
albumine oui. dixit bal. super cap et frontem
aquam infunde frigidam forti frigore et hoc ca
taplasma appone. B. terre armenice galle ut
ridis psidie rosarum an partē. i. lenticule ex
pillate partes. ii. gipsi quantum omnia et cu
aqua mirri confice. Et si sic non amputatur.
B. suci barbe yrcane terre armenice farine or
dei et lenticule balustri. an partē. i. canfore
et opit an partis unius quadrantez terre et cu
aceto uini distempera et emplasma. quod si flu
rus sanguinis superfluit in morbo acuto. di
xit Rasis 3. cōnētis iponēdum ē nari de
aqua niuis et de aqua canfore. et illimendum
ē cum aqua solatri et aqua rosata cum opio.
Et frequens odoratus canfore incidit fluxus
sanguinis narium. Dixit Autena oportet ut
multociēs administretur ebrioca mltu cuqz aq
frigida et quandoqz est necesse ut sedeat in a
qua frigida infrigidata cum niue donec fiant
uiridia membra eius. Et quandoqz est neces
sarium ut caput eius gipseur cum gipso infu
so aqua et aceto. Et ut fundatur super caput
eius aqua infrigidata cum niue donec stupefi
at. Et quandoqz non inueniunt in ipso exu
satio a tentis fortibus factis ex flore cris et a
qua albedozi cum canfore et a mumi a pura
ex qua in pondere dauich. i. fiat caput purgu
Et ad minus conuenit ut teneat aquam frigi
dam congelatam in ore suo. Quidam adu
ad retentionem fluxus sanguinis narium me
dicinas efficacantes de quibus est urtica de q
dixit macr. quod si manentem capis tene
re cruorem urticae succo frontem line et repri
mit illum. Quidam dicunt quod folia eius
mastricata donec possint degluri. sed non de
bent degluri restringunt fluxu sanguis ego
q uidu apponi super frontem folia urticae con

trita et cessant fluxus sanguinis narium Et
ex istis est ruta de qua dixit serapio secundus
dys. quod succus eius narium immixtus re-
tinet fluxum sanguinis. Hinc. autem dixit. cum
aceto. succus eius impoitus desiccando restri-
git. Apol. dixit quod et odorata. Insuper
medicinis frigidantibus et striptice iuuat in re-
tione fluxus sanguinis narium. Dixit Ras. 3.
quatenus dandum est patientibus fluxum ex sub-
tillitate sanguinis de medicinis grossis et
da firmum factum ex succo mellonis palestini cum
zucco. Et ex quatuordecim est siropus factus ex succo
bursepastoris arnoglossae et portulacae. Dixit
paulus ad fluxum sanguinis narium non solum mundi-
candi nares de sanguine coagulato quoniam conferre
Dixit Ras. 3. quatenus si sanguis fluens ad uen-
tre descendit dandum est aliquid diuisum in
porum et faciendum est cristere ut expellatur for-
tas. sin autem inflabit stomaechus et excitabit nausea
Et. A. dixit quod ut obseruet ne dimittat aliquod
sanguis descendere ad uentrem ne inflet uenter et
debilitet pulsus et excitet syncopis quod sunt signa
et accensio sequens coagulationem sanguinis in stoma-
cho et est in aliis membris. quod si aliquid eius descen-
derit ut ut id quod in stomacho permanet euomat et in-
cipiat illud dum sentit eius descensus ad stomaechum
nam si ipsum pertransierit oportebit ut fiat cal-
lere ut uelocius egrediat et non remaneat in sto-
macho ne in intestinis. Alii necessarium est pro-
care fluxum sanguinis narium perque in fluxu pa-
ti ipsum qui postea restituitur. Et. B. dixit
necesse quoniam facit esse rectum ut fiat et educat flu-
xus sanguinis narium. et prope in egritudinibus ce-
rebrum. scilicet calidis. Et pro hoc antiqui fecerunt in-
strumenta faciens fluxum sanguinis narium peruen-
tibus nares ut narium et curauerunt cum eo plimas egrit-
tudines idigentes istius sanatione narium sanguis
curat. Et in regie facienda fluxum sanguinis na-
rium est quoniam motio facta cum extremitatibus plante le-
nis tactus. scilicet cum extremitate plante huius tac-
tus aspectus cum lenitate et prope et quod nascitur sup-
lignu squamam sicut flor. et est sicut aranee tela.
Et ex colla et quod est in superioris parte squamam
et metastro capellum. Et factus ex medicinis
acutis. scilicet immixtus sicut quod est euforbium et staphi-
sagria perfectis cum felle uacino. Dixit Ras. 3. quatenus
inuenit imponat narium sicut factum de metastro
siluestri aut de suba seu flore urticae. de qua di-
xit macer. narium impositus succo foliorum urticae
cruore eligit innatus est sibi tanta caloris. et
iesaminus dixit serapio secundus isaac mittit odo-
rata in calidis quoniam plonibus sanguine fluere facit
ex narium. B. autem dixit de oleo eius odorato. et
ex platis aspis mittendis in narium est crux gal-
li quod apol. sanguinari uocat et sic a multis no-
cat quod immixta narium et prope sanguine est
cit. supra autem dictum fuit quod bursa pastoris etiam
a multis sanguinaria uocat quod sanguine fluere
est sicut et id cauendum est non decipit in hoc no-
mine. Et ex eis est abrotanum narium impositum
Et exterior cortex castaneae. scilicet et et fo-
lia saune et origani immixta in nares cum oleo
irino cogit manare sanguine a capite. et nulle
folia immixta narium quod mot fluxum. odoratum uolunt
narium retineat. et succus rute odoratum puacando
sternutationem puocat sanguine. insectis uero

narium stringit. et cinis foliorum urticae im-
mixtus narium puocat sanguine. Et puo-
catur fluxus sanguinis narium cum omnibus
sanguine ad superiora trahentibus et ipsum sub-
tillantibus siue sint cibi siue medicine siue
aer siue motus. Stringatur collum et gulla undi-
que et fricetur facies et calefiat caput et collum
et tussiat et sternutat et aspiciat rubra. et uapo-
retur facies cum aqua calida. Et si sic non
puocatur mittantur in nares setae porcle liga-
te in fusile filo in quatuor partes.

Capitulum 3. de catarro et coriza

Catarrus reperitur sup-
pliciter. dicitur enim dicitur melius. in pro-
c. de tribus. Alio modo su-
mitur coiter et large pro quocum-

que defluxu humiditatum a partibus superioribus
quibuslibet. precipue tamen a capite ad partes
inferiores ipsius quocumque fuerint ille. Et sic ap-
pellatur grece rois quod latine est fluxus. Et
sic sumitur ab Auicenna. 2. primi c. de mor-
bis compositis. Secundo modo minus large
et minus communiter pro quocumque defluxu hu-
miditatum a cerebro ad partes sibi suppositas
siue illa pars sit stomachus siue pectus siue
epiglottis uel fauces siue nares et secundum
quosdam etiam ad nucam. Et isto modo sumi-
tur cum dicitur fluxus catarrhalis uel tussis
catarrhalis. Tercio modo sumitur stricte et
magis proprie pro descensu humorum ad pul-
monem tantum. Et de hoc 3. modo intelligi-
tur cum absolute profertur. Et est idem dicitur
melius. quod grece fluoz. Et quod latine reu-
ma siue reumatismus. Sunt enim synonyma
ista tria nomina fluoz. catarrus et reuma.

Dicitur enim catarrus a cado cadis et flu-
or a fluo fluus et reuma a ruo ruus. Et enim
in eis humiditates fluunt cadunt uel ruunt
in pectus uel pulmonem. Et ut sic. tertio mo-
do sumptus contradistinguitur coriza et blan-
co. Et enim coriza est fluxus humiditatum
a cerebro ad ossa narium. Dixit serapio ma-
teria que descendit ad nares uocatur kaka-
uen et est coriza. Et dicitur coriza a soni-
tu qui tunc sentitur in narium. Et quidam
dicunt dicitur sic ab ossibus narium. Et est
humorum in cerebro dissolutorum ad nares
descensus. blaneus uero est humorum in cere-
bro dissolutorum in partes faucium descen-
sus. Sed catarrus secundo modo sumptus
est defluxus humorum in cerebro dissoluto-
rum ad suppositas ei partes. Catarrus pro-
mo sumptus est dissolutio humorum cum defluxu eorum
ad membra uel membra inferi prope uero sumptus
est defluxus humorum a cerebro per partes palati ad
epiglottis pulmonis ad ipsum pulmonem. nam uersus
si sunt ad pectus dicat reuma catarrus ad fau-
ces blaneus ad nares est coriza. Dixit Auicenna.
hec due egritudines. scilicet catarrus et coriza sunt
concreta in hoc quod utraqque eorum est curus me ex
cerebro. Uerum quidam homines sunt qui ap-
priet nomen catarrus illud quod descendit ad gut-
tur. Et nomen corize illud quod descendit ex

uisa nati. Et qdā sunt qui nominant totū illū
catarrum et nominant corizā quod descendit
ex uia nati subtile et acutū frequens. i. frequē
ter descendens ut exiens et prohibet odorem
et etiam effusum ad oculum et cutem faciei. et
penitus ad omnia membra faciei al' effusū ad
oculum ē prohibens odoratum p id quod po
situm in lacrimali transit ad nasum. Ille
autē dispōnes catarrus corizā et hāc non p
prie sunt egritudines. Non enim imediate le
dunt opationes sēlibiliter neqz p se uertitur
ad eas cura. s. p prie sūt accētia. i. exētia mu
tata que sēctur ad morbi cerebrī. Et tō sūt
denominātia cerebrī ut primū efficiēs ppter
quā cām remediā capiti dirīgunt. Sūt
et alii uere cāe morbi ut qñ p pōes alterarēt
ut uia opilarēt aut qñuitates soluerent. ipso
prie aut possūt uocari morbi. Quidā tñ sunt
qui dicūt q sūt p prie morbi. s. in numero. s.
cut lapī in uelica et uermis in intestino. Et
hoc erit qñ mā eorū pberet imediate sensū
biliter aliquā opationem fieri ut pulmonis
dilatatiōes et stricciōem aut narium ut fauciū
Et dicūt q si catarrus fuit a cā extrinseca ca
tarrus ē egritudo gingie mris et musculorū
exētia in capite sub cute eius. sed si pueiat
a cā intrinseca sic ē egritudo pāniculorū cēbrī
que exprimit hāditates ut eas liq faciūt uel
al's lesiones faciūt in plurib' mēbris. Et dūt
q qñ fit a cā intrinseca ē egritudo p se sed qñ
fit a causa extrinseca ē egritudo per colligan
tiā. Et dicūt q qñ puenit a cā extrinseca qz
ipā ut p m ē frigida. catarrus ē egritudo fri
gida. si tamen proueniret a causa calida
sic esset egritudo calida. De causis ca
tarrī dixit serapio. cā catarrorū qui descēdūt
ad nares et os suple ut ad alia mēbra cerebro
supposita ē ipm cerebrī qñ inuenit ipm cali
ditas aut frigiditas in mutatiōe sue p pōis. et
impletur sicut mēbr' oficiale. nā dixit ipse in c'
de solone uētris ex mā a cerebro descendēte
dū cerebrī pmanet sanū mē pauce generantur
in eo. Et nō sentit eaz eū. s. qz isensibiliter
resoluitur. Et aut cerebrī leditur generatur
in eo supfluitates multe que qñz descendūt ad
nares qñz ad oculos et qñz ad alia mēbra. s.
ad stomacū et intestina. Et gal. dixit discretū
nā capis necesse ē ut multos generēt supfluita
tes ex quib' nocumēta fiunt subiectis orgāis
ad quodcūqz eoz uertere. supfluitas paucis
mā at ē que ad os et nares ē oblatio. accidit
at et ad oculos quibsdā. quibsdā at et ad au
res. Et autē que ad os ē oblationē suscipit
stomachus et tracta arteria. Et fit catarrus cā
lāgoz multoz et uariorū fm uarietate organo
organoz ad que distillādo puenit. si enī ad uē
triculos distillauerit cerebrī eptiam. et qñqz
aptiam facit. et si ad nares corizā. et aliqñ po
lippū. Et si ad palatū cāt alcola. Et si ad gi
giuaz ipāz lateat et corrodit et dolorē denti
um iducit et ipōz putrefactōz et casū. Et si ad
aures sūdritatē et qñqz dolorē in eis uel apā
facit. Et si ad oculos dolorē job talniā uel
aliā ex egritudinib' eoz facit. et si ad guttur
blācos et squinātiā facit. Et si ad stomacum
nauseā et puocat uomitū et dolorē et qñqz flu

rum uentris pntiosū iducit et qñz ex eo qmo
uetur appetitus caninus. Et qñz generatur ex
eo colū et p pē ntrōsa mala. Et si ad pulmonē
cassim creat cum sputaminib' spumosis et alii
cū raucedine. et alii cum apate. Si autē i pect'
distillauerit asma causat et proicam passioēz
et ptiim uel pleureisim. Et q detritus ē plerū
qz subito in cor distillans suffocat. Et si i pan
ticulū qui cor cobopit cardiacā pti. Et si ad
nucam qñz spondiles dislocat. Et alii causat
gibbositates. Si uero ad uernos paleisim. Et
alii areticam parit. Et sic disponit corpus ad
multiplices et inuērabiles passiones. Dixit. A.
catarrus spgitur ad palatū et pulmonē et me
ri et stomacū. et qñz ulcerat ea ut cū ē acutus
mordicatur et salus. Et multociens qmoue
ret ex eo appetitus caninus ut cum fuerit mul
tum frigidus. Et qñqz descendit in uernis ut
qz ad longinquitā mēbra. Et quandoqz ge
nerant ex eo sinaces et piploia et palis. et
extenuatio. et hoc p prie quādo catarrus est
acutus calidus stimulus expulsiuam ad
expellendum cibum ante ipius digestiōem
suple aut cū ē frigidus debilitans digestiū
stomaci uel destrues. his. n. duobus modis p
uiam innutricatiōis extenuant mēbra. Et qñ
qz inducit dolorē stōaci et qñz fluxum uētris
et raturaz intestinoz ut euz est acutus salus ut
acetosus. Et generat ex eo colica et p prie ni
trosa que ē cruda. Et ē causa catarrī duplex
una est intrinseca et alia extrinseca. Et intri
seca. et mālīs est duplex una est humiditas in
cerebro qgesta in cerebro p uia indigoniā
nutrimenti ad ipm delat. Lūius supfluitas i
digesta in ipō remanet et multiplicatur una ui
ce post aliā. Alia est humor sine uapoz ascen
dens ad cerebrū ex corpore toto aut ex stōa
co ut alio seu aliis mēbris qui būoz postea i
ipō remanēs descēdit dissolutus in membra.
uapoz uero ascendens ad cerebrum nō resolu
tus friditate cerebrī qgelat et in aqueaz nāz
quertitur qui post congregatiōem eius ad
inferiora descendit. Et prima causa dixit
gal. quinto de accidenti et morbo. sic accidit
catarrus cerebro ex defectu uirtutis digesti
ue ipsius sicut accidit lienteria stomaco ex
defectu sue digestiōis. Congeritur enim hu
miditas in cerebro ex indigestiōe alimenti
ad ipsum delegati. Dixit Auer. colliget ter
tio. operatio uirtutis digestiue in cerebro
aut diminuitur aut corrumpitur. Et ab hoc
prouenit fluxus uel cursus supfluitatum
non coctarum ex cerebro ad nares et palatū
Et uocatur hoc accidens nassa idest catarrus
uel reuma. et quia alimentum cerebrī est fri
gidum et humidum erit illa supfluitas ex eo
congesta frigida et humida. Et causa lesio
nis digestiue cerebrī. aut est malitia comple
xionis cerebrī pura uel cum materia. Illa
tamen que est materialis licet generet catar
rum secundum p m tñ generat al's egritudies
Et ut p m ista mala p pō est frigida et būda
et post eam ē frigida tantum et post eam cali
da tantum et post eam frigida et sicca et post
eam calida et sicca et ultimo sicca tantum
sa cā intrinseca. aut ē humor expulsiu sursum

ad cerebrum sine ad ipsum tractus ut doloris
aut caloris attrahens. aut e ascensio vaporu
ad cerebrum. cerebrum enim dicitur esse in corpo
re sicut media regio aeris ad quam olati vapores
res aquosi ad propriam nam reuerſi in pluuia co
uertuntur sicut vapores ex corpore delati ad
cerebrum nisi resoluti fuerint in ipso refrige
rantur et ad nam deducuntur aquosius. Dicit
gilib. asserunt phisici caput esse corporis cami
nus ad quod humilitates a toto corpore reso
lute ascendentes in liquorem quertuntur. i. in
substantiam liquidam aqueam. Cuius pars
resoluitur et pars per nares expurgat et per in
spitum et rascationes emittit et per ad diuer
sa membra defluit. Sicut et humor qui fluxit ad ce
rebrum si ibi retinetur ledens ipsum expellit
ad diuersa membra. Et mala quidem humor que
est causa lesionis operationu in cerebro potest esse
ex generatione et potest esse ex ipse acquisita. Et
potest in digito cerebri habere causam magis re
moram mala digestionem stomachi et epatis a
quacumque causa processerit. Dicit Avic. cerebrum
quod frigidum est et non digerit illud quod puenit ad ipsa
ex nutrimento et non resolutur quod ad ipsa asce
dit ex vaporibus. quertuntur ergo supfluitates
nutrimenti. i. inferius descendunt quia insipiscunt
tur frigiditate cerebri et sua gravitate. inferius
fluunt. Et apponuntur vapores. i. in aqua nam
quertit sicut quertitur in aleatico illud quod asce
dit ad ipsum ex circumbita quare assidui sunt in
ipso fluxu. Cuius autem extrinsecus autem est frigiditas
aut caliditas. ut plurimum tamen est frigiditas.
Dicit. y. 5. affo. frigida sicut nix. i. multa
frigida acui sunt catarrhamia. s. si caput appli
cetur exierit. Et Avic. dicit coll. 3. accidit
catarrhus ex reb? frigidis extrinsecis. Et alii
sunt per res calidas. Et uolumus dicere qualem
fiat a frigidis. Et dicimus propterea quod hoc supflui
tas est non cocta. Ideo causa efficiens est debilitas
utrimus digestionis que est in cerebro propter ma
lam humorum digestionem ex frigiditate. Et hoc
potest bene assignari in reumatibus ex causa frigida
extrinseca. Sed reumata que sunt a causis cali
dis extrinsecis recipiunt per scriptationem qua
liter sunt per uiam debilitatis utrimus digestionis
Et propterea dicemus quod debilitas utrimus
digestionis hoc facit per accensum hoc est propter mal
tam quantitatem materie et ipsius fluxu propterea
quod calor facit fluere res congelatas liquefacien
do eas. Et iterum calor in cerebro attrahit a to
to corpore ad caput et propter istam multam ma
lam materiam que colligitur in cerebro a corpore accen
dens prearrat quia refrigerabitur et utrimus
digestionis impeditur et fatigabitur cum eo cerebrum
per fatigandem tante quantitate supflue et ista est
causa quantitate propter quam debilitatur utrimus digesti
onem cerebri propter causas extrinsecas quantitate
nec causa est quod calor extraneus extrinsecus
per se nam refrigerare calorem intrinsecum sicut sol
refrigerat ignem. et Avic. dicit causa extrinseca est
aut ex sole aut ex uento. s. calido. aut ex olatu me
dicinali calefactum sicut musci croci cepe aliorum
et sicut suple aut medicis calide cataplasmaticis aut
alio capiti applicate. Avic. dicit. B. est frigiditas
adueniens extrinseca ex aere frigido aut uento septem
tridali. et precipue cum discobopi caput ad utros

que. s. aere frigidum et uenti fridum. Et precipue in
hora qua rarificatur cerebrum ex balneo aut ira
aut cogitatione aut aliis. aut locutione repletionem
multa eione multa. et maxie in coitu. Et dicit
quod accit ex stoma rariſicatio que prepat corpus
ad recipiendum calorem et frigidum quod accit catarr?
et precipue post stoma plima. Et sicut ex mali
tia humoris calide que accit alient corpus. s. per
parat corpus ad recipiendum calorem et frigus.
humores quoque humores calidos. Dicit. B. ne
hemem? sunt parati ad recipiendum eas ex trissecas
facientes coriam que humores humores fridas quia
humores poros latiores. Et humores humores fridas
in se ipsis pl? sunt securi ut illud accidat a cau
sis corporalibus que humores copiones calis quod
maxie quod et minus digerit et minus resoluunt. Et
dicit Avic. et sunt uerba. y. 5. affo. catarr? multum
plicat cum fiat uent? septentrionalis. et propter post
aust? et multiplicat in uere et propter eum fue
rit estas post ipsum. i. precedens ipsum in eodem
anno septentrional? paucis pluuie et autem. s.
sequens ad ipsas estas et aut ipsum uer? fuerit plu
uiosus austrin?. Et dicit. multiplicat catarr?
lyene et propter in regionibus meridionibus
per repletionem capitis eorum. Et contra multiplicat
uere et propter post medium eius propter dissoluti
onem factam in humiditate calore eius. et mul
tiplicatur autem propter post medium eius pro
pter propressionem factam a frigiditate eius.
In yeme uero propter congelationem humidi
tatem et clausuram uiam eius. Et in esta
te propter multam reſolone efficcant humiditatei
non multiplicatur catarrus. Recipit autem
catarrus diuersitatem secundum uarietatem
causarum eius. Dicit Avic. catarrus quandoque
est grossus quandoque subtilis aquosus. omnis
tamen catarrus subtilis est absolute. aliter non
fluere. et qui dicitur grossus in compauone
ad magis subtilem dicitur. differunt enim in
plus et minus subtilitatis. Et dicit Avic. qua
doque est calidus acutus uel salinus mordacius?
et quandoque est frigidus. Et dicit. inquit. y.
pluribus eorum quibus accidunt catarrhi. non
accidit splen. Et reddens causam. B. dicit
quoniam plim cui accidit egritudo in uno me
bro tunc alia membra habet incolemtia. Et
Auicena dicit fortasse scilicet est uerum dic
tum. y. quoniam preparatus catarrus subri
les habet humores suple. et ideo non incur
runt in grossitatem splenis. Sed illi quorum
humores ingrossantur non preparantur catar
ris multum. Et dicit quando sorda est come
niens id est coniuncta catarro addit in eo at
tractione quia attrahit reuma ad caput aliam
alteratione. Signa dicit Avic. cum accide
rit naribus et palato pruritus et sternutatio
post flatum uenti frigidi uel frigiditatem ae
ris post rarefactionem pororum ex balneo
exercitio uel ira aut similibus catarrum dicit
mus par. Signa specierum dicit serapio
mus quod catarrus est ex caliditate. cum est
ignis rubificans faciem et nares et cali
ditas uehemens et acuitas eius quod cur
rit. Et Auicena dicit. Signa eius sunt
rubedo faciei et oculorum et mordacitas
eius et subtilitas eius. et caliditas facies

eius. Et qñ accidit ei co febris et non iuuatur ea in descensione ad guttur. Dicunt quidam sentiri in guttore acuitas eius quod de secndit ad ipm. et spm ad citrinitate declinat et rubedinē et ē acuta et motio et oplo in uasa et malitas. Signa frigidit dicit serapio. illi cui accidit catarrus ex frigore accit tērio prius anterioris capitis et eminetia aliorū supcilio añ. Et oplo in foramine quod ē in osse fixo in naso. unde ipi nō odorāt odore bono neqz loquuntur sermone manifesto. Et dicit. si descēdit ad pectus sūgt ipz uisus et spm quod fortasse qñ egreditur hūidum indigestū et qñz nō. Et fortasse egredit cum conamine emulge di sanguis. Et Aulc. dicit sicut ad nasū signū eius ē frigus eius quod currit cum extensione frontis et uehemētia opsonis et malitas. Et qñz significat ipm grossitudo mē. Et si ē ad guttur significat ipm frigus eius quod rascatur et albedo eius. et inuamētū ex febre si accit. Dolor at capitis et granitas in supcilio collis significat reuma ad inferiora siue ad et granula in carulo urine apparentia dicit Egidius reumatice sēp sunt nūptia cāe. Et si substat depresta pax neqz mota regressū acceleret capiti loca prima pcutit humor. cur de scensu catarrhi nō fuerit ex indigēe cerebri tunc adest bonitas sēus. et tunc erit ex malitia sanguis uel alterius hūoris ascendētis ad cerebrū. aut cā uaporū eleuatorum. et cum humore sēper ē granitas pua uel magna fm quāritatem hūoris cum uaporibz at est granitas. Cause extrinsece comos. sicut p idagatōez earum. Inquit. y. 2° affo. blaci et corize suple et catarrhi i ualde sensibus nō maturantur et itellexit ut pñ et Aulc. dicit. Cum friditas oplo natio sit fortis et figitur in eo sicut fit in senibus dicitur quod ipse non digeritur nisi puenit ad ultimū finem in sanitate opsonis et coliditas eius. et qz cerebro frido cur aduenit nutrimentum debilitatis in senibus. et in hūte cerebrū debile quare nō digeritur i ipso quod de nutrimento puenit ad ipm ppter debilitatem suā. Et supfluitur. i. in supfluitatez cōuertitur que fit catarrus quare descendit. et maxie uerificatur i decrepitis in quibz isti morbi ut plm sunt frigidit et de materia mtra et diffici lis digōnis ad quā digerēdū nō sufficit calor debilis decrepitoz. Quāuis tamē isti morbi sint filles etati decrepitoz non tñ falsificatur affo in morbis minus pēcticanē egrotātes et. Et hoc ppter duas cās quas te tigit gal. in comēto prima est qz isti morbi nō sunt de periculoso de quibz ille affo loquitur. 2^a ē qz illud non contingit ppter silitudinem uel pparietatem eoz s3 p nimia debilitatem decrepitoz. et scias qz si mā dictozū morboz esset pauca et nō multe friditatis posset i eis maturari ut experientia sepe demonstrat et maxie i decrepitis robustis et utēbz bono regie. Et dicit. y. i septio affo. catarrhi i uētre. i. medū qz tñet spūalia de fluxu i sanguinē cōuertunt in. xx. diebz et de his itellexit qui queruntur in sanguinē laudabilē qui in die cretica ut 20^a a nā expelluntur quāuis enī catarrhi sunt de mā frida fm pñ que de se

etarde digōnis. tñ qz pñetur i loco multuz calido. i. pectore festinat calor digōem ei? ne locus et cicius qz si in alio pñetur loco nō sic calido et maxie in pñone calida et tunc te et uirtute robusta. et nō posuit. y. diē 20^m diē pñit ad pñerionē eius in sanguinē quāuis sic sit s3 pñm. In qñsdā tñ pñt festinare pñ mē paucitate et uirtutis fortitudine et potest et ultra tardare pñ uirtutis ibecillitatem et mē multitudinē. Multi et catarrhi resoluunt uel uel eūant et nō sanantur. Cura catarrhi nō ē negligēda. qm si nō curat puenit ide mltō tñs ad egritudines malas. Et ipa quidē fit duplici regie. dicit mesue. s. cōt et pñio. Et p cōe itellexit illud qd dirigit ad. catarrhū et p pñiū qd dirigitur ad correptionē accitūz. Aulc. aut collegit curā catarrhi in sex rebus. et p^a ē mē diminutio cū dicit in accitibus et diminutio al et melius diminutio mē. 2^a ē cōe efficiētia ablatio cū dicit in lectōe et ablatōe siue abscissione curfus et pñmūratōe eius. 3^a ē fluxus et frictio cū dicit in adequatōe mē eius. quarta ē diuersio fluxus ad pñ aliā cur dicit in tractu ipius ad pñem alterā. quinta ē mē digestio. Et 6^a ē nocumētōz a catarrho. p uenientū cautella et pñeratio. Cū dicit et ante cessione pñibitionis accitium et passionū qz ex ipso possunt generari sicut ebullim i naso. i. oplo in ebullim nati que pñibet olfactum et ulcera sup narē. Aut sicut aspitas gutturis et mscis et ulcera pulmonis et que secūtur ea et predictas. sex res reducant quidam ad tres principāles. et pñia ē auferre quod iam fluxit et iam i pectore pñit. Et ista iplent cū hūis que iplent sextā rem fm Aulc. 2ª est pñibitio ne amplius catarrus sinat et iplent cū his que iplent p^a 2^a 3^a et 4^a tē fm Aulc. Et 3^a ē diuersio mē fluxus ad loca opposita et diuersa et iplent cū hūis que iplent 4ª rem fm Aulc. et quidā dicāt. Cura fit per sex intentiones quarum una est ad digerendum materiam catarrhi. fa ad eūandū tertia ad digerendum quarta ad mās fluxiem abscindēdā 5^a ad accidentia corrigēdū et 6^a ad diere pñerentiam patiendū. Et si bene pñiderent omnia supradicta cura catarrhi pñet p tria medicamēta instrumenta dicta pñōe et citur gta. Et dicta quidē pñit in euitatione cāp extrinsecarum catarrum generantiū. Et cum hoc oz ut hūis catarrhū frigidū custodiatur ab omni actu frigidoz et actu nō solū capitis s3 et toti? corporis ex aere et uētis et mora sub lumine lune et abluomibz et emplis frigidis et silitibz. Dix mesue. caueat ab austro et borea qñtū possibile ē. et dix. B. oz ut minuat cap suum a sepietione et pñie post austrū. aufer enim replet caput et rarefacit et borea pñit et exprimit. Dicit bal. caueat capitis discoboptonem. imo coboptre audcat ipm. et Aulc. dicit oportet ut assiduet calefactōem capitis. i. in hūis debitis cum elongatione ipius a frigore teneat tōualā reuolutā circa collum et et circa pect. Idēs uero catarrhū calidum custodiatur a tractu calidorum actu aere calido mora sub sole nō prope ignem et ablutiones et emplasta calefactia. et oportet

Cura

ut uterq; custodiatur ab accensibus anime fra
tristitia sollicitudine et similibus excepto gau
dio temperato. Et dixit melius nocet ei somnus
supra repletionem et multitudo sompni. ymo q
liscuq; sit sompnus in die et sit pectus eius i
nocte et non taceat supinus. Et tempore sompni
phibetur a fumo et uentis radys solis et lu
ne. sed magis lune et pprie qm e ingressus eo
rum p fenestras et similes situs. Et bal. dixit
sup latus taceat. Et dormiat non supinus ne
forte ma descendat ad pectus. Et Auic. di
xit. no dormiat de die. ymo. neq; et multum
dormiat de nocte. sed uigilet dixit ipse quat
pote et maxime post cibum. qz ut dicunt ad min
interponendu e tempus duar horar et potius
plurium. Et regatur dixit Auic. fm oem dispo
ne. f. sompni et uigiliar cu eleuatione capitis
et eleuentur puluinar et non fiat respiration i
sompno. Et propterea nocent omnes artes i
quibus os caput depressum tenere et inclinatu
uersus terra. Et dicunt quidam. illi ad quorum
os et gingiua fruma descendit in sompno dor
mire debet ore aperto ducendo ipsa hac illac
na p hoc incipit humiditas extra manare. Et
debet dormire in locis terrenis humidis et in
antris in quib; aer no euertit noctu e ualde
Dixit melius. inungatur quies. qm e res ma
gis motuans ipm. f. qm motus. Dixit Auic.
motus inferioru mebrozum e ualde inuatiu
ad catarrhos ppter attractione materieru ad
inferiora. Et sibi ipsoz mebrozum copressio
fricatio et uento facta. Et ipsoz in calidis de
coctionib; positio. Et ualeat exercitiu totius
corporis modratu in catarro calido. Et i fri
gido fortius ante cibum factum. Et capitis le
uis pectinatio uel leuis cu panno aspero frica
tio. et maxime post exercitiu inferioru et sup
fluitatu emissione. Et dixit melius. qz qz iro
tus ad sudandu in balneo maturat catarrhos.
Et bal. dixit cu ia aliquid spiritus descendit bal
neo iducas. et sup caput ei aqua infunde cal
da. Et fiet obuius uapor aque i qua cadomilla
coperis et mellilotu et sansuc et similibus et ni
ola sicca donec coriza dissoluat. et paties sane
tur. Dixit Auic. q fueris e pars catarr. qnz
phibet aduentu catarr sui subitus itroytus i
balneu ad sudandu aut p. i. ante aduentu catar
ri. et sic uoluit Auic. q balneu queriat i pter
natde a catarro isolutis parti ipm. et e i appa
ratis ad ipm. Et tempore fluxu catarr dicunt
qda qz in catarro calido querit balneu qz di
gerit ipm unde bal. dixit. si ex estu sit catar
rus lauadus e paties balneis. f. dulcis aque i
fundendo et caput. f. in catarro frigido si co
uenit nisi catarro ia digesto. itroytus. n. ad
sudadu i balneo ppter ad maturandu catar
ros. et et ad resoluedu in ia maturatis nisi di
xit Auic. cu catarro fuerit tussis. eo qz tuc no
balneetur eo qz tussis indicat spualia ee debi
litata quare timeret ne balneu faciat descende
re ad ea supfluitates multas. Dixit bal. cori
za patientes. f. et catarr cibos ad caput uapo
rates fugiat et nices cascum ueterem lac. eru
ca et similia. quidam tn in catarro calido qce
dunt lac caprinu. Et dixit a uino superfedeat
Et Auic. dixit minoret potum aque qgleste.

463
Dixit Auic. in calido fiet declinatio i cibis ad
illud qd alleuiat. f. leue e et ifiat et hiecat. Et
i fro ad illd qd alleuiat ifrat calefac et ofi
cat cu hoc q pect i n no stringat. Dixit Me
lie. in calido cibi sint sorbitioes facte ex fa
bis et ex tri et ordeo et papauere albo et oleo
amig. dulc. et amido cum lacte. si no e febris
Et sapo dixit utatur sorbitioe ex amido et
ordeo excorticato et faba in aqua pluuiali et
puluerizetur sup ipsa dragagantur tantum et
aliquid olei amig. f. d. Et sit inuametu cu tri
decocto cu peidys et oleo amigda. d. Et simi
liter cu aqua fursuris sca similiter Et b. qpe
teret qn catarr no eet multu calidus. Et si e
necessitas accipiedi aqua orde. f. ad faciendu
aquam fursuris fiat similiter Et dixit. qferunt
ex oleribus attriplies et malue et cucurbitae
et si caliditas est multa tunc cum oleo amig.
d. et si non est multa tunc cum puluis et alus
auidus bonis. Et bibet fir. uisot. Aut inleb
et uinum granatorum dulcinz. Aut rob. f. ipso
rum granatorum Aut fir. de papauere cu de
coctione liquir. aut cum aq cucurbitae. In
catarro aut frigido dixit bal. pascat subtili
bus et sorbitioe facta de aqua fursuris zac.
et oleo amig. d. Dixit sapo damus sorbitio
nem que fit ex aqua fursuris et tritico qfecto
cum oleo de amig. et melle mudo uel penidys
Et qfert brodium cicerum et sorbitio facta
ex farina eorum et proprie in decoctione cari
carum pinguium cum melle. Et qcedit caro
pullorum et perdicum et aliarum bonar auu
Et caro iuuenis castrati uel annualis agni et
edi et caprioli iuuenis. Dicunt quidam querit
Auellana affata ymesta cu pauco pipere Aucl
lane tn debent esse sicce et in uase subtili uitre
ato fuare aliquatulum torrefacte ut munden
tur a cortice. ipse et trite et cum multa potare
uillime sut uenustissime tussi. Et nuclei persi
cop similiter qferunt. bibant aqua mellis so
lam uel cu decoctione yfopi liquir. et dactilo
rum Dixit melius. fiat diminutio ciboz et po
tium et prohibitio uini oso et repletionis et
ustratio naufec. Dixit Auic. ut impleatur cura i
digerur repullione fastidy. et ut non impleat
uenter eoz uino. Sed oz ne paties catarr et
coriza repleat uentre cibis quare repleatur
caput eius. Et ad sumum oz ut minoret yme
stionem. et potu aque et repellit eam die ac no
cte. Dixit melius. alenetur cena. ymo probi
beatur si possibile. fuerit. Et uicent uapo
rosa et repletiua capitis et rarefacientia
ipsum. Et uicent potum aque frigide. dicitur
enim q pot aque frigide maturat catarrhos
Dixit Rabi. no qmedant catarrofi multa
fercula in una mensa. quide tn qcedunt i fine
mese panem biscocum uel tostum ut phibeat
ascensum uapoz uitet coyus et superfluitates
ciboz cotidie expurgent. possunt cum suis ci
bis uti sapore facio cum brodio uel uino gra
natorum dulcium et hys speciebus. Et cinamo
mi electi cardamomi croci macis et liquir.
et zucharo Et cum suis ferculis apponant spe
cies que sic fiant. Et zinz. albi cinamomi elec
ti an. 3. i. gar. cinamomi croci an. 3. i. Et pos
sunt uti trachea post cibuz que sic fit. et liq.
Et i.

her mignit
in catarro fio

anisi. añ. 3. i. r. 7. 5. cardamomi. 3. y. r. 5. gar.
cubebaurum. añ. 3. iij. macis. 3. y. pastularum
enucleatar. mundatar. li. i. dosis coctear. i. ut
fiat tragea pista que sic fit. 7. galange cu
beb. nigelle. añ. part. y. mastice coriandri p
parati. añ. part. i. zucari ad pondus omnium.
Et de hac et sume potest in fine mense uel in
infortu ad lectu sine potu. Cura uero per
portionem dixit mesue. est fm quinqs res. pri
ma adequat mām 7 digerit. 2ª abscindit cam
uel salte diminiuit. 3ª diuerit cam a parte ri
morosa ad parte cōem. f. ignobilē. Et 4^a ab
scindit fluxū ei⁹ alteradō malam discretiam
7 mēbra 7 fortado. Et 5^a. corrigat acētia. f.
ea q̄ tā aduēt 7 q̄ sit para uenire. Et 7 plētē
pōtēte intētiōes p medicinas p int⁹ 7 ext⁹
appropriatas. Et qdē rez p^{am} 7 plēt⁹ i carāro
calo insipiantia 7 infrigidantia ut ingroscēt
qđ subtile 7 reprimat qđ acutū. Dixit mesue.
insipiantia sūt necessaria ut subtile acutū qđ
discurrat ad guttur ingroscit 7 nō descendat
ad pīndū. ymo facilius adunatū excitetur.
Et ex hoc facientib⁹ ab intus est dragagantū
7 electuariū ei⁹ 7 mucillago psily 7 seia cito
moz 7 aqua iunibaz 7 sebesten 7 sirupi capz
7 loch ipsaz. 7 loch de papanere. Et de bene
digerenub⁹ hanc mām ē sirup⁹ uiolat⁹ 7 siru
p⁹ d cucurbita. Et ubi caliditas esset mita ne
misurā⁹ 7 de papanere. Et de uirib⁹ ē siru
p⁹ qui sic fit. 7. uiol. siccaz liquit. añ. 3. ij.
fiorū nemusaris 7 fiorum cucurbite fioz mal
ue 7 seia eius añ. 3. y. seia psily integri seia ci
tomoz integri añ. 3. i. 5. iunibaz sebesten seia
papaucris albi passul. enuel. añ. 3. 5. feminiz
cōrum fridop añ. 3. i. lactuce scariole añ. 20.
3. seia portulacē. 3. iij. decoquant in li. y. aq̄
plumalis ad medietatē colent. 7 cū zucari al
bi solidi fiat sirup⁹. dof. 3. y. cū aqua decocta
Strupus ali⁹ 7 est genulis. 7. capillaz ue.
20. i. orderi mundi liquit. añ. 3. y. iunibas. x.
numero feminis papaucris albi. 3. 5. penidi
arum. 3. y. fiat sirup⁹ cum zucaro. Et de cō
nemenitibus est dragagantum 7 dyacodion
loch utile. 7. p assul. 3. i. 5. iunibas. xxx. nu
mero feminis maluc uirge pastoris lingue a
uis arnogosse capillorum ue. liquit. añ. 3. 5.
fiat decoctio ad consumptionem duarum par
tium deinde accipiantur. li. i. sirupi de papaue
re. 3. viij. sape 7 zucari añ. 3. iij. reducantur
ad ipsiū radinem mellis 7 tunc addantur. 3. v.
feminum comuniū frigidop 7 gummi arab.
dragaganti feminis portul. amili 7 feminis ci
tomorum. añ. 3. 5. Et conuenit confectio q̄
sic fit. 7. feminis cucurbite passul. penidiar.
añ. 3. 5. pincarum. 3. i. 5. cinamomi macis sã
dalo: uno citrinorum gummi arab. dragagan
ti. añ. 3. 5. zucari qđ sufficit. Dixit 2um. ad
minifretur mel ros. i. zucaram rosatum om
ni die. ymo fere omni hora. et confert cã ora
in ore retenta. De approximadis ab ex q̄
dã approximant capiti et qđã alijs membris
Et de approximadis capiti dixit Mesue.
inueniat ex infrigidantibus raro infrigidā
tia acut. Et si nō operit. f. infrigidantia po^a
non eleuēt in gradu multe frictis actual. Et
diliguntur fm plurimum que sfrigidat po^a nō

multum elenata. Et Aui. dixit si s follici? i infrigidando capud cum eo qd est infrigidans po^a quasi uoluerit opponendum ee cali ditari catarrhi cu frigidis po^a quia acui no sinifrigida sed tepida uel ad caliditate debi le declinaria qualia sut dix mescue balnea dul cis aque i icinio r ebrocato ex ordeo r uio lis r papauere r camoilla r effusio aq calide sup capud r testiculis r sup extrema. Et inuentiones facie sup ea r sup uentre r sume cu oleo uiol aut camomellio Aut de papauere si adsit uigilie. Et Aui. dixit. sicut cu tyrozu balnei aq dulcis oi mane cu e ieiunus r effu sio aque. calide super extremitates. Et iunctio capitis r extremitatu r summis r ani r te sticuloz r que sunt in circuitu coꝝ cum oleo uiol. Et administratio frigide embroce cuz ordeo r papauere uiol r camoilla. Et silz et de hac dixit pap^o. Et effusio infrigidantiu acui fortium sup capud. i. tpr necessitate. Et dixit mescue. olfacere cafera r aquaz rosata r alta qd dicit sunt in soda calida Aut odorent pomu q sic fit. R. Buellac idice sandaloz al. r rub. an. 3. i. ros rub. sandaloz citrinoz an 3. y. canfore r boliaz. an. 3. i. terant oia pier canfora que dissoluatur in aqua ros in qua in fusum fuerit gummi arab. r cum ea r hiciantur alia. Dixit mescue facie subulatio r diuersio i grosso r uiscoso Scias in q aperitiua subri latina r incusina non sunt dada in pn^o. qz bu tuis in pn^o sumpta augeret catarr^o dato et q materia eer frigida. digerat g^o ma in princi pio cu sir^o. q sic fit. R. capilloz ueneris stica dos. an. M. i. passulaz sebesten. an. 3. i. dacti loz r caricopz pinguiu. an. x. numero decoq tur r fiat sir^o cu zuc^o aromizati cuz mace r nucemuscata. Et unal^o est iste sir^o in catarro pauce frigiditatis Valeret et qn cuz catarro frigido eer febris. Sz postea miorata ma di geratur cu sir^o de sticados Aut cu sir^o d aco ro qui describit in antidotario Aut cu sir^o. unti q sic fit. R. insucci origani calamitu yso pi betozet sticados spilli acori radu cu peoie fi meo. cosa pilatri an. 3. iy. castie lignee. car pob. xilob. an. 3. y. r. S. floz roris marini si leris karui anis an. 3. iy. ferueant in aqua r colentur r cu melle fiat sirupus cu nucemus. cinamomo. gar. r cubeb. Electuariu uri le q sumit cum itur dormitum sequeit pom pauci uini albi lissari. R. nucim^o. cardamomi beil gar. cubebaz an. 3. iy. liqre mude. 3. viiy. zingzi. albi boni r mundari. 3. iy. zucari albi quantum sufficit. Et ualer dynamusul r dyam bra r dyazingzi. Bulli qd sic fit. R. zizi. 3. iy. flozum canelle gar. macis nucis croci. an. 3. S. dragaganti. 3. i. gummi arabi. 3. ii. zedoa rite doronici. an. 3. S. passul pincarum fistico rum an. 3. S. penidiarum. 3. ii. zucari qd suf ficit. Ab extra conueniunt calefacientia cum subuliatione incisione. r desiccatione. dixit Bar. cum incipit catarrus uapora caput cum milio r sale uel pannis calefactis. Et mescue. dixit similiter. qualia sunt calefactio capitis cum milio r sale aut cum pannis calefactis r aliis que in soda frigida dicta sunt. Dixit. Anice. sit sollicitudo cum incipit comotio r

stermitatio in calefaciendo caput et uaporatio
cum panno calefacto usque dum sentiat calorem
tam peruenisse usque ad cerebrum. Et in ipsan-
do caput secundum illam summam que calefacere habet
quoniam enim necessarium est ut fiat euaporatio cum
sale et melle. Et de uulnibus est uaporatio cum sac-
culo qui sic fit. Resinam siccatam corticum ci-
tri macis an. 3. iij. milij. 3. i. sal. 3. q. nucis. 3.
spice. cubeborum. an. 3. i. Et in forti frigidi-
tate addatur calamentum origanum salicis ros-
marinus folia lauri et similia. Et calefiat super
regula calida et apponatur capiti cum prius ab-
rasa et totiens iteretur donec sentiatur calidi-
tas ad intra cranium peruenisse. Dixit Gal.
13. terap. uapor. calamenti thimi et ysope reci-
piatur per narces. s. cum ponitur super prunas
Aut cum decoquitur in aqua. Et soli resina
rini uaporatio est utilis. Et dixit mes. 7. fert
introytus balnei preter quod lauatur caput in
eo. Et h. in p. sed in fine dixit ipse 7. fert i
troitus balnei et lauatur in eo. s. caput et super
extrema prohibetur aqua calida plurimam et
inclinat caput super uapores aque. ubi como-
milla mellilotum sanctus et anetum cocta fue-
runt. Et sap. dixit curamus in primis cum ua-
pore aque in qua decocta sunt camomilla mel-
litum sanctus et sisimbrium. Et Auic. dixit
quod sit uaporatio cum aqua calida in fine id
est ultime sine ualde quo possibile est eam tol-
lerari. Et admittuntur embroce matura-
tiue et resolutiue. Et dixit mesue. inungat ex-
trema sinum et testiculos cum oleo sambacino
anetino rutaceo et similibus. Et distillentur ex
eis in aures et narces cum lana et prope ipsis
cubus calefactis. Et caput eorum et frons
epithimetur cum costo spice mirra et pauco
castoreo et similibus cum oleo ros. mixtis. Et
Auic. dixit. administretur inunctio extremitatum
cum oleis calidis sicut camomillino et anet o-
et fortiori etiam ut rutaceo et inungatur eis re-
soluti et anis et sinu et extremitates. Dixit Auic.
Auic. oleum inungatur pores facie caput tan-
gat. Et h. quod humectat et mollificat cum sua
substantia. nisi si non inuenieris excusationes
ita ut indigeas in frigidatione fixa cum cale-
factione et tunc sit post effusionem. Et dixit laue-
tur caput eius cum sapone constantinopolitano
Dixit mesue. confert olusius redolentum ca-
lidorum. sicut musci ambre et aliorum que di-
cta sunt in soda frigida. Et dixit Auic. si ca-
usa fuerit multum frigida. administra super
caput et frontem linimenta ex sinapi costo et
similibus. Scias quod ista digerentia extrinse-
ca melius et tutius administrantur post minora-
tionem materie quam ante. Et fortasse propter
hoc dixit Auic. deinde scilicet post euacuatio-
nem minoratiuam administra quod narratur ex
uaporatiuibus et fumigatiuibus et alijs cum
obseruatio he administrantur supra repletio-
nem. Intencio autem euacuationis completur
primo cum euacuatioue uniuersali respiciente
totum corpus maxime si materia exuberat.
secundo fiat maxime respiciens membra su-
periora. et etiam caput. Et tertio fiat ex ipso
capite dixit mesue. complent eas flobotomia
et solutio uentris. et administratio collutorum

id est suppositoriorum et cristeriorum et leni-
ficationis omnibus horis et proprie cum cri-
steribus et enematis saltem trahentibus su-
perfluitates. Flobotomia tamen dixit ipse so-
lum in tribus casibus est necessaria primus est
si catarrus sit calidus in calido corpore et
habundat in quo sit oculorum rubedo et gra-
uedo et uenarum plenitudo. Secundus est si
catarrus sit calidus declinans ad oculos aut
qualecumque sit qui terminetur in faucibus aut
pulmone aut costis. s. pleura et dyaphragmate
et figatur in eis ad collectionem. tertius casus
est. si accidat catarrus cum febre in his enim
solum casibus flobotomia in catarro uale in-
uenimus. Dixit Auic. incipiat a fluxu uentris
et minoratione sanguinis. Et deinde cum fluxu
uentris post ipsam bonum est si neces-
sitas exigit ambo simul. Et sic uoluit quod quando
necessitas est utriusque incipiendum sit a flo-
botomia. Dixit tamen quod raro administratur
flobotomia. et proprie in principio nisi si non
tolleatur illud propter multitudinem. Et me-
lius est dimittere ipsam et non flobotomare
nisi accidat tussis. si enim tussis est et cum ea
parum spiritus. necessaria est parua flobotomia
leuis renouans numerum propter id forsitan
quod facit necessitas esse iterationis. Floboto-
mia autem est necessaria cum adest tussis cum
paruo spiritu. quia significat apostema in spiritu
tussis quod est in principio. Et dixit Auic. cum in-
uenitur cum catarro punctio sub mamilla si-
gnificat quod materia declinat ad latum fiat ergo
inceptio cum flobotomia et fumigatiuibus
scilicet euaporando supra locum cum mitigan-
tibus dolorem. et quando accidit febris scilicet
catarrus flobotomia. Dixit mesue. solutionem
fieri oportet in calida materia cum uol. con-
ditis et aqua ordet aut cum aqua fructuum scilicet
solubiliu quod dicemus. Et rub. quidem
conuenit cum eis mixtum. Dixit Auic. soluiatur
uenter cum medicamentis educantibus humores cali-
dos et cum cristeribus materiam ad inferiora
trahentibus. Sed in materia frigida dixit me-
sue. fiat solutio cum pillulis coctis et terap.
cum aqua passularum dyoloquintides et simi-
libus. Et Auic. dixit cum medicamentis solu-
entibus a capite slegma que sunt ex eis que bi-
buntur et cum quibus sunt cristeria. cristeria
namque attrahit superfluitates. Et in leni-
tate ante dicta cristeria. cum eo quod est si
aut aqua ordet ut faciat penetrare eas scilicet
medicinas. Et dixit quod pillule coctie sunt
ille in quo perferuatur catarrus estate et yeme
ex curis magis iuuantibus. Pillule utiles. s. ye-
rap. 3. iij. agar. 3. i. pulpe coloquintide recti-
ficata cum bdello et dragagaro secne. et epitibi-
mi an. 3. i. 7. spice cum aqua siccatos. Intencio
autem tertia que est de diuersione impletur
in primis cum diuercentibus materiam ad
longinqua et extrema cum fricationibus liga-
turis et compressionibus dolorosis et uentosa-
tionibus et positionibus carum in aqua calida
quantum pati poterit. Et sit etiam cum eu-
acuatiuibus cristeriis et suppositoriis extra-
dentibus materiam. Et deinde sit cum diuer-
centibus materiam ad exteriora capitis ad
E. 2.

7. mures solu-
ty flobotomia
et dicitur

7. mures solu-
ty flobotomia
et dicitur

7. mures solu-
ty flobotomia
et dicitur

nares et palatum et ceruicem et cutem capitis
Dixit mesue. hanc pplē gargarizata et cap
purgia et fricationes extremitatū et uentose
et similia. De diuertentib⁹ ad extra et lōgin
quas. satis patet ex multotiens dictis et est il
lud a quo os incipē. De diuertentibus autē
ad partes capitis propinquas. sunt uentosa po
sita in noctra cum distractione auris et eu
sione pilorum barbe et attractione capillorum
Et aliquando attrahitur catarrus ad cutem
capitis. sed non nisi corpore bene mundifica
to cum uentosa apposta super fontancila capi
tis in cōmissura coronali. et ualeat in calido
et frigido. sed ea remota illico apponatur ce
rotum uel sacculus uel aliud conueniens catar
ro. De diuertentibus autem et educentibus
materiā per nasū et os sunt caputpurgia ster
nutationes et masticationes et gargarizata
et alia decoquantia naves aperientia uiam
colatorū. Dixit Mesue. interdum enim mate
riā i fauibus figi uicemus. aut quia ad par
tes sunt nobiles. et tunc eam ad partes na
si conuertimus. et proprie cum caputpurgis
et fumigationibus et odoramentis medican
tibus naves et decoquantibus colatorū erit
operatio dignior. Hoc enim est qd precepit
Hali. nisi forte agitationē timeas in materia
que multociens fuit disruptus propter agi
tationē eius et inquietudinem. qd contingit
cū materia non fuerit bene munita. Et. Et.
dixit. sit euz eo quo uisur. scilicet medicis
timetur qd catarrus descendat ad guttur qua
re trahitur ad naves euz sternutationibus et
omnibus que mordicant naves scilicet caput
purgis et insufflationibus et similibus. Et de
caputpurgis bonis et leuib⁹ est succus radi
cis celtidonic naribus attractus. et succus cau
lius et succus cepe et puluis nigelle prius uno
die naturali i aceto uini dimisse et postea effu
cate naribus immissus. Et euforbii tribus ui
ciibus lotū in aqua tepida postea die integro
infusū in aqua frigida. deinde effusū et pul
uerizātū et mixtū cum lacte naribus immis
sit. sine molestia optime caput purgat et multū
Aliud leue conuertens materias ad nā nasi
et confortat cerebrū. R. succi bluu humoris
et succi maiorane añ. ʒ. i. uini albi optimi cia
tus unū croci. ʒ. i. misceātur et calefiant et re
pleto ore aqua uel uino naribus fugantur. Et
caputpurgis ex mīmia uel mirra in uino dis
soluta cerebry desiccant et mundificat et ab eo
uentositatem expellit. Caputpurgū aliud R.
piperis añ. ʒ. ʒ. ʒ. i. pulueriza
ta conficiāt cū melle co. 10 et fiant ex eis sup
positoria longa et siso ligata ad modū naris et
calefacta immittantur in naves. De pronocatione
autem sternutationis dixit Hali. in expoliu
ne libri humor et scribit a Rabi in 9. par
ticula. dicimus qd sternutatio in prin⁹. conze
nocet qd tunc bñores sunt crudi et indigesti.
Et similiter conuo. Nam ex forti motu auge
tur repletio capitis Et tūc mēbra capitis et
pectoris indigent quiete et ocio et calore tem
perato ad digestionem humorum crudorū. Et
cum sistat fluxus resoluatur per sternutatio
nem humores ipsi iam digesti et euacuantur

Et mesue dixit. sternutatio suspecta ē in prin
cipio qd tū materia quiete idiget ut mature
tur eius agitatione sternutatio multiplicat et
dilatat materiā et facit eam sequi motos la
boriosos et uehementes. Et uero post catari
murationem ē eius inuamentū sublimē nū
dificans radicem Et adhuc quidē iunancius
est post euacuationem comunē et propria. Et
Ali. dixit sternutatio est noctua i principio
catarrī. et aduentus corrie prohibēs natu
rationem humorū crudorū in cerebro qui non
maturatur nisi cum quiete. Et cum hoc ipso
trahit ad ipsum supfluitates alias. Et ē post
maturationē ultimū inuamentū ualde p illud
qd euacuat de superfluitatibus maturis. Di
xit mesue gargarizata necessaria sunt et pro
hibentur interdum et inuenitur corum inua
mentum in tribus oportere casibus. Prim⁹ ē
ad catarrum calidum acutum cum reb⁹ ieros
sanctibus et coadunantibus ipis ut phibeat de
scensus eius ad pfundum et fiat facilis ad ex
pellendum et exercitandum qui prius propter
subtilitatem aggregari et coadunari nō poterat
Secundus casus est ad catarrū cui⁹ materiā ē
multe uiscositatis et grossitudinis. Et qm⁹
subtilitatem ipi⁹ et diminutionē in facili⁹ expel
lat. 3. casus ē qd timent⁹ materiā figi in fa
uibus et querim⁹ ei⁹ absterfionē et mōdifica
tionē. Et uero in quatuor casib⁹ dixit mesue
gargarisma administrare suspectū ē p m⁹. 1. si
mor et suspicio catarrī ad pect⁹ et pulmōē su
ere q ueti. 2. casus est si catarrus de genere
acutorū fuerit et subtilis et mordicātum. 3. ca
sus in pfocantibus que fiūt subito. Et 4.
est catarrus uehemēter multus. in hys enī. a
lib⁹ gargarizata agitāt materias et querit
eas ad uias pectoris et pulmōis et fauibus et
eas multiplicat. Et dixit mesue. gargarizata
p m qnqz modos sunt Aliud enī p m nobi
lem p inmobilem expurgat Aliud sistit fluxus
Aliud abstergit qd fuit Aliud alterat Et ali
ud aggregat duas intentiones uel plures ex eis
quas dixit. Exemplū primi ē ad mīstratio
dyacodion cū decoctōe rosarū balauit rom
et sicut. Ex doli secūdi ē ad mīstratio sōa la
lis et siliū et ierimop. Ex doli 3. ē ad mīstratio
cāfore ad calidū. et mirre ad frigidū. Ex doli
quarti ē aggregatio intentionū ad extrenu
tes ut fricationes et uentositates in eis. Et ad
hoc multū qferunt exercitatio et mōtio parti
um inferiorū. est enī inuacua ualde. Et ma
xime aut diuertentib⁹ uiam catarrī et ut rada
tur caput in qmīssura coronali. et fricetur su
per illam uehemēter cum cepe acuto aut euz
squilla. aut cū pāno aspero deinde ponatur su
per ipsam medicamē rubificantiū usqz da n
fiat uescitio. Deinde aperiantur uesice et
apponatur qd fluere faciat. deinde iteretur et
iteretur dū appareat sanitas. Et. Hic dixit
qūz est necessariū administratio rubificantiū
ita ut in eis recipiatur siccus columbinū et
sinapis et siccus et mentastram et gūmi rute a
grefta. Et hoc corpore bene ente mundifica
to. ante tamen appositionē rubificantiū expe
riendū ē in alijs que diuertunt ad eadem capi
tis et tendunt ad eadem. Dixit. Auicenna. ad

ultimus calefactio capitis et ipsius desiccatio
 perit et expellunt illud. s. qd accidit de nocu
 metis. Et ex istis sunt fusticuli poliarie cale
 facti sup tegla calida sine liquore et positi su
 per caput. Et sacculus plenus pulvere gar.
 pipis macis cinamomi. pulegi. origani. spil
 li fricados sancti et calameti asari corticuz
 citri cubebaz et spice. Et qnz addit in ipso
 stercus colubinum. Dixit zoar. garosili pul
 uerizati et aspersi sup pra capitis pibet de
 scissi bñdicitate catarralis. Et idē facit men
 tistrū siccus. Et ex foribz ē pulvis sulfuris
 et radicis affodiloz. Dixit Rabi in 22. pū
 cula. inueni in gar. citris et colatis positis ip
 ra capis sero quolz tpe yemis securitate ca
 tarrī. Et hō idē macis opat in oibz pibz ca
 pitis notata. Superponat cerotū hoc capiti.
 B. laudat. 3. i. macis nigelle. añ. 3. y. croci.
 3. S. uernicis. 3. i. y. oī costini qd sufficit. ali
 ud. B. aloes. 3. S. pulegi. calamenti mōtani.
 corticū citri. añ. 3. i. 208. mirri sumach añ. 3.
 S. decoquant euz laudano et modico cere. ali
 ud qd ē potēs. B. resine. 3. y. sandarace colo
 sonie. horactis sicce mirre olibani mastice.
 añ. 3. S. pīretri pipis longi cubebaz bel nu
 cismul. añ. 3. i. granorū iuniperi baccap lauri
 añ. 3. i. S. phicianē. Cerotū aliud utile i catar
 ro p̄focatiuo. B. laudani quātū sufficit affo
 dillozum baccap lauri sulfuris sandarace gra
 norū iuniperi pīretri pipis longi. sinapis. añ.
 ptes conales. Et scias q in p̄focatiuo ali est
 necessarius apponē sartaginā ignitam ferreā
 iuxta cutē capitis et facē alia diuertētia for
 tia capiti. Et scias q de utilibz inunctōibz q
 pnt fieri sup pmissura capis. est illa q fit euz
 oleo bñdicto. Lotio quentens capiti fiat li
 quid euz cinere istis l. quere cum aqua de
 coctōis calamenti origani mētrastri asari bac
 cap lauri. granorū iuniperi radicū affodilozū
 edere et laureole in uase tam sub cinere ponā
 tur de sulfure alumen secum. et alumen lame
 ni. Cū lixiuio lauat caput in ieiū a motis ca
 pill. Deīn fratz lauet cū uino maluatico i q
 bullerint ibus et sandaraca postea bñ elisce
 tur caput cum pānis calidis. Aqua sublimatō
 nis soloz edere q sic sblimata itez usqz qua
 ter sublimet. et cala in ieiunio sup caput fri
 cata. qfortat mediā et intellectū et catarruz
 desiccāt. Dixit Rabi abra qfortat cerebz et
 calū et frigidū sicut endiūia qfortat ep calz
 et frigidū. Et dixit receptō sumi xilol po
 sita sup carbones p os et nares qfortat cere
 bzum et remouet fluxū reumaticū. Empīm
 utile. B. horactis calamite. 3. i. olibani. 3. i. ma
 stice. 3. v. laudani. 3. i. y. mīly. 3. i. i. confician
 tur in mortario cum pistello calefacto et mala
 xetur. cum oleo de camomilla. et extendatur
 super corio ul panno līneo depresso qd sit in
 longitudine palmi unius et medij in latitudi
 ne et ponatur super caput. Intentio autem ad
 prohibitōē fluxus catarrī. Dixit mesue. qplet
 banc intentōē abstinentia. Et dixit sunt ex
 solidis qui ante digestiones eius. et mundifi
 cationem cōez administrāt huius. ymo in me
 dio agitationis qnz. Et est hoc cā cumulatō
 nis et multiplicatiōis ipsius. deīn disruptio

nis uehementis. Sit ergo studium circa huius
 post mundificatiōē corporis. et sedatiōē agi
 tatiōis uehementis. ut abscondatur residūz
 fluxus ipsi. Et fortasse in quibūda casibus
 cogimur facere illud. et ppe aut qz timemus
 ne repat in pfundū aut in ptes nobiles. Aut
 ne nobilitū et necessariā opōnā fiat destrueri
 uuz illico. sicut est catarrus p̄focatiū subito

Et fortasse regimen diuersiū uie ei ē h
 nobilius et securi. ymo regimen absconditū flu
 xus qd dixim ē regimen dubiū Et illud ideo
 qm possibile est ut disruptat deinde fluxu dis
 ruptiori q prius et timoroso. Et regimen di
 uersiū licet desiccāt mās et multiplicat quer
 tit tñ ipsam multiplicatā ad ptem comunez nō
 timorosa. Et dixit mesue. sedatiōēz curfus
 facientia. Alia sunt gargarismata Alia suffi
 migationes Alia que tenentur in ore alia que
 odorantur Alia que deglutuntur et alia que
 lambuntur. Et ex gargarismatibus ad calidū
 catarrum est aqua rosata cum modico canfo
 re Aut cum aqua lentium aut ros Aut balau
 strarum aut aqua coriandri aut aqua corticūz
 papaueris et ros. Dixit Auic. fit ex gargaris
 mis laudabilibz frigidis qgelatiuis sicut euz
 aqua frigida et aqua rosata et senticas et cori
 andri Et aqua in qua decocti sunt cortices
 papaueris et similibus. Et dixit. sirupus pa
 paueris ualet ad calidum si non datur nisi pu
 rus et non nisi in principio. s. in quo fuit ma
 teria ad pectus ut prohibeat materiam a pec
 tore. Si tamen materia in ipso reuenerit et
 necessarium est sputus. non est quentens hic
 sirupus. Et de gargarismis conuenientibus
 et utilibus est succus lactuce non enim sunt si
 gere materiam in gutture neqz ad pectus de
 scendere. Et aqua decoctionis epatice lenieu
 le aque et foliorum bari utriusqz aut plantagi
 nis aut solatri alterant enim materiam et in
 grossant Gargarisma uero ad frigidum dixit
 mesue fiat cum uino decoctionis mirre aut
 olibani aut sandarace et similibz. Dixit Auic.
 ad frigidum quentis sirupus de papauere fac
 tus cum decoctione in qua posita sunt sicut
 mirra et crocus et alia que in descriptione ei
 ponuntur s. can. Et ex fumigationibus ad
 calidum dixit mesue est semen lini infusum
 in aceto et torrefactum deinde fiat fumigatio
 cum eo et sandaraca cum aceto est iunamenti
 sublimis et uapor aceti supra lapidem mola
 rem ignitum Et similiter uapor canfore euz
 sulfure et aceto Aut cum ordeo fracto et aceto
 aut canfora sola puluerizata super uase uitreo
 posita supra prunas preter quod descendat
 uapor eius ad pectus et pulmonem. ymo respi
 retur et emulgeatur per nares. Et dixit fabe
 et ordeum infusa in aceto sili conferunt. Et
 sili fit de pāno lini infuso in aceto. Et sera
 pio dixit. qn nos uolumus prohibere. id qd
 currit infundimus fursur in aceto uini et poni
 mus ipsum super prunas et p̄cipim infirmo
 ut naribus attrahat odorem qui eleuatur ex
 ipso aut accipiat ipsum cum zucaro tabarzed
 aut cum rosis siccis. aut probice acetum sup
 ignitum et p̄cipe infirmo ut naribus attra
 hat odore qui eleuatur ex eo. Et fabe iterum
 E. 3.

utroqz p̄p
 uariū fluxū
 latere

et ordeum quod infundunt aceto et suffumigantur
et eo proferunt catarrhis qui fiunt ex caliditate
Et Ruic. dixit uaporem ad calidum et tamariscum
et rose et tabarzed. Et febe et ordeum infusa
in lacte uaccino a quo butirum extractum fue-
rit. Et zucum et casiora et furfur infusus in ace-
to et uapor aceti infusus super lapide molari
ignito ablato. Suffumigia autem ad frigidum di-
xit mesue. sunt ex storace sicca et olibano et
xiloaloes et sandaraca mixtis et diffusis. et ni-
gelle torrefacte ligate in panno lini attractio
naribus odorata eius aut suffumigatio facta
ex eis est mirabilis. et fumigius costi et nigel-
le est expertum. Dixit filius zacharie. f. Ra-
sis. fiant forme sicut auellane ex libano stora-
ce liquida costo et sandaraca an. et fiat fumi-
gatio ex una earum et recipiatur fumus per
traiectorium. abscondit enim fluxum. Et di-
xit heberti gezzar addatur eis et xiloaloes. et
permutatio fiat de storace liquida ad siccam
Dixit serapio. in fine quod uolumus abscondere
catarrhos uaporamus cum storace sicca. aut
thure. aut xiloal. aut sandaraca. Et matius in
uaniuum hoc toto est attractio naribus odorata
nigelle torrefacte et ligate in panno lini. Dixit
Bar. 6°. de simplicibus et scribitur a Rabi.
zz°. particula nigella frixa et ligata in panno
lini calida odorata a patiente corizam proferet
ei. Dixit Ruf. fumigationes retinentes fluxum
administrentur ut intrent in alchabasin. Et sicut
sunt uernit ad calidum et frigidum simul. Et ni-
gella ad frigidum uaporata et odorata. Et fumi-
gatio uini et mellis super lapidem molarem
ignitum et fumigatio cum thure xiloal. costo.
uernice et storace. Dixit dyas. fumus storacis
oem reumaticum fluxum sistit. Et thuris masti-
catum prohibet fluxum humorum a capite.
ad spualia. Fumigius utile fit ex laudano. et
olibano aut ex cassia xiloaloes. corticibus
pinearum. dicunt quidam. R. mirre nardi
cassie. et piperis longi an. 3. iiii. et fac bul-
lire in lib. x. uini rubei in olla bene optura-
ta cum argilla uel pasta ne fumus possit exire
postea recipiat patientis sanum eius ad os et
nares. Et de ipso uino bibat cum aqua ordeum
Dixit mesue. ex eis que retinentur in ore sunt
species dyayacur. Et quandoque masticatorum
coriandrum et masticatorum retinetur in ore et
confert. Et quandoque retinetur modicus ea-
fore in eo. Dixit Ruic. pillule retinende in
ore ad calidum. R. dragaganti infusi. 3. ii.
cardi penidiarum an. 3. iiii. seminis papau-
ris albi lactuce et portul. an. 3. i. mastice. 3.
i. conficiantur ut bischibie et teneantur sub
lingua. Et quandoque ponitur cum eis. 9. i.
opii Ad frigidum autem dixit mesue. confe-
runt olibanum et mirra retenta in ore et iam
uerificatum est. quod spica retenta inter dentes
est iuuamenti sublimis. Expertum est enim
tenere spicam in ore per noctem et diem sedare
catarrhum. Dixit filius zacharie. confectio
pillularum similium lupinis que tenentur in
ore et sistit fluxum. R. olibani parti. i. et mirre
croci spice storacis an. parti. 5. opii ptiis uni-
tertiam teneatur ex eis una in ore preter
deglutatur solius eius. Et ex odoribus ad ca-

lidum dixit mesue est modus formarum de libro
sabor regis sistit enim catarrum calidum et odo-
ratur in febre uehementi et pestilentiali. R.
faufel sandalos albos et rubcos an. parti. equa-
les. Rosarum rub. parti. ii. et 5. sandalorum ci-
trinorum parti. ii. casore parti. 5. boliar parti.
vi. omnia preter canforam terantur sicut al-
cosol et agitentur terendo cum aqua ros. per
ebdomodam una deinde misceat eis canfora
et fiant inde sicut poma cum glutino gummi
arab. et odorentur. proferunt autem ne perdatur
uirtus et odor earum in uase uitreo in loco de-
centi et liniatur frequenter cum aqua ros. mix-
tionis canfore et sandali machabiti. Et proferunt
odor malox plicorum citoniorum odor uiol.
et ros et similitum. Et ad frigidum dixit mesue
sunt poma inuentionis eiusdem sapor. R.
storacis calamite parti. i. olibani mastice san-
darace. an. parti. ii. costi spice an. parti. ii. am-
bre parti. i. buchor ligalo. an. parti. iiii. musci
parti. 5. fiant poma et administrentur. sunt enim
experta. Confectio alia ex inuentione no-
stro. R. buchor sandarace. an. parti. vii. ligni
al. electi parti. vii. gallie. parti. vi. ambre bo-
ne parti. ii. musci. parti. 5. fiat ex eis poma cum
glutino gummi arab. et dragaganti et admini-
strentur. sunt enim nobilia et expta cerebrum
et cor proferunt fiat ex argento in modum cap-
sule parue minutis foraminibus perforare in
qua ponatur de speciebus dictorum pomorum
uel similitum et claudatur sepe concutatur et
odoretur. Et ualeat odor citri et flos keyri ei-
trini et rubei aromatici et similitum. Res ue-
ro que lambuntur et deglutantur dixit mesue
in calido sunt species de iacur. i. confectio
de papanere sub diuersis descriptionibus et
posite et aqua coriandri et sirupus de papau-
re et similia. Dixit filius zacharie. confectio pil-
lularum que tenentur in ore et sistunt catar-
rum calidum. R. amidi dragaganti amigdo. 8.
fabarum exorticatarum seminis papaueris
albi et corticum eius. gummi arab. et boliar. an.
confice cum mucillagine phili et seminis cito-
niorum fiat sicut lupini et teneantur in ore quod
sunt experti. ad frigidum autem dixit mesue confe-
runt thuris et mirra. ipsa. n. deglutita sistunt ca-
tarrum dixit plat. tria grana purissimi olibani
ad quantatem fabe parties in sero transglut-
at. Confectio pillularum filii zacharie. de quibus
sumunt omni nocte a tribus usque ad quinqs et
sistunt catarrum frigidum. R. thuris mastice
masculi parti. i. mirre opii. croci. an. parti. uni-
us tertiam. succi liquit. parti. 7. fiantur pillu-
le et dentur sicut diximus in sero. Confectio
alia pillularum que proferunt ad omnes reuma-
ticas passiones et sunt de libro Alexandri me-
dici. R. mirre. 5. ii. thuris masculi. 3. ii. opii
usquam radicem alchaybor siccarum an. 3.
ii. fice cum succo alchaybor uiridis et da a tri-
bus usque ad 5. in sero. sunt enim mirabiles
Dixit Ruic. retentio auellanatum id est for-
marum similium auellanis in ore facta
rum proprie ex opio storace liquida croco et
thure preter quod deglutant eorum aqueita-
tem quandoque enim sunt necessarie medicine
opiate ut sistant fluxum catarrum et desiccant.

mane et sero. Brana simpliciter uiridia ualent et ca-
tarro frigido in prin^o. sicca uero in fine. Et
bacce lauri in oem modum administratio ip-
sas ualent in catarro frigido. Dixit Rabi
moyses. medicina rubificatio uulceratio si
de apponi supra caput in hñibus cerebri de-
bile pp mala pñone calida. qm cū multus ca-
lesciunt qñtis mās catarrhi ad exteriora tra-
bant et resoluāt. et ad pectus descendere pñbe-
ant cerebri in nimis discrasiano debilitant
fortius. Et dixit Rabi qñ in gutture sani ul-
t infirmi colligitur subito superfluitas mul-
ta reumatis. tolle radices urticae et pista bene
et fac eas bullire in aqua et aceto et de hac de-
coctione in ore teneat Loboc de pulmone uul-
pis ad catarrhū q descendit ad pectus. R. pul-
monis uulpis liquit. capilloz ue. se. fenicu-
li añ. 3. ii. zucari qd sufficit Ad catarrhū cū spu-
to sanguis. R. cancroz flunialū lotoz. 3. i.
lingue arictis lingue canis buglossi melisse
3. g. pastoris añ. 2. 5. passul liquit. añ. 3. i.
pineaz. 3. x. se. malue. 3. 5. fiat decoctio in
aqua usqz ad 1/2 sumptionē duap pñū tūc. R. d-
ca. 3. vi. sirup d papauere sape et zucari albi
añ. 3. vi. reducant ad spissitudinē. deñ addā-
tur pineaz mundataz. 3. i. amig d. se. cito-
niz passul dragagant gūmi arab. añ. 3. 5. si
at electuariū. dō. coctear. i. añ uel peras et qñ
uadit Ad lectū ant. R. capilloz ue. 2. i. pas-
sul. liquit. añ. 3. 5. se. papaueris albi. 3. 5.
zucari. 3. vii. penidiarū. 3. iii. et fiat sirup⁹

De cura per chirurgiā dixit mesue. si hoc nō
cōdulerit. i. cūo et diuersio et maxime diuersio
facta ad capitis cōmissuram cauterizet i hoc
codē loco et dimittat aptū tēpore extēso. Et
sit locus cauterizandū ubi terminat maior di-
gitus patiens. i. digitus medius postq radi-
cem man⁹ in extrema nariū posuerit. Similz
Alic. et alii dixerunt de isto cauterio.

Capitulum quartum de fetore nasi.

Et or nati sicut innuit me
sue. aut fit pp ulcera
in narib⁹ qñ putrida aut fit pp
emoroidas nasi suple i polippū
sen carne additā in eo. Cū acci-
dit ipis putredo. aut fit pp putredinē hñozū
in circuitu nariū suspēsoz aut adberētū in p-
te colatoris aut i pte mamillari. i. carūculaz.
aut in uētricul cerebri. aut fit ex uapozē ele-
uato ex stoāco. et alia pte. i. nicina stoāco ue-
meri i alia pte. i. spūaliuz. fetida. n. fūditate
inficiēte spūm odorabilē. odorāda quelz feti-
da indicant. Dixit R. 3. 3. pñētis. fetoz fit
ex narib⁹ ex hñiditatib⁹ putrefactis labētib⁹
ad nares. qñ si fuerint cum acuitate accidet ex
eis ulceratio. Et qñz accit ex putrefactione
ossis qd ē sile colatorio qd ēz kalfin. Et. A.
dixit. causa fetoris in naso aut ē uapozis pu-
tridi ascendētis in nasū ex pñū⁹ pectoris pl-
monis et stomaci. aut humor putrefactus in
circuitu ossis alkalfin. qui si fozer acutus fa-
ceret euenire uulnera. Sed ipse est fetidi odo-
ris. et qñz peruenit odor eius ad superiora et
sentitur odoramento sui. aut causa eius sunt

humores putrefacti in capite. aut in cerebro
oro. aut in anteriori pte eius aut in ea parte
sui quā sequit⁹ nasus. aut putredo accidēs il-
lis ossib⁹ ossibus. i. colatorū. Dixit R. 3. 3. 7
tinentis. dico qñ bec passio qñ ē ex putredine
ossis colatorū nullo mō curatur. i. perfecte. ta-
men expedit qñ curetur frequenter cum reb⁹
delicatiūis que pñbent augmentū penetra-
tionis et cum aromaticis. Et Alic. dixit. qñ
eius curatio est difficilis. Cura uero eius
que possibilis est completur dieta et potione
Et dieta ē ut fugiat aerem grossū nebulosū
humidū et flatum anstri et fugiat tristitiam
et quietem et ocios sed exercitetur quētiēter
et mundificet omni die nares suas et dormiat
in nocte et nō in die et taret somnū suū post
cibū. Et fugiat omnia cibaria q sunt para pu-
trefactioni. dixit tñ in soar sui theysia cognitū
est qñ comedere pñca qñtis multorum sint
nocumētorum hñt fetozē remouere uicio sto-
maci pcedētē et nullā aliud inuamentum in
eis inuenitur Et yrigi b⁹ idēz modicū opari
uidentur Post cibaria uatur reprimētib⁹ ua-
pores ascendētes et a supfluitatib⁹ cotidie hñ
expargētur. De cura per potione dixit. A.
oz ut pcedat eius mundificatio qd aggrega-
tum est ex malo humore et si est in alio loco
qñ in alkayfin et pñdo eius. ymo et in stoma-
co et in cerebro similiter mūdificetur. Dixit
mesue. si fuerit pp putrefactionē hñozū i cir-
citu nariū et pñbus colatorū et cerebri et ca-
rūculorū Cura est tres res prima ē mūdifica-
tio capitis plures itezata cū medicis ad illud
quētiētib⁹. Et hoc facit post regimē i die-
ta. suple et premissa nū corporis purgatione
et intentio hñatur circa partē in qua ille hu-
mor putridus qñtē ut abstergat et mūdifi-
cetur qd de corruptione qñtē in pñb⁹ illis
et inberet et hoc perficitur cū medicinis in
qñbus ē pñietas b⁹ facere Et ex eis ē uinuz
bonū de quo fiat collutio. i. narib⁹ attractio
post collutionē. i. narib⁹ attractionē et pñmo
uino ipso simplici dñde cū uino decoctionis
eoz que sunt sicut mirra cippēri rose calam⁹
aromatic⁹ cippēri mirtus solius et similla ut
salis gē. singit aut qñatiz Et similiter pñet
pulus calamenti montani insufflat⁹ ac xilob.
et fortius eis est electuariūz albi. Ingt. Sal.
urina asini est ex melioribus lauacris et insu-
fationibus ad fectorem narium cum propieta-
te et absterfione sua et pñet. immiffiones tē-
tarum Et dixit mesue Cura pñuenientis ex
parte stomaci uel aliarum partū inferiorū
pñetur primo cum mūdificatione earum et
secundario cum pñdictis que pertinent ad
nares ex insufflationibus odoramentis et simi-
libus. Deinde. i. post mūdificationē corporis
et capitis administrētur medicine narrate su-
pra. i. in cura catarrhi que sunt ex tentis ca-
putpurgis insufflationibus et rē: quia Uex
rectius est ut abluatur añ cas nasus cūz uino
deinde administrētur ex tentis. i. tentia fac-
ta ex mirra armoniaco. al amomo et acatia
facta cum melle. Et mirra cūz oleo de neruen
Et tempte pluri me diuersitatis facit ex medi-
cinis quētiētib⁹. secundum diuersitatem

ponderum. i. ponderibus. Et iste medicne sunt cippere spica rose anez. i. albe siluestris calamus aromaticus. amomum gar. mirra alo es et aliquid de sale pincte et seperatis. Et tena infusa in triplici subtili. i. magis claro super quam pulverizetur pulvis factus ex gar. et cippere et ramich et laudano partibus equalibus et mirra et calam aromatici castor. rofarum galange. an. 3. i. mirre galorum. an. 3. musci et canfore. an. grana. iiii. climie salis gemme. an. kirat. iiii. ex quibus fiant tenete. Et ex caput purgatis magis iuuatiuis sunt urine asinorum ipse enim nunquam fallit. Et ex expertis bonis est ut resoluantur croc. anda ma. recepti in tyriacha in uino et distillentur in naso ipsi enim sanant. Et ex linimentis est bonis ut folia sambuci terantur cum aqua et liniatur cum eis. Et ex insufflationibus est ut insuffletur mentastrum. Et ex attractionibus per nares est decoctio darisabab cum aqua et uino aliquibus diebus Dixit archigenes instilla in nasum fetentem succum mentastrum aut puluerem eius Et si fetor fuerit diuturnus curandus est cum arramento rubeo arsenico rubeo spica croco mirra et amomo quod desiccant et aromaticant 3° pinentis si cum fetore in naso fuerit humiditas insistendum est cum arramento et galla et rebus uehementer desiccationis. Et dixit darisabab decoctum in uino odorifero et fomentandum est cum eo in nare et odorandum est pluribus. Et dixit si cas granati dulcis et musci decoctur in uase emolliorene ingrossetur et in eo ponantur species odorifere et fiant indelicinia que imponantur naribus. Et pilos. tritum et sufflatum in nares ualet ad fetorem eius. Et dixit ualeat quia calida et oleum yrinum. Dixit bar. in fetoris narium medela o3 patientem signi bini et yerap. purgari. et post hoc sinapi cum uino in quo spicam organum et gar. decoctis naribus insuffla. et postea instilla in nares organum optime tritum. Et urinam camelis instilla quam expertum est. Dixit Auic. ex eis que experta sunt in cura huius et proprie cum in cerebro aut in interiore parte capitis tredo sunt duo cauteria a dextra parte capitis. id est caluarie et sinistrae et coram auribus quod secum ad ambo tempora Aut cauterium unum super mediam capitis. Cura autem facti ab emoroidibus et alijs egritudinibus nasi dicitur in proprio capitulis.

Ca. 5°. de apertis et botbor et ulcibus nasi.

Ano quibus accidunt aperta. et pustule siue botbor. et si uult in eo ulcera et aperta quod et botbor accidit ei quemadmodum et alijs accidunt morbis. Et si morbi curantur cura uult et prietari et maxie si dicitur in cura apertis labiorum. Et quoniam pustulae nasi est aloes lotum in aqua dissolutum et imissum et ualet et scissuris narium. Et succus prasi sit narium pustulas sanat et litargis cum oleo rose pustulas narium extirpat unguentum sanans uultus pustulas narium et ulcera reuertat rub. et folia

sambuci optime tere et cum oleo rose bulire fac. deinde exprime ab eis oleum et super immitte ce ram albas. et ea liquida super immitte pluerem thuris et mastice. et inungant pustule cum eo Dixit. A. in naso quibus generantur ulcera aut ex uaporibus acutis et malis aut ex catarris acutis. Dixit Haliis ulcera sunt in naso amara acuta. nel solsa adusta descendente ad nares quod descendendo ulcerat et crustas facit in partibus nasi. sunt etiam quibus a causa primitiua causa percussione. Signa factorum a causa intrinseca sunt quod sentit eger in naso pruritum et ardorem et acuitatem. Et cum fricant parietes nasi intrinsece digito exit sanguis aut escara. Et post escaram quibus exit quod fluidum crocum aut nigrum Dixit Auic. ulcera nasi sunt aut fetida purrida aut cruste. Aut ulcera ex botbor. i. cum botbor aut sunt ulcera praua. al. pura. i. sine botbor. Et dixit si aut apertitia aut intrinseca seque occulta. Et sunt aut sicca. ut quod sunt cum escara. aut humida a quibus sunt humiditas. Et dixit quibus pferit stomia uene in extremitatibus nasi post stomia cesaliche et uentosa in nocra et solo uentris. Et dixit ulcera ad quod currit materia acuta aut mala fetida cura sit difficilis. Et necessaria est curatio. ymo quibus indigent solutio ne uentris cum yris magnis. De cura ulcerum dixit Auic. si causa ulcerum fuerit materia currens aut uapor ascendens curet cum curione eorum et attractione ipsorum ad prem aliam Et ad summum necessarium est ut esiccet caput et pferatur cum eo quod scilicet sit supra in loco suo. deinde intende ad nares. Et ut bene intendas ad nares scias dixit. A. quod natus est membrum huiusmodi aure quod minus carit laginolis. si est siccius oculo. quod o3 ut sit cura ulceris eius prima cure ulcera auris et oculi o3 ergo ut medicine esiccatulceras nasi sine minoris esiccationis quod esiccatulceras auris et maioris esiccationis quod esiccatulceras oculi. Ulcera ergo nasi indigent re que sit in initio euenus esiccationis. i. fortis quod. i. sit in primo gradu fortium. Et melius dixit cronica et putrida triplici egent genere curationis scilicet cet post mundificationem corporis. Et primum est mundificatio corporis cum eo quod est mediocriter abstersionis sicut utrum proprie et mel et si milia. Et quibus expertis necessitas apud multum dinem putrefactionis ut misceatur cum eis colcorat et unguentum egyptiacum. Et urina infancium est mundificatiuum bonum. Dixit sapio medicina conferens ulceribus putridis et carni addite in naso debet esse esiccata et mundificatiua fortis eorum sic ellus albus et semel nasturty equali mensura trita et insufflata Et plurimum iuuamenti est ut abluas duas nares in primis cum uio deinde insuffla in mirre trite et aluminis tament arseici et mirra. an. 3. iiii. et gallay pburatuz et cris usti. an. 3. i. tere cribela et insuffla. Quod si indiges melius quod sit acutior ista administra huiusmodi medicamen. R. colcorat et caledis et calcis et zimach et gesi et aluminis tament an. trantur et cribellentur et ad sinistra cum licinio aut insuffla Aut. R. ceruse. 3. S. merdasengi et plumbi usti abluat an. 3. S. conterantur in mortario cum aceto et oleo mirrino sufficienti. Aliud uult. R. de deo

ut sic amipigment. an. 3. y. colcotar floris eris
alumis. an. 3. i. gallaz balauft. an. 3. ii. terat
in mortario enco cu aceto fortis et inciat in
nares aut licinū in eo intingatur. et imitat
Aliud fitz utile et expit aramentū subitū p
uerizatū mane et sero imitatur in naref. 2^m ge
nus cure dixit mesue. ē incarnatio ulceris cū
eo qd ē sicut unguentū de cerusa et triafarma
cus et fortata cū eis q sunt sicut colcotar et alu
men. Et fitz. Et 3^m est et solidatio et sigillatō
cop et pñci cū medicinis efficacius n mte
efficacitōis sicut est maran factū ex reb⁹ q sūt
sicut olibanum mirra et fecocolla. Et qñz apd
necessitatē misceat cum eis qd ē sic aristo. 20.
et colcotar et silia. Et ppe cum timet de futu
ra putrefactōe. Et n. dixit mesue. ulcerz nari
um cura sicut cura ulcerz auris. excepto qd ul
cera auris egent sicciori et acutiori medi^a q
ulcera narium. Et dixit et fert cauteriū in cu
hēderig. Dixit Gal. unguentum de flore eris
mundificas ulcera saniosa et solidas ipa. B.
cere. 3. iii. olei antiqui uel facti de oliuis ima
turis. 3. xvi. floris eris pulverizati. sicut alco
fol. 3. ii. pñce et utere cū licinio. Et qñz addi
tur l minuitur de flore eris fm q necessitas
exigit. Dixit Aulc. oz ut assidueur cop ablu
tio cum nitro et sapone pato ad constantinū
et pñce qui patus ē ad alectpū. deinde ad
ministrantur medicine uehemētis efficacitōis
Et ex eis est hoc. B. coruē eris et calcadis
et arsenici rubei et citrini an. partem. i. teran
tur et infundatur in felle tauri aliquibus die
bus donec rubescant in eo. et admistrent. Et
qñz addantur in eis amomū mirra mēastrū
zuc^m et alumen an. part. i. Dixit Rufus hoc ē
medicamen expectū. B. cippii aluminis gal
laz mirre et arsenici. an. Si aut ulcera fuerit
sicca facientia escaram oz an omnia ut escara
amoueat cum his que humectat eā. Et de
istis si ne dixit Rasis 3°. qñētis qd recipit
cere pt. i. medulle naccine pt. i. et olei mol.
part. 3. liquefiant et misceant cum eis draga
gantū et infundat in eis licinū et imponant
nari. Et Al. dixit cū i narib⁹ fuerint esca. B.
ceram et oleū et adipe galline narib⁹ imitte. et
aquā calidā mane multociens p aliquos dies
odorat uel suget. Et cadunt uncre butiro recē
ti sine sale. Dixit Aulcena. ulcera sicca
curantur cum inunctione facta ex cera cui cō
mixtum est quāru est medicinas eius d med
la eruris uaccine. dissoluta cum aliquo quod
sit sicut oleum nemusarum et stricum. Et
conueniens apud me dixit ipse ē oleum ros.
et pñce factum ex oleo omfacino. et curetur
cum inunctione facta ex oleo uiolato cum dra
gaganto. aut spuma idest mucillagine psily
et malic. Et conuenit tenta infusa in ysopo.
scilicet humida et adipe anatis et cera citrina
et adipe cerui et adipe galline et melle et oleo
et mirabolans citrinis et gallis. Et crusta q
sit i naso pp excoziatōez redueat cū napore a
que calē aut cū cera et oleo ros. aut cū pingue
die galline. Si hō ulcera nasi bāda fuerint
desiccantur utere. Et efficacit ipi licinū in
fuxum in aceto in quo sal sit positum. deinde
in unguento de cerusa et solidatio fiat. Et ē illud

qd tetigit Aliman. in hac cura et ē positū in
āridotario. B. mirre ceruse litargiri gallaruz
modicū qñstap et aluminis an. 3. i. olei ros.
3. iii. cere qd sufficit Quod si ulcēa fuerit cū
dolore dixit Rasis 3°. qñētis curāda sunt cū
plābo usto loro cerusa litargiro oleo ros. et
cera. Et Aulc. dixit. ulcera nasi uehementis
doloris curantur cū plābo usto cerusa et mer
dascengi fiat ex eis emplastrū cū oleo ros. uel
mirino. Ulcera nero que sunt in manifesto
nasi ex uel etiaz que sunt intra et nō sunt anti
qua curat solus succus ficie aut mir⁹ cū aloē.
Et aloes solum pulverizatum curat aut cum
tantūdem sui de cinamomo Et suc⁹ minoris
plantaginis cum molli lana super posit⁹ curat
ulcera nasi et ea que fiūt in circuitu eius aut
auris aut oculorū. Dixit Aulc. ulcera mani
festa curant cū b^o medica mie. B. cerusa. li. i.
litargiri scorie plābi usti. an. 3. iii. miscean
tur cum uino et oleo mirino. De cura autē ul
cerū nasi que nomināt dulcia. Ad quidē ppe
qz ulcera prope nō denoiant noibus sapoz
S; sic uo cāt alā ab auctorib⁹ ut hbigratia
dulcia ea q sunt benigna nō fetida facili cu
rationis. lenis accidētū. Et ecōuerso amara
nocat q sunt dolēb⁹ oppoita. Dixit Aulc. in pñ^o
sufficit oleū rosatū solū aut cera et adeps gal
linacens Et forti⁹ isto ē emplastrū de cerusa
et precipue mixtum cū mucillagine granorum
citronoz. Et si efficacitōis queritur additio
ponitur in ipso scorra plumbi et argenti qñz
enim et fert hec sola cū oleo lentiscino. Si
autē egritudo sit fortior admistret hoc em
plastrum parūper. B. ceruse. li. i. litargiri. 3.
iii. plābi usti abluat et pñti cum uino. 3. iii.
fiat ex eis unguentū cū oleo mirino et acero
Et si egritudo sit cronica et fortis ualde fiat
b^o unguentū. B. litargiri. 3. iii. rute humide
i. recentis. 3. iii. aluminis. 3. ii. fiat unguentū
cum oleo lenistino et fiat recursus ad alia su
pra posita. Dixit albuc. quandoqz accidunt
naso fixure intus et quandoqz apparent exte
rius quardm causa est flegma salsum aduistū
ad nasum expulsum uel ex capite ad ipsū de
fluxum qd tñ sua caliditate locum uehemēter
calefacit ita ut percipiat illā caliditatē ipe pa
tiens et etiā manus tangentis et exaspāt locū
et findit ipsum. Et accidunt super eo crustule
Et cura fiat primo cum purgatione illius hu
moris salis usti cum medicina digerere et cua
nante ipm. deinde fiat ablutio loci euz aqua
decoctionis sulfuris et fumisterre. Et post ab
lutionem et leuem abstersionem cum panno li
ni. fiat inunctio super loco et in circuitu cum
unguento que sic fit. B. apungie porci galline
et anatis recentium sine sale et colatarum rasi
ne et terbentine an. 3. i. cere. 3. 5. farine fenu
greci. 3. ii. argenti uiui extincti. 3. 5. lique
fiat cera resina et terbentina deinde addan
tur adipēs et farina dicta et incorporen
tur bene et ultra addatur argentum uiuum
extinctum et fiat inunctio post ablutionem
donec sanetur. Quod si difficile fiat con
solidatio et prolongentur fixure tunc. B.
de alumine fecum quantum uis et pone ipsum
i aliquo humido et dimitte ipsum donec

humiditate loci illius mollescentur. Deinde ex eo pone sup fixurā & dimitte spm p unam horaz deinde remoue. et si uideris locū caute rizarū iunge spm cuz butiro recenti ul' adipe gallinaceo recētū donec sanet. et scias q qñs necesse ē ut cauterizet locus illaz fissuratum cū lamina argentea ul' enea usqz ad pfundus figure deinde curet sicut oz. De auritōe at nasi dixit. A. fiat cappurgiū & gargarism' cū medicamie bui'. B. gallas p'rias & decoquā tur cū aqua granatū dulcis. aut submergantur in eo donec imbibat spm deinde eliccet et cū eis misceat media li. thuris aut serocole & p'ficeat uice altera cū aqua granatū in qua decocte sunt galle & administret hoc cappurgiū & gargarism' dieb' aliquibus. et ex eis qbus curat ē ut in naso ponat tincar cum ce ra & oleo & fiat sine intermissiōe donec sanet Et melius & laudabili' ē ut impleat interior deinde eqtur exteri'. et exbat ex eo quo pos sibile ē paulatim donec eqtur. et dixit linimē ta sinapiua que oz ponere sup fracturā nasi sūt pap aloes & croci & mirre & rameiba & gal lia mus. & bolus armenus & lutū rōanum et malua et landanuz et lincant cuz aqua aloeb. l et aqua tamariscen. Dixit Rasis 3' p'ueniēis Cura ad fistulas nasi sit cū rebus corrosiuis & causticis & utēdum ē postea sternutatoriis ut expellat q corruptū ē. dixit dyaf. sem dra gonee tritu & cū lana ipositū nari destruit si stulā & cancz & folia rute trita cū aceto etas naldē. et dixit dyaf. suc' boiri. i. extremitatis dragūtee cū licinso impositus naribus cōn mit carnem additam & cancrum.

Cap^m 6^m de op'one narium seu alchaysim.

Pilario in alchaysim dixit. A. est res recēta i iteriori pte ita ut p bibeat trāsum et ex gutture ad nasum & a naso ad guttur. et illa res qñs ē humor uiscosus & tenax. & qñ qz ē caro addita & qñs est crusta Et dix sig sunt q bec op'io facit nasitatē siue māsitatē ita q p'hibet supfluitatē effluuiois. f. aeris & hoc ab hoc ut ibibat i chasin. i. trāseat i cha sin qz facit tinitū factū ex ea siue sonitū siue ymitū. et ymitus dixit rasis 3' p'ueniēis sit eo q nō egredit aer recte de nare sed circū fert in ea ueniēs ad os quēadmoduz uertitur i rebus p'caus sicut i urceis. et iō bynit' op'io nem uel apā cē supius significat. Ait rasis dico uidi in hospitali q qdā iuuenis patieba tur tinitū et quidaz cirugic' n curauit eū mō alio nisi q ipōebat de oleo et cera et pede co lēbino cū quo tingit et tinitus deficit p se p xl. dies. De cura op'ionis dixit. A. sumantur lēuis amare. 3. i. & castor. 3. S. opii et croci kī rat. i. & mirre. 3. S. fiant ex eis pille & cū eis fiat cappurgiū cū aqua sāfuci būidi. Cera cui mixtus sit puluis gēuane tingat i paulino & mittatur in nare. dixit. A. multociēs qz qñ i cā ē caro addita idiget dispō op'one manus & abrasione nasi. f. abitus cū radio ppe illo q' possibilis sit ratio. Et nō cesset ratio donec

mādisficetur qñs. n. egreditur cū abrasioe res plima de cuius sūma mirabitur hō. fortasse ei cōsegrtur medietas libze. si autem non inuat fiat quod dicitur in sequenti capitulo.

Capitulum 7^m de polippo & emoroidib' nasi

Polippus inuenitur sup^r dupliciter. uno

mō large p ol carne addita in forami nibus nasi quēcūqz sit illa & ut sic sūtur a p lib' aueto

tum qui faciūt solū ca^m de polippo & sic ē ge nus ad polippū stricte sūptū emoroidas & cā crū nasi. 2° mō inuenitur sūptus p quadā spē illius carnis addite. Et sic cōtra distiguitur emoroidibus. & cancro nasi. Et dicitur ē polip pus ad silitudinē cuiusdā piscis marini mul torū pedū qui polippus uocatur. A. dixit q simulatur scorpiōi multoz pedum unde scire debes q de carne i foraminibus nariū orta ē quedā que ē mollis quoad tactum & uisum Et cum stringuntur digitis nares ēt mollis i uenitur. Et ista si ex ea emittitur spaliter sū guis ut de mēse in mēse uel p amplius aut mi nus spacium ppe emoroids nasi dicitur & uo catur apud. A. alzarbat ad similitudinē hmis illius puxilli qui cum tāgitur rotundatur cū simulatur q uocatur arab allarnabat. Et pro p'rie dñt qdā illa ex emoroidib' nasi que est cū dolore. qdā tñ dicit q allarnabat ē cācer in naso. si āt talis caro sanguinē non emittit dicitur caro mollis absolute. Et si infil trata fuerit cum quadam duritiē non multa appellatur polippus. Et si duritiem habu erit et soliditatem appellatur cancr. Di xit Albuc. quandoqz nascuntur in naso car nes diuerse addite ex quibus est caro que simulatur scorpiōi multorum pedum et ista est que dicitur polippus. Et ex ea est caro cancerosa lapidea fusci coloris. suple et ap pellatur cancr. Et ex ea est caro lenis non fusci coloris. Et ea est que est lenis non fra uduenta neqz cancerosa. Dixit Auicena. emoroyde in naso sunt carnes addite nasce ntes. & quandoqz sunt carnes molles albe. & nō est in eis dolor. Et quādoqz sūt rñbe āt fusce uehementis doloris. Et quādoqz est ex eis illud qd est cancr corrupens figuram nasi & dolores faciens cum extensione sua ue bementi. Dixit paulus caro que oritur in na re. quandoqz exiit narem. & qñqz destruit fi guram naris. et excidetur dolor per exten sionem. Dicunt quidam. polippus habet in na so appendiculum simile appendiculo ficus & uocatur radix eius. Dixit Auic. inter can crum & emoroydas malas differt. quoniam caro nata si est post egritudines. in capite & catarrhos ē emoroyz & si nō ē secundum illō ymo accidit post claritatem nasi & priua tionem cursus ē cancr. Et proprie si fuerit ante aduētū eius i cerebro egritudines mlice Et fuerit prin^m eius sicut cicer aut auellana & inceperit augmētari. et in palato duritiem fecerit. et cancr quidem in pluribus non ē hñs saniem neqz cursuz. f. humiditatz ad pa

Emoroides

polipus

Si curat

Cura polipi

latum ymo ē sicut durus. Et emoroide alii
elongantur ita ut ex naso egrediantur et emo-
roids qd ē caro mollis q̄ sit ex mā descendēte
a cerebro ad nās que quersa ē a nā flatis in
carnem p̄ usam putrefactionis. et polippus fit
ex mā sanguinea mixta cū flate que querritur
l carnem a calore accitāli per putrefactiones
et corruptionē. signa polippi sūt op̄o meatus
nisi et gossities quoq; apparet i exteriori et
f. gura eius ē sicut figura ficus uel fici. et est
ibi durities aliqua et fetor et emorois non
differt ab eo nisi qz nō ē tante malitie et durit-
ties et uplm̄ exēditur ad maiorem q̄ritatem
et caro eius ē magis mollis et color magis al-
bus. Signa at cācri sūt q̄ uene apparet i na-
so plene sanguine mīco et durities ibi perci-
piť quasi ultimata et fetor ē ibi intollerabilis
et emanat alii a loco uirul ferens liqdū currens
ut acetū uiride aut uiridū. Et est in loco calor
cum putrefactōe et aliquo dolore dixit mesue
dur⁹ et niger et nō tractabilis et mollis puri-
dus et fetidus fortassis non sanat. Dixit bal.
Lazo i naso si dura fuerit curā nō suscipit qñ
ē de genere cancri quare melius ē ut nō p̄si-
mus eas curare. Que uero mollis ē curat cū
multa difficultate et cautella magna. maxie si
ē profunda et multa. Dixit rasis 3. q̄ritēis ca-
ro quāta in nare qñ ē alba et mollis et est fa-
cilis ad curādū qñ fuerit absq; dolore. et qñ
qz est lunda aut rubea cū dolore et est diffici-
lis ad curandū p̄cipue si manauerit ab ea sāt
eo eruginosa fetida maligna. Dixit paulus q̄
sidera si ip̄a caro in tactu fuerit dura et solida
coloris limidi et male dispositi. et nō est curā-
da aliquomō nec scienda. nec ex carnāda eo
q̄ est admodū cācri uelociter augens et habū-
dans uehementer. sed si fuerit alba et mollis et
leuis curāda est et incidat̄ euz spatium i s̄b-
tili deinde cum carnaria excarnanda est bñ.
Cura polipi et emoroidaz nāli triplici pficiť
instrumento. Et dicta qdē q̄sistit in euitat-
one cuiuscūq; rei nō nālis humiditates i cor-
pore et p̄cipue i capite gnāntis et supfluitates
multiplicantes afferēdo que desiccant et nutri-
mentū laudabile p̄stant. Potio uero p̄pleť
cū digōe et cūone p̄ccit̄is mē ita ut mādificet
tur et corpus totū et p̄cipue caput cū medicis
illam mām digerentibus et postea edantibus.
et si neda fuerit flōmā fiat mā etiaz diueria
tur ad iheriora. dixit bal. cefalicas icide sūtā
appone et yere pillas ppina. Curat etiaz alii
cum medicinis acutis corrosiuis dicūt qdam
exptū esse q̄ succus maiorane imissus naribus
sepe p̄sumit polippū sine dolore. et q̄ lana in
fusa in succo seminis serpentarie ut rari nari-
bus imissa polippū et corruptas carnes corro-
dit et attenuat et p̄fert puluis semini eius imis-
sus et oleū euz i q̄ bullierit radix spenarie
et u3 etiaz ip̄e puluis ad loca cancerata et si ul-
cerat mīscat̄ cū melle. Et dicunt q̄ succus edē
ingre imissus nari u3 ulecribus et polippo. et
q̄ si granatus acerolus euz sua totalitate p̄ste-
tar et cōdatur succo et bulliat euz melle ad sp̄i
fluidūz unguenti carnem supflūz et polipū
sanat imissus. Dixit. A. medicie qbus curant
emoroide lones suple et caro mollis et polipū

pānce durities sūt sic tēta facta ex cortice gra-
nati q̄ritū cū aq̄ dōce q̄ficiat et admistret si
ne cessatōe ē. n. exptū s̄ ē tardū iunamē. aut
facit ex pulpa colognide seu nuce ci p̄si euz
aliquātilo ficus. s. sicca et admistretur aliq
bus dieb⁹ aut tēta infusa i succo ozimi solo aut
submergatur i ip̄o. et deide sup puluerizetur
succus ei⁹. s. ozimi. Aut tēta infusa in uino sup
q̄ puluerizat ozimum cōritum dixit gal. et
scribitur 3. q̄ritēis. ego curauī polippū ac-
cipiēdo granatorūz aceto sop et dulciūz succū
an. p̄. equales postq̄ q̄ritū et q̄p̄si fuerit. et
ip̄e succus decoquatur an. pap. deind⁹ refueur
in uase plūbeo deinde teratur s̄ba residua gra-
natorū postq̄ succ⁹ exiens fuerit de eis dōce si
ant sicut pasta. et distēpetur si op̄ fuerit cū di-
cto succo. et exide fac pastillos lōgos et refuen-
tur et cū op̄ fuerit iponēdi sūt nari. et danda
ē distātia gētis patiēti iter horas ip̄ois ip̄o
rū deinde linui palatū ex succo ip̄o dādo et i
potu de eo et epistimādo et iustēdo cū aliis me-
dicinis naris. et resolutus fuit uelociter et cō-
ualuit. sed expedit q̄ rēduetur medicamē q̄l3
hora p̄sumit. n. polippū et fetorē in breui. de
medicis at ad emoroidas cronicas et polippū
ē attramēz subtili puluerizatus mē et sero
imissus et ē utile i iustitādo ex arsenico et cal-
cātio q̄ritis cū aceto et siccatis. et dixit. A.
tēte et pulueres et unguēta facta ex his que sūt
sicut anetū et mirra et cortis eris et radix lilij
albi et calcātū et colcorat et attramēz et nitrum
et sūt ex cis tēte cū uino. aut aq̄ ozimi aut aq̄
āboz granatorū cū puluis et corticib⁹. aut pul-
uerizēt et iustitētur. et si nō p̄ferūt fiat tēte ex
dictis ags sup q̄s puluerizet res pluriā d cal-
cātis et colcorat et alkali et flore eris et attra-
mēto et alumie scdm p̄tes equales. et recti⁹ ē
ut admistretur hī. post iustitōe. et si non iu-
uat admistret calcidion et ē troc. q̄ scribitur
q̄ alii. c. de cancreda ginginarum cui mesue
capitulo de polippo addidit colcorat et flo-
res eris. dixit serapio. p̄. tubel eris. 3. yili.
calcant. 3. vi. elii. nigri. 3. ii. arsenici rubei. 3.
iili. terre. et iustitā ex eis in nates. Aut
confice cum uino et illinias ex eis licinium
et impone nari. Dixit bal. naso in duc euz
flore eris unguento. aut summe arsenicum
et mirram an. trita diligenter et licinium sū-
me panni linei et infunde in aceto et sic predi-
cto medicamine circumuolue naso que impo-
ne calcantū et attramentū et olibanū et
radix aristol. pistentur et cum succo bñonie
stant licinia et naribus immittantur. Dixit
Rasis tertio continētis. Recipe de cornel-
lis imperialibus et sunt pilocarate imma-
ture et terrantur et lana infusa in eorum
succo ip̄dāt nāi qm̄ ip̄z totū corodit et u3 et ad-
uerucas. Et Auicē. dixit pilocaracte naba-
chie bumide iā experte sunt. Nam cū ip̄se in-
plentur lana et intromittantur in nāsum cor-
rodunt alarnabat. sicut corrodunt uerucas.
Aqua que corrodit polippū et carnes additas
p̄. arsenici citrini calcis uine. flore eris.
an. 3. vi. argenti uiui. lib. i. falsi armoniaci.
3. ii. terantur omnia et bulliant in aqua et re-
feruentur ad nīm. De cura per chirurgiam

Dixit. Al. emoroides que sunt ex dione prima
 .f. que sunt molles et albe sine dolore incida-
 tur cum cultello pmo deinde radatur cum rasorio
 multu. Sz que sunt ex dione fa. f. putride
 fusci coloris et cum dolore meli⁹ est ut coquantur
 aut cum medicis aut cum igne aut cum cautio pmo
 subtili. aut incidatur cum rasorio cōbendo qd
 in naso est de supfluitatibus et additōib⁹ et me-
 lina rasoria est illud qd est ut ebula. dix. Albuc. i
 ea qd est levis nō fraudulenta nō cācerosa. fac
 sedere infirmu inter manus suas oppositi soli
 Et aperit nares ei⁹ et pice uncinu in illas car-
 nes deinde trabe carnes illas ad exteriora. f.
 qm potes deinde incide qd apprehendisti ex
 eis cum spatulili subtili acuto et si os reitera
 extractione et incisionē dōec scias qd caro to-
 ta tā oblata ē. Dixit. Rasis⁹ qmētis polip-
 pus si absciditur cum ferro et dimittit sic red-
 dit velociter. unde expedit eū curare cum me-
 dicinis acutis post incisionē. Et Albuc. dixit
 si remanet ex ea aliquid cui⁹ incisio nō sit pos-
 sibilis tūc rade illud cum aliquo istrumētūz
 subtili cum facilitate donec nō remaneat ex ea
 aliquid. Si aut cum absciditur dñatur ubi san-
 guis fundatur i nares acetu et aqua. Et dixit
 Al. ex medicinis retinētibz sanguinē eius ē
 lutu infundū in aqua frida ita ut fiat lutu gros-
 sum et infundatur ualde. et linat eo nasus. Di-
 cunt quidā an affūptōem huius carnis euz un-
 cino uel. tenaculis bonuz ē ut remolitur caro
 ipsa et habilitetur exitus. Et hoc fit lūgendo
 eā cum pēna uel toto oleo rosato calido. Et
 hoc pluribus diebus ante bis uel ter in die. et
 cum trahitur inferius caro illa trahatur leniter
 ducendo ipsam illac et hac. qd si nares fuerint
 stricte ut nō possit caro illa bñ capī. Mittat
 in nasu tēta de spongia aut de radice aristol.
 rotūde sicca ut apliet. Extracta aut carne to-
 ta aut ē si quid remanserit ex ea opleat mū-
 dificatione eius et pibeat a redditu cum unguē-
 to uiridi et silibus. Si igit sic apitur nasus.
 dixit Albuc. et pcedit humiditas usqz ad pala-
 tum scias qd tā sanus factus ē. si uero nō pene-
 trat hūditas ad palatū fm qd os tūc scias qd
 itra ipm ē caro nata in supioribus ossib⁹ na-
 ris ad quā nō puenit cū incisione istrumētum
 Et Al. dixit. si p pācta melioze h anel⁹ et
 remoneat onlo. f. foraminū qd sūta naso ad pa-
 latum bonū ē. et si nō tūc tam remanēt ex eis
 in pfundo reliquē. Est igit tunc necessariū
 ut administret fra filosa. Et modus ei⁹ ē ut su-
 mātur fila ex capillis aut seta uel seris caude
 egne et ligentur ita ut ligatura illa fiat sicut se-
 ra bñs dentes. Et imittat extremitas ei⁹ in
 acu de plūbo curuata itromittēdo p narē do-
 nec egrediat ad palatū. Dixit Albuc. filiū deat
 grossitudinē quādā et noda in eo nodos mul-
 tos et pōe inter oēm nodū qmētē digiti aut
 minui et mittat infirmus extremitatē unā fili
 in nasu cum quo possibile ē ei⁹ et attrahat tūc
 odoratum suuz donec illa extremitas pueniat us-
 qz ad canale palati et egrediat sup guttur suū
 et multoties faciat sile huc opōi pueri i scho-
 lis. Deinde pone duas extremitates fili simul
 .f. eā que egredit p os. et eā qd remāsit ex na-
 sam et ferret eā eo ducēdo supius et inferius

sicut sit terra ut frāgā totū residuū carnis qd
 remāsit cum nodis fili. Lūqz totē fuerit secare
 extrabe filiū et pone in nasu unguētū egyptiacū
 tribus dieb⁹ aut plus dōec unguētū corrodāt
 totū qd remāserit de illis carminibus. Deinde po-
 ne in naso cānulā de plūbo. Dixit. Al. accipe
 ebulā ex plūbo aut pēna et nolue sup eaz pānū
 et pulueriza sup eū medicinas emoroidatuz si
 cut medicamē andacaron et alia que dicuntur
 et itromittat in nasu ut remaneat loc⁹ boneli-
 tus aptus. Et dixit qm sit rasoriū ut lima. et
 ē ut ebula. Et possibile ē ut cōsequatur co no-
 lūtas ex mūdificatione. Et dixit qm admini-
 stratur in emoroidib⁹ nasi istrumētū icisiois
 et abrasiois os ut medicine corrosiue admini-
 strant post illud donec destruat oīs putredo
 et ferratura. f. oē qd remāserit post incisionē uel
 serationē. Dixit gal. ut scribit⁹ qmētis
 si pp carā cum pāctis apatur locus dimittē-
 dus ē. f. sine illa cura donec gescat apā qd cu-
 radū ē cum cera et oleo et cum melle. Et Al. di-
 xit eū apatur. f. ppter appropriatōez medicina-
 rum acutaz et insufflationū dimittat illud dōec
 quiescat et administret cera et mel. deinde re-
 nouet insufflatio. f. administratio medicinarū
 acutaz deinde iterū renouetur dimissio. f. ipa-
 rum. Et fiat istud sic sine cessatione donec ca-
 dat. f. tota caro putrida a naso. De cura aut
 cācri in naso. dixit melue. cura eius ē diffici-
 lis curat tū qm cum medicinis acutis. et scias
 qd eū cauterizādus ē plūppus infundat pēte i
 aqua frida et accro et ponatur sup naso et tota
 facie et renouetur. et ppetet ē ista opō tūz
 administratio medicaminū fortū acutorum

Capitulum octauum de sternutatione

ristotiles prio de ysto
 rita dixit qd
 sternutatio est spūs subito exi-
 tus signum auguratiū et sacru
 solum spūs. Dicit enim augures
 qd sternutatio est signū demonstratiū sine no-
 mē alicuius psp eri uel aduersi hoc tū potius
 ex boium opione pcedit qd ex aliqua alia cā
 ueritate ostēdere. Et tpe qdē 34.^a pbletiūm
 probleuare 7° quesuit pp qd sternutatōez au-
 gurū putamus ē tūssim 40 et coriza et huius
 talia ut eructationē et uēositatē deſub⁹ egre-
 diētē et dixit cām eē qz sternutatio procedit
 ex loco diuipassimo qui ē i nobis. f. ex capite
 i quo amplius ratio manifestatur qd in aliqua
 parte corporis nostri. Et non sit sternutatio
 in infirmitate nostri corpis tantū sicut tūssis
 et coriza. ymo sit etiam in optima sanitate
 dicunt quidam si sternutatio debet aliquid si-
 gnificare uera. tunc ipsa non debet ab aliqua
 cā extrinseca neqz ab aliqua cā reumatica l'
 simili fore mota. Et in ii^o. probleuare dicte
 particule quesuit ppter quid sternutationes
 a mediis noctibus incipientes usqz ad me-
 ridiem subsequentem non sunt laudabiles.
 Sed que a meridie usqz ad medias noctes
 sequentes sic. Et dixit cām esse. quia quando
 sternutatio incipit alicui cum debet incipere
 operari et in eius pū^o amplius detinet ipm

Sum
 car

et impeditur in alijs hominibus Et questum est
propter quod inter alia homo
maxime sternutat. Et redens causas dixit primo
quod homo poros amplos habet. scilicet narium meatus
per quos spiritus. scilicet aer et calor ingreditur de facili
Cum autem subintraverit et eis vacuitates ce
rebri anteriores replete fuerint. Tunc cum odo
ri fero eorum caliditate humidum cerebri ac
reum dissoluerint in uentositates et uacuitati
bus cerebri ita quod miringe cerebri extendan
tur et punguntur cum ipse sint sensibilissime et
tingit sternutationem fieri. Et quod sint pori aper
ti in homine et amplius dixit ipse apparet hoc si
gno quod homo est magis odoratum alijs ani
malibus hanc litteram dicunt quidam esse corruptam
quod ut patet in de sensu et 2. de anima et in pluri
bus locis. ubi dicitur hominem non habere sensum
olfactus nisi prout odoratur homo. Alii dicunt quod
homo est magis odoratum alijs animalibus
extensius. id est quod plures odores percipit quam alia
animalia que magis odorant odores alimen
torum. Sed intensius est minus odoratur? alijs
animalibusque uehementer percipiunt impressio
nem carum in sensum ab odorabili deinde per
assignauit aliam causam dicens hoc esse quod homo ha
bet nares breuissimas respectu aliorum animalium
in quibus nares sunt longe preter ualde ali
mitate capitis usque ad os. Et per dictam causam in
homine humidum calefactum tum per motum
tum per retentionem sui circa miringas cerebri
de facili et cito potest uerti in spiritum uolens cau
sam sternutationem extra expulsum. Quod
autem. y. 7. affo. dixit quod sternutatio sonat
quod per angustum est et transitus intellexit quod illa
angustatio sit ante caruculas sed infra caruculas
est amplatio ut hic dixit. Ap. Et 3. 34. pericu
le Ap. questum est per quid homines sternutant
bis ut frequenter. Dixit autem ut frequenter per eos
quod per debilitatem expulsiue mirigarum cerebri
Aut per quantitate rei ledentis eas minus acutis
et mordacem Aut per ipsam quam quantitate non
sternutant nisi semel sicut per causas oppositas
quidam sternutant multis uicibus et dixit causam
fore quod due sunt nares ad quas duo meatus
diriguntur utriusque unus per quos spiritus mori carum
sternutationem decurrit quare ut frequenter sicut
duo sunt meatus siue uie sic et due erunt sterna
tationes potest etiam assignari alia causa quod ut frequen
ter est quod non unica expulsiue quod est in cerebro
expellenda non potest expurgare quod ut frequenter mo
uet aliam sternutationem ut applicat expulsiue ei
et ibidem in 4. pbleumate quod sunt per quod uersus
solis aspicientes sternutat magis. et hoc maxime
habet ueritatem cum sol potius fuerit calefactus. calidus
non solis prout sternutat in hominibus humidum in
cerebro suo partem enaporari. id est dixit Ap. causam
esse quod sol calefactus est et mouet seu motum indu
cit quo sternutatio causatur. ita non aspicientes so
le nares calefactur sicut qui tangunt nares aliis
rebus acutis calidis aut duris ut puluere acuto uel
penna. Et questum est Ap. ibidem pbleumate. id est per
quod senes sternutat difficulter et magis laboriose
alijs. Et dixit causam esse quod in senibus porri et
meatus sternutatorii sunt magis angusti per que
tionem causam in eis a frigiditate et siccitate senec
tutis hec tamen ratio aliam fallit per quod multociens in

senibus sunt magis apti et spiritibus humiditatibus opul
tibus. sed causa que non fallit est dixit ipse quod senes
per ibecillitatem uirtutis non ita bene preter su
poros. scilicet caput eleuare sicut in sternutatione
exigit maxime cum sternutatio sit motus fortis
et subitus et uerificat maxime in decrepitis quo
rum uirtute impossibile est esse forte. Et quod sunt ibi
dem in 5. pbleumate per quod sternutatio non fit
dormientibus sed solus uigilantibus. Et dixit causam
esse quod sternutatio causatur a calido aliquo mouente
et que tunc locus in quo fit sternutatio et quod ita
sit appetit quod uolentes sternutare querimus nos
ad solis ut reddamur calidiores et moueat spiritus
uolens sternutatorius. qui autem dormimus calidus
querit et uadit ad membra nutricia et opera
upat eo caput. in uigilantibus autem calidum in capite
habundat et calefacit humidum eius et querit uentum
in eo unde fit sternutatio hec tamen causa non habet locum
semper quod sternutatio multociens fit a frigido
ut apparet. Dixit Auer. 3. colligit sternutatio
est motus uirtutis expulsiue in cerebro per mun
dificationem supplantam quam sunt in eo. dixit. A.
sternutatio est motus proprius cerebri ad expellendum
humorem aut magis malum aliam ut uoluntatem
cum auxilio aeris a naribus attracti subito
scilicet aeris uel subito. scilicet ad expellendum per uiam osis
et narium. Dixit. y. 7. affo. sternutatio fit a capi
te. est. n. sternutatio motus cerebri quod uis eius
membra alia ut pectoralia. ymo uere totum corpus
mouetur in sternutatione ut per hoc dicatur ma
ior motus quam uiscis sicut dixit gal. 4. d. ac
cidenti quod tamen motus et quantitas notabilis est cerebri
et quod est causa efficiens motus sternutatoris immedi
ate est uirtus expulsiua cerebri id est iste motus ap
plicat cerebro et fit iste motus ad expellendum
re ut humoris sui acuitate pagetem uel uentosi
tatem. Et quod fit sonitus in sternutatione eo quod
expulsiua trahatur per angustam uiam qui sonitus maxi
me percipitur circa nares. Et eis est mediatis
sternutatio prout. id est auctores de sternutati
one tractauerunt inter dispones narium. Et hic
dixerunt quidam sternutatio est motus uolente com
motionis cerebri ex nali et aiali uirtute pro
posita. cum non ad expellendum supflue monna
mouet. et dicitur quidam non obstat dicto. A. quod
sit. scilicet motus cerebri illud quod dixit. Ap. scilicet quod ce
rebri non mouetur motu uoluntario. nam si sibi
medullaris cerebri non moueat manifeste sibi
tamen uelaria ei motus. Dixit ger. super uariis ster
nutatio est uolenta cerebri et motus fortitudinis ex
pulsiue et debilitata eius retentia quod cerebri
nititur expellere supfluitates ipsum ledentes.
in motu autem sternutatoris fit educio et rei
excitantis expulsiue cum adiutorio aeris at
tracti per os et nares. nam aer ille subito com
motus est causa educationis rei ledentis.

Et idco dixit. y. in affo. dicto effunditur
enim aer in? ex his foras. Dixit Auicenna. ster
nutatio est cerebro sicut uiscis pulmone et
eis que secum spiritum scilicet membris spi
ritualibus sicut enim cum uiscis fit expulsiue
membrum tentatur in pulmone. ita in sterna
tione fit expulsiue membrum tentatur in cerebro. et sic
in uiscis concurrunt aer ita et in sternutatione
Et non fit in sternutatione expulsiue aeris a cere
bro cum tanto impetu per strictiones arteriarum seu

pāniculorū eius s; fit pncipalz hstricōe ueni-
culorū ei' pncipalz antroris. Ad. n. fit pze-
dictus mor' hstricū' q' tuncq; cōicef' nocu-
mētū uētriculū cerebz' pcanitātē uētriculorū
ei' n' p; i motu hstricōis uētriculorū cerebz'
in eplia. Et ppea dicit q' sternutatio ē eplia
debilis. Cā sternutatio aut ē extriseca et ē
sicut puluis aut fum' aut fricatio cū fuste fac-
ta itus in nares. Aut radi' solis aut calas ae-
ris dissolues hūiditates in cēbro aut friditas
aeris hūiditates cēbz' expmēs. aut ē appō na-
ribus medicinay acutay et aliarū q'mouētūz
sternutatioz. aut cā ei' ē extriseca. et aut hūoz
aut uērositas siue uapoz exis in uētriculū cē-
bz' aut in uacuitate q' ē iter pāniculos cēbz'
et ipm cerebz' utp'm in uērositas ad cēbz' ue-
nēs aut gnāta in ipō ex hūiditate i eo exiē
quersa a caliditate in ipz agēte in uērositate
et iō hanc solaz tetigit. y. cām in affo. supius
adducto q' fit in capite uacuo. Dixit gal. i co-
mēto dicit affo. si hūiditas habūdat i capite n'
fiat sternutatio nisi pus dissoluat et uēus ide
q'cipiat. pp q' dicit dicit. A. qdā extiauerūt
q' cerebz' nō reddūt ad sternutādū nisi qn cō-
uerūt hūoz nocū' in aerē et exiūt eū cū aere
narib' attracto. Et illud dicit. A. nō ē necius
ymio nō idiget aere in hoc nisi ut sit corp' al'
et melius cerebz' plenū aere cui' attractio ad
pē hūozis fit ptiā. s. utipleat eo uacuitates
siue pcanitates supra dicte. quay replone ef-
ficiūt q'muus cū aere. s. uapoz q' dz expellit.
Cū g' dicit. A. q'mit aer tot' motu lacertoz
pectoris laborioso et uelamē. i. diafragmati
uel uelamē. i. pāniculorū cerebz' eorū. n. mo-
tus cogit ad expellēdū ptes suas lōgiores. i.
mēbra q' sūt circa nares et palatū uel motu la-
borioso lacertoz pectoris et diafragmatis
cogit cū festiatōe expectare ad exitū. i. ad ex-
pellēdū ptes suas lōgiores. i. mēbra q' sūt a lō-
ginq'uo ut stōacū et matricē res q' in ipis q'ti-
nēt ut appebit. Et ē dicit. A. ad it' ad expel-
lēdū. i. hūoz q' dz expelli in actu expulsiōis
Et ē adiutoris. i. in ppatōe eius ad expulsiō-
nē qm ad ipm. s. hūozē cōicat q'motō aeris q'
seqt ipm. i. qui tāgit ipm et q'muat ipi. et ad
iuuat uirūte expulsiuā ad icidēdū mām et ad
expellēdū eā q' incī dēdo et subtrādo pparat
eā ad expulsiōnē. Et cā qdē sternutatioz faci-
ens qn ē cala ut patuit per supradicta. et qn
qz ē frigidā. Et dicit sternutatio ex friditate
quatuor mōis cūtre pōt. s. ut ppter uapores
quos friditas reclusit it' uel qz incī clusit co-
lerā que euap ozare facit ut qz friditas multū
et fortius pmedo cerebz' mās fridaz fortiter
ab eo expmeret que ipetuoze p nasū mouerēt
uel qz frigiditas ad nasū pueniēs iduceret
in eo mordicationē. dicit. n. gal. q'tro de sim-
plici. c. 2. frigidū ēē mortificatiuū. dicit
uāt. sternutatio de diuersis cāis nascit. Alū
enim nā opat eā cū hūozes adunatos in cere-
bro seu fumos expellere ab eo fatagit qui iaz
sūt morbi cā uel futuri. Alū aut fit causa mor-
bi et nō nē expellēs sicut i coriza p; et peri-
plōia et s'lib'. Et dicit qn ē fit aliūde et nō
ex qualibet infirmitate. canales. n. nariū curi-
fāt et cito ad cerebz' nocūos extrinsecus uenit

ant sicut puluis friditas aeris splēdor solis et
silia que nocua cū ad cerebz' uenit expellāt
motu suo q'muo et inde fit sternutatio. Dix
melue. sternutatio in quibusdā ē utilis et i qui-
busdā nocua. ē aut utilis post maturationem
corizē et post digōem sode et frensis et litar-
gie et subeth et iterisidōis mēozie et aplice et
eplie et egritudinū neruoz et scotomie et facili-
tat pruz ex p'siōe secūdine. Dixit gal. 6. de ac-
cidētū et scribit a Rabi. in 3. p'icula. sternu-
tatio ē qn; uia accidētalis ad supfluitates in
stōaco q'gregatas. et oze et ex quib' accit sin-
guli. nam excitat et expellit eas ab his locis
Et hoc mō sternutatio ē medicie singul' mū-
dādo stōacū a supfluitatibus suis. Et dicit
A. 24. pbleumatū. sternutatio sedat singulū
et nō cruciationē. Et cā assignabit in sermōe
5. tractatu de dispōib' stōaci c. de singulū
Et A. dicit 3. collz ppter q'motionē in ster-
nutatione alū mōdificāt supfluitates et corp'is
et pectoris et pulmōis et alū ex sternutatioe ex-
pellituralique ex supfluitatibus que sūt hōze
stōaci. Et ppea alū fortis sternutatio qn; re-
monet singulū. dicit. A. sternutatio ē de reb'
magis inuasiuis ad efficiendū caput. Et hoc
mā digesta et minorata et est de reb' magis
uolentibus ad repletionem uapozosam in ca-
pite. Et dicit. sternutatio est ex eis que adiu-
uant ad expellendum supfluitates retentas
et facit pruz facilem et egressionem secūdine et
sedat gravitatē capitis. Et in his omnib' ca-
sibus debet sternutatio prouocari. Dixit. A.
materia q'mouens sternutationem aut est pau-
ca que per eam expelli potest quāuis non sit
materia aut est uentosa quāis sit plurima aut
est uapozosa. Aut est grossa que non est dige-
sta suple sed est pauca ualde suple aut est gros-
sa et pauca sed digesta. Et in his omnibus ex-
pellendus confert sternutatio. Et dicit si est
sternutatio preter hoc alias post hoc scilicet
et iuuans quā materia expellat indigestam
et multum tunc significat fortitudines cerebz'
quā euacuat indigestum et hoc proprie uenit
quando materia erit in uis latiss colatoris et
narium. Eorum autem que submouent et in-
citant sternutationem dicit melue. alia sumū-
tur per os sicut cepe acutum et allium et sina-
pis et unum forte et acutum et similia. Et
alia sunt incitantia eam ab extrinsecis sicut
radius solis et uentus acutus fumus et simi-
lia. Et ex eis est approximatio ad iuuen-
culam et beffiratio et desiderium coitus.
Et alia sunt odorabilia alterantia narem ad
frigiditatem sicut rosa proprie odorata ge-
nerat sternutationem calefactis. et folia mir-
ri cum aceto. et succus foliorum uitis. et sola-
tri. Et similiter agrella. et similiter camfo-
ra cum orisacino et opio insufflata in na-
rem. Et nenufar odoratum et solatrum
cum sief memithē et cum camfoza. Et uapoz
aceti et similia i Infrigidatis hō sternutatio-
nem stimulat dicit melue sunt mezcreon cu-
sorbium ellis condissi piper oleander felle afa-
lrum castore. artamitha cucumer asinum
gizi. p'terū s'fucus auricula maris yreos ni-
gella infusa i aceto. pulpa coloq. banrach opo

ponach serapinā aloes subcurrinā gallia sina
pis ruta siluestris et filia. Dixit gal. in li. de
odoratu et pontē a Rabi in 15^a ptecula qui
busdā sternutatio sic inducitur ut eger os suum
aqua impleat. et caput ad posterius quātū pōt in
clinat. et de medicina cui⁹ descriptio ē tal⁹ sū
me nigellā et tere ipsam sicut farinā. et cū oleo
ueteri misce et ea sū pcutit et in nasū istilla mo
dich et ut aliqd illi⁹ ad supiora trahat pcepe
ut aerē attrahat quātū pōt. Dixit Rabi pmo cō
tinētis. castor. et qdā pūcat sternutationes
et radix apii siluestris desiccata puluerizata
et odorata facit sternutationē. Et sic⁹ radice
lactuce asinine desiccata⁹ trit⁹ et odorat⁹ et mo
uet sternutationē sicut facit oēs medicie for
tis calefactio. et yreos et sucus celidōie bñ
tritū et odoratus mādificat cerebrū cū ster
nutatōe et pip et pip longū et semē sinapis et
aloe tritū et pulpa colog. Et decoctio cimini
sucus pulgii et cucumeris asinini oleū lauri
nū et niolaceū. et borax et semē nasturci et nige
la et ligri. et ellis niger. et euforbiū et sic⁹ mēra
stri flumialis et sucus mēte et oleū seīs urticae.
Et dixit suc⁹ basilicōis appit optoco cerebrū
Et puocatiō sternutatiōes. alia sunt sortia et
alia lenia. Et sortia sunt dixit. A. ellis albus et
castor. et qdā pip et sinapis suple et bis filia
aggregata uel singulariter. Accipe g^o ea et cū
pēna pone in naso. Et de lenib⁹ dixit. A. sunt
opium quī odoratur et stipites aloē dorogi et
Aristol. rotunda cum suis pilis. Et ipsa ē ex
cis q⁹ faciūt sternutare calefactos. dicunt quī
dā q⁹ opius mouet sternutatiōes debili et hoc
facit q⁹ quāsdā ptes subiles et calidas q⁹ bz
ut sapor ei⁹ amar⁹ oñdit q⁹ euaporat ad cēbrū
sed hoc nō ē necessarium. supra. n. mesue noia
uit opium cū reb⁹ fridīs faciēb⁹ sternutare
iuent⁹ at alia ligera in. A. q⁹ loco opii bz api
um et apius mouet sternutatiōes cum moueat
eptiam et sternutatio ut supra ē eptia debilis
Dixit mesue. q⁹posita mouētia sternutanones
dicta sunt i pcedētib⁹ capitis. Sternutatori
um. B. euforbiū. D. ii. ellis albi. D. i. nigelle ca
stor. an. D. i. pipis longi et nigri cinamomi et
cardamomi an. 3. ii. et. S. piceiri. 3. i. pulueri
zent⁹ et de puluē mittat i nares cū oleo. Et si
sternutat p hoc q⁹ loqiam emisit et si nō fuge
ab eo dixit. A. ille cui addibēt ex eis ea q⁹ fa
ciūt sternutare et nō sternutat nō spāt ut sane
tur unquā. Et dixit linimētū iterioris pti na
si ex medicamine sternutatiōis puocatiuo rec
tus est q⁹ insufflatio ei⁹ in nasum q⁹ dixit di
nus p insufflationē mouebit sternutatio diffi
cilioz et magis laboriosa. et dixit indi ex tiane
zū et nō excesserit vitatē q⁹ quētiētiōz stimus
sternutatio in eo ē ut sit an ipz nō iuēs opō
nē forme nō sit quersum. i. caput quī querit⁹
difficili⁹ sit sternutatio et sic nō plegit eū ma
luta. attū si frequēter querere⁹ caput ducen
do ipz hac illac q⁹ in tali motōe calefiūt ptes
collī et capis sit ide iō iuuamētū facilitās ster
nutatiōem et sic i sedādo sternutationē. A. p.
quartū docuit querit⁹ caput. alū at sternutatio
multiplicat⁹ et ē nociua dixit mesue. i. pñ carā
ri difficilis et ē i egritudib⁹ catarralib⁹ pecto
ris et pñmōis et faustū et costaz et an digōem

sode ex plenitudine et ex olus egritudinis quā
remōratō pcessit et an mādificatiōes cōez cor
poris dixit. A. sternutatio nociua nālō in pñ
catarris et corize pp neccitate qeris q⁹ bz hūo
ris maturatio et sternutatio ipz agitat. Et di
xit qñ multiplicat in febrib⁹ et cis sitib⁹ q⁹
in aliis egritudinib⁹ tñ q⁹ deicit hūitē et re
plet. cap⁹ supfluitatib⁹ al⁹ sumofitibus. et hic
qñz excitat i febribus scotomis. et ē et sternu
tatio q⁹ accit i pncipis. portismo⁹ febrifū suple
et ē nociua. Et dix sternutatio nocz ei i cuius
capite ē mā q⁹ idigz qere ad h⁹ ut maturet et ut
nō calefiat illō q⁹ seqt māz. et sic accidat mala
q⁹po calā. deinde moueat timēdo ne attrahat
ad ipz. i. caput aliū ab ipā mā. et dixit q⁹ ipā
ē et nociua ei i cuius pectore ē mā pñma aut
cruda. Et ait sternutatio accidēs pter nām
i. actio lesa nā ē motus et mot⁹ ē opō. et ē opō
corrupta ad quā efficiēdū qerit res pter nāz
icitās et res nāl. i. hūus expulsiua cēbrū ut pñ
cipale efficiēs. Lū g^o supfluit aut ē nociua o⁹
ut sedet et phibeat et maxie dixit. A. o⁹ ut sit
festinatio i retēdōe eius ut nō attrahat singul
tū nocētē q⁹motōe sua hoc at facit qñ i stōaco
reptit⁹ hūores multi q⁹ sternutatiōes q⁹moti
inducēt singulū sz si in stōaco nō ē ista plen
itudo tūc sternutatio sedat singulū ut supra p
A. p. et y. in affo. dixit gal. 2° pñsticōz et scri
bit a Rabi in 6ª ptecula sternutatio in egritu
dinibus lōgis exceptis egritudinib⁹ pectoris
ē signū bonū q⁹ siqar digōem et uebemētū h
tutis i cēbro exētiō. dīr ger. sup natico. ster
nutatio i pñstia plenū et apate stōaci ē sig⁹
malū q⁹ siq⁹ mē exuberatiā q⁹ ē tāra q⁹ supius
ascēdēs et ledēs itep i feri⁹ expellit et reuati
zat ad ipas ptes. Et y. dixit sternutatio cum
rebatē sēp ē mala siñ reuati at siue adit febrif
siue nō ē sig⁹ bonū siq⁹ nāz fortificari i ex
pulsioe dixit gal. 2° pñsticōz i cometo illi⁹
uerbi sternutatio autem et. quod sternutatio
in pñstio morborum et cūz reumate ē sēp
mala i dēfōne hō siue postq⁹ pcessit egritu
do et siñ reumate sēp ē ad bonū et si egritudo
fuerit pñstia. Sternutatio supfluens facit⁹ tol
lit si a cāto pūcēt extrisecis illis ei reōnō
et appōitōs hūus q⁹litat i cā extriseca iducte
cito sedat hūus at q⁹ sternutatiōē phibēt di
xit mesue sūt p⁹ passiōes aiales. sicut gaudiū
pprie et tra et cogitatiōes et sollicitudines. et
maxime si iste passiōes fuerit fortes ad q⁹
alm⁹ patiētis subito distrabat distrabit autē
subito et fortiter qñ iducēs aie passiōes forte
fuerit i subito occurrerit. et ex phibētib⁹
sternutatiōes dixit mesue. sūt fricatiōes auriz
et extremitatū attractio nasi et fricatiōes gēgi
natū et lingue et palati et oclorū. Et A. p. q⁹siuit
24ª phibētib⁹ phibētib⁹ p⁹ pp qd fricātes oclū
lū cessant a fricatiōib⁹. sternutatio n. si oclz suuz
fricauerit cessat sternutare Et assignauit duas
cās. pma ē q⁹ pp fricationem oculi sit respi
ratio et conflatus humiditatis ad ipsum aquo
se. et quod sit ita ostenditur q⁹ lacrimat oclū
lus post eius fricationem modo. Sternutatio
sit pp hūiditatis multitudinē q⁹motē a calo et
frido i cerebro ptece quā nā nititur expellē
ha cā est q⁹ minū calū p⁹siat et expūgnit a

igit ore nūm illud tenēdo colluēdo ul' garga
rizando ⁊ poma aultera ul' acida masticata. ⁊
fructurūqz rubi masticati ⁊ ppe imaturū
et folia eoz sica ⁊ amigdale ppingz oztū dū
.f. sūt tenere ⁊ pnt ⁊ medi cū cortice suo exte
riori. ⁊ succus foliorū oliue ⁊ suc⁹ agreste de
ficat⁹ ⁊ dissolut⁹ cū uio l'aq̄ at aceto fm exīgē
tiā mē ⁊ strigit ⁊ ⁊ fortat et repmīt mās et suc
cū mirre et uinū decoctōis ei⁹ et folia ⁊ radix
plātagis masticata et suc⁹ pumellorū agrestū
siue acatia et terra sigillata ul' bol⁹ armen⁹ et
radix liquir. masticata et deglurita uz ad ui
tia ozis et sili suc⁹ ei⁹. Dixit gal. 6. mēmīr et
pōit a Rabi. in 23. pīcula nom pustule cadit
sup oē ulc⁹ oztū i sifuch q̄ ē int⁹ i ore em⁹ ca
liditas ē ignea nō noīat pustula nisi illa q̄ pu
tredine caret. q̄ si accit in ea putredo. aliqua
ex diuturnitate tpsis bec egritudo a medicis
corrodēs noīatur dixit. A. 3. 6. ut pīm pati
os boibor pp stationē calitatis in pibus sto
mact et uaporū ad os ascēdētū. Et dixit qn̄z
fiat in febrīb⁹ et tūc si aduenerit an signa di
gōis sunt signū malū post digestōē uero bo
nū. Et signa boibor in ore hūtur p mīsum
Dixit. Aut. dictū ē s. i. secretis. y. q̄ qn̄ ap
paret boibor nigre i ligua mori⁹ i firm⁹ die
2. De cura dixit. Aut. singularia iunātia i
boibor i pñ rei cū est necessitas ifrigidatōis
et effecātōis sūt sicut mirobolani et galle et
semē rosap ⁊ amilū et sādali et rose et spodiū
et sumach et lentes. Et fruct⁹ tamarisci et su
cus memithe et dragagātū et balaustie et lūtū
armenū et capita granatorū et cortices glādē
uz ⁊ cīmīa ⁊ faufel ⁊ fici fridi. sicut lactuce
solatri uirgepastoris porulace ⁊ extremitatū
uitis ⁊ siliā ut salicis ⁊ suc⁹ plantaginis flos
labruce ⁊ lac decoctū cū ferro ul' lapidib⁹ flu
uialib⁹ ignitis ualet ad pustulas ⁊ ulcera ozis
⁊ maxime infariū. ⁊ qn̄z mīscet cū eo mel. et
qn̄z pap salis. et dixit. A. pīmox infatūz sa
nāt boibor ozis con cū zuc⁹ tabarzed ⁊ cāso
rā. ⁊ dixit cala ⁊ o q̄ sūt necessaria in fine rei
f. ad resoluēdū ⁊ ⁊ sumdū sūt sicut celidonia ⁊
dāsfaban ppe ⁊ nucisimulcate ⁊ cipez ⁊ cro
cus ⁊ nux cīssī ⁊ buglossa ⁊ pīreip ⁊ gario
foli mēastp ⁊ gallia. ⁊ ex medicinis sordidif
ē sterc⁹ canis. Et dixit. A. qn̄z necessariū ē ad
eas q̄ sūt ulcerate armenicū ut qn̄ egerēt mīta
deliccatōē. Ad eas at que sūt grosse taz expte
sūt aque decoctōis dāsfaban. 3. i. uenarū. 3.
S. celidonic quarta ps. 3. i. aloes. 3. i. croci.
aur. i. et sili aqua in qua decoquūt gar. ⁊ nux
muscata ptes eqles aut ppingz. s. c. q̄lib⁹. ⁊ di
xit. A. cū incipiūt boibor suppinari tunc for
tasse ē necessariū ut appropinquen mucillagi
nes facit ex eis que sūt sicut semē lini ⁊ semē
almarū. dicit littera extra. i. spice celice. alu
dicūt q̄ ē marubū ⁊ fum⁹ terre ⁊ semē malue
⁊ farina ordei. ⁊ uz altea masticata ⁊ lac asī
nīnū solū. aut cūz aliq̄ dictarum medicinarū
et qn̄z indiget decoctōē seīs līnī cūz ficub⁹ et
butiro ⁊ farina frumīti ⁊ mēta ⁊ fenugrecum
nā multūz maturat. et dixit qdā sapiētiūz medi
corūz dixerunt nō ē magis ulū aliq̄ q̄ oleū
dignāto i curādo boibor ozis tepidūz in ore
retētiūz. dicunt qdāz q̄ sedato fluxu pfecte ⁊ sa

nat pustulas et ulcera ozis puerorū ⁊ corpo
rum molliūz. et digerit ⁊ ⁊ sumit eas butirūz
solum sepe inunctum ⁊ appositum.

Capitulum 2^m de ranula.

anulla dicitur dixit iude
usum accidit sub
lingua apostema durum ⁊
extenditur ⁊ replentur in ea
uene lingue. Et Alī. dixit. glā
dula que sub lingua nascit uocat ranula. Di
xit. A. ranula ē sili glandule dure exās sub
lingua cui⁹ color ē sili color ⁊ pposito ex co
lore supfiet lingue ⁊ uenarū que sunt in ea.
cuius cā ē hūiditas uiscosa mā. n. ei⁹ ē sili ⁊ ē
apā stacum de genere glandularum. dicunt q̄
dam ranula ē sili rane in colore ⁊ inde nom
accepit. ⁊ ē uelud nod⁹ siue apatō pua emines
sua siliqua apud dētes anītores in mōnz car
nis l' apatis carnosū. ⁊ qn̄ eleuat lingua appz
quedāz alia lingua in loco illi⁹. ⁊ pp dolores
in loco ⁊ eminētū que pp cam alū sit in gula
dixit gull⁹ accidit febris ⁊ alī multiplicatur
tumor in gula ⁊ accidit suffocatio ⁊ mors.
Dixit gull⁹. cura ei⁹ requirit celeritatem pp af
finitatem quā hz cūz cana pulmōis fiat g⁹ sio
mia de cefalica l' scarificatio in spatulis. Di
xit gal. ⁊ ponit 3. q̄nētis. nō est incidenda
ranula cum ferro ne terribilis fiat sūguis emis
sio que posset seq ad plenitudinē uenarū que
sunt sub lingua. si autem nō adesset talis pleni
tudo uel ea multum minuta posset ranula cura
ri cum ferro. Expientia tñ est opō medici
narum dixit Rasis terro q̄nētis. curanda ē
ranula cum rebus nimie effecātōis sic ere ui
ridi banrach boiace uiscen mirra galla ⁊ alu
mine que terrant ⁊ adberendum est de eis tñ
h ē meli⁹. B. galle mirre aluminis radicū lili⁹ za
farant an. pīcēgruā terrant ⁊ apponāt ei⁹ aut
B. ylopum ⁊ corticem granatorum ⁊ sal ⁊ te
rant ⁊ fricanda est lingua cum eis sup ⁊ sub
nis qm̄ ranulā destruunt. Dixit. A. explanē
in ipa medicine corrosiue incisiue resoluti
tiue in quibus est supflua effecatio sic est sal
armōiacum acetum ⁊ sal ⁊ fricatio cum flore
eris ⁊ draganto q̄ si nō ⁊ ferūt administrent
medicine acute sicut medicam andaron ⁊ me
dicam astarinon. et medicam omi humidi dic
tum i antid⁹. i. s. can. Et fiat f' omia sub lin
gua ⁊ administrent medicine fortes ad alcola
Et dixit. A. ex medicinis laudatis est ut su
mat origanum plicūz et cortex granatorū et
sal et fricet cum eis lingua infantis parientis
ranulam qm̄ sanat eis et ex eis q̄ expta sunt
est dragantum. i. nitriolum ustum et bemoda
tari q̄mixta cum albumine oui l' sine eo et po
sita sub lingua q̄ si nō ualuerint dixit. A. nō
erit excusatio ab opōe manus. f. p incisiōz ei⁹
⁊ h p' f' omia ⁊ corpis ⁊ capis purgatōz Dix
itaqz gull⁹ accipe uincū ferreū acutū ⁊ cape
ranulā siue eminentiaz illam cum eo firmiter
et remoue eam cum rasorio qua remota per
mittatur aliqūd sanguinis exire et deinde
pone sup locū gezi trium aut alūmē zuchari
num cū sale ⁊ dimittat p aliquod tps postea

abluitur cum uino et aceto misctis calis qz est
cat ranula. Et hoc facto p una diem abluitur
cum uino decoctionis mirre usqz ad finem.

Capitulum 3^m de ulceribus oris et alcola.

Ulcera oris eueniunt in cu
te oris scilicet q
cobopit palatu aut linguam. aut
fm totu aut fm pte et utp m iei
piunt a palato circa unu et pres
et circustantes. Et dixit. A. de consuetudine
Salienti e ut noiet ea cholaban dum i supficie
pseuerat. sed cum putrescit et submergunt no
minat ea ulcera maligna. Et alcola e ex eis
illd qd e prauu et abulatiu. quid i tñ dicunt
pustule pue q appent in palato maxime circa
unua uocatur alcola siue sine ulcere siue
cu ulcere. et illud quod cōter moderni pza
ti cates dicūt. Dixit. A. Alcola e ulcus exns
in cute oris et lingue cu expansione et dilata
one. et accit qnz infatibus utp m ppter mali
tia lactis et malitia digonis eius i stomacis
eoz. et qnz accit in eis et aliis et etatibus ex
oi hūore. f. calido ul frigido. et cognosci bu
mor ex colore suo. albu eis e flicum. et genera
tur ex flūte salso in plibus. Et citrinu e colu
cum et e uehemētioris inflammationis qz alia et
nigra e mlicum. et rubeum claz e sanguineuz
utp m tñ e colicu. Et ideo. y. dixit 3° pnoti
coz q ulcus accis in ore significat egritudi
ne e colicu. Aliq tñ hoc itelli gūt d ulcerib^o
euenientibus in ore ab extra circa labia melē
conticum tñ ex eis dixit. A. e malignu. Ex
quocūqz tñ hūore sit qnz sit euz apate. f. pce
dente uel sech pnte ita q sit iunctu ulcus cu
apate. Et qnz sit singulare. i. sine apate ul et
apate nō pcedente ut cum aliquis humor cor
rosiuus puenit ad pres oris et ulcerat eas.
Dixit. A. oē ulcus eueniēs supficie oris est
ueloz ad dilatandum ppter ea q nō deficit et
castitas isepabilis et cutis e humida leuis et
sic pmpa ad pariedum. Dixit. n. gal. 6° mia
mir. in calidis et humidis locis corporis q
e os cito aduenit putredo ex quacūqz cā cōi
gerit ea ulcerari cobopatur aut ad hoc. f. hoc
nō posse appositū farmacu manere sicut i aliis
ulcerib^o pfidatur. n. et exsoluitur a salma oia

Et dixit gal. ibidē ulceratōes q fiūt supfi
cietenus in ore noiaui ascebas hūica quid ca
liditatis ignee. fiūt autē bec utp m puulis qñ
prauu fuerit lac nutritis ul nō bñ digerit ip
sum puulus qñus lac bonū sit. Dixit. A. qnz
ulceratōes oris multiplicātur plūme qñqz Et
multiplicātur i egritudinibus pestilentialib^o.
qm sūt de genere ulcey euenientib^o ex corrup
tōe. Et ex ulceratōib^o oris sūt q sūt maligne
corrosiue abulatiue cācerose difficilis sanari
onis. Et ex eis sūt q sūt benigne faciles cura
tōis Dix gal. ubi supra facile sanabiles sunt
nō plm desitētes. i. q sūt recētes et pui tpiis
diuturne aut facte nō facile sanabiles. Et in
pceitū tpiis hūtes qd putridosū que uocant
ulcera depascētia. i. corrosiua ul ambulatiua
Et Rasis dixit 3° qñētis. in maiori pre al
cola e facile ad curadu eo q alleuiat et mitti

gal p res moderate Aspricitatis. f. qnz longa
sit passio et corrosiua et difficilis curanda est
cu rebus uehemētiorib^o. Dixit melue. cura
eius e quatuor res. pria e adeqto mē facien
tis ipm et e phibēs aduētū eius. fa e cūo mē
adequare. 3^a e diuersio ipius et 4^a e intēio
picularis. f. administratōis remediōy localis
Et pma qdē e si acciderit pulis ut rectifice
tur lac lactatis eos cibado eum fm hoc q di
stinguemus tā ut phibeat casus corruptionis
in lacte ymo alteret in qtrariū ei^o q timetur
ex illo. et si accidat aut tmet aduent^o ei^o pp
egritudinē pestilentialē aut pp dñū uaporoū
et corrupte mē aut acute aut ulceratiue altere
tur fm exigētiaz ipi. et cala qdē cū eo quod
e sicut sirup^o acetosus et sirup^o de granatis a
cetosis et rob corā et silia ut suc^o berberorum
azannozū limonū acetositaris citri. frida ho
mā equat dixit melue. cū eo q e sicut aceto
sus mellin^o et iutubinus et oximel. et oximel lq
liuicū et silia ut acetosus pposit^o et scamabiz
de radicibus. et sint cibi corā ppe in cala q
diti euz rob acetosis et stricis ut euz agre
sta et de rob ul de acetosa. Et oia q qduntur
cū granatis acetosis et lētes cū aceto et cucur
bita cū granatis et q hoc cursupcedūt. i. frida
ho qmedat q sūt sicut capares i aceto et oliue
qditē cū mūri et origā et silia. 2^a mē qplēt
dixit melue. i. cala qdē et frida cūo p flonū a
et uētris solonē f3 formā assignatā i cura apā
tū ligue. 3^a mē qplēt uērosatio sūmēto cum
scarificatōe et administratio cristerioy. in cala
qdē lenis si n sūt maligna corrosiua. Et si sūt
maligna tūc cū eo q educit mās acutā uehemē
ti^o dūmō nō trāscēdāt gradu leuitatis. In frī
gida ho cū cristeriis acutis nō multe acuita
tis in pncipio tñ cū pcessu gradatōis usqz
ad id q e sufficiens. qrtā rē qplēt dixit melue.
administratio pncularis medicinarū. Et ad calā
qdē administratio rerū acetosarū hūium Aspi
citarē. sicut ppe rob de ribes et acetosa et de
moris siluestribus. et aq decoctōis sumach
et mirri et lēuū excoctatā cū aceto et extre
mitates uitis et rubi et zarur et aq granatorū
acetosoy et spodiū et rob et gallarū et acacie et si
miliū. Dixit sapio. si i lingua fuerit cola et
etas fuerit quēiēs incipe in pms cū stomia
et si nō fuerit possibile qz resistat etas tūc eūa
cū uērosis. et p^o illud solue mās cū duob^o mī
rob. f. citrinis et indis. et mone infirmū ut te
neat in ore suo res q acetositarē faciat et Aspi
citarē sicut rob de moris siluestrib^o. aut aq
ubi decocta e mirri aut sumach aut solia oliua
rū utridia aut aq fruct^o rāni balasti. et lēuū ex
coctatā aut aquā rosatā soluz et silia. Et
A. dixit. o3 ut esse hūoz facies alcola ex toro
corpore et deū ex uēis q sūt sū mto. et ex eis
q sūt i babarib^o dicit littera extra. i. in labiis
in^o bec nāqz stomia qfert oib^o calis apatib^o
oris. Et dixit. medicīne colligāt ex dēis in c^o
de borbor in qb^o sint isridatō et Aspricitas i
pñ^o s3 deūt eē ille q sūt resolutio. f. si fuerit op
portune. Dix dyal. p. succi pomoy pincoy mū
datoz a cortice suo. 3. viū. d coq quousqz re
dat. 3. iū. et misceat cū li. mellis. f. cane boi. f.
albi et teneat i ore Et ual3 totū oris cū lacte a

ectoso. Et dixit melius Alcola calida spes ha
bet quāda berperica maligna cuius curatio est
difficilis. Et o3 ut distinguat in tria genera cu
ratōis et p^m ē mūdificatio et absterio mē pu
zulēte et corrosive qd p^m cū administratiōe
medicē acute et p^pe calalidon una uice post
aliā usq3 dū appeat totū berpericū q^m p^m eē
ut q^m deide succedat et administratiō medica
mā refrigeratiui sic olei rosarū q^m quassati cū
albumie omi uice una post aliā usq3 quo tor^o
ardor et q^m hūstio tollat. Et si hec nō sufficiēt
admitte^r cauteriū sic dicitur ē i ulcerib^o q^m
g^muap. et regimē ē p^mficere cū medicāte p^m i
carnatiō ex hys q^m dixim^o ibi et p^m mūdifica
tio. Et p^m p^m cū medicāte q^m solidario. Dig
A. o3 ut curēt alcola fortia et p^m hūdita
tis et acuta et fiosa cū forib^o et d^m cū debi
lib^o. Et q^m ulcera pueniūt usq3 ad os tūc ne
cessaria sūt fortia ualde sic caladion cum aca
tia p^mima. Et o3. i. i hys ut alienet olea omia
usq3 ad oleū de oliuis. uex dixit ipe i illis q^m
declināt ad ruffedinē aut citrinitatē q^m calida
sūt o3 ut addat in ifridatiōe medicē. et dixit
obseruetur etas i oibus in pueris. n. o3 ut sint
medicē debiliores i magis uero o3 ut sint
medicē eoz fortiores. et dixit pueris quidē
q^m3 cibi q^m ferūt solū. si uero nō comedūt o3 ut
que eos lactēt cibēt eis. et de medicinis q^m
dē debiliores i alcola acuto calido sūt sicut
masticatio. dixit Aui. folioz rubi et sicut len
tes cum aceto decocte. Et oēs medulle cū p^m
fecit cū citonyis. et proprie medulla cerui et
nituli. Et poma stiptica et p^m stiptica
et sarur et citonia et iunibe. et extremitates ui
tis et curuli ozulanti esiccant et farina lentius
et farina rizi. Et de uilibus ē succus plāgis
ore retēus sanat. n. sordida ulcera oris. et pul
uis ros^o ē utilis solus et mixtus cū melle. Et
fortiora eis que dicta sūt. dixit. A. sūt puluis
factus ex spodio et gallis et ros^o et acatia et sil
bus illis. Et dixit celidonic cū stipticis mix
te inest uir^o mirabilis i alcola. Et cāfora ē ue
hemētis iuuant i alcola. Et folia niglose q^m bu
sta curāt alcola puerorū et aliorū. Dixit dyaf. B.
suci pomorū mūdatorū a cortice suo decoque
quousq3 remaneāt. 3. iiii. et misce cū li. i. mel
lis boni et addat. 3. ii. croci et 3. iii. aluminis
de pluma. q^m ē medicamē oia ulcera oris et na
riū et auris mūdās et sanās. Succus mali grana
ti acidi extract^o postquā pistatū ē cum torali
tate sua et cū melle coctus usq3 ad spissitudiez
q^m fert oibus ulceribus oris. et ad ulcera coro
sina ābulatiua irita herba berbene i uino de
coquatur et uinū illud in ore teneat u^o collua
tur os cū eo u^o gargarizet sanat enī ea et ābu
lare nō p^mittit. et puluis glandis uste. p^mibet
deābulatiōe alcola. et cines yridinū euz mel
le mixtus ulcera oris et faurium pfecte sanat.
2. Dedicamē utile oibus ulceribus oris et pu
tridis et corrosiuis. B. arsenici rubi et citri
ni et calcis uine galli et aluminis an. p^mis equa
les terratur et misceantur cū aceto et fiant inde
troci. et cum eesse ē sumatur ex eis tritis et
frica cum eo gingiuas uel aliās p^mes oris et ma
nar sic paz deinde teneat in ore oleum ros^o.
hec enim oia ulcera corporis sanat. Dixit

Rasis 3° q^m nēris ad alcola magnū sume gal
las et alumē et terre sicut puluis deinde digi
tus unctus in oleo itingat in dicto puluere.
Et cum eo bñ fricetur loc^o q^m disidabit eoz
tices et mitigabit passionē postea lauetur os
cū aceto. Dixit gal. 6° mēm^o fortissima far
maca sūt quecūq3 uocatā escataz opant q^m hūmi
lē canteris in extrinsecis aut p^miculis que
cūq3 escarasata sūt que curatur abscondim^o
ad ea que absteriue sūt qualitatē seu uirtu
tis. in eis uero q^m in ore pp loci nām. tūc mī
nime admiscere absteriuis farmaciis quedaz
farmacop. que cū scorsū appoximatur opāt
escaras ob hāc igit cāz absteriuisimo melli mi
scemus farmacia q^m opant escaras. sicut in ulce
ribus sordidis que sūt in cuti. et diximus
oportere miscere melli ea que plus sūt abster
siua. sicut libano rici poculia yreos. Aristot.
et quecūq3 talia eadē rōe q^m traria apponētes
sicut dixit. y. Dixit q^m ibidē ad aschas ego in
pulis do quecūq3 educant nutritiōes al nu
tres ut lētem cum pauco pane et medullā cer
uinam uel uulūā p^misco. et do ē in cibis
de pomis citonit^o et aliis stipticis et aliis de la
tinea endiua solatro et porulaca si pigradia
fuerint ascha ungo et puulos farmaciis si qui
dē rubicūdas uidero ascas i principio quidē
p^m ea que moderate stipticāt et ifrigidāt q^m iter
aut per ea que dyaserūt imordaciter. Si uero
pancias uideo eas per ea sūt sed magis ifri
gidant. in maioribus uero ifantibus euz bo
mogeneis farmaciis utēs uirtutes eorum intē
do i pfectis uero nō duris corporibus fortio
ribus uroz. sufficit mibi semp in his uir^o mī
os p^m uinū stipticū intendenti et remittenti uir
tutem eius excernēdo uinum magis u^o min^o
stipticum. et excernēdo siccū et humidus id
quod sit ex p^mixtione uini et mīlios. Si
uero appent asca sordida tero mīlios cum ui
no et melle. illis qui idigent fortioribus far
macis erugo eris cū uino et melle ē utilis. et
dixit moderata farmacia sūt ozificiōi cum
uino u^o uino et melle et sumach sūt sufficit in
pulis et flos ros^o et ipse rose sicce et collutio
nes moderate esiccantes. et dixit moderate
asche et in mollibus corporibus moderatis i
digent farmaciis fortes uero et maxime in du
ris corporibus indigent fortioribus. et dixit
fortia farmacia dico que fortiter stipticant et
que mordent moderata uero que nō mordēt
penitus et moderatam habent stipticitatem.

Et dixit gal. quandoq3 componuntur far
maca utilia ex his que sunt contraria ad ascas
quale ē quod per oleum et calcitem fit. oleum
enim per seipsum contrariissimum est asche.
quoniam humectat et sordidat. et calcites sūt
ter contrariissimus est quoniam mordet fortit
ter et tamen mixtio eorum cum fuerit mode
rata optimum efficit farmaciū Licorea masti
cata diu retenta in ore est utilis. et folia oliua
rum masticata et aqua decoctionis eorum col
lata. et flos lambzuse cum melle. et lac deco
tum cum ferro uel lapidibus ignitis est utile
ulceribus infantum. et quandoq3 miscetur
cum eo mel et quandoq3 modicum salis. In
alcola uero frigida dixit melius. in flico indi
getur duplici instrumento. primum est

efficacius et perficitur cum medicis efficacis et absterfunt. sicut fecatibin prope cum modico aluminis aut colcothar cum oxymelle squillitico aut aqua olivace salitay aut uino et mel. et in ulceris et solidatione et perficitur cum medicis solidantibus efficacis. Dicit Aulic. reliqua. scilicet ea que non sunt ex calidis indigent in primis eis que efficiant et abstergant cum qualitate sua equali in initio rei dicitur cum eis que efficiant et resoluunt cum fortitudine et ista sunt que solidant. Dicit mesue. nigra multum deterit et omnia alia. Et indiget triplici genere curatiois. Et primo perficitur cum medicis absterfentibus multum cum continuatone multum temporis in illo. sicut prope cum unguento egipciaco et aceto squillitico aut cum aceto et colcothar et galla et silib. et in consideratione in his que dicuntur. scilicet in his que sunt eis appropata ex quibus est medicamentum. scilicet bor regis. R. sumach mundari et ros an. pt. f. spodu albi balauist. an. pt. f. ramich. pt. f. te te et accipe ex eo pap et frica super locum ubi accipe ex eo et misce cum rob. citonior et fiat colutio oris septies. et inueniunt dicit Ras ad alcola nigra accipe passulas enucleatas et anisum terantur et misceantur cum melle et illinatur loca cum eo solummodo. Et Aulic. dicit. fert uti nunc cum melle cum admixte sint passule enucleate et anisum. Dicit sapio. medicamentum ad alcola nigra et putrefactores. R. folioz olivacez siccat folioz rani acacie. an. f. r. aluminis rubei colcothar et gezi. an. f. r. zaffarani radi cum silib. an. f. r. v. ordet. f. r. terant et admixti arent. Dicit Aulic. in utrisque frigidis. scilicet flaccidis et multum adinuat cum absterfentibus efficacibus et prope in frigidis et cum resolutione fortis resolutionis et efficacis et prope in multum sicut est farina orobi et mel cum gallis et rasura pergamene uehementis suauem in hoc et prope in pueris cum miscetur cum aceto.

Capitulum 4. de multitudine sputi et flu saline in somno

Item Aulic. hec passio quinquaginta accit ex multitudine caliditatis et humiditatis et prope in stomacho. Et quinquaginta fit pro multitudine ne caliditatis soli. scilicet cum attrahit humiditates et eleuat eas ad os sicut accit ieiunio ex spuro assiduo usque quo immedat et quiescat illud ab eo. aut accit pro granitate cibi. scilicet pro repletionem cibi grauante aut corruptores ei. Et quinquaginta dicit ipse fit ex frigate. scilicet proprimedo faciente descendere humiditates ad os et ex flatu secus aquoso. Signa generis nota sunt ad ipsum et relatores. Et signa spei haberi possunt ex multo cibus dictis. Dicit bal. humiditas que ab ore somni ipse pluit curat uomitum. Et si ex calido est intuba immedat cum sale et succo ordet accipiat aut tritici. Et Aulic. dicit. si fuerit ex caliditate suple et humiditate oportebit ut flomeur basilica pro et admixtur robur acetosa et fructu stipitici. Et ex uino ueteri cum motu prima littera aut ex hys ex uino de passis. Et fit cib. eius ex piscibus et carnibus lentibus. sicut eda et uolatilium et assiduet collationem oris cum decoctionibus stipiticiis et lentibus sumach et silibus. Dicit bal. si fuerit ex humiditate

frica grossa misceat cum alio modicum sinapis sorbeat mane ieiunio ibus frequenter et matutine mastice Et si sic non optinet desiderata uomitu utatur cum fugilibus cibis. scilicet ieiunio et utatur melle et raseram accipiat puam et mirob. aditos. Et Aulic. dicit. si fuerit ex frigiditate et flatu ad sinistra uostum in ebdomeda duobus diebus aut tribus cum eductibus. scilicet. Et de tur et ad potandum in qualis ebdomeda habet medicamen. R. yerepi. f. r. salis idi. danich. f. anisi amcos an. damich. f. r. de in potu cum syr. acetoso de melle et silibus Et admixturur pro illud tyriacha et electuaria elida. Et cibus sint pulli colabaz cocti in cazola cum spibus que sunt ut pip sinapis et allium et summat in cenis tortellas cum almuri deum trasgluciat aqua calida et fricet gignas sic ostendit. scilicet in e. de quatuordecim diebus. Et dicit ex bois est ut summat octidie. scilicet. salis criti non solum cum educta buda. deum ad miltret trisera et assiduet fricatione gignas. Et dicit ita expe est mus affinis ut z. can. e. de mure. Et inueniunt sumamentum eius et proprie in pueris Dicit bal spudu que ab ore puerorum cadit curat si os cum acacia abstergat et inungat uino illo infuso quoniam illam amputat.

Capitulum 5. de fetore oris

Etor oris et fetor nasi est aer corruptus in aneli in expiratione eius que postea in ciedo aeris circustare in odoratu ab apropiatibus et alii ex pceptis a patere ipse et quinquaginta ite et quinquaginta reiss. Et sepe significat corruptio et putrefactio rei carnee in buora magna in puam in ieiunio et reissio sui Et quinquaginta est proplebatum et proplemate pro quod ora non immedat in ieiunio feret magis suple et si pus in ieiunio profereant magis et horribilius feret. Sed immedat non feret pro immedat magis. comedentibus quinquaginta. suple et sobrie. Ita immedat imtemperate pro idi gestione qua multiplicat pot os ferere Ad habet ergo ut ora non ferat. os sobrios est in ieiunio neque nimium repletos. Et dicit Aulic. cas pme pto quinquaginta est quod in moto uentre in ieiunio cum non moueat motu ieiunio Et facit calidior aer ei pro imobilitate putrefactione facit in supfluita tibus uetosis et flaccis. imobilitas namque pro p uatione euentatidis est una de causis putrefactionis et per quos fetoris. Quod autem calefiat signus est quod ieiunio sitin facit. Causa autem secunda de partis dicit ipse est quod in immedat calor est minor et dissoluitur fetor et uinct ab odore ciborum quoniam caliditas et odorabilitas eorum dñatur caliditati uentris et ipsius efumationi feride. Et ideo immedat nihil sentit fetoris Et intellexit Aulic. hec sola de fetore oris quinquaginta gente pro humiditates corporis ex fites in uentre quas maxime agitat et effumare facit caliditas interior et acutior facta propter ieiunio qua affumatione feridaz sui flitate cib. extinguunt et sui flitate suffocat. Dicit bal fetor oris aut ex putrefactione carnis fit que in ore est Aut ex denium putrefactione et corrosione Aut ex flatu putrido quod in stomacho est. Et me S. f.

sue. inuit qd fit etia ex putrefactoe in partib⁹
pectoris et pulmonis. sicut accit in ulcerib⁹ ip
saz partiu. Dixit Ruic. plm eius e aut ex gin
giva pp putredine que e in ea. aut pp masaca
tione que accit in radice denti aut i ipso de
te. Aut p^m ei⁹ e cutis oris pp mala p^o
neq⁹ e in ea q alterat bnditares. Et plm bi⁹
p^olonis e calida. aut e ei⁹ p^m stoacus pp hu
more putridu i ore stoaci colicu l⁹ flicu. Et
q⁹ fit ex p^oib⁹ pulmōis sicut fit in bñtib⁹
p^ostis aut epima. Dixit Ruic. in zo⁹. p^ocula
q⁹ si samu facit os fumosu. l⁹ male olens. Et
gna generis nota sunt signa sp⁹. distinguit i
ter fetore ex ore cuentente aut ex naso p^olo
gatione ei⁹. qm q ex ore exit longi⁹ extēdē
q⁹ qui ex nare. Et distinguit p id qd appet
in ore l⁹ mso de putrefactoe. Et q ex nare
narib⁹ clausis nō percipit. Sed qui e ex ore
et ore clauso percipit l⁹ remissior. Et cū hñf
qui e ex ore raro percipit a pariete qui ho
e ex naso interdū percipit a pariete magis.
Et cū percipit ab eo cū e dixit Ruic. ascēsus
naporis putridi ad supiora et carūculas cere
bri. Dixit. R⁹. l⁹. p^oblemate io⁹. Corpora
gibbosa et caruatoz. i. strumoz feridior et
gravis e hancit⁹ siue emittat p os siue p na
res. Et cū e qz in eis inclusus e locus qui e
circa pulmonē et diuellit⁹. i. distrahē a sua
rectitudine lōga quare nō pōt sufficēter euē
rari. unde bñoz in illo loco q⁹tem nō e bñ ex
alabilis. l⁹ putrefit ipse et spūs interi⁹ cōclu
sus et hancit⁹ fetidū reddit. Cura eius dixit
mesue. e tres res p⁹ e materie cūo cū iteratōe
et iteratōe sepi⁹ cū eo qd p⁹ert. Et si quidem
fuerit mā colica fetida putrefacta cū i⁹xiōe
aloes cū aqua endiuie. Et si fuerit flica feti
da putrida cū yera et stomacō solutius et pil
lulis aloeticis. Et dixit filius zacharie. qua
liscūqz sit mā siue calida siue frigida cōfert
ei uōtus post esum acuminū et acetosoz p⁹
mollificatōes cū successe siuipi. acetosi. aut
secantabin aut ydromellis. Dixit bal. pariet
uōitum impa post ciboz porrectionē incidē
tium flicū. et post uini potū bis aut semel in eb
domada et maxime in estate aloes dabis i⁹u
xione et abstinby sirupū singulis ebdomati
b⁹. et aloes recipiat pillas uel yere ut stoac⁹
a flicū mundet. Dixit Ruic. fiat administratio
pillulaz aloeticaz in mā colica. Et si mā fue
rit flica administrēt⁹ yere mūdificatōes os sto
maci. et p⁹plent dīx⁹ it mesue. administratō
medicaminū acquirētū rēp⁹lez receptoz ut
fiat in eo aggregatō medicinarū q⁹monētum
Et medicine quidē simplices ex pte dīx⁹. Al.
sunt sicut thūs et xilolū. i. dū et cinamomum
grossū et cortex citri et rose et cāfoza et sanda
li. gar. cubebe. mastix. macis nuxmuf. et radix
aloboz et alarmeb. alufuen et blacee bisantie
et cardamomū et agn⁹ cast⁹ al⁹ gariofilatū ozi
mū et folia citri et spica et alurismk et zinzī. et
reliq⁹ q inueniūt⁹ i ariol⁹ singulariū a⁹. cāñ.
Eligēda sūt ex hys frida i mā calida et cala
in mā frā. Et ea cū quib⁹ medicine p⁹ficiūt⁹
Dixit Ruic. sūt uina. al⁹ nua. et suc⁹ citri. Et
mesue. de hys medicis dīx⁹ tertiā rē p⁹lēt me
dicie quoz p⁹petas e⁹ gērare i ore et toto cor

porc odorē bonū. sicut sūt folia et cortex citri
et oia odorifera. Et res cū quib⁹ p⁹ficiūt⁹ sūt
rob acetose et mel. eblicorū uel kebulorum et
kelmes et passe dulces et sal et uinū et silita. Et
granū quidē olibani sero in ore positū. et re
tēuz sub lingua donec resoluat. mane bene i
ter dētes masticeuz. et masticeū espuat. deñ
ablut os cū uino odorifero. et deinde masti
cef cardamomū et trāsglutiat. os sine dubio
odoriferū erit ablato fetore a quacūqz cā ue
nerit et lēuisc⁹ et rob ei⁹ p⁹fert ualde. Si q⁹ b
mane q⁹medrit de mace. et postea biberit uinū
bonū nō fetebit ei os tota illa die. Salaga dat
bonū odorē ori. Et zedoaria facit eructatō
nē bonā. Mastix masticata et bibita et mirra
silit p⁹ferit. et nux mufata silit et exp⁹tū e q⁹ fo
liū retēuz sub lingua bonū odorē facit et silit
masticeū et gariofilū silit et lignū aloes. Et q⁹
fert collutio oris cū decoctōe corticū citri at
folioz ei⁹. Et de exp⁹tis e uinū decoctōis
abstinby cū corticib⁹ citri bibitū. Masticeū
ap⁹uz et deglutiat. Et hoc faciunt parietes fe
tore oris cū uolunt loqui. magnatib⁹ puluis
saturegie cū uino sumpt⁹ l⁹ uinū decoctōis
ei⁹ bibitū. Dixit zoar. cognitū e q⁹ q⁹medre
p⁹fica quāuis sunt multoz nōcūmētoz bñt
fetore oris remouere uicio stomaci pcedere
et nullum aliud scitur iuuamentum in eis. Dī
cūt qdā debent sūm p⁹fica matura maxie. que
sunt citrina q⁹ p⁹fica citonta uocamus et sicca
ti et sili sunt que q⁹medi debent qm p⁹sumant
mās putridas in stomaco et p⁹hibent alias ad
ipm fluere. Acetum squillitum cōfert collu
tum in ore et gargarizatum et ē bibitum. De
medicis p⁹positis sunt pille alefagie et pillule
stomatice et pille de gariofilis q⁹ sic sunt. R.
gar. galange. añ. 3. S. musci camfore. añ. da
uteb. i. p⁹ferri. 3. i. aloes. 3. i. q. sinapis. 3. q.
p⁹ficiāt cū uino. Et qdā addūt masticeū et thu
ris añ. 3. S. Et de uulib⁹ exp⁹tis ad fetorem
oris uicio stoaci ē sūmat parietes tria coctea
ria puluis opti aloes distēpati cū succo ablin
thy. Dīx⁹ mesue fiat administratō rep⁹ q⁹ sūt p⁹pe
sic crisomila bñda mbari Aut p⁹fica cū p⁹pe
rate. Et i⁹xiōes eoz q⁹ sunt sicca et hoc i te
iū⁹ Et ex eis sūt zanic et citola et rob aceto
sitis citri et uina acetosa et sūt de pois et si
lia Et hoc i mā colica. Et. Al. dīx⁹ nō e res
magis p⁹ferēs ei q⁹ crisomila bñda ieiū⁹. Et si
l⁹ bateca aut citruli aut p⁹fica. Si ho crisomi
la pñtia nō fuerit admist⁹ eoz q⁹ uicia sunt
ex ipis et siccata i ieiū⁹ et siccata crisomila. Et
ex eis q⁹ inuāt ad illud ē administratō sumabe
cum zucchero et aqua nūis. Et dixit mesue in
materia flegmatica administret⁹ zinzī. q⁹dituz
et trifora minor et sachane et acetuz squillitū
et troc. dyaron et zucchero rosatū cū musco et
xilolū troc. de gariofilis et lenificās et similia
Et Ruic. dīx⁹ administretur minor et zinzī.
nuxitum et subtilis puluis aloes proprie. Et
dīx⁹ ex medicis que inuāt eos ē ut sūmāt
oi mane ex folijs mirri cum equali mensura
sui de passis enucleatis ad magitudinē nucis.
aut simile illius ex nucē cipressi et iunipi cū
passis Et p⁹ferāt eis grana pini. In mā flica
Dixit bal. que flicū generat caueat ut p⁹isco

recetes. lac carnes agnoz pinguia et unctiosa
 bolezia refrigerantia et buccantia fructu buccantia
 res et legumina et aque potu. Et mesue. dixit
 inter pinguia grossa et viscosa. et nauseantia la
 rietate et lac. Et non qmedat pulmentaria s3 fr
 xa suple l' assa bntia semia et alencant. i. odo
 rifera et utat almuri et alfachane et algecen in
 p^a qmestione. Et in 2^a mesa qmedat citronia
 et pira et qdita ex eis in cala ma aut zingri. co
 ditu dyaciminu. aut dyarion et siliu. Dix. A.
 sit cib⁹ eius patelle. i. frigus in patella et mi
 nozet potu aq et abbozreat fructu et bolezia bu
 mida. Et assumat fricantes suas ex arborib⁹
 amaris sicut alchetic et oliv. Et dixit i ma
 colica sit cib⁹ eius o⁹ lauis et infriadas no
 quernbile in colera. Dixit mes. in frica. sit ut
 nu eoz qditu cu spib⁹. i. calia. Dix. hal. sume
 uini ariant et aq rosate optie. an. li. S. xloal
 crudi gar. macis nucifm. masticia. an. 3. q. re
 re diligenter et pone i pano lineo. et in dento
 utmo et aq ros pone. et in uase mudo bulliat ad
 pumao leues. donec ad medietate redeat tuc
 depone ab igne et refrigeratu cola et ex eo su
 gat mane et nesp. Dixit. A. si feror oris fue
 rit exca gingiue et carnis rubor q e inter de
 tes. Et lura ex bz ex eo q irat deica os
 ut inteda in mundificatioe dentu semp. et ab
 ludo eoz cum aceto et aq. et si ualuerit istud
 bn erit. Si ho n. ymo fiat illic supfluitas pu
 trida tunc oportebit ut masticer post illd fru
 ctus tamariaci et mastice et ruta et folius et xi
 loal et pircitu et cortice citri et gar. et ne po
 nat sup gingiua aloes et mirra et siliu eis. et
 ut colluat os cu aceto squillitico et ut spuet cu
 aniso et uino et passu dulci. Qd si fuerit forti
 or illo admistretur masticator stasigrie et ex
 pulso salue. Si aut no qfert et appet putre
 do manifeste sumat dragatu adbusi ps. i. et
 radiuz lilij et croci an ps. S. et mastican⁹ euz
 melle et fiant troc. et admistrent et coluatur
 os post ipsos cum aceto puro aut mixto euz
 aqua ros. Aut sumatur medicamen fortius
 isto. B. pgamenti. 3. li. feniculi. 3. li. S. galle et
 sumach et zingri. et pipis adbusi. et troc. calca
 dionla. 3. q. et fiat ex eis fricatio et linimen
 tum et ponat sup ipm panus lineus. Et alca
 li solum qn ponit sup putrefactioes soluz era
 dicat ea et deicit ipm et facit nasci carnes bo
 nam. Et dixit Aue. si fuerit putredo in ipso
 dente. tunc medicamen eius erit fricatio ipsi
 us. Si fuerit in extremitate aut liatio ei⁹ cu
 lima aut eradicatio dento si fuerit putredo se
 quens radice dento. Et si fuerit molli ficatio
 in gingiua et fuerit ca i euentu putrefactiois s.
 qz euenire putrefactionem tunc cura ei⁹ est q
 stringendo ipaz cu eis q sunt in e⁹ molli fica
 tois gingiue. Et scias q mlt⁹ et frequens us⁹
 pillulaz aromaticaz generat fetores. usus ho
 paucus eaz et no frequens generat bonu odo
 re. Et ca e qz qn mltu nstant pl⁹ dissolunt
 de bnditate qz qsumunt. Et illd dissolutum
 n qsumptuz reanet inter dentes et gingiuas et
 uiscatum et ibi putrescit. et generat fetore. Di
 xit Rabi. in 22^a. pncula. Ruz extinctum se
 pius in aceto ex quolauit os expellit omne
 malum odorem ab ore et aptat illud et iterum

ore retentum idem operatur.

Capitulum sextum de abscisione odoris hor
 ribilis comestorum et uini.

Irit Aue. labscisione odo
 ris horribilis qmesto
 rus qfert masticator rute. et ma
 sticator folioz rubi et collutio
 oris cum aceto squillitico et admi
 stratio cippi et podarie in ore. Et sedat et
 occultat odore alioz et cepaz masticator cori
 andri uiridis l' sicca l' pulegi uel corticum ci
 tri et folioz eius et masticator cippi et gar.
 aut ligni aloes l' mentastri. Et masticator fru
 ctu aromatico et scripto sicut sunt citronia
 et poma et siliu. Et lotio oris cum bono uino
 odorifero. Et ex eis e menta masticator et fa
 be affate masticate. Dixit sapio de propieta
 te zedarie est q tollit odorem acuminum et
 uini masticator et deglutita. et cinamomus simi
 luer confert masticatorum et deglutitum.

Capitulum septimu de remanentia oris apertu.

Irit A. qnz remanet os ap
 ertu Aue pp uebentem ne
 cessitatem sps marie istamatio
 nis aut pp qstrictione ar pp sus
 fo atone aut pp debilitate lac
 toz oris qz n efficitur opone sua in sopno et il
 lo i egitudib⁹ acutis e mala. Et cura e reoto
 dcap suaz cap cu bz q dicat i ppis capis

Capitulum 3^m. de ositationibus et alicibus.

Ositatio e mor⁹ oris ad
 exptione ca
 r^a ma bnda sine uetositare u l
 uapore blan ad musculos maxil
 laz et lesione i eis facieb⁹ un
 fit mor⁹ ille oris ut expe lat. Et q sunt Bz. 33^a
 problematu problemate. 13^a. pp qd nll⁹ ositatio
 aures scalpit du ositatio. Et dix cas ee qz qnz
 qs ositatioes i curru tuc istat et tedi pamicu
 l⁹ cebra p que pamicula plici audir. Et hoc
 qz uoces magne eoz sbleuant. Et itellexit p
 huc pamicula neru audiri ad aure descende
 re. Et sig^m h⁹ e qz ositatioes prane audiat ual
 de ut ipe dix Bz 5^a. de genatode aialiu. Cur
 ca e qz sps qmor⁹ iteri sic de necessitate. ps
 ei⁹ tedit ad os egredies foras ita ps ei⁹ alie
 ra tedes iteri plus aure ipellit pamicula an
 se q e istrumetu audir. Et sic phibet ne son⁹
 exteior ualeat ad itriseca p ueire. et sic ipi ue
 rat auditu. Si g⁹ tali dispoie circa auditu ex
 nte tagat qs ea q circa auditu ut scalpedo au
 re lesioez iducit forte. qz phibet spm intesuz
 foras exire. Et in qrigit dolore circa ripanu
 audir pp qd si scalpit aures ositatioes. Allice
 ho sine spadicato e mor⁹ et eleuato brachioz
 q dici pnt quoda mo ale. un alices alax expa
 sio dr. cu q ut plz toci⁹ corporis seqt ptetio
 Et iste mor⁹ cat qnz qn mebra i aliquo stru
 grau. un mutan⁹ situs alas eleuat. Et qnz
 fit pp buore nociu exnt i ore. itoaci a q⁹ ad
 S. z.

inuenios alax vapores nocui eleuat. an accit
eos sic mouere ut vapores nocui excludat et
possit offitantes et alices et sals et egros eue
nire. et snt iterdu d siglo pncipij porismi et d
sped'itpi puenietis porismo. Et iterdu snt
d signo crisi. Dix. 7. 7. affo. offitantes et al
ces mnt mēsurate bibiti soluit. i. mnt pmix
tu aq eqli pmixtōe. ut p aquā utuū subaliet
ad penetrādū magis. Et ipi remittit calitas.
uinū mnt dē acutū aromaticū. soluit. n. tales
dispōnes. qz mās vaporoſa resoluit. Uerūm
cū exhibet uinū pdictū corpus n dē hūori
b' repletū. qz eos agitarer. et dissolueret. et fi
eret ei' nocumētū mal' iuramēto. n dē adē
febris intēsa nē cēbri aut neruop' dēbilitas.
n dē recipiēs ipm uinū eē uehemēter colic'
pat' iſtari ab eo. Quidā d hys dispōib' dire
rūt in regim' salutaris m. A. 3. sen. p' ppo c'.

La^m. 9^m. de egritudinib' lingue in generali.

It Ba^m. 4. d iteriorib'
d dico linguā pati alī i
suo motu et alī in sibilili gustu.
Et nō nūq' i gustu et tactu nēu'
ei q' sit tact' n est aliud ab eo
q' differ' et gustus. neru' et motū faciēs ē
aliud ab eo q' ducit s'p gust' nā neru' ad eaz
ex 3. p' neruop' cēbri uenies deſert tactū et
gustū. Cām hō qz uidemus p'm pati gustū qz
tactū. Et si ex uno sint neruo. ē qz s'p gust' ma
gis ē inuestigatiu' tactus hō ceteris grossior
ē. Et dixit eodē 4. et scribit a' Kabi in 6.
p'ictū sic. Mor' lingue ē ex 7. p' neruop' cē
bri in loco generatōis huius p'is. dñs bu
ius egritudis ē in dispōne ratiurnitatis. Et
cū lesa ē altera p' ipius. tūc accit patienti dif
soluto aduentus. q' dissolū ledit motū lingue
fm motū sui medii. Et ledit ē qz mō' alia
q' snt sub capite. Et sapio dix' q' snt. Ba^m. ait
ei 2. breuiatū ex 7. p' neruop' cēbri descen
dūt ad lacertos lingue neru'. Et cū eis sit mo
tus ei' uoluntarius. Et sic eoz' q' accit mouē
eius n accit nisi ex 7. p' neru' ei' corū
p' ex p' 3. ex eo. n. descendūt nerui molles
ad linguā et diuidūt in pāniculo cobopiete
eā. et n dat par istō 3^m s'belingue soli s'p ymo
dat pāniculo cobopiete ipaz. 3^m dat et ligamē
to eius et palato et gignue et extremitati unio
le. qm s'p gustus puenit ad illud qd est illic.
hos aut q' lingue s'p n dat ei motū. qz lene
ē et nō pōt seruire motui. qm s'p indiget nē
uis mollioribus. Motus aut duris. quapp non
pōt neruus q' uenit ex p' 3. dare motū lingue
qm mot' eius sunt multi et fortes et multifo
mes. f. locutio masticatio et deglutio. et pp il
lud indignū ut acciper ex p' septimo neruo
qm sunt duriores et fortiores. Et dixit Ba^m.
eodem quarto passiones lingue alie sunt per
colligatiōē lingue ad cerebr' et ad neruos. et
quedā sunt pprie lingue. Colligatiō lingue ad
cēbri ledit linguā i motu suo pp septimū par
neruop' cerebr'. Et s'p nocet i s'p p' 3^m par
Lū. n. sit in pelliculis linguam circōdanub'
malā comp'lo p'hibet linguam ut non sentiat
suos s'p gustus et tactus. Et sit in lingua cū

am alta passio que suum motum p'hibet et qua
sua actio impedit. sicut p'hibet alius officia
libus mēbris ueluti. Non duritia zentia heresi
pila uulnera et saniei collectō. Et sapio dixit
lingua mollicat et spasmat Et accidit et alter
atio conplexiōis eius que alterant motus
eius. Et ex egritudinibus eius sunt apōa cali
dū suple et fridū et ulcēa notata alcola. Dix. A.
qnz accidūt lingue egritudies faciētes nocumē
tū i motu ei' Aut ita ut destruat aut dēbilite
aut mutet. i. corrūpat. Et qnz accidūt egritu
dies faciētes ei nocumēta i sensu gust' et tact'
ita ut dēbilite aut dēstruat aut mutet. Et qnz
destruunt unū duop' sensuū eius absqz alio
sicut gustus sine tactu propterea qz egritudo
potētiā habet etiā nocumēta cā dēbilitalis
duap' hūitū. Et egritudo qdez dix' Aut. qnē ē
malitia p'p'ois et qnē ē officialis ex magnitudi
ne at puritate aut corruptiōe figure aut sit' qre
n dilatat ut pus neqz q' strigit Aut ē ex reso
lutiōe singlariū composita. Et quandoqz est
egritudo composita sicut unū aposteātū. Et
qnē ē nocumētū i ipō neruo q' est ei' p'pus. Et
qnē ledit cū coitate stomaci et qnē cū coitate
pulmōis et pectoris. Dix' Ba^m. 2. de accit
lingua cū sit strumētū duap' hūitū. f. sensibilis
et moriue uolūtiāe necessario duas faciet opo
nes. Dixit Ba^m. 2. collz. lingue iunamētū ē mai
festū q' ipa et nerui sui nō fuerūt facit nisi pp
opōnē gust' q' uis s'gaat alia res huic pp elec
tione meliore. Et hoc ē ad pferēdū litteras
locutionū Dix' 10. p'blemamētū i' p'blemamē
q' snt pp qd lingua nlti aſalū ē p'guis. Et dix'
cāz eē qz omē p'guis ē dēplūz spissū coagulat
ei p'guedo a frido q' uis generet a calido
mō lingua h' nāz ē rara nō dempla ad hoc ut
hūores discernat. f. sapores in hūorib' p'cipi
at hoc aut ē n possit facere sit effert p'guis qm
incidēs p'guedo qdēplando ligū et ei' pāni
culū gustatiū uelido eā redderet i pceptibi
lē Cū neqz p'guedo neqz sēpā sentiat. oppor
tuit autē ligū eē rarā ut i ea recipiat hūores
uiciens a stōaco ex qua i radice ei' f. i carne
glādosā generat salina q' salina nō pap' defuit
gustū cū fuerit q' tepata. nū lingua ad pfecte
gustū nō dē mltū hūida neqz mltū sicca
Itē lingua nē p'guis pp motū ei' freq'tez ad
qd ē adiunāt uapores calidi ex stōaco et pec
tore ad ipaz eleuati. Et scias q' lingua patitur
a sepoze acuto amaro salso et pontico quia
unūquisqz horum soluit cōtinuitates eius.

La^m. 10^m. de significatiōib' dispōnū lingue.

It Ba^m. lingue p'plexio qnē
significat ex pte saporis
uicētis i ea Ex eo qd snt s'p a
cerositate aut d'cedini aut iſpi
ditati aut amaritudini aut abboiatiōi genera
te ex putredie aut ponticitati aut stipucitati
aut acutari aut falsedini. Sapor enī acetosus
pōnē et stipitē s'gnit frigiditātē p'p'ois Aicu
tus uero amar' salius caliditātē Et dulcis
temperatiā cum declinatōe ad caliditātē. Et i
ilipidus et uerosus tēparantiā cū declione ad
frigiditātē. Et. Ba^m. tertio dixit. de inueni

orib⁹ q^o est cor⁹ e⁹ san⁹ sine macula salus ei⁹
est sine sapore. Et dixit. Huc. q^oz significat
ex colore. Albedo. n. si⁹ friditate s⁹z pal-
do. et si⁹ citrinitas rubedo et nigredo calita-
te. Et dixit. A. q^oz si⁹ t⁹ ei⁹ h⁹ ex pte h⁹idra-
tia et siccitatis sue. Et siccitas q^o ei⁹ s⁹nti⁹
fm duos m⁹s quoz un⁹ e⁹ cu⁹ claritate sup⁹fici⁹
ei⁹ lingue. s. q^oz n⁹ appet aliquid adherens lingue.
et hec siccitas e⁹ lentis. Et z⁹ e⁹ cu⁹ cursu h⁹ozis
p⁹fudi uiscosi q^o e⁹ i⁹ ipsa. que calor ia⁹ ch⁹cauit
Et hec n⁹ si⁹ siccitate i⁹ sba ei⁹. ymo h⁹idra-
te uiscosa aggregata i⁹ ea. aut ex catarro aut
ex uaporib⁹ grossis spissis. Et hoc e⁹ ex eis q^o
faciunt errare medicos q^o cu⁹ cognoscunt dispo-
ne ex istimo desiccatois oris n⁹ discernit inter
modu⁹ q^o e⁹ an⁹ ipaz. et inter ea. i. iter modu⁹ p⁹m
et fm siccitatis. Et dixit. A. aspitas sequit⁹ sic-
citatem. et plantitas siue lenitas h⁹idritate. Et
dixit q^oz si⁹ s⁹ntur dispo⁹ lingue ex dispo⁹ne mo-
e⁹ ei⁹ apud loq⁹la ex dispo⁹ne det⁹cto⁹is ei⁹
at⁹ detumitatis et lenitatis ipsius. Et ex dispo-
sitione grossitiei ipsius ita ut minuat⁹
oi⁹ hora et graue⁹ mor⁹ ei⁹. Et si⁹ s⁹ntur s⁹guis re-
plone aut h⁹idritatis. Et q^oz si⁹ s⁹ntur dispo⁹ li-
gue ex ap⁹atib⁹ et bo⁹hor q^o accit⁹ i⁹ ea. Et sub-
dit. A. n⁹bi possibile erit exponere m⁹sa signifi-
catio⁹z. s. educendo eas ad p⁹icularia significa-
ta ex hac acceptio⁹ne. s. mo⁹ hic dicto postq^oz co-
phed⁹is ultra p⁹n⁹. s. significatio⁹z ex z⁹ p⁹m⁹.
Et e⁹ p⁹icularia q^o on⁹di. s. in p⁹cedentib⁹ et e⁹ i⁹
sequentib⁹. p⁹ hec. n. poteris si⁹re sup⁹ dispo⁹es
ligue p⁹ un⁹ queq^oz sapor⁹ et color⁹ et reliq⁹. s.
dicta. Et dixit. A. si⁹no ex colore eius et eo
q^oz inuenit⁹ in sapore. q^oz p⁹ra⁹lit lingua usq⁹
ad egritudines plures alioz m⁹broz. rubedo
naq⁹z ei⁹ et p⁹pe cu⁹ aspitate si⁹re ap⁹ata s⁹guis
in p⁹rib⁹ cap⁹is sto⁹aci et epatis. Et albedo q^oz
si⁹re frig⁹ sto⁹aci epatis. et d⁹ntus flatis in ea
p⁹te et q^oz si⁹re yctericia si color corporis e⁹
diuers⁹ a colore ei⁹ lingue. Et sapor ip⁹ si⁹re
h⁹oz⁹ d⁹nant⁹ in toto corpore aut sto⁹aco. aut
epate. Dixit inde. cognosci⁹ accit⁹ in lingua
et h⁹oz ex⁹ in ea ex mala replone ex colore
lingue et calitate et frigate et ex p⁹derositate
ei⁹ et balbucie. et ex p⁹uitate et spasio. et ex stu-
pore ex⁹ in ea. Dixit. Raf. 3°. q^oz in⁹eris uebe-
nis rubedo lingue aut nigredo aut citrinitas
si⁹nt cap⁹itate ei⁹. Et uebenis siccitas et uebe-
nis albedo si⁹nt frigate et stupore ei⁹. Et ue-
benis h⁹uectatio et mollificatio et grossities si⁹
g⁹nt p⁹derositate. i. replone grauat⁹ et q^oz r⁹ic-
tio. i. subtilitas si⁹nt siccitate et sapor accit⁹ i⁹
lingua si⁹nt h⁹oz⁹ d⁹nant⁹. Et scias q^oz sapor re-
p⁹ in lingua et ore ut h⁹biq⁹. amaritudo oris e⁹
accit⁹. neq⁹ inquantu⁹ ipoztat i⁹ p⁹z sapor⁹. ut ama-
ritudine in⁹formate lingua. et os e⁹ q^oz l⁹itala muta-
ta. q^oz ad mala replone s⁹z inquantu⁹ ipoztat
re sapor⁹ inducere ut re amara pcepta in ore
sic e⁹ ex⁹ mutatu⁹ q^oz ad mala colere replo-
ne. Quasiuit Ap. 3°. p⁹bleuatu⁹ p⁹bleuare 4°.
pp qd lingue s⁹nt si⁹ntue m⁹toz. si⁹nt t⁹ maxi-
me in febrib⁹ acutis. Et h⁹ faciunt maxime ex
colore et sba et q^oz l⁹itate eaz. Et dixit cas⁹ q^oz
lingua e⁹ susceptiua h⁹idritatis et e⁹ sita supra pul-
monem. s. supra extremitate cane p⁹m⁹is suple
et sita supra sto⁹acu supra m⁹ri. un⁹ e⁹ recepti-

na m⁹toz humoz ascedentiu a pectore et n⁹tre.
et pp h⁹ maxie in febrib⁹ et et alius egritudini
b⁹ e⁹ receptiua m⁹toz coloz pp diuersa in ip⁹z
q^oz descendentia h⁹ida colorata tinta p⁹ in loco a
q^oz descendent ad ipaz. un⁹ ab ipis h⁹ido tanq⁹ a
p⁹n⁹ a q^oz puenit colorat. lingua. n. gladiosa e⁹
et carnis mollis spogiose maxime in radice
ei⁹. un⁹ est dicte h⁹idritatis receptiua de facili
Et in 5°. eiusde q^oz s⁹nt pp qd lingua n⁹ sit dul-
cis. i. n⁹ p⁹cipit sapor⁹ dulce. Et qd⁹ dicit⁹ nez
et unctuosu⁹ q^o e⁹ p⁹ptin⁹ dulce. Alios aut sapo-
res suscipit et eis inficit. Et dixit cas⁹ ce q^oz
aliq⁹ sapor⁹ a dulci. s. et unctoso s⁹nt uelud cor-
ruptio⁹es qd⁹ et excessus. Et t⁹ lingua eos p⁹ci-
pit dulce aut n⁹ p⁹cipit eo q^o e⁹ sibi g⁹alis et q^o
suer⁹ et t⁹ n⁹ alterat ipaz. Quid⁹ dicit⁹ q^oz ist⁹
p⁹blea n⁹ uerificat s⁹nt. s. ut p⁹m. eo q^oz lingua
q^oz afficit sapor⁹ dulce p⁹posito ex flate nali
et s⁹guis et ei⁹ dulcedines s⁹nt Aliq⁹ ho dicit⁹
q^oz Ap in hoc p⁹blemate intellexit d⁹ p⁹zo di-
ci. dulcedo aut q^oz s⁹nt ex p⁹one flatis et san-
guis n⁹ e⁹ pure dulcis s⁹z m⁹stra insipiditate. ma-
xime in lingua si⁹nt sup⁹ dispo⁹es sto⁹aci. ymo
dicit⁹ qualis e⁹ dispo⁹ lingue talis e⁹ dispo⁹ sto-
maci qd⁹ iungit pp pannicul⁹ uirg⁹z uelare.

L⁹. 1°. d⁹ ge n⁹ali curatio⁹ egritudinis lingue.

In egritudinib⁹ q^oz patit⁹ lingua
p⁹ut a co⁹stanti curatio. Dixit
Aut. e⁹ rectificatio uirg⁹z. s. ea
et m⁹bx cu⁹ quo habet co⁹stante un⁹
patit⁹ cu⁹ eis q^oz dicit⁹ i⁹ suis locis
In egritudinib⁹ eis p⁹is scias q^oz e⁹ m⁹bx ab
ea p⁹ fluxu ueris melior e⁹ q^oz p⁹ uo⁹it. Et q^oz
sit curatio egritudinis lingue cu⁹ eis q^oz replone ei⁹
p⁹mutat ebibitis s⁹ntis uel resolutis incisi-
uis et subtilitatis s⁹z q^oz dispo⁹ ei⁹ exigerit quaz
cu⁹ bibat uirtutes ad lingua pueniat. Oportu-
mus t⁹ dix⁹ iste medicie post cib⁹ bibunt⁹ ut
patuit supra ex p⁹ sen. terey. c⁹ cu⁹ m⁹z et. Et
q^oz curant egritudines lingue collutoib⁹ oris
et fricationib⁹ et gargariis et oleis retentis i⁹
ore et pilis s⁹nt retentis i⁹ ore factis ex seib⁹
et aliis q^oz h⁹nt uirtutes p⁹das s⁹z necessitate. Et
meli⁹ qd⁹ e⁹ ut sumat. s. et i⁹ ore teneant⁹ q^oz s⁹nt
s. ipe pille i⁹ forma troc. uel lupioz. In admi-
stratio⁹ne t⁹ mediciaz oris et lingue eaz. s. q^oz no-
cere possunt gutturi et pulm⁹oi caueat⁹ ut no⁹ ar-
trabat⁹ aliqd ad ipa. s. gut⁹ et pulmone. suple et
si fuerit ex gen⁹ eaz q^oz h⁹nt noc⁹ m⁹et et sto⁹aco
ut no⁹ deglutiat⁹ aliqd ex ipis s⁹nt caueatur.

Capitulum. 12°. de nocuentis gustus.

Alien⁹ 2°. de accidit⁹
dix⁹ accidit⁹ q^oz
s⁹nt gust⁹ patit⁹ s⁹nt q^oz aut e⁹ n⁹ sen-
ci⁹es sapor⁹ aut e⁹ male senti⁹es
Et male senti⁹es aut e⁹ debile aut
horribile. Et debile senti⁹es e⁹ s⁹nt oscur⁹ uisus
aut grauis audit⁹. Et horribile senti⁹es e⁹ s⁹nt
fals⁹ ymaginatio⁹es uisus aut saltus audit⁹. Et
dix⁹ i⁹ 4°. ei⁹ d⁹ s⁹nt scribit⁹ a⁹ Rabi i⁹ 7°. p⁹ica-
la s⁹nt i⁹ cui⁹ oculis descendi⁹ aq⁹ ymagin⁹ q^oz ea
q^oz s⁹nt i⁹ra oculos s⁹nt ex⁹ ita accidit⁹ et i⁹ lingua
S. 3.

qz vtrū p quā sit gust? necessario adducit di
spōne q̄litas exētis in ipsa lingua ad ea q̄
sūt ex. Dixit Aue. in gustu ingredi nocuū
trib? modis notis. f. destructiue diminutiue et
corruptiue. Et totū illd q̄z ē cū cōitate ad
alia multa. Et q̄z ē pp egritudine p̄paz ex
malitia p̄pōis aut officiali aut op̄oe aut cōi
ut soloe q̄ritatē i ipsa suple aut p̄pōis ut
apate. Dixit Ba. 2. d. accētū morbi q̄ sūt cū dēo
rū accētū. f. q̄ sūt p̄pōi lingue sūt i cētia lingue
fz q̄ ē p̄pōi mēbz Et sūt i pelliculis cā crq̄
dātū? i neruis utriqz mobilib? i illa pte
cēbz aq̄ illi nerui pcedūt. Et dixit sic pōit 3.
q̄ritatē. Nocuū i sū gust? accidit Aue ex
passione loci. f. lingue aut ex cēbro aut ex ner
uo pcedēte a cēbro ad ligū Aue ex corpore
carnis aut ex p̄m cōi cohōpiēte eā Et dixit si
gustauerit lingua saporē malū salū aut amāz
laltū. Et hūoz cāns illū saporē fuerit uebēmī
stati sentit. Et alit fuerit debīl sentit cū q̄me
diē res quertiblis ad pmutatōez in saporē
q̄ ē in lingua. Et cū saporat lingua saporē nō
sicut ē hūozes c̄neos l granes in ea eē oñdit
Dixit Aue. 3. collz cor? opōis gust? pp
unā malaz p̄pōnū i instrumēto ei. f. lingua
fit at i mēbro cōicāte ei. f. cēbro at neruo trās
misso ei a cēbro. Et diminutio ei? sit pp eas
dē cās cū sunt d̄biles. Sz accētū qd facit ipaz
sentire male sū sit dopl. aut qz sentit aliqūē sa
porē nō discēnēdo qz sapor sit aut qz sentit sa
porē q̄rit rei. sicut si sentit dulce qd ē amāz
Sz si sentit aliqūē saporē nullo sapiente p̄sen
te illud sit pp malā p̄pōnez malē qz sentit sa
porē illi? hūozis. ita qz si sit cōia tenet ama
ritudinē. Et si sit acerolus hūoz sentit aceroli
tate. i. si dulcis dulcedinē. Et qz forū hatur
hec mala p̄pō sentit tūc oia fm illuz maluz sa
porē. q̄ n. aduenit ei b accides sentit oēs sa
pores qz sunt un? Et alit iste sapor nō erit mī
tū forū ut sentiat saporē q̄i tēpatos pp
hunc malū saporē quem bz. Et b idē ē accēt
pp res extrinsecas. sicut accēt q̄medent res
amaras i postea bibit aquā i sentit cā q̄i dē
cem. Et cā b? ē sicut in alijs s̄tib? i instrumē
tis eoz. qz oia instrumēta s̄uum debēt eē ua
cua i denudata a sensibilitate suoz app̄hen
sioz. Dixit A. si q̄mz sup unāquāqz cām cur
lz eoz. f. accētū gust? ex eis q̄ inueniunt. f.
in cā? significatōz cōmū supra. Et cura dix
iple si ē cū cōitate. est ut rectificet mēbz cōi
cās cerebz aut stomac? sicut ei quērit. Et si
fuerit pp egritudinē p̄paz tūc si fuerit hūoz
malus aut replō oz ut cūent. Et si qd fuerit
hūoz acut? edretur cū yerap. aut cū pillis co
chyis aut cū pillis facis ex scam? i pulpa co
log. i. sale napuco. Et si hūoz fuerit grossus
oportet ut cūent cū yeris. f. magnis i ad
ministrēt gargarismata. que dicuntur in capto
mollificatōis lingue. Et dixit cibēi cibus acu
tis sicut cepis sinapi allis i aceto. qz hy ex
citāt s̄m gustus lesū pp hūozē s̄m cūz i. g. of
fuz. Dixit Rasis. 3. q̄ritatē ad defectū gust?
gargarisma fiat cū medicinis uebēmētib? ad
mundificādū cerebz deī dādū ē ad q̄medē
dendū de cepis alleis i oib? reb? acutis i. d.
aceto i sinapi. Nec tñ non debent fieri mī

premissis uniuersalibus purgationibus cor
poris i capitis. Et Rasis ibidem si in lin
gua fuerit repletio flobotomande sunt due ue
ne que sunt sub ea post minutionem ce falice.
suple i un? q̄lqz hūoz purget fz qz sibi quērit.

Capitulum. 15. de mollificatione lingue.

Quāficatō lingue dixit A. est
ex sūma nocuūmtoz
lingue i q̄ accēt lesio i motu eius
i granitas ei? i destructō tiro
yr? i fmonē. Dixit Ba. 4. de in
terioribus lingua ex mēbris. f. faciei solūmodo
mollitiē patiē. cetera hō faciei mēbra nihil pa
tiūt ex h nec i s̄m nec i motu Et cā ē qz fur
cile nerui ad faciē uelentis nō sūt nisi ex pra
cēbz ad mēbz autē q̄ sūt i b facie nerui uenūt
ex pupi ps hō nēnoz ad lacertos ligū uolū
tarie mouētes originē hūi ex pupi. p̄m pra
patiēte necessario mor? lingue salubris pmanet
Actio tñ uolūtarū mor? i s̄m i mēbris q̄ sūt
i facie auferē. Et alit i dextra pte u? sinistra
cognoscit. Dixit melue accēt ab hūiditate s̄gūi
nea u? aquosa sepultis aut ibibitis i lacertis
i musculis lingue cū cōitate cēbz aut sine cōi
tate ei? Et A. dixit cā ei? ē nota qz ē ex hūita
te sanguinea aut aquosa Et q̄z ē pp cās p̄mā
i cēbro. Et q̄z pp cās i lacerto. i. neruo mo
uēte ligū aut i ramo nēu uenēte a cēbro ad
ipaz Et dixit melue q̄z accēt post litargiā cā o
micā i fortasse nō recipit curā. Dixit A. tu scies
q̄ sit a cōitate cerebz i q̄ abiqz cōitate ei? ex
eis in q̄b? inuēit d̄spō in reliqz mēbris ac
grētib? ex cerebro s̄bz i motū. Bā q̄ ē a cōi
tate cerebz reliq? s̄ritoria sentit nocuūmtoz i
nō solū lingua cerebz ei trāsmittit spz alalē li
gne simul i alijs orgāis sensuū aliōz. Et si q̄
qz in cā sit hūiditas sanguinea rubedo lingue
i caliditas eius. Et qz mī sit subtilis aquosa
si q̄ multitudō cursum saluē subtilis. f. liqui
de i paucitas inuēit ex resolutiue. qz nō
possūt resoluerē mās. f. ipaz magis liq̄faciūt
i magis ibibi faciūt. Et inuēit ab eo in
quo ē s̄p̄ticitas qz desiccet. Et dixit Aue.
mollificatio lingue q̄z perducit ad hoc ut p
uer loquelam aut ut fiat difficilis aut altere
tur idest male fiat. Et ex ea scilicet que male
fit est alfele in qua si aliquis uult loqui dicit
fese. Et ex ea ē altēten. i. q̄ aliquis uult loq
dicit tete. Et dixit ex pueris sunt quidaz spa
tium defectus quozum prolongat. f. ad loquē
dū. i. hoc ē pp superflūā hūiditātē lingue eoz
Et ex eis sunt qui uimunt tota al? tete in lo
cutione sua. Et ē aliq̄s cui cūz accidit egrī
tudo calida soluitur. i. liberatur lingua eius
pp liq̄factionē. f. iunctā resolutiōi hūiditatis
mixte cum lingua rete nte in radice nerui ei?
Et ppter h sit puer alcogna. f. utcus choa in
locutione. Et cum sit adoloscens i tempatur
humiditas eius sit loquens expedite. Di
xit melue mollificatio lingue que natua est
non curatur. fortasse tamen in pluribus recti
ficatur in processu dierū. Cura ei? ē quatuor
res p? ē eūo materic. 2. ē d̄p̄sio ei? 3. ē re
solutio i effecatio residui eius per partem op

posita. et quarta est efficacia residui ei per eadem
partem. Et per hoc perficitur cum stomia. si materia sit saguinea
et proprie ex cerebralibus. deinde uenae quae sunt sub lin-
gua. Et quod dicitur quod ut plura uenae ista stomia
uenae sub lingua postquam dicitur fieri colluctio oris
sepius cum aceto decoctiois zinzib. piperis et rof.
Et si adhuc necessitas expedit. dicitur mesue.
uentositas sub mento. scilicet scarificatione et prope quam
fuerit materia inuenerata. Et si materia multa non fue-
rit sufficit stomia uenae quae sunt sub lingua et
uentositas in mento. Si hoc materia siccata fuerit et a
quosa curet eisione post eisione cum yris mino-
ribus in primo deinde cum maioribus et hoc cum rei tera-
tione et non multiplicatione. scilicet eisione in una uice ut
punctat gradatim ad illud quod est sufficiens. Et
Alic. dicitur oris ut mundificet corpus cum yris mi-
nore deinde cum yris minoribus. Et facta mundifi-
catione corporis deinde mundificet caput cum
medicinis sibi propriis. Et si extirpat quod cum humiditate
dicitur sanguis stomentur uene lingue et
uentosetur mentus. Deinde debet curare cum garga-
rismis et fricationibus lingue suple et alijs mo-
dis appropriatis medicinarum localium. Et ista
duo est. scilicet de eisione et approximatione localium
ita sciuit in regie egritudinis capitis. et illuc
recurrere. scilicet per fenitum. 2^a re dicitur mesue.
applet fricationes in extremitatibus et uentosita-
tes in spatulis et administratio. cristeriorum acu-
torum una uice post aliam. per lenius non multum ele-
uatoz in gradu acuitatis postea fortius suple
et filia diuersitate. 3^a re applet administratio-
nes medicaminum propriarum pupi ceteris et nuce re-
soluentis ab eis supfluitates humiditatis aggre-
garum in uenis et lacertis seruientibus lingue et
proprie euaporatoria et inunctiones et ebore ex-
reb? quaz mentos fecim? in egritudinibus
nervorum administratio euaporatoria sua. deinde
ebrocationes deinde linitura et empla. Et inter-
dum admittrem? rubificantia. Et interdum can-
teria et prope quam alia non querunt. Et forma
cauterizatiois est secundum hunc modum. fiant tria ca-
uteria secundum longum in foranella. scilicet quinquiesima pu-
pis capitis quod dicitur lauda. Et duo fiant ex trans-
uerso in radice cranei distantia ab invicem ad
mensuram pollicis et tria hinc et tria inde line-
aliter disticta colli spodilia. quia hinc inde secundum per
tria spodilia colli. De hac tercia re dicitur. Et
est alia ut medicinae per dicitur ponantur et supra
collum. quartam re dicitur mesue. applet gargaris-
mum et colluctioes oris et administratio fricatio-
nis eius estime? propria molificatione lingue et pa-
liss eius. Et medicinae singulares hunc queni-
entes sunt dicitur mesue. castoreum et prope reie-
tio eius sub lingua et fricatio eius in ea. Et
quod ex eo et gummi allotem sunt pilule et tenent
sub lingua sunt efficaces. Et ex eis est suc? cau-
lis post masticatione eius. deglutitus. Et si
napis est efficax. Et nardus diuina? masticata.
Et si hunc nux masticata et cubebe. Et ibus masti-
cata cum stasisagria et origanum. et menta ut
mentastix ore retentum et masticatum et si hunc ma-
mia cum uino decoctiois origini et nix miz-
tum cum pane et masticatum. Et ex eis est di-
xit Alic. balasce siue yfopus ozulan? et pi-
perum et cortex radicis capparis et almuri
et acetum squilliticum. Et oxymel squilliticum

administratum ad gargarizandum aut ad collu-
endum os fert ualde. et acorus est bonus et a-
lia quicunqz sunt resolutiva incisiva et subtilia-
tiua. Et quod ista fricatio lingue cum sale et
mosaco zinzib. et cepe et currat ex ea salina per
ma. Et de uilibus et facili? et gargarizatio est
decoctio yfopi acori et piperis. Et masticatio pi-
peris ligati in pano. Dicitur Raf. 3^a quoniam
B. solis armoaici pipis zinzib. piperis stasisa-
gria boracis yfopi salis indi nigelle et mase-
rane an terant et ponant in aqua calida. Et
cum ipsa aqua gargarisma fiat per dies tribus
mane in sereno aut fiat cum yrap. et sirupum
salitico aceto dicitur Alic. quod molificatione
est uehementis et prohibet locutiones tunc sumatur
aliquid euforby et yditi et assidue fricatio lin-
gue et radicis eius cum ipsis. Pulvis uilis
ad paliss lingue labioz et oculoz et oris ob-
liquitatem. B. cimini saline origani peonie di-
ptami piperis salis cois elemptini zinzib. pi-
pis nigri sinapis an. 3. i. castor. ad podum. ol-
um teneatur in ore donec per se descendit. Aut
teneatur plius piperis salie et acori cum mel-
le mixtum. Dicitur mesue. fricatio anacardina ma-
ior et scripta Raf. et est scripta inter medi-
cinas egritudinum nervorum est medicina subli-
mis paliss lingue linita ex ea lingua. Et facto
ex ea emplastro in parte capitis posteriori et ori-
gine nervorum suple et et bibita cum potu a-
que salie. Dicitur Iohannino. quod perungit pa-
lissim accidere per lesionem cadentes in nervos
posteriore caputurgia per ferat. propterea
quod ad diuersum trahunt. Dicitur filius mesue
masticatio stasisagria desiccat linguam podero-
sam ex humiditate eo quod attrahit nimis. scilicet melle
Et euforby et yditi terantur ad fricandum lin-
guam poderosam et balbam ita tunc quod non deglu-
tiatur salua ei? Dicitur Alic. quod sunt ex dic-
tis medicinis et si hunc eis pilule fricte cum eis
quod prohibeant eas a uelocitate resolutionis. scilicet di-
solonis et liqfactiois. sicut sunt laudanum et
gumi pini et dragaganti et omne gummi nisco-
sum. pilule utiles. B. opoponacis ase dulcis et
nucis mus. an terantur in ore. Et dicitur Alic.
cum resolutiva non ualent et extirpaueris quod hu-
miditas sit subtilis et currens aduina te euz
resolutiva sipticis sicut darselaban pmixtum
cum rosis et sicut flos signanti euz spodio. Et
multociens fert fricatio lingue cum aceto
lis sipticis. ipse. n. uehementem. scilicet. fontem faci-
unt oponem cum resolutione salie et cursu eius
secundum acetositatem sicut sunt lac acetosum et fru-
tus qui non sunt maturi. Et dicitur quod puer tarda-
tur ad loquendum os ut assidue motus lin-
gue eius et fricatio ipsius ut curat salina ex
ea. Et fert in hoc proprie quod administratur i
fricatio eius mel et sal gema et filia. Et ex
eis quod mouent linguas eorum et solunt eas
est uolenter facere eos loq. Dicta in omnibus
rebus dicitur esse sicca inhabitet aerem siccum et
calm et serenum et quem pflat boreas. Et in
camera sua sit ignis pmoueat ad iram ma-
xime cum humido ut pmoueat ad respo-
dendum exercetur et fricetur corpus eius.
Et dicitur Raf. 3^a quoniam hunc linguam mol-
lem et mollicatam frequenter ingreditur

balneū et uras sudore. pax dormiat et mltū ut
gilet et cibus uras ēsiccatū. Et de cibus bois
ē cāo colūbax siluestriū. Et supfluitates pme
et secunde digestionis cotidie et purge.

Capitulum. 14^m. de spasma lingue.

uandoqz accidit lingue
spasm⁹ mltis
dixi. Aut. qñz ex hūiditate uisco
sa tēdēre lacertos lingue i latitu
dine suple et hēre eos i longitu
dine. Et qñz fit ex mltia qstrigēre. Et qñz ac
cidit i egritudinib⁹ acutis spasm⁹ in lacerto
lingue fz uia ēsiccatōis et siccatōis. Et me
sue dixi qñz accit cā febrīū adburēnū. Et cu
ra et⁹ ē reuēctio oleoz refrigeratiūoz i ore
et rep⁹ pime hūectatiōis et refrigeratiōis sic
olet uiol. ppe et nenufarini et de cucurbita et
de salice et rosati singl⁹ ut pñctis qnassatoz
cū mucilagine pñlly aut malue aut cum suco
porul⁹ aut cū lacte dulci et silib⁹. Et qferunt
ēbrocatōes et lauacra in collo et nuca cū aq
calā dulci et silib⁹. Et Aut. dixit admistre
tur oleū uiol. et de cucurbita et alcherua. fz
ista littera alcherua ē corrupta. qz ē medicina
calā que in hoc spasmō nō cōpuit. Et oz ut
fiat ēbrocatio in locis pñctis. f. collo et po
steriori capitis cū aqua tepida et succis hūm
dis tepidis. Et dixi melue qñz accidit ex hūi
ditate grossa uiscosa replente lacertos et⁹ ex
tendēre eos fm latitudinē et abbreviāte a
lōgitudine. De cura dixit Aut. nō elongatur
cura huius in cāñ. a cura spasmī uisā. Sz cu
ratio eius pñta ē uaporatio spondiliū collē
cum eis q sunt sicut camomilla corona regia
et anetum. sigillatim i⁹ qñctim. Et Rasis. di
xit 3°. qñctus intendendum est collo in pñ
tis et spōdiliū eo cum decoctōe corone re
gie et camomille et ēt cum folia eaz. dixit me
lue. cura et⁹ est eadē cum mltā spasmī ex hūidi
tate. et mollificatiōis lingue pñtēz oz uñ hac
medicinas incisūas pñctat medicine matu
ratue sicut ppe uapores in pñtis radip collē
et collū i pñt cū eo qd ē sicut camomilla et mel
lorum anetū sanfucus sulia et silia. et garga
rismata fiant. cū aq et oleis eoz. deinde pau
latine denemiāt ad fortiora. Dixit Aut. spaf
mus lingue qñz facit accidere nocumētū i ser
mone. et dixit qñz n. qz nō semp faciat noci
mētū in ea. fz qz nō sēp idē nocumētū facit qz
qñz. dñrunt fmonē. qñz dimiūt et qñz corru
pit.

Capitulum. 15^m. de magnitudine lingue.

Agnitu do lingue dixi. A.
qñz fit a sangie
dñante et qñqz ex hūiditate pñ
ma slica ēsiccatō. f. sfluxia et in
bribita. Et qñz magificat pñm
ita ut egrediat ex ore et nō capiat eā os et di
cet de ista i c^o. apatis et⁹. Et dixi curat sāgu
nea et facta ex mltā calida si affluet et⁹ fricatō
cū reb⁹ incisūis acerosis stipiciis sic ribes
et acerositas citri suple tu pñmā flomia cefc
lice et dñū uenap q sūt sub lingua. Et curat faa

ra ex hūiditib⁹ si affluet fricatō et⁹ cum sale
cepis et aceto post ēditiōes. f. corporis et capi
tis iteratas fz erigētā. Aut accipiat pip et
lōgū pip zinzī. et sal gēma et terat bñ et fricet
cū eis lingua qñ reuertet ad mēsurā suā et igre
dier qd ex ea exiit. Et ē si ē cura mollifica
tiōis et fricet cū puluere zinzī. et pñcti. Et
gargarizet uinū dulce cū decoctōe yrcos dac
tilaz caricaz et passul. Aut oximel pñctum
uel squilliticum cum sapa.

Capit. 16^m. de abbreviatiōe et ligatiōe lingue.

Ecidi lingue qñqz ut ab
breuiet et ligetur
ita ut nō possit elōgari ad recte
loquēdū. Dixi. A. qñz accit qñm
atiōi ligamētū qd ē sub capite
lingue et extrahit et⁹ abbreviatō et nō pñm
tur ligūa dilatat. Et qñz accit breuitas lingue
fz scitā spasmī. Et dicta ē cura et⁹ supra suo
c^o. Cura hō et⁹ qd ē cā abbreviatiōis ligamētū
dixi Rasis. 3°. qñctis q illa ligatō remouēda
ē cū studio et cautela ne i curatiōe pñctat in
cīssio ad uenas q sūt sub lingua ne excitef eis
sio mlti sāguis pñ qz cū mlti pñbuerūt q n
fiat cū ferro Et ideo docuerunt curare eā sic
sublenāda ē lingue extreitas cū istrūmto utili
facto ad modū hami. deñ iterponēda ē qdaz
ac⁹ i ligatōe ipā et restringēda ē circūctica do
nec icidat. Aut. autē dixi. Cura ē icissio illa
ligamētū ex latere extremitatū et⁹ parāp. Et
hic succurze loco cū dragātō aduūsto ut restringat
sāguis et ut reflectat ad supiora palati ut
egrediat ex ore. f. sāguis Et dixi si nō andes
icidere ipz cū ferro pauēdo et timēdo effusio
nō sāguis pñm trāsī ad h^o ut itroitas sub
ligamētō acū cū filo et distrūpe ipz abiqz icissi
one Et pñ sup mēbz q pñbeāt qñcti natō
nē si ē sūt medicie cauterizātes attractiue. Et
dixi si subuliat. f. medicus in incisiōe cū cau
tela uenap q sūt sub lingua ne adueniat eis
incissio nō adueniet cūctus sāguis pñm. Et
scias q fricare linguam cū folijs saluie ualet
grauitati eius et pñctis loqui differentibus.

Capitulum. 17^m. de apostematibus lingue.

Ingue dixi. Aut. qñz ac
cidit apata calā
et qñz mollia. slica et qñz dura
et cācer. Et qñz apatur lingua
pp porū uenenoz ut fungoz et
oon. Signa uniuscuiusqz hūoraliū nota sūt
qñsiderāt in signis apatū alioz mēbroz. De
cura calā dixi melue. curat in pñ^o regie cōi
ex flomia cefalice. deñ uenap q sūt sub lin
gua. Et si oz fiat postea scalpellatio sub mēro
et uenter soluat cū aqua fructuū. f. solubiliū
et administrent deñ gargarismata et coluū o
nes oris cū aqua rosata et aceto aut cū suco
solatri et aceto et silibus. Post qz aut transie
rit tēpus pñm^o administradum ē dyameron
cū aceto decoctōis folioz oliuaz. Et in rob
mīru est ipressio bona. et pñct cū sirupo ro
sato puro. Et si res ultra pñctent administ
dum est rob moroz cum rob. a. sapa aut rob.

cum melle ros. Et serapio dixit administra
stomia cefalica in pms. Et si uocat necessitas
ad sciendū uenas q sunt sub lingua incide
eas. Et post illud admistra medicamen soluti
uū ut educat buōz nocēs. Et si apā nō qescit
cuz bys utere gargarismis ex succo solatri ac
arnoglosse aut hge pastoris. Et si non qescit
fac gargarisma ex decoctōe lentium et rosap
liqr. corticuz granator et ordet. Et. A. dixit
curat in pms cum stomia et solone uentris.
Et solo uentris melior est q uōitus. qz uōit
adducit mās supra locū apatis. Et qñz nō ex
cusatur a stomia q sunt sub lingua uenap de
inde teneat in ore suo cum est pñ apatis su
cum enditue. aut lactuce pprie. ipsa. n. bz pro
petatem in oibus apatibz oris et gutturis at
suci epatice aut solatri et succo solatri et aq
rosatam. Et dixit fricet cum plicis humidis
qz sunt uehemētis iuuamti ad illd. Et bal. di
xit si apā calm sit. cefalicam minue et corpus
si repletum ē solue cū decoctōe. f. fructuum
qfortata cuz yerap. et ppina illi aquā granato
rum et citruli uel melonis. Et tūbe eum lige
re aquā rosatā et rex frigidarum stipticaruz
quonqz tres transierit dies. Et post hec aq
poponis ligat inube et caquenegi et solatri
et cant. et eas gargarizet cuz spuma seminis
psily. Et dixit ut morbus declinauerit garga
rizare aquam in qua camomillam maioranas
et uiolas siccas et similia coxeris in
qua fricaueris modicum cassie. Et Auic. di
xit si non resoluitur et non aperitur indiget
ad ultimum maturatiue resolutionis quibus
fiat gargarisma sicut melle cū lacte. Et sicut
est decoctio radicū lily ficum et fenugre
ci. Et decoctio passul. et feniculi. Dixit bal.
si acciderit q apā in lingua in sanem couer
tatur hūc patientem oportebit alterius horis
ligere et masticare aquam in qua ficus deco
xeris siccas cum modico oleo uiol et seia psi
ly spuma et similia que apā maturant et erā
pere cogunt. Si tamen apā leue est et non ma
gnū sufficit maturatiue eius aquaz calām
et uiol. oleum ore continere. Dixit Bulis hoc
apā si in radice lingue sit nisi sit uisibile et nō
habeat ppriam eminentiaz. nō est de qñdera
tione chirurgici. Et dixit post edonem et dis
tionē empletur gula a pre exteriori cuz radi
cibus alice ppazatis et farina seia lini et fenū
greci et butiro et ungatur prius oī die bis cū
oleo camomillino. Et aspicias in os et si uide
ris eminentiam et sit in ea sam es aperit eam
cum stomio. Dixit bal. erupto apase appone
bōbacem cum oleo ros. donec purgetur et de
inde appone unguentū ceruse. Et Auic. dixit
si aperitur administrēt stiptica in ore sicut
decoctio sumach mirri et lentium et soliorum
oliue et nimum ponticum. Et qñz ualet ad il
lud unguentū factum ex succo solatri oleo ros
et lentibus excoctis et ros. Dixit mesue.
si apā frigidum fuerit soluat ur uenter cū co
chyis aut yera. Deinde administrent gargaris
mata et collutōes cuz rob moroz et rob in pñ
cipio aut cum rob. et melle ros. deinde cū mo
dico almuri uel sinapis. Dixit serapio. si est
apā molle. qz flicū admistra in pms post

pillaz cochiaz Bal. et yerap. donec mundi fi
ceatur caput ex hūiditate flica et hūiditauibz. et
post illud da veras magnas. Et postea qsept
iuuamti magnū gargarisma assidua cum ye
rap. et sinapi et staphisagria. zinz. origano pze
tro corticibz radicū capparis mirra et siliibz
Et dixit sapio. apata lingua fiat curatio si
cū i squinaria. Et dixit si apā lingue fuerit
multū dux. nō fiat flōia. ymo admistra me
dicamen solutiū. f. mlie et postea fiat garga
risma cum lacte asine aut caprazū calido. aut
cum aqua mellis decoctōis liquir. fenugreci
et ficum sicca. Et bal. dixit si uideris cor
pus repletum decoctionem ppina epitimi et
reprime cibos colām nigrā generantes et fia
groisū. et pascet illum bonis cibis. gargarizet
lac asine uel capraz cum pauco oleo uiolato et
aquā ficū et fenugreci et oleū lily sup ligūa te
neat et aquā feniculi. Et Raf dixit 3. qñētis
gargarisma fiat cum lacte et decoctōe radicū
liqr. et fenugreci et dactiloz i uino. Dixit Bul.
oportebit ut subtilietur regimē et cibz fiat
bonus Et eietur humor cum teris magnis et
assiduet lentificationem uentris cum eis q sū
sicut yere pue et cassie. Et administretur gar
garisma subtiliatua et teneatur in ore infu
zio fenugreci et decoctio eius cū ficubz. Aut
decoctio granor lauri cuz passis mūdificatis
Et lac muliebre et aluminū et caprinum Et de
coctio dactilorum et ficum cuz uino de uis
passis dulcibus et uino de uis cum melle cas
sie. Dixit Bul. apostematū molli flico et etiā
apostematū calido in quo ē ulim? status eius
qfert ut aducatur radix feniculi et admitta
tur ei. f. lingue. Et etiā dixit Ali i buisimo
di apostematibus flicis et in quibusdam apo
stematibus calidis in quibus ē grossitudo si
unt caputpurgia cum hoc medicale. B. croci
et yerap. partem. f. canfore et musci an tertiaz
partem. 3. unius. zuchari tabarzed. 3. i. 5. et d
hoc toto resoluatur danieb. i. in lacte puelle
et fiat caputpurgium. Dixit Bal. 14. terapen
rice capitulo. 4. Et adducitur hic ab Auic.
Apostemata fuit lingua cuiusdam hominis
apostemate magno. Et erat sexagenarius. Et
non fuerat qñctus flobotomari qñ non fō
maui cuz sed feci cū potare pillulas chochias
Et nolui ut lingua ei inuolueret eplastris
frigidis Sed ipse erat stultus inobediēs me
dico suo uidit itaqz in incisione in illa nocte
ut poneret in ore suo succū lactuce qd fecit et
sanat? ē integre et fuit qñētis i stud mirabile
Debet etiā fieri recursus p cura boz aposte
matū ad curationē apatuz oris. Dix Raf. 8.
qñētis si in lingua fuerint pustule male gar
garisma fiat cum aqua sumach et ros. Dixit
bal. cuz accidet lingue pustula aut ulceratō san
guinē minue uel siciā appone ceruici Et si in
fans ē et siciā. non fert nutrita sitiaz adhibe et
refice patientem uel infantis nutritē dieta lan
dabili. Et de cōferentibz ē zaffirus elect sup
lingua apostemata ductus. Amplius pro cura
pustularum et ulcerum lingue fiat recursus ad
curam ulcerum et pustularum oris.

Capit. 18. de aduisione et asperitate lingue.

Ulandoq accit lingue

adbuſtio di
xit. A. cā calitatis in ore ſtōa
ci aut cēbro. q̄ nō pueit ad hoc
ut ſit febris aut accit cā recep

idōis rep acutay aut ſalſay aut amaray aut dī
cū. qz dulcia cū ſup calefiāt. q̄uerit i colas
Aut ſit pp ſitiz nehemē. Et q̄z ſit pp cās
maiores illis. ſicut pp febrēs acutas r ap̄a
interiora r aln cū liōſitate niſcoſa dſiccata
a calore adherēte ligue. et aln abſqz ea. Et ſi
gna nota ſunt ad ſm. Et cura ei q̄ ē abſqz li
moſitate ē dīx paul⁹ q̄ parſes nō dormiat ſu
pin⁹. r n̄ teneat os ap̄tū ſi pa⁹. Et dīz tene
re i ore d pillis faciētib⁹ ad ſit. r tene i ore
d offib⁹ prunoz r iuiubis aut d ſucaro albo
ſez cādito. Et huc. dīxit cura ē ut p̄bideat
q de hoc q̄rit. r pp̄ie q̄ ē ex egris. ſ. febrī
entib⁹ ne dormiat ſup collū. Et ut affidue tra
tur offitatio. i. ap̄tōe oris ſi in uice paruz
teneat os ap̄tū. r affliccat uti adminſtratione
pillay ſuap ex ſeibus bathebe r citrulli r
cucurbitē r cucurētis r cādīs r terentibin. q̄
ſerūt. n. tenēdo eas in ore. r et ſumdo eas et
teneat in ore nucleos prunoz r tamarindi r
zucay albatē r mucillagines notas r ſucos i
frigidates r būctates. Et d q̄ferentib⁹ ē dīa
gagātū r gūmī arab. cū mucillagine pſily. et
pellīcula onī ualeat mltū ſuppoſita lingue. Qui
dā curant adbuſtionē lingue cū multa q̄lum
prōe dādo in pom frequēter brodiū pulle co
cte cū ordeo q̄rito r portulaca uiridi qz de
hys ualde cocitū ſit brodiū būdīſſimū d quo
paulatī ē bībēdū. Si q̄oſuerit adbuſtio ligue
cū liōſitate dīx paul⁹ teneat in ore d acoro n̄
q̄rito frequēter qm mirabilr facit r facit ē
ad b oleū nucū. dīx dyal. mta ad fricādū lin
guā lenit aſpitare ei⁹. Et ſumach mxtū cum
melle abſtergit. uti i m̄ ē ſuc mte mxt⁹ cum
melle illine r fricat ſup linguā dīxit. A. q̄
uenit ut ſup lingua fiat abſterſio. ſi fuerit il
lic buōz niſcoſ⁹. ſ. doēc abſctat. Et qdā boief
ſūt q curāt illā fricādo cū mta. dīn inūgāt r
colluat os cū oleis r mucillaginib⁹ r ſucis r
adipe uolatilū. Et dīx paul⁹. ſi liōſitas ligue
fuerit cū pōderoſitate ei⁹ exp̄tū ē accipe mae
r ſero ad modū nucis d zinz. r acoro q̄ritū
r q̄fectis cū melle r fricare linguā cū eis. Dīx
huc. aſpitare ligue dulce r ſucioſā dilatat r
lenit facien curre illd qd frig⁹ q̄gelauit abſ
qz reſolone. uep unctioſa facit illd ſine calita
te ſuple. r dulce cū calitate. Dīx hā. ſup z⁹.
regis acutoz purſana inuatiā ē malitie rep a
ſpaz qm i ea cū niſcoſitate ſua ē leitas reſi
ſtēs aſpitari r ē abſterſiua. utile ē aſpitari lin
gue r q̄tōi ei⁹ p̄bideat deglutōes in febrīb⁹
acutis l cronicis cū ſciſſuris in lingua l ſine
ut fiat colluſio frequēa facta p⁹ cū aq̄ ordei
excoctiſſimū ab uiroz coctice. p⁹ aqua decoc
tōis plecta. Et poſtea addita alia aq̄ cū radi
cib⁹ liqr. rafiſi q̄pleat dcoctio. Et p colluſio
nē oris. cū ea inūgāt lingua palatū r gula cū o
leo mol. i qd diſſoluta ſit mucillago dragagātī
r poſtea fiat inūctio cū oleo uiol. r buuro re
centi mxtuz.
Capitulum 19^m. de fiſſuris lingue r oris.

Uit meſue ad fiſſuras q̄ ſi
ſit i lingua r ore q̄ferūt
retentio i ore mucillagis pſily
cū ſuc. r maſticatio portulace
cū aceto. Et retentio albuſi onī

reſctis q̄quaſſant cū oleo roſ r mucillaginis
pſily r mucillagis dragagātī r gūmī arab. an
pres eq̄les ſirupū uiol. pres. y. tamaridoz p̄el
ſi. ſeis portul. aſſi p̄tis. i. ſpody p̄tis uni⁹ ter
tiā cāfore p̄tis uni⁹ octauā terat q̄ritōe ulia
uſqz dū ſiāt maran. ſ. ſic ſūguētū Et ſiāt ex eo
ſup ſignas cū hora p̄cedēte colluſioe facta
ex aq̄ roſ r aceto Aut acetofitate citri r aq̄
roſ. Aliud q̄ferens ē puſtulis oris r palati
q̄. ſeis portulace ſeis roſ aidi. ſuchari tabar
zcd ſpodi croci balauſt. roſ r dragagātī tere
r q̄ſice cū ſit. r oſa. Aut uiol r iunge q̄fert
ei corporib⁹ tenuib⁹ r teneris. Et maſtica
tō ſoli⁹ portul. cū aceto ē utilis Et epanica hē
ba q̄mſa mxta cū melle Et ſi cēbz aſis illi
tū. Et de uirib⁹ ē ut fiat decoctio ordei paſſu
lay liqr. r ſeis pſily donec ad ſpiſſitudiez d
ueniāt. Et cū eis fiat colluſio Et poſtea teneat
tur i ore ſuc portulace cū ſuc. Et poſt q̄ ſic
pluries factū fuerit teneat i ore eltm qd ſic
ſit. r. mucillagis pſily dragagātī r gūmī
arab. an. p̄. i. ſirupū uiol. p̄. y. tamarindo
rū p̄. ſeis portul. aſſi. p̄. i. ſpody. part. y. ſi
tertiā cāfore p̄tis uni⁹ octauā terat q̄ritōe ul
tia r bñ miſceat. Dīx. A. Cura eay ē ueteneat
tur i ore mucillago pſily r trāſglutiat eā r ſū
mar capita r pedes r ona ſorbilia mollia i aq̄
cocta. Et ex exp̄tis i eis ē būritū recēt Et ex
eis ē fruſp cucumēis r ſebestē.
Capitulum 20^m. de eleſione lingue ex os.

Iectō eicē r ex ipz tene
tur ſi ē canef faciūt. Dīx. hā. in
dentiſtib⁹ ſit ex mltitudine bū
ditatū q̄ ibibūt eā. Et q̄qz ſit

dīx. A. pp ap̄ata ei⁹ mag⁹ r q̄z ſit a p̄focatoī
b⁹. deſcit ei tūc nā aut uolūtas liguā foras ut
ap̄at mear hanelit. Et q̄z ſit ex uetioſitate
uaporofa iplēte r inſlāte ipaz et drā iter ap̄a
fricū molle r iſlatōez ex uetioſitate p̄dēa ē.
qz iſlatio uetioſa n̄ ſlectit cū p̄m i ſup ipam
dīgitro. Sz ap̄a ſtich ſlectit r cedit. Et cura
dēa ē ſupra i magnitudine lingue Dīx. raf. 3⁹
tinētis ſi lingua egreſſa fuerit os r lōga fiat
r groſſa ex reb⁹ lapſatū purgād⁹ erit par
ēs. dīn. y. p̄p r zinz. r cinaomū r terat. Et
cū eis friceſ lingua bū. aut friceſ cū fruſtib⁹
acidis. ſic cū p̄ſicis icifiſis cū cultello. qz diſ
ſoluāt būitates ſitce mte r ſic diſminuet lin
gua r ingrediet.

Capitulum 21^m. de nocumtis loquēle.

Cum tū loq̄le aln ē d̄p̄ditō ei⁹
ita q̄ loq̄ n̄ pōt patiēs. r aln
ē diſmutio ei⁹. Et b⁹ aut qz tardat
puer loq̄ ultra tēp d̄bitū aut qz pa
tiēs pap loq̄ r nō pōt tollerare loq̄ niſi puo
tēpore aut qz nō pōt exaltare uocē neqz cāta
re aut uociferare. Et aln ē cor⁹ ei⁹ r balbuti
es. Dīxit. A. ſaz dīxim⁹ ſupra de ipediūto
loq̄le in c⁹ molificatioſis lingue que opozuit

ibi dicere ad qd capl' 33 recurrere. Nac aut
in hoc caplo dicamus qd catas et alia ipedimē
ta locutōis qñz fūt ex ipedimēto in cerebro
et in pibus nerui uenientis ad linguā et mouē
tis cā qñz i origie ipi' nerui et qñz in ramo
ipius qui pñe ē nerui lingue. et qñz fit i lacer
to ipō mouēte linguā. aut nocumētū ē in ipā
lingua ex mollificatōe spasmō apate ul' aliis
supradictis. et qñz accit uicio stōaci et aln ul
cio cordis ut in sincopi. et aln uicio matricis
ut in suffocacōe eius. Et bz aln cās pmituas
ex pūssioe uel casu. aut ex ebrietate dixit. y.
in affo. si febriatus quis repēte sine uoce fiat
Et rabid' dixit i 20ª pūcula qd multa qmestio
nucū puocat uerborū retētiōē et inde inde
cēs ē qd pueri qmēdāt aliqd ex eis. dixit. B.
Alchoel. i. ipedimētū loquele in quo cā aliqs
post inceptōem sermōis impedit in pferēdo
sermonez multociēs uel ipedit an inceptōem.
aut ē spasmus aut tetan' aut durities aut mol
lificatio aut abbreviatio lingue ligamēt. Aut
nodatio a plaga et solidata aut apa dñp. et qñ
qs fit illud a siccitate et qñz fit ab hūditate et ē
fm pñm. et dixit. B. qñz fit nocumētū in loqū
la ex pte apatis aut uicē accitū i ligna aut
pñbus eius. et qñz accit p' sursen pp expulsi
onē supfluitatis ex cerebro ad neruos. et i fe
bribus acutis fit pp effecacōem eap. Et qñz
ē lingua in hoc deusēfacta spasmata et ē rarif
simā. et dixit hoc ē ex nocumētis accitētib'
ab origie. et qñz fit nocumētū i locutione pp
cām laceratōz epiglōtis cū sūt extēsi. i. tetanz
ti et pio uel mollificati. Dixit gal. 4^a de i
terioribus et scribit 3ª qñtētis sic loqūla de
ficiat aut corūpū ex breui ligatōe lingue aut
eo qd neruus eius ē mollis nō adherēs neqz
circūferrēs p oēs ptes oris. aut eo qd lingua ē
breuius. aut eo qd dētes antriores de ficiūt. aut
eo qd opillatē sint nates aut palatū. aut ex bre
uitate labii aut scissione eius. Dixit iudens
qd fasa ē ex hūditate in radice lingue. dicēte
qd fasa et caras ē ipedimētū loqūle qñ qs non
pōt loq cā uult nisi multociēs moueat linguā
et os et qñ ipedimētum fit eis dixit iude'. et
qstringitur hancit' calefit et liberat' lingua.
et dixit nō ē mlier fasa facies n3 barbar' bal
bus. et dixit multi hñt linguā grossā et iō nō
circūferrāt lingue in ore ipozuz. et si lingua
grossa fuerit debilitat mā ex qua fit auris et
neruus eius. et iō fit surditas. et dixit qd lingua
bona ē repate lōgitudis et latitudis acute ex
tremitatis ut lingua auris. et dixit qd grossitē
lingue nō manifestat sillaba i loqūla eo qd non
circūferrēt lingua bñ. et iō si balbuties iēbat
et ex puitate lingue erit balbuties in elch. et
iō nō pñt manifestare sillabā sicut faciūt infan
tes in elch ex breuitate lingue i pōp tñ qñ cre
scūt pficiunt et deficiūt balbuties cox. et dixit
ipibitio loqūle fit in febribus acutis ex sicc
tate musculi et spasmō eius. dixit. B. bñt quā
doqz ē difficilis uociferatio i pñ' rei qd labo
rat i mouēdo laceros pectoris sui et epiglo
tis sue ita qd nō tollerāt labozē ipm laceru il
li qz fūt iobediētes. cū g' spirat in initio dic
tōis ut fmōis currit p' illud. et os ut bñt. bñ
p'pat se ad loqūdā cū ispiratōe magna et motu

pectoris magno ymo festinet in ipā uelociter
quoniā cū ipē asuescit facilitatē in ipā qm' et
suetudo mouēdi aliquod mēbz facilitat et for
te efficit mēbz ipā in ipō motu. dixit. B. de
cura iā dicte sūt oīum mōzū ipedimētū loqūle
curatōes i caplis. sūt supra. dixit iude' quan
do p' frenesim rēanet pōderositas lingue f'ō
māde sūt due uene sub ea. et hūectādū ē cere
brū cū ipōne olei nenufaris sup caput et in na
re et siliūm. et. B. dixit in facio' p' sursen con
fert quādoqz stōmia duaz uenaz q sūt sub li
gua. dixit bal. si cā pūssionis aut collusiois
fuerit ipedimētū loquele et rapt' fuerit neru'
q ad linguā uenit difficulter aut oīo nō curat.
Et si cā spasmī erit ituerē uix spasm' hñc cā
siccitatis sit qñ si sic tarde curōis erit. Cu
ret tamen cū gargarismo lactis m'ris cui est
silia et oleo uiol. aut amigō. aut de cucurbita
et spondiles. i. collū ēplastriza Emplō hūectā
ti. aut cū adipe galline aut onis cauda. aut por
coz apūgia nō salita. et si p'iguedines bas cā
oīco misueris uiol' ul' nenufarino et seīs cito
mox spuma admixtis uiol' et nenufaris. flozi
bus diligēter eritis qfert. instillaqz aquā in
qua uiol' coxeris et nenufar et ordeū tūmū sup
capitis pupim. et pisanā ppina patiētī ac lac
asine ul' capraz. si nero spasmus ex repleione
fuerit et hūditate n' fuerit grauitas q ad lin
guā uenit ex humore sūco grosso q cerebro
dominatur aut illi pñ a qua dicitur neru' ori
tur tūc euō illius hūoris cura erit medicinis
f'is illud purgātibz indue abstinentia et regi
mē p'hibe infridans et hūectans. s3 rege eua
regimētibz calefacientibus et desiccantibus
et gargarismis uere in paralisi dicitis. Et lin
guam cum yerap. frica et sinapi et pietro
eritis diligenter. et collo supcrpone empla
strum calefaciens et desiccans. dicunt qua
dam ad eos qui subito priuantur loquella di
stempa gummi edere cum melle et supcr
linguam pone. et statim loquatur. aut radi
ces buglo se bullire fac in uino bono. et
teneat ipsum in bore quia loquelaz restanrat
Aut succū origani aurib' i pōe Et p'ietz aut
castoreū ori imitte qz post paululū loqūe Aut
da i pom. 3. 3. scia basilicōis optie erit cum
paucō nio qz i oī egritudine loqūla reddere facit
Et si qs sincopizauerit pone solia edē ifuxa
i optimo uino sup linguā et statim loque' Itēz
pulegiū i aceto mitte et postea in panno liga et
pone sub naso frica palatū et gingiuas cū op
tima tyriacha bñfermētata. Aperiatur os pa
tiētis et deaur decoctio rute ad sorbendum qz
mirabiliter ē uale Si amissio uocis fiat a ca
tarro p'focatio pōat sup qmiffura capitis nē
rosa cū mltio igne qz subito mirabil' catarz
releuat. Si q loqūla aifit sternuat adhibito
sternuatorio et locut' fuerit bonū ē signus si
ho nō fuge ab eo.
Capitulū. 22^m. de apatib' et pūstulis labioz.

Abus accit dixit. B. male et
p'loēs pure et cū mā
Et p'cipue mala q'p'lo f'ica. et lo
lo qñtētat' et apata cala et fria
et oriūt in eis qñz emozoyde. Et ex accitib'

accidit eis tremor p̄cipue labio inferiori. Et mala qd̄ p̄p̄o i labiis accit sicut i aliis mēbris et eisde cāis intrinsecis et extrinsecis et eisde signis cognoscuntur et eisde curēt medici n̄is. et accit eis ap̄a et calim et fridū. et s̄i ac cidat in eis pustule et boibor. raro tñ accidit in eis ap̄a uetosa et q̄scūqz eorū accit in eis eisde mōis et cāis q̄b̄ et i aliis accit mēbris. et siḡ generis nota sūt ad s̄m et i p̄p̄o unūq̄ q̄s cognoscēdum ē s̄m suā sp̄z signis p̄p̄is multociēs i p̄cedētibz habitis. et de curatō ne eorū dixi t. A. oz ut sc̄ipiat in eis cū cūone hūoris dñantis. et deinde administrēt medici ne locales ille. s. que d̄cētur i curatōe ap̄atuz gingiuarū s̄ sint aliquātulū fortiores. si super pustulas labioz ponatur sup̄ficies exterior folioz grassule maioris aut portulace aut sēp uine q̄ fert. dixit bal. in pustulis labioz cesali cā s̄roma p̄pina decoctōez mirab. et cū unguē to ceruse cataplasma. aut cū litargiro et galla tritis diligēter cū cera et oleo ros. li. quefacis et aloes locū cū aqua confert pustulis labioz et litargirū solū cū oleo ros. et oleum uiol. cūz cera puenit pustulis labioz siccis. et ad pustulas humidas eorū utile ē hoc unguētum. B. ceruse. 3. x. cere. 3. iii. litargiri carbimie argēti mastice an. 3. ii. t. S. oleum ros. q̄tū sufficit Prostitis labioz s̄bilitat si melle aut succo celidōie iungat faria quoqz cicep cū melle mixta cataplasmata q̄fert ap̄atibz labioz duris.

Cap^m 23^m de fixuris labiozum.

Titul^u labiozū seu fixura qūz accit labio superioris et qūz inferioris et qūz n̄obus dixit mesue. quādo qz in labio superiori fit fissura cū cōitate n̄arisi. Et fit p̄p̄ catarruz aut corūzaz solitū fluere ad p̄tes illas qz curcet n̄asus et labiū cū uestigis rubedinis interdū. Et inter dum cū boibor et interdū cū crustis et sc̄isuris et aspitare. dixit. A. fixure labiozū fiunt alū sequētes corūzā et cura eius dixit mesue ē tres res. p̄ma ē eū ab humoibz q̄ sup̄babū dare n̄idētur 2^a ē diuersio mē et s̄roma si pe catum ē in sanguine et cū aliis diuertētibz Et 3^a est adequatio loci et correctio nocuūtozum que accit in ip̄o cum his q̄ d̄icta sunt in ulceribus narium. Et. A. dixit fixure labiozū fiunt alū sequētes corūzā et curat̄ cum curatōe corp̄is toti et capis et rectificatōe regiminis et administratōe medicaminū lenificāum cum debilitate. et dixit. A. alū fiūt fissure uicio s̄tōaci et q̄fert mūdificatio s̄tōaci cū māna cassia. uiol. et s̄ilibz. et potatio multa a que decoctōis ordeī et cucurbite et s̄iluz et limre exterioris s̄tōaci in hora dormiēdi cū oleo uiol. qm̄ q̄fert multū et exibe regimen hūectatiū. dixit mesue. qūz fit in labio superiori ut inferiori absqz cōitate aliāz p̄tium. et p̄p̄e p̄ q̄ctōez accitēz musculo trāuersali ip̄i us labiū qz accidit et ut sc̄inda fissiōe p̄fundate et multiplicat̄ ad multiplicatōez bo rec. et cura eius ē cū unguento de cerusa. aut cū oleo ros. et cerusa. āguētū ex iūctōe nostrā

ē dixit mesue. B. gallaz ceruse an. pt. i. amidū dragagātū an. pt. 5. q̄fice cūz adipe galline et utere. et dixit. B. gūmi albori mellis mastice et ylopi b̄ūde an. q̄fice et utere. dixit dyas. B. gallā et pulueriza sicut alcosol et mise cum melle aut cū terbēina et adipe galline aut anatis aut cū terbēina mastice et ylopo humido dixit. A. ex regie iunare in ip̄a ē iunctio suminis et an. s. q̄ fit ex eis de qbus fiūt curatōnes fixuraz illozū locozū. et ut l̄nīat̄ super eas butirū recēs et ponat sup̄ frustū cucumeris sup̄ illud. et ex eis ē aqua sebestē et aqua ordeī et mucillago p̄liti. et dixit ex p̄nguedinibz p̄uētībz sūt butirū et medule et adipēs uitulozū et anserū cum melle. Aut oleum alhabac alcadra. aut oleum ros. in quo sunt albumen oui et farina et p̄p̄e farina bozobi. et cerotum. s. ex oleo rosato et cera et p̄p̄e cū pomē i ip̄o merdalengi. et ex p̄p̄is dixit ip̄e ē q̄. B. gallas q̄ritas cū cerula plūbi et amidū et dragagātum cum adipe galline et mastix et urscus albori et ylopos. s. humida et mel. Cum sit ex eis unguētum dixit bal. si fissura sica fuerit multe p̄funditatis ungat̄ cum adipe ātis aut anatis adipe in cera li. quefacio aut ros. si cis tritis admixto modico dragaganto. ualeat radix polipodii trita et cum melle mixta superposita. Plato dixit puluis radicū portulace mixtus cum melle superpositus sanat omnes fixuras in quacūqz parte corporis fuerint. et fixura accidens a frigore et uento sanatur cum humectantibus ut mucillagine dragaganti et gūmi cernsaram. et si fuerit frigiditas unge cum melle rosato aut mastice dissoluto et cum albumine oui mixto. Dixit bal. amidū et emidie dissoluta i aqua ros. sanāt ulcera labiozum accidentia qualescūqz ex acuitate febzis. unguētum sanat omnes fixuras in quacūqz p̄te corporis et et rapps equozū B. cere citrine adipe anatis ylopi b̄ūde olei ros. an. pt. i. dragaganti amidū mucillaginē seminis citoniorum an. pt. 5. gallarum cineris pilorum caude equi furfuris combusti plumbi usti an. pt. i. t. S. terenda terantur et cum aliis fiat unguētum de quo fixura ungatur. et super aspergatur puluis que sic fit. B. mastice gallarum cineris pilorum caude equi plumbi usti p̄sidie ceruse plumbi dragaganti et corricum thuris an. pt. equales infundantur per diem et noctem in uino odorifero. et postea eliccantur super lamina ferrea et postea subtilissime terrantur. Unguentū aliud q̄ d̄icit̄ sanare fixuras labiozum māmillarū et manū et ubi cūqz i corpore fuerit in tribz uicibz B. litargiri argēti mire et 313. an. partes equales uerū in corporibus pueroz et teneris minuat̄ 313. Et cū cera unge et oleo sufficientibus ad incorporatōē ip̄soz bona fiat incorporatio addendo partē mellis molificetur prius fixura bene cūz salina patientis. et postea superponatur unguētū extēsum super petia ita quod contineatur totam fixuram intus et extra. Dicunt quidam ad fissuram labiozum ducatur inferius labium super dentes et dentes extra premantur. et tunc cōsideretur fundamentū si uale ubi. s. termiet

durities humiditas siue dolor. et ibi fiat frictio cum digitis mediante aliqua re ita ut ulcere qz sic ei⁹ radix mortificabit postea nucleum nucis rancide et oleum qz inde manauerit bis uter in die sup scutulam pone qz mirifice sanat qz si sic p⁹ medicinas scutula no curetur necessarium est ut cum filo argenteo ignito cauterize ut deinde curetur sicut oportet.

Capitulum 24^m de ulceribus et emoroidibus labiorum

Ulnera et ulcera accidunt labiis sicut et a

lis emittunt mbris. et oz in cura tione ulnerum eorum diligenter opari sumo ope cauendo pposse ne post curationem remaneat os tortuosum loquendo uel no loquendo. Et ulcera qdem eorum dixit. A. curat cu medicina stipitica sicut cum mrob. et lino et semie ros. nuce cipissi et radicibus uitis. Et qnqz ponitur in eis sebedenegi et agle capne aduste et capilli adusti et sum⁹ aggregatus et ushen. Et olea qz admiistratur in eis sunt oleu de crisomilis et oleum de nuce idica. B. litargiu et ptere et infude in aqua rosata et ex hoc toto cu pena illine ulcera labiorum et pustulas et in summa curatur cura ulcerum oris et cura ulceru ani. Emoroidaru quoqz q labiis accidunt dixit bal. cura e cefalice aprio aut qumoz qz sunt in labiis uenaru. Et apuratio earu cu minuta incisione aut sitia apoue et emoroidas incide. deinde rasu siccam et sarcocola et zafferanu suppone qz ualde utile e. Dixit. A. cura earz e administratio squame ferri et merdasengi. Aut croci et aluminis fm ptes equales cu sit ex eis unguetu cum ceaa et oleo nucis Indice et oleo ros.

Capitulum 25^m de tremore labii.

remor⁹ pprie accidunt labio inferiori dixit. A.

pter supius. et B. 36 pbletiar⁹ 7° qstuit pp qd labia qnqz maxie titillatur. dixit at qnqz. qz no se per hoc cotingit eis sz in fuerint disposita pati qz accidunt maxime cu humor fuerit in stoa eo pcpue mordacitius cotingit et qnqz ptra aut timore uehemete et uerositatem. et sol ueno dixit cam ee qz id in quo pcpit titillatio no e facies iqtum ipa sentit. sed magis in eo qz mouet qz labia maxime titillatur cum sint in pte faciei fm qua ipa maxime e mobil⁹ et merito accit hoc labiis qz ipa sunt abscissa dependetia et maxie labiu inferius. et io labia inter oia loca seu mēbra qz sunt in facie titillatur. sūt. n. sufficēter carnosa n3 dura sūt neqz mollia. et p7ns titillabilia. dixit. A. plm a. cidit cu cōitate oris stōaci et ppe qn in eo est nausea et mouet quasi ad expellēdum aliquid cu uomitu. et pcpue i egritudinibus acutis et horis crisiis. et qnqz accidunt cu cōitate nernoz uenitūm ad labia ex cerebro cu cōitate quā cerebrū h3 cu eis. et in hoc tā tremor cōicaf qz bobus labiis i pmo uero solū inferiori cui⁹ anicul⁹ iterior e p7inu⁹ cu pāniculo oris stō

maci. et io sibi cōicaf et cura pmi e cu uomitu si lins rei que in stōaco pūctē sedat. n. statz illa re cuōita. et cura 2^a e cura tēozis dicta supra appropiando medicinas illas cerebro nucce et labiis.

Cap^m 26 de apatibus gingiuarum et inflatōe et grossitie et sanguinolentia eorum.

Inguie accide pnt egri

rudis. es oia: mō rū qz. f. mala cōpō mala cōpō unitatis solo et apa. et apata qz de gingiue accidunt casa laguiuea

et colica et frida filica et mlica. Et fm plm accidunt ei ca mē descēdētes ad ipam ex capite. et qnqz accidunt cu cōitate stōaci ex uaporibus eleuatis ab eo ad gingiua et remanētib⁹ i ea. et alii 3 raro ex biouib⁹ qz eūant in uomitu et accidunt ut ps copz adbeāt gingiue et ibibaf i ea et apēf. Dixit p7pio loqns de dolore et apate calō gingiue qnqz descēdit ex capite aut eleuatur ex stōaco mā acuta suple et qnqz frida et sūt ex eis dixit. A. aliqua manifesta et recētia qz sūt uelocia ad recipiēdū curā et sūt ex eis profūda. f. oculta et nō recētia et sūt ad recipiēdū curā tarde et dixit qnqz cu febre suple et qnqz sine febre et significat dixit ipe genus mē faciēns apa p colorē qz color rubeus significat sanguinē citrinū colerā albus uel limid⁹ fla et fuscus mliāz et significat p tactū qz si digit⁹ sagētis iuenit calitātē si qz mēz colam et si frigiditātē fridā tact⁹ et alii iuenit apa ex nōs in gingiua ppe in pte ei⁹ qz e itra dētes ad quas nō pōt puenire uisus. cura apatū gingiuarū dixit. A. u. e. cūo. f. qstū ad colicā eūantib⁹ coliaz et p7onia si mā e sanguinea uel e colica mixta san⁹ et p7rie p7onia alietricēchib⁹ et locus circa quē orit barba. et pmissa cōione dixit cura ipm dū e in prim⁹ cu collutōibus oris ifrigidantib⁹ in qb⁹ sit siccitas sic e aqz rosata lae acetosa aqz mirri et aqz folioz f7drū stipiticozū decoctio balauit. aqua arnoglose et filia qz iat frida stipitica ad repellēdū mēz. deinde p7illid. f. p⁹ pūm⁹ dixit. A. fiat collutio oris cu oleo onfacino et masticino et mirino. i. mixtus qz pferunt in principio augmētū aut cum oleo in quo bullita sit spica et roie et mastix et hoc cōuenit in pcessu augmētū aut cum oleo in quo bullierint mastix et rose sicce. et oleuz arboris masticiis p7rietatem habet uehementem in sedando dolores gingiue et p7prie quod est recens resistit enim et non exasperat et hoc oleum licet omni tempore puenit apatib⁹ euz sua p7rietate. cum sua cōplexiōe magis conuenit in statu. et dixit. A. lucena. qz maius iuuamētū ei⁹ e in dispōne doloris. f. qz puenit ex apate. Et sūt vba Balī sicut scribit 3°. cōtinētis. Dixit Balī. si dolor accit gingiue ex apate accite in ea oleū arboris masticiis tepactū repate et in ore retentū nimis ual3 dū fuerit nouū. et ualet et ad dolores accites in capacitate oris ex apatibus qz nō sunt restrigenda neqz p7ibenda ne accidat aspitaf p stipitica eis eo qz ipm oleuz dissoluit leuiter absqz punctione. Deinde dixit. A. uice. postea ad ministretur illud quod sit sicut fructus al⁹ et

meli? sic fucus yreos bñde. i. recentior hoc
 q̄fert i statu & dectone facit ei currere sangui
 nē. i. trāsire in uapōrē & facit quiescere. i. a
 dolore Aut fex uini aut fucus rure. Dix autē
 aut fucus folioz olīue istud tñ meli? uidetur
 p̄perere i augmēto aut īpncipio apōstis fridi
 Si autē apōa gignaz nō resoluit s̄ collectō
 nē facit iunet ip̄si? sanatio. Et facta sanie si
 ple nō apperit appienduz ē cū hōmo. De eo tñ
 q̄d p̄fundū ē & calidū dixit. A. si nō resoluit
 cū medicis. ymo fit purulētū. Et dicit qdā q̄
 fm plm fit fistulosus tūc eget cura manuali. i.
 ut apiat euz fero Et ob hoc subdit q̄ q̄zgne
 nit. i. pducit ad cicatricādā carnē nouā i loco
 ap̄tōis pp dep̄tōnē ei? Et subdit cū pucu
 lēuz fit. i. cū fit ulcus putridū admistra supra
 ipsum flores eris & gallas & cortice eris p̄tri
 tum cum aceto aliquibus dieb? Et sone. i. ut
 triolā rubēū aduñtum & gallas & rege ipsum
 cura ulcep̄ gignie q̄ dicitur. Et subdit cū gin
 gina nō cessat suppurari & apōat & nō sanat i
 diget cauterio. Et tñc meli? ē ut summat oleū
 feruēs cū lana inuoluta super extēritatē tēte
 Et ducat super p̄tē illā gignie & rociens fit
 donec detumescat gignia & q̄stringat. De cu
 ra apostematō s̄ ficit dīp̄t. A. si u. rit ex bu
 miditate supflua. i. flica oz in p̄n? ut colluatur
 os cū oleis calidis & melle Aut oleo d̄ olinis
 cū rob. deinde. i. post p̄n? admistrētur resolu
 tiua fortis. i. incipiedo a debiliorib? ista sūt
 dicta supra m̄tociēs. Dixit bal. Gignis si
 ulcera appareāt aut apostemata sanguinē qz
 ab ip̄is fluere uideris cefalicā minue & ficias
 applica. & si passio dīptarmozū fit uenas duas
 que sunt sub lingua & froma & corp? solve. Et
 ficias q̄ oleū onfacion q̄fert ap̄ati calido repi
 dum collutū ip̄z āt in quo bullierint blace bi
 fantie colluticālm q̄tuz tollerari q̄fert ap̄ati
 frido. & butip̄ quent ap̄ati gigniaz i pueris
 & dixit q̄t. zue? rosatū cū uino uel aceto fm
 exigētā bullitū & collutum sedat dolorē gigi
 naz. Et dixit. A. cornu cerui usū sedat do
 lorē gignie i flate & fīz fucus fruct? uel foli
 oz rubi. Et Rasis dixit s̄? q̄tinetis suc? fruc
 tus celsi & sapa eius us dolori gignie eo q̄ re
 stringit moderate. & butip̄ coctū maturat oia
 ap̄ata i ore que cessabit manatio eoz & dolor
 mitigabit. Et gignie qdē alī tume scāt &
 igrosant p̄ bñditatibus ad eas fluētibz. et
 ad subitū aduñt & efficcādū eas. & q̄fert ad h̄
 ut sumatur ouū galline & esciat ex eo albumē
 & utellus in eo relinquantur. & ipleatur supra
 nitellū sale paulatim ponēdo de eo & bñ cum
 utelo mīscēdo ut liq̄fat sal. & sic repletū ouū
 obturetur & p̄buratur ita q̄ in cinerez rediga
 tur ex illo cinē frica gignias us ēt fricatio
 eoz cū salua Et dīp̄ Rasis s̄? q̄tinetis si gigi
 na fuerit dēclinā ad citrinitatē & calitatē iustē
 dum cum medicamine frigido facto ex galla &
 fructu tamarisci ros. & balauit. & s̄libz. & si
 declinās fuerit ad frigiditatē & albedinē. B.
 cineris mēastri mōtani & siluestris an. p̄. r.
 baceaz aristi. i. iunipi p̄. vii folioz cīp̄si sa
 mine & yreos an. p̄. y. mirre. p̄. iii. nardi p̄.
 iiii. p̄iretri cinamomi cassie. an. p̄. ii. salis ge
 me p̄. ii. mastice. p̄. iii. distemperē cum mel

le & utatur & post ea puluis eoz appōatur gñ
 glua etā alī mltū rubet & sanguine impletur
 & q̄fert. & dixit. A. sc̄rificatio & sanguinis ex
 tractō. Et deinde collutio oris ex scriptis
 & q̄fert alumen extinctum in aceto cum duplo
 sp̄ius de sale & cum furie tñ q̄tum est ip̄ni &
 medietas eius sparsuz supra eā. i. gignia. et
 dixit utatur cathara salita usqz quo fiat sicut
 carbo & sumatur ex cinere eoz p̄. i. & ex ros.
 siccis p̄. ii. aut. B. mirri & lentum ustaz an.
 p̄. i. sumach & uertoli an. p̄. ii. flozuz s̄gnati
 p̄. iii. q̄mīscatur & admistrētur. Et rur
 sū aln ex gignis fluit sanguis & ad eum re
 stringēdum dixit bal. B. ros. & seminis earuz
 & sūach p̄tes eq̄les & in aqua ros. coque & cola
 & admisce pap̄ aque pastozis & arnoglose & su
 gatur. i. colluatur os cū eis qm sanguinē ap̄u
 tar & pustulis plant & ap̄ati calo q̄ gignis i
 nascitur.

Lm 29 de ulcerib? fixuris & excoiatioē gi
 gnarum.

Lcera accidit gignie sic
 & aliis mēbris aut
 post plagā que sanasunt pp du
 bellech q̄ ē ruptum. aut ppter
 h̄iores corrosinos deriuatos
 ad ip̄as. Et sunt ex eis dixit. A. quēdā p̄n
 ra. i. que n̄z sūt putrida n̄z corrosina. et q̄daz
 sunt ic̄p̄tētia corrodēt et sunt ulcera corrosi
 ua. et q̄n̄z sūt fīst̄le. et signa uniuscuiusqz sp̄e
 rum eoz nota sūt p̄ fm. & cura p̄roz dīp̄t. A.
 ē cura alcōla. i. puri dicta supra. & q̄ effica?
 ē ad ea dixit rasis s̄? q̄tinetis ē ut cum litro
 mixto cū melle linat. & si quidem fuerit a cā
 frigida lauatur cum aqua mellis & sup̄pōatur
 mel cum pulcre gallaz mixtuz. et puluis cīp̄
 perī ē unū et si fuerit a cā calida lauatur cum
 aqua zuebari uel cum aqua. ordei et zue. et
 sup̄pōatur zue? rosatum cum aqua arnoglose
 et euz calitas ē ibi intensa cāfora ē tunc unū
 ma. De ulceribus āt putridis. siue saniohis
 dixit melue. quēdam sunt saniosa in quib? nō
 ē multa profundatio. et ex eis sunt putrida m̄
 te putrefactōis. et ista sunt profundatū et sūt
 cancerosa et corrosina suple et fistulosa. et sūt
 teritū mēbrum dīuisionis ulcerum fm Aue.
 de cura dixit melue. q̄ p̄mi generis. i. non
 profunditatis multe q̄ Aue. nōcānt putrida
 absolute ē duplex curōis mod? et p̄m? est mūn
 dīficatiu? p̄ius ulceris cū eo q̄ est sicut uinuz
 p̄pe et acetum decoctōis folioz salicis et
 rosarum et folioz oliuarum siluestrium et
 lentuz et sumach et corticis granati siluestris
 et Aristol. rotunde et carmeser et siliū et di
 amezon est mundīficatiuum bonuz et prop̄ie
 cum croco. et si uideris in eis habundare san
 guinem? f̄lōmā cefalice fiat scalpellatō gīgl
 uaz cum ex̄ctōe multi sāgninis deinde abluat
 euz eis q̄ dixim? & mod? p̄ficatur euz medici
 nis stringentib? gignias & solidatib? uulnera
 & sūt p̄p̄e sic alumen q̄ fricatur sup gignias
 & collutō fca ex aceto decoctōis eius qm sunt
 prop̄a & sic tamarzit & balanste & rose & cor
 tex gñati et alumen et decoquatur in aceto et
 colluatur cum eo gignie. deinde linat sup

eis quod ē sicut rose & eupule glandius & cor
tex thuris & farina orobi. & sanguis drac. aut
fiat ex eis puluis & mure ponēdo ex eo super
eis. dicitur bal. ad grossitē & putrefactōes gin
guarū cefalicā stoma sitā cernici appōe cor
pus purga cibis refice laudabilibus refrigerā
tibus & subulsi. itē qdātis cū sumach & aqua
granatorū & si libus. dulces uero caueat & car
nes multū uirrimēti medicinis utat acutis &
eis dētes & frices & gingiua. dicitur Raf 3° pūne
tis si cū ulcere gingiue fuerit putrefactio cu
ram cū cicē ipatoris sicco et farina sicca tri
tis & mixtis cū melle & linat desup cū eis. di
xit eis dyas. elixiura rubi colluta u3 ulceri
bus ginguarū & palati & u3 urina pueri i u3
se eneo cocta. et u3 flos labrusce niri dīs & sic
eis. dicitur. Al. ulcera que putrefieri icipiūt o3
ut curētur cū eis que sūt sicut olea cala & sem
lunpi & tribuli u3 enī succus tribuli cū melle
mixtus coct^o & collutus. & si inuēt dicitur. Al. bñ
erit & si nō sumat gallarū p. i. & mirre. 3. S. &
aggregatū cū oleo ros & admistrētur. Et ex
tinctibus ē collutio oris cū aceto sglitico &
collutio cū lacte asinino & cū decoctōe folioz
oline aut ros & lētiū & gallarū & capitū ros &
gnatop de scūdīs ulcerib^o fm melle dicit ip
se qd sūt secūdū unū duoz mōz q3 alia sūt si
stulosa & alia cācrofa & herpetica & ista sūt q
sunt corrosiua ablatiua. & cura eozū h3 duas
itēdoes. f. ulem et picularē. & pma pficitur p
eūonē p f. omīa & fluxus uēris sicut neētas
expetit suple & p diuersiōne mē si qua ad loca
ulcerata desuperit. & pma pficitur tripliē ge
nere curatōis p^o ē mādificatio & absterio us
tus & putredis n3 nō & pūū corruptarū i ip
sis siue caro fuerit siue os. & qd si ulcus fue
rit fistulare & fuerit in carnib^o gūguap o3 ui
dere si corrosiua penetrat uacuitz eius deinde
inmittat in eo medicam acutum usq3 ad pfun
dum ei^o & sumēs carnes putridas. Et post
hoc utēdum ē mūdificatiua multe absterio
nis sicut ē acetiū sgliticiū & si u3 usq3 q^o ap
pear caro pura. Et si conueniat. f. ad hanc
mūdificatōez faciēdum medicamē acutus et
iniciat in fistulā oleum de ouis cum modico
troc. alcaalon iniectionē p^o iniectionē usq3 ad
sumptōez totius in puri. & q3 ex troc. p^o dic
tis facimus rētas & ponimus eas usq3 ad fū
dum si stule usq3 dum & sumatur caro putrida
ipius. Uerū si p^o medicas dolor supflu
it & cōbustio tunc teneat in ore oleum ros p
se aut cōquassatum cum albumine ouis aut cum
lacte donec doloris remissio fiat & si p^o punctu
re. si aut fistula usq3 ad radicē dētiū penetra
uerit ita qd a radice dētiū pce sserit curetur
silt cum medicamine acuto & aliis abstergēti
bus sicut diximus. & si nō cōtulerint cauteri
zet ad radicē dētiū cū stillo facto de capro
utēdo p^o illis mādificatiua & absteriuis
que diximus qd si sic malitia nō tollit dēs abi
ciat & si aliqd corruptōis remāserit leui medī
camēto tollet. & si corruptio cadit in os man
dibile o3 elargare ulcus usq3 ad os corruptū
deinde cum istrumēto radēdi totum qd ex os
se corruptum ē abiciat usq3 dum pareat pup
dixit serapio i gingiua si fuerit fistula mādī

ficec in pmtis cū calidicon postea ponat sup
ea mē sicch qd sic fit. B. radicū lili & p^o retri
an. 3. f. aluminis balauft. & gallap an. 3. ii. Et
Al. dicit ulcera si sūt corrosiua si sūt p^o fūda
o3 ut curēt cū calcadia al^o calcadico p^o p^o eis
dicto in antiā deinde spargatur sup eis medi
cine sriptice. f. que desicāt & sint subulsi pulue
rizate & silt curatur fistule. & ex exptis dicit
Al. ē medicamē qd sic fit. B. tribulorū fruc
tus tamarisci p^o retri an. 3. i. f. celidone. 3. i.
mirrob. citrinorū & ros siccarū an. 3. ii. fabarū
salis armoniaci cubebarū spume an. 3. S. bala
ustiarū croci an. 3. unius q^o rā & cāfore. 3. un
us quintā fiat ex eis dēstificatū. Et dicit ad
ministrēt ad corrosa & fistulas ex balauftis
& squama ferri deinde colluat os cū aceto sgl
itico aut aceto decoctōis folioz oline. dicit
rasio 3° pūneis ad gingiua corrosa. B. olei
ros. pres. iiii. gallap p. iiii. mirre p. ii. cerā
& coquantur in aceto & cū eis lauāda ē gingiua
& tēneat in hore p horas duas deinde lauā
dū ē os cū lacte asinino eo qd prohibet corro
sionē & putrefactōem & u3 ad hoc si lauei gin
giua cū balauftia & squama ferri deinde laue
os cū aceto sglitico seu i quo decocta sint fo
lia oliuap. ex eis it que corrodāt carnē malā
i ulceribus gingiua & alioz ē mēbrozū ē
hoc. B. artemisi rubei calcis uue aluminis gal
lap sionis eris an puluerizētur subulsi & in
fūdatur in aceto p ebdomodā unā. deinde effi
cetur & postea itez puluerizētur & ex isto pul
uere ponatur sup loco & dimittatur p horam
unā. & si necessariū fuerit iteretur in circuitu
tū fiat inunctio cū oleo ros. ad sedādū dolorē
dix. Al. ex eis que appropimāt ei. f. calcadico
ē ut sūatur a uis & calcis uue & gallap & du
oz arsenic op pres cōles de qbus mixtis ac
cipiat damich. i. post p^o tritionē uehementē. et
fiat cū eo fricatio & fricādo bñ deinde expec
tetur sup eis hora. i. & postea colluatur os cū
oleo ros. & q3 pōitur i eo acata. & dicit qū
q3 p^o fert cauteriū p^o dictū. f. ex oleo feruēt est
enī ex eis que deiciūt corrosiōne & fuerit na
sci carnē bonā al^o sanā. dicit melle. ulcera cā
cerosa herpetica curari o3 cū appōne medi
catis acuti una uice post aliā usq3 ad corrup
tionem carnis cancerose corrosione corrupti
onis cū successiōe medicamis eius qd ē sicut
acetiū sgliticiū uice una & cum successiōe olei
ros. uice alia. Uerū si caro cancerosa mltā
& dura & difficilis cōsumptionis ex medicāie
uero cauterizet super ipā cauterio ex auro
cauterizatiōe post cauterizatiōe donec per
ueniatur ad uinū deinde teneat in ore bñ
cum oleo ros. Aut oleum ros solū. Et si post
cauteriū aliqd corrosū remanēt curet cū
calcadon. Dicit Bal. 5°. de ingenio sanitate
& scribitur. 3°. pūneis sic. Si ulcus ori
fuerit nimis putridū curandū ē cū rebz
uehementis desiccationis. Que uero fue
rint cum minori humiditate & remotiora ab
bi^o malitia curētur cū rebz nō nimis effica
tionis. Et iuxta opus sue necessitatis sūt cū
medicāie pfecto de cellis & moris rubi & su
co coruicis naci tenere tū melior ē medicā
confecta de succo uue dulcia & uice apressi

Et ex utilibus debilibus ad ulcera pance hu
miditatis putride ē zuchaz ros uetus cū uio
ul' aceto bullitū & postea collutur. & ex eis est
cornu cerui uisū cū succo folioꝝ rubi. & suach
fricatū in aqua decoctōis ros siccat aut ypo
gstr. aut corticū granatop. & ex eis ē uinū de
coctōis betonice sepe collutū. Et si huius ul
cera lenta idigēt mūdificatōe & absteriside tūc
utilis ē decoctio folioꝝ oliue cū melle. et de
coctio radicū apii cum melle colluta. Dixit
rasio 3° q^{uod} trinitia. succus folioꝝ plātaginis ad
lauandū q^{uod} frequēter us ad ulcera oris & si fu
erint i ulsitate mālitiē. i. i. i. p^{ri}mi grad^u uleceꝝ
& ad ginguā sanguinolētā & mollē. dixit rufus
fel restudintū us ad ulcera mala acuta i orib^{us}
ifantiū. & dicit quidā mī xū cū melle dissolutū
i aqua collutū & lauet inde os. & ex eo sine a
qua linat exteriora sanat enī certe ulcera ma
la fraudulēta q^{uod} sūt in oribus puerop. dixit
gal. ubi supra. ulcēa in ulsimitate humiditatis
ex hūis attinētia ossi eo q^{uod} ē dubitādūz ne cor
rūpatur curāda sūt cū medicis nīmīs uehemē
tibus in desiccātōe ob eā nō ossi eo q^{uod} ē si
cum et de hūis sūt acatū & cortex glandis
& us acētū cū sale ad colluēdū & tenēdū in
ore qm̄ us p^{er}tra corruptionē & phibet eā. Et
ast rasis ibidē dico q^{uod} caro oris ē sicca salua
lingua unde nō extrinādū ē galim opponē hic
utēdo in ore medicis uehemētis siccitatis et
adductū sciat eo q^{uod} oē mēbz castitatis & hu
miditatis multe pūptū ē putrefactōm. q^{uod} cu
rādū ē cum rebus multū desiccantibus ut nō sit
dubū de putrefactōe eius. et subdit gal. si in
ore fuerint ulcera uelociter corrupēta ex ca
litate & hūiditate eoz curāda sūt cū medicis
nīs uehemētibus. Et de utilib^{us} i ulcerib^{us}
oris & ginguine meditis ē dixit gal. ifudat sal
in aceto potētissimo & teneat ex eo tepido in
ore. aliud utile & ē serap. q^{uod} ferrēs ad corrosio
nē oris & q^{uod} stringit dētes. B. mirōb. citrinop
gallaz corticū granati acetosi rosaz rametib^{us}
& sumach unū fruct^{us} tamarici & granatorūz
siluestriū an. ptes equales terant^{ur} & admist^{entur}
tur. Et dixit serapio medicamē q^{uod} ferrēs cor
rosiōm & mē sanguineē q^{uod} gredit^{ur} ex giguas
& dētib^{us} q^{uod} multis. B. alumis albi uisū & ext^{ra}
ctū cū aceto. 3. i. salis mālce & sumach. an. 3. te
rāt^{ur} & admist^{entur} tur. B. alumis p^{ri}mi. & sa
lis eōis rostr. p^{ri}mi. puluerizēt^{ur} & pōat^{ur} ex eis
sup ginguas. nā corrodit carnē malā & bonā
regenerat & ginguas q^{uod} foriat. dixit galls cō
tra corrosiōnē ginguaz & tuberositatē eazū
frica locū. cū alumie zucharino. & postea laua
cū aceto sglitico bis in die mane & sero. Et
postea pone sup giguas puluerē mastice ita
q^{uod} adhareat ginguis. Aliud ē utile. B. suach
gallaz balaut. & alumis an. terāt^{ur} et siq^{uod} frī
catio cū eis in loco pmissa collutōe euz aceto
sglitico dicit quidā q^{uod} uinū decoctōis radicū
pētafilonis usq^{uod} ad q^{uod} sumationē tertie p^{ri}is te
pidū ore retētū sanat oēs putredines oris for
didās & difficilis q^{uod} solidatōis. Ad ulcera
uero maligna & herpetica ex utilibus ē medi
camē serap. q^{uod} stringit giguas & us ad berpe
ten estromenū & dolorē molarū. B. corticis
granatop. 3. xxx. balaut. gallaz alumis iamei

piretri an. 3. x. sumach. 3. xy. salis indī. 3. y. te
rāt^{ur} & admist^{entur} tur. Aliud ualēs ad gingi
uas corrosas & inflatas ex reumate. B. miri
3. ii. auri pigmēti. 3. i. aluminis zucharini. 3.
iii. puluerizāt quodl^{ibet} p se & ponat^{ur} quodl^{ibet} p
se in sacculo lineo & dimittatur in aceto nonē
dicbus postea q^{uod}burāt^{ur} & q^{uod}busta puluerizēt^{ur}
& ponatur ex eis sup ginguas. Et de utili
bus dixit. A. ē q^{uod} alcola sunt corrosina mala
necessaria ē administratio floris cris cū col
cotar & galls & rob & alumie & balaut. Et
dixit galls q^{uod}ferunt oī alcola maligno & pōe
q^{uod} coquunt^{ur} cū aceto & sale & sit cū eis collutō
oris in alcola puerop. Dixit paulus accidēt
alū in ginguā ex splene ulcera nīmīs malig^{na}
& oī ut curēt^{ur} sicut alcola nīp & ut rectifice
tur splen dixit. A. si fuerit cū alcola maligno
suple uel alio ulcere oris apā tūc oī ut curēt^{ur}
cum hoc unguento. B. aque albedozogi. sacra
iati. i. olei ros sacraiat. 3. lētiū sacraiat 3.
eroc. aur. ii. q^{uod}ficatur ex eis unguentum quo
fiat in loco illinitio. i. dum curēt^{ur} apostema
Secundum genus carationis ulcerum gingu
ne dixit melue. p^{er}ficatur euz medicinis incar
natius. i. generantibus carnem loco corrosie
& dephite sicut proprie euz coruicibus thuris
coctis cum uino aut aceto aut optinelle squal
itico facta collutōe cum eis. Deinde cum
medicamine de coruicibus meum aut dyamo
zon deinde cum unguento egiptiaco aut aceto
squalitico. deinde linatur super ginguas q^{uod}
est sicut cortex thuris sanguis drac. serocol
la mirra aloes & similia attribuendo eis uī
essitudinē. eis. i. medicinis dictis ut nūc fiat
oris collutio nūc apponatur unguentum egi
ptiacum nūc appōatur puluis p^{er}dictus carnis
generatiuus & hoc scdm q^{uod} dispō ulceris exi
gerit. medicamē utile in regenerādo carnem
in ulcerib^{us} ginguaz. B. oliban ligni aloes ser
cocale & sanguinis drac. an. fiat puluis subtil^{is}
de quo ponatur super loco. & de utilibus in
pueris est puluis spodi solus uī mixtus cū
zuchazo rosaro. dixit Rasis 3° q^{uod} trinitis. ad
regenerationem carnis in ginguā. B. thas
masculum aristol^{is} sanguinem drac. yreos et
borobum et cum melle distempa et utē dixit
melue. 3° genus curatōis est q^{uod} solidatio et q^{uod}
foratio. i. ginguaz post q^{uod} solidationē ne am
plius recipiat mās. et hoc cum medicinis in
duratiuis et coadunatiuis carniū ginguaz
que eligant^{ur} ex his q^{uod} dicunt^{ur} in caplo de
q^{uod} motione dentium. Fixure autē ginguarūz
curāt^{ur} dixit Aui. sicut fixure labioꝝ. Et
de utilibus ad fixuras oris & lingue ex calidi
tate est. B. candi & seium eōium fridorū an.
3. i. tere & confice pillas cum mucillagine
psili. Et cum necesse fuerit aqua frigidissi
ma infundatur & in ore teneatur et super lin
gua. Et excoziationi autem ginguarū et
palati sine ulcere confert puluis ossium mi
rob super positus grana etiam nūru uiridia
masticata profunt. Et epatica cum melle mix
ta et linia.

Capitulum 23° de augmento et diminutione
ginguæ.

Cap^m 29^m de mollificatione lingue.

Cap^m 30^m de egritudinib⁹ accñtib⁹ dentib⁹

[illegible]

pbleumatu pbleumate 2° quesiunt pp qd den-
 tes caribus magis sentiunt frigus 7 ledunt
 cu sint duriores 7 fortiores caribus 7 dixit
 cam ee qz dentes nati snt habere poros. f. pli-
 mos 7 minutos qz coz denotat albedo 7 ma-
 xime in calas habitantibus regiones i quos
 aer subingrediens uaporosus albedine pstat
 ut ipe dixit 6° de generatõe aialium in gbus
 dentibus pauci exns calm cito a frido subita
 te ninci 7 facit dolorē pp subita alteratōem
 7 qz dentes snt debiles sensus. ppea nō dolēt
 pp solonē 7 tinitatis coz 7 pp qitates acti-
 uas magis dolēt qz snt penetrabiles de facili
 Et in 3° pbleumatu ibidē qsiunt pp qd dentes
 magis sentiunt frigus qz calm. 7 si magis le-
 duntur frido qz calido caro at eziō 7 dixit cāz
 ee qz caro optinet mediū distēpanuā. ē cni
 tēpata. sed dentes sunt fridi qz rei ledēus snt
 magis sensui. bec. n. solo ē pbabilis. Dein
 de adduxit aliā cām magis uerā. et dixit cām
 ee qz dentes snt subtiliū pororū in qb^o est puū
 calm qz uelociter a 7 rario patit. f. a frido
 qz 7 rariat coz puo calo. sed caro ē latozuz
 poroz in gbus multū 7 tinet de calo. qz non
 cito patit a frigido cui pōt resistere. 7 panē
 a calido. nā calida cito suscipiūt calidum 7 le-
 duntur eo quia additur supra temperamētuz
 propriū. dixit. A. complexionēs dentium
 quandoqz significantur ex gingiua 7 colore
 eius. sicut si ē citrina ppo dentium est cole-
 rica. 7 si est alba est flica 7 si rubes est sāgui-
 nea. et si ad fuscēdinem uel nigredinem decli-
 nis est mlica.

Capitulu 31^m de conseruatōe sanitatis dentuz

Irit. A. qui uult ut scolēes
 sint dentes eius oportet
 ut obseruet octo res cauēdo se
 ab eis. Et ex eis prima est ne
 caueat se a frequēti corruptiōe
 cibi et potus in stomaco suo. Et hoc propter
 cām in sba cibi ut qz ē recipiens corruptio-
 nem uelociter. sicut lac 7 pscēs salū non qdē
 oēs sed aliqui ex eis ut pscēs pui. f. bi q su-
 munt ex lacubus et stagnis malis. dixit gal.
 10° de simplici medicina et scribitur a Rabi
 in 21^a ptecula. quodlā lac cōmestum frequen-
 ter nocet dentibus et gingiuis 7 et pūrefacit
 eas et corrodit. et hoc est propter fūmos cor-
 ruptos malos elenatos a lacte qn corumpitur
 in stomaco puenientes ad gingiuas 7 dentes
 subdit. A. qz ē oportet cauere a frequēti cor-
 ruptiōe cibi 7 potus qn corumpunt ex malitia
 receptiōis cibi. f. pmitēdo cibū q nō dē pmit-
 tit. Aut ē errando in receptiōe cibi et post ip-
 sum et ante ipm ita ut corripant. Et 2^a res
 ē aqua o3 cauere ut nō utatur multis uicibus
 uomere. et ppe qz est illud quod euomitur
 acerosum suple aut ponticum sicut cū euōitur
 mlia aut fūa-acerosum que nocent dentibus
 7 in uomitu ē qn3 multi uapores mali 7 cor-
 rupti ascēdūt 7 uenientes ad dentes ledūt eos
 3^a res ē ut inter masticatōem omnis uisci. f.
 ois cibi uiscositatē hūis qz ob eis propter
 eorum aduerentiam nō facile euadunt dentes

et ppe cum illud uiscosum est dulce sicut sunt
 7 feciones de melle. f. qn multuz decoquant
 Et sicut sunt ficus sicce uiscose. 4^a res ē de
 uitatio frāgendū dūz qz inde possunt dentes
 agitari 7 frangi. 5^a res ē deuitatio 7 gelantiū
 dētes. 6^a est deuitatio omnis rei uehemētis
 frigoris. f. actu. Dixit enim. y in affo. frigidū
 f. actuale inimicum est ossib^o 7 dentibus. pp.
 paucitatem innate caliditatis coz. Et maxi-
 me nocet dentibus qz sunt maxime discobopti
 7 inde magis attingibiles a frigido 7 maxie
 dixit Aui. post calidū apprimatū eis qz tunc
 porri coz sunt magis apri. 7 p inde magis pe-
 netrabilis a frigido. Et est deuitatio ois ue-
 hemētis caloris dato eis qz calidū sit ut dix-
 y in dicto affo. ossibus 7 dentibus amicā. tñ
 cū supfluit resoluūt superflue hūiditates coz
 Et ppe nocet dixit Aui. post frigus. f. intē-
 sum dentibus apprimatū ut patet de majb^o
 frige factis cū subito apprimat igni. 7ª res
 est ut assiduat mūdificatiōes ei^o qd ingredi-
 tur dētes. f. inter dētes 7 dētem absqz pscrup-
 tatione multa 7 absqz 7 suctudine usqz ad hoc
 ut noceat carni rubre 7 carni que est iter dē-
 tes 7 moueat eā Aut moueat dentes. 8^a res
 est deuita^o re3 nocentiū dentibus ppterare
 sua sicut porri. dixit enim Rāf. 3°. 7 tinentis
 porz ppe corumpit dētes 7 gingiuas. Et
 Aui. dixit porri uehemēter nocēt dētib^o 7
 gūgūis. Et reliqua ē deui tet q dicta sunt i
 singularibus. f. 2°. can. nocere dentibus. Et
 o3 ad pseruatōnē sanitatis dentium post eu-
 itationē pdictorū ut fricēt 7 abstergātur den-
 tes uerumtū dixit Aui. o3 ut fricationes ad-
 ministrantur cū equalitate. Et nō fiat in eis
 pseruatio tāta ut destruat hūmiditās dētiuz
 et aquositas coz et pper eis ad recipiendum
 flux^o. f. hūmiditatu3 7 ascensuz uapoz ex sto-
 maco q fiat cā ad timorē desup uentu egritu-
 dinū i ipo. fricatō. n. qn admistrat cū cūitate
 abstergit dentes 7 7 fortat eos. Et 7 fortat
 carnem rubrā 7 phibet lapides. f. lapidosita-
 tes fieri in eis. 7 facit bonū oris odorē. De
 lius ē lignum cū quo fricāt dētes. dixit. A.
 ē illud in quo sunt stipticitas 7 amaritudo. si-
 cut ē cortex mirū celi granatoruz 7 silium.
 Et si cū pdictis habebit aromatiuitates ē cō-
 ueniētiū sicut lignuz aloes. Et o3 dixit. A. ut
 assuescat fricatōes dētiuz cū uadit dormituz
 cum oleo. f. cōi si tñ necessaria fuerit iūidatō
 sit oleuz ros. 7 si calefactio sit oleum deben.
 7 qn3 necessaria erit 7 positio. f. dictoz ole-
 ozuz p hāc eni iunctiones oleoz claudunt po-
 ri dētiū 7 phibent sic a lesione uaporū ascen-
 dentium. Et melius qdem est dixit. A. ut fri-
 centur pri^o qz cū oleo cū melle si ē illic frig^o
 aut cū zuc. f. dissoluto si ē declinatō ad frig^o
 qz. f. sit frig^o quuz aut ad pap calozis unūquē
 qz. n. aboz. f. mellis 7 zucbari aggregat ppe-
 tates laudabiles absterfōis 7 ipiguarōis 7
 mūdificatiōis. i. rei cibalis pinguis reclusē
 inter dentes. f. zucbarū ē i hoc toto inferius
 melle quia non est tane uirtutis in absterfō-
 ne et aliis dictis. Et si terratur tabarzed et
 misceatur cum melle abstergit et mūdificat
 et constringit gingiuam. deinde oportet ut

sequatur ipsum. s. fricationem cum melle uel
suc. olei. i. frictio cum oleo. Et hoc ut remo-
ueatur p. olei dolor et asperitas si qua acqui-
sita fuerit ingris ex fricatione. Et ut pfuerit
innata calitas dentium et gingivarum. Melius tñ
est q. olei quo fit frictio p. caper aliqua stip-
pitate sicut est oleum ros nardinum et similia
Et dixit Aui. ex eis que pferuat sanitatem den-
tium est ut colluatur os in mense his cum uino
in quo decocta sit radix ritimalli. s. illius q. ha-
bet ramos et olia similia portulace. Est eniz
perueniens ad ultimum in faciendo boni odo-
rem. Et non aduenit facienti illud dolor den-
tium. Et similiter capud leporis adustū in fa-
ciendo boni odorem qñ fit cum eo collutio. s.
posito i uino uel aqua. Et similiter sal pfect⁹
cum melle cū aduritur uel non aduritur. Sz
adust⁹ ē melior. Et oz ut fiat ex eo auellana
i. forma similis auellane. et ponat in pāno. s.
linco et fricentur cum eo dentes. Et similiter
alumen. i. ameni cū aliq. tula mirra et proprie
alumen adustum cū aceto. Et dixit Aui. Cum
innatur dentes istis medicinis oz ut admini-
stretur post eas mel. i. aqua mellis Et frica-
tio fiat cum ea. Aut suc⁹ i. aqua zuchari deñ
admixtetur frictio cū oleis ut ē dictū supra
Sucus absinthii cum uino bullitus et melle.
si per interualla p. tunc tenet in ore calidus et
fricare dentes cum eo pfuat eoz sanitatem. De
medicinis autem dentibus puenientibus tā in
puatione sanitatis eoz qñ etiā in curatione
malaz disponum eoz dixit Bal sicut scribit⁹
3°. qñ nōtis qñ sunt res desiccative i. maiori p-
te eo qñ dentes sunt sicce nē. Et eoz siccitas qñ
feruat p. ipas et iste res sūt sicut sal ossa uita
acacia eblici galla pip. fālic⁹ et silia. Et cū
medicamē bonū dentibus erit habēs in se uir-
tutē desiccatiuā moderate absq. calefactōe et
ifrigidatōe manifestis. Desiccatiuū ē efficac⁹
ē dentibus cū nā ipoz sit sicca et sba ipoz so-
lida nō bilominus tñ dixit tpe ob cām bāidita-
tum de scēdentū ad ipos ex capite et ascendē-
tium ad ipos ex stomaco et pulmone ac etiaz
humiditātū potuū et ciboz dentes mollician-
tur frequēter. unde necessario dentes et gingi-
ue idigent esiccatiōe. sed nō calefactōe n3 in
frigidatōe nisi ad tps cognitū. qñ erit qñ trās-
gredi oporteat nā ipoz ex accitū uehemēti. si
ergo trāsgrēdi eos ptingat ad friditatē appo-
nere oz eis p. rariū. s. calefaciens et 7°. Dixit
Rasis 3° qñ nōtis identitricus. i. in medicina
dentū oz ut ponatur medicine cale et frigide
iuxta qñ opus fuerit. Et subdit gal. itē me-
dicine que desiccāt absq. caliditate et frigidi-
tate sūt nices et cortex arboris ppli. et cortex
arboris pini. et cornu cerui ustum et silia. ait
Rasis ibidē dico pferre dentibus oē qñ nō b3
qualitatē manifestā in gustu n3 sbam duraz et
terreā ad cuius ex^m ē hoc medicamē pferuās
dētes et gingiuas absq. nimia calitate et frigi-
ditate manifesta. 3. cornu cerui usti. 3. pii. fo-
lioz cipissi ustorū. 3. x. nucas cip. li. radicū pen-
tafilontis. an. 3. x. capillorū ueneris ustorū. 3.
y. foliorū roborū. 3. iii. spice inde. 3. ii. terēda
sunt bñ et iponēda sunt dentibus. nā in eis cū
pferuatōe erit absterfio. et dixit dēu friciūm

boni et utile. 3. masticeis xiloloeis solū sal-
ute et balaustraz an. p. p. g. si limaturā cor-
nu cerui bullire facis in aqua et cū ea os sepe
collueris pferuaberis a dolore dentium et eoz
sanitatē nullā pateris. Et dixit Rasis ubi
supra aceto utēdū ē uiz in p. sione dentū cali-
da et frigida. qñ extenuat frigidā et ifrigidat
calam. et facit medicinas penetrare ad p. sūdū
et mel efficac⁹ ē et laudabile ad curā dentium et
gingine eo qñ mōdificat gingiuas et dentes et
abstergit eos moderate ut nō accidat inde ab-
sterfio supflua n3 aspitas et generat ēt carnes
gingine et pferuat dētes unde lenis ē et facilis
ad cura eoz. et dixit quidā put. it mel molle
facere gingiuā. sz nō ē ita. ymo restringit eaz
eo qñ desiccatiuū ē in fo. 3. et ēt cū eo ē acui-
tas et absterfio uehemens. et dixit sal et zucha-
rū secūm uestigia mellis eo qñ cū a siccitate
eoz corrodēt sordidū ē dentū et eos abstergūt
si uero tritū fuerit suc⁹ album et mixtum cum
melle medicamē erit p. g. ad abstergēdū et
mōdificādū et albificādū n. dētes. et cū hoc
mōdificat gingiuam et restringit. dixit gal. ut
ubi supra ponit. nō ē aliqua medicina calida de-
siccatiua sicut ē cinamomū sz nō sit uehemē-
tis calefactōis. et nota hic qñ sz pp dictā cām
medicina sicca sit oportuna dentibus medicina
tñ frigida nocet eis quāuis eoz nā sit frida
et hoc tō qñ ut supra dictū ē medicina frigida
cito extingueret debilem caliditatem eorum.

De medicinis dentium dixit. A. qñ alie sūt
conseruatiue sumendo conseruationem etiam
pro p. s. uatione et reductione. et alie sūt cu-
ratiue. et qñ suba dentium ē sicca. ideo medi-
cine conseruantes sanitatem eorum et reducen-
tes ad id quod oz secundum p. m. sunt medici-
ne esiccatiue. calidis at et frigidis indigēt cum
accidit unā qualitatem. s. caliditatis et frigidit-
atis a naturali p. sione p. m. recessisse uehemē-
tiores at medicinas puenientium ad dentium
sanitatem sunt esiccatiue mēsurate in du. bus
aliis qualitatibus. et subdit omnis medicina
dentium ē esiccatiua nisi illa que nō ē dētes
quoniam ē dens. i. iquārum ē dens. ymo ppter
accidens quod accidit ei. Et dixit. A. ex
medicinis tñ desiccatiuis quedā sunt calide et
quedam frigide. suple et quedam temperate. et
subdit qñ medicinarū dentū melior ē illa que
aggregat arefactionem al. et melius exaspera-
tionem et esiccationē et absterfionem et reso-
lutionem supfluitatis si ad dentem est expulsa
cum equalitate. i. conueniētia et prohibitione
materie que ad ipsos attrahitur cum esiccati-
uis frigidis. et illa que ad aliquātulum frigo-
ris declinat que nō obstupefcere facit dentes
sua accositate aut ponticitate sicut est stupe-
factio agreste et acerositatis citri. est sicut gal-
lia non quidem muscata quia ipsa est calida.
sed pro gallia intellexit tamich aut such et
canfoza et sandali et rose. et semen eius et
balaustra et sanguis draco. et cortex arboris
mori et folia tamarisci et fructus eius. et gal-
la et kacube et mandragora alias margarite
et faufel et farina ordi et radix acciose et
similia. Et dixit calide autem que sunt
usque ad terminum idest non superflue.

Alie sunt quæ calidæ sũt in sũba sua. Et alie qũæ calor ẽ acqũisitus. Et calide in sũba sua sunt. sic sal adustus et secha adustus et cinamomũ et ysofus et flos squanti et fructus capparis et fortior eo ẽ cortex radicũ et. Et xilaloes et capillus ueneris uini. i. crudus et recens et adustus. Et folia cipissi et tũpi et folia et cornua cerui adusta et mēstap et cinis ei⁹ et mastix et dragacum adustus et aristologia rotunda et cinis corticis uiris et cinis capis leporis. et dactali adusti. Et medicie calide cũ uirtute acqũita sũt sicut cinis gallap. nam cũ exstinguntur in aceto ẽ ad equalitatẽ p̃p̃inquus. Et ex eis ẽ cinis ramoz uiris et cinis cane et que eis sũt. Et equalis siue tẽpare sunt aliq̃ sim plicia ut cornua cerui adusta cum lauatur. Et alieque sunt ueniẽtes ad equalitatẽ fm formã p̃p̃onis sicut cum misce ẽ farina ordet cũ sale et sero et deinde aducũtur. et dactali p̃fecti cũ allitrim et adurũtur donec fiant carbonẽs de inde effũditur sup eos sex et administrat. Et nõ itellerit. A. hic cum loquitur de medicia tẽpare et ipa sit tẽpare respectu tẽpare dẽntũ sed respectu tẽpare corporis humani. sicut ẽ nõ itellerit de medicina sica q̃ sit talis respectu tẽpare dẽntũ. qz medicia sica que p̃seruat dẽntes nõ ẽt ut sica sũt tẽpare. s. in itellerit de sica respectu tẽpare corporis humani. et q̃ sit itellige de calida et frigida. Dixit A. dicamus ergo q̃ curatio cũ esiccacio est curatio oueniẽs. sed curatio cũ calefactio et i frigida curatio ẽ curatio necessaria. Cum sit ueniẽs recessus ab equalitate p̃p̃ia. Et dixit. medicina p̃p̃ia. alie sunt dẽntificia. i. forme medicinar cũ q̃bus fricantur dẽntes. Et alie sunt masticatorẽs et alie lĩmĩta. et alie sunt que ut pastili ponuntur sup dẽntes et sup mādibula. et alie sũt fuci. et alie sũt res impletes. et alie sunt fricatorẽs. et alie uaporatões et alie sunt cauterizatões. et alie sunt eradicatorẽs. et alie sunt suffumigatorẽs. et alie sunt cauterizantia et alie sunt distillarões in aũre. Et alie sunt estantes mās cũ stomia et uenosis. et p̃p̃inquitibus locis. et itez dixit ex medicinis dẽntium. quedã sunt resolutiue et que dā ifrigidatiue. et quedã narcotice. Et narcotice cũ admistrantur dẽntibus sunt res lĩgin quiores a timore. s. in admistratiõne eaz respectu admistratiõis ipaz in alijs mĩbũs qz nõ p̃sequuntur corp⁹ nocumẽtũ ex stupefactiõẽ dẽntis in q̃tum ex stupefactiõẽ alicui⁹ alioz mēbroz. Verũtũ multiplicatio iparum qũqz corũpuit sũbam dẽntis et sũt medicie uebẽntis resolutiõis et calefactiõis. o. ut nõ admistrantur nisi cũ ẽ necessariũ. Et iste sunt sicut pulpa colognide et ellis et cucumer asinin⁹ et reliqua eis sũt. et o. ut caneat aduentus alius cuius earũ et narcoticarum ad uẽtrẽ ne ledat ipm. Et dixit. A. multociẽs ẽ necessarium p̃forare dẽtes cũ p̃foratoriũ minuto. i. subtili ut p̃ ipz esiccetur mā noctua. et ut inueniãt medicie trāsũt ad p̃fundũ eius. et subdit. A. q̃ aceti q̃uis cũ sua sũba noceat dẽntibus in qũqz ponit in medicinis dẽntium ifrigidantibus et calefactantibus sũt. i. i uirisqz. et ifrigidantibus quidẽ qũ ifrigidat sua sũba et penetrat. i. eos

penetrare facit. in calefactantibus uero qz penetrat. et quoniam adiuuat cũ incisione ad resolutionem. eius naqz nocumẽtum est tũc fractum a medicinis dẽntium que ei admistrant.

Capitulum 32^m de dolore dẽntium.

Entes qũqz dolent dixit A. ut. pp cãz in sũba iparũ. et qũqz pp cãm exĩtas in neruo qui ẽ in radice ipoz. Et qũqz pp cãm exĩtem in gingiua pp apa et additionẽ carnis nate in ea recipiẽtis mām. aut pp mollificatiõem ei⁹ qz recipit mās malas que putrefiunt in ipa et nocet dẽntibus. Et dixit. A. cãm dolor dẽntium sunt aut malicia p̃p̃onis pure ex frigore aut calore. tamẽ frequẽtius ex frigore aut est mala p̃p̃io cum mām aut ẽ uenositas. et dixit q̃ esiccacio oueniẽs dẽntibus pp p̃uatiõẽ nutritiũ eorum sicut accit semibus ẽ ista humectationes. s. cũ mām in cãdo dolor qz nõ accidit ab ea dolor nec sic sepe in dẽntib⁹ sicut accit ab hũe etatõe mālĩ. Aliq̃ exponũt ista. i. p̃ter et uolũt q̃ hũiditas nõ sic causet dolorẽ nec sic cito si cur siccitas qz ẽ qualitas mĩnus actiua et non iducit dolorẽ p se sed p accit. Mā at dixit. A. facit dolorẽ aut cũ multitudine. s. qua exĩdit aut cum grossitie. s. qua p̃p̃imit. aut sunt acuitate. s. qua corrodit et mordicat. Et dixit. mā qũqz ẽ apas dẽntẽ ipm. et quadoqz est corrodẽs ipm et quadoqz facit nasci uermẽ in ipso Et mē ueniẽtis ad dẽntem ipm. quadoqz est ex stomaco et quadoqz ex capite et quadoqz ex abobus locis sũt. nam si fuerit corp⁹ totus plẽnũ illa mām. tunc curũt eius ex corpore ad dẽtes erit ex illis duabus uitis. s. ex stõaco et capite. Et dixit quadoqz dolent dẽtes in febribus acutis fm semitã cõitatis i malicia cõp̃onis. et dixit quado accidit sub aliquo dẽte corrodẽs dolor et pulsatio tunc in radice ei⁹ ẽ superfluitas nõ materia scilicet. causas apa curetur ergo tunc dixit A. apostema et dolor et eradicetur scilicet dens ille sedato apate et dolore. Dixit A. s. mēmĩr. dẽntib⁹ n̄ accit solũm dolor. s. et pulsatiõ sũtis pulsatiõ n̄ q̃ accit in carne apata. Et dixit. multociẽs accit dolor in radice nerui attritiõis eis et gĩgĩtis. et putat dolorẽ ẽ in dẽntib⁹ et dolor nõ ẽ in ipis. Dixit A. qũqz sit difficile plurib⁹ hõĩbus p̃siderant in suis dolorib⁹ dẽntibus discernere inter eos. s. quis ẽ qui doleat. Et hoc ẽ pp p̃p̃inquitatẽ uni⁹ ad alterũ q̃ corũpuit iudiciũ. et qũqz faciunt extirpare dolorẽ cẽ in uno eoz et qũqz in alio. Et sic nõ p̃p̃e p̃t significare i quo eoz sit. De signis doloris dẽntium fm loca dixit A. oportet ut attendas et consideres an cum dolore dẽntis. sit apa in gingiua aut in partibus eius Et si fuerit extirpabili⁹ q̃ fortasse causa non erit in ipso dẽnte. Et simĩlĩ si fuerit comp̃ro scz mala absqz apostemate in ipsa gingiua. Et si non inuenis apostema in gingiua suple neqz complexionem malam neqz corruptionẽ tũc cã aut est in ipso dẽte. ut ẽ i neruo q̃ est in radice eius Et tunc si senseris apostema

te aut corrosione tunc ca erit in fba eius et fit
si feleris lesione que extendit in longitudine
in dente. f. erit ca in ipo dente si at no sentitur le
sio nisi in pfudo tunc erit lesio i neruo qui e i
radice eius et pprie cu luenit dolor expasus
in caribus rubeis qz in istis caribz est ex
pansus neruus ille. aut si sentit lesio in mandi
bula. et sentit sicut obtupefactio. et dixit. A.
cu ca doloris e in gingiua no sufficit eradica
tio. f. dētis et no e necessaria i ea pētus. f. ad
hoc ut sedet p ea dolor qm eradicationem de
tis no tollit tunc dolor n3 ca doloris sed for
tales fit additio in eis. f. si ca doloris e in de
te rēonef cu eradicatione eius et si est in neruo
qūz remouet et qūz nō. et nō remouet p era
dicationem nisi ppea q mā qz nā et medicina re
soluere querit uenit locū aplū in quo expel
litur. cu prius fuerit pforata et reicta cu dēte
. f. cu prius erat dēs et pforabat et qutcabat
eū sub se unde nō poterat expelli. et dixit si
gnificabis qplonē calidam et fridam p signa si
ta. f. i pcedētibz. et significabis siccitatez p
decumationē dētis et qmōz eius. qmōtūz
enī dētes qūpra būditate cu qua alligabāt
et significabis dixit ipse uetositatē cu pmuta
tione doloris extēsi. i. extēsi. et būorē gros
sum significabis cu submersione i mora dolo
ris absqz calitate et friditate appenibus ual
de et būorē acutū sāguineū et colicū significa
bis cu uelocitate nocumēti q iurrit ab eo q
facit dolorē. et p trāsitionē. i. pforatōem quā
dam exītem in dolore. et alteratōem coloris
ad uilitudinē būoris qz ad rubedinē si fuerit
sanguis uel citrinitatē si fuerit cola. et p cal
tatem acutā siue intēsiā cu tangit. Et dīcunt
quidā cognosces opa p signa eius dicta supra
dicunt in q opa gingiue utpiz sit a sanguine
uē sanguine acuto et signa eius sūt rubedo loci
et maxille cu emittētia in gingiua et acuitas
doloris uel grauitas cum acuitate et tacitus a
que frigide et introitus aeris frigidi tuat. et
signa facti a mā frigida sunt dolor cum graui
tate et ponderositate et fricatioē loci absqz ru
bedine et acuitate intēsiā. f. pseruatio a dolo
re dētis pphibēdo oīa attrahētia māz ad eos
et gingiuas. et uicēdo pphibētibz māz ad eos
fluere. et infās rostrē equi oīcularis fuerit do
lorem dētū nō tenet. caueat tñ ne equus in
farcem mordeat. dixit qst. ut dētes nūquā do
leāt incide edera de sero et in crastinā rasina
que inde exit dētibz et inter dētes pone.
dicat q qui pfricat dētes suos cum succo
cepaz nupitū cu adipe galline de mane nūquā
fēnet dolorē dētū. celi donia maior mastica
ta a dolore dētū pphibet limaturam cornu
cerui in aqua bullire fac in olla rudē in qua
postea eam tene cobopertam et cum ipa aqua
lana os et dētes ipa etiam aqua ore reien
ta ualet ad dolorem dētū. Cura dolo
ris dētis dixit mesue est duplex scilicet unī
uersalis et particularis. Et unīuersalis est
tres res. prima ē euacuatio materie. et 2^a ē di
uersio eius et 3^a est pphibitio fluxus ipi me
Et pma pfectur cum euacuacione p flōm
am et uentris solonem. et istam euonēz factas
fm q significabitur tibi si acciderit cum cōi

tate cerebri aut capitis suple ul' alteri mem
bri. dixit. n. A. si dolor fuerit cu cōitate mem
bri tunc incipe a mundificatione illius membri
cum flōmia et uentris dissolutione cum eo quod
conuenit. et ad euacuacionem faciendā dixit
Rasis 3° continentis dico qfiderādum est an
gingiua apata sit. et si quidē apostemata fue
rit calidum insiste euz minutione dixit mesue
nerum si dolor fuerit propter apostema quod
sit in gingiua cuius materia est sanguis acur
confert flōmia cesalice et scarificatio et inci
sio uenarum que sunt in labris et sub lingua
et hec fiunt gradatim. Et confert etiam appo
sitis sanguisue apposite in radice dētium
et uentrosationes sub mento cum incisione.

Et Anticena. dixit si illic fuerit apostema
sensibile in gingiua et caribus rubetis tunc
oportet ut incipias cum fiobotomia et scari
ficatione secundum uirrentem et conditiones
sunt perueniatur ad euacuacionē ex ipo mem
bro ita ut mittantur ad dentum radicem san
guisue. aut fiobotometur uena que est sub lin
gua. aut uentoseur sub mento cum scarifica
tione. Dixit plat. in dolore dētis incidatur
uena quedam que est in aure et permittatur
parum sanguis exire. et Bertramus dixit q
uena hec proprie est in media aure. Et cōst.
dixit si auris parue dolentis. et subdit me
sue. si materia fuerit sanguis acurus. tunc
necessaria erit fiobotomia et uentris solutio
scilicet cum educantibus coleram. Et si fue
rit absqz apostemate materia predicta simi
liter administranda est fiobotomia et reliqua
etiam que diximus. si autem ex humoribus
fuerit frigidus dixit ipse euacuatio fiat cum
bis que sunt sicut pillule cozie et yero. colo
qui et similia. et hoc si materia fuerit flōm
ca. nam si esset mica euacuatio eēt fienda euz
educantibus mltam. Et Auic. dixit si est euz
mā. f. alia a sanguine quecunqz sit illa acuta
aut grossa aut multa oportet ut euacuetur fm
q ipa est. Secundam rem complent dixit
mesue. fiobotomia et uentrosationes quas di
ximus et fricationes in extremitatibus. Et li
gature et compressiones carum dolorose. Et
cauterium in candens suple et cristeria. et
suppositoria attrahētia. Et dixit Galienus
si teratur allium et ponatur in radice manus
prope palmam et proprie in manu que sequi
tur dolorem sanat dolorem dētis. et est ex
pertum facit autem hoc quia rubificat et ue
sicat locum unde trahitur materia ad manum
propter dolorem in ea causatum ab allio. ter
tiā rez complent dixit mesue. administratō
medicaminum prohibentium fluxum materie
declinare ad dētes. sicut sunt pillule alembet
quas fecit Alex. et scripsimus eas in capto
de catarro. Et similiter plura alio ibi scripti
mus huius intentio nis. Et ad huc plura hic
inferius scribentur. Particularis uero cura
dixit mesue diuiditur in ueram et mendosam
Et ambe pplentur cum medicinis reientis i
ore et dētibz applicatis. Et euz medicinis
ab eā apprimatis quarum alique sunt calide
alique frigide alique humide et alique sic
ce et alique sunt temperate. Et alique
S. 1.

opant cū proprietate. Et de opantib⁹ cū p^ori
etate ē spoliū serpentis. Dixit Alex. spoliū
serpentis incensū tritū ꝓfectū cū oleo ros. ad
spissitudinē mellis dens liniat. Et mesue. di
xit. spoliū serpentis ꝓbustum mixtum cū oleo
ad spissitudinē mellis liniat sup dentē est mi
rabile in sedatōe doloris. Et dixit Accem
decoctōis spoliū serpentis. s. collum et ore re
tentū est ad hoc mirabile p^orietate q̄ ē i ipso
Cornu damo ꝓbustum dixit Gal. de tyriaca ad
cesarē. sicut scribit a Rabi in'zz^a. particula
tritū et mixtū cum uino dolori dentū ꝓfert
cū ex ipso aliqd pōtur sup dentes. Cornu cer
ui decoctum in aqua bñ ꝓfert si teneatur aq̄
illa calida in ore et collutō fiat cū ea. Dixit
Rasis 3°. ꝓtinentis radix plantaginis cocta
aut masticata facit ad dolorē dentium. Et di
xerunt. Gal. et diaf. insistentū ē cum ea in oi
bus curis doloris dentū. Et dandum ē de 2a
dice eius ad masticandū et coctum cum aqua
ad os lauandū. qm̄ facit ad dolorē. Bozay
dixit sapio. auctoritate ysaac. q̄ pulsationem
dentū sanat p^orietate mirabili. Dixit plini⁹
libro 30. q̄ lauati uino decoctōis dentū ca
nis ꝓtritoy confert. Dixit serapio. q̄ oleum
decoctōis lombrioy terre calm inmissū in
opposita aure denti dolenti. Et dixit cū acu
scz una pungant porcellones. s. multi. postea
cum illa acu tangat dens dolens. s. pluries.
Dixit kiranus q̄ rostrū picis aus appensum
collo ꝓfert dolori dentium. Dixit mesue. Cu
ra uera bz semitas fm̄ quas curare oz. Et ua
riatur uarietate qualitatum materie faciēis
dolorē. ymo ē uarietate complexionum. sine
mā facientia dolorē. Dixit enim Aui. Cū
cā est in ipso dente aut in neruo ei⁹ et non est
mā ymo malitia ꝓpōis curetur cū medici
nis dentium q̄ illi ꝓpōis opponunt. Et si q̄
dem cā est malitia ꝓpōis ei⁹ et debilitas ip
si⁹ comp^ossio sup calm tunc colluat os cū olo
frigide ꝓpōis tepido et dein fiat frigidum
actu. Et si fuerit cā ei⁹ comp^ossio sup frigidus
administrent olea cala sicut debent. Et comp
mar dentem sup uirellaz oui affatū calm aut
sup panem calidum. s. sicut egredi de forno.
Et qñz conferunt ambo regimina. s. de uirel
lo oui et pane calidis simul mixtis uel sigilla
tim uno post aliū l'utrunqz p^ole in unaquaqz
specie malitie ꝓpōis pōicta. s. in calida et
frigida. Si autem fuerit in cā pura siccitas.
tunc confert ut fricet cum eis. que sunt sicut
butiruz et adeps anatis suple et galline et simi
lia. In mālī autem siue fuerit materia apōis
siue nō. dixit mesue. prima semita est ut admi
nistrentur medicamina que confortant dentes
et repellunt reumatizationem mē. Et ista qui
dem sunt in mā calida. sicut retentio aque fri
gide cum aceto aut cū aqua rosata aut uicissi
tudo earum. quia quandoqz cum aqua frigi
da et aqua rosata aut aliqua infigidantia que
sunt ex succis et decoctionibus rerum que
sunt sicut rose et mirus et similia. Et
hec quidem administranda sunt in principio
doloris. Et Aui. dixit in apostemate gin
gue calido faciente dolorē dēntis oportet
ut teneat in ore in principio infigidantia for

ta absqz supfluitate in simplicitate. Et dixit
enā in mā non apante. oz ut incipiam⁹ i pñ^o
cū illis q̄ infigidat et repellat i omnib⁹ illis
s. materiabus q̄uis istud i materia calida sit
magis necessariū et in grossa minus. Quod si
materia fuerit calida dixit Aui. curet cū succis
infigidantibus et fiat pparatio in eq̄tione ei⁹

Et ex ꝓuenientib⁹ in hoc ē succus acetose di
xit serapio et placius lac asine collutū ꝓfert et
similiter capre nouiter nulluz. Et dixit sapio
fm̄ dyas. ualet collutō cū succo rasure cucurbi
te ualet etiaz ꝓz pliniū cucurbita cocta ore re
tenta et masticata et ualet portulaca et solarp
Cum autem incipit transire in dicta materia
tempus principū dixit mesue administrandū
est oleum ros cum decoctione uini et passula
rum aut fenugreci. Et ultimo gradatiz done
niendum est ad resolutiua et maturantia. Et de
ꝓuenientibus in magnitudo doloris est uinū
decoctionis acetose et ualet uinū albus deco
ctionis uisoli aut portul. Et ualet i statu resolu
tiua leuia ut uinum decoctionis corone regie
et passule Aut florum camomille et fenugreci
Amplius in dolore calido ꝓfert emplastratio
gene cum pulpa mali decocti sola iam mixta
cum aqua rosata cui quandoqz iungitur mo
dicum canfore. Aut emplastrū factū ex faria
ordei in decoctione cucurbitae aut lactuce aut
solatri Aut fiat emplastrum ex folijs populi
Aut ex folijs lactuce decocte i oleo rosato. Si
ho mā fuerit frigida dixit mes. admistretur
in pñ^o que sunt sicut oleū rosatū cum mastice
aut cū succo aut ramich. Aui. autē dixit q̄ ex
reb⁹ foribus ad repellendū et p^orie i materi
is frigidis ē alume aduistū et extinctū cū ace
ro et equali mēfura sui salis q̄ abo sunt trita
ualde deinde colluat os postea cū uino. Meli
us tñ i pñ^o ē ut cū eis mēfetur aliq̄ frigi
da sicut galla rose et mirū. Et dixit mesue san
daraca cū aceto. s. ore retenta et colluta ē una
mēti sublimis ꝓhibet ei reumatizatione a dē
tibus et gingiuis et sedat dolorē uehementē et
ꝓstringit gingiuis. Et Aui. dixit q̄ ualet p^o
aliquo est enim pūlis. Et post hoc. s. in aug
mento ualet oleum rosatum cum eo qd est sic
ysopus et balsce Aut succus porri post ebulli
tionem eorum et similia. Et ualet in hoc t^o
collutō cum aceto infusiois uel decoctōis
peonie Aut betonice aut radicū diptami
Et deinde deueniēdum est ad pure resolutia
Dixit mesue postremo administrentur ea que
sunt sicut radix coloquin. cū aceto Aut stafi
sagria cum aceto Aut allium et similia. Dixit
Aui. in doloribus dentū indigentibus reio
lutione ꝓferunt collutiones oris que tenentur
in ore spatio longo sicut cum aceto in quo de
cocta est radix coloquin. que est fortis inua
ment cum frigus est m^o. Aut Aristol. aut pi
retrum aut asa fetida aut sinapis aut coriaces
capparis aut sansucus siccus aut radix cucu
meris asinini et similia que enumerat. Et pos
sunt ex medicinis simplicibus fieri medicine
ꝓposite Et sicut ex medicinis predictis pos
sunt fieri collutiones similiter possunt fieri
gargarismata et masticationes et linimenta et
epitrimata et emplastra et fumigationes cum

trafectorio et caputpurgia et distillationes in
aure et repletiones dentis et cauteriza
tiones. Et de collationibus utilibus et acetum de
coctionis radicis tritumalis. Uterque dicit Raf.
3°. quoniam dico quod si dolor fuerit ex frigore
fricanda est radix ei cum digito et pano grosso. I
terius aut acetum acutissimum in quo bullierit
sinapis. 3. iii. et pipis nigri. 3. i. et collatur
os cum eo. Aut unum decoctionis sandarace
collatum aut unum in quo bullierit salure.
M. i. et mastice. 3. 5. donec redeat ad quar
tam prem. Aut unum decoctionis radicis ber
bene quoniam collatum tollit dolorem statim. Preter
aqua uel unum decoctionis radicis cucume
ris agrestis quoniam longissimum dolore dentium
tollit. Item acetum decoctionis radicis urti
ce et uulgaris. Et unum uel acetum decoctionis
foliorum lauri aut betonice aut origani su
cus tritumalis sinapis absque solis ore retentis.
Dixit sapio. ualeat acetum decoctionis piperis
aut radicis caparis. Aut sinis. collum. Res
autem que ponuntur super dente dolente dicit
mesue ex origano et nitro factus pulvis et su
per dentem et gingiuam positus mori dolores
tollit. decoquatur origanum et galaga postea
exprimantur a uino et ponatur super dentem
prius est collum et locum cum uino decoctio
nis ipsorum. 3°. continentis dicit. Raf. si do
lor fuerit ex frigore fricandi sunt dentes cum
sinis in melle mixto et perunt tyriacha anti
qua et metridatum posita super dentem et fric
cata. Dixit bal. tyriacha magnam cum aceto
liquefactam pone super molares aut pano aut
bombace aut sime alius et super molares po
ne et mesue. s. spicas alii calas. Dixit. Ra
fis. 3°. quoniam ad pulsationem dentium sine a
postemate calido. sinapis terat et apponatur
radicibus dentium. quoniam ualeat nimis mirabilis
Dixit bal. mel et sal cum aceto si in ore teneat
tur. sedat et gelationem et dolorem molarium si
ue ex calido siue ex frigido fuerit. eo quod in
aceto est refrigeratio et profundatur sui subti
litate et penetrat in substantiam molarium. Et
sic dolorem sedat calidum. Et quod subtiliat et in
cidit humorem sicum dolorem sedat ex frigi
do. Sal aut. eo quod in eo dissoluitur et subtili
tate ac est superflue humiditatis desiccatio. Et
dixit bal. assignatio medicis. Raf. in medi
cinis appositis ad dolorem molarium. sime
pip et piperis et lac tritumalis et tere diligenter
et cum galbano distempe et super molares po
ne. Dixit Raf. sicut ponitur 3°. continentis.
mentastix coquat in aceto. Aut coquat piper
trum et quidam decoquunt ambo simul et cum
eo lauandum est os. Dixit Raf. stasisagria ma
sticata attrahit flegma nimium et mitigat do
lorem. Et radix celidonie masticea cum pro
prietate confert. Nubamer a rasi. tyriacha mi
rabilis ad dolorem dentis. 3. piperis casto
rei mirre a se. an confice cum melle. Et ma
stix cum uno grano uel duobus piperis. uel
uno uel duobus gar. confecti ualid. Dixit. Raf.
si manetur mentastrum montanum et piperis
piper album et mirra et conficiantur cum
melle passul. et fiant ex eis forme sicut auella
ne. Et masticeatur ex eis omni die una. Et di

xit Raf. quoniam fit cum medicina dictis garga
risma. decoquat passe morane et allia in aqua
et fiat cum ea gargarisma et dimittatur os ap
tum ut currat ex eo salua plurima. Et potest
fieri suffumigatio ad dentes dolentes. Et dicit
Raf. melius est ut fiat cum trafectorio. i. p
canulam. que quoniam sunt ex resolutiua sicut
ex ungula asini aut seie cepe ppe. et ppe ad
uerme dicit mesue. Res quibus fit suffumigatio
ad dente dolentem et sedant dolorem ei sunt
sicut semine porri cum alkitra et semen cepe cum
alkitra et semen insquami et porri cum alkitra
tribus equalibus. Et loco alkitra potest poni ce
ra. et dicit quidam quod facit exire uermem de ore
factis ex eis formis sicut auellana suffumiga
tione facta ex una ex eis per trafectorium. Et
ex eis quibus sunt euaporatores exiret ad de
tes. sunt sicut malua anethu alca herba uita co
momilla fenugrecu semine lini mellilotu semen
cauli et folia eius semen porri yreos radix
lily et ylopus et similia. Et quandoque fit epim
ex cepe aso et oleo camomillino aut ane
uno aut rutaceo aut de lilio aut de ben
Aut de amigdo. amaris aut de nucleis piscorum
aut ylopi et similibus. Et dicit. quoniam sunt uapo
rantes cum rebus sicis sicut cum sale multo pani
co et similibus. Et quoniam sunt caputpurgia dicit
Raf. sicut cum aqua cucumers asinini aut succo
siele et salfati et aqua sanfuci. Et quoniam sunt di
stillationes in aurem sequentes dolores. Dixit
Raf. sicut si administrantur predicta caputpur
gia in aure cum aqua caparis humide. i. cum
succo foliorum eius. Dixit mes. Res quibus sunt
injectiones in aurem sequentes dolorem et sedant
ipsam sunt succus affodilli oleum de amigdo. ama
ris et dulcibus oleum de persicis oleum sambaci
num quodcumque horum coctum fuerit in cepe et ca
uato ppe aut postquam distillatur in eis aliquid ca
stor. aut euforbiu aut opy. fm necessitatem. Et
ex eis est succus cucumers asinini postquam deco
quitur in aliquo ex oleis predictis. Dixit Raf.
et scribitur. 3°. continentis. appositio salis et pa
nici de foris in plurimis ualeat uerbemeter. Et
intus apponitur nitellus oui affatus. Summa
tur quinqz grana edere nigre et tridantur
et bulliant in oleo ros. Et illud oleum effundatur
in aurem partis aduersae dentis dolentis. Et
idem facit succus eius edere tepidus intus
in aurem etiam dente dolente dolores uulz pla
cat intus calcactus. quidam dicunt quod debet
summi de edere terrestri. Et quidam dicunt quod de
mitti in aures sequentes dente dolente. et dicunt
quod in primis inducit angustiam sed cito transit
et sanatur dolor etiam si magnus sit et facies
sit infusa. Oleum rosatum decoctum cum ca
pillis hominis uetus in aurem dentis dolentis
distillatum dolorem sanat statim. Rata ballita
in uino albo et calida posita super genam dentis
dolentis sedat eam. Dixit Raf. quandoque fit em
plastrum barbe uel uaporatur barba. i. locus
barbe faciendo uaporatorem post uaporatorem
ut ad ipsam trabatur materia. Cum enim apo
stematur barba sedatur dolor et proprie cum
coquit dens cum oleo seruatur in illa hora. Qui
dam autem loco olei opponunt aquam uitis
calcactam pluries applicando eam denti

Dimotio siue agita
tio dētiū
q̄ ē dī molificatio. Quis mo
lificio dicatur ē de ygelatio
ne ipsorū. Dixit Gal. ut scribit

3°. q̄tūcūq; accidit. aut ex percussione aut ex hu
miditate nimia declinare ad nervos q̄tūcūq;
cū radice dētiū unū molificat. Et sapio.
dixit foras mouentur ex percussione et
foras abscissione q̄tūcūq; nerui colliga
ti i radice cuiusq; dētiū submergunt p̄ hū
ditate multā et molificant. Dixit Aulc. q̄tūcūq;
q̄tūcūq; dens pp̄ cām p̄tūtiū ex casu ul' p̄
cussione. Et q̄tūcūq; q̄tūcūq; ex hūditate mol
ficante nerui stringente. Et cūz hoc ē dens
q̄tūcūq; p̄tūtiū. i. molificatus ex hāc cūa i hu
miditate. dētiū extenuatur. s. pp̄ p̄tūtiū
nutrimentū q̄tūcūq; q̄tūcūq;. Et q̄tūcūq; q̄tūcūq; pp̄
corrosione accidentē origini dētiū et apli
cat eā. Aut subtiliat dētiū p̄ illud q̄tūcūq; mīnuit
ex eo. Et q̄tūcūq; q̄tūcūq; pp̄ dūmitionē acci
dentē dētiū p̄pter siccitatem dūantem. sicut
accit dētiū qualescentiū et senū et eis q̄ fa
mērollerāt uehemētē continue et abbreviat
ab eis nutrimentū. Et q̄tūcūq; cōmouentur pp̄ ab
breuiationē carnis gingiue. Dixit sapio.
dētiū mouetur plus in decrepita etate ex p̄
siccitatis uehementis. eo q̄ ipsi nō recipiūt
nisi par nutrimentū. al' non recipiūt nisi pa
rū nutrimentū ex medicinis de p̄tūtiū qua
rū ē ut stringant algum ex medicinis faciē
tibus siccitatem. Unde dixit Gal. cōmō
dētiū q̄ accidit p̄pter etatis magnitudinē
nullā recipit curā. Dixit Aulc. de cura os q̄
uiter masticationē cūz illo dēte. et mīnat lo
cutionē. Dixit Gal. et scribitur 3°. cōtinentis
q̄tūcūq; accidit ex humiditate necessariū ē ad curā
medicinas apponere dēp̄tūtiū ut cornu cer
ui n̄tūz capillū ue mīā et sīā. Et medicinas
dissolutiū cū desiccatione. sicut mirra p̄re
tū p̄r liquida acetum squillitū et sīā.
Et medicinas siccitatis cū desiccatione. si
cū gallam alumen uiriolum uas acerbū et si
milia. Et medicinas dissolutiū cū siccit
tate. sicut est mastic spica solium cronis
et similia. Dixit mesue. si fuerit p̄pter hu
miditatem effusam aut imbibitam in neruis
ligantem dētiū et fuerit comunitatē crebra
cura est tres res. Prima est ut euacuetur
materia. et cum reiteratione. Secunda est
ut efficeatur materia molificans colligatio
nem dētiū. cū eo q̄d est sicut mirra et
acetum decoctionis p̄tūtiū et similitū faci
entū humiditatem melancolicam fluere ex
tra os. et consumētū et abstergentiū ipsā

Et tertia est administratio medicaminū
stringentū et colligantiū ligamenta dēti
um et gingiue et abstergentiū humiditates
sicut p̄pter masticatio masticis et collutio
oris cū decoctione eius et ros. et balaustris.
et similitū. Et Aulc. dixit si p̄uenit ab
humiditate molificante oportet ut curetur
cū siccitatis calefacientibus. et administren
tur siccitatis oppilatiue idest stringentiā ex
medicinis dētiū colluendo os et fricando
calidis acui sicut colluendo cū aqua in qua

decocta sint assedar parā et folia cippis. Aut.
cū passo in quo decoctum ē alumē cū mediera
re sui de sale. Dentifricium ad h° quētiens
p̄. cippi ros nardi sal gēme tamarisci et cor
nu cerui n̄tū. an. p̄tes aquales. Aliud ualeō si
militer et ē q̄tūcūq; ex diminutione carnis gē
uap summat alumē tamentū et xilol' aduētū
et cippi et summach et balaustris. Dixit sapio
medicamē q̄tūcūq; dētiū q̄tūcūq; tere mirrā
et tūciā et alumē tamentū et pōe super eos. Dix
bal' medicamine eget repmēti ut alumē balau
stris. gallis et similibus cū ex eis dētiū et gin
giue fricant. Medicamen utile. p̄. coralli al
bi uel rubri. 3. i. masticis. 3. 5. terantur et mī
sceantur et ponantur ex eis super dētiū q̄tūcūq;
et firmabuntur in breui. Dicunt abscondantur
plantago iuxta radicē sic q̄ folia simi se tene
ant et postea fila et costae foliorum cūbantur et
illis prosectis reliquū q̄tūcūq; et succus ex
hatur in quo stupe canabine inringantur. et
frigide super dētiū q̄tūcūq; ponantur. Et
eniz h° expertissimū. Dixit Aulc. si in causa
fuerit detumescit. s. siccitas est ex eis quap
obitatio est difficilis succurratur in eis cū
cibaris. s. humectantibus et boni et multi na
trimenti deinde curetur cū humectantibus
faciēdo ut adherat ipsa et fricādo et distillā
do in aures sicut est oleū ros. p̄tūtiū et desa
licibus et succus foliorum solari. ymo et cū
siccitatis. s. mixtis cū humectantibus uel ut
succedant. ipsa humectantibus ut coadiuēt
partes gingiue circa dētiū et teneant ipsos
firmos. Cum enim talis dens impinguit nō
possit ideo oportet plus ad q̄tūcūq; cōmō
intendere q̄ ad ipinguationem et humecta
tionē. Nam dixit Aulc. si ē p̄pter detumescit
dētiū nō ualeat cibaria q̄tūcūq; ipsi nō ipinguit
ipsum uelociter Et ideo os ut curetur cū siccit
tatis frigidis. Dixit sapio. Macredina et di
minuunt que accidit ex diminutione nutri
menti eorum non est curatio. Et necessario
tunc molificantur et cadunt dētiū. quoniam ta
dices eorum sunt molles ualde idest non fir
me. Et non est hoc nisi q̄tūcūq; dētiū ipsi attra
buntur. et cōmīscere in quibus sunt positi mī
nuuntur. hec ergo egritudo necessario accit d
crepitis cū siccitatis que accit neruis quare
non retinet dētiū. et ex eis. s. decrepitis sunt
in quib' antecedit macies. Et ex eis sūt in q
bus tardat. Et ex eis sūt in quibus accit ue
hementia ei. s. macies. Et ex eis sunt in qui
bus accit diminutio ipsi. os ergo dixit sera
pio. ut ingenietur. s. medicus decrepitis q̄d
adiuēt eos sup̄ hanc egritudinē cū q̄tūcūq;
ne algumur. hec eniz caro cōtinet radicē den
tiū p̄tūtiū et retinet eam. quoniam algumur
confert etiam infusione radicū eorū. Quā
do autem accidit cōmōtio dētiū p̄pter. per
cussionem cadentem super eos dixit mesue.
curatur cū stringentibus siccitatis. Et A.
dixit cū siccitatis frigidis. Dixit Alexan.
p̄. gallarū part. y. mirri part. i. coruicū gra
natorū et yreos an part. decoquantur cū
aceto et colluantur ex eo os et fricetur gingi
ua. est enim hoc utile.

Ca. 34. de ygelatōe dētiū et stupefactione.

Engelatio ^{dormita}

stipor dentium siue engelatio? do
lor eorum dixit Gal. 2°. de iterio
ribus non nisi in ore dentium? et gin

giva sentit. si aut in toto. Est aut passio qua
non possumus ostendere plene quid sit. in cu videm?
ea pcedere post acerosa et ponica qmesta test
ficamur oes i hac passioe equales ee. Et dix
ibide q engelatio dentium e pponis accis sstus
tacti. et accis hoc sepe dentibus? et ori ex cibis
acerosis et stipicis accit. Dixit serapio engela
tio dentium non e nisi stipor eorum ex reb? que i
frigidat et stipicitate faciut qd e qz hoc accit
ex cibarys acerosis aut buore sili eis qui e
frigid? facies stipicitate retetus in ore sto
maci qualis e buor mlie? aut sta acerosu? q p
uenit ad dentes in uotiu aut sine uotiu. si ipse
uel uapor ei? Dixit bal. accit. cu acerbus al
quid mastica? aut ab iteriorib? ex acerbis
buorib? stoat. Et 3° quicis dr accit stipor
dentibus? ex cibis stupefacientibus. Dixit. A. qe
latio e stipor qd accis deu. et illud qd e pp
cas retet. i. apud ipm dentem. et e aut stipica
aut ponica suple. aut acida. Et qnz e pp illud
qd occurrit deu? ex rinsec? aut tanta. Et qn
qz sit pp illd qd eluat ad eos ex stoaco cuz
fuerit ille buor acerosus. Et qnz sequitur ex
ymaginatioe et exumatioe cu psons e ille qui
mastica? acerosu mastica? cu trasmissione.
uocat aut apud nos ista dispo alligatio dentiu
De cura dixit melue. qfert ei mastix et portu
laca et semen et? et fricatio dentiu cu nucleo
nucis uel cu amigd. uel auellanis. Dixit sap.
quoniam portulaca qn mastica? et semē eius qn
infunditur i aqua calida et colatur et tenetur in
ore. Et nux qritra et qn fricatur cu ea dentes
aut cu auellana et statim quiescunt. Et bal. dix
portulaca mastica? cu suis ramis aut oleo oli
ue ungit bis i ter et ore ipz teneat aut oleum
dulci amigd. Et dixit uniu calni sepe colutu
remouet stipore in breui. Et maxime si ma
sticetur aliqua grana pipis ante. Et n. hoc uis
le. Et liquit. radix et succus cu mastica? re
mouent stipore dentiu. Dixit ralis. 3°. cotine
tis mastica? e portulaca et tenendu e in ore
oleu calcfactu Et ualet fricatio eorum cuz oleo
ofacino. Et detento uniu cocti in ore et limto
eorum cu rura pipe et piretro tritis. Dixit fili?
meluay. sal qfert stipori dentiu. eo q e qz
acerosi tan. stupefacient dentes. Et de quoniam
b? sit amigd. amar. fricate et case? mastica?
et fricat? et sita intellus oui dur? Dixit. A. co
fert ei mastica? portulace aut semē eius co
tritū uel infusū in aqua uirglucen albat. aut
amigd. aut nux regal? aut aueregil. i. nux indie
et pprae auellana aut oleo ofacino fricatio. Et
collutio oris cum lacte asinino et oleo tepido
aut cordumoni cu uino aut bacce lauri. i. cum
uino. Et dixit fel. pprerea q opposit? e acero
sitati. qfert ualde obstupefactio dentiu. sapor
eni salis opposit? aceroso et repellit ipz. Ap.
p. pbleumatu qstuit pp. quid portulaca et sal
dissoluit engelatione dentiu. Et in 37°. pbleu
mare cam ee. qz portulaca bz quada? buidita
te. i. uiscosa et adheret ita q si manifeste ma

laxata uel contrita intra dentes uel extra con
trita prius teneatur quoda tepore attrahitur
eius humiditas sui quada similitudine addetes
Viscosu aut portulace ingressu addetes uel cir
ca dentes extrahit acutu. i. acerbu qd erat cir
ca dentes cano stipore i eis. fuit aut attractu
buidu portul. pp similitudine et affinitate. qua
bz cu buiditate facit. e stipore dentiu. q sita e
uiscosa et acuta. i. acerba uel auerera. Et isto
mo portulaca lz sit frigida remouet stipores
dentiu. Sal aut remouet eum. qz liquescit et
soluit illud buiduz acerbu et uiscosu. Et dixit
ibide i pbleuare. 38. Cinis et uirg qnis sunt
casi non in remouet stipore dentiu sicut sal qz
eorum pderositate coprimunt illud buidu acer
bu ad dentes. Et non resoluunt neq remouent eis
ab eis. Calitas. n. eorum pp eorum terrestritate
est pauce operationis in humiditate illa ui
scosa. Mel actu calidum ore retentum et frica
tum est optimu.

Capitulum 35°. de perforatione et corrosione dentium.

Et foratio siue corrosio que
accit dentibus? dixit serap.
accit ex buiditate acuta moridi
cariua q currit. Et. A. dix q ac
cit ex buiditate putrefacta i de
ntibus. Dixit bal. et scribit 3°. quoniam si corro
sio dentiu accit ex ma acuta declinate ad eos i
si steda e cu desiccatione. qm si manatio pna
fuerit curat p appositio dentibus. Sin aut euan
dis e caput et desiccadu ne dentibus? accidat no
cumentu. et si caput suscipiens fuerit ex toto cor
pore buiditates eorum purgandu erit p lapsa
tione. Dixit melue. cura e tres res. p. e ebo hu
miditatu putriday cum eis que scio. 2°. e re
sors eaz ex ipsis dentibus? cu eo qd e sicut ace
tu decoctiois nigelle aut sicut nigella trita cu
alkirra et linita sup dente aut collutio oris fac
ta cu aceto decoctiois radicis capparis aut.
zingi. et siliu. 3°. e phibitio corrosiois cuz eo
qd e sicut galla et cippus. Et impletur ex eis
dens corrosus aut linitur eis hoc etia remedi
uz posuit Aui. Et dixit melue in galla sola e
phibitio putrefactionis Et ex eis est mastix
et cippus et collutio oris cuz aceto e sublimis
Et cafora quide est ultimū. Et insquiamo cu
castor. simul mixtis inest operatio mirabi
lis qn sit fumigatio cum eis per trajectoriz
sup corrosam dentis. Dixit Serapio apparet
q curatio dentium qui corrodunt et in quibus
accidit pforatio e cum allevatione humoris
mali qui currit ad eos. Iste enim chimus si
diminuitur in qritate sua tunc ipse diminuit
in ipso loco suo per medicinas desiccaturas
Sed si iste humor e multus in quantitate sua
tunc est necesse ut sit sollicitudo d capite tota
ut minuas ipsum et destruas eum. Et si
caput non est graue uel est graue. et humor
e in corpore toto. oz ut aduimstrem? mudi fi
catione corporis totius et mundifi cardez et?
scilz capitis. Et dixit serapio. si dens fuerit
perforatus pone in foramine alitū aut allium
aut ceruicā aut mirram. aut tere stasligias
et pone eam in foramine solam aut tere m

gellā cum aceto forti ⁊ line sup dētē. Et dicit si fuerit in loco corrosione hūis tolle semē porri ⁊ Julgami ⁊ aggrega cū cera ⁊ pone super ignē ⁊ pape isirno ut apiat os suū supra fumū ei⁹. Dicit Gal. ⁊ scribit. 3°. q̄tūctis impleatur dēs corrosus de mēastro siluestri aut terbenina aut sulfure aut litio. Et inueni dicit Gal. q̄ p̄seruat dentem corrosū a dolore zingī. decoctū in uino ⁊ melle. Et iteratur bñ ⁊ impleatur ex eo corrosio dētis ⁊ fricetur de eo circumcirca. Et p̄hibet dentes a corrosione si recipiatur boracis nasturij moroz rubi ⁊ zuchari. añ. ptes equales. Et fiant ide pastilli subiles ⁊ imponantur dentibus. Dicit Aui. intentō in cura corrosione ē prohibere additiōe eius qd̄ corrodit. Et istud cū mū dificatione sbe corrupte ⁊ resolutione materie ledentis ⁊ prohibitionē dētis ne recipiat illas materias ⁊ quēstione earum ab eo cum euacuacionibus si eis indigentur. Dicit sap°. si cum p̄foratione dentis fuerit dolor uehemēs quē non tollat p̄tēs p̄e in foramine filoniū romā aut opū soluz. Et dicit medicus p̄hibet corruptionē sunt efficacie. Et si qm̄ dē corrosio est fortis indiget fortioribus uehementis calefactionis ⁊ efficationis. Et si ē debilis sufficiūt in ea efficiatō ⁊ stipiticas sicut mirr⁹ ⁊ litū ⁊ spica celtica. Et ip̄arum administratio fit ex modis quos diximus supra quibus administrantur medici ne dentium plurimū tñ administrationis earū est s3 capitulū impletiōis. s. p̄tis corrosē. Et ex illis ē ut impleatur cum galla ⁊ cippis uel cum galla sola q̄ p̄hibet corrosione ⁊ sedat dolorem. Aut impleatur mastice ⁊ cippis aut mirra aut storace aut galla uiridibus ⁊ litio aut galbano ⁊ sulfure citrino aut uisio alborin ⁊ mentastro. Aut cum zingī. decocto cum melle aut cum aceto qm̄ est ultimum ad hoc. Dicit Ras. 3°. q̄tūctis. Canfora si posita fuerit in loco corrosione dentis p̄hibet ne dilates corrosio mirabiliter. Et Aui. dicit tam experia est canfora in implendo. s. locum corrosū ⁊ est iuuatua in ipsa uulnere cum p̄hibitionē additiōis corrosione ⁊ sedat dolorem. et dicit q̄s admistrantur epibitiata ex pipe ⁊ cardamomo cū melle aut p̄terro ⁊ infra cū melle decoquantur radix capparis cū aceto donec p̄sumetur medietas acci ⁊ retineat in ore qm̄ confert magnifice. debet at mundi ficari foramē interius dētis corrosi q̄to melius fieri p̄t. bñde d3 impleti ex aqua ardentī aut puluere galle asiane nō p̄forate uel frustulo eius. qm̄ cito sanat aut serapino l'opo ponaco aut galbano qm̄ sedat dolorem ⁊ non si nū corruptionē pcedere. De rupura autē dētis dicit. A. cā eius fm̄ p̄m est conuersio eius p̄p̄tōis ad humiditatem. ⁊ q̄s cā est ut efficeatur. s. dens efficatione uehementi. et differētia eius est manifesta. s. detumitio ⁊ contrarium eius. Dicit gal. quinto mitemr. causa fractionis dentium et eorum corrosione est humiditas ipsorum. dicit 30ar conquisantur dentes et perforantur et denigrantur pro maiori parte ex humiditate flegmatica. Dicit Auicēna. si est illic significatio alte

rationis aut corrosione significat completi onem humidam habentes materiam. Dicit gal. dentium adaptatio et fortificatio a fractione est per stipiticas medicinas. dicit Aui. curatio plima est prohibitio materie et mū dificatione dentis cum stipiticas et fricationibus predictis et alumen est fortis impressio nis in hoc. et si predictae medicine fuerint calescentes cum hoc non est earum labor minus sicut ellis niger mixtus cum melle.

Dicit serapio. necesse est ut curemus eos cum medicinis facientibus stipiticas. Si autem causa fractionis est desiccatio. dicit Auicēna curatur cura siccitatis q̄ si sic non curatur dens corrosus aut fractus ⁊ non cessat ab eo dolor necesse ē ut eradiceatur.

Capitulum 36^m. de alteratione coloris dētis.

Hic Gal. et scribitur. 3°. q̄tūctis si dētis fuerit coloris melogiane al. lūidi et similitū color erit ex cā bñ dicitū maligna manentem ad eos unde insistendū est cū rebus corrosiuis. Dicit. Aui. q̄s fit illud p̄p̄ alterationē ei⁹ qd̄ cobopertit ex linimēto. Et facit accidere p̄mū uel erugine. Et q̄s fit lapsus in radicib⁹ dētū cū eradicatione ē difficilis. Et q̄s fit p̄p̄ mali māz penetratē i sbz dētis ⁊ alteratur in ea et corrumpit colorem dentis conuertendo ad dolorem melongie et similitū p̄ter quod fit super ipsum pannus uel erugo. dicunt quidam q̄ quodocumqz a materia grossa uel mīta eleuantur uapores grossi peruenientes ad os et dentes in eos qui dentibus adherent agens calor fortis existens in partibus spirituum ⁊ stomaci et oris ⁊ marie in febribus incensius resoluit ab eis subtile grossum uero dimittit et terestificat ipsū et aliquando petrificat. ⁊ si generatur limositas que est quedam substantia corpulenta grossa et aliquando petrificata circa dentes ut plurimum autem materia est flegmatica et remanet coloris ad albedinem declinans. Et aliquando est melencolica et remanet nigri uel fuscī coloris. Dicit Ras. tertio continētis accidit infantibus limositas in iomo no ex debilitate mandibularum ⁊ cessabit ab eis cum processerit in etate. Dicit Gal. qui to mitemr causa immutationis coloris dētis in uiriditatem aut colorem alium est humiditas maligna ad eos dfluē. Et eorum curatio est per medicinas desiccantes dicatione temperata non ut putauerunt quidam medici dicentes q̄ omnibus que dicatione egent medicine ualde desiccant sunt potiores medicinis debilibus ad desiccandum. Dicit mesue oportet ut abstineat a melle et a pinguib⁹ et a satietate nauisatuz et a sompno supra repletionem. Et sine dubio uis mellis alterat colorem dentium et aliorum dulcium et aliorum pingutū. Et nocet etiam palmentia et frumentum coctum et hūgi et sisamas et similia. Et dicit ex reb⁹ maxime dētis corripētib⁹ ⁊ colorē eoz alterantib⁹ ē uoir⁹ post quem fieri debet collutio oris cum aqua

rosata et aceto. et dixit conferunt mutatio
ni coloris dentium medicine abstersive et
mundificative in quibus est virtus mendi
et abstergerendi eruginem post frictionem
sicut proprie spuma maris et sal cōe et sal gē
ma et sal armoniacū et sal alkali. Et dicitur
curetur p^o cum eo qd abstergit et mundificat
sicut spuma maris et sal et nasciturium tritum
et cinis ostricop^o et cinis radicū cāne et diti
stol. rotunda et ordeū adustū et sal gēma et silia

Et si erugo fuerit superflua tūc flos eris
cū melle. Et dixit ex eis que albificānt dētes
in dispōne. i. cito est cathim de sem. Et est
illud cuius quo utriātur uasa aut niri aut mas
facumie aut alicatidig. et lapis adamātis. x^o.
dixit dicitur. curetur cū eo qd resoluit materiā
et exst^o cam aut abstergit eam sicut piper co
ctus mentastrum et similia. Dentifricum eius
bonum. B. latis tam diu adustū donec fuerit
sicut carbo pt. iii. folij pt. ii. spice pt. i. Aliud
B. cinerū ostricop^o pt. iii. ros. sicca pt. y. ci
pi pt. iii. floz squinati pt. i. dixit sap^o. medi
cane abstergens dentes subline. B. solmasse
et spice cū melle mundo et pone in solis sic
aut in carta et pburatur. et accipiat ex eo ps
. i. et fructus tamarisci pt. 5. misceantur et ad
ministrerur et si vis ut gingivas pstringat te
re coriū granatop^o et misce cū succo miri et
coque in furno donec siccet postea tere et cū
p^o dicto medicamine misce. dentifricū pariat
ce ad dealbandū et firmādum dētes et p^ohiben
dum a putrefactione. B. miri albi ossis septe
mirre an. 3. iiii. mastice cippi an. 3. 5. cor
nu cerui usti ros. costi cinam^o anisi gallarum
salis armoniaci aluminis scissi sandarace an. 3.
i. fiat pulvis cū quo post q^o mēstione fricētur
dētes postea lauentur cū uino. utile ē fricare
dentes cum uino albo brusco decoctionis ari
stol. ro. Aut cū pulvere ossis septe i pāno ib
tuli recluso solo aut mixto cū pulvere cippi
et cornu cerui usti aut cum limatura eboris.
sic ad dealbandū dētes frica eos cū lana succi
da melle illinita. aut cū farina ordei et sale trit
ro cū melle icorpozatis. donec adhaereat et po
stea in petia involuit et p^ohibitis facis et reduc
tis i pulvere. B. cinamomi gar. nardi thuris
mastice frumenti albi sicci pedū cancri et ossi
um dactilorum et oliuarum an. tere et dentes
frica dentes dealbat gingivas confirmat et
odoriferum reddit os.

Cap^m 37^m de facilitādo ortū dētiū et i isātib^o

Quando difficultis sit na
tūras dentium
in isātib^o q^o butrum cum mel
le mixtū ē optimū et aufert mor
dicationē gingivarū que tunc i
est eis. Et si dicitur iudens et dixit gal. lac se
pe inductum gingivis us. et dixit iudens bu
trum coctū tepidū appositum gingivae facit
ad facilem ortū dētiū us ē mixtū cum pul
vere origani aut ylopi. et si dētur isāti in ci
bo de caulib^o facit erit ortus dētiū eorum
et cerebrum leporis assatū comestū facit ad fa
cilem ortū dētiū facit et cerebrū galinap^o et

pullos dixit gal. inde tyriaca ad cesarē et po
nitur a rabi in 22^a p^oticula cerebz pecudū ex
quo limbitur et fricatur gingivae isāti festinā
ter pducit et sine dolore dētes. dicitur bal si dē
tiū plonget pductio gingivae cū butiro aut
cerebro leporis aut uedulla ossis eius frica
dixit. B. ex eis quibus ortus dētiū fit faci
lis ē fricatio cum adipibus et cerebellis et p
prie cerebro leporis extracto ex capite eius
post decoctionem. Et ita ē dicitur q^o lac caninum
confert in hoc cum sua p^oppietate. Et dixit si
dolor uehemētior fiat. i. q^o incipiat apari gi
gina apate calido tunc liniant cū succo solari
et oleo ros. et silibus. et os ut p^ohibeat masti
cario sup^o tē q^o hēat sbaz tenacē ymo os ut nu
trix i. romittat digitū suū in ore ei^o. tunc cu
incipit dolere pp^o ortum dētiū et fricet gigi
uā eius uehemēt^o ut carat ex eo humiditas
ex uia gingivae deinde fricetur cū medicinis
p^odictis. Cūq^o dētes pariter apparent os ut
fiat empl^o capiti et collo et mādibulis cū la
na submersa in oleo. et hoc fit ut pres ille mol
li ficetur et lapsetur ut leuius egrediat dens.
et fit et ut de hoc mittitur et iō distillet in
aures eius oleum. Dixit rasis 3° continētis si
dentes isātib^o non oriuntur tempore opor
tuno non est dandum eis eliquid ad mastican
dum. sed nutrit digitū debet ponere ori suo
ad fricandum gingivaz uehemēter hora qua
libet ut inde mala humiditas extrahatur exi
stens materia doloris. et illinenda est po
stea gingiva ex adipe galline et medula lepo
rina. Dixit rasis ibidem concube que appel
lantur galneis ligentur in loculo de pelle in
adiutorio infantis et inde orientur dentes
sine dolore. Caninus dens canis combu
stus et tritus et appositus gingivis infantis
um efficit ut sine dolore perducant dentes. et
confert dens caninus canis rabidi collo sus
pensus idem facit dens uulpis et dens cani
nis ursi. et dentes pulmi equi suspēsi. Di
xit Ruicena quandoq^o cōcat origini denti
um difficulti solutio uentris q^o ē necessarium
ut q^o mensuretur cum epithimatis super uē
trem. et proprie sicut dicitur in suo loco. ni
de etiam quid ipse dixit tercia primi.

Capitulum 38^m de eradicatione dentium.

Tris mesue q^oq^o pp^o ultimū
nocumētū euicēns dē
ti ster dētes medicamēta n^o q^o hē
rūt nec doloris uehemēt^o a dīnu
ut q^o ne alijs dētib^o nocumēta
pariat q^osumus ad eradicationē ei^o accellare
cū regie bono p^ohibitu apostematis et pro
prie cū p^ocessione euacuations et p^oprie scra
ta. Ne fiat exēcio eius apud uehemētā dolo
ris ei^o. Ne sit cū sincopis et mortis. Et fiat
cū excitatōis et q^omorōnis reumatis uehemē
tis et suspecti aut fiat cū generationis apo
stematis timorosi. Sed expectandum est quo
u^oq^o mittitur dolor et maturetur deinde ex
trahatur cum ferro post q^o scarificaueris i p
sū a carne gingivarū scarificatōe p^orida. Et
post q^o exieris ipz teneat i ore suo aceti isā

gidatum et ppe decoctiois gallarū et balaukie
et si remanet dolor teneat in ore suo oleū ros.
cū decoctōe mastice et siliū. et. A. dixit qe
qñs aduenit ex dente doloroso ut nō recipiat
curā oīo. et sit ut quocūq; sedatur nocumētus
quo leditur in p̄rio redeat et amplius sit ut
cūstas eius reliquis dentibus nocumentum
ppter illud qd ex ip̄o p̄transit ad eos. et cū nō
inueniatur ad eius rectificatōem semita. tunc
cura eius ē eradicatio. et dens quidem qñq;
eradicatur cum tenaliis post detectiōem. aī
decoctiōem eius ab eo quod tenetur cū
radice eius. Et cum attendis ad eradicatōes
confidera an egritudo sit in ip̄o dente. Nam
si non fuerit non oportebit ut eradicetur. Et
non eradicetur cū causa fuerit in gingiua aut
facit in neruo qui ē sub dente. istud enim qd
ius dolorem p̄rūper allentat tñ ip̄m non de
struit ymo reddit. et nō quidē allentat ip̄m nī
si per illud quod resoluūt de m̄a. tunc. et cum
eo qd p̄uenit ad ip̄s ex medicinis. et dixit in
eradicatiōe illorum dentium qui non p̄mo
uentur est timor ex quibusdam nocumentis
plurimox qñs enī detegitur in mādibula qd
aliqua pars mandibule cum dente euellit
et putrefit pars sbe eius et excitat dolores ue
hementem. et qñs excitat dolorem oculi et fe
brem. Cum ergo sciueris qd eradicatio est dif
ficilis aut non tollat eam infirmus tunc nō
erit rectum ut remoueat cum uiolentiā illū
enim est ex eis que in dolore augmentum fa
ciunt. cū tñ dixit. A. qñs quētiēs ē si fuerit
egritudo ppter cām in ip̄o dente eradicatio
eius. Nam si amoueat resoluūt m̄a sbe ip̄o
et sedatur dolor. et qñs eradicatio fit cum me
dicinis. et tunc quides rectius ē ut incidatur
in circuitu dentis cum flōmo. et administret
super ip̄m medicamen. et mesue dixit regimē
extractionis dentium est cum medicinis ut si
ar scari ficatio sicut dictum ē. deinde ponatur
medicamen in radice dentis. et hoc cum caute
la ne etiam alio dentibus noceat. Et distin
guatur inter dentem et dentem cūz cera ut ali
quo quod sit sicut ip̄a. et obseruetur hoc dūz
dentis facili fiat extractio. Dixit. A. ex me
dicinis hoc facientibus ē ut sumatur radices
mori. s. celsi et p̄retri et terantur in sole cū ace
ro fori donec totum fiat sicut mel. deinde li
niatur cum eo radix dentis tribus uicibus. di
cunt eradicat dentem sine ferro et sine dolore
radix celsi posita i fori aceto p̄ quatuor dies
postea pone eā ad solē et esicca et esiccatā pul
ueriza et de puluere ei⁹ ponat sup̄ dētem ma
xime corruptū. Alii dicūt puluere ei⁹ i saculo
reclode et dēti corrupto applica qm̄ educit eū
insensibiliter. Dixit. A. si ponat i molari p̄fo
rato lac asine et asa fetida educit ip̄m. et alii
dicūt armoniacā cū sulfure misce et pone i p̄a
uo et pone sup̄ dēte ita qd nō tāgat alios. et di
cūt qd gūmi olīuaz ip̄ostū dēti eradica et eum
sine nocumēto. Dixit. A. si qñētis p̄
retr̄ posita in aceto potētissimo p. xl. dies sic
cet et cū opus ē terat et illinēdus ē dens no
cens et dimittēdus ē spatio unius horae aut. pl⁹
dēs tñ sanus iduendus ē cera. aut illinēdus
ē cū uirgolo uiridi mixto cū aceto potētī Et

posuit. A. hec duo remedia aut illinēdus est
cū dicto uirgolo mixto cū lacte titimali. et ē
hoc uehemētius. aut illinēde sūt radices den
tis cū p̄retri i furo in aceto p̄ tridū in modū
unguenti. et illinēdus ē cū eo p̄ bidū aut tridu
um. et excarnēt radices eius et p̄moueat dēs
qm̄ cū p̄fecta fuerit cura cadet absq; dolore
aut illinēdus ē cum radice cucumeris asinini
dixit. A. loco p̄retri. dicūt quidam farina di
stēpetur cū lacte laureole ut anabulle. et ip̄o
tur dentis radicibus p̄ tres horas et eradica
bitur statim lac esule circa radicē dēti. post
tūm eradicat ip̄s lacrimas edere idem facit.
et sibi radix apii rīus. dicitur qd si cerebrus
p̄dētis cauo dēti imitrat ip̄s frangit et dolo
rem tollit et dicitur qd si radix spargi trita et
in lana inuoluta dēti supponatur et sup̄ligetur
dens cadit sine dolore et qd si impleatur dēs cō
caustus puluere corali eradicabitur. Dixit
A. si. qd fiat farina cum lacte titimali et po
natur super dēte corrosiū aliquibus horis
qm̄ frāgetur et adeps rane terrestris et arbo
ree que est rana uiridis coloris et hospitat
in plantis et ascendit de arboze in arbozem ē
incisus et fractus dentis.

Capitulum 39^m de uermibus in dentibus.

Item mesue. uermes dentis
occidit semen iuscula
mi albi et semen cepe et semē po
ri. et proprie factis ex eis cum
alkitran formis similibus auel
latis. dixit. A. sumantur seminis iusculami
albi et seminis porri an. part. iiii. et seminis
cepe part. ii. et. et conficiantur cum adipe
caprino contrito et fiant inde pillule quaruz
unaqueq; sit. 3. i. et fiat fumigatio ad dentem
ex una earum cum traxatorio dixit. A. si.
tertio continentis semen porri cum pice li
quida fumigetur ad dentem ubi sunt uermes
quoniam expellit eos et mittragat dolorem. ad
idem ualeat radix plantaginis trita et mastica
ta et radix celidonie masticeata et decocta in
aceto ore colluro ex eo. et ualeat acetum solum
calidum collurum. immittatur in dentem su
cus alicuius herbe amare ut centauree folio
rum persici et similium. et confert fricatio
dentis facta sepe cum radice pastinace. aut
cum radice que comeditur fori trita facit
denti cataplasma aut ignatur uermis cum sti
lo ignito aut cum fuste origani uel pulegii.

Capitulum 40^m de stridore dentium.

Item A. stridor dēti i sōpno
fit p̄ debilitatē lacer
toz mādibulaz. et ē sicut spasm⁹
et accit īfātibus multociēs et rēo
uēt qñ sūt puberes. qz esiccat
tūc m̄a et q̄fortat lacerti et ip̄oz uirgō motiua
Et dixit cum multiplicatur stridor dētiuz
et sonitus eoz in sōpno indicat apopleiam aut
epilepsiam aut spasmū. s. de repletionē compariū
tur enim lacerti mandibularum cerebro et
neruis et p̄prie ppter p̄p̄nuitatem eorum
ad cerebrum aut significat uermes in uentre.

Capitulum 41^m de elongatione dentium.

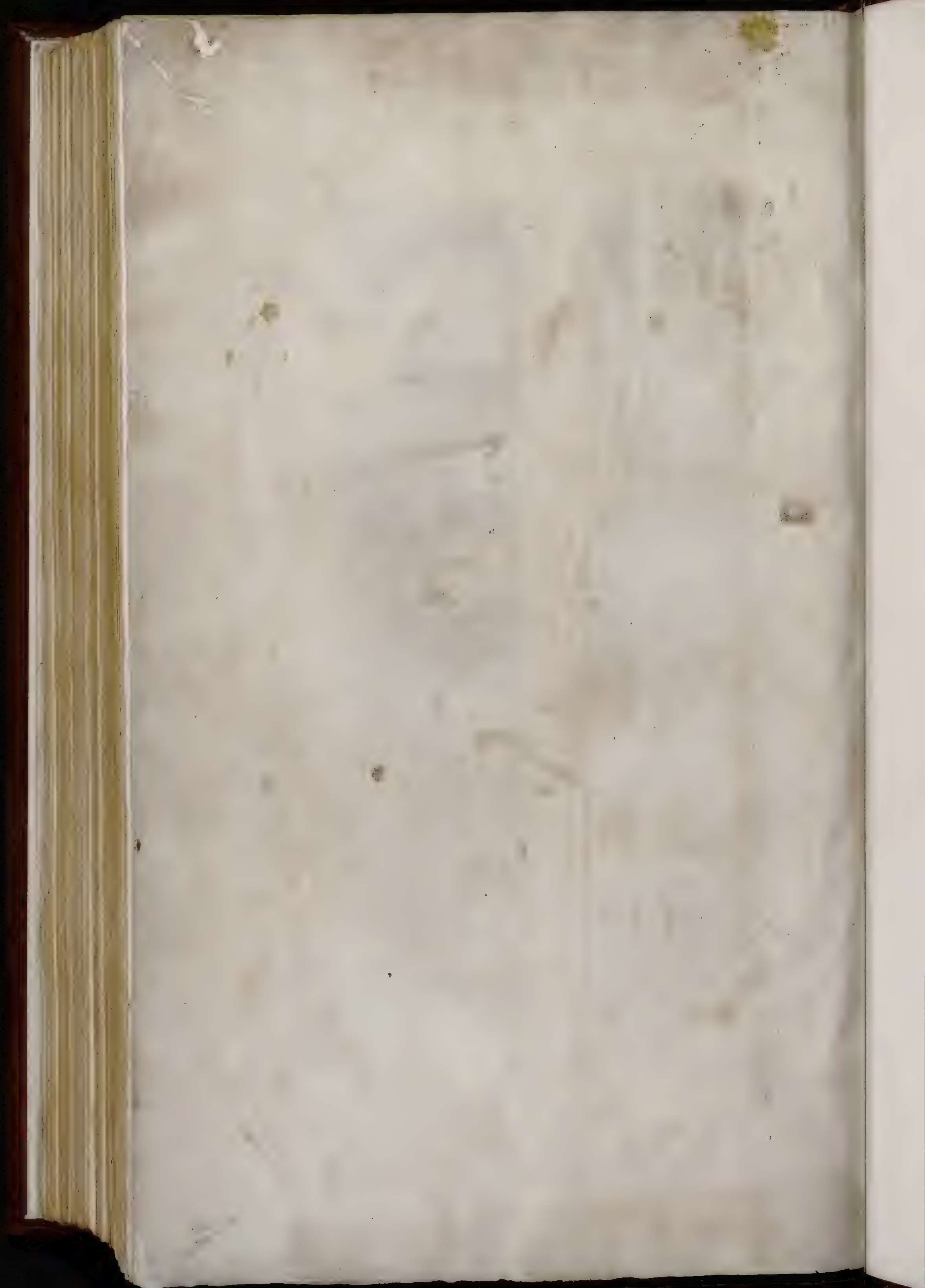
Capitulum 42^m de debilitate dentium.

BIBLIOTHECA
 V. J. C. J. A. G. E. L.
 CRACOVIA

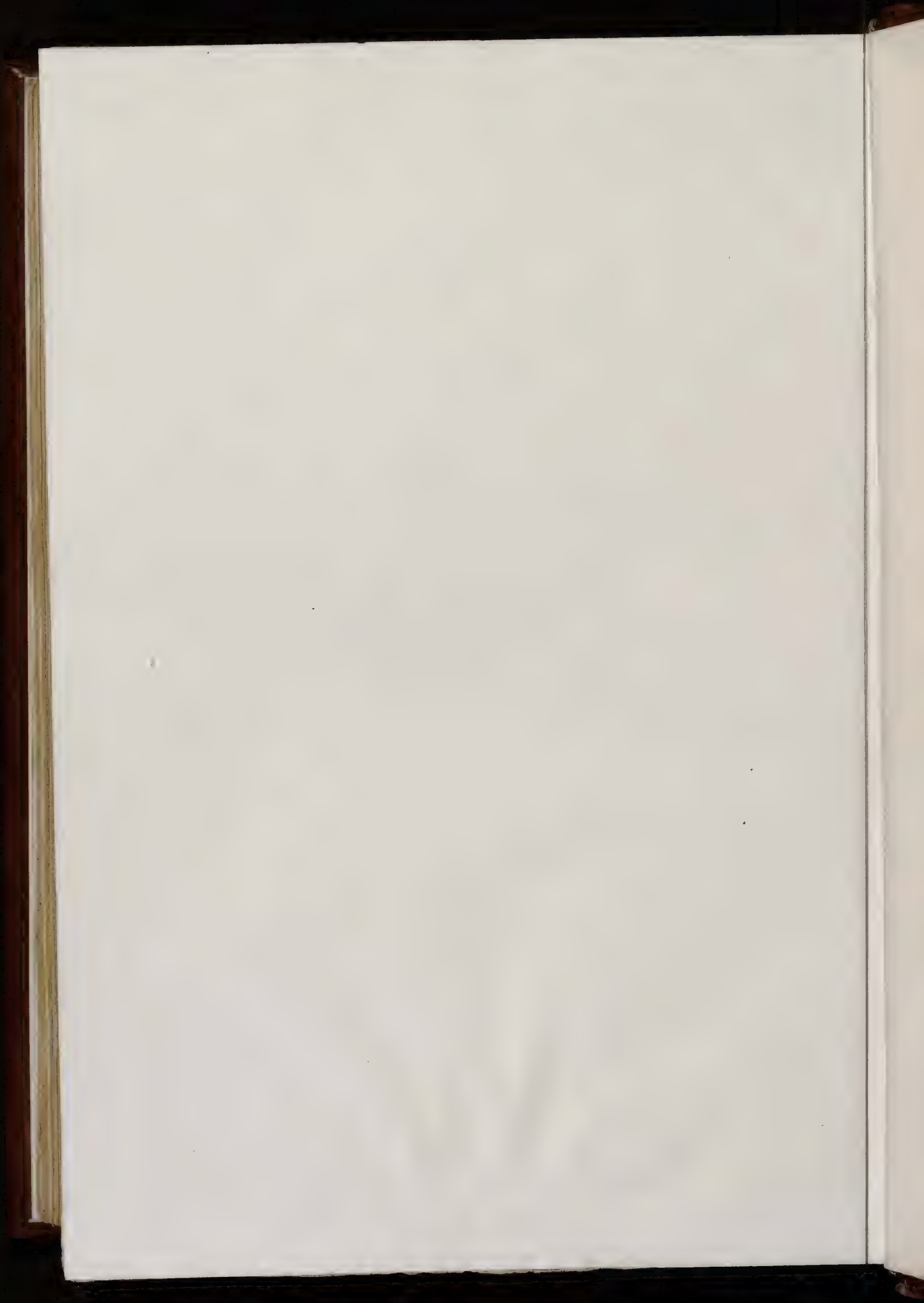
Explicit sermo tertius qui est de dispoñibus
cerebri & membrorum ortorum ab eo. quare
deo sublimi gratie sint infinite. Amen.

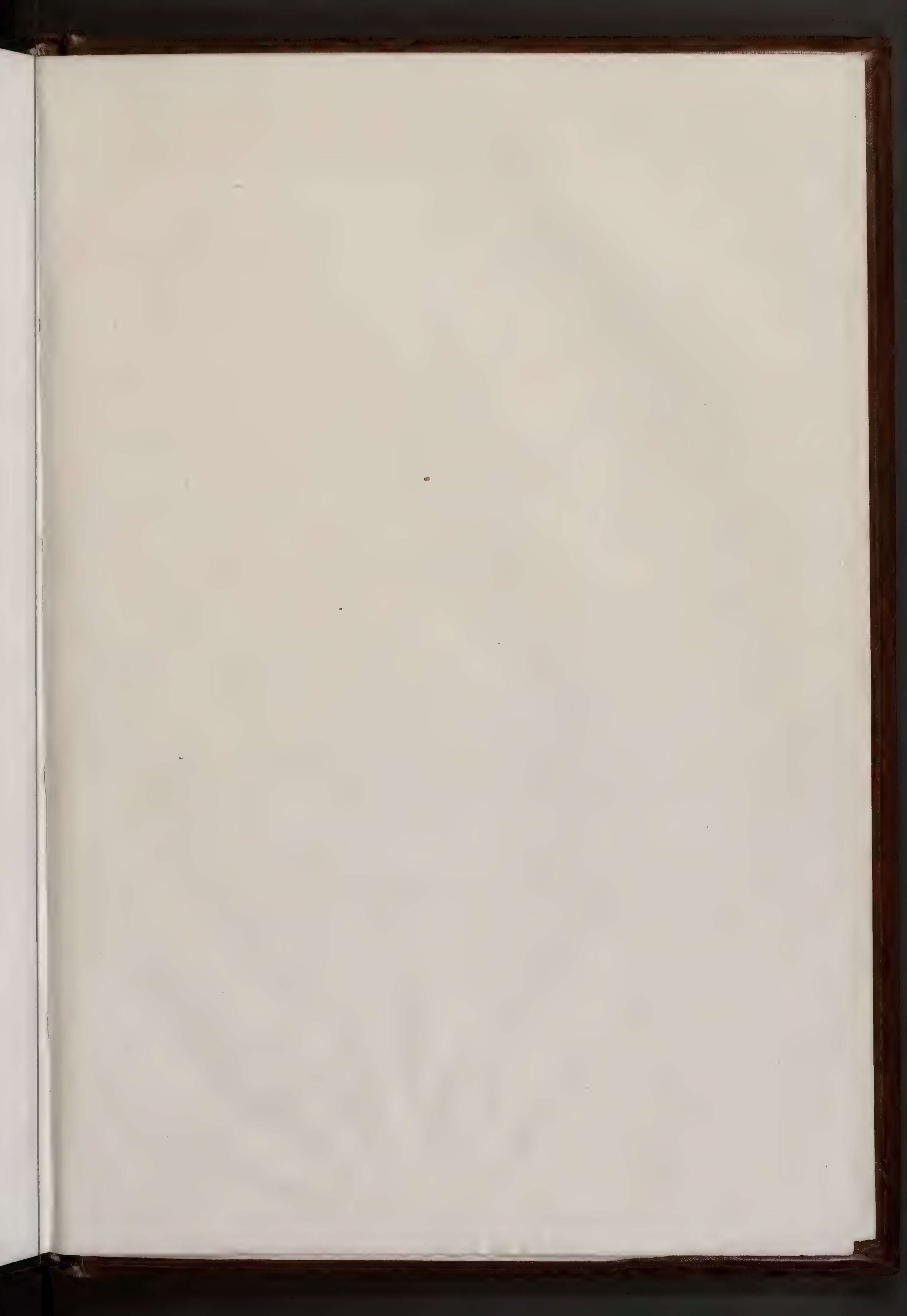
Impressum papie per Damianum de Aphalo
nerus de binascho. Et expensis subtilissimi
et extimij Ariu et medicie doctoris. Magistris
Johani tanony de bassinis qui deo dante. ad
utilitates totius uniuersitatis medicorū oēs
sermones subsequentes Nicholi florentini.
imprimi facere decreuit. cū p̄c̄nima expēsa
difficultateq; habēdi exēplaria ac ipsorū in
correctōe hāc p̄uiciā; alij aggredi n̄ sint ausi
et post inceptū op̄ animose q̄ sup̄ascriptum
Damianus. Et deo fauētē et si sibi secūda lu-
cesserit fortuna alia digna opera tā i medicis
nali ferēcia q̄ in p̄bia nondus usq; im-
p̄ressa et apud paucissimos existēcia corrigee
imprimiq; facere procurabit.

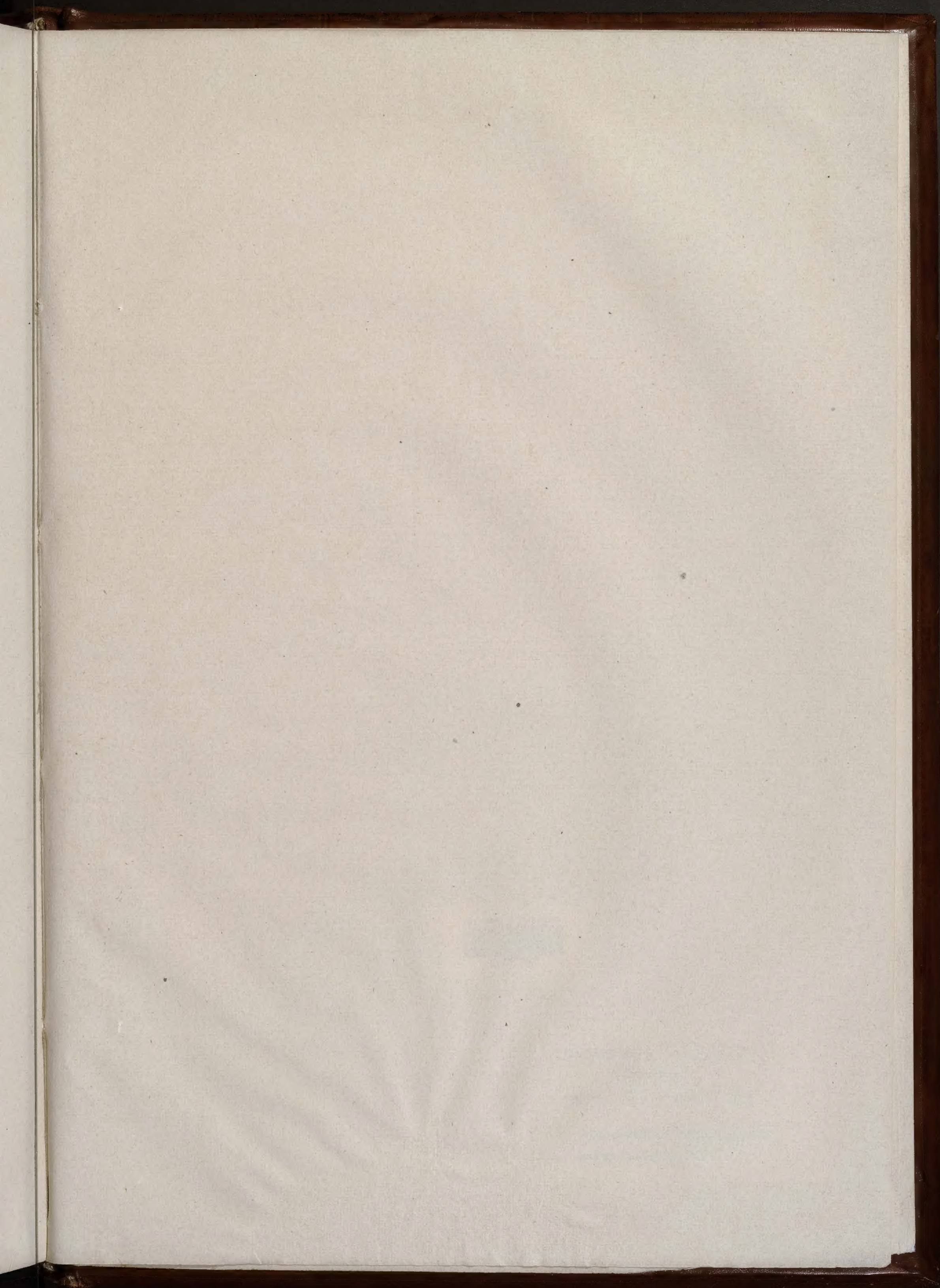

Biblioteka Jagiellońska

stdr0031891

Restaurowano w Spółdzielni

"Starodruk"

marzec 1977 - marzec 1983

/ przy oprawie przestawiono
karty składki c¹⁰ /

